Lib. 6. cap. Alex.

Biblioteca Universitaria
A
Estante [illegible]
Tabla 1
Número

Del Collegio de la Comp.ª de Jesus de Granada
N. 12.241

LIBER SEXTVS CONSILIORVM ALEXANDRI Imolenſis.

CONSILIORVM

IVRIS VTRIVSQVE DOCTO-
ris conſummatiſsimi D. Alex. Tartagni Imolenſis Sexta Pars,
per Dominum Carolum eius filium dilectiſsimũ in lucem
edita, & ex ſuo originali ex fide extracta: recens maxima
cura diligentiſsimaq́ꝫ emendatione excuſa: cum plu-
ribus conſilijs ex multis exemplaribus vndecun-
que collectis. Additis inſuper vnicuiqꝫ conſilio
Summarijs, & numeris ſpecialem conſilij
ſententiam indicãtibus, per Iuris utri-
uſqꝫ acutiſsimum interpretem, &
regium Conſiliariũ Domi-
num Ioannem de
gradibus.

LVGDVNI,

1552

LEGES DVODECIN TAB

Alexander de Magnanis. J. U. D. Pontificij Ceſareiqꝫ Studioſis. S. P. D.

Quantam iampridem iacturam Diuine Humaneqꝫ Scientie Studioſi ex obitu Alexandri Jmol. fecerint, nemo fere eſt qui neſciat: qui niſi nobis ingenij ſui plurima monimenta, que ipſius deſiderium aliquantulum leuarent, reliquiſſet perpetuo deſiderandus foret. Erat enim tum in reliqua vita, tum in legibus interpretandis apprime conſpicuus. Nam vite ſanctitas ſumma comitas par elegantia morum incomparabilis, in explicandis vero legibus admirabilis, quedam ⁊ pene diuina perſpicuitas ⁊ ſcientia incredibilis conſpiciebatur: ſiue diſputandi ſubtilitatem, necnon ingenij ſubtilitatem: ſiue loquendi ſuauitatem atqꝫ dulcedinem quãdam ſpectares: que repugnantes quoquo duceret ⁊ impelleret. Autoritas autem eius apud omnes tanta extitit, vt non ab homine ſed ab oraculo quodam reſponſa dari viderentur. Quare ſi omnes, qui ab hinc annos ſexcentos cognitionem iuris calluerunt in vnum locum contrahantur, cum Alexandro Jmolenſi non ſunt comparandi. Nam cũ eum quicunque tempeſtate ſua clariſſimi iureconſulti fuerunt admirarentur atqꝫ ſuſpicerent, Jn primis Franciſcus Aretinus, qui Jnſubrium ducis a conſilijs fuit, mirum in modum admiratus eſt, atqꝫ adeo dilexit vt Alexandrum Chriſeum hoc eſt aureum doctorem appelare conſueuerit. Nec hoc ſumma abſqꝫ ratione dicebat. Etenim vix liquebat an morum ⁊ vite elegantia, an doctrina ⁊ iuridica facultate clarior haberetur. Nam ſi literas ⁊ iuris interpretationem Alexandro eripuiſſes, vt idem Aretinus de eo predicabat, cetera vir regius atqꝫ aureus eſſe videbatur. Quamobrem plurima gratia ab omnibus ſtudioſis Carolo eius filio ſapientiſſimo habenda eſt. Qui cum videret quinqꝫ tantummodo conſiliorum Alexandri patris ſui volumina publice formis excuſa: memoriaqꝫ teneret longe plura ab ipſo patre ſumma doctrina ac ſingulari induſtria conſiliorum opera elucubrata fuiſſe, maxima cura nec minore diligentia bibliothecam paternam excutiens. Tandem duo hec conſiliorum volumina, Sextum, ſcꝫ, ⁊ Septimum inter patris monimenta, que ipſius Alexandri manu conſcripta erant deliteſcentia ac iam ſitu puluereo obruta deprehendit: que mihi pro pietate, quam erga patris manes ſingularem adhuc ſeruat legenda tradidit. que cum diligenter euoluerem vt vna cum quinqꝫ primis in publicum egrederentur condigna eſſe cenſui: quod verum eſſe quicunqꝫ ea perlegerit facillime iudicabit. Quare ea quamprimum impreſſori dedaleo ac diligẽtiſſimo typis excudenda dedi, qui ne quid ab archetypo, ipſius enim Alexandri antigrapha habuit, aberraret diligentiſſime ſeruauit. Accipite itaqꝫ ſtudioſi perſpicaciſſimi obuijs, vt aiunt, manibus duos hoſce Alexandri conſiliorum tractatus, ex quibus, ni fallor, lõge maiorem quam ex primoribus ac reliquis eius collectaneis vtilitatem percipietis. Jn prioribus enim reliquos ſuperauit: in his vero ſemetipſum ſuperaſſe videtur: etenim propter hec reſponſa de Alexandro idem quod de Apolline Pithio traditum eſt: merito dicere poſſumus eum fuiſſe vnde ſibi nedum ciues ſui omnes ſed populi ⁊ principes conſilium expectarent. Quos ipſe ſua ope ex incertis certos compoteſqꝫ conſilij dimittebat. domus enim ipſius dubio procul oraculum totius fere orbis habebatur, eiqꝫ iure optimo ſtatuta ſicuti Hermodoro Epheſio Rome in comitio legum, quas decemuiri tulerunt, interpreti publice dicanda foret: quanqꝫ innumeras pene ſtatuas ipſi domini in Gymnaſijs ſtudioſos omnes poſuiſſe ac dicaſſe videmus: que ſibi cum eas intuentur animum ad virtutem vehementiſſime accendunt: mihiqꝫ potiſſimum: qui imaginem eius in larario poſitam reuerenter adire ac more maiorum venerari conſueui. Sed ne plura de ipſo dicam, propinquitas, que mihi cum illo arctiſſima fuit, ſum enim ex eius filia nepos, cohibet: ne mihi ipſi applaudere videar. Supereſt, candidiſſimi lectores, vt Alexãdri duo hec conſiliorum volumina eo ſtudio lectitetis: quo priores illos quinqꝫ reſponſorum libros ac omnes lucubrationes perlegere conſueuiſtis. Quod vos facere cum auunculus meus Carolus, quem honoris cauſa nomino, intelliget. Reliqua Alexandri parentis ſui monimenta non minori cura ac diligentia perquiret. vobiſqꝫ cum rem ſe gratiſſimam facere cognouerit, in publicam omnium ſtudioſorum vtilitatem ſicut in preſentia hec ipſa exhibuit, perlegenda vobis omnibus ſtudioſis accuratiſſimis dabit. Ualete.

¶ Sextum volumen cõſiliorum

iuris vtriuſqꝫ monarche ⁊ modernorum principis domini Alexãdri tartagni Jmolenſis nouiter repertum ⁊ ex ſuo originali extractum feliciter incipit.

¶ Summarium ſuper conſilio Primo.

1 ☞ Ruſticus in cauſa appellationis an poſſit habere remedium. l. ij. C. de reſcindenda vendi.
2 Probata leſione iuſti pretij p̃ſumit̃ ꝙ vẽditor ignorauerit iuſtũ p̃tiũ.
3 An per verba poſita in inſtrumẽto: ſcilicet promiſit ſup dictis bonis litem aliquam vel queſtionem inferre ⁊c, ruſticus excludatur a beneficio dicte. l. ij.
4 Ruſticus opere ⁊ conuerſatione an per renuntiationem excludatur a beneficio. d. l. ij. 7. 17.
5 Jura dicentia quem poſſe renuntiare fauori ſuo debent intelligi ſi renuntians fuerit de hoc certificatus.
6 Jn muliere ⁊ in ruſtico ſubeſt preſumpta iuris ignorantia. 10.
8 An renuntiãdo. l. ij. C. de reſcindẽ. vẽditio. intelligatur renuntiare exceptioni doli.
9 Quotuplex eſt renuntiatio.
11 Ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa eſſe videbit̃ plerunqꝫ maioribus ſuccurritur.
12 Que dicatur eſſe generalis remiſſio.
13 Soluens aliquid indebitum per errorem licet ſit in cõtractu appoſita clauſula. ſ. ꝙ promitetns renunciauit condictioni indebiti ⁊c, non tñ excludetur a remedio condictionis indebiti.
14 Laborãs terras preſumitur habere notitiam de illorum redditibus.
15 Judex debet de coniecturis notorijs ſe informare.
16 Quando allegatur notorium oportet ꝙ probetur.

¶ Conſilium Primum.

¶ Qualis debeat eſſe renuntiatio vt quis maxime ruſticus excludat̃ a beneficio. l. ij. C. de reſcinden. vẽdi. ⁊ an requiratur ꝙ fuerit certioratus de beneficio.

1 Domini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis his que in the
mate narrãtur ⁊ viſis allegationibus in ſentẽtia in-
ſertis mihi videtur de iure probabilibus et equius
eſſe pronuntiari bene appellatum ⁊ male iudicatũ:
et dictis ruſticis competere remedium dicte. l. ij. C.
de reſcinden. vendi, maxime ex infra ſcriptis. primo quia preſupponi-
tur eſſe probatum legitime ſaltem in cauſa appellationis ꝙ res vẽdi-
ta per dictos ruſticos pro ducatis. cxxxvj. valebat tempore cõtractus
communi eſtimatione ducatos. cccc. ⁊ vltra. ¶ Secundo preſuppono
2 ꝙ in dubio † probata leſione vltra dimidiam iuſti pretij preſumitur
ꝙ venditor ignorauerit iuſtum pretium vt eſt gloſſ. no. ⁊ ibi Bart. in
l. quiſquis. C. de reſcind. vendi. no. Specu. ⁊ Joan. andr. in titu. de em-
ptio. ⁊ venditio. §. ſciendum eſt. ⁊ reſtat verſi. quid ſi aliquis ſcienter ⁊
Nico. de mata. ⁊ Bald. in dicta. l. ij. in. vj. q. et Angel. ⁊ Joan. de imo,
in. l. ſi quis cum aliter. ff. de verb. oblig. ⁊ Jo. de imo. in. c. pe. de empt.
⁊ vendi, et in commento, c. cum contingat. de iureiurand. facit ratio le-
gis cum de indebito in princip. ff. de proba. ⁊. c. ſuper hoc. de renun.
¶ Ex his duobus redditur fundata intẽtio dictorum ruſticorum agẽ-
3 tium. ¶ Solum † reſtat videre an intelligatur renũtiatũ per illa ver-
ba poſita in inſtrumento: que dicuntur ſolita apponi in ſimilibus in-
ſtrumentis. ſ. ⁊ promiſit dictus venditor dicto emptori de ⁊ ſuper di-
ctis bonis venditis litem aliquam ⁊ queſtionem vllo tempore non in-
ferre vel inferenti cõſentire aliqua ratione vel cauſa: ſed dicta bona vẽ-
dita in proprietate ⁊ poſſeſſiõe defendere ⁊ guarentare ab oĩ pſona ⁊
vniuerſitate ⁊ ab omnibus ⁊ cõtra oẽs ⁊ ſibi vacuam poſſeſſionem tra-
dere ⁊ in ea potiorem facere ⁊ omnem litem que moueretur dicto em-
ptori ſuſcipere ⁊ ſimiliter per alia verba que ſubijciuntur. ſ. ⁊ preſentẽ
contractum ⁊ omnia ⁊ ſingula ſupraſcripta ⁊ infraſcripta ſemper fir-
ma grata ⁊ rata habere ⁊ tenere perpetuoqꝫ attendere ⁊ obſeruare et
in aliquo vnqꝫ non contrafacere vel venire aliqua ratione vel cauſa de
iure vel de facto ſub pena refectiõis dupli. ⁊ melioramentorũ omniũ ⁊
per alia verba poſita in fine inſtrumenti. ſ. quibus oĩbus ⁊ ſingulis ac
exceptioni doli mali in factum actioni: conditioni ſine cauſa ſeu non ve-
ra iuſta ⁊ non legitima cauſa omniqꝫ fictioni ſimulationi deceptioni le-
ſioni ⁊ fraudi ⁊ exceptioni non ſic facti ⁊. ſtipulatu contractus ⁊ omni
remedio appellationis ⁊ nullitatis renuntiauit. ¶ Et mihi vĩ ꝙ per
hec verba non intelligant̃ dicti ruſtici legitime renuntiaſſe: adeo ꝙ ex-
4 cludant̃ a remedio dicte. l. ij. qr † ad hoc vt ruſticus qui opere ⁊ cõuerſa-
tione eſt ruſticus vt per renuntiationẽ excludat̃ a beneficio dicte. l. ij. re-
quirit̃ ꝙ fuerit certioratus de dicto bñficio vt ſignanter cõcludit Bal.
in. d. l. ij. in. iij. q. ar. d. l. cũ de indebito. §. j. ⁊ cũ illa deciſione Bal. trãſit
etiã Jo. de imo. in. d. c. pe. de emp. ⁊ vendi. in. ij. col. ⁊ lꝫ. Salic. in. d. l. ij
in. vij. q. C. de reſcin. vendi. teneat cõtra Bal. in caſu in quo appareret
ruſticũ habuiſſe verã ſcientiã iuſti pretij: eo qr tunc ſatis apparere vi-
detur ꝙ voluerit remittere illud plus qd valebat ⁊ quia in ſciẽte non
cadit error tñ quo ad caſum noſtrum opinio Sali. nullũ facit obſtacu-
lum quia nos ſumus in caſu in quo non appareret ꝙ ruſtici vendẽtes
ſciuerint imo preſumuntur ignoraſſe vt dictũ eſt: nõ mirũ ergo ſi req-
ritur certioratio dicti beneficij. bene facit qd notat gl. ⁊ doc. in. l. ſcien-
dum. ff. de verb. ob. ⁊ in. l. ſi. §. ſi. in gl. pe. ff. ad velleia. ⁊ glo. in aut. qũo
opor. epos. §. igitur ordinandus. ⁊ Jo. an. in. c. ſi diligenti. de fo. cõpe.
⁊ in. d. c. pe. ⁊ in additione Spec. in tit. de renuntia. ⁊ cõclu. §. j. in addi-
tione incipiente qũo huic dicto ⁊c. ⁊ Bar. in. l. ĩ repudiãda per illum
5 tex. ff. de acqui. here. ¶ Accedit † illud qd notabiliter voluit Hoſtiẽ. in
ſumma in tit. de fideiuſſor. ſub. §. mulier. verſi. Jdem eſt. ⁊ Archid. et
Jo. an. in. c. quamuis. de pac. in. vj. vbi dicũt ꝙ oĩa iura q̃ dicunt quem
poſſe renuntiare iuribus inductis in fauorẽ ſuũ debẽt intelligi ſi talis
renũtians fuit de hoc certificatus. allegant in argumentũ id qd habe-
tur in. d. §. igitur ordinandus. ⁊. xxxviij. diſt. placuit. ⁊ ita etiã dicit Ni-
co. de neapo. in dicta. l. in repudianda per illũ tex. ſed de vlla certiora-
tione dicti beneficij facta dictis ruſticis nõ apparet: ergo etiam ſi dice-
retur renuntiationem eſſe factam non valere ſaltem in muliere ⁊ in ru-
6 ſtico in quibus † ſubeſt preſumpta iuris ignorantia vt per glo. not. in
aut. de ince. nup. in prin. in verbo ſciens ⁊ ibi Ange. ⁊ glo. in. l. pater in
prin. ff. de doli excep. ⁊ Bal. ĩ. l. ij. C. de fideicõ. ⁊ Fran. tigri. in. l. venia
C. de in ius vocan. ⁊ Joan. de imo in. d. c. pen. ¶ Et hec ſaltem procce-
dunt quando nullꝫ interuenit iuramẽtũ: vt p̃ſupponit̃ non interueniſ-
7 ſe in propoſito. ¶ Poſſent † etiam predicta confirmari eo qd ad hoc
vt per renuntiationẽ tollatur cum effectu remediũ dicte. l. ij. oportet re-
nuntiationẽ non eſſe generalẽ. vt no. cõcludit Nic. de mata. ⁊ Bald. in
d. l. ij. in. v. q. ⁊ Joã. de imo. in. d. c. cum cõtingat in tertio membro ⁊ in
d. c. pe. in. xij. col. vbi hoc dicit eſſe menti tenendũ qr non ſufficit gene-
ralis renuntiatio vbi alicui ratione ignorantie prouidet̃. l. j. ff. ſi quis
in ius voca. non ierit. l. cum aquiliana. ff. de tranſa. ita etiã eſt de men-
8 te Bar. in. d. l. ſi quis cum aliter. in ſi. vbi dixit † ꝙ lꝫ poſſit renuntiari
remedio illius legis qd habet ſimilitudinem cum remedio dicte. l. ij.
tñ non putat ꝙ ſufficiat ſimpliciter renuntiare exceptiõi doli ad hoc
vt excludatur ab illa exceptione doli de qua loquitur. d. l. ſi quis cum
aliter niſi exprimatur de illa lege vel ꝙ tantũdẽ importet quia illud
renuntiare eſt donare. l. ſi quis delegauerit. ff. de noua. vnde talis renũ-
tiatio ⁊ donatio ad modica refertur niſi aliud exprimatur arg. l. ſi li-
bertus. ff. de ope. libe. ⁊. l. hec adiectio. ff. de verb. ſigni. ⁊ per notata in
l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. ⁊ ita etiã vult Ant. de but. in. c. quin-
tauallis. de iureiurã. in ſeptimo caſu. ¶ Et poſſet hoc pluribus alijs
ſimilibus comprobari. verum quia dicte deciſiones ⁊ autoritates ſunt
proprie in terminis noſtris ⁊ ab alijs nõ impugnantur non puto ex-
pedire vlterius quo ad hoc inſiſtere. ¶ Nec ob. ſi diceretur ꝙ videtur
predictam renuntiationem eſſe ſpecialem ſaltem quia facta eſt mentio
de leſione ⁊ deceptione ⁊ ſic ſaltẽ in genere cogitauit de iſta deceptio-
ne vel leſione. ar. l. qui iure militari. ff. de teſta. mili. ⁊ eorum que notant
doc. in. l. ſub pretextu ſpecierũ. C. de tranſac. dato ꝙ non fuerit ſingu-
9 laris renuntiatio facta remedio. d. l. ij. aliud † eſt enꝫ generalis ⁊ aliud
ſpecialis ⁊ alius ſingularis renuntiatio vt per Bar. in. l. j. in ſi. ff. ſi qs
in ius voca. non ierit. ⁊ in. l. fin. C. ſi contra ius vel vti. pub. ⁊ in. l. j. ĩ prin-
cip. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. ſi quis in prin. teſtamenti cuꝫ ſi. ff. de leg. iij.
per ea que leguntur ⁊ notantur in. l. ſi. C. quod cum eo ⁊ in. l. quod in re-
10 rum. §. fin. ff. de leg. j. Quia † reſpondeo primo ꝙ quando facta a ruſti-
co qui preſumitur ignorare requiritur certioratio que facta non fuit
vt declaratum eſt ſupra. Secundo reſpondeo ꝙ Bal. ⁊ doct. in. d. l. ij.
in. v. q. cum concordantijs non dicunt ꝙ non requiratur ſingularis re-
nuntiatio ſed dicunt ꝙ non ſufficit generalis renuntiatio qñ alicui ra-
tione ignorantie ſuccurritur: requiritur ergo ꝙ taliter renuntietur ꝙ
appareat ignorantiam non impediuiſſe mentem renuntiantis quo ad
effectum de quo queritur. ¶ Preterea Bart. in. d. l. ſi quis cũ aliter
in fine oſtendit ꝙ non ſufficit facere mentionem exceptionis doli in re-
nuntiatione ad hoc vt dicatur renuntiatũ exceptioni doli per quã als
in leſione magna eſſet renuntianti cõſultũ aduerſus ipſam magnã le-
ſionem ⁊ tamen dolus re ipſa eſt aptus comprehendere leſionem ma-
gnam non ſolum modicam. d. l. ſi quis cum aliter. cuꝫ ibi notatis opor-
11 tuiſſet ergo ꝙ ſalteꝫ de enormi leſione fuiſſet facta mentio: nam † ple-
runqꝫ etiam maioribus ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa ſuc-
curritur aduerſus leſionem que etiam eſſet infra dimidiã iuſti pretij vt
patet ex. l. j. in ſi. ⁊. l. ſed ⁊ ſi per pretorem. §. hec aũt clauſula. ff. qbus
ex cau. maio. ⁊ de tali leſione non enormi ⁊ non magna potuiſſent in-
12 telligi verba inſtrumenti. ¶ Confirmo p̃dicta p ea que † notat Ant. de
bu. in. d. c. quintauallis. in ſeptimo caſu. de iureiu. vbi dixit ꝙ dicitur
eſſe generalis remiſſio qñ non continet ſpecifice vel equipollenter pro-
miſſionem non contraueniẽdo ꝓpter enormẽ leſionẽ aut enormiſſimã.
13 ¶ Rñderi † etiã põt aliter p ea q̃ voluit notabiliter Bar. Bal. Ang.
⁊ Sali. ĩ. l. ſi. §. idẽ queſiuit. ff. de cõdit. ĩde. vbi per illũ tex. dixit ꝙ q̃ſ
per errorẽ promittit vel per errorẽ ſoluit indebitum ⁊ in contractu eſt
appoſita hec clauſula. ſ. ꝙ dictus ſoluens vel promittens rñũtiauit
cõdictioni indebiti ⁊ ſine cauſa: actioni in factũ ⁊ oĩ auxilio non exclu-
detur p hoc a remedio cõdictionis indebiti: qr idẽ error q fuit in prin-
cipali ſolutiõe vel ꝓmiſſiõe fuit etiã ĩ dicta renũtiatiõe ⁊ ſicut ĩdebite

ꝓmiſit vel ſoluit ꝑ errorē.ita indebite renuntiauit.facit.l.doli.verſi. diuerſum.ff.de nouatio.vnde cōſuluit ꝙ in inſtrumēto apponant̄ hec verba talis ſciens ſe non teneri promiſit ſeu ſoluit ꝛc.Ita ergo in ꝓpo ſito cū dicti ruſtici preſumpto errore ꝛ ignorantia vendiderint rem mi nus dimidia iuſti pretȷ̄ eodē errore vident̄ inducti ad renuntiandum ideo talis renuntiatio non valet.ꝛ iſtud expreſſe vult Io.de imo.in.d. c.cū cōtingat.in.iȷ̄.mēbro.ꝛ in.d.c.pe.qñ in renūtiatione non interue nit iuramen ū.ꝛ ꝑ hec apparet multifarie rñſum ad ea que effectuali
14 ter in dictis allegationibus in contrariū factis continetur.¶ Nec† ēt obſtat ſi diceretur ꝙ dicti ruſtici habebāt ſeu habere preſumebant̄ ſciē tiam verā cōis eſtimationis dictarū rerū eo qđ dictas terras labora bant ꝛ notos habebant earū redditus ꝛ nō habebāt diffuſum patri moniū ꝑ ea que tradūtur ꝑ Bal.in.d.l.iȷ̄.in.vj.q.quia rñdeo.Primo ꝙ ſi attēdimus opinionē ꝛ doctrinā Bal.ipſe intelligit ꝙ quāuis il le qui non eſt ruſticus ſi vendat ſcienter rē minus dimidia iuſti pretȷ̄ nō habeat remediū.d.l.iȷ̄.ar.l.querit̄.§.ſi venditor.ff.de ac.emp.ꝛ.l.j. in fi.ff.de actio.emp.ꝛ.l.domū.ff.de cōtrahē.emp.cū ſi.tñ aliud eſt in ruſtico vt retuli.ſ.ꝛ cū eo trāſit ſimpliciter Io.de imo.in.d.c.pe.in.iȷ̄. col.Scđo rñdeo ꝙ nō preſupponit̄ mihi cōſtare de dictis ꝯiecturis ꝑ quas preſumantur habuiſſe ſcientiā valoris rei ꝛ non eſt in dubio ꝑſu mendū ꝙ ruſticus rē valentē ducatos.cccc.ꝛ vltra voluiſſet irreuoca biliter vendere ꝛ alienare ꝑ ducatis.cxxxvj.d.l.cū de indebito.¶ Et
15 ſi dicatur ꝙ iudex† dꝫ de dictis cōiecturis tanq̄ notorȷ̄s ſe informa re ꝑ notata ꝑ gl.in.l.j.C.qui ꝛ aduer.quos.ꝛ in.l.iȷ̄.§.eiuſdē in glo.in verbo fama confirmat.ff.de teſti.ꝛ per notata ꝑ gl.in.c.cū ī tua.de ſpō ſa.quia rñdeo ꝙ nō preſupponunt̄ eſſe notoria ꝛ iudici ex aliqua infor
16 matione vel probatione conſtitiſſe de hmōi cōiecturis.ꝛ qñ† allega tur notoriū facti tranſeuntis alicuius contrate ꝛ negatur.opꝫ ꝙ ꝓbe tur eſſe notoriū:vt notat gl.Cy.ꝛ Bal.in.l.ea quidē.C.de accu.ꝛ Spe cu.in tit.de noto.crimi.§.j.verſi.ſed qualiter ſciet iudex.ꝛ Bal.in aut̄. qui ſemel.C.qūo ꝛ qñ iud.ꝛ doc.in.c.veſtra.de coha.cleri. ꝛ mulie.nec
17 contrariū dicit̄ in locis in contrariū allegatis.¶ Non obſtat† etiam ſi dicatur ꝙ inquantū Bal.in.d.l.iȷ̄.in.iiȷ̄.q.excuſat ruſticū ſcienter vē dentem niſi fuerit certioratus de beneficio dicte.l.iȷ̄.ꝛ hoc dixit verū qñ ꝓpter ruſticitatē appet ꝙ potius ex facilitate q̄ ex liberalitate hoc fe cit ꝙ iudicis arbitrio committitur ſm eum:quia reſpondeo primo qđ Bal.loquitur in ruſtico ſcienter vendente:nos aūt in eo qui preſumit̄ ignoraſſe quo caſu ſine dubio requirebatur certioratio beneficȷ̄ ꝛ iuris ſibi competentis vt ſupra probaui.Preterea iudex potius in ruſtico debuit preſumere ſimplicitatem q̄ liberalitatē in tanto exceſſu ꝑ rō nem.d.l.cū de indebito.ꝛ ꝑ notata per Cy.in.l.ſi certis annis.in.v.q. C.de pac.Ex quibus cōcludo vt dixi dictū remediū.d.l.iȷ̄.ꝑfatis ruſti cis competere ꝛ eis eſſe conſultum aduerſus tam grauem iacturam q̄ bonus vir ferre non debet:vt in iuribus vulgaribus.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Ex forma ſtatutorum Cremone expreſſe diſponitur ꝙ nullus poſ ſit eſſe aduocatus vel procurator nec actor ad lites qui non ſit de col legio iudicū vel notariorū Cremone in aliqua cauſa ciuili vel crimi nali ꝛ qui contrafecerit puniatur in libris decē imperialiū:ꝛ nihilo minus proceſſus facti per eos in eorū fauorem non valeant ꝛ nullius ſint momenti ꝛ ex forma ſtatutorū ipſorū limitatum eſt ſalariū ipſis aduocatis ꝛ procuratoribus.

¶ Summarium ſuper conſilio ſecundo.

1 Peculium caſtrenſe ꝛ quaſi quid ſit.
2 Procurationis officium eſt viliſſimum.
3 An lucrū modernorū aduocatorū dicat̄ peculiū quaſi caſtrenſe.4.5.
6 Tabelliones quantum ad peculium quaſi caſtrenſe equiparantur ad uocatis.7.8.
9 Acquiſitum ex ſcientia vel officio publico dicitur quaſi caſtrenſe.
10 In iudicando non eſt recedendum a communi opinione.

¶ Conſilium Secundum.

¶ Modo queritur vt videatur ſuſtineri cum allegationibus iuris in forma conſilȷ̄ ſubſcripti redigē.ꝙ acquiſitū ꝑ filiūfamilias procurato rem notariū de collegio in officio tam notariatus q̄ procurationis ꝑ ipſum publice facto in palatio ſit quaſi caſtrenſe.

Omini redemptoris no
1 ſtri inuocato ſuffragio.In cōſul.premiſſa† videret̄ fortaſſe prima conſideratione dicendū acqſita ꝑ di ctū filiūfami.procuratorē vel notariū ꝛ de collegio notariorū tā ex officio notariat⁹ q̄ ꝓcurationis per ipſum publice facte in palatio nō ſit quaſi caſtrēſe peculium:quia vt hr̄ in.l.fi.C.de inoffi.teſt.peculiū caſtrenſe eſt illud qđ acqrunt milites rōne militie quaſi caſtrēſe eſt illud qđ acqrunt aliȷ̄ qui ex aliqua adminiſtratione cōſequunt̄ ſtipēdia publica:reliqui ve ro filȷ̄familias aliūde acqrētes dicunt̄ habere peculiū paganicū:cum ergo non preſupponat̄ ꝙ ille de quo querit̄ acqſiuerit ex ſtipēdȷ̄s de publico ſibi deputatis ſequit̄ ꝙ dꝫ dici paganicum.¶ Accedit qđ no tat Bal.in.l.fori.C.de aduo.diuer.iudi.vbi inquit ꝙ illud qđ acqrūt procuratores a clientulis ſuis non dꝫ iudicari peculium quaſi caſtrē

2 ſe:quia† procurationis officiū eſt viliſſimum ꝛ non publicū ſed priua tum:vt in.§.fi.inſti.de excep.ꝛ ſic ꝫ idē eſſe qđ eo qđ acquirunt fi liȷ̄familias.negotiatores. Idē etiā notat Bal.in.l.cum oportet.C.de bo. que liber.in prin.in pe.co.ꝛ ibi dicit ꝙ non ſolum illud qđ acquirunt filȷ̄fa. procuratores dꝛ peculium paganicum ꝛ non quaſi caſtrenſe:ꝫ etiā illud qđ acquirunt notariȷ̄ aliunde quā ex burſa fiſcali:q2 eſt offi cium vile.allegat id qđ legit ꝛ not.in.l.ſi quis procuratorē.C.de decu rio.lib.x.ꝛ ideo talia ſalaria non differunt a mercantiȷ̄s ꝛ alia re fami
3 liari qđ dicit eſſe notandū:ita etiā videtur eſſe de mente† Spe.in.ti.de actore.§.j.verſi.itē cū agit.cū ſequenti.vbi voluit ꝙ etiā illud quod lu crantur moderni aduocati non eſt quaſi caſtrenſe peculiū.non enim ad hoc obſtat.d.l.fori.ꝛ d.l.fin.C.de inoffi.teſt.q2 ibi loquitur in eo quod de publico percipiebatur ab aduocatis in matricula deſcriptis.Sed
4 †premiſſis non obſtantibus cōtrariū ī ꝓpoſito vꝛ de iure verius pre ſertim ex infra ſcriptis. nam vt determinat gl.no in.d.l.fori quam ibi ſequit̄ Cy.Ray.Bar.ꝛ cōiter aliȷ̄ illud qđ hodie aduocati lucrant̄ et percipiunt a clientulis reputatur quaſi caſtrēſe q2 ſuccedit loco illius publici ſalariȷ̄ qđ olim percipiebant aduocati de publico:ideo ſape re dꝫ eandē naturā.l.ſi eum.§.qui iniuriarū.ff.ſi quis cautio.pro hoc etiā adducitur id qđ habetur in.l.velut.C.de offi.aſſeſſo.vbi illud qđ lucrantur aſſeſſores pro eorū conſilȷ̄s dicitur quaſi caſtrēſe quāuis il lud non percipiant de publico:ꝛ ita etiā in aduocatis tenet Ioā.an.in additio.Spe.in dicto ti.de actore.§.j.in additio.incipiente hoc tenuit ꝛc.ꝛ vltra preallegatas rōnes allegat:q2 videmus ꝙ illud qđ acqui rūt milites ex militia etiā ſi aliunde obueniat quā de publico dicit̄ ca ſtrēſe.l.ſi forte.ff.de caſtrē.pecu.l.j.ꝛ.l.cū allegas.C.de caſtrē.pec.mi li.lib.xȷ̄.ergo idem eſſe debet in eo ꝙ ex exercitio aduocationis acqui rit aduocatus licet illud de publico non percipiat.¶ Ita etiā per plu res rationes cōcludit Guil.de cu.in.l.cū lege.C.de epiſc.ꝛ cle.ꝛ probat
5 etiā in.l.fi.ꝛ ibi Bart.C.de ſilentia.li.xȷ̄.ꝛ Ang.in.d.l.cū opꝫ in fine principȷ̄.vbi idē dicit in eo qđ lucrat̄ medicus ꝛ aduocat⁹ a priuatis perſonis ꝛ probari vꝛ per dictā.l.fori.que indiſtincte dicit ꝙ qcqd oc caſiōe aduocationis acquirunt aduocati quocūqꝫ iudicioꝝ cedit in cām quaſi caſtrenſis peculȷ̄:ꝛ tñ non reperit̄ ꝙ de publico haberent ſalarium niſi aduocati fiſcales iuxta.l.petitiones.ꝛ.l.reſtituende.C. de aduoca.diuer.iudi.ſed accipiebant a clientulis.ꝛ honoraria appel labatur.l.ſi ſub ſpecie.C.de poſtu.ꝛ.l.j.§.in honorarȷ̄s.ꝛ.§.ſequēti.ff.
6 de varȷ̄s ꝛ extraordi.cogni.¶ Modo† ſic patroni cauſarū ideſt pro curatores.Item tabelliones quātū ad peculiū quaſi caſtrenſe equipa rantur aduocatis vt in pallegata.l.fi.C.de inoffi.teſt.in verbo patro ni cauſarum ꝛ in verbo memorialibus cū glo.quia oēs predicti dicebā tur habere peculiū quaſi caſtrenſe.ꝛ lꝫ ibi tex.loquat̄ in eo qđ percipie batur de publico tñ ſicut dicimus ꝙ illud qđ hodie moderni aduoca ti habent a clientulis cedit in peculiū quaſi caſtrenſe eo q2 tale lucrum ſuccedit loco eius qđ olim percipiebāt aduocati de publico ita eſſe dꝫ in eo qđ percipiunt patroni cauſarū ꝛ notariȷ̄ cū ſuccedāt loco eius qđ olim percipiebatur de publi.Et propterea Io.an.in.d.additio.re prehendit opi.Spe.qualiter tenebat.ꝛ ſequit̄ opi.glo.in.d.l.fori.Ita etiā vꝛ velle Iac.bu.Bal.ꝛ Sali.in.d.l.fi.C.de inoffi.teſt.vbi appro bant opi.poſitā per glo.in.d.l.fori.Ita etiā eſt de mēte Nic.de mata. in.l.ſi donatione.vt ibi refert Bal.in vi.col.C.de collatio.¶ Hoc ex preſſius in terminis firmāt Odof.ꝛ Cy.in.d.l.fi.de inoffi.teſta.vbi di cunt ꝙ nedum in aduocatis ſed etiā in omnibus aliȷ̄s perſonis ibi in tert.enumeratis eſt dicendū ꝙ illud qđ ipſi hodie acquirunt aliunde quam de publico cedit in cauſam quaſi caſtrēſis peculȷ̄:quia ſubroga tur loco publici ſalarȷ̄ qđ olim percipiebāt.cū ergo ibi enumerent̄ in ter.patroni cauſarū ꝛ notariȷ̄ vt ibi in verbo memorialibus cum gloſſ.
7 ergo ex hoc apparet clare deciſio pro iſta parte.¶ Fortificantur pre dicta per ea que notat Bal.in.d.l.fori.vbi expreſſe voluit ꝙ illud qđ acquirunt notariȷ̄ dicatur quaſi caſtrenſe peculiū cū gerant publicū of ficiū autoritate ꝛ vtilitate.ꝛ idē dicit in aduocatis qui recepti ſunt ī ma tricula aduocatorū ꝛ approbati quia dicuntur gerere publicū officiū et in eo reputantur patreſfa.q2 quantū ad publicū officiū pertinet nō curat patria poteſtas.l.nā qđ.in prin.ff.ad trebel.l.filiuſfa.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.cū igit̄ ita ſit ꝙ ex forma ſtatutorū nemo poſſit eſſe procurator qui non ſit de collegio notarioꝝ vel iudicū:apparet ꝙ di ctus filiuſfa.notarius non poterat exercere dictum officiū procuratio
8 nis niſi† ſub pretextu notariatus ꝛ ſic officȷ̄ publici iuxta.l.non aliter. ff.de adop.ꝛ.l.generali.ꝛ ibi notatis.C.de tabu.lib.x.merito deberet ap pellari quaſi caſtrenſe peculiū:illud qđ inde queſitū eſt ſm doctrinā Bal.in.d.l.fori.cui etiā adheret Ioā.de platea.in.d.l.fi.C.de ſilētia. li.xȷ̄.vbi dixit ꝙ id qđ acquirunt a priuatis pſonis aduocati ꝛ nota riȷ̄ ratione ſui officȷ̄ dicit̄ caſtrenſe ꝑ illā.l.iuncta.d.l.fi.C.de inoffi.te ſta.ꝛ ita etiā Paul.de caſt.in.l.fin.C.qui teſta.face.poſſunt ¶ Acce
9 dit† qđ notat Io.de imo.in rub.de pecu.cleri.dum dicit ꝙ acquiſitū ex ſcientia vel officio publico dꝛ quaſi caſtrenſe peculiū allegat dictā l.fi.C.de inoffi.teſta.¶ Et ꝑ hec apparet rñſum ad allegata in cōtra rium.ꝛ primo ad.d.l.fin.de inoffi.teſta. in quantū ibi vꝛ ponderari ꝙ ſit acquiſitū de publico dicēdū eſt ꝙ vt ibi etiā inquit Salic. illud ibi non denotat iuris miniſterium. nam vt dixi.ſ.etiam illud qđ acqui rit aſſeſſor

rit aſſeſſor vel aduocatus vel miles aliunde quam de publico nihilo minus dꝛ caſtrēſe vel quaſi dūmō rōne militie vel aduocationis fue rit acquiſitum.d.l.ſi forte.ꝛ.d.l.velut cum aliȷ̄s.ſ.ad hoc allegatis. ¶ Non obſtat id qđ not.Bar.in.d.l.fori.dū dicit ꝙ acquiſitū a pro curatore nō eſt quaſi caſtrēſe q2 dico ꝙ in hoc melius loquitur Odof. ꝛ Cy.in pallegata.l.fi.in.fi.C.de inoffic.teſt.per illā.l.in verbo patro ni attento qđ illud qđ ibi dicit̄ de acquiſitione facta ex publico non reſtringit:vt ibi dicit Salyc.ꝛ etiā aliȷ̄ ibidē ꝛ ſupra ꝓbaui.¶ Pre terea in propoſito noſtro non poterat dictus procurator offm̄ procu ratiōis exercere niſi tanq̄ notarius ꝛ publica pſona ex diſpoſitiōe di cti ſtatuti quo caſu ipſemet Bal.ī.d.l.fori.fatet̄ illud eſſe peculiū qua ſi caſtrenſe.¶ Et ꝑ hoc etiā pꝫ ꝙ Bal.in.d.l.cū oportet.inquātū di cit de notarȷ̄s.nō tñ loquitur contra dictā.l.fi.de inoffic.teſta.in ver bo memorialibus.cū gl.ꝛ ipſemet Bal.in.d.l.fi.ꝛ in.d.l.fori.tenuit cō trariū eius ꝙ ipſemet dixit in preallegata.l.cū opꝫ.ꝛ rectius.¶ Non
10 obſtat† id ꝙ no.Spe.in dicto titu.de actore q2 eius ſnīa damnatur ibi per Ioan.an.et etiā per glo.ꝛ oēs in.d.l.fori.ꝛ per Guil.de cu.in.d.l. cum lege.ꝛ cōiter ꝑ alios quos ſupra retuli ꝛ a cōi opi.in iudicādo nō eſt recedendum vt traditur in locis vulgaribus.Ex quibus concludo dictum peculium eſſe cenſendum quaſi caſtrenſe.

¶ Pars conſilȷ̄ in cauſa ſeparationis matrimonȷ̄.

¶ Summarium ſuper conſilio tertio.

1 Matrimonium ſpirituale nō poteſt contrahi per eum qui eſt men te alienus.
2 Quis dicatur furioſus ꝛ quis mente captus.
3 Quomodo probabitur quem eſſe furioſum.

¶ Conſilium Tertium.

¶ Quidam in vxorem duxit mulierē que vt dꝛ erat tūc ac poſtea fuit non ſane mentis et querit ab ea ſeparari tanq̄ inter eos non fuerit nec ſit matrimonium queritur an poſſit.

Omini redemptoris noſtri
1 inuocato ſuffragio.Breuiter† reſpondeo ꝙ ſic q2 de hoc eſt caſus in.c.dilectus filius.de ſponſa.et.xxxȷ̄.queſtio.vȷ̄.c. neque.ꝛ.l.patre furioſo.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.ꝛ.l.furor.ff.de ſponſa.ſic etiā videmus in matrimonio ſpirituali:quia illud contrahi nō pōt per eū q eſt mēte alienus.c.ſicut tenor.de regula.¶ Nā cū ma trimoniū ſit act⁹ q cōſenſu ꝯhit̄ ꝛ pficit̄.c.cū locū.ꝛ.c.cū apud.de ſpō ſal.l.nuptias.ff.de re.iur.ergo eſt īpoſſibile talē actū a pſona nō ſane mētis ſeu a mētecapto celebrari vt.l.q ad certū.ff.loca.l.in negocȷ̄s.ff. de reg.iur.ꝛ hāc rationem reddit tex.in.l.oratione.§.fi.ff.de ritu.nup.
2 ¶ Ex qua† rōne apparet ꝙ nō refert an dicta mulier ſit furioſa an nō: dū taxat ſit mente capta abſqꝫ furore.nam a pari procedunt in hmōi actibus mētecaptus ꝛ furioſus.l.iȷ̄.ꝛ ibi Bal.C.de curato.furio.et pꝫ in d.c.ſicut tenor.et no.ꝑ doc.maxie Io.de imo.in.l.ex facto.in.xiȷ̄.col. ff.de vulg.ꝛ pup.nam furioſus ꝓprie eſt ille qui eſt cū rabie euidētis furoris:mentecaptus vero eſt cui mens et cōſiliū animi deficit tñ nul lum furorem oſtēdit vt declarant doc.maxime Bald.in.l.ſi furioſi.C. de nup.ꝛ in.l.humanitatis.in.iȷ̄.col.C.de impu.ꝛ aliȷ̄s ſubſti.in ver. venio ad quartū notabile et in.l.ſꝫ et milites.§.iam aūt.ff.de excu.tu.
3 ¶ Probari† aūt dicitur dictam mulierē fuiſſe fatuā ꝛ mentecaptā ſi articuletur et probet̄ ꝙ tpe quo dictus vir eā accepit in vxorē ſeu ante ꝛ poſt per aliquot menſes ipſa habebat ꝛ habere cōſueuerat ſermones furioſorum ſeu mētecaptorum.l.ob q̄ vitia.ff.de edil.edic.l.is cui.§.ſi. ff.de tuto.ꝛ cura.da.ab his.ꝛ ibi per Bar.ꝛ leg.ꝛ not.xciȷ̄.di.legimus ꝛ xvȷ̄.q.iȷ̄.in.c.gonſaldus.ita inquit Bal.in.§.item furioſi.inſti.qbus non eſt permiſſum facere teſtm̄.vbi etiam dicit probari quē furioſum ſi probat̄ ꝙ oēs ſui conſanguinei habebāt eum pro furioſo.ar.l.octa ui.ff.vñ cogna.et.l.de tutela.C.de in īteg.reſti.mi.vel ſi probatur qđ pater habebat eam ꝓ furioſa.l.ſi furioſo.puberi.ff.de cura.furio.vel ꝙ publice ſeu cōiter habebatur pro furioſa allegat.l.de minore.§.tor menta.ff.de queſtio.vel ꝙ viſa eſt proȷ̄cere panē vel lapides more fu rioſoꝝ.l.iȷ̄.C.de iudi.notat̄ in.l.ſi cū dotē.§.ſi maritus.ff.ſolu.matri. ꝛ in tractatu de teſte edito.ꝑ Bart.in.c.incipiēte oppoſita prudentie. Item vꝛ ꝙ ſufficeret ſi ꝓbet̄ ꝙ neſcit exprimere quid velit.c.j.§.ſi ve ro.de cle.egro.li.vj.ꝛ ibi ad hoc notat illum text.Domi.de ſan.gemi. plus dixit dñicus predictus in.c.filȷ̄.de here.in.vj.ꝑ illū tex.ꝙ ſuffice ret ꝓbari ꝙ ipſa memoriam ordinatā non habebat tñ hunc vltimum modū probandi non pono pro cōſtanti ſed aliū videntur ſufficere per predicta iunctis notatis per Bar.in.l.iȷ̄.ff.de bo.poſ.furio.

¶ Summarium ſuper conſilio quarto.

1 Ubi poteſt de crimine capitali procedi contra abſentem in contu maciam poteſt quis in tali caſu comparere pro abſente.
2 Procurator cum mādato debet admitti qñ pro crimine publico ꝛ ca pitali poteſt abſens damnari.
3 An comparens vt quilibet de populo debeat admitti.
4 Negatiua coartata loco ꝛ tempore quomodo probetur.
5 Ubi probatio eſt ſuper eo in quo probatio eſt de difficili ſufficit pro batio per famam.7.
6 Ubi non eſt fama nec coniectura non dicitur ſufficienter probatum.
8 Ubi non apparet ꝙ teſtes ſint ſingulares preſumuntur conteſtes.
9 Amicitia quando repellit teſtem.
10 Numerus teſtium ſupplet fidem.
11 Quomodo frater ſit idoneus teſtis in cauſa fratris.

¶ Conſilium Quartum.

¶ In cauſa criminali qñ quis admittatur ad allegādā innocētiam.

Omini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Uiſo ꝓceſſu inquiſitionis formate cō tra ꝛ aduerſus Antonium tuſcum Lambertinum de lam bertinis Baptiſtam mergotum Ioannem mergotum Antonium mergotum Baldinum zanotum de lugo per magnificum et genero ſum equitem clariſſimum doctorem ꝛ comitem dominum Ant.de gui donibus digniſſimum commiſſarium in partibus romandiole pro il luſtriſſimo domino duce ferrarie ꝛc.pro homicidio vt dicebatur com miſſo per eos in perſonam rondini de rondinellis de lugo viſaqꝫ com paritione facta per dominum Baptiſtam bonzagnum tanq̄ vnum de populo ꝛ vt defenſorem ꝛ excuſatorē dictorū inquiſitorum qui ad probandā eorū innocentiā produxit capitula et fecit examinari ſeptē teſtes prout in actis mihi exhibitis apparet.Uidēdū eſt que ſint par tes dicti magnifici dñi commiſſarȷ̄ ꝛ ad hoc diſcernēdū oportet pri⁹ diſcutere an dictus dñs Baptiſta potuerit cōparere vt cōparuit et debuerit admitti ꝛ poſito ꝙ ſic:erit ſcđo vidēdū an ſit probatū legi time de innocentia inquiſitorum adeo qđ debeat pronuntiari eos nō
1 fuiſſe culpabiles.¶ Circa† primū omiſſis non neceſſarȷ̄s dico eum admittendum fuiſſe quia cum ex forma ſtatutorū ꝛ conſuetudinū to tius Italie poſſit de crimine capitali procedi cōtra abſentem in cōtu maciā pōt in tali caſu cōparere pro abſente qs tanq̄ iſtructor curie ſeu tanq̄ defenſor ad oſtendēdū innocētiā per text.in.l.ſeruū quoqꝫ. §.publice.ff.de procu.ac etiam quia vbicunqꝫ iudex ꝓceſſurus eſt co tra abſentem in contumaciā dꝫ perquirere veritatē oībus modis ꝛ cō ſequenter taliter venientes audire.vt.l.ampliorē.C.de capel.et in aut̄. q ſemel.C.qūo ꝛ qñ iudex.ꝛ ita tenuit Bar.in extrauagā.ad repri.in verbo legitime in.l.pe.§.ad crimē.ff.de pub.iudi.ꝛ ibi docto.commu niter in.d.§.publice.ꝛ Cy.ꝛ aliȷ̄ poſt eū in.l.reos.C.de accu.ꝛ canoni
2 ſte in.c.veniens.de accu.ꝛ Io.an.in addi.Spe.in tit.de procu.§.j.ver. item ꝙ cā.¶ Plus† voluit ac cōſuluit Dy.quem refert ꝛ ſequit̄ Io. an.in addi.ꝓxie allegata ꝛ Iac.de are.ꝛ Cy.in.d.l.reos ꝛ Ang.ꝛ Io. de imol.in.d.§.crimen.ꝙ etiā procurator cū mandato poſſit ꝛ debeat admitti in dicto caſu.ſ.qñ pro crimine publico ꝛ capitali poteſt ab ſens damnari maxime per.d.§.publice per.l.intra accuſatorem.ff.de pub.iudi.ꝛ ꝑ alia de quibus ꝑ eos ī dictis locis.¶ Sed hec diſputa
3 tio ad preſens non eſt neceſſaria attento† quod dictus.d.Baptiſta nō comparuit vt procu.cum mādato ſed vt qlibet de populo ad inſtruē dum curiā ſeu vti defenſor predictorū quo caſu omnes fatentur eū po tuiſſe ꝛ debuiſſe admitti vt etiam dicit Ioā.de imo.in.d.c.veniens.in xvȷ̄.col.vbi dicit ſeruandā eſſe cautelā quam dicit ſe tunc proximis diebus ſeruaſſe cū compareat aliquis ad defenſionem abſentis tanq̄ inſtructor vel informator de defenſionibus abſentis quas etiam ipſe iudex etiam nemine cōparente deberet pquirere.l.ꝛ ſi nō defendant̄. ff.de penis.ꝛ.l.j.in fi.ff.de queſtio.ꝛ producat capitula ex quib⁹ appa reat de defenſione rei inqſiti ꝛ nominet teſtes inſtructos de defenſio ne quos examinari velit ꝛ ꝑ hunc modū poterit etiam ī cauſa capitali prouidere vt condemnet̄ vel in banno ponat̄.ꝛ ita dicit vidiſſe bono nie ſeruari ꝛ ego etiā hic ꝛ alibi q̄ pluries ſeruari feci ꝛ ſic cōiter pra
4 cticari ꝛ ſeruari vidi et recte ꝑ predicta.¶ † Circa ſcđm principale vꝫ an ſit probatū de innocentia dictorū inquiſitorū.adeo ꝙ debeat ꝓnun tiari eos de dicto homicidio nō fuiſſe culpabiles nec puniendos.re ſpondeo ꝙ ſic.quia per dictos ſeptem teſtes eſt ꝓbatū ꝙ tpe quo vul neratus ꝛ occiſus fuit dict⁹ rondin⁹ qđ fuit circa tertiā horam noctis dicti inquiſiti non erant in loco in quo fuit vulneratus rondinus ſed erant diſtantes ꝛ qđ non potuiſſent illuc accedere quin dicti teſtes cō prehendiſſent.et per hunc modū optime ꝓbat̄ hec negatiua coartata ſ.loco ꝛ tpe.l.optimā.C.de contra hen.ꝛ commit.ſtipu.c.ex tenore.ꝛ.c. ſeries.de teſti.notat glo.ꝛ doc.ī.c.bone memorie maguntiñ.de elec.et no.in.l.pātonius.§.rei perduellionis.ff.de acqui.here.ꝛ in.§.ſi vero abſunt.in aut̄.de here.et fal.in verbo vidiſſe.et ponit ibi Ange.in.§. hinc nobis.et no.ꝑ glo.ꝛ doc.in.l.j.§.iȷ̄.ff.de iti.actuqꝫ priua.ꝛ ꝑ Cy. ꝛ Bal.in.l.actor.C.de proba.ꝛ per doc.ī.c.cū eccleſia.de cauſa poſ.ꝛ ī c.tertio loco de proba.cū ſi.Et plus deponunt teſtes.ſ.publicā voces ꝛ famam ac eādem opi.eſſe in dicto loco apud bonos ꝛ graues ꝙ dicti
5 inquiſiti non fuerunt culpabiles.Et attento† qđ dictū delictū fuit cō miſſum de nocte ꝛ tpe tali ꝙ luna nullo mō lucebat nec lumen aliquod reddebat adeo ꝙ nō potuiſſet diſcerni qui fuiſſent occiſores dicti ron dini qui fuit occiſus in maxima multitudine perſonarum vt deponūt teſtes.ideo tunc.ſ.quando probatio eſt ſuper eo in quo probatio eſt de difficili ſufficit probatio per famam ſaltem cōcurrentibus aliquibus adminiculis vel cōiecturis quamuis alš talis ꝓbatio nō fuiſſet ſuffi ciens ita notat Cy.in.l.ſi quidem.C.ſo.mat.vbi proprie ponit exēplū

quando tractaretur de probanda morte alicuius occiſi in magna mul
titudine ⁊ tumultu:allegat.l.non oēs.a barbaris.ff.de re mili.⁊ notat
Inno.in.c.veniens.de ver.ſig.notatur i.c.pterea.de teſti.⁊ p Bar. in
l.de pupillo.§.ſi quis ipſi pretori.in.viij.q.ff.de ope.no.nun. ⁊ Ant.
de bu.in.c.veniēs.el.j.de teſti.⁊ i.c.tranſmiſſa.q filij ſint legit. bene fa
6 cit qđ notat Bar.in.d.l.ſi quidē. ¶ Etiā ꝓpoſito noſtro adeſt nedū
fama ⁊ coniectura ex eo qđ probaꝛ per teſtes ꝙ dicti inquiſiti erāt tpe
dicti cōmiſſi homicidij amici ⁊ beniuoli dicti rondini.⁊ ita cōtinue fue
rant.ar.l.iij.in prin.ff.de teſti.⁊ in.l.j.§.cū quis.ff.de q̄ſtio.⁊.c.conſti
tutis.de teſti.ſed etiam adeſt pbatio ꝙ ipſi inquiſiti nō interfuerunt
7 homicidio:ergo vꝛ eſſe ſufficienter pbatū. ¶ Qđ ſi autem dicta pba
tio occiſoꝛū videaꝛ eſſe ſup re difficili pꝫ per id qđ no.gl.in.l.ſi cū exce
ptione.§.in hac in verbo ignoret.ff.qđ met.cau.vbi gloſ.dixit ꝙ iuſte
ignoraꝛ id ꝙ fit de nocte vel in multitudine hominū ⁊ ſm Ange.illa
gl.nō eſt alibi ⁊ per eam dicunt ibi Bal.⁊ Ang.al's per Old.fuiſſe de
ſenſum quendā qui accuſabaꝛ de homicidio cōmiſſo de nocte ⁊ teſtes
deponebāt ſe vidiſſe a longe ⁊ fuit probatū ꝙ luna nō lucebat illa no
cte:ideo teſtes illi fuerunt reprobati vt etiam no.Bal.in.l. aretuſa.ff.
de ſta.homi.⁊ in.c.j.§.porro.inſtit.que fue.prima cā benefi.amit.bene
facit qđ no.Bal.i.l.ſi nō ſpāli.in.j.col.ff.de teſta.vbi dicit ꝙ teſtes qui
propter obſcuritatē noctis nō pñt videre nō ꝓbant de viſu quod
intelligitur ſm eundem Bald.i.d.l.aretuſa.qn̄ teſtes ipſi affirmabāt
ꝙ ibi non erat lumen ignis vel candele ⁊ apparet ꝙ luna non lucebat
⁊ eſſent aliqualiter diſtantes a loco vbi agebaꝛ id de quo q̄riꝛ. ¶ Nec
8 obſtat ꝙ ſi contra teſtes opponaꝛ ꝙ non ſunt conteſtes in eodem loco
⁊ tpe iuxta id quod habetur in.c.licet cām.de proba.⁊ in.c.cū dilecti.⁊
in.c.bone.de elec.cū ſi.quia rn̄deo ꝙ imo intelliguntur eſſe cōteſtes:tū
quia plures ex eis vocant conteſtes de numero predictoꝛū teſtium vt
nannes Gaſparini ⁊ Joānes gazoli ⁊ Bonifacius ſcalabrini ⁊ in du
bio etiā niſi appareat ꝙ teſtes ſint ſingulares ratione loci vel tpe pre
ſumunꝛ conteſtes vt no.Inn.in.c.qualiter ⁊ q̄n.el.ij.in.ij.col.de accu
ſa.⁊ Spe.in ti.de inquiſitio.§.nunc tractemus. ver. ſuper probatione
aūt infamie.et Bal.in.l.ij.in vltima col.C.de bo.poſ.ſm tab.⁊ in.l. de
quibus.in pe.col.ff.de legi.vbi ad hoc allegat.c.cum tu.de teſti.⁊ not.
Jo.de imo.in.c.cum oportet.de accu.⁊ do.Abb.in.c.ſi ioannes.de
9 ſi.inſtru. ¶ Nec obſtat ꝙ aliqui ex dictis teſtib⁹ deponāt ꝙ ſunt ami
ci dicti dn̄i Baptiſte ⁊ ingiſtoꝛū:ſicut ſunt alij cōiter.qꝛ rn̄deo ꝙ plu
res ſunt teſtes qui hoc non dicunt.Secundo quia dicunt ꝙ ſunt amici
eis ſicut ſunt alijs cōiter:vnde talis amicitia nō repellit teſtem:ſed re
quiri ut quod amicitia ſit maxima ſeu talis ⁊ tanta quod reddat eū in
tātū amicū vni quod ex hoc habeat aduerſariū odio als aūt amicitia
que eſt actus virtuoſus nō repellit teſtē per.l.ſciendum.ff.de vſu.l.iij.
in pri.ff.de teſti.c.quoties.cū ibi notatis per Inn.⁊ doc.de teſti.⁊.c.ce
terū de teſti.cog.⁊ no.doc.maxime Bal.in.l.cos.⁊ in.l.ſi quis.in vlti
ma col.C.de teſti.⁊ no.Spe.in titu.de teſte.§.j.in prin.⁊ Barto.in.l.
admonendi.in.ix.col.ff.de iureiu.⁊ no.in.c.inſinuante.cum ſi.de officio
10 dele. ¶ Et plus ꝙ dixit Jac.bu.in.d.l.iij.in prin.ff.de teſti.ꝙ duo te
ſtes coniuncti magna amicitia nō probarent tū tres probarent quia
fidem ſupplet numerus per notata p gloſ.reputatam ſingu.in.d.l.iij.
§.j.ff.de teſti.in verbo numer⁹.bene facit ꝙ no.Jo.an.in additio.Spe.
in ti.de noto.crimine.§.fama.in additione icipiēte a legato ⁊ Ja.bu.
in.l.parentes.C.de teſti.⁊ Nic.de neap.in.l.ij.i prin.ff.de excu.tut.vbi
reputat ſingulariter ad hoc eſſe notandū glo.in dicto verbo numer⁹.
11 ¶ Fortius ꝙ dixit ſingulariter Bald.⁊ Sali.in.d.l.parentes.C.de te
ſti.⁊ Sali.in.l.teſtis.ff.de teſti.quod licet alias frater nō eſſet idoneus
teſtis pro fratre in cauſa ciuili vel criminali teſtificatur ſolum ad defen
ſam fratris et nō ad impugnationē alteri⁹ quātū hoc teſtimonium
redundaret in preiudiciū fiſci tū erit frater idoneus teſtis p id quod
habetur i.c.literas.de preſum. vbi fratris teſtimonium purgat fra
trem in cauſa hereſis nec debet fiſcus conqueri ꝙ pene non irrogate
indignatio ſolam duriciē cōtinet.l.ſi ſeru⁹ ea.l.ff.de ſeruis exportan.
⁊ hoc dicit Bald.eſſe vera et menti tenēda multo magis ergo amicus
etiam qualicunꝗ amicitia cōiunctus admitteretur i caſu predicto. Ex
quibus omnibus intrepide cōcludo partes magnifici dn̄i cōmiſſarij eſ
ſe in pronūtiando dictos inquiſitos non eſſe inculpabiles de contētis
in inquiſitione predicta et conſequenter non eſſe puniendos. ¶ Teſta
mentum in quo poſthumus eſt inſtitutus ⁊ facta ſunt legata que abſoꝛ
beant hereditatem:an valeat.

¶ Summarium ſuper conſilio Quinto.

1 An valeat teſtm̄ i quo legata abſorbent vltra vires hereditatis.
2 Poſthum⁹ inſtitutus pōt deducere de bonis paternis ſuā legitimā.
3 Vtrinꝗ coniuncti preferuntur in ſucceſſione.
4 Statutum indiſtincte vocans ſorores extendiꝛ ad omnes ſorores.
5 Statutum debet interpretari:vt quanto minus fieri poteſt ledat ius commune.
8 Verba intelliguntur ſm illa ad que fit relatio.
9 In diſpoſitione alternatiua vocante perſonas inter quas cadit diſpar ratio intelliguntur ille perſone vocari ordine ſucceſſiuo.
10 Decedenti ſine liberis patre ⁊ auo ſuperſtite ſuccedit pater.
11 Per matrem non conſeruatur agnatio neꝗ familia.
12 Poſthumus tranſmittit hereditatē non aditam ad matrem ⁊ ad ſorores vtrinꝗ coniunctas.

¶ Conſilium Quintum.

¶ In materia vltime voluntatis.

Domini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. ¶ Conſideratis oībus que
in themate narrantur ⁊ lecto tenore teſti dicti quon
dā Galeoti ⁊ ſtatuti ſub rubrica de ſucceſ. ab īteſta.
1 ¶ Circa primū dubiū quo † queriꝛ an dictū teſtm̄
Galeoti valeat poſtꝗ legata relicta p teſtatorē ab
ſorbēt vltra vires hereditatis.⁊ per ꝯñs dictus poſthum⁹ nō eſſet cō
ſequut⁹ aliquod de hereditate paterna vigore teſti paterni. Rn̄deo te
ſtamētū valere qm̄ poſthum⁹ fuit inſtitut⁹ ſolēniter in teſtō ⁊ ſic quā
tum ad eū fuit ſeruata forma in teſtō de iure reqſita. l. inter cetera.ff.
de libe.⁊ poſth.l.ſi.C.de libe.pte.⁊ in.§.illud quoꝗ capitulū.in auꝛ. vt
cū.de appel.cogno. ¶ Nec ipſi poſthumo obſtāt legata excedentia vi
2 res hereditatis:qꝛ rn̄deo † ꝙ nō obſtātibus dictis legatis filius poſt
hum⁹ poterat deducere de bonis paternis ſuā legitimā debitā ſibi de
iure nature:hoc eſt tertiā eius ꝙ habiturus fuiſſet ab inteſtato dedu
cto ſolū ante legitimā ere alieno ⁊ funeris impēſa vt.l.papi.§. qm̄ aūt
quarta.⁊.§.ſeq.ff.de inoffi.teſt.⁊.l.quoniam in prioribus.iuncta auꝛ.
nouiſſima.C.de inof.teſta.qđ procedit ēt ſi poſthumus vel heres eius
immiſcuiſſet ſe hereditati paterne nullo cōfecto inuētario vt plene no.
per glo.in auꝛ.hoc amplius.C.de fideicō.⁊ ibi Ja.bu.⁊ gl.in auten.de
here.⁊ fal.in.§.ſi vero non fecerit in verbo lucrari.⁊ in.l.ſi.§.pe.in glo.
fin.⁊ ibi doct.C.de iure deli.⁊ plene declarat bar.poſt Cy.in auten. ſed
cum teſtator.C.ad.l.fal.⁊ Jo.and.in addi.Spe.in tit.de inſtru.edi.§.
ſi.ver.quid ſi de ſuo.⁊ declarat etiā Bal.in.l.cū a matre. C. de rei ven.
⁊ in.l.j.C.de bon.aut.iudi.poſ.⁊ Angel.in.l.j.§.hec ſtipulatio.ff.ſi cui
3 pluſꝗ p legē fal. ¶ Circa ſcdm † dubiū quo queriꝛ an poſito qđ pdi
ctum teſtm̄ valeat dicta Jacoba cōiuncta ex latere patris tm̄ ipſi fra
tri ſuo poſthumo veniat ad ſucceſſionem eiuſdē poſthumi cum dictis
Philippa ⁊ Julia ſororibus vtrinꝗ cōiūctis. Breuiter reſpōdeo ꝙ
nō qꝛ preferūtur ſorores vtrinꝗ cōiūcte.vt in auꝛ.itaꝗ.C.cōia de ſuc
ceſ.⁊ cū dictis ſororibus vtrinꝗ cōiunctis cōcurrit etiam mater dicti
poſthumi equaliter ⁊ pro virili ſi ipſa extat.vt in auꝛ.defuncto. C. ad
tertu.⁊ ibi etiā probaꝛ ꝙ mater excludit dictā Jacobā q̄ nō eſt vtrinꝗ
coniuncta ⁊ notaꝛ in.l.j.ff.de iur.⁊ fac.igno.⁊ exp̄ſſius ꝓbaꝛ in.§.ꝯñs.
in auꝛ.de here.q̄ abinte.Et hoc ꝓcedit de iure cōi. ¶ Sed vidēdū eſt
vtrū idē ſit ex diſpōne dicti ſtatuti ⁊ quo ad matrē cōſtat ꝙ ſtatutum
vult ꝙ ipſa ſuccedat equal'r cū ſororibus defuncti ⁊ ꝙ viriles ſiāt por
tiones. ¶ Sed poſſet dubitari an vigore dicti ſtatuti dicta Jacob.ſo
ror dicti pohſtumi ex latere pr̄is tm̄ ſuccedat ipi poſthumo ſicut que
libet ſoror vtrinꝗ coniuncta.⁊ iſtud eſt mai⁹ dubiū qđ ſit in hac cōſul
tatiōe.nā videꝛ pr̄ia cōſideratiōe dicēdū ꝙ ſic qꝛ ſtatutū diſponit qđ
ſi qs maior vel minor deceſſerit abinteſtato ēt ſi non haberet facultatē
teſtandi ſine filio vel filijs nepote vel nepotibus natis ex filio vel filijs
maſculis legitimis ⁊ naturalibus ſuperuenientibus patre vel fratre
ſeu fratribus vel ſororibus vtrinꝗ cōiūctis vel ex latere patris tm̄ vel
filijs fratrū vel auo paterno ꝙ ſuccedat pr̄ vel auus paternus ſi pa
trē vel auū habeat ⁊ ſi nō habeat ſuccedant fratres vtrinꝗ cōiūcti vel
ex latere pr̄is tm̄ qbus fratribus exiſtētibus ſorores nō ſuccedāt:pdi
ctis aūt fratribus vel filijs fratrū nō exiſtētibus tūc ſuccedant ſorores
pdicte excluſis alijs pter matrē q̄ ſuccedat equaliter cū ſororib⁹ defun
cti in virilē portionē. Cū igitur ſtatutū fecerit mentionē de ſororibus
tam vtrinꝗ coniunctis ꝗ de cōiūctis ex latere pr̄is tm̄.⁊ poſtea dicit
ꝙ dicte ſorores ſuccedāt videntur oēs ſorores tam vtrinꝗ cōiuncte ꝗ
ex latere pr̄is tm̄ ſimul vocate cū oēs ſint agnate ⁊ ſic cōiūcte p maſcu
lum.inſti.de legi.agna.ſucceſ.iuxta prin.⁊.§.itē ſi quis ex ceteris.⁊ ſic
4 † ſtatutū predictū vꝛ voluiſſe fauere agnationi iuxta no.per Cy.in.l. j.
C.ad.l.iul.de adul.⁊ p Jo.an.in addi.Spec.in rub.de ſucceſ.abinteſt.
cū ſi.⁊ illa diſpoſitio ſtatuti vocātis indefinite dictas ſorores dꝫ refer
ri ad oēs ſorores de quibus.ſ̄.fecerat mētionē.l.j.C.de.libe.pte.l.iij.§.
j.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ pſertim vt ſtatutū aliquid opereꝛ.l.ſi qn̄.in pri.
ff.de leg.j.c.ſi papa.de priui.in.vj.⁊ qđ no.Bart.in.l.iiij.§. ptor.ff.de
dam.infect.⁊ in.l.ij.ff.de vſucap. ¶ Sed his non obſtantibus puto ēt
ex diſpoſitiōe dicti ſtatuti nō vocari ſororē ex latere pr̄is tm̄ cōiūctā
5 niſi qn̄ non extarent ſorores vtrinꝗ cōiūncte. Moueor † qꝛ ſtatutū dꝫ
interpretari vt quāto minus fieri pōt ledat ius cōe ſaltē ne alius inde
bite dānū patiaꝛ vel ne alius indebite ad lucrū admittaꝛ.l.ij.C. de no
xa.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de mune.⁊ hon. Bartro . in.l. omnes
populi.in.vj.q.principali.ff.de iuſti.⁊ iu.ſed ſi dictū ſtatutum intelli
gereꝛ qđ ēt extātibus ſororibus vtrinꝗ cōiunctis dicta ſoror cōiūcta
ex latere pr̄is tm̄ cōcurreret cū dictis ſororib⁹ ⁊ cū matre defuncti in
virilē portionē ⁊ diminuereꝛ ius debitū matri iure nature.l.nā ⁊ ſi pa
rētibus.ff.de inoffi.teſt.⁊ diminuereꝛ ius ſucceſſiōis ēt iure nature pti
nens ad dictas ſorores vtrinꝗ cōiunctas, ⁊ ſoror cōiuncta ex latere pa
tris tm̄ admittereꝛ indebite ad lucrū dicte ſucceſſionis vt hec ꝓbaꝛ
in.l.fin.in verbo lex ipſa nature ⁊c. C.quorū bon.iuncta.d.autē.itaꝗ.
C.communia

C.cōia de ſucceſ.⁊.d.auꝛ.defuncto.ad tertu.ergo debet intelligi dictum
ſtatutū ꝙ admittātur dicte ſorores.l.ꝓut de iure cōi vocātur vꝫ ſoro
res vtrinꝗ cōiuncte ſi extāt ⁊ illis nō extātib⁹.tūc demū admittaꝛ ſo
ror ex latere patris tm̄. Pro hoc bene facit id qđ hꝛ in.c. dilectus . de
cōſue.nā ibi ꝓbaꝛ ſm Ant.de butr.⁊ Jo.de imo. ꝙ verba ſtatuti etiā
improprīāda ſunt ne inducāt repugnātiā iuris cōis vel leſionē tertij.
6 Hec cōfirmo ex † his que bene ad propoſitū cōſuluit Paul.de caſt.in
cōſil.cclix.inci.in chriſti noīe ſtatuto ciuitatis caſtelli ⁊c.nā in caſu ſuo
ſtatutū diſponebat ꝙ ſi qs deceſſerit ſine deſcendentibus ⁊ aſcenden
tibus maſculis abinteſtato ſuccedāt fratres maſculi cōſanguinei ⁊ filij
maſculi dictorū fratrū cōſanguineorū tm̄ ⁊ ſi nō ſupſunt ſuccedāt pa
trui ⁊ filij maſculi patruorū excluſis ſororibus ⁊ matre ⁊ auo materno
⁊ auia paterna ⁊ oīb⁹ alijs attinētib⁹ tali decedēti ex latere matris tm̄,
Querebaꝛ ſi qs deceſſit ſine deſcentibus ⁊ aſcendētibus ſed ſuperſtiti
bus non fratre cōſanguineo tm̄.i.coniuncto ex latere patris tm̄ ⁊ vno
fratre vterino tm̄.i.coniuncto ex latere matris tm̄ vtrū ille frater vteri
nus ſuccedet ſolus in oīb⁹ bonis q̄ prefatus defunct⁹ habuit a matre
puta in dote ⁊ arguit ad vtrāꝗ ptē ⁊ finaliter cōcludit ꝙ ſic qꝛ de iure
cōi frater cōiunctus ex latere matris tm̄ prefertur fratri cōiuncto ex la
tere patris tm̄ in bonis q̄ obuenerūt defuncto a matre vel linea mater
na ⁊ ecōtra frater ex latere patris tm̄ prefereꝛ fratri ex latere matris tā
tum in bonis q̄ defuncto obuenerūt a pr̄e vel linea paterna.l. de emāci
patis.C.de legi.here.⁊ notaꝛ in.d.auꝛ.itaꝗ p gl.⁊ doc.⁊ in corpore vn
de illa ſumiꝛ.ſed dubiū faciebat dictū ſtatutū ꝙ cū dictione taxatiua
7 tantum vocabat fratres cōſanguineos ⁊ filios eorū ⁊ ſic † propter illā
dictionem taxatiuam videbanꝛ ceteri excluſi vt notaꝛ in. l. rōnes.C.de
prob.⁊ in.c.cū eccleſia ſutrina.de cauſa poſ.⁊ proprie.⁊ etiā ſtatutū in
caſu ſuo excludebat cōiunctos per matrē vt.ſ̄.retuli tū ipſe cōcludit cō
trariū ꝙ dictū ſtatutū nō intelligeꝛ habere locū in bonis obuētis de
functo a matre ſed in alijs bonis:qꝛ in bonis prouētis a matre eſt po
tior iſte vterinus per dictā.l.emancipatis.⁊ ſic vult ꝙ dictū ſtatutum
interpreꝛ ſm ius cōe in caſu predicto qđ probaꝛ per rōnes quas ad
duxi.ſ̄.⁊ certe in caſu ſuo videbaꝛ eſſe magis durū interpretari dictum
ſtatutum ſm ius cōe vt ipſe cōſuluit cū verba illius ſtatuti eſſent mul
tū precifa ꝗ in caſu noſtro vt etiā patebit per infra dicenda. ¶ Cōfir
manꝛ predicta qꝛ ſtatutū de quo nos querimus loquiꝛ alternatiue dꝫ
dicit ſuperuiuentibus ſororibus vtrinꝗ cōiunctis vel ex latere patris
tm̄:vnde dum poſtea ſubdit ꝙ fratribus non extātibus ſuccedant di
8 cte ſorores vꝛ ēt loqui alternatiue ſicut loquitur in parte ſupiore † ad
quā ſit relatio.l.illa inſtitutio.ff.de here.inſti.l.ſi ita ſcripſero.ff.de con
di.⁊ demon.l.ait ptor.§.j.ff.de re iudi.⁊ ſic pinde eſt ac ſi diceret ſtatu
tum ꝙ fratribus non extātibus ſuccedāt ſorores vtrinꝗ cōiuncte vel
9 ex latere patris tm̄ ſed ita eſt † ꝙ i diſpoſitiōe alternatiue vocāte per
ſonas inter quas cadit diſpar ratio intelliguntꝛ vocari ille pſone nō ſi
mul nec copulatiue ſed ordine ſucceſſiuo ſm ordinem ſcripture. vt.l.
cū pater.§.pe.ff.de leg.ij.ſed in dicto ſtatuto primo nominate ſunt ſo
rores vtrinꝗ cōiūcte quā ſorores ex latere patris tm̄ et magis cōiun
gūtur defuncto prime ſorores propter duplex vinculū ꝗ ſcđe vt pro
batur in.d.auꝛ.itaꝗ. ergo ille debent prius videre vocari : bene facit
tex.in auꝛ.hoc amplius cū gloſſ.in verbo noīatus eſt.C.de fideicō.⁊.l.
quoties in princ.ff.de vſufruc.⁊ ꝙ no.doc.in.l.nec enim.cū ſi.ff.de ſol.
10 ¶ Corroborantur † pdicta p id qđ habeꝛ in premiſſo ſtatuto dicente
ꝙ ſi decedens ſine deſcendentibus maſculis habeat patrē vel auum
ſuccedat pater vel auus:⁊ tū nemo negabat ꝙ ſi quis decedat ſine libe
ris patre ⁊ auo ſuperſtite ſuccederet pater non auus iuxta dictam auꝛ.
defuncto ⁊ ſimiliter ſi qs decederet ſuperſtite fratre ⁊ filijs fratris non
admittereꝛ pariter frater ſupſtes ⁊ filij eiuſdē fratris iuxta auꝛ. ceſſan
te.C.de legi.here.al's ſtatutū cōtinet abſurdū.ſ.qđ agnatus maſculus
prior in gradu non preferretur alteri agnato poſteriori in gradu non
repreſentāti parē gradū vt in.d.auꝛ.defuncto. ⁊.l.ſi viua matre,C. de
bonis maternis.⁊ ſtatutū nunꝗ dꝫ interpretari ꝙ cōtineat abſurdum
l.ſcire opꝫ.§.aliud.ff.de excu.tu.⁊.l.ambigua,ff.de legi. ⁊ notaꝛ p bar.
in.d.l.oēs populi.in.vj.q.principali ⁊ in.l.nō dubiū.C.de legi.⁊ tamē
ſtatutū predictū diſiunctiue fecit mentionē de fratribus vel filijs fra
trum:ſicut fecit de ſororibus vtrinꝗ cōiunctis vel ex latere patris tā
tum:igitur ex precedentibus declaranꝛ ſequentia.l.ſi ſeruus plurium
§.ſi.⁊.l.qui ſiliabus.in prin.ff.de leg.j. ¶ Et per hec apparet reſpon
ſio ad allegata in cōtrariū.ſ.ad dictū ſtatutū qꝛ dico ꝙ dꝫ īterpretari
ſm ius cōe ⁊ intellige qđ ſorores ex latere patris tm̄ admittanꝛ . ſ. qn̄
nō extāt ſorores vtrinꝗ cōiuncte prout etiā colligiꝛ ex verbis ⁊ mente
11 dicti ſtatuti.vt.ſ̄.fuit oſtenſum. ¶ Nec obſtat † ꝙ ſtatutū voluerit fa
uere agnationi quia rn̄deo ꝙ iſtud in ea parte ſtatuti loquente de ſoro
ribus non cōſideratur patet qꝛ etiā pariter admittit matrem defuncti
per quā non conſeruaꝛ agnatio neꝗ familia defuncti,l.familie.§.j . ff.
de verbo.ſig.⁊ in dicto titul.inſti.de legi.agna.ſucce.in prin. ¶ Pre
terea poſito ꝙ ſorores cōiuncte ex latere patris tantum non admitte
rentur niſi deficientibus ſororibus vtrinꝗ coniunctis per hoc non eſt
quin cōſerueꝛ agnatio que cōſeruatur in perſonis illarū ſororū vtrinꝗ
coniunctarū dum viuunt. ¶ Non obſtat qđ ſtatutum debet referri ad
omnes ſorores de quibus ſupra facta eſt mētio iuxta.l.j.C.de lib.pre
te.quia rn̄deo ꝙ illa.l.facit potius in cōtrariū qꝛ ibi dꝛ ꝙ hoc proce
dit niſi aliqua rō ſubeſſet quare non deberet ad oēs referri.ſ. pariter
prout eſt in caſu noſtro ne inducaꝛ correctio iuris cōis ī preiudicium
tertij ⁊ ne alius indebite ad lucrū admittaꝛ.⁊ qꝛ maior eſt rō in ſoro
re vtrinꝗ coniuncta qꝛ vincula duo vincūt vnū.c.j.de treuga ⁊ pace.⁊
dicta auꝛ.itaꝗ.⁊ etiā probatur p.d.l.cū pater.§.pe. ¶ Non obſtat qđ
ſtatutum aliter nihil operaretur quia imo ſtatutum multū operaꝛ:nā
vbi deberent cōcurrere fratres ⁊ ſorores ⁊ aſcendentes vtriuſꝗ ſexus
l.ſi.C.de libe.preter.⁊ in dicta auꝛ.defuncto.⁊ ī dicta auꝛ.ceſſante.⁊ ſta
tutum diſponit contrariū. ¶ Preterea operaꝛ ꝙ vbi ſoror ex latere
patris tm̄;⁊ ſoror ex latere matris tm̄ deberēt pariter ſuccedere in re
bus que obueniſſet aliunde ꝗ a patre vel matre:iuxtā.d.l.de emanci
cipatis.vult ſtatutum ꝙ preferaꝛ ſoror ex latere patris tm̄;ſorori ex la
tere matris tātum vt clare ī dicto ſtatuto cautū eſt. ¶ Et ſic remanet
12 firma cōcluſio † ꝙ dicto poſthumo ſuccedit mr̄ eius.ſ.dn̄a Cecilia ac
etiam Philippa ⁊ Julia ſorores vtrinꝗ coniuncte.ſ.quelibet pro ter
tia parte excluſa Jacoba ad quas ſorores vtrinꝗ coiunctas ⁊ matrem
tranſmiſit dictus poſthumus hereditatem paternā etiam non aditaꝫ
l.ſi fratris.C.de iure deli.l.apud hoſtes.C.de ſuis ⁊ legi.l.ventre.cuꝫ
ibi plene not.ff.de acq.here.⁊ notatur in.l.ſi infanti.C.de iure delibe.
¶ Et conſequenter dicta Jac.ſi habuit dotē mr̄is ſue nihil aliud pe
tere pōt niſi illud quod ſibi debeꝛ ex dicto relicto librarū centum ꝙ re
lictū librarū centū excedit legitimam ſibi debitā in bonis pr̄is iuxta
id quod habeꝛ in.d.auꝛ.nouiſſima.merito nil aliud petere pōt vt ibi
⁊.l.cum q̄riꝛ.eo.tit.cū ſi. Reliquū vero venit diuidēdū inter dominā
Ceciliam Philippam ⁊ Juliā,⁊ primo Philippa ⁊ Julia debent
deducere ſuam legitimā vel dotē equiualētē legitime:iuxta auꝛ.res q̄.
cū ibi no.p doc.maxime Saly.⁊ Ful. C.cōia de leg.q̄ legitima erat li
brarū.ccccccel.p qualibet earū attento ꝙ cōputato poſthumo q̄tuor ſi
lios habuit teſtator ſm diſtinctionē traditā.in.d.auꝛ. nouiſſima,⁊ ēt
debet habere q̄libet earū tertiā partē aliarū.lxxv.librarū q̄ fuit legiti
ma poſthumi ⁊ aliā tertiā ptē dictarū librar.lxxv. poſthumi dꝫ hr̄e
dn̄a Cecilia mr̄ q̄ eſt ſimiliter heres poſthumi p tertia reſiduū vero ꝙ
aſcendit vſꝗ ad ſummā librarū.cccclxxv.preſupponendo ꝙ bona te
ſtatoris deducto ere alieno ⁊ funeris impēſa valerent vſꝗ ad ſummā
librarū.dcccc.debent diuidi inter oēs alios legatarios pro rata.l.ij.§.
j.ff.de condi.l.ſi poſt miſſionem.⁊ ꝙ ibi no.doc.ff.ad.l.fal.l.j.§.ſi is q
quadringēta.ff.ad treb.⁊.l.ſi.§.⁊ ſi prefatā.cum ibi no,C.de iure deli.
Et caueāt dicta mater ⁊ ſorores vtrinꝗ coiuncte vt hereditatem acci
piāt bn̄ficio inuētarij qꝛ aliter tenerentur ſoluere alijs legatarijs lega
ta in ſolidū deducta ſua legitima ſm qđ dixi ſupra per id qđ habetur
in auꝛ.ſed cum teſtator. C.ad.l.fal.Et ſi dicta dn̄a Cecilia conueniatur
ad legata vt pro parte heres dicti teſtatoris tam ex pſona ſua ꝗ par
tim ex perſona poſthumi cuius eſt heres poterit deducere falcidiam
de legatis vt pro illa parte pro qua teneꝛ vt heres preſtare legata p
illa pte quā pſtabit vt heres deducat quartā ſi hereditatē cum benefi
cio inuētarij adeat ⁊ nō aliter vt in.d.auꝛ.ſed cum teſtator.iuncta.l.id
autem.⁊.l.ꝙ aūt.ff.ad.l.fal.qđ facere nō poſſent filie predicte ſecundi
matrimonij de legatis puris per nota.in.l.ꝗꝗ.C.ad.l.fal.cum ſimi.
¶ Super alio dubio:vꝫ quid ſi teſtamentū eſſet nullū ex defectu pre
teritionis non eſt inſiſtendū:qꝛ indubitatum eſt quod teſtamentum vi
tio preteritionis non laborat vt.ſ̄.dixi.

¶ Summarium ſuper conſilio Sexto.

1 An per diſpoſitionem.c.ꝗꝗ.de vſuris.in.vj. cōprehendantur hebrei manifeſti vſurarij.
2 Vbi habemus.l.moſaycā nō debemus ab ea diſcedere quo ad actum celebrandum per iudeum.ij.
3 Lex moſayca eſt ſpecialis lex iudeorum ⁊ derogat generali.
4 Secundū.l.moſaycā eſt permiſſum teſtari cū ſolennitate iuris gentiū.
5 Infideles degentes in terris chriſtianorum ſunt de foro iudicis ſecularis non eccleſiaſtici.
6 Judei diuinis conſtitutionibus non humanis ligantur.
7 In matrimonio hebrei leges ſuas ſeruant.
8 Licet non poſſit diſpenſari vt vſura cōmittatur tamen poteſt diſpenſari in eodem crimine iam commiſſo.
9 Vſurarius manifeſtus impetrans a papa vt poſſit libere teſtari non teſtabitur niſi preſtita cautione de qua in.c.ꝗꝗ.de vſuris.lib.vj.
10 An diſpoſitio.c.j.de vſuris.habeat locum in locantibus hoſpitia hebreis feneratoribus.

¶ Conſilium Sextum.

¶ An diſpoſitio.c.ꝗꝗ.de vſu.in vj.annullans teſtamenta vſurario
rum non preſtita cautione furtorum habeat locum in teſtamentis he
breorum qui eſſent manifeſte vſurarij.

Domini redemptoris no
1 ſtri inuocato ſuffragio.Sup pmiſſa dubitatiōe.ſ.† an
diſpoſito.c.ꝗꝗ.de vſur.in.vj.q̄ten⁹ inualidat teſta
mēta manifeſtoꝝ vſurarioꝝ locū ſibi vēdicet in he
breis manifeſtis vſurarijs multū copioſe ⁊ elegāter
allegatū fuit p excellētiſſimos doctores ſenēſes.ſ̄.

cõſulẽtes mihi fratres honorãdos adeo ꝙ additiõe op⁹ eẽ nõ videret
tñ ne ad rem ipſaʒ incogitate acceſſiſſe videar ⁊ ẽt qꝛ vt pfati conſulto
res affirmãt paſſus iſte nõ vr̃ reperiri i ſpẽ a doctoribus nr̃is ſtudẽ/
tibus in iure tactus aliqua ad confirmationem ſue concluſionis breui/
teẽ ſubiungam,⁊ i primis dico ꝙ iſtam partẽ negatiuã ſequi vr̃ Flo/
rianus de ſancto Petro de bononia in.l.fi.C.de iude.vbi querit quid
poſſint ordinarij locorum ꝯ iudeos rõne vſurarie prauitatis ⁊ dicit ꝙ
reſpectu pene que olim imponebaẽ per.c.qꝛ in oibus.⁊.c.preterea.de
vſur.ſ.ꝙ priuẽt ſepultura nec ad cõione admittantur ⁊ excõicatione
aſtringanẽ vſqꝫ ad cõdignã ſatiſfactionẽ:nil pñt qꝛ nõ pñt excludi de
corpore ec.l.ſie qui nunqꝫ intus fuerũt ⁊ qꝛ quo ad ſpũalia nil ad nos
de his que foris ſunt.ij.q.j.multi.xxviij.q.j.ſepe.⁊ ꝙ ibi not.⁊.c.gau/
demus.de diuor.Jdem dicit reſpectu pene de qua i.c.j.de vſur.in.vj.
ſ.ne locentur hoſpitia ⁊ ẽt reſpectu pene de qua i.c.ꝗꝗ.de vſur.i.vj.⁊
cle.j.eo.ti.taliũ eñ penarum ẽm eũ ſunt icapaces iudei:⁊ ideo iſert qd
cõtra eorũ heredes nõ põt pcedi vigore illorũ iuriũ ⁊ ſubdit ꝙ bñ p/
uidit eccleſia militãs cõtra iudeos fenerãtes catholicis eo mõ quo po
tuit.nam interdicit chriſtianis cõmerciũ iudeorũ donec plene reſtituãt
vſuras.c.poſt miſerabilẽ.⁊.c.quanto.de vſur.Sic ⁊ eodẽ mõ cõpellit
eos ad ſoluẽdas decimas prediales.c.de terris.de deci.Et ex his dicit
ipſe eſſe concludẽdũ ꝙ cũ iura aliter non diſponãt nõ pñt ordinarij lo
corũ inquietare iudeos nec heredes eoꝝ ſup reſtitutiõe vſurarũ:⁊ iſta di
cit eſſe notãda qꝛ quotidiana:cũ igiẽ diſpoſitio dicti.c.ꝗꝗ.q̃ eſt lex
canonica inducta ſit ad reſtitutionẽ vſurarũ vt dicit Jo.an.ibi i prin.
in nouella nõ dz habere locũ quo ad iudeos vt eſt de mẽte prefati doc.
Nec in proprijs terminis reperio p alios ſpecifice tactã hanc princi/
2 palẽ dubitationem de qua queritur.❡Confirmo† alia rõne.nã vbi ha
bem⁹ legẽ moſaycã nõ debem⁹ ab ea diſcedere quo ac actũ celebrandũ
per iudeũ ſine chriſtiano ⁊ ſolũ dz attendi ipſa lex moſaica nõ aũt lex
humana niſi q̃tenus expreſſe lex humana prohiberet iudeis:ita plene
cõcludit Jo.cal.in cõſi.x.ſub rub.de cõſti.⁊ i cõſi.xxx.ſub rub.de teſta.
vbi cõcludit ꝙ cũ ẽm legẽ moſaicã fili⁹ maſcul⁹ excludat abinteſtato
feminã vt hr̃ nũeri.xxvij.⁊ papa ⁊ impator tollerẽt vt legẽ ſuã ſeruent
ergo ẽm illã ſuccedẽt.p hoc allegat.l.iudeos.C.de iude.ibi dũ litera
dicit amiſſuri hactenus pmiſſa ſi ab illicitis non abſtineant.Nã hz eã
ex illo tex.daẽ intelligi ꝙ lex ſua inter eos dz ſeruari niſi in his q̃ ſunt
3 eis phibita.❡Preterea† ẽm eũ lex moſaica eſt ſpãlis lex iudeoꝝ.er
go derogat gñali ⁊ cõi ſicut ſpẽs derogat gñi.l.ſanctio legũ.de penis.
⁊ in regula generi per ſpẽm.pro hoc etiã adducit id qd hr̃ in euãge/
lio legẽ habemus ⁊ ſcdm eã dz mori:quaſi dicat lex noſtra dz nobis
ſeruari.❡Et dicit nõ obſtare id qd hr̃ i.l.iuſſio:⁊ in.l.nemo.⁊ in.l.iu
dei romano.⁊ in.l.nullus,C.de iude.vbi hr̃ legẽ ciuilẽ eſſe ſeruandam
quia rñdet ꝙ verũ eſt in his q̃ ſunt iudeis expreſſe prohibita ſed i his
in quibus lex ciuilis nõ derogat tunc inter iudeũ ⁊ chriſtianum ſerua/
tur lex cõis ⁊ ſic lex chriſtiana.ſed ſi inter iudeos tunc ſeruaẽ lex eorum
ſpãlis vt ſicut inter chriſtianos primo ſeruãtur eorum ſtatuta deinde
lex cõis iuxta.l.oẽs ppl'i.ff.de iuſti.⁊ iur.Jta iter iudeos primo dz ſer
uari lex moſaica:lege vero moſaica deficiente dz recurri ad ius cõe.Cũ
4 ergo† ẽm legẽ moſaicam ⁊ veteris teſtamenti eſſet permiſſum teſtari
cũ ſolennitate iuriſgentium vt tradiẽ per Bar.in.l.interdũ.ff.de cõdi.
indebi.poſt mediũ ⁊ no.Fulg.⁊ Roma.in.l.ſi teſtñ.C.de teſta.ad hoc
qd no.gl.⁊ doc.in.l.quoties.in prin.in glo.j.ff.de here.inſti ergo ſatis
fuit tpe teſtamẽti ſeruari illã legẽ moſaicã p dictũ hebreũ teſtantẽ.lz
non fuerit ſeruata diſpoſitio ⁊ forma in gñe tradita per legẽ canonicã
in.d.c.ꝗꝗ.cũ ibi nulla fiat mentio de iudeis.bene facit ꝙ hr̃.xlv.diſt.
5 q ſyncera.❡Fortificãtur predicta† per id qd no.gl.⁊ pleni⁹ Guil.⁊
alij doc.in cle.j.in verbo principalib⁹ de iude.vbi tradiẽ ꝙ iſideles de
gẽtes in terris chriſtianorũ ſunt de foro iudicis ſecularis nõ eccleſiaſti
ci:qꝛ cõſtitutionib⁹ canonũ nõ liganẽ.c.gaudem⁹.⁊ ibi no.Hoſt.⁊ Jo.
an.de diuor.⁊ no.p Jnn.⁊ alios i.c.qꝛ ſup his. de voto.lz qñ negligẽ/
tes eſſent iudices ſeculares poſſent iudices eccleſiaſtici indirecte puni
re infideles.d.c.poſt miſerabilem.⁊ ibi no.⁊.d.c.quanto.⁊ in cle.j.de te
ſti.ẽm Guil.⁊ Jo.de imo.in.d.cle.j.de iude.⁊ ita etiã in effectu ꝯcludit
Pe.de ancha.in cõſi.xiiij.incip.vr̃ prima facie ⁊c.⁊ i repeti.regule ea
que.de reg.iur.in.vj.q.⁊ vr̃ etiã de mẽte gl.in.d.cle.j.in verbo cenſura.
6 de vſur.❡Accedit† qꝛ iudei diuinis cõſtitutionib⁹ nõ humanis ligan
tur.xij.diſt.oĩa.⁊.viij.diſt.ſi ſol⁹.⁊ ibi not.in gloſ.que incipit:ergo iu/
dei ꝙ intelligitur vt dixi niſi quatenus p legẽ poſitiuã reperiretur quo
7 ad iudeos eſſe aliter puiſum.vt.s.dictũ eſt.❡Corroboranẽ† predicta
per id quod habetur.xxxiij.q.ij.non ſatis.⁊.c.de infidelibus.cũ gl.de
conſan.⁊ affini.⁊ in.c.fi.qui filij ſint legi.⁊ in.c.fi.de diuor.vbi ꝙ in ma
trimonijs hebrei leges ſuas ſeruant:vnde glo.xxxv.q.j.in.c.j.in verbo
peruenerit colligit ex illo tex.argumentum ꝙ iudei nõ liganẽ canoni
bus.❡Jnſuper eſt attendẽdũ vnũ qd preſupponiẽ.ſ.ꝙ dictus teſta/
tor habuit ex certis cauſis autoritate apoſtolica abſolutionẽ in forma
debita ab eo ꝙ cõmiſit publice fenerando ⁊ a dicta extorſiõe vſurarũ
adeo ꝙ ex inſpectione dicte abſolutionis nõ tenebatur ad aliam reſti/
tutionẽ vſurarũ.⁊ per cõſequẽs ceſſat rõ ppter quã editũ fuit dictũ.c.
ꝗꝗ.nam illa puiſio emanauit ad compellẽdũ feneratores ad reſtitu/
tionẽ vſurarũ:vt ibi dicit Jo.an.in nouella in prin.⁊ dixi ſupra meri/
to ceſſante ratiõe diſpoſitionis ceſſare dz diſpoſitio.l.adigere.§.quã/
8 uis.ff.de iure patro.c.cũ ceſſante de app.❡Et cõſtat ꝙ poſito ꝙ nõ
poſſet diſpenſari vt vſura cõmittaẽ.iuxta id qd habeẽ in.c.ſuper eo.de
vſur.tñ põt diſpenſari in eodem crimine iam cõmiſſo remittendo vt
dicunt doc.in.d.c.ſuper eo.notat in.c.preterea.eod.titu.Quinimo ple
riqꝫ tenuerũt ꝙ papa ex cauſa poſſit in certo loco permittere ꝙ iudei
mutuet ſub vſuris ꝙ ad preſens aliter nõ diſcutio preſertim qꝛ hmõi
9 cõceſſionem aut abſolutionẽ non vidi.❡Nec iſtis obſtat† id quod no.
Bal.in.l.ſi quando.in prin.C.de inoffi.teſta.vbi not. voluit per illum
tex.ꝙ ſi vſurarius manifeſtus ĩpetrauit a papa ꝙ poſſit libere teſtari
tamen non poterit teſtari niſi preſtet cautionẽ de qua in.c.ꝗꝗ.et ſe/
quitur Lau.de rodul.in cõmento.c.cõſuluit.de vſur.in ſcda parte que/
ſtione centeſima ad fi.qꝛ rñdeo ꝙ ille eſt caſus valde diuerſus nã in caſu
illo non ceſſat ratio.d.c.ꝗꝗ.vt probatur in.d.l.ſi qñ in princ. ſecus in
10 caſu noſtro vt eſt oſtenſum ſupra.❡† Nec obſtat etiã principali cõclu
ſioni predicte id quod no.moderni vt dñicus de ſan.Gemi.in.c.j.in fi.
de vſur.in.vj.vbi dubitat an diſpoſitio illius.c.j.habeat locum in lo/
cantibus hoſpitia hebreis fenerantibus ⁊ tz ꝙ ſic quia dici põt ꝙ cõ/
trariã opin.tenuit Florianus de bononia in.d.l.fi. vt ſupra retuli qua/
ſi illa pena nõ cõueniat quo ad hebreos diſpoſitioni dicti.c.j.❡Pro
quo facit ꝙ cũ tex.in.d.c.j.preſupponat puiſionẽ lateranenſis concilij
contra vſurarios editam ⁊ poſitã in.c.quia in oibus.eo.tit.in antiquis
⁊ ei adijciat videẽ intelligendus in eo caſu in quo loquitur tex. in.d.c.j.
quia in omnibus.verba ſunt hec Archi.in.c.diſpendia. de reſcrip. in
vj.in verbo cõtra fecerit in fi.gloſſ.ſue.facit qd habetur in aut.de filijs
ante dota.infra.na.ad fi.⁊ qd no.Jo.mona.in.c.ꝗꝗ.ſuper verbo cen
ſendũ de elec.li.vj.⁊ gloſ.⁊ doc.in cle.ſtatutũ in verbo conſuetudine de
elec.ſed ita eſt ꝙ tex.in.d.c.quia in omnibus loquitur de feneratoribus
chriſtianis vt ibi apte pz ex litera:ergo ita etiã intelligaẽ text. in.d.c.j.
❡Uel ⁊ ſcdo poſito ꝙ tex.in.d.c.j.haberet locũ in locãtibus hoſpitia
hebreis alienigenis fenerantibus dici põt ꝙ in.d.c.j.tractaẽ de impo
nẽda pena his qui patiuntur domos locari fenerantibus non de pena
imponẽda fenerãtibus.Preterea in caſu illo nõ erat illa prouiſio.d.
c.j.cõtra aliquã ſpãle prouiſionẽ ſeu promiſſionẽ legis moſayce q̃ at/
11 tẽdi dz in artibus iudeoꝝ regulariter.vt dixi.s.❡Et hoc vltimo mõ
rñderi põt ad no.p gl.⁊ doct.in cle.j.in verbo cẽſura de vſur.Jtẽ põt rñ
deri ꝙ illud nõ obſtat qꝛ loquitur glo.in.d.cle.j.in verbo cẽſura in pe
na ſeu cenſura infligenda a iudice eccleſiaſtico qñ iudices ſeculares eſ/
ſent negligentes in cogendo iudeos ⁊ nõ ante iuxta dictũ.c.poſt miſe
rabile.⁊.c.quãto.⁊ iſtẽ nõ eſt caſus noſter ſed valde diuerſus qꝛ tracta
mus de pena directo ſeu immediate ĩpoſita a lege canonica que in hoc
caſu attendi non debet vt ſuperius dictũ eſt. Alexan.tartag.

❡Summarium ſuper conſilio.vij.

1 Donatio facta inter virũ et vxorem conſtante matrimonio nõ va
let.3.10.
2 Per retentionem vſusfructus preſumitur res tradita.
3 De bonis hypothecatis ante donationem poteſt creditor agere actio
ne hypothecaria.
4 An iuramentum validet donationem inter virum ⁊ vxorem cõſtante
matrimonio.7.
6 An iuramentum appoſitum per mulierem in fundo dotali cõualidet
contractum.
8 Donatio inter patrem ⁊ filium conualidatur iuramento.
9 Quando dicatur quid fieri contra bonos mores.
11 An de donatione facta inter virum ⁊ vxorem detrahat falcidia.13.
12 Falcidia detrahitur de vſufructu.
14 Ubi donatarius promiſit non cõtrauenire donationi etiã ſi fiat men/
tio mortis dicitur donatio inter viuos.
15 Ubi in donatione interuenit ſtipulatio licet ſit facta mentio mortis di
citur donatio cauſa mortis.
16 Ubi aliquis eſt debitor ex contractu ⁊ ex cauſa a principio voluntaria
ſi conferat aliquam liberalitatẽ in creditorem non cenſetur feciſſe ani
mo compenſandi.
17 De ſpecie ad quantitatem non procedit compenſatio.
18 Ubi alias ius preſumit animũ cõpenſandi tñ fallit vbi relinquitur ali
quid ex cauſa expreſſa vel diuerſa.

❡Conſilium.vij. ❡Jn materia donationis.

In chriſti nomie amẽ. Viſo inſtru
mento donationis facte per Paulinũ in Mattheũ
et alio inſtrumento donationis collate per eundem
Mattheum in dominam Anaſtaſiam eiuſdem vxo
rem ⁊ alio inſtrumẽto quo dictus Paulinus cõfeſ
ſus eſt habuiſſe cã dotis pfate Anaſtaſie libras
ſeptuaginta Bon.⁊ viſo themate ex.ꝗ tria pncipali dubiũ refricanẽ.
1 ❡Uenio ad primũ vz An dicta† Anaſtaſia vigore donationis pre
dicte teneatur pro rata creditorib⁹ donatoris vna cũ dicto Mattheo.
Et prima facie videretur dicendum dictam Anaſtaſiam non poſſe ſe
tueri ex capite dicte donatiõis cũ illa celebrata fuerit cõſtãte matrimo
nio ⁊ ſic nulla fuit per totum titu.ff.⁊.C.de donationi. inter virum.et
extra.eo.

extra eo.ti.per totũ.Et poſito qd diceret dictã donationẽ ſaltem fuiſſe
cõfirmatã morte donatoris precedẽtis:maxime cuz fuerit dicta dona/
tio corã iudice inſinuata per.l.donationes quas pater.C.de dona.iter
virũ.l.cũ hic ſtatus.§.ait oratio.ff.eo.ti.cũ ſi.⁊ maxime cuz interuene/
rit traditio rei donate que traditio reqriẽ ad cõfirmationẽ dicte dona/
tionis.l.papi.ff.de donatio.inter virũ.⁊.l.qd de ſuo cũ gloſſ.C.de dote
2 cauta.interuenit† enim traditio per retentionem vſusfructus dicte rei
donate put in iſtrõ cõtineẽ per quã retẽtionẽ vſusfructus dr cui⁹ pre/
ſumptione res tradita eſt:vt eſt tex.in.l.quiſquis ⁊ in.l.ſi quis argẽtũ
§.ſz ſi qs vniuerſitatis.C.de donatio.que iura nõ reperiũtur alibi ẽm
Bal.Cõſtat etiã de traditione per conſtitutũ de quo inſtrõ.l.ꝙ in eo.
in prin.⁊.l.qui bona.ff.de acq.poſſeſ.⁊.l.iul.§.ex vẽdito.ver.poſſeſſio/
nem autẽ.ff.de actio.emp.tñ poſito ꝙ dicta donatio fuerit morte con/
firmata vt dixi videẽ adhuc dicendũ creditores eam excludere debere.
l.ſi debitor.ff.de donatio.cã mor.⁊.l.j.§.j.ff.ſi qd in frau.patr.❡Sed
his nõ obſtãtibus puto contrariũ de iure verius,ſ.dictam donatariaz
nõ teneri in aliquo de creditorib⁹ ſed tãtũmõ tenebitur dictus Mat/
theus heres Paulini vel alius quicũqꝫ heres Matthei:qd oſtendo.
nam dicta donatio fuit donatio inter viuos vt expreſſe dicũt verba in/
3 ſtrumẽti ⁊† virtute iuramenti in dicta donatione appoſiti valuit ipſa
donatio a principio abſqꝫ aliqua cõfirmatiõe mariti donantis vt infe/
rius pbabo:ergo ſi valuit vt donatio inter viuos nõ obligaẽ donata/
rius creditoribus:ſed tñ heres donantis vt eſt caſus in.l.de rebus.C.
de dona.añ nup.in.l.eris ⁊.l.ſi patri.C.de donatio.⁊.l.ij.C.de reuocã.
his q̃ in frau.cre.⁊ hoc quãtũ ad creditores qui nõ haberẽt hõa hypo/
4 thecata.vñ hñ† fateor ꝙ ſi bona donata anaſtaſie fuiſſent añ donatio/
nem hypothecata alicui ex creditoribus qd poſſet talis creditor agere
hypothecaria ꝯ dictã donatariã vt eſt caſus in.l.ſi quidẽ.C.de dona/
tio,inter virũ.⁊ dicta.l.de rebus ⁊ palleg.l.ij.C.q̃ in frau.cre.cũ cõcor.
facta tñ prius excuſſione in bonis debitoris donãtis ſeu eius heredũ
ſcdm formam auẽ.hoc ſi debitor.C.de pigno.⁊ auẽ,ſed hodie.⁊ in cor/
pore.C.de actio.⁊ obli.quo caſu ſi creditores per hypothecariã euince
rent rẽ donatã dicte mulieri haberet ipſa ex forma inſtrĩ donatiõis re/
greſſum ꝯ heredes dicti donatoris inſolidũ ſi eſſent heredes ſine bñfi
cio inuentarij vel pro rata facultatũ hereditariarũ ſi eſſent heredes cũ
bñficio inuentarij ſcdm.l.fi.C.de iure delib.⁊ in auten.de herc.⁊ fal.§.
ſancimus.❡Utrũ aũt poſſint dicti creditores agere reuocatoria ꝯ di
ctã Anaſtaſiã ad reuocãdã donationẽ ſuã tanqꝫ in fraudẽ creditorum
factã eo qꝛ ille Paulinus videtur quaſi oĩa ſua bona donaſſe.hoc ego
5 nõ attingo qꝛ dubia mihi trãſmiſſa de hoc nõ tractant.❡† Reſtat vt
oſtẽdatur dictã donationẽ factã Anaſtaſie a Paulino coniuge ſuo cõ
ſtante matrimonio tenuiſſe a principio ex virtute iuramenti in inſtrõ
appoſiti ⁊ ꝗꝗ circa hoc plura poſſent ruminari tñ qꝛ veritas in pau
cis cõſiſtit veniã ad cõcluſionẽ ipſam,Et primo hãc opinionez tenuit
Guliel.de cu.in.l.ſed ſi poſſeſſori.§.itẽ ſi iurauero.ff.de iureiuran.mo/
ueẽ qꝛ donatio inter virũ ⁊ vxorẽ conſtante matrimonio eſt pmiſſa qñ
donaẽ aliquid religiõis cauſa.l.ſi ſpõſus.§.cõceſſa.ff.de dona.inter vi
rũ.iuramẽtũ autẽ magna eſt religio.l.j.ff.de iureiur.ergo videtur per/
miſſa cũ iuramẽto ẽm eum.hãc partẽ conſulendo tenuit ſolenniſſimus
cõſultor Feder.de ſenis in cõſi.cxl.per tex.in.c.ꝗuis.de pac.in.vj.⁊ in
c.cuz contingat.de iureiur.⁊ in anten.ſacramenta.C.ſi aduer.vendi.in
quibus iuribus pz qd licet lex actuz phibeat tñ actus talis firmaẽ iu/
ramento ſi iuramẽtũ ſeruari põt ſine interitu ſalutis eterne.Jſtud idẽ
firmauit Bar.in.l.ſi quis p eo.in prin.ff.de fideiuſ.⁊ in.l.ſeia ⁊ auge/
ri⁹.ff.ad.l.fal.in fi.moueẽ qꝛ talis donatio non eſt phibita pter pu/
blicã vtilitatez ſz pter ſubditorũ vtilitates ne vn⁹ efficiaẽ ditior al/
ter pauperior propter mutuũ amorẽ.l.j.ff.de dona.iter virũ.c.fi.extra
eo.ti.vñ iuramẽto cõfirmari dz dicto.c.ꝗuis.cũ alijs preallega.hanc
ſnĩam firmauit etiã Jo.de imo,in.l.ſi quis inquilinos.§.fi.ff.de lega.
j.referens ſe ita de facto cõſuluiſſe.iſtud idẽ tenuit ipſe Jmo.in.c. cum
cõtingat.de iureiur.do.Anto.de bu.ibidẽ dicit ꝙ iurãs in donatione
facta vxori cõſtante matrimonio teneẽ ad obſeruãtiã iuramenti lz do/
natio pp legis reſiſtentiaz nõ firmeẽ ⁊ hoc tenet ipſe p ea que ipſe vo/
6 luit ſuper intellectu.d.c.cũ cõtingat.dñ firmauit illã opinionẽ ꝙ † alie
natio fundi dotalis cũ iuſõ nõ valideẽ quantũ ad validitatem ipſius
ꝯctus ſed tantummõ teneaẽ mulier alienans cũ iuramento ad obſer/
uationem iuramẽti quã opinionẽ tenuerũt aliq dicẽtes nõ reperiri ꝯ/
rium iure cautum ſed certe cõis opinio eſt in ꝯrium.vcz qd dictus con/
tractus iuramento valideẽ nedũ qd teneaẽ iurãs ad obſeruãtiam iura/
menti:quã opinionẽ firmat gl.in.c.ſcdo in verbo ſeruari.de pac.in vj.
⁊ ibi etiã Archi.⁊ idẽ Jo.calde.⁊ Jo.de imo.i.d.c.cũ ꝯtingat.⁊ Fed.
de ſenis in cõſi.cclxxxi.⁊ Bar.in.d.l.ſi qs p eo.in ver.iij.dixi.⁊ p not.p
glo.⁊ doc.in autẽ.ſacramẽta.C.ſi aduer.vendi.⁊ Bal.in.l.pactũ ꝙ do
tali in prin.C.de collatio.⁊ Bar.in.l.ſi prediuz.C.de iure dot.⁊ Jo.de
imo.in.l.qui ſupſtitis.ff.de acqr.here.vbi dicit hãc eſſe cõmunez opi.a
qua nõ eſt recedẽdũ vt habeẽ in locis vulgaribus.⁊ pro hoc ꝙ ꝯctus
valideẽ poſſunt multa adduci ſed nõ oportet qꝛ eſt tex.in.d.c.ꝗuis in
verbo firmatum.Et ſic pz nõ eſſe veruz dicere ꝙ p iuramẽtuz pſtitum
ſuper ꝯctu a lege phibito nõ firmetur cõtractus.❡Sed fortius dico
7 † qd poſito quod vera eſſet opi.dñi Ant.vcz qd iurãs ſuper donatiõe
facta vxori tantum mõ teneaẽ ad obſeruãtiã iuramẽti:tñ adhuc videẽ
ꝙ dicta donataria habeat intẽtuz qꝛ etiã heredes iurãtis tenentur ad
obſeruantiaz dicti iuramenti ẽm eundẽ.d.An.⁊ Jo.de ligna.i.d.c.cũ
cõtingat ⁊ in.c.veritatis de iureiur.pro quibus dico eſſe tex.in auẽ.ꝙ
obtinet.C.de proba.vbi lz quo ad penã ſpiritualẽ iuramentum nõ ob/
liget heredes.tñ quantuz ad obligationẽ circa ꝯctus iuramentum de/
functi obligat heredes ⁊ no.Jo.an.in.c.fi.de fo.cõpe.in.vj.⁊ no.etiam
Bal.in auẽ.ſacramẽta in fi.palle.et Bal.in.c.j.§.itẽ ſacramẽta.de pa.
iur.fir.⁊ in.l.ſi qñ.§.j.C.de inoffi.te.⁊ in.l.gñaliter.i prin.C.de reb.cre.
⁊ no.Bar.p illũ tex.in.l.cũ qs.§.codillis.de leg.iij.⁊ Ang.in.d.l.q ſu
pſtitis.de acq.here.bene facit.l.naz ⁊ poſtea.§.fi.de iureiur.Et ſic pz
per pdicta verã eſſe cõcluſionẽ qd iuẽm pſtat vires donatiõi facte cõ/
8 ſtante matrimonio.❡Pro quo etiã facit† qꝛ donatio inter patrem
⁊ filium q̃ eſt phibita ſicut donatio inter vix ⁊ vxorem.l.antepe.C.de
do.inter virũ.⁊.l.ij.C.de inoffi.dona.cõfirmaẽ etiam iuramento vt fir/
mauit Bal.in.l.irritã.C.p donato.et in.d.l.ij.de inoffi.dona.in quadã
additione.❡Nec predictis obſtat qd donatio facta conſtante matri
monio dicatur eſſe ꝯ bonos mores vt.l.j.⁊.ij.ff.de dona.iter virũ.ergo
non firmaẽ vt in regula nõ eſt obligatoriũ.li.vj.⁊.l.ſi qs ingluuos.§.fi.
de leg.j.pter qd nõnulli tenuerunt iſtã opi.qd non confirmeẽ:qꝛ vt
dicebat Fed.de ſe.in dicto conſi.cxl.talis donatio non eſt ꝯ bonos mo/
res ꝙ pz qꝛ morte donantis confirmatur vt dixi ſupra qd non fieret ſi
eſſet ꝯ bonos mores vt in regula non firmatur ⁊ in regula non eſt obli
gatorium li.vj.ẽm eum et quod nõ ſit ꝯ bonos mores adeo ꝙ poſſit iu
ramentum firmari pz qꝛ nõ hz perpetuã cauſaz phibitiõis qꝛ in mul
tis caſibus vz dicta donatio vt no.in.c.fi.de dona.inter virũ.ergo cum
non habeat perpetuã cauſaz prohibitionis põt iuramẽto cõfirmari vt
9 no.gl.⁊ doc.in.d.c.cum cõtingat.❡Pro hoc bñ facit† qd notãter di
xit Bald.in.l.pactum in.xix.q.C.de colla.et in rubrica.C.de condi.ob
tur.cauſam.vbi voluit aliqd dici poſſe ꝯ bonos mores pluribus mo/
dis.vno mõ:vt qꝛ ꝯ ius naturale vt ſi quis iurat nõ alere parẽtes,alio
mõ diciẽ eſſe ꝯ bonos mores eo qꝛ factum de ſe eſt turpe vt ſi quis iu/
rat occidere hominẽ et iſtis caſibus iuramentum nõ validat actũ.l.iu/
ris gentium.§.⁊ generaliter.ff.de pac.⁊.c.cum quidã de iureiurã.cñcz
et tertio diciẽ qd ꝯ bonos mores iuris artificio vt qꝛ ius ſic diſponit
tale quid eſſe ꝯ bonos mores vel etiã ex eo ꝙ aliqd phibeẽ a iure vt qꝛ
lex dicit qd pactuz de nõ ſuccedẽdo ſit improbatũ.⁊ tunc tale pactum
poteſt quodãmõ dici ꝯ bonos mores ex iuris artificio.et iõ de iure ci/
uili non firmaretur iuramẽto.l.nõ dubium.C.de legi.Sed de iure cano
nico inſperit fauorem religionis ⁊ ipſius iuramenti eſt ſecus vt in.d.
c.ꝗuis,et idem videẽ declarãdo velle Bal.in.l.pacta que ꝯ in prin.C.
de pac.⁊ qd ipſe notat in.l.nõ dubiuz in.xvij.opp.C.de legi.Uñ in p/
poſito poſito ꝙ lex ciuilis dixiſſet talem donationem eſſe ꝯ bonos mo
res:non ſequiẽ ergo nõ ꝯfirmaẽ iuramento.qꝛ cũ nõ eſſet ꝯ bonos mo/
res eo qꝛ eſſet ꝯ ius naturale vel eo qꝛ eſſet in ſe qd turpe ſed tantum/
modo poſſet dici eſſe ꝯ bonos mores iuris ciuilis artificio iõ diſpoſitio
iuris canonici diſponens ſuper obſeruantia religionis iuramenti hoc
non attendit vt eſt ſuperius dictum.❡Preterea dico quod non repe
ritur iure cautum ꝙ talis donatio ſit ꝯ bonos mores etiaz de iure ciui.
nec obſtat.d.l.j.de do.inter viruz.quia ibi nõ dicitur quod ſit ꝯ bonos
mores ſed qd moribus phibetur dona.inter viruz.id eſt iure ciuili.vt
ibi exponit gl.et ſic accipitur etiaz in.l.j.ff.ad velleia.et in.l.ij.in prin.
ff.de vulg.et pup.et cum hac rñſione tranſit Jmola et bñ in.d.c.cum
contngat.et ibi etiã rñdet plene quibuſdam alijs rõnibus que in partẽ
cõtrariam poſſent allegari que breuitatis cã omitto:ad eum me in hoc
10 referens ⁊ ſic cõcludo dictam donationez tenuiſſe.❡Et p pdicta † cla
ra pz rñſio ad allegata in ꝯrium.qꝛ iſta eſt proprie donatio inter vi/
uos ⁊ valida.Preterea poſito ꝙ donatio a principio nõ tenuiſſet ſed
tantum fuiſſet morte cõfirmata tunc dico ꝙ adhuc non poſſent agere
creditores ꝯ eã ſz ꝯ heredes vniuerſales tantum.l.quoties cum.vulg.
C.de here.inſti.⁊ ſi hereditas non eſſet ſoluendo adhuc teneret hodie
heres inſolidum ſi inuentarium non feciſſet creditoribus legatarijs et
donatarijs eadẽ rõne.ſ.pro donationib⁹ etiã morte cõfirmatis in autẽ.
ſz cum teſtator in fi.C.ad.l.fal.⁊ in corpore vñ ſumiẽ:ſi vero feciſſet in/
uentarium heres donantis ⁊ tunc ſi diceremus dictam donationez non
valuiſſe niſi tanqꝫ confirmatã morte:eſſet vex qd deberẽt i dictis reb⁹
donatis vxori preferri creditores p ea portiõe pro qua hereditas non
eſſet ſoluendo.d.l.ſi debitor.de dona.cã mor.⁊ dicta auten.ſz cum teſta
tor.ſz reuera dicta donatio a principio valuit vt dixi iõ concludo vt.s.
qd dicta Anaſtaſia non teneẽ creditoribus ⁊ ſi tamen reperiretur ali/
quis creditor habens hypothecata bona donata dicte Anaſtaſie illa
poſſet vendicare facta prius excuſſione ⁊ ſi bona pdicta donata a cre/
ditoribus euincerenẽ hz regreſſum mulier ꝯ heredes donantis vt la/
11 tius fuit ſuperi⁹ declaratum.❡Modo † ad ſecundum dubium con/
deſcẽdo in quo queritur an Mattheus predictus inſtitutus heres poſ
ſit detrahere falcidiã de donatiõe facta Anaſtaſie nõ obſtãte donatio
ne facta ipſi Mattheo.Et vr̃ primo dicenduz ꝙ ſic:⁊ qd loc⁹ ſit detra
ctioni falcidie i donatiõe facta iter vix et vxorẽ conſtante matrimonio
vr̃ caſus in.l.in donationibus.C.ad.l.fal.⁊.l.cũ hic ſtatus in prin.ff.de
dona.inter virũ.facit.C.de dona.cã mor.l.ij.⁊.C.ad.l.fal.ſi mortis et.l.

pe.⁊.ff.de dona.cã mor.l.ſeia cũ bonis.Et ſaltẽ vĩ qđ quãtũ eſt pro
vſufructu rerũ donatarũ retẽto vſqꝫ in tẽpus mortis donãtis debeat
detrahi falcidia cũ ſaltẽ q̃tũ ad dictũ vſumfructũ cenſeatur fuiſſe do
natio cã mortis cũ fuerit in dicta donatione facta mẽtio mortis,vt pꝫ ĩ
dicto inſtrõ ibi.Sed voluit poſt mortẽ ipſiꝰ Paulini donatoris ipſo
Paulino mortuo vtrũꝗ cõſolidari ⁊c.Quo caſu ſtat doctrina ꝙ vbi
fit mẽtio mortis in donatione cẽſeaf regulariter donatio cã mortis.l.
ſeia.ff.de dote preleg.⁊ ibi no.⁊.l.ſeia cũ bonis in princi.ff.de dona.cã
mor.⁊ no.gl.⁊ doc.in.l.noctis eũ.§.titia chirographa eodem ti.⁊ no.
doc.in.l.fi.C.de pac.poſt glo.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.q̃ dotis.ff.ſolu.matri.
⁊ Cy.⁊ Bal.poſt pe.in.l.ĳ.C.de iure dot.⁊ glo.in.l.apud celſum.§.j.
ff.de doli excep.⁊ Bald.in.l.ſi mortis.⁊ in.l.in donationibus.C.ad.l.
fal.Sed certũ eſt ꝙ de donationibus cã mortis detrahif falcidia vt.l.
j.§.ſi qs ex mortis.ff.quorũ leg.⁊ dicta.l.ſi mortis ⁊.l.pe.C.ad.l.fal.
12 cũ alĳs palleg.⁊ † etiaꝫ de vſufructu falcidia detrahif.l.j.§.ſi vſuſfru
ctus ⁊.l.ſi vſuſfructus legatus.ff.ad.l.fal.⁊.l.vſuſfructus.⁊ ab initio.
ff.de vſufr.nec donatio facta Mattheo videf impedire dictam detra
ctionẽ falcidie cũ tñ in falcidiã imputatur id qđ iure hereditario hr̃
l.ꝙ aũt.⁊.l.id aũt.⁊.l.ĩ quartã.ff.ad.l.fal.⁊.l.pater filiã.in prin.eo.tit.
¶ Sed his nõ obſtãtibus arbitror veritatẽ eſſe in ꝯriuꝫ.⁊ hoc poſito
etiã ꝙ heres Paulini fecerit inuẽtariũ qꝛ alias priuaf falcidia p di
ctã autẽ.ſꝫ cũ teſtator.⁊ pſuppono qđ dicta donatio facta inter viuos
valuit a principio autoritate religionis iuramẽti vt in pmo dubio fuit
oſtẽſum quo ad ꝓprietatẽ.⁊ idẽ dico quo ad vſumfructũ.ſ.ꝙ cẽſeaf do
13 natio inter viuos vt ſtatim dicaꝫ † ſi eſt donatio inter viuos facta inter
virũ ⁊ vxorẽ cõſtante matrimonio ⁊ teneat:clarũ eſt qđ non detrahif
falcidia vt eſt caſus in.l.ſi vſuſfructus legatus.§.dos legata.⁊ ibi not.
ff.ad.l.fal.¶ Nec obſtant iura in ꝯriũ qꝛ loquunf in donationibus cã
mortis ſeu q̃ morte cõfirmabanf.⁊ a principio non erãt irreuocabili
ter valide.Et ſimiliter non obſtat ꝙ ſaltẽ de vſufructu debeat detrahi
14 falcidia quaſi quo ad illũ fuerit donatio cã mortis qꝛ reſpõdeo † quod
imo fuit donatio inter viuos qđ pꝫ qꝛ donator promiſit nullo caſu re
uocare vel ꝯuenire.⁊ ideo tunc lꝫ fiat mentio mortis dr̃ donatio inter
viuos ⁊ nõ detrahif falcidia vt eſt caſus in.l.vbi ita donatũ.ff.de do
na cã mor.nec aggredior materiã an de mortis cã capione detrahatur
falcidia qꝛ nõ ſumus in terminis illis.Scdo rñdeo ꝙ alia rõne vr̃ di
ci poſſe ꝙ quo ad vſumfructũ ẽt nõ fuerit donatio cã mortis p.l.nam
ſi cũ moriar.⁊ qđ ibi no.Bar.ff.de cõdi.indebi.qꝛ lꝫ differaf exequu
tio ꝯctus in tẽpus mortis ꝯhentes tñ ſi ex aliqua cã conſtat qđ noluit
mortis cã donare lꝫ facta fuerit mẽtio mortis non cenſebitur donatio
cã mortis:ſed ſolutio ſeu exequutio intelligef tñ dilata in tẽpus mor
tis.vt ibi habetur:ſed ita eſt qđ dictus Paulinus voluit inter viuos
donare vt expreſſe dicũt verba inſtrumẽti.⁊ ſupra proxime oſtẽdi:er
go adiectio tpis mortis tantũ mõ importat ꝙ tantũ exequutio ipſius
donationis intelligatur reſeruata ad tẽpus mortis donantis quo ad
15 vſumfructuꝫ.¶ † Alia rõne poſſumus dicere qđ non fuit donatio cã
mortis quo ad vſumfructũ qꝛ dicta dña Anaſtaſia ſtipulata fuit pro
ſe ⁊ ſuis heredibus.⁊ ita fuit ſibi facta donatio ꝑ ſe ⁊ eius heredibus
quo caſu lꝫ ſit facta mẽtio mortis cẽſef donatio inter viuos.ita notan
ter firmauit ⁊ declarauit Bal.in.d.l.ĳ.C.de iure dot.Et ex p̃dictis cõ
cludo falcidie locũ nõ eſſe in caſu ꝓpoſito.¶ Reſtat vt ſup vltimo du
16 bio quid iuris ſit diſcutiamꝰ vꝫ.An paulinus † videaf feciſſe dictam
donationẽ Anaſtaſie aĩo compẽſandi cũ dote quã cõfeſſus fuerat ha
buiſſe noĩe dicte Anaſtaſie anꝫ ꝯctum matrimoniũ.Et vr̃ primo loco
dicẽdũ qđ ſic per tex.in auf.preterea.C.vñ vir ⁊ vxor.⁊ per.l.ſi cũ dotẽ
§.ſi pater.ff.ſolu.matri.⁊ in ſimili poſſent plura iura ⁊ rõnes adduci
ſed quia rũſiones eſſent clare ideo pretermitto.Et breuiter dico verã
deciſionẽ eſſe in ꝯriũ qꝛ vbicũꝗ aliquis eſt debitor ex ꝯctu ⁊ ex cã a
principio voluntaria vt eſt maritus in debito ex cã dotis ſi talis de
bitor poſtea aliquã liberalitatẽ conferat in creditorẽ,non cenſef feciſſe
aĩo cõpẽſandi ſꝫ aĩo donãdi.bonus eſt caſus in ꝓpoſito in.l.j.§.ſcien
dũ.C.de rei vxor.act.l.creditorẽ.ff.de lega.ĳ.l.creditor.C.de lega.Et
tanto fortius in caſu noſtro in quo tpe donationis donans adhuc non
erat debitor cũ effectu ipſius donatarie cõſtãte mr̃imonio.l.in rebus.
§.oĩs cũ infinitis concor.C.de iure do.quo caſu tũc nũꝗ preſumif ani
mus cõpẽſandi vt colligitur ex gl.no.in.d.l.ſi cũ dotẽ.§.ſi pater.ĩ ver
bo accepit in fi.¶ Facit ad p̃dicta ꝙ not.Bar.⁊ doc.poſt gl.in.l.fi.C.
de dot.promiſ.vbi decidif qđ extraneus debitor mulieris ſi dat pecu
niã pro dote mulieris cuiꝰ eſt debitor nõ videf dediſſe aĩo cõpenſandi
in debitũ ſꝫ aĩo donãdi.¶ Et poſito ꝙ iſto caſu de quo q̃rif ius pre
ſumeret animũ cõpẽſandi tñ illud nunꝗ põt habere locũ in q̃õne no
ſtra cũ paulinus fuerit debitor in quantitate pecunie ⁊ donatio fuerit
17 facta in rebꝰ immobilibꝰ cũ de † ſpecie ad quãtitatẽ nõ procedat cõpẽ
ſatio.l.ſi cõuenerit.ff.de pig.ac.⁊ ita notãter determinauit Bart.in.l.
huiuſmodi.§.cũ pater.ff.de leg.j.dicẽs ita debere intelligi text.in.l.ſi
pater pro filia.ff.de colla.do.⁊ idẽ Bal.in.l.ſi vxor.C.de bon.auf.iud.
poſſi.⁊ in.l.neſennius.ff.de neg ge.⁊ in.l.qm̃ in prioribꝰ in vlti.col.C.
de inoffic.teſt.v.l.plane verſi ſed ſi nõ corpus.ff.de leg.j.⁊ p.l.ſi alĳ.§.
rerũ.ff.de vſufr.cũ ſi.Et idẽ voluit Bal.in.l.filia legatorũ.C.de leg.in
18 iiij.q.Et † ibi in fi.ſubdit vnũ qđ eſt ponderandũ in propoſito qđ vbi

alias ius preſumit animũ cõpenſandi tñ illud fallit vbi relinquitur vel
conceditur ex cã expreſſa ⁊ diuerſa a debito qm̃ tũc vtruꝗ debet qꝛ diuer
ſa rõ diuerſũ parit effectũ.l.ſeio.§.vxori.ff.de annuis lega.⁊ quod no
tatur in.l.quinquaginta.ff.de pbatio.Sed ita eſt ꝙ in inſtrõ donatiõis
fuit expreſſa cã mere liberalitatis ⁊ donationis q̃ cã eſt diuerſa a cã de
biti ipſius dotis.ergo ⁊c.poſſent etiã ad predicta adduci not.plene p
Bal.⁊ doc.in dicta auf.preterea.⁊ in.d.§.ſi pater.ſed qꝛ deciſio eſt cla
ra ⁊ non expedit iõ vlterius me nõ extendo.Et p ſupraſcripta pꝫ eui
dens rñſio ad iura allegata ĩ ꝯriũ qꝛ illa loquunf qñ debitũ ſemper ⁊
a principio fuit ex cã neceſſaria vt ex diſpoſitione legali.itẽ loquuntur
qñ id qđ donabaf vel relinqbaf erat tale qđ reciperet compenſationeꝫ
cũ debito ꝙ ſecus eſt in caſu noſtro vt ſuperius eſt oñſum.⁊ per con
ſequens concludo compenſationem factam non eſſe.
¶ Et ita vt ſuperius eſt cõcluſum puto iuris eſſe:ideo ita dico ⁊ cõſu
lo ego Alexander de Tartagnis de imola legũ doctor Bononie iura
ciuilia legens.In quoꝝ teſtimoniuꝫ ꝓpria manu ſcripſi ⁊ ſubſcripſi
ac cõſueto ſigillo iſigniorũ meorũ ſigillaui ſaluo ſemp ſaniori iudicio.

¶ Summarium ſuper conſilio.viij.

1 ☞ Actus ⁊ conuentiones principis ſeruantur pro.l.
2 Ubi aliquid de iure non ſubſiſtit ſi ſortit oĩno effectũ dꝫ ſeruari.
3 Statutum diſponens qđ debitor nõ poſſit opponere qđ vſure nõ de
benf ſi contingat qđ aliqs fideiuſſor fuerit autoritate dicti ſtatuti coa
ctus ſoluere poterit illas repetere.
5 An cõducenti domum tempore pacis debeat fieri remiſſio propter ſu
peruenientem guerram.
6 Clauſule conſuete apponi in lr̃is apoſtolicis habenf pro appoſitis.
7 Uerba licet ⁊ poſſit nõ important neceſſitatem.
8 Conſuetudo irrationabilis lꝫ non proſit quo ad validitatem actus ta
men prodeſt quo ad excuſandum a pena.
9 Si ſit ſtatutum qđ pueri coaduniati in duas partes poſſint adinuicem
colluctari ⁊ proĳcere lapides an ſi cõtingat qđ vnus percuſſerit alte
rum excuſabitur a pena.
10 Ubi eſt conſuetudo notariꝫ ſcribentis excuſatur a pena falſi.
11 Banniti qui tolerant in ciuitate permanere poſſunt impune offendi.

¶ Conſilium.viij.

¶ Iſtud conſiliũ eſt quedam additio ad aliud conſilium dñi Alexan.
incip.ex omnibus ſupradictis qđ eſt ſecundum ſecundi volu.

ET aduerte:quia poſtquã
Alex.cõſuluit in primo ſuperiori caſu ĩ dicta ciuita
te mantue accidit ꝙ poſtea tẽporis immiſſo ſpatio
iterum requiſitus a iudeis diuerſi loci vt conſuleret
pũcto.ſ.prime poſito.hãc eandẽ vſurarũ materiam
cõcernẽtẽ cõſuluit ĩ quo conſilio nouo oĩa adduxit in
primo puncto tantũ nõ in alĳs huius proximi precedẽtis cõſiliꝭ cõ
tentis.demum addidit aliqua que in illo primo conſilio non poſue
rat que cum vtilia ⁊ no.mihi eſſe videantur ⁊ vt dixi materie precedẽ
tis conſiliꝭ plurimum conuenire ſtatui ea hic ponere ⁊ ſubiũgere:que
anteꝗ ponã ponimꝰ premittas punctũ ſeu caſum dicti conſiliꝭ noui vl
timo editi qui quidem talis eſt vꝫ.¶ Preſupponitur quod quidã he
breus conductus fuit ad mutuandum ſub vſuris in quadam terra ſub
iecta cuidã principi ad rõnem denariorũ ſex pro qualibet libra ⁊ cum
hoc quod ſi mutuauerit ſine pignore poſſit accipere denarios octo
pro libra qualibet menſe ⁊ facere ſibi ſatiſfieri de menſe in menſem
de dictis octo denariꝭ pro libra ⁊ ꝙ ſi recipientes mutuo ſine pi
gnore ceſſauerint ſoluere per tres menſes dictos octo denarios pro li
bra liceat dicto hebreo bona immobilia ſibi obligata vẽdere ⁊ diſtra
here pro libito voluntatis vt de rebus ſuis prout latius continetur in
capitulis ⁊ conuentionibus celebratis inter prefatum principẽ et di
ctum hebreũ nõ dubitaf qꝛ dicif dictũ hebreũ exercuiſſe ⁊ exegiſſe vſu
ras vſurarum an illud facere potuerit ⁊ tales vſuras vſurarũ ſibi ſpõ
te ſolutas retinere poſſit et in futurũ durãte tpe dictorum capitulorũ
exigere abſꝗ eo ꝙ pp hoc poſſit p dictum principem ant eiꝰ officiales
puniri ſtante maxime ꝙ tpe dicte cõceſſionis ſeu dictarũ cõuentionũ
cõſuetudo erat in locis ⁊ terris dicti principis ⁊ circũſtãtĳs dicte vſu
re vſurarum exigerenf et reciperenf modo et forma qua recepte ſunt ꝑ
dictum hebreũ et ita fuit erat et eſt notoriũ ⁊ vox ⁊ fama publice in di
ctis locis.Queritur an princeps ſaltẽ de licẽtia pape poſſit conuenire
cum hebreis ꝙ mutuent ſub vſuris.et an intelligetur de cõuentis vſura
rum puentus.Et circa primũ q̃ſitũ.ſ.an princeps de licentia pape ⁊c.
adduxit Alex.prout ſupra dixi oĩa que in pĩo pũcto primi ſuperio
ris conſiliꝭ adduxit vltra q̃ poſtea in hoc nouo cõſilio hoc addidit vꝫ.
1 ¶ Denicꝗ † dato ꝙ illa cõceſſio facta per dictũ principẽ tẽporalẽ iu
deis non eſſet de iure efficax tñ nõ denegat princeps velle ſeruare con
uenta et prouidere ꝙ promiſſa p eũ ſeruenf prout faciũt alĳ dñi tpa
les quorum cõuentiones ⁊ actus ſeruanf p.l.in ciuitatibꝰ ⁊ terris ſub
ditis eis iuxta.l.pe.C.de dona.inter virũ.l.ceſar.ff.de publi.et.l.fina.
C.de legi.et ſi in talibꝰ ciuitatibus ⁊ terris non habeat niſi vtile dñiũ
vt ſignãter decidit Bal.in preſationibus preuidẽ.ſ.ſeudorũ circa.ĳ.col.
facit ꝙ no.Jo.an.in additio.Spe.in ti.de inſtr.edi.§.porro ĩ additio.
incipiente

incipiẽte hec ſubſcriptio ad fi.illius additio.⁊ qđ no.Bal.in.l.exem
plo.C.de ꝓba.⁊ in.l.receptitia.C.de cõſti.pec.cũ ſi.vñ hoc caſu poſito
qđ de iure nõ valerẽt ille tales cõceſſiones ⁊ cõuẽtiones tñ ſaltẽ de fa
cto ſeruantur ⁊ ſeruari oportet in dictis locis iuxta illud qđ habetur in
2 l.qui habebat.§.j.ff.de manu.teſtõ,vbi gl.colligit mirabile † qđ qñꝗ
aliqd de iure nõ ſubſiſtit.⁊ tñ oĩno ſortif effectũ ⁊ dꝫ ĩ facto ſeruari hñ
3 facit ꝙ no.Alb.de roſa.C.de ſumma tri.l.j.in vlti.colũ.vbi dixit † ꝙ ſi
ſtatutũ diſponebat ꝙ debitores vel fideiuſſores eorũ cõuenti ad vſu
ras nõ poſſint opponere exceptionẽ qđ vſure nõ debentur ⁊ cõtingat
qđ aliquis fideiuſſor debitoris ꝓmittẽtis vſuras fuit autoritate dicti
ſtatuti coactus ſoluere vſuras poterit illas repetere a debitore princi
pali.nec audietur hoc caſu debitor opponẽs ꝙ fideiuſſor de iure nõ po
terat cogi ſoluere.⁊ ꝙ ſtatutũ illđ nõ valebat qꝛ poſtꝗ ſeruabaf pin
de eſt ac ſi de iure fuiſſet exactꝰ fideiuſſor.allegat id ꝙ habef in.c.pue
nit.de fideiuſ.⁊ id qđ no.Inn.in.c.j.⁊ in.c.ſalubriter.de vſuris.⁊ quod
no.Arch.poſt gl.xiiij.q.iiij.ĩ ſumma ⁊ refert ita fuiſſe iudicatũ.⁊ ita ẽt
4 expſſe tenẽt dñs Car.Flo.⁊ Imo.ĩ.d.c.puenit.vbi dñt † qđ ſi exceptio
vſurarum nõ ſolet admitti in loco vt qꝛ vſurarius erat priuilegiatus
autoritate vt poſſet exigere vſuras.⁊ ſic de facto ibi ſeruabaf.nam tũc
non eſt quid imputef fideiuſſori ſi ſoluit vſuras.vñ eas petere poterit
a debitore.Cũ ergo ſuperiori id qđ ꝓmiſit ſeruare intendat.⁊ ita ſem
per ſeruari fecit ideo quãtũ ad hoc nõ refert an de facto fiat an de iure
cũ princeps cui nemo ſe opponit id ſeruari velit.arg.d.l.qui habebat
§.j.cũ glo.⁊ eius qđ no.gl.in.l.lecta in ver.dicebã in verbo tractatũ.s.
ſi cer.pe.¶ Et ſi diceref predicta ꝓcedere poſſe quo ad vſuras:ſed nõ
quo ad vſuras vſurarũ de quibꝰ nulla expreſſa ſit mẽtio in cõuẽtioni
bus ⁊ capitulis ⁊ ille ſunt magis exorbitantes ⁊ odioſe vñ videmus ꝙ
etiã iura ciuilia permittẽtia vſuras ꝓhibeãt exigi vſuras vſurarum.l.
fi.C.de vſuris.l.placuit.ff.eo.ti.l.fi.C.de vſuris rei iudi.⁊ in cõuẽtiõi
bus verba debẽt ĩterpretari ꝯ dictũ hebreũ ſe fundãtẽ in illis.l.ſtipu
latio iſta.§.in ſtipulationibus.de ver.obli.l.veteribus.ff.de pac.et in
hoc cõſiſtit maxĩa vis huius rei.rñdeo qđ attento qđ preſupponif qđ
tpe dictarũ cõuẽtionũ celebratarũ ⁊ ante erat cõſuetũ qđ hebrei habẽ
tes cõuẽtiões ⁊ capitula qualia tũc cõceſſa ſunt in effectu dicto hebreo
palã ⁊ publice exigerẽt vſuras vſurarũ ea forma qua poſt dictas con
uẽtiões ⁊ capitula cõceſſa huic hebreo exegit iſte hebreꝰ ergo cõuẽtio
nes inite cũ iſto hebreo ꝑ tpe quo durature ſunt ĩtelligunf facte ⁊ ini
te ſm cõſuetudinẽ ⁊ obſeruãtiã tũc vigẽtẽ.l.excepto ⁊.l.lꝫ.C.loca.l.ꝙ
ſi nolit.§.qui aſſidua.ff.de edi.edic.l.dñi p̃diorũ.C.de agri.⁊ cẽſi.li.xi.
⁊.l.ſi prius.§.j.ff.de aqua plu.arc.⁊ ibi no.Bart.in.l.ſi finita.in prin.
ff.de dã.infe.⁊.l.ſemp in ſtipulatiõibꝰ.ff.de reg.iur.⁊ eſt tex.melior q
ſit in iure ſm Bal.ibi.in.l.fi.C.de fideiuſ.bñ facit ꝙ ſignãter no.Bal.
in.l.ſi qs ſub cõditione.q̃ eſt.l.ſexta.ff.de cõditio.inſti.⁊ in.l.cũ de con
ſuetudine.ff.de legi.⁊ no.ẽt Bar.in.l.nemo eſt q neſciat.in.ĳ.col.ff.de
duobus reis.⁊ Jo.an.in regula qui facit.in mercu.extra de regulis iu
ris libro ſexto.⁊ Bal.in.l.j.§.ꝑ ſocio in fi.iij.q.⁊ no.etiã Bart.in.l.cũ
5 in plures circa prin.ff.loca.vbi dixit † qđ ſi qs cõduxit tpe pacis do
mos animo tenẽdi ibi hoſpitiũ tñ hoc nõ expreſſit ⁊ pp ſuperuenien
tem guerrã mercatores ⁊ alĳ non poterãt accedere ad ciuitatẽ illã pp
hoc conductor petit remiſſionẽ mercedis quod in dubio ſi domus illa
conſueta erat teneri ad hoſpitiũ vel conductor conſueuit eſſe hoſpita
tor intelligetur ei locata ad vſum hoſpicĳ ⁊ debebit fieri remiſſio mer
cedis p.d.l.excepto.⁊.d.l.ſemp in ſtipulationibus cũ ſi.¶ Uidemus
6 etiã † ꝙ clauſule que cõſueuerũt apponi in literis apoſtolicis haben
tur pro appoſitis.c.accepimus.⁊ ibi no.Anto.de bu.de eta.⁊ quali.et
in.c.cũ.M.de cõſti.⁊ ſic perinde eſt ac ſi in conuentionibꝰ et capitulis
eſſet expreſſum qđ poſſent exigere ẽt vſuras vſurarũ ſcđm qđ conſue
tum erat.vnde ſi vſuras ſimplices impune exigunt et tolerantur he
brei taliter exigentes ſimplices vſuras vigore dictarũ cõuentionũ nec
plus nec minus ſeruandũ eſt in vſuris vſurarũ ſtante dicta obſeruan
tia ⁊ aſſuetudine nec requiritur qđ dicta obſeruantia fuerit preſcripta
ſicut requiritur in conſuetudine q̃ adducif in vim.l.ſed ſufficit per ali
quos actus aliquãdo ita ſeruatũ lꝫ nõ ſit lapſum tẽpus preſcriptionẽ
conſuetudinis inducens quantũ ad hoc vt habeat vim declarationis
verborũ ipſorũ contrahentiũ vt not.Nico.de mata.in.l.de quibus.ff.
de legi.⁊ Anto.de but.eum refert ⁊ ſequitur in.c.fi.de conſue.circa me
diũ in ver.ex his dicit Nico.de mata.quod eſt dare ⁊c.per.d.l.quod ſi
nolit.§.qꝛ aſſidua.⁊.d.l.ſemp in ſtipulationibꝰ.⁊ aliquid ponit Bal.
in.l.diuturna.ff.de legi.quãuis vt verbo fertur etiã hoc fuerit per lon
giſſima tẽpora ⁊ quaſi ſemper ſeruatũ.Nec obſtat ſi diceref qđ attento
ꝙ in dictis cõuentionibus ⁊ capitulis eſt actũ ꝙ dictus hebreus poſ
ſet facere ſibi ſatiſfieri de mẽſe in menſem de vſuris ⁊ ꝙ ei liceat ⁊ poſ
ſit poſt tres mẽſes in quibus ceſſauerint debitores ſoluere ⁊ vẽdere bo
na immobilia ipſi hebreo obligata quod ex hoc apparet intẽtionem
partiũ fuiſſe quod nõ poſſit recipere vſuras vſurarũ in fine anni ꝓut
ipſe facit qꝛ rñdeo ꝙ dicta verba fuerũt adiecta ad fauoreꝫ hebrei non
ꝙ teneatur ſolum per illum modum conſequi ius ſuum patet quia in
7 capitulis dicitur † liceat ⁊ poſſit:que verba non important neceſſitateꝫ
l.ſepe.ff.de offi.preſi.⁊.l.non quicquid.ff.de iudi.per gloſſ.et Barto.
in repe.l.creditores.in prin.C.de pig.cũ ſi.preterea vt dixi preſuppo

nitur qđ etiam inter alios habentes alia capitula fuit ſeruatuꝫ ⁊ ſerua
batur tpe conceſſionis dictorum capitulorũ ⁊ ante qđ exigerentur vſu
re vſurarum ergo ſecundũ illam conſuetudinẽ intelligunt iſta capitu
la vt eſt.s.probatũ.Confirmãtur predicta per id qđ voluit gl.in.c.cuꝫ
8 venerabilis.de cõſue.per quã dicit ibi Pe.de ancha.† qđ licet cõſue
tudo irrationabilis non ꝓſit quo ad validitateꝫ actus tñ prodeſt quo
ad excuſanduꝫ a pena vñ dicit ꝙ de facto cõtingit qđ qdã rector ville
fecerat ponere plures in cipis ⁊ fuit formata ꝯ eũ inquiſitio qđ tene
bat priuatos carceres ⁊ ipſe probauit qđ ſui p̃deceſſores ita conſueue
runt facere ⁊ propter hoc fuit abſolutus per illã gl.⁊ p eãdeꝫ glo.con
ſuluit Pet.de ancha.in conſi.ccxlv.alias.cclxxij.incip.in xp̃i noĩe iu
9 re ſcripto ⁊ conſuetudine ⁊c.† qđ ſtante vetuſtiſſima conſuetudine bo
nonie qđ pueri ſexdecim annorum ⁊ abinde.j.faciunt adinuicẽ coadu
nationes in duas partes colluctando ⁊ preliando adinuicem ⁊ lapi
des vna pars contra aliam proĳciẽdo.⁊ ita fuit ſemp toleratũ ſi poſt
ea contingat qđ in dicta colluctatione vnus percuſſerit vel vulnerauc
rit alterum excuſabif a pena ſtatuti punientis vulnerãtẽ quãuis reſpe
ctu etatis non veniret excuſandus iuxta.l.j.cum ibi not.C.ſi aduer.de
lic.⁊.l.impuberẽ.ff.de fur.cũ ſi.Ad id quod no.Bal.in.c.j.de cog.feu.
10 vbi dixi qđ † ſi in ciuitate peruſĳ ſunt tres conſeruatores monete ⁊ qñ
fiunt ſolutiones in communi conſueuit notarius ponere nomina omniũ
trium lꝫ vnus ſit abſens.nam dicit quod ſi ita erat conſuetudo notis.
ita ſcribens excuſabatur a pena falſi vt per eũ ibi ⁊ in.l.vnica in.xj.vel
xij.col.C.de cõfeſ.⁊ idem no.Hoſti.Jo.an.⁊ Ant.de bu.in.c.ĳ.in fi.de
fide inſtr.excuſat ergo dictos hebreos cõis obſeruantia ⁊ cõſuetudo a
pena.Accedit etiã id qđ no.Sali.in.l.nullus.C.de iudeis.vbi per illũ
11 tex.dixit † qđ banniti q tolerant in ciuitate pmanere non poſſunt im
pune offendi licet de banno non ſint cancellati.nam illa tolerãtia eis ſe
curitateꝫ prebet vt ibi habetur ſcđm eum faciunt no.per glo.⁊ doc.in
c.qꝛ circa.de conſan.⁊ affini.⁊ in.l.j.§.ſcientiã.ff.de tributo.⁊.l.j.§.ma
giſtrum.ff.de exercito.ergo cũ tolerati fuerint tãdiu a principe ⁊ ab o
mnibus hebrei taliter exigentes vſuras publice ⁊ palaꝫ videf perinde
eſſe ac ſi ſuperior in hoc dediſſet eis ſecuritatem ⁊ facultatem ⁊ cum de
hoc eſſet publica vox ⁊ fama vt preſupponif non poteſt allegari igno
rantia vt no.in.l.penul.C.de peri.tuto.⁊ in.l.j.ff.de recepta.⁊ habetur
xvj.di.qđ dicitis ⁊ in.c.fi.q matri.acc.poſ.⁊ pena quaꝫ iura imponunt
iudeis immoderatas vſuras exigentibus a xp̃ianis eſt vt niſi illas re
ſtituant p principes ſeculares poſſint ad id compelli etiã interdicendo
iudeis omne commerciuꝫ cũ chriſtianis.c.poſt miſerabilem ⁊.c.quan
to.de vſuris.de qua pena non eſt tractandum attẽtis p̃dictis.Alie au
tem pene que chriſtianis imponunf nõ pñt ad iudeos adaptari vt pꝫ
in.c.qꝛ in omnibus.de vſuris.⁊ no.in cle.j.in verbo literarũ.de vſuris.
Ex quibus omnibus cõcludo qđ dicte cõuentiones ⁊ capitula ſtante
dicta conſuetudine important qđ intelligatur eſſe cõceſſuꝫ iudeis poſſe
etiam exigere vſuras vſurarum ⁊ eas retinere,⁊ principẽ volentem vt
decet ſeruare cõuenta non debere hebreũ predictuꝫ ex p̃miſſis punire.
Alex.de imo.Mod.

¶ Summarium ſuper conſilio.ix.

1 ☞ Unicuiꝗ licet edes ſuas vſꝗ ad celum tollere.
2 Jus ſeruitutis preſcribitur cum bona fide ſpatio.x.annorum.
3 An quis poſſit conſtruere domũ ita altã ꝙ poſſit videre ſecreta vicini.
4 Ex coniecturis probatur dolus.
5 Si dñi priuati fluminis habeant molendina vnũ in pte ſuperiori al
terum in pte inferiori ſi ſupiꝰ noceat inferiori nõ poterit id conſtruere.
6 Per iudicem dꝫ ſemper eligi idoneior qui ſit peritus in arte.

¶ Conſilium.x.

¶ An liceat edificare ſeu tollere murũ ſi lumĩa ediũ vicini obſcurenf.

REdẽptoris inuocato ſuf
fragio amen.Cõſideratis verbis ſñiarũ dicẽdum vr̃
1 † dictis de lancis licere dictũ murũ nouiter cõſtruere
etiaꝫ ſi obſcurenf lumina domus dictorũ de ſchinetis
qꝛ vnicuiꝗ lꝫ edes ſuas vſꝗ ad celũ tollere.l.altius
⁊.l.ſi in edibus.C.de ſerui.⁊ aqua.Itẽ q̃libet res p̃ſumif libera niſi de
ſeruitute appareat.l.cũ eo.ff.de ſer.vrb.p̃di.l.ſicuti.§.ſi queraf.ff.ſi ſer.
ven.ſꝫ de nullo iure ſeruitutis cõſtat igitur ⁊c.facit.l.binas edes.ff.de
ſer.p̃d.habitari etẽm põt edibꝰ obſcuratis nec hꝫ obſtare qđ p longa
tpa dicti de ſchinetis tenuerũt dictas feneſtras.⁊ inde eoꝝ domꝰ lumi
na pceperit patiẽtibꝰ dictis de lãcis ⁊c.qꝛ p hoc nulla fuit acq̃ſita q̃ſi
poſſeſſio ſuitutis altiꝰ nõ tollẽdi dictis de ſchinetis ſꝫ tũc demũ fuiſ
ſet acq̃ſita ſi dicti de lãcis aliq̃ tpe voluiſſent eleuare ⁊ fuiſſent ꝓhibi
ti p dictos de ſchinetis.nã ex tũc cepiſſent dicti de ſchinetis eſſe in q̃ſi
poſſeſ.ſuitutis altiꝰ nõ tollẽdi p.l.q luminibꝰ ĩ gl.ff.de ſer.vr.predi.
no.in.l.j.C.de ſerui.⁊ Bar.ĩ.l.at ſi forte.§.ſciẽdũ.ff.ſi ſerui.vẽ.⁊ in.l.ſi
priꝰ in.vĳ.op.prime ptis.ff.de no.ope.nũ.⁊ in Spe.de cã poſ.§.in cõ
2 feſſoria v.ſꝫ pone † ⁊ ex tunc potuiſſent ſpatio.x.anno.dicti de ſchine
tis preſcribere ius ſeruitutis ſi in bõa fide fuiſſent.l.ĳ.C.de ſerui.⁊ aq̃.
⁊.l.fi.ff.quẽad.ſer.amit.⁊ plene no.in.l.ſuitutes la grande.ff.de ſui.et
ſꝫ qđ declarat Bar.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti.actuꝗ pũa.⁊ iđ in
ꝓpoſito dĩt ang.in.d.l.q̃ luminibꝰ ꝙ ſi habeo palatium iuxta ortũ tuũ

lȝ in pariete verſus ortū multas habeam feneſtras.⁊ ita p mille an-
nos tenuerim tñ legitimo ſpacto intermiſſo inter edificiū tuū ⁊ meum
edificare poteris in orto tuo ⁊ obſcurare lumīa mea in totū vł in parte.
Sȝ premiſſis nō obſtātibꝰ.puto nō licere ita abſolute dictis de lan-
cis dictuȝ murū cōſtruere p quē lumīa domus de ſchinetis obſcurenť
ſȝ eis concediť dūtaxat ꝓpter aliquā vtilitatē quā edificans ex hoc cō-
ſequeretur ſecus ſi ſolū vt lumina illorū de ſchinetis tollerenť ⁊ ipſis
de ſchinetis officerent qꝛ hec facere non pñt.hoc ꝓbať ex his que not.
3 Pe.Cy.Ray.Bal.⁊ Sali.in.l.altius.C.de ſerui.vbi dicūt † ꝙ illa.l.
facit ad.q.aliquis fecit domū ita altā qȯ ſecreta fratrū aut monialium
aut vxorē aut filiam vicini videre poterat an illȯ licite facere poſſit ⁊
concludūt ꝙ aut ad eiꝰ vtilitatē altiꝰ tollit edificās ⁊ illud facere pt p
illā.l.⁊.l.ꝓculus.ff.de dā.īfe.aut ad emulationem alteriꝰ facit puta vt
religioſos vel filiā vicini inſpiciat ⁊ non poteſt.l.ſi in fundo.ff.de rei
vendi.⁊.l.opus.ff.de operibus publicis.⁊ ſic videnť iſti doc.clare deci
dere hūc caſuȝ ⁊ ī termīs noſtris iſtū caſuȝ decidit Pau.de ca.in.l.cū
eo.ff.de ſerui.vr.pre.vbi dicit qȯ lȝ regula illiꝰ.l.ſit qȯ quilibet poſſit
licite edes ſuas altius tollere ⁊ lumina vicini obſcurare illud procedit
qñ quis edificat vt ſibi ꝓficiat ſed ſi nullā vtilitatē cōſequereť ſed po-
tius faceret vt alij noceret poſſet ꝓhiberi per.l.j.§.deniqȝ.ff.de aqua
plu.ar.⁊ ita dicit ſe de facto rñdiſſe ⁊ dicit ꝙ lȝ ang.in.d.l.cū eo videať
rñdere ad.d.l.j.§.deniqȝ.ꝙ ille tex.ꝓcedat qñ vtilitas ex tuo prouenie
bat directo in meum.⁊ tunc nō poſſis illā auferre mihi faciēdo aliqd in
tuo ſecꝰ ſi ex tuo non ꝓueniebat directo in meū ꝓut eſt in lumine ꝙ nō
prouenit ex tuo ſȝ ex celo.nā ſm Pau.de ca.iſta rñſio facit ꝯ Ange.qꝛ
ſi non habeo iſtā vtilitatē luminis ex te vel ex tuo ſȝ ex celo multo mi-
nus oēs poſſe mihi auferre.ar.l.ſi arrogator.ff.de adop.ꝓterea hoīem
hoī inſidiari nefas eſt.l.veluti.ff.de iuſt.⁊ iur.nec mos gerēdus eſt illi
qui ſolū facit vt officiat vt in.d.l.in fundo.⁊ ita reſidet ipſe in.d.l.cū eo
⁊ lȝ ipſe nō dicat rñſio data p eū ad ar.ang.expreſſe cōprobať de deci
ſione Cy.⁊ Old.in.d.l.altiꝰ.¶ Tertio ꝓbať ex his q̄ habentur in.l.ſi
in meo fundo.ff.de aqua plu.arcē.nā ibi dꝛ ī tex.qȯ ille qui incidit ve-
nas aq̄ in agro ſuo veniētes ad fundū meū nō dꝛ iniuſte facere ſi nul-
la erat ſeruitꝰ conſtituta ſubdit glo.ſi.ibi qȯ iſtud eſt verū niſi dolo in-
4 cideret.per.d.l.deniqȝ.† Querit circa hoc Imo.ibi.ſ.i.d.l.ſi ī meo fun
do quid in dubio an p̄ſumať dolo facere.⁊ refert ꝙ gl.in.l.fluminū.§.
ſi.ff.de dā.infe.tenuit ꝙ ī dubio nō p̄ſumať dolo facere ſȝ ſm Imo.vbi
ſ.illud eſt verū niſi ex circūſtātijs aliud appereret.nā ex cōiecturis ꝓ-
batur dolus.l.dolū.C.de dolo.c.j.de p̄ſum.vñ ſm eū p̄ſumeť dolꝰ ſi ap-
pareat ꝙ alias fuerit minatꝰ ꝙ hoc faceret ar.l.fulcinius.§.qd ſit la-
titare.ff.qb.ex cau.in poſ.ea.vel ſi incidēs venas nullā ex hoc vtilitatē
conſeq̄reť ſȝ ſolū alteri nocet.nā illud fieri nō dȝ.ar.no.ī.l.ij.§.labeo.ff.
de aqua plu.ar.⁊ ī.l.cred.ff.d eui.¶ Quarto p hoc adduco not.p Cy.
Bal.⁊ Sali.in.l.ſi manifeſte.C.de ſeruitu.⁊ Bar.in.l.quominus.ff.de
flumi.in.j.q.⁊ Bal.in.l.ſi qs ex argētarijs.§.ſi initiū.ff.de edē.vbi di-
5 cunt † qȯ ſi duo erāt dñi cuiuſdā priuati fluminis ⁊ vnus ex eis habe
bat a pte inferiori molendinū ⁊ poſtea aliꝰ velit facere molendinum a
pte ſuperiori p qȯ noceať dño molēdini inferioris qȯ lȝ ſcȯs cōſentire
poſſit ad ſuā vtilitatem tñ ſi illud conſtrueret principaliter vt noceret
dño inferioris molēdini hoc nō poſſet.¶ Quinto ideȝ ꝓbať ex his q̄
no.Bal.in rub.ff.de rerū diui.in.iij.col.in verſi.circa aquā ⁊c.vbi que-
rit qd ſi duo habēt in aliquo flumicello duo molēdina q̄ nō ſunt apta
ad macinādum niſi qñ pluit mō dñs ſuperioris molendini cum pluit
retinet aquam de ſup in ſuo molēdino:⁊ impedit inferius molēdinum
queriť an poſſit.⁊ vř diſtinguēdū qȯ aut facit ſolū vt noceat ⁊ nō pȯt:
qꝛ equitas naturalis talē dolū excludere dȝ.l.ij.§.ideȝ varꝰ.ff.de aqua
plu.ar.qui tex.eſt nota.ad multa ſm eū aut facit vt ſibi ꝓſit.⁊ tūc poteſt
illud facere ſi hoc faciēs habebat molēdinū ſuum de iure conſtructum
qꝛ vtiť iure ſuo ar.l.iniuriarū in ſi.ff.de iniur.⁊ faciunt no.per doc.in.l.
ij.in prin.ff.ſo.ma.cū ergo dicti de lācis velint edificare:⁊ ꝯdicant di-
cti de ſchinetis rōnibus ſupius allegatis tūc officio iudicis recurritur
ad arbitrum:vt.d.l.q luminibꝰ.⁊ ſm qȯ ibi declarat Ange.eſt archi-
6 tector ſeu alius peritꝰ in arte ⁊ dicit Ang.† qȯ dȝ ſemp p iudicem eli-
gi idonejor.⁊ ſi pñt haberi duo nō dȝ eligi vnus:vt in auť.de non alie.
§.qȯ aūt.l.cū parati.C.de fide inſtru.⁊ iſti periti in arte habebunt vi-
dere an p tale edificiū offendentur lumina domus ipſoruȝ de ſchinetis
⁊ videbunt an tale edificiū cedat ad neceſſitatē ſeu vtilitatē ipſorum de
lancis an ſolum ad nocendū dictis de ſchinetis.⁊ ſi ex dicta relatiōe pe
ritorū vel ex alijs probationibus cōſtabit edificium offendere lumina
⁊ principaliter fieri ad nocendum iudex declarabit nō licere edificium
facere vt patet ex predictis qȯ etiā expreſſe tenet Bal.in.l.lapilli ī.ij.
col.ff.de re.diui.Et per hoc pȝ nō obſtare allegata in ꝯtrium qꝛ nō aſſu
mo fundamentum nec ſententijs nec ex aliquo iure ſeruitutis:vt.ſ.eſt
oſtenſum.⁊ ita puto iuris eſſe ego Alex.de imo.

¶ Summarium ſuper conſilio.x.

1 ¶ In vltimis voluntatibus poſterior prioribus derogat.nu.2.
3 Quomodo ſit quando non apparet an teſtamentum factum fuerit ce-
lebratum tempore furoris an in dilucidis interuallis.
4 Teſtes diſcordes nō ſufficiunt ad probandum vnum actum in ſpecie
ſed bene quid in genere.
5 Proijciens lapides ⁊ panē facit actum indicantem furorem.
6 Qui certo tempore fuerit furioſus preſumitur in furore perſeueraſſe
niſi contrarium doceatur.nu.
8 Actus diſſipationis arguit hominē non eſſe ſane mentis.
9 Preſumitur quilibet ſuam ſobolem aliene anteponere.
10 Homines ſani cōſilij ⁊ diligentes ſolent in domibus proprijs vel di-
uinis teſtari non in alienis.nu.1.
12 Non adhibetur fides teſti deponenti de facto ſuo quando ex eo laus
vel opprobriū poſſet aſcribi.
13 Teſtis deponens ſuper negatiua non coartata ad certū breue ſpatiū
non probat.
14 Ad probādum ea in quibus requiritur perſpicax inquiſitio ⁊ rō in-
tellectus oportet qȯ teſtis etiam non interrogatus aſſignet rationem.
15 Poteſtas ciuitatis habens plures iudices non dȝ ſtare dicto maio-
ris partis.ſȝ illius qui melius ſcit iura.
16 An quis fuerit fatuus ſtatur dicto peritorum.
17 Legatarius non prohibetur eſſe teſtis in teſtamento.
18 Verba notarij in teſtō dicentis talem eſſe ſane mentis nihil operanť.
19 Si notarius in inſtrumento atteſtať ſe certificaſſe mulierē renūtian-
tē hereditati paterne per tale inſtrumentū nō pbať dicta certioratio.

¶ Conſilium.x.

¶ An ſi probať teſtatorē ante teſtamentū habuiſſe dilucida interual-
la teſtm̄ valeat adeo qȯ preſumať conditū tpe ſane mentis.

Diuini numinis implora

to pſidio Matureqȝ digeſtis atteſtatiōibꝰ ad vtriuſqȝ
partis fauorē exhibitis ad probationē furoris Jacobi
caſtie de regio pōderatiſqȝ teſtamentis duobꝰ eiuſdē
Jacobi pariterqȝ teſtō paterno.¶ † Videreť forſan
prima conſideratione dicendum vltimū teſtm̄ ꝯditū de anno pſenti.et
2 die.vij.maij velut a ſane mentis viro cōditū ꝓualere ſtāte Regula † ꝙ
in vltimis voluntatibus poſterior prioribus derogat.l.ſi mihi ⁊ tibi.
§.in legatis de leg.j.l.ſi qs in princ.teſti.⁊.l.ſi inter.ff.de leg.ij.⁊.l.ſi
qs poꝛe.ff.ad treb.vt de celebratione miſſa.c.cū marthe.xiij.q.ij.c.vlti
ma voluntas.Nec oppoſitꝰ furor ſuffragari videť ad impugnationeȝ
dicti teſti:qꝛ notarius atteſtať in ſcriptura teſti cūdē Jacobū compo-
tem mētis fuiſſe cuius tabelliōis velut officialis dicto ſtandū videtur
l.ſi qs decurio.C.de fal.⁊ ī auť.de iſtr.cau.⁊ ſi.§.ſi vero moriant.l.pe.
ff.de offi.prefe.vrb.c.cū parati de appel.c.ad audiētiā.de preſcrip.da
to ergo qȯ antea fuiſſet Jacobus in aliquo furore tñ poſtqȝ ſane men-
tis erat tpe teſtamenti cōditi valebit actus eſto qȯ habuit dilucida in
teruallа.l.furioſum.C.q teſta.face.poſ.⁊.l.ij.ff.de teſta.Et licet proba-
tum eſſet qȯ ante cōditū teſtm̄ demēs fuerit nō p hoc vř inferri qȯ tem
pore teſtamenti fuerit mēte captꝰ ita vř velle Bart.in.l.ij.in ſi.de bo.
poſ.furio.⁊ īfan.dela.¶ Cōfirmať ex his q̄ no.Bal.⁊ Ang.in pālleg.
3 l.furioſum.vbi querunt † quid ſi non apparet an teſtm̄ factum fuerit
celebratum tpe furoris an ī dilucidis interuallis ⁊ reſpondēt aut tps
teſtamenti erat vicinū tpe furoris aut erat ab eo tempore multū remo-
tum.primo caſu refert aut qualitas diſpoſitionis teſtamenti arguit
magis ad partē ſani conſilij vt qꝛ eſt cuilibet ſane mentis legitima or
dinatio teſtamenti ⁊ ex ipſiꝰ teſtamenti ſerie luculēter appareat qꝛ ibi
cōtineať inſtō filiorum legata pro anima.⁊ hmōi.⁊ tūc ex tali diſpoſi-
tiōe preſumiť fuiſſe ſani intellectus ſi aūt his contraria diſpoſuit pre-
ſumiť non fuiſſe ſane mentis.l.peñ.ff.de condi.inſti.l.is qui.ff.de tu.
⁊ cura.da.ab his.l.titia.de inoffi.teſtamen.⁊ de legatis tertio.l.pa-
tronus.§.ſi.cum ſimi.Et ſi in teſtamento permixta ſunt ea que ſapiunt
furorē.⁊ ea que non ſapiunt omnia nihil valent ſm eos per illuȝ text.
¶ Secundo vȯ caſu dicit Bald.in preal leg.l.furioſum qȯ ille qui ſe-
mel fuit furioſus non ſemp preſumitur furioſus maxime ſi eſt ꝓbatum
qȯ medio tempore fuerit qualitas furori ꝯria ſm Oldr.¶ Accedit id
quod notat Bar.in tractatu.de teſte.in.c.incipiente oppoſita pruden
tie ⁊c.quem quidē tractatū multi non habent ita perfectum ⁊ nō habēt
niſi vſqȝ ad capi.incipiens quia cura carnium in abundantia ⁊c.di-
cit igiť Bar.ī.dicto ſuo perfectiori tractatu quod ſi cōſtat furioſuȝ ha
buiſſe dilucida interualla.⁊ dubitatur an actus geſtus fuerit in quie-
te ⁊ ſanitate an in furore:dicit Bar.quod ipſe actus oſtendit.quid eñ
ſi matrem vel filium vel coniunctū offendit.talis actus oſtendit ſcōm
eum ꝙ in quiete ⁊ in ſanitate conſilij non fuerit:ſed ſi actum fecit queȝ
quiſqȝ diligens feciſſet oſtendit ille actus eū in mentis quiete fuiſſe.
ſubdit ibi Bart.qd ſi multa verba ordinata proferebat inter que ali-
qua fatua inſeruit ⁊c.in toto illo actu fatuꝰ preſumitur allega.l.pe.de
condi inſti.vbi fatuus iudicatur qui poſt actum inſtitutionis heredis
dixit velle corpus eius in mare proīci.⁊ ſi dubiū ſit an eſſet morbus
furoris perpetuus dicit Bar.ſtandum eſſe iudicio medicorum Sed
ita eſt qȯ dictum teſtamentum vltimo loco factum continuit inſtitu-
tionem filiorum.⁊ legata pia ergo videtur preſumendū ipm tunc ſane
mentis.Recitat eñ valerius teſtamentum cuiuſdā furioſi fuiſſe p ſe-
natores approbatū qꝛ recte diſpoſuerat.⁊ refert etiam hoc Bal.in.c.
i.in prin.per quos fiat inue.in vſibus feu.¶ Vltimo pro iſta parte
facit qꝛ eſto quod teſtes probent iſtum fuiſſe furioſum videntur tales
teſtes eſſe

teſtes eſſe in ſuis atteſtationibus ſingulares ⁊ p cōſequens pfecte non
dicūtur probare.l.ob carmen.§.ſi.de teſti.l.teſtiū cū ibi no.C.eo.ti.c.lȝ
cām.de ꝓba.c.bone.de ele.iij.q.ix.teſtes ⁊.c.nihilominus.¶ Sed pre-
miſſis q̄ſqȝ coloratis minime obſtantibꝰ arbitror contrariā ſniam de
iure probabiliorē eſſe.Ad qȯ oſtendēdū preſuppono qȯ p plurimos
teſtes productos probatū eſſe Jacobum fuiſſe furioſum a tpe natiuita
tis proxime preterite citra vt ꝓbať maxime p peregrinū gaſparē ma
giſtrum ambroſiuȝ ⁊c.⁊ ſi diceret qȯ teſtes predicti ſunt in dictis ſuis
ſingulares.rñ.primo qȯ plurimi ſunt concordes ⁊ maxime dictꝰ dñs
4 Simon ⁊ dictus dñs Joan.antonius ⁊c.† Preterea teſtes diſcordes
ſeu ſingulares in dictis ſuis ad probandū vnū actū in ſpecie nō ſuffi-
ciunt ſed ad probādū qd in genere puta quem eſſe infamē quē eſſe fu-
rioſum quem eſſe hereticū ſufficiunt vt no.Innoc.⁊ doc.in.c.qualiter ⁊
qñ el ſcȯo ⁊ in.c.cū oporteat de accuſa.⁊ Spe.ī ti.de inquiſi.§.j.ver qd
ſi vnus.⁊ in.§.nunc tractemus ver.qd ſi ille.cū.v̄.ſeq.⁊ in ti.de teſte.§.
tam de interrogatorijs ver.itē de tpe.⁊ ver.ſeq.⁊ Jac.bu.in.l.arriani.
C.de hereti.⁊ Pau.de liaȝa.in diſputatione incipiente contra inſtru-
mentū debiti ⁊ p glo.⁊ Jac.but.in.l.ob carmē.§.ſi.ff.de teſti.⁊ p Cyn.
in.l.ij.C.que ſit lon.conſue.⁊ Bar.in.l.de mino.§.tormēta.de q̄ſtio.in
ver.ſed quid ſi teſtes.per Bal.in.l.j.in pe.col.C.de teſta.⁊ in.l.ea qdē.
in vltima charta.de accu.⁊ ī.l.actor.C.de ꝓba.⁊ in.l.j.C.qui mune.tu-
te.⁊ in.l.de quibus.ff.de legi.⁊ gl.⁊ arch.iij.q.ix.in.c.nihilominꝰ.per
doct.in.c.licet ex quadā.de teſti.⁊ Moder.in.l.inter pares.de re iud.
5 cū ſi.† ⁊ probāt dicti teſtes actꝰ neceſſario vł ſaltē iuris preſumptio-
ne concludentes furorē qꝛ deponunt qȯ proijciebat lapides ⁊ panem
qui eſt actus indicans furorē.l.ij.C. de iudeis.notat glo.⁊ ibi Bald.⁊
Ang.in.l.ſi cū dotē.§.ſi maritus.ſol.matri.Aliqui deponunt qȯ tene
batur ligatus in domo vt dicit Baldaſſar Joannes ⁊ dñs Simon ⁊
frater eius qui actus indicat etiaȝ furorē vt notat Bald.in.l.diuus.ff.
de offi.preſi.quidā deponunt qȯ fatue loquebatur ⁊ abſqȝ ꝓpoſito vt
dicūt fere oēs teſtes ⁊ ille q fatue loquitur dř eſſe fatuus vt.xciij.di.c.
legimus.⁊ no.xvij.q.ij.in.c cōſaldꝰ.⁊ qȯ deridēdo per vicos more in-
ſanorum loquebať vt.l.ob q̄ vitia in prin.ff.de edil.edic.¶ Deponūt
etiam dicti teſtes maxime dña Jacoba Baldaſſar Joannes dñs Si-
mon ⁊c.qȯ Jacobus a cognoſcentibus eū ⁊ maxime a vicinis demens
exiſtimabatur ⁊ pro demēte habebať:qȯ quidē ſufficit ad ꝓbādū quē-
piā vt furioſum nō potuiſſe conficere actus in qbus requiriť intellectꝰ
ita no.in.l.j.iunctis no.p Bar.C.de teſtamen.⁊ ibi Bal.ī.iij.q.⁊ no.in
l.cum qdā.§.qȯ dř.ff.de acqr.heredi.⁊ Bar.in.l.de minore.§.ij.ī.ij.q.
ff.de q̄ſtio.⁊ p Ang.in.l.ad teſtiū.§.j.ff.de teſta.¶ Scȯo preſuppono
aliud indubitatū qȯ vere vel p̄ſumptiue furioſus teſtari nō pȯt ſi tē-
pore teſtamēti vere vel p̄ſumptiue demētia detentus ſit.l.ij.⁊.l.in ad-
uerſa.ff.de teſta.⁊ preall.l.furioſum.¶ His p̄ſuppoſitis oſtendo Ja-
cobū nō potuiſſe teſtari de anno p̄ſenti ⁊ die.vij.maij qꝛ illo tpe preſu-
6 mitur fuiſſe in demētia.¶ † Nā ille q certo tpe fuit furioſus preſumi-
tur in furore p̄ſeueraſſe niſi ꝯriū doceať glo.eſt q̄ hoc expreſſe firmat
iuncto tex.iij.q.ix.indicas in glo.in ver.oſtēderis.Idē tenuit glo.in.c.
ſi.in ver.cōpotē.de ſucce.ab inteſt.quā ibi ſequuntur Inn.Joan.An.
Ant.de bu.⁊ Abbas ſicu.illā glo.ſequiť etiā Sali.in.d.l.furioſum ⁊
Jo.de imo.in.c.dudū in.vj.col.de preſum.⁊ cano.maxime do.Car.et
Imo.c.cum inter canonicos.de elec.⁊ Pau.de liaȝa.poſt antiquos in
cle.j.de homicid.Iſtud recte intuēti voluit Bart.in.l.ij.ad ſi.ff.de bo.
po.furio.⁊ infa.dele.nā Bar.ibi vult qȯ ſi ꝓbať quē certo momēto pu
ta tali die fuiſſe ſurdū vel furioſum non p hoc ſequiť ergo in poſterum
fuit furioſus ⁊ ſurdus qꝛ illud potuit cōtingere ꝓpter aliqȯ accidens.
l.nutu.in prin.de leg.iij.vñ dicit Bar.in.d.l.ij.in ſi.qȯ dȝ ꝓbari quem
fuiſſe furioſum aliquo certo tpe ſeu aliquibus menſibus non aūt ſemel
ſeu vnico momento vt poſtea p̄ſumať ī poſterū furioſus allegat.l.j.ff.
de cur.furio.iuncta.l.pretia rerū.ff.ad.l.fal.vbi ad ꝓbandum qȯ talis
rē punſtariā frumenti valuit.xx.ſolidos iſto anno nō ſufficit ꝓbare qȯ
vno die iſtius anni vēditū fuit.xx.ſolidis.Sȝ oportet ꝓbari qȯ p plu
res dies venditū fuit cōiter.xx.ſolidis vt ibi etiā delarāt doc.⁊ ſic vult
Bar.qȯ ſi probatū eſt quē fuiſſe furioſuȝ certis mēſibus preſumať in
poſterū furioſus ⁊ q allegāt ⁊ dicūt Bar.aliter tenere aut lecturā cor
ruptā habēt aut minus recte accipiūt.Sȝ ita eſt ī ꝓpoſito qȯ p teſtes
ꝓbatū eſt Jacobū fuiſſe furioſum p mēſes plures cōtinue añ cōfectio
nem dicti teſti vt deponūt Baldaſar Joānes dñs Simon ⁊c.ergo dȝ
preſumi ſemper in poſterū fuiſſe furioſum.⁊ ſic tpe teſti.⁊ qȯ ille q cer-
tis temporibus fuit furioſus preſumať furioſus in poſterū ꝓbať euidē
ti rōne.Nā ſi qs fuit furioſus ⁊ ꝓpter furorē datꝰ fuit ei curator.durat
officiuȝ cura.donec ꝓbeť ipſum fuiſſe ſane mentis.l.j.ff.de cura.furi.⁊
l.pe.C.eo.ti.⁊ inſti.de cura.§.furioſi.ſed ſi nos diceremus qȯ ille q per
aliquod tps fuit furioſus nō preſumereť cōtinuare in furore contrario
non doc.ſequeretur qȯ de momēto ad momētū eſſet reiterandꝰ cura.cō
tra.d.l.pe.ꝓ hoc facit qꝛ paſſiones huiuſmodi vel morbi talis p̄ſuma
tu:durare niſi probeť cōtrariū:vt eſt gl.no.in.c.cum inter.canonicos
in verbo recuſatus.de elec.quā ibi ſequitur Jo.An.Ant.de bu.⁊ Jo-
de imo.⁊ maxime in morbo furoris qui nō cōſueuit de facili recedere
ſm do.Cardi.⁊ Jo.de imo.in.d.c.cū inter canonicos ille no.p glo.in
d.c.indicas.⁊ in preal.c.ſi.de ſucceſ.ab inte.⁊ facit.l.is cui.§.ijſdem.ff.
de accu.⁊.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de re mil.⁊.c.ſemel malus.de regu.
iur.in.vj.fortius dixit Petr.de ancha.ī cle.j.de homici.⁊ ſequitur ibi
7 do.Card.vbi videas † qȯ ſi probatū eſt quē fuiſſe aliquo tpe furioſum
⁊ ex aduerſo probať ipſuȝ fuiſſe poſtea ſane mentis nō ſufficit ad vali
dandū actū geſtū a tali niſi probetur fuiſſe ſane mētis tpe actus geſti.
et ita dicit ſe obtinuiſſe.allegat in ſi.nota per Dy.in prealleg.c.ſemel
malus.hoc idem tenuit vber.de bo.vt refert Guil.in ſpe.in ti.de ꝓba.
§.probatur v̄.pone qdā erat furioſus.vbi dicit qȯ ſi qs erat furioſus
p dilucida interualla ⁊ fecit teſtm̄ ⁊ dico eū fuiſſe furioſum tu dicis eū
fuiſſe ſane mētis cui incūbat onus ꝓbandi refert ſm Vbe.de bo.qȯ
incūbit tibi allegāti eū fuiſſe ſane mētis:refert etiā ibi Guil.in ſpe.qȯ
ſcōm opi.aliquorū incūbit onus ꝓbandi illi q agit ſiue dicat eū ſane
mētis ſiue dicat eū furioſuȝ fuiſſe ar.l.q dt.ff.d ꝓba.⁊.vj.q.vlt.c.actor.
Jo.an.in addi.ſuper dicto verſi.pone remittit ſe ad no.per glo.in.d.c.
ſi.de ſucceſ.ab inte.qui tenet vt dixi ſꝙ ſemper vbi cōſtat aliqueȝ certo
tpe fuiſſe dementē ſemp incumbat aduerſario onus probandi qȯ erat
ſane mētis.idē tenuit Do.de ſan.Gemi.in.c.j.§.ſi vero.de cle.egrotā.
lib.vj.vbi q̄rit quid ſi demens habēs dilucida interualla aliqueȝ actū
fecit puta delictum commiſit an preſumať factū tpe ſane mētis an tpe
furoris.rñdet qȯ glo.in.c.ſi.de ſucceſ.ab inte.tenet qȯ dicens eū fuiſſe
ſane mentis hȝ hoc probare ſecus ſi nūqȝ fuiſſet demēs qꝛ tūc allegās
dementiam hȝ hoc probare.⁊ ita trāſit do.Domi.in.d.§.ſi vero.⁊ ita
in terminis ſimilibus noſtris dū Florētie aſſiderē iudicaui ꝯ quoddā
moneſterium monacharum inſtitutū in teſtō vnius de cuius anteriori
furore probatū erat.Jo.de imo.in.l.q teſtō.§.nec furioſus.ff.de teſta.
et in.l.j.§.ſi.de verbo.obli.in hoc articulo cōcludit qȯ aut actus geſtus
fuit ex interuallo longo poſt tempus quo probatur quē fuiſſe ī furore:
et tunc allegāti qȯ actus fuerit factus in furore incūbat onus probādi
aut nō interceſſit longū interuallū ⁊ preſumať fuiſſe in furore tpe actꝰ
geſti.allegat ea que habēť ī.l.ſi venter.§.in bonis.ff.de ꝓuile.credi.
et in.c.officij.de elec.Sȝ ita eſt qȯ p teſtes ꝓductos ꝯ teſtm̄.ꝓbať qȯ
circa tps teſtamenti fuit in furore.hoc enim deponit dña Lucia que di
cit qȯ p mēſes tres ante mortem Jacobi vidit ipſum Jacobum facere
actꝰ furoris:ipſe aūt deceſſit de menſe Auguſti:vt dicūt teſtes:ergo ſi
per menſes tres ante faciebat actus furioſos:ſequiť qȯ de mēſe Maij
quo teſtatus eſt erat in furore.plus dicūt Baldaſar Joānis dñs Si-
mon ⁊c.qȯ a mēſe Martij vſqȝ in tps mortis ⁊ p dictū tps fuit ſemp
in furore:imo vř dicēdū qȯ modicū interuallū in ꝓpoſito nr̄o debeat
accipi ꝓ vno anno.nā anno p̄ſumať morbus durare niſi probeť ꝯriuȝ
ſm Hoſti.⁊ do.Cardi.in.d.c.cum inter canonicos.allegāt text.xxxiij.
di.in.c.cōiter.Sed nō dubiū qȯ actus teſtādi nō diſtabat per annū a
tpe in quo ꝓbatū eſt p oēs teſtes fuiſſe eū furiētē.igiť ⁊c.¶ Corrobo-
rantur p̄miſſa ex his q̄ dñt Bal.⁊ Ang.ī.d.l.furioſum.⁊ Bar.in tra-
ctat.de teſte in loco.ſ.allegato circa argumēta ꝓ prima pte adducta.
Nā volūt qȯ ſi eſt dubiū an qs fuerit furioſus tpe actus geſti.⁊ proba
tum ſit qȯ habebat dilucida interualla dȝ inſpici qualitas teſti an ſit
talis que in oībus ſuis ptibꝰ cōueniat diſpoſitiōi quā quiſqȝ diligēs
feciſſet ⁊ preſumatur eū fuiſſe ſane mētis ſecus ſi in illo aliqua pte illiꝰ
diſpoſitionis fuiſſet actus nō cōueniēs diſpoſitioni hominis ſane mē-
tis ⁊ viro diligenti:qꝛ tunc preſumeť nō fuiſſe tūc cōpoteȝ mētis.Sed
ita ē qȯ ex illo actu teſtādi vltimo loco facto colliguntť plures cōiectu-
re oſtendentes Jacobū tunc nō fuiſſe diligentē virū aut ſane mētis cō
currente maxime antecedenti furore vt nūc oſtēdaȝ ergo teſtm̄ eſť nul-
8 lum.¶ † Cōiecture aūt ſunt hec:prima qꝛ in teſtamento predicto Ja
cobus reliquit quandam apothecaȝ bouoantonio de boncompagnis
quam apothecā ꝓhibuerat pater dicti Jacobi in teſtō alienari ſub pe-
na certe priuationis eo qꝛ volebat illam apothecam cum certis domi-
bus remanere in filios filiorum eius que ꝓhibitio tenuit iuxta.l.filiuſ-
fami.§.diui.de lega.j.⁊.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.l.quoties la prima.
C.de fideicō.⁊.l.pater.§.iul.agrippa.de lega.iij.vnde p tale relictum
factum bouoantonio incidebat Jacobus in dictas penas priuationis.
⁊ ſic patet qȯ ille fuit actus diſſipationis qui arguit homineȝ nō ſane
mētis eſſe.l.is qui.§.ſi de tut.⁊ cura.da.ab his ⁊.l.j.ī prin.ff.de cur.fu
rio.⁊ de qua prohibitione alienationis paterne habebat dictus Jaco-
bus notitiam tempore quo erat ſane mentis vt deponit domina Ja-
coba in ſine ſue atteſtationis.¶ Secunda coniectura dementie que
9 colligitur ex alio actu teſtandi eſt † quia in teſtametto diſpoſuit qȯ ſi
Nicolaus eius filius decederet abſqȝ filijs maſculis qȯ vniuerſa here
ditas perueniet ad dictum bouumantonium.⁊ ſi que filie femine re-
manerent ex dicto Nicolao dotarentur prout videretur ⁊ placeret di-
cto bouoantonio conſidero quod dictus bouuſantonius nō eſt de de-
ſcendentibus dicti teſtatoris nec etiam de agnatione ſua dato quod
eſſet de cognatione teſtatoris vel aliter ſibi cōiūctus:vñ dictus Jaco-
bus in vniuerſali hereditate pretulit dictum bouumantonium nepo-
tibus ipſius teſtatoris.⁊ ſic deſcendentibus ipſius teſtatoris:quod
quidem nullus diligens ⁊ ſane mentis iuris preſumptione facere pre-
ſumitur.cum preſumatur quemlibet velle et debere ſuam ſobolem
aliene anteponere.l.cum notiſſimi.C.de fideicō.l.generaliter.§.ſi.C.de
inſti.⁊ ſubſti.ſub con.fa.⁊.l.cuȝ auus.ff.de condi.⁊ demon.nulla facta
differentia ſexus.l.fin.C.de liber.prete.in auť.in ſucceſſione de ſuis ⁊

legitimis.nam in priori testamento condito tempore sane mentis per
Jacobum sanius disposuerat.Nam in eo disposuit qḋ qñcunqꝫ dece
deret Nicolaus eius filius sine liberis legitimis ⁊ naturalibus voca
rentur ad hereditatē illi de bebio.naz si decederet Nicolaus cum filia
bus feminis illi de bebio non possent admitti ex substōne stante illo
priori testō valido prout est q2 a ppsone liberorū veniūt etiā femine.l.
sed si hac.§.liberos parentes.ff.de in ius voc.in ver.vtriusqꝫ sexus.l.
si ita sit scriptū filiabus.de leg.j.l.j.ff.de ver.signi.cū ergo non habuit
ordinatā charitatē ⁊ memoriā liberorū in pferēdo eos alijs est actus
demētie ⁊ viri nō sapiētis vt in.c.filij.⁊ ibi hoc no.Do.de san.Gemi.
10 de hereti.in.vj.Tertia est coniectura q2 † hoīes diligētes ⁊ sani cō
silij nō consueuerunt:vt est notorium:in domibus alienis testari sed in
domibus pprijs aut in diuinis tēplis:iste aūt nō hmoi testatꝰ est:igi
11 tur ⁊c.Quarta est cōiectura nō sani cōsilij † q2 in dcō testō posterio
ri cōtinet qḋ ipse testator nō vult aliud testm̄ condere de cetero:et casu
quo cōderet ex tūc ius sit illud nihil valere nisi in eo expresse contine
retur tota oratio salue regina.nā testōres plerūqꝫ volētes mutare te
stamenta hmōi nō sunt memores dcē clē in eo inserte ⁊ sic illa non de
rogant in posteriori testō ⁊ hoc mō subuertit vltima eorū volūtas.pꝫ
ergo qḋ dictus Jacobus p dictā clausulā operā dedit vt quantū pos
set sibi auferret liberā testādi facultatē qḋ est ꝯ bonos mores.l.stiplo
hoc modo cōcepta.ff.de ver.ob.iūcta.l.si qs in prin.test.cū materia.ff.
de lega.ij.Ex his ergo pꝫ qḋ oēs opiniones ⁊ autoritates sunt p
parte nullitatis dicti vltimi testamēti dato etiā qḋ testes ptis aduerse
probāt qḋ aliquo tpe erat sane mētis.⁊ sic qḋ haberet dilucida inter
ualla vt pꝫ cōiungendo dicta testium vtriusqꝫ ptis:q2 presumit oīno
actus testādi factus in furore nisi cōtrariū probet:vt.s̄.pbaui.Nō
obstat qḋ Janfrāciscus testis qui fuit rogatus de dicto testō deponat
qḋ tpe testamēti Jacobus proferebat verba effectū importantia ⁊ cō
uenientia q2 ꝯriam partez ex dicto actu testandi in quo interuenerunt
verba nō cōuenientia homini sani cōsilij in aliquibꝰ partibus vt ostē
di supra demonstrādo cōiecturas premissas que sunt sufficientes iun
cto maxime precedēti furore adiudicādum fuisse actū gestū tpe nō sa
ne mētis vt dicūt doc.in locis.s̄.allegatis.Preterea Jāfranciscus
nō est idoneus testis q2 vt dicit Joannes an.in addi.spe.in ti.de teste.
12 §.j.super versi.sed pone qḋ administrator ⁊c.† fides nō adhibet testi
deponenti de facto suo qñ ex eo laus aut opprobrium posset ipsi testi
ascribi ita refert ⁊ sequit hāc doctrinā Ant.de bu.in cōsilio suo incipiē
te q̄stio hec dubia vulgaria hꝫ ⁊c.⁊ doc.maxime Jmo.i.c.ex literis de
trāsac.⁊ Ant.de but.in.c.cū a nobis de testibꝰ.facit qḋ dr̄ de proxene
ta aduocato ⁊ simili.vt nō possīnt testificari iuxta no.in aut.de testi.§.
pe.⁊ i.c.j.⁊ i.c.romana de testi.lib.vj.⁊ i.c.dilectorū.de testi.⁊ p Bart.
in.c.deferre.§.idē decreuerunt.ff.de iure fisci.per Spec.⁊ Joan.and.
in.d.titu.de teste.§.j.⁊ p cano.in.c.insuper ⁊ in.c.cū a nobis.de testi.et
in.d.c.ex literis.de transac.per legistas in.l.omnibus.C.de testi.⁊ in.l.
ditantibus.vbi per Bal.C.de testa.Sed cui dubiū qḋ opprobriū esset
tabellioni qui cōficeret testamentū vnius dementis cum iurent tabel
liones diligenter officiū exercere.c.ad audientiam de prescrip.Simi
liter non obstat dictū Gregorij alberi.testis qui dicit se interfuisse te
stamento ⁊ qḋ cognouit tunc dictum Jacobū esse hominem sani intel
lectus eo q2 fecit legata pia pro anima:q2 respondeo qḋ lꝫ in illo actu
idest in legato pro anima ostenderit se esse sani intellectus:tñ q2 fecit
in eodē actu testādi alios actꝰ qui nō sunt homini sani cōsilij vt pro
baui supra sequit qḋ cū in omnibus non se gesserit vt sane intelligens
qḋ ille actus testandi presumit factus tēpore nō sani cōsilij vt aperte
sentit Bal.⁊ Ang.in.d.l.furiosum.⁊ Barto.in dicto tractatu de teste.
Preterea iste testis remanet vnicus ⁊ singularis postqꝫ Jāfrāciscus
venit repellendus vt dixi sed vox vnius est vox nullius.l.vbi nume
rus.ff.de testi.c.in omni de testi.c.nouit.de iude.Alij testes producti
ad valorē testi.pro maiori parte non declarāt qḋ nō fuerit furiosus.q2
dicunt qḋ Jacobus potuisset esse demēs ipsis ignorantibus.⁊ sic non
cōcludunt necessario qḋ nō potuerit esse furiosus.facit qḋ no.probant.c.in
presentia.de proba.l.neqꝫ.de proba.⁊ in spē gl.⁊ doct.in.l.j.§.hoc in
terdicto.de itine.actuqꝫ priua.⁊ Ang.in auć.de heredi.⁊ falci.§.hinc
nobis in fi.j.glo.ibi ita deponit magister Bartholomeus ⁊c.qui dicit
qḋ nesciret discernere an esset fatuus vel sapiens:ergo nō pōt depone
re ad probandū sanā mentē sicut testis deponens super mutuo inter
rogatus quid sit mutuū dixit se nescire iste non probat.vt.l.j.⁊ ibi per
Bar.si cer.pe.⁊ Bal.in.l.j.ff.de his q sunt sui vł alie.iuris.dñs Pau
lus primus testis nō probat qḋ non potuerit esse furiosus.ná dicit qḋ
post actus de quibus ipse testificat non potuisset Jacobus effici insa
ne mentis quin dictus testis cognouisset q2 ea que ipse deposuit fue
13 runt ante mortē per paucos dies.Nam † testis deponēs hoc modo
super negatiua nō coartata ad certū breue spacium est suspectus.c.cū
ecclesia de cau.pos.⁊ propie.⁊ ibi doc.⁊ no.Bar.l.j.l.j.in princip.si qs
iusdic.nō ob.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.actor.C.de proba.⁊ Ang.in.l.j.§.docce
re.ff.ne quis eū.⁊ Bal.in.c.si quis per.xxx.si de feud.fuerit cōtrouer.
inter do.⁊ agna.⁊ Dy.⁊ Bar.in.l.j.§.hoc interdicto in fine.§.colū.ff.
de iti.actuqꝫ priua.Dum etiam probanit glo.ibi posita.nam vt dicūt
docto.nonne potuisset Jaco.de nocte in domo furere seu furiosus effi
ci inscio ⁊ ignorante dcō dño Paulo.item nō deponit assertiue de qbꝰ
mensibus fuerit sanus mente ipse Jacobus.⁊ sic an prope tēp testa
menti vel postea.Cristophorus de rodano nō probat qḋ nō potuerit
esse furiosus:imo aperte dicit quod interdum faciebat actus furiosos.
Gaspar de lacus similiter dicit quod faciebat actus stultitie sꝫ dicit ꝙ
forte faciebat causa ioci.hoc aūt qḋ fecerit non tanqꝫ stultus causa ioci
magis qꝫ vt stultus non probat ipse per aliquā rōnē dicti sui.⁊ sic nō
14 dicitur concludenter deponere † q2 ad probādū ea in qbus requiritur
perspicax inquisitio ⁊ rō intellectus prout in discernendo an quis fa
ciat actus furoris causa ioci vel nō necesse est qḋ testis etiā nō interroga
tus assignet rōnem dicti sui vt no.Inno.in.c.cum causam extra de teit.
⁊ Bal.in.l.solā.C.co.in.ij.col.⁊ in.l.cū hi.§.j.de trāsac.⁊ in.l.furiosum
C.qui testa.fa.pos.Frāciscus de ceracolis eius testis nihil pbat q2
non deponit de tpe huius anni de quo deponunt testes pbātes furo
rem:imo deponit de anno preterito q2 dicit qḋ iam est annus elapsus
⁊c.Bonifacius de rogenis nihil probat q2 non deponit de aliquo
tempore vel anno.Antonius de pictoribꝰ deponit qḋ audiuerit dictuz
Jacobuz respondentē io voglio che vna delle vostre fantine mio
figliolo per sua mogliere.nā p hoc nō sequitur qḋ ipse esset sane mētis
imo hoies sane mentis illius conditionis cuiꝰ erat dictus Jaco.nō cō
sueuerunt filijs suis in tam teneri etate cōstitutis vnaz puellā similiter
infantē dare in vxorem vel spōsam.facit tex.in aut.de temp.non solute
pecunie.§.generaliter cū seq.⁊ docet.experientia que est efficax rerum
magr̄a.c.cū expediat de elec.in.vj.ita qḋ non apparet qḋ ille sit actus
ostēdēs hoiem magis sane mentis qꝫ insane.⁊ sic non probat.Frā
ciscus de brutānis vltimus testis etiā nō probat cum nō appareat ex
eius dicto de quo tpe sanitatis cōsilij ipsius Jacobi deponat.⁊ sic nō
apparet qḋ ꝯdicat testibus productis ad probandū furorē.⁊ ex supra
scriptis pꝫ si bñ aduertatur oñsuz esse nullū ex dictis testibus sufficiē
ter probare.Preterea pbatū est p testes plures vel saltē verisimi
liora deponentes quod dictus Jacobus fuit furiosus a tpe natiuitatis
dñice vel saltem a tpe mensis martij vsqꝫ ad tps mortis ⁊ quidā etiam
dicūt qḋ a dicto tpe vsqꝫ ad mortē cōtinuo fuit demens vt attestantur
maxime Baldasar Joannis dñs Simon do.Jo.⁊c.ergo eis standum
est ⁊ preferenda est eorū pbatio testibus aduersis q nō sunt tot annis
saltem illi qui de actibus sane mētis p dictū tps deponunt vel saltem
verisimiliora deponunt testes pbātes furorē:vt proxime dicaz.l.ob
carmen.§.fi.ff.de testi.⁊.v.q.iij.c.testes.⁊ ibi firmat hoc glos.magistra
in verbo quidaz.l.qḋ magis credit paucioribus testibus verisimilio
ra deponentibus qꝫ pluribus nō tā verisimiliora deponentibꝰ qḋ etiā
firmauit glo.in.c.in nostra.⁊ ibi omnes sequunt extra de testi.Qḋ au
tem testes probātes furorē presumant verisimiliora deponere probat
q2 pro magna pte sunt vicini maxime illi qui deponūt de continuo fu
rore:vt sunt dicti Baldasar Joānis dñs Simon dñs Joānes anto
nius ⁊ dña Jacoba que semper stabat in domo ⁊ peregrinus q multuz
in ciuitate ⁊ in rure secū in domo conuersabatur ⁊ Gaspar de ragano
eius vicinus.Sed ita est qḋ vicini presumuntur melius scire facta vi
cinorum qꝫ alij non vicini.l.filium diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel
alie.iur.⁊.l.si ita.§.fi.de fund.instru.cap.quosdā ⁊.c.sequen.de psump.
⁊ similiter illi qui frequētant in domo melius scire facta ⁊ gesta illorū
de domo qꝫ alij.l.cōsensu.C.de repu.c.veniens el.ij.de testi.ergo eis ve
lut melius informatis credendum est:vnde dicit in proposito Ja.but.
15 in.l.maiorē.ff.de pac.† qḋ potestas ciuitatis habēs plures iudices nō
dꝫ stare dicto maioris ptis sed illius q melius scit iura.allegat.d.l.ob
carmen.§.fi.Et per hoc vr̄ qḋ plurimuz in re ista attendendū sit dictū
illius periti i arte.vcꝫ magistri Guidotti q p regulas medicine.⁊ etiaz
per sensus corporis deponit de demētia Jacobi ⁊ alibi etiā dicūt doc.
16 in pposito † qḋ an quis fuerit fatuus statur dicto peritorū in arte:vt
no.Cy.in.l.seniū.qui testa.fa.pos.⁊ Barto.in.l.ij.ff.de testa.⁊ in dicto
trac.de testi.in loco.s̄.allegato.facit.l.si semel.C.de re mili.lib.xij.⁊.l.
comparationes.C.de fi.instru.l.j.§.j.de ven.inspi.c.significasti.el.ij.de
homi.In quo perito in arte toleratur testimonium de credulitate.l.j.
in prin.de ven.inspi.c.literas.de presump.c.quoties ⁊.c.lꝫ ex quadaz.
de testibus.Nec obstat si ꝯ dñam Jacobā testē predictā opponeret
qḋ ipsa est legataria in primo testamento:q2 rñdet qḋ etiā legataria
in hoc vltimo.⁊ sic p hoc eius fides non diminuit.l.nō solū.§.de viro.⁊
ibi Bar.ff.de ri.nup.⁊.l.extraneo.§.de questione.⁊ ibi Bar.ff.de que
stio.no.in.c.postremo.de ap.⁊ Spe.in ti.de teste.§.j.v.sed q d in teste
17 eiusdē gradus cū si.† Preterea legatarius nō phibet esse testis in
cā testi.l.qui testō.i.prin.ff.de test.⁊ ibi plene no.qñ nō agit principa
liter de legato.l.dietātibus.⁊ ibi doc.C.de test.vt insti.de testi.§.lega
18 tarijs.Nō ob.superius dictis † qḋ notarius in dicto vltimo testō dicat
Jac.sane mentis ⁊c.q2 illa verba nihil operant hoc in spē ponit Bal.
in.l.ij.ff.de test.vbi q̄rit an si i instrō dicat sanꝰ mēte ⁊c.probet eū fuis
se sane mentis ⁊ dicit qḋ Jac.de bel.dicit qḋ hoc nō pbat per testimo
niūz tabellionis:sed p iuris presumptionē que est qḋ qs sit sane men
tis nisi ꝯriū probet.l.nec codicillos.c.de codi.c.cum dilectus.⁊ ibi no.
de suc.ab intest.Nā fm Bal.mentis sanitas est qd inuisibile ⁊ proprie
nō percipit visu vel auditu.Sꝫ magis iudicio rōnis:vñ dicit quod di
cta verba tabellionis non habēt vim testimonij nec probationis:quia
qualitas

qualitas mentis non probatur per tabellionē.Sed solum verborum
prolatio.⁊ dicit Sali.in.d.l.furiosum.C.qui testa.fa.pos.vnde dt an
ge.in.l.pe.ff.de cond.insti.caueāt notarij facietes testa.vt bene cōpre
hendāt si testator freneticat:q2 lꝫ in sua scriptura diceret talis sanꝰ
mente ⁊c.non propterea pbatur mēs sana qm̄ hoc non ptinet ad eū
nec potest de hoc rogari.sꝫ spectat ad iudiciū medicorū.l.semel.ff.de
re mili.li.xij.⁊ idem Bal.in.l.j.C.de cōfes.in.xj.col.in ver.modo seq
tur alia qḋ de facto ⁊c.⁊ ibi dicit ꝙ non per hoc reddit notariꝰ falsa
rius vt ibi per eū.⁊ in fi.dicit Ang.in.l.illud.§.tractari.ff.de iur.co
di.ꝙ si testator instituit heredem ⁊ notarius dicit talis volēs codicil
los facere ⁊c.hec verba enunciatiua notarij non probant illam volū
tatē esse codicillos sed esse testamētū.l.nō codicillū.C.de test.p hoc
19 qḋ no.Fe.l.in consi.cxcix.inci.an domina Margarita ⁊c.vbi † di
cit ꝙ si notarius in instrō attestatur se certificasse mulierem renūciā
tē hereditati paterne de virtute ⁊ effectu dicte renuntiationis ꝙ per
tale instrumentum non probatur dicta certioratio allegat in argu.l.
omnibus.C.de test.⁊ qḋ no.Inn.⁊ Host.in.c.qm̄ cōtra.de pro.q2 sꝫ
eum instrm̄ facit fidem his que inter partes geruntur ⁊ non alijs.⁊
illud etiā sequitur Ant.de bu.in.d.c.qm̄ cōtra.in.xv.col.⁊ abb.sicu.
in.c.cū causaz.in.vij.col.de test.⁊ Lo.ro.in.l.sciendū.in.xvj.col.d ver.
obli.Preterea illa verba sane mentis potius apponuntur de cō
sue.nota.qꝫ ex alia cā vt in fi.dixit Bar.de clausula co.in.l.j.ff.de iu
re cod.in.vj.q.in fi.quinimo ipse actus attestādi ostendit contrariū
eius quod asserit notarius.s.quod Jacobus tū non fuerit sane mē
tis ⁊ cōsilij vt.s̄.probaui.Nō ob.ēt no.per Bar.in.l.ij.ff.de bo.pos.
furio.vel infan.dela.⁊ per Bald.in.d.l.furiosum.quia eorū decisio
nes faciūt pro nullitate dicti testamēti vt in specie adduxi.s̄.postre
mo non ob.ꝙ testes probātes furorē sunt singulares:q2 imo plures
sunt contestes:⁊ dato ꝙ essent singulares non officit vt.s̄.probaui.
Ex quibus patet aperte omnia in contrarium allegata fore absolu
te ⁊ dictum testamentum viribus carere.Et ita dico ⁊ consulo.

Summarium super consilio.xj.

1 Papa legitimando non potest preiudicare his quibus iam est
delata hereditas.2.3.
4 Si papa conferat alicui beneficium adijciendo clausulam non obsta
te collatione alteri facta quid operabitur talis clausula:
5 Si episcopus concedat rem in feudum vni si papa cōcedat alteri nō
valet secunda concessio.7.
6 Per rescriptū principis sine causa nō pōt autorari dñium directū.
8 Per instrumentum principis continens donationem ex certa scien
tia probatur dominium.
9 Si papa concedat tale castrum cū plenitudine potestatis nō est ne
cessaria possessio facti.
10 Si aliquis occupat aliquam terram vel possessionem per vim si fa
ciat sibi postea a superiore concedi nō prodest talis concessio.
11 Si princeps concedit alicui benemerito castrum illud castrum est si
bi defendendum.
12 Mala fides defuncti nocet heredi vniuersali.

Consilium.xj.

Si castra fuerunt concessa in feudū vni ab imperatore in terris
imperij ⁊ papa postea concedat alteri qui per se aut per suos succes
sores inuaserat castra quid operetur hec secunda concessio ⁊ quid si
secundus velit se tueri exceptione prescriptionis.

Redemptoris nostri in
uocato suffragio.Ex his que in themate cōtinent
vr̄ mihi omissis nō necessarijs de iure cōcludēduz
dictas cōcessiones sanctissimorꝫ pōtificū nullo mō
derogare iuri acquisito p̄decessoribꝰ seu autoribꝰ
dicti magnifici comitis Ildibrandini de Ursinis vigore concessio
nū feudaliū ⁊ cōfirmationū factarū ab imperatore in personā pre
decessorū dicti Ildibrandini de quibusdam castris ⁊ terris positis
in locis nullo mō quo ad tēporale dominiū ⁊ iurisdictionē subie
1 ctis ecclesie romane sed imperiali culmini ꝙ probat ⁊ primo q2 † pa
pa in terris imperij nō dicit habere dominiū actu nec exercitiū iu
risditionis quo ad tēporalia.c.per venerabilē.§.rationibꝰ.⁊ ibi no.
Inn.⁊ alij.⁊ in.c.cām.el.ij.⁊ ibi no.Hosti.⁊ Joan.an.qui filij sint.c.si
duobꝰ.⁊ ibi no.de appel.c.nouit.⁊ ibi plene no.de iud.xciij.dis.c.cuz
ad verū.⁊.x.dist.c.quoniā.cū concor.de quibus in dictis locis.⁊ per
Ja.bu.⁊ Sali.in prin.C.⁊ maxime vbi agitur de p̄iudicio iuris alte
rius:vt ibi habetur.bene facit quod no.tradit Hosti.in summa qui
filij sint legiti.§.fi.in.ij.iij.col.ibi dū dicit ꝙ illud quod iure factum
est per imperatorem in temporalibus nō debet infringi per papaz ⁊
qḋ papa nō debet se intromittere de subditis imperatoris nisi qñ ne
gligeret facere iusticiā imperator subditis vel vacaret imperium.c.ex
trāsmissa.c.verū.c.cū sit generale.c.licet ex suscepto.⁊ in alijs casibus
2 ibi no.de foro cōpe.⁊ subdit Host.in.d.§.fi.† ꝙ papa nō potest legi
timare quo ad preiudicandū his quibꝰ iam delata erat hereditas:li
cet secus dicat esse in imperatore vt ibi per eum dicit no.Inn.⁊ alij in
c.inquisitiōe.de sen.excō.quod laicus non tenet parere pape iniuste
aliquid precipienti si laicus ipse non est de iurisditione pape rōne
persone vel cause.facit quod no.glo.in cle.dispendiosam.de iudi.in
verbo vsuris dū dicit non enim intendit nec potest papa iudiciariū
ordinem tollere nisi quo ad suum forū.⁊ qḋ no.Bald.in.l.eos.§.j.in
fi.C.de vsur.facit quod no.Bar.in.l.cūctos pplos.in.ix.col.de sum.
tri.in ver.sed insurgit forte dubiū ⁊ quotidianū quidā legitimatus.
⁊ Bar.in auth.ex complexu.in fi.C.de incest.nup.⁊ in.l.qui in puin
cia.de ritu nup.⁊ Bal.in.l.j.C.de iure aur.anu.⁊ in.l.eam quam.in.x.
vel.xj.col.C.de fideicom.post Spe.in ti.de leg.§.fi.ver.sꝫ illud queri
3 tur.cū cōcordantijs.† Scdo q2 papa in dubio nō vr̄ velle deroga
re iuri tertij maxime cū de eo mentionē nō faciat.c.sup eo.de off.dle.
c.quēuis.de rescri.in.vj.l.nec auus.C.de emancip.li.l.impube.ff.de
admi.tu.Intm̄ ꝙ fm quod voluit singulariter cōpost.in.c.cām que.
4 de rescri.⁊ alij ibi sequuntur † si papa cōferret alicui beneficiū adijci
endo clausulaz non obstāte collatione alicui facta intelligitur dicta
clā de collatiōe inualida tm̄ ne alteri preiudicetur.⁊ tūc solidū ope
ratur dicta clausula quod litere nō reddunt subreptitie.licet aliter
non sit facta mentio de colorata possessione alterius que quidē litere
reddebant subreptitie si non fuisset adiecta dicta clausula iuxta ea
que legūtur ⁊ notantur in.c.cum nostris.de concess.preben.⁊ simili
ter dicit cōpost.⁊ alij in.d.c.cām que.quod si alicui cōceditur gratia
per papā cū clausula ꝙ alijs pferat intelligitur nisi alijs sit ius q̄si
tū.⁊ hoc dixisse voluit si etiam in dictis cōcessionibus pontificū re
perirent huiusmodi clē vel equipollentes intelligunt ille nullo mō
obstare ⁊ sic non intelligi derogatū iuri acquisito predecessoribꝰ di
cti magnifici comitis.Tertio q2 in istis concessionibꝰ grosis seu
beneficijs de quocūqꝫ iure etiā modico faciēda est mētio als reddū
tur subreptitie nulle.c.si pponēte.de rescri.c.si motu proprio.e.titu.
etiā si tale ius nō esset oīno efficax fm qḋ no.Jo.cal.do.Car.⁊ An.
de bu.in.c.in nostra.de rescri.Quarto accedat id qḋ dicit Paul.
de ca.in cōsi.clvj.inci.in xpi noīe viso ⁊ examinato pūcto supra dicto
5 sup eo qḋ q̄rit an heredes dicti Ant.possint ⁊c.vbi dixit † si reperit
ab epō cōcessam esse rē in feudū primo vni papa postea concessit in
feudū alteri nō valet cōcessio scda q2 cū p primā cōcessionē factā ab
epō trāsiuerit vtile dñiū in eū cui cōcessio facta est.c.j.§.j.de inuesti.
de re.alie.fac.c.j.cū ibi plene no.de ca.conra.q2 duo insolidū nō pñt
esse vtiliter dñi.l.si vt certo.§.si duobꝰ.ff.cōmo.l.hereditatē.§.pater.
ff.de ca.pe.⁊ tāto magis si papa de prima cōcessione mētionē nō fe
cit.c.ex tuarū.de aut.⁊ vsu pal.c.dilecto.de ver.sig.c.fi.de conces.pre
ben.in.vj.l.ij.§.si quis a principe.⁊.§.merito.ff.ne qd i loco pub.al
legat etiā.l.toties.cū ibi no.p Bar.ff.de pollicita.cū si.faciunt no.
in.l.decurionibus.C.de silentia.lib.xij.⁊ in.c.veniens.de prescri.cū si.
Quarto moueor per id qḋ habet i.l.ij.C.de fun.patrimo.li.xj.vbi
6 per illā.l.dixit Bar.no.† qḋ sicut per rescriptū principis sine cā non
pōt autorari dñiū directū iuxta plene no.in.l.fi.C.si cōtra ius vel vti.
pu.⁊ in.l.si.C.de fide instru.⁊ iure hast.fisca.li.x.⁊ plene in.c.que in ec
clesiarū.de constitu.cū suis cōcor.ita nec vtile dñiū auferri pōt sꝫ per
dictā cōcessionē factā p imperatorē i feudū erat requisitū dictis p̄de
cessoribus magnifici comitis vtile dñiū.d.c.j.de inuestitura de re.
alie.fa.⁊ etiā pbabo infra:ergo nō potuit illud tale vtile domi.au
ferri a principe etiā si in loco ipē fuisset princeps facit qḋ no.Bal.in
c.j.in prin.de feu.sine culpa.nō amit.vbi dicit qḋ sicut per illū tex.ibi
probat ꝙ feudū sine cā auferri non pōt ita nec priuilegium ⁊ allegat
no.in.l.fi.C.de diuersis predi.vrba.li.xj.Quinto allegat tex.in.l.
predia.C.de loca.predio.ciui.vel fisca.li.xj.alias est sub rubri.de di
7 uersis p̄dijs vrb.⁊ rust.⁊ p illū tex.dicit ibi Bar.† no.qḋ si princeps
cōcessit rē primo vni nō pōt alteri cōcedere etiā motu pprio nisi di
cat nō obstāte cōcessione facta tali allegat etiā.d.c.si.motu pprio.bñ
facit qḋ dicā infra in.vij.fundamento.Sexto q2 per cōcessionem
imperatoris factā predictis p̄decessoribꝰ comitis fuit acquisitū incō
tinēti ius seu dñiū eis etiā absqꝫ eo qḋ appareat rem seu possessionē
fuisse traditā vel apprehensam saltē vbi appareat ex dicta cōcessio
ne imperiali illā factā fuisse ex certa sciētia.nā dicit Ang.i.l.officiū.
8 ff.de rei ven.qḋ † per solū instrm̄ continens donationem principis
ex certa scia factam probatur dñiū:q2 hꝫ potentiā trāsferēdi dñium
ad libitū volūtatis ⁊ dicit Bal.in.c.ad audiētiā.de prescri.ibi proba
ri ꝙ etiā sine possessione querit ius ex priuilegio ⁊ cōcessione princi
pis:⁊ inquit Bal.in.c.j.in titu.quid sit inuestitura.in vsibus feu.ꝙ si
9 papa † dicat assignamꝰ tibi tale castrū cū plenitudine iuris vel p alia
verba equipollentia nō est necessaria possessio:facit quia apud papā
est plenitudo supreme possessiōis ⁊ suprema potestas vt no.xvj.q.v.
volumus ⁊ per alia ibi allegata per eū ⁊ propterea libenter vidissem
copiā dicte concessionis imperialis.⁊ inquit Bal.in prelu.feudorū
in.xj.vel.xij.co.qḋ eo ipso ꝙ in priuilegijs reperitur qḋ princeps dat:
trāsfert dñiū nec aliud requirit nisi ad facti executionē deuenire.alle
gat.l.bñ a zenone.C.de quadr.prescri.⁊ cle.auditor.de rescrip.⁊.c.in
inter dilectos.de fide instr.Multo magis i casu nostro i quo p̄suppo
nitur ꝙ in aliquo tpe dicta castra ⁊ loca fuerūt possessa a patre ⁊ auo
dicti comitis quorū ē heres.Septimo q2 si isti qui a papa fuerūt
inuestiti sunt de illis qui p vim inuaserūt dicta castra ⁊ loca de mani
bus patris dicti comitis nō possunt vti dicta cōcessiōe ⁊ inuestitura
apostolica p.l.autē.C.vnde vi.vbi pꝫ ꝙ p rescriptū principis violēta
10 possessio nō ꝯfirmat.vnde dicit ibi † Barto.illā.l.esse menti tenēdā
q2 si aliquis occupat aliquā terrā vel possessionem per vim.⁊ faciat

sibi postea a superiore cōcedi nō prodest sibi:quia spoliatus est ante omnia restituēdus:⁊ forte ſm eum cōcessio nō valet vt dicit alias vi disse textum de quo dicit se tunc non bene recordari ⁊ quod videt̃ ei quod sit in.l.ij.C.de fun.patrimo.vel in.l.ij.C.de fun.rei pua. Vo luit allegare tex.⁊ gl.in.l.ij.C.de fundis ⁊ salti.rei domi.lib.xj.vnde dicit ibi gl.no.cōtra eos qui occupauerūt terras comitis Hugolini ⁊ impetrauerunt rescripta per obreptionem.⁊ dicit Bal.in.l.que ex relatiōe.C.de leg.per illū tex.⁊ per glo.in.d.l.ij.C.de fun.⁊ sal.rei do.
11 †quod si princeps concessit alicui benemerito castrum:quod illud castrū est sibi defendēdūꝫ ⁊ si postea aliquis istō castrū impetraret: ista impetratio esset ipso iure nulla ⁊ presumeretur obreptitia:⁊ An. expresse dicit in.d.l.ij.no.hanc.l.contra ciuitates ⁊ tyrannos occupā tes terras vel castra antiquorum comitum vt nō possint petere con firmationē a papa vel principe nec eas prescribere sub pretextu pre scriptionis predicte spacio longissimi temporis ⁊ notat etiaꝫ Bal. in.l.j.in prin.C.de car.edic.⁊ in.l.fi.in fi.C.si cōtra ius vel vti.public. Et si opponeretur de prescriptione decursa cōtra dictum comitē non sum de hoc requisit⁹ scribere cōtētus comes his q̃ ab alijs duo bus dominis consultoribus preclare tacta sunt circa illud. Tamē at tento ꝙ res ista fuit per viꝫ ablata ab aduersarijs seu ab alijs quoꝝ isti sunt heredes quod fieri de iure nō licuit iuxta.l.si qs a se fundū. cum ibi no.C.vnde vi.l.nullus.C.de iudeis.l.extat.ff.quod metus cau.⁊.l.si quis in tantā.C.vnde vi.cū si. Sequitur quod propter ma lam fidem ⁊ violentiā ipsoꝝ qui dicuntur pscripsisse repellunt̃ a cō modo prescriptionis iuxta.c.fi.de prescri.⁊.c.ij.de re.iur.in.vj.l.seqt̃. §.si fundū.de vsu.l.vitia.cū ibi no.C.de acqui.pos. Et non solū si di ceretur ipos inuasores prescripsisse.sed etiā si heredes sui vellent di cere se prescripsisse nō pn̄t hoc allegare.qꝛ de iure canonico ꝙ in hac materia prescriptionis ⁊ pacti est seruandū vt habet̃ in locis vulga
12 ribus† mala fides defuncti nocet heredi vniuersali ſm magis veras conclusiones vt firmāt Ant.de bu.⁊ Jo.de imo.⁊ do.Abb.sic.in.c. si diligenti.de prescri.⁊ Jo.de imo.in.c.fi.eo.tit.in.iij.in.vj.⁊ in.l.col. ⁊ Ro.in.l.pomponi⁹.§.cū quis.de acqui.pos.⁊ Pau.de cast.in.l.se quitur.§.heres.de vsucap.quia heres tenet̃ exonerare conscientiam defuncti.c.fi.de sepul.cum ibi no.⁊ in.c.super eo.de rap.bene facit ꝙ no.Bal.in auf.ad hec.C.de vsuris.in.vj.col.in ver.sed qd dicemus de herede prescribentis. Et accedit etiā ꝙ si prescriptio est cōpleta cū prefato magnifico comite qui allegat probabilē ⁊ presumptā cau se ignorantiam iuris sui cū succedit in ius alterius vt in iurib⁹ vul garibus sequit̃ quod ſm magis cōmunes cōclusiones potest petere ex clausula generali si qua mihi iusta causa resti.in inte.aduersus di ctum cursum prescriptionis ex capite ignorantie vt no.gl.in.l.si par tem.§.j.in ver.non vtendo.quēadmo.serui.amit.⁊ gl.in.l.j.C.de pa tria pote.⁊ no.spe.in ti.de prescri.§.j.ver.pone colon⁹.⁊ Bar.⁊ An ge.in.l.j.§.si quis autē propter.ff.de itine.actuq̃.pri.⁊ Bal.in.l.ari sto.C.si de dona.⁊ Ang.in.l.fi.ff.si quis test.li.iuſ.es.fue.⁊ in.l.in he redem.alias.C.in.l.annuis.ff.de calum.⁊ Joā.de Imo.in.c.fi.in.x. char.de prescri.⁊ in.l.pantonius.de acq.here.post Ang.in.l.ventre. eo.ti.⁊ Abb.in.c.vigilanti.de prescri.⁊ Ro.in.l.si vero.§.de viro.in lj.fallen.ff.so.ma.⁊ in.l.qui vniuersas.§.fi.de acq.pos.bene faciūt no. per gl.⁊ doc.in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ per Cy.in.l.quoties.C.de pre ci.impe.offe.⁊ per Ja.bu.⁊ Bar.in.l.senatus.ff.de offi.presi.⁊ Bar. in.l.emilius.ff.de mino.⁊ in.l.cum filius.§.in hac.de ver.obl.cum cō cord.de quibus ibi. Reliqua quoad prescriptionem satis opportu ne ⁊ eleganter facta sunt per prefatos celeberrimos dominos consu lentes ⁊ mihi maiores venerandos.

Summarium super consilio.xij.

1 Ubi duo iudices simul sententiam tulerunt quorum vnus eccle siasticus alter secularis tunc appellari debet ad superiorem iudicis ecclesiastici.6.7.
2 Ualet appellatio etiam si simpliciter appellans dicat appello.3.
4 Gesta per iudicem recusatum post recusationē sunt ipso iure nulla.
5 Ad proximum immediatum superiorem non ad mediatum vel re motum est appellandum.8.
9 Quando appellatur ab episcopo ad papam vel archiepiscopum va let appellatio etiam si intra decem dies nihil eligatur.

Consilium.xij.

Si quis existēs vicarius episcopi in vno castro sue diocesis fuerit associatus potestati illius castri recusato ⁊ a sentētia amborū appel let ad dn̄m tēporalē illius loci ⁊ ad quemcunq̃ alium iudicem cōpe tentem ⁊ prosequatur appellatio corā dn̄o seculari:an appellatio sit deserta eo quia non fuit prosecuta corā ecclesiastico superiore.⁊ an illa associatio fuerit rite facta:⁊ quid de illis verbis ⁊ ad quēcunq̃ iudicem competentem ⁊ plura alia incidenter.

Redētoris nostri inuo cato suffragio. Uideretur prima cōsideratiōe dicē dū viso processu cause vertētis inter Andreā ⁊ fra tres de Saratijs ex parte vna appellātes:⁊ Thaū ⁊ Jacobū de Ferrarijs appellātes ex altera mediā tib⁹ eorū procuratorib⁹ ⁊ visis iudicis delegati cōpetēti cā appella tionis quibus requisitus sum vt ego tanq̃ cōsultor a partib⁹ elect⁹ cōsulā q̃ future sunt partes iudicis circa allegataꝫ desertionē cause appellationis videret prima cōsideratione dicendū partes iudicis esse in pronuntiando appellationem dicti. Andree ⁊ fratrum esse de sertam ⁊ per consequens deserentes esse in expēsis cōdemnandos
1 iuxta.c.sepe.de app.⁊.l.eos.§.fi.C.de app.† Nā vbi duo iudices si mul sententiā tulerunt quoꝝ vnus ecclesiasticus alter secularis tunc appellari debet ad superiorē iudicis ecclesiastici vt per plures ratio nes decidit Bart.quem ibi alij sequntur in.l.j.§.si quis.ff.de appel. ⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.precipimus.ad fi.C.de ap.per illū tex.⁊ Rom.in l.ij.in prin.in.iiij.char.ff.de ver.obli.bene facit quod no.Bart.in.d. l.precipimus.§.eo.⁊.in.l.fi.ver.quero coram quibus ⁊c.ff.de colleg. illi.quem sequit̃ Bal.in auf.habita.in.xvij.co.C.ne filius pro patre. ⁊ Jo.de li.⁊ Jo.de imo.in.c.ex literis.de cōsti.Sꝫ ista est ꝙ dicta sn̄ia lata cōtra dictos And.⁊ fratres fuit lata simul a dn̄o ptāte mirādole ⁊ a dn̄o archipresbytero sancte Marie de la mirandola tanq̃ ibi vi cario generali in spiritualib⁹ ⁊ tēporalib⁹ reuerēdissimi epī reginē.er go debuit appellari ad superiorē ecclesiasticū ⁊ nō ad dn̄m secularē prout factū fuit nec videtur obstare si dicat̃ ꝙ fuit appellatū nedū ad magnificū comitē Jo.Frācīscū:sꝫ etiā ad quēcūq̃ iudicē cōpe
2 tētē pōt sustineri dicta appellatio.† Nā valet appellatio etiā si sim pliciter appellans dicat appello ad iudicē cōpetētē.l.q rome.§.pe. ⁊ ibi no.doc.de ver.ob.⁊ gl.in.l.cū proponas.⁊ ibi Bald.⁊ Sali.C. de bo.au.iu.pos.⁊ no.Bar.⁊ alij in.d.l.j.§.si qs.ff.de app.⁊ decla
3 rat Bal.in.l.apertissimi.C.de iu.q̄ ad hoc pōt respōderi.† qꝛ lꝫ va leat illa appellatio qn̄ appellās simpliciter dicit appello ad iudices cōpetente ⁊ ratione incertitudinis cū plures possint esse cōpetētes iudices requiritur ꝙ talis appellās declaret infra decem dies pfixos ad appellandū corā quo prosequi velit dictam appellationē per no.per gl.in.c.si is cui.in gl.mag.de offi.deleg.⁊ per no.per Jo. an.in regula in alternatiuis.in mer.⁊ per archi.ij.q.vj.in.§.post da tam.⁊ in.§.illo videlicet.⁊ Joā.an.in addi.Spe.in ti.de app.§.nunc tractemus.ver.sed pone aliquis.⁊ Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.q rome.§.pe.vbi volunt ꝙ si quis appellat alternatiue ad archiepm̄ vel ad papā ad quē papaꝫ pōt appellari de iure cano.misso medio. ij.q.vj.c.ad romanā.⁊ extra de appel.c.si duobus.nō procedit talis alternatiua appellatio cū incertū sit corā quo causam ipsam prose quetur ⁊ certus debet esse index ad quē app.ij.q.vj.§.post datā.⁊.c. propter.⁊.c.ab eo.⁊.§.forma.si tamē infra.x.dies pfixos ad appellā dum talis alternatiue appellans declaret coram quo appellationē prosequi intendat sustinet appellatio licet in casu nostro dictus an dreas⁊ fratres appellantes nō declarauerunt infra.x.dies datos ad appellandū corā quo competenti iudice prosequi intendant dictā appellationem imo prosecuti sunt eam corā dn̄o ⁊ iudice seculari ⁊ incōpetenti ergo talis appellatio nō valuit. Nec etiam predictis videt̃ obstare si dicitur ꝙ dominus archipresbyter dn̄o potestati recusato nō potuit associari eo qꝛ d iure ciuili si allegat̃ suspicio iu dicis ordinarij cꝫ ei associari epūs loci vt in aut.⁊ vero cōtigerit.C. de iudi.⁊ dicit̃ archipresbyter nō erat epūs nec etiaꝫ eius vicarius qꝛ nō gerebat vices epī in eo loco ⁊ eo tribunali quo cōtenit episcop⁹ vnde quando episcopus cōmittit vniuersitatem causarum in aliquo castro sue diocesis alicui tanq̃ vicario nō per hoc ille intelligit esse vicarius sed delegatus ad vniuersitatē causarum vt no.Inno.in.c. romana.de offi.ordi.lib.vj.⁊ glo.in cle.⁊ si principalis.de rescript.⁊ Bar.in.l.j.§.si.ff.qs ⁊ a quo app.Et sic pervīde eē debet ac si archi presbyter nō fuisset associat⁹ qꝛ ad hoc posset respōderi tripliciter. Primo qꝛ per absentiā epī a loco illo potuit eligi alius et ꝙ episcopus vel vicarius eius vt inquit Ja.de bel.in.aut.vt dif.iud.in prin.ar.l.j.ver.illo.C.si quacūq̃ pred.po.cū si.vnde associari dictus archipresbyter debuit dato quod nō esset vicarius sed delegatus ad vniuersitatem causarum qui instar habet ordinarij vt dixit glo.in.c. cum causam.in verbo a principe delegatus.de appel.⁊ gl.⁊ doc.in.l. pomponius.alias incipit si vni.ff.de re iud.⁊ in.l.⁊q.ff.de iurisdit. om.iu.declarat Bald.in.l.si vt proponis.la.j.C.quo ⁊ qn iudex.⁊ in l.a iudice.cū si.C.de iud. Scdo rn̄det qꝛ dn̄s potestas pronuntia uit archipresbyterū intelligi sibi associatum salua potestate recusan di a qua pronūtia non fuit appellatū ⁊ sic transiuit in rem iudi.sic quanq̃ contra eam de iniquitate dici non posset.c.cum dilectus.in fi.de elec.ꝙ ad consultationē.de re iud.cū si.⁊ valuit dicta pronun tia potestatis facta ab eo etiam postq̃ potestas ipse fuerat recusat⁹ vt suspectus quia etiā dato quod vera esset opinio Bar.⁊ sequaciū
4 in.l.qꝛ poterat.cū cōcoꝛ.ff.ad tre.tenētis† ꝙ gesta per iudicē recusa tuꝫ post recusationem sunt ipso iure nulla tamē illud fallit nisi recu sans post recusationem cōparuisset coram recusato ⁊ aliquo ar ticulo corā eo litigasset put fuit in casu nostro quia talis pcessus valebit ita dicit.d.Abb.modernus in sua disputatione incipiente duo clericali ordine ⁊ in.c.cū speciali.de app.allegat in argumētū.c. ex parte.in.ij.de app.⁊ ea q̄ no.Bar.in.l.a procedente.cum si.C.de Tertio respōderi pōt ꝙ pcessus factus corā archipresbytero va luit ⁊ etiā sententia lata ab eo quia cū fuerit post dictam pronūtiā potestatis ⁊ ad plures actus processum corā archipresbytero tanq̃ associato ⁊ maxime die.xxvij.feb.ambabus partibus cōsentientib⁹ intelligitur

intelligit̃ fuisse prorogata iurisdictio ipsius:dato ꝙ al's non fuisset cō petens per.l.fi.C.de excep.⁊ in.l.sed ⁊ si susceperit in princi.ff.de iudi. ⁊.l.j.cum ibi no.eo.tit.⁊ plene no.c.inter monasteriū de re iud.⁊ in.c.j. de iudi.cū si. Et attēto ꝙ erat archipsbyter delegat⁹ ad vniuersitateꝫ causarū ⁊ personarū vt ptꝫ ex mādato epī talis iurisdictio potuit pro rogari ad al's causas siles puta ciuiles sub sua delegatione non com prehensas in eodē tn̄ loco.l.de qua re.§.j.ff.de iud.c.cum olim abbas. de offi.deleg.⁊ plene no.in.c.p.⁊.g.eo.ti.⁊ in.l.j.ff.de iudi.⁊ in.l.si quis ex cōsensu per doc.de epi.audi. Nec ad hoc obstat si dicat̃ ꝙ p erroreꝫ litigauit Andreas seu eius procu.corā archipresbytero ⁊ sic non vide tur facta prorogatio.l.si per errorē.ff.de iu.om.iu.attento ꝙ corā in competenti presumitur in dubio litigatum per errorē si litigans non est peritus vt no.Spec.in ti.de comp.iud.adi.§.j.ver.sed nunqd pre sumitur.⁊ Bal.in.l.eos.in prin.in vlti.col.C.de ap.⁊ canoniste maxi me Jo.de imo.in.d.c.p.⁊.g.in.xvj.col.de offi.dele.qꝛ pōt rn̄deri quod nō pōt allegari error duplici rōne:prima qꝛ p dn̄m Aluysium procu. dicti Andree ⁊ fratrū sepius fuerat oppositum ꝙ archipresbyter non poterat de iure associari dn̄o potestati allegando rationes causas ⁊.ll. propter quas ita sibi de iure videbat̃:ita ꝙ non pōt allegari ꝙ igno rauerit cās ꝑpter quas archipresbyter nō poterat associari vt ipse as serit allegādo.ll.⁊ iura prout faciebat vr̃ ostēdisse se peritū vel consu luisse peritiores.l.ij.§.seruius aūt suspitius.ff.de orig.iu.⁊ sic potuit dn̄s Aluysius habens generale mandatū cū libera productū in actis prorogare iurisdictioneꝫ vt no.oēs in.c.cū olim Abbas de offi.deleg. vbi ꝓ hoc ēt allegāt no.p Bar.in.l.q rome.§.callimachus de ver.ob. Preterea ꝓnūcia ptātis facta sup associatiōe archipresbyteri re mouet allegationē erroris vt inquit Bar.in.l.ij.circa mediū.ff.si quis in ius vo.nō ie.⁊ Inn.in.c.super lr̄is.de rescri.ita limitāt.d.l.si p erro rē. Sꝫ premissis nō obstātibus ꝯtriam sn̄iam in ꝓposito de iure ꝓ babiliorem esse puto vbicunq̃ partes iudicis sint in pronuntiando di ctam applonem nō esse desertā ⁊ eā esse prosequēdam corā immedia to superiore ecclesiastico vcꝫ epō regino ex infrascriptis. Presup pono enī primo ꝙ associatio facta de dn̄o archipresbytero non potest impugnari rōnib⁹.s̄.allegatis. Scdo presuppono ꝙ ꝑpter psonā archipresbyteri appellatio deuoluit̃ ad iudicē ecclesiasticum ⁊ non ad dn̄m seu ad iudicē secularē:vt no.bar.⁊ alij in.d.l.j.§.si quis.de ap.cū cōcor.s̄.alle.⁊ ꝑpterea dico ꝙ qn̄ dn̄s Aluysi⁹ in applone dixit se ap pellare ad magnificū comitē do.Jo.Frācīscū ⁊ ad quēlibet iudicē cō petētē. Talis appellatio q̄ntū est respectu psone magnifici comitis ꝓ nō facta habet̃ ⁊ silr̄ ꝓsecutio facta corā eo.⁊ eius delegato ⁊ pinde est ac si simplr̄ dixisset appellās appello ad iudicē cōpetētem hoc ptꝫ ex regula vtile per inutile ⁊c.⁊ in specie decidit Jo.an.in regula in alter
5 natiuis in mercu.vbi dixit† ꝙ si quis a sn̄ia Archidiaconi appellat al ternatiue ad epm̄ vel archiepiscopum vꝫ appellatio tm̄ ad epm̄ et non ad archiepm̄ cū regulariter etiam de iure cano.ad proximū immedia tū superiorē ⁊ nō ad mediatū vel remotū sit appellādū.c.dilecti.el se cūdo de appellatio.lꝫ sit speciale in papa vt ad eum possit appellari obmisso proximo immediato supiore.ij.q.vj.ad romanaꝫ.c.si duobus de appellatio.⁊ ēt sit speciale in legato sedis apostolice.c.j.de offi.de leg.⁊ propterea dicit Jo.an.in.d.regula in alternatiuis in mercuria. ꝙ si ab arcbidiacono appellat̃ alternatiue ad epm̄ vel archiepm̄ non vitiat̃ ap.quo ad epm̄.lꝫ sit nulla quo ad archiepm̄ per.d.regulaꝫ vti
6 le p inutile ⁊c. Tertio presuppono† ꝙ in pn̄ti cā appellationis nō est attēdēdū statutū terre mirādule arctans appellātē ad prosequēdā cām appellationis.j.x.dies a die appellatiōis interposite cōputādos corā dn̄is vel corā delegatis ab eis qꝛ cū appellari debeat ad iudicem ecclesiasticū qꝛ magis attēdit̃ psona iudicis eccl'iastici qui sn̄iam tulit quā psona iudicis secularis vt iam dixi non debēt attēdi statuta laico rū que seruari debēt corā tribunali iudicis secularis tm̄ sed debēt attē di ea iura ⁊.ll.que corā ecclesiastico iudice appellatiōis seruari debent cū mō tractet̃ de his que cōcernūt ordinem ꝓcedēdi ⁊ nō merita cause. hoc in specie no.compost.Jo.an.⁊ Ant.de bu.in rub.extra de consue. p.l.iij.§.fi.ff.de testi.⁊ p.l.j.cū ibi no.C.de emācip.lib.⁊ expressius no. etiā Anto.de bu.in.c.qd̄ clericis maxime in.v.op.cū seq.cum multis cōcordātijs ibi allegatis p eū. His sic presuppositis dico ꝙ appel latio non est deserta qꝛ valuit appellatio propter illa verba posita in appellatiōe vcꝫ ⁊ ad quēcūq̃ aliū iudicē cōpetētē per no.in.d.l.cū ꝓ ponas cū cōcordātijs.⁊ sic hꝫ appellās annū ⁊ ex cā biennium ad pro sequēdū ⁊ terminari faciendum cām appellationis.c.ex rōne.de app.
7 ⁊ i aut.ei qui.C.de tēp.ap.† Nec fuit necesse ꝙ.j.decē dies prefixos ad appellādū dictus dn̄s Aluysius appellās declaret coram quo iudice cām appellatiōis ꝓsequi intēderet vt tenuit Specu.in tit.de appel.§. nunc tractemus ver.sed quid si quis dicit ⁊c.vbi vult ꝙ si qs dicat sim pliciter appello nec dicat ad quē intelligit̃ appellatū ad proximū su periorē:qꝛ in dubio quis vr̃ vti velle iure cōmuni.l.q̄cq̃ ⁊.l.i testō.C. de testa.mili.⁊ de iure cōi appellari dꝫ ad ꝓximū superiorē nedū de iu re ciuili.l.imperatores.ff.de ap.sꝫ etiā de iure cano.c.dilecti el scdo de app.⁊ no.Spec.in.d.§.nūc tractemus in prin.lꝫ sit speciale in papa ⁊ legato vt dixi.s̄.si ergo appellando qs simplr̄ seu appellādo ad indi ceꝫ cōpetētē qd̄ idē est in effectu vr̃ appellari ad proximū superiorem ergo iudex ad quem est certus ⁊ propterea non est neces.j.dies aliter declarare ⁊ lꝫ Spec.in.d.ver.sed qd si qs ⁊c.dicat̃ ꝙ qdam dicant ta lem appellationē nō valere tn̄ illā opi.non approbat Spe.nec pro ea aliquid allegat nec iure ꝓbat̃ imo ꝓbat̃ ꝯtriuꝫ ex ꝓxime dictis ⁊ quod Spec.videat̃ approbare primā opi.satis ptꝫ ex verbis suis ⁊ expres se Jo.de imo.in.d.l.j.§.si quis.ff.de ap.in.vj.col.refert.⁊ Specu.in.d. ver.tꝫ istā opi.ꝙ appellatio tanq̃ certa valeat qꝛ vr̃ appellare ad pro ximum superioreꝫ ⁊ istud idem tenuit Tancredus ⁊ Bartholomeus brixiensis in qōne veneriali.lij.vt refert Joann.an.in addi.super dicto ver.sed si quis damasius. Tn̄ in.q.xij.super titulo de app.dixit stāduꝫ esse declarationi ipsi⁹ appellantis vt refert Joā.an.in.d.additione ꝙ potest ꝓcedere ſm.Jo.an.si declaratio fiat infra tp̄s datū ad appellā dum al's declarare non poterit vn̄ tūc si non sit facta declaratio intelli gitur appellatū ſm dispositionē iuris ad ꝓximū supiorē p supradicta ita declarat ⁊ firmat Jo.de imo.in.d.§.si quis in.vj.colum.⁊ cōfirma
8 bitur ista opinio ex infra dicendis. † Non ob.id quod no.glo.in.d.c. si is cui.de offi.deleg.in.vj.⁊ Joā.and.in.d.regula in alternatiuis in mercu.⁊ Ang.in.d.l.j.§.si quis cū cōcor.s̄.allegatis vbi volunt qn̄ ab epō appellat̃ alternatiue ad archiepm̄ vel ad papam requiritur quod x.dies declaret appellās corā quo prosequi intēdat qꝛ rn̄detur ꝙ con traria loquuntur qn̄ apparebat ꝙ appellās volebat vti via iuris cōis ⁊ via iuris specialis vt ille qui ab epō appellauit dixit alternatiue ap pello ad archiepm̄ q erat ꝓximus superior vel ad papā ⁊ sic remanet dispositio incerta si non est facta declaratio.j.x.dies datos ad appel landum sed in proposito nostro censetur facta appellatio simpliciter ad iudicem competentem qꝛ respectu p̄fati comitis Joannis francisci appellatio fuit inutilis vt.s̄.probaui ergo si cēsetur appellatum sim pliciter ad quemcūq̃ iudicem cōpetētē ad quē melius dicta appella tio deuoluere pōt vt dicūt v̄ba appellatiōis sequit̃ ꝙ intelligit̃ esse ap pellatum ſm formam iuris cōis.d.l.q̄cq̃ ⁊ sic ad ꝓximū superiorem vcꝫ epm̄ ⁊ maxime cū melius dicatur deuoluere appellatio ad eum ad quem deuoluit̃ iure cōi q̃ ad eū ad quē deuoluit̃ iure spāli cum potio ra sint ea q̃ sunt de iure cōi q̃ ea que sunt de iure spāli.l.eius militis. §.militia missus.ff.de testa.mil.in auf.de nō alie.§.quia vero verisilr̄. Fortius volunt dn̄i de rota sua cōclusione in ordine mcc.cciiij.inci.
9 Item ꝙ appellatio alternatiua ⁊c.† ꝙ ēt qn̄ appellat̃ ab epō alterna tiue ad papam vel ad archiepm̄ valeat appellatio ēt si.j.x.dies nihil eligatur vel declaretur p appellātē:⁊ ita dicūt tenere Spe.in.d.§.nūc tractamus.ver.sed pone aliquis.⁊ ver.qd si dicat.⁊ reprehendūt opin. Jo.an.tenētis ꝯtriū in dicta regula in alternatiuis:nam dicunt dn̄i de rota ꝙ rō Jo.an.nō est bona qꝛ Jo.an.mouet̃ ex eo qꝛ iudex ad quem est incertus ⁊ non lꝫ cum discrimine alteri⁹ vagari in incerto.l.j.ꝑtor in prin.ff.de iniurijs.c.ij.⁊.c.vt qs duas.de elec.in.vj.nā hec rō nō est suf ficiens ſm eos qꝛ p̄dicta incertitudo si qua sit reducit ad certitudinem cum appellās appellationeꝫ proseq̃t̃ corā vno ex iudicibus cōpetētib⁹ ⁊ ptem aduersam citari faciat p hoc enī satis certificās est appellatus coram quo ꝓcedere dēat in hmōi cā applonis ⁊ p hoc allegant qꝛ in casu magis verisimili dubio admittitur alternatiua absq̃ eo ꝙ.j.x.di es aliquid eligat̃ vel declaret̃ vt ptꝫ in.c.cōstitutus.de resti.in integ.⁊ cum ista opinione dn̄orū de rota vr̃ transire Ant.de bu.in.c.si duobus in prin.in no.de ap.dū simplr̄ de hac.q.se remittit ad dictam decisionē dn̄orū de rota ⁊ ad Spec.in.d.§.nunc tractem⁹. Dn̄icus de sancto ge mi.ij.q.vj.in.§.post datā ⁊ in.d.c.si is cui.de offi.deleg.in.vj.concor dando opiniones tꝫ idem q̄ntum ad ꝓpositum nostrum.nam vult ipse ꝙ qn̄ est appellatum alternatiue debeat distingui aut iudex a quo ad mittendo appellationeꝫ p̄fixit appellāti terminū ad ꝓsequēdū appel lationem:⁊ tūc ꝓcedat opi.Jo.an.ꝙ appellatio nō vꝫ nisi.j.dictos.x. dies appellans eligat qꝛ assignatio talis termini hꝫ vim peremptorij intantum ꝙ ꝯ absentem posset ꝓcedi ac si peremptorie fuisset citatus c.sepe.de ap.ideo interest appellanti scire corā quo iudice debeat com parere.aut non fuit prefixus dictus terminus prout non fuit in casu nostro ⁊ tunc procedat opinio cōtraria qꝛ cessant rōnes Jo.and.vt ptꝫ ex.s̄.proxime dictis. Nec p̄dictis ob.si diceret̃ ꝙ dictus dn̄s Aluy sius prosequendo dictā appellationē coram dn̄o comite Jo.frā.vide tur elegisse illum iudicem ⁊ renuntiasse appellationi quatenus deuol uebatur ad alios iudices qꝛ rn̄deo ꝙ hoc non est verum qꝛ per dictam prosecutionem ita demum videtur recessum ab appellatione facta ad alium iudicem competentem si dicta prosecutio valuisset que non va luit.l.si inter.de leg.iij.l.si quis ante.ff.de acqui.pos.facit quod dixi.s̄. referendo Jo.an.in.d.regula in alternatiuis.in fi.duꝫ loquitur de ap. facta ab arcbidiacono ad epm̄ vel archiepm̄. Et p predicta ptꝫ esse re sponsum ad oīa obiecta de quibus.s̄.⁊ hec conclusio vr̃ mihi iuri con sona ⁊ etiam equitati plurimum amica cum neutri partium ius suum auferatur ⁊ poterit appellatus in cā appellationis deducere si quid in principali obmisisset. Et ita dico ⁊ consulo ego Alexā.

Summarium super consilio.xiij.

1 Crimen lese maiestatis dicit̃ committi nedum contra principem sed etiam contra inferiorem a principe.nu.2.⁊.3.
4 Castrum seu municipium debet habere rempublicam.
5 In crimine lese maiestatis etiam hodie bona confiscatur.

UNIVERSITARIA

6 Quando est commissum crimen lese maiestatis contra principem bo/na omnia ⁊ etiam iura libertorū transeunt in fiscum.
7 Per ordinationem factam de rebellando dicitur committi crimen lese maiestatis.
8 Quis dicatur proditor.
9 Juramentum vasalli quod prestatur domino.
10 Si est processum contra vniuersitatem ⁊ illa est condemnata ⁊ puni/ta adhuc possent puniri singulares persone.
11 Delicta dicuntur grauia vel enormia ſm qualitatem pene.
12 Testes pticipes criminis admittunꝰ in crimine lese maiestatis.nu.13.
14 Conspiratio que dicatur.
15 In grauioribus attenditur voluntas delinquentis non autē factum.
16 Vasallus priuatur feudo si sciuerit aliquē molientē ad grauem iactu/ram domini ⁊ non certiorauerit.
17 An per receptionem vasalli dn̄s dicatur remisisse offensam.

¶Consilium.xiij.

¶Plura in crimine lese maie.⁊ rebellionis.⁊ an in illud incidant cō/spirantes ⁊ cōmittētes ꝯ inferiorem a principe ⁊ an si illud cōmissum fuit per vniuersitatem possint puniri singulares persone.

Redemptoris nostri inuocato suffragio. Cōsideratis his q̄ in themate narrā/tur ⁊ visis instr̄is de quibus in themate fit mētio ob/missis non necessarijs. Puto primo ꝙ sequi possit ⁊ debeat cōdēnatio ꝯ dictos hoīes de albiana ⁊ monte richo de excessibus ⁊ criminib⁹ de quibus in pūcto fit mētio ⁊ sufficiat
1 pbatio de qua ī themate. ¶Scd̄o dico † ꝙ sequuta dicta cōdēnatiōe ⁊ priuatione ac cōfiscatione bonorū ꝯ dictos hoīes ⁊ vasallos comita/tus albinee bona feudalia dictorū vasallorū delinquētiū debēt ptine/re tm̄ ad dictos comitē Act.⁊ comitē Jo.dn̄os albinee ⁊ montis richi adeo ꝙ dictus dn̄s Pau.⁊ do.Thadeus nullū ius in eis vel pro eis pretendere pn̄t occasione instr̄i diuisionis predicte nec de inuestituris ipsorū bonorū si q̄ fierēt aliqd petere pn̄t nec ēt petere pn̄t partē ī ipis bonis si postea cōtingeret eos q de ipsis bonis inuestirenꝰ cadere a iu/re suo. ¶Circa primū ꝙ seq possit ⁊ debeat condēnatio ⁊ priuatio ex
2 pbationib⁹ de qbus in themate ostēdo sic.† Nā presuppono ꝙ crimē lese maie.dr̄ cōmitti nedū qn̄ ꝯ principem sed etiam qn̄ ꝯ inferiorem ita concludit Pau.de liaza.⁊ alij cōiter post eū in cle.pastoralis circa prin.de re iudi.allegāt id qd̄ hr̄.ij.q.i.in primis ver.ꝙ nunc dr̄ pter q̄ cōtra tyrānū ſm eos:qꝛ nō hꝫ legitimum dn̄ium allegant not.in cle.j. de baptis.⁊ ita etiam tꝫ archi.in.c.felicis in ver.lese maiesta.de penis in vj.quem ibi sequitꝰ Joā.an.vn̄ videmus ꝙ oppugnator vel pditor patrie vel populi cui subiectus est dr̄ incidere in crimen lese maie.vt pbatꝰ in.l.fi.cū glo.in verbo pdita ⁊ ibi no.doc.max.Bal.C.de aboli. ⁊ ibi etiā Ang.qui dicit illā gl.ad hoc esse sin.⁊ etiā no.Jac.bu.in.d.l. quisquis in fi.⁊ pbatꝰ in.l.j.C.ad.l.iul.maie.⁊ no.Bal.in.l.ij.C.de fal. mo.hoc ēt voluit Saly.in.l.quisqs in princ.C.ad.l.iul.ma.vbi querit
3 an si quis pditionē cōmittat † ꝯ aliquē ex istis dn̄is seu tyrānis italie an incidat in oēs penas criminis lese maiestatis de quibus fit mentio in.d.l.qsqs.⁊ concludit ꝙ aut ille dn̄s non recognoscebat superiorem suū ⁊ tunc iudicandum est de eo prout de principe per not.per doct.in l.hostes.C.de cap.⁊ per Guil.in.l.ex hoc iure.ff.de iusti.⁊ iu.Aut re/cognoscūt superiorē ⁊ tunc est verū ꝙ crimen lese maiestatis in eorum persona cōmittitꝰ.l.j.ff.ad.l.iul.maie.tn̄ pena non extenditꝰ ad liberos ipsius delinquētis prout extēditꝰ qn̄ cōmittitur tale crimē contra per/sonā principis vel assistentiū ad latus suuꝫ vt dr̄ in prealle.l.quisquis Accedit qꝛ videmus ꝙ qui contra rempublicā machinatur incidit in
4 crimen lese maiestatis:vt.d.l.j.ff.ad.l.iul.maie.† ⁊ castrum seu muni/cipiū dꝫ habere rempublicam.l.sed ⁊ hi.ff.de pub.⁊ no.in auꝰ.de here. ⁊ fal.in prin.⁊ per Bar.⁊ alios in rub.C.de iur.fis.li.x.nec accipitꝰ p re publica romanorū tm̄ in casu.d.l.j.ad.l.iul.maie.vt ptꝫ per.d.l.fi.cum glo.C.de abol.⁊ no.Jac.bu.in.d.l.quisquis in fi.Et si diceremus ꝙ di cti comites Ac.⁊ Jo.sint officiales seu rectores imperij seu pape tunc dicti hoīes de albinea ⁊ de mōte richo dicerētur rebelles pape vel im/perij.⁊ paterenꝰ penas que ipso iure imponunꝰ rebellibus ⁊ infideli/bus imperij.i.illis qui qn̄ocūq̄ publice vel occulte ꝯ honorē pape vl' imperij opera infidelitatis ⁊ rebellionis faciūt seu ꝯ imperij vel pa/pe psperitatē aliquid machinanꝰ ꝯ papam vel imperatorem vel offi/ciales suos in his que ad cōmissum eis offm̄ pertinent.vt dicit text.in extrauag.qui sint rebel.cū ibi no.p Bar.in verbo rebellando vbi dicit illam extrauagantē habere locū ita in eos qui machinanꝰ ꝯ rectores ecclesie romane sicut ꝯ rectores imperatoris ⁊ ibi declarat qui intelli/
5 gantur esse hm̄oi rectores. ¶Scd̄o presuppono † ꝙ pro crimine lese maie.etiā hodie bona cōfiscanꝰ.vt in auꝰ.bona dānatorū.C.de bo.dā. ⁊ ēt si crimen lese maie.fit cōmissum in aliū q̄ in principē vel rēpubli/
6 cā.vt leg.⁊ no.in.l.eorū.ff.ad.l.iul.maie.⁊ in.l.j.C.de bo.lib.† Est be/ne verū ꝙ qn̄ crimen lese maie.est cōmissum cōtra principem vel rem publicam etiā si committens crimen hꝫ filios bona oīa ⁊ ēt iura liber/torū trāseūt in fiscum.d.l.j.⁊ ibi no.C.de bo.lib.rō qꝛ tunc pena talis criminis afficit magis filios talis delinquentis q̄ afficiāt regulariter alie pene q̄ pro alijs delictis imponuntur.d.l.quisqꝫ.⁊.c.vergentis.de hereti. Sed si crimen lese maie.fit cōmissum alio mō q̄ machinando ꝯ principem vel rempublicaꝫ.Tunc aut delinquēs nō hꝫ filios ⁊ tunc non solum alia bona.sed ēt iura libertorū transeunt in fiscum:vt.l.iu/ra.ff.de iurepa.⁊.d.l.eorū.⁊ ibi no.sed si liberos habeat tunc alia bona confiscanꝰ:sed non bona libertorū Sali.in.l.Talia enim iura transeūt ad filios vt filios non vt heredes.l.vt iurisiurandi.§.si liberi.⁊.l.si opa⁊ ff.de ope.lib.⁊ hec est cōis cōclusio glossaꝫ ⁊ doc.i dictis locis ⁊ ponit
7 clare Saly.in.d.l.quisquis in prin. ¶Tertio psuppono † ꝙ nō solum actus auferendi dictum castrum montis richi factus p hoīes mōtis ri chi ꝯ ēt ordinatio ⁊ deliberatio facta p hoīes montis richi ⁊ Albinee de se rebellando a dictis comitibus Ac.⁊ Joāne dn̄is suis fuit actus per quem dr̄ cōmitti crimen lese maiestatis:qꝛ sufficit ꝯsiliū absq̄ alia executione.d.l.j.in verbo consilium.ff.ad.l.iul.maie.iunctis alijs deli/ctis in superioribus presuppositis. Similiter subtrahere obedientiaꝫ principi circa ea que cōcernūt statū pricipis vel esse infidelis principi circa predicta dr̄ esse crimen rebellionis:vt in.d.extrauag.qui sint re/bel.⁊ ibi ponit Bar.in verbo rebellādo sui prin.⁊ in.c.vbi piculum.§. porro.de ele.in.vj.in cle.j.§.porro.de iurepa.facit tex.in.c.inter qua/tuor.de maio.⁊ obe.Et talis rebellis principis pōt condemnari pena criminis lese maiestatis in qua venit cōfiscatio bonorum:vt declarat Bar.super.d.gl.in verbo rebellādo circa medium illius gl.ibi duz di/cit:sed puto ꝙ si sequeret ꝯdemnatio p iudicē ⁊ sic si condemnaret de crimine lese maiestatis tūc oīa publicarentur.l.pe.⁊.l.fi.C.ad.l.iul. maie.⁊c.⁊ hoc ēt voluit Bald.in.l.amissione.§.j.ff.de capi.dimi.Sed si per sniam non cōdemnaretur nō paterent rebelles nisi penas q̄ ipso iure intelliguntur impositę p illā extrauag.q sunt rebel.cum his q ibi no.p bar.Modo sic vbi cadit crimen lese maiestatis in psona pncipis passiue cadit ēt illud in persona alterius dn̄i inferioris a principe ha/bentis iustuz dn̄ium vt probaui.s.in primo psupposito lꝫ sit dn̄ia quo ad filios dānati crimine lese maiestatis:qꝛ non afficiunt pena pater/na nisi qn̄ crimen est commissum in principem vel in eos qui sunt ad latus principis:vt.d.l.quisqꝫ iūcta.d.l.eorū.Et etiā est dn̄ia qꝛ p' cri/mine tali commisso in principē vel ꝯ rempublicā pōt procedi ēt mor/tuo delinquente:secus si ꝯ alium inferiorē.l.fi.C.ad.l.iul.maie.l.fi.ff.e. ti.insti.de pub.iudi.§.publica.Sed in themate cōtinetur ⁊ etiam vbo plenius fertur ꝙ dicti hoīes de Albinea firmauerūt nō obedire dictis dn̄is suis in aliquo:sꝫ solū ꝙ obedirēt voluntati quorundam ab ipsis hominibus electorū.ergo vr̄ ꝙ isti hoīes subtrahēdo obedientiam:vt dixi pn̄t dici rebelles dictorum dn̄orum:⁊ mente inciderunt in crimen lese maiestatis p quo venit inter cetera imponēda pena cōfiscationis bonoruz.Preterea sola conspiratio ꝯ principē inducit crimē lese ma. d.l.qsqꝫ cū gl.ij.ergo cū dicta cōuenticula vel cōiuratio ad subtrahen/dam obedientiam principi fit cōspiratio:vt ptꝫ ex his que dicam in/fra in octauo presupposito:ergo inciderunt dicti hoīes in tale crimen cum ita committat illud crimen in inferiorem dn̄m sicut in principem.
8 ¶Quarto presuppono † ꝙ predicta sic perpetrata p dictos hoīes potest appellari pditio ⁊ ipsi possunt appellari pditores:qꝛ pditor est qui non ostendit se facere velle illud quod facit ⁊ secrete facit ꝯtrum eius quod facere dꝫ:vt.l.omne diaconum.⁊.expilatores.ff.de re mili. l.j.ff.de preuarica.l.athletas.§.pe.de his qui no.infa.declarat barto. in.l.in seruorū als et fi.in.l.respiciēdū.§.delinquūt.ff.de penis.⁊ Joan. an.in.c.j.de homi.li.vj.in nouella.⁊ Bal.in.c.j.in prin.circa.vj.colum. in ti.qui.mo.feu.amit.⁊ in auꝰ.item nulla.de epis.⁊ cle.optima glo. xlvi.di.in.c.clericus qui.⁊ bar.in.d.extrauagā.in verbo rebelles.⁊ di/cit Ang.in.l.j.ff.de pac.⁊ in.l.j.§.nō fuit.ff.de dolo.ꝙ illi qui veniunt contra fidem datam dicunt proditores.allegat.l.fi.C.de delato.lib.x. ⁊.l.proditores.de re mili.Sed isti hoīes venerunt ꝯ iuramentum sue fidelitatis prestitum per vasallos predictos ⁊ feudatarios qui iura/uerunt seruare ea que in sacramentis vasallorū continentur in quo iu/
9 ramento continet † ꝙ vasallus iurat ꝙ nunq̄ faciet aliqd in contume liam vel iniuriam dn̄i:nec vnq̄ erit in ꝯsilio vel facto in quo aliquid detrahitur ꝯ honorem dn̄i vel in iniuriā aut cōtumeliā dn̄i ⁊ si poterit curabit ne illa fiant ⁊ si non poterit saltē denuntiabit dn̄o ⁊ alia plura facere iurant:vt plene hꝫ in.c.j.de for.fide.⁊ in.c.j.de noua for.fide.⁊ xxij.q.v.in.c.de forma.c.ego.de iureiu.⁊ in.c.gratū.de excess.pla.⁊ de/clarat diffuse Host.in sum.de feu.in.§.quid sit fidelitas.ver.est autem sciendum.Cōmissum et diceret crimen lese maiestatis p dictos hoīes si ille homo quem exemerunt a carcerib⁹ fuerat iam conf.sius aliquod crimen pro quo esset captus ⁊ ppterea fuisset ibi positus in vinculis vel si iam erat de crimine condemnatus.l.ciuis.⁊ q̄ ibi not.bart.ff.ad l.iul.maie. ¶Quinto presuppono ꝙ dato ꝙ appareret ꝙ ea que per/petrata fuerunt ꝯ dictos dn̄os ⁊ eorū statum p dictos hoīes de mōte richo ⁊ de Albinea fuerunt facta p eos tanq̄ p vniuersitatē.s.delibe/rato consilio ⁊ facta cōuocatione ad concilium sono campane pro mo/re suo vt requiritur prout no.gl.⁊ doc.maxime Ang.l.l.sicut.§.j.ff.qd cuiusq̄ vniuer.no.⁊ bar.in.l.aut facta.§.fin.ff.de pe.⁊ clare Ang.in.l. metum.§.animaduertēdum.ff.q̄ me.cā.⁊ cononiste in.c.dilectus.el.ij.de simo.tn̄ hoc non impedit quin possit inquiri ⁊ procedi ad condemna/tiones contra eos vt singulares personas.Cum pena que imponitur pro crimine

pro crimine lese maiestatis.l.decapitationis ⁊ confiscationis bonoruꝫ. l.ij.⁊.l.earū.ff.ad.l.iul.maie.melius conueniat singularibus personis q̄ vniuersitati.⁊ ita tenet Cy.in.l.si quis in tātā.C.vn̄ vi.in ver.sed po ne in hoc ꝙ aliquod collegiū ⁊c.⁊ Nico.de mat.⁊ Bal.in.l.polla.C.de his qui.vt indig.⁊ Sali.in.l.j.C.de seditiosis.vbi pro hoc allegāt.l.j. §.j.ff.de mag.cōue.⁊ ita etiā tenēt Jo.mo.⁊ Joā.an.in.c.fi.in fi.de pe.
10 in.vj.⁊ ibi volunt plus † ꝙ etiā si processum esset cōtra vniuersitatem ⁊ illa esset cōdēnata ⁊ punita adhuc possent puniri singulares psone vniuersitatis:⁊ ita dicūt fuisse seruatū ī ciuitate Viterbien̄.ar.l.semp. §.si in sepulchro.ff.qd̄ vi aut clā.⁊ not.ēt Bar.in.d.l.aut facta.⁊ Ant. de bu.in.d.c.dilect⁹.el.ij.de simo. ¶Sexto presuppono ꝙ dicti comi tes Ac.⁊ Jo.hn̄t in dictis castris merū ⁊ mistū imperiū ⁊ oīmodā iu/risdictionē:vt ptꝫ in priuilegijs suis ⁊ sic pn̄t de dicta cā criminis lese maiestatis vel alia cognoscere ⁊ cōdēnare ⁊ in cōsequētiam publicare bona put de iure veniūt publicāda.l.j.cū ibi no.p gloss.Cy.⁊ alios.C. ne sine ius.prin.certis iu.liceat cōfiscare.Et ipsi etiā pn̄t esse iudices in cā pdicta ꝯ dictos hoīes suos:vt p plura firmat late Guil.de cu.in.l. cū debitoris.C.de iudi.⁊ saltē qn̄ ex talibus pcessibus surgit dubita/tio iurisdictionis dictorū comitū:vt in casu nostro.c.j.de penis.in.vj.⁊ vbi iniuria vel offensa esset notoria tunc sine dubio cognoscere possent dicti comites de omni offensa eis illata.d.c.j.⁊ not.Inn̄.in.c.dilectus. de penis.⁊ in.c.ex parte.el.j.de vb.sig.⁊ no.Cy.⁊ alij in.l.j.C.ne qs in sua cā.⁊ vide in.l.si qs forte.§.si quos.ff.de pe.⁊ doct.in.c.j.de maledi. ⁊ in.c.cū venissent.de iudi.quinimo cū dicta offensa fuerit facta digni/tati dictorū comitū ⁊ in eorū vilipendiū ⁊ contemptū sui magistratus et dignitatis possunt dicti comites de dictis excessibus cognoscere et cōdēnare ſm cōes cōclusiones.ij.q.vij.si quis erga.⁊.d.l.si quis forte §.si quos.l.ij.C.de sportu.in auꝰ.de mād.prin.§.festinabit.⁊ not.glos. in.d.c.j.de maledi.in glo.⁊ ibi dū dicit:sed papa non mādat ⁊c.quā ad hoc ibi pōderāt doct.⁊ firmat Cy.⁊ alij in.d.l.j.C.ne qs in sua cā.cum cōcor.superius allegatis.⁊ no.Ang.in repeti.l.si vacantia.in.vj.parte principali in.j.q.C.de bo.vac.lib.x.⁊ tāto magis posset vbi ex cōsue/tudine ita solitus esset vti iurisdictione in hoīes illos qꝛ ex cōsuetudi/ne posset esse iudex in cā ppria.d.c.j.de penis.in.vj. ¶Septimo etiaꝫ presuppono ꝙ crimē lese maiestatis cōmissum:vt.s̄.dicitꝰ esse enorme
11 delictū ptꝫ qꝛ † delicta dicunꝰ grauia vel enormia ſm qualitateꝫ pene vt dicit Bar.in.l.iij.als trina.ff.de accu.in prin.⁊ in.l.nō solū.§.si mā dato.de iniurijs.sed crimē lese maiestatis est capitale crimē.l.iij.ff.ad le.iuli.maie.⁊ pro eo imponitur pena publicationis bonorū etiā hodie q̄ regulariter nō imponitꝰ hodie pro alijs criminibus.vt in.d.auꝰ.bo/na dānatorū.⁊ dixi.s̄.⁊ oīa capitalia crimina dicūtur esse de atrociori/bus.vt no.glo.in.l.ad ea.ff.de reg.iur.in glo.j.Itē si mutillatio mēbri vel pcussio cū effusione sanguinis dr̄ enorme delictū.vt est tex.in.c.cuꝫ illorū.de sent.excō.quāto magis idē in crimine lese maiestatis p quo tā grauis pena imponitꝰ.⁊ dicūt doc.maxime Ant.de bu.in.c.at si cle/rici.de iudi.ꝙ cōmittitꝰ iudicātis arbitrio discernere ꝙ sit enorme de/lictū ⁊ ꝙ iudex arbitrari dꝫ furtū:periuriū:adulteriū ⁊ homicidiū cō/numerari inter enormia.p id qd̄ habetꝰ in.c.cum nō ab hoīe.de iudi.et in.c.presbyter aut diaconus.⁊.c.seq.lxxxi.di.quāto magis ergo vt dixi
12 erit enorme crimē lese maiestatis. ¶Octauo psuppono † ꝙ q̄uis p/dicti excessus non possent pbari nisi p participes criminis tn̄ tales te/stes admittunꝰ in crīe lese maiestatis.vi.q.j.§.verū.c.j.de ꝯfes.lxxviij. di.si qs papa.⁊ ibi not.glos.⁊ doc.in.c.veniēs.el.j.de testi.⁊ not.etiā in c.j.de testi.in.vj.⁊ notant legiste maxime Sali.in.l.qm̄.C.de testibus.
13 ¶Preterea est clarū † ꝙ ad pbandā cōspirationē factā cōtra aliquē possunt admitti testes etiā participes criminis ⁊ q iurassent nō reue/lare etiā si pretiū pro hoc accepissent.c.fi.de testi.cog.⁊ bona gl.in.d.
14 c.veniēs.el.j.de testi.† ⁊ cōspiratio dici pōt oīs cōuenticula vel coniu/ratio multorū que fiat ad actū illicitū.xj.q.i.c.cōiurationū.cū quatuor capitulis sequētibus.⁊ ibi no.facit qd̄ habetꝰ in.c.j.§.cōuenticulas.de pac.iur.fir. ¶Ex quibus oībus sic.s̄.presuppositis ⁊ probatis infertꝰ cōclusio ꝙ nedū dicti hoīes mōtis richi sed etiaꝫ dicti hoīes Albinee cū cōmiserūt crimen lese maiestatis ac proditionis ⁊ enorme crimen ex quo bona eorū veniūt publicāda.⁊ qd̄ predicta pn̄t pbari p consortes eiusdē criminis ⁊ participes. ¶Nec predictis haberet obstare si dice retꝰ ꝙ dicti hoīes de mōte richo non debent reputari rei criminis lese maiestatis vel proditionis qꝛ castrū mōtis richi qd̄ p vim abstulerūt dederūt illustrissimo duci mutine sub cuius protectione ⁊ adherentia erāt dicti comites qꝛ rn̄de ꝙ hoc nō habeat obstare.Nā aut nos dici/mus ꝙ dicti hoīes de mōte richo ignorabāt dictos comites de monte richo esse sub protectione ⁊ adherētia dicti ducis prout de iure presu/mitꝰ.l.fi.ff.p suo.l.verius.ff.de pba.cū vul.⁊ tūc cū sumus in delictis grauioribus.vt dictū eo.s̄.sequitꝰ ꝙ dꝫ attēdi animus ⁊ volūtas dicto rum hoīm quorū intētio nō fuit dare castrū ei qui haberet ptegere et
15 defendere dictos comites in dicto suo statu † nā in grauioribus atten/ditur volūtas delinquentis non aūt exitus.l.diuus.⁊ ibi glo.⁊ doc.C. ad leg.cor.de sica.l.j.in fi.ff.ad leg.iul.de parri.l.si qs non dicā rapere cū materia.de epi.⁊ cleri.⁊.d.l.quisqs.Aut sciebāt dicti hoīes dictos comites esse sub dicta ptectione put fortasse in facto verius fuit:⁊ tūc dico ꝙ ppter hoc nō excusanꝰ qꝛ lꝫ dicti comites essent sub ptectione dicti ducis tn̄ dux non p hoc dicitꝰ habere iurisditionem in dictis locis imo plena iurisdictio de iure ptinebat ad dictos comites tm̄ hn̄tes ab ecclesia romana ⁊ virtute dicte ptectionis solū ptinebat ad ducē de/fensio de facto cū armis ⁊ militibus a violētijs ⁊ iniurijs que inferrē/tur dictis comitibus.ita inqt Barto.⁊ An.in.l.j.⁊.ij.C.de excusa.mu. lib.x.p tex.in.c.ex parte tua.de priuile.⁊ p no.p glo.in ru.C.de dome. ⁊ protecto.lib.xij.⁊ aliqd p Bar.in.j.cōstitutione fforū circa tertiā col. et Pe.de ancha.in consi.lxxxij.qd̄ incipit in Christi noīe amē omisso primo dubio ⁊c.ergo cū ad ducē nō deberet ptinere iurisdictio sed ad dictos comites quibus debebāt dicti hoīes obedire rōne dicte iurisdi/ctionis nec ab aliquo potēte esset tūc illata iniuria vl' offensa dictis co mitibus ppter qd̄ fuisset op⁹ ꝙ dicti hoīes p dictis comitib⁹ ⁊ eorum statu recurrerent ad suffragium ⁊ ptectionē dicti ducis nō pn̄t dicti ho mines se excusare occasione dicte ptectionis qꝛ rōne protectionis non debebāt subtrahere obedientiā ⁊ exercitiū iurisdictiōis ac dn̄iuꝫ castri dictis comitibus ⁊ conferre in ducē ad quē spectare nō debebat. ¶Ex pdictis etiā apparet superuacuū fore tractare:an dicti hoīes q feuda/tarij erāt dictorū comitū priuenꝰ ppter pdicta iura feudi attēto ꝙ vt dixi oīa bona veniūt cōfiscāda ⁊ vt vbo fertꝰ comites pdicti p se ⁊ eorū antecessores ex antiquissima cōsuetudine habuerunt ⁊ exercuerunt pro/se ius fiscale.i.bona delinquētiū publicarūt ⁊ cōfiscarūt camere sue que quideꝫ cōsuetudo sufficit in talibus.vt no.Bar.in.l.cūctos populos. in vlti.col.C.de sum.tri.⁊ Bald.in.l.j.ad fi.C.here.vel act.vendi.facit tex.ī.c.super quibusdā.§.preterea.de vb.sig.⁊.l.ex hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ qd̄ no.bar.in.l.j.C.de bo.vac.lib.x.⁊ in l.ij.in prin.de iure fisci.⁊ in.l.lītē veniunt.§.ait senatus.ff.de pe.here.et Bal.in.l.aduersus.cū si.C.de fur.tn̄ cōstat ꝙ oīno priuanꝰ feudo:tum qꝛ hoīes de mōte richo fecerūt insultū cōtra castrū montis richi ⁊ illō inuaserūt vt in.c.j.§.similiter.in ti.qui.mo.feu.amit.iuncta glo.in ver. sciens que est cōiter approbata p oēs.p tex.in ti.q̄ fuit prima cā hn̄i.
16 amit.in.c.i.§.preterea.cū.§.seq.⁊ in.§.porro.ī ficto.§.deniq̄ † Vbi pri uatur feudo vasallus si sciuerit aliquē molientē ad grauem iacturam dn̄i ⁊ dn̄m non certiorauerit vel grauem iniuriaꝫ dn̄o fecerit vel ei insi/diatus fuerit priuatꝰ feudo:⁊ feudū tunc vadit ad dn̄m:sꝫ ita est ꝙ dicti hoīes Albinee nedū hoīes mōtis richi deliquerūt in hoc qꝛ sciuerūt tractari de rebelliōe seu de subtrahēda obediētia predicta ⁊ non reue/larunt imo ipsimet fuerūt q hoc proditorie tractarūt ⁊ obediētiā sub/traxerunt qd̄ est incidere grauissimū crimen rebellionis ⁊ lese maiesta tis:vt dixi.ergo sine dubio priuātur feudo.quinimo dixit gl.not.in.d. c.j.§.similiter.qui.mo.feu.amit.in ver.sciens.ꝙ vbi vasallus delinquē do facit cantra contenta in iuramento fidelitatis priuatꝰ feudo:⁊ illa gl. est ibi a doctoribus approbata cōiter.vt ibi per doc.maxime Jaco.de bel.⁊ And.de iser.sed ita est ꝙ predicti vasalli faciēdo predicta de q/bus in tertio presupposito:⁊ de quibus in themate fit mentio fecerunt contra formā iuramēti fidelitatis.c.j.de noua forma fidel.cū alijs alle/gatis.s̄.in quarto proposito ergo priuanꝰ feudo ⁊ redit ad dn̄m feudi. ¶Ex predictis facile colligitꝰ decisio secūdi dubij quo queritur an se/quuta condēnatione ⁊ priuatione ac cōfiscatione predicta cōtra dictos hoīes ⁊ vasallos comitatus Albinee bona feudalia dictoruꝫ vasallorū delinquentiū debeant ptinere tm̄ ad dictos comites Act.⁊ Jo.dn̄os Albinee ⁊ montis richi adeo ꝙ dicti dn̄s Paul⁹ ⁊ dn̄s Thade⁹ nul lum ius in eis vel pro eis pretendere pn̄t occasione dicti instrumenti diuisionis nec de inuestituris ipsorum bonorum si que fierent aliquid petere nec etiā petere pn̄t partē in ipsis bonis si postea cōtingeret eos qui de ipsis bonis inuestirenꝰ cadere a iure suo. ¶Nam dico ꝙ bona predicta pertinere debent ad dictos comites Act.⁊ Joānē tm̄ adeo ꝙ dicti dn̄s Paulus ⁊ dn̄s Thadeus nullū de pdictis iurib⁹ iuste pre/tendere pn̄t in dictis bonis:qꝛ stātibus predictis.clare apparet ꝙ su/mus in casu prouiso ⁊ disposito in dicto instr̄o diuisionis in quo cōti/netur ꝙ omnes ⁊ singule inuestiture quas de cetero fieri cōtigerit per ipsos comites ⁊ de oībus ⁊ singulis terris positis in comitatu Albi/nee remaneāt in perpetuū cōes ambarū partiū predictarū ⁊ similiter oēs res q̄ inciderēt in cōmissum vel discadute remanerēt semp rema/neāt cōes ipsarū partiū ambarū ⁊ quelibet habeat medietateꝫ decima rum soluendarū pro inuestituris:⁊ medietateꝫ possessionū hoīuꝫ disca dentiū saluo ꝙ si aliquis vel aliqui fidelis vel feudatarius cōmitteret vel cōmitterent proditionē vel homicidiū aut aliquod enorme delictū quo vel quibus res et possessiones eius vel eorū venirent confiscande ille tales res ⁊ possessiones perueniāt ad dn̄m Albinee ⁊ mōtis richi tm̄ ⁊ non alteri parti saluis ⁊ reseruatis in ipsis bonis cōfiscādis affi/ctibus veteribus vtriusq̄ partis ⁊c.vt latius in dicto instr̄o cōtinetur ergo stātibus his que in superiori dubio ostensa ⁊ conclusa sunt appa/ret ꝙ sumus in casu illius exceptionis posite in dicto ver.saluo ⁊c.et cum p dictam cōdēnationē ⁊ cōfiscationē faciēdā bona predicta semel exiuerunt causam cōionis ⁊ pleno iure ptinere incipiant ad dictos co/mites Act.⁊ Joānem dn̄os Albinee ⁊ mōtis richi vigore cōtentoruꝫ in prealle.ver.possunt isti postea inuestire alios libere absq̄ eo ꝙ de inuestituris predictis hābere debeāt ius aliquod dicti dn̄s Paulus et dn̄s Thadeus.arg.l.pater.§.quindecim.⁊ quod ibi notāt docto.de leg.iij.Accedit qꝛ vt verbo fertꝰ in bonis spectantibus iure pprij dn̄ij

ad dictos Comites Ac. ⁊ Joannē si de talibus bonis aliquas inuesti-
turas faciunt ille non sunt subiecte alicui cōiōni inter dictos comites
Ac. ⁊ Joannē ⁊ dños Paulū ⁊ Thadeū: ⁊ ita dicunt semꝑ fuisse ser-
uatuz ⁊ interpretatū ⁊ sic facto nō minus q̄ꝫ verbis declarat̄ que fuerit
voluntas ⁊ intentio dictarū partium. l. paulus rñdet nō tm̄ verbis. ff.
de vsuris, l. de quibus. ff. de legi. confirmat̄ ex illis verbis appositis in
fine dicti ver. ibi dum dicit saluis ⁊ reseruatis in ipsis bonis confiscan
dis affictibus preteritis vniuscuiusq̄ꝫ partis ⁊c. ergo a contrario sensu
innuit ꝙ aliud sit in affictib⁹ nouis. Nā in contractibus h3 locum ar-
gumentum a cōtrario sensu vt. l. inter socerū. §. cuz inter, de pac. dotal.
quē tex. ita allegat Bal. in. l. veluti. C. de ac. emp. ⁊ in aut. s3 ⁊ siquis in
viij. col. C. de secun. nup. ⁊ in. l. ij. C. de fideius. ⁊ in. l. apud antiquos. C.
de fur. ⁊ nō est alibi ille tex. ad hoc ꝑm dñm abbatē in. c. cum ap̄lica. de
his que fiūt a prela. bene facit text. in. l. pecuniā. ff. si cer. pe. datur ergo
intelligi per dicta verba ꝙ in inuestituris nouis q̄ fierēt de illis bonis
confiscatis nō vendicet sibi locū cōio. ¶ Nec superius dictis h3 obsta-
17 ret si diceretur fortasse apparere ꝙ dicti comites post dictos excessus
tolerarunt ipsos permanere in feudo recipiendo seruitium vel censum
ab ipsis vasallis q2 l3 prima facie videat̄ dōm ꝙ dicti comites ꝑ talez
receptionē videant̄ remisisse: vr̄ offensam remittere ⁊ iuri suo renun-
tiare vt quasi in terminis dicit glo. in. c. j. quo tpe miles in verbo men-
sis ⁊ in gl. fi. ⁊ glo. ⁊ doc. in. c. potuit in gl. pe. de loca. ⁊ glo. in. l. ij. C. de
iure emphy. ⁊ ibi doc. per iura allegata per glo. ⁊ doc. in dictis locis ꝙ
intelligit Jac. de bel. in. d. c. j. quo tpe miles esse verū nisi dñs recipiē-
do seruitium protestatus fuerit ar. l. si debitor. §. j. ff. quib. mo. pig. vel
hypo. sol. ⁊ in. l. j. C. de his qui spōte mu. pu. susce. li. x. ⁊ loquitur pro-
prie in feudo sed tñ etiam si nulla ꝓtestatio intercesserit q2 rñderi pōt
primo ꝙ aut dñs qui recepit debituz canonem vel seruitiū recepit ab
eo quem ignorauit fuisse de illis qui cōmiserant cōtra eum crimen lese
maiestatis ⁊ talis receptio non preiudicat dño vt firmat Spec. in ti. de
loca. §. nūc aliqua ver. xxiiij. per. l. mater. ff. de inoff. testa. ⁊. l. legitima
ff. de peti. here. l. fi. C. de fur. cum si. ⁊ ita etiaz tenet Dy. ⁊ Bal. in. l. me
uius. §. duobus. ff. de le. ij. ⁊ in dubio presumitur ignorātia vt dixi. s̄. et
hoc est verum siue ignorauerit factum per iura preallegata siue etiaz
ignorauerit ius. s. illuz a quo recepit incurrisse penā priuationis q2 er
ror iuris impedit illā talem remissionem ⁊ renuntiationē iuris. l. clo-
dius. ff. de acqui. here. ꝑm veruz intellectū cum ibi no. plene per Bart.
⁊ alios ⁊. l. que fideicom. ff. de leg. ij. ⁊ ita etiā voluit Joā. de imo. in. d. l.
meuius. §. duobus. ff. de leg. ij. dū se remittit ad. d. l. claudius ⁊ istum
errorem iuris potuerunt faciliter ꝓbare isti comites seruata practica
quaz tradit Bar. in. l. nō fatetur circa vlti. col. ff. de confe. ⁊ Ant. de bu.
in. c. fi. de confes. quinimo ꝑm Bal. in. l. ij. C. si quis rem maioris igno-
rans, ꝓbatur per sacramentū ꝙ quis errauerit in iure si est ꝑsona fide
digna cum aliter de aīo non possit apparere quinimo dicit Raph. cu.
in. d. l. non fatet̄. ꝙ potius presumitur talis error q̄ꝫ donatio. allegat. l.
cum de indebito cuz gl. ff. de ꝓba. ⁊. l. tytia cū testō. §. qui inuita de leg.
ij. vel pōt rñderi ꝙ dato qō dicti comites sciēter recipiendo seruitium
vel censum aliquem scienter videant̄ remisisse vasallos offensam et sic
fauere ipsis vasallis ꝑ allegata. s̄. ar. l. post diem cū. l. seq. ff. de lege cō-
mis. ⁊. l. cōmissorie. C. de pac. inter emp. ⁊ vend. ⁊. l. celsus. ff. de arb. tñ
ex hoc non videtur dicti comites voluisse renūtiare iuri eis acquisito
quo ad dictos dños Thadeū ⁊ Paulū vigore conuentionis de qua
in dicto instrō diuisiōis q2 illud qō tacite vel expresse actū est cū vno. i.
cū dictis vasallis nō d3 extendi ad alias ꝑsonas. i. ad dictos dominos
Pauluz ⁊ Thadeū. l. si vnus. §. ante oīa ⁊ ibi not. C. de pac. saltē qñ nō
intererat illorum inter quos censet̄ tacite factū pactū ꝙ trahat̄ ad aliū
⁊ vnum poterat stare sine altero. l. sicut. x. §. si pactus. l. ⁊ heredi. §. fi. ff.
de pac. vñ cum attenta forma conuentionis de qua in dicto instrumen
to diuisionis satis sit ꝙ dicti fideles ⁊ feudatarij cōmiserunt proditio-
nem vel aliquid enorme quo vel quibus res ipse venient cōfiscāde ⁊ eue
nerit ista cōditio. s. ꝙ dicti hoīes cōmiserunt proditionem ⁊ talia pro-
pter que tunc bona eorū veniebāt cōfiscāda non videtur posse negari
ꝙ nulluz ius pretendere possunt dicti dominus Paulus ⁊ Thade⁹.
¶ Et ita dico ⁊ consulo.

¶ Summarium super consilio. xiiij.

1 Nota manu diuersarū personarum est suspecta. 5. 21.
2 Scriptura in qua sunt cancellatiões redditur suspecta. 3. 22.
4 Qñ testm̃ apparet cancellatuz cū interlineaturis si notari⁹ redigit in
publicam formam d3 redigere cum illis interlineaturis.
6 Testm̃ in substātialibus debet esse scriptū manu notarij. 7. 24.
8 Imbreuiatura ⁊ originalis nota notarij defuncti etiam sine subscriptio
ne sua ⁊ signo est efficax vt ex ea possit sumi instrumentum.
9 Cancellatiões proprie dicuntur quando sunt facte cum calamo per
transuersum.
10 Si in eodem instrumento sit vnā pars que intelligi non potest non ta
men vitiatur pars que intelligi potest.
11 De rasura ⁊ cancellatione instrumenti.
12 Ubi suspicio vel cancellatio est circa institutionem vniuersalē heredis
non nocet quo ad alias capitula.
13 Ubi reperitur debitū cancellatū intelligitur debitum fuisse solutum.
14 Scriptura imbreuiature l3 sit scripta manu vnius qui nō fuit de actu
rogatus si est subscripta manu tabellionis nō vitiabitur etiam si sint
apostille scripte per personam incognitam. 23. 25.
15 Si notarius rogatus scripsisset ꝙ talis testator disponebat prout in
tali schedula manu testatoris continebatur valet vt testamentum.
16 Error notarij cōmissus in testō poterit probari per duos testes.
17 Quando est questio inter heredem scriptum ⁊ venientes ab intestato
legatarius potest esse testis.
18 Iuramentum non extenditur ad incognita.
19 Iuramentum interpositū super obligatione mulieris excludit ipsam
mulierem.
20 Filium ⁊ consuetudo notarij sunt attendenda.
26 Per verba presentibus talibus ⁊c. presumitur quod notarius fuerit
rogatus.

¶ Consilium. xiiij.

¶ Reperitur interrogationes notarij scriptura testamenti partim
manu testatoris partim manu tabellionis cum cancellationibus ⁊ ad-
ditionibus in margine sine subscriptione ⁊ signo et in fine scripture de
manu notarij sunt illa verba actum in tali loco presentibus talibus et
talibus testibus ⁊c. et nomina testium sunt specificata et notarius est
mortuus: an ille cui commisse sunt eius rogationes possit inde sumere
instrumētum autenticum.

Redemptoris nostri inuoca-
to suffragio. Uisis ⁊ consideratis his que in themate
proponuntur. ⁊ nota dicti testamēti ⁊ instri absolutio-
nis celebrati inter dictos Calonicum ⁊ Franciscum et
copia statuti sub Rubrica de rogationibus notariorū
mortuorū videretur prima cōsideratione dōm cōpetere dicto Caloni-
co ius agendi petitione hereditatis ab intestato ꝯ dictum Franciscum
nō obstāte dicta asserta nota testamēti: q2 ꝑ illā nō vr̄ sufficiēter ꝓbari
de testō: nec ex ea sumi potuisse instr̄m per notarium cui commisse fue-
1 runt rogationes dicti ser Ludouici de tamaraljs notarij defuncti. †
Ex infrascriptis ⁊ primo q2 dicta nota est manu diuersarū personarū.
⁊ sic vr̄ suspecta: vt est tex. sing. in aut. de trien. ⁊ semis. §. ⁊ qō sepe. quez
ita allegat Bal. ⁊ Sali. post Guil. de cu. in. l. Scribus. C. de fid. instru.
in. vj. col. ⁊ idē vr̄ ꝓbari in. c. inter dilectos. de fi. instr. ⁊ no. ꝑ gl. fi. in. c.
venerabilis. de reli. do. ⁊ ꝑ Bal. in. l. fi. C. de edi. diui. in. xiiij. co. ū. ⁊ ibi
gl. in verbo prima figura. ⁊ no. ꝑ Bal. in. l. si vnus in vlt. col. ⁊ in. l. no-
2 strā in. ij. col. C. de test. ⁊ no. doc. in. c. ex lr̄is. de fi. instr. ¶ Scdō † q2 scri-
ptura in qua sunt cācellationes ꝑut in ista sunt reddit̄ suspecta. d. l. fi.
de edic. diui. ⁊. d. c. inter dilectos. ibi dū dicit quedā lr̄e in eo erant ⁊c. ⁊
Spec. in ti. de rescri. ꝑnta. §. j. igit̄. ver. Itē excipit̄ ꝯ rescriptum ꝙ est
cancellatū. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de instru. edi. §. ostēso in ver. il-
lud. ⁊ Spe. in. e. ti. §. restat in prin. ⁊ Inno. in. c. j. circa vlti. col. de fi. in-
3 stru. † ꝑsertim q2 notarius in fi. nullā fecit mētionē de cācellationibus
ꝑut fieri debuit vt no. Barto. in. l. j. §. fi. de bo. pos. ꝑm tabu. ⁊ in. d. l. si
vn⁹. ⁊ in. l. j. ff. de his q̄ in test. del. post principiū per illū tex. ⁊ Archi.
xxxv. q. ix. ⁊ no. doc. in. c. ex lr̄is. de fi. instru. ⁊ no. etiā Bart. in. l. diuus
§. cū senatus. ff. de fal. ⁊ cle. fi. §. j. de edi. diui. in. j. vel. ij. col. ⁊ Bar. in. l.
4 ij. §. j. queād. testa. aper. ⁊ ibi dicit Bart. ꝑ ibi no. ꝑ glo. † ꝙ si testm̃ ap
paret cancellatū cuz interlineaturis ⁊ rasuris ꝙ nihilominus pōt pe-
ti publicari seu ꝙ ꝑ notariū redigat̄ in publicā formā tñ d3 notarius
publicare cuz oībus illis interlineaturis ⁊ rasuris ⁊ de eis mentionem
facere vt sic plus fidei non faciat exēplum q̄ꝫ originale, ꝙ mō l3 publi-
catū remanet suspectū allegat id qō hr̄. in. l. j. in fi. c. et. ⁊ qō not. Inno.
5 in. c. qm̄ cōtra. de ꝓba. ¶ Tertio q2 † in dicta nota reperitur aliqd in
margine scriptū: ⁊ notarius non attestat̄ fuisse ꝑ se additū. ergo tales
additiōes cū in se diē neq̄ꝫ tp̄s instr̄i habere intelligātur nō sunt autē-
tice neq̄ꝫ pars testi: vt no. Jo. an. in addi. Spe. de instru. edi. §. ostenso
in additione incip. dixit Rolādinus cū suis cōcor. de quibus inciden-
ter. j. fiet mentio quinimmo videtur operari ꝙ scriptura possit impu-
gnari ⁊ reddi suspecta. vt vr̄ velle Spe. in. d. ti. de instru. edi. §. instr̄m
6 ver. itē excipitur ꝙ est vituperatū. ¶ Quarto q2 † tam ex dispositione
statuti sub rubrica de rogationib⁹ notariorū mortuorū q̄ꝫ etiā de iure
cōi op3 ꝙ dictū testm̃ saltē in suis partibus substātialibus ⁊ cōcernen-
tibus effectū testamēti sit scriptū manu notarij de eo rogati ⁊ non alte-
rius: vt in dicto statuto continetur: ⁊ de iure cōi hr̄ in aut. de tabel. §.
nos aūt cū seq. ⁊ ibi glo. in verbo ipsi per se. ⁊ no. Spe. ⁊ Jo. an. in ti. de
instru. edi. §. instrō. ver. itē opponit̄ ꝙ nō est confectū per eū. ⁊ Bald.
in Rubri. C. de fi. instru. in. xij. col. in ver. sed tñ dubitat̄ ⁊c. vbi expresse
dicit ꝙ notarius ꝓtocollū manu sua scribere d3 nō ꝑ alia. ¶ Quinto
7 q2 † scriptura notarij vt fidē faciat op3 ꝙ sit scripta manu eius. l. ij. C.
de cōue. fis. deb. li. x. no. gl. in. l. generali. C. de tab. lib. x. ⁊ glo. in. §. sed si
instrumēta. in aut. de instru. cau. ⁊ fid. ⁊ no. Specu. in tit. de instru. edi.
§. breuiter. ver. j. ⁊ in. §. instrumētū. in ver. itē q2 non est a tabellione. et
Jac. de are. ⁊ Bal. in. l. ad testm̃. §. si qs. ff. de test. ⁊ Anto. de bu. in. c. j.
in ver. Quarto circa personā ⁊c. de fide instru. ¶ Sexto quia nō appa-
ret ꝙ notarius ⁊ testes fuerint rogati a testatore: vt de iure requiritur:
vt. l. heredes palā. §. in testis. ff. de test. ⁊ in aut. rogati. C. de testib. ⁊ in
aut. de

aut. de tabel. circa ꝑn. ¶ Sed premissis non obstantib⁹ puto in ꝓpo-
sito ꝯtrariū esse de iure verius. s. ꝙ dictus canonicus nō possit obtinere in
8 petitiōe hereditatis ab intestato ex infra scriptis. ¶ † Et primo q2 im
breuiatura ⁊ originalis nota notarij defuncti etiā sine scriptiōe sua et
signo est efficax vt ex ea sumi possit instr̄m autēticū per notariū cui cō
misse sunt rogationes notarij defuncti, ita voluit Cy. in. l. cōtractus in
fi. C. de fi. instru. ⁊ asserit ita de consuetudine seruari hoc voluit ibidem
Saly. magis clare in. vj. q. vbi querit an per ꝓtocolū schedā vel roga-
tionem possit ꝓbari actus ⁊ rñdet ꝙ sic ꝑm Ja. de are. si illa scriptura
habet oēs ꝓprietates instr̄i publici puta mil. esimū diē mēsez subscri-
ptionē notarij cū eius signo ⁊c. requisita de iure cōi vel cōsuetudīe al's
nō ꝓbat. S3 pone scdm eū ꝙ deficiat subscriptio seu nō h3 signū ⁊ no
tarius est mortu⁹ ita ꝙ instr̄m sumere nō pōt vr̄ ꝙ instr̄m deficiet: q2
manu eiusdē notarij d3 esse scriptū. in aut. de tab. §. nos aūt cū seq. et
§. illud quoq̄ꝫ. tñ dicit ꝙ autoritate magistrat⁹ d3 cōmitti alicui nota-
rio fidedigno qui leuet instr̄a publica de rogationib⁹ mortui. arg. l. j.
de offic. cōsu. ⁊. l. mortuo. ff. de iu. ⁊ ita dicit tenere Cyn. ibi: ⁊ pro hoc
dicit Saly. esse tex. cū gl. in. c. cū. ꝑ. tabellio. de fi. instr. ⁊ dicit ita de cō-
suetudine seruari: ita ēt in effectu voluit Bal. ibidem. idē ēt t3 Bal. in
l. fideicōmissa. §. j. de lega. iij. vbi dixit ꝙ illa imbreuiatura fidē facit ꝑ
id qō habet̄ in. §. penul. in aut. de tab. si imbreuiatura est in modum re
dacta adeo ꝙ ibi nullū appareat vitium. iuxta id qō hr̄ in. d. l. contra-
ctus in verbo in modū q̄ꝫuis deficiat subscriptio ⁊ signū tabelliōis. nā
potest autoritate iudicis alius notarius ꝑficere: ⁊ instrumentū sumere
vt. d. c. cū. ꝑ. ⁊ ita residet Bal. i. d. l. fideicōmissa. §. j. ¶ An aūt hoc sit
vitium ꝙ habeat obesse patebit ex infra dicendis maxime in sequenti
argumento. Et l3 aliqñ doc. reuocēt in dubiū ⁊ varie loquant̄ sup illo
articulo vez an ipsum ꝓtocolū seu imbreuiatura fidē faciat nō habēs
oīa signa instrumenti. s. subscriptionē notarij ⁊ signū ⁊c. tamen nemo
negat ꝙ non possit ex ea sumi instrumētū per notariū cui cōmisse sunt
rogationes notarij defuncti: vt pt3 ex no. ꝑ Jo. an. in addi. Spe. in. tit.
de instru. edi. §. videndū sup ver. ⁊ no. ꝙ tabellio. ⁊ clarius Ant. de bu.
⁊ moder. in. d. c. cū. ꝑ. tabellio. ⁊ Jaco. de bel. in aut. de tabel. ⁊ ita ꝓce-
dit ꝙ no. bal. ⁊ Ang. in. l. lucius. ff. de testa. mil. ⁊ Bal. in rubr. C. de fi
9 de instru. in. xij. col. ¶ Scdō adduco † q2 dato ꝙ in dicta nota originali
sint alique cancellationes facte cū calamo ꝑ trāsuersum folij que pro-
prie cancellationes dicuntur: vt notāt gl. ⁊ doc. in. l. si quis libertatē in
verbo inducat̄. ff. de peti. here. ⁊ in. l. inductū. C. de sol. Tales cancella-
tiones sunt circa legata nō circa institutiōes heredū quo casu talis cā-
cellatio circa legata nō reddit suspectā scripturā qñ disputat̄ ⁊ litigat̄
sup hereditate ꝑut in casu nostro ita in ꝓposito voluit no. bart. in. l. fi.
circa. ij. col. C. de edi. diui. ꝑ id qō ibi no. gl. in ver. vitiatū q̄ dixit quod
si cancellatio seu vitium nō sit circa ea in qbus cōsistit vis: cancellatio
non nocebit ꝑ id qō hr̄ in. l. si ex falsis. C. de trās. ⁊ in. l. si vnus. C. de te-
sta. cū si. ⁊ cum illa glos. ibi transeūt cōiter scribētes. ⁊ Saly. ibi expres
se dicit idē Bar. s. ꝙ cācellatio q̄ est circa legata nō reddit scripturam
suspectam qñ nō est questio de particulari legato: sed de hereditate. ⁊
idem est de mente Jac. bu. in aut. si quis in aliquo. ad fi. C. de edē. bene
facit tex. cum ibi no. in. c. ex literis. de fide instrumento. ⁊ ꝙ not. Spe. ⁊
Jo. an. in ti. de instr. edi. in. §. instr̄m ver. qd si aliqō instr̄m. cū ver. seq.
⁊ qō no. Bal. in. l. nec exemplū. C. de fal. ⁊ in. l. imꝑator. in pe. col. ff. de
10 statu ho. ⁊ qō no. Bal. in. l. in ciuile. in fi. ff. de leg. vbi dixit † ꝙ si in eo-
dē instrumento est vna pars que intelligi non pōt non per hoc vitiat̄
alia que itelligi pōt. bene facit qō no. doc. maxime Bal. in. d. l. si ex fal
sis. dū dicit ꝙ si instr̄m est suspectū in vna parte ex eo ꝙ ibi interuenit
rasura vel cancellatio ⁊ querat̄ an ex eo reddatur suspectum totum in-
11 strumentū dicendū est qō † aut rasura seu cancellatio est circa id qō est
de substantia totius instrumenti: vt circa indictionē vel annū: vel no-
men tabellionis, vel nomē partium ⁊ instrumētū nō valet in aliquo. l.
iubemus. C. de proba, aut est suspitio in eo qō est de substantia vnius
capituli: ⁊ non oīm capitulorū ⁊ tūc non vitiat̄ nisi capitulū suspectū.
vt. ff. ad leg. cor. de fal. l. filius. §. sequens. vbi aūt non esset suspicio sed
manifesta falsitas dicit ꝙ nō creditur instrō in aliquo ipsius capitu-
lo. iuxta plene not. per Innocē. in. c. fraternitatis. de hereti. ⁊ legitur ⁊
⁊ no. in. c. ad sacras. ix. di. ⁊ in. c. pura. iij. q. ix. ⁊ in. c. quanto. de his que
fiunt a prela. cum suis cōcor. rō q2 fides tabelliōis fundatur in iuramē-
to: l3 eius officium fundet̄ in decreto superioris. vt not. ff. de edē. l. que-
dam. §. nūmularios. deficit ergo fidei fundamentū si scribit falsum: q2
est periurus: ergo non credit̄ ei in aliquo ꝑm predictos doc. nisi aliqua
capitula aliquibus presumptionibus iuuarent̄, ar. d. l. iubemus. ꝑm
Bal. in. d. l. si ex falsis. Cū ergo nō sumus in casu in quo constet de fal
so merito cancellatio circa relicta particularia non reddit testm̃ suspe-
ctū circa vniuersalē heredis institutionem in qua non est aliqua cācel
latio. Et licet dicta cācellatio in vna parte sit facta circa institutionem
vnius filie. s. Lucretie tñ per illud nō reddit̄ suspectū instr̄m in instōne
vniuersali: q2 illa erat institutio ꝑticularis in re certa q̄ equiparat̄ lega
to. l. quoties. de here. insti. ⁊ plene in. l. ex facto. la. ij. eo. ti. ff. tunc etiam
q2 illa Lucretia tpe cōditi testamenti erat mortua vñ illa pars scriptu
re in qua est dicta institutio Lucretie erat de manu propria testatoris
scripta verū q2 anteq̄ꝫ testator deueniret ad actū solēniter testandi illa
Lucretia decesserat merito testator voluit qō cassaret̄ illa institutio ⁊
sic cessat ratio suspitionis ipsius cācellationis. bene facit quod infra
12 proxime dicā. Preterea dixit Saly. in. d. l. si ex falsis. C. de trās. † si su-
spicio vel cācellatio sit circa istōnez vniuersalē heredis illa suspitio nō
nocet quo ad alia capitula concernētia particularia relicta si in testō
erat adiecta clausula codicillaris per quā ꝯseruant̄ relicta particula-
ria etiā si instō corruat. iuxta. l. eā quā. C. de fideicō. ⁊. l. ex ca. cū ibi not.
ff. de testa. ⁊ in. l. j. cū materia de iure codi. ergo cū i hoc testō sit adie-
cta clausula codicillaris per quā nō obstāte omni vitio ēt preteritiōis
cōseruaret̄ effectualiter instō heredis vniuersalis seu eius cōmodum
ꝑm veras conclusiones in. l. si patroni. §. fi. ꝑm vnā lec. ad treb. l. gñali
ter. §. testō. ff. de fideicō. lib. ⁊ plene in aut. ex cā. de lib. ꝓte. ⁊ in. d. l. j. nō
debet ex cancellatione q̄ esset in illa particulari instōne Lucretie fieri
preiudiciū quo ad instōnem vlem. ¶ Tertio cōprobatur illud qō ꝓxi
me dictū est per id qō no. gl. in. c. cū venerabilis. de relig. do. in gl. fi. q̄
dixit ꝙ l3 aliqua sit facta rasura in loco vbi consistat preiudiciū tñ si ex
alijs argumentis appareat ꝙ illud ꝙ fuit rasum ⁊ suprascriptū fue-
rit bene positū tūc scriptura nō reddit suspecta vt si hoc appareat ex
alijs partibus eiusdem instr̄i. vt no. ēt Bart. in. l. j. §. fi. de bo. pos. ꝑm
tab. ⁊ Bar. ⁊ alij in. d. l. fi. C. de edi. diui adri. tol. ⁊ doc. i. c. ex literis. de
fi. instr. s3 cōstat vt fertur ꝙ ille cancellationes fuerūt iusta cā facte vt
statiz dicā ergo cessabit suspitio. ¶ Qō aūt fuerīt facte ex iusta cā ꝓ3
q2 ille cancellationes facte fuerūt vel circa capitula in quibus fiebat
aliqua dispositio in persona Nicolai q tpe quo testm̃ fuit lectum ⁊ pu-
blicatū per notariū erat mortu⁹ testatore hoc sciente vñ superuacua
est dispositio circa ei⁹ ꝑsonā. l. vnica. §. in primo. de ca. tol. l. qdā refe-
runt. de iure codi. ⁊ ꝙ ita esset satis ꝓ3 ex verbis eiusdē testi circa finē
dum dicit̄ ꝙ reliqt Culonico ⁊ benemerite filijs quondā Nicolai eius
filij q̄ dictio quōdā dat itelligere ꝙ tūc nō viuebat Nicolaus. c. cū pa-
rati. ⁊ ibi no. ꝑ doc. de pig. ⁊ in. c. ex parte b. de foro cōpe. not. Jac. bu.
in. l. cū aliqs. C. de iu. delib. ⁊ per doc. in. c. cū olim. el. j. de offi. delega. ⁊
no. Albe. de rosa. in dictionario. in v̄b. olim ⁊ in v̄b. quōdā. ⁊ filr i. c. in
quo fit mentio de libris qngētis dñe Antonie vxoris Frācisci fit etiā
mētio de dicto Nicolao bñmerito ⁊ debuit cassari ⁊ cācellari q2 Nico-
laus erat mortu⁹: ⁊ similiter qdā capitula i qb⁹ disponebat̄ circa ꝑso-
nam Lucretie eius filie fuerūt cancellata qm̄ ipsa tpe publicationis
testi erat mortua ⁊ similiter i illo capitulo dū disponit de dña Anto-
nia filia dicti testatoris: iō inter cetera apparet fuisse factā cancellatio
nem q2 ante cācellationē simul in eodē capitulo pariter disponebat de
oībus suis filiabus dicēdo ꝙ relinquebat dictis eius filiabus et vni-
cuiq̄ꝫ earū ꝙ in casu viduitatis ⁊c. vñ cū ante diē publicationis ⁊ per-
fectionis testi decessisset Lucretia eius testatoris filia ⁊ remansit solū
alia filia. s. Antonia ideo oportuit emēdare scripturā. ita etiā cassauit
testator quedā relicta Bar. eius filio sicut etiā cassauit qdā particula-
ria relicta Frācisco ex eo q2 postea tpe ꝑfectionis testi instituit eos he-
redes vniuersales equaliter vt apparet scriptum manu notarij quos
antea in scriptura manu ipsius testatoris nō descripserat heredes vni
uersales, ex precedentibus em̄ ⁊ sequētib⁹ declaratur volūtas. l. si ser-
uus plurium. §. fi. ⁊. l. qui filiabus. in prin. de leg. j. ¶ Itē quedā capi-
tula in qbus disponebat̄ circa ꝑsonā dñe Peregrine q2 ipsa domina
Peregrina in cuius fauorē fiebant illa legata voluit ea cassari vt ꝓ-
babit̄ ꝑ eādē. bñ facit ꝙ no. Specu. in ti. de instru. edi. §. restat in prin.
ibi dū dicit sed ꝯ has suspitiones appareāt aliq in cōtrariū iudex illa
attēdet. ¶ Quarto cōfirmat̄ q2 cācellationes predicte in dubio presu
munt̄ facte de cōscientia ⁊ volūtate testatoris nō aūt eo incōsulto: vt ꝓ
batur in. l. prime in fi. de his q̄ in te. delē. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ Bart. in. l. si
vn⁹. C. de testa. nā habetur in. d. l. proxime. in fi. ꝙ fauore legati liberta
tis si reperiatur cācellatū legatū libertatis presumit̄ cācellatio illa fa
cta nō de cōsilio testatoris vñ legatū debebit: vñ in alijs relictis est se
cus q2 ꝑsumuntur cācellata consulto testatore seu de eius volūtate et
istud expsse etiā firmat ibi Jo. de imo. in fi. ⁊ Rap. Fulgo. in. d. l. si vn⁹
per id qō no. Bar. ⁊ cōiter scribētes i. l. labeo. cū. l. seq. ff. de pac. ⁊ bar.
in. l. fullo. §. fi. ff. de fur. ꝑ illū text. ⁊ not. Cy. in. l. si de possessione. C. de
ꝓba. ⁊ cano. maxime Ant. de bu. in. c. ecclesia. el. ij. vt lite pē. vbi volūt
13 † ꝙ si instr̄m debiti reperitur cācellatū ēt apud aliū q̄ꝫ apud creditorē
intelligitur ex hoc debitū fuisse solutū ⁊ sic cācellatio itelligit̄ facta de
volūtate creditoris. per. l. si chirographū. ff. de ꝓba. ⁊. ꝑ. d. l. fullo. §. q
tabu. ⁊ ibi Bar. ff. de fur. vel si vellemus dicere ꝙ nō ꝑsumit̄ ꝙ ille cā
cellationes fuerūt facte cōsulte ⁊ de volūtate testatoris habebim⁹ di-
cere ꝙ cū nō cōstet ꝑ quē facte fuerint dicte cācellationes debeat totuz
testm̃ in publicā formā redigi etiam cū illis capitulis cancellatis in-
sertis cācellationib⁹. vt decidit Pau. de ca. in. d. l. si vnus. C. de test. et
consuluit ipse in cōsi. xxxvj. incip. in christi noīe. facit dubium vbi con-
cludit ꝙ si in imbreuiatura sunt cancellatiōes ⁊ nō cōstat qs eas fece-
rit ⁊ potuerint fieri ab alio q̄ꝫ a notario ⁊ potuerūt fieri dudum post
testamētū ⁊ nō habeāt testimoniū notarij quā ob cā3 fecerat et posito
ꝙ haberēt tñ nō haberēt diem neq̄ꝫ testes debēt haberi ꝑ non factis
⁊ merito d3 eleuari instr̄m ac si nulla esset facta cancellatio: ita dicit te-
nuisse Marti. sil. disputando vt refert Joan. an. in addi. Spe. in titu.
de instr. edi. §. ostenso. in additione magna q̄ incipit dixit Rolādinus

vbi tʒ ꝙ ſi in margine ſcripture vel originalis note notarij reperitur
ſcriptū manu eiuſdē notarij caſſum ⁊ cācellatum de voluntate ptiū ⁊c.
ꝙ iſtis verbis nō ſit ſtandū ſed debeat eleuari inſtrm̄ ac ſi dicta can-
cellatio nō eſſet de qua diſputatione etiā fecit mētionē Bald. in. d. l. ſi
vnus. ⁊ ibi ēt Ang. ⁊ ēt Bal. in. l. noſtrā. eo. ti. ⁊ Ang. in ɔſi. cclxxiij. in
cip. titius vt heres. de quo etiā p Bal. in rub. C. de fide inſtr. in. xv. col.
⁊ iij. l. labeo. §. j. ff. de pac. ⁊ in. l. ea q̄. C. cōmi. vel epi. ⁊ in ɔſil. inci. in li
bro ſn̄iarū. ⁊ tñ in propoſito verius ⁊ veriſimilius vr̄ illud quod pri-
mo dictū eſt. ſ. ꝙ cancellationes habeāt effectū ⁊ fuerunt de volunta-
te teſtatoris facte tpe teſtamenti q2 dictus Nicolaus ⁊ dicta Lucretia
erant mortui ⁊ in iſtis probationib⁹ multū dʒ attendi veriſimilitudo
iuxta. l. ob carmē. §. fi. ff. de teſti. ⁊ in. c. lʒ cām. de pba. iiij. q. iij. ſi teſtes.
Quinto probať p id qd voluit Pet. de anch. in ɔſ. ccxl. inci. i xp̄i noīe
14 prius de viribus pbationis. vbi cōcludit † ꝙ licet ſcriptura imbreuia-
ture ſeu ptocolli ſit ſcripta manu vnius q non fuit de actu rogatus ⁊
eſt ſubſcripta manu tabellionis nō vitiabitur ēt ſi in ea ſint apoſtille
in marginibus q̄ ſunt ſcripte per pſonā incognitā: moueť q2 ex ſubſcri
ptione principaliter eſt ſumēda fides: vt dicit patere ex. §. nos autē in
auť. de tabel. ſubſcriptio em̄ notarij vr̄ includere ⁊ compleri effectum
oīm premiſſorū ad que hʒ relationē q2 ita eſt natura termini referen-
tis. l. ſi ita ſcripſero. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. aſſe toto. ff. de here. inſtit. l.
ait pretor. §. ſi iudex. ff. de re iudi. Et ſm eū iura q̄ puidēt ꝙ tabellio
manu ſua ſcribat loquuntur de inſtrō ſeu documēto nō aūt de ptocol-
lo ſeu imbreniatura. nā iſta per ſe nō facerent fidem ſʒ bene inſtrm̄ ꝙ
ex ea ſumitur. vt no. Jo. an. in addi. Spec. de inſtru. edi. §. vidēdū. ver.
⁊ no. ꝙ tabellio. ⁊ dixi in primo argumento huius ptis ⁊ dicit reijciē-
das eſſe apoſtilas q̄ in marginib⁹ ſunt ſcripte per pſonā incognitā ⁊
ſubdit ꝙ nō requiriť ꝙ in ſubſcriptione fiat ſpālis mentio ꝙ ſuperi⁹
ſcripta manu alterius circa talem actū factū a tali fuerūt facta eo pre
ſente ⁊ rogato q2 ſufficit gn̄alis ſubſcriptio poſtq̄ hʒ relationem ad
certa ⁊ ſpecificata ſicut generalis reſponſio ſufficit ad ſpecialia inter-
rogata. §. preterea. inſti. de inuti. ſtip. ⁊ ita dicit tenere Bald. ⁊ bene in
auť. ſi quis in aliquo. C. de eden. qdqd ſm eum voluerit bar. l. diuus. §.
item ſenatus. ff. de fal. ⁊ ita etiā cū hac opi. quo ad caſum noſtrū vr̄ te-
nere Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. ſi ita ſtipulat⁹. §. chryſogon⁹. de verb. ob.
vbi ſequūť dictā opi. Bal. ita ergo in propoſito cū de manu notarij
in fine dicte imbreuiature ſint appoſita illa verba actum bononie pre-
ſentibus talib⁹ teſtib⁹ ⁊c. q̄ vba denotāt actū fuiſſe ɔſummatū pfectū
⁊ publicatuʒ. vt inqt Bal. in auť. ꝙ fine. C. de teſta. vñ iſta talis ſub no
tario manu notarij vr̄ includere ⁊ cōplecti effectū oīm pmiſſorū ſicut
ſubſcriptio ⁊ ſic eſt eadē rō in caſu iſto q̄ eſt in caſu poſito per Pet. de
anch. in. d. cōſi. pſertim cū ſtatutū ſub rubrica de roga. notarioꝝ. velit
ꝙ defectus ſubſcriptionis nō vitiet dūmodo ibi cōtineatur effect⁹ teſti
⁊ ſcriptura ſit repta inter rogationes notarij prout fuit in caſu noſtro
hec cōprobabo. j. proximo ar. ❡ Sexto eſt attendēdū ꝙ nō ignorať cu
ius manu ſit illa ſcriptura q̄ nō eſt manu tabellionis. nam pſupponit
quod erat de manu teſtatoris vñ poſtq̄ cōſtat ꝙ fuerit de manu teſta
toris ⁊ cuius poteſtate pendebat diſponere ⁊ teſtari nō vr̄ ꝙ reddatur
ſuſpecta: q2 ſcriptura teſtōris q̄uis priuata hʒ plus autoritatis q̄ ſi
eſſet manu alterius cū oñdat ita fuiſſe intentionē teſtōris: vt in auť. qd
fine. C. de teſta. l. fi. C. fa. ercis. ⁊ q̄ ſi hʒ ſolēnitatē numeri teſtiū. put i ter
minis in caſu noſtro. veʒ quo ad oēs. l. miles. in prin. cū ibi no. p gl. de
leg. ij. ⁊ l. cū pater. §. donationis. ⁊ l. fi. in prin. eo. tit. cum glo. C. de co-
15 dicil. † ⁊ ſicut ſi notarius rogatus ſcripſiſſet ꝙ talis teſtōr diſponebat
prout in tali ſchedula manu teſtōris cōtinebatur valeret iſte actus vt
teſtm̄ ſi interuenerit lr̄timus numerus teſtium cōſtito ꝙ illa ſcriptura
ſeu ſchedula eſſet manu teſtōris p cōparationē lrarū: vt. l. ſi ita ſcripſe
ro. ⁊ ibi hoc no. Bar. ⁊ Bal. ⁊ mod. ff. de condi. ⁊ demō. l. quē heredi. ⁊
ibi no. ff. de re. du. ⁊ no. Bar. ⁊ alij in. l. fi. C. de fideicō. ⁊ Bald. no. in. l.
captatorias. in. v. col. C. de teſt. mil. ⁊ Jo. de imo. in. l. illa inſtitō. de here.
inſti. ⁊ in. c. cū tibi. de teſta. ita ſi notari⁹ ſcribit manu ſua. ⁊ atteſtatur
ꝙ ea que ſunt ſupra ſcripta fuerūt acta per dictum teſtōrē put ibi cōti
netur vr̄ ꝙ valere debeat lʒ nō ſint ſcripta oīa manu notarij ⁊ teſtōris
p ea q̄ habenť in dictis iurib⁹ cū ſit eadē rō ergo ɔ eſſe eadē iuris diſ
poſitio. l. a titio ď v. ob. l. illud. ad. l. aql. Ad predicta et bñ facit ꝙ no.
Pau. de ca. in. l. fi. §. ſi. ff. de teſta. vbi dicit ꝙ ſi inter ibreuiaturas nota-
rij reperitur aliq̄ ſchedula cōtinēs teſtm̄ ⁊ nomē teſtiū ⁊ nō poſita ad
librū ordinariū notarij ⁊ querať an debeat publicari ſi mortu⁹ eſt nota
rius ⁊ concludit ꝙ ſi ibi cōtineať de manu notarij actū tali die preſu-
miť ꝙ fuerit lecta ⁊ publicata corā teſtib⁹: q2 illud verbū actū: ſigni
ficat rē pfectā allegat no. p Bal. in auť ꝙ fine. ⁊ ſic debebit publicari
lʒ ſi nō ɔtineret illa verba preſumiť nō fuiſſe lecta: ⁊ ſic nō debebit pu
blicari: q2 de volūtate impfecta nō dʒ cōfici inſtrm̄ ſm eū ⁊ ſic vr̄ velle
Pau. de ca. ꝙ abſqʒ alia ſubſcriptiōe valeat illa ibreuiatura: put di
xi. ſ. i. j. ar. ❡ Septimo eſt attēdēdū ꝙ pbari pōt: vt d2 p vnū ex teſti
bus teſti q adhuc viuit qualr̄ de illo teſtō fuit rogat⁹ dict⁹ notari⁹ et
idē pbabiť p d̄ñā Peregrinā: vñ lʒ iſti duo teſtes nō eſſent alias ido
nei ad pbādū teſtm̄ tñ iuuāt ad purgādā ſuſpitionē q̄ reſultaret ex
ſupius dictis. p id qd no. Spe. in. d. §. reſtat. in prin. bene facit ꝙ not.
16 Cy. ⁊ alij l. d. l. errore. C. de teſt. cū cōcor. vbi dicūt † ꝙ error notarij cō-
miſſus in ſcriptura teſti poterit pbari p duos teſtes lʒ teſtm̄ requirat
ad ſui eſſentiā ſeptē teſtes: ergo poterit probari per duos teſtes ꝙ ille
notarius errauit ſcribendo teſtm̄ non totū manu ſua ſed cōiunctū cum
ſcriptura teſtōris hn̄te illas cancellationes cū debuerit ſcribere totū
p ſe ⁊ ſine cancellatiōe aliqua preſertim cū cōcurrāt ille alie cōiectur.
ſ. ꝙ dicti Nicolaus ⁊ Lucretia erāt tūc mortui: put. ſ. deduxi: quia ex
multis cōiecturis reſultat vna plena pbatio. iuxta. no. p. glo. no. i. l.
in prin. ⁊ ibi doct. ff. de excu. tut. c. cū eiſdem. de pba. cū cocor. ibi allat
in gl. Nec iſtis ob. ſi d2. ꝙ d̄ñā Peregrina non pōt teſtificari: q2 eſt le-
17 gataria nā teſtōr voluit eā veſtiri ⁊ velari expenſis ſue hereditatis † q2
rn̄deo ꝙ ſm magis cōem opi. qn̄ qd eſt inter heredē ſcriptū ⁊ venientē
abinteſtato legatarius pōt eē teſtis i teſtō. vt plene no. p Bart. ⁊ doc.
poſt gloſ. in. l. q teſtō. in prin. de teſta. ⁊ p gl. ⁊ doc. in. l. oib⁹. C. de teſti.
⁊ in. l. nullus. ff. de teſti. ⁊ p canoniſtas in. c. inſup. de teſti. ⁊ p doc. in. l.
dictātib⁹. C. de teſt. cū ſi. ⁊ maxime q2 ēt d̄ñā Peregrina abſqʒ legato
erat veſtiēda ⁊ velanda tpe obitus mariti ſaltem ex cōſuetudine regio-
nis. vt no. Ang. et imo. in. l. ſed ſi vſuſfructus. §. dos legata. ad. l. fal. ⁊
in. l. ſed ex re. §. fi. ff. de ſtipu. ſeruo. et q̄dā alia ſunt ei relicta in quibus
ipſa erat creditrix ⁊ ſic abſqʒ legato potuiſſet ea cōſeq. ꝯ nō pprie pōt
dici legataria in eis. l. ſi creditori. de leg. j. ❡ Octauo ɔ dictū Caloni-
cū eſt manifeſta aſſertio ſua in inſtrō abſolōnis predicte in quo inſtru-
mēto cōtineť ꝙ dictus Calonicus habuit ⁊ recepit a dicto Frācīſco de
Calonicis libras trecentum boñ. in quibus tenebatur ei dictus Frāci-
ſcus occaſione teſti dicti Joānis rogatū p dictū ſer Ludouicū de La
mararijs ⁊ in fine inſtrī iurat oīa predicta fuiſſe ⁊ eē vera ⁊ talis aſſer
tio fidē facit inter eas pſonas inter quas cōfectum eſt inſtrumentum.
l. optimam. C. de ɔhen. ⁊ cōmit. ſtip. plus etiā d2 in dicto inſtrō qd iu-
rauit ɔ predicta vel aliquod predictorum non dicere facere vel venire
⁊c. quo caſu nō pōt dici nec allegari p dictū Calonicum ꝙ ipſe igno-
rauerit dictū teſtm̄ eſſe vitiatū vel ſuſpectum ⁊ poſſe impugnari ⁊ ſic
iuramentū non trahitur ad incognita. l. fi. C. de nō nu. pc. ⁊. l. fi. qui ſa
tiſd. cog. c. cū inter. P. de renū. q2 rn̄deo ꝙ hoc allegare nō pōt cum
videať ſaltē in genere cogitaſſe ꝙ ɔ ea q̄ ipſe Calonicus aſſeuerat ni-
hil diceret nec faceret: ⁊ p ɔn̄s iurauit ꝙ non diceret nec faceret cōtra
illud ꝙ iā affirmauerat. ſ. ſer Joānē deceſſiſſe cū teſtō quo caſu exclu-
ditur a remedio ꝙ in ſpecie ignorauit ſibi competere ſicut ſi ſciuiſſet
hoc probať p ea q̄ no. voluit Barto. in. l. ij. C. de reſcin. ven. vbi dixit ꝙ
qn̄ minor iurauit non venire ɔ ɔctū excludiť a veniendo ɔ ɔctū etiā p
remedia q̄ ignorabat ſibi cōpetere puta per remediū reſtōnis in inte-
grū. vt q2 ignorabat ſe leſum ⁊ ſibi cōpetere beneficiū reſtōnis p. l. j. ⁊
18 auť. ſacrā. ſi aduer. ven. ⁊ rn̄det ad illud qd d2 † ꝙ iuramentū non exten-
ditur ad incogitata: q2 illud eſt verū qn̄ nō eſt cogitatū in ſpecie nec in
genere: ſecus ſi ſaltē cogitatū fuit generaliter p. l. ſub ptextu. la. ij. ⁊ q̄
ibi not. doct. C. de tranſac. Sed qn̄ qs iurat ſuper facto vr̄ iurare ſuper
omni iure deſcendente ex illo facto. l. duobus. §. ſi qs iurauerit. ff. de iu-
reiur. ⁊ ita ēt tenent Bar. Ange. Raph. ⁊ Ludo. roma. in. l. ſciendum.
de ver. ob. ⁊ Bart. Ful. ⁊ Paul. de ca. in. l. ſi duo patroni. §. idē iul. ff.
de iureiur. per illū tex. Bar. Ang. ⁊ Pau. de ca. in. d. auť. ſacrā. ⁊ Ar-
chi. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de pac. in. vj. ⁊ refert ⁊ ſequiť Bal. in. l. j. in fin. C. de
reb. cred. ⁊ Ang. in. d. l. ij. C. de reſcin. vē. ⁊. l. qui iure militari. de teſta.
mili. ⁊ Ant. de bu. in. c. ſi diligenti. de foro cōpe. circa. vj. col. in ver. fal
lit primo. ⁊ Pau. de ca. i. l. fi. §. fi. ff. ad vellcia. bene facit tex. in. c. ex re-
19 ſcripto. de iureiur. † vbi iurm̄ interpoſitū ſuper obligatione mulieris
excludit ipſam mulierē a beneficio ſenatuſconſulti velleiani abſqʒ ali-
qua certioratione ⁊ ſufficit ꝙ iurauerit nō cōtrauenire: ⁊ preſertim cū
dictus Calonicus iurando promiſerit non ɔuenire nō ſolū per benefi-
cium conceſſum minoribus: ſed etiam per beneficia conceſſa de iure cō-
muni qbuſcūqʒ: vt pʒ in fine dicti inſtrumēti. in ver. de iure cōi. hoc di-
co propter not. p gl. in. l. ij. C. de reſcin. ven. ⁊ in. c. penul. de empt. ⁊ vē.
❡ Quinimo ſm Pe. vt refert Cy. in. d. l. ij. in. vj. q. ⁊ ſeqť ibi Saly. et
etiam Ang. in. d. auť. ſacramenta, iuramentum preſtitū a minore ſim-
pliciter videať preſtitū ad excludendū eum nedū a beneficijs conceſſis
ipſis minoribus: ſed etiā maioribus: vt ibi pbant p plures rōnes licet
aliter voluerit glo. in. d. c. penul. ⁊ p ea que no. glo. in. d. l. ij. ⁊ in. d. c. pe-
nul. probať illud qd dixi qd videtur in genere cogitatū. nam ille gloſſ.
volunt ꝙ maior vendens rem minus dimidia iuſti pretij ſi iurat non
venire ɔ nō poterit vti remedio. d. l. ij. ⁊ tamen hoc intelligitur quādo
maior ignorabat ſibi cōpetere illud bn̄ficium: vt q2 ignorabat rem eſſe
venditam minus dimidia iuſti ptij: nā ſi ſciuiſſet tunc ēt ſine iuramen-
to non haberet locū remediū illius. l. ij. vt firmat Bar. ⁊ cōmuniter o-
mnes ibi. ⁊ Spec. in tit. de empt. ⁊ vendi. §. nūc dicendum eſt ⁊ reſtat.
verſ. quid ſi aliqs ſcienter. p. l. i. C. ſi maior fac. ⁊ per. l. q̄ritur. §. ſi ven
ditor. de edil. edi. ⁊ hoc tanto magis procedit in caſu noſtro. q2 in dicto
inſtrumento abſolutionis cōtinetur qd dictus Calonicus predicta di-
xit ⁊ fecit ex certa ſcientia que verba operanť vt nō poſſit opponi exce-
ptio erroris vt inqt Bar. in. l. ſed ⁊ ſi quis. §. fin. p illum tex. ff. ſi quis
cau. adeo qd tūc non ſufficeret probare rem aliter ſe habere. vt ibi dicit
Ang. ⁊ Fulg. ⁊ bene: q2 aľs iſta verba nihil operarenť. ⁊ not. Bart. in
l. ſi dari. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. fi. §. idē queſij. de condi. inde. ⁊ Bald. in
rubr. C. de cōfeſ. ⁊ in. l. mater. in. iij. colū. C. de rei ven. ⁊ in. l. ij. in. vij. q.
C. de reſcin.

C. de reſcin. ven. ergo ſi videť ſaltē in genere cogitaſſe de modis ⁊ re-
medijs que cōpetere poſſent ad dicēdū dictū teſtōrem nō deceſſiſſe cū
teſtō ⁊ ad impugnādū dictū teſtm̄ videť ꝙ non poſſit amplius illud
impugnare cū intelligatur illud approbaſſe. l. lʒ. cū gl. C. ad leg. cor. de
fal. l. fi. ff. de inof. teſt. ⁊ no. Bar. in. l. poſt legatū. in prin. ff. de his qui.
vt indi. ⁊ maxime ppter illa verba ex certa ſcia q̄ plurimū operantur
ad tollendū obiectionē erroris. vt dixi. ⁊ iſtud meo iudicio rebus ſtan-
tibus prout ſtant ſufficeret per ſe ſolū pro victoria huius cauſe habe-
bit ergo ſeruare dictū iuramentum dictus Calonicus p predicta maxi
me cuʒ ſeruari poſſit ſine interitu ſalutis eterne iuxta regulam canoni-
ſtarū poſitaʒ in. c. ſi vero. ⁊ in. c. cū contingat. de iureiu. ❡ Poſtremo
hoc cōprobať q2 verbo ferť ꝙ interrogationes eiuſdē notarij ſunt alie
vltime volūtates partim manu teſtōris ⁊ partim manu notarij prout
20 eſt in iſta † vnde in iſtis attendendus eſt ſtilus ⁊ conſuetudo notarij: vt
no. Bald. in. l. i. de emen. iuſti. C. ⁊ Saly. in. l. ɔctus de fide inſtr. in. vj.
q. ⁊ Spe. de inſtr. edi. §. oſtēſo v. qd ſi abbreuiatura. arg. l. qui ſemiſſes
ff. de vſur. l. vel vniuerſorum de pig. act. pro hoc optima glo. in auť. ad
hec. C. de fide inſtru. in verbo teſtimoniū. qū gl. dicit vel eo ipſo ꝙ talia
erant ſigna in eā qualia fieri ſolent manu notarij cōmētarienſis. ❡ Et
21 lʒ ex pdictis ſatis euidēs appareat reſpōſio † ad allegata in ɔriū tamē
magis ſpecialiter reſpondendo dico ꝙ non obſtat ꝙ ſcriptura ſit ma-
nu diuerſarū perſonaruʒ ⁊ ſic vr̄ ſuſpecta q2 rn̄deri pōt multipliciter.
primo ꝙ illud ſit verū qn̄ notari⁹ atteſtareť ſe totū ſcripſiſſe ⁊ appa-
reat eſſe de diuerſa manu. vt pbať in. c. inter dilectos. ⁊ ibi hoc notant
doc. extra de fide inſtru. vbi dicit ibi Anto. de but. circa. vij. col. quē etiā
ibi ſequiť Joan. de imo. qd p illū tex. a ɔrio ſenſu probať ꝙ vbi nota-
rius atteſtareť ꝙ ſcriptura eſſet de alia manu nō redderetur ſuſpecta.
ſed paria ſunt notariū in fine inſtrī aliquid atteſtari circa additiones
⁊ cancellationes inſtrī ⁊ ſimilia vel illud ex inſpectione euidenter ap-
parere. vt no. Bar. in. l. fi. in. ij. col. C. de edic. diui adri. tol. p ibi not. per
glo. in verb. prima figura. res em̄ que de ſe euidenter ptʒ non eget alia
atteſtatione. l. j. in fi. ff. de dote preleg. l. cuʒ ſeruo. §. j. ff. de ɔhen. emp.
ergo cū euidenter appareat vt preſupponiť ꝙ illa ſcriptura eſt diuer-
ſa manu q2 vna eſt de manu teſtatoris: alia de manu notarij non fuit
neceſſariū teſtimoniū notarij preſertiʒ cū illa que eſt de manu teſtato-
ris ſit in medio ſcripture ipſius notarij ⁊ ſic non pt dici ꝙ fuerit addi-
tū p aliū poſtq̄ notarius fuit rogatus de actu. reddereť etiaʒ ſupecta
ſcriptura pp diuerſitatem manus qn̄ appareret ꝙ ſcriptura fuiſſet ra-
ſa vel cācellata ⁊ ſupra raſuram vel cācellationem eſſet alia manu ſcri-
ptum. nā iſta redderēt ſcripturā ſuſpectā. ita loquitur gloſſ. in. d. l. fi. in
verb. prima figura. ⁊ ibi doc. ⁊ in. d. c. cum venerabilis. ⁊ Bal. in. d. l. ſi
vnus. ⁊ Ant. de bu. in. d. c. ex lr̄is. vel ſi eſſet in margine. vt dicit bald.
in. d. l. noſtrā. vel pōt rn̄deri ꝙ ſcriptura redditur ſuſpecta. ſ. in ea pte
que eſt ſcripta de alia manu q̄ notarij q2 qn̄ defectus non eſt circa ea
que cōcernūt ſubſtātiā totius inſtrī: vt q2 nō eſt circa diē vel indictio-
nē ⁊ ſimilia nō reddunť per hoc ſuſpecte relique partes inſtrumenti:
vt probaui. ſ. in ſcđo argumento. adduco pro validitate teſtamenti et
ſcripture. vel pōt reſponderi ꝙ veritas fuit ꝙ omnia illa proceſſerunt
de volūtate teſtōris que ſunt ibi ſcripta. ⁊ qd de oibus ibi ſcriptis fuit
rogatus notarius adeo ꝙ ſer Joānes deceſſit teſtatus: vt pbať ex cō-
feſſione ppria dicti Calonici facta ex certa ſcia de q̄ua in inſtrō dicte
abſolutionis. vt plene deduxi in. viij. argumento adducto ɔ Calonicū.
⁊ iſta vltima rn̄ſio pōt adduci pro reſponſione ad omnia argumenta
22 in ɔriū adducta. ❡ Non obſt. † ꝙ ſcđo dicebatur cācellationes redde-
re ſuſpectam ſcripturam: q2 reſpondeo ꝙ ille cancellationes que ſunt
circa relicta particularia non reddūt ſuſpectam inſtitutionem vniuer-
ſalem de qua queritur ⁊ ſatis eſt ꝙ illa valeat vel preſumunť facte il-
le cācellationes de voluntate teſtatoris preſertim cū accedāt preſum-
ptiones ⁊ cōiecture de quibus. ſ. dixi has rationes ⁊ alias plures de-
duxi ⁊ pbaui. ſ. in. ij. iij. iiij. vj. vij. ⁊ vltimo argumentis. ⁊ ita intelligi-
tur qd no. Bar. in. l. ij. §. ij. ff. quēad. teſta. aper. ❡ Et codeʒ modo ap-
23 pareret reſponſum ad tertium argumentū dum dicebať † ꝙ reperieba-
tur in dicta nota aliquid in margine ſcriptum: q2 dato ꝙ ſcriptura in
eo ꝙ eſſet ſcriptum in margine reddereť ſuſpecta nō tñ in alijs. vel da
to ꝙ opinio Jo. an. in. d. §. oſtēſo. procedat dū vult ꝙ nō debeat attē-
di illud qd eſt in margine ſcriptum: quia nō valeat cū nō habeat diem
⁊ ſolēnitatē inſtrī tñ neqʒ Jo. an. neqʒ alij dicūt ꝙ ex hoc vitieť inſtrm̄
quinimo dixit Bald. in. l. labeo. §. j. ff. de pac. ⁊ in rub. C. de fi. inſtru. in
xiij. col. in ver. modo hic incidit qd. ⁊ in. l. noſtrā. C. de teſta. ꝙ ſi appa-
reat ꝙ additiones facte in margine ſint manu notarij valebit: quia in
telligitur habere diē ⁊ ſolēnitates inſtrumenti. per. l. ſi quis ex argēta-
rijs. §. ſi initiū. ff. de eden. valeat ergo vel nō valeat illud quod eſt ad-
ditum in margine de hoc non curat heres inſtitutus ſatis eſt ꝙ oēs te-
nent ꝙ per illud non vitianť reliqua. vt ēt firmat Bald. in. l. ea que. C.
24 cōmi. vel epi. ❡ Non obſtat † Quartū argumētū dū dicebať ꝙ teſta-
mentum dʒ eſſe ſcriptū manu notarij taʒ de iure cōi q̄ ex forma ſtatu-
ti ſaltem quo ad ſubſtantiam ipſius teſtamenti ⁊ quo ad annum: men-
ſem: diem: locum ⁊ teſtes q2 rn̄deo ꝙ ſcriptura habet de manu nota-
rij diem: annū: menſem: locū ⁊ teſtes. ⁊ etiā ſubſtantialia ipſius teſta-
menti. ſ. inſtitutiones heredum ⁊ etiā clauſulā codicillarē: ergo ſaltem
quo ad ea que ſunt ibi ſcripta manu tabellionis debet valere ſcriptura
teſtamenti. item rn̄deo ꝙ lʒ ſcriptura teſtamenti non ſit ſcripta manu
notarij ſi tñ habet ſubſcriptionem vt ſubnotationem manu notarij eo
modo quo hʒ iſta ſufficit vt probaui. ſ. in quinto argumento pro quo
vltra ibi allegata facit ꝙ ille qui ſe ſubſcribit in inſtrō videť totum in-
ſtrumentum ſcripſiſſe. ita inqt Bal. in auť. ɔ q propriā. C. de nō num.
pecu. in. ij. col. allegat tex. in. l. cum antiquitas. §. fin. C. de teſta. ⁊ not.
Ang. ⁊ Jo. de Jmo. in. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogonus. de vbo fa-
cit qd no. Bar. in. l. emptor. §. lucius. p illum tex. ff. de pac. ⁊ hoc epiſe
tenuit do. Car. in. c. cū. P. tabellio. de fide inſtru. quem refert ⁊ ſequiť
do. Abb. modernus in. c. inter dilectos. eo. titu. volentes ꝙ lʒ notarius
de actu rogatus non ſcripſerit notā p ſe ſed per alium valeat. vt proba
tur in. d. c. inter dilectos. a ɔrio ſenſu dum tex. ibi vult ꝙ ſcriptura ibi
reddatur ſuſpecta q2 inſtrm̄ erat de manu alterius quam eſſet ſubſcri-
ptio notarij ⁊ notarius in ſubſcriptione aſſerebat inſtrm̄ eſſe ſcriptum
manu ſua ergo a ɔrio ſenſu ſi notarius non ita aſſeruiſſet innuit quod
nō vitiaretur. pro hoc ēt allegāt tex. xij. q. ij. cū redēptor. ⁊ text. i. §. his.
in auť. de inſtru. cau. ⁊ fide. ⁊ p hoc adducūt rōnem q2 induſtria tabel-
lionis non eligitur in ſcribendo ſed vt det fidē geſtis quā ſatis preſtat
in ſe ſubſcribendo ⁊ rn̄dēt ad. §. nos aūt. in auť. de tabel. qd cōſidera-
ta mente illius tex. potius facit pro iſta opi. q̄ cōtra. nā emanauit ibi il
la prouiſio q2 ille qui rogabatur non audiebat verba ɔhentium ſʒ alij
committebat ⁊ ipſe poſtea ſe ſubſcribebat: ſecus ergo ſi ipſe rogatus
fuit preſens ⁊ poſtea ſcribat per alium ⁊ in fine ſe ſubſcribat. vt in. c.
mulieres. de ſen. excō. ⁊ in regula qui p aliū. de reg. iur. in. vj. ⁊ ita etiam
vr̄ tenere do. Car. in. c. fi. de offi. dele. ⁊ Pe. de anch. in cōſi. ccxl. ſ. rela
25 to in quinto argumento. ❡ † Non obſtat quintū argumentū ſcʒ ꝙ ſcri
ptura notarij vt fidē faciat debeat eſſe ſubſcripta q2 rn̄deo ꝙ ſtatutum
de quo. ſ. prouidet ꝙ iſte defectus non vitiat. ❡ Preterea dato qd
inſtrm̄ publicum ⁊ autenticum ſumptum ex protocollo debeat habere
ſubſcriptionem notarij: vt loquuntur allegata in ɔrium: tñ ſecus eſt in
ipſa originali nota vel protocollo. vt pbaui. ſ. in. j. arg. adducto contra
Calonicum ⁊ ſatis eſt quod ipſa imbreuiatura reperta ſit inter roga-
tiones notarij ⁊ habeat illa verba manu notarij actum in tali loco corā
26 talibus teſtibus. vt dixi. ſ. in. v. ⁊. vj. arg. ❡ Ultimo non obſtat † quod
non appeat ex dicta nota teſtes ⁊ notariuʒ nō fuiſſet rogatos q2 rn̄deo
ꝙ ɔrium apparet ex illis verbis veʒ preſentibus magiſtro tali ⁊ tali te
ſtibus ⁊c. q2 illa dictio ⁊c. importat ꝙ fuerunt rogati. ita inqt Bald.
in. l. hac cōſultiſſima. i prin. C. de teſt. cū quo ibi ēt tranſeūt moder. ar-
gumento. l. gallus. §. j. cū ſi. de lib. ⁊ poſt. Iteʒ cū in dicta ſcriptura ſint
dicta verba actum in tali loco denotat actū ⁊ teſtm̄ fuiſſe pfectuʒ ⁊ pu-
blicatum. vt no. Bal. in auť. qd ſine. C. de teſta. ⁊ dixi. ſ. in. v. ⁊. vj. argu
mento. ſed ita eſt quod vbicūqʒ ex verbis notarij apparet eum publi-
caſſe actum ⁊ ſcripturā preſumiť fuiſſe rogatus de actu. vt firmat bar.
in. l. ſciendum. de verbo per rationes. de quibus ibi per euʒ. ⁊ ſequtur
eum Ang. ibi in repe. in. vij. col. ⁊ Ant. de bu. in. c. i. de fide inſtr. quin-
imo glo. in auť. de tabel. poſt prin. ⁊ ibi etiam Jaco. de bel. ⁊ Bald. in
rub. C. de fide inſtru. in. v. colū. ⁊ bal. in. l. i. in prin. de here. inſti. ⁊ in. l.
j. in pe. charta. C. de fide inſtru. ⁊ iur. haſt. fiſ. lib. x. ⁊ Ang. in. d. auť. de
tabel. in prin. volunt quod notarius in dubio preſumatur rogatus
nec in hoc opus eſt diſputandum quia noſtro contradicit ꝙ quando
ſunt appoſita verba importantia publicationem vt in caſu noſtro pre
ſumatur rogatus. ❡ Ex quibus ɔcludo dictū Calonicū agentē vt hr̄s
abinteſtato obtinere non poſſe. ❡ Et ita dico ⁊ conſulo ego Alexan.
Tarta. de imo. vtriuſqʒ iur. doc.

❡ Summarium ſuper conſilio. xv.

1 Ubi ex ɔctu per me tecum celebratum tranſit in te vtilis actio ⁊ penes me remanet directa non poſſum amplius cedendo alteri transferre vtilem.

2 Ubi habens actiones vtiles ⁊ directas veniunt ad conflictum ſi tendant ad eundem effectum ⁊ vtiles ſint cauſate ex ɔctu in cuius perſona erant directe perferuntur vtiles. ⁊ nu. 3.

4 Ubi ſententia condemnatoria eſt lata in quantitate pecunie ſi tractatur de exequendo ſn̄iam in bonis auditur tertius volens impedire executionis ſententiam.

❡ Conſilium. xv.

❡ Habens vtiles actiones pferť habēti directas vel earū exercitiū in cuius fauorem lata eſt ſn̄ia ɔ debitorem ſi ante executionē denūciauerio debitori ne ſoluat habenti directas actiones.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio viſo ⁊ conſiderato themate mihi tranſmiſſo. ⁊ his que eleganter ad propoſitam qōnem allegata fuerunt p clariſſimum dn̄m aduocatū dictorum priorum creditoruʒ dicti. M. omiſſis nō neceſſarijs puto breuiter de iure verum eſſe dictos creditores potuiſſe ⁊ poſſe inhibere dicto. L. debitori quōdam. d. M. ne ſoluat dicto. P. ceſſionario ⁊ cauſam habēti ab herede. d. M. ⁊ poſ-
ſe impedire ne in fauorem dicti. P. fiat executio ſn̄ie contra dictum L. ⁊ per conſequens dictum. L. non debere ſoluere. d. P. Sed dictis prioribus creditoribus prefati. M. ad quod oſtendendum preſuppo-

1 no. † ꝙ quoties ex ↄ̃ctu ꝑ me tecũ celebrato tranſit in te vtilis actio et
penes me remanet directa non poſſum amplius cedendo alteri tranſ-
ferre vtilẽ: ſed ſolũ poſſum trãſferre exercitiũ directe actionis in aliuȝ
tanq̃ȝ in ſimplicẽ ꝓcuratorẽ meũ vel etiã tãq̃ȝ in ꝓcuratorẽ in rẽ ſuam
ſi volo hãc trãſlationẽ ad cõmodũ ſuũ facere. ita ꝓbat̃ ꝑ tex. ſing. cum
ibi no. ꝑ Bar. ita ibi volẽtẽ ⁊ quem oẽs alij ibi ſequunt̃ in. l. non quo-
cũq̃ȝ. §. qui caiũ. de leg. j. ⁊ per no. in. l. ex aſſe. ff. ad treb. cũ alijs allega-
tis ꝑ Bar. ⁊ alios in. d. §. qui caiuȝ. ⁊ idẽ no. Bal. in. l. j. in pe. col. C. de
act. ⁊ obli. ⁊ expreſſius ac plenius ibi Saly. in. xix. q. ⁊ no. Bald. in. l.
heredẽ. C. de her. vel act. ⁊ in. l. iij. C. de noua. ⁊ ꝑ Spe. ⁊ io. an. in tit. de
ceſ. act. §. j. ver. qd ſi habẽs directam. Ex quo infert̃ ꝙ cuȝ per ↄ̃ctus ⁊
obligationes factas ꝑ. d. M. cuȝ dictis ſuis creditoribus quibus ob-
ligauit oĩa ſua bona ⁊ iura pñtia ⁊ futura fuit acquiſita ⁊ tranſlata in
dictos creditores vtilis actio ↄ̃ dictum. L. debitorem. d. M. ⁊ directa
tm̃ remãſit penes. d. M. l. nomẽ. cũ ibi no. C. q̃ res pig. obli. poſ. l. ſi cõ
uenerit. la. ij. ff. de pig. act. ⁊ ibi no. ergo heres. d. M. nõ potuit ceden-
do dicto. P. transferre in eũ vtiles actiões ↄ̃ dictũ. L. ſed ſolũ exerci-
2 tium directaruȝ. ¶ Scdo preſuppono † ꝙ quoties veniunt ad confli-
ctum habẽs vtiles actiones ⁊ habẽs directas tẽdẽtes ad eundem effe-
ctum ad quẽ tendunt vtiles: vt in caſu noſtro: tunc ſi vtiles cauſate ſunt
ex ↄ̃ctu eius in cuius perſona erant vel repreſentabãtur directam pre-
fertur habens vtiles. l. procur. in rẽ ſuam. ⁊ ibi no. doc. ff. de procur. et
probatur in. l. iij. C. de noua. ⁊ no. in. c. cõſtitutus. de procur. quicquid
dixerit ibi gloſſ. in. d. l. iij. in verbo denuntiauerit quam ibi reprobant
Pe. Cy. Bar. Ang. Saly. ⁊ Fulg. ⁊ magis cõiter ſcribẽtes ibi: ꝑ illã
l. iij. vbi tex. nõ dicit illud ad qđ alleg. ꝑ glo. ibi: ita ẽt vult Spec. ⁊ Jo.
an. in. d. ti. de ceſ. act. §. j. ver. qd ſi habens directã. ⁊ in ꝓpoſito noſtro
no. ⁊ firmat Cy. Bart. ⁊ Saly. in. d. l. nomẽ. ad fin. ꝑ. d. l. ſi conuenerit
in. j. reſponſo. ⁊ ꝑ. l. j. §. qui ſupficiẽ. ff. de ſuperfi. ⁊ fortificabit̃ ex ſtatim
3 dicendis. ¶ Tertio preſuppono ꝙ † nedũ habẽti directas vel earum
exercitiũ ꝑfert̃ habẽs vtiles qñ ſimul cõcurrunt: ſed ẽt ꝑfert̃ q̃cũq̃ȝ ha-
bẽs directas iam obtinuiſſet ꝑ ſe ſñiam dummodo non ſit facta exe-
cutio ſeu exactio. nã ẽt tũc hñs vtiles prefert̃ dũmodo hñs vtiles ante
dictã executionẽ faciat alterũ illorũ triũ q̃ ponuntur in. d. l. iij. ſ. vel li-
tẽ cõteſtet̃ ↄ̃ illũ cõtra quẽ hȝ vtiles vel partẽ debiti ab eo recipiat vel
ſibi denuntiet ne ſoluat hñti directas: eo q2 ipſe hȝ vtiles actiones ſi-
bi queſitas ex tali cã faciendo ẽi notitiam de iure ſuo. iuxta. d. l. nomen.
⁊ que no. Bar. ⁊ Ang. in. l. j. in prin. in. xj. q. ff. de no. ope. ita probatur
ex no. per glo. in. d. l. iij. C. de noua. in ver. eo modo. dũ gl. dixit. ſ. exigẽ
do vel idẽ demũ exactione facta ꝙ videt̃ verius ⁊ ſic vult illa glo. cum
tex. ꝙ hñs directas ſolũ põt excludere hñtẽ vtiles qñ actualiter iam
exegit ⁊ percepit debitũ a debitore. vñ dicit ibi Ful. ꝙ procurator ĩ rẽ
ſuã ſeu hñs vtiles ſi ſupueniat poſt litẽ cõteſtatã ꝑ habẽtẽ directas vł
ẽt poſt latã ſñiam in fauorẽ habẽtis directas impediret habẽtem di-
rectas dũmõ nõdũ exegerit habens directas. ita dicit eſſe de mente il-
lius glo. ⁊ dicit ipſe hoc eſſe ſingulare. ⁊ qđ doc. ad hoc non aduertunt
nec ad hoc illam glo. ponderant. ⁊ pro hoc ipſe adducit text. in. d. l. ꝓ-
curatore. ibi dum tex. dicit vel pecuniã ſuſcipiẽdam. Et ex hoc appa-
ret ꝙ gl. in. d. v̓bo eo mõ ſenſit ↄ̃ ei⁹ ꝙ dixerat glo. precedẽs. in ver. de-
nũtiauerit. dum querit quid ſi ſimul veniãt habẽs directas ⁊ habens
vtiles. ⁊ ibi tenet ꝙ preferatur habens directas ⁊ male. ⁊ in hoc cõiter
dãnat̃ illa glo. vt dixi. ſ. ⁊ illi cõi opinioni vł̃ adherere alia glo. in ver.
eo modo vt ẽt dicit Rapha. ibi. ad hoc ẽt illã glo. ponderauit ibi Sa-
ly. dũ dicit ꝙ ſolũ facta exactione ꝑ habẽtẽ directas impeditur habẽs
vtiles exigere. ꝑ no. ꝑ glo. in. d. verbo eo modo ⁊ dicit hoc probari q2
qualitas iuncta verbo intelligit̃ ſm tẽpus verbi. l. in delictis. §. ſi ex-
traneus. de nora. l. titius. de teſta. mil. ſed tex. in. d. l. iij. dicit ꝙ exigere
vetatur habẽs directas anteq̃ȝ habẽs vtiles fuerit litẽ cõteſt. vel denũ
tiauerit vel partẽ debiti percepit igit̃ quodcũq̃ȝ iſtorũ trium interue-
nerit ante exactionẽ factã ſufficit ad impediendum exactionem ceden-
tis. ¶ Ex his infert̃ euidens deciſio queſtionis noſtre q2 infertur qđ
aut dictus. P. intentauit vtiles actiones ⁊ illas certe intentauit de fa
cto non de iure q2 ſibi nõ cõpetebãt. vt probaui. ⁊ q̃cũq̃ȝ ſententia pro
d. P. lata eſſet contra. d. L. ſuper dictis vtilibus actionibus intenta-
tis illa ſententia non potuit ad preiudicium tertij. i. dictorum credito-
rum operari quod. d. P. cenſeretur habere vtiles actiones quas de iu
re non habebat. l. ij. C. qui. res iud. non no. c. q̃cũq̃ȝ. de re iudi. Aut in-
tentauit directas quod facere potuit nomen cedentis. iuxta. l. plane. ff.
fami. erciſ. l. emptor. cum ibi not. C. de hered. vel act. vendi. ⁊ plene per
doc. in. l. qui ſtipendia. C. de procur. cũ vulg. ⁊ tunc cõſtat quod ſi dicti
creditores habẽtes vtiles denũtiauerunt predicto. L. debitori ne ſol-
uat non poteſt amplius. d. P. exigere adiecto. L. nec. d. L. debet ei ſol
uere etiam ſi dicta denuntiatio ⁊ notificatio facta fuerit per dictos cre-
ditores poſt ſententiam latam ↄ̃ dictum. L. in fauorem. d. P. etiam
ſi in rem iudicatam trãſiuit dummodo nõ eſſet facta executio tempore
denuntiationis vt preſupponitur. ⁊ per hec ptȝ ꝙ nõ oportet aggredi
illum articulum an tertius comparens in iudicio poſt ſententiam que
in rem iudi. tran ſiuit poſſit impedire executionem ſententie quia in ca-
ſu noſtro etiam ſimplex denuntiatio impedit habentem directas vel
earũ exercitiũ peruenire ad executionem ſententie. per. d. l. iij. cũ ibi no.

tamen etiam ſi velimus adherere his que concluduntur in illo articu
lo quando comparet tertius ad impediendã executionẽ ſententie con-
ſtat quod etiam dicti creditores comparentes ad illã impediẽdã poſ-
4 ſunt illã impedire † q2 communes ſunt cõcluſiones vt etiã pegre tactũ
eſt per dictum aduocatum dictorum creditorum. qđ qñ ſententia con-
demnatoria lata eſt a quãtitate pecunie ⁊ poſteã tractat̃ de exequendo
ſententiam in bonis auditur tertius volens impedire executionis ſen-
tentiam ſi docet de iure ſuo. vt. l. a diuo pio. §. ſi ſuper. ⁊ ibi hoc firmat
Bar. ⁊ cõiter alij. ff. de re iudi. ⁊. l. ob maritorũ. cum glo. ⁊ ibi no. doc.
C. ne vxor pro mari. l. j. C. de priuile. fiſ. ⁊ notat Inno. ⁊ communiter
alij in. c. veniens. el. ij. de teſti. ⁊ Bald. in. l. conſentaneuȝ. in. iij. colum.
C. quomodo ⁊ qñ iud. ⁊ in. l. pe. ff. de peti. here. ⁊ doc. maxime Jo. de
imo. in. l. a ſñia. in prin. in. v. col. ff. de appel. ergo ſi dictus. P. q obti-
nuit condẽnari. d. L. in pecunia tentet facere executionem in ſpẽ ⁊ bo-
nis. d. L. poſſunt dicti creditores ſe opponere ⁊ allegare quod in illis
rebus habent in effectu ius pignoris quod habebat. d. M. q obliga-
uerat ei oĩa bona ⁊ iura ſm quod declarat Salyc. in. d. l. nomen. ⁊ in. l.
ij. C. quãdo fiſ. vel priua. ⁊ Jo. an. in ti. de oblig. ⁊ ſolu. in rub. in addi.
Spe. in ver. ſed pone ⁊c. circa. iij. col. ⁊ qđ eorum ius eſt potentius iure
qđ hȝ dict⁹. P. tũ per ea q̃ habent̃ in. d. l. iij. C. de noua. vt. ſ. declara-
ui. tũ etiã q2 tale ius pignoris qđ cõpetebat dic. d. M. prius fuit in ef-
fectu q̃ſitum dictis creditoribus ⁊ eis obligatum q̃ȝ fuerit acquiſitum
d. P. ⁊ ſic potiores debent eſſe cõditiões dicti creditoris. q̃ȝ. d. P. cũ
dicti creditores prius habuerunt ius ⁊ cãm a. d. P. ad hoc. l. quoties
C. de rei vend. in rõne ſui. ⁊ ĩ. l. in operis. cũ ſi. ff. loca. Fateor tutiora eſ-
ſe priora fundamenta. ¶ Et ꝑ hec apparet nõ obſtare id qđ habetur
in. l. is a quo. ff. de rei ven. ⁊. l. penul. ff. de peti. here. q2 illa loquuntur
qñ fiebat executio in eadem re ⁊ ſpecie in qua lata erat ſñia ſed in caſu
nrõ ſecus vt diſtinguit Bart. in. d. §. ſi ſuper. ⁊ alij in locis. ſ. alleg. ⁊
Bal. ẽt in. d. l. pe. Nec predictis etiam hȝ obſtare ſi diceret̃ ꝙ nullum
ius competit dictis creditoribus ↄ̃ ſuum nomen debitoris ⁊ eius bona
niſi prius facta excuſſione bonoruȝ. d. M. debitoris principalis. iuxta
ea que habentur in aut̃. ſed hodie. C. de act. ⁊ ob. ⁊ in. §. ſed neq̃ȝ. in aut̃.
5 de fideiuſ. † q2 ſm veram ⁊ magis cõeȝ opinionẽ qñ tractat̃ ꝙ creditor
creditoris exigat nomen debitoris ſibi expreſſe obligatuȝ nõ requirit̃
excuſſio q2 ſumus in iure antiquo. l. aduerſus. ⁊. l. ſi. C. de act. ⁊ obl. ⁊. d.
l. ſi conuenerit. in prin. ita tenet Spe. ⁊ Joan. and. in tit. de procur. §. ſi.
ver. ſed qd ſi mihi obligaſti nomen. ⁊ reſpondent ad. d. aut̃. ſed hodie.
quod loquit̃ in re corporali obligata que poſſidet̃ nõ in corporali que
non poſſidetur prout eſt nomẽ debitoris. l. iij. in prin. ff. de acquir. poſ.
l. ſi ſeruus. §. incorporales. ff. de acquiren. rerum do. Nec ad hoc ſm
eos obſtat tex. in. d. §. ſed neq̃ȝ. in ver. idem eſt dicere: vbi etiam anq̃ȝ
agatur perſonali actione contra fideiuſſorem vel alium ſponſoreȝ opȝ
facere excuſſionem ↄ̃ principalem: ita ergo anteq̃ȝ agatur vtili actione
perſonali ↄ̃ nomen debitoris debet fieri excuſſio contra principalem q2
reſpondetur ꝙ ibi loquitur in fideiuſſoribus vel alijs ſponſoribus aut
cõnſtitutoribus obligatis pro principalibus nos non loquimur in fi
deiuſſore: ergo ille tex. qui eſt correctorius iuris antiqui non debet ex-
tendi ad alium caſum etiam ex identitate rationis. l. precipimus ad
fin. C. de ap. no. in aut̃. quas actiones. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ in. l. tam is.
§. j. ff. de dona. cauſa mor. ita etiam tenet Jac. de are. Ja. de bel. Jaco.
but. Ray. Bar. ⁊ Ang. in. d. l. nomen. ⁊ dicit ibi Ray. ꝙ ita tenet tot⁹
mundus. ⁊ ita etiam tenet Barto. in. d. l. ſi conuenerit. in princi. ff. de
pig. actio. vbi etiaȝ refert ita tenere Jac. baldui. Odof. Alber. papien-
ſem. ⁊ Nic. de math. ⁊ allegat Barto. ibi bonam rationem. ⁊ cum eo
tranſit etiam ibi Rapha. Fulg. ⁊ idem tenet Jmo. in. l. iul. §. j. de ver.
obli. Pro hoc facit q2 dictus. M. qui obligauit nomen debitoris di-
citur large poſſidere ipſum nomen debitoris: vt no. glo. in. l. regulari-
ter. ff. de peti. here. merito cum tractetur de his q̃ poſſidentur ſeu qua
ſi poſſidentur per debitorem principaleȝ non eſt opus excuſſione que
ſolum requirit̃ qñ creditor vult manus porrigere ad ea que non poſ-
ſidentur per debitorem principalem. in aut̃. hoc ſi debitor. C. de pig.
Alie poſſent rationes adduci que adducuntur per Cy. in. d. l. nomen
vbi etiam reſpondet ad contraria: ſed non expedit q2 ſupiores ratio-
nes ſufficiunt. ⁊ lȝ Bald. ⁊ Salyc. in. l. ij. C. quando fiſ. vel priua. ⁊ in
d. l. nomen. ⁊ Bald. in. l. heredem. C. de heredi. act. tenuerint ꝙ requi
ratur excuſſio per. l. j. de conuen. fiſ. debi. lib. x. ſm vnam lecturam ta-
men illa lex non vrget propter varietatem lecturarum vt etiam firmat
Saly. facit quod no. Bar. in. l. in ambiguo. ff. de reb. dub. vel poteſt
rñderi quod illa lex loquit̃ in hypotheca tacita inducta de iure ſpecia
li prout dixit Cy. in. d. l. nomen. reſpondendo ad. d. l. heredem. C. de
heredi. act. Nos autem loquimur in expreſſa obligatione inducta iu-
re communi ex conuentione partiũ. Saly. vero ſe fundat per tex. in. d.
§. ſed neq̃ȝ. ver. idem eſt. ad quem tex. rñdi. ſ. ⁊ ad illũ rñdet Spe. in lo-
co. ſ. alleg. ¶ Ex quib⁹ cõcludo: vt. ſ. dictũ. L. nõ debere ſoluere dicto
P. ſed dictis creditoribus ⁊ non eſſe procedendum ad executionẽ ſen-
tentie ↄ̃. d. L. in fauorem dicti. P. rationibus ⁊ iuribus preſertim ſu-
perius allegatis. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xvj.

1 ☞ Ubi in ſubſtitutione ſunt prio nominati filij teſtatoris ⁊ ſcđo
loco

loco nepotes teſtatoris intelliguntur primo nominati qui ſunt de nu-
mero filiorum.
2 An donata alicui in cõione degenti veniant diuidenda.
3 Patruus conuertens pecunias cõmunes in vſus proprios nepos po
4 teſt recuperare ab eo omne intereſſe occurrens.
Ubi duo ſunt fratres vel ſocij ſi vni eorum fuerit aliquid donatum in-
telligitur donatum illi ſoli de per ſe.

¶ Conſilium. xvj.

¶ De ſubſtitutione in qua teſtãtor ſubſtituit filio predecedenti alios fi-
lios ſuperſtites vel eorũ liberos. An donec extat vnus filius excludã-
tur nepotes a ſubſtitutione. ¶ Et quid ſi filius q ſupeſt nõ erat frater
vtrinq̃ȝ coniunctus defuncto: ſed nepotes erant nati ex vtrinq̃ȝ ↄ̃iũcto.
Item de materia patrui ⁊ nepotis ſimul habitantiũ: an obuẽnta vni
debeant communicari. ⁊c.

Redemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio. Uiſo teſtõ Albertini ⁊ narratiõe facti de qua
in themate ſupra ſcripto omiſſo multiloquio puto breui-
1 ter veram eſſe concluſionem † ꝙ in in portionibus hereditatis in qui-
bus fuerunt inſtituti Boninus Pinus andreas ⁊ Franciſcus mor-
tui poſtea maiores. xxv. anñ. ab inteſtato ⁊ ſine filijs debeat ex ſubſtitu
tione admitti dictus Chriſtophorus frater vtrinq̃ȝ coniunctus dicti
Franciſci ⁊ frater ex latere patris tantum dictorum Bonini Pini ⁊
Andree. ⁊ non vocari ad dictam ſubſtitutionem prefatum Joannem
baptiſtam filium dicti Antonij fratris vtrinq̃ȝ coniuncti dictorum
Bonini Pini ⁊ Andree preterq̃ȝ pro vna quinta parte portionis
Bonini que fuit ex cauſa dicte ſubſtitutionis delata. d. Antonio qui
viuebat tempore quo euenit caſus ſubſtitutionis in perſona dicti Bo
nini decedentis ſine liberis qui antonius hoc ius fideicommiſſarie ſub
ſtitutionis tranſmiſit ad dictum Joannem baptiſtam filium ⁊ heredẽ
ſuum etiam dato quod Antonius deceſſerit ante factam ſibi reſtitu-
tionem fideicõmiſ. vt in. l. cogi. §. idẽ Metianus. ⁊. l. ſi eius. §. ſi quis
rogatus. in fin. ⁊. l. poſtulãte. ff. ad trebel. l. iij. C. de fideicommiſ. ⁊ ple-
ne per docto. in. l. cum filio. de leg. j. ⁊ Cyn. in. l. j. in. ij. oppo. C. commu.
de leg. Et quod dictus Chriſtophorus in ſubſtitutione preferatur di
cto Joanni Baptiſte patet ex verbis teſtamenti quia teſtator vniuer
ſales heredes inſtituit equaliter Antonium Boninum Andream
Franciſcum ⁊ Chriſtophorum. ⁊ ſi aliquis eorũ decederet in pupillari
etate vel poſtea quandocunq̃ȝ ſine filijs ſubſtituit ſuperuiuentes eius
filios maſculos vel filios ipſorum in ſtirpes ⁊ non in capita pupilla-
riter ⁊ per fideicommiſſum ſine detractione alicuius legitime vel tre-
bellianice nam ad ſubſtitutionem fuerunt ex ordine ſcripture primo
nominati filij teſtatoris ſuperuiuentes ⁊ ſecundo loco per diſiuncti-
uam vel fuerunt nominati nepotes teſtatoris ſequitur quod intelligũ
tur primo vocati illi qui ſunt de numero filiorum teſtatoris ⁊ illis ex-
tantibus non admittuntur illi qui ſunt de numero nepotum. vt eſt ca-
ſus in. l. heredes mei. §. fin. ⁊ ibi not. ff. ad trebel. ⁊ in. l. cum pater. §. pe.
de leg. ij. bene faciunt no. in. l. gallus. §. quidam de lib. ⁊ poſthu. ⁊ in. l.
cum quidam. C. de ver. ſig. ⁊ in. l. ſi is qui ducẽta. §. vtrum. de reb. dub.
Et dictum ius fideicommiſſarie non tranſmiſit Antonius ad dictum
Joannem Baptiſtam filium ⁊ heredem ſuum pro portionibus illo-
rum in quorum perſona nondum euenerat caſus ſubſtitutionis tempo
re quo deceſſit dictus Antonius. vt in. l. ſi in perſonam. C. de fideicom.
⁊. l. heredes mei. §. cum ita. ad treb. l. cum pater. §. hereditatem. de leg.
ij. ⁊ not. glo. ⁊ docto. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. reprobata
glo. in. l. is cui de actio. ⁊ obl. que ab omnibus ibi dãnat̃. ⁊ per Bal. in
d. l. ſi in perſonã. ⁊ in. l. j. in prin. C. vt actio. ab here. ⁊ in. l. vnica. §. ſin-
autem aliquid ſub cõditione. C. de cadu. tol. ꝑ illũ tex. ⁊ in. l. ſi pater. in
iiij. q. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ ĩ. c. j. qui ſuc. tene. ⁊ no. etiam Bar. in. l. j. ff. de
lega. j. Et ſi qua difficultas adduci poterat etiaȝ hoc vł̃ ꝙ illa eſſet ex
eo ꝙ dictus Joannes baptiſta erat natus ex Antonio vtrinq̃ȝ coniun
cto dictorum Bonini Andree ⁊ Pini. ſed dict⁹ Chriſtophorus erat
tm̃ ex latere patris coniunctus vñ videbat̃ obſtare id qđ not. Dy. in. l.
cohere. §. qui diſcretas. ff. de vulg. ⁊ pup. vbi concludit ꝙ ſi quidam
habebat duos filios ex prima vxore ⁊ duos ex ſecunda ⁊ eos inſtituit
⁊ inuicem ſubſtituit ⁊ in perſona vnius euenit caſus ſubſtitutionis ꝙ
admittitur ſolũ ille qui erat vtrinq̃ȝ coniunctus. argumento. d. §. qui
diſcretas. Tamen in hoc. ↄ̃ Dy. tenuit Bart. in. l. lucius. ad finem. de
vulg. ⁊ pup. volens ꝙ non debeat attendi coniunctio ſanguinis inter
eos: ſed coniunctio facta in inſtitutione a teſtatore cum debeant voca-
ri ſm aſſertionem ⁊ votum teſtatoris. arg. l. qui liberis. §. hec verba de
vulg. ⁊ pup. ergo cum teſtator habuerit ad eos parẽ affectionem ⁊ pa-
riter eos inſtituerit illud debet cõſiderari ⁊ non coniunctio ſanguinis
inter eos ⁊ probatur per alias rationes. de quibus per Barto. in. d. l.
lucius. ⁊ per Bal. in. l. in teſtamento. in. v. q. C. de teſta. mili. idem etiã
ibi tenet Ange. ⁊ idem etiam tenuit Nico. de Neapo. ⁊ Bald. in. l. iam
hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ Jo. de imo. in. d. l. lucius. in. d. §. qui diſ-
cretas. ⁊ in. c. raynutius. in materia reciproce ſubſtitutionis. de teſta. ⁊
ibi dicit hanc eſſe communem opinionem. ⁊ quod non obſtat id quod

habet̃ in aut̃. itaq̃ȝ. C. cõmu. de ſucceſ. q2 illa loquit̃ qñ tractatur de ſuc-
cedendo fratri ab inteſtato. nam tunc prefertur vtrinq̃ȝ coniunctus. ſed
in queſtione predicta tractatur de ſuccedendo ex teſtamento ipſi teſta-
tori. nam per ſubſtitutionem fideicommiſſariam ſuccedit̃ teſtatori. l.
coheredi. §. cum filie. de vul. ⁊ pupil. idem tenet Paul. de Caſtr. in. l.
j. C. de impu. vbi refert ſe ita conſuluiſſe. ⁊ pro iſta opiñ. inducunt etiã
prefati doc. tex. in. l. ſi. ff. ad trebel. ⁊ oſtẽdit ꝙ tex. in. d. §. qui diſcretas.
facit potius contra Dynum q̃ȝ pro Dy. vt per eos in dictis locis.
¶ Preterea in queſtione Dy. ibi omnes erant nominati in primo or
dine ſubſtitutionis pariter non ita in caſu noſtro in quo fuerũt primo
nominati filij ⁊ ſucceſſiue nepotes per diſiũctiuã importantem ꝙ do-
nec extat aliquis de numero filiorũ excludantur nepotes. vt dixi. ſ. fa-
teor ꝙ legitima dictorũ quatuor filiorũ defunctorum ſine liberis de-
bet deduci de dictis portionibus reſtituendis per fideicõmiſſum quia
in legitima non potuit fieri ſubſtitutio predicta fideicommiſſaria di-
ctis filijs cum effecti fuerint puberes. l. quoniam in prioribus. de in-
offic. teſta. ⁊ ibi no. ⁊. d. §. cum filie. ⁊. l. cum patronus. de lega. ij. plene
per doc. in. l. ex tribus. C. de inoffi. teſt. ⁊. per Barto. ⁊ alios in. l. j. §. ſi.
ff. de vulg. ⁊ pup. Et dicta legitima ſpectabat ad eos: q2 ex forma ſta-
tuti ſunt heredes ab inteſtato dictorum filiorum qui ſine liberis ab inte
2 ſtato deceſſerunt. ¶ Quantũ aũt ad ſecundũ dubiũ † an acquiſita per
dictũ Chriſtophorũ ⁊ ei donata ⁊ obuẽta tpe quo ſtetit in cõione cum
eius nepote debeant cõmunicari. Rñdeo ꝙ non: q2 verbo fertur ꝙ li-
bri apothece ſunt intitulati in perſona tm̃ ipſius Chriſtophori ⁊ acq-
ſitiones fuerunt facte per do. Chriſtophorũ ſub nomine ſuo ⁊ hoc ve-
rũ etiam ſi pro aliqua parte: vt dr̃ dictus Chriſtophorus negociatio-
nem ⁊ artem exercuiſſet de pecunia reddita ex rebus communibus
ipſius ⁊ nepotis. l. ſi patruus. ⁊ ibi hic late firmat Bart. ⁊ cõiter alij.
C. commu. vtri. iudi. ⁊. l. titium ⁊ meuiũ. §. altero. ⁊ ibi not. Bart. ff. de
admi. tu. ⁊ licet inſimul habitarẽt ⁊ hereditatem patris dicti Chriſto
phori ⁊ aui dicti Joannis baptiſte cõiter poſſiderent. l. ſi ex parte. §.
filius. ff. famil. erciſ. Et preſertim cum maior pars omniũ predictorũ
fuerit acquiſita tempore quo dictus Joannes baptiſta erat pupillus
⁊ carens tutore quo caſu nõ poteſt videri inter predictos cõtracta taci
ta ſocietas. q2 expreſſam per ſe ↄ̃here non potuiſſet. l. vt in cõductioni.
bus ff. pro ſocio. ergo nec tacitam ſm Barto. ⁊ alios in locis preallc.
⁊ Barto. in. l. cũ duobus. §. papi. ff. pro ſocio. ⁊ Bald. in. l. cum opȝ. in
princ. circa. iij. vel. iiij. colũ. C. de bo. q̃ lib. Et nõ põt videri ↄ̃cta ſocie-
tas oĩm bonoruȝ: ex quo Chriſtophorus negociabatur noĩe proprio:
vt patet ex titulo libroruȝ ⁊ emebat ⁊ acquirebat noĩe proprio. vt dicit
Bar. in. d. §. altero. cũ alijs. ſ. allegatis in terminis noſtris. Angel. in
3 ↄ̃ſi. lix. inci. de pluribus fratrib⁹ ⁊. c. ⁊ ibi ſubdit † ꝙ ſi patruus in vſus
proprios conuertat pecunias cõmunes ⁊ mercantias qđ nepos recu
perare poteſt ab eo omne intereſſe occurrẽs ratione damni emergen-
tis: vt ſi nepos habuit pro cauſa neceſſaria accipere pecunias ſub vſu-
ris vel aliud dãnum paſſus ꝙ paſſus nõ fuiſſet ſi ratam pecuniarum
ſuarum habuiſſet nõ aũt poterit recuperare intereſſe ratione lucri ceſ-
ſantis ꝑ ea que leguntur ⁊ no. in. l. j. C. de ſen. q̃ pro eo. ⁊ in. c. nauigãti.
de vſu. ⁊ lȝ Ang. in dicto conſilio dicat quod ſi patrui cum pecunia cõ
muni lucrati eſſent. Lucra ſunt cõicanda nepoti. per no. per Specu. in
ti. de iud. §. ſequit̃ debet intelligi qñ nomine cõi hoc feciſſent: al's ſecus
per. l. filie. ff. de ſolu. ⁊ Bart. probat ⁊ alij in. d. l. ſi patruus. cũ concor.
ſ. alleg. nec Specu. in loco preallega. dicit contrarium. Preterea da-
to ꝙ ita eſſet qñ negociatum eſſet ex cõi pecunia prout dicit Angel. qđ
tñ non eſt verũ vt dixi tñ aliud eſt qñ negociatio ⁊ mercantia nõ fuiſſet
facta de pecunia cõi ſed de pecunia redacta ex re cõi: puta ex guado cõ-
muni: vt in caſu noſtro q2 pecunia redacta ex re cõi nõ dr̃ cõis. l. ꝗ vas.
§. ſi. ff. de fur. ⁊ hanc differentiam facit Bar. ⁊ cõiter ſcribentes in. d. l.
ſi patruus. ꝑ illũ tex. cũ ibi not. ⁊ ꝑ alia ibi alle. ꝑ eos. ¶ Ad predicta
bñ facit qđ no. Bal. ĩ. l. cũ oportet. circa. ij. col. C. de bo. q̃ libe. vbi dixit
4 † ꝙ ſi duo ſunt fratres ſimul habitantes vel duo ſunt ſocij ⁊ vni aliqd
donatũ fuerit in dubio intelligit̃ donatũ illi ſoli per ſe. ⁊ nõ tenetur cũ
alio communicare. per. l. ſocium qui in eo. §. fina. ff. pro ſocio. ⁊ tex. in. c.
ij. de duo. fratri. de nouo benefi. inueſti. ⁊ dato ꝙ communicati fuerint
fructus: ⁊ redditus bonorum hereditatis patris domi. Chriſtophori
⁊ aui dicti Joannis Baptiſte non debet illa communicatio inducere
tacitam ſocietatem quo ad lucrum artis ſpeciarie ⁊ quo ad alia que ap
parent geſta nomine proprio Chriſtophori: ⁊ non communicata: vt
inquit Bart. in. l. j. §. ſi quis hoc interdicto. per illũ tex. ff. de iti. actuq̃ȝ
priuato. ⁊ in dicto. §. altero. ⁊ Angel. in. l. ex duobus. ff. de nego. geſt.
⁊ in conſil. lxxxiij. incipien. pater heres. ⁊ Bal. in. d. c. ij. de duo. fratri.
de nouo benefic. inueſti. per illum tex. ex quo infert Salyc. in. d. l. ſi pa-
truus qđ licet appareat quod communicati eſſent fructus prediorum
vel aliquod lucrum apothece non intelliguntur communicata predia
ne capitale apothece ⁊ ſi dictus Chriſtophorus vſus eſt in arte ſpecia
rie aliqua opera dicti Joã. baptiſte dȝ ſibi arbitrio boni viri pro mo-
do ⁊ qualitate opere dari ſatiſfactio. vt no. Bal. in. l. certum. circa ſecũ
dam colum. C. fami. erciſ. ⁊ in aut̃. ex teſtõ. in ver. decimũ capitulũ. ⁊c.
C. de colla. ⁊ ſm conſuetudinẽ regionis. ar. l. excepto. C. loca. l. nemini
prediorũ. C. de agri. ⁊ cẽſi. li. xj. ⁊ no. Anto. in. d. cõſi. lxxxiij. Et ea que

habet ⁊ acq̃ſiuit.d.Chriſtophoꝛus nõ pꝛeſumitur in dubio acq̃ſiuiſſe
de cõi pꝛimonio niſi aliud pꝛobeẽ ſaltẽ cũ pꝛeſupponaẽ cũ fuiſſe ⁊ eſſe
optimũ artificẽ.vt inquit Spec.in.d.§.ſequiẽ.ver.ſz q̃d ſi vnus ex fra‑
tribus.cũ ver.ſeq.arg.l.ſi defunctus.C.arbi.tut.⁊ in.l.iij.ff.ad.l.fal. et
ita ẽt voluit Bar.⁊ plenius Bal.in.d.l.ſi patruus.⁊ Bal. in.d.l.pe.
C.ſi q̃s alteri vel ſibi.facit qđ no.Bart.in.l. cũ pꝛoponas.C.pꝛo ſoci.
¶ Et ex iſtis clare colligi poterit habita veritate facti an ea que obue
nerunt Chriſtophoꝛo ſint cõia ſeu cõicanda.¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xvij.

1 ¶ Syndicus põt conſtitui ab oĩbus cõſiliarijs ſeu a maioꝛi parte.
2 Ubi quis conueniendo poteſt incidere in penã ſi ſe offerat pꝛocuratoꝛ
generalis poteſt ſibi opponi q̃ non eſt idoneus.⁊ nu.3.
4 Uerbum queuis alia perſona cõpꝛehendit etiã perſonam que impꝛo
pꝛie dicitur perſona.⁊ nu.5.
6 Uerbum quelibet quid impoꝛtat.

¶ Conſilium.xvij.

In cauſa ⁊ lite vertente in
ter cõe regij agens ex parte vna ⁊ magnificos viros
dñm Nicolaũ de Canoſſa ⁊ fratres ex altera ſe de‑
fendẽtes req̃ſitus vt ĩ paucis dicã q̃ ſentio ſup mã
dato ſyndicatus pꝛoducto p aſſertos ſyndicos cõis.
¶ Scđo an dicti ſyndici teneanẽ ſatiſdare de expẽ‑
1 ſis reficiendis.¶ Circa pꝛimũ dubiũ q2 res nõ eget longa diſcepta‑
tione cõcludo † qđ ſyndicus cõſtitui põt ab oĩbus cõſiliarijs ſeu maio‑
ri pte aut a repꝛeſentãtib9 cõſiliũ ipſius ciuitatis.vt no.gl.Ang.⁊ mo
der.in.l.ita tñ.in pꝛin.ff.ad trebel.⁊ no.Bald. in.l.itẽ magiſtri. poſt
glo.ff.de pac.⁊ Bal.in.l.neq3.in fi. C.de pꝛocu.⁊ pz in.l.nulli.ff.qđ cu
iuſq3 vniuerſitati s noĩe.vbi hec poteſtas creãdi ſyndicũ cõcediẽ decu
rionib9 in quoꝝ loco hodie ſubꝛoganẽ nõ dico anciani ſiue pꝛioꝛes vt
quidã dicere videnẽ.ſed cõſiliarij ciuitatis vt no.gl.in rub.C.de decu.
lib.x.⁊ expꝛeſſe gloſ.⁊ doc.in pꝛealle.l.nulli.in verbo oꝛdo.⁊ ideo dicit
Bal.in.d.l.itẽ magiſtri.q̃ iſti pꝛioꝛes q pꝛeſunt ciuitati vt ſunt ancia
ni qui f loꝛentie appellãtur pꝛioꝛes nõ poſſunt ſyndicũ cõſtituere : ſed
op3 qđ fiat p cõſiliũ ciuitatis.nã tale cõſiliũ repꝛeſentat totũ populũ
vt no.gloſ.in rub.C.que ſit lon.conſue.⁊ in.l.ſed ex dolo.§.j.ff.de dolo.
tñ talis ſyndicus ſi eſt gñaliter cõſtitutus:vt in pꝛopoſito nřo non diciẽ
habere ſufficiẽs mãdatũ pꝛopter penas quas incurrũt veniẽtes ꝯ pꝛi
uilegiũ cõceſſum per Karolum quartũ romanoꝝ imperatoꝛẽ.magni
fico viro Cabarotto quondam Nicolai de canoſſa pꝛo ſe et heredibus
ſuis q q̃dẽ heredes ſunt dicti Nicolaus de canoſſa ⁊ fratres.nã ĩponiẽ
cõtrauenientibus dicto pꝛiuilegio pena quinquaginta marcharum
2 auri.ſed ita eſt qđ † quotiſecunq3 quis ꝯueniendo poſſet incidere in pe‑
nã ſi ad talẽ ꝯuẽtionẽ ſe offerat pꝛocu.gñalis alicuius põt ſibi opponi
q̃ ipſe non eſt idoneus pꝛocuratoꝛ niſi habeat ſpecificũ mandatũ ad
illũ actũ vel niſi ratificet cõſtituẽs.l.ſi pꝛocuratoꝛ.in pꝛin.⁊ ibi per illũ
tex.ita dicit ibi Bar.⁊ alij.ff.de condi.inde.⁊.l.iij.§.ſi pꝛocuratoꝛ ⁊ ibi
no.doct.ff.qđ quiſq3 iuris.⁊.l.pater.ff.que in frau.cre.⁊ no. Specu.in
ti.de pꝛocu.§.j.ver.ſz nũq̃d media.facit q̃ hẽ in cle. nõ poteſt de pꝛo‑
cura.¶ Nec obſtat ſi diceret q̃ in dicto ſyndicatu ſit ſpecialiter mẽtio
de villa Biboiani.q2 rñdeo q̃ non daẽ in dicto ſyndicatu mandatum
ad petendũ villã Biboiani:⁊ quãuis concedatur mandatum ad cau‑
ſas que verti poſſent inter dictas ptes pꝛopter villam Biboiani dico
qđ pꝛopter hoc nõ dz eſſe ſpãliter mandatũ q̃ peti poſſit pꝛedicta vil
la ⁊ litigari ſuper poſſeſſoꝛio ⁊ petitoꝛio pꝛout repertũ eſt:q2 contin‑
gere potuiſſet q̃ vſa eẽt lis ĩter cõmune regij ex vna ⁊ dictos nobiles
de Canoſſa ex alia occaſione cõfiniũ dicte ville ⁊ nõ cõpꝛehenderet ſpe
cialiter facultas petendi villam pꝛedictã ⁊ marime q2 illa verba poſi
ta in ſyndicatu.ſ.pꝛopter villam Biboiani denotant cauſam remotã
non pꝛorimã.l.eo tpe.ad fi.ff.d pecu.l.j.C.ſi ſeruus exte. ⁊ no. Bar.in
l.nõ dubiũ.C.de leg.⁊ in.l.j.§.emancipatus. ff.de coniũgen.cum emã
cipa.lib.Et pꝛedicta eſſe vera etiam apparet ex his que decidit Bar.
3 ⁊ alij in.l.filiuſfa.ff.de donatione.vbi ingt q̃ † q̃ñq3 req̃riẽ ſpeciale mã
datum fauoꝛe aduerſarij qui dubitat vt poſtea dñs reuerſus dicat ſe
de hoc non intellexiſſe ⁊ ſic euitet penas ⁊ aduerſarius damnificetur et
tunc requiritur nedum ſpecialis ſed etiam ſingularis expꝛeſſio. per. l.
qui ita.§.j.ad treb.⁊ in.d.cle.nõ põt.⁊.c. pcuratoꝛ.de elec.in.vj.¶ Cir
4 ca ſcđm dico † q̃ d3 dictus ſyndic9 pſtare ſatiſdationẽ de reficiẽdis ex‑
penſis in caſu ſuccũbẽtie.nam hoc expꝛeſſe diſponit ſtatutum loci iu‑
dicij dicens q̃ nullus foꝛenſis vel queuis alia perſona nõ ſubiecta iu‑
riſdictioni ſtatuti cõmunis Ferrarie teneatur dictã ſatiſdationẽ pſta‑
5 re ſi non poſſident bona immobilia ⁊c.† Nã ſub verbis pꝛedictis cõm‑
pꝛehendiẽ ẽt vniuerſitas.l.metũ.§.animaduertẽdũ.ff.q̃ me.cã. ⁊ bal.
in.l.quicũq3.in.iiij.col.C.de ſeruis fug.vbi pꝛopꝛie loquitur in ſtatu‑
to.⁊ no.Bal.in.c.in pꝛĩ.de noua foꝛma fide ⁊ marime pꝛopter illud ver‑
bũ q̃uis alia perſona ⁊c.q̃ verbũ facit vt ẽt cõpꝛehendanẽ ille perſo‑
ne q̃ impꝛopꝛie dicerenẽ pſone vt ciuitas vel caſtrũ.iurta.l.moꝛtuo. ff.
de fideiuſ.vt pꝛobat gl.ſing.C.de quadrien.pꝛeſcri.in.l.ij.in vbo al's.iũ‑
cto tex.vbi apparet q̃ lz al's offm̃ iudicis dicatur impꝛopꝛie actio. vt
no.glo.inſti.de act.in pꝛin.in ver.q̃uis.⁊ gloſ. in.l.j.in pꝛin.de eden.

⁊ no.Bar.⁊ alij in.l.j.in pꝛin.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ doc.in.c.ſi.de of‑
6 ſi.iudi.⁊ no.in.l.actionis verbo.ff.de act.⁊ obli.⁊ tñ quãdo in aliqua di
ſpoſitiõe eſſent adiecta iſta verba.videlicet vel alia q̃libet actio pꝛopter
illud verbũ quelibet cõpꝛehẽderet oĩm iudicis.qđ impꝛopꝛie actio dr
vt pꝛobat gl.in pꝛealle.l.ij.bene facit q̃ no.gl.i.cle.i.i verbo alia qua‑
uis.de reiudi.cũ ibi no.p Jo.de imo.Nec obſt.q̃ alio ſtatuto cautum
ſit q̃ foꝛenſes non gaudeãt bñficio ſtatutoꝝ q2 vt verbo fertur ſtatutũ
illud loq̃tur quo ad deciſoꝛia nõ quo ad alia pꝛeparatoꝛia ⁊ q̃ ſunt de
oꝛdine procedendi.¶ Reliqua ſuppleat excellẽtiſſimi dñi iudicãtes.

¶ Summarium ſuper conſilio.xviij.

1 ¶ Dñi ſtatutũ dirigatur ad perſonas vel ad res.⁊ nu.2.
3 An valeat ſtatutum diſponẽs q̃ contractus minoꝛum non valeat ſine
conſenſu pꝛopinquoꝛum.
4 Non valet ſtatutum imponens penam filie contrahẽnti matrimonium
ſine conſenſu patris.
5 In materia iuramenti cum ſit quid ſpirituale non debemus attendere
diſpoſitionem.l.ciuilis.
6 An per pactum poſſit remitti iuramentum.
7 Ad hoc vt appꝛobatio pape validet ſtatutum requiritur q̃ ſit facta
ex certa ſcientia.
8 Confirmatio quando debeat referri ad actum qui erat aliquis vel ad
actum qui erat nullus.
9 Quando exceptio videatur appꝛobare.
10 Quotieſcunq3 diſpoſitio vel contractus pꝛincipalis irritatur tamẽ nõ
irritatur obligatio illi acceſſoꝛia.
11 In replicando quis non auditur allegando turpitudinem.

¶ Conſilium.xviij.

¶ An ſtatutum laicoꝛum diſponens ſuper iuramento valeat: ⁊ quid
ſi ſit confirmatum a ſede apoſtolica in genere.

Redemptoꝛis noſtri inuoca
to ſuffragio.viſo ſtatuto ⁊ titulo q̃nis videretur pꝛima
conſideratione dicendum dictum.B.nõ teneri ad ob‑
ſeruantiam dicti contractus venditionis domus.⁊ dictũ
Joannem emptoꝛem vtentem dicto inſtro incidere in penis ſtatuti pꝛe
dicti qđ pꝛimo pꝛobaẽ q̃ videmus q̃ lex etiã ciuilis ⁊ pari rõne ſta‑
tutum ẽt laicoꝛum põt inualidare contractum quantumcunq3 iuramẽ
to vallatum.l.non dubiũ.⁊ ibi hoc not.Bal.C.de legi.l.ſi quis inqui‑
linos.§.fin.⁊ ibi per eundẽ.de lega.j.l.q̃ ſub cõditione.de condit.inſti.
hz eñ.l.vim apoſtoli q̃tũ ad remiſſionẽ iuramenti.l.adigere.§.ſi.cum
glo.de iurepa.que gl.ad hoc reputatur ſingularis.⁊ iſtam opinionem
ſequi videẽ Bal.in multis locis marime in.l.nec patronus.C.de oper.
liber.⁊ in.l.j.C.ſi aduer.dona.in.l.ſi.ff.qui ſatiſd.cog.in.l.ſi.C.de non
nu.pec.⁊ in.l.oẽs populi.in.viij.col.de iuſti.⁊ iu.⁊ in.c.j.§.item ſacra‑
menta de pace iur.fir.⁊ in.l.ij.in fi.C.de indi.vidui.tol.⁊ in rub.ff.de iu
reiu.⁊ in.l.pactum.C.de coll.⁊ in.l.ij.in.viij.q.C.de reſcin.ven.et i aut.
ſacramenta.C.aduer.vendi.⁊ Pet.de ancha.in regu.ea que.de reg.
iur.in.vj.⁊ in.c.canonum ſtatuta.de conſti.et idem tenet Salyce.in.d.
aut.ſacramenta pube.per aliquas rões.⁊ marime q̃ non dicitur piu
rus ille qui ex iuſta cauſa deſerit ſacramẽtum.l.ſi.qui ſatiſdare cog.l.
ſi libertus iurauerit.ff.de ope.lib.Secundo q̃ iuramentũ poteſt remit
ti per illum in cuius fauoꝛem pꝛeſtitũ eſt.c.ij.cũ ibi no.de ſpon.c.cõſu‑
luit.l.ſi.ff.qui ⁊ a qui.ergo ſi poteſt remitti p pactũ debet poſſe remit‑
ti per ſtatutũ:q2 iſta videñ pariſicari.per no.in rub.C.de decre.lib.r.
Ad hoc etiã adducit quedã alia ſatis debilia:tñ recitare non expedit
marime cũ ad illa foꝛmaliter reſpondeat.Joan.de imo.in repe.c.cum
cõtingat.de iureiu.in tertio mẽbꝛo pꝛincipali.¶ Foꝛtificat ⁊ quarta
rõne in pꝛopoſito nřo q̃ ſtatutũ de quo.S.vna cũ alijs ſtatutis fuit gñaliter
confirmatũ ⁊ appꝛobatũ a romano põtifice q̃ pꝛimo diſponẽ
di ſuper iuramento.c.q̃to cũ ibi not.de iurein.c.venerabilẽ.de ele.Et
lz dicat in dicta cõfirmatione niſi quatenus eſſe reperiunẽ ꝯ eccleſiaſti‑
cam libertatem:tñ hoc nõ facit ad materiam ſeu ad caſum noſtrum:q2
ſtatutum de quo.S.nihil diſponit ꝯ ea que de iure cõi vel in pꝛiuilegiũ
cõceſſa ſunt eccleſijs vel eccleſiaſticis pſonis ⁊ p q̃ñs nõ dicat ꝯ ec
cleſiaſticã libertatẽ.p ea q̃ habenẽ i aut.caſſa.cũ ibi no.per legiſtas.C.
de ſac.ſan.eccl.⁊ in.c.cũ terra.⁊ ibi no.doc.de ele.et in.c.nouerint.vbi p
Jmo.de ſen.exco.⁊ plene in.c.eccleſie.de cõſti.¶ Cõpꝛobant et quis
to q2 dato q̃ iuramentum in caſu pꝛedicto ligaret tñ non videtur poſ
ſe negari quin ſaltem concedi debeat abſolutio a iuramento: vt vide‑
tur velle Fed.de ſenis in conſilio.cclxxxiij.incip.in nomine domini
factum tale eſt ſtatuto ciuitatis Peruſine ⁊c.Ubi voluit quod ſi ſta‑
tutum diſponit quod pꝛouiſio facta a filiofamili.minoꝛe ſine conſenſu
patris nõ valeat etiã ſi iuramentũ interueniat qđ lz ſit verum q̃ non
obſtante ſtatuto filiofami.ſine conſenſu patris obligatur iuramento.
p.c.cũ contingat.de iureiur.p.c.q̃uis.de pac.in.vj.cum ſi.tamen q̃ in iu
ramentũ recipiens fecit ꝯ pꝛohibitionem ſtatuti ciuitatis ex cã facti cui
ſtatuto obtẽperare debuit.viij.diſt.qui contra.xj.q.reſiſtit.cum et di‑
cta tranſgreſſione puniri deberet non dz commodum repoꝛtare.c.cum
qui.de pꝛeben.in.vj.xvj.qđ.j.legi.ideo poterit compelli ad relaxatio‑
nem iuramenti ſecundum eum. ¶ Sed pꝛemiſſis non obſtantibus
contrariam

contrariam ſententiam de iure pꝛobabilioꝛẽ eſſe puto.vz q̃.d.B.co‑
gi poſſit ad obſeruantiã iuramenti ⁊ dictus Jo.petendo ⁊ allegando
eũ cogi ad obſeruãtiã iuramenti ſꝫm quod in inſtro venditionis conti‑
netur nõ incidat in penã de qua in dicto ſtatuto fit mentio rationibus
infra ſcriptis.pꝛimo q2 iuramentum vbi ſeruari poteſt ſine interitu
ſalutis eterne ſeruãdũ eſt.c.ſi vero cũ vulg.de iureiu.⁊ iurans cogitur
etiam per iudicem ſecularẽ ad obſeruãtiam iuramẽti.c.licet mulieres
2 de iureiur.lib.vj.⁊ pꝛeſertim in caſu noſtro in quo † ſtatutum non di‑
rigit pꝛohibitionẽ ad perſonam.Non eñ dicit ſtatutũ qđ nullus poſ‑
ſit cum muliere volente ꝯhere aut renũciate ſuper vltimis bonis ma‑
riti obligatis pꝛo dote.Nec etiam ſtatutũ loquitur pꝛohibẽdo perſo‑
nam mulieris dirigendo verba in perſonam non eñ dicit ſtatutum q̃
nulla mulier in vltimis bonis mariti poſſit renunciare vel ꝯctum ali‑
quem facere ⁊c.Sed loquitur in rem annullando ipſu3 ꝯctũ vel renũ‑
tiatione3.nam ſi loquereẽ in perſonã pꝛecipiendo vel pꝛohibendo ne
contrahatur potuiſſet eſſe maius dubiũ q2 ꝯhens contra pꝛeceptum
aut pꝛohibitionẽ.l.peccaret.per id qđ habeẽ in.c.ij.de maio.⁊ obe.⁊ in
d.c.qui reſiſtit.⁊ iđ tunc iuramentum non ligaret q2 tale iuramentum
non poſſet ſeruari ſine peccato.vt in.d.c.q̃uis cum ſi.⁊ iſta fuit opi.
Bar.⁊ ang.in.d.aut.ſacramẽta.⁊ in.l.ſi quis pꝛo eo.in quinto ⁊ tertio
membꝛo.ff.de fideiuſ.⁊ in.l.ij.C.ne fideiuſ.dot.dent.¶ Secundo mo‑
ueoꝛ per ea que in terminis decidit Barto.in.l.oẽs populi.in.iij.qđ.
3 pꝛincipali.ff.de iuſti.⁊ iu.vbi cõcludit † non valere ſtatutũ diſponens
q̃ ꝯctus minoꝛum ſine cõſenſu pꝛopinquoꝛum nõ teneat etiã ſi inter‑
ueniat iuramentum q2 iuꝛm ſpectat ad eccleſiã.c.venerabilem de ele.
in.c.ſi.de fo.cõpe.in.vj.⁊ p cõſequens ſtatutũ laicoꝝ non poteſt ſuper
hoc diſponere.c.eccleſia ſancte Marie.de conſti.facit qđ habetur in.c.
tuam de oꝛdi.cogni.Jtem q2 tale ſtatutũ induceret peccatu3 periurij:
q2 per cauſam pꝛopter quã moti ſunt ſtatuẽtes nõ excludiẽ peccatũ piu
rij ideo non valet ſtatutũ.l.pactũ.C.de coll.l.j.§.⁊ cũ lex.C.de rei vxo.
act.iuncta.l.non dubiũ.C.de leg.⁊ iuncto.d.c.q̃uis.⁊.c.cũ cõtingat.de
iureiur.Et iuꝛm eſt de iure diuino quo ſcriptum eſt reddite iuramen‑
ta veſtra deo.c.⁊ ſi chꝛiſtus.de iureiu.⁊ contra ius diuinũ non vr̃ poſſe
fieri ſtatutũ per ſeculares.vt pꝛobaẽ in.d.l.nõ dubium.⁊ in.d.l.pactu3.⁊
d.c.q̃uis.⁊ ſi ſtatutũ valeret aperiret viã piurijs q̃ eſſe non dz.l.ij.C.
ſi aduer.vẽ.l.ij.C.de indi.vidui.Jſtam opinionem ẽt firmauit Ray‑
ne.de foꝛliuio in repe.l.oẽs populi.vbi etiã voluit plus.vz q̃ non va‑
leat dictum ſtatutũ etiã ſi diceret q̃ iuramẽtũ pꝛeſumaẽ extoꝛtũ p me‑
tum vel dolũ:⁊ in hoc vltimo diſcrepãt Bar.⁊ Ray.Sed quis eoꝛu3
melius loquaẽ nõ pertinet ad pꝛeſentem cõſultationẽ.Jſtam opinio‑
nẽ etiã tenuit Bar.in conſi.ſuo incip.quero dicit ſtatutũ q̃ minoꝛ ⁊c.
Et idẽ dicit ibi Bar.in ſtatuto imponente pena3 ꝯhentibus iuranti‑
bus.idem tenuit Ant.de bu.in pꝛeal.c.cũ cõtingat.in ver.tertius ca‑
ſus eſt ⁊c.q2 diſponere ſuper iuramẽto nõ ſpectat ad legem ciuilẽ:vel
ad iudices ſeculares.allegat no.per Hoſt.in.c.quemadmodum.cod.
titu.Et quia iuramenta cu3 pꝛincipaliter diriguntur in deum.c.debi‑
toꝛes.⁊.c.et ſi chꝛiſtus.de iureiu.non ſunt ſubiecta legi marime ciui‑
li.allegat.c.licet de regu.⁊ id quod no.in.c.cum eſſes.⁊ in.c.relatum de
teſta.Et idem dicit ſi ſtatutum imponeret penas venientibus ad ta‑
les ꝯctus iuratos ne illud quod directa via fieri non poteſt fiat per
indirectum.c.quanto.de pꝛiuil.et in regula cum quid vna ⁊c.de reg.
iur.in.vj.Nec obſtat ſꝫm eum q̃ legis reſiſtentia impediat naturalem
obligationem.l.cum.l.ff.de fideicom.⁊.l.ſi non foꝛtẽ.§.fin.de condi.in‑
debi.⁊ pari rõne debet impedire vim iuramenti.Cum inter ſimplicem
loquelam et iuramentum non ſit differentia.xxij.q.v.iuramentum. q2
reſpondet ipſe q̃ illud eſſet verum quando illi pꝛohibitioni conſona‑
ret ius diuinum:vt q̃ñ.l.vel ſtatutum pꝛohiberet vſuras.Jtem lz le‑
gis reſiſtentia poſſit infringere naturalem obligationẽ inq̃tum obli‑
gatur parti ⁊ etiam iuꝛm quo ad ſecũdariam obligationẽ que dirigi‑
tur in partem non tñ infringit nec infringere põt obligationem iura‑
menti inq̃tũ pꝛincipalr̃ dirigiẽ ad deu3.d.c.et ſi chꝛiſtus.ſed loquela
dirigitur in partem quo ad eius commodũ.l.potuit obligationẽ impe
dire.pꝛo hac cõcluſione allegat.d.c.debitoꝛes.⁊ concludit q̃ hoc caſu
q̃uis iuramentum nõ firmet ꝯctum adeo q̃ ex eo agi vel excipi poſſit
tñ obligat iurantẽ ad obſeruantiã adeo q̃ p viã denũciationis vel of‑
ficio iudicis poterit cogi ad obſeruãtiã iuramẽti vel per alia remedia
quibus cogiẽ iurans de ſoluẽdis vſuris.iurta.d.c.debitoꝛes.⁊ pꝛo hoc
cõcludit q̃ non poterit peti relaratio a iuramento.⁊ in hoc ipſe repꝛe‑
hẽdit Fed.in cõſi.ſ.allegato.Et etiam cõcludit q̃ tale iuꝛm operabi‑
tur ẽt quo ad heredes iurãtis:vt ibi per eũ.Jſtã opinionẽ ẽt in effectu
videẽ tenere Jo.de imo.in.d.c.cũ contingat.in tertio membꝛo dũ dicit
quo ad caſum noſtrũ q̃ ſi ſtatutũ inualidat ꝯctũ ẽt ſi interuenerit iu‑
ramentum q̃ tunc põt ad foꝛũ eccleſiaſticũ recurri:vt cogaẽ iurãs ad
obſeruantiam iuramenti.iurta id qđ habeẽ in.c.ſi.de fo.compe.in.vj.
⁊ quod ẽt per iudicẽ eccleſiaſticũ poſſet cogi iudex ſecularis ad facien‑
dum obſeruari iuramentu3 per.c.lz de iureiur.Fatetur tamen q̃ con‑
tractus erit nullus pꝛopter reſiſtẽtiã legis.per.d.l.cu3.l.Sed iuramẽtũ
obligabit ⁊ ſꝫm eũ nõ eſt opus hoc caſu tractare:an ſtatutũ poſſit pꝛo‑
hibere iuramentum:ex quo illud expꝛeſſe non pꝛohibet nec infringit
dato q̃ ſtatutũ dicat q̃ ꝯctus ſit nullus ẽt ſi iuramentum interueniat

pꝛout in caſu noſtro.ſed vbi ſtatutum expꝛeſſe infringeret iuramentu3
vt q2 ſtatutum diceret q̃ ſi ꝯctus taliter fiat non valeat:nec etiam iura
mentum ſi interponatur.⁊ tunc adhuc dicit Joã.de imo.q̃ verioꝛ eſt il
la opinio vz q̃ non valeat ſtatutum:q2 iuramentu3 eſt quid ſpiritua‑
le ⁊ ſpectans ad eccleſiam:vt dixi ⁊ etiam tenet q̃ tunc non poſſit peti
abſolutio a iuramento:ex quo iurans ſpõte iurauit ⁊ dolus non inter
ceſſit ex parte recipientis iuramentum per regula3.d.c.cum contingat
⁊ ſubdit q̃ ſi ſtatutum diceret q̃ ꝯctus taliter factus non valeat etiam
ſi interuenerit iuramentu3 ⁊ ſi quis vtaẽ tali inſtrumẽto incurrat penã
centum ⁊c.⁊ tunc aut quis vtitur illo inſtrumento pꝛopter contractum
⁊ incidet in penam ſtatuti:q2 ſtatutum potuit inualidare contractũ.vt
dixi.ſed ſi vtaẽ inſtrumento pꝛopter ſacramentum qđ petat obſeruari
tunc non incurat penam ſtatuti:q2 ſicut ſtatutum nõ poteſt eneruare
vires iuramenti ſic non poteſt imponere pena3 vtenti ipſo ſacramẽto
l.ſeius ⁊ augerius.⁊.l.quod de bonis.§.j.ad legem falc.⁊ ſic in ſpecie
decidit ipſe caſum noſtrũ:vñ cautus ſit Jo.vt vtatur inſtrumento pe‑
tendo dñam.B.cogi ad obſeruantiã iuramenti non aũt fundet ſe ſim
pliciter ex contractu.pꝛo hoc bene facit q̃ no.Joã.an.in.c.ſtatutum.el
4 j.de hereti.in.vj.⁊ Ant.de bu.in.c.j.de ſpon.vbi tenent † q̃ non valeat
ſtatutum imponens penam filie ꝯhenti matrimonium ſine conſenſu
patris:q2 ſicut ſtatutum laicoꝛu3 nõ põt diſponere ſuper matrimonio
ita nec penam imponere ꝯ facienti.Ad idem q̃ no.Bald.in.l.j.ad fi‑
nem.C.de indi.vidui.⁊ in.d.l.omnes populi.in.viij.colũ.in verſ.ſed
nunquid ſtatutum inualidũ:⁊ qđ no.Bart.in.d.l.ſeius.Jſtã opinio.
ſequiẽ ẽt do.Abb.mod.in.d.c.cũ contingat.vz q̃ lz ſtatutũ infringat
ꝯctum ⁊ etiam iuramentum fauoꝛe iurantis q̃ nihilominus iurans
teneatur ad obſeruantia3 iuramenti p tex.⁊ in.d.c.cum contingat.⁊ in
d.aut.ſacramenta.pꝛo hoc ẽt allegat no.p Jnno.in.c.r.de reg.vbi di‑
cit q̃ in iſtis ſpiritualibus ius naturale pꝛefertur poſitiuo vnde cum
ꝯctus mulieris habeat ſuũ eſſe ſꝫm naturalem equitatem ⁊ ſꝫm ius gẽ‑
tium interuenit iuramentum quod eſt quid ſpirituale non eſt curan‑
dum de diſpoſitione ſtatuti.ad ide3.xcvj.diſt.ſi imperatoꝛ.vbi expꝛeſ‑
ſe habetur q̃ in ſpiritualibus etiã imperatoꝛ debet habere recurſum ad
eccleſiam.pꝛo hoc ẽt allegat ea que dicit Fede.in cõſi.xviij.vbi voluit
non valere ſtatutu3 laicoꝝ diſponens de modo pꝛobandi contractum
vſurarium q2 cã vſurarum non ſpectat ad laicos iuxta plene no.in cle‑
men.diſpendioſam.de iud.⁊ in.c.cum ſit generale.de foꝛo compe.iſtã
opi.etiam tenuit Raph.cuma.in.d.l.ſi quis pꝛo eo.vbi dicit q̃ verioꝛ
eſt opinio Bar.in.d.l.omnes populi.quam opinio.Bal.idẽ t3 paul.
de ca.in.l.ſi.qui ſatiſd.cog.⁊ in.l.pe.C.de tranſac.⁊ in.d.aut.ſacramẽta
q2 iuramentum ſpectat ad eccleſiã.⁊ cũ opi.Bar.trãſit ẽt Jo.de imo.
⁊ Domi.de ſancto Semi.in.d.c.q̃uis.Et per hoc pz hãc opinionem
eſſe pluribus ⁊ grauioꝛibus autoꝛitatibus munitã ⁊ magis commu‑
nem eſſe.⁊ per conſequens ab ea in iudicando non eſſe recedendum
vt habetur in locis vulgaribus.¶ Reſtat reſpondere ad allegata in
5 contrarium.† Nam non obſtat pꝛimo.d.l.non dubium.⁊.d.l.inqui
linos.§.fin.cum ſimi.q2 reſpondeo pꝛout dicit Hoſti.⁊ communiter
alij in.c.quẽadmodum.de iureiur.quod in materia iuramenti cum ſit
quid ſpirituale non debemus attendere diſpoſitionem.l.ciuilis cum
non ſpectet ad foꝛum ſuum.d.c.venerabilem.ſed debemus attendere
legem canonicam.⁊ ideo videmus q̃ illud q̃ habetur in.d.l.nõ dubiũ
eſt coꝛrectu3 p.d.c.cũ cõtingat.⁊ p.d.c.q̃uis.pꝛo hoc facit q2 vbi tra‑
ctatur de peccato ſemper ſtandũ eſt iuri canonico in omni foꝛo.vt no.
in.c.poſ.de reg.iu.in.vj.⁊ in.c.ſi.de pꝛeſcrip.⁊ per legiſtas in.l.pꝛiuile‑
gia.de ſac.ſan.eccl.⁊ per hoc pz eſſe reſponſum ad ſcđam rationem
Saly.dicentis q̃ non eſt piurus ex iuſta cã cũ deſerit iuramentu3 q2 vt
dictum eſt lex ciuilis ⁊ pari rõne ſtatutum non hz ptãtem remittendi
iuꝛm ⁊ ſic ſtatutum nõ eſt iuſta cã excuſans ab obſeruantia iuramen‑
6 ti poſtq̃ non põt diſponere ſup iuramento vt eſt pꝛobatũ.Nõ ob.tertiũ
argumentum dũ dicebatur q̃ per pactum põt remitti iuramentu3 ab
eo in cuius fauoꝛem pꝛeſtitũ eſt ergo ⁊ per ſtatutu3 q2 reſpõdeo q̃ ps
põt remittere iuramẽtum ẽt reſpectu vinculi cũ deo ꝯcti q2 deus reci‑
pit conditionaliter.ſ.niſi pars remittit.c.quẽadmodum cum ibi no.de
iureiur.⁊ no.doc.in.d.c.ij.de ſpon.vñ fateoꝛ q̃ ſicut poteſt p pactũ re‑
mitti ita poterit p ſtatutu3.ſ.ꝯditũ ab habente poteſtatẽ ſup hoc diſ‑
ponẽdi ſed laici non habẽt ptãtem ſup hoc diſponẽdi:vt dictum eſt ⁊c.
Sic videmus quod lz ſpõſalia ⁊ matrimonium fiat per ſponſionem
⁊ pactum ꝯhẽtiũ tñ nõ pertinet ptãs ſtatuẽdi ſup matrimonio ad lai‑
7 cos.vt no.Jo.an.in pꝛealle.c.ſtatutum.¶ Nec ob.† q̃ quarto adduce‑
batur de appꝛobatione facta a romano pontifice quia ad hoc vt talis
appꝛobatio validet ſtatutum requiritur quod ſit facta ex certa ſciẽtia
vt dicit in ſpecie Jnno.in.c.j.in glo.in ver.firmitatis.de tranſac.cum
quo ibi tranſeunt alij.ad hoc quod legitur ⁊ notatur in.c.j.de confir.
vti.vel inuti.⁊ no.Barto.in.l.pꝛiuilegia.ſ.alleg.⁊ in.l.ſi conſtat.de
appel.Que certa ſcientia non pꝛeſumitur.vt no.Jnnoc.⁊ docto.in.c.
poꝛrecta.de confirma.vti.vel inuti.facit.d.c.j.de conſti.in.vj.niſi pꝛo‑
betur de ipſa certa ſcientia vt q2 ſit expꝛeſſa clauſula ex certa ſcia i ipſa
appꝛobatione.p id qđ habeẽ in.c.ſi motu pꝛopꝛio.de pꝛẽb.in.vj.vel q2
de talibus ſtatutis appareret factã eſſe mẽtionẽ.vt p gl.in.c.paſtoꝛal.
§.pꝛeterea.in verb.certa ſcia.de offi.dele.⁊ p doc.i.d.c.poꝛrecta.⁊ in.c.

examinata ⁊ in. c. penul. eo. ti. vbi ponuntur alij modi ad probandum
de certa ſciētia. pro hoc facit quod no. Cy. in. l. cum oportet. in prin. in
j. oppoſitione. C. de bo. que lib. ⁊ Barto. in. l. j. per illum text. ff. de his
qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊ Bald. in. l. j. C. de monopol. vbi dicunt quod
gn̄alis cōfirmatio priuilegiorū nō trahiꝫ ad iniuſta vel illicita qnimo
nec trahiꝫ ad ea q̄ ſunt iuri cōi ↄria cū intelligaꝫ talis confirmatio per
obreptionē impetrata: ita inquit Bal. in. c. j. in prin. per quos fiat inue
ſti. allegat no. in. l. ſi quo loco. C. de fun. ⁊ ſal. rei domi. lib. xj. Preterea
reſpondeo per id quod ſolenniter dixit Inn. ⁊ Jo. an. ⁊ Ant. de but. in
c. dudū. in ſi. de decimis. vbi per illū tex. ſubtiliter ponderatū p eos vo
8 luit † ꝙ confirmatio ↄtūcunqꝫ faciens mentionē de qualitate actus in
quo erat vitium ⁊ defectus ↄuis nō ſit facta confirmatio in forma cōi
vcꝫ confirmo talē actuꝫ ſicut factus eſt ⁊c. iuxta. d. c. examinata. Sed ſi
ſit facta confirmatio ſimpl'r: ⁊ p v̄bū cōfirmo qō verbū denotare vr̄ rē
firmam facere. c. inter dilectos. de fide inſtru. tn̄ ſi pōt referri ad actum
cōfirmādum qui erat nullus ⁊ ad actū qui erat aliquis debet in dubio
referri talis cōfirmatio ad actū qui erat aliquis: ⁊ iſtud dictū ſm̄ dn̄m
Ant. de but. ibi de facili nō reperitur alibi. Cū ergo dicta approbatio
romani pontificis gn̄aliter facta poſſit trahi ad ſtatuta q̄ ſunt aliqua
⁊ ad ſtatuta que ſunt nulla ⁊ inualida dꝫ trahi ad ea que ſunt valida ⁊
ſic nō ad ſtatutū de quo queritur qō erat oīno nullū. Nec ad hoc obſtat
9 ſi dicatur † ꝙ papa in dicta approbatione excipiendo ſtatuta que erāt
ↄ eccleſiaſticam libertatem vr̄ firmaſſe approbationem in oībus alijs
non exceptis. l. queſitū. §. deniqꝫ de fun. inſtru. in auꝫ. de non alie. §. vt
aūt: qꝛ rn̄deo ꝙ lꝫ exceptio declaret ⁊ confirmet ſcdām in nō exceptis.
nō tn̄ facit ꝙ ſecn̄da ⁊ generalis diſpoſitio cōprehendat alia que non
comprehendiſſet non facta exceptione. vt eſt tex. in. l. generali. §. vxori.
⁊ ibi no. Bar. de vſufr. leg. l. lucius. §. pluribus. ⁊ ibi Barto. ff. ad tre-
bel. ⁊ no. Bart. in. l. j. in ſi. ff. de reg. iur. Item dato ꝙ papa approba-
uerit ſtatuta que eſſent contra libertatē eccleſiaſticā nō p hoc videꝫ vo
luiſſe approbare ⁊ confirmare alia inualida niſi illa oīa fuerint diſ-
cuſſa per papam: ita decidit Bal. ⁊ Joā. de imo. in. l. legata inutiliter
de leg. j. poſt bar. ibi. ⁊ idem Bald. in. l. tribunus. §. j. poſt Dyn. ff. de
teſt. mil. per illum text. ꝙ dicit ibi Bald. eſſe no. dignū. ⁊ in dubio in-
telligūtur fuiſſe diſcuſſa ſi ſibi fuerunt lecta al's non: vt. d. l. tribunus.
ſm̄ Bald. ⁊ alios in. d. l. legata inutiliter. Et expreſſe dicit Paul. de
ca. i. d. l. legata. ꝙ ſuperior approbans aliqua ſtatuta videtur alia in
ualida confirmare ſi ſciebat ꝙ eſſent inualida al's non allegat in ar. l.
ſi quis ita. §. penul. de teſta. tu. Item ꝙ nihil in propoſito operaꝫ illa
exceptio ſtatutorū exiſtētiū ↄ eccleſiaſticam libertatem probaꝫ qꝛ ex-
preſſio eorum que tacite inſunt nihil operatur. l. iij. de leg. j. ⁊. l. non re-
cte. C. de fideiuſ. Sed in generali confirmatione ſtatutorum facta per
papam tacite inerat ꝙ nō intelligerentur cōfirmata ſtatuta ↄ eccl'iaſti
cam libertatē. vt ſingulariter decidit Bal. in. l. oēs populi. in. vj. colū.
in ver. ſed nunquid papa cōfirmando ſtatuta ⁊c. arg. l. ſi peculiū. §. ſi-
cut. ff. de pecu. lega. ergo illa expreſſio nihil operaꝫ. Non ob. ꝙ vltimo
dicebatur: vcꝫ ꝙ ſaltē poſſet dn̄a. B. petere abſolutionē a iuramento:
quia vt dixi. ſ. ſm̄ dn̄m Ant. de bu. ⁊ Jo. de imo. non eſt verum ꝙ peti
poſſit abſolutio a iuramento iſto: ex quo fuit preſtitū ſponte ⁊ ſine do-
lo recipientis iuramentum per. d. c. cum contigat. ſm̄ magis commu-
nem opi. doc. ibi ſm̄ quā in caſu illius decretalis non pōt peti abſolu-
tio a iur̄o. nec obſtat ꝙ iuramentum recipiens fecit contra prohibi-
tionem ſtatuti: ergo non debet cōmodum reportare: qꝛ ad hoc reſpon-
ſio ptꝫ ex ſuperius dictis vcꝫ ꝙ ſtatutum laicorum hoc caſu non ar-
tabat. ¶ Preterea Fed. in. d. cōſilio tenens ꝙ poſſit peti abſolutio a
iuramento loquitur qn̄ manifeſte conſtabat ꝙ recipiens iuramentum
manifeſte videbat ſe recipere iuramentum ↄ formam ſtatuti: quia ſcie-
bat iurantez eſſe filiūfamilias. ⁊ ſic inſpecto ſtatuto iuramentum tunc
non videbatur licite recipi. ſecus fuit in caſu noſtro quia iſta dn̄a. B. in
inſtrō venditionis aſſerebat iſtā rē eſſe etiā ſuā ſeu ad eā ⁊ eius maritū
legitimo titulo perueniſſe ⁊ per ↄſequēs dici pōt nō cōſtitiſſe tūc dicto
Joanni ꝙ dicta domus eſſet vltima res que eſſet in bonis mariti ob-
ligata pro dote ⁊ ſic nō cōſtabat ei iuramentū per. d. B. preſtari in cō
tractu prohibito a dicto ſtatuto ⁊ ſic caſus noſter nil habet cōe cū ca-
ſu. q. in qua conſuluit Fede. ¶ Quo ad ſecūdū ⁊ tertiū dubiū nō opor
tet multū inſiſtere preſertim qꝛ oīs excitatio ceſſat ſtātibus veris his
que concluſa ſunt in primo dubio. ¶ Un̄ breuiter circa ſecundum du-
bium dico ꝙ etiā dato ꝙ dictum ſtatutū valeret ⁊ obligatio ſeu cōtra-
ctus factus per. d. B. non preiudicaret quo ad dictam reꝫ principali-
ter venditā quin poſſit ad eā habere regreſſum pro ſatiſfactione dotis
ſue tamen dico ꝙ bene ſibi preiudicabit quo ad alia bona ipſius mu-
10 lieris acceſſorie obligata ad defenſionē dicte rei quia † quotieſcūqꝫ diſ-
poſitio vel contractus principalis irritatur aliquo ſpeciali fauore tn̄
nō irritatur obligatio illi acceſſoria q̄ nō ſit eque fauorabilis. vt ē text.
ſm̄ verū intellectū. in. l. ⁊ ſi is. C. de pred. mino. ⁊ no. doct. in. l. non du-
bij. C. de leg. ⁊ legiꝫ ⁊ no. in. l. j. §. j. ff. quib. mo. pig. vel hyp. ſol. ⁊ in. l. ſi
tibi. §. de pigno. ff. de pac. Sed intentio dicti ſtatuti fuit fauere ⁊ priui
legiare cāꝫ dotis: nō aūt pſonā mulieris: ptꝫ primo ex rubrica que in-
titulatur de reſti. do. nā p rubricā ſtatuti declaranꝫ verba dubia ipſi⁹
ſtatuti. vt inquit Bal. in. l. j. C. ne lice. ter. prouo. q ad hoc pōderat eſſe
ibi gl. ¶ Secundo ptꝫ ex verbis ſtatuti duꝫ dicit mulieri nō pīudicet
vel alteri cui petitio dotis competit ⁊ ſic ptꝫ ꝙ ſtatutū voluit priui-
legiare actionem dotis nō aūt pſonā mulieris ptꝫ qꝛ ſi voluiſſet priui-
legiare perſonā mulieris nō cōpeteret illud priuilegiū alteri et habenti
actionem de dote. l. j. C. de priuil. do. ⁊ cōſtat ꝙ alia bona mulieris nō
habent priuilegia cōceſſa in rebus dotalibus. l. ſi cum pecuniā. C. de p-
uile. ſi. cum ſi. ergo nō ſit extenſio ad ea bona q̄ nō reſpiciūt cāin dotis.
11 ¶ Quo ad tertiū dubium cōcludo † ēt breuiter nō eſſe audiēdā dictā
mulierē q̄ in ↄtu iurauit dictaꝫ domū eſſe ſuam ⁊ ad ipſam ⁊ ad eius
maritum ltimo titulo puenīſſe naꝫ tunc ſi velit mulier allegare ꝙ imo
iſta domus erat in totū mariti ⁊ ad ipſam reꝫ totam agere, velit hypo
thecaria excipiet vero emptor ꝙ imo iſta res erat etiam ipſius mulie-
ris prout ipſa in inſtrō iurauit certe habebit neceſſe mulier replicādo
dicere ſe mentitā fuiſſe ⁊ piuraſſe ⁊ regula eſt ꝙ ēt in replicando quis
non auditur allegādo turpitudinē ſuā ↄ eū q tractat de vano vitādo. l.
viro atqꝫ vxore. ff. ſolu. ma. l. apud celſum. §. marcellus. ff. de doli ex-
cep. vel ↄ eum q non fuit particeps fraudis. l. tranſactione finita. C. de
tranſa. no. Bar. in. l. iuſiurādū ꝙ ex cōuētione. §. ſi. cū. l. ſeq. ff. de iure-
iur. ⁊ per Bal. in. l. cum mulier. ff. ſo. ⁊ no. doc. in. c. cū ſup. de concel. p-
ben. ⁊ in. c. inter dilectos. de dona. Sed ita eſt qō Jo. tractat de vāno
vitādo nec fuit particeps fraudis ergo ↄ eum non audiē dn̄a. B. allē
gando turpitudinem ſuam ⁊ replicādo. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xix.

1 ¶ Cauſa inteſtati non extenditur ad cauſam teſtati.
2 Eſt ſublata differentia emācipationis ab inteſtato.
3 Statutum non poteſt comprehendere non ſubditos ⁊. nu. 6. ⁊. 8.
4 Ille non admittit ad rūpēdū teſtm̄ qui ab inteſtato non ſuccederet.
5 De ſtatuto ꝙ filie femine ſtantib⁹ maſculis ab inteſtato non ſuccedant.
7 Mobilia reſpiciūt perſonā immobilia vero territoriū.
9 Clauſula codicillaris an operetur ꝙ mater ⁊ alius frater teſtatoris vi deantur grauati reſtituere hereditatem.
10 Quando legat quis feudum.
11 Ubi teſtator habet aliquod ius in re quam legat vr̄ in dubio illud ius tantum legare.
12 Legatum relictum vxori an debeat cōpēſari cū legato dotis.
13 Solutio legati dꝫ fieri in loco vbi eſt pecunia quam legauit teſtator.

¶ Conſilium. xix.

¶ An teſtm̄ filij in quo mater eſt oīno preterita poſſit impugnari ſeu
nullū dici ſtante ſtatuto vel conſuetudine in loco conditi teſtamenti
quod mater ab inteſtato non ſuccedat poſito ꝙ teſtator in loco conditi
teſtamenti non eſſet ciuis ſed incola. ¶ Scdō an dictum ſtatutum
⁊ ſtatutum ſeruari debeat etiam quo ad bona ſua extra territoriū
ſtatuentium. ¶ Tertio poſito quod teſtm̄ aliquo modo ſuſtineri non
poſſet ēt in bonis ſitis in loco conditi teſtamenti vel ſaltem in alijs an
ſaltez virtute clauſule codicillaris valeat iure codicilloꝝ adeo ꝙ fra
ter mater ⁊ frater teſtōris legatarijs teneantur reſtituere hereditatem
⁊ bona alteri fratri vniuerſaliter inſtituto detracta trebellianica qua-
tenus nō reperiaꝫ a teſtōre ꝓhibita. ¶ Quarto ſi teſtōr legauit medie
tatem ad ipſum teſtōrē ptinētem in feudo ꝙ erat cōe cū fratre ſuo lega
tario an legatū valeat: ⁊ qd debeaꝫ preſuppoſito qō fundus feudalis
erat de iure feudali antiquo ꝙ feudūz quo ad feudū dicti teſtatoris fra
tri debebat: qꝛ deceſſit ſine liberis. ¶ Quinto an legatum facti vxori
debeat compenſari cū ſua dote ꝓſuppoſito ꝙ teſtator hoc expreſſit lꝫ
ſcriptū nō fuerit. ¶ Sexto de qua qualitate ducatoꝝ intelligaꝫ lega-
tum factꝫ vxori cui relīqt teſtōr. xxx. ducatos reſtitutes ex illis quos
quidam eius frater habitās Mantue habebat ⁊ tenebat de pecunijs
dicti teſtatoris attento ꝙ teſtator erat origine Mantuanus ⁊ deceſſit
in ciuitate Neapolis vbi cōdidit teſtm̄. ⁊ ſic an intelligatur de ducatis
ſm̄ eſtimationem ciuitatis Mantue: an vero ciuitatis Neapolita-
ne ſm̄ quam qualitatem fuerāt p teſtatorē conſignati dicto eius fratri.

Redemptoris inuocato ſuf
1 fragio. Circa primum dubium † an teſtamentum im
pugnari poſſit videretur prima conſideratione dicē-
dum ꝙ ſic: qꝛ dictum ſtatutum vel conſuetudo exclu-
dens matrem ab inteſtato diſponit in ſucceſſione in-
teſtati: ergo non debet extendi ad cauſam teſtati. Preſertim cum ta-
le ſtatutū ſit iuris cōis correctorium. l. preſcriptionis. C. de appel. l. ſan-
cimus. C. de teſta. Nam certum eſt quod de iure communi ter p omni-
modam preteritionem matris factam ſine cauſe expreſſione teſtamen-
tum redditur nullum. vt in. §. ⁊ hec quidem. iuncto. §. aliud quoqꝫ ca-
pitulum. in auꝫ. vt eum de appel. cog. ⁊ plene tradunt omnes in auꝫ. ex
cauſa. C. de lib. pt. ⁊ in. l. filio preterito. ff. de iniuſto teſta. quod intelli-
gunt doc. in dictis locis eſſe verum etiam in filio teſtante de peculio
caſtrenſi vel quaſi per dictum. §. ⁊ hec quidem indiſtincte loquentem
⁊ ſic dato quod dictus teſtator habuerit peculium quaſi caſtrēſe: vt
fertur non p hoc eius teſtm̄ ſuſtineri poterit. ¶ Secundo p hoc addu-
co autoritatem gloſſaruꝫ in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantū. ff. de li. ⁊ poſth.
⁊ in. d. auꝫ. ex cauſa. ⁊ in. l. ſin emancipati. C. de colla. ⁊ in. l. ſi filius. ff.
de mino. ⁊ Azo in ſumma. C. de colla. ⁊ Roſ. i ti. de bo. poſ. cōtra tabu.
vbi dicunt

2 vbi dicūt ꝙ † lꝫ hodie in rīnō ſuccedendi ab inteſtato ſit ſublata differē
tia emācipationis ⁊ patrie ptātis: vt in auꝫ. de here. ab inteſt. §. j. ⁊. §.
nullū. tn̄ nō p hoc intelligiꝫ aliquid limitatū in ſucceſſione ex teſtō: et
ideo ſi teſtator filiū emācipatū inſtituit nepotem autē in poteſtate pre
terijt teſtm̄ redditur nullū: qꝛ in cā teſtati nepos tenebat primū locū ī
ſuitate attento ꝙ dr̄ia emancipationis ⁊ patrie poteſtatis non reperi
3 tur ſublata niſi ab inteſtato. ¶ † Tertio qꝛ dato ꝙ dictū ſtatutū vēdi-
caret ſibi locū cōdito teſtō tn̄ tale ſtatutū nō videꝫ in ꝓpoſito caſu ob-
ſtare matri q̄ nō erat ſubdita ſtatuētib⁹. ſtatutū em̄ nō pōt preiudica-
re nec comprehendere nō ſubditos. l. j. in fine. de tut. ⁊ cura. da. ab his. l.
etiā. ff. de tute. l. neqꝫ. qui dari. tuto. poſſ. c. vt animarū. de cōſti. in. vj. fa
cit. l. ſi. ff. de iuriſdi. oīm iudicū. ⁊ no. Ja. de are. ⁊ Cy. in. l. j. in vlti. q. C.
que ſit lōga. cōſue. ⁊ Guid. de ſuza. in. l. oēs populi. quē refert Joan.
an. in addi. Spe. in tit. de cōſtit. §. j. in additiōe incip. Guido de ſuza.
⁊ no. etiā Guido de ſuza. in q̄ſtionibus ſuis in queſtione incipiēte. ſed
pone q̄ſtionē ſtatutū nō tenet ⁊c. ⁊ in qōne incip. queſtio talis eſt Bo
noniēſis cōuenitur ⁊c. allegat. l. cūctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ id qō
habeꝫ. xij. di. illud. ⁊. c. a nobis. de ſen. excō. ⁊ not. Inno. ⁊ Jo. an. in ru
brica de cōſue. vbi idē dicūt eſſe in conſuetudine. ⁊ idē no. Bal. in. l. de
quibus. de leg. in ver. quarto queritur an conſuetudo extendat virtutez
ſuā ad forēſes ⁊c. ⁊ Spe. i ti. de ſen. ꝓlat. §. qualiter. ver. ſed pone qui-
dam flandrēſis. vbi inqt ꝙ ſi Janue eſt cōſuetudo ꝙ maritus nō poſ-
ſit inſtituere vxorē talis cōſuetudo nō habebit locū in flandrenſi q de-
cedens Janue vxorē ſuā inſtituit. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus cō-
4 trariā ſniam ꝓbabiliorē eſſe puto. † qꝛ ille nō admittiꝫ ad rumpēdum
teſtm̄ vel ad dicendū de nullitate teſtamēti qui ab inteſtato nō ſuccede
ret. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. de inoffi. teſta. l. j. §. fili⁹. ⁊. l. illud. §.
j. ff. de bo. poſ. ↄta. ⁊ no. in. l. j. ⁊ in. l. pater filium. ff. de inoffi. teſta. Sed
mater ex forma ſtatuti vel cōſuetudinis repelliꝫ ab inteſtato ergo ⁊ ab
impugnatione teſtamenti. ¶ Secūdo probatur nā qū vnū bn̄ficiū daꝫ
cōtēplatiōe alteri⁹ ſi vnū tolliꝫ: tolliꝫ ⁊ aliud. l. filio. §. mater. de adim.
leg. Sed ratio quare daꝫ matri facultas impugnādi teſtm̄ de iure cōi
eſt qꝛ ſit iniuria ſi ſibi relinquiꝫ legitima. i. quarta ſeu hodie tertia por
tio eius qō habitura eſſet ab inteſtato. l. pater filiū. cū ſeq. de inoffi. te-
ſta. iuncta. l. parētibus. ⁊ auꝫ. nouiſſima cū ibi no. C. de inoffi. teſt. ergo
ſi p ſtatutū ablatū eſt matri ius ſuccedēdi ab inteſtato cenſeꝫ eſſe ſubla
tum ius impugnādi teſtm̄ cū matri excluſe ab inteſtato p ſtatutuꝫ nul
la legitima debeaꝫ attento vt dixi ꝙ legitima eſt tertia portio eius qō
ab inteſtato debeꝫ. ¶ Tertio cōfirmatur p expreſſam deciſionē Bar.
in. l. ſi. in ver. quero quid ſi iſta filia femina dotata ⁊c. ad tertul. p rōnē
allegatā. ſ. in primo arg. idē tenuit Bal. in. l. maximū vitiū. circa vlti.
5 col. C. de libe. prete. vbi querit † ſtatuto caueꝫ ꝙ filie femine ſtātib⁹ ma
ſculis ab inteſtato nō ſuccedāt pater habebat filiū ⁊ filiā ex primo ma
trimonio ⁊ aliū filiū ex ſcdo filiā pterijt filiū ex primo inſtituit. in. x. fi-
lium ex ſcdo inſtituit heredē vniuerſalē: an filia preterita poſſit dicere
teſtm̄ nullū ⁊ arguit ad partes ⁊ finaliter p octo rōnes quas breuita-
tis cā omitto cōcludit ꝙ nō. idē tenet Bal. ⁊ Ang. in. d. §. ſi qs ex his:
Idē tenet Albe. de roſa. in. ij. p arte ſtatutoꝝ. in. q. ciij. incip. ex eodē ⁊c.
⁊ idē etiā no. Ang. in. l. gallus. §. in oībus. i pn̄. de libe. ⁊ poſthu. p illū
tex. ⁊ maxime qn̄ heres inſtitutus eſt de illis agnatis quorū cōtempla
tione ſtatutuꝫ voluit matrē excludi ꝓut eſt in caſu noſtro in quo frater
teſtōris fuit inſtitutus. ita dixit Ang. ⁊ moder. in. d. l. gallus. §. ⁊ qd ſi
tm̄. Idē etiā tenuit Raph. cu. in repe. l. ſi filius qui in ptāte. i. xviij. col.
de libe. ⁊ poſthu. ⁊ cōſuluit Ang. in cōſi. cxxxiij. incip. in dei noīe. i. q.
vertēte inter ſer Bn̄dictū ⁊c. ⁊ in cōſi. ciij. incip. ſtatuto caueꝫ ꝙ ſi quis
deceſſerit ⁊c. ¶ Nō ob. allegata in ↄrium ⁊ primo dū dicebatur ꝙ ſta
tutū diſponit ſolū ab inteſtato qꝛ ad hoc reſpōſum eſt. ſ. in primis ar
gumētis ꝓ hac pte adductis. ¶ Non ob. id qō ſecūdo loco adducebat
ſ. id qō no. p gl. in auꝫ. ex cā. ⁊ in. d. §. ⁊ quid ſi tm̄. cuꝫ ſi. qꝛ rn̄deo ꝙ ille
glo. cōiter reprehendunꝫ p doc. in. d. locis ⁊ in ↄriū ſunt glo. multe in
l. j. in prin. de cōiūg. cū ema. li. ⁊ in. l. ſi ꝓponas. ff. de inoffi. teſta. ⁊ in. l.
ſi. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ in auꝫ. in ſucceſſione. C. de ſuis ⁊ leg. ⁊ in auꝫ. de
here. ab inte. §. j. q̄ volunt ꝙ titulus de coniun. ſit correct⁹ ⁊ ſic volunt
ꝙ etiā quo ad cām teſtamēti intelligaꝫ eſſe ſublata differentia emāci-
patiōis ⁊ patrie poteſtatis ⁊ hoc cōprobat Bar. i. d. §. ⁊ qd ſi tm̄ ⁊ alij
in locis proxime allegatis p plures rōnes quas referre nō expedit cū
hec ſit magis cōis ſn̄ia. Non ob. etiā ꝙ tertio dicebaꝫ vcꝫ ſtatutū nō cō
6 prehendere pſonas nō ſubditas † qꝛ rn̄deo primo ꝙ illud poſſet habe
re locum vbi ſtatutum loqueretur in perſonam: ſed ſi loquaꝫ in rem di-
ſponēdo ꝙ extantibus fratribus defuncti ⁊ matre bona decedētis ab
inteſtato pueniāt ad fratres tūc tale ſtatutum hꝫ locū etiā ī nō ſubdito
quo ad bona ſita in territorio ſtatuētiū qꝛ ſtatutū afficit res ipſas ſiue
poſſideanꝫ a ciue ibi decedente ſiue ab aduena ita dixit Car. ī. l. cūctos
populos. in. vij. q. ad ſi. in ver. ſed poſſet dubitari de tali. q. ⁊c. alle. l. re
ſcripto. §. ſi. ff. de mune. ⁊ ho. ⁊. l. an in totū. C. de ediſi. priua. quinimo
etiam quomodocunqꝫ loquatur ſtatutū magis cōis opinio eſſe videꝫ
ꝙ quo ad bona ſita in territorio ſtatuentiū ſeruari debet ſtatutum loci.
ita tenuit Ja. de ra. Cy. Guil. de cu. ⁊ Ray. in. d. l. cūctos populos. ar.
l. pupillo. ff. de tu. ⁊ cur. da. ab. ⁊. l. titiū. § tutor. de admi. tut. ⁊ expreſſe
Pe. de ancha. in repe. c. canonū ſtatuta. de cōſti. in. iiij. q. principali.
in ver. quero iuxta predicta cauetur ſtatuto tuderti: ⁊ ita dicit ſe ha-
bere cōmunem concluſionē pro qua dicit cōſuluiſſe Bal. in cōſil. inci.
in nomine domini pūctus talis eſt ⁊c. Et iſta opinio proculdubio vi-
detur in caſu noſtro veriſſima qꝛ preſupponiꝫ ꝙ teſtator habebat in-
colatū in loco conditi teſtamenti ⁊ ſic ibi ſortiebaꝫ forum. l. fideicō. §.
pe. de iudi. c. ſi. de fo. cōpet. ⁊ per conſequens ſtatuta illius loci cōpre-
hendebant dictū teſtatorē qꝛ a pari procedūt foꝝ ſortiri ⁊ ſtatutis li-
gari. vt no. gloſ. viij. diſt. que cōtra morē in verbo peregrini. ⁊. xij. diſt.
illud in v̄bo more. ⁊ notāt doc. in rubrica extra de ↄſue. ⁊ Jo. cal. in ſua
diſputa. inci. quidā florentinus. ⁊ in diſputatiōe inci. ſtatuto ciuitatis
cauetur ꝙ ſi ab actore ⁊c. ⁊ no. doc. in. c. qo clericis. de foro cōpe. ⁊ i ter
minis noſtris firmat Saly. in. d. l. cūctos populos. in antepe. col. ergo
dato ꝙ ſtatutū loqreꝫ in pſona: tn̄ quo ad bona ibi ſita cōprehēderet
caſum noſtrum per. d. rationē: ⁊ ita cōcludit expreſſe Sal. in loco pro-
xime allegato ⁊ propter diuerſitatez patrimonij toleratur iſto caſu ꝙ
decedat pro parte teſtatus ⁊ pro parte non: ſicut etiā not. in. l. ſi arro-
gator. ff. de adop. ⁊ in. l. j. de ſecū. nup. ⁊ no. Bar. poſt alios. in. d. l. cū-
7 ctos. in. vij. q. † Subdo tamen ꝙ bona mobilia que erant extra territo-
rium dictorū ſtatuentiū debent iudicari eodē modo ac ſi fuiſſent in eo
loco in quo erat perſona teſtatoris tempore conditi teſtamenti qꝛ mo-
bilia reſpiciunt perſonā immobilia vero territorium: ita inquit Bal. p
illū tex. in. l. mercatores. C. de cōmer. ⁊ mer. Idē videtur in nominibus
debitorū qꝛ actio perſonalis coheret ſemper oſſibus perſone credito-
ris. l. quis ergo caſus. ff. de pecu. l. iij. ff. pro ſocio. cum ergo perſona te
ſtatoris ratione incolatus eſſet ſubdita ⁊ cōprehenſa a ſtatuto vt dixi
eodē mō etiā ⁊ mobilia ⁊ nomina debitorū predicta Idē voluit Sali.
in. d. l. cūctos. in pe. col. niſi ſm̄ cum appareret ꝙ perpetuo ex deſtina
tione defuncti eſſent ibi permāſura. per. l. vxorem. §. legauerat. de leg.
iij. ⁊. l. ex facto. §. rerū. ff. de here. inſti. Exemplū ponit in pecunijs pō-
ſitis ad impreſtita cōi venetiarū per bononienſes: nā cenſenꝫ bona ve
neta non bononienſia qꝛ ibi poſita ſunt vt ibi perpetuo ſint ⁊ cenſen-
tur quodāmodo bona immobilia per no. ⁊ in. l. iubemus. la ſecunda. in
principio. C. de ſac. ſan. eccle. ad hoc etiā bene faciunt no. per Bald. in
l. j. de ſta. homi. in ver. ſed ſi dico dono tibi quicquid habeo peruſij ⁊c.
8 ¶ Et ex his vltimo dictis. † colligiꝫ deciſio ad ſecundū queſitū. ſ. an
teſtamentū ⁊ per conſequens ſtatutū predictū ſeruari debeat in here-
ditate dicti teſtatoris forēſis etiā quo ad bona ſita extra territoriū ſta
tuentium. nā concludendū eſt quod ſolum quo ad bona ſita in territo-
rio ſtatuentium ſeruari debet dictum ſtatutum per not. per doct. in di-
ctis locis ⁊ maxime per Bart. in. d. l. cūctos populos. in. vj. ⁊. vij. q. et
idem eſt de mente Bal. in. d. l. ſi arrogator. in antepe. colū. ff. de adop.
⁊ in auꝫ. omnes peregrini. in ſi. prime. col. C. cōmu. de ſuc. ¶ Circa ſe-
cundum dubiū non inſiſto quia eſt deciſum per ea que dixi circa finem
9 proximi precedentis dubij. ¶ Quo ad tertium † dubium de clauſula
codicillari an operetur quod mater ⁊ alius frater teſtatoris non inſti-
tuti videantur grauati reſtituere partes hereditatis quas caperēt ab
inteſtato dicto alteri fratri inſtituto caſu quo teſtamentuꝫ non teneret
⁊ dicendum eſt ꝙ ſic vt eſt caſus ſm̄ lecturam Hugo. gloſſatoris in. l.
ſi patroni. §. fin. ⁊ ibi hoc ſequitur Ange. ff. ad trebel. ⁊. l. generaliter. §.
ex teſtō. ff. de fideicom. lib. ⁊. l. ex teſtamento. ⁊ ibi. not. C. de fideicom.
lib. ⁊. l. ex ea. §. j. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ doc. ff. de teſta. l. codicillis. §. fina. de lega.
ij. l. quia autem. in prin. ⁊ ibi no. ff. ſi quis omiſ. cau. teſt. ⁊ no. gloſſ. bar.
⁊ Bald. ⁊ communiter alij in auten. ex cauſa. de libe. pret. ⁊ late diſpu-
tando diſputat Jacob. de belui. in diſputatione ſua quam ponit poſt
l. iij. C. de libe. pret. ⁊ incipit queritur pater vel mater concludit teſta-
mentum ⁊c. ⁊ Spe. ⁊ Joan. and. in tit. de inſtrumen. edit. §. compēdio-
ſe. in verb. item vide. ⁊ Barto. Bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de iure codicil. et
Bal. in. l. ſi. C. de codicil. ⁊ in. l. titia. poſt Old. ff. de inoffi. teſt. ⁊ Ang.
in auꝫ. vt cū de app. cog. §. fin. in ſi. Non obſt. quod gl. in. d. auꝫ. ex cā. te
nuerunt contra no. per tex. in. d. l. titia. ff. de inoffi. teſta. vbi teſtamentū
inofficioſum non valet etiā quo ad legata ꝙ ab inteſtato repetita qꝛ
fingitur tale teſtamentum quaſi a demente conditum eſſe quia reſpon
deo ꝙ communiter doc. in locis preallegatis damnant opi. dic. gl. per
ſuperius allegata. nec obſt. d. l. titia qꝛ ſm̄ doc. eſt correcta per. d. auꝫ.
ex cauſa. ſm̄ docto. ibi ⁊ in corpore ⁊ in filio preterito. ff. de iniuſto te-
ſta. teſtametum in quo filius vel alius inſtituendus eſt preteritus vel
exheredatus non irritatur ex eo quia videatur factum a demente qꝛ ſi
hoc eſſet verum eadem ratione ⁊ legata irritarentur etiā hodie ſicut ir
ritatur heredis inſtitutio contra. d. auten. ex cauſa. iuncta. d. l. titia. que
auꝫ. ex cauſa. habet locū etiam quando preteritio facta eſt nulla cā ex-
preſſa ſicut in caſu noſtro vt excepto Dy. firmant omnes in. d. l. filio
preterito. ⁊ in. d. auꝫ. ex cā. in corpore vnde ſumiꝫ per text. in. §. ſi vero
obſeruata non fuerint iunctis precedentibus. in autenti. vt cum. de ap
pel. cogn. vel etiā poteſt ſecundo reſponderi ad. l. titia. ſm̄ Bald. in
d. auꝫ. ex cā. in. vij. q. ꝙ nos loquimur in preteritiōe propter quā teſta-
tor errore iuris dicitur ſolēnitatem omittere ſed lex titia loquiꝫ in exhe
redante qui magis delinquit cū dicaꝫ pietatem et propriam naturam
tanqꝫ demens offendere que etiam fuerunt verba Jaco. de belui. in. d.
diſpu. dicens ꝙ ille qui preterijt videtur ſub ſilentio per ignorantiam
iuris vel facti omittere inſtitutionē ⁊ interpretationi iuris communis

relinquere allegat in arg. l. cū proponas. C. de here. inſtit. et. l. iij. C. de
inoffi. teſta. ⁊ l. gñaliter. §. j. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſecus eſt in eo ꝗ expreſſe
exheredat: qꝛ oēm viā ꝑuntatus eſt vt filiū quē inſtituere debebat in-
debite a ſucceſſione excluderet ideo fingit̄ demēs qꝛ vult aliū ſue ſobo
li ſine cauſa anteponere. Et retēto ꝙ teſtm̄ ſeruari debeat ſolum in bo-
nis ſitis i territorio dictorū ſtatuētiū: vt dixi in primo dubio: tūc clau
ſula codicillaris operabitur quo ad alia bona: quia verba illius clauſu
le codicillaris quibus dicitur: ⁊ ſi non valet iure teſtamēti ⁊c. Intel-
ligunt̄. i. quatenus nō valet iure teſtamēti ⁊c. l. ſtichū ꝗ meus erit. ⁊ ibi
hoc in ſpecie no. Bar. de leg. j. ⁊ Bar. in. l. j. in. viij. q. ff. de iure codicil.
⁊ Bar. in. d. aut. ex cā. in vl. col. i ver. q̄ro qd ſi teſtator dixit ſi nō valet
⁊c. ⁊ idē ibi Bal. in. vij. q. ⁊ colligit̄ ex glo. in. l. cōtrouerſia. quā ibi ad
10 hoc pōderat Bal. ff. de trāſac. Capio q̄rtū dubiū † an aliqd debeat̄ ꝓ
dicto legato feudi ⁊ videt̄ prima fronte concludendū ꝙ dicta medie-
tas debeat̄ quaſi legata fuerit cōiuncte ꝑſone res aliena. l. cū alienā. C.
de leg. l. nō dubiū. ff. de leg. iij. vl' ñ ꝑſtare nō poſſit heres tenet̄ ad eſti
mationē. vt in dictis iuribus. Nec pōt dici legatū non valere quaſi ſit
quedā alienatio facta irrequiſito dño qꝛ ex quo legatū factū fuit cū feu-
datario eiuſdē rei talis alienatio non intelligit̄ eſſe prohibita. l. volun-
tas. ⁊ ibi no. doc. maxime Bal. in ver. quero de duobꝰ feudatarijs. C.
de fideic. ⁊ vl' caſus in. c. j. de alie. feu. par. duc. ⁊ l. pater. §. quindecim.
⁊ ibi no. ꝑ Bar. de leg. iij. c. imperialē. §. pterea. de ꝓhi. feu. ali. ꝑ Fel.
⁊ no. Jo. an. in ti. de loca. §. nūc aliqua. ſuper verſiculo. lxxij. ⁊ Fede. de
ſen. in ꝯſi. cexxviij. inci. factū tale eſt. duo fratres ⁊c. ⁊ no. Bar. ⁊ Ang.
in. l. cū hi. §. ſi vni. de trāſac. ⁊ in. l. ſi domus. §. fi. de leg. j. ⁊ in. l. q rome.
§. duo fratres. in. xj. q. de vb. ⁊ in. l. ⁊ ideo. in prin. de cōdi. fur. ⁊ Bart.
in cōſi. incip. ex themate predicto tria dubia oriuntur. ⁊ no. Bal. in. c.
j. ad fi. de vaſallo q ʒ cōſti. lotha. ⁊ in. c. j. §. hoc qꝫ. in pe. col. de ſuc. feu.
⁊ Sali. i. l. ea lege. C. de cōdi. ob. cau. ⁊ Jo. cal. in. cōſil. x. ſup tit. de loca.
Sed his nō obſtātibus puto heredē teſtatoris occaſione legati ad
11 aliquid non teneri qꝛ † quotieſcūqꝫ teſtator habet aliqđ ius in re quam
legat videt̄ in dubio illud ius tm̄ legare etiam ſi tale ius ſit finiturum
morte legātis ⁊ nihilominus legatario debet̄. l. vxor patrui. C. de leg.
l. qđ in rerū. §. j. ⁊ ibi doc. de leg. j. l. ſticho. ⁊ ibi plene Bart. de vſufru.
leg. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. dotalē. ff. de teſta. mil. ⁊ moder. in. c. paſtoralis.
de dona. Secundo ꝓbat̄ autoritate Bal. hoc decidētis in. c. j. §. do
nare in titulo qualiter olim feu. po. ali. vbi querit qd ſi vaſallus legat
feudū pro anima. nā legatū feudi non debet̄. vt. d. §. donare. nec etiam
debetur eſtimatio qꝛ qñ vaſallus legat ius quod habet in re ſi ius eſt
morte periturū legatū eſt inutile ſm Bal. ibi allegat. d. l. vxor. idē vi
detur eſſe de mente Old. in. cōſi. cexxxvij. incip. per lectis ⁊ diligenter
attentis omnibus ſcripturis. vbi concludit non valere legatū in re feu-
dali factū a vaſallo quaſi factū de re non deducibili in legatū. ꝑ id qđ
habet̄. in. c. j. de ſuc. feu. ⁊ in. c. j. de natu. ſuc. feu. ⁊ per alia plura ibi alle
12 gata per eū. Circa quintū dubiū † an legatū relictū vxori debeat cō
penſari cū debito dotis ſi teſtator hoc expreſſit lꝫ ſcriptū nō fuerit iſte
caſus eſt indubitatus: quia in dubio legatū nō videt̄ relictū aīo cōpen
ſandi. l. j. §. ſciendū. C. de rei vxo. ac. ⁊ l. creditorē. de leg. ij. niſi de volū-
tate aliud cōſtet per declaratoriā probationē per teſtes vl' ſcripturā. l.
heres palā. §. ſed ſi notā. iuncta gl. ⁊ ibi doc. de teſt. ⁊ in. l. cū propone-
retur. per Bar. ⁊ alios cū ſi. ff. de leg. ij. Quo ad ſextū ⁊ vltimū du-
13 bium † videretur prima conſideratione dicendū ꝙ deberet intelligi de
mantuanis. ⁊ ſic ſm locū originis teſtatoris nō aūt ſm locū teſtamē-
ti vt videt̄ caſus in. l. nūmis. in ṽb. vnde fuit. de leg. iij. ⁊ ita ibi intelli-
git Bar. ⁊ clarius Cy. ibi ⁊ preſertim qꝛ ſolutio ⁊ preſtatio legati dꝫ
fieri mutine vbi eſt pecunia de qua teſtator legatum preſtari voluit.
l. qđ legatur ibi niſi id adiectū ⁊c. ff. de iudi. ergo debet attendi locus
ſolutionis faciende vinū ibi quāti eo loco eſſet ⁊c. ff. ſi cer. pe. ⁊ l. fi. ff. de
tritica. ⁊ in propoſito no. Old. in cōſi. clxviij. inci. ad primā. q. qua q̄rit̄
ciuis loci. ⁊c. Contrariū puto verius in caſu de quo querit̄. nam teſta-
tor duo fecit legata in teſtō. primo eñ dixit volo conſtrui quandam ca
pellā in ciuitate mutine in qua ꝯſtructiōe accipiant̄ ſexcētū ducati cur
rentes ex illis mille ducatis quos Jo. ſtrigius frater meus in. d. ciui-
tate mutine morā trahens habet tenet ⁊ poſſidet meos proprios.
Secūdū fuit legatū factū a teſtatore his verbis: lego vxori mee il-
los quadringētos ducatos reſtātes ex illis mille ducatis quos habet
et tenet dictus Jo. frater meus ⁊ preſupponit̄ in facto ꝙ dictꝰ Jo. ha
buit a teſtatore ducatos mille ſm curſum ⁊ valorē ciuitatis Neapolis
vñ per relationē ad dictos mille ducatos quorum teſtator voluit dare
quadringentos apparet ꝙ intelligi debet ſm curſum Neapolis qꝛ ſi
intelligeret̄ ſm curſum Mantue nō reſtaſſent quadringēti ducati de-
ductis ſexcētis ⁊ ideo ſequitur ꝙ illi qui reſtāt deductis ſexcētis debē-
tur ⁊ non vltra: vt eſt caſus in. l. ſi ſeruꝰ legatus. §. q quinqꝫ. ⁊ i. l. ſi ſic.
§. de leg. j. cū ergo reſtant ſolum quadringenti ducati ſm curſum ciui-
tatis Neapolitane illi ſolū debent̄ ⁊ nō vltra. pro hoc etiā facit quia te
ſtator legauit dictā pecuniā tanqꝫ certos nūmos ⁊ certum corpus exi-
ſtens apud fratrē vt pꝫ ex illis verbis meos ꝓprios: ⁊ ſic preſuppo-
nit tranſlatū nō fuiſſe dñium in fratrē vñ qñ pecunia legatur tāqꝫ cor
pus certū nō attēdit̄ cōſuetudo alicuius regiōis ſed ſolū exiſtētia cor-
poris. l. ſed ⁊ certos. iuxta. l. ꝓcedēti. §. fi. de leg. j. ſed exiſtētia corporis
conſiſtebat in ducatis ſm curſum ciuitatis Neapolis: ergo illud attē-
di debet. Et ex his apparet allegata in contrarium militare in ca-
ſu longe diuerſo. Et ita dico ⁊ conſulo.

Summarium ſuper conſilium. xx.

1 Verba cū hoc etiam pacto ⁊ conuentione ꝙ prefatus Ludouicꝰ ⁊c. faciunt conditionem vel ſaltem modum.
2 Statutum diſponens qđ inſtrm̄ habeat executionē paratā debet intelligi dūmodo conditio ſub qua contractꝫ eſt debitū ſit adimpleta.
3 Ubi defenſio venit ex eadē cā ⁊ ex eodem fonte a quo procedit petitio tunc ſemper poteſt opponi.
4 Relatiuum iunctum verbo preſentis temporis vel preteriti ſignificat qualitatem demonſtratiuam.
5 Conducens a locatore certum equū pro certo itinere faciendo ⁊ probat equum mortuum naturaliter talis probatio ambigua nō ſufficit.
6 Notarius rogatus de inſtrumento proteſtationis non poteſt conficere inſtrumentum niſi de his que vidit.

Conſilium. xx.

Si promiſiſti mihi centum: cū pacto ⁊ cōditione ꝙ debeam tibi da
re octo petias panni diuerſorū colorū quas mihi conſignaſti ⁊ poſtea
rogatꝰ eſt notarius ꝙ tibi offero octo petias panni diuerſorū colorꝫ ⁊
tu recuſas accipere qꝛ dicis ꝙ non ſunt ille quas mihi conſignaueras
cui incumbit onus probandi ꝙ ſunt ille quas mihi cōſignaueras. Et
qūo intelligatur ſtatutū diſponēs ꝙ inſtrumentū habeat executionē
paratā ⁊ ʒ illud nihil poſſit opponi niſi exceptio ſolutionis. Et an no
tarius poſſit conficere inſtrm̄ de his ꝗ tpe inſtrumenti nō vidit nec au
diuit ab vtraqꝫ pte etiā ſi in ſua cōſciētia eſſet de illo facto informatꝰ.

REdemptoris inuocato ſuffragio. viſo
proceſſu ſuper cauſa ver
tente inter dñm Ludouicū ex parte vna ⁊ magiſtrum
Jacobū ex parte altera mediantibus eorum procur.
1 Sūma totiꝰ rei cōſiſtere vr̄ in hoc † vtrū dictū inſtrꝫ
rogatū ꝑ ſer Nicolaū de pāſechis mereat̄ executionē
paratam petiā ſm formā ſtatutorū ⁊ per cōſequēs an ꝑ parte dñi Lu
douici fuerit adimpleta ea ꝗ pro pte ſua adimplēda erāt ſtātibꝰ pro-
teſtationibus ⁊ oblationibus pānorū ⁊ expēſarū factis in ciuitate fir-
mana dicto Baptiſte de carpenterijs alleganti illas petias pannorū
non eſſe illas ꝗ fuerunt ꝑ ipſuꝫ Baptiſtā cōſignate. d. dño Ludouico
⁊ de quibus fiebat mētio in inſtr̄o rogato ꝑ. d. ſer Nicolaū ꝓut de ꝑdi-
ctis proteſtationibus ⁊ oblationibus apparet ſcriptura publica roga
ta manu ſer Simonis de firmo vñ ad rem ipſam deueniēs animaduer
tēdum eſt ꝙ in dicto inſtr̄o cuius petit̄ executio ⁊ in quo magiſter Ja
cobus promiſit dare. d. Lud. certā quantitatē olei in ciuitate forliuij
ſunt adiecta iſta verba iuxta dictā ꝓmiſſionē olei vꝫ. Cū hoc etiā pa-
cto ⁊ cōditione ꝙ ꝓfatꝰ Lud. ꝯſignet dicto Baptiſte vel ꝑ ipſuꝫ Lud.
nō ſtaret qn daret ⁊ cōſignaret dicto Baptiſte ſeu alteri pro eo ⁊ eius
noīe de voluntate dicti Baptiſte octo petias pānorū pluriū colorꝫ
ſibi iam conſignatas ꝑ. d. Baptiſtā. d. Ludo. in ciuitate Firmij ⁊ ꝓut
dictus procur̄. dicto noīe ad inſtantiam dictorū dñi Bar. ⁊ Baptiſte
dixit aſſeruit ⁊ cōfeſſus fuit ꝙ dictꝰ dñs Lud. dictas octo petias pā-
ni ⁊ habuit ⁊ recepit a dicto Baptiſta ⁊c. Itē etiā in dicto inſtrumen-
to poſt predicta ⁊ quedam alia eſt alia clauſula huius tenoris vꝫ qui-
bus conditionibus adimpletis ⁊ obſeruatis pro parte prefati dñi Lu
do. verſus dictū Baptiſtā voluit dictus magiſter Jacobus poſſe cō-
ueniri in ciuitate Forliuij ceſeni arimini ancone ⁊ Firmij ⁊ generali-
ter vbicunqꝫ locorū terrarum ⁊ fori in quo vel quibus dictā quantita-
tem olei. d. do. Ludo. vel eius heredes vel procuratores petierint ab
ipſo magiſtro Jacobo ſe integre ⁊ cum effectu ſoluturum in quibus
quidē locis ⁊ alijs quibuſcūqꝫ voluit ipſe magi. Ja. poſſe etiam reali-
ter ⁊ ꝑſonaliter cōueniri capi cogi cōpelli carcerari ⁊ arreſtari ⁊c. Nā
illa verba. ſ. cum hoc etiā pacto ⁊ cōditione ⁊c. adiecta in prima clau-
ſula ſupra poſita faciunt cōditionē vel ſaltē modū. l. filijs matrem. in
verbo eo pacto. ⁊ ibi ad hoc illū tex. pōderat Bal. C. de inoffi. teſta. l.
cum res ⁊ ibi Bald. C. de dona. l. ſi ſocietatē. C. arbitrorū. cum gl. ⁊ ibi
hoc no. Bar. in prin. ff. pro ſocio. l. meuia. ff. de manu. teſta. not. Bart.
in. l. quibus diebus. §. termilius. de condi. ⁊ demonſt. circa ſecundam
colum. et probatur etiam in. l. quoniam. ⁊ ibi hoc not. Bald. C. de rerū
permuta. ⁊ in. l. ea conditione. ⁊ ibi Bald. C. de reſcinden. vendi. et not.
Joan. and. in addi. Specu. in titu. de inſtru. edic. §. nunc vero aliqua.
in vltima colum. ⁊ per Bar. in. l. nihil. ff. de coniung. cum eman. li. eiꝰ.
Et licet in dictis locis habeatur quod dicta verba denotant potiꝰ mo
dum quam conditionem tamen in propoſito noſtro faciunt cōditio-
nem ⁊ non modum qꝛ vbicunqꝫ aliquid eſt expreſſuꝫ per verba impor
tantia de ſui natura modum ⁊ non conditionem tamen appareat ta-
cite vel expreſſe partes voluiſſe quod prius impleatur illud quod erat
expreſſum per verba de ſui natura importantia modum quam imple
re debens conſequatur emolumentum ⁊ cōmodum depreſtandum tūc
talia verba mutant naturam ⁊ non faciunt modum ſed conditionē. l.
thais ancilla. §. ſtichus. ff. de fideicom. li. ita not. Bart. in. d. l. quibus
diebus. §. termilius. verſi. quid ſi teſtator expreſſe voluit ante impleri
⁊c. ⁊ probatur in. l. in conditionibus primum locum. §. primo. et. l.
queſitum.

queſitū de condi. ⁊ demō. ⁊ ꝑ Jo. de imo. in. l. huiuſmodi in princi. de
lega. j. Sed ita eſt ꝙ dicti ʒhentes voluerunt ꝙ primo deberēt im
pleri ea ꝗ vt. ʒ. erāt implenda in perſona dicti Bar. anteqꝫ cōueniret̄
⁊ exigeret dictus magiſter Jacobus vt pꝫ ex dicta ſcđa clauſula inci
piente qbus ꝯditionibus adimpletis ⁊c. vt verba ipſa aperte ſonāt ⁊
colligit̄ ex illis ablatiuis abſolutis. ſ. quibus conditionibus adimple
tis ⁊c. qui ablatiui abſoluti importāt conditionē ⁊ reſoluunt̄ ac impor
tant ſicut ſi dictū fuiſſet ⁊ ſi dictus dñs Ludouicus implebit ⁊c. tam in
vltimis voluntatibus qꝫ in ʒctibus. l. a teſtatore de cōdi. ⁊ demō. l. ab
2 emptione in prin. ⁊ ibi no. Bar. ff. de pac. † Sed ita eſt ꝙ ſtatutū diſ-
ponēs ꝙ inſtrm̄ habeat executionē paratam ⁊ ʒ eū nulla poſſit oppo
poni exceptio ſemper intelligit̄ dūmodo cōditio ſub qua ʒctum eſt de
bitū ſit adimpleta vt dicit late Bal. in. l. ſi cām maxime verſus fineꝫ.
C. de execu. rei iud. ⁊ Jo. de imo. in. l. ſi. i. x. col. ff. a quibus app. nō lꝫ et
no. Bal. in. l. etiā in prima col. vel. ij. C. de execu. rei iudi. Ad idē quod
no. Bal. i. l. ex ꝑdijs. C. de euic. vbi dixit ꝙ ſi ſtatutum diſponit ꝙ ꝯtra
inſtrm̄ cōfeſſionatū non poſſit opponi aliqua exceptio tñ poterit op-
poni exceptio rei nō tradite vel nō libere tradite ſi iſta exceptio proue
niat ex eodē inſtr̄o allegat no. ꝑ Bar. i. l. eū qui ita. §. q ita. de ver. obli.
ad hoc quod no. Ant. de but. in. c. cū Jo. in prin. in ver. q̄ro an emptor
⁊c. extra de fide inſtru. ad idē ꝙ no. Bal. i aut. pñte. C. de fideiuſſo. vbi
dixit ꝙ ſi ʒ executionē inſtrumēti cōfeſſionati nō pōt opponi ex forma
ſtatuti aliqua defenſio: mō fideiuſſor conuentus ex inſtrumēto cōfeſſio
nato petit ſibi iura cedi nūquid admittit̄ iſta defenſio arguit ꝙ nō qꝛ
3 ſtatutum dicit ꝙ nō admittatur illa defenſio tñ ipſe cōcludit ʒriū † qꝛ
qñ defenſio venit ex eadē cauſa ⁊ ineſt: ⁊ procedit ex eodē fonte ſeu in-
ſtrumēto a quo ꝓcedit petitio: tūc ſemper pōt opponi ꝑ no. ꝑ Bar. in
d. §. qui ita. Ad idē quod no. Bald. in. l. peremptorias i. iij. col. C. ſen.
reſcin. non poſ. in ver. quero cōdemnatus ⁊ in. l. j. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊
Fulg. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi duo patroni. §. ſi qs iurauerit. ff. de iureiu.
Ex predictis ergo appareat ꝙ niſi adimpleuerit dñs Lud. dictam
conditionem conſiſtentē in reddendo dictas petias panni baptiſte ꝑ-
dicto nō poterat cū effectu in executiōe inſtrumenti petita obtinere: at
tento ꝙ per modū cōditionis fuit adiecta dicta ꝯuentio ⁊ ꝙ ꝓcedit ab
eodem inſtrumento cuius petit̄ executio. facit ēt qꝛ ſtatutū ꝑdictū dꝫ
intelligi de inſtr̄o liquido vt ꝑ Bar. in. l. j. in prin. ff. de edē. ⁊ in. l. ꝑin-
de. §. notandū. ff. ad. l. aqliā ⁊ in. l. elegāter in prin. de condi. inde. ⁊ in
l. ij. C. de ſen. que ſine certa quāti. cum ſi. Nec predictis ob. ſi dicat̄
ꝙ dictus dñs Lud. obtulit dare baptiſte in ciuitate firmi octo petias
panni diuerſorū colorū aſſerendo illas eſſe eaſmet ꝗ ſibi dñs Lu. ꝑ ba
ptiſtā cōſignate fuerāt ⁊ de qbꝰ fiebat mētio in dicto inſtr̄o rogato ꝑ
ſer Nicolaū de pāſechis ꝗuis baptiſta tūc recuſauerit eas accipere aſ
ſerēs eas nō eſſe illas quas cōſignauerat ipſe dicto Lud. qꝛ ad hoc re-
ſpō. ꝙ cū in inſtr̄o rogato ꝑ ſer Nicolaum de pāſechis contineatur ꝙ
debeat dñs Ludo. ꝯſignare dicto Baptiſte octo petias pānorū plu
rium colorū ſibi iam ꝯſignatas per do. Baptiſtam dicto domino Lu
do. ⁊ ſic non ꝓmiſerat ꝓcur. dicti domini Lu. in dicto inſtrumēto dare
Baptiſte octo petias pāni diuerſorum colorꝫ: ſed ꝓmiſit dare illas
quas conſignauerat dictus Baptiſta dño Lud. hoc eñ importat il-
lud participium ꝑteriti tpis ꝯſignatas qꝛ participium reſoluitur in
verbum ⁊ relatiuum. i. que conſignate fuerūt vt no. gloſſ. in cle. prima
4 in verbo ſi dignitatibus. de preben. ⁊ † relatiuū iunctum verbo preſen
tis vel preteriti tpis ſignificat qualitatem demonſtratiuam. l. demō-
ſtratio falſa in prin. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ no. Bart. in. l. j. eo. titu. ergo
ad hoc vt dicat̄ dñm Ludo adimpleuiſſe pro parte ſua oportet ꝙ cō
ſtet eū dediſſe ſeu obtuliſſe Baptiſte nō dico ſimpliciter octo petias
panni diuerſorū colorū ſed illas quas Baptiſta cōſignauerat domi-
no Lud. ⁊ ſic probet ꝙ iſta qualitas ⁊ demonſtratio adiecta in dicta
promiſſione pannorum facta ꝑ procur. domi. Lu. fuerit verificata ⁊ im
pleta qꝛ quoties aliquid ꝓfert̄ cū aliqua qualitate debet vtrunqꝫ ꝓba
ri. ſ. adimpletū eſſe illud ⁊ etiā qualitas eius. l. j. §. ait pretor. ne qd in
flumine publi. ⁊ no. Bar. in prin. illius. l. j. ⁊ in. l. nō ſolum. §. ſed vt ꝓ-
bari de no. oper. nun. ⁊ Bar. in. l. cōuēticulā circa. iij. colū. C. de epiſ. et
cle. facit. l. ij. §. docere. ff. vi bo. rap. ⁊ ideo non ſufficit ꝙ appareat ꝙ do
minus Ludo. ſimpliciter obtulerit octo petias pāni diuerſorū colorū
tanqꝫ illas ꝗ ſibi conſignate fuerūt per Baptiſtā niſi probet ꝙ erāt
illemet cū Baptiſta hoc negauerit pro hoc adduco deciſionē Jo. an.
in. c. auditis. de preſcri. quā ibi ſequitur Ant. de but. ⁊ alij mod. vbi di
5 cit ſe alias practicaſſe. † Nam quidam cōduxerat a locatore certū equū
pro certo itinere ⁊ iſte equus mortuus eſt naturaliter in itinere locator
petebat emēdā equi cōductor probauit in genere equū mortuum natu
raliter: probauit eñ per illos qui ſecum erāt ꝙ equus quem equitauit
die tali mortuus erat naturaliter dicebat locator bene probaſti vnum
equum eſſe mortuum ſed nō illū quē ego tibi cōſignaui vel locaui ⁊ ſic
bene dicebat locator: qꝛ talis probatio ambigua nō ſufficit per. d. c. au
ditis. ⁊ alia quedam exempla ibi ſubijcit in ſimili: ita in propoſito ſpe
ctabat ad dominum Ludo. in cā executionis probare ꝙ ille petie pāni
quas obtulit erāt ille que fuerunt conſignate ſibi ꝑ dictū Baptiſtam.
Et per hoc patet non obſtare ſi diceretur ꝙ ꝓſumitur ꝙ ille petie pā-
ni que fuerūt oblate Baptiſte fuerūt illemet ꝗ fuerunt conſignate per
Baptiſtam domino Ludouico eo qꝛ pluralitas non preſumitur niſi
probet̄. c. in preſentiam. ver. verū. ⁊ ibi not. Ant. de bu. de ꝓba. c. cū ve-
ro. de fide inſtru. l. ſi in rem. ⁊ ibi not. Bar. ff. de rei. vē. ⁊ no. Jac. bu. in
l. optimā. C. de ʒhen. ⁊ cōmit. ſtipu. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓ-
ba. ⁊ in. l. cōuēticulā in. v. col. de epiſ. ⁊ cle. cum ſi. qꝛ rñdeo ꝙ vbi appa
reret ꝙ iſte petie panni oblate ꝑ Lu. baptiſte fuiſſent alias per Ba-
ptiſtā cōſignate domino Lu. ꝗuis Baptiſta nūc diceret qđ ille octo
petie panni non ſunt ille ꝗ debebāt ſibi cōſignari qꝛ diceret qđ poſſet
eſſe qđ pluries cōſignauerat dño Lu. alias quātitates petiarum pan
ni diuerſorū colorū certe non deberet audiri Baptiſta allegans iſtam
pluralitatem cōſignationū factarum per ipſum dñm Ludo. qꝛ plura-
litas cōſignationū nō preſumit̄ ſed cū nō appareat qđ dicte petie ob-
late fuerint vnqꝫ conſignate ꝑ Baptiſtā dño Lu. non eſt ꝓbata intē-
tio dñi Lu. vt dicit Jo. an. in. d. c. auditis. Nec ob. ſi diceretur quod in
inſtr̄o dicte proteſtationis cōtinet̄ qđ dictus Lud. obtulit octo petias
panni diuerſorum colorum de quibus fit mentio in dicto inſtrumento
6 ſer Nicolai de pāſechis qꝛ rñdeo † ꝙ notarius rogatꝰ de dicto inſtru-
mento proteſtationis non poteſt cōficere inſtrumentū niſi de his que
vidit ⁊ audiuit tpe quo conficiebatur ʒctus ⁊ inſtrumētū vt no. Inno.
in. c. fraternitatis. de hereti. ⁊ no. Bal. in. rub. C. de fide inſtr. in. v. col.
⁊ in. l. cū ꝑcibus. C. de ꝓba. dꝫ eñ notarius cōficere inſtrm̄ de eo ꝙ tpe
ʒctus vidit vel audiuit a partibus vt plene no. Jo. an. in addi. Spec.
in ti. de inſtr. edi. in rub. in. vj. ⁊ vij. col. ⁊ in. §. reſtat in additiōe incipiē
te nota quia non ſufficit ⁊ not. per gloſſ. in auten. de inſtru. cau. ⁊ fi. §. ſi
vero moriantur in glo. ꝗ incipit alias per ſe ⁊ per Bald. in auten. ſed
nouo iure. C. ſi cert. peta. ⁊ in. d. rubri. C. de fide. inſtrumē. circa nonam
colū. ⁊ in. l. ij. ff. de ſer. ſed notarius non potuit tempore inſtrumenti vi
dere ꝙ eſſent ille petie panni ꝗ fuerant conſignate per Baptiſtā do-
mino. Lu. qꝛ conſignatio ꝗ fuit facta per Baptiſtā domi. Lu. nō fuit
facta tpe cōfectionis inſtrumenti proteſtationis. ſed lōge ante ⁊ ſic ipſe
ſer Simon tanqꝫ tabellio ad hoc adhibitus a partibus nō potuit hoc
videre vñ etiā dato ꝙ notario in conſcientia ſua hoc conſtaret. ſ. ꝙ eēnt
ille petie pāni ꝗ fuerant conſignate per Baptiſtā domi. Lud. tñ non
potuit de hoc conficere inſtrumentū vt decidit Bal. in. l. ſi ex cautione
in. iij. q. C. de non nume. pec. Nec etiam potuit hoc audire notarius ab
vtraqꝫ parte. pꝫ. qꝛ Baptiſta ʒdixit non autꝫ conſenſit illam conſi-
gnationem ſeu oblationē eſſe de illis petijs pānorum quas ipſe conſi-
gnauerat. d. Lu. dñt ergo itelligi illa verba inſtrumēti ꝓteſtatiōis dū
dicit de quibus in dicto inſtrumento fit mentio vt illud relatiuū de qui
bus referatur in genere ad petias panni: ſed nō ad omnes qualitates
pannorum noīatorū in inſtrumēto vt notat̄ per gl. ⁊ Bar. i. l. iul. ff. de
heredi. inſti. ⁊ i. l. iij. C. de neg. geſt. ⁊ in. l. dñium. C. de iniur. Nō ob.
ꝙ magiſter Jacobus conuentus in iudicio executiuo confeſſus fuerit
omnia contenta in inſtr̄o rogato per dictum ſer Nicolaū de panſechis
eſſe vera ⁊ per ipm magiſtrū Jacobū nō ſtetiſſe neqꝫ ſtare quominus
impleātur oīa cōtēta in dicto inſtrumēto ⁊ obtulit ſe paratū cōtēta in
dicto inſtr̄o ad implere ⁊ per ipſum non ſtare ⁊c. qꝛ reſpōdeo ꝙ magi
ſter Jacobus dixit ꝙ ꝑ ipſum non ſtetit nec ſtabat quominus imple-
rent̄ contenta in inſtr̄o ⁊ dixit verū qꝛ ſtetit ⁊ ſtabat ꝑ dñm Lud. qꝛ nō
dederat petias panni dicto Baptiſte quas dare debebat ⁊ ipſe magi
ſter Jacobus erat paratus adimplere: tñ ad hoc vt dñs Ludo. poſſit
actualiter eum ad ſolutionem cogere vel cogi facere dꝫ pro parte ſua
adimplere. l. iul. §. offerri. de act. emp. l. ediles etiam. §. fi. ff. de edil. edi.
facit. l. cedere diem. de verb. ſig. Nec haberet obſtare ēt ſi appareret ꝙ
ſex petie pannorū ex dictis octo petijs fuiſſent de illis quas conſigna-
uerat Baptiſta dño Lu. qꝛ ex quo non adimpleuerat dñs Lud. in to-
tū ⁊ perfecte nō dicebat̄ releuari per talē oblationē partis. l. tutor. §.
lucius de vſur. l. iij. §. cato. in fi. de ver. ob. ⁊ l. quinta. §. fi. ⁊ qđ ibi bar.
de ver. Ex quibus omnibus apparet ꝙ dictū inſtrumētū non me-
retur executionē qꝛ non fuit adimpletū pro parte dñi Ludouici illud
quod erat implendū per eū ⁊ per ꝯñs temere litigauit ⁊ merito in ex-
penſis condēnādus. l. eū quē temere. de iudi. ⁊ in. l. properandū. § ſin
aūt alterutra. C. de iudi. ⁊ qñcūqꝫ adimpleat̄ pro pte do. Lu. illud qđ
implere tenet̄. ſ. dare illas octo petias pāni Baptiſte quas Baptiſta
ſibi conſignauerat tūc ſi magiſter Jacobus emeret in ciuitate firmi
illam quantitatem ⁊ eam ibi cōſignaret dño Ludo. non teneretur ad
aliud vltra qꝫ eſt reſpectu dicti olei.
Et ita dico et conſulo.

Summarium ſuper conſilio. xxj.

1 Actio proprie non comprehenditur appellatione mobilium vel immobilium. nu. 2.
3 Non ſolum dicunt̄ hereditaria que erant in hereditate tpe mortis ſed etiam illa que de rebus hereditarijs ſunt acquiſita.
4 Hereditas eſt ius vniuerſale.
5 Dos eſt ius vniuerſale ſicut hereditas.

Conſilium. xxj.

Seia habēs. 500. in dotem in teſtamento inſtituit Aureliā que vt
heres recepit inſolutū pro dote Seie fundū. Aurelia poſtea legauit
quibuſdam bona immobilia ad ipſum peruenta aut perueniēda ex he
reditate Seie an in dicto legato comprehendatur dictus fundus.

1 Domini redemptoris noſtri
inuocato ſuffragio † videret̄ prima cōſideratione dicenduʒ
dicta bona immobilia adiudicata dicte Aurelie nō cenſeri
de bonis immobilibus peruenientibus ad dictam Aureliam ex here
ditate Seie eius matris ⁊ per conſequens nō comprehendi in dicto le
gato relicto aurelie ⁊ lucie Cie ex infra ſcriptis qꝛ in hr̄ditate Seye in
telligunt̄ eſſe illa que tempore mortis Seye erant ipſius Seye ſeu ten
ta ⁊ poſeſſa per eam. l. ij. C. quo. bo. l. ⁊ nō tm̄. ff. de peti. he. Sʒ iſta bo-
na fuerūt adiudicata Aurelie heredi poſt mortē ſeie ⁊ tēpore mortis
Seye nō erāt in bonis Seye ergo dici nō poteſt ꝙ eſſent bona heredi-
taria Seye. Et dato ꝙ actio pro dote Seye recuperanda competeret
ipſi Seye tēpore mortis ſue tñ illa actio nō poterit iudicari quid im-
2 mobile: tū † qꝛ actio proprie nō cōprehēdit̄ appellatione mobiliū vel
immobiliū ſed dr̄ eſſe tertia ſpecies per ſe. l. a diuo pio. §. in venditio-
ne. ff. de re iudi. l. quā tuberonis. §. pe. de pecu. no. Dy. bart. ⁊ alij in. l.
pōt pupillus. ff. de auc. tuto. ⁊ in. l. mouentiū. ff. de ver. ſig. ⁊ canoniſte
in. c. nulli. de reb. eccl. nō alie. Et dato ꝙ ipſa actio deberet connume-
rari inter immobilia vel immobilia tñ qñ datur ad qd mobile prout in
caſu noſtro in quo dabat̄ ad q̄titatē cōputat̄ inter mobilia ⁊ nō inter
immobilia vt no. in auc. de nō alie. §. j. colū. ij. ⁊ in. l. j. C. ſi aduer. tranſ-
ac. ⁊ no. doc. in locis. ſ. prime alleg. ⁊ Old. in cōſil. cclxix. ⁊ Joan. an. in
addi. Spe. in tit. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua. in additione que inci
pit ſcire debes et in titulo. de fruc. ⁊ intereſſe. §. j. verſi. quid ſi debeo. et
Ang. in. l. j. §. fuit queſitum. ff. ad treb. ⁊ Bald. ⁊ Ang. in. l. ſi ꝯſtāte. §.
ſi. ſo. ma. ⁊ Bal. ī. c. j. circa ſi. p̄n. de pa. tenē. Et lʒ dicta bona īmobilia
fuerint acquiſita pp dotē ipſius Seye q̄ erat in hereditate ipſiꝰ Seye
et ſic videātur acqſita dicta bōa immobilia ꝓpter hereditatem ipſius
Seye tñ per hoc nō vident̄ cōprehēdi in dicto legato qꝛ teſtatrix lega
uit bona immobilia ad eam teſtatricem peruenta ⁊ puenienda ex he-
reditate dicte Seye: pōderāda eſt dictio ex: q̄ de ſui ꝓpria ſignificatio
ne denotat cām proximam et immediatā. l. vēditor ex hereditate. ff. de
hered. vel ac. vēdi. l. non dubium. C. de legi. l. j. C. ſi ſer. extero. l. eo tpe.
ad ſi. ff. de pec. no. Bar. in. l. j. §. ex incendio. ff. de incē. rui. naufr. et dicit
Bart. ibi ꝙ idem eſt in dictione de. l. j. §. nūc. videamus. ff. de coniūg.
cum emancip. lib. Sʒ ita eſt ꝙ dicta bona immobilia non obuenerunt
dicte Aurelie immediate ex hereditate dicte Seye qꝛ illa bona nunq̄
fuerūt hereditatis Seye vt dictū eſt. ſed bene dicunt̄ obueniſſe Aure-
lie propter hereditatē Seye: accedit ēt qꝛ dicta bona obuenerūt Au-
relie poſt aditam hereditatē Seye per ipſam Aureliam ⁊ ea que ob-
uenerunt Aurelie poſt aditam hereditatem nō pñt dici ex hereditate
Seye ſed dicunt̄ bona Aurelie nō aūt amplius dicuntur bona heredi
tatis Seye vt no. in. l. j. §. veteres de acqui. poſ. ⁊ p. l. p hereditarium.
ff. de acquir. rerum do. ⁊ in. l. heres per ſeruum de acquiren. heredita.
¶ Sed premiſſis non obſtantibus ꝯtrariam ſnīaʒ puto de iure veriorē:
qꝛ dicta bona ꝓprie dr̄ perueniſſe ad aureliā ex hereditate Seye; qꝛ
hereditas eſt qd vlē. l. j. ff. de rei vendi. l. iiij. ⁊ ibi no. ff. de pe. here. l. ni-
hil aliud. ff. de verbo. ſig. no. in. l. edita. C. de eden. ⁊ in. l. j. in prin. ff. de
co. tit. ⁊ in. c. ij. de li. obla. ⁊ vbi querit̄ an aliqd dicatur eſſe hereditariū
3 ſeu de ipſa hereditate q̄ eſt qd vniuerſale. † nos dicimꝰ ꝙ nedū illa q̄
erāt in hereditate tpe mortis defuncti dicunt̄ eſſe hereditaria ⁊ de he-
reditate. Sed ēt illa q̄ de rebus heredi. ſunt acqſita ſeu loco earū ſub-
rogata. l. impator. §. ſi. cū duabus. ll. ſeq. ff. de leg. ij. ⁊. l. itē veniunt cir-
ca prin. ⁊. l. ſi rē ⁊ ptiū in prin. ⁊ ibi not. ff. de pet. heredi. ⁊ in. l. cū mul-
ti. ff. ſi pars heredi. pet. ⁊ exp̄ſſe dr̄ in. d. l. cū multi ꝙ pecunia q̄ obue-
nit ex venditione ptis hereditatis dr̄ obuenire ex hr̄ditate q̄uis ipſa
pecunia p ſe cōſiderata nūq̄ fuerit hereditaria ſeu in hereditate illius
defuncti. ⁊ dato ēt ꝙ verū eſſet ꝙ dicta bona immobilia accepta inſo-
lutū p dote nō dicerent̄ hr̄ditaria: tñ nō ſeq̄t ergo nō ſunt ex heredita
te: qꝛ latius ⁊ plenius importat dicere aliquid eſſe ex hereditate quaʒ
īportet dicere aliqd eſſe hereditariū. vt eſt tex. no. ī. l. ſi poſſeſſor. §. ait
ſenatus cū ſeq. in ver. ſed ſi vendidit ⁊ ibi no. Bart. poſt gloſ. ff. de pe.
here. ⁊. l. itē veniūt. §. itē non ſolū. ⁊ §. fructus cū glo. eo. ti. ¶ Deniq̄
nemo negabit ꝙ illa dos ſeu actio pro dote erat ex corpe hereditatis
ſeye: ergo ſi puenerūt ſeu acquiſita fuerūt iſta bona immobilia ex illa
dote ſeu actiōe hereditaria dicunt̄ pueniſſe ex hereditate ⁊ corpore he
reditario immediate. bñ facit tex. in. d. l. itē veniunt. §. item non ſolū in
verbo ex hereditate iuncta gloſ. in verbo extrinſecus. ff. de peti. hered.
vbi apparet ꝙ oēs acceſſiones dicūtur eſſe ex hereditate niſi ille q̄ ac-
cedūt perſone poſſeſſoris hereditatis vt in exemplis ibi poſitis in gl.
q̄uis alꝭ vbi non querit̄ an acceſſiōes ſint ex aliquo iure vniuerſali nō
dicant̄ oēs acceſſiōes eſſe ex corpe rei vt ſunt vſure. l. vſura pecunie. ff.
de ver. ſig. ⁊ ēt pēſiōes domorū vel nauiū vt no. Bar. in. l. ſed ex diuer
ſo. in. j. col. circa. principiū. ff. de rei vēdi. ⁊ pʒ ex not. p Jo. an. in. c. q̄q̄
de vſur. in. vj. in nouel. ⁊ per doct. in. l. qḋ procura. ex re. ff. de pcu. ⁊ qḋ
no. gl. in. l. ſi nauis in verbo iure. de rei. vēdi. ⁊ ſilr ptiū rei vendite non
dr̄ eſſe ex re vēdita qñ q̄rimus vtrū ꝓtiū ſit ex re particulari. l. vendi
tor ex hereditate. ff. de here. vel ac. vē. l. vas. §. fin. ff. de fur. ⁊ tamen ibi
queritur vtrū pretiū rei vendite que erat de corpore vniuerſalis here-
ditatis dicatur eſſe ex re ſeu corpore ⁊ tex. dicit ꝙ ſic in dicta. l. ſi rem
⁊ pretium. dum dicit pretium qḋ ex aliena re percepit ⁊ in. d. l. item ve-
niunt in principio. ⁊ per iſta apparet non obſtare ſi diceret̄ ꝙ pōt eſſe
verum ꝙ in vniuerſalibus vna res ſuccedat loco alterius quādo petit̄
reſtitutio alicuius iuris vniuerſalis: ſʒ res particulares petunt qꝛ di
co ꝙ imo ēt qñ petit̄ res particularis tanq̄ de corpore vniuerſali tūc
pretium ſuccedit loco rei ⁊ ecōtra ptʒ in petitione hereditatis intenta
ta per actorē ꝯ reum poſſidentem vnā tñ rem hereditariam ſeu eiꝰ ꝓ
tium. nam datur talis petitio et ad vnā rem particularē. l. regulariter
cū. l. ſeq. ff. de pet. here. dūmodo petatur tanq̄ quaſi hereditariū. Nec
hʒ neceſſe tunc actor petere hereditatem qꝛ eam hʒ vt dicit Bar. ⁊ alij
in. l. j. in prin. ff. de eden. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. edita. C. eo. ⁊ canoniſte in. c.
ij. de lib. ob. ⁊ ſic dato ꝙ in caſu noſtro nō agatur ad vniuerſitatem ali-
quam ⁊ per conſequens dato etiam ꝙ iſta bona immobilia non dicant̄
eſſe hereditaria ⁊ hereditatis Seie. tñ non videtur poſſe inficiari ꝙ
proceſſerint ⁊ peruenerint ex hereditate ⁊ rebus ac iuribus heredita-
rijs ⁊ hereditatis dicte Seie immediate qꝛ illa dos erat actio de dote
erat hereditatis Seie ⁊ ſi. cum queratur an peruenerit ex iure vniuer-
4 ſali hereditario fatendū eſt ꝙ ſic. † qꝛ vt dictū eſt hereditas eſt ius vni
uerſale in quo iure vniuerſali cōputant̄ illa que ex rebus illius corpo
5 ris vlis acqſita ſunt. ¶ Rurſus alio capite comprobant̄ p̄dicta. † Naʒ
illa bona immobilia fuerunt data inſolutū pro dote q̄ erat hereditatis
⁊ in hereditate dicte Seie. ſed ita eſt ꝙ dos eſt ius vniuerſale ſicut he
reditas ⁊ peculium. l. quod dicitur. ff. de impenſis no. Bar. ⁊ alij in ru
brica ſo. ma. ⁊ in. l. item veniunt. §. item nō ſolū. de pe. here. adeo quod
illud quod eſt acquiſitum ex re data in dotem cenſetur eſſe ipſa dos
l. res que ex pecunia. ff. de iure do. ⁊ not. glo. in. l. labeo ⁊ ſabinus. in. §.
item ſi dñs. ff. de ver. ſig. ⁊ no. Bar. in. d. rub. ſo. ma. ⁊ in cōſi. incipiēte
punctus qḋ. talis eſt dña. p. ⁊c. ergo ſicut ipſa dos erat ex hereditate
Seie ita cenſeri debent iſta bona immobilia in quibus cenſet̄ conſiſtere
dos ipſius Seie q̄uis iudicari debeat immobilia. lʒ dos data fuerit
in pecunia vt probatur in. l. cum ī fundo. §. ſi fundus. ff. de iure dot. Et
p predicta ptʒ eſſe rñſum ad allegata in ꝯtium. nā non obſtat ꝙ iſta p
dia nō eſſent in bonis ⁊ hereditate Seie tēpore mortis Seie ⁊c. qꝛ rñ.
ꝙ q̄uis non eſſent in hereditate tpe mortis Seie ⁊ non poſſint dici ꝓ
prie hereditaria: tñ bene pñt dici peruēta ex hereditate poſtq̄ ſunt ac
quiſita ex rebus ⁊ iuribus hereditarijs. d. l. ſi rē ⁊ ptiū. ſicut dicimꝰ
in fructibus perceptis poſt mortē teſtōris qꝛ quāuis non ſint ꝓprie
hereditarij tñ augēt ipſam hereditatē ⁊ dicunt̄ eſſe ⁊ puenire ex heredi
tate. l. itē veniunt. §. fructus cū gl. de pet. here. ⁊ qḋ no. in. l. qḋ ꝑcu. ex
re. ff. de procu. ⁊ preſertim cū fuerit acqſita ex dote q̄ erat hereditaria
⁊ quod illud qḋ acqſitū eſt ex ipſa pecunia dotali cēſeat̄ eſſe dos ⁊ ꝓ ꝯñs
de hereditate Seie vt proxime ꝓbaui nō ob. ꝙ ipſa actio de dote non
poterit iudicari qd immobile. qꝛ fateor tpe quo exactio dotis facta nō
erat: ſed poſtea q̄ fuerit accepta inſolutū p̄dia hʒ poterat ipſa dos
dici conſiſtere in immobilibus. d. l. res q̄ ex pecunia. ⁊ not. in. d. l. labeo.
⁊ patet ex. d. l. cū in fundo. §. ſi fundus. ¶ Non obſtat ꝙ dictio ex. deno
tat cauſam immediatam ⁊ proximā: qꝛ rñdeo ꝙ dicta bona immobi-
lia dicuntur proprie perueniſſe ex hereditate ⁊ ſic ex corpore vniuerſali
ipſius hereditatis Seie ⁊ cenſent̄ fuiſſe dos quondam Seie que dos
erat ex hereditate Seie vt ex pluribus. ꝯ. ꝓbaui. ¶ Dicerent̄ aūt bo-
na perueniſſe Aurelie propter hereditatem Seie ⁊ non ex hereditate
Seie qñ bona iſta fuiſſent ab aliquo ꝓmiſſa vel relicta Aurelie ſub cō
ditione ſi ipſa adiret vel cōſequeret̄ hereditatē Seie nā tūc diceret̄ Au
relia talia bona habere nō ex hereditate Seie immediate ſed propter
hereditatē Seie. d. l. ſi. §. ſi. de peculio. ¶ Non obſt. ꝙ poſt
aditam hereditatem non dī amplius hereditas: qꝛ rñdeo ꝙ imo pōt
appellari ⁊ dici hereditas poſt aditā hereditatē. l. ſi. §. finante in ſecun
da in verbo hereditati curatorem dari. C. de bo. que lib. ⁊ ibi ponderat
Bal. ⁊ ptʒ in toto titulo. ff. de peti. here. ſaltē large. ¶ Scḋo reſpon-
deo ꝙ intentio Aurelie teſtatricis fuit accipere ⁊ intelligere heredita
tem Seie etiā poſt aditā hereditatem ptʒ ex illis verbis dum dixit et
peruenien dotium ex hereditate Seie matris ſue: nā teſtatrix tempore
quo condebat teſtamentū iam adiuerat hereditatem matris: et tamen
etiam quo ad futurum appellat eam hereditatem Seie ⁊ ita etiam ſe
habet communis vſus loquendi qui in omni diſpoſitione debet atten-
di. l. librorum. §. qḋ tñ caſſius de leg. iij. l. labeo. de ſup. lega. ⁊ ex lite-
ris. de ſpon. ¶ Et ita concludo dicta bona venire in legato.
¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxij.

1 ☞ In nouatione vbi non eſt citatio actus eſt nullus.
2 Ubi habetur vtile dñium nudo conſenſu nō pōt illud a ſe abdicare.
3 Quando ſtatuto cauetur ꝙ nullus comes vel marchio vel natus de ꝓ
le militari ex paterna linea audeat vel ꝓſumat transferre aliquā actio-
nem perſonalem ⁊c.
4 Statutū laicorū volens ꝙ nullus poſſit ꝯhere ſine pñtia pſbyteri cō
prehendit etiam ꝯctum qui fieret cum clerico.
5 Statutum laicorum diſponēs qḋ res tributaria nō poſſit alienari in
non ſubiectos operatur quod non poſſit transferri in eccleſiam. nu. 6.

¶ Conſilium. xxij.

¶ An valeat ſtatutū laicorū diſponēs qḋ nō audeat aliqs ſe inueſtiri
facere de

facere de re aliqua poſſeſſa ab alio niſi illo poſſeſſore vocato: adeo ꝙ
cōprehēdat prelatos eccleſie inueſtire volētes de rebus eccleſiaſticis.
1 Domini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. Uiſis ⁊ ponderatis ſcriptu
ris mihi exhibitis in cauſa vertente aut que verti
ſperat̄ iter lonſanū quōdā gorij ex pte vna ⁊ Anto
niū quōdā bartoli paxolinij ex pte altera. ¶ Omiſ
ſo multiloquio ⁊ adherens his fundamentis prin-
cipalibus qbꝰ veritas mihi cōſiſtere vr̄ ꝓut maxime in cōſulendo de-
cet. ¶ Arbitror de iure dictā inueſtiturā factā p reuerendiſſimū dñʒ
epm̄ Ceſene dicto Antonio nō valuiſſe ⁊ illa nō obſtāte poſſe dictū lō
ſanū de iure poſſe īueſtiri de re p̄dicta cōſueta locari. ¶ Ad hoc eniʒ
oñdēdū adducit̄ principalr̄ ꝙ tpe dicte inueſtiture Lōſanus erat poſ
ſeſſor illiꝰ domꝰ ⁊ cū titulo vt in ſcripturis mihi trāſmiſſis affirmat̄.
tūc ſuccedit diſpoſitio ſtatuti trāſmiſſi volētis in effectu qḋ nemo au-
deat ſe inueſtiri ſeu īnouari facere de re aliqua per aliquē poſſeſſa ſeu
de qua alius per ſe vel autores ſuos foret innouatus vel inueſtitus ſi
poſſeſſor talis rei vel deſcendētes heredes ſeu legatarij ipſius inue-
ſtiri vellent de ipſis rebus ſe innouari ⁊ illas recognoſcere ſm̄ ꝙ res
ipſe eſſent cōſuete locari ⁊ ꝙ nullus q nō ſit de poſſeſſoribus dicte rei
ſeu non ſit de deſcendētibus heredibus vel legatarijs dicti inueſtiti:
vel qui ab ipſo inueſtito acquiſiuiſſent titulo ſingulari nō audeat de
rebus predictis innouationē aſſumere ſeu in emphyteoſim ipſas cō-
ducere niſi citatis dictis poſſeſſoribus vel heredibus ſeu legatarijs
predictis alias innouatio ipſo iure nō valeat: vt latius in dicto ſtatu
to cōtinet̄. Ergo cū facta fuerit dicta innouatio dicto Antonio nō ci-
tato Lōſano poſſeſſore eſt nulla ipſa innouatio ipō iure ⁊ p cōſequēs
ꝯ actū qui eſt nullus ipſo iure pōt dictus dñs eps venire quāuis ipe-
met fuerit ille qui ipſam innouationē fecit vt in. c. ſi quis preſbytero-
rū. ⁊ ibi plene no. de rebus eccl. nō alie. c. noſtri. ⁊ ibi plene not. de cle.
l. iubemus. §. ſane. de ſacroſan. eccle. l. j. C. de lib. cau. not. in. c. diuerſis
fallacijs. de cleri. cōiuga. ⁊ in. c. penitētes. lv. di. ⁊ plene in. l. poſt mor-
tē. ff. de adopt. Nec obſtat quod dictū ſtatutū videat̄ velle ꝙ ille qui
acquiſiuit titulo ſingulari ab inueſtito innouari poſſit abſq̄ citatione
alicuiꝰ ⁊ p cōſequēs cū dictꝰ Antoniꝰ acqſiuit a dicto Jo. fratre Lō-
ſani q Jo. fuerat de dicta re inueſtitus de cōſenſu Lonſani vr̄ ꝙ dictꝰ
Antonius potuerit inueſtiri ſine citatione alicuiꝰ: qꝛ rñdeo. ꝙ nō ap-
paret qḋ Antonius acqſiuerit dictā rem aliquo titulo a Joan. fratre
Lonſani ſed ſolū apparet ꝙ Jo. parū ante mortē cōſenſit ꝙ reueren
diſſimus dñs eps īuocaret dictū Antoniū de domo p̄dicta de q̄ erat
īueſtitus Jo. ⁊ nominatꝰ in inſtr̄o inueſtiture dicti Antonij in quo
inter cetera cōtinet̄ qḋ de dicto cōſenſu Jo. apparebat publicū inſtrʒ
rogatū p eūdē no. qḋ quidem inſtr̄m cōſenſus ⁊ licentie mihi non eſt
exhibitum: lʒ illud alias mihi tranſmitti petierim. vnde ſi in dicto in
ſtrumēto ꝯſenſus nil aliud contınet̄ q̄ ꝙ dictus Joā. ꝯonſentit quod
reuerendiſſimus dñs epiſcopus inueſtiat dictū Antoniū de dicta do
mo ſequitur ꝙ anteq̄ dictus Antonius inueſtiatur nō acqſiuerat di
ctā domū. nec in ea titulū habebat ſʒ ſolū habebat licentiam acquirē
di ⁊ dñs eps habebat licentiā concedendi: vnde aliud eſt rem acquiſi-
uiſſe ab inueſtito aliud eſt habuiſſe licentiam acquirēdi ſicut aliud eſt
emptio ⁊ venditio ⁊ aliud eſt licentia ſeu promiſſio vendendi ⁊ emen-
di. l. ī bonefidei. ff. de eo ꝙ certo loco. l. fin. ff. de reb. eo. l. ⁊ ſi equo. ff. de
leg. j. ⁊ pʒ ad ſenſum. vnde ille ſimplex cōſenſus Joānis nō tribuit ti
2 tulū ſed eſt preābulū ad acquirendū titulū † ⁊ non potuit Joan. vtile
dñiū ꝙ habebat ſolo nudo cōſenſu illud a ſe abdicare ⁊ transferre in
Antoniū niſi itercesſerit aliqs titulꝰ vēditiōis vel vere donatiōis aut
alia ſimilis cā habilis ad trāſlationē dñij. l. ſi qs vi. §. dñia. ff. d acq.
poſ. l. nūq̄ nuda. de acqui. rerū do. ⁊ qḋ plene no. maxime per doc. in
l. cū falſa. C. de iur. ⁊ fac. igno: ⁊ in. l. ſi rē aliquā. de acqui. poſ. ergo ſi
tpe inueſtiture facte dicto Antonio nō acquiſiuerat dictā domū An-
tonius a Jo. mediāte aliquo titulo venditionis vel donationis aut ſi-
mili vt dixi ſed ſolū interuenerat dictus nudus cōſenſus Jo. ſumus
in terminis ſtatuti volentis ꝙ nullus qui nō poſſideat rem vel nō ſit
de deſcendentibus heredibus vel legatarijs inueſtiti vel non acquiſi-
uerit rem ab ipſo inueſtito nō poſſit innouari vel inueſtiri non citato
poſſeſſore dicte rei ſeu alijs enumeratis in dicto ſtatuto ⁊ dicta inno-
uatio aliter facta ſit ipſo iure nulla. ⁊ puto ꝙ dictū ſtatutū quātū ad
propoſitum ſibi locū vendicet etiā ſi fuiſſet ſtatutū laicorū q̄uis res
predicta ſit eccleſiaſtica attento qḋ dictus Antonius erat ſuppoſitꝰ
iuriſdictioni ſtatuentiū ita vr̄ no. deciſum per Fede. de ſen. in ſuo cō
3 ſilio in ordine meo. lxxxj. inci. ſtatuto ciuitatis peruſine † cauet̄ quod
nullus ⁊c. vbi querit qd ſi ſtatuto cautū eſt quod nullꝰ comes vel mar
chio vel natus de ꝓle militari ex paterna linea audeat vel preſumat
per ſe vel per aliū recipere vel in ſe trāfferre aliquā actionē perſona-
lem vel realē vel ceſſionē quocunq̄ titulo inter viuos ꝯ aliquē popu-
larem et ſi cōtra fecerit talis ceſſio nō valeat nec teneat nec ex ea poſſit
agi vel aliquid peti ⁊ cedēs perdat ipſo facto actionē ⁊ puniatur in. c.
lib. ⁊c. ⁊ cōtingat qḋ ſyndicus cuiuſdā monaſterij ſpāliter cōſtitutus
ad actum infraſcriptū pro ſupplemento legitime cuiuſdam monialis
dicti monaſterij dedit ceſſit ⁊ mādauit cuidā peruſino nato ex milita-
ri prole ex linea paterna oēs ⁊ ſingulas actiōes competentes eidem
monaſterio ex perſona dicte monialis ꝯ heredes patris monialis p̄di
cte ⁊ ꝯ oēs ⁊ ſingulos detentores bonorū dicti patris ⁊ ꝯ oēs q in ali
quō fuiſſent obligati dicto patri ⁊ poſtea ceſſionarius p̄dictus vigore
dicte ceſſionis agat ꝯ popularē peruſinū debitorē patris olim dicte
monialis petens executioni mādari dictū inſtr̄m pro rata contingen
te dictū monaſteriū ex perſona dicte monialis debitor vero cōuentus
opponit qḋ dicta ceſſio facta p ſyndicū monaſterij nō valuit quia eſt
ꝯ formā dicti ſtatuti laicorū ⁊ cōcludit Fede. ī dicto cōſilio poſt mul
ta qḋ dicta ceſſio nō valuit ꝯ dictū popularē. Nec ob. ſʒ cum ſi dicat̄
ꝙ per tale ſtatutū reſtrigit̄ libertas ⁊ facultas quā hʒ eccleſia vt poſ
ſit ꝯhere cū quocūq̄ ⁊ p cōſequēs nō debeat valere iuxta id qḋ hr̄ ī. c.
nouerint de ſen. exco. ⁊ in. c. eccleſia ſancte marie. de conſti. ⁊ in. c. ſi. de
reb. nō alie. ⁊ in auc. caſſa. de ſac. ſan. eccle. qꝛ rñdet ꝙ imo nō eſt ꝯ li-
bertateʒ eccleſie qꝛ lʒ eccleſia poſſit ꝯhere cū quocūq̄ dʒ ītelligi cum
q̄cūq̄ nō prohibito. l. gñali vel pticulari alleg. ī arg. l. ſi qñ ī prin. C.
de inoffi. teſta. vñ dicet ne aliquis qḋ eccleſia poſſit ꝯhere cū prodigo
cui eſt interdictū bonis vel cū minore ſine ſolēnitate ⁊ poterit ne face-
re eccleſia qḋ iura ⁊. ll. nō habeant locū in ſuis cōtractibus certe abſit.
error iſte ſm̄ eum accedit ſm̄ ipſum qꝛ ſtatutū habuit reſpectū nō ad
perſonā cedentē vel ad ius ceſſum ſed ad perſonā recipientē q̄ eſt ſub-
iecta ⁊ maxime cū dicta ꝓhibitio nō ſit gñalis oim̄ perſonarum ſed
certarū. ⁊ ſic nō vertit̄ preiudiciū eccleſie. poterit enim cū alia pſona
eque bñ cōtrahere vt ibi per ipſum latiꝰ rñdētē ad quedā alia que ad
duci poſſent ī cōtrariū. Et ex ibi dictis pʒ rñſio ad ea q̄ no. Jo. an. in
c. ſi. de immu. eccle. li. vj. in nouel. ⁊ cum. d. cōcluſione Fede. concordant
etiā moder. in. d. c. ſi. de immu. eccle. Ita ergo in ꝓpoſito dictū ſtatutū
potuit inhabilitare certas pſonas ſtatuentibus ſubiectas ad recipiē
dū inueſtiturā niſi ſeruata certa ſolēnitate ſeu forma de qua in ſtatu-
to: ⁊ tales pſonas nō poterit īueſtire eccleſia. facit ꝙ no. Bal. ī repe.
magna. l. cūctos populos. C. de ſum. tri. ī. xx. col. ī. ver. ſʒ hic q̄ro an ar
4 tet clericū ⁊c. in ver. ſeq. vbi voluit ī qḋ ſtatutū laicorū volens quod
nullus poſſit ꝯhere ſine preſentia preſbyteri cōprehendet etiā ꝯctuʒ
qui fieret cū clerico vt ꝓbat ipſe p id qḋ hr̄ ī. l. cū lege. C. de epiſ. ⁊ cle.
5 ⁊. l. generali. C. de ſac. ſan. eccle. Et etiā ꝯcludit † ꝙ ſtatutum laicorum
diſponens ꝙ res tributaria non poſſit alienari ī nō ſubditos operat̄
qḋ non poſſit transferri in eccleſiā propter illā prohibitionē ſtatuti.
Itē etiā latius concludit Bald. in. c. clerici de iudi. in ver. ſed hic que
ritur de tali dubio. ⁊ in. c. eccleſia ſancte marie in vlt. col. de cōſti. ⁊ Ja.
but. in. l. aſſiduis. C. qui po. in pig. hab. ī auc. caſſa. ⁊ dato quod ī hoc
Jac. but. ⁊ Bald. in dictis locis habeant ꝯdictores tñ in hoc nō facio
6 vim quia dato quod vera eſſet opinio illorum qui tenent † ꝯ ꝙ ſtatutū
diſponēs ꝙ res immobiles nō poſſint alienari in nō ſubiectos non in
telligatur de alienatiōe que fieret in eccleſiā tñ hoc nō hʒ obſtare ca-
ſui noſtro ⁊ pluribus modis ad illud rñdet Fede. in. d. cōſi. q in caſu
ſuo ⁊ noſtro nō vr̄ habere ꝯdictorē. Ad idē etiā qḋ no. Sali. ī. d. auc.
caſſa. in pe. q. volens ꝙ ſtatutū diſponēs qḋ minor. xxv. an. nō poſſit
alienare rem immobilē niſi reſeruata certa ſolēnitate puta cū preſen-
tia agnatorꝫ habebit locū etiā ſi minor ꝯhit cum clerico. ¶ Alio pn-
cipali fundamento moueor in fauorē dicti Lonſani qꝛ vt preſuppo-
nitur in allegationibus mihi trāſmiſſis ⁊ etiā aliqualiter narratur in
ſupplicatiōe Lonſani dictus Lonſanus qui antea habebat titulum
emptionis in dicta domo aſſerit dictū Joānē īueſtiri de illo vtili do
minio ꝙ erat Lonſani cū pacto qḋ Jo. tenet̄ alere dictū Lonſanū et
eius vxorem ⁊ iſtud pactū nō fuit ſeruatū: vñ dico ꝙ ſi poſt dictū pa
ctum dictus Jo. vel poſt mortē eius heres ſuus fuit in mora alēdi di
ctum Jo. ⁊ eius vxorē reuocat̄ illa cōceſſio facta Jo. mediante cōſen-
ſu dicti Lōſani poſtq̄ non fuit ſeruata dicta puentio ⁊ reddit̄ priua-
tus Jo. illo vtili dñio in eū tranſlato vt eſt caſus in. l. j. C. de do. q̄ ſub
mo. ⁊ p ꝯñs etiā extinguit̄ ius dicti Antonij ſi qḋ erat tranſlatum in
eo qꝛ reſoluto iure datoris ius acceptoris extinguit̄. l. lex vectigalis.
ff. de pig. l. ſi quis domū. §. huic ſubiungi. ff. loca. no. ī. c. j. §. rurſus in
ti. q. mo. feu. amit. vñ ſi verū eſt hoc vt ī dictis ſcripturis narrat̄ iſtud
eſt fundamentū tutiſſimū qḋ me potiſſime traxit ad cōſulendū ꝓ iſta
pte. Ex qbus cōcludo dictā inueſtiturā factā ī Antoniū viribus ca-
rere debere ⁊ inueſtiendū eſſe dictū Lonſanū maxime etiā cū ſit pxi-
mior agnatꝰ dicti Joannis per id qḋ no. Bar. in. l. j. ff. de priuile. cre
di. ⁊ in. l. j. §. pmittit̄. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ in. l. ſi mihi ⁊ titio. de vb.
ob. ⁊ Bal. in addi. Spec. in ti. de loca. in. ix. col. ⁊ Ang. in. d. §. permit
titur. ⁊ Ant. de bu. in. c. j. de loca. ⁊ do. Car. Flo. in. c. pe. de poſtu. pla.
p ibi no. p gl. ⁊ Jo. de imo. in. c. ex parte. de feu. in. ix. col. ⁊ Lud. Ro.
in rub. de arbi. poſt medium ⁊ in. l. ij. in prin. ff. ſolu. matri.
¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxiij.

1 ☞ Statutū dicens ſi quis intrauerit vel occupauerit rem alteriꝰ nō
eſt neceſſe probare qḋ intrans ſciuerit quis eſſet dominus.
2 Quādo apparet de furto licet furi ⁊ iudici ſit incognita perſona cui
factum ſit furtum nihil refert.

¶ Conſilium. xxiij.

c

¶ An reqratur probari qᷣ ille qui ingreſſus eſt poſſeſſioneꝫ alteri' ſciuerit quis poſſideret ad hoc vt poſſit puniri ex forma ſtatuti punientis ingredientem poſſeſſionem alterius.

VIſo proceſſu inquiſitiõis cõtra Joãnẽ ꝛ Andreã de turbata poſſeſſione Baldaſaris ꝛ barilij in domo de qua in dicta inqſitiõe fit mẽtio ꝛ viſis atteſtationib' ꝛ iuribus vtriuſqꝫ ptis. ꝛ viſo ſtatuto ſub rubrica ꝙ null' inquireret ꝛc. inſiſtam duntaxat ſup eo ꝙ retulit mihi ſer Ceſar inquiẽs pro parte aduerſa fundamentũ principale fieri ꝙ nõ eſſet pbatũ dictũ Joannẽ ſciuiſſe ꝙ dicti Baldaſar ꝛ Barili' poſſiderẽt: qꝛ quo ad alia vr̃ qᷣ ſit ſufficienter probatũ ſaltẽ ꝫ dictũ Joannẽ. vnde circa hoc principale fundamentũ dico qᷣ fundamẽtum partis aduerſe ſubſiſtere nõ põt hoc qdẽ probatur in primis per id qᷣ in propoſito decidit Bar. in. l. falſus. §. q alienam qui eſt. §. pe. ff. de fur. vbi per illũ tex. dicit illum tex.
1 eſſe non † pro ſtatutis dicentibus ſi quis intrauerit vel occupauerit rẽ alteri': qꝛ nõ eſt neceſſe pbari qᷣ intrans vel occupans ſciuerit quis eſſet domin' illi' rei. Ad hoc etiã Bar. ꝛ Ang. ibi adducũt alia q̃ videre poterũt clariſſimi dñi iudicantes. ſufficit ergo dolus in genere ſcʒ qᷣ ille qui occupauerit habuerit animũ offendendi quẽcunqꝫ poſſeſſorẽ illi' domus vt pʒ ex no. p Bart. vbi. ſ. ꝛ p Bal. in. l. ſi qs nõ dicã rapere. de epi. ꝛ cle. in. v. col. in ver. deinde pro concluſiõe pdictorũ ꝛc. ad idẽ ꝙ no. Bal. i aut. ſʒ nouo iure. C. de ſeruis fug. in. iij. col. i
2 ve: ꝛ qd ſi apparet ꝛc. vbi dixit † ꝙ ſi apparet de furto: ſed furi ꝛ iudici eſt incognita pſona cui factũ ſit furtũ qᷣ hoc nihil refert qn puniat̃ ac ſi cõſtaret de pſona cui furtũ factũ eſt alleg. in ſi. not. p gl. ij. q. xiij. libellorũ. ꝛ no. Bal. ꝛ Ang. in. l. ſi cũ exceptiõe. §. hac actiõe. ff. ꝙ metus cã. ergo cũ ſtatutũ puniat occupantẽ vel intrãtem poſſeſſionẽ alterius animo turbãdi vel inquietandi poſſidentẽ ꝛ probatum ſit ꝙ Jo. fenum extraxerit de domo quã debuit putare eſſe alterius poſtqꝫ nõ erat ſua. l. ſi. C. vñ vi. ꝛ no. p Ang. de aretio in tractatu maleficiorꝫ in verbo hec eſt qdã inquiſitio in finalibus verbis: ergo ſequit̃ qᷣ preſumit̃ fuiſſe in dolo cũ fecerit actũ illicitũ. l. ſi nõ cõuicij. C. de iniurijs. ꝛ. l. i. C. ad. l. corne. de ſica. ꝛ nõ requirit̃ qᷣ ſciuerit qs eſſet ille q poſſideret: ſʒ ſufficit dol' in gñe. ſ. qᷣ vere vel pſumptiue habuerit animum inqetandi poſſeſſorẽ qꝛ ſcire vel nõ ſcire in ſpecie qs eſſet poſſeſſor vel quis eſſet ille qui offendit̃ hoc nõ auget nec minuit delictũ. l. eũ qui nocẽtẽ. §. ſi iniuria. ff. de iniurijs. ꝛ pʒ ex doctrinis Bart. ꝛ aliorum in locis. ſ. allegatis. ¶ Itẽ qꝫ et pbaret̃ ꝙ pdictus Andreas p ſe ꝛ autores ſuos haberet antiquiorẽ poſſeſſionem qꝫ ſit poſſeſſio Baldaſaris ꝛ Barilij qᷣ tñ in pceſſu nõ inuenio imo potius cõtrariũ qꝛ teſtes deponũt qᷣ Baldaſar ꝛ Barilius poſſederũt annis tribus ꝛ circa. tñ eſto qᷣ probaretur ꝙ Andreas habuiſſet antiquiorẽ poſſeſſionẽ hoc nõ obſtaret qn deberet cõdẽnari Jo. qꝛ etiam ſi Baldaſar ꝛ Barilius haberẽt poſſeſſionẽ iniuſtã ꝛ iuniorem tñ hoc non põt opponere Jo. q non poſſidet. hic eſt tex. in. l. i. §. fin. cũ. l. ſeq. ff. vti poſſi. Ex quibus patet dictum Joannem ſe tueri non poſſe quin cõdemnetur. ¶ Et ita dico ꝛ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxiiij.

1 ¶ Si lex vel ſtatutũ imponat penã pro aliquo facto non tamen videtur annullare actum quãdo illa annullatio tenderet ad preiudiciũ illius cui pena imponitur.
2 Statutũ qᷣ iudex expedire debeat cãm. j. duos menſes ꝛ ſi nõ fecerit ei imponit penam nõ per hoc intelligitur prefixũ illud tps inſtãtie.

¶ Conſilium. xxiiij.

¶ Si ſtatutũ dicit qᷣ ſi cauſa fuerit cõmiſſa cõſilio ſapientis iudex debeat. j. x. dies cogere cõſultorẽ ad reddẽdũ conſiliũ alias imponit̃ pena cõſultori ꝛ iudici cõtra facienti. ¶ Cõſultor reddit cõſiliũ poſt dictũ tps an valeat redditio cõſilij ꝛ iudex teneatur illud ſequi ꝛ ille cõtra quẽ coſilium eſt redditum teneatur ad expenſas quas promiſit ſoluere ſi conſilium redderetur contra eum.

DOmini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo themate ac ſtatuto ciuitatis piſarum ſub rubrica. de nõ vtẽdo cõſilio ꝛ tenore conuentionis facte inter dictũ preſbyterum Joannem et Laurentium de maſtranis. ¶ Obmiſſo omni verborum ꝛ argumentorum apparatu breuiſſiue ꝛ cõcluſiue dicã qd in hac dubitatiõe pro veritate ſentiã. Et mihi equidẽ vr̃ dictũ preſbyteruꝫ ad expẽſas teneri: nec cõſiliũ eſſe ſpernendũ. moueor ꝛ primo: qꝛ ſtatutum imponit penã cõſultori nõ reddẽti cõſiliũ infra terminũ pfixum a ſtatuto. vñ ſiue nullo mõ reddat cõſiliũ ſiue reddat ſed poſt terminũ tũc ſtatutũ ei penã imponit: ꝛ etiã imponit penã iudici nõ cogẽti cõ-
1 ſultorẽ: ſʒ ita eſt ꝙ † ſi lex vel ſtatutũ imponat penã pro aliquo facto vel actu nõ p hoc tñ vr̃ annullare actũ qñ illa annullatio actus nõ tẽderet ad preiudiciũ illius cui pena imponit̃. Sʒ ad preiudicium alterius vt pbat̃ in. l. fili'. §. ſi. ff. ad. l. cor. de fal. ꝛ no. p gl. in. l. nullus vr̃ dolo facere. ff. de re. iu. ꝛ p glo. in cle. j. de iure patro. p que ita decidit Bar. ꝛ alij cõiter in. l. ptor in principio. ff. de no. ope. ꝛ Jac. but. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. poſt. gl. ꝛ ibi p Bal. ꝛ alios ꝛ do. Cardi. ꝛ Jo. de imo. in. c. ſi. de poſtbu. prela. ꝛ Joã. de imo. in. c. cũ cõtingat in. viij. membro. de iureiur. ꝛ in. l. cum lex. ff. de fideiuſſo. ergo licet ſtatutũ imponat penã cõſultori redderi cõſiliũ poſt terminũ. tñ nõ infringit ipaꝫ redditionẽ cõſilij nec eius effectũ: ergo valere debet ꝛ effectum habere redditio cõſilij etiã poſt terminũ facta attẽto quod eſſet nulla ipſa redditio cõſilij talis nullitas nõ afferret piudiciũ ipi cõſultori ſʒ pti. ¶ Cõfirmo pdicta p ea que no. Jo. and. in. addi. ſpec. ꝛ ti. de iu. deleg. §. reſtat in additione incipiẽte Oldradus ꝛ Ja. de are. ꝛ Cy. in. l. properandum. in prin. in. ij. oppo. C. de iu. ꝛ Bal. in. l. obſeruare. §. proficiſci. in. ij. q. ff. de offi. procon. ꝛ Bal. in. l. ſi. C. vt intra certũ tempus cã termi. ꝛ Jo. de imo. i. c. de cauſis. de offic. deleg. vbi in effectu volũt
2 † ꝙ ſi ſtatutũ dicit qᷣ iudex expedire debeat cãm itra duos mẽſes: et ſi nõ fecerit ei imponit penã certe non p hoc intelligit pfixũ illud tps ipſi inſtantie. ꝛ ideo ſm eos ſi iudex poſt illos duos menſes ſniam ferat valebit illa ſnia lʒ iudex penã incurrat. mouent. p. l. i ad ſi. C. vt omnes tã ciuiles ꝙ crimi. Secus ſi ſtatutũ prefigeret tps inſtantie vt qꝛ diceret qᷣ inſtantia cauſe duret ſpatio duorũ mẽſiũ vel diceret ſimpliciter ꝙ cauſe debeãt finiri infra duos menſes: qꝛ tũc ſnia lata poſt duos menſes nõ valerit per. d. l. properãdum. in princip. cũ gloſſ. ꝛ. l. ſcire opꝫ. §. cõſequẽs. de excu. tu. ꝛ declarãt doc. in dictis locis ꝛ marie Jo. an. in addi. palleg. ergo ita in pposito cõſiliũ dʒ poſſe reddi etiaꝫ poſt tps dato ꝙ pena venerit imponenda cõſultori. Nihil ẽ eſt ꝙ repũgnet qn dict' pſbyter teneat̃ ad expẽſas p eũ pmiſſas ſi cõſiliũ redditũ ẽ ꝫ eũ: ꝛ ſic cõcludo eũ ad expẽſas teneri. ¶ Et ita dico ꝛ cõſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxv.

1 ¶ Snĩa a qua nõ eſt appellatum preſumitur nedum quo ad rectitudinem ſed etiam quo ad rititudinem.
2 A communi opinione in iudicando non eſt recedendum.

¶ Conſilium. xxv.

¶ An preſumatur pro rititudine ſnĩe q̃ i re iu. trãſiuit.

REdẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu cauſe vertẽtis inter Miſinum de furno ciuem mutinenſem ex parte vna et ſer Antoniũ de roma ex parte altera ꝛ ſummario eiuſdẽ cum queſitis inde formatis. qꝛ principaliter queritur de virtute ſnĩe late in fauorẽ ſer Antonij ꝫ Miſinum qua pronũciatum eſt eſtimationẽ factã p eſtimatores eſſe iuſtam ꝛ licere ſer Antonio habere emptã dictã apothecã ſtantibus exceptis ꝛ allegatis pro parte dicti Miſi. tñ in hoc mihi vr̃ dictã ſniam ſubſiſtere et obiecta
1 non obſtare. † Et primo quia pro ſnia a qua non eſt appellatũ ꝛ que tranſiuit in rẽ iudicatã preſumit̃ nedũ quo ad rectitudinẽ ſeu iuſtitiã: ſed etiã quo ad rititudinẽ. c. bone el primo. de ele. ꝛ ibi hoc tenet Inn. ꝛ. c. cũ inter nos. ꝛ. c. ſicut de re iudi. c. paſtoralis. §. querit vero. de offi. deleg. ꝛ ſequitur hoc Cõpoſt. ꝛ Jo. and. in. c. i pñtia. de renuncia. ꝛ do. de rota ſua cõcluſione. cccxvj. que incipit. itẽ ſi petat executio alicui' ſnĩe ꝛc. vbi indiſtincte firmãt hoc ſiue ſnĩa ſit lata in pñte ſiue in cõtumacẽ oppõnendo: qꝛ abſentia cõtumacis repletur dei pñtia. c. veritatis. de dolo ꝛ cõtu. c. ij. de arbi. in. vj. l. properãdũ. §. ſinaũt reus. C. de iudicijs. ꝛ ita tenet Ant. de bu. poſt multa in. c. qm ꝫ. de pbatio. vbi oſtendit eſſe caſum in. d. c. bone ꝛ ita etiã tʒ Spe. in tit. de ſen. pla. §. vt aũt ver. ꝛ not. ſm quoſdã ꝛc. et i. §. ſi. verſi. penul. ꝛ in tit. de inſtr. edit. §. reſtat. ver. in ſumma. ꝛ Jo. cal. i. c. qm ꝫ. ꝛ Jo. de imo. ꝛ roma. in. l. ſciẽdũ. de ver. ob. ꝛ Jo. de imo. in. l. iij. §. cõdemnatũ. de re iudi. et in. c. cũ in iure. de offi. deleg. ꝛ ibi dicit Jo. de imo. qᷣ iſta eſt cõis opinio quicquid tenuerit Bar. ſm eũ ꝛ idẽ tenuit Anto. de bu. ꝛ Joã. de imo. in. c. in pñtia. de renuncia. pro quo bene facit ille tex. ꝛ idẽ in effectu quo ad ppoſitũ noſtrum tʒ do. Abbas in. c. qm ꝫ. ꝛ Jo. de imo. in. l. ex hac ſcriptura. ff. de donatio. ꝛ iſtã opi. ſemp ſum ſolitus ſequi. ꝛ legendo et cõſulendo. Et maxime pcedũt pdicta ſi biennij lapſum eſſet a tpe ſnĩe anteqꝫ ꝫ eam opponeret. vt vr̃ fuiſſe in propoſito nr̃o. ita tenet hoſtiẽ. in. c. in pñtia preallegato. ꝛ Bal. in. l. i. ver. extra quero ꝛc. C. ne lic. tertio. puo. ꝛ in. c. i. de mili. vaſallo qui cõtu. eſt. et Pet. de anc. i. c. canonũ ſtatuta in ver. ſimilem. q. ponit de cõſtit. ergo abſqꝫ eo ꝙ pducat inſtrumentum fideiuſſiõis ꝛ promiſſionis facte per Miſinum: et etiã alia requiſita ex forma iuris vel ſtatutorũ pſumit pro ipſa ſnĩa qᷣ ſit iuſta ꝛ rite lata. ¶ Et ex hoc capite imponit ſilẽtium his que allegabant adducendo qᷣ precarij reuocatio ꝛ tenuta fuerat nulla ꝛ qᷣ debuit citari Miſinus ad videndũ eſtimatores cõtẽplare et conſpicere qualitates rei eſtimande ꝛ qᷣ libri camere nõ probarent ꝫ Miſinum quauis oia illa ſint de ſe ſatis debilia ꝛ aliqs ronibus faciliter poſſent euelli. ſʒ nõ expedit ſtante maxime fundamento predicto ꝛ
2 magis cõi opinione † a qua in iudicando nõ eſt recedẽdũ. l. i. in ver. ſane. ꝛ ibi ponderat Bal. ff. de offi. queſto. no. Bart. ꝛ alij in. l. ſin. C. de pena iudi. qui male iudi. ꝛ Jo. monachi in. c. cupientes. §. deniqꝫ. de elec. in. vj. Et Jo. an. ꝛ alij in. c. i. ꝛ in. c. ne innitaris. de conſti. ꝛ in. c. capellan' de ferijs. ꝛ Bal. in. c. j. §. iudices. de pac. iura. fir. ꝛ i. l. ij. i pñc. C. de ſen. q ſine certa quãti. Et pſdẽ rationibus pʒ dicẽdũ eſſe pariter procedere aliã donationẽ inſolutũ factã contra dictum Miſinum de alia re

alia re pro reſiduo dicti debiti ꝛ expenſarũ ꝛ tanto magis: qꝛ ad eam proceſſum fuit facta electione eſtimatorum de cõſenſu procuratoris dicti Miſini ꝛ lata fuit ſnĩa preſente pcuratore Miſini in qua fit mẽtio de dictis inſtrumentis ꝛ tali ſnĩe tũc nõ fuit cõtradictũ p pcuratorẽ dicti Miſini nec ab ea ſnĩa fuit appellatũ. j. tpa debita. et ſic tranſiuit in rem iudicatã. ꝛ ſic etiã ſi vellemus ſequi opinio. Bar. in auten. ſi quis in aliquo. de eden. ꝛ in. l. j. C. de relatio. ꝛ in. l. ſi. ff. qñ ap. ſit. ꝛ in l. acta. ff. de re iudi. cũ ſi. adhuc fateri opꝫ ꝙ talis ſnĩa debet effectum ſortiri nec poteſt allegari defectus inſtrumẽtorũ aut aliorũ actorũ. vt firmat Bar. in dictis locis. ¶ Obmitto tãgere de exceptione nullitatis prime ſnĩe ex eo capite ꝙ ad eã fuerat citat' Miſſinus ꝛ nõ procura. eius q ad aliquos actus prius comparuerat in cã qꝛ per petentẽ conſilium fertur de hoc non fieri dubium apud dominũ iudicare debentem. ¶ Et ita dico ꝛ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxvj.

1 ¶ Si vir expellit vxorẽ ſine cauſa tenet̃ ei dotẽ cõſignare. nu. 3. ꝛ. 4.
2 Si excõmunicatus in excommunicatione perſeuerat vxor eius nolẽs ſecum cohabitare poteſt dotem repetere.
5 Si vxor fecit expenſas poſtqꝫ receſſit a viro nolente eã admittere poterit dotes repetere.
6 Ille cui debentur alimenta licet ſeipſum alat tñ poteſt poſtea illa petere ab obligato.
7 Caſus reſtituende dotis numerant̃ per glo. in. l. ij. ff. ſolu. matri.
8 In terminis. c. j. de electione quando nõ exhibuit mandatum.
9 Ubi alicui ſit proteſtatio ille debet proteſtationi parere.
10 Quando procurator poſſit conſtituere quem in mora.
11 Suſpitio ꝛ timor ſunt paſſiones animi.
12 Reqrit̃ ſpãle mãdatũ ad hoc vt pcurator poſſit denunciare. nu. 14.
13 Ceſſando a contumelijs ꝛ iniurijs dicitur facere actum pacis.
15 In caſibus in quibus requiritur ſpeciale mandatum videtur qᷣ poſſit ratiſicari quando eſt factum a procuratore generali.
16 Quod ratihabitio trahatur retro eſt per fictionem. nu. 17. 18. ꝛ. 19.
20 Ubi allegatur cautio allegando ſuſpitionem neceſſe eſt cauſam ſuſpitionis probare.
21 Ubi iura concedunt aliquid allegantĩ factum intelliguntur non de allegatione ſola ſed quod probet ita verum eſſe.

¶ Conſilium. xxvj.

¶ An ſi maritus expulit vxorẽ teneat̃ ſibi reſtituere dotem ſeu alimẽta preterita ꝛ futura ꝛ an maritus teneat̃ cauere vxori de non offendẽdo ſi mulier ſimpliciter alleget ſuſpitionem viri ꝛ aliter non probet ꝛ an proteſtatio facta per procu. generaliter conſtitutum ad lites valeat maxime cum nullum mandatum exhibuit. ꝛ plures limitationes ad regulam que habet ꝙ ratihabitio trahitur retro.

DOmini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo ꝛ diligenter ponderato proceſſu cauſe vertentis inter dñam Angelicam ex parte vna agentẽ ꝛ Ludouicũ eius virũ ex pte altera ſe defendentẽ vidẽdũ eſt que future ſunt ptes dñorũ iudicũ cauſe appellatiõis tã ſup dotis reſtõne qꝫ ſup alimẽtis in quo vr̃ prima cõſideratiõe dicẽdũ Ludouicũ nõ ſolũ teneri p alimẽtis pteritis vxori p eũ nõ preſtitis: ſʒ etiã ad reſtõnẽ dotis. ¶ Qᷣ quidẽ probari vr̃ primo ex his q̃ no. Bal. in. l. fin. in
1 ſi. C. de ſen. que ſine cer. quã. vbi inquit † qᷣ ſi vir expellit vxorẽ ſine cã ꝙ tenet̃ ei dotẽ conſignare mouetur eo qꝛ ille q onera matrimonij nõ ſuſtinet fructũ dotis habere nõ dʒ alle. l. pater. de doli excep. ꝛ qꝛ dos eſt propriũ patrimoniũ mulieris ex quo ipſa viuere dʒ. l. iij. §. ſʒ vtrũ ff. de mino. ꝛ idẽ voluit Jo. an. in addi. Spe. in titu. de do. inter virũ. §. nũc de dote ſuper ver. ſi vero res. facit qᷣ in ſimili no. Bal. ꝛ Ang. in. l. ſi cum dotẽ. §. tranſgrediamur. ſo. ma. ſʒ ita eſt qᷣ Ludouic' cenſetur expuliſſe vxorẽ eoipſo quod ipſa fuit parata redire dummodo ſibi per Ludouicũ caueretur ꝙ nullã ſibi ſeuitiã inferret ꝛ Ludouicus cauere recuſauit ad hoc qᷣ not. gloſſ. in. c. intelleximus in verbo ſpontanea de adul. ꝛ. i. c. literas. ð reſt. ſpo. ꝛ. i. c. ſignificaſti. ð diuor. vbi no. ꝙ ſi mulier de domo viri ſpõte recedit ſi tñ volẽs redire nõ ſit admiſſa intelligit̃ expulſa ꝛ ſpoliata. ꝛ ita etiã dicit Spe. in tit. de ſponſa. §. ſi. ver. j. ſed Ludouicus vr̃ noluiſſe dictã eius vxorẽ ad ſecũ habitãdũ admittere eoipſo ꝙ noluit ſibi dictã cautionẽ preſtare prout tenebatur. c. ex trãſmiſſa ꝛ. c. literas. de reſti. ſpoli. ꝛ. c. j. vt lit. non conteſta. et xxxij. q. j. de benedicto. ꝛ qᷣ ibi glo. ſatis enim dicit̃ per Ludouicũ ſtetiſſe quominus ipſa redierit ad habitãdũ ex quo renuit ipſe facere ea ſine quibus ipſa tute ꝛ cõmode habitare non poterat. l. caio. §. imperator. i ſi. ff. de ali. ꝛ ci. leg. l. meuia. §. ſi. ð annuis leg. facit. l. nepos pculo. de verb. ſig. ¶ Scðo fortificat̃ ex his q̃ no. Jo. an. in addi. Spe. in titu. de do. inter vir. §. ſi. in addi. que incipit: qꝛ hic. de big. ꝛc. vbi re
2 fert Rofredũ dixiſſe qᷣ † ſi excõicatus in excõicatione ꝛ contumacia perſeuerat vxor eius nolens ſecum cohabitare poteſt dotem repetere. mouetur per. l. j. C. de repudijs. ꝛ ſic qꝛ tũc ſi mulier cũ viro non habitat procedit a culpa mariti iõ põt mulier doteꝫ repetere: ita ergo eſſe dʒ in caſu propoſito pꝑter culpã mariti qui dictã cautioneꝫ preſtare renuit cũ ad eã preſtandum teneret̃. ¶ Tertio pro hoc facit id ꝙ no.
3 Bal. i. l. j. §. ſed ꝛ ſcimus. C. de lat. liber. tollẽ. vbi p illũ text. dixit † qᷣ ſi maritus ſine cauſa expellit vxorẽ dʒ perdere lucruꝫ dotis. ſed perinde eſt acſi Ludouicus vxorẽ expuliſſet ex quo eam cum cautiõe reddere volẽtẽ admittere noluit. vt. ſ. probaui ergo ꝛc. ¶ Et idem dico
4 † quo ad alimenta etiam preterita ꝛ fructus dotis: qꝛ ad eorũ reſtitutionẽ tenetur Ludouicus. hoc enim primo probatur ex his que not. Bal. in rubrica. C. de priuil. dot. in. j. col. vbi inquit qᷣ ſi marit' non ſubijt onera matrimonij: tenetur reſtituere fruct' dotis quos expulſa vxore receperit: qꝛ talis vir lucrũ facere nõ dʒ. allegat. l. ſi ab hoſtib' §. ſi. ſolu. matri. ꝛ qꝛ nõ videt̃ bonefidei poſſeſſor fuiſſe q pietatis officiũ nõ impleuit allegat i argumẽtũ. l. j. C. de his qui. vt indig. ¶ Secundo probatur ex his que no. glo. ꝛ doct. i. c. ſignificaſti. de diuor. vbi
5 habetur † qᷣ ſi vxor fecit expẽſas poſtqꝫ receſſit a viro nolente eã admittere poterit eas repetere. ꝛ illã gl. ſequit̃ etiã Bal. i. l. j. C. de leg. ꝛ no. Cy. Bal. ꝛ Sali. i. l. qᷣ i vxorẽ. C. ð ne neg. geſt. ꝛ Bal. An. ꝛ Moder. in. l. ſi cũ dotẽ. §. ſi maritus. ꝛ in. §. ſinautẽ in ſeuiſſimo. ſolu. matri. ꝛ Spec. in ti. de ſponſa. §. ſi. verſi. ij. argu. l. j. C. de iſti. ꝛ ſub. ſub cõdi. fac. ꝛ in. l. labeo ſcribit ſi mihi bibliothecã. ff. de cõtrahẽ. emp. bene facit qᷣ no. Bar. i. l. caio. §. j. per illũ tex. ff. de alimẽ. ꝛ ci. lega. ſed vt. ſ. probaui. videt̃ ſtetiſſe per Ludouicũ quominus vxor ſecũ habitauerit ergo. ¶ Tertio fortificatur per id qᷣ habetur i. l. de alimẽtis.
6 C. de trãſac. ꝛ quod ibi no. Bal. p illũ tex. p quẽ i fert † qᷣ ille cui debẽtur alimenta: licet ſeipſum alat: tñ poteſt poſtea illa petere ab obligato qᷣ facit ſecundum eum pro viduis ſe alentibus vt nihilomin' pe-
7 tere poſſint alimenta ſuarum dotium. ¶ † Sed premiſſis non obſtantibus contrariam ſnĩam de iure probabiliorẽ eſſe puto proculdubio in caſu propoſito ex plurib'. ꝛ primo quo ad dotẽ qᷣ illa minime reſtituenda ſit probatur. qꝛ iſte nõ eſt de caſibus reſtituende dotis qui enumerantur per glo. magiſtrã. ꝛ doct. in. l. ij. i prin. in glo. ij. ff. ſolu. matrimo. ꝛ in. l. j. C. de repud. ꝛ in. c. p veſtras. de donatio. inter virũ. ¶ Nec obſtat qᷣ maritus cenſeatur eam expuliſſe eoipſo quod nõ admittit eam volẽtẽ redire cum cautione per eam petita ꝛ ſibi non preſtita iuxta no. in. d. c. intelleximus. ꝛ in. d. c. de benedicto cum ſi. ſ. allegatis: qꝛ rñdeo primo qᷣ Ludouicus nõ fuit in aliqua mora preſtãde cautionis: qꝛ dato qᷣ per ſer Ruffinuꝫ aſſerentem ſe pcuratorem dicte dñe Angelice petita fuiſſet dicta cautio a Ludouico corã vicario epiſcopi bononienſis. tñ Ludouicus non pſtando dictam cautionem non dicitur fuiſſe in mora attento ꝙ dictus ſer Ruffinus ſuum mandatũ non exhibuit in autentica forma dicto Ludouico prout de iure tenebatur. vt in clemẽ. cauſam. de elec. l. nomẽ. C. que res pig. l. ſi quis iſiciatus. ꝛ ibi hanc theoricam tradit Bar. ꝛ alij. ff. depoſi. l. qui in alterius. ꝛ ibi hoc no. Bar. ff. de reg. iur. ꝛ no. Bar. in. l. qᷣ te. ff. ſi certum pet. ꝛ in. l. nõ ſolũ. §. morte. de no. oper. nuntia. i. ij. q. princ. in xij. col. in ver. quero an talis proteſtatio poſſit fieri per procura. ꝛc. ꝛ in. xv. col. in verſi. iij. principaliter eſt videndũ de proteſtatione in citatoria. ꝛ in. l. pater alias incipit quidã decedẽs. §. ex quo. ff. de adminiſtra. tuto. ꝛ Bal. in. l. ſi legatum. ff. de edẽ. ſed dictus ſer Ruffinus nullum exhibuit mandatũ ergo ꝛc. Nec obſtat ſi dicatur quod iſta doctrina procedit in actibus iudicialibus ſecus in extraiudicialibus per id qᷣ no. Spec. i tit. de procur. §. j. ver. ſed quid ſi receptũ erat ꝛc. vbi
8 voluit † qᷣ ſi in terminis. c. primi. de elec. in. vj. aliquis tanqꝫ procu. in termino ſibi prefixo obiecit crimina cõtra electum. ꝛ in veritate habebat mandatũ. tñ illud nõ exhibuit. quia illud habebat in arca vel de eo nõ recordabat̃ certe ſm Spe. nihil obſtabit mãdatũ tũc non fuiſſe pductũ. qꝛ rñdeo qᷣ dicta theorica Bar. ꝛ doc. procedit indiſtincte: tam in iudicio qꝫ extra quantũ ad effectũ cõmittẽde more. qꝛ in vtroqꝫ caſu eſt eadẽ ratio ergo dʒ eſſe eadẽ iuris diſpõ. l. illud. ff. ad. l. aql. c. tranſlato. de cõſti. ꝛ qᷣ hoc ſit verũ. pʒ etiam ex his que no. Bar. in d. §. morte in. xij. col. dum tractat de proteſtatione inhibitoria vbi di-
9 xit † ꝙ ſi alicui ſit pteſtatio ne aliqd faciat ex aliqua cauſa vera et iuſta tunc ille cui ſit proteſtatio debet illi proteſtatiõi parere ſi veritas illius cauſe oſtẽdatur alleg. d. l. nomen. C. q̃ res pig. ꝛ tex. i. d. cle. cauſam. ſecus ſi nõ oſtẽditur cauſa illius proteſtationis illi cui ſit proteſtatio niſi talis pteſtatio fieret cũ commiſſiõe ꝛ autoritate iudicis qꝛ tunc abſqꝫ eo quod verificetur cauſa proteſtationis debet ille cui proteſtatur proteſtationi parere alleg. l. ſi. ff. de leg. commiſ. vbi idem not. Bart. vbi dicit qᷣ ille tex. debet intelligi quando illa proteſtatio eſt facta per iudicem. ꝛ idem dicit Pe. de anchar. in cle. j. de exceſ. prela. Ponderent ergo dicti doc. ſolum an proteſtatio fiat per iudicem ſeu de eius commiſſione an vero per priuatum quia quando iudex committit proteſtationẽ preſumitur qᷣ legitime commiſerit ꝛ habita informatione iuſticie ipſius proteſtationis nõ autẽ cõſideratur an illa denuntiatio facta fuerit per priuatũ in iudicio vt extra qñ p iudicem nõ eſt cõmiſſa talis proteſtatio ſed ita eſt qᷣ proteſtatio ſeu interpellatio facta p ſer Ruffinũ nõ fuit facta cũ cõmiſſiõe iudicis nec a iudice approbata imo p iudicem fuit ſtatutus terminus Ludouico ad opponẽdũ. Nõ ob. ꝙ no. Spec. in loco. ſ. alleg. qꝛ nihil facit ad ppoſitũ
10 qm̃ aut nos querimus † vtrum ad hoc vt procur. cõſtituat me in mora ſi nõ adimpleo illud quod ipſe petit. ꝛ tunc dicendum eſt qᷣ non

niſi mihi oſtēdat mandatū vt.d.l.ſi quis inficiatus.⁊ qḋ ibi Bar.cū
ꝯcor.qꝛ nō ſum in mora nec in culpa ſi nō ſoluo:qꝛ ſibi credere non te-
neor.l.j.§.j.ff.de eo p quē fac.erit.⁊.l.ij.ff.qḋ falſo tut.auť.Aut queri
mus de alio effectu vt qñ in termino prefixo aliqs tanꝗ̄ pcu.oppo-
nit ꝯ titium electū crimina ⁊ defectus ⁊ tñ nō exhibet mandatum an
ſufficiat dummō poſtea producať mandatū ſi de mandato dubitetur
⁊ dicēdū eſt qḋ ſic qꝛ ceſſat rō allegata in ſuperiori caſu ita loquitur
Spe.in loco.ſ.allegato.Et pꝫ ex his que legunť ⁊ no.in.l.ꝫ.C.de p
cu.⁊ in.l.pomponius.§.rati.ff.de procur.⁊.in.c.j.in gl.in verbo abſen
tia.de elec.in.vj.vbi ſi quis litigauit tāꝗ̄ procu.in iudicio ⁊ manda-
tum nō produxit vꝫ iudiciū.tñ ſi poſtea opponať qḋ nō hꝫ mādatuꝫ
hꝫ neceſſe pcu.ſuū mandatū producere preſertim ſi opponať qñ litē
cōteſt.alias ſi de mādato fidem non facit iudiciū redditur nullū.ſed
ita eſt ꝙ i pposito ꝗritur an Ludouicus p īterpellationē ſer Ruffini
petētis cautionē fuerit cōſtitutus in mora cauēdi ⁊ mādatū nō fuit ex
hibitum ergo nō fuit ī mora.¶ Preterea etiā pōt rñderi qḋ nos nō
ſumus in actu iudiciali vt dicā.j.ī tertio principali fundamento.Et
ex iſto fundamento ⁊ etiā ex ſequentibus cōſtabit etiā dicta alimēta
preterita nō deberi ex quo Ludouicus interpellauit vxorē vt ad ſecū
habitādū accederet.⁊ ipſa non acceſſit cū nō teneatur preſtare vxori
alimenta ſi ſine iuſta cauſa ceſſat cū marito habitare ⁊ ei īſeruire put
teneť ar.l.iul.§.offerri.⁊.l.qui petētē.de act.emp.⁊ in ſpecie not.Ja.
de are.Cy.⁊ Sali.in.l.qḋ in vxorē.C.de neg.geſt.⁊ no.gl.in.d.c.ſigni
ficaſti.de diuor.⁊ Spec.ī ti.de ſpōſa.§.fi.ver.ij.⁊ doc.ī.d.l.ſi cū dotē.
§.ſin autē in ſeuiſſimo.⁊ vult Bar.ī ſuo tractatu de alimētis ad finem
⁊ in.l.libertis quos.§.j.ff.de ali.⁊ ci.leg.Nec pōt dicta vxor ſe excuſa
re ꝙ nō acceſſerit ad habitādū cum marito:eo qꝛ ſibi nō cauit qḋ ei
malū aut ſeuitiā nō inferret qꝛ vt probatū eſt.ſ.Ludouicus non fuit
in mora cauēdi ex quo ipſa mulier dictam cautionē nō petijt p ſe nec
per procuratorē mandatū exhibentē.¶ Scḋo principaliter cōfirma-
tur dotem nec alimenta preterita deberi:nam dicta cautio petita fuit
occaſione ſuſpitionis allegate in ſcriptura producta per ſer Ruffinū
iuxta.c.j.cū ſi.vt lit.non conte.Modo ſic.an mulier ſuſpitionem peri-
culi perſone ſue habeat de viro vel non hoc pendet ab animo ipſius
11 vxoris † qꝛ ſuſpitio ⁊ timor ſunt paſſiones animi vt de ſe pꝫ ⁊ colligi
tur ex no.p Bar.in.l.fi.in antepe.q.ff.ſi quis ali.teſt.phi.⁊ p Inno.
⁊ doc.in.c.j.ꝙ metus cā.ad hoc.l.iij.ff.quibus ex cau.ma.⁊.l.continet
⁊.l.recte ſcribit.ff.quod metꝰ cauſa.ſed ita eſt qḋ ea que latēt in animo
nō poſſunt explicari per procura.nō habentē ſpeciale mandatum.vt
no.Ang.in.l.ſi quis intētiōe ambigua.ff.de iudi.vbi inquit ꝙ inter-
pretatio eſt declaratio volūtatis abſconſe:ideo libellū obſcurum pro
ductum non poterit declarare procu.ſine ſpāli mādato per not.in.l.
pompo.ſcribit.§.fi.⁊ ibi hoc etiā no.Bal.⁊ Ang.ff.de rei ven.et not.
Bar.ī.l.inter ſtipulantē.§.j.in ver.itē dico qḋ ſi libellus ⁊c.ff.de ver.
ob.p ibi no.per gl.ſed ſer Ruffinus nō habuit ſpāle mādatum.ergo
⁊c.idē ſpecifice deciditur ex no.p gl.⁊ ibi clariꝰ Bar.ī.l.j.§.j.ff.de lib.
12 agno.vbi voluit † qḋ reqrať ſpāle mandatuꝫ ad hoc vt procura.poſſit
denuntiare ⁊ proteſtari circa ea que non concernunt adminiſtrationē
bonorum quādo illa talia nō poterāt eſſe nota niſi quatenus a perſo
na principali pcedant:vt denuntiare mulierē eſſe pregnantē:ſed ita
eſt qḋ an dña Angelica haberet ſuſpectū Ludouicū nō pōt eſſe notuꝫ
niſi ab aīo ipſiꝰ mulieris qꝛ concernit paſſionem animi vt dixi;ergo
⁊c.p hoc facit quod no.Bar.⁊ doc.in.l.paulus alias incipit procura
torem.de acquir.heredi.vbi ꝙ in caſibus in quibꝰ hereditas pōt adi
ri per procura.requiriť ſpāle mandatum.l.ſi qs mihi bona.§.iuſſuꝫ.e.
ti.ad idē gl.in cle.cauſam in verbo ſpāliter.de electione:que tꝫ qḋ ad
proteſtandū ⁊ intimandū requirať ſpāle mandatū.p hoc etiam facit
qꝛ dictꝰ ſer Ruffinus vt dictā cautionē rōne allegate ſuſpitiōis ꝯſe-
quereť allegabat dictū Ludouicū dixiſſe multa innoxia ⁊ criminoſa
verba de dicta dña Angelica pferendo:ſed ita eſt qḋ ad talia allegā-
dum requiritur ſpāle mandatū vt in cle.non pōt.de procura.¶ Pre
terea dictus ſer Ruffinus in ſua ſcriptura proteſtať qḋ in quātū eidē
dñe Angelice ſit cautū qḋ non ſubeat aliqḋ periculū ⁊ poſſit tute cū
eo morari ꝙ ipſa fuit ⁊ eſt parata cū ipſo morari ⁊ ſibi obedire dicto
Ludouico eā maritali more tractādo ⁊ a cōtumelijs ⁊ iniurijs ceſſan-
13 do † ⁊ ſic iſte erat actus pacis ⁊ remiſſionis iniurie iuxta id quod legi
tur ⁊ no.inſti.de iniur.§.fi.⁊ in cle.j.in prin.ff.de pac.⁊ in.c.j.de treug.
⁊ pa.vbi p doc.Talia aūt nō poſſunt expediri per pcu.ſine ſpāli mā
dato vt no.Spec.ī ti.de treug.⁊ pac.in.§.j.ver.hac quoqꝫ.p id qḋ hꝛ
in.c.per tuas.de arbi.⁊ in.c.cōtingit de trāſac.⁊ in.l.naꝫ ⁊ nocere.ff.de
pac.⁊ no.Jo.and.in.c.qui ad agēdū in fi.de pcu.in.vj.¶ Tertio cor-
roborantur pdicta qꝛ dictus ſer Ruffinus habebat mādatū ad lites
⁊ cauſas dūtaxat ⁊ per ꝯñs nō vř qḋ poterit denuntiare ⁊ proteſtari
Ludouico qḋ dña Angelica parata erat accedere ad ſecū habitādum
dummō ſibi cauerit hoc probatur ex his que decidit Paulus de ca.
in.l.de pupillo.§.qui pcuratorio.ff.de noui op.nūc.in vltimis repor
14 tatis ſuis vbi voluit † qḋ pcurator cōſtitutus ad negocia bñ pōt nun-
tiare nouū opꝰ ſecus ſm eū in pcuratore cōſtituto ad iudicia qñ lꝫ
nuntiatio ſit quedā prouocatio ad iudiciū ⁊ etiā poſſit fieri cū iudice
ſeu cū iudicis autoritate tñ non eſt actus iudiciarius:vñ poteſt expe-
diri omni tpe etiā feriato.l.j.§.nunciatio.eo.tit.iuncto verſi.item nun-
tiatio ⁊.l.de pupillo.§.meminiſſe.eo.ti.Sed ita eſt etiā qḋ dicta pte-
ſtatio ⁊ intimatio facta p dictū ſer Ruffinū nō pōt dici actus iudicia-
rius.vt no.Bar.in.l.cū filius.§.fi.ff.de ver.obli.⁊c.in.l.in minoꝝ.C.
in quibus cau.in integ.reſt.nō eſt neceſ.⁊ Bal in.l.ij.in.fin.C.de ſacro-
ſan.Nā poteſt pteſtatio ⁊ intimatio fieri nō ſolū in iudicio:ſed etiaꝫ
extra.vt no.glo.in.l.ampliꝰ.§.fi.ff.rem rat.habe.⁊ in.l.fideiuſſor obliga
ri.§.fin.de fideiuſſo.⁊ in.l.qui rome.§.coheredes.ff.de ver.obli.⁊ etiā
pōt fieri tpe feriato.vt no.Bar.in.d.l.cū filius.§.fi.⁊ Bal.in.l.in cō-
tractibus.§.fi.C.de nō nume.pecu.⁊ latius Bart.in.d.§.morte circa
vlti.charta.Nec predictis obſtat ſi dicať qḋ dato qḋ ſer Ruffinus nō
habuerit ad predicta ſpecificū ⁊ ſufficiens mādatū tñ pōt dña Ange-
lica ratificare geſta p Ruffinū nomie ſuo ⁊ ratihabitio trahitur retro
⁊ mādato cōparatur vt in.l.fi.C.ad mace.⁊ i regula ratihabitio.de re.
15 iur.lib.vj.Nā ⁊ etiā in caſibus requirentibus ſpāle mandatū videtur
ratificari poſſe factum a procuratore generali.vt not.Archi in.c.qui
ad agendū.de pcura.in.vj.allegat id qḋ habetur in.c.per tuas.cū ibi
no.de arbi.⁊ pbatur in.l.qḋ ſi de ſpāli.ff.de mino.quē tex.pro not.ad
hoc alleg.Bal.in.l.ſi maritus.C.man.⁊ in.l.multū.C.ſi quis alteri
vel ſibi.⁊ no.Jo.an.in.c.cupientes.§.qḋ ſi per viginti.de elec.⁊ Ang.
in.l.ij.ff.de iudi.¶ Quia pluribus modis fieri pōt ꝙ primo ꝙ talis
ratihabitio non trahiť retro qñ ex hoc auferreť ius queſitū illi cōtra
quem ſit ratihabitio vt no.gloſ.in.c.ratihabitionē.de regu.iur.in.vj.
dum allegat tex.in.c.ex parte decani.de reſcrip.Sed ita eſt ꝙ ante ra
tihabitionē acquiſitū erat ius Ludouico quo ad omnes fructus dotis
qꝛ ſui erant effecti.l.de diuiſione ⁊.l.ſeq.cū vulg.ff.de iur.do.Nec eos
tenebať cōuertere in alimēta mulieris poſtꝗ̄ poſt interpellationē fa-
ctā per Ludouicū non acceſſerat ad habitandū ſecū ⁊ ad operandum
viro p̄ut tenebatur.l.ſicut de ope.lib.⁊.l.ſed ⁊ ſi vir in princip.ff.de
dona.inter vir.⁊ dictū eſt.ſ.nec maritus fuerat in aliqua culpa nō ca-
uēdo ex quo nō fuerat interpellatus per perſonā cui de hoc credere te
neretur ex quo mādatū non fuit exhibitum.Secundo reſpondeo qḋ
16 illud qḋ dicitur qḋ ratihabitio trahiť retro ⁊ mādato cōparať iſtud
eſt per fictionem nō per veritatem qꝛ vere cōſtat qḋ mandatum ſpeci
ficum ab initio nō preceſſit vt no.Bar.in.l.ſi his qui pro emptore in
v.col.ff.de vſur.Sed fictio nō hꝫ locū vbi nō ꝯcurrit eqtas.l.poſtlimi
nium.in prin.ff.de cap.eſt doctrina Barto.in.d.l.ſi is q in.iij.colū.
Sed nemo ſani capitis diceret qḋ vxori deberentur fructus dotis vel
alimēta ſi ipſa nō adimpleuit pro pte viro ſuo ea ad ꝗ tenebať.ſ.ope-
rādo ipſi viro ⁊ ſecum habitando preſertim.cū de hoc fuerit interpel-
lata ⁊ marito nō poſſit culpa iputari ſi cautionē mulieri nō pſtitit
occaſione alicuius ſuſpicionis quā de eo habuit mulier cū de hoc non
fuerit requiſitus per pſonā cui credere teneret.ergo ſine mora ⁊ cul-
pa ſua nō dꝫ vir priuari iure ⁊ cōmodo fructuū ſibi legitime acqſito.
17 l.ſi putator.ff.ad.l.aqui.⁊ in.c.ſine culpa.ff.de re.iur.in.vj.¶ † Ter-
tio reſpōdeo qḋ ad hoc vt ratihabitio trahať retro requiritur qḋ tpe
quo ſit ratihabitio alicuius actus ille actus potuerit geri per ratificā
tē vt eſt text.ſingularis.l.bonorum.ff.rem rat.hab.Sed ita eſt quod
hoc preſenti tempore quo dña Angelica ratā haberet proteſtationeꝫ
⁊ denunciationē factā per ſer Ruffinū nō poſſet ipſa denūtiare ⁊ pro
teſtari Ludouico ꝙ deberet ſibi cauere ⁊ eā in domo maritali affectio-
ne retinere quo ad effectum cōſequendi alimenta preterita qꝛ iſtud tē
pus pñs nō eſt habile ad cōſtituēdū Ludouicū i mora niſi quo ad ali
mēta futura nō quo ad tpꝰ pteritū iuxta.l.qḋ te.ff.ſi cert.peta.⁊ in.l.ſi
18 ex legati.⁊.l.cū filius in fi.ff.de ver.olig.¶ † Quarto rñdeo quod ra-
tihabitio trahiť retro qñ res eſt integra ⁊ in eo ſtatu in quo erat qñ ab
initio fuit geſtus ille actus qui ratificatur:vt.l.ſi vxor.§.ſi quis vxore.
⁊ ibi hoc no.Dy.⁊ Bar.ff.de adul.⁊ Dy.in.l.pantonius in prin.ff.de
acq.here.⁊ Bal.⁊ expreſſius Saly.in.l.fi.C.de dona.⁊ Bal.in auť.ſi
qui.C.de temp.ap.⁊ Spe.in ti.de ob.⁊ ſol.§.j.ver.itē pone obligaſti.
Sed ita eſt qḋ tpe ratihabitionis res nō pōt eſſe in eo ſtatu in quo nō
erat tpe quo ſer Ruffinus cōparuit:qꝛ tpe quo ſer Ruffinus compa-
ruit nondum erat acquiſitum ius Ludouico in fructus dotis poſtea
percepti.ergo ratihabitio non trahitur retro.Vel etiam poteſt reſpō
19 deri quod ratihabitio nō trahitur retro qñ actus ꝗ trahitur retro nul-
lo modo valuit.ita not.Bar.in.l.obſeruare.p illum tex.in fi.ff.de offi.
pcoſ.ſecꝰ ſi aliquo modo valuit:vt in caſu.l.ij.ff.de iud.vbi ſi iudiciū
inchoatū per falſum procuratorē ratificať per dñm ratihabitio tra-
hitur retro:qꝛ iudiciū valebat a principio quo ad preiudiciū pcurato
ris.vt no.gl.in.l.ꝫ in fi.C.de procu.⁊ in.l.ſi expreſſim in verbo preſcri
ptione.ff.de app.ſiſt in.l.fi.C.ad mace.vbi ſiliuſfa.obligabatur ex mu
tuo per ipſum recepto niſi pater ratū nō habuiſſet ⁊ s erat tutus exce
ptione macedoniani.nō mirum ergo ſi ratihabitio patris trahitur re
tro.⁊ ita ibi declarat plenius Sali.ſed proteſtatio ⁊ denuntiatio ſer
Ruffini a principio fuit ipſo iure nulla:vt ſuperius eſt oſteſum.ergo
ratihabitio nō trahitur retro ad initium.¶ Quarto principaliter for-
tificantur predicta:qꝛ dictꝰ ſer Ruffinus petijt dictā cautionē actiōe
dicte ſuſpicionis ppter verba iniurioſa ⁊ criminoſa ꝗ aſſeruit fuiſſe
20 prolata p Ludouicū de pſona vxoris:ſꝫ ita eſt ꝗ vbi petiť cautio al-
legādo ſuſpitionē neceſſe eſt cauſam ſuſpitionis probari:vt no.Guil.
de cu.

de cu.in.l.illicitas.§.ne potentiores.ff.de offi.preſi.allegat tex.in.§.ſꝫ
neqꝫ in auť.de mā.prin.cū ibi no.Bñfacit gl.iūcto tex.⁊ qḋ ibi Bar.
in.l.itē ſi ſuſpectus.ff.de pcura.⁊ ī.l.apertiſſimi.C.de iudi.⁊ pbatis
cauſis ſuſpiciōis:tūc iudex cū cāe cognitiōe dꝫ cōpellere ad cautionē
preſtādā ſi cauſe ſint legitime:vt etiā no.Cy.⁊ Sali.in.l.denūciamus
de his qui ad ec.cōfu.faci.qḋ no.Bar.in.l.ait pretor.§.ſi debitorē.in
ver.ꝗrit Dy.⁊c.ff.que in frau.cre.⁊ Angel.in.l.qui bona.§.q dāni.ff.
de dā.infe.¶ Pro hoc facit qꝛ vbicūqꝫ aliqs mihi proteſtať ex certa
cā expreſſa:vt aliquid faciā ita demū teneor illud facere ſi illā cauſam
expreſſam oſtendat mihi eſſe verā:vt not.Bar.in.l.nō ſolū.§.morte
in.xij.⁊.xv.col.de no.oper.l.j.ī fi.cū.l.ſeq.ff.ꝙ fal.tut.auť.⁊.d.l.nomē.
21 C.que res pig.⁊ in.d.cle.cauſam.de elec.† Et vbi iura cōcedunt aliqd
alleganti factū aliqḋ:intelliguntur nō de allegatiōe ſola:ſꝫ qḋ pro-
bet ita verū eſſe:vt no.gl.ī.l.j.in prīc.ff.ſi qua.pau.fec.dic.⁊ no.Bar.
in extrauag.ad repri.in verbo aſſerať gl.in.l.ſi cuius in gl.j.ff.de ap.
reci.⁊ glo.fin.in.l.ij.C.qḋ me.cau.⁊ gl.in.c.nō eſt.de cōſue.in.vj.⁊ in.c.
cū ſuper.⁊ in.c.poſt electionē de prebē.⁊.c.j.de his que fi.a maio.par.
ca.⁊ glo.in.l.ſi prius in verbo egiſſet.de no.oper.p quā dicit in ppoſi
to.ibi Ang.ꝙ ſi ſtatutū dat premium accuſanti non dꝫ accuſans pre-
miū illud habere niſi probet contenta in accuſatione eſſe vera text.in
l.que oīa.§.plane.ff.de pcur.facit p hoc dicto Ange.c.ij.de offi.ord.
ibi iudiciario ordine per quē dicūt docto.qḋ nō dꝫ aliquis impeti de
delicto qḋ pbari nō pōt etiā ſi ille fuerit cōfeſſus delictū in pnia fa-
cit.c.oīs vtriuſqꝫ ſexus.de pe.⁊ remiſ.⁊ ideo dixit text.in.c.pleriqꝫ.ij.
q.vij.boni viri tacēt qḋ probare nō poſſunt.vnde quātūcūqꝫ iura diſ-
ponerent ſimplr̄ qḋ mulieri alleganti habere ſuſpectā ſeuitiā viri eſ-
ſet cauendū dꝫ intelligi alleganti ⁊ probāti:qꝛ vani timoris nulla eſt
habēda conſideratio.l.iij.ff.qui.ex cau.ma.l.ſi quis ab alio.de re iudi.
l.metum.ff.ꝙ met.cā.c.cū dilectus.extra ꝙ me.cā.Nec ob.qḋ no.glo.
c.de bñdicto.xxxij.q.j.qꝛ dico qḋ deciſio illius gloſ.aperte cōfundit
intentionē dñe Angelice.Nam illa glo.vult qḋ aut nō allegať ſuſpi-
cio.viri.et tūc vt maritus cōſequať reſtōnē vxoris adultere debet nu-
da cautione cauere ꝙ nullū malū inferret mulieri.Aut allegať ſuſpi
cio viri.⁊ tūc cauēdū eſt cū fideiuſſore vł pignore.vt ibi p gl.⁊ iſta alle
gatio ſuſpicionis debet intelligi cū probatione:vt proxime oſtēdi ni-
ſi forte euidenter cōſtaret de cā ſuſpicionis:vt qñ cōſtaret mulierē cō-
miſiſſe adulteriū prout erat in caſu.d.c.de bñdicto:per qḋ adulteriū
prout erat in caſu.d.c.de bñdicto:per qḋ adulteriū tūc cōſtat mulie-
rem iniuriā intuliſſe marito ⁊ domui ſue:vt habet in.l.miles.§.ſi ſo-
cer.in fi.ff.de adul.merito abſqꝫ aliqua probatiōe cauſe ſuſpiciōis al-
legate cauendū eſſet in prealle.c.de bñdicto.¶ Sed in propoſito no-
ſtro petita fuit preſtatio cautionis allegando ſuſpicionē ⁊ cauſe ſuſpi
cionis minime probate fuerūt:ergo maritus non fuit in mora ſi non
cauit anteꝗ̄ probarenť cāe ſuſpicionis.nā ante probatas cauſas ſu-
ſpiciōis maritus erat incertus qualiter cauere teneret an ſimplici cau
tione nuda:an cū fideiuſſore vel pignore vñ ex quo p talē denunciatio
nē nō reddebať certus Ludouicus qd facere deberet ⁊ qualiter caue-
re teneret talis denunciatio nō releuat denūciantē.l.aut q aľr.§.j.qḋ
vi aut clam.l.denunciaſſe.§.j.de adul.⁊ in.d.cle.cauſam.¶ Quinto
qꝛ dicta proteſtatio ⁊ obligatio facta p ſer Ruffinū fuit facta ſub con
ditione.nā vt in ſua ſcriptura quātū aſſerebat ꝙ tūc erat ⁊ ſemp fue-
rat dña Angelica in propoſito ſatiſfaciēdi petitis ⁊ proteſtatis p Lu
douicū ſeruatis tñ p Ludouicū ipſi dñe Angelice promiſſis tpe con
tracti matrimonij inter eos de filijs dicte dñe Angelice ⁊c.Nā illi ab-
latiui abſoluti vꝫ ſeruatis tñ faciunt cōditionē.l.a teſtatore.de cōdi.
⁊ demonſt.⁊.l.euictis.ff.de vſur.Cū ergo dña Angelica pure teneret
ire ad habitandū cū Lud.⁊ ſibi cōiugalia ſeruitia exhibere ⁊ ipſe ob-
tulerit velle adimplere ſub cōditione ſequitur ꝙ iſta oblatio dñe An
gelice que ſuccedebat loco implementi.l.acceptā cū ibi no.C.de vſur.
⁊.l.obſignatione.C.de ſol.⁊ no.in.l.ſi mora.ſolu.matr.nō fuit facta eo
mō quo fieri debebat.ſ.pure ⁊ p ꝯñs dña Angelica non offerret ſe pa
ratā adimplere put tenebatur nō fuit in mora Ludo.ſi non adimple-
uit pro pte ſua cauēdo.l.iul.§.offerri.de ac.emp.l.ediles etiā.§.fi.⁊ ibi
no.de ac.emp.bñfacit ꝙ no.Bar.ī.l.ſi ſoluturus ver.ꝗro qñ emptor
⁊c.ff.de ſolu.Et hoc attēto ꝙ dicta dña Angelica nō probauit aliqd
promiſſum ſibi fuiſſe p Ludouicū circa filios ipſiꝰ mulieris.nec pre-
dictis obſtat ſi dicatur qḋ Ludouicus nō cōtradixit proteſtationi fa-
cte p ſer Ruffinū.⁊ ſic tacēdo vř cōſenſiſſe iuxta.l.ſi filius.ff.ad mace-
do.⁊ ꝙ no.gl.in.l.ſi fideiuſſor.ī prin.ff.q ſatiſda.cog.qꝛ ſemota diſpu
tatione illa vꝫ an pñs proteſtationi ⁊ nō cōtradicēs videať cōſentire
de qua p doc.in.c.cumana.de elec.⁊ ī.c.cū.m.de cōſti ⁊ in.d.§.morte.⁊
Jo.mon.⁊ Jo.an.in.c.in gñali.de reg.iur.in.vj.in mercu.⁊ gl.⁊ Arc.
xvij.di.c.j.clare apparet ex act.qḋ Ludouicus nō cōſenſerit dicte p-
teſtationi in partibꝰ facientibus ꝯ eū ⁊ ideo nō fuit neceſſe aliud op-
ponere in termino.prefixo ad opponēdū qꝛ ſciebat Ludouicꝰ ius ſuū
ſaluum eſſe ex priori ꝯdictione.l.ſicut.§.non vř.qui.mo.pig.vel hyp.
ſol.¶ Et ex pdictis pꝫ nullatenus obſtare allegata in ꝯriū qꝛ illa for
te militari poſſent qñ Ludouicus ſine cā expuliſſet aut nō admiſiſſet
vxorē.ſꝫ in caſu nrō Ludouicus fuit paratꝰ eā admittere vt pꝫ in pte
ſtatione Ludouici.nec expulit eā vt fatetur ipſa rūdēdo poſitionibus
ergo ⁊c.Nec obſtat quod.d.cautionē petitā nō pſtitit qꝛ ad hoc multi
farie rñſum.ſ.eſt.¶ Ex qbꝰ concludo male fuiſſe iudicatū ſup dictis
alimētis.⁊ bñ appellatū p pte dicti Ludouici.¶ Et ita dico ⁊ ꝯſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xxvij.

1 Denuntiatio non eſt de ſubſtantia ſed ſcientia.
2 Si filius recuſat adire hereditatē aduentitiā pater poterit adire.
3 Licet res liuellaria ſeu feudalis vel emphyteotica non debeat aliena
ri niſi irrequiſito domino tamen ſi facta fuerit valet niſi dominus vo
luerit eam eſſe nullam.
4 Statutum laicorum diſponens de bonis ſubditorum vendicat ſibi lo
cū in vtili dominio quod habēt laici in rebus ſpectantibus ad ecclīā.
5 Si ex tat conſuetudo qḋ proximior de genere admittať.j.annū ad re
dimendū rem p aliū alienatā ſi emphyteota alienauit rem irrequiſito
domino quis preferatur an dominus vel emphyteota. 6.7.

¶ Conſilium.xxvij.

¶ An ſi ſtatutū requirit qḋ volēs alienare debeat denuntiare cōſor-
ti vel cōiuncto alias nō valeat alienatio ſufficiat ſcientia abſqꝫ denū
tiatione.Et an dictum ſtatutū habeat locū in volente alienare vtile
dominiū rei quā hꝫ in feudū vel emphyteoſim a principe.Et qd ſi
dicti cōſortes vel cōiuncti ſunt pares q preferanť.⁊ an ſit locꝰ precc-
cupationi.Et an ſi ſtatutum loquitur de ciuibus habeat locum in di-
ſtrictualibus.

Redemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Viſo themate ⁊ his que egregie addu
cta ſunt per dñm cōſulentē obmiſſa diſputatione ſu-
per validitate ſtatuti in quo nemini dubiū eſt illud
valere ſaltem quo ad hoc vt comprehēdat laicos.Ve
1 nio ad primū dubiū quo queriť † an ſi dicta alienatio facta eſt ſcienti-
bus illis quibus ex forma ſtatuti denuntiandū erat preiudicet eis ta
lis ſciētia adeo ꝙ nō poſſint venire ad reſciſſionē dicti ꝯtus.⁊ obmiſ
ſis argumētis ad partes.Cōcludo breuiter qḋ nō obſtet ſcientia.nā
ꝗ̄uis in dubio denuntiatio preſumať non eſt de ſubſtantia ſed ſciētia
qꝛ denuntiationes ſiunt ad certiorādum.l.item veniunt.§.petitaꝫ.de
pe.here.l.aut qui aliter.§.ſi forte.ff.qḋ vi aut clam.⁊ ideo in dubio vi
deatur ſufficere ſola ſcientia ſm Dy.in.c.eū qui certus.de regu.iur.⁊
Cy.in.l.emptor.C.de euic.⁊ Jo.an.in.c.ſi.de emp.⁊ vendi.⁊ Bar.ī.l.
denuntiaſſe.in princi.de adulte.Tñ fallit ſm Jaco.de bel.vt no.in.l.
emptor.C.de euic.niſi lex recipientis denuntiationem procedat vltra
dicens actū factū aliter nō valere qꝛ tūc denuntiatio erit de ſubſtātia
⁊ non ſufficiet ſciētia.facit qḋ ſignāter no.Bal.in.l.j.ff.de lib.⁊ poſt.
quē ibi ſequunť Moder.⁊ Pet.de ancha.in repe.c.canonū ſtatuta in
verſi.quero qḋ etiā ſi ſtatuto cauetur quod no.⁊c.⁊ Roma.ī.l.hac cō
ſultiſſima.j.proxi.alleganda vbi dicunt qḋ licet ſufficiat rē taliter de
mōſtrari qḋ ſit certa nec de mō certitudinis cureť.d.l.j.ff.de lib.⁊ po.
⁊.l.certū petať.Tñ fallit niſi modꝰ demōſtrādi ſit de forma vt qꝛ ſta-
tutū dicat ꝙ in inſtrumētis ꝯficiēdis tabellio dꝫ ponere nomē preno
men ⁊ cognomē ⁊ ſtatutū pcedet vltra actū annullādo ſi hoc nō fiat
nā tūc nō ſufficit alterū tantū pdictorū apponere etiā ſi apponať no
mē ſingulare vt gallo preſſus vel ſimilia allegat.l.hac cōſultiſſima cū
glo.C.qui teſta.face.po.⁊ no.in.l.ad teſtiū.§.cōditionē.ff.de teſtamē.
in ſi.magne gl.bene facit qḋ no.Saly.in.l.ſtatutis.in prin poſt Bal.
ibi.C.de ſentē.ex peri.reci.vnde ſuccedit tūc illud qḋ dixit Dy.in.d.c.
eū qui certus cū cōcordantijs.ſ.alleg.qḋ vbi denuntiatio eſt de ſub-
ſtantia nō ſufficit ſimplex ſcia p.d.l.denuntiaſſe.in prin.de adul.⁊ di-
cit etiā Bal.in.c.j.in.ij.col.in ti.ſi de feu.vaſſa.ab aliquo interpel.fue.
ſequēdo Dy.qḋ vbi lex exigit denuntiationē non ſufficit ſola ſcia qꝛ
denuntiatio eſt de ſubſtātia.ſed ſi lex requirit ſolā ſcientiā tunc ſciēti
non eſt denuntiandū vt ibi.per eū:ſed ſtatutū predictum in rubro ⁊ in
nigro dicit qḋ volens alienare teneať denūtiare perſonis ibi enume-
ratis ⁊ qḋ ꝯtus aliter factus non valeat ipſo iure:ergo requiriť de-
nuntiatio ⁊ nō ſufficit ſcia.¶ Preterea ſtatutū predictū requirit nō
ſolū qḋ denuntietur perſonis ibi enumeratis:ſed qḋ etiā expectenť di
cte pſone p octo dies anteꝗ̄ procedatur ad alienationē ⁊ añ nō liceat
alienare:ſꝫ ſolū poſt terminū octo dierū illis recuſantibus emere ſeu
habere.vñ ſi dicta alienatio facta fuit infra terminū octo dierū a die
ſcie adhuc cōſtat qḋ alienatio nō valuit.¶ Fortiꝰ etiā vř ꝙ dato ꝙ
eſſet facta poſt dictos octo dies a die ſcie tñ nō valuerit ⁊ poſſint ibi
pſone enumerate reſcindere ꝯtum vt dicit ſtatutū:niſi appareat qḋ
dicte perſone expreſſe recuſauerit velle emere vel habere accipiendo
expreſſam recuſationē prout.j.declarabo.hoc probo per.l.fi.in prin.
2 C.de bonis q lib.vbi dꝛ † quod ſi filius recuſet adire hereditatem ad-
uentitiam ſibi delatā pater poterit adire per ſe.tñ illud ītelligitur qñ
expreſſe repudiat nō aūt qñ tacite pmitteret filius ſibi labi tempus p
fixum ad agnoſcendū vel repudiandū niſi malicioſe filius hoc faceret
qꝛ tūc ſatis filius diceretur recuſare.ita ſignanter declarat Bal.ī.l.ſi
is q heres.§.neqꝫ.de acqui.here.per.d.l.fi.iuncta.l.recuſare.ff.de acq.
here.⁊ alij cōiter hoc ſequuntur.Moueor tñ magis ex his que prius
3 adducta ſunt.¶ † Quantū aūt ad ſcḋm dubiū an dictū ſtatutū locū
habeat in alienante vtile dñium rerū feudaliū ⁊ liuellariarum et ha-

bitarū a prīcipe ꝑſuppoſito qꝺ princeps nolit diſſentire alienationi vtilis dñi nec vti prelatione aliqua circa dictā alienationē3.Et dico qꝺ ſic:nā licet res liuellaria ſeu feudalis vel emphyteotica nō debeat alienari niſi requiſito dño tñ ſi facta fuerit v3:niſi dñs voluerit eā eſſe nullam,ſeu nō valere ita declarat Sali.ī.l.fi.C.de iure emphy.in pen. col.in ver.quero an ipſo ꝛc.ꝛ Jo.de imo.in repe.c.fi. de preſcript.circa xxx.col.in verſi.ꝛ adde an ꝑ illa verba cadat a iure ſuo mouent qꝛ iſti duo caſus equiparantur.ſ.cadere a iure ſuo ꝓpter nō ſolutionem canonis vel ꝓpter alienationē factā irrequiſito dño.c.potuit.de loca.ſed ꝑ nō ſolutionē canonis l3 cadat a iure ſuo tñ nō cadit niſi volente dño. l.ij.ꝛ ibi no.doc.C.de iure emphy.no.gl.in.l.ij.ff.ſi ager vect.ergo ita eſſe d3 in caſu alienationis:ꝛ ita etiā vult Jo.de imo.in.c.j.in.ix.colū. de feu.facit qꝺ no.gl.ꝛ doc.in.l.qꝺ dicitur la grāde.ff.de impenſis.ꝛ in.l.ſi peculiū.§.fine.ff.de pecu.ꝛ qꝺ no.Bar.ī.l.ij.ff.de excep.rei iud. ergo ſi princeps nō cōtradicit dicte alienationi iudicam⁹ de illa ꝓut de qualibet alia alienatione rei libere ſpectantis ad alienantē ad hoc etiā bene facit ad qꝺ cōcludit Pet.de anch.in cōſilio.ccccxij.incipiēte
4 in chriſti noīe poſtq̄ iſta dña fuerat ꝛc.vbi voluit† qꝺ ſtatutū laicorū diſponens de bonis ſubditorū vēdicet ſibi locū in vtili dñio qꝺ haberent laici in rebus ſpectantibus ad eccleſiā quo ad directū dominiu3 q̄uis quo ad directū dñium ꝛ alia bona nō ſubiacent ſtatutis predictis hanc queſtionē etiā in terminis ponit Guil.Bal.ꝛ Ang.in.l.añ
5 pe.ff.de pac.vbi querunt ponet† ꝙ extat cōſuetudo qꝺ proximior de genere admittat infra annū ad redimendā ꝛ ad aduocandā rem ꝑ aliu3 de genere alienatā ꝛ cōtingit qꝺ emphyteota alienauit irrequiſito domino rē emphyteoticā an preferat in recuperanda dñs iuxta.l.fi.C. de iure emphy.an proximior de genere.ꝛ dicunt qꝺ ſi dñs directi dominij voluerit ꝑferri preferetur.ar.l.ſi cū dotē.§.fi.ſol.ma.ꝛ qꝛ illa cōſuetudo in dubio d3 intelligi vt non preiudicet dño ar.l.ij.§.ſi quid a principe.ff.ne quid in lo.pub.ꝛ.l.ij.C.de nora.ꝛ per alia ibi allegata ꝑ eos.Idē etiā tenuit Guil.de cu.ꝛ Ray.in.l.ex facto ī principio.ꝑ illū tex.ff.de pecu.Senſerunt ergo predicti doct.qꝺ dicta conſuetudo vel ſtatutū hñ habeat locū in dictis rebus ſed nō ad preiudiciu3 dñi.Qñ enim dñs directus nō vtitur iure ſuo ꝑinde eſt ac ſi nō extaret ipſe vt probatur in.l.ſiue.§.fi.ff.de iure patro.ꝛ in.l.ſi ex modica.§.ſi filius.de bo.liber.in.l.ij.§.l3 ſi ſunt ſui.ꝛ qꝺ ibi no.Bar.ff.ad tertu.ꝛ no.Bar. in.l.j.§.filiū in.v.q.ff.de bo.poſ.cōtra tab.dū dicit qꝺ ſtatutum diſponens qꝺ extātibus filijs maſculis filia femina nō ſuccedat intelligit ſi extant ꝛ ſint heredes ſecus ſi nō ſint heredes vt qꝛ nolunt qꝛ nō obſtabunt filiab⁹.ꝛ no.Bal.ꝛ Saly.in.l.maximū.de liber.prete.¶Circa
6 tertiū dubiū†an ſi tales cōiuncti vel conſortes de quibus loqtur ſtatutū ſunt pares quis cox preferatur eſt materia de qua in.l.j.ff.de priuileg.credi.ꝛ in.l.antepe.ff.de pa.ꝛ vtrobiq̄ notāt doc.Et puto dicēdum qꝺ ſi vnus eſt magis coniunctus ſeu proximior ille preferat.l.ſi. ꝛ qꝺ ibi notant docto.maxime Bal.ꝛ Sali.C.de verb.ſig.l.cū ita.§. ſi.de lega.ij.ꝛ ille qui eſſet cōiunctus ꝛ etiā eſſet cōſors prefertur ꝑ.d. l.j.de priuileg.credi.ꝛ.l.antepe.ſm vnam lecturam.ꝛ ibi no.docto.ff. de pact.alias aūt pariter admitterētur ſi pares ſunt:niſi vnus preoccupaſſet litē conteſtando:qꝛ tunc melior eſt cōditio ſua ꝛ ꝑfertur ceteris ſm Pau.de ca.in cōſi.ccccxxix.incipiēte in chriſti nomine ī hoc paſſu duo ſunt ꝛc.mouetur.qꝛ tale ius alienādi rē eſt indiuiduū vt no. Bar.in.l.cui vſuſfructus.ff.de vſufru.lega.dū allegat.l.ſtipulatiōes nō diuiduntur.de verb.ob.ꝛ ꝑ ꝯñs acqrit cuilibet inſolidu3.l.ij.ff.de verb.ob.ꝛ per ꝯñs d3 eſſe locus dicte preoccupationi per litis cōteſt. l.ſi pluribus.de leg.j.l.ex duobus la.ij.de duo.reis.bene puto qꝺ ſnīa lata cōtra vnū nō preiudicet alteri.l.ſepe.ī prin.de re iud.c.q̄uis.de re iudi.ꝛ no.Bar.in.l.ij.§.ex his in vlti.col.de verb.oblig.ſaltem dū loquitur de ſnīa lata cū vno in ſeruitute cōſtituenda.¶Quo ad vlti-
7 mū queſitū.†an ſub dicto ſtatuto ꝯprehēdātur diſtrictuales dicte terre ꝛ puto breuiter qꝺ ſic.qꝛ ita videtur eſſe mens ſtatuti attēto qꝺ etiā cōprehendit forenſes nedū ciues.pro hoc qꝺ no.Bar.in.l.ij.de verb. ſig.ff.dū dicit ꝙ appellatione ciuiū in priuilegijs comprehendātur etiā comitatēſes ꝑ.l.qui ex vico cū ibi no.ff.ad municip.ꝛ per alia ibi allegata ꝑ eū ꝛ idē voluit Bar.in.l.ſi finita.§.ex hoc edicto ī fi.de dā. infec.dū dixit qꝺ ſi cōdemnatur ciuitas:capiendo ciuitatē pro hominibus veniunt oēs ſubditi ipſius ciuitatis ꝑ.d.l.qui ex vico hoc etia3 latius probat Bar.in cōſi.incipiēte ciuitate camerini ꝛ Pe.de anch. in.c.felicis in fi.de penis in.vj.ꝛ in.c.canonū ſtatuta de conſti.Et licet circa hoc in cōtrarium aliqua adduci poſſent:tamen qꝛ de mente ſtatuti ſatis cōſtare videtur ex inſpectiōe dicti ſtatuti volētis etiā cōprehendere forenſes nedum ciues ꝛ diſtrictuales ideo circa hoc latius nō inſiſtam.

¶Et ita dico ꝛ conſulo.

¶Summarium ſuper conſilio.xxviij.

1 ¶Concedens vt facere poſſit ſm qꝺ ego facere poſſim dicitur conceſſum generale mandatum.
2 Per hec verba cōſtituo te aſinum meū vel dilapidatorē meum ad talem cauſam dicitur conſtitutus procurator.3.
4 Jurans dicere veritatem ſuper omnibus interrogatorijs ſi deponit falſum in vno non creditur ei in alio.
5 Deponens per verbum credit non euitat periurium.
6 Quando committitur aliqua negociatio alicui quo diſtinguatur.

¶Conſilium.xxviij.

¶Quid probandū ſit cōtra illum qui conuenitur inſtitoria actione ꝛ circa hoc plura incidenter.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo ꝛ diſcuſſo ꝓceſſu actitato in cā ꝛ lite vertēte inter Nicolaū deler.ex parte vna agēte ꝛ Joſeph hebreū ex altera ſe defendēte mediantibus eorum procuratoribus:pretermiſſis pluribus ſup qbus inter ptes ꝛ aduocatos lōga habita eſt diſceptatio adherēs principalioribº fundamētis ne ſi de oibº minutiſſime ſermo haberet cōtingat mihi illud qꝺ ſatyrus īngt Scriptus ꝛ in tergo nec dum finitus oreſtes.¶Videndū eſt igit principaliter.an ſimus in regula qꝺ actore nō ꝓbante id qꝺ eſt ſue intētionis fundamētū reus debeat abſolui vt habet in iuribus vulgaribus.¶Et vr ex pluribº prima cōſideratione videdū actorē incumbētia ꝓbaſſe.nam ex ꝯctu mutui celebrato cū deodato agit inſtitoria ꝯ Joſeph ad libras xlij.bo.pro reſto florenorū.xxx.auri eidē Deodato tāq̄ inſtitori Joſeph mutuatorū.ꝛ ꝙ probatū ſatis mutuū ſit cōſtare vr maxime ex ꝯfeſſione Joſeph facte none poſitioni actoris.accedit etiam ſcriptura librorum banchi idē atteſtantium:qꝺ aūt Deodatus fuerit inſtitor ſatis cōſtare videtur primo ex reſpōſione Joſeph maxime facte quarte poſitioni.nam in poſitione cōtinetur quod Joſeph Deodato cōceſſerat lniam exercendi dictū banchū queadmodū ipſe faceret ꝛ Joſeph rñdet credit vt famulus ꝛ ſic vr rñdere ꝙ Deodatus vt famulº habuerat licentiā exercēdi banchū a Joſeph:quemadmodum ipſe Joſeph
1 faceret.†ſed ita eſt ꝙ per hec verba cōcedo tibi vt facere poſſis in tali re quemadmodū ego facere poſſem videtur cōceſſum generale mādatū cū libera vt.l.creditor.§.Lucius.ff.māda.ꝛ ibi no.ꝛ no.Bar.in l.procu.cui libera.ff.de procu.ꝛ in.l.ſi procur.C.de procur.ꝛ c.ſi.ꝛ ibi not.Antoñ.de bu.de dilationi.ꝛ Archi.in.c.j.de reſcrip.in.vj.ꝛ per Bal.in.l.j.ad fi.C.de bo.mater.facit.l.quadringēta.ff.ad treb.ꝛ qꝺ no.Bar.in.l.in prouinciali in.§.j.de oper.no.nū.que cōceſſio generalis cū libera operaf regulariter vt eius virtute expediri poſſint etiam ea q̄ ſpāle mādatū requirerēt.l.mādato.ꝛ ꝙ ibi no.glo.ꝛ Bar.ff.de procu.ꝛ.c.qui ad agēdū in fi.de procu.in.vj.ꝛ in ſpē firmat Bar.in.l. illud.§.j.ff.de mino.excepta tamē poteſtate donādi dilapidandi vel delinquendi ꝛc.d.§.lucius ꝛ.l.filiuſfamil.ff.de dona.l.ſi procu.ff.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ.l.ſi pater.ff.que in frau.cred.ſm Jaco.bu.ꝛ Bal.in prealleg.l.ſi procu.ꝛ no.Bal.in.d.l.j.ad finē.C.de bo.mater.ꝛ ſm iſta intelligitur id qꝺ no.Jo.an.ꝛ alij in.d.c.ſi.de dila.¶Nec ad hoc ob.qꝺ Joſeph reſpondendo dicte quarte poſitioni dicat credit vt famulus qꝛ reſponderi poteſt qꝺ reſpōſio Joſeph intelligit ꝛ interpretari d3 qꝺ cōueniat interrogatiōi ꝛ poſitiōi.l.ſi defenſor.§.ſi interrogat⁹.ff.de interroga.act.ꝛ inſti.de inuti.ſtipu.§.preterea.ꝛ in ꝓpoſito.no.Bar. ꝛ Bal.in.l.ſi quis intentione ambigua.de iudi.ergo cū dicat Joſeph quod credit vt famulus oportet qꝺ intelligatur ſm contenta in poſitione ſc3 qꝺ credit qꝺ Deodatus vt famulus habebat licentiā exercēdi dictū banchū quemadmodū ipſe Joſeph faceret.vñ non eſt curandum an illa poteſtate dederit ei vt famulo an vt procuratori an vt in-
2 ſtitori vt in.c.petitio.de procur.vnde dicit ibi Hoſtien.ꝛ Jo.an.ꝛ ꝙ ſi dico cōſtituo te aſinum meum vel dilapidatorē meū ad talem cauſam meā agendā videbit cōſtitutus procur.ad illā cām vt idē not.Bal.in l.teſtamentū.C.de teſt.ꝛ in.l.id qꝺ pauperibus.in prin.de epiſ.ꝛ cle. ꝛ ꝑ eundē in.l.j.C.de ne.geſt.facit.l.pater.§.cōditionū.de cō.ꝛ demō. ꝛ qꝺ no.Bar.in.l.inſulā.per illū tex.de preſcri.verbis.ꝛ in.l.j.§.j.qꝺ cuiuſq̄ vniuer.no.ꝛ Bal.in rub.C.de exercito.in.vj.col.in ver.modo videamus de ſubſtantia ꝛc.vbi dicit iſtas diuerſitates nominū non attēdendas.vnde cū Joſeph reſpondendo dicte poſitioni videat fateri Deodatū habuiſſe licentiā exercendi banchū vt probaui ꝛ habere poteſtatē exercendi bāchū importat adminiſtrationē negotiatiōis vniuerſalis.l.ſi pater.§.menſe ꝛ ibi no Bar.de leg.ij.ꝛ l.cū tabernam.in ꝓn.de pigno.l.cuicūq̄.§.j.de inſtito ergo cenſetur inſtitor qui dicitur ille qui eſt prepoſitus vniuerſali negotiatiōi.l.inſtitor appellatus.ff. de inſtito.ꝛ.l.ſi cū villico.ꝛ.l.inſtitor eſt.eo.ti.ꝛ no.gl.i.l.liberto.in ꝓn. ff.de neg.geſt.ꝛ Inno.in.c.pe.de fideiuſſo.ꝛ Bar.in.l.ſi inſtitorē.ſi certum pet.¶Fortificari videt hoc ex depoſitione triū teſtiū productorū pro parte dicti actoris q videntur deponere ꝙ Deodatus pro neceſſitatibus banchi recipiebat pecunias mutuo ꝛ qꝺ Joſeph fecit rationem cum dictis mutuantibus ꝛ ſic habuit ſcientiam de predictis vnde per ſciam ꝛ patientiā vr eū prepoſuiſſe dicte negotiationi adeo qꝺ ex eius cōtractibus teneri d3 inſtitoria vt i prealleg l.cuicūq̄.§.ſi qs piſtor ibi promiſit:ꝛ ita dari.ꝛ ibi not.Bart.ff.de inſtito.ꝛ in.l.ſed ꝛ ſi pupillus.§.j.eod.tit.l.ſi.ff.ꝙ cū eo.ꝛ.l.j.§.ſcientiam.ff.de exercito. j.§.mag.ff de exercito.c.cū olim abbas.de offi.dele.¶Accedit ꝙ no. Bal.in rubrica.C.de cōſti.pec.in.iij.col.vbi querit an diſcipulus cōtrahendo vel cōſtituendo obliget magiſtrum ſuum.exemplum ponit in diſcipulis ſartorū qui portant pannum ad domum deinde pignorant vel vēdūt:an teneatur magiſter ꝛ cōcludit qꝺ diſcipulus vt diſcipulus

pulus niſi habeat aliud in mādatis non obligat dñ3 vt.d.l.cuicūq̄.§. ſed cū fullo.tñ ſi patientie magrō cōſueuit negociari in apotheca magiſtri ꝑ hoc cenſetur inſtitor ꝛ tenebatur magiſter ſm Bald.alleg.in ar.d.l.fi.ff.ꝙ cū eo.¶Fortificantur predicta qꝛ vt fateri vr ꝓcurator Joſeph in prima ſcriptura exceptionū Deodatus fuit ꝓpoſitus ad pecunias ſub fenore mutuādas,ergo vr tacite ꝓpoſit⁹ ad accipiendū pecunias mutuo vt ſic fenerari poſſet.l.cuicūq̄.§.nō tñ.ꝛ.l. habebat de inſtito.ꝛ.l.j.§.ꝙ ſi mutuā.ꝛ.§.vñ q̄rit.ff.de exercito.imo vr ſufficere ꝙ generaliter fuerit prepoſitus bancho ſeu menſe ad hoc vt in cōſequētiā videaf poſſe obligare dñ3 recipiendo pecuniā mutuo pro neceſſitate bāchi vt ꝓbāt iura ꝑalleg.ꝛ.l.fi.ff.de exercito.¶Et ſic vr ꝑ-
3 tes dñi iudicātis eſſe in cōdēnando iuxta petita.¶†S3 premiſſis nō obſtantibus ꝯriā ſnīam de iure ꝓbabiliorē eſſe puto vc3 ꝑtes dñi iudicātis eſſe in abſoluēdo maxime ex infra ſcripis.Et principaliter qꝛ dato qꝺ dici poſſet conſtare Deodatū fuiſſe prepoſitū ad exercitium dicti banchi ꝑ Joſeph inſtituentē dictū Deodatū expreſſe vel tacite ꝑ ſciam ꝛ patientiā ꝛ etiā dato qꝺ appareat dictos.xxx.aureos fuiſſe per dictū Nico.Deodato mutuatos pro certo nō videnf ꝓbata ea q̄ ſufficiant ad concludendū dictū deodatū inſtitoria teneri.¶Qꝛ cum nō appareat ꝙ ſpecifice fuerit prepoſitus ꝑ Joſeph ad recipiendas pecunias mutuo pro gubernatione dicte menſe ideo requirebatur qꝺ copulatiue ꝓbarētur ꝑ actorē quinq̄ q̄ nō vidētur copulatiue probata.¶Primum eſt qꝺ Deodato tpe mutui dixiſſet ſe recepiſſe dictā pecuniā mutuo pro gubernatiōe dicte mēſe ſeu pro fenerādo ad vtilitatem dicte menſe.l.j.§.qꝺ ſi ab initio.de exercito.¶Secundū requiſitū eſt.ſc3 ꝙ tūc pro gubernatione dicte menſe opportunū eſſet accipere dictas pecunias mutuo.l.fi.ff.de exerci.¶Tertiū queſitū erat ꝙ Nico.tūc ſciret dictā opportunitatem recipiendi mutui pro ipſa menſa ꝛ ꝙ ſciret dictū Deodatū eſſe prepoſitū a dicto Joſeph ad gubernationē dicte mēſe.vt ſic appareat qꝺ Nico.habuerit animū obligandi ipſum inſtituentem ſeu preponētē vt probaf in.d.l.fi. de exercito.et l.qui in fi.C.qꝺ cū eo ſm Bar.ꝛ Bal.in.l.j.§.ſi pupilli.§.j.poſt medium.ff.de neg.geſt.ꝛ idē no.Pe.ꝛ Cy.in.d.l.ei q.niſi Joſeph ratificaſſet aut in ei⁹ vtilitatē appareret mutuū cōuerſum.vt in ꝑalleg.l.ei qui in fi.¶Quartū requiſitum eſt ꝙ non mutuet maiorem quātitatē pecunie quam eſſet neceſſarium.al's non haberet regreſſum niſi vſq̄ ad quātitatem neceſſariam vt in pre.l.fin.¶Quintum requiſitum eſt ꝙ mutuū factū ſit in loco in quo poſſit adimpleri cauſa propter quā mutuum factū eſt vt in.l.proxime allegata.ꝛ maiorem partē ꝑdictorum etiam enumerat Bart.in.l.j.§.nō autē.ff. de exercito.ꝛ Guil.de cu.in auꝫ.hoc ius porrectū.C.de ſacroſan.eccle.ꝛ Inn.ꝛ alij ī.c.quod quibuſdā de fideiuſſo.ꝛ Anto.de bu.in.c.j.de depoſito.¶Modo in propoſito nō.cōſtat qꝺ Joſeph ratum habuerit mutuū nec ꝙ conuerſum fuerit in eius vtilitatem ergo op3 apparere qꝺ dicta quinq̄ fuerūt copulatiue probata ſed per tria prima requiſita non inuenio aliquo modo ſaltem copulatiue probata.Quinimo ſi bene conſideretur nedum qꝺ ſint ꝓbata:ſ3 nō ſunt allegata ſm qualitates ſupradictas. Nec ob.primo ſi dicaf qꝺ Deodatus ꝑdicta requiſita probare videtur:qꝛ rñdeo.j.ꝙ Deodatus ſi bene inſpiciatur non deponit ꝙ tempore mutui.xxx.florenorum eſſet neceſſarium ipſi menſe nec dicit qꝺ tunc Nicolaus ſciret dictū Deodatū eſſe prepoſitum a dicto Joſeph ad gubernationem dicti banchi potuit enim credere dictam mēſam ſpectare ad Deodatū.ꝛ ſic Nicolaum nō habere animum obligandi dictum Joſeph.ꝛ iſtud nō eſt in aliqua parte deductum ꝛ probatū prout requirebatur.¶Preterea dictū ꝛ teſtimonium Deodati non vr dictū integri teſtis,nam iurauit deponere veritatē ſuper capitulis ꝛ interrogatorijs poteſtati,caſtri bolognerij ꝛ inter cetera erat vnum interrogatorium:vc3 ꝙ interrogaretur Deodatus.an conſtaret aliquo inſtrumento Deodatū fore obligatum dicto Joſeph.ꝛ rñderit ſe credere ꝙ nō.ꝛ in contrarium eſt productum inſtrumentum publicum factum de anno.Mcccclviij.die.vij.Julij in quo dictus Deodatus conſtituit ſe debitorē dicti Joſeph.in quantitate librarū.cccxxx.
4 quatuor ꝛ ſolidorum.xiiij.†ꝛ per conſequens conſtat de periurio dicti teſtis.nam ex quo iurauit dicere veritatem ſuꝑ omnibus interrogatorijs tūc ſi deponit falſum in vno nō creditur ei in aliquo tanq̄ ꝑiuro.etiā ſi illud interrogatoriū eſſet impertinens vt decidit Bal.in rubri.de cōtrouer.inueſti.ꝛ l3 ibi videatur velle ꝙ iſtud ſit verū quo ad ea ſuper qbus depoſuerit poſt mēdaciū.tamen ipſemet Bal.in.fin.in iiij.op.de edic.diui adri.tollen.improbat illa3 diſtinctionē ꝛ dicit qꝺ nō refert an inter ea que deponit ante mēdaciū ꝛ ea que depoſuit poſt qꝛ totum tanq̄ indiuiſibile vitiaf.ꝛ ita dicit ibi tenere Oldra.et iſtud etiā eſt de mēte Sali.in.l.ſi ex falſis ad finem.C.de tranſac.nā poſtq̄ ꝑiurus eſt:teſtimonium eius redditur imperfectum.c.teſtimonium. de teſtibus.facit tex.iij.q.x.pura.ꝛ no.Inno.c.fraternitatis.de hereti. ꝛ per Bart.in.l.quintus.in princip.de auro ꝛ argen.lega.ꝛ Archid. xvj.di.in c.ſi ad ſacras.ꝛ Spe.in titu.de teſt.§.j.ver.itē quod aliquid
5 de ſuo.ꝛ Ang.in.l.j.§.ſi quis ſimpliciter.de verb.ob.†Et licet deponat ꝑ verbū credit tñ ꝑ hoc nō euitat periurium:vt notat Spe.in tit. de poſitio.§.vj.ver.j.ꝛ Bald.ꝛ Sali.in.l.de tutela.C.de in integr.reſti.ꝛ Mod.in.c.j.de confeſ.in.vj.nā qꝺ qs dicit ſe credere illud ſcire debet.l.ij.§.qꝺ obſeruari.ꝛ ibi not.Bar.ī prin.C.de iura.calū.Nec dicatur ꝙ dictum inſtrumentū non fuit productū in termino qꝛ inſtrumēta poſſunt produci vſq̄ ad cōcluſum in cauſa.id eſt vſq̄ ad renuntiationem probationum,c.cū dilectus,cum ibi notatis,de fide inſtrumētorum attento ꝙ fuit productū ad reprobandum dictum teſtis de quo nō potuit eſſe inſtruct⁹ niſi poſt publicatū teſtimonium Deodati:ita ꝙ terminus ad probandū antea datus nō potuerit trahi ad id ſuper quo productū eſt inſtrumētū vc3 ad reprobādū dictū Deodati ſuper ꝛ de quo nō poterat haberi notitia.c.paſto.de excep.vñ dicimus qꝺ terminus ad reprobādū dicta teſtiū d3 eſſe ſeparatus a termino ad probādū:qꝛ pars non pōt habere no.dicta teſtium que vult reprobare ita ꝓbaf.ī.c.licet cām.in ver.poſt hec.de proba.ꝛ ibi pōderat Ant.de bu.Itē nō ꝓbat:qꝛ deponit ad ſe exonerādū ergo non eſt teſtis idoneus.l.oib⁹.C.de teſti.l.nullus.ff.de teſti.ꝛ in ſpē no.Bart. in.l.deferre.ver.itē decreuerūt.ff.de iure fiſci.ꝛ An.de bu.ī.c.cū a nobis de teſti.ꝛ mo.ī.c.fi.ī fi.de teſti.in.vj.Nā ſi deponeret vera eſſe illa reqſita de qbus dixi.ſ.certe Joſeph eſſet obligatus ꝛ non poſſet conueniri Deodat⁹ finito ſuo officio inſtitoris.l.fi.ff.de inſtito.ſm verū ꝛ magis cōmunem intellectū quē ponunt doc.ī.l.procu.qui pro cuictione.ff.de procu.ꝛ maxime Bal.ꝛ Ang.ibi poſt antiquos ꝛ Joā. de imo.in.l.cādē.ī prin.de duo.reis.Nec etiā habēt obſtare dicta aliorum trium teſtium productorū pro parte Nicolai:qꝛ nō deponūt ꝙ quādo Nico.mutuauit Deodato dictos.xxx.florenos neceſſarium eſſet ipſi menſe accipere dictā pecuniā mutuo ꝛ quod dictus Nico.ſciuerit dictam neceſſitatem ꝛ qꝺ ſciuerit dictū Deodatū eſſe ibi inſtitore3 alterius.ꝛ ſic qꝺ habuit ſeu habere potuerit animo obligandi preponentem vt requirebatur per ea que dixi.ſ.Itē Jac.primus teſtis non concludit in dicto ſuo nā dicit qꝺ ſc3 Deodatus dū gubernabat banchum acciperet pecunias mutuo qꝺ poteſt eſſe qꝺ accipiebat dictas pecunias pro ſe ꝛ nō ꝑ bancho.Itē poſito qꝺ deponerent iſti teſtes qꝺ Deodatus acciperet pecunias mutuo pro neceſſitate bāchi ſciente ꝛ patiēte dicto Joſeph.qꝺ tñ nō probant cōcludenter ſaltem duo teſtes cōcordes ꝛ cōteſtes vt requirit rñ dico qꝺ adhuc tales teſtes nō releuarēt Nic.qꝛ ſi Deodatus erat ꝓpoſitus a Joſeph vniuerſali negociationi dicte mēſe vt dicit Nic.nō mirādū eſt ſi Joſeph patiebaf Deodatum pro neceſſitatibus banchi accipere pecuniam mutuo qꝛ etiā illud videbatur cōceſſum ꝛ permiſſum Deodato in conſequentiā vniuerſalis negociationis ſibi commiſſe,d.l.j.§.nō autem ꝛ.l.fi.ff.de exercito.vñ illa patientia Joſeph potuit interuenire abſq̄ eo quod videretur ſibi ſpecifice mādaſſe vt pecunias mutuo reciperet.ꝛ per conſequēs ex hoc non infertur qꝺ videaf ſibi ſpecifice mandaſſe vt pecunias mutuo reciperet.l.nō hoc.C.vnde cognati.c.in preſentia.de proba.Nam ſi videretur Joſeph ſpecialiter cōmiſiſſe Deodato ꝙ pecunias mutuo reciperet fatēdū eſſet qꝺ ſatis eſſet quod appareret Deodatū dictas pecunias accepiſſe mutuo dū tamē fuiſſet expreſſa cauſa ꝙ pro bancho ad quod erat ꝑ aliū prepoſitus accipiebat.l.j.ver.qꝺ ſi mutuam.ꝛ ibi no.Bar.ff.de exercito.ꝛ no.doct.ī.c.pe.de fideiuſſo. ꝛ probaf in.d.l.ſi pupilli.§.j.in verbo.vt creditorem ꝛc.ꝛ ibi hoc not. Bar.circa mediū abſq̄ eo qꝺ tunc fuiſſet neceſſe accipere dictā pecuniam mutuo pro bancho.dummodo appareat qꝺ mutuans ꝯtrixiſſet cū eo tanq̄ cū inſtitore alterius per.d.l.ſi pupilli.§.j.in verbo vt creditorem ꝛc.ꝛ ibi Barto.ꝛ.d.l.ei qui.ꝛ ibi Cy.in hoc ſine dubio deficiūt dicti teſtes:qꝛ hoc non probant.¶Preterea potuit eſſe quod dict⁹ Joſeph patiebatur dictum Deodatum aliquando accipere pecuniā mutuo.ſ.quando ſciebat tunc eſſe illud neceſſarium mēſe ſue ad quam neceſſitatē ſe extendebat ī cōſequētiā poteſtas inſtitoris vt dixi.et ſic dicti teſtes non probant:tñ de neceſſitate nō concludunt prout requiritur vt in prealleg.c.in preſentia.ꝛ maxime qꝛ non eſt probatum qꝺ tpe mutui florenorū.xxx.neceſſariū eſſet ipſi menſe tale mutuū prout requirebaf vt iam oſtenſum eſt.ꝛ ſic per haſmet ratiōes patet ꝙ alij duo teſtes.vc3 Ant.ꝛ Jo.non probant.qꝛ nō ponunt ea que proxime dixi eſſe neceſſaria.¶Alijs inſuper fundamentis ius dicti rei conuēti foueri poſſet:ſ3 poſtq̄ hec ſatis ſunt his cōtentus ero more iuliani iuriſcōſulti ī.l.ita vulneratus ad fi.ad.l.aquil.ꝛ.l.ſi quis obrepſerit. ff.de falſis.¶Supereſt ad allegata in ꝯriūm reſpondere.Nam non ob.ꝙ probatū ſit mutuū ꝛ Deodatū eſſe inſtitorē qꝛ adhuc oportet probari aliqua deniq̄ copulatiue que probata ſunt de quibus ſigillatim dictū eſt ſupra.Nō ob.ꝙ Joſeph reſpōdēdo poſitionibus videatur fateri dediſſe dicto Deodato poteſtatē exercendi banchu3 quemadmodū ipſe facere poſſet per que verba videf conceſſiſſe generale cū libera:cuius vigore poſſunt expediri ea que requirunt ſpeciale mandatum ꝛc.qꝛ rñdeo ꝛ ꝑſuppono ꝙ reſponſiones facte poſitionibus ſemper debent interpretari taliter ꝙ reſpondens non incidat in contrarietatē vt decidit Pe.Cy.ꝛ Bal.ī.l.cū falſa.C.de iuris ꝛ fac.igno. Nā prima dicta ſeu reſponſa debent trahi ad vltima ꝛ vltia ad prima vt euitetur contrarietas ſm Bal.ibi ꝛ dicit eē not.dignum.ꝛ idē dicit Bal.in.l.i.in prin.in lectura antiqua.ff.ne quis eū.ꝛ ibi etiā no. Pau.de caſt.facit tex.in.c.cū tu.de teſti.ꝛ in prima cōſti.C.§.quibus ꝛ qꝺ no.Bar.in.l.ſcripture.C.de fi.inſtru.¶S3 dict.Joſeph reſpōdendo prime poſitioni negat ꝙ Deodatus non erat inſtitor,ſed fa-

mulus.⁊ reſpondẽdo quinte poſitioni dicit ꝙ non poterat obligare res alienas ⁊ rñdendo ſeptime ⁊ octaue poſitioni dicit ꝙ Deodatus mutuabat de pecunijs Joſeph non aliorum ⁊ ſi recipiebat pecunias mutuo recipiebat ſine conſenſu ⁊ mandato Joſeph.Ex quibus omnibus euidenter apparet ꝙ Joſeph nõ intendebat fateri ꝙ Deodato dederit poteſtatem ⁊ conſenſum ad accipiendum pecunias mutuo ab alijs.⁊ ſecũdũ hoc dʒ interpretari alia reſpõſio Joſeph facta quarte poſitioni dũ dicit qd credit dediſſe licẽtiã ꝙ Deodatus vt famulus poſſet exercere banchũ quemadmodũ ipſe faceret al's eſſet ſibi cõtrarius per predicta.¶ Secũdo rñdeo qꝛ vt dixit Pet.de ancha.⁊ Jo.
6 de imo.i.c.ꝙ quibuſdã.poſt Inn.ibi qd duo ſunt caſus.¶† Prim⁹ quando committif alicui aliqua negociatio procurãda vt qñ committitur alicui cuſtodia ville ⁊ vt percipiat fructus ⁊ cuſtodiaf iuxta.l.ſi cum villico.ff.de inſtito.¶ Secũdus eſt qñ cõmittitur aliqua negociatio queſtuaria hoc eſt ex qua percipif queſt⁹ ſeu lucrũ puti ĩ propoſito noſtro vel qñ quis preponif ad pannos emendos ⁊ vendendos.¶ Primo caſu fit diſtinctio an ſibi ſit cõceſſa generalis cũ libera vel nõ.l.procu.totorum cũ ibi notatis iuncta.l.procu.cui libera.⁊.l.mandato generali.ff.de procu.¶ Secũdo caſu nõ fit diſtinctio an habeat liberam vel nõ:ſed ſolũ fit diſtinctio an habeat ſpecialiter in mandatis accipiendi pecuniam mutuo pro tali negociatione.⁊ tunc ſufficit quod tanqʒ inſtitor dicat ſe accipere pecuniã mutuo pro dicta negociatione.d.l.j.ver.qd ſi mutuam.de exercito.an vero hoc nõ habeat ſpecialiter in mãdatis.⁊ tunc requiruntur illa omnia copulatiue de quibus ſupra dixi.non obſtant ea que deponunt teſtes quia ſuperius eſt reſponſum per que apparet non obſtare id quod no.Bal.in rubrica.C.de ꝯſti.pecu.in.iij.col.ſi.qꝛ reſpondeo qd aut quis erat diſcipulus ⁊ ſciente ⁊ patiente magiſtro cepit ĩ apotheca negociari tanqʒ inſtitor ⁊ videtur magiſter eum cõſtituere inſtitorem tamen non ſequif quod dato quod Deodatus fuerit ꝑpoſitus inſtitor a Joſeph quo ad vniuerſalẽ adminiſtrationẽ qd ex ſcientia ⁊ patiẽtia dicti Joſeph videaf ſpãliter cõceſſa ptãs recipiendi pecuniã mutuo attento qd vr̃ ipſum Joſeph patientiam preſtitiſſe eo qꝛ veniebat in cõſequentiã vl'is conceſſionis vt latius deductum eſt in ſuperioribus.Non ob.ꝙ pcur.dicti Joſeph in prima ſcriptura exceptionẽ productarum ꝯ libellum fateatur ꝙ Deodatus fuerit prepoſitus per Joſeph ad pecunias ſub fenore mutuandas:ergo vr̃ prepoſitus tacite ad accipiendũ mutuo pecunias ex quibus fenerare poſſit per.l.cuicũqʒ.§.nõ tñ.ff.de inſti.qꝛ rñdeo ꝙ dictus pcurator dicti Joſeph fatetur qd Deodatus fuit prepoſitus nõ ad mutuandas pecunias ſimplr̃:ſed ad mutuãdas pecunias ſibi per Joſeph cõſignatas ergo nõ potuit mandatũ excedere.l.j.§.ſed cũ fullo.⁊.§.non tamen ver.ſed neqʒ.ff.de inſti.l.diligẽter in prin.ff.mand.¶ Preterea dato qd videref tacite prepoſit⁹ ad recipiendũ mutuo:tamẽ ad hoc vt ex tali mutuo inſtituens obligaref requirebantur illa de quibus dixi.ſ.que non concurrunt in propoſito noſtro.Et per hoc pʒ qd ſuperuacuum eſt tractare an debeat deferri iuramentũ Deodato ſeu dicto Joſeph iuxta pluries petita in actis.Allegatur etiã qd inſtãtia eſt perempta:ſed de iure cõi nõ eſt perempta.qꝛ nõ eſt lapſum triẽniũ a die litis cõteſtate iuxta.l.properãdũ.ĩ prin.C.de iud.vtrũ autẽ de iure municipali ſit perempta:hoc habebit inſpicere dominus iudex.qꝛ ſuper hoc non ſunt mihi tranſmiſſa ſtatuta.¶ Ex quibus cõcludo partes domini iudicãtis eſſe ĩ abſoluẽdo reum a petitis. ¶ Et ita dico ⁊ cõſulo Ego Alexander de imola vtriuſqʒ iuris doctor Bononie iura ciuilia legens. Anno.1464.

¶ Summarium ſuper conſilio.xxix.

1 Diſpoſitio loquens de eunte comprehendit redeuntem.
2 In dubio debet fieri interpretatio contra illum qui ſe fundat ex verbis capituli.
3 In conuentionibus caſus omiſſus habetur pro omiſſo.
4 In conuentionibus habet locum regula a contrario ſenſu.nu.5.
6 Qualitas iuncta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.

¶ Conſilium.xxix.

¶ An immunitas conceſſa euntibus ⁊ conducentibus per territoriũ talis caſtri ad mercatum lugij extendatur ad redeuntes cum mercantijs ⁊ tranſeuntes per dictum territorium.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio ponderatis verbis dicti capituli et his que in facti narratione continentur videref prima conſideratione dicendum dictos forenſes redeuntes a mercato lugij cum mercantijs ⁊ alijs rebus emptis in dicto mercato ⁊ in dicto reditu tranſeuntes p territorium barbiani nõ eiſdem.erit ſoluẽdũ datiũ vel gabella datiarijs terre cotignole ad quos ſpectat exactio datiorũ p territorio barbiani ⁊ hoc vigore dicti capl'i quatenus prouidet qd trãſitus per barbianũ ⁊ ſuum territoriũ ſit liber ⁊ immunis a datijs ⁊ gabellis cuicunqʒ pſone ⁊ cuicunqʒ rei ſeu mercantie que iret vel cõduceretur ad mercatũ lug.naʒ lʒ in dicto capitulo nõ videaf ſpãliter eſſe puiſum qd dicta immunitas ſeruetur redeuntibus a mercato lug.que ſeruatur cõducentibus ad mercatum

1 lug.†tñ diſpoſitio loquẽs de eũte cõprehendit redeuntẽ vnde ſaluſ cõductus cõceſſus alicui pro veniendo ad certũ locũ intelligitur eſſe cõceſſus p redeũdo.l.vtimur cũ ibi no.ff.de ſepul.vio.⁊ ibi expreſſe not. Bar.⁊ Ang.⁊ bo.ter.in.l.j.C.de nauicula.lib.xj.vbi nauicularij deferẽtes annonas debẽt frui ſecuritate tã in eũdo q̃ in redeũdo vbi inferunt ibi Bar.⁊ Ang.qd ſecuritas veniẽdi data alicui intelligitur data etiã in redeundo ⁊ eſt rõ ſm eos ibi ⁊ in.d.l.vtimur.qꝛ nõ dicitur venire ſecure q nõ põt redire.ar.l.ſciendũ.§.ſi accuſatio.ff.de leg.⁊.l.de etate.ff.ad treb.⁊ aliqd ẽt de hoc p doc.in.l.j.ff.ad.l.iul.maie.⁊ in.l.re legati.ff.de pe.p hoc facit qꝛ in vnaquaqʒ diſpõne hr̃ p expſſo illud qd veriſi'r p diſpõnẽtes fuiſſet expreſſum ſi de eo cogitaſſent vel de eo interrogati fuiſſent.l.titius.§.j.⁊ ibi no.doc.ff.de libe.⁊ poſth.⁊ eſt gl. in.l.tale pactũ.§.ſi.ff.de pac.Et dicit ibi Bald.ꝙ illud locum habet ſiue aliqd ſtatuaf per modũ cõuẽtionis ſiue p modũ ſtatuti ſiue p modũ reſcripti.vt ibi p eũ:⁊ p eundẽ in.l.j.C.que res pign.obli.facit quod no.gl.in.cle.j.in verbo p̃ſidentes.⁊ ibi doc.de reſcrip.⁊ in.c.ij.alias in verbo reus de confeſſis in.vj.ſed veriſimiliter vr̃ qd ſi de immunitate ſeruanda redeuntibus fuiſſet cogitatũ vel queſitũ idẽ fuiſſet puiſum vt maior fauor tribueref mercato lug.cui videtur voluiſſe illi illuſtriſſimi principes plurimũ fauere.¶ Sʒ premiſſis non obſtantibus contrariam ſniam puto in pposito caſu eſſe de iure veriorẽ ⁊ maxime ex infra ſcriptis.†Et primo qꝛ agitur de virtute cõuentionis facte inter p̃fatos principes cuius verba producunf ad probãdũ dictã immunitatẽ cõpetere etiam redeuntibus cũ mercãtijs ⁊ rebus emptis in dicto mercato:ergo dʒ in dubio fieri interp̃tatio ꝯ illũ q ſe fundat ex verbis dicti capli ſeu dicte conuentionis.c.in p̃ñtia.de proba.l.veteribus.de pactis.⁊ ibi declarat Bart.⁊ alij i.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulatiõib⁹ de verb.ob.Cũ ergo negari nõ poſſit per dictos redeũtes ꝙ verba dicti capituli clare non dicũt ꝙ ipſi pro dictis rebus emptis pro dicto mercato debeãt in redeundo per territorium barbiani gaudere immunitate ſequitur qd dictum capitulum interpretari debet contra eos.
3 ¶†Secundo quia in conuentionibus caſus obmiſſus haberi debet pro obmiſſo ⁊ non fit extentio in contractibus de vno caſu expreſſo ad alium.l.quicquid aſtringen.de ver.ob.l.cum dotem.in princip.ſol. matri.l.ſi extraneus.de condi.ob.cau.ergo cũ iſte caſus ſcz rebus emptis in mercato lug.libere deferẽdis per territorium Barbiani a redeuntibus non ſit cautum a dicto capitulo ſequitur ꝙ haberi debet p
4 omiſſo.¶†Tertio in cõuentionibus habet locũ ar.a cõtrario ſenſu vt eſt tex.in.l.inter ſocerum.§.cum inter.ff.de pact.do.quem ad hoc ſing. reputat abbas in.c.cum apoſtolica.de his que fiũt a p̃la.⁊ no.Bal. in.l.venditi.de act.emp.C.⁊ probat tex.in.l.pecunia.ſi cert.peta.ergo cum fuerit ſolum conceſſa immunitas cuicunqʒ perſone ⁊ cuicunqʒ rei ſeu mercantie que iret vel conduceretur ad mercatum lugij videtur a contrario ſenſu reſultare ar.qd pro illis rebus que non conducerẽtur ad mercatum lugij non debetur immunitas:ſed ab iſtis redeuntibus per datiarios nõ petitur gabella pro rebus quas conducunt ad mercatum lug.ergo ſumus in caſu pmiſſo ad exactionẽ gabelle et etiam fortaſſe non militat tanta ratio ⁊ tantus fauor lugij in ſeruando immunitatem illis qui redeunt cum rebus ibi emptis ſicut militat in ſeruando immunitatẽ illis qui conducunt ad mercatũ lugij.quia per conductionem rerum ad mercatum lug. caſtrum ipſum redditur magis munitum victualibus ⁊ ſimilibus rebus qd nõ eſt ſi res inde educanf.¶ Preterea ſi redeuntibus cum rebus non eſt ſeruanda immunitas hoc põt etiã eſſe fauorabile dicto mercato:qꝛ euntes ⁊ conducentes p territoriũ Barbiani ad mercatum lug.mercantias ⁊ res potius videt ſeu relinquere eas in dicto mercato lug.ſciẽtes qd ſi cũ eis redeant per territoriũ Barbiani habebũt ibi ſubire onus gabelle quã ſi ſciret ſe nihil ſoluturos in reditu.vnde ſi nõ eſt eadẽ rõ in caſu nõ expſſo nõ dʒ in eo eſſe eadem iuris diſpõ.l.inter ſtipulantẽ.§.ſacrã.de verb.ob. l.ſi.ff.de calum.¶ Quarto qꝛ in p̃cedẽti parte dicti capituli actum extitit qd hominibus de lugio ⁊ de Barbiano habitantibus vel habitaturis in eiſdem loco ſeu in alijs terris illuſtriſſimi dñi ducis mutine ⁊ ſimiliter omnibus officialibus lug.⁊ de lugio p̃ſentibus ⁊ futuris liceret ire ſurſum ⁊ deorſum cũ bonis rebus mercantijs ⁊ animalibus ſuis quibuſcunqʒ libere ⁊ ſine aliqua datij ſolutione per q̃ verba daf intelligi ꝙ dicti hões de lugio poſſunt non ſolum ire:ſʒ ẽt redire ſine aliqua datij ſolutiõe ergo ſi voluiſſent p̃fati principes qd in ſequẽti capitulo vbi cõtinef caſus noſter immunitas cõpeteret forẽſib⁹ non ſolũ euntibus ⁊ cõducẽtib⁹ res ad mercatũ lugij.ẽtiã redeuntibus cũ rebus emptis in mercato id expreſſiſſent ſicut expreſſerũt in p̃ccedẽti.c.dum dixerũt ſurſum ⁊ deorſum:vt inquit tex.in.c.iter corporalia. de trãſlatiõe.pla.ibi dum dicit.vñ ſi circa trãſlationem idẽ fieri voluiſſet qñ de ceſſione dixerat ⁊ de tranſlatione potuit expreſſiſſe.vt in.c.ad audientiã.de decimis.¶ Quinto relatiuũ quis vel q reſtringit antecedens ſuum ad qd refertur.l.a filio.§.teſtator.⁊.§.ſeq.ff.de alimen.et ciba leg.l.nam qd liquide.§.fina.de pe.leg.igitur dictum relatiuum ibi poſitum in.c.dum dicitur q iret vel cõduceref ad mercatũ lugij ⁊c. reſtringit ſuum antecedẽs ibi poſitũ.vcz cuicunqʒ perſone ⁊ cuicunqʒ
5 rei.¶†Sexto qꝛ qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm tps verbi ad qd refertur.l.in delictis.§.ſi extraneus.de noxa.l.titius.ff.de teſta. niſi.l.ex

facto.§.ſi quis aũt.ff.ad trebel.l.ij.⁊.iij.ff.de aur.⁊ arg.lega. ergo cũ illa verba iret vel conduceref que nõ denotant actũ perfectum determinent illud relatiuũ que:ſequif ꝙ dictũ capitulum non põt intelligi in perſonis rebus vel mercantijs que iam iuiſſent ſeu conducte fuiſſent ad mercatũ lugij ⁊ nũc redirẽt a mercato lugij:⁊ per cõſequẽs etiam ſi appareret ꝙ res quas iſti redeuntes emerũt in mercato lugij fuiſſent cõducte ad terrã lugij ⁊ ad mercatũ lugij p territoriũ barbiãi tñ non debent hac immunitate gaudere.bene facit qd no.glo.⁊ doc.in l.arboribus.§.idem tractat.in glo.ij.alias eſt in.l.etiam.§.idẽ tractat. ff.de vſufr.⁊.l.ſi quis id qd.in princi.iuncto ver.ꝙ ſi dum pponif.ff. de iuriſdi.om.iudi.Et ſic apparet ꝙ ſalua ratione recti ſermonis ſeu recti ſenſus non põt intelligi dicta pars premiſſi capituli i iſtis redeũtibus adeo ꝙ non põt dici ꝙ per precedentia vel ſequẽtia detegaf qd prefati principes voluerint etiã redeũtes cũ reb⁹ predictis tali immunitate potiri:ſed ſum⁹ in caſu.d.c.inter corporalia.cũ ſi.¶ Et p p̃dicta ſatis apparere poſſet de rñſione ad allegata in contrariũ.Ad que ſpecialius rñdeo.Nam non obſtat dum dicebaf ꝙ ſecuritas veniendi data alicui intelligitur etiam data nõ ſolũ p veniendo ſed pro diſcedẽdo vel redeundo:vt.d.l.vtimur.cum concor.quia rñdeo quia vt dicit Barto.⁊ Ange.ibi.⁊ in.d.l.j.C.de nauicula.lib.xj.non diceretur frui ſecuritate veniendi ſi non poſſet inde ſecure diſcedere ⁊ redire:vñ ibi conceſſio illa debet intelligi ⁊ interpretari vt cõprehendat ⁊ extendatur ad ea ſine quibus aliter conceſſio non haberet effectum.l.ſi ſtipulatus fuero per te non fieri.de verbo.facit.l.ij.de iuriſ.om.iudi.c.preterea.de offi.deleg.ſed in queſtione noſtra conceſſio immunitatis dato ꝙ non comprehendat ſeu non extendatur ad redeuntes deferentes mercantias vel res in mercato lugij operaf effectũ ⁊ non leue qꝛ poſſunt ire ad mercatum lugij ⁊ illuc conducere res ⁊ mercantias ⁊ illas ibi vendere ⁊ relinquere abſqʒ eo ꝙ pro dicta cõditione aliquid ſoluãt Cotignole vel Barbiani et ſi redeant ſine mercantijs et rebus nihil ſoluent etiam in reditu.ſi autem deferant in reditu mercantias vel res pro quibus alias debeatur gabella ſoluere debent ſm formam ſtatutorum aut conſuetudinum diſponentium de gabellis ſoluendis qꝛ hic eſt caſus obmiſſus in.c.predicto.et quod conceſſio veniendi dato ꝙ intelligatur ſolum pro actu veniendi vel conducendi poteſt operari effectum vt non intelligatur de redeundo eſt de mente Bart.ſi bene inſpiciatur colum.j.C.de nauicula.¶ Non obſt.qd ſi de hoc cogitatum vel interrogatum fuiſſet hoc veriſimiliter fuiſſet expreſſum quia hoc negari poteſt ⁊ hoc oſtẽdunt verba eiuſdẽ capituli in prima parte dum dicit ſurſum ⁊ deorſum ⁊ inducendo ⁊ declarando prout dixi in quarto argumento ⁊ quia maior poteſt eſſe ratio quare maior fauor concedatur conducentibus ad mercatum q̃ redeuntibus cum rebus vt dixi in tertio argumento vel etiam poteſt adduci illud qd dicit imperator in.l.tutor.C.de neg.geſt.ſufficit ſi cui vel in paucis amici labore conſulaf ⁊c.vnde viſum fuit ſatis ei ad quẽ pertinebat ſi cõcedebat immunitatem conducentibus ad mercatũ abſqʒ eo ꝙ etiã redeuntibus concederet:vñ vr̃ omnino hunc caſuʒ eſſe obmiſſum.¶ Ex quibus concludo non obſtantibus dictis verbis capituli dictam gabellam per datiarios exigi poſſe a redeuntibus perinde ac ſi dictum capitulum non extaret. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xxx.

1 Feudum an poſſit diuidi.2.5.6.7.8.9.
3 An vaſalli ſint puniendi feudo ipſo iure vel per ſententiam.
4 An feudum veniat auferendum in preiudicium deſcendentium.

¶ Conſilium.xxx.

¶ An feudum diuidi poſſit etiã ſi ſit comitatus:⁊ an diuiſio facta inter deſcendentes vaſalli preiudicet alijs poſteris eorũ adeo ꝙ teneanf ſeruare illam diuiſionẽ:⁊ an propter culpam vaſalli feudum reuertaf ad dñm vel ad agnatos:⁊ an vaſallus priuetur ipſo iure feudo an requiratur ſnia declaratoria ⁊ an ſi dominus poſt cõmiſſam culpam vaſalli receperit a vaſallo ſeruitium debitum pro feudo videaf remiſiſſe penam priuationis.

Viſis dubitationib⁹ de quibus queritur in facto magnificorum comitum Act.et Jo.de manfredis ſuper quo alias circa nõnulla cõſul-
1 tus rñdi dico quo ad primũ dubiũ quo querif †an caſtrũ albinee conceſſum in feudũ nobili Joãni de manfredis pro ſe et ſucceſſoribus ſuis potuerit diuidi inter dictos dñm Thadeum maiorẽ natu ⁊ dñm Paulũ comitẽ Act.⁊ comitem Jo.ꝙ lʒ tex.in.c.imperialẽ.§.p̃terea ducatus.de phi.feu.alie.p Fede.dicat ꝙ feudũ comitatus nõ dʒ diuidi tñ cõis obſeruantia ⁊ conſuetudo in Italia eſt ꝙ feuda dignitatũ ⁊ comitatus ⁊ ſimiles p̃ter regales diuidanf:ita refert Joã.cal.Spec.in ti.de feu.in rubri.in pe.col.⁊ preſertim ſeruatur hoc in Lombardia:vt dicit Andr.de iſer.in.c.oẽs filij.in titu.ſi de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.⁊ in.d.§.preterea ducat⁹. ⁊ ibi ſubdit ꝙ qñ in feudi conceſſione dicif qd cõceſſit in feudum titio recipienti ⁊ liberis ⁊ heredibus ſuis deſcendentibus tunc ad omnes ſuos filios ſeu deſcendentes equaliter pertinebit vt verba important vt.l.reos.§.cũ in tabulis.ff.de duo.reis.l.ſi mihi ⁊ titio.de ver.oblig.

l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de ope.liber.non autẽ pertinebit ad primogenitũ ſi non fuit cõceſſum vt habeat iure Francoꝝ.¶ Scdo põt reſponderi ꝙ dato ꝙ non poſſit diuidi feudum comitatus tñ non pñt dicti diuidentes quantum eſt p ſe contrauenire quia illa diuiſio comitatus de iure fieri non põt ſine conſenſu dñi feudi ſed cum eius conſenſu ſic vt expreſſe eſt de mente And.de iſer.in.c.j.ad ſi.prin.de feu.mar. ⁊ tunc veꝝ eſt dicere ꝙ cũ dicta diuiſio ſit nulla ratione iuris tertij nõ pñt contrauenire vt.l.ſi creditoribus.C.de ſeruo pig.da.ma.l.cũ profitearis.C.de reuocan.do.l.p fundũ.de ſerui.ruſti.predi.⁊ eſt doctrina Guil.de cu.⁊ Bar.in.l.poſt mortẽ.ff.de adop.tutius.tñ erit deducere dictam cõſuetudinẽ Lombardie ⁊ pbare qd conſuetudo hoc operari poteſt ⁊ etiã expreſſe dicit Bal.in.d.§.p̃terea ducatus.Quinimo dicit ibi Bal.in penul.col.in ver.pone duo fratres ⁊c.ꝙ ſi duo fratres marchiones diuidentes hoc modo quia vni aſſignatur marchia tota alij aſſignantur bona allodialia valebit hec diuiſio quia quamuis feudum marchie nõ poſſit diuidi vt ibi tñ diuiſio facta mõ p̃dicto non eſt diuiſio quo ad marchionatũ ex quo non diuiditur per p̃tes diuiſas al leg.⁊.l.puto.§.j.ff.fa.erc.⁊.l.ſi quis putas.§.pe.cõ.diui.⁊ no.p glo.in l.ſi familie.C.fa.erc.cum ergo comitatus ipſe in caſu noſtro non fuerit diuiſus per fruſta vel per partes diuiſas ſeparatas ſed integraliter ⁊ vnite aſſignatas dictis duobus fratribus ſequif qd non eſt talis di-
2 uiſio prohibita.¶ Ex his infertur reſponſio †ad ſecundum dubium quo queritur an iſta diuiſio liget filios dñi Thadei cum iſtud ſit feudum antiquum poſito quod diuiſio valeat.nam reſpondeo ꝙ filij contrauenire non poſſent:qꝛ poſito qd diuiſio pmittatur vt dixi ſequif ꝙ non pñt contrauenire ſicut diximus in alia diuiſione feudi diuiſibilis de iure:qꝛ diuiſio veʒ inter frẽs.lʒ feudum ſit antiquuʒ.c.oẽs filij.ſi de feu.fue.cõtrouer.⁊ no.glo.in.l.familie.C.fa.erc.per quã dicit ibi Bal. ꝙ per dictam diuiſionẽ nihil dr̃ fieri contra naturã feudi.nec mirũ hoc caſu:quia alia pars eſt que in diuiſione obuenit dño Thadeo ſubrogato loco ill⁹ que ante diuiſionem erat dñi Thadei ⁊ obuenire in diuiſione comitibus Act.⁊ Jo.l.cum in fundo.§.pe.ff.de iure.do.l.iul. §.idem celſus.ff.de ac.emp.l.cõi diuidũ.§.ſi debitor.ff.cõi.diui.declarat Bar.in.l.qui rome.§.ſi.in.ix.q.de.verbo.Accedit:quia hec trãſlatio facta fuit in alium agnatũ ⁊ confeudatarium que videtur indiſtincte permiſſa.c.j.de alie.feu.paterni.⁊ qd ibi Bal.c.j.§.ſed ⁊ res.in ti. per quos fiat inueſti.Et dato ꝙ filij dñi Thadei poſſint contrauenire tñ ſi contingat eos ſe ĩmiſcere hereditati paterne non poterunt cõtrauenire etiam ſi adierint hereditatẽ cũ beneficio inuentarij quoniã etiã illo caſu repelluntur quatenus ſolnẽdo eſſet hereditas dñi Thadei vt plene no.per gl.⁊ doc.in.l.ſi.in.§.in cõputatione.C.de iure deliberandi.⁊ in.l.cum a matre.C.de rei.vendi.⁊ in ſpecie no.Jo.de bel.⁊ Bal. in.c.j.§.j.ad ſi.de ſucceſ.feu.Attenta maxime promiſſione de non contraueniendo ſub pena appoſita in diuiſione.⁊ etiam ſequuta euictione rerum obuentarum in diuiſione poteſt ille cui euictum eſt agere de euictione vt plene legi.⁊ not.in.d.l.ſi familie.⁊ in.l.ſi cogitatione.C. eo.tit.⁊ per Bart.plene in.d.l.qui ratione.§.ſin.in.xij.q.¶ Circa ter-
3 tium dubium quo dicitur †ꝙ dicti vaſalli predictorum comitũ nõ debent dici priuati feudo ipſo iure:ſed per ſententiam ego in meo conſilio ſuper hoc reddito non dico ꝙ ad effectum talis priuationis nõ requiratur ſententia imo illa regulariter requiritur ad hoc vt pro culpa priuetur vaſallus feudo exceptis caſibus traditis per Bal.in.c.j. §.callidis.poſt glo.de probi.feu.alie.per fede.⁊ in.c.j.in ſi.prin.ĩ ti.q. mo.feu.amit.⁊ in.c.que in eccleſiarum.de cõſti.⁊ in.c.j.§.deniqʒ.q̃ fue. prima cau.bñfi.amit.⁊ Ange.in.l.eorum.ff.de dam.infec.vnde fateor ꝙ requiritur regulariter ſententia.c.ſi.quo tempore miles.c.j.de
4 feu.ſine culpa non amit.¶ Circa quartũ dubiũ †an poſito qd feudum illorum ruſticorum delinquentium ſit antiquũ veniat eis auferendum etiam ad preiudicium deſcendentiuʒ ⁊ poſterorũ ⁊ licet circa hoc poſſet fieri latus diſcurſus.Tamen pro veritate breuiter concludo ꝙ ſic in caſu noſtro:quia dicti ruſtici deliquerunt contra naturam feudi ⁊ commiſerunt contra dominum feudi offenſam ⁊ culpas propter quas directo veniunt priuandi feudo vt probaui in conſi.in.viij.⁊ vltimo preſuppoſito primi dubij quo caſu ſecundum magis cões ⁊ veras cõcluſiões ſit preiudicium vaſallo ⁊ poſteris etiam in feudo antiquo.c.j. cum glo.ſi vaſallus feudo priue.cui defe.c.ſi vaſallus culpam.cũ glo. in ti.ſi de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.d.c.j.§.deniqʒ.⁊ gl.in.c.j. §.inſuper.in tit.de phi.feu.alie.per Fede.firmat Bart.in.l.eum qui. ff.de interdi.⁊ releg.⁊ Hoſt.in ſumma de feu.ff.quib⁹ modis vel cauſis feu.amit.vñ.imo agnati ⁊ Spe.in ti.de feu.§.ſi.p oſt prin.⁊ Pe. de ancha.⁊ Jo.de imo.in.c.ij.de feu.⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.ij.C.de lib.⁊ eorum lib.⁊ Jaco.de belui.⁊ Bald.in.d.§.deniqʒ.⁊ in.c.j.§.j.ad ſi.de ſuc.feu.⁊ Ang.⁊ Paul.de ca.in.l.adoptiuum.§.ſi.ff.de in ius vocan. ⁊ Bal.in.l.emancipatum.ff.de ſenato.⁊ Nico.de mata.⁊ Bal.in.l. qui ſe patris.in.vij.colum.C.vnde libe.⁊ Joan.de imo.in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita.de verb.obli.¶ Ex quibus patet hanc eſſe magis communẽ opi.⁊ veriorẽ ⁊ ideo in iudicando ab ea non eſt recedendũ vt habetur in locis vulgaribus.Et non dico ꝙ priuentur niſi illi hoĩes qui delictuʒ cõmiſerũt ⁊ eorum poſteri put.ſ.non autẽ illi hoĩes qui
5 non interfuerunt.Et† dicta pena non videf remiſſa per perceptioneʒ

affictuũ vt probaui in cõsilio vltimo dubio nec pro cõcordia est remis-
sa pena stãte reseruatione nec taciturnitas sequuta nocet:qꝛ requiritur
φ taceat toto tpe vite sue vt dicit glo.in.c.j.§.porro.in verbo assiluerit
in titulo que fue.prima cã benefi.amit.que ad hoc tanq̃ optima suffi-
6 ciat lꝫ plures alie possent allegari.Circa id qd querit† de mõ pro-
bandi dico φ dicti delinquẽtes seu aliqui eorũ qui sunt participes cri
minis pñt recipi in testes vt in cõsilio pbaui.necẽ cõfessio istorũ delin
quẽtiũ que saltẽ sola priuet in effectu dictũ dñm Tadeũ sed est iura-
mẽtũ τ legitima probatio quesit p illos qui inducunt in testes cõtra
alios pticipes criminis vñ poterit primo inquiri contra oẽs exceptis
duobus vel tribus τ illi duo vel tres recipiantur in testes ad proba-
tionẽ contra alios.vnde cessat argumentuꝫ qꝛ lꝫ regulariter confessio
vnius vel duorũ non noceat alteri.C.res inter alios acta.per totum.c.
quãuis.de re iu.tñ si illi duo per modũ attestationis cũ iuramento cõ-
tra me deponent certe mihi nocent.c.in oĩ.de testi.l.vbi numerus.ff.
eo.titu.Et poterit postea formari inquisitio p se cõtra illos duos vel
tres qui testificati erunt τ alij condemnati poterunt contra eos induci
7 in testes.Quãtũ aũt ad modũ procedẽdi τ an requirat φ † citetur
dñs Thadeus modus erit φ recipiantur primo duo vel tres testes p
indicijs τ probatione diffamatiõis de dictis delictis τ formet inquisi-
tio iuxta cõtẽta in puncto τ prout pbari poterit veritatem se habuisse
8 nec erit necesse citari dñm Thadeũ quia † qñ procedit principalr con-
tra vnũ τ finis illius pcessus tendit in cõsequẽtiã cõtra aliũ qꝛ est eius
preambulũ tũc si totũ respicit publicã vtilitatẽ seu effectũ confiscãdo-
rum bonorũ pbationes facte cõtra principalẽ τ sñia cõtra eũ lata fa-
cit preiudiciũ etiã illi cõtra quẽ in ꝯñtiã res ipsa tenderet etiã si nõ sit
citat⁹.l.j.C.vbi cause fisc.l.qsqs.C.ad.l.iul.ma.τ gl.in.l.in cognitione
ad sil.τ est doctrina Bart.τ aliorũ in.l.cũ fili⁹.in prin.de verb.obli.et
Bar.in disp̃u.sua incipiente perusine ciuitatis τ Ant.de bu.in.c.pe.
de re iud.circa vlt.vel pe.col.τ Bal.in.l.j.C.ne fi.p pa.τ in.l.fi.§.neces
sitatẽ.in.v.τ.vj.col.C.de bonis q̃ lib.vñ quãtũ ad effectũ perfecte con-
fiscandi bona pdicta τ incorporãdi nõ est necessaria aliqua citatio dñi
Thadei:tñ qꝛ si postea facta cõfiscatiõe fierẽt inuestiture de dictis bo-
nis tractaret tunc de decima τ commodo priuato ideo quo ad illũ effe-
ctũ nõ preiudicarẽt pbationes.τ sñia lata dño Thadeo nõ citato.l.j.
cũ ibi no.C.ad.l.cor.de fal.τ est doctrina Bar.in.d.l.cũ filius.cũ alijs
s̃.alle.ideo vel in hoc iudicio inquisitionis petit requiri dñs Thade⁹
vt intersit iudicio si sua putet interesse vt dicit Bar.in.d.l.cũ filius.et
no.Cy.in.l.j.C.de aduo.diuer.iudi.τ glo.τ Bar.in.l.cũ miles.§.j.qui.
ex cau.ma.τ Bar.in.l.ij.ff.de puarica.τ i.l.filiusfa.§.diui.in.j.q.de le-
ga.j.facit.l.si deserta.C.si ppter pub.pẽsi.τ qd no.Inn.in.c.fi.de ma-
io.τ obe.τ Bal.in.l.ij.cõi diui.cum si.vel etiã si nõ citaret in hoc iudi-
cio valebit pcessus τ quotiescũqꝫ occasione inuestiturarũ suboriretur
cõtẽtio inter dñm Thadeũ τ comites Act.τ Jo.satis esset vltra pro-
cessum τ sñiam latã cõtra inquisitos pbare contra dñm Thadeũ per
duos vel tres testes veritatem eorũ que cõtinẽtur in inquisitione quia
clausula apposita in instrumento diuisionis aliud nõ requirit si bñ in-
9 spiciat.Quo ad vltimũ † puto verum φ dñs Thadeus posset pro
interesse suo etiã non citatus cõparere τ instruere cãm pro defensione
inquisitorũ per id qd hr in aut.nũc si heres.C.de litigi.τ ibi Bal.sup
illa auf.quam legit in fi.tituli τ expresse etiã Bar.in.l.si perlusorio.§.
j.de appel.per id qd hr in.l.si suspecta.de inoffi.testa.post gl.ibi τ ibi
expresse Ange.hic firmat in tertio nõ vocato τ ita etiã no.Jaco.but.τ
Bal.in.l.principaliter.la.ij.C.de lib.cau.p illũ tex.τ Ant.de bu.post
alios in.c.cũ sup.de re iudi.τ Jo.de imo.in.l.a sñia.in prin.ff.de app.
Non autem posset dñs.T.impedire dictum iudicium vt per doctores
in dictis locis. Et ita sentio ego Alexãder de tartagnis
vtriusqꝫ iuris doctor.

Summarium super consilio.xxxj.

1 Quicquid accedit sorti fortuna est.8.
2 Si socer promisit genero soluere dotez τ donec terminus euenerit pro-
mittit soluere certam quantitatem non est licitum genero capere illam
quantitatem.
3 Dicitur morosus qñ aliquis non deposuit pecunias in tempore.4.
5 Statutum φ alimenta dotium soluantur ad rationem septem pro cẽ-
tenario est rationabile.
6 In casu in quo heredes mariti tenentur alere vxorem potest statutum
loco alimentorum decernere certam quantitatem.
7 Ualet consuetudo φ missus in possessionem ex primo decreto lucretur
fructus.
9 Quando procedat distinctio an quis sit solitus mercari vel negociari
in petendis vsuris.
10 Quando presumatur quod alimenta prestentur vxori pietatis causa.
11 Ualet pactum quod aliquid per socerum prestetur genero.
12 Licitum est vltra sortem pacisci aliquid computanduꝫ in interesse qñ
debitor promittens esset in mora.
13 In dote profectitia ex stipulatione patris acquiritur actio filie.

Consilium.xxxj.

Maritus potest petere vsuras dotis sibi promisse τ in die termini
non tradite.

In christi nomine amen. Ap-
so thema te predicto ad dubium prima facie dicendum vr
1 dictum † Joannem eis generum non valuisse petere
vsuras dotis sibi per sempronium promisse τ in termi-
no non tradite quas vsuras in vulgari alimenta nun-
cupam⁹.τ primo:quia quicqd accedit sorti vsura est.xiiij.q.iiij.nec hoc.
c.sup eo.de vsur.in cle.j.eo.tit.τ φ legi.τ not.in auf.ad hoc.C.de vsur.
τ in auf.de eccle.titu.in prin.τ que no.per doc.in.l.cunctos populos.
de summa trini.Nec videntur etiam tales vsuras tanq̃ interesse peti
potuisse propter onera matrimonij p istum Joãne supportata quo-
niam videtur tales vsuras tãctantum peti posse tanq̃ interesse quan
do cõstaret dictum Joãne solitum fuisse negociari τ mercari.l.ij.§.si.
ff.de eo qd certo loco.τ no.in.l.nummis.ff.de in lite iurã.τ not.doc.in
l.j.C.de sen.que pro eo qd itercst.τ Cy.in.d.auf.ad hec.in.iij.q.τ Pe.
de ancha.in.d.cle.j.sed non constat dictũ Joannem solitum fuisse ne-
gociari.ergo τc.pro hoc etiam facit:quia maritus prestando alimenta
vxori nisi protestetur:videtur facere affectione maritali non aĩo repe-
tendi ab vxore vel a socero.l.qd in vxorem.de neg.gest.cũ materia.er-
go non videtur consideratione debere haberi de oneribus matrimo-
nij supportatis per dictum Joannem τ per cõsequens nõ possunt pe-
ti dicte vsure tanq̃ interesse.debebat eñ dictus Jo.vel prestari quod
prestabat vxori alimenta animo repetendi iuxta ea que no.in.l.alimẽ-
ta.C.de nego.gest.τ in.l.nesennius.ff.eo.ti.vel debebat maritus vxo-
ri alimenta denegare τ eam ad patris domum remittere φ facere po
terat.l.permittente.in auf.de non eligen.scdo nub.§.illud.cum glo.
in verbo onera τc.τ in.l.si.vbi Bald.C.ad velleia.no.Bal.in.l.de diui
sione.τ in.l.si cum dotem.§.trãsgrediamur.solu.mat.et.l.si.C.de sen.
que sine cer.quan.τ in.d.l.qui in vxorẽ.Ad pdictorũ confirmatio-
nẽ optime facit quod dixit Jo.an.in.c.salubriter.de vsuris.vbi voluit
2 † φ si socer promisit genero soluere dotem τ donec terminus cuenerit:
soluere promittit expresse genero certam quantitatem donec promis-
sam dotem soluerit φ genero non est licitũ hoc accipere:quia hoc non
reperitur:quia ille tex.loquitur in fructibus ex fundo pignorato pce-
ptis per maritum qui fructus diuino iudicio suppositi sunt quod non
est in vsuris in pecunia competentibus quam opi.Jo.an.sequit etiam
ibi do.Florianus.Igitur ex conuentione expressa non possunt peti
vsure predicte:ergo nec ex tante promissione.l.cum quid.si cer.pe.l.
3 tacitum.de verbo.obliga.Secundo † principaliter p ista parte facit
quia cum dictus Jo.fuerit etiam in mora deponendi τ cõsignãdi pro
parte sua dictas quingẽtas libras quas ex causa donationis propter
nuptias donauit dicte Antonie non potest dictus Joã.obijcere sem-
pronio φ in morã inciderit cum ipse pariter morosus fuerit.l.si ser-
num.§ sequitur.de verb.obliga.τ in auf.dos data.C.de do.ante nup.
l.nam cum vterqs.ff.ne quis cum.in.c.peruenit.de iureiur.τ in.c.con-
stitutus.de pe.cum fini.facit.l.iul.§.offerri.de act.emp.l.ediles.§.si.
ff.de edil.edic.Nec obstare videtur φ dicta Antonia confessa fit p di-
ctum Joannẽ depositas fuisse dictas quingenta libras τc.quia con-
fessio ipsius non videtur potuisse preiudicare dicto sempronio cum
res inter alios acta alijs obesse non soleat.l.si vnus ante omnia.ff.
de pac.Sed his non obstantibus puto contrarium de iure verius
vez dictum Joannem pro eo tempore quo onera matrimonij suppor
tauit potuisse vsuras τ alimenta dicte dotis promisse τ non consigna-
te petere ab illo tempore circa quod fieri debebat dicta consignatio do-
tis τ hoc principaliter tenet Bar.in.l.at qui natura.§.non tantum.de
neg.gest.cum concor.de quibus vide in precedenti proximo consilio
in princ.τ Bal.in.l.cunctos populos.C.de summa trini.in.v.colum.
vbi dixit φ ideo in casu nostro promisse sunt vsure in dote promissa
τ non soluta:quia habita relatione huius prestationis que dicitur vsu
ra ad aliud antecedens:vez ad on⁹ matrimonij supportatum resultat
facio vt des quo casu non dicitur proprie esse vsura:sed est quedam re-
compensatio hincinde que est promissa.d.c.salubriter.τc.τ.de pbi.cũ
alijs ibi alleg.per cũ τ istud idem tenet Pe.de anch.in.d.c.salubri-
ter.Pau.de ca.in.l.diuortio.in prin.sol.matri.saltẽ in casu quãdo ma
ritus fuisset cum dicta pecunia mercatus vel forte emisset ex ea pecu
nia fundum:sed ita est quod de dicta pecunia dotali in casu nostro di
ctus Joan.empturus erat fundum dotalem prout ipse in dicto instru-
mento promiserat τ iuramento firmauerat φ quidẽ iuramentum pre-
sumendum est dictum Jo.obseruaturum fuisse:vt est tex.no.in.l.postli
minij ius rer.τ ideo magnus τc.ff.de cap.τ ibi ponderat Bar.τ pro-
batur in.c.ad audientiam.de prescrip.τ.j.q.vij.sancimus.τ ita refert
do.Pe.de anch.audiuisse φ etiã tenuit dominus suus do.Pet.de
peru.in.d.c.salubriter.pro quo allegat not.per.Cy.in auf.ad hec.in
v.q.C.de vsu.τ istaz partem tenuit etiam Joan.cal.in.d.c.salubriter.
per illum text.indistincte dicentem quod fructus rei pignorate lucre-
tur maritus.τ tamen quandoqs tales fructus in pecunia consistunt vt
quia est domus consueta locari vel fundus ad affictum locatus:que
opi.etiam fuit originaliter Pau.de liaza.τ Ja.vt referunt doc.in.d.
c.salubriter.Et per pdicta patet hanc esse communez opinionez φ di-
cta alimenta ex mora peti possunt in quã morã incidit dict⁹ sempro-
nius per

nius per lapsuꝫ diei interpellãtis.l.magnũ.C.de cõtrahẽ.τ cõ.sti.l.ij.
C.de iure emphy.c.potuit.de loca.Et hãc partẽ puto verã pro qua si-
ne dubio est tex.apertus saltẽ in rõne sui in.d.c.salubriter.Nam paria
sunt permittere qd fructus non computent in sortẽ τ pmittere vsuras
probat in.c.j.τ in.c.cõquestus.τ ibi no.τ.c.quia frustra.de vsuris τ.l.si
ea petitione.τ.l.si ea lege.C.de vsu.Sed sic est permissum ipso marito
vt fructus ex fundo pignorato perceptos in sortẽ non computet ex p-
uisiõe.d.c.salubriter.ergo τ pariter infertur permissam esse marito vsu
rarũ petitionẽ tanq̃ interesse τ licet dispositio.d.c.salubriter.videatur
exorbitans τ per consequens nõ extendenda.l.si vero.§.de viro.ff.sol.
mat.l.fi.C.de interdi.ma.c.que a iure.de reg.iur.in.vj.tñ cũ diuersita-
tis ratio inter vnũ casum τ alium reddi nõ possit φ etiã patebit ex in-
fra dicendis:τ cum nos sumus in fauorabilibus vt innuit text.in.d.c.
salubriter.in illo verbo salubriter τc.τ maxime cuꝫ hec sñia faueat cau-
se matrimoniali et eius oneribus que cã appellat fauorabilis.c.fin.de
re iud.in cle.dispẽdiosam.de iudi.igit in exorbitãtibus etiam fieri põt
extensio predictis concurrentibus.Et etiã si promptior esset rõ in casu
expresso quã in alio vt est gl.no.iuncto tex.in.l.j C.de his qui añ aper.
tab.τ no.gl.Bar.τ doc.in.l.si constante.in prin.in.ix.q.sol.mat.τ no.
Bal.in.d.l.fi.C.de interdic.matri.τ in.l.ij.C.de pat.qui fil.di.vbi alle
gat ad idẽ glo.in.l.ob es.C.de predijs mino.ad idẽ glo.in.l.illud.τ ibi
doc.de sac.san.τ gl.in auf.preterea.C.vñ vir τ vxor probatur in.l.ij.§.
siue aũt.ver.si quid impuberibus.ff.ad tertul.Cum enim est identitas
rationis nõ proprie dr extensionẽ fieri iuxta glo.no.in.c.j.de tẽp.ordi.
in.vj.τ dr a lege tacite cautum illud in quo eadem ratio reperitur vt est
tex.no.in.l.his solis.C.de reuo.dona.Et tanto fortius in casu.d.c.sa-
lubriter.est fienda extensio ad casum nostrũ cũ sit expcessa rõ in text.d.
c.vez hoc inductum esse propter onera matrimonij que maritus ipse
sustinet quo casu per expressionez dicte rationis in tex.nedũ in exorbi-
tantibus sed etiam in correctorijs fit extensio vnius casus ad alium ex
identitate rõnis iuxta glo.in cle.j.in verbo eligat.τ ibi doc.de elec.τ gl.
in auf.vt qui oblig.§.j.in verbo ad curationem τ glo.in cle.j.de rerum
5 permu.τ in.c.j.eo.ti.li.vj.† Non obmitto qꝛ verbo fert qd in loco in
quo est questio viget statutum vel cõsuetudo φ alimẽta dotiũ soluãtur
ad rationẽ septẽ pro centenario qd quidẽ statutũ in casu nostro est ra-
tionabile τ validũ propter dicta matrimonij onera supportata:vt fir-
mat Bal.in.l.fi.§.pterea.C.de iure do.allegat no.in.c.p vestras.de do
na.inter vi.q̃q̃ alias statutũ permittens meras vsuras non valeat vt
in cle.j.de vsu.τ.l.eos.§.j.τ ibi Bal.C.de vsu.qd etiã tenuit in propo-
sito nostro Joã.de imo.in.d.cle.j.de vsu.τ idẽ ibi do.Florentinus.s.φ
valeat tale statutũ disponens qd debeant alimenta tãq̃ interesse post
morã in soluẽdo cõmissam per not.in.c.peruenit.de fide.τ in.c.dãnuꝫ.
de reg.iur.in.vj.τ istud etiam tenuit do.Abb.in.c.salubriter.allegat et
Pau.de ca.in.l.diuortio.in prin.sol.mat.et in.l.titya.ff.de solu.τ dixit
6 d.Abb.in.d.c.salubriter.† φ in casu in quo heredes mariti tenerent
alere vxorẽ φ tunc põt statutũ loco alimentorum decernere certam quan-
titatem qui casus est magis dubius q̃ casus noster per not.per Inn.
et Jo.an.in.d.c.salubriter.et per Bar.in.d.§.vsuras.cum concor.ergo
7 quanto fortius valebit statutum et consuetudo in casu nostro † et ideo
etiam cõiter dicimus valere statutũ vel consuetudinẽ permittentem φ
missus in possessionẽ ex primo decreto lucret fructus propter moram
vel cõtumaciaꝫ debitoris:vt est gl.reputata singularis in auf.de exhi.
re.in.§.si vero quidam in verbo seruandi quã sequit Ang.in.repe.l.ne
mo carcerẽ.ad fi.C.de exac.tribu.et Bart.in.l.acceptam.in.xviij.q.C.
de vsu.τ in.l.consentaneũ.in.vj.col.quõ et qñ ind.et.in.l.ij.si ex no.cau-
sa aga.Et predicta vera etiam esse vrgentius patebit ex his que.j.sub-
iungam rñdendo in cõtrariũ obiectis.Non ob.gl.in ꝯtrariũ allega-
8 ta et primo dum dicebat † φ quicquid accedit sorti vsura est que iure
prohibita est τc.quia rñdetur φ etiam si in casu nostro vsura dici possit
tñ cũ interesse petat vt dictũ est supra petitio taliũ vsurarum tãq̃ iteresse
permititur vt not.in.l.socium qui in eo.in prin.ff.p socio.in.l.curabit.
C.de act.emp.et in.d.c.cõquestus.de vsu.et no.Inno.in.c.j.eo.ti.cũ si.
9 s̃.alleg.Scdo † non ob.φ dictus Joã.non fuerit solitus mercari
et negotiari:qꝛ rñdeo φ qñ tractat de vsuris:vt iteresse petendis tãq̃
lucrum cessans τ tunc procedit dicta distinctio debere haberi cõsidera
tionem an quis fuerit solitus negotiari.Sed vbi petuntur vt interesse
rõne damni passi propter onera matrimonij supportata:vt in casu no-
stro tũc indistincte petitio procedit nõ habita distinctiõe fuerit solitus
negotiari necne.ita expresse probat in.d.l.ij.§.fin.τ ibi no.ff.de eo qd
certo loco.τ in.l.j.τ ibi doc.C.de sen.que pro eo qd interest.τ ita preci-
se dicunt doc.in oĩbus iuribus supra alle.in contrariũ.Consideranduꝫ
est φ in casu nostro dictus Jo.ex dicta pecunia erat empturus funduꝫ
vt.s̃.deduxi quo casu idem iuris est in eo qui fuisset solitus negotiari
sm Pet.de ancha.in.d.c.salubriter.vt.s̃.retuli.pro quo bene facit qꝛ
indistincte habetur in interesse petendo ratio lucri qd ex fundo percipi
potuisset.l.fundus queꝫ.ver.nã τ si colonus τ.l.si in lege.§.colonus.ff.
loca.τ not.Barto.in.d.l.j.C.de sen.que pro eo qd interest.in ver.venio
ad vltimã ptẽ.Et minus obstat illud qd tertio in cõtrariũ dicebat
10 veꝫ † dictũ Jo.videri affectione cõiugali alimenta vxori prestitisse non
aũt animo repetendi postq̃ de intentione repetẽdi minime fuit protc-
status quia rñdeo qd imo in casu in quo dos est promissa viro et non
soluta intercedente mora qd alimenta non intelligant pstita pietatis
causa nec affectione cõiugali sed intentione recuperandi:qd euidenter
probarur per casum.d.c.salubriter.si ibi enim presumeret virũ onera
matrimonij supportasse pietatis causa vel affectione coniugali cui du-
bium φ fructus cõputentur in sortẽ cuius ꝯtrariũ ibi aperte dicit.pro
hoc facit.l.cum virũ.cũ glo.ff.de dona.inter vi.Scd.d.l.qd i vxorẽ.lo-
quitur qñ alimenta fuerunt mulieri infirme prestita quo casu presu-
mitur pietatis causa:secus si fuisset sana p predicta.τ similis fit distin
ctio in.l.fi.et ibi no.ff.pro derelicto.et ita intelligit Jo.de imo.in.d.l.
in insulã.§.vsuras.sol.ma.põt etiã procedere.d.l.qd in vxorẽ.qñ nul-
la erat dos promissa marito et mulier habebat patrẽ:vt ibi dr quo ca-
su non tenebatur maritus eam infirmaꝫ alere:sꝫ pater.vt ibi intelligũt
doc.vel etiam si loquat illa.l.in casu quo dos erat intelligi dꝫ qñ alimẽ
ta ipsius vxoris infirme excedebant quantitatẽ τ redditum dotis quo
casu nõ tenetur maritus nisi sm quantitatẽ dotis alimẽta subministra
re iuxta.l.si cũ dotẽ.§.finaũt.et ibi doc.so.ma.τ no.Inn.in.c.p vestras
de dona.inter virum.Nos vero loquimur qñ dos fuit pmissa τ p mor
tem soceri non soluta:et alimenta prestita vxori non egre qui casus be-
ne decidit per.d.c.salubriter.Quarto etiã nõ ob.id qd dicebat Jo.
an.in.d.c.salubriter.qꝛ rñdeo et primo φ etiã in.q.Jo.an.cõis opi.est
contra eũ.et cõtra eũ tꝫ ibi Pe.de anch.post.d.Pe.de peru.τ ẽt Jo.
cal.ibi per illũ tex.et etiã quo ad casum nostrũ.cõtra Jo.an.tꝫ ibi ex-
presse Ant.de bu.quorum dicta.s̃.in effectu relata sunt et ꝯtra Jo.an.ẽt
ꝯcludit Jo.de imo.in.d.§.vsuras.p quibus facit qꝛ videmus vendi-
torẽ cui nõ soluitur ptiũ posse vsuras vt interesse petere ꝯtra emptorẽ
11 vt no.in.d.c.ꝯquestus.cũ cõcor.s̃.alle.quãto † fortius vr hic dicendum
in martio qui passus est onera matrimonij q̃ in venditore.qui similia
onera non sustinet vsuras petere põt.Et p eis etiã facit qꝛ certũ est φ
valeret pactum φ aliqd p socerũ daret genero p alimẽtis vxoris hoc
expresse pꝫ in.l.fi.in prin.de doli exce.τ.l.si pater.§.j.de pac.dot.l.cre-
ditor.§.si inter.ff.man.et no.Ja.bu.in.d.§.exactio.l.vnice.de rei vxo.
act.ergo et si fiat simpliciter pmissio genero de soluenda aliqua pecu-
nia p libra donec veniet tps soluende dotis intelligenduꝫ est in dubio
talem pmissionẽ factã esse pro alimentis per virũ vxori pstandis τ sic
in cãm permissam potissime vt potius actus in dubio valeat q̃ pereat
l.quoties in stipulationibus.de ver.ob.c.abbate.de ver.sig.τ ista fuit
rõ Jo.de imo.Et p certo contra Jo.an.vr casus in.d.c.salubriter.nec
bona vr respõ.Jo.an.ad illũ tex.dum dicit illũ tex.loqui in fructibus
possessionis qui sunt submissi dei iudicio adeo φ põt contingere φ illi
fructus non percipiunt et sic ibi emolumentũ non est ita certum prout
est in qõne sua in socero promittente pecuniam:quia hec rñsio tollitur
per illũ tex.sm Jo.cal.pone enĩ fructus rei marito pignorate cõsiste-
re in pecunia puta qꝛ est domus solita locari vel fundus ad affictũ lo-
catus et tñ fructus non computant in sortem:vt in.d.c.salubriter.ergo
non est perfecta rõ Jo.an.Preterea si vera esset sequeret φ illa ra
tione attenta quilibet creditor fructus ex fundo pignorato pcipiens
non teneretur illos in sortẽ cõputare cũ sint suppositi iudicio dei con-
tra.c.cũ cõtra.de pig.c.j.de vsur.l.j.τ.ij.C.de pig.act.Item quia cõsi-
deranduꝫ vr φ fructus vt plurimũ percipiunt per maritum ex re pi-
gnorata quãuis iudicio dei suppositi sint qd nõ vr cõsiderasse Jo.an.
τ maxime non procederet in casu nostro.d.op.Jo.an.attento φ dictus
Jo.ex dicta pecunia emptur⁹ erat fundũ:vt.s̃.deduxi quo casu Pet.
de ancha.nõ reprehendit opi.Jo.an.Scdo rñdeo φ posito φ opi.
Joan.and.esset vera tñ quo ad casum.q.nostre nullatenus obstat:quia
qd Joã.an.loquit qñ quid certum promittit solui creditori anteq̃ ipse
debitor in aliquã moram incurrat quo casu forte posset procedere opi.
Jo.an.sed eo casu quo promissum esset postq̃ debitor in moram incur
risset:vt in casu nostro tunc audacter vr dicendum φ talis promissio
valuisset.Et hoc expresse fuit de mente Jo.an.in.c.naniganti.de vsu-
12 ris.vbi dat doctrinã † φ licitũ est vltra sortẽ pacisci aliquid computã-
dum in interesse qñ ille debitor promittens est in mora:sed vbi non est
in mora per ꝯñs non tenet ad interesse:ideo contra charitatem est vel-
le illud interesse.Ex quo debitor in mora non est sm eum qd ibi etiam
sequitur Ant.de but.τ doc.τ ita etiã sm predictã di.videtur do.Ant.
in.d.c.salubriter.intellexisse opi.Jo.an.ibi.τ φ talis differẽtia faciẽ-
da sit veꝫ.an aliquid promittatur pro tpe ante moraꝫ precedente τ nõ
valeat:secus si post moram:tenuit expresse etiã Cy.post Jac.de rauc.
in.d.auf.ad hec.C.de vsu.Ultimo non obstat φ dictus Joã.fuerit
in mora deponendi et consignandi pro parte sua dictas quingentas
libras quas ex causa donationis τc.quia respondeo φ cum pater di-
cte Antonie.et etiam notarius tanq̃ publica persona fuerint stipula-
ti nomine dicte Antonie dictas quingentas libras a predicto Joan-
13 ne φ ex tali stipulatione fuit quesita vtilis actio sine cessione ipsi An-
tonie.Et primo φ ex stipulatione patris fuerit in totuꝫ quesita vtilis
actio filie in dicta quantitate que est aduentitia:vt.j.probabo est text.
in.l.vxorẽ.§.testõ.lo.ij.de le.iij.τ ibi no.vbi filie ex stipulatione patris
acquirit sine cessione actio etiã in dote pfectitia.quia huius acquisitio-
nis ipsa filia capax est.l.põpo.philadelphus.fa.her.τ que not.in.l.ij.
C.de inoffi.dona.Idem pbatur in.l.dñs seruo.τ ibi glos.τ Dyn.in.l.

quodcunq̃. in prin. ⁊ gl. Bar. Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. qđ đr. de ver. ob.
⁊ glo. ibi Pet. Cy. Bal. in. l. ij. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtip. ⁊ gl. inſti.
de inutilibus ſtipula. §. ei qui. ⁊ ponit de materia plene Bal. in. l. caiꝰ.
ad finẽ. ff. ſo. ma. ⁊ hoc eſt maxime verũ cũ non appareat patrem ſtipu-
latum fuiſſe filie vt extranee. ſed imo in dubio preſumitur ſtipulatum
fuiſſe filie: tum quia eam nominauit vt filiã vt in inſtrumento pꝫ quo ca-
ſu preſumitur vt filie ſtipulatum fuiſſe: vt firmat Bart. in. l. ſi tibi. x. §.
ſi pactus. ff. de pac. ⁊ Jo. de imo. in. d. l. quod dicitur, per id quod legi.
⁊ not. in. l. cum aliquis. de iure delib. ⁊ in. l. filio. ff. de condi. ⁊ demon. et
per no. in. l. ſi filio. ꝑ Dy. ⁊ doc. ff. de do. cauſa mor. Tum etiã quia non
apparet patrem motum fuiſſe ad ſtipulandũ filie propter aliqua me-
rita que receperit a filia: imo videtur motũ fuiſſe dictũ Joãnẽ ad pro-
mittendũ patri noĩe filie ſtipulanti potius propter affectioneꝫ vel re-
munerationem alicuius nobilitatis ipſius mulieris iuxta no. ꝑ gloſſ. ⁊
doc. in. l. ſi voluntate. C. de do. ꝓmiſ. Ex quo inferẽ ꝙ pater non vr̃ ſti-
pulatus filie vt extranee: ſed vt filie vt firmat Bar. in. d. l. qđ đr. in p̃n-
cipio. ⁊ idem ibi Joã. de imo. bene faciunt no. in. d. §. ſi pactus. Iteꝫ ex
hoc infertur predictã ſtipulationẽ non fuiſſe factã ex cauſa profectitia
ſed aduentitia qđ firmat Bar. in. d. l. qđ dicitur, circa prin. ⁊ probatur
etiam in. l. cum opꝫ. cum ibi no. C. de bonis que lib. Et ꝙ ſit aduentitiũ
in terminis firmat Bar. in ꝓpoſito in. l. j. in. ij. q. C. de inoffi. do. Alle-
gat tex. hoc probãtẽ in ratiõe ſui recte intuenti in. l. pe. §. j. C. de inoffi.
do. Et ꝙ queſita fuerit talis vtilis actio ſine ceſſione dicte filie tꝫ etiam
Bar. ⁊ doc. in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. de verbo. imo etiã ſi talis
ſtipulatio non fuiſſet efficax ad acquirendũ filie vr̃ forte dici poſſe qđ
etiã tacite preſumatẽ a lege interceſſiſſe ſtipulationẽ in pſonã filie cũ di-
cta quantitas promitteretẽ pro donatione ꝓpter nuptias. vt no. Bal.
ꝑ illũ tex. in. l. ij. C. de bonis que lib. ⁊ tãto fortius in caſu noſtro in quo
proprie dicta quantitas in effectu efficiebatur dos dicte Antonie vt in
inſtrumẽto đr ideo a lege preſumiẽ tacitã ineſſe ſtipulationẽ in pſonã
mulieris. l. vnica. in princi. ⁊ §. accedit. de rei vxo. ac. ⁊ l. ex morte. C. de
pac. conuen. fuit etiã vltra ꝑdicta ex alio capite queſita vtilis actio ſine
ceſſione dicte Antonie ex ſtipulatione facta eius noĩe a notario tanq̃
publica pſona vt firmat Bar. in. l. ij. ff. reꝫ pup. ſal. fo. ⁊ Dy. ⁊ Bal. in
l. j. §. exigere. ff. de mag. conue. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Bald. in. l. non aliter. ff.
de adop. ⁊ Jo. de imo. in. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. de verbo. ꝑ. l. caius.
ff. de vſur. ⁊ firmat glo. in. d. §. ſi qs alij. inſti. de inut. ſtipu. Bene facit
gl. no. in. l. hmõi. in prin. ff. de le. j. ⁊ iſta eſt magis vera ⁊ cõis opi. quã
etiã ſequitur ipſe Jo. de imo. in. d. l. hmõi ꝙꝫ nonnulli cõtra. Et ma-
xime cum iuramentũ interuenerit quod quidẽ videẽ operari idem ac ſi
ſtipulationi preſens fuiſſet ipſa Antonia: vt no. Bal. in rubrica. C. res
inter alios acta, allegans gl. no. vij. q. j. quoties cordis oculus. ⁊ Bal.
in auẽ. ſacramẽta puberũ. vlti. col. ⁊ in. l. pactũ. in. ix. q. C. de col. ⁊ Pe.
de ancha. in cle. j. de iureiur. ⁊ in cle. j. in ſi. principij de vſur. ⁊ Specu. in
ti. de leg. §. nunc oſtendendũ. ver. hoc quoq; notandũ ⁊c. Cũ ergo fue-
rit queſita ſaltem vtilis actio ſine ceſſione dicte Antonie potuit dicta
Antonia confiteri prout. ſ. pro parte dicti Joan. fuiſſe obſeruata ea ad
que vigore dicti inſtrumenti ipſe Joã. tenebatẽ: ⁊ maxime cũ de nullo
preiudicio ipſius ſempronij hic tractaretur qđ oſtendo. nã vt. ṡ. ꝓba-
ui dicte quingente libre deponẽde ꝑ dictũ Jo. erant quid aduentitium
ipſius filie vt. ṡ. probaui in quo et iſto caſu nullus vſuſfructus ſpecta-
bat ad patrem quia ſiue futura eſſet dicta quantitas loco donationis
propter nuptias ⁊ fructus ſpectat ad maritũ. ſ. ad dictũ Joãnẽ nõ ad
patrem vt eſt tex. cũ gloſ. in verbo ad ſuſtentationeꝫ in. l. vbi adhuc. C.
de iure do. ⁊ glo. que ſolita eſt allegari pro ſingulari in auẽ. de non eli-
gen. ſcđo nub. §. ſi. in verbo precipiaẽ ⁊ glo. inſti. de dona. §. eſt ⁊ aliud.
in ver. exequantur. et not. Bal. in auẽ. ſiue a me. C. ad velleia. ⁊ in auẽ.
promiſſa. ⁊ in auẽ. dos data. C. de dona. ante nup. ſiue futura cẽt dicta
quantitas loco dotis vt in dicto inſtrumento ſit mentio ⁊ tunc etiam
verũ eſt dicere fructus dicte dotis ad mulierẽ non aũt ad patrem ſpe-
ctare debere. C. de iure do. l. pro oneribus. ⁊ l. dotis fructus. in princi.
ff. eo. ti. itaq; confeſſio facta ipſius filie habentis vtilem actionẽ preiu-
dicare potuit patri habenti directã actionẽ. l. ſi cũ emptore. §. fin. ⁊ ibi
doc. ff. de pac. ⁊ eſt tex. cũ glo. ⁊ ibi Bar. in. l. apud celſum. §. mandaui.
ff. de doli excep. ¶ Imo fortius videẽ qđ etiam poſito quod talis cõ-
feſſio facta non fuiſſet ⁊ qđ dictus Joannes adhuc fuerit in mora qđ
nihilominus poſſint peti dicta alimenta tanq̃ intereſſe per dictũ Jo-
annem qđ videtur euidenter probari ex his que dicit not. Bal. in. l. ij.
C. de vſur. in ver. denuo quero ⁊c. iuncto verſic. precedenti vbi no. dicit
ꝙ ſi emptor non tenebatur ſoluere pretium ex conuentione niſi vendi-
tor ſibi emptori preſtaret fideiuſſorem quod licet venditor fideiuſſorẽ
hunc non preſtet ⁊ ſic emptoreꝫ in mora non conſtituat tñ emptor qui
rem venditam habuit tenebitur venditori ad pretium vſurarum: quia
per talem non impletionem ex parte venditoris non minuitur vſus
rei ergo non minuitur interuſurium pretij et hoc etiam ſi talis res ven-
dita ſterilis fuiſſet ita in propoſito cum per talem non impletionem ex
parte dicti Jo. fortaſſe non deponentis dictam quantitateꝫ non fuerit
quin nihilominus ipſe paſſus fuerit onera matrimonij ⁊ dictus ſem-
pronius non poſſit allegare ſe de hoc aliquod damnum ſenſiſſe infer-
tur omni caſu dictum ſemproniũ ad dicta alimenta tanq̃ intereſſe te-
neri. Et predicta vehementiſſime corroborantur ex vi cuiuſdam refor-
mationis et ſtatuti vigentis in loco in quo vertitur queſtio vt verbo
fertur quo expreſſe cauetur qđ ſi quis ſtipulatus fuerit alteri dari illi
cuius noĩe fuerit facta ſtipulatio ipſo iure queratur omnis actio vti-
lis et directa ⁊ not. Bart. ⁊ doc. in. l. j. ff. ad treb. ſi ergo ipſo iure vtilis
actio ⁊ directa vigore dicti ſtatuti fuit queſita dicte Antonie ergo in
effectu nulla actio ⁊ nullum ius remanſit penes dictũ ſemproniũ ſtipu-
lantẽ iuxta ea que no. in. l. ſi curatoris. C. de neg. geſt. ⁊ in. l. j. C. de act. ⁊
ob. et in. l. j. ff. eo. ti. per doc. ¶ Quibus ſic ſtantibꝰ hec cõſultatio red-
ditẽ de ſe clara qꝛ erga dictũ ſemproniũ nulla fuit cõmiſſa mora ꝑ di-
ctuꝫ Joannẽ qꝛ vbi nulla actio competit ibi nulla mora. l. ſi pupillus.
ff. de verbo. ⁊ l. nulla. ff. de re. iur. Sed nulla cõpetebat actio dicto ſem-
pronio ad dictas quingẽtas libras vt. ṡ. probaui. ergo. ⁊c. ¶ Ad ſcđꝫ
dubium pretermiſſis argumentis ad ptes breuiter concludo ꝓ parte
affirmatiua quia hoc eſt clare deciſum. C. cõmu. de le. auẽ. res que. ma-
xime iunctis his que ibi dicunt doc. ⁊ legi. ⁊ not. in. l. mulier. §. cũ ꝓpo-
neretur. ⁊ in. l. a filia. in principio. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ff. ad treb. ⁊ qđ notat
Bar. in. l. queſitũ. §. ſi ſponſa. de priui. creditor. ¶ Et ita dico et cõſu-
lo ego Alexander die. xxiiij. Martij. Mcccci.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxxij.

1 ☞ Ex mandato per me facto tityo vt aliquem contractum faciat cuꝫ ſempronio: non ſum obligatus ſempronio niſi titys fuerit executus mandatum.
3 Teſtis vnicus et ſingularis non facit fidem.
4 Teſtis mediator negotij non eſt idoneus.
5 Uerbum ſui importat omnes cõiunctos vſq; ad ſeptimum gradum.
6 Teſtis deponens ad exonerationem ⁊ ad commodum ſuum non eſt idoneus.
7 Ubi aliquis facit actum tanq̃ mandatarius tenetur oſtendere ſe habuiſſe mandatum.
8 Infamis non poteſt eſſe teſtis.

¶ Conſilium. xxxij.

¶ Quãdo teſtes ſingulares vel cõtradicentes probent. ⁊ an promit-
tens noĩe alterius centum cauſa dotis ſi non probatur de mandato an
teneatur ipſe vel ille qui mandauit

Domini redemptoris no-

ſtri inuocato ſuffragio. Uiſo proceſſu cauſe vertentis
inter Joannẽ de placentia ex pte vna agenteꝫ ⁊ Anto-
nium cõuentũ ex altera. ¶ Partes dñi iudicare debẽ-
tis vt mihi vr̃ future ſunt in abſoluendo Antonium
1 ea potiſſime ratione † qꝛ dato qđ diceremus eſſe probatum mãdatũ fa-
ctum per dictum Antoniũ Franciſco naſtello ꝙ dictus Frãciſcus no-
mine dicti Antonij promitteret dicto Joanni libras centum ꝓ dote di-
cte polonie dandas ꝑ ipſum Antonium dicto Joãni eo caſu quo pa-
ter polonie ſibi dare nollet dictam dotẽ tñ nõ per hoc ſequiẽ qđ poſſit
fieri condemnatoria contra dictum Antoniuꝫ quia non eſt ſufficienter
probatum qđ dictũ mandatũ iniunctũ dicto Franciſco fuerit executũ
per ipſum Franciſcũ ⁊ ſic qđ dictus Franciſcus promiſerat vigore di-
cti mandati et procuratorio nomine dicti Antonij dicto Joanni di-
2 ctas libras centum vñ non eſt dubium † qđ ex mandato per me facto ti-
tyo vt aliquem cõtractũ faciat cum ſempronio non ſim obligatus ſem-
pronio nec ſempronio acquiritur ius niſi titys fuerit exequutus man-
datũ. l. fundi vẽditor. ff. de acqui. poſ. l. ſi mãdaſſeꝫ. ff. mãda. l. ſi pater.
in prin. de ma. vin. põt enim mandatum ipſum reuocari anteq̃ mãda-
tarius ceperit exequi vt in dictis iuribus ⁊ ideo ad cautelam poterit
Ant. mãdatũ reuocare quatenus appareret de mandato. Nec ob. qđ
3 Franciſcus deponat ſe impleuiſſe mãdatũ ⁊ promiſiſſe † quia hoc non
probatur niſi per ipſuꝫ Frãciſcũ qui eſt vnicus et ſingularis et ſic fidẽ
non facit. l. vbi numerus. ff. de teſti. c. cauſam. de teſti. ¶ Secũda rõne
4 † nõ probat quia dictus teſtis fuit mediator in illo negotio ſuper quo
deponit vñ vr̃ qđ nõ ſit in caſu propoſito teſtis idoneus vt no. gl. in. c.
j. et in. c. ſi. de teſt. in. vi. ⁊ Cy. ⁊ Ang. in. l. quoniã. C. de teſti. ⁊ Bal. poſt
Guil. de cu. in. l. ⁊ heredi. §. j. ff. de pact. precedẽs tñ rẽſpõſio tutior eſt.
¶ Alio principali fundamento etiaꝫ oſtenditur ferendã eſſe abſolu-
toriam quia non videur aliquo modo ſufficiẽter probatũ pro pte acto-
ris. Quod oſtẽdetur ſic. nã dictus Frãciſ. primus teſtis deponit ꝙ di-
ctus Anto. dixit ei hec verba. Canceliero andati et fati che la polo-
nia ſia tratata ad honore et io ſon contento che vui li promettati per
caſion dela dota in bononini libre cento lequale quando li ſoi noglili
vogliano dare io li daro mi de lo mio ⁊c. Et ſic in mandato fuit adie-
cta cõditio cum ſui nollẽt dare dotem que verba faciũt conditionem. l.
quodcunq;. §. pe. ff. de verbo. oblig. l. qui promiſit. de ꝯdi. indebi. ⁊ no.
in. l. ſeius ſaturninus. ff. ad treb. ⁊ per Bart. et alios plene in. l. j. ff. de
cõditio. ⁊ demõ. et in. l. centeſimis. §. ſi. de verbo. et Bal. in. l. ex his. C.
5 quando dies leg. ced. et in rubri. C. de inſtitu. ⁊ ſubſti. ſub cõdi. fac. † Et
verbum ſui importat oẽs cõiunctos vſq; ad ſeptimum gradum vt no.
glo. et doct. in. l. ſi femina. C. ad turp. ⁊ Specu. in ti. de accu. §. iij. vidẽ-
dum circa principium ⁊ ibi etiam Jo. an. et per Bar. in. l. ij. in prin. ff.
de accu. per Bal. in. l. petitionem. C. de aduo. diuer. iud. ⁊ in. l. j. in. xxi.
col. C. qui

accu. nõ poſ. ⁊ not. Joã. an. ⁊ alij in. c. decetero. de teſti. alij vero
teſtes duo deponũt ꝙ Ant. nõ adiecit illam conditionẽ. ṡ. ſi ſui nolent
dare dotẽ ſed illã conditionẽ ſi pater nollet dare dotẽ inter quas con-
ditiones eſt maxima diuerſitas. nã ſm qđ deponit Frã. primus teſtis
non ſatis eſſet qđ conſtaret patrem mulieris nolle dare dictã doteꝫ ad
hoc vt dicatur purificata conditio promiſſionis Antonij ſed oporte-
ret cõſtare de voluntate oĩum qui veniunt appellatiõe ſuorũ q̃ quales
ſint dixi. ṡ. ſed ſm qđ deponũt alij duo teſtes ſatis eſſet cõſtare ꝙ pa-
ter mulieris nollet dare dotẽ vñ ſequiẽ ꝙ dictũ iſtius primi teſtis nõ
põt cõiungi ⁊ coadiuuari per depoſitionẽ aliorũ duorũ teſtiũ ſibi con-
trariãtiũ ⁊ dictum eius elidẽtiũ. c. in noſtra. cum ibi no. de teſti. ⁊. iiij. q.
iij. in. §. ſi teſtes. cũ ibi no. contradicunt etiã dicti duo vltimi teſtes di-
cto Franciſco in alio qꝛ Franciſcus deponit ſe promiſiſſe dotem Joã.
⁊ eius patri ⁊ ſic intelligiẽ promiſiſſe cuilibet ⁊ pro dimidia. l. reos. §.
cum in tabulis. ff. de duo. reis. l. ſi mihi ⁊ titio. de ver. ob. ⁊ deponit ꝙ
ita mandauit ſibi dictus Anto. vt ſonant verba ipſius teſtis maxime
dũ dicit qđ ita ex cauſa dicte promiſſionis facte: vt. ṡ. ponens dictum
Jo. ⁊ Ant. eius patrem ⁊ ipſum teſtẽ noĩe dicti Ant. ⁊ de mãdato ſuo
⁊c. Alij vero duo teſtes deponũt tñ de mandato facto ipſi Franciſco
de promittendo dictas libras centũ dicto Joã. ⁊ ſic tale mandatũ im-
portabat ꝙ tota dos debeaẽ ⁊ promittaẽ Joã. ſm atteſtationes iſtorũ
duorũ vltimorũ teſtiũ: ſed ſm atteſtationẽ Frãciſci mandatũ importa-
bat ſolũ ꝙ dimidia promitteretẽ Jo. vt probaui. variant etiã in aliqui-
bus alijs dicti duo vltimi teſtes a teſtatione dicti Frãciſci: vt de ſe ſa-
tis pꝫ. Sꝫ predicte varietates ⁊ cõtradictiões ſufficiũt. ¶ Quinimo
dictus Fran. ad probandũ dictũ mandatum ſibi factũ ab Ant. nõ eſt
6 idoneus teſtis † qui deponit ad exonerationẽ ſuaꝫ ⁊ ad cõmodũ ſuum
vt oſtendam: ergo non eſt idoneus teſtis. l. oĩbus. C. de teſti. l. nullus.
ff. eo. ti. ⁊ no. clare Bar. ĩ. l. differre. ff. de iure fiſ. ⁊ Ant. de bu. in. c. cum
a nobis. de teſti. ⁊ Sali. in. d. l. omnibus. ⁊ moder. in. c. ſi. de teſti. in. vi.
7 ¶ Qđ aũt deponat ad ſui exonerationem ⁊ ſui cõmodũ † pꝫ qꝛ qñ ali-
quis facit aliquem actũ vel obligationem tanq̃ mandatarius ⁊ ꝓcura-
tor titij teneẽ oſtendere ſe habuiſſe mandatum alias ipſe obligatur vt
probatur in. l. j. C. cre. euic. pi. nõ debe. ⁊ ibi hoc no. in ſpecie Jaco. but.
Bar. Bal. ⁊ alij. ⁊ Bar. in. l. procur. qui pro euictiõe. ff. de ꝓcur. ⁊ in. l.
j. §. j. ff. de preto. ſtipu. ⁊ ĩ. l. ſi pupilli. §. itẽ ſi fundũ. ff. de neg. geſt. ⁊ ĩ. l.
licet. C. de procur. ⁊ Ang. in. l. iiij. in prin. ff. de re iudi. ergo dictꝰ Frã.
deponẽs ſe habuiſſe mandatũ deponit ⁊ atteſtatur illud quod concer-
nit ſuaꝫ exonerationẽ. Alius eſt teſtis qui nõ eſt idoneus teſtis. ſ. talis:
qꝛ probatũ eſt per teſtes productos pro parte rei conuenti ꝙ ipſe fuit
leno ⁊ per conſequẽs infamis ipſo facto. l. j. circa principiũ ibi dum di-
cit qui lenociniuꝫ fecerit ⁊c. ff. de his qui not. infa. ⁊ in. l. athletas. §. ait
8 pretor. cũ ſeq. eo. tit. † Sed infamis non põt eſſe teſtis. c. j. de excep. c. te-
ſtimoniũ. de teſti. l. iij. §. lege iul. ⁊ ibi glo. in verbo palã. ff. eo. ti. q̃ vult
hoc eſſe verũ etiã poſtq̃ deſtitit a crimine ⁊ ſcelere. ⁊ probatur in. d. c.
teſtimoniũ. ⁊ preſertim qñ infamia traxit originem immediate a deli-
cto. nam tunc etiã teſtis emendatus repelliẽ in cauſa ciuili. ⁊ etiã ſi fuiſ-
ſet ſimplex infamia facti: lꝫ ſecus ſit qñ infamia non traxit originem
immediate a delicto. ſ. a carceratione vel alia ſimplici cauſa: vt no. Jo.
an. ⁊ alij in. d. c. teſtimoniũ. ⁊ ita eſt in ꝓpoſito noſtro: qꝛ infamia tra-
xit originẽ a delicto: vt. d. l. j. circa prin. de his qui no. infa. cuꝫ ergo ita
ſit ꝙ nõ ſit ſufficienter probatũ de emẽdatione dicti Lenonis ꝑ teſtes
vltimo productos ꝓ parte Jo. ſcđm formam ⁊ modũ traditũ per glo.
⁊ doct. in. d. c. teſtimoniũ. cum concor. ibi allegatis ⁊ dato ꝙ eſſet pro-
batuꝫ de emendatione tñ adhuc non eſſet idoneus teſtis quia durabat
infamia ꝓpter Lenociniũ. d. c. teſtimoniũ. niſi ad famã fuiſſet reſtitu-
tus ſm ea que habenẽ in. l. j. §. a qua re. ⁊ ibi per Bart. ff. de poſtulã. et
per eundẽ in. l. infamẽ. ff. de pub. iudi. in. l. ſi. C. de ſen. paſ. ⁊ ꝑ doc. in. c.
cũ te. de re iudi. ergo ſequitur ꝙ iſte non eſt teſtis idoneus ⁊ per conſe-
quẽs non poteſt dici mandatũ eſſe probatum per tertiũ aliũ teſtẽ qui
remanet vnicus teſtis ⁊ ſingularis. l. iuriſiurandi. C. de teſti. c. lꝫ cãm.
de proba. ⁊ cuius dicto etiã non eſt credẽdum qꝛ eludunt ſe adinuicem
ipſe Thomas ⁊ Franciſcus ex contrarietatibus ⁊ repugnantijs quas
ṡ. retuli per no. in. d. c. in noſtra. ⁊ Bal. in rub. de controuer. inueſt. ⁊ in
l. iuriſiurã. in ver. deinde not. rõnem ⁊c. C. de teſti. ⁊ in. l. de quibus. in
antepe. col. ff. de legi. in quibus locis oſtẽdit Bal. ꝙ tũc nullus ipſorũ
teſtiũ aliquid probat. ¶ Ex quibus oĩbus breuiter concludo dictum
Ant. oĩno fore de iure abſoluendũ a contentis in ſupplicatione Jo. in
vim petitionis producte. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxxiij.

1 ☞ Remedium. c. reintegranda. iij. q. j. competit cuilibet qui ſi ne iuſta cauſa cecidiſſet a poſſeſſione.
2 Colonus qui denegat mihi rem reſtituere poſtq̃ deſijt eſſe conductor vel colonus dicitur me ſpoliare poſſeſſione.
3 Ex ſola obliuione ⁊ non vſu cum curſu longi temporis cadit quis a poſſeſſione.
4 Omnis venditio facta ad menſuram dicitur cõditionalis. 6.
5 Poſſidens ſciente ⁊ patiente dño dicitur poſſeſſio ſibi tradita.
7 In denuntiatione extraiudiciali requiritur dies.
8 Dictum teſtis ambiguum dicitur interpretari contra producentem

¶ Conſilium. xxxiij.

¶ Colonus qui emit a dño certas bebulcas terre quas ipſe laborabat
ante menſurationem propria auto. retinere non poteſt ⁊ ſi fecerit po-
terit dñs contra ipſum intentare remedium. c. reintegranda. iij. qđ. j.

Redẽptoris noſtri inuoca-

to ſuffragio. Uiſo proceſſu cauſe vertentis inter Aro-
maninum ex vna pte agẽtẽ ⁊ Jo. pauarottuꝫ ex alia ſe
defendẽtẽ mediantibꝰ eorũ ꝓcuratoribꝰ q̃ breuiꝰ po-
tero pſtringã id ꝙ mihi ꝓ veritate videẽ. ¶ Aduer-
tendum eñ puto ꝙ in libello narrata ſunt talia ex qbus põt intelligi
1 eſſe intẽtatũ remediũ. c. reintegrãda. iij. q. j. † qđ cõpetit cuilibet qui ſi-
ne iuſta cã cecidiſſet poſſeſſione vt plene per doc. maxime ꝑ Inno. in
c. querelam. de elec. ⁊ ĩ. c. ſepe. de reſti. ſpo. ⁊ ꝑ Ant. de but. in. c. cũ ad ſe-
deꝫ. eo. ti. ⁊ Bar. in. l. ſi coloni. C. de agrico. ⁊ cẽſi. li. xj. Et etiã põt ĩtel-
ligi intentatũ remedium. d. l. ſi coloni. que remedia cõpetunt cuicunq; q̃
probat ſe poſſediſſe contra illũ ad quẽ probaẽ poſſeſſionẽ peruenisse da-
to ꝙ non probetẽ aliter de violentia vel ſpoliatiõe poſſidentis: vt ſingu-
lariter per Inn. in. d. c. ſepe. ⁊ not. d. Abb. in. c. ſi diligenti. in. v. vel. vi.
col. de preſcrip. facit. gl. no. ĩ. l. ij. C. de fur. Et adeo priuilegiata ſunt di-
cta remedia vt cõtra agẽtẽ nõ obſtet exceptio dñij: vt no. Bar. per illũ
tex. in. d. l. ſi coloni. ⁊ Inno. ⁊ Jo. an. in. c. poſt electionẽ. de conceſ. pre-
ben. ⁊ Ant. de but. in. d. c. ſepe. in vlti. col. Sed ex actis preſertim ex re-
ſpõſione facta per reum poſitionibus maxime ſecundo loco productis
eſt probatũ ꝙ actor poſſedit per dictũ Jo. pauarottũ vt eius colonũ
ꝑ quẽ dñs đr poſſidere. l. iij. §. ꝙ ſi ſeruus. ⁊. §. ſaltus hybernos. ⁊. l. q̃
vniuerſas. §. qđ per colonũ. l. ſi colonũ. l. peregre. §. quibus. de acqui.
poſ. ⁊ etiã fatetur ſe vt colonũ rñdiſſe aromanino de fructibus per qđ
probatur poſſeſſio aromanini vt per glo. ⁊ doct. in. d. l. q̃ vniuerſas. §.
qđ ꝑ colonũ. ⁊ ĩ. l. quãuis. §. j. eod. ti. de acq. poſ. ꝙ aũt poſſeſſio poſtea
deuenerit ad dictum Jo. ⁊ cã habeat pꝫ qꝛ ipſe Joã. rñdẽdo poſitio-
nibus maxime ſecundo loco ꝓductis confitetur ꝙ poſtq̃ per annum
laborauit dictam terrã ad petitionẽ aromanini ⁊ ei de fructibus ꝑ an-
num reſpõdit poſtea intrauit dictam terram pro ſe ⁊ eam pro ſe reti-
nuit ⁊ pro ſe vſufructuauit vſq; in hodiernam diem ⁊ ad ſuam vtili-
tatem ⁊ nõ aromanini ⁊ hodie denegat reſtituere poſſeſſionem dicte
2 rei † conſtat aũt ꝙ colonus q̃ denegat mihi rem reſtituere poſtq̃ deſijt
eſſe conductor vel colonus đr me ſpoliare poſſeſſiõe. l. colonus. ff. de vi
⁊ vi arma. ⁊ l. conductores. C. loca. ⁊ no. Cy. in. l. ij. C. ſi cer. pet. in. ij. q.
⁊ no. Bar. ⁊ Bal. ĩ. l. ſi quis cõductiõis. C. loc. ⁊ Bar. in. l. ſi. ff. de pre-
ca. etiam ſi talis contradictio ſit facta in iudicio vt in caſu noſtro. l. nõ
ab re. ⁊ ibi ponderat Bal. C. vnde vi. bene faciunt no. ꝑ Joan. an. poſt
Hoſt. in. c. ſignificauit. de cẽſibus. ⁊ per Inn. in. d. c. querelaꝫ. ⁊ qđ no.
Bar. in. l. ſi prius. in. v. op. prime partis. ff. de no. ope. ⁊ per Ant. de
but. in. c. audita. de reſti. ſpo. cũ cõcor. de quibus in dictis locis dũ tra-
ctant an vbi requirebatur inquietatio vel denegatio ſufficiat illaꝫ eſſe
3 factam in ipſomet iudicio. ¶ Preterea † ex ſola obliuione ⁊ non vſu
poſſeſſionis cuꝫ curſu longi tpis. ſ. cum curſu. x. anno. cadit ſeu cecidit
Aromaninus a poſſeſſione iuxta. l. furtũ. §. fundi. cũ ibi not. ff. de vſuc.
l. ſi id quod. ĩ prin. ⁊ ibi no. ⁊. l. ſi de eo. §. ſi forte. ⁊ ibi plene ꝑ Bar. de
acqui. poſ. ⁊ no. in. l. j. C. de ſeruis fugi. ꝑ glo. ⁊ doc. in. l. licet. C. de ac-
qui. poſ. ⁊ ĩ. l. ſi. C. vñ vi. ⁊ in. §. qđ autem. inſti. de vſucap. ⁊ no. Cy. in. l.
j. C. vbi cauſa ſtatus. ⁊ per Inno. in. d. c. querelã. ¶ Ex his ergo appa-
ret ꝓbata eſſe extrema neceſſaria ad fundandum intentionem dicti aro-
ma. agentis. ſolum ergo reſtat videre quia dicta remedia videnẽ cõpe-
tere illis qui ſine iuſta cauſa ceciderunt a poſſeſſione vt apparet. in. d.
c. reintegrãda. ⁊ in. d. l. ſi coloni. an dictus aromaninus cecidit ſine iu-
ſta cauſa a poſſeſſione ⁊ conatur Joã. pauarottus deducere ⁊ probare
ꝙ aromaninus cecidit iuſta ex cã a poſſeſſione. ṡ. quia vendidit dicto
Jo. dictaꝫ petiã terre ad rõnẽ lib. x. pro qualibet bebulca ⁊ ad rõnẽ be-
bulce ⁊ in ſuis exceptionibus deducit ⁊ conatur hoc ꝓbare maxime ꝑ
duos teſtes. ſ. ꝑ talẽ ⁊ per talẽ quãdã ſchedulã faciẽtẽ mentioneꝫ de ſo-
lutione gabelle ⁊ per quãdã ſcripturaꝫ priuatã ſcriptã vt đr manu di-
cti teſtis ⁊ producit etiã quedã alia inſtrumẽta que tñ videnẽ eſſe mul-
tum a remotis ⁊ non ꝯcludere ad caſum noſtrum: ideo attingam ea in
quibus vr̃ his conſiſtere. Sed predictis probationibus non obſtanti-
bus puto dictũ Joan. debere ſuccũbere. Nam preſuppono qđ poſito
qđ dicta petia terre fuiſſet vendita per dictum Aromañ. dicto paua-
rotto non fuit vendita pure ⁊ ſimpliciter. Sed fuit vendita ad ratio-
nem librarum. x. pro qualibet bebulca ⁊ ſic fuit vendita ad menſuram
vt in exceptionibus dicti Pauarotti ⁊ in eius capitulis ⁊ atteſta-
tionibus ⁊ ſcriptura priuata ⁊ alijs per eum productis continetur:
4 ſed ita eſt † ꝙ oĩs venditio facta ad menſuram dicitur conditionalis ⁊
nõ eſt perfecta anteq̃ menſuratio facta ſit. l. quod ſepe. §. ĩ his. ff. de cõ-
trahẽ. emp. probatur in. l. iul. §. ſi titius. ff. de actio. emp. ⁊ ibi Bart.
vbi dicit ꝙ venditio facta ad menſuram dicitur conditionalis ⁊ quod
intelligitur facta ad menſuram quando pretium conſtituitur pro nu-
mero menſure. ⁊ ita etiam notat Bal. in. l. j. in quarta opp. C. de peri-
cu. ⁊ commo. rei vẽdi. vbi ſimiliter dicit ꝙ in dicto caſu emptio non đr
perfecta ante menſurationem vt etiã dicit Bart. in conſilio incipiente

in queſtione dñi cioli de cantiano: ergo ante vẽditionẽ perfectã nõ lice-
bat dicto Joanni Pauarotto colono ⁊ laboratori dicti aromanini ꝓ-
pria autoritate ſibi ius dicere ⁊ rem ad ſuaꝫ vtilitatẽ retinere. l. ſi ex ſti-
pulatione. ⁊ l. fundꝰ. ff. de acqui. poſ. facit. l. extat. ff. qđ met. cã. ⁊ l. iul.
5 §. offerri. de act. emp. nec obſtat ſi dicat † ꝙ eo ipſo quod Joã. Paua-
rottus fuit in poſſeſſione ſciente ⁊ patiente dicto Aromañ. videt poſ-
ſeſſio ſibi tradita de voluntate dicti Aromanini. l. ij. C. de acquir. poſ. l.
nõ ſolũ. §. qđ vulgo. ff. de vſuca. l. iij. §. illud. ff. de acq. poſ. l. quedã mu-
lier. ff. de rei vendi. qꝛ rñdeo qđ poſito ꝙ probatũ eſſet qđ dictus Pa
uarottus fuiſſet ⁊ ſtetiſſet in poſſeſſione ſciente ⁊ patiente dicto Aro-
mañ. tñ per hoc non intelligit legitime acquiſita poſſeſſio dicto Pa-
uarotto nec de conſenſu dicti Aromanini quia dicit ſignanter Ange.
in. l. ſuper longi. circa penul. col. C. de preſcrip. lon. tẽp. vbi vult qđ il-
lud qđ hr in. l. ij. C. de acq. poſ. cũ ſi. habeat locũ qñ emptor adimple
uit cõtractum pro parte ſua. d. §. offerre. ⁊ l. inciuile. C. de rei vendi. et
§. vendite. inſti. de rerũ diuiſio. ⁊ eſt glo. optima lꝫ ipſe non alleget eaꝫ
in. §. interdũ. ⁊ in. §. tuam eſſe. inſti. de rerũ diui. ⁊ probatur ex not. per
gl. ⁊ doc. in. d. l. ij. in verbo vt dñm. que dicit ꝙ illud qđ dr in. d. l. ij. qđ
ſcientia ⁊ patientia venditoris patientis emptorem tenere ⁊ poſſidere
hꝫ vim traditionis poſſeſſionis procedit qñ venditor tenebat trade-
re rem ſed in caſu iſto non tenebatur tradere: quia venditio erat imper
fecta ⁊ conditionalis qꝛ terra non menſurata. Itẽ nõ impleuerat pro-
parte ſua emptor perfecte quia non apparet quod ſoluiſſet ꝑtiũ ſalteꝫ
integrũ vt tenetur dicto. §. offerri. in verbo parti pretij. ⁊ l. fiſtulas. §.
qui fundũ. ⁊ ibi Bar. ff. de contrahẽ. emp. Nec etiã hoc poterat appa-
rere ante menſurationẽ terre ⁊ ſic anteꝗ̃ conſtaret de quãtitate mẽſu-
re ⁊ pretij: ergo iniuſte habuit poſſeſſionẽ Joã. ⁊ abſꝫ cõſenſu Aro-
manini. Nec ſufficit partẽ pretij eſſe ſolutaꝫ vt in iuribus proxime alle
gatis. ⁊ per ꝯñs non tenebatur venditor tradere Joanni poſſeſſionem
vt in. d. §. offerri. ⁊ ſic non ſumus in caſu. d. l. ij. cum ſimi. Nec obſtat ſi
6 diceretur qđ † ſi nõ fuit mẽſurata ſtetit per dictũ Aromaninũ q fuerat
interpellatus per Pauarottũ vt deberet accedere ad locum vt menſu
rari facerent dictam petiam terre ergo haberi debet pro menſurata
quantum eſt ad cõmodũ emptoris argumẽto. l. labeo ſcribit ſi biblio
thecam. ff. de contrahen. emp. et. l. in emptione. §. fi. de verbo. cũ ſimi.
qꝛ rñdeo qđ poſito qđ eſſet verũ qđ dictus Aromaninus fuerit inter-
pellatus de eundo ad locum pro mẽſurando ⁊ dixerit ſe iturũ ⁊ nõ ap
pareat eum iuiſſe tñ quia nec etiaꝫ apparet quod dictus Pauarottus
fuerit ad locum mẽſurationis pro menſuratione facienda non poteſt
Pauarottus allegare qđ dictus Aromaninus fuerit in mora vt pro-
batur in. l. arbiter ſi Calendis. ff. de arbi. et eſt doctrina Bart. in. l. itẽ
illa. in principio circa. iij. col. ff. de cõſti. pec. et in. l. cũ filius. §. fi. et. l. cõ-
tinuus. §. cum ita de verbo. ¶ Item alia ratione dicta interpellatio de
accedendo ad menſurandum non conſtituit ipſum Aromaninũ in mo-
ra quia non expreſſit in interpellatione vel denuntiatione diem qua in
tendebat ipſe Pauarottus eſſe in loco dicte petie terre ad mẽſurãdũ
vt eſt caſus in. l. aut q aliter. §. j. qđ vi aut clam. et in. l. iiij. in verbo qñ.
C. de diſtra. pigno. et in. l. fi. in verbo certum tp̃s. C. de iure do. ĩpetrã.
et ibi Bal. ⁊ not. Cy. in. l. dies feſtos. ĩ. ij. q. C. de fer. et qđ notat Bar.
7 in. l. liber. homo. §. j. ff. de verbo obli. † Et licet ĩ citatione vel denuntia
tione iudiciali fuerint varie opiniones vtrũ reqrat dies: tñ in denũtia-
tione extraiudiciali nemo contradicit ꝙ requiratur dies per iura ſupra
allegata vt etiam dicit Jo. de imo. in. l. qui ante Calendas. de verbo.
et ibi aſſignat rationem differentie. ¶ Preterea attento quod erat
incertum quot bebulce terrarũ eſſet illa petia terre et cõſequẽter quan-
tum pretiuꝫ deberet non poteſt dici ꝙ eo ipſo quod ſtetiſſet per Aro-
maninum quominus menſuraretur haberetur perinde ac ſi eſſet. x. vel
xi. aut. xij. bebulcarũ propter incertitudinem. l. j. ff. de leg. ij. cũ ibi no.
per Bart. dũ allegat. l. thais. §. ſorore. de fideicõmiſ. lib. ⁊ l. iure ciuili.
de condi. ⁊ demon. ⁊ l. fideicõmiſſa. §. quãꝗ̃. de leg. iij. Et illud admit-
tit Bar. quando quid certum erat in diſpoſitione ſecus ſi incertũ. de-
bebat igitur Pauarottus facere aſſumi agrimenſorem per iudicem ⁊
facere vocare Aromaninũ vt tali die adeſſet ad locum pro menſuran-
do agro et non veniente Aromanino potuiſſet ſine eo negotium expe-
diri ita eſt tex. in. l. iij. C. finium regun. Non inſiſto circa illam ſchedulã
gabelle quia illa ſcriptura non eſt inſtrumentum publicum quia non
habet ea que ſunt eſſentialia inſtrumenti de quibus per glo. in. l. gene-
rali. C. de tab. lib. x. ⁊ per glo. in. l. iuriſgentium. §. quod fere. ff. de pac.
⁊ per Specu. de inſtru. edic. §. breuiter. verſi. j. ⁊ per Bal. in Rubri. C.
de fide inſtru. cum ſimi. Iteꝫ non apparet ꝙ loquat de iſta petia terre
nec ibi dicitur ꝙ Aromaninus fuerit ille qui denuntiauerit vendito-
rem. Item in ſcriptura illa dicitur pro pretio librarum centũ. et in at-
teſtationibus ac capitulis ⁊ exceptionibus ac ſcriptura priuata dici-
tur ad rationem librarũ. x. pro qualibet bebulca. ⁊ ſic ſm quantitatem
menſure de qua non apparet fuit facta venditio ⁊ alia eſt venditio que
fit pro libris cẽtũ de vna pecia terre alia eſt venditio que fit ad rõnem
librarũ decem pro qualibet bebulca: vt in. d. l. iulianus. §. ſi titius. cum
ibi not. per Bar. ⁊ in pulchra. q. no. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de emp.
⁊ vẽdi. §. ſciendũ. ad finẽ. ⁊ p Oldr. in conſi. cxcvij. incipiente in conceſ-
ſione cuiuſdã. ⁊ Pau. de liaꝫa. in. c. fi. de emp. ⁊ vendi. ⁊ Bal. in rubri.
C. de contrahen. emp. in. xxij. q. ⁊ Sali. in. l. ij. eo. ti. ⁊ Pet. de ancha. in
c. per tuas. de dona. ¶ Nec etiam põt facere reus fundamentuꝫ ĩ dicta
ſcriptura priuata: quia res inter alios acta ⁊c. nec plus credi viue vo-
ci ꝗ̃ mortue. vt in aut. de ĩſtr. cau. ⁊ fide. §. ſed ⁊ ſi quis. Sed Jacuaui-
ſio qui dictã ſcripturã fecit ſi aliquid ſine iuramẽto dixiſſet ĩ aliquo nõ
crederetur. vt. l. iuriſiurãdi. C. de teſti. c. tuis. extra eo. ti. ⁊ etiã fuiſſet ne
ceſſaria partis citatio. l. ſi qñ. C. de teſti. c. ij. de teſti. ergo minꝰ ꝓbare
dꝫ vox mortua. i. ſcriptura priuata dicti Jacuauiſij. ¶ Nec etiam ꝑdi
ctis obſtat ſi diceretur ꝙ dictꝰ Aromaninus dedit licentiã dicto Pa-
uarotto vt iret ad laborandum in dicta petia terre vt deponit Jac. te-
ſtis: quia ad hoc rñdeo multipliciter primo ꝙ Jac. in hoc eſt vnicus
⁊ ſingularis. ⁊ ſic non ꝓbat. c. in oĩ negotio. de teſti. ⁊. d. l. iuriſiurãdi.
¶ Secundo quia dictus Jac. non deponit qđ dederit Aromaninus
licentiam Pauarotto retinendi dictam peciam terre ⁊ eam laborandi
vt propriã: vt fecit Pauarottus: ſꝫ ſolũ dicit teſtis predictus ꝙ aro-
maninus dedit Pauarotto licentiã vt iret ad laboranduꝫ in dicta pe
tia terre: vnde poteſt intelligi ad laborandum. ſ. vt laborator ⁊ colo-
8 nus dicti Aromanini † ⁊ dictuꝫ teſtis ambiguũ dꝫ interpretari contra
producentem. c. in preſentia. de proba. l. inter ſtipulanteꝫ. §. j. cum ibi
no. per Bar. de verbo. ⁊ per eundẽ in. l. ſi quis intẽtione ambigua. ff.
de iud. cum ſuis vulgaribus cõcordantijs. Et per predicta apparet
non obſtare depoſitionẽ dictorum duorum teſtium ſcilicet talis ⁊ ta-
lis: quia poſito ꝙ probauerint aliquã venditionem: que tamen facta
fuit tempore quo Aromaninus erat in minori etate ⁊ ſic nulla: ſaltem
ex forma ſtatuti vel etiã ſi probatũ eſſet de aliqua ratificatione dicte vẽ
ditionis facta per Aromaninũ poſt perfectam etatem: tñ quia ipſi de
ponunt de venditione facta ad menſurã non licuit dicto Pauarotto
apprehendere dictam poſſeſſionẽ ſeu pro ſe retinere vt fecit ꝓut ſupra
probatum eſt de quorũ teſtiũ fide etiã non mediocriter ſuſpicatꝰ ſum:
attento preſertim quãtum contradicunt dicto peoducentis ⁊ ab eo va
riãt: ſed in eo non multuꝫ inſiſto: quia fundamenta ſuperiora arbitror
tuta ⁊ expedita. ¶ Ex quibus concludo dictũ Aromaninũ debere re-
integrari ⁊ reſtitui ad poſſeſſionẽ dicte pecie terre. ⁊ ita condẽnandum
eſſe dictum Pauarottum. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxxiiij.

1 ☞ De iure ciuili ⁊ municipali requirunt indicia contra torquenduꝫ.
2 Verba pape cum nobis conſtet talem eſſe de talibus criminibus infa
matum quid importent.
3 Quando inquiſitio procedit de principis conſcientia non requiritur
quod cõſtet iudici de diffamatione.
4 Cardinalis ſi narret aliquem condemnaſſe vel ſuſpẽdiſſe a beneficio
tanꝗ̃ iudex non creditur verbis ſuis.
5 Qualitas poſita in vna oratione copulata cum alia qualificat etiam
orationem precedentem.

¶ Conſilium. xxxiiij.

¶ Si talis clauſula ponatur in mandato legati. videlicet mandamus
ꝙ debeatis pro titio q tale delictũ cõmiſit mittere vel citare vt. ĩ. tres
dies perſonaliter compareat quo comparente re ipſa intellecta ⁊ dili-
genter examinata contra eum procedere ⁊ punire debeatis mediante
iuſtitia ⁊c. alias non comparente in amputatione capitis condemne-
tis per hanc clauſulam non tollit legatus ſolẽnitates iuris communis
nec municipalis in procedendo ⁊ puniendo titio comparente: non ta-
men comparente ſic: ⁊ ideo non poterit eum ponere ad torturam ſine
neceſſarijs indicijs.

Redẽptoris noſtri inuoca-

to ſuffragio. Viſis et conſideratis his que in themate
preſuppoſito narrant de quibus etiã memor ſum me ſu
perioribus diebus interrogatum fuiſſe. lꝫ non ſingula
ſubſtantialia que in puncto narrant pro tunc mihi fue-
rũt expoſita: ⁊ quid etiam pro tũc ex improuiſo rñderim non ſum im-
memor. Et videretur prima cõſideratiõe dicẽdũ ꝙ dictus beninus te-
neatur cõparere ad ſe ſubijciẽdũ torture ⁊ ſi nõ cõpareat poſſit poni in
bãno ⁊ cõtra eũ ꝓcedi ac ſi nũꝗ̃ cõparuiſſet: vt no. Barto. in. l. pc. poſt
1 gl. ibi. ff. de queſtio. Et nõ hꝫ obſtare ſi diceret † ꝙ nedũ de iure munici-
pali: ſed etiã de iure cõi requirunt indicia contra torquendum anteꝗ̃
ſubijciat torture iuxta. l. in principio. ⁊ l. maritus. de queſtio. cuꝫ vulg.
quia poteſt reſponderi ſatis pro iudicio haberi mandatum illud reue-
rendiſſimi dñi legati ⁊ Magnificorũ dominoruꝫ ſexdecim in ea parte
in qua dicitur cum nobis conſtet Joan. baptiſtam ⁊ Jacobum talem
aggreſſuram feciſſe ⁊ Beninum ⁊ Joannem tramontanum vulneraſ-
ſe ⁊c. nam hoc videtur decidere Jo. an. ⁊ alij in. c. cũ oporteat. de accu.
2 † vbi dicunt ꝙ aut in literis pape continentur hec verba cum nobis cõ-
ſtet talem eſſe de talibus criminibus infamatũ: ideo inquiras cõtra eũ
⁊c. certe tũc illa verba faciẽt fidẽ de diffamatione ⁊ abſꝫ eo ꝙ aliter cõ-
ſtet iudici p teſtes de diffamatiõe poterit inquirere allegãt id qđ legi.
⁊ not. in cle. j. de proba. ⁊ in. c. ſi papa. de priui. in. vj. in dictis literis pa
pe. dr ꝙ multorũ clamore ad eũ peruenit talem talia crimina ꝑpetraſ-
ſe: ideo contra eum inquiras ⁊c. quia non poterit inquirere iudex niſi
prius recipiat teſtes ſup diffamatiõe criminis cõtra illũ. In illa eñ cõ
miſſione

miſſione ſubintelligit conditio ſi preceſſerit diffamatio: qꝛ ſepe falſum
ſignificatur pape vel potuit eẽ ꝙ illi qui ita retulerũt pape erãt inimi
ci illius cõtra quẽ retulerũt: ita ẽt dicit Spec. in tit. de ĩquiſitio. §. nũc
tractemus. ver. quid ſi in literis dr ⁊c. niſi ſꝫ Jo. ibi papa in literis di
xiſſet: qꝛ multorũ fide dignorũ clamore ad nos peruenit talẽ talia deli
cta cõmiſiſſe: qꝛ per illã dictioneꝫ fide dignorũ poterit iudex inquirere
abſꝫ alia diffamationis ꝓbatiõe. facit qđ no. Bal. in. l. nullꝰ. C. ad. l.
3 iul. maie. vbi dixit ꝙ † qñ inquiſitio procedit de principis conſcientia
nõ requirit ꝙ cõſtet iudici de diffamatione ſupplet eñ cõſcientia prin
cipis defectum cuiuſlibet ſolẽnitatis. ar. illius. l. nullus. ¶ Tamẽ pre
miſſis nõ obſtantibus puto in caſu de quo queritur dictũ Beñ. nõ de-
bere ſubijci torture niſi aliter de indicijs ad torturã neceſſarijs conſtet
ſtante ꝙ de iure cõi ⁊ municipali indicia ad torturaꝫ ſint neceſſaria: vt
iam dixi: quia dictum mandatũ reuerendiſſimi dñi legati non ſufficit:
quia illud qđ habet in cle. j. de proba. per qđ ſe fundat Joã. and. ⁊ alij
in. d. c. cum oportet. hꝫ locum in lr̃is pape. ⁊ non in literis legati: vt no.
glo. in. d. cle. j. in v̄bo reſeruaſſe quã ſequuntur ibi docto. vnde dicit ibi
4 Pet. de ancha. † ꝙ ſi legatꝰ cardinalis narret ſe aliquem cõdẽnaſſe vł
ſuſpẽdiſſe a bñficio tãꝗ̃ iudex nõ credit v̄bis ſuis magis quã vni alte-
ri iudici. c. cum a nobis. de teſti. qꝛ ligat ad obſeruantiã iuris cõis ſicut
⁊ alius. vt notatur in. c. fi. de here. in. vj. ⁊ in cle. ſepe. de ver. ſig. ſicut er-
go ceteri ligantur ad redigẽdum ꝓceſſum in ſcriptis. c. qñ ꝯtra đ pro
ba. ita ⁊ legatus de latere. ¶ Preterea ⁊ fortius dato quod dicte nar-
rationi ⁊ aſſertioni reuerẽdiſſimi legati eſſet credendũ ⁊ illa fidẽ face-
ret tñ dico ꝙ quo ad ꝓpoſitum noſtrũ virtus dicti mãdati nõ operat
ꝙ magnificꝰ dñs pretor bononie debeat adhibere fidẽ illi aſſertiõi de
delicto commiſſo niſi quantũ ad inquirendũ non autẽ quãtum ad alia
hoc colligit ex verbis dicti mandati preſertim dum dr ibi mandamus
vobis quatenus ſtatim viſo preſenti mandato mittere debeatis ꝑ ꝑdi
cto Joanne baptiſta Jacobo ⁊ Joanne ⁊ eos citare vt intra tres dies
proximos corã vobis perſonaliter cõparere debeant ⁊ nõ p ꝓcur. qui-
bus perſonaliter cõparentibus. ⁊ nõ aliter ⁊ re ipſa intellecta ⁊ p vos
diligẽter examinata contra eos procedere ⁊ ipſos ⁊ quẽlibet eorũ pu-
nire debeatis iuſtitia mediante ⁊c. Nam illa verba diligenter exami-
nata ⁊ intellecta ſunt verba importantia arbitriũ boni viri ſubiectum
inueſtigationi regulis iuris cõis vt probat in. c. lꝫ heli. de ſimo. maxi-
me ibi dũ dicit diligenter etiã perſcrutando ⁊c. iunctis precedẽtibus ⁊
ſequẽtibus vt in. c. qualiter ⁊ quãdo. el. ij. in. §. ad corrigendos. de accu.
bene facit text. in. c. exhibita. de iud. ⁊ qđ ibi not. Ant. de bu. in quarto
no. pro quo optime facit quia illa verba vcꝫ iuſtitia mediante referun-
tur tam ad illud infinitũ ſupra procedere quã ad illud aliud infinitũ. ſ.
punire qꝛ illa ambo infinita reguntur ab vno ⁊ eodem verbo. ſ. debea-
tis quo caſu qualitas que reſpicit illud verbum debeatis refertur ad
oĩa que regunt ab illo verbo. vt per plura decidit Bart. ⁊ alij in. l. iiij.
§. eritꝗ̃ differentia. ff. vi bo. rap. ⁊ Anto. de but. ⁊ Joã. de imo. in cle. j.
de exceſ. prela. ergo intelligit ꝙ formata inquiſitiõne debeat poſtea in
procedendo ſeq viã iuſtitie eo caſu quo cõpareãt inquiſiti ſed ita eſt ꝙ
ſi debeat procedere ſcđm iuſtitiã nõ põt ꝓcedere ad torturã niſi ꝑcedẽ
tibus indicijs receptis etiam ſcđm formã ſtatuti ſub rubrica de tõdu-
lo ⁊ tormẽto in quo ſtatuto prouidet ꝙ indicia ad torturã debeãt reci-
pi cũ certis ſolẽnitatibus per dñm poteſtatẽ. ſ. coram notario forẽſe et
prout latius in dicto ſtatuto. Ad huius confirmationẽ bene facit text.
5 no. in. c. cãm que. de reſcrip. vbi probat † ꝙ qualitas poſita in vna ora-
tione copulata cũ alia qualificat etiam orationẽ precedentẽ vbi niſi il-
lud fieret lederetur ius cõe. ⁊ ad hoc illum tex. ponderãt ibi doc. ⁊ diſpo
ſitio reſcripti vel ſimilis dꝫ ſemper interpretari vt alteri preiudicet. c.
ſuper eo. de offic. dele. l. nec impuberi. ff. de admi. tuto. ⁊. d. c. cãꝫ q̃. de re
ſcrip. vñ dicit ibi no. Compoſt. quẽ ibi ſequunt alij qđ ſi in literis pa-
pe continetur qualiter papa confert alicui beneficiũ non obſtante colla
tione alteri facta qđ dicta clauſula intelliget de collatione inualida al-
teri facta vt alteri fiat preiudiciũ. Et reſcriptũ ⁊ etiam diſpenſatio dꝫ
intelligi ⁊ interpretari vt quãto minus fieri poteſt nõ ledat ius cõe vt
d. c. cauſam que. ⁊. c. quod dilecto. de conſan. ⁊ affini. c. cũ dilectus. de
conſuetu. ergo debet interpretari dictum mãdatũ vt quãto minus fie-
ri poteſt ledat dictũ beninũ ⁊ ius commune. i. ius municipale qđ in lo
co cenſet ius commune. l. omnes populi. de iuſti. ⁊ iur. Et per ꝯſequẽs
ſatis eſt quod dictũ mandatũ operetur qđ dñs poteſtas abſꝫ indicijs
per euꝫ habitis ⁊ receptis ⁊ ſeu abſꝫ diffamationis probatione poſ-
ſit inquirere qđ de iure communi facere non poſſet. c. qualiter ⁊ quan-
do. de accu. l. iuſtiſ. C. de offi. prefec. preto. no. Bart. in. l. congruit. ff. de
offi. pref. ⁊ plene per Ang. in repe. l. ſi vacãtia. de bo. vac. li. x. itẽ opẽ-
ratur vt dictis inquiſitis non cõparentibus ꝑſonaliter debeãt banniri
in amputatiõe capitis ſm formã dicti mãdati diſcrepãtẽ in hoc a iu-
re cõi ⁊ a iure municipali: ipſis aũt cõparẽtibus cũ debeat procedi ſm
iuſtitiã ⁊ re diligẽter examinata. ſequit qđ dꝫ intelligi ꝙ anteꝗ̃ proce
dat ad torturã recipiant indicia ſufficientia. ⁊ ſm formã traditã a di-
cto ſtatuto: cũ talis interpretatio conueniat iuri cõi ſeu municipali. et
nõ ita ledat ius priuati. Et qđ iſta fuerit mens reuerendiſſimi dñi le-
gati ſcꝫ ꝙ iſtis comparentibus debeat inquiri legitime de veritate et
nõ debeat preſupponi qđ delictũ habeat pro probato ex his que nar-
rantur in ipſo mãdato ſatis ꝑꝫ qꝛ ſi aliter ſenſiſſet reuerendiſſimus
dñs legatus non appoſuiſſet illa verba ſcꝫ re ipſa intellecta ⁊ diligen
ter examinata procedere debeatis iuſtitia mediante ⁊c. non enim fuiſ
ſet opportunum rem ipſam aliter inueſtigare. vnde ex ſerie mandati
in omnibꝰ partibus apparet qđ reuerendiſſimus dñs legatꝰ forma-
ta inquiſitione ⁊ inquiſitis non cõparentibus voluit per oĩa alterare
ius cõe ⁊ municipale: ⁊ in procedendo ⁊ in puniẽdo. ſecus autem ipſis
comparentibus. ¶ Et ita dico ⁊ cõſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxxv.

1 ☞ Pactum de ingrediendo propria autoritate non facit quem poſ
ſeſſorem ex ingreſſu.
2 Quando quis poſſidet ciuiliter ⁊ alius occupat naturaliter non inci-
piet nouus poſſeſſor preſcribere.
3 Ubi diſpoſitio ſtatuti eſt ſuper eo ꝙ non eſt a iure cõi cautũ non debet
interpretari ⁊ limitari ſecundum ius commune.
4 Verba ſtatuti ꝙ quilibet cuiuſuis conditionis poſſit teſtari non re-
ſtringuntur ad habiles tantum.
5 Statutum diſponẽs ꝙ quicunꝗ̃ occiderit quouis modo vel cauſa vel
qualitercunꝗ̃ occidatur. 6.
7 Ubi ſtatutum venit derogatiue ſeu correptiue ad ius cõe nunꝗ̃ inter-
pretatur ſecundum ius commune.
8 De ſtatuto diſponente quod pater teneatur relinquere filijs quintam
partem bonorum.
9 Si poteſt quis recuperare naturalem poſſeſſionem quam ſciuit occu-
patam ⁊ non recuperat perdit ciuilem.
10 Verbum tenuerit eſt genus ⁊ verbum poſſederit eſt ſpecies.
11 An miſſus in tenutã bonorum rigore ſententie arbitramentalis di-
catur poſſeſſor.

¶ Conſilium. xxxv.

¶ Statutum ciuitatis Ferrarie diſponit quod qui rẽ acquiſiuit iuſto
titulo ⁊ eam tenuit ⁊ poſſedit per annum poſt tp̃s cridarum pacifice
⁊ quiete tutus ⁊ vnicuiꝗ̃ intelligatur eſſe impoſitum ſilẽtium creditor
titij vigore pacti de ingrediendo apprehendit poſſeſſionem poſtea ſe-
cundus creditor accepit dictam rem in ſolutũ ⁊ cã vendidit Joãni qui
fecit fieri cridas: ⁊ poſſedit per annũ an primus creditor ſit excluſus
attento quod iſte emptor nõ videtur poſſediſſe ciuiliter quia poſſeſſio
ciuilis erat apud primum. ⁊ qũo procedat illud qđ dicitur ꝙ ſtatutum
interpretari debet ſecundum ius commune.

Redẽptoris inuocato ſuf-

fragio. Viſo themate ſupraſcripto et dicto ſtatuto
videretur ꝑma ꝯſideratiõe dicẽdũ titiũ eſſe audiẽdũ
circa aſſumptionẽ eſtimatorꝫ ⁊ ſubhaſtationẽ facien-
dã qꝛ titiꝰ anteꝗ̃ Joã. acqreret ⁊ poſſidere ĩciperet
iam adeptus fuerat poſſeſſionẽ accipiendo tenutã vigore pacti de in-
grediendo. Et intelligo ꝙ in inſtrõ erat appoſitũ ꝙ poſſet nõ ſolũ ꝓ-
pria autoritate ingredi poſſeſſionẽ ſꝫ ẽt poſſeſſionẽ apprehẽdere ⁊ il
1 lam p ſe retinere ꝓpria autoritate † qꝛ ſi ſolũ eſſet pactuꝫ de ingredien
do propria autoritate nõ efficeret tũc poſſeſſor ex ingreſſu: vt declarat
Bar. ⁊ alij in repe. l. creditores. in. ij. colũ. de pigno. p. l. ſi qs añ. ff. de
acqui. poſ. nam ſi ſolũ eſſet appoſitũ pactũ de ingrediendo caſus iſte
non haberet dubium aliqđ contra Joãnẽ ⁊ tanto magis procederent
predicta ſi in inſtrumẽto debiti debitor conſtituerat ſe noĩe creditoris
bona poſſidere cũ per conſtitutum transferatur poſſeſſio. l. quod meo.
in prin. ⁊. l. interdum. in princi. ⁊ ibi Bart. ff. de acqui. poſ. ⁊ in. c. cum
veniſſet. ⁊ ibi doc. de reſti. ſpo. Fuit etiam poſſeſſionẽ adeptus titiꝰ qꝛ
pro executione ſnĩe arbitralis fuit miſſus in tenutã dictorũ bonorum
de quibus eſt controuerſia ⁊ miſſus in poſſeſſionẽ pro executione ſentẽ
tie conſtituitur poſſeſſor: vt vidr probari in. l. poſtꝗ̃. §. imperator. ff.
vt lega. nomi. caue. ⁊ videtur firmare hoc Bar. in. l. a diuo pio. §. ſi ſu
per rebus. de re iud. ergo ſi titius erat poſſeſſor non potuit Jo. poſtea
earundem rerum effici poſſeſſor ſine facto titij: qꝛ duo inſolidũ eandẽ
rem poſſidere nequeunt. l. iij. §. ex contrario. de acqui. poſ. l. ſi vt certo.
§. ſi duobus. ergo nõ põt Jo. autoritate dicti ſtatuti excludere dictum
titium propter lapſum anni ſeu biennij: quia ſtatutum fauet emptori
ſi tenuit ⁊ poſſedit rem per annum pacifice ⁊ quiete ⁊c. ergo ſumus ex
tra caſum ſtatuti. l. ſi ſeruũ. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. l. ſi ve-
ro. §. de viro. cuꝫ vulg. ſol. mat. de iure autẽ cõi cõſtat quod nullus ex-
cluditur preſcriptione anni vel biẽnij ſed requiritur preſcriptio lon-
gi temporis vt per totum titulum. C. de preſcrip. lon. tempo. ergo ⁊c.
¶ Pro iſta opinione facere videtur doctrina glo. ordinarie ⁊ ſingu-
laris in. l. j. C. de ſer. fugi. in glo. magna. in fi. per quã glo. Bar. ⁊ doc.
ibi ⁊ Barto. in. l. celſus. de vſucap. ⁊ in. l. iij. §. ex contrario. de acqui.
2 poſſeſ. volunt quod † quando quis poſſidebat ciuiliter ⁊ alius poſtea
occupauit poſſeſſionem illius rei naturaliter ſeu corporaliter non in-
cipiet iſte nouus poſſeſſor preſcribere donec primus deſierit poſſide-
re ciuiliter vt quia longo tempore fuit negligens in adipiſcenda poſ-
ſeſſione naturali iuxta. ſ. ſi de eo. §. ſi forte. de acqui. poſ. cum ibi no. ⁊
iſtam gl. in. d. l. j. reputat ſingularem in. l. j. §. per ſeruũ q in fuga. de ac
quiren. poſ. nam ſine ciuili poſſeſſione non procedit ꝑſcriptio vt no. in

l.ſicut certo.§.ſi duob⁹.ff.cõmo.⁊ in.l.male agitur.C.de preſcrip.xxx.
anno.⁊ in.d.§.ex contrario.⁊ ibi plene no.doc.⁊ not.gloſſ.⁊ doct.in.c.
cã de preſcrip.⁊ notat Cy.in.l.cõperit.de preſcrip.xxx.ann.cũ ſimi.
¶Sed premiſſis nõ obſtantibus contrariã ſniam de iure ꝓbabiliorẽ
eſſe puto ex infra ſcriptis. Ad qđ oſtẽdendũ preſuppono ꝙ dato qđ
titius poſſideret ciuiliter ⁊ iuſte ꝑ ea que ſupra dixi:tñ poſtea caius ⁊
ſucceſſiue Joan. habẽs cauſam a caio potuerunt apprehendere natu-
ralem poſſeſſionem quã non retinebat titius eo ipſo qđ erat extra fun-
dum.l.clã poſſidere.§.qui ad nundinas.ff.de acqui.poſ.⁊.l.nemo.cũ
ibi no.C.de acqui.poſ.⁊ plene no.in.l.j.in prin.eo tit.⁊ hoc ſm cõem
opi.glo.⁊ doctorũ talis poſſeſſio apprehenſa per caium ⁊ Joãnẽ ap-
pellatur naturalis.tñ ſm opinionẽ Barto.in.d.l.j.in princ.de acqui.
poſ.appellatur poſſeſſio corporalis per.l.ſi id qđ.§.j.eod.tit.⁊ notat
Ant.de but.in.c.cũ aliquibus.per illũ tex.de re iudi.⁊ in.c.quod autẽ.
per illũ tex.de iure patro.licet Bald.⁊ Sali.in.l.licet.de acquirẽ.poſ.
⁊ Bal.in.l.j.C.vti poſſi.⁊ Ang.in.d.l.nemo.⁊ i.l.j.C.cõmu.de vſuca.
⁊ moder.in.d.l.j.in prin.de acqui.poſ.ſequant opi.gloſſarũ tenentiũ
qđ illa dicatur poſſeſſio naturalis non autẽ corporalis ſeparata a na-
turali:tamẽ iſta diſputatio nõ eſt neceſſaria quantum ad propoſitũ no-
ſtrum quia tantũ importat ſi talis poſſeſſio dicit naturalis quantum
ſi diceretur etiã corporalis vel econtra hoc preſuppoſito dico ꝙ in di-
cto ſtatuto vr ex mente ſtatuentium decidi caſus noſter q꜡ vt predictũ
non curat qđ poſſidens poſſederit naturaliter ſeu corporaliter tãtum
qđ apparet q꜡ qui primo poſſidens poſſidebat ciuiliter animo prout
eſt qñ non eſt in fundo ſi alius nõ habens cãm ab ipſo poſſeſſore occu-
pet poſſeſſionẽ talis de apprehẽdere ⁊ acquirere poſſeſſionẽ naturalẽ
ſiue corporalẽ que appellatur poſſeſſio clandeſtina ⁊ iniuſta reſpectu
ipſius primi ciuiliter poſſidentis vt.d.l.clam poſſidere.§.ſi.⁊.l.j.§.ſi.
cũ.l.ſeq.ff.vti poſſi.⁊ ſic prior poſſeſſor hꝫ in ipſa poſſeſſione potẽti⁹
ius vt in iuribus proxime allegatis ⁊c.licet cauſam.⁊ ibi not.extra de
proba.⁊ in.l.j.C.ſi ne po.⁊ tñ ſtatutũ predictus vult qđ ſi iſte qui hꝫ po-
tẽtius ius in poſſeſſione fuerit negligens in mouendo controuerſiam
infra terminũ anni cridarũ excludaẽ vt patet ex illis verbis dum di-
cit vltra dictũ terminũ nullus audiaẽ volens aliquã litẽ vel queſtionẽ
ſeu controuerſiam mouere contra ipſum emptorem vel alio iuſto titu-
lo acquiſitorẽ occaſione ipſius poſſeſſionis vel quaſi vel rei imobilis
empte ſeu alio iuſto titulo acquiſite ſed vnicuiꝗ poſt curſum tẽporis
ſilẽtiũ imponaẽ ⁊c.ponderandũ eſt illud verbũ poſſeſſionis vel quaſi
iuncto illo verbo vnicuiꝗ qđ eſt ſignum vniuerſale.l.hoc articulo.ff.
de here.inſti.⁊.l.j.C.de ſac.ſan.ecc.⁊ dicit Bart.in.j.cõne ꝙ eſt dictio
geminata que potentius operaẽ quam ſimplex.l.baliſta.cũ ibi not.ff.
ad trebel.⁊ ideo ſm Bar.⁊ alios in.d.l.j.de ſac.ſan.ecc.illa dictio non
recipit reſtrictionem de habilitate habito reſpectu ad inhabilitates
inductas a iure ciuili vt ipſi ibi per plura probant.vnde in propoſito
dictũ ſtatutũ vult quod quicunꝗ eſſet q haberet potentius ius nedũ
in re ſed etiã in poſſeſſione excludaẽ ſilentio anni:nam ſtatuentis in-
tentio fuit excludere eos qui aliquod ius in veritate haberent in re vel
poſſeſſione:nõ autẽ eos qui nullũ ius haberent alias enim ſtatutum
fuiſſet eluſoriũ ⁊ impoſitũ verbis ⁊ nõ rebus cõtra.l.§.C.cõia.de leg.
⁊.l.ſi pretor.in princi.de iud.⁊.l.j.C.de theſau.⁊ notat Bar.in.l.iiij.§.
pretor.de dã.infec.⁊ in.l.ij.de vſucap.cu ſi.Si ergo eſt excluſus qui-
cunꝗ qui haberet potentius ius in poſſeſſione ſequitur ꝙ ille qui ciui
lem.⁊ iuſtã ⁊ anteriorem poſſeſſionẽ haberet excludiẽ anno ꝑ iſtũ ioã-
nem poſſidentẽ naturaliter ſeu corporaliter quamuis poſſeſſio Jo.di-
ceretur clandeſtina reſpectu poſſeſſionis titij que erat antiquior.vt.d.
c.licet cauſam.⁊ dixi.ſ.hoc idẽ ſonant verba dicti ſtatuti in alia par-
te ibi dum dicit ꝙ quicunꝗ vult aliquod ius petere vel oſtendere in di
cta re vel poſſeſſione ⁊c.põdero verbũ quicunꝗ ⁊ verbum poſſeſſione
eo modo quo dixi.ſ.⁊ quod iſta fuerit mens ſtatuti etiã ſatis ſuadeẽ q꜡
alias fere nunꝗ illud ſtatutum locum haberet.Cũ vt videmus ex cõi
obſeruãtia quilibet debitor in inſtrumento ſemper cõſtituit ſe poſſide-
re bona nomine creditorum per qđ conſtitutũ transfertur poſſeſſio in
creditores:vt dixi ⁊ ſic ſi debitor alienaret ſeu venderet quamuis em-
ptor poſſeſſionem corporalẽ apprehẽderet:tñ q꜡ poſſeſſio ciuilis erat
tranſlata in creditores nunꝗ poſſet emptor vti beneficio dicti ſtatuti
nec contra creditores vendentis:nec cõtra aliquos alios quaſi ipſe nõ
poſſederit ciuiliter ſed ali⁹.Statuta nãꝗ trahi ⁊ adaptari debent po-
tius ad caſus qui frequenter ⁊ facile accidũt ꝙ ad caſus q perraro eue-
niũt.l.nã adeo.ff.de legi.Nec predictis obſtat ſi diceret ꝙ ſtatutũ dꝫ
interpretari ſm ius cõe ne ali⁹ iniuſte dãnũ patiaẽ.l.ij.C.de nora.c.cũ
dilectus.de conſue.⁊ notat Bar.in.l.oẽs populi.in.vj.q.prin.⁊ ꝙ no.
in auẽ.offeratur.de lite cõte.⁊ in.l.ſciendum.⁊ qđ ibi Barto.qui ſatiſ.
cog.cũ ſi.ergo dictũ ſtatutũ dꝫ intelligi ꝙ excludaẽ quilibet a iure ſuo
per lapſum anni ſi emptor poſſedit.ſ.ciuiliter ⁊ ſic poſſeſſio fuerit va-
cua qñ emptor acquiſiuit ⁊ tenuit prout requiriẽ de iure cõi vt not.per
glo.⁊ doc.in.d.§.ex contrario.⁊ in.d.l.j.C.de ſer.fugi.quia ad hoc põt
ſtrideri prout patet ex no.per Sali.in.l.ſi ſerui veſtri.circa tertiã col.C.
3 de nora.vbi dixit † qđ aut generalis diſpoſitio ſtatuti eſt ſup eo quod
non eſt a iure cõi cautum vel diſpoſitũ:⁊ tunc fruſtra queritur an ſta-
tutum illud debeat limitari ⁊ interpretari ſm ius cõe qđ de illa mate-
ria nõ diſponit.⁊ ideo tunc ſtatutum in ſuis generalibus verbis debet
ſeruari dũmodo comprehenſa in verbis generalibus poſſint ſub illa
diſpoſitiõe includi ꝗ̃ꝗ cẽt durũ ⁊ aſperũ.l.proſpexit.ff.qui ⁊ a qui.⁊
tanto fortius vbi aſperitas ceſſaret.l.j.§.nũtiatio.iuncta gl.ff.de ope.
no. Aut diſpoſitio ſtatuti eſt d eo ꝙ eſt diſpoſitum a iure cõi.⁊ tũc aut
reſtrictio quã facere volumus de ſtatuto nõ poteſt fieri ſalua ratione
recti ſermonis ⁊ intellectus ⁊ tunc non reſtringitur ſm ius cõe:q꜡ ex
verbis eius apparet ꝙ ſtatuentes voluerunt ampliare ius cõe:⁊ non
4 ſe ad illud reſtringere. Exemplum ponit ipſe † ſi ſtatutũ dicat ꝙ quili
bet cuiuſuis conditionis poſſit teſtari certe tale ſtatutũ non reſtringe
tur ad habiles tãtum de iure cõi:quia illa verba cuiuſuis conditionis
hanc reſtrictionem non patiuntur.⁊ ideo cõprehẽderet etiam inhabi
lis niſi careret iudicio ſeu velle vt ſunt infantes furioſi mentecapti
monachi ⁊ ſimiles in quibus nõ cadit teſtatio mentis quã nõ habent:
quia in eis verba ſtatuti non poſſunt adaptari:ideo nec eius diſpoſi
tio adaptabitur.l.apud antiquos.ad ſi.C.de fur.l.hos accuſare.§.oi-
5 bus.ff.de accu.⁊.l.ſi.C.de teſta.mili. † ⁊ idem dicit in ſtatuto diſponẽte
ꝙ qcunꝗ occiderit quouis modo vel cauſa ſiue qualitercunꝗ occida-
tur:nã tunc non diſtinguitur an dolo vel culpa occiderit lꝫ ius cõe ita
diſtiguat.l.lege cornelia.ff.de ſica.quãuis ſi ſtatutum ſimpliciter puni
ret homicidam pena capitis deberet intelligi ſi dolo occidit:vt notat
Bal.in.d.l.ſi ſerui veſtri.⁊ in.l.data opera i.v.col.C.q accu.⁊ in.l qui-
cunꝗ.de ſer.fugi.plus dicit Sali.i.d.l.ſi ſerui veſtri.ꝙ qñ ſtatutũ vti
tur dictis verbis ampliatiuis:vt quia dicat ꝙ quicũꝗ occiderit quo-
uis modo vel dicat ꝙ quicũꝗ qualitercũꝗ occiderit occidatur non di
ſtinguatur:an occiderit ad defenſionẽ vel nõ:quia illa generalitas ver
borum hoc non patiẽ ⁊ ꝓ hoc etiã inducit.l.mulieres.C.de reſt.mili.et
in.l.j.⁊ in.l.diuus.ff.eo.tit. Cum ergo in propoſito ſtatutum vtitur
verbis multũ preciſis dum dicit ꝙ nullus poſt terminum anni audia
tur volens aliquam litem vel queſtionẽ ſeu controuerſiã mouere occa-
ſione ipſius poſſeſſiõis vel quaſi vel rei imobilis empte:ſꝫ vnicuiꝗ
6 † poſt curſum temporis ſilentium imponaẽ ⁊c.nam hic eſt vnicuiꝗ q
eſt dictio geminata ⁊ ampliatiua vt notat Bart.in repeti.d.l.j.de ſa
croſan.eccle.in prima queſtione ſicut in caſu Sali.erat dictio gemina-
ta.ſ.qualitercunꝗ que dictio qualitercunꝗ quãuis potuiſſet intelli-
gi tali modo quod non offendiſſet ius cõmune quia ſtatutum diſpo-
nens quod occidatur ille qui occiderit qualitercunꝗ.nam potuiſſet in-
telligi qualitercunꝗ.ſ.cum ferro vel cum veneno vel cum alio ſimili in
ſtrumento doloſe tamen.⁊ nihilominus concludit Sali.quod illa ver-
ba importẽt quod nulla fiat diſtinctio an dolo vel culpa ⁊c. Accedit
quia ſtatutum in propoſito noſtro videtur deueniſſe ad ſpeciem dũ fe
cit mentionẽ etiam de eo qui moueret controuerſiam ratione poſſeſ-
ſionis. ¶Secundo principaliter poteſt reſponderi ad argumentum
quemadmodum reſpondet Bal.in.l.maximũ vitiũ.i penul.col.C.de
7 libe.prete.vbi cõcludit † quod quãdo ſtatutũ venit derogatiue ſeu cor-
reptiue ad ius commune tũc nunꝗ interpretatur ſm ius cõe.vnde di
8 cit quod † ſi ſtatutum diſponit quod pater teneatur relinquere filijs
quintam partem bonorum ſuorum pro legitima quod non intellige-
tur quod debeat relinqui iure inſtitutionis licet inſpecto iure com-
muni legitima debeat relinqui iure inſtitutionis in.§.aliud.in auẽ.
vt cum de appel.cog.⁊ hoc dicit Bal.ex eo quia dictum ſtatutũ ſe ha-
bet ad ius commune derogatiue ⁊ ideo non recipit interpretationẽ a
iure cõi ſed ſimpliciter debet intelligi prout iacet.allegat id quod ha
betur in.l.j.§.hinc igitur.C.de iuſti.C.cõfirmã.⁊ i titulo de emẽdat.iu
ſti.C.l.j.§.repetita.⁊.l.j.in prin.C.de lati.lib.tol.cũ ſimi.⁊ dicit Pau.
de ca.in.l.ſi.§.in cõputatione.de iure delib.quod iſtud dictum Bal.eſt
ſingulare quia per illud habem⁹ quod licet regulariter ſtatutũ debeat
interpretari ſm ius commune qñ ſtatutũ non venit correptiue vel de-
rogatiue ad ius cõe. Exemplũ patet ex his que notat gl.mag.in.d.§.
in cõmputatiõe.⁊ ibi Bar.i ſi. Tamẽ fallit quãdo apparet ꝙ ſtatutũ
venit derogatiue ſeu correptiue ad ius cõmune.allegat dictam ſing.
deciſionẽ Bal. Sꝫ ita eſt ꝙ expreſſe apparet ſtatutũ predictũ venire
ad derogationem ⁊ correctionẽ iuris cõis diſponentis ꝙ cũ iuſto titu
lo non pſcribat poſſeſſor rei immobilis niſi ſpacio.x.annorum.ergo ⁊c.
¶Procederent etiam predicta fortius ſi appareret ꝙ dictus titius
poſtꝗ a principio naturaliter poſſeſſionẽ apprehendit ſciuiſſet caiũ
ſeu dictum Joãnẽ apprehẽdiſſe poſſeſſionem ⁊ fuiſſet negligẽs in re-
cuperanda poſſeſſione naturali occupata per dictos caium vel Joãnẽ
9 quia ſi incontinenti † ꝗ̃ primum potuit titius recuperare naturalẽ poſ
ſeſſionẽ quam ſciuit ab alio occupatã non recuperauit perdidit titius
ſuam ciuilẽ quã animo retinebat.l.quãuis.⁊.l.quod meo.§.ſi.de acqrẽ.
poſ.⁊ firmat Bar.⁊ alij.i.l.ſi de eo.§.ſi forte.eo.ti.⁊ Odof.⁊ Bal.i.l.
j.in vltima col.C.de ſer.fugi.⁊ Bal.in.l.non ignorabit.C.ad exhiben.
⁊ eſt de mente glo.in.l.cum qui.ff.de vi ⁊ vi ar.que ſentit ꝙ intra tri
duum a die ſciẽtie dicatur poſſe cõmode recupare niſi qualitas perſo-
narum aliud argueret:vt ibi per Bar.vñ ſi a dicto tpe ſciẽtie ⁊ habite
commoditatis ad recuperãdũ dictã poſſeſſionẽ naturalẽ elapſus eſſet
annus antꝗ titius iſtud vltimum iudiciũ intẽtaret certe conſtaret qđ
autoritate ſtatuti poſſet ſe tueri Joannes.⁊ conſtat ſaltẽ ꝙ a die qua
fuit lata ſnĩa que trãſiuit in rẽ iudi.inter titium ⁊ Joãnẽ habuit titius
ſcientiam

ſcientiam ꝙ dicte res tenebãtur ꝑ Joannẽ quia hoc exprimiẽ in dicta
ſnĩa q pro veritate hẽ inter dictas partes.l.ingenuũ.de ſta.ho.⁊.l.res
iudicata.de regu.iur.vnde ſi a tpe dicte late ſnĩe trãſiuiſſet annus an-
teꝗ titius moueret iſtud preſens iudiciũ videreẽ ꝙ ſtatutũ locũ habe
ret ſi tunc incontinenti potuit titius recuperare dictam naturalẽ poſ-
ſeſſionẽ ⁊ nõ fecit:vt ptꝫ ex ſupradictis. ¶Nec predictis etiã obſtat ſi
diceret ꝙ ſtatutũ predictũ vr omnino intelligere de eo q ciuiliter poſ-
ſedit per annũ ⁊ non de ſola corporali poſſeſſione:ptꝫ q꜡ ſtatutũ dicit
tenuerit ⁊ poſſiderit ⁊c.quaſi illud verbũ tenuerit intelligatur de cor-
porali poſſeſſiõe ⁊ verbũ poſſederit intelligaẽ de ciuili poſſeſſione.ar.
10 l.poſſeſſio quoꝗ.§.j.ff.de acqui.poſ. † quia rñdeo ꝙ illud verbũ te-
nuerit eſt genus ⁊ verbũ poſſederit eſt ſpẽs:quia verbum tenere nedũ
cõuenit nudo actui tenẽdi ꝓut eſt nudi facti:vt.d.l.poſſeſſio.§.j.ſꝫ ẽt
conuenit oĩ poſſeſſiõi.l.j.§.ſed furioſus.ff.de acqui.poſ.l.ſi.cũ gl.C.de
dona.que ſub mod.etiã poſſeſſioni ciuili ⁊ ſic cõprehẽdit etiã poſſeſſio
nem ciuilem:quia illa dr animo teneri:vt eſt glo.in.l.iij.§.ex cõtrario.
in gl.j.de acqui.poſ.quã glo.ad hoc dicit Jo.de imo.ibi eſſe diligen-
ter no.ꝑ ſtatutis ⁊ eſt tex.cũ glo.in.c.cauſam que in verbo detinere.de
preſcrip. Et ſic omnis poſſidens dr tenere non autẽ omnis tenens di-
citur poſſidere vt.d.l.poſſeſſio.§.j.⁊.l.cũ legaẽ.ff.qui.ex cau.in poſ.ea.
Eſt ergo poſita in dicto ſtatuto copula ⁊:inter genus ⁊ ſpeciẽ. Nam lꝫ
copula ⁊:debeat ſtare inter diuerſa:vt no.glo.in rub.de iur.⁊ fa.igno.
Tamen ſtare poteſt copula inter genus ⁊ ſpeciem:vt patet in rubri.C.
de ſerui.⁊ aqua.⁊ ibi gl.⁊ no.Bart.in.l.in fraudẽ.§.neꝗ.ff.de iur.fiſci.
⁊ in propoſito eſt tex.ff.de acceptila.⁊.l.⁊ vno.§.j.ibi dum tex.dicit te-
nes ⁊ poſſides.inſtit.q.mo.tol.ob.§.ij.vbi eſt ſimilis tex. Et tũc quã-
do precedit genus ⁊ ſequitur ſpecies illa expreſſio ſpeciei nihil auget
vel diminuit:vt no.Bart.in.l.ſi is qui ducenta.§.vtrũ.de reb.du.⁊ in
l.j.in prin.de iuſti.⁊ iure iuncta doctrina Dy.in rubrica generi.dum
allegat.l.queſitum.§.ſi quis fundum.de fund.inſti.ad quam doctrinã
ſe remittit Bart.in locis.ſ.allegatis. ¶Et per ſuperius dicta patet
faciliter reſponſio ad oĩa allegata in contrariũ:quia dato ꝙ titius pri
mo apprehendiſſet poſſeſſionẽ tamen dico ꝙ nihil repudiat ꝙ caius
⁊ Jo.potuerit apprehendere naturalẽ ſeu corporalẽ poſſeſſionẽ.d.l.
clam poſſidere.§.ſi.cũ ſi. Et ſtatutũ in caſu noſtro non requiriẽ quod
emptor ciuiliter poſſerit.⁊ ſic ꝙ poſſeſſio ciuilis nõ eſſet apud alium:
vt ptꝫ ex verbis ſtatuti generaliter loquentibus etiam de poſſidente ⁊
etiã ſonant verba ſtatuti ꝙ lꝫ emptor eſſet iniuſtus poſſeſſor prout eſt
qñ poſſeſſio antiqor ⁊ ciuilis eſt apud aliũ tñ gaudeat bñficio ſtatuti:
11 vt probaui.ſ. Dico inſuper † ꝙ non videẽ de iure verũ ꝙ ille qui miſ-
ſus eſt in tenutã bonorũ vigore ſnĩe arbitralis dicaẽ poſſeſſor nã doc.
in hoc dicunt ꝙ opi.Barto.qui tenuit qđ efficeretur poſſeſſor eſt opi-
nio noua ⁊ nõ vera.⁊ eſt contra gloſſ.in.d.l.a diuo pio.§.ſi ſuper.et ita
tenet Bal.in.l.conſentaneum.in.v.vel.vj.col.C.quomodo ⁊ qñ iud.et
l.etiã in prin.C.de execu.rei iud.⁊ Jo.de imo.in.d.§.ſi ſuper.⁊ Lu.ro.
in.l.ſi finita.§.iul.de dã.infec.per.l.cum rẽ.qui po.in pig.hab.in ver-
bo ſeruandum:iudicati:iuncta.l.iij.§.genera.de acqui.poſ.⁊ reſpon-
dent ad.l.poſtꝗ.§.imperator.vt leg.no.caue.ꝙ illud fallit quando ex
cauſa vltime volũtatis ſeu legati auto.reſcripti imperatoris fit immiſ
ſio.quam reſponſionem etiam dicit Cy.in.l.cũ proponas.in.xxiiij.q.
in.ſi.C.de bo.auto.iudi.poſſ.et Sali.in auẽ.ei qui iurat.in.viij.q.eo.ti.
Et ſic pro parte pro qua titius fuit miſſus in tenutam occaſione ſnĩe
arbitralis non videtur ꝙ res iſta egeat illa diſputatione.ſ.an ſtatutũ
vẽdicet ſibi locum hoc caſu quia videtur clarum ꝙ ſic:ſed reſpectu ap-
prehenſionis poſſeſſionis facte vigore pacti de ingrediendo:quid di-
cendum ſit patet ex ſuperius dictis.

¶Summarium ſuper conſilio.xxxvi.

1 ¶Exceptio declarat regulam in caſibus non exceptis.2.
3 Statutum ꝙ ꝯ exceptionẽ non poſſint opponi niſi certe exceptiones.
4 Sub exceptione expenſarum dotis non debet comprehẽdi expenſa pa
raphernalium.
5 Bona paraphernalia non habent priuilegia dotis.
7 De ſtatuto diſponente quod frater excludat ſororem conuenienter il-
lam dotando.9.10.11.
8 Appellatione fratris non comprehenditur proprie frater patruelis.
12 Vbi in caſu non expreſſo in ſtatuto eſt omnimoda vel maior ratio tũc
caſus non expreſſus debet venire ex mente.
13 Appellatione fratris venit ſublata ſignificatione filius fratris.
14 Statutum excludens filias feminas ſtantibus maſculis habet locum
dato quod non eſſet filius ſed nepos.15.16.
17 Vbi res mulieris ſunt vſu cõſumpte nõ dꝫ fieri reſtitutio earũ rerum.

¶Conſilium.xxxvi.

¶Si teſtator voluit qđ filius deberet pro dimidia cõferre ad omnes
expenſas faciẽdas per patruũ in cõi familia exceptis dotibus filiarũ
patrui teneatur conferre ad expẽſas bonorũ paraphernalium que de
cõſue.danẽ dictis filiabus qñ nubũt ⁊ ad expẽſas cõuiuij tpe nuptiarum.
Scdo ſi ſtatutũ dicit ꝙ mulier decedẽs in matrimonio ſine liberis te-
neaẽ relinquere fratribus tertiã partẽ dotis.⁊ mulier habeat fratrem
⁊ filiũ fratris pmortui teneaẽ relinquere etiã filio fratris:⁊ an ſtatutũ
excludẽs aliquos ꝓpter fratrem videaẽ eos excludere propter fratrẽ
patruelẽ. ¶Tertio qualiter debent reſtitui res paraphernales vel
earum pretium ſi tales res non extent.

Viſo themate et dubijs de
quibus queriẽ:requiſitus vt pro veritate cõcluſiue di-
cam quid i vnoquoꝗ ipſorũ dubiorũ de iure ſentiam.
1 ¶Capio primũ dubium in quo queriẽ † vtrũ dict⁹ ſer
uius heres vigore teſtamenti ⁊ diſpoſitionis dicti ſem
pronij teneatur cõferre ad expenſas factas ꝑ dictũ titium ꝓ filiabus
titij cum nupſerint in veſtibus domicellaribus iocalibus mobilijs ſcri
neis ⁊ conuiuijs predictis ⁊ ad quantitates pecuniarũ traditarum ꝑ
titium ſpõſis in ſupplementum mobiliarũ.⁊ viſis verbis teſtamenti
que adhuc plenius oſtẽdunt mentem teſtantis ꝗ ex narratione facta i
themate deprehendat vr mihi de iure dictũ ſeruiũ teneri ad conferen
dum dictis oĩbus expenſis:moueor principaliter q꜡ exceptio declarat
regulã qualiter illa intelligi debeat.l.nam quod liquide.§.ſi.de penu
leg.quẽ tex.ita allegat ⁊ ſingularem ad hoc reputat Joã.de imo.in.l.
filio preterito.ff.de iniuſto teſtõ.in.xviij.colũ.dũ tractat an diſpoſitio
auẽ.ex cauſa.C.de lib.preteri.habeat locum in preteritione poſthumi.
Cum itaꝗ titius teſtator in ſuo teſtõ diſpoſuerit dictum ſeruium eius
filium teneri pro dimidia ad ſupportandas oẽs expẽſas neceſſarias ⁊
occurrentes in apotheca trafico ⁊ exercitio ac poſſeſſionibus et bonis
oĩbus et in domo ⁊ cõi familia ⁊ de communi familia dictorum ſem-
pronij ⁊ ſeruij volens dictus teſtator dictum ſeruium eſſe de familia di
cti ſempronij.⁊ predicta diſpoſuit eo maxime quia dictus ſemproni⁹
ſupportare debebat labores in conſeruando dictum ſeruium et cõem
familiã ſeruij ⁊ ſempronij ⁊ eorũ bona ⁊ exponere ipſius ſempronij ꝑ-
ſonam ac eius induſtriã ⁊ exercitiũ in apotheca ⁊ trafico cõi communi-
ter pro ſe ⁊ dicto ſeruio lucrari tñ apud dictas expẽſas excepit expen-
ſam dotium filiarũ dicti ſempronij que poſt mortẽ dicti teſtatoris nu
berẽt quia talem expenſam ad dictũ ſempronium ⁊ nõ ad ſeruitiũ pti
nere voluit:ergo per talẽ exceptionem datur intelligi ⁊ declaratur ꝙ
ſub dictis alijs expenſis cõicandis teſtator voluit comprehẽdere etiã
expẽſas que fierent circa filias dicti ſempronij etiã pro alia cauſa quã
pro victu in cõi familia ⁊ etiam qñ expenderetur in rebus quas dicte
filie extra domum dictorũ ſempronij ⁊ ſeruij lature eſſent alias eẽ ſu-
peruacua fuiſſet dicta exceptio qđ dicẽdũ non eſt.l.ſi qñ.in princip.de
2 leg.j.⁊.c.ſi papa.de priui.in.vj. † Pro hoc etiã facit quia exceptio fir-
mat regulam in caſibus nõ exceptis.l.qſitũ.§.deniꝗ.de fundo inſtru.
l.in his.cum ibi not.de leg.⁊ notatur in.l.j.ff.de reg.iur.xxij.q.vij.in
c.dñs.cũ gl. ¶Ad predicta bene faciũt que notãt Lapus ⁊ Moder.
in.c.qui ad agendum.§.j.de procur.in.vj.dum volunt qđ ſi in inſtru-
mẽto datur mandatum generale alicui in dicto mandato excipiuntur
aliqui caſus in qbus erat neceſſariũ ſpecialẽ mãdatum certe propter
talẽ exceptionem declaratur qđ conſtituens voluit illum procurato-
rem poſſe expedire alios caſus qui ſpeciale mandatum requirerẽt pre
ter illos exceptos:q꜡ exceptio debet eſſe de regula alias non eſſet exce-
ptio iuxta no.ꝑ Jo.an.in proemio regularũ in.vj.⁊ idẽ not. Domini-
cus in.c.ij.in ſi.de offi.vica.ꝑ no.Spe.in titul.de iuriſdi.om.iudi.ver.
que aũt ⁊c.ibi dum dicit pſertim ⁊c.⁊ facit.l.tribunus.§.fina.de teſta.
mili. ¶Ad idẽ qđ not.Joan.de imo.in.l.ſi.circa.xj.col.ff.a qui.app.
3 nõ licet.dum dixit † ꝙ ſi ſtatutum dicat quod contra inſtrumentũ non
poſſint opponi niſi certe exceptiones ſpecificate in ſtatuto. Nam licet
tunc non obſtante ſtatuto poſſint opponi exceptiones que non eſſent
ꝓprie exceptiões vt ille que permitterent ipſo iure obligationẽ prout
eſſet exceptio nouationis ⁊ delegationis vt decidit in propoſito Bal.
in.l.ſi non ſortẽ.§.j.ff.de condi.inde.⁊ in.l.ij.C.de execu.rei iudi. Ta-
men fallit ſi ſtatutum diceret qđ nõ poſſit contra inſtrumentũ opponi
alia exceptio ꝗ̃ ſolutionis quoniã cũ exceptio ſolutionis non ſit pro-
pria exceptio q꜡ continet ipſo iure obligationem vt in iuribus vulga-
ribus ideo ſtatutũ excipiendo a regula exceptionẽ ſolutionis dat in-
telligere ꝙ etiã voluit cõprehendere ſub regula etiã exceptiones que
non eſſent proprie exceptiones vt eſſet exceptio nouationis ⁊ delega-
4 tionis:vt ibi plenius per eũ. ¶Cõfirmo pdicta quia † ſub exceptione
expẽſarũ dotis non dꝫ comprehendi expenſa etiam paraphernalium
bonorum q ex conſuetudine regionis tpe nuptiarũ dari conſueuerunt
a patre mulieribus quoniã talia bona non dicuntur dari dotis cauſa
ita ꝓbat tex.in.l.ſi ego.§.dotis.ff.de iure do.⁊ in.l.hac lege.C.de pac.
conuentio. Et nullibi reperitur ꝙ appellatione dotis vel dotalitij ve-
niãt paraphernalia.ita dicunt doc.⁊ maxime Anto.de butr.in.c.ple-
runꝗ.de dona.inter vi.reprobata glo.ibi:vt per omnes doc.ibidẽ.et
per Moder.vt per Roma.in.l.lucius.ſolu.matri. Bene facit qđ not.
5 glo.reputata ſingularis in.d.l.ſi ego.§.dotis.in verbo condici. † que
ꝓbat ꝙ bona paraphernalia nõ habent priuilegia dotis.⁊ ita illam
glo.ꝑ ſingulari ad hoc allegat Ludo.Roma.in.l.j.ff.ſolu.mat.et no.
Inno.⁊ alij in.c.ex literis.de pig. Et ita cõcludo quo ad primum du-
bium ſi in iſtis expenſis moderatus ⁊ conſuetus modus regionis in-
ſpecta qualitate perſone non eſt exceſſus vt verbo fertur.quis enim te
netur ad ea facienda que ſunt de conſuetudine.l.ſi pignore.§.ſi credi-
tor.ff.de pig.act.l.quod ſi nolit.§.qui aſſidua.de edi.edic.⁊ ille expẽſe

que sine verecundia nō potuissent ꝑtermitti appellantur esse expense
debite ⁊ necessarie.l.pecunie.⁊ ibi not.Bart.de alimen.⁊ ciba.lega.cū
cōcor.ibi allega.per eum. ¶Descendo ad scōm dubiū qd arbitror p-
6 babiliter esse magis ambiguum ceteris in quo querit̄ an† ad dictam
tertiā partē admittatur non solum frater mulieris p̄defuncte:sed etiā
filius fratris. Et circa discussionem huius dubij multa ⁊ varia hincin
de adduci possent:tñ breuius declinabo ad id quod putabo verius et
equius ⁊ mēti statuentium magis consonum. Puto igitur arbitrato-
res a quibus cōsultus sum arbitrari debere filiū fratris pariter cum
fratre admittēdum. Moueor in primis per id quod voluit Jo.an. in
addi.Spec.in titu.de succes.ab intesta.in rubrica in prima col.vbi se-
7 quutus Jac.de are.dixit ꝙ si statutū vel cōsuetudo disponit† ꝙ frater
excludat sororē a successione patris conuenienter illam dotando ⁊ con
tingat auum decedere superstite nepote ex vno filio pmortuo ⁊ nepte
ex alio filio etiam premortuo qui nepos ⁊ neptis dicūtur fratres pa-
trueles.l.iurisconsultus.§.hi autem.ff.de grad.⁊ insti.eo.titu.§.quarto
gradu.l.si frater patruelis.C.q testa.face.pos.excludet dictus frater
patruelis sororē patruelē a successione aui:quia verba non videntur
repugnare:nec mens statuti que fuit vt agnationum salua sit digni-
tas.l.ab omnibus.in princ.ff.de leg.j.⁊.l.j.§.si seruus.ff.de ventre in-
spi.quia per diuitias cōseruatur familiarum honestas que p inopiam
perit.in aut.de testi.§.sancimus.⁊.l.iij.in principio.ff.de testi.⁊.l.j.ff.
de custo.reo vnde concludunt Jaco.de are.⁊ Jo.an.in.d.Rubrica ꝙ
vbi habet locū dicta ratio seu mens statuti ibi habere dz locum statu-
tum.l.j.C.que sit lon.cōsue.⁊.l.de quibus.ff.de leg. Et presertim quia
ſm eos tale statutum dr̄ tēdere ad publicā vtilitatē ppter dictā agna-
tionē conseruandā:vnde non est inconueniens propter publicam vtili
tatē derogare equitati naturali.l.j.ff.de vsucap.⁊ ita in effectu resident
prefati Doc.⁊ idē in terminis tenuit Bal.in.l.scimus.in fin.principij
8 in.vij.q.C.de inoffi.testa. Ecce ergo ꝙ videm⁹† ꝙ lz appellatione fra-
tris nō comprehendatur proprie frater patruelis:sed solū frater q est
in primo gradu fraternitatis.vt no.Bar.i.l.lucius.§.quesitū.de le.iij.
⁊ Bal.in.l.vxor.C.qui accu.⁊ Ang.in aut.matri.⁊ auie.C.quādo mu-
lier tute.off.fungi.po.⁊ in.l.j.ff.de inoffi.testa.⁊ Jo.de imo.in.l.si dota
li.solu.matri.tñ in casu dicti statuti fauentis agnationi conseruande
concludunt prefati Doctores ꝙ statutū loquens de fratre extendatur
ad fratrem patruelem qui improprie dr̄ frater qñ est eadē ratio:ita er-
go in proposito presertim saltem improprie appellatione fratris vel
sororis veniat filius fratris vel sororis:vt infra dicam:ita etiam in ef-
fectu cōsuluit Ang.consi.cccxliij.in ordine meo ⁊ incipit dictum con-
silium in dei noīe ⁊c. Totum dictum statutū totaq̄ eius mens ⁊c.vbi
per plura argumēta multū faciētia ad ppositū nostrū que breuitatis
9 causa obmitto cōcludit† ꝙ statutum disponēs ꝙ frater excludat soro-
rem quāuis ex verbis:nō cōprehēdat fratrē ⁊ sororē patrueles tamen
dicit ꝙ ex mente ⁊ ratione statuti que vr̄ militare in fratre ⁊ sorore pa-
truelibus extendet̄ ad eos.dicit tñ se nō negare quin qd sit dubia istud
idē tenuit Ludo.roma.in.l.j.C.de suc.edi.referens se ita cōsuluisse vꝫ
10 †qd statutū excludens sororē p existentiam fratris habebit etiam lo-
cum in fratribus patruelibus quando in eis esset eadem vel maior ra-
tio.⁊ idē dicit in statuto excludēte patruū:q̄ etiā intelligitur exclude
re patruum magnū qñ in eo esset omnino eadem vel minor ratio. pro
hoc inducit no.per Bar.l.ij.§.videndū.ff.ad tertul.⁊ ea q̄ no.Bar.i.l.
liberorum.de v.sig.⁊ p Bal.i.l.venia.ff.de i ius voc.cū īfinitis ꝯcor.
11 dū ſm cum concludunt† ꝙ si statutū p existentiā filiorū masculorū ex-
cludit filias feminas intelligit̄ etiam excludere nepotes ex filia femina
premortua.p hoc ēt adducit.q̄ vbi rō.l.nō repugnat:imo est eadē rō
aut maior in casu nō expresso q̄ erat in casu expresso ⁊ verba legisla.vel
improprie sumpta pn̄t comprehendere casum non expressum tali casu
late sunt accipienda verba statuti vt extendantur ad illū casuꝫ nō exp̄s
sum.allegat no.p gl.⁊ Pau.de leaza.i cle.j.de elec.⁊ in cle.vt hi q.de
eta.⁊ quali.⁊ in aut.minoris.C.q tut.dar.pos.⁊ in aut.vt hi q oblig.i
princi.facit.l.filiū habeo.ff.ad macedo.⁊.l.senatus.ff.de ritu nup. et
qd no.in.l.miles ita.in principio.de re iudi. Et non obstat ſm eū si di-
cat̄ ꝙ ex idētitate rōnis in materia correctoria nō est faciēda extensio
iuxta ea q̄ habent̄ in.l.pcipim⁹.C.de app.⁊ no.in aut.quas actiones.
12 C.de sac.sanc.eccle.q̄ rn̄det qd† talis casus non includit̄ sub statuto p
extēsionē sed ex oīmoda mente statuti q̄ vbi in casu non expresso in sta
tuto est omnimoda eadē aut maior rō q̄ est in casu exp̄sso in statuto: tūc
casus nō expressus dr̄ venire ex mente statuti non autem ex extensione
vt no.glo.ordi.in.c.si postq̄.de ele.i n.vi.⁊ in.c.j.de tēp.ord.in.vj. fa-
cit ſm eū.l.noīs ⁊ rei.§.verbū ex legib⁹.ff.de ver.sig.⁊.l.libertum.§.se
natus.ff.de ritu nup.⁊ expresse no.Bal.in.l.qd vero.circa princi.ff.de
leg.Ant.de but.in.c.fi.de cōsue.⁊ idē voluit Cy.in.l.iura.⁊.l.quod ve-
ro.alle.in addi.vt refert Pau.de ca.in cōsi.cccxxviij.incipiēte in chri-
sti noīe presens casus ⁊c.vbi inqt ꝙ Cy.in locis prime alle.⁊ Bal.i.l.
de quibus.eo.ti.voluit ꝙ aut est similis rō in casu nō expresso q̄ est i ca
su expresso ⁊ tūc nō fit extēsio i correctorijs p no.i.d.aut.quas actiōes,
sed vbi est eadē rō vt est in statuto fauēte masculis de agnatione tunc
vna ⁊ eadem rō decidit oēs casus nō p extēsionē lz sicut spēs cōprehē-
13 dit spēs ita gn̄alis rō diuersas spēs casuum emergētiū.† Sꝫ ita est qd

appellatione fratris venit sublata vel impropria significatione filius
fr̄is vt no.Bar.in.d.l.lucius.§.quesitū.de leg.iij.⁊ etiā apparet q̄ fi-
lius fratris succedit in locū patris sui ⁊ sic in locū fratris vt in aut.de
here.q̄ ab inte.§.si igit̄ defunctus.⁊.§.seq.⁊.c.j.de gradi.succes.in feu.
ergo appellatione fratris sub larga significatione dz cōprehendi pso-
na p quā repn̄tat̄ frater.d.l.libertū.§.senat⁹.⁊ qd no.Bar.in.d.l.libe
rorū.in.vij.⁊.viij.col.in versi.his premissis redeamus ⁊c.dn̄i sequtus
14 Jac.bu.dixit ꝙ statutū excludēs filias feminas extantibus filijs ma
sculis habebit locū etiā si esset non filius sed nepos ex filio masculo q̄
excludet filias feminas qm̄ fili⁹ subrogat̄ in locū pr̄is sui.⁊ sic est pso
na representās patrē et⁹ ⁊ subrogat̄ in locū pr̄is merito ſm cū statutū
loquēs de filio hoc casu extēdet̄ ad nepotē vt ibi per Bar. Cuius opi
nio in hoc est magis cōiter approbata vt p Bal.⁊ Sali.in.l.maximū
vitiū.⁊ ibi etiā Pau.de ca.C.de lib.pret.⁊ Bal.Sali.⁊ Moder.in.l.
venia alias est in.l.seq.C.de in ius voc.⁊ Pet.de anch.in repe.c.cano
nū statuta.de cōstit.in si.in pe.q.⁊ in cle.j.de bapt. ¶Ad predicta be-
ne facit mēt q̄ no.Ja.de are.⁊ Cy.in.l.j.C.q sit lon.cōsue.in vr̄.iuxta hoc
q̄ro posito ⁊c.⁊ Ang.i.l.de qb⁹.ff.de leg.l.i ante pe.vel pe.col. ¶Pre-
terea q̄ōne nostrā q̄ si in terminis vr̄ decidere Bal.in.l.in quib⁹.C.de
15 secun.nu.vbi querit† pone statuto cauet ꝙ filia dotata extātibus filijs
masculis nō succedat sed ipsi filij hereditatē possideāt.mō cōtingit ꝙ
qdā dotauit filiā ⁊ ex filio premortuo habebat nepotes ⁊ habebat etiā
quēdā filiū viuente decessit iste p̄r vult qcqd soror de iure cōi dz habe
re supra dotē sed filij fratris premortui dicūt se debere cōcurrere:qrit̄
quid iuris.⁊ primo arguit ꝙ nō cōcurrūt q̄ pater eor̄ decessit tali tpe
quo transmittere nō potuit.cū ergo nepotes nō cōtineant̄ appellatio-
ne filiorū in illa materia restrictiua ergo vr̄ qd filij fratris seu nepotes
nō admittant̄ ī dicit ꝙ in cōtrariū facit illa.l.in quibus.⁊.l.sequens.
in prin.q̄ illi nepotes videntur ingredi gradum parentū.⁊ cū illa vl
tima opinione residere videtur.⁊ idē est de mente Bal.in.l.j.in.v.col.
16 C.de secun.nup.in ver.pone dicit statutum ⁊c.vbi q̄rit.pone† ꝙ statu
tū dicat ꝙ filia dotata nō succedat extātibus masculis filijs vel nepoti
bus ⁊ cōtingat decedere patrē relicta filia dotata ⁊ relicto filio mascu-
lo.viuente ⁊ relictis nepotibus masculis ex alio filio pmortuo querit̄
istud non capit filia dotata cui applicabit ⁊ vr̄ ſm eū ꝙ soli filio pro-
pter ordinē gradus q̄ est prior in gradu cōtrariū decidit quia nō cor-
rūpitur gradus cū nepos succedat in locū patris ideo nō corrūpit gra
dus sed representāt patrē vt in aut.de here.ab inte.§.cū filius ſm eū.
In hanc sniam plurimū me inclinat etiā statutū pdictū dū disponit
ꝙ mulier decedens sine liberis ⁊ ascendētibus teneatur relinquere ter
tiā partē dotis fratribus vtrinq̄ cōiunctis vel ex patre tm̄ relinquere
teneatur ⁊ fratribus nō extātibus tertiā partē dotis patruis relinque
re teneat̄ quā tertiā partē petere pn̄t etiā si relicta non fuerit. Conside
randū est ꝙ statutū non extantibus fratribus vocauit patruos qui si-
militer sunt in tertio gradu sicut est filius fratris quinimo cēsent̄ remo
tiores ipsi patrui q̄ filius fratris propter representationem pr̄is sui:
vt in.d.aut.de here.ab intest.§.si igit̄ defunctus.nulla ergo ratiōe sta
tutū verisimiliter omisit vocare specifice filios fratris in quibus erat
adhuc maior rō q̄ in patruis nisi quia statuentes intellexerunt ꝙ sub
prouisione facta de fratribus cōprehenderent̄ filij fratris merito com
prehendi tur ne alias prouisio statuentis redderet̄ imperfecta ⁊ rōne
carēs.ar.l.ij.in prin.cū glo.ij.⁊ ꝙ ibi not.doc.ff.de verb.obli.⁊ insti.de
ac.§.oim.⁊ qd ibi glo.in verbo summa. ¶Pro hoc etiā ꝙ statutum
trabitur ad casum quem statuētes si fuissent interrogati verisimiliter
cōphēdissent:vt est gl.no.i.l.tale pactū.§.fi.de pac.⁊ ibi no.doct.⁊ p-
bat̄ in.l.titius.§.j.⁊ ibi Moder.no.de libe.⁊ posthu. Sed cui dubium
ꝙ statuentes voluissent cōprehendere etiā filiū fratris sicut cōprehen
dere alios predictos:vt.s.q̄ aſs statuentes rōne caruissent. Et si ap-
pareret me alias cōsuluisse ꝙ statutū disponēs ꝙ frater defuncti ex-
cludat filias defuncte psone ⁊ nepotes ex filiabus nō cōprehēdat fra
trē patruelē volēte excludere dictas filias vel nepotes dico ꝙ illud nō
hꝫ obstare predictis:q̄ vt in illo cōsilio ostēdi rō dicti statuti nō mili
tabat saltē p oia in fratre patruele:ideo aliud erat in casu illo aliud est
in casu isto:quo vr̄ esse eadē rō in filio fratris:vt probaui.s.ita etiā par
tem puto tutiorem equiorem ⁊ humaniorem ⁊ ab arbitratoribus po-
tius sequendam quāuis in puncto iuris passus sit disputabilis satis.
¶Postremo circa tertium dubiū quo q̄rit̄ vtrū pecunia data in au-
xiliū vestiū nuptialium mulieris restitui debeat mulieri ex quo vestes
apparatus ⁊ iocalia predicta non extant de qua restitutione querit̄ qd
iuris non quo ad maritū ⁊ vxorē seu eius heredes. sed quo ad maritū
ex vna parte ⁊ filiū fratris mariti vt dr̄ pro parte obligatū ad restitu-
tionē predictorū quatenus restitutio facienda sit in quo breuiter cōclu
do ꝙ nisi ex pte petētis ali probet̄ nō tenet̄ dictus filius fratris in ali
quo etiā si cōueniēt casus restituēdē dotis seu casus soluti matrimonij
17 quod probat̄.† Nam aut dicte res vsu sunt ex toto consumpte ⁊ nulla
dz fieri restitutio.nec de iure cōi.l.de his.⁊ ibi not.Bal.C.de dona.in-
ter vi.⁊ vxo.⁊ in.l.j.§.ergo.§.dotis.ff.de iur.do.⁊.l.hac.lege.C.de pac.cō
uē.nec etiā ex forma statuti:q̄ statutū disponit ꝙ restituant̄ i eo statu
in quo esse reperiant̄ tpe dotis restituēde.⁊ sic voluit ꝙ damnum dete
riorationis ⁊ cōsumptionis rerū pdictarū non cedat dāno mariti:sed
mulieris.

mulieris. ¶Aut dicte res nō fuerūt vsu ex toto cōsumpte; sed fuerūt
alienate p aliū ⁊ non p dictū filiū fratris nec p eū cuius ipse filius fra-
tris est heres:⁊ tūc effectualiter tenebit̄ ille qui alienauit ad quāti tūc
valebant ipse res:q̄ p illū alienātē factum est quominus res ipse ex-
tēt.l.in summa.§.si seruū.ff.de cōdi.inde.l.si pecuniā.§.j.cū si.de cōdi.
ob cām.nō aūt cū effectu tenebit̄ dictus filius fratris. Aut res casu pe
rierūt:⁊ tūc cū ex forma statuti res ipse ⁊ sic spēs essent in obligatiōe
nō autē quātitas:⁊ tūc perijssent piculo mulieris.l.si ex legati.⁊.l.qui
seruū.ff.de ver.ob.l.titie textores.§.fi.d le.j. ¶Apparet ergo ex pre-
missis ꝙ si petēs dictū filiū fratris.condēnari ad restitutionē aliquā
ptī dictarū rerū nō pbat aliđ nisi ꝙ allegat res nō extare nō pt obti-
nere tū q̄ actor qui allegat res non extare q̄ ad manus eius ⁊ vxoris
sue peuenerunt hꝫ illud probare ꝙ non extēt.l.si creditor.C.de pigno.
act.⁊.l.si qs ex argētarijs.§.pe.⁊ ibi Bar.ff.de edē.⁊ Specu.in tit.de
pig.§.j.ver.qs probabit.⁊ no.doc.in.c.ij.de posi.tñ ēt q̄ dato ꝙ pba
ret res nō extare regrit̄ ꝙ probet̄ non extare facto seu culpa ipsius fi-
lij fratris aut eius in cuius locū successit vel ipse non tenet̄ vt colligit̄
ex iam dictis. ¶Et ita dico ⁊ consulo.

¶Summarium super consilio.xxxvij.

1 Appellatiōe filiorū an veniāt nepotes.2.3.4.5.7.8.12.13.14.15.
6 Nomina propria nō possunt extendi sed appellatiua.sic.17.18.
9 Verba debent accipi proprie ⁊ secundum propriam significationem.
10 In dispositione testatoris attenditur communis vsus loquendi.
11 Testator legādo filiabus non videtur legare filiab⁹ posthumis ⁊ na-
scituris post mortem testatoris.
16 Datio tutele lz ex parte filiorum contineat fauorem tamen ex parte tu
toris continet odium.
19 Si in testamento in scriptis per idiotam reperiantur aliqua verba la
ti ne[illegible] pta debent interpretari secundum iuris dispositionem.

¶Consilium.xxxvij.

¶An appellatione filiorū cōprehendantur nepotes in testamento.
¶Testator instituit fratrē ex latere patris tm̄ ⁊ si decederet sine descē
dentibus masculis substituit ei auunculū ipsius testatoris si viueret et
si non viueret dixit ꝙ substituebat filios dicti auunculi an comprehen
dantur nepotes dicti auunculi appellatione filiorum.

Redemptoris nostri inuoca
to suffragio. Viso themate supra scripto videretur for
1 tasse prima consideratione dicendum† dictos nepotes
Albertinatos ex filijs ipsius Alberti predefunctis nō
esse vocatos ex substitutione predicta ad hereditatem dicti titij testato
ris quia cum ad dictam substitutionē decedente quandocūq̄ Domi-
nico fratre testatoris sine filijs masculis legitime descendētibus sub-
stitutus fuerit dictus Albertus si viuet ⁊ si nō viuet.tūc testator dixit
ꝙ substituebat filios dicti Alberti nō ergo debēt cōprehendi nepotes
Alberti sub appellatiōe filiorū Alberti.l.qd si nepotes.ff.de testa. tu
te.⁊ insti.q da.tut.pos.§.pe.⁊ fi.aliter em̄ filios aliter nepotes appel-
lamus vt ibi tex.dixit. ¶Scdo pbari vr̄ in.l.gallus.quasi p totā.l.ff.
de lib.⁊ posthu.⁊ in.l.posthumorum.de iniust.test. Nam ibi prouide-
tur a iurisconsulto ꝙ testōr qui instituit filiū seu filios in testō institue
2 re debeat etiā nepotē seu† nepotes ne si cōtingeret filios decedere viuo
testatore nepotes q se pteriri inuenirēt rūperēt testm̄ ergo apparet ꝙ
sub illa substōne facta de filijs nepotes nō cōprehēdunt̄. ¶Tertio in
spē vr̄ pbari in.d.l.gallus.§.idē credendū.iūcto.§.nūc de lege in ver-
bo supplēdas.vbi sceuola autor illius.l.reprehendit ⁊ supplet proui-
sionē factā a gallo aquilio circa instōem filij ⁊ substitutionē neptis. nā
dicit ꝙ etiā debuit puidere de substitutione pnepotū ⁊ aliorū libero-
3 rū vt ibi ⁊ in.§.vt instituens in eadē lege.† ⁊ sic vult ꝙ dispositio facta
de filijs ⁊ nepotibus a lege ⁊ etiā a testatore non extendatur ad prone-
potes.eadem ergo ratione dispositio facta de filijs nō dꝫ trahi ad ne-
4 potes. ¶Quarto pro hoc facit† tex.in.l.sed ⁊ milites.§.j.versicu. hec
aūt.ff.de excu.tu.⁊.l.pater.⁊.l.seq.ad.l.iul.de adul.ff.vbi similiter dispo
sitio.l.loquēs in filijs nepotes non comprehendit. ¶Quinto facit id
quod referunt Cy.⁊ Bal.in.d.§.instituens.dum dicunt quod Franc.
accur.fuit de facto consultus super tali.q.quidā instituit fratrē suū si-
bi heredē ⁊ si frater decederet sine liberis instituit filios Jordani sibi
heredes.frater testatoris decessit sine liberis Jordanus nō habebat fi
lios sed nepotes querebatur an nepotes admitterentur respondit ꝙ
aut illi dispositio testamentaria fuerat facta ab extraneo aut ab ascen-
dēte.primo casu appellatione filiorū non cōprehendent̄ nepotes secū
do vero casu sic ⁊ dicebat ꝙ ad decisionē scōi mēbri non obstabat text.
in.d.l.qd si nepotes.vbi etiā in dispositione facta ab ascendēte appel-
latione filiorū non cōtinent̄ nepotes: quia ibi loquitur in casu oneroso
l.in.tute.⁊ ideo voluit lex appellationē filiorū restringi ppter alienū
onus. Nec ad primum membrum de extraneo obstat scōm eum text.in
l.vxorē.§.concubine.de lega.iij.quia rn̄det qd ibi cōtinentur nepotes
appellatione filiorū ne fiat dura separatio filij ⁊ nepotis vt ibi in gl.
¶Sexto accedat distinctio Andr.de pisis quam refert Bal.in.d.§.
instituens.dū dicebat si queritur an in dispositione hoīs appellatiō-
ne filiorū contineant̄ nepotes dꝫ dici ꝙ aut si non continentur nepo-
tes sequeret̄ aliquod absurdū ⁊ inhumanū:⁊ tunc continent̄.l.libero-
ruꝫ.versi.sed ⁊ papirius.ff.de verb.sig.⁊.d.§.concubine.aut nulla in-
humanitas vel absurditas sequeretur.⁊ tunc non comprehenduntur
vt in.d.§.instituens. ¶Septimo confirmatur ex distin.quā ponit Cy.
5 in.d.§.instituēs.vbi distinguendo dixit† ꝙ aut verbū filiorꝫ pfert̄ a te
statore qui habebat filios ⁊ nepotes vel hēbat filios ⁊ sperabat habe
re nepotes ⁊ intelligit̄ de liberis primi grad⁹ ⁊ nō de nepotibus per
tex.in.d.§.instituēs.⁊ quia quoties verbū platū pōt accipi p prius ⁊
per posteri⁹ vr̄ accipiendū per pri⁹.l.hoc legatū.de le.iij.si aūt hꝫ ne
potes tm̄ ⁊ dicat testator instituo filios:⁊ tunc ex quo nō pōt accipi per
prius accipiat̄ p posterius.vt actus valeat.l.quoties.de reb.du.⁊.d.l.
liberorꝫ.in fi.ita proprie dicit in.d.§.instituens.lz Bal.ibi eum aliter
referat. ¶Octauo bene facit id qd voluit Bal.in.d.§.instituēs.dum
dixit ꝙ lz Bar.i.d.l.liberorū de verb.sig.dixerit ꝙ si a testatore fit mē
tio de filijs itelligitur de oīb⁹ liberis p.l.lucius.ff.de here.īsti.⁊ rn̄de-
bat ad.d.l.gall⁹.ꝙ ideo ibi appellatiōe filij nō cōtinetur nepos; quia
6 erat exp̄ssum nomen propriū† nomina enim propria nō pn̄t extendi:
sed appellatiua sic:vt no.in.l.j.ff.de reg.iur.⁊ in.l.si quis ita.ff.de te-
sta.tute.nā ſm Bal.hec rn̄sio ad.d.l.gallus.non est bona.primo quia
diuinat. ¶Scdo q̄ in nepote vel pronepote nascituris nō pōt expri
mi nomē ppriū:sed appellatiuū tm̄ ⁊ tñ appellatiōe nepotis nascitu
ri non cōprehēdit̄ pnepos:vt in.d.§.instituēs.⁊ rn̄det Bal.in.d.l.lu
cius.in qua se fundat Bal.q̄ ideo ibi appellatione filiorū comprehē-
dunt̄ ceteri liberi q̄ si nō cōprehenderent̄ sequeretur qd absurdū ⁊ qd
durū ꝙ prorsus extrane⁹ pferret̄ coniunctis contra.l.cū acutissimi.C.
de fideicō.⁊.l.gn̄aliter.§.cū autē.C.de īsti.⁊ substi.sub cōdi.fac.vn̄ q̄
ibi extabat psona que ex psumpta mēte testa.excludebat substituti:m
merito ibi appella.filij extēditur ad nepotes. Itē in.d.l.lucius.fit mē
tio filiorū enūtiatiue ⁊ cōditionaliter sed in.q.nostra fit mentio dispo-
sitiue disponēdo circa ipsos filios ſm Bal.quo casu vr̄ ꝙ nō cōprehē
dātur nepotes vt.d.§.instituēs. ¶Nono pbatur p do.Bal.in repe.l.
7 in suis i vlti.col.de li.⁊ po.vbi voluit ꝙ† qñ fit mētio de filio ab hoīe nō
cōprehēdatur nepos nisi vbi seq̄retur dura separatio.d.§.concubine.
8 ¶Decimo probatur q̄† videmus ꝙ si testator phibet i testō filios
suos alienare bona nō videtur phibuisse nepotes vt no.glo.singu.in
aut.de resti.fidei.§.nos igit̄.⁊ Bar.in.l.filiusfa.§.diui.ff.de le.j.⁊ idē
ibi tꝫ Dy.Ray.Bal.⁊ Jo.de imo.⁊ Cy.⁊ Bal.i.l.volūtas.C.d fidei-
cō.⁊ Bar.in.l.lucius.§.sempronius.de leg.iij.⁊ Bal.in.l.qsqs.C.ad
l.iul.maie.⁊ in.l.titius.in prin.de lib.⁊ posthu. ¶Undecimo probat̄
9 † q̄ verba in dubio debent accipi pprie ⁊ scōm ppriā significationem
l.nō aliter.de lega.iij.l.j.§.si is qui nauem.de exercito. Sed ex ppria
⁊ vera significatione appellatione filij nō cōprehēditur nepos.l.iusta
interpretatiōe.ff.de verb.signi.⁊.l.filiū diffinimus.de his qui sunt sui
vel ali.iur.l.filiū habeo.ff.ad macedo.⁊ probat late Bar.in.d.l.libero
rum.⁊ Bal.in.l.maximum vitiū.de libe.prete. ¶Duodecimo proba
10 tur† q̄ in dispositione testatoris attenditur cōis vsus loquendi.l.la-
beo.de suppel.leg.l.liberorū.§.quod tamen cassius.ver.quid ergo.de
lega.iij.cū glo.⁊.l.cum delanionis.§.asinam.de fund.instr.leg. Sed
cōis vsus loquēdi se habere videt̄ quod appellatione filiorum non in-
telligatur de nepotibus vt no.gl.insti.q in testa.tuto.dari poss.§.fi.⁊ i
d.l.qd si nepotes.⁊ Jaco.butri.in prima constitu.ff.⁊ p Anto.de but.
in prin.decretaliū. ¶Decimotertio probatur quia quēadmodū testa
tor dominicū ptulit Alberto ⁊ eius filijs ita videtur voluisse ceteros
heredes dn̄i preferre ceteris heredibus dicti Alberti qui non sint eius
filij.l.publius.§.fi.de cōdi.⁊ demon.in rōne sui.ergo qcunq̄ heredes
dominici preferri debēt omnib⁹ qui non sint filij Alberti. ¶Decimo
11 quarto ⁊ vltimo probatur per.l.qui filiabus.i prin.de leg.j.† vbi testa
tor legando filiabus nō videtur legare filiabus posthumis ⁊ nascitu-
ris post mortē testatoris sed de illis que prius nate erant ita in propo
sito dato qd appellatione filiorū veniēt nepotes non debēt compre-
hendi dicti nepotes qui nati sunt post mortem titij testatoris. ¶Sed
premissis nō obstantibus contrariā sniam in proposito casu puto de
12 iure veriorem† q̄ in fauorabilibus appellatione filiorum comprehen-
duntur nepotes.l.filij.⁊.l.iusta.de verbo.signifi. Nam in fauorabilib⁹
verba accipiuntur secundum largam interpretationem.l.si ita scriptū
sit filiabus.cum ibi not.per gloss.⁊ docto.ff.de lega.ij. cum dilecti.de
dona.l.fin.de consti.prin.l.cum quidam.de libe.⁊ posthu.l.in testamē
to.de regu.iur. ¶Confirmatur per.l.lucius.de heredi.insti. vbi si te-
stator fratrem instituit ⁊ disposuit quod si frater filios nō haberet sub-
stituebat tales extraneos sufficit quod frater habuit liberos ⁊ sic nepo
tes vel pronepotes quamuis careret filijs vt ibi: iuncta.l.liberorum.
ff.de verbo.significa.si ergo ibi quando a testatore fit mentio de filijs
per modum conditionis que debet in forma specifica adimpleri.l.me
uius.⁊.l.qui heredi.in principio.de condi.⁊ demon. quanto magis si
per modum dispositionis nominaret filios ⁊ attendendū est quod tex.
in.d.l.lucius.non loquitur quando a testatore ascendēte facta est men
tio de filijs imo loquitur quando a transuersali prout etiā in casu no-
stro quia dictus titius testator erat de transuersalibus dicti Alberti
⁊ eius filiorum.erat enim dictus Albertus auunculus testatoris ⁊ sic
de transuersalibus.l.iuris contractus.§.sunt ex lateribus.⁊.§.iij.

gradu. ⁊ illi q̃ ſunt heredes dicti Dominici vt verbo fertur ſunt extra-
nei primo teſtatori quia nõ deſcendunt ex aliqua pſona que fuerit de
agnatione vel cognatione ipſius titij ⁊ ſic dicuntur extranei. in auten.
de here. ⁊ fal. §. inordinatũ. ⁊ ibi no. ⁊. l. cũ antiquiorib⁹. C. de iure deli-
be. ¶ Ad idem tex. in. d. l. gallus. §. inſtituens. ſm intellectum gloſ. ij.
quam ibi approbat Bart. ꝑ quẽ tex. probatur quod ſicut teſtator dicẽ
13 do †inſtituo nepotem qui mihi poſt mortẽ ſuus naſcetur dicitur face-
re inſtitutionem generalem quo ad omnes deſcedentes vt ſic compre-
hendantur pronepotes ⁊ ceteri deſcendentes ⁊ hoc ſequuntur etiam
ibi alij doctores qñ de nepote non ſit mentio in materia exorbitanti.
¶ Pro hoc eti ã facit quia hoc nomen filius eſt nomen nature non iu
ris: vt. l. tutelas. ff. de capi. dimi. ſed inſpecto iure nature vr̃ appella-
tione filij comprehendi nepotẽ: vt. d. l. liberorum. ibi dum dicit natura
14 nos quoq; docet. ¶ Ad idem †quia videm⁹ qð beneficium in quo fit
mentio de filijs trãſit ad nepotes. l. diuo marco. de queſtio. ⁊. l. milites
cum ibi not. per Cy. eo. titu. l. emancipatum. ff. de ſena. l. decurionum.
C. de penis. ⁊ no. Bar. in. d. l. liberorũ. in ver. his premiſſis redeamus
⁊c. ⁊ cõſtat ꝙ illa diſpoſitio teſtatoris accedit beneficio. l. legatum. de
leg. ij. l. j. de impo. lucr. deſcrip. l. inter ſtipulantẽ. §. ſi rem. de ver. obl.
Ad idem quod no. Jo. an. in. c. ad extirpãdam. de fil. pſby. vbi ſentit ꝙ
in fauorabilibus appellatione filiorum cõprehẽdantur nepotes: licet
ſecus ſit in odioſis vel penalibus ſm eum ⁊ non eſt dubium ꝙ nos ſu
mus in materia fauorabili in qua fieri dʒ larga interpretatio. d. l. in
teſtamentis. ⁊. d. c. cum dilecti. Et ꝙ in fauorabilibus comprehenda-
tur nepos tenet etiã Sali. in. l. j. in. xxi. q. C. de iure emphy. ⁊ Bald. in
l. cũ vir. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Jdem etiã videtur velle dñs Abb. ſicu. in
c. ij. de ver. ſigni. vbi inquit ꝙ appellatione filiorũ in lata ſignificatio-
ne veniunt nepotes ꝑ. d. l. liberorũ. pro hoc etiã adducit: quia in ſacra
ſcriptura Chriſtus appellatur fili⁹ Dauid. ⁊ tñ nõ fuit filius nec ne-
pos ſed vlterior. ⁊ pro hoc etiam facit quia diſpoſitio legis emanans
in fauorem filiorum comprehendit nepotes. l. ij. §. ſi mater. verſi. filijs
autẽ. ff. ad tertul. l. filiũ habeo. ff. ad maced. ⁊ in aut. vt exac. inſti. dot.
§. ij. ergo idẽ in diſpoſitione teſtatoris q̃ diſpoſitioni. l. equiparatur. in
aut. de nup. §. diſponat ¶ Jſtam opiñ. etiam firmat in terminis no-
ſtris. ſ. in diſpoſitione teſtatoris Bar. expſſe in. d. l. liberorũ. circa quar
tam col. ⁊ idẽ tenuit Ange. in ꝑ alle. l. lucius. de here. inſti ⁊ idẽ videtur
ibidẽ tenere Joã. de imo. in notabilibus. ⁊ iſtã partem ſequitur etiam
Anto. de bu. in. c. in quibuſdã. de peni. vbi per omnia approbat dicta
per Bar. i. d. l. liberoꝝ. ⁊ ita etiã facit Pet. de ancha. in cle. j. de baptiſ.
⁊ do. Cardi. florentinus in. c. ij. de verb. ſigni. Jdem videtur de mente
Ang. in. l. ſed ⁊ ſi hac. §. qui manumittiṫ. alias eſt in. §. liberos. ff. de in
ius vo. vbi vult ꝙ qñ teſtator ſubſtituit heredi ſi deceſſerit ſine filijs
maſculis ꝙ propter illud verbum maſculis non comprehendatur ne-
pos ex filia: iuxta no. per Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. verſic.
cxlvj. ⁊ ſic ſentit ꝙ vbi eſſet nepos ex filio vel vbi non eſſet adiectum il
lud verbum maſculis comprehenderetur nepos appellatione filiorũ
iſtud etiam videtur eſſe de mẽte Bal. in. l. gallus. §. inſtituens. alle. dũ
rñdendo ad. l. lucius. de her. inſti. dicit ꝙ ideo ibi appellatiõe filiorũ
continentur nepotes: qr alias ſeq̃ret icõueniẽs ꝙ prorſus extranei ꝑ-
ferrẽtur cõiũctis. i. trãſuerſalib⁹ de q̃bus loquiṫ illa lex: ſed ita eſt ꝙ
hec eadẽ ratio militat i caſu noſtro qr ſi dicerem⁹ ſub illa appellatio-
ne filiorum non cõprehẽdi nepotes ſequereṫ ꝙ illi nepotes q erant de
tranſuerſalibus teſtatoris non preferrenṫ heredibus dicti Dñici qui
erant extranei quo ad dictũ titiũ teſtatorẽ. iſtã opi. etiam ꝑciſe ſequitur
15 Jo. de imo. in. d. §. inſtituens. vbi dixit †ꝙ ſi teſtator inſtituit fratrem
ſuum ⁊ ſi decederet ſine filijs ſubſtituit filios ſempronij an ſi poſtea cõ
tingat fratrẽ decedere ſine filijs ⁊ extent nepotes ſempronij filijs ꝑ-
mortuis ꝙ tales nepotes admittentur ad ſubſtitutionem: qr filij dicti
ſempronij non fuerũt vocati de preſenti a teſtatore. ſed in certũ ſu turũ
euentum in quem veriſimiliter erat dubium an tunc extarent filij pri-
mi gradus: an vero nepotes vel inferiores: ⁊ ideo tunc veriſimile eſt
qð late intellexerit verbum filijs ⁊ ꝙ verſimiliter par affectio debeat
preſumi fuiſſe teſtatoris erga dictos nepotes ſi illi extabũt filijs pre-
mortuis. ⁊ ita ſm eũ eſt dicendũ per. d. l. lucius. ſecus ſm eum quãdo
teſtator de pñti ⁊ nõ in futurũ euentum inſtituerit filium vel legaret
filio: qr tunc ſi haberet filiũ ⁊ nepotẽ non videtur voluiſſe comprehen
dere nepotẽ ſub inſtitutione filij ita dicit probari ex no. per glo. in. d.
l. gallus. §. quidã recte. que alias ſupuacuo induxiſſet modũ qð inſti-
tuatur filius ⁊ nepos ſi inſtitutio filij comprehendiſſet nepotẽ. ꝑ hoc
vltimo facit: qr vt illi qui ſunt de cognatione teſtatoris ex ſubſtitutio
ne preferãtur illis qui ſunt heredes extranei verba teſtamenti debẽt
interpretari: vt in pulchra. q. voluit Bar. Bald. Rapha. ⁊ Pau. de
ca. in. d. l. gallus. §. ⁊ ſi parente. ⁊ Bal. i ti. de natu. ſuc. feu. vbi volũt ꝙ
verbũ heredibus quod de ſui ꝓpria ſignificatione intelligiṫ de quo-
cũq; herede. l. ſciendũ. de verb. ſig. l. in annalibus. C. de leg. tamen ne ſe
quatur inconueniens contra preſumptam mentẽ teſtatoris qð extra-
nei preferantur illis qui ſunt de cognatione teſtatoris accipietur ver-
bum heredibus. i. deſcendẽtibus quanto magis tolerari dʒ eadem ra-
tione ꝙ verbum filios accipiatur in larga ſignificatione ſm quam cõ
prehendit nepotes ne extranei qui non ſunt de agnatione ſeu cogna-
tione teſtatoris pferantur illis qui ſunt de cognatione. Et licet ex pre-
dictis ſatis euidens appareat reſpõſio fere ad omnia allegata in cõ-
trariũ: tamẽ ſpecialius reſpondendo dico quod non obſtat in primis
16 tex. in. d. l. quod ſi nepotes. cũ ſimi. †quia aliud eſt in datione tutoris
facta in teſtamento filijs ꝙ lʒ ex parte filiorũ cõtineat talis diſpoſitio
fauorem tñ ex parte tutoris cõtinet onus quia datur inuitus. l. j. ff. de
munc. ⁊ bo. ⁊. l. quinquaginta. ⁊ per totũ titu. C. de excuſ. tu. ⁊ ita rñdet
oẽs ⁊ ſentit glo. in. d. l. iuſta. facit quia vbicunq; vna diſpoſitio conti-
net fauorẽ ⁊ odiũ fauor ampliaṫ ⁊ odiũ reſtringitur gloſ. ⁊ ibi Bal. in
l. ij. C. de in ius vo. ⁊ in. l. ſed ⁊ ſi hac. §. ſi. in verbo ſemp. ff. eo. tit. ¶ Se
cundo non obſtat. d. l. gallus. ⁊. d. l. poſthumorũ. qr rñdeo primo ꝓut
rñdet Bar. in. d. l. liberorũ. ⁊ in. d. §. inſtituens. ꝙ illa. l. loquitur quã-
do quis inſtituit filiũ certũ ⁊ nominatum. vel ⁊ ſcdo reſpõdeo ꝙ ibi lo
quitur qñ filius fuerat inſtitutus de preſenti ſed qñ teſtator in aliquẽ
dubiũ ⁊ futurũ euentũ voluit prouidere filijs tunc vocantur etiam ne-
potes. d. l. luci⁹. ⁊ no Jo. de imo. in. d. §. inſtitueñ. ⁊ retuli. ſ. ¶ Tertio
reſpondeo ꝙ ante tps quo emanauit ꝓuiſio galli de qua fit mentio in
d. l. gallus, ille nepos naſciturus poſt mortẽ teſtatoris non poterat he
res inſtitui tanq̃ poſthumus alienus qui non erat obtenturus primũ
locũ ſi tẽpore teſtamẽti natus fuiſſet. inſti. de bo. poſ. §. i. ⁊. l. §. poſthu
mo. inſti. de leg. nõ mirũ ſi in prouiſione galli aglij dabat ſpãliter mo
dus inſtituendi nedũ filiũ ſed etiam illum nepotẽ quia ante illam ꝓui
ſionem galli aquilij talis inſtitutio nepoti naſcituri erat contra ius cõ
mune. Et ꝑ hoc etiã apparet reſponſum ad tertium argumentũ factũ
ad. l. gallus. §. idẽ credendum. ⁊. §. inſtituens. quia reſpõdeo ad. §. idẽ
credendum. ⁊ etiam ad. §. inſtituens. quod ideo ꝓuiſione galli aquilij
fuit neceſſaria ſuppletio de pronepote: quia galli ꝓuiſio prouidens
de nepote naſcituro inſtituendo contra ius cõe vt dixi merito non ext-
debatur. l. ſi vero. §. de viro. ſo. ma. ea q̃ de reg. iur. in. vi. ¶ Preter-
17 ea pot dici ꝙ imo. §. inſtituens fit tex. ſm lecturã. ⁊ ij. gl. ibi †quod inſti-
tutio facta de nepote cõprehẽdat ꝓnepote. ⁊ ita cõiter tenetur ibi per
doc. in diſpoſitione teſtatoris facta de iure ecõi. ¶ Quarto non obſtat
text. in. d. l. ſed ⁊ milites. §. j. ff. de excuſa. tuto. quia ibi loquitur ratio-
ne tutele que erat oneroſa tutori: vt dixi. ſ. ⁊ ſimiliter non obſtat. l. pa-
ter. ff. de adul. quia loquitur in odioſis in quibus fit ſtricta interpreta-
tio. l. cũ quidam. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ in regula odia. de regu. iur. in. vj. ⁊
ita no. Bart. in. d. l. liberorum. in fin. ¶ Quinto non obſtat diſtinctio
Frãciſci accurſij quem refert Cy. ⁊ Bal. in. d. §. inſtituens. quia pot re-
ſponderi ꝙ illa ſua diſtinctio nõ probatur lege. ¶ Scdo poteſt reſpõ
deri ꝙ nos nõ ſum⁹ in extraneo teſtatore q̃ ad dictos nepotes Alber-
ti qui erant de cognatione teſtatoris. ⁊ ſic non dicuntur extranei: vt ſu-
perius probaui. ⁊ ſic eſt idem in teſtatore qui ſit quomodocunq; de co-
gnatione vel qui ſit de aſcendentibus: vt probatur. in dicta. l. lucius.
¶ Sexto non obſtat dicta diſtinctio Andr. de piſ. quia dico ꝙ illa di-
ſtinctio facit ꝓ dictis nepotibus: quia niſi comprehẽderentur ipſi ap
pellatione filiorũ ſequereṫ abſurdũ ꝙ extranei quo ad ipſum teſtato-
rẽ preferrentur nepotibus qui eſſent de cognatiõe teſtatoris qð nõ eſt
dicendũ. argu. l. cũ acutiſſimi. C. de fideicõ. ⁊ in. l. ſi. C. quorũ bonorũ. ⁊
eius qð notatur ꝑ gloſ. in. l. j. in verbo ꝑ patrono. ff. in ius vo. vt cant.
¶ Septimo non obſtat diſtinctio Cy. in. d. §. inſtitueñ. quia rñdeo ꝙ
ipſe loquitur in terminis illius. §. ⁊ in caſu quo inſtitutio filioꝝ cõfere-
batur i tps preſens: ſed qñ filijs aliquis eſſet collata per
teſtatorẽ in futurũ euentũ tũc comprehendit etiã nepotes. d. l. lucius.
¶ Preterea Cy. ſe fundat ꝑ. d. §. inſtituens. q nõ probat ſuã opinio
nẽ vt dixi. ſ. rñdẽdo ad illũ tex. ⁊ maxime cũ ille tex. habeat varios in-
tellectus ꝑ not. ꝑ Bart. in. l. in ambigua. ff. de rebus. dub. ¶ Non ob-
ſtat alia ratio Cy. ſ. ꝙ verba debent accipi ꝑ prius ⁊ non ꝑ poſterius:
qr rñdeo quod ſi extarent filij tempore eueniẽtis caſus ſubſtitutiõis
ipſi eſſent admittendi ⁊ non nepotes tanq̃ de ipſis videat primo ſen
ſiſſe teſtatorẽ: ſed ipſis non obſtantibus venire debent nepotes. argu.
l. ſi. C. de ver. ſigni. ⁊. l. gallus. §. quidã recte. cũ ibi no. ꝑ doct. ſuperius
alle. Et per omnia in ea dicentia ꝙ appellatiõe filiorũ cõprehẽdan
tur nepotes alias ſequereṫ ꝙ nunq̃ filiorũ appellatione nepotes con
prehenderenṫ qð eſt falſum: vt ꝑʒ ex predictis. ¶ Octauo non obſtat
id qð decidit Bal. in. d. §. inſtitueñ. qr dico ꝙ deciſio ſua euidenter eſt
in fauorẽ dictorũ nepotũ: ꝑʒ dum rñdet ad. d. l. lucius. ꝙ ibi cõprehẽ
dunṫ nepotes ne ſequaṫ abſurdum ne nepotes cõiũcti teſtatoris exclu
dantur ab extraneis. ⁊ iſte eſt proprie caſus noſter: vt. ſ. declarauim
obſtat etiam alia reſpõſio quã ipſe dat ad. d. l. lucius: dũ dicit ibi: ver-
bum filij fuit prolatũ in conditione ⁊c. quia iſta non eſt bona rñſio qñ
conditiones debẽt in forma ſpecifica adimpleri. l. meuius. ⁊. l. qui he-
redi. de condi. ⁊ demon. ergo ſi qñ proferṫ in conditione cõprehendũ-
tur nepotes quãto magis qñ in diſpoſitione cum tũc magis tractetur
de fauore ⁊ prouiſione filiorũ. l. ſi qs ſub cõditione. ff. ſi quis omiſſa
cauſa teſta. l. ex facto etiam agitatũ. de here. inſtit. nec etiã videṫ Bal.
bene rñdere ad reſponſionem datam per Barto. ad. l. gallus. dũ dicit
Bal. qð in nepote vel pronepote naſcituris non poteſt exprimi nomẽ
proprium qr dico qð Bart. dicit ꝙ dicta. l. gallus. loquitur ei quis in-
ſtituit filium certum ⁊ nominatũ nõ autem dicit Bart. de nepote vel
pronepote. Jſte tex. in. d. l. gallus. §. idẽ credẽdum. loquitur qñ nepos
natus fuit

natus fuit inſtitutus. nec ob. reſponſioni date per Barto. ad. l. gallus.
id qð habetur in. d. §. inſtituens. qr iam extitit. ſ. reſponſum. ¶ Nono
nõ obſtat doctrina Bald. in. l. in ſuis. de lib. ⁊ poſthu. qr doctrina ſua
ſuppleṫ ꝑ eũdẽ in. d. §. inſtituẽs. ⁊ per alios in locis. ſ. allegatis. ſ. ꝙ ẽt
appellatione filiorũ in teſtõ cõprehẽdunṫ nepotes qñ ſequereṫ abſur-
dũ ꝙ extranei pferrenṫ cõiunctis vel qñ i futurũ euentũ vocaṫ nepos.
¶ Decimo non obſtat id qð no. glo. in autẽ. de reſtit. fidei. §. nos igiṫ.
cũ cõcor. qr rñdeo ꝓut dicit Bal. ⁊ Jo. de imo. in. l. titius. in princi. de
lib. ⁊ poſthu. ⁊ Jo. de imo. in. l. filiuſfa. §. diui. de le. j. ibi dum loquiṫ in
actu odioſo. ſ. in prohibitione nõ alienãdo facta filijs q̃ ſm eũ nõ vr̃ fa
uorabilis ſʒ odioſa. ar. l. dubiũ. C. de ꝯhen. emp. ⁊ in. l. in re mãdata. C.
mãdati. ¶ Undecimo non obſtat ꝙ ex propria ſignificatione appel-
latiõe filiorũ nõ cõprehẽdanṫ nepotes qr rñdeo ꝙ poſito qð iſtud eẽt
verũ tñ in vltimis volũtatib⁹ qñ agiṫ de fauore. i. de ꝓuidendo alteri
verba accipiunṫ in larga ſignificatiõe etiã vltra primũ ſignificatũ ꝑʒ
in. l. ſi ita ſcriptũ ſit filiab⁹. de leg. j. ⁊. l. ſi qs ita. ff. de teſta. tute. vbi ma
ſculinũ cõcipit femininũ tñ illud nõ eſt ex ꝓpria ſignificatione. l. pro-
nuntiatio. de verb. ſig. l. qſqs. ⁊ ibi doc. C. ad. l. iul. ma. ⁊ no. Bart. in. l.
j. de ver. ſig. ff. cũ ſuis cõcordã. ¶ Duodecimo non obſtat quod ex cõi
18 vſu loquẽdi appellatiõe filiorũ non cõprehẽdanṫ nepotes: †qr reſpõ
deo pmo qð hoc oporteret ꝓbari. qr eſt facti qm lʒ text. inſti. qui teſtõ
tut. da. poſ. ⁊ in. d. l. qð ſi nepotes. dicat qð alr̃ appellanṫ filij et aliter
nepotes appellanṫ tñ per hoc nõ intendit iuriſconſultus facere fidem
quod vniuerſaliter vſus cõis loquẽdi ita ſe habeat quia ſi ita eſſet non
poſſent ſtare iure ⁊ deciſiones doctorũ que ⁊ in beneficijs ⁊ teſtamẽtis
⁊ alijs fauorabilibus diſpoſitionibus volunt qð appellatione filiorũ
cõprehendanṫ nepotes cũ in vnaquaq; diſpoſitione ſemper attendaṫ
cõis vſus loquẽdi vt not. in. d. l. liberorũ. §. qð tñ caſſius. ⁊ in. c. ex lite-
ris. cũ ſimi. de ſpõ. vnde videmus qð Bar. in. d. l. liberorũ. de ver. ſig.
in tertia oppo. fecit mentionẽ de iſto cõi vſu loquendi ⁊ ſic ſuperuacuo
diſputaſſet ibi an appellatione filiorũ cõprehendantur nepotes in di
ſpoſitione teſtatoris ⁊ in alijs diſpoſitionibus. quinimo Barto. in. d.
l. liberorũ. in tertia opp. reprehendit glo. in. d. §. ſi. inſti. qui teſtõ tuto.
da. poſ. q̃ voluit qð licet filij appellatione cõtineanṫ de iure nepotes
tamen aliud eſt ſm cõmunem vſum loquẽdi. eſt ergo opportunum qð
talis cõis vſus loquendi probeṫ ⁊ qð ita videṫ talis cõis vſus loquen
di tpe dicti conditi teſtamenti ſcdm formam ⁊ modum traditum per
Barto. in. l. labeo. ff. de ſupel. leg. ⁊ in repeti. l. j. circa penul. vel vltimã
colũ. C. de dignita. li. xij. nam varius poteſt eſſe cõis vſus loquendi di
cit enim Bal. in. l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. circa quartã vel quin
tam columnã: eſt qð aui nepotes appellant filios. pot reſponderi etiã
per ea que no. Bar. in. l. ſi quid earũ. in princ. de leg. iij. in. l. liberorum
in vltima col. de verb. ſignifi. etiã in. l. ſi quis filiabus. de teſta. tute. dũ
19 dixit †ꝙ ſi teſtamento idiote redacto in ſcriptis per notarium reperiã
tur aliqua verba latine ſcripta debẽt interpretari ſm iuris diſpoſitio-
nẽ ſeu iterpretationẽ ⁊ nõ ſm vulgarẽ itellectũ idiotaꝝ. argumẽto eoꝝ
que no. in. l. j. C. de vſu. ⁊ in. l. ſciendũ. de ver. obli. ⁊ ita etiã in effectu vo
luit Bal. in. l. lege. C. de leg. here. dum dicit ꝙ ſermones legales de-
bent interpretari ſm iuris interpretationem ⁊ non ſm vulgarẽ intel-
lectũ idiotarũ. ⁊ idẽ Bal. in. c. j. in prin. de ſucceſ. feu. ⁊ Joã. de imol. in
c. cum tibi. in ſi. de teſta. ideo ſm eũ ibi oporteret capitulare ⁊ probare
de communi vſu loquendi literatorum. ⁊ per notarios: vñ Jo. de imol.
in. d. §. inſtituens. facit mentionẽ de dicto cõmuni vſu loquendi. ⁊ tñ in
queſtione quã ibi format que videtur in terminis eſſe queſtio noſtra
ipſe cõcludit qð cõprehendantur nepotes. ¶ Decimotertio non ob-
ſtat quia ſicut teſtator pretulit Dominicũ Alberto ⁊ eius filijs ita vi
detur voluiſſe ceteros heredes dominici preferre ceteris heredib⁹ di-
cti Alberti qui non ſint eius filij quia reſpondeo fatendo argumentũ.
ſed dicti nepotes in hoc caſu comprehenduntur appellatiõe filiorum
Alberti vt ſupra probaui. ¶ Ultimo non obſtat qð dicebatur per. l.
quis filiabus. in principio. ff. de lega. j. qr reſpondeo qð illud eſſet ve-
rum vbi diſpoſitio teſtatoris eſſet facta de preſenti ſed vbi eſt collatuʒ
in aliquem futurum euentum. ſ. in tempus mortis dominici tunc dico
qð cõprehenduntur poſthumi etiam: ſeu nati poſt tempus teſtamẽti
⁊ ſeu poſt mortẽ teſtatoris probatur per. l. iubemus. in ver. poſthumo
C. ad trebe. ⁊ probatur etiam in. l. ſi quis opas. de ope. lib. cum ibi no.
per Bart. nã ibi illa ꝓuiſio patris facta pro ſe ⁊ liberis intelligiṫ col-
lata poſt tẽpus mortis ordine ſucceſſiuo vt ibi ꝑ Bar. vnde compre-
hendunṫ etiã nati poſt mortẽ patris. ⁊ ita etiã reperio tunc Bald. in
ſuo conſilio incipien. in noĩe dñi caſus talis eſt quidam titius deceſſit
⁊c. pro hoc facit quia ſi admitterentur iſti nepotes: admitterenṫ ad he
reditatem iſtã extranei heredes ipſi teſtatori: ſed ſm Barto. ⁊ oẽs in
d. l. qui filiabus. preſumitur potius teſtatorẽ cogitaſſe de poſthuma
qð admittaṫ appellatione filiarũ q̃ʒ qð voluerit extraneum admitti ⁊
preferri poſthumis. argumẽ. l. iij. C. de inoff. teſt. ⁊. l. ſi. cõ. vtriuſq; iud.
¶ Ex quibus concludo dictos nepotes eſſe comprehenſos in ſubſti-
tutione predicta. Ad quorum confirmationem etiam facit quia proui
ſio teſtatoris facta in vnum caſum extenditur ad alium in quem veriſi
militer prouidiſſet ſi de eo cogitaſſet. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo ego
Alexander.

¶ Summarium ſuper conſilio. xxxviij.

1 Decedens cuʒ nepote ex filia non diciṫ deceſſiſſe ſine liberis. 4. 5.
2 Deſcendentes ex femina non debent eſſe melioris conditionis q̃ʒ futu
ra fuiſſet mater eorum.
3 Recipiens fundum in emphyteoſim pro ſe ⁊ filijs nepotibus non cõ
prehenditur nepos ex filia.
6 Teſtator ſimpliciter inſtituens filios comprehendit tam maſculos q̃ʒ
feminas.
7 Hereditas adita deſit eſſe hereditas defuncti.

¶ Conſilium. xxxviij.

¶ An ſi facta eſt ſubſtitutio filio ſi deceſſerit ſine filijs vel ſine liberis
deficiat conditio ſubſtitutionis ſi filius deceſſerit cuʒ ſola filia femina.

Redemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio. Perſpectis his que in themate narrantur et
viſo teſtamento quondã Jo. hugolini. Concluſiue loquens
puto de iure verum ꝙ attento ꝙ ex dicto Joanne natus eſt dictus
Antonius qui poſt mortem patris deceſſit relicta nepote ex filia non
dicatur eueniſſe caſum ſubſtitutionis facte in teſtamento dicto Anto-
nio ſeu ei qui ex filijs dicti teſtatoris vltimo deceſſerit ſine liberis. Qð
oſtenditur ſic. nam in teſtamento dicitur ꝙ ſi aliquis eius filius ma-
ſculus naſciturus deceſſerit in pupillari etate vel poſtea qñcũq; ſine
liberis ſubſtituit ei reliquum ſeu reliquos ex eis ſuperſtites maſculos
ſi vero oẽs ei⁹ filij maſculi deceſſerint in pupillari etate vel poſtea qñ-
cũq; ſine liberis ſubſtituit eis ſeu eorũ vltimo decedẽti dominã Fo-
1 lonxiam ⁊c. †nã ille qui deceſſit cũ nepte ex filia vt fecit Antoni⁹ nõ dr̃
deceſſiſſe ſine liberis. l. cognoſcere. §. liberorũ. de ver. ſig. ⁊. l. iubemus.
in prin. iuncto verſi. ſinaũt. C. ad trebel. l. j. C. de condi. inſer. Nã appel-
latiõe liberoꝝ cõtinenṫ tam filij ⁊ ſic liberi primi gradus q̃ʒ ẽt nepos.
l. liberorũ. de ver. ſig. l. liberos. ff. de ſena. l. ſed ⁊ ſi hac. §. liberos. de in
ius voc. ⁊ ſub his verbis vcʒ ſi talis heres me⁹ deceſſerit ſine filijs ſeu
ſine liberis ſubſtituo talẽ cõprehendunṫ tã maſculi q̃ʒ femine vt. l. qſ-
qs. de ver. ſig. l. ſi quis filiab⁹. de teſt. tute. ⁊. l. ſi ita ſcriptũ. in prin. de
leg. ij. ⁊. l. lucius. §. queſitũ. de le. iij. ⁊ terminus no. Joã. and. ⁊ alij. in. c.
2 raynaldus. extra de teſta. ⁊ probaṫ in. d. l. j. †vbi deſcedentes ex filia cõ
prehenduntur ⁊ de illis iudicari debet prout de feminis lʒ ſint maſcu-
li cum deſcẽdãt ex femina: qr non debent eſſe melioris cõditionis q̃ʒ fu
tura fuiſſet mater eorum. l. ſi viua mr̃e. C. de bo. mater. ⁊ in. §. neq; illo.
cũ ibi no. per Ange. in ſi. in aut. de triẽ. ⁊ ſemiſ. ⁊ no. Bar. in. d. l. libero
rum. in. viij. col. in ver. quero quid ſi filia dotata ⁊c. bonus tex. in. c. j. §.
hoc aũt notandũ. in ti. q feu. da. poſ. ⁊ no. Cyñ. i aut. poſt fratres. la. ij.
C. de le. here. ⁊ Spec. in ti. de loca. §. nũc aliqua. ver. cxlvj. ⁊ Bal. i auṫ.
3 ſi quas in ſi. ij. C. de ſacroſan. eccl. vbi dixit †ꝙ ſi qs recepit fundũ i em-
phyteoſim ꝓ ſe ac filijs ⁊ nepotibus maſculis nõ comprehẽdiṫ nepos
ex filia ſicut nec ipſa filia nõ cõprehendebaṫ ⁊ no. ẽt Bal. ⁊ Ang. in. l.
ſed ſi hac. §. liberos alias in. §. ꝑcedẽti. ff. de in ius voc. ⁊ etiam Bal. in
d. l. j. in prin. C. de cõdi. inſer. ⁊ Sali. i. l. ij. C. de ſuc. edic. ¶ Unde ſolũ
vr̃ in hac cõſultatiõe poſſe facere dubiũ id qð ꝓpoſuit Raph. ful. in. l.
j. C. de cõdi. inſer. vbi ꝑ illũ tex. ibi niſi alia defuncti volũtas euidenter
ꝓbeṫ ⁊c. dicit ſe de facto cõſuluiſſe in tali qõne pater duobus filijs in-
ſtitutis heredibus vniuerſalibus filiã in certa quantitate inſtituit do-
tis noĩe poſtea cauit ꝙ ſi quis dictoꝝ ſuoꝝ filioꝝ maſculorũ decederet
ſine filijs portionem ſuã fratri ſubſtituto ⁊ filijs eo premortuo reſtitue
ret quãuis illa verba ſine filijs cõprehẽdãt tã maſculos q̃ʒ feminas. d.
l. ſi ita ſcriptũ. in prin. Tamen hoc caſu nõ cõprehẽdet ſm eum femi-
nas qr ita vr̃ fuiſſe de mente teſtãtis qñ teſtator ꝑdilexit lineã maſcu
linã patet qr inſtituit filios maſculos heredes vniuerſales filiam ve-
ro feminam inſtituit in certa quãtitate ideo ſtabimus ſm eũ ꝓprie ſi-
gnificationi vt illud verbũ ſine filijs ſolũ cõprehendat maſculos ⁊ de
maſculis intelligaṫ non de feminis ⁊ qr alias ſequereṫ ꝙ teſtator vide
reṫ plus dilexiſſe neptẽ ex filio q̃ʒ filiã ipſius teſtatoris ꝙ nõ eſt dicen-
dum. ar. l. ſi viua. ⁊ volũtas teſtatoris q̃ deprehendiṫ ex talibus conie-
cturis dr̃ euidẽs. l. lʒ imperator. in princ. de le. i. l. ſi qs locuples. ff. de
manu. teſta. Ad ꝑdicta etiã bene facit qð no. Bar. i. l. gallus. §. etiã ſi
parente. de libe. ⁊ poſthu. in verſi. quero iuxta ꝑdicta teſtator inſtituit
filiũ ⁊c. ⁊ etiã ꝙ no. Bar. i. l. ſi. ff. ad treb. in qõne quã ipſe ibi refert ſibi
de facto contigiſſe: ita ergo prima facie videretur in. q. noſtra attento
ꝙ teſtator pretulit lineam maſculinam: quia maſculos vocauit ad vni
uerſalem inſtitutionem filias vero feminas vocauit ad quantitatẽ cer-
tam ⁊ alias ſequeretur ꝙ melioris conditionis eſſet neptis predicta
nata ex Antonio q̃ʒ eſſent filie proprie ipſius teſtatoris qð non eſt di-
4 cendũ vt ſupra probaui. ¶ Tamẽ †hoc nõ obſtãte videṫ verius eſſe ꝙ
de iure comprehẽdatur etiã dicta neptis i caſu noſtro adeo ꝙ ipſa fa-
ciat deficere conditionem dicte ſubſtitutionis vt in terminis conſulen
do cõcludit Pau. de ca. in cõſi. lxxvij. incip. Jn chriſti noĩe caſus iſte
frequenter contingit ⁊c. Nam ibi refert ipſe ꝙ dñ al's ipſe eſſet floren-
tie tpe quo ibi erat papa Martinus habuit conſulere ſuper tali ca-
ſu occurrente in ciuitate Caſtelli in magna hereditate. nam pater ha-
bens filium maſculũ ⁊ plures feminas reliquit filiab⁹ certam quanti-
tatem iure inſtitutionis ⁊ maſculũ inſtituit ſibi vniuerſalẽ heredẽ ⁊ ſi

maſculus decederet ſine filijs vel ſine liberis ſubſtituit piũ locum qui
maſculus adita hereditate deceſſit ex eo ſuperſtite dũtaxat vna filia fe
mina:vnde locus pius petebat hereditatẽ ex ſubſtitutiõe fideicommiſ
ſaria refert ꝙ tũc quidã cõſuluerũt ꝓ pio loco ſubſtituto.ſ.ꝙ illa ver
ba ſine filijs vel ſine liberis intelligerent de maſculis tñ ꝑ aliq̃ ex his
q.ſ.de.d.xi.Sed vt ipſe refert doctores Bononienſes ꝛ Peruſini cõ
ſuluerũt cõtrariũ.ſ.ꝙ illa verba ſine filijs vel ſine liberis intelligeren
tur etiã de feminis p.l.j.C.de cõdi.inſer.ꝛ per.l.cognoſcere.§.liberorũ
ff.de ver.ſig.ꝛ per.l.cum auus.ff.de cõdi.ꝛ demõ. ꝛ cõiũcta.l.cũ acu
tiſſimi.C.de fideicõ.vbi imperator interpretãdo ſubſtitutionẽ de qua
loquit tex.in.d.l.cum auus.que intelligebat facta ſi grauatus decede
ret ſine liberis declarat ꝙ intelligat etiã de feminis.et ita etiã dicit cõ
ſuluiſſe collegiũ Auinio.ꝛ dicit Paul.de ca.ꝙ ipſe propter rõnes fa
cientes pro iſta ſcda opi.pluries poſtea recuſauit velle conſulere ꝓ pri
ma opinione illorũ q tenebãt ꝙ intelligeretur tñ de maſculis.Et dũ
vltimo cõtigiſſet iſte caſus dicit i dicto cõſilio ſibi videri eſſe diſtinguẽ
dũ.ſ.ꝙ ſi ſubſtitut9 eſſet de deſcẽdẽtibus maſculis teſtõris:ꝛ tũc vera
ſit illa opinio ꝙ illa verba ſine filijs intelligant de maſculis tñ ꝓut
erat in caſu poſito per Fulgo.in.d.l.j.ꝛ ẽt i caſu in quo ꝯſuluit vltimo
Pau.de ca.ſ.in.d.cõſi.lxxvij.q̃ caſu ſubſtitut9 erat ali9 fili9 teſtatoris
nã in eo caſu neptis premortui filij nõ debuit excludere patruũ ſubſti
tutũ q: teſtõr cẽſetur habuiſſe reſpectũ ad agnationẽ ſuã maſculinã et
voluiſſe bona ſua remanere in familia ſuorũ deſcẽdẽtiũ maſculorũ: tũ
ex eo q: filias ſuas excluſit ab vniuerſali inſtitutiõe ꝛ ſubſtitutione: tũ
ẽt q: maſculos inuicẽ ſubſtituit ꝛ hoc dicit eſſe hodie multum in vſu in
Italia vbi ſtatuta diſponũt ꝙ maſculi ꝛ agnati feminas excludant:
vñ teſtõres cẽſentur ad hunc cõem vſum habuiſſe reſpectũ qñ ſubiecta
materia põt hũc itellectũ pati.ar.l.j.§.ſȝ ſi ſeru9.ff.de vẽ.iſpi.ꝛ qđ no.
Cy.in.l.j.C.de adul.ꝛ Bar.in.d.l.liberorũ.ꝛ meli9 facit lȝ ipſe non al
leget id qđ no.Bar.in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad trebel.ꝛ i.l.vt iu
riſiurandi.§.ſi liber.de op.liber.ꝛ Pe.de anch.i ꝯſi.cxiiij.ici.In chri
ſti noie viſis ꝛ rimatis actis ꝛ rñdet ad.d.l.cũ auus.iuncta.d.l.cũ acu
tiſſimi.ꝙ ibi non dicit ꝙ filias excluſerit a ſucceſſione vniuerſali ſicut
erat i qõne ſua vel qđ ibi loquit ſm ius cõe ſm qđ ita ſuccedũt femine
ſicut maſculi.l.ſi.C.de lib.prete.Sed ſȝ ſtatuta neptis excluderet a pa
truo vñ teſtator vr ẽt habuiſſe iſtũ reſpectũ vt dixi:ꝛ no.Bart.i locis
ſ.prime allegatis vbi autem ſubſtitut9 eſſet extrane9 ꝓut erat in illa
prima qđ.in qua pius loc9 erat ſubſtitut9 tũc dicit veriorẽ eſſe opi.ꝙ
illa verba ſine filijs intelligãtur ẽt de feminis vñ in ꝓpoſito.cũ ad iſtã
ſubſtitutionẽ qñ non ſupereſtat alius filius maſculus teſtatoris vocaue
rit teſtator matrẽ ipſius teſtatoris que nõ eſt de agnatiõe teſtatoris.l.
hac parte.ꝛ.l.ſi ſpurius.ff.vnde cognati.l.inter agnatos.ff.vnde legi.ꝛ
poſt mortem illi9 matris ſue ſubſtituit in certa re nõnullos q non erãt
de deſcendẽtibus maſculis.i.non deſcẽdebãt ex filijs maſculis ipſius
teſtatoris an aũt eſſent de agnatis maſculis teſtõris hoc cõprehẽdere
5 non poſſum,neq; ex verbis teſtamẽti neq; ex verbis thematis.C† Vñ
dico ſic aut illi ſubſtituti nõ ſunt de agnatis maſculis teſtatoris ꝛ ap
paret ꝙ nulla ſubeſt rõ vrgẽs ꝓpter quã nõ debẽt intelligi dicta ver
ba de filijs maſculis ꝛ ẽt feminis ꝓut de iure cõi intelligit per.d.l.co
gnoſcere cũ alijs.ſ.alleg.C Aut erãt de agnatis maſculis teſtõris:et
tũc aut erant tales q ex forma ſtatutorũ loci nõ excluderẽt abinteſtato
filiã dicti Antonij:ꝛ tũc idẽ p ea q̃ no.Bar.in.d.l.heredes mei.§.cum
ita.ad trebel.ꝛ in.d.§.vt liberi.dũ facit mẽtionem ibi de dicto ſtatuto
C Aut erãt tales agnati maſculi q ex forma ſtatuti excluſiſſent dictã
filiã Antonij:ꝛ tunc adhuc puto ꝙ cũ tales agnati maſculi nõ videan
tur ſubſtituti i vniuerſo.Sed in re certa nõ videat ſubſtituta pia cã dȝ
potius ad iterptãdã mẽtẽ defuncti cõſiderari pia cã q̃ illa pticularis
ſubſtõ agnatorũ maſculorũ p ea q̃ no.Bar.i.l.cũ res.§.ſi.ff.de leg.j.ſ.
ſi plus erat illud ꝙ veniebat applicãdũ pie cauſe q̃ illud qđ veniebat
applicãdũ agnatis maſculis.facit.l.q̃rit.de ſta.ho.ꝛ.l. legatis ſeruis
§.ſi vn9.de le.iij.ꝛ vr voluiſſe teſtator magis fauere dicte nepti q̃ pie
cauſe vt no.expſſe Bal.poſt Richar.malũ.in.d.l.cũ acutiſſimi.in pri
ma col.in verſi.q̃ro qđ ſi teſtator poſt mortẽ ꝛc.bñ facit qđ hr in.xvij.
6 q.iiij.c.ſi.ꝛ qđ no.in.l.ſi qs ad declinãdã.i prin.de epiſ.ꝛ cle.C† Pre
terea indiſtĩcte vr ꝙ in caſu de quo q̃rit verior ſit illa opinio ꝙ ſub il
lis verbis ſine filijs vel ſine liberis cõprehendant tã maſculi q̃ femi
ne q: in caſu noſtro qñ teſtator voluit differentiam facere inter ſexum
maſculinũ ꝛ femininum hoc expreſſe dixit vt ptȝ i prima iſtitutiõe. nã
ſi inſtituiſſet ſimplr filios cõprehẽdebant tam maſculi q̃ femine.d.l.ſi
qs ita.in prin.ff.de teſta.tut.ꝛ.l.ſi ita ſcriptũ.in prin.de leg.ij.Tamẽ
q: voluit vno mõ diſponere ſi naſcerentur maſculi ꝛ alio mõ diſponere
ſi naſcerent femine ſicut etiã abinteſtato diuerſimode ſm formã ſtatu
torum Italie ſuccedũt maſculi ꝛ femine qñ pariter extãt expreſſit teſta
tor verbũ maſcul9.ita ergo in ſequẽti parte teſtamẽti ſi aliud voluiſſet
ſeruari qñ deceſſiſſet Antonius cum femina ꝛ cum maſculina dixiſſet
ſi deceſſerit ſine liberis maſculis:vt in.c.inter corporalia.de trãſla.ꝑ
la.ibi vñ ſi de tranſlatione idẽ fieri voluiſſet ꝙ de ceſſiõe dixerat ꝛ de
trãſlatiõe poterat expſſiſſe.vñ apparet ꝙ hoc caſu quo ad dictã ſubſti
tutionẽ voluit ſe cõformare cũ intellectu iuris cõis.ꝛ nature q̃ pariter
vocat liberos vtriuſq; ſexus.d.l.maximũ vitiũ.ꝛ ita p hãc rõnẽ i effe
ctu cõcludit ꝑ Pe.de anc.in cõſi.cix.alias.cxx.qđ incipit.In chriſti no
mine ꝑ clariori deciſiõe dubij de quo.ſ.ꝛc.Et per pdicta pȝ nõ obſtat
allegata in ꝯtrariũ.ſtã ea q̃ no.Raph.Ful.in.d.l.j.pcedit ꝛ loquuntur
quãdo alius qui volebat venire ad ſubſtitutionẽ erat de deſcẽdẽtibus
maſculis teſtatoris ꝛ de eius agnatiõe quibus deſcẽdẽtibus maſculis
apparuerat ex inſtitutione teſtatorẽ magis fauere q̃ feminis:ſed ſub
ſtituti hic non ſunt hmõi.nõ obſtat etiã rõ illa.ſ.ꝙ iſta verba ſine li
beris intelligerent de feminis videret teſtator ptuliſſe nepte filiab
ꝓprijs ipſius teſtatoris q: ad hoc rñdeo primo ꝙ illa verba cõditio
nalr appoſita in teſtõ vȝ ſi deceſſerint ſine liberis nõ itelligunt illi li
beri poſiti in cõditione eſſe vocati a teſtatore ſȝ remanẽt ſolũ in diſpõ
ne iuris cõis vt poſſint ſuccedere pri ſuo ab iteſtato ſicut ſi illa vba nõ
cẽnt expſſa q̃ ſub intelligebant a iure.d.l.cũ acutiſſimi ita cõcludit gl.
ſingularis cõiter approbata in.l.lucius.la vltima.ff.de here.inſti.quã
ibi ſequit Jac.de are.Cy.Ray.bar.Frã.tig.Nic.de neap.Bal.Ang.
Raph.cu.ꝛ Jo.de imo.ꝛ idẽ ſentit glo.in.l.ex facto.§.ex facto.in ver
bo deceſſiſſet.ff.ad treb.ibi dũ gl.dicit nec ipſi hñt ꝛc.ꝛ Jo.an.in addi.
Spe.in ti.de teſt.§.j.ꝟ.huic qõni.C Accedit hĩ ẽ bis.q.pe.de cerno
tis ꝛc.ꝛ Bar.in.d.l.centurio.in ꝟ.q̃ro vlterius quid ſi teſtator dixerit ſi
filius meus ꝛ filij ꝛc.vbi et refert ita tenuiſſe Ricar.malũ.ꝛ idẽ tȝ bar.
in.l.ſi cũ dote.in pn.ſol.ma.ꝛ in.l.ſi ſic de leg.iij.ꝛ Old.ita cõſuluit i cõ
ſi.cxlj.inci.thema tale eſt do.Canonicus ꝛc.ad finẽ cõſilij ꝛ Bal.in.l.
ꝙ ſcitis.in pe.col.C.de bo.q̃lib.ꝛ in.l.j.C.de ſum.tri.in.xv.col.in ver.
venio ad ſcdm.ſ.ad ſucceſſionẽ inteſtati.ꝛ in.l.ſi emãcipati.in.viij.op.
C.de col.ꝛ in.d.l.cũ acutiſſimi.in vlt.col.ꝛ Joan.de imol.Rapha.cu.ꝛ
Pau.de ca.in.l.filiuſfamilias.§.cũ qs de leg.j.ꝛ Pet.de anch.in.c.ſi
pr.in.vij.no.de teſt.in.vj.ꝛ Pe.de anch.in.c.lȝ.de voto.ꝛ in repe.c.in
pñtia.de pba.in ver.x.q̃ro.ꝛ ibi refert ꝙ ita conſuluit Ray.ꝛ Pet.de
ancha.in cõſi.cix.inci.In chriſti.noie pro clariori ꝛc.ꝛ in cõſi.cccv.qđ
incipit in chriſti noie q.ſ.cõſultũ ꝛ in cõſi.cxxvj.inci.ponderanda ꝛc.
ꝛ Jo.de imo.ꝛ Paul.de ca.ꝛ Ludo.ro.in.d.l.ex facto.§.ex facto.et ibi
refert Roma.ꝙ ita cõſulit Pet.de anch.Bar.de ſali.ꝛ domi.Pet.
de nouaria.ꝛ do.Fra.de ʒabarellis.et refert Ang.in.d.l.lucius.ꝙ pro
iſta opinione fuit iudicatum.ꝛ dicit Jo.de imo.ꝛ Raph. ibi ꝙ iſta eſt
cõis opinio a q̃ in iudicãdo nõ eſt recedẽdum.ꝛ p iſta opinione ſepe cõ
ſului p multa ex quib9 oñdit hãc opinionẽ eſſe de iure verã ꝛ quia iſte
non eſt principalis articulus noſter non diſputo eum latius: vnde in
propoſito nõ eſt verum ꝙ teſtator videat ptuliſſe neptes filiabus imo
filias ptulit neptibus. q: filie fuerunt vocate per modũ diſpoſitio
nis ꝛ inſtitutionis a teſtatore:neptes vero ſolũ ſunt poſite in cõditio
ne adeo ꝙ teſtator nihil intelligit eis reliquiſſe.C Rñdeo etiã ad hoc
ꝙ dato ꝙ contingere poſſit caſus ꝙ melioris conditionis ſit neptis
q̃ filia vt quia Antonius ab inteſtato vel ex teſtamento reliquerit he
reditatẽ ſibi ſue.i.nepti primi teſtatoris tñ hoc non eſt abſurdũ q: ne
ptis iſtud hȝ ex pſona patris ꝛ cũ repreſentat.in auth.de heredi.ab in
teſt.§.ſi.ꝛ in.§.cũ filius.inſti.de heredi.que ab inteſta.ꝛ hoc nõ cẽſet ha
7 bere ab auo† q: ꝯprimus fuit hereditas Joannis adita per Antoniũ
deſijt eſſe hereditas Joannis ꝛ incepit eſſe hereditas Antonij:vt not.
gl.ꝛ doct.in.l.heres per ſeruũ.ff.de acq.heredi.ꝛ in.l.j.§.veteres.ff.de
acqui.poſ.ꝛ in.l.per hereditariũ.ff.de acqui.rerũ do.C Non autẽ ha
bet ex eo ꝙ ſit vocata ex teſtamento aui:vt iam dixi.Poſſet etiam re
ſpondere per ea que not.Bal.in.d.l.cũ acutiſſimi.in.j.colũ.vbi querit
quid ſi in terminis illius.l.pater ſubſtituit vnũ ex filijs ſuis alteri filio
an habeat locum illa.l.ꝛ arguit primo ꝙ non tandẽ concludit contra
rium quia quã charitatẽ teſtator habuit ad filiũ cui dedit ſubſtitutum
eandẽ continuatã videtur habuiſſe ad nepotẽ deſcendentem ex ipſo fi
lio q̃uis alius teſtatoris eſſet ſimpliciter ſubſtitutus . nam intelligit
ſubſtitutus ſub conditione ſi ille cui facta eſt ſubſtitutio deceſſerit ſine
filijs vt ibi ꝛ per predicta patet reſponſum ad id qđ not.Bart.in.d.l.
gallus.§.etiam.nam ibi tractat Bart.de perſonis que erant expreſſe
vocate a teſtatore ad hereditatem ex propria prouiſione teſtatoris:nã
in illis habet locum ratio ibi aſſignata per Barto.ſed nos loquimur
de liberis poſitis in conditione prout etiam inerat de iure communi:
vnde expreſſio ei9 quod tacite ineſt nihil dȝ operari.l.iij.de le.ij.l.nõ
recte.C.de fideiuſſo.iũcta.d.l.cum acutiſſimi.Quinimo Ang.ꝛ Imo.
in dicto.§.etiam tenent contra Barto.ꝛ illã opin.tanq̃ de iure verio
rẽ ſum ſolitus ſequi:ſed illa diſputatio hic nõ eſt neceſſaria.Et ſimili
ter reſpondeo ad no.per Barto.in.l.fina.ff.ad treb.ꝛ per Barto.in cõ
ſil.v.incipiente Ange.ꝛc.C Ex quibus concludo ꝙ non euenit caſus
ſubſtitutionis predicte.ꝛ ſi Antonius deceſſit cũ vnica filia non dicitur
deceſſiſſe ſine liberis.l.non eſt ſine liberis.de verbo.ſignifica.ꝛ.l.iube
mus.in principio.iuncto verſic.ſin autem.C.ad trebel.Nec curandum
eſt an dicta neptis ſit vniuerſalis heres inſtituta a dicto Antonio vel
in re certa,l.filiuſfami.§.cum quis.ꝛ ibi plene docto.de lega.j.

C Et ita dico ꝛ conſulo.

C Caſus.

C Callimachus de anno.Mccccv.ꝛ die.viij.menſis Junij ſolẽniter
promiſit ſempronio eius genero p reſiduo dotis ſeie filie dicti callima
chi tũc ſpõſe ꝛ future vxori dicti ſempronij dare eidẽ ſempronio de
hinc ad duos menſes proximos libras ſeptingentas Boñ.qđ ſi non
fecerit tunc promiſit dñs callimachus infra octo dies proxime ſequẽ
tes preſentare tot pignora dicto ſempronio que ſufficerent ꝛ aſcende
rent ad valorẽ dicte quantitatis lib.ſeptingentarũ Boñ.ſub pena lib.
ſeptingentarũ ꝛ clauſula rato manẽte pacto ꝛ qua pena ſoluta vel nõ:
cõmiſſa vel non:nihilominus pdicta oĩa ꝛ ſingula ꝑpetuo firma per
durarẽt ꝛ cũ pactis ꝑcarij de ingrediẽdo ꝛ cũ obligationibus renũtia
tionibus beneficiorũ ꝛ ſacramento ꝛ per publicũ inſtrumentũ rogatũ
per publicũ notariũ.C Poſtremo de anno . Mccccvij . ꝛ de menſe
Maij dictus ſempronius mediante dicto eius procuratore dictũ pre
cariũ in dicto inſtrumẽto appoſitũ reuocauit in iudicio ꝛ hmõi ꝑcarij
reuocationis pdictẽ vigore dictus ſempronius autore pretore tenutaȝ
adeptus fuit vnius fundi viginti quatuor tornatu.vel circa lȝ nuntius
q dictã tenutã dedit dicto ſempronio errore ꝛ ex falſa cã retulerit eẽ nu
mero triginta tornatu.Et poſt dictã tenutã ipe ſempronius9 petijt de
clarari p tũc iudicẽ cõpetẽtẽ iuſtũ pretiũ ꝛ verã eſtimationẽ fuiſſe ꝛ eẽ
illud ꝛ illã quo ꝛ qua eſtimaret ꝛ ſeu eſtimabitur dictus fundus ꝛ lice
re dicto ſempronio dictũ fundũ habere emptũ pro dicta eſtimatione ꝛ
ſucceſſiue dictus iudex pronuntiauit ꝛ ſententiauit iuſtũ ptiũ ꝛ veram
eſtimationem fuiſſe ꝛ eſſe illud ꝛ illã quo ꝛ qua eſtimatus fuit dictus
fundus de quo data fuit tenuta de qua ſupra fit mẽtio per eſtimatores
productos qui etiã eſtimauerũt dictũ fundũ pro libris.xxij.Boñ.pro
qualibet torna.ꝛ licitũ eẽ dicto ſempronio dictũ fundũ habere emptũ
pro dicta quãtitate pecunie lib.ſeptingentarũ Boñ.petita . Et hoc ꝑ
ſolutiõe ꝛ ſatiſſactione lib.ſexcẽtarũ ſexaginta boñ. de ꝛ ꝑ qua eſtima
tus fuit dictus fundus ad rationem antedictã ꝛ victũ victori ꝛc . De
mũ deceſſit callimachus de anno.Mcccc x.ꝛ ſucceſſiue de anno Mcc
ccxliiij.deceſſit ſeia predicta de mẽſe Maij ſuperſtite proculo eius fi
lio ꝛ herede vniuerſali ꝛ poſtea de eodẽ anno ꝛ de menſe Auguſti de
ceſſit dictus ſempronius ſuperſtite proculo eius filio ꝛ herede pro di
midia qui proculus de anno.Mccccli.ꝛ menſe Maij hereditarijs no
minibus predictis dedit ꝛ ceſſit Frãciſce eius filie omnia iura ꝛ actio
nes ꝛ iudicis officium ſibi cõpetentes ꝛ competentia cõtra heredes di
cti callimachi pro ſumma librarum centũ boñ.ptij dictarũ ſex torna.
deficientiũ ꝛ effectualiter nõ ſolute ꝑ dictũ callimachũ ꝛ eius heredes
de dicta ſumma in dicto inſtrumento promiſſa ꝛ ad penas ꝛ ad alimẽ
ta ratione more cõmiſſos ꝛ cõmiſſa pro parte non obſeruantia eorum
que in dicto inſtrumento continentur ꝛ ad oĩa que peti poſſent vigore
dicti primi inſtrumenti.C Deinde dicta Frãciſca mediãte eius pro
cur.de anno.Mcccclij.de menſe Januarij cõparuit coram iudice cõ
petẽti ꝛ in effectu cõtra heredes dicti callimachi ſuã produxit petitio
nẽ qua in effectu narrauit inſtrumentũ promiſſionis ꝛ ſucceſſiue teno
rẽ dicte ſñie declarationis iuſti pretij ꝛ ſecundi decreti ꝛ ꝙ domin9 iu
dex enũtiauit errore ꝛ ex falſa cã dixit ꝛ eſtimauit dictũ fundũ eſſe nu.
xxiiij.torna.ꝛ ſic conſequenter dicta ſñia cõtinuit in ſe expreſſum erro
rẽ per clarã facti euidẽtiã ꝛ ꝙ dicta ſñia in rem iudi.tranſire nõ potuit
ꝛ poſito ꝙ trãſiuiſſet ſaltẽ ope reſtitutionis in integrũ reſcindi dȝ quã
in integrũ reſtitutionẽ petijt.ꝛ ꝙ dicti heredes dicti callimachi remã
ſerũt debitores dicti ſempronij ꝛ dicte Seie ꝛ ſucceſſiue dicte Frãciſce
habentis iura ceſſa a proculo herede predicto ꝛ cõcluſiue petijt pronũ
tiari dictũ callimachũ incidiſſe in penã ſeptingentarũ lib.boñ.q: non
ſoluit in termino. Et ſucceſſiue heredes dicti callimachi condẽnari ad
dandum ꝛ ſoluendum dicte Franciſce dictas lib.ſeptingẽtas boñ. pro
alimẽtis dictorũ ſeptingentarũ lib.bo.decurſis a die dicti facti inſtru
menti vſq; in diẽ dicte ſñie ꝛ libras quingẽtas quinquaginta quatuor
pro alimentis dictarũ lib.quadraginta boñ.reſti.predicti ꝛ lib.centuȝ
triginta duas pretio dictarũ ſex torna.deficientiũ:vt.ſ.cum alimentis
pro tpe quadraginta ſex annorũ decurſorum a die elapſi termini in di
cto inſtrumento appoſiti vſq; in tempus mortis predictorũ ſempro
nij ꝛ ſeie.C Pro parte vero heredũ dicti callimachi opponitur pnci
paliter contra dictã Franciſcã exceptio preſcriptiõis, Itẽ ꝛ qđ cõtra
dictã ſententiã latã in fauorẽ dicti ſempronij tranſactam in rẽ iudi.ve
nire non poteſt dicta Franciſca.C Itẽ opponunt cõtra dictã Franci
ſcã ꝙ eidẽ Franciſce non cõpetit ius agendi ex perſona dicte ſeie ma
tris dicti proculi:q: dicte ſeie matri nihil fuit in dicto iſtrumẽto pro
miſſuȝ replicatur ꝑ parte dicte Frãciſce ceſſionarie pdicte: ꝙ dicti he
redes callimachi ſunt heredes debitoris malefidei q nullo tpe preſcri
bũt ꝛ poſito ꝙ pſcriptio decurſa eſſet:allegat ꝙ a tpe mortis dicti cal
limachi vſq; ad tps mortis dicte ſeie ꝛ ſempronij debet ex forma ꝓui
ſionũ bononie deduci anni ſex in quib9 nulla tpa cucurrerũt nec pſcri
ptio,ꝛ ſic cũ non fuerit cõpleta pſcriptio ꝯ ſemproniũ viuentẽ:ſed con
tra ꝓculũ eius filiũ q habuerit iuſtã ꝛ pſumptã cãm ignorantie obli
gationis dȝ eidẽ cõcedi aduerſus curſum dicte pſcriptionis reſtitutio
in integrum petita ex clauſula gñali ſi qua mihi iuſta cauſa ꝛc. ꝛ qđ tẽ
pus petendi dictã reſtitutionẽ nõ cucurrerit niſi a tpe a quo appareret
de ſcia nõ aũt currit ignoranti.Itẽ quo ad ſñiam d: ꝙ nõ fuit ſñia: ſȝ
decretũ ꝯ cõtumaces interpoſitũ ex falſa cã q: iudex adiudicauit pro
triginta tornatu.ꝛ ꝑ ptio li.xxij.boñ.ꝛ probatũ eſt dictã petiã terre di
cto tpe nõ fuiſſe niſi nu.xxiiij.tornatu.vel circa.Quod autẽ ad vltimũ
replicat ꝙ ſaltẽ dicte Frãciſce cõpetit actio i totũ ex pte dctẽ ſeie mřis
dicti ꝓculi quo ad ptiũ dictarũ ſex tornatu. ꝛ quo ad lib. quadragin
ta boñ.reſidui librarũ ſeptingẽtarũ boñ.quia licet non fuerit facta ꝓ
miſſio dicte ſeie in dicto inſtrumento tñ fuit facta dicto ſempronio pro
dote dicte ſeie interueniente iuramento callimachi ꝛ ſempronij ꝓpter
quod vr dicte ſeie actionẽ acquiri.C Itẽ q: ex forma ꝓmiſſiõis dicte
poſite ſub rubri.ꝙ qs poſſit alteri ſtipulari ꝛ alteri9 ſtatuti poſiti ſub
rubrica de dotibus reſtituendis quorũ tenores infra ponunt apparet
ꝙ etiã actio acquiſita fuerit dicte ſeie.Tenor autẽ dicte ꝓuiſiõis ꝛ ſta
tuti ſequit in hac forma.C Inſup pfati ſtatuentes volentes litiũ ſum
ꝓtus ꝛ labores minorare ꝛ cauillationes tollere quantũ ſit eis poſtu
lare ſtatuerũt ꝙ quilibet cuiuſcũq; ſexus ꝛ etatis in q̃ poſſit ſibi ſtipu
lari poſſit altero ꝛ cuicunq; ſtipulari ꝛ paciſci non obſtante ꝙ ſua nõ
interſit ꝛ qđ ipſi cui vel ad cuius vtilitatẽ fuerit ſtipulatũ vel pro quo
pactũ fuerit factũ ꝛ ſub generalitate verborꝫ noie oĩm quorũ intereſt
intererit vel intereſſe poſſit vel ꝑ ſimilia verba poſſit agere ex ſtipula
tione vel ꝑ ſe ſeu ſuo nomine ſeu ad ſui vtilitatẽ iterpoſita vel interpo
ſito perinde ac ſi fuiſſet preſens vel ſtipulatus aut ſtipulat9 ſibi abſq;
alia ceſſione ꝛ ipſo iure ex tali ſtipulatiõe vel ex pacto cõis actio vtilis
ꝛ directa ei cuius intereſt ꝛ ſeu cuius noie interpoſita fuerit ſtipulatio
vel pactũ factũ intelligat eſſe ꝛ ſit queſita. C Itẽ dicimus ꝙ mulier
ꝓ qua data eſt vel fuerit vel cõfeſſata dos vel eius augmentũ extanti
bus liberis vel nõ a quocũq; ꝛ vbicunq; data vel confeſſata fuerit lu
cretur dictã dotẽ vel eius augmentũ non obſtante ꝙ aliqs q dotẽ vel
eius augmẽtũ dederit vel promiſerit ſeu confeſſionẽ a pte viri recepe
rit illũ ꝛ illud ſibi reddi fuerit ſtipulatus ꝛ ex eis teſtari valeat etiam
non obſtãte qđ talis mulier liberos habeat ex quocunq; matrimonio
duntamẽ ipſis liberis ꝛ aſcendentibus reſeruet legitima ſecundũ for
mam iuris ꝛ noſtrorum ſtatutorum.

C Summarium ſuper cõſilio.xxxix.

1 Per curſum quadraginta annorum tollitur omnis actio.
2 De iure canonico malafides defuncti non nocet heredi.14.
3 In preſcriptione actionum perſonalium non curatur de malafide pre
ſcribentis:ſed ſolum de negligentia non petentis.
4 Alimenta dotium preſcribuntur ſpatio decem annorum.
5 A communi opinione non eſt recedendum.
6 Uſuras dotis vulgus appellat alimenta.
7 Uſure licite petuntur a venditore quãdo non tradidit:ſed apud ſe fru
ctus retinuit.
8 Quando eſt ſtatutum ꝛ conſuetudo ꝙ alimenta dotium preſtentur ad
rationem de.vij.pro centenario.
9 Malafides impedit preſcriptionem.
10 Appellatione rei ꝛ iura ꝛ actiones comprehenduntur.
11 Ubi fauetur anime etiam in correctorijs fit extenſio.
12 Ubi exprimitur ratio in lege correctoria fit extenſio.
13 In materia peccati ſunt correcta iura ciuilia per ius canonicum.
15 Ex clauſula generali debet concedi reſtitutio in integrum.
16 Impedimentum ſuperueniens tribuit iuſtam cauſam concedendi re
ſtitutionem.
17 Tempus quadriennij eſt vtile.
18 Alimenta petuntur ex cauſa oneroſa.
19 Tenuta ꝛ adiudicatio in ſolutum dicitur eſſe decretum iudicis.
20 Sententia diffinitiua docto de falſitate probationum poteſt retracta
ri per reſtitutionem in integrum.21.22.
23 Ubi per facti euidentiam conſtat de iniquitate ſententie nunq̃ talis
ſententia tranſit in rem iudicatam.25.
24 Nulla.l.virtus poteſt excludere probationem.
26 Statutum loquens in dote data habet locum in dote promiſſa.

C Conſilium.xxxix.

C Queritur quid iuris.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Stantibus his que ſupra narrata ſunt:
videret prima facie dicẽdũ Franciſcam predictã mini
me audiendã eſſe:ꝛ primo q: obſtare videtur eidẽ op
1 poſita exceptio preſcriptionis† maxime attẽto qđ etiã
a tpe mortis callimachi debitoris malefidei vſq; ad diẽ cepti iudicij
tranſiuerunt anni quadraginta tres vel circa p quẽ curſum oĩs actio
tolli cõſueuit.l.ſicut ꝛ.l.ſi.C.de preſcrip.xxx.anno.ꝛ heredes callima
chi nõ preſumuntur eſſe in malafide cum habeant iuſtam ignorantiã
dicte oblationis inite p callimachũ.l.marcellus.ff.rerum amotarum.
l.qui in alteri9.ff.de reg.iur.l.ſi pro ſuo.§.cum quis in ius.de reg.iur.
in.vj.Ex quo in propoſito dicit Dy.in regula poſſeſſor.ad ſi.de reg.
2 iur.in.vj.† qđ de equitate canonica q̃ in materia preſcriptionis ꝛ pecca
ti attendi dȝ malafides defuncti non noceret heredi exiſtenti in bona
fide ꝛc.ſua pſona preſcribere nolẽti q̃q̃ rigor iuris ciuilis hoc nõ pa
tiatur.l.cũ heres.ff.de diuer.ꝛ tempo.preſcrip.l.ſi ego.§.partus.ver.
ſi heres.ff.de publicia.Plus videtur quod nedum heres callimachi
ſed etiam callimachus potuerit pſcribere ſeu preſcriptionem inchoa
3 re ipſo viuẽte† quoniam in preſcriptione actionum perſonalium non
curatur de malafide preſcribentis:ſed de ſola negligentia nõ petentis
vt probatur in.l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſucap.iuncta.l.ſi quis diu

turno.ff.ſi ſerui.vẽdi.⁊.l.ſi.ff.quemadmo.ſerui.amit.Nec ꝑ iura cano-
nica in.c.ſi.de preſcrip.⁊ i.c.poſſeſſor.de reg.iu.li.vi.correcta reperiun
tur in hoc iura ciuilia:vt plene ꝑ Bart.in.d.§.ſi viam.⁊ in.l.hec autẽ
iura.de ſerui.vrb.predio.⁊ in.l.ait pretor.§.plane.ff.ex qui.cau.ma.et
4 etiam.ff.quẽadmo.ſerui.ami.¶† Preterea videt̃ qđ etiã ſolo curſu
decem annorum alimentis dotium non petitis ſit preſcriptũ vt ferunt
aliqui conſuluiſſe Bald.ꝑ tex.in.l.cum quidã.§.diuus.ff.de vſur. vel
ſaltem poſtꝙ̃ ſemproniꝰ tpe eius vite non petijt alimẽta ꝓdicta vide-
tur illa remiſiſſe callimacho ⁊ heredibus eius ꝑ tex.in.l.vir vſuras.ff.
de dona.inter virũ.¶Ultra predicta adhuc in fauorẽ heredum calli
machi vr̃ dicẽdum qđ Franciſca habens in effectu cauſam ab herede
ſempronij ⁊ ſeie non poſſit venire contra ſniam adiudicationis dicte
petie terre adiudicate pro tornaturis.xxx.⁊ pro quantitate librarum
dcccclx.ad rationem lib.xxij.ꝑ qualibet tornatura:tum quia tranſiuit
in rem iudicatã ꝑ lapſum tpis dati ad appellandum.⁊ ſic pro verita-
te haberi dꝫ dicta ſnia.l.ingenuũ.ff.de ſtatu homi.l.labeo.C.quomo-
do ⁊ qñ iudex.c.cũ inter.⁊.c.quo ad cõſultationẽ.de re iudi.⁊ ꝑ totum
C.ſen.reſcin.nõ poſ.Tũ etiã quia dicta ſnia lata fuit in fauorem dicti
ſempronij:ergo nõ põt aliquis habẽs cauſam a dicto ſempronio di-
cere dictã ſniam nõ fuiſſe bene latam.l.ſi ſeruus plurium.§.j.§.ſi tñ.
de leg.j.⁊ no.gl.⁊ doc.in.l.ſtipulatio iſta.poſt principiũ in verbo ſuc-
ceſſores.de ver.obli.¶Preterea poſito ꝙ predicta in fauorẽ heredũ
callimachi nõ procederent ſaltẽ videt̃ ꝙ tantũmodo pro dimidia ob-
tinere poſſit Franciſca quia cũ agere non poſſit niſi tanꝙ̃ habẽs cãm
a ꝓculo herede ſempronij pro dimidia tñ non põt niſi pro dimidia
actiones exercere cũ actiones hereditarie diuidunt̃ inter heredes pro
hereditarijs portionibus.l.j.C.ſi cer.peta.⁊.l.pro hereditarijs.C.de
here.ac.⁊.l.iiij.§.cato.de ver.ob.Et ꝙ̃ꝙ̃ ꝓculꝰ fuerit inſolidum heres
ſeie ⁊ etiã tãꝙ̃ heres ſeie ceſſerit Frãciſce iura ⁊ actiões ſibi cõpetẽtes
⁊ cõpetẽtia:tñ nõ vr̃ qđ tanꝙ̃ heres ſeie potuerit aliquas actiões ce-
dere qꝛ ſeie nihil in dicto inſtr̃o ꝓmiſſuꝫ extitit ergo ſine actiõe experi-
ri nõ põt.l.quoties.§.q tpali.ff.de admi.tut.l.ſi pupilli.§.videamus.
de neg.geſt.⁊.l.ſi.de lib.⁊ poſthu.quimo poſito ꝙ ſemproniꝰ noĩe ſeie
ſtipulatꝰ fuiſſet dictam quantitatem noĩe dotis ſibi dari tñ nulla fa-
cta ceſſione per ſempronium ipſi ſeie nulla actio competere potuit ſeie
aut habentibus cauſam ab ea.l.ſi pro te pater.C.de dotis ꝓmiſ.⁊.l.ſi
ſocer.§.lucius.ff.ſolu.matri.⁊ not.in.l.quecunꝙ̃ gerimus.de actio.et
oblig.⁊ in.l.huiuſmodi.in princ.de lega.j.⁊ in.§.alteri.inſtit.de inuti.
ſtipu.¶Et his non obſtantibus puto preſcriptione non obſtante pe
titionem dicte Franciſce procedere ſcđm ꝙ infra patebit.nam intẽtio
dicte Frãciſce fundata eſt ex inſtrumento ꝓmiſſionis callimachi iun-
cto inſtrumento ceſſionis in eã facte ꝑ heredẽ Sempronij ⁊ ſeie.Nedũ
pro quantitate dotis non ſolute.ſed etiã pro penis adiectis pacto pñ-
tationis pignorũ poſtea nõ ꝓ̄ſentatorũ in termino nec poſt terminum
que pena in caſu predicto exigibilis eſt cũ nõ fuerit adiecta pena ꝑ ꝑ-
ſonã fenerari ſolitã nec ſup contractu mutui vt voluit glo.in.l.ſedꝫ et ſi
quis.§.ſi.⁊ ibi hoc ſequit̃ Ja.bu.⁊ Ang.ff.ſi qs cau.⁊ glo.in.l.vtrum.
§.ſi.ff.de peti.here.⁊ in.l.penã.ff.de vſur.⁊ in.c.illo vos.in glo.fin.de
pig.⁊ Pet.Cy.Ja.bu.⁊ Bal.in.l.cũ allegas.C.de vſur.⁊ Inno.in.c.
tuã de penis.⁊ Archi.xij.q.ij.cũ deuotiſſimã.⁊ Barto.in.l.cũ ſtipula-
ti.de verb.ob.⁊ Ja.bu.Bar.⁊ Bal.in.l.rogaſti.§.ſicut.ſi cer.pe.ꝑ.d.
l.ſed ⁊ ſi quis.§.ſi.⁊ do.Ant.in.d.c.tuã.referens ita ſentire Specu.in
tit.de obli.⁊ ſolu.§.j.verſi.ad primũ.⁊ do.Ant.in.c.dilecti.de arbi.et
5 hec eſt cõis opinio a qua nõ eſt recedendũ† iuxta no.ꝑ Bar.⁊ doct.in
l.ſi.C.de pena iudi.q mal.iudi.⁊ ꝑ cano.in.c.j.⁊.c.vt innitaris.de con-
ſtitu.⁊ Bal.in.c.j.§.iudices vero.de pa.iura.fir.⁊ probat̃ in.l.j.ver.⁊
ſane crebrior ⁊c.ff.de offi.queſto.⁊ de hoc etiã not.Bal.ita etiam ſe hꝫ
communis ſtilus ⁊ obſeruantia bononie vt dicunt doct.ĩ locis ꝓalleg.
a quo ſtilo minime recedendũ eſt.l.ſi.C.de iniurijs.l.ij.C.quẽadmo.te
ſta.aper.l.minime.ff.de legi.qđ intelligo quo ad dimidiã dictarũ pe-
narum ꝓmiſſarum ſempronio pro qua dimidia dictus proculus he-
res extitit ſempronio.Quo etiã ad alimẽta fundata eſt agentis inten
tio dico pro dimidia pro qua proculus extitit heres ſempronij qꝛ pre
6 ſupponitur ⁊ verbo fert̃† ꝙ ſempronius toto tpe vite ſue ſupportauit
onera matrimonij:ergo ſibi vſure tanꝙ̃ intereſſe debentur quas vſu-
ras alimenta vulgus appellat de hoc videt̃ tex.qui reputatur ad hoc
ſingularis in.c.ſalubriter.de vſuris.⁊ ibi hoc firmant oẽs docto.⁊ not.
Bar.in.l.at qui natura.§.non tantũ.ff.de neg.geſt.⁊ in.l.in inſulam.
§.vſuras.ſo.mat.⁊ Bal.in.l.pro oneribus.C.de iure do.⁊ in.l.ſi.§.pre
terea.C.de iure do.⁊ in rubri.C.de vſuris.in.iiij.q.⁊ in.l.cunctos po-
pulos.poſt prin.C.de ſumma trini.⁊ in auf.ei qui.in.xvj.colum.C.de
bo.auto.iu.poſ.petit̃ ex cã oneroſa.l.ſi.de doli excep.l.ſi pater.§.j.de
7 pac.dota.⁊.l.creditor.§.ſi inter.ff.man.† Simile videmꝰ in vendito-
re a quo licite petuntur vſure pretij ſibi ſoluti ab emptore cui rem non
tradidit venditor:ſed apud ſe retinuit ⁊ fructus ex ea percepit:vt not.
in.c.conqueſtus.de vſuris.⁊.l.curabit.de act.emp.⁊.l.iul.§.ibidem pa
pinianus.ff.de act.emp.⁊ in.l.ij.C.de vſu.cum ſimi.Et hec eſt commu
nis opinio ideo circa hoc vlterius non inſiſto.Inſup verbo fertur ꝙ in
8 loco in quo vertitur queſtio† viget ſtatutum ⁊ conſuetudo ꝙ alimenta
dotium debeantur ⁊ preſtent̃ ad rõnem.vij.pro centũ qđ quidem ſta-
tutum limitãs dictã quãtitatẽ alimẽtorum ſeu vſurarũ predictarũ in
caſu iſto tenet vt no.Bal.in.l.ſi.§.preterea.C.de iure do.allegat no.in
c.per veſtras.de dona.inter vir.⁊ firmat Imo.in cle.j.de vſu.⁊ Abba.
ſicu.in.d.c.ſalubriter.allegãt no.in.c.peruenit.de fideiuſ.⁊ in.c.dãnũ.
de reg.iur.lib.vj.in mercu.Alia patebũt ex rñſionibus.j.ſubdẽdis ad
allegata in contrarium ad que venio.¶Et primo nõ obſtat exceptio
preſcriptionis quia reſpondeo ⁊ primo qꝛ tpe quo vixit callimachus
9 nunꝙ̃ incipere potuit curſus preſcriptionis† qꝛ ipſe principalis pro-
miſſor erat in malafide ⁊ per conſequens in eo ceſſat preſcriptio etiam
quo ad ꝓ̄ſcriptionẽ actionis ꝑſonalis ẜm cõem opi.vt ꝓbatur in.c.ſi.
de preſcri.ibi vt nulla valeat abſꝙ̃ bonafide preſcriptio tã canonica ꝙ̃
ciuilis ⁊c.⁊ ibi vñ opꝫ vt qui preſcribit in nulla tpis parte rei habeat
10 conſcientiã aliene ⁊c.† Nã appellatione rei etiam iura ⁊ actiones com
prehendunt̃ cũ ſit nomen generale.l.nã qđ.§.ſi.ff.ad trebel.l.j.in fin.ſi
cer.pet.ff.⁊.l.rei.ff.de verb.ſigni.⁊ declarat Bar.in.l.quintus.§.argẽ
to.de auro ⁊ arg.leg.⁊ eſt gloſſ.hoc clare dicens in.l.j.⁊ ibi not.Guil.⁊
Barto.ff.de ſtatu ho.⁊ probat tex.in.l.j.ver.quedã.ff.de rerum diui-
ſio.¶Probatur etiã hec concluſio in.c.poſſeſſor.de reg.iur.in.vj.lꝫ
enim tex.ibi loquat̃ in poſſeſſore vr̃ trahendũ ad poſſore iuris:qꝛ de-
bitor late ſumendo dr̃ poſſidere debitũ:vt probat̃.in.l.ſi.ff.de peti.he
11 re.⁊ in.l.qđ ſi in diem.§.iul.eo.tit.⁊ maxime† qꝛ vbi fauetur anime etiã
in correctorijs ſit extẽſio ex idẽtitate rõnis.vt not.Bart.in auf.ſacra-
mẽta.C.ſi aduer.ven.vbi vult ꝙ diſpoſitio illius auf.q eſt correctoria
ẜm gloſſ.⁊ doc.ibi ⁊ que loquitur de contractibus extendatur ad qua-
ſi contractus qui improprie dicuntur contractus ⁊ etiã extendatur ad
diſtractus:qꝛ per talẽ intellectionẽ ⁊ extenſionẽ fauetur anime ita etiã
debet in caſu noſtro:quia rõ quare de iure canonico malefidei poſſeſſor
preſcribere impeditur eſt vt peccãdi via tollat̃.vt in.d.c.ſi.que rõ codẽ
modo hꝫ locũ in preſcriptione actionũ ſicut in preſcriptiõe rerũ incor
12 poraliũ.† Pro hoc etiã facit quia vbi exprimitur ratio in lege etiam
correctoria prout exprimitur in.d.c.fina.debet fieri extenſio ad caſum
qui põt cõprehendi ſub lata ſignificatione ſi eadẽ ratio vẽdicat ſibi lo
cum:vt eſt glo.in cle.j.in ver.eligatur.de elec.cum ibi not.per docto.et
glo.in auf.vt qui oblig.in ver.ad curationẽ.⁊ in auf.minoris debitor
in verbo ad curationẽ.C.qui dari tut.poſ.bene faciũt no.per gl.⁊ doc.
in.c.j.de rerum permuta.in.vj.⁊ in clementi.j.eod.titul.⁊ eſt de mente
Bar.in.l.liberorum.in verſi.his premiſſis.de verb.ſignifica.circa fi-
nem prime.q.⁊ de mente.Bald.in.l.fina.ff.de here.inſti.⁊ clare ſirmat
Imo.ibi ⁊.in.l.ſi vero.§.de viro.ſolu.matri.Sed ratio expreſſa in.d.c.
fina.vcꝫ vt peccandi via tollat̃ hꝫ locũ etiã in preſcriptione actionũ cũ
malafide vt dixi ergo debet fieri extenſio ad caſum noſtrum quoniam
vt dictũ eſt appellatione rei ſaltem late ſumpto vocabulo veniũt iura
⁊ actiones ⁊ debitor etiã dicitur poſſidere debitũ large ſumendo ver-
13 bum poſſidere:vt probaui.ſ.⁊ iſtã partẽ† ꝙ in hoc ſint correcta iura
ciuilia per ius canonicum tenet glo.Innnoc.⁊ Hoſtien.in.d.c.fin.⁊ gl.
Jo.an.in.d.c.poſſeſſor.⁊ Ang.in.d.§.ſi viam.⁊ in.l.j.C.de preſcript.
xxx.anno.⁊ idem Ang.in repe.l.j.C.de iudi.⁊ Bal.in.l.j.C.de ſerui.⁊
in auten.ad hec.C.de vſur.⁊ in.l.quibus diebꝰ.§.dñs.ff.de condi.⁊ de-
mon.cum quo ibi tranſit Imo.qui etiam refert ita diſputando tenuiſ-
ſe Jacob.but.⁊ etiam Bald.in diſputatione ſua que incipit ſtatuto ca
uetur ꝙ fenerator ⁊ domi.Antoñ.Imo.⁊ Abba.ſicu.in.d.c.ſi.vbi quo
ad terminos.q.noſtre referunt hanc eſſe cõmunem opin.⁊ idem tenet
domi.Car.in.c.vigilanti.de preſcrip.⁊ Petr.de ancha.conſulendo in
conſi.v.incip.In chriſti nomine viſo themate ⁊c.⁊ Imo.in.d.§.ſi viã.
referens ſe ita de facto conſuluiſſe.Et ideo dicunt doct.in locis preal-
legatis ꝙ Bar.bene fecit in.d.§.ſi viam.ſubmittere ſe deciſioni eccle-
ſie ⁊ theologorum eo quia canoniſte ⁊ theologi communiter cõcludũt
cõtra eũ.⁊ ita iſto annno apud ariminũ conſului ⁊ in illo cõſilio longe
plenius ſcripſi.hic breuitatis cauſa obmittens.poſtꝙ̃ ita ſe habet cõ-
munis doctorum ſententia.¶Ex his infert̃ predicta ſeruãda eſſe ne-
dum in foro eccleſiaſtico.ſed etiam ſeculari:quia cum pactum incurrat
debitor qui cum malafide vult ſe exceptiõe preſcriptionis tueri etiam
attenta diſpoſitione iuris ciuilis:vt eſt tex.in auf.vt eccle.romana cir-
ca medium quem ad hoc alleg.Ange.in.d.§.ſi viã.⁊ do.Antoñ.in.d.
§.ſi.ergo vbi agitur de pacto tam in foro ſeculari ꝙ̃ in eccleſiaſtico ſer-
uari debet ius canonicum vt in propoſito no.glo.in.d.c.poſſeſſor.et
Barto.et legiſte in.l.priuilegia.de ſacroſan.eccle.et doc.in prealle.
c.ſi.cũ ſi.¶Hoc preſuppoſitio qđ callimachus propter malaꝫ fidem
14 non potuerit preſcribere videamus† an eius heredes preſcribere po-
tuerint.in quo dico qđ non quia malafides defuncti nocet heredi pre-
ſcribere volenti.l.cum heres.ff.de diuer.et tempo.preſcrip.et.l.ſi ego.
§.partus.verſi.ſed heres.ff.de publicia.Et ideo dicit dominus.Ant.
Imo.et Abbas ſicu.in.d.c.ſi.diligenti.de preſcrip.ꝙ etiaꝫ de equita-
te canonica non põt heres debitoris malefidei ex ſua perſona preſcri-
bere quia tenetur heres de iure canonico exonerare cõſcientiã defuncti
vt in.c.finali.de ſepul.quam aliter exonerare non poteſt niſi creditori
ſatiſfaciat:pro iſta parte allegat dominus Abbas ibi ꝙ tex.in dicta
l.cum heres.et.l.ſequitur.§.heres.de vſucap.non reperitur correctꝰ de
iure canonico

iure canonico ergo diſpoſitioni dictarum.ll.eſt ſtãdũ tam in foro ciuili
ꝙ̃ canonico ꝑ no.in.c.j.de no.ope.ad hoc etiã bñ faciunt no.per Bar.
in auf.ad hec.C.de vſur.in verſi.ſed qd dicemus de herede ꝓ̄ſcribẽtis.
Et idẽ videt̃ eſſe de mẽte Jo.an.in addi.Spec.in tit.de preſcrip.§.ſi.
ſup ver.qd ſi debitor.⁊ Pau.de caſt.i.d.§.heredes.⁊.l.iij.eo.ti.⁊ Ro
manus in.l.pomponius.§.cũ quis.ff.de acqui.poſ.⁊ in.d.§.ſi viã.Et
ex his doc.in locis prealle.dãnãt opi.Dy.quã ponit in.d.c.poſſeſſor.
Jo.de imo.in repe.d.c.ſi.de preſcrip.dicit ꝙ opiniones poſſunt ad cõ
cordiam ſic reduci vcꝫ ꝙ aut nos loquimur in eo ſucceſſore vniuerſa-
li qui non ſuccedit rõne iuris hereditarij:ſed aliter hꝫ titulum a ſupe-
riore habẽte poteſtatẽ conferendi vt contingit in prelato vel alio bene-
ficiato qui ſuccedit alteri in prelatura vel beneficio:quia in illis non hꝫ
locum ſucceſſio hereditaria.c.ad extirpãdas.de filijs preſbyterorum.
⁊ tunc procedat opi.Dy.per no.per glo.in.c.cura.de iure patro.Aut
nos loquimur in ſucceſſore qui ſuccedit rõne iuris hereditarij.⁊ in illo
procedit opinio do.Ant.⁊ ſequaciũ ꝑ ꝓdicta.⁊ idẽ tenet Roma.in.l.
pomponius §.j.de acqui.poſ.⁊ dixi in cõſi.xj.ſ.co.ſi.col.⁊ ſic remanet
cõcluſio ꝙ malafides callimachi impediuit omnes eiꝰ heredes ꝓ̄ſcri-
bere.¶Nec predictis obſt.ſi qs diceret caue:qꝛ imo videt̃ ꝙ callima-
chus fuerit in bona fide ſaltẽ reſpectu quãtitatis pro qua fuit facta ad-
iudicatio pro dicta petia terre quãꝙ̃ fuerit facta adiudicatio ꝓ maio-
ri numero tornaturaꝝ ꝙ̃ in veritate eſſet attento qđ pro ſententia in
dubio preſumitur.l.herennius.§.caia.ff.de euic.c.in preſentia.de re-
nũ.c.cũ inter.⁊.c.ſicut.de re iudi.c.bone.de elec.facit.l.iuſte.ff.de acq.
poſ.qꝛ ad hoc rñdeo ꝙ verbo fertur nõ apparere:nec apparere poſſe
qđ effectus ⁊ tenor dicte ſnie vnꝙ̃ peruenerit ad notitiã dicti callima-
chi nec etiam ad notitiã procuratoris ergo nõ põt allegari quod igno
rans habuit bonam fidẽ quinimo nec ſcientia procuratoris ſufficeret.
ſed ſola perſona dñi inſpicitur.l.j.de acqui.poſ.⁊.l.ij.§.ſi ſeruus.ff.ꝓ
empto.vltra hoc etiam verbo fertur qđ heredes callimachi vel ſaltem
quidam ex eis confeſſi ſunt qđ callimachus ante dictã adiudicationeꝫ
bene ſciebat quot tornaturaꝫ erat dicta petia terre.⁊ ſic ſciebat quod
erat.xxiiij.tornaturarum tñ.⁊ per cõſequẽs non põt allegari qđ ha-
buit iuſtam cauſam credẽdi qđ eſſet triginta tornaturarũ.¶Plus di
co ꝙ etiã poſito ꝙ heredes callimachi potuerint ĩcipere preſcriptio-
nem ex ſua perſona ⁊ illã cõplere:tñ attẽto qđ dicta preſcriptio nõ fuit
cõpleta cõtra ſempronium ⁊ ſeiam.Sed cõtra proculum eorũ heredẽ:
qꝛ callimachus deceſſit.Mcccc.x.quo tpe inceperũt eius heredes pre-
ſcribere ꝯ ſemproniũ ⁊ ſeiam vſꝙ̃ ad annũ.Mccccxliiij.de quo anno
deceſſerũt ſempronius ⁊ ſeia.⁊ ſic ꝓ̄ſcriptio cucurrit per annos.xxxiiij.
de quibus preſupponitur detrahẽdos eſſe annos ſex ex forma proui-
ſionum ⁊ ſtatutorũ ciuitatis.⁊ ſic remanent anni.xxviij.vel circa.⁊ per
conſequẽs remanet preſcriptio incompleta.⁊ licet cõpleta fuerit poſt
15 ea cõtra proculũ heredẽ ſempronij ⁊ ſeie:dico ꝙ ſaltem† debet ex clau-
ſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa rõne preſumpte ignorantie.d.l.q
in alterius concedi proculo ſeu dicte ceſſionarie ex ꝑſona proculi reſti-
tutio in integrũ aduerſus dictã preſcriptionẽ vt elegãter voluit Bar.
⁊ Ang.in.l.j.§.ſi quis aũt propter per illũ tex.cũ gl.ff.de itine.actuꝙ̃
priua.⁊ eſt glo.no.in.l.ſi partẽ.§.j.in ver.nõ vtẽdo.ff.quẽadmo.ſerui.
amit.⁊ Spe.in titu.de preſcrip.§.j.ver.pone colonus.⁊ Imo.in repe-
ti.c.ſi.de preſcrip.in.iiij.col.verſi.ſed hic eſt aduertẽdum ⁊c.⁊ Abbas
in.c.vigilanti.de ꝓ̄ſcrip.vbi allegat bonaꝫ gl.in.l.j.C.de pat.po.⁊ Ro
ma.in.l.ſi vero.§.de viro in.lxj.fallen.ff.ſolu.matri.⁊ in.d.§.ſi viam.
ad finẽ.bñ facit qđ no.Bar.in.l.emilius.ff.de mino.⁊ in.l.cum filius.
§.in hac.de verb.oblig.⁊ qđ no.glo.⁊ doct.in.l.ij.C.de iure emphy.et
Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua verſiculo.xviij.⁊ Bartolus ⁊ Bald.
in lege ſecunda.C.ſi aduerſus venditionem pignorum.⁊ Bald.in.l.
fina.C.ſi pendẽ.appella.Accedant not.per Pe.Cy.⁊ Bal.in.l.quo-
ties.C.de preci.impe.offe.ꝑ Guil.de cu.⁊ Bar.in.l.ſenatꝰ.ff.de offic.
16 preſi.⁊ Ang.in.l.j.C.de annali excep.vbi cõcludũt† ꝙ impedimentuꝫ
facti ſuperueniẽs et impediens me agere licet non impediat cum ſim
preſcriptus.tñ tribuit iuſtam cauſam cõcedendi reſtitutionẽ in integrũ
illi contra quem preſcribitur per.l.⁊ attilicinus.ff.de ſerui.ruſti.pre-
dio.⁊ per.d.l.j.§.ſi quis autem propter.Sed dictum impedimentum
ignorantie eſt iuſtum ⁊ probabile impedimentum facti in caſu noſtro:
17 vt.d.l.qui in alterius igitur ⁊c.Nec obſtat ſi diceretur † lapſum eſt
quadriennium conceſſum quibuſcunꝙ̃ ad petendam reſtitutionem in
integrũ:vt.l.ſi.C.de tẽpo.in integr.reſti.pe.⁊.c.j.de reſtitutione in in-
teg.lib.vi.qꝛ reſpondeo ex eleganter traditis per Bal.in.l.falſam.C.
de fal.inſtru.quod tale tẽpus quadriennij quo ad initium eſt vtile:vt
probatur in.d.l.ſi.in ver.ſeq.quẽadmodũ.⁊c.C.de tẽp.in integr.reſti.
pe.⁊ ideo ſi quis probabiliter ignorans ſe leſum ſteterit per centum
annos ꝙ reſtitutionem non petierit ſemper illam petere poterit ſcđꝫ
Bal.in.d.l.falſaꝫ:ſed dictus proculus vt ſepius dictũ eſt habuit pro-
babilem ⁊ preſumptã ignorantiam dicte obligationis.⁊ per cõſequẽs
leſionis ⁊ preſcriptionis ergo ⁊c.¶Non obſtat etiam ꝙ alimentis
preſcriptũ ſit ſpatio.x.annorum per.d.l.cuꝫ quidam.§.j.de vſur.quia
primo reſpondeo ꝙ ille tex.attenta diſpoſitione iuris canonici non
18 procedit in debitore malefidei preſcribente nec† etiam in eius heredi-
bus:vt probaui.ſ.¶Secũdo reſpondeo ꝙ ille tex.ponit caſum ſpe-
cialem in remiſſione odioſi lucri vſurarũ ita dixit Barto.in.l.que do-
tis.in.ij.col.ſo.ma.pro hoc bene facit quod not.Jac.but.in.d.§.diuus.
vbi refert hugo tex.intellexiſſe qñ expreſſum fuit aliquod ſignum re-
mittendarũ vſurarũ vt qꝛ dum velles mihi vſuras ſoluere ego illas re
cipere nolui.alĩs aũt dixit qđ non poſſet procedere quod tam modico
tempore tolleretur actio perſonalis pro vſuris ſola taciturnitate in-
teruenienter vel ẜm eum ibi ſpeciale eſt odio vſurarum.Nos autem lo-
quimur in alimentis que petuntur ex cauſa oneroſa tanꝙ̃ intereſſe
pro oneribus matrimonij ſupportatis.l.pro oneribus.C.de iure do.
c.ſalubriter.de vſuris.ſimiliter non ob.l.vir vſuras.ff.de dona.inter vi
rũ.qꝛ multipliciter põt fieri.prio quod ibi fuit expreſſe facta donatio
vt ibi dicit gl.in vna ſolutione vel poſito ꝙ loquat̃ in tacita ⁊ preſum
pta donatiõe rñdeo vt dicit Bart.in prealle.l.que dotis.⁊ Ja.bu.in.d.
§.diuus.ꝙ loquitur in vſuris q̃ nõ petebant̃ tanꝙ̃ intereſſe:ſꝫ tãꝙ̃ ꝓ-
miſſe certa quantitate in promiſſiõe expreſſa alĩs ꝓmiſſio nõ valuiſſet
quantitate certa nõ expreſſa.l.tutor.§.ſi.ff.de vſu.vnde in odioſo lucro
preſumitur facilius remiſſio ꝙ̃ in oneroſo ẜm Ja.bu.⁊ Bart.in locis
prealleg.itẽ rñdeo ꝙ ibi loquitur qñ mulier erat obligata viro qꝛ ei ꝓ
miſerit vſuras.vñ inter virum ⁊ vxor.inter quos iuris ꝓ̄ſumptiõe cen-
ſetur eſſe mutuꝰ amor de facili preſumit̃ donatio:vt.l.j.ff.de do.inter
virum.facit.l.ſi ſeruꝰ cõis.eo.ti.Nos aũt loquimur in caſu in quo mu-
lier ad alimenta non tenebat̃:qꝛ ipſa nec dotẽ nec aliquid promiſerat:
ſꝫ callimachus pater eius:vnde ceſſat ratio dicte ꝓ̄ſumpte donationis.
Item negari non poteſt quin diſpoſitio.d.l.vir vſuras.ſit exorbitans
a iure cõi ⁊ contra regulam que hꝫ qđ nullus in dubio preſumitur do-
nare:vt.l.cũ de indebito.de proba.⁊.l.ſi cũ aurum.ff.de ſolu.l.elegan-
ter.§.qui reprobos.ff.de pigno.actio.ideo ad aliũ caſum extendi nõ dꝫ
l.ſi vero.§.de viro.ſolu.ma.⁊ in.l.ꝙ vero.ff.de legi.c.conſtitutionem.
⁊ ibi no.de regula.in.vj.in.c.que a iure.de regu.iu.⁊.eo.lib.¶Item nõ
19 obſtat ꝙ ſnia adiudicationis tranſiuerit in rẽ iudicatã ⁊c.qꝛ† rñdeo ꝙ
cum dicta tenuta ⁊ adiudicatio inſolutũ dicatur eſſe decretum iudicis:
vt.l.ſi finita.§.iul.⁊ ibi no.maxime per Barto.de dam.infec.in vlti-
ma col.⁊ in eadem.l.poſtea.⁊ qđ no.Bart.in.l.nec quicꝙ̃.§.vbi decre-
tum.de offi.proconſul.tale decretum cum fuerit interpoſitum ex cau-
ſa falſa nõ tenuit.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.l.mag.puto.§.penul.
de reb.eo.l.iij.§.puberi ad carbo.⁊ no.ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.ſi is ad quẽ.
ff.de acquir.heredi.⁊.l.ſeie.ff.de tuto.⁊ cura.da.ab his.⁊ in.l.is cui bo-
nis.ff.de verbo.obli.⁊ in.l.iuſte.de aquiren.poſ.glo.⁊ doct.in.l.ij.C.
quando prouoca.⁊ Bald.in.l.preſcriptione.C.ſi contra ius vel vti.
pub.in.v.colum.cum ſimi.Quod autem fuerit decretum interpoſitum
ex cauſa falſa patet qꝛ iudex pronuntiat iuſte fuiſſe eſtimatum dictum
fundum per eſtimatores eſtimantes quamlibet tornaturam pretio li-
brarum.xxij.⁊ iđ adiudicat dictum fundum.xxx.tornaturarum pro
pretio librarum ſexcẽtarum ſexaginta bonoñ.⁊ ſic patet quod iudex
habuerit reſpectum ad numerum tornaturarum.xxx.qꝛ ſi non habuiſ-
ſet reſpectum ad illam cauſam nõ potuiſſet adiudicare pro tanta quan
titate.ſcꝫ librarum ſexcentarum ſexaginta declarando dictum fundum
iuſta eſtimatione valere lib.xxij.pro qualibet tornaturarum.ſed dicta
cauſa falſa fuit ⁊ eſt qꝛ dictus fundus vt probatuꝫ eſt non continet niſi
20 tornaturas.xxiiij.ergo ⁊c.¶† Preterea aut ad dictam adiudicatio
nem proceſſit iudex ex probationibus ſibi factis de quantitate torna-
turarum.xxx.dicti fundi.⁊ clarum eſt qđ dicta ſententia etiam ſi fuiſ-
ſet proprie ſententia diffinitiua mera quandoꝙ̃ poſſet retractari per
reſtitutionem in integrum docto de falſitate probationuꝫ.l.diuus.cuꝫ
ibi no.maxime per doc.ff.de re iudi.⁊ per totũ tituluꝫ.C.ſi ex fal.inſt.c.
21 cum venerabilis.de excep.⁊.c.ſꝫ cauſam.cum ibi.no.de proba.† Aut
fuit lata per confeſſionem partis agentis confitentis funduꝫ fuiſſe tor
naturarũ.xxx.⁊ ſimiliter docto de errore poteſt retractari etiam poſtꝙ̃
ſnia tranſiuit in rem iudi.impetrando beneficium reſtitutionis in inte
grum.tex.eſt no.ẜm vnã lecturã quã ibi approbat glo.⁊ Bar.in.l.pe.
ff.de confeſ.⁊ no.Bar.in.l.non fatetur.ff.eo.tit.⁊ in.l.errore.C.de iur.⁊
fac.⁊ ad hoc facit qđ no.Cy.in.l.j.C.de cõdi.inde.⁊ Joan.an.in addi.
Spe.in ti.de execu.ſnie.§.ſi.ver.illud.⁊ Imo.in.l.imperatores.ff.de
re iudi.Nec ob.qđ reſtitutio non poſſit peti poſt quadriẽnium ⁊c.quia
vt ſupra dixi quando quis habet probabilem ignorantiam leſionis
nunꝙ̃ ſibi currit tps petendi reſtitutionem in integrum ẜm Bald.in
l.falſam.C.ſi ex falſ.inſtr̃is.ſed in re aliena habuit ſempronius iuſtam
cauſam ignorandi quot tornaturarum erat.l.qui nonduꝫ.C.de heredi.
22 vel ac.ven.⁊.l.ſi.ff.pro ſuo.ergo ⁊c.¶Plus etiam dici põt† ꝙ lꝫ ſnia
trãſiuerit in rem iudi.tñ ſi poſtea producte ⁊ facte ſunt probatiões de
iniuſtitia dicte ſnie parte aduerſa opponente exceptionem rei iud.ad
impediendum proceſſuꝫ iuxta.c.primũ.de litis cõteſt.in.vj.⁊ põt ⁊ dꝫ
iudex coram quo dicte probationes facte fuerunt vt verbo dr̃ retracta
re dictam ſniam.ita voluit Inno.cũ quo alij trãſeunt in.c.cũ dilecta.in
ſi.glo.magne.de reſcrip.⁊ in.c.cum bertoldꝰ.de re iudi.⁊ in.c.fraterni
tatis.de frig.qꝛ poſtꝙ̃ iudex de iniuſtitia ſnie cognouit de ea ꝓnũtia
23 re dꝫ.l.de qua re.de iud.c.cũ ſup.de cã poſ.¶† Accedat qꝛ vbicũꝙ̃ ꝑ
facti euidẽtiã conſtat ⁊ cõſtare põt de iniquitate ſnie nunꝙ̃ talis ſnia
tranſit in rẽ iudi.d.c.fraternitatis:⁊ ibi hoc no.Inno.⁊ Bald.in.l.j.C.
ſen.reſcin.non po.facit ꝙ not.Azo in ſumma.C.ad.l.aquil.de cuius

24 dicto facit mentionē Bal.in rub.C.de proba.vbi dicit† ꝙ nulla.l.vir-
tus pōt excludere probationē que fit per rei euidentiaʒ.allegat.l.inde
neratius.§.ſi.ff.ad legē aquil.⁊.l.cōfeſſionibus.ff.de interroga.ac.ſed
ita eſt qđ per menſurationē dicti fundi ſemper cōſtare pōt euidēter de
25 minori numero tornaturarū fundi.ergo ⁊c.¶† Nō obſtat inſuper qđ
attento ꝙ dicta ſnīa fuit lata in fauorem dicti ſempronij nō dʒ poſſe
aliquis habens cauſam ab eo allegare iniuſtitiā dicte ſnīe.d.l.ſi ſeruus
pluriū.§.i.⁊ qđ ibi no.doc.qꝛ ibi ſubſtitutus volebat retinere heredi-
tatem virtute ſnīe pro ſe late ⁊ volebat excludere legatarios ꝯ ipſum
agentes opponēdo ꝯ eos qđ alius erat verus heres nō obſtante ſnīa
qua pronūtiatum erat ſeipſum eſſe heredē qꝛ dicebat dictā ſniam ob-
tinuiſſe per iniuſtitiā ſeu per errorē iudicis imperite iudicantis nā cer-
te nō auditur qꝛ turpitudinē allegat ad lucrū ſuū ⁊ in damnū alterius
qđ facere nō pōt qꝛ ſnīa facit ius ꝯ ipſum.⁊ ſic aduertēdum eſt qđ ibi
ſnīa fuit lata in totū in fauorē obtinētis ita ꝙ in aliquo ſnīa non con-
tinebat leſionē vel damnū obtinētis.ideo non audit̃ ſi vult ad vtilita-
tem ſuā ⁊ damnū alterius allegare ſe obtinuiſſe p iniuſtitiaʒ ſed caſus
noſter eſt longe diuerſus qꝛ Franciſca habens cauſam ab herede ſem-
pronij nō allegat ad damnum alicuius iniquitatē dicte ſnīe.Sed illaʒ
iniquitatē allegat vt propria iura ⁊ integraʒ ſatiſfactionē cōſequat̃.et
ſic ad damnū vitandū. Itē nō dicit Franciſca ſnīaʒ latam fuiſſe in fa-
uorem ſempronij iniuſte:imo dicit qđ ſnīa fuit lata ꝯ ſemproniū iniu-
ſte inquātū in effectu callimachus debitor per dictā ſniam cōſequeret̃
liberationē a quantitate librarūʒ.ccccccxl.pro quibus fuit facta adiu-
dicatio fundi cū nō debuerit fieri niſi pro q̄titate librarum.ccccccxxiij.
⁊ ſic cū ſimus extra terminos.d.l.ſi ſeruus pluriū remanet qđ ſnīa de-
creti ⁊ adiudicationis p̄dicte nō tenuit vel ſaltē retractari dʒ cauſis et
rōnibus ſuperius allegatis.¶ Poſtremo non obſtat qđ nō dʒ poſſe
Frāciſca agere niſi ad dimidiā dotis promiſſe per callimachū ex quo
hʒ cauſam a proculo qui tantūmodo fuit heres pro dimidia ſempro-
nij.⁊ quāq̄ proculus fuerit inſolidū heres ſeie tñ ex pſona ſeie agi non
pōt qꝛ ſibi nihil promiſſuʒ fuit.l.ſi p te.C.de do.promiſſio.⁊c.¶ Or
ad hoc rñdeo qđ ſtante dicto ſtatuto vel reformatione qđ qs alteri ſti-
pulari poſſit vr̃ qđ imo quo ad dictā quantitatē promiſſam per calli-
machum ſempronio pro dote ſeie cōpetit actio ſeie ⁊ ſucceſſiue procu-
lo eius heredi etiā ſine aliqua ceſſione vt oſtendunt verba dicti ſtatu-
ti ibi ad cuius vtilitatē fuerit ſtipulatum ⁊c.⁊ ibi ſeu ad ſui vtilitatem
interpoſitum ⁊c.⁊ ibi abſq̃ aliqua ceſſione ⁊c.⁊ ibi ⁊ cuius intereſt ⁊c.
vult enim ſtatutū qđ quicūq̃ ad cuius vtilitatē facta fuerit ſtipulatio
p alterū agere poſſit recta via ex dicta ſtipulatione ſine aliqua ceſſiōe
ac ſi ipſi fuiſſet ſtipulatus ⁊c.Sed nemini dubiū qđ ſtipulatio facta p
ſemproniū ſtipulātē a callimacho ſibi dari libras.dcc.pro reſiduo do
tis ſeie intelligitur eſſe facta etiā ad vtilitatē ſeie ⁊ talē ſtipulationem
initā fuiſſe intereſt ſeie:vt probatur in.l.ſi ſocer.§.luci'.ſol.matri.⁊.l.
pater.in ſi.ff.de do.preleg.facit.l.vnica.§.videmus ⁊.§.accedit.C.de
rei vxo.act.⁊.l.quoties cū ſimi.ſo.matr.¶ Et dictū ſtatutū cū gnāli-
ter loquat̃ nō dʒ reſtringi nec interpretari maxime cū per illud nullus
indebite dānuʒ patiatur.l.proſpexit.qui ⁊ a quib.⁊.l.i.§.generaliter.
de leg.preſtā.l.non aliter.de leg.iij.⁊.l.i.§.is q nauē.de exerci.⁊ decla-
rat Bar.in.l.oēs populi in.vi.q.prin.in ver.ij.q̄ro an ſtatuta.ff.de iu
ſti.⁊ iur.⁊ in.l.nō dubiū.C.de legi.⁊ i.l.ꝯ.ff.de legi.¶ Cōprobat̃ etiā
ex diſpoſitione dicti alterius ſtatuti poſiti ſub rubrica.de dotibus re-
ſtituēdis.in ver.itē dicimus ⁊c.vbi vult ſtatutum qđ mulier pro qua a
quocūq̃ data vel cōfeſſata eſt dos lucret̃ dictā dotē nō obſtante quod
alius qui doteʒ dederit vel promiſerit fuerit ſtipulatus ſibi reddi ⁊c.
vnde poſito qđ actio ex ſtipulatu nō potuiſſet cōpetere ſeie ⁊ eius he-
redibus tñ nō vr̃ poſſe negari quin actio ſeu condictio ex dicto ſtatuto
cōpetierit qꝛ ſemper ex ſtatuto cōpetit actio illis quorū intereſt fieri id
qđ in ſtatuto diſponit̃ lʒ ſtatutū non dirigat v̄ba ad illū q vult agere
cōdictiōe ex ſtatuto nec aliter actionē ſibi cōcedat ita voluit Barto.⁊
Ang.in.l.ſeruo legato.§.ſi teſtator.de leg.i.p quē tex.glo.in.d.l.ſi pro
te.C.de do.pmiſ.dixit quod diſpoſitio illius.l.ſi pro te.loquens in ſti-
pulatiōe nō hʒ locū in legato dotis relicte pro filia qꝛ competeret filie
actio ex teſtō.vt ibi ⁊ Bar.⁊ Ange.in.d.§.ſi teſtator.volunt qđ idē ſit
in ſtatuto qđ in legato.⁊ ſic eſt caſus noſter ibi deciſus.⁊ idē no.Bart.
in.l.ij.§.ſi.ad tertul.⁊ in.l.ij.§.ſi.de colla.bon.⁊ in.l.i.§.pen.ff.de ꝯ ta.
⁊ no.Bal.in.l.ſi quis filiū.C.de inoffi.teſta.in.l.maximū vitium.C.de
lib.prete.¶ Nec obſtat ſi diceret qđ dictū ſtatutū loquitur in dote da-
ta vel cōfeſſata nō aūt in dote promiſſa de qua tractatur in caſu noſtro
26 qꝛ rñdeo qđ imo ſm opi.que magis vera vr̃ ſtatutū loquens in dote
data hʒ locum in dote promiſſa: potiſſime qñ promiſſor fuit in mora
dādi prout in caſu noſtro vt firmat Bart.in.l.ſi.in.ij.col.C.de dot.p-
miſ.per illū textū cū glo.referens ſe ita conſuluiſſe ⁊ late ponit Ange.
hanc partem tenens in conſilio ſuo.clxxix.hic ne de verboſitate redar-
guar obmittam: maxime cū alia fundamēta de quibus dixi ſupra ſuf-
ficiant etiam qꝛ dictū ſtatutū expreſſe videt̃ loqui nedum in dote da-
ta: ſed etiā in promiſſa vt pʒ ibi in verbo vel promiſerit.per ſequentia
enim verba declarantur precedentia.l.ſi ſeruus pluriū.§.ſi.de lega.i.
l.vtrū.de pet.heredi.⁊.l.heredes palā.§.ſed ſi notā.ff.de teſtamentis.
¶ Ex quibus oīb' reſultat ſic vt cōcluſio quod dicta Frāciſca recti-
ſime agit tam ad dictas libras.xl.boñ.pro reſiduo dictarum librarum
ſeptingentarum nomine ſortis ꝙ etiam ad damnū illarū p dictā adiu-
dicationē fundi factā habito reſpectu ad tornaturas.xxx.cum fundus
non fuerit niſi tornaturarū.xxiij.itē ⁊ ad dimidiā dictarū penarum ⁊
omnium alimentorum predictorum. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xl.

1 Alienans rem eccleſie ſine licentia cadit a iure ſuo.
2 In his que ſunt inducta ad iuris rigorem conſeruandum ruſticitas
non excuſatur.nu.ij.
3 Ubicūq̃ a lege eſt pfixa dies ⁊ pena nunq̄ eſt locus purgatiōi more.
4 Elapſo anno ⁊ menſe ſi non fuerit petita inueſtitura p heredes vaſal-
li non poterit vlterius peti.
5 Uerbum libere importat idem qđ ſine conditione.
6 Tempus petēdi inueſtituram non currit niſi ſcienti.
7 Quando lex prefigit tempus ⁊ dubitat̃ an currat ignoranti quid de-
beat attendi.
8 Confeſſio per hec verba quicquid iuris habeo in hac re eſt obſcura.
9 Per conceſſionem in emphyteoſim transfertur vtile dominium.
10 Per retentionem canonis videtur quis remittere niſi contrarius fue-
rit proteſtatus.

¶ Conſilium.xl.

¶ Caſus talis eſt.Antonius ruſticus ſoluit annuatim decimaʒ eccle-
ſie non petijt inueſtituram infra annum ⁊ menſem prout dicit bulla
Bonifacij.Queritur an ſit recadutus a iurib' ſuis.

Redēptoris noſtri inuoca-
to ſuffragio.Uiſo themate ⁊ oībus bñ diſcuſſis vide-
retur prima facie dicendum dictum Antonium fuiſ-
ſe recadutum virtute bulle Bonifacij que dictat qđ ſi
quis nō petierit inueſtituram de re eccleſiaſtica infra
annum ⁊ menſem cadat a iure ſuo.Cum ergo Antonius vltra annum
⁊ menſem diſtulerit petere inueſtituram:ergo cecidit a iuribus ſuis.
1 †Item etiam de iure cōi cū dicta res que eſt de iure eccleſie fuerit alie-
nata in dictum Antoniū ſine licētia eccleſie cecidit ab omni iure ſuo.c.
potuit.de loc.l.ſi.in ſi.C.de iure emphy.⁊ p conſequens ſi cecidit talis
alienans a iure ſuo non potuit in Antonium transferre.l.traditio cum
vulg.de acqui.rerum do.Nec videtur excuſari ruſticus propter igno-
2 rantiam† p not.per glo.in.l.iuris la.ij.C.de iuris ⁊ fac.igno.vbi in
his que ſunt inducta ad iuris rigorem conſeruandum ruſticitas non
excuſatur:vnde dicit ibi glo.qđ ſi emphyteoſim non ſoluit infra bien-
nium cadit a iure ſuo vt in aut.qui rē.C.de ſac.ſan.eccle.⁊ in.d.c.po-
tuit.Sʒ ita eſt qđ ruſticis ⁊ mulieribus non ſubuenitur pretextu igno
rantie niſi in caſibus expreſſis in.l.ſi.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in gl.magn.i.
q.iij.in.§.vlt.Et qđ ruſtico non ſubueniatur in his que fiunt ad rigo-
rem iuris conſeruandum tʒ expreſſe Guil.de cu.in.l.ſi quis ex argen-
tarijs.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.de eden.⁊ Bar.in.l.i.§.nuntiatio in vlti.colū.de
oper.no.⁊ Bar.in.l.i.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ Bald.in.l.iuris.C.qui
admit.⁊ Ang.in.l.vbi.ff.de eden.⁊ Bal.in.l.fin.in prin.in.vij.q.C.de
iure delibe.⁊ preſertim ſi potuit conſulere peritiores.l.bonorum.ff.de
3 bo.po.l.ij.§.ſi.ff.quis ord.in bo.po.ſeru.⁊ no.in.d.l.iuris.†Nec etiam
videtur qđ moram purgare poſſit:quia quotieſcunq̃ a lege eſt prefi-
xa dies ⁊ pena tunc nunq̄ eſt locus purgationi more:vt not.glo.or-
di.in.c.mora.de reg.iur.li.vi.⁊ in.c.lʒ canon.de electio.in.vi.⁊ in.c.cu-
pientes.§.ſed ſi per viginti.de electio.lib.vi.preſertim quando ipſo
iure imponitur pena:vt ibi notat glo.⁊ ita communiter habetur quod
quando pena ipſo iure imponitur non eſt locus purgationi more per
l.ſi is cui.de lega.ij.⁊ no.Bar.in.l.ſi inſulam in.iiij.q.de verb.ob.⁊ in
l.qui ob rem.de condi.inde.alij notant in.l.⁊ ſi poſt tres.ſi quis cau.
in.l.ſi pacto quo penam.C.de pac.ſʒ ita eſt ꝙ papa in.d.bulla appo
ſuit tempus ad petēdum inueſtituram:vʒ annum ⁊ menſem quo ela
pſo incidit ipſo facto in penam priuationis ab omni iure ſuo ergo d.
Anto.non poteſt purgare moram.Et quod quando apponitur pena
legi ipō facto non poſſit purgari mora notat glo.in cle.ne in agro.§.
quia vero in verbo ipſo facto.de ſtatu mo.quam pro ſingulari ad hoc
allegat Bald.in aut.habita in vltima colum.ne filius pro pat.⁊ pro
4 hoc tex.in.c.i.quo tempore mile.inueſti.pet.de.†vbi elapſo anno ⁊ mē-
ſe ſi non fuerit petita inueſtitura per heredes vaſalli non poſſit vlte-
rius peti.⁊ Bal.ibi dicit qđ intelligitur precluſa via purgādi moram
⁊ hoc probat ibi Bald.per multa que militant in caſu noſtro.bene fa-
cit quod not.Ange.in.d.l.ſi inſulam in.ij.q.vbi voluit quod quando
pena imponitur a.l.non ſit locus purgationi more quod dicit probari
per.l.ij.C.de iure emphy.que vtitur verbis preciſis dum dicit omni-
5 modo hoc etiam ſonāt v̄ba bulle que dicit libere deuoluatur:† naʒ ver-
bum libere importat idem ꝙ ſine conditiōe alicuius deuoluatur:vt no.
gl.in.c.romana.§.i.in verb.libere.de cenſibus in.vi.⁊ per glo.⁊ doct.
in.c.cuʒ plures.de offi.delega.in.vi.⁊ per Io.an.in.c.lʒ ep̄s.de prebē.
in.vi.in nouel.⁊ no.Ioā.and.⁊ Archi.per illum tex.in.c.cum ep̄s.de
offi.ordi.in.vi.ergo ſequitur ꝙ intelliguntur bona illa deuoluta tali-
ter ad eccleſiam qđ nullus contradicere poſſit.⁊ ſic mora purgari non
poteſt.¶ Preterea mora dʒ purgari in modicuʒ tp̄s.l.ſi ita qs in.§.
ſcia.de verb.oblig.⁊ in.l.ſi poſt tres.ſi quis cau.⁊ in.d.c.potuit ꝙ intel
ligitur iudicis arbitrio ſm glo.⁊ doc.in.d.l.⁊ ſi poſt tres.⁊.in.d.c.po-
tuit ⁊ Bart.in.d.l.cū inſulam in ſecunda op.vbi ponit qualiter iudex
dʒ arbitrari modicū tp̄s inſpecta qualitate facti ⁊c.¶ Contrarium tñ
de iure eſſe puto:qꝛ in themate dicitur ꝙ eccleſie eſt debita decima in
dicta re ꝙ intelligo ꝙ ſit debita rōne directi dominij dicte rei ſpectan-
tis ad ipſam eccleſiā:qꝛ ſi alias deberet̃ eccleſie fruſtra quereretur de
inueſtitura:vñ preſuppono qđ eccleſia haberet directuʒ dominium tñ
6 Anto.nō cecidit a iure ſuo.¶† Primo qꝛ non apparet qđ Anto.ha
buerit ſcientiā qđ directū dominiū fuerit eccleſie ⁊ tp̄s petendi inueſti-
turam non currit niſi ſciēti.d.c.i.quo tempore miles.maxime ſm ſup-
pletionem glo.ibi in verbo annuum ⁊ Ja.de bel.⁊ Bal.in.ij.colum.in
telligentes qđ dictū tēpus anni ⁊ mēſis petēdi inueſtituram ſit vtile ⁊
nō currat ignorāti per id qđ habet̃ in.d.verbo abſentia ⁊ in.l.genera-
li.de tab.li.x.pro huius confirmatione multa poſſent allegari:ſʒ ſuffi-
7 cit doctrina Bal.in.l.q̄diu.C.qui admit.vbi dicit† ꝙ qñ.l.vel ſtatu-
tum prefigit tempus ⁊ dubitatur an currat ignorāti quod inter cetera
dʒ attendi:an requiratur factū hominis ⁊ mora:⁊ tūc nō currit igno-
ranti:vt in.d.l.quādiu.⁊ in.l.ſi.C.de decre.ab or.fac.⁊ in.l.quinquagin
ta.de excu.tu.Sed ita eſt qđ in caſu noſtro requirebatur factum homi-
nis.id eſt petitio īueſtiture ⁊ mora requirebatur:vt pʒ ex verbis bulle
que ponderat negligētiam:ergo ignoranti non currit tēpus facit.c.ſi
vaſallus feudū.ſi de feu.fue.controuer.inter do.⁊ agna.⁊ in.c.i.de con-
trouer.inter do.⁊ empto.Et dato ꝙ curreret tēpus tñ concedēda eſſet
reſtitutio in integrū p no.p Bar.in.l.i.§.ſi qs aūt de iti.actuq̃ priua.
⁊ glo.in.l.i.C.de patria pote.⁊ in.l.ſi partē.§.i.in verbo nō vtendo.ff.
quēadmo.ſerui.amit.⁊ Spe.in ti.de preſcrip.§.i.verſi.pone colo.⁊ in
l.ſi.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſ.fue.⁊ in.l.heredi.alias annua.ff.de calū.⁊
ibi per Moder.hñ faciunt not.in.l.ij.C.de iure emphy.Nec ob.qđ in
venditione facta Antonio dicat̃ qđ ſaluū ſit omne ius eccleſie.cui de-
cima debita eſt ergo videt̃ qđ habuit ſcientiam qꝛ ad hoc rñdet̃ quod
per hoc non apparebat ꝙ dominiū eſſet eccleſie directū niſi aliter ⁊ cla
re ⁊ limitate appareret quale eſſet ipſum ius reſeruatū id eſt an eēt rō-
ne directi dominij eccleſie vel quomō:vt pʒ ex no.p Dy.⁊ Bar.in.l.ſi
8 ſic in ſi.de lega.i.vbi concludit †ꝙ conceſſio facta p hec verba concedo
tibi quicquid iuris habeo in tali re eſt obſcura ⁊ nihil operat̃ niſi cla-
re appareat de iuribus concedētis.⁊ no.Spe.in ti.de loca.§.nunc ali-
qua verſi.lviij.⁊ verſi.lxxvi.⁊ Oldra.in conſi.clxxiij.incipiēte viſo pri-
uilegio inclyti regis Ludouici ⁊c.⁊ Ang.in.l.locus.de acqui.poſ.p.d.
l.ſi ſic.§.i.⁊.l.qđ ſi in vēdi.⁊.l.qđ ſi ſic.de here.vel ac.vēdi.⁊ p hoc fa-
cit quia illa reſeruatio eſt obſcura:ergo nihil pōt operari.l.titie texto-
res.de leg.i.in cle.cōſti.de elec.potuiſſet enim dicere decimam eccleſie
vt habet̃ per totum titulum de decimis.Itē poterat deberi dicta deci-
ma eccleſie tanq̄ cēſus annuus qđ eſt proprie qñ eccleſia omne ius qđ
hʒ in re transfert in aliquēʒ.⁊ ſic transfert vtile ⁊ directum dominium
⁊ recipiens ſoluit aliquid annuatiʒ quod dicitur cenſus nec ceſſans in
hoc cadit a iure ſuo.c.cōſtitutus de relig.do.⁊ no.Bart.in.l.i.§.i.ff.de
pub.⁊ Bal.in titu.de pac.cōſtā.in verbo perſoluere affictum:⁊ in aut.
ei qui impedit in ver.quero pone qđ ex conceſſione principis ⁊c.de ho.
9 aut.iud.poſ.Sʒ per conceſſionē in emphyteoſim ⁊ ſi transfertur vtile
dñium tm̄.l.i.⁊.ij.ff.ſi ager vec.vel emhpy.pe.Et lʒ diceret concedo ti-
bi hanc rem in emphyteoſim ſub annuo cenſu.x.ſolidorū non propter
ea deſineret emphyteoticus:vt probat̃ in.c.ea.de rebus eccle.nō alie.
⁊ no.expreſſe Ioā.de imo.in.c.ad audientiā.eo.ti.vbi dicit eſſe verum
niſi diceret concedo tibi talem rem in emphyteoſim et quicquid iuris
habeo in illa re ſub annua mercede:nā per illa verba ⁊ quicquid iuris
habeo ⁊c.cenſetur trāſlatum etiā directum dominiū:⁊ ideo erit ꝯctus
cenſualis ⁊ impropriant̃ illa verba cōcedo in emphyteoſim rōne ſub-
iecte materie pbatur in.d.c.cōſtitutus.facit.l.inſulā.ff.de preſcrip.ver
bis.⁊ per hoc pʒ nō obſtare ſi diceret̃ ꝙ ſoluit decimaʒ.xx.annis ergo
ſciuit quod erat iure eccleſie:qꝛ rñdet̃ qđ credebat de decima ſpūali vl'
de cēſu vt.ſ.dictū eſt.Nec ob.ſi diceret̃ qđ etiā bulla locū hʒ qñ cenſus
deberet̃ qꝛ ibi accipit̃ pro mercede:vt.c.ad aures.⁊ colligitur ex pluri-
bus verbis dicte bulle dum dicit ⁊ qđ venditioni donatis dationi inſo
lutum ſint ſubiecte ⁊c.⁊ ibi infra annū a die tranſlationis vtilis domi-
nij ⁊c.⁊ ſic preſupponit directū dñium eſſe apud eccleſiam:vnde ver-
ba bulle nō conueniunt ꝯctui cenſuali:ergo nec eius diſpoſitio vt in.l.
ſi ita.§.toties.de dā.infec.⁊ in.c.indēnitatibus.§.pe.de elec.in.vi.⁊ ꝙ
nō ſufficiat pbare ſimpliciter decimā eſſe ſolutaʒ eccleſie pro cā all'ata
ab eccleſia.id eſt pro canone debito eccl'e rōne directi dñij probat Sali.
in.l.ſi certis annis in.i.q.C.de pac.poſt Bart.in.l.cū de in rē verſo ad
ſi.ff.de vſur.⁊ Ant.de bu.in repe.c.peruenit.in.vij.char.de teſti.Con-
firmatur qꝛ lʒ Ant.ſciuerit rē eſſe eccleſie tñ eccleſia ſciens recipit cano
nem ideo nō pōt all'are qđ ceciderit a iure ſuo.vt no.glo.ſi.in ver.men-
10 ſem in.d.ti.quo tp̄e mil.⁊ ibi Bal.vbi p† receptionē canonis ⁊ ſerui-
tiorum vr̃ ſibi remiſiſſe niſi ſibi cōtrariū fuerit proteſtatus:vt in.l.ij.
in prin.ſi quis cau.l.ſi.ff.de eo qđ certo loco.⁊.in.l.ij.C.de iure do.ī pe.
⁊ in.l.cōmiſſorie.de pac.inter emp.⁊ vēdi.ſi aūt ignoranter recepiſſet
dñs vaſallū tūc diſtiguit Bal.vt ibi p eū.videt̃ ergo.q.noſtrā decide-
re glo.ſi.in.d.c.i.quo tp̄e mil.vbi etiā p non petitionem inueſtiture ce-
ciderat a iure ſuo tñ ſi poſt recepit ſuitiū feudale videtur ſibi remiſiſſe
penam more.ita ergo videt̃ eē in caſu noſtro p oīa ſimile.nā et fortius
videt̃ remitti pena priuationis ppter receptionem ſeruitij multo for-
tius dicemus qđ nō intelligit̃ pena commiſſa quam impediri ab initio
cōmiſſio pene nondum cōmiſſe ⁊ facilius dʒ ſeruari vaſallus in iure qđ
hʒ q̄ recuperare ius qđ amiſit.l.q res.§.arcaʒ.ff.de ſolu.⁊.ff.de his q
ſunt ſui vel ali.iu.l.patre furioſo.⁊.l.v̄bis ad.l.fal.⁊ in.c.quemadmo-
dum.de iureiur.Ad idē ꝙ no.gl.⁊ doc.in.d.l.ij.C.de iure emphy.vbi
ſi dñs recipit canonē ab emphyteota poſtq̄ cecidit a iure ſuo videtur
remittere penam priuatiōis.ita no.Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.v̄.
xxiij.cum quatuor ſeq.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.meuius.§.duobus.de leg.ij.⁊
gl.⁊ doc.in.d.c.potuit.vbi hoc concludunt etiam procedere ſi rector ec-
cleſie non collegiate recepit pēſionē vt in hoc preiudicet eccleſie ⁊ in p̄-
lato eccleſie collegiate ſit dubium an ſoluta recipiendo pēſionem ſine
conſenſu capituli preiudicet eccleſie cui iam erat ius acqſitū expellēdi
emphyteotam qꝛ doctores in hoc ſunt varij:vt not.Spec.in.d.§.nūc
aliqua ver.xxvi.⁊ p domi.Flori.⁊ Io.de imo.in.c.potuit.ſuper glo.
pe.cum iſta difficultas forte in caſu noſtro nō eſt neceſſaria:qꝛ nō eſt ec
cleſia collegiata:tum qꝛ etiaʒ ſi eſſet collegiata tamen nihil refert quia
illud verum quando prelatus ſolus recipit poſt biennium ſolutionem
canonis:quia ſolus prelatus non poteſt abdicare ius queſitum eccle-
ſie ſine cōſenſu capituli:vt i.c.paſtoralis.⁊ in.c.ea noſcitis cū ſi.de his
que fiunt a prela.ſine conſen.capi.tamen in caſu noſtro nūq̄ fuit acqui-
ſitum ius eccleſie:quia Antonius continue preſtitit ſeruitium qđ idē
operatur ac ſi interueniſſet inueſtitura quo ad hoc vt nō cadat a iure
ſuo:vt patet ex no.p glo.in.d.c.primo.quo tempore mil.ergo cum ſo-
lus prelatus poſſit de re conſueta concedi in emphyteoſim ſine con-
ſenſu capituli in emphyteoſim concedere iuxta.c.ij.de feu.⁊ no.in cle.
frequens.in ver.menſa.de exceſ.prela.⁊ precipue Jac.de bel.in.c.i.in
prin.qui feu.da.poſ.⁊ ibi Bal.⁊ clarius Pau de caſt.in.l.etiam ſol.
matri.⁊ eſt de mente Bar.in aut.qui rem.de ſacroſan.⁊ in.l.ſi vacan-
tia.de bon.vac.li.x.⁊ Bald.in aut.hoc ius porrectum.de ſacroſan.ea-
dem ratione potuit dictus prelatus dictā decimam recipere per quaʒ
videtur Antonium recognouiſſe perinde ac ſi eum inueſtiuiſſet Et ex
his pʒ ꝙ abſq̃ purgatione more ⁊ ruſticitatis dictus Antoni' poteſt
11 ſe tueri a pena priuationis.⁊ ſic non obſtāt.ſ.allegata in ꝯriū.† Plꝰ
dico ꝙ etiaʒ ſi ruſticus nō potuiſſet commode conſulere peritiores tūc
iuris ignorantia operatur vt ſaltē ſibi detur reſtitutio in integrum ex
clauſula generali.⁊ ſic poſſet ſe tueri ſi non petijſſet inueſtituram.i.de-
bitum tempus:vt no.Sali.poſt Bart.in.l.i.C.de iur.⁊ fac.igno.fa-
cit.l.i.in ſin.⁊.l.ſed ⁊ ſi per pretorem.§.hec clauſula.ff.ex quib.cau.ma-
io.¶ Et ex his omnibus concluditur qđ niſi aliter apparuerit qđ di-
ctus Antonius ſciuerit dictam rem ſpectare iure directi dominij ad
dictam eccleſiam non cecidit a iure ſuo.Et poſito qđ ipſe ſciuiſſet ta-
men adhuc non cecidit a iure ſuo ſi rector eccleſie continue recepit ſciē-
ter dictam decimam per.aut.preſtitam prout latius in ſuperioribus
declaraui. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xli.

1 Generalis promiſſio non extenditur ad bona feudalia.
2 Obligans bona ſua generaliter non videt̃ obligare illa que abſq̃ in-
curſu pene obligare non poterat.
3 Relaxatio quam facio de re exiſtēte apud te vt a lite diſcedam non tri-
buit tibi titulum.
4 Promittens non mouere controuerſiā de re ſua exiſtente apud alium
non dicitur transferre dominium.
5 Uaſallus ſi tranſigit ſuper feudo dimittendo non dicitur alienare.
6 Ad hoc vt dicatur trāſactio non requiritur lis in iudicio.
7 Appellatione alienationis quid veniat.nu.9.
8 Diſtrahere ⁊ vendere ſunt ſynonyma.

¶ Conſilium.xli.

¶ Quando vaſallus dicatur alienare feudū.Et quid ſi ex cauſa trāſ-
actionis dimittit poſſeſſori feudum.Et an in generali cōuentione ve-
niat feudum.

Redēptoris noſtri inuoca-
to ſuffragio.Uiſo themate ⁊ his de quibus in eo ſit men-
tio circa id de quo queritur vʒ vtrum alienatio videatur
facta per dictum rodulfum.⁊ ſic dicatur incidiſſe in com-
miſſum per pacem factam inter ipſum rodulfum ⁊ ipſam ciuitatem
in qua pace fuit concluſum dictam villam remanere dicte ciuitati.
Cuius capituli tenor eſt in effectu vʒ.Quod quelibet dictaruʒ partiū
ſit ⁊ remaneat in poſſeſſione terrarum ⁊ locorum ⁊ rerum quas dicte
partes ⁊ quelibet earū tʒ ⁊ poſſidet ad preſens ſine aliqua lite cā vl' mo
leſtia p vnā partem alteri mouēda vl' faciēda vel inferēda aliquo iure
1 colore vl' cā hincinde ex cā p̄dicta ⁊c.¶ Et cōcluſiue loquēs iudico ve-
ram videri parteʒ negatiuā.† Primo quia dicta generalis promiſſio
caſu quo dici poſſet alienatio faciens incidere Rodulfuʒ in penā pri-
uationis non dʒ intelligi de bonis feudalib'.l.obligatione generali.
ff.de pig.⁊.l.i.C.que res pign.ob.nō po.vnde ad ppoſitum dicit no.
2 Bar.in.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.quem alij ibi† ſequuntur

qd ſi qs generaliter obligauit bona ſua non videtur obligare illa que abſq̄ incurſu pene obligare non poterat: ita etiā vult Bal.in.d.l.j.C. que res pig.ob.non poſ. Ad idē eſt tex.optimus in.c.j.de cap.qui cur. vē.et.c.in generali in titulo ſi de feu.fue.contro.inter do.et agna.vbi in generali alienatione facta a vaſallo non venit feudum niſi expreſſe dictum ſit, vñ Bald.in.l.voluntas.C.de fideicōmiſ.colligit generaliter q in diſpoſitione generaliter non veniūt prohibita per id qd habetur in.d.c.j.et idē no.Bal.in.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.ff.ſol.ma.et Ang. in auſ.de reſti.et ea que parit.in prin.vbi per ibi no.p glo.dicit q bona ſubiecta reſtōni: puta bona liuellaria vel emphyteoticaria ſibi conceſſa vſq̄ in tertiam generationem non intelligitur obligare in generali obligatiōe.facit.l.ſi procurator.ff.de cōdi.indebi.et.l.iij.§.ſi procurator.qd quiſq̄ iur.et.l.pater cū ſimi.ff.que in frau.credi.cū ſimi.Specu. etiā in ti.de pig.§.j.ver.penul.dicit q feudū non cadit in generali obligatione cum abſq̄ pena nō poſſit ſpecialiter obligari.c.j.de pbi.feu. alie.p Fede.in p:in.ita etiā dicit Bal.in.d.c.j.in prin.i.j.col.de p.feu.
3 alie.per fed.in.j.col.per.d.l.obligatione generali. ¶ † Secundo principaliter moueor qr relaxatio quā facio de re exiſtente apud te vt a lite vel diſcordia diſcedaz nō tribuit tibi titulum.et ſic nō dicor in te aliquo titulo alienare vel diſtrahere vt eſt text.qui reputatur melior de iure in.l.ſi pro fundo.C.de tranſac.et ibi no.doc.et no.glo in.l.ſtipulatio iſta.in princi.in verbo ſucceſſores.ff.de ver.obli.et illam gloſſ.dicit
4 ibi Ang.eſſe diligenter notādam ad hoc.vez † q ſi quis promittat de re ſua exiſtente apud aliū cōtrouerſiā nō mouere nō p hoc dicit̄ transferre dominium nec vſucapiendi conditionem in poſſeſſorem cui ita promiſit. Et dicit Ange.q illa gloſſ.vult hoc generaliter in omni cōuentione vel pacto: ſed text.in.d.l.ſi pro fundo.ſm eum loquitur tantum in tranſactione ideo bene eſt notanda illa gloſſ.ſm ipſum et not. etiam gl.in.l.j.ff.pro emptore.et not.Bal.in.c.ſi vaſallus de ſuo in fine in titulo ſi de feu.fue.controuer.inter do.et agna.hoc etiam decidit Bal.in.c.j.de controuer.inter vaſal.et alium de beneficio ad finem vbi
5 dixit † q ſi vaſallus tranſigit feudum apud poſſeſſorem dimittendo nō dicitur alienare: ſecus ſi trāſigit tradēdo feudū.ad hoc dicit eſſe caſum vnicuz in iure in.d.l.ſi pro fundo.et ſubdit quod in omnibus alijs cōtractibus excepto illo qui dimittit transfert et alienat.l.quedam mulier ff.de rei vendi.et.l.ſi ſpōſalibus.§.j.ff.de iure do.et intelligi dz de alijs cōtractibus ſcz de quorū natura eſt q transferatur dñium vel quaſi vt loquūtur iura allega.per eū alias ſecus per not.p gl.Ang.et Moder.in d.l.ſtipulatio iſta.in prin.illud idē voluit Bald.in.d.c.imperialez.in prin.in.vj.col.de pbi.feu.alie.per Fede.in verſi.quero an vallus poſ
6 ſit trāſigere. ¶ † Quinimo ad hoc vt dicat̄ trāſactio nō requirit̄ q ſit lis in iudicio: ſed ſufficit q ſit extra iudiciū de facto.l.ij.et ibi no.Bar. C.de trāſac.et no.etiā Bar.in.l.cauſas eo.ti.prout vr̄ qd erat inter dictas partes q ſup diſcordijs et controuerſijs extraiudicialibus ad pacē
7 deuenerunt. ¶ † Tertio principaliter me mouet qr appellatione alienationis proprio ſumpto vocabulo venit ſolum ille contractus vel actus per quem transfertur dñium.vt.l.alienatū.ff.de ver.ſig.l.j.cum glo.C.de fun.dota.et not.glo.et doc.in.l.ſi.in ver.hypothecā.C.de reb. alie.nō alie.et gl.et Ang.in.l.benignius.ff.de legi.not.Jmo.et alij in.c. epi.de reb.eccle.nō alie.et hoc ideo potiſſime dico quia in inſtrō inueſtiture conceſſionis facte magnifico Comiti Roberto et eius nepotibus pro ſe et deſcēdentibus heredibus etc.eſt reſtricta pena priuationis ad caſum qñ omnes dicti inueſtiti venderēt dictā villā vel eā diſtraherēt aut alienarent in totū vel in partē cōſtat aūt qd Rodulfus nō vēdidit
8 nec etiā alienauit † qr diſtrahere et vēdere ſunt ſynonyma ſeu equipollentia.l.ſi ego.§.partus ver.interdū in ver.diſtracta cū glo.ff.de pub. l.cōi diuidūdo.§.ſi.ff.cōi diuidū.l.cuz res.et ibi no.C.de ēhē.emp.et in materia penali et preſertiz in cōtractibus verba proprie et ſtricte accipiunt̄.l.qcqd aſtringēde.et.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationib⁹.de ver.
9 ob.l.ſi pſes et.l.ſi iterpretatiōe.ff.de penis. Nec ōr etiā alienaſſe † qr in penalibus verbū alienationis accipit̄ ſtricte et pprie.vt no.doc.in.d.l. ſi.C.de re.alie.nō alie.et in.d.l.benignius poſt glo. Sed p dictū capl'm pacis ſolū eſt prouiſum qd remaneat q̄libet pars ea poſſeſſiōe eius q tenet.de dñio autem vel quaſi nihil dictum fuit.ergo nō eſt alienatio.

¶ Ex quibus omnibus concludo pro parte negatiua.vt.ſ. Alexand.

¶ Summarium ſuper conſilio.xlij.

1 Sententia cuius executio petitur ex eius inſpectione eſt nulla.
2 Judex pronuntians per hec verba vti poſſidetis ita poſſideatis.
3 Non valet ſententia ſi iudex dicat condemno te ad ea que tibi obuenerunt a tali.
4 Si iudex non expreſſerit certam quantitatē in ſententia tamen ſe retulit ad certam quantitatem de qua apparet in certo inſtrumento nō valet ſententia.
5 Ubi rub.eſt generalis lex debet intelligi generalis.
6 Ubi eſt fundamentum actoris etiam ſi in negatiua conſiſtant probari debet.
7 In facto alieno eſt probabilis ignorantia.
8 Quid quando teſtator dicit lego titio fundum et extant duo titij.

¶ Conſilium.xlij.

¶ Judex condēnat criminaliter in.xxv.lib.titiuz reū qr vendidit rem duobus et etiam cōdemnat reū ex forma ſtatuti ad dādū duplū pretiū illi emptori cui res tradita nō fuit: et aliter non conſtat quis ſit ille emptor cui tradita non fuit niſi qr vnus ex illis cōfitet ſe aſſecutus poſſeſſionem an dicta ſententia tanq̄ incerta ſit nulla et poſito qd vz an illa confeſſio fundet intentionem illius emptoris.

REdēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu cauſe vertentis inter Chriſtophorum de ſtampe fabis ex parte vna agentem et Nico. de ronchonibus ex alia ſe defendentem. et Viſo etiam thémate cum dubio mihi tranſmiſſo. ¶ Puto partes dñorum iudicantium eſſe in pronuntiando dictam petitā executionem ſnie cōtra dictū Nicolaū nō eſſe cōmittendā. ¶ Et ad hoc oſtēdendum adducam dūtaxat ea fundamenta que mihi videbunt̄ ſufficere
1 et potiora eſſe. ¶ Moueor igitur imprimis qr † ſnia cuius executio petitur ex eius inſpectione eſt nulla in ea pte in qua petit̄ executio: qr quotiens ſnia fert̄ ſuper eo in quo poſſibile eſſet ferri ſniam certā tūc ſi ſnia feratur incerta et ex actis probatorijs factis in ipſa cauſa i qua lata eſt ſnia nō redditur ſnia ipſa certa erit nulla.l.pen.et.l.ſi.et vtrobiq̄ no.C.de ſen.que ſine certa quanti.et declarant Bar.et alij plene in.l.ij.
2 eo.ti.poſt glo.ibi.et in.l.ait.pretor.§.j.de re iudi.† Unde ſi iudex ſuper aliqua petitione pducta in poſſeſſorio pronuntiat per hec verba vti poſſidetis ita poſſideatis non vz ſnia tāq̄ incerta niſi in aliqua parte actorum et probationū appareat qualiter poſſidebant: vt p gl.et doc.in l.j.C.vti poſ.et p Bar.in.d.§.ait pretor.et glo.in.c.lz cauſam.in verbo
3 ita poſſideatis.de pba.† Et ſic non vz ſnia in qua iudex dicit cōdēno te ad res que tibi obuenerunt a tali: vt inquit Innoc.in.c.ſignificantibus.de libel.obla.in ſi. ¶ Sed in actis q producta ſunt in hac cā executionis petite non apparet qd in illa cauſa in qua iudex cōdemnauit Nicolaum ad duplū pretij dandū illi emptori cui tradita nō fuit conſtiterit iudici quis eſſet ille emptor cui tradita non fuit: et quantū eſſet illud pretium quātaq̄ eſſent dāna diſpendia et intereſſe ti⁹ que in ſnia certificari debēt in.§.curare.inſtit.de actio.l.iij.in.ſi.C.de inutili ſtip.l. cum propria.et ibi no.Bal.C.ſi qs alteri vel ſibi. ¶ Ipſi⁹ voluit Jo. an.in addi.Spe.in ti.de ſen.prolatio.§.qualiter.verſi.quid ſi iudex.et Anto.de bu.et do.Abb.in.c.cū venerabilis.de excep.et Anto.de bu.in c.cum venerabilis.de relig.do.et Ang.et Jo.de imo.in.l.ſi cōuenerit.ff.
4 de re iudi.et Ludo.ro.in.l.j.§.ſi quis ita.de verbo.obli.† q ſi iudex nō expreſſerit certam quantitatē in ſnia tñ ſe retulit ad quātitatē de qua apparet in certo inſtrō non vz ſnia per.l.iij.C.de ſen.que ſine cer.quanti.et eſt de mente glo.et Bar.in.d.l.pretor.§.j.iuncto illo tex. ¶ Cū ſi iudici nō cōſtabat qs fuerit ille emptor cui res tradita nō fuit et quo et quanto pretio debuit illā partem obmittere in ſnia aut debebat ſuper hoc probationes recipere. Et exceptio talis nullitatis impedit executione ſnie: vt probatur in.d.l.iij.C.de ſenten.que ſine certa quantitate.quam ad hoc alleg.Bar.in.l.iij.§.cōdemnatū.de re iud.et no.Jnn. in.c.cum in iure.de offi.deleg.cum ſuis multis concor. ¶ Alia ratione redditur nulla dicta ſnia: quia ſtatuto poſito ſub rub.de accuſa.et inquiſi.querendis tpe quo fiunt condemnationes cauetur q tpe quo cōdemnationes fiunt requirantur tam accuſati q accuſatores perſonaliter vel ad domum in qua habitant vel ſunt hoſpitati vt his tpibus poſſint allegare iura ſua alias condemnatio non valeat: ſed in puncto dicitur qd ipſe Nicolaus non fuit citatus ergo condemnatio eſt nulla. nec obſtat q per partē aduerſam replicatur qd ſtatutū loquitur in accuſato et accuſatore nos autem loquimur in iudice inquirente et reo inquiſito: quia ad hoc reſpondeo q quāuis nigrum dicti ſtatuti loquatur in accuſatore et accuſato tamen in rubrica loquitur etiā de inquiſitis. vnde ſuccedit illud qd no.glo.et Bar.in.l.j.C.de capi.ciui.cenſi.
5 ex imen.li.xj.† qd quando rubrica eſt generalis.l.etiam dz intelligi generalis: vt no.Jo.de imo.in rubrica.de verbo.obliga.vbi hoc expreſſe firmat in terminis ſtatuti ſimilis predicto ſtatuto ſaltem in caſu noſtro in quo per verba rubrice comprehenditur mens ſtatuti que fuit q tpe condemnationum debeant requiri inquiſiti qr verba ſunt clara, facit qd no.glo.in.l.j.C.ne fideiuſſ.do.den.et.l.j.cū ibi no p.Bar.et doct. ff.ſi cer.pe.et glo.in rubri.ff.ſi quis teſt.lib.et in.l.j.in prin.ff.qd quiſq̄ iur.et in.l.j.in verbo pretore.et ibi Bal.C.ne lic.tertio prouo.et no.Jo. an.in addi.Specu.in ti.de diſpu.et alleg.ad ſi.et Bal.in.l.ſi.ff.de heredi.inſti. Ideo defectus illius forme et requiſitionis de qua in dicta rubrica reddit actum nullum.l.cum hi.§.ſi pretor.de tranſac.c.is qui.et c.procu.de elec.in.vj. ¶ Secundo principaliter moueor: quia poſito etiam qd dicta ſententia eſſet lata in forma valida tamē ex ea non poteſt obtineri executio p dictum Jo.petita quia non eſt probatum ſufficienter id qd incumbebat dicto Joanni agenti eo quia non probauit qd ſibi tradita non fuerit poſſeſſio rei vendite per dictum Nicolaum
6 ſed Franciſco ſecundo emptori.† Cōſtat enim qd iſtud eſt fundamentum actoris et intentionis dicti Joannis agentis merito hoc probare debebat etiam ſi negatiua conſiſtat.l.hoc iure.et.l.ita ſtipulatus verſi. quod ſi ab initio.de verbo.l.ſi quis conſortium de fabric.lib.xj.c.j. de confeſ.in.vj.et plene no.Barto.in.l.in illa ſtipulatione ſi calendis. de verbo.et Inno.in.c.ſuper his.de accu.et alij in.c.bone.de elect.cum ſimi.imo

ſimi.imo fortius.et no.dixit Jaco.de are.et Cy.in.l.quoties ad ſi.C.de rei vēdi.qd ſi res eſt vendita duobus ab eodē. et vnus ex eis poſſidet ſi ex probationibus appareat qd alij emptori q agebat fuit res prius vēdita preſumetur res prius tradita niſi ipſe reus poſſidēs probet q imo ipe prius emit per.d.l.quoties verſi.ſi igitur. Et pſumptio trāſfert in aduerſarium onus probādi dato q tale onus alias non cōpeteret aduerſario in.l.cū de indebito iuxta prin.ff.de proba.l.omnimodo. C.de inoffi.teſt.et in.l.ſiue poſſidetis.et ibi notant doc.maxie Bald.C. de pba. ¶ Nec ob.ſi diceret̄ q nō poteſt dici qd fuerit tradita iſti Joanni priori emptori.et qr Frāciſcus de blāchis ſcds emptor dixit qd proteſtatus fuit qd ſibi nihil debebatur vigore dicte ſnie cōdemnatorie in qua cōdēnatus eſt dictus Nicolaus ad duplā pretij illi emptori cui poſſeſſio rei tradita non fuit aſſerens dictus ſecundus emptor ſe aſſequutum fuiſſe poſſeſſionē dicte petie terre vigore ſue emptionis: qr reſpondeo q dicta confeſſio ſecundi vēditoris nō eſt ſufficiens probatio. Tum qr cōfeſſio vnius non debet nocere alteri.l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pac.l.j.C.res inter alios acta.facit quod no.dicit Bar.i.l. cū quis decedens.§.codicillis.de leg.iij.ibi dū dicit preterea teſtator ſm hoc poſſet priuare filios legitima cōfitēdo alijs ſe debere etc. Tum etiam quia ſi dictus Frāciſcus fuiſſet cū ſuo iuramento interrogatus. et iuratus ita depoſuiſſet non probaret niſi ſemiplene.l.iuriſiurādi.C. de teſt.c.in omni negocio de teſti.quāto minus debet pbare dictū ſuū ſine iuramēto. ¶ Accedit qr etiā ipſe deponit ſuper eo ſuper quo cōmodum ſentit qr ſi verū eſt qd ſibi et nō alteri fuerit tradita poſſeſſio ipſe nactus eſt dominum dicte petie terre.vt in prealle.l.quoties. Nec huic vltime rationi obſtat ſi dicatur qd non tendit dicta aſſertio Frāciſci ad acquirendū ſibi ſed potius ad preiudicandū in pena dupli.qr reſpondeo qd hec ratio non concludit: tum qr in ſpeciebus cadit affectio nō aūt in quātitate inſti.de ac.§.preterea ſi quis.et.l.ſi cui fundus centū dignus.ff.de leg.ij.l.nummis.de in lit.iurā.et ſic potuit maiorez affectionem habere ad dictaz petiam terre q̄ ad duplum dicti pretij. Tuz etiā quia potuit potius velle cōſequi fundū ex cōtractu emptionis q̄ odioſum lucrum penarum que in foro cōſcientie non habentur in cōſideratione: vt no.glo.xij.q.ij.in.c.fraternitas.et no.p Bald.in.l. iubemus.§.ſane el.j.C.de ſac.ſan.eccle.et in.l.quibus diebus.§.dñs.de cōdi.et demon.et no.doct.in.c.dilecti.de arbi. ¶ Accedit ad confirma
7 tionem predictorū † qr in facto alieno preſumpta et pbabilis eſt ignorātia.l.ſi.ff.pro ſuo.l.qd vulgo.ff.pro emp.l.veri⁹.de proba.vñ potuit dictus Franciſcus ſciens ſibi traditam eſſe rez exiſtimare alij non fuiſſe prius traditā.et ſic ignorare fuiſſe prius traditam dicto Joanni prout ignorare preſumitur. Nō per hoc tñ ſequeret̄ q pena deberetur dicto Joanni. ¶ Cōfirmantur predicta per id qd no.Bar.et alij in.l.
8 ſi quis ſeruum.§.ſi inter.de leg.ij. Ubi voluit † q ſi teſtator dixit; lego titio fundum et apparet qd duo extant titij et non conſtat de quo ipſorum duorū ſenſerit teſtator pone q vnus eorum tantum comparet ad petendum legatum alius nihil dicit vel etiaz expreſſe renuntiat.et ſic apparet qd ille ali⁹ titius vt repudians non pōt admitti ad legatuz: an poterit nihilominus heres dicere huic titio petenti legatū nolo legatum tibi preſtare niſi probes q teſtator legando ſenſerit de te et cōcludunt prefati Doctores q ſic per.l.ſi fuerit.de reb.dub.et.l.duo ſunt titij.ff.de teſta.tute.et.l.cum ex pluribus.ff.de manu.teſta.ita ergo eſſe debet in propoſito: qr lz Franciſcus renunciauerit iuri et facultati petendi penam: nō ſequitur ergo cōpetit Joāni niſi aliter pbet qd poſſeſſio fuerit tradita alteri emptori et nō ſibi. ¶ Ad idē etiā q excluſio dicti Frāciſci non ſufficiat pro ſufficienti probatione contra Nicolaū dicto Joāni.bene facit.l.ſi duo patroni.in prin.cū ibi no.de iureiurā. ¶ Preterea prout in puncto continetur ſtatutū dicit qd vēdens rem duobus cōdemnetur illi emptori cui nō fuerit tradita poſſeſſio ad duplum pretij etc.et verba ſnie idem dicūt. Sed ita eſt qd dicta verba debent intelligi qd nō fuerit tradita.ideſt facta fuerit per vēditorē mora in tradēdo vt probat̄ in.l.ſi duo.§.hec aūt verba.ff.de cōſti.pec.et ibi ponderat illū tex.p no.ad hoc Bar.et alij moder.ibi idē dicūt et reputant hoc eſſe ſingulariter no.al's enim lex vel ſtatutū cōtineret abſurditatē et iniquitatē.vēditori enim nō pōt imputari ſi rē vēditā nō tradidit emptori anteq̄ eſſet ab emptore tacite vel expreſſe interpellatus vt traderet rē.l.ratio.§.ſi per vēditorē.cū glo.j.ff.de act.emp.et in.l.ſi traditio.C.de act.emp. Sed nō preſupponit̄ q.d.N.fuerit interpellatus vt rem venditā traderet vel alio mō in mora cōſtitutus eſt: verum eſt qd inſtrumentū dicte venditionis nō vidi: qr nō eſt mihi tranſmiſſum et libēter vidiſſem vt ex eo cōprehendere poſſim: an ibi aliquid ſit ppter qd doceat̄ de mora.d.Nicolai. ¶ Ex quibus omnib⁹ concludo cōtra dictum Nicolaum non poſſe de iure committi executionem dicte ſententie.

¶ Et ita dico et conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xliij.

1 Pena adiecta dationi quantitatis videtur adiecta in fraudem vſurarū.nu.8.et.nu.10.11.et.12.
2 Juſta cauſa excuſat quem a pena condemnationis expenſarum.
3 Juſta cauſa excuſat a mora et a pena.nu.4.5.6.et.nu.13.
7 In dubio pro ſnia arbitratoris preſumitur.16.
9 Pendentia reclamationis impedit executionem laudi.num.17.et.18.
15 Statutū qd ingrediens poſſeſſionez alienā tali pena puniatur quid ſi quis ingrediatur virtute inualidi decreti.
19 Licet ſnie cenſure nō tranſeant in rez iudicatam tñ appellatio tollit vires preſumptionis talis ſententie.

¶ Conſilium.xliij.

¶ Pena adiecta quantitatis dationi in homine non cōſueto fenerari an preſumatur adiecta in fraudem vſurarum.et an iuſta cauſa excuſet a pena conuentionali ſicut excuſat a legali.

QUia ſubtiliter et copioſe allegatum et cōſultū eſt p clariſſimū dñz.ſ.cōſulētez trāſiēs i oīb⁹ cū eo arbitrat⁹ ſuz nihil addi oportere preterq̄ circa ſecūdā dubitationē nouiter ortā.vez
1 † an ſi Lancelotus depoſitū repeteret penā in iſtrumento promiſſam incurreret. Et vr̄ prima facie dicendum quod cum dicta pena ſit adiecta in effectu dationi quantitatis pecunie quantū ad caſuz de quo querit̄. Jdeo ſtat magis cōmunis cōcluſio qd videatur adiecta in fraudē vſurarū. Et per cōſequens exigi non poſſe.l.iul.§.idem pap.et ibi no.ff.de act.emp.et.l.cū allegas.et ibi plene p gl.et doc.C.de vſu.no.in.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi certum petat̄. l.pecunie.§.j.et.l.penam.ff.de vſu.per Bar.in.l.cum ſeruus.ff.de condi.et demon. Et Ange.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verbo.obli. Et canoniſte in.c.tuam.de penis cum concordantijs. ¶ Secundo pro hoc facit qr cum Lancelotus videatur iuſta cauſa.ideſt propter ſniam arbitri mot⁹ ad repetēdum depoſitum talis iuſta cauſa vr̄ qd excuſet
2 eum a pena † ſicut alias iuſta cauſa excuſat quem a pena condemnationis expenſarū.l.qui ſolidū.§.etiaz.ff.de lega.ij.i auſ.de iudi.§.oportet.no.in.l.properandus.§.ſin aūt alterutra.C.de iudi.et in.c.finem liti
3 bus.de dolo et contumacia † et ſimiliter iuſta cauſa excuſat a mora et a pena interitus rei debite.vt no.gl.in.l.qd in verbo detrimentum.ff.ſi certum petat̄.et in.l.vitium in verbo cum eſſet petitū.eo.tit.et.l.in hac glo.magna.ff.de trictic.et etiam excuſat a pena contumacie.vt no.glo.
4 in.l.ex conſenſu.§.ſi.ff.de app.et in.l.j.§.ſi.ff.ſi quis iuſdi.nō obtē.† itē iuſta cauſa excuſat a pena compromiſſi vt tenuit Joā.an.in ti.de arbi. §.ſi verſi.Jtem quid ſi compromiſſum.in addi.Spe.et Bal.in.l.ſi.C. de arbi.et in.l.non ſolum.ff.de rei vendi.quem ibi ſequit̄ etiam Pet.de ancha.in reportatis et Bal.Ang.et Pet.de anch.in.l.tres fratres.ff. de pac.et Bal.in.l.qd te.ff.ſi cer.pe. Et.l.qui cū tutoribus.ff.de tranſactio.et in auſ.generaliter.de epi.et cle.et Bal.et Ang.in.l.qui rome.§. duo fratres.ff.de verbo.obli.de quo ibi aliquid per Bal.et per Bart. in.l.ex diuerſo.§.j.ff.de rei vendi.et in.l.iubemus.ff.de condi.et demon. et Bald.in.c.j.imperator Loth.in vſibus feud.et Bald.in.l.ſi iudex.ff. de his qui ſunt ſui.et in.l.ſin.in.xi.q.C.de contrahen.emp.et in.l.cos.§. cautione.C.de app.et in.l.edita in.xiiij.columna.de edendo.C.et domi.
5 Abb.in.d.c.quintauallis. Et † iuſta cauſa excuſat quem ab obligatione intereſſe.et no.in.c.ſi quis inueſtitus.qui ſucceſ.teſta.poſ.tit.de ſucceſ.feud.allegat gl.que ſm eum non eſt alibi in.d.l.in hac.in glo.magna.in prin.ff.de tritica. Et facit quod no.Joan.and.in.c.j.de elec.in
6 vj.in nouella.† Et ſimiliter iuſta cauſa excuſat a pena legali.vt not. glo.ſi.in.l.ab executione.C.quorum ap.non reci.probatur in.c.ſacro de ſenten.excom.et no.Bal.in addi.Spec.in ti.de arbi.et in.l.ij.C.de epiſ. aud. Et dicta ſententia arbitratoris vr̄ prebere Lanceloto iuſtam cau
7 ſam † cum in dubio pro ſententia arbitratoris preſumatur vt concludit Dy.in.conſi.ſuo incipiente Tholomeus etc.vbi ad hoc allegat.l. ab ea parte.ff.de proba.et.l.ſciendum.et.l.titia.§ idem reſpondit.ff.de verborum oblig.et.l.iuriſgentium.§.quod fere.ff.de pactis.et inſti.de inutili ſtipu.§.item ſcriptum.et inſti.de fideiuſſo.§.ſi. Et ſequitur hoc Jo.and.in addi.Spec.in titulo de arbi.§.ſequitur in ver.qd ſi actū etc. Et domi.Anto.et domi.Abbas.in.c.quoniam contra.de proba. Et domi.Anto.et Joannes.de imo.in.c.in preſentia.de renun.et Ludoui. Romanus in.l.ſciendum.ff.de verbo.obligati.facit tex.in.c.bone el primo de electio.et.c.cum inter.et.c.ſicut.de re iudi. Et ſequitur etiam hoc dominus Abbas in.c.quintauallis.de iureiuran.in.xxviij.colum.
8 ¶ Sed his non obſtantibus † puto Lancelotum in penā incidere qr cum conuentum fuerit inter.d.partes cōtrahētes quod depoſitū vſq̄ et per totum menſem februarij per ſanctum exigi non poſſet.et per conſequens q poſt menſem februarij peti et exigi poſſet vt plenius probaui.ſ.circa ſcdam dubitationem. Et omnia contenta in dicto inſtrumento promiſerunt dicte partes inuicē obſeruare et rata et firma habere et contra ea vel ipſorum aliquod non facere dicere opponere vel venire per ſe vel per alium de iure vel de facto in iudicio vel extra quocunq̄ modo aliqua rōne vel cauſa ſub dicta pena etc. Si ergo Lancelotus repetit depoſitum ptz euidenter q ratum nō habet qd ſanctus depoſitum a depoſitarijs cōſequat̄: qr nō ſolū verbis: ſed etiā facto ratificatur vel non ratificatur actus.l.paulus.al's incipit non tm̄.ff.rem ratam habe.l.quo enim.§.ſi.et.l.ſi in debito.§.ſina.eo.ti. Preterea ita debet incidere in penam Lancelotus petēdo depoſitum.et ſic prebendo cauſam et dādo operam: vt depoſitum ſancto non reſtituatur ſicut incidit in penam depoſitarius non reſtituendo depoſitum ſancto prout ſibi reſtituere ſub pena promiſerat.l.qui occidit.§.in hac.ff.

ad. l. ag. l. videamus. §. ſi. ⁊. l. q domũ in fi. ff. loca. cũ ſimi. Et tãto for-
6 tius procederent predicta † ſi pendẽte reclamatione laudi rependeret
Lancelotus depoſitũ qꝛ depẽdẽtia reclamationis impedit executio-
nem laudi. ⁊ aliqd innouari cũ ſit quedam appellatio. l. nõ diſtingue-
mus. §. cũ quidã. ff. de arbi. Et appellatione pendente nil dꝫ inuocari.
ff. nil nouari app. pẽ. l. j. ⁊. c. bonefidei. de app. ⁊ in terminis noſtris in
pẽdẽtia reductionis ad arbitriũ boni viri firmat hoc Abb. ſicu. in. d.
c. quintauallis. de iureiur. in p e. charta. ⁊ Bal. cũ aliquali diſtinctiõe
10 in. l. nã ⁊ poſtea in prin. ff. de iureiu. ⁊ ĩ addi. ſpe. in ti. de arbi. † Nõ ob.
ꝙ pena adiecta dationi quãtitatis videaẗ adiecta in fraudẽ vſurarum
qꝛ reſpõdeo pluribus modis. ⁊ primo ꝙ quãtũ ad Lancelotũ et fra-
tres pena nõ erat adiecta dationi quãtitatis: ſed facto qꝛ ipſe promi-
ſerat firma ⁊ rata habere cõtẽta in. d. inſtrumento: ⁊ nõ cõuenire. vnde
eo ipſo ꝙ ratũ nõ habuit repetendo depoſitũ incidit in penã que fuit
adiecta facto. ſ. ratihabitione quo caſu pena predicta facto adiecta pe-
ti põt: nec cenſeẗ in fraudẽ vſurarũ appoſita. l. lucius. ⁊ ibi no. in gloſſ.
ff. de act. emp. l. ſi dictũ. ĩ prin. ⁊ ibi no. ff. de euic. ¶ Scdo poſſet reſpõ
11 deri † qꝺ etiã pena adiecta dationi quãtitatis in hoĩe nõ cõſueto fene-
rari nõ preſumaẗ adiecta in fraudẽ vſurarum vt tenuit glo. in. l. ſtipu-
latio iſta. §. alteri. ff. de ver. ob. Et in. l. vtrũ. ff. de pe. here. per illũ text.
⁊ in. l. penã. ff. de vſu. ⁊ in. c. ille nos in glo. fi. de pig. ⁊ Inno. in. c. tuam
de pe. Et archi. xiij. q. ij. cũ deuotiſſimã. ⁊ Bar. ĩ. l. cũ ſtipulati. ff. de v.
ob. ⁊ maxime in alio ꝯctu quã mutui ſm Pau. de caſt. ibi ⁊ in. l. iul. §.
12 idem pap. ff. de act. emp. ¶ Tertio rñdeo † ꝙ dato ꝙ pcederet opi. te-
nentium ꝙ pena adiecta dationi quantitatis etiã in non ſolito fenera-
ri preſumaẗ adiecta in fraudẽ vſurarũ tñ illud fallit in pena appoſita
in ꝯctu tranſac. put in caſu noſtro. l. premiſſi. C. de trãſac. ita tenuit
Bal. in. l. cũ allegas in. iiij. op. C. de vſu. ⁊ Joã. de imo. in. l. iiij. §. fi. de
ver. ob. ⁊ idẽ ibi Bal. in addi. ⁊ Jo. de imo. in. c. de arbi. ⁊ ĩ. d. §. alteri.
Nec etiã ob. qꝺ pꝓpter ſniam arbitratoris iuſtã cauſam habeat Lãce-
lotus repetendi depoſitũ que iuſta cã excuſare debeat a pena ⁊c. quia
13 rñdeo † ⁊ primo qꝺ imo iuſta cã nõ excuſat a pena cõuentionali peten-
tem vel agentẽ: qꝛ anteꝙ̃ petat ⁊ agat dꝫ diligẽter ius ſuũ explorare.
l. q in alterius. ff. de reg. iur. ita in terminis decidit clare Bal. in. l. non
ſolum. ff. de rei vendi. ⁊ in. l. qꝺ te. ff. ſi cer. pe. pro hoc etiã allegat gloſ.
no. ĩ. l. ſi mulier. §. ſi rẽ. ff. de leg. iij. que voluit ꝙ lꝫ iuſta cã litigãdi ex-
cuſet a pena expenſarũ: vt eſt dictũ tñ fallit in expenſis debitis ex ex-
preſſa diſpoſitione hominis puta ex diſpõne teſtatoris vl ꝯhẽtis qꝺ
reputat Bal. no. dignũ ⁊ idẽ etiã voluit gloſſ. in. §. opꝫ. in auẗ. de iudi.
quã ad hoc allegat Ang. in. l. properãdũ. §. ſin aũt alterutra. C. de iu-
di. ⁊ ibi etiã Bal. ⁊ idẽ Bal. in auẗ. gñaliter in. iij. col. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊
in. l. eos. §. cautione in. j. col. C. de ap. ⁊ ibi etiã tꝫ aperte Bal. qꝺ iuſta
cã nõ excuſat a pena ꝯctus voluntarij. ⁊ idẽ Bald. in. l. edita. in. xiiij.
colũ. ⁊ ſic vult in effectu Bald. in dictis locis ꝙ lꝫ iuſta cauſa excuſet a
penis legalibus. c. ſacro. de ſen. excõ. ⁊ dixi. s. tñ nõ excuſat a penis cõ-
uentionalibus. p hoc facit qꝛ mitius agitur cũ. l. ꝙ̃ cum hoĩe. l. celſus.
ff. de arbi. Nõ obſtat deciſio Jo. an. in addi. ſpe. in ti. de ar. §. ſi. s. alle-
gato. vbi voluit qꝺ petens reduci laudũ ad arbitriũ boni viri: lꝫ ſuc-
cumbat nõ incidat in penã cõpromiſſi ſi habuit iuſtã cauſam litigan-
di: qꝛ reſpondet primo Bal. in. d. l. nõ ſolũ. qꝺ ibi loquiẗ in eo q petijt
reductionẽ laudi q hꝫ ſimilitudinẽ rei ſicut appellans q dr ſuſtinere
vices defenſoris. c. cũ inter. ⁊. c. ſignificauerũt. ⁊. c. ſi. de excep. Secus
ergo ſꝫ Bal. in eo q principalr petit vel agit. vel põt dici qꝺ opi. Jo.
an. in loco pal. nõ ẽ vera p. l. ex diuerſo. §. j. ff. de rei vẽ. ⁊ ibi no. Bar. di-
ſtinguẽs vt ibi latius p eũ. ⁊ per dictum. §. duo fratres. ⁊ ibi cum opi.
Bar. trãſit Jo. de imo. ⁊ Pau. de ca. ⁊ idẽ Bar. in. l. iul. ff. de cõdi. in
de. ⁊ Bal. in. l. q iudex. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ⁊. d. abb. in. d.
c. quintauallis. circa hoc vltimũ tñ ſcꝫ an opi. Jo. an. ſit vera vel non
nõ inſiſto qꝛ nõ opꝫ ſtãte prima rñſione data p Bal. in. d. l. nõ ſolũ. et
4 alijs. ſ. prie dicẽdis. ¶ Scdo principalr rñdeo † quod Lancelotus ⁊
fratres virtute laudi nõ dñr habuiſſe cãm iuſtã repetendi depoſitum
attento ꝙ dictũ laudũ fuit nullũ vt circa primũ dubiũ pbaui. ⁊ ꝙ hoc
ſit verũ ptꝫ ex notatis p Bar. ⁊ alios in. l. iuſte. ff. de acqui. poſ. in fi. vbi
15 querit ſi ſtatuto caueẗ † ꝙ ingrediẽs poſſeſſionem alienã tali pena pu-
niatur an ſi aliquis ingrediaẗ virtute inualidi decreti iudicis excuſeẗ
a pena. ⁊ decidit qꝺ nõ qꝛ ex lata culpa punieẗ. allegat tex. inſti. vi bo.
rap. §. i. ⁊. l. i. §. i. ff. ſi mẽſor fal. mo. ⁊. l. j. §. nõ aũt. ff. ſi qs teſta. lib. eſſe
iuſſ. fu. cũ ibi no. per eundem. ⁊ idẽ tꝫ Bar. ĩ cõſilio incipiente in qõne
vertente in curia capitanei narnei. ⁊ Bald. in diſputatione ſua incip.
accuſatis de vi turbatiua in verſi. tertio querit. ⁊ Bar. in. l. ſequitur. §.
ſi fundum. ff. de vſucapio. ⁊ probaẗ etiã ĩ. l. meminerint ſꝫ vnã lecturã
C. vnde vi. ⁊ potiſſime pcedit hoc ſi Lancelotus pendẽte reclamatio-
ne laudi depoſitũ repetijſſet quo caſu nil innouandũ erat vt ſuperius
16 circa hanc vltimã dubitationẽ tetigi. Nõ obſtat † ꝙ p ſnia arbitrato-
ris in dubio preſumaẗ qꝛ rñdeo qꝺ illud procedit vbicunqꝫ ſumus in
dubio an laudũ ſit equum vel iniquum aut nullum. nam quo ad hoc vt
intelligamus cui incumbit onus pbãdi iniquitatẽ ſeu nullitatem lau-
di vel econtra dicemus ꝙ preſumiẗ pro laudo ⁊ qꝺ pꝓpter hoc allegã-
ti iniquitatem vel nullitatẽ incũbit on⁹ pbãdi. ita loquiẗ. l. ab ea par-
te. ff. de proba. ⁊ alia iura ad hoc allegata p Dy. Sed nos ſum⁹ in ca-
ſu certo qꝛ cõſtat clare ex inſpectione cõpromiſſi ⁊ laudi laudũ nõ tene
17 re vt in primo dubio deductũ eſt. ¶ Scdo põt rñderi † ꝙ vbi reclama-
tũ eſt nõ preſumitur amplius pro laudo. ita tenuit Ant. de but. ⁊ abb.
ſiculus de proba. in. c. qm contra. ⁊ romanus in. l. ſciendũ. ff. de verbo.
18 obli. † Sicut etiam dicimus in ſnia de qua appellatũ eſt ꝙ pro ea nõ
preſumitur in auẗ. de his qui ingredi. ad ap. §. illud quoqꝫ determina
re ⁊ circa. v. col. no. Spe. de inſtru. edit. §. reſtat. ver. i ſumma. ⁊ in ti. de
ſenten. pla. §. vt aũt. verſi. ⁊ no. ſm quoſdam ⁊c. hoc idem etiam tenuit
Anto. de bu. in cõſilio incipiente queſtio hec dubia vulgaria hꝫ ⁊c. vbi
ad confirmationẽ pdictorũ. ſcꝫ qꝺ non preſumaẗ pro ſnia abitratoris
a qua eſt reclamatum adducit quod not. Inno. in. c. bone de electio. et
19 in. d. c. qm contra. ⁊ in. c. ſacro. de ſentẽ. exco. † vbi voluit quod licet ſnie
cenſure non tranſeant in rem iudicatam. tamen appellato tollit vires
preſumptionis talis ſnie. ita etiam dicendũ in arbitramento. licet non
ſpectet tranſire in rem iudicatam qꝛ non eſt proprie ſnia ſed quidam
contractus tranſactionis. vt dixi. s. in principio. quinimo dicit Ant.
de bu. in preallegato conſilio ꝙ plus attentari poſſet. ſcꝫ ꝙ pro ſentẽ-
tia arbitratoris etiam quando non eſt reclamatum non preſumatur:
quia arbitramentum magis accommodatur nature cõtractuum ꝙ̃
iudiciorum: vnde dicimus ꝙ eſt quedam tranſactio: vt eſt dictum. Et
in contractibus non preſumitur pro requiſito extrinſeco. l. quecunqꝫ
§. fi. ff. de publicia. igitur. ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio. xliiij.

1 ☞ Alienato fundo ad menſurã menſurari debent aggeres ⁊ foſſati.
2 Dictio iuxta denotat propinquitatem.
3 Ripa eſt terrenum qꝺ continet flumen.
4 Dictio vel circa debet referri ad modicum.
5 Si quis conceſſit inſulam centum tornaturarum ⁊ reperiatur plus.
6 Ubi venditur terrenum ad menſuram debet ita menſurari malum ſicut bonum.
7 Inundatio eueniens non facit locum cenſeri alueum fluminis.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Raynaldus de ſaluiolis iam pluribus annis elapſis locauit Pe-
tro quõdam gnudi ad affictũ ad fraulgandũ ad terminũ. xij. annorum
tunc proxime futurorũ vnaꝫ petiaꝫ terre. xlviij. torñ. vel circa. ita tñ qꝺ
quantumcunqꝫ ſit ⁊c. cedat preſenti locationi ⁊ pacto franchationis
ad rõnem tornaturarum prout latius in inſtrumento: poſitus in terra
argelis iuxta viaꝫ publicã iuxta flumẽ rheni. iuxta illos de acariſijs ⁊
alios ſuos confines p certo annuo affictu ⁊ pro certo pretio francbatio
nis prout in inſtrõ continet qꝺ inſtrm vobis dño conſultori traditur.
¶ Uertitur modo dubium inter locatorẽ ⁊ cõductorẽ vtrũ certa pars
certe poſſeſſionis que vocatur berleda in ⁊ ſuper qua ſunt arbores di-
uerſi generis ⁊ naſcunẗ herbe ad paſculandum. Et ſi cultiuarentur na
ſceretur frumentum ⁊ alia blada. Et que petia terre berlede eſt confi-
nans iuxta flumen rheni debeat menſurari cum tota reliqua. pꝫ dicte
poſſeſſionis ⁊ pretiũ ex ea debeatur dicto locatori ſicut de reliqua pte
poſſeſſionis predicte: qꝛ pro pte dicti locatoris dr ꝙ dicta berleta dꝫ
menſurari ⁊ de ea ſibi pretium debetur ad rõnem torñ. ſicut de alia pte
poſſeſſionis. primo qꝛ dr in dicto inſtrõ locationis qꝺ locat dictaꝫ pe-
tiam terre iuxta flumen rheni. ⁊ ſic concludit dictaꝫ berletã que eſt cõ-
finans iuxta dictum flumen rheni. ſecundo qꝛ dicta berleta tam ratio
ne arborũ ꝙ̃ herbarũ ⁊ ſi cultiuaret eſt fructifera. Pro parte vero di-
cti cõductoris reſpondeẗ qꝺ non dꝫ menſurari dicta berleta qꝛ in iſtrõ
dr vna petia terre arate arborate ⁊ vidate ⁊ hec berleta nõ eſt eiuſdem
nature. ergo non videẗ incluſa. ¶ Secundo qꝛ aliquoties aqua dicti
fluminis intrat partem dicte berlete. ⁊ ſic inferẗ quod ſit de alueo flu-
minis. Modo queritur quid iuris.

¶ Conſilium. xliiij.

REdemptoris noſtri inuoca-
to ſuffragio. Omiſſis argumentis hincinde propter
rei euidentiam breuiter arbitror procul dubio herle-
tam antedictam flumini ſeu ripe coherentem menſura-
ri debere cum dictum terrenum locatum fuerit ad fran-
chandum ad numerũ tornaturarum vt in inſtrumẽto hoc probatur in
1 l. predia. §. ita legatum. ⁊ ibi gl. ⁊ Bar. ff. de fund. inſtru. ⁊ vbi habetur
qꝺ alienato fundo ad menſuram menſurari debent aggeres ⁊ foſſati.
idẽ tenuit Bar. ⁊ Bal. in. l. littora. ff. de cõtrahẽ. emp. ⁊ Bar. in cõſilio
incipiente cõe lignani in ſcdo dubio. Confirmat Bal. in rub. C. de cõ-
trahen. emp. in. iiij. q. vbi dicit qꝺ ripe quibus acquiritur ius commo-
dantis ex ꝯctu menſurari dꝫt p dictũ. §. ita legatũ ⁊ rñdet ad. l. litto
ra. de contrahen. emp. qꝺ tex. ille loquiẗ in littoribus in quibus nullũ
ius queritur ex contractu qꝛ erãt littora publica ⁊ in vſu publico adeo
quod nullus priuatus percipiebat vtilitatem ex eis: prout ſunt littora
maris. l. riparũ. in fi. ff. de reru diui. ⁊ finaliter concludit Bal. qꝺ etiaꝫ
ripe fluminum publicorũ debent menſurari ſi in ripis cõſiſtat vtilitas
notabilis quantitatis: vt qꝛ ibi ſit ſalicetum prout in pꝓpoſito noſtro
ita ꝙ nõ ſit veriſimile ꝙ venditor fuiſſet gratis conceſſurus. allegant
in argumentum. l. j. ff. de reb. dub. ⁊ quod no. in. l. j. §. i. ff. de ſuperfi. niſi
ſm eum de ripis eſſet facta mentio excluſiue in inſtrumento: vt quia

dictũ eſſet qꝺ vendebaẗ a ripis citra vel vſqꝫ ad ripas excluſiue. Acce
dit qꝺ no. Bar. in rub. ff. de rerũ diui. in. v. col. vbi dicit quod licet ripa
rum fluminis vſus ſit public⁹. d. l. riparũ. tñ illud eſt verum ſm quid
ſcꝫ. vt naues ibi ligenẗ ad ripas ⁊ ad arbores: ſiccentur ibi retia ⁊ ſimi-
lia que neceſſitas nauigantiũ ⁊ piſcantiũ exigit. ceterũ ſpectant ad do-
minos predij vicini ſicut ſpectant riparũ dominia ⁊ ſi nauigantes acci
perẽt de talibus fructibus tenerentur. flumen enim qꝺ eſt principale
non trahit ad ſe ripã niſi quo ad vſum neceſſarium fluminis non quo
ad vſum extraneũ. ita intelligi. Bal. text. in. d. l. riparũ. hoc etiaꝫ ⁊ ma
gis in ſpẽ decidit Bal. in. d. rub. ff. de rer diui. in. xi. col. vbi dicit ꝙ ſi
iuxta flumen eſt tanta terra que arare poſſet non diceret ſimpliciter ri-
pa; imo ſi eſſet via publica inter prediũ ⁊ iſtud terrenũ coherẽs flumi
ni illud terrenũ ſi tñ eſſet qꝺ arari poſſet diceretur diuiſus ager adeo
qꝺ ſine dubio tunc veniret menſurandum allegat. l. maritus. ff. de acq.
re. do. Sed ita eſt quod arari poſſet locus iſte de quo vertitur qꝺ ergo
⁊c. Nec predictis obſtat id qꝺ no. Bart. in ſuo tractatu incip. Thybe-
riadis ⁊c. in. iij. col. vbi dicit ꝙ ripe fluminis publici non veniũt men-
ſurande vendito predio ad menſurã niſi hoc expreſſe ſit dictuꝫ: qꝛ ſm
eũ hoc idem videmus in limitibus fundi coherentibus vijs publicis. l.
id qꝺ. §. j. ff. de peri. ⁊ cõmo. rei ven. pbat etiã ipſe: qꝛ predicte ripe non
vendunẗ: ſꝫ magis rei vendite accedunt: qꝛ p ſe vẽdi non poſſunt: qꝛ ri-
parum vſus eſt cõis de iure gentiũ. ⁊ ideo apparet qꝺ pꝓprietas ſola p
ſe eſſet inutilis cũ ſemper vſus alterius duret. ff. de vſufru. l. iij. §. ne tñ
ideo per ſe nõ cẽſentur: ſꝫ alteri accedunt. d. l. id qꝺ. ⁊ idẽ dicit de foſſis
que ſunt inter viã ⁊ fundũ eadẽ ratione ille enim foſſe ſunt eorũ quoruꝫ
predijs adherẽt ſm eum qꝺ probaẗ: qꝛ ripa ⁊ via eſt ipſorum quorum
predijs adherent. l. maritus in fi. ff. de acqui. re. do. ⁊ no. glo. inſti. de re.
diui. §. riparũ in verbo illorũ: ergo fouea que eſt inter illã ripaꝫ ⁊ fun-
dum noſtrũ eſt noſtra. l. ij. §. preterea. ⁊ ibi no. ff. de aqua plu. arc. Et lꝫ
foſſa non ſit via: qꝛ p eam nõ itur nec commeaẗ. ⁊ p ꝯñs via dici nõ po
teſt. l. ij. §. ait pretor. ff. ne quid in loco pub. tñ vſus foſſaruꝫ erit publi-
cus ſicut ⁊ viarũ. ⁊ reſpondet Bar. in. d. l. pdia. §. ita legatũ. ꝙ ibi lo-
quitur in aggeribus ⁊ foſſis q̃ ſunt intra ipſum fundum. ⁊ ſic ſunt iu-
re proprietatis ⁊ vſus dñij ipſius fundi. vñ cũ vendanẗ pdia veniunt
in menſura. ita reſidet Bar. in dicto tractatu cũ quo cõcordare videtur
Bal. in rub. de rerũ diui. in. xij. colũ. ⁊ in. d. l. riparum. Nã rñdeo primo
prout rñdet Bal. ⁊ recte in. d. rubrica. C. de cõtrahẽ. emp. vbi dicit ꝙ
deciſio Bar. in. d. tractatu pcedit qñ de ripis ſit in ꝯctu mẽtio exclu-
ſiue vel qñ ex verbis nõ appareret incluſas eſſe ripas continẽtes vti-
litatẽm notabilem: vt qñ eſt ibi ſalicetũ. ſed in propoſito nõ patet ex
verbis qꝺ incluſiue veniunt ripe: qꝛ in inſtrumento ex latere fluminis
2 datum fuit ſpecifice flumen pro termino. nã diciẗ in inſtrõ † iuxta flu-
men que dictio denotat propinquitatẽ: vt per vnũ pedẽ vel duos: ita
dicit Bar. poſt. glo. in. l. quidã iber⁹. ff. de ſerui. vrba. pred. ⁊ Ang. in
l. militis codicillis. in princi. ff. de teſta. mili. Aliud eſt enim flumen ⁊
aliud eſt ripa. flumen enim in totũ publici iuris. ripe aũt fluminis lꝫ
ſint in vſu publico ſm ꝙ. s. declaraui tñ proprietas eſt dñorum haben
tium predia iuxta ripas. l. nemo. §. ſi. cũ ſeq. ff. de rerũ diui. ⁊ inſti. eo.
ti. §. riparum. cũ ſeq. quinimo eſſe poteſt qꝺ tota berleta predicta non
3 dicitur eſſe de ripa fluminis: nec accedere ripe. ¶ † Nã ripa eſt terrenũ
quod continet flumen ſm eius naturalem curſum. vt diffinit iuriſcõſul
tus in. l. j. §. ripa. ff. de flumi. Item locus qui ripe cedit incipit in ter-
reno ex quo primum a plano vergere incipit vſqꝫ ad aquã ⁊ propter
attractionem aque. Ita diffinitur in. l. pe. ⁊ ibi no. ff. de flumi. ⁊ Bart.
in preallegato tractatu in. iij. col. cũ ſeq. Refert etiaꝫ Bal. in. d. l. ripa-
rum. qꝺ Uber. de bobio ⁊ Ric. mal. ⁊ Cy. in. d. l. id qꝺ dicebant vendi
to predio ripas debere menſurari. Nec obſtat ſi diceretur ꝙ ĩ inſtrumẽ
to dicitur qꝺ locauit vnam petiam terre aratorie arborate ⁊ vidate qua
draginta tornatu. vel circa ⁊c. ⁊ qꝺ computata iſta berleta excederet in
4 longe maiori ſumma tornaturaruꝫ. † ⁊ qꝺ debet dictio vel circa referri
ad modicum vt dicit Ja. de belui. in auẗ. de monachis. in prin. vbi di-
cit no. in. §. ſi vero intra pro teſtibus. qui dicunt prope. xx. annos vel
circa. xx. annos ⁊c. qꝺ referaẗ ad modicam quantitatẽ allẽat tex. in. l. ij.
§. exactis. ff. de orig. iur. qꝛ reſpondeo qꝺ expreſſe in inſtrõ diciẗ qꝺ de
beat dicta res menſurari ⁊ ſi erat plus augeatur quantitas pecunie ſol
uende ad rõnem tornature. ⁊ ita ecõtra ſi reperireẗ minus per que ver-
ba tollitur dubiũ caſus eſt in terminis in. l. q fundum. §. qui agrum. ff.
de contrahen. emp. ⁊ ibi not. hoc ad qꝺ not. bar. in. l. iulia. §. ſi titius. ff.
de actio emp. ⁊ Bal. in. l. j. C. de peri. ⁊ cõmo. rei. vend. ⁊ in. l. ſicut. C. de
actio. empti. Item nõ obſtat ſi dicatur qꝺ in inſtrumento dicitur quod
locat dictam petiam terre aratorie arborate ⁊ vidate ⁊c. ⁊ qꝺ iſta ber-
leta non eſt aratoria arborata ⁊ vidata ⁊c. qꝛ reſpondeo duobus mo-
dis. primo vt colligitur ex his que concludit Old. in conſilio. cxcviij.
5 incipiente in conceſſione cuiuſdã ⁊c. vbi dicit † ꝙ ſi quis conceſſit inſu
lam iuxta vias publicas ⁊ iuxta iura epiſcopalia quam inſulam dixit
eſſe centum tornaturarum. ⁊ in veritate erat multo plus: an totũ cõpre
hendatur in conceſſione arguit ꝙ non per. l. comprehenſum. ff. de con-
trahen. emp. ⁊. l. per. §. ſi. ff. de actio. emp. contrarium decidit p. l. ſi fun
dum ſub conditione. §. ſi libertus. ff. de lega. j. ⁊. l. cũ pater. §. pater qui
filio. ff. de leg. ij. ⁊ ſubdit qꝺ refert vtrum loquens incipiat mentis ex-
plicare cõceptũ a nominibus ſignificantibus numerũ vel menſuram:
vt vendo. x. iugera talis terre poſite. j. tales confines. ⁊ tunc non veniat
maior numer⁹ vel menſura ꝙ̃ ſpecificatum ſit. allegat. l. ſi quis teſtõ.
in principio. ff. de leg. j. An vero incipiat a nominibus ſignificanti-
bus certam ſpeciem vel corpus determinatũ: vt vendo talem fundũ. x.
iugerum poſitum in tali loco. ⁊. j. tales confines qꝛ tunc adiectio men-
ſure eſt loco demõſtrationis falſe: qꝛ nec vitiat nec minuit illud cui ad-
ijcitur. allegat. l. ſi ſeruus legatus. §. qui quinqꝫ. ff. de leg. j. ⁊. ff. de lega-
tis tertio. l. his verbis. §. patet. ⁊. l. demõſtratio falſa. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ⁊. C. de fal. cauſa adie. lega. l. j. ⁊ dicit quod hoc videẗ determina-
ri per. l. ſi vẽditor. ĩ prin. ff. de actio. emp. hoc idẽ tenuit Pe. de anch.
in. c. per tuas. de dona. ⁊ etiã Jo. de imo. ibi qui quo ad propoſitũ no-
ſtrum dicit hoc maxime eſſe verũ in contractibus ex cã oneroſa: quia in
pretio veriſimiliter haberi dꝫ reſpectus ad menſurã. ⁊ idem tenet Jo.
an. in addi. Spe. in ti. de emp. ⁊ vẽdi. §. ſciendum in ſi. ⁊ Bal. in rub. C.
de ꝯhen. emp. in. xxij. q. ita in propoſito ꝙ in dicto ꝯctu incepit locator
exprimere mentẽ ſuã per nomina deſignantia ſpeciẽ. qꝛ dixit ꝙ loca-
bat vnã petiã terre aratorie arborate ⁊ vidate poſitaꝫ. j. tales confines
⁊c. vnde confines demonſtrant quanta ſit res ipſa que locata eſt. ⁊ ideo
lꝫ illa demonſtratio arborate vidate ⁊ aratorie ⁊c. nõ eſſet oĩno va. ta-
lis falſa demonſtratio nõ vitiat p preallegata. Preterea hic non vi-
detur etiã eſſe falſa demõſtratio. nã dixit locator qꝺ locabat dictã pe-
tiam terre aratorie arborate ⁊ vidate: ſed certũ eſt qꝺ iſte locus. ſ. laber
leda eſt terra arborata. ⁊ etiã põt arari: licet ibi nõ ſint vites nõ p hoc
eſt falſificata ipſa demõſtratio: qꝛ ſatis eſt ꝙ ipſa petia terre in ſe con-
tineat terrã aratoriã arboratã ⁊ vidatã. impoſſibile enim eſt vel ſaltem
nõ contingens ꝙ in qualibet globe ⁊ particula terre ſint arbores ⁊ vi
tes ſimul: vñ poſtꝙ̃ ipſa petia terre cõtinet vites ⁊ arbores ⁊ arari po-
teſt. verũ eſt dicere ꝙ oĩa illa adiectiua cõcurrãt reſpectu ſui ſubſtãti-
ui prout requiriẗ. l. titie textores. de leg. j. l. ſeruis vrbanis. §. ſi. de leg.
j. q̃ plene no. in. l. ſi is qui ducẽta. §. vtrũ. de reb. dub. Si enim voluiſſet
cõductor vel emptor qꝺ intelligeret totã petiã terre eſſe ex oĩ pticula
⁊ tornatura arboratã ⁊ vidatam hoc exprimere debuit. l. ſi in qualita-
te. ff. de actio. emp. l. ſi in emptiõe. in prin. ff. de ꝯhẽ. emp. l. veterib⁹ cũ
materia. ff. de pac. accedit ad hoc ꝙ dicit Bal. in. l. ſicut ĩ ſi. C. de actio.
6 emp. † vbi dicit ꝙ qñ vendiẗ terrenum ad menſuraꝫ. ita dꝫ menſurari
malũ terrenũ ſicut bonũ: qꝛ par pretiũ pro quolibet iugere terre vr cõ
ſtatutũ. allegat tex. cũ glo. valde no. ſm eũ in. l. q libertatis. §. ſin. ff. de
7 euict. Poſtremo † non obſtat ꝙ cenſeaẗ eſſe ille locus alueus fluminis
pp inundationẽ. ⁊ ſic videtur eſſe publici iuris. l. j. §. ſimili modo cum
ſeq. ff. de fluminibus. qꝛ rñdeo ꝙ illa inundatio interdũ eueniens non
facit locum cẽſeri alueũ fluminis ⁊ eſſe publici iuris: imo loc⁹ remanet
priuati iuris ⁊ in proprietate veri dñi. l. adeo. §. ꝙ ſi toto cum ſeq. ff. de
acq. rerũ do. ⁊. l. j. §. ripa. ff. de flumi. lꝫ poſſeſſio interrũpi dicaẗ p inũ-
dationẽ. l. iij. §. labeo. ⁊. l. qui vniuerſis. §. itẽ ꝙ a mari. ff. de acqui. poſ.
¶ Ex quibus concluditur berledam in menſuratione venire.

¶ Summarium ſuper conſilio. xlv.

1 ☞ Clauſula ſi tibi conſtiterit poſita per romanum pontificem quid importat. 5.
2 Jus pendens a futuro euentu ſubſtõis fideicõmiſſarie dicitur mortuo teſtatore eſſe in ſpe probabili.
3 Si papa mandat aliquem examinari ſi eſt dignus non eſt citandus aliquis.
4 Jlli cuius conſcientie committitur non põt. ll. tranſgredi. nu. 8.
5 Uerbum conſcientia importat arbitrium boni viri.
6 Quando aliquid cõmittitur per verba importantia arbitriũ boni viri debet cõmiſſarius partes requirere.
7 Licet arbitrator non habeat iudicialiter procedere tamen tenetur partes vocare.
9 Uerba per teipſum diligenter informes nõ requirunt citationem.
10 Breuitas temporis inducit actum nullum. nu. 11.
Jn electione debent legitime vocari omnes qui habent ius eligendi.

¶ Conſilium. xlv.

¶ An executor literarum apoſtolicarum teneatur facere citari eos de
quorum preiudicio agitur ſaltem quando eius conſcientie commiſſum
eſt cum clauſula ꝙ per ſeipſum ſe informet ⁊ quid ſi eodem inſtanti
quo preſentate fuerunt ſibi litere apoſtolice expediuit omnia an proceſ
ſus reddatur nullus.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. Uiſis vbis teſtamẽti dicti Grinoldi
⁊ lrĩs apoſtolicis ⁊ proceſſu Reuerẽdi dñi epi regini
⁊ alij. de qb⁹ in themate ſit mentio puto de iure cõclu-
dẽdũ ꝙ dicta electio maſſarij facta p capitulũ maio-
ris eccleſie regini non valeat pria electio facta p deputatos a teſtatore
predicto qꝺ quidẽ oſtẽdiẗ principaliter ex eo qꝛ pceſſus factus p pre-
1 fatũ dñm epm cõmiſſariũ in executiõe cõmiſſiõis apoſtolice ſibi facte
fuit nullus † nã quotieſcũqꝫ in cõmiſſione facta p romanuꝫ pontificem
adijciẗ hec clã cõditiõalis ſi tibi cõſtiterit ſeu ſi talia vera eſſe repere-
ris ita facias ⁊c. tunc ſi tractatur de preiudicio alterius puta illius

ad quē de iure ſpectaſſet talis prouiſio cōmiſſa per ſedē apoſtolicam
nō vꝫ id qꝺ factū eſt vigore dicte commiſſionis. Niſi cōmiſſarius per
mittat cognitionē ⁊ vocet illos de quorū preiudicio agit̄ vt no. Inno.
⁊ alij magis cōmuniter in. c. dudum. de preſump. Et gloſ. doc. in cle. j.
in verbo referemur. de offi. deleg. per id qꝺ habet̄ in. c. cū dilecta. de re-
ſcrip. Et. xxv. q. ij. c. ⁊ ſi modo cognitio. ⁊ eſt tex. cū glo. in cle. preſenti.
in verbo conſtiterit. ⁊ ibi no. doc. de cenſibus. ⁊ no. Paul. de Liaza. in
cle. j. de cōceſ. preben. ⁊ Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. illa ſtipulatione. ff. de
verb. ob. Sed ita eſt qꝺ huiuſmodi clauſule ſunt appoſite in dictis li-
teris apoſtolicis ⁊ tñ dictus cōmiſſarius proceſſit non citatis illis ad
quos de iure mediante diſpoſitione teſtatoris habebat ſpectare dicta
prouiſio ſeu electio maſſarij ⁊ q̄uis eo tp̄e nondum veniſſet conditio
fideicommiſſi ſub qua vocabātur dicti Archi. ⁊ griſantus ⁊ alij anti-
quiores dictarū familiarum in teſtamento nominataruꝫ ad prouiſio-
nem ⁊ electionē dicti maſſarij tñ dicebat̄ ei acquiſitum ius ſalteꝫ in ſpe
2 cōſiderabili qꝛ † Jus pendens a futuro euentu ſubſtitutionis fideicō-
miſſarie dicitur mortuo teſtatore eſſe in ſpe probabili ⁊ conſiderabili
vt no. declarat Bar. in. l. is pōt. ff. de acqui. here. circa. iij. col. p id qꝺ
habetur in autē. cōtra rogatus. C. ad trebel. ⁊. l. inter omnes. ff. qui ſa-
tiſda. cog. cū ſi. ⁊ ille qui habet proximam ſpem ſucceſſionis citādus
eſt vt dicit tex. in. l. j. §. pe. ff. de ven. inſpic. Accidit etiam qꝺ inſpectis
narratis in ſupplicatione ⁊ in literis agebat̄ de preiudicio inferendo
dicto griſanto circa malam famā ⁊ notā ſibi inferendā cuius iactura
nō eſt leuis. l. iſti quidem. §. pe. ff. qꝺ me. cā. l. j. in prin. cum gloſſ. j. ⁊ ibi
no. doc. ff. de his qui no. infa. Nec p̄dictis obſtat ſi diceret̄ qꝺ iſtud poſ-
ſet eſſe verum ſi omnino eſſet adiecta illa clauſula: ſcꝫ ſuper quo ſuam
alias tuā cōſcientiam oneramus. Nam tūc videtur qꝺ non requiratur
citatio per id qꝺ no. Bal. in. l. certuꝫ in. ij. vel. iij. colū. C. vnde cognati.
3 vbi dixit qꝺ † ſi papa mandat aliquem examinari ſi eſt dignus non eſt
citandus aliquis cum ſufficiat probationem concludere ſoli examina-
tori. Nā talis commiſſio ſm̄ Bal. potius eſt cōſcientialis quā iudicia-
lis. ſi tamē ſm̄ eum pars citaretur deberet audiri a qua poſſet appel-
lari. allegat ea que habent̄ in. d. cle. j. de offi. delega. qꝛ reſpondeo quod
Bal. loquitur qñ fuerit adiecta clauſula que ſonat monitionem vt eſt
illa ſi eſt idoneus ſeu ſi eſt dignus ille qui eligendus eſt. Nō autē facit
cōditionem vt no. glo. in. d. cle. j. ⁊ probatur in. l. muto. §. ſub conditio-
ne. ⁊ ibi expreſſe no. Bar. ff. de tutel. ⁊ tūc nō requiritur citatio vt not.
in. d. c. dudum. ⁊ in. d. cle. j. Nā per talia verba mouetur commiſſarius
vt faciat id qꝺ alias de iure faciendum erat illa enim clauſula ſi eſt di-
gnus ille qui debet eligi vel ille cui debet prouideri inerat tacite etiam
ſi nō fuiſſet expreſſum vel in capitulo cum adeo cū gloſ. in verbo ſi di-
gnus. de reſcrip. Et in. c. cauſam. ⁊ ibi notatur. de electio. Secus auteꝫ
vbi clauſula continet id qꝺ tacite nō inerat. ⁊ ſic non denotat monitio-
nem ſed cōditionem: tunc debet citari ille de cuius preiudicio tracta-
ri poteſt. ita no. in preallegata cle. j. de officio delega. allegata p Bal.
debet ergo intelligi dictū Bal. ſm̄ quod habetur in loco allegato per
eum. Et inquit in ſimili Barto. in. l. non ſolum. §. ſi liberationis ver-
ba. ff. de libera. lega. dum dicit qꝺ glo. ibi poſita debet intelligi ſm̄. l.
quam allegat. Sed in caſu noſtro clauſula illa: vꝫ mādam⁹ tibi qua-
tenus de premiſſis omnibus ⁊ ſingulis ⁊ eorum circunſtantijs te in-
formes. ⁊ ſi ita eſſe repereris ⁊c. facit conditionem quo ad expeditio-
nem actus commiſſi. quia refertur ad omnia narrata ⁊ narratum aliud
quam id qꝺ concerneret identitatem perſone vel perſonarum quibus
dictus commiſſarius haberet prouidere ergo fuit neceſſaria citatio p
ſupradicta: vnde Ludo. roma. in. d. l. certam in ſi. C. vnde cognati. di-
cit qꝺ dictū Bal. ibi nō procederet vbi extaret alia pars de cuius pre-
iudicio ageretur per id qꝺ no. gl. in. l. j. in gl. ſi. C. de bo. poſ. ſm̄ tab. qꝛ
ad hoc vt iudex recte determinet neceſſe eſt informare ſuam conſcien-
tiam: vt in gloſ. proxime allegata merito requirit̄ citatio qua median-
te pars cōpareat ad iudicē informandū. argumen. l. ſi. C. ſi per vim vel
alio modo. pro hoc etiam vltra eū bene facit qꝛ vt inquit Bal. in ſua
4 diſputatione incipiente ſtatuto cauetur qꝺ fenerator ⁊c. in vlt. col. † vbi
dixit qꝺ ille cuius conſcientie committitur non poteſt leges tranſgre-
di qꝛ intelligit̄ de cōſcientia lege munita nō de ea quā quis ſibi fabri-
5 cat. argu. l. codicillis. §. ſi. ff. de lega. ij. † Ad idē bene facit qꝛ hoc ver-
bum cōſcientia importat arbitriū boni viri non aūt liberam volunta-
tem: vt no. Bal. in. l. ſi. ad ſi. C. de iur. domi. impe. Et pꝫ ex notatis per
gloſſ. ⁊ doc. in cle. j. in verbo oneramus de iure patrona. Et ex notatis
per Bal. in. l. nulli. C. de epiſ. ⁊ cleri. circa. iij. vel. iiij. col. in ver. ex pre-
dictis ſequitur determinatio duarum queſtionum ⁊c. ⁊ Anto. de but.
⁊ Joā. de imo. in. c. j. de conſtitu. ⁊ per docto. maxime Dominicum de
ſancto geminiano in. c. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcrip. in. vi. ⁊ in. c.
ij. de iuramento calūnie libro ſexto. Et per Ange. ⁊ Jo. de imo. in. l. ab
executore. in principio. ff. de appel. cum ſimilibus. facit. c. conſtitutus
6 de purga. canoni. † Sed cōſtat quod quando aliquid committitur per
verba importantia arbitriū boni viri debet cōmiſſarius partes requi
rere vt declarat Bar. in extrauaganti ad reprimenduꝫ in verbo ſine fi-
gura. ⁊ in verbo videbitur ⁊ clare Bald. in. l. captatorias. in. iij. q. C. de
teſtamento militis. Et preſertim vbi agitur de alteranda volūtate te-
7 ſtatoris vt in caſu noſtro. l. legatū ciuitatis. ff. de vſu fr. lega. † bene fa-
cit ꝙ dicim⁹ de arbitratore qui licet non habeat iudicialiter proce-
dere: tamen tenet̄ partes vocare: vt. l. ſi quis arbitratu. cū ibi plene no-
tatis p Bar. ⁊ alios. ff. de verborum obligatione. ⁊ not. Cy. ⁊ alij in. l.
ſi. C. de contrahenda emptione. ⁊ Bar. in conſilio incipiente Antoni⁹
de ſpoleto ⁊. l. theopompus. de dote prelegata. ⁊ in. l. alio. ff. de alimē.
⁊ ciba. lega. ⁊ Bald. in aut. ei qui. C. de tempo. appel. ⁊ in. l. nec qui-
cunq̄. §. vbi decretum. ff. de offi. procon. ⁊ Sali. in. l. ij. ſocietateꝫ. §. ar-
bitroruꝫ. ff. pro ſocio. ⁊ Canoniſte in capitulo quintauallis. de iureiu-
rando. cum ſuis concordantijs ad predictarum confirmationeꝫ etiam
bene facit qꝺ no. Pau. de ca. in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no
8 ui nuntiatione. vbi ſequendo Ang. ibi dixit † qꝺ vbi aliquid committi-
tur conſcientie alicuius per legem vel per principem: ſi vult actum
ſuum robur ſortiri ex virtute illorum verborum conſcientie tue com-
mittimus adeo qꝺ non poſſit infringi illud qꝺ per eum factum eſt re-
quiritur qꝺ quando declarat iuret quod ita dictat ſibi conſcientia et
aliter non eſt ſtandum dicto ſuo. ⁊ ita dicit probari per dictum. §. qui
opus ⁊ p dictam. l. theopompus. Et ita dicit debere limitari quod no
tat glo. ſingularis in. d. c. ſtatutum. §. aſſeſſorem. de reſcrip. in ſexto.
Iſtud autem non fuit ſeruatum per prefatum commiſſarium: vnde
ſuum proceſſum non poteſt ſuſtinere ex eo ꝙ ibi fuerit ſeruatus ordo
iuris ⁊ ordo regulariter requiſitus: vt eſt dictum. facit clemen. pa-
ſtoralis. de re iudicata. ⁊ etiam non poteſt proceſſum ſuſtinere ex eo
quia ſue conſcientie fuerit commiſſum ꝙ non fecit id ad quod tenetur
ille cuius conſcientie committitur in citando in alijs: vt dixi. Nec pre-
dictis obſtant illa verba appoſita in literis apoſtolicis dicentia: vt te
9 diligenter informes per teipſum ⁊c. qꝛ reſpondeo † qꝺ non habemus
qꝺ illa verba importent qꝺ non requiratur citatio eorum de quorum
preiudicio agitur: ſꝫ important qꝺ debeat per ſe facere ⁊ non p alium
ſubſtitutum loco eius. Et ſic qꝺ non poſſit alteri ſubdelegare: vt in. c.
ſi. de officio deleg. c. cum dilecta. ⁊ ibi notatur. de reſcrip. l. vnica. §. non
autem. C. de cadu. tollen. Idem enim important illa verba ac ſi dictuꝫ
fuiſſet perſonaliter te informes ⁊c. vt. l. fideicommiſſa. §. ſi. in verbo p
ipſum id fieri ⁊c. ff. de legatis tertio. Confirmātur predicta qꝛ dicitur
ꝙ eodem inſtanti ⁊ cadē hora qua preſentate fuerūt litere dño epo fuit
10 fulminatus dict⁹ proceſſus ſeu facta executio dictarū literarum: † vñ
propter breuitatem tp̄is apparet non potuiſſe interuenire cognitioneꝫ
quam interuenire mādabat Pontifex in literis. Merito redditur act⁹
epi nullus: vt. l. ex ſtipulatione. cuꝫ ibi no. per Bar. C. de ſen. c. cū ex li-
teris. de reſti. in integ. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. prolatam in fine. C. de ſentē.
⁊ no. Spe. in ti. de ſenten. prola. §. qm̄. verſi. item oppone qꝺ iudex. ⁊
no. Anto. de bu. in. c. iurgantium. de re iud. ⁊ in. c. veſtra. de coha. cleri.
⁊ muli. ⁊ in. c. poſt electioneꝫ. de cōceſſio. prebē. Et dicit expreſſe Bal.
poſt Cy. in proemio ffozum. in antepe. col. in verſi. deinde video quod
epiſcopus ⁊c. qꝺ vna die non poteſt fieri totus p̄ceſſus iudicij ⁊ ſi fiat
non valeret. allegat notata p glo. in. l. ſꝫ ſi per pretorē. §. quot. in glo. ij.
quibus ex cau. maio. cū nō poteſt eſſe potentiatū qꝺ nimis eſt feſtina-
tū: vnde Pe. de anch. in conſilio. lxxvj. qꝺ incipit. In chriſti nomine
11 viſis diligenter actis ⁊c. conſuluit † ꝙ ſi eodē momēto temporis quo
quis fuit deſignatus curator minoris per decretū iudicis fuit etiam
preſtita autoritas curatoris in certa obligatione minoris. ⁊ interpoſi-
tum decretum iudicis in dicta obligatione vel alienatione non vale-
bit act⁹: qꝛ autoritas vel decretū iudicis requirit cauſe cognitionem
l. magis puto. §. ne paſſim. ⁊. l. q neq̄. ff. de rebus corum. ⁊. l. ſi. ff. de cu-
ra. furio. ⁊ in. l. actus. cum ibi notatis p Cy. C. de ferijs. ⁊. l. nec quic-
q̄. alias quicunq̄. §. vbi tenet̄. ff. de officio procōſu. ⁊ ex temporis bre-
uitate apparet non fuiſſe cauſe cognitioneꝫ adhibitā. allegat dictum. c.
12 cum ex literis. ⁊ id qꝺ no. Bar. in. d. l. prolatā. † Alius fuit defect⁹ in
electione facta per dictū caplm̄. qꝛ in electione debent legitime vocari
omnes qui habēt ius eligendi. capitulo bone memorie. el ſcdo. ff. de
electio. ſed dicti de capitulo poſito qꝺ habuiſſent aliquod ius eligendi
debent facere legitime vocari dictum dñm Archi. ⁊ Griſantum. ⁊ di-
ctos alios antiquiores in qua vocatione requirebat̄ qꝺ certos redde-
rent ipſos de iure eligendi cōpetentē dictis de capitulo. attento ꝙ di-
ctus Archi. ⁊ Griſantus ⁊ dicti alij antiquiores habebant p̄ſumptaꝫ
et probabilem cauſam ignorandi dictis de capitulo competere aliqꝺ
ius: merito debuerunt certiorari per oſtenſionem dicte declarationis
ſeu proceſſus dñi epiſcopi: vt in clemen. cauſaꝫ. de electio. ⁊. l. ſi qs inſi-
ciatus. ⁊ qꝺ ibi no. Bar. ff. depoſi. l. qui in alterius. cū ibi no. per glo. ⁊
doc. ff. de regulis iur. l. nomen. C. que res pigno. ⁊ expreſſe in capitulo
cum in iure. ⁊ ibi Inno. de officio delega. ⁊ in capitulo preterea. cū ibi
no. p Hoſti. ⁊ Jo. an. de dila. ⁊ no. Arch. iij. q. ij. ſi eps. et qꝺ no. Bar.
in aut. qui ſemel. C. quomodo ⁊ quando iudex. per illum tex. ⁊ Bart.
in. l. ij. ff. ſi quis in ius voca. non ie. cum ſimilibus. Ex quibus omnibus
concludo vt. ſ.

¶ Summarium ſuper conſilio. xlvi.

1 ¶ Exceptio preſcriptiōis an impediat litis ingreſſum. nu. 2.
3 Non eſt neceſſarius titulus ad preſcriptionem. xxx. annorum.
4 Bona fides an preſumatur ex poſſeſſione longiſſimi temporis.
5 Mala fides non poteſt contra preſcribentē opponi niſi a veteri poſ-
ſeſſore.

6 Teſtis iurans in tempore feriato non legitime iurat. ⁊ nu. 10.
7 Quando quis videatur ferijs conſentire.
8 Priuato ſine conſenſu partium non poteſt delegari.
11 Actus factus alia hora q̄ꝫ hora prefixa non valet.
12 Teſtes recepti abſq̄ commiſſione non valent.
13 Si iudex in ſniā dicat ſe eſſe delegatum epiſcopi cum eſſet delegatus
archidiaconi an valebit ſententia.
14 Titulus pro herede nō cadit in filio in poteſtate ſuccedente patri.
15 Heres tenetur exonerare conſcientiam defuncti.
16 Infans per ſe poſſeſſionem acquirere non poteſt.
17 Super ſeparatis ⁊ diuerſis capitulis non impeditur fieri noua pro-
ductio teſtium.
18 Poſt publicatas atteſtationes pñt produci teſtes qñ producunt̄ vna
cum inſtrumentis conferentibus ⁊ conſonantibus.
19 Non ſufficit negare poſſeſſionem ſeu cōmunioneꝫ niſi opponatur quod
primo debeat agi rei vendicatione.

¶ Conſilium. xlvi.

¶ Exceptio preſcriptionis an impediat litis ingreſſum. Teſtes an
poſſint recipi ſuper capitulis de nouo productis ad reprobationē te-
ſtium ⁊ atteſtationum rei iam publica. reo contradicente.

R Edemptoris noſtri inuo-
cato ſuffragio. Viſo et opportune diſcuſſo p̄ceſſu in
cauſa ⁊ lite vertente inter Nolum Rencij de mōte oli-
uo ex vna parte agentem actione cōmuni diuidundo
contra Joannem Martinū et Bartho. fratres et fi-
lios quōdam Matthei Fochi de monte oliuo omiſſis ſuperfluis.
¶ Primo videndum erat vtrum ſtante exceptione preſcriptionis ap-
poſite in vim declinatorie ante litē cōteſtataꝫ: ſtantibuſq̄ probationi-
bus ſuper ea factis pro parte dictorū reorū partes iudicis ſint in pro-
nuntiando exceptionē preſcriptionis impedire litis ingreſſum vel nō.
¶ Secundo principaliter an ſi nolus inſtaret primo recipi teſtes ſup
quibuſdā capitulis p eū vltimo loco p̄ductis ad reprobationē teſtiuꝫ
⁊ atteſtationū dictorū reorū iam publicatarū poſſint et debeant reci-
1 pi reis ꝯdicētibus. ¶ † Quo ad primū videretur prima conſideratio
ne dicendū pronūciandū eſſe exceptionē preſcriptionis impedire litis
ingreſſuꝫ quia exceptio preſcrip. ſi apponatur ad proceſſum eſt de im
pedientibus ingreſſum litis. l. ſi. ⁊ ibi Barto. et Angel. ff. pro ſuo. l.
omnes. et ibi no. doc. C. de preſcri. xxx. an. et. l. j. in fine. ff. ad tertul. l.
j. ⁊. l. ſi is qui. ⁊ vtrobiq̄ no. Bal. C. ne de ſta. defun. cū ſimilibus. et in
2 aut. iuxta per Bal. C. de bo. ma. † Et lꝫ rei conuenti non ſe incontinen-
ti obtulerint paratos probare dictam exceptionē prout tenebantur ad
hoc vt impedirent litis ingreſſum. l. nam ⁊ poſtea in princi. ff. de iure-
iur. ⁊ nō. Bart. ⁊ doc. in locis. ſ. allegatis tñ ex quo actore ⁊ iudice pa-
tiente fuerunt facte probationes ſuper dicta exceptione preſcriptionis
debent tales probationes opitulari. per no. per Inno. ⁊ doc. in. c. cum
dilecta. de reſcrip. et in. c. cum bertoldus. de re iudi. et in. c. fraternita-
tis. de frigi. et facit text. in. c. j. de reſti. ſpo. ita quod probatum eſt per
plures teſtes productos pro parte reorum ꝙ bona de quibus in libel-
lo actoris ſaltem a tempore. xxx. annorum fuerunt tenta ⁊ poſſeſſa per
dictum Rentium et Fochum auum dictorum reorum ⁊ ſucceſſiue per
Mattheum patrem dictorum reorum. ⁊ deinde per dictos actorem et
reos cōmuniter ⁊ equaliter pro indiuiſo: vñ videtur ꝙ tanto tempore
ſit ſublata omnis actio que competere potuiſſet pro illa parte que per
dictos Fochuꝫ ⁊ ſucceſſores poſſeſſa fuit. iuxta. l. ſicut. ⁊. l. omnes. C. de
preſcrip. xxx. anno. ⁊. l. ij. C. de conſti. pec. Et lꝫ nō appareat de aliquo
3 titulo Fochi ⁊ ſucceſſorum: † tamē nō eſt neceſſarius titulus ad preſcri
ptionem. xxx. annorum. Et de iure canonico quando ius commune
non reſiſtebat poſſidenti ſeu preſcribenti. c. j. de preſcrip. in. vi. et ple-
ne no. in. c. ſi diligenti. eo. titu. in antiquis. Et licet ſit neceſſaria bona
fides etiam in preſcriptione actionum ſm̄ veram ſententiam iuxta eo
que plene leguntur ⁊ no. in. c. ſi. de preſcrip. ⁊ in regula poſſeſſor. ⁊ per
4 legiſtas in. l. ſequitur. §. ſi viaꝫ. ff. de vſuca. ⁊ in. l. j. C. de ſer. ⁊ a. † tñ iſta
bona fides videtur preſumenda in caſu iſto propter poſſeſſionem lon-
gi ⁊ longiſſimi temporis. ⁊ no. Innoc. ⁊ alij in. c. ij. de reſti. in integ. per
l. iij. §. ſi ſeruus. ff. de acquir. poſ. ⁊ no. Archi. in. c. j. de preſcrip. in. vj. et
Joan. an. in addi. Spec. in titu. de teſte. §. nunc videndum in prima ad
ditione magna. in verſic. item opponunt. ⁊ Angel. in. l. penul. C. qui-
bus non ob. lon. temporis preſcri. et in. l. cum qui. §. fina. ff. de pub. et
Anto. de bu. in. c. cum eccleſia. circa vlti. col. de cauſa poſ. et dominus
Abbas modernus in. d. c. ſi diligenti. et dixit Bart. in. l. fin. ad finē. C.
5 vnde vi. per illum text. † quod mala fides non poteſt contra preſcri-
bentem opponi niſi a veteri poſſeſſore. et niſi infra triginta annos. et
per Bart. etiam in. l. celſus. ff. de vſucap. ſed premiſſis non obſtanti-
bus ꝯtiam ſententiam de iure probabiliorem ex infra ſcriptis eſſe pu-
to. Primo quia teſtes producti per reos iurati ⁊ examinati in ciuita-
te Ceſene per eximium doctorem dñm Philippum de mantua ſeu
6 dominum Julianum de ſanctis non fuerant legitime iurati. † Nam
iurarunt die duodecimo menſis Septembris. Mcccclviij. quod tem-
pus erat feriatum propter vindemias ex forma ſtatuti Ceſene. ſub ru-
brica de ferijs. quo cauetur quod dicto tempore inter ciues Ceſene vel
inter ciuem ⁊ forenſem non reddatur ius aliquod niſi quatenus de am-
barum partium voluntate proceſſerit vel niſi per partem tacite vel ex-
preſſe eſſet ferijs renunciatum. ⁊ iſtud etiam eſt de iure communi. l. j. ⁊
per totum. ff. de ferijs. ⁊ in. c. ſi. de ferijs. Nō poteſt dici quod interuene-
rit conſenſus ſeu voluntas ſaltem tacita dicti Noli vel Antonij eius
7 procuratoris: † quia tunc demum quis tacite videtur ferijs renunciare
⁊ conſentire quod procedatur qñ ille qui eſt citatus ad actum compa-
ruit ad alium actum ⁊ non oppoſuit exceptionē feriarum. ſecus autem
ſi non cōparuerit: vt probatur in preallegata. l. j. ff. de ferijs. ſiue quod
Nolus ſit ciuis Ceſene ⁊ conſtat maxime in inſtrumento ciuitatis Ce-
ſene in actis producto. ſed ita eſt ꝙ Anto. qui fuit monitus ſeu cita-
tus pro die duodecimo ad videndum iurare teſtes in ciuitate Ceſe-
ne non comparuit dicta die ad videndum iurare: ergo iuramentum di-
ctorum teſtium non fuit ſolēniter preſtitū p̄pter ferias. Teſtis eñ die
feriato iurare non dꝫ: vt no. Spec. in ti. de ferijs. §. ſequitur. verſi. quid
ſi tunc. et Guido de ſuza. in. l. iuriſiurandi. C. de teſtibus. vbi ad hoc
allegat. l. dies feſtos. C. de ferijs. Et refert Joan. an. ſup dicto verſi. qd
ſi tunc. ⁊ no. in clemen. j. de offi. delega. ⁊ Barto. in. l. ſi quando. C. de te
8 ſti. Preterea teſtes iſti non probant alia rōne: † qꝛ examinatio iſtorū
teſtium fuit commiſſa dicto domino Philippo per vicarium Ghya
zoli. ⁊ dominus Philippus ſubdelegauit examinationem cuidam
priuato. ſ. domino Juliano quod non videtur potuiſſe fieri per not.
per Bar. in aut. apud eloquentiſſimum. de fide inſtru. ⁊ ſequitur An
ge. in. l. iudices. eo. titu. vbi volunt quod priuato ſine conſenſu partiuꝫ
non poſſit fieri dicta ſubdelegatio. Ac etiam quia de dicto teſtium
non conſtat niſi ex actis ſer Ludouici quondam Juliani qui non erat
notarius ad acta deputatus ſecundum formam ſtatuti Ceſene: vñ nō
poteſt acta etiam conficere niſi eorum curienſis ad hoc deputatus. l.
9 in fraudem. §. quoties. ff. de iure fiſci. † q̄nimo de aliqua commiſſione
facta per iudicem aliquem dicto notario q ſcriberet dictaꝫ examinatio
nem non apparere quod apparere requiritur per fidem alterius ſcri-
pture q̄ꝫ ſue proprie ſm̄ magis communem opinioneꝫ. quā tenet Ho
ſti. ⁊ Joānes. an. in. c. quoniam contra de proba. Et ibi ſequit̄ Anto.
de bu. in. iij. colum. per. l. j. C. de mand. prin. ⁊. l. prohibitum. C. de iure
fiſci. lib. x. ⁊ ſequitur Joan. an. in. c. cum quid vna. de reg. iur. in. vi. in
mercuria. ⁊ Fed. de ſen. in cōſ. cxcix. incip. queritur an dicta Margari
ta. ⁊ Bald. in. l. iuriſiurandi. C. de teſti. ⁊ in. l. iudices. C. de fide inſtru.
⁊ do. Abb. in. d. c. quoniam. ꝯ. ⁊ quod dictus Dominicus non fuerit
notarius ad acta deputatus pꝫ ex fide ⁊ atteſtatione cancellarij de
qua in actis que fidem faciunt iuxta. l. ſi publicanis. §. de rebus. ⁊ qꝺ
ibi doct. ff. de pub. l. ductiſ. ff. de cuſto. reo. cum. ſi. ergo actis ſuis etiaꝫ
ſi facta eſſent de conſenſu partium fides adhibēda nō eſt: vt no. Guil.
de cu. ⁊ Bald. in. l. repentina. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Bald. in. l. teſtamenta. C.
de teſta. per. d. §. quot. ⁊ Joānes. an. in addi. Spec. in ti. de inſtru. edi.
§. reſtat ſuper verſi. quid de his. ⁊ Bald. in. l. j. in ſi. ff. de iudi. ⁊ Anto.
10 de bu. in. c. P. ⁊. G. de offi. deleg. † pari ratione etiaꝫ non probant alij
tres teſtes videlicet Bartol. Antonius ⁊ Syluester iurati ⁊ recepti
per vicarium die decima quarta Septembris que fuit dies feriata in
honorem dei propter feſtuꝫ ſancte crucis ſecundū formam conſtitutio
nis. Preterea iſti teſtes non fuerunt legitime recepti alia ratione qꝛ
vt apparet ex literis commiſſionis facte a dicto vicario Liuarij p vi-
cariū Ghyazoli Nolus ſeu eius procurator fuerat monitus vt cōpa-
reret coram dicto Vicario Liuarij die. xv. Septembris ad videndum
iurare teſtes. ⁊ iſti teſtes iurarūt die. xiiij. ergo cuꝫ neceſſaria fuerit de
iure citatio ad videndum iurare teſtes. l. ſi qñ. C. de teſti. c. in noīe dñi.
11 de teſti. † Et actus fuit factus alia hora q̄ꝫ hora prefixa in citatione
non valet. l. ſi vilis. §. ſi is qui. ⁊ ibi no. Bartol. ff. quod vi aut clam. ⁊
in. l. aut qui aliter. in prin. ⁊ ibi per eundem eo. titu. c. conſuluit. cum
ibi no. de offi. deleg. ¶ Omnes etiaꝫ alij teſtes dictorum reorū fuerūt
recepti ⁊ examinati per dictum vicarium Liuarij ſine aliqua cōmiſſio
ne. Nam vt apparet in examinatione facta de Nicolao Albertini te
ſte aſſeritur ꝙ ille teſtis eſt examinatus per dictum vicarium Liuarij
vigore commiſſionis ſibi facte per magnificum comitem Nicolaum
de mala teſtis de Ghyazolo pro examinatione illius teſtis ⁊ aliorum
12 poſtea receptorum. ⁊ de iſta commiſſione nihil apparet. † ⁊ per cōſe-
quens quod iſti teſtes fuerunt recepti abſq̄ commiſſione: cum per illa
verba proculdubio non probetur commiſſio: vt in aut. ſi qs in aliquo
C. de eden. ⁊. c. cum in iure. cum ibi no. de offi. deleg. ⁊ plene in. c. quo
niam contra. de proba. Nec obſtat ſi dicatur quod examinatio iſtorum
teſtium q̄uis fieri non potuerit per vicarium Liuarij vigore alicuius
commiſſionis ſibi facte per dictum comitem Nicolaum cum de illa
non conſtet tamen potuit fieri vigore commiſſionis ſibi facte. Primo
per vicarium Ghyazoli quia reſpōdeo hoc de iure nō poſſe ſubſiſte-
re attento quod dictus vicarius Liuarij aſſerit ſe examinare vigore
commiſſionis ſibi facte per comitem Nicolaum. hoc decidit Specu. in
13 ti. de ſenten. prola. §. quoniam. ver. quid ſi dixerit † vbi querit quid ſi
iudex in ſententia dixerit ſe eſſe delegatum epiſcopi cum eſſet dele-
gatus archidiaconi an valebit ſententia ⁊ concludidit quod non etiaꝫ
ſi per ignorantiam dixerit. allegat. l. pe. ff. de eo qui pro tuto. ⁊ ideꝫ in

effectu voluit Inno.ꝛ Hoſt.ꝛ alij in.c.cum ex officij.de preſcrip.argu.
c.cum ſuper.de offi.deleg.qꝛ qđ potui nolui ꝛc.l.multuʒ cuʒ vulgari-
bus.C.ſi quis alteri vel ſibi.ꝛ hoc ēt in effectu voluit Pe.Cy.ꝛ Sa-
ly.in.l.j.C.qui pro ſua iuriſdi. Preterea dato ꝙ videreť dicta exami-
natio facta vigore commiſſionis ſibi facte p vicariuʒ Ghyazoli.tamē
non poſſet ſuſtineri qꝛ oīno teſtes non fuerunt iurati die.xiiij.Septē-
bris pro qua fuerat citatus ſeu monitus dictus Nolus vel eius pro
curator ad videndum iurare teſtes. ¶Scđo principaliter vltra pre
dicta oſtendo ꝙ dicti teſtes non probant allegatam preſcriptionem
concludenter. Nam preſuppono ꝙ de omnibus fere bonis petitis in
libello Blondus de monte oliuo habebat titulum in dictis rebus pro
dimidia ꝛ dictus Rentius pro vna quarta parte ꝛ dictus Fochus
pro alia quarta parte: vnde ſi cōſideramus tempus quo predicti tres
vixerunt ꝛ ſimul poſſederunt non poteſt dici ꝙ Fochus poſſederit p
iure ſpectante ad dictum Blondum ꝛ Rentium ſed tm̄ p ſua quarta
parte: quia pro reliquis partibus etiam ſi vſus eſſet poſſeſſione di-
ctarum rerum preſumeretur vſum fuiſſe iure familiaritatis non aūt
ſuo nomine poſſediſſe.vt.l.qui iure. Et ibi hoc no. Bart.ꝛ alij.ff.de
acquir.poſſeſ.l.generaliter.e.ti.l.ſi mulieri.ff.qui.mo.vſufr.amit.l.
ꝛ habet.§.hoſpes.ff.de preca.ꝛ no.Inn.in.c.cum eccleſia.in ſi.j.gl.de
cauſa poſſeſ.ergo dici non poteſt quod Fochus inceperit preſcribe-
re: cum preſcriptio non poſſit cauſari ſine poſſeſſione ꝛ animo poſſi
dendi.l.ſine poſſeſſione.ff.de vſucap.impeditus etiā fuit Fochus tem
pore ſue vite preſcriptionem inchoare tamen quia partem dictarum
rerum emit pro dimidia nomine ſuo ꝛ Rentij.ꝛ pro alia dimidia noīe
dicti Blondi vt in duobus inſtrumentis apud acta productis con-
tinetur ex quo apparet ꝙ intentio Fochi fuit acqrere Rentio ꝛ Blō
do pro dictis partibus ꝛ non ſibi quandocunqꝫ Blondus ꝛ Rentius
ſeu eorum heredes haberent ratum.l.ſi ego.ff.de neg.geſt.ꝛ plene no.
in.l.qui mihi donatum.ff.de dona.ꝛ quod heres poſſit ratum habere.
l.ſi ſine.§.ſi procurator.ff.rem ratam habe.no.Dy.in.c.ratum.de
regu.iur.in.vj.ꝛ Bald.in.l.bonorum.ff.rem ratam haberi.ꝛ ſic cum
mala fide non poterit Fochus inchoare preſcriptioneʒ.vt in regula
poſſeſſor.de reg.iu.lib.vj.preſumeretur etiam quod Fochus fuerit in
mala fide quo ad titulum quem habebat Blondus in dictis alijs re
bus acquiſitis pro ſe pro dimidia ꝛ pro Rentio ꝛ Focho pro alia di
midia qꝛ coniunctus preſumiť ſcire facta coniuncti vel vicini.ff.vnde
cog.l.j.ꝛ.ff.de tutel.cum ibi no.per Bart.poſt glo.C.de in integ.reſt.
ꝛ per Bart.in.l.de etate in.ij.q.principali.ff.de mino.ꝛ per doc.in.c.
literis.de preſump.preſertim cum familiariter ſimul habitarent vt
aſſerunt rei conuenti in poſitionibus ſuis ad hoc.c.quoſdam ꝛ.c.q̄to.
de preſump.ꝛ idem ꝙ Bart.in.d.l.j.ꝛ in.l.ſi cui.§.ijſdem.de accuſ.ꝛ
in.l.is poteſt.ff.de acqui.here.ſtante ergo qđ Fochus non potuerit p̄
ſcriptionem inchoare ſequitur ꝙ nec etiam Mattheus eius filius ꝛ
heres ꝛ ſucceſſiue dicti rei conuenti filij ꝛ heredes dicti Fochi alias
Matthei non potuerunt preſcribere ꝛ preſcriptionem complere plu-
ribus ex cauſis.primo cum ipſi nullum haberent titulum non pote
rant preſcribere minori ſpatio q̄.xxx.annorum.l.ſicut.ꝛ.l.omnes.ꝛ.l.
ſi quis emptionis.C.de preſcrip.xxx.annorum.ꝛ no.in.c.ſi.de preſcri.
ſed tempus.xxx.annorum tempore litis inchoate non tranſiuerat a tem
pore mortis dicti Fochi.ꝛ ptʒ ex inſpectione teſtamenti conditi de
anno.Mccccxxix. Et rei videntur hoc fateri reſpondendo poſitioni-
bus actoris: nec poſſet dici quod Mattheus filiꝰ ꝛ heres dicti Fochi
vel quod rei conuenti filij ꝛ heredes dicti Matthei preſcripſerint ſpa-
14 tio longi temporis.ſ.x.annorum.titulo pro herede: † qꝛ in filio in po-
teſtate ſuccedente patri non cadit titulus pro herede.l.nihil.ꝛ ibi.no.
C.pro herede.ꝛ.l.ij.§.filium.ff.pro herede. ¶Secunda ratio vt non
poſſent ſe tueri preſcriptione: quia ex quo preſumitur dictum Fochuʒ
15 fuiſſe in mala fide: vt.ſ.dixi † ſequitur ꝙ nec etiam heres Fochi potuit
preſcriptionem ex perſona ſua inchoare: quia heres tenetur exonera
re conſcientiam defuncti: vt.c.ſi.de ſepul.quare aliter exonerare non
poteſt niſi id quod alienum eſt domino conſignet.ꝛ ita in propoſito
firmat Ant.de bu.ꝛ Joan.de imo.in.c.ſi diligēti.de preſcri.ꝛ pro hoc
do.Abb.modernus ibi allegat.l.cum his.ff.de diuer.ꝛ temp.preſcri.
ꝛ.l.ſequitur.§.heres.ff.de vſuca.que iura de iure canonico non repe
riuntur correcta: ergo diſpoſitioni dictarum legum ſtandum eſt tam
in foro canonico q̄ ciuili.per.no.in.c.i.de oper.no.nun.idem videtur
fuiſſe de mente Jo.and.in addi.Spe.in titu.de preſcrip.§.ſi.cuʒ ver-
ſi.quid ſi debitor.ꝛ Bald.in auť.ad hoc.C.de vſur.in verſi.ſed quid
diceremus de herede preſcribentis.ꝛ firmat Pau.de ca.in.d.§.heres
in.l.iiij.eo.titu.ꝛ Romanus in.l.pomponius.§.cum quis.ff.de acqui.
poſſeſ.ꝛ.l.ſequitur.§.ſi viam.ff.de vſuca.ꝛ propter hoc doc.in dictis
locis damnant opinionem Dy.cōtrariū tenentis in.c.poſſent de reg.
iur.in.vi.vel ſecunduʒ Jo.de imo.in repe.c.ſi.de preſcrip.poſſunt opi
niones ad concordantiam ſic reduci: qꝛ aut nos loquimur in eo ſuc-
ceſſore vniuerſali qui non ſuccedit ratione iuris hereditarij: ſed aliter
habet titulum a ſuperiore habente ptātem conferendi: vt contingit
in prelato vel alio beneficiato qui ſuccedit alteri in prelatura vel be
neficio: quia in illis non habet locum ſucceſſio hereditaria.c.ad extir-
pandas.de fil.preſby.ꝛ tunc ſuccedat opinio Dyn.per not.per glo.in
c.cura.de iurepatro. Aut nos loquimur in ſucceſſore qui ſuccedit ra-
tione iuris hereditarij: ꝛ in illo procedat opinio cōtraria. ¶Preter-
ea fatetur dictus Bar. reſpondendo vltimis poſitionibus actoris ꝛ
preſertim poſitioni incipienti. Item quod poſt mortē dicti Blōdi Fo
chus ꝛ Rentius ꝛ poſt eorum mortem Mattheus ꝛ Nolus ꝛ poſt
eorum mortem dicti heredes Martinus ꝛ Bart. tenuerunt ꝛ poſſe-
derūt bona deſcripta in libello dicti Noli pro partibus tm̄ ad vnumqꝫ
quenqꝫ eorum ſpectantibus in dictis bonis. ꝛ per conſequens cōfiten-
tur ꝙ non poſſederunt niſi pro partibus de quibus in libello ꝛ in di
ctis inſtrumentis fit mentio. ꝛ nulla pōt eſſe efficacior pbatio q̄ illa
que reſultat ex confeſſione.l.ceſ te.C.de trāſac.ꝛ.l.fin.C.de fidei cōmiſ.ꝛ
quo ad dictum Martinum alia rōne conſtat non habere locum exce-
ptionem preſcriptionis qꝛ Martinus rñdendo poſitionibus vltimis
ꝛ maxime poſitioni incipienti. Item ꝙ quādo Mattheus ꝛc.ꝛ poſitio
ni incipienti. item ꝙ Nicolaus ꝛc. confitetur ꝙ poſt mortem dicti
Matthei dicti rei conuenti filij ꝛ heredes dicti Matthei remanſe-
rant infantes ſeu infantie proximi: ꝛ tamen ſemper dicta bona fuerūt
tenta ꝛ poſſeſſa per aliquem. Modo ſic certum eſt ꝙ dicti infantes nō
potuerunt poſſeſſionem apprehendere per ſe ſine tutore cuʒ nō appa
16 reat eos tutorem habuiſſe. † Nam infans per ſe poſſeſſionem acquire-
re non poteſt ſed oportet quod ſit pupillus aut pubertati proximus.
l.ſequitur.§.pupillus.cū glo.in verbo poſſidendi.ff.de vſuca.ꝛ in.l.j.
§.adipiſcimur.ff.de acqui.poſ.ꝛ ibi Bart.ad finem.ꝛ clarius no.ibi
Jo.de imo.ꝛ Pau.de ca.per.l.Quis.§.infans.C.eod.ti.ergo apparet
ꝙ poſſeſſio Matthei: ꝛ poſt mortem eius fuit occupata per aliū pro
q̄ per heredes Matthei: ꝛ per conſequens fuit interrupta pſcriptio
intentata per Mattheū: adeo ꝙ non poteſt ad complendam preſcri-
ptionem iungi poſſeſ. Matthei cum poſſeſſione heredum Matthei.
l.poſſeſſio.ff.de vſucap.l.pomponius.§.queſitum in prin.ff.de vſuc.
¶Preterea ſi quis recte inſpexerit dicta teſtium receptorum p parte di
ctorum reorum conſtabit ꝙ in pluribus peccant propter q̄ eorum pro
batio redditur inſufficiens. ꝛ quia in hoc diligentiſſime laborauit
dñs aduocatus actoris: ideo dicta eius hic non recenſebo: ſed ad allegatio
nes eius me referā ꝛ hoc facile poterit dñs iudex rimari cuius cōſcien-
tie committitur q̄ta fides eis adhibēda ſit.l.iij.§.i.ff.de teſti.ꝛ ex his
ptʒ euidens reſponſio ad allegata in contrarium: qꝛ non eſt probatuʒ
per teſtes id qđ requirebatur ad eſſe preſcriptionis.xxx.annorū tum
qꝛ teſtes non fuerunt legitime examinati ꝛ iurati: vt.ſ. eſt oſtenſum.
tum quia non eſt probatuʒ de contenta poſſeſſione.xxx.annorum eo
modo quo neceſſe erat vt ex medijs.ſ.deductis conſtat. Quo ad ſecun
duʒ dubium principale.ſ.vtrum debeant recipi teſtes ſuper capitulis
nuper productis per dictum Nolū videretur prima conſideratione
dicendum quod non.ppter publicationē atteſtationū partis aduerſe:
ꝛ quia dicta ſunt teſtificata.c.teſtibus.ꝛc.conſtitutus.ꝛ.c.intima-
uit.de teſti.ꝛ in auť.qui ſemel.de pba.tamē in propoſito puto contrari-
um eſſe veriꝰ.tū quia omnia capitula producta per Nolū excepto quar
to capitulo ſi bene ponderentur non videntur contradicere capitulis
17 re oriunt et eſt certum ꝙ ſuper ſeparatis, et ſuper diuerſis capitulis
non impeditur fieri noua productio teſtium per publicationem aliorū
teſtium q̄uis etiā dicta ſint teſtificata: vt in.c.cauſam.§.de teſtibꝰ
quinimo etiā ſi eſſent capitula iſta cōtraria capitulis partis aduerſe
tm̄ poſſent teſtes recipi: qꝛ vbicūqꝫ teſtes ſunt minus ſolēniter recepti
tūc publicatio atteſtationum nō impedit nouam productionē teſtium
vt no.in cle.teſtib.in glo.in ver.rite.de teſti.et gloſſ.in.c.cum cauſam.
in verb.ratas.de teſti.ꝛ no.Bar.ꝛ alij in.d.auť.qui ſemel.ꝛ Bart.in
l.qui per ſalutem.ff.de iureiur.ꝛ Nico.de matha.ꝛ Bal.in.l.ſi quis
teſtibus.C.de teſti.ꝛ in.l.p hanc.C.de tēp.ap.ſed ita eſt ꝙ teſtes pdi-
cti non fuerunt legitime recepti vt circa primū dubium principale p
18 baf.ergo ꝛc.† Preterea etiam poſt publicatas atteſtationes poſſunt
produci teſtes quando producuntur vna cum inſtrumentis conferē
tibus ꝛ cōſonantibus ad id ſuper quo teſtes producunť: vt in.c.ferias
ꝛ ibi no.doc.extra de teſtib.poſtremo ante queſitum eſt an ſi opponaf
ꝙ actor non eſt ſocius ꝛ poſſeſſor pro illis partibus quibus agit cōi
diuidundo: an procedat iudiciū in actiōe cōi diuidūdo.ꝛ qđ faciendū
ſit videret quod non procedat iudicium ſi opponaf p ea q̄ habēt ꝛ no-
tāt in.l.iij.in gl.ff.fami.hercis.ꝛ not.in.l.j.C.cōi diui.ꝛ in.l.ſi mācipium.§.j.
19 ff.de euic.† Cōtrarium eſt verū: qꝛ non ſufficit negare pmiſſionē ſeu
cōmunionē niſi opponatur ꝙ primo dʒ agi rei vendicatiōe vel publi-
ciana ne p iudiciū cōi diuidundo fiat iudicium rei vendicationi.ꝛ ſic
opoꝛtet opponi exceptionē prepoſterationis: ita expreſſe voluit glo.
in.d.l.iij.in gl.§.C.cōi diui.ꝛ ibi hoc clare vult Salyce.colliges ex illa
gl.quod non ſufficit dictā negationem facere niſi forma opponaf ex-
ceptio pposterationis.ꝛ hoc probaf in.d.l.ij.ff.fami.hercis.cū gl.ſ.vb.
exceptione.ꝛ ibi Bal. Si aūt opponereť exceptio pposterationis in
forma tūc pcedendū eſſe procedēdū prius ſup rei vendicatiōe vel pu
bliciana ſuſpēſo iudicio cōi diuid.vt probaf in.l.ordinarij.C.de rei vē.
ꝛ in.l.ſi de vi.ff.de iudi.ꝛ in.l.incerti.C.de interdi. Et declarat Bart.
in.l.naturaliter.§.nihil commune maxime in prima cōcluſione.ff.de
acqui.poſ.facit.l.ordinata.ff.de libe.ca.ꝛ.l.ſi quis libertatem.cum ibi
no.ff.de peti.here. Aler.

¶Summarium

¶Summarium ſuper conſilio.xlvij.

1 Statutū dicens ꝙ teneaf ad eſtimationeʒ dāni ſeu robarie debet intelligi ſi talis robaria probetur.ꝛ nu.2.
3 Statutū ꝙ debeat ſtari relationi tm̄ intelligitur niſi iuſta cauſa ſubſit credendi.
4 Licet contra preſumptionem iuris ꝛ de iure non admittaf probatio in contrarium tamen fallit vbi adducitur confeſſio partis.
6 Teſti deponenti pro parte verū ꝛ pro parte falſum nō creditur.
7 Poteſt fieri probatio contra plenam probationem.
8 Damnum potius preſumitur datū tpe cōgregationis q̄ alio tēpore.
9 Appellatione terrarum venit caſtrum.
10 Dictio indefinita verificatur in duobus.
11 Non ſufficit ꝙ in inſtrō dicatur conuocatis decurionibus niſi dicatur in qua congregatione interuenerunt due partes ex tribus.
12 Volens implere conditionem ſubmittit ſe periculo martyrij non dicitur conditio poteſtatiua poſſibilis.
13 Quando cognoſcatur an quid dicatur de facili poſſibile.
14 Teſtis affinis non eſt integer.
15 Teſtis contrarius non eſt audiendus.
16 Teſtis deponens per verbum credit non probat.
17 Colonus non dicitur integer teſtis.
18 Ex dicto teſtis reuocantis dictum non debet procedi ad ſententiam.
20 Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.
21 Renuncians liti condemnatur in expenſis.
22 Vbi eſt pronūciatū eſſe ltīmum non pōt ille cum quo facta eſt legitiatio opponere ꝙ ille non eſſet legitimus procurator.

¶Conſilium.xlvij.

¶Statutuʒ ꝙ ſi facta fuerit robaria vel furtum de qua vel de quo di
catur ignorari per quē vel quos cōmiſſa vel cōmiſſum fuerit ꝙ ad eſti
mationem robarie vel dāni teneaf terra niſi tpe guerre cōmiſſa vel cō-
miſſum fuerit qualiter veniat intelligendum.

IN cauſa ꝛ lite vertente in-
ter filios ꝛ heredes melchionis de burgelinis ex parte
vna agentes ꝛ commune Med.ex alia ſe defendēs attin
gam in vnoquoqꝫ principali fundamento eas breues cō
cluſiones que ad rem facere videntur enumerādo ea que
per aduerſariuʒ deducunť quatenus ad propoſitū faciūt reliquis pre-
1 termiſſis. ¶† Circa primū ꝙ nō ſumꝰ in caſu ſtatuti qđ debet habere
locū qñ penitus ignoratur a quibus datū fuerit dānū ſed in caſu nr̄o
ſcitur genus ſeu ſpecies hoīm qui damnum dederūt ſed ignoratur qđ
indiuiduum ſeu qui ſingulares hoīes de cōi Med.dānum dederint.
nam pars agēs cōfitetur ꝙ fuerūt hoīes de Med.qui dānū dederūt.
Non puto inſiſtenduʒ qꝛ pro hoc allegata fuit deciſio quā ponit Pe.
de anch.in conſi.ccvj.inci.in chriſti noīe.nos Bartholomeus de ſali-
ce.ꝛc.dum attingit ibi gloſ.in.l.ſi in rixa.ff.de ſica.ꝛ ad hoc non eſt re-
ſponſum. ¶Ad ſcđm dubiū.ſ.ꝙ non ſunt probata requiſita a ſtatu-
to qꝛ ſtatutum loquitur de damno dato a q̄bus ignoraf.ꝛ iſtud nō eſt
pbatū.ſ.ꝙ ignoreť a quibus fuerit dānū datū nec in relatione hoc di-
citur dico veriſſimū eſſe ꝙ illa verba ſtatuti in rubrica de emēd.dam-
2 no.circa prin.† dū dicit teneaf ad eſtimationē robarie vel dāni de qua
vel quo dicaf ignorari per quē vel quos fuerit cōmiſſum ꝛc.intelligū-
tur ſi dicaf ꝛ probetur.vt.l.j.in prin.cū glo.ff.ſi quadrupes paup.ꝛ in
l.ſi prius.cū gl.ꝛ ibi no.Ang.ff.de oper.no.nū.ꝛ glo.in.c.nō eſt.de cō
ſuetu.in.vj.ꝛ glo.in.l.ei cuius.ff.de ap.rc.ꝛ in.l.ij.C.qđ me.cau.ꝛ in.c.
cū ſemp.ꝛ in.c.poſt elec.de conceſ.pbē.ꝛ in.c.j.de his q̄ fiūt a maio.pte
capi.ꝛ per Bar.ad reprimēdū in verbo aſſerat.quinimo nec pbāt ipſi
talē ignorātiā per aliquod ſuum iuramētū.ita no.p glo.ꝛ Bar.in.l.ſi
cui.§.ijſdē.ff.de accu.ꝛ.c.paſtoralis.de excep.ꝛ no.per glo.in.c.ſi vero.
de ſen.excō.ꝛ in.c.vt circa.de elec.in.vj.cum ſi.ꝛ ad iſta non eſt rñſum.
3 ¶† Circa tertiū.ſ.qđ lʒ ſtatutū dicat ſtari relatiōi.tm̄ intelligitur niſi
iuſta cā ſubſit non credendi.vt in ſpē dicit Ang.in.l.diuus.ff.de teſt.
mili.allegat no.p Ja.bu.in.l.j.C.de re iud.ꝛ no. Ang.C.de exhi.reis
in auť.in prin.ꝛ in.l.qui reſtituere.ff.de rei ven.ꝛ in.l.qui vas.in prin.
ff.de fur.ꝛ ꝙ no.Bald.in.c.j.ſi de inueſti.inter domi.ꝛ vaſal.lis ori.et
in.l.j.C.ſi aduer.lib.ꝛ in.l.ꝯ negantē.C.ad leg.aquil.ſed ita eſt ꝙ mul-
ta concurrunt propter que ꝛ quodlibet ipſorum eſt iuſta cā nō adhibē
di fidem relationi. Prima quia illi de burgelinis in antiqua petitio-
ne producta in primo iudicio aſſerebant ꝙ damnum datum fuerat in
corbibus mille quingentis ſpelte ꝛ in corbibus ducentum frumenti.et
in relatione iſta dr̄ ꝙ damnum fuit in corbibus duobꝰ mill.ſpelte ꝛ in
corbibus tercentum frumenti.vnde in hoc magis eſt ſtanduʒ aſſertiōi
4 partis ꝯ ſe q̄ relationi notarij.ptʒ qꝛ videmus † ꝙ etiā vbi al's contra
preſumptionem iuris ꝛ de iure non admittitur probatio in contrariuʒ
l.antique.C.ad velleia.l.ſi.C.arbi.tu.tm̄ ſi contra talem preſumptionē
adducatur confeſſio partis preualet confeſſio.vt eſt gloſſ.ſingu.in.§.
aliud.in auť.de equali.do.ꝛ no.Cy.ꝛ Bartol.ꝛ alij.in auť.ſed iam ne-
ceſſe.C.de dona.ante nup.ꝛ canoniſte in.c.is qui.de ſponſa.et probat
text.cum glo.ſm̄ intellectum quem ibi ponit Salyc.in.l.j.C.de dolo et
no.Bar.in.l.abſentem.ff.de penis. ¶Secunda cauſa propter quā eſt
iuſtum ꝙ ei relationi non detur fides eſt qꝛ in relatione excedunt com
miſſionem.vt no.Spe.in ti.de teſte.§.j.ver.itē qđ eſt verboſus.nā ipſi
referūt multa que non concernūt autoritatē ꝛ cōmiſſioneʒ eis datam
a ſtatuto ꝛ a iudice ꝛ hec fecerunt ſolum ad auferendas ꝛ infringen-
das defenſiones rei. Nam debebant ſolum referre circa quantitatē dā-
ni ꝛ eius eſtimationem ꝛ an dānū datū eſſet ꝛ ipſi referūt ꝙ illi de fa-
uorichijs ingreſſi fuerunt cuʒ paucis ꝛ ſine armis caſtrū Med.ꝛ ſic ex-
ceſſerunt commiſſionem aliter q̄ reddēdo cām ſcientie eoꝝ que ſibi cō
miſſa erant. Tertia cā eſt ppter quā illi relationi tanq̄ ſuſpecte nō ſit
credēdū qꝛ cōtinet non veriſimilia.l.ob carmē.§.ſi.ff.de reſt.c.preter-
ea.extra de teſti. Nam id quod eſt valde remotū a veriſimili eſt q̄dam
falſitatis imago.vt inquit Bal.in.l.j.in.iij.col.C.de ſer.fugi. Sed iſti
referentes referunt plura valde longinqua a veriſimili maxime dum
referunt ꝙ illi qui iuerunt pro capiendo dictum caſtrum Medio.iue-
runt ſine armis ꝛ numero.xx. ¶Quarta ratio propter quam eſt iuſta
cauſa non credēdi illi relationi eſt qꝛ continet falſa. Nam dum in ea cō
tineť ꝙ iſti q iuerūt ad capiendū dictū caſtrū erant numero.xx.ꝛ ſine
armis: iſtud eſt falſum quia erant vltra centum ꝛ circa ducentum ꝛ be
ne armati: vt eſt probatum per teſtes vtriuſqꝫ partis continet etiam
falſum: qꝛ in relatione ꝛ petitione fit mētio ꝙ in dicta domo erant cor-
bes duo mille ſpelte ꝛ qđ fuerunt in totuʒ exportate ꝛ tm̄ illi de biga-
mis rñdendo poſitionibus vltimo productis fatentur ꝙ remanſerūt
6 corbes.xxxiij.ſpelte: † vnde ſicut teſti deponenti pro parte verū ꝛ pro
parte falſum non creditur in aliquo ꝛ eſt preſumptio ꝯ eum in totum
ix.diſt.ad ſacros.iij.q.ix.in.c.puta ho.text.in.c.q̄to.de his que fiunt
a prela.ꝛ no.Inn.in.c.fraternitatis.de here.ꝛ alij in.c.i noſtra.de teſti.
ꝛ Spec.in ti.de inſtru.edi.§.inſtrumentum.ver.quid ſi aliquid ꝛ doc.
maxime Bald.ꝛ Saly.in.l.ſi ex falſis.C.de trāſac.ꝛ Old.in cōſi.xxxv.
alias.xxxvj. Nec ad hoc obſtat ſi dicatur ꝙ iſtud procedit in teſte qui
cum iuramento deponit merito ſi dicit falſum in vno qꝛ eſt periurus
non debet credi in aliquo.c.teſtimonium.de teſti.qꝛ rñdeo ꝙ ēt nos ſu
mus in iuramento quia ſtatutum diſponit ꝙ talis relatio habeatur
pro plena probatione cum iuramento conquerentis ergo cum cōque-
rentes iurauerint vera eſſe contenta in relatione ꝛ illa ſint non vera nec
veriſimilia ſequitur ergo ꝙ cum iuramentum ſaltē pro parte ſit falſuʒ
vitiatur in totum. Et per hoc apparet non obſtare id quod habetur in
c.ſi eo tpe.de reſcrip.in.vj.ꝛ id quod no.Bart.in.l.filiuſfamilias.§.ſe
quens.ff.de falſis.qꝛ nihil faciunt ipſa ad propoſitum nec loquuntur
in eo quod pro parte eſſet falſuʒ nec in eo in quo quis pro parte fuiſſet
periurus. Nec ob.ſi dicatur ꝙ non dʒ poſſe pbari ꝯ relationē ꝛ iura-
mentum conquerentium eo qꝛ ſtatutum dicat ꝙ habeatur pro plena
probatione per no.per gl.in cle.j.in gloſ.magna.de proba.quia rñdeo
ꝙ illud poſſet procedere qñ ſtatutū diceret ꝙ habeatur p plenaria p-
batione.ita loquitur tex.ꝛ glo.in.d.cle.j.ꝛ no.Lu.roma.in.l.qui bona.
§.qui dāni.ff.de dam.infec.ꝛ in.l.ſi duo.ff.de acqui.here. Sed ſtatutū
7 dicit ꝙ habeatur pro plena probatione † quo caſu nemini dubium ꝙ
poteſt fieri probatio contra plenam probationem.nam duo teſtes fa-
ciunt plenam probationem.vt dicunt glo.in.l.admonendi.de iure-
iur.ꝛ in.l.in bonefidei.de rebus cre.per iura vulgaria. Et tamen non
eſt dubiuʒ ꝙ probatio facta per duos teſtes poteſt reprobari.c.lʒ cau-
ſam.de proba.c.ex tenore.de teſti.ꝛ dato ꝙ ſtatutū dicat ꝙ dicta rela-
tio etiam iuramento conquerentis habeatur pro plena probatione tm̄
pōt contra talem relationem ꝛ iuramentū fieri probatio in ꝯriū vt p-
batur in.d.l.admonendi.ꝛ no.Bald.in.l.j.C.de reb.cred.ꝛ Ange.et
Jo.de imo.late in.l.qui bona.§.qui damni.ff.de dā.infec.ꝛ Bal.in.l.
contra negantem.in ſi.C.ad le.aquil.ꝛ in.c.j.ſi de inueſti.inter do.ꝛ va
ſal.lis ori.ꝛ in.l.j.C.de re iudi.ꝛ Angel.in.l.qui vas.in prin.de fur.et
in.l.qui reſidue.ff.de rei ven.ꝛ in auť.de exhiben.reis.in prin.ꝛ Pau.
de ca.in.l.ij.in ſi.ff.ſi ex noxa.cauſa agatur. ¶Circa aliud dubium quo
dicitur ꝙ dato qđ non fuerit preciſe probatum ꝙ congregationes ille
armatorū non fuerint preciſe eo tempore quo fuit factū ꝛ datum illud
8 damnū † tamen preſumitur eſſe datū potius tempore dicte congrega-
tionis q̄ alio tempore.per no.per Bar.in.l.non ſolum.§.ſed vt pba-
ri.ff.de ope.no.nun.ꝛ Bald.in.l.ſi.C.an ſeruus ex ſuo facto.ꝛ Salyc.
in.l.matrem.C.de proba.ꝛ canoniſte maxime dñs Abb.in.c.in pre-
ſentia.de proba.ꝛ ſic potius preſumatur ꝙ aſſerta negligētia hominū
de Medio.commiſſa non cuſtodiendo potius cadat in non delictum
q̄ in delictum: qꝛ ſi preſumeretur ꝙ facta fuerit tempore dicte cōgre-
gationis non eſt delictum ex diſpoſitione ſtatuti.al's ſecus.ꝛ quod di-
catur agi de delicto lʒ tracteť de facto negatiuo.ſ.conſiſtente in non cu-
ſtodiendo vel in non denunciando ꝛ ſimilibus no.Bar.in.l.libellorum
in prin.in.iiij.col.ff.de accuſ.ꝛ eſt tex.in.l.deſertorē.per totā legeʒ.ꝛ in
l.j.ꝛ fere per totum.C.de his quib.vt indi.ꝛ in toto tit.ff.ad ſillc. Nec
ad hoc obſtat ſi dicatur ꝙ ſtatutum in caſibus exceptis poſitis in ver-
ſi.ſaluo quod tempore guerre ꝛc.non eſt exceptuatum caſtrum.ꝛ quod
non eſt eadem ratio in caſtro que eſt in villa qꝛ intus caſtrū poteſt for-
tius fieri cuſtodia quia ad hoc rñdeo ꝙ imo caſtrū eſt exceptum in illo
9 verſi.ptʒ qꝛ ſtatutum ibi excepit terras ꝛc.† Et appellatione terraruʒ
venit caſtrum.c.cum in partibus.de verb.ſig. Item ſtatutum excipit
communia ꝛ cui dubiū ꝙ cōmune Medio.comprehendit cum etiam

in omnibus ſcripturis partis aduerſe appelletur ⁊ nũcupeť commune
Mediolani ⁊ etiã tũc ratio ſtatuti viget in caſu iſto: tum qꝛ intus ca⸗
ſtrũ erat congregatio illorũ de fantucijs ⁊ ſequacium: tũ etiã qꝛ dato
ꝙ congregatio fuiſſet ſolũ extra caſtru tñ tali tempore voluit ſtatutũ
ꝙ homines non tenereň cuſtodire bona particularium cum ſint tunc
plurimum occupati ad cuſtodiendum ne hoſtes caſtrũ inuadant ⁊ ex
pugnent quia afflictio nõ dꝫ addi afflicto. l. diuꝰ. ff. de offi. pꝛeſi. vij. q.
j. cũ percuſſio. Et per hoc ptꝫ ꝙ nõ obſtat ſi dicať ꝙ homines fauẽtini
non intrarũt caſtrũ: qꝛ dico qđ dato ꝙ non intrauerint ſatis eſt ꝙ ſta⸗
tutũ ꝓpter taleꝫ congregationẽ excuſet hoĩes a cuſtodia dãnorũ quia
ſunt occupati ad pugnãdum cũ hoſtibus ac etiã dico ꝙ ſi nõ intrarũt
gẽtes dñi fauẽtini intrarũt tñ illi de fantucijs cũ magna congrega⸗
tione ⁊ tali cõe Med. reſiſtere ſaltẽ de facili nõ poſſet. Nec ẽt ob. ſi di⸗
cať cõe Med. fateť ꝙ dãnum fuit datum per homines Med. ⁊ quod
cõmune fateatur apparet qꝛ acceptat confeſſionẽ illorũ de burgelinis
dicentium ꝙ hoĩes Medio. dederãt damnũ: ſi ergo cõmune ita fateť
ad quid opus eſt teſtibus: qꝛ rñdeo ꝙ nullibi cõe Medio. cõfiteť qđ
cõmune Medio. dederit illud dãnum. ⁊ dato etiã ꝙ cõe in parte par⸗
tibꝰ ſibi fauoꝛabilibꝰ acceptaret cõfeſſionẽ illorũ de burgellinis et di⸗
centiũ ꝙ homines Med. dederãt dãnum tñ non per hoc inferť ex illa
10 confeſſione ⁊ acceptatione ꝙ cõmune Med. hoc dãnuꝫ dederit † quia
aliud eſt dicere hoĩes Mediolani ꝙ põt verificari in duobus. l. inter
illã. ff. de ver. ſig. ⁊ aliud eſt dicere cõe Med. vt dicit Old. in ſuo ꝯſi. cẽ
teſimo. incip. in executione. ⁊ Pe. de anch. ⁊ Joã. de imo. in. c. q̃to. de
his que ſi. a pꝛela. ⁊ pꝛobatur in. c. ſi canonici. cum gloſſ. de offi. oꝛdi. in
vj. ⁊ ibi no. Domi. ⁊ idẽ eſt de mẽte Bart. in. l. ſi. C. de pꝛedi. curialium.
11 lib. x. ibi dũ dicit † ꝙ non ſufficit ꝙ in inſtrumẽto dicať cõuocatis de⸗
curionibus niſi dicatur in qua congregatione interuenerũt due partes
ex tribus. l. nominationũ. C. de decur. li. x. vñ ſi fuerũt hoĩes de medio⸗
lano illi qui dederũt damnum agať ꝯ eos: nõ aũt agendũ eſt ꝯ cõe ꝓut
actum eſt. per hoc ptꝫ ꝙ ẽt non obſtat ſi dicať ꝙ ꝑ teſtes illorũ de bur
gelinis eſt pꝛobatũ ꝙ homines de Med. fecerũt robariã illã: non di⸗
co ꝙ cõmune fecerit qꝛ teſtes nõ dicũt ꝙ cõe fecerit agať ꝯ illos hoĩes
ſed contra commune agi non põt rationibus. ſ. ⁊. j. deductis. ⁊ maxime
quia tpe quo illi de fantucijs ingreſſi fuerũt caſtrũ Med. ⁊ tpe quo ibi
ſteterũt quo tpe teſtes videnť dicere tũc fuiſſe datũ dãnũ tales de fan⸗
tucijs cum ſua cõgregatione erãt tot ⁊ tales quibus cõmune Med. nõ
potuiſſet reſiſtere. vt pꝛobant teſtes cõis. ſ. dña margarita q̃ lꝫ ſit de ca
ſtro Med. tñ eſt vidua ⁊ non teneť ad cõferendũ ad eſtimationẽ et ſa⸗
tiſfactionem dicti damni ex foꝛma ſtatuti pꝛedicti. Jdẽ deponit Vari
nus ⁊ Joannes olim blaxij de Medio. habitatoꝛ imole. ⁊ idem depo⸗
nit Euangeliſta ciuis Bononie qui dicit ꝙ cõe Med. non potuiſſet
de facili reſiſtere eis. Jdem deponit Gãdolphus de imol. ⁊ Pau. de
caſt. ducie. ⁊ Dñicus Pauli de caſtro ducie pꝛedicte ⁊ Simon de li⸗
laquis ciuis Bononie. ⁊ Anto. Michaelis bꝛicanius. et Vincentius
armiger. et Bartholomeus Andree amele ciuis Bononie: et Jaco⸗
bus Hieronymi barberij de Bononia: ⁊ dñs Syluester de venetijs: ⁊
iſti non ſunt de Med. exceptis illis quos retuli eſſe de Med. ⁊ ſic ſunt
decẽ teſtes qui nõ ſunt de cõi Med. qui hoc dicũt ⁊ vltra pꝛedicta idẽ
deponũt dña Beatrixia vidua de Medio. ⁊ Leonardus de med. ha⸗
bitatoꝛ Jmole: ⁊ ſic ſunt in totũ. xv. teſtes hoc clare deponentes. ergo
ſumus in caſu excepto a ſtatuto: nec obſtat ſi dicať ꝙ per teſtes partis
aduerſe eſt pꝛobatum ꝯtrariũ: qꝛ hoc nego: nã diſcurrendo per eos teſtes
qui de hoc deponunt capio in pꝛimis Leonardum ſartoꝛẽ ⁊ iſte nõ cõ⸗
cludit quia dicit ꝙ non potuiſſet expelli ſine ſanguinis effuſione: ⁊ ſic
non de facili. vt ꝓbať expꝛeſſe ꝑ id qđ dicit Jo. de imo. poſt Ang. in. l.
ſi. ff. de cõdi. inſti. circa. v. col. in ver. no. ꝙ hec cõditio ſi ĩ Alexãdriã ⁊c.
vbi duꝫ tractat q̃ dicať conditio poteſtatiua facilis ſub qua dicunt iu⸗
12 ra poſſe filiũ inſtitui ⁊ inter cetera dicit † ꝙ qñ volẽs implere cõditio⸗
nem ſubmitteret ſe periculo reteſciri vel martyꝛio non dꝛ cõditio pote⸗
ſtatiua facilis. vt pꝛobať in. l. ſeruus quoqꝫ. §. puto. in verbo perienus
cõditionẽ. ff. de here. inſti. Et idẽ etiam dicit de cõditione ingrediendi
13 monaſteriũ vel deducẽdi vxoꝛẽ. † Et ad cognoſcendũ an quid dicať de
facili poſſibile dꝫ attendi an vt plurimũ ⁊ frequẽtius ita fiat. d. §. pu⸗
to ⁊ ibi no. ⁊ põderandũ eſt ꝙ iſte teſtis dicit ꝙ ſi aliquis hominũ de
Medio. fuiſſet accuſatus a dictis regẽtibus caſtrum fuiſſet captus et
miſſus ad caſtrũ ſancti Petri in arcẽ: vñ conſidereť ꝙ nõ poterant de
facili expelli: quia hoĩes nõ poterãt ſine periculo ſimul cõuenire ⁊ iſtã
expulſionẽ tractare ⁊ oꝛdinare cũ haberẽt hoſtes in domo. Capio aliũ
14 teſtem. ſ. Ja. angelini. † Jſte nõ pꝛobat. pꝛimo qꝛ eſt affinis iſtoꝛuꝫ de
burgelinis. ⁊ ſic nõ eſt integer teſtis: vt no. Spe. in ti. de teſte. §. j. ver.
ſed quid ſi teſtis in eundeꝫ gradũ. cũ ver. ſeq. Jtẽ iſte teſtis dicit ꝙ ne⸗
ſcit an hoĩes de Med. potuiſſent expellere illã congregationẽ ſine pe⸗
riculo moꝛtis vel ſanguinis. ergo nõ pꝛobat ꝙ de facili potuiſſent ex⸗
pellere vt requirit ſtatutũ iũctis his q̃ pꝛoxime dixi circa aliũ teſtem.
15 † Jtẽ iſte teſtis eſt ſibimet ꝯtrarius: qꝛ pꝛimo dicit ꝙ dicti de fantucijs ⁊
illi qui ſecum intrauerunt multũ timebãt ſtare in dicto caſtro ⁊ dubi⸗
tabant ꝙ eſſent pauciores ⁊ debiliores ⁊ peius armati. ⁊ poſtea dicit
ꝙ ignoꝛat: an dicti hoĩes Med. eſſent melius vel peius armati. ergo
16 ei non eſt credẽdũ. l. qui varia. ff. de teſti. l. eos. ff. de falſis. ¶ † Capio
Michaelem alium teſtẽ. Jſte nõ ꝓbat qꝛ deponit ꝑ vbũ credit. l. ij. §.
item labeo. ⁊ ibi no. ff. de aqua plu. ar. ⁊ in. c. literis. de pꝛeſum. ⁊ plene
no. in. c. quoties. de teſti. ⁊ in. l. teſtium. C. de teſt. ⁊ Spe. in ti. de teſte. §.
j. ver. item qđ deponit de credulitate. Jtem eſt ſibimet ꝯtrarius qꝛ pꝛimo
dicit ꝙ credit ꝙ hoĩes Medio. potuiſſent ſine ꝑiculo moꝛtis vl ſan
guinis expellere intrãtes non ſolũ cũ armis ſed cum verbis ⁊ minis ⁊
poſtea dicit ꝙ ſi hoĩes dicti caſtri voluiſſent expellere illos intrantes
fuiſſet neceſſe eos hoĩes capere arma pꝛo maioꝛi parte vnanimiter
ergo ⁊ tanq̃ ꝯtrario nõ eſt credẽdũ. vt dixi. Capio aliũ teſtẽ. ſ. Jacobũ
Bartobolomei ⁊ iſte penitꝰ nihil dicit ad iſtud ꝓpoſitũ. Capio aliuꝫ
ſcꝫ Paratinũ ⁊ iſte non ꝓbat: tũ qꝛ nõ deponit ꝙ de facili potuiſſent
reſiſtere: vt dicit ſtatutũ. tũ etiã qꝛ ꝑ patrẽ ⁊ matrẽ huiꝰ teſtis eſt ꝓba
tum ꝙ iſte paratinus tpe dicto nõ erat in dictis locis nec in circũſtan
tijs ⁊ ſic eſt repꝛobatus. l. optimã. C. de ꝯhẽ. ⁊ cõmit. ſtip. c. ex tenoꝛe. d
teſti. Capio ſer Geoꝛgium aliũ teſtẽ. iſte ꝓbat pꝛo cõi Med. lõge ma
gis q̃ ꝯ cõe. pꝛimo qꝛ ſi qua dicit q̃ videanť eſſe ꝯ cõe Med. deponit
ꝑ verbũ credit. ⁊ ſic nõ ꝓbat vt dixi. Scđo qꝛ dicit ꝙ aliq hoĩes med.
erant cõpatres ⁊ amici dictoꝝ de fantucijs: idẽ alij hoĩes nõ audebant
expellere illos de fantucijs ⁊ qđ ꝓpterea nõ potuiſſent expellere ſine
ꝑiculo. ⁊ ſic iſte deponit in effectu ꝙ de facili non potuiſſent expelli. ⁊
lꝫ aliq hoĩes Medio. indebite fuiſſent amici vł cõplices dictoꝛum de
fantucijs tñ nõ hꝫ hoc nocere cõi medio. cui nõ eſt imputandũ factum
aliquoꝝ non ꝯſtituẽtiũ maioꝛẽ partẽ hoĩm: vt in. c. j. de his q̃ ſi. a ma.
parte capi. l. iij. ff. de decre. ab oꝛdi. fac. l. qđ maioꝛ. ff. ad munici. Capio
Baptiſtã viani iſte teſtis dicit ꝙ neduꝫ hoĩes ſꝫ mulieres dicti caſtri
potuiſſent expellere dictos de fantucijs: alij vo dicunt ſic vt oſtenſum.
⁊ iſte in hoc eſt ſingularis. Benedictus hõuerinus alius teſtis depo
nit potius pꝛo cõi medio. qꝛ dicit ꝙ hoĩes medio. non potuiſſent ex⸗
pellere ſine periculo moꝛtis vel ſanguinis. ⁊ ſic non de facili ⁊ quod di
17 cti de medio. nõ erant vnanimes. † Jtẽ non eſt integer teſtis qꝛ dicit ſe
eſſe colonũ dictoꝝ de Burgelinis ⁊ ꝯſtat ꝙ colonus enumerať inter
domeſticos. vt. l. pꝛeſenti. §. ſane. Et ibi no. C. de his q ad eccleſiã con
fug. ⁊ domeſtici non ſunt idonei teſtes. c. in literis. de teſti. l. etiã. C. de
teſti. Capio Frãciſcũ Joãnis ſeu Geminiani de med. ⁊ iſte non ꝓbat
qꝛ deponit ꝑ verbũ credit. item eſt cõductoꝛ ſeu colonus vt ꝓxime di⸗
xi. Jtem neſcit an potuiſſent ſine ꝑiculo. ⁊ ſic non concludit ꝙ de faci⸗
li Bertus Jacobi alius teſtis deponit ꝑ verbuꝫ credit: Anto. curſij
alius teſtis nihil deponit de hoc ⁊ ſimiliter nec Cichinꝰ alius teſtis
Petrus Guidonis etiam non deponit nec ꝓbat ꝙ de facili potuiſ
ſent expelli Laurentius Calzolarius aliꝰ teſtis etiã nõ ꝓbat: qꝛ dicit
quod neſcit an potuiſſent expelli ſine ꝑiculo ⁊ deponit ꝑ vbuꝫ iudicio
ſuo teſtis aũt nõ dꝫ iudicare ſed teſtificari ꝑ ſenſum coꝛpoꝛis. l. qui te⸗
ſtamento. §. ſi. ff. de teſta. in aut. de here. ⁊ fal. §. ſi neceſſe abſunt. l. teſtiũ
C. de teſti. Jtem eſt ꝓbatum ꝙ iſte teſtis eo tpe non erat in loco. Alij
duo vltimi teſtes. ſ. Frãciſcus Bartholomei ⁊ Jacobus birardi ni⸗
18 hil deponũt ꝯcludenter ad ꝓpoſitum † ĩmo reuocãt dictum ſuum ex
poſtfacto vt apparet per publicã ſcripturã quo caſu intantũ detrahi⸗
tur de fide ꝙ ex eoꝝ teſtimonio non dꝫ ꝓcedi ad ſñiam vt ſingulariter
dicit Ant. de bu. in. c. cum inꝰ tua. de teſti. ꝑ no. ꝑ glo. in. c. ꝓterea de te
19 ſti. cog. ⁊ idem dicit Ang. in ꝯſi. clxxxix. ⁊ ſic † remanent nři teſtes plu⸗
res ⁊ melioꝛes ⁊ ꝓbantes ꝙ non potuiſſent reſiſtere ergo p̃ferẽdi. c. in
noſtra de teſti. Maxime qꝛ deponũt ꝑ reo. c. ex literis. de pꝛoba. Aut
ergo fuit datum iſtud damnum de mẽſe Septembꝛis quo menſe fuerat
in caſtro Med. congregatio iſtoꝝ de fantucijs ⁊ non teneť cõe qꝛ ta⸗
li cõgregationi de facili reſiſti nõ poterat: aut fuit datũ de menſe Octo
bꝛis: ⁊ tunc eſt pꝛobatũ ꝙ de illo menſe erat ibi dñs Fauentinus cum
tali congregatione cui reſiſti non poterat vt eſt pꝛobatum ⁊ per teſtes
⁊ per confeſſionem partis rñdentis poſitioni. xxviij. ⁊ ſeq. ⁊ poſitioni
xxxij. ⁊ etiam. xxxv. poſitioni. ⁊ ſiue fuerit datum de menſe Septẽbꝛis
vel Octobꝛis vt pars in libello dicit omnino excuſatur commune quia
de menſe Septẽbꝛis fuit vna cõgregatio: ⁊ de mẽſe Octobꝛis alia: nec
requiritur ꝓbari ꝙ eo die quo fuit datum damnuꝫ eſſet ibi ꝯgregatio
per no. per Bart. in. d. §. ſꝫ vt pꝛobari. ⁊ ſic ptꝫ ꝙ nõ obſtat ſi dicať qđ
ante aduentũ dñi Fauentini fuit datũ dãnũ qꝛ rñdeo ꝙ dato quod ita
eſſet: cuius tñ ꝯtrium fatetur pars rñdendo dicte. xxv. poſitioni tamen
non per hoc debet teneri commune qꝛ pꝛeceſſerat alia congregatio cui
reſiſti non poterat quo. tpe teſtes dicunt fuiſſe datũ dãnuꝫ. accedit ad
confirmationem p̃dictoꝛũ ꝙ teſtes vtriuſqꝫ partis cõcludũt ꝙ de illo
menſe Septembꝛis erat guerra in cõfinibus Med. ⁊ in caſtro ſancti
Petri vt inter nřos teſtes deponit Euãgeliſta ciuis Bononie ⁊ do
minus Syluester de venetijs ⁊ plures alij ⁊ pars aduerſa rñdendo
poſitionibus vltimis fatetur ꝙ caſtruꝫ ſancti Petri eſt in cõfinibus
medio. ⁊ ita eſt ꝙ caſus guerre in confinibus eſt caſus exceptus: ergo
non tenetur cõe. Foꝛtificanť p̃dicta qꝛ in relatione nõ fit mentio quo tẽ⸗
poꝛe fuerit datũ dãnum ergo non concludit nec eſt ſufficiẽs pꝛobatio
eius ꝙ continetur ĩ petitione maxime qꝛ mens ſtatuti eſt ꝙ de tẽpoꝛe
conſtet quia dicit qđ ad iſtud dãnum teneanť conferre illi qui habita⸗
bant in loco tempoꝛe dati dãni vñ ſi tempus requirebatur expꝛimi vt
fuit expꝛeſſum ⁊ non pꝛobetur non poteſt agens obtinere. l. libello⸗
20 rum. in pꝛin. de accuſa. c. abbate. de re iu. in. vj. ¶ † Quo ad vltimum
de ſtatutis

de ſtatutis caſtri Med. que ex foꝛma ẽt pꝛiuilegioꝛũ ſuoꝛũ debent eis
ſeruari ⁊ non debent ſeruari ſtatuta ciuitatis Bononie. dico ꝙ cum ca
ſtrum Med. non fuerit neqꝫ ſit effectum vnum coꝛpus cum comitatu
Bononie nec appellatur comitatus Bononie ſed eſt territoꝛium ꝑ ſe
vt apparet in bullis ⁊ pꝛiuilegijs cõis med. pꝛoductis non viuit nec
viuere dꝫ legibus ⁊ ſtatutis bononienſibus ſicut etiaꝫ ſit in caſtro caſu
lis qđ q̃uis ſit ſubiectũ Bononie tamẽ qꝛ nõ eſt incoꝛpoꝛatũ cũ comi
tatu Bononie imo adhuc appellatur de comitatu Jmole ſeruantur
ibi ſtatuta comitatus Jmole ⁊ nõ ſeruantur ibi ſtatuta ciuitatis Bo⸗
nonie. ⁊ eſt doctrina Bart. in. l. ſi conuenerit. §. ſi multa. ff. de pig. act. ⁊
in ſuo tractatu alluuionum. cum ſimi. Ergo in illo caſtro nõ debẽt ſer
uari ſtatuta ciuitatis Bononie ſed ſue leges ⁊ cõſuetudines. ⁊ in earuꝫ
defectum diſpoſitio iuris cõis que dicitur eſſe ſua lex in defectũ ſtatu⸗
toꝛũ: qꝛ caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris cõis. l. ſi extraneꝰ.
ff. de cõdi. ob cau. ⁊ l. commodiſſime. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ ſatis eſt ꝙ non
debeant ſeruari ſtatuta ciuitatis Bononie nec ꝯtriuꝫ dꝛ in. c. trãſlatio.
de conſti. qꝛ territoꝛiũ Med. nõ fuerit trãſlatũ ⁊ incoꝛpoꝛatũ in comi
tatu Bononie ⁊ ſic ſeruari debet diſtinctio Bart. in. d. l. ſi conuenerit.
21 ¶ † Poſtremo nõ omitto ꝙ burgelini debẽt in expẽſis condẽnari: eo
qꝛ renuntiauerũt ſeu deſtiterũt a pꝛima lite ⁊ ſic etiaꝫ in illis expenſis
ſunt condẽnandi. l. deſtitiſſe. cũ glo. ⁊. l. cũ quẽ temere. ff. de iu. nec ob. ſi
dicatur ꝙ illi qui in pꝛima lite cõparuerũt ꝓ cõi Med. nõ erãt ſyndi⸗
ci aut ꝓcuratoꝛes cõis. ⁊ ſic nõ potuit eſſe lis ⁊ qđ non obſtat legitima
tio mandatoꝛum quia non nocet dño. i. cõi med. ſi cõe opponeret ꝙ ille
non fuit ſuus pꝛocuratoꝛ. vt no. Jnn. in. c. ſup literis de reſcrip. ⁊ bart.
in. l. lꝫ in vlti. col. in ver. pꝛimus caſus pꝛincipalis. c. pꝛocuratoꝛ: qꝛ re⸗
ſpondeo ꝙ attẽto ꝙ in actis apparet de legitimatione mãdatoꝛum ⁊
in actis etiam dꝛ ꝙ fuerunt mãdata ⁊ ſtatutũ ſub rub. de mõ citationũ
ſiẽdarũ dicit ꝙ talis pꝛoceſſus poſt dictã legitimationẽ valeat ꝑinde
ac ſi cũ ꝑſonis ltĩmis factus eſſet ꝓceſſus ſalua exceptione falſi pꝛocu⸗
22 ratoꝛis. ſed ita eſt qđ Bar. ⁊ oẽs in. d. l. licet concludũt † ꝙ qñ pꝛonun⸗
ciatũ eſt mãdatũ eſſe ltĩmũ non poteſt ille cum quo facta legitimatio
amplius opponere ꝙ ille non eſſet legitimus pꝛocuratoꝛ niſi oppone
ret ꝙ eſſet falſus pꝛocuratoꝛ quo caſu ſm Bar. ⁊ oẽs ipſe opponẽs hꝫ
neceſſe hoc pꝛobere vñ in pꝛopoſito nřo illi de burgelinis cuꝫ quibus
tñ fuit legitimatio nõ poſſunt amplius opponere. Alex.

Summarium ſuper conſilio. xlviij.

1 ¶ Verba generalia debent generaliter ad omnia extendi.
2 Si in inſtrõ cõtinetur ꝙ talis ꝓmiſit ex cauſa tranſactionis nihil pe⸗
tere patet dicta verba referri ad ſpecificata tantum.
3 Laudum arbitratoꝛis dicitur eſſe tranſactio.
4 Verbum petere poſſet trahitur ad omnes actiones.
5 Ex coniunctione ſanguinis ⁊ patientia videtur ius remiſiſſe.
6 Verba enuntiatiua pꝛolata ꝑ modũ cauſe inducũt diſpoſitionem. 14.
7 Jn generali liberatione nõ compꝛehenduť ea que poſſunt vendicari.
8 Pꝛopꝛie non dꝛ rei vendicatio niſi quãdo competit actualiter.
9 Verba ſententie ⁊ laudi tanq̃ ſtricti iuris ſunt accipienda pꝛopꝛie.
10 Vbi dubitatur de intentione diſponentis ſemper recurrimus ad cãm
finalem. ⁊ nu. 11.
12 Generalis liberatio in dubio non debet extẽdi ad ea ex quibus captio
eſſe poſſet ⁊ nu. 13.
15 Dictio pꝛout conſtat vel pꝛout tui maioꝛes ſoluerũt quid impoꝛtat.
17 An per ſñiam arbitroꝛum poſſit impediri dominij tranſlatio.
19 Ad hoc vt inducatur remiſſio. l. pꝛocula. que ſint neceſſaria.

¶ Conſilium. xlviij.

¶ De materia generalis abſolutionis facte in laudo: ⁊ de dictiõe ꝓut
conſtat. ⁊ aliquid de verbis enunciatiuis.

Redemptoꝛis noſtri inuo⸗
cato ſuffragio. Viſis ⁊ accurate ponderatis his q̃ in
themate ſerioſe narrantur videreť pꝛima cõſideratio
ne dicendũ dictũ Camillũ nõ poſſe pꝛo dimidia age⸗
re ad poſſeſſionẽ pꝛedictã poſitã in fundo gambola⸗
ge ex pluribus. Et pꝛimo quia ei vř obſtare exceptio laudi a partibus
emologati. l. cũ antea. ⁊. l. ne in arbitris. C. de arbi. nã intẽtio dictoꝛum
arbitratoꝛũ fuit aſſignare dicto Ban. poſſeſſionẽ pꝛedictã ꝙ maniſe⸗
ſte colligitur ex verbis illis veꝫ. Sed qm̃ vt cõſtat pꝛeſenti nřo laudo
adiudicamus ⁊ in partem dedimus dicto. B. domũ ⁊c. Jtẽ vnã poſ⸗
ſeſſionem poſitam in fundo Gambolage ⁊c. ⁊ nulla alia inter eos erat
poſſeſſio poſita in fundo gambolage niſi iſta: ergo de iſta ſenſiſſe videť
l. fundus qui locatꝰ. ff. de fun. inſtr. ⁊ inſtru. leg. l. ij. ff. de li. ⁊ poſth. vñ
vbi cõſtat de mẽte que colligiť ex pꝛecedentibus ⁊ ſequẽtibus. l. q filia⸗
bus in pꝛin. l. ſi ſeruus pluriũ. §. ſi. ff. de leg. i. non ſunt exquirenda vba
l. iij. C. de lib. pꝛete. l. ſi in venditione. in ſi. ff. cõia pꝛedi. facit. l. ⁊ puto.
in pꝛin. cum glo. ff. fami. ercis. ¶ Scđo colligitur hoc ex illis verbis vi
delicet pꝛo edequatione partium omni eo ⁊ toto ꝙ ipſe Camillus ex
cauſis ſupꝛa ſcriptis vel aliqua ipſarum: ⁊ omni alio eo toto quod ab
ipſo. B. petere poſſet aut habere pꝛetenderet directe vel indirecte aut
quacunqꝫ rõne vel cauſa tam expꝛeſſa q̃ non expꝛeſſa cõdẽnamus di⸗
ctũ Ban. ad dandũ ⁊ ſoluenduꝫ dicto Camillo libꝛas. ccc. pannoꝛum
1 ⁊ a reliquis abſoluimus ⁊c. † Nam hec verba liberationis generaliſſima
fuerunt: ergo debent generaliter ad omnia extendi. l. pluribus. ff. de
accep. l. empoꝛ. §. lucius. in glo. ⁊ per doc. ff. de pac. not. Pe. Ray. ⁊
Bald. in. l. ſub pꝛetextu ſpecierũ. C. de trãſac. ⁊ Bar. in. l. ſi d certa co.
ti. ⁊. l. qui cum tutoꝛibus. §. ſi. ff. de tranſ. ⁊ in. l. ſi ex pluribus. i pꝛi. ff.
de ſolu. ⁊ in. l. ab aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. ⁊ no. doc. in. c. j. de trãſac.
pꝛeſertim cum verba illa gñalia videlicet omni alio eo ⁊ toto ex cauſis
pꝛedictis ⁊ quacũqꝫ alia rõne vel cã res non poſſint referri ad ſpecifica
ta tñ ſaluã rõne recti ſermonis: quia tunc nunq̃ abſolutio generalis
reſtringitur ad ſpecificata. vt no. doc. in locis pꝛealle. per. d. l. pluribꝰ
impꝛopꝛie in hoc exemplo ponit Jo. de imo. in pꝛealle. c. j. de trãſ. vbi
2 dicit † ꝙ ſi in inſtrumẽto continetur ꝙ talis pꝛomiſit ex cã trãſactiõis
nihil amplius petere occaſione rei petite in iudicio vel alia quacunqꝫ
de cã q̃ tunc ptꝫ dicta verba non poſſe referri ſalua ratione recti ſer⸗
monis ad ſpecificata tñ. allegat. quod leg. ⁊ no. in pꝛealleg. l. pluribꝰ
⁊ in. d. l. ſi ex pluribus. in pꝛin. facit. l. ſtichus. in pꝛin. ⁊. l. alimenta. §.
baſilice. ff. de alimen. ⁊ cib. leg. ⁊. l. cohere. §. qui patrem. ff. de vulga. ⁊
pupil. l. doli. ff. de verb. obli. ſecus ſm eum ſi tñ ſit tranſactio ſuper re
certa ⁊ ſubdatur clauſula generalis per hec verba. ſ. ⁊ pꝛomiſit cauſa
tranſactionis nihil amplius petere: quia tunc ſalua rõne recti ſermo⸗
nis poteſt referri ad ſpecificata tñ. ⁊ intelligetur quod pꝛomiſit nihil
amplius petere. ſ. occaſione dicte rei puta ratione vſurarum vel inter
eſſe ⁊c. ⁊ ita loquitur tex. in. d. l. ſi de certa. ⁊ ita etiam exemplificat ⁊ de
clarat Pet. de anch. in. l. emptoꝛ. §. lucius. pꝛeallegata. ⁊ illud quod
deciditur per doc. in dictis locis in contractu tranſactionis tendẽtis
ad liberãdũ: habet etiam locum in compꝛomiſſo ⁊ laudo arbitratoꝛis
3 † quod quidem tranſactio eſſe dicitur. vt in aut. vt diffe. iud. ⁊ ibi nota⸗
tur. ⁊ no in. c. quintauallis. de iureiu. ⁊ per. doc. in. l. ſi ſocietatem. §.
arbitroꝛum. cum ſi. ff. pꝛo ſocio. ergo dato quod dici poſſet non fuiſſe
ſpecifice aſſignatam dictam poſſeſſionem dicto. B. tñ pꝛopter dicta
verba gñalia debet intelligi liberatuꝫ eſſe ipſum Ban. ab omni actiõe
que ad dictum fundum competebat dicto Camillo. bene faciunt not.
ꝑ Bald. in. l. pactum ꝙ dotali. in. xiiij. xv. ⁊. xvj. q. C. de colla. ⁊. i. l. tres
fratres. in. iij. nota. ff. de pact. ⁊. l. qui iure militari. ⁊ quod ibi not.
Ang. de teſt. mili. Tertio ponderanda ſunt illa verba veꝫ ab omni eo
⁊ toto quod ab ipſo Ban. petere poſſet. Nã negari non põt ꝙ ſi dicta
poſſeſſio erat communis competebat actio cõi diuidundo dicto Ca⸗
millo qua mediante poterat agere ⁊ pꝛouocare dictum Ban. ad diui⸗
ſionem. ⁊ illa actio cauſabatur ex iure de pꝛeſenti. i. ex communione do
4 minij. Tertio † illud verbum petere poſſet: qđ eſt extenſiuum trahitur
ad oẽs actiones que cauſarentur ex iure de pꝛeſenti. l. ſi ita qs. ff. de le⸗
ga. ij. l. ꝙ ſeruius. ff. de ꝯdi. ob cau. no. Bar. in. l. q rome. §. duo fratres
in. vj. q. ff. de vb. ob. ⁊ in. l. hominẽ. ff. mã. ⁊ in. l. poſt emancipationem.
§. j. ff. de lib. leg. ⁊ in. l. qui cum tutoꝛibus. in pꝛin. ff. de trãſ. no. Bald.
in. c. j. in ti. imperatoꝛ lotharius. in vſi. feu. ⁊ in. l. ſi. in. ij. col. C. de pac. ⁊
in. l. ſpem. C. de dona. ergo non poterit aliquo modo ꝓuocare dictum
B. ad diuiſionem pꝛopter abſolutionem. Quarto qꝛ dictus Camillꝰ
5 poſt laudum † paſſus eſt per trienniuꝫ poſſidere dictum Bã. poſſeſſio
nem antedictam ergo ſtante coniunctione ſanguinis ⁊ dicta patientia
videtur acquieuiſſe Camillus: ⁊ tacite ius ſuum remiſiſſe ſi quod ha⸗
bebat. l. pꝛocula. ff. de ꝓba. facit. l. ſi ſeruus communis. ff. de dona. inter
vir. ⁊ ꝙ no. in. l. filiusfamilias. §. inuitus. cuꝫ ſimi. ff. de pꝛocur. facit. l.
qui ſe grauatos. C. de cenſi. ⁊ cẽſitoꝛi. lib. xj. ⁊. l. pe. C. de apoc. publ. lib.
6 x. ⁊. l. filius. C. de peti. here. ⁊ ſimi. † Quinto qꝛ vba enuntiatiua ꝓlata
per modum cauſe ab eo qui tpe emãcipationis poterat actũ enũciatuꝫ
diſponere inducunt diſpoſitionẽ. l. qui volebat. ⁊ ibi no. oẽs. ff. de here.
inſti. l. emptoꝛ. §. ancilla. ff. de rei vẽ. l. pe. ff. de colla. do. Et not. glo. ⁊
doc. in. l. ſi ſocer. §. lucius. ff. ſol. ma. ergo illa vba enunciatiua pꝛolata
ab arbitris dicentibus. Sed qm̃ vt conſtat pꝛeſenti noſtro laudo ad⸗
iudicamus dicto Bandi. dictam domũ ⁊c. ⁊ dictã poſſeſſionẽ de Gã⸗
bolage ⁊c. ſunt verba enuntiatiua pꝛolata ꝑ modũ cauſe ⁊c. id qđ pote
rant ipſi arbitri tunc diſponere ergo diſpoſitionẽ inducũt. faciũt not.
in. c. abbate. de ver. ſig. ¶ Sed pꝛemiſſis nõ obſtantibus ꝯtriam ſñiaꝫ
de iure pꝛobabilioꝛem ex infra ſcriptis eſſe puto. Et pꝛimo qꝛ aut tpe
diuiſionis ⁊ laudi pꝛedicti dictus. B. inſolutũ poſſidebat dictã poſſeſ
ſionem poſitaꝫ in fundo Gãbolage ⁊ vř ꝙ dicta gñalis liberatio ⁊ ab
ſolutio nõ trahitur ad actionẽ realẽ. ſ. rei vẽdicationem vel publicianã
quã pꝛo dimidia intẽtare potuiſſet Camillus ꝯ dictũ Ban. per tex. in
7 l. aurelius. §. meuia. cum glo. in ver. pupille. ff. de lib. leg. † vbi in gñali
liberatione non compꝛehenduť ea que pñt vendicari ⁊ ita ibi colligit
Bar. qui pꝛo hoc etiam allegat. l. ab vno. §. j. ff. de accep. vbi iuriſcon⸗
ſultus dans foꝛmam generalis liberationis facit ſpecialem mẽtionem
de actione in rem in ipſa liberatione q̃uis gñaliter pꝛomiſerit factam
fuiſſe liberationem ab omni eo pꝛo quo actio petitio vel pꝛoſecutio
competere potuiſſet. ⁊ idem no. Bartol. in. l. non ſolum. §. ſi. ff. de lib.
lega. Et etiam Bal. in. l. cum neceſſitatem. C. de fideicom. pꝛo quo di⸗
cit eſſe text. cum glo. ſingulari. in. d. §. meuia. ⁊ idem Bal. in. l. pactum
quod dotali. in. xij. q. C. de colla. aut non ſolum dictus. B. ſed etiã Ca⸗
millus poſſidebat pꝛo dimidia pꝛo indiuiſo dictam rem tẽpoꝛe dicti
laudi pꝛout verbo fertur: ⁊ tũc reſpectu dicte dimidie ab ipſo Camillo

poſſeſſe non puto quouis mõ p dictuʒ laudum excluſum fuiſſe vel eſſe Camillũ a iure vendicandi dictam dimidiã qm̃ nulla rei vẽdicatio vel publiciana cõpetebat Camillo quo ad dimidiã ſuam a ſeipſo poſſeſſam.vt.l.j.C.de alie.iudi.mut.cau.fa.l.vrani⁹.§.ſed cũ duo,ff,de fidei cõ.ꝛ expreſſius in.c,examinata.de iud.ꝛ dato qd̃ dicat̃ dño poſſidenti competere rei vẽdicatio in habitu ſeu potentia.vt no,Pe.ꝛ,Cy.in.d.
8 l.j.de alie.iu.mutã.cau.fa.tñ illud eſt impropriẽ† qꝛ proprie non.dr̃ cõpetere rei vendicatio niſi qñ competit actualiter.vt no.glo.in.l.fi.C.de here.vel act.ven.vt ibi Bal.ꝛ no.gloſ.ꝛ Bal.in.l.emptor.ꝛ Bal.in.l.
9 qui tibi,co.ti.ꝛ in.d.l.j.ꝛ idem ibi tʒ Saly.†ꝛ verba ſciẽtie ꝛ laudi tãꝙ̃ ſtricti iuris accipienda ſunt proprie.l.j.C.ſi plures vna ſñia.l.paulus la.ij.ff.de re iudi.l.pe.cũ ibi no.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.ſentẽtia eñi eſt ſtricti iuris ſicut ꝛ ꝯtus.l.iij.§.idẽ ſcribit.ff.de pe.l.omnem ff.de iudi.ſm̃ Bar.ꝛ Bal.in.l.j.C.de ſen.ꝛ ideo ſicut in ꝯtibus nõ recedit a proprio ſignificato verborũ.l.ſi mihi ꝛ titio.§.fi.ꝛ.l.quicqd aſtringende.ff.de verbo.obli.c.cum dilecti.de dona.ita erit in ſententia.facit.l.j.§.ſi is qui nauem,ff.de exerci.ꝛ.l.non aliter.ff.de leg.iij.et ꝙ arbitratores in dicto laudo conſiderauerint tantummodo actiones que erant in actu ꝛ non in habitu ptʒ ex illis verbis vcʒ ab ipſo Bandino petere poſſet ꝛ ſic conſiderauerunt actionem prout datur actu ꝯ aduerſarium formatã.Nec obſtat illud verbũ petere poſſet qd̃ eſt extẽſum ad futurum.l.ſi ita quis.ff.de leg.ij.quia intelligitur ex cauſa ſubſiſtente de preſenti.l.quod ſeruius.ff.de cõdi.ob cau.l.j.ff.de ſtatu libe.ꝛ no.Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres.in.q.vi.ff.de ver,ob.cum concordantijs ſuperius allegatis:ſed nulla ſubſiſtebat cã tpe laudi propter quam poſſeſſio feudi pro parte ſpectante ad camillũ deberet trãſire ad Bandinuʒ ergo ad rei vendicationẽ cõſiderata tali potẽtia nõ habuerũt reſpectum arbitratores qꝛ verba hoc nõ importãt p dictam l.quod ſeruius.cum ibi no.Et ex iſto vltimo capite ex quo principaliter
10 ad conſulendum motus ſum res iſta videt̃ eſſe in tuto.†.Cõfirmantur predicta qꝛ vbi dubitat̃ de intentione diſponentis ſemper recurrimus ad cauſam finalem ex qua mentem eius colligimus ꝛ interpretamur.l.fina.ff.de here.inſti.l.conuenticulam.de epiſ.ꝛ cle.l.adigere.§.ꝙuis.ff.de iurepatro.c.cum ceſſante,de app.no.plene in.c.poſt tranſlationem.de renũ.ſed cã finalis propter quam aſſignata fuerunt dicta bona dicto Ban.ꝛ alia bona dicto Camillo fuit vt partes eſſent equales.vt expreſſe colligit̃ ex illis verbis laudi vcʒ p quibus ꝛ adequatiõe partium ꝛc.que quidem verba denotant cauſam finalem quia arbiter datus in iudicio cõi diuidũdo curare debet ꝙ inter eos inter quos fit diuiſio inequalitas non ſeruetur.l,maioribus.in verbo inequaliter.C.
11 cõ.vtriuſꝙ̃ iudi.vnde cã que coheret ipſi diſpoſitioni †ꝛ que inſpecta iuris diſpoſitione inducit ꝛ artat ad ita diſponendum dr̃ eſſe cauſa finalis.l.j.ꝛ ibi no.Bart.C.de fal.cauſa adiec.lega.ꝛ Bar.in,l.demonſtratio falſa.§.j.in ver.iij.quero de effectu cauſe.ff.de condi.et demõ.ꝛ in.l.damus.ff.de condi.indeb.ꝛ expreſſius Jo.de imo.in.l.ij.§.fin.ff.de dona.ꝛ in.d.c.poſt tranſlationem.ſed ita eſt ꝙ ſi dicta poſſeſſio cenſeret̃ aſſignata dicto Ban.in partem reſultaret magna leſio ꝛ inequalitas reſpectu partis debite dicto Camillo:vt cõſtat ex his que demõſtrata fuerũt arbitratoribus vt verbo fertur ergo inſpecta dicta cauſa finali non debemus interpretari mentem arbitratorum fuiſſe ꝙ dicta poſſeſſio intelligeretur fuiſſe aſſignata dicto Ban,nec etiam arbitratores vt mihi relatũ eſt atteſtant̃ fuiſſe eorũ intẽtionis dictã poſſeſſio-
12 nem in totũ ad ipſum Ban.obuenire debere.pro hoc etiã †quia generalis liberatio in dubio nõ debet extendi ad ea ex quibus captio eẽ poſſet.l.cum aquiliana.ff.de tranſ.l.obligatione gñali.ff.de pig.ꝛ facit.l.tres fratres.ff.de pac.ſed hoc caſu ſi extẽderet̃ dicta liberatio ad dictã poſſeſſionẽ reſpectu partis ſpectãtis ad Antoniũ reſultaret enormis
13 captio ac leſio:et inequalitas:vt iam dixi ergo ꝛc.†ꝛ maxime qꝛ in generali diſpoſitione nõ eſt veriſimile quem voluiſſe cõprehẽdere illud quod veriſimiliter i ſpecie nõ fuiſſet diſpoſitur⁹.l.j.C.q.ex cã pig.ta.contraha.ꝛ.d.l.obligatione generali:ſed i ſpecie dicti arbitratores nõ diſpoſuiſſent ꝙ dñium totius dicte rei ſpectaſſet ad dictum Bãdinũ qꝛ ex eo reſultabat maxima inequalitas ꝛ leſio Camilli ꝙ fuiſſet contra mentem eorum vt colligitur ex illis verbis vcʒ pro adequatione:ꝛ quia nõ eſt putãdum dictos arbitros voluiſſe in ſpẽ ledere Camillum maxima leſione.c.accepimus.in ver.nõ credimus.de eta.ꝛ qua.l.ij.C.de offi.in.l.merito.ff.pro ſo.c.ſi.de preſum.ergo nec in gñe.d.l.obligatione ꝛ ex rationibus ad allegata in cõtrarium habbuc clarius liquebit dictam poſſeſſionem p dimidia vẽdicari poſſe.Nã nõ obſtat ꝙ primo adducebant illa verba appoſita in laudo vcʒ.Sed qm vt conſtat preſenti noſtro Bando adiudicauimus ꝛ in partem dedimus predicto Bandino domum ꝛc.Item vnã poſſeſſionẽ poſitam in fundo Sãbolage ꝛc.quia rñdeo ꝙ illa verba enunciatiua fuerunt propter aliud prolata per modum demonſtrationis.nam fuerunt prolata ꝑpter aliud .i.ad inducendam obligationem ad defendendum ꝛ manutenendum bona predicta per Camillũ dicto.B.vt ptʒ ex ſequentibus ꝛ fuerunt adiecta demonſtrando.vt ptʒ ex illis verbis videlicet vt cõſtat preſenti noſtro laudo ꝛc.l.ij.C.ad le.pompe.de his qui paren.vel liber.in ṽ.ꝛ
14 vt regionis ꝛc.ꝙ prout.de dolo ꝛ contu.l.edita.C.de edẽ.†ſed ita eſt ꝙ verba enunciatiua prolata ꝑpter aliud p modũ demõſtrationis ſi illa demonſtratio eſt falſa non inducunt diſpoſitionẽ.vt no.Bart.ꝛ alij in l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.in verſi.oppono.de.l.cum tale ꝛc.ꝛ quod ꝯ per notata per.glo.in.d.l.ex hac ſcriptura.ꝛ.l.cũ tale.§.ſi.ff.de cõd.ꝛ demon.ꝛ.l.ex his.C.de teſta.mil.Item cum verba illa fuerint relatiue prolata ad adiudicationem factam in eodem laudo ſi in eodem laudo ad quod fuit facta relatio non cõtinet poſſeſſio Sambolage ſequitur ꝙ de neceſſitate dʒ deficere diſpoſitio ſe referens.l.in teſtã.la.i.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.ij.in prin.ff.de here.inſti.pro hoc etiam faciunt illa verba vcʒ pro quibus ꝛ adequatione partium ꝛc.inducendo prout ſuperius dixi.Fortificantur hec p ea q̃ ad ꝓpoſitũ concludit
15 Bar.in extrauag.ad reprimendum in ver.prout vbi dicit ꝙ ꝛ in ſententijs ꝛ in alijs diſpoſitionibus ſi iſta dictio prout ꝯſtat ꝛc.vel prout tui maiores ſoluerunt ꝛc.refertur ad aliquid quod nõ ſit de futuro ſʒ de preterito ꝛ de illo facto conſtet tunc dictio prout ſtat limitatiue ꝛ reſtrictiue.vt.l.edita.ꝛ ibi no.etiã Bar.in penul.col.C.de edẽ.ſi d illo facto non conſtaret.tunc dictio prout ſtaret cauſaliter vcʒ put tui maiores ſoluerunt.i.qꝛ tui maiores ſic ſoluerunt.c.abbate.de verb.ſig.ꝛ no.Cy.in.l.fin.C.de contrahen.ꝛ cõmit.ſtipu.ꝛ Bar.in.l.eum qui.§.iul.ff.de conſti.pecu.ꝛ in.l.admonendi.in.ij.col.ff.de iureiur.ergo in propoſito noſtro illa verba vcʒ vt conſtat preſenti noſtro laudo ꝛc.ſe referant ad actum de quo conſtat.ſ.ad ipſum laudum in parte in qua continetur adiudicatio ꝛ de ipſo laudo conſtet per inſpectionem ſcripture debent verba illa accipi limitatiue ꝛ reſtrictiue.ſ.prout in ipſo laudo adiudicantis continetur in quo laudo concernente ad iudicationem non reperitur dicta poſſeſſio.ꝛ per hoc ptʒ ẽt eſſe reſponſuʒ ad quintum argumentuʒ:qꝛ in iuribus ibi allegatis nõ fuerunt ꝓlata verba enunciatiue propter aliud per modum demonſtrationis falſe ſeu relationis ad aliud ꝙ poſtea reperiatur ante ſe habere ꝛ ſic verba ibi non fuerunt limitatiua prout in propoſito noſtro.vt.no.Bart.ad reprimendum in dicto verbo prout.Non obſtat quod ſcdõ dicebat̃ d abſolutione facta per verba generalia per,l.pluribus ꝛc.qꝛ rñdeo ꝙ illa liberatio generalis ab omni eo ꝛ toto quod dictus Camillus petere potuiſſet nõ põt extendi nec trahi ad illam dimidiã dicte rei quã tẽpore laudi poſſidebat ipſe Camillus quia pro illa Camillus nec agere nec petere quicꝙ̃ potuiſſet.vt ꝓbaui ſuperius.ſimiliter non obſtat id quod tertio dicebatur vcʒ quod ſi dicta poſſeſſio erat cõmunis inter dictos Bandinum ꝛ Camillum cõpetebat actio communi diuidundo dicto Camillo qua mediante poterat agere ꝛ prouocare dictum Bandinum ad diuiſionem:ergo ad illam actioneʒ dʒ trahi dicta generalis liberatio ꝛ abſolutio quia reſpondeo hoc non obſtare.nam dicta generalis liberatio non extenditur vt excludat dictum Camillum a dominio ſue partis pro ĩdiuiſo dicti fundi quaʒ poſſidebat tpe laudi qꝛ ad dictam dimidiam pro indiuiſo vendicandam nulla cõpetebat actio tunc ſibi poſſidenti contra dictum Bãdinum vt ſuperius ꝓbaui:ꝛ ſic ſi nunc vellet Camillus agere rei vendicatione vel publiciana ad dimidiam dicti fundi pro indiuiſo quam poſt tempus laudi cepit poſſidere dictus.B.nõ obſtaret camillo exceptio laudi:eſt ergo videnduʒ ſolum an ſi velit agere communi diuidundo obſtaret ſibi exceptio.in
16 quo dicendum eſt† ꝙ aut dictus Ban.negaret communioneʒ dicte rei de preſenti vt veriſimiliter exiſtimandum eſt:ꝛ tunc certuʒ eſt ꝙ de iure non poſſet intentare actionem cõi diuidũdo:ſed haberet primo neceſſe agere rei vendicatione vel publiciana ad dimidiam pro indiuiſo vt no.gl.ꝛ doc.in.l.ij.C.cõmuni diui.ꝛ i.l.ſi mancipiũ.§.j.ff.de euic.ꝛ l.j.ff.famil.ercif.ꝛ Camillo agenti rei vẽdicatiõe vel publiciana ad dimidiam pro indiuiſo exceptio laudi nõ obſtaret vt iam oſtenſuʒ fuit:ꝛ ſic obtineret in rei vendicatione vel publiciana.Quo facto ſi queratur an poſtea poſſit Camillus agere cõi diuidundo ad ꝯſequendã ptem ſuam pro diuiſo laudo non obſtante.ꝛ dico in effectu ꝙ non qꝛ ſi dñiũ reſidet adhuc penes Camillum pro dicta parte ſua:ergo nõ poſſum⁹ dicere ꝙ p laudũ intelligatur Camillus eſſe ꝓhibit⁹ petere diuiſionẽ quia ẽt ſi per laudum ſpecifice fuiſſet prohibita dicta diuiſio tñ illo nõ agente diuiſio peti poſſet;quia cõpromiſſum ꝛ laudũ arbitratoris cẽſeretur eſſe q̃dam trãſactio:vt dixi ſuperius.ſed p ꝯtrium fieri nõ põt ꝙ nunꝙ̃ liceat ſocium ad diuiſionem prouocare.l.in hoc iudicium.§.ſi conueniat.ff.cõi diuidun.hoc probat̃ ex deciſione Bart.ꝛ aliorũ.in l.filiuſfa.§.diui.in ver.quero an p ſñiam arbitrorum ꝛc.ff.de leg.i.vbi
17 queſiuit† an per ſñiam arbitrorum poſſit impediri dñij trãſlatio ꝛ dicit ꝙ non qꝛ arbitraria aſſumunt vires a pacto:ergo non pñt pluſꝙ̃ pactum.l.non diſtinguemus.§.de offi.ff.de arbi.ſed p pactuʒ non põt impediri tranſlatio dñij.l.ea lege.ꝛ ibi no.C.de condi.ob cau.ꝛ.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verb.ob.ꝛ qd̃ non poſſint hoc arbitri ꝓbatur in.c.raynaldus.ꝛ ibi no.doc.de teſta.ꝛ ex hoc infert̃ ꝙ nõ debẽt poſſe ꝓpe
18 tuo impedire diuiſioneʒ.p.d.§.ſi ꝯueniat.attento ẽt ꝙ† diuiſio eſt alienatio.l.j.C.cõia vtriuſꝙ̃ iudi.l.ſi pupillorũ.in prin.ff.de reb.co.Non obſtat ꝙ Camillus per triẽniuʒ paſſus fuerat dictum Bãdinũ poſſi-
19 dere per ea q̃ habent̃ in.l.ꝓcula.ff.de ꝓba.qꝛ rñdeo† ꝙ neceſſaria ſunt tria ad hoc vt inducatur remiſſio de qua in.d.l.ꝓcula.Primo eñi requiritur curſus longi tpis.Scdõ coniunctio ſanguinis.Tertio calculatio rationis ſepius facta abſꝙ̃ eo quod de illo debito qd̃ refertur in dubium fuerit facta mentio.ita no.gl.ꝛ Bart.in.l.libertis quos.§.j.ff.de alimen.

ff.de alimen.ꝛ ciba.leg.ꝛ Bar.Bal.ꝛ Saly.in.d.l.procula.ꝛ Bart.ꝛ alij in.l.que dotis.ff.ſol.ma.al's duo prima ſine tertio requiſito nõ ſufficerent per.d.l.libertis quos.§.j.ꝛ ibi no.ꝛ no.Bal.in.l.cũ proponas.la prima.ꝛ in.l.ſi certis annis.in.vj.col.C.de pac.ſed hic non interuenit nec curſus longi tpis nec etiam calculus rationum.ergo ꝛc.Ex quibus concluditur Camillo volenti vendicare dimidiam fundi predicti pro indiuiſo:ꝛ de manu agere volenti cõi diuidundo non obſtare exceptionem laudi ꝙ̃uis emologati.Alex.

Summarium ſuper conſilio.xlix.

1 Appellatiõe hr̃dis ĩtelligit̃ de pmo hr̃de,ꝛ nu,6,7,8,9,10,11,12.
3 Verba ſubſtituit ꝛ deueniat ſunt verba communia.
4 Verbum perueniat ꝛ verbum deueniat ſunt communia.
5 Nullum ius ſubſtitutionis ad heredes tranſmittitur,ꝛ nu,13.

Conſilium.xlix.

Antonia teſtatrix filia Joãnis inſtituit heredẽ Mabiliã eius filiã ꝛ ſi qñ dicta Mabilia deceſſerit ſubſtituit ei dictuʒ Joannem patrem teſtatricis.ꝛ caſu quo dictus Joãnes premoreretur voluit ꝙ bona deuenirent ad heredes ipſius Joannis,Contigit ꝙ dictus Joãnes deceſſit relictis heredibus maxima ꝛ blancha eius filiabus ꝛ ſororibus dicte teſtatricis ſuperuiuente adhuc dicta mabilia demũ deceſſit blãcha relictis heredibus Gneſia ꝛ Vanuchia eius filiabus poſtremo moritur dicta mabilia dubitat̃ vtruʒ dicta maxima ſola an vero ſimul cum dictis Gneſia ꝛ Vanuchia venire debeat ad dicta bona.

IN chriſti ſaluatoris nomine amen. Viſo themate ſuper quo dubitari contingit an Maxima ſola an vero ſimul cum Gneſia et Vanuchia intelligatur vocata ad bona ꝛ hereditatem Antonie teſtatricis.vr̃ primo dicendum Maximam duntaxat ad
1 hereditatem vocari qꝛ† qñ de ſubſtitutionis effectu agit̃ appellatiõe heredis intelligit̃ de primo herede tm̃ nõ aũt de herede hr̃dis.l.q liberis.§.hec verba.ꝛ.l,ſed ſi plures.in prin.ff.de vul.ꝛ pup:ꝛ.l.ſciendum ff.de verb,ſig.ꝛ inſti.de pup.ſubſti.§.ſubſtituitur.facit.l.cum filio.ibi ſcriptos tm̃modo ꝛc.ff.de vul.ꝛ pup.ſed dubitatio de qua queritur
2 vertitur circa ſubſtõnem factaʒ Mabilie.ergo ꝛc.† fuit enim ſubſtitutio compendioſa Mabilie p verbũ cõe vt oſtẽdunt illa verba.Et ſi qñ dicta mabilia deceſſerit ſubſtituit ei Joannẽ in caſu quo dictus Joannes premoreret̃ voluit bona deuenire ad heredes dicti Joannis ꝛc.talis eñi ſubſtitutio compendioſa iudicat̃.vt legi.ꝛ nota.in.l.centurio.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.precibus.C.de impub.ꝛ alijs ſubſti.ꝛ in.c.raynu-
3 tius.de teſta.ꝛ in.c.ſi pater.eo.ti.lib.vj.†ꝛ dicta verba ſubſtituit et deueniat verba cõmunia ſunt.de primo probatur in.l.iam hoc iure.et ibi no.doc.circa prin.ff.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.ſceuola.ff.ad trebel,ꝛ no,in,d.l.precibus in glo.magna.ꝛ no.gloſſ.inſti.de pupil,ſubſti,in,§.extraneo.de ſecundo probatur in.l.heredes mei.in prin,ꝛ.§.cum ita,ꝛ.l,heredibus.§.fin.ad treb.ꝛ in.l.ij.§.perueniſſe.ff.de here,vel act,ven,et,in l.ſi ita fuerit.ꝛ.l.fideicommiſſa.§.hec verba,de leg,iij,ꝛ ibi Bart.ꝛ no.Bart.ꝛ doc.in.d.l.centurio.in vlti.q.principali.ꝛ Bald.multum late in.l.fi.C.de ſac.ſanc.eccl.vbi eleganter declarat hoc eſſe verum niſi teſtator dixiſſet eo ipſo perueniat vel deueniat ad talem quo caſu ſubſtitutio eſſet tm̃ directa ſm̃ Archid.in,c.eum qui,de preb.in.vj.ꝛ in.c.j.in fi.de ſepul.eo.lib.Et lʒ dicta iura loquantur de verbo perueniat ꝙ
4 eſt commune †tamen eadem ratione idem iuris eſt in verb.deueniat.vt no.Barto.ꝛ alij ſcribentes in.l.lucius.ff.de vulg.ꝛ pupil.in.q.illa quibus verbis fiat ſubſtitutio breuiloqua ꝛc.ꝛ Bald.in preal.l.fina.C.de ſac.ſan,eccle.vbi dicit ꝙ de hoc verbo deueniãt duo tex.reperiũtur vnus in.c.j.poſt prin,qui feu.da.poſ.alius in.l.pe.ff.de ſolu.ꝛ ideʒ dixit Bald.in,l.iam hoc iure.de vulg.ꝛ pup.ꝛ Jmo.in.c.raynutius,de teſta,in trac,compendioſe.ꝛ in trac.breuiloque ſubſtitutionis,quidquid dixerit Jnno.in.c.raynaldus.eo.ti.quo caſu talis ſubſtitutio cõpendioſa facta per verba communia ſm̃ opinionem aliquorum ſi fuit facta impuberi valet tempore pupillaris etatis:vt pupillaris ſubſtitutio.poſtea trahitur ad fideicommiſſariam ſubſtitutionem.vel ſm̃ aliorum opiniones omni tempore valet iure fideicommiſſarie ſubſtitutionis quam difficultatem non examino qꝛ non expedit remittens me ad notata per gl.ꝛ doc.in.d.l.centurio.ꝛ in alijs locis ſuperius allegatis cum concordantijs.de quibus ibi.vnde in propoſito cũ dicte Gneſia ꝛ Vanuch.non ſint primo loco ꝛ immediate heredes Joãnis:ſʒ mediate tm̃:quia ſunt heredes heredis:vt ptʒ in themate:ergo ad dictaʒ ſubſtitutionem venire non poſſunt.Confirmantur predicta:quia ſi ad dictam ſubſtitutionem vocate fuerunt Maxima et Blancha tanꝙ̃ prime heredes immediate Joannis.vt dixi.ergo decedente Blancha ante euentum caſus ſubſtitutionis prout contingit non trãſmiſit neꝙ̃ tranſmittere potuit tale ius ſubſtitutionis ad Gneſiam et Vanuch,
5 heredes eius†quia nullũ ius ſubſtõnis ad heredes trãſmittit̃ ſiue loquamur in pupillari ſubſtitutione.d.§.hec verba.ꝛ.d.l.ſed ſi plures cum concordantijs ſuperius alleg.ſiue loquamur in ſubſtitutione vulgari.l.ſi ex plurib⁹.ff.de ſuis ꝛ legi.ꝛ.l.toties,ff.de acquirẽ.here,ſiue loquamur in ſubſtitutione reciproca.l.qui plures.et.l.lucius in fin.ff.de vul.ꝛ pup.ſiue loquamur in fideicommiſſaria ſubſtitutione facta ſub conditione qñcunꝙ̃ deceſſerit vel ſimilis.l.vnica.§.ſin autem aliquid ſub cõditione.C.de cad.tol,l.ſi in perſonam.cũ ibi no,C.de fideicõ.etiã ſi heredes ſubſtituti eſſent de liberis.vt firmat glo.no.in.l.vnica.in verb.derelictis.C.de his qui ante aper.tab.ꝛ eſt caſus expreſſus in.l.heredes mei.§.cum ita,ꝛ ibi no.ff.ad treb.quidquid dixerit gloſ.que conſueuit allegari pro contraria.in.l.is cui ſub conditione.ff.de act.ꝛ obl.ex quibus infertur a ſufficienti partium enumeratione quod ſubſtitutio comprehendẽs dictã Blãchã tãꝙ̃ primã heredẽ Joãnis pro parte non tranſiuit ad Gneſiam ꝛ Vanuch.heredes vniuerſales Blanche.Sed predictis non obſtantibus puto indubitanter contrarium eſſe verius.vcʒ ꝙ pro hereditarijs portionibus ad ſubſtitutionem admittantur Gneſia ꝛ Vanuchia vna cum Maxima quod reputo valde clarum ſtantibus illis verbis de quibus in themate.vcʒ ꝙ bo-
6 na deuenirent ad heredes Joãnis† qꝛ appellatione heredum in quacunꝙ̃ diſpoſitione regulariter veniunt oẽs heredes in infinitum.ꝛ per conſequens venit heres heredis,l.heredis appellatio.ꝛ.l.ſciẽdũ.ff.de ṽ.ſig.C.de here,inſti,l.fi.ꝛ.l.ij.ꝛ.iij.ff.de peti.here.l.paterfamilias.ff.de vulg.ꝛ pup,l.ſi quis filiũ.§.fi.ff.de acqui.here.l,j.ff.de caſtrẽ.pecu.ꝛ.l.qui per ſucceſſionem.de reg.iur.cum ſimi.Et in ꝓpoſito noſtro vr̃ caſus queſtionem noſtram decidens.in.l.in annalibus.C.de lega.per quem tex.Bald.in.l.fi.in.iiij.oppo.C.de here.inſtit.dat notabilem ꝛ
7 generalem theoricam† ꝙ quandocunꝙ̃ fit mentio heredis ipſius recipientis ſeu ipſius in quem verba diriguntur tũc intelligitur de oĩ herede.d.l.in annalibus.Secus quãdo fit mẽtio heredis ipſius diſponẽtis puta teſtatoris.d.l.qui liberis.§.hec verba.vñ cũ in queſtione nr̃a non fuerit facta mentio heredis teſtatoris ſed Joãnis in quẽ verba teſtantis dirigebãtur debent verificari verba ẽt in herede hr̃dis ad idẽ tex.in.l.ſub diuerſis.§.j.ff.de condi.ꝛ demon.ſm̃ vnam lec.ꝛ.l.ſi peculium.§.heredi.ff.de ſtatulib.vbi illud quod ex volũtate teſtantis dandum eſt heredi verificatur ꝛ adimplet̃ in perſonam ſecundi heredis.Jta in propoſito hereditas teſtatricis que deuenire debuit in heredes Joãnis ſimiliter deuenire debet ad heredẽ heredis.Jlla eñi ĩdefinita appellatio heredũ equipollet vniuerſali:vnde pinde eſt ac ſi dixiſſet ad omnes heredes Joannis in infinitũ,l.ſi plurib⁹,ff,de leg.ij.l.ſi qs ita.§.j.ff.de teſta.tu,l,ſi neceſſitas.§.ſi annua,vbi plene p Jac.de belui.ꝛ Ray.ff.de pig.actio.c.qꝛ circa.de priuil.xviij.di,ſi romanorum.ꝛ plene per glo,in.c.vt circa,in ṽb,aliorũ.de elec.in.vj,ꝛ p Dy,in rub.d reg.iur.in,vj.per Bart.in.d.l,ſi pluribus.Predictis ẽt cõſonat cõis doctrina Bart.Bal,Ange.ꝛ ſcribentium.in.l,gallus.§.etiã ſi paren-
8 te,ff.de libe.ꝛ poſthu.concludentium† ꝙ ſemper vbi fit mẽtio hereduʒ ſuper re tranſitoria ad heredes intelligitur de quocũꝙ̃ herede ĩ infinitum niſi in caſibus exceptis.in.l.ſciendum.ff.de verb,ſig.ꝛ in.d.l.qui per ſucceſſionem in glo.de reg.iur.inter quos caſus exceptos nõ cõnumeratur caſus noſter.Secus vbi fieret mentio heredis ſuper qua re de ſui natura non eſt tranſitoria ad heredes:qꝛ tunc intelligit̃ de primo.l.antiquitas.C.de vſufru.ſed in qõne noſtra non fuit facta mentio heredis ſuper rebus de ſui natura non tranſitorijs ad heredes ergo ꝛc.Et cũ ſuperiori doctrina etiã concordat bal.in,l.fin,C.de here,inſti,in.v.vj.vij.ꝛ.viij.oppo,in,d.l,antiquitas.qd̃ ẽt multũ late expedit Ang.in ſuo conſi.clxxij,ꝛ quia notabiliter ꝛ valde magiſtraliter ibi loquitur referam formalia verba ei⁹ ſic dicẽtis vcʒ,Chariſſime frater ꝛ egregie leguʒ doctor ſup puncto p vos mihi trãſmiſſo de legato facto vxori p maritum q voluit illud reuerti ad ſuas filias inſtitutas:ꝛ eorum heredes poſt mortem vxoris,an reuerti debeat ad heredes extraneos alicuius filiarum ſuperuiuẽte vna filia ꝛc.Plura poſſent allegari ꝛ iſta queſtio eſt ſatis cõis ꝛ vulgaris an heredis appellatio cõprehendat deſcendentes an extraneos:ꝛ ſi extraneos an vniuerſos an primum heredem ſolum an venientes ex teſtõ an abinteſtato.ꝛ lʒ alij docto.in
9 hoc diffuſe loquantur ego ſemper me reduxi ad hãc ꝯſonãtiã† ꝙ in materia indifferenti oĩno heredis appellatio oẽm heredẽ cõplectitur tam ſuum ꝙ̃ extraneũ:tã ex teſtõ ꝙ̃ abinteſtato:tã primuʒ ꝙ̃ reliquos ĩ infinitũ.l.heredis.la.j,ꝛ la.ij.ff.de ver,ſig.C.de heredib⁹ inſti.l.fi.Et nõ ſolũ continetur ſuccedens de iure ciuili ſed etiã pretorio.l.hereditatis appellatiõe,de verb.ſig.lʒ ſtrictiſſime bonorũ poſſeſſor heres appelletur:cũ pretor quẽ heredẽ nõ faciat.§.quos aũt.inſti.de bono.poſ.In materia aũt differenti non cõtinet̃ oĩs heres ſed ſolum ille cui ſm̃ ſubiectam materiam talis appellatio ꝯgruit.eſt aũt materia differẽs vbicunꝙ̃ non eſt eadem vniformiſꝙ̃ rõ comprehendi omnem heredem in infinitum aut heredẽ qualẽcũꝙ̃ ſuũ aut extraneuʒ:vt qꝛ reſultaret abſurditas vel impoſſibile vel iniquum vel qꝛ natura rei ſuper qua diſponitur tali interpretationi oĩno repugnet vel etiam ipſius diſpoſitiõis nature.Reſultat aũt abſurditas cum appellatio heredis refertur ad rem que de ſui natura non tranſit ad heredẽ vt eſt vſuffructus:ideo talis appellatio coartatur in primo:ad vlteriores non extendit̃ al's reſultaret abſurdum ꝙ ꝓprietas eſſet inutilis.l,antiqtas dubitabat.C.de vſufru.reſultat impoſſibilitas vbicunꝙ̃ appellatio refert̃ ad heredes viuentis:qꝛ cum impoſſibile ſit viuentem heredem habere,l.j.ff.de here.vel act.ven.talis appellatio coartatur ad deſcẽdentes tenẽtes ꝓmũ locum ꝛ graduʒ.l.ſi quis titio.ſm̃ vnã expoſitionẽ.ff.de vſufru.accre.cum.l.ſeq.Reſultat iniquitas vbicunꝙ̃ talis interpretatio contradi-

ceret intentioni diſponentis vñ qui ſubſtituit pupillariter filio ſuo per
hec verba quiſquis ſibi heres erit nõ intelligit ſubſtituere niſi ſcriptũ
heredẽ qꝛ hãc ſubſtõnẽ fecit ductus affectione quã non dixerit niſi ſo-
lum ad ſcriptos: iõ ad illos artat non autẽ ad alios extendit, iniquum
enĩ eſſet vt illi ad hereditatẽ pupilli vocarent tanq̃ vocati de quibus
teſtãtor non ſenſit: ſic intelligit. l. q liberas. §. hec vba. ff. de vulg. ⁊ pu.
Repugnat aũt natura rei ſup qua diſponit cum res de ſui natura non
tranſit ad heredem extraneum vñ tũc coartat ad ſuũ: ⁊ non ad omnem
10 ſuum ſed ad maſculũ† exẽplũ in feudo cõceſſo alicui ⁊ ſuis heredibus
c. j. de ſuc. feu. iuncto. c. j. §. ⁊ ſi clientulus. de alie. feu. col. x. ⁊ in emphy-
teoſi conceſſa ab eccleſia aliqui pro ſe ⁊ ſuis heredibus, nam nõ trãſi-
bit in fiſcũ qꝛ eccleſia cõcedẽdo nõ vr̃ de fiſco ſenſiſſe. in aut. de nõ alie.
§. emphyteoſim. nec de alia eccleſia inſtituta aut de alia cuius contẽtio
non ſit in expedito forſitan propter ſuã ptãtẽ. vt no. in Spe. de loca. §.
nunc aliqua. ver. xxvj. Repugnat autem ipſius diſpoſitioni vbicunq̃
ſi tam ampla eſſet heredis appellatio quaſi nunq̃ diſpoſitio eſſet vti-
lis. exemplum cum ſubſtituit alicui ſub cõditione ſi deceſſerit ſine he-
redibus. nam intelligit de deſcẽdentibus tm̃ al's inanis eſſet ſubſtitu-
tio. ff. ad trebel. l. ex facto. §. ſi. ⁊ ibi per Dy. ⁊ p Cy. i. l. liberti liberteq̃
C. de oper. lib. Nunc circa qõnẽ propoſitam conſidero ꝙ in legato reli
cto vxori teſtõris viuente vxore predilexit vxorem filiabꝰ. Et poſt mor
tem eius predilexit filias heredibus vxoris dum voluit legatũ ad eas
reuerti. ⁊ predilexit filias heredibus filiarum: qꝛ primo filias inuitauit
vnde primo noiati intelliguntur predilecti: ⁊ maxime cum ſint nomi-
nati in ſpecie non heredes in genere. de leg. ij. l. cuꝫ ita legat. §. in fidei-
cõmiſſo. ff. de vſufru. l. quoties duobus. in princi. ff. de here. inſti. l. qui
ſoluẽdo. ff. de fideicom. lib. l. gñaliter. §. quis ergo. C. de fideicom. aut.
hoc amplius. ⁊ in corpore vnde ſumitur propter quod vr̃ ſatis equum
⁊ conſentaneũ volũtati defuncti ꝙ ſuperueniente alia filia illa ſolũ ad
legatuꝫ admittatur. Imaginari enĩ debemus qõ lex imaginat. ſ. quod
teſtator noluerit in toto nec in parte extraneos ſuis filiabus ⁊ heredi-
bus anteferri. l. cum acutiſſimi. C. de fideicõ. l. gñaliter. C. de inſtitu. et
ſubſti. ſub condi. fac. vñ coartat hoc caſu heredis appellatio cauſa ini-
quitatis vitãde que reſultaret ſi admitteret extraneꝰ ſuperueniẽte filia
⁊ ſic cauſa iniquitatis appareret ex pſumpta volũtate defuncti ad op-
poſitum ordinata. Iteꝫ fingamus vxoris heredẽ extraneum ſucceſſiſ-
ſe etiã vni filiarũ diceremuſne apõ illũ remanere legatũ quẽ teſtator ex-
cludi voluit propter exiſtẽtiã filiarũ certe non. vbi aũt nullus de ſucceſ
ſione deſcẽdentiũ ſupereſſet de plano concederẽ ⁊ concedo ad omnem
heredẽ quãtũcũq̃ extraneũ debere porrigi dicta verba tunc nil repu-
gnat. ⁊ ita dico ⁊ conſulo ego Ang. de blandis de peruſio pataunꝫ le-
gens ⁊c. ¶ Modo ad propoſitam qõnem noſtrã reuertẽs dico ꝙ non
conſtat aliquam abſurditatem impoſſibilitatem vel iniquitatẽ reſul-
tare quominus debeat de quocunq̃ herede in infinitum intelligi neq̃
natura rei vel ipſius diſpoſitionis tali interpretationi aliquo modo
repugnat: vt ptꝫ ex premiſſis. ergo ex doctrina Ange. ⁊ aliorum dicta
ſubſtitutio Gneriã ⁊ Uanuch. ſecũdas heredes cõprehẽdit marie cũ
Gneria ⁊ Uanuch. in matris locũ proprie ſuccedãt ⁊ illã repreſentãt
in aut. de here. abinteſta. §. j. inſti. eo. ti. §. cũ filiabꝰ in aut. vt fratrum
filij. circa prin. col. viij. ⁊ per conſequens in caſu noſtro iudicandum eſt
de Gneſia ⁊ Uanuch. prout de Blãcha iudicaret ſi viueret. ad pdicta
etiam adduco quod voluit Bald. in. c. j. de natu. ſucceſ. feu. vbi dixit
11 †ꝙ verbũ heredes appoſitum in vltima voluntate circa ſubſtitutio-
nes ſignificat deſcẽdentes ⁊ non alios lꝫ in contractibus et in legibus
ſignificet oẽm directo ſuccedẽtẽ in vniuerſum ius quod defunctus ha-
buit. allegat nota. in Spec. in titu. de teſta. §. in primis. verſi. fin. addo
Spec. de loca. §. nunc aliqua. ver. xxiij. ſed Gneſia ⁊ Uanuch. ſunt de
deſcẽdẽtibus Ioãnis. ergo ⁊c. an vero hoc dictũ Bal. ita abſolute p-
cedat. vcꝫ ꝙ tm̃ de deſcẽdẽtibus intelligat ⁊ quõ. ptꝫ ex ſupius dictis
ꝙ tñ vlterius nõ diſputo cũ nõ opus ſit quo ad caſum de quo dubitat.
12 ad confirmationẽ predictorum adducit. † Nãꝫ ſi teſtõr prohibet here-
dẽ alienare ſi pſona heredis nõ eſt noiata in ſpecie talis volũtas teſta
toris cõprehendit etiã heredem hr̃dis: vt no. Bar. in. l. lucius. §. ſem-
pronie. ff. de leg. iij. p illã. l. in pn̄. ⁊ p. l. ſi plures. eod. ti. ⁊ p text. in aut.
de reſti. fideicõ. §. ij. lꝫ ſecus ſi diceret in teſtõ phibeo filium meũ alie-
nare: qꝛ non fieret extẽſio ad nepotẽ: vt no. glo. in. d. aut. de reſti. fidei-
cõ. §. nos igit. que ad hoc reputat notabilis. ⁊ no. Dy. Bar. ⁊ doc. in. l.
filiuſfa. §. diuus. ff. de leg. j. Bald. in. l. voluntas. C. de fideicõ. ⁊ in. l. ti-
tius. in prin. ff. de lib. ⁊ poſth. ad hoc etiam bñ facit ꝙ no. Bar. in ſuo
cõſi. incip. quidam andreas noie ⁊c. quod breuitatis cauſa non recito
per que oĩa puto euidenter conſtare veriſſimam eſſe concluſionem ſu-
perius factam vcꝫ ꝙ illa verba hr̃des Ioãnis verificant nedũ in pmo
hr̃de: ſed etiam in hr̃de hr̃dis. ¶ Supereſt igitur vt ad contraria ſu-
perius aſſignata reſponſio detur. que ẽt ſatis apparet ex antedictis ta-
13 men magis in ſpecie rñdendo† dico primo nõ obſtare. l. qui liberis. §.
hec verba. ⁊. l. ſed ⁊ ſi plures. in prin. de vulg. ⁊ pup. cum concor. quia
ibi ius ſubſtitutionis non tranſmittitur ad heredes: qꝛ ibi nomen he-
redis fuit ſub conditione prolatum. dixit enim teſtator quiſquis mibi
hr̃s erit ⁊c. que verba conditionem important. d. l. qui liberis. in prin.
ſed conditiones debent in forma ſpecifica adimpleri et ſic proprie in

perſonam hr̃dis non aũt in hr̃dem heredis. l. qui heredi. in prin. ⁊. §.
j. ⁊. l. meuius. ff. de ꝯdi. ⁊ demon. ¶ Scdo rñdeo qꝛ ibi iõ non verificat
diſpoſitio in hr̃de hr̃dis: qꝛ illa ſubſtõ conditionalis nõ tranſmittitur
ad heredes ſicut nec aliud ius ꝯditiõale. l. vnica. §. ſin aũt ſub ꝯditio-
ne. C. de cadu. tol. l. ſi ita legatum. §. illi ſi volet. ff. de lega. j. quelibet
enĩ ſubſtitutio conditionalis appellatur. l. co hr̃di. §. coheres. ff. d vul.
⁊ pup. ⁊. l. in rõnc. §. quod vulgo. ff. ad leg. fal. Tertia eſt ſolutio ſm
Bal. in. l. ſi. in quarta op. C. de he. inſti. ⁊. s̃. recitatur vcꝫ ꝙ in ꝯtrio fuit
facta mentio heredis teſtatoris: ſecus qñ facta eſt mẽtio hr̃dis alteriꝰ
in quem verba diriguntur vt in caſu noſtro qꝛ tunc etiam hr̃des in ĩfi
nitum comprehendunt, preallegata. l. in annalibus. Quarta fuit rñ-
ſio Bal. in. l. quidam eulogio. C. de iu. deli. ꝙ ideo in legibus contra-
rijs non fit trãſmiſſio ad heredem: qꝛ illa verba qſqs mihi hr̃s ⁊c. oĩ-
no refragantur trãſmiſſioni adiũcta ſignificatione q̃ dictis verbis da
tur a lege q̃ talis eſt. qſquis mibi hr̃s. ſ. ſcriptus in teſtõ. vt. l. cum filio
de vulg. ⁊ pup. ſꝫ in caſu noſtro verbum hr̃s non intelligitur de hr̃de
ſcripto in teſtõ cum etiam vificari poſſit in quocunq̃ hr̃de nulla facta
diſtinctione an ex teſtõ: an abinteſtato. d. l. ſciendum. ⁊. l. j. ff. de caſtrẽ.
pecu. ⁊ ſepius allegata. l. in annalibus. cum ſimi. Itẽ ſm Bal. in. d. §.
hec verba. iõ ibi non venit hr̃s heredis: qꝛ teſtator non habuit illam
affectionem ad heredem hr̃dis quam habuit ad hr̃dẽ ſuum ſcriptum
in teſtamento ad ignotos enim non ſolet cõiter affectio haberi. facit. l.
ſed ⁊ ſi ſic. §. ſi. de leg. iij. que ratio affectionis ceſſat in caſu noſtro non
enĩ teſtatrix ppter affectionem quã habuit ad hr̃des Ioannis mota
fuit ad ſubſtituẽdũ poſt mortẽ Ioannis hr̃des eiuſdẽ ptꝫ qꝛ ſimpl'r
ſubſtituendo hr̃des Ioãnis vt fecit ſenſit nedum de deſcendentibus
Ioannis ſed et de quibuſcũq̃ extraneis hr̃dibus Ioãnis vt habet ex
nota. per Bar. Bal. Ang. ⁊ ſcribẽtes in. l. gallus. §. ẽt ſi parẽte. i. j. q.
ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ no. Io. an. do. Ant. ⁊ alij ſcribẽtes in. c. in preſen-
tia. de proba. Poſtremo nõ obſtat. l. ſi ex pluribus. de ſuis ⁊ legi. ⁊. l.
toties. de acqui. here. ⁊. l. q plures. ⁊. l. lucius. de vulg. ⁊ pupil. cũ omni-
bus alijs in contrarium allegatis: quia quaſi oẽs reſponſiones quas
dedi. s̃. ad aliud contrarium pariter conueniunt iſtis legibus ⁊ ſimi
libꝰ. ¶ Sed vltra predicta adhuc aliter rñdeo ⁊ fateor ꝙ ſi poſt mor-
tem Ioannis Blancha ⁊ maxima fuiſſent ſubſtitute ꝙ tale ius ſub-
ſtitutionis precedente Blancha ante mortẽ Mabilie non trãſiuiſſet
ad dictas Gneſiam ⁊ Uanuchiaꝫ hr̃des Blanche. ⁊ ita loquuntur
iura allegata in contrarium. ſed in propoſito non fuit tm̃ ſubſtituta
Blancha ⁊ Maxima. ſed indefinite fuerũt ſubſtitute heredes Ioan
nis. vnde Gneſia ⁊ Uanuch. non admittuntur ad ius ſubſtitutionis
tanq̃ ſibi tranſmiſſum per Blancham: ſed admittunt tanq̃ hr̃des
in effectu Ioannis cum per dicta verba teſtatricis videantur nedum
vocati ad hereditatem illi qui fuerunt primi hr̃des Ioannis imme-
diate: ſed etiam heredes heredis: vt p ante dicta ſatis aperte pbatuꝫ
conſtat. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo ego Alexander de Tartagnis de
Imola. anno. Mcccclxij. die. xij. Aprilis.

¶ Summarium ſuper conſilio. l.

1 Sui de neceſſitate debent inſtitui.
2 Donatio inter viuos validior eſt q̃ fideicommiſſum.
3 Clauſula codicillaris operatur ꝙ venientes abinteſtato videntur gra
uati de reſtituendo hereditatem. ⁊ nu. 4. 6. 9.
5 An per aut. ex cauſa. C. de liber. prete. conſeruentur legata rupto teſta
mento natiuitate poſthumi.
7 Donatio omnium bonorum facta non reuocatur per liberos poſtea ſu
ſceptos niſi vſq̃ ad legitimam.
8 Ex voluntate teſtatoris preſumitur quod notarius appoſuerit clau-
ſulas conſuetas.
10 Filius rogatus reſtituere hereditatẽ ſub cõditione ſi nõ vꝫ vel valebit
iure teſtamenti valeat iure codicillorũ detrahet legitimam. ⁊ nu. 11. 12.
13 Data in premiũ emãcipatiõis an debeãt cõputari in ltĩmã. ⁊ n. 14. 15.
17 Libri doctorum an debeant imputari in legitimam.
18 Relictum in teſtamento an debeat computari in legitimam.
19 Expenſe facte per filium emancipatum in doctorando an debeant im
putari in legitimã. ⁊ nu. 20.

Caſus talis eſt.

¶ Pamphilus habẽs duos filios vcꝫ titiũ ⁊ ſeiũ: ⁊ ſemproniũ eius
nepotem ex filio premortuo. ⁊ condens teſtator de bonis ſuis iure inſti
tutionis reliquit dicto ſempronio. ll. doctori eius nepoti predicto li-
bras decem. ⁊ libros per dictum pamphilũ emptos dicto eius nepoti
in ſtudio pro omni eius ltĩma portione ſibi debita in bonis dicti pam
phili iure nature ⁊ in omnibus alijs ſuis bonis dictos titium ⁊ ſcium
eius filios predictos ſibi heredes vniuerſales inſtituit cum clauſula
codicillari. ſi non valet aut non valebit ex aliqua cauſa pſenti vel futu
ra ⁊c. in forma conſueta: ⁊ per prius dictus Pamphilus emancipa-
uerat dictum titiũ ⁊ patreꝫ dicti Sẽpronij eius nepotis tũc tẽporis iã
nati ab omni vinculo patrie ptãtis exiuerat. poſt quam quideꝫ emãci-
pationem dictus Pamphilus in inſtrumento dicte emancipationis
vſus eſt iſtis verbis formalibus. vcꝫ qua quidem emancipatione fa-
cta dictus Pamphilus in premium emancipationis eiuſdem dedit
enumerauit ⁊ libere dimiſit dicto titio ⁊ Andree patri dicti Sẽpronij
filijs dicti

filijs dicti Pamphili libras centũ Bologñ. pro quolibet eoruꝫ. poſt
cuius teſtamẽti confectionem ſuperuixit dictus Pamphilus teſta-
tor ſpatio nouẽ annorũ vel circa. ⁊ ſimiliter etiã ſupuixerũt ⁊ agũt in
humanis dicti titius ⁊ ſeius eius filij inſtituti: vt. s̃. nihilominus pre
deceſſit dicto teſtatori p quatuor annos vel circa dictus nepos ſuper
ſtitibus duobus filijs eiuſdem Sempronij ltĩmis ⁊ naturalibus na-
tis poſt dictũ cõditũ teſtm̃ de quibus duobus filijs dicti Sempronij
nulla penitus in teſtõ predicto facta fuit mentio ⁊ ſic dicti filij dicti
Sempronij tanq̃ preteriti intẽdũt teſtm̃. predictũ pro eorũ parte rũ-
pere ⁊ annullare ⁊ ſic abinteſtato ſuccedere ĩ tertia parte hereditatis
dicti Pãphili. ¶ Dubiũ de quo querit eſt videre vtrũ dicti filij di-
cti ſempronij tãq̃ preteriti ⁊ ab inteſtato ſuccedẽtes ĩ tertia parte he
reditatis dicti Pãphili videant tacite a dicto teſtõre grauati vigo-
re maxime dicte clauſule codicillaris de reſtituẽdo dictã tertiam ptẽm
dicte hereditatis in qua tertia parte ſuccederẽt abinteſtato. vt. s̃. di-
ctis titio ⁊ ſeio heredibꝰ. vt. s̃. inſtitutis retẽta penes dictos filios di
cti ſempronij dicta ltĩma eis debita iure nature. ¶ Scdo vtrum di-
cti filij ſempronij pſuppoſito ꝙ eis debeat dicta ltĩma poſſint tãq̃ ta
cite grauati retĩere aliã quartã ex trebel. ⁊ ſic vtrũ eodẽ tpe poſſint de
trahere duas quartas: vcꝫ ltĩmã ⁊ trebellianicã. ¶ Tertio vtrũ dicta
cẽtũ ĩ premiũ emãcipationis data. d. And. ⁊ alia relicta. d. Sẽpro. iu
re inſtõnis ĩ dicto teſtõ debeãt cõputari in ltĩma añdicta dictis filijs
dicti Sẽpro. vt. s̃. pteritis. ¶ Quarto vtrũ expẽſe facte p titiũ tunc
emãcipatũ ⁊ vnũ ex hr̃dibꝰ vt. s̃. iſtitutis ĩ doctorãdo dcm̃ Sẽpro. de
beãt ⁊ poſſint p dictũ titiũ ꝯputari ĩ dicta ltĩma. ¶ Querit qd iuris.

¶ Conſilium. l.

Chriſti Saluatoris eiuſq̃
glorioſe matris ſemper virginis noibus inuocatis.
¶ Circa primã dubitationẽ videretur pma facie dicẽ
dum clauſulã codicillarẽ in ppoſito nihil operari pro
pter defectũ preteritiõis filiorũ Sẽpronij pronepotũ
ipſiꝰ teſtõris. Ad qõ oſtẽdẽdũ ꝯſidero ꝙ lꝫ dicti pnepotes teſtõris
nõ eſſent in ptãte pãphili eoꝝ p aui ppter emãcipatiõeꝫ factã de pa
tre dicti Sempronij anteq̃ ꝯcepti eſſent dicti pronepotes teſtõris. vt
in. §. ſi. inſti. q. mo. ius pa. pote. ſolui. † tñ de neceſſitate debuerũt inſti
tui qꝛ ſicut ſi fuiſſent in ptãte proaui tempore mortis eius debuiſſent
de neceſſitate inſtitui ex quo cepiſſent tenere primũ locum in ſuitate:
⁊ eorũ preteritio reddiſſet teſtm̃ nullũ. l. poſthumorũ. ⁊. l. ſi quis filio
exheredato. verſi. ſed ⁊ ſi pater. ff. de iniu. teſt. ⁊ in. l. gallus. §. nunc de
lege. ⁊. §. ſeq. ⁊. §. ille caſus. ff. de lib. ⁊ poſthu. eodem modo hodie q̃q̃
non eſſent in ptãte proaui teſtõris debuerũt inſtitui qꝛ ſublata eſt dif
ferentia patrie poteſtatis ⁊ emancipationis. vt. l. meminimus. C. de
legi. heredi. in. §. nulla. in auten. de heredi. abinteſta. Et in terminis
eſt glo. in. §. exheredatos. in aut. de here. ⁊ falci. que firmat teſtamen-
tum reddi nullum lꝫ ſit preteritus ille qui in poteſtate non erat puta
filius emancipatus ſi ſine cauſe expreſſione preteritio facta eſt. ⁊ not.
doc. omnes in aut. ex cauſa. C. de libe. prete. ⁊ in. l. filio preterito. ff. de
iniu. teſta. ⁊ Azo in ſumma. C. de inoffi. teſta. ⁊ in ſumma. C. de libe.
prete. not. Dy. in. d. l. gallus. in ſua diſputatione magna. ⁊ Barto. ⁊
doct. in ea. l. gallus. in. §. in oibus. ⁊ in. §. ſꝫ qd ſi tm̃. per. §. aliud quo
q̃ capitulum. ⁊. §. ſi vero hec obſeruata. in aut. vt cũ de ap. cog. ⁊ per
no. per glo. in. in. l. j. in prin. ff. de coniungen. cum eman. lib. ⁊ in. l. ſi p
ponas. ff. de inof. teſt. ⁊ in aut. in ſucceſſione. C. de ſuis ⁊ legi. ⁊ in aut.
de here. abinteſta. §. j. ⁊ in. l. ſi. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ not. Bar. ⁊ Bal.
in. l. certũ. C. vnde legi. ⁊ plene Bald. in repe. l. in ſuis. ĩ. v. col. ff. de li
be. ⁊ poſthu. cum ſimi. Si ergo dictum teſtamentum eſt nullum ex cau
ſa preteritionis facte nulla expreſſa cauſa ergo videtur qõ dicta clau
ſula codicillaris nihil debeat operari. vt eſt glo. reputata ſingularis
in. d. aut. ex cauſa. Confirmantur predicta qꝛ preſupponitur dictos
pronepotes tempore teſtamenti nondum conceptos fuiſſe ſed poſt.
⁊ ſic poſthumi appellantur. vt. l. vj. §. j. cum ſeq. ff. de iniu. teſtamen. ⁊
no. in rubrica. C. de poſthu. here. inſtit. vel exhere. ⁊ ſic vident fuiſſe di
cti poſthumi ignoranter preteriti qꝛ de eis teſtator nõ cogitauit quo
2 caſu poſito † quod alias rupto teſtamento ex capite preteritionis ſciẽ
ter facta clauſula codicillaris poſſet operari tamen preteritione igno
ranter facta concludit Barto. clauſulam codicillarem iſto caſu non
operari. ita tenuit ipſe in. l. j. in. vj. q. ff. de iure codi. quod taliter pro-
batur ſm eum. Nam donatio inter viuos validior eſt q̃ fideicommiſ-
ſum quia illa nititur voluntate duorum. vt no. in. l. j. C. de pac. ſed do
natio inter viuos profecta reuocatur per natiuitatem filiorum. vt. l. ſi
vnq̃. C. de reuo. dona. ergo multo magis fideicommiſſum quod per
clauſulam codicillarem videtur relictum heredibus ſcriptis in teſta-
mento. vt. j. dicaꝫ. Preterea dicit ipſe in teſtamento militis tacite in-
eſt clã ſi non vꝫ iure cõi valet iure militari. vt. l. iij. ff. de teſt. mili. ſꝫ po
ne ꝙ poſthumus naſcitur facto teſtamento an illud valebit iure mili-
tari potuit enĩ valere ſi teſtator voluiſſet tamen non valet ſi teſtator
de poſthumo non cogitauit. vt. l. q iure. ff. de teſta. mil. ⁊. l. ſi cum vel
in vtero. C. eo. titu. ⁊ maxime procedere videntur hodiernis tempori-
bus predicta ex eo quod clauſula codicillaris apponitur in teſtamen-

tis magis ex conſuetudine notariorum q̃ ex intellectu ⁊ diſpoſitione
3 teſtõris ſm Bar. in loco prealleg. ¶ † Sed predictis non obſtanti-
bus contrarium de iure verius eſſe puto: qꝛ virtus clauſule codicilla-
ris operat ꝙ venientes ad hereditatem abinteſtato videtur grauati
de reſtituendo hereditatem heredibus ſcriptis in teſtõ: vt. l. eam quã.
⁊. l. ex teſtamento. ⁊ ibi no. C. de fideicommiſ. l. qꝛ autem. in princ. ⁊ ibi
no. ff. ſi quis omiſ. cã teſta. ⁊. l. ex ea. §. j. ⁊ ibi bona glo. ⁊ doc. ff. de teſta.
que glo. ibi proprie loquitur in hereditate: alie loquuntur in legatis
⁊ codicillis. §. fin. de leg. ij. ⁊. l. lucius. §. filiã. eo. titu. Et ſi tale teſtamẽ-
tum deficeret ex cauſa preteritionis vt in caſu noſtro text. eſt ſm lec.
Hug. in. l. ſi patroni. §. ſi. ff. ad treb. ⁊ ibi hoc ſequit Angel. et eſt text.
ad hoc reputatus ſingularis. in. l. generaliter. §. ex teſtamento. ff. de fi-
deicom. lib. ⁊ not. gloſſ. ⁊ Barto. ⁊ Bald. in. l. ij. ff. de lega. iij. Dy. in
l. codicillis. §. ſi. de leg. ij. ⁊ Cy. ⁊ Bar. Bald. ⁊ doct. cõiter in. d. aut.
ex cã ⁊ diſputando firmat Iacob. de belui. in diſputatione ſua quã po-
nit poſt. l. iij. C. de libe. prete. que incipit queritur pater vel mater con
didit teſtamentum ⁊ Spec. ⁊ Ioan. and. in ti. de inſtru. edi. §. compen
dioſe. ver. item vide et Bart. ⁊ Bald. ⁊ Angel. in. l. j. ff. de iure codi-
cil. et Bal. in. l. ſi. C. de codicil. ⁊ in. l. titia poſt Old. ff. de inoffi. teſta. ⁊
Ang. in. d. l. ex ea. ⁊ in aut. vt cum de appella. cogno. in. §. fin. in ſi. non
obſtat gloſ. in. d. aũt. ex cauſa. que mouetur per. l. titia. ff. de inof. teſta.
vbi teſtamẽtum inofficioſum non valet etiam quo ad legata q̃q̃ ab-
inteſtato repetita: qꝛ fingit tale teſtamẽtum quaſi a demente conditũ
eſſe qꝛ reſpõdeo quod communiter doc. in locis prealleg. dãnant opi
nionem dicte gl. per ſuperius allegata. nec obſtat. d. l. titia: qꝛ ſm doc.
eſt correcta. per aut. ex cauſa. C. de lib. prete. Nam ſm doc. ibi ⁊ in cor-
pore. ⁊ in. l. filio preterito. de iniuſto teſt. teſtamentum in quo filius eſt
preteritus vel exheredatus non irritatur ex eo qꝛ videat factum a de-
mente qꝛ ſi hoc eſſet verum eadem ratione legata irritarentur etiam
hodie ſicut irritatur heredis inſtitutio contra dictã auten. ex cauſa iun
cta. l. titia. que aut. ex cauſa. habet locum etiam quãdo filius eſt prete
ritus vel exheredatus nulla cauſa expreſſa ſicut in caſu noſtro exce-
pto Dy. firmant omnes in. d. l. filio preterito. ⁊ in. d. auten. ex cauſa. et
in corpore per tex. in. §. ſi vero obſeruata non fuerit iunctis preceden
tibus. in auten. vt cum de appella. cognoſcitur. vel etiam reſpondere
põt prout dicebat Old. in conſi. cxlix. ⁊ ſequitur Bald. in dicta. l. titie
quod licet teſtamentum in quo preteritus eſt filius iam natus qui de
neceſſitate tempore teſtamenti debebat inſtitui cenſeatur factũ a de-
mente. ⁊ ea ratione clauſula codicillaris nihil operet: tamen ſecus eſt
quando preteritus eſt aliquis qui de neceſſitate tempore teſtamenti
non debebat inſtitui vt in caſu introducto per legem velleiam vel in-
troducto per iulianum iuriſconſultum in. d. l. gallus. §. nunc de lege.
⁊ in. §. ille caſus. qꝛ aliud eſt erga liberos charitatẽ nõ habere. Aliud
eſt non perpendere de conſilio legis velleie. aut iuliani iuriſconſulti.
Sed caſus noſter eſt proprie caſus introductus a Iuliano iuriſcon-
ſulto ex commixtione duorum capitum videlicet introductoruꝫ a gal
lo aquilio: ⁊ velleio vt qñ inſtituit filiꝰ aut nepos qui poſtea viuo pa
tre vel auo decedunt ſuperſtitibus ex eo filijs poſt teſtamentum natis
ergo non poteſt dici tale teſtamentum conditum a demente vt dicit
Oldr. ⁊ Bald. poſtq̃ tempore teſtamenti inſpecto. tales pronepo-
tes non erant de neceſſitate inſtituendi vel tertio reſpondeo ad. d. l. ti-
tia. ſm Bal. in. d. auten. ex cauſa. in. vij. q. quod nos loquimur in prete
ritione propter quam teſtator errore iuris dicitur ſolẽnitatem omitte
re. ſed. l. titia. loquitur in exheredãte qui magis delinquit. cuꝫ dicatur
pietatem ⁊ propriam naturam tanq̃ demens offendere que etiam fre
runt Iac. de bel. in. d. diſputatione dicens quod ille qui filium prete-
rijt videtur ſub ſilentio: ⁊ per ignorãtiam iuris vel facti eum omitte-
re ⁊ interpretationi iuris cõis relinquere. allegat in argumẽtum. l. cũ
proponas. C. de heredi. inſti. ⁊. l. iij. C. de inoffi. teſt. ⁊. l. generaliter. §.
j. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ſecus eſt in eo qui expreſſe exheredat quia omnem
viã percunctatꝰ eſt vt filium indebite a ſucceſſione ſua excluderet ideo
fingitur demens quia vult alium ſue ſoboli ſine cauſa anteponere. Nõ
ob. ꝙ dicti pronepotes vident fuiſſe ignoranter preteriti: ⁊ per conſe-
quens clauſula codicillaris non operatur vt hereditas per fideicom-
miſſum debeat heredibus reſtitui ſcriptis in teſtamento. per ea que
ſuperius allegata ſunt. quia reſpõdeo quod etiam poſito quod talis
preteritio ignoranter facta fuerit tamen clauſula codicillaris dictum
effectum operari debet. et hoc primo tenuit Iacob. de belui. in dicta
diſputatione quam ponit poſt. l. iij. C. de lib. prete. vbi cõcludit quod
4 ſi teſtator poſthumum naſciturum † ignoranter preterijt adiecta in te
ſtamento clauſula codicillari diſtinguendum eſt aut culpa aliqua vel
negligentia poteſt teſtatori aſcribi: vt quia poſt conditum teſtamentũ
ſciuit natum eſſe poſthumum ⁊ mutare potuit teſtamentum ⁊ nõ fe
cit: ⁊ tunc clauſula codicillaris operatur: quia ſcripti heredes in teſta
mento directo videntur vocari per fideicommiſſum allegat. ff. de leg.
j. l. j. §. ſciendũ ver. ſed eius. ⁊. l. ſi ita fuerit fideicõmiſſum. ff. de leg. iij.
⁊. l. generaliter. §. ex teſtamẽto. ff. de fideicõ. lib. vbi videtur caſus ſm
eum. et. l. iij. in princi. C. de inoff. teſt. ⁊. l. certi. C de teſta. mili. pro hoc
allego bonũ tex. in. l. tractabat. ff. de teſta. mili. ⁊ in. l. tres tutores ibi.
⁊ ex tpis incertitudine quo teſtm̃ factũ eſt. ff. de admini. tuto. Si vero

teſtatori culpa non poteſt imputari: tunc cōcludit ꝙ clauſula codicil-
laris opabit̃ quo ad legata ⁊ fideicommiſſa particularia. ꝑ dictum. §.
ex teſtō. ⁊ per. d. l. ſi ita fuerit. ⁊. l. ſi. ff. de here. inſti. Sȝ quo ad fideicō-
miſſum vniuerſale nō opabitur qꝛ non eſt veriſimile ꝙ teſtator volue
rit filium tantū habere quartā ⁊ extraneū habere tres partes. allegat
l. cū accutiſſimi. C. de fideicō. ⁊. l. iij. C. de inof. teſta. ⁊. d. l. generaliter.
§. j. de inſti. ⁊ ſubſti. ſed ita eſt ꝙ teſtator predictus poſt dictum condi
tum teſtm̄ ſciuit ⁊ ſciuiſſe preſumitur dictos pronepotes ſibi eſſe na-
tos qm̄ in eadem ciuitate in qua erat teſtator nati ſunt: lȝ ſecus eſſet ſi
in rure nati eſſent ⁊ teſtator in ciuitate habitaſſet qꝛ cōfeſtim non pre-
ſumeretur hoc ſciuiſſe. Jta dixit Ang. in. l. titius teſtamēto. §. lucius
per illum tex. a ꝯtrio ſenſu. ff. de libe. ⁊ poſth. facit etiam ſm̄ eū qꝛ pre-
ſumitur coniunctus ſcire facta cōiuncti. l. optimi. ff. vnde cognati. l. de
tutela. C. de in integ. reſt. vn̄ facit ꝙ no. Bal. in. l. qm̄ ſororē. C. de iure
delib. vide Ang. in. l. idem erit dicendū. ff. de teſta. mili. ⁊ poſtꝗ̄ ſciuit
aut ſciuiſſe preſumitur natiuitatē dictorū liberorū tanto tpe ſuperui-
xit ꝙ commodiſſime ſi voluiſſet teſtm̄ mutare potuiſſet: ergo ex his ꝗ
cōcluſi. ſ. infertur ꝙ clauſula codicillaris operari dȝ eius effectum: ⁊
hoc modo limitat̃ opinio Bar. in. d. l. j. de iure codi. ¶ Secūdo rn̄deo
ꝙ in caſu noſtro plurimū cōſiderandū eſt ꝙ teſtator reliquit ſempro-
nio patri dictorū pronepotū iure inſtitutionis libras decem ⁊ certos
libros pro omni eius legitima portiōe ⁊ titiū ⁊ ſeium filios ipſius te-
ſtatoris vniuerſales heredes inſtituit appoſita clauſula codicillari ꝑ
verba preſentis ⁊ ēt futuri tpis: vn̄ ſi teſtōr voluit nepotē iam natū
vltra dictā legitimā nō admitti. ⁊ in caſu quo teſtm̄ nō valeret aliquo
caſu voluit eū eſſe grauatum de reſtituendo hereditatē per fideicōmiſ
ſum virtute clauſule codicillaris ꝗ̄to magis veriſimile eſt teſtatorem
voluiſſe idē ſeruari in perſonis pronepotū naſciturorū quos nō pre-
ſumitur tm̄ dilexiſſe cū non niſi poſt dictū ſempronium venire potuiſ
ſent in locū ſempronij ſuccedentes. ar. l. publius. §. ſi. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ad hoc. l. tale pactū. §. ſi. ff. de pactis. pro quo adduco deciſionē
bald. qui hoc vr̃ quaſi in terminis determinare in. l. titius. in princip.
5 ff. de lib. ⁊ poſth. vbi querit † an per auf. ex cā. C. de libe. prete. cōſeruē-
tur legata rupto teſtō natiuitate poſthumi ꝑteriti quē teſtator igno-
rabat eſſe in ventre: et inter alia cōcludit ꝙ aut teſtōr nullum habebat
filium nec habere ſperabat ⁊ non cōſeruabuntur legata: qꝛ nō eſt veri-
ſimile ꝙ teſtator velit legatarios preponere filijs. allegat. l. generali-
ter. §. cum aūt. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊. l. cū acutiſſimi. C. de fideic. ⁊. l. cum
auus. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ maxime ſi talia legata exhauriūt vires ꝑſi-
monij allegat. l. ſi vnꝗ̄. C. de reuo. dona. aut teſtōr habebat filios ⁊ co
gitauit de grauādis filijs: ⁊ tūc lȝ alij poſtea naſcātur tenētur ad lega
ta: qꝛ ex quo teſtōr grauauit iā natos idē vr̃ ſenſiſſe de naſcituris ad
quos minor erat affectio, nā idē teſtōr diſpoſuiſſet ſi de hoc fuiſſet in-
terrogatus. allegat. d. l. tale pactū. §. ſi. ⁊. d. l. titi9. §. j. ꝗ̄to magis idē
dicēdū in caſu noſtro in quo filij dicti ſempronij agnoſcēdo viuo teſta
tore dicuntur ſuccedere in locū patris ſui vt. l. poſthumorū. ibi in lo-
cū eius ⁊c. ff. de iniu. teſt. ⁊. d. l. gallus. §. ſi parente ⁊c. et pater eorum
exceptis certis relictis erat excluſus ab hereditate ꝗ relicta fuit dictis
titio ⁊ ſeio. vnde idē preſumēdū eſt voluiſſe teſtatorē ſeruari in pſonis
filiorū dicti ſempronij in patris locū ſuccedentiū ne alterius conditio
nis ſit ſurrogatus ꝗ̄ꝫ q in ei9 locū ſurrogat̃. l. illā. C. de coll. l. pōpo. §.
cū qs. de acq. poſ. c. eccleſia. vt lit. pen. cum ſi. ⁊ ꝑ hoc dat̃ ſcda limita-
tio ad no. ꝑ bart. in. d. l. j. de iu. cōdi. ¶ Tertio pōt rn̄deri ꝙ ſi bene cō
6 ſideretur. † cōis opi. eſt ꝯ bart. ꝗ̄tū ad hoc: vt ꝑ dictā clauſulā codicil
larem poſthumus ignoranter preteritus intelligatur grauatus de re
ſtituendo per fideicōmiſſum hereditatē heredi ſcripto et etiā teneat̃
preſtare legata retēta opinione ꝑ per auf. ex cauſa nō cōſeruentur le-
gata relicta in teſtō in quo filius eſt ignoranter preteritus. put tenuit
ibi bart. in. l. j. ⁊. ij. oppo. ⁊ ꝯ bart. etiā tȝ Fulg. in. d. auf. ex cā. ⁊ dicit ꝙ
iſta opi. nō eſt iniqua poſtꝗ̄ filius hȝ legitimā in qua non poteſt gra-
uari per fideicōmiſſum: ſed in caſu. l. ſicut certi. bene fuiſſet iniquum ꝙ
in ignorāte illa preteritio habuiſſet vim exheredationis: qꝛ teſtm̄ va-
luiſſet ⁊ non poterat eo tpe expugnari teſtm̄ mil. l. ſi. C. de inof. teſta. et
l. ſi a mili. §. ſi. ff. de teſt. mil. hoc ēt tȝ Saly. in. l. j. in ſi. C. de poſthu. he
re. inſti. ⁊ Saly. in. l. fin. C. de codi. ⁊ Jmo. in. d. l. filio preterito. ⁊ ibi vr̃
rn̄dere ad. d. l. ſicut certi. ꝙ ibi propter fauorē conceſſum a lege pſone
mili. validat̃ teſtm̄ q fauor vr̃ ceſſare qn̄ ignoranter preterit̃: cum tūc
non videatur eſſe fauor mili. ꝙ filius ſuus preter volūtatē ipſius pa-
tris excludat̃: ſed in propoſito noſtro vr̃ eſſe de inente teſtōris ppter
illa verba ſi nō valebit ⁊c. ꝙ filius ſit grauatus ꝑ fideicōmiſſum re-
ſtituere heredib9 ſcriptis i teſtō deducta ltima. iuxta. l. qm̄ in priorib9
Miror tn̄ ꝙ doc. nō faciāt mētionē de cōſi. Bart. incip. quidā nomie
lapus ⁊c. vbi latius ꝗ̄ꝫ alibi reſcripſit iſtā. q. ⁊ ibi illud ꝙ ipſe in. d. l.
l. tȝ ⁊ pro hoc adducit. l. ex facto. in prin. de vulg. ⁊ pup. cui reſponde
prout Bal. in. l. fin. C. de codi. rn̄det ad. l. ſi vnꝗ̄ bart. eam adducit in
l. pe. ff. de iure codi. que incipit is qui. ſed ad illā. l. reſpondent oēs ꝙ
ibi legata relicta fuerunt nominatim a filio iam nato non mirū ſi non
debetur ab alio filio poſthumo, ſecus ſi nominatim prout in caſu no-
ſtro dirupte clauſule codicillaris per quā generaliter intelligat̃ gra-
uatus quilibet ſucceſſurus ab inteſtato. iſta habentur in. l. j. §. ſi. cū ibi

no. ff. de leg. iij. iuncta. d. l. ſi qs cum nullum. ⁊ no. Dy. ⁊ Bart. in. l. cū
pater. §. cum eſtimaret. ff. de leg. ij. bart. in. d. conſilio conat̃ rn̄dere ad
l. ſi quis cum nullū. ꝙ ibi in codicillis teſtator voluit expreſſe legata
deberi a quocūꝗ̄ q ſibi futur9 ēēt heres. vn̄ ſiue ab inteſtato ſiue ex
teſtō videtur tacite poſthumū ſibi retorquēs heredem: vt ibi dicit
tex. nō mirum ſi vr̃ eum honorare legatis relictis in codicillis. ſed in
caſu noſtro poſthumus non fuit relictus heres: imo preteritus nō mi
rum ſi non videtur eum honorare. ⁊ cum Bart. concordat Bal. in. l. ſi
titius. C. de inof. dona. ⁊ inſti. de codi. §. ſi. ſed certe reſponſio data per
Bar. ad. d. l. ſi quis cum nullum non vr̃ bona: qꝛ etiā in caſu noſtro ꝑ
p ter clauſulā codicillarē teſtator in caſu rupture teſtamenti vr̃ relin-
quere heredē poſthumū ſicut ⁊ qn̄ ſimplr̄ codicillos tm̄ feciſſet qꝛ ꝑ
clauſulā codicillarem vident̃ vocati venientes abinteſtato ⁊ grauati
de reſtituēdo. l. ex ea. §. j. cū gl. ff. de teſta. ⁊. l. ex teſtamento. cū ibi not.
C. de fideicō. in hac qōne Ang. in. l. j. de iu. codi. tranſit cum Bart. ni-
ſi apparet teſtatorē in genere cogitaſſe de poſthumo forte voluit intel
ligere in genere cogitare ꝙ teſtator dubitauit an vxor eſſet pregnās
vel non. Jta enim accipit Ang. in genere cogitari de poſthumo vt in
alia qōne dicit ipſe Ang. in auf. ex cauſa ⁊ Pau. de ca. ibi Ang. etiam
in. l. idem erit dicendū. de teſta. mili. tenet opi. bart. etiam ſi teſtator ſu
peruixiſſet poſt natiuitatem poſthumi tanto tempore quod potuiſſet
mutare teſtamentum niſi coram. v. teſtibus declaraſſet ſe velle primā
voluntatem manere. per illam. l. ⁊ ſic dicit ꝙ ita conſuluit collegium
Peruſinum. ⁊ ita etiam conſuluit bart. in conſi. ſ. alleg. ⁊ Ang. i con-
ſil. cccxvij. incip. prates fecit ſuum teſtamentum ⁊c. per. l. primam. cū
ibi no. C. de codi. ⁊ probatur ſi bene inſpiciat̃. in. l. tractabat̃. ff. de teſt.
mil. quidquid dixerit Ang. in conſi. cvj. incip. iſta queſtio principali
ter habet duo puncta licet in hoc vltimo Jaco. de bel. aliter dixerit: vt
retulit. ſ. Pau. de ca. in. l. j. C. de poſth. here. inſti. in cōſi. lvj. inci. pre-
clarus ⁊ egregius doctor ⁊c. Et etiam in conſi. ſeq. ſequitur opinionē
Bal. in auf. ex cauſa contra bart. ſed ipſemet Pau. in cōſi. lviij. inci.
Bart. de peru. ⁊c. dicit ꝙ opinio bart. eſt eqſſima quam tn̄ ipſe limi-
tat non habere locū ad legata que veriſimiliter in omnem caſum feciſ
ſet vt parua legata pro anima: qꝛ illa debebuntur per clauſulā codi-
cillarem. ⁊ ſubdit ꝙ vbi teſtator poſt natiuitatem poſthumi ſuperui-
xiſſet tanto tpe ꝙ potuiſſet cōmode mutare teſtm̄ ⁊ illum non muta-
uit quod tunc indiſtincte clauſula codicillaris habebit effectum: quia
ex quo non mutauit ꝑſumit̃ decedere voluiſſe cum eodem teſtō ⁊ illā
clauſulam operari effectū ſuū. ꝑ id ꝙ no. gl. in. l. athlete. §. dat remiſ-
ſionem in verb. niſi poſt. ff. de excu. tut. ⁊ per. d. l. tractabat̃. ⁊. l. iij. C. de
inoffi. teſt. ⁊ quod no. Bar. in. l. j. in penul. q. ſcdi effectus. ff. de vulg.
ſubſti. ſed certe in dictis. ll. non probatur quod poſtꝗ̄ teſtamētum eſt
ruptum reconualeſcat teſtamentum ex hoc ſolo ꝙ teſtator ruptum te
ſtamentum non mutauit licet illud mutare potuerit. ⁊ dicta limitatio
Pau. de ca. ⁊ ſequacium non procederet. Pau. de ca. ēt tangit de hoc
articulo in. d. l. ſicut certi. ⁊ eius verba ſcripſi poſt Jmo. in. l. filio pre-
terito. ⁊ pro differentia quam ibi facit Paul. inter legata parua ⁊
magna. vide Barto. in. l. demonſtratio. §. j. in. iiij. q. ff. de condi. ⁊ de-
mon. ⁊ in. l. ſi. ff. de here. inſti. ac ēt inꝗ̄tum Pau. ibi dicit ꝙ ſi vnus
alius filius erat inſtitutus ꝙ tunc legata deberentur ꝯ. l. pe. ff. de iure
codi. Et quidquid iſti dicāt tene ꝯ bart. per ſubiecta in omnibus lega
tis ⁊ fideicommiſſis etiam ſi teſtator non ſuperuixit magno tempore
⁊c. Et quando vel an in genere cogitaſſet. vide Barto. in. l. titia. §. im
perator. ff. de leg. ij. ⁊ contra bart. videlicet quod imo clauſula codicil
laris operetur etiam agnatione poſthumi ignoranter preteriti etiam
extra duos caſus proxime dictos, tenuit Bal. in. d. l. j. ff. de iure codi.
ex quo vniuerſaliter per illam clauſulam videntur grauati oēs veniē
tes ab inteſtato etiam nondum nati. vt. l. ſi qs cum nullum. ⁊. l. abin-
teſtato. ff. de iure codi. ⁊ per hoc dicit ipſe non obſtare. l. q graui. eo. ti-
tu. qꝛ ibi fuit grauata certa pſona nominatim non aūt oēs vniuerſali-
ter prout in caſu noſtro. Jtem ſm̄ eum non obſtat. d. l. ſi vnꝗ̄. quia ibi
donatio fuit inofficioſa ſed codicilli non poſſunt dici inofficioſi eo qꝛ
preteritus omnino habiturus eſt ltīmam. hoc idem tenuit Bald. in
d. auf. ex cauſa. allegat. d. l. generaliter. §. ex teſtamento. de fideicō. li.
vbi repetitio legatorum facta abinteſtato a venientibus habet vires
etiam rupto teſtamento agnatione poſthumi preteriti: ecce quod ibi
non diſtinguitur an ſciuerit an ignorauerit poſthumū eſſe in ventre ⁊
qꝛ quando teſtator fecit codicillos nō ſit differentia inter natum ⁊ na-
ſciturū. d. l. abinteſtato. ⁊. l. ſi quis cum nullum. ⁊ reſpondet ad. d. l. ſi
cut certi. ⁊. l. ſi cum vel in vtero. quod ibi diſtinguit̃ ſcientia ab ignorā
tia quo ad inducēdā exheredationē a toto vel non inducēdā: nō autē
quo ad legatorū vel fideicōmiſſorū ꝑſtationē qꝛ ſufficit poſthumo ꝙ
7 poſſit detrahere ltīmā. ⁊ ad. d. l. ſi vnꝗ̄ reſpondet † ꝙ hodie illa dona-
tio oīm bonorū facta nō reuocat̃ ꝑ liberos poſtea ſuſceptos niſi vſꝗ̄
ad ltīmam. allegat tex. in auf. vn̄ ſi parens. C. de inof. teſt. ⁊ no. ꝑ glo.
in. l. j. C. de inof. dona. ⁊ maxime hoc verum eſt qn̄ donatio facta eſſet
vni qui eſſet de liberis. vt. l. ſi liqueat. C. de inof. dona. ⁊ firmant oēs
doctores in. l. prima eo. titu. ⁊ in. l. titia. §. imperator. ff. de legatis. ij.
et in. c. fina. de dona. ergo eo modo contentus debet eſſe poſthumus ſi
legitimam hȝ attento ꝙ reſiduum cenſetur grauatus reſtituere filijs
teſtatoris

teſtatoris heredib9 ſcriptis in teſtō dicit ipſe qn̄ apponit̃ clauſula co-
dicillaris ꝑ hec verba ſi nō valebit ⁊c. teſtator videtur cogitaſſe de ru
ptura teſtamēti ⁊ proſpicere voluit ꝯ cauſas rumpentes ergo implici
te cogitauit de poſthumo qui dicit caſum rumpendi qꝛ qui cogitat de
fine cogitat de modo ad finē vn̄ ſufficit implicite vel in gn̄e cogitaſſe
de poſthumo. ar. l. plȝ. ⁊. l. ideoꝗ̄. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊. l. q iure. ff. de teſt.
mil. Et quia qui clauſulā codicillarē apponit oēm ſucceſſionis ſpeciē
grauaſſe videtur ⁊ intendit. vt. l. cum pater. §. filijs matrē. de leg. ij. ita
tranſit Bar. in. d. auf. ex cā hoc idē videt̃ ſenſiſſe Bar. in. d. l. qui filia
bus. in ſi. prin. in quadā additionē. ff. de lega. j. attento ꝙ illam. l. intel
ligit in teſtatore qui de poſthumo non cogitauit. ⁊ ad hoc ēt ponde-
rat Jmo. ibi verba Bar. idē tenuit Bal. ⁊ Saly. in. l. filius. C. de codi.
⁊ idē rn̄det ad dictam. l. ſi cum vel in vtero ꝙ ſi teſtator non proſperit
caſum teſti rumpēdi. hic vero ſi ꝑpter clauſulā codicillarē ꝑ quā: vt
dixi vr̃ ſaltem in genere de poſthumo cogitaſſe: vt dixi. ſ. ⁊ maxime ī
caſu noſtro in quo teſtōr expreſſe declarauit dixitꝗ̄ ſi nō valet vel va-
lebit ex aliqua cauſa preſenti vel futura iure teſti ⁊c. Jtē reſpōdet ad
dictam. l. ſi vnꝗ̄ ꝙ ibi donator non proſperit ad caſum in quo dona-
tio rumperetur iſtud ēt ſequutus eſt Jmo. in repet. l. filio preterito. ff.
de iniu. teſta. in. xiiij. col. qꝛ ꝑ dictā clauſulā codicillarē quilibet ſucceſ
ſor vr̃ rogatus hereditatē reſtituere ꝑ. d. l. ſi quis cum nullū. ⁊ dictā. l.
ab inteſtato. ⁊ qꝛ illā clauſulā apponēdo vr̃ teſtator ſaltē in genere cō
gitaſſe de poſthumo. vt dixi ⁊ ꝑpter hoc dicit ꝙ in hoc auderet con-
ſulere ꝯ Bar. ⁊ ibi ēt reſpondet pluribus modis ad. l. ſicut certi. et te-
net ſm̄ opinionē ibi poſitā: qꝛ ibi nō inerat voluntas hic vr̃ ineſſe pro
pter clauſulā codicillarē generaliter appoſitā: vt eſt dictū. ſ. ⁊ idē ad
l. ſi vnꝗ̄. quas reſponſiones breuitatis cā omitto qꝛ. ſ. ſufficienter
rn̄ſum eſt ſm̄ Bal. ſubdit etiā ꝙ non benē dixit Bart. in. l. j. de iure
codi. dū voluit dictam clauſulā nō eſſe multum attendendam ex eo qꝛ
8 poti9 de conſuetudine notariorum apponit̃ ꝗ̄ꝫ de mēte teſtōris † ſcdm̄
Jmo. imo vr̃ illam poni de voluntate teſtatoris cum teſtm̄ publice le
gat̃ corā eo: ⁊ qꝛ teſtōr niſi aliud dicat̃ vr̃ in dubio velle ꝙ circa vali-
ditatē teſtamēti tabellio apponat clauſulas ꝯſuetas. ar. l. ꝙ ſi nolit
§. q̄ aſſiduā de edi. edit. ⁊. l. ex ea parte. cum ibi no. de verb. ob. ⁊ eſt bo
nus tex. ⁊ ibi Bal. in. l. ſi. C. de fideicō. ⁊ no. Bar. in. l. ſi prius. §. recte
de aqua plu. arcē. eū ſi. Accedit ꝙ antiq doct. oēs in. d. auf. ex cauſa. ⁊
in corpore. vt refert Bar. in. l. j. in. vj. q. de iure codi. ⁊ Old. in conſil.
9 cclix. incip. ſup prima qōne. ⁊ Spec. in. d. §. compendioſe † indiſtincte
dicebāt dictam clauſulā appoſitā ꝑ verba futuri tpis operari repeti-
tionem fideicommiſſi rupto teſtamento agnatione poſthumi preteri-
ti: nec diſtinguebant inter ſcientem ⁊ ignorantem, ⁊ cōtra Bar. etiam
conſuluit Pau. de ca. in conſi. ſuo incip. egregius doctor ⁊c. Clarū eſt
ēt ꝙ quando rumpit̃ teſtamentum agnatione ſui heredis: vt in caſu
legis velleie vel in caſu introducto a Juliano iuriſconſulto prout eſt
caſus nr̃. l. gallus. §. nunc de lege. ⁊. §. ille caſus. vt. ſ. dixi. tūc clauſu-
la codicillaris operat̃ vt teneat̃ teſtm̄ rumpens reſtituere hereditatē
heredibus vniuerſalibus ſcriptis in teſtamento deducta ea portione
in qua inſtitutus fuiſſet pater dicti rumpētis. vt firmat Bart. in. d. l.
j. in. xj. q. ff. de iure codi. ¶ Circa ſecundum principale dubium quo
queritur an filij ſempronij poſſint detrahere nedū legitimā: ſed etiā
trebellianicā videret̃ prima facie dicendū ꝙ ſic per ea ꝗ no. Bal. in. l.
filium quem habentē. in. xiij. colum. C. fami. erciſ. ⁊ in. l. papi. §. memi
10 niſſe. ff. de inof. teſt. vbi dicit † ꝙ ſi filius eſt rogatus reſtituere heredi
tatem ſub illa conditione ſi non vȝ vel valebit iure teſtamenti valeat
iure codicillorum ꝙ detrahit ltīmam ⁊ trebellianicam: ſi cōtingat te
ſtamentū rumpi agnatione poſthumi preteriti: ex quo cenſetur filius
ſub conditione grauatus ⁊ teſtamentū tempore quo conditum eſt te-
nuit ⁊ hoc ꝑ. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. de teſt. vbi filius grauatus
reſtituere hereditatē ſub conditione retinere poteſt legitimā ⁊ trebel
lianicam. ⁊ refert Bal. ꝙ ita conſuluerunt Franc. tigrini de piſis. et
Bar. doctores ſui. ⁊ ꝙ etiam ipſe ſepe cōſuluit licet quidā quē ipe re
fert contrarium conſuluerat ⁊ male ſm̄ eū. ſed dictum teſtamentum
ruptū dici pōt eſſe agnatione poſthumorū: qꝛ q naſcunt̃ poſt teſtamē
tum etiam ante mortem teſtatoris dicuntur poſthumi. l. iij. §. j. ff. de
iniuſto teſta. ⁊ plene no. in rub. C. de poſth. here. inſtitu. plus dixit Jo.
and. in. d. c. raynutius. ꝑ illum tex. ꝙ videtur indiſtincte. de iure ciuili
nedum de iure canonico detrahi poſſe legitimā ⁊ trebellianicam per
filium nedum qn̄ eſt grauatus ſub conditione reſtituere hereditatem:
ſed etiam qn̄ pure: qꝛ vnā detrahit vt filius. ſ. legitimam. aliā tāꝗ̄ q
libet extraneus. ſ. trebellianicā quaſi duplici perſona fungat̃: vt ibi. ⁊
facit. l. tutorē. ff. de his qui. vt indi. Et ideo cū de hac. q. in varijs lo-
cis fuerit opi. inter legiſtas debet etiā in terris imperij attendi opi. ꝗ
approbata eſt de iure canonico. c. per venerabilem. q̄ fil. ſint legi. ⁊ no.
in. c. licet de foro cōpe. Sed his nō obſtātib9 ꝗ̄ꝫ dubitatio ſit diſpu-
tabilis: ⁊ ſuper ea multa dici poſſent que in materia in varijs locis
11 diffuſe ſcripta ſunt † tn̄ ꝯtrium puto de iure verius. ⁊ breuitatis cauſa
reſecatis diſputationibus ⁊ omiſſis recitationibus opi. hanc partem
dico eſſe cōem ⁊ probatur principaliter per tex. in. l. papi. §. meminiſ
ſe verſi. eo aūt in ſi. ibi id ꝙ de iure falcidie potuit habere ſolū ꝑdere
ff. de inof. teſt. vbi pȝ ſufficere filio detrahere falcidiā debitā iure inſti-

tutiōis vt illā loco ltīme habere dicat̃. ⁊ ibi hoc firmat gl. Cy. Bar. et
Bal. ⁊ idem videtur tex. in eadē. l. in. §. ſi qd impubes arrogatus. vbi
ſufficit ꝙ arrogatus habeat vnā chartā. ꝗ ſibi ex cōſtōne diui pij tāꝗ̄
arrogato debet̃: vt cōtentus eſſe debeat alia portione ꝗ ſibi tāꝗ̄ vni
de deſcendentibus ltīmis ⁊ naturalibus deberet̃ ꝑbat̃ etiā in ea. l. in
§. iiij. vbi ſufficere vr̃ ꝙ filius falcidiā iure inſtōnis debitā habeat: vt
dicatur excluſus iure remedio petendi legitimā iure nature debitam.
probatur etiā qꝛ incōtinenti cū trebellianicā detraheret illa iuris cē-
ſura in ltīmam iure nature filio debitā imputaretur. l. ēt. §. ſi debita.
ff. de bonis liber. ⁊. l. quoniā nouella. de inof. teſt. ⁊ econuerſo ſi legiti-
ma primo detraheret̃ in trebellianicā cū qua cōputant̃ oīa ꝗ iure he-
reditario ꝑcipiunt̃. l. in quartā. ⁊ ibi plene no. ff. ad leg. fal. ⁊. l. filium.
⁊ ibi not. C. famil. erciſ. ſed ltīma hr̃ iure hereditario vt no. Barto. et
Ange. in. l. qꝛ poterat. ff. ad treb. ⁊ in. l. herede. §. ſeruos. ⁊ in. l. gerit.
de acq. here. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. ⁊ Bald. in
l. j. C. quādo non petē. partes in ver. quo ad primā qōnem ⁊c. Et non
ſolū quando capitur legitima ex cauſa teſtamenti ſed etiam inteſtati
vt declarat ⁊ firmat poſt alios dom. Abbas in. c. raynutius. ad finem
de teſta. poſt notata per gloſ. ibi ltīmam. ⁊ ſic de neceſſitate impedire
tur integra detractio vtriuſꝗ̄ portionis loco legitime. ad idē. l. ꝗ̄ꝗ̄.
C. ad le. fal. ⁊ ibi hoc expreſſe firmat gl. ⁊ Ja. bu. idem ibi tenent Bar.
⁊ Bald. concludentes ꝙ vbi vno ⁊ eodē tempore venit detrahēda le-
gitima ⁊ trebellianica non poſſit niſi vna integra detrahi: ⁊ vna de
tracta tantum peti poſſit id ꝙ plus eſſet in alia: ſecus ſi diuerſis tē-
poribus venirent detrahende: vt qꝛ detrahens ltīmam eſſet grauat9
reſtituere hereditatem ſub aliqua que poſt mortē teſtatoris ſuſpende
ret fideicōmiſſum: qꝛ tūc vtraꝗ̄ detrahi poſſit per. d. c. raynutius et
raynaldus. Et hanc opinionem dicūt omnes de conſuetudine ſerua-
ri probat̃ ēt aperte de reſti. ⁊ ea que par. in auf. in. §. quāobrē vbi ſpe-
ciale eſt quādo fili9 grauatus eſt reſtituere hereditatē ſi legitima ſibi
debita iure nature ſibi non ſufficit ad dotem vel donationem propter
nuptias vt poſſit pro dote vel donatione propter nuptias de reliqua
ſubſtātia detrahere ergo propter dotē ⁊ donationē propter nuptias
nihil detrahere poterat cū in illis ſpāliter hoc ſit inductū. ⁊ hoc ibi tȝ
Ja. de bel. in. ij. q. vbi plus dicit ꝙ ēt ſi grauatus eſſet filius reſtituere
ſub conditione que ſuſpenderet tn̄ inſpecto iure ciuili non poſſet filius
legitimam ⁊ trebellianicam deducere per. l. iubemus. in prin. in verb.
decimus. C. ad treb. et per. l. filium. C. fami. erciſ. Et per alia iura ibi
allegata per eum. lȝ ſecus ſit ſm̄ eum inſpecta diſpoſitione iuris ca-
nonici per. d. c. raynutius. Et hoc etiā in effectu tȝ Jac. de ra pe. ⁊ Cy.
licet per alia verba in. d. l. ꝗ̄ꝗ̄ ⁊ probat̃ per illam rationem quam di-
xi. ſ. qꝛ vna cōputatur in aliā. Adduco ēt ad predicta opinio. quā po
ſuit glo. in auf. de here. ⁊ fal. in. §. ſi quis aūt non implēs. que fuit opi
nio Azonis ibi in ſumma vbi cōcludit ꝙ in omnib9 caſibus eſſet de-
tractio ltīme ⁊ trebellianice ſimul preterꝗ̄ qn̄ filius grauatus eſſet
inſtitutus ſub conditione vel ad diem. Jdē tenet Dy. ⁊ Bar. in. l. j. §.
interdum. ff. ſi cui pluſꝗ̄ per. l. falcidiam. ⁊ ibi poſt gl. videtur tenere
ꝙ inſpecto iure ciuili nullo caſu poſſet detrahi legitima ⁊ trebelliani-
ca. ⁊ idē tenet Jac. bu. ⁊ Bal. in auf. res que per illum text. C. commu-
nia. de leg. ⁊ Bal. in. d. l. iubemus. ⁊ Odof. Pe. ⁊ Bal. in. l. filiū quē
habentē. C. famil. erciſ. ⁊ Bald. in. l. ſcimus. in prin. C. de inof. teſta. et
Angel. in. l. quod in ratione. §. quod vulgo. ff. ad. l. fal. dicit ꝙ illa opi
nio que diſtinguit an eodē tempore an diuerſis fiat donatio eſt appro
bata ⁊ de conſuetudine ſeruatur. ⁊ idem voluit ipſe in. l. coheredi. §. cū
filie. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi dicit hanc opinionē eſſe approbatam in
iudicijs ⁊ in ſcholis. ⁊ in hac opinione vltimo loco reſidet glo. in. d. c.
raynutius. ⁊ hoc ſequitur Bal. in. l. filij. C. fami. erciſ. in ſi. idem in ter
12 minis noſtris tenuit Ang. in. l. j. ff. de iure codi. † vbi dicit ꝙ quando
quis virtute clauſule codicillaris eſt grauatus reſtituere per fideicom
miſſum nō pōt detrahere ltīmā ⁊ trebellianicā ſimul qn̄ dies vtriuſꝗ̄
ceſſet ſimul. ⁊ not. Bart. in. d. l. ꝗ̄ꝗ̄ ⁊ in. d. §. meminiſſe. ſed ita eſt ꝙ
in caſu noſtro ſimul ceſſit qꝛ anteꝗ̄ teſtamentum morte teſtatoris cō-
firmatum eſſet ⁊ ſic anteꝗ̄ legitima peti poſſet verificata erat cōditio
clauſule codicillaris qua dictum fuit ſi non valet vel valebit per nati-
uitatem filiorum dicti ſempronij quorum agnatione teſtamentū am-
plius valere nō potuit iure teſtamenti. vt dixi in prin. primi dubij. er-
go ⁊c. Et hec potiſſime procedunt in caſu qōnis noſtre quā verbo fer
tur determinari debere ſm̄ diſpoſitionem iuris ciuilis ex forma ſtatu
torū loci in quo agitur. ⁊ ꝑ predicta apparet reſponſio ad allegata in
ꝯtrium vȝ ad nota. per Bal. in. l. filiū. ⁊ in. §. meminiſſe. qꝛ loquitur
qn̄ teſtamētū rumperet̃ agnatiōe poſthumi preteriti ⁊ nati poſt mor
tē teſtatoris. Nā ille proprie dicitur poſthum9 q naſcit̃ poſt mortem
quaſi poſt humū natus. alij vō dicuntur improprie poſthumi. vt not.
gl. in. l. gallus in pn̄. ff. de lib. ⁊ poſth. ⁊ ibi Bar. ⁊ gl. in. l. iij. §. j. ⁊ ibi
bar. ff. de iniu. teſt. ⁊ gl. in vb. viuo eō. in. §. poſthumor. inſti. de exhere
da. li. vn̄ in caſu illo nō cedebat ſimul dies detrahēde ltīme ⁊ dies de-
trahende trebellianice ſeu reſtituēdi fideicommiſſi: qꝛ incōtinēti poſt
mortē cedebat dies legitime detrahende ſaltē in potentia. ſed dies tre
bellianice ⁊ reſtitutionis fideicōmiſſi nō cedebat niſi eueniente condi-
tione clauſule codicillaris per quam filius iam natus erat grauatus

reſtituere ſub illa conditione.vc3 ſi teſtm̄ non valet vel valebit iure te/
ſtamenti.⁊c.que cōditio eueniebat nato poſt mortem teſtatoris poſt/
humo preterito cuius agnatione teſtamentū non poterat valere iure
teſtamenti.ſed in caſu noſtro filij dicti Sempronij nati ſunt ante mor
tem teſtōris.⁊ ſic eodem tpe ceſſit dies legitime ⁊ trebellianice.Non
obſtat etiā3 tex.in.d.c.raynutius.q2 vt dixi.ſ.negari nō pōt quin ille
tex.loquat in rogato reſtituere ſub conditione q̄ ſuſpendebat reſtitu/
tionem fideicōmiſſi.⁊ ſic diuerſis temporibus cedebat dies legitime
⁊ dies trebellianice.vñ cum reperiat ſolū correcta per ius canonicum
diſpoſitio iuris ciuilis in caſu iſto:ergo etiā ex idētitate rationis non
debet fieri extenſio ad alios caſus.ſ.quando eodē tempore cedit dies
vtriuſq̄ per no.in auť.quas actiōes.C.de ſac.ſan.eccl.⁊ in.l.tā is.§.j.
ff.de dona.cau.mor.attēto q̄ inſpecta diſpoſitione iuris ciuilis nullo
caſu pōt legitima ⁊ trebellianica ſimul detrahi.vt.ſ.eſt oſtēſum ⁊ ſic
non habet obſtare qđ vbi de iure ciuili ſup aliquo vertitur probabile
dubium q̄ ſtari debeat diſpoſitioni iuris canonici clare decidentis ēt
in locis in quibus ſeruari deberet ius ciuile:q2 vt dixi ius canonicum
nil noui prouidet circa caſum de quo vertit queſtio.Preterea in illa
opinione q̄ de iure ciuili poſſit filius deducere ltimā ⁊ trebellianicā
quarum dies ſimul cederet erat Marti.Alij legiſte vero contrarium
cōiter tenebant.vt refert gloſ.in.d.c.raynutius.vñ opinio ſingularis
doc.non eſt attēdenda:ſed cōis opinio ſequi dz:vt.l.j.⁊ ibi Bal.ff.de
ſenatori.⁊ no.Jo.an.in.c.j.de cōſti.⁊ Hoſti.poſt Jnno.in.c.ne innita
ris.co.ti.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.ſi.C.de pena iudi.cū cōcor.⁊ ſic ptz q̄ nō
pōt dici eſſe probabile dubiū in caſu noſtro de iure ciuili ⁊ per conſe/
quēs nō videtur q̄ ſeruari deberet deciſio canoniſtarū in locis in qui/
bus ſeruari debet ius ciuile.Nō obſtat.d.l.tutorē.ff.de his qui.vt in/
di.q2 rñdet Cy.in.d.l.q̄cq̄ q̄ illa procedit vbi eſt eadē rō.ſed in caſu
noſtro eſt ſecus:q2 id qđ pcipitur pro trebellianica cōputabit in legi
timā et ecōntra reſpectu eorū q̄ in vtraq̄ imputātur:vt pbaui.ſ.Itē
q2 extraneus h3 quartā trebellianicā fauore vltime volūtatis implē/
de alias nō adiret.ſed filius cū vult habere legitimā neceſſe habet he/
reditatē adire q2 illā nō habet niſi iure hereditario.vt dixi.ſ.⁊ ſic ceſ/
ſat oīnodo rō propter quā trebellianica detrahi debeat.pro pdicto/
rū cōfirmatione facit q2 cū referāt oēs hāc opinionē de conſuetudine
ſeruari minime mutanda ſunt q̄ interpretationē certā ſemper habue/
runt.l.minime.ff.de legi.Condeſcendo ad tertium dubiū quo queri/
13 tur†an data in premium emācipatiōis Andree ⁊ alia relicta ſempro
nio iure inſtitutionis in dicto teſtamēto debeant cōputari in legitimā
filiorū dicti ſempronij ⁊ vr̄ prima facie dicendū q̄ data in premium
emancipationis non cōputentur in legitimā niſi fuerit expreſſe dictū
vt videtur probari in.l.ſi qñ.§.⁊ gñaliter.C.de inoffi.teſta.⁊ ibi hoc
no.Bar.⁊ legitur.⁊ no.inſti.co.ti.in.§.igitur.⁊ no.Bart.in.l.peto.in
prin.ff.de leg.ij.per dicta iura.⁊ per.l.etiā.§.ſi debita.ff.de bo.liber.
⁊.l.ſi non mortis.ff.de inof.teſt.⁊ no.per.Cy.in.l.ſcimus.in.iij.q.C.de
inof.teſta.⁊ no.Bar.⁊ Ang.in.l.in quartā.ff.ad.leg.fal.pro hoc facit
q2 donatio facta filio i premiū emācipatiōis dicitur libera ⁊ ſimplex
donatio.⁊ non ob cauſam:vt eſt tex.melior de corpore iuris in.l.final.
ibi liberalitatis titulo ⁊c.C.de emācip.libe.ſm Bal.ibi ⁊ not.Cy.et
Bal.in.l.vt liberis.in fi.C.de colla.⁊ tangit Bal.in.l.ſi deportatus
C.de bo.proſcri.⁊ in.l.q̄uis.C.de fideicō.⁊ in.l.data.C.de dona.⁊ in
auť.ex teſtō in ver.ſecundum capitulum ⁊c.C.de colla.⁊ Bar.in.l.j.§.
nec caſtrenſe.in penul.col.ff.eo.tit.ſed ſimplex donatio nō cōputatur
in legitimam niſi ſit expreſſe actum quod imputetur vt.d.§.⁊ genera
raliter.⁊.d.l.etiam.⁊ not.gloſ.⁊ docto.in.l.illud.C.de colla.ergo ⁊c.
Alia ratione videtur q̄ non debeat in legitimā dicti ſempronij filio/
rum imputari:q2 vt dixit Angel.in.l.in quartā.ad le.fal.ſi pater dō/
nauit aliquid filio emancipato vt ſibi in legitimam imputaret.⁊ filius
deceſſit viuo pr̄e filius ſibi ſuccedens hoc ſibi in quartā nō imputabit
q2 cū dicta donatio ſit facta ſub modo ⁊ propter caſum contingente3
⁊ in perſonā filij donatarij modus nō poſſit impleri habetur hoc caſu
modus p defecto.l.titio cētū.§.titio genero.de cōdi.⁊ demō.ſm vnū
intellectū al's modū legendi.ſ.q̄ ibi loquatur in mō.Et hoc dicit ſibi
videri ſaluo meliori iudicio l3 Barto.ibi indiſcuſſum reliquerit.ſed
14 premiſſis nō obſtantibus 3riū verius vr̄.primo.†ſm Jaco.de aret.
Old.⁊ Nic.de matha.de mutina in.l.vt liberis.C.de colla.⁊ Bald.in
l.illud.eo.ti.⁊ Ja.bu.in.l.ſcimus.C.de inof.teſt.vr̄ q̄ donatio facta in
premium emancipationis debeat in ltiam imputari.allegant tex.in
l.j.§.ſi parēs.ff.ſi quis a parē.fuerit manu.vbi datū a filio patri vt eū
emancipet cōputatur patri in debitā portionē ergo idē dicēdū eſt ecō
tra cū correlatiuorum eadē debeat eſſe diſpoſitio iuris.l.ſi.C.de indi.
vidui.l.ſi.ff.de accep.l.j.de cupreſ.li.xi.pro hoc ēt adducebāt quia do
natio facta filio in premium emancipationis videtur facta ob cauſa3.
ſ.vt patiatur ſe emancipari quia inuitus emancipari non poterat.l.in
bemus.C.de eman.lib.⁊ in auť.qui.mo.natur.effi.ſui.in.§.⁊ generali/
ter.⁊ ita intelligebant tex.in.d.l.vt liberis.vbi talis donatio facta
emancipato vt fieri aſſolet.i.in premiū emancipationis confertur q2
eſt donatio ob cauſam ſecus ſi eſt ſimplex.vt in.d.l.illud.ſed donatio
ob cām cōputatur in ltimā.i.l.qm̄ nouella.C.de inof.teſta.⁊ ita refert
Nico.de matha.ſe de facto vidiſſe perſepe ita iudicari:⁊ ſe pro iſta
parte conſtituiſſe cū pluribus alijs iuriſperitis.⁊ pro hoc ēt allegat
q2 vbicūq̄ pater diceret dono tibi centū in pmiū emācipationis pro
parte tua clarū eſſet q̄ cōputant in legitimam.d.l.ſancimus.in prin.
⁊ hoc ſequit Cy.in.l.ij.q.⁊ et Bal.in.l.ſi peto.in prin.p illum tex.de
leg.ij.ſed tenens horū verborū dono tibi in premiū emancipationis
eſt qđ p parte ſua intelligatur donatū ergo perinde eſt ac ſi expreſſe
hoc actū fuiſſet.l.cū qđ ſicer.ſe.l.triueū.de verb.ob.Non tamen per
predicta auſus eſſem ſimpli in caſu noſtro pro hac parte concludere
vñ principaliter moneor per ea q̄ no.dixit Bar.in.l.j.§.ſi parens.ff.
15 ſi quis parēn.ſuc.manu.vbi concludit qđ†l3 aīs q̄ parens expreſſe
donat filio nō cōputet in ltimā niſi hoc expreſſe actum ſit in.d.§.⁊ ge
neraliter.cū concor.ſuperius alle.tñ ſecus qñ pr̄ non expreſſo titulo
donationis ſimpliciter det aliquid filio trāſferendo dñium in eum vt
in caſu noſtro qñ dat filio emācipato:qm̄ etiam in dubio preſumit da
tum vt in legitimā cōputetur.allegat.l.cū quo.§.ſi.ff.ad.l.fal.⁊ iſtud
dictum reputat Jmola valde ſingulare.in.l.titio centū.§.titio gene
ro.ff.de condi.⁊ demon.in vlti.col.facit qđ not.Bald.in.l.qm̄ nouel
la.in fi.C.de inoffi.teſt.ſed ita eſt q̄ dictus Pamphilus dādo dictam
quātitatē dicto Andree nō eſt vſus verbo donationis vt in themate
patet ergo ⁊c.⁊ per predicta ptz rñſio ad iura allegata p Bart.⁊ ſe
quaces.i.d.l.ſi peto.cū ſimilibus.q2 iura allegata per eos loquunt qñ
donatio fuit ſimpliciter facta nō ob cauſam prout donatio in premiū
emancipationis ſm opi.Jac.de are.Old.⁊ Nico.de math.in.d.l.vt li
beris.⁊ Bal.in.d.l.illud.ver.verius iura allegata per Bart.et alios
loquunt qñ pater in traditione vſus eſt verbo donationis ſecus ſi non
dixit dono.vt not.Bart.in.d.§.ſi parens.⁊ Jmo.in.d.§.titio genero.
¶ Secundo non ob.quod dicebat Ang.in.l.quartā.ff.ad le.fal.alle
gando.l.titio centū.§.titio genero.vt dixi.ſ.q2 ſtatim quo ad caſum
noſtrū tenēt cōiter doc.inter quos fuit Marti.Saly.Jac.bu.⁊ bald.
in.d.l.ſcimus.in prin.C.de inof.teſt.vbi dicunt pater dedit filio emā
cipato in premiū emancipationis centū decedit filius viuo patre ſuo
ſuperſtite nepote ⁊ ſuccedit i locū patris ān nepos ſibi imputabit di
cta centū in legitimā ſibi debitā in bonis aui ⁊ concludunt q̄ ſic q2 ne
pos venit ex perſona pr̄is in i cuius locū ſucceſſit.l.gallus.§.nūc de
lege.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊ inſti.de exhere.liberoꝝ.§.poſthumoꝝ.pro
hoc facit ea q̄ dici cōſueuerit in qōne illa an dos data matri cōpute
tur in legitimam ipſi filio ſuccedēti auo.⁊ q̄ varie ſint ſniētꝰ Bal.
in.l.illam.C.de colla.⁊ Saly.in.l.ſcimus.§.repletionē.C.de inof.teſt.
⁊ Jmo.in.l.in quartā.ad leg.fal.⁊ in.l.poſt dotē.ff.ſol.mat.reducētes
opi.ad concordiam ſic concludunt q̄ aut nepos ſuccedit cū patruo et
tunc q2 habet nepos neceſſe aſſumere pſonā matris ⁊ ſi veniret nepos
ex ſua propria pſona excluderetur a patruo qui eſſet prior in gradu.
inſti.de here.q ab inteſt.§.cum filius.ideo ſibi imputabit in legitimā
ſicut imputaretur matri.argu.l.ſi.vt a matre ver.nam licet.C.de bo.
mater.ſi aūt ſuccederet cum alijs nepotibus ſibi paribꝰ in gradu et
tunc q2 poſſet venire ex perſona propria non teneret imputare in le
gitimam:ex quo ipſe ab auo nihil habuit.⁊ ita conſuluit Bald.vt re
fert ipſe in.d.l.illam.Cum ergo filij dicti ſempronij concurrāt in ſuc
ceſſione cum patruis magnis anterioribus in gradu dictis filijs ſem
pronij:ideo ipſi habent neceſſe venire ex perſona Andree coniaui q
erat par in gradu cū iſtis patruis magnis:vñ ſicut Andree imputa
rentur dicta cētū in legitimā:vt dixi.ita videt q̄ imputētur filijs ſem
pronij ex eius perſona ſuccedentibus hoc facit no.p Bar.in.l.libe
rorum.ff.de verb.ſig.in ver.quero quid ſi filia dotata deceſſit relicto
filio ⁊c.Ang.in.§.neq̄ illo.in auť.de trien.⁊ ſemiſ.nō obſtāt ea que
no.An.in.d.l.in quartā.q2 rñdeo q̄ ſi bene inſpiciant vba ſua conclu
dit q̄ dicta centū debeant computari dictis filijs ſempronij in legiti
mam.na3 dicit Angel.q̄ ſi pater donauit filio emancipato vt ſibi in
debitum iure nature imputaret filius ⁊ deceſſit patre viuo:an nepo
tes aui cōputabit illud in quartā.⁊ dicit q̄ cū dicta donatio ſit facta
ſub mō ⁊ pp̄ter caſum ɔtingentē in pſonā filij donatarij modus nō
poſſit impleri modus habebatur pro defecto:vt.d.§.titio genero.ſm
vnū modū legendi in q̄tum intelligit in diſpōne facta ſub mō:ſ3 aīs
modus qualitercūq̄ deficiēs nō faciat diſpoſitionē deficerē.l.ſi fun
dū per fideicōmiſſum.§.i.de leg.ſi.⁊.l.pater.§.tuſculanus.de lega.ij.
ſi igit deficit dicta donatio ſi nepotes illud volunt directo habent ab
auo:ergo debent in legitimam imputare.Ita tranſit ibi Angel:⁊ ſic
patet qđ Ang.tenet qđ in legitimā debeat eis imputari.⁊ licet Jmo.
in.d.l.in quartam.videatur reprehendere dictam rationem Ange.p
not.per Barto.in.d.§.titio genero.tamen Jmo.non reprehendit de
ciſionem Angel.nec queſtionem decidit imo indeciſam reliquit:vnde
remanet qđ ex nō.per Mart.Saly.Jac.Butri.⁊ Bal.in.d.l.ſcimus
⁊ Ang.in.d.l.in quartam eſt cōmunis concluſio quod in legitimam
imputetur ⁊ maxime in caſu noſtro in quo pronepotes ſuccedunt ex
17 perſona dicti Andree ⁊ latius.ſ.eſt oſtenſum.†Quo autē ad libros
relictos breuiter dico q̄ non debēt in legitimam filijs ſempronij im
putari:q2 etiam ipſi ſempronio imputari non debuiſſent q2 dictus
ſempronius vt verbo fertur poſt emptos ⁊ traditos ſibi libros ſtudiū
impleuit ⁊ doctor deſignatus extitit anteq̄ [illegible] paphilus dictum teſtm̄
conderet:vñ ſm magis cōem opi. dicti libri cenſentur fuiſſe donati
ſempronio

ſempronio ⁊ illa donatio fuit irreuocabiliter confirmata q̄p rimū di
ctus ſempronius inſignia doctoratus adeptꝰ eſt.ſicut qñ pater filio do
nat equos ⁊ arma talis donatio t3 ⁊ conferri non debet.d.l.j.§.nec ca
ſtrenſe.ff.de colla.bono.⁊.l.j.C.de caſtrē.pecu.lib.xij.iuncta.l.fori.⁊.l.
aduocati.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ iuncta.l.ij.C.ſi qs alteri vel ſibi nec
refert an a principio tpe traditionis fuerit doctor vel ex poſt facto
añ teſtamentū creatus fuerit doctor.ar.l.ſiue emācipatꝰ.C.de dona.⁊
l.donationes.§.pater.ff.de dona.ſi ergo tales libri nō venirēt conferē
di q̄to minus in legitimā imputādi.l.illud.C.de colla.bene facit.l.ſi
qñ.§.⁊ generaliter.C.de inof.teſt.⁊ hec eſt in effectu concluſio Bart.
poſt Dy.in.d.§.nec caſtrenſe.⁊ Cy.in.l.filie l3.C.de colla.⁊ Bal.i.l.
ſi filiuſfami.C.fa.erciſ.l3 ſm opi.Old.quam ſequitur Bar.⁊ Saly.i
l.filie.C.fami.erciſ.⁊ Bal.in.l.ex teſtō.C.de coll.⁊ i ſuo tracta.de duo.
fra.deberent attendi coniecture cōcurrētes ⁊ veriſimiliter inferentes
aīm donādi in parte alias patre:vt qñ pater eſſet diues ⁊ iſpecto nu
mero filiorū ⁊ valore librorū eſſet veriſimile patrē dediſſe aīo donan
di.ar.l.ſi filie.ff.de leg.iij.⁊.l.vtrū.ff.de dona.inter virū.⁊ tāgit Bal.
18 in.l.j.ff.ſo.ma.⁊ in.l.ſi donatione.C.de colla.†Quo aūt ad lib.x.boñ.
relictas dicto ſempronio in teſtō nō inſiſto an debeāt eius filijs in legi
timam imputari:q2 ex quo ſempronius legatarius deceſſit viuo teſta
tore relictum illud incidit in cauſam caduci ⁊ remanere debent apud
vniuerſales heredes teſtatoris a qbus legatum relictū fuerat et ſic nō
debet.l.j.§.pro ſecundo.C.de cad.tol.¶ Poſtremo venio ad quartū
19 dubiū.ſ.†an expenſe facte per titiū tunc emancipatū in doctorādo di
ctū ſemproniū poſſint p dictū titiū in ltimā filijs ſempronij imputa
ri ⁊ vr̄ q̄ nō.vt.l.q̄ pater filio.⁊ ibi no.ff.fa.erciſ.⁊.l.j.§.nec caſtrenſe
ibi q̄ dignitatis noīe ⁊c.ff.de colla.bo.⁊ ibi hoc no.Bar.⁊.l.ſi filia.§.
neratiꝰ.ff.fa.erciſ.⁊ no.i.l.oīno.§.ſi.C.de inof.teſt.⁊ Bal.i.d.auť.ex te
ſtō.de colla.⁊ in.d.l.omnimodo.ſed certe pdicta loquuntur in expen/
ſis factis a pr̄e vel ab alio aſcēdente in cuius bonis filio debet ltima.
ſed nos loquimur in expēſis factis a patruo vñ incōgrue querit an de/
beāt dicte expēſe in ltimā imputari niſi p modū cōpenſationis ſi con
ueniretur titius poſſeſſor hereditatis pāphili a filijs dicti ſempronij
rōne dicte ltime eis debite in locū ſempronij de bonis pāphili ſi ⁊ in
q̄tum debitū ex vna parte ⁊ creditū ex alia adinuicem in genere ſuo
functionem recipient vñ dubitatio noſtra ppriē eſt an titius rōne di
ctarum expēſarū ſit creditor dictorū filiorꝫ ſempronij ſi ⁊ inquātū eiꝰ
20 heredes ſint ⁊ pro eruenda veritate preſuppono† q̄ ad dictā impen
ſam doctoratus nō tenebat nec cogi poterat pāphilus auus ſempro
nij ēt poſito q̄ de volūtate ipſius aui ſtudere cepiſſet.vt firmat Bar.
in.d.§.nec caſtrēſe.in vlt.q.⁊ Bal.eū ſequit in.l.omnimodo.§.impu
tari.ff.de inof.teſt.⁊ in.l.filie.in.iij.q.C.fami.erciſ.⁊ in tract.de duo.
fra.⁊ ex hoc infert q̄ dictus titius nō pōt ad minuēdā legitimā filio/
rum ſempronij allegare ſe debere conſeq ab hereditate pamphili; di/
ctas expenſas.iuxta.l.ſi filius.⁊.l.ſi ab eo.C.de neg.geſt.vtrū autem
titius creditor ſit dicti ſempronij ⁊ eius filiorū ⁊ heredum.difficultas
conſiſtit in hoc vtrū dicta impenſa preſumat facta aīo donandi vel
repetendi ⁊ breuiter puto hoc eſſe iudicis arbitrio commiſſum qui in
ſpecta quātitate expēſarū factarum pro dignitate perſone ſempronij
⁊ qualitate perſonarū hoc habebit arbitrari.vt probat in.l.ex duobꝰ
fratribus.§.titium.cū glo.⁊ ibi Bart.⁊ doc.ff.de neg.geſt.bene facit
l.vtrum.ff.de dona.inter virū.hoc idē vr̄ probari in.l.ſi paterno.cum
gl.⁊ ibi doc.maxime Bal.C.de neg.geſt.niſi aliter appareret vel me
diante ꝓteſtatione vel alio actu de aīo repetēdi.l.neſennius.ff.de ne
go.geſt.⁊ no.in.l.alimēta.C.eo.ti.Idē ſi in libris rōnum dicti titij ti/
tius deſcripſiſſet ſemproniū ꝓ debitore in dictis expēſis.vt in.d.l.ne/
ſennius.⁊ no.etiā Bar.in.l.ſi paterno.C.de neg.geſt.⁊ hoc cū ad dictā
impenſam non teneretur titiꝰ patruus cū nec ad illā tenebatur auus
qđ eſt fortius.vt dixi.ſ.¶ Ita dico ⁊ conſulo ego Alex.de tartagnis
de imo.legum doctor.die.xv.Aprilis.Mccccliij.

¶ Summarium ſuper conſilio.lj.

1 ¶ Propter coniunctionem verborum directorum ⁊ communium poteſt ſubſtitutio trahi ad fideicommiſſum.
2 Subſtitutio facta extraneo per verba mere directa an poſt aditam hereditatem trahatur ad fideicommiſſum.
3 Ubi in teſtō eſt appoſita clauſula codicillaris operat vt vbi ſubſtitutio non poſſit habere effectū iure directo quod hr̄ ad fideicommiſſu3.
4 Fideicommiſſum vniuerſale ēt relictum ad pias cauſas nō tranſit ad fideicommiſſarium ipſo iure.5.
6 Stante ſtatuto quod heres ſeu fideicommiſſarius poſſit apprehendere poſſeſſionē an heres poſſit petere ſe immitti in poſſeſſionem ex edicto diui adriani.7.
8 Per fideicommiſſum ſucceditur teſtatori.
9 Fideicommiſſarius non dicitur vere heres ſed ficte.
10 Diſpoſitio ſtatuti correctorij iuris cōis non extenditur ad caſu3 fictū.
11 Per precarium regulariter transfertur poſſeſſio.
12 In vniuerſalibus vt eſt hereditas res empte ex pecunia hereditaria ſuccedunt loco pecunie ⁊ dicuntur res hereditarie.
13 Conſtituens ſe poſſidere nomine alterius non transfert poſſeſſionem ex tali conſtituto.
14 Fructus ⁊ res mobiles reperte in domo teſtatoris an veniant reſtituēdi in caſu fideicommiſſi.
15 An heres vniuerſalis teneatur reddere ratione3 fideicommiſſario de rebus que erant in hereditate.
16 Acquiſita per mulierem cōſtante matrimonio preſumūtur eſſe de bonis viri.
17 Adminiſtrans bona alicuiꝰ nō preſumit acqſiuiſſe de bonis eius.
18 An teſtator poſſit remittere conſtitutionem inuentarij ad preiudiciū creditorum.
20 Fabrica in caſu iſtius conſilij an habeat aliquod ius.

¶ Conſilium. lj.

¶ De ſubſtitutione facta extraneo per verba directa an trahatur ad fideicōmiſſum.⁊ an in piam cauſam tranſeat fideicommiſſum vniuerſale abſq̄ reſtitutione.⁊ ſi ſtatutū dicit q̄ poſſeſſio defuncti intelligatur ipſo iure tranſire in heredē an ēt tranſibit poſſeſſio in fideicōmiſſarium propter ſtatutū loquēs in herede.⁊ an precariu3 collatū poſt mortem conſtituentis trāſferat poſſeſſionem ⁊ an penſiones nondum percepte per heredem pro fructibus pendentibus vel perceptis ſpectent ad fideicommiſſarium.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Perſpectis his que in themate ſupra/
ſcripto narrantur viſiſq̄ inſtrumētis de quibus in the
mate ipſo mētio habita eſt.Circa primum dubiū quo
queritur an dicti nepotes prefate Berte habere ⁊ con/
ſequi debeant poſſeſſionem omnium rerū que tenebantur per dictam
Bertam tempore eius vite ⁊ mortis.⁊ per conſequens quod dicta
fabrica capere deberet hereditatem dicti Petri de manu heredum
Berte an vero fabrica conſequi debeat poſſeſſionē dicte hereditatis
ſine facto ⁊ reſtitutione ipſorum heredum maxime ſtante forma ſta/
tuti dictātis quod heres intelligatur eſſe in eadem poſſeſſione in qua
erat defunctus tempore mortis et ante per duos menſes ſine alia ap
prehenſione:⁊ quod in eadem debeat manuteneri per poteſtatē vſq̄
ad cognitam rationem ⁊ antequā ad deciſionem huius primi dubij
1 deueniam:† eſt videndum ex qua ſeu quali ſubſtitutione vocetur fa/
brica ad hereditatē dicti Petri:et attento quod ſubſtitutio predicta
fuit per verba directa:⁊ per verba communia ſimul.Nam dixit teſta/
tor quod poſt mortem Berte inſtitute ſubſtituebat ⁊ ſibi heredem
vniuerſalem inſtituebat ⁊ eſſe volebat dictam fabricam propter quā
coniunctionem verborum directorum ⁊ communium poteſt inſtitutio
trahi ad fideicommiſſum etiam eo caſu quo non poſſet valere iure di/
recto per.l.recuſare.§.titiꝰ.cū ibi no.per Bar.ff.ad treb.Et no.Bar
to.in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pup.in ver.quarto principaliter quero.
ſ.expediui ⁊c.⁊ no.doct.maxime moder.in.l.cēturio.in materia cōpē
dioſe ſubſtitutionis.ff.de teſtamen.facit.l.ſi vero.la.j.⁊ quod ibi not.
Bar.ff.de vſufru.leg.quinimo ēt dato q̄ non eſſet adiectū verbū ſub/
ſtituo.quod eſt verbū cōmune.iuxta.l.iam hoc iure cū ibi not.per doc.
ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.generaliter.§.cū aūt.C.de inſti.⁊ ſubſti.⁊ not.
glo.in.l.precibus.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.⁊ in.§.extraneo.inſtit.de
pupil.ſubſti.ſed ſolum eſſet adiectum illud verbum inſtituit tñ fateri
2 oportet adhuc eſſe verū ſm cōes cōcluſiones† quod dicta ſubſtitutio
facta extraneo per verba etiam mere dicta trahitur poſt aditam here/
ditatem ad fideicommiſſum.per.l.verbis ciuilibus.cōiuncta glo.⁊ ibi
doc.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.ſceuola.cum ibi no.ff.ad trebel.⁊ in terminis
noſtris firmat hoc Bal.⁊ Ange.poſt Martinum ſilimanum.in.l.ita
miles.in princ.ff.de teſtamen.mili.⁊ Bal.⁊ Salyc.in.l.extraneum.C.
de here.inſtitu.⁊ Bal.⁊ Ang.in.l.ſi ex pluribus.ff.ſi pars hered.pe/
ta.⁊ Bald.⁊ alij poſt eum in.l.hereditas ex die.ff.de heredi.inſtit.⁊
Bal.in.l.id quod pauperibus.in.xiiij.q.C.de epi.⁊ cleri.⁊ Angel.et
moder.in.l.filius a patre.in prin.ff.de liberis ⁊ poſthu.⁊ Angel.in
l.ſi ita.§.ſi.eo.tit.vbi refert ita tenuiſſe Jac.de are.⁊ Old.⁊ Benedi.
de plumbino in.l.libertas.ff.de manu.teſta.⁊ tanto magis hoc proce
3 deret†vbi in teſtamento eſſet adiecta conſueta clauſula codicillaris q̄
ſemper operatur quod vbi ſubſtitutio eſt facta per verba mere dire/
cta ſi non poteſt habere effectum iure directo trahitur ad fideicom/
miſſum.vt.l.ſi frater.C.de fideicommiſ.⁊ per.d.l.ſceuola.et nor gloſſ.
in.§.maſculo.inſti.de pup.ſubſtitu.⁊ not.expreſſius Bald.et Angel.
in.d.l.verbis ciuilibus.per ibi not.per gloſ.et ſequitur Hoſtiē.ibi Jo.
de Jmo.dicens eſſe ſingulare ⁊ notabile valde.et idem vult Angel.
in.l.prima.ff.de iure codi.⁊ in.d.l.precibus.et Ang.⁊ moder.in dicta
l.in pupillari.⁊ in.l.centurio.ff.de vulg.⁊ pupil.et moder.in.c.Ray/
nutius de teſtamen.Et hoc preſuppoſito redeundo ad principale q̄/
ſitum dico qđ ſi teneremus opinionem quam ſequitur Bald.in.l.vt
4 inter diuinum.C.de ſacroſanc.eccle.vbi tenuit† quod fideicommiſſum
vniuerſale etiam relictum ad pias cauſas non tranſeat ad fideicom/
miſſarium ipſo iure abſq̄ reſtitutione.per.l.omnibus.cum.l.ſeq.in
prin.ff.ad trebel.⁊ ſequitur Ludouicus Romanus in.l.j.§.ſed ⁊ quot
ff.ad trebel.⁊ in repetitione auť.ſimiliter.C.ad le.falcid.in vigeſimo/
primo ſpeciali enumerato inter ſpecialia vel priuilegia cōceſſa pie cāe
in vltimis voluntatibus clarū eſſet q̄ dicta fabrica haberet conſequi

de manu heredum dicte Berte:ſed adhuc ſi teneamus opi. Ꝣtiam.ſ. q ipſo iure tranſeat ius fideicōmiſſi in piā cām abſq̧ reſtitutione. vt tenuit Bar.in ſua diſpu.incipi.filium adultum.⁊ Bar.in repetitione.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.in.vj.q.v.qōnis principalis.⁊ ibi etiam Bar. in repetitione.in.xxij.col.in ver.ſuper ſecundo queſito q eſt valde dubitabile ⁊c.⁊ Bal.in.l.pe.in prin.⁊ in.§.cū aūt.in vl.col.C.ad trebel. ⁊ in.l.id q pauperibus.in.xvij.q.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Pe.de anc.⁊ Jo. de imo.in.c.cū tibi de teſt.⁊ Jo.de imo.in.l.cēturio.in.xx.colū.ſupius allegata p dictā.l.ſi.C.de ſac.ſan.eccle.⁊ p.§.ſi qs aūt ēt pro redēptione.in aut. de eccle.ti.tū dico q fabrica ipſa non pōt ſine facto heredū dicte Berte tenentiū bona predicta cōſequi poſſeſſionē ipſorū bono-
5 rū cōprehenſorū in fideicōmiſſo vniuerſali † q2 etiā in caſibus in quibus iure ipſo tranſit ius fideicōmiſſi vniuerſalis in fideicōmiſſarium abſq̧ reſtōne nō trāſit poſſeſſio in ipſum fideicōmiſſarium ēt ſi fideicōmiſſarius ſit eccleſia vel alia pia cauſa.vt no.gloſ.⁊ doc.in.d.l.fina. C.de ſac.ſanc.eccl.⁊ in.c.ij.extra de cōſue.in glo.ſi.⁊ gl.j.in.l.j.§.ſed et quot.ff.ad treb.⁊ Bal.in.d.l.pe.§.cū aūt.in vlt.col.C.ad trebel. bene facit.l.cū heredes.in princi.ff.de acqui.poſ.⁊ qd no.gl.in.l.cū duob⁹. §.idem rñdit.el.ij.ff.pro ſocio.⁊ in.l.cōmiſſa.ff.de publi.cū ſi. nec ad hoc obſtat ſi dicaf q ſtatutū diſponit q heres intelligatur eſſe in eadē poſſeſſione in qua erat defunctus tpe mortis ⁊ ante p duos menſes ⁊ fideicōmiſſarius vniuerſalis venit appellatione heredis.l.j.§.de illo.cū ibi no.p Bart.⁊.l.poſtulante ver.ſed ⁊ in huiuſmodi.ff. ad tre-
6 bel.⁊.l.ſi filius.ff.qd cū eo.q2 rñdeo primo † q illud ſtatutum tūi non operaf q ſi poſſeſſio reperiaf eſſe apprehenſa per aliū poſſet heres ſeu fideicommiſſarius autoritate dicti ſtatuti abſq̧ citatione poſſeſſoris apprehēdere propria autoritate poſſeſſionē.hoc in terminis dicit bal. in rub.C.de cau.poſſeſ. ⁊ ppꝛieta.in.iiij.col.in ver.ſed quero ſtatuto papie cauef q heredi cōtinuef poſſeſſio teſtatoris.⁊c.vbi querif an ſtante dicto ſtatuto heres poſſit petere ſe immitti in poſſeſſionem ex edicto diui Adriani. ⁊ dicit q ſic in executionem dicti ſtatuti:et qd ita practicatur Mediolani:ſed ſm eum ad hoc eſt citandus ille qui corporaliter poſſidet dato q heres qui vult vti beneficio dicti ſtatuti poſſideret ficte.allegat.l.j.§.neceſſario.ff.ſi mulier vē.noie. de quo ēt aliquid tetigit Cy.⁊ bald.in.l.ea lege.C.de cōdi.ob cau.⁊ per bald.in c.item cuʒ quis.de reſ.ſpo.⁊ in auf.defuncto.C. ad tertul. ſed quo ad propoſitū plenius loquif bald.in.rub.facit q no. Paul.de ca.in.l.ſi
7 ſorori.C.de iure delib.vbi querit † an ſtante dicto ſtatuto q poſſeſſio defuncti continuef in heredē ſi cōtingat q aliquis poſt mortē defuncti occupauit bona hereditaria vtrum heres poſt aditā hereditatem habeat interdictū adipiſcende.l.quorū bonorū vel remediū.l.edicto. C.de edi.diui.Et cōcludūt in effectu q ſic.p no.per Pe.⁊ Cy. in.d.l. ea lege.Nā ſm eū lʒ autoritas dicti ſtatuti faciat ipm poſſeſſorem iuris:tamen non facit ipſum poſſeſſorē facti ⁊ cū effectu.vñ dicit q quo vſq̧ heres habeat efficacē poſſeſſionem perinde eſt ac ſi nullā haberet
8 per no.in.d.l.ea lege.Scdo reſpōdeo † q nos tractamus de poſſeſſione que erat apud Bertā heredē dicti Petri.⁊ fabrica per fideicommiſſum ſubſtituta ipſi berte non dr eſſe heres berte ſeu ei ſuccedere ſʒ ipſi Petro teſtatori vt.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vulg.⁊ pupil. cum ergo ſtatutū diſponat poſſeſſionem defuncti integre trāſlatā in heredem eius non pōt intelligi q in caſu noſtro poſſeſſio q̄ erat apud bertā heredē Petri intelligaf trāſlata in fabricā p fideicōmiſſum ſubſtitutū a Petro:q2 vt dixi fabrica non eſt heres ipſius berte de cuius poſſeſſionis tranſlatione agif preterea dictū ſtatutū ſm Bald.in.d. rubri.de cauſa poſſeſ.in ſi.debet intelligi de vero ⁊ iuſto herede.facit l.i.§.hoc interdictū de ciſterna.ff.de fonte.Et qd ibi no. Bart. ⁊ in.l. iij.§.hec verba.cum ibi no.per gloſ.⁊ doc.ff.de neg.geſt.⁊ in.l.ſi. C.de his q veni.eta.impe.c.in noſtra.de iniurijs.⁊.l.j.in ſi.ſi ager,vect. vel
9 emphyteo.petatur cū cōcor.† lʒ fideicōmiſſarius nō dr vere heres ſʒ ficte vt probatur in.l.ſi filius.§.i.ff.q cū eo.in verbo quodammodo.⁊ d.l.poſtulāte.ver.ſane in verbo heredis loco.⁊ in verbo quodammodo.que dictiones fictionem denotant.l.ſi me in vacuam. cū gloſ.ff.de acquir.poſ.⁊ in.l.in ſuis.ff.de libe.⁊ poſth.⁊ inſti.de heredum quali. ⁊ diffe.§.ſed ſui.⁊ not. Bar.in.l.ſi is qui pro emptore.in.vi.col. ff. de vſuca.⁊ in.l.ij.ff.ad mace.⁊.l.ſi maritus.§.legis.cum ibi no.per Bar. ff.de adul.iunctis no.p.Bald.C.de lib.prete.in auten. ex cauſa.in.xij. col.in verſ.ſecundo oppo.⁊ videf q non oīa ⁊c.dum declarat fideicōmiſſarium non per omnia haberi loco heredis:⁊ hoc ſaltem procedit in caſu noſtro attento q dictū ſtatutū eſt contra ius commune et regulas poſitas in.d.l.cum heredes.in princi.⁊ in.l.i.§.ſceuola. ff. ſi quis teſta.liber eſſe iuſ.fue.vnde ſuccedunt vulgares cōcluſiones que habēt
10 † q regulariter diſpoſitio ſtatuti correctorij iuris cōmunis non extenditur ad caſum fictum.arg.l.precipimus,C.de ap.licet aliud ſit in diſpoſitione iuris cōis.vt probatur in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ff. de libe.⁊ poſth.⁊ ibi hanc doctrinā tradunt doct.maxime Bal. ⁊ expreſſius Jo.de imo.ibi:⁊ in.l.j.§.lex falcidia.ff.ad legē falcid.⁊ no.doct.in c.ſi.de conſue.lib.vj.⁊ Jo.and.in regula pro poſſeſſore.in mercurialibus.Bar.in.l.oēs populi in.vi.q.principali.ff.de iuſt.⁊ iu.⁊ bald. in l.meminimus.C.de legi.heredi.⁊ in.l. ſiue poſſidetis. C.de proba.et in.l.ij.§.voluntate.ff.ſolu.mat.⁊ in l.ſi quis nō dicā rapere.C.de epiſ.

⁊ cle.⁊ l.i.trāſfigere.C.de trāſ.⁊ in.l.ſi qs ſeruo.C.de fur. ⁊ do.Abb.in c.ad audiētiā.de cleri.nō reſi.⁊ p hoc ptʒ non obſtare id qd habetur in.d.l.i.§.de illo.cum ibi no.per Bar.ff.ad treb.quia ibi loquitur in diſpoſitione iuris cōmunis nō in diſpoſitione ſtatuti correctorij.put
11 eſt caſus noſter.Nec etiam predictis obſtat q in dicto inſtrumento proteſtationis facte de anno.Mcccclxij.dicta Berta conſtituerit ſe precario poſſidere nomine dicte fabrice omnia ⁊ ſingula ſua bona: et etiā petias terre ⁊ alias res per eam acquiſitas quas proteſtata fuit acquiſiuiſſe nomine ⁊ vice ac ad vſum ⁊ cōmoditatem dicte fabrice ſubſtitute ex teſtamento predicto poſt mortem Berte.Et conſtat q per precarium regulariter transfert poſſeſſio ciuilis ⁊ retinet naturalis per rogantem.l.⁊ habet.§.eum qui.cum ibi no.ff.de preca.l.interdū. in prin.⁊ ibi per Bar.ff.de acqr.poſ.⁊ plene per Bar.in repe.l.creditores.C.de pig.⁊ per conſequens rōne ciuilis poſſeſſionis dʒ poſſe dicta fabrica propria autoritate ingredi poſſeſſionem dictorum bonorum ratione ciuilis poſſeſſionis in eam tranſlate ⁊ etiam ſi reſiſteret poſſeſſor habens naturalem poſſeſſionem vt declarat Bal.in.d. l.creditores.maxime in.ij.⁊.iiij.q.principali per.l.cum fundum.et.l. qui poſſeſſionē.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊ no.doc.in.c.potuit ſuper gloſ.pe. extra de loca.q2 rñdeo q dictus actus ceſſionis ⁊ precarij ⁊ oēs eius effectus ſunt collati poſt mortē dicte Berte ptʒ ibi dum dicit ſponte cōfeſſa fuit ⁊ proteſtata ac dicit ⁊ ſponte confitetur ⁊ proteſtaf coram teſtibus infraſcriptis in preſentia ⁊ ad petitionem ⁊ inſtantiam et requiſitionē peregrini quōdam filij Antonij de medicis ⁊ mei Franciſci de borzagnis notarij vt tanq̄ publice perſone amborum ſtipulantium ⁊ recipientium noīe ⁊ vice ⁊ ad vſum commodū ⁊ vtilitatem predicte fabrice heredis ſubſtitute prefati quōdam Petri poſt mortem ipſius Berte q dictas tales petias terrarū res ⁊ bona ſue poſſeſſiones emit ⁊ acqſiuit nomine ⁊ vice ⁊ ad vſum ⁊ cōmodū predicte fabrice heredi ſubſtitute ex teſtamento prefati quondā Petri poſt mortē ipſius berte heredis antedicte ⁊ de pecunia dicti petri ⁊c.Et ibi dum dicit vt a moderationib⁹ vtilibus ⁊ directis ⁊ modis oībus predicta fabrica ſeu maſſarius predicte fabrice eligendus per patronos nominatos in teſtamento prefati quondam Petri poſt mortem ipſius Berte poſſit ⁊ valeat agere ⁊c.Et ibi dum dicit his tamē pactis ⁊ conuentionibus ſolenniter celebratis ⁊ appoſitis ante celebrationē pſentis Ꝣctus in ipſa celebratione ⁊ poſt vcʒ q liceat ⁊ licitum ſit eidem Berte heredi antedicte ⁊ quoad vixerit poſſe diſponere de antedictis petijs terrarū rebus ⁊ bonis poſſeſſionibus de quibus.ſ. pro libito voluntatis ipſi⁹ Berte ſm diſpoſitionē teſtamēti dicti Petri:ita tamen q vigore preſentis proteſtationis ⁊ ceſſionis non intelligatur eſſe derogatum alicui iuri dato ⁊ attributo p prefatū Petrū eidem Berte in dicto teſtamento de bonis ⁊ hereditate dicti Petri ⁊ ſubſequēter promiſit dicta berta pdicta rata habere ſub pena dupli. pro quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter obſeruandis obligauit dicta bona ſe ⁊ ſuos heredes ⁊ ſucceſſores ⁊ bona omnia ſua ⁊ ſpecialiter ſupra ſcriptas petias terrarū que bona res ⁊ petias terrarum prefata Berta heres ſepedicta fabrica herede ſubſtituta.vt.ſ.⁊ agentibus pro ea ⁊ eius nomine precario iure conſtituit poſſidere vſq ad plenā ⁊ integram obſeruationem premiſſorum ⁊c.ſed ita eſt q vbi poſſeſſor confert precarium poſt mortem ſuam vt ſi quis poſt mortem ſuam cōſtituit ſe precario nomine ab aliquo poſſidere nihil operatur.vt inqt ſingulariter Ang.in.l.quis.§.ſi conductor.ff.de acqui.poſ.ar.illius tex:q2 quia confertur in tempus mortis quo poſſeſſio defuncti eſt extincta.l.qui vniuerſas.§.qd per colonū.ff.de acqr.poſ.⁊.d.l.i.§.ſceuola. ¶ Quod autem intelligat dicta cōſtitutio precarij collata poſt mortē Berte oſtendunt euidenter omnia verba dicti inſtrumenti,nam vigore teſtamēti dicti Petri ꝯſtat q berta donec viuebat debebat habere plenum dominium ⁊ poſſeſſionem oīm bonorum ⁊ rerum hereditatis Petri.⁊ per conſequens dictarū rerū emptarū per dictā bertam
12 de pecunia hereditatis † q2 in vniuerſalibus vt eſt hereditas res empte ex pecunia hereditaria ſuccedunt loco pecunie ⁊ dicunt res hereditarie.l.impator.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.de leg.ij.l.ſi ⁊ rem ⁊ pretiū.in prin. ⁊ ibi no.ff.de pe.here.⁊ dicta berta expſſe declarauit q p cōtenta in dicta pteſtatione vel ceſſione non intendebat derogari alicui iuri ſibi competenti occaſione dicti teſtamenti ergo apparet quod noluit dum viuebat poſſeſſionem in dictam fabricam transferre.facit.l.qui abſenti.§.i.⁊.l.ſi me in vacuam.ff.de acquiren.poſſeſ.vbi ſi poſſeſſio trahitur ſub conditione non transfertur incontinenti ſed ſolum euenēte cōditione ſcilicet ſi tempore euenientis conditionis extrema ſunt habilia ergo in caſu noſtro non fuit ab initio tranſlata poſſeſſio in fabricam quia non fuit intentio conſtituentis:nec poſt mortem conſtituentis poteſt intelligi tranſlata poſſeſſio quia eo tempore erat extincta.vt
13 dixit Ang.in.d.l.quis.pro hoc facit quia quando dominus conſtituit ſe poſſidere nomine alterius non transfert poſſeſſionē ex tali cōſtituto niſi precedat cauſa habilis.vt concludit bart.in.l.quod meo. circa primam columnam.ff.de acquiren.poſſeſ.et ibi not.per gloſſ. ⁊ per.l.ei a quo.ff.de vſucapionibus.ſed hic quo ad transferendum poſſeſſionem ante mortem Berte nulla interueniebat cauſa habilis et per conſequens dici non poteſt poſſeſſionem eſſe tranſlatam in fabricam

fabricam viuente Berta poſt mortē autem ēt non potuit transferri per tale conſtitutum vt eſt dictū. ¶ Ad predicta ēt facit q no.Bal. in.l.ex teſtō.C.de fideicō.⁊ in.c.ij.de feu.d ato in vicem legis cōmiſſorie.vbi voluit q talis ꝯſtitutio precarij tanq̄ acceſſoria regulef ſm principale cui accedit.cū ergo principalis diſpoſitionis dicte Berte apertiſſime fuerit collata poſt mortē tū ſequif q etiam ita intelligitur collatū pcariū pdictū vt ēt ſatis p verba inſtrumēti eſt oſtēſum
14 ſ. ¶ Quātū vero ad ſequentia queſita dum queritur † quid de fructibus:de pecunia ⁊ alijs bonis mobilibus repertis in domo habitationis dicte Berte heredis tpe mortis:an debeāt eſſe pcipue ipſorum heredum:an vero veniāt in reſtōne predicta nō aliter conſtito ſaltem de pecunijs q forent dicti quondā Petri attento q Berta potuit percipere tot fructus ex poſſeſſione ſua poſtq̄ fuit ſua qui veriſimiliter aſcēderent ad dictam quātitatem dicte pecunie:⁊ quid iuris de ipſa ēt ſi non potuiſſet pcipere ex dicta ſola poſſeſſione:ſed ex dictis alijs bonis per eū acqſitis:⁊ ēt ex bonis hereditarijs:⁊ qd de affictib⁹ ſibi debitis tpe mortis eius ex locationibus factis p eū de bonis hereditarijs an ſui heredes valeāt exigere ⁊ ſuos facere an vero ſpectent ad ipſam fabricam. ¶ Rñdeo q fructus repti in domo habitationis dicte heredis nō debēt reſtitui dicte fabrice ſubſtitute p fideicommiſſum ēt ſi fuerint percepti ex dictis bonis hereditatis dicti Petri ſeu ex dictis bonis p Bertā acquiſitis.l.in fideicommiſſaria.in pri.⁊ ibi plene notaf ⁊.l.mulier.§.ſi heres.ver.alia cā ⁊.l.ex aſſe.ff. ad trebel.
15 ¶ Quātū aūt ad pecuniā dico † q poſito q heres vniuerſalis teneatur reddere fideicōmiſſario rōne rerū q̄ erāt in hereditate ⁊ teneatur de male adminiſtratis vel dilapidatis.l.cum talis.§.titius cum gl. ⁊ ibi no.doc.ff.de condi.⁊ demō.⁊.d.l.mulier.§.ſi heres.cū.§. ſeq. et declarat Bal.in.l.filiū quē habētē in ſi.C.fa.erciſ.tū fideicōmiſſarius qui dicit q dicta pecunia erat in hereditate Petri tpe mortis dicti Petri mariti dicte Berte habet hoc probare q2 vnuſqſq̧ pbare dʒ id qd eſt fundamentū ſue intentionis.l.ei qui ⁊.l.exceptionibus.ff. de
16 proba.in prin.cū vulgarib⁹ ⁊ dato † q ea que mulier acqſiuit conſtāte matrimonio preſumaf in dubio habuiſſe de bonis viri. vt.l.etiam. C.de donatio.inter virum.l.quintus.ff.eo.ti.⁊.c. ſignificauit cum ibi no.de dona.inter virum.ſiue de hoc vertatur lis conſtante matrimonio ſiue ſoluto matrimonio per diuortium vel per mortem viri ſm opi.Joā gloſſatoris in.d.l.quintus.tū ſi talia bona nō fuerunt acqſita cōſtāte matrimonio vt in caſu noſtro nō preſumunf acqſita de bonis mariti.vt pbatur in.d.l.ēt in verbo matrimonij.⁊ firmat Salyc.
17 ibi ⁊ in.d.l.quintus.p illum tex.⁊ regulariter † lʒ quis adminiſtrauerit bona alicuius non preſumitur acqſiuiſſe de bonis eius ſaltem vbi coniecturis aliud non appareat.l.ſi defunctus.C.arbi.tut.Et not.per glo.⁊ doc.in.l.cū oportet.in prin.C.de bonis q̄ libe.⁊ p Bar.in.l.facultas.in ſi.C.de iure ſiſ.in prin.lib.x.⁊ quod no.doct.in auf. licentiaʒ C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.c.cū in officijs.de teſta.⁊ notabiliter tradit Bal. in auf.ex teſta.in.vij.col.C.de colla.in ver.vndecimum capitulū. vbi vult q agentiꝫ poſſidentem oīno incumbat onus hoc probandi. facit quod no.gl.in.c.ſi vt manifeſte.in.xij.q.principali.⁊ ea.cā.q.v.nulli.⁊ non pōt imputari dicte mulieri q non ꝯfecerit inuentarium maxime q2 fuit p teſtatorē expreſſe exonerata a cōfectione inuentarij.iuxta.l.ſi.C.arbitriū tutele.⁊.l.cū tale.§.titi⁹.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ ibi
18 Bal.⁊ poſito † q talem confectionem inuētarij nō poſſet remittere teſtator ad pīudicium creditorum:vt p Bal.in.l.ſi.§.cum igitur. C. de iure delib.tū quo ad preiudicium legatariorum vel fideicōmiſſarioꝝ potuit cū eſſet in poteſtate teſtatoris nihil iure legati vel fideicōmiſſi relinquere multo magis fuit in ptāte limitare ipſum fideicommiſſum.l.videamus.§.iurare.ff.de in litem iur.ita cōcludit Pau.de ca. in.l.nemo poteſt.ff.de leg.i.⁊ probaf in.d.l.cum tale.§.titius. ⁊ tanto magis predicta procedunt attento q dicta quantitas pecunie potuit percipi ex fructibus poſſeſſiōis dicte Berte vel ſaltē ex fructibus bonorum hereditatis Petri q quatenus percepti fuerūt tpe vite berte ſpectabāt ad eā:vt eſt dictū hſi faciunt ad hoc no.in.d.l.cū opʒ.cū
19 concor.ſ.allegatis. Quatenus vero querif † de affictibus debitis tpe mortis Berte ex locatiōib⁹ factis per eam de bonis hereditarijs puto ꝯcludendum q pro rata pceptoꝝ ⁊ collectorū fructuū tpe mortis Berte pro quibus fructibus debebatur pēſio ſpectare debēt pēſiōes ad heredes dicte Berte q2 iudicatur de ipſa poſſeſſione al's penſione debita prout de fructibus iam perceptis ſi ipſi fructus pro qbus debetur pēſio pcepti erāt maxime qñ tractamus de reſtōne bonorū q̄ fiat non ex voluntate reſtituere debentis ſed ex neceſſitate.l. defuncta in prin.ff.de vſufru.⁊ no. Bar.in.l.ſi.§.ſi.in ſi.ff.de iure fiſci.⁊ docto. maxime Bal.⁊ Saly.in.l.fructus.C.de act.emp.⁊ Bal.in.l.i.in.iiij. col.C.de vſu.⁊ fru.leg.⁊ maxime moderni in.l.iulianus.§.fructibus. ff.de act,emp.⁊ hāc diſtinctionē facit clare Salv.in.d.l.fructus,ēt in fructibus eiuſdē anni partim pceptis ⁊ ptim nō vt pro rata pceptorū fructuū iudicef de penſione ac ſi pcepta eſſet:⁊ p ꝯſequens pro illa rata ſpectare debēt ad heredes dicte Berte.p.d.l.ī fideicōmiſſaria
20 in prin. ¶ Poſtremo tnq̄tū querif † nunqd dicte fabrice ſit q̄ſitum aliqd ius ī dictis bonis acqſitis p ſupraſcriptā Bertā vigore dicte pteſtationis ⁊ confeſſionis ac ceſſionis:⁊ qd ius ſit q̄ſitū:⁊ an in poſſeſſiōe vel dñio ſeu in quo.⁊ an fabrica ītelligaf poſſidere vigore precarij predicti,an vero Berta intelligaf poſſidere attēto q ipſa dū vixit ſemp tenuit ⁊ vſufructuauit ⁊ per ꝯñs heredes Berte debeāt eſſe poſſeſſores bonorū pdictorū. Satis ptʒ deciſio ex his q̄ dicta ſunt in primo dubio,nā dico q p dictā pteſtationē ⁊ cōcluſionē probaf ipſa bona acqſita debere iudicari hereditaria ⁊ hereditatis dicti Petri.p d.l.impator.§.ſi.cū.l.ſeq.de leg.ij.⁊ ꝯñr q poſt mortē dicte Berte vigore ſubſtōnis trāſit ius dñij in ipſam fabricā,iuxta.l. ſi. C. de ſacroſan,eccle.⁊ ea q̄ dicta fuerūt in primo dubio,lʒ nō trāſit poſſeſſio in fabricā:vt probaf,ſ.ſed trāſit in heredes dicte berte:tum vigore dicti ſtatuti:tū etiam rōne apprehenſionis ſi eā apprehendemus. Alexā.

¶ Caſus qui contingit in facto galearum florentinarum.

¶ Summarium ſuper conſilio.lij.

1 ¶ Pro illo quod eſt adiectum ⁊ conuentum per partem in contractu mandati datur actio.⁊ nu. ·.
3 Ex pacto nudo deficiente alia actione datur actio de dolo.
4 Si eſt ſtatutū q ſtilus ⁊ cauſe cogñoſcantur ⁊ terminentur ſm bonā equitatem non erit audiēdus ille qui allegat quod promiſit nudo pacto ⁊ non per ſtipulationem.
5 Verba io ſcriuo a Leonardo che ve facia la deta ⁊ paga:ſunt verba promiſſionis.
6 Per vba pmiſſionis rati nō intelligif cōceſſa libera adminiſtratio.
7 Suſcipiēs mandatū alicuius admiſtrationis tenef non ſolū de dolo lata ⁊ leui culpa ſed etiam de leuiſſima.
8 Habens liberū arbitriū nunq̄ intelligitur habere ptāte diſſipandi.

¶ Conſilium.lij.

¶ Si titius conueniat cū ſempro.q reſcribet Caio vt ſibi creditum faciat ⁊ ſoluat ei pecunias opportunas pro emēdis mercibus neceſſarijs ſi ſempro.non ſcripſit tenebif titio ad dāna ⁊ intereſſe q̄ paſſus eſt:ex eo q dictus ſempro.effectualiter non ſcripſit.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo primo puncto ⁊ his que narrantur in eo.Et viſis his q̄ eleganter ⁊ copioſe ſcripta ſunt per celeberrimos dños quinq̧ iuriſconſultos:⁊ in hac re conſulentes vr vera cōcluſio q dictus Antonius de rabatis tenetur dictis Antonio Luce de albicis ⁊ Joāni domini Marini de tēporanijs ad damna ⁊ ad omne intereſſe que paſſi ſunt ex eo q dictus Antonius nō ſcripſit effectualiter Leonardo q faceret eis creditū ⁊ ſolueret eis pecunias opportunas pro emēdis mercibus neceſſarijs ad perficiendā cōgruā onerationē galearū vt in ſcriptura facta inter dictas partes pollicitus erat dictus Ant. de rabatis ad quā cōcluſionē pbandā pſuppono q id qd geſtum eſt inter dictum Antoñ.de rabatis ⁊ dictos Antonium Lucā ⁊ Joannē ſm q apparet in illa ſcriptura in qua eſt illud capl'm q incipit. ⁊ iuncti che ſerete in inghilterra farctiue dare el manifeſto ⁊c. ſonat in ꝯctū mādati vt ptʒ ex pfationib⁹ dicte ſcripture vbi dicif cōmiſſione ſi da a te zouāni de meſer Martino ⁊ antonio de Luca e a matthéo bono corf per Antonio de rabata deputato al gouerno de le galee deponēte ſu le quale douetj andare patrone ⁊c.vt.l.j.ff.mā.⁊ ex pfationibus declaraf intentio.l.ſi.ff.de here.inſti.l.titia.§.idē rñdit.ff.de ver. ob.l.item eſt.§.item iuliano.ff.de pat,l.regula.§. ſi qs,ff.de iur.⁊ fac. igno.⁊ attēto q negociū illud de quo in dicta ſcriptura cōtinebat cauſam pertinentē tam ad dictū Antoniū de rabatis q̄ ad dictos Antoniū Lucā ⁊ Joānē:vt ptʒ in ſcriptura ſocietatis ⁊ cōionis facte inter dictos tres ſuper negociatione dictarum galearū illud mādatū dicef mādatū factū gratia mādātis ⁊ mādatarij.l.ij.ff.mā.cū ergo in dicto mādato facto per Ant.de rabatis ⁊ ſuſcepto p dictos Anto. Lucā et Joā.⁊ Mattheum inter cetera continetur q cū peruenerint ad locū predictū ſi nō inuenerint congruū pondus merciū vehendarū ſibi cōſignaria mercatoribus debeāt emere lanas ⁊ pānos pro ſupplemento cōgrui ponderis merciuʒ vehēdarū per dictas galeas:⁊ propterea dicit Antonius de rabatis ſe ſcribere Leonardo bone inſigñ.q faciat eis creditum ſeu cautionē ⁊ ſoluat ēt illas pecunias q̄ erunt neceſſarie pro expeditione eorū ⁊ poſtea dicti Antonius Lucas ⁊ Joānes applicuerint ad partes inghilterre ⁊ non inuenerint a mercatoribus merces vehēdas vſq̧ ad cōgruū pondus dictarū galearū reqſiuerint dictū Leonardū vt faceret eis dictū creditū vel cautionē pro lanis ⁊ p pānis emēdis put debuerat dicto Leonardo eſſe cōmiſſuʒ p lrās dicti Antonij de rabatis ⁊ dictus Leonardus rñdit ſe de hoc nihil ſcire ſic effectualiter recuſauit creditum ſeu cautionem facere propter q non potuerūt dicti Anto.⁊ Joannes emere lanas emere pannos quas ibi alias emere taliter potuiſſent q non ſenſiſſent dāna ⁊ intereſſe qui paſſi ſunt:⁊ ita in effectu clare articulandum ⁊ probandum eſt certe rebus ſic ſtantibus tenetur Antonius de rabatis mādans dictis Antonio Luce ⁊ Joanni mādatarijs ad oīa dicta dāna et intereſſe:hoc eñ venit in actione mādati tā directa q̄ ꝯtraria ſm qd hr in.l.ſi pcuratorē,§.mādati,l.ſeruū titij.⁊.l.ſi vero nō remunerādi. §.ſi tibi. cum ſeq.⁊ in.l.inter cauſas.§.non oīa.cum.§.ſeq.ff.mād.⁊ per hec ptʒ

non obſtare ſi dicatur ꝙ dictus Antonius de rabatis in dicta ſcriptu
ra cōmiſſionis non promiſit per ſtipulationem ſed pacto nudo ſcribe-
re dicto Leonardo ex quo pacto nudo non oritur actio.l.iuriſgētium
2 §.igitur nuda.ff.de pac.⁊.l.legē.C.de pac.qꝛ† reſpōdeo ꝙ hic fuit ꝓn
cipaliter ꝯtus mandati celebratus gratia vtriuſqȝ vt eſt probatum.
vñ etiā ſi quid per pactū eſſet adiectū ⁊ cōuentū in dicto ꝯtu noīato
ſeu iuxta ꝯtū mādati nominatū daꝛ actio ēt ad illud qꝛ veſtitur cohe
rentia ꝯtus.l.in bonefidei.⁊.l.petens.C.de pact.⁊.d.l.iuriſgentiū.§.
3 quinimo preterea etiam† ex pacto nudo deficiente alia actione datur
actio de dolo ſi ob eā rem dānum aliqđ paſſus eſt ille cui pacto nudo
promiſſum erit.vt eſt text.no.in.l.eleganter.§.ſeruus pactionis.ff.de
dolo ⁊ ibi no.Bar.dicens per illū tex.limitari totam materiam pa-
ctorū.⁊ ita etiā no.Ang.maxime in ſuo cōſil.j.⁊ qui promiſſa nō ſer-
uat quatenus debuit ⁊ potuit dicitur eſſe in dolo.l.dolus cū gloſ.ſi.ff.
4 mādati.⁊.l.ſi ꝓcuratorē.§.dolo co.ti.l.dolo.ff.ad leg.fal.deniqȝ† vt ꝑ
priores conſultores dictū eſt ſi īcurrit mercatori vbi hec cauſa agitur
viget ſtatutum aut ſtilus ꝙ cauſe cognoſcanꝛ ⁊ terminētur ſm bonā
equitatē nō erit audiendus ille qui allegat ꝙ promiſit nudo pacto et
nō per ſtipulationē.vt.l.quintus.⁊ ibi no.Bar.ff.mādati.⁊ per eūdē
in.l.fideiuſſor.§.quedā.eo.ti.⁊.l.ſi fideiuſſor.ad ſi.ff.de fideiuſ.⁊ Bal.
in.l.ſi pro ea.C.mandati.⁊ Salyc.in.l.placuit.C.de iudi.Nec etiam
ob.ſi dicatur ꝙ Ant.de rabatis dicit ſe ſcripſiſſe dictas literas Leo-
nardo:qꝛ rñdeo ꝙ attento ꝙ in dicta ſcriptura cōmiſſionis aſſeruit
ſeu pollicitꝰ eſt dictis Antonio Luce ⁊ Joāni ꝙ ſcriberet Leonardo
incumbit dicto Antonio de rabatis cōuento a dictis Antonio Luca
⁊ Joanni onus probādi ſe adimpleuiſſe ea que eis promiſit ⁊ nō ha-
bēt neceſſe predicti Antonius Lucas ⁊ Joannes probare ꝙ Anto-
nius de rabatis nō ſcripſerit.l.j.C.de ꝓba.l.iij.§.ſi ad diē.ff.đ re mil.
no.gl.Cy.⁊ alij.in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ ponit magiſtraliter Bart.
in.l.in illa ſtipulatione ſi calendis.ff.de ver.ob.⁊ doc.in.c.ſuper his.
de recuſ.⁊ tñ ſatis verificatur ꝙ effectualiter nō ſcripſerit qꝛ dictus
5 Leonardus facta proteſtatione rñdit ſe nil de hoc ſciret† ⁊ ꝙ illa verba
poſita in.d.c.cōmiſſiōis vcȝ:⁊ io ſcriuo a Leonardo che vi faza la de-
cta epaghe quelli dinari vi ſerano de biſogno ⁊c.ſint vba promiſſiua
⁊ obligatoria ad ſcribendū pȝ ex doctrina Bar.in.l.ſtipulationum
alie.§.ſtipſo.ff.de ver.ob.dū allegat.l.ad eū.in pñ.cū gl.ff.de dona.⁊
fuit bene deductū ꝑ alterū ex prefatis dñis cōſultoribꝰ ⁊ ſic vr̄ firma
manere cōcluſio ꝙ dictus Antonius de rabatis teneatur ad dicta dā
na ⁊ intereſſe in quo itereſſe ēt haberi dȝ rō lucri ceſſantis ſi dicti An
tonius Lucas ⁊ Joan.erāt mercatores ſeu conſueti negociari ⁊ merca
ri.l.ij.§.ſi.cū ibi not.ff.de eo qđ cer.loco.l.vnica.⁊ ibi plene Barto.et
alij.C.de ſen.que pro eo qđ intereſt prof.⁊ not.per Cy.in auꝛ.ad hec
in.iij.q.C.de vſu.⁊ Bar.poſt.gl.in.l.nūmis.ff.de in litē iur.⁊ Jo.cal.
in.c.nauigāti.ī.iij.q.de vſu.⁊ Pe.de anc.ī cle.j.§.ſane de vſur.Nec ha
beret obſtare ſi diceretur ꝙ dictus Antonius de rabatis vigore arbi-
trij ſibi dati a dictis Antonio Luca ⁊ Joāne de quo arbitrio cōſtat
in ſcriptura ſocietatis ⁊ cōionis exercitij ⁊ cōductionis dictarū galea-
rum potuit mutare propoſitū ⁊ nō ſcribere dicto Leonardo.nā dicti
tres ſocij cōuenerāt ꝙ regimē ⁊ gubernatio dictarū galearū ꝑtineret
ad Antoniū Michaelis de rabatis ⁊ ex tūc ratificabāt omne id quod
fieri cōtigerit per dictū Antoniū de rabatis circa gubernationē pre-
dictā ⁊ promiſerunt nō ꝯuenire ⁊c.per que verba cū videaꝛ data libe-
ra ꝑtās dicto Antonio debuit poſſe reuocare dictā deliberationē de
ſcribēdo dicto Leonardo ⁊ oīa facere que volebat dūmodo dolus ma
6 lus abeſſet.l.creditor.§.lucius.ff.mādati.qꝛ rñdeo primo† ꝙ non eſt
vero ꝙ per dicta vba promiſſionis rati aut ſimilia verba gñalia intel
ligatur ꝯceſſa libera adminiſtratio.vt cōcludūt Pe.Cy.⁊ Bar.in.l.
j.ff.de offi.procu.ceſa.qꝛ reqriꝛ ſpālis cōceſſio libere.l.quā tuberonis.
§.alia.ff.de peculio.⁊ ibi no.Guil.de cu.⁊ idē tenēt gl.⁊ doc.ī.c.cōtin
gat de trāſac.⁊ in.c.ex pte decani.de reſcri.⁊ ī.c.cū dilectꝰ.de relig.do.
⁊ Pe.Cy.Bal.Saly.⁊ ful.in.l.ſi ꝓcurator.C.de ꝓcu.⁊ Do.de ſan.
gemi.in.c.q ad agēdū in ſi.de ꝓcu.in.vj.cū cōcor.ibi allegatis per eū
facit qđ no.Jo.an.in.c.ſi.de dila.⁊ iſta eſt magis cōis opi.nā illa ver-
ba promiſſiōis de rato tacite inſunt.vt.d.l.ſi procurator.⁊ no.gloſ.in
d.l.ſi ꝓcuratorē.ī ver.ratū.ff.de ꝓcu.quā ibi Ang.ī ꝓpoſito reputat
ſingularē ergo expreſſio eius ꝙ tacite ineſt nihil dȝ operari.l.iij.ff.de
leg.j.l.non recte.C.de fideiuſ.l.ſi arrogator.ff.de adop.ergo non pōt
allegare Anto.de rabatis ſe vigore dicti liberi arbitrij potuiſſe reuo
care ꝓmiſſionē ⁊ deliberationē de ſcribēdo dicto Ranaldo.cum ergo
mutatio ⁊ reuocatio dicti propoſiti tenderet ad dānū dictoruȝ patro-
norum galearū cōtingere poſſet vt contigit ꝙ aliter galee non habe-
rēt debitā ⁊ cōgruā onerationē merciū vehēdarū fuit in culpa ſi non
cogitauit id qđ de facili euenire poterat.l.q bona.§.cōiter.⁊.l.in hac
ff.de dā.infec.⁊.l.ſi idē cū eo.§.ſi.ff.de iur.om.iudi.l.habitatores.§.ſi.
7 ff.loca.⁊† ille qui ſuſcepit mandatū ſeu officiū alicuius adminiſtratio
nis vt fecit dictus Anto.de rabatis tenetur nō ſolū de dolo lata ⁊ le-
ui culpa vt.l.a procuratore.C.mā.cū ibi plene no.⁊.l.ꝯtus.ff.de reg.
iur.ſed etiaȝ tenetur de leuiſſima culpa ſaltē qñ cōmittitur negociū re
quirens exactiſſimaȝ induſtriam vt eſſe videtur qñ ſuſcipit qs gene-
ralem adminiſtrationem triū ſimilium galearū vt docet experientia
que eſt efficax ⁊ oīm rerū magiſtra.c.quā ſit.de elec.in vj.⁊ ꝑ tūc vt te-
neaꝛ etiā de leuiſſima culpa tāꝗ̄ videaꝛ aſſerere ſe induſtrioſuȝ. firmat
Bar.in repeti.l.qđ nerua in.ix.q.ff.depoſiti.in.l.cū q.§.fin.ff.de fur.
ꝑ.d.l.a ꝓcuratore.in verbo omnē.⁊ ibi Cy.poſt gl.⁊ Cy.in.c.cōtra-
ctus.de reg.iur.in.vj.⁊ Cy.in rub.C.de procur.in.ij.q.⁊ no.Bald.in
l.pignus.C.de pig.act.quinimo poſito ꝙ dicta verba ſeu alia verba
appoſita in.d.ſcriptura importarēt quod Anto.de rabatis haberet
arbitrium ⁊ poteſtatem liberam tñ attento ꝙ poſt dictum arbitrium
dictus Anto.de rabatis ꝑuenit ad ſpecialem ꝯtum mandati cum
dictis Anto.Luca.⁊ Jo.in quo inter cetera conuenit ꝙ ſcriberet di-
cto Leonardo ꝙ faceret eis creditū ſeu cautionē.vt.ſ.dictū eſt ſi poſt
eā ꝓpoſitū mutauit Anto.de rabatis.⁊ hanc mutationē non denun-
ciauit dictis Anto.Luce ⁊ Jo.vt ſic aliunde rei ſue conſulere poſſent
ſequiꝛ ꝙ ꝯ Anto.de rabatis militat ꝓſumptio doli ratione mendacij
qꝛ dixit ſe ſcribere Leonardo ⁊ non ſcripſit ⁊ rōne mēdacij preſumiꝛ
dolus.vt no.Bar.in.l.dolū.C.de dolo.ꝑ.l.ſi qs affirmauerit.ff.de do
lo.vel ſaltē dictus Anto.de rabatis non denuntiādo tempore cōgruo
predictis patronis ſe mutaſſe propoſitum ⁊ nolle amplius ſcribere
Leonardo ꝙ eis prouideret vt ſic poſſent aliter rei ſue ꝯſulere ⁊ inde
mutari:aliter videꝛ fuiſſe dolo proximus.vt.ff. mandati.l. ſi fideiuſ-
ſor.§.ſi cū debitor.ver hoc idem tractari ibi:dum tex.dicit dolo enim
proximum ⁊c.ergo cum ille qui habet liberam poteſtatem non poſſit
facere ea in quibus abſit dolus.vt.d.§.lucius,ſequitur quod ſi reuo-
cabat propoſitum et non denunciabat illis:vt nō irent ſub ſpe habē-
di creditum vel pecunias a Leonardo hoc fuit dolo proximum:vt di-
xi.⁊ ſic ſaltem lata culpa que qdem vt dolo proxima:dolo compara-
tur vt inquit tex.in.l.j.§.non autem.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſſus fue.
⁊.l.j.§.hec actio.ff.ſi menſor fal.mo.dixerit.l.quod nerua.ff. depoſiti.
8 Pretereaꝛ habens liberum arbitriū nunꝗ̄ intelligitur habere pote-
ſtatem diſſipādi ⁊ dilapidādi.vt inquit Jac.bu.⁊ Bal.in.l.ſi procu-
rator.C.de procur.per.l.filiuſfamilias.ff.de dona.⁊.l.contra iuris.§.
ſi.ff.de pac.⁊ talia verba intelliguꝛ ſm qualitatē officij ⁊ actus in-
ſpectionis circa ſpeciem dilapidationis.ita inquit Bal.in.l.j.in vlt.
col.C.de bonis ma.alleg.l.prohibere.§.planc.ff.quod vi aut clam.⁊
l.pactum curatoris.C.de pac.⁊.l.preſes.C.de tranſactio.cum multis
ſi.Sed ꝙ habens liberam gubernationem dictarum galearum pro
quarum conductione ⁊ reconductione ꝗ̄ maxime imminent expēſe et
pericula dicat patronis galearum ſe ſcribere ad partes ad quas ten-
debāt naues Leonardo Boninſigñ.magno mercatori vt prouideat
eis de credito pro emendis mercibꝰ neceſſarijs ad congruā oneratio-
nem nauis ⁊ mutare propoſitum nō ſcribendo dicto Leonardo nec
aliter ꝓuidendo nec de hoc certiorādo dictos patronos videꝛ nō poſ
ſe dici niſi quod reddat ad diſſipationem inſpectis maximis expenſis
que de facili fruſtra facte eſſe reperientur.⁊ profecto iſta potuit dici il
la magna culpa.de qua loquitur tex.in.d.l.magna.ff.de ver.ſig.quo-
niam dixit magna culpa dolus eſt ſeu vt dixi dolo comparatur.vnde
cōtra Anto.de rabatis ſi recte ſentio maxima in hoc viget equitas ꝗ
non parum in foro mercātili attēdi cōſueuit.Nec etiam predictis ob-
ſtat ſi diceret ꝙ dictus Leonardus noluit facere creditum ⁊ cautionē
eo quia nō poterant ibi comparari lane ⁊ pāni pro tali precio ꝙ eſſet
vtile pro dictis galeis quo caſu ſcripſerat Antonius de rabatis Leo
nardo ꝙ tunc non faceret creditū predictum qꝛ reſpōdeꝛ ꝙ Antoniꝰ
de rabatis haberet neceſſe probare ſe hoc ſcripſiſſe dicto Leonardo vt
conuenerat cū dictis Joanne ⁊ Antonio Luca.prout.ſ.oſtēdi ⁊ ver-
ba reſponſionis Leonardi dum reſpondit proteſtationi ſibi facte non
conueniunt huic exceptioni facte per Antoniū de rabatis qꝛ Leonar-
dus rñdit ſe nihil ſcire de credito faciendo.¶Ex predictis igiꝛ con-
cludo dictum Antonium de rabatis teneri dictis Joanni ⁊ Antonio
Luce ad dicta dāna ⁊ intereſſe:qꝛ que probatio ſit neceſſaria ad li-
qdandum dicta dāna ⁊ intereſſe ſatis pōt ex ꝓdictis cōprehēdi.Nō pu
to tamen ꝙ neceſſe habeāt dicti Joannes ⁊ Antoniꝰ Lucas ꝓbare qđ
in partibus ingbilterre nō inuenerāt a mercatoribꝰ ꝯgruū pōdꝰ mer
cantie ſeu merciū vehendarū pro integra oneratione dictarū galea-
rum:ſed ſatis eſt ſi ipſi allegant ꝙ non inuenerūt a mercatoribus mer
ces vehendas niſi vſqȝ ad tale pondus ⁊ q vult dicere ꝙ inuenerunt
vltra hȝ neceſſe probare.vt.l.cū de lege.cum gl.ff.de proba.⁊.l.ſi.§.li
centiam.⁊ ibi Bar.C.de iure delib.⁊ no.Bar.in.l.decem.ff.de verb.
obli.⁊ in.l.ſi cōſtante.in.j.q.prime partis.ff.ſo.ma.⁊ in.l.conficiuntur
§.codicilli.in ſi.ff.de iure codi.⁊ in rub.ff.de ope.no.nun.⁊ Ange.et
Joan.de imo.in.l.cū ex cauſa.ff.de re iudi.⁊ in.l.mutuum.ff.de acq.he-
re.Curet ergo dñs aduocatus alia diligenter ꝓbare q fundāt intētio
nem dictorum agentium ⁊ ſatis comprehendi poſſunt ex.ſ.deductis
⁊c.Alex.de imo.

¶Summarium ſuper conſilio.liij.

1 Neptis ex filio meo dr̄ eſſe de linea virili meorū deſcēdētiū.⁊.n.2.
3 Dñ cōcediꝛ caſtrum hoc mō do tibi caſtrū ita ꝙ habeas tu ⁊ tui here
des ex corpore tuo deſcendentes aliter ꝙ reuertatur.⁊ nu.8.
4 Statutum ꝙ ſtante filia dotata ſuccedat maſculus ⁊ alij maſculi deſcē
dentes ſi decedat maſculus ſine prole ſuperſtite ſorore an ſoror ad-
mittatur.

Linea maſculina

5 Linea maſculina deſcendentium incipit in primo deſcendente.
6 Si quis recipit in emphyteoſim pro ſe ⁊ ſuis heredibus ex linea ma-
ſculina an comprehendatur filia femina recipientis rem in emphy-
teoſim ⁊ an cōprehendatur nepos ex filia.nu.7.
8 Ubi cōditio ſeu diſpoſitio eſt adiecta per verba habentia tractum ſuc-
ceſſiuum non ſufficit momentaneum implementum.

¶Conſilio.liij.

¶An filia titij dicatur de heredibus ſeu deſcendentibus titij per li-
neam maſculinam.Et an iſta conditio ſi de titio non remaneret heres
per lineam maſculinam hereditas deueniat ad caiū verificata dicatur
ſi titius deceſſit cum herede maſculo ſeu per lineam maſculinam.ſed
poſtea ille heres maſculus deceſſit cum herede qui non erat de linea
maſculina.

REdēptoris noſtri inuoca
to preſidio.Conſideratis his que in themate ſupra
ſcripto narrantur.⁊ viſis que ſubtiliter ⁊ copioſe de
ducta ſunt per magnificum equitem ⁊ inſignē iuriſcō
ſultum dñm Ottonem Nicolaū conſulentē in fauorē
1 dicti Juliani puto in primis de iure idē concludendū† ſcȝ qđ verifica-
ta ſit cōditio illa adiecta a teſtōre dū dixit.⁊ ſi de dicto Bartholomeo
non remaneret heres per lineā maſculinam dicte poſſeſſiones debeāt
eē ⁊ redire ad heredes dicti teſtōris.vt.ſ.etiā dixerat teſtōr quas poſ-
ſeſſiones dictus Bartholomeus ⁊ ſui heredes ex linea maſculina ha-
beant ad gaudimētū ⁊ tenere ⁊ poſſidere poſſint in perpetuū ⁊c.dato
qđ deceſſerit poſtea Bartholomeus ſuperſtite Gabriele eiꝰ filio legi
timo ⁊ naturali ⁊ dña mea eiꝰ Bartholomei filia legitima ⁊ natura-
li ⁊ qui Gabriel deinde deceſſit nullis relictis deſcendentibus maſcu
lis ſed ſuperſtite dicta dña mea filia dicti Bartholomei ⁊ ſorore dicti
Gabrielis:⁊ ſic ſtat cōcluſio in diſcutiendo:an dicta dña mea filia di-
cti Bartholomei dicaꝛ eſſe de heredibus per lineā maſculinam dicti
Bartholomei ⁊ hoc pmo.¶Scđo an ſufficiat ꝙ remāſerit Gabriel
de linea maſculina dato ꝙ poſtea deceſſerit nullis ſuperſtitibus ma-
ſculis ex ipſo Gabriele deſcendentibus ⁊ vt rectius intelligaꝛ.Pri-
2 mo pōt adduci ꝯ Julianum† ꝙ dicta dña mea dr̄ de linea maſculina ꝑ
id quod voluit gloſſ.no.in.l.gallus.§.nunc de lege.in verbo.nā ⁊ ſi.ff.
de libe.⁊ poſthu.quā ibi pōderant Bal.⁊ alij poſt eū dicentes ꝑ illā
gloſ.ꝓbari qđ neptis ex filio meo dr̄ eſſe de linea virili meorū deſcen-
dentiū.vnde ſm eum ſi quis receperit fundū in emphyteoſim pro ſe
⁊ ſuis heredibus deſcendētibus per virilem ſexum comprehēdeꝛ ne-
ptis femina ex filio maſculo lȝ nō cōprehendaꝛ nepos ex filia ſm eos
qꝛ neptis dr̄ deſcēdere ex linea maſculina.id eſt ex filio maſculo lȝ ipſa
ſit femina.⁊ pro illa glo.allego text.in.d.l.lege duodecim tabularum
ver.huius itaꝗ̄ legis.C.de legit.heredi.⁊ in.§.item vetuſtas.inſti.de
heredi.q ab inte.Circa ſcđm poſſet ꝯ Julianū adduci qꝛ vr̄ qđ ſatis
ſit ꝙ ſemel extiterit qđ filius maſculus ex Bartholomeo.ſ.Gabriel
poſt mortē Bartholomei dato qđ poſtea deceſſerit Bartholomeus
ſine deſcendentibus maſculis hoc vr̄ decidere Cy.in auꝛ ſed et ſi quis
3 l ſi.C.de ſecum.nup.vbi querit.† Rex dederat militi caſtrum hoc mō
do tibi caſtrum iſtud ita qđ habeas ipſum tu et tui heredes de corpo-
re tuo deſcendentes ⁊ ſi decedes ſine heredibus de corpore tuo deſcen
dentibus caſtrum iſtud ad me reuertatur deinde miles decedit relicto
filio herede poſtea decedit filius nō relicto herede de corpore ſuo que-
rebatur an caſtrum predictum debeat ad regem redire ⁊ dicit qđ tex.ī
d.auꝛ.ſed et ſi quis.facit qđ ſic vbi primū pactū cōmittitur filijs exi-
ſtentibus ſi deinde filij moriātur cōmittitur ſcđm pactū.ſcȝ illud ſi de
ceſſerit ſine liberis extantibus:tñ decidit ꝯriū qꝛ diſpō illius auꝛ.ha-
bet rationem in ſuis terminis quibus mutatis non hȝ rōnem:vnde nō
poteſt trahi extra ſuos terminos.l.qđ vero et.l.ius ſingulare.ff.de le-
gibus.et pro iſta parte allegat.l.patre.§.q vndecim.ff.de leg.iij.Sub
dit tñ qđ refert an rex dixit do tibi caſtruȝ ⁊ volo qđ nō deferaꝛ here-
di niſi de corpore tuo nato et tunc lȝ primus ſecundus et tertius eſſent
de corpore ſuo:ſi tñ quartus vel ſequentes non eſſent de corpore ſuo
ſed eſſent extranei dȝ reuerti ad regem.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.Si-
vero dixiſſet vt propoſitum eſt.ſcȝ do tibi caſtrum vt habeas tu et tui
heredes de corpore tuo deſcēdētes et ſi decedas ſine heredibus de cor
pore tuo deſcendentibus caſtrum ad me reuertatur tunc ſufficit quod
peruenerit ad vnum heredem de corpore tuo:vt per dictū.§.quin-
decim.iſtud idem tenet Bal.in.l.ſi.in.xxv.q.C.de here.inſti.vbi etiaȝ
pro hoc allegat.l.ex facto.§.penultimo.ff.ad trebel.⁊.l.ſi quis heredeȝ
C.de inſti.⁊ ſubſti.Idem etiā tenet Bal.in dicta auꝛ.ſed ⁊ ſi qs.ꝑ hoc
4 etiam dicit ꝙ† ſi ſtatutū diſponat qđ ſi quis habuerit aliquam filiam
dotatā qđ ⁊ ipſi habenti filiā ſuccedat maſculus ⁊ alij maſculi deſcen-
dētes ex ipſo filio maſculo poſtea deceſſit ille filius ſine prole ſuperſti
te dicta ſorore dotata an ſuceſſio reuertetur ad ſororem.arguit qđ ſic
quaſi priuilegium excludens ſororem ſit finitum.Itē qꝛ in excluſione
femine ponuntur ſoli maſculi:ergo non excluduntur ab extraneis he-
redibus iſtorum maſculorum.cōtrariū decidit ipſe per notata ibi per
Cy.⁊ quia filia ſemel excluſa remanet ſemper excluſa niſi ſtatutum vte
retur verbis temporalibus puta filia non ſuccedit quouſqȝ ſeu donec
extiterint maſculi.allegat notata per Bar.in.l.ſi.ff.ad tertu.ita etiam
decidit Bal.in.c.j.§.j.per illum tex.in verbo epm vl abbatē.⁊ Bald.
in.l.in quibus.per ibi notata per glo.C.de ſecundis nup.⁊ per Bald.
in.l.ſi quis poſthumꝰ.§.filiū.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ in.l.ſi quis filium.
C.de inoffi.teſta.⁊ Bal.⁊ Sali.in.l.ij.C.de libe.prete.⁊ Bal.⁊ Ang.
in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tñ in ſi.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ Bal.in.l.cū vxori.C.
qñ dies le.ce.⁊ Bar.in conſi.incipiente pater habens filium ⁊ filiam.
⁊ in conſilio incipiente Jacobus quondaȝ vffodocij ⁊ incipiente in no
mine dñi proponitur qđ pater.⁊ Ang.in.§.ſi quis aūt.in auꝛ.de he
redi.⁊ fal.⁊ in.l.ei qui ſoluendo.ff.de heredi.inſti.⁊ Pet.de anch.in
conſi.ccxviij.quorum dicta hic non reuoluo quia abitror habere ſepa
ratam rationem a caſu noſtro ad propoſituȝ igitur videtur qđ ſufficiat
ꝙ ſemel ex Bartholomeo extiterit heres maſculus licet poſtea deſie-
5 rit.¶Sȝ premiſſis non obſtātibus puto in caſu noſtro ꝯriū.† Pri-
mo ꝙ dicta filia Bartholomei.ſ.dña mea non comprehēdatur appel
latione heredum linee maſculine dicti Bartholomei.hoc probatur qꝛ
linea maſculina deſcendentium incipit in primo deſcendente.vt pȝ in
c.qđ dilecto.⁊ in.c.ſi.cum glo.de conſangui.⁊ affini.ergo linea deſcēdē-
tium Barholomei incipit in liberis primi gradus.id eſt in Gabriele
⁊ in dña mea.in Gabriele dicitur maſculina linea initiū facere in dña
mea dr̄ linea feminina initium facere.vñ in indiuiduo Pau.de ca.
6 in.l.maritus.C.de pcu.querit † quid ſi quis recipit in emphyteoſim
pro ſe ⁊ ſuis heredibus liberis ex linea maſculina deſcendentibus an
cōprehendatur filia femina recipientis ⁊ dicit ſe cōſuluiſſe qđ nō:quia
linea non incipit in ipſo recipiente ſed in ſuis filijs:vnde in filio ma
ſculo incipit linea maſculina in filia femina incipit linea feminini ſexꝰ
vñ ſm eum idem iudicamus de filia:id eſt de principio linee qđ iudi-
camus de ipſa linea vt probatur in dicta.l.maritus inducendo vt ibi
per Cy.nam maritus non eſt affinis ſed dicitur principium affinita-
tis.l.non ideo.C.de here.inſti.⁊ ibi no.⁊ no in.l. affinitatis.C.commu
nia de ſuc.tamen idem iudicamus de marito prout de affinitate vt pȝ
in.d.l.maritus.iuncta.l.ſed ⁊ hec.in prin.ff.de procu.pro hoc etiā ad-
ducit Pau.de ca.qđ no.Spe.in ti.de loca.§.nunc aliqua verſi.cxlvij.
7 vbi dixit † ꝙ ſi qs recepit in emphyteoſim ꝑ ſe ⁊ liberis maſculis non
comprehendetur nepos ex filia.quia ſicut femina non adducitur ita
nec aliquis ex eius linea.allegat.l.j.ff.de iure immunitatis.de quo di-
cto facit mentionē Bal.in auꝛ.ſi quas ruinas in ſi.C.de ſacroſan.ec
cle.⁊ in.l.ſȝ ſi hac.§.liberos.ff.de in ius vocā.⁊ Ang.ibi in.§.qui ma
numittitur cum ſequenti.⁊ Bal.in.l.j.C.de condi.inſertis.facit etiam
qđ no.Jo.an.in ti.de teſta.in addi.Spe.in rub.in vlti.col.Et quod hꝛ
in.c.j.§.hoc autē notandum in ti.qui feu.da.poſ.Fortifico predicta ex
cōiectura ta mente teſtatoris que colligitur ex precedentibus partibus
teſtamenti.l.filiabus.in prin.⁊.l.⁊ ſeruus plurium.§.ſi.de leg.j.nam
teſtator circa credita montium reliquit dicto Bartholomeo cum hoc
ꝙ ſi decederet Bartholomeus ſine filijs legitimis voluit redire ad
heredes vniuerſales teſtatoris.⁊ ſic ad petrū filiuȝ teſtatoris cum hac
cōditione qđ ſi remanerēt ex dicto Bartholomeo filie femine officia-
les pupillorum ⁊ heredes teſtatoris predicti daret cuilibet earū flore
nos mille aureos pro ſuis dotibus apparet igitur teſtōrē dilexiſſe he
redes teſtōris in his etiā ꝗ reliqt Bartholomeo magis ꝗ̄ filias Bar
tholomei.non obſtat id qđ no.ꝑ glo.⁊ Bal.in.d.§.vnde.de legi.⁊ qꝛ
reſpondeo qđ ibi probatur qđ neptis ex filio dr̄ de deſcendētibus per
lineā maſculinā qꝛ deſcēdit ex filio maſculo qui eſt caput linee maſcu-
line:ſȝ nos loquimur de ipſa filia ꝗ nō dr̄ eſſe de deſcendentibus per li
neā maſculinā imo dr̄ eſſe initiū linee feminine ⁊ de ea iudicādū vt de
linea feminina vt eſt oſtēſum.Fateor qđ ſi ex Gabriele extaret filia.et
ſic neptis Bartholomei ex filio maſculo tūc non diceret eueniſſe con-
ditio qꝛ illa diceret de deſcēdētibus ꝑ lineā maſculinā per not.ꝑ gl.in
d.§.nūc de lege.Quo ad ſcđm dubiū vis cōſiſtit in vidēdo vtrum illa
deciſio Cy.⁊ aliorum in.d.auꝛ.ſȝ ⁊ ſi quis.ſit vera:⁊ in ꝓpoſito deci-
dat pro dña mea.⁊ primo dico qđ Sali.in dicta auꝛ.ſed ⁊ ſi quis.eſſet
8 ꝯ Cy.vñ dicit Sali.qđ† ſi rex dedit caſtrum vni militi pro ſe et here-
dibus ex ſuo corpore deſcēdentibus cū hoc ꝙ ſi deceſſerit ſine talibus
heredibus reuertatur caſtrū ad dñm lȝ contingat qđ miles deceſſerit
cū primo herede ex ſuo corpore deſcendente.Si tñ deceſſit primus cū
herede extraneo caſtrum dȝ redire ad dñm etiam ſi non fuit conceſſio
feudalis:probat ipſe qꝛ appellatiōe heredū ex ſuo corpore deſcēden-
tium intelligitur de oībus heredibus in infinitum dummō ſint ex ſuo
corpore deſcēdētes:vt fuit expreſſum.l.ſciēdū.⁊.l.heredis.ff.de verb.
ſig.Et vltra eos in ꝓpoſito voluit hoc Bald.in.l.in feudū.⁊ ibi dicit
qđ ſi cōceſſum eſt alicui ⁊ ſuis heredibus proprij corporis intelligitur
de oībus maſculis deſcendentibus in infinitum.allegat not.per Cyn.
in.l.j.in.j.q.C.de pac.ita etiā dicit Bal.in.c.j.quid ſit inueſti.⁊ in.c.ꝗ
in eccleſiarum.de conſti.in.xiij.col.Preterea poſito qđ vera eſſet opi.
Cy.tamen dico qđ ſi bene pōderent verba Cy.ꝑ ea videꝛ decidi caſus
noſter in fauorē Juliani.Nam Cy.vult quod ſi ſint adiecta verba illa
qđ ſi decedas ſine liberis ex tuo corpore caſtrū reuertatur ad me ſatis
eſt ꝙ tu deceſſeris cū herede qui erat de corpore tuo tēpore mortis tue
⁊ ratio eſt ꝙ verba fuerunt relata ad tempus quo decedit.vnde ſuffi-
cit quod illa qualitas verificetur in tempore mortis.ſcȝ qđ tūc habeat

heredẽ ex ſuo coꝛpoꝛe per.l.ex facto.§.pe.ff.ad treb.Sed vbi cõcedẽs
non ſe referret ad tps moꝛtis ipſius recipiẽtis tũc Cyn.vult qð defi-
cientibus heredibus de coꝛpoꝛe recipiẽtis reuertatur ad concedentem
dato qꝛ recipiens habuerit pꝛimũ heredẽ de coꝛpoꝛe ſuo.vnde ſi dicat
cõcedo tibi caſtrum ꝛ volo qꝛ non deferaf heredi niſi nato de coꝛpoꝛe
tuo non ſufficit qꝛ pꝛimus ꝛ ſecũdus eſſet de coꝛpoꝛe quia eis deficiẽti
bus reuertatur ad regem allegat dictã.l.peto.§.fratre.ecce ergo qꝛ vbi
verba non ſunt reſtricta ad tps moꝛtis intelligif nedum in pꝛimo he-
rede ſed in oĩbus heredibus adeo qꝛ illa qualitas eſt neceſſaria in o-
mnibus ſed in qõne noſtra teſtõꝛ nõ ſe reſtrinxit ad tps moꝛtis qꝛ nõ
dixit ſi decederet Bartholomeus ſine herede maſculine linee.Sed di
xit ſi de Bartholomeo non remaneret heres p lineã maſculinã.verum
eſt enim dicere nõ remanere heredẽ p lineã maſculinã qꝛ deceſſit Ga-
9 briel ꝛ ẽ eo nullus ſupereſt de linea maſculina † ꝛ vbi conditio ſeu di-
ſpoſitio eſt adiecta per verba habentia tractum ſucceſſiuum non ſuf-
ficit mõmẽtaneum implementum.l.ſi quis ita legauerit.ff.de condi.ꝛ
demõ.ꝛ.l.ſi a te.ff.ſi ſer.ven.no.doct.in dicta.l.ſi quis heredem Bal.in
l.humanitatis in.v.col.cum ſequenti.C.de impub.ꝛ alijs ſubſti.ꝛ in.l.
ſi C.de indicta viduit.per Ang.ꝛ alios in.l.in ſubſtõne.ff.de vulga.et
pupil.ꝛ Ang.plene in ſuo conſilio.xxxiij.vel ſequenti.Sʒ in caſu no-
ſtro verba que fuerunt adiecta in dicta diſpoſitione habent tractum
ſucceſſiuum.vt pʒ in illis verbis nõ remaneret heres p lineã maſculi-
nam que verba compꝛehendunt heredes in infinitum de linea.pterea
illud verbũ imperpetuũ ꝛc.ſine dubio eſt verbũ habẽs tractũ ſucceſſi-
uum ergo vꝫ qꝛ iſta conditio ad cõmodum Juliani dicaf eueniſſe ꝛ p
hoc eſt reſponſum ad allegata in contrariũ.hoc etiam multum expꝛeſ
ſe deciditur p tex.in.dicta.l.in ſubſtõne in fi.ff.de vulga.ꝛ pupil.vt ſʒ
vnum intellectum quẽ ibi ponit Bald.Joan.de imo.ꝛ Pau.de caſt.
Nam in dicta.l.in ſubſtitutione.in pꝛincipio dicitur qꝛ ſi teſtatoꝛ ſub-
ſtituit filio per hec verba quiſquis mihi ex ſupꝛaſcriptis heres erit
idem filio meo heres eſto.ſufficit quo ad hoc vt admittatur ad ſubſti
tutionem quod aliquo momẽto aliquis ex ſupꝛaſcriptis fuerit heres
teſtatoꝛis licet nõ durauerit:ſʒ defierit eẽ heres ante euẽtũ caſus ſub-
ſtitutionis.ſecus ſi teſtatoꝛ duos filios habens.ſ.caium puberẽ ꝛ Lu
cium impuberem ita ſubſtituit Lucio impuberi:vʒ ſi Lucius filius
meus impubes deceſſerit neqꝫ mihi caius filius me⁹ heres erit ſeius
heres eſto.Nã tunc ad hoc vt excludatur ſubſtitutio nõ ſufficit quod
caius aliquo momento fuerit heres:ſʒ requiritur quod durauerit vſqꝫ
ad tempus quo euenit caſus ſubſtitutionis.ꝛ ratio diuerſitatis inter
dictos duos caſus ſm Bal.ꝛ Joan.de imo.ꝛ Pau.de caſt.ibi qꝛ quo
ad excludendam ſubſtitutionem ꝛ ſic ad excludẽdum fauoꝛẽ non ſuffi-
cit quem eẽ heredẽ quandoc̃qꝫ.ſʒ requiritur qꝛ duret.vt ibi in fi.quo
caſu ad excludẽdum ꝛ admittendũ ſubſtitutum ꝛ ſic fauoꝛem ſufficit qꝛ
ſemel fuerit heres.vt ibi in pꝛincipio.ergo in pꝛopoſito quo ad exclu-
dendos heredes dicti teſtatoꝛis a ſubſtitutione nõ ſufficit qð aliquo
momento remãſerit de dicto Batholomeo heres p lineã maſculinam
ſʒ requiritur qꝛ duret.ꝛ iſtud ſatis me ad hanc partem inclinat. Alex.

Summarium ſuper conſilio.liiij.

1 Paruitas pꝛetij ꝛ pactum de reuertendo arguunt contractum ſi
mulatum,nu.2.
3 Ad pꝛobandũ cõtractũ vſurariũ admittunf ꝛ ſufficiunt pꝛobationes
que in alia cauſa non eſſent omnino ſufficientes.
4 Teſtis non deponens de qualitatibus fundi non dicitur concluden-
ter pꝛobare.nu.5.
6 Plus creditur teſtibus affirmantibus qꝫ negantibus.
7 In contractu pignoꝛis nunqꝫ pꝛeſcribitur.
8 Erroꝛ iuris non cauſat bonam fidem quo ad pꝛeſcriptionem.
9 Mala fides qualiter pꝛobetur.
10 Emptoꝛ cenſetur male fidei qñ emit citra dimidiam iuſti pꝛetij.
11 Habens titulum ab autoꝛe male fidei non pꝛeſcribit.

Conſilium.liiij.

Pꝛimum dubium eſt an pactũ de retrouendẽdo eodẽ tpe de anno
Mcccccxxi.cum minoꝛitate pꝛetij faciat pſumi contractum vſurariũ.
Secundum an pars que vult qð ſibi retrouẽdatur poſſit excludi p
ſcriptione tpis pꝛedicti:ꝛ dicitur qð nõ qꝛ in cauſa vſuraria non hʒ lo-
cum pꝛeſcriptio.Secundo oſtenſis tẽpoꝛum deductionibus que ſunt
per modum legis que ſunt ad cõmodum actoꝛum que ſunt allegate.
Tertiũ eſt dubium nũquid legatarius pdicti facientis pactũ de re
trouendẽdo vigoꝛe dicti legati qui tenuit rẽ q̃ debebat retrouẽdi dicaf
pꝛeſcripſiſſe.ꝛ dꝛ qꝛ nõ triplici reſpectu.Pꝛimo qꝛ habuit cãm a ma
le fidei poſſeſſoꝛe.Scdo qꝛ teſtm̃ in quo eſt deſcriptum illud legatũ eſt
nullũ:quia eſt ſcripta negatiua que nõ eſt ſʒ camerã actoꝛũ.tertio attẽ
tis dictis deductionibus tempoꝛum.

Circa pꝛimum dubium de
quo queritur plura pꝛo ꝛ contra adduci poſſunt.ve-
rum:qꝛ paſſus plurimum tritus eſt ꝛ res cõrã doctiſſi-
1 mo agitur paucis expediam.dico igitur † qꝛ paruitas
pꝛetij ꝛ pactum de reuendendo arguunt contractum ſi
mulatum ꝛ vere fuiſſe contractum pignoꝛis aliter initum in fraudem
vſurariũ dato qꝛ non cõſtaret emptoꝛem eſſe ſolitum feneraꝛi.hoc pꝛe-
ciſe voluit glo.in.c.conqueſtus.de vſuris.que ad hoc reputatur ſingu
laris nota per tex.in.c.ad noſtrã.de emp.ꝛ ven.vbi papa ſe fundat ex
dictis duabus circunſtantijs vʒ ex iniuſtitia pꝛetij ꝛ pacto de retro
uendẽdo infra certum tẽpus.ꝛ hoc qꝛ reſolutio contractus venditio-
nis pendet a facultate venditoꝛis pꝛout in caſu noſtro ꝛ hoc eſt qð au
dacter firmat Ant.de but.in.c.illo vos.de pigno.Idem ibi tenet Jo.
de imo.dicens ſecus eſſe vbi facultas reſolutionis contractus vendi
tionis pẽderet a poteſtate emptoꝛis vt in caſu dicti.c.illo vos.qꝛ tunc
ſi non cõcurrerent niſi dicte due circunſtantie tunc non pꝛeſumeret con
tractus ſimulatus ꝛ vſurarius.ꝛ ita dicit pꝛocedere opi.Cy.in.l.ij.C.
plus valere qð agitur.iſtam opi.etiam tenuit Archi.in.c.plerũqꝫ.xiiij.
q.iij.ꝛ Hoſti.Anto.de but.ꝛ Jo.de imo.in.d.c.ad noſtrã.Idem tenet
dñs Abbas.in.d.c.conqueſtus.Foꝛtificãtur ex his que dicit Bald.in
rub.C.de vſur.ꝛ fruc.lega.in fi.vbi dicit qð ſi vẽdidi tibi fundũ cum
hoc qð poſt certum tempus deberes mihi reuendere cõtractus reddi-
tur ſuſpectus ſi concurrat immoderata quãtitas reddituũ allegat no
tata per Archi.in pꝛealleg.c.plerũqꝫ.ꝛ ſic nihil aliud voluit Bal.niſi
qð ſi pꝛetiũ eſt modicum reſpectu valoꝛis rei ꝛ reddituum qð tunc
cõcurrẽte pacto de reuendendo pꝛeſumatur contractus ſuſpectus
hoc aũt qꝛ pꝛetium fuerit iniuſtũ habito reſpectu ad valoꝛem rei ꝛ ad
redditus deponunt aperte teſtes pꝛo pte agentis pꝛoducti.ꝛ iſta opi-
nio videtur magis cõis que etiam in dubio cum ſit magis tuta pꝛo ſa
lute ꝛ exoneratione animarum eſt amplectenda.capi.iuuenis.de ſpõ-
ſa.Concurrit ꝛ alia coniectura tradita per Jo.an.in pꝛealle.c.ad no
ſtram.vbi dicit quod inter alias fraudes quibus vtuntur feneratoꝛes
in fraudem vſurarũ cõtrahẽtes eſt iſta vʒ qꝛ vbi emunt rem aliquã cũ
pacto de reuendẽdo nolunt qð de ipſo pacto de reuendẽdo appareat
in inſtrõ venditionis ſed in alio de p ſe pꝛout ſeruatũ fuit in caſu nro.
Concurrit etiã alia coniectura qꝛ i illo inſtrõ in quo pꝛomittit emptoꝛ
reuendere infra certum tps actum eſt qð de tali reuenditiõe ad melioꝛis
2 gabelle ſolutionẽ teneretur reuendens ꝛ que ſunt pacta inſolita in veris
venditionibus ꝛ per cõſequẽs tãto magis arguũt cõtractũ eſſe ſimu-
latum.vt no.Bal.in.l.emptione.C.plus valere qð agif.allegat in ar
gumentum no.per glo.in.l.ſi qs ſub conditiõe.ff.de condi.inſti.ꝛ idem
Bal.in.l.etiam.C.de exec.rei iu.Concurrit etiã pbatio teſtiũ qui dicũt
qð publice dici audiuerũt qð talis cõtractus celebratus cum dña Mi
notia fuerit cõtract⁹ pignoꝛis ꝛ quod dña Minotia dixit qꝛ mutuaue
rat libras ducentas boñ.ſuper dicta poſſeſſione vt deponũt teſtes agẽ
3 tis maxime tertius ꝛ quartus.† Nam ad pꝛobandũ cõtractũ vſurariũ
admittunf ꝛ ſufficiunt pꝛobationes que in alia caſu nõ eſſent omnino ſuf
ficientes pꝛopter excogitatas calliditates que in cõtractibus feneratoꝛũ
cõmittunf.vt not.Jo.an.in.c.ex literis.de iureiurã.ꝛ in.c.ij.eo.
ti.lib.vi.ꝛ Pau.de liaza.in diſputatione ſua incipiẽte cõtra iſtũ de
biti opponitur.ꝛ p Pe.de ancha.i.d.c.ad noſtrã.Si ergo cõtract⁹ fuit
ſimulatus ꝛ cenſet fuiſſe cõtract⁹ pignoꝛis ſequif qð ex tali contractu
nullũ fuit tranſlatũ dñium nec poſſeſſio p vẽditoꝛẽ.Emptoꝛ.ꝛ ibi no.
ff.de aqua plu.ar.ꝛ in pꝛopoſito nro pʒ in.d.l.emptione.C.plus vale
re qð agitur.ꝛ ibi doc.maxime Bal.non dubiũ ergo qð potuit dictus
zacarinus velut dñs dicti fundi agere rei vendicatione cõtra publiciana
ꝫ poſſeſſores dicti fundi et dato qð dicti poſſeſſores habuerint cãm a
dicta dña Minotia emptrice vt eſt caſus ſcẽm intellectũ Jo.an.in.c.
cũ cõſtet.de pigno.Preterea agitur etiã p zacarinũ in dicto iudicio
contra heredes vniuerſales dñe minotie ꝛ narratũ ẽ dictũ zacarinum
fuiſſe deceptũ vltra dimidiã iuſti pꝛetij ꝛ petit cõtra heredes inſtitutã
miniſtrari ꝛ pꝛobatũ eſt p plures teſtes vʒ per quĩtũ qð dictus fun-
dus erat cõis eſtimationis librarũ quadringẽtarũ ꝛ vltra:per que ver
ba dicitur pꝛobatũ eſſe rem fuiſſe vẽditã minus dimidia iuſti pꝛetij ꝛ
valuiſſe vltra.cccc.libras.ꝛ in ſpẽ no.Bal.in.l.ij.in pe.col.C.de reſcin.
vendi.ꝛ in aliquib⁹ lecturis hʒ coꝛrupte vt apparet per Jo.de imo.in
c.pe.in pe.charta.de emp.ꝛ vẽdi.ꝛ ſic vꝫ qð cõpetat remediũ.l.ij.C.de
reſcinde.vendi.ſ.vt qð ſuppleat zacarino iuſtũ ptiũ vel res reddat.vt
ibi ꝛ in.c.cũ cauſa.de emp.ꝛ vendi.Nec obſtãt teſtes recepti ꝛ pꝛoducti
4 per partẽ aduerſam qꝛ nihil pꝛobant.† Nã pꝛimus teſtis interrogatus
in cauſa ſcie ꝛ ſuper interrogatoꝛijs partis aduerſe dicit qð vidit dictũ
fundum ſemel tñ cum vna domo ruinoſa ꝛ qð poſtea nunqꝫ vidit nec
deponit ſe vidiſſe tpe quo fuit factus contractus dicte imaginarie ꝛ
ſimulate venditionis ꝛ ſic nõ non deponat de qualitatibus ipſius fun
di tpe venditionis non dicitur neceſſario ſeu cõcludenter pꝛobare.nam
cõtingere potuiſſet qꝛ tpe celebrate venditionis fuiſſet ibi nouiter edi
ficata pulchra domus quam teſtis tunc non vidit cum tunc non fuerit
in fundo.hec habentur ex no.per Bar.in.l.ij.in vlti.col.poſt glo.C.de
reſcinde.vẽdi.ꝛ Bar.in.l.ſi.C.de pꝛedi.ꝛ omnibus rebus nauicu.lib.
xi.Et in ſpẽ Bal.in.d.l.ij.per tex.in.d.c.cum cauſa.de emp.ꝛ vendi.in
verbo venditionis tempoꝛe ꝛ ibi.ꝛ cum cauſam que inter economum in
verbo venditionis tpe.de teſti.ꝛ.l.ſi voluntate.C.de reſcin.vendi.ꝛ no.
5 Bar.ꝛ Ang.in.l.pꝛetia rerũ.ff.ad.l.falcidiam.ex his etiã pʒ qð ſcõs
teſtis partis aduerſe nihil pbat qꝛ ſuper interrogatoꝛijs partis noſtre
interrogatus reſpondit ſe neſcire an de anno venditionis dicta poſ
ſeſſio eſſet hoſtiua ꝛ bene auidata.ꝛ ſic patet.qꝛ ignoꝛabat qualitatem
rei ꝛ

rei ꝛ redditus ergo non põt deponere de valoꝛe eius vt.l.pe.ff.de reb.
coꝛũ.l.ſi fundũ per fideicõmiſſum.in pꝛin.ff.de lega.j.ꝛ.l.imperatoꝛ.ff.
ad treb.ꝛ no.Bar.in.d.l.pꝛetia rerũ.ꝛ alij in locis.ſ.pꝛoxime allega.
Tertius teſtis partis aduerſe etiã nihil pꝛobat:pʒ qꝛ dicit qꝛ nunqꝫ
vidit in dicta poſſeſſione extare domum cuius contrariũ apparet per
inſtrumentũ venditionis.Nõ obſtãt aliqua inſtrumẽta pꝛoducta per
partẽ aduerſam ad pꝛobandũ valoꝛẽ dicte poſſeſſionis qꝛ illa inſtru-
menta deponunt de alijs tẽpoꝛibus ꝛ ſunt ſingularia ꝛ diuerſa nec eſt
pꝛobatũ qð ille poſſeſſiones de quibus in dictis inſtrĩs eſſent eiuſdem
qualitatis cuius erat iſta poſſeſſio.vñ non pꝛobant.vt no.gl.ꝛ doc.in
d.l.ij.C.de reſcin.vendi.ꝛ ibi expꝛeſſe Bal.in vlti.col.ꝛ Jo.de imo.in
6 penul.charta.de emp.ꝛ vẽdi.† Itẽ ſemp plus credif teſtibus affirmã
tibus valuiſſe vltra lib.cccc.qꝫ teſtibus negantibus tm̃ valuiſſe.vt no.
glo.in.l.diem pꝛoferre.§.ſi plures.ff.de arbi.ꝛ not.in.c.j.de pꝛeſcrip.
in.vj.ꝛ Archi.iij.q.ix.nihilominus ꝛ in ſpẽ Bal.in.d.l.ij.in vl.col.C.
7 de reſcin.vẽdi.ꝛ Imo.in.c.pe.de emp.ꝛ vẽdi.in.vl.char. Quo† ad
ſcdm̃ dubiũ de exceptione pꝛeſcriptionis rñdetur faciliter pluribus
modis ꝛ pꝛimo qð tpe dicte dñe Minotie nõ potuit inchoare pꝛeſcri
ptio qꝛ ipſa erat in mala fide rõne dicti cõtractus qui fuit ꝛ eſſe fingif
ſimulatus.ꝛ ſic fuit cõtractus pignoꝛis per quem contractũ pignoꝛis
res retinetur noĩe pignoꝛantis ꝛ nũqꝫ currit pſcriptio.l.male agif.C.
de pꝛeſcrip.xxx.annoꝛũ imo ſi pꝛeſcriberet diceref pꝛeſcribere ad com
modum pignoꝛantis.l.ſerui noĩe.ff.de vſucapioni.l.j.§.per ſeruum
qui pignoꝛis ꝛ.l.pignoꝛis.ff.de acquiren.poſ.ꝛ ſnĩa rei aliene ſemper
impedit initium pꝛeſcriptionis.c.ſi.de pꝛeſcrip.ꝛ.c.poſſeſſoꝛ.de reg.
iur.in.vj.ꝛ hoc de iure canonico qð attendendũ eſt cum agatur de ma-
teria pcti vt in iuribus pꝛoxime alleg.no.ꝛ dato qð diceretur qð dña
Minotia potuit ignoꝛare dictum contractum non eſſe licitum potuit
8 eſtimare qð contractus valuerit.Reſpondeo† qꝛ erroꝛ iuris non cau-
ſat bonam fidem quo ad pꝛeſcriptionem vt.l.nunqꝫ in pꝛincipio ꝛ.l.ſi
fur.§.j.ꝛ.l.quemadmodũ.C.de agr.ꝛ cenſi.li.xj.qð eſt verum etiam in
pꝛeſcriptione longiſſimi tempoꝛis vt pꝛobat glo.iuncto tex.in.c.apo-
ſtolice.de dona.ꝛ Arch.x.q.iij.qꝛ cognouim⁹.ꝛ Pau.de liaza.ꝛ Jo.
de ligna.in cle.j.de rebus eccle.nõ alie.Item in dubio pꝛeſumif ſcien-
tia iuris niſi de ignoꝛantia doceaf.l.leges ſacratiſſime.C.de legibus
ꝛ.l.ſi heres ab eo in fi.ff.ad treb.quam.l.ad hoc inducit Bar.in.l.non
fatetur in vlti.col.ff.de confeſ.licet ſit verũ qð facilius pꝛobetur igno-
rantia iuris in muliere qꝫ in maſculo ita dixit Bar.in.l.fin.C.de iuris
ꝛ facti ignoꝛantia.per.l.cum de indebito.§.j.ff.de pꝛobationibus.ꝛ.l.
ſi adulterium cum inceſtu.§.j.de adult.ꝛ.l.j.in fi.ff.de edend.ꝛ.l.ij.§.
fina.ff.de iur.fi.de mala fide etiam pꝛobatur per teſtes qui dicunt qð
domina Minotia dixit ego mutuaui libꝛas ducentas ſuper dicta poſ-
ſeſſione licet enim pars non fuerit pꝛeſens illi aſſertioni hoc nõ fuit ne
ceſſe ad pꝛobandam malam fidem vt no.Bar.in.l.celſus.ff.de vſuca
9 pio.dum querit qualiter pꝛobetur mala fides.† Nam mala fides pꝛo-
bari poteſt per ſola indicia vt eſt tex.no.ibi Bal.ĩ.l.penul.C.de euic.
ꝛ no.Ange.in.l.j.C.de vſucapio.tranſfoꝛ.ꝛ in.l.ſuper longi.C.de pꝛe-
ſcrip.longi tempoꝛis.Sed cui dubium qꝛ etiam vnicus teſtis facit in-
dicium vt no.glo.ꝛ doctoꝛ.in.l.ſi quis.C.ad.l.iul.maieſta.ꝛ in.l.mari-
tus.ff.de queſtio.ꝛ plene Bar.in.l.ij.§.item coꝛnelio.ff.de queſtio.ꝛ in
l.admonendi poſt glo.ff.de iureiur.dato etiam qð dictus contractus
non fuiſſet ſimulatus:ſed verus.tamen quia erat reſciſſibilis dictus
contractus per remedium dicte.l.ij.C.de reſcin.vendi.qꝛ deceptus fuit
10 vendens in dimidia iuſti pꝛetij† ideo dicta emptrix debet cenſeri male
fidei quando ſcit contractum poſſe reſcindi adeo quod non pꝛeſcribi-
tur ita ſignãter decidit Joan.de imo.in.c.apoſtolice.de donatio.ſuper
gl.in verbo pꝛeſcriptione.ad hoc inducit.l.in cauſe la pꝛima.§.inter-
dum cum ſequen.ff.de mino.licet Ant.de but.in dicto.c.apoſtolice.di
cat ſe non recoꝛdari vbi hoc ſit deciſum in iure ꝛ non decidit.Inſuper
tot ꝛ tanta tempoꝛa deducenda ſunt ex foꝛma ſtatutoꝛum de curſu di-
cte pꝛeſcriptionis a dicto tempoꝛe anni.Mcccccxxi.vſqꝫ ad tẽpus mo-
te litis qð non eſſet completa pꝛeſcriptio.xxx.annoꝛum. Quo autẽ
ad pꝛeſcriptionem quã allegarent Gaſpar ꝛ Liſabeta velut poſſiden
tes iuſto titu.ꝛ bona fide in qua pꝛeſcriptione inter pꝛeſentes ſuffice-
ret tps.x.annoꝛum iuxta.l.emptoꝛ ꝛ.l.penul.C.de pꝛeſcripto.long.tẽ
po.Reſpondetur pluribus modis.pꝛimo qð allegant habere titulum
legati a dicta dña Minotia que fuit in mala fide vt pꝛobaui ſupꝛa.
11 Sed† ita eſt qð habens titulũ ab autoꝛe male fidei non pꝛeſcribit lon-
go tempoꝛe ſcʒ ſpatio.x.annoꝛum vel.xx.vt in aut.male fidei.C.de pꝛe
ſcrip.longi tempo.Preterea non eſt pꝛobatum qꝛ Gaſparẽ ꝛ Iſabe
tam quo tempoꝛe deceſſerit domina Minotia.ꝛ ſic quo tpe inceperit
poſſidere cum titu.nam lega.ſumit vires a tpe moꝛtis teſtõꝛis.l.a ti-
tio.ff.de fur.l.legatũ.la ſcda.ff.de legatis ſcdo.l.huic ſcripture.ff.ad.l.
aquil.in pꝛincipio ꝛ plene in.l.ſi tibi homo.§.cũ ſeruus.ff.de legatis
pꝛimo.ꝛ in.l.ſi quis ita hereditatem.ff.de conditio.inſti.Item obſtat
dictis Gaſpari ꝛ Iſabete deductio tempoꝛũ de quibus ſupꝛa dictum
eſt.Item qꝛ plus eſt allegatus titulus legati habetur pꝛo nõ titulo qꝛ
codici.in quibus dꝛ factũ eſſe legatum non ſunt in memoꝛialibus ꝛ ex
foꝛma ſtatutoꝛũ ſunt nullius effectus.ſed ita eſt qð titulus repꝛoba-
tus non tribuit iuſtã cauſam pꝛeſcribẽdi.l.quẽadmodũ.C.de agricol.ꝛ
cenſi.libꝛo vndecimo.ꝛ.l.ſi.§.ſi autẽ.C.cõmunia de legatis ꝛ.c.dud...
el pꝛimo.de deci. Alex.de Carta.de Imo.

Summarium ſuper conſilio.lv.

1 Cognati tranſlati in ius agnationis nõ dicuntur pꝛopꝛie agnati.
3 De ſtatuto diſponente qꝛ frater poſſit repellere ſoꝛoꝛem.
4 Appellatione patris compꝛehenditur auus.

Caſus.

Statuto Bononie poſito ſub rubꝛica.de ſucceſſionibus ab inteſta
to aſcendentium ꝛ collateralium inter cetera cauetur modo ꝛ oꝛdine
iunctis:vʒ Agnati namqꝫ maſculi tranſuerſales ſeu alter ex illis vſ
qꝫ ad quartum gradũ icluſiue gradũ numerãdo in qualibet parte no-
ſtroꝛum ſtatutoꝛum ſm ius ciuile pꝛeferantur oĩbus feminis tranſuer
ſalibus agnatis etiam infra dictũ gradũ exiſtentibus pꝛeterqꝫ pſone
defuncte ſoꝛoꝛibus vtrinqꝫ cõiunctis vel ex parte tantũ vel filiab⁹ fra
trum maſculoꝛũ pſone defuncte ſimiliter cõiunctoꝛũ ſaluis diſpoſitis
in hoc ſtatuto:ꝛ ſaluo ſi ipſe vel aliqua eoꝛũ cõcurrerẽt cum patruo ſeu
patruis defuncte perſone quo caſu cũ eo ſeu eis pariter admittanf niſi
in bonis peruẽtis vt.ſ.ad defunctã pſonã a matre vel cõiuncta pſona
per matrẽ dictarũ ſoꝛoꝛũ vel filiarũ in quibus ius cõe ſeruetur.ꝛ etiam
pꝛedicti agnati pꝛeferentur omnibus trãſuerſalibus cognatis etiam
maſculis ꝛ etiam in ius agnationis tranſlatis exceptis bonis que ad
defunctam perſonam peruenerunt ex dote vel titulo lucratiuo vt di
ctum eſt a matre vel cõiuncta perſona per matrẽ defuncte pſone in q-
bus ius cõe ſeruetur niſi filij maſculi vel femine vel alij liberi ſoꝛoꝛum
vtrinqꝫ cõiunctarũ cõcurrerent cũ fratribus maribus defuncte perſo-
ne vtrinqꝫ cõiunctis ſeu eoꝛũ liberis maſculis vel alter eoꝛum:quo ca-
ſu ipſi fratres vel liberi eius in dictis bonis pꝛeferantur. Dubiũ de
quo queritur eſt tale.pꝛemiſſo dicto ſtatuto Petrus deceſſit iam ſunt
xij.anni vel circa ab inteſtato ſuperſtite Joanne eius cõſanguineo vʒ
qð dicti Petrus Joannes nati ſunt ex duobus fratribus vtrinqꝫ con
iunctis ꝛ etiam ſuperſtite Colao eiuſdem Petri defuncti fratre vteri-
no tantũ:ꝛ ſic ex linea cognationis.Queritur modo quis dictoꝛũ Joã
nis conſanguinei dicti Petri.ꝛ de linea agnationis ꝛ dicti Colai fra
tris dicti Petri vterini vt.ſ.admittantur ꝛ ſuccedat dicto Petro de
functo in bonis dicti petri ꝛ eius hereditatis que fuerunt aſcendentiũ
dicti Petri ex latere maſculino vʒ patris ꝛ aui.

Conſilium.lv.

Redẽptoꝛis inuocato ſuf-
fragio.Viſo dicto themate ꝛ integro ſtatuto ſub ru-
bꝛica de ſucceſſionibus ab inteſtato aſcendentiũ ꝛ colla
teralium:puto caſum iſtum eſſe in ſtatuto pꝛedicto
1 apertiſſime deciſum.† Nam cũ ſtatutum velit qꝛ agnati
maſculi trãſuerſales ſeu alter ex illis vſqꝫ ad quartũ gradum incluſiue
facta computatione graduũ ſm ius cõe pꝛeferanf oĩbus trãſuerſalib⁹
cognatis etiam maſculis ꝛ etiã in ius trãſlatis agnationis:exceptis cer
tis bonis que obueniſſent a matre vel coniuncta perſona p matrẽ.ꝛ ita
eſt qꝛ dictus Joannes frater patruelis dicti Petri defuncti erat con
iunctus dicto Petro in quarto gradu.l.iuriſcõſultus.§.quarto gra-
du.ff.de gradi.ꝛ inſti.eo.§.quarto gradu.ꝛ dicitur agnatus.vt inſti.de
legitima agnato.ſucceſ.circa pꝛincipium.ꝛ.l.ſunt aũt.ff.de legi.tuto.ꝛ
non tractatur de bonis obuentis defuncto a matre vel a pſona cõiun-
cta per matrẽ ꝛ dictus Colaus qui erat frater vterinus dicto Petro
ꝛ per conſequẽs erat ſibi cognatus vt in pꝛeallegata.l.iuriſconſultus
poſt pꝛin.ꝛ.§.cognatiõis:ꝛ licet hic per Juſtinianũ frater vterin⁹ fue
rit tranſlatus in ius agnationis vt.l.meminimus.C.de legi.hẽ.tñ ſtatu
tum adhuc vult agnatos pꝛedictos pꝛeferri cognatis tranſlatis in ius
agnationis qui pꝛopꝛie non dicunf eſſe agnati:vt pʒ in.d.l.meminim⁹
in verbo tanqꝫ cõſanguinei que dictio tanqꝫ eſt nota impꝛopꝛietatis.c.
ſolite.ꝛ ibi glo.in verbo tanqꝫ extra de maioꝛi.ꝛ.obe.l.pecuniam.ff.ſi
2 cer.peta.no.Bar.in.l.j.in fi.pꝛin.ff.de offi.eius qui mãda.eſt iuriſdi.†
Et qð iſti trãſlati in ius agnationis non ſint ppꝛie agnati nec cõpꝛe-
hendantur ſub ſtatuto faciente mentionẽ de agnatis no.Bal.in.l.le-
ge in fi.ꝛ in.d.l.meminimus.C.de legi.heredi.ꝛ in.c.j.an agnatus vel
filius.in vſibus feudoꝛũ.ꝛ ſtatutum hoc clare expꝛimit in caſu noſtro.
Accedit ad confirmationẽ pꝛedictoꝛũ deciſio Jo.an.in addi.Spec.in
ti.de ſucceſ.ab inteſta.in rub.ꝛ Bal.in.l.ſcimus.in pꝛin.in.vij.q.C.de
3 inoffi.teſta.vbi ſequendo diſputationem Jaco.de are.† dicunt qꝛ ſi ſta-
tutum diſponat qð frater poſſit repellere ſoꝛoꝛẽ a ſucceſſione patris.
ꝛ contingat decedere auum relicta nepte ex filio pꝛedefuncto ꝛ nepo-
te ex alio filio pꝛedefuncto nihilominus dictum ſtatutum vendicabit
ſibi locum in dicta nepte ꝛ nepote qui adinuicẽ ſunt frater ꝛ ſoꝛoꝛ pa
4 trueles.ꝛ ſic frater ꝛ ſoꝛoꝛ appellãtur:† vt in.d.§.quarto gradu.ꝛ etiã
appellatione patris de quo fiebat mentio in dicto eoꝛum ſtatuto con-
pꝛehendebatur auus.l.iuſta.ff.de verbo.ſigni.Ergo ſm eos eum ver
ba ſtatuti patianf poterit dicta neptis excludi a nepote eam dotante.
ꝛ huic concluſioni conuenit etiam mens ſtatuti ſm eos vt agnatio con
ſeruetur per quã cõſeruatur dignitas familie.l.j.§.ſi ſeruus.ff.de ven.
inſpi.ꝛ ar.ff.de leg.j.l.ab omnibus circa pꝛincipium.Et familia ppꝛie
conſiſtit in agnatis.l.pꝛonuntiatio.ꝛ.l.familie.ff.de verbo.ſigni.ꝛ ſic

ſm eos inſpecta ratione ſtatuti idẽ dꝫ eſſe in dictis fratre ⁊ ſorore pa
truelibus qꝺ eſt in fratre ⁊ ſorore ſecundi gradus:qꝛ vbi ratio ſtatuti
vel conſuetudinis locũ habet ibi etiã habere dꝫ locũ ſtatutum vel con
ſuetudo.l.j.cũ ibi no.C.que ſit long.cõſue.⁊ in.l.de quibus.ff.de legi.
⁊ idem etiam cõcludit in effectu Ang.in cõſi.ccciiij.incipiente in dei no
mine ⁊c.⁊ ideo dictũ ſtatutũ in.§.dicti vero fratres ⁊c.velit qꝺ fratres
vtrinqꝫ coniuncti vel etiam ex patre tantũ preferantur fratribus ⁊ ſo
roribus vterinis tm̃:⁊ ſic voluit ſtatutum inducere qꝺ agnati ideſt fra
tres ex latere patris tm̃ preferentur fratribus vterinis ideſt cognatis
etiam in bonis queſitis a defuncto cuius contrarium diſponebat ius
cõmune:vt i auf.poſt fratres.la.j.cũ glo.C.de legi.heredi.⁊ no.i auf.
itaqꝫ.C.cõia de ſucceſ.apparet preſertiꝫ inſpecta ratione dicti ſtatuti
quod intentio ipſius ſtatuti preferentis fratres ex latere patris ipſis
vterinis fuit velle etiã preferre fratres patrueles ipſis fratribus vte
rinis vt dicunt Jo.an.⁊ Bal.in dictis locis.Ex quibus breuiter con
cludo dictum Joannẽ prefato Colao preferri debere in ſucceſſione et
hereditate dicti Joannis maxime ex primo fundamento ſuperius
adducto. Alexan.

Summarium ſuper conſilio.lvj.

1 Per aliũ contractum ꝗ̄ per ſtipulationem põt fieri nouatio.
2 Verba dũ dicitur hinc ad nouem annos proxime futuros qd ĩportãt.
3 Per dictionẽ hinc tempus computatur de momento ad momentum.
4 Vbicunqꝫ durante tempore prime conceſſionis ſit ſecunda conceſſio
in longius tempus tunc per ſecundam conceſſionem potiꝰ dicitur pro
rogari prima ꝗ̄ de nouo concedi.

Conſilium.lvj.

Si titius conduxit rem.Mccccxlj.pro nouennio ⁊ eandem rem ab
eodem conducat.Mccccxlvj.per hec verba hinc ad nouem annos tm̃
⁊ locator locauit poſtea alteri pro anno.Mccccliiij.an primus condu
ctor poſſit allegare ꝙ ſua ſecunda conductio intelligitur incipere tan
tum finito primo nouennio.

REdẽptoris noſtri inuoca
to ſuffragio.Ponderatis his de quibus in thema
te ſit mentio videretur prima ꝯſideratiõe dicendum
tp̃s p̃me iueſtiture Petri finite de anno.Mccccl.et
ſic finito primo nouennio non obſtante ſecunda con
ductione ⁊ inueſtitura facta durãte primo nouennio.⁊ p ꝯñs tp̃s ſecũ
de ꝯductionis ⁊ inueſtiture durare vſqꝫ ad annum.Mcccclxix.qꝺ pro
batur:qꝛ per ſcdã ꝯductioneꝫ ⁊ inueſtiturã nõ vr̃ facta nouatio pri
me nec ab ea eſſe receſſum poſtqꝫ expreſſe ita non fuit actum.l.ſi.C.de
1 noua.⁊ inſti.quib.mod.tol.obli.§.preterea.pro hoc facit † qꝛ lꝫ p aliuꝫ
cõtractũ ꝗ̄ per ſtipulationem poſſit fieri nouatio precedentis obliga
tionis vt probatur in.l.ſi mandato meo.§.ſi.ff.mãda.quẽ text.ad hoc
pro ſing.ponderat Bar.⁊ alij in.l.j.ff.de noua.tñ p aliũ cõtractũ ꝗ̄ p
ſtipulationẽ ſequẽtẽ nunqꝫ ſit nouatio aliquo mõ niſi expreſſe agatur
etiã inſpecto iure fforũ.l.itẽ illa.§.ſi.⁊.l.vbi quis.ff.de cõſt.pecu.⁊ no.
Bar.in preallegata.l.j.Ad idẽ ⁊ tertio facit.l.ſi quis ante verſi.idem
pomponius.ff.de acqui.poſ.vbi ſi precario rẽ accepi eo acto ꝙ in me
poſſeſſio transferaꝛ ⁊ eandẽ rẽ poſtea ab eodẽ cõductã per ſequẽtẽ cõ
ceſſioneꝫ non vr̃ receſſum a prima.pro hoc ⁊ vltimo facit ratio.l.cum
de indebito cũ ſimi.de proba.qꝛ nõ eſt veriſimile cõductores voluiſſe
renunciare iuri ſibi queſito virtute prime conductionis.Sed his non
obſtantibus ſi recte cõſidero ꝯria ſñia vr̃ mihi verior.⁊ magis de mẽ
te cõtrahentiũ ⁊ qꝛ nõ arbitror rẽ hanc eſſe magna conſideratione ſeu
2 dubitatione dignam.paucis qꝺ ſentio abſoluã † concludens qꝺ ſecun
da cõductio ⁊ iueſtitura Petri vr̃ incepiſſe.Mccccxlvj.die.xiiij.octo
bris ⁊ finitã fuiſſe poſt nouenniũ tũc p̃me ſequẽtiũ:⁊ ſic nõ duraſſe
vſqꝫ ad annũ.Mcccclix.hoc luculenter pcipiꝛ ex verbis inſtri ſecunde
conductionis ⁊ inueſtiture facte.Mccccxlvj.dum dicitur hinc ad no
uem annos proxime futuros tantum:que verba idem importãt ac ſi
dictum eſſet ab iſta die vſqꝫ ad nouem annos tãtum vt eſt tex.in.l.pla
cet cũ gloſ.in verbo ab hinc.C.de ſa.ſan.eccle.⁊ inſti.de iure natu.gen.
⁊ ciuili.in prin.cũ glo.in verbo hinc.quinimo illa dies facti inſtri ſecũ
3 de inueſtiture cõputaꝛ in dicto nouennio ſecũde cõdutionis † quia per
illam dictionẽ hinc:tempus cõputatur de momento ad momẽtuꝫ vt
inquit Bar.⁊ Bal.⁊ Ang.in.l.j.ff.ſi qs cautio.⁊ Bal.in.l.eos.§.ſin
autem.C.de appel.⁊ Ang.⁊ Ray.in.l.huiuſmodi.la ſecũda.ff.de ver.
ob.⁊ pro hoc bñ facit text.in.d.l.huiuſmodi vbi ſi ſtipulatus ſum a te
per hec verba veꝫ ſi titius cõſul factus fuerit.tunc ex hac die in annos
ſingulos decem dare ſpondes ⁊ poſt trienniũ a die ſtipulationis exti
terit condictio certe etiam decem pro ſingulis annis trium peti pote
rint qꝛ propter illa verba ex hac die quibus equipollet dictio hinc vi
dentur contrahentes voluiſſe denotare non ſolum ꝙ illud initiũ tem
poris erat tempus in quo celebratus erat cõtractus.Sed etiã voluiſ
ſe illud tempus connumerari in tpe preſtationis ⁊ ſolutionis annue.
ita ergo in propoſito propter illa verba hinc ad nouem annos deno
4 tatur qꝺ tũc incipit currere tempus ſecunde conductionis † pro hoc fa
cit qꝛ vbicũqꝫ durante tempore prime conceſſionis ſit ſecunda conceſ
ſio in longius tempus tũc per ſcdam cõceſſionẽ potius dicitur proro
gari prima ꝗ̄ de nouo concedi.l.ſed ſi manente.ff.de preca.l.cũ ſtipu
latus ſum mihi a procuľo.ff.de verbo.obli.⁊ per hec pꝫ reſponſio eui
dens ad allegata in contrarium.Nam nõ curo qꝺ per ſecũdã cõductio
nem non ſit facta nouatio prime ⁊ qꝺ quo ad illos quatuor annos qui
reſtabant de prima cõductione tempore facte ſecũde cõductionis po
tuerit conductor retinere ex vtraqꝫ conductione ⁊ agere ex vtroqꝫ con
tractu.tamen dico qꝺ ſecũda cõductio non poterat excedere nouennium in
choando ipſum tempus de anno.Mccccxlvj.die.xiiij.octobris pro
pter illa verba hinc ad nouez annos ⁊c.Et preſertim cum in contracti
bus verba ſint ſtricte ⁊ proprie accipienda.c.cũ dilecti.de dona.l.quic
quid aſtringende.ff.de ver.obli.Pro hoc ⁊ vltimo facit qꝛ Franciſcus
hꝫ clare fundatam intentionẽ ſuã per inſtrm ſue conductionis ꝙ quod
clare apparet ꝙ dꝫ ſua locatio incipere poſt nouennium inchoatum.
Mccccxlvj.die.xiiij.octobris.ergo ſi Petrus ad excludendum Fran
ciſcum producit inſtrm ſue ſecunde inueſtiture:oportet qꝺ dicamus
vel qꝺ verba ſecunde inueſtiture Petri ſunt clara contra Petrus vt
eſt oſtenſum vel ſi ſunt dubia dꝫ fieri interpretatio contra Petrus qui
ex illo inſtro vult ſuam intentionem fundare.l.veteribus.ff.de pac.l.
ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus.ff.de verb.ob. Alex.

Summarium ſuper conſilio.lvij.

1 Statutum prohibens contractũ poſſe probari per teſtes de quo
veniat ſoluenda gabella an valeat.
2 Licet faciam ponere in cataſtro talem fundum eſſe meũ non tamen per
hoc probatur ꝙ ego ſim dominus.
3 Licet appareat ꝙ tu pro tali fundo ſoluiſti tributa tñ per hoc nõ pro
batur te eſſe dominum.
4 Circa media iudicij nõ plus fauetur reo ꝗ̄ actori.
5 Diſpoſitiones etiam exorbitantes inducte ob publicam vtilitatem ex
tenduntur ad caſus ſimiles.
6 Teſtes ſingulares non probant plene. 7
8 Confeſſio facta abſente parte facit ſemiplenam probationem.
9 Procedit argumentũ ⁊ preſumptio a cõiter accidentibus.
10 Quando cauſa non eſt modice quantitatis non defertur.

Conſilium.lvij.

VIſo proceſſu cauſe verten
tis inter Antoniũ Joannis olim Bartholomei dicto
el chierico ex parte vna ⁊ Laurentium pillizarium ex
altera:queritur quod oſtendas an de iure ſit pro parte
dicti Laurentij ſufficienter probatum ꝙ domus de
qua eſt queſtio fuerit per dictuꝫ Antoniũ data in ſolutũ dicte dñe La
zare vxori dicti Laurentij adeo ꝙ non teneatur Antonius ad reſtitu
tionem dicte domus ⁊ penſionũ prout a iudice cauſe principalis fuit
cõdemnatus.Et ex pluribus concludit qꝺ nõ.⁊ primo per diſpo
ſitionem ſtatutorum prohibentium poſſe probari per teſtes contractũ
de quo veniat ſoluenda gabella vt pꝫ in prouiſionibus regiſtri ſuper
1 Rubrica de certis contractibus per teſtes probari prohibitis † ꝙ qui
dem ſtatutum ſine dubio valere vr̃ ⁊ eius validitatẽ preſupponere vr̃
Ray.in.l.cũ quedã puella.§.ſi.ff.de iur.om.iud.⁊ Ja.bu.⁊ Bar.in.l.
certi condictio.§.quoniam.ff.ſi cer.peta.⁊ Jo.an.in addi.Spec.in tit.
de fruc.⁊ intereſſe.§.h.in additione inci.do.Jaco bu.⁊c.⁊ Cy.in.l.audi
tis.de reſti.in integr.⁊ Bald.in repetitione.l.j.ff.de leg.ij.⁊ Sali.in
auf.caſſa in antepe.col.de ſacroſan.eccle.⁊ Pet.de ancha.in repet.c.
ſtatuta canonũ.de cõſti.in verſi.circa iſtam extenſionem alibi ⁊c.hodie
enim videmus in pluribus caſibus de iure cõi eſſe diſpoſitũ:vt i auf.
ſed nouo.C.ſi cer.pe.⁊.l.teſtiũ.C.de teſti.⁊ in.l.iij.C.ſi minor ſe maiorẽ
dixerit.⁊ in.l.generaliter.C.de non nume.pecu.in.c.porro.de priuileg.
⁊ in.c.j.de cenſi.in.vj.cum concordantijs ibi traditis per glo.ordina
riam.Nec etiam ad hoc obſtant quedam reſponſiones date per ex
imiũ dominũ aduocatum partis aduerſe qui in primis conatur reſpon
dere qꝺ per teſtes ſoles talis probatio fieri non poſſit:tamen põt fieri
per teſtes ⁊ ſcripturã:vt nota.Jaco.de bu.⁊ Bar.l.l.certi cõdictio.§.
qm̃ ſi cer.pe.⁊ Bal.in auf.ſed nouo.C.ſi cer.pe.⁊ l.l.ſi in vl.col.Cõ n
deicom.cũ concor.⁊ allega.ſed ita eſt qꝺ nedũ per teſtes probatum eſt
de dicta datione in ſolutũ:ſed etiam per ſcripturam ſolutionis gabel
le:qꝛ dico qꝺ cũ ſupportatione hec reſponſio ſatis fragilis eſt nã ſcri
ptura ſolutionis gabelle ſit inter dñam Lazaram ⁊ publicanos:vnde
illa non hꝫ obeſſe Antonio.qꝛ res inter alios acta ⁊c.Item illa ſcri
ptura bñ probat ſolutionem gabelle factam per dominam Lazaram.
ſed non probat Antonium dediſſe in ſolutum domum:qꝛ ego poſſũ
accedere ad publicanum:⁊ ſibi ſoluere gabellam aſſerendo me emiſſe
magnum predium a titio:vnde talis ſolutio gabelle non infert do
minium fuiſſe datam in ſolutum:ei ſic ex diuerſis non recte fit illatio.he
2 nc facit illud quod dicimus † ꝙ licet ego faciaꝫ ponere i eſtimo vel cata
ſtro talem fundum tanqꝫ meũ:tamen per hoc nõ probatur ꝙ ego ſim
dominus vel poſſeſſor illius fundi niſi appareat de conſenſu domini
ipſiꝰ fundi hoc factũ fuiſſe.l.ſi pater.⁊ ibi hoc no.Bal.C.de ac.emp.
l.ſolennibus.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.C.de rei vendi.⁊ no.Bal.in.l.quidã
in ſuo.ff.de condi.inſti.⁊.l.que quiſqꝫ.⁊ ibi Bar.ff.de aqui.rerum do
mi.Et bonus tex.in propoſito in.l.cenſualis.⁊ ibi no.dec.C.de dona.
vbi ha

3 vbi † habetur qꝺ lꝫ appareat qꝺ tu p tali fundo ſoluiſti tributa:tamẽ
per hoc non probatur te eſſe dñm fundi:vnde Jaco.bu.⁊ Bar.in.d.§.
qm̃ cũ ſimi.loquũtur qñ ſcriptura erat facta cum illo contra quẽ pro
ducebantur teſtes:al's enim de facili ſemp excluderet virtus ⁊ prohi
bitio dicti ſtatuti:qꝛ quis poſſet ſoluere gabellam pro aliquo aſſerto
contractu:⁊ recipere in ſcriptis fidem ſolutionis gabelle ⁊ poſtea au
diretur volens probare per teſtes,⁊ ſic per indirectũ fieret id qꝺ dire
cto fieri nõ poſſet ꝯ.c.ſtatutũ.de hereti.in.vj.⁊.c.cum quid vna via.de
reg.iur.in.vj.⁊ in.l.ſi minor.ff.de ſer.exportã.Nõ ob.etiã alia rñſio do
mini aduocati partis aduerſe dicẽtis qꝺ iſtud probaꝛ per confeſſionẽ
Antonij rñdentis poſitionibus qm̃ dico ꝙ iſta etiã eſt reſponſio fra
gilior prima.qꝛ poſitionibus rñdendo cõfitetur Antonius ꝙ fuerunt
aſſumpti eſtimatores ad eſtimandũ dictã domũ:⁊ qꝺ eam eſtimarunt
precio lib.lxxv.⁊ qꝺ ipſe Antonius noluit ſtare cõtẽtus:vnde quod ex
hac cõfeſſione inferaꝛ qꝺ Antonius videaꝛ fateri vere vel preſumpti
ue ꝙ dicta domus fuerit data inſolutũ per Antonium dñe Lazare nõ
memini me legiſſe:nõ enim probat hoc eſſe qꝺ ab hoc cõtingit abeſſe
l.nõ hoc.C.vnde cogna.c.in preſentia.de proba.Nec etiam obſtat alia
facilis reſponſio domini aduocati dicẽtis qꝺ dictum ſtatutũ dꝫ tem
perari vt intelligatur qꝺ nõ poſſit probari per teſtes.ſ.agendo ſed de
fendẽdo ſic arg.l.fauorabiliores.ff.de reg.iur.cũ alijs allegatis p euꝫ
4 que ſunt penitus extra propoſitum.† qꝛ reſponſio qꝺ circa media iu
dicij hoc eſt circa probationes faciendas nõ plus fauetur reo ꝗ̄ acto
ri:vt dixit gl.no.in.c.cum ad ſedem in verbo cum pertinentijs.de re
ſti.ſpo.⁊ no.Azo in ſumma pandectarũ in titulo de rebus dub.⁊ ſe
quuntur doc.vbiqꝫ.Itẽ ⁊ ſtatutũ loquitur indiſtincte ⁊ fuit conditum
illud ſtatutũ ꝑpter publicã vtilitatẽ:vt pꝫ in prefationibus dicti ſta
tuti que arguũt cauſam finalem ſtatuti.l.ſi.ff.de heredi.inſti.l.cum hi.
circa prin.ff.de tranſac.no.Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.fa.
Et qꝺ tale ſtatutũ dicatur concernere publicam vtilitatem no.Bart.
ff.de fideicommiſ.⁊.l.ſi quis pro eo in princ.in ſeptimo membro.⁊ ca
5 noniſte in.c.cũ cõtingat.de iureiu.† Et conſtat ꝙ diſpoſitiones etiam
exorbitantes a iure communi inducte ob publicã vtilitateꝫ extendun
tur ad caſus ſimiles ſeu eandem rationem habentes:vt plene no.per
glo.⁊ docto.in.l.ſi cõſtante.ff.ſolu.ma.in prin.⁊ in.l.miles.in prin.ff.
de re iudi.⁊ maxime quando eſt expreſſa rõ in ſtatuto:vt in caſu noſtro
quo caſu etiam in correctorijs ſit extenſio:vt no.glo.⁊ per doc.in cle.j.
de elec.⁊ no.Bal.in auf.quas actiones.C.de ſacroſan.eccle.⁊ Ant.de
bu.in.c.ſi.de conſuetu.⁊ Moderni in.c.j.de tempo.ordi.in.vj.⁊ in.l.ſi
vero.§.de viro.ff.ſolu.ma.⁊ circa hoc inanis eſt diſputatio quia ſtatu
tum eſt clariſſimum.Nec etiam obſtat ſi dicatur ꝙ iſta datio inſolutuꝫ
fuit facta ante ſtatutum condituꝫ.qꝛ reſpondeo hoc nõ eſſe verũ:quia
dicte prouiſiones regiſtri in quibus eſt hoc cautum fuerunt edite ⁊ vi
res habere ceperunt de anno.Mcccclij.Et teſtes Laurentij nõ depo
nunt de tam antiquo tempore.Et iſta ſufficient pro enarrando omne
fundamentuꝫ Laurentij.preterea ſcdo principaliter oſtendiꝛ qꝺ dato
ꝙ ſtatutum nõ prohibuiſſet talem probationem fieri per teſtes tamẽ
dico qꝺ teſtes predicti non probant dictã dationẽ in ſolutũ.primo qꝛ
cõſtat ꝙ ſunt ſingulares in dicto ⁊ in loco.Nã primus teſtis dicit qꝺ
verbis Antonij fuerunt pñtes dña Lazara Laurentius Antonius
Ja.de honeſtijs ⁊ quidã murator:⁊ nullus alius:⁊ qꝺ illa verba fue
rũt prolata ĩ orto.Scdꝰ vero teſtis qui eſt quidã preſbyter qui nõ in
terfuit illis verbis de quibus deponit primus teſtis:vt pꝫ ex denomi
natione cõteſtiũ facta per primũ teſtẽ deponit qꝺ in cortili dictus An
tonius dixit quedã verba penitus diuerſa ab his de quibus deponit
6 primus teſtis.† cõſtat aũt qꝺ teſtes ſingulares nõ probant plene.c.lꝫ
cauſam.de proba.c.bone.de elec.cuꝫ vulgaribus.Nec obſtat ſi dicatur
qꝺ quilibet iſtorum teſtium deponit de cõfeſſione Antonij facta pre
ſente parte que ſemel facta faceret plenã probationeꝫ ſi ꝓbaretur per
duos teſtes.l.certũ.§.ſi quis abſente.ff.de cõfeſ.c.ſi.cũ ibi no.de cõfeſ.
l.cum te.C.de trãſac.ergo ſi vna ex dictis cõfeſſionibus probatur per
vnũ teſtem facit ſemiplenã probationẽ que dꝫ iungi cũ alia cõfeſſione
ſimiliter ꝓbata per vnũ aliũ teſtẽ iuxta no.per Bar.in.l.admonendi.
de iureiur.⁊ habetur in.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.qꝛ rñdeo ꝙ hoc eſt fal
7 ſum cũ ſupportatione † qꝛ teſtes ſingulares deponentes de duabus cõ
feſſionibus.ſcꝫ vnus de vna alius de alia non debent iungi vt ĩ termi
nis decidit Anto.de bu.in.c.lꝫ ex quadã.de teſti.in.iij.colũ.⁊ etiam vr̃
idem velle licet non ita preciſe dñs Abbas in.c.cum cauſam in.iij.co
lum.de proba.dum dicit ꝙ teſtes ſingulares nõ debent cõiungi ad in
tegrandam probationem iſtud etiam eſt de mente Cy.in.l.ij.C.que ſit
long.cõſue.circa antepe.vel penul.col.dũ tractat an per teſtes ſingu
lares probetur cõſuetudo.Preterea ſecundus teſtis nõ deponit de cõ
feſſiõe facta preſente parte.⁊ ſic nõ poteſt dici ꝙ ille ſolus faciat aliã
8 ſemiplenã probationem † qꝛ qñ talis cõfeſſio facta abſente parte eſſet
plene probata ſcꝫ per duos teſtes nõ faceret niſi ſemiplenã ꝓbationẽ
c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.l.ſi.in prin.ff.de in integrũ ac.no.Bart.in.d.l.
admonendi.⁊ doc.in.c.ſi.de iureiur.cũ ſimi.bene facit qꝺ no.gl.⁊ doc.
in.l.ſi.C.fami.erc.Nec obſtãt qdã coniecture allegate per dñm aduo
catum Laurentij ad ſupplendã ⁊ probandã dictã probationeꝫ perfi
ciendam vltra ea que deponunt dicti duo teſtes.Et primo inquantuꝫ
dicit qꝺ Antonius actor reſpõdendo poſitionibus fateꝛ ſe debitorẽ
fuiſſe dñe Lazare in libris octoginta ⁊ qꝺ electi fuerunt eſtimatores
ad eſtimandũ dictã domũ.qꝛ rñdeo qꝺ ſi Antonius erat debitor dñe
Lazare non ſequitur ergo dedit ei inſolutũ domũ ⁊ apparet p inſtrm
de abſolutione facta dicto Antonio abſqꝫ eo ꝙ ibi dicaꝛ ꝙ data fuerit
inſolutum dicta domus ⁊ eſt ſatis veriſimile quod in eodem inſtro vo
luiſſet dña Lazara ꝙ appareret de datione facta inſolutum de dicta
domo p tuitione ipſius dñe Lazare ſicut voluit Antonius apparere
9 de abſolutione:ita enim videmus cõiter obſeruari ⁊ fieri † ⁊ procedit
augumentum ⁊ preſumptio a cõiter accidentibus iuxta no.per gl.in
l.neqꝫ natales.C.de ꝓba.Et ſimiliter non infert ſola electio eſtimato
ruꝫ ad propoſitũ:vt dixi.s.Non obſtat alia cõiectura ꝙ Antonius fa
teatur ſe nunqꝫ moleſtare Laurentiũ p pẽſione qꝛ dico qꝺ imo Anto
nius rñdendo poſitionibus dicit ſe pluries petijſſe dictas penſiones.
Nõ obſtat alia cõiectura ꝙ eſtimatores dicãt ꝙ Antonius eſtima.qꝛ
hoc nõ inuenio in ꝓceſſu ⁊ dato qꝺ appareret tñ nõ ſequitur ergo An
tonius poſtea dedit ⁊ inſolutũ qꝛ tractatus non ꝓbat ꝯctũ eẽ ſequutũ.
l.ſi ex cã.§.nunc videndũ in ſi.ff.de mino.Non ob.chartecella ſolutiõis
gabelle qꝛ ad hoc rñdi.s.⁊ ſic non põt dici ꝙ hic cõcurrant multe pre
ſumptiones qꝛ nullibi ꝓbatur in iure iſtas eſſe preſumptiões inferen
tes dationẽ inſolutũ eſſe factã.Non ob.ꝙ ſaltẽ dꝫ deferri iuramentum
in defectũ ſemiplene ꝓbatiõis:qꝛ rñdeo ꝙ ex forma ſtatuti vltra ſum
10 mam.xxv.librarũ nõ põt deferri † ⁊ etiã de iure cõi qñ cauſa nõ eſt mo
dice quãtitatis nõ defertur vt ſunt cõmunes concluſiones in locis vul
gatis.Ex quibus cõcludo partes clariſſimi dñi iudicantis eſſe in pro
nuntiando male appellatum ⁊ victum victori ⁊c.reliqua ſuppleat
claritas domini iudicantis. Alexan.

Summarium ſuper conſilio.lviij.

1 Ex aliquo actu ſequẽti in dubio nõ intelligiꝛ eſſe factã nouationẽ.
2 Vniuerſalis negatiua falſificatur qñ aliquod affirmatiuum remanet.
3 Verba nihil penitus important idem qꝺ nihil omnino.
4 De homicidio in loco citationis bãnitus tenetur comparere per pro
curatorem.
5 Statutum ciuitatis in genere loquẽs cõprehẽdit bannitos de quibus
in nigro.
6 Fideiuſſor obligatus per inſtrumentum habẽs executionem parataꝫ
talis fideiuſſor habetur pro cõdemnato.

Conſilium.lviij.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Viſis ⁊ diligenter ponderatis his de
quibus in themate ante poſito ſit mentio ſi ſingula du
bia per argumenta ad vtranqꝫ parteꝫ diſſerere vellem
longo cõmẽto opus eſſet qꝺ a me ſemper in cõſulendo
alienum fuit preſertim vbi res in euidenti prout in ꝓpoſito ſita eſt ob
miſſis itaqꝫ ſuperfluis argumentis circa primũ qſitũ breuiter dico ex
ploratiſſimum eſſe dictũ Bartholomeũ nõ fuiſſe liberatũ a dicto mã
fredoto dato ꝙ dalmianus adminiſtrationi ⁊ gubernatiõi dicte ficta
licie p quarta parte in eũ tranſlata p ipſum Bartholomeũ ſe ingeſ
ſerit ſciẽte ⁊ patiente dicto mãfredoto etiã poſito qꝺ ex hoc appareret
manfredotum ſibi in ſocium aſſumpſiſſe dictum dalmianũ p predicta
1 quarta pte qꝺ ꝓbaꝛ.Primo qꝛ † ex aliquo actu ſequenti in dubio non
intelligitur factã eſſe nouationẽ alterius precedentis obligationis niſi
hoc expreſſe agatur ⁊c.etiã ſi noua pſona intercedat vt.l.ſi.C.de noua
tio.⁊ inſti.quibuſmod.tolliꝛ obliga.§.pe.⁊ plene no.in.l.pe.ff.de pre
to.ſtipu.⁊ in.l.qui vſumfructũ.ff.de verb.ob.Et lꝫ Bart.videaꝛ velle
in.d.l.pe.ꝙ de iure fforum qñ iteruenieba noua pſona in ſcda obliga
tione continente idẽ qꝺ prima fiebat nouatio niſi eſſet actũ quod eſſent
duo rei.l.iij.in prin.ff.de duobus reis.⁊ eodẽ caſu dicit quod hodie ope
exceptionis ſit nouatio p no.p.gl.in.d.l.pe.⁊ in.l.ij.ff.de noua.tñ ma
gis cõis opi.eſt in ꝯtrium p dictã.l.ſi.in verbo nihil penitus innouari.
2 † Nam vniuerſalis negatiua falſificaꝛ qñ aliqꝺ affirmatiuum remanet
l.ſi is qui ducenta.§.vtrũ.de rebus dub.l.ſi a procuratore ⁊ ibi not.C.
3 mandati.c.ſolite.de maio.⁊ obe.† ⁊ importãt illa verba nihil penitus
idem ꝙ nihil omnino vt no.gl.in cle.prima in verbo nullius.de ꝓben.
⁊ Jo.an.in.c.j.in verbo penitus.de poſtula.p̃la.in.vj.⁊ importat di
ctio penitus idem qꝺ omnimõ vt ꝓbaꝛ in.l.j.iuncta rub.C.de gladi.i.
peni.tol.libro.xj.⁊ Archi.in.c.j.de ſup.negli.prela.in.vj.ſed ita eſt qꝺ
vbi dictio omnimõ iungiꝛ cum negatiua prout in.d.l.ſi.tũc importat
ideꝫ ꝙ nullo mõ.l.in naue ſaufelli ad ſi.cũ gl.ff.loca.ſeu importat idẽ
qꝺ ſine diſtinctione.l.vbi aũt.§.ſi.ff.de verb.ob.ergo perinde eſt ac ſi
in.d.l.ſi.diceret nullo mõ nouari vel ſine diſtinctione nõ fiat nouatio
vñ ſi ope exceptionis fieret nouatio falſuꝫ eſſet dicere ꝙ nihil penitus
ſit innouatũ de priori obligatione vt de ſe patet.Item eſſet falſum di
cere ꝙ nullo mõ vel ſine diſtinctione non fieret nouatio.⁊ iſtam opinio
nem tenuit Ja.de bel.in ſua diſputatione que incipit.In chriſti nomi
ne.Caneꝛ lege municipali ⁊c.quam diſputationẽ ponit ipſe in.l.poſt
ꝗ̄ liti.C.de pac.⁊ Jac.bu.in.d.l.ſi.C.de noua.⁊ Ray.in.l.ſi pacto quo
penam.de pac.C.⁊ Gul.de cu.in.d.l.reſcriptũ.§.ſi pacto.⁊ ibi Bal.in
ſi.ff.de pac.⁊ Fulg.in.d.l.ſi.vbi dicit ꝙ ſi illa lex intelligereꝛ ſecunduꝫ

intellectū Bar.eſſet impoſita verbis ꝛ nō rebus contra.l.ij.C.cōia de leg.ꝛ.c.cōmiſſa.de electio.in.vj.Itē non eſſet ſublata dubitatio quam ibi voluit tollere imperator:q2 adhuc eſſet dubium qñ fieret nouatio tacite vel expreſſe.ꝛ idē clare tenuit Jo.de imo.Raph.cu.ꝛ Pau.de ca.in.d.l.pe.ꝛ in.d.l.ij.ꝛ nō obſtāt no.p gloſ.in.d.l.fi.ꝛ in.l.ij.ff.de noua.q2 ſcōm prefatos doct.dicte glo.loquuntur qñ ex manifeſtis coniecturis cōſtabat partes voluiſſe nouare vt pꝫ in exēplo poſito p gloſ. in.d.l.fi.ꝛ ita etiam tꝫ Jo.de imo.in.l.delegare.ff.de noua.ꝛ Fulgo.in l.certi cōdictio.ff.ſi certū petat.ꝛ ita etiā eſt de mēte Cy.ꝛ Ray.in.d. l.fi.ꝛ certe ille gl.nō dicunt illud ad qd̄ allegant per Bar.ſi bñ inſpiciant.Preterea dato q̄ p aliū ꝯctum q̄ per ſtipulationē fieri poſſit nouatio vt eſt text.ſingularis in.l.ſi mandato meo.§.fina.cū ibi no.ff. mādati ſm Bar.in.l.j.ff.de noua.tñ etiā iure fforū nunq̄ fiebat aliquo mō nouatio per aliuꝫ cōtractū quā per ſtipulationē niſi illud expreſſe actum fuiſſet vt.l.item illa in fi.ꝛ.l.vbi quis.ff.de cōſti.pecu.Et dicta.l.ſi mandato.q2 iura illa ita allegat bar.in.l.j.in.j.col.ff.de noua. etiā ſi interueniſſet noua perſona vt dicta.l.vbi qs:ergo per illos act? inferentes ad cōtractū ſocietatis celebrate inter manfredotū ꝛ Dalmianū non pōt inferri factā eſſe nouationē prioris obligationis contracte inter manfredotū ꝛ Bartholomeū.Cōfirmātur q2 ſi quis facit aliquē actum ex neceſſitate nō videt ex illo actu velle diſcedere ab aliquo actu ante per ipſum facto.l.fideicommiſſa.§.ſi rē.ff.de legatis tertio.l.rē legatā.ff.de optio.lega.Sed manfredotus ex neceſſitate acceptauit Dalmianū in participē pro dicta quarta parte fictalicie quia Bartholomeus potuerat inuito manfredoto partē ipſius Bartholomei locare ꝛ transferre in Dalmianū.l.ſolutū.§.ſolutā.ff.de pignora.actio.ꝛ.l.cū antiquitas.C.de vſufru.facit.l.in re mandata.C.mandati.ergo non videtur ex hoc Manfredotum receſſiſſe ab obligatione
4 prius contracta inter Bartholomeū ꝛ ipſum Māfredotū.†Quo ad ſecundū dubiū eſt expeditum de iure qd̄ Dalmianus quāuis pro homicidio bānitus a loco citationis tenebat per procuratoreꝫ cōparere ſi illum conſtituere potui vt.l.papinianus exuli.ff.de mino.l.ſed ꝛ ſi per pretoreꝫ.§.j.ff.quibus ex cauſis maio.ꝛ plene notatur in.l.fi.ff.de in integrum reſti.per Bar.in.l.j.ff.de diuerſis ꝛ tempora.preſcrip.et per canoniſtas in.c.ij.de procura.ꝛ in terminis noſtris in bannito firmat Ang.in diſputatione incipiente bononienſis a ſua ciuitate bannitus in tertio ꝛ quarto dubio.ꝛ potiſſime in obligationibus et ꝯctibus geſtis ante bānū prout in propoſito.vt ibi per eū hoc etiā voluit Spe.in ti.de accuſa.in tertia parte in.§.ſequit videre ver.quid ſi quis bannitus.ꝛ ibi hoc vr̄ velle Joan.an.procedere ſine dubio in caſibus in quibus pōt cōparere p procuratorē:ſecus dicit in criminalibus in quibus nō pōt cōparere per procuratorē iuxta.c.veniēs.de accuſa.ꝛ.l. pe.§.ad crimē.ff.de publi.iud.Jdem etiā voluit Bar.in.l.adulter.in prin.ff.de adulte.per id q̄ no.gl.in.l.eius alias incipit celſus.§.fi.ff.
5 de aqua plu.arcē.†Et ſtatutū ciuitatis in genere loquens comprehendit etiā iſtos bannitos.vt no.Bald.in repetitione.l.cū mulier.ff.ſol. ma.in.vij.col.in ver.iuxta predicta quero pone ꝛc.ꝛ attento q̄ dictus Bartholomeus erat obligatus dicto Manfredoto ad eximendum eū ab obligatione quia dict? Manfredotus erat obligatus monaſterio pro dicto affictu quantū eſt pro quarta pte rerū que ex ꝯctu conductionis remāſerunt apud Manfredotum.que quidē obligatio extendebat ad quartam partē librarū nōgentarum quinquaginta ſingulo anno dictorū octo annorum vt cōſtat ex dictis inſtrumentis,potuit dictus Manfredotus petere in iudicio a dicto Bartholomeo dictas libras ſeptuaginta pro reſto quantitatis debite pro dicto affictu q2 ſaltem negari nō pōt quin intm̄ verteretur intereſſe ipſius Manfredoti ex eo q2 Bartholomeus non liberauerat nec exemerat manfredotum a dicta obligatione prout promiſerat:ꝛ Bartolomeus non fecerat vt promiſerat:cōmiſſa erat obligatio ad intereſſe.l.ſtipulationes non diuiduntur ver.celſus.ff.de ver.ob.l.ſi quis ab alio in princ.ff.de re iud. Et q̄ talis petitio Manfredoti de iure pceſſerit ponit expreſſe Bal. in.l.fi.§.fi.in ver.oꝛ pone queſtionē de facto ꝛc.C.de vſur.rei iudi.ꝛ in l.ſi pro ea in.iij.q.C.mādati Accedit q̄ no.Cy.ꝛ Bal.in.l.certū in.ij.
6 col.C.fami.erc.vbi voluit† q̄ vbi fideiuſſoꝛ eſt obligat? p inſtrm̄ habens ex vi ſtatuti executionē paratā prout cōiter per Jtaliam habent inſtr̄a ex forma ſtatutorū q̄ talis fideiuſſoꝛ hꝫ pro cōdēnato ꝛ dꝫ talis fideiuſſoꝛ conſeruari indēnis p principalē nō cauendo de cōſeruādo indēnē ſed ſoluēdo.ꝛ ideo cum Manfredotus eſſet obligatus per inſtrm̄ monaſterio ad dictam quantitatem.Bartholomeus qui promiſerat Manfredotum liberare a dicta obligatione tenebatur ſoluere non cauere:ꝛ iō pōt culpari Bartholomeus ſi cōfeſſus eſt debitū ꝛ ſoluit:nā licitum fuit Bartholomeo bonā fidē agnoſcere ꝛ cōfiteri veritatem que cōprehēditur ex obligatione Manfredoti facta monaſterio ꝛ ex obligatione facta p Bartholomeū.l.quoties.§.ſicut auteꝫ.ff. de admini.tuto.ꝛ pariformiter cū promiſerit dalmianus Bartholomeo ſtipulāti dari Māfredoto ex quo circa illud verſabatur intereſſe ipſius Bartholomei ꝛ illud in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis inſulā ꝛ.§.ſi ſtipuler.ff.de verb.ob.ꝛ cū nō dederit cōmiſſa fuit obligatio ad inter-
7 eſſe dicti Bartholomei.l.liber homo.§ fi.ff.de verb.obli.†et expreſſe etiam fuit cōuentum in inſtrō Dalmianū teneri ad intereſſe caſſandū iuramento Bartholomei qd̄ fieri potuit vt no.per Bar.ꝛ alios in.l. ſi.de pretorijs ſtipu.cū ſuis vulgaribus cōcordātijs.ꝛ intereſſe Bartholomei eſt de ſe clarū reſpectu librarū ſeptingentarū cū tantūdem teneretur Manfredoto vt.ſ.pbaui.ꝛ ita eidē Manfredoto ſatiſfecit. Item reſpectu aliarū librarū trecētarū eſt liqdatū intereſſe Bartholomei per iuramētū ei? vt p̄rime dixi nec dictū Dalmianū releuat allegat qd̄ manfredotus recognouit eū in ſociū vt in p̄rio dubio dixi.Et bis paucis finē facio cū ad alia vocatus vlterius intendere nequeam.

¶Summarium ſuper conſilio.lix.

1 ¶Tempus decem annorum intelligitur eſſe longum tempus.
2 Appellatione bonorum veniunt ius conductionis ꝛ actio que competit pro tali conductione.nu.3.
4 Quando pronomen ſuū profertur extra diſpoſitionē vniuerſalem et quando in diſpoſitione vniuerſali.
5 Verba in fundis veſtris appoſita in priuilegijs qd importent.nu.6.
7 Si teſtōr legat veſtes ſuas intelligit de veſtib? quas hēbat tpe teſti.8.

¶Caſus.

¶Inter paſinū beneuentanū ꝛ Jacobū fratres auia ex vna pte ꝛ dñicū auia ex alia predictorū cōſanguineorū ſuper certa lite tūc facta fuit tranſactio in qua in effectu ſe inuicē cōuenerunt in hunc modus veꝫ inſimul ſtare ꝛc. Iteꝫ q̄ oia ꝛ ſingula bōa mobilia que fuerunt ꝛ ſunt acquiſita per dictas ptes vſqꝫ ad diē dicte trāſactiōis tpe quo ptes venirent ad diuiſionē bonorū deberēt diuidi p dimidiā quorum medietas eſſet ꝛ eſſe deberet dictorum paſini bñuēti ꝛ iacobi ꝛ alia medietas dictorum bonorum eſſet dicti dñici.itē qd̄ de oibus ꝛ ſingulis bonis acqrendis in futurū per dictas ptes ꝛ donec ꝛ vſqꝫ inſimul habitauerint tpe dicte diuiſionis fiende inter partes:dictus dñicus habere deberet ſolū ꝛ dūtaxat tertiā partē ipſorū bonorū ꝛ dicti fratres duas partes habere deberent. itē qd̄ de oibus ꝛ ſingulis beſtijs que reperirent tpe dicte diuiſionis dictus dñicus deberet habere tertia partē ꝛ tm̄ ꝛ alias duas ptes dicti fratres habere debeant. ¶Item q̄ omnes ꝛ ſinguli vſufructus ꝛ introit? percipiēdi deinceps per dictas partes ex omnibus ſuis bonis ꝛ rebus tam immobilibus q̄ mobilibus vſqꝫ ad diem ꝛ tps mortis dicti Dominici ꝛ dicte diuiſionis fiende īter eos ſint ꝛ eē debeant ac intelligantur cōes prout erant ante ipſam tranſactionem et compoſitionē ꝛc. ꝛ ita dicit inſtrm̄ qd̄ vobis exhibet. ¶Poſt vo dictū inſtrm̄ trāſactionis dicti fratres acquiſiuerūt certas res.Item certas alias res cōduxerunt ad affictū p ducatis.x.quos ipſi fratres q̄ primum exburſarunt ꝛ eas res cōductas ipſi fratres poſtea locarunt pro libris centū ꝛ ſeptē cū dimidia monete. Item certa alia conduxerunt ꝛ conducunt ipſi fratres pro certo affictu iā ſoluto.mō vero mortuo dicto dñico qui cum dictis fratribus habitauit vſqꝫ ad mortem heredes eius videntur velle a dictis tribus fratribus habere dimidiā omniū rerum tam mobiliū q̄ immobiliū tam acquiſitarū ante tranſactionem q̄ poſt tranſactionem. Itē dimidiam dictarum librarū centū ſeptē cū dimidia affictus ſupra nominati. Item dimidiā omniū pecuniarū que reperiebantur in domo ꝛ penes dictos fratres tpe mortis dicti Dominici. Iteꝫ dimidiā deñ.exactorū ꝛ dimidiam deñ.exigēdorum occaſione fetuum beſtiarum que tpe mortis dicti Dñici erāt penes dictos fratres. Item dimidiam omniū fructuū ꝛ redditūum bonorum ꝛ reꝫ tam emptarū ante q̄ poſt trāſactionem ꝛ bonorum cōductorū vt.ſ.dicti vero fratres dicūt q̄ dictis heredibus dicti Dominici debet tertia pars bonorū acquiſitorū poſt inſtrm̄. Itē tertia pars beſtiarū ꝛ fructuū earū ꝛ tertia pars deñ.exactorū ꝛ exigendorum occaſione fetuū dictarum beſtiarum ꝛ tertia pars aliarum rerum excepto q̄ de bonis acquiſitis ante inſtrumentum tranſactionis. Modo queritur conſultatio an debeatur medietas dictis heredibus dictorum bonorum an vero tertia.de quibus medietas:ꝛ de quibus tertia pars.ꝛ pro Jacobo ꝛ paſino petitur conſilium.

¶Conſilium.lix.

Edemptoris inuocato ſuffragio. Viſis verbis dicti iſtri. Et conſideratis caſibus contingentib? de quibus in themate obmiſſis argumentis ad partes concludo breuiter in primis qd̄ heredes dominici non poſſunt petere vltra tertiā de rebus acquiſitis ꝛ appropriatis poſt dictum inſtrm̄ ꝯpoſitionis ꝛ tranſactionis. ꝛ iſte caſus eſt clare ꝛ formaliter deciſus ex verbis dicti inſtri in ver. Item q̄ de oibus ꝛ ſingulis bonis acquirēdis in futurum
1 per dictas ptes ꝛc.†Et idem dico de rebus que dicti tranſigētes poſt dictam tranſactionem conduxiſſent ad longū tps.ꝛ ſic acq fuiſſent vtile dñiū iuxta.l.j.in fi.cū.l.ſeq.ꝛ ibi no.ff.ſi ager vecti.vl̄ emphy.pet. ꝛ in.c.i.de inueſti.de re alie.fac.ꝛ.l.i.§.qd̄ aūt ait.ꝛ ibi no.ff.de ſuperfi. ꝛ intelligitur tps decem annorū eſſe longū tps quo ad iſtud ppoſitus vt plene p glo.ꝛ do.in.d.§.qd̄ aūt ait.etiā in.d.l.i.in fi.cū.l.ſe.ff.ſi ager vecti.ꝛ in cle.i.de ele.ꝛ no.do.in.l.ſi filio.§.fi.ff.ſo.ma.cū fi.idem etiam
2 ſi conduxiſſent ad modicū tps.†Nā illud ius conductionis ꝛ actio que competit pro tali cōductione ꝛ obligatio.veniūt appellatione bonorū l.bonorum appellatio.§.in bonis ꝛ.l.princeps bona.ff.de ver.ſig.l. ſi legatus.§.ſi quis bona.ff.ad treb.per Bar.in.l.quint?.§.argēto.ff. de auro ꝛ ar.leg.Et ſic illud ius cōductionis dꝫ ſpectare ad heredes Dñici p tertia parte:ex his pꝫ q̄ iura locationū ꝛ cōductionū factarum poſt dictum inſtrm̄ debent pro tertia ſpectare ad heredes Dñici de rebus vero immobilibus acquiſitis añ dictū inſtrm̄ conſtat qd̄ he-
3 res Dñici non dꝫ habere dimidiā ex forma eiuſdē inſtri. Quātū† aūt ad dictas libras centū ſeptē exactas aut debitas ipſis fratribus in vita Dñici:puto q̄ ſeruari debeat illud qd̄ diſponitur in dicto inſtrō.in ver.item qd̄ omnes ꝛ ſinguli vſuſfructus ꝛ introitus percipiendi deinceps per dictas ptes ex oibus ſuis bonis ꝛ rebus tā mobilibus q̄ immobilibus vſqꝫ ad diē ꝛ tps mortis dicti dñici ꝛ dicte diuiſionis fiende inter eos ſint ꝛ debeāt ac intelligant cōes eſſe prout erant añ preſentem trāſactionē ꝛ cōpoſitionem ꝛc. Cū ergo quātitas librarū centum ꝛ ſeptē que preſtāda erat dictis fratribus ꝛ dñico locatorib? p dictuꝫ cōductoreꝫ occaſione fructuū percipiendorū cenſeat eſſe de fructibus quia pēſiones debent annuatim ſicut ꝛ annuatim fructus percipiunt. l.diuortio.§.ſi vir.ꝛ qd̄ ibi Bal.ff.ſo.ma.iuncta.l.vſufructu legato.§. j.ꝛ.l.defuncta.ff.de vſufru.ꝛ expreſſe in.l.ſi nauis.ff.de rei vendi.cum ſimi.Nec ad hoc obſtat qd̄ verba predicti capituli loquant de vſufructibus pcipiēdis in bonis ꝛ rebus ſuis ꝛ iſte res que fuerunt conducte per dictos fratres ꝛ Dñicū nō dicebant ſue.l.quintus.§.argēto.ff.de
4 auro ꝛ argen.leg.l.ſolum.§.meū.ff.de rei vendi.†q2 rñdeo qd̄ illud eſt verū qñ illud pronomē ſuū profertur extra diſpoſitionē vniuerſalem vt ſi quis dixerit lego argentum meuꝫ vel ſeruos meos.vt ibi.ꝛ.l.ſeruos cū.l.ſequenti.ff.de legatis tertio.Secus ſi in diſpoſitiōe vniuerſali facta per hec verba veꝫ de oibus rebus ꝛ bonis prout fuit in ppoſito q2 tunc veniunt etiā que nō erāt in dominio diſponētis ꝛ que nō poterant vendicari.vt no.Bal.in rub.C.de verb.ſig.vbi dicit qd̄ veniūt etiā ea que de facto tenebant.alleg.dictā.l.nam q̄.§.ſi.iūcta.l.cogi.in prin.ff.ad treb.q2 illa verba ex rebus ꝛ bonis ꝛc.ſunt latiſſima verba. d.l.bonorū.ꝛ.l.rei appellatione.ff.de ver.ſig.ꝛ iſtud etiā expreſſe voluit Bal.in.l.j.in verſi.vlti.no.ff.de ſtatu homi.Et ita etiā colligit ex doctrina tradita per Bar.in dicto.§.argēto.vbi vult qd̄ illa verba referātur etiam ad res pro quibus eſt nobis obligatus ſeu actioneꝫ habemus.vt ibi per eū.ꝛ per Ange.in preallег.l.ſi legatus.§.j.bñ facit id qd̄ concludit Fede.de ſenis in cōſilio.cclxxix.incipiente quidā in ſuo
5 teſtō ꝛc.†vbi dixit q̄ iſta verba in fundis veſtris ꝛc.appoſita in priuilegijs poſſunt verificari non ſolū in fundis ad vos pectantibus rōne dominij vel quaſi:ſed etiaꝫ rōne iuriſdictionis vel alteri? ſubiectionis vel cure aut gubernationis ad hoc inducit tex.in.c.olim cauſam.de reſti.ſpo.cū concordātijs.vt ibi plenius p eū ꝛ ſi preſupponeret q̄ dicti fratres ꝛ Dñicus cōduxiſſent illas res ad lōgū tps clarū eſt qd̄ venirent ſub illis verbis in oibus ſuis bonis ꝛ rebus:q2 dicuntur ſpectare rōne vtilis dominij:ꝛ quo ad vtilem rei vendicationē ad ipſos conductores:ꝛ ſic ſtabit cōcluſio q̄ quantitas dictarū librarū centū ꝛ ſepteꝫ ſicut ꝛ alij fructus debiti vel percepti viuēte Dñico debebūt in iſta diuiſione cōicari inter oēs pdictos ſicut ꝛ cōmunicabant añ dictū inſtrm̄ trāſactionis vt expreſſe cōtinet in inſtrō:ꝛ ſi aliter nō appareret qualiter cōmunicabant dictos fructus ante inſtrm̄ tranſactionis tunc dicēdū q̄ de iure cōicari ꝛ diuidi dñt per capita inter predictos vt declarat Bald.in.l.j.in.xij.q.C.pro ſocio.ꝛ in.l.ſi patruus in pen.q.C.cōia vtriuſqꝫ iudi.ꝛ in tractatu ſuo de duobus fratribus:ꝛ q2 non referatur in dubiū:an appareat qualiter cōicabantur fructus ante dictū inſtrm̄
6 vel nō ideo in hoc nō inſiſto.†Quātum aūt ad dimidiā pecuniarū que reperiebant in domo ꝛ penes ipſos fratres tpe mortis Dñici.reſpondeo q̄ ſi iſte pecunie fuerunt exacte a debitoribus creatis poſt dictum inſtrm̄ vt verbo cōſtat tūc fertur ꝛ cōſtat qd̄ heredi Dñici debetur tertia pars q2 iſte caſus deciditur formaliter ex verbis dicti inſtri in ver. item q̄ de oibus ꝛ ſingulis bonis acquirendis ꝛc.vbi aūt non conſtaret qd̄ fuerint exacta debitoribus creatis ante dictum inſtrm̄ vel poſt tunc poſſet eſſe dubiuꝫ cui incumbat onus probandi an heredi dominici qd̄ fuerint acquiſite pecunie ante inſtrm̄ ſeu exacte a debitoribus creatis ante dictū inſtrumentū an vero incūbat onus dictis fratribus probandi qd̄ ſint acquiſite poſt inſtrꝫ.ꝛ iſta eſt q̄ſtio quā decidit Bal
7 in.l.ſi.§.ſi.C.de appe.vbi †dicit q̄ ſi teſtatoꝛ legauit mihi veſtes ſuas quo caſu intelligitur de veſtibus quas habebat tpe teſti non de illis quas acquiſiuit poſt vt.l.ſi ita.ff.de auro ꝛ argē.lega.ꝛ legatarius petat veſtes omnes ꝛ dicit qd̄ oēs habebat teſtatoꝛ tpe teſtamēti:heres aūt dicit qd̄ non:cui incūbat onus probandi.ꝛ videt Bal.decidere qd̄ incūbat actori onus probandi q2 cū ipſe fundet petitionē ſuam ex tpe dꝫ tempus illud pbare.l.eū actū cū ibi no.ff.de neg.geſt.l.matre.C.de pba.ꝛ in cle.ſi.cū ibi notatis.de reſcriptis.ꝛ ita in terminis etiā decidit Ludouicus romanus in.l.nō ſolū.§.ſed vt probari.ff.de oper.no. nun.in additionibus nouis ꝛ latius diſputat ipſe in.l.in illa.ff.de ver. obli.ī.xiiij.col.vbi dicit q̄ iſtū paſſum nō repperit in terminis ſpecificatum.ꝛ tunc nō fuit memoꝛ qd̄ Bald.tetigerat in.l.ſi.§.ſi.ꝛ finaliter romanus in.d.l.in illa.poſt multa argumēta pro ꝛ ꝯ cōcludit etiaꝫ q̄ onus probandi incūbat actori nō aūt reo.mouet maxime ex his que no.Bar.in.l.ſi inter in fi.ff.de reb.dub.ꝛ in.l.j.§.nō aūt.ff.de bo.poſ. ſcōm tab.ꝛ p no.per glo.in.c.nulli dubiū.xij.q.v.ꝛ adde glo.in.l.cum oportet.in princ.in verbo eius ſubſtātia ī.ſi.C.de bonis que liberis.ꝛ gl.xij.q.j.c.ſint manifeſte.ꝛ ſi per heredē dominici probaretur qd̄ ſint acquiſite añ dictū iſtrm̄ tūc tales pecunie ꝛ oēs alie res mobiles acquiſite añ dictū inſtrm̄ ꝛ nomina debitorum acquiſita añ dictum inſtrm̄ remanſerunt cōia eodē mō quo erāt añ dictū inſtrm̄ q2 de hoc nō reperio in inſtrō predicto fuiſſe diſpoſitum ſed ſolū fuit diſpoſitum de rebus immobilibus acquiſitis añ dictum inſtrm̄:q2 fuit actū q̄ deberēt dñicus ꝛ eius heres habere dimidiā ꝛ ſilr̄ bene facit diſpoſitū q̄ de oibus beſtijs que reperirent tpe diuiſionis Dñicus haberet tertiam.de alijs vero rebus acquiſitis añ dictum inſtrm̄ exceptis immobilibus ꝛ dictis beſtijs non fuit puiſum.ꝛ ſic ille caſus obmiſſus remanet in diſpoſitione iuris cōis.l.ſi extraneus.ff.de cōdi.ob cauſam.l.ſi cū dotem in prin.ff.ſo.ma.ꝛ ſic deberent tales res mobiles ꝛ nomina debitorum ꝛ alia acquiſita ante dictū inſtrm̄ exceptis beſtijs ꝛ immobilibus eſſe cōes ꝛ diuidi pro ea portione pro qua erant cōes ante dictum inſtrm̄. Qualiter aūt ꝛ pro qua rata eſſent cōes añ dictū inſtrꝫ mihi non preſupponitur in puncto:vñ habuerit originē eorū cōio nec talia preſupponuntur ex quibus mihi cōſtare poſſit p quāta pte ad quēlibet pre-
8 dictorum dicta bona añ dictū inſtrm̄ ſpectarēt.†Quātū aūt ad pecunias exactas poſt dictū inſtrm̄ occaſione fetuū dictarū beſtiarū vēditarum cōſtāt qd̄ debent eſſe cōes eo mō quo erāt añ dictū inſtrm̄ ꝛ pro rata cōionis que ſpectabat ante dictū inſtrm̄ ad dictū dominicum pro ea rata dꝫ aſſignari dicto ſuo heredi q2 hoc eſt deciſuꝫ per illa verba inſtrumenti.in ver.Iteꝫ qd̄ oēs ꝛ ſinguli vſuſfructus ꝛc.vbi eſt puiſum q̄ fructus percipiendi ex oibus ſuis bonis ꝛ rebus tā immobilib? q̄ mobilibus vſqꝫ ad diem mortis dñici ꝛ dicte diuiſionis faciende ſint
9 cōes put primo erāt.†Nā ſub appellatiōe fructuū reruꝫ mobiliū veniunt etiam fruct? rerū mouentiū:id eſt aīalium.l.mouentiū.ff.de vb. ſig.ꝛ idē eſt in oibus alijs fructibus put etiam ſuperius fuit plenius dictū ex qbus oibus eſt ſatiſfactum oibus q̄ſitis in themate ꝛc.Alex.

¶Summarium ſuper conſilio.lx.

1 ¶In obligatione requiritur qd̄ interueniat ſtipulatio.
2 Per delegationem inducitur nouatio primi debitoris.

¶Conſilium.lx.

¶Fideiuſſio per que verba contrahatur.

Edemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo titulo queſtionis pmiſſe ꝛ duobus elegantiſſimis conſilijs celeberrimorum dñorum conſulentium expediā me paucis:qm̄ copioſe ab eis ſcriptum eſt. Concludo igitur dictū Nicolaū poſſe ſe tueri p dictis quinquaginta ducatis ex ſummis ꝛ quātitatibus per dictum Martinū datis dicto Franciſco qd̄ ſic oſtendit de obligatione ꝛ pmiſſione facta per dictū Nicolaū Frāciſco apparet per ſcripturā priuatam manu Martini cui ſe ſubſcripſit dictus Nicolaus in qua ſcriptura vt in themate narratur apparet ꝛ cōtinetur in effectu qd̄ dictus Nicolaus pro dicto Martino promiſit ſoluere florenos quinquaginta ad terminum ſex menſium p quā promiſſionē ita ſimpliciter factā itelligitur dictum Nicolaum promiſiſſe vt fideiuſſoreꝫ ſeu acceſſorium in-
1 terceſſorem Martini †oia em̄ que conueniunt obligationi fideiuſſoris videntur iterueniſſe:nā reqrit q̄ iterueniat ſtipulatio.l.blandit?.C.de fideiuſ.l.ſtipulationū alie.§.ſtipulatio.ff.de verb.obli.hec enim cenſetur interueniſſe q2 interuenit ſcriptura cū verbo promitto que dꝫ probare ſtipulationē ꝛ pſentiā partiū vt.l.j.cū ibi no.C.de ꝯhenda ꝛ conmit.ſtip.l.titia.§.idem rñdit el ſcōo.ff.de ver.ob.cū ibi notatis p doc. §.ſi ſcriptū.inſti.de inuti.ſtipu.ꝛ p alio pmiſit vt eſt natura talis obligationis vt.d.l.blāditus in verbo pro alio iternenires.inſti.de fideiuſ.ī pri.et.l.ſi pro te.ff.mādati.ꝛ poſt obligationē debitoris pricipalis ex interuallo ꝯctam pōt intercedere fideiuſſoꝛ.l.ſi ſtipulatus ſum a reo.ff.de fideiuſ.l.ſi alienā.C.eo.ti.bñ faciūt notata p glo.magiſtrā in auſ.de fideiuſ.in prin.et ī.l.ī pſonā.§.j.ff.de pac.et in.l.ſi vero non remunerandi.§.ſi poſt creditā.ff.mā.et in.l.ſtichū.§.ſi qñ.ff.de ſolu.ꝛ
2 no.in propoſito Jo.de imo.ī.l.delegare.la p̄ria ad fi.ff.de noua.† Nec pōt dici q̄ fuerit delegatio per quā induceret nouatio ꝛ liberatio primi debitoris principalis.l.quāuis.§.interdū.ff.ad velle.ꝛ.l.delegare la prima cū ibi notatis et.l.ſi rē.§.ſi.ff.de noua.ꝛ ī.l.iij.C.eo.ti.q2 non apparet q̄ dictus Nicolaus de mandato Martini ꝛ tāq̄ debitoꝛ ei? dictam pmiſſionē fecerit:vñ nō pōt dici delegatio vt eſt tex.cū gl.ī.l. quāuis.§.ſi mulier apud in verbo pro ſecundo.ff.ad velle.et pꝫ in.§. argētariorū cū glo.in auſ.de fideiuſ.ꝛ in ppoſito nrō firmat Baldus in.l.ij.C.de execu.rei iudi.et Bal.in.l.fruſtra.C.de non nume.pecu.ꝛ Ang.ꝛ Pau.de caſt.in.l.qui vſumfructū.ff.de ver.ob.ꝛ Pau.de ca. in.d.l.delegare et in.l.ſingularia ſi cer.pe.et ī d.§.ſi mulier.ſaltē vbi in promiſſione facta per Nicolauꝫ non ſint adiecta illa verba promitto loco Martini vel vice Martini vt declarat Bal.in preallег.l.ij. de execu.rei iudi.ꝛ Jo.de imo.in.l.pe.ff.de pto.ſtipu.per dictam.l.delegare.et in predictis caſibus ſaluant opi.Bar.in.l.ſingularia cū cōcordātijs.ff.ſi cer.pe.ſ.qd̄ interueniſſet delegatio facta a debitore de campſore habente pecuniā debitoris delegātis vel vltimo eſſet debitoꝛ alias adiecta fuiſſent illa verba vice debitoris vel loco principalis pducto p predicta.hoc etiā apparet ſenſiſſe Bar.per iura q̄ ipſe alle-

gat que in dictis caſibus ſeu ſimilib⁹ loquunt: alias aūt nō vr̄ ꝙ ſit in ducta nouatio interuētu noue pſone. l. ſi. C. de noua. ꝛ no. Bart. in cōſi. ſuo incip. tertius. ꝛ Bart. in. d. l. ij. ꝛ Sali. in. l. pro debito. C. de bonis aut. iudi. poſ. ꝛ in. l. ſi filius. ff. ad macedo. cum concordantijs ſupra allegatis hoc innuit manifeſte text. in dicta. l. ſi. in verbo nihil penitus nam dictio penitus idem importat. Alex.

Summarium ſuper conſilio. lxj.

1 Ex numeratione non naſcitur actio.
2 Si ago ex numeratione ꝛ probo non de numeratione ſed de alio contractu non poſſum obtinere.
3 Licet plures cauſe ſint in diuerſis orationibus narrate ſufficit vnam concludentem probare.
4 Quando in inſtrō apponitur clauſula ex certa ſcientia. nu. 5.
6 Vbi cauſa agitur coram vicarijs caſtrorū vel coraꝫ vicarijs ruralibus non requiritur libellus ſed ſummarie procedendum eſt.
7 Promiſſa ad rationem de decem pro centenario peti non poſſunt.
8 Si promitto tibi reddere decem aureos in vindemijs ꝛ ſi non reddo promitto tibi quindecim non poteſt agi ad illa quinqꝫ. nu. 9.
10 Cambia an ſint licita.
11 Si mutuo tibi corbē frumēti qui corbis valet vnuꝫ aureū ꝛ poſtea qñ reddis valet duos aureos dicor recipere pluſqꝫ debitum.

Conſilium. lxj.

An cambia ſint licita. ꝛ promiſſione facta de ſoluendo decem pro centenario pro diſcretione: ꝛ quedam alia.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu cauſe vertētis inter Joānem zunctini vt procuratorem Joannis de blanchinis ꝛ aliorum de quibus in libello ex parte vna agentem ꝛ Laurentium filiū quondā ꝛ heredē Berti de begacijs mediante ſuo curatore ex altera ſe defendentem: ꝛ Viſis literis dn̄i vice poteſtatis terre maſſe Lombardorū requirētis vt cōſulā que future ſint partes ſue in pronūtiando ꝗ breuiter pro qualitate loci cōcluſuꝫ dicā quid ſentiā. puto igitur partes dn̄i iudicātis eſſe debere in cōdemnando dictū Laurētium dicto Joanni zunctino nominibus de quibus in libello fit mētio ad dādū ꝛ ſoluendum principalibus dicti Joannis zunctini medietatē ducatorū ducentorum auri de quibus in libello fit mentio: ꝛ a reliquis petitis in libello abſoluere dictū Laurētium. ꝛ qꝛ vtraqꝫ pars eſt victrix ꝛ victa abſoluere vtrāqꝫ partē ab expēſis. Moueor ex eo qꝛ in dicta dimidia ducatorū. ducētorū apparet ex publico inſtrō dictū Bertū fuiſſe ꝛ eſſe obligatū principalibus dicti Joānis zunctini nec curandum eſt ꝙ in libello narret ꝙ Joannes blanchini numerauit Antonio begacio ducatos ducentum auri. in inſtrō aūt dicatur quod Joānes fecit numerare dicto Antonio begacio ducatos ducētos auri ꝛc. qꝛ iſta non eſt cauſa ex qua immediate oritur obligatio ꝛ actio intentata ꝯ heredē Berti: ſꝫ eſt ſtipulatio facta inter Joannē zunctini noīe dictorū de blanchinis: ac etiam notarium reci-
1 pientem noīe eorūdē ꝛ dictū Bertū. † nam ex numeratione facta Antonio nō naſcebat actio ꝯ Bertū. l. cū qui mutuā ꝛ. l. nō aduerſus. C. ſi cer. pe. l. ſi vnus. §. ante omnia. ff. de pactis. Sꝫ ita eſt qꝙ in libello eſt deductus. ꝛ hñ naturatus ꝯctus ſtipulationis: ergo ex eo optime actū
2 eſt † illud enim qꝙ in varijs locis dr̄ qꝙ ſi ago ex numeratione ꝛ probo nō de numeratione: ſed ꝯctu alio vel facto nō deducto in libello puta de ſtipulatiōe nō poſſuꝫ obtinere iuxta. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogonus. ꝛ ibi no. Bar. in vl. col. ff. de verb. oblig. ꝛ certi condictio. §. qm̄. ꝛ §. ſi nummos. ꝛ ibi no. Bar. ff. ſi certū petatur. ꝛ in. l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. j. cum. l. ſequen. ff. de noua. ꝛ Spe. ꝛ Joā. an. in tit. de teſte. §. j. ver. ſed pone egi. ꝛ Bald. in. l. ſi abſentis. C. ſi cer. pe. ꝛ cano. in. c. ſi cautio. de fide inſtru. ꝛ in. c. examinata. de iudi. procedit qñ in libello non fuit etiā narrata illa ſufficiens cauſa ad producendā actionem que eſt probata: ſed in caſu noſtro eſt etiaꝫ narrata ſtipulatio ꝛ probata eſt et adiecta clauſula nō aſtringent ſe ad probandū non neceſſaria. Sed in
3 caſu noſtro non erat neceſſaria † qꝛ dato qꝙ plures cauſe eſſent in diuerſis orationibus narrate ſufficiebat vnā cōcludentē probare. l. ſnīe. §. ſcire ꝛ. l. propter liteꝫ. §. j. ff. de excuſa. tu. ꝛ plene per Bar. in. l. diu⁹ ff. de re iudi. ꝛ no. in. c. ij. de reſcrip. Et per Doc. in. c. lꝫ cauſam. de ꝓba. cū multis concordantijs. Nec etiā obſtat ſi diceretur qꝙ dicte pecunie vidētur fuiſſe de pecunijs Dominici de odofredis. ꝛ Hieronymi de bonſignoris ꝛ nō dicti Joānis de blanchinis: vt videtur colligi ex proceſſu ꝛ maxime ex reſponſione poſitionū facta pro parte dictorum agentium ex qua videtur apparere ꝙ mutuū ꝛ numeratio nō fuit per illos numerantes factū ꝛ facta nomine Joannis blanchini: nec non acquirendi Joanni blāchino: ergo ex tali numeratione nō potuit acquiri actio Joanni blanchino ꝛ nepotibus: ſed illis que numerauerunt ſuo nomine iuxta dictū. §. ſi nūmos. ꝛ dictā. l. ſi abſentis cū ibi notatis: qꝛ reſpondeo ꝙ verū eſt ꝙ ex illa numeratione immediate nō eſt acquiſita Joanni de blanchinis actio intentata: ſed illa eſt acquiſita ex ſtipulatione facta cū Berto que fieri potuit ꝛ actionē parere: qꝛ nihil repugnat qꝙ ex dicta promiſſione facta p Bertū dicto Joanni zūctini nomine dictorū de blanchinis debuerit Bert⁹ obligari ex dicta promiſ-

ſione. attento ꝙ vt in dicto inſtrumento continetur Joannes fecit dare ꝛ numerare ipſi Antonio begacio dictos ducatos ducentum etiaꝫ poſito ꝙ fuerint de pecunijs proprijs dictorū Dominici ꝛ Hieronymi. Et dict⁹ Joannes de blanchinis principaliter ſe obligauerit pro dictis pecunijs dictis Bertū ꝛ Hieronymū. Nam tenebatur dict⁹ Antonius Begaci⁹ dicto Joanni blanchino aut actione mandati: aut negotiorum geſtorum. iuxta. l. ſi remunerandi. §. ſi paſſus. ꝛ. l. ſi pro te. ff. mandati. Preterea nō pōt dictus Bertus ſe tueri tanꝗ indebitus p
4 errorē facti vel iuris promiſerit: qꝛ in inſtrumento dicitur ꝙ ex certa ſcientia iuris ꝛ facti fecit. l. iij. §. ſi. cū ibi no. ff. ſi quis cautio. ꝛ expreſſius quo ad propoſitū noſtrum ponit Bal. in. l. mater circa. ij. col. C. de rei vendi. vbi dicit ꝙ ſi in inſtrumento tabellio ſcripſit ꝙ talis ex certa ſcientia ꝛ non per errorem iuris vel facti ratificauit ꝛc. ꝙ in hoc ſtabitur inſtrumento: vt hic per cum. ꝛ no. Bal. in Rub. C. de ſel. ꝛ in l. ij. in. vij. q. C. de reſcin. vendi. potuit ergo ſcire dictus Bertus ꝙ dicti de blanchinis ſoluiſſent dictam quantitatē pro eis: vnde Bertus ſciens ſe teneri pro dimidia vigore certi laudi ꝛ ſciens non eſſe ſatiſfactum dictis de blanchinis ſe obligauit eis prout in inſtrumento predicto narratur nec aliquo errore eſt probatū vel allegatū. Non etiam hꝫ obſtare ſi dicatur ꝙ dictus Bert⁹ pmiſit p ſe ac heredes ſuos et vice ꝛ nomine Chriſtophori ſui fratris pro quo de rato ꝛ ratihabitione promiſit dare ꝛ ſoluere dicto Joanni de blanchinis dictam quātitatem pecunie inde ad Paſcha reſurrectionis: qꝛ pōs nō videt qꝙ ipſe Bertus ꝛ eius heres ſit obligatus ſuo noīe niſi pro dimidia: niſi conueniretur heres Berti ex eo capite qꝙ Chriſtophor⁹ ratū nō habuiſſet per ea que habentur in. l. ſi mihi ꝛ titio. in princ. ff. de vb. ob. ꝛ in. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duo. reis: qꝛ rñdeo ꝙ ex inſpectione inſtrumenti apparet ꝙ eo caſu quo Bert⁹ non faceret ꝛ non ſolueret in feſto Paſchatis reſurrectionis prout pmiſit voluit teneri ipſe Bertus in totū ꝛ poſſe conueniri realiter ꝛ pſonaliter pro dicta medietate ducatorum ducētorū vt expreſſe apparet in inſtrō: ergo ꝗ cōtenta in inſtrō non fuerint in paſchate obſeruata per dictum Bertū ſuccedit illa ſecunda diſpoſitio qua tenetur ad totū imo ſufficeret quod in vno tantum defeciſſet Bertus de his que promiſerat inſtrumento ad hoc vt ſuccederet dicta ſecunda diſpoſitio vt. l. ſi is qui ducenta. §. cū ita cum ibi notatis in gl. ꝛ per doc. ff. de rebus dubijs. Nec ob. etiam ſi diceretur non eſſe ꝓbatum in proceſſu qꝙ Jac. Alexā. ꝛ Blanchinus fuerant nepotes dicti Joānis blanchini attēto qꝙ in inſtrumento obligationis promiſit dictus Bertus Joāni zunctini recipiēti nomine Joannis blanchini ꝛ eius nepotem abſqꝫ eo qꝙ ſpecificaret dictos Jacobum Alexandrum ꝛ Blanchinum eſſe nepotes dicti Joannis imo in dicto inſtrumento nullo modo fuerunt nominatim expreſſa noīa eorum: qꝛ reſpōdeo qꝙ attento qꝙ perſona agētis eſt Joannes zunctini cum quo ꝯctus dicte ſtipulationis fuit celebratus nomine dictorum de blanchinis ex tali ſtipulatione acquiſita fuit dicto Joanni zunctino directa actio vt. l. pe. de neg. geſt. ff. l. poſſeſſio quoqꝫ §. ſi. ff. de acqui. poſ. no. in. l. hmōi. in prin. ff. de lega. ꝛ in. l. quecunqꝫ gerimus. ff. de actio. ꝛ oblig. vnde attento qꝙ in libello eſt facta mentio de dicto contractu facto cum Joanne zunctini ꝛ in fine libelli eſt adiecta clauſula ſuper quibus omnibus ꝛ ſingulis petit ſibi iuſtitiam miniſtrari ꝛc. Illa clauſula operatur vt videatur adiecta nō ſolū put in ſpeciali concluſione eſt cōcluſum ſed omni meliori modo qui poteſt colligi ex his que deducta ſunt quouis modo in libello vt not. doct.
5 in. c. ij. de ord. co. maxime per Jo. calde. ꝛ Anto. de bu. † Et dicto tali Joanni zunctino qui contraxit nomine dictorum de blanchinis etiā abſqꝫ aliquo mandato poſſet ſolui tute dicta pecunia adeo qꝙ per ſolutionem ſibi factam liberatur ſoluens. vt eſt tex. ſingularis in. l. ſilie. ꝛ ibi Bar. no. ff. de ſolu. facit. l. quod ſeruus. cum ſimi. ff. depoſi. Et ad predicta ſic cōcludēdū ſatis etiam me inducit rei veritas ꝛ euitanda litium multiplicatio. Et qꝛ vt ingt Bald. ꝛ Sali. in autenti. niſi bre-
6 uiores. C. de ſentē. ex peri. reci. † quando cauſa agitur coram vicarijs caſtrorum vel coram vicarijs ruralibus prout eſt preſens cauſa ibi vero non requiritur libellus ſed ſimplici via ꝛ ſummarie procedendum eſt vt ibi per eos quo caſu non curamus de aptitudine libelli. ꝛ tot iuris actibus vt p Bar. in extrau. ad reprimendum in verbo figura: argumento. l. j. in prin. de rei vxor. act. ꝛ no. Bald. in. l. j. in. ij. col. C. de execu. rei iudi. ꝛ in. l. ꝛ fine ſcriptura. C. ad trebel. ꝛ p not. glo. in. l. vinum cum ſimi. ff. ſi cer. peta. Ideo aūt dico eſſe abſoluendum heredē dicti Berti a medietate dictorum ducatorum ducentorum pro
7 diſcretionibus dictorum ducatorum ducentorum † quia tales diſcretiones promiſſe ad rationeꝫ in effectu decē pro centenario ſingulo anno peti licite non poſſunt vt probatur in. c. nauiganti. in principio. de vſuris. ꝛ in. c. cōſuluit. ꝛ in. c. ſi ciuitate eo. ti. ꝛ in. l. xiij. q. iij. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. c. ple-
8 riqꝫ plus dixit Bart. in. l. rogaſti. §. ſcribi. ff. ſi certum pe. ꝛ ꝙ † ſi pmitto tibi reddere. x. aureos in vindemijs. ꝛ ſi non reddā promitto tibi xv. pro intereſſe tuo quod extunc confiteor tantum eſſe: non potes agere ad illa quinqꝫ que ſunt vltra. ꝛ. niſi probes de intereſſe per rationes ibi adductas. ecce qꝙ ibi etiam nōe more commiſſe in ſoluendo non pōt licite pmitti vel dari aliquid vltra ſortē: etiam ſub noīe intereſſe ꝛ ita etiam voluit Bal. in. l. vnica in quarta ꝛ quinta col. C. de ſen. que pro eo

pro eo qꝙ intereſt prof. ꝛ Pet. de anch. in ꝯſi. cxxxix. inci. i chriſti nomine in qōne q̄ vertit inter nobilē dominā ꝛc. Et ibi vult † quod
9 mulieri paſſe morā in dote reſtituēda ſi fiat promiſſio dandi aliqd vltra ſortē ꝛ quātitatē dotis ꝓ alimētis nō valeat ꝓmiſſio. vt ibi plene per
10 cum. Nec his obſtat ſi diceret † ꝙ cābia ſunt licita vt no. glo. ꝛ ibi clarius Bal. ꝛ Sali. in. l. iij. C. de exerci. Saltē qñ nō excedit generalē cōſuetudinē mercatorū vt inquit Bal. ī rubri. C. de cōſti. pecu. in prin. ꝛ in. l. ij. in prin. C. de vſuris rei iudi. Et in ſua diſputatione incipiente: ſtatuto cauet ꝙ fenerator in. j. colū. ꝛ Sali. late in aut. ad hec. in vnde cima qōne ꝛ Joan. cal. in cōſi. xj. Et Laurētius de rodulphis in repetitione dicti. c. conſuluit. in. ij. parte in qōne. xxvj. ꝛ in tertia parte in prima qōne: qꝛ rñdeo qꝙ cambia ſunt licita tum ratione periculi pecunie quā mercator facit ſoluere in alio loco: tū ēt quia ſi das bononie mercatori cētū duos aureos cā cambij. ſ. vt ipſe tibi det in alio loco centum tantum aureos: aureus vꝫ in vno loco pluſqꝫ in alio vnde poteſt eſſe cābiū licitū. Itē ſi mercator recepit a te cētū bononie ꝛ ſex florenos auri cauſa cambij vel plus ꝛ minus ſm ꝙ cambij currunt tunc vt faciat tibi dare ī ciuitate venetiarū libras decē groſſorū iſtud pōt eſſe licitū. Nā poterit eē qꝙ tpe quo venetijs ſoluētur decē libre groſſorum valebūt vltra dictos. cvj. florenos ꝛ etiā poterit eſſe qꝙ valebūt ꝛ eſtimabunt tūc minus. Et ſic nō vr̄ hoc modo qꝙ ſoluatur vltra ſortem cum aliud eſt plus recipere aliud vltra ſortē recipere vt etiam vo
11 luit archi. xiiij. q. iij. in. c. ſi quis clericū. † nam ſi mutuo tibi corbē frumēti qui corbis tunc valet vnū aureū. ꝛ poſtea qñ reddis valet duos aureos dicor recipere pluſqꝫ debitū tñ nō dicor recipere vltra ſortem. Secus qñ do. x. vt reddas. xj. quia tunc eſt vltra ſortē ꝛ non pōt licite pcipi. cū ergo in caſu noſtro non appareat qꝙ fuerit factum cambium de loco ad locū eo qꝛ debitor dederit pecuniam in vno loco. ꝛ mercator ſuo piculo fecerit dare in alio, nec ſunt in his lr̄e cambij ideo hic nō pōt dici cōtract⁹ cambij. Et ſimiliter lꝫ cambiū qꝙ faciūt campſores qñ dant monetā quam valet vnus aureus ꝛ recipiunt aureū ꝛ vnum denariū plus. nam lꝫ illud licite recipiant vt dicit Archi. xiiij. q. iij. in c. j. ꝛ Laurētius vbi ſupra. tñ ille denarius datur pro intereſſe ratione laborum ꝛ operarum ꝛ penſionis apothecarum ſm eos vel ratione permutationis pecunie vni⁹ forme cū altera nō autē datur rōne vſus pecunie date ad certum tp̄s vt in caſu noſtro qꝙ fieri non pōt per iura primo allegata. ꝛ dato ꝙ ſi ꝓbaſſet actor ſe iſtas diſcretiōes ſoluiſſe p dictis de bagacijs dictis dominico ꝛ Juliano de voluntate dictorū de bagacijs potuiſſet eas repetere ſcōm tñ plene no. in. c. ꝓuenit de fideiuſ. ꝛ per glo. in. l. ſi mādato meo. §. ſi fideiuſſor. ff. mādati. Et p Jo. an. in regula damnum in mercurialibus. Et p Bart. in conſilio incipiente. In queſtione ꝓdicta primo videndum eſt. ꝛ per docto. in. c. j. de vſuris. Et per Bal. in. l. conſtitutionibus. C. de vſuris. Et in. l. fina. C. de vſuris rei iudi. ꝛ in. l. j. C. de ſumma trini. tamen quia nō probauit nō vr̄ quod in dictis diſcretionibus poſſit agēs obtinere. ex quib⁹ breuiter cōcludo partes domini iudicantis eſſe in pronuntiando ꝓut in principio dixi. Alex.

Summarium ſuper conſilio. lxij.

1 Per appellationem eſt ſuſpenſa virtus ſententie.
2 Tempus petendi reſtitutionem in integrum non currit non valenti agere.
3 An petenti reſtitutionem in integrum obſtet lapſus temporis in quo durauit cauſa appellationis. 5.
4 Per petitionē reſtitutionis in integrum impedit executio ſnīe qñ aū petitionem executionis ſententie iam erat introducta petitio.

Conſilium. lxij.

Circa intellectū. l. intra vtile. de mino. ꝛ. l. ſi. C. de tēporibus in integ. reſti. pe. ꝛ. l. petende. eodem titulo.

Egregie ꝛ elegāter allegatū ꝛ cōcluſum eſt p eximiū dn̄ꝫ. ſ. cōſulētē. Et ego in eadē exiſtēs ſnīa breuiſſima q̄dā ſubiungā. Conſtat eñ fundatā eſſe intentionē dicti titij q ad excludēdā petitionē reſtōnis ī integrū quā peteret ꝛ cōſeq vellet ſemproni⁹ ex capite leſiōis ꝛ minoris etatis
1 allegat † decurſuꝫ eſſe a p̄re pfecte etatis. xxv. annorū ſempronij q̄driēnium cōtinuū pfixum a lege minoribus leſis ad petendū ꝛ obtinendū reſtitutionē in integ. l. ſi. C. de temporibus in integ. reſti. pet. c. j. de in integ. reſti. lib. vj. etiā ſi incidenter p viam exceptionis vel replicationis deducatur petitio reſti. in integ. l. nā ꝛ poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiur. ꝛ ibi declarat Bar. reprobata glo. ibi ꝛ ſi ſempronius reſpōdeat qꝙ ſibi nō debeat currere tp̄s quadriēnij pter querelā, vel appellationē interpoſitā per titiū a ſnīa qua ꝓnūtiatum fuit exceptionē reſtitutionis in integ. impedire exequutionē ſnīe petitam p titiū et dictam ſententiam exequutioni nō eſſe mandatam donec cognitum fuit an dictus ſempronius fuerit leſus ꝛ dictū ſempronium poſſe petere reſtitutionem in integrum prout latius in dicta ſententia continetur nam pendente dicta querela vel appellatione non potuit dictus ſempronius procedere ad iudiciū reſtitutionis in integrum intentandum qꝛ per appellationē fuit ſuſpēſa virtus ſentētie. l. precipimus. circa medium. C. de appella. l. ſi cauſa cognita. C. de tranſac. c. venientes. de iureiuran. c. cum inter. de re iudi. Et pendēte lite ꝛ querela ſeu appellatione non potuit aliquid innouari ſempronius. l. j. ff. nil nouari appella. pend. c. bone de appel. ꝛ per conſequens cum non potuerit agere. i. petere reſtitutionem in integrum nō debuit ſibi currere tempus peten-
2 di reſtitutionē in integrum † quia tempus non currit non valenti agere. l. j. ī ſi. C. de anna. exce. l. j. C. de bo. mater. l. ſi. §. donec. C. de iure deli. Et pro hoc in ſpecie videtur tex. in. l. intra vtile. ff. de mino. vbi ſi tēpore quo petebatur reſtitutio in integrum iudex aditus pronuntiauit petentem reſtitutionem eſſe minorē. xxv. annis a qua ſententia appellauit aduerſarius. ꝛ poſtea fuit pronuntiatum iniuſtam eſſe appellationē. dubitatur an interim pendente appellatione tranſiuiſſet annus vtilis prout olim erat vel hodie quadriennium prefixum ad incohandam ꝛ fundandam cauſam finiendam reſtitutionis in integrū poſſit hoc nō obſtāte iudex terminare cauſam reſtitutionis in integrum ante incohatam ꝛ dicitur ꝙ ſic: qꝛ nō dꝫ imputari ſi facto aduerſarij fruſtratorie appellātis cauſa reſtitutionis in integrum non fuit infra tēpus terminata. bene facit etiam tex. in. l. petende. C. de temporibus in integrum reſti. pe. vbi ſi facto rei dilationem querentis tranſiuerit dictum tempus quadriennij antequam cauſa reſtitutionis fuerit terminata. attamen hoc non nocet actori in integrum reſtitutionem petenti. faciunt notata per Cyn. ꝛ Bal. in. l. j. verſus finem. C. qui accuſare non poſſ. Replicare poteſt ad hoc titius qꝙ imo ſempronius potuit anteqꝫ tranſiret quadriennium a die quo perfecit legitimam etatem petere reſtitutionem in integrū ꝛ cauſam ipſius reſtitutionis agere et pficere ꝛ ſic non poteſt hic habere locū illud quod dicitur ꝙ non valēti agere non currit temp⁹. hoc enim oſtēdo qꝛ ſtatuto vel reformatione cauetur ꝙ querelans ab aliqua ſnīa teneatur petitionem ſuā producere infra tres dies iuridicos cōputandos a die productionis querele: ꝛ hoc ſi petitum fuerit vel ipſa querela deſerta ſit ꝛ eſſe intelligatur ſi iudici videbitur. ꝛ ꝙ iudex cui commiſſa fuerit dicta cauſa querele teneatur dictam cauſam terminare infra certos menſes alias deſerta ſit. ꝛ dicti menſes incipiant currere a die reſponſionis facte petitioni dicto querelanti vel a die lapſi termini dati ad reſpondendū apparet ergo ꝙ erat in poteſtate dicti ſempronij petere ꝙ ſtatueretur dicto querelanti terminus trium dierum ad producendam ſuam petitionem ꝛ illi petitioni reſpondere quo facto incontinenti incipiebat currere tempus finiēde querele adeo ꝙ poſt finitam vel deſertam cauſam querele habuiſſet longum ſpatium ita ꝙ infra quadriennium potuiſſet cauſam reſtitutionis perficere. qui ergo facere potuit vt agere poſſet ꝛ nō fecit dicitur potuiſſe agere vt. l. qui pōt facere. ff. de regu. iur. cū concordantijs de quibus in glo. ibi ꝛ bonus tex. cum gl. in verbo tempus ſuſpenſionis in. c. quia diuerſitatem. de cōceſ. pbē. facit. l. iure ciuili. ff. de condi. ꝛ demonſtra. ꝛ. l. in executione. §. ſi. ff. de verbo. obl. ꝛ id quod habetur in. l. non enim. ff. quibus ex cauſis maio. ꝛ per hoc apparet reſponſum ad. l. intra vtile. ff. de mino. quia ibi nō apparet ꝙ pendente appellatione aliqua negligentia vel culpa imputari potuerit ei qui cauſam in integrum reſtitutionis incohauerat: imo tex. ibi expreſſe dicit ꝙ cum non ſteterit p petentem in integrum reſtitutionem quominus cauſa reſtitutionis fuerit terminata infra ſua tempora. Ideo ſibi non preiudicat curſus temporis ꝛ ſic a contrario ſenſu innuit ꝙ ſi p eum ſtetiſſet ſibi preiudicaſſet vnde cum argumētum a contrario ſenſu ſine dubio regulariter procedat. l. j. §. huius rei. ff. de offici. eius cui manda. eſt iuriſdi. c. cum apoſtolica. de his que fiunt a prelato. ideo videtur ꝙ in. d. l. intra vtile. ſit tex. pro iſta deciſione iuncta diſpoſitione dicte reformationis per quam apparet qꝙ per dictū ſempronium ſtetit quominus potuerit incohare ꝛ perficere cauſam reſtitutionis infra quadriennium. quinimo gloſſ. ꝛ Bart. in. l. ſi. C. de tēporibus in integrum reſti. pe. ꝛ glo. in. d. l. intra vtile. ꝛ Ang. in. d. l. petende. in ſi. di-
3 cunt † quod petendi reſtitutionē non obſtat lapſus illius temporis in quo durauit cauſa appellationis introducte ab aduerſario appellāte qui a ille dolo ſeu malitia appellauit ꝛ iſta poteſt eſſe alia reſpōſio ad dictam. l. intra vtile. tamen in hac ſecūda reſponſione non pſiſto quia vt inquit Bald. in. d. l. intra vtile in aliquibus lecturis non eſt verum quod in caſu dicte. l. intra vtile. illud procedat propter dolum appellantis. ſed propter naturam appellationis vnde idem eſſet ſi appellans appellaſſet bona fide ꝛ ſuccubuiſſet prout ibi ſuccubuit: quia fruſtratoria appellatio non debet obeſſe aduerſario petenti reſtitutioneꝫ in integrum. allegat in argumentum. l. tutor. ff. de vſuris. ꝛ. l. negotiorum. ff. de re iudi. ꝛ ita etiam eſt de mente Cyn. in. d. l. fin. Bene fateor ꝙ ex iſtis patet ēt alia reſponſio ad dictā. l. intra vtile. ſ. quod ibi fruſtratorie fuit appellatum vt ibi apparet in tex. Et no. Cy. in. d. l. fin. ꝛ Bal. in. d. l. intra vtile. Sed in caſu noſtro poteſt dici ꝙ fuerit fruſtratorie nec temere appellatum: p dictū titium. quia dicta ſnīa iuſtā dedit titio cām querele. Nam preſupponit quod ante petitā exequutionem nulla vnqꝫ fuerat petita reſtitutio in integrum. ꝛ ſic non poterat dici ꝙ pēdentia reſtitutionis in integrum intētate per viam principalis reſtitutionis ſuſpenderet ꝛ impediret executionē ſnīe iuxta. l. j. C. in integrū reſtitutiōe poſtulata ne qd noui fiat. ꝛ. l. defendēte. ff. de auto.
4 tu. ꝛ. l. ſi ptor. §. marcellus. ff. de iudi. † qꝛ ita demum per petitionem

reſtitutionis in integruꝫ principaliter petitā impeditur executio ſnīe qn̄ ante petitionē executiōis ſnīe iā erat introducta petitio reſtitutionis in integrū vt inqt Bal. in. l. fi. in. ij. col. C. ſi ex falſis inſtrumentis. Sed in caſu nr̄o nūq̄ȝ fuit an̄ petitā executionē nec poſt itroducta petitio reſtitutionis in integrū p viā principalis petitionis ergo ex illo capite nō debebat dictus iudex pronūtiare vt fecit. ꝛ lꝫ incidenter per viam reſtitutionis fuerit deducta reſtitutio in integrum iuxta dictā. l. nā ꝛ poſtea. §. ſi minor. tn̄ etiam iudex nō debuit pronūtiare vt fecit qꝛ
5 † vt verbo fertur nihil euidenter iudici conſtiterit de leſione q̄ cauſaret reſtitutionem nō debuit ſuperſedere in executione ſnīe. ſed ad eam procedere debuit reſeruato iure petendi reſtitutionem in integrum. et preſtita cautiōe per quā caueret titius de reſtituēdo illud qd̄ acciperet p executione ſnīe eo caſu quo ſempronius obtineret poſtea in cauſa reſtōnis in integrū. c. ſubſtituta. de reſti. in integ. ita not. Bar. in. d. l. defendente. ꝛ in. l. iiij. §. cōdēnatū. ff. de re iudi. ꝛ in. d. l. ſi ptor. §. marcellus ꝛ Bal. in. l. fi. C. de or. cog. preterea cum petitū fuerit corā eodē iudice incidēter reſtitutio in integrū cōcedi a iudice debuit: aut illa cōcedi ſi probata erat leſio ꝛ minor etas. aut ſi probata nō erat debuit negari nō aūt reſeruari vt factū fuit vt. d. l. nā ꝛ poſtea. §. ſi minor. ꝛ facit l. de qua re. ff. de iudi. c. cū ſup de cauſa poſ. ꝛ expreſſi⁹ no. Hoſt. ꝛ Jo. an. in. c. cū contingat. de offi. dele. poſt gl. pe. ibi. Non ob. etiā id qd̄ habetur in. d. l. petēde. quia ibi nō dicit̄ qd̄ in aliqua culpa vel negligētia fuerit actor ſed facto rei erat impeditus ibi actor poſſe cauſam reſtitutionis finire. Merito ſibi ſuccurritur. hic autē fuit in culpa ꝛ negligētia ſempronius cui currebat tempus quadriennij cōtinui vt. ſ. declaraui. ex quibus cōcludo dictū ſempronium non poſſe vlterius reſtitutionē in integrum petere. Alexan.

ℂ Summarium ſuper conſilio. lxiij.

1 Venditor de iure tenetur certiorare emptorem de qualitate rei vendite.
2 Aliud eſt demōſtrare ſpecialiter aliud ſingulariter.
3 Fideiuſſor habens priuilegiū fori non eſt idoneus
4 Venditor in dubio videtur vendere tantūmodo ius qd̄ habet in re.
5 Vbicūq; venditor ſciens non certiorauit emptorem de qualitate rei emptori ignoranti tenetur ad intereſſe.
6 Verbum poſſeſſio eſt equiuocum.
7 Vbi verba ſunt equiuoca dꝫ fieri interpretatio cōtra illum in cuius fauorē verba ſunt appoſita.
8 Clauſula poſita in medio refertur ad precedentia. 9.
10 Vbi vēditor tradit rem emptori obligatam non ſimpliciter aget̄ de euictione ſed ad quantum intereſt. 11.

ℂ Conſilium. lxiij.

ℂ Quomodo venditor teneatur ſpecialiter certiorare venditorem de qualitate rei vendite propter quā emptor fuiſſet minoris empturus ſi ſciuit ꝛ ad quid teneatur venditor ſi hoc non fecit. ℂ Item hoc verbum poſſeſſio prolatum in contractu quomodo accipiatur.

REdēptoris iuocato ſuffragio. Diligēter inſpectis ꝛ cōſideratis his q̄ in Thematе continentur videretur prima conſideratione dicendum ſempronium allegare non poſſe ſe duntaxat teneri ad ſoluendum pretium detracto quāto minoris fuiſſet empturus ſi tp̄e emptionis certior fact⁹ eſſet dictas petias terrarū deſcriptas poſt medium dicte ſcripture eſſe de iure eccl'ie quo
1 ad ſolutionē certi canonis ꝛ capſoldi ex pluribus. † Et primo qꝛ de iure venditor tenetur ſpāliter certiorare emptorē de qualitate rei vendite propter quas emptor minoris eſſet empturus. l. quote in verbo ſpecialiter. ff. de act. emp. pōdero verbum ſpecialiter non enim iuriſcon
2 ſultus vſus eſt verbo ſingulariter. † Et aliud eſt demōſtrare ſpāliter ꝛ aliud demonſtrare ſingulariter ꝛ aliud demonſtrare generaliter. l. fin. cū ibi not. C. qd̄ cum eo. ꝛ. l. ſi quis in principio teſtamenti. cū ibi notatis per Barto. in verſi. quero quid ſi teſtator dicat ſic: caſſans ꝛc. ff. de leg. iij. ꝛ. l. titius. in prin. cū ibi notatis iuncta. l. ij. ff. de lib. ꝛ poſthu. l. j. cū ibi notatis per Bar. in fi. ff. ſi quis in ius voca. non ie. Notat Bar. in. l. fi. C. ſi contra ius. ꝛ in. l. j. in. ij. q. principali. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ in di
3 ctis locis habentur exēpla euidētiſſima: ſed ſatis ſit vnū referre. † Nā fideiuſſor habens priuilegiū fori puta q̄ nō poſſit cōueniri niſi coram doctore ſuo vel rectore vt eſt ſcholaris nō eſt idoneus fideiuſſor de iudicio ſiſti. niſi ſpecialiter renuntiaret priuilegio ſuo. d. l. j. ff. ſi qs in ius voc. nō ierit. ſi qdē renūtiaret oī exceptioni quā opponere poſſet dicit̄ gn̄aliter renūtiaſſe ſi autem diceret q̄ renuntiat oī priuilegio fori diceretur ſpāliter renuntiaſſe abſq; eo q̄ diceret q̄ renūtiat priuilegio qd̄ habēt ſcholares q̄ nō poſſint cōueniri niſi coram doctore ſuo ꝛc. Nā talis diceretur nō ſpecialis ſed ſingularis ſeu indiuidua renuntiatio vt not. Bart. ꝛ alij in. d. l. j. p iura ſuperius pallegata. Modo in propoſito in dicta ſcripta circa mediū dicebat̄ q̄ p dicta poſſeſſione titij. ſ. de qua facta fuerat mentio in princi. ſoluebant̄ ſolidi. xxvij. eccleſie. certe hec videt̄ ſpecifica expreſſio illi⁹ q̄litatis reſpectu toti⁹ poſſeſſionis abſq; eo q̄ in indiuidua facta fuerit exp̄ſſio qd̄ p q̄libet particula terre ſolutio pdicta cedebat: qꝛ illa fuiſſet non ſpecialis ſed ſingularis expreſſio que non erat neceſſaria: vt iam dixi. ſi autē dixiſſet venditor p vna poſſeſſione mea vel p quadam parte poſſeſſionis mee ſoluitur eccleſie tm̄ ꝛc. poſſet illa nūcupari minus ſpālis expreſſio. ℂ Secūdo pro hoc facit quia illa clauſula appoſita in medio ſcripte que dicebat ſoluitur pro dicta poſſeſſione epiſcopatui quātitas ſolidorū. xxvij. ꝛc. dꝫ referri taꝫ ad ſuperius ſpecificata q̄ȝ ad inferius deſcripta. l. j. C. de lib. prete. l. iij. §. filius. ff. de libe. ꝛ poſthu. l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. c. ſecūdo requiſiti. de appel. ℂ Tertio p hoc quia illa verba indefinita videlicet p dicta poſſeſſione ſoluitur epiſcopatui quantitas ſolidorū. xxvij. ꝛc. equipollent vniuerſali. c. ſoluite. de maio. ꝛ obe. l. ſi plurib⁹ ff. de leg. ij. Et ſic videt̄ venditor ſenſiſſe de tota poſſeſſione. facit qd̄ notat Bar. in. l. ſcie. §. tyrāni. ff. de fun. inſtru. Et in. l. j. ad fi. ff. de reb. dub. ꝛ in. l. ſi ita. in fi. ff. de auro ꝛ arg. le. Et quod notat Bal. in rubrica. C. de ver. ſig. ꝛ in. l. in legatis. C. lega. ꝛ in. l. ſi plures. in. ij. colum. C. de cōdi. inſer. dum allegat. c. j. §. ſi quis de māſo. de controuer. inueſtit.
4 ꝛ. c. j. de cēſi. Quarto † quia venditor in dubio videtur vendere tantummodo ius qd̄ hꝫ in re. Et ideo vlterius nō tenet lꝫ res pleno iure non ſpectet ad eum. l. qui tabernas. ff. de contraben. emp. facit. l. predia. C. de loca. pdio. fiſcaliū. ꝛ ibi no. Bar. i fi. l. ij. c. paſtoralis. de dona. cum ſimi. Sed premiſſis nō obſtantibus contrariam ſniam de iure proba
5 biliorē eſſe puto † quia vbicunq; venditor ſciens non certiorauit emptorem de qualitate rei propter quam res vendita minoris eſt. Et tunc emptori ignoranti tenet ad oē intereſſe. l. j. §. j. ꝛ. l. iul. poſt pri. ꝛ. l. quero. ff. de actio. emp. Si autē venditor ignorauit tenet quanti minoris emptor fuiſſet empturus ſi ſciuiſſet. l. quot. de edil. edic. ꝛ. d. l. iul. j. prin. l. labeo libro. ff. de contraben. emp. cū ibi no. l. j. §. cauſa. ff. de edil. edic. Et requirit q̄ venditor nolēs de pdictis teneri ſpāliter moneat ꝛ certiorem faciat emptorem de qualitate pdicta: vt. d. l. q̄ro. ꝛ declarat Cy. i. d. l. j. C. de edil. act. Et clare nō obſtare moneat aliter nō ſufficit. l. ea que cōmendandi. §. fi. ff. de contraben. emp. l. tenetur. §. fi. ff. de act. emp. ꝛ no. Spe. inti. de emp. ꝛ vendi. §. nunc videndū. cl. y. ver. qd̄ ſi vēdēs. ꝛ Ang. in. l. paciſci. poſt gl. ff. de pac. ꝛ Ang. ꝛ Mod. in. l. ſi quis cū aliter. ff. de verb. obli. ꝛ Bal. poſt alios in. ij. ꝛ in. l. ii pdiū. ad fi. C. de edi. act. ꝛ Moder. in. c. iniuſti. de rerum permu. Sed ita eſt q̄ dictam clauſulam appoſitā in medio ſcripte pdicte non fuit certioratus emptor ſaltē clare ꝛ ſpecialiter q̄ petie terre poſt dictam clauſulā noīate aliquo mō eſſent de iure epatus adeo q̄ pro eis ſolui deberet capſoldum vel aliquis canon: vt tunc oſtēdam: ergo ſequitur vēditorem teneri ad oē intereſſe ſi ſciens fuit vel quanti minoris fuiſſet empturus emptor ſi venditor ignorauit. Quod autē p dictam clauſulam non videatur certioratus emptor ſaltē clare ꝛ ſpecialiter q̄ petie terrarum poſt ipſam clauſulam ſpecificate eſſent ſubiecte iuri eccleſie probatur qꝛ in ſcriptura dr̄ p dicta poſſeſſione ſoluitur eccleſie quan
6 titas ſolidorū. xxvij. ꝛc. Sꝫ † iſtud verbū poſſeſſio eſt equiuocū ꝛ pluribus modis accipitur. nam interdū accipitur poſſeſſio p iure poſſidendi. Ita aſſumitur. l. j. in prin. ꝛ in. l. peregrin. in prin. ff. de acqui. poſ. ꝛ in. c. cū noſtris. de conceſſ. pbē. ꝛ cōſtat q̄ de hoc iure poſſidēdi non ſenſit titius q. p poſſeſſione ponit in ſcripta domū ꝛ petias terrarū. Interdum accipitur poſſeſſio p rebus poſſeſſis. i. p oīo rerum poſſeſſa. l. ij. C. de pba. l. interdū. ff. de ver. ſig. l. ij. ꝛ ibi no. in fi. C. de ſerui. ꝛ aqua. xvi. q. j. poſſeſſio. ꝛ ſi hoc mō acciperetur in caſu noſtro certū eſt q̄ dicta clauſula non cōprehendit petias terrarum poſt ipſas deſcriptas: qꝛ ſcdm̄ iſtū ſcdm̄ modū intelligēdi qlibet res poſſeſſa dicitur vna poſſeſſio. d. l. ij. C. de pba. cum concordantijs prime allegatis. et ſic qlibet petia terre diceretur vna poſſeſſio ſed dicta clauſula non facit mentionē niſi de vna poſſeſſione in ſingulari. ergo non comprehēdit oēs petias terrarum poſt illam clauſulā ſpecificatas. l. ſi domus. § prin. ꝛ. l. apud iulianū. §. ſcio. ff. de le. j. Tertio modo pōt accipi poſſeſſio pro fundo vel agro ſeu pdio poſſeſſo: vt. l. queſtio eſt. iuncta glo. i. ff. de verbo. ſigni. ꝛ hoc modo ptꝫ q̄ accipiat oīs vſus loquēdi ꝛ intelligēdi. facit qd̄ no. Cy. in. l. fi. ꝛ ibi et Bal. ꝛ Bart. in. l. vxorē. §. legauerat. in fi. ff. de lega. iij. ꝛ Guil. de cu. in. l. licet. C. de acqui. poſ. ꝛ Ray. in. l. filij. §. fi. ff. ad municip. ꝛ ſm̄ iſtum modū intelligēdi cōſtat q̄ per dictam clauſulā non comprehēdantur petie terrarum poſt dictā clauſulam deſcripte qꝛ fundus ſeu poſſeſſio hoc mō aſſumpta ſm̄ eum vſum loquēdi pōt intelligi de parua poſſeſſione ꝛ de magna vt docet experientia q̄ eſt efficax rerū magiſtra. c. quā ſic. de elec. in. vi. fundus eni cōſtituitur deſtinatiōe patriſfamilias. l. q̄ in rerū. §. ſi qs poſt. ff. de leg. j. l. ſi qs duas. §. ſi qs partē. ff. cōia pdio. cū ergo poſt enumeratas quādā petias terre cū domo eēt adiecta illa clauſula. vcꝫ pro dctā poſſeſſione ſoluit ꝛc. apparet q̄ titius illas petias terre vna cū domo ſuperius ſpecificatas habuerit contra vnā poſſeſſionē ꝛ p ɔ̄ns non cōprehenduntur alie petie terre vel ſaltem negari nō pōt q̄ nō aliquo clare quot petias terrarū ſaltē in inferiori parte deſcriptas voluerit conprehēdi appellatione poſſeſſiōis cū vt dixi fundus ꝛ poſſeſſio poſſit cōſtitui parua ꝛ magna. Fortificantur pdicta quia cum diuerſimode poſſit accipi ꝛ intelligi illud verbum poſſeſſio vt dictum eſt. ſ. ſequitur q̄ dicta verba ſunt equiuoca ꝛ dubia. l. ita fidei. ff. de iure fiſ. l. quot. cum glo. ff. de verbo. obligatio. ꝛ ſic non eſt ſatisfactum legibus requirentibus q̄ ſpecialiter ꝛ non obſcure venditor debeat emptorem certiorare.

7 certiorare. Preterea † vbi verba nō ſunt clara ſed equiuoca vel ambigua vt in caſu noſtro pt eſt probatū. ſ. fieri dꝫ iterpretatio cōtra illū i cuius fauorem verba vel clauſula appoſita ſunt. l. veteribus. ff. de pac. l. cū in lege venditionis. ff. de contrahē. emp. l. ſtipulatio iſta. §. in ſtipulationib⁹. ff. de ver. obli. Sed illa clauſula q̄ p dicta poſſeſſione ſoluebat̄ eccleſie certa quātitas fuit adiecta in fauorē vēditoris ne ob id teneret̄ emptori: ergo dꝫ cōtra ipſum venditorē fieri interpretatio. ꝛ hoc tanto magis pcederet ſi in dicta ſcripta nō cōtineretur q̄ dicta quātitas deberet ſolui ſingulo anno. nam cū poſſet itelligi de vnica ſolutione tātū vel occaſione remunerationis vel alia de cauſa. ꝛ etiam poſſet intelligi de ſolutione annua deberet in dubio intelligi de vnica ſolutiōe: vt no. Bar. in. l. pe. ff. de annuis leg. ꝛ pbat̄ p rationē dicte. l. veteribus. ꝛ p ɔ̄ns ſi reperiatur p dicta poſſeſſione debere fieri ſolutionē annuā nō tenebit̄ emptor niſi facta deductiōe quanto minoris emptur⁹ fuiſſet p dictā. l. quot. ff. de edil. edic. cū ſimi. Et p ſupra ſcripta ptꝫ euidēs rn̄ſio ad primū argumētū allegatū in cōtrariū: quia p illa verba p dicta poſſeſſione ſoluitur eccleſie ꝛc. Nō vr̄ facta clara ꝛ ſpālis exp̄ſſio quo ad petias terrarū ſpecificatas poſt dictā; clauſulā attento q̄ illud verbū poſſeſſio pōt diuerſimode accipi ꝛ intelligi: vt oſtēdi. ſ. Nō obſtat ſcdm̄ argumentū. ſ. q̄ clauſula appoſita in medio dꝫ ad oīa tā pcedētia quā ſequētia referri: qꝛ rn̄deo primo q̄ illud verbū p dicta poſſeſſione tollit argumētū ptꝫ eīn̄ q̄ ſcribēs habuit reſpectum ad antedicta ſeu ſpecificata in ſcripta: ergo nō ſenſit de petijs terrarum de qbus adhuc nihil dictū erat: aut ſcriptū: qꝛ qui vnum dicit aliud excludit. l. cū ptor. in prin. ff. de iudi. c. nōne. de preſum. ptꝫ ergo q̄ dcā clauſula nō fuit abſolute poſita relatiue ad precedētia. ꝛ p ɔ̄ns nō obſtāt iura allegata in cōtrariū qꝛ loquunt̄ qn̄ clauſula eſt abſolu
8 te poſita. vel ſcd̄o rn̄deo † qd̄ clauſula appoſita ī medio refertur ad precedētia qn̄ talis clauſula ponitur inter plures articulos connexe ꝛ ab vno principali dependētes. d. c. ij. requiris. Secus ſi inter articulos diuerſos: vt eſt caſus in. c. inquiſitioni. de appel. Sed cū in propoſito noſtro non appareat dictas petias terrarū ſpecificatas poſt dictā clauſulā eſſe de dependētijs petiarū terre ſuperius deſcriptarum cum petie terre poſt clauſulaꝫ noīate pn̄t haberi loco fundi vel agri de p ſe. d. l. qd̄ in rerū. ergo nō dꝫ referri ad ſequētia ꝛ hec interpretatio potius dꝫ accipi p rōnē dicte. l. veteribus. inducēdo vt induxi. ſ. ℂ Non ob. tertium argumētū. ſ. q̄ illa verba indefinita. vcꝫ pro dicta poſſeſſione ſoluit̄ ꝛc. equipollēt vniuerſali. ꝛ ſic vr̄ ſenſiſſe de tota poſſeſſione: qꝛ rn̄ſio euidēter ptꝫ ex ſuperius dictis: tn̄ ppter illud verbū data. ꝛ ſic ptꝫ q̄ nō fuit habitus reſpectus ad poſtea ſpecificatata alias enim ſupuacuo expreſſiſſet reliquas petias terre. Preterea ēt dato q̄ intelligatur de tota poſſeſſione nō ſequit̄: ergo comprehēduntur petie terre poſtea ſpecificate cū tota poſſeſſio poſſit appellari tota vna res poſſeſſa. l. ij. C. de pba. cū alijs. ſ. allega. ꝛ ſic nō fuit ſpecifice. ꝛ clare facta expreſſio de omnibus petijs terrarū put requirebat̄ de iure per. d. l. q̄ro cū cōcordantijs. ſ. alle. Vltimo non ob. q̄ venditor in dubio videat̄ tantū vēdere ius qd̄ hꝫ in re p. l. q tabernas. ff. de cōtraben. emp.
9 qꝛ rn̄deo † quod illud eſt verum quādo emptor ſciebat qualitatem rei vel iuris qd̄ habebat venditor. Secus ſi ignorabat qd̄ in dubio preſumitur dicta. l. iulia. in prin. iuncta. l. fi. ff. pro ſuo. l. verius. ff. de proba. ita dixit Cy. in. l. j. C. ſi pign⁹ pigno. datū ſit. ꝛ Bal. in. l. ex predijs. p illū tex. cum glo. C. de euic. ꝛ Bal. in rubri. C. de cōtraben. emp. in. vj. q. ꝛ in. l. cū alienā. C. de leg. ꝛ Bald. ꝛ Ange. in. l. j. C. q teſta. fa. poſ. ꝛ Pe. Cy. Bal. ꝛ Ang. ꝛ Jmo. in. l. ſi domus. §. fi. ff. de leg. j. ꝛ Bal. ī. l. ij. C. de remiſ. pig. ꝛ Ang. in. l. ſi quis emptionis. §. j. ff. de preſcrip. xxx. anno. ꝛ etiā Bar. in. l. cū tabernam. in prin. ff. de pig. ꝛ Bal. in. l. in teſtamēto. C. ad. l. falci. vbi dicit q̄ in. l. q tabernas. emptor ſciebat qualitatē loci qꝛ locus erat publicus. ꝛ ita reperitur ſm̄ eum quod Joan. ſcripſit ibi ſup verbo in ſolo hanc gloſſellā cum hoc eſſet emptori notum ꝛc. Non ob. c. paſtoralis. de dona. ꝛ. d. l. predia. cum ibi notatis p Bar. quia non loquitur in vendente nec in alienāte titulo oneroſo: ſed in donāte quo caſu verū eſt qd̄ preſumitur tantum donaſſe ius quod habet p illa iura ꝛ per. l. ſi dom⁹. §. fi. ꝛ. l. ſerui electiōe. §. fi. ff. de lega. j. ſm̄ Bald. ꝛ Ange. in. d. l. ſi domus. ꝛ Bal. in dicta rubri. de contraben. emp. ꝛ in dicta. l. cum alienam. cum ſimi. Ex quibus concludo vēditorem ſaltem teneri indiſtincte pro petijs terrarum deſcriptis poſt dictam clauſulam excepta vinea ad quanto minoris empturus fuiſſet emptor ꝛ ſic ad quanto minoris communiter valeant dicte res propter dictam qualitatem. Et ſi venditor ſciuit tenebitur etiam ad omne itereſſe per ſupradicta. An poſſit agi cōtra vēditorem re euicta cui non fuit denuntiata lis: ſi agatur ſaltē ex capite q̄ res non videt̄ tradita vel libere tradita. Ex quo tradita fuit obligata alteri qui euicit.
10 Fortificatur predicta cōcluſio ſcꝫ † quod heredes dicti emptoris agere poſſint cōtra heredes venditoris actione exempti indiſticte firmat Ang. in. l. j. §. ſi heres. ff. ad trebel. vbi per illum tex. inquit ꝛ fortius qd̄ ſi venditor tradat rem obligatam emptori nō ſimpliciter aget de euictione ad pretiū ſed ad quantū intereſt rem obligatam non eſſe ꝛ ſic ad quātuꝫ res minus valet allegat notata per Bar. in. l. cum ſtipulatus ſim mihi a proculo. §. fina. ff. de verbo oblig. Et dictum. §. ſi heres. ꝛ procedit dictum Ange. etiam quando illa res non eſſet pure obligata ſed ſub cōditione que adhuc pēderet prout loquitur text. in d. §. ſi heres ꝛ. l. ſi ſeruus. in princip. ff. de cōdi. fur. qꝛ eſtimatur et attēditur ille dubius euētus cōditionis. ꝛ per iſtā deciſionē colligitur deciſio ad id qd̄ in propoſito reliquit indeciſum Bal. in. d. l. ex predijs. in. ver. ſed pone quod vendo quanto magis ergo debet poſſe agi in caſu noſtro cum iam purificata fuerit conditio dicte obligationis per euentum caſus reſtituende dotis: iſtud etiam expreſſe voluit gloſ. in l. qui rem. C. de euictio. que cōcludit qd̄ abſq; eo quod aliqua denūtiatio facta fuerit per venditorem emptori poteſt agi per emptorem qd̄ res vendita liberetur per dictā. l. ex predijs. ad idē quod not. Jo. and. in additio Spe. in titu. de emptione ꝛ venditione. §. j. in additione que incipit quia iſte. §. ꝛc. ℂ Et qd̄ not. Bal. in. l. ex conuentione. in fin. C. de pac. fortius dico qd̄ etiam dato quod anteq̄ȝ ſequeretur euictio aliqua fuiſſet neceſſaria denuntiatio. ꝛ etiam dato q̄ in caſu noſtro dici poſſet euictionem eſſe ſequutam tamen omnino debet in propoſito noſtro agi poſſe eſto quod nulla denuntiatio interuenerit attēto qd̄ per inſtrumentum obligationis bonorum dicti mariti ꝛ vēditoris conſtat ꝛ manifeſte conſtituit dictam rem fuiſſe hypothecatam vxori ꝛ ideo ſi heredes dicti venditoris exciperent de denuntiatione non facta poterit replicari quod eorum non intereſt ex quo mulier que obtinuit habebat ius. ita concludit Joan. de imo. in. c. fina. in vltima columna de emp. ꝛ venditio. allegat notata per gloſ. in. d. l. niſi ꝛ ea que. no. Ange. in. l. decē. ff. de verborū obligatio. Et pro hoc etiam alia adducit que cauſa breuitatis obmitto. Idē tenuit Rapha. fulgo. in. l. emptorem.
11 in principio. ff. de actio. empti. dicens ſe de facto ita reſpondiſſe † qd̄ vbi appareret rem fuiſſe euictam emptori ꝛ notorie conſtat de veritate ꝛ iuſtitia euincentis nō imputatur emptori qd̄ non denuntiauit vēditori litē eſſe motam ratio propter quam nō poteſt agere emptor cōtra venditorem quando denuntiationem obmiſit eſt ex eo quia preſumitur emptorem amiſiſſe cauſam potius quia nō erat bene inſtructus quam ob aliā rationē. l. ſi fundo. §. j. ff. de euic. ſed qn̄ cōſtat de iuſtitia euincentis ceſſat iſta rō. ꝛ ideo dicit q̄ gloſ. in. d. l. emptorem. in prin. dum dicit quod requiritur denuntiatio dꝫ referri ad caſum ſcilicet qn̄ non cōſtaret de iuſtitia euincentis licet ſm̄ eum Bar. ibi aliter innuat idem tenuit Ludo. Roma. in. l. non ſolum. §. morte. ff. de oper. no. nū. vbi ad hoc inducit no. per glo. in. l. ſi cum queſtio. C. de euic. Ex quib⁹ cōcludo ex multiplici capite conſtare dictos heredes venditoris agere poſſe ad effectum liberationis dicte rei empte denuntiatione nō facta nihil obſtante. Alex.

ℂ Summarium ſuper conſilio. lxiiij.

1 Vbi appellatio eſt ipſo iure deſerta ſententia poſtea lata reddit̄ nulla. 2.
3 Calculatoribus electis a iudice non eſt credendum ſine iuramento.
4 An poſſit qs appellare viua voce ſaluo ſibi iure appellādi ī ſcriptis.

ℂ Conſilium. lxiiij.

ℂ Snīa lata extra tempus quo debet terminari eſt nulla. ꝛ ideo non meretur executionem. h. d.

DOmini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu cauſe vertentis inter ſer Antoniū de zanolinis: vt procuratorē Joannis quondam ſer Jacobi ex parte vna agentē ꝛ Alexādrum quōdā Hugulini de marano ex alia ſe defendētē ſuper petitione executionis ſententie late per iudicem appellationis contra dictum Alexan. ꝛ viſis ſtatutis tranſmiſſis ſeu eorum copia ꝛ his que copioſe ꝛ ſubtiliter p clariſſimos aduocatos vtriuſq; partis allegata ſunt ꝛ viſis literis magnifici dn̄i pretoris ceſene qb⁹ ſum requiſitus vt cōſulerem que future ſint partes ſue libenter aſſentiebam q̄ dominus pretor ad ſnīe executionem procederet: quia huiuſmodi concluſio videbatur mihi veritati facti magis amica ꝛ obiectis in contrariū parata erāt reſponſa verūtamē vnum obſtat cui de iure reſiſtere nequiui. Nā illa ſnīa cuius executio petita eſt fuit lata poſt tp̄s duorū menſiū a die interpoſite appellationis numerando quo caſu ſtatutū qd̄ incipit ſtatuimus ꝛ ordinamus qd̄ a qualibet ſnīa diffinitiua ꝛc.
1 diſponit q̄ appellatio ſit ipſo iure deſerta † quapropter ſnīa poſtea lata redditur nulla vt in cle. ſi appellationē cū gloſ. in verbo appellatus. de ap. ꝛ no. Hoſt. ꝛ Jo. an. ꝛ alij i. c. ex rōne. de app. ꝛ Bal. ꝛ Sal. in aut̄. ei q. C. de tēp. ap. ꝛ Bal. in c. fi. in ti. quo tp̄e miles. in vſib⁹ feu. Et lꝫ ſtatutū excipiat caſum qn̄ ſtaret per negligentiā iudicis ꝛ alios quoſcūq; caſus ibi expreſſos tn̄ ante lapſum dictorū duorū menſium non inuenio quod ſteterit per iudicem ſed per partem appellantem qꝛ dicitur ſtare per partem appellantem quouſq; inſtāter non interpellauit iudicē vt cauſam per ſniam terminare debeat ꝛ ei acta preſentet. ꝛ ſic pro parte ſua adimpleat vt colligitur ex. l. final. §. illud ibi ſumma viſum ꝛc. C. de tēp. app. ꝛ notat hoc Sali. in ver. quero tex. hic dicit quod elapſo ꝛc. Et idem notat Bal. in autē. Item ſi appellatio co. titu. ꝛ Angel. in conſilio. cxxxvij. incipiente quidē Mattheus bene facit quod not. Bal. poſt Barto. in. l. titia ſcio. §. vſuras. ff. de leg. ij. et Bar. in. l. mota. in prin. ff. de vſuris. Et qd̄ habetur in. c. j. de ſup. ne. pla. Et qd̄ no. Anto. de but. ꝛ Jo. de imo. in. c. ex literis. de cōſti. ꝛ in. c.

cū cā.poſt gl.de offi.dele.Sed ante lapſum dictorū duorū menſiū nō fuerūt facte dicte ꝓteſtationes ⁊ pñtata acta que iudex etiā petijt ſibi preſentari ſaltē.xxvij.die Julij et etiam poſtea.nam ſnīa fuit lata die xxvj.Maij de anno.Mcccclviij.Et eadē die fuit appellatū viua voce nec alia appellatio eſt mihi in ſcriptis preſentata ſeu tranſmiſſa.⁊ etiā dato q alia appellatio in ſcriptis fuiſſet interpoſita infra decendiuʒ.

2 †Et diceremus tps finiende appellationis incipere a die interpoſite appellationis in ſcriptis.vt tenēt Moderni in.l.cū procurator.§.dominus ff.de oper.no.nū.tñ adhuc infra tps duorū menſiū nō ſi eſſent obſeruata ea q adimplere debebat dictus appellans circa ꝓteſtationes cū preſentatiōe actorū vt dixi.ſ.⁊ patet ex actis.nec obſtat q nōnulli calculatores electi retulerūt.die.xviij.Decembris q inſtātia nō

3 erat deſerta†qꝛ illis calculatoribus electis a iudice non erat credendū ſine iuramento.l.cōparationes.C.de fide inſtru.l.hac edictali.§.his illud.C.de ſecundis nup.⁊ ibi Bal.⁊ no.Bar.in.l.theopompus.ff.de dote prelega.⁊ Bar.in repetitione.l.creditores.ad fi.C.de pigno.Et not.Bar.⁊ alij in proemio ff.oꝝ.⁊ Bal.in.l.iuſiurandū qđ ex conuentione in prin.ff.de iureiu.Anto.de but.in.c.veniens.el.j.Et in.c.finē litibus de dolo ⁊ contu.⁊ in.c.propoſuiſti.de proba.⁊ Ang.in repetitione.l.ſi vacātia in.iij.col.C.de bo.vacā.lib.x.⁊ Bal.in rub.ff.de iureiur.Preterea dato q illi calculatores:ita retulerint tñ nō apparet q iudex hoc ſequutus fuerit non enī iudex ita pronunciauit.ſ.cām appellationis nō eſſe deſertā.Et iudex potuit moueri ad non adhibendum eis fidē vel qꝛ nō iurauerant:vel qꝛ viſum fuerit relationē nō eſſe in iure fundatā ſtātibus actis ⁊ ſtatuto ꝑdicto.Inſiſtit etiaʒ plurimū

4 vnus ex dictis dñis aduocatis:vt rñdeatur† an ſi Alexander appellauit viua voce ſaluo ſibi iure appellandi in ſcriptis ⁊ poſtea infra tēpus debitum appellauit in ſcriptis:an poſſit appellans dicere tempus finiēde appellatiōis currere a tpe interpoſite appellatiōis in ſcriptis.Et qꝛ iſtud qđ ad ea de qbus ſum requiſitus a domino pretore non vr̄ neceſſariū.rñdebo breuiſſime concludēs veriorē ⁊ magis communem opinionem videtur qđ poſſit appellans dicere tps currere a die appellationis in ſcriptis:⁊ ita ſum ſolitus tenere et legēdo ⁊ cōſulēdo:vt tʒ Ang.in.l.ſi qs libellos.C.de appel.Et etiā Sali.ibi p illū tex.Et Jo.de imo.in.l.j.§.libelli.de appel.⁊ in.c.dilecto.de app.Et in.d.l.cū procurator.§.dñs.poſt Ange.ibi.de oper.no.nū.Et idē tʒ ibi Pau.de caſt.⁊ Roma.Et idē tʒ Ant.de bu.⁊ do.Abb.in.d.c.dilecto.Saltē qñ in appellatione interpoſita in ſcriptis non repetit dicta prime appellationis.Bene facit qđ no.Jo.an.in.c.bone.de appella.Et Bal.in.l.gñaliter.§.j.C.de rebus cre.⁊ in.c.ſi.quo tpe miles.⁊ do.Ab.modernus in.c.tua nobis.de app.ad finē.adducūt doc.in dictis locis rōnes plures p quas ptʒ rñſio ad ea q in contrariū dici poſſent qđ breuitatis cauſa omitto qꝛ vt dixi non eſt neceſſarium quo ad ea de quibus requiſitus ſum a domino iudicante.Ex quibus breuiter concludo partes domini iudicantis eſſe in pronuntiando dictam ſnīam latam per dictū iudicē non mereri executionem ⁊ illā fuiſſe nullā tāq latā extra tempus quo debebat cauſam terminare ⁊ victum victori in expenſis condemnare.Alex.

Summarium ſuper conſili.lxv.

1 Quādo eſt ſtatutū qđ ſi quis nō inſinuauerit teſtamētū infra ſex menſes non valeat an noceat fideicommiſſario ſubſtituto.2.
3 Tutrix allegando nullitatē teſtamenti allegat dolū ⁊ culpā propriā.
4 Executor teſtamentarius tenetur de dolo ⁊ lata culpa.
5 Minoribus an currat preſcriptio.6.
7 A pari procedit ſtatutum ⁊ conſuetudo.
8 Conſuetudo eſt potentior quam ſtatutum.
9 Mulieribus ignorantibus excuſatio permittitur.
10 Statutum loquens de maſculino comprehendit femininum.
11 Qui debet implere conditionem non ſufficit quod ipſo ignorante impleatur.
12 Si quis interrūpat preſcriptionē illa interruptio non prodeſt alteri.
13 Minor non poteſt petere reſtitutionem in integrum vt admittatur ad lucrum odioſum prouenientem ex diſpoſitione legali.
14 Forma in teſtamento tradita eſt de iure poſitiuo.
15 In foro conſcientie ſuccedens ab inteſtato poterit hereditatē retinere excluſo eo qui a teſtatore vocatus erat.
16 Lex facta propter cōe bonum ⁊ non nutriens peccatū ſeruari debet et ligat in foro conſcientie.18.
17 Statutū diſponens qđ ſi inſtrumentum non fuerit regiſtratum in memorialibus preſumatur falſum.
19 An ſubſtituto per fideicommiſſum fiat preiudiciū ſi neq ipſe neq heres curauit inſtrumentum poni in memorialibus.
20 Quū res auocatur pretextu inſinuationis non facte infra ſex menſes.
21 Ubi aliquid de futuro cōtingere poteſt ſm naturam prout eſt mors illud futurum debet conſiderari.
22 Teſtamentum principaliter pertinet non ſolum ad heredem inſtitutum ſed ad ſubſtitutum.nu.26.
23 Venditor non tenetur emptori de euictione niſi ſecuta conditione euictionis.
24 Uerbum principaliter poteſt pluribus modis accipi.
25 Si vnus duorū reorū obligetur hodie alter cras ⁊ vnus ſit primus in tempore tamen quilibet dicitur principaliter obligatus.
27 Factū illius ad quem pertinet principaliter cauſa dicitur puta heredis nocet legatarijs ad quos pertinet ſecundario.
28 Inſinuatio teſtamenti facta ab herede prodeſt legatarijs.
29 Quilibet pretendens intereſſe poteſt inſinuari facere teſtamentum.
30 An reformatio facta ab his quibus cōceſſa fuit poteſtas aliqua vel arbitrium poſſit ab ipſiſmet reuocari.
31 Notarius velut publica perſona poteſt abſentibus acquirere.
33 Statutū q inter cōſanguineos cauſe cōpromittantur ligat minores.35.
34 Hereditas dicitur titulus lucratiuus.
36 Si ſtatuto caueatur q nō proſit inſtrumentum pacis niſi producatur infra octo dies an ruſticus ⁊ minor non producentes excuſentur.
37 Non ſubueniunt mulieribus magis q maſculis niſi in caſibus a iure expreſſis.
38 Statutū quāuis ſit preter ius cōe ſi contineat rationabilem cauſam ⁊ bonum publicum continet tenendum.
39 Ubi in aliqua diſpoſitione eſt facta mentio de vno ratione maioris frequentie poteſt fieri extenſio ad caſum non expreſſum.

Conſilium.lxv.

Cui incūbat onus faciendi regiſtrari teſtm̄ an heredi vel ſubſtituto.Et an negligentia heredis noceat ſubſtituto.An ſtatutū liget minorem.Itē an liget mulieres ⁊ alia plura incidēter.Et an valeat ſtatutum quod teſtamenta regiſtrata non valeant.

Vonū omne datuʒ optimum ⁊ omne donū perfectū deſurſum eſt deſcēdēs a patre luminū.j.q.v.i.c.q pio.Ideo redēptoris inuocato ſuffragio.Et opportune libratis reformationibus ſtatutis ⁊ alijs que i themate premiſſo ſerioſe narrātur.videretur prima cōſideratione dicēdū partē affirmatiuā eſſe verā.⁊ ſic teſtamētū ⁊ ſcripturā inde cōfectā vires hr̄e etiā ad fauorē dictarū ſororū primi cōiugij caio q regiſtratū nō fuerit ſtātib⁹ ꝓteſtationib⁹ de qbus ſupra.Ex pluribus ⁊ primo qꝛ ſtatutū ſub rubrica de annullatione īſtrumētorū ⁊c.artat partes principales in quorū fauorē īſtrumēta principaliter facta forēt ad procurandū ⁊ faciēdū qđ dicta inſtrumēta preſentētur ⁊ regiſtrētur ergo viuēte caio non incūbebat dictis eius ſororibus ſubſtitutis eidem onus procurādi qđ teſtm̄ regiſtraretur ſed icūbebat ipſi caio heredi eiuſq tutrici ī cuius commodum principaliter tēdebat illa vltima voluntas

1 paterna,†pro hoc vr̄ tex.ī.l.facta.§.ſi quis bonorū.ff.ad trebel.p quē tex.Bart.⁊ Ange.ibi videtur in ſpē ita decidere dicētes.Nota caſum quotidianū ī hac ciuitate Peruſij vbi eſt ſtatutū qđ ſi qs nō īſinuauerit teſtm̄ infra ſex mēſes nō valeat qđ hec fideicōmiſſaria ſubſtitutio nō noceat imo ad eius petitionē tēpus reſtituet.id ē voluit Bald.in.l.ij.in.j.col.C.qbus res iudi.non no.vbi dixit q ſi ex forma ſtatuti caſſatur inſtitutio heredis quia nō inſinuata fuerit infra tēpus a ſtatuto prefixū qđ hoc nō nocebit legatarijs nec ſubſtituto aut fideicommiſſario vniuerſali.ar.l.eā quā.C.de fideicō.⁊.l.cogi.§.his qui ſolidum.

2 ff.ad trebel.qđ reputat ibi Bal.eſſe notādū.†Scdo fortificatur p illud verbū principaliter de quo in ſtatuto predicto ſʒ ad legatarios ſeu ſubſtitutos maxime añ euētū caſus ſubſtitutiōis nō vr̄ principaliter cauſa teſtamēti pertinere.l.qui teſtō in prin.ff.de teſt.l.dictātib⁹.C.de teſta.⁊ expreſſius inſti.de teſta.in.§.legatarijs.iunctis no.per gl.in.l.ſi quis ita.ff.de reb.dub.⁊ per glo.in.l.oībus.C.de teſti.⁊ in.l.nullus.ff.eo.⁊ per Bart.⁊ doc.in.l.qui teſtō.prealleg.⁊ p Inno.in.c.iij.de teſti.⁊ Jo.and.i.c.ſup eo.titu.⁊ Spec.ī ti.de teſte.§.j.ver.Itē ergo cum caſus ſubſtitutionis nō euenerit niſi iam cōdito ſtatuto quo preſentādi ⁊ regiſtrādi inſtrumēta prorogata fuerāt vſq ad mēſem Junij anni.Mcccclviij.Sequit q antea nullū tempus erat eis decurſum ⁊ poſtea infra tēpus ꝑ pte dictarū ſororū ꝓteſtatū fuit ſuperiori regiſtri ſm formā dicti ſtatuti.⁊ p ꝯñs nullū inde generari potuit eis preiudiciū autoritate eiuſdem ſtatuti.Tertio quia nō videt dictis ſororibus cucurriſſe tēp⁹ ⁊ preſcriptio ſtatutaria anteq agere poſſent.et ſic añ euētum caſus ſubſtitutionis.ar.l.j.in fi.C.an ex.⁊.l.j.in fi.C.de bonis ma.⁊ dato qđ tēp⁹ eis decurſum eſſet ob paruam negligētiam tamē clarū videtur q audiri debuerint poſtea de anno.Mcccclviij.añ finitum mēſem Junij dictū teſtamētū preſentare aut preſentari facere ſuperiori regiſtri poſtq ita ſtatuentes expreſſe ſtatuerant vel diſpoſuerant volentes indēnitati ſeu preterite hominū negligētie cōſulere.Quarto noſtra intereſt ſucceſſorē habere ex teſtamento inſti.quibus ex cau.manu.nō poſ.§.j.l.j.C.de neceſ.ſer.⁊.l.⁊ quia in prin.ff.de interro.actio.facit.l.gallus.§.quid ſi is in verbo vtile.ff.de liberis et poſthu.⁊ in.l.vel negare.ff.quemadmo.teſta.aper.ergo intererat pupilli predicti quod teſtamentum paternum per diligētiam tutricis preſentaretur ⁊ regiſtraretur quia tale teſtamentū in quo extabat ſubſtitutio pupillaris cēſetur teſtm̄ ipſius pupilli.l.ij.§.quiſquis.cū ſeq.⁊.l.patris ⁊ filij.ff.de vulg.⁊ pupil.ſicut ergo tutrix eſt ī culpa et negligentia nō preſentando teſtamentum regiſtro.l.cū q.⁊.l.quicqd.C.arb.tu.vel forte in dolo vt ſic euaneſceret ſubſtitutio pupillaris per quā poterat

quam poterat contingere eam priuari legitima in hereditate filij.c.ſi pater.in fi.de teſta.in.vj.l.papinianus.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffi.teſta.⁊.l.humanitatis.C.de ipub.⁊ alijs ſubſti.

3 †Et p ꝯñs tutrix allegando nullitatē teſtamenti allegat dolū vel culpā ꝓpriā.⁊ p ꝯñs turpitudinē ſuam:ergo audiri non dʒ.l.tranſactione finita.C.de tranſac.l.alias cū.l.ſeq.ff.de iureiur.c.cū ſup.de cōceſ.pben.c.inter dilectos.de dona.

4 †et idē dico in ſeio q tanq executor teſtamentarius ſimiliter tenet̄ de dolo ⁊ lata culpa.l.ſi ſeruus legatus.§.cuʒ quid.ff.de leg.j.⁊ ibi no.Bal.⁊ Ang.⁊ iterdū etiā tenet̄ de leui culpa vt ſi aliqd ſibi in teſtō relictū erat vt ibi:et no.Bal.in.l.pignus.in.xiij.col.C.de pig.act.⁊ in.l.cū res.§.fi.ff.de le.j.Quinto quia iam ſemel teſtm̄ vt validum approbauit tutrix adeundo ex eo hereditatē pupilli noīe:ergo amplius impugnare non pōt.l.j.C.de fur.l.fin.C.de codi.c.ſolicitudinē de app.⁊ in regula qđ ſemel ⁊c.

5 †Sexto ꝑſuppoſito q ſorores vel aliqua ex eis fuerint minores nō vr̄ q eis currat ſtatutaria ꝑſcriptio.l.fi.cū ibi no.p Bar.ad fi.C.in qui.cau.in integ.reſti.non eſt neceſ.⁊ eſt gl.⁊ ibi no.Bal.in.c.j.§.porro.in verbo.xxx.anno.in ti.qualiter olim feu.pote.al.Et Bar.in.l.etiā.ff.de mino.Ad hoc qđ no.Bal.in aut.niſi in prin.C.de bo.mater.vbi dixit q ſi ſtatutū diſponit q oībus currat ꝑſcriptio qui ſua debita nō exegerint infra.x.an.tale ſtatutum nō comprehendit filioſfamilias non exigentes cōtra eos q acquiſiuerint a patre eoꝝ bona aduentitia ipſorū filioꝝ quibus de iure coī non currit ꝑſcriptio durante patria ptāte cū agere non valeant ſine conſenſu pātris.⁊ ſic ſtatutū iſto caſu recipit iterpretationē a iure cōi.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de munc.⁊ hono.l.fi.§.in computatione.C.de iure delibe.c.cū dilectus.de conſue.Ad idem quod no.Bal.in.c.ſi quis per.xxx.in vlti.col.in ti.ſi de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.Sexto adducit p hoc id qđ not.Guil.de cu.i.l.ingenuum.ff.de ſta.homi.vbi querit.

6 †An cōſuetudo liget minores ⁊ concludit q aut loquitur in actibus in qbus minores admittuntur vt maiores vt ſi cōſuetudo habeat q muliere ꝑdecedēte maritus lucret̄ dotem certe mulieres etiā minores cōprehenduntur ⁊ obligabuntur ſub dicta cōſuetudine quia minor obligatur ex mr̄imonio.⁊ hr̄ in talibus p maiore.c.fi.de iud.in.vj.⁊ no.gl.in.l.ait ꝓtor.in prin.in verbo aliud ff.de mino.ergo in hoc nō dʒ minus ligari q maior per not.in.d.l.ait ꝓtor.in prin.pro hoc etiā allegat.l.emilius.ff.de mino.⁊.l.apud iulianum.in prin.ff.quibus ex cau.in poſ.ea Aut eſt talis actus in quo minores nō habentur vt maiores vt ſi ſit ꝯſuetudo q ſi aliqs vendit rem non poſſit venditionē reſcindere occaſione minoris ętꝭ:certe minor ſm eum tali ꝯſuetudine non ligatur ꝓpter reſtitutionē:allegat.l.j.ff.de mino.⁊ ideo quia minores non ſunt apti talibus actibus ideo non ligantur.p quo allegat in argumētū.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.ff.de mu.⁊ hono.⁊ idē vr̄ tenere do.Ant.in.c.fi.de cōſuetu.i.xxxij.col.ī ver.ex hoc infertur an ꝯſuetudo liget mulieres furioſos ⁊ infantes ⁊c.Sʒ ita eſt q hic actus indiligētie ꝑſentari faciendo infra tps ad regiſtrū nō ita cadit in minore ſicut ⁊ in maiore in quo minore nō preſumit lex tantā adeſſe diligentiā et intelligentiā.d.l.x.⁊.l.ſi ex cauſa.§.ſi in ꝯmiſſum.ff.de mino.l.īperatores.cū fi.ff.de publica.ergo idē dicēdū i ſta

7 tuto†quia a pari procedūt ſtatutū ⁊ ꝯſuetudo.nec differt niſi ꝓut tacitum ab expreſſo.l.de qbus.ff.de legi.⁊ in.§.ex nō ſcripto.inſtit.de iure naturali.⁊ declarat Cy.in.l.ij.C.que ſit longa ꝯſuetu.in.iij.colū.in ver.ſed tertio loco.⁊ Bal.ibidē in.ij.col.⁊ Bar.in.l.de qbus.ī ver.q̄ro nunqd de eſſe ⁊c.ff.de legi.vnde ꝓmittens reſtituere dotem tityo ī oēm caſum ⁊ euentū reſtituende dotis ſm formā ꝯſuetudinis quāuis promiſſio ſeu ſtipulatio ſit ſtricti iuris ⁊ ſtricte accipiēda:quia ſtatutum eſt idē qđ conſuetudo.ita dixit Bal.in.l.ij.ad fi.C.de bonis q lib.

8 per.d.l.de quibus.†imo potentius operatur ꝯſuetudo q ſtatutū quia cōſuetudo trahitur ⁊ extēditur ad caſus ſimiles:ſʒ ſec⁹ ſit ī ſtatuto.l.j.cū ibi no.C.que ſit lon.ꝯſue.Ita inquit Ang.in ꝯſi.lij.incip.in dei nomine in qōne propoſita dubiū facit ordinamentū ⁊c.ſi ergo conſuetudo que efficacior eſt minores non ligat:vt iam dixi quātominus ⁊ ſta

9 tutū.†Septimo vr̄ q poſſint dicte mulieres ob femineū ſexum ſe excuſare allegātes iuris municipalis ꝑdicti ignorantiā.l.ij.in fi.ff.de iuriſ.l.j.in fi.ff.de eden.Octauo qꝛ nō vr̄ q tps aliqđ decurſuʒ fuerit quouſq vixit caius:quia ex forma dicti ſtatuti tps nō currebat nec currit pupillis tutore ſeu alio legitimo adminiſtratore carentib⁹:ſed ita eſt q caius tutorē non habebat nec aliū legitimū adminiſtratorem

10 prout eſt pater vel auus paternus†⁊ quāuis haberet tutricē tñ ſtatutum de ea non loquitur cū loquatur ī maſculino.ſ.de tutore vel alio legitimo adminiſtratore:ergo non cōprehēdit femininū de ꝓprio ſignificato in ſtatutis attendendo:vt.l.j.§.ij.ver.q̄re.ff.de ven.in poſ.mit.l.pronuntiatio.in prin.in verbo porrigitur.ff.de ver.ſig.l.qſqs.cū ibi no.C.ad.l.iul.maie.c.vbicunq.de penis.ī.vj.Quod enim maſculinū ꝯcipiat femininū venit ex īterpretatiōe extēſiua:vt no.gl.Cy.⁊ Bar.in.l.j.ff.de ver.ſig.⁊ Cy.in.l.quicūq.C.de ſer.fugi.⁊ Jac.bu.⁊ Bar.ī l.ſi qs in tantam.C.vnde vi.⁊ in.l.j.in princi.p illū tex.ff.de peculio.⁊ no.archi.xviij.q.iiij.ſi quis ſuadente.⁊ Hoſt.in.c.raynaldus.de teſta.⁊ doc.in.c.in generali.de elec.in.vj.et no.in cle.j.eo.ti.⁊ p Specu.in ti.de diſpu.⁊ alle.§.poſt hoc.ver.vel ibi maſculinū.cuʒ ſi.Sed tpe mortis caij vel paulo poſt editum fuit vltimū nouū ſtatutū ꝓrogans tpa

predicta vſq ad menſem Junij.Mcccclviij.ergo tempora non ſunt elapſa ſtantibus poſtea proteſtationibus de quibus iam mentio habita eſt.Nono quia negatiua ſumpta per ſeium nil releuare vr̄ duabus rationibus.prima quia ſumpta fuit tpe incongruo.ſ.tpe vite pupilli quo viuēte tpa predicta nō decurrebant p dicta in proximo precedenti argumento.et ꝑſertim non decurrebant dictis ſubſtitutis per allegata in primo ⁊ ſcdo argumentis.Secunda ratione non opitulat̄ dicta negatiua quia debuit aſſumi p eum ad quē res ꝑtinebat ⁊ ſic per

11 dominā Franciſcā ⁊ liuiam vel aliū de earum mandato.†Sicut diximus in eo qui hʒ implere conditionem vel contractū.nā non ſufficit q ipſo ignorante p alium impleatur lʒ fiat noīe implere debentis.l.ij.i fi.ff.de condi.et demon.l.cum ſeruus.ff.de verb.oblig.iuncta gloſſa.l.

12 pompo.ff.quibus modi.vſuſfru.amit.†Et ſimiliter videmus q ſi qs interrūpat preſcriptionē hec interruptio non prodeſt alteri.l.intra.ff.de iure.⁊ tēp.preſcrip.l.ij.in fi.ff.ne de ſtatu defun.et notatur in.l.cum notiſſimi.§.ſed et ſi quis.C.de ꝑſcrip.xxx.anno.Decimo quia non pōt liuia ꝓtextu minoris etatis petere reſtitutionem in integrum ex eo quia leſa ſit ſi ꝑmaturius negatiuam dicti teſtamenti nō regiſtra

13 ti non accipit† quia minor non pōt petere reſtitutionem in integruʒ vt admittatur ad lucrum odioſum prouenïens ex diſpoſitione legali vt probat̄ in.l.auxiliū.in princi.ff.de mino.cū ibi notatis.et no.Spec.in ti.de in integ.reſti.§.quis aūt.verſ.Sed pone.et gl.in cle.ij.in gloſ.pe.de procur.Sed iſtud lucrū qđ ſequi vellet liuia ex mora ſororꝝ cenſetur odioſum vt in ſpecie decidit Bal.in.l.cum quidam.§.ſi pupillo.in lec.antiqua.ff.de vſu.ergo ⁊c.Sed premiſſis nō obſtantibus contrariā ſnīam et ſic partē negatiuā in propoſito themate de iure ꝓba

14 biliorem eſſe puto.Ad qđ ex pluribus oſtendendum† preſuppono primo validū eſſe dictū ſcōm ſtatutū annullans inſtrumenta regiſtro non ꝑſentata nec infra tēpus regiſtrata.hoc p plura argumēta diſputando concludit Joā.cal.in diſputatione ſua incipiente Bononienſi ſtatuto cauetur q irritū ſit teſtm̄ nō regiſtratum in memorialibus cōmunis Bononie infra tertiā diē ⁊c.ea ꝑſertim rōne quia forma in teſtamentis tradita eſt de iure poſitiuo.l.lege obuenire.ff.de ver.ſig.inſti.de teſta.in prin.l.nemo pōt.ff.de leg.j.c.cuʒ eſſes.cū ibi notatis.de teſta.et poſito qđ teſtm̄ haberet efficaciam a iure naturali vel diuino tñ p ſtatutū pōt addi vel detrahi pʒ ex no.in.l.fi.C.ſi contra ius.⁊ in.l.j.ff.de ꝯſti.prin.⁊ in.c.que in eccleſiaꝝ.p Inn de conſti.⁊ in ſpecie no.Bal.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de vulg.⁊ pup.vñ videmus q lʒ matrimonium ſit de iure naturali prima di.ius naturale.et.l.j.§.pe.ff.de iuſti.⁊ iur.tñ ex forma traditur a iure poſitiuo de ſpō.c.tue.et.c.ſeq.et ſubdit

15 Jo.cal.in ꝑallegata diſputatione† q etiam in foro ꝯſcientie ſuccedēs ab inteſtato poterit hereditatē retinere excluſo eo qui a teſtatore vocatus erat qꝛ nō peccat q legis autoritate peccat.xxiij.q.iiij.q peccat.et quia dictū ſtatutū fuit editum ꝓpter bonū publcū.ſ.vt veritas voluntatis teſtatoris ꝑpetuo valeat reperiri.et ne aliqua fraus fabricari

16 poſſit.C.de fideicō.l.fi.⁊.l.hac cōſultiſſima.C.q teſt.facere poſ.†vñ lex facta ꝓpter cōe bonū et nō nutriens peccatū ſeruari dʒ et ligat in foro cōſcientie vt probat̄.viij.diſt.quo iure pro hoc allegat id qđ habet̄ in epiſtola inter claras.C.de ſum tri.ibi dum litera inquit p me reges regnant et potentes iuſtitiam ſcribūt ⁊c.⁊ p alia de qbus ibi lati⁹ p cū idem decidit Bal.in.c.ſi quis p.xxx.in pe.col.ſi de feu.cōtro.inter do

17 mi.⁊ agna.vbi dixit† q ſi ſtatutū diſponit qđ ſi inſtrumentū non fuerit regiſtratū in memorialibus ꝑſumatur falſum valebit.⁊ debebit ſeruari non ſolū in foro ſeculari et laicorū a quibus cōditū eſt:ſʒ etiā in foro eccleſiaſtico quia edituʒ fuit principaliter ad ſupplantādos malos mores falſificantiū vt ibi latius p eū.ex hoc pʒ qđ dicte ſorores nō poterunt etiam ad foꝝ eccleſie recurſum habere quo ad hoc vt poſſint vti dicta ſcriptura.faciūt no.p Bal.in.l.cū quis.in.iiij.col.⁊ in.l.ſi poſt in fi.C.de iu.⁊ fac.ingno.⁊ per Bal.in diſputatione ſua incipiēte ſtatuto cauetur qđ fenerator.in.ix.col.vbi refert qđ Paul.de liaza.diſputādo

18 tenuit qđ ſi ſtatuto cauet̄† qđ qñ de debito conſtat p inſtrumentū non poſituʒ in memorialibus tale debitū peti non poſſit:ſeruandū erit tale ſtatutuʒ etiā in foro eccleſie.faciunt no.p Jno.in.c.quia plerīq.de immu.ecc.et pulchre no.Fede.de ſe.in ꝯſi.xxj.incip.nunqd heres extraneus.hoc ꝑſuppoſito probat̄ ⁊ primo qđ ad dictas ſorores ſpectabat eiſq incumbebat onus.et cura preſentandi ſeu ꝑſentari ⁊ regiſtrari faciendi dictū teſtm̄ etiam incōtinenti mortuo teſtatore infra tpa a ſtatuto ꝑfixa niſi aliquo ꝓbabili impedimento impedite fuerint quia tunc eſt verū dicere eas excuſari ita cōcludit Jo.de imo.ī.d.l.facta.§.ſi qs bonorum.ff.ad treb.p quo ibi ponderat eſſe tex.cum glo.iuncta.l.non enī.ff.qui.ex cau.maio.bene facit.l.ſi maritus ꝑuenerit.in prin.⁊ ibi:ſic

19 tñ ⁊c.ff.de adul.p que ꝯcludit ipſe† qđ ſubſtituto per fideicōmiſſum fiat ꝑiudiciū ſi neq heres neq ipſe procurauit inſtrumentū poni ī memorialib⁹ infra tps requiſitū a ſtatuto diſponēte qđ infra certū tps teſtamēta debeāt poni in memorialibus vel euacuant̄ niſi ipſe ſubſtitut⁹ fuiſſet impedit⁹.⁊ ēt ita ītelligit declarat ⁊ limitat no.p Bar.⁊ Ang.et qđ ēt ad fideicōmiſſariuʒ vniuerſalē ſpectet dictū onus regiſtrari faciendi ſentit etiam Bal.in.l.ꝯſulta.ad fi.C.de teſt.Nec ob.ſi diceret̄ q tex.cū gl.ī.d.l.facta.§.ſi qs bonoꝝ.cū ibi no.p Jo.de imo.loquunt̄ qñ quis erat ſubſtitutus p fideicōmiſſum pure quia rñdeo quod etiam

ille tex.cū gl per quē doc.ſe fundāt ꝓcedit eodē mō in ſubſtituto per fideicōmiſſum ſub cōditione q2 etiā ipe pōt cogi facere heredes adire hereditatē vel agnoſcere bo.poſ.etiā ante euentū cōditiōis fideicom/miſſi.tex.eſt in.l.apud iul.§.fi.cū.l.ſeq.⁊ ſeq.in prin.ff.ad trebel.⁊ no. plene Bar.poſt gl.in.l.ſed ſi alio.eo tit. Et ſic lʒ dicte ſorores eſſent ſub conditione ſubſtitute tñ non ꝑ hoc aliud eſt in eis q̄ʒ ſi pure eēnt ꝑ fideicōmiſſum ſubſtitute q̄tū ad hoc ꝑ pdicta q2 negari nō pōt qn earū verteref intereſſe qd qdē ſufficit vt patebit etiā ex ſeqntibus argumētis facit lex in.l.aqui.ſi deletū.ff.ad.l.aqui. ¶ Scdo probaf ex his que decidit Barto.in.l.ſi res.ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.in fin.

20 vbi querit † pone qd res ſibi donata aduocatur pretextu inſinuationis nō facte infra ſex mēſes ſm formā ſtatuti,et eandē rē tibi donatā tityo pignoraueras:an reſoluetur pignus tʒ ipſe qd non quia donatarius ſua voluntate inſinuationē obmiſit:ergo non dʒ reſolui pignus per illā.l.niſi etiā ipſi creditori poſſit imputari cur inſinuationē nō feciſſet, poſſet enim inſinuare cū ſua intereſſet.l.lex vectigali.ff.de pign. Ita

21 decidit Bar.in palle.l.ſi res. ¶ † Tertio quotieſcūq̄ aliqd de futuro cōtingere pōt ſm naturā prout eſt mors hōis illud futurū dʒ cōſiderari ⁊ attendi.⁊ q illud non conſiderat eſt in culpa et ſibi imputaf.l.ſi qs domum.§.et hoc ſubiungi.ff.loca.l.heres meus.ff.de condi.⁊ demon.l.fi.§.ſin aūt auaritie.C.cōia de le.Et ibi ꝑ Cy.⁊ Bal.⁊ ꝑ Bar. in.l.inter ſtipulantē.§.ſacram.ff.de ver.ob.⁊ in.l.ſi idē cū eodē.§.fi.ff. de iuriſ.om.iud.ergo debuerūt dicte ſorores ꝯſiderare ꝙ p̄cedēte caio ſic euenire caſus ſubſtitutionis de eis facte ⁊ ideo debuerūt curare qd iuxta tpa a ſtatuto requiſita preſentaref ⁊ regiſtraretur teſtm̄ qd ſi nō fecerūt eis imputari dʒ ꝑ pdicta. ¶ Quarto qd incubuerit dictis ſororibus tali diligentia ſe habere qd dictū teſtm̄ regiſtraref oſtendo: q2 ante eas principal'r ſpectabat ⁊ ptinebat dictū inſtrm̄ teſtamēti.et tale inſtrumentum dicitur factū principaliter in fauorē earū ſubſtitutarū:ergo ex forma dicti ſtatuti ſub rub.de annul.inſtrumētorum. inſtrumentum teſtamenti reddif ipſo iure nullū.Nam conſtat vnum inſtrumentū vel teſtm̄ poſſe ad plures principaliter ptinere.l.ij.cū ibi no.ꝑ Cy.et Bar.C.de fide inſtru.⁊.l.cū duobus.C.de inoffic.teſt.⁊.l.

22 certa.ff.eo.tit.vñ † dico qd ipſa ſcriptura teſtamēti ⁊ teſtm̄ principaliter ptinet nō ſolū ad heredē inſtitutū ſed etiā ad ſubſtitutū ſeu fideicōmiſſariū vniuerſalē:lʒ ſec⁹ ſit i fideicōmiſſario pticulari.tex.eſt inſti.de teſt.§.legatarijs in v̄bo iuris ſucceſſorē.iūctis no.in.l.nullus.ff. de teſta.⁊ in.l.ſi qs ita.ff.de re.dub.⁊ ꝑ doc.in.l.q teſtō.in princi.ff.de teſt.in qbus locis hr̄ qd fideicōmiſſariusq nō eſt iuris ſucceſſor.i.fideicōmiſſarius ſingularis.l.qdā.§.his aūt in verbo iuris ſucceſſor.ff. de eodē,pōt eſſe teſtis in cā teſtamēti ſicut etiā legatarius:quia principaliter non teſtificaf ſup cauſa ſua ſed ſecundario.Sed fideicōmiſſarius vniuerſalis nō pōt:vt.d.§.legatarijs.⁊ pciſe no.Bal.in.l.dictātibus.C.de teſta.nec eſt dicendū ꝙ pdicta iura loquanf in fidecōmiſſario pure vocato nos aūt in cōditionali:quia primo hoc eſſet reſtringere et violare dicta iura.et qd hec differentia non ſit attendēda ꝓba

23 tur.†nā vēditor non tenetur emptori de euictione niſi ſequuta cōditione euictiōis ⁊ purificata per ſniam.l.at qui natura.§.at cū me abſente ff.de neg.geſt.⁊.l.vtiq̄ʒ.ff.de rei vendi.⁊ facta fuerit executio ſenten. l.habere.ff.de euic.⁊ tñ venditor in cauſa mota contra emptorem non pōt teſtificari vt no.gl.in.d.l.nullus.⁊ ibi Bar.⁊ no.Spec.in titu.de teſte.§.i.ver.qd de venditore.⁊ no.Cy.in.l.oībus.C.de teſt.⁊ docto.in c.iſuper.de teſti.⁊ Bar.in.l.ab executore.§.j.ff.de ap.⁊ tñ ſi principaliter non diceref teſtificari ad cōmodum propriū poſſet eſſe teſtis ſicut legatarius vt iam dixi dicif ergo principaliter teſtificari ad cōmodum ſuum vnde cauſa teſtantis dr principaliter ſpectare etiā ad ſubſtitutū ⁊ fideicōmiſſarium qd fortificaf ꝑ ea que ſubtiliter tradit Bar. in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.fac.in.v.⁊.vj.col.et Bar.in prima

24 cōſtitutione.C.in.j.⁊.ij.col.⁊ ꝑ Bal.ibidē in.§.quibus.⁊ vbi cōcludit ꝙ iſtud principaliter pōt pluribus modis accipi.ſed ſm magis propriū modū accipitur nō vt denotet ordinem nature vel temporis ſed ꝙ vnus primo in tpe alius ſcdo.Sʒ vt denotat ordinē intellect⁹.i.cōſiderato fine:quia illud dicef pncipaliter eſſe finis ad qd intellect⁹ aliter tendit ad qd dicit ꝙ ſi intellectu fieret aliquid ad duos fines equa/

25 liter reſpectu cuiuſlibet diceretur principaliter fieri.†exemplum ponit Bar.in duob⁹ reis vnus obligatur hodie alter cras.licet vnus ſit prim⁹ in tpe tñ qlibet dr principaliter obligari.l.ij.ff.de duo.reis.⁊ eadem rōne dico ſi vnus ex reis debendi promittit mihi pure alter promittit mihi eādē rē ſub conditiōe vel ad certā diem certe ille qui promittit mihi ſub conditione vel ad diem dicetur etiam eſſe principaliter obligatus non aūt acceſſorie vel in conſequentia vt probaf in.l.ex duobus reis promittendi iuncta.l.ſi reus.ff.de duob.reis.⁊ ꝑ hec dicit etiā Bar.qd ſi ſunt plures perſone facientes vnū actū ad diuerſos fines in pſona cuiuſlibet dicef principaliter fieri reſpectu finis intellecti ꝑ eum vnde ſm iſtum modum dʒ in materia noſtra accipi principal'r poſtq̄ʒ eſt magis ꝓprius modus vt dicit Bar.et verba debēt in dubio accipi in potiori ⁊ magis ꝓprio ſignificato.l.j.§.fina.ff.ſi ager vec.⁊.l.hoc legatū.ff.de leg.ij.modo ad ꝓpoſitū duo fuerūt principales fines in dicto teſtō titij vnus ꝙ filius maſculus haberet hereditatem.Secundus qd dicta hereditas non tranſiret ad extraneos ideo voluit qd ſi quocaſu filius decederet ⁊ qñcūq̄ʒ hereditas veniret ad filias ſubſtitutas.⁊ ꝑ ꝯñs ꝙ caſus vel teſtādo vel alienādo nō poſſet i extraneum aliquē bona ⁊ iura hereditatis transferre.§.vltra legitimā iuxta.l.fin.§.ſin autem ſub conditione.⁊ auf.res que.C.cōia de le.⁊.c. raynutius.de teſta.⁊ propter hoc fecit dictā ſubſtitutionē.⁊ ꝙ iſte ſin maf fuiſſe finis intentionis teſtatoris ꝓbaf ꝑ rōnē.l.cū acutiſſimi.C. de fideicō.⁊ gnaliter.§.cū aūt.C.de inſti.ſub cōdi.fac.⁊ ꝑ.l.cū auus.ff. de cōdi.⁊ demon.vñ ꝯſiderato fine dicta ſcriptura teſtamenti ⁊ ipſe actus teſtādi factus fuit principaliter ꝑpter ſubſtitutionē:ſecūdarie aūt dr eſſe factū teſtm̄ ꝑpter legatarios vt no.gl.i.d.l.null⁹.cū ſimi. fateor ꝙ ꝯſiderato ordine tpis pricipaliter.i.pri⁹ eſt facta diſpoſitio inſtitutiōis:ſʒ ſm magis ꝓpriū modū q attendēdus eſt dʒ cōſiderari finis nō aūt ordo tpis:vt dictum ⁊ ꝓbatū eſt:⁊ pʒ hoc in.d.§.legatarijs inducēdo vt induxi.nā certū eſt ꝙ ſm ordinem tpis.primo vocaf heres inſtitutus.ſcdo vocaf fideicōmiſſarius q capit de manu heredis.l.facta in prin.⁊.l.reſtituta.ff.ad treb.⁊ tñ fideicōmiſſarius dr principaliter vocatus vt.d.§.legatarijs.⁊ interdū dr magis principaliter vocatus ꝙ heres:vt qñ maior ps hereditatis dʒ tranſire in fideicommiſſariū ⁊ minor ps dʒ remanere apud heredē īſtitutū:vt no.

26 Bar.in.l.cū res.§.culpa,in fi.ff.de le.j.ꝯcludif † ergo qd teſtm̄ factū vr̄ principaliter ꝑpter heredē inſtitutū.§.aū heredis.inſti.de leg.et etiā principaliter i fauorē ſubſtitutoꝝ q ſimiliter dicunf heredes.l.j. ff.de vul.⁊ pup.⁊.l.ſi fili⁹.ff.qd cū eo.Et principali⁹ vr̄ factū dictū teſtamētū i fauorē dictaꝝ duaꝝ ſoroꝝ:q2 etiā abſq̄ʒ aliquo teſtō ſucceſſur⁹ erat ab inteſtato fili⁹ maſcul⁹ ſol⁹ ex forma ſtatutoꝝ ciuitatis ⁊ decedēte ipſo caio ſibi ſucceſſiſſet ab inteſtato liuia vtrinq̄ʒ cōiūcta excluſis alijs ſororibus in auf.Itaq̄ʒ.C.cō.de ſuc.Ita qd inſpiciēdo qs ex teſtō ꝯſequaf maius cōmodū:vt illius reſpectu dicaf pricipaliter factum teſtm̄:vt no.Bar.in.d.l.cū res.§.culpa ſequif.qd ipſe due ſorores maius cōmodū conſequunf ex cauſa teſtati q̄ʒ alius. ¶ Quinto ⁊ fortius dato ꝙ dictū teſtm̄ non fuerit principaliter factū in fauorē dictarū ſubſtitutarū adhuc oſtenditur oīno inſtrm̄ ⁊ ſcripturā nō tenere quia ſi ſtatutū diſponit in effectu ꝙ elapſis tribus menſibus a die rogitus teſtamēti teneatur ⁊ debeat illi in cui⁹ fauorē pricipaliter ꝯditū eſt teſtm̄ infra vnū aliū mēſem curare ꝙ teſtm̄ regiſtretur alias iſtrʒ ſit ipſo iure nullū ergo pʒ ꝙ dici nō poſſet dictū ſubſtitutū poſſe facere teſtm̄ regiſtrari poſt euentū caſus ſubſtitutionis euenire poteſt: ꝓut euenit longo poſt quatuor mēſes a die ꝯditi teſtamēti.vñ ſeqtur de neceſſitate ꝙ ſtatutū valuit ꝙ ad hanc curā ⁊ diligētiā teneref ille in cuius fauorē principaliter cōditū eſt teſtm̄ ⁊ qd eius negligentia noceret illis in quorū fauorē ſecundario vel in ꝯſtiam factū eēt teſtm̄

27 † Sicut in ſimili videmus qd facto illius ad quē principaliter ptinet cauſa teſtamenti.puta factū heredū nocet legatarijs ad quos ptinet ſcdario teſtamenti:vt.l.pap.§.ſi ex cā.cū ibi no.ff.de inoffi.teſta.⁊.l. ſi ſuperat⁹.ff.de pig.vbi ſnīa lata contra heredē ſcriptū ſup reſciſſiōe teſtamenti nocet legatarijs:q2 lex pſumit qd ille ad quē principaliter ſpectat cauſa teſtamenti diligentior erit ad eam tuendā.ita dicit Cy. in.l.ij.C.de fi.inſtru.⁊ ſimiliter ſnīa lata contra heredē inſtitutū nocet fideicōmiſſario.l.ſi patroni ⁊ ibi no.ff.ad treb.⁊ ſnīa lata ꝯtra inſtitutum nocet ſubſtituto etiā non citato.l.ex ꝯtractu.ff.de re iudi.iuncta l.j.§.pe.ff.de ven.inſpi.no.Bar.in.l.i die.ff.de aqua plu.ar.⁊ Ang.⁊ Jo.de imo.in.l.filiuſfa.§.diui.el.ij.ff.de leg.j.faciunt no.ꝑ Inno.in.c. in noſtra.de procur.⁊ in.c.pen.de re iudi.Neciſtud eſt iniquum dicere quia dato ꝙ ſtatutū artet ad hoc tantum ipſum in cuius fauorē act⁹ principaliter factus eſt:vt ſic factū ꝑ eum proſit oībus habētibus intereſſe circa teſtm̄:vt eſt tex.in.l.ſi.§.ſimilit̄ʒ mō.C.de iure do.ꝑ quē

28 ibi dicit Bar.† ꝙ inſinuatio teſtamenti facta ab herede prodeſt legatarijs:quia teſtm̄ reſpicit principaliter heredes ⁊ ꝑ ꝯſequētiā legatarios tñ ſtatutum non prohibet quin etiā legatarius vel alius qui pro ſuo intereſſe vellet facere regiſtrari teſtamentum non poſſit hoc facere imo poſſet ſicut quādo agif cauſa validitatis teſtamenti inter eos ad quos principaliter ſpectat intereſſe validitatis vel inualiditatis teſtamenti puta inter heredem ſcriptū ⁊ heredē ſucceſſurū ab inteſtato nō ꝓhibentur ſinguli ptendentes aliquod intereſſe particulare circa validitatem teſtamēti cām teſtamenti defendere quāuis motā inter alias pſonas.l.ſi ſuſpecta.ff.de inoffi.teſta.l.a ſnīa.§.ſi heres.⁊.l.ſi pluſorio in prin.ff.de appel.in auf.nūc ſi heres.C.de litigio.⁊ plene.i.c.cū ſi ſuper.de re iudi.⁊ in propoſito not.Bald.in.l.qui res.ff.quibus mo.pi

29 gnus vel hypo.ſolui.† vbi dicit quod quilibet ptendens intereſſe poteſt inſinuari facere inſtrumentū quod ex forma ſtatuti erat infra certum tempus inſinuandū ⁊ ſic patet ꝙ non ſolum negligentia heredis inſtituti in non faciendo regiſtrari eſt illa que legatarijs aut ſubſtitutis nocet propria ipſorū legatariorū ⁊ fideicommiſſariorū.Aut ſubſtitutorū negligentia eſt que eis obeſt.⁊ iſtud argumentū reputo pluirimum efficax in deciſione huius queſtionis. ¶ Sexto quia impedimentum vel excuſatio pupilli pdicti heredis inſtituti eo caſu quo dici poſſet eum aliquo caſu excuſatū ab onere faciēdi regiſtrari propter defectū etatis ⁊ carentiā tutoris.lʒ tutricē haberet ꝑ ea que dixi in octauo ar.prime ptis non debuit excuſare dictas ſubſtitutas pro intereſſe ſuo non adhibentes diligētiam ſuam quā adhibere potuerūt vt dixi ⁊ probaui in primo precedenti argumento:quia excuſatio pupilli debuit ipſum ſolū excuſare non ante priuilegiū cōcedere alijs.i.ſubſtitutis ſimile intereſſe pretēdentibus:vt.l.j.C.ſi in cōmuni eadēq̄ʒ cauſa in integ.reſti.poſtu.l.ſi ſeparatim.§.fi.ff.de app.Et hec innuūt verba dicti ſtatuti dictātis ꝙ tpa nō currant pupillis nō autē dixit qd ſi inſtitutus ſit pupillus in teſtō ꝙ quo ad illud teſtm̄ tpa non currant ſed ſolū voluit ſtatutū limitate cōcedere hoc priuilegiū ad fauorem pupillorū:ergo ad alios fieri non dʒ extenſio.l.ius ſingulare.⁊.l.qd vero.ff.de leg.j.qd ſtatutū.ff.de teſt.mili. ¶ Septimo q2 ſtatutū vltimo loco conditū per qd prorogata fuerunt dicta tpa vſq̄ʒ ⁊ ꝑ totum menſem Junij.M.cccc.lvij.non hʒ dictas ſorores releuare.primo quia dictū ſtatutū non tenuit:eo quia facta reformatione ⁊ cōpilatione ſtatutorum.Illiſq̄ʒ velut abſolutis pn̄tatis dominis regiminib⁹ functi fuerunt officio ſuo dicti ciues aſſumpti ⁊ reuidendū corrigendum et de nouo ſtatuta cōponendū.hec decidit Bart.in.l.ambitioſa.in pen. colū.in ver.quero an reformatio ⁊c.ff.de decre.ab ordi.fac.vbi querit

30 † an reformatio edita ab his quibus cōceſſa fuit poteſtas aliqua vel arbitriū puta ſup pacifico ſtatu ciuitatis vel ſup abūdantia poſſit ab ipſiſmet reuocari.Et rn̄det ꝙ qñq̄ʒ concedif arbitriū ſuper certo actu aliquibus:tunc ſi arbitrantur ⁊ ſtatuunt circa dictum actū:ita ꝙ ſint functi eorū officio non poterūt poſtea reuocare:q2 ſunt functi officio ſuo.ff.de re iudi.l.iudex.⁊.ff.de arbi.l.dicere.⁊.l.quid tamē quandoq̄ʒ cōceditur arbitriū indeterminate:vtputa cōceſſum eſt arbitriū prioribus hui⁹ ciuitatis ſup abundantia omni tempore vel certo tēpore ex forma ſtatuti cuius arbitrij vigore fecerūt aliquod ſtatutū:⁊ tunc dicit qd aut cōceſſum eſt dictum arbitriū per modū cuiuſdam iuriſdictionis ſiue poteſtatis ordinarie.Ita ꝙ ad eorū officiū hec ſpectat vigore eorū offi.tūc ipſimet poterūt dictum ſtatutū reuocare.quia nemo poteſt ſibi legē imponere a qua recedere non liceat.l.ſi quis.i pn̄ci.teſtamēti.ff.de lega.iij.qñq̄ʒ cōceditur eis ꝑ modū poteſtatis delegate.Ita ꝙ ipſi poſſint autoritate maioris cōſilij hoc cōmittentis ⁊ tūc reuocare non poterunt pro hoc.l.ſi vt proponis.la.j.cum ibi not. C.qño ⁊ qñ iud.⁊.c.in literis.cū ibi no.de offi.deleg.⁊ intelligif conceſſum arbitriū per modū ordinarie iuriſdictionis ſi verba ſtatuti cōcedētis arbitriū dicant ad officiū priorū pertineat ⁊c.ſi autem verba dicāt ꝙ poſſint hec autoritate preſentis concilij gnālis ⁊ ſimilia:tūc cenſef delegata allegat tex.in proemio inſtitutionū circa mediū.⁊.l.j. §.omnia.C.de vete.iur.enu.c.cū aliquibus.de reſcrip.in.vj.vt latius ibi pſequif Bar.⁊ Bal.in.l.⁊ q2.ff.de iuriſ.om.iudi.Modo in ꝓpoſito non fuit cōceſſum arbitriū ſtatuendi omni tpe vel vſq̄ʒ ad certum tps:ſed fuit cōceſſum arbitriū ſup certo actu.ſ.reformandi compilationē ſtatutorū addendo minuēdo corrigendo ⁊ de nouo componendo quē actū ipſi electi ꝑ abſoluto habuerūt pſentando ſuperioribus ſtatuta ipſa reuiſa reformata ⁊ de nouo edita tanq̄ʒ completa:vt i theymate dr ⁊ ꝑ ꝯñs functi fuerūt officio:vt dicit Barto.i.d.l.ambitioſa. ⁊ ita fuerūt approbata dicta ſtatuta.⁊ a ſuperiore ꝯfirmata.⁊ tāto fortius hoc procederet ſi in arbitrio eis cōceſſo eſſent illa verba autoritate noſtra ⁊c.ꝑ ſuperius dicta q2 tunc appareret clariſſime eos eſſe delegatos.Fortificaf hoc q2 illa ptās ſtatuendi ⁊ reformādi ⁊c.intelligitur de pīma vice nō aūt i ꝑpetuū.l.boue.§.hoc ſermone.ff.de ver.ſig. ⁊.l.hec cōditio filie mee.ff.de cōdi.⁊ demō.l.dotis promiſſio.⁊ quod ibi no.Bar.ff.de iure do.⁊ qd no.Bar.i.l.j.ff.ad.l.iul.maie.⁊ Bart. in.l.cū quidā.ff.de an.leg.⁊ qd no.Dy.⁊ Bal.in.l.diuortio.§.quod i anno.ff.ſol.mat.⁊ Jo.cal.in diſputatione ſua incipiente ex octo ſtudētibus ⁊c.Comprobantur quia dicti ſuperiores ſeu regiminani approbatione dictorū ſtatutorū declararūt ꝙ illa inciperet habere vires de anno.M.cccc.lv.i Cal.Januarij ꝑ qd apparet ꝙ noluerūt dictos ſtatuentes vlterius poſſe:ſaltem poſt dictas Calendas Januarij anni M.cccc.lv.qcq̄ʒ aliud ſtatuere q2 alias ſeq̄ref ꝙ ēt poſt dictas Calendas Januarij potuiſſent dicti ſtatuentes aliqd diſponere ⁊ ſtatuere ꝯ iā ſtatuta ꝑ eos.⁊ ꝑ ꝯñs cōtingeret poſt Calendas Januarij nō ſeruari ſtatuta approbata pri⁹ ꝑ regimina ꝙ eēt ꝯtra dictā declarationē regiminū ergo ꝑ eā in effectu colligif ꝙ voluerint ⁊ ſenſerīt regimina ꝙ poſt dictas calendas Januarij non duraret dicta ptās ſtatuendi ⁊ in conſequentiā cenſef dictis ciuibus fuiſſe abdicatū vlteri⁹ ſtatuendi ptātē.l.iudiciū ſoluif.ff.de iud.⁊ ar.l.marit⁹.in fi.C.de ꝓcur. ¶ Octauo ꝑ ſtatutū vel reformationē nouiſſime editā eſt ꝓuiſum ꝙ iſtrā nō regiſtrata poſſint regiſtrari ꝑ totū menſem Junij anni.M.cccc.lv.niſi ſumpta fuiſſet negatiua.ſʒ i caſu noſtro ſumpta fuit duplex negatiua prout in themate ergo ⁊c.⁊ certū eſt ꝙ ꝑ dictū ſeiū.⁊ ꝑ notariū nomine eorū quorū intererat.⁊ ſic noīe liuie ⁊ dn̄e Frāciſce ſumi potuit negatiua.ꝑ hoc tex.i auf.eo decurſum.C.de dona.aū nup.per quā ibi dicit Bal.in prin.no.ꝙ paria ſunt actū inſinuari ꝑ te vel ꝑ aliū ꝓ te.⁊ ratihabitio ſequens retrotrahitur ⁊ mādato cōparaf.l.fi.C.ad macedonia.⁊ i.c.ratihabitio.de reg.iur.in.vj.⁊ vr̄ dicta dn̄a Franciſca ſuo nomine ⁊ tanq̄ʒ tutrix liuie ante dictam vltimam reformationē editā de anno.M.cccc.lviij.ratificaſſe dictā aſſumptionē negatiue factam ꝑ ſeiū ⁊ notariū adeūdo hereditatē caij ꝓ ſe ⁊ liuia q actus fieri non potuit niſi pſuppoſito ꝙ dictū teſtm̄ eſſet nullū.⁊ etiā ratificaſſe vr̄ aſſumēdo aliā negatiuam.intentio enim non ſolū verbis ſed factis declaratur.l.paulus rn̄dit non tm̄ verbis.ff.rem ra.ha.l.pro herede.ff.de

31 acq.here.l.de qbus.ff.de legi.Item † notarius velut publica perſona poterit eis etiā abſentib⁹ acquirere.l.his verbis.⁊.l.non aliter.ff.de adop.⁊.l.ij.cum ſeq.⁊ ibi plene Bart.ff.rem pup.ſal.fo.l.j.§.exigere. ff.de mag.cōue.⁊ ꝑ Bar.⁊ alios in.l.poſtq̄ʒ.liti.C.de pac.cum ſi.Et ſic patet nō obſtare id qd habetur in.l.ij.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊ in.l.intra.ff.de diuer.⁊ tempo.preſcrip.quia ibi non fuit factū nomine meo ⁊ ſequuta ratihabitio. ¶ Nono dictū ſtatutū ſub Rubrica de annullatione inſtrumentorum ligat ⁊ cōprehendit dictas ſorores q̄uis am

32 he minores eſſent vel altera eorū † q2 de eſſe ſtatuti eſt ꝙ minorē etiā cōprehendat:vt eſt tex.in.l.ſi ſine herede.§.lucius.ff.de admi.tu.⁊ eſt tex.in.c.cōſtitutus.de reſti.in integ.⁊ ibi hoc tʒ Inn.⁊ Joā.andr.vbi pʒ ꝙ preſcriptio inducta a cōſuetudine ⁊ pari ratione a ſtatuto currit minoribus ſm Innocē.⁊ Jo.an.ibidē ꝑ illū tex.⁊ ꝑ.§.pupillus.in auf.de hered.⁊ fal.⁊ qd ſtatutū ſeu cōſuetudo cōprehendat furioſos minores ⁊ infantes tenuit Pe.⁊ Cy.in.l.ij.in vlti.colū.C.que ſit lō. cōſue.quā opi.eſſe ibi vltimo loco recitat ⁊ ſic cum ea tranſire vr̄ Jac. butr.in repet.illius.l.in.xviij.colū.ver.deinde q̄ro an cōſuetudo liget furioſos ⁊ infantes ⁊c.allegaf.l.diuus.ff.de offi.pſi.⁊.l.pe.ff.ad.l.iul. de pari.nō obſtante opi.Guil.de cu.in.l.ingenuū.de ſta.ho.quā recitat Ja.bu.in.l.ij.⁊ tñ vltimo loco dicit ꝙ Pe.tenet opi.cōtrariam.⁊ ſic cū eo reſidere videf.⁊ hoc expreſſe tenuit gloſ.magna circa med.in d.l.ij.Idē tʒ ipſe Ja.but.in.l.de quibus.in fi.ff.de legi.Idem tenuit

33 Bal.in.l.ſi.C.de in integ.reſti.vbi † tenuit ꝙ ſtatutū diſponēs ꝙ inter cōiunctos cauſe cōpromittanfur ligat minores.⁊ idē Ange.in.l.ſi plures.ff.de pac.⁊ ꝙ preſcriptio ſtatutaria currat minori indiſtincte firmat Bar.in.l.ij.C.de fun.patr.lib.xj.⁊ idē Spe.⁊ Joān.in titu.de in integ.reſti.in ſecūda parte in.§.in ver.hic autē notandū.⁊ idem tenēt Bald.⁊ Ange.in.l.ſi.C.in quibus cau.in integ.reſti.non eſt neceſ. et Bal.in.l.ſi mater.C.ne de ſtatu defunctorum.⁊ in.l.oēs populi.in xvj.colū.in ver.vlterius queritur circa hoc.⁊ Pet.de ancha.in repe. c.canonū ſtatuta.de cōſti.circa.mediū in ver.vltimo q̄ro circa hoc ⁊c.⁊ idē Bal.in.c.j.in prin.quo tpe miles.⁊ Ang.in.l.cū notiſſimi.in pn̄c. C.de pſcrip.xxx.anno.in quibus locis doc.pdicti oēs reprehēdūt opi. Bar.in.d.l.ſi.C.in qbus cau.in integ.reſt.non eſt neceſſaria.vbi tenebat ꝙ aut minor tractat de lucro.⁊ ſit verū ꝙ tūc preſcriptio ſtatutaria currat ei vt in.d.c.cōſtitutus.aut tractat de damno vitando.et tūc ſecus quia ſtatutū debet interpretari ⁊ regiſtrari ſm ius cōe.ne quis dānum indebite patiaf.l.ij.C.de noxa.l.ceſar.ff.de publica.q2 lex fin. C.in quibus cau.in integ.reſti.diſponens ꝙ nulla preſcriptio currat minori potuit in genere cogitare de preſcri.inducenda ꝑ ſtatuta.ar.l. qui iure militari.ff.de teſta.mili.Nā in hoc opi.Bar.cōiter reprehenditur q2 ſtatutū ligat minorē ſicut ⁊ maiorē.d.§.lucius.Itē q2 opiñ. Bar.vr̄ cōtra tex.in.d.§.pupill⁹.⁊ q2 tex.in.d.l.ſi.nō facit differētiā an tractef de lucro an de dāno.itē ſi ſtatutū ciuitatis īducēs pſcriptionē in aliquo caſu fuiſſet cōditū anq̄ʒ facta fuiſſet lex ſi.C.in qb⁹ cau.in inte.reſti.nō eſſet ſublatū dictū ſtatutū nec derogatū pſcriptiōi inducte a ſtatuto niſi de dicto ſtatuto facta eſſet mētio.c.j.de cōſti.i.vj.quāto min⁹ intelligif ſublata illa pſcriptio inducat ꝑ ſtatutū ſequēs.⁊ ꝑ iſtā cōem ita ēt tenuit Jo.de imo.in palle.c.cōſtitut⁹.ꝓ hoc facit text. in.d.l.ſi.in verbo.iura vetera qnimo ſm Bal.in.c.quo tēpore miles. Bar.dixit cōtra tex.in.c.j.§.pterea ſi qs.de prohi.feu.alie.per Fed. de quo tex.dicit ipſe qd Bar.memoriā non habuit vel ſm Bal.ibi.⁊ in.c.j.§.porro.qualiter olim feu.pote.alie.pōt diſtingui.Aut preſcriptio inducta a ſtatuto ſuccedit loco alicuius preſcriptionis inducte a iure ciuili vt ſi loco preſcriptionis.xxx.anno.que de iure communi nō requirit titulum ſtatutū inducit preſcriptionē.x.an.⁊ tunc procedat illa opi.ꝙ non currat minoribus:quia ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locū ſubrogatur.l.ſi eum.§.q iniuriarū.ſi qs.cau.⁊.c.eccleſia vt lit.pē.⁊ ita loquitur glo.in.d.§.porro.aut nō ſubrogatur loco alicuius tpis vel preſcriptionis inducte a iure cōi ⁊ tūc illa currit minoribus ꝑ dictū.c.conſtitutus.ſed iſta preſcriptio de qua tractamus nō eſt ſubrogata loco alicuius preſcriptiōis inducte a iure cōi ſicut proprie in.d.c.cōſtitutus.ergo ſequitur ꝙ minorib⁹ currit.Preterea ēt retēta opi.Bar.in caſu noſtro debet currere preſcriptio dictis ſororibus quia tractāt de lucro conſequendo ex ſubſtitutione pupillari per quā ſubſti.pupillo ſuccedif.inſtit.de pupillari ſubſtitutione in princ.

34 † quia hereditas dr titulus lucratiuus.inter ſtipulātem.§.ſi rē.⁊ ibi no.⁊ declarat Dy.⁊ Ang.ff.de verb.ob.iuncta.l.ſi ſeruus legatus.§. ſtichū.ver.itē dn̄o.ff.de le.j.etiā ſi tractaref de ſucceſſiōe pr̄is ⁊ nō pupilli dʒ iudicari ꝓut de cau.lucratiua vt eſt tex.cū gl.⁊ ibi clare Bar. in.l.iij.C.de iur.⁊ fac.igno.lʒ nō ſit proprie lucratiua ſed quaſi vt ibi no.Nec ob.qd no.Bal.in auten.niſi.C.de bo.ma.q2 ibi loquif qñ aliqs nō erat in aliqua negligentia quia erat iuſte impeditus agere vñ ei nō currit pſcriptio ſtatutaria.ſed aliquis q̄uis ſit minor pōt dici negligens vt.d.§.pupillus.⁊.d.c.cōſtitutus.⁊ ſic vr̄ ꝙ Guil.de cu.in.l. ingenuū.de ſta.ho.dū tenuit aliquo caſu minorē non ligari conſuetu/

35 dine † nō bene dixerit ⁊ cōtra eū vr̄ tenere Ange.in.l.de quibus.ff.de leg.al's eſt in.l.bn̄ficiū.ff.de cōſti.prin.vbi ꝯtra eū alle.tex.in.d.c.cōſtitut⁹.cū ibi no.per Innoc.⁊.d.l.ſi ſine.§.lucius.⁊ tenent Pet.Cyn.et

Jaco. but. in. l. ij. C. que ſit lon. conſue. ⁊ alij quos in hoc argumento re
tuli vel pôt dici qȝ Guil. de cu. in ꝑalleg. l. ingeniũ nõ vr̃ negare ꝙ
cõſuetudo liget minorẽ: ſed vr̃ velle ꝙ ſi ledatur minor poſſit reſtitui
in integrũ. ſed de hac reſtitutione in integrum ad preſens in themate
non refricatur in dubiũ. ¶ Decimo quia dictũ ſtatutum ſub rubrica
de annullitate inſtrumentorũ videt̃ oĩno cõprehendere ⁊ ligare mu-
lieres adeo ꝙ nõ pñt allegare ignorantiã ⁊ preſertim cũ tractẽt de lu
cro vt dixi. l. iuris ignorãtia. ⁊ qȝ ibi Bal. maxime in princ. ⁊ in fin. C.
36 qui admi. ⁊ ideo dicit ibi Bald. ꝙ ſi ſtatuto cauet̃ ꝙ nõ proſit inſtru-
mẽtum pacis niſi producatur infra octo dies ꝙ ſi ruſticus vel mulier
per errorem iuris nõ produxit non excuſatur: ⁊ illud dictum ſequitur
Pet. de ancha. in repe. c. canonũ ſtatuta. de cõſti. in ver. ſed hic quero
ſtatuto cauetur ⁊c. facit quod no. Bar. in. l. j. §. nũtiatio. in vlti. colum.
ff. de no. ope. nun. in ver. ſed quid in muliere, idem eſt quando mulier
tractaret de quaſi lucro vt de hereditate paterna vt in. l. ſi emancipa-
37 ta. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ docto. C. de iur. ⁊ fac. igno. † Non enim ſubuenitur mu-
lieribus magis ꝙ̃ maſculis niſi in caſibus a iure expreſſis. C. de iur. et
fac. igno. j. l. ne paſſim. ⁊ iſte nõ reperit̃ expreſſus ergo ⁊c. Jdeo dicit
Bald. in. d. l. ne paſſim. ꝙ mulieres ita ligantur ſtatutis ſicut ⁊ ma-
ſculi: ⁊ idem decidit Guil. de cu. in. l. ingenium. ff. de ſtatu ho. in verſi.
ſed an mulier ⁊c. vbi dicit ꝙ mulieres ligantur conſuetudine ſicut et
maſculi: ⁊ idem dicit Antoñ. de bu. in. c. ſi. de conſue. in. xxxij. colum. in
ver. ex hoc infertur: an cõſuetudo liget mulieres ⁊c. Ad hoc quod no.
Bal. in. l. ſi. C. de iure delibe. in princip. in. iij. q. vbi querit quid ſi mu-
lier vel ruſticus heredes inſtituti non fecerunt inuentarium vel fece-
runt ſed non debito modo ex ignorantia iuris: an excuſentur ⁊ finali-
ter concludit ꝙ non excuſantur: ad hoc allega. l. fina. C. de iuris ⁊ fa-
cti ignorantia. Et ſic cum dictum ſtatutum de annullatione inſtrumẽ
torum fuerit conditum de anno. Mcccclij. ⁊ per cõſequens fuerit per
plures annos in obſeruantia communiter ⁊ publice non poſſunt dicte
ſorores ſicut ⁊ maſculi allegare ignorantiam dicti ſtatuti velut ſupinã
ignorantiam. l. ſi. cum gloſſ. ff. de decre. ab ordi. fac. c. vt animarũ. de cõ
ſtitu. in. vj. Et not. plene per Barto. in. l. omnes populi in. v. q. princ.
ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in. l. quod nerua. ff. depoſi. ⁊ in. l. cũctos populos. C.
de ſum. trini. ⁊ per doc. in. c. ij. de conſue. ⁊ dato ꝙ ignoraſſent non excu
ſarentur cũ tractent de lucro vel quaſi lucro vt dictum eſt. Nõ obſt. l. j.
in fin. ff. de eden. ⁊. l. ij. §. fin. ff. de iur. fiſ. cum ſi. quia reſpondet gloſſ. ⁊
doc. in. d. l. ne paſſim. C. de iur. ⁊ fac. igno. ꝙ illi ſunt ſpãles caſus regu
lariter: ſecus vt in preal le. l. ne paſſim. ¶ Et per predicta patet eſſe
reſponſum ad oĩa fere argumẽta in cõtrariũ adducta. Nam nõ obſtat
primum argumẽtum qr ad illud tradite ſunt reſpõſiones: vt patet in
primo ſecundo quarto ⁊ quinto argumento partis negatiue. Non ob-
ſtat qȝ not. Bald. in. l. ij. C. quibus res iudi. nõ no. qr Bald. ibi loqui
tur quoties ſtatutũ non irritabat niſi inſtitutionẽ heredis propter in-
ſinuationẽ nõ factã. vnde vult Bal. ꝙ tũc licet ſit caſſa inſtitutio he-
redis tñ propter talẽ extraordinariam cauſam non pereunt iſto caſu
legata ⁊ fideicõmiſſa. argu. l. eã quam. C. de fideicõ. cum ibi no. Sed in
caſu noſtro nõ caſſatur ſola inſtitutio ex forma ſtatuti ſed abſolute to-
tum inſtrumentũ ideo nocet legatarijs vt expreſſe tenet Sali. in autẽ.
caſſa. in. ix. q. C. de ſa. ſan. eccle. ⁊ ſimiliter in dictis quatuor argumen-
tis rñdi ad ſecũdũ ⁊ tertiũ arg. Et ad tertiũ argumentum etiam ple-
nior colligitur reſponſio ex his que dixi in ſeptimo argumẽto partis
negatiue. Ad quartũ argumentum rñdeo ꝙ hec liuia ⁊ dña Frãciſca
nõ allegant dolum ſuũ propriũ vt erat in legibus allegatis in cõtra-
riũ nec preſumit lex matrẽ dolo non feciſſe regiſtrari teſtamentum vt
admittereeur ad ſucceſſionem filij qr lex preſumit ꝙ parentes nõ cogi
tẽt nec aliquo modo ſperent mortẽ filiorũ ante mortẽ ipſorum paren-
tũ. l. nã ⁊ ſi parentibus. ff. de inoffi. teſta. ⁊. l. ſcripto. ff. vnde lib. Pre-
terea dato ꝙ potuiſſet aliqua imputari culpa tutrici ꝑ ipm̃ pupillũ
qr ad preſtãdã diligẽtiã non tenebat̃ tutrix niſi pupillo non pñt ex ta
li culpa ſe fundare ⁊ agere dicte ſorores qr dictã diligẽtiam non tene-
batur tutrix preſtare ſororibus predictis vel ad earum cõmodũ. ⁊ ſic
dicte ſorores allegãdo hec agerẽt ⁊ ſe fundarẽt ex iure tertij nõ ex iure
ſuo: ꝙ fieri non poteſt. l. j. in prin. ff. ſi pars here. pe. l. vti frui. in prin.
ff. ſi vſufr. pe. l. ſi ſocer. §. luci⁹. ff. ſol. ma. Preterea pôt dici ꝙ vtilius
erat pupillo ꝙ nõ preſentaret̃ regiſtro teſtm̃ propter ſubſtitutionẽ
fideicõmiſſariã ei factã que appellatur onus. l. qm̃ in prioribus. cũ ibi
no. C. de inoffi. teſta. ⁊. l. ſi arrogator. ff. de adop. ⁊ potius debuit cõſi-
derari oneroſa ſubſtitutio fideicommiſſaria ꝙ̃ pupillaris ſubſtitutio
q̃ dicit̃ fauorabilis pupillo qr maius tp̃s continet ⁊ apta eſt contine-
re fideicõmiſſaria ꝙ̃ pupillaris. arg. l. ij. §. ſi dubitet̃. cũ glo. ff. queãd.
teſta. aper. ⁊. l. ſi. C. de ſa. ſan. eccle. ⁊ ſic debuit inſpici id qȝ plus ⁊ non
id qȝ minus eſſe poterat. arg. l. ſancimus. §. ne autẽ. C. de dona. ⁊. l. qe
quid. §. cũ autẽ. ff. de acqui. re. do. Denicȝ dato ꝙ fuiſſet tutrix vel di-
ctus ſexus in aliqua culpa quo ad pupillũ tamẽ hoc nõ excuſat dictas
ſorores que ſimiliter fuerunt in culpa ⁊ negligẽtia cũ potuiſſent face-
re a prin. preſentari ⁊ regiſtrari teſtamentum vt probaui. s. in primis
ſex argumentis vnde fuit negligentia ipſarum ſororum que eis preiu
dicauit nõ aũt negligentia tutricis. Nam ſi dicte ſorores aliquo iuſto
impedimẽto fuiſſent impedite audirent̃ etiã poſt tp̃s vt. d. l. facta. §.

ſi quis bonorũ. cũ glo. ibi ⁊ dixi. s. in primo argumento partis nega-
tiue. Ad quintũ argumentũ rñdeo ꝙ tutrix adeundo hereditatem ex
teſtamento approbauit teſtamentũ eo tp̃e quo valebat quia nondũ
lapſa erant tempora. Preterea illud fecit domina Frãciſca tanꝙ̃ tu
trix eaij vnde non preiudicat ſibi quin nũc iure ſuo proprio non poſ-
ſit contrarium dicere tex. eſt in. l. tutorem. ff. de his qui. vt indig. Ad
ſextũ argumentum eſt plene reſponſum. s. in nono argumento partis
negatiue. Ad ſeptimum argumẽtum eſt aperte reſponſum in decimo
argumento vltime partis. Ad octauum argumentum reſpõdeo ꝙ da
to ꝙ illud eſſet verũ. ſ. ꝙ pupillo durãte pupillari etate non curreret
tp̃s tñ bene decurrebat dictis ſororibus que hoc facere poterant vt
per ſepe dictũ ⁊ probatũ eſt maxime in ſexto ⁊ in quinto argumento
vltime partis. Preterea dico ꝙ dictũ tp̃s ita currit pupillo habenti
38 tutricẽ ſicut ⁊ habenti tutorẽ † qr ſtatutũ predictũ quãuis ſit preter
ius cõe tñ cũ ſit inductũ ob rationabilem cauſam ⁊ ꝓpter bonum pu
blicũ ac etiã ad ſupplãtandos malos mores ⁊ ne fraus committatur
vt dicit Jo. cal. ĩ ſua diſputatiõe ſuperius allegata. Et Bald. in. d. c.
ſi qs per. xxx. ſi de feu. fue. contro. Concipit femininũ lȝ ſit prolatũ a
maſculino vt. l. ſi qs id quod. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ no. Cy. ⁊ Bald.
in. l. quicunꝙ. C. de ſer. fugi ⁊ Pe. Cy. ⁊ Bal. in. l. quiſqs. poſt gl. ibi.
C. ad. l. iul. maie. Et Hoſt. in. c. raynaldus. de teſta. ⁊ Archi. in. c. ſi qs
ſuadente. xvij. q. iiij. ⁊ Cy. in. l. j. ĩ antepẽ. q. in ſi. C. que ſit lon. cõſue. et
Bar. in. l. iura. ff. de legibus. ⁊ Bald. in. l. in multis. ff. de ſta. homi. et
clare Jo. de imo. in. l. ſi ita ſit ſcriptũ. ff. de leg. ij. ⁊ Joan. de imo. ⁊ do.
Dominicus de ſancto Gemi. in. c. generali. ꝑ ibi no. per glo. de elect.
39 in. vj. pro hoc † quia vbicunꝙ in aliqua diſpoſitione eſt facta mentio
expreſſe de vno puta de maſculo ⁊ expreſſio de ipſo facta fuit ratione
maioris frequẽtationis tunc non vr̃ facta mentio de illo vt non poſ-
ſit fieri extenſio ad caſum ſimilẽ nõ expreſſum glo. eſt not. per quã ita
ibi dicit Ant. de bu. in cle. j. ĩ verbo ꝓſidẽtes. de reſcrip. ⁊ idẽ eſt de mẽ
te glo. in. c. ij. in verbo reus. de cõfeſ. in. vj. bene faciunt not. ꝑ glo. in. l.
tale pactũ. §. ſi. de pac. Sed ideo de tutore fecit mentionẽ ſtatutum qr
frequẽtius cõtingit pupillũ habere tutorẽ ꝙ̃ tutricẽ cum officium tu
tele ſit officiũ virile ⁊ regulariter cõuenit oĩbus viris ⁊ eſt interdictũ
multis excepta matre ⁊ auia. in. l. j. ⁊. ij. cum aut. ibi poſita. C. qñ mu-
lier tutele offi. fungi pôt. Ad nonũ argumentũ reſpõſum eſt ex dictis
in octauo argumento ⁊ etiã ex dictis in primis ſex argumẽtis. ¶ Ad
decimum ⁊ vltimũ argumẽtũ reſpondeo ꝙ abſꝙ eo ꝙ liuia petat re-
ſtitutionem in integrũ ipſo iure dicta ſcriptura teſtamenti nullius eſt
momenti. Ex quibus cõcluditur vigore dicti ſtatuti ſcripturam teſta
menti viribus non ſubſiſtere. ¶ Et ita dico ⁊ conſulo ego Ale-
xan. de tartagnis de imola.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxvj.

1 Contractui tranſactionis vallato ſtipulatione ſtandum eſt.
2 Juramentũ ſeruari dȝ ſi ſeruari pôt ſine interitu ſalutis eterne. ⁊. nu. 3.
4 Si puer vel minor iurauerũt ſuper aliquo contractu non poſſunt pe-
tere reſtitutionem in integrum. 5. 8. 12.
6 Juramentum excludit mulierem a beneficio velleiani.
7 Juramentum eſt de iure diuino ⁊ nititur iure naturali.
9 Licet qñ vertit̃ peccatũ creditoris poſſit debitor iurans petere abſo-
lutionẽ a iuramẽto: tamẽ vbi nullum vertitur peccatum licet iurans
enormiter ledatur non poteſt peti relaxatio.
10 An peccet qui vendit carius ⁊ emit vilius.
13 Ad abſolutionẽ a iuramento confirmatorio contractus ſeu obligato-
rium parti: requiritur partis aduerſe citatio.
14 Ab abſolutione a iuramento requiritur cauſe cognitio.
15 Oppoſitiones dictorum faciunt rem ambiguam.
16 Ubi eſt probabile dubium an quis debeat abſolui a iuramento illam
abſolutionem non poteſt concedere inferior.
17 Ad hoc vt probetur quẽ fuiſſe leſum in contractu tranſactionis. 18.
19 Eo ipſo ꝙ a lite diſceditur dicitur quis habere cõmodum ⁊ vtilitatem
ex actu.
20 Dictum teſtium iuratum prefertur dicto eorum non iurato.
22 Confeſſio curatoris non preiudicat adulto.
23 Quando proteſtor alicui vt faciat illud ad quod eſt obligatus facto
ſuo mediante euentu conditionis tunc debet fieri certus per expreſſio-
nem illius facti.
24 Ad hoc vt aduerſarius poſſit dicere me ſibi nõ ſeruaſſe promiſſa ſem
per requirit̃ ꝙ ipſe prius liquidiſſime ꝓbet ſe adimpleuiſſe omnia ꝑ
parte ſua.
25 Ubi eſt preſtitum iuramentũ obligatur efficaciter promiſſor qui pro
miſit mihi quod daret alteri. 26.

¶ Conſilium. lxvj.

¶ An minor dicatur efficaciter renũtiare reſtitutioni in integrum ſi
non apparet ꝙ fuerit certioratus. ⁊ an ſi iurauit minori in contractu
poſſit petere pretextu leſionis abſolutionẽ vel habilitationem a iura
mento: ⁊ an in tali habilitatione requirat̃ partis citatio ⁊ quis poſſit
habilitare: ⁊ ad probandum leſionem in contractu tranſactionis quid
ſit probandum. ⁊ an ille qui cõtraxcit poſſit petere poſtea ſe abſolui
a iuramento.

Redemptoris

Redẽptoris noſtri inuoca
ro ſuffragio. Uiſa facti narratione mihi exhibita vna
cum actis ⁊ proceſſibus actitatis inter filias quondam
Artuſi de la mirandula: ⁊ dominam Serenam vxorem
quondaȝ dicti Artuſij ex parte vna agentes ⁊ Gala-
ſium ⁊ Bernardinũ fratres ⁊ filios quõdã Nicolai delifante ex alia
ſe defendentes: ⁊ etiã in effectu reconuenientes omnis fere vis hmõi
cauſe principaliter deducit̃ ad hoc vȝ: an dicti Bernardus ⁊ Gala
ſius teneantur ad obſeruantiã inſtrumenti tranſactionis celebrate et
iurate inter dictas ꝑtes adeo ꝙ ab eo reſidere nõ poſſint ꝓtextu alle-
gate leſiõis nec ſub ꝓtextu ꝙ nõ fuerint eis obſeruata promiſſa vt ipſi
aſſerũt in quo dico ꝙ ex actitatis nullo modo cõſtari vr̃ dictos Ber-
1 nardinũ ⁊ Galaſiũ poſſe a dicta trãſactiõe recedere Qȝ oſtendit̃ † ſic
in dicta trãſactione interuenit autoritas dictorũ cõtrahẽtiũ curatorũ:
⁊ decretũ iudicis ⁊ iuramentũ ipſarũ partium ⁊ oẽs erãt adulti. ergo
ſtandũ eſt ipſi cõtractui tranſactionis vallato ẽt ſtipulatiõe. l. ſi quis
maior. C. de tranſac. l. ex placito. ⁊. l. cũ precibus. C. de re. ꝑmu. iuncta
l. non ſolum. C. de ꝑdijs mino. ⁊ aut. ſacra puberũ. C. ſi aduer. vẽdi. Et
poſito ꝙ Bar. ⁊ qdã alij in. d. l. ſi qs maior. tenuerint ꝙ diſpoſitio il-
lius. l. quaten⁹ imponit certas ſpãles penas venienti cõtra trãſactio-
nẽ iuratã nõ hr̃et locũ in adulto minore. xxv. annis iurante. ⁊ gl. cuius
nõ eſt leuis autoritas ⁊ Pe. ⁊ Ja. bu. ⁊ qdã alij tenuerũt ꝙ habeat lo
cũ etiam in adulto iurante eo mõ quo fuit iuratũ in caſu noſtro. tamen
oẽs fatent̃ contractũ tranſactionis iurate: ⁊ omnia in compromiſſa eſſe
ſeruanda: etiã ab adulto ita iurante: ⁊ ideo ſi multũ curaui inſiſtere ſu-
per illo dubio an pena dicte. l. ſi qs maior habeat locũ in adulto iurã
te: ſed inſiſtã ſuper principali negotio. ſ. an neceſſe habeãt dicti Ber-
nardinus ⁊ Galaſius oĩno ſtare dicto cõtractui ⁊ ẽt circa penã cõuen-
2 tionalẽ vt infra dicã. † vñ ꝓſuppoſito ꝓut eſt de iure ꝙ dicto ꝯtractui
iurato ſtandũ ſit regulariter: ⁊ qȝ iuramentũ ſeruari debeat vt ſeruari
pôt ſine interitu ſalutis eterne. c. ſi vero. ⁊. c. cũ cõtingat. de iureiur. c.
quãuis. de pac. in. vj. videamus an nõ obſtãte dicto iuramẽto poſſint
petere reſtitutionẽ in integrũ dicti Galaſius ⁊ Bernardinus vt pe-
3 tũt. ⁊ ꝓut dr̃ fuiſſe iudicatũ ꝑ ſñiam in cauſa principali: ⁊ dico ꝙ † non
qr tale iuramẽtũ excludit a bñficio reſtõnis in integrũ etiã abſꝙ eo ꝙ
aliter appareat eũ fuiſſe certioratũ de beneficio reſtitutiõis in integrũ
vt no. Bar. in. l. ſi duo patroni. §. idẽ iulianus. ꝑ illũ tex. ff. de iureiur.
⁊ in. l. ſciendum. ff. de verbo. obliga. vbi refert ſe ita conſuluiſſe: ⁊ ita ẽt
tȝ Bar. in. l. ij. C. de reſcin. vẽ. ⁊ ẽt Pet. ibi ⁊ Bar. in dicta aut. ſacra-
mentũ. ꝑ illũ tex. ⁊ hoc etiã tȝ Ang. in repe. dicte. l. ſciẽdum. ⁊ in dicta
aut. ſacramẽta. qr iuramentũ repreſentat ipſum maiorẽ vt no. gloſſ. in
d. l. ij. C. de reſcin. vẽ. ⁊ in. c. pe. de emp. ⁊ ven. ⁊ ita ẽt per iſtã rõnem tȝ
Rapha. cu. in. d. l. ſciẽdũ. ⁊ dicit Jo. de imo. ibi ꝙ lȝ Dy. ⁊ quidã alij
tenuerint contrariũ: tñ cõmunis practica ⁊ obſeruantia vr̃ approbare
opinionẽ Bart. iõ ab ea nõ eſt diſcedendũ. l. minime. ff. de legi. Jta ẽt
dicit Joan. de imo. in repe. c. cũ cõtingat. de iureiuran. in tertio mẽbro
principali. vbi ẽt dicit ꝙ iſta opinio vr̃ eſſe de mente Archi. ⁊ Jo. an.
in. c. ij. de pac. in. vj. ⁊ cũ dicta opinione Barto. ⁊ ſequaciũ, concordat
etiã Bal. in. l. ij. C. de reſcin. vẽ. in. ix. q. ſaltem quo ad caſum noſtrum.
ſ. qñ minor interueniente autoritate curatoris iurauit non venire con-
tra contractum. Nam in caſu noſtro dicti adulti expreſſe cum iuramen
to promiſerunt non petere reſtitutionẽ aliquã contra cõtractum pre-
textu minoris etatis vel occaſionis alterius cuiuſcũꝙ ⁊ non venire cõ
tra contenta in inſtrumento aliqua ratione vel cauſa vt latius in dicto
inſtrumento ⁊ interuenit curatoris autoritas cuius ſciẽtia ſupplet ſciẽ
tiam adulti vt dicit Bald. in. d. l. ij. arg. l. pupillus. ff. de acqui. hered.
Cũ dicta concluſione videt̃ etiã concordare Bal. in. l. j. in fin. C. ſi ad-
4 uer. vẽdi. vbi † dicit ꝙ ſi puer vel minor iurauit ſuꝑ contractu non pôt
petere reſtitutionẽ in integrum: ⁊ eo ꝙ fuerit leſus ſui facilitate: ſed ſi
eſſet leſus dolo aduerſarij: tũc dicit prius obtinẽda eẽt abſolutio a iu
ramẽto alias nõ procederet petitio reſtitutionis in integ. ar. c. j. de iu-
reiurã. ⁊ eius qȝ no. Jnnoc. in. c. venerabilẽ. de elec. Sed in propoſito
noſtro ꝑ ꝑte dicti Bernardini ⁊ Galaſij petita eſt in actis reſtitutio
in integrum. ex eo qȝ dicunt ſe leſos ſui facilitate: non autem deducũt
nec probant dolum aduerſarij: ergo non pñt obtinere. ⁊ ponderanda
ſunt verba Bald. in. d. l. j. quia aperte ſentit qȝ quando eſt iuratum ⁊
renuntiatum vt in propoſito non poſſit peti reſtitutio in integrum. re
laxatio vel abſolutio iuramenti quando leſio interuenit facilitate leſi:
de quo etiam veniet infra dicẽdũ. Bald. etiam in. l. j. in. fin. C. de rebus
5 credi. tȝ ⁊ dicit ſe conſuluiſſe quod † quando minor in contractu iurato
renuntiauit beneficio reſtitutionis excludat̃ a reſtitutione in integrũ
abſꝙ eo qȝ appareat eum aliter fuiſſe certioratũ quia eo ipſo quod fa
cit mẽtionem de beneficio reſtitutionis ſatis videtur apparere de ſciẽ
tia renuntiantis. l. j. ff. ſi certũ peta. ⁊ ita dicit fuiſſe approbatum a col
legio Mediolanẽſi. idẽ tȝ Ang. in. l. qui iure militari. ff. de teſta. mili.
⁊ in. d. l. ij. C. de reſcinden. vendi. vbi dicit quod ita ſeruat conſuetudo.
ita etiam tenet Fulgo. ⁊ Paul. de caſt. in dicta. l. ſi duo patroni. §. idẽ
iul. ⁊ Pau. de caſt. in. d. aut. ſacramenta. ⁊ in. l. ſi. §. ſi. ff. ad velle. ⁊ etiã
6 Lud. ro. in. d. l. ſciendum maxime ꝑ. c. ex reſcripto. de iureiurand. † vbi

iuramentum excludit mulierẽ a beneficio velleiani abſꝙ eo ꝙ appa-
reat mulierẽ aliter fuiſſe certioratã de beneficio velleiani vt etiam ex-
preſſe not. Ant. de but. in. c. ſi diligenti. in. vj. col. de fo. compe. allegat
no. ꝑ Archi. in. d. c. quãuis. de pac. ĩ. vj. ⁊ no. etiã Ant. de but. ⁊ domi.
Abb. in. d. c. ex reſcripto. ⁊ cũ opi. Bar. etiã tranſit do. Abb. in. c. pen.
7 de empt. ⁊ vendi. ꝑ not. ꝑ Archi. in. d. c. ij. † Et quia iuramẽtum eſt de
iure diuino ⁊ innitit̃ iuri naturali vt no. gl. xv. q. vj. autoritatem. ꝑ id
quod habetur in. c. ⁊ ſi chriſtus. de iureiu. ⁊ talis iuris ignorãtia nemi
nem excuſat. xxxviij. diſtin. ſi ea. l. ij. C. de in ius vocan. ex quibus vide
tur ſaltem in practica tenenda dicta opi. conſuetudine approbata vt
doc. dicunt in dictis locis quicquid voluerit Dy. vt refert Cy. et qui-
daȝ alij in. d. l. ij. C. de reſcin. vendi. Nec obſtat ſi diceretur ꝙ dato ꝙ re
cta via non poſſint petere reſtitutionẽ in integrum propter virtutem
iuramenti tamẽ attento qȝ fuerunt habilitati ab aſſerto vicario domi
ni epiſcopi regini vt nõ obſtãte dicto iuramento poſſent exceptiones
ſuas contra inſtrumentum predictum ⁊ contenta in eo ꝓponere coram
iudice competẽti ac ipſis vti ⁊ probare dolum ⁊ machinationẽ quib⁹
inducti fuerunt ad dictam tranſactionem ⁊ ſe circumuentos fuiſſe et
alia facere ⁊ dicere que ſibi incumberẽt pro eorum iuris probatione ⁊
defenſione in predictis ⁊ circa predicta ⁊ in dependentibus ab eiſdeȝ
vt plenius conſtat publico inſtrumento in actis producto: quia reſpõ
8 deo primo † ꝙ quando minor contraxit ⁊ iurauit ſuper cõtractu ꝓut
in propoſito noſtro tunc rõne leſionis ⁊ ꝑiudicij non pôt concedi ab-
ſolutio a iuramento ſed omnino tenet̃ obſeruare iuramentum confir-
mans cõtractũ vt firmat Ang. in. l. ſi qs ꝓ eo. in prin. ff. de fideiuſ. ver.
Jtẽ adde ꝙ iuramentũ cõfirmat ⁊c. Niſi eſſet extortũ dolo vel metu ⁊
ibi ꝑ eũ qui nõ eſt caſus noſter quia nõ eſt ꝓbatũ ꝙ fuerit extortum
dolo vel metu. hñ facit qȝ no. archi. in. d. c. quãuis. de pac. in. vj. vbi
voluit ꝙ etiã in caſu illius. c. ⁊ dicti. c. cũ cõtingat. de iureiu. non poſſit
peti abſolutio iuramenti ratione leſionis ita etiam eſt de mẽte Bald.
9 in. l. ſi. ĩ ſi. ff. q ſatiſ. cog. vbi voluit † qȝ lȝ qñ vertitur peccatũ credito-
ris poſſit debitor iurãs petere abſolutionẽ a iuramẽto vt ptȝ in cau-
ſa vſuraria in. c. j. de iureiu. tñ vbi nullũ vertitur peccatũ creditoris lȝ
iurãs enormiter ledatur non poteſt peti relaxatio vt ptȝ in. c. ij. de pac.
in. vj. ⁊ in. c. lȝ mulieres. de iureiu. eo. li. Sed in propoſito noſtro non
agit̃ de peccato dictarũ mulierũ de quarũ dolo ex ꝓpoſito nõ docet̃.
Et poſito ꝙ aliqȝ dãnum ſentirent dicti Bernardinus ⁊ Galaſius
⁊ in ea tranſactione fuiſſent melioris cõditionis dicte mulieres tñ per
hoc non dicentur eſſe in peccato attẽto ꝙ ad dictũ contractũ trãſactio
nis nõ deuenerũt dicti Bernardinus ⁊ Galaſius occaſione alicuius
neceſſitatis nec fuit dolus ex ꝑte mulierũ cõmiſſus nec fuit cõtractus
queſtuarie negociationis vt ptȝ ex late no. ꝑ Pet. de ancha. ĩ regula
10 peccatum ĩ. vj. dum tractat † an peccet qui vendit carius ⁊ emit vilius
⁊ idẽ tȝ Sali. in aut. ad hec in. xxj. qȝ. C. de vſu. ⁊ Laurẽtius de rodul-
phis in repe. c. cõſuluit. de vſu. in. xlij. q. hoc in ꝓpoſito etiã clare vult
Jnno. in. c. quia plericꝙ. de immu. ecc. in ver. Sed quid dices in eo ⁊c.
11 vbi vult † ꝙ ſi aliqs pôt a te petere ꝑ reſtitutionem in integrũ aliquid
eo qr leſus eſt ex contractu an tu tenearis in conſcientia reddere ante
reſtitutionẽ in integrũ ⁊ concludit ꝙ non niſi per malitiam tuã leſus
12 eſſet † ⁊ ꝙ minor q iurauit ſuper contractu prout in caſu noſtro non
poſſit petere reſtitutionẽ in integrũ nec abſolutionẽ a iuramento. fir-
mat late poſt alios Jo. de imo. in repe. c. cũ cõtingat. in tertio mẽbro
de iureiur. ⁊ in. c. qntauallis. circa penul. char. eo. tit. quia alˢ illius au
tentice ſacramẽta diſpoſitio eſſet impoſita verbis nõ rebus contra. l.
ij. C. cõia de lega. ⁊. c. commiſſa. de elec. ideo ipſe reprehendit Pet. de
ancha. qui videtur tenuiſſe ꝯrium ⁊ ita etiã videtur fuiſſe de mẽte Jo.
de imo. ĩ. l. cũ vir. ff. de vſuca. circa. xv. colũ. ⁊ exꝓſſe etiã tȝ hoc Lu. ro. ĩ
l. qui ſuperſtitis. ff. de acqui. her. ⁊ Jo. de imo. ⁊ Domi. de ſan. gemi.
in. c. quãuis. de pac. in. vj. ꝑ iſta ꝑte cõſuluit Pet. de ancha. in conſil.
cccxij. ꝙ incipit. in chriſti noĩe poſtꝙ̃ iſta domina ⁊c. vbi pro hoc alle
gat tex. in aut. ſacra. in verbo inuiolabiliter obſeruari. Nam ſi deberet
cõcedi relaxatio a iuramento ſequeretur qȝ nõ obſeruaretur inuiola-
biliter iuramentum vt vult ille text. qui tollit reſtitutionem in integ.
ſm communem intellectũ ⁊ tamẽ reſtitutio in integrũ preſupponit le
ſionẽ non modicam. l. ſcio. ff. de ĩ integ. reſti. ita etiã cõſuluit Pau. de
ca. in. cõſi. ccxvj. quod incipit orta lite ĩter ſpectabilem militẽ do. Jac.
⁊c. ꝑ plures rationes etiam vr̃ eſſe de mẽte Bart. in. d. l. ſi quis ꝓ eo.
in. iiij. ⁊. v. mẽbro inquantũ facit differentiam an contractus ſit prohi
bitus in odium creditoris ⁊ tũc vult ꝙ poſſit peti abſolutio a iuramẽ
to an non ſit prohibitus ꝑcipaliter fauore ꝑſone prohibite vt in ca
ſu dicte aut. ſacramẽta puberũ. ⁊ tunc ſentit ꝙ nõ poſſit peti abſolu-
tio. ⁊ hoc etiã eſt de mẽte Bal. in. l. j. C. ſi aduerſus vendi. niſi interue-
nerit dolus aduerſarij. Preterea reſpõdeo ⁊ aliter. ſ. ꝙ dicta habili-
tatio non potuit concedi prout conceſſa fuit parte aduerſa nõ vocata
13 † quia regulariter ad abſolutionem a iuramento cõfirmatorio contra-
ctus ſeu obligatoriũ parti reqritur ꝑtis aduerſe citatio vt concludit
Joan. and. ⁊ Anto. de but. ⁊ Joan. de imo. quo ad caſum noſtrum in
c. debitores. de iureiu. ⁊ Jo. an. in addi. Specu. in tit. de iureiu. in ru-
bri. ⁊ Fed. de ſeñ. in cõſi. ccc. incip. factum proponitur eſſe tale debitor
⁊c. ſm ꝙ etiã refert Ant. de but. ĩ. d. c. debitores. ita ẽt tȝ domi. Cardi.

florē.in.d.c.debitores.dicēs ſepius ita cōſuluiſſe ꝙ non valeat abſo-
lutio a iuramento facta nō citata pte de cuius ꝑiudicio agiꝶ iuxta.c.j.
de cā poſ.⁊ proprie.⁊.c.iter quatuor.de maio.⁊ obe.⁊.l.de vnoquoq̄.
14 ff.de re iudi.et.l.nam ita diuus.ff.de adop.† et ī abſolutiōe a iuramē
to requiritur cauſe cognitio vt no.Jnn.in.c.ad aures.quod metus cau-
ſa.et Specu.in tit.de iudi.de leg.§.nunc oſtendēdū.ver.xxiij.cū duo
bus verſi.ſequentibus ergo requiritur ptis citatio.l.in cauſe.§.cauſa
cognita.ff.de mino.⁊.l.ſi deſerta.C.ſi ppter pub.penſio.l.ſi.C.ſi p viꝫ
vel alio mō.⁊ ita ēt late tenuit do.Abb.ī.c.j.de iureiu.⁊ ita conſuluit
Pe.de ancha.in cōſi.clxxxvj.incip.Jn chriſti nomine pdictis ſubti-
liter ⁊ ad plenū narratis ⁊c.Et dicit Jo.de imo.in.d.c.debitores.ꝙ
etiā ſimplex habilitatio pſone iurantis ne incurrat piuriū fieri opꝫ
pcedēte citatiōe q2 ſi pars citabiꝶ poterit eſſe ꝙ oſtēdet qō p calum-
niam petiꝶ talis habilitatio.ar.l.ij.C.ad.l.corne.de fal.⁊ ita dicit pro-
bari per no.p Fede.in ꝯſilio ſuperius allegato.Et ſine dubio nō ſunt
nec erāt audiēdi ſup abſolutione vel habilitatione a iuramento dicti
Bernardinus ⁊ Galaſius ſi eo tēpore quo petierūt habilitari contra
fecerant inſtrumēto trāſactionis ⁊ ſic venerant contra iuramentum vt
notabiliter cōſuluit Fede.in dicto conſilio.ccc.quia fruſtra legis auxi
lium inuocat qui in legem committit.c.q2 fruſtra.de vſu.⁊ ar.c.j.de iu
reiu.lib.vj.⁊ ita etiā conſuluit Pe.de ancha.in dicto cōſilio.clxxxvj.
allegato.ſ.⁊ do.Abb.in.c.j.de iureiur.⁊ Jo.de imo.ī.c.debitores.eo.
ti.vbi reprehēdunt Anto.de but.in.d.c.debitores tenētem contrariū.
Nam ſm eum Anto.de but.non reſpondet ad rationem Federici
⁊ ratio do.Anto.nō infert ꝙ debeat abſolui quando iam inciderat in
periuriū ⁊ ita ēt tꝫ Laurētius de rudolphis in repetitione dicti.c.cō-
ſuluit.q.cxxiij.alias.cxxij.Deniq̄ negari nō pōt ſaltē ꝙ nō ſit pbabi
le dubiū an dictis minoribus ſolū rōne allegate leſiōis eēt remitten-
dum iuramentum vel nō vt ptꝫ ex autoritatibus plurimorū ita tenē
15 tium quos ſupra retuli ⁊ ex rationibus ſupra deductis† ⁊ oppoſitiōes
dictorū faciūt rē ambiguā vt inquit Bar.ī.l.qui rome.§.duo fratres.
ff.de verb.oblig.in.vj.opp.p no.ff.de lega.iij.in.l.⁊ ideo.⁊.C.de legi.ī
l.cū de nouo.⁊ in prima cōſtitutione codicis in.§.quibus.in gl.ſuper
16 verbo certas.† Sed ita eſt qō vbi eſt pbabile dubium an quis debeat
aſolui a iuramēto illam abſolutionem non pōt concedere inferior a pa
pa nec pōt hoc delegare ſed ſolus papa hꝫ hoc facere vt fuit de men-
te Jnno.in.c.venerabilē.de elec.qō clare firmat ⁊ ſequitur Jo.de imo.
in.d.c.cū contingat.in tertio mēbro in finalibus verbis illius tertij mē
bri vbi reputat hoc eſſe mēti tenendū.⁊ idē eſt de mēte Specu.in ti.de
legato.§.nunc oſtendendum.ver.xxiij.⁊ melius in ver.Jteꝫ papa ma
xime in fine illius ver.ſed vbi probabile eſt certum dari debere abſolu
tionem a iuramento vt quādo per metū vel per vim eſt preſtitus tunc
pōt epiſcopatus abſoluere p no.p Jnno.in.d.c.debitores.⁊ ī dicto.c.
ad aures.inſup poſito qō ex cauſa leſionis enormis verum eſſet quod
cōcedi potuiſſet habilitatio vel abſolutio a iuramento ⁊ ꝙ non fuiſſet
neceſſaria citatio partis ⁊ ꝙ non excluderentur propter iuramentum
dicti minores a beneficio reſtitutionis in integrū tamen ad hoc vt de
beāt predicta fieri opꝫ de enormi leſiōe pbare que ſui facilitate pro-
ceſſerit poſtq̄ de dolo mulierū non probatur nec deducitur vt.l.verū
§.ſciendum.⁊ ibi no.Bar.ff.de mino.l.ſi.cum ibi no.p Bart.C.de in
17 integ.reſti.iūcta.l.ſcio.ff.de in integ.reſti.† Et ad hoc vt probetur quē
fuiſſe leſum in cōtractu trāſactionis opꝫ deducere ⁊ probare ꝙ enor-
miter fuerint leſi Bernardinus ⁊ Galaſius habito reſpectu ad du-
bium litis euētuꝫ quē potuiſſet habere cauſa impugnationis dicti te-
ſtamenti ſeu ſubſtitutionis facte in teſtamēto ſuper qua fuerunt rece-
pti plurimi teſtes ⁊ plures erāt teſtes cōtra ſcripturā teſtamēti q̄ pro
ſcriptura teſtamēti:quo caſu reprobatur ſcriptura teſtamenti:vt no.
gl.magna.inſti.de inuti.ſtipula.in.§.itē verborū.⁊ no.doct.maxime
Ange.in.l.j.§.ſi quis neget.ff.quēadmo.teſta.aper.⁊ canoniſte in.c.
18 cum ioannes.de fide inſtrumentorum.† Jta enim dꝫ probari quando
agitur de probanda leſione circa contractum tranſactionis vt no.glo.
Ray.Bar.Ang.⁊ Moder.ī.l.lucius.§.ſi.ff.ad trebel.⁊ Bar.⁊ Mo
der.in.l.ſi quis cū aliter.ff.de verbo.obli.⁊ Jac.de ra.Bar.⁊ Ang.in
l.ij.C.de reſcin.vendi.⁊ domi.Cardi.floren.⁊ do.Abb.⁊ Joā.de imo.
in.c.pe.de emptio.⁊ venditio.bene facit quod no.gl.in.l.per diuerſas.
C.mandati.⁊ quod not.Barto.in.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro
ſocio.cum ſimilibus.vnde dicimus quod attendi debet dubium eſſe
euentum litis.l.quod debetur.ff.de peculio.Sed in propoſito noſtro
non eſt probatū quod inſpecto dicto dubio euentu leſi ſint enormiter
dicti minores nec etiā quod inſpecta veritate ſint enormiter leſi.Stāt
enim iſta ſimul quod in contractu tranſactionis fuerit conuentum
ꝙ Bernadin⁹ ⁊ Galaſius habere deberent ſolum quartam partem
patrimonij dicti Artuſij teſtatoris ⁊ tamen non fuerunt enormiter le-
ſi dato ꝙ producatur ſcriptura teſtamenti in quo ipſi fratres fuerunt
ſubſtituti filio dicti teſtatoris heredi inſtituto vniuerſaliter quia po-
tuit eſſe ꝙ dicta ſcriptura ſubſtitutionis poteſt impugnari ⁊ infringi
vt oſtendunt dicte atteſtationes.Accedit quod no.dixit Anto.de but.
19 in.c.penul.de emp.⁊ vendi.vbi dixit per id quod ibi no.in glo.† quod
eo ipſo ꝙ a lite.diſceditur dr quis habere cōmodū ⁊ vtilitatē ex actu
p quē diſcediꝶ ex quo infert ꝙ tranſactio facta p eccleſiam ſeu pro ipſa

eccleſia etiam alia vtilitate non probata in dubio ſit valida:quia in du
bio preſumitur eſſe vtilis eccleſie ⁊ quo ad effectū trāſactionis parua
ſunt litē prius eē motam vel ſperari litē moueri.l.ij.⁊ ibi not.Bart.
C.de trāſac.⁊ no.Bar.in.l.cauſas.eo.tit.⁊ per hec apparet nō opor-
tere inſiſtere ſuper nōnullis probationibus factis circa valore dictarū
terrarū quia ex hoc nō ſequitur ꝙ ſit probatum de enormi leſione eo-
dem modo quo in propoſito noſtro requiritur vt eſt ſupra oſtenſum:⁊
20 †dato ꝙ dicti teſtes ꝙ deponūt cōtra dictū teſtamentum prius extra
iudicium aliter dixiſſent vel ſcripſiſſent tñ pferri debebat dictum eorū
iuratum ⁊ in ſcriptis ſolēniter receptū ſm veras ⁊ magis communes
opiniones.c.ij.§.ſi enim domino.et ibi no.Bal.in titu.quid ſit inue-
ſtitura.not.glo.et doc.in.c.cum cauſam.de teſti.et Specu.⁊ Joā.an.in
titu.de teſte.§.j.verſi.quid ſi idem teſtis cum verſi.ſequenti.⁊ conſuluit
Bal.in conſilio incipiente in chriſti nomine ꝫ aſſeſſores ⁊c.et Ange.
in ſuo conſilio in ordine meo.cclxxv.incipiente quedā domina Mar-
garita ſana mente ⁊c.et in cōſilio.clxxxix.incipiente Chriſtophorus
Petri conductor ⁊c.Et Bal.et Sali.in.l.nullum.C.de teſti.et Bal.
in.l.geſta.circa ſecundā colum.C.de re iudica.et do.Abb.in.c.literas.
in prima colum.per illum text.de pſump.vbi reſpondet plene ad con-
traria:et quantitas numeri dictorum teſtium eſt etiam apta ſupplere
defectum ſi quis ſubeſſet iuxta notata per gl.valde notabilē in.l.iij.§.
eiuſdem.in verbo numerus:et ibi Jac.but.ff.de teſti.et facit.l.ſi quis
ex argentarijs.in principio cum ibi notatis per Bald.et Ange.ff.de
eden.et not.Joan.de imo.in.l.qui teſtamento.in principio.ff.de teſta
21 me.Non obſtat etiā predictis ſi diceretur† ꝙ dicte mulieres non ſerua
runt promiſſa in contractu trāſactionis:quia non aſſignarunt dictam
quartam partem dictis Bernardino ⁊ Galaſio vt fuit cōuētū in inſtru
mento tranſactionis ⁊ per conſequens licuit ⁊ licitū eſſe dictis Ber
nardino et Galaſio non ſeruare contenta in dicto inſtrumento tranſ-
actionis iuxta.l.cum proponas.la ſecunda.C.de tranſactio.l.quero.
§.inter locatorem.ff.locati.c.ij.de iureiurā.quia ad hoc reſpondeo ꝙ
in dicto inſtrumento tranſactionis nō dicitur ꝙ dicte mulieres pmi-
ſerint tradere vel dare dictam quartam partem terrarum dictis fratri-
bus:ſed dicitur in inſtrumento ꝙ dicte mulieres ex cauſa trāſactionis
cōtente fuerunt ꝙ dicti fratres habeant et habere debeant dictā quar-
tam partem omnium terrarū dicti quōdā Artuſij quas idē Artuſius
tenebat:et poſſidebat tpe vite:ita tñ ꝙ dicti fratres dictā quartā par-
tem incontinenti habeant ⁊ habere debeāt.Nec in dicto inſtrumēto dr
ꝙ dicte filie Artuſij tpe dicte trāſactionis haberēt penes ſe dictas pe
tias terrarum nec inuenio probatū qō dicte filie Artuſij fecerint aut
curauerint quo minus dicti fratres haberēt dictam quartam partē:er
go non dicuntur cōtrafeciſſe dicte cōuētioni.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis
fortis.cū ibi notatis.ff.de verbo.oblig.⁊ in.l.vbi pactum.C.de tranſac.
Nec obſtat ꝙ in terra Mirandule pro parte dictorū Bernardini et
Galaſij fuerit proteſtatū curatoribus dictarū mulierū ꝙ obſeruarē-
tur dictis Bernardino ⁊ Galaſio contēta in inſtrumento trāſactiōis
vt patet in actis trāſmiſſis q2 ad hoc reſpōdeo ꝙ cum etiā nō ſit pro-
batum ꝙ tpe dicte proteſtationis dicte filie Artuſij haberēt penes ſe
ſeu poſſiderēt dictam quartā partē petiarū terre non pōt dici ꝙ ipſe
nō obſeruauerint cōtēta in inſtrumento tranſactionis maxime cum in
inſtrumento nō dicaꝶ ꝙ promiſerint dicte filie Artuſij tradere vel da
re dictam quartā ptē:ſed ſolū ꝙ contente erāt ꝙ dicti Bernardinus ⁊
Galaſius incōtinenti haberēt dictā quartam partē:et trāſactio ope-
ratur qō illā quartā partē habeant ac ſi illa eis relicta fuiſſet in teſta-
mento.l.cōtrouerſia.cū ibi notatis.ff.de tranſac.Nec ad hoc obſtat ꝙ
ante dictā proteſtationē factam pro parte dictorū Bernardini ⁊ Ga
laſij quidam vt curatores dictarum filiarum Artuſij aſſeruerūt quod
dicte Artuſij filie erāt parate conſignare dictis Bernardino ⁊ Gala
ſio dictam quartam partem terrarū dummodo dicti Bernardinus ⁊
Galaſius preſtent fideiuſſionem ſeu promiſſionem de ſoluendo affi-
ctum iuxta tenorem inſtrumenti tranſactionis per que verba videtur
curatores dictarum mulierum tacite fuiſſe confeſſos ꝙ dicte filie ha-
buiſſent penes ſe dicta bona quia reſpondeo primo quod poſito ꝙ ex
22 dictis verbis reſultaret dicta confeſſio† tamen confeſſio curatoris non
preiudicat adulto qā dicta cōfeſſio fit ſponte ⁊ nō vocatus aut iuſſus a
iudice per modum contentioſe iuriſdictionis.l.certū.§.ſed an ipſos.
⁊ ibi plene nota Bar.poſt gloſſ.ff.de cōfeſ.⁊ no.Cy.⁊ alij.in.l.j.C.de
cōfeſ.⁊ Bar.in.l.lucius.§.tutele.ff.de adminiſtra.tuto.Preterea di
cta tacita confeſſio cum ſit cōnexa cum illa parte in qua dicitur dūmō
dicti Bernardinus ⁊ Galaſius preſtent fideiuſſionem de affictu ⁊c.
nō poteſt ſeparari ⁊ pro parte acceptari ⁊ pro parte refutari.vt notāt
Pet.Cy.⁊ alij.in.l.vnica.C.de confeſ.⁊ in.l.ij.C.de dona.ante nupt.⁊
Bar.in.l.aurelius.§.idem queſijt.ff.de libe.leg.⁊ canoniſte in.c.ex par
te decani.de reſcrip.⁊c.bone.el.ij.de poſtula.prelato.cum ſimi.Item
reſpondeo qō ad hoc vt per dictam proteſtationem factam curatori-
bus dictarum mulierū conſtituerentur dicti curatores vel ipſe
mulieres in mora tradendi dictam quartam ptem petiarū terre opor-
tebat ꝙ ipſe mulieres vel curatores certiorarent ꝙ eſſent iſte petie ter-
re ꝙ eēnt de antiquo pꝛimonio ⁊ de domo ſua ꝫ q̄s ipſe Artuſius poſ-
ſederit alſ cū ipſe mulieres ſuccedētes in ius alterius haberēt iuſtam
cauſam

cauſam ignorantie.l.q in alterius.ff.de reg.iu.⁊.l.ſi.ff.pro ſuo.⁊ ipſe
mulieres non promiſerint illā quartā ptē tradere nō fuerunt in mora
niſi certiores facte fuerint ꝙ ille petie terre quas ipſi habebāt ſi quas
habebāt eſſent de antiquo patrimonio dicti Artuſij vt probaꝶ ex his
que declarāt Bar.⁊ doc.in pluribus locis ⁊ maxime in.l.non ſolū.§.
morte.ff.de oper.no.nū.in.iij.q.principali.circa principium.ibi dum
23 dicit † ꝙ qñ ꝓteſtor alicui vt faciat illud ad qō eſt obligatus facto ſuo
mediāte euētu alicuius conditionis vel alio facto extrinſeco:⁊ tūc de-
bet fieri certus p expreſſionē ⁊ notificationē illius facti per exhibitio-
nē ſcripturarū vel p relationē pſonarū qbus merito credere debeas al
leg.l.ſi.C.de bonis auto.iudi.poſ.⁊.l.ſi qs inficiatus.ff.depoſi.⁊ dictā
l.qui in alterius.ſed in propoſito nō tenebanꝶ tradere dicte mulieres
dictā quartā ptē petiarū terrarū ex eo ꝙ in cōtractu promiſerint illā
tradere quia hoc nō ꝓmiſerūt vt dixi.vnde ſi qua ratione tenebantur
tradere ſolum teneri poterāt ex eo ꝙ dicte petie terre antiqui patrimo
nij Artuſij poſtea perueniſſent ad dictas filias Artuſij:⁊ ſic ex hoc fa
cto extrinſeco iunctis verbis inſtrumēti poterat reſultare qō dicte mu
lieres tenerenꝶ ad relaxādū dictā quartā ptē petiarū terre dictis fra-
tribus ⁊ nullā eis petētibus controuerſiā in hoc facere.d.l.ſtipulatio
habere licere.§.ſi quis fortis.cū ibi no.Nec ad hoc obſtat illa oblatio
verbalis curatorū dictarū mulierū de dicta quarta pte q2 vt dixi illa
tacita cōfeſſio curatorū reſultās ex illa tacita oblatione non nocet di-
ctis mulieribus.Jtē dicti Galaſius ⁊ Bernardinus dictis filiabus
Artuſij promiſerunt in inſtrumento tranſactionis preſtare bonam ⁊
idoneā fideiuſſionē dñe Serene earū matri de ſoluēdo donec dña Se-
rena vixerit affictum cōgruētē arbitrio bonorum virorum in et de fru
ctibus pcipiēdis ex dicta quarta pte terrarū quā quidē in fideiuſſio-
24 nem minime preſtarēt dicte domine Serene.¶ † Conſtat autem qō
ad hoc vt aduerſarius meus poſſit dicere me ſibi non ſeruaſſe promiſ
ſa ⁊ incidiſſe in aliquam penā vel priuationē ſemper requiritur quod
ipſe prius liquidiſſime ꝓbet ſe mihi adimpleuiſſe omnia pro pte ſua
promiſſa vt.l.quero.§.inter locatorem.ff.locati.l.ſi fuerit.cum gloſ.ff.
de iureiur.p que iura ita inquit Bald.in.c.j.in.ij.vel.iij.colum.in titu.
qualiter dñs feu.proprietate priueꝶ in vſibus feudorū.⁊ hoc etiam al
legat.l.in teſtamento.la.j.ff.de conditio.⁊ demonſtra.facit.l.iul.§.of-
ferri.ff.de actio.emp.⁊.l.ediles.§.ſi.ff.de edi.edic.⁊ quod no.Bar.in
l.ſi ſoluturus.ff.de ſol.ergo cum non preſtiterint dictā fideiuſſionem
non poſſunt dicere ſeruaſſe contenta imo ipſi incurrebāt in penam ſi
legitime interpellati a dictis filiabus Artuſij non preſtabāt dictā fi-
deiuſſionē etiam dato ꝙ illa fideiuſſio nō eēt preſtāda dictis filiabus
ſed matri.tex.eſt in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verbo.oblig.⁊ decla
rat Bar.in.l.ita ſtipulat⁹.in ſexta oppo.quinte ptis.eo.ti.Nec obſtat
ꝙ alteri ſtipulari nemo poteſt ēt matri.l.debitor.§.ſi.ff.ad treb.⁊ ple-
25 nē p doc.in.l.quod dr.de verbo.oblig.q2 reſpondeo† ꝙ vbi eſt adiecta
pena prout in caſu noſtro patet ſtipulatio vt in.d.§.alteri.Secundo
reſpondeo quod vbi eſt preſtitum iuramentum obligatur efficaciter
promiſſor qui promiſit mihi ꝙ daret alteri.firmant Bar.⁊ alij in.l.ſi
qs pro eo in ſexto membro.ff.de fideiuſſo.⁊ Ant.de but.⁊ Jo.de imo.
in.c.cū cōtingat.de iureiu.attento qō generalis obligatio acquiriꝶ ſti
pulanti dari alteri etiam quando iuramentū non interueniſſet vt not.
glo.⁊ doc.in.d.§.alteri.⁊ no.Bar.⁊ Ang.in.l.cum lex.ff.de fideiuſſo.
⁊ Bart.in.l.ſi non fortē.in princi.ff.de cōdi.indebi.⁊ Angel.in.l.j.ff.
de pact.⁊ Ange.⁊ Mod.in.d.l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.⁊ dato qō
nondū recepiſſent terras dicti fratres tempore quo debebant fideiube
re quas etiā non promiſerant dicte mulieres eis conſignare vt eſt di-
ctum ⁊ etiā quāuis non eſſet adhuc taxatus dictus affictus tamen hoc
26 nō excuſat dictos fratres† qui ſi volebāt dictas mulieres in mora cō-
ſtituere poterāt ⁊ debebant offerre non verbo ſed actu idoneū fideiuſ-
ſorē qui ſe offerret paratum obligare ad affictum caſſandum arbitrio
bonorū virorum.Jta enim fieri debet oblatio quando res non eſt li-
quidata.l.ſtatuliber actionum.⁊.l.ſeruus ſi heredi.§.ſi.ff.de ſtatulib.
per que iura ita inquit Dy.⁊ clarius Ange.⁊ alij poſt eum in.l.iiij.§.
ait pretor.ff.de re iudi.⁊ Ang.⁊ Mod.in.l.pretor.§.ſi quis paratus.
ff.de ope.no.nuntia.⁊ in.l.ſi mora.ff.ſolut.matri.⁊ in.l.ſi reſiduum.C.
de diſtrac.pigno.⁊ in.l.ſi inſulam.ff.de verbo.obliga.Nec etiaꝫ in in-
ſtrumento dr ꝙ prius debeat taxari dictus affictus q̄ preſtari fideiuſ
ſio de ſoluendo affictū arbitrio boni viri imo verba inſtrumēti aperte
dicunt potius cōtrarium.Nec etiam ibi dr ꝙ dicte filie Artuſij pro-
mittāt prius coſignare terras q̄ preſtetur dicta fideiuſſio.Quinimo
producti ⁊ examinati ſunt duo teſtes ſcilicet Antoni⁹ Bartholomei
⁊ Antonius franzoni qui videntur deponere ꝙ curator dictarum mu
lierum voluit conſignare dictam quartam ptē dictis fratribus:ſed re-
manſerunt diſcordes eo quia dictus curator dicebat ſe velle conſigna-
re aliqd de certis terris quas ipſe dicebat nō eſſe de antiquo patrimo
nio dicti Artuſii.⁊ ſic nō comprehendi in dicto inſtrumento ⁊ non eſt
probatum quod eſſent de patrimonio.⁊ ſic culpa dictorū fratrum non
fuit facta cōſignatio ⁊ p eos ſtetit ideo pro facta habetur quantum ad
hoc vt non dicantur mulieres fuiſſe in mora.l.in executione.§.ſi.ff.de
verbo.obliga.⁊.l.labeo ſcribit ſi mihi bibliothecam.ff.de contrahen.
emp.l.iure ciuili.ff.de condi.⁊ demonſtra.Poterit etiam ad cautelā

procurator dictarum mulierū incidenter petere reſtitutionem in in-
tegrum aduerſus obmiſſionē cōſignationis dicte quarte ptis terra-
rū ⁊ leſionem inde ſequutam ⁊ icurſum pene quaten⁹ verū eſſet dictas
mulieres vel earū curatores culpabiliter omiſiſſe conſignare dictam
quartā ptē terrarū.l.emilius largianus.⁊.l.ſi ex cauſa.§.ſi in commiſ
ſum.ff.de mino.no.in.l.ſi cū militaribus.C.de reſti.mili.⁊ in.l.ij.C.ſi
aduer.vēdi.pigno.Et de leſione ſatis apparet ꝓpter penā inſertam
in inſtrumento tranſactionis.Nō dico ꝙ petaꝶ pro pte mulierū reſti
tutio in integrū aduerſus cōtractū tranſactionis obſtante iuramento
⁊ alijs de quibus.ſ.Sed aduerſus obmiſſionem conſignationis dicte
quarte partis terrarū quatenus verū eēt dictas mulieres aut earum
curatores culpabiliter obmiſiſſe conſignare.Ex qbus omnibus ap-
paret nullo mō debuiſſe dñm iudicem reſtituere in integrum dictos
Galaſium ⁊ Bernardinū aduerſus cōtractus tranſactionis.Nec de-
buiſſe cōſequenter pronuntiare dictos Galaſium ⁊ Bernardinū eſſe
immittēdos in poſſeſſionē bonorū hereditatis.⁊ iō dicta ſnia retra-
ctanda cum ſupportatione dicti domini iudicis vt mihi intrepide vr.
Quantum autem ad penam conuentionalē ⁊ nōnullos fructus peri-
tos nō curaui inſiſtere quia clientulus dicit apud ſuos cauſidicos de
hoc non fieri dubiū ⁊ vis principalis conſiſtit circa robur dicte tranſ-
actionis que firmiſſima iudicio meo perſiſtere dꝫ vt ex pdictis lique-
re puto.Alex.Laus deo.

¶ Conſilium.lxvij. ¶ Jn materia appellationis.

Edēptoris noſtri inuoca
to ſuffragio.Viſo themate ſuper quo queriꝶ vtrum
ſtante dicta recuſatione facta ante ſententiam ⁊ qua
recuſatione non obſtāte iudex pronuntiauit diffiniti
ue ⁊ ab eius ſententia eſt appellatū per recuſantem.
An iudex appellationis poſſit dictam ſniam cōfirmare ſi ſibi liqueat
ex actis ſniam fuiſſe iuſtā:poſſet primo diſcuti vtrū proceſſus ⁊ ſentē
tia ſecutus ⁊ ſecuta poſt recuſationem fuerit nullus ſeu nulla.nam ſi
non fuit nullus ſeu nulla ceſſat dubium ⁊ non poteſt negari ꝙ paſſus
non ſit dubius:tamen Jnno.in.c.cum ſpeciali de app.tenuit ꝙ pro-
ceſſus ⁊ ſentētia valuerit.⁊ idē tenet Spec.in titu.de recuſa.in.j.parte
in.§.qualiter.verſi.qd ſi ſubdelegatus ⁊ Lapus in.c.iudex ab apoſto
lica.de offi.deleg.in.vj.⁊.An.in.l.q2 poterat.ff.ad treb.⁊ etiam Ang.
in.l.apertiſſimi.C.de iudi.⁊ ibi dicit Angel.hoc eſſe verum quando
nondum eſſent electi arbitri in quos eſſet tranſlata iuriſdictio.⁊ ita
etiā tꝫ Hoſtiē.in.c.legitima.de appel.in.vj.vt refert ⁊ ſequiꝶ dñs Do
minicus de ſan.gemi.i.d.c.iudex ab apoſtolica.tñ quia alij aliter dixe
runt.in dictis locis:vt per Bar.in.d.l.quia poterat.⁊ p gl.in.c.quot
epi.ij.q.vj.⁊ in.c.quia ſuſpecti.iij.q.v.⁊ p Joā.and.in.d.c.cum ſpecia-
li.⁊ in.d.c.legitima.⁊ Sali.i.d.l.apertiſſimi.⁊ Jo.de imo.in.l.quidā
cōſulebat de re iud.ideo ne fundamentum faciant ſuper re dubia dico
obmiſſa iſta diſputatione ꝙ etiaꝫ poſito quod illa ſentētia fuiſſet nul
la tamē iudex appellationis vel etiam nullitatis pōt dictā ſniam cō
firmare ex actis ante recuſationē factis poſtq̄ pceſſerāt acta ſubſtan-
tialia iudicij.⁊ in prima ſentētia non fuit expreſſus aliquis error qui
dictam ſniam redderet ipſo iure nullam:ita firmat Jnno.⁊ Jo.an.in
c.j.de cōfir.vti.vel inuti.⁊ Bar.⁊ alij in.l.ſi expſſim.ff.de cap.⁊ Bar.
in.l.ſi vt proponis.la.j.C.quomodo ⁊ quando iud.vbi allegat no.per
Jnno.in.c.cum cōtingat.de offi.deleg.⁊ Bal.idē in.l.j.in ver.quarto
quero vtrū iudex ⁊c.C.quando prouo.⁊ ibi etiā Sali.vbi ad hoc pō-
derauit no.p gl.ibi ⁊ ꝓ hoc etiam allegant:quia videmus ꝙ etiā poſ-
ſeſſio pōt mutari de nulla in aliquam.l.cū nemo.C.de acqui.poſ.⁊ iſtā
opi.q̄ eſt cōis tꝫ etiā Anto.de but.in.c.dilecto.de app.⁊ etiā Bar.in
d.l.j.in ver.circa tertium ⁊c.C.quando prouo.

¶ Summarium ſuper conſilio.lxviij.

1 ☞ Pecunia a colono vel laboratore debita teſtatori non videtur ali
quo modo cedere legato.
2 Jn legato quātūcunq̄ generali nunq̄ veniunt nomina debitorum.
3 Si teſtator legat fundū cum omnibus adiacentibus ⁊ mancipijs ⁊ pe
coribus ⁊ inſtrumentis in legato non venit inſtrumentum quo domi-
nus vtebatur dum erat in fundo.
4 Natura mutui eſt quod ſit gratuitum.
6 Si princeps relinquit bona ſua mobilia diſtribuenda in pios vſus
non veniunt in legato.
7 Si ſtatuto caueatur ꝙ committēti homicidiū omnia bona ſua cōfiſcen
tur mobilia ⁊ immobilia non comprehendit nomina debitorum.

¶ Conſilium.lxviij.

¶ Jn materia vltimarum voluntatum.

Hriſti eiuſq̄ glorioſe ma
tris ſemp virginis nominibus inuocatis.Quia con-
ſultationē hāc reputo parū dubiā ideo pretermiſſis ar
gumentis hincinde venio ad medullā.¶ Et dico ꝙ
p illa vba adiecta ī teſtō teſtatrix vr legaſſe leone fun
dum inſtructū vel ſaltē fundū cū inſtrō fundi vt pbaꝶ i.l.ſi qñ anno-
tationis.C.de bonis vacā.li.x.⁊ ibi not.Bar.⁊ Bal.Hoc pſuppoſito

1 dico† q̃ pecunia a colono ꝛ laboratore debita teſtatrici non vr̃ aliquo
modo cedere legato fundi inſtructi vt vr̃ caſus exp̃ſſus in.l.queſitũ.§.
peto.ff.de leg.iij.vbi ſi teſtator dicat lego fundum cornelianum vti eſt
per q̃ verba videt legare fundũ inſtructũ vt.l.p̃dia.§.pen.ꝛ.l.ſeie.§.ſi.
de fun.inſtru.nõ tñ in hoc legato cõprehendunt reliqua colonorum
hoc eſt non veniũt ea ad que cõpetebat defuncto actio contra colonuz
vt.d.§.peto.ꝛ huius deciſionis due eſſe poſſunt rõnes ſm Ja.de are.
ꝛ Bar.ibi.¶Prima quia reliqua colonorũ nõ ſunt de his que ꝑpe
tuo ſunt apta eſſe in fundo ꝑ ea que infra dicent.Scda eſt rõ q: debi
ta ad que tenetur colonus nõ reſpiciunt fundũ nec certũ patrimoniũ
ꝫ vniuerſum.l.fideicõmiſſum.§.tractatũ.ff.de iudi.ꝛ.l.ex facto ꝓpo
nebatur.ff.de here.inſti.¶Scdo ad idẽ ꝛ ſiliter adducit tex.i.l.q ha
bebat.§.ſi.ff.de leg.iij.ꝛ ibi Bar.ibi dũ dixit tex.rñdi reliqua quidem
colonorũ non eſſe legata.cetera vero videri illis verbis ita vti eſt da
ta ꝛc.Sed in caſu noſtro tractatur de ꝑticulari debito laboratoris in
quo ſimiliter locũ habent oẽs rationes p̃dicte.ergo ꝛc.facit ad idem
l.p̃dijs.in prin.eo.ti.ibi ꝛ colonorũ ea reliqua videtur legata q̃ de red
ditu prediorum ꝛc.¶Tertio ꝓbat in ꝑalleg.l.p̃dia.§.j.ff.de fun.inſtru.
ibi cũ pleniſſima teſtatoris erga affinẽ voluntas ab eo quoq̃ manife
ſtetur q̃ reliqua colonorũ eiuſdem poſſeſſiõis ad eũ ꝑtinere voluerit
ꝛc.vbi p3 q̃ legato fundo inſtructo nõ veniunt debita colonorũ niſi
ſpecialiter legent etiã ſi legatarius ſit cõiuncta ꝑſona teſtatoris ꝓut
in caſu noſtro.¶Quarto probat quia in legato fundi inſtructi nõ ve
niunt niſi ea inſtrumẽta que ſunt apta ad culturã fundi ꝛ que ſunt in
fundo vt ibi ꝑpetuo ſint.l.j.ꝛ.ij.C.de ver.ſig.ꝛ.l.queſitũ.§.pap.quoq̃
p̃dijs cum multis ſi.ff.de fundo inſtruc.ſed cui dubiuz q̃d pecunia nõ
eſt de iſtis,ergo ꝛc.¶Quinto inſtrumẽta fundi enumerantur in plu
ribus locis ꝛ maxime in.l.inſtrumẽta.ff.de fun.inſtru.ſed inter ea non
2 reperitur connumerata pecunia.ergo ꝛc.¶†Sexto ad idem:nam ĩ le
gato quãtũcunq̃ generali nunq̃ veniũt nomina debitorũ.l.caius.in
prin.ff.de leg.ij.l.vxorẽ,§,legauerat.ꝛ.l.queſituz.§.j.ff.de leg.iij.ꝛ.ff.
de fun.inſtru.in.l.querſitũ,§.celſus.cũ ſeq.ꝛ no.plene Cy.in.l.certi iu
ris.in.v.q.C.loca.ꝛ pe.in.l.ſeruũ filij.§.eũ qui chirographũ.ff.de leg,
j.Nec predictis obſtat tex.in.l.fundo.§.fundo.ff.de fun.ĩſtru.q: rñdẽ
3 dum eſt vt ibi per Bar.¶†Septimo ꝓbat ex his q̃ dixit Bald.in
prealle.l.ſi qñ.la.j.C.de bo.vacã.li.x.vbi dixit q̃ ſi teſtator legat fun
dum cũ ĩtegro ſtatu hoc eſt cũ adiacẽtib⁹ ꝛ mãcipijs ac pecorib⁹ ꝛ fru
ctibus ꝛ cũ inſtrumẽtis ꝛ cũ oĩ iure ſuo vt ibi dr in tex.q̃ in legato ve
nit oẽ inſtrumẽtum fundi ꝛ dñij quo dñs vtebat dũ erat in fundo vel
inſtrm̃ q̃ erat ibi gratia fundi:nõ autẽ alia q̃ ibi erãt ad tẽp⁹ vel q̃ ibi
gratia fundi nõ erãt vñ ſm eũ neq̃ pẽſio ab inquilinis ſeu colonis de
bita in dictis verbis cõtinetur ꝑ dictũ.§.peto.nec etiã fructus a fundo
ſeparati vt ad domũ reducerentur vel qui in fundo erant negociandi
grã.alle.ff.de fun.inſtru.l.q̃ſitũ.§.ſi fund⁹.cũ ſeq.¶Octauo ad idez
adduco q: dicta teſtatrix legãdo fundũ vt ſupra nũq̃ vr̃ legare ius q̃d
hz in aliquẽ laboratorẽ dicti fundi ſi talis laborabat ſub mercede ſeu
ꝑ certa quota fructuũ eadẽ rõne.hic eſt tex.in.l.ſeie.§.liberto.ꝛ.l.cum
de laniõis.§.cũ de villico.ꝛ.l.q̃ſitũ.§.alphenus.ꝛ.§.ſeq.ff.de fun.in
ſtru.ergo non vr̃ teſtatrix legaſſe ius q̃d habebat cõtra dictũ laborato
rem qui laborabat ſub certa mercede vel pro certa quota fructuum.
¶Nono cõprobat.nã teſtatrix dixit q̃ poſſeſſionẽ ſeu fundũ legabat
cũ oĩb⁹ ad fundũ ſpectantibus ꝛc.ſed ad fundũ nihil dr ſpectare niſi
q̃d intra ſe fundus ꝯtinet.vt dixit tex.in.l.fundi.in prin.ff.de act emp.
ſed dictã pecuniã ſeu nomẽ dicti laboratoris obligati fundus intra ſe
non cõtinet ergo nõ dr de ſpectãtibus ad fundũ.¶Decimo ꝛ vltimo
cõſidero q̃ non poſſumus ẽt dicere dictã pecuniã eſſe datã laboratori
ꝑ cultura ꝛ laboratura ꝛc.q: ꝯtrariũ eſt verũ:fuit eñ ſimplex ꝛ purũ
4 mutuũ ad certũ tẽp⁹ cuius† mutui natura eſt q̃ ſit ꝛ eſſe intelligatur
gratuitũ.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi cer.pe.l.ſi tibi.x.milia in p̃n.ff.de pac.
c.ꝯſuluit.de vſu.q̃nimo poſito q̃ data fuiſſet ꝑ cultura tñ nõ cõpre
henditur tale debitũ in legato vt ꝓbaui ſupra.ꝛ maxime cũ ſit inſtru
5 mẽtũ fundi ſeu res exiſtens in fundo.¶†Uenio ad ſcdm dubium:an
in legato bonorũ mobiliũ ꝓ medietate relictorũ leone ꝯprehendat di
ctũ debitũ ſaltẽ ꝑ dimidia.Et concludo q̃ nõ q: appellatiõe mobiliũ
nõ veniũt noĩa debitorũ.l.q̃ tuberonis.§.in peculio.ff.de pecu.l.mo
uẽtiũ.ꝛ ibi expreſſe gl.ꝛ Bar.ff.de ver.ſig.l.a diuo pio.§.in vẽditio
ne.ff.de re iudi.Et ꝓprie ĩ terminis noſtris ĩ legato bonorũ mobiliũ
q̃ non veniãt noĩa debitorũ firmat Spec.in ti.de fruc.ꝛ inter.§.j.ver.
ſcdo queritur.ꝛ verſi.ſequen.probatur etiã ex no.ꝑ gl.Dy.ꝛ Bar.in
l.põt.ff.de auto,tuto.ꝛ expreſſe hoc etiã determinat Bal.ĩ.l.ſi cõſtan
te.§.ſi.ĩ ſi.ff.ſolu.matri.vbi allegat dictã.l.caius.de leg.ij.ꝛ.l.vxorem.
§.legauerat.ꝛ.l.ſi chorus.§.j.de leg.iij.ꝛ Bal.in.c.j.ĩ ſi.prin.de pace
tenẽ.ꝛ expreſſius ꝑ eum in.c.j.§.j.de cogni.feu.no.Ja.de bel.ꝛ Ang.
in auf.de nõ alie.§.j.no.in.c.ij.de reb.eccle.nõ alie.in.vj.in verbo iu
ra.ꝛ doc.in.c.nulli.de reb.eccl.nõ alie.no.Bar.ꝛ doc.ĩ.l.j.C.ſi aduer.
tranſac.¶Et hoc maxime ver eſt qñ actio ſeu nomen debitoris ver
ſatur ſup quantitate ĩ genere ꝓut in caſu noſtro quia tunc ſemp et oĩ
caſu actio reputat tertia ſpẽs ſeparata a mobilibus ꝛ ĩmobilibus q:
ipſa actio itẽ ꝛ genus ad q̃d datur ſunt q̃d incorporale.§.corporales.
inſti.de rebus cor.ꝛ.l.j.§.quedã.ff.de rerũ di.ꝛ ita reperit decidiſſe la
pus alle.ſua.xcvi.vt refert Mod.in.l.ſi cõſtãte.§.ſi.ff.ſol.ma.¶Et
6 perit† etiã Oldra.cõſuluiſſe q̃ ſi princeps reliquit bona ſua mobilia
diſtribuenda in pios vſus q̃ non veniunt in legato pene adhuc nõ ex
acte q: in teſtamẽtis verba debẽt ꝓprie intelligi.l.qui heredi.in prin.
ff.de condi.ꝛ demon.l.nõ aliter.ff.de leg.iij.ſed nomina debitorũ pro
prie dicunt tertia ſpẽs ꝑalleg.l.a diuo pio.ergo ꝛc.ꝛ ita refert Abba.
7 Mod.in.c.nulli.de re.eccle.nõ alie.¶Plus† diſputando dixit Gul
do de ſuza.in q. ſua incipiente pone queſtionem de facto ſtatutum eſt
in ciuitate pergami q̃ ſi aliquis cõmiſerit homicidiũ oĩa bona ſua mo
bilia ꝛ immobilia debeant cõfiſcari:q̃ nihilominus nõ cõfiſcantur no
mina debitorum q̃uis in ſtatuto ſit facta mentio de quolibet extremo
rũ allegat.l.ſi fundus.ꝛ.l.ſi vnus.§.j.de leg.iij.ꝛ dictam.l.caius.ꝛ.l.q̃
tuberonis.Ex quibus oĩbus abſq̃ dubitatione concludendum vr̃ di
ctaz leonã nec in totũ nec pro parte vocatã fuiſſe ad dictã actionem ex
mutuo cõpetentem contra dictum laboratorem:ſed actionem ſpecta
re ad vniuerſalem heredem.

¶Summarium ſuper conſilio.lxix.

1 ¶Conceſſio legitimandi facta per imperatorem non appellatur pri
uilegium ſed beneficium.
2 In beneficijs ſtricte ſumptis fit larga interpretatio.
3 Ex verbis prolatis in vno actu vel ſcriptura declaratur quid ſenſerit
idem diſponens in alio actu.
4 Uerba cuiuſuis maneriei vel forme ampliant vt etiam venire poſſint
ea que quouis modo poſſint priuilegia appellari.
5 Ex communi vſu loquendi conceſſiones appellantur priuilegia.

¶Conſilium.lxix.

¶An impetratio poteſtatis legitimandi dicatur priuilegium.

Domini redẽptoris noſtri
inuocato ſuffragio perſpectis his que in themate nar
rantur:ꝛ his que in iure accurate ꝛ copioſe per celeber
rimum dominũ.ſ.conſulentem adducta ſunt cõcurro
in eãdem ſniam cum domino conſulente per ſuperius
1 dicta.¶Fortaſſis† tñ videret prima cõſideratione in contrarium face
re q: cõceſſio facultatis legitimandi facta per imperatorẽ dicto comi
ti non appellet priuilegiũ:ꝫ bñficiũ dato q̃ ipſa legitimatio q̃ quidẽ
eſt diſpenſatio dicatur priuilegium:vnde dicta conceſſio poteſtatis
legitimandi tanq̃ ſit beneficiũ large interpretatur:ſed ipſa legitima
tio tanq̃ odioſa ſtricte interpretatur ſicut reliqua priuilegia ita cõdu
dũt Bart.Ange.ꝛ Moder.in.l.ij.in prin.ff.de verb.ob.ꝛ probari vi
det ꝑ id q̃d habet in.c.j.ꝛ.ij.de filijs p̃ſby.l.vj.iũcto eo q̃d habet in.c.
dudũ de pbẽ.in.vj.ꝛ q̃d ibi gl.in verbo beneficia ꝛ iuncto.c.q̃uis.el.j.
eo.tit. ꝛ probat in.c.ſi.cũ gloſſ.ꝛ ibi doc.vnde dato q̃ decreto
ducali caueat q̃ nulla perſona habitans ſub dñio p̃fati dñi ducis au
deat vel p̃ſumat ire vel mittere ad impetrãdũ in quauis curia ſiue ro
mini pape ſiue dñi imperatoris ſeu alterius magiſtratus aliquod pri
uilegium cuiuſuis maneriei vel forme ſine eius ſpeciali licentia vel cõ
ſenſu dicta impetratio facta per comitẽ cum nõ dicatur eſſe priuilegi
ſed beneficium non vr̃ cõprehenſa ſub prohibitione dicti decreti quia
2 priuilegium differt a beneficio eo quia† in beneficijs ſtricte ſumptis fit
larga interpretatio ꝓut in dicta conceſſione poteſtatis legitimandi.l.
ſi.ff.de cõſti.prin.c.cũ dilecti.de dona.ſed in priuilegijs ſtricte ſit inter
pretatio.l.ij.ff.de cõſti.princi.ꝛ.ij.diſt.priuilegia.c. porro de priuile.
ꝛ plene no.Jo.an.in.c.olim tibi.de ver.ſig.ꝛ legitur in.l.fina.ff.de con
ſtitu.princip.ꝛ not.Archi.in.c.gratia.de reſcrip.in.vj.ꝛ gloſſ.in.c.j.
in verbo noſtrum.de conſtitu.in.vj.ꝛ Bart.in.l.ſi fuerit.§.ex hoc edi
cto.ff.de dã.infec.cum ſimi.¶Tamen ad iſtud põt reſponderi q̃ intẽ
tio p̃fati illuſtriſſimi ducis Frãciſci in dicto decreto prohibitorio fuit
comprehendere appellatione priuilegiorum iſtas conceſſiones facul
tatis legitimandi que impetrantur ab imperatore.hoc enim colligit
ex alijs literis ſuis ex eius reſcripto dum conceſſit prefato Bartholo
meo galerano q̃ quilibet comes palatinus opportunum a ceſarea po
teſtate priuilegium ad legitimandum habens eo vtetur ꝛ ipſum Ju
lianum legitimare credo q̃d ſub talem conceſſionem appellat priuile
3 giũ:ꝛ †ex verbis prolatis in vno actu vel ſcriptura declarat q̃d ſenſe
rit idẽ diſponens in alio actu vel ſcriptura vt probat in.l.vxori.§.fin.
ff.de leg.iij.ꝛ ibi no.Bar.¶Hoc etiã cõfirmat ex verbis dicti decre
ti prohibitorij vbi non ſimpliciter fit mentio de priuilegio ſed etiam
4 ſubiũgunt† illa verba cuiuſuis maneriei vel forme que verba amplifi
cant vt etiam venire poſſint ea que quouis modo etiam large poſſint pri
uilegia appellari per no.per glo.ij.cum ibi no.per Jo.de imol.in cle.
j.de re iudi.ꝛ per no.per gloſ.in.l.cum penam.ff.de arbi.in.gl.ij.ꝛ per
no.p Bar.in.l.quãti.§.vxori.in fin.ff.de auro.ꝛ argẽ.leg.ꝛ p Bal.in
c.imperialem.in princip.in titu.de prohibi.feu.alie.per Fede.in.vj.
colum.in ver.ſed quid ſi cõceſſum eſt feudum mihi recipienti pro me ꝛ
ſucceſſoribus meis quibuſcũq̃ ꝛc.ꝛ in.c.preſentia.de proba.in.vij.col.
in ver,noto tñ q̃ mes heredis ꝛc.cum ſi.ſed dicta impetratio poteſta
tis legitimandi videt poſſe appellari ſaltẽ large priuilegium legiti
mandi:q: ꝑ id concedit poteſtas faciendi quẽ ſuccedere contra ius cõ
mune ꝛ expreſſe Bal.in.l.j,in prin.ff.de tut.ꝛ cura,da.ab his.appel
lat talem

lat talẽ conceſſionẽ priuilegiũ:et eſt de mente Jo.an.Ant.de bu.ꝛ do.
Abb.in.c.clericus.ſ.de adul.de iud.ꝛ Jo.cal.in diſputatione ſua inci
5 piente papa conceſſit.¶Et puto† ẽt q̃ ex cõi vſu loquendi dicit con
ceſſiones appellari priuilegia propter q̃d res redderetur ad hoc cla
rior:q: verba in vnaquaq̃ diſpoſitione recipiũt interpretationez a cõi
vſu loquendi.c.vſuris.el.j.de ſponſa.l.labeo.ff.de ſup.leg.not.in.l.li
brorum.§.quod tamen caſſius.ff.de lega.iij.

¶Summarium ſuper conſilio.lxx.

1 Inceſtuoſus non poteſt ſuccedere.
2 Si eſt conceſſum comiti q̃ poſſit legitimare ſpurios non poterit legiti
mare eos qui laborant maiori ſpurietate etiam ſi eſſet clauſula ꝛ alios
quoſcunq̃ ex damnato ſeu illicito coitu.3.6.
4 Legitimatus non differt a legitimis.
Facultas legitimandi per reſcriptum eſt de reſeruatis ipſi principi.
7 Lz legitimatio ſit odioſa tñ cõcedere facultatẽ legitimãdi dr bñficiũ.
8 In legitimatione in qua ſit ſtricta interpretatio non eſt neceſſe q̃ expri
matur qualitas ſpurietatis.
9 Uiuente patre non dicitur hereditas debita filio.
10 In petitione hereditatis quomodo narratur ſimiliter in interdicto
poſſeſſorio adipiſcende.11.
12 Poſt aditam hereditatem res deſinũt eſſe hereditarie.
13 Licet in domo hereditaria remanſerit quis non tñ dicitur apprehen
diſſe poſſeſſionem.

¶Conſilium.lxx. ¶In materia legitimationis.

¶Aliquid de modo libellandi in petitione hereditatis ꝛ interdicti
quorum bonorum.

Magnificus miles do
minus Jo.de liſca filiũ habẽs legitimũ ꝛ na
turalẽ noĩe dñm Sandeũ ꝛ ſimonẽ filiũ ei⁹ in
ceſtuoſum natuz ex cicbina filia quondã Pe
tri germani cõſanguinei dicti Joãnis ꝑ comi
tẽ palatinũ legitimari fecit ſimonẽ predictuz
p̃ñte ꝛ cõſentiẽte dicto dño Sandeo ꝛ conſtat
publico documẽto legitimationis q̃ trãſmit
titur cõſultori:poſtq̃ deceſſit dict⁹ dñs Joãnes relicto dño Sandeo
ꝛ ſimone predictis q eidẽ abinteſtato pariter ſucceſſerũt deinde deceſ
ſit dict⁹ ſimon relicto Anguinolpho eius filio legitimo ꝛ naturali et
eiuſdẽ herede vniuerſali abinteſtato.Querit an attẽta dicta legitima
tiõe aliqd Anguinolpho obijci poſſit quin in bonis allodialib⁹ dicti
comitis Joãnis mediante pſona ſimonis vel ex ſua ꝓpria pſona ſuc
cedere poſſit.¶Itẽ cũ ipſe Anguinolphus ſteterit abſens ꝑ plures
annos ꝛ dñs Sandeus ei⁹ patru⁹ vniuerſam poſſideat hereditatem
quid magis ſibi expediat intentare an iudiciũ familie erciſcunde vel
petitiõis hereditatis vl' remediũ poſſeſſoriũ p̃ſuppoſito q̃ poſt mor
tẽ patris nunq̃ aliter poſſeſſionẽ apprehendit niſi quia in domo di
cti dñi Joannis remanſit ꝛ ſtetit poſt mortẽ eius patris.¶Redem
1 ptoris inuocato ſuffragio.Circa primum dubiũ videret† prima con
ſideratione dicendũ dictum Anguinolphum ad hereditatem ꝛ bona
aui admitti non poſſe.quia dicta legitimatio vr̃ eſſe inefficax vt ſtatim
dicã ergo ſimon tanq̃ inceſtuoſus ſuccedere non potuit.l.ſi quis ince
ſtu.ꝛ in auf.ex cõplexu.C.de inceſtis nup.ꝛ ꝑ conſequens non poteſt
venire Anguinolphus tanq̃ heres patris ad hereditatem auitã nec
etiã poteſt venire Anguinolphus ex perſona ſua ꝓpria:q: extante fi
lio legitimo et naturali.ſ.dño Sandeo:quia tunc ſicut ſpurius filius
non ſuccedit ita nepos ex ipſo filio ſpurio:vt.l.ſi.ibi ea enim ſubſiſten
te ꝛc.iuncta glo ꝛ ibi notant doc.ꝛ Jo.an.in addi.Spe.in ti.de ſucceſ.
abinteſtat.§.j.in addi.incipiente accurſius ꝛc.ꝛ maxime quando talis
nepos natus eſt ex filio inceſtuoſo prout in propoſito:quia tũc ſine du
bio etiam expreſſe nihil relinqui ſibi poſſet ab auo nullis etiam extan
tibus legitimis:vt per Bar.ꝛ Bal.in.d.l.ſi quis inceſtu.per illũ tex.
2 ¶Quod autem legitimatio† non tenuerit probatur:quia dictus co
mes palatinus non habebat poteſtatem legitimandi inceſtuoſos:ſed
ſimpliciter ſpurios ꝛ baſtardos:vt p3 ex inſpectione dicti priuilegij:
ergo ſuccedit id quod dixit Bal.in.c.naturales.in ſi.ſi de feu.fue.con
tro.inter do.ꝛ agna.vbi inquit q̃ ſi eſt cõceſſum comiti q̃ poſſit legi
timare certũ gen⁹ ſpuriorum alios qui laborant maiori ſpurietate le
gitimare non poſſet.nã natura ſpeciei eſt ſpecificare non ꝑ modũ gñis
alle.l.heres meus.§.due ſtatue.ff.de leg.iij.Itẽ quia ſm eum in diffi
cilioribus princeps reddit ſe difficiliorem vnde talia nõ vident cõmiſ
ſa vt not.Jo.mo.in.c.j.de filijs p̃ſby.in.vj.dicit etiã ibi Bal.q̃ ꝑ ma
trimoniũ ex diſpẽſatione pape contractũ non legitimantur inceſtuoſi
niſi de eis fiat mentio alleg.l.pau.alias incipit eum qui.cũ ibi notatis
per.Cy.ff.de ſtatu ho.ꝛ ibi no.Bail.Bar.ꝛ Bal.in.l.ſi ꝯ.C.de nup.
3 ¶Nec ob.q̃ in dicto priuilegio dicat ꝛ alios quoſcũq̃ ex dãnato ſeu
illicito coitu quia debet intelligi de alijs natis ex ſimili coitu dãnato ꝛ
ſic de his qui ſunt ſimiles ipſis ſimpliciter ſpurijs:non aũt de magis
odioſis ipſi legi prout ſunt ipſi inceſtuoſi:talis enim coitus eſt magis
odioſus legi vt p3 in.l.ſi quis inceſtu.C.de inceſtis nup.ꝛ illa dictio
alios eſt repetitiua ſimiliũ ꝛ non maiorũ.c.ſedes.de reſcrip.in cle.non
põt de procu.no.in.c.qui ad agendũ.eo.tit.lib.vj.ꝛ in.l.ſi fugitiui.cũ
4 gl.C.de ſer.fugi.¶Sz his non obſtantibus contrariam ſententiã de
iure veriorẽ ꝓculdubio eſſe puto quia per legitimationem ſimonis ni
hil a legitimis ꝛ naturalibus filijs differre cenſet ipſe.ꝛ pari ratione
Anguinolphus vt in auf.qbus mo.na.effi.ſui.§.ꝛ qm̃ varie ibi nihil
diſſimilis a legitimis ꝛ in.§.reliqui ibi illas ſucceſſiones quas habẽt
qui ab initio ſunt legitimi ꝛ in.§.illud.ibi nihil a legitimis filijs dif
ferentes ꝛ ibi reſtituere nature ꝛ antique ingenuitati ꝛ in.§.adoptio
5 nis ꝛ in auf.qui.mo.na.effi.legi.§.liceat.¶†Et dato q̃ facultas legi
timandi ꝑ reſcriptũ ſit de ſeruatis principi in auf.qui.mo.natu.effi.
ſui.§.ſi.cũ ibi no.c.ꝑ venerabilem.q fil.ſint legi.l.j.C.de iure aur.anul.
no.glo.in auf.ex complexu.C.de inceſtis nup.tñ princeps talẽ facul
tatem alteri demãdare põt ſicut põt delegare alia ſibi reſeruata.c.q̃
tranſlationem.de offi.lega.l.vectigalia.ff.de publica.l.nõ ſolent.C.no
ua vectiga.ꝛ etiã priuato hanc poteſtatẽ cõcedere põt vt dixit gl.ĩ.l.j.
in verbo põt.ff.de tut.ꝛ cura.da.ab his ꝑ quã gl.dicit ibi ĩ ſp ẽ Bal.
defendi priuilegia comitũ palatinorum ſup ſpurijs legitimãdis ꝛ not.
Bal.in.l.cũ filius.ff.de teſta.mili.vbi ponit an poſſit cõcedi talis fa
cultas legitimãdi cũ poteſtate preiudicandi iuri filiorum legitimorũ
ꝛ dicit q̃ ſic ꝛ notatur per eũdẽ in.l.ij.in.ix.col.C.de ſeruitu.ꝛ aqua.ꝛ
in.l.reſcripta.ad ſi.C.de preci.impera.offe.ꝛ in.c.dño guerraz.in prin.
in titu.hic ſinitur lex.ꝛ in auf.preterea.C.de natura.lib.ꝛ per Anto.
6 de but.in.c.per venerabilem.in.xxij.col.qui fil.ſint legi.¶†Et potuit
dictus comes palatin⁹ virtute autoritatis ſibi cõceſſe legitimare etiã
natos ex inceſtu qm̃ ſi hz poteſtatẽ legitimandi ſpurios ꝛ baſtardos
ſequit q̃ poteſt legitimare inceſtuoſos qui ſpurij appellantur vt in.l.
vulgo.in ſi.ꝛ ibi gl.ij.ff.de ſta.ho.ꝛ not.glo.in.c.niſi cum pridẽ.in ver
bo manſeres.de renun.ꝛ Spec.in tit.de ſucceſſio.abinte.§.j.ver.nunc
7 de naturaliũ.ꝛ Barto.in.l.ſi.ff.de his q.vt indig.¶†Et tanto magis
cum ſimus in materia in qua fieri debet latiſſima interpretatio:nam
licet ipſa legitimatio ſit odioſa.c.j.ꝛ.ij.de fil.preſby.in.vj.tñ concedere
facultatẽ legitimandi dicitur eſſe beneficium:ꝛ late interpretandum.
hec probantur in.c.dudũ.cum gl.in verbo beneficia de preben.in.vj.
iuncto.c.quãuis.el.j.eo.ti.ꝓbatur in.c.ſi.cũ gl.de ſimo.ꝛ no.archi.ĩ.d.
c.j.de filijs preſbyte.in.vj.ꝛ doct.maxime Moderni.in.l.ij.in princ.
8 ff.de verb.ob.¶†Nec fuit neceſſe in tali priuilegio cõceſſo dicto comi
ti q̃ exprimeret qualitas ſpurietatis ꝛ ſic inceſtus quia etiam in ipſa
legitimatione in qua ſit ſtricta interpretatio vt dixi non eſt neceſſe q̃
exprimatur qualitas ſpurietatis qm̃ nõ eſt ex multiplici capite ſpuri⁹
ſed ſatis eſt exprimere in genere de ſpurietate vt no.Bal.in.l.ſi qua il
luſtris.C.ad orſi.ꝛ in.l.eũ qui.alias incipit Pau.ff.de ſta.ho.ꝛ in.c.
naturales.in prin.ſi de feu.fue cõtro.inter do.ꝛ agna.ꝛ in.l.eam quã.
C.de fideicõ.per Jo.an.in addi.Spec.in rub.qui fil.ſint legi.ꝛ Old.
cõſi.cclvij.q̃d incipit factũ tale eſt quidam rex.ꝛ Anto.de bu.in.d.c.
per venerabilem.in.xxv.col.ꝛ in ſini.no.Hoſt.ꝛ Jo.an.ĩ.c.ſi.de filijs
preſby.genus eñ includit omnẽ ſuam ſpeciem.l.ſi vnus.in prin.ff.de
9 admi.tut.l.ſi duo.ff.de admini.tut.¶Nec obſtat† q̃ in dicto priuile
gio cõceſſo dicto comiti dicatur dũmodo ex hmõi legitimationibus ꝑ
vos ꝛ ſucceſſores veſtros faciẽdis omnibus ꝛ ſingulis legitimis here
dibus nullũ penitus in patrimonio ſeu ceteris eorum iuribus vbicq̃
locorum preiudicium generetur ꝛc.q: rñdeo primo q̃ cum dictã legi
timatio facta fuerit viuo patre dñi Sandei qui erat legitimus et natu
ralis non poteſt dici eſſe facta in preiudiciũ ipſius dñi Sandei q: vi
uente patre non eſt debita hereditas filio.l.j.§.ſi quis impuberi.ff.de
colla.bo.l.ſi qñ.§.j.C.de inoffi.teſt.l.poſt emancipationem.ꝛ.§.j.ꝛ ibi
Bar.ff.de libe.lega.ꝛ ꝑ eũdẽ in.l.ſi.ad ſi.C.de pac.ꝛ in.l.is poteſt.ff.
de acqui.here.Scdo quia conſenſit huic legitimationi dñs Sandeus
vnde non legitimatio ſed cõſenſus ſuus ſibi preiudicauit.l.ſi debitor.
§.j.ꝛ.l.ſi cõſenſit.ff.quib.mo.pig.vel hypo.ſol.Nec opz aggredi du
bium illud vcz an legitimatio facta ab habente ptãtẽ legitimandi ab
imperatore habeat vires in terris eccleſie:quia preſupponitur q̃d bo
na ſita ſunt in terris imperij.¶Quo ad ſcdm dubiũ nõ cõſulo q̃ aga
tur actione fami.erciſ.quia aduerſarius negando Anguinolphum
agentem eſſe coheredez attento q̃ aduerſarius eſt ille qui poſſidet ex
cluderet Anguinolphum in tali iudicio.l.j.ff.fami.erciſ.Sed agat
10 †vel petitione hereditatis narrando ſe heredẽ ꝛ aduerſariũ poſſide
re ꝛ petẽdo declarari ſe heredem ꝛ aduerſariũ condemnari ad reſtitu
tionẽ hereditatis pro parte ſpectãte ad dictum Anguinolphum vna
cũ fructibus ꝛ perceptis.l.item veniunt.§.fructus.ff.de peti.heredi.
ꝛ.l.ij.C.eo.ti.ꝛ traditur forma libellandi per Barto.in.l.ꝛ ex diuerſo.
§.j.in prin.ff.de rei ven.ꝛ in.l.ij.cũ ſeq.ff.de peti.here.ꝛ in.l.j.in prin
11 ci.ff.de edẽ.ꝛ doct.in.c.ij.de libel.obla.Uel agat† interdicto poſſeſſo
rio adipiſcende.quorum bonorum in quo venit vniuerſitas bonorũ ꝛ
rerum corporaliũ.ꝛ per ꝯñs acceſſiones ſicut in petitione hereditatis
l.j.ff.quorũ bonorũ.ꝛ not.gl.ĩ rub.C.quorum bonorum.ꝛ in tali interdicto
ſufficiẽt ꝓbationes ſummarie que nõ ſufficerẽt in petitione heredita
tis vt no.ĩ.l.j.C.quorũ bonorũ.ꝛ in.l.j.ff.eo.ti.vbi per Bar.ꝛ narra
bit ſe eſſe heredẽ dñi Joãnis ꝑ dimidia ꝓ indiuiſo mediãte pſona ſimo
nis defuncti ꝛ q̃ aduerſarius poſſidet bona dicte hereditatis ꝛ cõclu
det cũ condẽnari ad reſtitutionẽ poſſeſſionis omnium bonorum pro

dimidia ⁊ ꝑ indiuiſo vna cū fructibus ⁊ formā libellādi ponit Spec. ſn tit. de teſta. §. nūc dicendū. ¶ Non tñ ſibi competeret tale interdictum pro recuperatione poſſeſſionis bonorū q̄ poſt mortē ſimonis ⁊ aditionem hereditatis poſſediſſet Anguinolphus: vnde ſi poſt pupillarē etatem apprehēdiſſet poſſeſſionē aliquorum bonorum hereditariorum videret̄ ꝑ illū actum adiuiſſe pariter ⁊ apprehendiſſe poſſeſſionē poſt quam apprehēſam nō dat̄ in illis bonis quoꝝ poſſeſſione apprehēſa eſt interdictū quoꝝ bonoꝝ qd̄ eſt īterdictū adipiſcēde poſſeſſionis poſtq̄ iam adeptus fuerat: vt eſt gl. no. in. c. ij. de ꝯfeſ. in. vj. ⁊
12 ꝓbatur inſti. de interdic. §. pro herede. ver. ideo aūt. ¶ Nec† ſimiliter haberet locū petitio hereditatis ꝓ talibus reb⁹ quia poſt aditam hereditatē ⁊ apprehēſam poſſeſſionem deſinunt eſſe hereditarie ⁊ dicuntur eſſe res heredis nō autem amplius ſunt hereditarie ita decidit gl. in. l. fi. ⁊ ibi expſſius Bar. ff. de fidei. here. peti. ꝑ not. in. l. j. §. veteres. ff. de acq. poſ. ⁊ in. l. heres per ſeruū. ff. de acqui. here. ¶ Sed tunc pro illis rebus quarū poſſeſſionē apprehendiſſet ⁊ a poſſeſſiōe poſtea cecidiſſet competeret poſſeſſorium recuperande ſeu remedium ex canone reintegranda. iij. q. j. quo caſu etiam veniunt fructus. l. videamus. §. in fauiana. ff. de vſu. ¶ Uel ſi vellet poſſet agere rei vendicatione ⁊ publiciana iuxta. c. abbate ſane. de re iudi. in. vj. ſi probare poſſet de
13 aliquo titulo dñi Joannis in dictis rebus. ¶ Et licet dicatur† ꝙ ī domo hereditaria remāſit dictus Anguinolphus non ꝑ hoc ſequit̄ qd̄ dicatur apprehendiſſe poſſeſſionem reliquorum bonorum hereditariorum. l. iij. in prin. cum ibi not. ff. de acqui. poſſeſ. not. Dy. in. c. j. de reg. iur. in. vj. ⁊ ſic puto ꝙ conſultius erit agere interdicto quorū bonorū eo modo quo dixi ſupra. Ex predictis tamē poterit aduocat⁹ Anguinolphi habita vera facti inſtructione facile optare quod remediū ſanctius ⁊ conſultius ſit.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxj.

1 ☞ Priuilegium cōceſſum perſone in dubio videtur eſſe perſonale.
2 Dictio in perpetuum de ſui natura denotat perſeuerantiam.
3 Natura contractus eſt quod ſit tranſitorius ad heredes.

¶ Conſilium. lxxj.

¶ Quando priuilegium intelligatur eſſe perſonale.

In dei omnipotētis nomine amen. Circa heſitationem que ſit inter heredes domine Antonie ex parte vna ⁊ conductores datij vini ex alia: videlicet an decretum conceſſum ſuper taxatione hoſpitij olim dicte domine Antonie ſeruari debeat
1 etiam quo ad heredes dicte domine Antonie dubium facit† quia priuilegium conceſſum perſone in dubio videtur eſſe perſonale: vt not. ꝑ gl. in. l. ſordidorum. C. de excu. mu. lib. x. ⁊ in. c. cū veniſſent. de inſtitu. ⁊ xvj. q. j. in. c. poſſidens. ⁊ plene no. maxime ꝑ Jo. an. in regula priuilegium in mercur. ⁊ ꝑ legiſtas in. l. j. ⁊ in. l. fi. ff. de cōſti. pecu. ⁊ in. l. quia tale. ff. ſol. matri. cum ſimili. ¶ Tamen in propoſito noſtro dico virtutē dicti decreti eſſe realem: qꝛ non ſumus in dubio: ſed in re euidenti ex verbis dicti decreti ꝙ oſtenditur ſic priuilegiū qñ eſt ꝑſonale lꝫ concedatur pro re ſeu circa rem tñ non tranſit ad ſingularē vel vniuerſalem ſucceſſorem illius rei. l. licitatio. §. fiſcus. cum ſeq. ⁊ ibi not. Bar. ff. de publi. ⁊ d. l. j. ff. de conſti. prin. ⁊ l. priuilegia. ff. de reg. iu. ⁊ ī. d. c. priuilegium. ſed ita eſt ꝙ virtus dicti decreti extenditur etiam ad ſingulares vel vniuerſales ſucceſſores in dicto hoſpitio vt aperte oſtendūt verba ipſius decreti cōceſſi a reuerēdo domino Daniele epiſcopo concordieñ ⁊ gubernatore Bononie ibi dum dicit vendere poſſis tu aut alij quiuis eam affictu aut penſione ſeu iure dominij tenen-
2 tes ⁊c. Hoc etiā† patet ex illa dictione in perpetuum que de ſui vera ⁊ propria ſignificatione denotat perſeuerentiā idem eſt qd̄ ſine tēporis prefinitione. l. pure. §. fi. ff. de do. excep. ⁊ l. iij. ff. de excep. ⁊ ptꝫ qꝛ vera ⁊ propria ſignificatio eſt illa que procedit a dilucidatione ſeu alluſiōe vocabuli dūmodo diffinitioni non repugnet. l. tugurij. ⁊ l. pupillus. §. temerariū. ff. de ver. ſig. l. ij. §. appellata. ff. ſi cer. peta. not. Bar. ī. l. oēs populi. in. vj. q. principali. ff. de iuſt. ⁊ iur. in verſi. quero vñ ſumitur iſta propria ſignificatio. ⁊ Bar. in. l. liberorū. ff. de verb. ſig. ī ver. ij. principaliter eſt videndū: ſed ꝑpetuū dicitur a ꝑpetuo qd̄ eſt cū ꝑſeuerātia vt atteſtat̄ papias: cuius autoritate ſepenumero vtuntur in ſimilibus doctores noſtri: vt ptꝫ ex notatis per archi. viij. di. quo iure ⁊ viij. q. j. in. c. epm. cū ſimi. lꝫ hec dictio in ꝑpetuū varijs modis ſcd̄m ſubiectā materiā qñq3 accipiat̄: vt in. l. j. ⁊ ibi plene no. ff. pro ſo. ⁊ in. l. ij. §. hoc interdictum ꝑpetuū. ⁊ ibi Ange. ff. ne quid in loco pub. ⁊ in l. annua. §. j. ⁊ ibi Bar. ff. de ann. leg. ⁊ ī. l. eū debere colūnam. ff. de ſerui. vrba. predi. ⁊ in. l. iiij. ff. de peu. ⁊. x. q. ij. in. §. perpetua. cū gl. ⁊. j. q. j. reperiunt̄. ⁊ ibi no. ⁊ ī. c. cleric⁹. cū glo. de cohabi. cle. ⁊ mulier. ⁊. lxx. di. ſanctorū. ⁊ no. Bar. ī. l. ſi vſuſfruct⁹ ciuitati. ff. de vſufr. lega. ⁊ ꝑ Bal. in ti. de pace cōſtā. in. ij. col. ¶ Et lꝫ ī ſupplicatiōe narrat̄ ꝙ ipſa dña Antonia valetudine minus ꝓſpera laboraret ⁊ filiam viro maturam haberet tñ hec nō arguūt ꝙ cōceſſio debeat eſſe perſonalis: qꝛ ſi conceſſio reddit̄ realis ⁊ ſit vtilis cōceſſio ſequit̄ ꝙ hoſpitiū erit maioris eſtimationis ⁊ plus vēdi poterit. ⁊ ſic pinguius poterit eſſe conſultū dñe Antonie ⁊ eius filie dotande ⁊ nubēde. ¶ Corroborant̄ predicta quia eſt aduertendū ꝙ iſta cōceſſio nō eſt proprie priuilegiū immunitatis ſed eſt quedā cōpoſitio ſeu taxatio eius qd̄ ſoluendū eſt pro datio annuo ⁊ dictā taxationē ſuperior decernit eſſe iuſtā ſeu condecentē
3 vt decreto narratur ⁊ † tale decretū ⁊ conceſſio tranſiuit in cōtractum vꝫ ꝙ ſoluantur libre. xxx. ſingulo anno vt in dicto hoſpitio poſſit vendi vinū iuxta no. per Jnn. ⁊ alios. in. c. nouit. de iudi. ⁊ ꝑ Bar. in. l. qd̄ ſemel. ff. de decre. ab ord. faciē. ⁊ in. l. oēs populi. in. iij. q. principali. ff. de iuſti. ⁊ iur. cū ſimi. ⁊ de natura cōtractus eſt ꝙ ſit trāſitorius ad heredes licet non exprimatur. l. ſi pactū. ff. de proba. l. veteris. C. de ꝯhē. ⁊ cōmit. ſtipu. ¶ Ex quibus concludo ꝙ dicta cōceſſio ⁊ virtus dicti decreti non eſt perſonalis. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxij.

1 ☞ Fideiuſſores non tenentur ex noua obligatione.
2 Si in compromiſſo ſint dati fideiuſſores ſi cōpromiſſum prorogetur non obligantur fideiuſſores.
3 Si ſecunda obligatio contineat longiorem dilationem inducitur nouatio. 6. 8. 9.
4 Si quis promittit quod titius ratificabit per annos centum dicitur eſſe adiectum illud tempus ad limitandam ſeu finiendam obligationem. 7. 12.
5 Si quis aſſumpſit cuſtodiam caſtri vſq3 ad ſex menſes datis fideiuſſoribus ſi remanſit in cuſtodia vltra ſex menſes an fideiuſſores teneāt̄.
10 Uerbum nihil ⁊ verbum penitus ſunt vniuerſalia negatiua.
11 Jn caſu in quo olim fiebat nouatio hodie non ſit niſi expreſſe agatur.

¶ Conſilium. lxxij.

¶ An ſi cōceſſa fuit pecunia ad trafficādum pro vno anno. ⁊ debitor dedit fideiuſſorem poſtea pro duobus annis ⁊ tacite fuit cōceſſa eadē pecunia ad trafficandum. an idē fideiuſſor intelligatur liberatus a reſtitutione ſortis ⁊ quomodo hodie fiat nouatio ſi expreſſe non agatur.

Redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Habita opportuna cōſideratione ſuper caſu premiſſo ⁊ viſo inſtrumento dicti cōtractus ⁊ ſtatuto ſub rubrica ꝙ qui rem cōductā vel pecuniā acceptam non reconduxerit. ⁊ alijs de qbus in themate ſit
1 mentio videretur prima conſideratione dicendū† dictū Thomā fideiuſſorem cōueniri non poſſe per dictum Hieronymum creditorē ex eo quia cū videat̄ tacite facta noua cōceſſio ⁊ nouus contractus inter dictū magiſtrū Antoniū debitorē principalē ex pte vna ⁊ dictū Hieronymū ⁊ fratres creditores ex altera maxime virtute dicti ſtatuti diſponētis ꝙ ſi quis cōduxerit ad penſionem domū vel etiam rem vel pecuniam ad laborandū in aliqua arte vel licito negotio vel traffico acceperit accipēs ſeu conducēs teneatur ante finem tpis locationis refutare domum ſeu rem cōductam vel pecuniā reſtituere vel reconducere debeat pro aliquo tpe ⁊ ſi hoc non fecerit pro re conducta ſeu cōfirmata eſſe intelligatur pro tanto tempore pro quanto primo eā conduxerat ſi locator domus vel alterius rei vel pecunie voluerit ⁊c. ⁊ conſtat ꝙ dictus magiſter Antonius poſt primum annum pro quo accepit dictā quantitatē pecunie ad trafficandum in arte ⁊ exercitio fornacis retinuit dictā quātitatē pecunie de voluntate dicti Hieronymi et fratrū qui cōfeſſi ſunt ſolenniter habuiſſe a dicto magiſtro Antonio debitā partē lucri pro biēnio ſequuto poſt dictum primum annum ergo poſt primū annū de quo loquitur inſtrumētū in quo eſt obligatio dicti Thome fideiuſſoris nō remanet obligatus dictus fideiuſſor de cuius conſenſu ⁊ voluntate obligandi vltra annum non apparet vt vr̄ probari in. l. ſi cum hermes. C. loca. ⁊ in. l. item q̄rit. §. qui impleto.
2 ff. eo. tit. ¶ Ad idē† tex. in. l. labeo alias incipit ſi arbiter cum in compromiſſo. in princip. iuncto. §. fi. ff. de arb. vbi ſi in compromiſſo facto ad tps dati ſunt fideiuſſores ⁊ poſtea tēpus cōpromiſſi fuerit prorogatum ſunt liberati fideiuſſores ſi prorogationi nō cōſenſerūt. ¶ Unde dicit Bal. in. l. ſi vnus. §. ſi cū reo. ff. de pact. in lectura antiqua ⁊ etiā Ange. ibi ꝙ prorogatio termini facta pncipali nō liberat fideiuſſorē: ſed tantummodo prorogat ſibi terminum ſicut principali per illum tex. cum gloſ. prima ⁊ l. fin. C. de vſur. rei iudi. ⁊ hoc intelligunt eſſe verum niſi fideiuſſor ſe obligaſſet ad tēpus vt faciūt fideiuſſores caſtellanorū qui ſe obligant pro ſemeſtri. nam licet in caſtellania remaneant caſtellani per tempus prolixius non propterea fideiuſſores remanēt obligati niſi prorogationi termini conſenſerint per dictā. l. ſi cum hermes cum alijs. ſ. alleg. ⁊ idem vult Specu. in titu. de fideiuſſo. §. j. ver. illud. ⁊ etiam Joan. an. ibi in addi. ⁊ Joan. an. ⁊ alij in. c. cōſtitui. de fideiuſſo. ⁊ Hoſtien. in. c. preterea requiſiſti. de app. ⁊ Joan. mona. in. c. quicunq3 in gloſſ. in verbo re integ. de ſentē. excōmuni. in vj. ⁊ Bal. in
3 l. tam mandatori. C. de non numera. pecu. ¶ Comprobatur per† id quod habetur in. l. penul. ff. de preto. ſtipul. vbi ſi ſecunda oblatio facta ſuper eodē cōtinet longiorē dilationem q̄ prima inducitur nouatio prime ſaltē ope exceptionis: vnde dixit ibi gl. qd̄ ſi mihi nūc promiſiſti ſoluere decem in menſe Maij futuro ⁊ ante dictum menſem Maij adhuc promiſiſti ſoluere eadem decem in menſe Auguſti futuri: certe ſi poſt menſem Maij velim agere contra te ex prima promiſſione obſtabit mihi exceptio propter ſecundam ⁊ cum illa gloſ. tranſit ibi Bar. ⁊

ibi Barto. ⁊ multi alij ⁊ ſenſit idē gl. in. l. ij. ⁊ in. l. fi. C. de noua. ergo in propoſito noſtro per dictam tacitam renouationem ſeu reconductionem in longius tempus videtur facta nouatio prioris obligationis ſaltem ope exceptionis: ſed ita eſt qd̄ vbi prima obligatio cui acceſſit fideiuſſor eſt nouata per ſequentem obligationem intelligitur liberatus fideiuſſor niſi ipſi ſecunde obligationi nouanti acceſſerit fideiuſſoris conſenſus. l. nouatione. C. de fideiuſ. et. l. nouatione. ff. de noua. er-
4 go ⁊c. ¶ Tamen premiſſis† non obſtantibus in caſu de quo queritur puto de iure verius eſſe ꝙ dictus Thomas fideiuſſor poſſit conueniri ad reſtitutionē dicte q̄titatis pro rata ꝓ qua fideiuſſit. ſ. ꝓ dimidia ⁊ tanto minus quantum eſſet damnum ſi quod dicto primo anno contigiſſet aut tanto minus quantum appareret de dicta q̄titate ſortis ſolutum fuiſſe ⁊ ad hoc oſtendendum preſuppono ꝙ dictus fideiuſſor non ſolum promiſit ꝙ dictus magiſter Ant. debitor principalis pro dicto primo anno dictam quantitatem pecunie trafficaret ⁊ exerceret in dicto exercitio fornacis verum etiam promiſit in fine dicti anni reſtituere dimidiā dicte q̄titatis cū medietate lucri ex dicta opata arte ſecuti tanto minus quantum eſſet dimidictas damni ſi quod cōtingeret queādmodū promiſit ipſe debitor principalis hoc preſuppoſito dico ꝙ ſi quereremus an dictus Thomas fideiuſſor teneret̄ pro geſtis et adminiſtratis in dicta arte pro annis ſecutis poſt dictum primum annum ⁊ dicendum eſt ꝙ non ita loquitur tex. in. d. l. ſi cum hermes. et in. d. l. item queritur. §. qui impleto. cum ſi. qꝛ quando quis promittit ꝙ titius trafficabit per annū centū in tali arte ⁊ ꝙ dabit partem lucri procedentis ex exercitio illius anni dicitur eſſe adiectū illud tempus ad limitandam ſeu finiendam obligationē: quia nō vult ille fideiuſſor obligari ꝙ principalis trafficabit niſi quantū eſt pro vno anno ⁊ non vult obligari niſi pro lucro vnius anni: ideo pro vlteriori tempore cum effectu non obligatur abſq3 nouo cōſenſu vt in preallegatis iuribus facit. l. eum qui ita. §. qui ita. et l. j. ff. de verb. ob. Sed pro eo qd̄ reſpicit tps ⁊ obligationem primi anni bene tenetur fideiuſſor nō obſtāte nouo cōtractu vt eſt gl. fi. in. d. l. ſi cum hermes. quā ibi oēs ſequū-
5 tur. ¶ Comprobatur† ex his que no. Dy. ⁊ Bart. in. l. lucius. la. ij. §. pau. ff. de admi. tu. vbi queritur quid ſi quis aſſumpſit cuſtodiā caſtri vſq3 ad ſex menſes datis pro his fideiuſſoribus deinde ille remanſit in cuſtodia caſtri vltra ſex mēſes ⁊ caſtrum ratione male cuſtodie fuit deperditum an fideiuſſores teneantur ⁊ concludit aut dicti fideiuſſores ſolum promiſerunt ſaluare ⁊ cuſtodire ſpatio ſex mēſium ⁊ nō tenebuntur per dictum. §. paulus. ⁊ l. ij. §. pe. ⁊ fi. ff. de admi. rerū ad ciuita. perti. vt etiam tenet Ja. de are. in. d. §. paulus. referēs fuiſſe queſtionem de facto verone. Sed ſi fideiuſſores promiſerunt dictū caſtrū reſtituere ⁊ nūq3 fuit reſtitutū tenebūtur ad reſtitutionem etiā poſt ſex menſes ſm Dy. ⁊ Bar. quia nunq3 reſtituerunt. ⁊ ſic nunq̄ ſatiſfecerunt obligationi concernēti preteritum tempus pro quo extiterunt fideiuſſores: ergo cum in propoſito noſtro dictus fideiuſſor promiſerit plura. ſ. ſe facturū ⁊ curaturum ꝙ dictus magiſter Antonius exercebit ⁊ trafficabit dictā pecuniā per annū in exercitio fornacis. Jtem ꝙ reſtituet dictā quantitatem pecunie. Jtem cum dimidia parte lucri facti dicto anno dato ꝙ non poſſit conueniri ex eo ꝙ fortaſſe non curaſſet neq3 feciſſet quod dictus magiſter Antonius trafficaſſet pro illo anno in dicto exercitio dictam quantitatem pecunie neq3 etiam poſſet cōueniri pro lucris ſecundi anni etiam ſi terminus fuiſſet prorogat⁹. ⁊ ita loquitur Spec. Hoſtien. Jo. an. Bal. Ang. ⁊ alij in locis. ſ. allega. tñ a rōne ſortis ⁊ etiam a lucris primi anni non fuit liberatus per tacitā nouam locationē vel conceſſionē aut prorogationē quia dictā
6 ſortē nūq3 reſtituit. ¶ † Cōfirmo per tex. in. l. ſi. C. de nouatio. vbi litera vult ꝙ ſiue in ſcd̄a obligatione cōtineat̄ maius tps ſiue minus q̄ in prima nihil penitus ex priori obligatione innouetur niſi ſpecialiter ⁊ expreſſe contrahentes priorem obligationē nouauerint. hoc idem eſt de mēte Bal. in addi. Spe. in ti. de fideiuſ. in ver. fideiuſſor tenetur ⁊c. vbi dixit ꝙ fideiuſſor tenetur licet terminus ſoluēdi prorogatus ſit ꝑ d. l. ſi. in fi. C. de vſur. rei iudi. qd̄ dicit eſſe verū qñ ſolutio erat collata in diem ſecus ſi obligatio. l. pe. ff. de preto. ſtip. ⁊. d. l. ſi cū hermes. Jtē ſecus ſi prorogatio ſit facta repetita ⁊ renouata principali promiſſio-
7 ne per modū nouationis. ¶ † Ad hoc bene facit tex. in. d. l. nouatione. ⁊ idē no. Ang. in. d. l. ſi vnus. §. ſi a reo. Modo in propoſito fateor qd̄ reſpectu promiſſionis de trafficando dictā pecunie quantitatē in exercitio fornacis pro dicto primo anno ⁊ etiam reſpectu promiſſionis lucrorū faciendorū in primo anno illud tps dr̄ adiectū obligationi. ſ. limitande qꝛ noluit fideiuſſor teneri curare qd̄ Bartholomeus trafficaret niſi pro primo anno ⁊ noluit etiā teneri niſi pro lucris primi anni ideo pro vlteriori tpe prorogationis facte non tenetur: ⁊ hoc modo procedit ſm dictū Baldi dum alle. dictā. l. ſi cū hermes. ⁊ dictā. l. pe. ſed reſpectu promiſſionis reſtituende ſortis in fine anni illud eſt tempus qd̄ dicit̄ adiectū cauſa differēde ſolutionis fauore debitoris. l. qd̄ in diē. ff. de ſo. vnde dicimus ſm cōem opi. ꝙ tunc eſt nata obligatio et actio ante diē: ſed differtur exactio. l. j. in fin. ff. qñ dies vſuſfru. leg. ce. l. itē quia. cum gloſſ. ff. de pac. l. cedere diem. ff. de ver. ſig. no. gloſ. in. l. certi condictio. in prin. ff. ſi cert. peta. ⁊ iſtam diſtinctionē tradit Bar. in. l. ita ſtipulatus. in ver. ſcd̄o principaliter querit̄ qñ cōmittatur ⁊c. ⁊ in. l. qui hoc anno. ff. de ver ob. vnde quantū ad ipſam ſortē reſtituendam ſolutio erat collata in diē. ⁊ ideo ſi non fuiſſet factus nouus contractus nemo dubitat ꝙ etiā poſt ſcd̄ꝫ ⁊ tertiū annum potuiſſet fideiuſſor cōueniri ad reſtitutionē ſortis que erat ſoluēda in fine primi anni. Sequens autē cōtractus ita demū obſtat ſi fuit factus per modum nouationis vt inquit Bal. in. d. ti. de fideiuſſo. in addi. Spec. ⁊ Ang.
8 in. d. §. ſi a reo. Quod autem† nō fuerit factus animo nouandi ⁊ extinguendi priorē obligationē non apparet ⁊ nō p̄ſumit̄ de iure ꝑ dictam l. ſi. Et hoc in terminis tꝫ Jo. de imo. Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. pe. ff. de p̄to. ſtipu. maxime per dictam. l. ſi. que hoc expreſſe dicit. ⁊ ita etiā tꝫ Pau. de ca. in. l. que bis. ff. de ver. obl. ⁊ dicit Rapha. cu. in. d. l. pe. ſe ita conſuluiſſe. ¶ Nec obſt. d. l. pe. quia illa. l. loquit̄ in ſtipulationibus p̄torijs ſm prefatos doc. ibi. ⁊ vt expreſſe dicit text. ibi pretor ibi iuſſit ſecundā cautionē in longiorē diē p̄ſtari volens prorſus diſcedi a prima ſtipulatione ſeu cautiōe ⁊ ſic illa lex loquitur in caſu certo ſed in conuentionalibus ſtipulationibus in dubio non intelligit̄ facta nouatio ſaltem hodie ꝑ ſecundā oblationē cōtinētē lōgiorē dilationē q̄ prima. ¶ Nec ob. id qd̄ ibi not. gl. quā ſupra retuli ⁊ quam ibi ſequtur Bar. qꝛ rñdeo ꝙ vt dicit Jo. de imo. ⁊ Raph. cu. illa gl. non dicit ꝙ fiet nouatio prioris obligatiōis ꝑ ſcd̄am continētē lōgiorē diē adeo ꝙ nunq3 poſſit agi cū effectu ex prima obligatiōe: ſꝫ ſolū dicit ꝙ ꝯtra primā ſtipulationē cōpetit exceptio propter ſecūdā. nā hoc verū eſt ſm eos ꝙ obſtat exceptio ſi ex prima agat̄ durante dilatione adiecta in ſecūda obligatiōe quia intētio partiū videtur fuiſſe ꝙ pēdēte dilatione longiore adiecta in ſecūda obligatione nō poſſit inquietari aliquo modo debitor necēt ex prima: ſed finita illa longiore dilatione ꝓpoterit agi etiā ex prima qꝛ nō intelligitur eſſe nouata vt in. d. l. ſi. ⁊ ideo dicit do. Rapha. ꝙ illa exceptio cōpetēs cōtra primā actionē cauſat̄ nō proprie virtute nouationis: ſed virtute cuiuſdam prorogationis: reſultantis ex illa longiori dilatione adiecta in ſecunda obligatione ⁊ ita dicit eſſe de mēte Bar. in. d. l. pe. in vlti. col. in pen. q. dum allegat l. cū ſtipulatus ſim mihi a proculo. ff. de ver. ob. ⁊ per hunc modum ſaluat Bart. ad oppoſitionē dicte. l. ſi. ⁊ hoc etiā vult Fulg. in. d. l. fin. dum dicit ꝙ illud qd̄ ſentit gl. ibidē in ſi. ſi intelligat̄ hodie habere locum in cōuentionalibus ſtipulationib⁹ eſſet cōtra dictā. l. ſi. vt etiā di-
9 cit Pau. de ca. in. d. l. qui bis. ¶ † Nec obſtat qd̄ illa. l. ſi. nō vetat fieri hodie nouationē ope exceptionis in caſibus in quib⁹ olim fiebat nouatio tacite: dato qd̄ expſſe hodie nō ageretur ꝙ fieret nouatio vt dicūt quidā velle glo. in. l. ij. ff. de noua. quia rñdeo primo ꝙ in caſu noſtro etiā olim nō reperiebatur qd̄ in cōuētionalibus ſtipulationib⁹ tacite fieret nouatio imo potius contrarium. l. cum qui ita. §. pe. ⁊. l. q vſumfructū. ff. de verb. ob. nec obſtat. d. l. pe. cū gl. quia. ſ. prime reſpōdi. ¶ Scd̄o rñdeo ꝙ etiā dato qd̄ eſſemus in caſu in quo tacite olim fieret nouatio tñ nō eſt de iure verū ꝙ hodie ope exceptionis fiat noua-
10 tio nec vlla lex eſt q̄ hoc dicat imo cōtrariū probatur† in. d. l. ſi. in verbo: nihil q̄ eſt vniuerſalis negatiua ⁊ in verbo penit⁹ q̄ verba idē operātur ac ſi dictū fuiſſet nihil oīno nouari. l. ſi is q ducēta. §. vtrū. ff. de re. dub. iūctis no. ꝑ gl. in cle. j. in verbo nullius. de pbē. ⁊ no. ꝑ Jo. an. in. c. j. in verbo penitus. de poſtula. prela. in. vj. in nouella. ⁊ qd̄ dictio penit⁹ īportet idē qd̄ oīno ꝓbatur in. l. j. iūcta rub. C. de gladiato. penitus tol. li. xj. ⁊ no. Archi. in. c. j. de ſupplē. neg. prela. in. vj. ⁊ vbi dictio omnino vel equipollēs iungitur cū negatiua put iūgitur in. d. l. ſi. importat idē qd̄ nullo mō. l. in naue ſaufelli. ad ſi. cū gl. ff. loca. ſeu importat idē qd̄ dicere ſine diſtinctione. l. vbi autē. §. ſi. ff. de verb. obli. ergo perinde eſt ac ſi in. d. l. ſi. diceretur nullo mō nouari vel ſine diſtinctio-
11 ne nō fiat nouatio ergo nec ipſo iure nec ope exceptionis. ¶ † Et hāc opinionē ſeq̄t Ja. de bel. in diſputatione ſua quā ponit poſt. l. poſtq̄ liti. C. de pac. in. ij. q. ꝑ. d. l. ſi. quicquid ſm euꝫ dixerit gl. ibi ⁊ ita eſt et de mente Cy. Ray. ⁊ Ja. bu. Sali. ⁊ Ful. ī. d. l. ſi. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Bal. in. l. reſcriptum. §. ſi pacto. ff. de pac. ⁊ Ray. in. l. ſi pacto quo penā. C. de pac. ⁊ ſentit Bar. ī. l. certi cōdictio. §. ſi nūmos. ī vlti. col. ff. ſi cer. peta. dum abſolute vult qd̄ in caſu in quo olim tacite fiebat nouatio hodie nō fiat niſi expreſſe agatur ꝑ. d. l. ſi. ⁊ Jo. de imo. Rapha. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. pe. ⁊ in. d. l. ij. et Jo. de imo. ī. l. delegare. la. j. ff. de noua. et Fulg. in. l. ſingularia. ff. ſi cer. pe. ⁊ eſt de mente gl. in. l. ſi ſtichū. ī prin.
12 ff. de nouatio. q̄ ad hoc ibi ponderat Rapha. cu. ¶ † Nec obſtat gl. in d. l. ij. quia intentio illius gl. eſt ꝙ ſi hodie tacite ageret̄ nouationē prime obligationis fieri puta ex aliquib⁹ coniecturis tunc ſi ageretur ex prima obſtaret exceptio nō aūt dꝫ intelligi ꝙ in oībus caſibus in quibus olim fieret tacite nouatio hodie etiā fiat ope exceptionis et ita declarat glo. clarius locuta in. d. l. pen. in gl. magna. ⁊ ita intelligunt prefati doct. in. d. l. ij. ⁊ in. d. l. pen. ¶ Et per iſta apparet eſſe reſponſum ad oīa allegata in cōtrariū. nam iura primo allegata ꝓcedunt qñ tps fuit adiectū cauſa limitāde obligationis alias ſecus vt. ſ. declaraui ⁊ notant doc. maxime Pet. de ancha. Jo. de imo. ⁊ do. Sali. in. d. c. cōſtitutus cū concordātijs. ſ. alle. ¶ Ad alia vero ſuperius allegata circa fundamentum nouationis eſt rñſum ꝙ nō ſumus in caſu quo facta ſit nouatio ⁊ ſublata prima obligatio ⁊ iſta cōcluſio in caſu noſtro vltra iuris fundamenta vr̄ habere maximā equitatē ꝙ dicti cōtrahentes cū dicto magiſtro Anto. qui erant minores ⁊ nō fuerunt confiſi de dicto

magiſtro Antonio ⁊ ꝓpterea voluerunt ꝙ fideiuſſores debeãt rema-
nere deſtituti dicta obligatiõe fideiuſſoria cui nunq̃ꝫ intellexerũt renũ-
tiare ⁊ viri periti intelligunt an de iure intelligantur liberari ex dicto
nouo tacito cõtractu vt apparet ex difficultatibus de quib⁹.ſ.ꝓpter-
ea dominus Julianus diligenter aduertat.

¶ Summarium ſuper conſilio.lxxiij.

1 ☞ De iure requiritur ꝙ fiat excuſſio contra omnes reos debendi in
ſolidum antequam deueniatur ad tertios poſſeſſores.2.
3 De ſtatuto diſponẽte ꝙ ſi quis ſteterit per decennium qd̃ non petierit
pecunias excludatur a credito.4.
5 Ad hoc vt teſtis probet poſſeſſionẽ opꝫ quod dicat ꝙ poſſedit a tan-
to tempore ⁊ citra vel per totum dictum tempus.
6 Ad hoc vt cõmittatur pena plus petentis oportet quod probatus
ſit dolus.
7 Procurator non intelligitur habere in mandatis vt faciat vel petat
aliquid propter quod dominus incidat in penam.
8 Sententia lata extra tempus decreti eſt nulla.
9 Decretum prefigit tempus iudici non inſtantie.
10 Judex nedum ſententiam que petitur declarari nulla poteſt eam con-
firmare ſi etiam ille pro quo eſt lata ſententia fatendo nullam vellet
eam reformare.
11 Per confeſſionem quatuor ſolennium inſtrumentorum preſumitur
quis notarius.

¶ Conſilium.lxxiij. ¶ In materia appellationis.

In cauſa appellationis et
litis vertentis inter dominam Bartholomeã quon-
dam Tonij ſpinelli de burgo tauxignani appellantẽ
ex vna ⁊ dominam britiam quondam Simonis dolſi
de palazolo appellatam ex alia mediãtibus earũ ꝓcu-
ratoribus tanq̃ circa ea tantũmõ que nouiter deducta ſunt in cauſa
appellationis q: de geſtis i cauſa principali alias plene ſcripſi vltra
elegantiſſima conſilia famoſiſſimorũ doctorum diffuſe ſcribentium ꝓ
1 parte dicte domine Britie. ¶ Deductum eſt igitur † ⁊ primo noui-
ter in cauſa appellationis pro parte dicte domine Bartholomee ꝙ
excuſſio facta pro parte domine Britie in cauſa principali contra
And. ⁊ eius heredes non fuit legitima: quia cum in inſtrumento eſſent
tres rei debendi obligati inſolidum ſcilicet Bart. And. et Mattheus
anteq̃ꝫ deueniretur ad tertios poſſeſſores oportuit excuſſionem fieri
contra omnes reos qd̃ hoc factum non extitit maxime cum pars aduer-
ſa conata fuerit docere quod dictus Bertotius eſt idoneus ⁊ ſoluen-
do. ¶ Ad hoc reſpõdeo primo quod ſuppoſito quod de iure require-
retur excuſſionem fieri contra omnes reos debẽdi inſolidum anteq̃ꝫ de-
ueniatur ad tertios poſſeſſores de quo me remitto ad not. per Barto.
in.l.ij.C.quo ordine quis conueniatur.lib.xi.vbi hoc reliquit indeci-
ſum ⁊ ad no. per Ange. C.de pig. in auẽ. hoc ſi debitor: tñ in caſu pro-
poſito hoc non habet obſtare. Primo quia non fuit oppoſita talis ex-
ceptio in cã principali ante lit. conteſt. vt de iure opꝫ. alr̃s ꝓcedit iudi-
cium ⁊ poſtea opponi non poteſt: vt no. Cy. ⁊ Bal. C.de proba. in.l.
exceptionem ⁊ doc. ff. de excep. in.l. exceptiones.la.j. ⁊ Bar. ff. de fidei-
cõ. in.l. ſi dubitari. ⁊ omnino Bar. in.l. prolatã in princi. C.de ſen. et ĩ-
dicta auẽ. hoc ſi debitor. in fi. ⁊ in.l.ij.C.cõi di. ⁊ in.l. ſi mancipium. §.j.
ff. de euic. ⁊ Bal. in.l. cõuenticulã. in.iij.col. de epiſ. ⁊ cleri. tunc ſi exce-
ptio que debet opponi ante lit. conteſt. ⁊ non eſt oppoſita in cauſa prin-
cipali non põt amplius in cauſa appellatiõis opponi. iſte eſt text. ſin-
gularis qui nõ eſt alibi in.l. ita demũ. ⁊ ibi oẽs doct. C.de ꝓcu. ¶ Itẽ
dici põt ꝙ nedũ cõtra oẽs reos debendi: ſed nec cõtra aliquem in hac
cauſa requirebatur excuſſio. vt late deduxi in allegationib⁹ cauſe prin-
cipalis. ¶ Tertio rñdeẽ ⁊ clare ꝙ eſt ꝓductum inſtrumẽtũ in cauſa in
quo apparet ꝙ poſt primã obligationẽ ĩ qua dicti tres correi erãt ob-
ligati inſolidũ deuenerũt ⁊ renouarunt obligationẽ cũ eorum credito-
re ⁊ conuenerũt ꝙ qlibet eſſet obligatus tantũ ꝓ ſua rata ⁊ non vltra:
nimirũ ergo ſi nõ reqrebaẽ excuſſio cõtra oẽs reos: q: nõ erant obliga-
ti Bertotius ⁊ Mattheus ꝓ rata tãgente dictũ Andream ⁊ hoc nõ
hꝫ dubiũ. ¶ Nec ob. ſi dicaẽ ꝙ dictũ inſtrumẽtũ fuit fictitiũ ⁊ ſimula-
tum ⁊ in fraudẽ dotis dicte dñe Bartholomee: q: rñdeo ꝙ imo fuit in
fauorem dotis q: vbi primo dictus Andreas poterat cõueniri inſoli-
dum ꝓpter dictũ inſtrumẽtũ fuit liberatus ab obligatione ſolidi ⁊ in
dubio inſtrumẽtum pſumitur validũ ⁊ ſolẽne.l. cũ pcibus. C. de ꝓba.
⁊.l. gñaliter. C. ad velleia. Quinimo cum in ꝓceſſu excuſſiõis facte fue-
rint citationes ſaltem generales que in tali actu ſufficiũt vt dixi in cã
principali debebat dicta dña Bartholomea cõparere ⁊ iudicare bo-
2 na dicti Ber totij vel ſaltẽ † a dicta ꝓnuntia ſuper excuſſione appella-
re in qua excuſſione: lꝫ eſſet erratum. tñ de iure valet ⁊ tꝫ niſi ſit ab ea
appellatũ: vt no. dixit Bar. in.l. admo. §. in venditione. de re iudi. ſe-
3 quitur Bal. in auẽ. ſed hodie. C. de act. ⁊ oblig. ¶ Scdo in cã † appella-
tionis eſt deductũ ⁊ allegatũ ſtatutũ diſponẽs qd̃ ſi quis ſteterit per
decẽnium qd̃ nõ petierit pecunias datas ad laborandũ excludaẽ a cre-
dito. nã ad hoc clariſſime rñdetur pluribus modis. Primo quia ſta-
tutuꝫ nõ valet tanq̃ꝫ peccatũ inducẽs vt firmat Tancre. de cor. in ope-
re ſuo in.xij. rub. in. q.xxiiij. ⁊ Bar. in.l. oẽs populi. de iuſti. ⁊ iur. Bal.
in auẽ. ad hec. C. de vſu. Ang. in.l.j.C. de iudi. Jo. an. in.c.ij. de excep.
in.vj. ⁊ in regula poſſeſſor. ⁊.d. Ant. ⁊ ibi etiam late per.d. Jo. in.c. fin.
de preſcrip. ⁊ idẽ Jmo. in.l. ſequitur. §. ſi viam. ff. de vſuca. ⁊ Raph. in
l.j. ff. e. ti. ⁊ hoc non reputo expediẽs altius diſcutere quia hec eſt cõis
⁊ vera ſnĩa: quã a mille annis citra vſus approbauit. ¶ Scdo reſpon-
deo ꝙ dictũ ſtatutũ expreſſe loquitur in maiore vel eius herede maio-
re: ſꝫ dicta britia fuit minor. vt eſt plene deductũ ⁊ probatũ in iure ⁊ in
facto in prima cauſa. ergo ⁊c. ¶ Tertio dictum ſtatutum in fi. loqui-
tur quãdo debitor pncipalis vl' ei⁹ heres iurat debitũ ſoluiſſe vel ſibi
traditam non fuiſſe pecuniam al'r vero ſecus. ſed in caſu noſtro dña
Bartholomea non eſt illa debitrix cũ qua fuit debitũ contractum nec
etiã eſt eius heres: ergo non poteſt ipſa iurare. ¶ Conſiderauit enim
4 ſtatutum † qd̃ alius q̃ꝫ debitor principalis nõ poſſet niſi anceps ſubi-
re periurium.l. marcellus. ff. rerũ amotarũ. ⁊.l. videamus. §.j. de in li-
tem iur. vnde cũ dictũ ſtatutum ſit exorbitãs ⁊ cõtra ius cõe ⁊ odioſuꝫ
non debet aliquo mõ extẽdi.l. ſi vero. §. de viro. ff. ſol. mat.l. ſi ſeruũ. §.
non dixit ꝑtor. de acqui. heredi. ⁊ qd̃ no. in.l.j.C. de his qui ante aper.
tab. ⁊ in auẽ. preterea. C. vñ vir ⁊ vxor. ⁊ potiſſime ĩ caſu noſtro in quo
dña Bartholomea ꝯueniẽ hypothecaria hoc eſt actiõe reali: q̃ actiõe
q cõueniẽ: nõ diciẽ proprie debitor inſti. de act. §.j. ⁊ gl. no. ĩ.l. aureli⁹.
§. menia. de lib. leg. no. Bal. in.l. fi. C. de cõpen. ⁊ in.l. pe. C. ꝙ cũ eo. et
in.l. cuꝫ neceſſitatẽ. C. de fideicõ. ⁊ in.l. pretiũ. C. de colla. bene facit qd̃
legi. ⁊ no. maxime per doc. in.l.j. ff. ſi cer. pe. ſi ergo non eſt proprie de-
bitor: ergo ſtatutum in caſu noſtro non extẽditur: quia loquitur de de-
bitore. ar.l. cõſtitutiões. ad municip. ⁊.l.j. §. ſi rem. de pig. act.l. proſpe-
5 rit. ff. qui ⁊ a quibus. ¶ Preſcriptio † autẽ iuris cõis nõ habet obſta-
re vt late ſcripſi in cã pncipali potiſſime cuꝫ dicta Britia fuerit minor
vt fuit aperte ꝓbatũ in prima cauſa: nec per partẽ aduerſam in hac cã
eſt probatũ cõtrariũ. quinimo etiã nec in cã pncipali. nec in cã appella-
tionis eſt probata poſſeſſio cõtinua ſaltẽ. x. anno. nã teſtes dicũt ꝙ poſ-
ſedit a tali tpe citra. nã per hec non eſt ꝓbata poſſeſſio cõtinua q: opꝫ
ꝙ teſtis dicat a tanto tpe ⁊ citra. vel per totũ dictum tp̃s: al'r nõ pro-
bat vt no. declarat Bar. in.l. celſus. de vſu. cũ concor. qd̃ latius exami-
naui in prima cauſa quinimo cerũ eſt ꝙ in teſte: vt probet attendiẽ red-
ditio cauſe: iuxta plene no. in.l.iij.C. de teſti. ⁊ in.c. cũ cauſam. extra co.
ti. ẽt ſi prio dixiſſet cõtẽta in.c. vera eſſe. vt no. Bal. in rubr. C. ſi ex fal.
inſtru. ⁊ in.l. teſtiũ. in.v. col. de teſti. Sed teſtes interrogati in cã ſciẽtie
dicũt quia viderũt ⁊ audiuerũt dictã dñaꝫ Bartholomeã locare dictã
apothecã aliquibus annis ⁊ nõ dicunt quot annis. ¶ Item per loca-
tionem nõ probatur poſſeſſio vt eſt tex. expreſſus in.c. inter dilectos.
ad fi. de fi. inſtr. ⁊ no. gl. ⁊ doc. in.c. cũ bertoldus. de re iudi. ⁊ per doc. in
6 c. cũ veniſſent. de reſtit. ſpo. ¶ Tertio † principaliter allegatur de no-
uo in cã appellationis ꝙ fuit pro parte dicte Britie petitũ plus debi-
to ⁊ debitũ iam ſolutum qd̃ tñ nõ cõſtat ⁊ eo caſu quo cõſtaret dicitur
ꝙ in caſu noſtro ceſſat pena tam iuris cõis conſtitutionis editi cõtra
plus debito petentẽ vel debitũ iam ſolutũ quia per hoc non eſt proba-
tus dolus plus petentis qui in hoc requiritur imo etiam de iure requi-
ritur ꝙ probetur cautionẽ debiti per dolũ exegiſſe. iſta habentur cla-
re in.l.j.C. de plus peti. per Bar. Bal. ⁊ Sali. reprobantes gl.j. ⁊ ap-
probantes gl. in.c.j. de plus peti. ſequitur etiã Bar. in.l. qui ſolidum.
in prin. de leg.ij. ⁊ in.l. ſi ſeruus. §. bone. de cõdi. fur. ⁊ qd̃ no. gl. in.l. cũ
quedã. §.j. de iuriſ. om. iudi. ¶ Et maxime in caſu noſtro in quo dicta
Britia habere dicitur de iure iuſtã cauſam ignorantie quia petit ea
que fuerũt facta ⁊ celebrata inter alios ⁊ non inter ipſam. ergo ⁊c.l. fin.
ff. pro ſuo.l. qui in alterius. de regu. iur. ⁊ quod no. in.l. cum filius. §. in
hac de verbo. obliga. ⁊ in.l. ſi quis delegauerit. de nouatio. ¶ Quin-
7 imo † etiã ſi pdicta vera non eſſent dico ꝙ cum dicta Britia nunq̃ꝫ per
ſe cõparuerit in iudiciũ ad petendum dictum debitum. ſed eius procu-
ratores tantũ qd̃ procurator nõ intelligatur habere in mãdatis vt fa-
ciat vel petat aliquid propter ꝙ dominus incidat in penã vt.l. ſi pro-
curator. ⁊ ibi Barto. ⁊ doc. ff. de cõdi. inde. ⁊.l. ſi pater. ff. que in frau.
cre. ⁊ ꝙ no. Bal. per illũ tex. in.l.j.C. de cõdi. ob cauſam. ⁊ in.l. ab exe-
cutore. C. quoruꝫ app. ⁊ Bar. in.l.ij. §. procurator. ff. ꝙ quiſq̃ꝫ iuris. ⁊
8 Spec. in tit. de procur. §.j. verſi. ſed nũquid incidẽ. ¶ Quarto † prin-
cipaliter ⁊ vltimo nouiter deduxit pars aduerſa in cauſa appellatio-
nis qd̃ ſnĩa lata in fauorẽ dicte Britie fuit nulla quia lata extra tem-
pus decreti ⁊ in hoc dico ⁊ reſpondeo prout al'r his diebus in ſimili
cauſa dixi. Et primo q: iſtud decretum nunq̃ꝫ fuit publicatum in ca-
ſtro tauxignani. vbi vigẽt diuerſa ordinamenta ab his que ſunt in ci-
uitate ⁊ ꝙ fuerit neceſſaria publicatio in dicto loco etiã ſi p alia loca
fuit publicatũ allego tex. in auẽ. vt facte noue cõſtitutiones. colũ. v. in
prin. ibi in prouincijs aũt ex quo diſcrete per metropolitas palam fa-
ete ſunt ⁊ circa mediũ ibi ex quo directa ⁊ palaꝫ facta eſt in vnaquaq̃ꝫ
metropoli ⁊ melius probatur ibi in fi. dum dicit omnibus faciat ma-
nifeſta ⁊ q in hac maxime ciuitate ⁊ q foris inhabitant ⁊ hoc tenet. d.
Ant. ⁊ Jo. de lig. ⁊ Jo. de imo. in.c.ij. extra de cõſti. ꝑ dictum tex. facit
tex. in.c. cum infirmitas. de peniten. ⁊ remiſ. ⁊ qd̃ not. Joan. andr. in.c.
cum ſingula. in verſicu. peruenit. de prebẽ. in.vj. non enĩ poteſt dictum
decretum ligare ignorantes.l. fi. ff. de decretis ab or. fa. ⁊ expreſſius in
c. vt animarum

c. vt animarũ. de cõſti. in.vj. ⁊ in.c. ſi. qui mat. accu. poſ. ⁊ qd̃ no. Bal. in
l. antepe. C. de legi. ⁊ no. Bar. in.l. qd̃ nerua. ĩ. viij. col. ff. de poſi. ꝓ hoc
induco tex. not. in.l. fi. C. de teſta. vbi conſuetudo comitatus obſeruaẽ
9 in comitatu non aũt ibi obſeruatur lex ciuitatis. ¶ Secũdo rñdeo † ꝙ
preſuppoſito ꝙ ſnĩa eſſet lata extra tp̃s decreti in hac cauſa obſeruan-
di qd̃ tñ ſnĩa tenet ſed iudex incidit in penaꝫ: q: decretum prefigit tp̃s
iudici non inſtantie.l.j.C. vt omnes tam ciuiles ⁊.l. properãdũ in prin.
⁊ ibi hoc Bar. ⁊ doc. C. de iudi. ⁊ Bal. in.c.j. ſi de inueſti. inter do. ⁊ vaſ.
lis or. ⁊ in.l. obſeruare. §. proficiſci. ff. de offi. procon. ⁊ Spec. de iud. de
leg. §. reſtat ver. ciuitatis ſtatuto. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Pe. de ancha. in. cle.j.
10 de reſti. in integ. ¶ Tertio † reſpondeo ⁊ iſtud imponit huic obiecto
ſilentiuꝫ ꝙ preſuppoſito qd̃ dicta ſnĩa fuiſſet nulla dicta rõne tamen
ſi vobis iudici conſtat ex actis illã fuiſſe equã debetis illam cõfirmare
vt no. Bar. in.l. ſi vt proponis la.j.C. quomodo ⁊ qñ iud. ⁊ in.l. cũ que-
rebatur in fi. ff. de re iudi. ⁊ in.l.j. in fi. C. qñ prouo. ⁊ in.l. ſi expreſſim de
app. ⁊ in.l. iudex. de re iud. ſequitur Pet. de ancha. in cle.j. de re iudi.
allegant Jnno. in.c. cum contingat. de offi. delega. ſequiẽ etiã clare do.
Anto. extra. de ap. in.c. dilecto in.vj. col. cuius verba ſunt hec ſequen-
do. Bar. in.d.l. ſi vt proponis. quod nedũ iudex corã quo petiẽ ſnĩam
declarari nullam poſſit eam confirmare ſed etiã ſi ille pro quo eſt lata
ſnĩa vellet eam fateri nullam ⁊ eam peteret reformari ex eiſdẽ actis qd̃
põt hoc facere iudex omiſſa cognitione nullitatis. ita dicit ipſe et hoc
debetis facere vos dñe iudicans ad queꝫ ſpectat lites dirimere.l. qui-
11 dam eſtimauerunt. ff. ſi cer. pe. ⁊.d.l. properanduꝫ. Subdo † poſtremo
ꝙ lꝫ in cauſa principali eſſet ſatis plene probatũ ꝙ ſer Joãnes vgo-
lini de cauina qui fuit rogatus de teſtamẽto Joãnis producto in cau-
ſa eſſet publicus notarius adhuc tñ fortius ⁊ de antiqori tpe eſt ꝓba-
tum in cauſa appellationis per productionẽ quatuor inſtrumentorum
antiquorum que confecta fuerunt a dicto ſer Joanne tanq̃ꝫ a publico
notario: tunc ſuccedit notabile dictum Jnn. et doc. in.c.j. de fide inſtru.
ꝙ per confeſſionem quatuor ſolennium inſtrumentorum quis preſu-
mitur eſſe notarius ⁊ hoc etiam ſequitur Spe. in ti. de fide in inſtrumẽ.
§. reſtat verſi. ex premiſſis. facit.l.iij. ff. ad mace.l. Barbari⁹. ff. de of-
fic. preto. ⁊ quod not. in.c. conſultationibus. de iure patro. et in.c. nihil
de elec. cum ſimilibus. Et ex predictis clare colligitur partes iudican-
tis eſſe in pronuntiando male appellatum ⁊ bene iudicatum ⁊ victum
victori in expenſis ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio.lxxiiij.

1 ☞ Natura cõis ſocietatis eſt vt quilibet in re communi teneatur pre-
ſtare diligentiam ⁊ tenetur de dolo lata culpa ⁊ leui.
2 Qui tenetur de dolo ⁊ lata culpa circa rem aliquaꝫ. ſi appareat talem
rem eſſe incendio cõbuſtam preſumiẽ cõbuſta culpa eius. nu.3.4.⁊.9.
5 Quomodo probari poterit in incendio culpam abeſſe.
6 Ad hoc vt dicatur eſſe probatum qd̃ titius fuerit in culpa oportet ca-
pitulari ⁊ per teſtes probari.
7 Teſtes debent aſſignare rõnem dicti ſui per aliqueꝫ ſenſum corporeũ.
8 Teſtes examinati contra titium nõ citato titio nullum preiudicium fa-
faciunt titio.

¶ Conſilium.lxxiiij. ¶ In materia incendij ⁊ ſocietatis.

Chriſti ac glorioſe Ma-
rie virginis nominibus inuocatis. Viſo titulo queſtio-
nis de qua dubitari contingit et his que abunde et ſo-
lenniter ſcripta ſunt per preſtantiſſimum dominum ſu-
pra conſulentem celeberrimum iureconſultuꝫ dñm An-
gelum aretinum ⁊ nonnullis capitulis pro parte Nicolai de vairo ꝓ-
ductis contra nuptium Thutium procuratorẽ feudi fluminis frigidi:
in quo ſita eſt ſeria de qua vertitur queſtio ⁊ atteſtationibus teſtium
quinq̃ꝫ ſuper dictis capitulis receptorũ queriẽ an ſtantibus veris que
per teſtes depoſita ſunt conueniri poſſit nobilis vir Thutius de balſa-
mo per prefatũ nobilem virũ Nicolaũ de vairo rõne dicte ſerie combu-
1 ſte. Jn quo videretur prima fronte dicẽdũ qd̃ ſic. ¶ † Ad qd̃ oſtẽdẽ-
dum preſuppono ꝙ prefati Thutius ⁊ Nicolaus dicuntur ſocij in di-
cto fundo ſaltẽ ſocietate que incidens appellatur ex quo fundũ eſt cõe
l. cum proponas. C. pro ſocio. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ doc. in.l.ij. in prĩ. ff. cõi di-
ui. ⁊.l. vt ſit cũ ibi no. ff. pro ſocio. De cuius ſocietatis vel etiã conuen-
tionis natura eſt vt qlibet in re cõi teneatur preſtare diligentiam ⁊ te-
netur de dolo lata culpa ⁊ leui. lꝫ non de leuiſſima.l. ſocius ſocio. ff. pro
ſo. inſti. eo. §. fi.l. pe. C. communi diui.l. ſi alij. §. ſed ⁊ ſi dolo ⁊.l. here-
des. §. non tantũ. ⁊ ibi Bar. ff. fami. erciſ. ⁊.l. ſi is cũ quo ⁊.l. ſi conuene-
rit. ff. cõi diui. ⁊.l. 3ctus. ff. de reg. iur. cum ſimi. naꝫ dum iura predicta
faciunt mentionẽ de culpa in dubio intelligiẽ de leui. vt.l. in venditio-
ne. §. de tempore cũ glo. in verbo culpa. ⁊ ibi Barto. ff. de bo. auẽ. iud.
poſ. no. Bal. in.l. acceptam in.vj.q. C. de vſu. ⁊ Bald. auẽ. qd̃ locum in
2 verſi. ſcdo quero que culpa ⁊c. C. de colla. Sed ita eſt qd̃ ille † qui teneẽ
de dolo lata ⁊ leui culpa circa rem aliquam ſi appareat talem rem eſſe
incendio cõbuſtã. preſumitur combuſta culpa eius qui in tali re tene-
batur preſtare diligentiã ⁊ ipſi alleganti qd̃ ſine culpa eius res cõbu-
ſta eſt incumbit onus probandi vt firmat Bart. plene ⁊ cõiter doc. ſe-
quuntur in.l. ſi quis ex argentarijs. §. an nec heredi. ff. de eden. et not.
cano. in.c.ij. de depo. ⁊ moderni vt Jo. de imo. in.l. domos. ff. de leg.j.
allegant.l. ſi vendita. ff. de peri. ⁊ cõ. rei vẽdi. vbi dr̃ qd̃ incendiũ regu-
lariter non conſueuit eſſe ſine culpa. vt ibi ⁊.l.iij. §. cognoſcit. ff. de offi.
prefec. vig. facit.l. ſi quis fundum. §. imperator cum ibi no. ff. loca. ⁊ ꝙ
no. in.l. ſi creditor. C. de pig. ac. cum ſimi. cũ ergo ex parte Thutij ſeriã
poſſidentis non fuerit probata diligentia ⁊ ꝙ abſq̃ꝫ eius culpa fuerit
ſeria cõcremata ergo rõne preſumpte culpe teneẽ ſicut teneretẽ vẽditor
re vendita apud eum cõbuſta.d.l. ſi vendita. qui venditor ſimiliter non
teneẽ niſi de dolo lata ⁊ leui culpa.l. ſi vt certo. §. nunc videndum. ff. cõ-
mo. Quanto magis ergo teneri dꝫ ſi preſupponamus ꝓ pte Nicolai
probari id quod dicunt teſtes pfati. ſ. qd̃ tpe cõbuſtiõis ſeria erat ſine
cuſtodia ⁊ ſine aqua ⁊ infractiuata herbis ⁊ alijs reb⁹ incẽdiũ fouen-
tibus ⁊ qd̃ erat locata vni preſbytero non ſolito ſeriam tenere ⁊ ꝙ in
incendio ſerie culpa ⁊ defectus interuenit ⁊c. vt plenius ex lectura at-
3 teſtationum colligitur. ¶ † Sed premiſſis non obſtantibus in caſu de
quo queritur contrariã ſnĩam probabiliorẽ puto veꝫ qd̃ Thutius ex
incendio conueniri non poſſit qd̃ ꝓbaẽ primo ex doctrina glo. not. in
§. fi. inſti. qui. mo. re contra. ob. que aperte ſentit qd̃ culpa illa que ĩ du-
bio preſumitur adeſſe incẽdio eſt culpa leuiſſima. bene facit qd̃ no. gl.
in.l. cum duobus. §. dãna in verbo ſubreptũ ſit. ff. pro ſo. ſed de culpa
leuiſſima non tenebatur Thutius Nicolao rõne communionis ſꝫ ſolũ
de leui culpa vt probaui. ſ. ergo ratiõe culpe preſumpte nõ poteſt cõ-
ueniri Thutius ⁊ hoc modo poſſet reſponderi ad notata per Bart.
in.d.l. ſi quis ex argentarijs. vt doctrina eius procedat in caſibus in
quibus veniret leuiſſima culpa. vel aliter etiam põt reſponderi vt pa-
4 tebit ex infra dicendis. ¶ † Scdo probaẽ: nam certũ eſt qd̃ ſi dictũ in-
cendium accidiſſet caſu fortuito dictus Thutius non teneretẽ vt. ff. pro
ſo.l. cum duobus. §. dãna fatalia ibi aut incẽdio ⁊.l. ſi vt certo. §. qd̃ vo
ibi incendio. ff. cõmo. ⁊.l. in rõne la ſecunda. in princ. ff. ad.l. fal. ⁊.l. pe.
ff. de incen. rui. nau.l. 3ctus. ff. de reg. iur.l.j. §. is quoq̃ꝫ. ff. de acti. ⁊ ob.
l. ex cõducto. §. fi. ff. loca.l. que fortuitis. C. de pig. ac.l.j.C. depoſi. cũ ſi.
Sed incendiũ pdictũ reputari dꝫ caſus fortuitus quo ad Thutiuꝫ q:
preſupponiẽ qd̃ ignis fuit immiſſus nõ in ſeria: ſed extra ſeriã veniẽs
a loco longinquo ⁊ remoto per tria miliaria vel circa; ⁊ fuit incendium
inſolitum vt verbo fertur: iſto enim caſu reputatur incendiũ fortuitus
caſus not. Bal. in.l.j.C. depoſi. allegat.l. fiſtulas. §. frumẽta. ff. de cõ-
trahen. empt. Et ſimiliter: ꝙ ingnis immiſſus ab alio q̃ꝫ ab habitan-
te dicaẽ caſus fortuit⁹ tenuit Bal. in.l. pignus. in.iij. colũ. C. de pign.
acti. et in.l.iij. §. cognoſcit. ff. de offi. pfec. vigil. et probatur optime in
5 l. videamus. §. fi. cum.l. ſeq. ff. locati. ¶ † Tertio confirmo ex notatis
pulchre per Bal. C. de pigno. actio. in.l. ſi creditor. vbi dubitauit quo-
modo probari poterit in incendio culpã abeſſe ille q de culpa tenebaẽ:
reſpõdet ipſe ſi ꝓbatur: vñ incẽdiũ habuerit originẽ puta ab hoſtium
incurſu idem dicit ipſe ſi non põt apparere vtrum ĩcẽdiũ habuerit cul-
pam ab habitantibus vel hoſpitantibus prout dicit ipſe fuiſſe de fa-
cto in cõbuſtione hoſpitij leonis q: non apparebat vtrũ incendiũ ha-
buerit culpã ab hoſpitãtibus vel ab exercitore vel famulis hoſpitij q:
in iſto dubio non dꝫ ferri ſnĩa contra eum cuius culpa allegatur: quia
culpa non eſt probata. allegat ĩ ar. ff. de his qui deie. vel effu. in.l. ſi ve-
ro. §. interdũ. ⁊ ita decidit Bal. in.d.l. ſi creditor. quãq̃ꝫ iſtum paſſum
indeciſum reliquerit in.d.l.iij. §. cognoſcit. ff. de offi. prefec. vig. Sꝫ ita
eſt in caſu nr̃o q: ignoraẽ vt verbo fertur quis fuerit incendiarius imo
minor dubitatio eſt in caſu noſtro q: in qõne noſtra preſuppoiẽ con-
ſtare ꝙ incendium extra ſeriam ⁊ a loco valde remoto ortum habuit.
6 ¶ Non ob. † ꝙ teſtes dicunt qd̃ tpe combuſtionis ſeria erat ſine cuſto-
dia ⁊ ſine aqua ⁊ infractiuata ⁊ ꝙ alia ſeria ibi vicina conſueuit ſtare
cũ cuſtodia ⁊ cũ aqua ⁊ ꝙ interceſſit culpa in incendio ⁊c. q: ad hoc rñ-
deo primo qd̃ Thutius non teneẽ de omni culpa ſꝫ ſolũ de dolo: lata:
⁊ leui culpa vt probaui ſupra in prin. vñ ad hoc vt dicaẽ eſſe ꝓbatũ ꝙ
Thutius fuerit in culpa ſaltẽ leui oportebat capitulari ⁊ ꝑ teſtes ꝓ-
bari qd̃ dictus Thutius ſeu conductores eius omiſerint facere ea que
diligentes patreſfamilias facerent circa dictã ſeriam ⁊ eius cuſtodiaꝫ
vel qd̃ faciebant ea que diligentes patreſfamilias non feciſſent alias
enim non dicitur ꝓbata leuis culpa ita dicit Barto. in.l. ſi cui vẽderet.
§. fi. ff. de pig. act. per illũ tex. vel ſm̃ Barto. in.l. qd̃ nerua. ff. depoſi. in
ver.vj. principaliter quero ⁊c. iuncta queſtione ſequenti ad probandũ
leuem cupam oportet articulare et probare qd̃ non adhibuit eam dili-
gentiam quam adhibent homines diligẽtes eiuſdem cõditionis et ꝓ-
feſſionis cuius erat ille qui diligentiam nõ adhibuit. allegat.l. ſi pu-
tator cum ſimilib. ff. ad.l. aqui. ſubdit etiam Bart. ibi ꝙ ad probãdaꝫ
leuem culpam in rebus communibus incidenter prout in caſu noſtro
probatur leuis culpa probando qd̃ negligens nõ adhibuit eam dili-
gentiam quã eo tpe adhibuit ĩ rebus proprijs in.l. heredes. §. nõ tñ
ff. fami. erc. Baldus etiam in.l. ſolam. C. de teſti. in.iij. col. dicit ꝙ ad
probandam leuem culpã oportet probari per cauſam in hoc inferẽtẽ
vt puta qd̃ probeẽ qd̃ minus diligenter quis clauſit oſtium licet clau-
ſerit nõ tamen ſicut quilibet diligens homo clauſiſſet inſpecta quali-
tate loci vel temporis. Sed predicta neduꝫ ꝙ ſint ſub forma predicta
probatã per teſtes ſed nec fuerunt in capitulis deducta debet ergo ca-
pitulari ꝙ quilibet diligens paterfami. eiuſdem conditionis cuius

erat Thutius dictā ſeriā ſemper effracturatā tenuiſſet ⁊ cuȝ cuſtodia ⁊ cū aqua ⁊c. Et qd Thutius in ſuis proprijs rebꝰ nō fuit tūc tpis tali negligētia vſus quali vſus eſt circa cuſtodiā dicte ſerie. ¶Quarto confirmātur predicta ex his que notanter ſcribit Gui.de cu.⁊ Barto. in.l.ſi vt certo.§.ſed interdū.ff.cōmo.vbi eleganter volunt qd vbi qs allegat aliquē teneri de caſu eo quia culpa preceſſit caſum opȝ eū articulare ⁊ probare qd ille caſus contigit ſolū propter illā culpā ⁊ ꝙ caſus aliter non potuiſſet contingere niſi illa culpa interueniſſet.allegat l.non omne.ff.de ſtatu lib. Dico ergo allegās Thutium teneri de caſu incendij immiſſi aliunde ꝙ in ſeria ⁊ ab alijs non in ſeria habitantibus debebat capitulare ⁊ probare concludenter ⁊ neceſſario ꝙ ſeria nō fuiſſet concremata niſi preceſſiſſet culpa Thutij in retinendo ſeriam infractiuatam ⁊ ſine cuſtodia ⁊ ſine aqua. Sed iſtud non eſt probatum ergo ⁊c. ¶Nec ob.quod Julianus primus teſtis ⁊ rogerius vltimus teſtis dicunt ꝙ dicta ſeria fuit combuſta culpa ⁊ defectu ſm videre et iudicium ipſorum:qꝛ erat infractiuata ⁊ ſine cuſtodia ⁊ qd eorū iudicio ſi conductores ſerie inueniſſent homines qui eos iuuaſſent potuiſſent ſeriam ab igne defendere ⁊c.primo qꝛ reſpondeo qd iſti teſtes non dicunt ꝙ culpa predicta fuerit talis que non fuiſſet cōmiſſa a diligenti viro eiuſdem conditionis ⁊c.⁊ ſic qd fuerit culpa leuis de qua hñ teneretur Thutius.nā potuit eſſe culpa leuiſſima que fuiſſet cōmiſſa a diligenti viro lȝ nō a diligentiſſimo.l.j.§.is quoqꝫ.ff.de actio.⁊ obli.l. in rebus in prin.ff.cōmo.⁊ ſic non dicitur talis probatio neceſſario cōcludere de leui culpa put dꝫ.c.in preſentia.de pbatio.l.neqꝫ.C.de
7 proba. ¶Preterea dicti † teſtes non aſſignant rationem dicti ſui per alterū ex ſenſibus corporeis prout debent.l.qui teſtō.§.ſi.ff.de teſta.l. teſtium.C.de teſta.in aut.de here.⁊ fal.§.ſin vero abſunt.ſed deponunt per verbū videt. Et per verbū iudicio quo caſu non probant cuȝ tunc nō dicant teſtificari:ſed iudicare vt no.Bar.in.l.quid tñ.§.ſi arbiter.ff.de arbi.⁊ in tractatu ſuo de teſte.in.ij.char.bene faciunt no.per Bal.in.l.iij.in.v.q.C.de teſti.⁊ per Cy.in.l.teſtiū i.v.q.eo.ti.⁊ qd no. cano.in.c.quoties.de teſti.maxime cū teſtes non aſſignent rōnem vrgētē vt dicunt doc.in locis preallega. ¶Et ſimiliter alius teſtis.ſ.Jo. de caſtro dicit ꝙ forte non fuiſſet cōbuſta dicta ſeria ſi aqua in ea fuiſſet.⁊ fuiſſet effractiuata ⁊c.nam ſimiliter nō probat iſte rōnibus alle
8 gatis ſupra cōtra precedētes teſtes. ¶Alij teſtes † circa hoc nihil dicunt. Et predicta dico vera eſſē preſuppoſito ꝙ iudicio intentanda cōtra Thutiū teſtes idem probarent ꝙ probarūt ꝯ nuptiū titiū:quia indubitabile eſt ꝙ teſtes examinati cōtra nuptiū titiū non citato Thutio nullū piudiciū faciūt Thutio.l.ſi vteris.⁊ ꝙ ibi no.doc.C.de ſi.inſtru.⁊.l.denūtiaſſe.§.ſi.ibi ſi cōdemnatus fuerit mulier per eū non eſt condēnata ⁊c.ff.de adul.⁊.l.lucius ſm vnam lec.ff.de his qui no.infa. faciūt no.per Cy.in.l.j.in vl.q.C.qui accu.⁊ in.l.ſi quis homicidij.C. de accuſa.⁊ per Bar.in.l.ij.ff.de preuaricator.⁊ qd no. Inno.in.c.cauſam poſt mediū.qui ſi.ſint legi.⁊ in.c.qm̄ frequenter.vt lite nō cōteſt. ⁊ qd no.Bar.in.l.ij.C.vbi in reȝ actio.in ver.quero vtrū iſto caſu ſnīa lata ꝯ colonum ⁊c.⁊ in.l.peregre.§.quibus.ff.de acqui.poſ.⁊ in.l.officium.ff.de rei ven.cum ſi.facit.l.de vnoquoqꝫ.ff.de re iudi.⁊.C.res in
9 ter alios acta per totū. ¶Non ob.† ꝙ ille qui de culpa tenet circa reȝ que incendio combuſta eſt ſemper probare debet diligentiam ſuā adhibuiſſe qꝛ preſumitur in culpa per no.p Bar.in.d.l.ſi quis ex argētarijs.§.pe.ff.de eden.cuȝ cōcor.ſ.alleg.qꝛ ad hoc patet multiplex rñſio ex ſuperius alleg. ¶Primo qd verū eſt qd preſumunt in culpa.ſ. leuiſſima vt no.glo.inſti.qui.mo.re cōtrahi.ob.in.§.ſi.ſed Thutiꝰ nō tenebatur de culpa leuiſſima:vt.ſ.eſt oſtenſum.ergo ⁊c. ¶Secundo rñdeo qd verum eſt qd in incendio preſumitur interceſſiſſe culpa.ſ.inhabitantium quādo in habitatione ignis ortuȝ habuit ⁊ hoc eſt ꝙ voluit dicere tex.in.l.iij.§.cognoſcit.ff.de offi.prefec.vig. Sed vbi apparet qd aliunde incendium ortū habuit prout in qōne noſtra tūc reputatur caſus fortuitus.l.videamus.§.ſi.iuncta.l.ſe.ff.loca.⁊ no.Bal.in l.pignus prealle.⁊ in.d.§.cognoſcit. ¶Tertio rñdeo ꝙ vbi incendiū eſt inſolitū ſimiliter reputat caſus fortuitus vt dixi.ſ.tenere Bal.in l.j.C.depoſi.ſed de caſu fortuito certum eſt Thutium non teneri ergo ⁊c.⁊ ſi quis allegaret culpā Thutij preceſſiſſe caſum opȝ ꝙ probet cōcludenter fuiſſe culpam que non fuiſſet cōmiſſa a diligente patrefami. eiuſdē conditionis cuius eſt Thutiꝰ ⁊ ꝙ ſi illa culpa cōmiſſa nō fuiſſet nullo modo ſeria comburi potuiſſet que nec opportune capitulata nec probata ſunt vt latius.ſ.deduxi. ¶Nec etiā hȝ obſtare ſi dicatur qd Thutius fuit in culpa locando ſeriā perſone nō ſolite ſeriam tenere:quia reſpondeo primo qd non eſt probatuȝ quod hoc fieri conſuetū ſit a quolibet diligente patrefa.eiuſdē cōditionis cuius erat Thutius vt declaratū eſt ſupra. ¶Secūdo rñdeo qd ad cōcludēdū ꝙ Thutiꝰ fuerit in dicta culpa oportebat probari per Nicolaū quod facile fuiſſet Thutio inueniri cōductorem ſerie ſolitū ſeriam conducere vt probatur in.l.idemqꝫ.⁊ ibi hoc notat Bart.⁊ Bal.ff.pro ſocio.⁊ in.l.ſi ab hoſtibus.§.ſi.ff.ſo.ma.⁊ in.l.in bonorum.ff.de bo.poſ.⁊ in.l.tutor qui repertorium in.§.pe.ff.de admi.tuto.⁊ Bald.in.l.iuris.C.qui admit. Ex quibus breuiter concludo Thutiuȝ occaſione dicti incendij minime conueniri poſſe.

¶Summarium ſuper conſilio.lxxv.

1 In diuiſione non intelliguntur venire niſi ea que de preſenti tempore diuiſionis erant propria fratrum.nu.2.
3 Uerba debent intelligi ſm naturam actus qui geritur.
4 Qui actionem habet ad rem ipſam rem habere videtur.
5 Res debita in actione perſonali non dicitur mea ſeu propria.num.8.
6 Uerba cum omnibus iuribus iuriſdictionibus ⁊ preeminentijs pertinentibus.
7 Uerba ⁊ ad ipſos quouis modo ſpectare.

¶Conſilium.lxxv. ¶In materia diuiſionis.

Redeptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo themate ⁊ maturata dubitatione de qua queritur pretermiſſis argumentis ad partes ad medullam accedens:dico † qd dictū prediū ante diuiſionem venditū p dictos fratres cum pacto emptoris de reuendendo ⁊ actio dictis fratribus ꝯ emptore cōpetēs nō intelligitur eſſe deductū ⁊ deducta in diuiſione predicta nec dicto comiti Guidoni cenſetur in partē aſſignata. Conſidero cuȝ verba inſtri diuiſionis que in effectu ſonāt qd in pte comitis Guidonis venire intelligātur infra ſcripta bona vcȝ oēs ⁊ ſingulas petias terrarū cuiuſcūqꝫ conditionis reperiant fore ⁊ eſſe poſita i infraſcriptis villis ⁊ territorijs vcȝ in territorio de campignie ⁊c. Itē quarteriꝰ qui dicitur eſſe quedā vallis cū oibus edificijs ſup ipſis ⁊ quodlibet earū poſitis ac cum oibus iuribus iuriſdictionibus honorantijs ⁊ preeminentijs pertinentibus ad ipſas petias terrarum ⁊ quālibet ipſarū ac ad qualcūqꝫ valles ⁊ paſcua ſupraſcripta ſpectantibus ⁊ pertinentibus poſitis ⁊ iacentibus:vt.ſ. que ſint ⁊ reperiantur fuiſſe iure proprias ⁊ propria prefati quōdā dñi Ja. patris ipſorum fratrū ⁊ tpe vite ipſius ⁊ etiam in futurum apparebunt fuiſſe ⁊ eſſe iuriſ.⁊ pprias ⁊ ppria ipſoꝝ fratrum ⁊ ad ipſos quouis modo ſpectare ⁊ pertinere prout latius in di
2 cto inſtro. nam † in dicta diuiſione non intelliguntur venire niſi ea bona que de pſenti tpe diuiſionis erant propria dictorū fratrū nec ſuſficit ꝙ in preteritum fuerint cōia niſi de pſenti.id eſt tpe diuiſionis fuerint ⁊ eſſent propria ipſorū fratrū.ppter illā copulā ⁊ poſitā iter illa verba fuiſſe ⁊ eſſe de cuius copule natura eſt qd vtrūqꝫ copulatiue verificetur.l.ſi heredi plures.ff.de cōdi.iſti.l.ſi quis ita.de vb.o.c.ij.de reſcrip.⁊ ꝙ illa verba eſſe iuris pprias intelliguntur de pſenti qn diuiſio facta fuit eſt tex.in.l.certum ver.ſʒ ſi fundum.⁊ ibi glo.in verbo confeſſus.ff.de confeſ.facit ꝙ no.de infinito in.l.ſtipulationum alie. in.§.ſtipulatio.ff.de verb.obli.alias illud verbum eſſe poſt pbus fuiſſe nil operaret cōtra.l.ſi qn in princ.ff.de leg.i.c.ſi papa.de priuileg. in.vi.vnde illud relatiuum que:iunctus vbo preſentis tpis ⁊ relatum ad corpus incertum inducit caſſationem vt in terminis noſtris eſt caſus in.l.nuper.ff.de lega.iij.ſequitur ergo qd cū tpe diuiſionis nō eſſet propriū ipſorum fratrum ſed alienatū ⁊ redditum qd non comprehē
3 ditur in diuiſione. ¶Pro hoc etiam † qꝛ verba debēt intelligi ſm naturam actus qui geritur.l.ſi vno in prin.ff.loca.l.ſi ſtipulatus in prin. ff.de vſu.ſʒ de natura ⁊ ſubſtantia diuiſionis eſt qd res ſit communis l.j.ff.communi diuidun.alias enim diuidi non pōt.ar.l.decē.de verbo. ob.⁊.l.manumiſſiones.ff.de iuſti.⁊ iur.dato quod actio cōmuni diuidundo poſſit habere locum ad alios effectus p re que non eſt ſed fuit cōis.l.in ſumma.⁊.l.ſi quis putas in prin.ff.cōi diuidū.⁊ no.in.l.j.eo. ti.hoc etiam inducunt verba appoſita in prin.⁊ prefationibus inſtrumenti predicti i quo dicitur ꝙ dicti fratres venire volentes ad diuiſionem bonorum ⁊ iurium infraſcriptorū cōmuniū ⁊c.cōſtet qd ex vbis appoſitis in prefationibꝰ colligitur intētio finalis.l.ſi.ff.de here.inſti. l.cum hi in prin.⁊ ibi Bar.ff.de traſ.l.regula.§.ſi quis.ff.de iur.⁊ fac
4 igno.facit.l.item qꝛ in fi.de pac. ¶Nec ob.† ꝙ ille qui actionē hʒ ad rem ipſam rē habere videtur vt.l.nemo.ff.de in integ.reſtit.⁊ in.l.qui actionem.ff.de reg.iur.ſʒ dicti fratres habebant actionē ꝯ dictū venditorem ad retrouendendū.ergo ⁊c.qꝛ rñdeo qd i cōtractibus verba debent accipi pprie ⁊ ſtricte.l.quicquid aſtringēde.de ver.ob.l.veteribus.de pac.⁊ in caſu vero non ficto preſertim vbi eſt diuerſitas in effectu in caſu vo ⁊ ficto.l.ex ea.§.inſulam.ff.de ver.ob.ſʒ de proprio ſignificato aliud eſt habere rem ⁊ aliud eſt habere actionem perſonalē ad rem qꝛ improprie ⁊ ficte habere vt no.gl.in.d.l.q actionem.⁊.d.l. nemo.⁊ ibi Bar.⁊ pʒ in dictis legibus in verbo vr qd denotat fictionem.l.j.§.deceiſſe.ff.de vi ⁊ vi ar.l.ij.§.ex ꝯrio in fi.⁊ ibi doc.ff.de acqui.poſ.no.Bar.in.l.ſi is qui pro emptore in.vj.col.ff.de vſuca. Pro
5 hoc qꝛ in ꝯctu predicto di ⁊ proprias ⁊ pprias ſʒ certuȝ eſt qd res debita in actione perſonali non dr mea ſeu propria.l.quintus la.§.in.§. argento cū di.Bar.ibi ⁊.l.ſcribit i prin.ff.de aur.⁊ arg.l.c.⁊ plene bal. in rub.C.de ver.ſig.illud enim dicitur eſſe pprium alicui ꝙ iure dñij ad eum ptinet vt.l.proprias.C.de leg.⁊.l.ppriētatis.C.de pbatio.et ꝙ aliud ſit rem eſſe propriam aliud ſit rem eſſe debitam patet in.d.l. proprias.C.de leg.iuncta.l.iij.§.ſi rem.ff.de leg.iij.vbi res ppria le
6 gatarij legari ſibi non poteſt ſecus in re ſibi debita. ¶Item non ob. ſi diceretur dato qd dictum prediū nō videatur aſſignatū in parte dicto comiti Guidoni tñ actio cōpetens dictis fratribus contra emptorem videtur aſſignata propter illa verba vcȝ cuȝ omnibus iuribus iuriſdictionibus

preeminentijs pertinentibus ad ipſas petias terraruȝ ⁊c.vt latius in dicto inſtrumēto:qꝛ rñdeo ⁊ dico ꝙ illa dictio cū oibus ⁊c.coniungit acceſſorie vt tātummodo accedāt parti comitis Guidonis illa iura cōia que ſpectant pertinēt ⁊ accedunt ad illas petias terre que ſupra ſunt aſſignata comiti Guidoni in partem vt expreſſe ſonant verba illa vcȝ ad ipſas petias terrarū ⁊ quālibet earū ⁊c.illa em̄ dictio ipſas ⁊ illa dictio earū ſunt demonſtratiue ⁊ relatiue iurium ad dictas petias terrarū aſſignatas comiti Guidoni ſpectātiū.l.ij.⁊.l.pꝰcibus cū ſi.C.de impube.ergo ſi dictum predium nō cenſet aſſignatuȝ comiti Guidoni vt probaui.ſequit ꝙ nec actio cōpetēs ad illud.pro hoc etiā qꝛ illa dictio cū oibus iuribus ⁊c.cum coniungat acceſſorie vt l.j.⁊.ij.ff.de pecu.lega.⁊.l.j.ff.de fun.inſtru.⁊ no.Bar.i.l.ſi ita fuerit. §.queſtio.ff.de manu.teſt.⁊ Cy.⁊ Bar.i.l.ij.C.de ver.ſig.notāt doc.in c.in literis.in prin.cum ſi.de reſti.ſpo.ſi non cōprehendit ſuū principale ideſt predium nec ipſum acceſſorium ideſt actio cōprehēderetur
7 vt.d.l.j.⁊.ij.ff.de pecu.leg. ¶Nec etiā obſtant † verba de quibus in dicto inſtrumento dū dicit ⁊ ad ipſos quouis modo ſpectare ⁊ pertinere ⁊c.nā per dicta verba videntur aſſignata comiti Guidoni etiam bona tunc debita dictis fratribus actione perſonali.l.verbum illud pertinere.⁊ ibi no.ff.de ver.ſig.⁊ no.in.l.ſi quis intentione ambigua.ff.de iudi.⁊ per conſequens videt comprehendi predium pro quo reuendēdo competebat dictis fratribus actio.qꝛ rñdeo qd dictū predium non erat nec eſt in obligatione ſeu nō dicebatur nec dicit eſſe debitū dictis
8 fratribus qꝛ † promiſit emptor reuendere dictis fratribus.vnde ipſum factū:ideſt reuendere eſt in obligatione qꝛ illud eſt qd fuit promiſſuȝ. ſecus ſi fuiſſet reuenditū dictis fratribus lȝ nondū traditū:qꝛ tunc bene diceretur prediū eſſe debitum.l.actionum genera in prin.ff.de act. ⁊ ob.inſti.de actio.in prin.⁊.§.i.aliud eſt em̄ rem vendidiſſe aliud promiſiſſe vendere.l.in bonefidei.ff.de eo qd cer.lo.

¶Summarium ſuper conſilio.lxxvi.

1 Promiſſio proprie intelligitur per ſtipulationem.
2 Judex ex officio pōt repetere teſtem vt dictū ſuū ambiguum declaret.
3 Quando teſtes deponunt de promiſſione ſufficit qd in illa promiſſione ſit quecunqꝫ cauſa impulſiua vel perſuaſiua.
4 Si confeſſio probetur per teſtes facit plenam probationem.
5 Probationes diuerſe ⁊ ſemiplene adinuicem iungi poſſunt.
6 Judex parte petente debet deferre iuramentum in ſupplementum.
7 Ad hoc vt fides teſtis diminuat opȝ apparere qd ſit multū amicus.
8 Quando teſtis aliud probauit ꝙ illud quod deduxerit ⁊c.

¶Conſilium.lxxvj. ¶In materia teſtium.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo libello producto noīe Antonij de furno cōtra heredes magiſtri Andree:viſiſqꝫ exceptionibus dictorū heredū ⁊ atteſtationibus dictorum teſtium in fauorem actoris receptorū. Omiſſis argumentis ad partes propter rei euidentiā paucis qd dicturus ſum abſoluam:ſtantibus preſertim his que in iure eleganter deducta ſunt per clariſſimum dñm aduocatū actoris. ¶Uidendū eſt igitur primo vtrū illa promiſſio de qua deponunt teſtes fuerit efficax ad agendum.
1 ¶Secundo poſito qd ſic an ſit ſufficienter probata. ¶Circa † primū cōcludo qd ſic.primo qꝛ per dicta teſtiū:quorū vnꝰ deponit de pmiſſione alius de cōfeſſione promiſſionis videt intelligendū eſſe de promiſſione:ſcȝ per ſtipulationē non aūt per pactum nudū qꝛ lȝ ſi teſtis deponeret ꝙ titius ſtipulatus eſt a ſeio decē nō probaret ſtipulationem niſi deponeret de interrogatione precedenti ⁊ rñſione ſecuta.l.j. ⁊ ibi plene.C.de vſu.⁊ no.Bart.in.l.ſciendū.ff.de verb.ob.tñ illud eſt verum quādo teſtis deponeret per verba iuris prout eſt verbū ſtipulatus ſecus ſi p verba que adaptant ad qd facti vt ſi teſtis deponat ꝙ titius promiſit.x.ſeio vel qd vidit talem iudicem ſic ſententiaſſe:nam intelligetur.ſ.ſolēniter.ita decidit Anto.de bu.in.c.ſicut per illū text. de re iudi.idē etiā tenuit Romanus in preallcg.l.ſcienduȝ motus per l.j.C.de ꝯhē.⁊ com.ſtip.⁊ per alia de quibꝰ ibi latius p eū. ¶Quin
2 imo † iudex etiam ex officio poſſet repetere ſaltē illum primum teſtem vt dictū ſuum ambiguū declararet.⁊ ſic deponeret an interuenerit interrogatio ⁊ rñſio vel ſaltem fuiſſe ⁊ ſubſecutam complacentiā ſtipulantis ſm quod habetur in.l.j.§.ſi quis ſimplr ver.cū adijcitur cū ibi no.per doc.ff.de verb.obli.in.c.cum clamor.de teſt.⁊ no.in aut.de teſt. §.qꝛ vero in glo.magna.⁊ no.Bar.in.l.repeti.ff.de qſtio.⁊ in.l.ſi quis intentione.ff.de iudi.⁊ in.l.iiij.§.hoc aūt iudicium in.iij.q.ff.de dam. infec.cū ſi. ¶Preterea dato ꝙ nō fuiſſet illa promiſſio facta p ſtipulationem.tñ dico qd eſt efficax ad agendum qꝛ trāſiuit in ꝯctum innominatum promiſit enim magiſter Andreas dicto Antonio dare dictas libras quadringentas aut curare ꝙ dñs Achilles cas daret vt finem liti imponeret relaxando terras dño Chriſtophoro prout fecit ipſe Antonius ita deponit primus:⁊ ſic ex parte magiſtri andree fuit ꝯctus innominatus do vt facias.l.naturalis per totā.l.ff.de preſcrip. verb.l.ſiue apud acta cū ibi no.C.de tranſac. Unde cum adimpleuerit Antonius pro parte ſua ꝯctum innominatum vt dicti teſtes etiā deponunt ſequit qd ei cōpetit actio preſcriptis verbis preallcg.l.natu
3 ralis.§.j.⁊.l.ex placito cū ibi no.C.de rerū permu. ¶Ex his pȝ † quod non expedit aggredi illū articulū an iſta pmiſſio fuerit ſine cā qꝛ proculdubio fuit cum cā.ſ.vt finis imponeret liti ⁊ ſeu dicta bona relaxarent p Antoniū dño Chriſtophoro nec requirit qd cā ſit obligatoria ſeu finalis ſed ſufficit quecunqꝫ cā perſuaſiua vel impulſiua vt declarat Bal.in.l.generaliter in.iiij.q.C.de non nu.pe.⁊ in.l.pactuȝ qd dotali.in.xvij.q.C.de colla.per.l.creditor.§.j.ff.mā.⁊ per.l.a titio.ff.de
4 verb.ob. ¶Quo † ad ſcōm.ſ.an ſit ſufficienter probata dicta promiſſio ⁊ videtur qd ſic.primo qꝛ eſt ſemiplene pbatū p vnuȝ teſtē de vera promiſſione iuxta.l.vbi numerus.ff.de teſti.⁊.c.in omni.de teſti.⁊ per ſcōm teſtem pbatū eſt de confeſſione facta parte preſente:que confeſſio ſi probaretur per duos teſtes ſine dubio faceret plenam pbationē qꝛ nulla efficacior probatio vel releuatio ꝙ cōfeſſio.l.cū te.C.de trāſac.l.ſi.C.de fideicō.⁊.d.l.generaliter.facit.l.ſin.ff.de interrog.act.⁊ ꝙ plene no.in.c.ſi.de cōfeſ.ſm Jnn.in.c.per inquiſitionē.de elec.confeſ
5 ſio dr liquidiſſima probatio ⁊ tales probationes † diuerſe ⁊ ſemiplene adinuiceȝ iungi poſſunt vt in propoſito noſtro eſt tex.in.c.ſi.de ſucceſ. abinteſta.quem in propoſito etiā allegat Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiur.⁊ Bal.in rub.de controuer.inueſti.⁊ in.l.ij.§.ſi.ff.ſi cer.pe.et Anto.de bu.in.c.ſi.de iureiur.⁊ per Barto.in.l.j.§.itē conuentio.ff.de qſtio.⁊ per Bald.in.l.ſi quis ex argētarijs.§.j.ff.de eden.⁊ no.doct. in.c.cum cauſam.de proba.⁊ ibi plene per do.Abb.⁊ in.c.veniens el.j.
6 de teſti.cum ſi. ¶Conſulo.† tñ ꝙ iudex parte petente deferat iuramētum in defectum probationis iuxta.l.admonendi.cuȝ materia. ¶Nec obſtabit ꝙ quantitas videatur eſſe magna quo caſu non defertur dictum iuramentum:vt no.per glo.⁊ doct.in.d.l.admonendi.⁊ not.glo. in.c.cum ſint partium in glo.ſin.de reg.iur.in.vj.quia reſpondeo primo ꝙ fundatam intentionem habet Antonius petens ſibi deferri iuramentum ex regula.d.l.admonendi.vnde ſi rei conuenti contra hoc opponant non eſſe deferendum iuramentum:eo quia dicunt cauſam eſſe magnam ſeu arduam illud probare debent iuxta.l.in exceptionibus.in prin.⁊.l.ei qui.ff.de proba.⁊ haberent rei neceſſe pbare qualitatem perſone Antonij eſſe talem ꝙ dicta ſumma quadringentarum librarum reputatur magna ſumma ⁊ cauſa ardua inſpecta qualitate ſua ⁊ quod ex inſpectione conditionis dicti Antonij iudex ita haberet arbitrari.l.ſed ſi ſuſceperit.§.j.de iudi.⁊ no.in auf.minoris debitor.⁊ ibi Bart.C.qui da.tu.poſ.⁊ no.glo.in corpore vnde illa autentica ſumitur.⁊ Bar.⁊ alij in preallcg.l.admonendi.⁊ Spe.in ti.de iuramenti delati.§.j.ver.vt autem inſtructus. ¶Scdo reſpondeo ex his que no.Roma.in.d.l.admonendi.poſt medium in ver.in eadē ibi ⁊ in delictis ⁊c.vbi dixit ꝙ etiam in cauſa famoſa ſeu criminali ⁊ ardua in qua alias non defertur iuramentum:tamē vbicunqꝫ iudex videt aliqd vltra ſemiplenam probationem facere pro actore ⁊ videt perſonam actoris eſſe honeſtam iuramentum tunc defertur actori in ſupplemētum ad hoc inducit tex.in.c.ſi.in verbo ⁊ cauſe circunſtantijs.de iureiur. Sed ita eſt qd negari non poteſt ꝙ actor nō habeat aliquid vltra ſemiplenam probationem:vt eſt oſtenſum ſupra.ergo omnino debet
7 poſſet deferri iuramentum. ¶Nō † obſtat ꝙ dicti teſtes aſſerūt ſe eſſe amicos dicti Antonij:quia vt reſponſum eſt per dominum aduocatum oportet apparere ꝙ ſit multuȝ amicus ad hoc vt fides eius diminuatur vt no.Bar.in.l.admonendi in.x.col.in verſi.venio ad tertium ⁊ quero.⁊ Bal.in.l.eos.C.de teſti.⁊ i.l.ſi quis in vlt.col.eo.ti.⁊ ibi dicit qd nunqꝫ amicitia repellit teſtē niſi quando amicitia vnius partis reſultat odioſitas quo ad aliam partem vnde amicitia que eſt virtus ſm eum non repellit teſtem.l.ſciendum.ff.de vſu.⁊ not.Anto.de bu.in c.quoties.de teſti.⁊ vbi requiritur magna amicitia vel familiaritas vt reppellatur teſtis tunc neceſſe eſt ꝙ exprimatur de magna amicitia ⁊ familiaritate ſeu exprimatur cauſa ex qua hoc cōprehēdit ſm Hoſt.
8 ⁊ Jo.an.in.c.inſinuāte.de offi.deleg. ¶Non ob.† ꝙ teſtis ſecundus deponat de cōfeſſione ⁊ actor agat ex ſtipulatione.⁊ ſic aliud probauerit quam illud ꝙ deduxerit.⁊ per conſequens non poſſit obtinere.l. habebat.ff.de inſti.c.abbate.de re iudi.in.vj.⁊ no. Inno.in.c.ex parte abbatiſſe.de priuileg.⁊ in propoſito no.Spe.in ti.de teſte.§.i.v.ſed pone egi.qꝛ reſpondeo primo ꝙ vbi confeſſio induceret obligationeȝ: vt eſt in contractu mutui.l.ij.§.ſi.cū ibi no.ff.ſi.cer.pe.tunc poſſet procedere dictuȝ Spe.in dicto ver.ſed pone egi:quia ſi ago ex numeratione:⁊ ſic ex obligatione que oritur ex mutuo naturali ⁊ probo de confeſſione:⁊ ſic de obligatione que oritur ex mutuo ciuili tunc non poſſum obtinere. Sed in alijs caſibus in quibus regulariter confeſſio non inducit obligationem ſʒ probationem.l.publia.§.ſi.C.depoſi.tūc ſufficit per confeſſionem probare actum.ex quo egi in libello ſm Nico. de mat.⁊ Bal.in.l.generaliter in.ix.q.C.de non nu.pec.⁊ in.l.ſi ex cautione in.x.q.eo.ti.⁊ in.l.non nudis.C.de proba.⁊ Ang.⁊ Joā.de imo. in.l.ſi ita ſtipulatus.§.chryſogonus.de verb.ob.⁊ Joan.de imo.in.l.j. §.ſi quis ita.eo.ti.⁊ Anto.de but.in.c.ſi cautio.de fide inſtrumē.imo plures tenuerunt qd etiam ſi agitur ex numeratione ſufficiat probare mutuum per confeſſionem:vt no.doc.in dictis locis.⁊ Bal.in.l.j.in prin.C.de rei vxo.act.⁊ per eundē in.l.ij.§.ſi.ff.ſi cer.pe.⁊ Bar.in.d.l. j.§.ſi quis ita in fin.de verb.oblig. Quinimo in propoſito fuit etiam in libello facta mentio de confeſſione quo caſu nemo negat ſufficere

probationē talis confeſſionis etiam in mutuo: vt no. Spec. in. d. verſi. ſed pone egi. Ant. de but. in precalleg. c. ſi cautio. cum ſi.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxvij.

1 ☞ Si vnus ex fratribus emat fundū pro ſe ⁊ fratre ſuo ſi in inſtrumento contineatur quod venditor fuit confeſſus habuiſſe ⁊ recepiſſe a dicto fratre nec dicitur de pecunia communi intelligitur de propria ipſius fratris.

2 Mala fides impedit preſcriptionē. ⁊ nu. 3.

4 Heres vniuerſalis tenetur exonerare conſcientiam defuncti.

5 Non valenti agere non currit preſcriptio.

6 Ubi nō apparet de notitia ratificationis poteſt peti reſtitutio in integrum nu.

8 Libris rationum in fauorem creditoris non datur fides.

9 Taciturnitas ⁊ preſentia in caſu iſto an noceat.

10 Verba confeſſi fuerunt habuiſſe ⁊ recepiſſe ⁊c.

11 Eſtimum nullam facit fidem ad preiudicium tertij.

12 Si vendidi fundum ⁊ nō tradidi ſed percepi fructus ⁊ emptor nunꝗ̄ mihi dedit pretium ſi velit venditor petere fructus potero agere vſuras ad pretium.

13 Ubi intereſſe non eſt probatum iudici poterit iudex illud taxare ⁊ arbitrari ex coniecturis.

14 In quacunqꝫ cauſa etiam ſummaria debet plenarie legitimari perſona comparentis.

¶ Conſilium. lxxvij.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo pceſſu cauſe vertētis inter dñam Albarinam tanꝗ̄ coniunctam perſonā Joānis filij quondā ⁊ heredis fucij ex parte vna agentē ⁊ Mattheum filiū ⁊ heredē quondā magiſtri Lippi de baguaria ex altera ſe defendētē ⁊ reconuenientē.

1 ¶ Magna vis† huius cōtrouerſie cōſiſtit in vidēdo an ſi heredi fucij dʒ cōſignari ⁊ relaxari per heredes magiſtri Lippi dimidia dicte apothece debeat ex aduerſo condemnari dictus heres ſeu ille qui cōparet pro eo ad dimidiā ꝑtij ſoluti per magiſtrū Lippū pro emptione dicte apothece in quo breuiter concludo qꝺ ſic vt eſt tex. in. l. cū proponas. C. pro ſocio. ⁊ ibi no Bart. qui per illum tex. dixit qꝺ ſi vnus ex fratribus emat fundū pro ſe ⁊ fratre ſuo tñ in inſtrumento contineť qꝺ pretiū venditor fuit confeſſus habuiſſe ⁊ recepiſſe a dicto fratre emente nec dicitur ibi de cuius pecunia propria vel communi in dubio intelligitur de pecunia propria ſoluentis ita qꝺ emptor a fratre ſuo petere pōt partē pecunie ſi ille vult partē predij qꝺ dicit Bart. ibi eſſe perpetuo mēti tenendum ⁊ idem in effectu voluit Bal. in. l. pe. C. ſi quis alteri vel ſibi. ergo dato ꝙ dictam dimidiā apothece partē poſſit dña Albarina noīe filij ⁊ heredis dicti fucij tñ ex aduerſo potuit procurator dicte dñe Albarine reconueniri ſuper dimidia pretij dicte apothece ſoluti per dictū magiſtrum Lippū.

2 ¶ Nec predictis obſtat† exceptio preſcriptionis longiſſimi temporis iuxta. l. ſicut. ⁊ l. cmens. C. de preſcrip. xxx. an. q: rñdeo primo qꝺ dictus fucius nō potuit incipere preſcribere dum vixit propter malam fidē ſecundū veras ⁊ cōes cōcluſiones p. c. ſi. cū ibi no. de preſcrip. ⁊ in. c. ſecundo de reg. iur. in. vi. ⁊ nō conſtat ex pceſſu mihi tranſmiſſo qꝺ ipſe tali tempore deceſſerit ꝙ a tempore mortis ſue decurſi ſint anni. xxx. adeo ꝙ heres eius potuerit incipere et complere preſcriptionem ⁊ ſic non poteſt heres eius ex preſenti proceſſu allegare qꝺ ipſe heres fucij poſt mortē inceperit ⁊ compleuerit preſcriptionem. xxx. annorum.

3 ¶ Secundo reſpondeo† ꝙ etiam dato ꝙ a tempore mortis fucij eſſet decurſum tempus. xxx. annorum ante preſentem litem inchoatam tamen non debet poſſe heres Fucij ſe tueri tali preſcriptione que dicitur nequiſſimum iuris preſidium. vt in auť. vt eccle. romana. circa medium et heres non poteſt ſe tueri preſcriptione quando defunctus cui ipſe ſucceſſit fuerat in mala fide. vt no. Anto. de but. ⁊ Joan. de imo. et dominus Abb. ſiculus in. c. ſi diligenti. de preſcrip. ⁊ Joā. de imo. in. c. ſi. e. ti. q:† heres vniuerſalis tenetur exonerare conſcientiam defuncti. c. in literis. de rapto. et no. in. c. fin. de ſepul. et ita etiam tenet Raph. et Ludo. roma. in. l. pompo. §. cum quis. ff. de acqui. poſ. ⁊ Pau. de caſt. in. l. ſequitur. §. heres. ff. de vſucap. ⁊ hoc cōprobant predicti doctores ex pluribus rationibus quas breuitatis cauſa omitto ex quibus oſtendunt veram non eſſe opinionē Dy. ⁊ ſequacium qui contrarium tenuerunt.

4 (beside "ſcrip. ⁊ Joā. de imo.")

5 ¶ Tertio† reſpondeo quod non erat nata actio magiſtro lippo ad pretium niſi poſtꝗ̄ dictus Fucius ratificauit contractum dicte emptionis facte per magiſtrum Lippū communi nomine. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. cum ibi no. ff. de nego. geſt. ⁊ in. l. mater. cum ibi no. C. de rei vendica. ⁊ ſic ante ratificationem Fucij non cepit currere preſcriptio quia non valenti agere nō currit preſcriptio. l. i. in fin. C. de annali excep. ⁊ l. i. C. de bonis mater. vnde mihi ex proceſſu non conſtat ſufficienter de ratificatione Fucij ſaltem a tanto tempore citra qꝺ decurſi ſint anni triginta a tempore ratificationis

6 vſqꝫ ad temp⁹ inchoate litis. Et poſito† qꝺ appareret de ratificatione fucij ⁊ non appareret quod de illa notitiā habuiſſet magiſter Lippus. et ſic ignoraſſet magiſter Lippus ipſi magiſtro Lippo ex tali ratificatione eſſe acquiſitam actionem ad dimidiam pretij contra Fucium poſſet peti reſtitutio in integrum aduerſus curſum preſcriptionis ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa vt firmat Bar. in. l. i. §. ſi quis autem propter. ff. de iti. actuqꝫ priua. ⁊ Specu. in titu. de preſcrip. §. i. ver. pone colonus. ⁊ no. glo. in. l. ſi partem. §. i. in verbo non vtendo. ff. quēadmo. ſerui. amit. ⁊ glo. in. l. i. C. de pat. pote. ⁊ no. Ang. in. l. in heredem al's eſt in. l. annus. ff. de calumnia. ⁊ in. l. ſi. ff. ſi quis teſta. liber eſſe. ⁊ Jo. de imo. in. l. pantonius. ff. de acquiren. heredi. ⁊ dominus Abbas in. c. vigilanti. de preſcrip. ⁊ Jo. de imo. in. c. ſi. eo. ti. ⁊ eſt communis opi. faciunt no. per glo. in. l. ij. C. de iure emphyteo. ⁊ per Bart. in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verborum obligatio. ⁊ in. l.

7 emelius. ff. de mino. cum ſimi. ¶ Poteſt etiam ex alio capite† dictus Mattheus petere reſtitutionem in integrum incidenter aduerſus curſum dicte preſcriptionis quatenus decurſa eſſet quia allegat in actis Mattheus nuper ad eius notitiam deueniſſe dictum inſtrumentum emptionis quo mediante competit ſibi facultas petendi dictam dimidiam pretij vnde ſi iſta preſcriptio non fuit completa in vita magiſtri Lippi: q: etiam poſito ꝙ fuci⁹ deceſſiſſet de anno. Mccc. ⁊ magiſter Lippus vt verbo fertur deceſſit de anno. Mccccliij. vel circa. ⁊ ſic preſcriptio. xxx. annorum non poterat eſſe tunc completa attento qꝺ non potuit incipere niſi poſt mortem fucij: vt. ſ. probaui. poterit ergo ad cautelam probari tempus mortis magiſtri Lippi ⁊ peti incidenter reſtitutio in integrum aduerſus preſumptionem ex capite ignorantie: quia Mattheus habet preſumptam ignorantiam dicti inſtrumenti: vt in regula cum quis in ius. ⁊ ibi no. de reg. iur. in

8 vj. ⁊ l. qui in alterius. ff. de reg. iur. ¶ Item non ob.† quod i libris dicti Fucij videtur contineri quod ipſe ſoluerit Gaſpari domzoli venditori dicte apothece pretium dicte apothece ⁊ vltra: quia reſpondeo quod libris ſuis in fauorem ſuum non datur fides. l. exemplo. ⁊ l. rationes. C. de probat. ⁊ plene no. Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiurā. ⁊ in. l. nuda ratio. ff. de dona. ⁊ poſito qꝺ aliquam preſumptionem facerent dicti libri Fucij tamen attento ꝙ liber contradicit inſtrumento publico magis creditur inſtrumento publico. l. ſcripturas. C. qui potiores in pig. habe. Et etiam aduertatur an in partitis libri rationum dicti Fucij ſit dies prout requiritur. nam alias nullam fidem facit. l. i. §. rationem. ff. de eden. ⁊ notat Ange. in. d. i. §. editiones. ff. de eden. ⁊ Bald. C. de fide inſtru. in Rubrica in. xvi. colū. i ver. circa primum ⁊c. in copia enim mihi tranſmiſſa non extat dies ſed ſi in libro originali ipſius Fucij reperitur dies ⁊ ex inſpectione illius dici appareat ꝙ fucius ſoluerit dicto venditori poſt diem inſtrumenti venditionis illa talis ſolutio facta per Fucium nihil releuaret: quia non debuit fucius ſoluere venditori cui iam fuerat ſatiſfactum per magiſtrū Lippum ſʒ debuit ſoluere magiſtro Lippo qui vtiliter gaſſerat negocium Fucij ſoluendo pro eo pretium apothece quam emerat communi nomine ⁊ poſſet fucius repetere a dicto Gaſpare illō ꝙ ſoluiſſet pro apotheca tanꝗ̄ indebite ſolutum.

9 ¶ Nec etiam habet obſtare quod† Mattheus fuerit preſens teſtamēto dñe Catharine vxori olim Fucij que in teſtamento diſpoſuit qꝺ magiſter Lippus ⁊ Mattheus eius filius valeant ⁊ ſtare poſſint in dicta apotheca toto tempore eorū vite ſoluendo penſiones debitas: quia reſpondeo qꝺ illa pſentia ⁊ taciturnitas Matthei ſibi non preiudicauit etiam ſi tunc ius dicte apothece ſpectaſſet ad dictum Mattheū caſus eſt in. l. caius. ff. de pigno. act. ⁊ in. l. titia cū teſtamento. §. lucio. ff. de leg. ij. quanto minus debuit preiudicare cū tunc Mattheus non haberet ius in apotheca: ſed magiſter Lippus qui tunc viuebat. Preterea poterat diſpoſitio illius teſtatoris ſortiri effectum etiam abſqꝫ eo qꝺ Mattheus videretur renūtiaſſe iuri ſuo: q: ſi heredes fucij ſoluiſſent magiſtro Lippo dictam dimidiam pretij: cōpetebat magiſtro lippo ⁊ Mattheo ius ex dicto legato. ¶ Nec etiaʒ obſtat ꝙ appareat per publicū inſtrumētū ꝙ dicti Fucius ⁊ magiſter Lippus confeſſi fuerunt habuiſſe ad mercandum libras centum Boñ. a ſer Berto de pecunijs caldarini ⁊ ꝙ in libris dicti venditoris videatur cōtineri ꝙ ille libre centum peruenerint ad dictum vēditorem quaſi venditor eas habuerit a dicto Fucio ⁊ magiſtro Lippo. quia reſpondeo quod anteꝗ̄ factum eſſet inſtrumentū dictarum librarum centum iam habuerat dictus venditor totum dictum pretium apothece a magiſtro lippo: vt patet ex inſpectione in-

10 ſtrumentorū que preualent ſcripturis priuatis vt iam dixi. ¶† Nec poteſt dici qꝺ licet in inſtrumento magiſter Lippus ⁊ Fucius confiteantur habuiſſe ⁊ recepiſſe dictas libras centum a ſer Berto tamen poteſt eſſe ꝙ ante inſtrumentum per plures dies ⁊ menſes habuerunt ⁊ eas conuerterant in cauſam dicti venditoris: quia reſpondeo ꝙ illa verba confeſſi fuerunt habuiſſe ⁊ recepiſſe intelliguntur probare receptionem factam fuiſſe tempore inſtrumenti vel incontinenti ante et non ex interuallo vt eleganter probat Bart. in. l. poſt dotem in. i. q. ff. ſolu. matri. ⁊ in. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogonus. in. ij. col. ff. de verb. obli. ⁊ ibi de hoc eſt tex. ⁊ gl. ⁊ no. Bar. in. l. certi cōdictio. § ſi nūmos ff. ſi cer. pet. ⁊ i. l. triticū. de ver. ob. ⁊ i. l. predia. ff. de acq. poſ. Preterea poſito qꝺ etiam ita eſſet: ſcʒ ꝙ dicte libre centū fuiſſent p magiſtrū Lippū ⁊ Fuciū conuerſe in cauſam pretij dicte apothece: tñ adhuc cōſtat quod dicte libre centū quas ambo cōfeſſi ſunt habuiſſe ad mercādum fuerunt

dū fuerūt reſtitute dicto ſer Berto ſolū per dictū magiſtrum Lippū vt pʒ in inſtrō producto in actis ⁊ preſumiť qꝺ fuerint reſtitute de pecunijs proprijs magiſtri Lippi: vt i. d. l. cū proponas. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ dixi ſupra. ⁊ ſic omnino magiſter Lippus eſſet creditor dicti Fucij

11 in dimidia dicte quantitatis. ¶ Nec etiā obſtat † ſi diceret ꝙ reperiť ꝙ dimidia dicte apothece eſt deſcripta ad eſtimū dicti Fucij: quia reſpondeo qꝺ in preiudicium tertij eſtimum nullam fidem facit niſi appareat ꝙ ille tertius conſenſerit ꝙ ita deſcribereť in eſtimo. l. ſi pater ⁊ ibi per illū tex. no. hoc Bal. C. de act. emp. l. cēſualis. ⁊ ibi doct. C. de dona. ⁊ l. ſolennibus. ⁊ ibi Bal. ⁊ Sali. C. de rei vend. ⁊ no. Bal. in. l. qdā in ſuo. ff. de cōdi. inſti. ¶ Preterea dato qꝺ fidē faceret qꝺ apotheca ſpectaret ad fucium pro dimidia tñ ſequiť ergo fucius nō teneť ſoluere preciū ſolutū pro eo a magiſtro lippo: vt eſt caſus in. d. l. cum

12 proponas. ¶ Nūc reſtat† videre vtrū poſito qꝺ heredes fucij poſſint petere aliquas penſiones p tpe preterito poſſit econtra heres magiſtri Lippi conſequi intereſſe ſuū rōne dicte dimidie pretij nō ſoluti p dictū fuciū ⁊ dico qꝺ ſic. ⁊ hoc aperte deciđť ex no. per glo. cōiter approbatam in. l. curabit. C. de act. emp. ⁊ in. l. iulianus. §. ex vendito. ff. eo. ti. vbi habeť qꝺ ſi vendidi fundū ⁊ nō tradidi emptori: ſed retinui fundū ⁊ percepi fructus ⁊ emptor nō interpellatus mihi nunꝗ̄ dedit pretium ⁊ poſtea emptor velit a me venditore petere fructus potero ego loco fructuū quos ſibi dare teneor agere ad vſuras pretij tāꝗ̄ intereſſe ⁊ hoc caſu licite petuntur tales vſure tanꝗ̄ intereſſe etiā de iure canonico. vt no. in. d. l. curabit ⁊ in. l. ij. C. de vſur. ⁊ no. gloſſ. ⁊ doc. in. c. conqueſtus. de vſu. ⁊ Hoſti. in ſum. de vſur. §. an aliquo caſu et venit intereſſe ꝙ quis conſequutus eſt nedum rōne damni contingentis ſed etiā ratione lucri ceſſantis vt ſi petens intereſſe erat mercator. vt not. Cy. in auť. ad hec. in pe. q. ⁊ ibi Sali. C. de vſur. ⁊ in terminis Pet. de ancha. ⁊ dñs Abb. in. d. c. cōqueſtus. ⁊ no. Bar. in. l. i. C. de ſen. q̄ p eo ꝙ inter. in ver. venio ad vltimā partē ⁊c. per. l. ij. i ſi. ff. de eo quod cer. lo. ⁊ conſtat ꝙ magiſter Lippus erat mercator vt pʒ ex dicto inſtrō facto cū dicto fucio ⁊ ſer Berto ⁊ confitetur hoc a dña albarina reſpondendo poſitionibus. Si ergo vult heres fucij agere ad penſiones dicte apothece pro qua tenebatur ſoluere magiſtro Lippo dictū pretiū pōt conſequi heres magiſtri Lippi vſuras dicti pretij loco intereſſe.

13 ¶ Et qñ† intereſſe non eſt pbatū iudici tñ iudex ex ſuo officio poteſt illud taxare ⁊ arbitrari ex coniecturis. l. ſi traditio. ⁊ ibi hoc no. Bart. C. de act. emp. ⁊ l. i. ⁊ ibi hoc no. Cy. ⁊ Bar. in. l. vni. C. de ſen. que p eo qꝺ inter. ⁊ l. ſemper. §. in hoc interdicto. ⁊ ibi no. Bar. ff. qꝺ vi aut clā. ¶ Ex quibus concludo ꝙ inſpectis meritis cauſe iudex ſi condemnat Mattheum dicte dñe Albarine ſeu eius procuratori ad relaxandum here. dicti fucij dictam dimidiā apothece dʒ cōdēnare etiā dictā dñaʒ Albarinam ⁊ dictū procuratorē nomine dicti heredis ad dimidiam pretij dicte apothece ſoluti per magiſtrū Lippū. ⁊ ſimiliter ſi cōdemnabit Mattheum ad aliquas pēſiones preteriti tpis dʒ ſimiliter cōdemnare econtra ad intereſſe rōne dicti pretij nō ſoluti taxando et ar-

14 bitrando quantitatē dicti intereſſe. ¶ Omitto plura† que circa ordinem proceſſus dici potuiſſent q: in quacūqꝫ cauſa etiam ſummaria dʒ plenarie legitimari pſona cōparētis. vt no. Bar. in. l. ij. in ſi. C. de edi. diui adri. per ibi not. per glo. ⁊ no. Bal. in. l. ſi. co. ti. in. v. q. ⁊ Bal. i. l. iij. §. ibidē. ff. ad exhibē. ⁊ potuiſſet fortaſſe dici ꝙ dña Albarina non probauit ſe eſſe coniunctā perſonā dicti Joānis prout allegauit ⁊ forte etiā nō preſtitit ſatiſdationem cū fideiuſſore qꝺ dictus Joānes ratum haberet iudiciū ſecū geſtū vti tenebať iuxta. l. pompo. §. ſi. cū gl. ff. de pcu. l. pretorie lultima cū ibi no. ff. de preto. ſtipu. ⁊ etiā nō poterat petere dña Albarina condemnari Mattheū ad dandū ſeu relaxandū ipſi dñe Albarine pro dicto Joāne vt fecit q: cōuentio perſone ſolui non pōt. l. ij. ff. vt leg. no. caueať. ⁊ l. iij. ff. ſolu. ma. ⁊ ideo Bar. in. l. vero procuratori. in prin. ff. de ſol. dicit ꝙ nō pcedit illa petitio facta eo mō quo petijt dicta dña Albarina tñ in iſtis non multū inſiſto maxime q: pōt eē qꝺ dicta dña Albarina preſtitit ſatiſdationē ⁊ alia fecit que facere tenebať licet in actis mihi trāmiſſis non inueniā ideo libentius feci fundamentum ſuper meritis cauſe.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxviij.

1 ☞ Ciuitas an poſſit collectare ſubditos de bonis extra territoriū. 2.

3 Curſus tanti temporis cuius memoria non ſtat in contrarium hʒ vim conceſſionis ⁊ priuilegij. nu. 14.

4 Mancipium caſtrum ⁊ villa poſſunt imponere collectas pro neceſſitatibus.

5 Collecta eſt munus quod imponitur perſone pro rebus ⁊ non poteſt imponi forenſibus. nu. 11.

6 Per contrariam conſuetudinem pōt derogari preſenti conſuetudini.

7 Reformatio que nūꝗ̄ fuit recepta nec obſeruata non debet habere obſeruantiam. nu. 8.

9 Collecte quod imponūtur ſubditis dicuntur eſſe actus iuriſdictionis.

10 Subditus poteſt cogi vt ſoluat collectam ciuitati.

12 Ad preſcriptionem ſufficit tempus ⁊ bona fides.

13 Bona fides preſumitur ex vſu ⁊ quaſi poſſeſſione iuris exigendi pedagia.

14 Quando preſcribatur pedagium.

¶ Conſilium. lxxviij.

¶ Circa preſcriptionem ⁊ conſuetudinem iuris collectandi ⁊ in quibus locis debeant ſolui collecte ⁊ pro quibus bonis.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.

1 Videreť† prima conſideratiōe dicendū ꝙ dictum cōe tauxignani non poſſit collectare dictos poſſidentes bona exiſtentia in territorio caſalis pro dictis bonis poſitis extra territorium tauxignani. vt no. glo. in. l. i. C. de mulier. ⁊ in quo lo. li. x. ⁊ ibi Bart. in ver. tū quero aliquis eſt hic ciuis ⁊ alibi hʒ poſſeſſiōes ⁊c. ⁊ Guil. de cu. i. l. nemine. C. de ſac. ſan. eccle. in ver. ſʒ venio nunc ad munera patrimonialia ⁊c. vbi vidētur velle ꝙ ciuitas non poſſit ſubditos ſuos collectare pro bonis que ipſi ſubditi habent extra territoriū ciuitatis: nō eni hʒ iuriſdictionem extra territorium. l. ſi. ff. de iuriſ. om. iudi. l. cum vn⁹ ad ſi. ff. de bo. auť. iudi. poſ. c. vt aiarum. i ſi. de conſti. in. vj. ergo cōe tauxignani de iure non pōt imponere collectas etiā ſubditis ſuis p bonis q̄ ipſi habent extra territorium tauxignani quātomin⁹ poterit cōe tauxignani collectare non ſubditos ſuos qui ſunt incole in territorio caſali: cum clare conſtet collectas forēſibus ſeu non ſubditis imponi nō poſſe. l. reſcripto. §. ſi. ff. de munc. ⁊ ho. l. libertus. §. ſola. ff. ad municip. ⁊ ibi no. Bar. l. cū neqꝫ. ⁊ ibi no. etiā Bar. C. de icolis. lib. x. no. glo. i rub. C. de

2 muneri. patri. lib. x. ¶ Scdō† q: cuʒ cōe tauxignani habeat contra ſe ius cōe per ea que proxime dicta ſunt ſequiť qꝺ ex aliqua exactione collectarū facta per longiſſima tpa p dictū cōe tauxignani a pdictis hominibus pro bonis ſuis extra territoriū tauxignani non potuerit preſcribere ius exigendi collectas p dictis bonis niſi cōe tauxignani aliquem de hoc titulum habuiſſet: vt eſt caſus in. c. i. de preſcri. i. vj. ⁊ plene no. in. c. ſi diligenti. eo. ti. i antiquis. ⁊ in propoſito no. Bar. i. l. cuʒ de in rem verſo. ff. de vſu. ⁊ canoniſte. in. c. peruenit. de cēſi. niſi concur-

3 reret† curſus tanti tpis cuius initij in contrariū memoria non exiſtat: vt. in. d. c. i. hʒ enim vſus tā diuturni tpis vim conceſſionis ⁊ priuilegij c. ſuper quibuſdā. §. preterea. de ver. ſig. c. di. ꝫ morē. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ predicta maxime procederēt ſi verum eſſet ꝙ de anno. Mcclxxxvj. vel circa. edita fuiſſet vt quidam dicunt certa reformatio in generali cōcilio ⁊ parlamento cōis comitat⁹ incole in qua in effectu contineretur ꝙ hoīes cōitatum comitatus incole ſoluere deberēt collectas p poſſeſſionibus q̄s habebūt in cōi illo

4 in cuius curia ſite erant. ¶ Sed premiſſis† non obſtantibus ꝯtrariaʒ ſniam de iure pbabiliorē eſſe puto. ¶ Et preſuppono ꝙ municipiū caſtrum ⁊ villa poſſunt imponere collectas pro neceſſitatibus occurrentibus: vt no. in. l. i. §. quibus. ⁊ ibi Bar. ⁊ alij. ff. qꝺ cuiuſqꝫ vniuer. no. ⁊ no. Dy. ⁊ Bar. in. l. iij. per illū tex. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. Spec. i ti. de execu. ſen. §. ſequiť. ver. quid ſi vniuerſitas. ⁊ Bar. i. l. iiij. §. ſi actor in prin. ff. de re iudi. ⁊ dicit Ang. i. d. l. iiij. in prin. ſe habuiſſe de facto Padue. ⁊ ita obtinuiſſe p glo. in auť. qui. mo. natu. effi. ſui. §. exhi. in verbo pſoluet. ⁊ ibi etiā no. Ange. hoc pſuppono. ⁊ moueor cōtra cōe caſalis in primis q: cōe caſalis nunꝗ̄ i preteritū ſaltē a ſeptuaginta annis citra conſueuit imponere aut exigere collectas ab hominibus predictis de quibus in themate fit mentio pro bonis ſituatis i dictis villis pro aliquibus neceſſitatibus occurrētibus i dicto cōi caſalis. vñ aut cōe caſalis volens imponere collectas vult ſe fundare ex diſpoſitione iuris cōis aut ex aliqua conſuetudine: aut ex dicta reformatione. ¶ Si vult ſe fundare ex diſpoſitiōe iuris cōis ⁊ tunc cōſtat ꝙ hoīes q non ſunt ſub iuriſdictione cōis caſalis nō poſſunt collectari p cōe caſa-

5 lis pro bonis etiaʒ exiſtentibus i territorio caſalis q:† collecta eſt munus qꝺ imponiť pſone pro rebus ⁊ per cōſequēs nō pōt imponi forēſibus vt legi. ⁊ no. in. d. l. reſcripto. §. fin. ⁊ in. d. l. lucius. §. ſola ⁊ dixi. ſ. ¶ Aut cōe caſalis ex diſpoſitione iuris cōis vult imponere collectas hominibus qui ſunt ſub territorio caſalis pro bonis poſitis in territorio caſalis ⁊ de iure communi nō inficiabor ꝙ cōe caſalis illud facere poſſit niſi obſtaret contraria preſcriptio vel conſuetudo que an obſtet dicetur infra. ¶ Aut commune caſalis vult ſe fundare ex aliqua conſuetudine ad collectādū dictos omnes homines de quibus in themate fit mentio ⁊ dico qꝺ nō poteſt. q: dato qꝺ apparere poſſet ꝙ cōe caſalis antea collectaſſet dictos homines pro dictis bonis qꝺ tamen non apparet. attamen cum ſuperuenerit contraria conſuetudo quia preſupponitur qꝺ commune tauxignani iaʒ ſunt anni. lxx. ⁊ vltra vſqꝫ ad annum. Mcccclvij. ſemper collectauit omnes predictos homines

6 pro dictis bonis. vnde per iſtam† contrariam conſuetudinem derogatum eſſet cuicunqꝫ precedenti conſuetudini: vt no. gloſ. in. l nemo. §. temporalis. ff. de reg. iur. ⁊ no. glo. ⁊ doc. in. l. ij. C. que ſit long. cōſue. et Jo. an. in. c. ſi. de conſue. ¶ Aut cōe caſalis vult ſe fundare ex dicta reformatione ⁊ non pōt dato ſine preiudicio ꝙ appareret illaʒ reformationē fuiſſe legitime ⁊ ſolēniter editā ⁊ approbatā: q: dicta reformatio quo ad homines predictarū villarū ⁊ pro bonis ibidem ſitis non fuit ſeruata nec recepta: imo ꝯtrarium fuit ſeruatum: q: cōe tauxignani ſemper exegit poſt dictam reformationem collectas per longiſſimum tps

7 a dictis hominibus pro bonis ibidem poſitis: ⁊ ſic† illa reformatio que nunꝗ̄ fuit recepta nec obſeruata quo ad bona dictarum villarum

non habuit ⁊ p ꝯñs nec habere dz obſeruãtiam in caſu iſto vt no.glo.
⁊ doc.in.c.j.de treu.⁊ pa.per id qḋ hr̃.iiij.di.§.leges.⁊.l.j.in fi.ff.de vẽ
tre inſpi.⁊ no.Bar.in.l.fi.§.ſed cũ antiquitas.C.de cura.fur.⁊ Bart.
in cõſi.incip.iudex cõis aſſiſij.⁊ glo.in.l.rem non nouã.⁊ ibi Bald.C.
8 de iud.Et in propoſito†dicit Bal.in auẽ.omnes peregrini.C.cõia de
ſucceſ.qḋ ſi facta fuit quedã reformatio contraria ſtatuto tñ ſtatutum
ante ⁊ poſt fuit practicũ ꝙ ſtatutũ erat attendendũ ⁊ ſeruandum cum
reformatio non fuerit more vtentiũ approbata q2 nõ dicit̃ interruptũ
qḋ ſemp viguit.allegat no.per Archi.iiij.di.in.c.fi.⁊ iſtud dictũ etiam
reaſſumpſit ⁊ ſequitur Pe.de anch.in repeti.c.canonũ ſtatuta.de cõ-
ſti.in verſi.quero vlterius facta fuit quedã ⁊c.facit.l.de quibus cũ ma
teria.ff.de legibus.¶Ex his infertur qḋ cõe caſalis ex conſuetudine
vel reformatione ſe fundare non põt ad collectandum aliquos ex pre-
dictis hoĩbus pro dictis bonis nec etiã ſe fundare põt ex diſpõne iu-
ris cõis quo ad collectandum hoĩes ſubditos iuriſdictiõi cõis Tauri
gnani pro bonis ſitis in dictis villis.Sed cõe taurignani de iure cõi
⁊ etiã ex cõſuetudine predicta põt collectare ſine dubio homines ſup-
poſitos iuriſdictioni taurignani pro bonis poſitis in dictis villis q2
9 collecte debent imponi ſubditis q2†eſt actus iuriſdictioni precalleg.l.
reſcripto.§.fi.cum concor.⁊ no.in ſpecie Bal.in.l.data in.xvj.colũ.C.
qui accuſa.vbi ad hoc alleg.text.cũ glo.in auẽ.qui.mo.na.effi.ſui.§.ſi
10 quis igitur ex qualibet.¶†Nec obſtat ſi dicat̃ ꝙ cõe taurignani non
dz poſſe collectare ſubditos pro bonis exiſtentibus extra territorium
taurignani per no.per glo.in.l.j.C.de mulier.⁊ in quo lo.lib.xj.⁊ per
Guil.in.d.l.neminem q2 reſpondeo ꝙ imo veritas eſt in ꝯtrium.hoc
primo probat̃ autoritate glo.⁊ doc.in.d.l.j.que expreſſe ſentit qḋ ſub-
ditus ciuitati põt cogi ad ſolutionẽ collectarũ pro bonis ſitis in alio
loco qñ bona in illo loco in quo poſita eſſent non tenerentur nec obli-
gata eſſent ad ſolutionem tributorum.⁊ ſic onerum realium ne pro ijſ-
dem rebus duplex onus imponeretur ſed ita eſt ꝙ bona ſubditorum
Taurignani poſita in dictis villis non ſunt obligata ad ſolutionem
tributorum in territorio caſalis q2 predicta italica de iure nõ ſunt tri-
butaria.l.j.⁊.l.fi.⁊ vtrobiq3 no.ff.de cẽſi.l.de his.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ ple-
ne no.in.l.fi.C.ſine cenſu vel reli.⁊ minus etiã tenentur dicti homines
cõis Taurignani pro dictis bonis ſuis poſitis in dictis villis ſubire
11 collectas imponendas per cõmune caſalis quia vt ſepius dictum †eſt
collecte imponuntur perſonis pro rebus ⁊ non poſſunt imponi niſi
ſubditis.⁊ ſic patet ꝙ dicti homines ſuppoſiti communi Taurigna-
ni non poſſunt cogi ſubire onera in duobus locis et per ꝯñs poſſunt
cogi ſubire collectas in eo loco cui ipſi ſunt ſubditi vt eſt expreſſe de
mente glo.in.d.l.j.⁊ hoc ibi expreſſe vult Bart.qḋ vbi eſſemus in ca-
ſu in quo de conſuetudine ciuitates aut caſtra imponerent collectas
etiam forenſibus poſſidentibus bona in territorio illius ciuitatis vel
caſtri qḋ tunc quis non debet cogi ſoluere collectas niſi pro bonis que
poſſidet in territorio ſue ciuitatis collectantis q2 pro bonis que ipſe
hz in loco alterius iuriſdictiõis collectatur de cõſuetudine a republi-
ca illius alteri9 loci in quo bona ſita ſunt alias aũt ceſſante dicta con-
ſuetudine dicit Bar.⁊ Ang.in.d.l.j.qḋ forte poſſet cõpelli ſubire col-
lectas in loco cui ſuppoſitus eſt etiã pro bonis que alibi poſita eſſent
per.l.fi.ff.de decretis ab ordi.fac.vbi poteſt expreſſe ſuperior iuriſdi-
ctionem habens afficere ſubditum etiã extra territoriũ.vt ibi ⁊.l.mer-
catores.⁊ ibi no.doc.maxime Bald.C.de commer.⁊ merca.⁊.l.ij.C.de
eunuch.⁊ plene Bart.⁊ alij in.l.cũctos populos maxime in.viij.q.C.
de ſum.tri.cuz concor.licet non poſſit actu fieri executio in ipſis bonis
vel perſonis extra territorium exiſtentibus ita loquitur.d.l.cuz vnus
cum ſi.in contrarium allegatis.hoc in ſpecie firmant Joã.an.Lapus
⁊ Dñicus in.c.j.de immu.ecc.li.vj.vbi concludunt ꝙ ſi perſona vel ec-
cleſia cui imponitur collecta eſt in vno loco vel in vna dioceſi ⁊ res vel
predia pro quibus imponitur collecta ſunt in alio loco qḋ illa perſo-
na vel eccleſia in loco in quo ſubdita eſt cogetur ibi ſoluere collectas ꝓ
bonis ⁊ rebus in alio loco exiſtentibus quia principaliter imponun-
tur perſonis lz habeatur reſpectus ad facultates ⁊ bona acceſſorie.nã
perſonale tanq3 principale inſpiciendũ eſt.d.l.fi.cum ſi.ff.de decre.ab
ordi.fac.ſecus autẽ eſſet in oneribus realibus vt ſunt tributa ⁊ decime
prediales q2 debẽt ſolui in loco vbi res ſunt.l.forma.§.ſi vero quis.ff.
de cẽſi.c.fi.de parochijs.⁊ idem ad literam decidit Paul.de leaz.in
cle.j.§.ſane.de iur.pa.⁊ ſequitur hoc ibi dñs Car.in.vj.q.q2 in iſtis at
tenditur perſona.ar.l.eſt verum.⁊.l.cũ neq3.C.de incolis lib.x.⁊ idem
tenuit Fede.de ſen.in.q.cxlvi.vt referunt Lapus ⁊ Dñicus in.d.c.j.
de immu.eccle.in.vj.et maxime procedunt predicta cum in propoſito
non ſimus in caſu in quo dici poſſit qḋ de cõſuetudine cõe caſalis im-
ponere poſſet collectas forenſib9 ſuppoſitis cõmuni taurignani pro
bonis poſitis in dictis villis:q2 imo conſuetudo ab annis.lxx.⁊ vltra
vſq3 ad annũ.Mccccliij.fuit in cõtrarium:q2 non per cõe caſalis:ſed
per cõe taurignani imponebantur collecte pro dictis bonis.¶Ad
12 predicta†facit:q2 cõe taurignani percipiendo ſolutionem collectaruz
nedum per dictũ tps ſeptuaginta annorũ a dictis hominibus ⁊ eoruz
ſucceſſoribus:ſed etiã per tps.xxx.vel.xl.annorũ poterit acquirere ius
exigendi dictas collectas etiam ſi primo nõ cõpetiſſet cõi taurignani
q2 ad preſcriptionẽ ſufficit dictuz tps ⁊ bonafides preſcribentis quã-
do ius commune non eſt contra preſcribentem.c.j.de preſcri.¶Et ſi
quis diceret ꝙ ius cõe erat ꝯtra cõe taurignani.ergo non potuit pre-
ſcribere:vt in dic.d.c.j.Reſpondeo qḋ illud non eſt verũ quo ad pre-
ſcribendum contra ſubditos communis taurignani habẽtes bona in
dictis villis.nam non eſt cõtra ius commune qḋ cõe taurignani poſ-
ſit collectare ſubditos ſuos etiam ꝓ bonis alibi poſitis.vt.ſ.probaui
quinimo dato ꝙ eſſet contra ius cõmune tñ per hoc nõ impeditur
preſcribere commune taurignani contra cõe caſalis:quia ius cõe non
erat pro ipſo communi caſalis contra qḋ tẽdebat preſcriptio:q2 cõe ca
ſalis in ipſos homines ſuppoſitos aliene iuriſdictioni non habebat
ius collectandi:vt eſt oſtenſum.⁊ hoc probatur ex notatis per gl.com
muniter approbatã in.d.c.j.de preſcrip.in.vj.⁊ gl.magna in ver.con
clude ergo ⁊c.dum dicit ꝙ qñ vna eccleſia petit decimas ab alia eccle
ſia quas poſſidet in tertia parochia ꝙ ibi ſufficiat preſcribenti bo-
nam fidem probare:q2 lz ius cõe faciat contra preſcribentem nõ tamen
13 facit ꝓ petente.bonafides aũt preſumitur ex vſu ⁊ quaſi poſſeſſione
iuris exigendi collectas per longum tps.x.vel.xx.annorũ:vt no.Jn
no.⁊ alij in.c.ſ.in gl.per monachos.de reſti.in integ.per.l.ij.§.ſi ſer
uus.ff.de acqui.poſ.⁊ no.Archi.in.d.c.j.de preſcri.in.vj.⁊ Jo.an.in
addi.Spe.in ti.de teſte.§.nunc videndũ.in prima additione magna
in ver.item opponit.⁊ Ang.in.l.pe.C.quibus non ob.lon.temp.pre-
ſcrip.Et ſic ſine dubio conſtat ꝙ quantũ ad homines ſuppoſitos iu-
riſdictioni taurignani habentes bona in dictis villis cõe taurignani
non autem commune caſalis põt collectare.¶Solum ergo eſt vidẽ-
14 dum†vtrum idem ſit quo ad homines ſuppoſitos iuriſdictioni cõis
caſalis qḋ poſſint ⁊ debeant collectari per commune taurignani pro
bonis que habẽt in dictis villis in quo breuiter dico quod ſi probaret̃
per commune taurignani qḋ a tanto tempore ⁊ circa commune tauri
gnani collectauit communiter homines etiam ſuppoſitos iuriſdictio-
ni communis caſalis pro bonis poſitis in dictis villis qḋ cõmunis
opinio hominum ibi cõmorãtiũ eſt memoriam non extare in contra-
rium:qḋ tunc proculdubio obtineret cõe taurignani etiam quo ad col
lectandum ſuppoſitos iuriſdictioni caſalis pro dictis bonis:q2 vſus
tanti temporis habet vim tituli dicto.c.j.de preſcrip.⁊ dicto.c.ſuper
15 quibuſdã cũ cõcor.¶Plus dixit Ja.bu.in.l.cum de in rem verſo.ff.
de vſur.qḋ ſi cõe taurignani allegaret titulum puta laudum arbitra
toris qḋ dicet̃ eſſe titulus tranſactionis ſuper hoc in fauorẽ cõis tau-
rignani latũ pro dicta facultate collectandi prout in veritate preten-
dit cõe taurignani:lz ꝓ nunc nõ reperiatur tale laudũ ⁊ probaret̃ qḋ
dicti homines dictarum villarum etiam ſubditi terre caſalis ſoluerunt
per decennium dictas collectas preſumeret̃ talis titulus allegatus.ita
colligitur ex notatis per Jaco.butri.in.d.l.cum de in rem verſo per
illam.l.nam querit ꝙ ſe ibi.quid ſi qs allegat pedagium ſibi ꝯceſſum
fuiſſe a principe ⁊ ꝓbet diuturnã preſtationẽ pedagij.⁊ ſic per.x.an-
nos ꝙ p hoc vr̃ pſcripſiſſe ꝯ ciuitatẽ in cuius territorio colligit peda
gium per illã.l.iſtud vltimũ tñ nõ pono pro cõſtãti ⁊ propterea con-
ſulo dicto cõi taurignani ꝙ conet̃ probare cõem opinionẽ hoium in
illis locis cõmorantiũ eſſe qḋ non eſt memoria in ꝯtrariũ:ſcz ꝙ aliquo te
pore nõ fuerint dicti hoĩes etiã ſubditi territorio caſalis ꝓ bonis po-
ſitis in dictis villis collectati ab alio ꝙ a cõi taurignani vſq3 ad an-
num.Mccccliij.quo aũt ad hoĩes q ſunt ſub iuriſdictione cõis tauri
gnani habentes bona in dictis villis nõ video ſubeſſe aliqḋ dubiũ qn
poſſint collectari per dictũ cõe taurignani:vt pz ex ſuperi9 dictis per
que etiam fuit ſpecialiter reſponſum ad omnia allegata in contrarium.

¶Summarium ſuper conſilio.lxxix.

1 ¶Cõiunctus ex latere patris preferẽ in ſucceſſionibus ſm ſtatuta.
2 Per iſta verba vno decedente ſine liberis ſuperuiuente ſubſtituit põt fieri compendioſa.
3 Tranſmiſſio hereditatis non adite excludit ſubſtitutionẽ vulgarem.
4 Mater filij decedentis excludit fratres ipſius filij qui nõ ſunt vtrinq3 coniuncti.
5 Inteſtabilis non dicitur decedere proprie inteſtatus.
6 Si ſtatuto caueatur qḋ mater nõ ſuccedat filio inteſtato non excludit a ſucceſſione filij qui impubes ⁊ inteſtabilis deceſſit.
7 Statuta loquentia in caſu vero non extenduntur ad fictum.nu.⁊.9.
10 Adiectiuum coniuncti prolatũ ſine alio termino cõprehendit ex proprio ſignificatu tam maſculum ꝙ feminam.
11 Ex potentia ſuitatis hereditas etiam non adita tranſmittitur.
12 Mater ex perſona filiorum minorum poteſt petere reſtitutionem in integrum.

¶Conſilium.lxxix.

¶In materia ſucceſſionis abinteſtato.

¶Caſus talis eſt.

Franciſcus et benuenuta
matrimoniũ contraxerunt ex quo natus eſt Joannes
deceſſit benuenuta.Frãciſcus deinde ſcdm matrimo-
nium contraxit cum ſtaria ex quo matrimonio nati ſunt
Marcus benuenuta coſima Thadeus ⁊ Piera poſt
que deceſſit dictus Franciſcus inteſtatus ſuperſtitibus dicto Joãne
ex primo

ex primo matrimonio ⁊ ſuperſtitibus dictis alijs filijs impuberibus
ex ſecundo matrimonio ⁊ ſuperſtite dicta ſtaria matre ⁊ tutrice dicto-
rum eius filiorum.qui Joannes ⁊ dicta tutrix vna cum nõnullis alijs
filijs cuiuſdam fratris dicti Franciſci ad diuiſionẽ bonorũ cõmunium
deuenerunt ⁊ vnuſquiſq3 portione ſibi aſſignata contentus remanſit ⁊
ſibi adinuicem fecerunt remiſſionẽ:⁊ finem de oĩbus que vnus ab alte
ro petere poſſet cum clauſulis in ſimilibus conſuetis.demum deceſſit
Marcus pubes factus ⁊ inteſtatus.Et ſucceſſiue deceſſit coſima ad-
huc pupillus.Et deinde deceſſit bẽuenuta adulta condito teſtamẽto
in quo dictos Thadeuz ⁊ Pierã eius fratres equis portionibus he-
redes vniuerſales inſtituit ⁊ vno decedente ſine filijs ſuperuiuentem
ſubſtituit ⁊ decedentibus ambobus abſq3 filijs dictam ſtariam eius
matrem eiſdem ſubſtituit heredem deinde ad dies quatuor deceſſit
Piera impubes et poſtea deceſſit Thade9 publius ſuperſtitibus ſta
ria eius matre ⁊ Joanne eius fratre ex latere patris tantum.¶Que-
ritur quis preferatur in hereditatibus dictorũ filiorũ ⁊ filiaruz defun-
ctarum.An ſtaria mater an vero dictus Joannes ſtante ſtatuto ſub
rubrica quod mater ⁊ attinentes ex linea materna:non ſuccedant filio.
vel filijs quo cautũ eſt per hec verba.Statuimus qḋ ſi quis vel ſi qua
ſine liberis abinteſtato deceſſerit relictis matre vel aliquo ex aſcenden
tibus vel deſcendentibus vel tranſuerſalibus ex linea materna quod
tali defuncto vel defuncte coniuncti ex linea paterna vſq3 ad quartum
gradum incluſiue:quem gradum ſcdm computationem legalem volu
mus numerari ſiue ſint aſcendentes ſiue tranſuerſales ordine iuris in
ter eos ſeruato ſuccedant.Matre ⁊ alijs coniunctis predictis ex linea
materna excluſis.ita tamẽ ꝙ is q ſucceſſerit defuncto vel defuncte ali
menta condecentia ſcdm conſuetudinem perſone ⁊ quantitatis here-
ditatis matri exiſtenti ⁊ honorem marito ſeruanti quod et filio:et quo
ad ſecundas nuptias alias non tranſierit ⁊ dum non trãſibit preſtare
teneatur.Quibus coniunctis ex paterna linea non extantibus predi-
cti defuncti hereditas ei deferatur cui de iure fuerit deferenda.¶Re
1 demptoris†ſuffragio inuocato videtur prima cõſideratione dicenduz
ꝙ excepta parte in qua potuit teſtari Benuenuta in omnibus ꝑferat̃
Jo.coniunct9 ex latere patris ⁊ in ſecundo gradu.l.iuriſcõſultus.§.ſe
cundo gradu.ff.de gradi.inſti.eo.ti.in ver.ẽ.ſupra.et.xxxv.q.v.ad ſe-
dem.Unde vr̃ ex cenſura ſtatuti caſum eſſe ꝯ matrẽ proculdubio deci
ſum.Quantũ vero ad portionem in qua potuit teſtari Benuenuta vr̃
qḋ Joã.velut heres abinteſtato dicti Thadei vltio dicedẽtis ex diſ-
põne dicti ſtatuti debeat dictam hereditatẽ Benuenute reſtituere per
fideicom.dñe ſtarie ſubſtitute detracta per ipſum Jo.trebellianica qḋ
2 ſic probari vr̃ dicta ſubſtõ†fuit compẽdioſa:q2 dixit teſtatrix vno de-
cedente ſine filijs ſuperuiuentem ſubſtituit ⁊ vtroq3 decedente ſubſti-
tuit matrẽ.l.precibus.C.de impube.⁊ alijs ſubſti.l.centurio.ff.de vul-
ga.⁊ pupilla.c.raynuti9.de teſta.vñ Piera decedẽte ſucceſſit ei Tha
deus quoad partẽ obuentã ex hereditate Benuenute taz vigore ſub-
ſtõnis ꝙ etiã vigore ſubſtituti.Decedẽte vero poſtea Thadeo in pu-
pillari etate vr̃ ꝙ mater non potuerit ſuccedere ex ſubſtõne vulgari in
his que obuenerant ex hereditate Benuenute:quia lz dicta ſubſtõ cõ-
pendioſa cõtineat vulgarẽ:vt firmat Ja.de ra.Cy.Ray.Bal.⁊ Sali.
in prealleg.l.precibus.⁊ Bar.in preal.l.centurio in ver.quero vtrum
ſubſtõ cõpendioſa facta p verbũ cõe cõtineat vulgarẽ ⁊c.⁊ doc.maxi-
me Moderni in.d.c.Raynutius.tñ in caſu iſto non potuit ſuccedere
mater Thadeo ex ſubſtitutiõe vulgari dato etiã ꝙ Thadeus nõ adi-
uerit hereditatez Benuenute q2 cũ ex forma ſtatuti ciuitatis imole vt
notum habeo hereditas quecũq3 non adita tranſmittitur ad heredes
lz Thadeus non adiuerit dictam hereditatẽ tñ trãſiuit ius adeũdi ad
3 heredem ſuum.ſcz Joannem:ſed†ita eſt ꝙ trãſmiſſio hereditatis non
adite excludit ſubſtõnem vulgarẽ q2 lz ille cui facta eſt ſubſtõ nõ ſit he
res tñ facit alium heredem mediante tranſmiſſione ⁊ per ꝯñs ſufficit
hoc ad excluſionem ſubſtituti vulgaris.l.ſi paterfamil.⁊ ibi Barto.et
magis cõiter doc.de here.inſti.⁊ in.l.cum proponas.C.eo.tit.l.j.C.de
his qui ante aper.tab.⁊.l.ſi quis filium.ff.de acqui.here.⁊ clare firmat
Bart.ff.de vulg.⁊ pup.circa primũ effectũ ſubſtõnis vulgaris.⁊ idez
Bal.in.l.cũ antiquoribus in.ij.q.C.de iure delibe.⁊ ĩ.l.apud hoſtes.C.
de ſuis ⁊ legi.⁊ in.l.pamp.§.iiij.ff.de inoffi.teſt.vñ ſi ceſſat ſubſtõ vul-
garis dicta ſubſtõ compendioſa non põt ſortiri effectuz niſi iure fidei-
commiſ.vt in.d.l.precibus cũ concor.ſupra alleg.⁊ ſic ſuccedẽs abin-
teſtato dicto Thadeo vez Joãnes videt̃ arctari ad reſtituendum di-
ctam hereditatem dicte Benuenute dicte ſtarie ſubſtitute per fideicõ-
miſſum detracta p dictũ Joãnẽ.iiij.treb.¶Sed pmiſſis non obſtan-
tibus contrariam ſnĩam de iure probabiliorem puto vez matrem in
omnibus excludere dictũ Joannẽ:quod aperte ſic iure probatur.Naz
primo deceſſit Marcus cui de iure ſucceſſerunt fratres et ſorores v-
trinq3 coniuncte excluſo Joanne nõ vtrinq3 coniuncto vt in auẽ.itaq3
c.ix.de ſucceſſio.An autẽ vna cum dictis fratribus vtrinq3 coniunctis
ſucceſſerit mater Marco certum eſt qḋ non propter ſtatutum predi-
ctum q2 Marcus deceſſit pupil.⁊ inteſtatus.ſucceſſiue deceſſit coſima
impubes cui ſimiliter ſucceſſerunt fratres ⁊ ſorores vtrinq3 coniuncte
excluſo dicto Joanne p precalleg.auẽ.itaq3.⁊ cũ eis etiam in portione
hereditatis coſime ſucceſſit pariter ſtaria mater p auẽ.defuncto.C.ad
tertul.nec eidem matri obſtabat dictum ſtatutum q2 vt infra dicam
loquitur in eo qui decederet iteſtatus ſz pupillus dicit̃ inteſtabilis nõ
aũt inteſtatus.vt infra probabo.ergo non vendicat ſibi locũ in caſu no
ſtro.¶Demũ deceſſit benuenuta teſtata a qua inſtituti fuerũt Tha
deus ⁊ Piera ⁊ illis decedentibus ſine liberis fuit ſubſtituta mater.
vnde aut fuit locus ſubſtõni vulgari:vt q2 Piera ⁊ Thade9 deceſſe
rint hereditate Benuenute nõ adita ⁊ certum eſt matrem ex ſubſtõ
ne vulgari admitti q2 vulgaris comprehendit̃ in dicta ſubſtõne com
pendioſa.vt.ſ.probaui.Aut fuit locus ſubſtõni fideicommiſſarie ꝓ-
pter ea que adduxi in argumentis prime partis:⁊ tunc tota hereditas
deberet reſtitui per fideicommiſſum matri retẽta quarta trebellianica
per illos q abinteſtato eſſent heredes dicte Piere ⁊ Thadei ⁊ vt ꝓ-
xime probabo mater eſt illa que ab inteſtato ſuccedit in effectu dictis
Piere ⁊ Thadeo.ergo ſi qua quarta veniet detrahẽda eſſet detra-
henda per ipſammet matrem heredẽ ab inteſtato in effectu dictorum
vltimo decedẽtiũ.De inde deceſſit Piera impubes cui ſucceſſit Tha
deus vtrinq3 coniunctus rõnibus ſuperius allegatis.cũ Thadeo etiã
pariter ſuccedit mater Piere p prealleg.auẽ.defuncto.q2 iſto caſu
non excludit̃ mater per ſtatutũ:q2 vt dixi ⁊ ſtatim latius oſtendaz di-
ctum ſtatutum loquẽs in decedẽti abinteſtato non vendicat ſibi locuz
4 in pupillo:q2 dr̃ decedere inteſtabilis.vltimo deceſſit†Thade9 in pu
pillari etate matre ſuperſtite ⁊ Joanne.⁊ non eſt dubiũ qḋ de iure cõi
mater excludit Joãnẽ q2 non erat frater vtrinq3 coniunctus:vt in.§.
ꝯñs.in auẽ.de here.que ab inteſt.⁊ in auẽ.defuncto.⁊ ibi doc.C.ad ter
tul.⁊ no.glo.in.l.j.ff.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ Cy.in precalleg.auẽ.itaq3.⁊
Dy.in trac.ſuo de ſucceſ.abinteſta.⁊ Bar.in.l.ij.in prin.ff.de vulg.⁊
pup.in.v.q.prin.in ver.vlterius quero:an tacita pupillaris excludat
fratrẽ pupilli.⁊ Bar.in.l.j.§.filiuz.ff.de bo.poſ.ꝯ tab.Si ergo de iu-
5 re cõi mater excludit Jo.fundata eſt matris intẽtio.q2 nõ†obſtat ſta-
tutum de quo ſupra in themate fit mẽtio.q2 dictum ſtatutuz loquitur
in eo qui decedit abinteſtato:ſz Thadeus deceſſit impubes.⁊ ſic inte-
ſtabilis non aũt proprie dicit̃ decedere inteſtatus vel abĩteſtato:vt.l.
j.in ver.plane.ff.de ſuis ⁊ legi.not.glo.inſti.de here.que abinteſta.de
fer.in prin.⁊ glo.in.l.cum antiquioribus.in verbo fuiſſe.C.de iure de
lib.vnde cum ſtatuta debeant intelligi ſm proprium ⁊ verum ſignifi-
catum.l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exer.l.iij.§.hec verba.cũ ibi no.ff.de
neg.geſt.l.ſi.C.de his qui ve.eta.impe.ſtatutũ predictũ nõ extendet̃
ad caſum quo qs decedit impubes ⁊ inteſtabilis niſi inquantũ ſe ha
beret cõis vſus loquendi.Jta voluit Bar.poſt pe.in.d.l.j.ff.de ſuis ⁊
6 legi.in prin.¶Hoc idẽ†voluit Bal.in.c.j.in prĩ.de ſucceſ.feu.vbi cõ
cludit qḋ ſi ſtatuto cauetur ꝙ mater nõ ſuccedat filio iteſtato nõ exclu
ditur mater a ſucceſſione filij qui impubes ⁊ inteſtabilis deceſſit ⁊ ſi
aliter ſe haberet cõis vſus loquendi ſm eum qñ verba proferunt̃ a ſta
tutarijs ⁊ iuriſperitis:tunc non inſpicimus qũo cõiter ⁊ vulgariter lo
quãtur idiote ſed inſpicimus qũo loquant̃ iuriſte qui faciunt dictam
differentiam inter inteſtatum ⁊ inteſtabilez ergo eadẽ differẽtia dz fie
ri in ſtatutis q2 ſtatuta mutuant verba a iure cõi cũ ſuo vero ⁊ ꝓprio
intellectu.allega.l.non aliter.ff.de leg.iij.¶Pro hoc etiã adducit q2
abſurdiſſimum eſſet dicere ꝙ in tot caſibus mater excluderet̃ a luctuo
ſa hereditate filij.vñ tale ſtatutuz videtur ꝯ ius nature.l.nã ⁊ ſi parẽ-
tibus.ff.de inoffi.teſta.ergo debent verba ſtrictiſſime interpretari.l.
quod vo.ff.de legi.c.ea que ꝯ.de reg.iur.in.vj.⁊ hac opi.dicit ꝙ tenue
runt ibi antiqui vltramontani ⁊ refert ſe pluries pro iſta opinione cõ
ſuluiſſe:⁊ ſubdit ꝙ inquantũ Bar.in.d.l.j.vr̃ ſentire ꝯriũ ꝓpter cõez
vſum loquendi de quo vr̃ atteſtari iuriſconſultus in.d.l.j.nõ bene dicit
in hoc Bar.ſed etiã q2 nõ eſt verũ qḋ apud peritos ſit iſte cõis vſus
loquendi ⁊ latius proſequit̃ Bal.in.d.c.j.Hoc idẽ voluit Cy.⁊ antiq
in.l.ij.in vl.q.C.q teſt.face.poſ.⁊ Guil.de cu.in.l.j.C.qñ ĩperator ĩter
pup.⁊ Cy.Ray.⁊ Bal.in.l.legato.ff.de legi.tut.ꝯcludentes ꝙ ſtatu-
tum vel conſuetudo diſponens ꝙ eps debeat habere oĩa bona decedẽ
tium ab inteſtato non vendicet ſibi locũ in eo qui decedit inteſtabilis
iſtam partẽ etiam conſequutus eſt Bal.in cõſi.incip.In chriſti noĩe
amen.⁊c.An mater non extat ⁊c.niſi probaret̃ de cõi vſu loquendi qḋ
dicit eſſe difficile probare ⁊ caſu quo probaretur dicit ꝙ tũc procede
ret opi.Bar.in.d.l.j.ſubdit Bal.in dicto conſilio nõ eſt verũ ꝙ iuriſ-
conſultus in precalleg.l.j.ff.de ſuis ⁊ leg.faciat fidem de tali cõi vſu lo-
quẽdi quicquid ibi dicat Bar.vt pleni9 p Bal.in precalleg.ꝯſilio qḋ
cõſilium recitat etiã ⁊ ſequitur Pe.de ancha.ĩ repeti.c.canonũ ſtatu-
ta.de conſti.poſt medium in verſi.quid diceret de patruo ⁊c.vbi ẽt re
fert ſe pro hac parte pluries conſuluiſſe ⁊ refert ꝙ Bar.eſt ſolus duz
dicit in.d.l.j.qḋ iuriſconſultus approbat dictũ communem vſum lo-
quendi quod inteſtabilis dicat̃ inteſtatus decedere idem videtur velle
Bal.in.l.ſi arrogator.ff.de adop.in pe.col.in ver.⁊ adde tres ꝯcluſio
nes.⁊c.Jdez videt̃ tenere Jo.de imo.in.l.cẽturio.ff.de vulg.⁊ pupil.
in.xviij.col.vel querit an ſi ſtatuto cauet̃ quod mater excludatur a ſuc-
ceſſione filij decedentis abinteſtato extantibus agnatis vſq3 ad cer-
tum gradum ⁊ contingat filium decedere in pupillari etate extanti-
bus dictis agnatis ⁊ matre.an mater exeludat̃ ⁊ refert ꝙ Bar.cõſu-
luit.qḋ ſic in conſilio incipiente.Et copia cuiuſdã ſtatuti ⁊c.Sz ĩ ordi
ne meo incipit ſtatuto vrbis veteris:q2 ſm cõem vſum loquendi vltra

dicta verba verificatur in pupillo. ⁊ conſtat verba ſtatuti debere inter-
pretari ſm cōem vſum loquendi non attento proprio ſignificato ver-
borum. l. librorum. §. qḋ tñ caſſius cuꝫ ibi no. ff. de leg. iij. ⁊ in. l. labeo.
ff. de ſup. leg. tñ Jo. de imo. in. d. l. centurio. dicit ꝙ qcquid dicat Bar.
qꝛ videtur dicendū qḋ dictū ſtatutū nō habeat locū in pupillo per. d.
l. j. de ſuis ⁊ legi. Nec ille tex. ſm eum dicit ꝙ ſm cōem vſum loquendi
pupillus dicat̃ decedere inteſtatꝰ. non dum Cy. ibi dicit accipi opꝫ ⁊c.
intelligitur: ſcꝫ quo ad illum titulum. facit qḋ habetur in fi. in. l. ſi ma-
ritus ſit in magiſtratu. §. j. ff. de adul. ⁊. l. merces. la. ij. ff. de ver. ſigni.
fatetur tñ quod ſi probaretur qḋ ſic eēt cōis vſus loquēdi in loco put
dicitur, eſſe in partibus tuſcie qḋ tunc haberet locum dictū ſtatutum. ⁊
procederet opi. Bar. idē reaſſumpſit prefatus. d. Jo. de imo. in. c. cum
tibi in fi. de teſta. vbi etiā tenet hanc partem. ⁊ ibi etiā ſubdit qḋ ſi pro-
baretur de dicto cōi vſu loquendi peritorꝫ ſcꝫ ꝙ ille diceret̃ ab inte-
ſtato decedere qui deceſſit in pupillari etate. ita dicit tenere Bald. in
prealle. c. j. in prin. de ſucceſ. feud. ⁊ qḋ no. Bar. in. l. ſi quis filiabus. ff.
de teſta. tute. ⁊ idem tenet Bal. in. l. iij. in. fi. C. ſi pen. appella. mors in-
ter. vbi dicit qḋ ſtatuta ſtricti iuris loquentia de inteſtato non habent
locū in inteſtabili ⁊ per hoc inquit ipſe ꝙ ſtatuta contra intentionem
diſponentia quod femina nō ſuccedat ab inteſtato non vendicarēt ſibi
locum in eo qui decederet inteſtabilis allegat no. per gloſſ. in. d. l. cum
antiquioribus. ſecꝰ dicit ſi ſtatutum eſſet naturali ratione munitū: qꝛ
tunc bene vendicaret ſibi locum ſtatutuꝫ. alleg. prealleg. l. j. ff. de ſu. et
leg. in ſecundo reſponſo. ¶ Jtem etiam ſuper dicto ſtatuto Jmolenſi
conſuluit prefatus excellens doctor Jo. de imo. in conſilio incipiente.
in caſu premiſſo primo diſcutiendum quis ſucceſſerit Ludouico. vbi
concludit quod dictum ſtatutum non habet locū quādo agitur de ſuc-
ceſſione pupilli qꝛ cum dictum ſtatutū ſit correctorium iuris cōis ⁊ lo
quatur a decedente ab inteſtato non debet extendi ad inteſtabilem. l.
precipimus. C. de appella. ⁊. l. ſancimꝰ. C. de teſt. ⁊ per no. in auẗ. quas
actiones. de ſacroſan. eccle. ⁊ ita dicit tenere Cy. in. d. l. ij. C. qui teſta.
face. poſ. ⁊ Bal. in. d. c. j. de ſucceſ. feud. pro hoc etiam allegat qꝛ lꝫ ſup
iſto paſſu eſſent opiniones tñ in dubio fauendum eſt matri ne exclu-
datur a luctuoſa hereditate filij: vt. l. fi. C. de inſti. ⁊ ſub. Et ꝑſertim qꝛ
non eſt eadem ratio quando filius nō pōt teſtari ⁊ quando pōt teſta-
ri nam quando poteſt teſtari ſi nō teſtatur videtur in dubio tacite vo-
care venientes abinteſtato ſm formam ſtatu. argumen. l. ſi quis cum
nulluꝫ. ff. de iure codi. iuncta. d. l. precibus. ⁊ ſic ex tacita voluntate ex-
cludere matrem: quia ratio ceſſat quando nō poteſt teſtari. ¶ Nec ob-
ſtat tex. in. d. l. j. de ſuis ⁊ legit. dum dicit ꝙ illi qui teſtari non poſſunt
pro inteſtatis habentur: qꝛ ſm Jo. de imo. in dicto cōſilio illud eſt ve-
rum ſcōm impropriam ⁊ latā ſignificationē: vt voluit glo. inſti. de he-
redi. que ab inteſta. in principio vel poteſt dici qḋ illa dictio pro: im-
portat fictionem ſm eum ſicut dicimus aliud eſſe mercem: aliud loco
mercis haberi. d. l. mercis. ⁊. d. l. ſi maritus ſit. §. j. ⁊ ibi per Bar. ſtatu
7 ta † autem loquentia in caſu vero non extenduntur ad fictum. d. l. iij. §.
hec verba ⁊. l. fin. C. de his qui veniam etat. cum ſimilibus. ⁊ potiſſime
quando non eſt eadem ratio prout in caſu propoſito proxime fuit oſtē
ſum. ¶ Nec eſt verum ſm eum illud quod ſentit Barto. in. d. l. j. ff. de
ſu. ⁊ legi. ſcꝫ quod illa lex videatur velle iuriſconſultuꝫ ibi interpreta-
ri de dicto communi vſu loquendi accipi inteſtabilem pro inteſtato:
quia imo illa lex hec non dicit ſed ſolum dicit ꝙ inteſtabiles habentur
pro inteſtatis que verba poſſunt intelligi ⁊ exponi: ſcꝫ improprie ⁊ la
te ſumendo vel ex fictione. ⁊ prima expoſitio eſt de mente gloſ. inſti. de
here. ab inte. in princip. Secunda probatur ſatis per. d. l. mercis. cum
8 ſi. Et predicta † maxime procedere debent in hoc ſtatuto quod cenſet̃
odioſum iuxta no. per Bal. in. l. cunctos populos. in. vj. q. C. de ſum-
ma trinita. ⁊ Bald. in. l. certum. in prin. C. vnde legi. ⁊ no. per Bal. in
l. venia aḋs eſt in. l. ſi. C. de in ius vo. cum ſimi. facit. d. l. nam ſi cum pa-
9 rentibus. ¶ † Nec poteſt iſto caſu dici tale ſtatutum debere extēdi ad
caſum quando quis deceſſit inteſtabilis ex eo: quia cenſeatur in dicto
ſtatuto ſcripta ⁊ expreſſa ratio. ſcilicet agnatio ⁊ familie conſeruande
que conſeruatur per maſculos. inſti. de legi. agna. ſuc. in prin. ⁊ de iu-
re eſt quod vbi ī. d. l. correctoria vel ſtatuto eſt expreſſa ratio in lege ſit
extenſio ad alium caſum ex identitate rationis: vt no. gloſſ. in cle. j. de
ecc. ⁊ ibi doc. ⁊ no. Bal. in. l. fina. ⁊ ibi clarius Jmo. ff. de heredi. inſti.
qꝛ poteſt reſponderi. ⁊ primo quod illud eſſet verum vbi expreſſe ra-
tio illa eſſet in. l. ſcripta: ſecus ſi poſſet ſubintelligi. ita no. Bar. in. l. li-
berorum. ff. de verborum ſignificatione in verſi. his premiſſis reduca-
mus hanc materiam ⁊c. Secundo poteſt reſponderi quod dicta exten-
ſio fieri pōt ad alium caſum vbi tam in caſu expreſſo q̄ȝ in caſu non ex-
preſſo ad quem fieret extenſio eſſet omnino eadeꝫ ratio ſecus ſi nō ea-
dem. vt eſt glo. in cle. ij. in verbo in eiſdem. de eta. ⁊ quali. ⁊ no. Joan. de
Jmo. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. in. vij. col. ſed non eſt eadem ratio
in decedente inteſtabili que eſt in eo qui decedit inteſtatus: vt dixi. ſ.
ergo ⁊c. ¶ Tertio poteſt reſponderi ꝙ dictum ſtatutum non conſide
rauit dictam rationem agnationis conſeruande pro maſculis. pꝫ per
illa verba ſtatuti dum dicit coniuncti ex linea paterna vſqꝫ ad quar-
10 tum gradum ⁊c. Nam † illud adiectiuum coniuncti prolatum ſine alio
termino comprēhendit etiam ex proprio ſignificato tam feminam q̄ȝ

maſculum: vt no. Bar. in. l. j. per illū tex. ff. de verbo. ſigni. ⁊ Bart. in
l. ſi quis in tantam. C. vnde vi. per. l. ſi quis id qḋ. ff. de iur. om. iudi. et
Bar. in. l. j. in prin. ff. de pecu. ⁊ Bal. in. l. gallus. in prin. in. vi. colū. ff.
de lib. ⁊ poſt. cum cōcor. ergo cū in dicto ſtatuto preferant̃ matri tā fe
mine coniuncte ex linea paterna q̄ȝ maſculi ſequitur ꝙ ratio ſtatuti
excludentis matrem non fuit cauſa agnationis cōſeruande: qꝛ non cō-
ſeruatur per feminas ſed maſculos. l. iuriſconſultus poſt prin. ff. de
gradi. ⁊ inſti. de legi. agna. ſuc. in. prin. ¶ Nec etiam predicte matri
hꝫ obſtare ſi dicatur ꝙ predicti eius filij deceſſerunt hereditate non
adita. ⁊ ſic non potuerunt eam ad matrem tranſmittere iuxta. l. j. §. in
nouiſſimo. C. de cadu. tol. qꝛ rñdet̃ primo quod ſtatuta ciuitatis cōtra-
11 rium diſponūt. ſcḋo † ꝙ heredes Franciſci. ⁊ ſic pater ex potentia ſui
tatis tranſmittitur ad quoſcūqꝫ etiam non adita. l. ſi fratris. C. de iure
delib. l. ex militari. §. fi. ff. de teſta. mili. l. apud hoſtes. C. de ſuis ⁊ legi.
l. hereditatem. §. filius. ff. de ꝯſti. pec. l. liber homo. ff. de ſtip. ſer. ⁊ ple-
12 ne in. l. ventre. ff. de acqui. here. ¶ Quinimo † dato ꝙ nō eſſet trāſmiſ-
ſa dicta hereditas non adita poſſet mater ex perſona filiorum qui de
ceſſerūt minores. xxv. annis petere reſtitutionem in integrum ex per-
ſona filiorum aduerſus non aditionem hereditatis ⁊ illā adire. l. pom
ponius. ⁊ ibi Bar. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. qui duos. ff. de re. du. ⁊ Jac.
bu. in. l. j. C. de reſti. mili. ⁊ Jo. an. in. c. in preſentia. de proba. ⁊ Bar. in
l. ſi infanti in vl. col. C. de iure deli. Ex predictis patet euidens reſpon
ſio ad allegata in contrarium: qꝛ illa procederent ſi Tadeus deceſſiſ-
ſet poſt pupillarem etatem quo caſu ſucceſſiſſet ei abinteſtato Joan-
nes ex forma ſtatuti. Sꝫ cum deceſſerit ante ſecus eſt vt probaui. Ex
quibus concludo in oībus potiorem eſſe conditionem matris excluſo
in totum Joanne antedicto. ¶ Jta vt ſuperius concluſum eſt puto iu
ris eſſe. Jdeo ita dico ⁊ conſulo ego Alexander de Tartagnis de imo.
legum doc. ⁊ Bono. iura ciuilia legens. Jn quorum teſtimonium pro
pria manu ſcripſi: ⁊ ſigillo ſolito ſigillaui. Alterius rectius ſentientis
conſilio ſemper ſaluo.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxx.

1 Frater vterinus eſt trāſlatus in ius agnationis.
2 Dictio tāq̄ȝ eſt nota improprietatis.
3 Tranſlati in ius agnationis non ſunt proprie agnati.
4 De ſtatuto diſponēte ꝙ ff poſſit repellere ſororē a ſucceſſiōe p̄ris. n. 5.
6 Familia proprie conſiſtit in agnatis.
7 Ratio ſtatuti habet locum vbi habet locum ſtatutum.

¶ Conſilium. lxxx.

¶ Jn materia ſucceſſionis abinteſtato.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Statuto cōis Bono. poſito ſub rubrica de ſucceſſionibus abinte
ſtato aſcēdentium ⁊ collateralium inter cetera cauetur modo ⁊ ordine
iunctis vcꝫ dicti fratres mares.

A Gnati nāqꝫ maſculi trāſ-
uerſales ſeu alter ex illis vſqꝫ ad quartum gradum in-
cluſiue: gradum numerando in qualibet parte noſtrorū
ſtatutorum ſecundum ius ciuile preferantur omnibus
feminis tranſuerſalibus agnatis etiam infra dictum
gradum exiſtentibus preterq̄ȝ ſororibus perſone defuncte vtrinqꝫ
coniunctis: vel ex parte tm̄ vel filiabus fratrum maſculorum perſone
defuncte ſimiliter coniunctorum ſaluis diſpoſitis in hoc ſtatuto. Et
ſaluo ſi ipſe vel aliqua eorum concurrerēt cū patruo ſeu patruis defun
cte perſone: quo caſu cū eo: ſeu eis pariter admittantur niſi in bonis ꝑ
uentis vt. ſ. ad defunctam perſonam a matre vel coniūcta perſona per
matrem dictarum ſororū: vel filiarū: in qbꝰ ius cōe ſeruet̃. Et etiā pre
dicti Agnati preferant̃ oībus trāſuerſalibus cognatis etiā maſculis
⁊ etiam in ius Agnationis tranſlatis exceptis bonis que ad defun-
ctam perſonam peruenerunt: ex dote vel titulo lucratiuo vt dictum eſt
a matre: vel coniuncta perſona: per matrē defuncte perſone: in quibus
ius cōmune ſeruetur niſi filij maſculi vel femine: vel alij liberi ſororum
vtrinqꝫ coniunctarum cōcurrerēt cū fratribus maribus defuncte per-
ſone vtrinqꝫ coniunctis ſeu eorum liberis maſculis: vel alter eorum:
quo caſu ipſi fratres vel liberi etiam in dictis bonis preferent̃. ¶ Du
bium de quo queritur eſt tale premiſſo dicto ſtatuto Petrꝰ deceſſit
iam ſunt duodecim anni vel circa abinteſtato ſuperſtite Joanne eius
conſanguineo vcꝫ qḋ dicti Petrus ⁊ Joannes nati ſunt ex duobꝰ fra
tribus vtrinqꝫ coniunctis. ⁊ etiā ſuperſtite Colao eiuſdem Petri de
functi fratre vterino tantum. ⁊ ſic ex linea cognationis. ¶ Queritur
modo quis dictorum Joannis conſanguinei dicti Petri ⁊ de linea
agnationis ⁊ dicti Colai fratris dicti Petri vterini vt. ſ. admittatur
⁊ ſuccedat dicto Petro defuncto in bonis dicti Petri ⁊ eius heredi-
tatis. Que fuerunt aſcendentium dicti Petri ex latere maſculino: vi-
delicet patris ⁊ aui. ¶ Redemptoris inuocato ſuffragio. Viſo dicto
themate ⁊ integro ſtatuto ſub rubrica de ſucceſſionibus abinteſtato
aſcendentium ⁊ collateralium puto caſum iſtum eſſe in dicto ſtatuto
apertiſſime deciſum. Nam cum ſtatutum velit qḋ agnati maſculi trāſ
uerſales ſeu alter ex illis vſqꝫ ad quartum gradum incluſiue facta cō-
putatione graduum ſm ius ciuile preferantur omnibus tranſuerſa
libus

libus cognatis etiam maſculis ⁊ etiā in ius agnationis tranſlatis ex-
ceptis certis bonis que obueniſſent a matre vel coniuncta perſona per
matrem: ⁊ ita eſt qḋ dictus Joannes frater patruelis dicti Petri de-
functi erat coniunctus dicto petro in quarto gradu. l. iuriſconſultus
§. quarto gradu. ff. de gradi. ⁊ inſti. eo. §. quarto gradu. ⁊ dꝛ agnatus
vt inſti. de legi. agna. ſuc. circa prin. ⁊. l. ſunt auteꝫ. ff. de leg. tuto. et non
tractatur de bonis obuentis defuncto a matre vel a perſona coniuncta
per matrem ⁊ dictus Colaus qui erat frater vterinus dicto Petro ⁊
ꝑ cōſequēs erat ſibi cognatus. vt in prealle. l. iuriſcōſultus. poſt prin.
1 in. §. cognationis. ⁊ lꝫ † hodie per Juſtinianum frater vlterinus fuerit
tranſlatus in ius agnationis. vt. l. meminimus. C. de leg. here. tñ ſta-
tutuꝫ adhuc vult agnatos predictos preferri cognatis trāſlatis in ius
agnationis qui proprie nō dicunt̃ eſſe agnati. vt pꝫ in. d. l. meminimꝰ
2 in verb. tāq̄ȝ conſanguinei: que dictio tanq̄ȝ † eſt nota improprietatis.
c. ſolite. ⁊ ibi glo. in verb. tāq̄ȝ extra de ma. ⁊ obe. l. pecuniā. ff. ſi cer. pe.
3 no. Bar. in. l. j. in fi. principij. ff. de offi. eius cui mā. eſt iuriſdi. † ⁊ quod
iſti tranſlati in ius agnationis non ſint ꝓprie agnati nec cōprehendā-
tur ſub ſtatuto faciente mētionem de agnatis. no. Bal. in. l. lege. in fin.
⁊ in. d. l. meminimus. C. de legi. here. ⁊ in. c. j. an agnatus vel filius. in
4 vſi. feu. ⁊ ſtatutū hoc clare exprimit in caſu noſtro. ¶ † Accedit ad cō-
firmationē predictorū deciſio Jo. an. in addi. Spec. in ti. de ſuc. abinte
ſta. in rub. ⁊ Bald. in. l. ſcimus. in prin. in. vij. q. C. de inof. teſta. vbi ſe-
quendo diſputationem ⁊ concluſionem Ja. de are. dicunt ꝙ ſi ſtatutū
diſponat ꝙ frater poſſit repellere ſororē a ſucceſſione patris ⁊ contin-
gat decedere auū relicta nepte ex filio predefuncto ⁊ nepote ex alio fi-
lio predefuncto nihilominus dictum ſtatutū vendicabit ſibi locū in di
cta nepte ⁊ nepote qui adinuicem ſunt frater ⁊ ſoror patruelis ⁊ ſic fra
ter ⁊ ſoror appellantur. vt in. d. §. quarto gradu. ⁊ etiam appellatione
patris de quo fiebat mentio in dicto eorū ſtatuto comprehendebatur
auus. l. iuſta. ff. de verb. ſig. ergo ſm eos cū verba ſtatuti patiantur po
5 tuerit dicta neptis excludi a nepote eam dotante. ⁊ huic † concluſioni
conuenit etiā mēs ſtatuti ſm eos vt agnatio conſeruet̃ per quā conſer-
uatur dignitas familie. arg. l. j. §. ſi ſeruus. ff. de ven. inſpi. ⁊ argu. ff. de
6 leg. l. ab omnibus. circa prin. ⁊ familia proprie † conſiſtit in agnatis. l.
pronūciatio. ⁊. l. familie. ff. de vb. ſig. ⁊ ſic ſm eos inſpecta rōne ſtatuti
idem debet eſſe in dictis fratre ⁊ ſorore patruelibus quod eſt in fratre
7 ⁊ ſorore ſecundi gradus: qꝛ vbi † rō ſtatuti vel conſuetudinis locuꝫ hꝫ
ibi etiam habere debet locum ſtatutum vel conſuetudo. l. j. cum ibi no.
C. q̄ ſit lon. cōſue. ⁊ in. l. de quibus. ff. de legi. ⁊ ita etiā ī effectu cōcludit
Ang. in conſi. cccxliij. inci. in dei noīe totū dictū ſtatutū ⁊c. ⁊ ideo cum
dictum ſtatutū in. §. dicti vero fratres ⁊c. velit ꝙ fratres vtrinqꝫ con-
iuncti vel etiā ex patre tm̄ preferant̃ fratribus ⁊ ſororibus vterinis tm̄
⁊ ſic voluit ſtatutū īducere ꝙ agnati. i. fratres ex latere patris tm̄ pre-
ferent̃ fratribus vterinis. i. cognatis etiam in bonis queſitis a defun-
cto cuius contrarium diſponebat ius cōe. vt in auẗ. poſt fratres. la. j.
cuꝫ glo. C. de leg. here. ⁊ no. in auẗ. itaqꝫ. C. cōia de ſucceſ. apparet pre-
ſertim inſpecta rōne dicti ſtatuti ꝙ intentio ipſius ſtatuti preferentis
fratres ex latere patris ipſis vterinis fuit velle etiaꝫ preferre fratres
patrueles ipſis fratribus vterinis. vt dicunt Jo. an. ⁊ Bald. in dictis
locis. Ex quibus breuiter concludo dictū Joannē prefato Colao pre-
ferri debere in ſucceſſione ⁊ hereditate dicti Joannis maxime ex pri-
mo fundamēto ſuperius adducto.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxxj.

1 Ubi eſt ſenſus teſtatoris verborum interpretatio nō valet.
2 Heres heredis primi teſtatoris eſt heres.
3 Jn dubio non debemus interpretari diſpoſitionem ludibrio.
4 Qui deceſſit cū vnico filio non dicitur decedere ſine liberis.
5 Jn dubio dꝫ fieri interpretatio pro illa parte que fauet pie cauſe.
6 Falſa cauſa in teſtamento an habeat diſpoſitionem vitiare. ⁊ num̄. 19.
7 Filius ſuus ⁊ neceſſarius poteſt hereditatem ſibi ex teſtamento dela-
tam non apertis tabulis adire.
8 Referens debet intelligi ſm relatum. ⁊ nu. 9. 13. ⁊. 14.
10 Dictio ſecundum poſita in teſtamento ⁊c.
11 Dictio prout poſita in diſpoſitione ⁊c.
12 Diſpoſitio regulariter ad ignorata non trahitur.
15 A mente teſtatoris non eſt recedendum.
16 Ubi verba ſunt clara non poſſumus a verbis diſcedere.
18 De errore dicitur conſtare quando aliter res apparet.

¶ Conſilium. lxxxj.

¶ Jn materia vltimarum voluntatum.

C Hriſti eiuſqꝫ glorioſe Ma-
tris ſemper virginis nominibus inuocatis. Viſa conſul
tatione premiſſa et illa opportune conſiderata vide-
retur prima facie dicendum quartam partem bonorum
hereditariorum dicti olim Guilielmi primi teſtatoris eſſe inter Chri
1 ſti pauperes diſtribuendam pro quo allegatur. et primo † Nam cum
manifeſtiſſimus eſt teſtōris ſenſus verborum interpretatio nuſq̄ȝ tm̄
vꝫ vt potentior ſenſu exiſtat. verba fuerunt imperatoris in. l. iij. C. de
libe. prete. ⁊ habet̃ in. l. in conditionibus primum locum. in princ. ff.

de condi. ⁊ demon. ⁊. l. iij. §. cōditio. cum ſi. ff. de adi. lega. Sed ſi quis
recte inſpexerit nil aliud. vr̃ coniecturari poſſe fuiſſe de mente Be-
dorij q̄ȝ qḋ voluerit dictam diſtributionem fieri vt colligit̃ ex verbis
ſue vltime voluntatis in qua dixit ꝙ Guilielmo eius filio qñcūqꝫ ab
inteſtato ſine liberis decedente mandabat contenta in teſtō Guiliel
mi primi teſtantis ſeruari ⁊ executioni mandari. Nam ſi intelligere-
mus bedoxium per hec verba voluiſſe quod exequerentur tm̄ ea que
Guiliemus antiquus in teſtō diſpoſuerat adimpleri ſimpliciter ⁊ nō
in caſu quo bedoxius decederet ſine liberis: ſequeret̃ ꝙ diſpoſitio be-
dorij fuiſſet ſuperuacua ⁊ nullius effectus attento ꝙ bedoxius fuerat
heres Guiliemi. vnde quicunqꝫ hr̄s Bedorij abſqꝫ noua diſpoſitio
ne tenebatur obſeruare diſpoſita ſimpliciter in teſtamento Guilielmi
2 qꝛ † heres hr̄dis primi teſtatoris eſt heres. l. ſi. C. de here. īſtit. l. j. ff. de
caſtren. pe. l. iij. ff. de pet. here. l. paterfamilias. ff. de vulg. ⁊ pup. ī du
3 bio † autem non debemus interpretari diſpoſitioneꝫ ludibrio ⁊ ſuper-
uacuo factam eſſe. l. ſi qñ in prin. ff. de leg. j. ⁊. c. ſi papa. de priui. in. vj.
ne ergo inanis ſit diſpoſitio Bedorij oportet interpretari ꝙ ſenſe-
rit contenta in teſtamento Guilielmi debere ſeruari. ſ. quo ad ea que
de neceſſitate in caſu iſto ſeruare non teneretur heres Bedorij ⁊ per
cōſequēs ꝙ dicta diſtributio quarte partis inter pauperes fieri debe-
ret filio dicti Bedorij decedente ſine liberis ad quam diſtributio-
nem non erat obligatus aliquis heres Bedorij ex teſtō Guilielmi
4 ex quo † deceſſerat Bedoxius cum liberis dato etiam ꝙ cum vnico fi-
lio deceſſerit. l. non eſt ſine liberis. ff. de ver. ſig. l. cum vxori. C. qñ dies
leg. ced. l. j. C. de condi. inſer. ⁊ etiam dato ꝙ dictus filius Bedorij ſi
ne liberis deceſſerit. l. ex facto. §. ſi quis aūt ſuſceperit. ff. ad treb. ⁊. d. l.
cum vxori. ¶ Confirmātur predicta qꝛ eſto ꝙ verba teſtamēti Bedo
xij eſſent ambigua ⁊ dubitaret̃ an comprehenderent iſtum caſum vi-
5 detur † ꝙ in dubio debeat fieri interpretatio pro illa parte que fauet
pie cauſe ſeu diſtributioni pauperum. l. ſunt perſone. in fi. ff. de reli. ⁊
ſump. fu. l. inter pares. ff. de re iudi. c. ex literis. de proba. c. ſi. de re iu-
di. ⁊. l. in ambiguis. ff. de iu. do. iuncta. l. cum his. §. ſi mulier. ff. de cō-
di. indebi. Et idem vr̃ inferri ex teſtamento dicte dñe Jacobe diſpo-
nentis ꝙ quarta pars bonorū Guilielmi eius patris diſtribuat̃ inter
pauperes ⁊ egenas perſonas. ¶ Nec ob. ꝙ ipſa dixerit hoc diſpoſuiſ-
ſe: eo qꝛ ita ordinatum fuerat ꝑ dictū Guilielmū in eiꝰ teſtō ⁊ ꝙ v̄tute
dicti teſtamēti Guilielmi ad hoc erat aſtricta ⁊c. q̄ȝq̄ȝ verū eſſet ꝙ ꝓ-
uiſio Guilielmi circa diſtributionem dicte quarte partis nō fuerit fa
cta in caſu iſto qui euenit: ſed ſolum in caſu quo contingeret Bedoxiū
6 ſine liberis decedere: qꝛ ad † hoc ī fauorem paupum rñdet̃ ꝙ dicta fal
ſa cā in teſtō dñe Jacobe inſerta non hꝫ dictam eius diſpoſitionē vi-
tiare. l. demonſtratio falſa. ver. qḋ aūt. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. cuꝫ ta-
le. §. falſam. el. j. eo. ti. ⁊ inſti. de leg. ī. §. longe. ¶ Sed ꝑmiſſis nō ob-
ſtantibus puto in caſu noſtro alio non oſtenſo ꝯ̄riaꝫ ſniam de iure ꝓ-
babiliorem eſſe. ad qḋ oñdenduꝫ preſuppono ꝙ Bedoxius preſumi-
tur habuiſſe ignorantiam ſpecialiter contentorꝫ in teſtamento p̄ris
non obſtante ꝙ hereditatem patris ſimpliciter adiuerit. nam cōis eſt
7 concluſio † ꝙ qꝛ filius q eſt ſuꝰ ⁊ neceſſarius heres patri poteſt here-
ditatem ſibi ex teſtamento delatam adire non apertis tabulis teſta-
menti: ideo alio non docto non preſumatur habere ſcientiaꝫ ſpecialeꝫ
contentorum in teſtō. l. eius qui in prouincia. ⁊ ibi no. doc. ff. ſi cer. pe.
l. cum hr̄s. ⁊ ibi no. Bar. ff. de lib. leg. bn̄e facit. l. queſituꝫ. ff. de aquir.
rerum domi. ⁊. l. ſi ſeruus teſtō. ⁊ ibi hoc firmat Ang. ff. de ſtip. ſer. ⁊
plene Bar. ⁊ Ang. in. l. qui rome. §. duo fratres. in repe. ff. de ver. obl.
Hoc preſuppoſito dico attendenda eſſe verba teſtamenti Bedorij
diſponentia ꝙ decedente eius filio abinteſtato ſine liberis ſeruarentur
⁊ executioni mandarentur contenta in teſtamento patris ſm quod ⁊
8 prout in dicto teſtō eius patris cōtinetur ⁊c. nam habuit † Bedoxius
relationeꝫ ad teſtm̄ Guilielmi in genere: vn̄ attendi dꝫ teſtm̄ Guiliel-
mi ad qḋ facta eſt relatio ⁊ ſm illius diſpoſitionem dꝫ intelligi ⁊ iter-
pretari teſtm̄ Bedorij ſe ad illud referēs. l. ait pretor. §. j. ff. de re iud.
l. ſi ita ſcripſero. ff. de cōdi. ⁊ demon. l. aſſe toto. ff. de here. inſti. ⁊. l. in-
ſtitutio talis. ff. de condi. inſti. ſed ex teſtō Guilielmi nō apparet diſtri
butioneꝫ iſtaꝫ fieri debere niſi qñ cōtingeret Bedoxiū ſine liberis de-
cedere: ergo non pōt inferri ex teſtō Bedorij quartā partē debere di-
9 ſtribui hoc caſu vcꝫ quo Bedoxius cum liberis deceſſit. † Pro hoc in
ſpecie adduco qḋ voluit Bal. in. l. ij. C. de errore aduoc. vbi per illum
tex. dixit ꝙ ſi reus reſpondendo poſitioni dicat confiteor contenta in
poſitione vera eſſe prout in tali inſtrumento continetur ꝙ ſi in illo in-
ſtrumento non ſit contenta illa poſitio non habetur pro confeſſata
q̄ȝq̄ȝ dixerit confiteor. ¶ Ex quo dicto infertur vnum quod eſt fortius
vcꝫ ꝙ etiā dato in caſu nr̄o ꝙ Bedoxius in ſpecie dixiſſet volo diſtri-
bui quartam partem hereditatis prout in teſtamento patris mei con
tinetur quod etiam pretextu dictorum verborum nō debuiſſet fieri di-
cta diſtributio: q̄ȝto minus ergo in caſu de quo querit̃ ī quo Bedoxi-
us in genere diſpoſuit ſeruari debere contenta in teſtamento patris
prout in illo continetur cum minus debeat operari generalis expreſ-
ſio q̄ȝ ſpālis. l. ſi quis in prin. teſtamenti. ff. de lega. iij. l. obligatione
10 generali. ff. de pig. Hoc etiam innuit illa † dictio ſcōm quod ī dicto te
ſtamento continetur: poſtq̄ȝ enim apparet illud teſtamentū ad qḋ ſit

relatio perinde dʒ haberi ac si testm̃ Guilielmi fuisset in oĩbus ⁊ p oĩa specificatum in testõ Bedorij. l. si testm̃. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. c. abbate. de ver. sig. ⁊ declarat Bar. in extrauag. ad reprimen. in
11 verbo prout. † Idem etiã indicat dictio prout in dicto testamento ⁊c. adiecta in testamento Bedorij. nam vbi illa dictio prout refert ad aliquid de preterito ⁊ de illo constat stat limitatiue etiam quo ad omnes qualitates. l. edita. in verb. prout. C. de eden. ⁊ ibi no. Bar. in pe. colũ. ⁊ Bal. ibi. in. xxxiij. col. in repe. Paduana. ⁊ Barto. in. d. extrauag. in ver. prout. ⁊ sic vr̃ fieri relatio ad testm̃ Guilielmi cum omnibus qualitatibus suis. vt. d. l. edita. ⁊ institu. de inuti. stipu. §. preterea. et. l. fideiussor. §. qui iterrogatus. ff. de interro. act. ⁊. l. fi. ff. de fideicõ. lib. ergo dici non põt ꝙ virtute dicte relationis facte in testõ Bedorij dẽat fieri distributio dicte quarte partis ſm qd̃ Guilielmus disposuerat quia in dispositione Guiliemi erat adiecta qualitas. s. ꝙ distributio fieret si Bedorius decederet sine liberis que quidem qualitas cessat. ⁊ tanto magis hoc dicendum cũ presumat Bedoriũ ignorasse q̃ ⁊ qua-
12 lia essent in testaméto Guilielmi disposita: vt. s̄. probaui. † dispositio autem regulariter ad ignorata non trahitur. l. cũ aquiliana. ff. de trãs. ac. ⁊. l. tres fratres. ff. de pac. l. mater. ff. de inof. test. l. legitimam. ff. de
13 peti. here. Confirmo † nam dispositio Bedorij volentis exequi debere contenta in testamento patris ſʒ quod ⁊ prout in illo cõtinetur debet intelligi ꝙ debeat exequi. s. in his in quibus executio põt adaptari nõ in alijs. l. j. §. lex falcidia. ff. ad le. falcid. vnde ibi in fi. dicunt Barto. ⁊ Ang. statuto ciuitatis cauetur ꝙ de litibus vertentibus inter coniunctos fiat compromissum in cõmunes consanguineos. ⁊ alio statuto cauetur quod in extraneis in omnibus ⁊ per omnia seruentur statuta loquentia de coniunctis. nam dictum ſm statutum debet intelligi in casibus ⁊ capitulis que possũt adaptari. ⁊ iõ de litibus vertẽtibus iter extraneos non fiet compromissum: qr illa verba fiat cõpromissum in cões cõsanguineos nõ possunt adaptari ad lites vertẽtes inter extraneos: sed ita est ꝙ verba Bedorij dicentis ꝙ contenta in testamento patris seruentur ⁊ exequantur prout in illo continetur ⁊c. non possunt adaptari ad dictam distributionẽ quarte partis bonorũ qr illa dẽbat fieri in casu quo Bedorius decederet sine liberis ſm formam testamenti Guilielmi: ergo ad illud capitulum referri non debet. ¶ Alia
14 ratione ostendo † ꝙ dicta verba Bedorij nõ pñt ad istum casum adaptari. Nam Bedorius disposuit seruari debere contenta in testaméto patris: eo tempore quo decederet Guilielmus eius filius sine liberis Guilielmus vero primus testator substituit pro quarta parte pauperes Christi eligendos tempore quo Bedorius decederet sine liberis: vñ apparet ex hoc ꝙ dispositiones dictorum duorũ testatorum de necessitate respiciunt diuersa tempora. naʒ dispositio primi testantis respiciebat tempus mortis Bedorij. Dispositio vero secundi testantis respiciebat tempus mortis vltimi Guilielmi filij Bedorij. vnde dispositio secundi testõris non põt aliquo modo referri ⁊ adaptari ad substitutionem pauperum per primũ testõrem ordinatã: qr alij erant pauperes Christi tempore mortis Bedorij quos respiciebat voluntas primi testõris ⁊ alij esse cẽsent pauperes Christi qui erãt tempore mortis filij Bedorij ⁊ omnino diuersi ab illis pauperibus Christi qui fuerãt tpe mortis Bedorij. hoc probat in. l. cum pater. §. a filia. ff. de lega. ij. vnde in proposito per illũ tex. dicit ibi Bar. Bald. ⁊ Jo. de imo. ꝙ si testõr instituit titium hr̃dem ⁊ voluit post mortẽ hr̃dis distribui bona inter pauperes christi eligendos per suos commissarios vtrũ dicti commissarij possint ante morteʒ hr̃dis eligere dictos christi pauperes ⁊ determinãt ꝙ non: qr alij sunt paupes christi q sunt vno tpe ⁊ alij sunt q sunt alio tpe. ⁊ iõ ſm eos per talẽ electionem factã ante tempus non põt fieri preiudiciũ existẽtibus alio tpe. s. tempore mortis heredis: qr illi proprie fuerũt a testatore vocati: ⁊ hoc clarius ⁊ expressius voluit Bar. in. l. post mortem. C. de fideicõ. referẽs se pluries ita in qõne facti respondisse. ⁊ idem Bal. ⁊ Ang. in. l. filiusfa. §. diuus. per illum text. ff. de leg. j. ⁊ Ange. in. l. ex facto. §. si quis rogatus. el. ij. ff. ad treb. ⁊ Ang. ⁊ Jmo. in. l. sed si alio. §. si quis sub conditione. eod. ti. ⁊ in. l. stipulatio ista. §. inter certam. ff. de ver. obli. ⁊ refert ibi Ange. quod ita sepe de facto consuluit ⁊ est magis communis cõclusio ex quo infert ꝙ impossibile censetur fuisse tempore mortis filij Bedorij obseruare contenta in testamento Guilielmi q̃tum ad dictam substitutionem pauperum christi: ergo cum ad illã partem non possit ada-
15 ptari: non dʒ ad eam fieri relatio. ¶ † Nec predictis hʒ obstare ꝙ mẽs Bedorij testatoris a qua recedendum non est videatur fuisse in contrarium ex eo maxime quia al's illa verba nihil operarentur ⁊c. vt plenius. s̄. deductum est qr r̃ndeo. ⁊ primo quod non possumus interpretari mentem Bedorij fuisse quod distributio dicte quarte partis fieri deberet: tum quia presuppono Bedorium presumptiue ignorasse cõtenta in testamento patris. vt. s̄. probaui ⁊ per consequẽs nõ potest allegari ꝙ verisimiliter voluerit Bedorius sentire de hac distributione fienda cuius ignorantiam habuit. ar. d. l. tres fratres. de pac. cuʒ simi. s̄. alleg. Et si diceretur saltem in genere poterit hoc cogitare. s. ꝙ quecunq̄ disposita per patrem in testaméto deberẽt exequi. argu. l. q iure militari. ff. de test. mili. ⁊ eorũ q̃ no. Bar. ĩ. l. sub. pretextu. la. ij. in prin. C. de trans. ⁊ in. l. fi. §. pe. in princi. ff. de condi. inde. ⁊. in. l. fin. in fi. C. in quibus cau. in inte. rest. non neces. ⁊ in. l. ab aurelio. §. caius. ff. de lib. lega. Respondeo ⁊ dico ꝙ hoc est verum ꝙ potuit cogitare tñ voluit ꝙ exequerentur contenta in testamento ſm quod ⁊ put in testamẽto predicti Guilielmi continebat ⁊ sic habuit relationẽ ad dispositionem Guilielmi cum omnibus qualitatibus: vt superius est ostensum sed in testamento Guilielmi non continetur quod Bedorio decedente cum liberis vocẽtur pauperes christi: ergo ⁊c. Item dicta voluntas Bedorij debet referri ad ea in quibus poterat adaptari executio sed executio non poterat adaptari ad capitulum cõtinẽs substitutionem pauperum. vt probaui. ergo ⁊c. Si enim voluisset Bedorius qd̃ omnino filio suo decedente sine liberis quarta pars hereditatis predicte distribueretur inter pauperes christi hoc expressisset. l. j. §. finautem ad deficientis. C. de cad. tol. c. inter corporalia. de transla. ⁊ sic non põt allegari ꝙ de mente bedorij fuerit ꝙ oĩno dicta distributio fieret filio eius decedente sine liberis. ¶ Nec etiã obstat ꝙ al's redderet dis-
16 positio Bedorij inutilis: qr r̃ndeo primo † ꝙ postq̃ verba testamenti Bedorij sunt clara non possumus a verbis recedere. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ⁊. l. non aliter. ff. de leg. iij. l. continuus. §. cum ita. ff. de ver. obli. Secundo r̃ndeo quod talis dispositio Bedorij non redditur inutilis etiam dato ꝙ non referatur ad substitutioneʒ pauperũ Christi: sed solum ad alia relicta. Primo enĩ operatur ꝙ vbi ipse Bedori⁹ vl' prescripsisset vel cepisset pscribere aduersus aliquos legatarios descriptos in testõ patris esset interrupta prescriptio ⁊ prescriptione illa non obstante posset ex testamento Bedorij agere q̄libet legatarius in testamento Guilielmi descriptus. l. cum notissimi. §. sed ⁊ si quis. C. de prescrip. xxx. an. ⁊ in proposito declarabat Bal. in. l. j. C. de fur. in. x. col. in ver. sed nunqd in litera nostra ⁊c. Operatur etiam alium effectum dispositio dicti Bedorij: qr dato ꝙ non appareret Bedoriũ se immiscuisse hr̃ditati paterne ⁊ sic legata tãq̃ ex testõ Guiliemi debita peti non poterant ẽt posito ꝙ filius in potestate esset hr̃s institutus. l. j. in fi. ff. vt in pos. leg. l. si nemo. ff. de test. tute. ⁊ plene in. l. si filius qui patri. ff. de vulg. ⁊ pup. tñ virtute testamenti Bedorij peti possent ⁊ non haberent necesse legatarij aliter probare de aditione hereditatis Guililemi quod quideʒ reputatur magnũ cõmoduʒ ⁊ interesse. vt no. per glo. in. l. ita tñ. §. si pater. ff. ad treb. ⁊ per glo. in. l. si pupillus. in prin. in verb. condemnare dʒ. ff. de noua. ⁊ in. l. pe. ad fi. C. de positi. ⁊ in. l. cogi. §. j. in verbo. defensum iri. ⁊ ibi Ange. ff. ad treb. ⁊ Bar. in. l. qui bis. ff. de ver. ob. cum simi. ¶ Similiter non obstat qd̃ in dubio fieri debeat interpretatio in fauorem pie cause ⁊ sic in fauorem pauperum christi qr r̃ndeo ꝙ nos non sumus in re ambigua qm̃ verba testamenti Bedorij certa sunt p relationem ad testm̃ Guilielmi. l. certum. ff. si cer. pe. l. vbi aũt. §. illud. versi. sed qui vinum. ff. de verb. obli. l. nominatim. de condi. ⁊ demõ. l. ait ptor. §. j. de re iud. ⁊ sic debet attendi dispositio Guilielmi cum suis qualitatibus vt opportune probaui. s̄. vnde in incertis nõ aũt in certis locus est coniecturis. d. §. cum ita. cum vulg. ¶ Postremo non obstat testamentum dñe Jacobe qr r̃ndeo ꝙ dña Jacoba per errorem inducta est ad relinquẽdum dictam quartam partẽ pauperib⁹ Christi vt euidẽter colligit ex verbis testamenti eius ibi dum dicit quia ad hoc se teneri ⁊ obligari dixit ipsa testarix eo qr ita disposuerat dictus Guilielmus in suo testamẽto ⁊ qd̃ ita disposuit ipsa testatrix pro exoneratione anime ipsius testatricis qr ad hoc dixit se artari ex testamento dicti Guilielmi: prout latius in testamento ipsius Guilielmi continetur ⁊c. ⁊ tamen constat ꝙ ex testamento Guilielmi dña Jacoba in effectu heres dicti Guilielmi primi testatoris non artabatur ad hoc qr non euenit casus prouisus p Gui-
18 lielmum scʒ ꝙ decesserit Bedorius sine liberis: de errore † aũt ipsius dñe Jacobe dicit cõstare eo ipso qd̃ apparet ex inspectione testamenti Guilielmi rem aliter se habere. l. si post diuisionem. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. de etate. §. fi. cum glo. ff. de interro. act. ⁊ no. in. l. cum de indebito in prin. ff. de pba. ⁊ in. l. nõ fatet. ff. de cõfes. ⁊ p doc. ĩ. l. error. C. de iu-
19 ris ⁊ fac. ign. ⁊ in. c. fi. de confes. † ⁊ vbicunq̄ cã falsa est expressa in legato aut erat cã non obligatoria: vt si lego tibi fundum qr negocia mea gessisti vel qr in studio socius meus fuisti ⁊ tunc licet dicta causa sit falsa legatum nõ vitiatur. dicta. l. demõstratio. cũ ↄcor. s̄. alle. aut cã falsa erat obligatoria vt si lego tibi centuʒ: qr tãtũdem mihi mutuasti tunc talis cã falsa expressa a testatore errante vitiat legatũ. l. j. C. de fal. cã adiec. leg. ⁊ ibi declarat Bart. ⁊ Bart. in. d. l. demonstratio. §. j. in. ij. q. ⁊ in. l. si cum te. ff. de pac. ⁊ moderni in. l. fi. ff. de here. instit. sed ita est ꝙ dicta causa expressa per dñam Jacobam fuit falsa: vt ptʒ ex inspectione testamenti Guilielmi attento ꝙ Bedorius decessit cuʒ liberis iner at cã obligatoria si fuisset vera vt ipsamet testatrix asserit ⁊ certuʒ est ꝙ fuisset obligatoria si vera fuisset qr dicta dña Jacoba in effectu erat heres primi testantis mediãte persona Bedorij ⁊ eius filij ⁊ emanauit per erroreʒ dicta expressio cause: qd̃ probatur eo ipso quod constat rem aliter se habere vt statim dixi: ergo de primo ad vltimum remanet cõclusio ꝙ pauperes christi nec ex testõ Guilielmi nec ex testõ Bedorij aut dñe Jacobe intelliguntur vocati.

¶ Summarium super consilio. lxxxij.

1 ☞ Ubi appellatio est ipso iure deserta sñia postea lata reddit nulla.
2 Ubi pars appellans instanter non interpellat iudicem vt causam per sententiã terminare debeat non dʒ imputari negligẽtie iudicis. ⁊ nu. 3.
4 Calculatoribus electis a iudice non est credendum sine iuramento.
5 Quando appellans appellauit viua voce saluo sibi iure appellandi in scriptis.

¶ Consilium. lxxxij. In materia appellationis.

Redemptoris nostri inuocato suffragio. Uiso processu cause vertẽtis inter ser Antonium de zanolinis vt procuratorem Joannis quondam ser Jacobi ex parte vna agentem ⁊ Alexãdrum quondam vgolini de marano ex alia se defendentem super petitione executionis sentẽtie late per iudicem appellationis contra dictum Alexandrum ⁊ visis statutis transmissis seu eorum copia ⁊ his que copiose et subtiliter per clarissimos aduocatos vtriusq̄ partis allegata sunt ⁊ visis literis magnifici domini pretoris cesene quibus sum requisitus vt consulam que future sint partes sue libenter assentiebam ꝙ dñs pretor ad sñie executionem procederet quia huiusmodi conclusio videbatur mihi veritati facti magis amica ⁊ obiectis in ↄrium parata erant responsa: verumtamen vnum obstat cui de iure resistere nequit. nam illa sñia cuius executio petita est fuit lata post tempus duorum mensium a die interposite appellationis nu-
1 merando quo casu statutum ꝙ incipit statuimus † ⁊ ordinamus ꝙ a qualibet sentẽtia diffinitiua ⁊c. disponit ꝙ appellatio sit ipso iure deserta quapropter sententia postea lata redditur nulla. vt in cle. si appellationem. cum glo. in verb. appellatus. de appel. ⁊ no. Host. Joan. an. ⁊ alij in. c. ex ratione. de ap. ⁊ Bald. ⁊ Saly. in aut. ei qui. C. de tẽp. ap. ⁊ Bal. in. c. fi. in titu. quo tempore miles in vsi. feud. ⁊ lʒ statutum
2 excipiat casum quando staret † per negligentiam iudicis ⁊ alios quosdam casus ibi expressos tamen ante lapsum dictorum duorum mensium non inuenio quod steterit per iudicem sed per partem appellantem quia dr stare per partem appellantem quousq̄ instanter nõ interpellauit iudicem vt causam per sententiam terminare debeat ⁊ ei acta presentet ⁊ sic pro parte sua adimpleat: vt colligitur ex. l. fi. §. illud ibi summa visum ⁊c. C. de temp. app. ⁊ no. hoc Saly. in ver. quero tex. hoc dicit ꝙ elapso ⁊c. ⁊ idem no. Bal. in aut. itẽ si appellatio. eo. ti. ⁊ Ang. in consi. cxxxvij. incipiente quidaʒ mattheus. bene facit quod no. Bal. post Bar. in. l. titia seio. §. vsuras. ff. de leg. ij. ⁊ Bar. in. l. mora. ĩ prin. ff. de vsur. ⁊ quod habetur. in. c. j. de supplen. negli. prela. et quod no. Ant. de. but. ⁊ Joan. de imo. in. c. ex literis. de consti. ⁊ in. c. cum causa. post glo. de offi. deleg. sed ante lapsum dictorum duoruʒ mensium nõ fuerũt facte dicte protestationes ⁊ presentata acta que iudex etiam petijt sibi presentari saltem. xxvij. die Junij ⁊ etiam postea. nam sentẽtia fuit lata die. xxvj. maij. de anno. M. cccclviij. ⁊ eadem die fuit appellatum viua voce nec appellatio in scriptis est mihi presentata seu transmissa ⁊ etiam dato ꝙ alia appellatio in scriptis fuisset interposita in-
3 fra decendium † ⁊ diceremus tempus finiende appellationis incipere a die interposite appellationis in scriptis vt tenent multi in. l. cum procurator. §. dominus. ff. de ope. no. nun. ⁊ tamẽ adhuc infra tẽpus duorum mensium non essent obseruata ea que adimplere debebat dictus appellans circa protestationes cum presentatione actorum: vt dixi. s̄.
4 ⁊ ptʒ ex actis. ¶ † Nec obstat ꝙ nõnulli calculatores electi retulerunt die. xviij. Decembris ꝙ instantia non erat deserta quia illis calculatoribus electis iudici non erat credendum sine iuramento. l. imperatores. C. de fide instr. l. hac edictali. §. his illud. C. de secun. nup. ⁊ Bald. no. Bar. in. l. theopompus. ff. de dote preleg. ⁊ Bar. ĩ repe. l. creditores. ad fi. C. de pig. ⁊ no. Bar. ⁊ alij in proemio fforũ. ⁊ Bald. in. l. iusiurandum ꝙ ex conuentione. in prin. ff. de iureiur. Anto. de but. in. c. veniens. el. j. de resti. ⁊ in. c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. ⁊ in. c. proposuisti. de. proba. ⁊ Ang. in repe. l. si vacãtia. in. iij. colũ. C. de bo. vacan. lib. x. Bald. in rub. ff. de iureiur. ¶ Preterea dato ꝙ illi calculatores ita retulerint tamen non apparet ꝙ iudex hoc sequutus fuerit. non enim iudex ita pronunciauit. s. causam appellationis non esse desertam ⁊ iudex potuit moueri ad non adhibendum ei fidem vel quia non iurauerant vel quia visum fuerit relationem non esse in iure fundatam
5 stantibus actis ⁊ statuto predicto. ¶ † Insistit etiaʒ plurimum vnus ex dictis dominis aduocatis vt respondeatur: an. s. Alexander appellauit viua voce saluo sibi iure appellandi in scriptis ⁊ postea infra tẽpus debitum appellauit in scriptis: an possit appellans dicere temp⁹ finiende appellationis currere a tempore interposite appellationis in scriptis. ⁊ quia istud quo ad ea de quibus sum requisitus a dño pretore non videtur necessarium respõdebo q̃ breuissime concludens veriorem ⁊ magis communem opinionem videri ꝙ possit appellans dicere tẽpus currere a die appellationis in scriptis ⁊ ita sum solitus tenere ⁊ legendo ⁊ consulẽdo vt tenet Ang. in. l. si quis libellos. C. de appel. ⁊ etiam Saly. ibi per illum text. ⁊ Joan. de imo. in. l. j. §. libelli. de app. ⁊ in. c. dilecto. de appel. et in. d. l. cũ procurator. §. dominus post Ang. ibi de ope. no. nun. ⁊ idem tenet ibi Pau. de ca. ⁊ Roma. idem tʒ Anto. de bu. ⁊ dñs Abb. in. d. c. dilecto. saltem quando in appellatione interposita in scriptis non repetit diem prime appellationis bene facit quod not. Joan. and. in. c. bone. de appel. Bald. in. l. generaliter. C. de reb. cre. ⁊ in. c. fi. quo tempore miles. ⁊ dñs Abb. moder. in. c. tua nobis. de ap. ad fi. adducunt doc. in dictis locis rationes plures per quas ptʒ responsio ad ea que in contrarium dici possent quod breuitatis cã omitto. qr vt dixi non est necessarium quo ad ea de quibus requisitus sum a domino iudicante. Ex quibus breuiter concludo partes dñi ius dicentis esse in pronunciando dictam sententiam latam per dictum iudicem non mereri executionem ⁊ illam fuisse nullaʒ tanq̃ latam extra tempus quo debebat causam terminare ⁊ victum victori in expensis condemnare.

¶ Summarium super consilio. lxxxiij.

1 ☞ Ubi est effectus ⁊ forma in sñia hypothecaria tunc debet quis damnari ad restitutionem possessionis.
2 De iure cautum est ꝙ agẽs hypothecaria ↄ tertios possessores ꝙ põt agere actione personali vel reali ↄ reum principalem. scd̃o contra fideiussores. tertio contra tales tertios possessores.
3 Habens causam a malefidei possessore nõ prescribit.
4 Quomodo itelligatur ꝙ ille qui plus debito petierit a iure suo cadat.
5 Qui non habet legitimum mandatum non debet audiri.
6 Ubi mulier renunciat inest tacitus met⁹ ꝑpter reuerẽtiam viri. ⁊ nu. 9.
7 Renunciatio iuris hypothecarum cum iuramento valet. ⁊. nu. 10.
8 Ubi iuramentum interuenerit etiam si iurans enormissime lederetur est seruandum.
11 Cõstitutio precarij operatur veram traditionem possessionis.
12 Ciuilis possessio translata per constitutionem precarij: sufficit ad prescriptionem.
13 Habens titulum presumitur bonam fidem habere.
14 Qui semel possedit si asserit nunc possidere presumitur semper ⁊ continuo possedisse.
15 Autentica malefidei quomodo habeat locum.
16 Res pro indiuiso non potest obligari.
17 Actore non probante reus venit diffinitiue absoluendus.
18 Uictus victori regulariter est in expensis condemnandus.

¶ Consilium. lxxxiij. In materia hypothecarie.

In Christi saluatoris noie eiusq̄ gloriose matris ⁊c. Uiso processu agitato coraʒ domino vicario castri aurioli comitatus Jmole inter dñam Bartholomeam seu eius maritum pro ea in iudicio comparentem ex parte vna. ⁊ Mattheum Joan-
1 nis scambrini ex altera q̃q̄ minus ordinate confecto vr̃ prima † facie dicendum dictum Mattheum condẽnari debere ad restitutionẽ possessionis dicte petie terre ⁊ casamenti retinende in cãm hypothece per dictam. d. Bartholomeam qm̃ talis est effectus ⁊ forma sententie in hypothecaria seu saluiano interdicto. l. si cum venditor. in princi. ff. de euic. ff. de pigno. l. si fundus. §. in vendicatione. et ibi hoc Bar. et late in. l. rem alienã. ff. de pigno. actio. Cy. Ang. ⁊ Saly. in. l. cũ res. C. si alic. res pig. et extra de pig. c. ex literis. patet enim ĩ hac causa actionẽ hypothecariã aut saluianum interdictum siue ius concessum in instrumento de ingrediendo propria autoritate et non alia remedia nec iura intentari potuisse per no. per glosam et doctores in proe. C. §. tertij. in verbo easdem res. in. l. si tibi. §. de pignore. ff. de pac. l. pignoris. cum simi. C. de pigno. Jnno. in. c. cum constet. de pigno. et Bald. in. c. j. de feudo dato in vicem. l. commis. iuncto eo quod legitur ⁊ no. in. l. j. ff. ⁊. C. de saluiano inter. et que no. Bart. in. l. iij. ad fi. iij. q. prin. C. de pig. que iura competere potuisse videtur clare constare ex instrumento dota-
2 li ad me trãsmisso et lecto. ¶ † Nec huic domine videbatur obstare exceptionem oppositam excussionis non facte: qr lʒ iure cautum sit agẽti hypothecaria ↄ tertios possessores hodie plus excutere debere et agere personali vel reali ↄ reum principalem. secundo contra fideiussores si intercesserint. tertio contra tales tertios possessores. iuxta aut. hoc si debitor. C. de pigno. aut. sed hodie. de actio. ⁊ oblig. ⁊ in cor. de fideius. §. sed neq̄ colũ. j. Jlla regula fallit nisi ĩ instr̃o hypothecarie intercesserit constitutio precarij: qr tunc agi poterit directo cõtra possessorem ſm Jaco. butri. et ibi post eum Bal. per illum tex. in. l. fina. C. de acquir. posses. vbi vel quispiam alius ⁊c. et idem Bal. in. l. j. C. de reuo. his que in frau. cre. ⁊ Ang. et Joan. de imo. et mod. in. l. exitus ff. de acqui. posses. ⁊ Pet. de ancha. in. d. aut. sed hodie. vnde dicebat no. Bal. C. de seruo pigno. da. ma. in. l. j. quod cautela ẽ quod apponatur in pacto de dote restituenda precarium quo casu potest mulier absq̄ alia solennitate propria autoritate possessionem directo ingredi per. l. si seruus. C. quod cum eo. not. Saly. in. l. iij. C. de pigno. per gl. in l. cum creditorem. ff. de fur. ⁊ ita al's publice Bononie disputando te-
3 nui. ¶ † Nec ad hoc etiam obstaret scd̃a opposita exceptio pscriptionis decurse contra dictam dominam Bartholomeã: eo quia hodie videtur dicendum tertium possessorem habentem causam ⁊ titulũ a debitore qui scit se rem alteri obligasse vel a quocunq̄ alio autore obligationem scienti spatio. x. vel. xx. annorum actioni hypothecarie prescribere non posse. aut. malefidei. C. de prescrip. lon. temp. sed solum-
4 modo per annos. xxx. decursos: vt ibi dicitur. ¶ † Nec ad hoc similiter obstaret alia exceptio opposita contra dictam. d. Bartholomeam

quod plus debito petierit ⁊ ſic a debito ⁊ iure ſuo cadit iuxta.l.j.C.de
plus peti.c.j.extra eo.tit.eo qꝛ pena.d.l.non hꝫ locũ niſi quoties quis
peccauerit in duobus.ſ.in exigendo cautionẽ de pluri doloſe ⁊ in plus
petendo dolo aľs non ita tenent gl.⁊ doc.in.d.c.j.de plus peti.⁊ Bar.
in.l.ſi ſeruus.§.bone ad ſi.ff.de condi.fur.⁊ in.l.qui ſolidum.in princ.
de leg.ij.⁊ doct.omnes in.d.l.j.⁊ maxime in caſu noſtro in quo vt pa-
tet in replicationibus dicte dñe Bartholomee ipſa non inſtitit:imo
iuſte deſtitit a plus petendo ⁊ per cõſequens audiẽda:dictis iuribus.
5 ¶ †Ac etiam non obſtaret alia exceptio oppoſita contra dictã dñam
Bartholomeam vꝫ dictũ eius maritum non habere legitimum mã-
datum.⁊ per conſequens audiri non debere iuxta ea que habentur in
l.licet.C.de procu.extra.c.c.in noſtra.cum ſi.quia maritus citra mãda
tum poteſt pro vxore ad lites interuenire.C.de procur.l.j.⁊.l.maritus
l.ſi C.de pac.conuen.prius tamen preſtitis ſolennibus cautionibus et
maxime de rato vt dictis iuribus que licet preſtite nõ fuerint:earum
tamen exceptio non iuuat:qꝛ fuit poſt liteꝫ conteſta.oppoſita.l.põpo.
§.rati.ff.de procu.l.j.in ſi.C.de ſatiſd.C.de proba.l.exceptionem.not.
in.l.ita demum.C.de procur.⁊ extra de conſti.in.c.cum.M.ferrarien.
6 ¶ †Et predicta maxime vera eſſe videntur in renuntiatione facta ab
vxore iuri hypothecarũ in alienatione facta per maritũ dicto Mat-
theo:qꝛ in tali renuntiatione ineſt tacitus metus propter reuerentiam
viri ⁊ per cõſequens nõ ligat per id qð no.glo.in.l.j.§.que onerande.
ff.quarum rerum.⁊ in.l.ſi cũ dotẽ.§.eo autẽ tempore.ſolu.ma.in.l.trãſ
actionem.C.de trãſac.facit etiam ꝙ habetur in.c.ſane.de renũ.⁊ quod
no.Bal.in.l.ſi ſine.C.ad velľ.⁊ maxime ſi dicte petie terre erãt vltima
bona in bonis mariti quo caſu nunq̃ȝ valet renũtiatio hypothecarum
facta ꝑ vxorẽ:qua marit⁹ remanet nõ ſoluendo:ita tenebat Bart.poſt
Jaco.de are.in.l.meuia.ad ſi.ff.ſol.ma.⁊.C.ad velleia.in.l.iubemus et
Jac.de bel.in auť.vt immobi.añ nup.col.v.⁊ Dy.ff.de his q̃ in fraud.
7 cre.in.l.ſi pignus.¶ †Ecõtra videtur dictũ Mattheũ fouere iuſtitiã
⁊ per conſequens diffinitiue abſoluendum.Et primo de iure claruꝫ vi
detur dñe Bartholomee actionem non competere quo ad illas duas
tornaturas terre venditas ⁊ alienatas per Barthol.olim eius maritũ
in dictũ Mattheũ cuꝫ iuri hypothecarũ in inſtrumento producto re
nuntiatum fuerit ſolenniter ⁊ cũ iuramento quã renũtiationẽ de iure
valere certiſſimum eſt.l.etiã.⁊.l.iubemus.C.ad velleia.qð legi.⁊ no.in
8 c.peruenit de emp.⁊ ven.¶ †Nec ad hoc habet obſtare id ꝙ.ſ.in cõ-
trariũ allegabatur vꝫ dictam renuntiationẽ non valere quoties ma-
ritus remaneret non ſoluendo:qꝛ poſito ꝙ ita eſſet tñ predicta fallunt
quoties iuramẽtũ interuenerit quo caſu etiam ſi iurãs enormiſſime le-
deretur tenetur iuramẽtũ ſeruare:ptꝫ expreſſe in.c.cũ contingat.de iu-
reiur.⁊.l.licet mulieres.co.titu.lib.vj.in.c.q̃uis.de pact.in.vj.ſeruare
eñ ſemper debet quoties ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis eterne.c.
ſi vero.de iureiur.not.in auť.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.vẽ.ple-
9 ne in.l.ſi quis pro eo.de fideiuſ.in.l.pactum qð dotali.de pac.¶ †Nec
etiam ad hoc obſtat qð.ſ.dictum eſt de tacito metu ⁊ reuerentia:qꝛ vt
dixit Barto.in.d.§.que onerande.in.l.ad inuidiam.C.ꝙ me.cau.in.l.
pe.ff.de condi.ob tur.cau.Inno.in.c.cauſam matrimonij.de offi.dele-
ga.Bal.in.l.interpoſitas.C.de tranſ.⁊ in.c.j.§.item ſacramẽta.de pa.
iur.fir.⁊ And.⁊ Jo.de imo.in.l.ſi cũ dotem.§.eo autem tempore.cum
ſi.ſol.mat.ꝙ illud debet intelligi quando preceſſerũt mine et verbera
qð in caſu noſtro non preſupponiť.⁊ ſic clare conſtat ipſam excluſaꝫ a
iure dicte petie terre pro libris.xliij.q̃ ſic emptori vẽdita fuit.¶ Vl-
10 teri⁹ †etiã videť dictũ Mattheũ abſoluendũ eſſe ab alia petia terre et
caſamẽto qm̃ primo poſito ꝙ titulũ emptionis nõ queſiuerit a vero et
integro dño qð etiã.ſ.diſcutiã.tñ videť dictũ Mattheum ex eius titu-
lo ⁊ poſſeſſione ſpatio.x.annorũ ⁊ vltra decurſorũ a tpe dicte emptio-
nis ꝑſcripſiſſe ⁊ legitime iuri hypothecarũ quod habebat dicta dña
Bartholomea.ꝑ.l.j.⁊.ij.C.ſi aduer.cre.plene no.C.de preſcri.xxx.an.
in.l.cũ notiſſimi.in prin.⁊ in.l.ſicut.⁊.C.de pig.in.l.vſucapio.⁊ in.pe-
mio.ff.§.tertiũ in ver.eaſdẽ res.inſtit.de act.§.itẽ ſeruiana in ver.nihil
intereſt.ptꝫ eñ vltra titulũ etiã interceſſiſſe traditionẽ poſſeſſionis vi
11 gore conſtitutionis precarij de qua in inſtr̃o.†que cõſtitutio operatur
veram traditionem poſſeſſionis.iuxta glo.no.⁊ ibi Bald.⁊ doct.ff.de
pac.in.l.ab emptione.⁊ tex.ff.de act.emp.in.l.iul.§.poſſeſſionem.⁊ in
auť.ſacramenta.C.ſi aduer.ven.Bar.⁊ doc.in.l.ſi is qui pro emptore.
in.v.⁊.vi.q.princi.ff.de vſucap.Jo.de imo.in.l.qui mihi donatum.ad
ſi.ff.de dona.vñ ſi ad preſcriptionem cauſandam requirebatur tradi-
tio iuxta no.in.l.celſus.ff.de vſucap.in.l.ſi eſtimatis.ff.pro ſoluto cum
12 ſi.de illa conſtat.¶ †Nec obſtat ſi diceret ſolã ciuilẽ poſſeſſionẽ trãſ-
latam eſſe per conſtitutionem precarij.l.et habet.§.j.ff.de preca.no.in
l.interdum.in prin.ff.de vſuca.eo qꝛ illa ſola ſufficit ad preſcriptionẽ.
iuxta ea que plene habentur in.l.iij.§.ex contrario.de acqui.poſ.et in
c.cauſam.de preſcrip.cum concor.¶ Bona fides autem que in hac ꝑ-
ſcriptione requiritur.iuxta.c.ſi diligenti.c.ſi.de preſcrip.c.poſſeſſor de
13 reg.iur.in.vj.cum ſi.in caſu noſtro ipſo iure probata eſt †qꝛ habens ti-
tulum preſumitur bonã fidem habere niſi contrarium doceatur.l.pe.
C.de euic.no.per.gl.⁊ doc.C.vnde vi.in.l.ſi.plene Bar.in.d.l.celſus.
Cy.⁊ Bal.in.l.ſuper longi.C.de preſcrip.lon.temp.⁊ glo.etiã inſtit.
de vſucap.in prin.⁊ no.in.l.queadmodum.C.de agri.⁊ cen.in preal.c.

ſi diligenti.⁊.c.ſin.⁊ Inno.eo.ti.in.c.vigilanti.no.in.c.j.de preſcrip.in
vj.caute tamen fecit dictus Mattheus bonam fidem allegare.vt ptꝫ
in eius exceptiõibus:qꝛ illa nullo caſu preſumitur niſi allegetur vt te-
nuit Ang.in.l.eum qui.§.ſi.ff.de publica.facit quod not.Bart.in.l.ſi
adulterium cum inceſtu.§.ideꝫ pollioni.ff.de adul.⁊ glo.in cle.appel-
lanti.de appel.Jo.an.in.c.ij.vt lite non cõte.Bart.in.l.j.ff.de excep.
14 ¶ †Requiritur etiam probatio continuate poſſeſſionis.ff.de vſucap.
l.iij.l.poſſeſſio.⁊.l.nonnunq̃ȝ.§.j.C.de preſcrip.lon.temp.l.ij.qꝛ vt fir-
mat Cy.⁊ doc.in prealleg.l.ſuper longi.⁊ Bar.in.d.l.celſus.ſatis pro
batur continuatio poſſeſſionis ſi ille qui ſemel poſſedit ſe aſſerit nunc
poſſidere qꝛ cum de ſuo commodo tractetur preſumitur ſemper ⁊ con-
tinuo poſſediſſe per.l.ſiue poſſidetis.C.de proba.cum ibi no.per gloſ.
⁊ doc.in.l.non ignorabit.⁊ ibi Bal.C.ad exhi.⁊ ꝑ eundẽ in.l.ſi mino-
rem.C.de in integ.reſtit.⁊ Spec.de ac.⁊ pe.§.ſequitur.⁊ Dy.i regula
ſine poſſeſſione.lib.vj.Bal.no.in.l.ſi.in.xv.oppo.C.de edic.di.adri.⁊
per do.Anto.plene in.c.cum ad ſedem.de reſti.ſpo.⁊ Jo.de imo.poſt
Bal.in.l.ſi quis ita.de condi.⁊ demon.⁊ quod no.glo.xvj.q.iiij.volu-
mus.ergo ſequitur omni impedimento ceſſante dictuꝫ Mattheũ tue-
ri ſe poſſe allegato preſcriptiõis preſidio.¶ Ad quam preſcriptionẽ
non obſtat quod.ſ.allegabatur per auť.malefidei.primo qꝛ videmur
nos eſſe extra terminos dicte auť.non enim habuit Mattheus titu-
lum a Bartholo qui rem obligauerat;ſed a Jacobo eius fratre cuius
15 mala fides in re noſtra nullaten⁹ preſupponitur.¶ †Preterea vt di-
cit Ang.in.d.auť.malefidei.illa hꝫ locum in preſcriptione dñij ⁊ rei
immobilis nõ aũt in preſcriptione pig.⁊ hypo.qꝛ illa eſt modici ꝑiu-
dicij.l.ſi.C.que res pig.eſt eniꝫ ſeparata cã hypothece ab ipſa cã dñij.
ff.de pig.l.j.§.cum ꝑdiũ.⁊ qð habeť.ff.de ꝯhen.emp.l.alienatio.cũ ſi.
⁊ ita etiam dicebat Ja.de are.⁊ Cy.in.d.auť.malefidei.vꝫ illaꝫ tantũ
locum habere qñ de dñio nõ de actiõis preſcriptione tractat.facit qð
no.doc.C.de acqui.poſ.i.l.vitia.⁊ hec forti⁹ ꝓcederẽt ſi iſte Matthe⁹
tenuiſſet ⁊ poſſediſſet ſciente ⁊ patiente dicta dña Bartholomea quo
caſu nunq̃ȝ habet locũ.d.auť.malefidei.vt ibi ptꝫ ⁊ no.Bar.ff.de acq.
poſ.in.l.põp.§.cũ quis.Iteꝫ qꝛ dꝫ intelligi.d.auť.malefidei.in eo qui
habet autorem talẽ qui ab initio traditiõis facte ipſi autori adfuit ma
la fides:ſecus ſi poſtea ſuperuenerit vt doceť ſm eos in caſu noſtro ꝑ-
pter ſuperuenientiaꝫ dicte hypothece conſtitute ipſi dñe Bartholo-
mee iſto enim caſu etiam non habet locum dicta auť.malefidei.ſꝫ glo.
⁊ ibi hoc Bar.⁊ doc.ff.de aliena.iud.mut.cã fac.in.l.iteꝫ heres.§.j.irẽ
cum hic de mala fide autoris ꝟa non oſtendatur:igiť.d.auť.malefidei
non habet locũ in ficta vel ꝑſumpta mala fide.per id quod not.Bald.
ff.de publi.in.l.eum qui.§.pretor.⁊.§.in hac.⁊.§.publiciana.⁊ ibi etiã
Ange.Bene fateor preſcriptionẽ tãtũ modo incepiſſe currere a tem-
pore ſoluti matrimonij inter dictam dominaꝫ Bartholomeã.⁊ Bar.
per.l.in rebus.§.omnes.C.de iur.do.ipſi enim mulieri conſtante ma-
trimonio non currebat preſcriptio eo qꝛ agere nõ valebat.igitur.l.j.in
ſi.C.de anna.excep.l.ſi ſeruus.ff.de diuer.⁊ tem.pre.plene per Bart.
ff.de offi.preſi.in.l.ſenat⁹.⁊ Bald.C.de preci.imper.offe.in.l.quoties.
eius aũt viri mortem quo tempore ignoro.¶ Deducẽduꝫ etiam fuiſ-
ſet ⁊ eſt tempus minoris etatis ſi a tempore venditionis facte in dictũ
Mattheum vllo tempore citra fuit minor:quia tunc in ea etate preſcri
ptio non currebat.C.in qui.cau.in integ.reſti.non eſt neceſ.in.l.ſi.l.non
16 eſt incognitum.qui.non ob.lon.tem.pre.cũ ſi.¶ †Vlterius ꝙ dictus
Mattheus ſit abſoluendus oſtendo.naꝫ clarum eſt ꝙ dicta obligatio
hypothece facta de dictis ſex tornaturis ⁊c.ipſi dñe Bartholomee ꝑ
dictum Bart.non valuit nec valere potuit niſi pro dimidia qꝛ aliam
partem dimidiam quam pro indiuiſo fertur tenuiſſe cum eius fratre
Jacobo non potuit illam obligare.l.j.C.ſi cõmunis res pigno.C.cõi
diui.l.ij.l.ſi fratres.C.commu.vtriuſq̃ȝ iudi.l.falſo.C.de cõmu.rerum
alie.⁊ quod no.per doc.in.l.ſerui electione.§.labeo.de lega.j.⁊ in.l.j.C.
qui teſt.fa.poſ.ſi ergo dicte omnes terre capiebant ſummã centũ deceꝫ
librarũ ⁊ ſol.iij.prout conſtat ex inſtrumentis dictarum venditionum
ergo obligatio facta vxori extendebat ſe ad ſummam quinquaginta
quinq̃ȝ librarum de q̃bus primo priuata eſt pro ſumma librar.xliij.
ex renuntiatione facta per eam in venditione quam fecit Bar.eius ma
ritus pro parte dictarum petiarum terre vt conſtat ex inſtrumento ſer
Antonij.¶ Item ad reſiduum ei ius non competit quia confitetur ſe
habuiſſe nomine dotis ſue libras quatuordecim vt ipſamet fatetur in
reponſione ad poſitiones.nulla enim eſt validior probatio quam ipſa
confeſſio tex.no.C.de tranſ.in.l.cum te.que quatuordecim libre preſu
muntur potius a debitore ſolute ipſi mulieri in cauſam liberationis
hypothece ⁊ ſic dicte petie terre vendite poſtea per Jacobum quaꝫ in
liberationem actionis perſonalis de dote qua poterat ipſe Bartolus
conueniri pro ea quantitate qua vendita fuit per eum dicta prima pe-
tia terre hypothecata quaſi dicatur ſoluta in magis cautam obligatio
nem ⁊ magis penalem vt probatur.ff.de ſolu.in.l.⁊ magis.l.in his.
in prin.⁊.l.ſi quid ex famoſa.no.Cy.⁊ docto.poſt.glo.C.de ſolu.in.l.j.
agat ergo mulier contra heredes mariti.⁊ per conſequẽs vt dixi ſi non
valet principalis obligatio hypobece ergo nec pactum acceſſorium
de ingrediendo propria autoritate in effectu.C.de leg.l.non dubium.c.
inter dilectos.de ſid.inſtru.l.ſi venditor.§.ſi in vendi.qui.mo.pig.vel
hyp.ſol.

7 hypo.ſol.¶ †Item ex eo qꝛ non conſtat dictam dominã Bartholo-
meam probaſſe ea que ſibi incũbebant vꝫ dominium aut ſaltem poſ-
ſeſſionem dicti Bartoli eo tempore quo ſibi dicta bona hypotheca-
uit.iuxta.l.⁊ que nodum.§.j.ff.de pig.cum res.C.ſi alie.res pig.cũ ibi
no.⁊ plene in.j.l.rem alienam.ff.de pig.actio.igitur actore nõ proban-
te reus venit diffinitiue abſoluendus.C.de eden.l.qui accuſare.c.j.vt
eccle.bene.¶ †Item cum victus victori in expenſis regulariter ſit cõ-
18 demnandus niſi iuſtaꝫ cauſam litigandi habuerit.l.properandum.§.
ſin autem.C.de iudi.c.finem litibus.de do.⁊ contu.⁊ cum hic nullam
iuſtam inueniam cauſam litigandi puto ipſum condemnandum in ex-
penſis dicto Mattheo per id quod legi.⁊ no.in.l.qui ſolidum.§.etiã.
de leg.ij.⁊ Bald.C.de aduo.diuer.iudi.in.l.j.⁊ plene per eum in auť.
generaliter.⁊ auť.ſed hodie.C.de epiſ.⁊ cleri.cum concor.⁊ per predi-
cta ptꝫ ad omnia in contrarium adducta clariſſime reſponſum eſſe.
Subdo etiam quod licet vt.ſ.in princi.dixi non viſum fuerit obſtare
etiam dicte domine Bartholomee exceptionẽ excuſſionis:tamen pu-
to quod cum per ſtatuta huius ciuitatis ⁊ communitatis ⁊ communi-
ter vbiq̃ȝ prouiſum ſit omnino excuſſionem prius fieri debere quod
tali caſu ſeruanda erit in ſpecie ⁊ ad vnguem forma ſtatuti.iuxta.l.cuꝫ
hi.§.ſi pretor.ff.de tranſ.l.qui rome.§.flauius.de ver.ob.c.cum dile-
cta.de reſcri.⁊ quod no.voluit Bald.et Imo.in.l.j.ff.de lib.⁊ poſthu.
in.l.comparationes.C.de fide inſtru.cum concor.Erunt ergo partes
iudicis in hac cauſa abſoluere diffinitiue dictum Mattheum ab om-
nibus petitis in petitione producta per dictum magiſtrum Joanneꝫ
ſtud.Barth.⁊ victum victori in expenſis condemnare reſeruato iure
agendi dicte domine Bartholomee in et ꝯ heredes ſeu bona dicti
Bartoli olim eius mariti nec plura pro nunc attingo non valens me-
lius ex hoc tam confuſo ⁊ inordinato proceſſu veritatem excutere.
¶ Et ita prout.ſ.ſcriptum eſt viſum eſt de iure dicenduꝫ mihi Alex.
de Tarta.de imo.minimo inter ceteros legum doctori:ſaluo ſemp cu-
iuſlibet ſaniori conſilio more claudiano.ff.qui pot.in pig.hab.l.clau-
dius felix ⁊ proprio ac conſueto ſigillo inferius ſigillaui.

¶ Summarium ſuper conſilio.lxxxiiij.

1 ☞ Vbi emens ius percipiendi datia ſuſcipit in ſe omne periculum
peſtis ⁊ guerre non tenetur venditor.
Communitas qñ prouidere potuit vt pedagia exigantur an teneatur
ad remiſſionem.
3 Vbi aliquis ſuſcipit in ſe periculum intelligitur ſuſcipere niſi illud pe
riculum culpa alterius partis contingat.
4 Quando quis emit pedagium a communitate pro certis annis ⁊ pro
vnico pretio.⁊ nu.5.
6 Quomodo intelligatur.l.qui officij.§.ſi.ff.de contrahen.emptio.

¶ Conſilium.lxxxiiij.

¶ Si ille qui emit ius percipiendi datia ⁊ gabellas ſuſcepit in ſe peri
culum peſtis ac ſterilitatis cuiuſcunq̃ȝ ⁊ guerre cuiuſcũq̃ȝ licite vel il-
licite:⁊ quẽcunq̃ȝ alium caſum fortuitum:poſſit petere remiſſionem ſi
culpa vel facto venditoris fuit impeditus habere facultatẽ ꝑcipiẽdi.

Domini redẽptoris noſtri
inuocato ſuffragio.Ponderatis his que in themate
1 narrantur:⁊ perſpectis †verbis inſtrumenti conceſſio-
nis percipiendi et exigendi datia ⁊ gabellas ciuitatis
Ceſene de anno.M.cccclxxiiij.facte per magnificos
dominos conſeruatores et alios magiſtratus Ceſene Franciſ.man-
ſinij et viſa copia ſcripture proteſtationis facte per dictum Franciſ-
cum videretur fortaſſe prima conſideratione dicendum dictum Fran-
ciſcum petere non poſſe remiſſionem aut reſtaurationem dicti damni
quia cum ſuſceperit in ſe omne periculũ peſtis ac ſterilitatis cuiuſcũq̃ȝ
ac etiam guerre ſeu guerrarum cuiuſlibet conditionis tam licite q̃ȝ il-
licite:⁊ que ſumpta occaſione a predictis vel a predictorum quolibet
originem traherent ⁊ quẽcũq̃ȝ alium caſum fortuitum tam diuinum q̃ȝ
humanum:vnde propter ſuſceptionem periculi ⁊ caſus fortuiti reſul-
tare videtur quod etiam ſi quod periculum eueniat etiam ex culpa di-
cte communitatis Ceſene ſeu eius magiſtratuum predictoruꝫ non te-
neatur cõmunitas niſi cõſtaret ꝙ dolo dictorũ regentium ſeu repreſen
tantium cõitatem factum eſſet per tex.no.in.l.qui officij.§.ſi.ff.de con-
trahen.em.¶ Confirmatur qꝛ actum fuit ꝙ non teneretur communi-
tas pro dãno ſeu preiudicio quod inferri contingeret dicto Franciſco
occaſione guerre etiam que licite inferretur contra dictam communita
tem ⁊ per conſequẽs etiam ſi cõmunitas in hoc culpaꝫ cõmiſiſſet pro-
pter quã ſibi guerra licite inferretur:nõ poſſet Franciſcus contra cõi-
tatem agere.⁊ lꝫ dictũ fuiſſet ꝙ teneret Franciſcus de periculo guerre
non videť ꝙ debeat intelligi de guerra licita inferenda communitati
culpa communitatis niſi fuiſſet expreſſe actum taꝫ de licita q̃ȝ de illici
ta per.l.quidam cum filium.ff.de ver.ob.⁊ quod ibi nõ.Bar.circa ter
tiam colum.⁊ per id quod habetur in.c.domino guerram.in princ.hic
finitur lex corra.deinde incip.conſuetu.regni.Tamen premiſſis non
obſtantibus ꝯtrariam ſñiam vt de iure veriorem ſequor:quia cum de iu-
re cõi fundatam hꝫ intẽtionẽ ſuaꝫ dictus Franciſcus probato dãno ⁊
impedimento predicto:qm̃ cum tale eſſet impedimentum cui poterat

2 facto ⁊ opera cõitatis ꝓuideri ſi cõitas †cũ poſſet nõ ꝓuidit ꝙ dictus
Franciſcus haberet patientiã ꝑcipiendi vſum ⁊ exactionem dictorum
datioruꝫ ⁊ gabellarũ teneť ad omne dãnuꝫ ⁊ intereſſe dicti Frãciſci in
quo intereſſe habenda eſt rõ lucri ceſſantis:ſed ſi cõitas facto ⁊ opera
ſua prouidere nõ potuiſſet tũc teneretur ad remiſſionẽ mercedis ꝓ rata
vt diſtinguit in.l.ſi fundus quem.⁊ in.l.ſi vno.§.vbicũq̃ȝ.ff.loc.⁊ in.c.
propter ſterilitateꝫ cũ ibi no.maxime ꝑ doc.de loc.Cõſtat aũt ex narra
tis in themate ꝙ cõitas huic impedimento ꝓuidere potuiſſet:qꝛ ipſa
cõitas ſeu agentes ꝑ ea fuerunt cã dictorum impedimentorũ cõſtitue-
do dictas clauſas ⁊ alia faciendo de quibus in themate:ideo dicendum
eſt dictam cõitatem teneri dicto Franciſco ad oẽ ſuũ intereſſe qð pro-
3 pter ea paſſus eſt.¶ †Nec verba inſtr̃i predicti ꝯtrium importãt:nam
non euenit periculũ aut caſus peſtis nec ẽt caſus ſterilitatis q intelligi
tur ſuſceptus per Frãciſcũ:qꝛ qñ qs ſuſcepit in ſe piculũ intelligiť ſu-
ſcipere periculũ niſi illud piculũ culpa alterius ptis contingat:vt eſt
ho.tex.⁊ ibi hoc colligunt Bar.⁊ Bal.in.l.cũ ꝓponas.C.de nauti.fe
no.qui tex.decidit qõneꝫ iſtã cũ igiť impedimentũ illatũ Frãciſco cir-
ca dictũ vſum ꝑceptionis gabellarũ ꝓceſſerit ⁊ facto ⁊ culpa cõitatis
innouãtis circa dictas clauſas ⁊ alia de quibus in themate debet ipſa
communitas teneri.¶ Cõfirmať per id qð habeť in.l.quero.§.inter
locatoreꝫ.ff.loca.vbi ſi vnus ꝯhentiũ aliqd alicui ꝓmittit ſemp intel-
4 ligitur niſi altera pars culpã cõmittat ¶ †Ad idẽ adduco ꝙ no.bar.
in.l.cotem ferro.§.qui maximos.ff.de pub.in.iij.q.vbi cõcludit ꝙ qñ
quis emit a cõitate pedagium pro certis ãnis ⁊ pro vnico pretio ſemel
ſoluendo ⁊ contingat ꝙ vno anno ꝑ guerram nihil eſt perceptum non
debeat fieri ſibi aliqua remiſſio:qꝛ vř emiſſe ſpem ⁊ euentũ perceptio-
nis pedagij.per.l.nec emptio.ff.de ꝯhen.emp.⁊.l.ſi iactum retis.ff.de
act.emp.tñ dicit hoc eſſe verum niſi facto vel cauſa ipſius cõitatis ꝓ-
ceſſerit guerra puta propter inimicitias quas habebat cõitas iuſte
vel iniuſte:qꝛ tunc cõitas teneretur ad intereſſe.⁊ idem dicit Bald.in.l.
ſi ea.l.C.de vſur.vbi idem dicit ẽt ſi cõitas poterat remouere dictam
guerram ⁊ non remouit.⁊ nõ facit per.d.l.ſi fundus quẽ.hoc idem etiã
voluit Ange.in conſi.ſuo.xv.incip.in dei nomine ⁊ ſue matris glorio
ſe.Quecunq̃ȝ diximus ⁊c.Ecce ergo qð ẽt in caſu in quo nulla debe-
bat fieri remiſſio tñ fallit niſi hoc proceſſerit a facto ⁊ cã alterius ꝯhẽ-
5 tis ⁊ tanto †fortius hoc procedit in caſu noſtro in quo facta fuit vendi-
tio ⁊ conceſſio dicti iuris ⁊ facultatis percipiendi datium pro vno an-
no ⁊ pro pretio librarum tredecim milium ſoluendarũ de mẽſe in mẽ-
ſem quo caſu ſm veras concluſiones iudicať prout de ꝯtctu locationis
non prout de ꝯtctu venditionis ꝓpter mẽſtruã preſtationẽ ſeu ſolutio-
nem faciendaꝫ:vt plene ꝓbat ⁊ determinat bar.i ſua ſolẽni diſputatio-
ne incip.publicanus quidam.maxime ꝑ no.ꝑ glo.in.l.j.§.j.in vbo in
agendo.ff.de ſupeſi.⁊ in.l.j.C.de iure emphy.cũ aliijs ibi alleg.ꝑ eum.
⁊ idem concludit Ang.in.d.cõſi.⁊ Pe.de anch.in.d.c.ꝓpter ſterilita-
tem.⁊ Saly.⁊ Fulg.in.d.l.j.C.de iu.emphy.poſt Bar.ibi ⁊ cõſtat ꝙ
ex natura ꝯtctus locationis ſi impeditur cõductor vti frui re locata pi-
culum ſpectat ad locatoreꝫ ſm qð traditur in.l.ex cõducto.in prin.⁊.§.
6 j.ff.loca.⁊ in.d.l.ſi fundus quem.⁊ in.d.§.vbicũq̃ȝ.cum ſi ¶ †Ex quo
infero non obſtare id qð habeť in.d.l.q officij.§.ſi.ff.de ꝯhen.emp.qꝛ
reſpondeo ſm qð illum tex.declarat notabiliter Bar.⁊ expreſſi⁹ An-
ge.in.l.ſed ⁊ ſi quis.§.queſituꝫ.ff.ſi quis cautio.vbi volũt ꝙ qñ qs ſu-
ſcepit in ſe periculum ſi prius abſq̃ȝ eo qð aſſumpſiſſet in ſe periculuꝫ
tenebatur de caſu fortuito prout tenetur emptor poſt ꝯtctum vẽditiõis
vt.l.id qð in prin.⁊.l.neceſſario.in prin.ff.de pericu.⁊ commo.rei ven.
operabiť talis ſuſceptio periculi vt ſuſcipiens in ſe periculum tenea-
tur de caſu fortuito contingente etiã ex culpa alterius partis dummo-
do dolus malus abſit.⁊ ad hoc tex.in.d.l.qui officij.§.ſi.⁊ ſingu.ſm
Ang.⁊ Mod.in.d.§.queſitum.ſed in caſu noſtro attento ꝙ iſte ꝯtctus
hꝫ inſtar locationis propter menſtruã ſolutionẽ:vt proxime dixi ſeq
tur ꝙ periculum caſus per quem impediret patientia vtendi ⁊ fruen-
di non pertinebat de iure cõi ad dictum Franciſcum ſi in ſe non ſuſce-
piſſet periculum.vt.d.l.ex conducto.⁊.d.l.ſi fundus quem.cuꝫ ſi.ergo
non ſumus in caſu.d.l.qui officij.imo nõ dꝫ intelligi ſuſceptuꝫ eſſe pi-
culum caſus precedentis ex facto vel culpa alterius partis.vt.d.l.cuꝫ
proponas.¶ Preterea dicti locatores dolo non carent impediendo
quominus conductor habeat patientiam ⁊ facultatem vtendi.vt.d.l.
ſi cum fundum ibi dum tex.dicit nec videtur abeſſe ⁊c.ff.de contra-
hen.empt.facit.l.ſi procuratorem.§.dolo.⁊.l.dolus.ff.manda.cum ſi.
⁊ ſic dato ꝙ etiã eſſem⁹ in caſu in quo loquitur tex.in.d.l.q officij.ſ.qð
ex natura ꝯtctus periculum ſpectaſſet ad Franciſcum adhuc ptꝫ quod
ille tex.non obſtat.¶ Nec etiam obſtat quod actum fuerit in inſtru-
mento predicto quod communitas non teneretur de periculo guerre
ſeu guerrarum cuiuſlibet conditionis ⁊ generis tam licite q̃ȝ illicite ⁊
per conſequens etiam ſi communitas culpam cõmiſiſſet propter quaꝫ
guerra licite inferretur non poſſet franciſcus contra communitatem
agere.qꝛ rñdeo quod non ſumus in caſu predicto:qꝛ non petit Fran-
ciſcus dãnum aut intereſſe ad ſatiſfactionem occaſione guerre ſed ſu-
mus in alio caſu in quo non eſt conuentum in inſtrumento quod pro-
pter culpam communitatis non poſſit agi contra eam ideo talis caſus
omiſſus habetur pro omiſſo ⁊ remanet in diſpoſitione iuris cõmunis

l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau.⁊ l.ſi cũ dotem in prin.ff.ſo.ma.quo caſu cõitas rõne culpe tenetur:⁊ an poſſit Franciſcus pretendere dolum preſumptum eſſe commiſſum contra eum iam vt dixi.ſ.ex quibus omnibus firma ⁊ vera remanet concluſio que ſuperius in fauorem dicti Franciſci habita eſt.

¶ Summarium ſuper cõſi.lxxxv.

1 Ex conſtituto debitoris conſtituentis ſe poſſidere transfertur in creditorem omnis poſſeſſio.

2 Ubi conſtituens ſe poſſidere alteri alienat ſeu tradat dicitur interuertere poſſeſſionem creditoris.nu.3.⁊.8.

4 Acquiſitio poſſeſſionis poteſt in conditionem deduci ⁊ purificata cõditione acquiritur poſſeſſio.

5 Creditori habenti hypothecata bona ita demũ permittitur agere hypothecaria ꝯ tertium poſſeſſorẽ aut contra fideiuſſorem ſi prius egerit actionem perſonali cõtra debitorem.

6 Agens actione hypothecaria contra tertium poſſeſſorem debet citare principalẽ debitorem.

7 Sufficit citari illum contra quem principaliter lis mota eſt.

¶ Conſilium.lxxxv.

¶ Si creditori fuerunt hypothecata bona a debitore cõſtituẽte ſe poſſidere ⁊ hoc pro certa quantitate data ad mercãdũ ad dimidiã lucri ⁊ dãni:⁊ debitor poſtea aliquã rem ex dictis hypothecatis alienauit ⁊ poſſeſſionem tradidit poſſit creditor abſqꝫ alia excuſſione agere ꝯ dictũ tertiũ poſſeſſorem remedio.l.fi.C.de acquir.poſ.abſqꝫ eo ꝙ fecerit contra debitorem principalem liquidari debitum.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Põderatis his de quib9 in themate ſuprascripto fit mentio ⁊ omiſſis argumentis ad partes breuiter puto de iure concludendũ dictũ actorem
1 debere obtinere. ¶ † Preſuppono enĩ pmo ꝙ ex cõſtituto debitoris cõſtituentis ſe poſſidere omnia bona ſua que obligauit: transfertur in creditorẽ omnis poſſeſſio que erat apud debitorem vt.l.quod meo.in prin.⁊ l.qui bona.in prin.ff.de acquir.poſ.c.cum veniſſent.⁊ ibi no.doc.de reſti.ſpo.no.gloſſ.in.l.ab emptione.ff.de pac.⁊ glo.⁊ Ang.in.l.ij.C.de acqui.poſ.⁊ declarat Bar.in.l.interdum.in princi.ff.de acquir.poſ.⁊ in repe.l.creditores.C.de pig.in.ij.⁊.iiij.q.et
2 Bal.in.l.quiſquis.C.de do. ¶ † Secũdo preſuppono ꝙ ſi dictus debitor conſtituens poſt dictum conſtitutũ rem quaꝫ poſſidebat ⁊ in dicto conſtituto comprehenſam alteri alienet ⁊ tradat dicitur interuertere poſſeſſionẽ creditoris.⁊ propterea etiam nulla facta excuſſione contra debitorẽ põt creditor recta via ad poſſeſſionẽ recuperandaꝫ agere condictione ex.l.fi.C.de acquir.poſ.vt probatur ibi in verbo quiſpiam alius.⁊ ibi glo.in verb.cuiuſcũqꝫ rei iunctis no.ibi per glo.in verb.generetur.⁊ ibi firmant doc.⁊ proprie in creditore cui debitor conſtituiſſet poſſidere bona obligata.firmat Ja.but.in.d.l.fin.cum auc.ibi poſita.C.de act.⁊ obli.⁊ Ang.⁊ Mod.in.l.exitus.ff.de acqui.poſ.⁊ Angel.in.l.ij.§.hac ratione.ff.vi bo.rap.⁊ in.d.l.fin.C.de acqui.poſſeſ.et ibi etiam Jaco.but.⁊ Bald.in.l.j.in lec.antiqua.ff.pro ſoc.⁊ in.l.j.C.de reuo.his que in frau.cre.⁊ Pet.de anc.in.d.l.fi.cum auc.ibi poſita.C.de actio.⁊ obli. ¶ Iſtis ſic preſuppoſitis ad caſum noſtrum infero. Aut enim dictum conſtitutum appoſitum in inſtrumento eſt purum et ſimplex et ſine dubio fuit acqſita poſſeſſio dicto Jacobo creditori et occaſione dicte alienationis et traditionis facte per dictum Antonellum incontinenti competijt et cum effectu dicto Jacobo creditori remedium.d.l.fi.C.de acq.poſ.pro poſſeſſione recuperanda.nec illa lex attendit aliud niſi poſſeſſio eſſet acquiſita credictori ⁊ poſtmodum interuerſa per debitorem nõ autem exigit liquidari inqꝫtum ſit creditor:quia remedium illius.l.non datur pro quantitate debiti:ſꝫ pro recuperanda poſſeſſione que fuit acquiſita creditori:vt ibi ptꝫ.et
3 poſito † ꝙ requireret apparere illum conſtituentẽ eſſe aliquo modo obligatum non reqritur ꝙ illud liquidet cuꝫ debitore principali:ſꝫ ſufficit liquidari contra reum ſeu poſſeſſorem contra quem agitur vt.j.oſtendam.aut cõſtitutuꝫ habebat condictionem futuram.ſ.ſi et inquã
4 tum dictus Antonellus reſtaret debitor et conſtat † ꝙ etiam acquiſitio poſſeſſionis potuit ⁊ poteſt in conditionem deduci ⁊ purificata conditione acquiritur poſſeſſio.l.qui abſenti.§.j.⁊ l.ſi me in vacuã.ff.de acqui.poſ.et ad hoc vt dicatur apparere dictam cõditionem eſſe purificatam.i.dictum Antonellũ eſſe obligatuꝫ et debitorem ſatis eſt hoc contra poſſeſſorem probari in iudicio intentato cõtra ipſum poſſeſſorem:licet non probetur nec liquidetur cuꝫ ipſo debitore principali.hoc euidenter eſt de mente Bart.in repe.l.creditores.C.de pig.in iiij.principali.q.ver.item dubitatur quid de ſucceſſore ſingulari iuncto ver.ſed pone quod debitor non ſolum dedit licentiam ingrediendi ⁊c.vbi facit differentiam:an debitor qui obligauit bona creditori ſolum dedit licentiaꝫ creditori ingrediendi propria autoritate poſſeſſionem bonorum obligatorum. An vero etiam conſtituerit ſe nomine creditoris poſſidere. Primo caſu ſi queramus an illud pactum executiuum pro acquirenda poſſeſſione ⁊ pro faciẽda executione iuris realis ideſt obligationis pignoris poſſit exerceri contra ſingularem ſucceſſorem habentem cauſam a debitore diſtinguitur:aut debitum non fuit liquidatum in inſtrumento eo quia tale ius exequendi non fuit neceſſe productum non põt exerceri illud ius ꝯ ſingularem ſucceſſorem.l.ſi mater.§.fi.⁊ l.iudicare.§.fin.ff.de exce.rei iud.aut fuit in eſſe productum:vt qꝛ in inſtrumento fuit liquidatum debitum ⁊ tunc tranſit in ſingularem ſucceſſorem.l.ſi ſuperatus.§.j.ff.de pig. Secundo vero caſu.ſ.quando eſt appoſitum conſtitutum in inſtro tunc vult Bart.quod plus iuris acquiritur tunc creditori contra ſingularem ſucceſſorem:qꝛ tunc non facta diſtinctione:an debitum fuerit liquidatum vel non poteſt creditor recuperare poſſeſſionem aduerſus ſingularem ſucceſſorem intentando remedium.d.l.ex liberis.C.de acqui.poſ.que eſt.l.fi.preallega. Ecce ergo quod in remedio.d.l.fin.non attendimus an debitum fuerit liquidatum an non. ¶ Confirmo predicta. Nam
5 videmus † quod creditori habenti hypothecata bona:ita demuꝫ permittitur cum effectu agere hypothecaria contra tertium poſſeſſorẽ dictorum bonorum:aut contra fideiuſſorem actione perſonali ſi egerit prius actione perſonali contra debitorem principalem ⁊ contra eum excuſſionem fecerit ⁊ compertum fuerit eum non eſſe ſoluendo.vt in §.ſed neqꝫ.in auc.ex fideiuſ.poſito in auc.hoc ſi debitor.C.de pig.⁊ in auc.preſente.C.de fideiuſ. Et tamẽ videmus quod ſi creditor elegerit agere contra tertium poſſeſſorem ⁊ cum eo vult probare debitum ⁊ etiam probare debitorem non eſſe ſoluendo:⁊ ſic in iudicio inchoato contra creditorem vult probare ⁊ excuſſioneꝫ bonorum debitoris facere:⁊ ſic oſtendere bona debitoris non extare ſufficit hoc facere in hoc iudicio contra tertium poſſeſſorem:vt no.Bald.in.l.cum teſtamento per illum tex.C.de teſta.ma.⁊ Bal.⁊ Salyc.in.l.ij.C.communi diui.⁊ Bal.in auc.ꝯ rogatus.C.ad treb.⁊ no.Ang.in.d.§.ſed neqꝫ Ange.⁊ Mod.in.l.decem.ff.de ver.ob.⁊ Lud.ro.in.l.ſtipulatio.§.habet in addi.nouis.ff.de no.ope.nun.⁊ Bene.de plũ.in.l.libertus.ff.de liber.cau. Bene faciunt no.per Bald.in.l.j.C.de reuo.his que in frau.cre.
6 ¶ † Nec ad ſubſtantiam ⁊ validitatem dicti iudicij directi contra tertium poſſeſſorem requiritur citari debitorem principalem:quia vt dixit Inno.⁊ alij in.c.ſi.de maio.⁊ obe.⁊ clarius Bald.in.l.ab eo.in vlti.col.C.quõ ⁊ qñ iud.quod pro ſubſtantia iudicij non eſt citandus niſi ille contra quem dirigitur petitio ſed pro extenſiõe preiudicij debet bene citari illi quorum intereſt.l.ſi deſerta.C.ſi propter pub.penſita.⁊ probatur in.l.cũ miles.§.j.ff.ex quib.cau.ma. Et illã deciſionẽ vt notabilem ⁊ elegantem commendat Pau.de ca.in.l.in cõcedendo.ff.de
7 aqua plu.arcẽ.bene facit † ꝙ no.glo.rep.ſingularis in.l.de vnoquoqꝫ ff.de re iudi.in gl.ij.que vult ꝙ ſufficit citari illum contra quem principaliter lis mota eſt.ſed in caſu noſtro petitio ⁊ lis dirigitur contra poſſeſſorem conuentum pro recuperanda poſſeſſione que eſt apud euꝫ ⁊ non apud Antonellum ergo ſufficiat rem.in iudicio diſcuti ⁊ tractari contra poſſeſſorem:non dico qꝫtum ad hoc vt ſi Jacobus obtineret ſententiam contra dictum tertium poſſeſſorem poſſit illa in viꝫ ſententie vti contra dictum Antonellum non vocatũ in hoc iudicio ꝑ predicta. ¶ Item negari non poteſt omnino verificatam eſſe conditionem ex qua verum ſit dictum Antonellum omnino eſſe obligatũ quia aut exercuit miniſterium illud cum dictis pecunijs adeo quod lucratus ſit:⁊ conſtat eum teneri dicto Jacobo. Aut omnes pecunias ꝑdidit ⁊ tũc etiã ſi abſqꝫ culpa perdidiſſet,⁊ adhuc conſtat dictũ Antonellum teneri ſaltem vſqꝫ ad dimidiam dicti capitalis attento ꝙ pecunie fuerunt date ad cõmune lucrum ⁊ dãnum.vt.l.j.cum ibi notatis.maxime per Bal.in.iij.q.C.pro ſoc. ¶ Item cõſtat etiaꝫ obligatum eſſe dictuꝫ Antonellũ:qꝛ promiſit ſingulo anno dictus Antonellus reddere rõnem lucri ⁊ damni quam rõnẽ nunqꝫ reddidit:vt in pũcto narratur:⁊ cum ex inſpectione inſtrumenti apparet annos plures eſſe elapſos ex quibus apparet omnino dictum Antonellum eſſe obligatum aliquo modo ex dicto inſtrumento:ex cuius inſpectione apparet eum habuiſſe dictas libras ducentas ad cõmune lucrum ⁊ dãnum pro dictis ſex annis iam finitis.⁊ ſic in omnem euentum etiam ſi totum perdidiſſet obligat ſaltem ad dimidiam vt dixi pro qua omnia bona ſunt hypothecata.⁊ cõſequenter ſibi locuꝫ vendicat dictum con-
8 ſtitutum ſiue purum fuerit ſiue conditionale. ¶ † Nec inſiſto an dictuꝫ conſtitutum vires habuerit in bonis poſt dictum primũ contractum acquiſitis quia in themate preſupponitur eſſe probatuꝫ ꝙ tempore conſtituti Antonellus poſſidebat dicta bona ad quoruꝫ poſſeſſionem agitur.⁊ etiam qꝛ cõmunis opinio eſt quod etiã habeat locũ in bonis futuris acquiſitis poſt tp̃s conſtituti:vt no.Ja.bu.⁊ Saly.in.l.fi.C.q̃ res pig.obli.poſ.⁊ ita etiã eſt de mẽte Bar.ibi ⁊ exp̃ſſius Bar.in conſi.inci.pũctus talis eſt. Pater filio emãcipato.⁊ Bal.in.l.ſi qs argẽtum.§.ſed ⁊ ſi quis.C.de dona.⁊ in rub.C.de ꝯhẽ.emp.in.xvi.q.⁊ Ange.in conſi.clxxviij.inci.in dei noie. Uiſis pdictis inſtr̃is de valore eorum ⁊c.⁊ Saly.in.l.actione.§.qd diximus.ff.pro ſoc.⁊ in.l.ij.de ꝯhẽ.emp.⁊ Joã.de imo.⁊ Lud.ro.in.l.ſtipulatio hoc modo concepta.ff.de verb.ob.facit.l.q̃uis.ff.de preca. ¶ Et ex predictis apparet quod non obſtat ſi dicatur ꝙ debuit prius conueniri dictus Antonellus ⁊ contra eum liqdari de lucro ⁊ damno anteqꝫ ꝯtra dictum poſſeſſorem ageretur:vt ſic ſententia que poſtea feretur contra poſſeſſorem ſit ſufficiens ad faciendum ꝙ ipſe poſſeſſor habeat regreſſum cõtra dictum Antonellum

Antonellum autorem ſuũ. Nam vt oſtendũt deciſiones.ſ.allegate in caſu noſtro in quo non agitur ad quantitatẽ tanqꝫ nõ debitam:ſed ad poſſeſſionem aduocandam non requiritur ꝙ cum debitore proceſſerit liquidatio. Et aut dictus poſſeſſor habens cauſam a dicto antonello denunciabit tempore opportuno ei litem hanc ſibi motaꝫ requirendo eum quod veniat ad ſuſcipiẽdã cauſam in ſe ⁊ defendẽdũ ⁊ tũc ſi ſuccũbat in cauſa poſſeſſor habebit fundatã ex hoc intentionem ſuaꝫ contra autorem ſuũ ⁊ ꝯ eum obtinebit.⁊ ſi dicta ſnĩa cũ actis cauſe ei ſufficiet cõtra autorẽ ſuum. Si aũt nõ denũciauit neqꝫ denũciet vt tenetur liteꝫ eſſe motã ⁊ qd veniat ad defendẽdũ tũc ſnĩa illa per quã ſuccumberet poſſeſſor non releuaret eũ ꝯ autorem ſuum ratione culpe ipſius poſſeſſoris qui nõ denunciauit.⁊ ideo ſibi imputet.hec habẽtur in.l.emptor ⁊ in.l.ſi controuerſia.⁊ in.l.ſi parentes ⁊ in.l.empti.C.de euic.⁊ in.l.j.C.de peri.⁊ cõmo.rei ven.cum ſimi.

¶ Summarium ſuper conſilio.lxxxvj.

1 Secũdus emptor qui pretiũ ſoluit ⁊ res tradita eſt prefert primo emptori qui habet fundatam intentionem ex titulo emptionis.

2 Venditor non incidit in penã.l.qui duobus.ff.ad leg.cor.de fal.ſi primus emptor non ſoluit pretiũ nec obtulit venditori anteqꝫ venderet ſecundo emptori.

3 Ubi res eſt apud illũ cui dꝫ fieri traditio talis traditio nõ requiritur.

4 Ubi emptor reperitur in poſſeſſione preſumitur ꝙ habeat illã cũ voluntate venditoris.

5 Ubi emptor ingreditur poſſeſſioneꝫ fundi pretio non ſoluto preſumitur predo.

6 An ſufficiat ꝙ fuerit habita fides de pretio.

7 Commune dicitur meum qꝫtum ad diſpoſitionem partis mee.

8 Ubi inter ſocios eſt res communis ſi vnus vult trãſferre in aliuꝫ partem ſuam eſt opus traditione.

¶ Conſilium.lxxxvj.

¶ Si duo erant domini vnius predij pro indiuiſo ⁊ vnus eorum vendidit conſorti ſuo partẽ ſuã:nec aliter apparet de traditione:poſtea venditor vendidit ⁊ tradidit alteri quis ſit potior:an primus:an ſcd̃s.

¶ Caſus.

¶ Titius ⁊ Seius habebant molẽdinũ cõe ⁊ illud pro indiuiſo tenebant ⁊ poſſidebant. Modo cõtigit ꝙ titius partẽ ſuã pro indiuiſo cõmunẽ vendidit ſeio pro certo inter eos cõuẽto pretio.⁊ ſibi dedit vnũ ducatum pro arra et parte pretij.de hinc ad quatuor dies iſte titius hanc partem dicti molendini vendidit alij nobili ignoranti de dicta venditione prima in qua tranſlata fuit poſſeſſio ⁊ dominium per ipm titium venditoreꝫ vigore conſtituti appoſiti in inſtrumento infra ſcripto:⁊ ſatiſfactum fuit de pretio ipſi titio per hunc accipientem ſcd̃o loco. ¶ Ex predictis queritur quis ſit potior in hoc molẽdino vẽdito pro parte ipſa pro indiuiſo.ſecundus emptor dicit ſe potiorem:quia prius habuit dominium ⁊ poſſeſſioneꝫ per conſtitutum.vt.ſ. Ex oppoſito primus emptor aſſerit ſe potiorem hoc etiam reſpectu quod ipſe prius habuit dominium ⁊ poſſeſſionẽ ſic deducẽdo de iure cũ ipſe ⁊ titius venditor poſſiderent añ vẽditionẽ dictũ molendinũ pro indiuiſo in cõione certe de voluntate titij ipſe ſeius habebat poſſeſſionẽ in qualibet parte molendini. Uñ ſuperueniẽte poſtea titulo de volũtate domini transfertur dñium abſqꝫ alia traditione nuda voluntate.

Domini redẽptoris noſtri
1 inuocato ſuffragio. Ponderatis narratis † in themate premiſſo ſentio de iure verum eſſe ꝙ ſecundus emptor eſt potens eo quia habet fundatam intenſionem ex titulo emptionis ſue qꝫtuncunqꝫ poſterioris attento qd pretium ſoluit ⁊ res ſibi tradita fuit niſi per priorem emptorem probaretur rem ab ipſomet venditore ſibi prius fuiſſe traditã.l.quoties.
2 C.de rei vendi.⁊ l.ſiue autem.§.ſi duobus.ff.de publ. ¶ † Nec incidit venditor in penam.de qua in.l.qui duobus.ff.ad leg.cor.de fal.ſi primus emptor non ſoluit pretiuꝫ:vel illud non obtulit venditori anteqꝫ venderet ſecundo emptori.vt no.Odof.in.l.venditor ex hereditate.ꝑ illũ tex.ff.de here.vel act.vendi.⁊ ſequitur Bal.in.c.ſi frater.ſi de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.⁊ per eundem in.d.l.quoties.⁊ in.d.l.venditor in lec.antiqua. Sed dictus prim9 emptor ex narratis in themate non probauit de traditione ſibi prius facta.vel de aliquo quod loco
3 traditionis debeatur. ¶ † Non enĩ obſtat ſi dicatur ꝙ primus emptor anteqꝫ emeret iſtam medietatem habebat aliam medietatem pro indiuiſo quam tenebat ⁊ poſſidebat pro indiuiſo cum iſto venditore tempore venditionis ⁊ ſic videtur quod nõ requirebat alia traditio poſtqꝫ res erat apud eũ.iuxta.§.interdum.inſti.de rerũ diui.⁊ l.qua rõne §.ſciendũ.ff.de acqui.rerũ do.⁊ l.quedam mulier.ff.de rei vendi.quia vt etiam fuit optime deductum per clariſſimos dominos aduocatos dicti ſecundi emptoris id quod habetur in dictis legibus habet locuꝫ quando emptor ſoluiſſet pretium vel aliter ſatiſfeciſſet venditori vt no.glo.in.d.§.interdum.inſti.de rerum diui.nam tunc videtur venditor conſentire ꝙ res ſit apud emptorem ex dicta cauſa emptionis al's non:per id quod habetur in.§.vendite.eod.titu.⁊ iſtud etiam clare voluit Ange.in.l.ſi per longi.circa vlti.vel pen.colum.C.de preſcri.lon.
4 tem.vbi dixit ꝙ quando emptor † reperitur in poſſeſſione rei preſumitur ꝙ illam poſſeſſionẽ habeat cũ voluntate venditoris ſi ipſi venditori emptor impleuit ꝯtum al's non ꝑ id quod habet in.l.iulianus §.offerri.ff.de act.emp.⁊ eſt de mẽte Ang.in.l.ij.in ſi.C.de acqui.poſ.
5 ⁊ Bald.in rub.C.de contrahẽ.emp.in.xix.qd. ¶ † Hoc et clare voluit Ray.in.l.nec ex vera.C.de acqui.poſ.vbi dixit ꝙ aut emptor ingredit poſſeſſionem fundi:pretio non ſoluto ⁊ dicitur predo.⁊ ſic non preſumitur facere voluntate venditoris.l.ij.§.fi.cum glo.ff.de exce.rei ven. Aut ingreditur poſt pretium ſolutũ:⁊ tunc aut venditor conſenſit expreſſe ⁊ emptor non eſt predo.aut contradicit expreſſe ⁊ tunc emptor eſt predo.l.ſi ex ſtipulatione.ff.de acqui.poſ. Aut ſcit venditor ⁊ tacet ⁊ tunc emptor non eſt predo.l.ij.C.de acquiren.poſ. Aut ignorat ⁊ tũc emptor eſt predo.per.d.l.nec ex vera.⁊ ſic ptꝫ ꝙ ante pretium ſolutum indiſtincte ſiue venditor ſciuerit ſiue ignorauerit non intelligatur quod emptor apprehendat poſſeſſionem de voluntate vẽditoris: qꝛ non tenebatur venditor.d.l.iul.§ offerri. Bene facit id qd no.gloſ.in.d.l.ij.in verb.vt dñm.voluit etiam Cy.in.d.l.nec ex vera.ſequutus Jac.de ra.ibi:quod etiam ſi pretium eſt ſolutũ non intelligit emptor iuſte apprehendere poſſeſſionem ſi non apparet ꝙ hoc faciat ſciẽte et patiente venditore tamen qꝛ ille non eſt caſus noſter ſup eo nõ inſiſto.
6 ¶ † Nec obſtat ſi diceret ꝙ ſufficit ꝙ fuerit habita fides de pretio vt preſumatur cum venditoris conſenſu emptorẽ retinere:vt no.Ang.in d.l.quedam mulier.⁊ in dubio preſumitur habita fides de pretio.vt no.gloſ.in.l.ſi quod vendidi.ff.de contrahen.emp.⁊ in.l.procuratoris.§.plane.ff.de tribu.⁊ in.d.§.vendite.⁊ no.Cy.⁊ alij doc.in.l.in ciuile.C.de rei ven.qꝛ reſpõdeo ꝙ eſt verum ꝙ qñ venditor poſt venditionem deuenit ad actum traditionis ſimpliciter facte:videt in dubio fidem habere de pretio ita loquũtur glo.⁊ doc.precalle.ſed quando venditor non deuenit ad actum traditionis non preſumitur habita fides de pretio:vt probatur in.l.j.§.fi.⁊ quod ibi no.ff.de excep.rei.iud. Cum ergo non deuenerit venditor dicti molendini ad actũ traditiõis dicte ſue dimidie:qꝛ ex narratis in dicto themate:hoc non reſultat ſequitur ꝙ nõ ſumus in caſu quod dici poſſit habitam fidẽ de ꝑtio.⁊ cũ non liceat emptori propria autoritate reꝫ emptã apprehẽdere niſi habita licentia a venditore ſaltem pretio nõ ſoluto.l.ſi ex ſtipulatiõe.⁊ l.fundi.ff.de acqui.poſ.non preſumitur in dubio emptorẽ tenuiſſe molendinum niſi pro ſua dimidia pro indiuiſo quaꝫ habebat añ emptionẽ ipſam ⁊ tpe ipſius emptionis:qꝛ alias deliqſſet quod nõ pſumit vt probatur optime quo ad ꝓpoſitũ noſtrũ in.l.merito.ff ꝓ ſo. ¶ Et nõ poteſt dici ꝙ primus emptor iſtam dimidiam ꝓ indiuiſo emptam tenuerit ſciente ⁊ patiente venditore:⁊ ſic habet pro tradita.iuxta.d.l.ij.C.de acqui.poſ.qꝛ ex narratis in themate hoc non colligitur.imo etiã dato quod cõſtaret dictum vẽditorem ſciuiſſe dictuꝫ emptorem ſtare in molendino ſicut prius conſueuerat non preſumeretur venditorem cõſenſiſſe ꝙ emptor poſſideret iſtam dimidiaꝫ ſibi venditã:qꝛ preſumeretur emptorem ſtetiſſe tm̃ ꝓ ſua dimidia ꝓ indiuiſo quã ante emptionem habebat ne delinqueret:⁊ conſequenter nõ poteſt dici ꝙ venditor paſſus fuerit emptorẽ dimidiam ſibi venditam poſſidere vt infertur ex ratione quã ꝓxime dixi. ¶ Preterea in dubio cũ vẽditor nõ recepiſſet pretium.⁊ conſequenter non teneret tradere preſumendum eſſet in dubio ꝙ venditor non conſenſerit conſocio in re communi aliquid facienti quantum eſt pro eo quod concernit partem ipſius tacentis.per id qd habetur in.l.ſabinus.iuncta glo.in verbo poterit.ff.communi diui. ¶ Confirmatur:qꝛ non poterit dici ꝙ tempore prime venditionis primus emptor qui habebat parteꝫ dimidiam pro indiuiſo diceretur tenere ⁊ poſſidere aliã dimidiam pro indiuiſo pertinentem ad venditorem qꝛ cũ venditor poſſideret ſuã dimidiã tempore venditionis ſequeretur qd duo inſolidum eandẽ rem tenere potuiſſent quod eſt falſum.l.iij.§.ex contrario.ff.de acqui.poſ.l.ſi duo.ff.vti poſ.⁊ l.ſi
7 vt certo.§.ſi duobus.ff.cõmo. † ⁊ illud quod cõmune ẽ dicat tantũmodo cẽ meũ quo ad diſpoſitionem partis mee.l.falſo.C.de cõ.rerũ alie.l.ſerui electione.⁊ ibi plene no.Bart.⁊ alij.ff.de leg.j.⁊ no.in regu.in
8 re communi.de reg.iur. ¶ † Fortificãtur predicta per id quod no.glo.in.l.ſi conuenerit.ff.communi diuidũ.que vult quod etiam inter ſocios habentes rem communem ſi vnus vult transferre in aliũ partem ſuam ſit opus traditione ſicut inter alios. Ex quibus concludo ſecundum emptorem eſſe potiorem.

¶ Aduerte lector qꝛ autor noluit ſubſcribere nec ſigillare hoc conſilium licet ipſum compilauerit vt in fine ponitur.

¶ Caſus eſt talis.

¶ In facto preſupponitur contractũ fuiſſe matrimonium inter quondam illuſtriſſimum do.Ludo.ducẽ Aureli.⁊ dñam Valentinã filiam illuſtriſſimi do.Joãnis.galeazij ducis Mediolani.ꝓ cuius dote ⁊ ꝓ fundo dotali fuit tradita ciuitas Aſtenſis cũ pertinẽtijs vt conſtat in inſtr̃o ſeu literis ſuper dicto contractu editis quibus inter cetera cauetur quod caſu quo predicta illuſtriſſima.d.Valentina decederet ſine filijs ⁊ filiab9 ex dicto matrimonio natis prefatus illuſt.d.Ludo.dux ad reſtitutionem dicte ciuitatis ⁊ ptinẽtiarũ teneat. Itẽ cauetur pacto dictis literis expreſſo quod mortuo prefato illuſt.d.duce Aurelia dicta ciuitas Aſtenſis ⁊ eius territorium remaneat franca ⁊ francum

preſate illud. d. Ualentine ⁊ ad eius diſpoſitionē in viduitate perma-
nenti. aut etiā ad ſecūda vota tranſeūti. poſt cuius mortē dicta ciuitas
cum territorio remaneat filijs ⁊ heredibus dicte illu. d. Ualentine aut
habentibus cauſam ab ea qua decedente ſine filijs ⁊ filialibus heredi-
bus ſuis aut relictis filijs vel filialibus poſtea deſcēdētibus ſine filijs
ex eis deſcendentibus dicta ciuitas cū pertinentijs ad prelibatū illu.
d. Jo. gal. ⁊ ſuos libere reuertatur. Mō ex dicto mr̄imonio nati ſunt il
luſt. d. Karolus primogenitus dux Aurelian̄. Philippus comes
virtutum Jo. comes angoleſmi. ⁊ Margarita comitiſſa de ſtāpas di-
ctorū dn̄i Lud. ⁊ Valētine filij legitimi ⁊ naturales. ¶ Deceſſit pre-
libatus illuſt. d. Ludo. ſuperſtite prefata illu. d. Ualentina que etiam
poſt ipſum mortua eſt relictis dictis filijs heredibus ⁊ ſucceſſoribus
ſuis. illuſtriſſimus nunc. d. Karolus primogenitus dux aurelian̄. de
terra ⁊ dominio Aſten̄. cū pertinentijs fuit inueſtitus per ſereniſſimū
nūc imperatorē Sigiſmūdū die. xviij. Septē. āni. M. cccc. xiij. ⁊ regni
ſui Ungarie anno. xxvij. romanorū vero quarto. Deinde poſt dictam
inueſtituram ⁊ aliqd̄ tp̄s prelibatus. d. Philippus comes virtutum
ordinatione ⁊ mandato prefati do. karoli ducis Aurelian̄. tranſtulit
ſe ad dictā patriā aſten̄. ⁊ tanꝗ locūtenens prelibati. d. karoli rexit ⁊
gubernauit dcm̄ dn̄ium Aſten̄. noīe ⁊ ad vtilitatem dicti dn̄i Karoli
abſqꝫ eo qd̄ in dictis terra ⁊ dn̄io aliqd̄ ius pretēderet nec portionem
tāꝗ filius ⁊ heres prefati illuſt. d. Ludouici eius pr̄is cū tn̄ eſſet ſcd̄o
genitus eiuſdē. ſubſeqnēter poſt diſceſſū prefati illu. d. Philippi co
mitis virtutū a gubernio ⁊ regimine dicte ciuitatis aſten̄. illu. d. Phi
lippus maria dux Mediolani et auunculus prefati. d. karoli ducis
aurel. rexit ⁊ gubernauit dictā ciuitatem ⁊ dn̄ium tāꝗ locūtenēs p̄fa-
ti. d. karoli tūc captiui ⁊ detenti in Anglia ⁊ ſe ſemper ſuum guberna
torem ⁊ locūtenētem nominauit. deceſſit prelibat⁹ dn̄s Philippus
comes virtutū nullis relictis filijs ltīmis ⁊ naturalibus ex ſuo corpo-
re natis. ſed ſolū relictis heredibus predictis karolo Joanne et mar-
garita fr̄ibus ⁊ in gradu ſuccedēdi primioribus: mortuo prefato illu.
d. Philippo maria duce mediolani et gubernatore dicte ciuitatis
aſtenſis magnificus. d. Raynaldus de dreſini tāꝗ gubernator ⁊ locū
tenens prefati. d. karoli rexit ⁊ gubernauit dictā ciuitatem ⁊ patriam
aſten̄. vſqꝫ ad obitū prefati dn̄i karoli q deceſſit āno dn̄i. M. cccc. lxiij.
die. iiij. Januarij. ⁊ q toto tp̄e vite ſue tāꝗ primogenitus ⁊ ſolus dn̄s
dicti dn̄ij Aſten̄. dictā ciuitatem ⁊ dn̄ium tenuit ⁊ poſſedit ⁊ obuentio
nes fructus ac emolumēta percepit tāꝗ verus dn̄s ⁊ poſſeſſor relicto
dn̄o Ludouico eius filio pupillo herede vniuerſali. ¶ Ex quo the-
mate dubitat̄ de infra ſcriptis. ¶ Primo an dicta terra cū ptinētijs
ſit diuiſibilis an vero pertinere debuerit karolo primogenito. ¶ Se
cundo citra veri preiudiciū ſi ſit diuiſibilis qualiter diuidi debeat in-
ter pupillū patruū ⁊ Margaritam amitam. ¶ Tertio an primoge-
nitus vel filius ſuus prerogatiuam primogeniture habere debeat in
dicta terra. ¶ Quarto ſi ſit diuiſibilis ⁊ dictus Philippus comes
virtutū mortu⁹ ſit ſine liberis qualiter ſucceſſerint fr̄ ⁊ ſoror. ¶ Qui-
to an filia femina poſſit ſuccedere in dicta terra ⁊ dominio exiſtenti-
bus maſculis. ¶ An dn̄iū ciuitatis Aſten̄. dēat ſpectare iure ſucceſ-
ſionis ad primogenitū de iure cōi vel ex cōſuetudine. Et an pater poſ-
ſit preiudicare filio in iure primogeniture. Et an ciuitas illa p̄ſumat̄
feudalis vel allodialis. Et quid ſi in contractu fuit actum qd̄ trāſiret
ad alios ⁊ heredes an comprehendantur femine et heredes extranei.
Et quid ſi ſecūdo genit⁹ geſſit ſe pro locūtenēte p̄mogeniti an videa-
tur renuntiaſſe iuri ſuo.

¶ Summarium ſuper cōſi. lxxxvij.

1 ☞ De iure cōi terra debet equaliter ⁊ diuiſibiliter ſpectare ad pro-
ximiores niſi conſuetudo eſſet in contrarium. ⁊ nu. 2. 3. 4. 5. ⁊. 7.
6 Parentes non poſſunt preiudicare filio ſine cauſa legitima.
8 Preſumitur potius ꝙ aliquis habeat iure allodij ꝗ iure feudi.
9 Ubi quid non ſpectat iure feudi tā maſculi ꝗ femine aſcendentibus ⁊
tranſuerſalibus ſuccedunt.
10 Heres non poteſt venire contra factum defuncti.
11 Conceſſio facta per imperatorem debet intelligi ſaluo iure tertij.
12 In contractibus maſculinū non comprehendit femininum.
13 Quando ſtipulatio eſt facta filijs vt heredibus. ⁊ nu. 14. 15. ⁊. 16.
17 Quando aliquis qui debebat ſuccedere feudo conſentit ⁊c.
18 Ubi poteſt capi alia coniectura ꝗ donationis vel remiſſionis illa ca-
pienda eſt.
19 Quando dn̄s ciuitatis deceſſit relictis pluribus filijs quilibet inſoli-
dum habet iuriſdictionem.
20 Quando aliquis gerit ſe pro locūtenente alicuius ciuitatis an videa-
tur preiudicare in iure quod habet in illa ciuitate.

¶ Conſilium. lxxxvij.

R Edemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio accurate pro viribus ingenij ⁊ tempo-
ris anguſtia conſideratis omnibus in themate nar-
ratis. ¶ Quantū ad primū ⁊ tertiū dubiū ptinet in
quibus querit̄ in effectu an dicta terra cū pertinētijs
1 ſit diuiſibilis ⁊ an ad primogenitū tm̄ ptinere debeat puto breuiter
concludendū terrā p̄dictā cum pertinentijs non pertinere inſolidum
ad primogenitum de iure cōmuni ſed equaliter ⁊ diuiſibiliter ſpectare
ad proximiores ſucceſſores. iuxta. l. ſi. C. de lib. prete. ⁊ in aut. in ſucceſ-
ſione. C. de ſuis ⁊ legi. ⁊c. mulier. cum ibi no. per doc. maxime Bal. in
2 ti. ſi de feu. fue. contro. ⁊ in. c. j. de gradi. ſucce. in feu. ¶ † Niſi conſue-
tudo aliter ſe haberet per id qd̄ habet̄ in. c. lꝫ de voto. ⁊. vij. q. j. quam
3 periculoſum, cum ibi no. ⁊ in. c. j. in ſi. de alie. feu. ¶ † Uel niſi eſſet feu-
dum marchie ducatus aut comitatus. iuxta. c. impialem. § p̄terea duca
tus. de probi. feu. alie. per Fede. quo caſu diuiſionem non recipit ſed ad
4 quemlibet inſolidū tranſit vt ibi traditur. ¶ † Ubi aūt extaret cōſuetu
do quod quo ad primogenitum ſuccederet putarē illā ſeruādā per ea
que tradunt̄ in. d. c. licet, ⁊ in. d. c. mulier. cum ibi no. per Bal. ⁊ p Bal.
in. l. cunctos populos. in. xiij. col. C. de ſum. trini. ⁊ in. l. cū le. C. de epiſ.
5 ⁊ cle. ¶ † Et ſecundum dictam cōſuetudinem putarē interp̄tanda eſſe
dicta verba inſtr̄i dotalis exprimentia quod mortua illa dn̄a Ualen-
tina dicta ciuitas cum territorio remaneat filijs ⁊ heredibus dn̄e Ua
lentine per ea que habent̄ in. l. ꝙ ſi nolit. §. q aſſidua. ff. de edil. edi. ⁊. l.
excepto. C. loca. ⁊. l. domini prediorum. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. bene fa
6 cit quod no. in. l. ij. ad ſi. C. de bo. que lib. cum ſimi. ¶ † Jmo ſi expreſſe
voluiſſent dicti parentes preiudicare filio primogenito in iure primo-
geniture ſaltē ſine cā legitima non potuiſſent vt expreſſe decidit Old.
in conſi. xcij. incip. eleganter circa negocium. ⁊ Jo. an. ⁊ alij in. d. c. licet
per id quod habet̄ in. c. reqſiſti. ⁊ in. c. officij. de teſta. ⁊ in. §. ceterum. in
7 aut. vt cum de ap. cogno. cū ſimi. ¶ † Et id̄ tunc mortuo illu. d. Karo
lo primogenito ſucceſſio tranſiret ad filiū ipſius primogeniti non ad
fratres dicti Karoli. vt decidit clare Bald. in. l. tutela. §. fin. ff. de legi.
tut. ⁊ in. c. j. per illū tex. de filijs na. ex ma. ad morga. Ꝫcto. bene facit id
quod hr̄ in. c. j. §. j. in ti. epꝫ vel abbatē. cū ibi no. p Bal. ⁊ p Bal. i aut.
ſed ⁊ ſi quis. in. vj. col. ⁊ in. l. in qbus. C. de ſecun. nup. ¶ Circa ſecūdū
quartum ⁊ quintum dubium in quibus queritur poſito ꝙ ſucceſſio in
dicta terra cum pertinentijs ſit diuiſibilis qualiter diuidi debeat inter
dictum pupillū ⁊ ei⁹ patruū ⁊ amitā ſtante ꝙ Philipp⁹ comes vir
8 tutum deceſſerit ſine liberis. ¶ † Et ad deciſionē iſtorū dubiorū pre
ſuppono ꝙ dicta terra non preſumit̄ ſpectaſſe ad dictam dn̄am valen
tinam iure feudi ſed vt allodium niſi aliud probetur vt multum late
probat Hoſt. ⁊ Jo. an. in. c. nimis. de iureiur. ⁊ Jo. an. in. c. ſi. in verbo
reſpondere. de iudi. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de feu. §. qm̄ ſuper vſ.
xxj. in additione incip. ceſſante ⁊c. ⁊ Bald. in. c. ij. ſi de feu. fue. contro.
inter domi. ⁊ agna. ⁊ in. l. libertas. ff. de ſta. ho. ⁊ in. c. j. in vltima colū.
9 in prin. de contro. inueſti. ¶ † Hoc p̄ſuppoſito niſi pbetur ꝙ dicta ter
ra ſpectabat ad dictam. d. Ualentinā iure feudi ſequit̄ ꝙ tā maſculi ꝗ
femine ſuccedunt equaliter aſcendentibus ⁊ tranſuerſalibus. vt in. d.
l. ſi. de lib. prete. ⁊ in. d. aut. in ſucceſſione iuncta aut. ceſſante. C. de le-
gi. here. ⁊ femina etiam in iuriſdictione ſuccedit. c. dilecti. ⁊ ibi expreſ-
ſe no. Hoſt. ⁊ Joā. an. de arbi. faciunt no. in. l. ſi. C. de arbi. ⁊ in. c. noua.
de peni. ⁊ remiſ. ⁊ in. c. j. §. femina. cum ibi no. per Bal. in ti. per quos
fiat inueſti. ¶ Et hec concluſio pcedit preſuppoſito ꝙ prefat⁹ illuſt.
domi. Philippus comes virtutū nō videat renūtiaſſe prefato dn̄o
10 karolo ius ſuū vt ſtatim pbabo. ¶ † Nec predictis obſtat impetratio
facta per an̄dictum do. karolū a ſereniſſimo imperatore Sigiſmundo
qꝛ poteſt rn̄deri primo qd̄ in themate preſupponit̄ dn̄m Karolū fuiſ-
ſe heredem eius patris ac matris ergo cū inter dictam eius matrem ⁊
illuſtriſſimum eius maritū fuerit in Ꝫctu dotis actum qd̄ poſt mortē
pi ſius dn̄e Ualentine dicta ciuitas tranſiret ad eius filios ⁊ heredes
ergo non potuit dictus karolus heres venire contra factum defun
11 cti. l. ij. C. ſi in frau. patro. ⁊. l. cum a matre. C. de rei ven. ¶ † Jtē dicta
conceſſio facta per Sigiſmundū impatorē debuit intelligi facta ſaluo
iure dictorum fratrum karoli quibus erat acquiſitū ius ex ſtipulatio
ne materna. l. quodcūqꝫ. §. ſi qs ita. ⁊. l. ſtipulatio iſta. §. ſi qs ita. ff. de
ver. ob. l. publia. in prin. ff. depoſi. ⁊ no. Bar. in. l. qd̄ dr̄. in ſi. ff. de ver-
bo. obli. iuncto. c. ſup eo. de offi. deleg. ⁊. l. ij. §. ſi qd a principe. ff. ne qd
in lo. publi. attento ꝙ bona illa preſumebantur allodialia non feuda-
12 lia: vt prediri. ¶ † Nec etiā ob. ſi diceret̄ ꝙ dicta filia nō debet ſuccede-
re eo qꝛ in inſtr̄o dotali fuit actū ꝙ dicta ciuitas tranſiret ad filios ⁊
heredes: ⁊ ſic illud maſculinum filios non cōprehēdat in Ꝫctibus femi
nas: vt not. Archi. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. quem cōiter ſequuntur
doc. vn̄ dicit Joann. de imo. in. c. potuit in ſi. de loca. ⁊ in. l. ſi ita ſit ſcri-
ptum filiabus. ff. de lega. ij. ꝙ ſi pater recepit rem in emphyteoſim p
ſe ⁊ filijs non comprehendent̄ femine. facit. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ qd̄
no. Bar. in. l. liberorum. ff. de ver. ſig. dum dixit ꝙ in Ꝫctibus filiorum
appellatione non comprehenduntur nepotes. per. d. l. veteribus.
13 ¶ † Quia ad hoc reſpondeo ꝙ attento quod expreſſe parentes ſtipu-
lati ſunt filijs tanꝗ heredibus: vt expreſſe dicunt verba inſtrumenti
iunctis no. per Bal. in. l. vt iuriſiurā di. §. ſi liberi. ff. de ope. liber. cui⁹
doctrina eſt cōiter approbata. ⁊ etiam ſi expreſſe non eſſent ſtipulati
filijs vt heredibus: ſed ſimpliciter eſſent ſtipulati filijs adhuc intel-
ligeretur ad filios vt heredes relatam eſſe ſtipulationem. per not. per
glo. ⁊ doc. in. l. ſi tibi decē. §. ſi pactus. ff. de pac. ⁊ per doc. in. d. l. quod
14 dicitur. ⁊ in. l. gallus. §. j. ff. de lib. ⁊ poſthu. cum concor. Sed † ita eſt ꝙ
ſi quis voluerit ſtipulari vni vel aliquibus tm̄ ex heredibus ſuis id
quod non

quod non conſiſtat in faciendo non acquiritur illi vel illis tm̄: ſed om-
nibus heredibus. vt. l. continuus. §. ſi. de verb. obli. ergo ita eſt in caſu
15 noſtro. ¶ † Secūdo reſpondeo ꝙ illa verba appoſita in cōtractu. ſ. fi-
lijs ⁊ heredibus importāt ꝙ nō ſufficiat ꝙ ſit filius niſi etiam ſit he-
res vt ēt pbatur p no. in. d. §. ſi pactus cum ſit res de ſui natura trāſi-
toria ad heredes ac ēt importēt ꝙ etiā cōprehendant̄ heredes extra-
nei ꝑpter illā copulā: ⁊: que auget ⁊ ampliat. l. ea tamen adiectio. ff.
de leg. iij. ita cōcludit Bar. in. l. gallus. §. ēt ſi parēte. ff. de lib. ⁊ poſt-
hu. ⁊ declarat Jo. de imo. in. d. l. qd̄ dr̄. ⁊ in. l. ex facto. ff. de here. inſti.
⁊ in. d. c. potuit. ergo ſi dicta verba copulant ⁊ cōprehendūt etiā here-
des extraneos ꝑpter illud nomē heredibus. ſequitur ꝙ illud nomen
heredibus tanꝗ cōmune ad maſculos ⁊ feminas debet comprehende
re etiam filiā heredem. l. hominis. ⁊. l. j. cū ibi no. per Bar. ff. de verb.
16 ſigni. ¶ † Quinimo nonnulli tenuerunt ꝙ illa verba in contractibus
prolata. ſ. pro ſe ⁊ filijs ſeu liberis cōprehendant ēt feminas. vt eſt de
mēte Bal. in. l. ſed ſi hac. §. liberos. ff. de in ius voc. ⁊ in. l. ij. in. ij. colū.
C. de iure emphy. ⁊ Saly. ibidem in. xvij. q. ⁊ vide Ang. in conſi. cxv.
17 Tamen precedentes reſpōſiones videntur tutiores. ¶ † Nō obſtat ēt
predictis ſi diceretur ꝙ dictus dn̄s Philippus videt̄ renūciaſſe di-
cto dn̄o Karolo omne ius attēto ꝙ eius mandato acceſſit ad dictam
ciuitatem ⁊ illā tanꝗ locūtenens domini Karoli rexit ⁊ gubernauit
qꝛ reſpondeo ꝙ per hoc nō videtur ſibi preiudicaſſe ⁊ renūciaſſe ſuffi
cienter probo per id qd̄ habetur in. c. j. §. preterea cum gl. in ti. quibus
mod. feu amit. vbi habet̄ ꝙ ſi ego qui debebam ſuccedere in feudo con
ſentio expreſſe vel tacite patiendo ꝙ alius inueſtiatur mihi preiudi-
co ⁊ ſum excluſus. tamen ſm̄ glo. ibi hoc eſt verum ſi ex certa ſcientia
facio: ſed in dubio preſumit̄ potius ꝙ per errorē faciā ⁊ ſic nō videor
18 conſentire nec mihi p̄iudico. ¶ † Secūdo reſpōdeo ꝙ dn̄s Philipp⁹
ſibi per predicta non preiudicauit: qꝛ vbi poteſt capi alia coniectura
ꝗ donationis vel remiſſionis illa accipienda eſt poti⁹ ꝗ preſumptio
remiſſionis ⁊ donationis. c. ſuper hoc. de renun. l. cum de indebito. in
19 prin. de proba. l. ſi cum aurum. ff. de ſolu. ſed ita eſt † ꝙ quando vnus
dn̄s ciuitatis deceſſit relictis plurib⁹ filijs ⁊ heredibus quilibet inſo
lidum habet iuriſdictionem ⁊ exercitiū ſm̄ quod declarat not. Bart.
in. l. pomponius. al's incipit ſi vni. in. v. q. ff. de re iudi. ⁊ doc. maxime
Jo. de imo. in. c. prudētiam. in prin. de offi. dele. merito erat in electio-
ne dicti dn̄i Philippi exercere iuriſdictionem aut nomine ſuo ꝓprio
tm̄: aut noīe dicti dn̄i Karoli aut noīe vtriuſqꝫ qꝛ vt dixi quilibet in-
ſolidum habebat iuriſdictionem ⁊ exercitium: ergo dato ꝙ exercuerit
nomine dn̄i Karoli miſſus ab eo locumtenens nō ſequit̄ ergo renūcia
uit ſuo iuri: qꝛ attento ꝙ etiam apud quēlibet erat exercitiū inſolidū
ſtant iſta ſimul quod noīe dn̄i Karoli exercuerit iuriſdictionem abſqꝫ
eo ꝙ videatur ei renūciaſſe ius ſuum qꝛ vnum ſine altero eſſe poterat
⁊ ſic ex ſeparatis ⁊ non concludentibus nō recta ſit illatio. l. ſi. ff. de ca-
20 lū. c. in preſentia. de prob. ¶ † Preterea poſito ꝙ dn̄s Philipp⁹ ge
rendo ꝓ locūtenēte domini Karoli videretur aſſerere ciuitatem ſpe-
ctare in totum ad dn̄m Karolum tamen per hoc non cadit a dominio
vel quaſi quod habebat in ciuitate predicta vt heres matris. l. ſi quis
vi. §. differentia. ff. de acqui. poſ. l. cum falſa. cum ibi plene not. C. de
iur. ⁊ fac. igno. ⁊ preſertim abſente domino Karolo. l. ſi. ff. de interro.
l. ſi. §. ſi quis abſente. ff. de confeſ. l. abſenti. ff. de dona. cum ibi not. per
Barto. ⁊ quod no. in. l. illud. C. de ſacroſan. eccl. cum ſi. ¶ Non obſtat
preſcriptio qꝛ illa videtur fuiſſe interrupta cum non continue poſſe
derit vt ptꝫ ex narratis in themate: tum etiā propter illam recogni-
tionem factam in diuiſione. l. cum notiſſimi. §. ſed ⁊ ſi quis. C. de p̄ſcri.
xxx. an. tum etiam propter malam fidem cum iſtam rem ſciuiſſet dn̄s
Karolus eſſe hereditariam ⁊ inuentam in hereditate matris ⁊ per cō
ſequens ad omnes ptinere. ergo ⁊c. c. ſi. de reſcrip. ⁊ in regula poſſeſ-
ſor. Tamen propter impetrationem factam per dominū Karolum a
Sigiſmūdo imperatore attento ꝙ imperator quo ad iuriſdictionē hꝫ
fundatam intentionem ſuam in vnoquoqꝫ loco. vt declarat Jo. an. in
c. ſi. de offi. archi. ſuper glo. j. ⁊ glo. ⁊ doc. in cle. paſtoralis. in verb. di-
ſtrictū. de re iudi. nolui ſubſcribere nec ſigillare ꝗtum eſt pro parti-
bus pro quibus dn̄s Karolus non eſt heres patris vel matris.

¶ Summarium ſuper conſilio lxxxviij.

1 ☞ Ubi quis cogitur ad dotandam mulierem ea nupta ſine dote nō
cogitur amplius ad dotandum. ⁊ nu. 20. 21. 22. 23. ⁊. 26.
2 Dos ſuccedit loco alimentorum.
3 Maritus tenetur alere mulierem etiam nulla dote data.
4 In caſu ſi nupta poſſit petere dotem quomodo poterit eam petere.
5 Statutum non trahitur ad preterita. ⁊ nu. 7. ⁊. 29.
6 Uerba poſita in narratione ſtatutorum inducunt mentem ⁊ cauſam fi-
nalem.
8 Dos quando debeat conſtitui arbitrio boni viri. ⁊ nu. 11. ⁊. 28.
9 De iure naturali dos ſuccedit loco legitime.
12 Statutum excludens filiam a ſucceſſione ſtantibus maſculis non vi-
detur excludere a iure petendi legitimam.
13 Statutum concedens agnatis maſculis in priuilegium ꝙ ſuccedant
excluſis filiabus debet intelligi vt non ledat ius tertij.
14 Quando ſtatutum excludit filias a ſucceſſione extantibus maſculis
⁊ diſponat quod ſint contente dote, ſtatutum non per hoc dicetur mi-
nuere legitimam.
15 Filia debet habere legitimam ſeu equipollens.
16 A tempore more debentur fructus tanꝗ intereſſe. ⁊ nu. 17.
18 Ubi aliquis obtulit minus legitima non cogitur quis accipere.
19 Oblatio verbalis non ſufficit ad excuſandum quem a mora.
24 Pater aſtringitur ad nubendum ⁊ ad dotandum.
25 Licet filia habeat de ſuo tamē pater de proprio tenetur dotare.
27 Si ſtatutum diſponat ꝙ maſculi ſint obligati ad dotandum cōpetit
contra tales maſculos condictio ex ſtatuto.

¶ Conſilium. lxxxviij.

¶ Quomodo intelligatur ſtatutum quod ſtantibus maſculis filia fe
mina non ſuccedat ſed dotetur. Et an dos debeat conſtitui non minor
legitima. Et an per dictum ſtatutum videatur filia excluſa a iure pe-
tendi ſupplementum legitime. Et an debeātur etiam fructus legiti-
me. Et an ſtatutum nouum veniens ad declarationem antiquorū tra
hatur ad preterita.

R Edemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio viſis ⁊ diligenter animaduerſis his que
in themate cōtinentur ⁊ conſideratis ſtatutis de quib⁹
ſ. habita eſt mentio † videretur prima conſideratione
1 dicendum Berte nihil debere vbicunqꝫ quis cogi po-
teſt ad dotandum mulierem ea nupta ſine dote amplius ad dotan-
dum cogi non poteſt qꝛ videtur ceſſare ratio propter quam dos con-
ſtituēda erat: ſcilicet vt nubere poſſet. vt in aut. de nup. §. ſi quis enim
duxerit. verſi. ſi quis ſub poteſtate. ⁊. l. fin. C. de repu. ⁊ ita videt̄ tenere
Bar. in. l. obligamur. ff. de actio. ⁊ obli. ⁊ in auten. res que. C. cōmunia
de lega. ⁊ in. l. mulier. §. cum proponeretur. ff. de proba. ⁊ Guil. de cu.
in. l. cum his. §. mulier. de condi. inde. ⁊ Sali. in. d. l. qui liberos. ff. de ri
2 tu nup. ⁊ domi. Abba. in. c. j. de adul. Nam dos † ipſa ſuccedit loco ali-
mentorum. vt not. Cy. et Bald. in. l. mater. C. de iure dot. et Cyn. in. l.
non tantum. C. de adminiſtra. tuto. et Barto. in. l. fin. ff. de his quibus
vt indig. facit. l. qui filiam. et quod ibi doctores. ff. vbi pupil. edu. deb.
⁊ quod not. gl. in. l. ob es. C. de predi. mino. ſed vbi quis habet aliun-
de vnde ſe alat alimenta ab alio petere nō poteſt. l. ſi quis a liberis. §.
ſed ſi filius. ff. de lib. agno. ergo cum Berta nupta ſit ⁊ maritus eam
3 † alere teneatur etiam nulla data dote. l. quod ſi nulla. ff. de iure dotiū.
⁊ nota. Cyn. ⁊ alij in. l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. ⁊ in. l. pro one-
ribus. C. de iureiur. ⁊ Jaco. de are. ⁊ Bal. in. l. ſi cum dotē. §. ſin autem
in ſeuiſſimo. ff. ſoluto matrimonio. ſequitur quod ad dotē agere nō po
4 teſt. ¶ † Et poſito quod iam petere poſſet non videtur quod poſ-
ſit petere ſibi conſtitui dotem aſcendentem ad legitimam ſed tantum
petere poſſit dotem ſibi conſtitui ⁊ taxari arbitrio boni viri inſpecta
quantitate patrimonij hereditatis paterne ⁊ inſpecta qualitate et
conditione perſone mariti ⁊ ipſius mulieris. l. ſi filie. ff. de leg. iij. et ibi
ita decidit Ray. et Barto. in terminis ſtatutis diſponētis quod extā-
tibus maſculis femine non ſuccedant ſed dotentur per illam. l. et per
l. quero. ⁊. l. ſequitur. ⁊ ibi etiam in terminis dicti ſtatuti ponderat
hoc Barto. ff. de iure do. ⁊ in autē. de reſti. ⁊ ea que parit. §. quamob-
rem. ⁊ ibi in terminis dicti ſtatuti notat Angel. ⁊ clare videtur deci-
ſum ex diſpoſitione dicti primi ſtatuti: ſub rubrica de mulieribus non
5 ſuccedentibus. ¶ † Nec predictis refragari vr̄ aliud ſtatutum ſub ru-
brica de ſucceſſione abinteſtato. vbi videtur prouiſum quod dos non
conſtituatur minor ꝗ ſit legitima: quia ego reſpondeo qd̄ cum dictū
ſecundum ſtatutum non ſit conditum tempore quo Berta viro tradi
ta fuit nō trahitur ſtatutum id ad preterita. l. leges ⁊ cōſtitutiones. C.
de legi. l. iubemus. ad fin. de teſta. c. ij. c. fin. de conſtit. ⁊ preſertim quia
dictum ſecundum ſtatutum predictum imponit penam reſpectu du-
plicande dotis ei qui in dotanda muliere negligentia vſus fuerit eam
non dotando infra annum decimumoctauum etatis ſue: ergo non
debet poſſe ad preterita trahi cum illi qui ante dictum ſtatutum con-
ditum non ſeruarunt illud non poſſunt dici fuiſſe tranſgreſſores ſta-
tuti ⁊ circa illud peccaſſe cū ipſius ſtatuti ſcientiā tūc habere nequiue-
rint dicta. l. iubemus. in aut. de ſanctiſ. epi. §. fin. ⁊ in auten. de nō alie.
§. alienationis. lxxxij. diſtin. propoſuiſti. ⁊ no. Barto. in. l. omnes po-
puli. in quinta. q. principali. ff. de iuſt. ⁊ iure. et doct. in preallegato. c.
fina. tempore tamen dicti ſecundi ſtatuti Berta iam exceſſerat etatem
annorum. xviij. ergo verba dicti ſtatuti non poterant ad hunc caſum
adaptari. ⁊ per conſequens nec eius diſpoſitio. l. iiij. §. toties. ff. de dā-
no infec. l. ita autem. in princip. ff. de adminiſtra tuto. c. ad noſtram. el
ij. de iureiuran. ¶ Sed premiſſis non obſtantibus contrariam ſen-
tentiam in propoſito de iure ex infra ſcriptis probabiliorem eſſe
puto. Animaduerto primo quod dictum ſtatutum ſub rubrica
de ſucceſſionibus abinteſtato venit ad declarationem et inter-
pretationē dicti prioris ſtatuti poſiti ſub Rubrica de mulieribus
non ſuccedentibus defunctis abinteſtato: vt colligitur ex verbis
poſitis in principio dicti ſecundi ſtatuti ibi: et vt dictis feminis
conſulatur et tollantur multa dubia que ex antiquioribus ſta-

tutis cum multis laboribus ⁊ expenſis occurrerūt ⁊c. ⁊ ſic preſuppo-
nit ſtatuta antiqua fuiſſe dubia circa ea de quibus ſit mentio in dicto
ſecundo ſtatuto per qḋ in effectu declarabūtur dubia ſtatuta antiqua.
6 verba† enim poſita in narratiōe ſtatutorum indicāt mentē ⁊ cauſam fi
nalem ſtatuti. l. fi. ⁊ ibi Barto. ff. de here. inſti. l. cum hi. in princi. ⁊ ibi
Barto. ff. de tranſ. ⁊. l. regula. §. ſi quis. ⁊ ibi not. ff. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊
declarat Bar. in. l. ambitioſa. in antepe. col. ff. de decre. ab or. fac. ⁊ bal.
in prima cōſti. C. in prin. ⁊ dñs Car. in. c. pe. in fi. de cle. cōiug. Sed ita
7 eſt ꝙ† ſtatutum ſuperueniēs ad declaratiōnē antiquorū ſtatutorū tra
hitur etiam ad preterita nōdum finita. vt in auten. de fil. ante dota. in-
ſtru. na. §. fi. l. fi. C. de pac. ⁊. l. fi. C. de trāſ. ⁊ gl. ⁊ doc. in. c. cū tu. de vſur.
⁊ no. Jac. de bel. in aut. vt cum de ap. cogn. in princ. in. j. q. ⁊ Jo. an. in
c. fi. de verb. ſig. lib. vj. in nouella. ⁊ Fede. de ſen. in conſil. cxij. inci. ami-
ce chariſſime. ⁊ Bar. in precalleg. l. omnes populi. in. v. q. principali. ⁊
Bal. in. d. l. leges. ⁊ in. l. non dubiū. in. j. col. C. de legi. vbi de hoc pon-
derat eſſe tex. ibi. ⁊ Jo. an. ⁊ Jo. de lig. ⁊ cōmuniter alij in. c. fi. de cōſti.
⁊ Petr. de ancha. in. c. canonum ſtatuta eo. ti. in verſi vltimo pro cōfir
matione huius ⁊c. ⁊ no. Lap. Abb. Joan. de imo. ⁊ mod. in. c. delibera
tione. §. volentes. de offic. delega. lib. vj. ¶ Et licet dictum ſecundum
ſtatutū aliquid inducat vt quia vult dotē duplicatam preſtari per eū
qui dotare debet ⁊ fuerit in negligentia dotandi tamen dico ꝙ in eo
in quo nouum ius inducit non trahetur ad preterita ſed in eo dunta-
xat in quo ſtatuta antiqua declarat tex. eſt ⁊ ibi hoc not. Anto. de but.
in. c. quoniam. de ſimo. ⁊ tex. cum gl. in cle. j. in. verbo decetero. de vſu.
⁊ Ant. de but. ⁊ Jo. de imo. in. c. fin. de conſti. ſed ita eſt quod per an-
tiquum ſtatutum non erat certa meta prefixa in dote conſtituenda ſed
arbitrio boni viri vt diri inſpectis facultatibus ⁊ qualitatibus perſo
narum erat conſtituenda ⁊ ſic dicebatur incerta. l. j. ⁊ ibi not. C. de do.
promiſ. ⁊. l. cū poſt. §. gener. ff. de iureiu. poſtea per dictum poſterius
ſtatutum fuit hic dubietas ⁊ incertitudo declarata. ſ. ꝙ dos non poſ-
8 ſet cōſtitui minus ꝙ̄ eſſet ltima. Preterea† poſito quod deberet dos
conſtitui pro modo facultatum ⁊ qualitatis perſone arbitrio boni vi-
ri quis eſt qui non arbitrari debeat dotem in caſu iſto conſtituendam
eſſe non minorē ltima cum nulli alij deſcendentes ex titio remanſerint
ſed ſola Berta vnica filia ꝗ viro ſibi cōdigno nupta fuit. ⁊ ꝑ hoc opti
me facit. d. l. ſi filie. in verbo ex numero liberorum. nā videmus ꝙ etiā
dos congrua excedere pōt legitimā. vt in aut. res que. C. communia de
leg. imo ⁊ ſi al's viro condigno nubere non poſſet niſi totam paternaꝫ
hereditatem viro in dotē tradat alijs non extātibus liberis ipſa vni-
uerſa hereditas dicetur eſſe congrua dos: ⁊ ita pro dote congrua cōſti-
tui ⁊ taxari debebit in congruum patrimonium. Jta no. Ja. de bel. in
auten. de reſtitu. ⁊ ea que par. in. xj. q. ⁊ Bal. in prealleg. auten. res que
in. j. colū. vbi pro hoc allegat id qḋ hr̄ in aut. contra rogatus. in fin. C.
ad treb. ꝗ̄to magis ergo in propoſito noſtro non extantibus liberis
congrua debet appellari ipſa legitima debita filie de iure natu. in aut.
9 de trien. ⁊ ſemiſ. §. j. in. l. nam ⁊ ſi parētibus. ff. de inof. teſt. ¶ † Pre-
terea de iure naturali legitime ſuccedit dos. l. quoniā nouella. C. de in-
offic. teſta. no. Ricar. malū. Cy. Bal. ⁊ Sali. in. l. ſancimus. C. de nup.
⁊ Bal. in. l. non ſine. ver. ſed nunqd. C. de bonis que lib. ¶ Preterea
11 hoc† in terminis decidit Saly. in prealleg. aut. res que. in princi. vbi
dicit nota bonum tex. quod quādo ſtatutum repellit feminas a ſucceſ-
ſione ⁊ prefert eis maſculos ⁊ mandat filias ⁊ neptes dotari arbitrio
propinquorum ⁊ propinqui non debēt arbitrari minus legitima ſua
ꝙ in ea non eſt exceſſus ſed in plus ſi illa ſufficit vt ibi. idem conſuluit
Angel. in conſi. cccxj. incipien. dominus gregorius ⁊c. nam ſm eum le
gitima dicitur minuſcula. l. ſi quis in ſuo. C. de inoff. teſt. facit pro hoc
ꝙ dos ſubrogatur loco legitime. l. quoniam nouella. C. de inof. teſt. er
go non eſt inconueniens ꝙ ſit eius qualitatis. ar. l. parabolani. ⁊ quod
12 ibi no. Bal. C. de epiſ. ⁊ cler. ¶ † Quinimo fortius dicit Sali. in aut.
nouiſſima. in. xj. q. C. de inof. teſt. ꝙ ſtatutum excludens filiam a ſucceſ
ſione extantibus maſculis prout diſponit dictum primum ſtatutum
non vr̄ excludere filiam a iure petendi legitimam vel ſupplementum
legitime probat ipe hoc per plura ⁊ preſertim per. l. quiſqs. C. ad leg.
iul. mateſta. vbi filia damnata de crimine leſe maieſtatis repellitur a
ſucceſſione materna ⁊ tamen non denegatur legitima. ad idem alle-
gat tert. in auten. ſi qua mulier. in fin. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ tex. in aut.
hoc amplius. C. de fideicom. ⁊ in. l. ſi arrogator. ff. de adop. ⁊ in. l. j. §. ſi
impuberi. ff. de colla. bono. ⁊ ita dicit Saly. fuiſſe Bononie pronun-
tiatum per auditores dō. Card. albanenſis fratris olim vrbani quin-
ti ⁊ ita conſuluit ipſemet Salyc. in conſil. incipien. Petrus habuit fi-
lium nomine franciſcum ⁊c. vbi ad hoc allegat omnia argumenta que
13 poſuit in. d. aut. nouiſſima. ¶ † Pro hoc etiā facit quia dictum ſtatu
tum concedens agnatis maſculis in priuilegium quod ſuccedant ex-
cluſis filiabus debet intelligi ⁊ interpretari vt non ledat ius tertij. l. ſi
quando in princip. C. de inoffi. teſta. in. c. relatum. de preben. Et pre-
ſertim quia dictū ſtatutum ſaltē reſpectu filiarū dr̄ odioſum ⁊ iniurio-
ſum. l. fi. C. de lib. pret. l. mater filios. C. fami. erciſ. no. Bar. in. l. cūctos
populos. in fi. vi. q. C. de ſum. trini. ⁊ Bald. in. l. venia. al's eſt in. l. fin.
C. de in ius voc. ⁊ in. l. certum. in princ. C. vñ cogna. ⁊ in. l. ſi defunctus
et in. l. fina. in. prin. C. de ſuis et legi. et in. l. lege. C. de here. ergo debet
reſtringi. l. cum quidam. ff. de liber. ⁊ poſthu. c. j. de fil. pſbyte. lib. vj.
14 ¶ † Fortificant̄ predicta ex his que in ſpecie decidit Saly. in. l. ſanci-
mus. C. de nup. vbi inquit quod licet ſtatutum excludat filias a ſucceſ-
ſione extantibus maſculis ⁊ diſponat eas a fratribus dotari ⁊ ꝙ ſint
dote contente vel vltra petere non poſſint non per hoc dicetur ſtatutū
minuere legitimam ex quo ſpecialiter de legitima nō facit mentionem
allegat. l. ſi quando. §. j. C. de inoffi. teſta. ⁊ maxime vt iuris communis
correctio euitet̄ ꝗ̄tum fieri pōt cū hoc fieri poſſit ſalua ratione recti
ſermonis: vt ſic ſtatutum ſuppleatur ⁊ diſtinguatur per legem argu-
mento. l. ſed ⁊ poſteriores. ff. de legi. ⁊. l. j. C. de inoffi. doti. ſm eum.
¶ Hoc idem tenuit Bal. in cōſi. incip. antiquum ciuitatis Peruſij.
⁊ dicit ꝙ collegium florētinum vna cum eo conſuluit ꝙ dictū ſtatutū
non intelligatur excluſiuū legitime ſicut nec verba gn̄alia appoſita in
pacto liberatorio preiudicant ltime. d. l. ſi qñ. ⁊ allegat ēt not. ꝑ Guil.
in. l. de his. ff. de trāſ. ⁊ per alia plura de quibus ibi per eum. ergo cum
in dicto primo ſtatuto nō excludit̄ ſpecialiter legitima poterit petere
15 legitimam ſeu eius ſupplementū. ¶ † Ex ꝑdictis infert̄ ꝗd de fructi-
bus perceptis ⁊ dico ꝙ illi ſimiliter veniūt ⁊ peti poſſunt ex quo filia
debet habere legitimam ſeu equipollens. l. ſcimus. §. repletionem. ⁊
in aut. nouiſſima. ⁊ ibi no. C. de inof. teſt. vbi debet habere legitimam
de bonis ⁊ ſubſtantia que erant tempore mortis vltra fructus qui nō
debent ī legitimam imputari. vt no. etiam Bar. ⁊ ang. in. l. pap. §. vñ
ſi quis poſt gl. ff. de inof. teſta. ⁊ ſpecifice decidit hoc Bal. in. l. non eſt.
C. fami. erciſ. vbi concludit ꝙ etiam fructus bona fide conſumpti peti
poſſunt vt ibi per eum. ⁊ ſic patet ꝙ quo ad augmenta fructuum ipſa
ltima cenſetur ius vniuerſale ſicut etiam ⁊ dos. l. ſi marito. §. fi. ff. ſolu.
matri. l. etiaꝫ. C. de iure dot. l. quod dicitur. ff. de impēſis. ⁊ ibi no. ⁊ no.
16 Bar. in rubrica. ff. ſolu. ma. ¶ † Et illud eſſet ſine dubio ꝙ a tempo-
re more deberentur fructus ſaltem tanꝗ̄ intereſſe. l. videamus. ī prin.
⁊ ver. ſi actionem. cuꝫ ibi no. per glo. ⁊ Bar. ff. de vſur. ⁊ in. l. ratio. §. j.
ff. de actio. empt. ⁊ in. l. ſi filius. §. j. ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. tradita cum
17 ibi not. per Bald. in. x. q. C. de act. empt. et † quod eo tempore
quo mulier predicta poſt contractum matrimonium fuit minor. xxv.
annis abſq; alia interpellatione dicitur factam eſſe moram re ipſa:
vt. l. titia ſcie. §. vſuras. ff. de leg. ij. ⁊. l. in minorum. C. in quib. cau. in
18 integ. reſti. non eſt neceſ. ¶ † Nec obſtat qḋ dictus ſempronius verbo
obtulerit velle ſoluere certum quid pro dote quia reſpondeo quod cuꝫ
obtulerit minus legitima ⁊ ſic non obtulit totum debitum non coge-
batur Berta accipere partem. l. tutor. §. lucius. ff. de vſur. l. qui ſolidū
19 in prin. cum ibi no. per Bar. ff. de leg. ij. Deniq; dicta† oblatio verba
lis non ſufficit ad excuſandum quem a mora. l. qui decem. §. idem re-
ſponſum. ff. de ſolu. ⁊. l. ſeruus ſi heredi. in fi. ff. de ſta. lib. ⁊ plene no. in
l. acceptam. per doc. C. de vſur. ⁊ in. l. ſi pretor. §. ſi quis paratus. ff. ſo-
lu. mat. ⁊ in. l. creditor. ff. de diſtrac. pig. ⁊ in. l. ſi mora. ff. ſol. mat. ⁊ pre
ſertim quia petebatur per ſempronium quod Berta renuntiaret bo-
nis paternis ad quod nullo iure reperitur artata ⁊ ſic oblatio non fuit
pura ⁊ congrua. ⁊ per conſequens non releuat argu. l. ſi ſoluturus. ff.
20 de ſolu. ⁊. l. mora. in prin. ff. de vſu. ¶ † Non obſtant allegata in contra
rium ⁊ primo dum dicebatur quod mulier nupta ſine dote non poteſt
petere ſibi dotem conſtitui. iuxta no. per Barto. in prealleg. l. obliga-
mur. quia reſpōdeo primo quod allegata in contrarium poſſent pro-
cedere quando ad dotem petendam non competebat actio: ſed ſolum
officium iudicis poterat implorari per filiam vt compelleret patrem
ad dotandum: vt prealleg. l. qui liberas. ⁊ no. Bar. ⁊ doc. in locis. ſ. al
legatis. Nam tunc ſi mulier nupta eſt ceſſat equitas: quia moueri de-
buiſſet iudex ad cogendum patrem dotare filiam non nuptam vt nu-
bere poſſet ſed vbi ad dotem petendam competit actio: tunc illa po
teſt exerceri etiam ſi mulier nupta ſit. ⁊ per conſequens veniat a ma-
rito alenda. hoc probatur in. l. libertis quos. §. j. ff. de ali. ⁊ cib. leg. vbi
alimenta debita iur. obliga. actione ex teſtamento ſi non fuerint preſti
ta poſſunt peti etiam pro tempore preterito a legatario qui cum ha-
buerit aliunde vnde ſe aleret. ⁊ ideo dicit ibi Bar. quod ſecus eſſet in
filio qui iure actionis non poteſt petere alimenta a patre: ſed officio iu
dicis. per. d. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. ⁊. §. ſed ſi filius. ⁊ idem
probatur in. l. de alimens inducendo vt ibi per Barto. C. de tranſac.
21 ſed dicte† Berte competebat actio ideſt condictio ex ſtatuto contra di
ctum ſempronium. vt. l. j. ff. de condi. ex lege. ⁊ no. Barto. in. l. omnes
populi. in vltima colum. ff. de iuſtitia ⁊ iure. ⁊ in. l. j. in prin. ff. ad legē
falci. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Bald. in. l. de quibus. ad fi. ff. de legi. ⁊ in. l. ſi duo
patroni. §. ſi quis iurauerit. ff. de iure do. ⁊ Bald. in. l. ex placito. in. x.
q. C. de rerum permu. ergo Berta poteſt condictione ex ſtatuto age-
22 re ad dotem ꝗ̄uis nupta ſit: † hoc in terminis voluit Guil. de cu. in. l.
cum his. §. ſi mulier. ff. de condi. ⁊ demon. vbi dixit quod ſi pater vel
auus relinquit filie centum pro ea maritanda ⁊ poſtea ipſa nupſerit
viuente ⁊ ſciente teſtatore qui nihil ei dedit tamen poterit poſtea actio
ne ex teſtamento petere legatum pro dote. alleg. l. ſi quis heredem. C.
de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. ⁊ idem not. Oldr. Barto. ⁊ aliȷ̄ in. l. lucius. ff. de
lega. ij. ⁊ Bal. in. l. filia. C. de leg. ⁊ in. l. huiuſmodi. §. cum pater. de le-
23 ga. j. ⁊ Pet. de ancha. in. c. filius. de teſta. ¶ † Jmo fortius quod ſo-
lum officium iudicis poteſt implorari pro dote conſtituenda vt filia
aduerſus

aduerſus patrem poteſt filia ēt nupta implorare officiū iudicis: vt pa
ter ad dotandum cōpellatur ⁊ etiam ſi ſine conſenſu patris nupſerit
vt eſt glo. in. c. ſemel. xxxij. q. ij. ⁊. xxxvj. q. vj. in. c. de raptoribus. ⁊ gloſ.
in. l. obligamur. §. lege. lꝫ ibi non dicat qñ ſine conſenſu patris nupſe-
rit idem tenuit Bal. in prealleg. aut. res que in. ij. col. allegat gl. in. d.
l. obligamur. ⁊ qr ibi ſm eum mulier nupta ſpernitur a viro ſi dotem
non habet. l. ſi ita ſtipulatus fuero. §. ſi tibi nupſero. de verb. ob. idem
etiam tenet Bal. in. l. fi. C. de ſen. que ſine cer. quāti. ⁊ in. d. l. cū his. §. ſi
mulier. in lec. antiqua ⁊ in. l. fi. ff. ſo. ma. ⁊ idem Ang. in. l. nupta. eo. ti.
per ibi no. per Bar. ⁊ idem Ang. in. d. l. obligamur. l. dedit dotē. ff. de
colla. bono. ⁊. l. q liberos. preallega. que indiſtincte loquunt̄ Jdem te
24 net Jo. de imo. in. l. j. ff. ſo. ma. qr† pater aſtringitur ad duo ad nuben-
dum ⁊ ad dotandum: vt in. d. l. q liberos. ergo ſi primū adimpletū eſt
dꝫ nihilominus adimpleri ſcḋm arg. l. ſi heredi plures. ff. de condi. in
ſti. Jtem quia ſm eū non vr̄ ceſſare ratio legis in filia iam nupta per
ea que no. Bar. in. d. l. nupta. ⁊ in. d. l. j. in pe. col. ff. ſo. ma. vt ſic meli⁹
tractetur a viro. arg. eorum ꝗ habent̄ in aut. de nup. ⁊ in. §. ſi quis eñ
al's eſt ver. ſub. §. ſic itaq;. quā opi. etiā ſequit̄ Ludo. ro. in. d. l. j. ff. ſol.
25 mat. ⁊ eam opi. legēdo tenere conſueui. ¶ Quia videmus† ꝙ etiam ſi
filia habet de ſuo vnde ſe dotare poſſit tñ pater de proprio dotare te-
net̄ ſi idoneam hꝫ ſubſtantiam: vt probat̄ ſi bene inſpiciat̄. C. de do. ꝓ
miſ. in. l. fi. ergo non ꝓcedit argumentuꝫ de alimētis ad dotē: vt patet
ibi iuncta. d. l. ſi quis a liberis. ⁊ quod tale argumētū non ꝓcedat ptꝫ
in. l. vxorem. §. pater naturalis. de leg. iij. iuncto tex. in aut. licet. C. de
natu. libe. ⁊ expreſſe no. Ang. in. l. a filia. in prin. ff. ad treb. Bal. in. l.
qui filium. ff. vbi pup. edu. deb. ⁊ plene Jo. de imo. ⁊ mod. in prealleg.
26 l. j. ff. ſo. ma. ⁊ in ſpecie† decidit quo ad caſum noſtrum Pau. de ca. in
l. ſi ſoror. in prin. ff. ſo. ma. vbi dicit ꝙ lꝫ Guil. de cu. ⁊ Bar. poſt eum
in. l. obligamur. tenuerit ꝙ pater filiam nuptā dotarē non teneat̄ ꝑ. l.
fi. ff. de repu. ⁊. §. ſi quis igitur. in aut. de nup. tñ illa iura ſm euꝫ nihil
faciunt qr ſolū ꝓbāt ꝙ maritus q eā ſine dote recepit nō pōt eā de do
mo expellere ⁊ ſibi imputet ſi eā ſine dote ſuſcepit nos aūt querimus
de ipſa muliere nupta cui nihil eſt quod imputari poſſit. Sed poſito
ſm eū ꝙ opi. Guil. ⁊ Bar. vera eſſet ꝙ tñ nō putat illā opi. ꝓcedere
de iure cōi ſed ſtāte ſtatuto ꝙ filia femina nō ſuccedat ſed dꝫ dotari cla
riſſimum vr̄ ſm eū ne careat ſucceſſione ⁊ dote ꝙ dotata ſit quia ſtatu
tum excludens ꝓpter dotē vr̄ velle ꝙ oīno eā habeat. vt not. gl. in. d.
27 l. ſi ſocer. §. j. ⁊ ita dicit de facto conſuluiſſe ⁊ maxime† qr ſtatutum diſ
ponebat ꝙ maſculi eſſent obligati ad dotandum ⁊ ſic non officio iu-
dicis petit̄ ſed cōdictiōe ex ſtatuto que fortior ⁊ potentior eſt iuxta ea
que habentur. in. l. cum poſtulaſſem. in prin. ff. de dā. infec. vbi ille q te
netur officio iudicis nō cōſtituit̄ in mora per interpellationem extra-
iudicialem ſed per litis cōteſtationeꝫ ſecus in eo qui tenetur iure obli
gationis. vt not. glo. in. l. qui rome. §. coheredes. in gl. parua. ff. de ver.
ob. ⁊ in. l. amplius non peti. ff. rem ra. habe. ⁊ in. l. fideiuſſor obligari.
28 §. fi. ff. de fideiuſ. ¶ † Non obſt. ꝙ dos nō debeat conſtitui vſq; ad le-
gitimam ſed pro modo facultatū arbitrio boni viri. vt. d. l. quero. quia
reſpondeo quod bonus vir. i. iudex nō debet arbitrari quod ſit minus
legitima. vt in. d. aut. res que. ⁊ ibi no. clare Saly. in princ. ⁊ preſertim
nullis alijs filijs extantibus. Primo dico quod filia non intelligitur
excluſa a iure petendi legitimam ſeu eius ſupplemētum dato ꝙ ſtatu
tum diſponat eam eſſe dotandam niſi ſpecialiter eam a legitima exclu
dat: vt probaui. ſ. quinimo dico ꝙ cum ſtatutum ſub rubrica de ſuc-
ceſ. ab inteſt. veniat ad declarationem antiquorum ſtatutorum decla-
rando quod dos non conſtituatur minor legitima vendicat ſibi lo-
cum in caſu noſtro. vt. ſ. oſtenſum eſt. nec obſtat ꝙ in contrarium alle-
gatur quod pena duplicande dotis non debet imponi ei qui non pec-
29 cauit. i. illi qui dicti vltimi ſtatuti ſcientiā habere nequit. † quia reſpō-
deo quod reſpectu pene reſpectu cuius ſtatutum dicitur eſſe noui iu-
ris inductiuum non trahitur ad preterita: vt in cle. j. cum glo. in ver-
bo decetero. de vſur. ⁊ Anto. de bu. in. c. fi. de conſti. ⁊ in ſuperioribus
iam dictum eſt. Ex quibus reſultat concluſio ꝙ dicta Berta dotē non
minorem legitima cum fructibus conſequi poterit eo modo in ꝓcce-
dentibus declaratis. Alex. Tar. Jmo.

¶ Summarium ſuper conſilio. lxxxix.

1 Caſus omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.
2 Adiectio ſtatuti debet intelligi ſm diſpoſitionem illius prioris ſta-
tuti ad cuius interpretationem venit.
3 Licet lex ſit ſpecialis tamen generaliter intelligitur.
4 Jn conſeruandis familijs verſatur intereſſe publicum.
5 Ubi eſt expreſſa ratio in lege vel ſtatuto correctorio ſit extenſio ad ca
ſum ſimilem. nu. 6. 7. 9. ⁊. 11.
8 Quando extat ſtatutum ꝙ mulier dotata non ſuccedat extātib⁹ ma-
ſculis ⁊ aliud ſtatutum ꝙ ſoror dotata a fratribus de bonis communi
bus non poſſit venire ad ſucceſſionem.
10 Fauor publicus ⁊ pius ſunt diuerſi ſpecie licet ſint ſimiles genere.
12 Ubi plura habent eandem rationem licet de vno ſiat mentio videt̄ fie
ri exemplariter non reſtrictiue.
13 Si ſtatutum excludit filiam propter maſculum cenſetur excludere
etiam neptem. ⁊ nu. 15.
14 Rubrica generalis generaliter eſt intelligenda.
16 Nulla interpretatio debet fieri ſuper capitulo ſtatutorū ſed ſicut ſim-
pliciter verba iacent.
17 Quando vnica eſt ratio ſtatuti illa operatur ꝙ vbi illa eadē ratio mili
tat non dicatur fieri extenſio ſeu interpretatio extenſiua.
18 Prouiſio que vult ꝙ nulla fiat interpretatio intelligitur de friuola.
19 Ratio ſtatuti dicitur eſſe mens ſtatuti.
20 Si ſtatuto caueatur ꝙ nullo modo poſſit interpretari per hoc nō im-
pedietur interpretatio reſtrictiua. ⁊ nu. 32.
21 Si ſtatutum dicat ꝙ frater poſſit repellere ſororem a ſucceſſione pa-
tris dotando an habeat locum ſi auus decedat relicta nepte.
22 Ratio conſuetudinis vel ſtatuti eſt attendenda.
23 Sufficit cogitare vel prouidere in genere.
24 Si ſtatutum dicat quod frater excluderet matrem vel filiam non ha-
bebit locum in fratre patrueli.
25 Si ſtatutum dicat ꝙ frater excludat ſororem non habebit locum in
fratre conſobrino. ⁊ nu. 30.
26 Rubrica aliquando poteſt pro deciſione allegari.
27 Statutum nunꝗ̄ debet intelligi ꝙ contineat abſurditatem.
28 Si ſtatutum excludat materterā intelligit̄ ēt de matertera magna.
29 Beneficium ꝙ datur fratribus porrigitur ad nepotes eorum.
31 Femine poſſunt eſſe agnate ſi ſunt coniuncte per maſculum.
33 Filius ſororis non dicitur proprie agnatus.

¶ Conſilium. lxxxix.

¶ Circa actuum extenſionem ſtatutorum quod mulier dotata extāti-
bus maſculis non ſuccedat an poſſint talia ſtatuta trahi ad alios ca-
ſus ex identitate rationis. ⁊ ſi faciunt mentionem de fratre an veniat
frater patruelis. ⁊ quid ſi a ſtatuto reijcitur omnis interpretatio. et
quomodo intelligatur ſtatutum loquens de parentibus maſculis an
intelligatur de agnatis tantum.

Redemptoris noſtri inuo-
cato ſuffragio. ¶ Circa primum dubiū quo queritur
an Burdota excludat̄ ab hereditate dicti Petri pro
pter exiſtentiā ſocrus ⁊ Franciſci dubiū facit qr cum
Burdota ſit in pari gradu cum fr̄ibus ſuis dꝫ pari-
ter admitti in ſucceſſiōe ab inteſtato. l. cōſanguinitatis. ⁊. l. leg. xij. tab.
C. de legi. here. l. fi. C. de lib. prete. hoc ēt vr̄ approbari per ſtatutum lo
ci ſub rubrica de ſucceſſione collateraliū vſq; ad quartum gradum: qḋ
ſtatutum incipit q cunq; ciuis ⁊c. ⁊ diſponit ꝙ ſi quis deceſſerit ſine li
beris ⁊ ſine aſcendentibus ab inteſtato proximiores parētes ipſius de
functi vſq; ad quartum graduꝫ ſiue ſint maſculi ſiue ſint femine libere
et quiete habeant oīa bona defuncti ergo cum Burdota ⁊ fratres ſint
ꝯiuncti dicto Petro in tertio gradu inſpecta diſpoſitione iuris ca-
nonici ꝗ in hac materia dꝫ attendi vt prouiſum eſt in alio ſtatuto in-
cip. cum ſtatuē. nā Burdota et fratres nati ſunt ex fratre patruele di-
cti Petri defuncti de cuius ſucceſſione agitur merito dicunt̄ in tertio
gradu ipſi Petro attinere vt ptꝫ. xxxv. q. v. ad ſedeꝫ. ⁊. c. parētele. ⁊ ex
his ꝗ leguntur et no. in. c. dilecto. et in. c. fi. de ꝯſangui. et affi. ⁊ in. §. vj.
inſti. de gradi. nam in aliquibus alijs ſtatutis mihi trāſmiſſis vide-
1 tur ſpāliter in ꝯtrium determinari merito tāꝗ̄ † iſte ſit caſus omiſſus
remanet in diſpoſitione iuris cōis. l. ſi extraneus. ff. de ꝯdi. ob cau. l.
cōmodiſſime. ff. de lib. et poſthu. preſertim cum ſtatuta illa ſint corre-
ctoria iuris cōis et ſic non extendēda. l. precipimus. C. de ap. in aut ꝗs
actiones. cum ibi no. C. de ſac. ſan. eccleſie. et eo preſertim qḋ prouiſum
eſt per ſtatuentes quod nulla interpretatio fieri vel admitti debeat ſu-
per aliquo capitulo ſtatutorum cōmunis ſenarum: ſed ſimpliciter ſi-
cut verba iacent et poſita ſunt ita ſimpliciter intelligantur abſq; vlla
interpretatione et per conſequens omnis videtur eſſe ſublata diffe-
rentia qr illa etiam appellatur intepretatio. ſ. extenſiua. vt. l. ſi faciēde
cum glo. ff. ad legem iul. de pari. et in. l. j. ff. de legi. et in aut. qui. mo.
natu. effi. legi. in prin. et qui omne dicit nihil excludit. l. iulianus. in
prin. ff. de leg. iij. et. C. de maio. et obe. cum vulga. bene facit in propo-
ſito quod no. Bal. in. c. ij. de patri. qui fi. diſtra. ¶ Tamen his non
obſtantibus in caſu propoſito videtur contrarium eſſe de iure verius
principaliter vigore ſtatuti ſub rubrica quod mulier dotata ad ſuc-
ceſſionem vel diuiſionem non veniat cum fratribus iuncta additio-
ne poſtea facta in. c. incip. cum ſtatutum ſub rubrica quod mulier ⁊c.
et alia additione incip. item cū ſtatutū predictum diſponat quod pre-
dicta mulier ⁊c. vbi cautum eſt nullam mulierem dotatam de bonis
cōmunibus que habet cum fratre poſſe venire ad ſucceſſionem vel di-
uiſionem vel ad cōmunionem aliquā et eorum oīum ꝗ penes fratrem
remanſerāt vel etiam acqſita fuerunt dictis fratribus nedū ante ſiue
fuerit dotata viuente patre ſuo ſiue poſt mortem patris a fratribus
ipſius mulieris vt latius in dictis ſtatutis cōtinetur et preſupponitur
Burdotam fuiſſe dotatā a dictis eius fratrib⁹ de bonis cōibus ⁊ talis
vltima additio ſtatuti ꝗ incipit item cū ſtatutū predictū diſponat ꝙ
predicta mulier ⁊c. intelligitur eſſe de bonis que alias de iure erāt cō-
munia fratris ⁊ ſororis et poſt dotationem obueniētibus: hoc probat̄:
2 qr † dicta additio ſtatuti ſub rubri. ꝙ mulier dotata ad ſucceſſionem

vel diuiſionē nō veniat ⁊c. dꝫ intelligi ſm diſpoſitionē illius prioris
ſtatuti ad cuius interpretationē venit. vt in auf. de filijs ante dot. in-
ſtru. natis. ad fi. coll. iij. ⁊. c. cum tu. de vſur. ſed primum ſtatutum loq-
batur de bonis cōibus. ergo ⁊c. hoc inducit illud ēt ꝙ cōtinetur in di-
cta vltima additione inquātum dicitur ibi: cūq; ſit ſatis dubium an mu
lier vt ſupra dotata poſſit venire ad ſucceſſionē vel diuiſionē ⁊c. nam
diuiſio non cadit niſi in rebus cōibus. l. j. ⁊. ij. ff. cōi diui. ⁊ illud ver-
bū ſcꝫ diuiſionē etiā intelligitur repetitū in cōcluſione dicte additiōis
3 licet † lex ſit ſpālis tñ generaliter intelligiſ. l. regula. §. ſi quis. ⁊ ibi no.
Bar. ff. de iur. ⁊ fac. igno. bene facit. l. j. ⁊ quod ibi not. ff. ad maced. ⁊. l.
fi. ff. de here. inſti. ⁊. l. cum hi. in prin. ⁊ quod ibi Bar. ff. de tranſa. cum
ſi. ⁊ certe mihi videtur ꝙ illa fuerit mens ⁊ intentio ſtatuentiū expli
ta per verba ipſa quāuis verba videātur aliqualiter groſſo modo pro-
4 lata. ¶ † Corroborantur predicta ꝙ nulla alia ratione videntur ſta-
tuentes moti niſi ratione agnationis ⁊ familie conſeruande que cōſer-
uatur per maſculos ⁊ deſcēdētes ex eis. l. ij. §. j. ff. de ſuis ⁊ legi. l. fami
lie. §. j. ff. de ver. ſig. ⁊ inſti. de legi. agna. ſucceſſio. circa prin. in quibus
conſeruandis verſatur intereſſe publicum. l. j. §. ſed ſi ſeruus. verſicu.
publice. ff. de ven. inſpi. ⁊ ꝙ iſta fuerit ratio dicti ſtatuti traditur per
Ja. de are. in ſua diſpu. inci. ſtatutū vel cōſuetudo per ſe poſt alios in
l. j. C. de adul. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in tit. de ſucceſſ. abinteſt. in rub. ⁊
Bal. in. l. fi. als eſt in. l. venia. C. de in ius voc. in. l. cunctos populos. in
xvj. colū. cum ſi. C. de ſum. trini. ⁊ in. l. fi. in prin. vnde legi. ⁊ in. l. fin. C.
5 de lib. prete. ¶ † Unde ſicut qñ eſt expreſſa ratio in lege vel ſtatuto
etiā correctorio fit extenſio ad caſum habentem eandem rationē vt fir
mat ⁊ probat Bal. in auten. quas actiones. in. ij. colum. C. de ſac. ſanc.
eccl. ⁊ in. l. fi. ff. de here. inſti. p. §. ex his. in auf. de here. abinteſt. ⁊. l. mi-
lites agrū. ff. de re mili. ita ēt no. Raph. in. l. cum mulier. per illū text.
ff. ſol. ma. ⁊ Pau. de ca. in. l. quāuis. C. de fideiuſ. vbi ad hoc ꝙ not. gl. in
cle. j. cum ſuis concor. de elec. ⁊ no. Raph. cu. in. l. ſi vero. §. de viro. ſol.
mat. alleg. d. l. cum mulier. ⁊ not. per Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. ⁊ ita
dicit eſſe intelligendam gl. in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. ita
etiā tenet Pau. de ca. in. d. §. de viro ⁊ ſm eū bene facit tex. i. l. emptor.
§. fi. in ver. ⁊ ea ratione reddita. ff. de rei ven. ⁊ in. l. in fideicommiſſo. §.
cum pollidius. ff. de vſur. ⁊ illos tex. ſolet ſm eum allegare Jaco. but.
facit ꝙ not. gloſſ. ⁊ Angel. in auten. vt hi qui obli. in princip. coll. vj.
⁊ no. etiam Pet. de anch. ⁊ Innocē. in. c. ſi poſtq̃. §. j. de elec. in. vj. ſic
6 † etiam debet extenſio fieri quando ratio non eſt expreſſa in ſtatuto ſed
eſt tacita dūtamen ſit vnica quia illa habetur tunc pro expreſſa no. gl.
⁊ ibi Bal. expreſſe in. l. quāuis hoc vult in ſtatutis. C. de fideicō. ita etiā
not. Bal. in. l. maximum vitium. circa. iiij. col. C. de lib. prete. ⁊ ibi di-
cit eſſe verum ꝙ in tali ſtatuto fauēte maſculis videtur ſubeſſe vnica
ratio tantum ⁊ propterea habetur pro expreſſa. l. ij. ff. de libe. ⁊ poſth.
l. fundus qui locatus. ff. de fundo inſtru. leg. l. ſi optio. ff. de optio. leg.
ita etiam vult Rapha. in. d. §. de viro. vbi etiā pro hoc allega. no. per
Bal. poſt Nic. de mat. in auten. ſi qua mulier. C. ad velleia. idem etiaꝫ
dicit Pau. de caſt. in. d. l. quāuis. ⁊ in. d. §. de viro. vbi proprie loquitur
in ſtatuto fauente agnatis. facit quod no. Bal. in. d. l. quāuis co. ti. in pn
7 ci. ꝙ in tali caſu non dicitur fieri † interpretatio extenſiua ſed intellecti
ua per. d. l. quāuis. cum gl. dum tex. ibi dicit intelligi poteſt ⁊ ſic intelle
8 ctus ⁊ ratio idem ſunt. ¶ Iſtud etiam † ſuper dictis ſtatutis conſuluit
Pau. de caſt. in ſuo cōſi. cccxxxiiij. inci. in chriſti noīe preſens caſus ⁊c.
vbi cōcludit ꝙ ſtante rub. ſtatuti quod mulier dotata non ſuccedat ex-
tantibus maſculis prout eſt in caſu noſtro. Et ſtante alio ſtatuto ꝙ ſo
ror dotata a fratre de bonis cōibus non poſſit venire ad ſucceſſionē
vel diuiſionem bonorū que penes fratrem remanſerūt ſi de fratre vel
fratribus legitimus heres remanſerit habebit locū dicta excluſio mu
lieris etiam ſi talis mulier fuit dotata nō a fratribus ſed a patre viuen
te adeo ꝙ excludetur a ſucceſſione paterna lꝫ primū ſtatutū nō loqua-
tur ſpecialiter de ſucceſſione paterna ſed de alia. Mouetur quia dictū
ſtatutum cenſetur prohibere per vnicā rōnem tm̄. ſ. conſeruādas agna
tiones ⁊ familias. ⁊ qđ illa habeſ pro expreſſa adeo ꝙ ſit extenſio ad
9 alium caſum habentē eandē rationem. vt dixi. ſ. ¶ † Et ſubdit ꝙ cū ſit
eadem ratio tunc non dicitur fieri extenſio de caſu ad caſum qꝛ ſm eum
vt inquit ſubtiliter Bal. in. l. de quibus. ff. de leg. ⁊ fuerūt originaliter
verba Petri ⁊ Cy. in. l. iura. eo. tit. in lec. quando in pluribus caſibus
eſt eadem ratio tunc vna ⁊ eadem ratio decidit omnes caſus: non per
extenſionem ſed ſicut genus comprehendit ſpecies ſic generalis ratio
diuerſas ſpecies caſuum emergentium. ſed quando ſunt rationes ſpe-
cie differentes tamen ſimiles: tūc iſta eſt extenſio que eſt quedam pro-
10 greſſio de termino ad terminū quo † vltimo caſu loquitur illud qđ not.
gl. in. d. auf. quas actiones. nā fauor publicus ⁊ pius ſunt diuerſi ſpē
lꝫ ſiles id lꝫ. l. fi. C. de ſac. ſan. eccl. q̃ loquiſ de vtroq; inquātū loquiſ de
pio ⁊ eccleſiaſtico p. d. auf. quas actiones. nō tñ intelligiſ correcta inquā
tū loquiſ de publico qꝛ eſſet extendere legē correctiuā de vno caſu ad
alium ⁊ ſic illa gloſſ. debet allegari ꝙ ex paritate vel ſimilitudine ra
tionis nō fit extenſio in correctorijs nō aūt debet allegari quo ad idē-
titatem rationis ⁊ ſm pdicta dicit intelligendā eſſe gl. in. c. fi. de tem-
11 po. ordi. in. vj. ¶ † Hoc ēt videtur voluiſſe Cy. poſt Pe. in. l. qđ vero.
ff. de lega. ſ. qđ vbi eſt eadem ratio numero non dicitur fieri extenſio

ſed ex virtute etiam ſtatuti determinatur ⁊ ideo oritur tunc directa li-
cet deficiant verba iuxta not. p doc. in. l. j. in prin. ff. vi poſſi. cum ſi. fa
12 cit. l. nominis ⁊ rei. §. verbum ex legibus. ff. de ver. ſi. ¶ † Bene facit
vltra allegata per eū id qđ no. gl. i. c. ſi poſtq̃ in verbo mente. de ele.
in. vj. ⁊ dicit etiam Bal. in. d. l. de quibus. in pe. char. quod vbi plura
habent eandem rationem licet de vno fiat mentio videtur fieri exem-
plariter non reſtrictiue. l. imperium. ff. de iuriſdi. om. iud. ad hoc etiā
quod no. Bal. in. l. j. C. de interdi. ⁊ in. l. illud de ſac. ſan. eccle. ⁊ in. l. ſi
13 quis ſeruo. C. de fur. ⁊ Saly. in. l. ij. C. de noxa. ¶ † Pro hoc etiam ad
ducit Paul. de ca. in. d. cōſilio. l. his ſolis. C. de reuo. dona. ⁊. l. de pu-
pillo. §. ſi quis ipſi pretori. ff. de op. no. nun. ⁊. l. filiū habeo. ff. ad mace-
do. ⁊. l. ij. C. de indi. vidui. nam ſm eū qñ ſtatutū excludit filiam pro-
pter maſculum cenſetur excludere etiam neptem: allegat not. per Al-
co. de mat. ⁊ Cy. in. l. j. C. que ſit lon. conſue. ⁊ per Bal. in. d. l. de quib⁹
cum ſi. ⁊ ſubdit quod tale ſtatutum dꝫ eſſe fauorabile non odioſum ſm
Bal. i. d. l. de quibus. qꝛ cauſa motiua fuit fauor agnationis ergo de-
bet dici fauorabile. l. qui exceptionem. in prin. ff. de condi. inde. et. l. ſi
quis nec cauſam cum ibi not. ff. ſi cer. pe. ¶ Ex his ergo concludit di-
ctum ſtatutum decidere etiam caſum quando filia eſſet dotata a patre
14 ⁊ non a fratribus cum ſit eadem ratio. ¶ † Pro hac etiam adducit
aliam rationem que etiam bene ſeruit ad caſum noſtrum quia dicta ru
brica que habet quod mulier dotata extantibus maſculis non ſucce-
dit eſt generalis: vnde poteſt intelligi generaliter quod non ſuccedat
patri vel matri ⁊ ſic de ſingulis. licet nigrum loqueret generaliter qđ
non ſuccederet auo: patri matri vel auie vel auo materno qꝛ licitū eſt
arguere a rubrica. ff. ſi cer. pe. l. j. no. l. j. C. ne fideiuſ. dot. den. ⁊ in aut.
nullum credentem agri. circa prin. in gloſ. bene facit ꝙ not. gl. in aut.
de inceſ. nup. in princ. ⁊ in rub. C. de relig. que glo. tangunt de rub. ꝙ
eſt quicquid generalior nigro. ⁊ dicit Joan. de Imo. in rub. ff. de ver. obli.
ꝙ lꝫ dicte gl. clare non loquantur tamen ſm eum videtur eſſe de mē-
te gl. in. d. auf. de inceſt. nup. ꝙ. ſ. ex rubro poſſit clare percipi aliqua
certa mens ⁊ ſic diſpoſitio illa tunc habebit effectum ex vi rub. etiam
dato ꝙ in nigro nihil diceretur. ⁊ hoc dicit Joa. de imo. habuiſſe de
facto bononie in quodam ſtatuto ꝙ in ſua rubrica erat generalius ni-
gro ⁊ habebat rōnem perfectam. nam non dꝫ reſtringi per nigrum lꝫ
potius ampliari rubrum per nigrum vt pbaſ de capit. ciui. cen. exhi.
l. j. lib. xj. iuncta gl. ⁊ ibi Bart. ſed non poſſet colligi certa mens puta
qꝛ ſolū poneret materiam de qua polliceret ſe dicturū lꝫ poſtea nō di
ceret tunc modicū aut nullū haberet effectū rubrica. ex quo certa diſ-
poſitio non poſſet comprehendi ſed in propoſito noſtro due ſunt ru-
brice clare loquentes ⁊ oſtendentes mentem diſponentis. ⁊ rubrice ꝙ
mulier dodata ad ſucceſſionem vel diuiſionem non veniat cū fratrib⁹
alia rubrica ꝙ mulier dotata extantibus maſculis nō ſuccedat nec poſ
ſunt intelligi dicta ſtatuta ſolū in muliere dotata ab eo de cuius ſucceſ
ſione ageretur qꝛ hoꝝ apparet ex dictis ſtatutis maxime ex ſtatuto
ſub rubrica ꝙ mulier dotata extantibus maſculis non ſuccedat et ex
ſtatuto ſub rub. ꝙ mulier dotata ad ſucceſſionē vel diuiſionem non ve
niat cum fratribus iunctis dictis duabus additionibus eiuſdem ſtatu
ti vbi apparet ꝙ mulier dotata repellitur etiam a ſucceſſione alteri⁹
quā eius qui dotauit extantibus fratribus. ¶ Cōſiderabat etiam in di
cto conſilio quia ſi ſtatutum vult ꝙ tempore quo filia dotatur a fratri
bus bona erant iam cōia ipſius ⁊ fratris. tñ ꝓpter dotationes diſſol-
uitur cōmunio ⁊ auferſ ſibi filie quātū in bonis patris p ſucceſſio
nē quāto fortius ſi ante fuit dotata dꝫ impediri acquiſitio futura ⁊ ius
ſuccedē. arg. l. patre furioſo. ff. de his q ſunt ſui vel alie. iur. c. quemad
modū. de iureiu. ⁊ hoc ēt poſtea fuit declaratū p dictam additionem
ſtatuti. Hoc ēt confirmaſ ex diſpoſitione ſtatuti poſiti ſub rubrica de
ſucceſſionibus collateralium abinteſtato quod incipit item ſtatuerūt
⁊ ordinauerūt ⁊c. vbi fratres carnales maſculi ipſius defuncte perſo-
ne ⁊ etiam filij fratrum excludunt ſorores carnales defuncte perſone ⁊
filias ex fratre defuncte perſone ex quo ſtatuto infertur quod idē eſſe
debeat quando tractaretur de fratribus patruelibus ſuccedentibus
ſeu de filijs fratris patruelis ſuccedere volentibus vt eſt caſus noſter
modo non voluit excludere perſonas que ſint defuncto proximiores
quā eſſent ille que excludebantur pacifice a ſtatuto quando frater vel fi-
lius fratris extaret. vt decidit ſpecifice Bald. in. l. ſcimus. in princ. in
vij. q. C. de inof. teſta. ⁊ fuit deciſio Jo. an. ⁊ proſequar hoc plenius in
ſequenti dubio ex quibus apparet burdotam excludi debere per fra-
tres. ¶ Nec obſtant allegata in contrarium quia fateor quod de iure
communi burdota nō excluderetur ſed per ſtatuta predicta vt ſuperi⁹
eſt oſtenſum. ¶ Non ob. dictum ſtatutū quod incipit quicunq̃ ciuis
ſenarum ⁊c. quia reſpondeo quod illud ſtatutū dum dixit ſaluis capi-
tulis precedentibus voluit oſtendere quod non intendebat derogare
ſtatuto ſub rubri. ꝙ mulier dotata extantibus maſculis non ſucce-
dat: ⁊ ſtatuto ſub rub. ꝙ mulier dotata ad ſucceſſionē vel diuiſionem
non veniat cum fratribus per q ſtatuta decidiſ caſus iſte vt eſt dictus.
Preterea dicta precedentia ſtatuta loquunſ ſpāliter in caſu noſtro in
muliere dotata id talia ſtatuta in ſpecie loquētia pualent illi ſtatuto
inci. quicunq̃ ciuis ⁊c. ꝙ loquiſ in genere. l. vnoꝝ. §. feliciſſimo. de le.
15 iij. l. ſanctio legū. ff. de pe. itē ſi illi ſtatuto quo ad caſū noſtrū eſt poſtea
derogatum

derogatum p ſtatutum ſub rub. de ſucceſ. colla. abinteſta. per qđ etiam
deciditur caſus noſter ⁊ in tali caſu comprehenſo in dicto ſtatuto ſub
rub. de ſucceſ. collateraliū nō intelligitur militare dictū aliud ſtatutū
incipiēs quicūq; ciuis ⁊c. l. ſed ⁊ poſteriores. ff. de legi. ⁊ in prima cō-
16 ſtit. C. §. quib⁹. l. j. C. de inoffi. dona. ⁊ ſunt doctrine doc. vbiq;. ¶ † Nō
ob. ꝙ nulla interpretatio admitti debet ſup aliquo. c. ſtatutorum ſed
ſicut ſimpliciter verba iacēt ⁊ poſita ſunt ita ſimpliciter ītelligi debēt
abſq; aliqua interpretatione vt eſt per ſtatuentes prouiſum qꝛ reſpō
deo ꝙ etiam intelligendo vt verba iacent ⁊ ſine interpretatione caſus
noſter eſt deciſus contra burdotam primo ex verbis rubrice ꝙ mulier
dotata non ſuccedat extantibus maſculis. nam ſi illa verba ſimplici-
ter accipiuntur prout iacent conſtat burdotam eſſe dotatam ⁊ ſic exclu
ſam ⁊ verba talis rubrice nō inducūt deciſionem. idem probatur ex ru
brica alterius ſtatuti. ſ. qđ mulier dotata ad ſucceſſionē vel diuiſioneꝫ
non veniat cū fratribus ⁊ ex nigro illius ſtatuti cum ſuis additionib⁹.
17 ¶ † Preterea qñ vnica eſt ratio ſtatuti illa operaſ qđ vbi illa eadē ra
tio militat nō dicatur fieri extenſio ſeu interpretatio extenſiua. vt not.
Bal. in. d. l. quāuis. in prin. C. de fideiuſ. ⁊ no. in. c. j. de temp. ordi. ī. vj. ⁊
in dicto. c. ſi poſtq̃. cum alijs. ſ. allega. ⁊ ita eſt in caſu noſtro. ergo ⁊c.
18 ¶ Preterea dicta prouiſio q̃ vult ꝙ nulla fiat interpretatio ⁊c. † ītel
ligitur de friuola ſm qđ late ꝓbat Bar. in. l. oēs populi. in. vj. q. prin
cipali ad fi. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ no. Bald. in. l. ſi quis filiū. C. de libe. ꝓte.
⁊ in. l. non dubiū. in. iij. col. C. de legi. ſaltē qñ mēs eſt certa. vt ibi dicit
Bal. qui dicit aliud eſſe qñ mens eſſet dubia: per ea que habētur ī. c.
exijt qui ſeminat. §. vlt. de verb. ſig. Et in propoſito noſtro diciſ mēs
eſſe certa ex quo vnica ratio tm̄ mouit ſtatuentes que pro expreſſa ha
19 betur ⁊ que eadē militat in caſu noſtro vt ꝓbaui. † ⁊ ratio ſtatuti diciſ
eſſe mens ſtatuti. vt not. Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. ꝓbatur in. l. cum
mulier. ⁊ ibi no. Bar. ff. ſol. mat. ⁊ Bal. in. l. j. de interdic. ⁊ in. l. j. C. q̃
ſit lon. conſue. ⁊ in. d. l. non dubiū. ⁊ dicit Jo. de imo. in. l. ceſar. ff. de pu
20 bli. † qđ ſi ſtatuto cauetur ꝙ nullo modo ſtatutū poſſit īterpretari nec
gloſſari ſed intelligi ad literā ꝓut iacet non per hoc impedietur inter-
pretatio reſtrictiua: ne quis indebite puniatur. l. ita pudor. ⁊ per no. p
Bar. in. d. l. oēs populi. vnde friuola ⁊ cauilloſa interpretatio intelli
getur reiecta nō iuſta ⁊ legitima ſm eum allegat qđ not. in. c. ex parte.
el. ij. de offi. deleg. Alia reſponſio dabitur in fi. ſequētis dubij. ¶ Nūc
venio ad ſcdm dubium quo queriſ an Ludouicus Jacob⁹ ac cōdus ⁊
ſorores eorum nupte et dotate nati ex mariana ſorore patruele dicti
Jacij dictorū ſocini Franciſci ⁊ Burdote excludatur cum dictis So-
cino ⁊ Frāciſco ⁊ videretur dicēdū ꝙ non ſed qđ deberent pariter ad-
mitti ad ſucceſſionē cum dictis Socino ⁊ Franciſco cum ſint pares
in gradu. vt in. §. ſin vero neq; fratres. in auf. de heredi. abinteſta. col-
la. ix. ¶ Secūdo vigore dicti ſtatuti incipientis quicunq; ciuis ſena-
rum ⁊c. vbi decedēti abinteſtato ſine liberis ⁊ ſine aſcendentibus ſuc-
cedere debent proximiores parentes vſq; ad quartum gradum ſiue
ſint maſculi ſiue femine. ¶ Item qꝛ vigore aliorum ſtatutorum ſaltē
ex verbis ſine interpretatiōe excludi dñt pfati filij Mariane p dictos
Socinū ⁊ Frāciſcū ⁊ nulla interpretatio in dictis ſtatutis admitti de-
bet ex forma ſtatuti hoc ſpecialiter prouidentis vt dixi in primo du-
bio. ergo ⁊c. ¶ His tñ non obſtantibus puto de iure concludendum
contrariū. primo vigore ſtatuti de ſucceſſione collateraliū abinteſta-
to vbi fratres carnales maſculi ipſius defuncte perſone ⁊ etiā filij cō-
ſimiliū fratrum excludunt ſorores carnales defuncte perſone etiam
filias nuptas vel dotatas fratris defuncte perſone. Sed dictum ſtatu
tum vendicat ſibi locum etiam qñ tractareſ de fratribus ſeu ſororib⁹
patruelib⁹ ſeu de filijs vel filiabus ipſorum fratrū vel ſororū patrue-
21 liū qui eſt caſus noſter. ergo ⁊c. ¶ † Et ꝙ ita ſit decidit Bal. in. l. ſci-
mus. in prin. in. vij. q. C. de inoffi. teſt. vbi querit ſtatutum diſponit ꝙ
frater poſſit repellere ſororē a ſucceſſione patris dotando eā cōueniē-
ter an idē obtineat ſi auus deceſſit relicta nepte ex filio predefuncto ex
nepote ex alio filio predefuncto qui ſunt adinuicē frater ⁊ ſoror patrue
lis ⁊ dubiū facit ſm eū qꝛ ſtatutū loquiſ de fratre ⁊ ſorore nō de nepo-
te ⁊ nepte. refert ꝙ in illa. q. Jac. de are. dicebat ꝙ hic nepos et neptis
appellabantur fratres. inſtit. de gradi. §. quarto gradu. ⁊ ꝙ auus re-
preſentatur in appellatione patris. l. iuſſu. ff. de verb. ſig. ⁊ ꝙ eadē ra
tio erat in iſtis q̃ erat in primis filijs: ⁊ ſic nepos pōt repellere neptē
dotando eā cōuenienter ergo huic nepti non debebatur aliquid nomi
ne legitime tñ debeat eſſe contenta dote cū verba ſtatuti concordent et
mens non repugnet vt agnationis ſalua ſit dignitas. l. j. §. ſi ſeruus. ff.
22 de ven. inſpi. ⁊ arg. l. ab omnibus. circa prin. ff. de leg. j. ¶ † Nā ratio
cōſuetudinis vel ſtatuti eſt attendenda ⁊ vbi ratio obtinet ibi debet ob
tinere conſuetudo: vt not. in. l. j. C. que ſit lon. conſue. ⁊ ibi per Jaco. de
are. ⁊ Cy. in. l. publico. C. de adul. ⁊ ita reſidet ⁊ concludit Bald. in. d.
l. ſcimus. ⁊ iſtam eandem deciſionem ponit Jo. an. in addi. Spe. in ti.
de ſucceſ. abinteſta. in rub. in. j. col. ⁊ ibi etiā refert ꝙ idem tenuit Jac.
but. etiaꝫ qñ ſtatuto cautū eſſet ꝙ verba ſtatutorū proprie ⁊ ſm vulga
rem intellectum debent accipi ⁊ cum illa deciſione Jac. but. trāſit etiā
Pet. de ancha. in repe. c. canonū ſtatuta. circa fi. de cōſti. in pe. q. idem
in terminis dicti ſtatuti conſuluit Ang. in conſi. j ordine meo. cccxliiij.
⁊ incip. in dei noīe totum dictū ſtatutum totaq; eius mens. vbi cōclu-

dit ꝙ ſtatutum remouēs ſororem a ſucceſſiōe fratris carnalis habebit
locū etiā in fratre ⁊ ſorore patruelibus. ⁊ hoc probat per plures ratio
nes per quas oſtēdit hāc eſſe mentē ſtatuti ratione agnationis cōſer-
uāde ⁊ hic concurrere maioritatē rōnis nec ſm eū obſtat ꝙ caſus omiſ
ſus remanet in diſpoſitiōe iuris cōis vt in iuribus vulgaribus qꝛ hoc
23 negat ipſe dicēs † ꝙ quāuis ſit omiſſus ſpecialiter tñ eſt ꝓuiſus in gene
re ⁊ ſufficit cogitare vel prouidere in genere. l. qui iure militari. ⁊. l. ſub
pretextu. la. ij. C. de tranſac. ⁊ ibi no. vñ nō pōt negari quin ſtatutū co-
gitauerit de iſto caſu ex quo remouit ſororem a ſucceſſione fratris qꝛ
etiam eam videtur voluiſſe remouere a ſucceſſione fratris patruelis
in quo eſt maior ratio ⁊ minor reſultat iniquitas vbi autem ſtatutum
diceret ꝙ frater excluderet ſororē ⁊ frater patruelis vellet vigore di-
cti ſtatuti excluderere non ſororem patruelis ſed ſororē primi gradus
fortaſſe non poſſit qꝛ tūc nō eſſet tacita ratio excludendi ſororē patrue
lem ſed ſororem primi gradus que eſt proximior in gradu ipſo fratre
24 patruele. † vel ſi ſtatutū diceret ꝙ frater excluderet matrē vel filiā de-
functe perſone non habebit locum in fratre patruele qui minus eſt cō
iunctus quā mater vel filia. ⁊ ita poteſt procedere id qđ not. Bal. in. l. iu
bemus. §. fi. C. ad trebel. ⁊ qđ no. Bar. ff. de leg. iij. in. l. lucius. §. queſi-
tū. cū cōcor. ſed quādo non excluderetur propinquior in caſu prout eſt
caſus in quo loquūtur deciſiones Ja. de are. Ja. bu. ⁊ Jo. an. ⁊ Bal. in
locis preallegatis tūc ſi habet locū eadē ratio ſtatuti: ſtatutū habebit
locum etiā in fratre patruele ſecus vbi nō haberet locum ratio ſtatuti
25 ſcꝫ circa conſeruationē agnationis. ¶ † Et ita poteſt procedere id qđ
no. Bal. in. c. j. de feu. mar. dū vult ꝙ ſtatutū diſponēs ꝙ frater exclu-
dat ſororē nō habebit locū in fratre cōſobrino. iuxta. l. iuriſconſultus.
§. quarto gradu. verſic. hi aūt. ff. de gradi. ⁊ inſti. de gradi. §. iiij. refert
tamen Bal. in. d. c. j. ꝙ quidā conſuluerunt ꝙ dictū ſtatutum etiā ha-
beret locū in fratre conſobrino: ⁊ dicit Ludo. roma. in. l. j. C. de ſucceſ.
edic. ꝙ ſtatutū loquens in fratre ſimpliciter verificatur in fratre etiaꝫ
cōſobrino ſi eſt eadē ratio vel maior ⁊ ꝙ talis caſus nō diciſ venire ex
extenſione: ſed ex mente per not. per gloſſ. in. c. j. de temp. or. in. vj. ⁊ in
d. c. ſi poſtq̃. ſecus ſi nō eſſet eadē ratio. qꝛ tunc ꝓcedit id qđ no. Bal.
in. d. c. j. de feu. mar. cū ſi. ſed in propoſito eſt eadē ratio propter cōſer
uationē cognationis: vt dixi in primo dubio ergo ⁊c. ¶ Secundo con
firmatur. nā ſi Mariana viueret ⁊ dotata fuerit excluderetur a ſucceſ-
26 ſione. vt probat rubri. alterius ſtatuti q̃ incipit † ꝙ mulier dotata extā
tibus maſculis nō ſuccedat: que rubrica pōt pro deciſione allegari vt
dixi in precedēti dubio niſi in caſibus in quibus per alia ſtatuta repe-
riretur dictā mulierem dotatā admitti vt in caſu prouiſo a ſtatuto ſub
rubrica ꝙ nupte in ſuccedēdo cōferāt dotes ergo ſi excluderetur Ma
riana debēt etiā excludi deſcēdētes ex ea. l. ſi viua matre. C. de bo. ma-
ter. §. neq; in illo. in auf. de trien. ⁊ ſemiſ. ⁊ in. l. illam. C. de colla. ⁊. l. ij.
in princ. cum ibi no. ff. ſi quis ali. teſt. prohibu. ⁊ in propoſito declarat
Bartolus in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertul. et. l. liberorum. ff. de verb.
ſigni. ⁊ Cy. in. l. ij. C. que ſit lon. cōſue. ⁊ Bal. in. l. fi. C. de in ius. voc. cū
concor. ⁊ ita etiam demonſtrat ſtatutum ſub dicta rubrica qđ mulier
dotata nō ſuccedat extantibus maſculis. facit. c. j. §. hoc autem notan-
dum. qui feud. dare poſ. ¶ Accedit quod ſtatutum ſub rubrica de ſuc
ceſſionibus collateralium quod incipit item ſtatuerūt. prefert nedum
fratres carnales maſculos: ſed etiā filios conſimilium fratrum ⁊ con-
ſimiles fratres videntur eſſe fratres patrueles qꝛ alij nati ex eodē pa-
tre ⁊ matre dicūtur fratres ⁊ nullū ſimile accipitur pro eodē. l. qđ ner-
ua. ff. depoſi. c. capitulū ſancte crucis. de reſcrip. ergo ſi tale ſtatutum
vult ꝙ filij fratrū patrueliū excludunt filias fratris ⁊ ſorores ac etiaꝫ
filias earū multo magis excluderēt marianā que eſt ſoror patruelis et
que eſt remotior quā eſſet ſoror primi gradus vel filia fratris ꝙ ſtatutū
27 nunquā debet † intelligi adeo ꝙ cōtineat vel inducat abſurditatem. l. ſci
28 re opꝫ. §. aliud. ff. de excu. tuto. ¶ Unde in propoſito † dicit Bald. in
l. quod vero. ff. de legi. ſi ſtatutū excludit materteraꝫ bene intelligitur
excludi matertera etiam magna quāuis ſtatutum ſpecifice de matertera
magna mentionē nō faciat: qꝛ ſm cum verba omnino non repugnant
⁊ ratio excludendi eſt maior in matertera magna ⁊ maior ratio mino-
rē rationeꝫ includit. l. cui pacto. ff. de ſer. expor. ſi ergo matertera exclu
debaſ a ſtatuto ergo ſunt excluſi deſcendentes ab ea vt proxime dixi.
29 ¶ † Tertio beneficium ꝙ ſtatuto ꝓxime allegato dabatur fratribus.
ſaltē primi gradus porrigitur ad nepotes eorū. l. diuo marco. l. mili-
tes. C. de queſtio. l. emācipatum. ff. de ſena. l. decurionum. C. de pe. l. in
quibus. C. de ſecun. nup. ⁊ no. Bald. in preallег. l. liberorum. in verſi.
his premiſſis reducamus ⁊c. ſed Socinus ⁊ Franciſcus ſunt nepo-
tes Ludouici fratris Laurēti a quo Laurentio deſcēdit Petrus de
cuius hereditate agiſ: ergo illud idē priuilegiū debet porrigi ad iſtos
nepotes vt ſicut Ludo. potuiſſet excludere ſorores ⁊ filias fratris vel
ſororis vel deſcendentes ex ipſis feminis tranſuerſalibus ita etiā poſ
30 ſint Socinus ⁊ Franciſcus. ¶ † Quarto qꝛ vnica preciſa ratio dicti
ſtatuti fuit cōſeruare agnationes ⁊ familias que per maſculos conſer-
uantur ideo tale ſtatutū cōprehendere dꝫ abſq; extēſione oēs caſus ha
bētes eadē rationē: vt habet caſus noſter hec probaui in proximo pre
cedenti dubio ideo hic non repeto. ¶ Ex iſtis apparet reſponſum eſ-
ſe ad cōtraria ſi bene inſpiciaſ. nā nō ob. qđ de iure cōi admitti deberēt

pariter qꝛ dico ꝙ ex diſpoſitione ſtatutoꝝ preferūtur: vt eſt oſtēſum.
¶ Non obſtat ſtatutū ꝙ incipit quicūꝗ ciuis ſenarū vbi vult ꝙ pa-
rentes proximiores vſꝗ ad quartū gradū ſiue ſint maſculi ſiue femi-
ne ſuccedant: qꝛ rūdeo primo ꝙ poſſet intelligi tale ſtatutū in parēti-
bus agnatis prout accipitur ꝛ exponit in. c. j. ꝛ ibi exponit et declarat
Bal. in ti. queadmo. feu. ad filiā perti. Et lꝫ ſtatutū dicat ſiue ſint ma-
31 ſculi ſiue femine tñ qꝛ† ēt femine poſſent eſſe agnate ſi ſunt coniuncte
per maſculū. iuxta. l. iter agnatos. ff. vi. cogna. inſtit. de legi. agna. ſuc.
in princ. ꝛ. §. media. cū ſeq. ꝛ quāuis per deſcendētes ex feminis agna
tis nō cōſeruet agnatio, vt in iurib⁹ palle. tñ in ipſis feminis agnatis
durat agnatio merito ratio agnationis conſiderata a ſtatuentibus vt
patet ex premiſſis alijs ſtatutis aliqualiter militat in femina agnata
vel ꝛ tutius poteſt reſponderi ꝙ dato ꝙ illud ſtatutum intelligeretur
generaliter cū illud ſtatutū dicit preterꝗ in capitulis ſupra ſcriptis.
ꝛ ſic cōcludit ꝙ ab illo ſtatuto caſus q poſſet decidi per ſtatutū ſub ru
brica qḋ mulier dotata nō ſuccedat extātibus maſculis ꝙ facit ad pre
ſens ꝓpoſitū vt. ꝫ. dixi Itē dictū ſtatutū incipiēs qcunꝗ ciuis loquit
in gnē: ſed caſus noſter poſtea in ſpē decidit p ſtatutū ſub rub. de ſuc.
collateraliū ab iteſtato: vt ꝓbaui ꝛ ſpālis diſpō pfert gnāli. d. l. ſan-
32 ctio legū cū ſi. ¶ Nō ob. ꝙ nulla iterpretatio† debeat admitti in ſtatu
tis qꝛ rñſio pꝫ ex his q̄ dixi in primo dubio circa fi. ꝛ ex his q̄ no. Iac.
bu. in ſua diſpu. quā refert ꝛ ſequit Jo. an. in. d. rub. de ſucceſ. abinteſt.
ꝛ Pet. de anc. in. d. c. canonū. vt. ꝫ. retuli. ꝛ dicit Ray. vt refert ꝛ ſequit
Pe. de anc. in. d. c. canonū. in vlti. char. ꝙ vbi eſt expreſſa ratio in ſta-
tuto nō intelligit probibita interpretatio per ſtatuētes: vt ibi late per
eum ꝛ in caſu noſtro non habet pro expreſſa vt probaui. ꝛ fortificatur
etiam iſta cōcluſio ex ſtatuto ſub rubrica inquātū ſuccedāt aſcēdentes
ibi dum dicit alia vero bona talis defuncte pſone habeāt parētes ma
ſculi vt deducā in ſequēti dubio. ¶ Circa tertium vero dubium quod
concernit pſonā Jo. caroli dico ꝙ poſito ꝙ aliqs poſſit admitti tamē
vr ꝙ vigore ſtatuti poſiti ſub rubrica de ſucceſ. aſcendē. q̇ incipit cū
ſtatutū. ſub rubrica inqꝫtū ꝛc. ꝛ vigore alterius ſtatuti de quo ibi fit mē
tio. ſ. poſiti ſub rub. inqꝫtū ſuccedāt aſcendentes ex linea materna iun-
cto dicto alio ſtatuto incip. quicūꝗ ciuis ꝛc nō debet admitti vltra ꝗ
ad quartā partē dicte ſucceſſiōis deductis domibus ꝛ caſtellis ſi extāt
reliqua vero bona debent habere parētes maſculi dicti Petri vſꝗ ad
quartū gradū ꝙ interpretatur. i. agnati. vt in. d. c. j. ꝛ ibi ſpecifice not.
Bald. in terminis huius ſtatuti in ti. queād. feu. ad filiā ptineat. Fi-
lij vero nati ex mariana nō poſſunt dici agnati in propoſito. d. l. inter
33 agnatos. inſti. de legi. agna. tute. in prin. ¶ † Quinimo nec filius ſoro-
ris proprie dicitur agnatus vt in materia ſtatutoꝝ non comprehen
ditur inter agnatos. l. meminimus. ꝛ ibi hoc no. Bal. ꝛ. C. de legi. here.
ꝛ in. l. lege. xij. tabularum. ꝛ ibi Bal. ꝛ mod. in fi. co. ti. ꝛ no. Bald. in. c.
j. an agnatus vel filius. Alex. Tarta.

¶ Summarium ſuper conſilio. ꝛc.

1 Cōmunis opi. ꝛ fama equiparant in probationib⁹. ꝛ nu. 3. 9. ꝛ. 10.
2 In antiquis ſufficit ſola probatio per famam. ꝛ nu. 5. ꝛ. 11.
4 In probatione confinium ſufficit probatio per argumentum.
6 Fama quandoꝗ plene probat ꝛ quandoꝗ non.
7 Mortuo patre filij dicuntur eſſe in quaſi poſſeſſione filiationis et de
eius familia ꝛ agnatione.
8 Ad probandum filiationem ſufficit fama.
12 Quod tempus requiratur vt quid dicatur de antiquis.
13 An hodie militat ꝙ quis preſumatur viuere vſꝗ ad centum annos.
14 Quaſi poſſeſſio filiationis transfert onus probandi in aduerſarium.
15 Uerba enuntiatiua quando probent. ꝛ nume. 16.
17 Ubi ſufficiat probatio per indicia cōmittitur iudicantis arbitrio.
18 Recipiens feudū pro ſe ꝛ filijs ꝛ deſcēdentibus ꝛc.
19 Ubi ſcriptura directe tendit ad cōmodū ſcribentis non probat.
20 Legatarius poteſt probare ſolēnitatem teſtamenti in cauſa vertente
inter heredem ſcriptum ꝛ alium.
21 Teſti cui al's non crederet qñꝗ credit qñ ceſſat ratio ſuſpitionis.
22 Scripturis poſitis in lapidibus de antiquis creditur quando conti-
nent aliquam enuntiationem.
23 Mutatio nois vel cognominis dr continere delictum ꝛ crimen.
24 Quomodo ꝫ habentem titulum poſſit quis agere publiciana.

¶ Conſilium. xc.

¶ Quomodo probantur confinia per inſtrumenta antiqua ꝛ quid di
catur eſſe antiquum.

In cauſa ꝛ lite pendente in
ter illos de bardellis ex vna ꝛ Leonardū eoꝝ aduer-
ſariū ex altera viſis dubitationibus excellētiſſimi dñi
iudicantis q ſubtili ingenio ꝛ copioſe qḋ fortaſſe con-
tra illos de bardellis adduci pōt in mediū adduxit. tñ
illis non obſtantibus puto eſſe concludēdum prout. j. dicā. ¶ Uerſat
igitur principale dubiū an iſti deſcendentes modeſtini ſeu Petri de
bardellis probauerint ſe eſſe de deſcendētibus modeſtini antiqui ma-
xime per tria vel quatuor inſtrumēta cōfecta iam ſunt anni. lvj. vel cir
ca in quibus dicitur Pet. ꝛ Marcus filij quondā Nicolai quondam

modeſtini vendiderunt vel permutauerunt dictā rem ꝛc. ꝛ ſic an dicta
inſtrā pbent nūc ꝫ Leonardum tertiū poſſeſſorem bonoꝝ que fuerūt
dicti modeſtini: ꝙ iſti agentes ſint de deſcendentibus modeſtini atten
to ꝙ iſti agentes probant plene ſe eſſe deſcendentes ꝛ heredes dictoꝝ
1 Petri ꝛ Marci. ¶ † Et ad oſtēdū ꝙ dicatur eſſe pbatū ꝙ iſti agen-
tes ſint de deſcendentibus modeſtini adduco: qꝛ doctores equiparant
plura inſtrā pbationi fame vel cōis opinionis adeo ꝙ in caſibus in
quibus probatio cōis opinionis vel fame ſufficeret debeat ēt ſuffice-
re probatio facta p talia inſtrā. ita colligit ex no. p gl. in. c. cū olim. de
2 cenſi. vbi gl. vult ꝙ inſtrā antiqua pbēt cōfines ꝛ ſic† ſicut in antiquis
ſufficit ſola pbatio p famam. vt no. glo. in. l. at qui natura. §. cum me
abſente. ff. de neg. geſt. quam ita intelligit Ang. in. l. qdam in ſuo. ff. de
condi. inſti. ꝛ in. l. titius. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. ꝛ no. Archi. xvi.
q. iij. in. c. inter memoratas. ꝛ ea. cā. q. vij. in. c. ſiſtētes. ꝛ Cy. ꝛ Bart. in
l. ſi quidem. C. ſol. ma. ꝛ Inno. in. c. veniens. de ver. ſig. ꝛ Cy. in. l. cū res
in ſuo. de proba. ꝛ Bal. in aut. quas actiones. ad fi. C. de ſac. ſan. eccle.
ꝛ in. l. conuenticulam. i pe. col. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ in. l. cū ſup. C. de rei vē.
ꝛ Bal. ꝛ Saly. in. l. proprietatis. C. de proba. Bal. in. l. i bonefidei. C.
de reb. cred. in vlti. col. ꝛ Ant. de bu. in. c. veniens. de ver. ſig. ꝛ Ant. de
but. in. c. veniens. el. j. de teſti. bene facit id quod habetur in. c. cum cām
de proba. ꝛ in. l. ſi arbiter. ff. de probat. ꝛ in. l. iij. §. itē labeo. ff. de aqua
3 plu. ar. ꝛ† ꝙ dicta inſtrumenta ēt equipolleāt fame voluit clare Bal.
Saly. ꝛ Pau. de ca. in. l. cū aliqs. C. de iure deli. vbi querunt an ſi repe
riuntur plura inſtrā in quibus dicatur actum in tali loco diſtrictus
Peruſij intelligatur pbari p illa inſtrā ꝙ ille locus ſit diſtrict⁹ Pe
ruſij ꝛ certe quo ad ipſos inter quos ſunt cōfecta inſtrumēta nō eſt du
bium ꝙ pbant. l. optimā. C. de ꝯtrahen. ꝛ commit. ſtip. ſed quo ad alios
dicunt ꝙ nō probant niſi eſſent de antiquo qꝛ tunc inducunt probatio
nem plenam ſicut cōis opi. ꝛ expreſſe vult ibi Pau. de ca. ꝙ idē opa-
tur ꝙ fama ꝛ lꝫ Bal. in. d. l. cum aliquis. poſtꝗ poſuit pdicta ſubiun-
gat dicēs conſidera quod aut tabellio aliquid ſcribit in inſtrumento
circunſtātijs ꝛ dicendum eſt fm eum vt predixit aut circa qualitatem
perſonarum ꝛ tunc ponit diſtinctionem vt ibi per eum. ꝛ ſic cum in ca
ſu noſtro tractaretur de qualitate perſonarum videretur attendendum
ſequentem diſtinctionem ibi poſitam per Bal. qꝛ rūdeo ꝙ illa ſequēs
diſtinctio poſita ibi per Bal. loquitur ſolum de veritate inſtrumen-
ti quo ad eaſdem perſonas inter quas confectū eſt inſtrumentum vt
pꝫ in diſtinctione ſua ꝛ per iura allegata per eum. ꝗtum aūt ad effe-
ctum probandi quo ad tertium de quo etiam. ꝫ. dixerat non contradi
cit iam dictis vt nulla concludens ratio diuerſitatis reddi poſſit qua
re non debeat inducere effectum fame probatio reſultans ex inſtrumē
tis quo ad probandum cōfines rerum vel talem locum eſſe in tali dio
ceſi vel in tali territorio domini attento quod cauſa probandi filiatio
nem etiam ſufficiunt probationes per indicia. vt. j. dicetur. Et ſic re-
4 ſponſio† data ad dictum Bald. in. l. cum aliquis. videtur ſublata: dū
dicebatur quod loquitur in probatione cōfinium in qua ſufficit pro
batio per argumenta ꝛ indicia. vt no. glo. in. c. ſi papa. de priuileg. in
vj. volūt ergo oēs ꝙ dicta inſtrumēta operent fidem quod fama ſal-
5 tem vbi tractatur de eo ad cuius pbatione ſufficiunt indicia. ¶ † Nec
dicat ꝙ Bald. in. l. cum aliquis loquitur quo ad ipſos contrahentes
tm̄ qꝛ imo loquitur quo ad tertium qꝛ quo ad contrahentes etiā ſi nō
eſſent plura inſtrumēta antiqua ſufficerent. l. optimam. C. de contra-
hen. ꝛ cōmit. ſtip. ꝛ ita clare intelligit ibi Paul. de ca. verba Baldi ꝛ
non poſſunt operari illa verba ad fauorem tertij. ſ. domini illius terri
torij in quo caſtrum eſſet ſitum quin operent in preiudicium alterius
contrarium pretendentis: ꝛ ſic Bal. loquitur in caſu noſtro ſeu equi-
pollenti vt dicta inſtrumenta adducuntur ad fauorem contrahentium
ſed ad cōmodum nepotum modeſtini etiam qꝛ non eſſent heredes di
ctorum cōtrahentium. vt. j. oſtendam ꝛ etiam verba illa non fuerunt
ia dictis inſtrumentis prolata dn̄o ꝛ principaliter ad cōmodum pꝛe
rentium adeo ꝙ fauor eorum non eſt in conſideratione: vt. j. probabi
6 tur: modo ſic† ſi talia inſtrumenta idem operātur ꝙ fama ꝛ nos habe-
mus quod licet al's fama quandoꝗ plene probet quādoꝗ nō: tñ quo
ad propoſitū noſtrū dicit Bar. in. l. de minore. §. plurium. circa vlti
mam col. ff. de queſtio. quod fama quādoꝗ habet effectum quod trāſ-
fert onus probationis in aduerſariū vt qñ cōis opi. vel fama conſti-
tuit aliquem in poſſeſſione alicuius qualitatis vt libertatis ſeruitutis
vel qualitatis ſimilis. l. ſi mater. C. ne de ſtatu defun. l. ij. C. ſi ſeru⁹ aut
libertus ad decurio. aſpir. lib. x. idem not. Spec. in titu. de proba. §. po
ne. ver. verum licet probatio ꝛc. ꝛ Inno. in. d. c. veniens. de ver. ſig. vbi
hoc voluit procedere etiam ſi talis fama ſit in his que fuerunt a cētum
annis. ꝛ ergo in ꝓpoſito ſequitur quod talia inſtrumenta cum pro-
bent idem quod fama dicantur probare quaſi poſſeſſiones filiationis
ꝛ deſcēdentie dictorum Marci ꝛ Petri a modeſtino: ꝛ per conſequēs
7 transfertur onus probandi contrarium in aduerſarium. ¶ † Nec refert
ſi dicatur quod iam erat mortuus modeſtinus tempore quo facta ſunt
dicta inſtrumenta ergo non eſt tractandum de quaſi poſſeſſione filia-
tionis quia reſpondeo tempore quo confecta ſunt modeſt. eſſe in quaſi
poſſeſſione patrie poteſtatis erga dictos Marcum ꝛ Petru qꝛ iam
erat mortuus pf. ſ. modeſtino anteꝗ Petr⁹ ꝛ Marcus eſſent i quaſi
poſſeſſione

poſſeſſione filiationis ſeu cognationis ꝛ deſcendentie ex dicto olim mo
deſtino qꝛ ēt mortuo modeſtino ꝛ Petrus ꝛ Marcus dicuntur eſſe fi
lij ꝛ deſcēdētes modeſtini ꝛ de eius familia ꝛ agnatione. vt declarat
Bar. in. l. ſi cognatis. in vlt. q. ff. de re. dub. ꝛ Pe. de Anch. ꝛ Jo. de
imo. in. c. indicāte. de teſta. ꝛ Spe. in ti. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. pen.
ꝛ in. §. inſtrumē. ver. qḋ ſi ita per. l. ꝓnunciatio. §. familia. ff. de ver. ſig.
vñ nihil repugnat ꝙ mortuo titio ſempronius ſe gerat ꝓ filio eius et
ab oibus habeatur teneat ꝛ reputetur vt filius titij alias ſeqret ꝙ ſi
illico poſt ꝯceptionē poſthumi pr̄ decederet ꝛ deīde naſceret poſthu
mus ꝙ non poſſet dari q̄ſi poſſeſſio reſpectu ipſius filij. ꝛ ꝙ poſſeſſio
filiationis dari poſſit poſt mortē: eſt glo. in. l. nō ignorat. C. q accuſ.
nō poſ. in ver. ꝓbauerit iuncto tex. vbi glo. cū tex. vult ꝙ ante etiā di-
cat eſſe in quaſi poſſeſſione maternitatis mortuo filio. ꝛ illā glo. ſeqt
ibi Cy. Ray. ꝛ alij. ꝛ ſic vr̄ nō bñ dixiſſe Bal. in. l. nō nudis. alias non
epiſtolis. C. de ꝓba. dum voluit fieri ꝓbationē filiationis morte alte-
rius ipſoꝝ. ſ. pr̄is ꝛ filij. pro hoc ēt qꝛ adhuc poſſeſſio filiationis cō-
ſiderat qꝛ tā ab alijs ꝗ a patre fuit habitus ꝛ reputatus vt filius ta-
lis vt per Bar. in. l. j. C. quoꝝ bonoꝝ. ꝛ in. l. filiū diffinim⁹. ff. de his
8 q ſunt ſui vel alie. iur. ¶ Comprobant predicta† qꝛ ſi dicta inſtrumē
ta operant idē ꝙ fama: ꝛ ꝯſtat ꝙ ad ꝓbādū filiationē ſufficit fama vt
firmat Jac. bu. in. l. quidam. ff. de proba. ꝛ Ant. de bu. in. c. tranſmiſſe.
in. iij. col. extra qui fil. ſint legi. qꝛ ſm eū hec res de facili nō eſt ꝓbabi
lis. vñ accipit illa ꝓbatio que pōt haberi vt ibi per eū ꝙ etiam vltra
allegata per eos ꝓbat qꝛ ſufficit ꝓbare filiationē p indicia ex eo qꝛ ta
lis ꝓbatio eſt difficilis: vt inquit glo. j. ff. de proba. l. lucius. ff. de con.
et demon. ꝛ. l. ſi vicinus. C. de nup. ꝛ. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui vel
alie. iur. ſed vbi ſufficit ꝓbatio per indicia vr̄ ſufficere ꝓbatio p famā
vt no. Bar. in. l. de pupillo. §. ſi qs ipſi pretori. in. viij. q. ff. de op. not.
nun. ꝛ ſequit Ant. de bu. ꝛ Jo. de imo. in. c. ſi. de app. ergo p dicta in-
9 ſtrumenta eſt ꝓbata filiatio. ¶ † Preterea dicit expſſe Lapus abbas
quē ſequit ēt ibi Do. de ſancto gemi. in. c. j. de pſcrip. in. vj. quod ſi q̄ra
tur an aliquo caſu admittat ꝓbatio cōis opinionis qñ agit de factis
intra metā cētum annoꝝ adeo ꝙ habeat pro plena probatione ꝛ di-
cit ꝙ ſic. ſ. qñ agit tā facto alioꝝ ꝗ cōtēdentiū i iudicio ꝛ eſt antiquū
nam talis ꝓbatio ſufficit ſaltē ad fi. vt trāſferat onus ꝓbandi in ad-
uerſarium. allegat no. p Inno. in. d. c. veniens. de verb. ſign. ꝛ alia de
qbus ibi per eū: ſed in caſu noſtro tractat tā de facto alioꝝ ꝗ cōten-
dentium in iudicio quia tractatur an Petrus ꝛ Marcus fuerint filij
modeſtini ꝛ ēt eſſet factū antiquū: vt patebit ex infra dicēdis et etiam
pꝫ ꝙ Lapus ꝛ Dominicus in. d. c. j. de preſcrip. accipiunt factū anti
quum etiā qñ eſt infra metā centum annoꝝ. ergo ſatis expreſſe appa
ret ꝙ iſta ꝓbatio ſꝫ eos operat vt trāſferat onus ꝓbādi i aduerſariū.
10 ¶ Ad predicta† bene facit qꝛ ſm Ant. de bu. in. d. c. veniens. de teſti.
illud ꝙ dr ꝙ fama ꝛc. vel cōmunis opi. i antiqs ſufficit pro plena ꝓ-
batione hꝫ locum in his ēt q̄ excedūt dūtaxat tp̄s. xl. anno. per not. p
Inno. in. d. c. veniens. de verb. ſig. ꝛ idem dicit Anto. de bu. in. c. quid
per nouale. de ver. ſig. ꝛ idem tenet Spe. i ti. de proba. §. probare. ver.
11 ꝛ no. ꝙ preſcriptio ꝛc. Et lꝫ† nonnulli moderni in hoc teneant contra-
rium tñ non vr̄ poſſe negari quin hoc cōmittatur iudicantis arbitrio
qñ dicatur antiquū vt not. Jo. an. in. c. illud. de preſum. ꝛ ibi Anto. de
bu. circa pe. col. ꝛ Anto. de but. in. c. qm̄ ꝫ de proba. circa mediū v̇. ad
glo. intellectū ſunt videnda tria ꝛc. arg. l. j. ff. de iure deli. ꝛ. c. de cauſis.
de offi. deleg. ergo dato ꝙ tp̄s. xl. anno. non diceretur de antiquo vt di
cunt illi moderni tñ aliud eſt tp̄s. lvj. anno. de quo tractamus ꝛ habi-
to reſpectu ad cōem vitam hoīs que videtur eſſe noſtris temporibus
13 brevior ꝗ erat antiquitus nec† tūc videt habere locum illa pſumptio
ꝙ qs preſumat viuere p centum annos. vt glo. noſtre dicunt ſi recte ra
tionem ꝛ curſum viuendi hodiernis tpibus inſpiciamus non video ſa
ne qn iudex cuius arbitrio hoc cōmittitur debeat arbitrari hoc eſſe fa
ctum de antiquo ꝛ illos Petrū ꝛ Marcū fuiſſe de deſcendentib⁹ mo
deſtini attento ꝙ illa inſtrumenta fuerūt vt arbitror confecta in loco
domicilij dictoꝝ Petri ꝛ Marci in quo erant veriſimiliter noti ipſi
ꝛ pr̄ eoꝝ ꝛ ſi aliter veritas ſe habuiſſet ſuppoſuiſſent ſe periculo pdē-
di bona que acquirebāt vigore dictoꝝ iſtrumētoꝝ i qbus ita noīabat
Petrus ꝛ Marcus modeſtini qꝛ ꝓbato ꝙ ipſi nō fuiſſent deſceden-
tes modeſtini non potuiſſent vti cōmodo dictoꝝ inſtrumētorum ni-
ſi ꝓbaſſent errorē: cuius probatio plerūꝗ difficilior eſt: dꝫ ergo iudex
multum adherere his q̄ veriſimilia ſunt. l. ob carmē. §. ſi. ff. de teſti. ꝛ
14 plene in. c. in noſtra. de teſti. ¶ † Iuuātur pdicta qꝛ ſi intelligit eſſe ꝓ
bata quaſi poſſeſſio filiationis vt dixi ſequitur ꝙ quaſi poſſeſſio talis
trāſfert onus ꝓbandi in aduerſariū. l. nō epiſtolis cum glo. C. de pro-
ba. l. circa. ꝛ. l. ſi filius. ff. de proba. no. in. c. michael. de fil. preſby. ꝛ per
15 Cy. in. d. l. nō ignorat. cum cōcor. ¶ † Et per predicta apparet eſſe rñ-
ſum ad. l. nō nudis. ꝛ. l. non epiſtolis. cū ibi no. C. de ꝓba. qꝛ ibi tracta
tur de virtute vnius ꝓlationis verboꝝ enunciatiue facte ꝓpter aliud
ꝛ tunc faciunt adminiculum ꝛ ꝓbant vt ibi: qḋ tñ non haberet locum
vbi tractaret de facto antiquo qꝛ tunc verba enunciatiua emiſſa pro-
pter aliud ꝓbant. vt no. glo. ꝛ doc. in. c. cū olim. in glo. j. de cenſi. ꝛ not.
Anto. de bu. in. c. ſi. de ſuc. abinteſt. ꝛ in. c. qm̄ contra. de proba. in pen.
char. ꝛ Joā. an. in. c. ſine culpa. in mercu. ꝛ no. in. c. ſi papa. de priui. in

vj. ſed in caſu noſtro in quo nō ꝓducit vnica expreſſio ꝓducunt plura
inſtrumēta q̄ ēt ſatis pñt dici antiqua ꝛ ſufficientia ſaltē quo ad trāſfe
16 rendū onus ꝓbandi in aduerſariū. vt. ꝫ. dixi. ¶ † Ex his eſt reſpōſum
etiam ad id qḋ dr ꝙ verba enuntiatiua nō faciunt fidē quo ad tertiū:
vt per Inno. in. c. cū in iure. de offi. deleg. cū ſi. qꝛ verū eſt ꝛ preterꝗ ꝙ
ibi cōcurrūt plura inſtrumēta q̄ inducūt ꝓbationē fame vel cōis opi.
ꝛ per Bal. Sali. ꝛ modernos in. d. l. cū aliquis vel vbi agit de proba-
tione eoꝝ in quibus ꝓbatio ſit difficilis vt in probāda filiatione quo
caſu ſufficit probatio per indicia. vt no. gloſ. in. d. l. j. ff. de proba. ꝛ vbi
17 ſufficit probatio per indicia tm̄ iſtud† cōmittit iudicātis arbitrio que
ſunt indicia ſufficientia. vt no. gl. ꝛ Jo. an. in. c. cū in cōtēplatiōe. de re
gul. iur. ꝛ Cy. in. l. ſi. C. de qḋ. ꝛ Bal. in. l. iij. C. quoꝝ appel. nō recip. ꝛ
in. l. ſicut. C. ad leg. cor. de fal. ar. l. iij. §. eiuſdē. de teſti. ꝛ. l. j. §. expilato-
ris. ff. de effrac. vnde non mirandū ſi alijs dñis iudicātibus viſum fuit
arbitrandū eſſe predicta eſſe ſufficientia indicia ad probandū dictam
filiationē ſtantibus veriſimilitudinibus cōiecturis de quibus. ꝫ. Ad
idē aūt qḋ dicebat. ſ. ꝙ ſi verba Marci ꝛ Petri poſita a notario i di
ctis inſtrumentis probarēt ꝛ prodeſſent heredibus ſuis eſſet contra. l.
rationes. ꝛ. l. exemplo. C. de proba. rūdeo ꝙ dicta verba non adducū-
tur vt profuerūt Marco ꝛ Petro heredibus eoꝝ: ſed vt proſint ne
potibus aut deſcendentibus modeſtini etiā dato ꝙ nō eſſent marci et
18 Petri: quia dictum feudū† receperūt bellus ꝛ modeſtinus pro ſe ꝛ fi-
lijs deſcendentibus: ꝛ ſic nepotes modeſtini non habent feudꝫ hoc a
Marco vel Petro ſed a genere. i. ab auo. l. cū qui. cū ibi no. per Bar.
ff. de interdi. ꝛ relega. ꝛ not. Cy. in. l. iij. C. de lib. ꝛ co. lib. ꝛ clare Bal.
19 in. c. j. in. iij. col. in ti. an agna. vel filius. cum concordā. † ꝛ eodem modo
reſpondet ad not. in. c. cum cauſam de proba. ꝙ doct. ibi loquuntur qñ
ſcriptura directe ordinabat ad cōmodū ipſius ſcribentis vel loquen-
tis: vt quia prelatus ſcribebat tale caſtrum ad eccleſiam ſuam perti-
nere nō probat per ſe etiā ſi ſit de antiquo nos autem loquimur in ex-
preſſione verborum q̄ non tendebant ad cōmodum loquentis directe.
nā in inſtrumētis illius nō dr ꝙ Marcus ꝛ Petrus dicerēt notario
ſcribas ꝙ talia feuda ſpectant ad nos: ſed dictum eoꝝ in cōſequētiam
tendebat ad cōmodū nepotū modeſtini: vnde aliud eſſe dꝫ in caſu iſto
20 ſicut† dicimus in legatario qui poteſt teſtificari ad probnadum ſolen-
nitatem teſtamenti in cauſa vertēte inter heredem ſcriptum ꝛ aliū qꝛ
principaliter non deponit circa id qḋ cōcernat cōmodū ſuū lꝫ in conſe
quentiam ſic. l. qui teſtamēto. in prin. cū ibi no. per Bar. ꝛ alios. ff. de
teſta. ꝛ in. l. oībus. C. de teſti. ꝛ in. c. inſuper. de teſt. facit. l. j. ff. de auto.
tuto. ꝛ qḋ no. Lapus ꝛ Dominicus in. d. c. j. de preſcrip. in. vj. dum fa-
ciunt an tractetur de facto ipſorum litigantiū probando: an de facto
tertij qꝛ magis fauetur facilitati probationis quando agitur de pro-
bando factum ipſorum litigantiū: vt ibi per eos. Item doct. in. d. c. cū
cām dicunt illud eſſe in arbitrium iudicis ꝛ in caſu noſtro ceſſat ratio
ſuſpitionis quia in fraudem fuerunt illa verba prolata a Petro et
Marco: ꝛ quia vt dixi ſi verum non dixiſſent ſuppoſuiſſent ſe pericu-
lo perdendi bona que acquirebant vigore illorum inſtrumentorum in
quibus nominabant ſe filios modeſtini ſi probatum fuiſſet quod non
eſſent filij modeſtini prout. ꝫ. plerunꝗ eſt difficile. ꝛ ſubmittere ſe pe-
riculo probandi eſt habendū in conſideratione. vt not. gl. in. l. ſi pupil-
lus in princi. ff. de noua. ꝛ in. l. ita tamen ſi pater. ff. ad trebel. ꝛ in. l. pe.
21 C. depoſi. vnde teſti † cū al's nō crederet quandoꝗ credit. ſ. qñ ceſſat
ratio ſuſpitionis. l. non ſolū. §. de vno. cū ibi no. per Barto. ff. de ritu
nup. ꝛ in. l. repeti. §. de qōne. ff. de queſtio. no. in. c. poſtremo. de appel.
cū ſi. vnde illa rō minoris ꝛ dāni ſuſcipiendi facit ceſſare rationē ſuſpi
tionis ꝛ vna preſumptio tollit aliā. l. cū de indebito. ff. de ꝓba. l. clare.
ff. de reſtitutione. in integ. iſtud autem ceſſabit in caſu notato. in. d. c. cū
cām. ꝛ eodē modo reſpōde ad not. per doc. in. d. c. cū cām. rūdeo ad no.
per Spec. in tit. de loca. §. nūc aliqua. verſ. lvij. cū ſeq. qꝛ eſt p oīa ca-
22 dē rō. ¶ † Nō ob. qḋ no. Bar. in. d. l. j. in prin. ff. de bo. poſ. ſcdm tab.
qꝛ ibi nō cōſtabat a quo illa verba eſſent prolata ꝛ illa ſcriptura poſi-
ta in lapidibus nō erat autētica. Nos loquimur in verbis prolatis in
inſtr̄o publico ſcripto a notario rogato corā teſtibus. ¶ Preterea ēt
ſcripturis talibus antiqs credit qñ cōtinent aliquā enuntiationē poſ-
ſibilem: vt no. Bart. ꝛ alij. in. l. monumentoꝝ. C. de reli. ꝛ ſum. fune. et
Spe. in tit. de proba. §. vidēdū ver. ix. ꝛ Bar. in. l. j. ff. ſi cer. pe. ꝛ no. in
d. c. cū cauſam. ꝛ maxime in caſu noſtro vbi cōcurrūt plura inſtrumen
ta. ¶ Non ob. dum rūdetur ad no. per Bal. in. l. cum aliquis ꝙ loquū
tur in facto de antiquo. ꝛ qḋ nos nō ſumus in facto de antiquo quia ad
hoc eſt. ꝫ. multipliciter reſponſum ideo non repeto. ¶ Nec ob: ꝙ al's
poſſet ſequi quid valde abſurdum ſi diceremus quod eo modo in tri-
bus aut in quatuor inſtrumentis aſſererem me filium alicuius magni
ducis ꝛ ꝙ inde ad centum annos vel citra ſucceſſores mei poſſent ſe
probare deſcendentes ex illo diuite ꝛ petere eius hereditatem quia re
ſpondeo ꝙ iſta abſurditas ceſſat maxime in caſu noſtro ſi quis cōſide
ret qḋ dato quod per predicta dixerim transferri onus probandi con-
trariū in aduerſarium nam aduerſarius poterit probare veritatem in
cōtrarium eſſe vbi veritas ita ſe habeat vt poterit per famam vel indi
cia que ſufficiunt in iſtis antiquis vt eſt dictum ꝛ ſi nō poſſet probare
cōmode non deficeret ius ſed probatio. vt inquit tex. in. l. duo ſunt titij.

ff.de teſta.tut.⁊ in.caſu nr̃o.nõ eſt preſumptio fraudis ⁊ ſuſpitiõis at-
tento ꝙ dicti Petrus ⁊ Marcus ſi nõ fuiſſent filij modeſtini ſuppo-
ſuiſſent ſe periculo perdendi id qḋ acquirebãt ex illis inſtrumentis in
23 quibus noĩati ſunt vt filij modeſtini. ¶ †Accedit qꝛ illa mutatio nois
vel cognominis que fieret in caſu predicto qñ noĩarē me filiū magni
diuitis cū nõ eſſez ⁊ ad finē ṗdictū ⁊c.eēt delictū ⁊ crimē.l.j.cū gl.C.de
muta.nomi.l.falſi nois.ff.ad le.corn.de fal.⁊ nemo in dubio preſumit
velle delinquere.l.merito.ff.pro ſoc.c.ſi.de preſumpt.cum ibi not. ⁊ ſic
videtur abſurditas ceſſare ⁊ magis procederēt predicta ſi vltra predi
cta inſtrumēta eſſet ēt per famā probatū ꝙ dicti Petrus ⁊ Marcus
eſſent de deſcēdētibus ⁊ filijs quondā modeſtini vt in quibuſdā allega
tionibus deductum inuenio.nā vt.s̄.dixi illa ſola probatio fame ſuf-
ficeret ad probandū filiationē:vt no.Ant.de but.in.d.c.tranſmiſſa.cū
24 cõcor. ¶ †Quo aūt ad vltimū dubiū.ſ.ꝙ Leonardus hʒ titulū ⁊ ſic
vr̃ ꝙ cõtra eū nõ poſſit actor agere publiciana ⁊c.rñdeo ꝙ illud fallit
niſi qñ reus cõuentus haberet cām ab eo qui a me agente rem condu
xiſſet.hoc dico ꝑ no. per gl. in.l.ſiue aūt.§.ſi duob⁹.ff.de publicia.dū
gloſſ.dicit ſi ego emi a titio ⁊ titius ēt poſtea vēdidit ſeio et ſeius ven
didit caio obtinebit in publiciana cõtra caiū ⁊ ſi caius habuiſſet titu-
lum ab eodem a quo ego plus habui qꝛ ſicut ego vincerē actorē ipſius
caij ita debeo vincere caium qꝛ autor caij ſeu Leonar.non poteſt plus
transferre in eum q̄ ipſe autor in ſe haberet eodem modo ⁊ multo ma
gis in caſu noſtro cum non poſſet autor Lonardi ſi conduxit vel reco-
gnouit ab illis de bardellis referre queſtionem dominij dictis de bar-
dellis.iuxta.l. ſi qs cõductiõis.C.loca.nec potuiſſet obtinere in publi
ciana contra illos de bardellis:ita nec dʒ poſſe Leonar.ita ex allega-
tionibus mihi tranſmiſſis poſſum cõiecturare rem in facto ita ſe habe
re qꝛ alie ſcripture non ſunt mihi tranſmiſſe vel ſi verū eſſet ꝙ autores
Leonardi habuiſſent caſum ab autore illorū de bardellis poſt conceſ-
ſionem ⁊ traditionē factā illis de bardellis adhuc etiam in publiciana
obtinerent iſti de bardellis.No.per gl.in.l.ſiue aūt.§.ſi duobus.in gl.
preallegata.Ad idē facit ꝙ no.Angel.in.l.ſi is qui bo.per illū tex.ff.
de acq.here.vbi dixit ꝙ vbi dicimus ꝙ ego nõ poſſum agere cõtra ti.
poſſidentem illud procedit niſi ille qui poſſidet tit.acquiſiuiſſet ab eo
qui nullū ius habebat:quia ille titulus non proderit.bene facit ꝙ no.
Barto.in.l.cogi.in fi.C.de pet.here.vbi videtur idem velle.⁊ Angel.
in.l.pomponius.alias incipit ſi ex equis.ff.de rei ven. ¶ Audio etiā
qḋ eſt deductum poſſeſſorium ⁊ illud ſufficeret tamen qꝛ nõ habeo li-
bellum ⁊ acta ſuper hoc me vlterius non extendo:ſed videant illi qui
proceſſum habent ⁊ acta ⁊ vbi inueniant me in narratione facti defe-
ciſſe reſcribant ⁊ me inſtruāt vbi aliud in facto nõ concurrat propter
qḋ habeaʒ a predictis reuocare animum ero paratus ſubſcribere ⁊ ſi-
gillare alteri⁹ recti⁹ ſentiētis iudicio ſemꝑ ſaluo ⁊ ṗſertim celeberrimi
et iuſtiſſimi honoris iudicātis mihi maioris dñi q ſemꝑ eqtatē añ ocu
los habere cõſueuit q̄ in caſu noſtro ſi recte ſentio ſatis atq; ſatis exu-
berat eo maxime qꝛ vbi nõ eſſet probatū iſtos eſſe de deſcēdētibus mo
deſtini nullis extantibus accreſcēt deſcendentibus belli ſtantibus ver
bis inueſtiture prout ſtant ꝙ pro nunc aliter nõ diſcutio quia cauſam
iſtam non attingit. Alex. Tar. Jmo.

¶ Summarium ſuper conſi.xcj.

1 ¶ Stari debet ſententie a qua nõ fuit appellatum.
2 Ubi eſt reiecta appellatio non intelligitur reiecta quando ſententia eſt manifeſte iniqua.
3 Quomodo a ſnīa lata ſuper poſſeſſione poſſit appellari.
4 Ueritas habetur ex his que viſu percipiuntur non autem per relationem vnius teſtis.
5 Teſtis qui deponit de credulitate non dicitur verus teſtis.
6 Error expreſſus in ſententia vitiat ipſam ſententiam.
7 Super negatis non poteſt quis ſe fundare.
8 Statutum diſponens ꝙ ſtetur relationi ſi appareat contenta in relatione non eſſe vera non eſt ſtandum.
9 Licet contra preſumptionem iuris ⁊ de iure nõ admittatur probatio in contrarium tamen admittitur per confeſſionem partis.
10 Licet ſtatutum dicat ꝙ non requiratur libellus tñ requiritur qualiſqualis petitio.

¶ Conſilium.xcj.

¶ Super ſtatuto Bononienſi diſponente ꝙ in dãnis datis a quibus ignoratur ſtatur relationi notarij tranſmiſſi a iudice quid ſi illa relatio ex eius inſpectione eſt ſuſpecta ⁊ iniqua an ſtari debeat.

In cauſa ⁊ lite pendente in-
ter Anto.de Mediolano accuſatorē ex parte vna ⁊ cõ
mune hoīm ville Uiadagole ſe defendentis ex altero
profecto nõ video ꝙ cõe vllatenus cõdēnari poſſit ad
eſtimationē dãni ſeu aſini de quo in accuſatione maxi-
me ex infraſcriptis oſtenditur.nam omne fundamentum Antonij con
ſiſtit in relatione notarij referentis aſinū fuiſſe vulneratum ⁊ mortuū
in terra Uiadagole ⁊ in area ſeu curia dicti Anto. ⁊ ſtatutū diſponit
ꝙ relatiõi predicte ſtetur cū ſacramēto accuſatoris ſed ita eſt licet ſta-
tutum dicat debere ſtari relationi vel declarationi alicuius tamē hoc
ſemꝑ intelligit niſi euidēter ⁊ manifeſte ſeu ex inſpectione ipſius rela
1 tionis aut declaratione ꝯrium ꝓbet.qꝛ licet velint iura† ꝙ ſtari ſnīe a
qua non fuit appellatum infra tempus debitum quaſi tunc ſententia
tranſiuerit in rem iudi.pro iuſtitia ipſius ſententie preſumatur.c. ꝙ
ad conſultationē.⁊.c.cum inter.de re iudi.⁊ in.l.j.C.de re iudi.⁊ ibi ꝓ-
prie dicit tex.ꝙ rebus iudicatis ſtandum eſt tñ hoc fallit niſi ſenten-
tia contineat manifeſtā iniqtatē:qm̄ tūc ēt ſi nõ ſit error iuris exṗſſus
nihilominus talis ſnīa nunq̄ tranſit in rē iudicatam q̄uis ab ea non
fuerit appellatū infra tp̄s debitū ⁊ ſic tali ſnīe ſtādū nõ eſt.tex.eſt no.
ſm̄ communem intellectum docto.in.c.inter ceteras.de re iud. ¶ Uñ
in propoſito dicit glo.no.in.c.ex cõqueſtione.in verb.poſt appellatio
2 nem.de reſti.ſpo.ꝙ† vbi eſt remota ſeu reiecta appellatio non intelli-
3 gitur reiecta qñ ſnīa eſt manifeſte iniqua:vñ etiā videmus† ꝙ lʒ alias
a ſnīa lata ſuꝑ poſſeſſione non poſſit appellari.l.j.C.ſi de momenta.
poſ.fue.app.tñ fallit niſi ſnīa ſit euidēter iniqua ſm̄ Bald.in.d.l.j.in
ver.decimo q̄ro ⁊c.bene faciūt not.per Bal.in.l.j.in prin.in.ij.colū.
in ver.oppo.s̄.ne qs ⁊c.ff.de ope.no.nun.⁊ ꝑ.d.Old.in cõſi.cvj.incip.
ꝙ litere executorie.⁊ per Bal.in.l.j.in pn̄.C.ne lice.tertio ꝓuo.ſed ita
eſt in propoſito ꝙ illa relatio eſt manifeſte iniqua ēt ex īſpectiõe ipſi⁹
relationis ptʒ qꝛ dū notarius refert informationes quas habuit non
refert ꝙ aliquis dixerit ſibi ꝙ aſinus fuerit vulneratus in guardia vil
le Uiadagole aut ꝙ damnū ſit datū ī villa Uiadagole.nā ſolū refert
ꝙ quidā Ant.Jo.dixit ſibi ꝙ vidit dictū aſinū vulneratū ⁊ mortuuʒ
in villa Uiadagole.ſed certe ex hoc nõ infertur ꝙ aſinus fuerit vulne
ratus in villa Uiadagole potuit eñ vulnerari alibi.Cū ergo ſtatutū
velit teneri villā de dãno dato in ipſa villa opʒ conſtare ꝙ damnum
fuerit datū in villa al's ſuccumbit accuſator.l.non ſolum.§.ſed vt pro
bari.cū ibi plene no.per Bar.in prin.in.j.q.ff.de ope.no.nun.ergo cū
informationes q̄s refert habuiſſe dictus notarius nihil ſibi retulerint
de loco in quo fuit vulneratus ſeqtur ꝙ illa relatio notarij contineat
ex ſui inſpectione manifeſtā iniqtatem. ¶ Nec ob.ꝙ dictus Anto.di
xerit:ſed creditur dictū aſinum fuiſſe vulneratū in terra Uiadagole
qꝛ teſtimoniū credulitatis nõ eſt ſufficiēs.c.quoties.cū ibi plene not.
de teſta.⁊ no.doc.in.l.ſi qñ.C.de teſt.Confirmant predicta qꝛ in dicta
relatione cõtinet error expreſſus:ptʒ qꝛ in fi.dicte relationis dict⁹ no
tarius aſſerit ſe referre.vt.s̄.ſcriptū eſt veridicā informationē habuiſ-
ſe dictū aſinum fuiſſe vulneratum ⁊ mortuum in dicta villa ⁊ in dicta
area ⁊ tñ ex his q̄ narrata ſunt in ipſa relatione apparet ꝙ notarius
nõ habuit veridicā informationem qꝛ ſolū audiuit ab vno deponente
de credulitate.ſ.ꝙ credebat aſinum in dicta villa fuiſſe vulneratum ⁊
mortuū ⁊ conſtat ꝙ eo mõ non pōt dici dictū notariū habuiſſe infor-
4 mationē veridicā qꝛ† veritas habet ex his q̄ viſu ꝑcipiunt non autem
per relationem vnius teſtis maxime deponentis de credulitate.ita no.
Bar.in effectu.in.l.j.in vlti.col.ff.de inter.act.⁊ in.l.admonendi.cir-
ca.v.col.ff.de iureiu.⁊ Bald.in.l.in bone fidei.in.ij.col.C.de reb.cre.et
5 doc.in.c.ſi.de iureiu.† teſtis eñ q deponit de credulitate non dr̄ verus
teſtis quia non deponit de veritate ſed de credulitate.ita no.Anto.de
bu.in.c.iij.in fi.de teſti.allegat no.ꝑ glo.in.l.ij.§.idē labeo.ff.de aqua
plu.ar.ergo errorem manifeſtum continet dicta relatio ergo ei ſtādum
non eſt per ea q̄.s̄.dicta ſunt.⁊ ꝑ ea que refert Jnn.in.c.cū bertoldus.
in glo.in ver.conceſſimus.de re iudi.vbi dixit ꝙ ſi iudex dicat per.a.
⁊.b.teſtes probatum eſt titium mutuaſſe ſeio.x.ideo condemno ſeium
in.v.talis ſententia erit nulla ſi teſtes illi non ꝓbabant qꝛ ꝑinde eſt ac
6 ſi eſſet† error exṗſſus in ſnīa qui vitiat.ita etiam tenet Anto.de but.
in.c.ab excommunicatione.de reſcrip.⁊ Jo.de imo.in.l.qui rome.§.ſi.
de ver.ob.⁊ in.l.ex diuerſo.§.ſi.ff.ſo.ma.⁊ Anto.de but.in.d.c.in ṗſen
tia.de proba.vbi cõcordat opi.quā poſuit Jnn.ī.d.c.qm̄ ꝯ.⁊ opi.quā
poſuit ipſe met Jnno.in.d.c.cū Bertoldus.⁊ illa cõcordia ſufficit ad
propoſitū noſtrum quā cõcordiā etiam poſuit Jo.de imo.in.l.ſi is ad
quē.ff.de re iudi. ¶ Alia ratione principali apparet ꝙ dʒ abſolui di
ctum cõe qꝛ accuſator rñdendo poſitionibus confitetur ꝙ tēpore quo
aſinus fuit vulneratus nullus ibi aderat niſi quedam puella que ade-
rat ad cuſtodiam dicti aſini ⁊ ex contentis in libello apparet ꝙ dictus
aſinus non fuit vulneratus in cortili dicti accuſatoris ſed in ſtrata pu
7 blica ergo ex forma ſtatuti villa hoc caſu non tenet.Nec ob.† ſi diceret
ꝙ cõmune negauit contenta in libello ergo nõ poteſt ſe fundare ſicut
dicimus in eo q negauit contenta in poſitione.vt no.Specu.in titu.de
depoſi.§.j.⁊ Bart.in.l.non vtiq;.de excep.⁊ in.l.poſt legatum ī prin.
ff.de his qui.vt indi.qꝛ reſpondeo ꝙ per illam gnalē negationem fa-
ctam rñdendo nõ videt negaſſe oēs qualitates in ea contentas.vt no.
Bar.in.l.ſi dubitetur.§.ita demum.in fi.ff.de fideiuſ.cū concor.⁊ dato
ꝙ etiaʒ intelligeret eſſe negatū totū tñ ꝓcurator vel ſyndic⁹ dicti cõis
pōt comparere ⁊ allegare ꝙ quatenus appareat dictum aſinum fuiſſe
vulneratū in villa Uiadagole verū eſt dictū aſinū fuiſſe vulneratum
in ſtrata publica prout in petitione dicti accuſatoris continet ⁊ quod
reuocat dictus ſyndicus tñ aliam rñſionem per ſe factā tanq̄ erroneā
⁊ ꝙ dictus ſyndicus credit aſſertionē dicti accuſatoris poſite in libel-
lo inq̄tū dicit ꝙ fuit vulneratus in ſtrata publica ⁊ hoc modo pote-
rit ſe fundare ſyndicus predictus ex narratis in dicta petitione per
dictum

dictū accuſatorē ita ſingulariter probat Bart.in.l.poſt legatū.in pn̄.
8 in vlt.col.ff.de his quibus vt indig. ¶ Et pro hoc apparet† nõ obſta
re ſi dicatur ꝙ ſtatutū velit ꝙ ſtetur ralationi nõ per hoc tñ eſt quin ſi
alio mõ appareat qḋ cõtēta in relatione nõ ſint vera puta ꝑ aſſertionē
accuſatoris.nā tūc nõ debebit illi relationi ſtari vt no.Ja.but.⁊ Bal.
in.l.j.C.de re iudi.⁊ bal.in.l.j.C.ſi aduer.liber.⁊ Ang.⁊ Jo.de imo.in
l.qui bona.§.q dñi.ff.de dā.infec.⁊ Bal.in.l.pe.C.de excu.tuto.⁊ in.c.
j.ſi de inueſti.⁊ do.lis ori.Pet.de ancha.in repe.canonum ſtatuta.de
conſtit.in verſi.vlterius quero ſtatuto cauetur ⁊c.ergo per confeſſionē
accuſatoris apparet ꝙ relatio nõ eſt vera ⁊ illa confeſſio accuſatoris
9 prefertur qꝛ† videmus qḋ etiam vbi alias ꝯ preſumptionē iuris et de
iure nõ admittat ꝓbatio in ꝯrium tñ admittit ꝓbatio per cõfeſſionez
partis.vt not.Cy.et Bar.in aut.ſʒ iā neceſſe.C.de donatio.ante nup.
cum cõcor. ¶ Preterea vt dixi dicta relatio ex ſui inſpectione eſt er-
10 ronea et iniuſta vñ ei nõ dʒ ſtari vt probaui. ¶ Jtē lʒ† ſtatutū dicat
ꝙ non reqrat libellus tñ nõ ſequitur per hoc ꝙ nõ requirat qualiſqua
lis petitio que ſemꝑ requirit vbi alias nõ requirit libellus in cle.ſepe
de ver.ob.item dato qḋ nõ requirat libellus tñ ſtatutū nõ dicit qḋ ac-
cuſator non poſſit ſibijpſi ṗiudicare ꝑ cõfeſſionem ſuā cui ſemꝑ ſtāduʒ
eſt.l.cum te.C.de trāſac.l.ſi.C.de fid.l.cū ṗciū.C.de liberali cā.Et etiā
bene aduertatur ꝙ nullus ex his a quib⁹ accepit dictus notarius in-
formationem dicit ꝙ credit vel ſciat qḋ aſinus fuerit vulneratus in di-
cta area vel curia Anto.vt pʒ ex relatione ¶ Preterea dictus accuſa
tor eſt ſibi ꝯrius qꝛ in accuſatione dicit ꝙ fuit vulneratus in ſtrata pu-
blica poſtea in poſitionibus ſeu rñſionibus dicit ꝙ fuit in curia ſua
ergo tanq̄ ꝯrius eſt repellēdus.l.j.C.de fruc.c.ſolicitudinē.de appel.
¶ Alia ratione etiā nõ pōt obtinere qꝛ dict⁹ Ant.accuſat accuſatiõe
vulneris et dani illati in ſtrata publica relatio aūt ſeu probatio facta
eſt ſuꝑ vulnere et dãno illato ī alio loco ergo obtinere nõ pōt vt deci-
dit Bart.in.l.denūtiaſſe.§.q d tñ alias eſt in.§.q vxori.§.quid tñ.ff.
de adulte.in ver.j igit q̄ro ⁊c. ¶ Poſtremo nõ pōt accuſator obtinere
qꝛ ſtatutum vult ꝙ villa teneat pro dãnis datis ſi ignoratur a quo da
ta fuerint ſʒ dictus accuſator reſpõdēdo poſitiõibus cõfitet ſe dixiſſe
coraʒ fidedignis teſtibus ꝙ filius Jacobi licij fuerat ille qui vulnera-
uit et interfecit dictum aſinum ergo tūc non pōt dicere qḋ non fuerat
dictus filius qꝛ eſſet ꝯrius ⁊ probat hec ſcīa ex eo ꝙ ipſe ita extra iudi
cium dixit.vt no.Bar.in.l.celſus.in pe.col.ff.de vſuca.in ver.q̄ro qua-
liter probet malafides poſſeſſoris cū ti. ⁊c.et qḋ no.gl.in.l. fulcini⁹.
§.ij.in ver.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.Et per predicta pʒ ex pluribus quo
rum quodlibet de per ſe eſt ſufficiēs ad victoriam ꝙ dictum commu-
ne debet abſolui et victus victori in expenſis debet cõdemnari. Ale-
xan. Tartagnis.

¶ Summarium ſuper conſilio.xcij.

1 ¶ Poteſtas cum libera habet vires ad trāſigendum.
2 Etiam ſuper fructibus cõſumptis poteſt fieri tranſactio.nu.4.
3 Jn alienatione pecunie que fit per prelatum vel eccleſiam non requiritur ſolennitas decreti.nu.6.
5 Tutor poteſt vendere omne frumētum ⁊ fructus pupilli etiā ſi eſſent tales qui vltra triennium ſeruari poſſent.
7 Abbas vigore mandati ſibi conceſſi per capitulum poteſt concedere villam in feudum quando eſt conſueta dari in feudum.nu.30.
8 Solennitas preſumitur interueniſſe per temporis diturnitatem.
9 Curator datus ad lites non videtur datus ad tranſigendum.
10 Heredes pupilli poſſunt ratificare inueſtituram.
11 Jn feudis poteſt acquirere frater fratri etiam ſi in conceſſione non dicatur ꝙ frater non receperit nomine fratris.nu.12.
13 Ubi apparet de proteſtatione annua preſumitur ratificatio.
14 Dicto duorum cardinalium creditur etiam ſine iuramento.
15 Ubi eſt cõſenſus capituli non preſumitur ꝙ fraus interuenerit.
16 Uerba poſita in aliquo ꝯtu intelligūtur ſecūdū naturā cõtractus.
17 Pena priuationis nūq̄ habet locum niſi exprimatur.
18 Ubi vaſallus cõmittit delictum non tamen in dominum non reuertitur feudum ad dominum.nu.19.⁊.22.
20 Uerbum diſtraherent et verbum venderent ſunt ſynonyma.
21 Quando eſt promiſſio de non alienando non cõprehenditur tranſlatio que fit in quādam cõſequētiam ratione delicti vel culpe.
23 Uaſallus alienās et tradens feudum ipſo iure perdit feudum.
24 An patiendo preſcribi dicatur alienaſſe.
25 Ad preſcribendum contra vaſallum eccleſie reſpectu vtilis dominij ſufficit preſcriptio.xxx.annorum.
26 Jn contractibus interuenit factum cõtrahentis vere:ſed in preſcriptione interuenit ficte.
27 Acquiſitio que fit per preſcriptionem non dicitur habere voluntatē et conſenſum.
28 Quando vaſallus alienat an requiratur ſcientia domini vt inducat pena priuationis.
29 Utrum villa iuſto bello occupata poſſit dici iuſto titulo acquiſita.42.44.⁊ nu.49.
31 Ex plenitudine poteſtatis pontifex poteſt contractum nullum reddere validum.nu.36.
32 Ubi eſt adiecta clauſula ſupplens omnes defectus de plenitudine poteſtatis non poteſt allegari quod contractus non valeret.
33 Quando ponitur clauſula ex certa ſcientia ⁊c.
34 Clauſula non obſtante idem operatur quod clauſula de plenitudine poteſtatis.
35 Princeps non videtur in dubio vti plenitudine poteſtatis.num.47.
37 Papa preſumitur habere ſcientiam defectuum.nu.48.
38 Ubi interuenit decretum non preſumitur leſio.
39 Quando probetur quod eccleſia ſit leſa.
40 Si dominus agat contra extraneum poſſeſſorem fundi emphyteoticarij nunquid poſſeſſor ei condemnabitur ad fructus.
41 Fructuarius non facit fructus ſuos niſi quando ſeparat a ſolo.
43 Ciuitas nunq̄ moritur.
45 Quando ſpolians impetrauit rem ab ipſo ſpoliato videtur remiſſa ſpoliatio.
46 Res in dubio preſumitur non feudalis.

¶ Conſilium.xcij.

¶ Plura dubia in materia conceſſionis feudi eccleſiaſtici:⁊ de quadam confirmatione apoſtolica:⁊ de clauſula ex certa ſcientia et clauſula non obſtante plenitudine poteſtatis:⁊ preſcriptionis feudi predicti contra vaſallum:⁊ quid de fructibus perceptis ab extraneo ex feudo vaſalli excluſi poſtea preſcriptione an poſſint repeti per dominum Feudi:⁊ propter qḋ delictum cadat vaſallus a feudo ⁊ ipſo iure.⁊ an ſi vaſallus patiatur preſcribi feudum dicatur alienare feuduʒ adeo ꝙ cadat a iure ſuo.

Redemptoris noſtri inuo-
cato ſuffragio.Perſpectis diligenter pro viribus in-
genij inueſtituris hactenus factis in magnificos comi
tes Robertum a Dalmatijs ⁊ Franciſcum ⁊ hob. Ni
colaum eius nepotes de villa ſextitie ⁊ eius pertinen-
tijs vna cum quodam inſtrumento ſyndicatus capituli dicte eccleſie ⁊
quodaʒ inſtr̃o ſcʒ conuentionis celebrate inter Abbatē ſancti Petri
de nauaria ordinis camaldulēſis ex vna pte:⁊ comitem nauarie eius
oratore median te ex altera:⁊ eius cõfirmatione habita a clemētiſſimo
Ro.ponti.Pio ſcđo:⁊ petitione producta per Reuerendiſſimum.d.
dñʒ.F.epiſcopū ac commēdatariū prefate eccleſie ſancti Petri:⁊ ex-
ceptionibus pro parte dicte cõitatis nauarie oppoſitis ⁊ heſitationi
bus:⁊ queſitis inde eductis ac copioſo ⁊ eleganti cõſilio ꝓ parte di-
cte cõitatis ſuperinde reddito:inſiſtā principaliter ſuꝑ queſitis illis
in quibus pondus conſiſtere videtur reliqua vero vlterius non per-
curram eo preſertim:qꝛ abunde in preallegato conſilio diſcuſſa ſunt.
¶ Unde ſuper primo dubio quo queritur vtrū inſtrumentū ſyndica
tus factum per capitulum ⁊ cõuentum dicti monaſterij ſancti Petri
valuerit quo ad tranſigendū cum dictis comitib⁹ vcʒ Roberto et ei⁹
nepotibus prout tranſactum fuit videtur mihi cõcludendū qḋ ſic.et
1 maxime† qꝛ in dicto inſtr̃o data fuit generalis poteſtas cum libera ex-
preſſe dictis ſyndicis que ptās vires hʒ etiā quo ad hoc.ſ.ad tranſi-
gendū.l.mādato generali iuncta.l.ꝓcurator cui libera ⁊ vtroq; not.ff.
de procu.⁊ in.c.qui ad agendū de ꝓcu.lib.vj.⁊ in ꝓpoſito nr̃o notant
2 doc.in.c.contingit.de tranſac. ¶ †Unde pro fructibus ꝑceptis per di
ctos comites ex dictis bonis ſuper quib⁹ trāſactū eſt potuit fieri trāſ-
actio ſiue fruct⁹ eſſent cõſumpti quo caſu eſtimatio ⁊ ſic pecunia pro
fructib⁹ veniebat petenda.l.ſi vſuſfructus mihi ī bienniū.ff.de vſufr.
lega.l.heres furioſus.§.ſi.ff.de peti.here.iuncta.l.in fideicommiſſo.§.
ſi.ff.de vſufru.l.eū qui.in prin.⁊ ibi no.Bar.ff.de his quib.vt īdig.l.
j.cū ibi no.per Cy.⁊ alios.C.de pig.act.⁊ declarant Bart.⁊ alij in.l.⁊
ex diuerſo.§.j.circa mediū.⁊ etiam in fi.ff.de rei vēd.⁊ no.per gl.⁊ doc.
in.l.diuortio.§.donationes.ff.ſo.ma.vnde tūc in alienatiõe vel remiſ-
ſione dicte eſtimationis fructuum ſeu actionis cõpetētis ad dictā eſti
3 mationem non fuit neceſſaria alia ſuperioris autoritas:qꝛ† in aliena-
tione pecunie q̄ ſit per prelatum vel eccleſiā non requirit ſolēnitas de
creti tanq̄ res ſint que ſeruādo ſeruari nõ poſſunt:vt no.glo.reputa
ta ſing.vbi doc.in.l.j.§.fuit queſitū.ff.ad treb.⁊ in aut.vt hi qui obli.
ſe hi.hab.res mi.§.qm̄ aūt.⁊ no.Bar.ī.l.ſi ex legati.ff.de verb.obli.
⁊ in.l.interdū.in prin.poſt prin.glo.ff.de cõdi.indebi.⁊ Bal.in.l.ſi cu
ratorem hñs.C.de in integ.reſti.mi.facit ꝙ habetur in palea eijciens
lxxxviij.di.⁊ in.l.ariſto.§.ſi.cum.l.ſeq.ff.de iure deli.⁊ inſti.de vſufru.
§.cõſtituit.⁊.l.cū ī plures.in fi.ff.de admi.tu.vnde dicit in propoſito
Bal.in.l.etiā.C.de fideiuſ.ꝙ prelatus pōt pecuniā mutuare ſeu alie-
4 nare ſine ſolennitate.allegat not.in.d.§.fuit queſitum. ¶ †Siue etiaʒ
fruct⁹ ipſi deberent ſeu extitiſſent adhuc potuit fieri alienatio ⁊ tranſ-
actio ſuper eis qꝛ dicunt de rebus que ſeruando ſeruari non poſſunt
⁊ que vſu cõſumuntur.l.ſi cui.⁊ quaſi per totū ti.ff.de vſufru.earum re.
que vſu conſu.⁊.d.§.cõſtituit.⁊ in prealle.l.ariſto.cum ſeq.⁊.l.is cui.
§.qui legatorū.ff.vt in poſ.lega.facit qḋ not.glo.repu.ſing.in.l.j.C.ſi
aduer.vſucap.⁊ ibi doc.⁊ glo.⁊ doc.in.l.diuortio.§.interdum.in ver-
bo reddet.ff.ſo.ma.⁊ Ang.in.l.procurator.ff.de procu.⁊ qḋ no.glo.in
5 l.procuratorem.ī ver.deſideramus.C.de procu.per quā† vult Ang.ꝙ
tutor vendere pōt omne frumentū ⁊ fruct⁹ pupilli etiam ſi eſſent ta-

les qui vltra triennium ſeruari poſſent etiam ſi vellēt ante confectum
inuentariū: qꝛ dicitur eſſe res in quibus dilatio eſt periculum allatura
iuxta. l. tutor que poſſunt alienari per adminiſtrationem pupilli aut
adulti ſine ſolennitate: vt eſt dictū ita poſſunt alienari per prelatum
eccleſie ſine ſolennitate ſeu autoritate ſuperioris. c. nulli cū gl. in ver-
bo immobilia. ⁊ ibi doc. de reb. eccle. non alie. in. vj. ⁊ gl. xij. q. ij. in ſum-
6 ma. ¶ Et ſicut dixi alienari † poſſe fructus vel pecuniā ſine ſolennita
te infertur qꝺ idē ſit in remiſſione vel tranſlatione actionis competen
tis ipſi eccleſie ad fructus vel pecuniā: qꝛ ideʒ iudicamꝰ ꝓ ipſa actio-
ne prout iudicamus de ipſo ad quod dicitur dari actio: vt no. gl. ī aut.
de nō alien. glo. ⁊ doc. in. l. j. C. ſi aduer. tranſac. ⁊ no. Cy. ⁊ Bart. in. l.
poteſt pupillus. ff. de auto. tuto. ⁊ ī. l. mouētiū. ff. de verbo. ſigni. ⁊ Jo.
an. in addi. Specu. in tit. de fruc. ⁊ inter. §. j. in addi. incip. aliqui dicūt
etiā. ⁊ in ti. de inſtr. edi. §. nunc vero aliqua. in addi. incip. ſcire debes.
⁊ docto. in dicto. c. nulli. ⁊ in. d. c. ij. de reb. eccle. nō alie. in. vj. ⁊ no. Bal.
in. c. ſciendum. de cogni. feu. ⁊ in. c. j. in fine principij. de pace tenenda.
7 ⁊ Ang. in dicto. §. fuit queſitū. ¶ Potuit † etiam Abbas dicti mona
ſterij ⁊ dictus do. Jo. vigore etiam mandati ſibi cōceſſi per capitulū
dicti monaſterij in feudū cōcedere prefatis comitibus dictam villam
ſaltē attento ꝙ vt preſupponitur erat cōſueta dari in feudū perpetuum
vt habetur in. c. ex pte. cū ibi not. extra de feu. c. j. de clerico q inueſti. fa
cit. c. j. epiſcopū vel abbatē. ⁊ not. gl. ⁊ doc. in. c. j. in prin. in ti. qui feu.
da. poſ. ⁊ no. in. c. ſuper rebus. de rebus eccle. non alie. ⁊ ī. d. c. frequēs.
de exceſſ. prela. in gl. in verbo ad mēſeʒ ⁊ no. Bar. in. l. fi. C. de bo. vacā.
li. x. ⁊ in aut. qui rem. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ Bal. in. l. etiā. ff. ſolu. mat.
⁊ in aut. hoc ius porrectum. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ plene ponit Joan.
8 Cal. in cōſilio. cxcij. incip. articuli ſuper qbus. ¶ Et per tātā † tempo-
ris diuturnitatem poſito ꝙ aliqua ſolennitas requireretur preſume-
retur illam interueniſſe attento ꝙ preſupponitur vigore dicte inueſti
ture illā fuiſſe poſſeſſam per annos quadraginta ⁊ vltra. ita expreſſe
decidit in quadam tranſactione monialium Pet. de anch. in ꝯſi. cxxv.
incipit. in chriſti noīe in cōſilijs excellentium doct. allegan. not. in. c. ea
noſcitur. de his que fi. a prela. ⁊ in. c. innotuit per Inno. de eo qui fur.
or. ſuſce. ⁊ no. per Bar. in. l. actor. ff. rem ratam ha. facit. l. q in aliena
in prin. cum ibi no. per doc. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. ſi filius. C. de peti-
tio. here. ⁊ in. c. peruenit. de empti. ⁊ vendi. ⁊ in. l. cum de in rem verſo.
ff. de vſur. ⁊ no. Ang. ⁊ moder. in. l. ſciendū. ff. de verb. oblig. ⁊ notant
doc. in. c. albericus. de teſti. ⁊ in. c. illud. de preſum. ⁊ Cy. ⁊ alij ī. l. emā
cipatione. C. de fide inſtru. ⁊ Bar. de iureiurā. in. l. admonendi prope
vltimā chartam. in verſi. quero qd ſi reperiūtur dicta teſtiū ⁊ non re-
9 peritur iuramentū. ¶ Circa ſecundā † vero dubitationē in qua qritur
quid iuris de dicto inſtrumento curationis in perſona dictorū pupil
lorū nepotū dicti comitis Roberti ꝑ qꝺ fuit datus dñs Angelꝰ hiſpa
nus curator dictis pupillis ad lites. ⁊ ſic nō videtur datus ad tranſigē-
dum ⁊ ad dictam inueſtituram recipiendam dico breuiter in hoc non
oportere inſiſtere vt mihi viſum eſt qm̄ duorū alterum fateri neceſſe
eſt: ſcʒ qꝺ dictis nepotibus acquiſitum fuerit ius dicti feudi ex tempo
re quo appareret ratificaſſe dictā cōfeſſionem nomine eorū receptaʒ.
l. cōis ſeruꝰ. §. j. ff. de acqui. poſ. l. ſi ego. ff. de neg. geſt. ⁊ per Bar. ple
ne in. l. qui mihi. donatū. in prin. ff. de dona. ⁊ Dy. in conſi. xv. qꝺ pro
notabili reaſſumpſit Bal. in. l. j. ad fi. C. quando lice. ab emptio. diſce. ⁊
10 idē † eſſet ſi nō ipſi pupilli ſed heredes ſui ratificaſſent qꝛ potuiſſent.
l. ſi ſuis. §. ſi procurator. ff. rem ra. hab. ⁊ in. l. ſi ab vno. ⁊ ibi notāt doc.
maxime Bald. C. de neg. geſt. ⁊ no. Dy. in. c. ratum. de reg. iur. ī. vj. et
11 Bar. in. l. bonorū. ff. rem ra. hab. ¶ Fortius dixit † no. Bal. in. l. fi. C.
res inter alios acta. quod in feudis poteſt acquirere frater fratri etiā ſi
in cōceſſione non dicatur qꝺ frater recepit nomine fratris ſui abſen-
tis ſed ſatis eſt qꝺ dicatur cōcedo titio tale caſtrū in feudū ita qꝺ ha-
beat ipſe ⁊ frater eius in feudū. nam hoc caſu in feudis acquiretur fra
tri ex contractu fratris non tam ex contractu fratris ꝗ̄ ex bñficio dñi
ita dicūt voluiſſe Rofre. in ſua laudabili ſumma feudorū. in. c. j. §. fin-
aūt vnus in tī. qui feu. da. poſ. qꝺ reputat Bal. in. d. l. fi. eſſe valde no.
12 ⁊ idem dicit ibi Sali. ¶ † Vel ſi ex dicta cōceſſione nullū ius ſit acqſi-
tum dictis pupillis vel eius heredibus opʒ qꝺ dicamus ꝙ tota illa
conceſſio fuit conſolidata in perſonā dicti comitis Roberti qꝛ quādo
ex cā oneroſa prout in propoſito ſit conceſſio in emphyteoſim duobꝰ
tunc ſi in perſona vnius non valuit totū accreſcat alteri in cuius per-
ſona valuit ita inquit Bar. in. l. ſi mihi ⁊ titio. ff. de ver. ob. quem alij
ibi quātum ad propoſitū noſtrum ſequuntur per. l. fundus ille. ff. de
contrahē. emp. ⁊ no. Cy. in. l. fi. C. de inuti. ſtipu. ⁊ Bal. in aut. ſi quas
ruinas ī pe. ⁊ vl. col. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ Sali. ī. l. j. in. xij. q. C. qn̄ nō pe
ten. par. ⁊ ēſt de mente Bal. in. l. vnica. §. pe. C. de ca. tol. precedens tñ
reſponſio magis plʒ maxime qꝛ vt in tertio q̄ſito narratur dicti pu-
pilli effecti maiores iura dicti feudi et dictā villā per multos annos
13 tenuerunt ⁊ poſſederunt. ⁊ ſic † conſequenter ratificarunt ⁊ ſaltē. ſi ap-
pareat de eorum preſtatione annua illius equi promiſſi ī inueſtitura
per ea que habent in. l. cū de in rem verſo. cū materia. ff. de vſu. ⁊ in. l.
ſi certis annis. C. de pac. ⁊ in. c. peruenit de cenſi. ⁊ in. c. ſi quis per. xxx.
in ti. ſi de feu. fue. cōtro. inter do. ⁊ agna. ⁊ in. c. fi. cū ibi no. per Bal. de
feu. da. in vicem legis cōmiſ. ⁊ declarat Bal. ff. de reruʒ diui. in. l. j. in

iiij. q. ¶ Et per ea que dicta ſunt in prima ⁊ ſcda dubitatione ſuper-
uacuum eſt inſiſtere in tertia. ¶ Quantū vero ad quartā dubitationē
in qua queritur poſito ꝙ dicta inſtrumenta ſyndicatus dicti monaſte-
rij ⁊ dicte curie non fuerint ſufficientia an ſaltem tranſactio cenſeatur
valida eo ꝙ munita fuerit autoritatibus dictis cardinalibus commiſ
ſarijs pape ⁊ interuenerunt tot nobiles viri amici vtriuſque partis ꝙ
poſtea ceſſet omnis pſumptio doli ⁊ leſiōis ꝗ̄uis hec dubitatio mihi
redditur quaſi ſuperflua ſtantibus his que circa ſuperiores dubitatio
nes dicta ſunt tamē adhuc dico ꝙ ex hoc capite nō videtur ꝙ poſſit alle
gari aliquis defectus attento ꝙ duo cardinales aſſeruerunt ſanctiſſi-
mum dñm. N. vrbanum licentiam dediſſe dicto abbati vt dictū cōtra-
14 ctū faceret ꝓut in inſtrumēto ꝯtinetur † ⁊ dicto duorū cardinaliū credit
etiā ſine iuramēto. c. cū oli. el. j. de pui. ſm Inn. ibi in gl. in vbo aſſertio
nes. ⁊ Inn. in. c. cū dilectꝰ. in gl. in verbo rñſiones. de accu. ⁊ Archidi.
xcvj. di. nobiliſſimus. ⁊ circa cōmiſſa eis p papā ſtatur dicto eorū ſm
Bal. in. l. iuriſiur. C. de teſti. facit qꝺ no. gloſ. in. c. ad apoſtolice. in pn.
de re iud. li. vj. quinimo vt dicunt doc. curia ſuat ꝙ vni ſoli cardi. cre-
datur vt no. doc. in. c. cōſtitutꝰ. el. ij. de appel. ⁊ in. c. qꝺ ſuper his. de fi.
inſtru. Arch. in. d. c. nobiliſſimus. ⁊ doc. maxime Pe. de anchar. in cle.
j. de ꝓba. in ver. ſequen. ⁊ Spe. in ti. de legato. §. ſupereſt. ver. qd ſi de-
legati. ⁊ ver. ſeq. ¶ Fortius dicit Sali. in. d. l. iuriſiur. in fin. qꝺ lʒ vni
ſoli cardi. vt teſti nō credatur in figura iudicij ar. l. inter iuriſdi. ⁊ expreſ
ſe in. c. cū a nobis. de teſti. tñ ei tanꝗ̄ relatori creditur in his que dicū-
tur oretenus ſibi cōmiſſa per papā ſi notus ⁊ honeſtus ipſe cardi. alle
gat no. per gl. pe. in. c. ego. N. de iureiur. ⁊ not. per. Innocē. in. d. c. cum
olim. ⁊ in. d. c. cū dilectus. no. Jo. and. in. d. c. a nobis. ⁊ no. per Spe. in
tit. de teſti. §. j. ver. quid ſi aduocatus. ⁊ in ti. de legato. §. excipit. facit
qꝺ no. Bal. in. l. exempto. in fi. de proba. ⁊ iſte eſt proprie caſus noſter
vbi nedum vnus ſed plures cardinales affirmant de commiſſione eis
oretenus a pontifice facta ſe interponere decretū ⁊ autoritatē dicto cō
tractui. cum ergo conſtat interueniſſe autoritatē Romani pontific. in
dicto actu. nō eſt de eius viribus diſputādū. c. j. de trāſac. c. propoſuit.
15 de cōceſ. prebē. l. omniū. C. de teſta. ⁊ † nō preſumitur qꝺ fraus vel le-
ſio aut dolus interuenerit ꝓpter dictum conſenſum capituli ad dictas
autoritates ⁊ decretū. l. j. ⁊ ibi no. doc. C. de predi. curia. lib. x. l. fi. in pn.
ff. qꝺ me. cauſa. no. gl. in aut. hoc ius porrectū. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ tra-
ditur per Bal. in. c. j. in prin. circa. v. col. in ti. qui feu. da. poſ. ⁊. l. tranſ-
actionē. C. de trāſactio. cū ſimi. ¶ Cōdeſcendo ad quintā dubitationē
qua queritur an preſuppoſita iuſtitia belli habiti contra Rodul. per
dictam ciuitatē in quo dictus Rodulphus fuit ſuperatus videatur ipe
dictaʒ villā alienaſſe vel aliter deſtruxiſſe propter dictam guerram
eius culpa illatā adeo qꝺ videatur dictā villā eſſe de iure reuerſam ad di
ctum monaſterium maxime ſtantibus verbis promiſſiōis facte in di-
cta inueſtitura per dictos inueſtitos promittentes non diuidere nec
vendere nec alienare nec alio quocunꝗ̄ titulo trāſferre in perſonis ex-
traneis ⁊c. vt latius in dicto inſtrō continetur ⁊ in hoc puto qꝺ nō. nā
16 preſuppono † qꝺ verba appoſita in cōtractu aliquo intelliguntur ſm
naturam contractus ſuper quo prolata ſunt etiā ſi improprīare opor-
teat. l. ſi ſtipulatus. in prin. ff. de vſur. l. ſi legati ſerui nomie. ff. de leg.
primo. l. ſi vir. in prin. ff. loca. l. inſulam. ff. de preſcri. ver. c. cōſtitutus.
de relig. do. cū ſi. ideo dicta verba promiſſionis de quibus in dicto in-
ſtrumēto intelliguntur ſm naturam ipſius cōceſſionis in feudū alias
in emphyteoſim prout fuit dictus ꝯtus. Sed iſte caſus non eſt de il-
lis propter qꝺ res feudalis vel emphyteotica reuertitur ad dñm vt in
c. j. que fue. prima cauſa benefi. amit. ⁊ in. c. j. qbꝰ mo. feu. ⁊. ī. c. j. de alie.
feu. ⁊ in. c. imperialē. de prohibi. feu. alie. p Fed. ⁊ in. c. ex parte. de feu-
dis cū ibi no. in. l. fi. C. de iure emphy. ⁊ in. c. potuit. de loca. cū ſi. ergo
17 † et pena priuationis nūꝗ̄ hʒ locū niſi vbi reperiatur expſſum vt eſt tex.
no. in aut. de nō eligē. ſcdo nub. §. optime dū text. dicit nec lex eſt talē
qd dicēs quā ad hoc allegat Bal. in aut. ex teſtō in pe. col. C. de ſecun.
nup. ⁊ eſt optima glo. in. c. fi. in glo. magna. de iure patro. ¶ Et vidē-
18 dum eſt † ꝙ quando vaſallus cōmittit delictū vel culpā nō tamē in do
minum. ⁊ ſic non committitur delictū feudale ſed cōe tunc nō reuertitur
feudū ad dñm. d. c. j. in tit. que fue. prima cauſa benefi. amit. et in. c. j. in
titu. an ille qui interfecit fratrem domini ſui. ſaltē in caſu in quo feudū
eſſet paternū ſeu antiquū prout erat iſtud feudum. nec tenebitur iſte
Rodulp. iuxta. c. j. de gradi. ſucce. in feu. ⁊ in. c. j. §. hoc quoꝗ̄. in tit. de
ſucceſ. feu. ⁊ ꝙ ibi. Bal. in fi. ⁊. c. j. de natura ſucceſ. feu. ¶ Pro hoc fa
cit id qꝺ ſignāter probat tex. in. d. c. j. in ti. an ille qui interfecit fratrem
domini ſui. vbi probatur ꝙ quando vaſallus offendit aliū ꝗ̄ dñm feu
di. ⁊ ex illa offenſa deberet ſequi publicatio bonorū nō p hoc indiſtin-
cte perdet vaſallus feudum ſed ſolum quando proditorie offenſa com
miſſa. ⁊ ſic ꝓpter ignominiam nō poſſet ſtare vaſallus in curia dñi ita
per illū tex. dicit formaliter vltra alios Joan. de imo. in. l. ſi finita. §. ſi
de vectigal. circa. iij. col. ff. de dam. infec. ¶ Et per hoc infert ipſe ꝙ ſi
ex forma ſtatuti propter quodlibet homicidiū deberēt bona publica-
ri prout olim erat de iure cōi. l. deportati. C. de bo. proſcrip. licet ho-
die ſecus per aut. bona dānatorum eo. tit. nō per hoc perdet vaſallus
feudum ſi interfecit hominem niſi interfecerit fratrem ſuum vt habeat
totam hereditatem vel aliū interfecerit proditorie vt in. d. c. j. in tit. an
ille qui

ille qui interfecit fratrem dñi. et ita etiā probat in. c. j. §. deniꝗ̄. ⁊ ibi gl.
in ti. que fue. prima cauſa benefi. amit. ¶ Predicta aūt culpa Rodul
19 phi non preſupponitur fuiſſe cōmiſſa † cum qualitatibus indicantibus
proditionem quas ponit Bar. in. l. reſpiciēdum. §. delinquunt. ff. de
pe. et and. de iſer. ⁊ Bal. in. c. j. in prin. qb. mod. feu. admit. cū cōcordā.
ibi allīatis per Bal. in. vj. col. ⁊ Bal. in aut. itē nulla. C. de epi. et cle. ⁊
in. l. cum fratrem. C. de his quib. vt indig. et. in. l. j. in. xlj. ⁊. xlij. q. ff. de
re. diui. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de pac. ⁊ Pet. de anch. in. cle. j. §. qꝛ ve
ro. de ſtatu mona. ¶ Vel ſm Bal. in. d. c. j. in ti. an ille q īterfecit fratrē
domini ſui poſito quod quis deliquit ſeu homicidium cōmiſit in aliū
ꝗ̄ in dñm feudi ſi fuit criminaliter cōdēnatus perdat eius bona ⁊ con
ſequenter feudum. vt infamis qui in curia domini propter hoc ſtare
nō poterit tñ quando nō eſt cōdemnatus criminaliter nō perdit pro-
pter tale edictum feudum adeo qꝺ ex tali delicto non poſſit contra eū
ciuiliter agi ad priuationem feudi: vnde redeundo ad propoſitū cum
nō preſupponatur ꝙ dictus Rodulphus cōmiſerit delictū cōtra do-
minū feudi: nec delictū pro quo fuit criminaliter cōdēnatus nō venie-
bat priuādus feudo imo ſi aliqꝺ delictū cōmiſiſſet in alium ꝗ̄ in dñm
feudi puta proditorie ꝓpter qꝺ veniſſet feudo priuandus tñ non de-
buiſſet redire feudū ad dñm: ſed ad agnatos per id qꝺ habetur. in. d. c. j.
in ti. an in ille qui interfecit fratrē dñi feudi ſui. ⁊ in. c. j. ſi vaſal. feu. pri
uetur qn̄ erat feudū antiquū vel paternū vt in caſu noſtro. magis ta-
mē placet illa reſponſio qꝺ non cōmiſit delictū in dñm nec aliud pro-
quo fuerit criminaliter cōdēnatus ⁊ factus infamis. ¶ Nec predictis
obſtat tex. in. c. felicis verſic. ſi qua vero feuda. de pe. in. vj. vbi propter
homicidiū etiā nō proditorie cōmiſſum propter qꝺ veniebant bona
vaſalli publicanda aufertur vaſallo feudum ⁊ applicatur dño feudi quā-
uis offenſa nō videatur directo reſpicere in dñm feudi. ad illū text. rñ-
det Jo. de imo. in. c. ex parte in. xvij. col. de feud. qꝺ ille tex. loquitur in
feudo cōceſſo ab aliqua eccleſia ⁊ vaſallus ibi occiderat cardinalē ſac.
ſanc. roma. eccle. ⁊ ſic cōmiſit offenſam contra vniuerſalem eccleſiam et
cōſequenter etiā cōtra eccleſiā a qua feudū habebat. facit qꝺ legitur et
no. in. c. cū apoſtolica de his que fiunt a prela. ſine cō. cap. nō mirū er-
go ſi reuertitur ad dñm feudi: ſed in caſu noſtro cū non cōmiſit delictū
ꝯ eccleſiam. Nō obſtāt verba inſtrumenti ⁊ inueſtiture: qꝛ illa faciunt
potius pro iſta pte qꝛ ibi reſtringitur expreſſe pena priuationis ad ca
ſum vcʒ qn̄ oēs predicti vcʒ comes Robertus eiuſꝗ̄ nepotes eorū he
20 redes ⁊ ſucceſſores dictam villā † vēderēt diſtraherent vel alienarēt tñ
illud verbū diſtraherent ⁊ illud verbū venderēt ſunt ſynonyma pro-
batur in. l. ſi ego. §. pactus verſi. interdū. ⁊ ibi no. ff. de publicia. ⁊ in. l.
cōi diuidūdo. §. fi. ff. cōi diui. vnde cōſtat ꝙ nō vendidit Rodulphus
nec cōtractum reciprocū ex cā oneroſa ſimilem fecit. nec alienaſſe di-
citur tali ſaltē alienatione que faciebat cū cadere a ſuo iure. nā quāuis
bona eius immobilia efficiantur illius reipublice que iuſte bellū indi-
xit. l. ſi captiuus. §. expulſus. ff. de capti. ⁊ tradit in locis vulgar. tamē
21 de † hac tali tranſlatione que ſit in quādā conſequentiam ratione deli
cti vel culpe nō intelligūtur illa verba: per que ſub pena priuationis
promiſſum eſt non alienare. pʒ in. d. c. j. §. deniꝗ̄. iuncto. §. fi. in tit. que
fue. prima cauſa benefi. amit. ⁊ in. c. imperialē. in princ. iuncto. §. ſi in-
ſuper cū ſeq. de prohibi. feu. alie. vbi iſta ponuntur tanꝗ̄ diuerſa. facit
c. j. in ti. an vaſal. feu. priue. iuncto. d. c. j. §. fi. in ti. que fue. prima cauſa
bñfi. amit. ⁊ in. d. c. imperialē. verſi. callidis. ⁊ qꝺ no. Spe. in tit. de feu.
§. ij. ibi dū dicit: ſed dic premiſſa ⁊ ſimilia iura loqui de volūtaria alie-
natione ⁊ cum eo tranſire videtur Jo. an. in. c. in quibuſdam. de pen. fa
22 cit. l. j. ⁊ qꝺ ibi gloſ. in verbo voluntaria. ff. de fundo do. ¶ † Et poſito
qꝺ propter tale delictū aut culpā cōmiſſam per dictū Robertū dan-
tem cauſam iuſto bello ſibi inferēdo veniſſet aliquo modo priuandus
feudo adeo ꝙ feudū debuiſſet reuerti ad dictū monaſterium tñ ſuper
hoc requirebatur ſnīa declaratoria: qꝛ quando propter delictū vel cul
pā talis priuatio locū habere debet feudum reuerſurum ſit ad dñm
nō ſit hoc ipſo iure: ſed per ſnīam declaratoriā: vt in. c. fi. in ti. quo tpe
miles. ⁊ in. c. j. de feu. ſine culpa nō amit. ⁊ ibi p Bal. in. §. j. ⁊ no. Ant.
in. l. eorum. ff. de dam. infec. Et no. Bal. poſt gloſ. in. c. j. in fine princi.
in tit. qui. mod. feu. admit. ⁊ in. c. j. in. §. callidis. de prohibi. feu. alie. p
23 Fede. ¶ † Niſi quando vaſallus alienaſſet ⁊ tradidiſſet: qꝛ tūc ipſo iu
re pdit feudū ⁊ reuertitur ad dñm: qꝛ videtur illud habere pro dereli-
cto: vt. d. §. callidis ſm Bal. ibi qui ad hoc etiā allegat. l. fi. ff. pro de-
relicto. ⁊ no. p Inno. in. d. c. ex parte. ⁊ ita etiā not. Bal. in. d. c. j. in fin.
prin. in ti. quib. mod. licet ipſemet Bal. in. c. j. §. fi. que fue. prima cau-
ſa. benefi. amit. ponderet ibi eſſe tex. in contrarium inquantū tex. ibi di-
xit vaſallum caritur ū feudo ſi alienet. ⁊ ſic loquitur per verbū tēporis
futuri: ſcʒ cariturū feudo. ergo requiritur ſnīa: vt not. in. l. iubemus. §.
ſane. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ in. l. in criminali. C. de iuriſ. om. iudic. ⁊ in. c.
cupientes. §. ſi vero in diſcordia in verbo priuetur. de elec. in. vj. cū ſi-
mi. cum ergo in caſu predicto nō preſupponatur latā fuiſſe ſnīam ſu-
per hoc non poteſt dici feudum fuiſſe reuerſum ad monaſterium. con-
firmo qꝛ etiam poſito qꝺ eſſemus in caſu in quo ipō iure vaſallus eſſet
priuatus feudo tñ ſemper intelligitur ꝙ ſit priuatus: ſcʒ ex tunc domi
nus feudi ſcienter declarauerit ſe velle ipſum eſſe priuatū alias non vt
not. Bald. in. l. fin. C. de reuocā. donat. per gl. no. in. l. ij. ff. ſi ager. vect.

vel emphy. pet. p. l. ij. C. de iure emphy. ſed de tali declaratione volun
24 tatis nihil preſupponitur ergo ⁊c. ¶ † Venio ad ſextuʒ dubium quo
queritur vtrum ſaltem dictus Rodulphus vel eius deſcendentes
per lineam maſculinam videantur dictā villam cū pertinentijs ſuis
alienaſſe patiendo illam preſcribi ⁊ poſſideri p dictā ciuitatem poſt
dictum finitum bellū attēto qꝺ dicta ciuitas ex poſt poſſedit p annos
xxxvj. vſꝗ̄ ad tēpus tranſactionis facte cum Abbate Joanne: ⁊ ſic ex
iſto capite inciderit in commiſſum quaſi tranſlata ſit in perſonas ex-
tranea s quaſi iſta dicatur alienatio. l. alienationes. in prin. ff. de ver.
ſigni. l. ſi fundum. ff. de fundo do. ⁊ videtur hoc tenere Jo. an. in addi.
Spec. in ti. de feu. ī rubrica in fine. j. col. in verſi. xxviij. pileus fuit etiā
vbi dixit quod ſi contra vaſalluʒ decurſa fuerit preſcriptio. xxx. anno-
rum poſtea vaſallus euigilatus eſt ⁊ contra poſſeſſorem egit ⁊ pro-
pter preſcriptionem ſuccubuit vaſallus: deinde dominus qui ignora-
uerat egit ⁊ merito obtinuit: qꝛ ciuiliter poſſederat: modo vaſallus pe-
tit feudum a domino in iudicio an debeat obtinere vaſallus ⁊ refert
Jo. an. quod Pileus tenuit qꝺ dominus reſtituere non tenetur pri-
mo propter illius ingratitudinem permittendo preſcribi propter qꝺ
dicitur alienare. d. l. alienationes. Item quia vaſallus fuit negligens
⁊ dñs fuit vigilans. Item qꝛ dominꝰ videtur vti iure illius qui vaſal-
lum vicerat. C. de euic. l. emptori. ⁊. l. pomponius. §. q iuſſu. ff. de acqr.
poſ. ⁊ idem tenuit domi. Abb. in. d. c. ad audientiam. de preſcrip. et la
tius Bal. ī. c. j. §. fi. de prohibi. feu. alie. per Fede. in. iiij. vel. v. colum.
verſi. quero quid ſi tertius preſcribit cōtra vaſallum facit ꝙ no. Bar.
in. l. cum ſponte. §. in vectigalibus. ff. de publici a. per illū tex. ⁊ Ang.
⁊ Moder. in. l. vſucapionem. ⁊ in. l. quāuis. ff. de vſucap. ⁊ Ang. in. l. ſi
25 cut. C. de preſcrip. xxx. anno. in quibus † locis habetur qꝺ ad preſcribē
dum ꝯ vaſallum eccleſie reſpectu vtilis dominij ipſius vaſalli ſuffi-
cit preſcriptio. xxx. annorū ⁊ probatur in. d. c. ad audientiam. de pre-
ſcrip. in verbo principaliter. ⁊ ibi per gl. ⁊ doc. ⁊ iſta videntur iudicio
meo reddere ſatis dubitabilem hunc articulum. tamen ad hoc puto
poſſe reſponderi ꝙ in caſu in quo loquitur Jo. an. in. d. rubri. de feu-
dis lata fuerat ſententia ſuper preſcriptione contra vaſallum: ſed in
caſu noſtro non fuit lata ſententia contra vaſallum ſuper ipſa preſcri-
ptione nec ſuper facto propter qꝺ debeat reuerti ad dominum ⁊ regu
lariter vt habeat locū pena priuationis ⁊ reuerſionis feudi ad domi-
nuʒ requiritur ꝙ ſuper facto propter qꝺ infertur priuatio ſit lata ſen
tentia vt dixi ī ſuperiori primo queſito: ⁊ licet ſm aliquos nō requira
tur ſnīa quando vaſallus priuatur propter alienationem ⁊ traditio-
nem feudalis vt ibi dixi tamen ille non videtur eſſe caſus noſter ⁊ pre
ſertim attento eo quod domi. Sali. in. l. traditionibus. C. de pac. in. vj.
col. vbi ſecutus dominum ſuū domi. Ricar. de Sali. dixit ꝙ talis alie
26 natio ⁊c. ¶ Facit quod no. Bar. in. l. fi. C. in qbꝰ cau. ī integ. reſt. nō eſt
neceſ. in penul. col. dum dicit qꝺ in contractibus interuenit factum cō
trahentis vere: ſʒ in preſciptione interuenit ficte factum illius contra
27 quem preſcribitur. allīat. d. l. alienationis. Et dixit † glo. in. l. j. §. ſi quis
in verſi. actione. ff. de dolo. quod acquiſitio que ſit per preſcriptionem
non dicitur habere voluntatem ⁊ conſenſum illius contra quem pre-
ſcribitur. ⁊ no. Bal. in. l. j. C. de in integ. reſti. ⁊ in. d. l. traditionibus ⁊
28 in aut. ad hoc. C. de vſur. ¶ Et ſic † non militat illa ratio quam red-
dunt doc. dum dicunt ꝙ quando vaſallus alienat ⁊ tradit non requi-
ritur ſententia vt habeat locum pena priuationis eo qꝛ videtur habe
re rem pro derelicto: nam hoc non poteſt adaptari ad caſum noſtrum
qꝛ in habendo rem pro derelicto concurrit voluntas domini vt patet
per totum titulum. ff. pro derelicto. maxime in. l. ſi is qui in ver. volue
rit. ⁊ ex no. per gl. in rub. illius tit. ⁊ diſpoſitio iuris volentis ꝙ ipſo
iure priuetur vaſallus propter alienationem cum ſit penalis. l. j. C. de
his que pene no. declarat Bal. in. l. ij. ad fi. C. de iure emphy. debet in
telligi in caſu vero. ⁊ ſic in vera alienatione non in ficta niſi hoc expreſ-
ſe dicatur. c. graue. verſi. ⁊ hoc ipſum de preben. vbi hoc expreſſe not.
Anto. de but. ⁊ do. Abb. facit. l. iij. §. hec verba cum ibi not. ff. de neg.
geſt. ⁊. l. fi. C. de his qui ve. eta. impe. cum ſuis concor. facit etiam regu
la in penis ⁊c. Preterea dato ꝙ fuiſſet ipſo iure priuatus vaſallꝰ ta-
men intelligitur ſolum priuatus tunc quando dominus feudi ſcienter
declarauerit velle vaſallum eſſe priuatum: vt dixi in fine precedentis
29 dubij: ⁊ de tali declaratione nihil preſupponitur. ¶ † Capio nunc
octauum dubium quo queritur vtrum dicta villa cum pertinentijs
ſuis propter dictum iuſtum bellū occupata poſſit dici iuſto titulo que
ſita ita quod ab ea alienari non poſſit ſaltem durante tempore infeu-
dationis facte de dicto anno aut preſcripta per dictam ciuitatem cum
illā poſſederit pacifice ⁊ quiete ante dictam factam tranſactionem per
tempus annorū. xxx. ⁊ vltra. ⁊ hoc ſaltem quo ad ius feudale ⁊ emphy
teoticum. ¶ Reſpondeo quod quo ad excludēdum Rodulphū a ſuo
vtili dominio puto ciuitatē poſſe ſe tueri communi preſcriptione. xxx.
annorum. per id quod incidenter dixi in ſexto dubio. qꝛ vt ibi dixi hoc
probatur in. l. cum ſponſus. §. in vectigalibus cum ibi no. per Barto.
ff. de publi. ⁊. c. ad audientiam in ver. principaliter. ⁊ ibi glo. ⁊ docto.
de preſcriptio. ⁊ Jo. an. in dicta rub. de feud. circa fin. prime col. ⁊ not.
Ange. in. l. ſicut. C. de preſcrip. xxx. annorū. ⁊ Angel. ⁊ Moder. in. l.
quamuis. ⁊ in. l. vſucap. ff. de vſuca. ⁊ bene faciunt not. per gl. in. c. j. §. j.

Preterea in ti.de capi.cõra.ſed quo ad excludendã eccleſiam reſpe⸗
ctu illius vtilis dominij: qđ fuerat Rodulphi ſunt opiniones inter
glo.⁊ docto.in dicto.c.ad audientiam.de preſcripti.quia glo.ibi vult
quod ſit.Et ita videtur eſſe de mẽte Bar.in dicto.§.de vectigalibus.
⁊ Ang.in locis ſupra proxime allegatis ⁊ ſentit hoc glo.xvi.queſtio.
iiij.volumus.in verſi.ratione eccleſie ad quem ſe remittit Joan.and.
in dicto.c.ad audientiam.idem tenet dominus Abbas in dicto.c.ad
audientiam.dicens qđ Inno.ibi ſentit hoc ſcilicet ꝙ ille qui preſcri⸗
pſit vtile dominium vellet excludere eccleſiam ſed eam recognoſcere
non requireretur preſcriptio tanti temporis quanti requiritur contra
illam eccleſiam.⁊ pro hoc etiam adducit tex.cum gl.in dicto.c.j.§.pre
terea.de ca.cõra.⁊ dicit quod ita eſt de mẽte tex.⁊ dicto.c.ad audiẽtiã.
putat tamen ꝙ ſi dicta preſcriptio decurſa eſſet ignorante eccleſia poſ
ſet eccleſia petere reſtitutionem in integrũ ne cogeretur vaſallum do⸗
mini habere quem nollet iuxta no.per glo.in.l.j.C.de patria pote.⁊ i
l.ſi partem.§.j.in verbo non vtendo.ff.quemadmo.ſeruitus amit.Eſt
verum quod hoſt.in dicto.c.ad audientiam.videtur reprehendere gl.
ibi poſitam ne eccleſia cogatur habere vaſallum illum quem nollet.
⁊ quem habere non expediret.tñ Bal.in dicto.c.ad audientiam.vltra
predictos doc.reprehendit opinio.hoſti.quando preſcribens fatetur
eccleſiam eſſe dominã.Ex his patet quomodo ciuitas poſſit ſe quo ad
30 dictum vtile dominium tueri preſcriptione.¶ Modo videndũ eſt
quid de nona ⁊ decima dubitatione qbus querit vtrũ dicta tranſactio
fieri potuerit per dictum dominum Joannem Abbatem cum cõſen⸗
ſu monachorum: ⁊ capituli dicte abbatie quamuis non ſuperuenerit
ſuperioris autoritas ſeu ſaltem legitime ⁊ efficaciter cõfirmata ſit per
confirmationem ſummi pontificis Pij ſecundi.⁊ an ipſa tranſactio p
ſe valuerit ſatis patet ex his que dicta ſunt circa aliam tranſactionem
31 in illo dubio verſus finem.Et poſito† qđ nõ valuiſſet valet tamen ex
illa pleniſſima poteſtate prefati pontificis:quia contractum nullum
reddere poteſt validũ.c.j.de tranſac.iij.q.vij. hoc quippe.Et vbicun⸗
32 q3† eſt adiecta clauſula ſupplentes omnes defectus etiam de plenitu⸗
dine poteſtatis ſi qui interuenerint tunc non poteſt allegari:quod cõ⸗
tractus nõ valeret ex aliquo defectu minus poſitum vt not. Specu.et
Joã.an.in ti.de lega.§.nunc oſten.verſi.xviij.arg.c.propoſuit.de con⸗
ceſ.prebẽ.⁊.c.j.de cogna.ſpiri.cũ ſimili.⁊ no.Archi.lvj.diſt.genoma
nenſe.⁊ Anto.de bu.⁊ Moder.in.c.illa.de elec.vbi bonus text.⁊ in di⸗
cto.c.j.de tranſac.⁊ Jo.de imo.in.l.quidã conſulebat.de re iudica.⁊ lʒ
in dicta confirmatione ſit adiecta clauſula ſuplentes omnes defectus
ſi qui interuenerint:⁊ non videantur eſſe adiecta illa verba de plenitu
dine poteſtatis noſtre tamen veritas eſt ꝙ equipollenter ſunt appo⸗
33 ſita:quia ibi† eſt adiecta clauſula ex certa ſcientia que operatur vt pa
pa videatur vti plenitudine poteſtatis:vt no.glo.⁊ ibi Bald.in.l.eos
in principio.C.de appellationibus.⁊ glo.in.c.ad hec.de reſcrip.⁊ ibi
not.docto.⁊ maxime dominus Abbas ⁊ glo.fina.in clemen.ij.de re⸗
ſcrip.⁊ in.c.ſtatutum.in verbo literarum.de reſcrip.in.vj.⁊ Barto.in
conſilio incipiẽ.ciuitati camerini.facit.l.vbi vlpianus.ff.de excuſatio.
tuto.⁊ dicta.l.quidam cõſulebat.⁊ quod no.Bald.in.l.nullus.C.ad le
gem iul.maie.vbi per illum tex.dicit ꝙ cũ ſcientia principis ſupplet
defectum cuiuſlibet ſolennitatis:vnde quando eſt appoſita a principe
clauſula ex certa ſcientia credendum eſt illud eſſe verum nec licet in du
bium reuocari vt inquit Barto.in.l.conficiuntur.§.codicilli.ff.de iure
codicil.per.l.ij.C.de leg.⁊.l.j.ff.de offi.prefec.pretor.⁊ ita etiam dicit
Bal.in ti.de pace conſtan.in ver.non admittimus.⁊ Oldra.in conſi⸗
lio.cclviij.incip.factum tale eſt dominus noſter papa ⁊c.in.viij.colũ.
34 ¶ Fuit etiam† adiecta ibi clauſula non obſtante in latiſſima forma
que etiam operatur id ꝙ clauſula de plenitudine poteſtatis: vt not.
Bald.in.l.ſi teſtamentũ.C.de teſtamen.Nam licet alias princeps non
preſumitur velle tollere ius tertij tamen fallit quando apponit clau⸗
ſula non obſtante vt inquit Anto.de but.⁊ Joan.de imo.in.c.que in
eccleſiarum.de conſtitu.per not.per Cy.poſt gl.in.l.fina.C. ſi contra
35 ius.Quinimo† licet princeps nõ videatur in dubio velle vti plenitu⸗
dine poteſtatis.l.in teſtamento ⁊.l.quamq̃.C.de teſta.mili.no.Inno⸗
cen.in.c.innotuit.de electio.⁊ Joan.and.in.c.dudum.de electio. clare
Bal.⁊ Sali.l.l.bonorum.C.qui admitti.⁊ Ange.in.l.bene a zenone.
C.de quadrien.preſcrip.tamen illud eſt verũ quãdo actus ipſe in quo
princeps aliquid agit potuiſſet fieri validior ex iure ordinario ſeu po
teſtate ordinaria ſecus ſi actus non potuit fieri validior de poteſtate
ordinaria ſecus ipſo ſciente quia videtur velle vti plenitudine poteſta
tis.ita inquit Pau.de caſt.in.l.princeps.ff.de legi.⁊ in.l.ex imperfe⸗
cto.per ibi no.per glo.ff.de teſta.⁊ in ſuo conſilio.cclxxv.incipien.in fa
cto preſenti non intendo ⁊c.per.l.penul.C.de donatio.inter virum et
36 vxor.arg.l.ſi miles qui deſtinauerat.ff.de teſta.mili.¶ Et† ad predicta
bene faciunt not.per doc.maxime Anto.de but.in.c.ij.de confir.vtili
vel inutili.vbi volũt quod ſi actus nullus confirmetur per validationẽ
⁊ operatur effectum quo ad bona ⁊ iura eccleſiaſtica in quibus habet
largam poteſtatem quia ſunt in eius adminiſtratione in.c.ũ.de pre⸗
37 ben.in ſexto.¶ Et in clemẽ.j.ad ſi.vt lite penden.¶ Et qđ† habuerit
papa ſcientiam defectuum ſi qui interuenerint in actu tranſactionis pa
tet q2 cõfirmauit tenorem tranſactionis ⁊ etiã papa audiuit ſolutionem
canonis ſeu penſionem.hec habentur ex no.per glo.⁊ doc.in.c.paſto⸗
ralis.§.de offi.deleg.⁊ no.docto.in.c.venerabilis.⁊ in.c.porrecta.⁊
in.c.examinata.de confirma.vtili vel inuti.⁊ Archi.vij.q.v.preſentiũ
⁊ Oldr.in dicto conſilio.xlvij.Et quia quedam obijciuntur cõtra di⸗
ctam cõfirmationem reſpondeo in proxima ſequenti dubitatione vbi
predicta corroborabo.¶ Videndũ eſt nũc quid de vndecima dubita⸗
tione qua queritur vtrum poſſit inferri qđ cõditio dicti monaſterij vi⸗
gore dicte trãſactiõis ⁊ cõfirmationis Pij ſecundi ſit meliorata an
vero deteriorata attento ꝙ monaſterium erat conſuetum dare dicta
bona in emphyteoſi pro libris.xv.denariorum paruorum ſingulo an⸗
no vel in feudum eo modo quo fuit cõceſſa dicto comiti Roberto ⁊ ne⸗
potibus ⁊ nũc dicta ciuitas ſoluit ⁊ ſoluere debet annuatim ducatos
quinq3 de camera ⁊ attento ꝙ tempore dicte tranſactionis vertebatur
lis cum dicta ciuitate que pretendebat acquiſiuiſſe dictum vtile domi
nium iuſto bello vel preſcrip.Et puto qđ non dicitur aliquo mõ dete⸗
38 riorata niſi aliud probetur.† Nam ſi† vbi interuenit decretuʒ inferio⸗
ris a principe preſumitur in dubio quod nulla ſit leſio.l.j.⁊ ibi not.
Barto.Bal.⁊ Ange.C.de predi.curia.lib.x.⁊ Angel.in conſilio.xiij.
incipien.tutor vxori.in ſi.⁊ dixi ſupra in quinto dubio multo magis
quando interuenit autoritas principis qui quidem ſemper dicitur iu
ſte agere ⁊ ꝙ ſe ex probabili cã mouerint no.Cy.in.l.reſcripta.in.iij.⁊
iiij.q.C.de preci.impera.offer.⁊ Jaco.but.in.l.ſi.C.ſi cõtra ius vel vti
li.publi.⁊ Anto.de butri.in.c.cum inter.p.de renuntia.⁊ in.c.conſti⸗
tutus.de religio.domi.Jo.de imo.in.c.que in eccleſiarum.de cõſti.qđ
ſaltem quando dicit ſe facere ex certa ſcientia vt in caſu noſtro ſm do.
Abba.in.c.cũ olim.in.viij.colũ.de re iudi.facit.l.j.ff.a quibus ap.non
39 licet.⁊ qđ no.gl.in.l.relegati.ff.de penis.¶ Preterea† ad hoc vt poſ
ſit dici dictam eccleſiam fuiſſe leſam ex dicta tranſactione oporteret
probari qđ inſpecto dubio euẽtu circa litem dicta eccleſia ſit leſa et ꝙ
dictus dubius euentus fuiſſet cõiter reputatus maioris eſtimationis:
⁊ vtilitatis ipſi eccleſie quam ſit vtilitas proueniens dicte eccleſie ex
dicta tranſactione vt no.per gl.in.l.per diuerſas.C.manda.⁊ per bar.
⁊ Angel.in.l.ij.C.de reſcin.vendi.⁊ in.l.ſi quis cum aliter.ff.de verb.
oblig.⁊ in.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.ff.pro ſocio.⁊ in.l.lucius.§.ſi.
ff.ad trebel.⁊ docto.maxime Joã.de imo.in.c.pe.de emp.⁊ vendi.ar.
l.quod debetur.ff.de pecu.⁊.l.ſi ſeruus.in princ.ff.de condi.fur.¶ Et
per hoc apparet non obſtare ſi diceretur ꝙ imo fuit quam maxime le⸗
ſum monaſteriuʒ eo quia fuerũt remiſſi fructus preteriti tẽporis per⸗
cepti per dictam ciuitatem aſcendentes ad magnam eſtimationem:q2
dico ꝙ per hoc non ſequitur ꝙ ſit oſtenſum de leſione inſpecto ſaltem
dubio euentu litis vt dixi.¶ Preterea dicti fructus non ſpectabant
ad monaſterium ſed caſu quo ſpectaſſent ad aliũ quam ad ciuitatem
ſpectabant ad Rodulphum qui nondum poterat deijci a iure ſuo nõ⸗
dum facta declaratione per iudicem ⁊ etiaʒ per dominum feudi prout
40 requiritur vt dixi in quinto ⁊ ſexto dubio hoc† videtur decidere Spe.
in ti.de loca.§.nũc aliqua verſi.clxj.vbi queritur quid ſi dñs agit con⸗
tra extraneum poſſeſſorem feudi emphyteoticarij nunquid poſſeſſor
ei condemnabitur ad fructus ⁊ dicit qđ non allegat not.in.l.indebiti.
41 ¶ Pro hoc facit† q2 licet fructuarius non facit fructus ſuos niſi quã
do ipſe ſeparat a ſolo ⁊ eos percipit ſecus autẽ ſi alius percipiat non
nomine fructuarij vt.l.ſi fructuarius meſſem.ff.qbus modis vſuſfru.
amit.⁊.l.ſi fur.decre.ff.de vſufru.tamen vaſallus propter vtile domi⸗
nium facit fructus ſuos etiã ſi alius percipiat vt late diſputat ⁊ pro⸗
bat Bal.ita concludens in.c.que in eccleſiarum circa ſextam col.de cõ
ſti.licet precedens reſponſio mihi magis placeat eo quia contra iſtam
vltimã reſpõſionem videtur eſſe deciſio Goffredi quã refert Bal.in
c.j.§.ſi.de prohibi.feu.aliena.per Federi.in.v.colũ.in verſic.x.quero
vtrum dominus ⁊c.ſi dici poſſet ꝙ illi feudatarij fuiſſent excluſi pre⸗
42 ſcriptione quam allegaret ciuitas.¶ Poſſet etiam eſſe† qđ ciuitas
occupans dicta bona occaſione iuſti belli habuit bonam fidem ⁊ iuſtã
cãm acquiſitionis ignorans ius eccleſie.⁊ fructus cõſumptos lucrari
potuit iuxta no.in.l.⁊ ex diuerſo.§.j.primo.ff.de rei vẽd.cum ſuis mul
tis concor.tamen precedentes reſponſiones magis placẽt q̃ iſta pro⸗
pter no.maxime per Jo.cal.⁊ Jo.de imo.in.c.ſi quis preſbyterorum
43 de reb.eccl.nõ alie.¶ Nec† predictis obſtat ſi diceretur qđ imo facta
eſt deterioris conditionis eccleſia eo q2 dictam villam locauit ciuitati
que nunq̃ moritur.l.an vſuſfructus.ff.de vſufruct.c.ſi gratioſe.de re⸗
ſcrip.in.vj.ideo videtur eſſe ciuitas de perſonis prohibitis ⁊ ad quas
non poſſit tranſire emphyteoſis eccleſie iuxta not.in.c.potuit.de loca.
⁊ in.l.fin.de iure.emphy.⁊ in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.oblig.
⁊ in.c.j.circa prin.de alie.feu.⁊ per Specu.in tit.de loca.§.nunc aliqua
verſicu.cxvj.Quia reſpondeo qđ iſtud nõ obſtat q2 in locis ſupra al⸗
legatis.⁊ etiam in.c.j.iuxta princi.de aliena.feu.bene habetur ꝙ em⸗
phyteota vel vaſallus alterius etiam in caſibus in quibus dominus
nollet emere ſuum ius vtilis dominij non poteſt illud concedere alte⸗
ri potentiori:vel eccleſie vel alijs perſonis enumeratis in dictis lo⸗
cis:ſed non negatur ibi quin ipſe dominus feudi vel rei emphyteotice
poſſit concedere ſi voluerit imo ſi etiam vult cõſentire quod emphy⸗
teota transferat in potentiorem poteſt:vt patet ex his que habẽtur in
auten.de aliena.⁊ emphyteo.§.j.⁊ no.Barto.in autẽ.ingreſſi.in vlti⸗
ma col.

ma.col.de ſacroſan.eccle.dum allegat dictum.§.j.⁊ notant doc.in.c.in
preſentia.de renuntia.⁊ Spe.in.d.§.nunc aliqua verſi.cxx.⁊ ſic atten⸗
do quod penes dictam ciuitatem tempore dicte conceſſionis erat vil⸗
la predicta ⁊ res erat in lite ⁊ ſub dubio propter predicta ideo nõ per
hoc dici poteſt qđ eccleſia fuerit effecta deterioris conditionis maxi⸗
me cum penſio fuerit aucta.⁊ ita etiam clare probat Joan.calderi.in
44 ſuis conſilijs conſilio.cxcij.incip.articuli ſuper quibus.¶ Nec† etiaʒ
obſtat ſi dicat̃ ꝙ dicta bona fuerunt conceſſa ⁊ confirmata dicte ciuita⸗
ti que per vim occupauerat dictã villam ergo non valent predicta ſic
geſta.vt.l.ij.cum gl.C.de fun.⁊ ſaltibus rei domi.li.xj.⁊ ibi domi.et.l.
autoritate.⁊ ibi Bart.⁊ alij.C.vnde vi.⁊ Bal.in.l.que ex relatione in
princip.C.de legi.⁊ in.l.j.C.de carbo.edic.Quia rñdeo quod illa iura
loquuntur quãdo quis ante reſtitutionem factam ⁊ cui reſtitui debe⸗
bat impetrauit.⁊ ſic facta eſt impetratio a ſuperiore ⁊ eſt rõ q2 ſpo⸗
liatus ante omnia reſtituendus eſt vnde ſi dicta eccleſia vult dicere ſi
bi fuiſſe illatam violentiam ⁊ ſe fuiſſe eiectam de poſſeſſione eo ipſo ꝙ
fuit eiectus vaſallus qui reſpectu ciuilis poſſeſſionis nomine eccleſie
tenebat ſm qđ habetur in.l.j.§.qđ ſeruus.ff.de vi ⁊ vi arma.⁊.l.per⸗
egre.§.quibus.⁊ ibi no.ff.de acquiren.poſſeſſio.⁊ tunc dico ꝙ anteq̃
impetraret ciuitas a principe reſtituit eccleſie dicta bona recognoſcen
do ab eccleſia ⁊ ſoluendo eccleſie certam quantitatem pecunie pro ca⸗
none preteriti temporis per tales enim actus transfertur poſſeſſio in
45 locante.l.quedam mulier.ff.de rei vendi.l.a quo.ff.de vſucap.no.† in
l.qui vniuerſas.§.per locum.ff.de aqui.poſſeſ.¶ Fortificantur etiã
predicta per id qđ no.Sali.in.d.l.autoritate vbi vult quod gl.in.d.l.
ij.cum ſimi.locum non habeat quando ſpolians impetraſſet poſt ſpo
liationem rem ab ipſo ſpoliato habente ſcientiam veram vel preſum⸗
ptam dicte occupationis:quia tunc videtur remiſſa illa ſpoliatio ar.l.
l.ſi.C.de rei ven.⁊ qđ ibi not.⁊ qđ no.glo.in.l.vniuerſis.C.de preci.
impera.offer.⁊ in dubio dicit ꝙ ſi multum temporis tranſiuit ita ꝙ
veriſimiliter ſcire potuit factum tam arduum ⁊ geſtum contractũ pre⸗
ſumeretur ipſum ſciuiſſe.⁊ ita dicit fuiſſe conſultum.¶ Preterea di⸗
cta allegata in contrariũ loquuntur de violentia iniuſta ⁊ improbabi⸗
li cauſa:ſed dicta violẽtia illata Rodulpho fuit iuſta propter belli iu
46 ſtitiam et ciuitas probabiliter putauit† dicta bona eſſe ipſius Rodul
phi poſſidentis:vt not.in.l.maritorum.C.ne vxor pro mari.⁊ in.l.pe⸗
nulti.ff.de condi.inſti.⁊ res in dubio preſumitur non feudalis: vt not.
Hoſti.⁊ Jo.an.c.ſi.verſic.reſpondere.de iudi.⁊ Joan.and.in.c.nimis
de iureiuran.⁊ probat Bald.in.c.ij.ſi de feu.fue.contro.inter domi.et
agna.⁊.l.libertas.ff.de ſta.homi.⁊ in.c.j.in princip.de contro.inueſti.
¶ Preterea fertur quod papa de predictis habebat ſcientiam meri
to cũ de plenitudine poteſtatis confirmauit cum clauſula non obſtãte
videtur qđ valeat per ea que dixi in nona ⁊ decima dubitatiõe.¶ Nec
47 etiam obſtat† qđ in dicta confirmatione non fuit vocatus Abbas di⸗
cti monaſterij:q2 reſpondeo qđ quando apparet principem velle vti
plenitudine poteſtatis prout apparet in caſu noſtro vt dixi in nono et
decimo dubio tunc non poteſt allegari qđ eius reſcriptum vel conceſ⸗
ſio non valeat eo quia alius non fuerit requiſitus de cuius preiudicio
poterat tractari:vt not.Hoſtien.Joan.and.⁊ omnes in.c.in noſtra de
procura.⁊ Bar.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.de liber.⁊ poſthu.per
l.ij.in ſi.C.de natal.reſti.⁊ Bal.in.l.ſi.in vlti.col.per illũ tex.C.de fru.
⁊ lit.expen.⁊ Bal.in.l.ſi.C.quibus res iudi.non no.⁊ doc.maxime do
mi.Abb.in.c.cum olim.de re iudi.⁊ no.Anto.de butri.⁊ Joã.de imo.
poſt alios in.c.cum dilecti.de confir.vti.vel inuti.cum cõcordan.ibi al
legatis per eos et vult hoc preciſe ad terminos noſtros Paul.de ca.
in.l.de vnoquoq3.ff.de re iudi.per.d.l.ij.⁊ fin.ff.de natal.reſti.facit qđ
no.Bal.in.l.ij.in princip.C.quomodo ⁊ quando iud.⁊ Anto.de but.
in.c.per venerabilẽ.qui fil.ſint legit.⁊ qui maxime fieri iuſte poterat
in caſu noſtro in quo liquebat pontifici abbatem ⁊ capitulũ iam pro
48 minori penſione trãſegiſſe ⁊ locaſſe dicte ciuitati.¶ Et per hoc† etiã
patet nõ obſtare ſi dicatur qđ papa non erat informatus de redditu ⁊
fructu dicte ville:quia clauſula ex certa ſcientia ⁊ plenitudine poteſta⸗
tis.quia vti voluit ⁊ augmentum penſionis factum in confirmatione
oſtendunt contrarium ⁊ tollunt obiectum:vt patet ex iam dictis.et ta
les clauſule ⁊c.operantur etiam circa defectum intrinſecum quando
verba pape tendunt ad hoc ſm dominũ Abb.in.c.illa.de elec.per illũ
text.prout in caſu noſtro tendere videntur verba pape qui noluit aſ⸗
ſentire penſioni contente in contractu:ſed eam voluit augere.et ſic pa⸗
tet ꝙ nõ credit partibus contrahentibus: ſed aliter voluit certiorari
de penſione reſpectu fructuum.¶ Et ſimiliter patet per iſta nõ ob⸗
ſtare ſi dicatur ꝙ pape innotuit de bello in quo dicta ciuitas occupa
uit dicta bona:quia dico ꝙ contrarium apparet ex narratis in confir⸗
matione ſeu in contractu tranſactionis inſerto in confirmatione.¶ Et
per predicta etiã eſt ſatiſfactum duodecime dubitationi: q2 per pre⸗
dicta apparet prefatum dominum Fede.debere acquieſcere dicte trãſ
49 actioni ⁊ cõfirmationi.¶ Et dum vnũ verbum† attingo ſuper ſexto
queſito quo queritur an ciuitas in hoc iudicio poſſit repellere dictam
eccleſiam reſpectu vtilis dominij opponendo ⁊ dicendo ꝙ adhuc ex⸗
tet vnus ex dictis deſcendentibus comitis Roberti cõprehenſus in
dicta prima inueſtitura ad quem ſpectet dictum vtile dominiũ et dico
quod ſic q2 aut dicta ciuitas pſcripſit aduerſus dictos deſcẽdẽtes Ro
berti prefatum vtile dominiũ.⁊ tunc hoc ipſi ciuitati prodeſſe poteſt
ſm qđ fuit dictũ in octauo dubio.¶ Aut non preſcripſit.⁊ ſic nõ ſunt
excluſi deſcendentes Roberti vt dixi in quinto ⁊ ſexto dubio.⁊ tunc vi
detur ꝙ ciuitas poſſit opponere de vtili dñio tertij.l.ſi quis emptio⸗
nis.§.j.C.de preſcrip.xxx.anno.no.in ſpẽ glo.⁊ docto.in.l.indebiti.§.
mirum.ff.de condi.indebi.⁊ Bar.in.l.ij.in ſi.ff.de excep.rei iudi.⁊ al.j
in.l.cũ ſeruũ.C.de ſer.fugi.⁊ Ang.in.l.fructus cũ.l.ſeq.ff.de rei vẽdi.
⁊ Spec.ĩ ti.de loca.§.nũc aliqua ver.clxj.¶ Nec ob.ſi diceretur ꝙ ex⸗
cluſus fuerit dictus deſcendens a iure ſuo non petendo inueſtituram
infra annũ ⁊ diem iuxta.c.imperialem.§.preterea el primo cum ſimi.
de probi.feu.aliena.per Fede.q2 rñdeo qđ illud tẽpus non currit niſi
a die ſcientie.c.j.cuʒ ibi no.in ti.quo tempore miles ⁊ heres hʒ proba⸗
bilem cauſam ignorantie.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.l.ſi.ff.pro ſuo.
¶ Item requiritur ꝙ ſit in dolo.c.ſi.de probi.feu.aliena.per lotha.
⁊ declarat Guil.de cu.⁊ Bal.no.in.l.ſolennibus.C.de rei vẽdi.vbi vo
luit ꝙ nõ dicat̃ incidere in penã iſtam vaſallus qui non petijt inueſti⸗
turam infra dictum tempus eo q2 res feudalis occupabatur per aliũ
quod reputatur nota.dignum.item illa pena nõ intelligitur niſi p ſen
tentiam.vt in.c.j.de feu.ſine cul.nõ amit.⁊ in.c.ſi.quo tempore miles
⁊ in.d.§.preterea in ver.amittat vt dixi in quinto ⁊ ſexto dubio.Pre
terea ex forma inueſtiture requiritur ꝙ interpellat⁹ ceſſauerit ad hoc
vt cadat a iure ſuo.Alex.Tartag.Jmo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xciij.

1 ☞ Ad probandum quem vſurarium poſſunt deduci acta cauſe.
2 Quando dicatur manifeſtus vſurarius.
3 Sententia preſumitur lata ex cauſa que apparet in actis.
4 Jlle qui propter dilationem temporis plus vendit in preiudiciũ ani
me ſue poteſt in foro contentioſo compelli ad reſtitutionem.
5 Sententia que tranſiuit in rem iudicatam pro veritate habetur.
6 Jn his que ſunt de genere prohibitorum preſumitur dolus non ſim⸗
plicitas.
7 Vſurarius mentalis non tenetur in foro contentioſo.
8 Vſura eſt prohibita vtroq3 teſtamento:nec papa poteſt diſpenſare.
9 An qui facit contractum qui communiter reputatur licitus et tamen
eſt contrarium dicatur vſurarius.
10 Vſurarius dicitur perſona vilis.
11 Quando teſtis eſt valde pauper an ſufficiat.
12 Teſti compatri ⁊ amico non tantum creditur ſicut alteri.
13 Jlli dicuntur amici quibus eſt vnum velle ⁊ vnum nolle.
14 Teſtis qui alias non eſt idoneus non repellitur ſi in inſtrumento fuit
adhibitus a partibus.
15 Vnus teſtis ſupplet defectum alterius.
16 Fides teſtium eſt improbanda vbi non veriſimilia deponunt.
17 Relinquere hereditatem heredib⁹ nõ eſt contra iuris preſumptionẽ.
18 Diſpoſitio.l.ſi.C.de edic.d iui adria.habet etiam locum in herede in⸗
ſtituto in teſtamento nuncupatiuo.
19 Si ſit ſtatutum quod inſtrumenta guarentigiata habeant executionẽ
paratam ſi contingat quod de debito non ſit factum inſtrumentum:ſʒ
poſſit probari debitum per teſtes redactos in ſcripturam an talis ſcri
ptura habebit executionem paratam.

¶ Conſilium.xciij.

¶ An vſurarius poſſit eſſe teſtis ⁊ quedam alia.

Domini redẽptoris noſtri
inuocato ſuffragio.Repetitus in caſu mengi de Pi⸗
ſauro in quo cõſultus reſpondi ſuper themate mihi ex⸗
hibito quod Bartholomeus frater cõſtantij non pote
rat ſe ex allegata donatiõe tueri ⁊ quod illi duo teſtes
ſcilicet Julianus ⁊ Andreas legitime donationem ipſam non pbãt.
1 Nunc ſentio† ꝙ ad magis improbandam fidem dicti Andree addu⸗
citur quod erat vſurarius manifeſtus.⁊ ad hoc probandum deducũt
acta cauſe per que apparet quod quidam egit contra eum petendo ipʒ
condemnari tanq̃ vſurarium ad reſtitutionem ſex ducatorum in qui⸗
bus vltra veram ſortem voluit quendam debitorem ſuum ſibi obli⸗
gare eo quia dictus Andreas ſibi dederat dilationem vnius anni ad
ſoluẽdum ducatos ſexaginta ⁊ ita ſe obligauit debitor in ducatis ſexa⸗
gintaſex ⁊ eo caſu quo non appareret debitorem ſoluiſſe dictos ſex du
catos fuit petituʒ condemnari ad compenſandum dictos ſex ducatos
in ſortem ob vſurariam prauitatem ⁊ ꝙ ita probata intentione agen
tis fuit condemnatus dictus Andreas ad reſtituendum dictos ſex
ducatos ſi accepit vel ad computandum in ſortem ſi non accepit.ſen⸗
tentia in rem iudicatam tranſiuit anteq̃ dictus Andreas in dicta cau
ſa mota contra dictum Bartholomeum teſtificaretur modo ſic pre⸗
ſuppono quod fenerator eſt infamis:⁊ ideo a teſtimonio repellitur.l.
improbum.⁊ ibi notãt doc.maxime Bal.⁊ Saly.C.ex quib⁹ cau.iñfa.
irrogatur.⁊.iij.q.vij.§.tria.c.inter dilectos.⁊ ibi no.domi.Abbas de
exceſſi.prelat.⁊ no.Cy.in.l.ſi quis ad declinãdam.C.de epiſco.⁊ cleri.
2 ⁊ Bald.in.l.qui accuſare.C.de eden.⁊ dicitur† manifeſtus vſurarius
quando apparet per ſententiam eum eſſe condemnatum ex cauſa vſu⸗

raria vt eſt in propoſito glo.oꝛdinaria in.c.j.in verbo manifeſtos.de vſur.in.vj.⁊ Fede.de ſenis in cōſilio octauo incipiente queritur quomodo accipiatur ⁊c.⁊ no.docto.in.c.qꝛ in omnibus.de vſur.⁊ Sali.in dicta.l.improbum.in.iij.q.bene facit quod habetur in.c.veſtra.⁊ in.c.fina.de cohabi.clericorum ⁊ mulie. ¶ Bene facit etiā quod no.Bal.in.l.donatio.ī fi.C.de dona.⁊.l.ſcripturas.C.qui potio.in pig.habe. Multis modis etiam efficitur quis manifeſtus vſurarius:ſed nō pertinent illi caſus ad rem noſtram ideo pretermitto. ¶ Et per hec non eſt opus diſputatione an requiratur ſnīa ad hoc vt vſurarius efficiatur infamis ⁊ per conſequēs a teſtimonio repellatur quia iam vt dixi preſupponitur ſuper crimine vſurarum latam eſſe ſententiam contra dictum Andream. ¶ Nec dicatur quod apparet ex ſentētia de neceſſitate:quod iſte exegerit vſuras quia condemnatur ad reſtituēdum ſi recepit:vel ſi non recepit condemnatur ad compenſandum in ſortem qꝛ
3 reſpondeo ꝙ ſententia preſumitur lata ex cauſa que apparet in actis l.ſi quis ad exhibendum cum glo.ff.de exceptio.rei iudica.l.hec enim in principio.cum gloſſ.ff.de ſuſpe.tuto.⁊ not.in.c.confirmationem de elec.libro ſexto.ſed ex actis apparet de cauſa que oſtendit contractum eſſe factum in fraudem vſurarum vt in.c.conſuluit.de vſur.cuꝫ ibi no.
4 per Hoſtien.Jo.an.and.⁊ expreſſius per domi.Abba.† qui concludunt quod talis qui propter dilationem temporis plus vendit in preiudicium anime ſue poſſit etiam in foro cotentioſo compelli ad reſtitutionem vbi apparet de corrupta intentione. Nam ideo text.ibi dixit de iudicio anime quia in foro contentioſo non iudicatur de occultis ſꝫ vbi conſtat de intentione condemnatur etiam in foro contentioſo ſm eos.cum igitur dicta ſententia fuerit condēnatoria ad reſtituendū vel compenſandum in ſortem ergo ex illa infertur neceſſario quod intentio Andree fuerit corrupta quia alias non tenebatur reſtituere vel in ſortem compenſare in foro contentioſo vt legitur ⁊ notatur ī.d.c.con-
5 ſuluit.⁊ in.c.ciuitate eo.ti.⁊ ſnīa† que in rem iudicatam tranſiuit ꝓ veritate habetur ⁊ preſumitur iuſta.l.ingenuum.ff.de ſta.homi.c.inter.⁊.c.ſicut.de re iudica.c.in preſentia.de renūtia.⁊ per conſequens etiā non poteſt dici qd̄ Andreas illos ſex ducatos adiecerit pro intereſſe ſuo quia ſnīa oſtendit contrarium quoniā ſi fuiſſet pro intereſſe non fuiſſet obligatus ad reſtituendum vel compenſandum in ſortē.l.curabit.cū ibi no.C.de actio.empti.l.ſi quis a ſocio.⁊ ibi no.ff.pro ſocio.et in.l.iul.§.ex vendi.ff.de actio.empti.⁊ plene not.in.c.conqueſtus.de
6 vſur. ¶ Nec obſtat † ſi diceretur ꝙ non preſumitur qd̄ doloſe fecerit Andreas ſed per ſimplicitatē qꝛ reſpondeo qd̄ in his que ſunt de genere prohibitorum preſumitur dolus non ſimplicitas.l.j.C.ad legeꝫ cor.de ſicar.l.ſi nō conuitij.C.de iniu. ¶ Nec obſtat id quod not.glo.in c.ſuper literis.de reſcrip.in verbo priori.vbi illi qui falſitatem expreſſerunt in ſupplicatione porrecta principi non preſumuntur dolo feciſſē niſi dolus probetur.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probatio.l.dolū.C.de dolo.quia reſpōdeo quod vt ibi dicit Hoſt.⁊.Jo.an.illud ibi ꝓcedit quando non apparebat ꝙ ille qui ſupplicauit haberet ſcientiā illius rei.qꝛ ignorantia preſumitur.l.verius.ff.de probatio.⁊ in regula preſumitur libro ſexto.ſed probata ſcientia tunc ſm eos preſumetur dolus:ſed in caſu noſtro preſumitur qd̄ Andreas ſciuerit quod illud erat illicitum.l.leges ſacratiſſime.C.de legi.l.penul.C.de iuris et fac.ignoran.l.ſi heres ab eo in fin.ff.ad trebel.no.Bar.in.l.ſꝫ ſi lege.§.ſcire.ff.de petitione hereditatis.⁊ in.l.is qui putat.ff.de acquiren.
7 heredita.⁊ in.l.non fatetur cum ſimilibus.ff.de confeſſis. ¶ † Nec obſtat etiam ſi dicatur quod iſte fuit vſurarius mētalis qui tenetur ī foro contentioſo ſicut dicimus in ſimoniaco mentali per id qd̄ habetur in.c.j.de cleri.non reſiden.lib.vj.quia reſpondetur quod in hoc eſt differentia inter vſurarium mentalem ⁊ ſimoniacum mentalem vt ex-
8 preſſe not.glo.ſi.in.c.ſi.de ſimonia.⁊ eſt† ratio differentie ſm Hoſtien. ibi quia vſura eſt prohibita vtroqꝫ teſtamento nec papa in ea diſpenſare poteſt.c.ſuper eo.de vſur.ſed ſimonia in beneficio eſt prohibita ex ſola conſtitutione eccleſie.⁊ ideo ī ea papa ſeu eccleſia diſpenſat.alias rationes reddunt Joan.and.⁊ alij in dicto.c.fina.quas hic breuitatis
9 cauſa omitto. ¶ Non obſtat† etiam predictis id quod not.Barto.in l.quid ſit fugitiuus.§.apud labeonem.ff.de edil.edic.vbi per illum tex.voluit quod ſi quis facit aliquem actum qui communiter reputatur licitus ⁊ tamen in veritate eſt contrariuꝫ vt qui ſapit vſurariā prauitatem quod ex hoc non dicitur vſurarius:quia reſpondeo ꝙ negat illū contractum communiter reputari licitum per iura ſupra allegata nec contrarium preſupponitur eſſe probatum. ¶ Ad cōfirmatio-
10 nem† predictorum etiam facit quia vſurarius dicitur perſona vilis vt in dicto.c.inter dilectos.de exceſſib.prelato.⁊ ibi no.domi.Abba.qd̄ etiam aggrauat conditionem teſtis.ij.q.prima in primis.l.iij.in prin
11 cip.ff.de teſtibus. ¶ Preterea† iſte teſtis eſt valde pauper ⁊ preſupponitur quod ſtantibus probationibus hinc inde factis non eſt probatum ꝙ ſit perſona fide digna vnde attento quod inſpecta qualitate perſone cauſa non eſt modica non videtur ei credendum vt integro te ſti.per dictam.l.iij.in princip.cum ibi not.per Jaco.but.ff.de teſtibus.cum alijs que allegaui in priore conſilio.⁊ ſic poſito ꝙ non repellatur a teſtimonio per notata in.c.ſi qui teſtium.de teſti.⁊.iiij.qd̄.iij.in.§.teſtes.tamen non facit eam plenam fidem quam facit alius integer teſtis vt eſt dictum. ¶ Preterea requiruntur duo teſtes probate vite ⁊ fidelis conuerſationis vt per duos dicatur plene probari.c.licet
12 vniuerſis.⁊ ibi not.doc.de teſti. ¶ Sed vltra† dictum Andream producitur alius teſtis.ſcilicet iulianus qui nedum eſt compater Bartholomei ſed etiam ab antiquo ſibi coniunctus amicitia vt de dicta amicitia fatetur Bartholomeus quo caſu poſito ꝙ non repelleretur a teſtimonio tamen ei non tantum creditur quantum alteri integro teſti. vt notat gloſſ.in.§.cogitandum in verbo teſtes in fin.in auten.de mona.⁊ Pet.⁊ Cy.qui ita voluit in.l.eos.C.de teſti.⁊ Jo.an.in addi.Spec.in ti.de teſte.§.j.in addi.incipiēte.vide quod ibi dixi ⁊c.⁊ Bal.in.l.data opera in antepenulti.charta.C.qui accuſ.non poſſunt ¶ Et poſi-
13 to qd̄ ſm† Angel.in.d.§.cogitandum.illi dicantur amici quibus eſt vnum velle ⁊ nolle vt notat gloſ.in.l.late.§.amicos.ff.de verbo.ſignificatio.que referendo tullium de amicitia inquit amicitiam eſſe vnum velle ⁊ idē nolle in rebus licitis ⁊ honeſtis tamen ſatis eſt ꝙ dictus Bartholomeus confeſſus eſt amicitiam ab antiquo inter ipſum ⁊ dictum Andream quia eo ipſo quod hoc fatetur videtur fateri ea adeſſe ſine quibus amicitia ſtare nō poteſt.l.ij.ff.de iuriſ.omnium iudic.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad legatum.ff.de procura.⁊ patet quod Angel.loquitur de amicitia honeſta de qua loquitur glo.in dicta.l.late.§.amicos.allegata per eum ⁊ tamen vult Ange.in dicto.§.cogitandum poſt gloſ.qd̄ propter amicitiam minus ei credatur et licet amicitia non ſit actus improbatus imo approbatus non per hoc ſequitur ꝙ non ei minus credatur.nam etiam affinitas eſt actus approbatus ⁊ tamen propter affinitatem teſtis redditur ſuſpectus:vt inquit Bal.in.l.aut affinitate.ff.de procurato.⁊ idē in alijs coniunctis coniunctione agnationis vel cognationis iuxta notata in.l.etiā matris.ff.de probatio.⁊ per Barto.in.l.qui teſtamento.§.primo.ff.de teſtamen.⁊ notāt alij
14 in.l.parentes.C.de teſti.cum ſuis concordantijs. ¶ Nō obſtat† etiam in.l.ſciēdum.ff.de vſur.⁊ quod ibi notat Ang.quia illa.l.intelligitur in teſte inſtrumentario qui apparet ab vtraqꝫ parte fuiſſe adhibitus ita intelligit Bal.in.l.ij.C.de teſtibus.⁊ in.l.ſcripturas.C.qui potior.in pigno.habe.bene facit.l.ſi quis teſtibus.C.de teſti.⁊ quod not.glo.reputata ſingularis in.§.⁊ licet in verbo.ſupplicijs in auten.de teſtib.vbi teſtis qui alias non eſſet idoneus nō repellitur ſi in inſtrumento fuit adhibitus a partibus ⁊ notat Innocen.⁊ alij in.cap.ex literis.de tranſac.⁊ Bal.in.l.parentes preallegata.⁊ in.l.ad teſtium.§.cōditionem.ff.de teſtamen.⁊ Ang.in.l.j.C.de teſtamen.⁊ Sali.in.l.quoniam.C.de hereti.Deniqꝫ ſatis eſt ꝙ quamuis non repellatur a teſtimonio
15 tamen non probet vt integer teſtis vt eſt dictum. ¶ † Nec poteſt dici ꝙ hic habilitas vnius teſtis ſuppleat defectum alterius:quia nullus eorum eſt bene idoneus ⁊ integer.⁊ poſito etiam:qd̄ vnus ex eis poſſet etiam tolerari pro idoneo tamen ſaltem quando non eſt valde dignus non ſuppleret defectum alterius quia imo requireretur quod eſſent teſtes plures quam duo.vt ſic numerus ſuppleret:vt per gloſſ.in.l.iij.§.j.in verbo numerus.ff.de teſtib.⁊ notat Jacob.but.in dicta.l.iij.in princip.⁊ in dicta.l.parentes.⁊ Nico.de neapo.in.l.excuſantur in principio.ff.de excu.tuto.⁊ Joan.andr.in addi.Specu.in tit.de noto.cri.§.fama in addi.incip.a legato. ¶ Nec ob.id quod notat Bald.in.l.imperator.ff.de ſtatu homi.ouꝫ dicit ꝙ ſi duo fuerūt notarij adhibiti ⁊ vnus erat officio tabellionatus priuatus qd̄ ſuſtinebitur inſtrumentum ex perſona alterius ar.l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.qꝛ reſpondeo qd̄ poſito qd̄ dictum Bal.eſſet verum illud procedit ex eo qd̄ fides vnius tabellionis per ſe poterat ſufficere ideo ibi vtile per inutile nō vitiatur vt in propoſito probatur in.l.j.§.j.verſ.quid enim ſi duo.ff.qd̄ falſo tuto.auto.ſecus in teſtibus qꝛ ſemper requiruntur ſaltem duo.l.vbi numerus.ff.de teſti.c.in omni negocio.de teſti.et
16 idonei.d.c.licet vniuerſis. ¶ Accedit† ad probandam fidem dictoruꝫ teſtium qꝛ non veriſimilia deponunt:tum qꝛ non eſt veriſimile:qd̄ cōſtantius mutauerit voluntatem cum non preſumatur mutatio nec ꝙ fratri petenti tantum vnam equam reſponderit ſe donare equam ⁊ domum ⁊ ortum prout hec deduxi in cōſilio. ¶ Nec dicatur qd̄ veriſimilius eſt qd̄ magis voluerit legare fratri quā extraneo tāꝙ magis dilecto:qꝛ reſpondeo ꝙ teſtes nō dicunt qd̄ legauerit:ſed pretēdit Bartholomeus probatū eſſe per dictos teſtes de donatiōe inter viuos que non eſt veriſimilis qꝛ nullus preſumitur donare in dubio.l.cuꝫ de indebito.in princi.ff.de proba.c.ſuper hoc de renun.l.ſi cum aurū.ff.de
17 ſolu.ſed relinquere† hereditatem heredibus non eſt ꝯ iuris preſumptionē.imo eſt alienatio neceſſaria.l.ex hoc edicto.§.alienare.ff.d alie na.iudi.mutan.cauſa fac. ¶ Nec eſt veriſimile qd̄ cōſtantius voluerit ſe inter viuos ſpoliare fere omni ſubſtantia ſua ⁊ eandem dare fratri.l.preſes cum ſimili.C.de ſeruitu.⁊ aqua. ¶ Ultimo extat defectus inſinuationis requiſitus ex forma ſtatuti infra tempus vnius menſis et aliter annullat ipſo iure donationem ⁊ licet Bartholomeus obtinuerit reſcriptū qd̄ ſibi terminus ſtatuti ad inſinuandum non curreret eo qꝛ de donatione per ſcripturam nō cōſtabat niſi a die quo de donationer per ſcripture legitima documenta appareret.⁊ tamen poſt examinationem ⁊ publicationem teſtium eſt elapſus menſis ⁊ donatio non
18 extitit inſinuata:vnde dico ꝙ per hoc eſt excluſus.pro hoc† allego gl.in.l.ſi.C.de edic.diui.adr.tol.in verbo depoſitionibus.que vult ꝙ beneficium

neficium illius legis qd̄ datur heredi producenti ſcripturā teſtamenti non cancellatam habet locum etiam in herede inſtituto in teſtamento nuncupatiuo condito coram teſtibus ⁊ de quo nulla fuit facta ſcriptura dummodo teſtes illi fuerint recepti ⁊ publicati ad probandum teſtamentum.nam illa ſcriptura atteſtationum ſufficit ac ſi fuiſſet factum inſtrumentum.⁊ illam glo.communiter ibi approbant docto.et
19 dicit ibi Ang.illam eſſe ſingularem ⁊ per eam† infert vnum quod dicit eſſe mirabile ⁊ ſingulare ſcilicet qd̄ ſi ex forma ſtatuti inſtrumenta guarentigiata vel confeſſionata habent executionem paratā ⁊ contingat quod de debito nō eſt factum inſtrumentum:ſed tamen per teſtes probari poteſt debitum ⁊ quod coram iudice debitor confeſſus fuit debitum vel poteſt probari ꝙ notarius fecit debitori preceptum guarentigie ſi fiat huiuſmodi probatio per teſtes ⁊ redigantur in ſcripturam talis ſcriptura habebit dictam executionem paratam.⁊ pro hoc etiam allegat notata per Inno.in.c.ſi.de fide inſtru.⁊ illud dictū Angel.etiam approbaui legēdo dictam.l.ſi.quādo eſſemus in caſu in quo non obſtaret ꝙ teſtes lite nō cōteſta.eſſent recepti ne obſtarent notata per Barto.in.l.creditores.in.v.q.C.de pigno.cū ſimil.Ex quibus cōcludo dictum Bartholomeum non poſſe ſe de iure ex pretenſa illa donatione tueri.Alex.Tartag.

¶ Summarium ſuper conſilio.xciiij.

1 Teſtis qui plene neſcit factum non probat.
2 Teſtes varij non probant.
3 Teſtis ſecundo loco examinatus non poteſt declarare ⁊ addere prime examinationi circa ea que pendent a primo teſtificatu.
4 Teſtes ſingulares ratione loci non probant etiam ſemiplene.
5 Jlle qui petit interrogari non videtur affirmare ⁊ confiteri.
6 Ubi laudum eſt liquidum non poteſt executioni mandari.

¶ Conſilium.xciiij.

¶ Quando teſtes variant in loco an ſaltem ſemiplene probent.

Domini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo proceſſu cauſe vertentis inter fratrem Nicolaum de raſponis de rauenna ex vna parte agentem ⁊ ſpectabilem equitem dominum Marinum de raſponis mediāte eius curatore ex altera ſe defendētem coraꝫ tribunali magnifici domini poteſtatis ⁊ capitanei rauēne ⁊ viſis literis prefati domini poteſtatis me requirentis vt cōſulam que future ſint partes ſue in pronuntiando.in dicta cauſa duo principaliter diſcernenda ſunt:vnum eſt vtrum ſit probata exceptio concordie oppoſita pro parte dicti domini Marini.Secundo poſito quod non vtrum debeat executioni mandari laudum ſeu ſententia arbitrorum confirmata per iudicem ad quem fuit pro parte dicti domini Marini reclamatum prout petitū eſt pro parte dicti domini Nicolai. ¶ Circa primum reſpondeo non eſſe legitime probatum pro parte dicti domini Marini ex pluribus ⁊ preſertim ex infra ſcriptis.primo quia pro parte dicti domini Marini deducitur ꝙ in dicta concordia fuit conuētum ꝙ de terris quarum frater Nicolaus petebat dimidiam vigore laudi deberent deduci primo ⁊ ante omnia per dictū domi.Marinum certe petie terrarū deſcripte in certo folio charte tunc lecto dicto fratri Nicolao:que dicebantur per ipſum dn̄m Marinum nō fuiſſe nec eſſe de illis poſſeſſionibus raſponorum:ſed aliunde peruentas ad Joannem raſponum patrem dicti domini Marini ⁊ tales terre non deberent poni nec computari in menſura terrarū facienda pro executione laudi et ꝙ in ſumma et quantitate terrarum que debebat aſſignari dicto fratri Nicolao deberent computari.xxvj.tornature terre que dicebant vēdite per dictum fratrem Nicolaum cuidā zardino:⁊ ad predicta probandum ſunt pro parte rei inducti ⁊ recepti tantū duo teſtes:ſcꝫ Frāciſcus de guidarellis ⁊ ſer natalis de Bononia campſor qui in multis peccant propter quod non probant ſufficienter.nā dictus Franciſcus dicit ſe non recordari ꝙ tpe concordij frater Nicolaus ⁊ dominus Marinus conuenerint ꝙ in quantitate terrarū que debebant aſſignari fratri Nicolao deberent computari dicte tornature.xxvj.⁊ ſic ipſe teſtis
1 neſcit plene factum cōcordie quomodo ſe habuerit ⁊ teſtis qui† plene neſcit factum nō probat:vt voluit gl.no.in.l.lucius in verſ.debeāt.ff.de his qui no.infa.ſaltem cum iſta ſit pars ſubſtantialis ipſius cōcordie:item circa cōtenta in illa parte concordie peccāt etiam dicti teſtes qꝛ natalis dicit ꝙ actum fuit in dicta concordia de petia terre poſita in tertia poſta dicti folei deberent detrahi ſeptem tornature:ſed alius teſtis ſcilicet Franciſcus aſſerendo contēta in capitulo eſſe vera deponit in effectu fuiſſe factum ꝙ octo tornature ex.xiiij.deberent deduci per dictum dn̄m Marinum tanꝙ ille octo tornature non fuerint cōes dictorum de Raſponis ſed acquiſite aliūde per dictum Joannē:⁊ ſic teſtes predicti ratione varietatis ⁊ contrarietatis non probant.l.qui
2 falſa.ff.de teſti.c.in noſtra cum ibi plene no.de teſti.variant† etiam dicti duo teſtes in loco qꝛ Franciſcus dicit fuiſſe factum concordium ad banchū natalis:ſed dictus natalis:in prima examinatione dicit quod fuit in camera dominorum ſapientū ideo non probant ſicut dicimus.de teſti.ſuſanne.iij.q.ix.nihilominus.⁊.xxv.q.vj.de parētela.⁊ no.gl.⁊ doc.in.l.teſtium.C.de teſti.⁊ poſito qd̄ per multiplicationem actuū poſſet intelligi qd̄ vnus teſtis loquatur de concordio facto ad banchū natalis alius teſtis poſſit intelligi quod loquatur de codē concordio repetito in camera ſapientum vel ecōtra iuxta ea que habētur in.c.cū tu.de teſti.⁊ in.c.nihilominus cum glo.ſuperius allega.tamen nō per hoc probabunt qꝛ remanent omnino ſingulares.c.licet cauſam.de proba.c.cum dilecti.de elec.⁊ in ꝓpoſito no.Jo.an.in addi.Spe.in tit.de teſte.§.iam de interrogatorijs ſuper verſi.quid ſi vnus teſtis. ¶ In tantum qd̄ nec etiam dicerent ſemiplene probare:vt not.ſignāter Sali.in.d.l.teſtium.in.ix.q.qꝛ licet ex diuerſitate ⁊ multiplicatione factorum teſtes iuuari poſſint ne in falſum incidant tn̄ nihil probant qꝛ qd̄ factū ex illis de qbus teſtes deponunt in iudicio ſit deductum iudex ignorat ſm cū.bene facit quod no.Bal.in rub.de controuer.inueſti.⁊ in.l.vt iuriſiurandi.C.de teſti.in verſi.deinde noto rationē ⁊c.⁊ ī.l.de quib9 circa antepe.col.ff.de legi.⁊ Ant.de bu.in.d.c.cū tu.in verſi.vel ſecundo ⁊c. ¶ Non ob.etiam ſi diceretur ꝙ dictus natalis in ſecunda examinatione facta ſuper aſſertis capitulis terre module dixit ꝙ dictum concordium fuit factum primo ad banchum ipſius teſtis ⁊ demum etiam eodem modo in camera dominorum ſapientum qꝛ reſpō-
3 deo† ꝙ ipſemet teſtis ad inſtantiam dicti domini Marini ſecundo loco examinatus nō potuit declarare ⁊ addere prime examinationi circa ea que dependent a primo teſtificatu prout ipſe fecit vt eſt gl.no.in §.qꝛ vero in verbo non habebit in auē.de teſti.que eſt vbiqꝫ ab omnibus approbata ⁊ no.glo.in.c.in preſentia in verbo dubium.de pba.nec fuit reſtitutus in integrum dominus Marinus ſaltem ad iſtud ſcilicet ꝙ ipſemet teſtis qui fuerat examinatus poſſet repeti vel addere circa ea que a primo teſtificatu dependebant poteſt etiam reſponderi qd̄ vltra hoc dicti teſtes non probant ex alijs rationibus de qbus ſu-
4 pra dixi. ¶ Et per predicta† ptꝫ dici nō poſſe ꝙ ſaltem ſemiplene ſit probatum concordium ⁊ debeat deferri domino Marino iuramentum in defectum ſemiplene probationis iuxta id qd̄ habetur in.l.in bone fidei.C.de rebus cre.⁊ in.l.admonēdi.ff.de iureiurā.⁊ in.c.ſi.de iureiurā.qꝛ reſpondeo ꝙ dicti duo teſtes inſpecta prima examinatiōe ſunt adeo ſingulares ratione loci ꝙ non probant etiam ſemiplene vt aperte decidit Sali.in.d.l.teſtium in.ix.q.⁊ alij quos ſupra retuli:⁊ non obſtat declaratio:⁊ additio facta in ſecunda examinatione qꝛ non releuat vt.ſ.fuit oſtenſum. ¶ Preterea prout continet in ſcriptura ꝓducta pro parte dicti domini Marini ſub die nona octobris iſta eſt cauſa magna et magni valoris in qua nō venit deferendū iuramentū in defectū ſemiplene probationis vt no.per gl.⁊ doc.in.d.l.admonēdi cū cōcordan.ſ.alleg.⁊ no.Spe.in ti.de iura.dela.verſi.ſi aūt ſit.⁊ etiā teſtimonium alicuius ex dictis teſtibus nō videt integrū propter alios defectus de quibus.ſ.dixi ex quibus etiam vltra varietatem loci apparet eos adinuicē repugnare.igitur nō eſt tractandū de dilatione dicti iuramenti que locū nō habet quomodocūqꝫ aliquid diminuatur de fide teſtis:vt no.per gl.⁊ doc.in.l.j.C.qui ⁊ aduer.quos.⁊ in.l.etiā matris.
5 ff.de proba.⁊ per Bar.⁊ alios in.d.l.admonendi. ¶ Nō ob.† etiā predictis ſi dicatur qd̄ ex deductis interrogatorijs dicti fratris Nicolai videt ipſe fateri dictū cōcordium factū eſſe prout opponit ⁊ aſſeritur pro parte dicti dn̄i Marini qꝛ hoc caret iuris veritate qꝛ ille qui petit interrogari nō videt affirmare ⁊ cōfiteri:vt no.Cy.in.l.ij.§.qd̄ obſeruari.verſi.iiij.quero in quo differant ⁊c.C.de iura.calū.⁊ Spe.⁊ Joā.an.in ti.de poſitio.§.iij.circa prin.⁊ Bar.⁊ Bal.ī.l.j.ff.de interroga.
6 actio. ¶ Circa† ſm dubiū an attento ꝙ nō intelligat eſſe legitime ꝓbatum de dicta cōcordia debeat dictū laudū ſeu ſnīa eius confirmatoria executioni mandari ſtāte ſtatuto ſub rub.de cōpromiſſis faciendis ⁊c.Et breuiter rn̄deo qd̄ cū dictū laudū nō ſit per ſe liquidū nec etiaꝫ per probationes dicti fratris Nicolai fuerit liquidatum non pōt executioni mandari imo prius debuit liquidari:qꝛ aliter nō obſtante dicto ſtatuto non meretur executionē:vt no.Bart.ī.l.ij.C.de ſen.q̄ ſine cert.quāti ⁊ in.l.proinde.§.notandū.ff.ad.l.aquil.⁊ in.l.j.in prin.per ibi no.p gl.ff.de edē.⁊ in.l.j.in ſi.ff.de leg.ij.⁊ Bal.in.l.ij.C.de execu.rei iudi.⁊ in.l.cū teſtō in ſi.C.de teſta.manu.⁊ Bal.in addi.Spe.ī tit.de excep.in ſi.in.j.pte.bene facit.l.ſi.cū ibi no.C.de cōpēſa. ¶ Qd̄ aūt laudū ipſum nō ſit liquidum ptꝫ qꝛ in laudo declarantur ꝙ ipſi arbitri adherentes inſtrō diuiſionis facte inter dictos de Raſponis rogato per ſer Franciſcum de fabris laudant ꝙ terre poſſeſſionis de paradella ⁊ ſancto Stephano tā laboratiue ꝙ pratiue ⁊ boſchoſe q̄ tempore dicte diuiſionis ⁊ ante tenebant ⁊ poſſidebant p dictos de raſponis ⁊ que erant cōes inter eos diuidantur hoc mō qꝛ dn̄s Marinus et eius frater habeat dimidiam integram dictarū terrarum ⁊ qd̄ omnes terre predicte tente ⁊ poſſeſſe per quālibet dictarū partiū debeant mēſurari ⁊ diuidi:vt.ſ.firma manente diuiſione iam facta de terris poſſeſſionis de paradella inter quondam Joannem predictum ⁊ dictum fratrem Nicolaum ſaluoqꝫ ſi vna pars haberet plures terras quam altera de ipſis terris laboratorijs debeant cōmunicari inter eos ⁊ diuidi equaliter:vt.ſ.⁊ ſic apparet ꝙ in dicto laudo nō ſunt appoſiti certi confines nec etiam in dicto inſtrō diuiſionis.⁊ per ꝯn̄s terre non ſunt certificate ⁊ liquidate.l.forma.in prin.ff.de cenſi.⁊.l.ſi in rem.ff.de rei vendi.merito oportebat liquidari que erant ille terre de paradella et ſancto Stephano que tenebant ⁊ poſſidebant tpe dicte diuiſionis et

ante per dictos de raſponis in dicto inſtrõ diuiſionis nominatos vt cões inter eos rite fuit exceptũ pro pte dicti dñi Marini in ſcriptura producta ſub dicta die nona octobris. ¶ Ex quibus concludo partes magnifici ⁊ iuſtiſſimi dñi iudicantis eſſe debere in pronuntiando non eſſe pro parte dicti dñi Marini probatum legitime de concordia per eum allẽgata ⁊ ſibi non eſſe deferendum iuramentum in ſupplementum probationis ⁊ dictum laudũ ſeu ſniam eius cõfirmatoriã non eſſe exequendam tanq̃ non liquidatum nec liquidatam reſeruato dicto fratri Nicolao iure liquidandi. Et vtranq̃ partẽ ab expenſis abſoluere; q: vterq̃ eſt victus ⁊ victor. Alex.Tartag.

¶ Summarium ſuper conſilio.xcv.

1 ☞ Alienatio inducens penam priuationis non debet ĩtelligi de bonis feudalibus. 4
2 In diſpoſitione generali non veniunt prohibita.
3 Quis in generali obligatione non intelligit̃ obligare bona liuellaria vel emphyteotica.
5 Relaxatio quam facio de re exiſtente apud te vt lite diſcedam non tribuit tibi titulum.
6 Quando quis promittit non mouere controuerſiam de re exiſtente apud alium non dicitur transferre dominium.
7 Quãdo qs trãſigit feudũ apud poſſeſſorẽ dimittẽdo nõ dr̃ alienare.
8 Ad hoc vt dicatur tranſactio non requiritur quod ſit lis in iudicium.
9 Appellatione alienationis proprie venit ille contractus per quem transfertur dominium.

¶ Conſilium.xcv.

¶ Quomodo vaſallus dicatur alienare feudum. Et quid ſi ex cauſa tranſactionis dimittit poſſeſſori feudum. Et an in generali conuentione veniat feudum.

R Edemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo themate ⁊ his de quibus in eo fit mentio circa id de quo queritur vtrum alienatio videatur facta per dñm Rodulphum: ⁊ ſi dicatur incidiſſe in commiſſum in pacem factã inter ipſum Rodulphũ ⁊ ipſam ciuitatem in qua pace fuit concluſum dictam villaʒ remanere dicte ciuitati cuius capituli tenor eſt in effectu videlicet ꝙ quelibet dictarum partium ſit ⁊ remaneat in poſſeſſione terrarũ locorum ⁊ rerũ quas dicte partes ⁊ quelibet earũ tenet ⁊ poſſidet ad preſens ſine aliqua lite cauſa vel moleſtia per vnam partem alteri mouenda: vel facienda vel inferenda aliquo iure colore vel cauſa ex hincinde ex cauſa predicta ⁊c. ¶ Et concluſiue loquens reſpondeo veram videri partẽ negatiuam, primo quia dicta generalis commiſſio caſu quo dici poſ-
1 ſet ⁊ † ꝙ alienatio faciens incidere Rodulphum in penã priuationis nõ debet intelligi de bonis feudalibus.l.obligatione generali.ff.de pigno.⁊.l.j.C.que res pigno.ob.poſ.vnde ad propoſituʒ dicit no.Bar. in.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de lega.ij.quem alij ſequuntur ꝙ ſi quis generaliter obligauit bona ſua nõ videtur obligare illa que abſq̃ incurſu pene obligare non poterit ita etiã vult Bal.in.d.l.j.C. que res pigno.obliga.non poſ.ad idem tex.in.c.j.de capita.qui curi.vendi.et
2 c.in generali.in ti.ſi de feu.fue. cõtrouer.inter do.† ⁊ agna.vbi in generali obligatione facta vt vaſallo non venit feudum niſi expreſſe dictũ ſit vide Bal.in.l.voluntas.C.de fideiuſ.colligit no. quod in diſpoſitione generali non veniunt prohibita per id quod habet̃ in.d.c.j.⁊ idẽ no.Bal.in.l.ſi conſtante.§.ſi maritus.ff.ſol.ma.⁊ Ange.in aut.de re
3 ſti.⁊ ea que par.in princ. ibi per ibi no.per † glo.dicit quod bona ſubiecta reſtitutioni puta bona liuellaria vel emphyteotica ſibi conceſſa vſq̃ in tertiam generationem non intelligitur quis obligare.facit.l.ſi procurator.ff.de condi.indebi.⁊.l.iij.§.ſi procurator.ff.qđ qſq̃ iur.et
4 l.pater.ff.que in frau.credi.cum ſi.Spec.† etiam in titulo de pigno.§. ſi.verſi.pen.dicit ꝙ feudum non cadit in generali obligatione cũ abſq̃ pena non poſſit ſpecialiter obligari.c.j.de prohib.feu.alie.per Fede.in princi.ita no.dicit Bald.in.c.ij.in princip.in.j.colũ.de prohibi. feu.aliena.per Fede.per.d.l.obligatione generali. ¶ Secundo prin
5 cipaliter moueor † quia relaxatio quam facio de re exiſtente apud te vt a lite vel diſcordia diſcedam non tribuit tibi titulum. ⁊ ſic non dicor aliquo titulo in te alienare, vel diſtrahere vt eſt text. qui reputatur melior de iure in.l.ſuper fundo.C.de tranſact.⁊ ibi not.docto.⁊ not. glo.in.l.ſtipulatio iſta in princip.in verbo ſucceſſores.ff.de verb.ob.
6 ⁊ illam glo.dicit ibi Ange.eſſe diligenter not.† ad hoc:vcʒ qđ ſi quis promittit de re ſua exiſtente apud alium controuerſiam non mouere non per hoc dicitur transferre dominium nec vſucapiendi conditionem in poſſeſſorem cui ita promiſit.⁊ dicit Ange.qđ glo.vult hoc generaliter in omni conuentione vel pacto ſed text.in.d.l.ſi pro fundo ſm eum loquitur tantum in tranſactione ideo bene eſt notanda illa glo.ſm ipſum.⁊ not.idem gl.in.l.j.ff.pro empto.⁊ no.Bal.in.c.ſi va
7 ſallus.de ſuo in titu.ſi de feu.fuer.cõtro.inter domi.⁊ agna. ¶ † Hoc etiam decidit Bal.in.c.j.de controuer. inter vaſallum ⁊ alium de beneſi.ad ſi.vbi dixit qđ ſi vaſallus tranſigit feudum apud poſſeſſorem dimittendo non dicitur alienare ſecus ſi tranſigit tradendo feudum ad hoc dicit eſſe caſum vnicum in iure in.d.l.ſi pro fundo ⁊ ſubdit qđ in omnibus alijs contractibus ille qui dimittit transfert ⁊ alienat. l. quedam mulier.ff.de rei ven.⁊.l.ſi ſponſalibus.§.i.ff.de iure dot.et intelligi debet de alijs contractibus:ſcʒ de quorum natura eſt ꝙ transferatur dominium vel quaſi vt loquuntur allegata per eum. alias ſecus per no.per gloſſ.Angel.⁊ Moder.in.d.l.ſtipulatio iſta.in princ. ¶ Illud idem etiã voluit Bal.in.d.c.imperialem.in prin.in.vj.colũ. de prohibi.feu.alie.per Fede.in verſic.quero poſſit tranſigere quin
8 imo † ad hoc vt dicatur tranſactio non requiritur ꝙ ſit lis in iudicium de facto.⁊ ibi no.Bar.C.de tranſac.⁊ not.etiam Bart.in.l.cauſas eo. titu.prout videtur qđ erat inter dictas partes que ſuper diſcordijs et
9 controuerſijs extraiudicialibus ad pacẽ deuenerant. ¶ † Tertio principaliter me mouet quia appellatione alienatiõis proprie ſumpto vocabulo venit ſolum ille contractus per quem trãſfertur dominium vt l.alienatum.ff.de verbo.ſigni.l.j.cum glo.C.de fundo dot.⁊ no.gloſſ. ⁊ docto.in.l.ſi.in verb.hypothecam.C.de rebus alie.non alie.⁊ gloſſ.⁊ Ang.in.l.benignius.ff.de legi.no.Inn.⁊ alij in.c.quoniam.de rebus eccle.non alie.⁊ hoc ideo potiſſime dico quia in inſtrumento inueſtiture ⁊ conceſſiones facte magnifico comiti Roberto ⁊ eius nepotibus pro ſe ⁊ deſcendentibus heredibus ⁊c. eſt reſtricta pena priuationis ad caſum quando dicti omnes inueſtiti venderent dictam villam vel eã diſtraherent vel alienarent in totum vel in partem. conſtat autem quod Rodulphus nõ vẽdidit nec etiã diſtraxit quia diſtrahere ⁊ vendere ſunt ſynonyma equipollẽtia.l.ſi ego.§.ſi.ff.cõi diui.l.cũ res ⁊ ibi no.C.de cõtrahen.emp.in materia penali ⁊ preſertim in actibus verba proprie ⁊ ſtricte accipiuntur.l.quicquid aſtringende.⁊.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulatiõib⁹.ff.de ver.ob.l.ſi pſes ⁊.l.ſi interpretatiõe.ff. de penis. ⁊ nec dr̃ etiã alienaſſe q: in penalibus verbum alienationis accipitur ſtricte ⁊ proprie vt notant doc.in.l.iij.⁊.l.ſi.C.de rebus alie. non alie.⁊ in.d.l.benignius poſt glo.Sed per dictũ capitulũ pacis ſolum eſt promiſſum qđ remaneat quelibet pars in poſſeſſione eius qđ tenet.de dñio autem vel quaſi nihil dictum fuit ergo nõ eſt alienatio. ¶ Ex quib⁹ oĩbus cõcludo prout pẽ negatiua:vt.s.Alex.Tart.imo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xcvi.

1 ☞ Ubi principale non tenet nec etiã ipſum acceſſorium. 14
2 Nõ poteſt quis cõpromittere ſuper rebus eccleſie incõſulto ſuperiore.
3 Compromiſſum eſt tranſactio.
4 Solennitati iuris non poteſt renuntiari.
5 Per pactum non poteſt prorogari inſtantia cauſe.
6 Ille penam petere poteſt qui in eam non incidit.
7 Pena adiecta facto appellatur quid facti.
8 Si ſententia lata eſt nulla ob defectum ſolennitatis ſi per pactũ fuit conuentum non opponere de nullitate ob defectum ſolennitatis non poteſt dici nulla.
9 Partes non poſſunt renuntiare ſolennitatibus introductis de iure publico.
10 Ubi interuenit iuramẽtum poteſt quis renuntiare inſinuationi.
11 In alienatione rei minoris requiritur ſolennitas decreti iudicis.
12 Quando quis poſſit cõſequi penã ⁊ repulſionem exceptionis. 13 14
15 Non valet promiſſio qñ illud redundat cõtra publicam vtilitatem.
16 Prelatus non poteſt conſtituere procuratorem cum mãdato renuntiandi exceptioni nullitatis.
17 Prelatus dando procuratori mandatum compromittendi debet intelligi in caſibus in quibus ipſe compromittere poteſt.
18 Mandatum non comprehendit illicitum.
19 Quamuis quis promiſerit non reclamare a laudo tamen ſemper ineſt tacita conditio ſi arbitrator iuſte laudauerit.
20 Statuto poteſt caueri qđ petẽs reductionem laudi ad arbitrium boni viri non incidat in penam compromiſſi.
21 Quando in compromiſſo eſt appoſita clauſula qđ pena cõmiſſa ratum maneret compromiſſum.

¶ Conſilium.xcvi.

¶ Quid ſi in compromiſſo nullo partes promittunt nõ allegare nullitatem an ſi allegent committatur pena. An reclamans a laudo contra promiſſionem incidat in penã. An ſi primus cõtrauenit poſſit ſecundus impune contrauenire ⁊ penam exigere.

R Edẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo ⁊ opportune cõſiderato themate cõpromiſſo ⁊ ſtatutis de quibus in ipſo themate fit mẽtio videretur prima cõſideratione dicẽdũ dictã penã aduerſus ſupraſcriptũ zanottũ nõ eẽ cõmiſſã.
1 † q: vbi principale nõ tenet nec ẽt ipm acceſſoriũ effectũ habere põt.l. non dubiũ.C.de legi.l.ſtipulatio hoc mõ cõcepta.⁊.l.titia. in princ.ff. de ver.obli.⁊ ſpecifice in pena no.gl.in.l.ſi pactionis ex debita.ff.ſi qđ in frau.patro.q dixit qđ reſciſſo cõtractu quo ad principale reſcindit ẽt quo ad penã.hõ facit tex.in.l.iij.§.ſi ſeruus.ff.de pecu. ex quo tex. colligit ibi Bar.no.qđ veniens cõtra laudũ nullũ non incidit in penã compromiſſi ergo eadem rõne veniens contra cõpromiſſum nullũ nõ debet in penã incidere ad idem tex.in.l.ſi.ff.de cõſti.pec. per quem dicit Bal.in.l.ſi abſentis.C.ſi certum peta.⁊ in rubrica.C.de conſtitu. pecu.quod ſi in inſtrumento non valet principale non tenet etiã cõfeſſio acceſſoria ſuper ea nec etiam preceptũ guarentigie ad hoc dicit eſſe tex.ſingu.in.d.l.ſi.bene facit qđ no.in.c.ſi.de preca.Sed ita eſt quod dictum compromiſſum non hʒ vires ergo nec pena in eo promiſſa de-
2 buit poſſe cõmitti. ¶ Quod autem † cõpromiſſum non poteſt habere vires conſtat:quia prelatus ipſe ⁊ tanto minus eius procur.nõ poterat compromittere ſuper rebus eccleſie inconſulto ſuperiore.c.veniẽs. ⁊.c.decetero.de tranſac.⁊ vtrobiq̃ notant doct.et etiam in.c.cum contingat.eo.titu.vbi prelatus in talibus rebus eccleſie que ſine autoritate ſuperioris non poſſunt alienari non poteſt tranſigere ergo nec pa-
3 ri ratione compromittere:quia compromiſſum † eſt tranſactio.in aut. vt diffe.iudi.in princi.⁊ ibi not.in autẽ.ſi vero contigerit de iudi.plene in.c.quintauallis.de iureiuran.⁊ iſtud etiaʒ expreſſe firmat Bald. in.l.j.C.ſi aduer.tranſac.vbi dicit ꝙ ſicut tutor curator ⁊ prelatus non poſſunt tranſigere nec alienare ſine decreto ſuperioris:vt not.in.d.l. j.ita nec poterunt cõpromiſſum in arbitratorẽ facere.⁊ idẽ dicit Bar.
4 in conſilio incip.viſa quadã conſtitutione. ¶ Preterea † ⁊ ſecũdo iuris ſolennitati non poteſt renuntiari directe vt.l.contra iuris in princip.ff.de pac.l.teſtãdi.ff.de teſta.l.nemo poteſt.ff.de leg.j.⁊ no.doc.in l.pe.C.de pac.⁊ in.l.ius publicũ.ff.de pac.et in.c.ſi diligẽti.de foro cõpeten.ergo nec per indirectũ.ſ.per promiſſionem pene.l.ſeius ⁊ auge-
5 rius.ff.ad legem fal. ¶ Et ideo dicit † ibi Bart.ꝙ cum per pactũ non poteſt prorogari inſtantia cauſe principalis iuxta.l.properanduʒ.in princi.C.de iudi.⁊ litigantes promittant vnus alteri ꝙ ſi quis eorum opponat de inſtantia perempta ſoluat centum qđ certe non valebit ꝑ hoc etiaʒ decidit ibi Ange.plura alia ſimilia ⁊ Bal.in.l.j.C.de indic.
6 vidui. ¶ Tertio quia † ille penam petere poteſt qui in eam non incidit.c.conſtitutus.de penis.l.cũ pater.§.illi.ff.de regu.iur.vnde ſi poſt primum contrauenientem ⁊ incidentem in penaʒ aduerſarius etiã cõtrauenit non poteſt ipſe ſecundo contraueniens petere penam ⁊ dolus cum dolo ſeu culpa cũ culpa compenſabitur.l.ſi ambo.ff.de compenſa.l.viro atq̃ vxore.ff.ſolu.matri.⁊ in propoſito no.Jac.de are.Bal. ⁊ Moder.in.l.ſemel mora.⁊ in.l.cum mulier.ff.ſolu.matri.⁊ per Joã. an.in regula fruſtra in mercuria.Ergo cũ dicti de boinis promiſerint etiam non reclamare nec quarelare a laudo ſub eadem pena et nihilominus poſtea reclamauerint.⁊ ſic laudo contrauenerint,ſequitur quod penã a zanotto petere nequeunt. ¶ Sed premiſſis non obſtãtibus cõtrariam ſententiam de iure probabiliorem eſſe puto.ſ.dictũ zanottum in penam incidiſſe ⁊ illam cum effectu per cameram domini ⁊ per di-
7 ctos boinos exigi poſſe rationibus infra ſcriptis.nam † certũ eſt ꝙ dicta pena fuit adiecta facto quia promiſerunt dicte partes non venire contra compromiſſum nec cõtra laudũ.⁊ iſtud appellatur quid facti ⁊ de ſe patet:vt no.in.l.ſtipulationũ alie.§.ſi.ff.de verb.obli.et per gloſ. ⁊ doc.et no.doc.in.l.cum proponas.C.de dolo.⁊ in.l.cum allegas.vbi Bal.C.de vſur.cum ſimi.ergo ſine dubio talis pena tanq̃ adiecta promiſſioni facti eſt exigibilis:nec preſumitur quoquomodo in fraudem adiecta.l.ſed ⁊ ſi quis.§.ſi.ff.ſi quis cautio.l.lucius.ff.de actio.emp.cũ ibi no.⁊.l.ſi dictũ.ff.de euic.⁊ plene no.in.d.l.cuʒ allegas.⁊ in.l.iulianus.§.ideʒ pap.ff.de act.emp.⁊ in pena cõpromiſſi eſt text.expreſſus in.c.dilecti.de arbi. ¶ Uidendum eſt igit̃ an dictus zanottus venerit contra promiſſa adeo quod in penam inciderit ⁊ conſtat ꝙ ſic:quia zanottus ea que promiſit non ſolum promiſit tanq̃ procurator:ſed etiã proprio nomine promiſit:vt conſtat in inſtrumento compromiſſi:vñ cum promiſerit ipſe zanottus qđ non obijceret nec allegaret aliquam nullitatem exceptionẽ vel oppoſitionẽ contra dictũ inſtrumentum et compromiſſum ex eo maxime quod dicte res de quibus factum fuit cõpromiſſum fuerint eccleſiaſtice.et ꝙ dictus arbitrator eſſet laicus ⁊ ꝙ in predictis non fuerint adhibite ſolennitates requiſite prout in pluribus partibus dicti inſtrumenti mihi exhibiti continet̃. Poſtea aũt dictus zanottus coram eodem arbitratore oppoſuit compromiſſum non valere opponendo exceptionem allegando non interueniſſe autoritatem ſummi pontificis.et ſic directo contrauenit.caute ergo et conſulte factum fuit dictum compromiſſum pro parte dictorum de boinis ſupplicantium de nullitate compromiſſi.Nam ob hoc voluerunt dictum zanottum promittere ꝙ non allegaret nullitatem cõpromiſſi. Ideo allegante committitur pena vt etiam decidit Bart.in.l.vbi pa-
8 ctũ.in pe.col.C.de tranſac.⁊ hec † clare decidit Ang.in conſi.cc.incip. a.⁊.b.contraxerunt ⁊c.ad ſi.vbi inquit ꝙ ſi ſententia lata erat nulla ob defectũ ſolennitatis ⁊ per pactum conuentũ fuit non opponere de nullitate ob defectũ ſolennitatis non põt dici nulla obſtante pacto maxime ſm eum ſi pactũ eſſet iuramento firmatũ prout fuit in caſu noſtro cũ põt ſeruari ſine interitu ſalutis eterne.c.cum contingat.⁊.c.ſi vero.
9 de iureiur. ¶ Nec † ob.ſm Ang.ꝙ partes non poſſunt renuntiare ſolennitatibus introductis de iure publico:vt no.in.c.in cauſis.de offi. dele.⁊ in.c.j.de libel.obla.⁊ in.c.ſi.de re iudi.in.vj.⁊ in cle.ſepe.de ver. ſigni.⁊ in aut.offeratur.de li.conte.quia reſpondet ipſe ꝙ hoc verum eſt quantũ ad hoc vt actus valeat non ſeruata ſolennitate tñ:lʒ nõ valeat ſnĩa nihilominus propter pactum non põt allegari nulla.allegat no.per glo.in.l.ſi creditoribus.C.de ſeruo pigno.dato manu.iũcta ra-
10 tione.l.poſt morteʒ.ff.de adop. ¶ Ad idẽ † bene facit qđ voluit Joã.

and.in addi.Spec.in tit.de inſtru.edi.§.porro.In vltima additione magna vbi voluit ꝙ licet ſine iuramento non poſſit renuntiari iuribus volentibus donationem non valere ſine ſolennitate inſinuationis: tñ fallit vbi iuramentum interueniſſet.mouet̃ ꝑ.c.cum contingat.et in c.quemadmoduʒ.in ſi.de iureiu.⁊ in.c.quãuis.de pac.in.vj.⁊ ꝑ aut.ſacramenta.C.ſi aduer.vendi.⁊ hoc late firmat etiaʒ Jo.de imo.in repe. d.c.cum contingat.in decimo membro maxime circa quartam.q.Nam
11 † ſm eum videmus qđ lʒ in alienatione rei minoris requiratur ſolennitas decreti iudicis.l.lex que tutores cum vulgari.C.de admini.tut. propter iuramentum derogatur illi ſolennitati.ad hoc etiam allegat plura et rñdet ad rationes que allegari poſſent in contrariũ.et ibi late per ipſum. ¶ Idem etiam ꝙ poſſit cum iuramento renuntiari iuri nullitatis propter defectũ ſolennitatis tenuit Bal.in.l.antique.§.ſi. in fin.C.ad velleia.ſed in caſu noſtro interuenit iuramentum.ergo ⁊c.
12 ¶ Nec obſtat † ꝙ dictus zanottus in dicta ſua exceptiõe nullitatis fuerit repulſus ⁊ ea reiecta fuerit proceſſum ad laudum:et ſic non debeãt poſſe dicti de boinis conſequi vtrũq̃.ſ.penam ⁊ repulſionẽ exceptionis iuxta.l.reſcriptum.§.ſi pacto.ff.de pac.⁊.l.apud celſuʒ.§.labeo.ff. de doli excep.quia rñdeo ꝙ in cõpromiſſo fuit inſerta clauſula qđ pena cõmiſſa firmum maneret cõpromiſſum quo caſu vtrũq̃ conſequi poſſet.l.que fidẽ.ff.de pac.l.cũ ꝓponas ab ea.ff.de trãſ. ¶ Preterea
13 † fuit appoſitũ iuramẽtum qđ operatur ad vtrũq̃.ſ.penaʒ ⁊ obſeruãtiaʒ oĩum que ꝓmiſſa ſunt cogi poſſit contrafaciens:vt.l.ſi qs maior.
14 C.de tranſa. ¶ Modo ſupereſt † ad in contrariũ allegata rñdere ⁊ ex rñſione adhuc magis liquebit de veritate premiſſorũ.Nõ enim obſtat ꝙ vbi principale non tʒ acceſſorium non põt habere effectũ.l.non dubium.de legi.cũ ſimi.Quia rñdeo ꝙ ſi ſimpliciter fieret cõpromiſſum in quo eſſet inſerta pena ſi cõpromiſſum eſt nullũ nõ põt committi pena occaſione cõpromiſſi nulli.⁊ ita loquunt̃ omnia que in primo argumento allegata ſunt.Sed vbi promitto ſub pena nõ allegare nullitateʒ cõpromiſſi a me facti iſta ꝓmiſſio a me facta valet maxime ſi iuramentum interuenit:vt firmat Ang.Jo.an.et alij in locis.s̃.proxime allegatis:ergo ſi illa ꝓmiſſio valet ſequitur ꝙ valere dʒ adiectio pene ꝓmiſſe acceſſorie ſi allegetur dicta nullitas.⁊ ſic nõ incidit zanottus ĩ penam eo quia venerit contra cõpromiſſum nullũ:ſed eo quia venit contra conuentionem qua promiſit non allegare nullitatem que ꝓmiſſio valet:vt eſt dictũ.et ſic non obſtat id qđ no.Bar.in.l.iij.§.ſi ſeruus.ff.
15 de pecu.cum ſimi. ¶ Nõ obſtat † ſcdm argumentum fundatum per d.l.ſeius et augerius.cum ibi no.per doc.ff.ad.l.fal.quia reſpondeo primo ꝙ illud eſt verũ vbi aliquid eſſet prohibitum propter publicã vtilitatem principaliter.naʒ tunc ſi quis faciat diſpoſitionẽ cõtra illam prohibitionem et promittat ſub pena dictam prohibitioneʒ non allegare non valet promiſſio quando hoc redundaret contra publicaʒ vtilitatem.d.l.ſeius.iuncta.l.quod de bonis.§.i.ff.ad.l.fal.⁊ hoc ne timore pene fiat peruerſio publice vtilitatis:ſed in caſu noſtro iſta promiſſio pene non fuit facta in actu prohibito ratione publice vtilitatis principaliter.Quinimo dato ꝙ diceremus prohibitũ eſſet ratiõe publice vtilitatis principaliter prelatũ facere compromiſſum ſuper rebus eccleſie ſine autoritate ſuperioris.tñ in caſu noſtro promiſſio predicta facta per zanottũ non diceretur eſſe contra publicam vtilitatem ſed ad priuatum damnum ſuum.nam illa promiſſio zanotti reſpectu ipſius zanotti inquantũ proprio nomine promiſit ſub pena non allegare dictam nullitatẽ compromiſſi non ligabat prelatum ad penã ſi voluiſſet prelatus allegare nullitatẽ cõpromiſſi:nec impediebat eum allegare:quia quãtũ ad hoc promittendũ ⁊ obligandum prelatum et bona eccleſie ſub pena non habebat nec habere poterat zanottus man
16 datum efficax a prelato primo:quia prelatus † non potuiſſet ad hoc cõſtituere procuratorem cuʒ mandato renuntiandi exceptioni nullitatis vel alteri exceptiõi que cõpetere poſſet prelato ad commodum eccleſie vt no.Joã.an.in.c.ij.de dona.per illuʒ text.⁊ Innocẽ.in.c.j.de depoſi.
17 ¶ Secundo quia † prelatus dando procuratori mandatuʒ cõpromittẽdi debet intelligi in caſibus in quibus ipſe compromittere poteſt: vt ſi compromiſſum fieret ſuper rebus que alienari poſſunt ſine ſolennitate et autoritate ſuperioris de quibus habetur mẽtio.xij.q ij.in.§. in domus.et.§.terrulas.⁊.§.ſeruos.intelligitur enim ꝙ prelatus ſenſerit de compromiſſo valido.l.hec conditio filie mee.ff.de conditio.et demon.l.ſi quis locuples.in ſi.ff.de manu.teſta.alias videret̃ mandare illicitũ ſi diceretur ꝙ videatur mandaſſe ꝙ ſine autoritate ſuperioris et ſolennitate poſſit cõpromittere ſuꝑ rebus eccleſie ſuꝑ quib⁹ nõ
18 poterat tranſigi vel cõpromitti ſine dicta ſolennitate in dubio aũt † nõ eſt preſumendũ mandatũ comprehendere id qđ eſſet illicitum.l.ſi procurator.ff.de condi.indebi.l.pater.ff.que in frau.credi.l.iij.§.ſi is pro quo.ff.qđ quiſq̃ iur.licet ergo quo ad dictũ zanottum proprio nomine promittente valeat dicta promiſſio ĩ eius preiudicium inquãtũ ꝓmiſit ꝙ ipſe non allegaret nullitateʒ tñ per hoc non dʒ afferri preiudiciuʒ prelato vel eccleſie attento:quia vt dixi prelatus nõ impedit̃ dictam exceptionẽ opponere.Et ſic pʒ ꝙ iſtud pactũ alteri quã zanotto obeſſe:nõ potuit nõ aũt publice vtilitati aut vtilitati eccleſie. ¶ Po-
19 ſtremo non obſtat † tertiũ argumentum per.c.conſtitutus.de pe.cũ ſi. Quia rñdeo ꝙ dicti de boinis in penã nõ inciderũt:quia quãuis pro-

miſerint non reclamare a laudo tñ ſemper ineſt tacita cōditio ſi arbi⸗
trator iuſte laudauerit.l.ſi libertus ita.ff.de ope.liber.c.quintauallis.
de iureiur.⁊ qḋ late no.Bar.in.l.ſi ſocietatē.§.arbitrorū.ff.pro ſoc.cū
ſuis cōcor.⁊ eodem modo inelligitur emologatio futuri laudi facta in
dicto compromiſſo:vt no.Dy.in cōſilio.iij.incip.tholomeus ⁊ Bart.
in.l.cum antea.C.de arbi.⁊ in.d.l.ſi ſocietatem.§.arbitrorum.⁊ Bal.
20 in.l.ſi.in.xij.q.C.de contrahen.emp.¶ Ad hoc † accedat ſtatutū ciui⸗
tatis regij maxime in ea parte in qua diſponit ꝙ petens reductionem
laudi ad arbitrium boni viri non incidit in penaꝫ compromiſſi ſi obti⸗
nuerit in totum vel in parte:prout fuit in caſu propoſito.pro hoc fa⸗
cit:quia iuſta cauſa excuſat quominus committatur pena cōpromiſſi
vt no.Joan.and.in addi.Spec.in titu.de arbi.§.ſi.verſicu.Item quid
ſi compromiſſum.arg.l.qui ſolidum.§.etiam.ff.de lega.ij.l.ſi debitor.
ff.de peti.heredi.⁊ quod no.in.l.ex conſenſu.§.ſi.ff.de appel.⁊ in.l.j.§.
fina.ff.ſi quis ius di.non obtemp.⁊ idem dicit Bal.⁊ Ange.in.l.tres
fratres.ff.de pac.⁊ Bal.in.l.qui cum tutoribus.ff.de tranſac.⁊ in.l.ſi.
C.de arbi.⁊ in.l.non ſolum.ff.de rei vēdi.⁊ Ange.in.l.qui rome.§.duo
fratres.ff.de verbo.obliga.quod autem iuſtam cauſam reclamãdi ha⸗
buerint dicti de boinis patet ex ſententia lata ſuper cauſa reductionis
ad arbitrium boni viri.l.ingenuum.ff.de ſta.homi.c.in preſentia.de
renuntia.c.cum inter.de re iudi.⁊ in ſpecie no.Bald.in.l.contra maio⸗
res.in vltimis verbis.C.de inofficio.teſtamē.¶ Plus dico qḋ dato
quod iuſtam cauſaꝫ reclamandi a laudo nō habuiſſent dicti de boinis
tamen non inciderunt in penam etiam veniendo contra compromiſ⸗
ſum ex quo ſemel prius fuit contrauentum:vnde frangenti fidem ⁊c.l.
cum proponas.la.ij.C.de pac.l.qui fidem.ff.de tranſac.c.iij.de iureiu.
⁊ firmant hoc Bald.Salice.⁊ moderniores in.d.l.cuꝫ proponas.vbi
21 dicūt hoc non eſſe verum † etiam ſi fuit appoſita clauſula quod pe⸗
na commiſſa ratū maneret cōpromiſſuꝫ quia illa clauſula nunꝙ ope⸗
ratur niſi in fauorem obſeruantis non autem pro non obſeruante vt
not.in.d.l.qui fidem.et ita etiam concludit Bald.in.d.l.qui fidem.et
ſic patet ꝙ licite et impune potuiſſent dicti de boinis venire contra
compromiſſum per.d.l.cum proponas.cuꝫ ſimi.⁊ per conſequens nō
incidunt in penam:imo penam aduerſus ȝanotum exigere poſſunt vt
firmat Barto.Bal.⁊ Joan.de imo.in.l.cum pater.§.libertus.per il⸗
lum text.ff.de leg.ij.⁊ Bart.in.l.j.§.cum arietes.ff.ſi quadru.pauper.
fe.di.⁊ Ant.de but.in.d.c.conſtitutus.de penis.⁊ Pau.de ca.in.l.ſe⸗
mel mora.ff.ſolu.matri.⁊ iſta reputatur vera opi.per predicta ⁊ maxi
me quando interuenit iuramentum in promiſſione prout in caſu no⸗
ſtro:quia tunc dictus ȝanottus qui venit contra dictum inſtrumentuꝫ
iuratum cecidit ab omni actione que ſibi competere potuiſſet vigore
dicti inſtrumenti adeo ꝙ ex eo ſe fundare non poteſt.l.ſi quis maior.
C.de tranſactio.et ſic patet non obſtare allegata in cōtrariuꝫ:quia iſti
de boinis non venerunt contra compromiſſum.et dato ꝙ etiam veniſ⸗
ſent licite ⁊ impune facere potuerunt vt dixi.nec obſtat.c.conſtitutus.
de penis.quia poteſt multis modis rñderi vt ibi per Anto.de but.et
maxime quia ibi non conſtabat quis primo ⁊ quis ſecundo contraue⸗
niſſet.Ex quibus concludo dictam penam a dicto ȝanotto exigi poſſe
per dictos de boinis.Alex.tarta.Jmo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xcvij.

1 ☞ Appellatio dicitur defenſio.
2 Regulariter ab omni ſententia etiam in minimis cauſis poteſt appel⸗
lari.5.6.
3 Statutum diſponens quod bãnitus in centum poſſit impune offendi
ſi quis ſit bannitus in quinquaginta pro vno delicto ⁊ in alijs quin⸗
quanginta pro alio an poterit offendi.
4 Statutum rejciens omnem exceptionem non rejcit effectualiter exce⸗
ptionem innocentie.
7 Si ſtatutum dicat ꝙ contra laudum nihil poſſit objci non poterit pe⸗
ti reductio ad arbitrium boni viri.
8 Petitio reductionis imploratur officio iudicis.

¶ Conſilium.xcvij.

¶ Si ſtatutū dicit ꝙ non poſſit appellari in cauſis nō excedentibus
x.libras.Et qḋ ſi quis negauit poſitiones ⁊ fuerit probatū contrariū
iudex poſſit ⁊ debeat omni exceptione remota cogere eū ad ſoluenduꝫ
libras quinꝙ pro qualibet poſitione infra octo dies poſtꝙ cōſtiterit
pbatū eſſe contrariū:aliquis negauit plures poſitiones ⁊ iudex cōdē⸗
nauit eum in.xxx.libris pro ſex poſitionibus negatis ſcḋm formã ſta⸗
tutorū ⁊ cōmittit grauamen:opponitur quod nō pōt appellari:quia
non debet fieri coaceruatio ſummarum ⁊ quod ſtatutum videtur rej⸗
cere appellationem dum dixit omni exceptione remota.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Viſo themate et ſtatutis de quibus in
eo et ex his que pro parte Pauli Antonij allegantur
in iure et deducta ſunt.Agam breuibus cum hoc tem⸗
1 pore mihi parum otij ſuperſit.puto † igitur concluſi⸗
ue licere Paulo Antonio condemnato appellare:ad quod preſuppo
no quod appellatio eſt defenſio ⁊ ideo dicitur preſidiū Innocentij vt
inquit tex.in.c.ſpeciali.§.porro.de appel.c.cum inter.⁊.c.ſignificaue⸗
runt.de excep.l.ſerui.ff.de appel.l.non tantum co.⁊ dixit Joan.an.in
c.ſi.de appel.in.vj.in nouella appellationem eſſe ſpeciem defenſionis
indicte de iure naturali de qua in clem.paſtoralis.in ver.piſana.de re
iudica.⁊ fuit inducta principaliter ad fauendum oppreſſis iniuſte ⁊ vt
corrigerentur iniquitates iudicantium.l.j.in princi.ff.de app.l.prefe⸗
cti.ff.de mino.c.ad noſtram.de appel.⁊ ſic eſt remedium fauorabile et
equitatem ſapiens:intantum quod in dubio debet fieri interpretatio
quod appellatio potius procedat quam non procedat vt in.c.vt debi⸗
tus.cum glo.in verbo rationabili cauſa de appel.⁊ no.arebi.in.c.j.in
verbo dilatam.de appel.⁊ Specu.in tit.de appella.in ſecūda parte in
§.nunc dicamus.quid ſi ver.primo ⁊ verſicu.circa hoc.ad ſi.⁊ Bart.in
l.j.in ſecunda colum.ff.nil noua.app.pē.⁊ Bal.in.l.ſtatu.ff.de teſta.⁊
in.l.properandum.§.ſinautem reus.ff.de iudi.notant.doc.in.cle.j.de
2 dolo ⁊ contuma.¶ † Hoc preſuppoſito dico ꝙ cum de iure ab omni
ſententia lata regulariter etiam in minimis cauſis poſſit appellari.l.
⁊ in maioribus.C.de appellationib⁹.extra de appellatio.l.quãuis ſta⸗
tutum dicat ꝙ in cauſis non excedentibus ſummam librarum.x.non
licet appellare et dictus Paulus Antonius fuerit condemnatus in
libris.xxx.pro ſex poſitionibus negatis et probatis ſoluendis dicto
Bartholomeo de mathis cum commiſſione grauaminis.⁊ hoc ſecun⸗
dum formam ſtatutorum ⁊ ſtatutum dicat ꝙ talis negans poſitiones
incidat in penam librarum quinꝙ pro qualibet poſitione negata cum
dicta coaceruatio ſummarum pro omnibus dictis poſitionibus fie⸗
ri debet vt pro vna ſumma magna habeatur ⁊ non pro pluribus a.x.
libris infra quia de iure vbi ex tali coaceruatione reſultat fauor vel ali
quod humanum tunc ſit dicta coaceruatio: vbi autē reſultaret odium
ſi fieret coaceruatio tunc illa fieri non debet.ita colligitur ex.l.maio⸗
rem.§.pen.ff.de pac.iuncta.l.ſi idem cum eodem.in princi.ff.de iuriſ⸗
di.om.iudi.que iura videntur contraria ⁊ reducuntur ad concordiam
per dictam diſtinctionē ſm Bart.Bald.Ange.⁊ Jaco.but.⁊ cōiter
ſm omnes in.d.l.ſi idem cum eodem.in prin.⁊ iſta eſt etiam doctrina
doct.in.c.ij.de dona.vbi etiam pro hoc allegatur text.in.l.ſi quis ſepa⸗
ratim.§.j.ff.de appel.ibi alleg.in glo.per quam.l.dicunt pbari ꝙ vbi
per coaceruationem fauetur iuriſdictioni tunc fieri debet coaceruatio ſe⸗
cus vbi impediretur iuriſdictio per coaceruationem vt.d.l.ſi idem cuꝫ
eodem.in princi.Ad idem text.in.c.apoſtolice.in verbo ſemel aut ſuc⸗
ceſſiue de dona.vbi ſit coaceruatio plurium ſummarum ad finem vt
non ledatur eccleſia.vnde doct.ibi maxime Pet.de ancha.⁊ Joan.de
imo.colligunt illam doctrinam ꝙ in fauorabilibus fieri debet coacer⸗
uatio vt etiam dixit Joã.de imo.in.l.ſi quis in teſtamento in prin.de
leg.j.ſecus aũt eſt in odioſis.⁊ ita loquitur id quod not.Bart.in.l.vbi
fideiuſſor.ff.de ſolu.⁊ Bar.in.l.lucius.§.quod habebit.ff.ad treb.⁊ in
l.ij.in fin.ff.de cōdi.inſti.⁊ Bal.in.l.ſancimus.§.ſi quis aũt.ſi.C.de
dona.⁊ in.l.nam ⁊ ſi.§.ſin.ff.ſi cer.peta.⁊ Ang.in.l.quoties in ſtipula⸗
tionibus.⁊ in.l.ſcire debemus.ff.de verbo.obliga.⁊ doc.in alijs legi⸗
3 bus ⁊ decretalibus ſupra allegatis dum dicunt † ꝙ ſtatutū diſponēs
ꝙ bannitus in centum poſſit impune offendi et vnus fuit bannitus in
centum ſcilicet in quinquaginta pro tali delicto ⁊ in alijs quinquagin⸗
ta pro alio delicto non poterit impune offendi quia ibi agit de odio.
Sed in caſu noſtro non agitur de odio ſed de fauore ⁊ de amplianda
in hac cauſa iuriſdictione iudicis appellationis:ergo dꝫ fieri coacer⸗
uatio vt probatur.¶ Fortius videtur ꝙ ſi dictis ſex poſitionibus
negatis fuit codē cōtextu tpis reſponſuꝫ vt ꝙ tunc debeat fieri coacer⸗
uatio quia dixit Ang.in.d.l.ſi idem cū eodē in prin.que ſequit Pau.
de caſt.et Rapha.cuma.in.d.l.vbi fideiuſſor.qḋ ſi dicta delicta pro
quibus eſt in varijs ſententijs bannitus fuerint cōmiſſa in eadem rixa
debeat fieri coaceruatio ar.no.in.l.j.in.gl.j.vnde vi.¶ Pro hoc bene
facit tex.in.l.ſi libertus minorem.§.ſi quis plures.ff.de iurepat.vbi
ſi libertus facit ſe minorem centenario alienando plures res in fraudē
patroni ⁊ queratur an oēs debeant reuocari an vero ſolū ille per quas
remanebat minor centenario dicit ibi qḋ ſi illas ſimul alienauit ⁊ nul⸗
la res per ſe ſola alienata faciebat libertum eſſe minorē cen.tenario ſed
coaceruate ſimul bene faciebant eū minorem centenario fiet coaceruatio et oēs reuocabunt:ſecus ſi ſeparatis ⁊ diuerſis temporibus fuerit
alienate:quia non fit coaceruatio.ſed ſolum reuocabitur vltima p quã
efficiebatur minor centenaria.¶ Nunc ſoluꝫ eſt videndum an habeat
obſtare ſtatutum diſponens ꝙ negans poſitionem pendentē a facto
proprio ſi fuerit probatum contrarium incidat in penã quinꝙ librarum
p qualibet poſitione negata applicanda parti quam penã iudex cōtra
quo qḋ vertere omni iure ⁊ facti exceptione remota abſꝙ alia condē⸗
natoria fienda cogere poſſit ad ſoluendū infra octo dies poſtꝙ certuꝫ
fuerit probationes eſſe factas ⁊c.prout latius in dicto ſtatuto.⁊ dico
ꝙ per hoc nō videt inde ſublata rationabilis appellatio a dicta ſnia
in caſu noſtro per quam appellationem dicat appellans ſe mundū a
4 culpa ⁊ delicto q⸗ † ſtatutū rejciens oēm exceptionē nō rejcit effectua⸗
liter exceptionem innocentie delicti ſeu exceptionem per quã quis in⸗
tendit dicere et probare ſe Innocentē vt no.Bal.in.l.edita.C.de edē.
in repe.Padu.circa antepenul.vel pe.colum.et in.l.j.§.oſſilius.circa
penul.col.ff.ne quis eum qui in ius voca.vi eri.et Ang.in ꝯſi.clxviij.
incip.in dei nomine in facto proponitur quod Baldaſar etiã per id
quod

quod habetur in cle.paſtoralis.de iudi.imo dixit no.Bal.in.l.⁊ non.
§.qḋ ſi p emptore.ff.de peti.here.qḋ ſtatutū dicens ꝙ nulla exceptio
poſſit opponi non intelligitur rejcere exceptionem fauorabileꝫ:quia
debet interpretari ſane ne inducat iniquitateꝫ.c.cum dilectus.de con⸗
ſue.⁊ arg.l.ij.C.de noxa.vnde dixit Ang.in.d.§.quod ſi p emptore ꝙ
non obſtante dicto ſtatuto admittitur exceptio ſatiſfactionis:quia na⸗
tura non patitur vt ſemel exactum exigatur iterum:et quia iura non
fauent eis qui ſunt de preda ſoliciti.Plus dicit Albe.de roſa.in pri⸗
ma parte ſtatutorum queſtione.lxxij.incipi.quero ſtatuto cauetur qḋ
nulli ⁊c.quod ſi ſtatutū diſponit ꝙ nulle exceptiones admittãtur in⸗
telligit de friuolis non de legitimis per id quod habetur in.c.ex par⸗
5 te.de offi.delega.⁊ in.l.ſi mihi meuia.ff.de lega.iij.⁊ predicta † tanto
magis vbi euidenter apparet de iniuſtitia et iniquitate ſententie no.
per Bal.in.l.j.C.ſi de momen.poſ.fue.ap.in verſi.decimo quero nun⸗
quid ſi euidens eſt ſententia iniuſta poſſit appellari ⁊c.⁊ in.l.cōſenta⸗
neū.⁊ per no.per glo.in.c.ex conqueſtione.de reſtitu.ſpo.⁊ per doc.in
c.paſtoralis.de app.⁊ maxime per dominum Abbatem ibi in.j.et.ij.
q.⁊ quod not.Lud.de roma.in rubrica.ff.de arbi.in penul.char.dum
tractat que appellatio intelligatur reiecta quando ſtatutuꝫ rejcit ap⸗
pellationem.¶ Accedit quia in caſu noſtro iudex pronūtiando ⁊ cō⸗
demnando:vt fecit:non vere ſequitur viam ſtatuti diſponentis quod
abſꝙ condēnatoria ferenda cogi poſſit ⁊ debeat ad ſoluendum omni
exceptione remota.et ſic non ſumus in caſu ſtatuti:ſed in caſu obmiſ⸗
ſo a ſtatuto.ergo ⁊c.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau.l.cōmodiſſime.
ff.de libe.⁊ poſthu.facit id quod cōmuniter cōcludit glo.in.l.ab exe⸗
cutione.in prin.ff.de appel.⁊ in.l.ab executione.C.quorum app.non
6 recip.duꝫ tenent † qḋ licet ab executione nō poſſit appellari:vt ibi ta⸗
men ſecus eſt in pronuntiatione de exequendo ⁊ ſequitur hoc Barto.
⁊ Sali.in.d.l.ab executione.C.quorū app.⁊ dixit ibi Sali.ꝙ hoc con⸗
muniter ſequebantur antiqui excepto Odof.et quod ita ſequuntur
Moder.excepto Bald.ibi.⁊ cum opi.glo.tranſit etiam Ange.in.d.l.
ab executione.C.quorum app.⁊ dicit qḋ ita ſeruatur.Jta etiam tenet
ibi Jac.butri.⁊ Specu.in titu.de appel.§.in quibus.verſic,quinto.et
Barto.in.l.ſi cum exceptione.§.hec auteꝫ actio.ff.quod metus cauſa.
⁊ Bal.in addi.Specu.in titu.de execu.ſenten.in verſi.an pronūtiatio
de exequendo.⁊ in tit.de app.in ver.a pronuntiationibus in exequen⸗
do.⁊ Jo.de imo.plene in.d.l.ab excutione.⁊ do.Abbas in.c.quod ad
conſultationem.circa antepenul.colū.de re iudi.⁊ licet quidam aliter
teneant tamen quando nulla preceſſit ſententia cuius petatur executio
non videntur dicere doc.ꝙ tunc non appelletur a pronun.de exequē⸗
do:imo tūc firmat clare Salice.in.d.l.ab excutione.ꝙ poteſt appel⸗
lari:q⸗ tunc ceſſat ratio tenentiū ꝙ non poſſit appellari.ſ.ne res pro⸗
trahatur in infinitum.¶ Secundo cū in caſu noſtro in quo nulla fue⸗
rit prius lata ſententia quã quidem pronūtiauit exequēdã debet poſ⸗
7 ſe appellari.¶ Et per iſta patet † ꝙ non obſtat ſi allegaret cōtra pre⸗
dicta id qḋ no.Bal.in addi.Spe.in ti.de arbi.in.v.col.in ver.ſꝫ quid
ſi ſtatutum dicat ꝙ cōtra laudū nil poſſit objci ſeu excipi non poterit
peti reductio ad arbitrium boni viri.ar.l.j.§.qḋ aũt.ff.de allega.et ibi
plenius per eum:quia reſpondeo qḋ poſito ꝙ dictū Bal.eſſet verum
quod tamen non pono pro conſtanti.⁊ ipſemet Bal.in.l.in cauſe.la.j.
in princi.ff.de mino.reddit illam deciſionem dubitabilem ⁊ non vr̃ eã
8 firmare.Et contra † illud dictū facit:quia petitio reductionis implo⸗
ratur iudicis officio:vt no.Jnno.in.c.quintauallis.de iureiu.⁊ Bad.
in.l.arbitro.in.j.col.ff.qui ſatiſ.cog.⁊ per Barto.in.l.ſi ſocietatem.§.
arbitrorū.cū ſimi.ff.pro ſo.vbi ſi ſtatutuꝫ ſimpliciter excluderit exce⸗
ptionem non videt facultatem implorandi officiuꝫ iudicis excludere:
ſaltem vbi al's pars locupletaretur cū aliena iactura.l.⁊ plane.⁊.l.fin.
ff.de peti.here.⁊ vtrobiꝙ firmat Bal.⁊ Ang.⁊ no.Bar.in.l.j.§.ij.ff.
quod vi aut clã.⁊ Ant.de but.in.c.itē cuꝫ quis.de reſti.ſpo.⁊ Pet.de
ancha.in cle.j.de ſequeſt.poſ.⁊ in repe.c.canonuꝫ ſtatuta.de cōſti.⁊ la⸗
te Jo.de imo.in.l.ſi.ff.a quib⁹ appel.non lꝫ.vbi hoc caſu reprehendit
opi.Bal.in.l.j.C.de condi.inde.⁊ Sali.in.l.ita pudor.C.de adul.qui
contrarium tenebant tamen vt dixi poſito ꝙ illud dictū Bal.eſſet ve⸗
rum in ſe reſpondeo ꝙ ſtatutū in caſu noſtro non dicit ꝙ contra ſentē⸗
tiam iudicis condemnantis ad penam illam negãtem poſitiones non
poſſit excipi:ſꝫ dicit ꝙ abſꝙ condēnatoria cōpellat negãtē poſitiōes
illum omni exceptione remota.⁊ iſta ſunt diuerſa condemnare ⁊ exe⸗
qui abſꝙ condemnatione.vt patet ex iam dictis.Jtē illa verba ſtatu⸗
ti non intelligunt excludere cū effectu iuſtam exceptionem innocētie.⁊
maxime vbi eſſet euidēs per dicta ſupra.¶ Non obſtat ꝙ ſtatutū di⸗
cat ꝙ fiat illa executio infra octo dies poſtꝙ certū fuerit pbatiōes eē
factas contra negantē:quia pōt rñderi negando certū eſſe ꝙ predicte
probationes ſint facte ſi ita eſt rei veritas:⁊ etiã poteſt reſponderi qḋ
dictū ſtatutū intelligitur qñ non eſſet lata condemnatoria ⁊ ab ea eſſet
appellatū.⁊ appellatio nō ſit manifeſte fruſtratoria:vt Bal.ī.l.ij.ad
ſi.C.de vſur.rei iudi.in queſtione ſtatuti de qua ibi:⁊ ēt Bald.in addi.
Spec.in tit.de ſentē.in.xix.col.ver.dicit ꝙ ſtatutum condemna.⁊c.fa⸗
cit in ſimili.l.iij.§.ſi quis habet.ff.de ſtatu libe.Ex quibus oībus con
cludo a dicta ſententia poſſe appellari que cōcluſio etiã equitati mul⸗
tum amica eſſe videtur.Alex.tarta.

¶ Summarium ſuper conſilio.xcviij.

1 ☞ Vaſallus non poteſt alienare feudum in eccleſiam.
2 Qui efficitur clericus vel habet habitum religionis in feudum pater⸗
num non ſuccedit.⁊ nu.5.6.8.⁊.19.
3 Militans deo non debet ſe implicare negocijs ſecularibus.
4 Filius ciuilis nō ſuccedit in feudo.⁊ nu.20.
6 Femina reputatur inhabilis ad feudum.
10 Vaſallus poteſt ſeruire per ſubſtitutum quãdo feudum transfertur in
eum qui efficitur inhabilis.⁊ nu.13.⁊.21.
11 Juramentum fidelitatis poteſt preſtari per procuratorem.
12 Minor retinere poteſt feudum abſꝙ eo quod fidelitatem faciat durã⸗
te illa etate minori.
14 Jn his que ad extraneos non traſmittunt non ſuccedit eccleſia.
15 An vaſallus poſſit transferre feudum in monaſterium quod edifi⸗
cabat.⁊ nu.17.
16 Feudum honorificum idem importat qḋ feudum franchum.
18 Vſuſfructus ingredientis monaſterium durabit quouſꝙ naturaliter
viuet ingrediēs.

¶ Conſilium.xcviij.

¶ An feudū qḋ tranſiuit ad feminã que poſtea ingreditur monaſte⸗
rium reuertatur illico ad dñm feudi:an vero tranſeat in monaſterium
durante vita vaſalli.¶ Et an poſſit preſtari ſeruitium dño p ſubſtitu⸗
tum.Et an ſubſtitutiones feudales ſeruentur in feudis eccleſiaſticis.
Et an iuramentuꝫ fidelitatis poſſit preſtari per tutorē vel aliū.Et an
feudum honorificum ſeu franchum tranſeat in eccleſiam.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Viſo iſto inueſtiture feudi † paterni in
1 pſonam Margarite ⁊ Catharine pupillarum de il⸗
lo feudo honorifico p ſe ⁊ heredib⁹ vtriuſꝙ ſex⁹ ⁊ ex
qualibet earū legitime deſcēdētib⁹ queadmodū etiaꝫ
fuerat conceſſum patri earum pro ſe ⁊ ſuis heredibus vtriuſꝙ ſexus
⁊ quedam dña Margarita monaſterium monacharum ſancti Do⸗
minici ingreſſa eſt.⁊ ibi profeſſa:queritur in effectu an in monaſte⸗
rium tranſeat dictum ius feudale ſaltē donec vixerit dña Margarita.
¶ Et prima facie videretur dicendum ꝙ non:quia pro hoc vr̃ tex.i.c.
j.§.j.de alie.feu.vbi vaſallus nō poteſt alienare in eccleſiaꝫ:q⸗ eccleſia
perpetuo viuit ⁊ non morit vt ibi.⁊.xij.q.ij.c.liberti.el.ij.merito dete⸗
rior fieret conditio dñi.¶ Scḋo pro hac parte vr̃ caſus in.c.qui cleri⸗
cus.in ti.ſi de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.vbi tex.vult ꝙ ſi vaſal⸗
lus efficiat clericus vel votum religionis aſſumat eo ipſo ſit priuatus
feudo.¶ Tertio pro hoc vr̃ eſſe tex.in.c.j.de vaſ.mili.qui arma belli.
depo.vbi miles aſſumēs habitum religionis priuat feudo.¶ Quar⸗
to vr̃ idem pbari in.c.j.an mutus vel ſurdus vbi habet ꝙ vaſall⁹ effe⸗
2 ctus clericus feudum retinere nō pōt.¶ Quinto pbari † vr̃ in.c.j.§.ſi.
in ti.de benefi.femine alias eſt rubrica de feudo femine vbi ille qui effi⸗
citur clericus vel conuerſus vel aliquo mō habitū religionis aſſumat
in feudum paternuꝫ nō ſuccedit.⁊ ſi illḋ habebat pdit ipſuꝫ.¶ Sexto
3 probatur † q⸗ militãs deo non dꝫ ſe implicare negocijs ſecularibus.c.
j.⁊ fere per totum in ti.ne cleri.vel mona.xxj.q.iij.c.placuit.⁊.c.cypria⸗
nus.⁊ ceſſante officio ceſſare dꝫ bñficium.l.generaliter.C.de epiſ.⁊ cle.
l.neſennius.cum.l.ſeq.ff.de excuſa.tuto.cum ſi.nemoꝙ etiam poteſt
duobus dominis ſeruire.l.ſi.C.de offi.aſſeſ.c.quia intantum.⁊.c.de
4 multa.de preben.¶ Septimo † quia filius ciuilis non ſuccedit in feu⸗
do.c.adoptiu⁹.in ti.ſi de feu.fue.contro.inter.domi.⁊ agna.Sed mo⸗
naſterium dr̃ filius ciuilis.c.in preſentia.cum ibi no.de pba.⁊ in aut.
niſi rogati.C.ad trebel.⁊ in aut.ſi qua mulier.C.de ſacroſan.eccle.cum
ibi no.ergo ⁊c.¶ Octauo pro iſta parte facit tex.in.c.ij.de duob⁹ fra⸗
tribus de nouo benefi.inueſti.vbi non dꝫ dominus compelli habere
5 alium in vaſallū quam iſtū quē elegit.¶ Nono p iſta parte † videtur
eſſe glo.⁊ ibi clarius.not.Bart.in.l.j.C.de legi.vbi tenent ꝙ mona⸗
chus non ſuccedat in feudo paterno:quia non poteſt preſtare ſeruitia
6 debita.¶ Decimo probatur † ex his que notat.Cy.poſt Marti.ſilli.
in aut.ingreſſi.C.de ſacroſan.eccl..vbi concludit ꝙ ſi queraf,an ſi feu⸗
datarius ingrediatur monaſterium tranſeat feudū in monaſterium dꝫ
diſtingui:aut eſt tale feudum p quo debet reale ſeruitiū.⁊ tunc trãſit
in monaſteriuꝫ.arg.inſti.de acquiſi.p arroga.§.j.⁊.l. .ff.de ſta.
ho.nam ex quo debetur reale ſeruitium nō eſt proprie feudū ⁊ de for⸗
ma fide.Aut debet perſonale ſeruitium.⁊ tunc ſubdiſtinguit aut eſt
datum ad certum genus ſeruitij ꝙ fieri poteſt.c.fin.de capita.qui curi.
vendi.c.j.§.pen.in titu.quid ſit inueſtitura.⁊ tunc ſi ſit tale ſeruitiū ꝙ
poſſit honeſte exhibere clericus ipſe exhibebit ⁊ feudum nō reuertetur
ad dominum ⁊ ſi ſuperueniet iuſtū impedimentū ſeruiet p ſubſtitutū
l.nullus.C.de decurio.lib.x.Si autem ſit incertum ſeruitium preſtan⸗
dum tunc ipſo iure liberatur a ſacramento fidelitatis ingrediendo
monaſterium in.c.primo.de benefi.femine.nec poteſt deſeruire per
ſubſtitutum.q⸗ videtur ſpecialiter electa fides vaſalli.ar.l.j.ff.de offi⸗
cio eius cui mã.eſt iuriſdictio.in contrarium tamen allegat id ꝙ no⸗
tatur ī.l.antiquitas.C.de vſufruc.⁊ id quod habetur in.l.ad ſimilitu⸗
dinem.⁊ in.l.quiſquis.C.de epiſco.⁊ cle.⁊ in.l.agētes.C.de agentibus

in rebus.lib.xij.⁊.l.pe.ff.de ope.liber.⁊ aliter non ſe firmat Cy.in di-
7 cta auť.ingreſſi.¶Ad idem † qđ no.in.l.deo nobis.C.de epi.⁊ cleri.in
vj.colū.vbi dixit ꝙ ſi filius effectus eſt monachus non tranſibit patre
mortuo ad monaſterium regnū aut ducatus aut baronia patris:quia
ad monaſterium non tranſit niſi ad heredes ſanguinis:vt not.xxvij.
q.ij.in.c.ſcrip.⁊ ita etiam no.Bald.in.l.data opera.in.xvij.colum.C.
8 qui accuſa.non poſ.¶Nec dicatur † ꝙ iura ſuperius allegata in con-
ſtitutionibus feudalibus non debent allegari in materia feudi eccle-
ſiaſtici:ſed ſolum debent allegari iura canonica:quia etiam in feudo
eccleſiaſtico debent attendi dicte cōſtitutiones feudales ſi expreſſe nō
contradicunt canoni.c.ceterum.de iudi.⁊ ibi not.doct.maxime domi.
Cardi.florenti.et dominus Abbas et no.Joan.calde.in ſuo conſilio
cxcij.incip.articuli ſuper quibus.vbi ad hoc allegat not.in.c.j.de no.
oper.nuntia.⁊ id quod habetur.x.diſtinctio.c.ſi in adiutorium.⁊ capi-
tulis ſeq.attento quod dicte conſtitutiones feudales ſunt aut expreſſe
compilate pro parte ab imperatoribus ⁊ pro alijs partibus creditur
eas eſſe tacite approbatas ab imperatoribus.allegat not.per Joan.
and.in.c.ex parte.de feudis.ſed ſi eſſent leges alioruʒ inferiorum ⁊ nō
imperatorum tunc dicit eſſe verum quod non ſeruaretur in cauſis ec-
cleſiarum.ita procedit id quod habetur.xcvj.diſtinctio.bene quidem
⁊ in.c.eccleſia ſancte marie.de cōſti.⁊ ita dicit not.per Hoſtien.⁊ Joā.
and.in.c.fin.de ſolu.facit ſm eum id quod not.Jnnocen.in.c.nouit.in
verbo theodoſius.de iudi.facit quod dicam infra referendo Bald.in
c.que in eccleſiarum.de conſtitu.iſtam opinio.etiam quod perdat̃ feu-
dum ⁊ non tranſeat in eccleſiam videtur tenere Barto.in.l.ſi finita.§.
ſi de vectigalibus.ff.de dam.infec.in ſecūda colum.¶Sed premiſſis
non obſtantibus puto in caſu noſtro contrarium eſſe de iure verius ſci-
licet quod feudum trāſeat in monaſterium ⁊ ſic poſſit dicta Marga-
rita per alium deſeruire ad id ad quod tenetur ex iuramentō fidelita-
tis.et per ea que promiſſa ſunt in inſtrumento inueſtiture etiam feu-
dum durabit apud eccleſiam donec naturaliter vixerit domina Mar-
9 garita.Ad hoc † moueor quia feudum iſtud fuit a principio cōceſſum
patri dictarum mulierum pro ſe ⁊ heredibus vtriuſqʒ ſexus.et mor-
tuo patre ſuperſtitibus iſtis duabus filiabus fuerunt ipſe inueſtite de
hoc feudo vt ſupra.Conſtat autem quod femina reputatur inhabilis
ad feudum.c.j.§.hoc autem notandum.in titu.qui feu.dare poſ.in
principio.de gradi.ſucceſ.in feu.c.j.de ſucceſ.feu.c.j.an mutus vel ſur-
dus.cum ſimi.⁊ ratio eſt quia ipſa non poteſt dominuʒ iuuare nec pu-
gnam facere.ita dixit gloſ.cōmuniter approbata in.d.§.hoc autē no-
tandum.in titu.qui feu.da.poſ.⁊ in.d.c.j.in titulo an mutus vel ſur-
dus.facit.l.quiſquis.verſi.ſed ad filias.C.ad legem iul.maieſta.Te-
netur enim vaſallus iuuare dominum ſuum etiam in hoſtes pergen-
tem.c.j.§.ſi.de pace iura.fir.c.j.§.item qui dictuʒ.que fuit prima cauſa
beneſi.amit.c.j.§.j.de capitu.corra.verum eſt quod vbi expreſſe actum
eſt quod in feudum ſuccedat femina tunc poteſt admitti ad feudum vt
fuit in caſu noſtro vt in.d.c.j.§.filia.de ſucceſ.feu.⁊.c.j.de gradi.ſuc.in
feu.et.c.j.epiſcopum vel abbatem.c.ſignificauit.de reſcrip.et tunc vi-
detur eſſe actum quod femina poſſit deſeruire per ſubſtitutuʒ:ita not.
decidit Spe.in titu.de feudis.§.quoniam.verſicu.xxj.vbi dixit quod
cum conſuetudo ſit in aliquibus locis quod mulier ſuccedat in feudum
iuxta.d.c.ſignificauit.ſi queratur qualiter ſeruiet domino feudi et re-
ſpondet quod ipſa erit vaſalla ⁊ iurabit per ſe fidelitatem.argu.l.ij.ff.
de iuriſdi.om.iudi.ſed ſeruiet per ſubſtitutum domino feudi.arg.l.
vnice.§.ne autem.ver.ſi autem in faciendo.C.de cadu.tollen.⁊ idem
tenet Joan.and.in addi.ſuper dicto verſiculo.xxj.vbi addit plus qđ
ipſa poſſet preſtare iuramentum fidelitatis per alium et quod poſſit
ſeruire per ſubſtitutum et ſic apparet hoc caſu non eſſe electam indu-
ſtriam perſone et ita etiam tenere videtur Jaco.de bel.in diſtinctione
ſua in.l.quiſquis.de epiſco.et cleri.et And.de iſer.in.c.j.in fin.de va-
ſal.mili.qui arma belli.depo.⁊ in.c.j.§.fina.de beneſi.femine vt infra
10 referam.Et † quod poſſit vaſallus ſeruire per ſubſtitutū quando feu-
dum tranſiuit ad euʒ qui efficitur inhabilis probatur in.c.ſi quid de-
ceſſerit.et ibi not.in titu.ſi de feu.fue.contro.inter domi.⁊ agna.et in.l.
quiſquis.cum gloſſ.et ibi not.doc.⁊ in.l.ad ſimilitudinem.C.de epi.
⁊ cleri.Sed ita eſt quod omnes tenent quod vbi ſumus in caſibus in
quibus ſeruitium preſtari poſſit de iure per alium vt per ſubſtitutum
tranſit feudum ad monaſterium ⁊ monaſterium ſeruiet per ſe vel per
alium vt firmat Jnnoc.in.c.j.in princi.de proba.vbi dixit ꝙ ſi ille qui
ingreditur monaſterium habebat feudum illud tranſibit in monaſte-
rium ſi pro feudo debentur aliqua ſeruitia que poſſint a monaſterio
exhiberi honeſte per ſe vel per aliū.arg.d.l.quiſquis alias redibit ad
dominū.arg.l.j.§.ne aūt.C.de cadu.tollē.⁊.d.l.inter artifices.et idem
dicit Hoſtien.Joan.and.⁊ Anto.de but.in.d.c.in preſentia.⁊ archi.
xviij.diſtin.in.c.ſi qua mulier.et dicit dominus Abbas ſicu.in.d.c.in
preſentia.quod ſm illam diſtinctioneʒ debet intelligi tex.in.c.qui cle-
ricus.in tit.ſi de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.Jta etiam eſt de men-
te Bal.in.c.j.de beneſi.femine.Salice.etiam in dicta auten.ingreſſi.in
ſi.dicit ꝙ cōiter doc.tenēt ꝙ ſi debetur pro feudo ſeruitiū perſonale ꝙ
poſſit ab ingrediente monaſterium preſtari honeſte per ſe vel per ido-
neum ſubſtitutum tranſibit in monaſterium.⁊ poterit per ſubſtitutum
preſtari propter iuſtū impedimentum per.d.l.quiſquis.⁊.l.ad ſimili-
tudinem.hanc partem fortius ſuſtinet Oldra.in preallegata auten.
ingreſſi.quem refert ⁊ ſequitur Joan.and.in addi.Spec.in ti.de ſta-
tu mona.§.j.ſuper ver.verbo.Nam dicunt ipſi ꝙ iſte ingrediens mo-
naſterium feudum iam habuerat ⁊ fidelitatem fecerat retinebit feu-
dum nec vitiatur licet caſus ſuperuenerit a quo incipere non potuiſ-
11 ſet.c.factū legitime.de reg.iur.lib.vj.Sʒ ita † eſt qđ dicta Margari-
ta iam feudum habuerat ⁊ mediante perſona tutricis preſtiterat iura-
mentum fidelitatis qđ quidē fieri potuit.l.quoties.§.ſi inter.ff.de no
va.l.ij.§.ſi autem.C.de iura.calum.⁊ no.Jaco.in ſumma feudorū po-
teſt enim tale iuramentum per procuratorem ⁊ interpoſitam perſonā
preſtari.c.j.§.pen.in titulo per quos fiat inueſti.no.glo.⁊ doc.in.c.j.
in verbo abſentia in tit.quo tempore miles.xliij.diſtin.c.tibi domino.
cum glo.c.j.§.verum.de ſta.reg.lib.vj.⁊ declarat Bal.in.l.j.§.ne aūt.
de cadu.tollen.⁊ in.c.ſi.per quos fiat inueſti.⁊ ibi expreſſe dicit poſſe
12 fieri a tutore.Quinimo † minor retinere poteſt feudum abſqʒ eo ꝙ fi-
delitatem faciat durāte illa etate ſcilicet minori.c.ſi quis deceſſerit.in
titu.ſi de feu.fue.contro.inter do.⁊ agna.precedens tamen cōcluſio tu-
13 tior mihi videtur.¶Fortificant † predicta ꝑ ea q̃ no.glo.j.de beneſi.
femi.vbi gloſ.tenet ꝙ ſi vaſallus ingrediens monaſteriū eſt paratus
ſeruire per ſubſtitutum nō reuertetur feudū ad dominū.arg.d.l.quiſ-
quis ⁊.d.l.ad ſimilitudinem.⁊ illam glo.ſequitur Ja.de bel.in.c.qui
clericus.in titu.ſi de feu.fue.cōtro.illam etiam ſequi videtur Fulgo.in
dicta auť.ingreſſi.facit ad hoc tex.in.c.imperialeʒ.licet glo.de hoc du-
bitauerit in.d.c.qui cleric⁹.⁊ poſito ꝙ diceretur dubitabilem eſſe opi.
glo.in.d.c.j.§.ex hoc.de beneſi.femi.intelligendo generaliter in quo-
cunqʒ feudo cuicunqʒ cōceſſo.⁊ ideo glo.ibi vſa eſt dictione forte.tamē
quo ad caſum noſtrum quādo eſt feudū cōceſſum femine quo caſu de-
ſeruire poteſt feudo per ſubſtitutum:vt probaui ſupra:puto id dubiū
non eſſe:ſed firmum ꝙ tranſeat ad monaſterium ſaltem donec illa na-
14 turaliter vixerit per ea que dicta ſunt.¶Ad quorū † confirmationem
accedit deciſio Bald.in auť.niſi rogati.in vltima colū.C.ad treb.vbi
dixit ꝙ in his que ad extraneos non tranſmittuntur propter ipſi⁹ rei
naturam:prout ſunt feuda non ſuccedit eccleſia ſeu monaſteriuʒ mor-
tuo feudatario ingreſſo monaſterium:quia eccleſia eſt cultrix ⁊ auctrix
iuſtitie.⁊ non patitur aliquid contra iuſtitiam eſſe vel fieri in ſe vel in
altero.d.c.j.§.j.de aliena.feu.tamen dicit ꝙ interim donec viuit vaſal-
lus feudum non redit ad dominum.ſed eccleſia habet cōmoditatē cum
ſeruitium iuxta feudi conditionē nō minus deſcēdētibus preſtare poſ-
ſit eccleſia q̄ʒ vaſallus per ea que habētur in.d.c.in preſentia.§.ceteꝝ.
ſed ſi ſeruitium ſit tale qđ nō poſſit adaptari eccleſie reuertet̃ ad domi
num.vt in.c.j.de vaſal.mili.qui arma belli.depoſu.Idem tenuit Bal.
in.c.que in eccleſiarum.de conſti.in.iij.col.vbi dixit qđ feudatarius po
teſt alienare in eccleſiam vt in.§.j.in auť.de aliena.⁊ emphy.⁊ q̃ eccle-
ſia eſt cultrix iuſtitie ⁊c.vt in.d.c.j.§.j.de alie.feu.niſi feudatarius in-
grediatur monaſterium:quia tūc alienatio neceſſaria eſt tam diu du-
rabit naturalis vita vaſalli:eo aūt mortuo ſi feudum erat perpetuū ⁊
tranſitoriuʒ in monaſteriū:quia tale feudū redditur ad iſtar proprie-
tatis.⁊ tamen poteſt appellari feudum.c.inter dilectos.de ſi.inſtru.ſi
autem erat ad vitaʒ qđ interpretatur de vita naturali finiet̃ morte na-
turali:q̃ nulle remanerent eius reliquie ⁊ finito iure datoris finietur
ius acceptoris.c.j.§.curſus.quibus mo.feu.amit.l.lex vectigalis.ff.
de pigno.Jta dicit Bal.in.d.c.que in eccleſiarum.ſubdens ꝙ dici po
teſt iſta procedere vbi ſeruitium feudi poteſt explicari per monaſteriū
ſed ſi non poſſet explicari rediret ad dominum non mutatione pſone
ſed extinctiōe finalis cauſe:vt in.d.c.j.de eo qui arma bel.depo.¶Nec
dicatur ꝙ ille tex.ſit contra libertatem eccleſie:quia eſt feudum in quē
15 tex.dixit eſſe vnicum.⁊ ita reſidet Bal.ibi.¶Ad hoc † etiam qđ vo-
luit Bald.in.c.inter dilectos.de ſi.inſtru.in.iiij.colū.vbi querit an va-
ſallus ibi poſſit feudum transferre in monaſterium quod edificabat ⁊
dicit quod Hoſtiē.tʒ ꝙ aut dñs feudi vult retrahere feudum ad ſe aut
non.primo caſu non poſſit hoc facere durante vita vaſalli:ſʒ mortuo
poteſt dominus retrahere poſtq̄ʒ eſt mortu⁹ ſine herede proprij ſan-
guinis.argu.d.l.lex vectigalis.ſcđo caſu qñ dñs non vult retrahere
valet tranſlatio facta in monaſterium.⁊ ſubdit ꝙ aliqui dicunt ꝙ ſi feu
dum eſt franchum ⁊ exemptū a legibus penalibus feudoꝝ qđ eſſe po-
teſt dūmodo ſit immutat.dolū finit̃.nō remittat.l.cōuenire.ff.de pac.
dota.tunc poterit monaſteriū hr̃e feudū.⁊ illud vltimū ponit Bald.
in feudo francho.ſ.ꝙ tranſeat in eccleſiā voluit etiā Bal.in.d.auť.niſi
rogati.in vlt.col.⁊ in.l.ſi plures.C.de condi.inſer.in.ij.col.p.d.c.inter
16 dilectos.Et † iſtud etiam poſſet facere ad ꝓpoſitū noſtrū:quia feudū
honorificum quale eſt feuduʒ conceſſuʒ domine Margarite ⁊ eius pa-
tri vr̃ idem importare quod feudū franchū ſecūdū Ubertū de bobio
vt refert Joan.and.in addi.Spec.in tit.de preſcrip.in rubrica.tamen
quo ad caſum noſtrum hoc vltimum fundamentum:ſcilicet ea ratio-
ne ꝙ feudum ſit honorificū non pono pro conſtanti nec expedit quia
aliter ex ſupradictis apparet eſſe fundatam intentioneʒ monaſterij.⁊
ſic dato ꝙ dñs epiſcopus inueſtiuerit dominā Catharinā poſt pro-
feſſionem dñe Margarite de dicto feudo:vt veteri ⁊ paterno non in-
telligitur eſſe ſublatū ꝑ talē inueſtiturā ius dñe Catharine ſi qđ in eo
habebat.

habebat.vt in.c.j.in principio.⁊ ibi notant glo.⁊ doc.in titu.per quos
fiat inueſti.⁊ tanto magis quia dominus epiſcopus vel vicarius reſer
17 uauit ius alteri⁹ perſone.¶Et quāuis † ex predictis ſatis appareat
reſponſio ad allegata in contrarium tamē breuiter reſpondeo ad tex.
in.c.j.de aliena.feu.quando vellet in perpetuum fieri vaſallus ꝙ fie-
ri non poteſt:quia fieret deterior conditio domini cum eccleſia nunq̄ʒ
moriatur ⁊ ſic feudum nunq̄ʒ reuerteretur ad dominum.Sed tranſla-
tio que fit per ingreſſum monaſterij non eſt nullius nature patet per
no.per glo.⁊ Bald.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.de verbo.obli.vbi ha-
betur ꝙ rem quam non poſſum transferre titulo venditionis in eccle-
ſiam.tamen potero transferre ſi ingrediar monaſterium transferendo
rem illam per talem ingreſſum.ita etiam eſt de mente Bal.in.d.c.que
in eccleſiarum.de conſti.⁊.d.auť.niſi rogati.⁊ durabit feudū quouſqʒ
naturaliter viuet vaſallus ⁊ non vltra per.d.§.rurſus.⁊.l.peto.§.pre-
dium.ff.de lega.ij.cum ſimi.et ſic non ſit deterius ius ipſius domi-
18 ni feudi.¶Ad hoc facit † quod diximus de vſufructu competente ei
qui ingreditur monaſterium quia non finitur ſed durabit quouſqʒ na-
turaliter viuet ingrediens vt no.per gloſſ.⁊ doc.in.d.auť.ingreſſi in
d.c.ſi qua mulier.et in auť.idem eſt.C.de bonis que libe.⁊ Spe.de ſta.
mona.ver.xlvij.⁊ no.doc.in.d.c.in pſentia.⁊ ſic ptʒ ꝙ ſi alicubi reperit̃
ꝙ commoditas iuris exiſtēs penes aliquē ingredientem monaſteriuʒ
non tranſeat in monaſterium durante naturali vita ingreſſi eſt ſpecia
lis caſus ⁊ contra regulas iuris communis.ideo non extendendus eſt
ad alios caſus ex identitate rationis.l.ius ſingulare.⁊.l.quod vero.ff.
de legi.l.ſi vero.§.de viro.cum materia.ff.ſolu.matrimo.¶Non ob-
ſtat tex.in.d.c.qui clericus.⁊ in.c.j.de vaſal.mili.qui arma belli.depo.
⁊ in.c.j.an mutus vel ſurdus.⁊ in.c.j.§.ſi.in ſi.de beneſi.femine.quia il-
la iura loquuntur niſi eſſemus in caſu in quo poſſet vaſallus deſerui-
re per ſubſtitutum feudo vt tenent docto.in.d.auť.ingreſſi.⁊ in.d.c.ſi
qua mulier.⁊ Joā.and.⁊ alij in locis ſuperius allegatis.⁊ Bal.etiam
in.d.c.qui clericus.et in.d.c.j.de vaſal.mili.qui arma belli.depo.et in
d.c.de beneficio.⁊ ſic illa iura non loquuntur in feudo conceſſo femine
ſed hoc feudum qñ datur femine vel pro femina eſt huiuſmodi natu-
re vt poſſit deſeruire femina per ſubſtitutum.vt probatur in princi.
⁊ confirmatur per id quod no.Andre.de iſer.in.d.c.j.in fin.de vaſal.
mili.qui contumax ⁊ arma belli.depo.⁊ in.c.j.§.fin.de beneſi.femi.vbi
19 dixit † quod quando feudum conceditur ei qui iam eſt clericus.⁊ ſic ei
qui conſueuit reputari inhabilis ſm regularem naturam feudi:vale-
bit conceſſio ſi dominus ſciebat ipſum eſſe clericuʒ.⁊ dixit quod ita po-
teſt intelligi id quod habetur in.d.c.j.de cleri.qui inueſt.fecit.et tunc
ſm eum clericus ſeruiet per ſubſtitutū per.d.l.quiſquis.⁊.l.ad ſimili-
tudinem.de epiſco.⁊ clericis.⁊.c.ſi minor.ſi de feu.fue.contro.inter do
mi.⁊ agna.pari ratione.ergo idem dicendum eſt in femina que in hac
materia equiparatur clerico in.c.j.in titu.an mutus vel ſurdus.
¶Et per iſta etiam eſt reſpōſum per id quod dicitur ꝙ militās deo
non debet ſe implicare negocijs ſecularibus:quia ceſſante officio de-
bet ceſſare beneficium ⁊c.quia dico ꝙ deſeruietur per ſubſtitutū vt iaʒ
20 eſt dictum.¶Et non † obſtat etiam ꝙ filius ciuilis non ſuccedit in feu
do quia non dico ꝙ monaſterium ſuccedat ⁊ quod duret feuduʒ apud
monaſterium donec monaſterium duret ſed dico ꝙ illa commoditas
vtilis dominij ipſius vaſalli erat monaſterij:ſicut ſunt alia bona in-
greſſi ⁊ ſicut eſt cōmoditas vſuſfuctus pertinens ad ingreſſuʒ vt dicta
auten.ingreſſi.cum ibi no.⁊ per hoc eſt reſponſum ad not.per Bald.
in.d.l.deo nobis.cū ſimi.⁊ ad id quod dicebat:quod dominus non de-
bet compelli habere alium in vaſallum quam illum quem eligit quia
non dico ꝙ monaſterium ſit vaſallus.ſed quod per ſubſtitutū vaſalli
poteſt preſtare ſeruitium dño feudi ⁊ viuente vaſallo durabit commo-
21 ditas vt eſt probatū.¶Non obſtāt † no.per Cy.in dicta auť.ingreſſi.
quia ibi Cy.non ſe firmat:imo vltimo loco recitat opi.que facit ꝙ in
monaſterium tranſeat feudum et vltima opi.videtur approbata vt
not.in.l.qui filium.§.ſabinus.ff.ad trebel.⁊ in.l.bona fides.ff.depoſi.
et in.l.ſi idem cum eodem.§.ſi.ff.de iuriſdi.om.iudi.cuʒ ſimi.Quin-
imo Cy.⁊ omnes fatentur ꝙ quādo feudum eſt talis nature qđ poſſit
deſeruire vaſallus per ſubſtitutum non redit feudum ad dominum.
licet ingrediatur vaſallus monaſterium.Ex quibus concludo feuduʒ
illud non fuiſſe reuerſum ad dñm ⁊ durare donec durabit vita natura-
lis dñe Margarite ⁊ ſeruitium debitum pro feudo per aliū poſſe pre-
ſtari domino feudi.Alex.tarta.de Jmo.

¶Summarium ſuper conſilio.xcix.

1 Pena adulterantis eſt pena vltimi ſupplicij.
2 Nihil ad nos de his que foris ſunt.⁊ nu.14.
3 In beneficijs generaliter conceſſis non videntur comprehendi perſo-
ne odioſe.
4 Judei dicuntur perſone infames.
5 Judei dicuntur eſſe de corpore ciuitatis quamuis non ſint de corpore
ſpirituali.
6 Qui non ſunt ſubditi imperio romano non habent filios in poteſtate.
7 Eadem pena debet eſſe in iudeis qualis eſt in chriſtianis.⁊ nu.11.
8 Statutum diſponens ꝙ ſi quis offenderit ciuem puniatur debet intel-
ligi de vero ⁊ naturali ciue.
9 Jmmunitas conceſſa incolis certi loci extendit ſe ad iudeos.
10 Licitum eſt cum iudeis ſocietatem habere atqʒ commercium.
13 Meretrix dicitur proſtituere etiam ſi non reſideat in lupanari:ſed in
quacunqʒ domo ſtet pudori ſuo non parcens.
15 An pro delicto blaſphemie commiſſo per iudeum ſpectet inquirere
ad iudicem eccleſiaſticum an ad ſecularem.
16 Generalis diſpoſitio fauorabilis non debet ad perſonas odioſas
extendi.
17 Judeus poteſt eſſe procurator chriſtiani.
18 Princeps abſqʒ legitima cauſa pacificos iudeos ⁊ ſimiles infideles
expellere non poteſt.

¶Conſilium.xcix.

¶Si iudeus cōmiſerit adulterium cū chriſtiana nupta qua pena pu
niatur ſtante ſtatuto in loco quod pro adulterio ſit pena centum.

R**Edemptoris noſtri inuoca**
to ſuffragio.Uiſa inquiſitione formata contra Abraam
olim Angeli hebreum ex eo quod carnaliter cognouit
Benedictam chriſtianam vxorem Bartholomei de cul
tolinis ⁊ viſa eius confeſſione ⁊ ſtatuto loci ſub rubri.de pena com
mittentis adulterium in quo cautum eſt quod ſi quis adulterium com
miſerit in libris centuʒ cōdēnetur.⁊ viſis etiā decretis apoſtolicis ma-
1 xime Pij ſcđi videret̃ prima † cōſideratione dicēdū dictū hebreū eſſe
pena vltimi ſupplicij plectendum:⁊ non in libris centum vt ſtatutum
diſponit q̃r de iure communi pena maioris adulterantis eſt pena vlti
mi ſupplicij.l.quamuis.la.ij.C.de adul.l.quāuis.l.ne quis.C.de iude.
⁊ inſti.de pub.iudi.§.inter illa.⁊ dicit Sali.in.d.l.ne quis.ꝙ licet
in muliere adulterante ſit hodie correcta pena iuris antiqui quia ho-
die nō eſt pena vltimi ſupplicij ſed vt detrudatur in monaſteriū ſcđm
quod habetur in auť.ſed hodie.C.de adulte.Nec illud in maſculo eſſet
2 immutatum:imo ipſe ꝑ punietur pena capitali vt ibi ꝑ eū.nec † ſtatutum
videtur hoc caſu attendendū q̃r ſtatuentes nō videnť intellexiſſe de iu
deis qui ſunt de alio grege:quia nil ad nos de his que foris ſunt.vt
3 in.c.gaudemus.de diuor.⁊.xvi.di.qui ſyncera.⁊.ij.q.j.multa.⁊ † quia
in beneficijs generaliter cōceſſis nō videnť comprehendi pſone odio-
ſe vt.l.lucius.§.lucius titius.ff.de lega.ij.quam ita no.ſummat ibi
Jaco.de are.⁊ Barto.ergo dictū ſtatutū reducēs penam capitalē ad
penam pecuniariam centū librarū nō debet comprehendere iudeos q
4 † dicuntur perſone infames ⁊ proterea ab omnibus honoribus digni
tatibus ⁊ officijs repelluntur.l.ſi.C.de iudeis.iiij.diſt.nulla.xvij.q.iiij.
conſtituit et tex.in.d.l.fina.eos appellat inſultantes fidei noſtre.
¶Sed premiſſis non obſtantibus puto contrariam opi.oīno verio
rem.Et primo quia ſtatuta alicuius ciuitatis vel loci ibi ſeruari de-
bent quo ad imperiuʒ loci ſicut ceſſante ſtatuto ſeruari dʒ ius ciuile ro
manorū.l.oēs ppli.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ in.§.oēs.cum.§.ſeq.inſti.de iure
5 natu.⁊.j.diſt.ius ciuile.c.ius quiritum.ſed iudei † dicuntur eſſe de eodē
populo ⁊ corpore ciuitatis quamuis nō ſint de corpore ſpūali.l.chri-
ſtianis.C.de paganis ſacrificijs ⁊ tēplis.et ita expreſſe dicunt Mo-
der.in.c.iudei ſiue ſaraceni.de iude.qui pro hoc etiam allegāt id quod
habetur in auť.de queſtore.in princi.ibi dū tex.dicit ciuitas noſtra po
puloſa eſt turbis diuerſorum hominū ⁊ quod per illum tex.not.Bal.
in.c.j.de for.fideli.⁊ in tit.de pace conſtan.in verſic.nos romanos.⁊ ex
hoc inferūt ꝙ ſtatuta que cōiter ſunt per Jtaliam diſponentia extan-
tibus maſculis femine non ſuccedant habeant locum etiam in iudeis.
¶Pro hoc ⁊ ſecūdo facit quia iudei exiſtentes in locis in quibus ſer
uatur ius ciuile romanorū dicunť eſſe in populo ro.quo ad hoc vt le-
gibus illis viuant.l.iudei romano.C.de iudeis.⁊ no.in.d.c.ius quiri-
tum.⁊ plene no.Jnno.in.c.quod ſuper his.de voto.⁊ Jo.an.in.c.gau-
demus.de diuor.vñ dicūtur habere in filios ius patrie poteſtatis que
eſt de iure romanorū vt no.glo.xxviij.q.j.iudeorū.xxvj.q.c.ius quiri-
tum.⁊ no.Bald.in.l.nam ⁊ ciuiū.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.fir-
mat etiam hoc do.Cardi.in cle.ij.in vlti.q.de iudeis.⁊ eſt magis cōis
6 concluſio quicquid dixerit Archi.in.d.c.qui ſyncera:licet † illi qui non
ſunt ſubiecti imperio romano non habeant filios in patria poteſtate
ſm gloſaʒ.no.in.§.j.inſti.de pat.pote.que exemplificat in francigenis
quod reputat ſingulare Bal.in.c.j.in tit.an maritus ſuccedat vxori
in beneficiū.et in.c.ij.ad ſi.de fratri.de no.beneſi.inue.ergo quēadmo-
dum quando ſunt in loco in quo ſeruant iura populi romani gaudent
et viuunt legibus populi romani eadem ratione quādo ſunt in alio po
pulo viuente alijs legibus debent ipſi hebrei viuere alijs legibus il-
lius populi vt.d.l.oēs populi.¶Tertio probatur quia ī decreto apo
ſtolico Pij ſecundi in ver.et ſucceſſiue per dictam vniuerſitat ē etiā di-
cta ſtatuta dicte vniuerſitatis ſcilicet terrarum Centi ⁊ plebis cōdita
facta atqʒ ſeruata in ſuo robore permaneant.et quod etiam ipſe vni-
uerſitates quoties eis viſum fuerit illa congrue minuere augere mu-
tare et alia ſtatuta et ordinationes facere poſſint que oīa et ſingula in-
uiolabiliter obſeruari mādauit dictus Pontifex dummodo equa ra-
tionabilia et vtilia ſint vel fuerint mēſe epi.et eccleſie prefate dictaruʒ
vniuerſitatum officialium iuriſdictioni nō preiudicēt.⁊ per eundē cpm
confirmentur etiam iuncto alio capitulo in eodē decreto appoſito inci-

piente iudei etiam. In quo prouiſum eſt ꝙ iudei in terris guardijs et
diſtrictu prefatis ꝓ tꝑe morantes exēptionibꝰ ⁊ alijs ꝓmiſſis oībus ⁊
ſingulis in oībus ⁊ ꝑ oīa prout terrigene incole ⁊ habitatores prefati
vtuntur ⁊ gaudent ſtatuto pariter gaudere poſſint ⁊ gaudeant in futu
rum ⁊c. Cum ergo de ſtatutis ⁊ eoꝝ obſeruantia ſuperius facta eſſet
mētio ⁊ preſupponit̄ ꝙ regulariter quo ad hoīes dictarū terrarū pe
na adulterij non eſt niſi centū librarū Boñ. ergo ita eſſe dꝫ in hebreis
7 qui in premiſſis oībus † de quibꝰ fit mētio in dicto decreto debēt in oī
bus ⁊ per omnia haberi: quia importāt ꝙ nulla dꝫ eſſe penitus diffe
rētia quo ad predicta inter dictos iudeos ⁊ dictos terrigenas ⁊ hoīes
dictarū terrarū. l. ij. § furioſus. ff. de iure codi. ſm Ang. ibi q reputat il
lū tex. eſſe ſingulariter no. pro his qui ſunt aſſumpti in ciues Boñ. in
oībus ⁊ per oīa qꝛ illa verba importabūt: vt actiue ⁊ paſſiue habeant
oīa que habēt veri ciues. ⁊ idē in effectu vult Bart. in. l. oēs populi. de
iuſti. ⁊ iu. in. xvij. colū. in ver. ſed pone ſtatuto cauet̄ ꝙ nullus ⁊c. quem
etiā ſequitur Pet. de ancha. in repe. c. canonuꝫ ſtatuta. de cōſti. in ver.
ſecundo pone ſtatuto cauet̄. ⁊ ſic vr̄ per dictum decretum iuncto dicto
8 ſtatuto ꝙ ſit deciſus iſte caſus. ⁊ facit † ad hoc quod not. Bal. i. l. iij. §.
hec verba. ff. de neg. geſt. vbi per illud qḋ ibi habet̄ dixit ꝙ ſi ſtatutuꝫ
diſponit ꝙ ſi quis offenderit ciuem puniat̄ tali modo dꝫ intelligi de
vero ⁊ naturali ciue nō aūt de eo qui ad ciuilitatē eſt receptus per pri
uilegiū ſicut ſm eū ſunt iudei in ciuitate peruſij niſi in eorum priuile
gio exprimeretur ꝙ oīa ſtatuta loquētia de ciuibus vendicarēt ſibi lo
cū i perſonis iudeoꝝ. ar. l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falcidiā. Quarto
9 † ꝑ hoc facit tex. in. l. ſpadonē. §. iam autē. ff. de excu. tut. ⁊ qḋ ibi per il
lū tex. inquit Bal. dicens ꝙ immunitas cōceſſa incolis certi loci extē
dit ſe ad iudeos. ⁊ ita dicit ſe habuiſſe de facto. Accedit qḋ no. an
ge. in. l. vtimur. ff. de ſepul. viola. ⁊ vide Barto. in. l. j. ff. ad. l. iul. maic.
vbi dixit ꝙ ſi alicui data eſt ſecuritas pro ſe ⁊ ſocijs ꝙ in ea includetur
10 etiā hebreus ſocius: qꝛ † licitū eſt nobis cum iudeis ſocietatem habere
atꝙ cōmerciū: vt ptꝫ in. l. quicunꝙ. C. de iudeis. ſm euꝫ ⁊ melius pro
bat̄. lꝫ ipſe non alleget in. c. poſtulaſti. ⁊ in. c. ⁊ ſi iudeos. de iudeis. licet
11 Bar. hoc indeciſum reliquerit in. d. l. j. ff. ad. l. iul. ma. Et tāto † ma
gis dicendū eſt prefatū hebreū nō eſſe maiori pena affligendū in caſu
noſtro in quo vt verbo fert̄ mulier iſta quamuis cōiugata ſit meretri
cio more viuit: quo caſu ſm Bar. in. l. que adulteriū. C. de adul. nō dꝛ
cū ea committi punibile crimen adulterij. ⁊ vt etiā tꝫ Ang. ibi quo ad
eū qui habet coitum cū ea per. l. verum. ff. de fur. ⁊ per. d. l. que adulte
rium. licet dicat eſſe punibile quo ad ipſam mulierem. et ita loquatur
glo. in. d. l. que adulteriū. probatur etiā in. l. ſi vxor. circa prin. ⁊ ibi no.
Bar. ff. ad. l. iul. de adul. ⁊ ita etiā no. Ange. in. l. ſi ita ea. C. de adulte.
vbi dicit ar. etiam ita ſeruat cōſuetudo ſcꝫ quod iñ accedente ad mere
tricem nuptam nō dicatur eſſe adulteriū quo ad accedenteꝫ ad ipſaꝫ:
licet ſecus ſit quo ad ipſam mulierem. hoc etiā tenuit Sali. in. d. l. ſi ea
referēs Dy. ita cōſuluiſſe ⁊ probatur ſm eum in. d. l. que adulterium.
12 in ſi. ⁊ ſtatutū predictū etiam hoc dicit: quia † excipit mulieres publi
ce ſe proſtituentes ⁊ dicit̄ publice ſe proſtituere etiam meretrix etiam
ſi non reſideat in lupanari ſed in quacunꝙ domo ſtet pudori ſuo non
parcens ⁊ vnumquēꝙ petentem cauſa queſtus admittens: vt. l. palaꝫ
in principio. ⁊ ibi no. ff. de ritu nup. ⁊ text. in. c. meretrices. xxxij. q. iiij.
appellat illas meretrices quaruꝫ turpitudo publice venalis eſt ⁊ tex.
in. c. vidua. xxxiiij. diſtin. dicit ꝙ illa eſt meretrix que multoꝝ libidini
paret. ⁊ lꝫ non debeant iudei ſe immiſceri cum mulieribus chriſtia
noꝝ. c. nonnullis. de iudeis. tñ non pōt dici ꝙ puniri debeant tales
iudei: intantum inquantum punirentur ſi cum muliere nupta et non
meretrice ſe immiſcuiſſent per ea que habentur in. d. l. que adulteriuꝫ.
13 Non obſtant ea que † fuerūt ſupra in cōtrariū allegata. vcꝫ id quod
habetur in. l. ne quis. ⁊ in. l. quamuis. preallega. quia rñdeo ꝙ poſito
quod eſſet verū qḋ pena in adulterio in maſculo eēt pena vltimi ſup
plicij. In quo tamen multi contradicunt: vt per glo. ⁊ doc. in. l. ſi quis
viduaꝫ. ff. de queſtio. ⁊ in. l. claudius. ff. de his quibus vt indig. ⁊ in. d.
l. quamuis. tamen quo ad caſum noſtrū dicenduꝫ non eſt propter ſta
14 tutum ⁊ decretum apoſtolicū: vt. ſ. probaui. Nec obſtat † quod ſtatu
tū nō debeat intelligi d hebreis: qꝛ nihil ad nos de his q̄ foris ſunt ⁊c.
Et quia in generali diſpoſitione non debent comprehendi perſone
odioſe quoniam reſpondeo primo quia verba decreti predicti tollunt
hoc dictum. Secundo reſpondeo quod illud qḋ dicitur in. d. c. gaude
mus. cum ſimi. ꝙ nihil ad nos de his que foris ſunt intelligitur quo
ad ſpirituales penas: quia quo ad alias eccleſia non iudicat cum non
ſint de eccleſia non poſſunt eos examinare: ſed quo ad illas penas ſic
c. poſt miſerabilem. de vſuris. c. poſtulaſti. de iudeis. Itē nihil ad nos
de his que foris ſunt: qꝛ non poſſunt preciſe ad fidem compelli: ſed vo
luntarie ſunt inducendi. xv. diſtin. c. de iudeis. ⁊. d. c. qui ſyncera. et ita
Hoſtien. in. d. c. quod ſuper his. de voto. ⁊ Hoſtien. in ſumma in titu.
de iude. §. ſed in quibus grauetur. ver. ⁊ ſic licet. Vel poſito ꝙ non
ſint ſubiecti eccleſie ſcilicet vbi eccleſia non habet temporalem iuriſdi
ctionem. ⁊ ita procedat illa autoritas nihil ad nos ⁊c. tamen bene ſunt
ſubiecti principibus habentibus iuriſdictionem temporaleꝫ: quia ta
les iudeos punire poſſunt: vt. d. c. in nonnullis. ⁊. d. c. poſtulaſti. et in
clemen. j. eo. ti. Et not. Joā. and. in. c. contra chriſtianos. de here. in. vi.

15 ⁊ in. d. c. gaudemus. ⁊ late † ponit Jo. cal. in. cōſi. ij. ſub titulo de iudeis
vbi examinat an pro delicto blaſphemie ꝯmiſſo ꝑ iudeū ſpectet ad iu
dicem eccleſiſticū: an ſoluꝫ ad ſecularem inquirere. in cle. j. de iudeis. ⁊
Pet. de ancha. in cōſilio. xiiij. icip. videt̄ prima facie ⁊ magis cōmu
niter cōcludunt ꝙ ſpectet ad iudiceꝫ ſecularem non ad eccleſiaſticum
niſi quando ſecularis eſſet negligens: vt. d. c. in nonnullis. cum ſimi.
que diſputatio tamen hic non eſt neceſſaria: ideo eam obmitto. Nec
16 † obſtat ꝙ iudei ſunt perſone odioſe ⁊ qḋ conſequenter generalis di
ſpoſitio fauorabilis non debeat ad eos extendi: quia rñdeo primo ꝙ
decretū predictū tollit obſtaculuꝫ non eſſe verū ꝙ dicantur eſſe perſo
ne odioſe: vt ptꝫ in. d. l. ſpadonem. §. iam autē. ⁊ ꝙ ibi no. Bal. vbi per
illum tex. dicit qḋ in humanis actibus iudei nobiſcum participant.
17 † Et qḋ iudeus poteſt eſſe ꝓcurator chriſtiani ⁊ interuenire pro eo in
18 iudicio: hoc etiam ptꝫ † qꝛ vt late concludit Oldr. in ſuo conſi. cclxiiij.
incip. illa vr̄ ⁊c. vbi concludit qḋ princeps abſqꝫ legitima cauſa paci
ficos iudeos paganos vel ſimiles infideles expellere non pōt de ter
ris ſuis: qꝛ imo tenetur diligere eos inquātum ſunt ſue nature parti
cipes. vt habetur de peni. diſt. ij. charitas. i ver. nōnulli. ⁊ ver. ſeq. ⁊ ex
pellere eos ſine cauſa eſt cōtra precepta charitatis. adeo ꝙ ex iſta cha
ritate tenetur tempore neceſſitatis eis ſubuenire ⁊ eleemoſynas facere
xlij. diſt. quieſcamus. xvj. q. j. ſi. cupis. lxxxvj. diſtin. nō ſatis. ⁊ qꝛ ſcri
ptum eſt celū celi dño: terrā aūt dedit filijs hominū. ⁊ idē voluit Old.
lꝫ nō ita plene in conſi. lxxxvij. qḋ incipit q̄ not. an princeps. Et Joā.
an. in addi. Specu. in rub. de iudeis Bene facit tex. in. l. chriſtianus.
⁊ qḋ ibi no. tradit Bart. de ſacrificijs paganis ⁊ templis. Ex quibus
concludo dictum hebreum non eſſe puniendum aliqua pena vltra pe
nam dicti ſtatuti. Alexan. tarta.

Summarium ſuper conſilio. c.

1 Paria ſunt dicere titius comitatiuus ⁊ titius de comitatu.
2 Quando qualitas eſt adiecta circa vnum intelligitur repetita in alio
poſito in eadem oratione.
3 Pro libellante ſit latiſſima interpretatio.
4 Ubi poſt duas perſonas denominatas adijcitur aliqua qualitas illa
intelligitur referri ad vtranꝙ perſonam denominatam.
5 Si pater eſt comitatenſis filius etiam quo ad hoc iudicatur comita
tenſis.
6 Famulus capitanei an ſit idoneꝰ teſtis ꝓ offenſa facta capitaneo. 7. 8.

Conſilium. c.

An ſi formata eſt inquiſitio cōtra patrem ⁊ filium ⁊ contra patreꝫ
inquiritur vt contra comitatenſem an intelligatur etiam inquiſitum
contra filium vt comitatenſem. Et an famulus ſit idoneus teſtis pro
domino ſi tempore quo teſtificatur non eſt famulus. Et an ſtatutuꝫ lo
quens de vulnerato habeat locum in vulnerante cum modica ſangui
nis effuſione.

Viſa inquiſitione formata
contra mazonum Antonium ⁊ ceteros inquiſitos de
offenſa lata contra Karolum de bergolinis ⁊ ſtatutis
in materia loquentibus ⁊ viſis ſubtiliſſimis dubita
tionibus curie inquirentis. Mihi videtur ꝙ illis non
obſtantibus procedat inquiſitio ⁊ dicti inquiſiti non ſint audiendi
niſi ad defenſaꝫ perſonaliter cōpareāt. Quia pmo nō obſtat nō eſ
ſe intentatam illam qualitatem: vcꝫ filios dicti mazoni eſſe comitati
1 uos. Ad qḋ † oſtendendū ꝓſuppono ꝙ paria ſunt dicere titius co
mitatiuus ⁊ titius de comitatu. l. ſed ⁊ reprobari. §. amplius. cuꝫ gloſ.
in verbo cumaneus. ff. de excuſ. tut. c. j. de ſpon. c. ſignificāte. de reſcrip.
lxxxvj. diſt. c. florentinum. cum glo. ⁊ no. Barto. in. l. j. in vlt. colū. ff. ad
municip. ⁊ in. l. ij. ⁊ in. l. prouinciales. ff. de verbo. ſigni. ⁊ in rubri. ff. ſo
lu. matri. ⁊ in tractatu repreſa. in. vij. q. principali ⁊ not. etiam Bart.
in. l. ſi poſſeſſor. §. ait ſenatus. ff. de peti. here. allegat tex. in. d. l. j. ff. ad
municip. ⁊ no. Bald. in aut. ⁊ omnino. C. ne vxor pro mari. in verſicu.
ſed hic dubitatur de alio ⁊c. Et in. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. ⁊ in. d.
l. ſed ⁊ reprobari. in principio. ⁊ in. l. j. ff. de tuto. ⁊ cura. da. ab his. ⁊
Ang. in. l. ciues. C. de appel. ⁊ Anto. de but. in princi. decretalium. ſed
in dicta inquiſitione dicti filij mazoni intelliguntur denominati vt ho
mines de terra cedrichie comitatus bononie vt ſtatim oſtendam: er
go ſunt denominati vt de comitatu ſeu vt comitatenſes. Quod autem
2 † intelligantur ita denominati oſtendo: nam quādo qualitas eſt adie
cta circa vnum intelligitur repetita in alio poſito in eadem oratione
cum copula: ⁊ ſiue tractetur de augumento ſiue diminutione ⁊ ſeu de
fauore vel non. l. ſeie. §. caio. cum ibi no. magiſtraliter per Bart. ff. de
fundo inſtruc. lega. no. Bal. in. l. ſi ita ſtipulatꝰ. §. chryſogonus. ff. de
verbo. oblig. ⁊ in. l. iiij. §. eritꝙ differentia. ff. vi bo. rap. Sed in dicta
inquiſitione denominatus eſt Mazonus de terra cedrichie comitatus
bononie ⁊ in eadem oratione ſunt denominati dicti mazoni ſimplici
ter. ergo intelligitur in pſona eoꝝ repetita illa qualitas. ſ. de terra ce
drichie comitatus bononie. ⁊ licet non ſit ibi expreſſa copula tamen ſo
3 luta † in dubio habet vim copule. l. triplici ⁊. l. ſepe. ⁊ ibi Bart. ff. de
verbo. ſigniſi. Et maxime cum ſumus in libello in quo latiſſima ſit
interpretatio ꝓ libellante. l. ſi quis intentione. ff. de iudi. c. examina
ta. cum ſi

ta. cū ibi no. de iudi. Probatur ⁊ alia ratione quia poſt denomina
tionē filioꝝ dicti Mazoni incontinenti denominat̄ in eadē oratione
meluzinus cum illa qualitate comitatus ⁊ de dicta terra cedrichie ſed
4 ita eſt † ꝙ vbi poſt duas pſonas denominatas adijcit̄ aliqua qualitas
illa intelligit̄ referri pariter ad vtrāꝙ perſonam denominataꝫ. l. mu
lieri ⁊ titio. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi no. Dy. ⁊ Bar. ergo ⁊c. Alia
5 ratione † probatur. nā ſi pater eſt comitatēſis filius etiā quo ad hoc iu
dicabitur comitatenſis. Ita in terminis decidit Bar. in. l. ſi. §. pen. in
pe. colū. ibi dū dixit fallit in caſibus ibi nota. No. quis eſt ille caſus de
comitatenſe ⁊c. faciunt no. in. l. aſſumptio. in prin. eo. titu. ⁊ in. c. fin. de
ſeruis non ordi. ergo eoipſo qḋ inquiritur cōtra patrē ⁊ comitatenſem
intelligitur etiā qḋ inquiſitio eadem formata cōtra filios, intelligatur
formata ⁊ cōtra comitatenſes. Et per hec videtur ſatiſfactū prime du
bitationi. Secunda eſt dubitatio an poſito ꝙ illa qualitas ſit intē
tata teſtis ille examinatus pro offenſa facta capitaneo ſit idoneus te
6 ſtis attento qḋ † erat capitanei famulus. ad hoc rñdeo qḋ eſt idoneus
teſtis ad hoc quia tēpore quo depoſuit ⁊ teſtificatus fuit nō erat famu
lus capitanei: quia debet attendi tp̄s quo teſtificat̄ ſeu iurat. l. nomen.
§. inſtrumentoꝝ. ff. de ver. ſig. ⁊. l. iij. §. lex iulia. cū ibi no. ff. de teſti. vñ
Bal. in. l. j. C. de epi. ⁊ cle. ſequens Jo. an. in. c. j. de ver. ſig. li. vj. ī nouel
la. dicit ꝙ ſi quis eo quia famulus erat alicuius ⁊ aliquo mō ꝓhibitꝰ
ceſſabat prohibitio eoipſo qḋ accepit licentiā vel ſibi vltimo datam a
dño vel a ſe petitaꝫ. hoc idē vult Bald. ⁊ Sali. in. l. etiā. C. de teſti. hoc
7 idē † tꝫ ibi Ang. ⁊ Cy. niſi appareret ꝙ in fraudē fuiſſet licentiatus fa
mulus ꝙ quidē apparere diceret̄ ſi incōtinēti ⁊ non ex interuallo poſt
licentiam redijt famulus cū eodē dño. ar. l. ſi ventre. §. ſi. ff. de priuile.
credi. ⁊. c. officij. de elec. ſm eos. Pro hac cōcluſiōe etiā eſt tex. ⁊ ibi
hoc expreſſe firmat Bar. in. l. j. §. itē minimo iuliano. ff. de queſtio. et
Spec. ⁊ cla. Jo. an. in titu. de teſte. §. j. ver. quid ſi olim fuit eius clericꝰ
⁊c. Idē tꝫ Jo. de imo. in. c. inſinuante. in penul. colū. de offi. dele. ⁊ dñs
Abbas Moder. in. c. in literis. de reſti. ⁊ ſic apparet hanc eſſe cōmunē
opi. nec inueni do. Jo. de imo. in. d. c. in literis. cōtrariū tenere. Quin
imo dicit Jo. an. ſup dicto ver. quid ſi olim fuit eiꝰ clericꝰ etiā ſi ad hue
eſſet familiaris deberet eius dictū ⁊ teſtimoniū recipi quādo aliter res
probari nō poſſet: vt quia agitur de eo qḋ factū ſit in domo eius. l. cō
ſenſu. C. de repud. c. veniens. el. ij. in ſi. de teſti. ⁊ iſte eſt caſus noſter: vt
ex narratis in inquiſitione apparet. ⁊ per hec ſatiſfactū videt̄ ſecunde
8 dubitationi. † Nec obſtat etiā id qḋ in. ij. ſeu vltima dubitatione de
ducit̄. ſ. ꝙ per plures teſtes eſt probatū ꝙ filius dicti mazoni non ꝑ
cuſſit nec vulnerauit capitaneū: quia ad hoc rñdeo ꝙ poſito quod ita
eſſet: tñ talis probatio non releuat: quia infringitur autoritate proui
ſionis incipiente quoniā actio alioꝝ ⁊ enorme eſt crimē homicidij ⁊c.
per quā prouiſionē crimen homicidij etiā qñ proceditur cōtra aliquē
comitatiuum vulnerātē aliquem ciuem non poſſit recipi defenſio vel
probatio aliqua etiā ex officio ad fauorē inquiſiti niſi inquiſitus pſo
naliter comparuerit ⁊ ſteterit detentus alꝰs omnia ſint nulla ⁊ nō po
teſt ad hoc reſponderi: ꝙ ſit in caſu noſtro formata inquiſitio de per
cuſſione ⁊ vulnere cum modica ſanguinis effuſione: quia dicta proui
ſio non facit mentionem de aliqua ſanguinis effuſione modica vel ma
gna: ſed ſolū de comitatiuo vulnerāte: ſed ita eſt ꝙ in inquiſitione di
citur ꝙ vulnerauit cum modica ſanguinis effuſione. nam potuit eſſe
vulnus quamuis aliqua ex cā ſanguinis effuſio nō fuerit magna. licet
ergo alibi de iure cōi habeamus ꝙ modica cutis ſciſſura cum aliqua
gutta ſanguinis nō dꝛ vulnus cum ſanguinis effuſſione iuxta not. per
Bal. in. l. ſi prediū. circa principiū. C. de edili. actio. ⁊ in. l. j. §. ſed ſciē
dum. in lectu. antiqua. ff. de edil. edic. ⁊ no. in. c. cū illoꝝ. de ſen. excō. ꝑ
Ang. in. l. ſi pignore. §. ſi finem. ff. de fruc. tñ dicta prouiſio non requi
rit iſta. Quinimo ex forma ſtatuti de pena vulnerantis ſeu percutien
tis aliquem apparet ꝙ comitatiuus offendens cuꝫ armis ciuē bono
nie vulnerando eū cum ſanguinis effuſione dꝫ indiſtincte puniri pe
na ſtatuti ſiue fuerit magna ſanguinis effuſio ſiue modica. hoc appa
ret ex fine illius ſtatuti duꝫ dicit ꝙ poteſtas poterit in quolibet caſuū
predictoꝝ penas minuere cōſiderata cōditione perſonarū paupꝑtate
delinquētiū ac etiaꝫ qualitate criminis arbitrio boni viri. ⁊ maxime ſi
ex vulnere modicus ſanguis exiuit vel parua ſit cicatrix remanſura
vel paruū ſit vulnus illatū ſaluo quā in comitatiuis ⁊ terrarum labo
ratoribus delinquentibus contra ciues. Si enim diceremus ꝙ ſtatu
tū predictū puniens comitatiuū vulnerantē cū ſanguinis effuſione ci
uem nō cōprehenderet vulnerantē cū modica ſanguinis effuſione: ſe
queretur ꝙ dicta pticula ſtatuti eſſet ſuperuacua q̄ interpretatio faciē
da non eſt. l. ſi qñ. in princ. ff. de leg. j. c. ſi papa. de priui. in. vj. Et dicta
exceptio in qua datur dictū arbitriū poteſtati in minuēdo penas pro
pter modicā ſanguinis effuſionem declarat ⁊ firmat regulā in caſibus
in exceptione illa non comprehēſis: vt eſt caſus noſter. l. queſitū. §. de
niꝙ. ff. de fundo inſtru. lega. l. nam quod liquide. §. ſi. ff. de penu lega.
cum ſimi. Reliqua ſuppleat ſumma preſtātia ⁊ doctrina dominorum
iudicātium. Alex. tarta.

Summarium ſuper cōſi. ci.

1 De iure communi ſacerdos duabus curatis eccleſijs prefici non
poteſt.
2 Ubi agitur de inducendo nouo ſtatu beneficij requiritur preſcriptio
xl. annorum.
3 Illa que ad publicam vtilitatem pertinent preſcribi non poſſunt.
5 Ubi poſſeſſio eſt contra ius cōe talis poſſeſſio non releuat nec preſum
ptionem inducit.
6 In antiquis ſola poſſeſſio cum fama ſufficit.
7 Fama non facit plenam probationem.
8 Uana vox populi non debet exaudiri.
9 Multi dicuntur duo vel tres.
10 Licet quis dicat quod publice audiuit non ſufficit.
11 Teſtis volens probare ſententiam oportet ꝙ probet qḋ ipſe audiuit
legere ſententiam.
12 Uerba ſi tibi conſtiterit ⁊ vocatis vocandis ⁊c.
13 Judex deponens ſuper validitate ⁊ iuſtitia ſue ſententie non eſt ido
neus teſtis.
14 Per quod tempus probatio reddatur impoſſibilis. 15.
16 Ubi non apparet de commiſſione facta ſcriptura non facit fidem.
17 Ubi non apparet de vnione non mutatur ſtatus eccleſie.
18 Monachus ſolus non debet admitti ad regimen eccleſie parochialis.
19 Per promotionē beneficij ſciente de inhabili non vr̄ inferior a prin
cipe diſpenſare niſi appareat preceſſiſſe cauſe cognitionem. 20.
21 Clauſula amoto exinde quolibet illicito detentore.

Conſilium. cj.

Quoniam corā doctiſſimo patre ⁊ integerrimo iudicante res agi
tur paucis abſoluam que dicturus ſum. In cauſa vertente inter ve
nerabiles viros dñm Baldaſarem de zucolis ex parte vna dñm Chri
ſtophorum munarium ex altera: duo breuiter vidēda ſunt que iudicio
reuereñ. patris dñi vicarij cōmiſſa ſunt. Primuꝫ an ſit probatum de
vnione dictarum parochialiū eccleſiarū ſancti Cataldi ⁊ ſancti Jaco
bi. Secundum an dictus dñs Baldaſar ſit capax beneficioꝝ curam
animarum habentium.

Circa primuꝫ preſuppono
quod onus probandi dictam vnionem incumbit dicto
domino Baldaſari qui ſe fundat ex ea. vj. q. iiij. in. §.
1 actor. l. ei qui. ff. de proba. tum etiam † quia ſacerdos iu
re communi duabꝰ curatis eccleſijs preſici non poteſt. c.
cum nō ignores. de preben. vij. q. j. ſicut alterius: ⁊ conſtat dictas duas
eccleſias eſſe parochiales ⁊ curaꝫ animarū habere vt in proceſſu fate
tur dominus Baldaſar: ⁊ atteſtantur omnes collationes ſuperin
2 de facte. Uideamus inſuper † an pro parte dicti domini Baldaſa
ris ſit de vnione probatum. ⁊ dico quod non: nam primo non obſtat
quod ꝑ plures teſtes probare conetur quod a pluribus annis citra pu
ta a. xxxiij. annis citra dicte eccleſie fuerint tente ⁊ poſſeſſe tanꝙ vnite:
quia reſpondeo quod hoc non ſufficit. primo quia vbi agitur de indu
cendo nouo ſtatu beneficij requiritur preſcriptio. xl. annoꝝ. c. cum de
beneficio in gloſ. in verbo legitimam. de preben. in. vj. not. docto. in. c.
vt ſuper. de rebus eccle. non alie. Fortius dixit Joannes. and. in re
gula quod contra. in mercu. quod ad inducendum vnionem duorum
beneficioꝝ curam animarum habentium neceſſaria eſt preſcriptio
tanti temporis cuius in contrarium memoria non exiſtat. adducit ad
3 hoc plures rationes ⁊ preſertim vnam quia † illa que ad publicam
vtilitatem pertinent preſcribi non poſſunt. xvj. q. iiij. §. poteſt. ad fin.
l. preſcriptio. C. de oper. pub. l. competit. C. de pſcriptio. xxx. annoꝝ.
vnde cum ſacerdotes peccata hominum comedant et ſuis precibus
ea deleant ⁊ conſumant. iij. q. j. nulli. ⁊. x. q. j. quia ſacerdotes: ergo ſe
quitur quod detractio ſacerdotum ledit ius publicum: cum quanto
ſint plures tanto melius deleant: cum multitudo exaudiatur facilius
a deo. de peni. diſtinctio. j. defleat: patet ergo hoc eſſe contra bonum
publicum: vt ibi ⁊. l. j. §. huius. ff. de iuſtitia ⁊ iur. ⁊ latius hoc proſe
quitur Joann. and. in. d. c. qui contra. ⁊ ita dicit tenere Hoſtien. in ſum
ma. de ſupplen. negli. prela. §. quot modis. verſicu. ſuppletur. per hoc
etiam allegat not. per doct. in. c. quia nōnulli. de cle. non reſiden. idem
etiam tenent domini de Rota concluſio. ccxix. incip. Iteꝫ not. qḋ vbi
4 aliquis dicit. Et per † hoc patet nō obſtare id quod not. Hoſtien ⁊
doct. in. c. illud. de preſump. ⁊ in. c. ex inſinuatione. de procur. ⁊ not.
doct. in. c. ea noſcitur. de his que ſi. a prela. ⁊ in. c. innotuit. de eo qui
fur. ordi. ſuſce. ⁊ ea que habentur in. l. qui filiabus. C. de peti. hered. ⁊
in. l. qui in aliena. in principio. ff. de acquiren. heredi. ⁊ in. c. peruenit.
de emptio. ⁊ vendi. quia illa non loquuntur in acquiſitione iuris con
tra ius commune ſeu contra publicam vtilitatem nec in iure impre
5 ſcriptibili: prout nos loquimur. pro hoc † eſt bonus tex. in. c. ad deci
mas. de reſti. ſpo. lib. vi. vbi quando poſſeſſor eſt contra ius commune
talis poſſeſſio non releuat nec preſumptionem inducit pro poſſiden
te etiam ſi poſſederit longo tempore. vt in verbo aliquandiu: quod re
fertur ad longū tempus: vt not. Archi. xij. q. ij. longinquitate. ⁊ Lap.
6 Abbas in. d. c. ad decimas. Preterea † Hoſt. ⁊ doc. in locis proxi
me allegatis loquuntur quando eſſemus in antiquis. nam tunc ſola
poſſeſſio cum fama ſufficeret. Sꝫ de antiquis tractari dꝛ quotieſcunꝙ
tractatur de tēpore cētum annoꝝ vel. xl. ad minus. vt no. Innocen.

in.c.veniens.ꝛ in.c.quid per noualē.de verb.ſig.ꝛ Spec.in tit.de pro-
ba.§.j.ꝛ Anto.de but.in.c.veniens.el.j.de teſti.Sed nos tractamus a
7 quo diſtam9 p annos.xl.ergo ꝛc.℃ Quinimo† dici nō pōt famā ſuf-
ficienter eſſe probatā vt ſtatim dicam.Nā nō releuat etiā ꝓbatio facta
per famam.primo quia fama non facit plenam probationē vt plene
no.in.d.c.veniens.ꝛ in.l.iij.§.eiuſdem.ff.de teſti.ꝛ in.l.admonendi.ff.
de iureiuran.cum concor.Secundo quia dico pro certo aduertendum
eſſe quia fama non eſt diligenter ꝛ legitime probata.nam ad hoc vt fa
ma ſit probata requiritur qđ teſtes interrogati aſſignent cauſas pro-
babiles ex quibus inductus ſit populus ad credendū ꝛ dicendum.alˀs
8 niſi probentur iſte probabiles cauſe a quibus fama traxit† originē nō
dicitur fama eſſe probata:ſed diceretur potius eſſe probatum de vana
voce populi que exaudiri nō debet.l.decurionum.C.de penis.ita not.
Bar.in.d.l.de minore.§.ſi plurium.ff.de queſtio.ad fi.ꝛ Bal.in.l.p-
prietatis.C.de proba.ꝛ in.l.diffamari.C.de ingenu.ꝛ manu.ꝛ Sali.in
l.ea quidē.C.de accuſa.ꝛ Ant.de but.in.d.c.veniens.℃ Capio namqꝫ
primū teſtem:vꝫ dominum Bartholomeum et iſte deponens ſuper
fama in cauſa ſcientie reſpondet ſe ſcire quod erat publica vox ꝛ fama
quia audiuit a multis perſonis ꝛ ſacerdotibus.Certe talis teſtis non
probat famam quia oportet ꝙ deponat ſe audiuiſſe non a multis ſed
a maiori parte vt no.glo.ꝛ doc.in.l.iij.§.eiuſdē.ff.de teſti.ꝛ Bart.cla-
re in.d.l.de minore.§.ſi pluriū.in ver.quero quid ſi teſtis dicit ꝙ hoc
audiuit ꝛc.ꝛ no.doc.in.c.cum oporteat.de accuſa.lꝫ ergo teſtis iſte de-
9 ponat ſe audiuiſſe a multis:non ſequitur ergo a maiori parte qꝛ† mul-
ti dicuntur duo vel tres.l.j.§.hoc reſcriptū.ꝛ ibi hoc not.ff.ad ſille.in-
ſtitu.de iure perſo.§.ſi.l.lꝫ imperator.de lega.j.no.in.c.latores.de cle-
ri.excō.depo.mini.℃ Secundus teſtis videlicet Jo.quōdam zerma-
ni non probat famam tum quia non deponit in quo loco viguerit fa-
ma predicta ꝛ ex hoc nō dicitur probare vt in terminis firmat Bar.in
d.l.de minore.in ver.quid ſi teſtis dicit ꝙ hoc audiuit ꝛc.Secundo qꝛ
interrogatus vnde fama traxit originem reſpondet qđ a dño Anto-
nio todeſchino ꝛ ſic nullā aſſignat probabilem cauſam propter quam
populus potuerit induci ad ita credendum.℃ Tertius teſtis ſcꝫ Jo-
annes quondam benedicti non probat famam:tum quia interrogatus
non dicit ſe audiuiſſe a maiori parte ſed a ſcientibus predicta:tū etiam
quia neſcit dicere a quibus audiuerit quo caſu nihil probat vt firmat
Jnnoc.in.c.qualiter et quando.de accuſa.ꝛ Spec.in titu.de inquiſi.§.
nunc tractemus.verſicu.ſuper probatione autem.ꝛ Bar.in.d.l.de mi-
nore.ver.ſi teſtis interrogatus:tum quia non deponit de loco vbi erat
fama prout requirit vt proxime dixi.℃ Quartus teſtis ſcilicet Joā-
nes quondā Bernardi etiā non probat quia non aſſignat aliquā cau
ſam probabilē a qua fama traxerit originem:prout requirit ſed ſim-
pliciter dicit ꝙ fama habuit originem a populis ipſarum eccleſiarum
ꝛ ſic non aſſignata alia cauſa iſte dicuntur vane voces populi que non
attenduntur vt iam dixi.℃ Quintus teſtis.d.Joānes quondā Bar-
tholomei non probat quia neſcit vnde fama traxit originem et ſic ni-
hil probat vt dixi.Jtem non deponit quod a maiori parte audiuerit.
10 ℃ Sextus teſtis.ſ.d.Jacobus nō probat quia† neſcit a quibus fama
traxerit originem nec deponit ſe audiuiſſe a maiori parte et licet dicat
ꝙ publice dici audiuit:hoc non ſufficit vt not.Bar.in.l.iij.§.eiuſdem.
ff.de teſti.ꝛ in.d.l.de minore.in verſic.quero quid ſi teſtis dicit ꝛc.et in
l.labeo.ff.de ſuppel.lega.ꝛ Bal.in addi.Spec.in titu.de ſententia in
xiij.columna.ꝛ doc.in.d.c.cum oporteat.nam potuiſſet audire ab vno
homine publice dicente ꝛ tamen per hoc non infertur quod ita eſſet fa-
ma:preterea iſte teſtis interrogatus quid ſit fama reſpondit ſe non in-
telligere quid ſit fama quia dixit ꝙ eſt audire res que dicūtur per iſtū
per illum ꝛ p aliū ꝛc.ꝛ ſic cum appareat eum non intelligere quid ſit
fama non probat vt not.Bald.in.l.j.ff.ſi cer.peta.ꝛ Bald.in.l.j.ff.de
his qui ſunt ſui vel alie.iur.ꝛ in.l.data opera.C.qui accuſa.ꝛ Joān.de
imo.in.l.ſtipulatio iſta.§.hec quoqꝫ.ff.de verbo.oblig.℃ Dominus
Karolus de boradis non deponit ſup fama ꝛ de depoſitione dicti ſui.
infra dicā.℃ Dominus Franciſcus de cadignano octauus teſtis non
probat ſuper fama qꝛ dicit ignorare vnde fama traxerit originē ac ēt
quia non deponit ſe audiuiſſe a maiori parte ꝛ licet dicat quod eſt fa-
ma inter clericos ciuitatis mutine illa verba verificantur in duobus
clericis.l.libertas.§.ſi.ff.de manu.teſta.et.l.inter illam.§.ſi.ff.de verb.
ſigni.ꝛ etiam ex dictis ſuis apparet ꝙ ipſe non intelligit quid eſt fa-
ma.reſpondet ꝙ eſt quādo aliquis reputat bonus vel malus.℃ Vlti
mus teſtis nō probat famaꝫ:quia interrogatus ſuper interrogatorijs
in quibus erat interrogatorium de cauſa ſcientie nō deponit a quibus
dici audiuerit:prout continetur in interrogatorijs ſuper quibus fuit
interrogatus.ꝛ ſic nō ꝓbat vt no.doc.in locis proxime allegatis ꝛ nō
aſſignat aliquā ꝓbabilem cām vnde fama traxerit originē.℃ Non
obſtat etiā id qđ deponit ſecūdus teſtis ſup.ij.capitulo qui interroga-
tus ſi aliquis notarius fuit rogatus de ipſa vnione rñdet ꝙ fuit roga
tus vnus notarius de cuius nomine non recordat: qꝛ rñdeo ꝙ iſte te-
ſtis nihil penitus probat:tū quia interrogatus per que verba fuit fa
11 cta dicta vnio dicit ſe non recordari:tū etiā ꝛ† fortius quia vt dicit in
ꝓpoſito Jnn.in.c.ſicut.de re iudi.ꝛ Bal.in.l.geſta.de re iud.teſtis vo
lens ꝓbare ſniam opꝫ ꝙ pbet ꝙ ipſe audiuit legere ſniaꝫ ꝛ illā publi-
cari:ita ergo in propoſito requirebat ſꝫ formā cōmiſſionis apoſtolice
ꝙ eps cā cognita ꝛ precedēte ꝓceſſu ꝛ verificatis his que cōtinebant
in cōmiſſiōe apoſtolica procederet ad declarationē ſup pmiſſis ꝛ vni-
ret ſi narrata verificata eſſent vt no.Jnn.in.c.ſi.de preſump.ꝛ gl.ordi.
i cle.j.de offi.deleg.ergo oportebat ꝙ teſtis deponeret ſe audiuiſſe le-
gere dictam declarationē ſeu vnionē Regrebat ꝛ aliud.ſ.ꝙ ante vnio
nem ꝓcederet ꝓceſſus ꝛ verificatio eoꝝ que in dicta cōmiſſione cōtine-
12 bantur:qꝛ † dictus eps electus fuit non ſolum vt executor:ſed vt co-
gnitor ꝛ iudex vt ptꝫ per illa verba appoſita in cōmiſſiōe:vꝫ ſi tibi cō
ſtiterit ꝛ per illa verba vocatis vocandis per que intelligitur electus
vt iudex:vt no.Jnn.ꝛ doc.in cle.ſi.ꝛ Joā.an.in.d.cle.j.in glo.magna.
ꝛ Jn.in.c.propoſuit.de cōceſ.pbē.ꝛ dñi de Rota ſua cōclu.cccxlij.ici.
Jtem ſi propter ꝛ maxime cum tractaretur de preiudicio alterius ſcꝫ
dictoꝝ populoꝝ:vt no.Jo.an.in.d.c.g cōtra.in mercu.in vltimo ar-
gumento ſcde partis quo caſu ſm doc.in.d.c.ſin.de pſump.pſumitur
commiſſum vt iudici non vt executori.ꝛ ſi non interuenerit dicte cauſe
cognitio pro verificatiōe eoꝝ que in cōmiſſione cōtinebantur proceſ-
ſus non valet:vt eſt gl.no.in.d.cle.j.in ver.reperitur ad fi.de offi.dele.
facit.c.cum dilecto.de reſcrip.Sed qđ dicta cauſe cognitio interuene-
rit ꝛ inueſtigatio veritatis ſuper cōtētis in dicta cōmiſſione hec non
deponit iſte teſtis:nec alij:ergo dato ꝙ fuiſſet facta dicta vnio non ſer
uatis predictis nō valeret.ꝛ qđ non interuenerit cauſe cognitio pate-
bit etiam ex his que ſtatim dicā.℃ Nō obſtat id qđ deponit ſeptim9
teſtis.vꝫ Reuerēdus dñs Karolus quodā mutinēſis eps.ꝛ iſte non
eſt idoneus teſtis.quia atteſtatur ꝙ ipſe fecit vnionē pdictā ꝓcedenti-
bus requiſitis:qꝛ dicit qđ fecit primo ſiericitationes.ꝛ quod verifica-
uit oīa que continebant in commiſſione ſibi facta.ꝛ ſic deponit ad vali
13 ditatem vniōis a ſe facte.ꝛ ſic nō eſt idoneus teſtis.quia † iudex depo-
nens ſup validitate ꝛ iuſtitia ſue ſnīe nō eſt idoneus teſtis.ij.q.v.ſta-
tuēdum.No.oēs in.c.cū a nobis.de teſti.ꝛ Jnno.in.c.ij.de arbi.ꝛ vbi-
cunqꝫ aliquis deponit pro eo ex quo poſſet ſibi aſcribi laus vel vitu-
perium ſemp redditur ſuſpectus.vt no.Joā.an.in addi.Spec.in tit.
de teſte.§.j.ver.ſꝫ pone ꝙ adminiſtrator.Si autē iudex atteſtetur non
de eo qđ ipſe fecit:ſed de eo qđ geſtum fuit corā eo:tunc eſt idoneus.l.
ob carmen.§.j.ff.de teſti.vel vbi atteſtaretur cōtra id cui veriſimiliter
ipſe deberet fauere.vt quia deponeret contra validitatē ſue ſententie:
vt in.d.c.ij.de arbi.ſm vnū intellectum.Preterea eſt vnicus.ꝛ ideo
ſibi non creditur.d.c.cum a nobis.Jtem nō apparet qđ ſibi facta fue
rit relatio citationis ꝛ edictorum.ꝛ qđ de relatione ſibi cōſtiterit:put
requiritur:alˀs enim actus ſeu vnio ſubſequēter ab eo facta redditur
nulla.l.hec autē.§.j.ꝛ ibi hoc expreſſe no.Bar.in.l.ij.C.de edē.ꝛ in.l.
multum.C.de condi.ꝛ demon.ꝛ Bal.ſequitur in.l.iij.de procu.ꝛ in.l.
14 j.C.de ſpoꝛ.ꝛ.d.Ant.in.c.cū dilecti.de do.ꝛ cōtu.ꝛ ſic† ptꝫ qđ non cō-
ſtat de cauſe cognitione nec preſumunt talia fuiſſe ſeruata etiā ſi lōgū
tēps ab inde citra decurſum eſt niſi eſſet tantuꝫ tēpus qđ impoſſibilis
redderet probatio.ar.l.ſi arbiter.ff.de proba.Jta dixit Hoſti.Jo.an.
ꝛ cōmuniter doc.in.c.albericus.de teſti.ꝛ ſic intelligunt de tanto tem-
pore qđ in cōtrariū memoria non exiſtat:ptꝫ per.l.quā allegat.ſ.p.l.ſi
arbiter.ꝛ etiā ptꝫ per rationē eorū dū dicunt ꝙ lapſum dꝫ eſſe tantuꝫ
15 tēps qđ probatio reddat impoſſibilis:ſꝫ† ꝓbatio nō reddit impoſſibi-
lis per lapſum annoꝝ.xxxiij.ſed per lapſum annoꝝ centū:quia tan-
tū preſumit eſſe vita hominis ꝛ teſtiū.d.l.ſi.C.de ſacroſan.eccle.no.in
16 l.ij.ff.quēad.teſt.ape.℃ Jtē iſte† teſtis.ſ.dñs Karolus fuit examina
tus per notarios cauſe quibus non apparet factā fuiſſe commiſſioneꝫ
examinandi niſi ex actis ꝛ rogatione ipſorūmet notarioꝝ:vnde illa
ſcriptura noꝫ facit fidē de cōmiſſione eis facta.Jta dicit Hoſti.ꝛ Jo.
an.in.c.quoniā contra.de proba.ꝛ ſequitur ibi do.Anto.de but.in.iij.
colum.ꝛ Fed.in cōſi.cxcix.incip.querit an domina Margarita.ꝛ Jo.
an.in.c.cū quid vna.in mercu.ꝛ Bal.in.l.iuriſiurandi.in.vj.colum.C.
17 de teſti.ꝛ in.l.iudices.C.de fide inſtru.℃ Nec† obſtant nonnulle colla-
tiones de dictis eccleſijs tanqꝫ vnitis:quia ſi aliud non appareat de
vnione non per hoc immutatur ſtatus primeuus dictarū eccleſiarum
maxime ſine curſu maioris tēporis vt eſt text.in.d.c.cū de beneficio.in
verbo inſtitutis.ꝛ qđ ibi no.non enim ſequitur ꝙ ſint vnite licet in di-
ctis collationibus enuntiatiue fiat mentio de dicta vnione:vt in auē.ſi
quis in aliquo.ꝛ quod ibi Bart.ꝛ doc.de edendo.ꝛ not.in.c.quoniam
contra de proba.ꝛ cum in talibus collationibus non interuenerint:nec
ſolitum ſit interuenire citationes aliquoꝝ ſeu eorum de quorum
preiudicio tractabatur.ꝛ ſic talis collatio populis talium animarum
obeſſe non pōt.c.inter quatuor.de maio.ꝛ obe.ꝛ.l.de vno.ff.de re iud.
18 ℃ Secundo principaliter† eſt videndum de incapacitate dñi Balda-
ſaris ꝛ de cuius incapacitate dico euidentiſſime conſtare.nām in toto
proceſſu maxime reſpondendo poſitionibus fatetur dominus Bal-
daſar ſe eſſe monachum profeſſum regule ſancti Benedicti:vnde ad
regimen eccleſie parochialis ſolus proponi non poteſt de iure cōmu-
ni:ſed cum diſpenſatione epiſcopi ꝛ cum licentia Abbatis ſuadente
neceſſitate:vt quia aliqui promouendi non inueniantur vel ſuadente
vtilitate.l.diſt.priſcis.c.ij.ꝛ ibi eſt communis not.doc.ꝛ in.c.quod dei.
de ſtatu mona.lviij.diſt.c.j.ꝛ late firmant doc.in clemen.j.de elec.per
Ant.de but.in.c.deus qui.de vita et hone.cleri.ꝛ legitur ꝛ no.in.c.fin.
de capel.

de capel.mona.Sed de aliqua diſpēſatione epi nō apparet ꝛc.℃ Nec
19 † obſtat ꝙ fuerit p aſſertū vicariū epi ꝓmotus dictus frater Balda-
ſar ad beneficiū:quia per promotionē factā etiā ſciēter de inhabili nō
videtur inferior a principe diſpēſare niſi appareat preceſſiſſe cauſe co
gnitionē ſup ipſa diſpēſatione ꝛ inhabilitate ita no.glo.in.c.j.in gloſſ.
ſi.de eta.ꝛ quali.in.vj.ꝛ glo.in.c.ij.ꝛ ibi no.Joā.an.de ſchiſma.ꝛ clare
Jnn.quem oēs ſequunt in.c.veniēs.de fil.preſby.ꝛ glo.in.c.literas.de
cōceſ.prebē.ꝛ Spec.in ti.de lega.§.qualiter.verſi.dicūt autē quidā.cū
ver.ſequenti.probatur in.c.nihil.de elec.ꝛ Bald.in.l.barbarius.in.v.
col.de offi.preto.ꝛ Moder.in.l.quidā conſulebat.de re iudi.℃ Pre-
terea requirebatur cōſtare ꝙ vicarius epi qui promouit dictū fratrem
Baldaſarem ad beneficiū haberet ſpecialiter in mandatis poteſtateꝫ
conferēdi bñficia.c.ſi.de offi.vica.in.vj.ꝛ alˀs nō dꝛ etiā habuiſſe pote-
ſtatem habilitādi aliquē ad beneficia qꝛ cui interdicit aliquid viden-
tur ei interdici oīa per que ꝑuenit ad illud.l.oratio.cū ſi.ff.de ſponſa.
20 Sed de ſpeciali mādato vicarij nō apparet.ergo ꝛc.℃ Conſtat† etiā
de incapacitate qꝛ nō apparet qđ de licētia Abbatis ſui:frater Bal-
daſar fuerit promotus ꝛ licet ꝓducat quoddā aſſertū inſtrumentū li-
centie abbatis tñ nō eſt probatū fuiſſe confectū manu publici notarij:
prout requirit vt not.maxime per Jnno.ꝛ alios in.c.ſi.de fide inſtru.ꝛ
Joā.an.in addi.Spe.in ti.de inſtru.edi.§.reſtat.verſi.ꝛ ſcias ꝛ Guil.
de cu.in.l.imperatores.de fide inſtru.Jtē nō eſt probatū ꝙ ille Nico-
laus de verona aſſertus Abbas ſancte Lucie de ruffeno ordinis ſan-
cti Benedicti a quo dꝛ habitā fuiſſe licētiā fuerit Abbas vel ſaltē in
quaſi poſſeſſione dicte Abbatie:prout requirit vt no.Jnn.Hoſtien.ꝛ
alij in.c.innotuit.de eo qui furti.ordi.ſuſce.ꝛ Jo.an.in.c.ſuper his.de
accuſa.ꝛ Jnno.in.c.veniens.de ver.ſigni.ꝛ Anto.de but.in.c.quid per
nouale.eo.ti.facit.l.non ignorat.C.qui accuſa.ꝛ qđ ibi late Bald.Ex
quibus apparet tā ex capite vnionis qꝫ incapacitatis fratreꝫ Balda-
ſarem ſuccumbere oportere.℃ Poſtremo non obſtat ſi contra impe-
trationem dñi Chriſtophori opponeret de vitio ſubreptionis.ſ.ꝙ nō
fuerit facta mētio in literis eius de poſſeſſione fratris Baldaſaris qꝛ
reſpōdeo primo ꝙ non eſt ꝓbatū ſaltē per duos teſtes ꝙ frater Bal-
daſar vnqꝫ fuerit in quaſi poſſeſſione eccleſie ſancti Jacobi.nam oēs
teſtes deponūt de auditu ſalteꝫ excepto vno ꝛ teſtimonium de auditu
21 nō facit vt in iuribus vulgaribus.℃ Preterea† dato qđ frater Bal-
daſar fuiſſet in quaſi poſſeſſione tamen clauſula illa vꝫ amoto exin-
de quolibet illicito detētore que eſt in literis impetratis per.d.Chri-
ſtophorū tollit vitium ſubreptionis quamuis de colorata poſſeſſione
alterius mentio facta nō fuerit.elegans eſt deciſio Joan.cal.Ant.de
but.ꝛ Jo.de imo.in.c.cū noſtris.de conceſ.preben.per id qđ habetur
in.c.ꝓpoſuit.eo.titu.ꝛ ita referunt tenuiſſe Joan.de deo in ſuis.q.ꝛ ſic
patet potiorē eſſe cauſam.d.Chriſtophori de cuius capacitate ꝛ ſuf-
ficientia nemo ambigit.qualis aūt ſit ſtat9 dicti fratris Baldaſaris
ꝛ cuius viuēdi norma ſatis ꝛ pluſqꝫ ſatis ex deductis in proceſſu eui-
denter conſtat.Alex.tarta.Jmo.

℃ Summarium ſuper conſilio.cij.

1 Qui poteſt conueniri actione reali licet proprie non dicatur obli
gatus tamen large ſic.
2 Large appellatione actionis non venit officium iudicis.
4 Licet quando ſit mentio de parte intelligitur proprie de dimidia:tñ
fallit vbi eſt adiecta dictio aliqua.
5 Quid importat quando eſt promiſſum de euictione per illa verba
quocunqꝫ veniet illa euictio.
6 Si in cōmiſſione facta inter duos fratres fuerit dictū ꝙ vnus remit-
tebat alteri omne ius qđ habet vel habere ſperat an intelligatur re-
miſſum ius fideicommiſſi.
7 Si filia cedat omnia iura an videatur cedere iura dotis.
8 Per vnicam ꝛ indiſcretā preſtationem certe quantitatis frumēti non
probatur conceſſio ad affictum.
9 Alleganti fructus ꝛ redditus eſſe conſumptos incūbit onus ꝓbandi.
10 Redditus commixti non dicuntur eſſe conſumpti.
11 Verbum petere adaptatur ad actionem realem.
12 Verba prolata a vulgaribus debent intelligi ſm ꝙ accipiuntur com
muniter a vulgaribus.
13 Omnis intellectus cenſetur extraneus qui nō ſonat in auribus vulgi.

℃ Conſilium.cij.

℃ An illa verba ꝓlata in inſtrumēto diuiſionis vꝫ qđ ad talem ſpe-
ctet oē illud in quo dictorū diuidentiū eſſet debitor ꝛ obligatus talis
Magnificus dñs quacunqꝫ ratione vel cauſa comprehendāt illud ad
quod diuidentes potuiſſent contra illum dñm agere rei vendicatione
ꝛ quid de fructibus eiuſdem rei.

Redemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Viſo themate ſupra ſcripto ꝛ iſtro di
uiſionis de quo in eo ſit mentio pretermiſſis argu-
mētis nō neceſſarijs puto breuiter de iure conclude-
dum quod Franciſcus nihil petere poſſet occaſione
dicte partis Molendinorū aut eius pretij habiti per dictū Chriſto-
1 phorū a prefato Magnifico ꝛ potenti dño ceſene ad qđ † oſtendendū
preſuppono ꝙ licet ille q poteſt cōueniri actiōe reali puta rei vendi-
catione quanuis ſtricte ꝛ ꝓprie nō dicat obligatus inſti.de actio.§.j.
tñ large dꝛ obligat9 vt colligit ex gl.in.l.ſi.in glo.j.C.de cōpenſa.ibi
dū glo.dicit dꝛ eſſe in obligatione ꝛc.ꝛ illā ibi ad hoc ponderat Bal.
in prima col.ꝛ eſt ēt gl.inſti.de actio.in princ.in verbo qđ ſibi debetur
ꝛ ſi tu dicis etiam ille q pōt cōueniri rei vendicatiōe pōt large dici de-
bitor:vt inquit Bal.in.l.pe.C.qđ cū eo.ꝛ ꝓbat in generali diffinitiōe
actionis poſite inſti.de actio.in prin.ꝛ ibi hoc etiā expreſſe vult glo.in
verbo debet.ꝛ ꝓbat etiā in.l.creditores.ꝛ ibi gl.j.ff.de verb.ſig.Dato
ꝙ ſtricte nō dicat debitor vt.l.aureli9.§.meuia teſtō.cū gloſ ſingu.ff.
de libe.lega.quē ad hoc allegat Bal.in.l.cū neceſſitatē.C.de fideicō.
ꝛ in.l.pactū.in.xij.q.C.de colla.℃ Modo ad ꝓpoſitū in parte Xpo-
phori fuit deductū illud in quo debitor ꝛ obligat9 eſſet quacunqꝫ ra-
tione vel cauſa Magnificus ꝛ potens dñs dñs Malateſta nouellus
dictis trib9 fratrib9 ſiue illud debitum ꝯſiſteret in pecunia ſiue in alia
re.vt patet ex verbis dicti inſtrumenti diuiſiōis ſupra in themate re-
2 latis ponderot† illa verba obligatus ꝛ debitor quacunqꝫ rōne vel cau-
ſa ꝛc.naꝫ iſta importāt vt cōprehendatur etiā cauſa ꝓpter quā large
prefatus dñs eſſet debitor ꝛ obligatus.hoc probatur per not.p glo.
no.in.l.ij.in gl.parua.in verbo quaſlibet alias iūcto tex.C.de quadriē.
preſcri.q̄ ꝓbat ꝙ lꝫ alias appellatione actionis ꝓprie ꝛ ſtricto ſum-
pto vocabulo non veniat officiuꝫ iudicis.l.ꝙ ſi minor.§.ſi.ff.de mino.
l.actionum genera.ff.de actio.ꝛ obli.c.ſi.de iudi.not.gl.ꝛ Dy.inſti.de
3 act.in prin.ꝛ late per Bar.in.l.j.ff.de iuriſdi.om.iud.tñ attēto† ꝙ lar
go ſumpto vocabulo appellatione actionis venit officium iudicis.l.
actionis verbo.ꝛ ibi glo.ff.de act.ꝛ obli.l.pecunie.ff.de ver.ſig.ꝛ no.
gl.prima parua in.l.j.in princi.ff.de edē.ſi in aliqua diſpoſitione ſint
iſta verba.vꝫ alia qualibet actione ſeu quacunqꝫ actione vel equipol-
lentia comprehendit officiū iudicis qđ largo ſumpto vocabulo dicit
actio:ita habetur in dicta.l.ij.cū glo.C.de quadrien.preſcrip.hoc eñ
4 operātur illa verba adiūcta.℃ Sic etiaꝫ videmus† ꝙ licet ſi ſiat ſim-
pliciter mētio de parte alicuius rei intelligatur ꝓprie de parte dimi-
dia.l.nomē filiarum.§.portionis.ff.de verb.ſigni.c.ij.§.j.de decī.ī vj.
tñ fallit niſi ſit additum illud verbū aliqua parte ſeu quacunqꝫ parte
vt in cle.j.cū gloſ.in verbo aut earum parte de foro compe.probatur
in.l.gallus.§.in omnibus.ff.de libe.ꝛ poſthu.no.Bal.in.c.j.§.j.in ti.
5 de cōtrouer.inueſti.℃ Pro hoc facit† ꝛ meli9 glo.reputata ſingula-
ris in.l.cum pena.ff.de arbi.in.gl.ſi.que vult ꝙ licet alias ſi mihi euin
catur res p ſententiā arbitri non poſſet habere regreſſum de euictione
contra autorem meū mihi de euictione obligatum.l.ſi dictum.§.ſi cē-
promiſero.ff.de euic.tñ fallit niſi promiſſuꝫ eſſet mihi de euictione quo
modocunqꝫ euinceretur.nā tunc propter illam dictionē quomodocūqꝫ
veniet etiā illa euictio que alias de natura act9 vel ſub ꝓmiſſiōe de eui
ctione non cōprehenderetur.ꝛ notat hic Bal.ꝛ Moder.in.l.ſi dom9.
§.de euictione.ff.de lega.j.Ergo videtur qđ illa verba quacunqꝫ ra-
tione vel cā referant etiā ad rationē vel cām inſerentē prefatum Ma-
gnificum dñm eſſe ſaltē large obligatū ꝛ debitorē dictorū fratrū ꝛ ſic
operentur ꝛ augeāt pluſqꝫ ſi ſimpliciter dictū eſſet qđ in partē Chri-
ſtophori cederet illđ in quo prefat9 dñs eſſet obligatus ꝛ debitor fra-
tribus antedictis ꝛ per conſequens ſi actiōe reali poterat cōueniri hoc
ſufficit.℃ Accedit ad predictorū cōfirmationē:quia preſupponit qđ
dictus magnificus dñs non reperitur aliquo mō proprie vel improprie
debitor dictoꝝ fratrū niſi pro dictis molēdinis ꝛ eorū occaſione:er-
go illa verba debent de neceſſitate ad iſtud referri.l.ij.ff.de liberis et
6 poſthu.ꝛ.l.fundus qui locatus.ff.de fun.inſtru.ꝛ qđ† in pulchra que-
ſtione not.Bald.in.l.qui rome.§.duo fratres.in ſexta queſtione.ff.de
ver.obli.vbi voluit ꝙ ſi in diuiſione facta inter duos fratres diuidē-
tes hereditatem paternā fuit dictū ꝙ vn9 remittebat alteri oē ius qđ
hꝫ vel habere ſperat in dictis reb9:an illa verba ſufficiāt vt videatur in
dictis rebus remiſſum ius fideicōmiſſi futuri deſcripti in teſtō pater-
no ꝛ dicit regulariter ꝙ non:qꝛ illa verba generalia non referuntur ad
ius debitum vel debendū ex teſtō qñ non appareat de ſcientia teſtamē
ti ꝛ cōtentorū in eo.l.de his.ff.de trāſac.l.j.§.j.ff.quēadmo.teſta.aper.
iunctis notatis p gl.in.l.tres fratres.ff.de pac.fallit ſm Bar.niſi tpe
diuiſionis nulla alia cā apparebat ex qua diuidētes ſperarent aliqđ
aliud ius habere in dictis rebus niſi dicta cā fideicōmiſſi futuri qm̄ il-
lud videbitur remiſſuꝫ ac ſi noīatim fuiſſet expreſſuꝫ cū nō eſſent plu-
7 ra iura allegat.d.l.ij.ff.de lib.ꝛ poſthu.℃ Bñ facit† qđ no.Bal.in.l.
liberti liberteqꝫ.C.de op.li.in antepe.col.vbi querit quid ſi filia cedat
oīa iura que ipſa hꝫ ſup bonis vel hereditate patris:an videatur cede-
re iura dotis materne habite p pactum iſtius filie ꝛ dicere vř qđ ſic ſi
dixit ſup hereditate ſec9 ſi dixit ſup bonis p no.p Bar.in.l.vt iuriſiu-
rādi.§.ſi liberi.ff.de oper.li.hoc tñ limitat Bal.niſi nullū aliđ ius ha
beret filia niſi dotis:qꝛ tunc quātūcūqꝫ dicat ꝙ cedit oīa iura q̄ hꝫ ſup
bonis pris cōprehendet illud tale ius ne alˀs ceſſio reddat nulla.alle.
d.l.fund9 q locat9.℃ Nec ad hoc ob.ſi diceret ꝙ potuerūt dicta ver-
ba referri ad affictus ſeu ad redditus dictoꝝ molēdinorum quos dare
ꝛ ſoluere debebat ꝑfat9 dñs qꝛ pōt rñderi primo ꝙ ad affict9 nō pñt re
ferri dicta verba qꝛ null9 preceſſerat ꝯtractus locatiōis vel ſimilis cū
expreſſione certe mercedis vt requiritur iuxta.l.ij.ff.loca.ꝛ.l.naturales

8 §.at cũ do.ff.de pſcrip.v.⁊.l.ſi olei.C.locati.†⁊ p illã vnicã ⁊ indiſcre/
tã pſtationẽ certe quantitatis frumẽti factã dño dictorũ molẽdinoruȝ
nõ probaꝛ cõceſſio ad affictũ.l.cũ de in rẽ verſo.cum materia ⁊ ibi no.
Bar.ff.de vſur.⁊ no.gl.magna.in fi.iu.l.ij.C.de iure emphy.⁊ Bart.
in.l.litib⁹.in.i.col.p illũ tex.C.de agri.⁊ cẽſi.li.xi.⁊ in.l.comperit.C.de
preſcrip.xxx.ann.⁊ Guil.de cu.⁊ Ang.in.l.male agiꝛ.⁊ in.l.cũ notiſſi/
mi.§.fi.eo.tit.⁊ Bal.in.l.i.C.de fideicõ.⁊ Ang.in.l.qui in aliena.i ꝓn.
ff.de acqui.here.qnimo dubitãt pſati doc.in dictis locis an ſufficeret
ad inducẽdũ probationẽ locationis ſi apparet qḋ lõgo tpe ſoluta eẽt
certa merces pro fundo.C Et ſi dicaꝛ ꝙ ſaltẽ dicta vba pñt referri ad
fructus pceptos ex molẽdinis p dictũ dñm qui veniebant reſtituendi
iuxta.l.certũ.C.de rei vẽdi.⁊.l.⁊ ex diuerſo.in prin.ff.eod.ti.cũ ibi no/
tatis q: rñdeo ꝙ fructus pdicti ſi extabant tpe diuiſionis nõ debebã/
tur iure obligationis:ſed rei vẽdicatiõe peti poterãt ſicut ⁊ ipſa molẽ/
dina.l.niſi.C.de cõdictiõe ex lege.⁊ notaꝛ p glo.⁊ doc.in.d.l.⁊ ex diuer
9 ſo.in prin.⁊ ei qui allegaret† dictos fructus ⁊ reddit⁹ eſſe cõſumptos
tpe diuiſionis incũberet onus pbãdi cõſumptionẽ vt no.gl.in.l.credi/
tor.§.ſi inter.in verbo negeꝛ.ff.man.bñ facit.l.ſi creditor.C.de pigno.
act.l.ſi qs ex argẽtarijs.§.fi.ff.de edẽ.⁊ qḋ ibi notãt doc.⁊ plene Bal.
10 in.l.ex pſona.C.de pba.⁊ lȝ† tales reddit⁹ eſſent cõmixti nõ p hoc di/
cunꝛ cõſumpti vt inqt Bald.in.l.ij.in.i.col.C.de fructi.⁊ lit.expen.ar.
l.in naue ſaufelli.ff.loca.facit.l.põp.ſcribit ſi frumentum in prin.ff.de
rei vẽdi.⁊ ſic ad dictos fructus de quorũ cõſumptiõe nõ appareret nõ
poſſent dicta verba referri magis ad molẽdina cũ vtrũqȝ rei vendica/
tione petẽdũ eẽt nec vnũ magis erat debitũ ꝙ aliud.⁊ rei appellatio
de q̃ in dicto inſtrõ gñalis eſt ad oĩa.l.i.ff.ſi cer.pe.l.rei.ff.de verb.ſig.
vbi aũt pbaret aduerſari⁹ fructus tũc fuiſſe cõſumptos ⁊ tũc ſi mala/
fide fuerãt cõſumpti adhuc veniebãt in rei vẽdicatione vt p gloſ.in.d.
l.mala.ſi aũt nõ malafide fuiſſent cõſumpti tũc nõ veniret petendi rei
vẽdicatione vt leg.⁊ not.in.d.l.mala.⁊ in.d.l.⁊ ex diuerſo.⁊ tunc iſtud
ſcdm fundamẽtũ factũ p.l.ij.ff.de lib.⁊ poſthu.cũ alijs ſupra allega/
tis eẽt magis dubiũ ⁊ tũc tuti⁹ eſſet inniti primo fundamẽto facto in
illis verbis quacũqȝ rõne ⁊c.C Fortificanꝛ predicta ex alijs vbis di/
cti iſtrumẽti eiuſdẽ capituli que ſunt iſta veȝ ita ⁊ taliter ꝙ amodo di/
ctus Chriſtophorus poſſit dictas pecunias aut rem petere ⁊ exigere
11 cũ effectu a prelibato dño ⁊c.nã† illud verbũ petere ꝓprie adaptaꝛ ad
actionẽ realẽ.i.rei vẽdicationẽ ⁊ ſimiles.l.actio in perſonã.ff.de actio.
⁊ obli.l.pecunie.§.actionis verbũ.ff.de verb.ſigni.⁊ puto equidẽ hãc
veriſimiliter fuiſſe mẽtẽ ipſorũ diuidentiũ ſicut deus eſt.Preſertim
cũ dicti fratres ſint mercatores vt in inſtro dř.⁊ iſtorũ terminorũ iuris
ſint ignari.quid eñ intelliget idiota ꝙ non dicaꝛ debitor nec obliga/
12 tus mihi ille qui rem ad me iure dñij pertinẽtem poſſidet vnde† verba
prolata a vulgaribus debent intelligi ſcdm qḋ accipiunꝛ cõiter a vul/
garibus vt not.gl.⁊ doct.in.l.ſtipulatio iſta.§.hec quoqȝ.ff.de ver.ob.
vnde dicit Bal.in.c.i.in prin.in.iij.col.de ſucceſſio.feu.qḋ verba pla/
ta a vulgaribus debent intelligi groſſo modo non autem prout iuriſte
accipiũt.allegat.l.ſi cum ante.cũ ibi not.per Cy.C.de dona.ante nup.
13 ⁊ notat† Bal.in tit.de pace cõſtã.in verbo vobis.vbi ſubdit quod oĩs
ille intellectus cenſeꝛ extraneus qui nõ ſonat in auribus vulgi.c.ex li/
teris de ſpõſal.⁊ mens potius quam rigor verborum attẽdenda eſt.c.
in his.⁊.c.intelligẽtia.de ver.ſigni.l.iij.C.de lib.prete.⁊ vbi etiã pba/
ri poſſet de cõi vſu loquendi ⁊ intelligendi qḋ ita tunc vigeret in loco
ſecũdũ practicã ⁊ formã traditã per Bar.i.l.labeo.ff.de ſuppel.leg.⁊
in.l.ij.in vl.co.C.de dignita.li.x.⁊ Bal.in.l.de quibus.ad fi.ff.de legi.
⁊ in.l.ij.C.ſi aduer.rẽ iudi.tũc res eſſet abſqȝ oĩ ſcrupulo p.l.librorum.
§.qḋ tñ caſſius.ver.quid ergo cum gl.in verbo continebantur.ff.de le.
iij.⁊ in preallegato.§.ex literis.cũ ſi.tñ non puto illud fore neceſſariũ
vt patet ex iam dictis.Alex.

C Summarium ſuper conſilio.ciij.

1 Duplex eſt rei vendicatio vna cauſalis alia formalis.
2 Ille qui legat actiones ſuas videtur legare dominium ſeu rei vendi/
cationem.
3 In contractibus dȝ potius attendi mens ꝙ verba.
4 Si actus nõ valet eo modo quo agit debet valere vt valere poteſt.
5 Ex quantitate pretij cognoſcitur vnus contractus ab alio.
6 Qui legat actiones non videtur legare fundum ſuum quem poſſidet.
7 Qui habet titulum in dominio videtur habere ius in ipſa re.
8 De dictione qualitercunqȝ.
9 Verbum habere poterat trahitur etiam ad futurum.
10 Nullitas tituli non impedit acquiſitionem poſſeſſionis.

C Conſilium.ciij.

C An cedens iura ⁊ actiones reales ad rem ſuam quam ipſemet ce/
dens poſſidet ⁊ detinet videatur transferre dominium et an ex inutili
contractu transferatur poſſeſſio.

Quoniam abũde ſcriptũ et allegatũ eſt p famoſiſſimũ dñm ſupra conſulentẽ:ideo
paucis agam.duo quidem vidẽtur principaliter addu
ci poſſe ad comprobandũ ꝙ prima ſnĩa in fauorẽ ſer
Gaſparis lata fuerit recta.⁊ p ꝯñs incã appellationis
fit confirmanda.primũ eſt illud qḋ decidit ꝑe.⁊ Cyn.in.l.i.C.de al.
in.mu.cauſa fa.in.iiij.q.vbi querunt nunqd dño poſſidenti ⁊ detinen/
1 ti rem ſuam detur rei ven.⁊ dicit† qḋ duplex eſt rei vẽdicatio vna cau/
ſalis alia formalis.Cauſalis eſt apud dñm rei qui res poſſidet ⁊ deti/
net.q: cauſatur a dño :ſed formalis non eſt apud eum:quia illa exigit
aduerſarium,detinentẽ vel poſſidentẽ.d.l.i.⁊.l.i.⁊.C.vbi in rem ac.
Simile dicim⁹ in vſufructu.nam quandiu ius percipiendi fructus eſt
apud dñm fundi ipſe dñs hȝ vſumfructũ cauſalem:ſed cum alteri cõ/
ſtituit vſumfructũ ille alius hȝ vſumfructũ formalem.l.ij.§.pe.⁊ ibi
2 glo.ff.de vſufr.l.fi.cũ ter.§.ſi fundũ.ff.de excep.rei iudi.C †Et ex his
decidunt an ille qui legat actiones ſuas videatur legare dñium ſeu rei
ven.quã hȝ p rebus ſuis quas ipſemet poſſidet ⁊ detinet ⁊ cõcludunt
qḋ ſic.p predicta:⁊ p hoc inducunt.l.qḋ rerum.§.i.de leg.i.vbi teſta
tor legauit vſumfructũ quẽ hȝ in predio alieno ⁊ poſtea teſtatori nãci/
ſcitur ꝓprietatẽ fundi lȝ extinguat vſufruct⁹ formalis ⁊ efficiat cau/
ſalis tñ debebitur legatario.Ideȝ tenuit Jac.but.in.d.l.i.Idẽ et ibi tȝ
Ray.qui dicit verũ eſt qḋ non hȝ rei vẽd.actu.tñ hȝ eaȝ aptitudine.⁊
ita dicit ſe ſaluare gloſ.in.l.fi.C.de here.vel ac.vẽ.⁊ dẽno.Dy.i regu/
la p poſſeſſore.in.iij.q.de re iudi.in.vi.⁊ Ja.bu.in.d.l.fi.Ideȝ tȝ ibi
⁊ Ray.volens talẽ ceſſionẽ valere.C Pro hoc facit quia videm⁹ qḋ
dñs manumittẽs ſeruum ei tribuit libertatẽ.⁊ tñ illã libertatȝ quam
tribuit apud ſe non habuit.l.manumiſſiones.ff.de iuſti.⁊ iu.itẽ per ta/
lem actionẽ realem ceſſam vř voluiſſe a ſe abdicare dñiũ ⁊ in emptorẽ
transferre vel ſic cũ vult gñs videat velle antecedẽs.l.illud.ff.de acq.
3 here.l.ad rem mobilẽ.ff.de p:ocur.cõe ũ i Et† idn cõtractibus debeat
ſemper potius attẽdi mẽs ꝙ verba in tñ ꝙ et verba impropriant vt
deſeruiant menti vř.l.inſulã.ff.de pſcri.ver.c.ꝯſtitutis.de reli.do.ergo
cum dictus venditor ſciret ſe poſſidere rem:⁊ p ꝯñs ſibi nõ competere
actionẽ in re cedendo ex cã venditionis actiones reales ⁊ pſonales ad
dictam re:vř ſenſiſſe de venditione rei cum realẽ actione actu cedere et
vendere non potuiſſet:vt dixi.⁊ ſic debẽt impropriari verba vt deſer/
uiatur menti contrahentium.non eñ eſt verſimile ſer Gaſparez eme/
re voluiſſe actionem q̃ euidẽter inutilis erat.l.cũ de indebito.in prin.
4 ff.de proba.⁊ q: cum† peccatũ fuerit in materia:quia realis actio ceſſa
fuit ad rẽ quam poſſidebat cedens ſi non valet actus eo mõ quo agit
dȝ valere eo mõ quo valere poteſt.⁊ ſic in vim venditionis fundi.l.ſi
vnus.§.ſi acceptilatio.ff.de pac.l.an inutilis.in princi.et ibi not.ff.de
accep.⁊ ſemper dȝ fieri interpretatio ꝙ act⁹ valeat.l.quoties in ſtipu/
lationibus.de ver.obli.c.abbate.de ver.ſig.⁊ tanto magis procederet
predicta ſi pbaret qḋ pretiũ.i.quãtitas dictarũ librarũ quinquaginta
erat equũ pretiũ pro valore dicte domus cũ qualitatib⁹ cũ qbus facta
5 eſt venditio.hoc.pbaꝛ ex no.† per glo.in.l.ſemp in ſtipulationib⁹.ff.
de reg.iu.cũ gl.in.l.i.§.i.ff.de ſuperfi.vbi ex quãtitate pretij dignoſcit
vnus contractus ab alio:an quãtitas pretij facit vt videatur eſſe dece/
ptum in contractu aliquid plus.vt no.Bal.in.l.i.C.loc.in.iij.
col.in ver.Itẽ quero in comitatu ⁊c.p no.p glo.in.d.l.i.§.i.ff.de ſupfi.
6 C Et p hoc poſſet † rideri ad id qḋ no.Bal.in.l.i.C.de al.in.mu.cau
ſa fa.vbi tȝ qḋ qui legat actiones nõ vř legare fundũ ſuũ quem poſſi/
det quia deo ꝙ illud poſſet pcedere vbi legaret in gñe actiões vñ ver
ba tunc debent accipi in pprio ⁊ potentiori ſignificato.iura.l.legatis
ſeruis.ff.de le.ij.l.hoc legatum.ff.de leg.iij.l.ij.§.Meuia.ff.de leg.iij.ibi no.
ff.de neg.geſt.l.i.§.fi.ff.ſi ager vectig.ſȝ in caſu noſtro fuit facta in ſpẽ
ceſſio actionis realis ad domũ.vnde cum tunc ſi diceremus nõ viderj
tranſlatũ ⁊ venditum eſſe dñium ſeu quaſi dominium:ſed ſola actio rea/
lis prout eſt in actu nihil cenſeretur eſſe venditum ⁊ actus nihil opera/
retur quare vř eſſe contra mentem partiũ cum in dubio dȝ fieri inter/
pretatio:vt actus valeat ⁊ aliquid operetur.l.ſi qñ.de le.i.c.ſi pater.
de priui.i.vi.vnde vř debere impropriari verba ita quod vt deſeruia/
tur menti contrahentium vt ſuperius pbaui.facit.l.fundus qui loca/
tus.ff.de fun.inſtru.C Preterea efficacius probatur.nam in dicto in
ſtrumento dř ꝙ Alexander.ex cauſa venditionis dedit ceſſit ⁊ tranſtu
lit oĩa iura ⁊ actiones pſonales ⁊ reales q̃ et quas hȝ in parte dicte do
mus ⁊c.conſiderandum eſt ꝙ nõ ſolũ tranſtulit actiones ſed etiã iura
que habebat in dicta pte domus:ſed cui dubiũ qḋ Alexandro qui ha/
bebat dñiũ vel quaſi vigore tituli paterni in dicta re dicebatur habere
7 ius in dicta re.q: † dñium eſt ius vt pȝ ex diffinitione dñij quam po/
nit Bar.⁊ doc.in.l.ſi quis vi.§.differentia.ff.de acqui.poſ.⁊ Bal.i.l.
femine.§.fi.C.de ſecun.nup.⁊ Ange.in.l.i.in prin.ff.de acquiren.poſ.
vnde ſi trãſlatum eſt dñium ſequitur qḋ ille actiones perſonales ⁊ rea/
les ceſſe non ſunt principaliter in cõtractu ſed in cõſequẽtia ſeu acceſ/
ſorie vt probatur in.l.per diuerſas.in verſi.exceptis.C.man.⁊ expreſſe
caueꝛ in ſtatuto.C Et p predicta pȝ dictũ ſtatutũ nõ obſtare pluribus
rationibus.primo q: ille qui cedit actionẽ realem in re ſua quam poſſi/
det dř potius transferre dominiũ rei ꝙ cedere actiões ꝑȝ ꝑe.Cy.⁊
alios quorum opi.ſuſtentabilis eſt in caſu noſtro vt probauj.itẽ quia
ſtatutũ non prohibet venditionẽ rerũ corporaliũ.⁊ ſic tranſlationem
dñij imo expreſſe permittit illã ⁊ eo caſu etiam pmittit ceſſionẽ actionũ
q: videretur tunc cedi actionum principaliter ⁊ p hoc pȝ ꝙ ſtatutũ in
prin.dum dixit ꝙ nullus poſſit cedere aliqua iura ⁊ actiones ⁊c.non
ſenſit de tranſlatione dñij rerũ mobilium vel immobiliũ ſed de alijs
iuribus a

iuribus a dño vel quaſi.ptȝ q: ſtatutũ pmittit venditionẽ ⁊ donatio/
nẽ fieri poſſe p quã trãſferꝛ dñiũ vel quaſi.l.ex empto.i prin.⁊.l.claui/
bus.de contrahen.emp.l.ſenatus.§.donatio.de dona.cã mor.l.in edi/
bus.§.fi.ff.de dona.cũ ergo Alexãder trãſferendo iura ſibi cõpeten/
tia in dicta re videaꝛ etiam trãſferre dñium ſeu quaſi dñium qḋ apud
eum erat quia appellatur ius ergo ſequiꝛ qḋ iſta talis trãſlatio nõ eſt
prohibita a ſtatuto.C Nec ad hoc ob.ſi diceremus ꝙ in inſtrumento
Alexãder ceſſit actiones ⁊ iura que ⁊ quas hȝ habebat ⁊ hrẽ poterat
in dicta parte dom⁹ cõtra Bartholomeũ ⁊ eius vxorẽ ⁊ oẽs alios ab
ipſo Bartholomeo habentes vel habituros cãm vel aliter qualiter/
cũqȝ ⁊c.ſed Alexander non habebat ius dicti dñij contra Bartholo/
meũ vel contra alium quia dñium erat apud ipſum Alexandrũ,ergo
nõ dȝ intelligi de iure dñij:ſed de alijs iuribus ⁊ actionibus ⁊ q̃ exer/
cere potuiſſet Alexãder contra aliũ quia vbi vna determinatio refer/
tur ad plura dȝ ſic intelligi vt illa oĩa equaliter determinet.l.iam hoc
iure.ff.de vul.⁊ pup.l.quãuis.⁊.l.hereditatis.C.de ĩpu.⁊ ali.ſub.quia
rñdeo ꝙ illa verba vel aliter qualitercũqȝ ⁊c.tollunt argumentũ quia
Alexander tranſtulit dicta iura ⁊ actiones que ⁊ quas haberet in dicta
re contra predictos vel aliter qualitercunqȝ ⁊ ſic voluit tranferre non
ſolũ iura que haberet in dicta re contra aliũ ſed etiã iura que haberet
in dicta re qualitercunqȝ.⁊ ſic etiã iura q̃ non cõpetebãt cõtra aliũ,qui
8 eñ vtiꝛ dictione illa † qualitercunqȝ nihil vř excludere velle.l.ait pre/
tor.in prin.ff.de mino.C Preterea animaduertẽdũ eſt circa illa ver/
ba hrẽ poterat.nã eſto ꝙ ille q cedit actionẽ in rẽ quã ipſe poſſidet et
detinet nõ diceret poſſe transferre ius aliqḋ retenta opi.glo.in.d.l.fi.
C.de her.vel act.vẽ.tñ fallit vbi verba ſunt apta cõprehendere futurũ
9 vt ibi gloſſ.ſed illud† verbũ hrẽ poterat trahiꝛ ẽt ad futurũ vt.l.ſi ita
quis in teſtõ.in prin.ff.de leg.ij.quia eſt extenſiuũ vt ibi.ergo lȝ Ale/
xander poſſideret non impeditur actus:ſuperiora fundamenta ſunt tñ
10 magis tuta iõ illis adhereo.C Scdõ † principaliter pondero qḋ ſer
Gaſpar vigore dicti tituli poſſeſſionẽ apprehendit dicte rei anteqȝ di
ctus dñic⁹ dictã poſſeſſionẽ occuparet vnde nullitas tituli non impe/
dit acqſitionẽ poſſeſſionis ſer Gaſparis vt.l.i.§.ſi vir.⁊ ibi notãt oẽs
ff.de acq.poſ.⁊ late Bald.in.l.nõ dubiũ.in.x.op.C.de legi.⁊ in termi/
nis noſtris decidit Bal.in.l.ij.in fi.de iur.om.iud.vbi inquit ꝙ ſi per
ſtatutũ prohibenꝛ poſſeſſiones alienari in non ſubiectos ſi non ſubie/
cto tradiꝛ poſſeſſio trãſfertur in eũ poſſeſſio.per.d.l.i.§.ſi vir.quinimo
dato ꝙ iſta poſſeſſio apud ſer Gaſparẽ fuiſſet iniuſtiſſima tñ q: cam
nõ recognoſcebat ab ipo dominico qui eſt iunior poſſeſſor vel occupa/
tor de neceſſitate hȝ ſuccumbere dominicus in iſto iudicio poſſeſſorio
vel retinende vel recuperande.l.i.§.fi.cum.l.ſeq.ff.vti poſ.c.in literis.
de reſti.ſpolia.l.ſi quis a ſe fundum.C.ad.l.iuliam de vi.⁊ ſic infertur
partes dñi iudicantis eſſe in pronuntiando bene iudicatum ⁊ male ap
pellatum etiaȝ ſi dicta ceſſio nulla fuiſſet ſtante iſto vltimo fundamẽ/
to quod eſt indubitatum.Laus deo.Alexander.

C Summarium ſuper conſilio.ciiij.

1 Res ⁊ pena an poſſint cumulari in eodem libello.
2 Pro rata fructuum confunduntur expenſe facte in melioramentis.
3 Legatarius pro quantitate ſibi legata habet hypothecam tacitam.

C Conſilium.ciiij.

C An eccleſia habeat tacitã hypothecam ⁊ priuilegiatam ſicut fiſcus
⁊ ſicut cauſa dotis ⁊ quid in cemiterio.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Plura ſup his dubitatio/
nib⁹ que ex themate ſuprascripto eliciũtur elegãter
ſcripta ⁊ allegata ſunt p eximios iuris doctores do
minos ſupra cõſulẽtes veȝ dños Guidonẽ Anto
niũ de veſputijs ⁊ Angelũ de nicolinis oudũ acutiſ
ſimos diſcipulos meos ⁊ requiſit⁹ vt in paucis dicã qd ſentio.Et cir/
ca pmã dubitationẽ qua queriꝛ an obſtet exceptio annullationis q: op
poniꝛ p pte dicti Nicolai ꝙ nõ potuit dña Bñdicta in eadẽ petitione
deducere ⁊ cumulare ꝙ det dictam petiam terre inſolutum pro dote et
pro intereſſe rõne dotis nõ reſtitute debito tpe ⁊ p expẽſis in quibus
fuerat cõdẽnatus dictus Nicolaus in precedẽti iudicio in quo fuit pro
nũtiatũ dictã dominã Bñdictam hrẽ meliora ⁊ potiora iura.Rñdeo
1 † hmõi exceptionẽ non obſtare.hoc probaꝛ primo p ea que traduntur
per Bal.in.l.iij.p illũ tex.C.de re iudi.vbi querit an poſſit res ⁊ pena
accumulari eodẽ libello ⁊ rñdent aut veniũt vna ⁊ eadẽ actione ⁊ tunc
nõ eſt ꝓprie cumulatio.exemplũ eſt qñ agiꝛ actione vi bonorũ rapto/
rum.nam in quadruplo ineſt ſimplũ.l.i.ff.vi bo.rap.iuncta.l.hoc edi/
cto.§.fi.cum fi.ff.de pub.aut pluribus actionibus petuntur:⁊ tũc aut
a principio ſimul petuntur in eodeȝ libello ⁊ auditur agens:vt in.d.l.
iij.q: non põt aſſignari rõ quare prius procedaꝛ in vna ꝙ in alia:ſed
ſi intentareꝛ vna poſtea altera in diuerſis libellis:tunc poſſet opponi
exceptio cumulationẽ impediẽs ſm eũ:vnde cũ in ꝓpoſito ſint ſimul
⁊ in eodẽ libello oĩa deducta procedit iudicium in caſu iſto ſicut in illo
nã hic rõne more venit dictũ intereſſe ſicut in caſu dicte.l.⁊.rõne furti
veniebat pena ⁊ fur ⁊ moroſus a pari procedunt.l.inter ſtipulãteȝ.§.
pe.ff.de ver.ob.hoc etiã bene iuuaꝛ ex diſpoſitione ſtatutorũ volentiũ
in hmõi cauſis ꝓcedi ſine figura iudicij.vt bene fuit deductuȝ p dñm
primo conſulẽte:ideo quo ad hoc latius non dico:q: vltimum funda
2 mentũ vř tutiſſimũ ideo illi adhereo.Circa † ſcdm dubiũ quo q̃riꝛ an
obſtet exceptio melioramẽtoruȝ reficiẽdorũ.Dico ꝙ ſtãte qḋ fructus
percepti fuerint p dictũ Nicolaũ:vt in themate narraꝛ ꝙ ꝓ rata fru
ctuum confunduntꝛ expenſe facte in melioramentis quatenus de ipſis
melioramentis ſeu ſumptibus ⁊ earũ quantitate legitime conſtaret.l.
ſumpt⁹.⁊.l.emptor.in prin.ff.de rei ven.l.ſup empti.C.de euic.⁊ quã/
tum ad hoc vltra non ſcribo:quia ſcriptuȝ eſt ſatis p dños primo cõ/
ſulentes.C Quantũ vero ad tertiuȝ dubiũ quo queriꝛ an obſtet exce/
ptio ceſſionis habite p dictum Nicolaũ ab aſſerto ſyndico monaſterij
fratrũ minoruȝ ꝙ monaſteriũ ptẽdebat habere anteriorẽ hypothecã
in dicto petio terre vigore legati ei facti in teſtõ dicti comitis Rober
ti de baptifolle de anno.Mcccc.plura adducta ſunt egregie p prefa/
3 tos cõſultores:ſȝ vnũ adijciã † qḋ vř eſſe tutiſſimũ ad dictã ceſſionẽ ex/
cludendã.q: ſi quã hypothecã habebat dicta eccleſia erat hypotheca
tacita quaȝ hȝ regulariter qlibet legatari⁹ ꝓ quãtitate ſibi legata.l.i.
⁊.ij.C.cõ.de leg.l.fi.C.de ſacroſan.ecc.ſed ita eſt ꝙ hypotheca quã hȝ
dicta dña Bñdicta ꝓ dote pferꝛ cuilibet tacite hypothece etiã ante/
riori in tpe.l.aſſiduis.C.qui po.in pig.hab.⁊ ibi no.nec i hoc eſt eque
priuilegiata eccleſia.nã lȝ cã fiſcalis ⁊ cauſa dotis quo ad tacitã hypo
thecã parib⁹ paſſibus ambulent.⁊ qui eorũ eſt prior tpe pferaꝛ alte/
ri.l.quamuis.C.de priui.fiſ.tñ nõ ſic eſt in eccleſia:q: ſicut ciuitas non
hȝ tacitã hypothecã a iure:vt.l.ſimile.ff.ad munici.no.glo.⁊ doct.in
l.ij.C.in qui.cau.pig.tacit.contraha.ita nec eccleſia hȝ priuilegiũ con/
ceſſum fiſco:ſed a pari procedit cum ciuitate.⁊ ideo nec tacitam hy/
pothecã habet eccleſia in caſibus in quibus priuatus nõ haberet:nec
ipſam hȝ priuilegiatã:quia vtiꝛ iure ciuitatis.ita voluit Bal.in.l.fi.
in.iiij.col.C.de ſa.ſan.ec.in ver.vlterius q̃ro vtrũ ciuitas ⁊c.⁊ Bald.
in rub.C.de priui.fiſci.Sequitur ergo qḋ dicta dña Benedcita in ſua
hypotheca etiam ſi eſſet tãtuȝ tacita dȝ in dicto petio terre pferri dicte
eccleſie ⁊ habenti cauſam ab ea.Alex.de imo.

C Summarium ſuper conſilio.cv.

1 Idem dȝ operari clauſula generalis quo ad genus qḋ operatur
clauſula ſpecialis quo ad ſpeciem.
2 De illo qui concedit caſtrum cum pertinentijs.
3 An reſcindatur venditio quando in contractũ ſunt appoſita verba ⁊ ſi
dicte res vendite nunc plus valeant.
4 Vel in futurum plus valuerint dedit ⁊ donat.

C Conſilium.cv.

C Quid operetur venditio facta per hec verba vendo quicquid iu/
ris habeo.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio.Ponderatis verbis inſtrumenti
vẽditionis facte per illuſtrem ⁊ excelſum principem Ni
colaum Marchionem Eſtenſem:in magnifico equiti
dño Manni de ſcortijs de pluribus pdijs ⁊ terris poſi/
tis in diuerſis fundis ⁊ locis ibidem ſpecificatis cũ generali clauſula
infra ſcripta veȝ.Et gñaliter ideȝ dñs Marchio venditor dedit vẽdi
dit ⁊ tradidit dicto dño Mãni preſenti ⁊ ementi:vt ſupra oẽs alſ ⁊ ſin
gulas terras aratorias pratiuas vignas vineatas paſculiuas vali/
uas ac boſchiuas ⁊ ſclapiuas cuiuſcũqȝ maneriei ⁊ qualitatis exiſten
tis in dictis fundis ⁊ ad ipm dñm Marchionẽ ſpectãtes ⁊ ptinentes:
⁊ ſi in preſenti inſtrumẽto appoſite ⁊ ſpecificate nõ ſint ſi quas eſſe cõ/
tingat de iure prefati dñi vẽditoris quas voluerũt dicte ptes ꝓ expreſ
ſis ⁊ ſpecificatis hñi.⁊ queriꝛ an vigore dicte clauſule gñalis intelligã/
tur dñs Mãnes predictus ⁊ ſucceſſiue eius heredes hrẽ titulũ emptio/
nis in petijs terrarũ poſitis i dictis fundis quãuis ipſe petie terrarũ
non fuerint aliter ſepecificate:dũmõ aliter cõſtet ꝙ tpe dicti contract⁹
erant de iure dicti dñi Marchionis ⁊ ad eum ptinebant ⁊ meo iudi/
cio caſus iſte non hȝ dubiũ ⁊ proculdubio eſt concludendũ ꝙ ſic put
etiam fuit egregie concluſum ⁊ allegatũ p eximiũ dñm aduocatũ di/
1 ctoruȝ heredũ in allegationib⁹ mihi exhibitis.nã † idẽ operari debet
clauſula gñalis quo ad genus ſeu quo ad non ſpecificata quod opera/
tur clauſula ſpãlis quo ad ſpẽȝ.l.ſi duo.in fin.ff.de admi.tut.l.oẽs.C.
de pſcrip.xxx.an.ergo dicta clauſula gñalis quo ad oẽs petias terra/
rum non ſpecificatas ⁊ exiſtentes de iure dicti vẽditoris tribuit titu/
lum ſicuti in alijs ſpecificatis tribuiꝛ titulus p ſpecialẽ expſſionẽ.be/
ne facit tex.in.l.legaui.ff.de lib.leg.⁊ in.l.ſi non deſignata.C.de fal.cã
adiec.lega.⁊.l.ſi ſic.§.i.ff.d leg.i.⁊ ibi no.Dy.⁊ Bar.⁊ Bal.⁊ expreſ/
ſius no.Spec.in ti.de loca.§.nunc aliqua.verſi.qnquageſimooctauo ⁊
etiam pbaꝛ in.l.ꝙ ſi in vẽdi.cũ tribus ſeq.ff.de heredi.vel actio.ven.⁊
2 ibi hoc ſpecifice determinat Bal.in lectura antiqua.bñ facit † id quod
dicimus de eo q concedit caſtrũ cũ ptinẽtijs vel caſtrũ ⁊ oĩa iura q̃ ibi
concedens habebat.nã lȝ non ſint ſpecificate ptinentie vel iura tñ ve/
niunt illa que de iure vel ex conſuetudine erãt caſtro aſſignata vel iura
que ibi concedens habebat vt declarat Bald.in.c.i.de capita.qui cu/
riam vendi.⁊c.p ibi no.p glo.⁊ Bal.in.l.a procuratore.C.mã.⁊ Jo.de
imo.in.l.iij.in fin.principij.ff.de acqui.poſ.iunctis.notatis p Jmo.in

c.cũ ad ſedẽ.de reſti.ſpo.¶Nec eſt attendẽdũ an prefatus dñs Marchio ſpãliter ſtatuerit an ignorauerit ſe in dictis fundis alias terras habere q2 ſatis eſt ꝙ in genere de eis cogitauit.ſ.ꝙ eſſe poterat ꝙ ibi alias terras hr̃et vt clare ptz ex dictis verbis inſtri ⁊ talis in gñe cogitatio operaf idem ac ſi diſponens ſpecificã habuiſſet ſciẽtiã.l.qui iure militari.ff.de teſta.mili.ſub ꝑtextu ſpecierũ.⁊ ibi no.Cy.Barto.⁊ alij.
3 C.de trãſac.¶Nec†puto reſcindi poſſe dictã vẽditionẽ pretextu modicitatis pcij etiã ſi ꝓpter cõprehenſionẽ dictarũ terrarũ nõ ſpecificatarũ appareret venditorẽ eſſe enormiter dãnificatũ ⁊ hoc propter vim alterius clauſule in dicto inſtrumento appoſite dum in eo dr et ſi dicte res vendite nunc plus valeant vel in futurum plus valuerint in magna vel modica quãtitate totũ illud plus quãtũcũqz fuerit dictus dñs Marchio venditor titulo pure ſimplicis ⁊ irreuocabilis donationis inter viuos dedit ⁊ donauit ⁊ pactum de non petẽdo fecit ⁊c.vt declarat notabiliter Bar.⁊ alij poſt eũ in.l.ſi quis cũ aliter.ad fi.ff.de ver.ob.⁊ doc.in.l.ij.C.de reſcin.vendi.⁊ maxime Bald.ibi in.vij.q.et doc.in.c.pe.de emp.⁊ vẽ.cũ ſuis cõcordantijs de quibus in locis pallegatis.¶Nec ſuperi⁹ dictis obſtãt ea que habenf in.l.locus.ff.de acqui.poſ.⁊ in.l.emptor fundi.ff.pro emp.vbi ſi trado tibi quicquid iuris in tali fundo habeo ⁊ dicti iuris ignorantia habeatur nihil cenſef eſſe traditũ adeo ꝙ poſſeſſio nec preſcriptio vigore dicti tituli locũ ha
4 beat:q2†rñdeo quod ibi hoc ideo eſt quia erat ibi incertitudo rõne loci ⁊ quote que incertitudo impedit poſſideri.l.cui.§.incertũ.ff.de acq.poſ.l.ſi fur.§.fi.ff.de vſucap.⁊ per conſequens impedit vſucapionem que ſine poſſeſſione nõ procedit vt in dictis iuribus ⁊.l.ſine poſſeſſione.ff.de vſucap.ſed facta declaratione ⁊ cerrioratione de iure dicti cõcedentis tunc ceſſat incertitudo ⁊ ſic ceſſat impedimentum poſſidendi merito poterit res retineri ac poſſideri ⁊ dominium vigore dicti tituli non impedictur quo ad dictum dominũ Nanũ ſeu ad heredes ⁊ iſtud eſt qd voluit Specu.⁊ doct.in locis ſupra allegatis per iura ſuperius allegata.Alex.Tartagnus.

¶Summarium ſuper conſilio.cvj.

1 Quando de iure communi inſtrumenta non habeant executionẽ paratam.
2 Menſura eſt loco demonſtrationis.

¶Conſilium.cvj.

¶Si in aliqua diſpoſitione ſit mentio de vna petia terre tot tornaturarum infra tales cõfines ⁊ reperiatur eſſe plus an illud plus veniat.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu agitato ſuper cã ⁊ lite vertẽte inter Andreã budeniũ de bagnacauallo ex pte vna ⁊ Rayneriũ guarinũ ex altera attẽta intricatione ⁊ inuolutiõe ꝓceſſus agitati ſup ꝑcepto facto Raynerio ꝓ executiõe ſñie late p dñm capitaneũ bagnacaualli.Suadeo ⁊ conſulo dicto Andree vt ꝑtermittat viã dicti iudicij executionis ⁊ precepti hactenus facti quia tutior eſt via petẽdi executionẽ laudi inter dictas partes p egregios legum doctores dños Thadeum de borono ⁊ dñm Antonium de rondanellis arbitratores.Exiſtimo enim per ſtatutũ hoc eſſe prouiſum qd laudũ arbitratoris mereaf executionem prout magis cõmuniter prouident
1 ſtatuta per Italiã licet†de iure cõmuni non habeat executionem:ſed tũc agi debeat ex ſtipulatiõe adiecta in cõpromiſſo:vt declarat Bar.in.l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrorũ.ff.p ſoc.in.iij.colũ.⁊ canoniſte in.c.quintauallis.de iureiur.⁊ Sali.in.l.cũ antea.C.de arbi.Laudũ autẽ predictum eſt clarũ ⁊ liquidũ per ſe cum per illud ſit condemnatus Raynerius ad dimittẽdũ ⁊ relaxandũ libere ⁊ expedite petiam terre partim pratiue ⁊ partim ſyluoſe tornaturarũ quatuor vel circa poſitã in territorio bagnacauallo in fundis brozarde iuxta ipſum Raynerium verſus meridiẽ pro iuribus ac recomputi tabularij:⁊ pro iuribus baldaſaris Fede.⁊ a parte occidentali iuxta viam brozarde ⁊ a parte ſeptẽtrionali iuxta ipſum Andreã ⁊ ad permittẽdũ dictũ Andreã pacifice poſſidere.Solum ſupereſſe videf vna difficultas ſi p parte Raynerij allegaretur qd non vult reſtituere vel relaxare dicto Andree intra dictos confines niſi quatuor tornaturas:an debeat audiri an vero teneatur relaxare totum illud qd eſt intra dictos confines etiaz ſi plurimũ excederetur numerus quatuor tornaturarũ ⁊ in hoc dico veram ⁊ cõem eſſe concluſionem ꝙ totũ id qd eſt intra dictos confines veniat non attento numero predicto tornaturarũ:quia refert aut diſponens ſeu loquens incipit exprimere conceptuz ſue mentis a nominibus deſignantibus numerum vel menſuram ⁊ tunc non venit plus in cõceſſione vel actu quam ſignificetur per precedentẽ numerũ vel menſuraz vt ſi dico concedo tibi quatuor tornaturas terre in tali loco:an vero incipiat a nominibus deſignantibus certã ſpeciem ſiue corpus determinatũ licet poſtea fiat adiectio menſure:vt concedo tibi talem fundũ vel talem petiam terre quatuor tornaturarũ iuxta tales confines ꝓut in caſu noſtro:quia tunc etiam ſi non ſint adiecta illa verba vel circa quoniam iſto caſu attenduntur ſolũ confines ⁊ non numerus tornaturarum ſiue in rei veritate ſit maior vel minor.⁊ talis adiectio menſure
2 †eſt loco demonſtrationis que ſi falſa ſit non vitiat nec minuit corpus fundi cui adijcitur ⁊ ita determinat Oldra.in conſi.cxcvij.incip.in conceſſione cuiuſdam.⁊ Ioã.and.in addi.Specu.in titu.de emp.et vendi.§.ſciendum.in fi.per.l.ſi venditor.in prin.ff.de actio.emp.⁊ per no.in.l.pe.§.fi.eo.ti.⁊.l.ſi ſeruus legatus.§.qui quinq.⁊.l.ſi fundum ſub conditione.§.ſi libertus.in fi.ff.de leg.j.⁊.l.bis verbis.§.pater.ff.de leg.iij.⁊.l.demõſtratio falſa.ff.de cõdi.⁊ demõ.iuncta.l.ſi qs teſto in prin.ff.de leg.j.⁊ idem voluit Bal.in rubri.C.de cõtrahen.emp.in xxij.q.⁊ Sali.in.l.ij.eo.ti.⁊ Pe.de anch.in.c.p tuas.de dona.⁊ Pau.de ca.in.l.ſi ſeruũ.§.ſi modus.ff.de act.emp.⁊ tanto magis hoc ꝓcedit in caſu noſtro:quia ſi non attenderentur oẽs confines expreſſi in laudo:ſed ſolũ numerus tornaturarũ verbo fertur qd non includeretur aliqua pars terre pratiue:ſed ſola pars nemoroſa ſeu ſyluoſa cuius cõtrariũ eſſe dz vt oſtẽdunt verba laudi dum in eo dr partim pratiue:bñ facit glo.no.in.l.ſi quis in fundi vocabulo.in glo.ij.ff.de leg.j.⁊ ſic tenef oĩno Raynerius dimittere ⁊ relaxare dictam petiam terre vſqz ad iura que acquiſiuit dictus Raynerius a Baldaſare fabro:vt in laudo continetur poſito etiã qd non teneretur relaxare vſqz ad iura Thomaſij gratiani loco cuius ſucceſſit Bartholomeus ruſticus de quo cõfine fiebat mẽtio in ſñia prius lata per dictũ dñm capitaneum quod vltimũ ad pſens non aliter diſcutio:quia intentio Andree eſt cõſequi prout in laudo continetur.Laus deo.

¶Summarium ſuper conſilio.cvij.

1 Quãdo aliquis dicit concedo tibi quatuor iugera terre quando veniat plus numero iugerum.2.3.
4 In donationibus principum fit latiſſima interpretatio in fauorem donatarij.

¶Conſilium.cvij.

¶An ſi donatur certa petia terre.⁊ iugerũ iuxta tales confines ſi reperiatur eſſe plurium iugerum cedat illud plus in donatione.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Quamuis circa primum dubium prima conſideratione fortaſſe dicendũ videref nõ cõ
1 prehendi in donatione predicta † niſi numerum iugerũ in donatione comprehenſorũ per.l.ſi venditor hominis.in prin.⁊.l.pe.§.fin.ff.de act.emp.⁊.l.cõprehenſum.⁊.l.rutilia polla.ff.de contrahe.emp.⁊.l.ſi quis teſtamento.in prin.ff.de leg.j.tñ veritas ⁊ cõis cõcluſio doctorũ eſt in contrariũ.ſ.quod totum id quod clauditur intra dictos cõfines veniat in donatione numero iugerũ nõ attento:quia refert an diſponens ſeu loquens incipiat exprimere cõceptum ſue mentis a nominibus deſignantibus numerũ vel menſuram ⁊ tunc nõ venit plus in cõceſſione quã ſignificef per precedentẽ numerum vel menſurã:vt ſi dico concedo tibi quatuor iugera terre in tali loco.⁊ ita loquunf iura proxime allegata an vero icipiat a nominibus deſignantibus certam ſpẽm ſiue corpus determinatum quo caſu licet adijciatur numerus alicuius menſure vt concedo tibi talem fundũ ſeu petiam terre quatuor iugerũ iuxta tales confines prout fuit in donatiõe facta a pfato illuſtriſſimo duce britãnie dicto magiſtro Oliuerio debent attendi ſolũ confines non numerus iugerum ſiue in rei veritate numerus iugerũ reperiaf maior quam in donatione fuerit expreſ
2 ſum ſiue reperiaf minor:quia talis†adiectio numeri menſure eſt loco demonſtrationis que ſi falſa ſit nõ vitiat nec minuit corpus fundi cui adijcit.l.ſi fundũ ſub cõditione.§.ſi libertus.⁊.l.ſi ſeruus legatus.§.qui quinq.ff.de leg.j.⁊.l.bis vbis.§.pater.ff.de leg.iij.⁊.l.demõſtratio falſa.ff.de cõdi.⁊ demõ.iũctis ibi no.p Bar.in prin.in ver.quarto.quero quid in cõtractibus ⁊c.in precedenti queſtione.deſignatio enim confiniũ rẽ deſignat ⁊ quicquid eſt intus icludit.l.de ſacra.§.j.ff.de cõtrahen.emp.⁊.l.ſi fines.C.de euic.⁊ ita diſtinguit Oldradus cõſulẽdo in ſuo cõſi.cxcvij.incipiẽte in conceſſione cuiuſdam.⁊ Ioan.an.in addi.Spec.in tit.de emp.⁊ vẽdi.§.ſciẽdũ.in fi.vbi refert qd ita etiam tenebat dñs ſuus:ita etiaz cõcludit Bal.in rub.C.de cotrahẽ.emp.in.xxij.q.⁊ Sali.in.l.ij.eo.ti.⁊ Petrus de ancha.i.c.p tuas.de dona.⁊ Pau.de ca.in.l.ſi ſeruũ.§.ſi modus.ff.de actio.emp.⁊ hoc tãto magis ꝓce
3 dere dz†in donationibus pricipũ in qbus latiſſima fit interpretatio in fauorẽ donatarij.l.fi.ff.de cõſti.princ.l.ſi qñ.C.de bo.vacan.lib.x.c.cum dilecti.de dona.⁊ ita in propoſito noſtro in donatione qz Ioã.de imo.in.d.c.per tuas.⁊ idẽ in ſimili conſuluit Ludo.romanus conſi.v.in ordine meo incipit in chriſti noĩe viſo pũcto dubij ſeu reſultantibus dicendũ vr inſpectis verbis ⁊c.⁊ hoc patet nõ oportere inſiſtere circa ſecũdum queſitũ principis dũ querif an ad hoc patrocinẽtur litere gñalis procuratoris principis quonia ⁊ ſi dicte litere magis ad fauorem dicti donatarij quã ad eius pindiciũ tendere videantur tñ fundamentum facio principaliter in ipſis verbis donationis principis.
4 ¶Circa†tertium dubiũ quod querif dato qd vna illarũ penarum habeat tantum tres cõfines dicatur ſatis certa.reſpondeo breuiter quod ſi per.l.forma.in prin.ff.de cẽſi.l.hac cõſultiſſima.in princi.cũ ibi nota.C.qui teſta.face.poſſunt.l.j.in fin.ff.de dote pleg plene no.Bart.in d.l.demõſtratio falſa.in prin.in.vij.q.⁊ in.l.libellorum in pri.ff.de accuſa.cum ſimi.⁊ ſtatibus pdictis non expedit quartum et vltimũ queſitum attingere.

¶Summarium ſuper conſilio.cviij.

1 Vbi non aliter apparet de iure vẽdẽtis titul⁹ nihil iuris tribuit.
2 Precarium appoſitum in inſtrumento nihil operatur niſi probetur quod venditor tempore venditionis poſſideret.
3 Verbum alienaſſe importat quod omne dominium quod habet ſit tranſlatum.
4 Dictio maxime appoſita in relatione.
5 Reſcriptum debet interpretari vt non ledat ius partis.
6 Quando fuit commiſſum qd iudex ſecundum relata per talem procederet ad expeditionem.
7 Si procurator vſus eſt inſtrumento falſo an dominus debeat cadere a cauſa.8.9.12.
10 Appellatio reſcindit pronuntiatum.
11 In caſibus in quibus mora poteſt purgari vſqz ad ſñiam ita purgari poterit in cauſa appellationis.

¶Conſilium.cviij.

¶An venditio facta per hec verba vendo tibi ius quod habeo in tali re tribuat titulum alicuius effectus ⁊ quid ſi non apparet de poſſeſſione venditoris nec emptoris tamẽ in inſtrumento erat precariũ.et ſi ſtatutũ dicat ꝙ ſi quis alieno nomine produxerit inſtrumentũ falſum dñs cadat a cauſa an habeat locũ ſi procurator non habebat ſpeciale mandatũ.⁊ an dominus deſiſtendo a dicta productione in cauſa appellationis euitet penam.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſo proceſſu cauſe principalis verſe inter nobilẽ virũ comitem Nicolaũ de ceſijs ex parte vna agentẽ ⁊ Paulum de valerianis ex alia ſe defendẽtẽ:viſo inſuper ꝓceſſu cauſe appellatiõis interpoſite p dictũ Paulũ ex parte vna appellãtẽ ⁊ dictũ comitẽ appellatũ ex alia omiſſis nõ neceſſarijs ⁊ adherẽs fundamẽtis que principaliora ⁊ tutiora eſſe putabo.Dico mihi videri ex actis mihi trãſmiſſis ptes dñi iudicis eſſe in ꝓnuntiando bene appellatũ p omnia ⁊ pronuntiari debere abſolutorie in fauorẽ dicti Pauli contra dictũ comitẽ ad qd moueor primo quia ſumus in regula que hz ꝙ actore non probãte reus debet abſolui.l.qui accuſare.C.de edẽ.c.j.vt eccle.beneſi.Nam comes Nicolaus ad fundãdã intentionẽ ſuã produxit inſtrumentum celebratũ de anno.Mccclj.in quo apparet ꝙ Hẽricus quõdã dñi Nicolai de ceſijs cõfeſſus ẽ habuiſſe a magiſtro Geminiano phyſico fratre dicti Henrici libras quingentas pro quibus dedit vendidit ⁊ tradidit dicto magiſtro Geminiano recipienti ⁊ ementi iure proprio oẽ ſuũ ius qd eidẽ Hẽrico tũc ſpectabat ⁊ pertinebat in certis petijs terre ⁊ domibus ⁊ primo in vna petia terre ducentarũ bebulcarũ ⁊ quãtacũqz ſit poſita in villa de ceſijs penes viam nouã ab vno latere ducali minutarie:a ſcdo heredes quondã magiſtri Petri de ceſijs mediante canale:a tertio foueam ſecus viam publicam earum:a quarto Bartholomeum de ceſijs:a quinto Thomaſium de fabis:a ſexto illos de lerealoitis:a ſeptimo ⁊ ab octauo latere zanellũ de ferraria.Et
1 †certe hic titulus pluribus ex cauſis nõ ſuffragari in aliquo dicto comiti Nicolao q2 non dr in dicto inſtrõ ꝙ Henricus vendiderit magiſtro Geminiano dictã petiã terre ſz ius qd habebat ĩ ea p q̃ verba niſi aliter appareat de iure vendentis talis titulus nihil iuris tribuit etiã quo ad acquiſitionẽ poſſeſſiõis ⁊ cauſe pſcribẽdi ꝓpter incertitudinem ita in terminis decidit Dy.Bar.⁊ alij ſequẽtes ĩ.l.ſi ſic.§.j.in fi.ff.de leg.j.p.l.legaui.ff.de libe.lega.⁊.l.iij.§.incertũ.ff.de acq.poſ.⁊ pbaf in.l.qd ſi in vẽditione.cum.l.ſequenti.ff.de heredi.vel act.ven.⁊ ibi ad hoc põderat illũ tex.Bal.in lectu.anti.ita etiã decidit Oldr.in conſi.clxiij.incipiente viſo priuilegio inclyti regis Ludouici ⁊c.p.l.ſi fur.§.fi.ff.de vſuca.⁊.d.§.incertũ.Idẽ in effectu vult Spec.ĩ ti.de loc.§.nũc aliqua.ver.lxiij.in fi.p.d.l.ſi ſic.⁊ per.l.iij.⁊.l.fin.C.de fal.cã adie.leg.⁊.l.hãc legẽ.⁊ de cõtrahẽ.emp.Idẽ vult Ang.in.l.locus.p illũ tex.ff.de acqui.poſ.Sed de aliquo iure dicti Henrici vendẽtis non eſt doctum in proceſſu mihi tranſmiſſo:ergo nullius effectus eſt dictus pretenſus titulus.¶Scda ratione non releuat dicta emptio:quia nõ eſt ꝓbatũ in ꝓceſſu mihi exhibito ꝙ dictus magiſter Geminianus emptor fuerit de ꝓgenitoribus dicti comitis Nicolai vt verbis relationis celeberrimi iuriſcõſulti dñi Baptiſte adheream ſaltem taliter qd appareat iura hereditatis dicti magiſtri Geminiani legitime ſpectare ad dictũ comitẽ Nicolaũ:imo ſm ꝙ narraf in poſitionib⁹ dicti comitis Nicolai pfat⁹ magiſter Geminianus non fuit de progenitoribus dicti comitis Nicolai:ſz ſolum de trãſuerſalibus.¶Tertia rõne q2 nõ eſt probatũ qd magiſter Geminianus predictus vl' heres ſuus nec etiã ꝙ dictus Hẽricus vnqz dictã rem poſſederit:ergo ille titulus emptionis non tribuit dicto Nicolao etiã ſi eſſet heres magiſtri Geminiani cãm aliquã vendicãdi aliquo remedio.l.ſed ſi res.alias incipit eum qui.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de pub.l.ſi ager.ff.de rei ven.l.ex ſtipula
2 tione.ff.de acq.poſ.⁊ qd no.Spe.in.d.ver.lviij.nec precariũ†appoſitum in inſtrumento pdicto aliquid operaf niſi probef ꝙ venditor tpe venditionis poſſideret.l.quãuis.§.j.cum gloſ.quã ad hoc ibi põderat Ang.ff.de acq.poſſeſ.⁊ no.Ang.in.l.ij.C.eod.ti.p ibi no.⁊ Ang.in.l.quedam mulier.ff.de rei vẽ.⁊ Bal.in.l.j.C.qñ lic.ab emp.diſce.⁊ Ant.de but.in.c.cuz veniſſent.de reſti.ſpol.⁊ in repe.c.ſi.in.xv.col.de cã poſ.ad hoc.l.traditio.ff.de acqui.re.do.cũ ſi.¶Quarta rõne excluditur dictus comes:quia ſuper in ſuis ſupplicationibus ⁊ fere in omnibus ſcripturis productis p iſtũ comitẽ allegauit ipſe ꝙ Paulus valentinus occupat bebulcas quinquaginta que ſunt ps vnius petie terre bebulcarũ ducẽtarũ ad ipſum comitez ꝓtinẽtis:ſed ita eſt ꝙ ipſe comes rñdendo poſitionibus confitef ſe alienaſſe dictas bebulcas ducentas
3 iã ſunt anni.xiii.vel circa ſed verbum † illud alienaſſe importat qd oẽ dñium qd hz ſit tranſlatũ in alium.l.alienatuz.ff.de ver.ſig.cum concor.de quibus ibi.ergo põt ⁊ potuit Paulus ei opponere ꝙ ipſe agere non põt tanqz omne ius ſit tranſlatũ in aliũ maxime cũ ſit probatũ p teſtes Pauli ⁊ etiã p inſtrumentũ reuocationis pcarij ipſum paulũ poſſediſſe ⁊ poſſidere.l.ſi.C.de rei ven.l.cum ſeruũ quiſpiã.cum ibi no.C.de ſer.fugi.l.in rem.in prin.ff.de rei ven.⁊ ꝙ plene not.p doc.in l.ij.ff.de excep.rei iudi.cum ſimi.⁊ fortaſſe de dicta alienatione eſt probatum p inſtrumentũ verũ:quia illud non inueni in actis tranſmiſſis:ideo in inſtrumento nõ feci fundamẽtũ.¶Quinta rõne etiã nõ poteſt obtinere dict⁹ comes:quia non eſt ꝓbatuz ſufficiẽter ꝙ iſta petia terre bebulcarũ quinquaginta ſit comprehenſa inter cõfines de qbus ſit mẽtio in dicto ĩſtrumẽto emptiõis dicti magiſtri Geminiani:imo Thomas prim⁹ teſtis ꝓductus p Paulũ deponit qd nõ cõprehẽdif intra dictos confines.alij võ teſtes Pauli vno excepto ſi bene oĩa eorũ dicta recenſeanf non probant ꝙ eſſet cõprehenſa intra dictos cõfines inſtrumenti.ſed potius ꝙ hoc ignorant.⁊ ſic ꝓductio inſtrĩ itãqz ambigua ⁊ non cõcludẽs quo ad caſum noſtrũ nõ releuat.c.in preſentia.de ꝓba.l.neqz natales.C.de ꝓba.Et ſtantibus pdictis apparet ꝙ relatio prefati dñi Baptiſte poſito ꝙ illa attẽdi deberet nõ hz releuare dictũ comitẽ cuz non ſint ꝓbata incumbentia:vt ex predictis colligitur.¶Preterea in relatione dr ꝙ cõmiſſarius diligẽter ſe iformet de oĩbus iurib⁹ partiũ q̃ partes ipſe oſtendere voluerunt ⁊ maxime an bebulce ille quinquaginta terrarũ de qbus idẽ Nicolaus conquerif in petia terre ducẽtarũ bebulcarum ⁊c.apparet ergo ꝙ dñs Baptiſta voluit haberi debere reſpectũ nõ ſolũ ad iura ſpãliter expreſſa ĩ dicta relatione:ſed etiã ad oĩa iura partiũ.l.iulian⁹.in prin.ff.de leg.iij.l.a ꝓcuratore.C.mã.cũ vulg.⁊ ſic dato ꝙ dicte bebulce quinquaginta comprehẽderenf in dicto inſtrumento illud nõ ſufficeret ad victoriã ſi inſpectis iuribus ⁊ allegationibus Pauli appareat ꝙ non poſſit obtinere actor prout in ꝓpoſito:q2 ſufficit qd Paulus teneat ⁊ poſſideat
4 ad hoc vt excludaf comes Nicola⁹ a iure vendicãdi ſi † non ꝓbat extrema neceſſaria.d.l.ſi.C.de rei vendi.⁊ hoc operaf illa dictio maxime appoſita in relatione:vt no.Ia.but.ĩ.l.ij.§.ignominie.ff.de his q no.infa.⁊ Ant.de bu.in.c.ab excõicato.de reſcrip.⁊ in.c.ĩ pſentia.cuz concor.de renun.⁊ qd no.gl.in.l.illud.ff.ad.l.aquil.⁊ ita eſt interpretandum reſcriptũ principis poſtea reſcribentis ꝙ vicarius ptãtis procedat iuxta relata p dñm Baptiſtam ad expeditionẽ cauſe cuz oĩ poſſi
5 bili celeritate q2 † reſcriptũ dz interpretari:vt non ledat ius partis.c.ſuper eo.de offi.dele.c.cauſaz q̃.⁊ qd ibi ſingulariter no.Cõpoſt.⁊ alij doc.poſt eũ.de reſcrip.¶Itẽ in relatione dñi Baptiſte concludebaf quod commiſſarius delegandus a principe deberet ſe informare de iuribus partium:vt dixi.⁊ referret:⁊ qd illud fieret cum celerrima expe
6 ditione † ergo ſi fuit cõmiſſuz vicario ꝙ iuxta relata p dñm Baptiſtã procederet ad expeditionez ſequitur qd intelligebaf ſibi cõmiſſum qd dũtaxat ſe informaret de dictis iurib⁹ ptiuz ⁊ referret principi ⁊ quod illud faceret cum celerrima expeditione p.l.ſi ita ſcripſero.ff.de conditio.⁊ demon.⁊.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.⁊.l.inſti.⁊.l.inſtitutio talis.ff.de condi.inſti.ergo procedẽdo ad ſñiam diffinitiuã non autem referendo principi exceſſit fines mandati ⁊ geſta non valuerunt.c.cũ dilecta.de reſcrip.c.cuz olim abbas.de offi.delega.l.diligenter.ff.manda.¶Obmitto illud qd in inuentario facto p vxorẽ quondam cambij de fabis ⁊ in diuiſione illorũ de valẽtinis nõ ſit deſcripta iſta petia terre:q2 per hoc non ſequitur ꝙ nõ potuerit eſſe dicti cambij ſeu poſtea dictorũ de valẽtinis.l.nõ hoc.C.vnde cog.⁊.l.ad probationez.C.loca.
7 d.c.in preſentia.¶Poſtremo†nõ obſtat ſi dicaf ꝙ ꝓcurator Pauli vſus eſt inſtrumento falſo in dicta cauſa ⁊ qd propterea dñs dz cadere a cauſa:quia vt diſponit ſtatutum loci volẽs ꝙ ſi quis alieno nomine ſciẽs falſos teſtes vel falſum inſtrumentum ſeu ipſis falſis teſtibus vel falſo inſtrumento vſus fuerit in centũ libris condemnef ⁊ dñs a cauſa cadat ⁊ inſuper eadẽ pena condẽnef etiam ſi per alium productum fuerit inſtrumentũ falſum ſeu producti falſi teſtes.Et ipſe principalis producens falſos teſtes vel falſum inſtrumentum intelligatur ſciens niſi clare contrarium probauerit ⁊c.quia ad hoc rñdeo primo ꝙ poſito ſed non conceſſo qd appareret dictum inſtrumentũ eſſe falſum tñ dictum ſtatutũ dz interpretari ſecundum ius cõmune ne quis indebite damnũ patiaf.l.ij.C.de noxa.⁊ ibi not.c.cum dilectus.de conſue.⁊ eſt optima glo.⁊ ibi doc.in.l.ſi.§.in computatione.C.de iure delibe.no.Bart.in.l.oẽs populi.in.vi.q.prin.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ in.l.non du
8 bium.C.de legi.cum.ſimi.Sed†de iure communi nunqz incidit dñs in penaz ex aliquo malefacto procuratoris niſi procurator ad illud malefactum habuerit ſpeciale mandatũ vel dñs ratum habuerit.l.iij.§.ſi

procurator.ff.quod quiſq; in.l.ſi procurator.in prin.⁊ vtrobiq; not.
Bar.⁊ alij.ff.de condi.inde.⁊ non ſufficeret ſi procurator haberet ge-
nerale cū libera ſm Bar.in.d.§.ſi ꝓcurator.vnde dicit Bar.ꝙ dꝫ pe
ti ꝙ dn̄s approbet vel reprobet ꝓductionē factā per ꝓcuratorē.Sed
ita eſt ꝙ Paulus nō cōſtituit ꝓcuratorē ſpecialē ad producēdū di-
ctū inſtrumentū falſum nec ratam habuit dictā productionē imo ex-
preſſe in cauſa appellationis dictus appellans quatenus dicta ꝓdu-
ctio procuratoris poſſet nocere ipſi Paulo diſceſſit ab ⁊ eam nullo
9 modo ratā habuit.¶ Plus dico† ꝙ etiā qn̄ ipſemet Paulus fuiſ-
ſet ille qui produxiſſet dictū inſtrumentum falſum tn̄ cum illa pena ꝙ
cadat a cauſa ſit pena legalis ⁊ eſt impoſita a lege municipali dꝫ intel
ligi ſi in ea productione perſeuerauerit vſq; ad ſn̄iam ⁊ non deſtiterit
alias ſecus.l.in ſeruitutem.§.petijſſe.⁊.l.qui cum maior.§.recuſaſſe.ff.
de bonis liberto.l.pap.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſtamen.l.alia.C.de
his qui.vt indig.notat plene Bar.⁊ alij in.l.amplius nō peti.ff.rē ra.
ha.et in.l.in criminali.C.de iuriſ.om.iudi.et in.l.ſi quis maior.C.de
tranſac.no.doc.in.c.ſi diligēti.de fo.cōpe.⁊ ſicut potuiſſet ante ſn̄iam
latā in cā principali deſiſtere a ꝓductiōe ⁊ vſu dicti inſtrumēti ita ⁊ ēt
pōt poſt latā ſn̄iaꝫ in cā principali ſi a tali ſn̄ia appellatū ſit ⁊ pēdeat
appellatio:vt eſt in ꝓpoſito:ita notabiliter decidit Bald.in.d.l.alia.
C.de his q.vt idi.i vl.col.in ver.extra q̄ro nunqd in cā appellationis
10 qꝛ appellatio† reſcindit pronuntiatū.l.j.in fi.ff.ad turpil.l.in rōne.§.
cū qdā.ff.ad.l.fal.⁊ iſta ēt fuit originalis deciſio Cy.in.d.l.alia.i fi.lꝫ
Bal.ibi non dicat ⁊ idē ēt voluit Bal.in.c.j.§.porro.ad fi.in tit.q̄ fue.
11 prima cā bn̄fi.amit.¶ Pro hoc† etiā quia in caſibus in quibus mo-
ra pōt purgari vſq; ad ſn̄iam ita purgari poterit in cā appellationis
poſt primā ſn̄iam ſicut poterat in cā principali:vt no.gloſ.in.l.j.⁊ ibi
clarius Bar.in penul.colum.ff.de act.emp.⁊ no.Angel.in.l.⁊ ſi poſt
12 tres.circa penul.colū.ff.ſi quis cau.¶ Tertio† rñdeo ꝙ ⁊ poſito ꝙ
acta producta ꝓ parte dicti Pauli continerent falſum ſeu eſſent falſa
adeo ꝙ ſuccedere debuiſſet pena ſtatuti tn̄ ſi ita erat vt deducitur ꝙ
acta producta pro parte dicti comitis eſſent falſa vt prius fuit oppoſi
tū ꝓ parte dicti Pauli ſequitur ꝙ illa exceptio falſitatis oppoſita
per ꝓcuratorē Pauli non debuit tolli replicatione falſitatis oppoſi-
te ꝑ dictū comitē ꝑ.l.apud celſum.§.marcellus.ff.de doli excep.⁊ per
no.in.l.cuꝫ mulier.ff.ſolu.mat.⁊ in pari cā debuit melior eſſe conditio
rei.l.ij.C.de condi.ob tur.cau.in.c.in pari.de reg.iur.in.vj.Ex quibus
concludo pronuntiandum eſſe fuiſſe bene appellatum pro parte dicti
Pauli ⁊ ipſum debere abſolui a petitis pro parte dicti comitis ⁊ vi-
ctum victori in expenſis condemnandum.

¶ Summarium ſuper conſilio.cix.

1 Procurator cui nullum promiſſum eſt ſalarium non poteſt pete-
re ſibi ſalarium conſtitui.3.
2 Si famulus ſtetit per aliquod tēpus ad ſeruitium domini nulla facta
conuentione de ſalario non poterit petere ſalarium niſi eſſet conſuetus
locare operas.
4 Procurator an dicatur aduocatus quando eſſet procurator ad lites.

¶ Conſilium.cix.

¶ An procuratori cui nullum promiſſum eſt ſalariū illud aliquo re-
medio petere poſſit.

Redemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio ſuper eo de quo queritur i themate ſcilicet an
Frāciſcus ſtabilinus ciuis ⁊ notarius Ferrarienſis con-
ſtitutus ꝓcurator a magnifica domina cōſorte magnifici
comitis Guidonis de mugonibus ad dandas certas pecunias merca
torib⁹ in ciuitate Ferrarie ad exercendum ⁊ trafficandum illas in arti-
bus mercātijs ad honeſtam partem lucri ⁊ damni prout latius in di-
cto mandato continetur poſſit ex eo ꝙ dictas pecunias collocauerit et
illas qn̄q; a mercatorib⁹ recuperauerit petere ſalariū aliqꝺ ꝓ labore
ſuo.⁊ preſupponit ꝙ in loco nō eſt cōſuetudo ꝙ pro ſimilibus det ſa-
lariū ⁊ ꝙ dictus Frāciſcus nō erat ꝓ ſimilibus cōſuetus accipere ſala
riū ⁊ ꝙ inuētus fuiſſet alius qui hoc gratis facturus fuiſſet more ami
1 corū.breuiter concludo ꝙ nō:vt probat ex notatis† per gloſſ.in.l.j.§.
aduocatos.ff.de varijs ⁊ extraor.cogni.vbi no.ꝙ procurator cui nul-
lū ꝓmiſſum eſt ſalariū non pōt petere ſibi ſalariū cōſtitui.⁊ illā gloſſ.
ſequit ēt Bar.⁊ probat in.l.qui mutuā.§.ſalariū.ff.mā.⁊ in.l.ſalariū.
C.mā.vbi probat ꝙ ille cui incertuꝫ ſalariū ꝓmiſſum eſt non pōt pe-
tere aliqꝺ ſalariū ſibi taxari multo min⁹ quando nullū promiſſuꝫ eſt
certū vel incertū.iſtā opi.etiā ſimpliciter ſequitur Bal.in.l.ſalarium.
ff.mā.idē eſt de mente Bart.in.l.j.§.ludi.ff.de varijs ⁊ extraordi.co-
gni.ꝙ exceptis pſonis in illa.l.noiatis alij operantes nō pn̄t implo-
rare officiū iudicis vt ſalariū eis conſtituatur ſed habent neceſſe age-
re ex ꝓmiſſione ſi eis promiſſum eſt ſalariū vel ſi nō eſt ꝓmiſſum dꝫ
attēdi ſi cōſueuerunt alias locare operas ſuas ⁊ tunc videntur locaſſe
ſꝫ conſuetudinē ⁊ locato agere poterūt.l.exceptio.C.loca.⁊ inſti.loca.
2 in prin.¶ Hoc† idē decidit in conſilijs Fede.de ſeñ.cōſilio.ccxviij.in-
cipiente domine Federice ſi nō fallor ⁊c.⁊ in cōſilio ſequenti vbi con-
cluditur ꝙ ſi famulus ſtetit ad ſeruitiū dn̄i aliquo tp̄e nulla facta con-
uētione de ſalario nō poſſit petere ſalariū niſi eſſet cōſuet⁹ locare ope-
ras ſuas ⁊ dn̄s eſſet cōſuetus conducere operas miniſtrorū.ad primū
allegat quia ſpeciale eſt in aduocato ⁊ in alijs ſpecialiter enumeratis
in.l.j.in prin.⁊.§.ludi.de varijs ⁊ extraordi.cog.ergo in contrariuꝫ eſt
ius cōe in alijs.l.j.in fin.ff.ad munici.l.ius ſingulare.⁊.l.ꝙ vero.ff.de
legib.⁊ alia ſunt ſpālia in aduocato puta vt ex nudo pacto petere poſ-
ſit ſalarium.l.j.C.de ſuffra.ꝓ hoc etiā adducit qꝛ quādo aliquis ſcit ſe
non teneri ⁊ ſcienter de ſuo aliquid preſtat videtur donare.l.cuius per
errorem.ff.de regu.iur.l.campanus.ff.de oper.lib.ita eſt in propoſito.
¶ Quo ad ſcōm autē ſcilicet quando erat conſuetus locare ⁊ ille con-
ducere quo caſu dicit ꝙ ſalariū ſiue merces peti pōt ſaltē vſq; ad ſum-
mam qua dn̄s alicuius operam ⁊ miniſteriū fuiſſet conducturus:alle-
gant in argumentū.l.ſi non ſortē.§.libertus.ver.ſꝫ hec nunqd.ff.de cō
di.indebi.⁊.l.in edibus.in prin.ff.de dona.⁊.l.fin.C.de fun.pſimo.li.
x.bn̄ facit.l.in ſumma.§.in frumēto.ver.⁊ ſic.ff.de cōdi.īdebi.¶ Du-
3 bium† tn̄ facere vr̄ illud ꝙ not.Cy.in.l.j.in fi.C.man.vbi refert quod
Ja.de are.tꝫ ꝙ ſi ꝓcuratori nullum eſt ꝓmiſſum ſalariū poſſit petere
illud ſibi conſtitui officio iudicis ſicut aduocatus ꝑ.d.l.j.ff.de varijs ⁊
extraordi.cog.qꝛ aduocat⁹ eſt ille q quoquo modo liti patrocinatur vt
in.d.§.aduocatos.⁊ dicit ꝙ Ja.de are.rn̄det ad dictaꝫ.l.qui mutuū.§.
ſalarium.ff.mā.ꝙ ibi intelligit de actiōe mādati.ſ.ꝙ talis ꝓcurator
non pōt petere ꝑ actionē mandati ſibi cōſtitui ſalariū ſed ꝑ officiū iu-
dicis ſic.¶ Sꝫ certe hec opi.Jac.de are.non vr̄ vera ⁊ eſt contra tex.
in.d.§.ſalarium.dū dicit neq; extra ordinē recte petit neq; iudicio mā
dati.⁊ ſic dū dicit extra ordinē:apparet ꝙ prohibet ēt peti officio iu-
dicis vt.l.cū fili⁹.ff.ſi cer.pe.l.ſi cui.ff.de cōdi.⁊ demō.l.j.C.de libertis
⁊ eorū lib.Bene facit tex.in.l.ſalarium.C.man.⁊ ſic verior eſt opi.gl.⁊
doct.in.d.§.aduocatos.q̄ tꝫ aliud eſſe in ꝓcuratore quam in aduocato.
4 ¶ Nec eſt verū† ꝙ ꝓcurator dicat aduocatus etiā qn̄ eſſet ꝓcurator
ad lites ⁊ cauſas vt no.gl.⁊ Bar.in.d.§.aduocatos.requiritur enī ꝙ
aduocatus fuerit approbatus ⁊ de eius peritia fuerit ꝓbatū ſm for-
mā.l.nemini.C.de aduo.diuer.iudi.⁊ maxime procedit hec ꝯcluſio qn̄
procurator fuiſſet amicitia cōiunctus cū cōſtituēte ita ꝙ ſit veriſimile
eū gratis ſeruire voluiſſe.ar.l.j.⁊.l.officio.cū ibi no.C.de neg.ge.⁊ per
not.in.l.alimenta.co.ti.ſed vt dixit ēt in dubio vera vr̄ opi.gl.a doct.in
d.§.aduocatos.⁊ hāc opinionē ēt ſequit Fulgoſius in.d.l.ſalariuꝫ.ff.
mā.niſi ſm eum alia eſſet conſuetudo procuratoris quo caſu ſm eum
pōt ꝓcedere opi.Ja.de are.argu.d.l.excepto.⁊ tāto magis dico ꝓce-
dere iſtā concluſionem qn̄ dicta dn̄a gratis fuiſſet habitura perſonam
que hoc feciſſet vt in themate narrat ꝑ ea q̄ dixi ſupra referendo con-
ſi.Federi.de ſenis.Ex quibus concludo dictū Franciſcum in caſu pro
poſito ſalarium petere non poſſe.

¶ Summarium ſuper conſilio.cx.

1 Ad hoc vt declaratio ſit alicuius momēti requiritur quod maior
pars arbitrorum conſentiat.
2 Poteſtas doctorandi non videtur competere de iure communi epi-
ſcopo.3.18.
4 Que competunt epiſcopo iure ſpeciali non tranſeunt vacante ſede in
capitulum.
5 Quomodo intelligantur.c.quod ſedes.⁊.c.ſtatutum.6.7.13.17.
8 Conſuetudo ⁊ priuilegium cum ſint ſtricti iuris non debent extendi.
9 Ea que ex liberalitate donantur exercenti iuriſdictionem epiſcopalem
vacante ſede non reſeruantur ſucceſſori.
10 Conſuetudo que videtur eſſe contra ius cōmune non debet extendi ad
alium caſum.15.
11 Derogatio facta priuilegijs contrarijs comprehendit etiam priuile-
gia futura.
12 Tranſlato principali tranſfertur acceſſorium.
19 Conſuetudo tanti temporis cuius memoria non extat in contrarium
habet vim priuilegij.
20 Conſuetudo que habet locum in defuncto ſeruatur in herede.

¶ Conſilium.cx.

¶ Plura ad intellectū cle.ſtatutū.de elec.⁊ quando eccleſia dicat va-
care ⁊ an priuilegium concedens epiſcopo ptātem doctorandi ⁊ ſede
epiſcopali vacante concedat vicario capituli ⁊ contingat epiſcopum
aliquo tempore fuiſſe impeditum per potentiā laicaleꝫ exercere per ſe
vel vicarium ſuum iura epiſcopalia ⁊ interim vicarius capituli crea-
uit doctores an emolumentum quod inde percepit debeatur ep̄o ⁊ ad
quem de iure ſpectet ptās doctorandi ⁊ que ſint illa que ſede vacante
tranſeunt in capitulum.

Domini redēptoris noſtri
inuocato ſuffragio.Adeo grauis mihi viſa eſt preſens
conſultatio preſertim ex inſpectione ſn̄ie ſeu prolatiōis
arbitrij tot preſtantiſſimoruꝫ iuriſconſultorum qui ad
dirimendam hmōi dubitationeꝫ aſſumpti fuerunt per
reuerendiſſimum dn̄m meū dn̄m.F.ſaluianum de riario digniſſimum
Archiep̄m eccleſie Piſane ex pte vna ⁊ reuerendos patres dn̄os ca-
nonicos ac repreſentātes capitulū eiuſdē eccleſie Piſane ex altera ꝙ
ſi in primo aduentu tabellarij cōſultationē mihi deferentis de tali ar-
bitrorum tā varia ſn̄ia intellexiſſem quorū honori plurimum afficior
auſus fuiſſem

auſus fuiſſem exorare prefatū dn̄m meum ⁊ capitulum vt non iniquo
animo ferrent ſi abſtinendū ducerē ab hmōi cōſultatione.circa quam
in tanta verſati fuerūt perplexitate ac varietate tot grauiſſimi viri ad
arbitrādū ꝑ partes electi:ſed cū per plurimos dies poſtea mihi talis
arbitrorū ſn̄ia innoteſceret indecorū eſſe arbitratus ſum poſt tāti tē-
poris morā a mea quidem abſentia cauſatā Reuerendiſſimo dn̄o meo
⁊ capitulo rem adhuc integram ⁊ infectā remittere ⁊ eos ſua q̄ de me
cōceperāt opinione fraudare.Idcirco veniēs ad p̄ſentis conſultatio-
nis determinationem de duobus mihi iniūctis dicturus ſum.¶ Pri
mum eſt vtrū ꝓ aliqua dictarū partiū relatio ſeu declaratio dictorum
arbitratorū facta eſſe intelligat.¶ Secundū eſt poſito ꝙ pro neutra
dictarū partiū facta eſſe intelligat quenā dictarū partiū in facto prin
cipali iuſtitiā foueat circa emolumēta illa percepta ex poteſtate docto
randi per capitulū ſeu eius vicarium.¶ Circa primū breuiter reſpō-
deo ꝙ pro neutra partiū intelligit eſſe declaratū:quia cū ſex eſſent ar-
bitri ⁊ tres declarauerint in fauorē prefati Reuerēdiſſimi dn̄i Archi
epiſcopi.⁊ ſic ꝙ dicta emolumēta percepta ex licentijs doctorādi tē-
pore quo per potētiā laicalē fuit dictus dominus archiepiſcopus im-
peditus quaſi poſſeſſionē aſſequi debeant eidē dn̄o Archiepiſcopo.
Duo vero declarauerint ꝙ neq; domino Archiepiſcopo neq; capitu
lo de iure debeātur ⁊ vnus tantū.ſ.ſexus declarauerit in fauorē capi-
tuli ſequit ꝙ etiā dn̄s Archiepiſcopus non habuit pro ſe votum ma-
ioris partis arbitrorū:quia tres fuerunt pro eo.⁊ tres cōtra eū.Ideo
1 talis declaratio reddit nullius momēti quoniam† requiritur ꝙ maior
pars arbitrorū cōſentiat.l.diem proferre.§.ſi plures.l.itē ſi vnus.§.
principaliter.ff.de arbi.⁊ in.c.fin.de re iudi.¶ Nunc dicēdū eſt de ſe-
cundo articulo principali quē non inficior eſſe probabiliter dubitabi-
lē.⁊ ſuper eo plura hincinde copioſe ſubtiliter ⁊ elegāter adducta fue-
rūt per preſtātiſſimos doctores iura vtriuſq; partis tuentes.⁊ qꝛ lō-
gum potius q̄ vtile foret argumenta ⁊ reſponſiones oīum ſigillatim
recenſere.Ideo attingā ea que vident mihi principalia ⁊ ſubſtātialia
pro deciſione p̄ſentis articuli.¶ Et i primis ꝓ pte dominorū de capi
tulo ſeu vicarij ſui facere videt.Quia omne fundamentū dn̄i Archi-
epiſcopi eſſe videt in eo ꝙ habet in.c.quia ſepe.de elec.lib.vj.⁊ in cle.
ſtatutum.eo.tit.vbi ea que vndecūq; obueniūt qn̄ eccleſia cathedralis
vel collegiata caret paſtore que ſpectaſſent ad p̄latū ſi obueniſſent an-
teq; ſedes vacaret debēt per capitulū reſeruari ſucceſſori tn̄ dicta iura
non vident militare in dictis emolumentis que ꝑcipiunt a caplo ex
poteſtate doctorandi ſibi cōceſſa ꝑ priuilegiū clementis:qꝛ talia emo-
lumenta tāq; acceſſoria ipſius poteſtatis doctorādi nō erāt obuentu-
ra ſedi vacāti etiā ſi dictū priuilegiū Clementis non conceſſiſſet dictā
2 poteſtatē capitulo ſeu eius vicario:quia† ptās doctorādi non vr̄ com-
petere de iure cōmuni epiſcopo ſeu archiepiſcopo:vt eſt de mente gl.
in cle.ij.in gl.fin.de magiſt.⁊ clarius hoc ibi firmāt doc.⁊ dn̄s Abbas
in.c.tue.de cle.nō reſiden.⁊ Bal.in proemio ſeu in prima conſtitutio-
3 ne digeſtorū.in antepe.col.Ideo† dicta poteſtas doctorandi conceſſa
per priuilegiū Clementis domino Archiepiſcopo nō tranſibat de iu-
re vacāte ſede in ipſum capitulū:ſed reſidebat apud papā qui dictam
poteſtatem conceſſiſſet archiepiſcopo:vt ꝑ glo.⁊ doct.in dicta cle.ij.in
gloſ.fi.⁊ notant doct.maxime dn̄s Cardi.florentinus Joan.de imo.et
domi.Abbas in.c.verū.de foro cōpe.⁊ etiā docto.maxime Pe.de an
4 cha.⁊ Dominicus in.c.j.de maio.⁊ obedien.lib.vj.quoniam ea † que
competunt epiſcopo iure ſpeciali non trāſeunt vacante ſede in capitu-
lum:vt probatur in.c.ſcriptū ſm vnū intellectū quē ibi ſequunt Ho-
ſtien.Joā.an.⁊ cōiter alij ſup gl.in verbo tunc.de elec.⁊ notat Jo.and.
in.c.ad abolendā.de hereti.⁊ ꝑ doc.in.c.cum olim.de maio.⁊ obediē.
5 Illud† vero ꝙ habet in.d.c.quia ſepe.⁊ in dicta cle.ſtatutū.videt ha-
bere locū ſolum in illis emolumentis que oīno fuiſſent obuentura ſedi
vacanti ideo capitulū illa reſeruare tenet ſucceſſori:ſed cū in propoſi-
to caſu capitulū ex proprio ſuo priuilegio exerceat dictā poteſtatē do
ctorandi capit dicta emolumenta iure ſuo non aūt hꝫ illa a ſede vacā-
te cui non fuiſſent obuentura etiā ceſſante priuilegio conceſſo dicto ca-
pitulo.¶ Secundo ad idē facit quia ratio quare tex.in.d.c.quia ſepe.
⁊ in dicta clem̄.ſtatutū.introduxit quod emolumenta que obueniunt
ſede vacante debeant reſeruari ſucceſſori in eccleſijs collegiatis nō ob-
ſtante quocunq; priuilegio vel conſuetudine fuit quia ſi ſede vacante
capitulū ſuccedēs in iuriſdictiōe prelati debuiſſet lucrari emolumēta
obuenientia ſede vacante dn̄i de capitulo ingererēt difficultates ⁊ tar-
dius futurū prelatū eligerent vt ſedes diutius vacaret ⁊ hec ratio red-
dit ꝑ glo.j.in.d.c.quia ſepe.Sed iſta ratio ceſſare videt in caſu propo
ſito.ſ.quā primū fuit facta ꝓuiſio de p̄ſenti dn̄o archiepiſcopo igitur
ceſſare dꝫ diſpoſitio dicti.c.quia ſepe.⁊ dicte clem̄.ſtatutū.l.adigere.§.
6 quāuis.ff.de iure pat.⁊.c.cū ceſſante.de appel.¶ Tertio† probari vi-
detur ꝙ non habeat locū id ꝙ habetur in.d.c.quia ſepe.⁊ in.d.clem̄.
ſtatutum.quia illa iura loquuntur vacante ſede.Sed in propoſito no-
ſtro poſt factā dictaꝫ prouiſionē a Romano pōtifice de preſenti domi
no archiepiſcopo non videt ꝙ eccleſia vacaret ⁊ poſito ꝙ aliquo re-
ſpectu ſcilicet propter potentiā laicalē impedientē dn̄m archiepiſco-
pum per ſe vel eius vicarium exercere ſuā iuriſdictionem potuiſſet di-
ci ſedē quaſi vacare iuxta id quod habetur in.c.ſi epiſcopus.⁊ in.c.fin.
iuncta gl.ij.de ſupplen.negli.prela.in.vj.tamen ꝑ hoc non videbat iu
dicandum eſſe prout de ſede vacante ꝑ id ꝙ no.Ja.de ſancto Geor.⁊
7 Domini.de ſancto gemi.in.d.c.ſi epiſcopus.vbi volunt† ꝙ diſpoſi-
tio dicti.c.ſi ep̄s.que vult ideꝫ eſſe in vacatiōe interpretatiua ſeu quaſi
vacatione ꝙ eſt in vera vacatione non haberet locum qn̄ ex conſuetu-
dine preſcripta vel ex priuilegio vacāte ſede epiſcopali ſpectaret ad ar-
chidiaconum vel ad vnum de capitulo exercere iuriſdictionem epiſco-
8 palē quia talis† conſuetudo ⁊ priuilegium cuꝫ ſint ſtricti iuris nō de-
bent extendi ad alium caſum ꝑ id ꝙ habet in.c.fin.de offi.archidia.⁊
in.c.ſane.⁊ in.c.porro.de priuile.ita ergo in propoſito dictum priuile-
gium clementis conferens poteſtateꝫ doctorandi vicario capituli ſede
vacante non dꝫ ſibi locū vendicare ſede quaſi vacante.Et ideo cū vica-
rius capituli non dederit licentiam nomine archiepiſcopi nec eius no
mine ꝑceperit emolumentū nec ab ipſo dn̄o archiepiſcopo fuerit inſti
tutus ſeu ad id prepoſitus nec ſedes tunc vacaret non vr̄ archiep̄o ius
competere ad dictū emolumentū ꝑ vicariū capituli perceptū.bene fa
cit.l.ſocius qui in eo.in fi.ff.ꝓ ſocio.⁊.l.at.vbi.ff.de peti.heredi.⁊ dato
ꝙ etiā capitulū illicite teneret ſeu illicite ꝑcepiſſet tn̄ cum non perti-
neant hec emolumenta ad dn̄m archiepiſcopū dꝫ ipſe ſuccūbere iuxta
l.fin.C.de rei ven.⁊.l.loci corpus.§.competit.ff.ſi ſerui.ven.cum ſimi.
9 ¶ Quarto† ad idē facit id ꝙ not.Pau.de liaza.⁊ alij poſt eū in di-
cta clemē.ſtatutū vbi volunt ꝙ ea que ex liberalitate donantur exercē-
ti iuriſdictionē epiſcopalē vacante ſede non reſeruantur ſucceſſori cum
non dicantur prouenire ex vſu iuriſdictionis ſed ex mera liberalitate
donantis ⁊ per ꝯn̄s non comprehendunt ſub diſpoſitione dicte clem̄.
ſtatutum.vt pꝫ ex text.ibi dum dicit prouenit ex iuriſdictione ⁊c.ſed di
cta emolumenta videbant ꝑcipi ex liberalitate donantiuꝫ eo quia ad
illa preſtanda non cogebant cum ex tenore dicti priuilegij ⁊ etiā de iu-
re cōi dictus actus debebat eſſe gratuitus iuxta id quod habetur in
c.j.⁊.ij.de magiſt.⁊ plene traditur per Hoſtien.in ſumma illius tit.§.
quid iuris.in princi.¶ Quinto probari videtur qꝛ poſito ꝙ hacten⁹
per conſuetudinē fuiſſet acquiſitum aliquod ius ꝑcipiendi emolumen-
tum dignitati archiepiſcopali qn̄ tēporib⁹ p̄teritis autoritate archi-
10 epiſcoporū q pro tp̄e erant dabat licentia docēdi tn̄ illa † cōſuetudo q̄
videbat eſſe contra ius cōe ⁊ contra tenorē dicti priuilegij nō dꝫ exten-
di ad aliū caſum iuxta no.ꝑ Bar.in.l.poſt dotē.ff.ſo.mat.circa pe.col.
dū allegat.l.ſi vero.§.de viro.eo.ti.⁊ ꝑ no.ꝑ Inno.in.c.dilecto.de off.
archi.⁊ ꝑ doc.in.l.j.C.que ſit longa cōſue.cū ſimili.ergo non dꝫ extēdi
ad caſum qn̄ dabat licentia autoritate capituli ſeu vicarij ipſius capi-
tuli non aūt noīe archiep̄i.¶ Pro pte vero dn̄i archiep̄i multa addu-
ci poſſe vident ſꝫ infra ſcriptis q̄ arbitror eſſe potiora cōtētus ero.naꝫ
eius intentio fundata eſſe videt per dictū.c.quia ſepe.⁊ expreſſius per
dictaꝫ clem̄.ſtatutū.vbi in eccleſijs colligiatis paſtore carētibus eſt ꝓ-
uiſum ꝙ vndecunq; obuenientia que ſpectaſſent ad prelatū ſi obueniſ
ſent anteq; ſedes vacaret debent reſeruari ſucceſſori ⁊ non occupari vel
retineri per capitulū ⁊ reuocatur ibi omne priuilegium ⁊ conſuetudo
que contrarium diſponerent ⁊ non vr̄ ibi text.diſtinguere.an tales ob-
uentiones ꝑueniant ad manus capituli eo quia in tali re capitulum de
iure cōi ſuccedat in locuꝫ prelati ſede vacante an vero ꝑueniat ad ma-
nus capituli ex aliquo priuilegio vel conſuetudine imo potius cum il-
la iura derogent oī priuilegio ⁊ conſuetudini aliter diſponenti videtur
de mēte illorū iuriū eſſe ꝙ etiā ſi ex priuilegio vocaret capitulū ad ta-
le emolumentū ſede vacante tn̄ debeat reſeruari ſucceſſori vt in dictis
iuribus ⁊ maxime in dicta cle.ſtatutū.iuncta gl.in verbo cōſuetudine.
11 ¶ Et hoc† confirmari pōt quia derogatio facta priuilegijs cōtrarijs
per dicta iura comprehendit etiā priuilegia futura.⁊ ſic poſtea impe
trata vt no.Dy.Bar.Bal.Ange.⁊ Moder.in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.i le-
gatis.in fi.ff.de leg.j.argu.l.ſi ſeruitus.ff.de ſerui.v.ba.pre.idem etiaꝫ
voluit Pau.de liaza.⁊ Pet.de ancha.i cle.j.de exceſ.p̄la.et Albe.de
roſa.in prima pte ſtatutorū queſtione.lxvi.incip.Item quero de que-
ſtione de qua querit Dy.⁊c.niſi talia priuilegia ſuperuenientia dero-
gaſſent dictis conſtitutionib⁹ poſitis in.d.c.quia ſepe.⁊ in dicta clem̄.
ſtatutum.vt etiaꝫ volunt Pau.de liaza.⁊ alij poſt eū in.d.cle.ſtatutū.
⁊ conſtat ꝙ priuilegium clementis non derogat dictis conſtitutioni-
bus cum clauſula non obſtante vel equipollenti ſcd̄m ꝙ de iure requi
ritur vt legi.⁊ not.in.l.fi.C.ſi contra ius vel vti.pub.⁊ in.c.nonnulli.de
reſcrip.⁊ in.c.j.de cōſti.in.vj.⁊ in.c.j.de exceſ.p̄la.co.lib.⁊ quāuis papa
in dicta cle.ſtatutuꝫ.nō intendat infringere priuilegia ꝑ que ſingula-
ribus perſonis ipſarū eccleſiarū collegiataruꝫ rōne alicuius dignita-
tis vel officij ſui iuriſdictio cū emolumento ſede vacante deuolueretur
vt legi.⁊ not.ibi in fi.⁊ per ꝯn̄s nō videat derogatuꝫ ꝑ illa iura priui-
legio Clementis ꝑ ꝙ conceſſa eſt vicario capituli facultas conferendi
licentiam et gradum doctoratus eccleſia Piſana paſtore carēte ⁊ ſic
videbatur tale priuilegium conceſſuꝫ eſſe ſingulari pſone ſub nomine
officij ꝙ ſufficere videbat vt ibi ꝑ gl.in verbo dignitatū.tn̄ hoc non vr̄
obſtare dn̄o archiep̄o eo quia tale priuilegiū Clementis nō diſponit
aliquid de emolumēto ſed de facultate examinādi ⁊ dādi licentiā do-
cendi quam tribuit vicario quo caſu non intelligit ꝑ tale priuilegium
eſſe diſpoſitū ꝙ emolumentū det vicario ſed ꝑinde eſt quātū ad emo
lumentum ac ſi talis priuilegiatus nullū haberet priuilegiū vt i dicta

cleme.ſtatutū.cum glo.in verbo emolumento que eſt cōiter approba-
ta vnde emolumentū venit reſeruandū archiepiſcopo cui ex antiquiſ-
ſima conſuetudine erat acquiſitū tale ius percipiēdi emolumētū p̄di-
ctū per regulā traditā in.d.c.quia ſepe.⁊ in.d.cle.ſtatutū.ad qđ etiam
bñ faciunt no.per Hoſt.Jo.an.Ant.de bu.⁊ dñm Abbatē in.d.c.ſcri
ptū.ſup glo.in verbo tunc per illū tex.ſcđm vnum intellectū ⁊ p doc.
maxime dominū Cardinalē florentinū ⁊ Joan.de imo.in.d.c.verum.
de foro cōpe.vbi concluditur quod illud qđ ex conſuetudine maxime
contra ius commune eſſet acquiſitum epō non tranſit ſede vacante ad
capitulū.¶ Iſtis ergo ita deductis pro fundamento iuris dñi archi-
epiſcopi vis omnis conſiſtere vr̄ in rñdendo ad obiecta ad que videt̄
poſſe rñderi.Et primo ad primā obiectionē ſupra factā.Nam illi rñ-
deri pōt qđ dato ꝙ poteſtas doctorandi competens dño archiepiſco-
po non tranſiret ſede vacāte in capitulum vbi aliter non fuiſſet proui-
ſum p priuilegiū Clemētis.tñ q2 per dictū priuilegium fuit ꝓuiſum
qđ poteſtas doctorandi tranſiret in vicarium capituli eccleſia caren-
te paſtore ⁊ de emolumento pcipiēdo non fuit diſpoſitū p priuilegiū
nec etiā per conſuetudinē fuit inductū qđ vicarius capituli tale emo-
lumentū lucraretur:ideo emolumentū ipſum propter ius percipien-
di acquiſitum dignitati archiepiſcopali ex antiquiſſima conſuetudine
deferebat̄ ſedi vacanti que repreſentabat dignitatem archiepiſcopa-
lem cui priuilegium fuerat conceſſū.c.ſi gratioſe.⁊ qđ ibi no.de reſcri.
in.vj.⁊ trāſlatio ptātis doctorādi facta in vicariū capituli virtute pri-
uilegij clemētis non operat̄ ꝙ in ipſum vicariū trāſeat emolumentum
12 vt probat̄ in.d.cle.ſtatutū.in fi.cū gl.in verbo emolumēto.¶ Nec † tūc
hʒ locū illud qđ dr̄ ꝙ trāſlato principali transfert̄ acceſſoriū quia ra-
tio diſpoſitionis dicti.c.q2 ſepe.cū ſimi.cōcernit ſolū acceſſoriū.i.emo-
lumentum:q2 propter emolumētū percipiēdū ⁊ lucrādū ſede vacante
cōtingebat ꝙ ingerebant̄ difficultates ⁊ differebat̄ electio noui prela-
ti vnde tūc qñ per priuilegiū trāſferebat̄ ſede vacāte iuriſdictio in ſin-
gularē perſonā ſub nomine dignitatis vel officij nulla facta mentione
de emolumento nō intelligit̄ tranſlatū eſſe acceſſorium.i.emolumentū
ſed dʒ reſeruari ſucceſſori ⁊ ita colligitur ex no.per glo.in.d.c.q2 ſepe.
in glo.prima.⁊ in verbo reſeruari ⁊ expreſſius p Pau.de liaza.in di-
cta cle.ſtatutū.Quod autē ex antiquiſſima conſuetudine eſſet acquiſi-
tum ius percipiēdi emolumētū ipſi dignitati archiepiſcopali patebit
ex infra dicēdis.¶ Ad ſecundū obiectū ſuperius adductū reſponde
ri pōt ꝙ imo in caſu propoſito non ceſſabat ratio dicti.c.quia ſepe.vt
colligit̄ ex no.ibi p glo.primā dū dicit qđ vacante ſede ingererent dif-
ficultates ⁊c.attēto preſertiʒ ꝙ impedimentum per qđ impediebat̄ ar
chiepš per ſe vel p vicariū ſuū exercere iura archiepiſcopalia facit iu-
dicari quo ad iſtā materiam emolumētorū pinde ac ſi ſedes vere vaca-
ret p no.p Inno.in.c.ad abolēdā.de hereti.⁊ plenius dicet̄ infra pro-
13 xime in rñſione ad tertiū argu.¶ Nō † obſtat dum tertio dicebatur:ꝙ
illud qđ habetur in cle.ſtatutū.loquit̄ qñ ſedes vacabat:ſed in propo-
ſito noſtro nō videbat̄ vacare ſeu carere paſtore cū eſſet eccleſie proui-
ſum a romano pontifice de preſenti paſtore quia ad hoc pōt rñderi qđ
imo eccleſia intelligebatur carere paſtore tpe predicto cū propter po
tentiā laicalem impediretur per ſe vel p vicariū ſuum exercere ea que
pertinebāt ad ius ⁊ iuriſdictionē archiepiſcopi vt eſt de mente Inno.
in.d.c.ad abolēdā.vbi voluit ꝙ iura que p mortē epiſcopi deuoluun-
tur ad capitulum deuoluantur etiā eidē quando epiſcopus eſt per ab-
ſentiā impeditus.bene facit qđ habetur in.d.c.ſi epiſcopus.⁊ in.c.fin.
iuncta glo.ij.de ſup.negli.p̄la.in.vj.⁊ in.c.ij.de tranſla.p̄la.⁊ p gl.opti
mam ⁊ notabilem in clemē.j.cum glo.in verbo ſede vacante.de hereti.
⁊ p glo.in.c.j.de preſcrip.⁊ illud quod habetur in.c.j.in verbo mortuo
vel ſuſpenſo.ne ſede vacāte.lib.vj.⁊ quod notat Hoſtie.⁊ ibi etiam Jo.
and.in.c.olim.el primo.de reſti.ſpolia.dum allegant tex.in.c.cum ve-
niſſent.de inſtitu.⁊ notat etiam Jo.and.in.c.j.de rebus eccl.non alie.
in.vj.in nouella dum refert illud dictum Hoſtie.in preallegato.c.cum
olim.⁊ expreſſe etiā Hoſtien.in ſumma.ne ſede vacan.in.§.qnot mo-
dis.iuxta princi.inquit ſedem dici vacantem quando de facto vacat li-
14 cet nō de iure.¶ Nec † huic reſponſioni obſtare videtur dictum Jaco.
de ſancto Geor.⁊ Dominici in preallega.c.ſi epiſcop⁹.de quo fuit ſu-
pra obiectū quia licet ad iſtud pro pte dñi archiepiſcopi nō videatur
15 fuiſſe datū reſponſum tñ videt̄ poſſe reſponderi † ꝙ priuilegium Cle-
mentis large contra ipſum concedentem interpretari dʒ licet quo ad
alios ſtricte ſit interpretandum iuxta ea que traduntur plene p doct.
in.c.olim tibi.de verb.ſig.⁊ in.c.cum dilecti.de dona.cum ſi.vnde ſiue
teneamus opinionē que habet ꝙ mortuo vel ſuſpenſo epō cui per pa
pam conceſſa eſſet poteſtas doctorandi illa redeat ad ipſum concedē-
ten nonaūt tranſeat ad capitulū ſede vacante vt notatur per glo.ſi.in
dicta cle.§.de magiſtris.⁊ ibi doc.⁊ notant.d.c.verū.⁊ in.d.c.j.de ma-
io.⁊ obedien.lib.vj.per id quod habetur in.c.quia diuerſitatē.de cōceſ
ſio.preben.⁊ in.d.c.ſcriptum.ſm vnū intellectū eo quia de iure cōmu-
ni talis poteſtas doctorandi nō competat epō ſed ſolū cōpetere poſſit
de iure ſpeciali ex cōſuetudine vel priuilegio vt per doc.in dictis locis
⁊ fuit dictū ſupra ⁊ tunc dicendum eſt quod priuilegiū Clemētis dum
conceſſit facultatem doctorandi vicario capituli in caſu in quo eccleſia
Piſana paſtore careret pōt extendi etiam ad caſum quo non vere ſed
ficte ſeu interpretatiue paſtore careret quia talis extenſio ⁊ interpreta
tio ſolū tendit contra concedentem ſed in caſu in quo loquit̄ Ja.de ſan
cto Geor.⁊ Dominicus in.d.c.ſi eps.fiebat extenſio non contra conce
dentem ſed cōtra aliū:ſiue etiā teneamus ꝙ ptās doctorādi de iure cōi
competat epō ſeu archiepō loci vt tenuit Hoſt.in ſumma de magiſtris
§.pe.in prin.⁊ refert gl.in dicta cle.§.in gl.ſi.co.ti.⁊ adhuc non obſtat
id quod notat Jac.de ſancto Geor.⁊ Dominicus in.d.c.ſi epiſcopus.
quoniam tunc quādo eccleſia careret paſtore deferretur talis poteſtas
doctorandi ⁊ iuriſdictio ipſi capitulo.d.c.ad abolendā.⁊ c.cū olim.de
maio.⁊ obe.⁊ ibi expreſſe notat hoc do.Abb.in vltima queſtione:⁊ per
conſequens talis conceſſio clementis cū non eſſet contra ius non eſſet
ſtricte interpretanda.d.c.olim tibi.Sed Ja.de ſancto Geor.⁊ Domi
nicus in.d.c.ſi epiſcopus.loquunt̄ in diſpoſitione que erat contra ius
cōe ⁊ ſtricte interpretāda.⁊ propterea videtur concludendum quod in
caſu noſtro priuilegium Clementis dū loquitur quādo eccleſia paſto
re careret habeat locū etiam qñ interpretatiue careret ſeu quaſi careret
prout cōtingit in caſu ꝓpoſito.¶ Et cōfirmari pōt quia attētis cau-
16 ſis in dicto priuilegio narratis colligit̄ ꝙ ſi prefato † ſummo pōtifici
qui dictū priuilegiū cōceſſit fuiſſet etiā ſupplicatū ꝙ in caſu quo p im-
pedimentum facti archiepiſcopus eſſet impeditus per ſe aut vicarium
ſuū poteſtatē illam exercere id expediri poſſet per vicarium capituli.
illud idem in eo caſu cōceſſiſſet prout conceſſit in caſu quo eccleſia pa
ſtore careret.ideo pro conceſſo haberi dʒ.l.titius.§.lucius.ff.de libe.⁊
poſthu.⁊ notāt gl.⁊ doc.in.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac.⁊ p Bal.in.l.j.
C.q̄ res pigno.obli.poſ.bene faciunt not.p gl.in cle.j.in verbo preſi-
17 dentes.in fi.de reſcrip.¶ Ad quartū † argumentū dum dicebat̄ ꝙ id
qđ habet̄ in dicta cle.ſtatutum.cū ſi.non hʒ locum in his que ex libera
litate donantur exercenti iuriſdictionem epiſcopalem ſede vacante di-
co hoc plane fatendū eſſe de iure verū vt ꝓbat̄ in.d.cle.ſtatutū.in ver-
bo prouenit ex iuriſdictione ſʒ mihi in facto ꝑ pte dñi archiepi nō affir
matur talia emolumenta ꝓceſſiſſe ex liberalitate donantiū ſed ex ipſa
iuriſdictione conceſſa ⁊ acquiſita archiepō Piſano mediante cōſuetu
18 dine tanti tpis cuius in cōtrarium memoria nō exiſtit ⁊ † ideo ſi dicta
emolumenta deponebant̄ vt exinde ſic deponentes licentiaʒ ⁊ gradum
doctoratus conſequerent̄ ad quē alias non admittebant̄ non poſſet di
ci donatio ex liberalitate procedēs.l.hoc iure.§.labeo ⁊.§.pe.ff.de do-
na.⁊.l.j.eo.tit.⁊ eodem mō colligit̄ rñſio ad notata.in.c.bone.el.ij.de
poſtu.prela.⁊ per Bart.in.l.cū de in rē verſo.ff.de vſu.in vltima colū.
cum ſimi.dum voluit ꝙ illud qđ ex liberalitate vel ex amicitia fit non
dr̄ tendere ad inducendā obligationē in futurum in quo fiebat funda-
19 mentū ꝑ pte capituli.⁊ dicta allegata.conſuetudo tanti † tpis cuius in
contrariū memoria non exiſtit vim hʒ priuilegij.l.hoc iure.§.ductus
aque.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.c.ſuper quibuſdā.§.p̄terea.de verb.ſigni.
centeſima diſtinctio.contra morem.cū ſi.⁊ cōſuetudo facit de illicito li-
citū in aut.de defenſo.ciui.§.q2 vero.cū gl.in verbo ꝑcipiente.¶ Ad
quintū ⁊ vltimū argumentū quo dicebat̄ talē cōſuetudinē non eē exten
dendā ad caſum quo licentia dabat̄ ſede vacāte rñderi pōt qđ eo ipſo
ꝙ dicta conſuetudo tribuit dictū emolumentū archiepō piſano trāſit
etiam illud ex extenſione quadā paſſiua in ſedē vacantē repreſentāteʒ
ipſam dignitatem archiepiſcopalē qñ non eſt ꝓuiſum qđ emolumētū
tranſeat in aliū ⁊ ſucceſſiue venit reſeruanduʒ ſucceſſori ⁊ hoc p gene-
20 realem regulā traditā i.d.c.quia ſepe.⁊.i.d.cle.ſtatutū.Cōſtat † aūt ꝙ
hmōi extenſio paſſiua ꝓcedens ex virtute regule precedētis pōt habe
re locum etiā in quacunqʒ ſtricta diſpoſitione ſuperueniente vt notat̄
in.l.ſi quis ſeruo.C.de fur.⁊ i.l.qđ vero.ff.de legi.⁊ hr̄ i.l.j.§.lex falci-
dia.ff.ad.l.fal.⁊ plene p Bar.in.l.oēs populi.i.vj.qōne principali.ff.
de iuſti.⁊ iu.⁊ in.l.j.in prin.ff.de mune.⁊ bono.⁊ in.l.ij.ff.de leg.i.⁊ in
ſpē no.Bald.in.l.iij.§.hec verba.ff.de neg.ge.nemo enim negaret qđ
conſuetudo que habuiſſet locū in defuncto ſeruaret̄ in eius herede vel
ſucceſſore ad quem tranſirent iura acquiſita defuncto.allegantes etiā
pro dño archiepiſcopo quamuis iſto modo nō reſpōdeāt ad hoc vlti
mum argumentum tamen alijs modis reſpondere conātur quod re-
ferre non puto neceſſarium.Ex quibus omnibus concludo in preſen-
ti articulo quod ſi dicta emolumenta percepta fuerunt ex liberalitate
donantium non ſpectant ad dñm Archiepiſcopum ſed ad illū cui do
nata fuerunt ſed vbi non ex liberalitate donantium ſed vigore dicte cō
ſuetudinis volentes conſequi licentiam docendi ſeu gradum doctora-
tus habebāt neceſſe dicta emolumenta preſtare adeo ꝙ ex cōmuni cō-
ſuetudine aliter ad gradum doctoratus non admittebantur tunc ſen-
tio illa ad prefatum dñm archiepm pertinere.Et quia hec in facto cō
ſiſtunt ⁊ concorditer ab vtraqʒ parte mihi nō affirmat̄ illa eſſe vera:iō
neceſſe fuit ſub dicta diſtinctione concludere.¶ Et ſic colligitur quod
quamuis ius doctorandi competens epō ex priuilegio nō trāſeat ſede
vacan.in capitulū ⁊ per cōſequens emolumenta nō tranſeant:nec ſede
vacante ab aliquo percipi poſſent tñ ſi poteſtas doctorandi ſede vacā
te conceſſa reperitur ex priuilegio ipſi capitulo emolumenta que ob
hoc percipit capitulum reſeruantur futuro ſucceſſori propter genera-
litatem.d.c.quia ſepe.⁊ gl.in.d.cle.ſtatutū.bene planū eſſet ꝙ emolu-
menta deberēt acquiri futuro ſucceſſori ⁊ ei reſeruari ſi hoc ius docto-
randi competeret epō de iure communi:idem putarem ſi emolumenta
deberentur

deberentur iure cōi epō:⁊ idē adhuc cōcedo ſi deberentur iure ſpeciali
epō in omnē caſum ⁊ euentū:q2 militaret qualitas.d.c.q2 ſepe:⁊ tunc
non ſumus in arti.an ius ſpeciale tranſeat in capitulum ſed an ꝓuen-
tus qui acquirerent̄ epō ſi viueret:etiā iure ſpeciali.debeāt ei reſerua-
ri:quo caſu pōt dici ꝙ ſic p.d.c.q2 ſepe ⁊.d.cle.ſtatutū cum gl.genera
liter intelligendo.¶ Dubiū tamē mihi facit q2 preſupponit ꝙ talia
emolumenta que iure cōi non debent̄ archiepō nec cap.preſcriptione
vel cōſuetudine archiepō deberentur:que conſuetudo vel preſcriptio
non probabat̄ (vt puto) niſi viuente archiepō ⁊ clarum ꝙ cū ſint ſtricti
iuris ꝙ cōſuetudo ⁊ p̄ſcriptio nō dʒ egredi ſuos terminos:ſʒ ad ipſos
reſtringi ibi in.c.ſi.de cōſue.vbi late ⁊ iſte.g.tāgit in quinto argumen-
to ergo i hoc caſu remanet ius cōe ergo nec Archiepō nec capitulo de-
beretur:ſed idebite percepta intelligentur ⁊ hac forte ratione bene mo
tus fuit qui pronuntiauit neutri deberi.tñ ad hoc reſpondet iſte.g.qđ
ſit extenſio que paſſiua dr̄ ⁊ ſi hec reſponſio ſatiſfacit procedit cōſulē-
do.q2 hoc magis vget q̄ alia.q2 ꝯ reſponſionē predictā facit qñ nō
ſunt pares termini plena ſede ⁊ vacante:nā plena ſede cōſulēdo de-
fert emolumētū archiepō conferenti doctoratū ſede vero vacāte vica
rio capituli cōfert doctoratū ex ſpeciali priuilegio capituli nō archie-
piſcopus nec alius in hoc ſuccedēs loco archiepi:q2 in hoc cap.nō re-
preſentat pſonā archiepi.cū nō deuoluat̄ ad ipſum hec ptās iure cōi:
vt repreſentat heres perſonā defuncti.nec cōſuetudo hoc caſu nec ius
defert hoc emolumentū vicario capituli nec alteri repreſentāti archi-
epiſcopum vel loco eius ſuccedenti.vnde non videtur par rō.cogita.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxj.

1 ¶ Summus pōtifex quando aliquid concedit contra ius commu-
ne non debet derogare contrarijs.ll.nu.2.

3 Ad hoc vt per ſecundas literas tollant̄ prime oportet ꝙ nedū de pri
mis in ſecūdis fiat mētio ſed opʒ ſpecialē mētionē haberi.nu.24.⁊.25.

4 Clauſula ſupplentes in predictis omnes defectus.nu.6.

5 Licet donatio inter patrem ⁊ filiū non valeat tñ ſi pater vult legibus
derogare poteſt donare filio.

7 Generalis diſpoſitio tantum operatur quo ad genus quātum ſpecia-
lis quo ad ſpeciem.

8 Stipulationes pretorie ⁊ iudiciales iudicant̄ ſm mentem pretoris.

9 Quādo princeps remouet per modū priuilegij exceptiones in gene-
re ſufficit vt intelligantur reiecte etiam efficaces.

10 Ubi interuenit clauſula ex certa ſcientia tūc non poteſt obijci qđ in ge-
nere fuerit derogatum.nu.12.⁊.13.⁊ nu.14.

11 Ubi ſunt expreſſi aliqui defectus tunc ſine dubio clauſula generalis
ſubſequens comprehendit omnes alios.

15 Ubi diſpoſitio eſt conformis iuri cōi ſufficit derogationē taliter eſſe
factam quod ſatis ſit ad derogandum iuri communi.

16 Ubi non agitur de preiudicio tertij nō requiritur ſingularis aut ſpe-
cialis clauſula derogatoria.nu.23.

17 Quādo ſuperior caſſat conſuetudines ⁊ ſtatuta ſufficit apponere clau
ſulam generalem.

18 Ubi princeps reſcribit contra ius cōe non tamē in preiudicium tertij
valet reſcriptum abſqʒ clauſula non obſtante.nu.21.⁊.nu.22.

19 Qñ certū eſt reſcriptū emanaſſe de curia valet etiā ſi ſit ꝯ ius.nu.20.

26 Ubi verba generalia derogatoria precedentium actuum ſunt prola-
ta ab eo qui ſpecialiter derogare potuiſſet ſufficit ſi ſint ita prolata ꝙ
innuant voluntatem derogantis.

27 Uerba extunc prout exnunc non obſtantibus quibuſcunqʒ ſolennitati
bus conſuetis ⁊c.

28 Quando papa dicit aſſignamus tibi caſtrū cū plenitudine iuris ⁊c.

29 Modus ⁊ forma practicandi in caſu iſto.nu.30.

¶ Conſilium.cxj.

¶ Quid operetur clauſula ſupplentes de plenitudine poteſtatis om
nem defectum ex certa ſcientia:⁊ an requiratur alia clauſula non obſtā
te:⁊ in quibus caſibus requiratur clauſula non obſtante ⁊ qualis eſſe
debeat.

DOmini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio.Perſpectis literis pſpicuā
fidē faciētibus de promotione infraſcriptorū qua-
tuor dominorū ad ſupremaʒ cardinalatus dignita
tem hacten⁹ facta autoritate felicis recordationis
Pauli pape ſecundi.⁊ ſacri collegij reuerēdiſſimo-
rū ſacr.ſan.romane eccleſie cardinaliū vcʒ de reuerēdis dñis Joā.ar-
chiepō ſtrigonieñ.i vngaria Petro foſcaro veneto ſedis aplice ꝓto-
notario Jo.baptiſta de ſabellis eiuſdē ſedis ꝓtonotario ⁊ ferreco de
cluniaco ſimiliter ſedis apo.protonotario.viſaqʒ extrauaganti quadā
incipiente in eminenti ⁊c.dudū edita tpe felicis recordationis eugenij
quarti de vnanimi fratrū conſilio ⁊ cōſenſu ſentio in dubium reuocari
vtrū i dictis literis promotionis ſit opportune dicte extrauagāti de-
rogatum:item vtrū neceſſaria ſit alia publicatio ⁊ receptio ⁊ aſſigna-
tio titulorum ⁊ an in dictis literis ſit ſuppletus defectus non traditi
pilei non immiſſi anuli neqʒ oris aperti:⁊ que ſint partes dictorum
quatuor dominorum ad eorum votum conſequendum.¶ Circa pri-
1 mum † videretur prima cōſideratione dicendum qđ lʒ romanus ponti
fex quando aliquid cōtra ius cōe diſponit legem vel conſtitutionē ge-
neralem condendo non habeat neceſſe derogare contrarijs legibus
ſeu conſtitutionibus iuris cōis cū ea oīa in ſcrinio pectoris habere cen
ſeatur.c.j.de cōſti.in.vj.l.omnium.C.de teſta.§.ea vero.inſti.de iure na
turali.tñ ſecus eſt qñ alium particularē actū facit nō condendo legem
generalē q2 tūc legibus cōtrariū facientibus derogare neceſſe eſt.l.nec
damnoſa.⁊.l.quoties.C.de preci.impe.offe.⁊.l.ſi.⁊ ibi plene no.C.ſi cō
tra ius vel vti.pu.c.nonnulli.de reſcrip.⁊ ibi no.⁊.c.eā te.de eta.⁊ qua-
2 li. † ⁊ tātomagis extrauagāti cōſtitutiōe predeceſſoris derogari opor
tet:q2 de ea probabilior non habetur ignorantia.l.cum prolatis cum
ibi not.ff.de re iudi.⁊ in.c.paſtoralis.cū ibi not.per doct.de fide.inſtr.
⁊ qđ no.Bar.in.l.omnes populi ad ſi.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊ Bal.in.l.le-
ges ſacratiſſime.C.de legi.⁊ preſertim cū in dicta extrauagāti ſit clau
ſula derogatoria ⁊ annullatiua eorū que in cōtrariū fierent:que pluri-
mū operatur per ea q̄ habent̄ in.l.ſi quis in prin.teſtamenti.ff.de leg.
iij.⁊ no.doc.in.d.l.nōnulli.⁊ in.d.l.ſi.C.ſi cōtra ius.⁊ in.l.j.ff.de libe.⁊
poſthu.cū igit̄ in literis dicte promotionis nō ſit derogatum dicte ex-
trauagāti nō vr̄ promotionē ipſam valuiſſe ⁊ q̄uis actus dicte promo
tionis celebratus fuiſſet ab ignorantibus tenorē dicte extrauagantis
non per hoc tñ dʒ cenſeri validus per not.per gloſſ.no.in cle.nolentes
in prin.in verbo exnunc.de hereti.vt etiam ſpecialiter in dicta extraua
3 ganti exprimitur.¶ Cōfirmant̄ predicta.† q2 videmus qđ ad hoc vt
per ſcđas literas tollantur prime opʒ nedum de primis in ſcđis men-
tionem haberi verum etiam ſpecialem de primis mētionem fieri.c.bo
ne.de cōfir.vti vel inuti.⁊ probat̄ in.c.ij.de do.⁊ cōtu.bene facit text.in
c.ex literis.de offici.de le.vbi tex.requirere videtur qđ in ſecūdis lite-
ris fiat expreſſa mentio primarū.ita etiā habetur in.c.in noſtra.de re-
ſcrip.Quinimo nō ſolū in ſecūdis literis dʒ de primis mentio fieri ve
rū etiā ſi in ipſis primis literis aliq̄ notabilis cl̄a cōtineret̄ oporteret
de ea mentionē fieri vt ꝓbari videt̄ in.c.ex cōqueſtione.de reſtit.ſpo.et
ibi no.do.vbi per hoc dicunt qđ ſi in primis literis eſt adiecta clauſu-
la appellatione remota qđ nō ſufficit in ſecūdis literis fieri mētionem
de primis niſi etiam de dicta cl̄a mentio fiat ita etiā no.Ant.de bu.in
c.ceterū.de reſcri.ſed in dicta extrauaganti cōtinet̄ clauſula nō obſtan-
te in forma latiſſima et qđ ſnīam excōicationis incurrāt illi qui auxiliū
vel ꝯſilium dederint ei qui nō ſeruata forma dicte extrauagantis pro
nuntiatus fuiſſet Cardinalis et pertinaciter ſe cardinalē noīare aude-
ret a qua ſnīa excōicationis non poſſit ab alio q̄ a romano pōti.niſi in
mortis articulo abſolutionis bñficiū obtinere de qua clauſula nulla
eſt facta mentio i literis dicte promotionis.¶ Tñ iſtis non obſtātib⁹
ꝯtrium puto eſſe in propoſita cōſultatiōe de iure verius maxime ex in-
4 fraſcriptis.q2 in actu † predicte promotionis fuit adiecta cl̄a ſupplē-
tes in predictis oēs defectus ſi qui forſan in predictis interueniſſent
quibus oībus autoritate appoſtolica ex certa ſcientia de plenitudine
poteſtatis fuit derogatū:cōſtat aūt ꝙ illa cl̄a de plenitudine poteſta-
tis tollit oēs defectus q eſſent inducti a iure poſitiuo lʒ nō tollat illos
qui eſſent de iure naturali inducti.c.illa quotidiana.de elec.c.j.de trāſ-
ac.⁊ vtrobiqʒ not.doct.⁊ in cle.paſtoralis verſi.ceterū de re iudi.⁊ no.
Spe.⁊ Jo.an.in tit.de lega.§.nūc oſtendendum ver.xviij.⁊ do.Abb.
5 in.c.inter dilectos in.vij.col.de fide inſtr.bene facit qđ not.Bal. † in.c.
j.§.item ſacra.in.vij.col.in ti.de pace iura.fir.vbi voluit ꝙ lʒ donatio
facta a patre filio in poteſtate nō valeat.l.ij.C.de inof.dona.tamen ſi
valēs legibus derogare donat filio ſuo i poteſtate ⁊ exprimit velle in
illa donatione vti autoritate regia valebit donatio per id qđ habetur
in.l.pe.C.de dona.inter vi.⁊ vxor.iuncta.l.bonorū.C.qui admitti ad
6 bo.poſ.¶ Nec † ad hoc obſtat ſi diceret̄ ꝙ nō fuerunt ſpecificati defe-
ctus ⁊ ita ꝙ illa clauſula non trahitur ad defectus nō ſpecificatos.ar.
l.iiij.§.queſitum.ff.ſi quis cau.⁊.c.ex parte cl.ij.cum gloſ.de offic.de-
leg.q2 rñdeo ꝙ imo non requirit̄ defectus ſpecificare vt euidenter ap-
7 paret ex verbis Jo.an.⁊ aliorum in.d.c.j.de tranſac.⁊ q2 † tantū ope-
ratur regulariter gn̄alis diſpō quo ad genus quātū ſpecialis quo ad
ſpeciem.l.ſi duo.ff.de admi.tutor.l.omnes.C.de preſcript.xxx.anno.
8 ⁊ ibi hoc probatur.¶ Non obſtat † id qđ habetur in.d.§.queſitū quia
vt ibi concludunt docto.poſt.gloſ.in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.
de acqui.heredi.eſt ſpeciale ibi in ſtipulationibus iudicialibus et pre-
torijs que diiudicantur ſm mentem pretoris qui non patitur aliquem
decipi ſub inuolucro verborum.¶ Non obſtat id quod habetur in.d.
9 c.ex parte. † quia reſpondeo primo quod tex.ibi hoc non dicit ſed po-
tius contrarium ⁊ qđ vbi per modum priuilegij princeps remouet
exceptiones in genere hoc ſufficit vt intelligantur reiecte etiam effi-
caces.eſt tex.quem ad hoc ibi ponderat Bal.in.l.iij.§.ſi is pro quo.ff.
10 quod quiſqʒ iuris.Item reſpondeo † ꝙ vbi interuenit clauſula ex cer-
ta ſcientia tunc non poteſt obijci qđ in genere fuerit derogatuʒ vt per
glo.in.d.§.ſi is pro quo.iuncto tex.⁊ eſt ſatis de mente gloſ.in.d.c.ex
parte.⁊ expreſſius no.Jo.de imo.in.l.ſi.in.ij.char.ff.a quibus appel.
nō licet.⁊ in propoſito fuit inſerta clauſula ex certa ſcientia.¶ Item
11 reſpondeo † quod vbi ſunt expreſſi aliqui defectus tūc ſine dubio clau-
ſula generalis ſubſequens comprehendit omnes alios etiam non ſpe
cificatos.ita no.Hoſtiē.⁊ Jo.an.in.d.c.ex parte per id quod habetur

in.c.qui ad agendum.de procu.in.vj.et per no.in.d.§.queſitū.ſed hic fuit facta mētio de defectib⁹ ſolēnitatū ſcʒ cōſuetarū i aſſumptiōe cardinalium ergo ſufficit poſtea alia generalis ſuppletio defectuū plus dixit do.Abba.in.d.c.ex pte qd qñ exceptiones eſſent inducte de iure poſitiuo ſufficeret ſola generalis derogatio ꝑ illūt ex.non violando. ſed huiuſmodi defectus ſunt de iure poſitiuo ergo ⁊c.¶ Preterea vltra dictā clauſulā ſupplētes de plenitudine poteſtatis ⁊c.eſt apposi⸗
12 ta alia† clauſula ſcʒ ex certa ſcientia q̄ etiā per ſe ſola appoſita in literis circa gratiā ⁊ vbi non agit de preiudicio tertij hʒ vim clauſule nō obſtāte.l.quidam conſulebant.ff.de re iudi.l.idē vlpianus.ff.de excu.tuto.⁊ ibi Bal.⁊ no.glo.⁊ doct.in.d.l.ſi.C.ſi cōtra ius vel vti.pub.⁊ in d.l.quot.C.de preci.impe.off.⁊ in.l.eos.in prin.in verbo deciſaʒ.⁊ ibi Bal.C.de ap.⁊ Archi.in.c.j.de cōſti.l.vj.⁊ Jo.an.l.c.j.de exceſ.ꝑla.in vj.in nouella ⁊ gl.ſi.in.cle.ij.de reſcri.⁊ in.c.porrecta.in.gl.iij.de con ſir.vti.vel inuti.⁊ clarius tradit iſtā doctrinā Bal.in pludijs feudorū in.xv.col.in ver.queritur an rex poſſit filiū ſuum conſtituere regem et Bal.in.c.naturales.in prin.⁊ ibi etiā And.de iſer.in tit.ſi de feu.fue.cōtro.inter do.⁊ agna.⁊ Bal.in.l.iij.§.ſi is pro quo in lec.antiq.⁊ ibi moder.qd quiſqꝫ iur.⁊ Bal.in.l.eam quam.C.de fideicom.in.xj.colū.in ver.interrogatus fui.⁊ Jo.de imo.in.l.ſi.in.vij.col.ff.a quibus ap.nō lʒ.in.d.l.quidā cōſulebant in.vij.col.⁊ bene facit qd no.Inno.in.c.eā te.in prin.de eta.⁊ quali.⁊ glo.in.c.ex parte tua in glo.j.de offi.deleg.⁊ in.c.j.in verbo.noſcat.de cōſti.in.vj.vnde dicit Bar.in conſilio incipiente ciuitati camerini in ſcdo dubio ꝙ qñ papa aliquid facit ex certa ſcientia:videtur omne obſtaculum tollere:allegat.d.l.quidā conſulebant ⁊.d.l.idē vlp.⁊ id qd no.in.d.l.eos in prin.⁊ ꝑallegatā.l.bonorum in prin.¶ Nec ad hoc obſtat ſi diceretur qd clauſula ex certa ſcientia non operatur in his in quibus papa preſumitur habere ignorantiam vt no.Bal.in.l.fin.C.ſen.reſcin.non poſ.ſed de extrauaganti non preſumitur haberi ſcientia niſi aliter appareat per ea que habent in.d.c.paſtoralis.de fide inſtru.cū ibi no.per doc.⁊ in.d.l.cū prolatis
13 cū concord.ſupra allegatis qꝛ† reſpondeo qd in propoſito paria ſunt papā habuiſſe ſcientiam qd illud qd ipſe diſponebat erat cōtra dictā extrauagantē.⁊ ſic de hoc in ſpecie cogitaſſe vel ipſum de hoc in genere cogitaſſe ſed ꝙ eſſe poterat cōtra aliquā legem vel conſtitutionem ⁊ nihilominus voluiſſe ita prouidere ⁊ diſponere prout diſpoſuit.l.q iure militari.ff.de teſt.mili.l.ſub pretextu ſpecierum.⁊ ibi not.Cy.et Bar.⁊ alij in prin.C.de tranſac.⁊.l.tres fratres inducendo.vt ibi per Bald.in.ij.oppo.ff.de pac.⁊ Barto.in.l.ij.C.de reſcin.vendi.in verſ.quero quid ſi minor iurauit non venire cōtra rōne minoris etatis ⁊c.⁊ l.ſciendūʒ.ff.de verb.obli.⁊.l.ſi.ad ſi.C.in quibus cau.in ītegꝛ.reſtit.nō eſt neceſ.ſed papa Paulus in propoſito noſtro ſaltē in genere cogitauit de hmōi extrauaganti aut alia qualibet cōſtitutione per quam apparere poſſet aliquid eſſe qd obſtare poſſet effectuali promotioni dictorum cardinaliū vt patet ex eo qd ſi qui eſſent defectus voluit illis eſſe derogatū de plenitudine poteſtatis ⁊ nō obſtare qd ſolennitates in ſimilibus conſuete non interuenerint.⁊ ſic in genere de defectibus qui quomodocunqꝫ interuenire potuiſſent apparet fuiſſe cogitatum.
14 ¶ † Accedit ad cōfirmationē predictorū qꝛ poſtq̄ apparet mētē pape fuiſſe velle generaliter derogari impedimentis ⁊ obſtaculis facili⁹ debet tolli illa ſpecialis cōſtitutio eugenij que in aliquibus repugnat diſpoſitioni iuris communis q̄ etiam ipſum ius cōe.l.eius militis.§.militia miſſus.ff.de teſt.mili.in.§.quia vero veriſimile in auf.de non alie.⁊ no.Bal.in titu.de pace conſtan.in verbo libellariū ⁊ Ricar.et
15 Bar.de Sali.in dicta.l.final.C.ſi contra ius vel vtili.pub.† Quaten⁹ vero cōformis eſſet diſpoſitioni iuris cōis ſufficit derogationē taliter eſſe factam quod ſatis ſit ad derogandū iuri communi per no.ꝑ gloſ.⁊ doc.in dicto.c.in verbo cum ſit.de conſti.in.vj.⁊ per docto.in.c.j.de reſcrip.⁊ Jo.an.in addi.Spe.in rub.de teſta.in prin.⁊ Bar.in.l.j.in prin.ff.ad.l.fal.⁊ Bal.in.l.ſi.C.que ſit lon.cōſue.⁊ in.l.ius ciuile.ff.de iuſti.⁊ iure.et ex dictis clauſulis.ſ.ex certa ſcientia ⁊ de plenitudine poteſtatis per quas ſuppleuit ac derogauit ⁊c.eſt ſufficienter derogatuʒ defectibus procedentibus a iure communi vel etiam a quocunqꝫ iure poſitiuo vt dictum eſt ſupra.Et ſtatim etiam apparebit in reſpōſione ad allegata in cōtrarium ad q̄ q̄uis ſatis liquere poſſit reſponſio ex ſupradictis tamen ſpecialius reſpondeo.¶ Et dico in primis non obſtare dū dicitur qd debuit derogari dicte extrauaganti quia reſpondeo intelligi fuiſſe derogatū per dictas clauſulas ⁊ papam de ea ſaltē
16 in genere cogitaſſe vt probaui.¶ Et confirmo† ꝙ ſʒ magis communes ⁊ approbatas cōcluſiones in propoſito noſtro quoniam nō agit de preiudicio tertij nō requiritur ſingularis aut ſpecialis clauſula derogatoria ſed ſufficit generalis quia regulariter tantū operat generalis diſpoſitio quo ad genus quantū ſpecialis quo ad ſpeciem.l.ſi duo ff.de adminiſtra.tuto.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.anno.vel ſufficit ꝙ appareat romanum pontificem velle ſuam diſpoſitionem valere quāuis ſit cōtra aliquod ius quo inſpecto diceretur in actu eſſe defectus, ſecus quando nō apparet ipm velle cōtra ius diſponere qꝛ non eſt veriſimile eū velle tollere legem diu exagitatam.l.ſi qñ in princip.C.de inoffic.teſta.c.eccleſia veſtra.de elect.iuncta dicta.l.quidā conſulebāt ⁊ dicta.l.idem vlpianus.⁊ ad hoc optime facit.l.reſcripta.C.de preci.imper.off.⁊ ita tenet Jaco.de ra.pe.⁊ Cy.in dicta.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti.pu.⁊ Jac.bu.in.l.preſcriptione ad ſi.eo.ti.⁊ eſt de mente gloſ.in.l.imperialis.§.ſi miles.C.de nup.⁊ in.l.j.C.de natu.libe.⁊ in.l.ſi nō ſpeciali.C.de teſta.⁊ firmat Alb.de roſa.in dicta.l.quot.de pci.imper.off.vbi dicit hanc eſſe cōem opi.⁊ poſt opi.omnium relatas tenet hoc Joan.and.in dicto.c.j.de exceſ.prelato in.vj.in nouella vbi vult ꝙ in omni materia ſi per verba derogatoria prolata generaliter apparet voluntas derogātis quod generaliter derogare voluit ſufficit ſʒ ita apparet in propoſito ꝑ dicta verba generalia qd ſi qui erant defectus voluit illis derogare ergo hec verba generaliter prolata generaliter
17 debent intelligi.¶ Accedit† quod no.Bald.in auf.oēs peregrini.C.communia de ſucceſ.vbi dixit ꝙ qñ ſuperior caſſat conſuetudines et ſtatuta ſufficit apponere clauſulam generalem licet nō apponat tenorem ſtatutorū qd dicit eſſe nota dignuʒ pro literis papalibus que ad
18 beneficia cōceduntur.¶ Plus dicit† expreſſe Jo.de platea in.l.j.C.de petitis bon.ſubla.lib.x.quod quando princeps reſcribit cōtra ius nō tamen in preiudiciū tertij valet reſcriptum etiam abſqꝫ clauſula non obſtāte per dictā.l.reſcripta.⁊ per no.per gl.in.l.ij.C.de peti.bo.ſubla.lib.x.ita etiā eſt de mente Bar.in.d.l.ſi.C.ſi contra ius vel vti.pub.dum allegat dictam.l.idem vlp.vbi vult qd qñ reſcribitur ad commodum alicuius abſqꝫ preiudicio alterius non opʒ recurrere ad.q.qua queritur an requiratur clauſula non obſtante ſed ſufficit certa ſcientia
19 per dictam.l.idem vlpianus.¶ Circa hoc† fortius dicit Anto.de bu.in.c.j.de reſcrip.⁊ dominicus in.c.j.de conſti.in.vj.qd quando certum eſt reſcriptum emanaſſe de curia valet etiam ſi ſit contra ius q̄uis in eo non ſit clauſula derogatoria ad ius cōtra quod emanauit per id qd no.Hoſtien.in.c.cum olim eſſemus.de priuileg.⁊ per no.per glo.in.c.vt debitus.de appella.ſaltem in his in quibus habet papa liberam adminiſtrationem vt ibi plenius per eos.⁊ traditur per Pet.de ancha.in conſilio.cccxxij.¶ Sed illud quod fortius obſtare videtur eſt qꝛ dicta.extrauagans habet clauſulam derogatoriā ad reſcripta quo caſu ſm Bal.⁊ Sali.in dicta.l.ſi.C.ſi contra ius.⁊ Anto.de bu.in.c.j.de reſcrip.⁊ dominicum in.c.j.de conſtit.in.vj.videtur ꝙ requiratur ſpecialem mentionem fieri de ipſa conſtitutione per dictam.l.ſi quis in prin.teſtamenti.Plures ad hoc videntur dari poſſe reſponſiones vna Joan.mona.in dicto.c.j.in glo.j.de conſti.in.vj.⁊ ibi Joan.an.in nouella ⁊ Ja.bu.in.l.preſcriptione in ſi.C.ſi contra ius vel vti.pub.ꝙ illud procederet ſi ipſemet pontifex qui conſtitutionem illam fecit
20 reſcriberet cōtra illam ſecus in ſucceſſore† qꝛ ei non potuit predeceſſor legem imponere.c.innotuit.de elec.c.ſi.in ſi.⁊ quod ibi no.de reſcrip.in vj.eſt verum ꝙ Ant.de bu.in.c.j.de reſcrip.⁊ Joan.de imo.in.d.c.nōnulli.iſtam opi.reprehendunt quia ſm eos ſequeretur ꝙ in caſu.d.c.nonnulli.non requireretur hodie per pontifices reſcribentes derogari ſpecialiter illi decretali habēti clauſulam derogatoriam ad reſcripta tñ non probant ipſi hoc aliqua ratione vrgenti nec videtur rō⸗
21 nem Jo.mo.⁊ Jo.an.ſupra allegatam.¶ Secūdo modo poteſt† reſponderi qd illud qd in contrarium allegatur poſſet procedere ꝙ papa reſcriberet in preiudiciū alterius.nā tūc etiā ſi lex aliqua ſpecialiter non derogaſſet tali reſcripto requireret oīno generalis clauſula non obſtante ꝓpter regulā generalē iuriū dicētium generaliter qd reſcripta talia ꝯ ius in preiudiciuʒ alterius non valent.d.l.reſcripta.l.nec damnoſa.⁊.l.quot.p̄ allegata.vnde ſi per aliquam.l.ſpecialem ſit derogatum ſpecialiter reſcripto in certo caſu tunc vt valeat reſcriptum requiritur ſpecialis clauſula non obſtante illa.l.ſed qñ reſcribitur non inferendo grande preiudiciū tertio tunc de iure communi talia reſcripta etiam ſi ſint contra ius nulla requirit clauſula non obſtante quia lex permittit tale reſcriptū quāqꝫ illud quod cōceditur ſit cōtra vt ius in d.l.reſcripta.⁊ in.d.l.quoties.⁊ ibi expreſſe doc.maxime moderni vt Pau.de ca.in.d.l.reſcripta.⁊ in.l.nec damnoſa.co.ti.⁊ dixi etiā ſupra vnde ſi modo in aliqua ſpeciali conſtitutione reperiat derogatū reſcripto impetrādo in certo caſu in quo non tractat de grandi preiudicio tertij vt in caſu prouiſo per dictā extrauagātē ſatis operat dicta extrauagans iſto caſu ꝙ vbi ſi nō fuiſſet per illā extrauagantē facta derogatio ad reſcripta nulla requirere clauſula non obſtāte nūc propter dictam derogationem ad reſcripta requireret clauſula generalis nō obſtante vel equipollens ⁊ probat per.l.j.cū glo.in verbo reſcripti.C.de natur.libe.quā ſequit ibi Bal.⁊ Ang.⁊ Pe.de ancha.in cōſi.cccxvij.⁊ ita eſt de mēte Pau.de ca.in.d.l.reſcripta.vbi dixit ꝙ iſto caſu qñ non infertur grande preiudicium per reſcriptum ⁊ lex ſpecialiter derogabat tali reſcripto requireret clauſula derogatoria vel ex certa ſcientia vel motu proprio allegat.l.ij.C.ſi nup.ex reſcrip.⁊.l.ij.C.de ſum.tri.ſʒ hic eſt adiecta clauſula ex certa ſcientia ⁊ etiam derogatio lʒ nō ſpecia⸗
22 lis.¶ Plus voluit Jo.and.† in.d.c.nonnulli.⁊ etiam Cy.in.d.l.ſi.C.ſi contra ius ꝙ etiā qñ papa reſcribit ad preiudiciū tertij etiā ſi reſcribat in caſu in quo lex ſpecialiter derogat reſcripto vʒ in caſu.d.c.nōnulli.tñ ſi apparet ſcientia reſcribētis illa ſufficiat abſqꝫ alia clauſula non obſtāte.allegat id quod habetur in.c.ſi motu proprio.de preben.in.vj.⁊ poteſt reſponderi ad.d.l.ſi quis in prin.teſtamenti vt reſpondent Ja.de ra.Pe.⁊ Cy.l.d.l.ſi.C.ſi contra ius ꝙ ibi loquitur in teſtatore qui deponit ad vtilitatem ſuā.⁊ ideo ſibi imputet cum aperti

potuerit

potuerit loqui ⁊ voluntatē ſuā oſtendere ⁊ aliud eſt in principe q non diſponit ad vtilitatē ſuā ſed ſubditorū vnde modo nō eſt ſic ſibi imputandum ſi non loquatur apertius.ar.l.veteribus.ff.de pac.¶ Et ita
23 etiam† voluit Bal.in.l.humanum.C.de legi.vbi eleganter in propoſito inquit ſecut⁹ Cy.quod in principe ſufficiat reuocatio ⁊ derogatio generalis facta diſpoſitioni precedenti que prohibebat ſcdam diſpoſitionem fieri illi prime cōtrariā.allegat.l.omnes.§.j.C.de preſcrip.xxx.anno.⁊ cle.eos de ſepul.⁊ dicit quod ita videtur tenere gl.in.l.imperiales.C.de nup.⁊ ꝙ ita ſeruat curia romana ⁊ rñdet ad.d.l.ſi quis
24 in prin.teſtamenti.prout proxime dixi ita etiā eſt† de mēte fede.de ſenis in cōſilio.xlvij.incipiente habita ſuper caſu predicta collatiōe cōuenienti vbi dixit qd lʒ ſm priuilegiū non tollat primū niſi in ſecūdo fiat mentio de primo ⁊ eius derogatorijs vt legit ⁊ no.in.c.veniens.de preſcrip.⁊ in.c.j.de reſcri.⁊.xxviij.q.ij.in ſumma.tñ ſufficit generalis derogatio qꝛ dicit ipſe videmus ꝙ per ſufficientia generalis remoratoria poſita in lege vel canone vel aliquo priuilegio derogatur ſpecialibus priuilegijs quātuncūqꝫ habentibus ſpeciales clauſulas derogatorias ad futura vt patet in.c.qꝛ ſepe.de elec.ī.vj.in.c.alma.de ſen.excom.in.vj.c.vt officium poſt medium.de here.eo.lib.⁊ in cle.j.⁊.ij.§.
25 nos etenim.de ſepul.¶ Non obſtat† etiam dum dicebat ꝙ ad hoc vt per ſcdas literas tollantur prime opʒ de primis ſpecialē mētionē fieri quia reſpondeo qd imo ſufficit generalē de eis mentionē fieri.c.cauſam que el.ij.de iudi.c.audita.de reſti.ſpo.⁊ ita videt reſidere Hoſti.in.d.c.ij.de do.⁊ contu.⁊ etiā Jo.an.ibi dum dicit ꝙ poteſt reſponderi ad.d.c.ij.de dolo.⁊ cōtu.ꝙ nec etiam in genere facta erat mentio de primis literis ita etiam eſt de mente Jo.an.in.c.j.de exceſ.prela.in.vj.in nouella cuius verba retuli ſupra:nec oportuit de aliqua alia clauſula fieri ſpecialem mentionē niſi qñ appareret illā clauſulam fuiſſe talem ꝙ ſi papa paulus de illa habuiſſet noticiam veriſimiliter contrarium non diſpoſuiſſet ſm do.Abb.ī.d.c.ij.de do.⁊ cōtu.⁊.c.ex cōqueſtiōe.de reſti.ſpo.arg.c.ſuper literis.⁊.c.poſtulaſti de reſcrip.¶ His
26 bene conſonat† id qd dixit Pau.de liaʒ.ī cle.j.de ſepu.vbi voluit ꝙ quando verba generalia derogatoria precedentiū actuum ſunt prolata ab eo qui ſpecialiter derogare potuiſſet ſufficiant ſi ſunt ita prolata ꝙ innuant voluntatē derogantis eſſe talem ⁊ hoc dicit eſſe verum tam in contractibus q̄ in priuilegijs reſcriptis ⁊ cōſtitutionibus allegat d.c.qꝛ ſepe.⁊.d.c.alma.⁊.c.ſi motu proprio.de preben.in.vj.ꝙ autem verba appoſita in dictis literis promotionum innuant voluntatē pape fuiſſe talem ptʒ ex illis clauſulis per quas de plenitudine poteſtatis tex.certa ſcientia derogatur defectibus ſi qui eſſent ⁊ ſuppleuit ſolennitates cōſuetas vt eſt dictū ſupra.¶ Ex predictis infero non fore neceſſariā aliam publicationē ⁊ receptionē eorum nec titulorum aſſignationem qꝛ in dictis literis expreſſe cautū eſt ꝙ in caſu quo ſequeretur mors prefati dñi Pauli romani pōtificis immediate ⁊ eo momento intelligerētur publicati ipſi quatuor domini Cardinales quos collegium dominorum cardinalium dixit exnunc in cardinales et fratres recipere prout extunc ⁊ extunc prout exnunc non obſtantibus q⸗
27 buſcunqꝫ ſolennitatibus conſuetis ⁊c.que† verba operantur vt ex die mortis predicte intelligatur retro facta publicatio vt in cle.j.cum ibi not.de conceſ.preben.⁊ in.c.dudum.⁊ ibi expreſſe not.Archi.⁊ Joan.an.in nouella de preben.in.vj.l.lecta.ff.ſi cer.pe.l.ſi ita ſtipulatus fuero ſi titius.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de ver.ob.⁊.l.huiuſmodi.eo.ti.⁊ ibi dicit Ang.⁊ alij poſt eum ꝙ dicta verba.ſ.exnunc prout extunc ⁊ extunc prout exnunc operantur vt ex quolibet dictorum temporum poſſit dici quod actus ⁊ diſpoſitio ſumat effectum pro quo allegāt gloſ.in.l.j.C.de codi.⁊ tex.cū glo.in cle.j.in verbo extunc de iure patr.⁊ cle.ſi.de ſepul.⁊.l.cum quidam.in prin.ff.de vſur.⁊ in auf.credētes.C.de here.no.etiam docto.in.c.preterea.el.ij.de appel.nam qñ dico exnūc prout extunc preſens trahitur ad futurum ⁊ quando dico extunc prout exnunc futurum trahitur ad preſens ita inquit Bal.in auf.cōtra rogatus.in prin.per illum tex.C.ad treb.⁊ no.Bal.in.c.j.de mili.vaſ.q cōtu.eſt.⁊ in.d.l.lecta.l.j.col.⁊ in.l.gallus.§.nūc de lege.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ Ang.in ea.l.in prin.per illū tex.cuʒ gl.⁊ in.d.l.j.C.de iud.Prouiſumqꝫ fuit tpe promotionis dictis dominis quatuor aſſumptis de titulis ſuis vt in dictis literis promotionis apparet vnde alia nō eſt neceſſaria titulorum aſſignatio licet talis aſſignatio tunc non fuiſſet neceſſaria vt no.Hoſti.⁊ Jo.an.in.c.ad deliberādū.de iude.¶ Per predictas literas promotionis etiam apparet fuiſſe ſuppletos defectus non traditi pilei non immiſſi anuli nec oris aperti: qꝛ papa voluit ſupplere omnes defectus ſi qui eſſent ⁊ derogare omnibus ſolennitatibus conſuetis ⁊ ſimilibus ꝙ facere potuit eo modo quo fecit cū ſint defectus iuris poſitiui:vt.ſ.fuit oſtenſum dum diſcuſſi de virtute illius clauſule ſupplentes omnem defectum ex plenitudine poteſtatis ex certa ſcientia ⁊c.per que intelligitur derogatū his que prouiſa erāt
28 per dictā extrauagantē vt ſuperius oſtenſum eſſe puto.¶ † Accedit ad confirmationē premiſſorum id quod no.Bal.in.c.j.in princi.in.ij.col.in ti.quid ſit inueſti.in vſibus feudorū.vbi voluit ꝙ ſi papa dixit aſſignamus tibi caſtrum cuʒ plenitudine iuris vel ꝑ alia verba equipollentia non erit neceſſaria alia poſſeſſio facti quia apud papam eſt plenitudo ſupreme poſſeſſionis ⁊ ſuprema poteſtas.allegat id quod no.xvj.q.v.volumus.⁊ ar.c.capitulum ſancte crucis.de reſcri.⁊ id qd no.Archi.in.c.ſi clericus.de preben.in.vj.⁊ idē in effectu voluit Bal.in.c.ſi.de noua forma fidelitatis.⁊ Bal.in.c.ad audiētiam.de preſcri.
29 ⁊ Angel.in.l.officium.ff.de rei vendi.¶ Modus† autem tenendus per dictos dominos:vt.ſ.promotos eſſe videtur ꝙ coram ſuperiore narrent ea que geſta ſunt aſſerātqꝫ a peritiſſimis eis eſſe cōſultum dictam promotionem valere necnon eos intelligi etiam legitime promotos ad predictam dignitatem ⁊ officium:⁊ eos vt cardinales eſſe in omnibus ⁊ per omnia habendos ⁊ tractādos.Quare petunt ſuper hoc iuſtitiam miniſtrari omni meliori modo via iure ⁊ forma quibus magis ⁊ melius fieri poteſt cū proteſtatione ꝙ predicta dicunt ac fieri pe⸗
30 tunt ſi ⁊ inquātum eis de iure liceat † ⁊ non aliter nec alio modo.nam per huiuſmodi proteſtationem factam cum huiuſmodi clauſula in omnem euentum ſunt tuti a pena de qua in dicta extrauaganti vt notabiliter traditur per Bal.in.c.j.§.final.in vlti.colum.in titu.que fuerit prima cauſa benefi.amit.per id quod in ſimili not.gloſſ.in.l.ſi quidem.C.de except.⁊ no.do.Abb.in.c.ſi.de feu.⁊ ego etiā ſub eadē proteſtatione ita dico ⁊ conſulo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxij.

1 ☞ Verba inſtrumenti enuntiatiua probant contra eum cum quo cōfectum eſt inſtrumētum.
2 Relatiuum que ⁊ relatiuum ea facit relationem precedētis ⁊ antecedētis cum omnibus ſuis qualitatibus.
3 Vbi aliquis fatetur talia bona fuiſſe apud talē ille qualitates important dicta bona fuiſſe in dominio vel quaſi.
4 Ex detentione preſumitur poſſeſſio.
5 Quando omnia bona debitoris ſunt obligata creditori ⁊ debitor poſſidebat rē ſi eā nō deſijt poſſidere quāuis reperiantur per alium detineri per hypothecariam adiudicabitur aduerſus poſſidentem.nu.7.
6 Licet bona ſint depoſita ⁊ in ſequeſtrum poſita tamen quis non deſijt poſſidere.nu.8.
9 Poſſeſſor preſumitur bonefidei quando antiquior poſſeſſor contrarium non allegat.
10 Ad hoc vt bona de quibus in caſu potuerint hypothecari ⁊ obligari per Joannem picinum debet apparere quod eſſent pignori obligata dicto Joanni.
11 Conductor dicitur per colonum vel inquilinū poſſidere naturaliter.
12 Non ſufficit dicere ꝙ bona mobilia que ſunt in domo ſint de fratribus cuius eſt domus niſi ſe referant ad qualitates ⁊ demonſtrationes.
13 Probatio de auditu non releuat.
14 Ad hoc vt bona probentur fuiſſe alicuius requiritur quod teſtes etiā non interrogati reddant rationem.
15 Ad hoc vt ex mutuo ⁊ receptione pignoris ſit acquiſita aliqua actio dictis de medicis requiritur qd appareat qd nomine dictorū de medicis mutuauerit.nu.16.⁊ nu.17.

¶ Conſilium.cxij.

¶ An creditori habēti obligata bona debitoris ſufficiat probare qd illa bona poſſidebantur per debitorem ⁊ quid habeat neceſſe probare aduerſarius volens in hoc excludere creditorem ⁊ an ſufficiat quod aduerſarius probet debitorem fuiſſe confeſſum bona fuiſſe non ſua ſʒ iſtius rei conuenti ⁊ mutuaſſe de pecunia mea ⁊ ꝓ tali mutuo recepiſſe pig.vt ſit mihi aliqua actio queſita ⁊ an preſumat te mutuaſſe nomine meo ſaltem ſi hoc tibi mandaui.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio viſo quodam inſtrumento deſcriptionis bonoruʒ facte per ſer Jo.de belinzona ⁊ viſis nōnullis atteſtationib⁹ teſtium tam receptorum in fauorem domini Georgij de graſſis q̄ etiā in fauorem Franciſci ⁊ fratrum de medicis.queritur vtrū ſtante ꝙ dñs Georgi⁹ eſſet creditor dicti Joannis picini ⁊ haberet obligata omnia bona et iura dicti teſtatoris poſſit conſequi creditum ſuum ſuper dictis bonis de quibus in deſcriptione predicta ⁊ puto quod ſic.Ad quod oſtēdēdū preſuppono ꝙ dicti de medicis non poſſunt negare qd dicta bona in dicta deſcriptione contenta non fuerūt reperta in domo habitationis dicti Joannis ⁊ penes ipſum quia hoc probatur per inſtrumentum dicte deſcriptionis ⁊ conſignationis facte per dictum ſer Joannē de belinzona penes dictos de medicis promittentes ea reſtituere cui
1 vel quibus venient de iure reſtituēda.nā† verba dicti inſtrumenti etiā ſi enuntiatiua ſint probant contra eum cum quo confectum eſt dictum inſtrumentum.l.optimam.C.de contrahen.⁊ commit.ſtipul.l.quidā.ff.de proba.l.publia.§.final.ff.depoſi.nam cum in principio dicte deſcriptionis ſit narratum dicta bona eſſe de bonis dicti Joannis ſeu penes eum exiſtentibus ⁊ receptis in dicta domo habitationis eiuſdē.et poſtea ſubiungitur que quidem bona fuerūt repoſita penes dictos de medicis confitentes ſe ea habere ⁊ promittentes ea reſtituere ⁊c.il⸗
2 lud.† relatiuum que et illud relatiuum ea:facit relationem precedētis ſeu antecedētis cū oībus ſuis qualitatibus vt declarat Bar.ff.de le.ij.in.l.ſi quis ſeruum.§.ſi.in ver.ſed quero teſtator reliquit aliā partē bonorum ⁊c.per.l.a filio.§.teſtator cum ſeq.ff.de ali.⁊ ciba.leg.et not.

etiã Bar. in. l. j. in prin. ff. de receptator. ⁊ in. l. j. in fi. ff. ſi familia fur.
3 ſe. dicať. ⁊ ſic† videtur dicti de medicis fateri bona illa fuiſſe de bonis
dicti Joãnis ſeu penes eũ exiſtentibus ⁊ in domo habitatiõis eiuſdẽ
repertis q̃ qualitates importãt dicta bona fuiſſe in dominio vel qua-
ſi dicti Joannis ſeu ab eo poſſeſſa. l. ij. §. in locũ. ff. de relig. ⁊ ſump. fu.
4 l. bonorum appel. §. in bonis ⁊. l. penes. ff. de ver. ſig. ⁊ dato† ꝙ refer-
renť etiã ad bona que detinebãtur per dictũ Joannẽ tñ ex detentione
preſumitur poſſeſſio vt no. gl. vij. q. j. pontifices. ⁊ colligiť ex no. ꝑ gl.
in. l. ob maritorũ. C. ne vxor pro marito. quã ad hoc allegat Ang. in. l.
qui vias. §. j. ff. de dã. infec. ⁊ not. Jnn. in. c. cũ olim. de priuileg. ⁊ Jo.
an. in. c. ij. vt lite pen. ⁊ Pau. de liaza. in cõmẽto. c. in literis. in. ij. col.
de reſti. ſpolia. ⁊ Bal. in ti. de pace ꝯſtã. in verbo recuperauerat quo
quo mõ ⁊ i. d. l. ij. in. v. col. C. vbi in rem actio. ⁊ in ſua diſputatione in-
cipiente accuſatus de vi turbatiua in pe. col. ⁊ eſt de mente Bart. in. l.
ſtipulatio iſta. §. hoc quoq; poſt gl. ff. de verb. oblig. ⁊ Jo. de imola in
l. a diuo pio. §. ſi ſuper. ff. de re iudi. ⁊ ad cõfirmationẽ eorũ que probã
tur per dictũ inſtrm adducte ſunt etiam probationes facte per teſtes
5 productos pro parte dicti dñi Georgij. Hoc p̃ſuppoſito† oportet vi
dere an ſufficiat dicto domino Georgio probaſſe vt. ſ. ſaltem de poſ-
ſeſſiõe dicti Joãnis picini ſcʒ qd poſſederit dicta bona vt probať per
dictũ inſtrumentũ deſcriptionis in quo articulo varie loquuntur glo.
⁊ doct. in. l. rem alienam. ff. de pigno. actio. ⁊ in. l. cum res. C. ſi res alie.
pigno. data ſit. cum ſuis cõcordãtijs: tamen obmiſſis diſputationibus
dico qd quãtũ ad caſum noſtrũ ſufficit ꝓbare de poſſeſſiõe dicti Joã
nis picini hoc oſtendo ex notatis per Barto. in dicta. l. rem alienam in
iij. colum. in. ver. ſed cõtra hoc ſi debitor poſſidebat ⁊c. vbi dixit ꝙ qñ
omnia bona debitoris ſunt obligata creditori ⁊ debitor poſſidebat rẽ
ſi eam nõ deſijt poſſidere quãuis. experiatur per alium detineri: tamẽ
per hypothecariam aduocabitur dicta poſſeſſio aduerſus detinentez
6 quia illud ius poſſeſſionis debitoris fuit obligatum creditori ſed† ita
eſt ꝙ dictus Joães picinus non deſiderat poſſidere dicta bona quã-
uis eſſent de mandato illuſtriſſimi principis depoſita ſeu in ſequeſtrũ
poſita apud dictos de medicis cã cuſtodie. l. intereſſe cum ibi not. per
Ja. de are. ⁊ Bar. ff. de acquiren. poſſeſ. ⁊ not. per gl. ⁊ doc. in. c. exami-
nata. de iudi. ⁊ late ꝓbat Cy. poſt antiquos in. l. vnica. C. de ꝓhi. ſeque
ſtra. ⁊ Bar. in. l. licet. ff. depoſi. ⁊ notant doc. in cle. j. de ſequeſtra. poſ.
7 ¶ Item† ſufficit dño Georgio docere ꝙ dictus Joães picinus de-
bitor ſuus poſſederit dicta bona ad hoc vt ipſe dñs Georgius credi-
tor habens hypothecata bona omnia dicti debitoris poſſit per vtile
interdictum poſſeſſorium ſaluianum aduocare dictam poſſeſſionem
bonorum poſtea cõſignatorum apud dictos fratres de medicis vt no-
tabiliter declarat Bart. in. d. l. rem alienam in. ij. col. ⁊ etiã in. iij. col. in
ver. item opponitur cõtra predicta: nam ſi debitor ⁊c. ⁊ in. l. j. C. de pre-
cario ⁊ ſaluiano interdi. per. l. j. §. j. ff. de ſaluia. interdi. quinimo ſcd̃m
Dy. in. §. itẽ ſeruia. inſti. de actio. ⁊ glo. ⁊ Salic. in. d. l. cum res in. iij.
col. ſufficit ĩ hypothecaria ĩdiſtincte apparere ꝙ debitor bona fide poſ
ſederit qr res bona fide poſſidetur que in bonis noſtris eſſe dr̃. l. ſeruos
ff. de lega. iij. ⁊. d. l. bonorũ. §. in bonis. ⁊ pro victoria in hypothecaria
ſufficit apparere qd res fuerũt in bonis debitoris. l. ⁊ que nondum. §.
9 qd dicitur. ff. de pig. ⁊ quilibet† poſſeſſor preſumitur bonefidei in du-
bio quando antiquior poſſeſſor cõtrariũ nõ allegat vt probat Bar. in
l. celſus. in pe. col. ff. de vſuc. ⁊ Ang. in. l. ſuper longi circa vlti. col. C. de
preſcri. lon. temp. ⁊ Bald. in ſua diſputatione incipiente accuſatus de
vi turbatiua in pe. col. ⁊ Anto. de but. in. c. ſi diligenti de preſcri p. per
c. j. de preſcri. in. vj. facit quod no. Bart. in. l. cõi diuidũdo. §. inter pre
10 dones. ff. cõi di. ¶ Item† ſufficit apparere ꝙ dicta bona eſſent pigno
ri obligata ſeu pignorata dicto Joanni picini ad hoc vt potuerint
hypothecari ⁊ oblgari ꝑ Joãnẽ picinũ gñaliter dicto dño Georgio.
l. debitor. §. ſi. ff. de pign. ac. ⁊. l. grege. §. cum pignori ſm vnam lect. ff.
de pigno. ¶ Ex quibus omnibus apparet negari non poſſe quin re-
medium competat dicto Georgio agere ꝯ dictos de medicis ad reſti
tutionem: vt. ſ. ¶ Nec predictis obſtant alique atteſtationes teſtium
productorum pro pte dictorũ de medicis qr non deponunt concludẽ
ter in oppoſitũ eorũ que continẽtur in dicto inſtro ⁊ eorũ que deponũ
tur per teſtes domini Georgij prout de iure cõcludenter oportet de-
ponere teſtes ad hoc vt probẽt. c. in preſentia. de proba. l. neq; natales
C. de probat. cũ vulgaribus. nam lʒ teſtes illorũ de medicis dicant ꝙ
dictũ ſedimẽ in quo mutuabat Joannes picinus ſpectabat iure vtilis
dominij ad dictos de medicis non per hoc negat quin cõduceretur ſeu
habitaretur per dictũ Joannem vt cõtinetur in ſcriptura dicte deſcri-
ptionis ⁊ ꝓut deponũt teſtes domini Georgij ⁊ licet dicti teſtes di
cant ꝙ dictum ſedimen etiã ſpectabat rõne naturalis poſſeſſionis ad
dictos de medicis nõ per hoc inferť qd non cõduceretur nec habitare
11 tur per dictũ Joannẽ picinum nã† cõductor dr̃ per colonũ vel inquili
nũ poſſidere naturaliter. l. ſi colonus. ⁊ ibi no. ⁊. l. ſi de eo. §. j. ff. de acq.
poſ. ſed inquilinus ipſe ſeu colonus aut conductor nõ dr̃ poſſidere ſed
detinere. l. certe. §. is qui. ff. de preca. ⁊. l. j. cũ ibi no. C. cõia de vſuf. ⁊ ſic
dato qd fecerint dicti de medicis expenſam in edificando ⁊ melioran-
do dictũ ſedimen vt probãt teſtes talis expenſa ſpectabat ad eos ⁊ nõ
ad cõductorẽ. l. ex conducto. in princi. ⁊. l. pe. in prin. ff. loca. Et q̃uis

teſtes illorũ de medicis dicãt qd in dicto ſedimine erat vnum locum ⁊
vtẽſilia dictorũ de medicis iſtud per hoc nõ contradicit inſtro deſcri-
ptionis bonorũ qr etiã in eo circa finẽ deſcribuntur quedã vtẽſilia ⁊
locũ tãq̃ de bona fuiſſe de medicis ⁊ non ſufficit teſtes
12 dicere† quod bona mobilia ſeu vtẽſilia que ſunt ſeu fuerint in domo. di
ctorũ fratrũ de medicis ſint dictorũ fratrũ niſi ſe referant ad qualita
tes ⁊ ſigna ſeu demõſtrationes bonorũ deſcriptorũ in dicto inſtro qr
potuerũt eſſe alia bona tpe dicte deſcriptiõis diuerſa ab illis que ante
vel poſtea fuerũt. vt ꝓbať in. c. auditis. de preſcri. cum ibi notatis per
Jo. an. dũ ibi ponit qõnem de eo qui cõduxit equũ vt iret ad certum
locũ ⁊ equus mortuus eſt in via naturaliter vt dicebatur locator equi
petebat emendã equi conductor vero ꝓbauit per illos qui ſecum erãt
qd equus quẽ equitauit die tali mortuus erat naturaliter certe non de-
buit obtinere cõductor qr lʒ probauerit vnũ equũ quẽ equitauit eſſe
mortuũ tñ non probauit qd equus q eſt mortuus eſſet ille met quẽ cõ-
13 duxerat ab emptore vñ talis probatio non releuat vt ibi. ¶ † Pre-
terea teſtes deponunt ꝙ audierint a dictis fratribus de medicis ⁊ a
ſecurſo ꝙ dicta bona de quibus deponunt erant ipſorum de medicis
que ꝓbatio tanq̃ de auditu in talibus nõ releuat. l. teſtium. C. de te-
ſti. ⁊ ibi no. ⁊ in. §. ſi vero abſunt in auť. de here. ⁊ fal. ⁊ plene in. c. tam
14 literis. de teſti. ⁊. xxij. q. v. hoc vr̃ vbi no. Archi. poſt gl. Et ad† ꝓbã
dum talia bona fuiſſe dictorũ de medicis requiritur ꝙ teſtes etiã non
interrogati reddant rõnem dicti ſui inferentẽ ꝙ ipſa bona eſſent ſua
vt qr deponant de titulo acquiſitionis vt declarat Jnno. in. c. cum cau
ſam que inter archiepm. de teſti. ⁊ legiſte in. l. ij. C. de teſti. ⁊ Bart. in
ſuo tractatu de teſte cũ ſuis concor. hoc aũt nõ fecerũt teſtes dictorum
de medicis. Et lʒ aliqui teſtes dictorũ de medicis dicant ꝙ ſuo com-
prehendere ⁊ cognoſcere pignora ⁊ bona de quibus i dicta reſcriptio-
ne proceſſerunt ex pecunijs dictorũ de medicis hoc non releuat ex eo
qr teſtes dicunt qd nõ viderant iam p dictos de medicis numerari pe
cunias aliquas dicto Joanni picino ⁊ nullam rõnem nec etiam cõclu
dentẽ aſſignãt ſed deponũt ex auditu qd nõ ſufficit vt dixi. ¶ Quin
15 imo† dato qd dicta pignora ꝓceſſerint ex pecunijs dictorũ de medi
cis tñ nõ per hoc ſequiť ꝙ pignora recepta ꝓ dicta pecunia mutua-
ta ſpectãt ad dictos de medicis quia ad hoc vt ex dicto mutuo ⁊ rece-
ptione pignorũ facto ⁊ facta p Joãnem picinũ eſſet acquiſita aliqua
actio dictis de medicis requirebať ꝙ appareret ꝙ noie dictor de me-
dicis Joães picinus mutuauerit ⁊ pignora illa oia eorum noie rece
perit alias ſec vt. l. ſolutũ. §. per liberã cũ gl. ff. de pig. act. ⁊. l. ſi habẽ
tis cũ ibi no. C. ſi cer. pe. facit. l. ſi ex ea cũ ſi. C. de rei vendi. Qd aũt di-
ctus Joannes picin viſus fuerit recipere dicta oia pignora noie di-
ctorum de medicis ⁊ pecunias pro qbus data ſunt illa pignora mu-
tuare noie dictorũ de medicis hoc non dicũt teſtes ſi bñ inſpiciať. naʒ
potuit eſſe ꝙ mutuabat ſuo noie ⁊ pignora recipiebat ſuo noie prout
in dubio p̃ſumiť quantum ad hoc vt ius ex illo ꝯtu requirat ipſi ꝯhẽ
ti. l. ⁊ magis. ff. de ſolu. l. pap. ff. manda. etiã ſi preceſſiſſet mandatum
dictorũ de medicis factũ dicto Joãni picino de mutuãdo oibus ⁊ de
recipiendo pignora ⁊ ꝓbať in. l. res ex mãdato. ff. de acqui. re. do. ⁊ i
l. pignori. §. ſi. ff. de vſucap. ⁊. l. ij. §. j. ff. iudi. ſol. ⁊. l. poſt mortẽ. §. j. ff.
qñ ex facto tut. ⁊ no. Bart. in. l. qui mihi donatũ. ff. de dona. poſt me-
dium in ver. ſed quero quid in dubio ⁊ Bar. i. l. poſt dotẽ. ff. ſolu. ma.
⁊ Bal. ⁊ ſub. C. de ꝯhẽ. emp. in. xv. q. ⁊ no. doc. in. l. qui in aliena. §. ſi is
qui. ff. de acqui. here. ⁊ Ang. in. l. ſi pupilli. §. j. ff. de neg. geſt. cum ſi.
16 imo† nõ crederet teſtibus ſi dicerent quod ſucceſſiue per dicta tpa qui-
bus ibi ſtetit Joães picinus ad mutuandũ nõ potuiſſet mutuare et
pignora recipere niſi noie illorũ de medicis quin ipſi vidiſſent ⁊ audi-
uiſſent tãq̃ ſatagentes probare negatiuã nõ probabiliter contentam
p. c. cũ eccleſia. cũ ibi no. ꝑ Jnn. de cã poſ. ⁊ expreſſe Cy. in. l. actor. C.
de proba. in. iij. q. ad ſi. ⁊ idem ibi Bal. in. iij. col. ⁊ Dy. ⁊ Bart. in. l. j.
§. hoc interdi. ff. de itine. actuq; priua. ⁊ Bal. in. c. j. in ſi. de cõtẽ. io. in-
ter me ⁊ dñm. ⁊ in. l. quantum bi. §. j. ff. de tranſac. ⁊ in. c. ſi quis per trigin-
ta. in ti. ſi de feu. fue. controuer. inter do. ⁊ agna. ¶ Nec ob. ꝙ nonnulli
teſtes deponant ꝙ audiuerũt Joannem picinum proteſtari et affir-
mare quod mutuauerat nomine dictorum de medicis ⁊ ꝙ exercebat
Banchum feneratitium nomine eorum ⁊ ꝙ dicta pignora ⁊ bona ꝑ-
17 tinebãt ad dictos de medicis quia† reſponſio ꝙ non apparet quod ta
lis confeſſio Joannis picini fuerit facta ante tempus dicti inſtrumen
ti deſcriptionis bonorum necante tempus obligationis bonorum fa
cte per Joannem picinum dicto domino Georgio: vnde talis confeſ-
ſio debitoris non potuit p̃iudicare creditori id eſt dicto domino Geor
gio cui ante erat acquiſitum ius. l. ſcripturas. cum gl. in verbo decer-
nimus. l. ſi ſuperatus. ff. de pig. ⁊. l. repetita. ⁊ ibi no. Bar. ff. de ſi. inſtr.
⁊ Specu. in ti. de obli. ⁊ ſolu. §. j. verſi. ſed quid ecce. Et ſi quis ſit teſtis
q deponeret quod ante tempus inſtrumẽti deſcriptionis bonorum ſeu
ante tempus obligationis bonorum facte domino Georgio confeſ-
ſus fuerit Joannes picinus ſe mutuare noie dictorum de medicis et
de pecunijs eorum ⁊ eorum nomine pignora recepiſſe ꝙ tamen non
eſt attamen euidens eſt ꝙ duo non reperiuntur conteſtes hoc deponẽ-
tes ⁊ aſſerentes illã confeſſionem factam fuiſſe preſente Franciſco et
Gulielmo de medicis prout requirit ad hoc vt talis confeſſio et ꝓ-
batio

batio releuet. l. fi. ff. de interrog. ac. l. certũ. §. ſi qs abſente. ff. de confeſ.
iuncta. l. iuriſiu. C. de teſti. ⁊. c. in omni. de teſti. ex qbus apparet teſtes
dictorũ de medicis non eſſe impedimento prefato dño Georgio.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxiij.

1 Quãdo quis donat aliquid ob cauſam de futuro illi donationi
ſtandum eſt nec eſt locus penitentie. nu. 5.
2 Ubi ꝯtus noĩatus eſt mixtus cũ innominato nõ eſt locus penitentie.
3 Ex ſimplici cõuentione cõtinente donationem quãuis nõ interueniat
ſtipulatio oritur hodie actio. nu. 11.
4 Pactum appoſitum iuxta donationem veſtitur coherentia cõtractus
et parit actionem.
6 Donatio cauſa mortis non eſt pura ⁊ propria donatio ſed ob cauſam.
7 Ubi ratio eſt ſcripta in. l. etiam ſi lex ſit correctoria ſit extenſio.
8 Donatio ob cauſam large appellatur donatio.
9 An diſpoſitio. l. ſi quis argentum habeat locum quando dixi donaui
qr mihi ſeruiuiſti.
10 Remuneratio pacto nudo promiſſa tunc demum poteſt peti quando
tranſit in nomen ſalarij.
12 Ubi cauſa eſt cognoſcenda ⁊ terminãda de equitate non poteſt allega-
ri qd quod conuentio fuerit facta pacto nudo.
13 Bona fides plurimum requiritur in his qui plurimum negociantur.
14 Ubi arbitri habent arbitrium terminandi de equitate ceſſat omnis
diſputatio.
15 Taciturnitas habet vim taciti pacti ⁊ conſenſus.
16 Scriptura interueniens ſupplet defectum preſentie.
18 Quamuis interuallum vitiet ſtipulationem tamen non vitiat alias
conuentiones.
19 Non preſumitur mutatio voluntatis.
20 Quando facta eſt ſcriptura etiam parte abſente ſufficit quod ꝑ abſen
tem fuerit ratificata.
21 Pactum de hereditate viuentis videtur a iure reprobatum. nu. 29.
22 Ubicunq; ab aliquo diſponẽte ſit mentio de inſtrumento aliquo pre-
ſumitur qd de eo habuerit ſcientiam.
23 Ubi inſeritur in confirmatione pape tenor tranſactionis confirmate
videtur tunc ex certa ſcientia confirmare.
24 Superueniens conſenſus confirmat conuentionem.
26 Licet conditio impoſſibilis vitiet contractum tamen modus non.
27 Licet vna conditio ſit turpis ſi ſecunda eſt a iure permiſſa non debet
vitiari contractus donationis. nu. 30.
28 Quando iudex mouetur duabus ex cauſis ad ferendam ſententiam ſi
vna facit ad cauſam alia non ſuſtinetur ſententia.
29 Actus ſententie eſt quidam quaſi contractus.
31 Ubi donatio eſt facta ob cauſam non requiritur.

¶ Conſilium. cxiij.

¶ An ex pacto donationis ob cauſam oritur actio. ⁊ qd ſi dicta dona
tio facta eſt per ſcripturam priuatam donatario de cuius preſentia nõ
apparet ⁊ an donatio facta titio vt communicet hereditatem patris
ſibi obuenture valeat ſi pater tũc viuebat qui tamen poſtea hoc rati-
ficauit ſeu approbauit ⁊ an donatio facta ob duas cauſas quarum vna
erat turpis vitietur donatio ⁊ an donatio ob cauſam requirat inſinua
tionem.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis his q̃ narrantur in thema
te videndũ eſt principaliter de viribus ⁊ validitate di
cte donationis facte per dictũ Gulielmũ alberti. ⁊ de
viribus illius conuentionis ſocietatis ſeu cõionis bo-
norum celebrate inter eos prout in chirographo manu Gualdinelli
1 contineť in quo† concludo oẽs dictas couẽtiones valere ⁊ efficaces vi-
res hr̃e ⁊ p̃ſuppono primo ꝙ qñ dono tibi aliquid ob cãm de futuro
ꝓut donauit dict gualdinellus alberto etiam ſi in donatione nõ iter
uenerit ſtipulatio aliqua: tñ donatiõi ſtãdũ eſt nec loc eſt penitẽtie tã
reſpectu donationis q̃ etiã reſpectu eoꝝ que deuenerũt in pacto ap-
poſito iuxta donationẽ ſi tale pactum ꝯcernit commodum donatarij
vel cõmodũ vtriuſq; iſta ꝓbanť in. l. ariſto. circa prin. ff. de dona. ⁊ in. l.
q̃ſitum. ff. de ſeruis expor. ⁊ no. in. l. ij. eo. tit. ⁊ declarat Bar. ⁊ alij in. l.
ſi. ff. de condi. ob cãm. vbi etiam oſtendit talẽ contractum donationis
in caſu predicto eſſe contractum nominatum mixtũ cũ ꝯtractu innomi
2 nato ⁊† vbicũq; ꝯtract nominat eſt mixt cum innominato tunc non
eſt locus penitentie vt vltra p̃allegata probat ſubtiliter tex. in. l. ſi ſic ĩ
5 §. ſi tibi. ff. de actio. emp. ſm Bal. in. l. q̃uis in ſi. C. de trãſac. ⁊† ex ſim
plici cõuentiõe ꝯtinẽte donationem q̃uis nõ interuenerit ſtipulatio
4 oriretur hodie actio. l. ſi qs argẽtũ ad ſi. C. de dona. Et pactũ† appoſi
tum iuxta talem donationem veſtitur coherentia contractus. ⁊ parit
actionem. l. in bonefidei. ⁊. l. petens. C. de pac. ⁊ in. l. iuriſgentium. §.
quinimo. ff. de pac. ⁊ in ꝓpoſito not. ſpecifice gloſ. in. l. ij. C. de euictio.
quam quãtum ad propoſitũ noſtrum ſequunť ibi magis cõiter doct.
⁊ no. doc. in. l. ariſto. §. labeo. ff. de dona. preſertim in caſu noſtro habi
ta relatione ipſius pacti continentis donatiõẽ ad alia pacta adiecta
iuxta donationem reſultet cõtractus innoĩatus do vt des ſm not. per

Cy. in. l. ij. ⁊ ſic etiam ſm opinionem Cy. in caſu noſtro cui actio quã-
uis verius ſit ꝙ etiam ſi non reſultaret ꝯtus innominatus nihilomi
nus pactũ producat actionẽ ⁊ veſtitur coherentia cõtractus ſi pactuʒ
cõtineat aliqd ꝙ poſſit eſſe ad commodũ eius in cuius fauoreʒ factus
eſt principalis ꝯtractus vt no. oẽs in legib. ſ. allegatis. ¶ Et quã-
5 uis† dicta donatio fuerit ob cauſam de futuro: tamẽ ſm magis vera ꝯ
cõcluſiones etiã in ea hʒ locũ diſpoſitio. d. l. ſi quis argentũ. §. ſi. ſ. vt
ex tali cõuentione cõtinente donationem oriatur actio etiam abſq; in-
teruentu ſtipulationis ⁊ cõſequenter veſtiatur pactũ illi appoſitum
coherentia cõtractus hoc pʒ qr videmus ꝙ diſpoſitio. d. l. ſi quis ar-
gentum. hʒ locũ etiam in donatione cã mortis vt no. glo. ⁊ doc. in. l. cũ
pater. §. meuio. ff. de leg. ij. ⁊ in. l. ij. C. de iure dot. ⁊ Cy. in. l. final. C. de
dona. cã mor. ⁊ Bar. ⁊ Moder. in. l. j. ff. de dona. cã mor. ⁊ Bald. in. l.
executorẽ in. iij. col. C. de exec. rei. iud. ⁊ i. l. cũ virũ. C. de fideic. ⁊ in. l. cũ
hi. in prin. ff. de tranſac. ⁊ in. l. vnica. §. ſin autẽ aliqd ſub cõditione. C.
de ca. tol. ⁊ in. l. ſi quidẽ. C. de actio. ⁊ ob. in. l. ſi donationis. C. de con-
trahen. emp. ⁊ in. l. ij. de leg. j. ⁊ in. l. j. C. de dona. cauſa mor. ⁊ in auť. ex
teſtamẽto in. iij. col. C. de collatio. ⁊ inſti. de dona. in. §. alie. Ang. in re
petitiõe. l. ſi certis annis in princi. C. de pac. ⁊ in ſua diſputatione inci-
piente aſtẽſis miles ⁊ in. l. cũ ex cauſa. ff. de re iudi. ⁊ in. d. l. ſi qs argen
tum. §. fina. ⁊ ibi etiã hoc tʒ Sali. ⁊ Jo. de imo. in. l. in edibus. §. j. ff. de
6 dona. ⁊ ſic eſt cõis opi. ⁊ tñ cõſtat† ꝙ donatio cã mortis non eſt pura
⁊ propria donatio ſed ob cauſam. l. j. ⁊. l. ſi filiuſfa. ff. de dona. ¶ Com
probatur quia in. d. l. ſi quis argentum. §. final. eſt expreſſa ratio in le-
ge. nã tex. ibi dicit cum enim in arbitrio cuiuſcunq; ſit hoc facere qd cõ
ſtituit oportet eũ vl̃ minime ad hoc proſilire vel cũ ad hoc venire ꝓpe
rauerit non excogitatis actibus ſuum propoſitũ defraudare tantãq;
indeuotionem quibuſdam quaſi legitimis protegere velamentis ⁊c.
7 Sed† ita eſt qd ſaltẽ vbi ratio ſcripta eſt in lege tunc etiam ſi illa lex
eſſet correctoria ſit extẽſio ad caſum qui larga ſignificatione vocabuli
inſpecta poteſt comprehendi ſub caſu expreſſo in lege. vt no. gl. in cle.
j. in verbo eligatur. de ele. videas ibi no. per Pau. de liaza. ⁊ eſt de mẽ
te Bart. in. l. libera. ff. de verb. ſigni. circa. vij. vel. viij. colũ. in ver. his
premiſſis redeamus ⁊c. ⁊ eſt glo. ⁊ ibi Ang. no. in auť. vt hi qui oblig.
§. iuxta primum in verbo ad curationẽ collatio. vj. ⁊ patet ex not. per
gloſſ. in cle. auditor in verbo beneficio. de reſcri. cum multis alijs glo.
⁊ autoritatibus quas plene tradit Ant. de bu. in. c. ſin. de conſuetu. cir-
ca antepe. chartam in prima ⁊. xij. fallentia quam ibi ponit in mate-
ria extenſionis ⁊ Jo. de imo. in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. ma. in ſecun-
da fallentia quam ibi ponit circa extẽſionem faciẽdã in correctorijs et
moderni in. c. j. de temp. ordi. in. vj. faciunt not. per Bald. in auť. quas
actiones in. ij. colũ. C. de ſacroſanc. eccle. ⁊ in. l. maximũ vitiũ. C. de libe.
prete. in. iij. col. ⁊ in. l. quãuis. C. de fideicom. ergo diſpoſitio. d. l. ſi qs
8 argentum. §. ſi videtur extendenda ad dictam† donationem ob cãm q̃
quidem ſaltem largo ſumpto vocabulo appellatur donatio. d. l. j. ff. de
dona. l. cum veterum. ⁊ in autẽ. eo decurſum ⁊ in auten. dos data. C. de
dona. ante nup. cũ ſimi. ⁊ ſaltem cũ in caſu noſtro in tali extẽſione aga
tur de fauore ⁊ cõſeruatione donatiõis nõ aũt de odio infringende do
nationis prout contingit in caſu de quo per gloſ. ⁊ doct. in. l. aquilius
ff. de dona. cum ſi. vbi tractatur an ſicut infringitur donatio ſimplex
9 propter defectum inſinuationis ita infringatur ob cauſam. ¶ † Nec
obſtat ꝙ no. Bar. in. l. iuriſgẽtiũ. §. quinimo. ff. de pac. vbi dixit ꝙ diſ-
poſitio dicte. l. ſi quis argentum non haberet locum quando dixi ꝙ ti
bi donaui quia mihi ſeruiuiſti. ⁊ ſic non haberet locum in donatione
ſeu conuentione continente donationem factam ob cauſam de preteri
to ſed vbi ſit ob cauſam de futuro prout eſt in caſu noſtro ⁊ tunc dico ꝙ
bene tunc habet locum diſpoſitio dicte. l. ſi quis argentum. vt patet in
donatione cauſa mortis vt ipſemet Barto. ⁊ communiter docto. tenẽt
in locis ſuperius allegatis quinimo ſm Joan. de imol. in. l. in edibus.
§. ex rebus. ff. de dona. ⁊ Fulgo. in dicto. §. quinimo non videtur quod
opin. poſita per Bar. in dicto. §. quinimo poſſit procedere inquantũ
ipſe vult quod in donatione remuneratoria non habeat locum diſpo
ſitio dicte. l. ſi quis argentum. §. ſi. quia ſm prefatos doctores eadẽ et
maior ratio eſſe videtur in donatione remuneratoria vt donãs debeat
obligare ex conuentione ſimplici ⁊ nuda q̃ qñ non eſt remuneratoria.
Item qr ſi vt dixi ſupra dicta lex ſi quis argentum. habet locum in do
natione cauſa mortis que etiam plerũq; ſit cauſa remuneratiõis. l. nec
adiecit. ff. pro ſocio. apparet qd illud qd dicit Bar. in. §. quinimo non
procedit ⁊ qd verius eſt illud qd ipſe tenet in dicta. l. j. ff. de dona. cau-
ſa mor. cum ſimi. ⁊ hanc opinio. qd dicta. l. ſi quis argentum habeat lo
cum nedum in donatione cauſa mortis ſed etiam in alia donatione ob
cauſam firmat Jo. fabri. in. §. alie. inſti. de do. quia etiã illa dicitur do-
natio. allegat dictam. l. cum veterum. ⁊ notata per glo. in dicto. §. me-
uio. facit quod not. Bal. poſt Cy. in auť. eo decurſum. C. de dona. ante
10 nup. ¶ Nec obſtat† ꝙ remuneratio pacto nudo promiſſa tũc demum
peti poteſt quando tranſit in nomen ſalarij. l. j. C. de ſuffra. ⁊ no. in. l. ſa
larium. ff. mã. qr illud procedit qñ nõ in vim ꝯtus donationis cele-
bratur ſed ſimplicis promiſſionis ⁊ vbi eſſemus in terris eccleſie non
11 eſſet opus hac inueſtigatione cũ† ſm communes cõcluſiões ex pacto
nudo oriatur de iure canonico actio iuxta plene tradita in. c. j. de pact.

12 ❡ Preteraa vbi† cā eſſet cognoſcenda ꝛ terminanda de equitate non
pōt allegari qꝺ conuentio fuerit facta pacto nudo vt ſignanter tradit
Bart.in.l.quintus.ff.manda.ꝛ Bal.in.l.ſi pro ea.C.mād.ad fi.ꝛ Sa
li.in.l.placuit.C.de iude. bene facit qꝺ ſingulariter no. Anto.de bu.in
c.q̄ in eccleſiarū.de cōſti.in ver.venio ad tertiū ꝛc.per ibi no.per Inn.
13 vnde† inquit Bal.in.c.ſup debilitate.de offi.deleg in prima lectura il
lius decretalis ꝙ bonafides plurimuʒ requirit in his qui plurimū ne/
gociant ꝛ qꝺ quo ad eos nō differt pactū nudū a ſtipulatione all'.l.j.
circa pnci.ff.de cōſti.pecu.ꝛ.§.argētariorū.in autē.de fideiuſſor.et ſic
vult qꝺ vbi cā cognoſci ſeu terminari dʒ bonafide ſufficeret pactum
14 nudum.❡ Vnde† cū vt verbo fert pſens cā corā cōpromiſſarijs tra/
ctetur ſi habent arbitrium terminādi de equitate ceſſat oīs diſputa/
tio:prout habere intelligūtur arbitratores habētes poteſtatē cogno
ſcendi ꝛ pronuntiandi etiā de facto vt per Bald.in.l.nec quicq̄.§.de
plano.in.ij.col.ff.de offi.procō.ꝛ Barto.in cōſilio incipiente pūctus
queſtionis vertētis ꝛc.ꝛ qꝺ arbitrator debeat pronuntiare ſm equita
tē.ꝛ ſic in hoc differat a iudice tenet expſſe Jo.de imo.in.c.quintaual/
lis.de iureiur.in prin.iiij.differentie inter arbitrū ꝛ arbitratorē per ea
que no.in.l.ſi de meis.§.recepiſſe.ff.de arbi.ꝛ ita etiā vult Angel.in.l.
j.C.de preſcrip.xxx.anno.in verſi.item ſi cauſa eſt commiſſa arbitrato
ri ꝛc.ꝛ quidā habēt hoc ibi in lecturis Baldi vt ego habeo ꝛ ex hoc re
manet clarū qꝺ non haberet obſtare ꝙ nō interuenerit ſtipulatio.cū
res tractatur corā habentibus poteſtatē arbitratorū.❡ Verbo etiam
fertur ꝙ dictum chirographū ꝛ cōtenta in eo facta fuerunt a preſen/
15 te preſenti ꝛ ſufficit† preſentia alberti etiaʒ tacentis qꝛ illa taciturni/
tas habet vim taciti pacti ꝛ conſenſus vt declarat Cy.Bar.ꝛ alij in.l.
16 j.C.de pac.per.l.tale pactū.in prin.ff.de pac.❡ Preterea† ſcriptura
interueniens ſuppleret etiā defectū preſentie alberti.l.nec ambigitur
ꝛ.l.ſi aliquid.C.de do.l.labeo.ff.de pacti.ꝛ qꝺ no.Bar.in.l. nuda ra/
tio.et in.ij.col.ꝛ in.l.abſenti.ff.de dona.ꝛ ſufficeret qꝺ etiā ex interual
lo poſtea albertus aſſenſiſſet cōtentis in ea † quāuis interuallum vi/
17 tiet ſtipulationē tñ non vitiat alias cōuentiones.l.ſi ſtipuler.§.ſi. cum
glo.ff.de verb.oblig.ꝛ probat Anto.de bu.in.c.vno. de lit.conteſt.dū
querit an reſponſio facta libello ex interuallo impediat litis conteſta/
tionem ſaltem ſi ante ratificationem factam per Albertū que ſaltem
cōprehenditur ex tempore apprehenſionis tenute bonorū accepte per
dictum Albertum dictus Gulielmellus nondum mutauerat propo/
19 ſitū ſuū dicto chirographo deſcriptū ꝛ in dubio† non preſumitur mu
tatio volūtatis.l.cū tacitū.ff.de proba.l.cū hic ſtatus.poſt princi.ꝛ ibi
20 no.Barto.de dona.inter virū cū ſi.❡ Et ſm Anto.† de but.in.c. fin.
de cōfeſſis circa.v.vel.vj.col.qñ facta eſt ſcriptura etiā pte abſente ſuf
ficit ꝙ per abſentem ſit ratificata viuente ſcribēte ꝛ Bal.in.l. vnica in
iij.colū.in verſicu. ij.oppono ꝛc.C.de confeſſis.dicit qꝺ quandocūq;
poteſt ratificari.❡ Iſtis ſic preſuppoſitis videndū eſt an ea que obij/
ciuntur contra chirographum ꝛ cōuentiones in eo cōtentas habeant
21 obſtare ꝛ obmiſſis non neceſſarijs mihi vr̄ qꝺ nō.in primis enim† op/
ponitur ꝙ in dicto chirographo cōtinetur pactū de hereditate viuē/
tiū.ſ.patris ꝛ matris dictorū Gualdinelli ꝛ Alberti certo modo diui
denda qꝺ pactū videtur a iure reprobatū qñ ſit ſine conſenſu ipſorū
viuētiū de quorū hereditate diſponit p.l.ſi.C.de pac.l.ex eo.ꝛ ibi not.
C.de inuti.ſtipu. ad hoc rñdeo primo qꝺ quo ad bona materna nullo
mō procedit obiectio qꝛ mater mortua erat.❡ Quātū aūt ad heredi
tatem patris.ſ.Marcabruni rñdeo primo ꝙ Marcabrunus poſtea
cōſenſit ꝛ approbauit dictū chirographū tēpore quo emācipauit Al
bertum ꝛ in inſtrumento emancipationis ſit mentio de dicto chirogra
pho.ꝛ ibi eſt regiſtratū de verbo ad verbū:vñ licet requiratur in ſimi/
libus ſciētia ꝛ certioratio.l.in repudianda.ꝛ ꝙ ibi no.doc.ff.de acqui/
ren.here.l.mater.ff.de inoffi.teſta.ꝛ.l.de his.ff.de trāſac.l. legitimam
cū ſimi.ff. de peti.here.tñ dico ꝙ hoc caſu dictus Marcabrunus in/
22 telligitur fuiſſe certioratus† qꝛ vbicūq; ab aliquo diſponēte ſit mētio
de inſtrō aliquo preſumit qꝺ ipſe de eo ꝛ contētis in eo habuerat ſcien
tiā ita pʒ ex notatis per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres in. iiij. ꝛ.v.
q.ff.de ver.ob.ꝛ clare no.Bal.in.c.j.in tit.imperator lotharius in vſi/
bus feudorū circa mediū.in verſic.iuxta hoc quero ꝛc.p.l.j.C.de pact.
23 iuncta.d.l.de his.❡ Preterea† vt inquit Archi.vij.q.j.in.c.preſen/
tiū do.cōiter.in.c.pe.de cōfir.vti.vel inuti.vbicūq; inſeruntur in cōfir
mationem pape tenor trāſactionis cōfirmate vel alterius actus papa vi
detur tunc ex certa ſcia cōfirmare propter dictū tenorē inſertū.ar.c.j.et
c.veniens.de tranſactioni. tertio cum inſertus tenor chirographi in
actu dicte emancipationis alberti celebrate per marcabruni ſequitur
24 ꝙ dicitur apparere de certa ſcientia marcabruni.❡ Et ꝙ† dictus ſu/
perueniens cōſenſus marcabruni confirmet dictā conuentionem qua/
tenus potuiſſet prius dici inualida firmant Bal.ꝛ Sali.in preallega
ta.l.ſi.in vlt.col.C.de pac.ar.l.ſi.C.ad maced.ꝛ.l.ſi fundus.§.j.ff.de pi
gno.nā cōiter dicimus ꝙ vbi actus non ſubſiſtit rōne deficientis con/
ſenſus alicuius tunc ſemper validat actus per conſenſum ſuperuenien/
tē.l.ſi aūt plures.ꝛ ibi Bar.ff.de aqua plu.ar.l.ratū.ff.de ſol.ꝛ no.in
l.j.de rebus eccl.nō alie.in.vj.ꝛ plene in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum
ff.de acqui.here.per doc.ꝛ in.c.cū eſſuetudinis.de cōſue. maxime per
Anto.de but.ibi qui rñdet ad aliqua q̄ prima facie vident in ɔtrū ad/
duci poſſe.nec dicat ꝙ anq̄ marcabrunus approbaret dictā donatio/
nem ꝙ gualdinellus reuocaſſet ſuam donationē factā Alberto quia
verbo fertur qꝺ de tali reuocatione nō cōſtat ſaltē ſufficienter p duos
idoneos teſtes ꝛ q ſint conteſtes vt de iure requirit iuxta.l.in omni.de
25 teſti.ꝛ.c.lʒ cām.de proba.❡ Scꝺo pōt† rñderi ꝙ quis ipſa principa
lis cōuentio de diuidēda certo mō hereditate viuētis nō valeat tñ do
natio p me facta tibi ſub hoc modo ſeu ob hāc cām:vcʒ qꝺ debeas he
reditate talis viuētis mecū cōicare nō vitiat:ſed vitiat ipſe modus
adeo qꝺ ego qui dono ſi volo agere ad modū implēdū non debeo au/
diri:ita eſt de mēte gl.reputate ſingularis in.l.cum donationis.C.de
tranſac.ſm Ang.in.l.impoſſibilis.ff.de verbo.ob.bñ facit.l.dictā cū
26 ibi notatis.C.de codi.ob cām.vñ colligit Bal.† in.d.l.cū donationis
qꝺ licet cōditio impoſſibilis vitiet ɔctū.l.non ſolū.ff.de actio.ꝛ obli.ꝛ
d.l.impoſſibilis.tñ ſecus eſt in modo impoſſibili:qꝛ non vitiat ɔctum
ꝛ expreſſe tenet ibi Bal.ꝛ Saly.quod donatio facta ſub mō illo ipoſ
ſibili ꝛ reprobato a iure nō vitiet ſed vitiet modus ꝛ in dubio diſpo/
ſitio intelligitur facta ſub modo non ſub cōditione.l.quero.§.inter lo
catorem.ff.loca.no.Cy.in.l.cū quis.C.de iuris ꝛ fac.igno.in verſi.mō
venimus ad ſecūdā ſpeciē ꝛ Bar.in.l.cū mota.in prin.ꝛ ibi etiā alij
C.de tranſac.hoc dico ꝙ ſit differentia an actus fiat ſub conditione re
probata an ſub modo reprobato vt no.in.d.l.cū donationis.❡ Pōt
etiam aliter reſponderi:vcʒ ꝙ dicta donatio fuit facta ſaltē ad dupli
cem cām:vna fuit qꝺ bona obuentura ex hereditate patris ꝛ matris
cōicentur cū gualdinello alia fuit cā ꝙ omnia bona vndecūq; acqren
27 da per dictos fratres eſſent cōia:ergo lʒ† vna cauſa ſit turpis.ſ.pria
ꝛ ſit a iure reprobata:tñ ex quo ſcꝺa eſt a iure permiſſa non dʒ vitiari
contractus donationis:ſed ſuſtinetur ex ſecunda.hoc probari videtur
per id quod ſingulariter decidit Inn.in ſimili in.c.in preſentia.de re/
nun.vbi voluit qꝺ lʒ ſnīa lata ex falſa cauſa conſiſtente in iure reddat
nulla.l.q teſtō.ff.de excuſa.tut.tñ ſi ſnīa lata ſit ex duabꝰ cauſis qua/
rum vna erat vera alia falſa in iure ſuſtinebitur ſnīa ex cā que erat ve
ra.lʒ vbi alia tm̄ fuiſſet expreſſa ſnīa eſſet nulla allegat in argu.id qꝺ
habetur in.c.abbate.de verb.ſig.ꝛ ita etiaʒ no.Jo.an.in.c.cū inter.de
re iud.ꝛ cōiter ſequunt doc.vbiq;.❡ Pro quo etiā bene facit tex.no.
28 in.c.per tuas† qui filij ſint legi.per quē ibi Ant.de bu.ponderat pro/
bari qꝺ ſi iudex mouet ex duabus cauſis ad ferendā ſnīam quarū vna
facit ad cām alia nō:ſuſtinet ſnīa ex ea que facit ad cām vbi als red/
deretur nulla ſi vna tantū nō faciens ad cām fuiſſet expreſſa.c.ex par
te.ꝛ.c.dilectus de cōceſ.prebē.ꝛ ita etiam dicit Ant.de bu.in.c.ab ex/
cōicato.de reſcr.p tex.in.d.c.p tuas quē ad hoc ſingularē reputat.ita
etiā tʒ dñs Abbas ſiculus in.c.ſicut de re iud.ꝛ in.d.c.ex pte. ꝛ Joā.
de imo.in.l.ſi is ad quē.ff.de acqui.here.bñ facit quod no.gl.ſi.i.l.pe.
C.ſi ex fal.inſtrumētis.ꝛ qꝺ not.Jac.bu.in.l.j.§. ignominie.§.de his
29 qui notā.infa.ꝛ cōſtat† ꝙ actus ſententie eſt quidam quaſi contractus
30 l.iij.§.idem ſcribit.ff.de peculio.❡ Confirmo† per id quod no. Jaco.
de are.ꝛ Ray.in.l.ſi plagij.ff.de verb.oblig.vbi limitando illam.l.vo
lentem qꝺ promiſſio facta ob turpē cauſam nō valeat pcedit niſi illa
cauſa turpis eſſet accumulata alteri cauſe.ſ.donationis:qꝛ tū c pmiſ/
ſio non vitiabitur propter accumulationem cauſe turpis.ar.l.ſi patro
nus.ff.de dona.ꝛ hoc ſequitur Jo.de imo.in.d.l.ſi plagij.vbi pro hoc
etiam allegat illud dictum Innocen.in preallegato.c.in preſentia. et
dicit illud eſt ſingulare ꝛ cōiter incognitū legiſtis.facit etiā id qꝺ no.
Bal.in.d.l.cum donationis ad ſi.❡ Et per iſta ſatis videretur com/
probari hec reſponſio.licet nonnulli moderni aliter ſentire videantur
nil boni allegantes nec de predictis mentionē facientes attamen reſi/
deo principaliter in prima reſpōſione non ponens cetera pro cōſtanti
31 cū nō expediat ꝛ prima ſufficiat.❡ Nō obſtat† etiam ſi contra dictam
donationē allegaretur defectus inſinuationis ſi excedat ſummā quin
gentorū aureorum iuxta.l.ſi quis pro redemptione ad fin. C.de dona.
quia reſpōdeo quod cum facta fuerit ob cauſam vel cauſas quaruʒ ſal
tem alique erāt efficaces nō requiritur inſinuatio ſaltem: quia erant
cauſe de futuro ꝛ oneroſe tendentes ad diminutionem patrimonij di/
cti Alberti ſeu eius bonorum maxime futurorum ꝛ hoc per.l.aqui/
lius.cum glo.ſua valde not.ff.de dona.ibi ſequūtur docto.ꝛ.l.fin.ad
fi.cum aut.ibi poſita.C.de dona.ante nup.ꝛ.l.C.in prin.C.de iure do.
ꝛ firmat Old.in conſilio.cxxix.incipiente ad habendam ꝛc.in nono
queſito.ꝛ Joan.an.in addi.Specu.in tit.de inſtru.edi.§.pōr. o.in vlt.
col.ꝛ Guil.de cuneo in.l.illud.C.de ſac.ſan.eccle.ꝛ Bal.in.l.ij.ad fin.
C.ne liceat potē.ꝛ in.l.ſi cū mihi.ff.de dolo.ꝛ i.l.iij.C.qui bo.ced.poſ.
ꝛ in.l.ꝛ ſi mortis.C.ad legem fal.ꝛ in.l.ſi.in lectura antiqua ff.de ex/
ercito.ꝛ Ange.poſt gloſſ.in.§.illud in auē.vt fratrū filij.ꝛ Albericus
de roſate.ꝛ Sali.in.l.fina. C.de pac.vbi refert Sali.ſe ita cum pluribꝰ
cōſuluiſſe.ꝛ ita conſuluit late Ange.in conſilio.clxxxj.incipiente in dei
nomine viſis inſtrumentis ꝛc.ꝛ Ange.in.l.ſancimus.C.de dona.ꝛ in
dicta.l.fina.C.de iure do.ꝛ in.d.l. fina.C.de dona.ante nupt.ꝛ Salic.
in auē.eo decurſum.ꝛ in dictis locis Ange.ꝛ Sali.reſpondent varijs
modis ad dictam.l.ſi.C.de iure do.ꝛ.l.ſi.C.de dona.qui per argumen
tum a ſpeciali videbantur facere contrarium quorū reſponſiones bre
uitatis cauſa omitto preſertim cum iſta ſit cōmunis opi.a qua in iudi
cando non eſt recedendum vt traditur in locis vulgaribus.❡ Non
obſtat

obſtat etiā.l.donatio.C.de dona.qꝛ illud pcedit qñ donatio cēt facta
ob cām non oneroſam prout in caſu nostro:vt puta dono tibi vt emas
tibi librū vel vt aſcendas capitolium ſeu ſub cōditione ſi īperator ve/
nerit in Italiā tūc reqrit inſinuatio.ꝛ ita rñdet Jo.de imo.i.d.l.aq/
lius et per Bal.in.l.ſi tibi.ff.ſi cer.pe.Ex quibus oībꝰ cōcludit qꝺ di
ctus Albertꝰ agere pōt ɔ gualdinellū vt ſibi det ꝛ aſſignet ꝛ tradat
dimidiā pro indiuiſo pdij ꝛ affictuū aſſignatorū p dictū marcabru/
num ipſi gualdinello in inſtrō emancipationis tūc ſituatorū in villa
colʒa de colʒadi ꝛ eius pertinentijs ꝛ ad cōicandū cū dicto Alberto
pro dimidia pro indiuiſo oīa bona que poſt dictū chirographū ipſe
gualdinellꝰ acquiſiuiſſet iuxta.l.ſi qs ſocietatē cū ibi not.ff.pro ſocio.
ꝛ facta dicta cōicatione ꝛ aſſignatione poſſet Albertꝰ cōſequi ꝛ obti/
nere ſibi dimidiā aſſignari p diuiſo ſi ɔſtaret quod culpa gualdinel/
li ſiue eius vxoris non poſſet in cōmunione perſiſtere cū gualdinello:
iuxta contenta in dicto chirographo.

❡ Summarium ſuper conſilio.cxiiij.

1 Obligatio facta per verba futuri temporis cōtinet promiſſionē.
2 Licet regulariter requirat preſentia partis vel alicuius recipientis
pro eo tamen fallit in promiſſione facta incerte perſone.
3 In iudicio publico preſumitur quod interſit multitudo hominum.
4 Licet ſententia lata pro abſente non citato non valeat tamen fallit in
cauſis in quibus proceditur extraordinarie.
5 Ius ſuperueniens actori ex cauſa de preterito conualidat iudicium.
6 In cauſis in quibus proceditur ſummarie ſimpliciter ꝛc.ſufficit quo/
modocunq; probetur.
7 Adultus ſine autoritate curatoris non poteſt ſe immiſcere.
8 Minor etiā ſi ſint lapſe dilationes poteſt petere reſti.in integ.nu.10.
9 Vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta non attēdūtur ea que ſunt
de apicibus iuris.

❡ Conſilium.cxiiij.

❡ De quadā oblatiōe facta p aliquē qꝺ ſoluere volebat quibuſcūq;
creditoribus filij ſui an obliget eum quo ad creditores qui non erant
preſentes adeo quod etiā ſine excuſſione facta ɔ filiū poſſit conueniri
ſtante qꝺ in dicta cauſa procedatur ſola facti veritate inſpecta.

Domini redēptoris noſtri
invocato ſuffragio Viſo proceſſu cauſe vertentis inter
Bernardū ꝛ fratres filios quondam bononij alias di/
cto baſtone de pergamo ex parte vna agentes et magi
ſtrum Leonardum petri Franciſci de funo ex altera ſe
defendente mediantibus ſuis interceſſoribus viſiſq; allegationibus
ſeu conſilijs vtriuſq; partis in quibus hincide copioſe ꝛ eleganter al
legatum eſt breuiter puto concludendū partes iudicis eſſe in condem
nando dictuʒ magiſtrū Leonardū in quātitate petita qꝛ conſtat pꝰ in/
ſtrumentū publicum productū in actis qꝺ Bar.filius dicti magiſtri
Leonardi de anno.Mcccclxvj.confeſſus fuit ex cā ſocietatis ſe eſſe de
bitorem dicti Bononij in quantitate ducatorum.cclxxxiij.ꝛ ex alia pu
blica ſcriptura cōſtat qꝺ de anno.Mcccclxix.die.x.aprilis dictus ma
giſter Leonardus corā iudice pro tribunali ſedente dixit ꝛ obtulit ſe
paratum ſoluere ꝛ ſatiſfacere tam Franciſco Jacobi q̄ quibuſcunq;
alijs creditoribꝰ olim Bartholomei predicti filij dūmodo ipſe legiti
me oſtendat de iuribus eorū ꝛ hoc abſq; aliquibus exceptionibus de
bonis proprijs ipſiꝰ magiſtri Leonardi vt plenius in ſcriptura con
1 tinet que† quidē oblatio facta p dicta verba futuri tpis cōtinet pmiſ/
ſionem ptʒ in.d.l.pactū circa prin.ff.de pollicita.ibi dum tex.dicit of/
ferentis ſolius promiſſum ꝛc.ꝛ in.l.de pollicitationibus in verbo ob/
tulit.ff.de pollicita.facit.l.quidā.ff.de cōſti.pecu.nō enim refert an di
catur promitto an alia equipollentia verba proferant ex quibꝰ demē
te appareat inſti.de ver.ob.§.j.ver.ſed hec ſolennia.c.in his.ꝛ in.c.in/
2 telligentia.de ver.ſig.† ꝛ lʒ regulariter requirat preſentia alterius par
tis vel alicuius recipientis pro eo.l.conſenſu.in prin.ff.de act.ꝛ ob.cū
ibi no.ꝛ in.l.j.in ſi.de contrahen.emp.l.abſenti cū ibi no.ff.de dona.l.
ſi.ff.de interrog.ac.l.certū.§.ſi quis abſente.ff.de confeſ.cū ſi.tñ fallit
ī promiſſiōe facta incerte pſone que aliquid factura ſit pro implemē
to ɔctus qꝛ tūc neq; abſentia partis neq; interuallū impedit dictam
promiſſionē tranſire in ɔctum dūmodo anteq̄ huiuſmodi pmiſſio
ſic facta reuocet per promittentē cōpareat alia pars ꝛ acceptet huiuſ
modi pmiſſionē ſeu oblationē ꝛ admittere velit id qꝺ ſibi ī actu ex te
nore dicte promiſſionis.ſicut qñ ſit proclama ꝙ quicunq; vult emere
talem rē cōpareat in tali loco ad emendū infra tale tps ꝛ plus offerēti
dabitur.nam ſi quis infra illud tps cōpareat ꝛ offerat obligat ſtatim
ei ille qui proclamari fecit qꝛ proclamādo ꝙ plus offerēti dabit vide
tur ɔhere cū incerta pſona hoc eſt cū illo qui plus offert quo promit/
tēte ɔctus eſt pfectus ſicut qñ quis proijcit pecuniā populo vr̄ velle
donare occupanti.l.qua rōne.§.ſi.ff.de acqui.re.do.vel qñ qs hʒ rē p
derelicto.l.quod.ſeruus.ff.de ſtip.ſeruorū.ꝛ qñ quis icipit publice te
nere hoſpitium obligat ad hoſpitādū eum qui poſtea p plures dies
venit.l.j.ff.fur.aduer.nau.cau.ꝛ ſic nō reqrit ꝙ a principio interuene
rit pñtia illius pſone que poſtea comparet ꝛ acceptat ac adimplet.ita
in effectu inquit Bar.i.l.ſi tēpora.C.de ſi.inſtru.ꝛ iure haſte ſiſca.lib.
x.ꝛ in.l.licitatio.in pn.ff.de publica.quē alij doc.in dictis locis ſequū
tur ꝛ Bal.in.l.ſi.C.de cōdi.ob cāʒ.Sic fuit in propoſito dictus magi
3 ſter Leonardus† in iudicio.ꝛ ſic in loco publico in quo preſumit qꝺ
interſit multitudo hominum.l.in donationbus.ꝛ ibi no.C.de dona.l.
omniū.C.de teſta.obtulit velle ſatiſfacere non ſolū Franciſco Jacobi
ſed etiā quibuſcūq; alijs creditoribus dicti olim Bar.ſui filij ſine exce
ptione de proprijs bonis ipſiꝰ Leonardi dūmō oſtēderit ltīme de iu/
ribus ſuis.ꝛ ſic voluit obligari illis qui oſtenderēt de iuribus ſuis le/
gitime ꝛ pro parte filiorū ꝛ heredū dicti Bononij fuit etiā ante pro/
ductionē libelli productū corā iudice inſtrumētū debiti preſente pro/
curatore dicti magiſtri Leonardi vt pʒ ī actis ꝛ poſtea fuit productꝰ
libellꝰ ꝛ acceptata fuit dicta oblatio ſeu pmiſſio dicti Leonardi vt pʒ
ex inſpectione libelli non video quid repugnet quo minus ſit perfe/
ctus dictus ɔctus quē cum incerta perſona contrahere voluit dictus
magiſter Leonardus cū fuerit adimpletū pro pte filiorꝫ dicti Bono/
nij id qꝺ in ſua oblatione expreſſit dictꝰ magiſter Leonardus et qꝺ
p certo īprobe facere vr̄ magiſter Leonardus volēdo poſt dictā acce/
ptationē infringere id qꝺ ſua voce dilucide proteſtatus eſt.l.gñaliter
C.de nō nume.pecu.l.generaliter.§.ſi quidē.C. de rebus credi.c.p tuas
de proba.Accedit qꝛ ſumꝰ in cā in qua cā cognoſcēda ꝛ terminādā eſt
ſummarie ſimpliciter ꝛ de plano ſine ſtrepitu ꝛ figura iudicij ꝛ ſola fa/
cti veritate inſpecta pcedēdū vt pʒ ex tenore ſtatuti ſub rub.ī qbꝰ cau.
extraordi.procedat ꝛ ex tenore cōmiſſiōis apoſtolice pducte in actis
4 ꝛ in talibus† cauſis non ita attēdit et curatur preſentia partis ſicut in
alijs:vñ dicit ſingulariter Bar.in extrauaganti ad reprimēdū in ver/
bo figura iudicij ad ſi.qꝺ lʒ ſnīa lata pro abſente non citato non valeat
l.furioſo.ff.de re iudi.et no.in.l.queſitū co ti.et in.l.ea que ī gl.j.et qūo
et qñ iud.no.doc.in.c.cām.de iud.tñ fallit in dictis cauſis in quibꝰ pro
ceditur extraordinarie:vt.ſ.dixi ꝛ ita etiam dicit Pet.de anch.in.cle.
ſepe.de ver.ſig.❡ Nō obſtat ſi dicatur qꝺ non cōſtat qꝺ tēpore dicte
litis mortuus eſſet dictus Bononius ꝛ qꝺ nō cōſtat qꝺ dicti filij eiꝰ ſe
immiſcuerint hereditati paterne:quia rñdeo qꝺ cum cōſtet de morte
predicti Bononij vt etiā fatetur magiſter Leonardus in ſuis poſitio
nibus in poſitione icip.Item ꝙ poſt mortē dicti baſtoni ꝛc.etiā ſi ho/
5 die adiret hereditas ſufficeret:† qꝛ ius ſuperueniens actori ex cauſa
de preterito cōualidat iudiciū.l.ſi rem.§.ſi.ff.de pig.act.l.ſi mandaue/
ro tibi.ff.māda.ꝛ in propoſito not.Cy.ꝛ Bal.in.l.heres quādoq;.ff.
6 de acqui.here.❡ Preterea† ſumus in cauſa in qua procedit ſumma/
rie et ſine figura iudicij et ſola facti veritate inſpecta quo caſu ſuffi/
cit quomodocunq; probetur ꝛ conſtet actori deberi id qꝺ petitur etiā
ſi pbet deberi ex alia cā quā ex ea q̄ deducta eſt in libello ſeu petitione
vt cōſuluit Anto.de bu.in cōſilio incipiente Viſo dicto pūcto et Lu/
do.romanus in cōſi.xx.per ea que no.Joan.an.in addi Spec.in ti.de
actio.ꝛ peti.§.ſequit ſuper verſi.hoc quoq; ꝛ bene faciūt no.p Bart.
in.l.emilius largianus ad ſi.ff.de mino.ꝛ que no.per Anto.de but.in
c.ij.in prin.de iura.calum.cum ſimi.vñ etiā ſi non egiſſent tanq̄ here/
des bononij.et nūc oſtēderēt ſe eſſe heredes ſufficeret multo magis ī
caſu noſtro in quo egerūt tanq̄ heredes bononij poſito ꝙ tempore
inchoati iudicij nondum eſſent heredes.❡ Preterea Bernardus
adultus filius dicti bononij geſſit ſe pro herede patris:qꝛ die.xxv.mē
ſis Maij ratificauit oīa geſta per dictū ſer Euāgeliſtā de inſula q no
mine ipſius Bernadi tanq̄ heredis in iudicio produxit dictā petitio
nem contra dictum magiſtrum Leonardum.ꝛ ſic talis actus qui fieri
non potuit citra ius ꝛ nomen heredis induxit immixtionem heredita/
7 tis.l.p herede.§.pap.ꝛ.l.gerit.cū ibi no.ff.de acq.here.❡ Nec ob.† c.ꝺ
habebat adultus predictus curatorē ſine cuius autoritate non potuit
ſe immiſcere.l.cū quedā.C.de adminiſtrā.tuto.ꝛ not.in.l. potuit.C. de
iure delibe.iuncta.l.ſi curatorē habēs.C.de reſti.in integr.quia ad hec
reſpōdetur qꝺ ſi aliud nō apparet de datione curatoris dati Bernar
do quam ex teſtamento patris illud non obſtat:qꝛ in teſtamento non
poteſt dari curator.l.j.ff.de confir.tuto.l.curatorem.C.de neg.geſt.vn/
de potuit adire Bernardus ac ſi curatorem nō habuiſſet quo caſu per
ſe adire poteſt:vt no.glo.ꝛ doc.in.l.impuberibus.ff.de acquiren.here/
di.et probatur in.d.l.ſi curatorem habens.ꝛ no.Dy.Angel.ꝛ alij in
l.j.§.fuit queſitum poſt gloſ.ff.ad trebel.ꝛ vbi ea que geſta ſunt fuiſ/
ſent geſta etiam per perſonam minus legitimam non in fauorem mi/
8 noris poſſūt valere.in.l.non eo minus.C.de procu.tamen ad† caute/
lam poteſt adiri hereditas ꝛ talis aditio producatur.ꝛ ſi lapſe eſſent
dilationes poteſt peti reſtitutio in integrum ad probandum ratione
minoris etatis.l.minor vigintiquinq; annis obmiſſam. ff. de mino. c.
9 auditis.ꝛ ibi no.de reſtitutio.in integrum.❡ Non obſtat.† etiam ſi al
legetur de exceptione excuſſionis faciende prius contra heredes dicti
Bartholomei:quia reſpondetur ꝙ in cauſa predicta in qua ſola facti
veritate inſpecta proceditur non attenduntur ea que ſunt de apicibus
iuris:vt inquit Bald.in.l.clarum.in.j.columna. C. de autorita. pre/
ſtan.per.l. ſi fideiuſſor.§.quedam.ꝛ quod ibi no. ff.de manda.ſed iſta
exceptio quod prius interuenire debuerit aliud iudicium contra he/
redes Bartholomei q̄ intentaretur iſtud iudicium cōtra iſtum magi/
ſtruʒ Leonardū dicitur eſſe de apicibus iuris vt colligitur ex not. per
gl.valde no.in.l.ſi mācipiū.§.j.ff.de euictio.ꝛ ibi hoc ī terminis nr̄is

traditur per Bal. in apoſtillis ſuis. ¶ Preterea dict⁹ magiſter Leonardus obtulit ſe ſoluturū abſqꝫ exceptione ꝛ papa etiā mādat quod debitores dictorum heredum bonon̄ cogātur ad ſoluendū omni mora ꝛ exceptione ceſſante ꝛ reiectis dilationibus moratorijs que verba importāt vt papa intelligatur derogaſſe exceptionibus dilatorijs: vt no. voluit Hoſti. Jo. an. ꝛ cōiter canoniſte in. c. ex parte. el. ij. de officio deleg. qꝛ ille cenſentur eſſe modici preiudicij. arg. l. quot. C. de precibus imperatori offe. ſed illa exceptio excuſſionis eſt dilatoria: vt no. Cy. poſt antiquos in auten. preſente. in. viij. q. C. de fideiuſ. ꝛ in. l. exceptionem. et ibi etiam Bal. in. vj. col. C. de probatio. ꝛ Bart. in. l. exceptionem. ff. de exceptio. ꝛ Ange. in. d. l. ſi mancipium. §. j. ff. de euictio.
10 ¶ Poſſent † etiam agentes ſi volunt talē excuſſionē facere pendente iſto iudicio vt per Bal. in. l. cū teſtamento. C. de teſta. manu. ꝛ in aut. cōtra rogatus in fi. C. ad trebel. ꝛ in. l. j. C. de reuocan. his que in frau. credi. ꝛ Ange. in. l. decem. ff. de verb. oblig. ꝛ in. §. ſed neqꝫ in auten. de fideiuſ. cum ſimi. facit. d. l. ſi rem. §. fin. ꝛ vbi oporteret etiā poſſet reſtitui in integrum actor ad faciendā dictā excuſſionem per ea que habentur in. d. l. minor. xxv. annis. ſed non eſt neceſſarium per predicta ꝛ qđ dictus Leonardus voluit tranſactionē facere per quā videt facere debituꝫ. l. qm̄. ff. de his qui no. infa. poſſet actor petere in hoc iudicio incidenter per reſtitutionē in integrum vt pronuntietur haberi pro trāſacto eo modo quo voluit dictus magiſter Leonardus trāſigere prout deponunt teſtes tex. eſt valde no. cum glo. ꝛ ibi Bar. in. l. ſi ex cauſa. §. nunc videndum. ff. de mino. ſed iſtud nō eſt neceſſarium qꝛ per dictam oblationē factā per dictum magiſtrū Leonardum die. x. Aprilis eſt fundata intentio agentium ꝛ per hoc patet non obſtare ea que in conſilijs aduerſe partis tanguntur quia illa non concernūt fundamenta que ſupra deducta ſunt ꝛ maxime ea que traduntur p Bar. in. d. l. ſi tēpora. ꝛ in. d. l. licitatio. ex quibus cōcludo dictum magiſtrum Leonardum eſſe condemnandum: vt. ſ.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxv.

1 ☞ Statutū loquens in fideiuſſore habet etiam locū in correo principaliter obligato. nu. 2.
4 In deciſionibus debet ſeruari ſtatutum loci contractus.
5 A pari procedunt forum ſortiri. ꝛ ſtatutis ligari.
6 Quando ſtatutum prohibet qꝛ vxor non poſſit donare viro habeat locum in ea vxore que ſtat extra territorium ſtatuentium.
7 Statutum poteſt ſubditum ligare etiam extra territorium.
8 An per ſtatutum ciuitatis poſſit fieri prohibitio alienationis.
9 Uerba lombardus ſiue de lombardia denotāt ipſam originem.
10 Statutum concedens repreſalias contra peruſinos intelligitur cōtra peruſinos origine.
11 Statuto probitorio ꝛ penali non poteſt renuntiari.
12 Renūtiatio nō extēdit ad beneficium qꝛ tūc tpe ꝫctus nō cōpetebat.
13 Clauſula motu ꝓprio ꝛ ex certa ſcientia: tollit oē vitiū ſubreptionis.

¶ Conſilium. cxv.

¶ An agenti hypothecaria cōtra ſingularem ſucceſſorem debitoris ſufficiat probare de poſſeſſione debitoris.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo proceſſu cauſe vertentis inter dñam Dariā ex parte vna agentē ꝛ Gaſparē ſer Juliani de ceſena reū cōuētū: ex altera ſentio partes iudicis eſſe in abſoluendo dictū Gaſparē a petitis pſertim ex īfra ſcriptis: qꝛ ſiue dicam⁹ dictā dñaꝫ Dariā intētaſſe hypothecariā ſiue intētaſſe ſaluianū interdictū nō ꝓbauit ſibi incūbētia vt oſtēdā. ꝛ ſic ſumus in regula qꝛ actore non probante reus dꝫ abſolui. l. qui accuſare. C. de eden. c. ſi. de iureiurā. nā in hypothecaria oportebat qꝛ ipſa agens probaret debitorē id eſt Dñicum quondā eius maritū tpe quo bona ſua obligauit dicte domine Darie pro reſtitutiōe dotiū ſuarū vel poſthabuiſſe dominiū vel quaſi huius vinee ad quā agitur cōtra Gaſparē predictū poſſeſſorem vinee predicte. l. ꝛ que nondum. §. qđ dicitur ꝛ. l. ſi ab eo. ff. de pigno. ꝛ no. in. §. item ſeruiana inſti. de actio. ꝛ gloſ. in. l. j. C. de ſaluia. interdic. ꝛ in. §. illud. ꝛ in aut. de trien. ꝛ ſemiſ. ꝛ gloſ. ꝛ Bart. plenius. in l. rē alienam. ff. de pig. ac. ꝛ Bar. ꝛ alij in. l. cū res. C. ſi res alie. pigno. da. ſit ꝛ attento qꝛ agitur cōtra dictū Gaſparem poſſidentē dictam vineam cum titulo oneroſo partim immediate habito a dicto dñico et partim mediate vt conſtat ex inſtrumentis mihi exhibitis ideo ad ꝓbandū dictū dñicū habuiſſe dñium prout requirebat probari ex parte agētis nō ſufficit probari qđ dictus Dominicus poſſiderit dictā vineam tpe quo dictam dotē recepit aut recepiſſe cōfeſſus fuit vel poſt ꝛ plene probat ꝛ firmat Jaco. de are. Cy. Ray. Bar. ꝛ Ang. in. d. l. cū res ꝛ Barto. plenius in. d. l. rem alienā. per. l. apud celſum. §. de autoris. ff. de doli. ex. ꝛ. l. an victū. ff. de diuer. ꝛ temp. preſcrip. lꝫ inter predictos doc. fuerit aliqua dīa qñ reus cōuētus habuiſſet titulū lucratiuum a debitore qui rē obligauerat agenti hypothecaria quo caſu Cy. et Barto. in. d. l. cum res. ꝛ quidā alij voluerunt qđ ſufficeret probare debitorem poſſediſſe ſed ipſemet Bart. in. d. l. rē alienā. tenuit ꝫriū q̄ diſputatio hic nō eſt neceſſaria attēto qđ re⁹ hꝫ titulū oneroſum q̄ caſu cōis opi. eſſe vr̄ qđ debeat ꝓbari de dñio vel quaſi debitoris. ꝛ ſſe qđ ſaltem debitor poſſederit dictā rē cum bona fide ꝛ cū titulo habili ad tranſlationeꝫ dñij. ꝛ ita etiā tꝫ Ang. i. l. ij. ff. de publicia. ſuper gl. i verbo a nō dño vbi ex notatis ibi per gl. colligit qđ nō ſequit emo rē a te ergo cōſtitor eſſe tuā vñ dicit Ang. ſi modo cōuenior hypothecaria per creditorem potero negare rem fuiſſe tuam licet habeam a te cauſaꝫ ꝛ hoc dicit ſe de facto plures practicaſſe. ꝛ p hoc etiā allegat no. per Cy. in. d. l. cū res ꝛ ideo decipit Salt. in. d. l. cū res q conādo tenere ꝫ cōem opi. ſe fundabat in hoc qꝛ reus conuent⁹ habens titulū a debitore videt fateri debitorē fuiſſe dñm ꝛ certe hoc nō probat Sali. in re. Aut dicimus qꝛ dicta dña egerit vtili ſaluiano interdicto quo caſu videretur quod ſufficeret probare qꝛ dictus debitor ſuus poſſediſſet per. l. j. ff. de ſaluiano interdi. ꝛ per no. in. l. j. C. eo. titu.

¶ Conſilium. cxvj.

¶ Statutum quod poſſit inualidare cōtractum factum per ſubditū extra territorium. qđ verbum lombardus ſeu de lombardia denotet originem. Et quid operetur clauſula motu proprio ꝛ ex certa ſcientia in confirmatione ſtatutorum.

Redemptoris eiuſqꝫ glorioſe matris ſemper virginis nominibus pro ſuffragio inuocatis. ¶ Uiſis q̄ ſubtiliter ꝛ accumulate ſcripta ſunt per preſtantiſſimum dominum tam in primis dubitationibus q̄ in poſtremis eidem: poſt redditum vt inquit cōſilium exhibitis in eius ſententia paucis agens perſiſto Motus principaliter ex virtute tam late confirmationis ſtatutorum caſtri Bologneſij. a
1 ſuperioribus emanate prout † quidem neceſſarie videbat. l. ſi qꝛ extraordinariū: ꝛ ibi Bar. C. de legatio. li. x. ꝛ. l. cum oēs cū ibi no. p doc. de cōſti. ꝛ Guil. de cun. Bar. ꝛ Bal. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ꝛ iure. i. j. q. prin. ꝛ Inn. in. c. cū. p. de fide inſtru. ꝛ Pet. de anch. plene i. c. j. de cōſti. in repeti. maxime in. ix. q. ꝛ Bal. in ti. de pace conſtan. in verbo i cauſis ꝛ. l. ſi. C. de iuſdi. om. iu. ꝛ Ang. in. l. j. in prin. ff. ſi quis ius di. ꝛ faciunt no. per glo. in. c. ij. in verbo ſtatutū. de ver. ſigni. li. vj. cū ſi. ꝛ trahitur etiam ad ꝓterita in dubio non deducta vt opportune tactū eſt p dñꝫ cōſulentē. ¶ Nec obſtat quod preallegatū ſtatutū loquat i fideiuſſore ꝛ iſte ſit obligatus vt principalis qꝛ reſpondeo ex his † q̄ dixit
2 Jo. an. in addi. Spec. in ti. de ceſſio. actio. §. ſi. in addi. diſputauit Albertus Odof. qōnem ꝛc. vbi poſt Albertum ꝓdictū cōcludit qđ ſtatutum loquēs in fideiuſſore habeat etiā locū in correo principaliter obligato qꝛ vident correi viciſſim fideiubere quatenus pecunia ad ſe non ꝑuenit allegat tex. in aut. de duo reis. §. colla. vij. ꝛ. l. ſi pro parte. §. ſi. ff. de in rem verſo. ꝛ. l. ſed ꝛ iul. §. j. ff. ad macedo. bene facit qđ voluit
3 gl. ꝑo. in aut. de fideiuſſo. in prin. ¶ † Nec etiam vr̄ obſtare id qđ plurimum videt in hac cōcluſione animaduertendū. ſ. qꝛ dictus contract⁹ fuerit celebratus extra territorium dicti caſtri Bologneſij. nam per hoc videretur dicendū ſtatutum nō potuiſſe inualidare dictū contractum vt i ſpecie videtur velle Jac. but. in autē. item nulla cōitas i ſi. C. de epiſ. ꝛ cleri. vbi inquit qꝛ ſi quis bannitus eſt de ciuitate bononie et ꝓm ſtatuta illius ciuitatis nō poteſt teſtari vel contrahere non p hoc impedietur cōtrahere vel teſtari mutine qꝛ ſtatutum extra territoriuꝫ non extendit. c. vt animarū. §. j. de cōſti. in. vj. c. a nobis. de ſen. exc. l. ſi. ff. de iuriſdi. om. iud. l. cū vnus. §. pe. ff. de bo. aut. iudi. poſſi. ¶ Pro
4 hoc † etiā facere videtur cōis concluſio que hꝫ qđ in deciſorijs debet attendi ꝛ ſeruari ſtatutū loci contractus. l. ſi fundus. ff. de euic. l. j. in ꝑn. ff. de vſufruc. no. gl. in cle. j. in verbo oīmodā. de foro compe. nō aūt locus iudicij. vt ibi ꝛ no. Jaco. de are. Cy. ꝛ alij in. l. j. in. ij. q. poſt glo. C. que ſit lon. cōſue. ꝛ Ja. de bel. in. l. j. C. de emancipa. li. Cy. Ray. Bar. ꝛ alij in. l. cunctos populos. C. de ſumma tri. ꝛ ſi. catho. ꝛ Spe. ꝛ Joā. an. in ti. de ferijs. §. j. verſi. ſed pone. Joā. cal. in diſpu. ſua inci. ſtatuto ciuitatis cauetur qꝛ ab actore ꝛc. cano. cōmuniter in. c. qꝛ clericis. de foro compet. ꝛ in. c. j. de cōſtitu. no. in. l. j. in. iiij. q. C. ne ſil. pro pat. ꝛ in. l. receptitia. C. de cōſti. pecu. ꝛ in. l. j. C. de execu. rei iu. ꝛ inſti. de iure na
5 tu. in. §. ius ciuile. ¶ Quippe † ſi predicta rōne conſiderant nō habēt obſtare ꝛ veritas eſt in contrariū qđ oſtenditur. nā prefatus lombardus erat ſubditus rōne domicilij in caſtro Bologneſio. ꝛ ibi ſortiebatur forum. l. ſi fideicōmiſ. §. pe. ff. de iudi. c. ſi. de foro compe. ꝛ per cōſequens ligabatur ſtatutis illius loci qꝛ a pari procedunt forū ſortiri ꝛ ſtatutis ligari vt no. glo. viij. diſ. que contra morem in verbo peregrini. ꝛ. xij. diſ. illud in verbo mere ꝛ doc. in rub. de conſue. ꝛ Jo. cal. in diſpu. ſua incip. quidā florentinus alias incipit ſtatuto ciuitatis cauetur qđ ſi ab actore ꝛc. ꝛ cano. in. c. qꝛ clericis. de foro cōpet. cum ſi. ſed ita eſt qđ ſtatuentes poſſunt condere ſtatutū ligando ſubditum etiam quo ad ea que geruntur extra territoriū ſi hoc exprimatur in ſtatuto prout fuit expreſſum in caſu noſtro. tex. eſt in. l. ſi. ff. de decr. ab ordi. faci. ꝛ in l. ij. ꝛ ibi Bar. C. de eunu. l. mercatores. ꝛ ibi Bal. ꝛ. l. non ſolum. C. de cōmer. ꝛ merca. firmat in ſpē Bart. in repeti. l. cunctos populos. C. de ſumma tri. in. viij. q. circa finē illius. q. ꝛ Bal. in. l. ſi quis in hoc genus C. de epiſ. ꝛ cler. ꝛ in. l. neganda in. vij. col. in verſi. per primū membrū ꝛc. C. q accuſa. ꝛ in. l. ſi. in. ij. ꝛ. iij. q. C. de iuriſdi. om. iudi. ꝛ Ange. in diſputatione ſua incip. Bononienſis ſue ciuitatis bannitus. ꝛ in repeti. l. ſi vacantia

l. ſi vacātia. C. de bo. vac. li. x. i. v. char. poſt Cy. in diſpu. inci. rector ciuitatis Senarū. ꝛ Pet. de anch. in. c. poſtulaſti. in. iij. op. de fo. cōpe. ꝛ cano. in. d. c. vt animarū. ꝛ in cle. paſtoralis. de re iudi. ꝛ Fed. de ſeñ.
6 in conſi. ij. incip. ſtatuto cauetur qꝛ quicunqꝫ luſerit ꝛc. ¶ † Cōfirmat ex his que decidit Barto. in preal leg. l. cunctos populos. in. vj. q. vbi vult qꝛ ſtatutū prohibitiuū puta qꝛ vxor nō poſſit donare vel legare viro qꝛ quidē fuit introductū ob caſum fauorabilē. ſ. ne mutuo amore ſe ſpoliarent. l. j. ff. de dona. inter virū. habet locū etiā in ea vxore q̄ exiſtens extra territorium ſtatuentiū donauit viro ſicut dicit in eo cui bonis eſt interdictū. l. iulianus. ff. de cura furio. ꝛ in. l. is cui bonis. ff. de verb. obl. ꝛ hāc deciſionē ſequit Sali. in prealle. l. cūctos populos. niſi talis ſubditus ſtatuentibus mutaſſet domiciliū ſuū ꝛ illud trāſtuliſſet de loco ſtatuentibus ſubdito ad aliū locū in quo ſilis prohibitio nō eſſet ꝛ ita dicit ſe cōſuluiſſe apud regiū ꝛ illi cōſilio ſe ſubſcripſerūt do. Car. ꝛ Jo. de ligna. ꝛ idē tꝫ Flo. de bononia in ꝓalle. l. cūctos. bal. vero in. xij. col. dicit ſe hoc non firmare addēs qꝛ ſimile allegatum per Bar. de interdictione bonorū nō vr̄ bonū ſimile qꝛ interdictio bonis eſt de iure cōi ꝛ prohibitio dicti ſtatuti eſt ꝫ ius cōe. vñ Pet. de anch. in repe. c. canonū ſtatuta. de cōſti. in. xij. q. principali refert qꝛ profunde ſciētie vir dñs zacharias de triuiſano de venetijs vtriuſqꝫ iur. doc. diſputauit. q. iſtam ſub iſtis terminis vcꝫ Triuiſane ciuitatis cenſura diſponit qꝛ nulla mulier maritata poſſit vel debeat aliquem cōtractū facere ſine duorū primorum cōſilio. contigit qꝛ quedam mulier maritata ibidem cōtraxit venetijs ſuorū ꝓximorū conſilio nō reqſito querebatur vtrū dictū ſtatutum ligaret ſubditū morā trahētē extra territoriū ꝛ arguebat qꝛ ſic qꝛ poteſtas ſtatuendi inter ſubditos nō artat territorio. c. tue. ꝛ. c. ſi. de cleri. nō reſi. ꝛ. d. l. mercatores. cū ſi. Scđo qꝛ interdictio bonis ligat vbiqꝫ. l. relegator. §. iterdicere. ff. de interdi. ꝛ relega. itē ſuſpenſus ab officio vel excōicatus. iiij. q. v. quiſqs. l. ex ea. ff. de poſtu. ꝛ Arc. vij. q. j. ſi quis preſbyter. itē qꝛ ſñia q̄ afficit perſonā vbiqꝫ vim ſuā extendit. c. ſi. de foro cōpe. ꝛ. l. j. C. vbi de cri. agi opor. ergo ſimiliter ꝛ fortius hoc pōt ſtatutū in quo tacit⁹ vel expreſſus cōſenſus populi adeſſe preſumit. l. de qbus. ff. de leg. l. qꝛ maior. ff. ad munici. Itē conſtitutio pape ꝛ imperatoris ligat ſubditos vbicunqꝫ ſe conferāt. c. ſi. de cōſti. l. leges ſacratiſſime. C. de legi. idē ergo eſſe dꝫ in ſtatuto quo ad ſubditos ſtatuentibus. Ad idē allegat deciſionem Cy. in d. q. incip. rector ciuitatis Senarū. ꝛ qꝛ no. Inno. in. c. a nobis. el. j. de ſentē excō. ꝛ no. p Bar. in. d. l. cūctos. in. vj. q. finaliter decidit verā eſſe ſñiam Bar. qđ liget ſubdit⁹ ꝫhens extra territoriū ꝛ ꝫctus ſit null⁹ ſi ille in cuius fauorē tēdebat dict⁹ ꝫctus erat ſubditus vel ſi nō erat ſubditus ſaltē habebat ſcientiam dicti ſtatuti ꝛ iſtā deciſionem ſequit Pet. de anch. in prealleg. c. canonum ſtatuta. ſed ita eſt qꝛ dictus Lombardus in cuius fauorē tēdebat dictus ꝫctus erat ſubdit⁹ ratione domicilij. Itē ēt preſumebat habere ſcientiā dicti ſtatuti ꝓpter cōuerſationē ꝛ morā quā in loco ꝫxit: vt no. Bar. i. d. l. cūctos. in. ij. q. ꝛ Bal. in. l. leges ſacratiſſime. C. de legi. ꝛ Cano. in. c. ij. de cōſtit. facit tex. in. c. quoſdā. ꝛ. c. ꝙto. de preſum. ꝛ. c. poſtqꝫ. de elec. ꝛ no. Bald. in. d. l. oēs populi. ꝛ qđ valeat ſtatutū predictū ēt quo ad hoc vt annullet cōtractus celebratus a ſubdito cū alio ſubdito ſtatuētibus lꝫ ꝫctus fiat extra territoriū tenuit Bal. in aliquibus lec. in. l. ſi. ff. de iuriſ. om. iud. vt refert Pe. de anch. in prealle. c. canonum. in. xij. q. ¶ Ad deciſionem
7 Jaco. bu. † ꝛ Bal. in aut. itē nulla cōitas. de epiſ. ꝛ cle. allegatā in ꝫriū reſpondeo qꝛ ibi ſtatuto cauebatur qꝛ bannitus non poſſit ꝫhere extra territoriū vñ in dubio intelligit ſe reſtrinxiſſe ad territoriū. d. c. vt animarū. cū ſi. ſecus in caſu noſtro in quo ſtatutū voluit ſubditum ligare etiā extra territoriū qꝛ facere potuit prealle. l. ſi. ff. de decre. ab ordi. faci. ꝛ not. Bar. in. d. l. cūctos. in. viij. q. cū cōcord. ſupius alle. ꝛ eodē mō rñdeo ad id qđ hꝫ qđ in deciſorijs dꝫ ſeruari loc⁹ ꝫctus vel delicti: vt expreſſe decidit Barto. ꝛ oēs in locis. ſ. alleg. ¶ Poſſet etiam reſponderi ad not. p Jac. bu. in. d. aut. itē nulla. qđ ibi loquit in diſpoſitione ꝛ ꝓhibitione odioſa inducta principaliter in odiū bāniti q eſt odioſa perſona ꝛ hoſtis ciuitatis amiſſione. §. q deficiūt. ff. de capi. di. l. iij. §. tranſfugas. ff. de ſica. quo caſu talis ꝓhibitio nō extendit vltra territorium. l. ex ea. ff. de poſtu. ꝛ no. Bal. in prealleg. l. cūctos. in. vj. q. cū concor. ſ. alleg. Sed ꝓhibitio de quo in ſtatuto noſtro eſt fauorabilis inducta in fauorem ꝛ vtilitatem ciuiū ſeu hominū ibi oriūdorum ꝛ
8 perpetuo habitantiū ſicut † dicimus in ſtatuto prohibente qđ in non ſubiectū nō poſſit res immobilis alienari iuxta no. p Bart. in. l. filiuſfa. §. diui. ff. de leg. j. in verſi. quero an per ſtatututum ciuitatis poſſit fieri ꝓhibitio alienationis ꝛc. ꝛ in. l. ſi. C. de ſac. ſan. eccle. ꝛ in. l. dudum C. de ꝫhen. emp. ꝛ ſic dicim⁹ in ſtatutis inductis ne vn⁹ efficiat ditior: puta forēſis pro quo fideiubet ꝛ alius pauperior prout in caſu noſtro no. Bar. in. l. ſi qs pro eo. in ver. x. ꝓhibet. in fin. ff. de fideiuſ. nā ꝓm eū tales leges vel ſtatuta dicūtur itroducta ad vtilitatē corꝫ q perpetuo ſubditi ſunt ꝛ nō in odiū alicuius. nam nō pōt dici qꝛ iſtud ſtatutum principaliter ſit inductū in odiū lōbardorū habētiū domicilia in caſtro Bologneſio put eſt iſte de quo agitur qꝛ tales nō dicunt pſone odioſe imo dicunt ſubditi ꝛ de populo caſtri Bologneſij. vt in aut. de q̄ſtore. in prin. quē tex. dicit Bal. ad hoc alibi nō reperiri. vt ipſe not.
9 in. c. j. de for. fide. ¶ † Minus etiā hꝫ obſtare ſi diceret qꝛ dictus Lombardus habet domicilium in caſtro Bologneſio ꝛ non in lombardia ꝛ ſic merito non debet dici lombard⁹ nec includi ſub dicta reformatione quia rñdet qꝛ dicta verba lombardus ſiue de lombardia denotant ipſam originem. l. ſed ꝛ reprobari in verbo comaneus. cum gloſſ. ꝛ ibi hoc expreſſe no. Bald. ff. de excu. tut. ꝛ in. l. j. in verbo eiuſdē ꝓuincie. ꝛ ibi hoc no. Bal. ff. de tuto. ꝛ cur. da. ab his. ꝛ gl. lxxxv. di. in. c. florentinum. in gl. j. ꝛ no. Bar. in. l. j. in vlti. col. ff. ad muni. ꝛ in. l. prouinciales. ff. de verb. ſig. ꝛ in rub. ff. ſol. mat. ꝛ Bal. in. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. in. iij. col. vbi dicit qꝛ ſi ſtatutum diſponit qꝛ florentini habeā
10 tur pro peruſinis de proprio ſignificato denotat originem: ideꝫ † dicit Bal. in aut. ꝛ ideo. in. viij. col. C. ne vxor pro mari. dicit qꝛ ſtatutū cōcedēs repreſalias contra peruſinos intelligit ꝫ peruſinos origine qꝛ illud adiectiuum abſolute poſitū denotat originē ꝛ naturam tam de iure q̄ ex communi vſu loquēdi. allegat. d. l. j. in ſi. ff. de tu. ꝛ cur. da. ab
11 his. ¶ † Et pariter non obſtat qꝛ fideiuſſor renunciauerit oībus ſtatutis ꝛc. qꝛ reſpondeo quod dicto ſtatuto cum ſit prohibitorium ꝛ penale non potuit renunciari. vt not. gloſſ. in. l. ij. C. ne fideiuſſor. do. dē. ꝛ ibi Bar. vbi hoc in terminis deciditur. ꝛ idem no. glo. ꝛ ibi expreſſius Bal. in. l. liberorū. C. de teſti. ꝛ Bar. in. l. de his. ff. de tranſ. ꝛ ita tene qñ lex vel ſtatutū annullat actum ipſo iure qꝛ tali legi vel ſtatuto non poteſt renunciari. vt no. Cy. Jac. ꝛ Bal. in aut. ſi qua. ad velleia. in. l. antique. §. ſi. eo. ti. ꝛ in. l. ſi quis in conſcribendo. C. de epiſcop. ꝛ cle. et in l. penul. C. de pac. ꝛ in. l. j. in penul. col. C. qui bo. cede. poſ. ſed in propoſito dictum ſtatutum dicitur annullare ipſo iure dictā fideiuſſionem dum dicit ſint nulla caſſa ꝛ vana: que verba important idem qđ ipſo iure. vt no. Bal. in. l. non dubiū. in. vj. not. per illum tex. C. de leg. ꝛ Bal. in ti. de pace conſtā. in verbo irritum deducunt p illum text. et
12 gl. in. c. dilectus. el. ij. de prebē. ¶ † Preterea dicta renūciatio nō extenditur ad hoc beneficium qꝛ tunc tempore ꝫctus non competebat qꝛ illo tempore nō erat confirmatum ſtatutum ꝛ ſic non erat in eſſe validum. l. ſi ita ſcriptum. §. ſi ſub cōditiōe. ff. de leg. ij. no. i. l. j. C. de pac. et in ſpecie Bal. in. l. ſi diuiſa. C. loca. facit. l. cū ſtipulamur. ꝛ. l. ſi a colo
13 no. de ver. obli. ꝛ. l. ſi ita. cum ibi no. ff. de auro ꝛ argen. leg. ¶ † Similiter non obſtat ꝛ vltimo ſi dicatur qꝛ illa confirmatio ſtatutorū ꝛ oīm reformationū generaliter facta dꝫ intelligi tm̄ de iuſtis ſtatutis ꝛ nō factis in preiudicium iuris alteri iam queſiti prout alibi dicūt docto. qꝛ rñdetur qꝛ clauſula motu proprio ꝛ clauſula ex certa ſcientia tollūt omne vitium ſubreptionis adeo qꝛ allegari non poteſt quod ſtatuentium intentio fuerit ſolum comprehendere ſtatuta iuſta ꝛ non iniuſta de quibus non habebant ſcientiam. c. ſi motu proprio. de prebē. in. vi. no. docto. in. c. pe. de confir. vti. vel inuti. ꝛ in. c. examinata. eo. ti. ꝛ Barto. in. l. conficiuntur. ff. de iure codi. ꝛ Barto. in. l. ſed ꝛ ſi quis. §. fin. in vltimis verbis per illū tex. ff. ſi quis cautio. ꝛ in. l. ſi clari. ff. de ver. ob. ꝛ in. l. mater. in. iij. col. C. de rei vendi. ſed iſta verba appoſita ſunt in cōfirmatione predicta vt motu proprio ꝛ ex certa ſcientia ꝛc. predictum ſtatutum cenſetur iuſtum ꝛ fauorabile. vt deduxi. ſ. igitur ꝛc.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxvij.

1 ☞ An dotes date p prēꝫ filie nupte ꝫputent ei i ltimā. ꝛ n. 4. 10. 19.
2 Debet attendi tp̄s cōpoſitionis ſtatuti non tempus confirmationis.
3 Statuta debent per ſubdiſtinctionem concordari. ꝛ nu. 12.
5 Quando auus teneatur dotare filias. ꝛ nu. 6. ꝛ. 7.
8 Quando nepos ſuccedat auo ex linea materna dicit ſuccedere ex perſona propria non ex perſona matris.
9 Statutum dꝫ interpretari vt q̄tominus fieri poſſit ledat ius cōe.
13 Multis modis poteſt contingere tractari abinteſtato.
14 A pari procedunt filios non extare vel extare ꝛ non ſuccedere.
15 Qui admittitur vel admitti ſperatur ad partem facit partem.
16 Aduerſatiua bene operatur quod illud quod ſequitur debeat intelligi de eodem genere.
17 Quomodo ꝛ in quibus bonis tradenda ſit portio legitime.
18 An filius habeat bona inſolidum hypothecata pro legitima.
20 An veſtes computentur in legitimam.
21 Ualet donatio inter patrem ꝛ filium qñ donatur ob cauſam dotis.
22 Bona paraphernalia non ſortiuntur priuilegium dotis.
23 Donatio confirmatur morte.

¶ Conſilium. cxvij.

¶ Circa interpretationem cuiuſdā ſtatuti diſponentis: quod dos data filie non imputet nepotibus ex ea in legitima: ꝛ quando reperiunt duo ſtatuta contraria in eodem volumine quod attendat an primum an ſecundum. Et legitima in quibus bonis debeatur ꝛ quo modo et quod veſtes cophani ꝛ ad paratus data filie qñ nupſit debeant in legitimam imputari.

Domini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Uiſo tit queſtionis ponderatiſqꝫ verbis ſtatuti ꝛ alijs de quibus in themate ſit mentio circa dubium quo querit an dotes † date per patrem filie nupte computentur ei in ltimam videret primo di
1 cendum qꝛ non computentur qꝛ q̄uis de iure cōi ſit clarum qđ debēt computari. l. qm̄ nouella. ꝛ. l. omnimodo. §. ſi. C. de inof. teſta. tamē ſta
l

tutum predictum ſub rub. de do. reſti. in verſi. inſuper etiam ſtatuim⁹
⁊c. videtur diſponere ꝯtrarium vbi videtur velle quod quemadmodum
prouiſum eſt ꝙ dos data a patre ipſi filie demum predeceſſit ſuperſti
tibus filijs ex ea nō computetur ipſis nepotibus in legitima eis debi
ta in bonis aui. ita ēt ſeruari debeat in ipſis filiabus ⁊ lʒ in priori ſta-
tuto ſub rub. de libero. ſucceſ. patre vel matre vel alijs aſcendentibus
decedentibus cōdito teſtō ſit ꝓuiſum ꝙ in legitima vel ſupplemēto le
gitime debeat computari dos filie ab ipſo patre teſtāte data tñ videt
2 ꝙ † preualeat ſtatutum ſub rub. de doti. reſti. tanꝗ̄ vltimū in ordine. l.
⁊ ſi a patre. ⁊ ibi no. Cy. C. de teſta. tute. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ff.
de leg. j. Et qꝛ dʒ attendi tp̄s compoſitionis ſtatuti nō tp̄s cōfirmatio
nis. l. cōficiunt. §. ſi miles. ff. de iure codi. l. ſi certarū. §. fi. ff. de teſta. mi
li. ⁊ iō ſtatutū ſub rubrica de do. reſti. cum fuerit vltimo loco editū ꝗ̄-
uis fuerit confirmata eodē tp̄e tñ illud qđ eſt poſterius ī ordine dʒ p̄-
ferri. ⁊ ita no. Dy. in. l. tutores. ff. de teſta. tut. ⁊ Cy. in. d. l. ⁊ ſi a patre.
⁊ Barto. in. l. oēs populi. in. iij. q. prin. ad fi. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ Ange.
3 in. l. inciuile. p ibi no. p gl. ff. de legi. ¶ † Itē qꝛ poſito ꝙ ſi ambo ſta-
tuta poſſunt per ſubdiſtinctionē concordari debeat illud fieri. vt dicit
Bart. in. d. l. omnes populi. in ver. ſ. alleg. arg. l. ſed ⁊ poſteriores. ff.
de legi. ⁊ ibi Guil. de cu. ⁊ Bart. in. l. j. C. de inof. do. ⁊ Bal. in. d. l. oēs
populi. circa. xij. col. ⁊ Saly. in. d. l. ⁊ ſi a patre. tñ adhuc videt poſſe di
ci ꝙ primum ſtatutum habeat locum patre decedente ſuperſtitibus fi
lijs maſculis ꝗ̄uis nō vniuerſaliter inſtitutis ⁊ ſupſtitibus aliqbus
filiabus qbus vel alicui earū eſſet minus ꝗ̄ legitima relictum atten-
to ꝙ ſtatutū primū in ſui principio loquit filijs maſculis extantibus
⁊ per precedentia datur intellectus ad ſequētia. l. q filiabus. in prin. l.
talis ſcriptura. ⁊. l. ſi ſeruus pluriū. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ hoc videtur iudi-
care aduerſatiua aūt in ver. filiabus aūt ⁊c. p no. p gl. ⁊ Bar. in. l. ma-
riti. §. fi. ff. de adul. ⁊ p Cy. in aut. ſacramenta. in prin. C. ſi aduer. ven.
ſed ſtatutū vltimū intelligitur qñ deceſſit pater non ſuperſtitibus fi-
lijs maſculis vt contingit in caſu noſtro de quo querit. ¶ Tñ premiſ-
4 ſis non obſtātibus; videtur mihi proculdubio concludendū dictam
dotē in ltīmam eſſe dictis filiabus computandam queadmodum ius
cōe diſponit vt ēſt dictū ⁊ probatur etiā in. l. vnica. §. videamus. ver. ⁊
cuʒ dos. C. de rei vxo. actio. ⁊ tradit plene per Bar. ⁊ alios in. l. in q̄r-
tam. ff. ad leg. fal. ⁊ in. l. filium quem habentem. C. fa. erciſ. Itē qꝛ hoc
expreſſe etiaʒ cauet in. d. primo ſtatuto ꝙ quidem loquitur cōdito te-
ſtamento a pr̄e. vt eſt caſus noſter. ¶ Solū reſtat videre de viribus ⁊
intellectu vltimi ſtatuti ſub rub. de dotibus reſti. ⁊ ad illud ſtatutum
primo reſpondeo: ꝙ dictū ſtatutuʒ prouidere voluit quod quando fi-
lia dotata a patre predeceſſit ſuperſtitibus ex ea filijs non computet
dos materna dictis filijs in legitimam eis debitam in bonis aui vt
circa hoc tollant diſputationes q̄ fuerunt inter doc. circa dictum arti-
culum in. d. l. in quartam. ⁊ in. l. poſt dotem. ff. ſolu. ma. ⁊ in. l. illam. C.
de colla. cum ſimi. ita etiam ſubdit ꝙ id quod proxime diſpoſuerat in
dictis nepotibus habeat etiam locum in dictis filiabus vcʒ quod ſi
4 auus dederit † dotem nepti ex filia ⁊ neptis predecedat ſuperſtite ma
tre que eſt filia dotātis non debeat dicta dos computari in legitimam
ipſi filie eius q dotem dedit. nam ad hoc etiam inter doct. erat dubiuʒ
vt patet ex no. per Bal. in auf. ex teſtamento. C. de colla. in vltima col.
in verſi. tertio quero ſi quis ⁊c. vbi querit an dos quam dedit auus p
nepte ex filio computetur in legitimam ipſi filio debitā in bonis ipſi⁹
aui dotantis ⁊ tenet ꝙ non allegat. l. dedit dotem. ff. de colla. bono. ad
quod bene facit ꝙ not. Bald. in. l. fi. C. de dot. promiſ. in pe. colum. in
ver. ſed pone ꝙ vnus ex fratribus ⁊c. ſed Cy. in. l. ſcimus. in. v. q. C. de
inof. teſt. videtur concludere contrarium qꝛ dicta dos proceſſit de bo-
nis aui ⁊ videtur proceſſiſſe in filiū. i. patrem ipſius neptis dotate al-
legat. d. l. qm̄ nouella. in fi. ⁊ bene facit. d. l. dedit dotem. ⁊ id quod no.
Ang. in. d. l. in quartā. dum querit quid ſi auus dotauit neptem ex fi-
lio ⁊ auo mortuo vult dicta neptis venire ad ſucceſſionē pr̄is ſui etiaʒ
defuncti vel vult ſaltem legitimā ex forma iuris vel ſtatutorū an ſibi
debeat imputare dotem quā habuit ab auo ⁊ refert ſe pluries ꝯſuluiſ
ſe ꝙ ſi auus dotauit neptē contēplatione ſui ⁊ hoc conſtet liquido vel
p indicia tunc dicta neptis volens legitimam in bonis patris ſui ſibi
non imputabit dictam dotē in ltīmā ⁊ in hoc caſu intelligit ipſe id qđ
habet in. l. auus. ff. de iure do. ſed ſi auus dotauit contemplatione filij
vel dubitat quo caſu. ſ. qñ dubitat perinde eſt ac ſi cōtēplatione filij do
taſſet per. d. l. dedit dotē. ⁊ ibi no. Ja. de are. ⁊ Bar. ⁊ tūc dʒ ſibi in legi
timam imputare quaſi a patre ſuo dotata ſit. l. ſed ſi plures. §. in arro
gato. ff. de vulg. ⁊ pup. breui enim manu vr̄ ſm eū hec dos primo tra-
dita filio ⁊ deinde per filium nepti. l. iij. §. fi. ff. de dona. inter virū. l. li-
cet. §. j. ff. de iure do. ⁊ cum dicta opi. Ang. tranſit etiam Joā. de imo.
ſimpliciter in. d. l. in quartam. ⁊ idem tenet Ang. in dicta. l. illā. in ali-
quibus lecturis. ⁊ conſuluit ipſe in conſi. lxxvi. inci. Joānes Philip-
pi. ⁊ in conſi. ſequenti. ⁊ per dictā diſt. Ang. poſſunt reduci ad concor
diam opi. Cy. in. d. l. ſcimus. in. v. q. ⁊ Bal. in. d. auf. ex teſtamento qꝛ
aut auus dedit dotem nepti contemplatione ſui ⁊ hoc conſtat liquido
vel per indicia ⁊ tunc non imputabitur patri neptis in legitimaʒ de-
bitam ſibi in bonis aui dotantis eadem ratione qua Ange. dicit non
imputari nepti in legitimam debitaʒ ſibi in bonis pr̄is ipſius neptis

Aut dotauit auus cōtemplatione filij vel dubitatur quo caſu. ſ. in du-
bio videt dotaſſe in contemplatione filij vt eſt dictum ⁊ tunc imputa-
bitur in legitimā filij ſuccedentis auo eadem rōne qua Angel. dicit ꝙ
imputabitur nepti in legitimā ſibi debitam in bonis patris ſui ſicuti
5 ſi a patre dotata eſſet. ⁊ hoc † ſaltem verum eſt quando pater neptis
viuente auo tenebatur de iure dictam filiam ſuam dotare prout tenet
quando habet vnde dotet quia tunc non auus ſed pater tenetur dota-
re. vt ſing. decidit Bal. in auten. res que. C. commu. de leg. ⁊ Saly. in
l. filiuſfa. ſi in id. ff. ad macedo. ⁊ in. l. pater filie. in prin. ff. de euict. per
illum tex. ⁊ p dictā. l. dedit dotē. ⁊ p no. p Bal. in. l. non quēadmodum
ff. de lib. agno. ⁊ qꝛ vnumquodqʒ tale eſt ⁊ illud multo magis. l. ex di-
uerſo. verſ. item ſi mulier. ff. ſolu. ma. vnde ſi auus tenetur propter filiū
dare dotē nepti. vt. d. l. dedit. multo magis filius quando habet vnde:
⁊ ideo tunc talis dos data pro nepte ex filio contemplatione filij vel in
dubio debet imputari in legitimā ipſius filij ſed vbi filius nō tenere-
6 tur dotare neptem † vt qꝛ non habet vnde: tunc auus tenetur dotare et
ideo. §. fi. ff. de in rem ver. l. profectitia. §. ſi filiuſfa. mutuatus. ff. de iure
do. talis dos cenſetur onus aui ⁊ deducitur tanꝗ̄ es alienum aui. vt di
cit Bal. in. d. l. fi. C. de do. promiſ. allegat tex. quē dicit ad hoc eſſe ſin-
gularē in. l. pater filie. in prin. ſm vnam lec. ff. de euic. apparet ergo ex
predictis ꝙ etiam erant opiniones ⁊ dubitatio inter docto. an illud ꝙ
dabatur ab auo nepti in dotem computaretur patri: et pari ratione
matri ipſius neptis in legitimam debitam in bonis aui. ¶ Nec dica-
tur ꝙ prefati docto. formant queſtionem in nepte ex filio ⁊ nos loqui-
7 mur in nepte ex filia quia reſpondeo hoc nihil obſtare † qꝛ aſcendētes
per lineam maternā vt mater ⁊ pari ratione auia ⁊ ſimiles tenent do-
tare filiam vel neptem ex cauſa puta ratione inopie patris ipſius mu-
lieris dotande. vt no. Jac. de are. Cy. Ray. Bald. ⁊ Saly. in. l. mater
al's incipit neqʒ mater. C. de iure do. ⁊ Barto. ⁊ Bal. in. d. auf. res que
per dictā. l. mater. in ver. ex cā. ⁊ qꝛ ita eſt in alimētis. vt. l. ſi quis a libe
ris. §. j. ver. ergo ⁊ matrem. ff. de libe. agno. ⁊ etiā auus paternus non
ſemper tenet dotare neptē vt eſt dictum ⁊ ſic poteſt contingere quod
auus paternus ſponte ⁊ nulla iuris neceſſitate cogēte dedit dotem ne-
pti ſicut auus maternus ⁊ ſic poteſt contingere ꝙ in queſtione formata
per dictos docto. in. d. l. ſcimus ⁊ in. d. autē. ex teſtamento. et in. d. l. in
quartam. eadem erit ratio in auo materno ⁊ in paterno. ¶ Modo re-
deundo ad propoſitum dico ꝙ dictum vltimum ſtatutum ſub rubrica
de do. reſti. diſponēs ꝙ id qđ dictum erat de nepotibus habeat locum
in filiab⁹ intelligitur in dote data ab auo nepotibus ex filiabus qꝛ nō
imputabitur ipſis filiabus in legitimā. ⁊ quod ita debeat intelligi mo
ueor qꝛ intentio ſtatuentium fuit velle tollere id quod erat in dubium
de iure non autem corrigere id quod erat de iure clarum ⁊ indubitatū.
vt patet ex verbis ſtatuti dum dicit ad tollēdum dubium ⁊c. ſed ſi in-
telligeretur ꝙ ſtatutum velit inducere ꝙ dos data filie a patre non cō
putetur in legitimā ipſius filie corrigeret ius cōe in caſu indubitato.
vt. d. l. qm̄ nouella. cum ſi. item moueor qꝛ ꝗ̄uis ſtatuentes moti fue-
rint ad prouidendum ꝙ dos data filie non computet nepotibus ex fi-
lia in legitimā tamen non erat eadem ratio ſtatuendi ꝙ dos data filie
non cōputaret ipſimet filie in legitimā qꝛ qñ dos eſt data filie pōt eſſe
ꝙ non peruenit poſtea ad nepotes ex filia vnde non eſt iuſtū ꝙ cōpu-
8 tetur nepoti in ltīma ſibi debita in bonis aui: Item qñ ſuccedit † auo
nepos ex filia predefuncta dī ſuccedere ex ſua propria perſona non ex
perſona matris cui nūꝗ̄ fuit delata ſucceſſio. vt. l. ij. ⁊ ibi no. Bart. C.
de libe. prete. ⁊ Cy. in. l. j. ad fi. C. ad leg. iul. de adul. ⁊ Bart. in. l. j. §. ſi
ſic. ff. de colla. do. Item pōt cōtingere ꝙ nepos dictā dotē maternā hʒ
tanꝗ̄ heres matris ſue nō aūt ab auo de cuius bonis dʒ detrahi ltīma
vt qꝛ auus ſit ſtipulatus reddi filie dotē in caſu ſoluti matrimonij. vt
no. Bar. in. l. poſt dotē. in. iiij. q. ⁊ in. l. ſi cum dotem. in princip. ff. ſol.
mat. ⁊ ex forma dicti ſtatuti vltimi ſpectat omnino dos ad filiam etiā
ſi decedat patre ſuperſtite qui dotem dederat ⁊ dʒ imputari in legiti-
ma illud quod immediate de bonis illius de cuius ſucceſſione agit
obuenit ei qui legitimam petit: ſecus ſi non immediate obuenit ei ſed
caſu aduentitio obuenit. d. l. ſcimus. §. repletionē. prout dicitur obue-
niſſe nepoti quando ei obuenit tanꝗ̄ heredi matris ⁊ propter muta-
tionem perſonarū. ſ. aui ⁊ matris ipſius nepotis cēſetur dicta dos eſ
ſe de alio patrimonio ꝗ̄ aui. l. paulus. al's incipit p procuratorem. ff.
de acqui. here. q̄ rationes ceſſant qñ queritur an dos data filie a patre
debeat ipſi filie computari in ltīmā qꝛ cōſtat ꝙ ipſa filia petens ltīmā
habuit a patre immediate dotem ⁊ ex ſua ꝓpria perſona vult ſuccede
re. nō eſt ergo intelligendū ꝙ ſtatuentes voluerint caſus habētes lon-
ge diuerſam rōnē pariformiter determinare ⁊ de vno inferre ad aliū
qꝛ ex his q̄ diuerſam rationē habēt nō recta ſit illatio ⁊ talia diuerſi-
modā rōnē habētia pari deciſione determinari non debent. l. inter ſti-
pulantem. §. ſacra. ver. ſed hec diſſimilia. ff. de ver. ob. l. fi. ff. de calum.
⁊ pro hoc intellectu optime facit id qđ no. Dy. ⁊ Bar. in. l. ſi ab hoſt.
§. fi. ff. ſo. ma. in p̄mis v̄bis dū ponūt ītellectū illius tex. in ver. idē ⁊c.
9 ¶ Ad hanc interp̄tationem † etiā cogimur qꝛ ſtatutū dʒ interpretari
vt ꝗ̄tominus fieri pōt ledat ius cōe vel ius alterius ēt ſi oporteat ver
ba impropriare. vt eſt tex. no. ⁊ ibi ponderant Antoñ. de butr. ⁊ mod.
in. c. cum dilectus, de conſue. facit. l. precipimus. in fin. C. de appella. et
l. ij. C. de

l. ij. C. de nox. ergo non dʒ interpretari ꝙ diſponat filiā ſibi nō debere
cōputare in legitimā id qđ ſibi a patre datū eſt in dotē qꝛ ſi ita inter-
pretaremur euidenter corrigeret ius cōe ⁊ lederetur ius patris ⁊ ſuo-
rū vniuerſaliū heredū nō ſic ſm aliā interp̄tationē: vt ptʒ ex iā dictis.
¶ Ex quib⁹ apparet nō obſtare ſi diceret ſtatutū ꝙ vult ꝙ nepotes
nō cōputēt ſibi dotē maternā in ltīmā debitā in bonis aui ergo multo
minus debet filia ſibi cōputare que magis cōiungitur patri autē. mul-
to magis. C. de ſac. ſan. ecc. nā reſponſiones euidenter patent ex iam di
ctis; qꝛ filia habuit immediate a patre ⁊ ex ſua propria perſona habet
ſuccedere nō ſic in nepote ex filia. vt. ſ. probaui ⁊ adduxi rationem infe
rentē iſta eſſe diuerſimode iudicāda per dictū. §. repletionem. cū alijs
10 ſ. allegatis. ⁊ propterea videmus ꝙ † dos data filie ſemper cōputat ſi
bi in ltīmam de iure cōi nō aūt ſic cōputat nepoti ex filia dos data ma
tri. ſue. vt no. Bart. ⁊ doc. in. d. l. poſt dotē. circa pe. vel vltimā colū. ⁊
in. d. l. in quartā. ⁊ Bal. in. d. l. illam. ⁊ in. d. l. ſcimus. in prin. ⁊ in. d. l.
qm̄ nouella. ⁊ per Saly. in. d. §. repletionem. cum ſi. ¶ Secundo prin
12 cipaliter reſpondeo ad dictū ſtatutū ꝙ † qñ duo ſtatuta videntur adin
uicē repugnātia nunꝗ̄ tollitur primū per vltimū niſi repugnantia ſit
talis ꝙ vtrūqʒ ſtatutū nō poſſit per ſubdiſtinctionē ſaluari. d. l. ſed et
poſteriores. ⁊. l. nō eſt nouū. ff. de legi. ⁊ no. Bar. i. d. l. oēs populi. i. iij.
q. principali. cū cōcordātijs. ſ. allegatis. ſed dictū ſtatutū primū loq-
tur cōdito teſtamēto: ſequens vero ſtatutū nō facit mentionē de cauſa
teſtati. ergo intelligi debet ab inteſtato vt vtrunqʒ ſtatutum ſaluetur.
¶ Nec ad hoc obſtat ſi diceret ꝙ hoc ſtare nō pōt eo quia ſi pater de-
ceſſit inteſtatus tunc non tractat de legitima ſed de ſuccedendo per
deſcendentes in ſua virili ab inteſtato iuxta. l. fi. C. de lib. prete. cum ſi.
13 qꝛ reſpondeo ꝙ † imo multis modis poteſt contingere tractari abinte
ſtato de legitima vt ſi pater nullo condito teſtō cōditis codicillis de-
ceſſit ⁊ ī codicillis grauauit filias ſuccedētes ab inteſtato onere legato-
rum vel fideicommiſſorū. nā cōtingit tractari de deductione legitime
que non potuit diminui per legata vel fideicommiſſa. d. l. qm̄ in prio-
ribus. ⁊. l. papinianus. §. quarta. ff. de inof. teſta. ⁊ tamen tunc dicitur
deceſſiſſe ab inteſtato. l. cōficiuntur. in princi. ⁊. l. ab inteſta. ff. de iure co
di. idem contingeret ſi pater donaſſet puta vltra dodrātē ſubſtātie ſue
in preiudicium filiarum ⁊ deceſſiſſet ab inteſtato. nā cōtinget tractari
de detractione que debet tanꝗ̄ inofficioſa reuocari ſaltem vſqʒ ad legi
timā. l. ij. ⁊. l. ſi liqueat. C. de inof. don. ⁊ in multis etiam caſib⁹ de iure
cōi habem⁹ ꝙ in ſucceſſiōe ab inteſtato cōtingit tractari de detractio-
ne legitime: vt ptʒ in. l. qſqs. ver. ſed ad filias. C. ad legem iul. maieſt.
⁊ in auf. ſi qua mulier. C. de ſac. ſan. eccle. cū ſi. ¶ Nec ob. ſi diceretur
ſtatutum primum poteſt intelligi extātibus filijs maſculis: vt predi-
xi. ſequēs vero ſtatutū pōt ītelligi filijs maſculis nō extātib⁹ qꝛ rñdeo
⁊ primo ꝙ attēto qđ per iſtū intellectū oīno euidēter corrigeretur ius
cōe potius dʒ capi prior interpretatio quā. ſ. dedi ſm quam dictum
vltimū ſtatutū nihil faceret ad ꝓpoſitū adeo ꝙ ꝗ̄uis tūc primū ſtatu-
tū intelligeret exiſtentibus maſculis ⁊ per cōſequēs caſus noſter eſſet
omiſſus; ⁊ per cōſequens remaneret in diſpoſitione iuris cōis iuxta. l.
ſi extraneus. ff. de condi. ob cau. ⁊. l. cōmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſth. ad-
huc heredes vniuerſaliter inſtituti haberēt intentū qꝛ de iure cōi dos
data filie cōputat in legitimā. Scđo rñdeo ad obiectū ꝙ dictum pri-
mum ſtatutū intelligitur ſiue extent maſculi ſiue etiā non extēt: prout
non extant in caſu noſtro; quod probatur primo qꝛ ſtatutū primum in
verſi. filiabus aūt. loquit indiſtincte condito teſtamento in quo non fi-
lij maſculi ſed filie vel alij extranei ſint inſtituti vniuerſaliter ergo in-
diſtincte dʒ ītelligi. l. j. §. ⁊ generaliter. ff. de le. p̄ſtā. l. de p̄tio. de publi.
¶ Preterea confirmo pone ꝙ eſſent liberi maſculi ſed non ſuccedāt:
vt qꝛ ſint ltīme ⁊ iuſte exheredati vel alia ratione non ſuccedāt certe di
ctū ſtatutū. in verſi. filiabus aūt locū habebit qꝛ ſtatutum ſolum vult
facere differentiam inter caſum qñ filij ſunt vniuerſaliter inſtituti ⁊ ca
ſum qñ non ſunt vniuerſaliter inſtituti: vt clare ptʒ in prin. dicti ſtatu-
ti. iuncto dicto ver. filiabus aūt. ſicuti ergo dictū ſtatutū in verſ. filiab⁹
aūt. ſibi locū vendicaret exiſtētibus filijs maſculis ⁊ legitime exhere-
datis vel alia rōne non ſuccedentibus eodē modo vendicabit ſibi locū
14 nullis exiſtētibus liberis maſculis † qꝛ iſti duo caſus ēt in materia ſta
tuti procedūt a pari. ſ. filios nō extare vel extare ⁊ nō ſuccedere. vt. l. ij.
§. ſed ſi ſint ſui. ⁊ ibi no. Bart. ff. ad ter. ⁊. l. j. §. filiū. ⁊ ibi no. Bar. ff. de
bo. poſ. ꝯta. ⁊. l. j. §. ſi pr̄ emācipatus. ⁊. §. ſi pr̄ in p̄tāte. ⁊ ibi no. Bar.
ff. de cōiungē. cū emā. lib. ⁊ no. Guil. de cu. ⁊ Bald. in auf. nouiſſima.
C. de inof. teſt. ⁊ Bal. in. l. maximū vitiū. in. vj. col. C. de lib. pret. ⁊ in. l.
in ſubſtitutione. per illum tex. ff. de vulg. ⁊ pup. cum ſi. ¶ Nec etiā ad
hoc obſtat ſi diceretur ꝙ dictū primū ſtatutū in ver. filiab⁹ aūt volue-
rit extantibus maſculis ꝗ̄uis non vniuerſaliter inſtitutis in certa re
fauere eis vt ſic tūc femine cōputent ſibi dotē in ltīmā ⁊ ſic pinguior
erit ltīma filiorū illam cōſequi volentiū ꝗ̄ ſi dos non cōputaret filia-
bus: ſed qñ nullo mō vocant filij maſculi vt qꝛ non extant ⁊ ſic non tra
ctatur de fauore filiorum tunc dos filiarum non computetur ipſis fi-
liabus in ltīmam vt in vltimo ſtatuto quia dico ꝙ vltra primā princi
palem reſponſionem datā ad dictū vltimū ſtatutū per quā tollit oīs
obiectio adhuc rñdeo dicte obiectioni ꝙ ſtatutū primū in. d. ver. filia-
bus autē. nullam facit differentiam vel diſtinctionem an filius ſit in-

ſtitutus in re certa ⁊ ſic in aliquo ſuccedat an vero ſit in totum exclu-
ſus ſeu in nullo ſuccedat: ergo ſtatutū nō patitur dictū intellectū. Itē
nō patitur dictū intellectū alia rōne qꝛ p ſtatutū imediate ſequēs ſub
rubrica de ſucceſ. liberorum. pr̄e vel matre vel alijs aſcēdētibus moriē
tibus ab inteſtato. in ver. declarātes inſuper ⁊c. cauetur ꝙ vbicūqʒ in
aliquo caſu cōprehēſorū in ipſo ſtatuto vel precedēte mulier a ſucceſ-
ſione ab inteſtato vel ex teſtamēto repellatur ſi inter maſculos adinui
cem vel cū alijs queſtio oriatur ſuper debita iure nature quota ſeu quā
ta intelligatur propter numerū liberorū tales femine quo ad ipſam
ltīmā in numero liberorū nō cōtinentur ſeu nō cōputent ⁊ ſic apparet
ꝙ vbi maſculi eſſent in re certa inſtituti ⁊ vellent conſequi legitimam
ſeu ſupplementum legitime non loquitur tunc dictum primū ſtatutū
in verſi. filiabus aūt. vbi prouidetur ꝙ filie habeant legitimam ⁊ dos
eis computetur in ltīmam quia imo intentio dicti ſtatuti ſub rub. de
ſucceſ. liber. patre vel matre decedentibus ab inteſtato eſt ꝙ quādo fi-
lij maſculi veniunt ad ltīmam nō ſit in cōſideratione filia femina quo
ad ltīmam petendū. nam ſi tunc petere poſſet ltīmam conſequenter fa
ceret partem maſculis in ltīma: ⁊ ſic computaret in numero liberoruʒ
15 qꝛ † qui admittitur vel admitti ſperatur ad partem facit partem. l. ſi
duobus. in prin. ⁊. §. fi. ff. de leg. j. cum ſimilibus precedētia tamen ma
gis me mouēt ꝗ̄ hoc vltimū qđ nō eſt neceſſarium. ¶ Non obſt. etiaʒ
ꝙ dictum primum ſtatutū in principio loquatur exiſtētibus filijs ma
ſculis ⁊ per cōſequens debeat etiam ita intelligi ſequens verſi. qui in-
cipit filiabus aūt ⁊c. attenta dicta aduerſatiua q̄ videatur inducere re
16 petitionem: qꝛ rñdeo † ꝙ aduerſatiua bene operatur: vt illud quod ſe-
quitur debeat intelligi de eodē genere de quo in precedentibus tracta
tū eſt quatenus verba ⁊ materia patiuntur vt ſi dico ſcholares legūt
Petrus aūt currit: intelligitur Petr⁹. ſ. ſcholaris vt declarat Bar.
in. d. l. mariti. §. fi. per ibi no. p glo. ff. de adulte. ⁊ ita in propoſito be-
ne intelligitur de illis filiabus ⁊ deſcendentibus feminis in genere de
quibus dixerat ī principio ſtatuti dūmodo ſint inſtitute vniuerſaliter
vel alij extranei ſint vniuerſaliter inſtituti vel poſito ꝙ intelligeretur
illud ſtatutum primū in ver. filiabus aūt loqui quando filij extarent
etiā ſi nō ſuccederēt ꝓut ī veritate intelligi poteſt. vt dixi. ſ. ⁊ de ſe pa
tet: ergo eo ipſo ꝙ tale ſtatutum prouidet de caſu in quo filius extaret
ſed non ſuccederet dicitur etiam prouidere de caſu quo filij non exta-
rent qꝛ iſti duo caſus procedūt a pari etiam in diſpoſitione ſtatuti. d.
l. ij. §. ſed ſi ſint ſui. ⁊ ibi Bar. ff. ad tertul. cū alijs. ſ. alleg. nam qua ra
tione ſtatutum voluit minus fauere filie diſponēdo ꝙ ſibi cōputet do
tem in ltīma filio maſculo exiſtente ⁊ nō ſuccedēte eadē rōne etiam dʒ
idem dici filio non exiſtente qꝛ neutro caſu fuit fauor filiorū. ⁊ hec fuit
rō eius ꝙ no. Bar. in. d. §. ſed ſi ſint ſui. cū ſi. ⁊ tāto magis qꝛ per talē
interpretationē non ſit ꝯ ius cōe imo iuuat ius cōe vtroqʒ caſu cū ius
cōe diſponat oī caſu dotē datā filie a patre computari ibi in legitima
ergo talis interpretatio accipienda ⁊ iuuanda eſt: vt. d. c. cum dilect⁹.
17 de conſue. ¶ † Circa aliud dubiū quo queritur quomodo ⁊ in qbus bo
nis tradenda ſit portio ltīme dictis filiabus nō acqeſcētibus dicte diſ
poſitioni ⁊ an electio pertineat ad filias vel ad heredē: breuiter rñdeo
ꝙ filie erit aſſignandū ſupplementum ltīme in rebus hereditarijs. d.
l. ſcimus. §. repletionem. C. de inof. teſta. ⁊ nō in deterioribus rebus: vt
in auf. de trien. ⁊ ſemiſ. §. j. quē ad hoc allegat Angel. ⁊ Joan. de imo.
in. l. in quartam. ff. ad leg. fal. ⁊ dʒ filie aſſignari dicta legitima in vna:
vel duabus rebus hereditarijs arbitrio boni viri: vt vult Barto. in. l.
ſuus quoqʒ in fine principij. ff. de here. inſti. arg. l. non amplius. §. fi. cū
l. ſeq. ff. de lega. j. ⁊. l. ij. C. quando ⁊ quibus quarta pars deb. lib. x. ⁊ qđ
ibi Bart. ⁊ ita etiam eſt de mente Barto. in. d. l. in quartam. in v̄. q̄r-
to quero vtrum falcidia ⁊c. dū allegat. l. pōt. ff. de leg. j. ⁊ dictā. l. ij. idē
no. Hoſti. ⁊ Jo. an. in. c. Raynaldus de teſt. nō aūt pōt filia dicere vel-
le partem in qualibet re hereditaria ſm doc. in dictis locis p iura p̄al
legata. ⁊ dicit expreſſe Jaco. de bel. in auf. de reſt. ⁊ ea que par. in prin.
in. iij. q. ꝙ filius nō pōt eligere meliorē rē pro ltīma ne dum filio ſatis
fauenduʒ eſſe exiſtimamus fideicommiſſarij vel heredis cōmoda de-
fraudentur. arg. l. fi. §. ſʒ ⁊ ſi quis. C. cōia de leg. ⁊. l. legato generaliter
in prin. de leg. j. ⁊ in auf. hoc ius porrectum. in verſi. ſi tñ res ipſa me-
diocris. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ ſic ſentit Jac. de bel. quod debet aſſignari
ltīma in vna re mediocri arbitrio boni viri: ⁊ ita expreſſe concludit ēt
Guil. de cu. ⁊ Bal. in. l. ſcimus. in princ. C. de inof. teſta. per. d. l. ij. et
idem vult Bal. in. l. filium quem habentem. in. xiij. col. C. fami. erciſ. in
ver. vlterius q̄ro de tali. q. ⁊c. ⁊ idē ibi Saly. in. xviij. col. nō enim repe
18 ritur ꝙ † filius habeat hypothecata in ſolidum oīa bona hr̄editatis vt
ſic poſſit eligere quā velit pro legitima ſicut pōt creditor habēs bona
hypothecata. l. creditoris. ff. de diſtra. pigno. ꝓut etiā pleni⁹ tangitur
per Bal. in. d. l. filium quē habentem per quod ptʒ non obſtare id qđ
no. Cy. in auf. res que. in fi. C. communia de leg. ⁊ in. l. marcellus. § res
que. ff. ad treb. Iſtam concluſionē etiam tʒ Joan. de imol. in. d. l. ſuus
quoqʒ. in princip. vbi reprehendit Bald. qui aliter in hoc variauit.
¶ Confirmantur predicta p id qđ voluit Bal. in rub. ff. de rerū diui.
in. j. col. vbi inquit ꝙ filius nō pōt dicere ſe velle ltīmaʒ in re quaʒ te-
ſtator legauit qꝛ legata debent dummodo beſſem non excedant. alle-
gat. §. quamobrem. in auf. de reſti. ⁊ ea que par. ⁊ in eo iudicio melius

pꝛobatur in.l.ſi cogitatione.C.fami.ercis.⁊ in.l.parẽtibus.C.de inof. teſta.ergo apparet ꝙ filius in legitima nõ pꝛopꝛie iudicatur vt credi toꝛ habens hypothecata bona ⁊ ꝑ conſequens non habet poteſtatem eligendi quã rem vult ſicut hꝫ creditoꝛ habens bona hypothecata.vt
19 dixi.¶ Quantum ad aliud dubiũ quo querit̃ an ſi filia domicella ex diſpoſitione ſtatuti petere potuiſſet libꝛas ducentas pꝛo dote pꝛout habuit pꝛima filia nupta etiã ſi nõ fuiſſent ſibi relicte ꝑ teſtatoꝛeꝫ de beant ipſe libꝛe ducente in ltĩmam ipſius filie domicelle computari. Reſpõdeo ꝙ ſic qꝛ ꝗ̃uis potuiſſent peti ex diſpoſitione legis vel ſta tuti hoc non facit ꝙ non debeãt in ltĩmam computari qꝛ ẽt de iure cõi pater cogitur dotare filiam.l.ſi.C.de do.pꝛomiſ.l.qui liberos.ff.de ri tu nup.⁊ tamen cõputat̃ hmõi dos in legitimã.d.l.quoniã nouella.
20 ¶ † Circa aliud dubiũ quo querit̃ an veſtes coffani ⁊ apparatus da ti filie qñ nupſit in ltĩmam cõputent̃.⁊ cõcludo ꝙ ſic:qꝛ cum talia da ta fuerint ob cãm matrimonij debẽt in legitimã computari ſicut com putantur oĩa alia q̃ ob cãm dotis data ſunt a patre.l.oĩmodo.§.ſi.⁊.l. qñ nouella.C.de inof.teſt.⁊ ita not.per Bar.in.d.l.in quartã.in ver. venio ad quartã debitã iure nature ⁊c.ꝓ hoc facit qꝛ aut nos dicimus ꝙ qñ pater donat filie exiſtenti in patria ptãte ſcrinea cũ iocalibus cõ ſuetis valeat ab initio.vt tꝫ Pau.de ca.in.l.cũ pater filie.ff.de leg.ij. vbi refert ſe ita conſuluiſſe eo qꝛ ſm eũ ſunt appendices dotis qꝛ ſi nõ
21 darentur tãto minoꝛ eſſet dos.¶ † Vñ ſicut eſt ſpãle ꝙ valeat dona tio inter patrẽ ⁊ filiã in ptãte qñ ei donat̃ ob cãm dotis.l.pomponius philadelphus.ff.fa.ercis.l.ſi cũ dotẽ.in pꝛin.ff.ſolu.ma.⁊ no.ꝑ gloſ.⁊ doc.in.l.ij.C.de inof.do.ita ſm eũ dꝫ eſſe ſpãle in iſtis tanꝗ̃ acceſſoꝛijs ipſius dotis.ar.l.inter ſocerum.§.cũ inter.ff.de pac.do.⁊.l.ẽt.C.de iu re do.ergo apparet eadem rõne ꝙ ſicuti dos cõputatur in ltĩmam ita ⁊ hmõi donataria:aut nos dicimus ꝙ donatio huiuſmodi facta a pa tre filie in ptãte nubẽti nõ valeat a pꝛin.vt tꝫ Ludo.ro.in.l.placet.ff.
22 de acq.here.eo qꝛ † ſm eum bona paraphernalia nõ ſoꝛtiunt̃ pꝛiuile gium dotis.l.ſi ego.§.dotis.ff.de iure do.⁊ ideo dicit ꝙ regula que ha bet ꝙ nõ valeat donatio inter patrẽ ⁊ filium in ptãte.d.l.ij.C.de inof. do.habebit locũ etiã in hmõi bonis donatis filie lꝫ dicat ſe vidiſſe al's fuiſſe conſultũ ꝯ̃rium ⁊ adhuc reſultat cõcluſio ꝙ cõputet̃ in ltĩmã qꝛ ſi donatio nõ valuit ſequit̃ ꝙ filia hꝫ dicta bona iure legati ſibi relicti in teſtõ in quo teſtatoꝛ tales apparat⁹ legauit.⁊ clarum eſt ꝙ legata computant̃ in ltĩmã.l.etiã.§.pe.ff.de bo.lib.⁊.d.l.oĩmodo.⁊ no.Bar.
23 ⁊ Ang.in.d.l.in quartã.vbi ẽt dicũt † idem ſi pater nõ legaſſet filie in poteſtate id qđ ſibi donauerat caſu quo donatio nõ valuiſſet qꝛ cum confirmetur moꝛte pr̃is pꝛecedentis.l.donationes quas.C.de do.inter virũ:computari debẽt in ltĩmam.l.filiũ quẽ habentẽ ſm vnã lec.C.fa. ercis.⁊.d.l.etiã ver.ſed ⁊ moꝛtis.⁊ no.Cy.in.l.ſi qñ.§.ſi.C.de inof.teſt. lꝫ aliud dicant eſſe in donatione puta valida a pꝛincipio vt qꝛ ſit fa cta filio emãcipato qꝛ nõ cõputat̃ in ltĩmam niſi hoc fuerit expꝛeſſum l.ſi qñ.§.ſi.pꝛeallegata.ſed ille nõ eſt caſus noſter ideo de illo non diſ cutio.¶ Cõfirmant̃ pꝛedicta per id qđ dicit no.Bar.i.l.i.§.ſi parẽs. ff.ſi quis a parẽ.fuc.manu.vbi dixit ꝙ qñ pater ſimpliciter dat filio nec apparet aliter ꝙ donet computat̃ in ltĩmam.ꝑ.l.cũ quo.§.ſi.ff.ad leg.fal.⁊ reputat Jo.de imo.hoc dictum Bart.eſſe ſingulare vt ipſe dicit in.l.titio centũ.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.pꝛo hoc etiã facit qꝛ videmus ꝙ ſi pater filia ingrediẽte monaſterium dimiſit ali quid ſuper altare computatur in ltĩmam quaſi ſit ad inſtar dotis.ita decidit Bar.in.d.§.titio genero.in fi.⁊.d.§.ſi parens.⁊ Bald.in.d.l. quoniã nouella in fi.⁊ Jo.de imo.⁊ Pau.de ca.in.d.l.in quartã.arg. l.ſi.ff.de pecul.lega.Super reliquis dubijs non ſcribo qꝛ verbo fert ſuper eis parum excitari.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxviij.

1 Utrum intrate feudi poſſint alienari irrequiſito domino.
2 Qui pꝛohibetur alienare rem nõ põt alienare vſumfructum.⁊ nu.4.
3 Si concedo tibi vt ſingulis annis percipias vnum modium frumen ti in fundo meo dicitur conceſſio perſonalis.
5 Obligatio perſonalis non dicitur alienatio.
6 Vaſallus poteſt cõcedere fructus ⁊ comoditates feudi pꝛo eo tempo re quo duraturum ſit feudum.⁊ nu.12.
7 Ubi ſit aliqua diſpoſitio per vaſallum circa feudum nouum in caſu in quo non poteſt allegari defectus conſenſus domini valet etiam in pꝛe iudicium filioꝛum.
8 Quis poteſt in pꝛeiudicium legitimoꝛum heredum renunciare iuri patronatus eccleſie.
9 An pater poſſit renunciare feudo in pꝛeiudicium filioꝛum.
10 Si quis pꝛomittit ſe velle tenere de ſuo dato ⁊ pacto tenebitur etiam de facto heredis.
13 Factum heredis ⁊ factum defuncti cenſetur vnum ⁊ idem factum.
14 Quando ſtatutum diſponit quod debitoꝛ capi poſſit ⁊ carcerari pꝛo debito ⁊c.
15 Obligatio eſt magis tranſitoꝛia ex parte pꝛomittentis ꝗ̃ ex parte ſti pulantis.
16 Alimenta ex parte eius cui debentur non tranſeunt ad heredes.
17 Appellatione deſcendentium veniunt omnes in infinitum.

¶ Conſilium.cxviij.

¶ Vaſallus an poſſit alienare partem iuris percipiendi fructus ſeu intratas feudi domino irrequiſito etiam in pꝛeiudicium filioꝛum etiã ſi feudum ſit nouum.

Domini redemptoꝛis no ſtri inuocato ſuffragio ⁊c.attentis narratis in the
1 mate ſup pꝛio dubio quo querit̃ vtrũ meuius † po tuerit alienare partẽ iuris ꝑcipiendi fructus ſeu in tratas feudi dño irreqſito ẽt in ꝑiudiciũ filioꝛũ ⁊ ſic. poſt moꝛtẽ attẽto ꝙ eſt feudũ nouũ nõ obſtãte cõfir matiõe facta heredib⁹ videret̃ pꝛia cõſideratiõe ꝙ fieri nõ potuerit qꝛ vaſall⁹ ꝓhibet̃ alienare feudũ irreqſito dño.c.impialẽ.i pn.de ꝓhib.
2 feu.ali.ꝑ Fed.c.j.de ꝓhi.feu.alie.ꝑ Lot.⁊ ille † q eſt ꝓhibit⁹ alienare rẽ nõ põt etiã illi⁹ vſumfructũ ⁊ ſic ſeruitutẽ pſonalẽ cõcedere aut i ea re aliã ſeruitutẽ cõſtituere.l.ſi.C.de re.alie.nõ alie.vñ dicit expꝛeſſe gl. cõiter appꝛobata in.c.j.in verb.alienationes.de capi.coꝛra.ꝙ vaſall⁹ non poteſt vſumfructũ vel ſeruitutẽ in feudo cõſtituere:ſed ita eſſe vr̃ ꝙ cõceſſio facta ꝑ dictũ meuiũ vaſallũ titio fratri ſuo ꝓ ſe ⁊ hr̃dibus ius ꝑcipiendi ſingulo anno de redditibus ſeu intratis dictoꝛũ bono rũ feudaliũ vſqꝫ ad ſummã dictarũ libꝛarũ.cc.dr̃ eſſe cõceſſio ſeruitu
3 tis † debita a re pſone:vt cõcludit Pe.⁊ Cy.in rub.C.de vſufr.dũ di cũt ꝙ ſi concedo tibi ꝙ ſingulis annis in feudo meo ꝑcipias vnũ mo dium frumẽti dicoꝛ tibi conceſſiſſe ſeruitutem pſonalẽ debitã a fundo perſone tue ⁊ qꝛ nõ eſt ſeruitus noĩata.l.vſuſfructus vel vſus dicũt cã eẽ innoĩatã ſuitutẽ ꝑ.l.mella.§.ſi.ff.de ali.⁊ cib.leg.⁊ fuit opi.Ruge. antiqui gloſſatoꝛis relata ꝑ gl.in.l.pecoꝛis.ff.de ſer.ruſt.ꝓdi.facit ꝙ no.Bar.in.l.vt pomũ.ff.de ſerui.¶ Tñ pꝛemiſſis nõ ob.ſentio ꝯ̃riũ de iure verius pſertim ex.j.ſcriptis.⁊ pꝛimo pꝛeſuppono ꝙ dicta con ceſſio nõ eſt ſeruitus ſed tñ dr̃ cõtinere obligationẽ pſonalẽ adeo ꝙ di cto titio nõ cõpeteret ius aliqđ reale ⁊ cõſequenter nõ competeret cõ feſſoꝛia actio q̃ ꝓ ſeruitutibus cõpetere cõſueuit.vt ꝓbat̃ in.d.l.vt po mũ ⁊ ibi hoc firmat gl.⁊.l.ſi qs binas.⁊ ibi firmat gl.ff.de vſuf.⁊.l.ca ius.ff.de annu.leg.l.ſi.ff.de ꝯ̃hen.emp.l.ſi cũ mihi.ff.de dolo.l.ꝓmiſi ſti.ff.de pſcri.vb.⁊ no.gl.Bar.⁊ Nic.de nea.in.d.l.mella.§.ſi.vbi rñ det ad illũ tex.in fi.ꝙ tex.ibi innuit ꝙ nõ eſt ſeruit⁹:ſꝫ certũ qđ debitũ pſone ita ẽt tꝫ Bal.Saly.⁊ Ful.in rub.C.de vſufr.⁊ Bal.i.d.l.vt po mũ.ꝑ illũ tex.⁊ Ang.i.d.l.pecoꝛis.⁊ i.d.l.ſi qs binas.ẽt ꝗ̃tũ ad ꝓpo ſitũ noſtrũ reñ.Jo.de imol.in.l.apud iulianũ.§.ſi qđ alicui.ff.de leg. j.vbi cõcoꝛdando opiniones dicit ꝙ aut in diſpoſitione venit aliquid indeterminatũ qđ põt accipere determinationem ſm neceſſitatẽ pſo ne vt in caſu dicti.§.ſi qđ alicui.qñ ſine determinatione ꝗ̃titatis cõce dit̃ alicui poſſe cedere lapides in fundo ⁊ tũc cẽſeat̃ ſeruitus perſona lis qꝛ in effectu cenſet̃ ſeruitus vſus.⁊ ad iſtud mẽbꝛum põt conuenire tex.in.d.l.mella.§.ſi.ſm intellectũ Pe.⁊ Cy.in.d.rub.C.de vſufr.ſed ſi veniat aliqđ determinatũ puta ꝙ licitũ ſit oĩ anno tot poma decer pere ⁊ tũc non eſt ſeruitus pſonalis nec ꝓdialis ſed eſt debitũ pſone et ſolũ acqrit̃ obligatio pſonalis ꝯ cõcedẽtẽ.vt no.gl.in.d.§.ſi qđ alicui. ⁊ hoc bene ꝓbat̃ in.d.l.caius.ſꝫ ita eſt ꝙ cõceſſio de qua q̃rit̃ eſt deter minata.ſ.ad libꝛas.cc.ergo nõ põt appellari cõceſſio vſuſfructus vel vſus aut alterius ſeruitutis ⁊ ꝑ hec apparet hãc eſſe cõem opinionẽ et eſſe rñſum ad allegata in ꝯ̃riũ.¶ Et nõ obſtat ẽt id qđ no.Bar.in.d. l.vt pomũ.quia Bart.ibi dicit ꝙ poterit taliter cõcedi vt liceat decer pere fructus arboꝛis ꝙ erit cõceſſio vſuſfructus vel vſus arboꝛis.ſ.qꝛ ſi cõcedatur ius ꝑcipiẽdi ſingulis annis oẽs fructus arboꝛis erit con ceſſio vſuſfructus arboꝛis ſed ſi cõcedat̃ pꝛo neceſſitate pſone vel in determinate poſſe ꝑcipere de fructib⁹ erit ſeruitus vſus.inſtit.de vſu ⁊ habita.§.i.et.l.plenũ.§.ij.eo.ti.iuncta.d.l.mella.§.ſi.et his.q̃.ſ̃.dixi al's Bar.eſſet cõtrarius his q̃ dixit in.d.l.mella.maxime dum allegat d.l.caius.⁊ attẽto ꝙ glo.firmat iſtã opi.⁊ eſt magis cõiter appꝛobata nõ eſt diſcedẽdum ab ea in iudicando vt traditur in locis vulgaribus.
4 ¶ † Hoc ergo pꝛeſuppoſito ꝙ dicta cõceſſio nõ cõtineat vſumfructũ vel aliã ſeruitutẽ ꝑ quã cõſtituit̃ ius in rẽ ſed ſolũ obligatio pſonalis
5 clarũ eſt ꝙ iſta non eſt alienatio:qꝛ † obligatio pſonalis nõ dicitur alie natio vt de ſe ptꝫ:vt ꝓbatur in.l.ſi.§.ſi.C.cõia de leg.⁊ ibi no.Bal.in ver.no.ꝙ ille q nõ põt alienare ⁊c.⁊ ibi pꝛo hoc allegat.l.alienatũ.ff. de v̄.ſig.⁊.l.ſi ꝓ fundo.C.de trãſ.⁊ no.Bar.in.l.ſi.§.filij aũt.C.de bo. q̃ lib.ergo dictã obligationẽ ⁊ cõceſſionẽ facere potuit dictus meuius.
6 ¶ † Pꝛo hoc ẽt facit qꝛ vaſallus põt concedere fructus ⁊ cõmodita tes feudi pꝛo eo tpe quo duraturũ ſit feudũ.vt no.And.de yſer.⁊ Ja. aluarotus.in.d.c.imperialẽ.in pꝛin.⁊ in.c.ij.§.ex eadem.de lege coꝛ ra.⁊ Bal.in.c.i.§.aut ſi libellario.in ti.quib.mod.feu.amit.argu.l.pe to.§.pꝛedium.⁊.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.⁊.l.pater.in pꝛinc. ff.de lega.iij.⁊.l.cõi diui.§.cum de vſufructu.ff.cõi diui.facit quod no. Spe.in ti.de pig.ver.quid de decima.⁊ qđ no.Bal.in.d.l.cõi diuidũ
7 do.in.ſi.pꝛincipij.⁊ in.l.j.in pꝛinci.ff.q.mod.vſufr.amit.¶ † Et po tuit ẽt meuius in pꝛeiudicium filioꝛũ dictã conceſſionẽ facere qꝛ vbi ſit cõceſſio ſeu aliqua diſpoſitio per vaſallũ circa feudũ nouum in caſu in quo nõ poſſit allegari defectus conſenſus domini feudi valet etiam in pꝛeiudicium filioꝛum.vt plene not.And.de iſer ⁊ Jac.alua.in.c.j.de alie.feud.pater.ſaltem ſi feudum illud fuit conceſſum meuio pꝛo ſe et heredibus

heredibus per.l.cũ q.eũ ibi no per Bart.ff.de interdi.⁊ releg.⁊ Cy. in.l.ſi manumiſſus.in fi.C.de liber.⁊ eoꝛũ libe.⁊ Jo.an.in.addi.Spe. in ti.de feu.§.nũc dicamus.in addi.q̃ inci.deberet dicere.⁊ per no.per
8 Bar.⁊ Ang.in.d.§.ſi quid alicui.¶ † Bene facit qđ not.Arc.in.c.j. in pꝛin.de iurepa.in.vj.vbi voluit ꝙ qs poſſit in pꝛeiudiciũ legitimo
9 rũ heredũ renuntiare iuri patronatus eccleſie.¶ † Et per hoc idem in feudo ꝙ poſſit pater renũtiare feudo in pꝛeiudiciũ filioꝛũ cõſuluit Pau.de caſt.in conſi.clij.incip.in chꝛiſti noĩe circa pꝛeſentem caſum notandũ eſt ⁊c.ad finẽ conſilij.⁊ voluit hoc etiã Nico.de matarellis in feudo nouo.vt refert Bal.in.l.qui ſe pr̃is.C.vñ lib.in.ix.colũ.in verſ. itẽ queritur ſi vaſallus ⁊c.nec quãtũ ad caſum noſtrũ ꝯ̃dicit Bal.ibi ⁊ Bal.in.c.j.in fi.de vaſal.decrep.eta.⁊ patebit ex.j̃.dicendis.⁊ verbo fert̃.ꝙ dicta cõceſſio feudi credit̃ facta pꝛo ſe ⁊ heredib⁹ ⁊ ita etiã in dubio pꝛeſumitur qñ feudũ ſimpliciter cõcedit̃.c.j.de duo.fra.a capi. inueſti.⁊.l.ſi pactũ.ff.de ꝓba.⁊ no.And.de iſer.in.c.j.an agna.vel fi. ⁊ ibi ẽt Bal.circa quartã col.dũ allegat.d.c.j.de duo.fra.a capi.inue ſti.⁊ lꝫ Bal.in.c.j.§.hoc quoqꝫ.de ſucceſ.feu.circa.iij.col.videat̃ tenere ꝙ pr̃ nõ poſſit pꝛeiudicare filijs alienãdo feudũ etiã cũ cõſenſu domi ni tñ illa deciſio nõ loquit̃ in alienatione feudi noui ſaltem recepti eo mõ quo dixi:ſꝫ loquit̃ in feudo antiquo.⁊ ita declarat etiã Jac.alua.in c.j.§.fina.in ti.q̃ fue.pꝛima cauſa benefi.amit.in.xviij.⁊ in.xlvij.con cluſione.bene facit qđ no.Joã.de imo.in.l.ſi domus.§.ſi.ad fi.⁊ in.l.ſi iuſſa.§.cũ pater.in pꝛin.ff.de leg.j.⁊ hec ſufficiant quo ad pꝛimũ du
10 bium.¶ † Circa ſcdm vero dubiũ quo queritur poſito ꝙ talis cõuen tio non obliget bona feudalia in pꝛeiudiciũ heredũ meuij ⁊c.Dꝛ non refert an defunctus impedierit an heres eius etiã ſi defunctus ſimpli citer pꝛomiſit nõ ꝯ̃uenire nulla facta mentione de herede.l.ſtipulatio iſta in pꝛin.ver.ſꝫ ſi obligat.ff.de ver.obli.ꝑ quẽ tex.dicit foꝛti⁹ Bal.
11 notabiliter in.l.fin.C.de actio.emp.ꝙ ſi quis pꝛomittit ſe velle tenere de ſuo dato ⁊ facto ſeu dãdo ⁊ faciẽdo tñ nihilominus tenebitur de fa cto heredis ſui qꝛ illa dictio taxatiua tñ videtur adiecta ad excluden dum factum extraneoꝛũ nõ autẽ heredis vel ſucceſſoꝛis.facit.l.iuriſ
12 gentiũ.§.pactoꝛum.ff.de pac.¶ † Circa tertiũ dubium quo queritur nunquid dicta cõceſſio facta:vt.ſ̃.de dicto iure exigẽdi dicta.cc.ꝑ illa verba ꝙ dictus meuius tenebit ⁊ gaudebit dicta bona ⁊ ſi caſus con tingeret ꝙ dicta cõceſſione feudali gaudere non poſſet vel ſibi turba retur vel acciperetur ꝙ pꝛo illo tempoꝛe non teneatur nec habeat lo cũ:intelligat̃ ⁊ ſit limitata donec ipſe concedẽs viuat an vero vires ha beat etiã poſt moꝛtem eius dũmodo heredes eius gaudeãt dictis bo nis.rñdeo ꝙ etiã ꝙ poſt moꝛtem vires habet dũmodo heredes gau deãt dictis bonis.pꝛo quo allego tex.in.l.ſtipulatio iſta habere licere. §.ſicut.de verb.obli.vbi ſi ꝓmiſiſti mihi per te nõ fieri quo minus mi hi habere liceat talẽ fundũ q̃ verba impoꝛtat ꝙ non mouebitur mihi cõtrouerſia ſuper illa re.vt in eadẽ.l.§.ſi qs foꝛte videt̃ ꝓmiſſoꝛ ſe ob ligaſſe nedum ſtipulatoꝛi ſed etiã heredibus ſuis licebit habere dictã rẽ:⁊ ſic videt̃ intellexiſſe de cõtrouerſia nõ mouẽda ſtipulatoꝛi nec he redibus ⁊ ſic nõ videt̃ reſtricta ad pſonã ſtipulatoꝛis ꝗ̃uis ſtipulatoꝛ in ſtipulatione adiecerit dictionẽ ⁊ nullam fecerit de heredibus men
13 tionẽ ita pꝛo hoc † etiã facit qꝛ factũ heredis ⁊ factũ defuncti cẽſentur vnũ ⁊ idẽ factũ adeo ꝙ ſi qs vendidit rẽ ⁊ ſolũ pꝛomiſit de ſuo dicto ⁊ facto nihilominus tenebit̃ etiã de facto illius cuius ipſe eſt heres.ita inquit Bart.in.l.ſi ſeruus.la.ij.in pꝛin.ꝑ ibi not.ꝑ gl.ff.de condi.fur. ⁊ ſequuntur alij doct.ibi Et ſimiliter cõtra dicit Bal.in.l.ſi.de actio. emp.ſi quis pꝛomittit de ſuo dato vel facto vel de ſuo dando vel faciẽ do tantũ tenebitur etiã de facto heredis qꝛ illa dictio taxatiua vr̃ adie cta ad excludendas perſonas extraneas ꝑ.d.l.ſtipulatio iſta.in pꝛinc. quã ad hoc ipſe reputat ſingularem ⁊ dixi in pꝛecedẽti dubio.bene fa
14 cit tex.in aut.de iureiur.a moꝛien.pꝛeſti.in pꝛinc.¶ † Pꝛo hoc etiam tex.no.in.l.poſtulante.in pꝛin.ff.ad trebel.vbi qđ iuris eſt de aliquo eſt etiam de herede eius lꝫ de herede non ſit facta mentio:⁊ pꝛopterea di cit Bart.ꝙ ſi ſtatutũ diſponit ꝙ debitoꝛ capi poſſit ⁊ carcerari ꝓ de bito tñ etiã heres capi poterit licet ſtatutum de herede nullã mentio nem faciat ⁊ foꝛtius dicit ibi Jo.de imo.poſt Ang.ꝙ idem eſſet ſi ſta tutum diceret ꝙ pꝛomiſſoꝛ poſſit capi.nam heres pꝛomiſſoꝛis pote rit capi per illũ tex.⁊ ſubdit ibi Pau.de caſt.ꝙ idem erit ſi ſtatutũ di ceret ꝙ inſtrumentum mittat̃ executioni ꝯ debitoꝛem in inſtrumento compꝛehenſum vel deſcriptum.nã habebit locũ ẽt in herede debito ris deſcripti in inſtrumento qꝛ.cũ perſona heredis reputetur eadem cum defuncto.vt in aut.de iureiur.a moꝛien.pꝛeſti.non cẽſetur fieri ex tenſio.l.non erit.§.dato.ff.de iureiur.⁊ idẽ in effectu eſt de mente An gel.⁊ Jo.de imo.in.l.j.in pꝛin.ff.de his que in teſta.delen.⁊ not.Bal. in.l.i.C.quoꝛum lega.per illum tex.in ver.heredi.ſcripto.cũ gloſ.iun cto verbo pr̃e tuo.⁊ Ang.in.l.in rõne.la.i.§.ſi filio.vr̃ſ.huic cõſequẽs.
15 ff.ad legẽ fal.¶ † Cõfirmant̃ pꝛedicta qꝛ ſi ex parte titij ſtipulatoꝛis voluerunt contrahentes dictam conceſſionem eſſe tranſitoꝛiã ad here des deſcendentes ⁊ deſcendentium deſcendentes multo magis dꝫ in telligi tranſitoꝛia ex pte ꝓmiſſoꝛis qꝛ obligatio eſt magis tranſitoꝛia ex parte pꝛomittentis ꝗ̃ ex parte ſtipulantis vt declarat Bartol.in l.iiij.§.cato.ff.de ver.obli.ad ſi.pen.qõnis.pꝫ qꝛ videmus ꝙ vſus et vſuſfructus ex parte ſtipulatoꝛis eſt pſonalis qꝛ moꝛte finitur ⁊ tamẽ ex parte pꝛomiſſoꝛis trãſit.l.v.§.reo.ff.de vſufr.l.vti frui.§.j.ff.ſi vſuſ
16 fru.peta.⁊ inſti.de vſufr.§.finit̃.¶ † Sic videmus etiam in alimen tis debitis qꝛ ex parte eius cui debentur non tranſeunt ad heredes.l. cum hi.§.modus.ff.de tranſ.⁊ tamen ex parte debitoꝛis tranſit obli gatio ad heredes.l.libertis quos.§.j.ff.de ali.⁊ cib.lega.⁊ ſi contrahẽ tes voluerunt dictam conceſſionẽ tranſire ad deſcendentes ⁊ deſcendẽ
17 tium deſcendentes:† ⁊ appellatione deſcendentium veniunt omnes i infinitum.in aut.de here.ab inte.§.j.⁊ no.Jac.de bel.in aut.de reſti.fi deicom.in fine collatione.ix.eluſoꝛia fuiſſet conceſſio illa in talibus de ſcendentibus ſi per moꝛtẽ cõcedẽtis debebat extingui.vt pꝫ ex verbis contractus ꝙ meuius noluit ꝙ onus illud reſpiceret eum vel heredes niſi qñ de ipſis rebus feudalibus poſſet per eum ⁊ pari ratione per he redes ſuos impleri illa eñ eadem ratio militat ibi in perſona heredũ ſuoꝛum ſicut in perſona ſua ergo dꝫ dicta obligatio eſſe tranſitoꝛia iuxta.l.veteres.C.de contrahen.⁊ cõmit.ſtipu.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxix.

1 De ſtatuto quod ſi quis non inſinuauerit teſtamentum infra ſex menſes non valeat.⁊ nu.2.16.51.
3 Intereſt habere ſucceſſoꝛem ex teſtamento.
4 Subſtitutio pupillaris cenſetur teſtamentum pupilli.
5 Tutrix allegando nullitatẽ teſtamenti allegat dolũ ⁊ culpã pꝛopꝛiaꝫ.
6 Executoꝛ teſtamentarius tenetur de dolo ⁊ lata culpa.
7 Tutrix que ſemel appꝛobauit teſtm̃ nõ põt illud impugnare.⁊ nu.8.
9 Statutum in caſu recipit interpꝛetationem a iure communi.
10 An conſuetudo liget minoꝛes.
11 In minoꝛe non pꝛeſumit lex tantam diligentiam ⁊ intelligentiam.
12 A pari pꝛocedunt ſtatutum ⁊ conſuetudo.
13 Pꝛomittens reſtituere dotem in omnem caſum ⁊ euentum ſm foꝛmã ſtatuti videtur etiam pꝛomiſiſſe ſm foꝛmam conſuetudinis.⁊ nu.14.
15 In ſtatutis maſculinum non concipit femininum.⁊ nu.16.
17 Qui debet adimplere conditioneꝫ vel ꝯ̃ctum nõ ſufficit ꝙ ipſo igno rante per alium impleatur.
18 Si quis interrũpat pꝛeſcriptioneꝫ illa interruptio nõ pꝛodeſt alteri.
19 Minoꝛ non poteſt petere reſtitutionem in integrum vt admittatur ad lucrum odioſum.
20 Ualet ſtatutũ annullãs inſtrumenta regiſtro non pꝛeſentata.
21 Licet teſtm̃ habeat efficaciam a iure naturali vel diuino tñ per ſtatu tum poteſt addi vel minui.
22 Licet mr̃imoniũ ſit de iure naturali tñ foꝛma traditur a iure poſitiuo.
23 Non peccat qui legis autoꝛitate peccat.
24 Lex facta pꝛopter cõe bonũ ⁊ non nutriens peccatũ ſeruari debet.
25 Si ſtatutum dicat quod ſi inſtrumentum non fuerit regiſtratum in me moꝛialibus pꝛeſumatur falſum debebit ſeruari etiam in foꝛo eccleſia ſtico.⁊ nu.26.⁊.27.
28 Subſtitutus ſub conditione põt cogi facere heredem adire heredita tem vel agnoſcere bonoꝛum poſſeſſionem.
29 Si res donata auocetur pꝛetextu inſinuationis ſi res talis donata fue rit pignoꝛata an reſoluetur pignus.
30 Quoties aliquid de futuro contingere poteſt ſm naturam illud futu rum debet conſiderari.
31 Unum inſtrumentum vel teſtamentum poteſt ad plures pꝛincipali ter pertinere.
32 Fideicommiſſarius non eſt iuris ſucceſſoꝛ poteſt eſſe teſtis in cauſa te ſtamentaria.
33 Uenditoꝛ non tenetur emptoꝛi de euictione niſi ſequuta conditione euictionis.
34 Uerbum pꝛincipaliter quot modis poſſit accipi.
35 Factum heredis nocet legatarijs.⁊ nu.37.
36 Inſinuatio teſtamenti facta ab herede pꝛodeſt legatarijs.
38 Quilibet pꝛetendens intereſſe poteſt inſinuari facere teſtamentum.
39 Pꝛiuilegium non debet extendi ad alias perſonas.
40 An refoꝛmatio edita ab his quibus conceſſa fuit adminiſtranti poſ ſit ab ipſiſmet reuocari.
41 Uerba intelliguntur de pꝛima vice.
42 Ratihabitio ſequens retrotrahitur ⁊ mandato equiparatur.
43 Intentio non ſolum declaratur verbis ſed factis.
44 De eſſe ſtatuti eſt ꝙ minoꝛem compꝛehendat.⁊ nu.45.⁊.55.
46 Hereditas dicitur titulus lucratiuus.
47 Non valenti agere non currit pꝛeſcriptio.
48 Ubi tractatur de lucro ſtatutum ligat mulieres.⁊ nu.49.
50 Si mulier vel ruſticus non fecerint inuẽtarium an excuſentur ab igno rantia iuris.
52 Fundamentum non poteſt fieri ex iure tertij.
53 Subſtitutio fideicommiſſaria appellatur onus.
54 Tutrix adeundo hereditatem ex teſtamẽto appꝛobauit teſtamentuꝫ.
56 Ubi in aliqua diſpoſitione eſt facta expꝛeſſa mentio de vno ⁊ expꝛeſ ſio de ipſo facta fuit ratione maioꝛis frequentationis tunc poteſt fieri extenſio ad caſum ſimilem non expꝛeſſum.

¶ Conſilium.cxix.

¶ Cui incumbat onus faciẽdi regiſtrari teſtm̃ an heredi vel ſubſtitu

to ꝛ an negligentia hominis noceat ſubſtituto. An ſtatutū liget mino
rem. Item an liget mulieres ꝛ alia plura incidenter. ꝛ an valeat ſtatu
tum ꝙ teſtamenta non regiſtrata non valeant.

Quoniā omne datū opti
mum ꝛ omne donū pfectū deſurſum eſt deſcendens
a prē luminū.j.q.ij.in.c.ꝗꝫ pio.iō redēptoris inuo
cato ſuffragio ꝛ opportune libratis reformationib⁹
ſtatutis ꝛ alijs ī themate pmiſſo ſerioſe narratis vi
deret prima cōſideratione dicēdū partē affirmati
uā eſſe verā ꝛ ſic teſtm̄ ꝛ ſcripturā inde confectā vires habere ēt in fa
uorē dictarū ſororū primi cōiugij eſto ꝙ regiſtratū nō fuerit ſtātibus
proteſtationibus de quibus.s.ex pluribus. ¶ Et primo qꝛ ſtatutum
ſub rub.de annul.inſtru.ꝛc.artat partes ꝛ principales in quorū fauo
rem inſtrumenta principaliter facta forent ad procurandum ꝛ facien
dum ꝙ dicta inſtrumēta pſentent ꝛ regiſtrent ergo viuente caio non
incumbebat dictis eius ſororibus ſubſtitutis eidē onus pcurandi ꝙ
teſtm̄ regiſtraret ſed incūbebat ipſi caio heredi eiuſqꝫ tutrici in cuius
cōmodū principaliter tendebat illa vltima volūtas paterna.pro hoc
videt tex.in.l.facta.§.ſi quis bonorum.ff.ad treb.p quem tex.Bar.et
1 Ang.ibi vident in ſpecie ita decidere dicentes†nota caſum quotidia
nū in hac ciuitate Peruſij vbi eſt ſtatutū ꝙ ſi qs nō inſinuauerit te
ſtamentum infra ſex menſes nō valeat ꝙ hoc fideicōmiſſario ſubſtitu
to non noceat imo ad eius petitionem tps reſtituet.idem voluit Bal.
in.l.ij.in.j.col.C.quibus res iudi.nō no.vbi dixit ꝙ ſi ex forma ſtatuti
caſſatur inſtitutio heredis qꝛ nō inſinuata fuerat infra tps a ſtatuto
prefixum ꝙ hoc non nocebit legatarijs nec ſubſtituto aut fideicommiſ
ſario vniuerſali.arg.l.eā quā.C.de fideicō.ꝛ.l.cogi.§.hi qui ſolidū.ff.
2 ad treb.ꝙ reputat ibi Bal.eſſe notandū. ¶†Scōo fortificat p illud
verbum principaliter:de quo in ſtatuto predicto:ſꝫ ad legatarios ſeu
ſubſtitutos maxime ante euentū caſus ſubſtitutionis nō vr̄ principa
liter cauſa teſtamēti ptinere.l.qui teſtamento.in prin.ff.de teſta.l.di
ctantibus.C.de teſta.ꝛ expreſſius inſti.de teſta.in.§.legatarijs.iun
ctis notatis p glo.in.l.ſi quis ita.ff.de reb.dub.ꝛ per gl.in.l.omnibus
C.de teſta.ꝛ in.l.nullus.ff.eo.ꝛ per Bar.ꝛ doc.in preall.l.qui teſtamē
to.ꝛ per Inn.in.c.iij.de teſti.ꝛ Jo.an.in.c.inſuper.eo.ti.ꝛ Spe.in tit.
de teſte.§.j.ver.item ꝙ eſt talis.ergo cum caſus ſubſtitutionis nō eue
nerit niſi iam condito ſtatuto quo tempore preſentandi ꝛ regiſtrandi
inſtrumenta prorogata fuerūt vſqꝫ ad mēſem Junij anni.Mcccclvij.
ſequitur quod antea nullū tempus erat eis decurſum ꝛ poſtea infra
tempus pro parte dictarū ſororū proteſtatū fuit ſupſtiti regiſtri ſm
formā dicti ſtatuti ꝛ p conſequens nullū inde generari potuit eis pre
iudiciū autoritate eiuſdē ſtatuti. ¶ Tertio qꝛ non vr̄ dictis ſororib⁹
cucurriſſe tps ꝛ preſcriptio ſtatutaria anteqꝫ agere poſſent ꝛ ſic ante
euentum caſum ſubſtitutionis.argu.l.j.in fi.C.de an.excep.ꝛ.l.j.in fin.
C.de bo.mater. Et dato ꝙ tps eis decurſum eſſet ob earū negligētiam
tamen clarum videtur ꝙ audiri debuerint poſtea volentes de anno
M.cccclvij.ante finitum mēſem Junij dictū teſtm̄ preſentare aut pre
ſentari facere ſuperiori regiſtri poſtqꝫ ita ſtatuentes expreſſe diſpoſue
rant volentes indēnitati ſeu preterite hominū negligentie cōſulere.
3 ¶†Quarto noſtra intereſt ſucceſſorem habere ex teſtamēto.inſti.qui.
ex cau.manu.nō poſ.§.j.l.j.C.de neceſ.ſer.ꝛ.l.et qꝛ in prin.ff.de inter
ro.act.facit.l.gallus.§.qō ſi is.ī verbo vtilitate.ff.de lib.ꝛ poſth.ꝛ.l.
vel negare.ff.quemad.teſta.ap.ergo itererat pupilli predicti ꝙ teſtm̄
4 paternū per diligētiā tutricis pſentaret ꝛ regiſtraret:qꝛ tale teſtm̄†ī
quo extabat ſubſtitutio pupillaris cenſet teſtm̄ ipſius pupilli.l.ij.§.
quiſqs.cum ſeq.ꝛ.l.patris ꝛ filij.ff.de vulg.ꝛ pupil.fuit ergo tutrix in
culpa ꝛ negligentia non preſentando teſtm̄ regiſtro.l.eū q.ꝛ.l.qdquid
C.arbi.tute.vel forte in dolo vt ſic euaneſceret ſubſtō pupillaris per
quam poterat contingere eam priuari legitima in hereditate filij.c.ſi
pater.in fi.de teſta.in.vj.l.papi.§.ſed nec impuberis.ff.de inoffic.te
5 ſta.ꝛ.l.humanitatis.C.de impu.ꝛ alijs ſubſti.ꝛ per conſequens†tutrix
allegando nullitatem teſtamenti allegat dolum vel culpā ppriā ꝛ p
conſequens turpitudinē ſuam ergo audiri nō dꝫ.l.trāſactione finita.C.
de trāſac.l.alias.cū.l.ſeq.ff.de iureiur.c.cum ſup de ꝯceſ.pbē.c.inter di
6 lectos.de dona. ¶†Et idē dico in ſeio q tanqꝫ executor teſtamētarius
ſimiliter tenetur de dolo ꝛ lata culpa.l.ſi ſeruus legatus.§.cū qd.ff.de
leg.j.ꝛ ibi no.Bal.et Ang.ꝛ interdū etiā tenet de leui culpa vt ſi ali
quid ſibi in teſtō relictū erat.vt ibi:ꝛ no.Bal.in.l.pignus.in.xij.colū.
7 C.de pig.act.ꝛ in.l.cū res.§.fi.ff.de leg.j. ¶†Quinto qꝛ iam ſemel te
ſtamentū vt validū approbauit tutrix adeūdo ex eo hereditatē pupil
li noīe.ergo amplius impugnare nō pōt.l.j.C.de fur.l.fi.C.de codi.c.
8 ſolicitudinē.de app.ꝛ in regula qō ſemel. ¶†Sexto preſuppoſito ꝙ
dicte ſorores vel aliqua ex eis fuerit minores nō vr̄ ꝙ eis currat ſtatu
taria preſcriptio.l.fi.cū ibi no.p Bar.ad fi.C.in q.cau.in inte.reſt.nō
eſt neceſ.ꝛ eſt gl.ꝛ ibi no.Bal.in.c.j.§.porro.in verb.xxx.annorū.in ti.
qualiter olim feu.pote.alie.ꝛ Bar.in.l.ēt.ff.de mino. Ad hoc ꝙ not.
Bal.in auf.niſi.in prin.C.de bo.mater.vbi dixit ꝙ ſi ſtatutum diſpo
nit ꝙ oībus currat preſcriptio q ſua debita nō exegerint infra decem
annos tale ſtatutū nō cōprehēdet filioſfamilias non agētes ꝯtra eos
qui acqſiuerunt a patre eorū bona aduentitia ipſorum filiorum qbus
de iure cōi non currit pſcriptio durante patria ptāte cum agere nō va
9 leant ſine conſenſu patris ꝛ ſic ſtatutū iſto caſu recipit interpretatiō
nē a iure cōi.l.ſi ſerui veſtri.C.de noxa.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.ff.
de mune.ꝛ ho.no.in.l.ſi.§.in computatione.C.de iu.deli.c.cū dilectus.
de eo.Ad idē qd no.Bal.in.c.ſi qs p.xxx.in vlti.col.in ti.ſi de feu.
10 fue.cōtro.iter.do.ꝛ agna. ¶†Sexto adducit pro hoc id qd no.Guil.
de cu.in.l.ingenuū.ff.de ſta.ho. vbi qrit an cōſuetudo liget minores
ꝛ concludit ꝙ aut loquimur in actibus in quibus minores admittunt
vt maiores vt ſi cōſuetudo habeat ꝙ mulier predecedēte marito lucre
tur dotem certe mulieres ēt minores obligabunt ꝛ comprehendentur
ſub dicta conſuetudine ꝙ minor obligatur ex matrimonio ꝛ habetur
in talibus pro maiore.c.fin.de iudi.in.vi.ꝛ not.gloſſ.in.l.ait pretor.in
prin.in verb.aliud.ff.de mino.ergo in hoc non dꝫ minus ligari qꝫ ma
11 ior.per no.in.d.l.ait ptor.in princi.†pro hoc etiā allegat.l.emilius.ff.
de mino.ꝛ.l.apud iulianū.in prin.ff.q.ex cau.in poſ.ca. Aut eſt talis
actus in quo minores nō habent vt maiores vt ſi ſit conſuetudo ꝙ ſi
aliqs vēdat rem nō poſſit vēdicationem reſcindere occaſione minoris
pretij certe minor ſm eū tali cōſuetudine nō ligat propter reſtitutio
nē.allegat.l.j.ff.de mino.ꝛ iō qꝛ minores nō ſunt apti talibus actibus
ideo non ligantur.pro quo allegat in arg.l.vt gradatim.§.ſed ſi lege.
ff.de munc.ꝛ ho.ꝛ idem videtur tenere domi.Anto.in.c.fi.de cōſue. in
xxxij.col.in ver.ex hoc infertur an conſuetudo liget mulieres furioſos
ꝛ infantes ꝛc.ſed ita eſt quod hic actus ꝛ diligentia in preſentari faciē
do infra tps ad regiſtrum non ita cadat in minore ſicut ꝛ in maiore in
11 quo†minore nō preſumit lex tantam adeſſe diligētiam ꝛ intelligentiā
d.l.ij.ꝛ.l.ſi ex cauſa.§.ſi in commiſſum.ff.de mino.l.imperatores.cum
12 fi.ff.de publi.ergo idem dicendum in ſtatuto qꝛ a pari†procedit ſtatu
tum ꝛ cōſuetudo nec differt niſi prout tacitū ab expreſſo.l.de quibus.
ff.de legi.ꝛ in.§.ex non ſcripto.inſti.de iure natu.ꝛ declarat Cy.in.l.ij.
C.que ſit lon.cōſue.in.iij.col.in verſi.ſed tertio loco.ꝛ Bald.ibidem in
ij.col.ꝛ Bar.in.l.de quib⁹.in verſi.quero nūquid de eſſe ꝛc.ff.de legi.
13 vnde†promittens reſtituere dotē titio in oēm caſum ꝛ euentum reſti
tuende dotis ſm formā ſtatuti vr̄ etiam promiſiſſe in omnem caſum
ꝛ euentum reſtituende dotis ſm formā cōſuetudinis qꝫuis promiſſio
ſeu ſtipulatio ſit ſtricti iuris ꝛ ſtricte acipienda ꝙ ſtatutū eſt idem qō
cōſuetudo.ita dixit Bal.in.l.ij.in fi.C.de bo.que libe.per.d.l.de qui
14 bus imo†potentius ita operatur conſuetudo qꝫ ſtatutū qꝛ conſuetudo
trahitur et extēdit ad caſus ſimiles lꝫ ſecus ſit in ſtatuto.l.j.cū ibi no.
C.que ſit lon.conſue.ita inquit Ang.in conſi.lij.incip.in dei noīe.in.q.
propoſita dubium facit ordinamentū ꝛc.ſi ergo conſuetudo que effica
cior eſt minores nō ligat vt iam dixi quāto minus ꝛ ſtatutū. ¶ Septi
mo videtur ꝙ poſſint dicte mulieres ob femineū ſexū ſe excuſare alle
gātes iuris municapalis predicti ignorantiam.l.ij.in.fi.ff.de iure fi.l.
j.in fi.ff.de eden. ¶ Octauo qꝛ non videtur ꝙ tempus aliquod de
curſum fuerit quouſqꝫ vixit Caius quia ex forma dicti ſtatuti tempus
nō currebat nec currit pupillis tutore ſeu alio legitimo adminiſtrato
re carentibus.ſed ita eſt ꝙ Caius tutorē nō habebat nec aliū ltīmū ad
miniſtratorē prout eſt pater vel auus paternus ꝛ qꝫuis haberet tu
15 tricem tm̄ ſtatutum de ea non loquitur cū loquat† in maſculino.ſ.de tu
tore vel alio ltīmo adminiſtratore: ergo non comprehendit femini
num de proprio ſignificato in ſtatutis attendēdo.vt.l.j.§.ij.ver.qua
re.ff.de ven.in poſ.mitten.l.pronuntiatio.in prin.in ver.porrigit.ff.
de verb.ſig.l.quiſquis.cū ibi not.C.ad leg.iul.maic.c.vbicunqꝫ.de pē.
16 in.vj. ¶†Quod em̄ maſculinum concipiat femininū venit ex inter
pretatiōe extenſiua.vt no.glo.Dy.ꝛ Bar.in.l.j.ff.de ver.ſig.ꝛ Cy.in
l.quicunqꝫ.C.de ſeruis fug.ꝛ Jac.bu.ꝛ Bar.in.l.ſi quis in tantam.C.
vnde vi.ꝛ Jac.bu.ꝛ Bar.in.l.j.in princ.p illū tex.ff.de pec.ꝛ no.Ar
chi.xviij.q.iiij.ſi qs ſuadēte.ꝛ Hoſti.in.c.raynaldus de teſta.ꝛ doct.
in.c.in gñali.de elect.in.vj.ꝛ no.in cle.j.eo.ti.ꝛ p Spec.in tit.de diſpu.
ꝛ allegati.§.poſt hoc ver.vel ibi maſculinū cū ſi.ſed tempore mortis
Caij vel paulo poſt editū fuit vltimū nouum ſtatutū progās tempo
ra predicta vſqꝫ ad menſem Junij.M.cccclvij.ergo tempora nō ſunt
lapſa ſtantibus poſtea proteſtationibus de quibus iam mentio habi
ta eſt. ¶ Nono qꝛ negatiua ſumpta p ſeiū nihil releuare videt duab⁹
rationibus.prima quia ſumpta fuit tpe incongruo.ſ.tpe vite pupilli.
quo viuente tpa predicta non decurrebāt p dicta in primo precedēti
argumento ꝛ preſertim non decurrebant dictis ſubſtitutis per allega
ta in.j.ꝛ.ij.argumentis.ſcōa ratione nō opitulat dicta negatiua qꝛ de
buit aſſumi per eū ad quē res ptinebat ꝛ ſic p dñaꝫ Frāciſcā ꝛ Liuiā
17 vel alium de earū mādato ſicut†dicimus in eo q habet implere condi
tionem vel ꝯtū.nā nō ſufficit ꝙ ipſo ignorante per alium impleatur
licet fiat noīe implere debentis.l.ij.in fin.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.cum
18 ſeruus.ff.de vb.ob.iuncta glo.l.pompo.ff.q mo.vſuffru.amit. ¶†Et
ſimiliter videmus ꝙ ſi qs interrūpat preſcriptionē hec interruptio
non prodeſt alteri.l.intra.ff.de diuer.ꝛ tpa.preſcrip.l.ij.in fin.ff.ne de
ſtatu defun.ꝛ no.in.l.cū notiſſimi.§.ſed ꝛ ſi qs.C.de preſcri.xxx.anno.
¶ Decimo qꝛ nō pōt Liuia ptextu minoris etatis petere reſtōnē in
integ.ex eo qꝛ leſa ſit ſi pmaturius negatiuā dicti teſtamenti non regi
19 ſtrati nō accepit quia†minor nō pt petere reſtōnē in ītegrū vt admit
tatur ad

tatur ad lucrū odioſum pueniens ex diſpoſitiōe legali vt probatur in
l.auxiliū.in prin.ff.de mino.cū ibi no.ꝛ no.Spe.in tit.de in integ.re
ſti.§.qs aūt.ver.ſed pone.ꝛ gloſ.in cle.ij.in glo.pe.de procu.ſed iſtud
lucrū ꝙ cōſequi vellet Liuia ex mora ſororū cēſetur odioſuꝫ vt in ſpe
cie decidit Bal.in.l.cū quidā.§.ſi pupillo.ī lectu.antiqua.ff.de vſur.
ergo ꝛc. ¶ Sed premiſſis nō obſtantibus ꝯtriā ſniam ꝛ ſic partē nega
tiuam in propoſito themate de iure probabiliorem eſſe puto. Ad qō
20 ex pluribus oſtēdēdū preſuppono †primo validū eſt dictū ſecundum
ſtatutū annullās inſtrumēta regiſtro non preſentata nec infra tēpus
regiſtrata.hoc per plura argumenta diſputando cōcludit Jo.cal.in
diſputatione ſua incipi.Bononienſi ſtatuto cauetur ꝙ irritū ſit teſtm̄
nō regiſtratū in memorialibus cōis Bononie infra tertiā diem ꝛc.ea
preſertim ratiōe quia forma in teſtamētis tradita eſt de iure poſitiuo.
l.lege obuenire.ff.de verb.ſig.inſti.de teſta.in princ.l.nemo pōt.ff.de
21 leg.j.c.cū eſſes.cū ibi no.de teſta. ¶†Et poſito ꝙ teſtm̄ haberet effi
caciā a iure naturali vel diuino tm̄ p ſtatutū pt addi vel detrahi ptꝫ ex
notatis in.l.fi.C.ſi ꝯ ius ꝛ in.l.j.ff.de cōſti.pn.ꝛ in.c.q̄ in eccleſiarū.p
Inno.de cōſti.ꝛ in ſpecie no.Bal.in.l.ex duobus.§.fi.ff.de vulg.ꝛ pu
22 pil.vnde videmus ꝙ†lꝫ matrimoniū ſit de iure naturali.j.diſt.ius na
turale.ꝛ.l.j.§.pe.ff.de iuſti.ꝛ iure.tm̄ ei forma traditur a iure poſitiuo.
23 de ſpon.c.tue.ꝛ.c.ſequen. ¶†Et ſubdit Jo.cal.in preal.diſpu.ꝙ etiā
in foro cōſcientie ſuccedēs abinteſtato poterit hereditatē retinere ex
cluſo eo q a teſtatore vocatus erat:qꝛ nō peccat q legis autoritate pec
cat.xxiij.q.iiij.q peccat.ꝛ qꝛ dictū fuit editū propter bonum publi
cū ſcꝫ vt veritas voluntatis teſtōris ppetuo valeat reperiri ꝛ ne aliqua
fraus fabricari poſſit.C.de fideicō.l.fin.ꝛ.l.hac conſultiſſima.C.q te
24 ſta.face.poſ.†Vñ lex facta propter cōe bonum ꝛ non nutriens pecca
tū ſeruari debet ꝛ ligat in foro cōſciētie:vt probatur.viij.diſ.quo iure.
pro hoc allegat id qō habetur in epiſtola inter claras.C.de ſum.tri
nita.ibi dū litera inquit per me reges regnāt:ꝛ potētes iuſtitiā exercēt
25 ꝛc.ꝛ p alia de quibus ibi latius p eū. Idē†decidit Bal.in.c.ſi quis p
tringinta.in pe.col.ſi de feu.fue.cōtro.inter do.ꝛ agna.vbi dixit ꝙ ſi
ſtatutū diſponit ꝙ ſi inſtrumentū nō fuerit regiſtratum in memoria
libus preſumatur falſum valebit ꝛ debebit ſeruari non ſolum in foro
ſeculari ꝛ laicorū a quibus cōditū eſt:ſed ēt in foro eccleſiaſtico:qꝛ edi
tū fuit principaliter ad ſupplātandos malos mores falſificātium vt
26 ibi latius per eū. ¶†Ex hoc ptꝫ ꝙ dicte ſorores nō poterūt etiam ad
forū eccleſie recurſum habere quo ad hoc vt poſſit vti dicta ſcriptura
faciunt no.p Bal.in.l.cū quis.in.iiij.col.ꝛ in.l.ſi poſt.in fi.C.de iur.ꝛ
fac.igno.ꝛ p Bal.in diſputa.ſua incip.ſtatuto cauetur ꝙ fenerator.in
ix.col.vbi refert ꝙ Paul.de liaza.diſputando tenuit ꝙ ſi ſtatuto ca
uetur ꝙ qñ de debito cōſtat ꝙ inſtrumētū nō poſitū in memorialib⁹
tale debitū peti non poſſit.ſeruandum erat tale ſtatutū etiā in foro ec
cle.faciūt notata per Inn.in.c.qꝛ pleriqꝫ.de immu.eccl.ꝛ pulchre no.
27 Fed.de ſen.in cōſil.xxj.inci.nūqd heres extraneus. ¶†Hoc preſup
poſito probat ꝛ prio ꝙ ad dictas ſorores ſpectabat eiſqꝫ incumbebat
onus ꝛ cura preſentandi ſeu preſentari ꝛ regiſtrari faciēdi dictum te
ſtamentum etiam incontinenti mortuo teſtatore infra tempora a ſta
tuto prefixa niſi aliquo probabili impedimento impedite fuerint: qꝛ
tūc eſt verū dicere eas excuſari:ita cōcludit Joan.de imo.in.d.l.facta.
§.ſi qs bonorū.ff.ad treb.pro quo ibi ponderat eſſe tex.cū gloſ.iuncta
l.non em̄.ff.q.ex cau.maior: Bene facit.l.ſi maritus preuenerit.in pn.
ibi ſic tm̄ ꝛc.ff.de adul.per que concludit ipſe ꝙ ſubſtituto p fideicōmiſ
ſum fiat preiudiciū ſi neqꝫ heres neqꝫ ipſe procurauit inſtrm̄ poni in
memorialibus infra tps requiſitū a ſtatuto diſponente ꝙ infra certū
tps teſtamenta debeant poni in memorialibus alr̄s euacuētur niſi ipſe
ſubſtitutus fuiſſet impeditus.ꝛ ita intelligit declarat ꝛ limitat no.per
Bartol.ꝛ Angel.ibi ꝛ qō etiā ad fideicōmiſſariū vniuerſalem ſpe
ctat dictum onus regiſtrari faciendi.ſentit etiā Bal.in.l.conſulta.ad
fi.C.de teſta. Nec ob.ſi diceret ꝙ tex.cū gl.in.d.l.facta.§.ſi qs bonorū
cū ibi no.p Joan.de imo.loquūtur qñ quis erat ſubſtitutus p fideicō
miſſum pure:qꝛ rñdeo ꝙ etiā ille tex.cū gl.p quē doc.ſe fundant pce
28 dit eodē mō in ſubſtituto p fideicōmiſſum ſub conditione qꝛ† etiā ipſe
pōt cogi facere heredem adire hereditatē vel agnoſcere bonorum poſ
ſeſſionē:etiā ante euētū conditionis fideicōmiſſi.tex.eſt in.l.apud iu
lianum.§.fi.cum.l.ſeq.ꝛ ſequenti in prin.ff.ad trebel.ꝛ no.plene Bar.
poſt gl.in.l.ſed ſi alio.eo.ti.ꝛ ſic licet dicte ſorores eſſent ſub cōditione
ſubſtitute.tm̄ nō per hoc aliud eſt in eis qꝫ ſi pure eſſent p fideicōmiſ
ſum ſubſtitute qꝫtū ad hoc p predicta:qꝛ negari nō pōt qn earū verte
retur intereſſe qō quidem ſufficit:vt patebit etiā ex ſequentibus argu
29 mentis.facit.l.in lege aquilia ſi deletū.ff.ad le.aquil. ¶ † Scōo pro
batur ex his q̄ decedit Bar.in.l.ſi res.ff.q.mo.pig.vel hyp.ſolui.in fi.
vbi querit pone ꝙ res ſibi donata aduocatur pretextu inſinuationis
nō facte infra ſex menſes ſm formā ſtatuti ꝛ eandē rem tibi donatam
titio pignorauerās:an reſoluetur pignus tenet ipſe ꝙ nō: qꝛ donata
rius ſua voluntate inſinuationē omiſit ergo nō debet reſolui pignus
per illā.l.niſi ēt ipſi creditori poſſit imputari cur inſinuationē nō feciſ
ſet.poſſet em̄ inſinuare cū ſua intereſſet.l.lex vectigali.ff.de pigno.ita
30 decidit Bar.in preall.l.ſi res. ¶†Tertio quotieſcūqꝫ aliquid de fu
turo cōtingere pōt ſm naturā put eſt mors hoīs illud futurum debet
cōſiderari ꝛ attēdi ꝛ qui illud nō cōſiderat eſt in culpa ꝛ ſibi imputat
l.ſi qs domū.§.ꝛ hic ſubiungi.ff.loca.l.heres meus.in prin.ff.de ꝯdi.
ꝛ demō.l.fi.§.ſi aūt auaritie.C.cōia de leg.ꝛ ibi p Cy.ꝛ Bal.ꝛ p bar.
in.l.inter ſtipulantē.§.ſacrā.ff.de verb.obli.ꝛ in.l.ſi idē cū eodē.§.fi.ff.
de iuriſ.om.iud.ergo debuerūt dicte ſorores cōſiderare ꝙ predecede
re poterat caius ꝛ ſic euenire caſus ſubſtitutionis de eis facte ꝛ iō de
buerunt curare ꝙ infra tpa a ſtatuto requiſita pñtaret ꝛ regiſtraretur
31 teſtm̄ ꝙ ſi nō fecerūt eis imputari dꝫ p predicta. ¶†Quarto qō incu
buerit dictis ſororibus tali diligētia ſe habere ꝙ dictū teſtm̄ regiſtra
ret oſtendo qꝛ ad eas principaliter ſpectabat ꝛ pertinebat dictū inſtrꝫ
teſtamēti ꝛ tale inſtrm̄ dr̄ factū principalr in fauorē earū ſubſtitutaꝝ
ergo ex forma dicti ſtatuti ſub rub.de annul.inſtru.inſtrm̄ teſtamenti
reddit ipſo iure nullū.nā cōſtat vnū inſtrm̄ vel teſtm̄ poſſe ad plures
principaliter ptinere.l.ij.cū ibi no.p Cy.ꝛ Bar.C.de fide inſtru.ꝛ.l.
cum duobus.C.de inoffi.teſt.ꝛ.l.circa.ff.eo.ti.vnde dico ꝙ ipſa ſcriptu
ra teſtamēti ꝛ teſtm̄ principaliter ptinet nō ſolū ad heredē inſtitutum
32 ſed etiā ad ſubſtitutū ſeu fideicōmiſſariū vniuerſalē:lꝫ ſecus†ſit in fi
deicōmiſſario particulari tex.eſt inſti.de teſta.in.§.legatarijs.ī verbo
iuris ſucceſſores iunctis notatis per glo.in.l.nullus.ff.de teſti.ꝛ in.l.ſi
quis it.a.ff.de re.du.ꝛ per do.in.l.q teſtō.ī prin.ff.de teſt.in quib⁹ lo
cis habet ꝙ fideicōmiſſarius q nō eſt iuris ſucceſſor.i.fideicōmiſſari⁹
ſingularis.l.qdā.§.his aūt.in verb.iuris ſucceſſor.ff.de edē.pōt eſſe te
ſtis ī cā teſtamēti ſicut ꝛ legatarius qꝛ principaliter nō teſtificatur ſu
per cā ſed ſecūdario:ſꝫ fideicōmiſſarius vniuerſalis nō pōt.vt.d.§.le
gatarij.ꝛ pciſe no.Bal.ī.l.dictātib⁹.C.de teſta. ¶ Nec eſt dicendū ꝙ
predicta iura loquant ī fideicōmiſſario pure vocato nos aūt ī cōditio
nali qꝛ pmo hoc eſſet reſtrīgere ꝛ violare dicta iura ꝛ qō hec dr̄ia nō
33 ſit attendēda probat†nā venditor nō tenet emptori de euictione niſi
ſequuta cōditione euictiōis ꝛ purificato p ſniam.l.atq natura.§.at cū
abſente.ff.de neg.geſt.ꝛ.l.vtiqꝫ.ff.de rei ven.ꝛ facta fuerit executio ſen
tentie.l.habere.ff.de euic.ꝛ tm̄ venditor in cā mota ꝯ emptorē nō pōt
teſtificari.vt no.glo.in.d.l.nullus.ꝛ ibi Bar.ꝛ no.Spec.in titu.de te
ſte.§.j.ver.qd de vēditore.ꝛ no.Cy.in.l.oībus.C.de teſti.ꝛ doc.ī.c.in
ſuper de teſti.ꝛ Bar.in.l.ab executore.§.j.ff.de ap.ꝛ tm̄ ſi principalr
nō diceret teſtificari ad cōmodū ppriū poſſet eſſe teſtis ſicut legata
rius:vt iam dixi.dr̄ ergo principalr teſtificari ad commodū ſuum: vñ
cauſa teſti dr̄ pricipaliter ſpectare etiā ad ſubſtitutū ꝛ fideicōmiſſariū
34 ¶†Quod fortifico per ea q̄ ſubtiliter tradit Bart.in.l.ambitioſa.ff.
de decre.ab or.fac.in.v.ꝛ.vj.col.ꝛ Bar.in.j.cōſti.C.in.j.ꝛ.ij.col.ꝛ per
Bal.ibidē in.§.quibus.vbi cōcludit ꝙ iſtud principaliter pōt pluri
bus modis accipi ſed ſm magis ppriū modū accipit nō vt denotet
ordinē nature vel tpis.ſ.ꝙ vnus primo in tpe alius ſcōo.ſed vt deno
tet ordinē intellect⁹.i.ꝯſiderato fine qꝛ illud dr̄ principaliter eſſe finis
ad qō intellectus finaliter tendit vñ dicit ꝙ ſi intellectu fieret aliqd ad
duos fines equaliter reſpectu cuiuſlibet diceretur principaliter fieri.
exemplū ponit Bart.in duobus reis vn⁹ obligat hodie alter cras:lꝫ
vnus ſit primo in tpe tm̄ qlibet dr̄ pricipaliter obligari.l.iij.ff.de duo.
re.ꝛ eadē rōne dico ſi vnus ex reis debēdi pmittit mihi pure alter pro
mittit mihi eādē rē ſub cōditiōe vel ad certā diē certe ille q pmittit mi
hi ſub cōditione vel ad diē dicet ēt principaliter obligatus nō autem
acceſſorie vel in cōſequētiam vt pbat in.l.ex duobus reis pmittendi.
iuncta.l.ſi reus.ff.de duo.reis.ꝛ p hec dicit etiā Bar.ꝙ ſi ſunt plures
perſone faciētes vnū actū ad diuerſos fines ī pſona cuiuſlibet dicere
tur principaliter fieri reſpectu finis intellecti p eū:vñ ſm iſtū modū
dꝫ in materia noſtra accipi principaliter poſtqꝫ eſt magis ppri⁹ mo
dus:vt dicit Bar.ꝛ verba debēt in dubio accipi in potiori ꝛ magis p
prio ſignificato.l.j.§.fi.ff.ſi ager vect.ꝛ.l.hoc legatū.ff.de le.iij. ¶ Nō
ad propoſitū duo fuerūt principales fines in dicto teſtō titij: vn⁹ qō
filius maſculus haberet hr̄ditatē.ſecūdus ꝙ dicta hr̄ditas non tran
ſiret ad extraneos iō voluit ꝙ ſi quo caſu filius decederet ꝛ qñcunqꝫ
hr̄ditas veniret ad filias ſubſtitutas ꝛ p ꝯſequēs ꝙ caius vel teſtan
do vel alienādo nō poſſet in extraneū aliqua bona ꝛ iura hereditatis
trāſferre.ſ.vltra ltīmam iuxta.l.fi.§.ſi aūt ſub cōditione.ꝛ auf.res q̄.
C.cōia de leg.ꝛ.c.raynutius.de teſta.ꝛ ppter hoc fecit dictā ſubſtitu
tionē:ꝛ ꝙ iſte pſumatur fuiſſe finis intentionis teſtatoris probatur p
rationē.l.cum acutiſſimi.C.de fideicō.ꝛ.l.gñaliter.§.cum aūt.C.de in
ſti.ꝛ ſubſti.ſub cōdi.fac.ꝛ p.l.cū auus.ff.de cōdi.ꝛ demō.vñ ꝯſiderato
fine dicta ſcriptura teſtamenti ꝛ ipſe actus teſtādi factus fuit princi
paliter ppter hr̄dis inſtitutionem ꝛ principaliter ppter ſubſtitutio
nem ſecūdario aūt dr̄ eſſe factū teſtamētum ppter legatarios.vt not.
glo.in.d.l.nullus.cum ſi.fateor qō cōſiderato ordine tēporis princi
paliter.i.prius eſt facta diſpoſitio inſtitutionis ſed ſm magis pro
prium modum q attendendus eſt debet cōſiderari finis non autem or
do temporis vt dictum ꝛ probatum eſt.ꝛ patet ēt hoc in.d.§.legata
rijs inducendo vt induxi:nam certū eſt ꝙ ſm ordinem temporis pri
mo vocat heres inſtitutus:ſecūdo vocat fideicōmiſſarius qui capit de
manu heredis.l.facta in prin.ꝛ.l.reſtituta.ff.ad treb.ꝛ tm̄ fideicommiſ
ſarius dicitur principaliter vocatus.vt.d.§.legatarijs.ꝛ īterdū dicit
magis principaliter vocatus qꝫ heres vt qñ maior pars hereditatis
debet tranſire ad fideicommiſſarium ꝛ minor pars debet remanere

apud heredem inſtitutuꝫ.vt nõ.Bar.in.l.cum res.§.culpa.in fi.ff.de
leg.j.cõcluditur ergo φ teſtm̃ factũ vr̃ pꝛincipaliter pꝛopter heredẽ
inſtitutum.§.ante heredis.inſti.de leg.⁊ etiã pꝛincipaliter in fauoꝛeꝫ
ſubſtitutoꝛum qui ſimiliter dicunt heredes.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.et
l.ſi filius.ff.quod cum eo.⁊ pꝛincipalius vr̃ factum dictũ teſtamentũ
in fauoꝛem dictarum duarum ſoꝛoꝛũ qꝛ ẽt abſqꝫ aliquo teſtamẽto ſuc
ceſſurus erat abinteſtato filius maſculus ſolus ex foꝛma ſtatutoꝛum
ciuitatis ⁊ decedente ipſo caio ſibi ſucceſſiſſet abinteſtato Liuia vtriqꝫ
coniuncta excluſis alijs ſoꝛoꝛibus.in auf.itaqꝫ.C.cõia de ſucceſ.ita qd
inſpiciendo quis ex teſtamẽto conſequat maius cõmodũ vt illiꝰ reſpe
ctu dicatur pꝛincipaliter factũ teſtm̃.vt no.Bar.ĩ.d.l.cũ res.§.culpa
ſequit φ ipſe due ſoꝛoꝛes maius cõmodũ cõſequunt ex cauſa teſtati qꝫ
alius.¶Quinto ⁊ foꝛtius:dato φ dictũ teſtm̃ non fuerit pꝛincipali-
ter factũ in fauoꝛẽ dictarũ ſubſtitutarũ adhuc oñditur oĩno inſtrm ⁊
ſcripturã nõ tenere qꝛ ſi ſtatutum diſponit in effectu φ elapſis tribus
menſibus a die rogitus teſtamẽti teneatur ⁊ debeat ille in cuius fauo-
rem pꝛincipaliter cõditũ eſt teſtm̃ infra vnũ ⁊ aliũ mẽſem curare φ te
ſtamẽtũ regiſtretur:alꝛs inſtrumẽtũ ſit ipſo iure nullũ.ergo ptꝫ qd di
ci nõ põt dictus ſubſtitutus poſſe facere teſtm̃ regiſtrari poſt euẽtum
caſus ſubſtõnis qꝛ ſtatutũ vult φ infra quatuoꝛ menſes a die conditi
teſtamẽti ſit regiſtratũ ⁊ caſus ſubſtõnis euenire põt put euenit lon-
ge poſt quatuoꝛ menſes a die cõditi teſtamẽti vñ ſequitur de neceſſita
te φ ſtatutum voluit φ ad hanc curã ⁊ diligentiam teneatur ille in cu-
ius fauoꝛem pꝛincipaliter conditũ eſt teſtm̃ ⁊ qd eius negligẽtia noce
ret illis in quoꝛũ fauoꝛem ſecundario vel in conſequentiam factum eſ-
35 ſet teſtm̃ ſicut in ſimili videmus† φ factũ illius ad quẽ pꝛincipaliter
pertinet cauſa teſtamẽti puta factũ heredũ nocet legatarijs ad quos
pertinet ſecũdario cã teſtamẽti.vt.l.pap.§.ſi ex cã.cũ ibi no.ff.de inof.
teſt.⁊.l.ſi ſuperatus.ff.de pig.vbi ſnĩa lata ꝯ heredẽ ſcriptũ ſuper re-
ſciſſione teſtĩ nocet legatarijs qꝛ lex pꝛeſumit φ ille ad quẽ pꝛincipa-
liter ſpectat hũ cã teſtĩ diligẽtioꝛ erat ad eã tuẽdam ita dicit Cy.ĩ.l.ij.C.
de fi.inſtru.⁊.ſilr ſnĩa lata ꝯ heredẽ inſtitutũ nocet fideicõmiſſario.l.
ſi patroni.§.fi.⁊ ibi no.ff.ad treb.⁊ ſnĩa lata ꝯ inſtitutum nocet ſubſti
tuto etiã non citato.ex ꝯctu.ff.de re iudi.iuncta.l.j.§.pe.ff. de ven.in-
ſpi.no.Bar.in.l.in diẽ.ff.de aqua plu.arcẽ.⁊ Ang.⁊ Joã.de imol. in
l.filiuſfa.§.diui.el.ij.ff.de leg.j.faciunt not.p Jnno.in.c.in noſtra de
pꝛocur.⁊ in.c.pe.de re iudi.¶Nec iſtud qd eſt iniquũ dicere qꝛ dato
36 φ† ſtatutum arctet ad hoc tm̃ ipſum in cuius fauoꝛem actus pꝛincipa
liter factus eſt vt ſic factum per eũ pſit oĩbus habẽtibꝰ intereſſe circa
teſtm̃:vt eſt tex.in.l.fi.§.ſimiliqꝫ modo.C.de iure do.per quẽ ibi dicit
Bar.φ ĩſinuatio teſtamẽti facta ab herede pdeſt legatarijs qꝛ teſtm̃
reſpicit pꝛincipaliter hr̃des ⁊ p ꝯñam legatarios tñ ſtatutũ nõ phi-
bet quin etiã legatariꝰ vel aliꝰ q p ſuo intereſſe vellet facere regiſtra-
37 ri teſtm̃ nõ poſſit hoc facere imo poſſet ſicut† qñ agit cã validitatis te
ſtamenti inter eos ad quos pꝛincipaliter ſpectat intereſſe validitatis
vel inualiditatis teſtamẽti:puta inter heredẽ ſcriptũ ⁊ heredẽ ſucceſſu
rum abinteſtato nõ pꝛohibent ſinguli ptẽdẽtes aliquod intereſſe par
ticulare circa validitatẽ teſtĩ cãm teſtamenti defendere qꝫuis motam
inter alias pſonas.l.ſi ſuſpecta.ff.de inof.teſt.l.a ſnĩa.§.ſi heres.⁊.l.ſi
perluſoꝛio.in pꝛin.ff.de ap.in auf.nũc ſi heres.C.de litig.⁊ plene in.c.
38 cum ſuper.de re iudi.†Et in pꝛopoſito no.Bar.in.l.ſi res.ff.qui.mo.
pig.vel hypo.ſol.vbi dicit φ quilibet pꝛetendẽs intereſſe põt inſinua
ri facere inſtrm qd ex foꝛma ſtatuti erat infra certũ tps inſinuãdũ.et
ſic ptꝫ φ nõ ſolũ negligẽtia heredis inſtituti in nõ faciendo regiſtra-
ri eſt illa q̃ legatarijs aut ſubſtitutis nocet:ſed ppꝛiũ ipſoꝝ legatario
rum ⁊ fideicõmiſſarioꝛũ aut ſubſtitutoꝛũ negligentia eſt q̃ eis obeſt.et
illud argumẽtum reputo plurimũ efficax in deciſione huiꝰ qſtionis.
¶Sexto qꝛ impedimẽtũ vel excuſatio pupilli pꝛedicti heredis inſti
tuti:eo caſu quo dici poſſet eũ aliquo caſu excuſatũ ab onere faciendi
regiſtrari ppter defectũ etatis ⁊ carẽtie tutoꝛis lꝫ tutricẽ haberet per
ea que dixi in.viij.argumẽto pme ptis nõ debuit excuſare dictas ſub-
ſtitutas pꝛo intereſſe ſuo nõ adhibẽtes diligẽtiã ſuã quã adhibere po
tuerunt:vt dixi ⁊ pꝛobaui in pꝛoximo pꝛecedenti argumẽto qꝛ excuſa-
39 tio pupilli† debuit ipſum ſolũ excuſare nõ aũt pꝛiuilegium concedere
alijs.i.ſubſtitutis ſimile intereſſe ptẽdẽtibꝰ:vt.l.j.C.ſi in cõi eademqꝫ
cã in integ.reſti.poſtu.l.ſi ſeparatim.§.fi.ff.de ap.⁊ hoc innuunt ver-
ba dicti ſtatuti dictantis φ tpa nõ currant pupillis nõ autem dixit φ
ſi inſtitutus ſit pupillus in teſtõ φ quo ad illud teſtm̃ tpa nõ currãt:
ſed ſolũ voluit ſtatutũ limitate cõcedere hoc pꝛiuilegiũ ad fauoꝛẽ pu-
pilloꝛũ:ergo ad alios fieri nõ dꝫ extẽſio.l.ius ſingulare.⁊.l.qd vero.ff.
40 de leg.l.qd ꝯſtitutũ.ff.de teſt.mil.¶†Septimo qꝛ ſtatutũ vltimo lo
co cõditũ per qd pꝛoꝛogata fuerunt dicta tpa vſqꝫ ad ⁊ per totũ men-
ſem Junij.M.cccclvij.nõ hꝫ dictas ſoꝛoꝛes releuare:qꝛ dictum ſtatu
tum non tenuit:eo qꝛ facta refoꝛmatione ⁊ cõpilatione ſtatutoꝛum il-
liſqꝫ velut abſolutis pꝛeſentatis dñis regiminibꝰ functi fuerunt offi-
cio ſuo dicti ciues aſſumpti ad reuidẽdum coꝛrigẽdũ ⁊ de nouo ſtatu-
ta cõponẽdũ hoc decidit Bar.in.l.ambitioſa.in pe.col.in verſi.qro an
refoꝛmatio ⁊c.ff.de decre.ab oꝛ.fa.vbi qrit an refoꝛmatio edita ab his
quibus cõceſſa fuit poteſtas aliqua vel arbitrium puta ſuper pacifico
ſtatu ciuitatis vel ſuper abundantia poſſit ab ipſiſmet reuocari et
reſpondet φ qñqꝫ conceditur arbitriũ ſuper certo actu aliquibus:tunc
ſi arbitrantur ⁊ ſtatutũ circa dictũ actũ:ita φ ſint functi eoꝛ offõ non
poterũt poſtea reuocare:qꝛ ſunt functi offõ ſuo. ff.de re iudi.l.iudex et
ff.de arbi.l.dicere.⁊.l.qd tñ.qñqꝫ conceditur arbitriũ indeterminare:
vtputa conceſſum eſt arbitriũ pꝛioꝛibus huius ciuitatis ſuper abun-
dãtia omni tpe vel certo tpe ex foꝛma ſtatuti cuius arbitrij vigoꝛe fe-
cerũt aliqd ſtatutũ ⁊ tunc dicit φ aut cõceſſum eſt dictũ arbitriũ p mo-
dũ cuiuſdã iuriſdictionis ſiue ptãtis oꝛdinarie: ita φ ad eorum offm
hoc ſpectet vigoꝛe eorum officij:tũc ipſimet poterũt dictũ ſtatutũ re-
uocare:qꝛ nemo põt ſibi legẽ imponere a qua recedere nõ liceat.l.ſi qs
in pꝛincipio teſtamenti.ff.de lega.iij.qñqꝫ cõceditur eis per modũ po
teſtatis delegate.ita φ ipſi poſſint autoꝛitate maioꝛis concilij hoc cõ-
mittẽtis:⁊ tũc reuocare non poterũt. pꝛo hoc.l.ſi vt pꝛoponis.la.j.cũ
ibi no.C.quomodo ⁊ qñ iu.⁊.c.in literis.cũ ibi no.de offi.deleg.⁊ intel-
ligitur conceſſum arbitriũ per modũ oꝛdinarie iuriſdictionis ſi verba
ſtatuti cõcedẽtis arbitriũ dicũt ad offm pꝛioꝛũ pꝛtineat ⁊c.Si autẽ ver
ba dicant φ poſſint hoc autoꝛitate pꝛeſentis concilij gñalis ⁊ ſimilia:
tũc cenſetur delegata.alleg.tex.in pꝛoe.inſtitu.circa medium.⁊.l.j.§.
omnia. C.de vete.iur.enu.c.cũ aliqbus.de reſcri.in.vj.vt latiꝰ ibi pꝛo-
ſequit Bar.⁊ Bal.in.l.⁊ quia.ff.de iur.om.iudi. Modo in pꝛopoſi-
to non fuit cõceſſum arbitriũ ſtatuendi omni tpe vel vſqꝫ ad certum tẽ
pus:ſed fuit cõceſſum arbitriũ ſuper certo actu.ſ.refoꝛmãdi cõpilatio-
nẽ ſtatutoꝛũ addẽdo:minuendo:coꝛrigendo ⁊ de nouo cõponẽdo quẽ
actũ ipſi electi pꝛo abſoluto habuerũt pꝛeſentando ſuperioꝛibus ſta-
tuta reuiſa refoꝛmata ⁊ de nouo edita tanqꝫ completa: vt in themate
dicitur:⁊ per conſequens functi fuerunt officio:vt dicit Bar. in.l.am-
bitioſa ⁊ ita fuerũt appꝛobata dicta ſtatuta ⁊ a ſuperioꝛe cõfirmata et
tanto foꝛtius hoc pꝛocederet ſi in arbitrio eis cõceſſo eſſet illa verba
autoꝛitate noſtra ⁊c.per ſuperius dicta:qꝛ tunc appareret clariſſime
41 eos eſſe delegatos.¶†Foꝛtificatur hoc qꝛ illa poteſtas ſtatuendi ⁊ re
foꝛmãdi ⁊c.intelligit de pꝛima vice non autẽ in perpetuũ.l.bones.§.
hoc ſermone.ff.de ver.ſig.⁊.l.hec conditio filie mee.ff.de cõd.⁊ demõ.
⁊.l.dotis pmiſſio.⁊ qd ibi no.Bar.ff.de iure do.⁊ qd no.Bar.in.l.ij.
ff.ad le.iul.maieſt.⁊ Bar.in.l.cum quidã.ff.de an.leg.⁊ qd not.Dy.⁊
Bal.in.l.diuoꝛtio.§.qd in anno.ff.ſol.ma.⁊ per Joã.cal.in diſpu.ſua
incip.ex octo ſtudẽtibus ⁊c.¶Cõpꝛobatur qꝛ dicti ſuperioꝛes ſeu re-
gimina in appꝛobatiõe dictoꝛũ ſtatutoꝛũ declararũt φ illa inciperẽt
habere vires de anno.M.cccclv.in Calendis Januarij per qd appa-
ret φ voluerũt dictos ſtatuentes poſſe vlterius ſaltẽ poſt dictas Ca-
lendas Januarij anni.M.cccclv.quidqꝫ aliud ſtatuere:qꝛ alꝛs ſequere-
tur φ etiã poſt dictas Calẽdas Januarij potuiſſent dicti ſtutuentes
aliquid diſponere ⁊ ſtatuere cõtra iam ſtatuta per eos ⁊ per cõſequẽs
contingeret poſt Calendas Januarij non ſeruari ſtatuta appꝛobata
pꝛius per regimina φ eſſet ꝯ dictã declarationẽ regiminum ergo per
eã in effectu colligitur φ voluerũt ⁊ ſenſerũt regimina φ poſt dictas
Calendas Januarij nõ duraret dicta poteſtas ſtatuẽdi ⁊ in conſequẽ-
tiam cenſeri dictis ciuibus fuiſſe abdicatũ vlterius ſtatuendi poteſtã-
tẽ.l.iudiciũ ſoluit.ff.de iudi.⁊ arg.l.maritus.in.fi.C.de pcu.¶Octa-
uo p ſtatutũ vel refoꝛmatiõe nouiſſime editã eſt puiſũ φ teſtamentũ
nõ regiſtrata poſſint regiſtrari p totũ mẽſem Junij ãni.M.cccclvij.
niſi ſumpta fuiſſet negatiua.ſed in caſu noſtro ſumpta fuit duplex ne-
gatiua pꝛout in themate:ergo ⁊c.⁊ certũ eſt φ p dictũ ſeiũ ⁊ p notariũ
noĩe eoꝛũ quoꝛũ intererat ⁊ ſic noĩe Liuie ⁊ dñe Franciſce ſumi potuit
negatiua.p hoc tex.in auf.eo decurſum.C.de dona.ante nup.per quã
42 ibi dicit Bal.in pꝛin.†No.φ paria ſunt actũ inſinuari per te vel per
aliũ.p te ⁊ ratihabitiõe ſequẽs retrotrahit ⁊ mãdato cõparat.l.ſi. C.ad
mace.⁊ in.c.ratihabitio.de regu.iur.in.vj.⁊ vt dicta dña Franciſca ſuo
noĩe ⁊ tanqꝫ tutrix Liuie ante dictã vltimã refoꝛmationem editam de
anno.M.cccclvij.ratificaſſe dictã aſſumptionẽ negatiue factam per
ſeium ⁊ notarium adeundo hereditatẽ cũ pꝛo ſe ⁊ Liuia ⁊ ſic actus fieri
nõ potuit niſi pꝛeſuppoſito dictũ teſtamentũ eſſe nullũ. ⁊ ẽt ratificaſſe
43 videt aſſumendo aliam negatiuam.†Intentio enim nõ ſolum verbis
ſed factis declaratur.l.paulus reſpõdit non tm̃ verbis.ff.rẽ ratã ha-
be.l.pꝛo herede.ff.de acqui.here.l.de quibus.ff.de lega. Itẽ notarius
velut publica perſona potuit eis etiam abſentibꝰ acquirere.l. bis ver
bis.⁊.l.non aliter.ff.de adop.⁊.l.ij.cum ſeq.⁊ ibi plene Bar.ff.rem pu
pil.ſal.fo.l.j.§.exigere.ff.de magi.cõue.⁊ per Bar.⁊ alios in.l.poſtqꝫ
liti.C.de pact.cum ſi.⁊ ſic ptꝫ non obſtare id qd hꝫ in.l.ij.ff.de condi.
⁊ demon.⁊ in.l.intra.ff.de diuer.⁊ tem.pꝛeſcrip.qꝛ ibi non fuit factum
44 nomine meo ⁊ ſequuta ratihabitio.¶†Nono dictum ſtatutum ſub
rubꝛica de annul.inſtru.ligat ⁊ cõpꝛehendit dictas ſoꝛoꝛes qꝫuis am-
bemoꝛes eſſent vel altera earũ:qꝛ de eſſe ſtatuti eſt φ minoꝛem etiã
compꝛehendat.vt eſt tex.in.l.ſi fine here.§.lucius.ff.de admi.tu.et eſt
tex.in.c.conſtitutus.de reſtit.in integ.⁊ ibi hoc tenet Jnnocen.⁊ Joã.
an.vbi ptꝫ.φ pꝛeſcriptio inducta a cõſuetudine ⁊ pari ratione a ſtatu-
to currit minoꝛibus ꝯm Jnno.⁊ Jo.an.ibidem per illum tex. ⁊ per.§.
pupillus.in auten de here.⁊ fal.⁊ quod ſtatutum ſeu conſuetudo com
pꝛehendat furioſos ⁊ minoꝛes etiam infantes tenuit Pet. ⁊ Cy.in.l.
ij.in vl.col.C.que ſit lon.conſue.quã opi.etiã ibi vltimo loco recitat et
ſic cum ea tranſire videt Jaco.bu.in repetitione illius.l.in.xviij.colũ.
in ver.

in ver.deinde quero an cõſuetudo liget furioſos ⁊ infantes ⁊c.allegant
l.diuus.ff.de offi.pꝛeſi.⁊.l.pe.ff.ad leg.iul.de parici.non obſtãte opi-
nione Guil.de cu.in.l.ingenuuꝫ.de ſta.ho.quam recitat Ja.bu.in.d.l.
ij.⁊ tñ vltimo loco dicit φ Pe.tꝫ opi.ꝯꝛiam ⁊ ſic cum eo reſidere vide-
tur.⁊ hoc expꝛeſſe tenuit gl.magna circa medium in.d.l.ij.Ideꝫ tenet
45 ipſe Ja.bu.in.l.de quibus.in fi.ff.de legi.¶Idem tenuit Bal.in.l.fi.
C.de in integ.reſti.vbi tenuit φ ſtatutũ diſponens φ inter coniunctos
cauſe compꝛomittant ligat minoꝛes.⁊ idem Ange.in.l.ſi plures.ff.de
pac.⁊ φ pꝛeſcriptio ſtatutaria currat minoꝛi indiſtincte firmat Bart.
in.l.ij.C.de fundis patrimo.li.xj.⁊ idem Spe.⁊ Jo.and.in titu.de in
integ.reſti.in.ij.pte in.§.j.ver.hoc aũt notãdum.⁊ idem tenet Bald.⁊
Ang.in.l.fi.C.in qui.cau.in integ.reſt.nõ eſt neceſſa.⁊ Bal.in.l.ſi ma-
ter.C.ne de ſtatu.defun.⁊ in.l.omnes populi in.xvj.col.in ver.vlterius
queritur circa hoc.⁊ Pe.de anch.in repetitione.c.canonum ſtatuta de
conſtitu.circa medium in verſicu.vltimo quero circa hoc ⁊c.⁊ idem
Bald.in.c.j.in pꝛin.quo tempoꝛe miles.⁊ Angel.in.l.cuꝫ notiſſimi in
pꝛin.C.de pꝛeſcrip.xxx.an.in quibus locis doc.cõmuniter repꝛehẽdũt
opi.Bar.in.d.l.fi.C.in quibus cau.in integ.reſti.nõ eſt neceſſa.vbi te-
nebat φ aut minoꝛ tractat de lucro ⁊ ſit verum quod tunc pꝛeſcriptio
ſtatutaria currat ei vt in dicto.c.conſtitutus.aut tractat de damno
vitando ⁊ tunc ſecus qꝛ ſtatutum debet interpꝛetari ⁊ reſtringi ꝯm ius
cõmune ne quis damnum indebite patiatur.l.ij.C.de nova.l.ceſar.ff.
de publi.quia.l.fi.C.in qui.cau.in integ.reſtit.diſponens quod nulla
pꝛeſcriptio currat minoꝛi potuit in genere cogitare de pꝛeſcriptione
inducenda per ſtatuta.ar.l.qui iure militari.ff.de teſta.mili.nam in
hoc opi.Bar.communiter repꝛehenditur quia ſtatutum ligat mino-
rem ſicut ⁊ maioꝛem.d.§.licitum.item qꝛ opi.Bar.videt contra text.
in.d.§.pupillus.⁊ quia tex.in.d.l.fi.non facit differentiam an tractet
de lucro an de dãno.item ſi ſtatutum ciuitatis inducens pꝛeſcriptionẽ
in aliquo caſu fuiſſet conditum anteqꝫ facta fuiſſet lex.fi.C.in qb.cau.
in integ.reſti.non eſſet ſublatum dictum ſtatutum nec derogatum pꝛe
ſcriptioni inducte a ſtatuto niſi de dicto ſtatuto facta eſſet mentio.c.
j.de conſti.in.vj.qꝫto minus intelligitur ſublata illa pꝛeſcriptio indu-
cta per ſtatutum ſequens ⁊ per iſtam rationem ita etiaꝫ tenuit Joã.de
imo.in pꝛeal.c.conſtitutus pꝛo hoc facit tex.in.d.l.fi.in verbo iura ve-
tera.¶Quinimo ꝯm Bal.in.c.j.quo tempoꝛe miles.Bar.dixit con-
tra tex.in.c.j.§.pꝛeterea ſi quis.de pbi.feu.ali.p Fed.de quo.tex.dicit
ipſe φ Bar.memoꝛiam non habuit:ſed vel ꝯm Bald.ibi ⁊ Bal.in.c.
j.§.poꝛro.qualiter olim feu.pote.alie.poteſt diſtingui aut pꝛeſcriptio
inducta a ſtatuto ſuccedit loco alicuius pꝛeſcriptionis inducte a iure
ciuili:vt.ſ.loco pꝛeſcriptionis.xxx.annoꝛum que de iure cõmuni nõ re-
quirit titulum ſtatutum induxit pꝛeſcriptionem.x.annoꝛum.⁊ tunc
pꝛocedat illa opi.φ non currat minoꝛibus qꝛ ſubꝛogatum ſapiat na-
turam eius in cuius locum ſubꝛogatur.l.ſi eum.§.qui iniuriarum.ſi qs
cau.⁊.c.eccleſia.vt lit.pẽ.⁊ ita loquitur glo.in.d.§.poꝛro.Aut non ſub
rogatur loco alicuius tempoꝛis vel pꝛeſcriptionis inducte a iure con-
muni:⁊ tunc illa currit minoꝛibus per dictuꝫ.c.cõſtitutus.ſed iſta pꝛe-
ſcriptio de qua tractamus non eſt ſubꝛogata loco alicuius pꝛeſcriptio-
nis inducte a iure communi ſicut pꝛopꝛie in dicto.c.conſtitutus.ergo
ſequitur φ minoꝛibus non currit.¶Pꝛeterea etiam retenta opinio-
ne Bar.in caſu noſtro debet currere pꝛeſcriptio dictis ſoꝛoꝛibus quia
tractant de lucro conſequendo ex ſubſtitutione pupillari p quam ſuc-
46 ceditur pupillo.inſti.de pupil.ſubſti.in pꝛin.quia† hereditas dicit ti-
tulus lucratiuus.l.inter ſtipulantem.§.ſi rem.⁊ ibi notat ⁊ declarat
Dy.⁊ Ang.ff.de verbo.obl.iuncta.l.ſi ſeruus legatus.§.ſtichum ver
ſi.cum domino.ff.de lega.j.etiam ſi tractaretur de ſucceſſione patris
⁊ non pupilli debet iudicari pꝛout de cauſa lucratiua:vt eſt tex.cum
glo.⁊ ibi clare Bar.in.l.iij.C.de iu.⁊ fac.igno.licet non ſit pꝛopꝛie lu-
cratiua:ſed quaſi:vt ibi no.¶Nec ob.quod not.Bald.in auf.niſi.C.
47 de bo.mater.† quia ibi loquitur quando aliquis non erat in aliqua ne-
gligentia:qꝛ erat iuſte impeditus agere:vnde ei non currit pꝛeſcriptio
ſtatutaria.ſed aliquis qꝫuis ſit minoꝛ poteſt dici negligens:vt dicto
§.pupillus.⁊.d.c.conſtitutus.⁊ ſic videtur φ Guil.de cu.in.l.inge-
nuum.de ſtatu homi.dum tenuit aliquo caſu minoꝛem non ligari
conſuetudine:non bene dixerit.⁊ contra eum videtur tenere Ang.
in.l.de quibus.ff.de legi.alias eſt in.l.beneficium.ff.de conſti.pꝛin.vbi
contra eum allegat tex.in.d.c.conſtitutus.cum ibi no.per Jnnoc.⁊
dicta.l.ſi ſiue.§.lucius.⁊ tenet Pe.Cy.⁊ Jac.bu.in.l.ij.C.que ſit lon.
conſue.⁊ alij quos in hoc argumento retuli vel poteſt dici φ Guil.de
cu.in pꝛeallega.l.ingenuum.non videtur negare quod conſuetudo li-
get minoꝛem:ſed videtur velle φ ſi ledatur minoꝛ poſſit reſtitui in in-
tegruꝫ.ſed de hac reſtitutione in integrum ad pꝛeſens in themate non
48 refricatur in dubium.¶Decimo † quia dictum ſtatutum ſub rubꝛica
de annullatione inſtrumentoꝛum videtur omnino compꝛehendere
⁊ ligare mulieres adeo φ non poſſint allegare ignoꝛantiam ⁊ pꝛeſer-
tim cum tractent de lucro:vt dixi.l.iuris ignoꝛantia.⁊ quod ibi Bal.
maxime in pꝛin.⁊ in fi.C.q admit.⁊ ideo dicit ibi Bal.φ ſi ſtatuto ca-
uetur φ non pꝛoſit inſtrumentum pacis niſi pꝛoducatur.j.octo dies
φ ſi ruſticus vel mulier per erroꝛem iuris non pꝛoduxit non excuſa-
tur.⁊ illud dictum ſequitur Pe.de anch.in repetitione.c.canonum
ſtatuta.de conſti.in verſi.ſed hic quero ſtatuto cauetur ⁊c.facit qd no.
Bar.in.l.j.§.nunciatio.in vlti.colũ.ff.de oper.no.nun.in ver.ſed quid
in muliere.Idem eſt qñ mulier tractaret de quaſi lucro:vt de heredi-
tate paterna:vt.l.ſi emancipata.⁊ ibi glo.⁊ doc.C.de iur.⁊ fac.igno.nõ
enim ſubuenitur mulieribus magis qꝫ maſculis niſi in caſibus in iure
expꝛeſſis.C.de iu.⁊ fac.igno.in.l.ne paſſim.⁊ ſic non reperit expꝛeſſus
49 ergo ⁊c.¶†Et ideo dicit Bal.in.d.l.ne paſſim φ mulieres ita ligant
ſtatutis ſicut ⁊ maſculi.⁊ idem decidit Guil.de cu.in.l.ingenuũ.ff.de
ſta.ho.in ver.ſed an mulier ⁊c.vbi dicit φ mulieres ligant conſuetu-
dine ſicut ⁊ maſculi.⁊ idem dicit Ant.de but.in.c.fi.de conſue.in.xxxij.
50 col.in ver.ex hoc infert an conſuetudo liget mulieres ⁊c.¶†Ad hoc
qd no.Bal.in.l.fi.C.de iure deli.in pꝛin.in.iij.q.vbi querit quid ſi mu
lier vel ruſticus heredes inſtituti non fecerunt inuentarium vel fe-
cerunt:ſed non debito modo ex ignoꝛantia iuris:an excuſentur et fina-
liter concludit φ nõ excuſant.ad hoc allegat.l.fi.C.de iu.⁊ fac.igno.et
ſic cum dictum ſtatutum de annullatione inſtrumentoꝛum fuerit con-
dituꝫ de anno.M.cccclij.⁊ per cõſequẽs fuerit per plures annos in ob
ſeruantia cõiter ⁊ publice non poſſunt dicte ſoꝛoꝛes ſicut nec maſcu-
li allegare ignoꝛantiam dicti ſtatuti velut ſupinam ignoꝛantiam.l.fi.
cum glo.ff.de decre.ab oꝛdi.fac.c.vt aĩarũ.de conſti.in.vj.Et no.plene
per Bar.in.l.oẽs populi.in.v.q.pꝛincipali.ff.de iuſt.⁊ iu.⁊ in.l.quod
nerua.ff.depoſi.⁊ in.l.cũctos populos.C.de ſum.trini.⁊ p doc.in.c.ij.
de cõſti.⁊ dato φ ignoꝛaſſent nõ excuſarẽtur cum tractent de lucro vel
quaſi lucro:vt dictũ eſt.non obſtat.l.j.in fi.ff.de edẽ.⁊.l.ij.§.fi.ff.de iu-
re fiſci.cũ ſi.quia rñdet gl.⁊ doc.in.d.l.ne paſſim.C.de iu.⁊ fac.igno.φ
illi ſunt ſpeciales caſus reglr:ſecus vt in pꝛeal.l.ne paſſim.¶Et per
pꝛedicta ptꝫ eſſe reſponſum ad oĩa fere argumẽta in ꝯꝛium adducta.
Nam non obſtat pꝛimũ argumentũ:qꝛ ad illud tradite ſunt reſpõſio-
51 nes:vt ptꝫ in.j.ij.iij.⁊.v.argumento partis negatiue.nõ ob.† qd not.
Bal.in.l.ij.C.qui.res iud.nõ no.qꝛ Bal.ibi loquitur quoties ſtatutũ
non irritabat niſi inſtitutionem heredis pꝛopter inſinuationem non
factam:vnde vult Bal.φ tunc licet ſit caſſa inſtitutio heredis:tñ pꝛo-
pter talẽ extraoꝛdinariam cãm nõ pereũt iſto caſu legata ⁊ fideicõmiſ
ſa.arg.l.eã quã.C.de fideicõ.cũ ibi no.ſed in caſu noſtro non caſſat ſo-
la inſtitutio ex foꝛma ſtatuti:ſed abſolute totũ inſtrm:iõ nocet legata-
rijs:vt expꝛeſſe tenet Saly.in auf.caſſa.in.ix.q.de ſac.ſan.eccle.⁊ ſimi-
liter in dictis quatuoꝛ argumentis reſpondi ad ſecundum et tertium
argumentum.et ad tertium argumentum etiam plenioꝛ colligitur re-
ſponſio ex his que dixi in ſeptimo argumẽto partis negatiue.¶Ad
quartum argumentũ reſpondeo φ hic Liuia ⁊ dña Frãciſca non alle
gãt dolum ſuũ pꝛopꝛium pꝛout erat in legibus allegatis in cõtrariuꝫ
nec pꝛeſumit lex matrem dolo non feciſſe regiſtrari teſtm̃:vt admitte-
retur ad ſucceſſionem filij:quia lex pꝛeſumit φ parentes non cogitent:
nec aliquo modo ſperent morteꝫ filioꝛũ ante moꝛtem ipſoꝛum paren-
tũ.l.nam ⁊ ſi parẽtibus.ff.de inoffi.teſ.⁊.l.ſcripto.ff.vñ lib.Pꝛeterea
dato φ potuiſſet aliqua imputari culpa tutrici per ipſum pupillum
qꝛ ad pꝛeſtandam diligentiã non tenebat tutrix vbi pupillo non poſ-
ſunt ex tali culpa ſe fundare ⁊ agere dicte ſoꝛoꝛes:quia dictam diligẽ-
tiam non tenebat tutrix pꝛeſtare ſoꝛoꝛibus pꝛedictis vel ad earũ com-
52 modum:⁊ ſic dicte ſoꝛoꝛes hoc allegando agerent† et ſe fundarent ex
iure tertij nõ ex iure ſuo qd fieri nõ põt.l.j.in pꝛin.ff.ſi pars here.pe.l.
vti frui.in pꝛin.ff.ſi vſuſfru.peta.l.ſi ſoccr.§.lucius.ff.ſolu.ma.Pꝛe-
53 terea põt dici† φ vtilius erat pupillo φ non pꝛeſentaretur regiſtro te-
ſtamentũ ppter ſubſtitutionẽ fideicõmiſſariã ei factã que appellatur
onus.l.qm̃ in pꝛioꝛibus.cũ ibi no.C.de inof.teſ.⁊.l.ſi arrogatoꝛ.ff.de
adop.⁊ potius debuit cõſiderari oneroſa ſubſtitutio fideicommiſſaria
qꝫ pupillaris ſubſtitutio que dꝛ fauoꝛabilis pupillo:qꝛ maius tẽpus
continet ⁊ apta eſt continere fideicõmiſſaria qꝫ pupillaris.arg.l.ij.§.
ſi dubitetur.cum glo.ff.queadmo.teſt.ape.⁊.l.fi.C.de ſac.ſan.eccl.⁊ ſic
debuit inſpici id qd plus ⁊ non id qd minus eſſe poterat.arg.l.ſanci-
mus.§.ne autem.C.de dona.⁊.l.quidquid.§.cum autem.ff.de acq.re.
do.¶Deniqꝫ dato φ fuiſſet tutrix vel dictus ſeius in aliqua culpa
quo ad pupillum:tamen hoc non excuſat dictas ſoꝛoꝛes que ſimiliter
fuerunt in culpa ⁊ negligentia cum potuiſſent facere a pꝛincipio pꝛe-
ſentari ⁊ regiſtrari teſtm̃:vt pꝛobaui.ſ.ĩ pꝛimis ſex argumẽtis:vnde
fuit negligentia ipſarũ ſoꝛoꝛũ que eis pꝛeiudicauit non aũt negligẽtia
tutricis:nam ſi dicte ſoꝛoꝛes aliquo iuſto impedimento fuiſſent impe-
dite audirentur etiam poſt tempus.vt.d.l. facta.§.ſi quis bonoꝛum.
54 cum glo.⁊ dixi.ſ.in pꝛimo argumẽto negatiue partis.¶†Ad quin-
tum argumentuꝫ rñdeo φ tutrix adeundo hereditatem ex teſtamento
appꝛobauit teſtm̃ eo tempoꝛe quo valebat quia nondũ lapſa erãt tpa.
Pꝛeterea illud fecit dña Franciſca tanqꝫ tutrix caij vnde nõ pꝛeiudi-
cat ſibi quin nũc iure ſuo ppꝛio non poſſit contrariũ dicere text.eſt in
l.tutoꝛem.ff.de his qui.vt indig.¶Ad ſextum argumẽtũ eſt plene re
ſponſum.ſ.in nono argumento partis negatiue.¶Ad ſeptimum
argumentum eſt aperte rñſum in decimo argumento vltime partis.
55 ¶†Ad octauum argumentum rñdeo φ dato φ illud eſſet verum ſcꝫ
φ pupillo durante pupillari etate non curreret tps tamẽ bene decur-
rebat dictis ſoꝛoꝛibus que hoc facere poterant:vt perſepe dictuꝫ ⁊ pꝛo-
batũ eſt:⁊ maxime in ſexto ⁊ etiaꝫ in quinto argumento vltime partis

preterea dico qđ dictum tempus ita currit pupillo habēti tutricem ſi
cut ꝛ habēti tutorē qꝛ ſtatutū predictū q̄uis ſit preter ius cōe tñ cū ſit
inductū ob rōnabilem cauſam ꝛ p̄pter bonū publicū ac etiam ad ſup
plantandos malos mores ꝛ ne fraus cōmittatur.vt dicit Jo.cal.in ſua
diſputatione ſuperi⁹ alleg.ꝛ Bal.in.d.c.ſi quis per.xxx.ſi de feu.fue.
cōtro.cōcipit femininū lȝ ſit prolatū in maſculino.vt.l.ſi quis id quod
ff.de iuriſ.om.iudi.ꝛ no.Cy.ꝛ Bal.in.l.quicunq̄.C.de ſer.fug.ꝛ Pe.
Cy.ꝛ Bal.in.l.quiſquis poſt gl.ibi.C.ad le.iul.maie.ꝛ Hoſti.i.c.ray
naldus.de teſta.ꝛ Archi.in.c.ſi quis ſuadente.xvij.q.iiij.ꝛ Cy.in.l.j.
in antepe.q.in ſi.C.q̄ ſit lon.cōſue.ꝛ Bart.in.l.iura.ff.de leg.ꝛ Bald.
in.l.in multis.ff.de ſta.ho.ꝛ clare Jo.de imo.in.l.ſi ita ſit ſcriptum.ff.
de leg.ij.ꝛ Jo.de imo.ꝛ do.Domi.de ſancto gemi.in.c.gn̄ali.p ibi no.
5 6 p glo.de elec.i vj.¶† Pro hoc qꝛ vbicūq̄ ī aliqua diſpoſitiōe eſt fa
cta expreſſa mētio de vno:puta de maſculo ꝛ exp̄ſſio de ipſo facta fuit
rōne maioris frequentationis tunc non vr̄ facta mentio de illo vt non
poſſit fieri extenſio ad caſum ſimilē nō expreſſum.glo.eſt no.p quā ita
ibi dicit Ant.de but.in cle.j.in verb.preſidentes.de reſcrip.ꝛ idem eſt
de mente.gloſ.in.c.ij.in verb.reus.de confeſſis.in.vj.bene faciūt no.p
glo.in.l.tale pactū.§.ſi.de pac.Sed ideo de tutore fecit mentionē ſta
tutū qꝛ frequentius cōtingit pupillū habere tutorē q̄ tutricē cum of
ficiuȝ tutele ſit officium virile ꝛ regulariter conuenit oībus viris:ꝛ eſt
interdictū mulieribus excepta matre ꝛ auia.in.l.j.ꝛ.ij.cum aut̄.ibi po
ſita.C.qñ mulier tute.offi.fun.pōt.¶ Ad nonū argumentum rn̄ſum
eſt ex dictis in octauo argumento ꝛ etiam ex dictis in primis ſex argu
mentis.¶ Ad decimum ꝛ vltimuȝ argumētū rn̄deo ꝙ abſq̄ eo quod
Liuia petat reſti.in integ.ipſo iure dicta ſcriptura teſtamenti nullius
eſt momenti.Ex quibus cōcluditur vigore dicti ſtatuti ſcripturā teſta
menti viribus non ſubſiſtere.¶ Et ita dico ꝛ conſulo ego Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxx.

1 ☞ Uſuſfructus dicitur conſiſtere in rebus que vſu conſumuntur.
2 In alternatiuis electio eſt debitoris.
3 In vſufructuarium rerum que vſu conſumuntur transfertur proprie
tas ꝛ dominium.
4 An ſatiſdatio omiſſa nocere debeat vſufructuario.ꝛ nu.5.
6 An teſtator poſſit remittere ſatiſdationem vſufructuario.ꝛ nu.7.ꝛ.8.
9 Quod poteſt per pactum poteſt fieri per ſtatutum.

¶ Conſilium.cxx.

In chriſti nomine amen.

Quia opportune ꝛ copioſe cōſultū ꝛ confirmatum eſt
per prefatos excellentiſſimos doctores:ideo arbitra
tus nihil merito addi poſſe idē qđ per eos elegāter cō
1 ſultum eſt concludo.vȝ † dictis hr̄dibus p̄prietarijs
reſtituēdū eſſe genus chartarū in eadē qualitate ꝛ eſtimatione:prout
ad vſufructuariū peruenit nō aūt oportere pecuniā pro liberatione re
ſtitui.nā vt eleganter concluſuȝ eſt per dños cōſultores talis vſuſfru
ctus dr̄ conſiſtere in rebus que vſu conſumunt̄.l.ſi cui.ꝛ.l.pe.ff.de vſu
fru.earū rerū que vſu conſu.ꝛ.§.conſtituit̄.inſti.de vſufru.ꝛ quod no.
in.l.iij.§.ſi.ff.cōmo.vbi veſtes lana:ꝛ ſimilia dicuntur de his que vſu
conſumuntur imo eidē eſt in vſufructu vegetū ꝙ fortius vr̄:vt conſu
luit Fed.de ſeñ.in conſi.xlvj.ꝛ ſequitur Anto.de but.ꝛ Pe.de anc.in
c.cum conſtet.de pig.vnde de natura talis vſuſfructus eſt vt eiuſdem
qualitatis res reſtituantur nō aūt preciſe pecunia.ꝛ hoc maxime in re
bus que functionē recipiunt in genere ſuo vt in themate noſtro:vt eſt
caſus in.d.l.ſi cui.ꝛ no.maxime p doct.in.d.c.cū ꝯſtet.ꝛ qđ charte ſint
de rebus que in genere ſuo functionē recipiāt ptȝ ad ſenſum ꝛ probat̄
inſti.qui.mo.re ꝯhi.ob.in p̄ricip. p ea q̄ legunt̄ ꝛ not.p doct.in.l.ij.§.j.
ꝛ in.l.cū quid.ff.ſi cer.pe.imo fortius vr̄ dici poſſe ꝙ etiaȝ ſi non reci
perent functionem in genere ſuo:tamē eſſet in electione ipſius vſufru
ctuarij cauere de reſtituendo ꝛ reſtituere res ſimiles in eadeȝ qualita
te vel eſtimatione:vt probat̄ in tex.d.l.ſi cui.ibi idē.ſ.de ceteris quoq̄
rebus que vſu cōſumunt̄ ꝛc.ꝙ exponit ꝛ intelligit Odoſ.ī lana ꝛ ſimi.
Nā ibi iuriſcōſultus in prin.loquutus eſt de rebus que oīmodā fun
ctionem recipiūt in genere ſuo vt vinuȝ:oleum.poſtea ſubdit gn̄aliter
idē eſſe in oībus rebus que vſu conſumunt̄:ꝛ ſic vt verba aliquid ope
rent̄ cōprehendit etiā que omnimodā functionē nō recipiūt.ar.l.ſi qñ
de leg.in.c.ſi papa.de priui.in.vj.ꝛ quod ſit in electione vſufructuarij
debitoris cauere de reſtituendo ſimiles res in eadem qualitate vel eſti
matione firmat Guido de ſuza.per tex.in.d.l.ſi cui alternatiue loquē
2 tem cum † in alternatiuis electio ſit debitoris.l.plerūq̄.in ſi.ff.de iure
do.l.vbi aūt nō apparet.§.qui illud.de ver.obli.c.j.de plus peti.et in
qualibet facultate alternatiua vt in caſu noſtro electio eſt debitoris vt
eſt glo.no.in.l.non ſolum.§.qui alieno.ff.de procur.quaȝ ad hoc bene
ponderat Bal.in.l.j.C.de procur.erat ergo in facultate vſufructuarie
cauere de reſtituēdo ſimiles res in eadē qualitate vel earū pretiū reb⁹
eſtimatis ꝛ ita intelligi de neceſſario debet.§.cōſti.inſtit.de vſufru.ne
al's ꝯdicat.d.l.ſi cui.Sed cuȝ in caſu propoſito dicte res in quibus di
citur vſumfructū cōſiſtere nō fuerint eſtimate interueniente conſenſu
vſufructuarie cum res inter alios acta alijs nocere non valeat ꝛc.l.ſi
vnus.§.ante oīa.de pac.c.q̄uis.de re iudi.cum vulg.non dubium qđ

3 pretium in quātitate:preciſe nō eſt ī obligatiōe.¶† Plus dici poſſe
puto quod etiam ſi dicte res fuerint eſtimate de cōi conſenſu hr̄dum ꝛ
fructuarie tñ talis eſtimatio non operabitur ꝙ quantitas in pecunia
ſit omnino reſtituenda:qđ probat̄ nā in vſufructuariū rerū ꝗ vſu cōſu
ſumunt̄ transfert̄ p̄prietas ꝛ dn̄ium taliū rerū durante iſto quaſi vſu
fructu.d.l.ſi cui.ꝛ.l.ſi.ff.de vſufru.earū rerum ꝗ vſu cōſu.ꝛ.§.conſti
tuitur.ꝛ no.declarat Bar.in.l.j.§.ſi decē.ff.vt lega.no.ca.ſed in ꝯcti
bus ꝛ actibus de quoꝝ natura eſt vt trāſferatur dn̄ium q̄ natura il
lius actus repugnat quod eſtimatio faciat emptionem et deredden
da eſtimatione in pecunia nihil eſt promiſſum talis eſtimatio nunq̄
operat̄ ꝙ pretium in quantitate debeat̄.caſus eſt in.l.ſeruos.ff.famil.
erciſcun.ꝛ eſt doctrina cōis doctorum vt firmat Bartol.in.l.ſi vt cer
to.§.nunc videndū.ff.cōmo.ꝛ in.l.j.ff.de edi.act.et Cy.ꝛ Bal.in.l.j.C.
cōmo.et Jo.an.ꝛ doc.in.c.j.extra de cōmo.lȝ ſic eſt ꝙ nature dicti vſuſ
fructus repugnat ꝙ eſtimatio faciat emptionē ptȝ qꝛ eſt in faculta
te debitoris reſtituere res ſimiles in eadem qualitate:vt.ſ.probatum
eſt.ergo dicta eſtimatio non operatur obligationē ſuccedere ad ptiū
¶ Nec predictis ob.d.l.ſi cui.ꝛ.d.§.conſtituit̄.ꝛ.c.ſi.de pig.qꝛ illa iu
ra loquuntur quando non ſolum interuenit eſtimatio:ſed etiam fuit
cautum de reſtituēdo p̄prietario eſtimationem vſuſfructus in pecunia
qui caſus non hȝ dubium ſed hoc pretermiſſum fuit in caſu noſtro qꝛ
proprietario nō fuit p̄miſſuȝ finito vſufructu de reſtituēdo ptiū:ideo
4 talis eſtimatio ſimplex hoc non operat̄ ꝙ p̄baui.¶† Nec p̄dictis hȝ
obſtare ſi dicatur ꝙ ſatiſdatio omiſſa ꝛ nō p̄ſtita p̄ dictā vſufructua
riā de reſtituēdo res ſimiles ī qualitate vel ptiū p̄prietario ipſi p̄prie
tarie nocere dȝ nec vnq̄ ſuiſſe vſumfructū conſtitutū propter defectū
talis ſatiſdationis omiſſe quia pluribus modis r̄nderi poteſt.ꝛ primo
quod in tali vſufructu non fuit neceſſaria nec de ſubſtantia extitit vt
dicta ſatiſdatio p̄ſtet̄.vt videtur caſus expreſſus in.l.hoc ſenatus.§.
j.in verbo conſtante eius vſufructu.ꝛ in verbo finito vſufructu.ff.de
vſufruc.earum rerum que vſu conſu.per quem tex.gloſ.in.l.ſi.
ff.de vſufru.firmat generaliter ꝛ indiſtincte ſatiſdationem talem non
eſſe de ſubſtantia vſuſfructus ꝛ hoc p̄ciſe in terminis noſtris tenet
Pe.ꝛ Cy.C.de vſufru.in.l.j.ꝛ Pet.de anch.ꝛ Joā.de imo.in.d.c.cū
5 conſtet.de pig.ꝙ cōprobat̄ † nā vſufructuari⁹ quorūcunq̄ bonorū
fructus lucratur etiam non p̄ſtita dicta ſatiſdatione ſi ſatiſ
datio petita non fuit ab herede ſciente.vt eſt tex.ꝛ ibi omnes doc.in
l.hac edictali.§.is illud.verſ.ſinautem vtraq̄.C.de ſecun.nup.ꝛ fir
mat Cy.ꝛ Bal.poſt Guil.ꝛ Barto.C.de vſufr.in.l.vſufructu.ꝛ bar.
in.l.ſi homo.ff.de vſuca.ꝛ in.l.vxori.ff.de vſufru.leg.ꝛ Bald.in.l.j.ff.
de vſufru.ꝛ in.l.j.C.co.ti.ꝛ ibi idem Saly.volens ꝙ etiam ignorante
herede proprietario ſi res ſine vitio peruenit ad vſufructuarium
lucrari fructus etiam non p̄ſtita ſatiſdatione.arg.l.ſi vſufructuarius
meſſem.in ſi.ff.qui.mo.vſuſfru.amit.ꝛ.l.ſi fundum.ꝛ.l.certum.C.de
rei vendi.Item patet quod non ſit de ſubſtantia quia in pluribus
caſibus non requiritur talis ſatiſdatio etiam ſi petatur vt no.glo.in.l.
j.ff.de vſufru.ꝛ in.d.c.ſi.de pig.quod comprobatur etiam ex.j.prime
6 dicēdis.¶† Et p̄dicta in caſu noſtro fortius procedunt quia teſta
tor in teſtō mihi oſtenſo remittit expreſſe dicte vſufructuarie onus ſa
tiſdationis p̄dicte quam remiſſionem in facultate teſtatoris fuiſ
ſe firmāt Pet.ꝛ Cy.in.d.l.j.C.de vſufru.ꝛ Petr.de anch.in.d.c.cum
conſtet.de pig.vȝ in vſufructu rerum earum que vſu conſumuntur
quod probatur.nam rōnes propter quas a iure p̄hibitū fuit te
ſtatori poſſet remittere ſatiſdationem vſufructuario due fuerunt.pri
ma quia in ea vertitur fauor heredis.Secunda ne daretur vſufructua
rio materia delinquendi in dilapidando ꝛ male vtendo re vſufru
ctuaria:ita no.in.l.ſcire.C.vt in poſ.lega.in.l.j.ff.de vſufru.in dicto
c.cum conſtet.de pigno.ꝛ in.d.l.j.C.de vſufruc.ꝛ in.§.conſtituitur.
7 p̄realle.Sed ita eſt † quod hodie p̄miſſum eſt teſtatorem poſſe remit
tere id quod in fauorem heredis a iure inductum erat puta falcidiam.
in aut.ſed cum teſtator.ꝛ in corpore vnde ſumitur.C.ad legem falci.ꝛ
ſic ceſſat prima ratio p̄hibitionis qua ceſſante niſi ceſſaret ſecunda
ratio p̄hibitionis non tolleretur ipſa p̄hibitio.l.ſi non ſex.in prin.
ff.de here.inſtituen.ꝛ.§.affinitatis.inſtitu.de nup.no.in.l.liberorum.
§.notanter.ff.de infa.ꝛ in.l.ſi ventri.§.in bonis.de priuilegio credi
to.cum ſimilibus.Unde pariter dico ceſſare ſecundam rōnem p̄hibi
bitionis:quia vt iam oſtenſum eſt in vſufructu talium rerum tran
ſit dominium in vſufructuarium ꝛ reddi debent res eiuſdem qualita
tis vel ſaltem eſtimatio:ergo non poteſt dari materia delinquendi que
ratio p̄hibitionis bene ſibi locum vendicat in vſufructu earum re
rum que vſu non conſumuntur:cum dominium illarum non tranſeat
in vſufructuarium ꝛ res eedem in ſpecie reſtituende ſunt ſcilicet il
lud ꝙ in ſpecie ſupereſt vſufructu finito.l.j.in prin.ꝛ.§.ſed quod di
ximus.ꝛ.l.ſi.ff.vſufructu.quemadmo.ca.ꝛ.l.iiij.C.de vſufru.ꝛ.d.l.j.ff.de
vſufru.cum ſimi.ꝛ ideo iſto caſu talis remiſſio cautionis bene poſſet
inuitare vſufructuarium ad delinquendum in male vtendo ſubſtantia
rerum in quibus vſufructus conſiſteret.ergo nimirum ſi iſto caſu non
tȝ remiſſio.d.l.ſcire.ꝛ in.l.j.p̄realle.ꝛ arg.l.conuenire.ff.de pac.do.cuȝ ſi
8 milibus.¶† Poſtremo ſatis vrgenter videntur p̄dicta confirmari
autoritate legis municipalis in ciuitate Bononie vigētis ſub rubrica
ꝙ nullus

ꝙ nullus intret poſſeſſionē rei hereditarie ꝛc.diſponētis teſtōrē poſ
ſe in teſtō ſatiſdationem vſufructuario remittere ꝛ vſufructuariū nul
lo modo teneri ad ſatiſdationem niſi petita fuerit ab herede ꝙ ſtatu
tum in loco ſtatuentium vim legum habere nō eſt ambiguuȝ.iuxta ea
que habent̄ in.l.oēs populi.de iuſt.ꝛ iur.ꝛ in.c.vt animarū.de cōſti.in
vj.de cuius ſtatuti validitate non vr̄ in dubiuȝ refricari oportere cum
heres pacto talē ſatiſdationē remittere poſſit:vt no.per gloſ.ꝛ doct.in
9 d.l.j.C.de vſufru.ꝛ in.l.j.ff.co.ti.ꝛ in.d.c.ſi.de pig.ſi pōt p † pactū re
mitti ergo ꝛ p ſtatutū iuxta doctrinā gloſſ.C.de decre.decur.in rub.li.
xj.ꝛ no.Bar.in.l.omnes populi.in.ij.q.prin.de iuſti.ꝛ iur.ꝛ no.Bal.
in.l.ij.C.que ſit lon.cōſue.ꝛ in.l.p̄grāma.C.cōmina.vel epi.ꝛ Joā.an.
in.c.ſi.de cōſue.ꝛ probat optime tex.in.l.ſi.in.ſi.C.de fideiuſ.Ex quib⁹
oībus copulatiue cōiunctis infero ꝛ cōcludo verius eſſe heredes vſu
fructuarie antedicte preciſe nō teneri ad pretiū in pecunia reſtituēduȝ
vt ſuperius euidenter deductū extitit.Et ita dico ꝛ conſulo ego Ale
xan.de Tharta.de imo.dic.vj.Feb.Mcccclj.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxj.

1 ☞ An filia poſſit allegare dotem non eſſe congruam.
2 Si ſtatuto caueatur ꝙ filia dotata a patre nō ſuccedat ſi filia ſit in vte
ro vel in infantia an fratres dotando excluderent eam.

¶ Conſilium.cxxj.

Domini redēptoris no-
ſtri inuocato ſuffragio.Cōſideratis verbis ꝛ diſpo
ſitione dictorū ſtatutorū.ꝛ his q̄ eleganter ꝛ copio
ſe allegata ſunt per clariſſimum iuris doctorē dñm
Joānē mariaȝ de reminaldis mihi tāq̄ fratrē dile
1 ctiſſimū.Sētio verā eſſe cōcluſionē ꝙ dict⁹ titi⁹ nō
poſſit cōpelli ad ampliorē dotē cōſtituēdā:nec p filiā allegari poſſit il
lā nō eſſe cōgruā dotē preſertim obſtāte dicto ſtatuto ſub rub.ꝙ filia
ſit cōtēta de eo ꝙ pater dederit vel dare promiſerit aut reliquerit in
dotē:quo quideȝ cautū eſt ꝙ filia ſit contenta de eo ꝙ pater ſibi dede
rit in dotē vel dare promiſerit:aut reliquerit.nec vltra illud occaſione
legitime vel debiti iure nature etiam mortuo patre abinteſtato poſſit
fratres ſuos vel alios deſcendentes aut aſcēdētes inquietare ꝛc.q̄ qui
dem verba ſunt tante virtutis vt oīmodo filiā quomodocūq̄ a patre
dotatā excludāt.vt aperte decidit Bal.in.l.ſi.C.de do.p̄miſ.in.ij.vel
iij.colū.vbi querit pone ſtatuto cauet̄ ꝙ filia dotata non ſuccedat:an ſi
nō eſt cōgrue dotata poſſit agere ad ſupplemētum cōgrue dotis arbi
trio boni viri.ꝛ r̄ndet ꝙ ſic:qꝛ mentio dotis intelligitur arbitrio boni
viri.l.j.ff.de leg.ij.l.ſi filie.ꝛ qđ ibi no.Bart.ff.de leg.iij.ꝛ.l.quero.cuȝ
ibi no.p Bar.ff.de iure do.niſi ſtatutū diceret ꝙ teneat̄ ſtare contenta
dote a patre data vel promiſſa.arg.l.qui volebat.ff.de here.inſti.ꝛ iſte
vltimus caſus eſt proprie caſus noſter.vt ex verbis dicti ſtatuti euidē
ter appet.Jta ēt Bal.voluit in aut.res q̄.C.cōia de le.in v̄.q̄ro ſtatu
to cauet̄ ꝛc.vbi cōcludit ꝙ ſi ſtatutū diſponit ꝙ filia dotata vel dotā
da nō ſuccedat:ſed debeat ſtare cōtenta dote ſibi data vel p̄miſſa a pa
tre ꝙ incōgrue dotata a patre nō poterit cōſequi ſupplementum vſq̄
ad dotem congruā:qꝛ lȝ dictū ſtatutū ſit nimis rigoroſum:tñ non eſt
cōtra bonos mores:iō ſeruandū eſt ſm cū.l.proſperit.ff.qui ꝛ a quib.
ꝛ p no.p Cy.in.l.publico.C.ad le.iul.de adul.cū ſi.ꝛ dicit Bald.ꝙ ita
ſeruat cōſuetudo.idē fuit de mēte Bal.in.l.ſi defunctus.in prin.C.de
ſu.ꝛ legi.vbi dicit ꝙ ſi ſtatuto cauet̄ ꝙ filia dotata ſit cōtēta dote exi
ſtentibus fratribus ſequit̄ ex hoc ꝙ ſi in dote erat min⁹ ltīma illud ap
plicat̄ fratribus maſculis.¶ Quātū ad p̄poſitū noſtrū ēt in hoc cō
cordat Bal.in.l.vnica.§.in primo.C.de cad.tol.circa.iij.col.in verſ.ȝ
hic ſuccedit aliud dubiū magis forte ꝛc.Jdem Salyc.in.l.ſancimus.
in ſi.C.de nup.dum dicit ꝙ ſi ſtatutum mādet dotari filiā non intelli
git̄ diminuere legitimam niſi addat ꝙ dote ſint cōtente vel vltra pe
tere nō poſſint iunctis notatis p eū in.d.aut.res q̄ in prin.¶ Nec ob.
ſi diceretur ꝙ ſtatutū p̄dictū nō loquit̄ in caſu noſtro:ſed ſolum in caſu
quo pater dotem dederit vel promiſerit vel reliquerit in quorū nume
ro non vr̄ eſſe caſus noſter ergo tanq̄ caſus omiſſus dȝ remanere in
diſpoſitione iuris cōis.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau.ꝛ.l.commo
diſſime.ff.de libe.ꝛ poſthu.qꝛ ad hoc rn̄ſum eſt per prefatū dñm cōſu
lentē ꝙ poſtq̄ p dictū titiū nō ſtetit quin dederit:ſed ſtetit p dictā ei⁹
filiā cōprehēdit̄ ſub dicto ſtatuto.¶ Et hoc cōprobo p id qđ notabi
liter voluit Bald.in.l.pactum ꝙ dotali.ff.de colla.in.xx.q.vbi querit
quid ſi ſtatuto cauet̄ ꝙ filie debeant dotari ꝛ amplius petere non poſ
ſint in ſucceſſione ꝛ hereditate patris ꝛ contingit ꝙ puella non vult
nubere ſed ſuccedere ꝛ caſtitatem ſeruare querit̄ an poſſit:ꝛ videtur ꝙ
ſic qꝛ ſi nō nubit nō pōt ibi cadere dos que non eſt ſine matrimonio.l.
ſi.C.de dona.ante nup.l.iij.ff.de iure dot.iō videbatur ꝙ cum ceſſaret
ratio ꝛ cōditio tacita ſtatuti.ſ.nuptiarū ceſſare debeat ſtatutum:et qꝛ
ſi diceremus ꝙ ſtatutū artaret ad ꝯhendum mr̄imonium nō valeret.
iuxta no.in.c.ſtatutum de hereti.lib.vj.in nouella.cum ſi.tñ ipſe de
terminat ꝯtrium:qꝛ ſtat per eā quominus ipſa dotet̄.ideo debet habe
ri pro dotata.l.iure ciuili.ff.de condi.ꝛ demon.l.in executione.§.ſi.ff.
de ver.obli.dummodo ſibi aſſignet̄ tm̄ q̄tum noīe dotis deberet pre
ſtari ꝛ non cogetur nubere:ſed cogetur eſſe contenta tali portionē in

quocunq̄ ſtatu velit p̄manere ꝛ poſtq̄ ſtatutū videt̄ ei p̄uidere decer
ta quantitate.l.ſi.ff.de leg.ij.igitur ea habita dȝ filia eſſe contenta.arg.
d.l.qui volebat.ꝛ.l.thais.§.j.ff.de fideicōmiſ.liber.ita reſidet Bal.in
d.l.pactuȝ.ꝛ cū eo concordat Lud.roma.ibi.ꝛ Pe.de anch.in repe.c.
canonum ſtatuta.de conſti.in ver.quid ſi ſtatutū dicit ꝙ filie debeant
dotari.Jdem determinat Bal.in.l.ſi.C.de pac.in.iiij.col.in ver.item
facit ad aliam.q.ꝛc.vbi cōcludit ꝙ q̄uis ſoror nō velit dotari a fratri
bus ne ipſa tanq̄ dotata excludatur ex diſpōne ſtatuti ſufficit fratri
bus ꝙ q̄tum eſt in ipſis dotent offerendo ſe paratos.allegat in arg.l.
qui filium.ff.vbi pup.edu.deb.ꝛ.l.in teſtō.la.ij.ff.de cōdi.ꝛ demō.ꝛ.l.
labeo ſcribit ſi mihi bibliothecā.ff.de ꝯhen.emp.Jta etiā in ſimili.q.
decidit Bar.in cōſi.ſuo incip.ſtatuto cōis ſartiani.ꝛ in cōſi.incip.ſta
2 tuto cauetur ꝙ ſi mulier nupta ꝛc.¶† Nec ob.id qđ no.Bal.ī.l.ſi plu
res.in.x.col.C.de condi.inſer.in ver.iuxta predicta format̄ talis qđ ꝛc.
vbi querit ſtatuto cauet̄ ꝙ filia dotata a patre nō ſuccedat:mō cōtingit
ꝙ titius deceſſit relicta poſthuma in vtero:ita ꝙ eam dotare non po
tuit vel relicta infante vel relicta filia furioſa:querebatur an fratres q
erant heredes vniuerſales dotādo eā excluderēt ipſam.ꝛ arguit prio
ꝙ ſic:qꝛ nihil poteſt imputari patri cū nō ſteterit p eū.d.l.iure ciuili.ꝛ
qꝛ illa cōditio dotādi videt̄ ꝙ tranſeat ad heredē p̄ris.p ibi notata p
doc.in ꝯtriū arguit qꝛ iſte eſt caſus omiſſus a ſtatuto:ergo relinquitur
iuri cōi.d.l.ſi extraneus.ꝛ hoc dicit eſſe verius:qꝛ r̄ndeo ꝙ poſito ꝙ
vera eſſet deciſio Bal.in.d.l.ſi plures.tñ non hȝ obſtare qꝛ ibi pr̄ nul
lo modo exercuit actum dotādi q̄tū in eo fuit.ſ.relinquendo ſibi in te
ſtamento vel aliter p̄uidendo ſibi de dote:vt p Bar.in.l.titio cētū.§.
titio genero.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ Bal.in.l.non ſine.C.de bo.q̄ lib.ꝛ
in.l.ſi.in vlti.col.C.de ſpō.ꝛ Pe.de ancha.in cōſi.clix.incip.in chriſti
noīe pro veritate p̄mittendū eſt ꝛc.bn̄ faciunt tradita per Bar.in cō
ſi.incip.quidā deceſſit inteſtatus ꝛc.Preterea in caſu.q.formate per
Bal.ibi non ſteterat p filiā cui debebat impleri quomin⁹ impleret̄ nō
mirum ſi in eius dānū nō hr̄ p impleto ſed in q̄one nr̄a ſtetit p eam.iō
dȝ haberi p impleto ꝛ tradito:ita loquunt̄ iura ꝛ autoritates q̄ p hac
pte ſupius allegata ſunt.Ex quibus oīb⁹ cōcludo put ī p̄ncipio dixi.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxij.

1 ☞ Ubi datur actio de dolo non tenet contractus.
2 Quando mulier intercedens pro alio induit ſe veſte virili an iuuetur
velleiano.
3 Pupillus non obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter.
4 Preſentia patris non ſufficit ad inducendum probabilem ꝛ ſuffi
cientem metum.

¶ Conſilium.cxxij.

¶ An ſi ſtatutum dicit ꝙ filiuſfamilias nō poſſit obligari ſine cōſen
ſu p̄ris:ꝛ pr̄ primo erat obligatus vni creditori ꝛ demum filius cum
conſenſu patris ſe obligauit eidem creditori ad aliquod in quo non
erat obligatus pater ꝛ aſſeruit dictus filius ſe eſſe emancipatū cū non
eſſet an valuerit obligatio filij.

Domini redēptoris noſtri
inuocato ſuffragio.Quoniam abunde ꝛ eleganter al
legatum ꝛ deductum eſt per celeberrimos dominos.ꝯ.
conſulentes ad ſuſtinenduȝ validitatem dictarum obli
gationum contractaruȝ p dictos tres filios quiſc. emā
cipatos aſſeruerūt cū non eſſent:idcirco eorū ꝯcluſionē approbo.ſ.qđ
dicte obligationes valeant ſaltem ex eo capite:quia interuenit conſen
ſus patris qui interuenire potuit in tali obligatione que principaliter
non tendebat ad vtilitatem patris conſentientis dato quod in conſe
quentiam potuiſſet in aliquod eius commodum redundare.l.j.in prin.
ꝛ.l.quod dicimus.in prin.ff.de auto.tut.ꝛ hoc magis me monet q̄ mē
dacium filiorum qui aſſeruerunt ſe emancipatos cum non eſſent atten
to ꝙ ſtatutum annullat obligationem filijfamilias ꝯhentis obliga
tionem ſine conſenſu patris quo caſu talis aſſertio non ſufficit ad va
lidandum ꝯctum ſm opinionem Ja.de bel.que refert.Jo.an.in addi.
1 Spe.in ti.de ſen.prola.§.vt aūt in additione incip.ad hec † p.l.quid
ergo.iuncta.l.precedenti.in.ſi.ff.de dolo.nam ſi ibi contra pupillum qui
mentitus fuit datur actio de dolo.ergo non tenuit ꝯctus:alias enim
daretur actio ex contractu non actio de dolo que eſt ſubſidiaria.l.j.§.
ait pretor.ff.eo.ti.ꝛ conſuluit.Dy.in conſi.incip.iure municipali ca
uetur quod filiuſfami.ꝛc.ꝛ Pau.de ca.in conſi.clxxij.incipiēte in chri
ſti nomine ad primum queſitum clara eſt ꝛc.tamen contra dictos
2 filioſfa.facit † l.ſi decipiendi.in prin.ff.ad vellciā.cum ibi no.ꝛ.l.fe
minis.C.eo.ti.vbi ſi mulier intercedens pro alio apud creditorem vo
luit decipere creditorem.vt qꝛ induat ſe veſte virili.vt dicit glo.i.in
d.l.ſi decipiendi.non poteſt ſe tueri beneficio ſenatuſcōſulti velleiani.
bene facit.l.ij.ꝛ.iij.C.ſi minor ſe maiorem dixerit.vbi etiam minor do
lo aſſerens ſe maiorem priuatur bn̄ficio reſtitutionis in integrum ꝛ li
cet ibi in dubio non preſumatur dolus.vt ibi per docto.non eſt mi
randum quia non ita preſumitur minor habere notitiam tēporis ſue
natiuitatis ſicut emancipationis.p id qđ habetur in.§.generaliter.in
aut.quibus mo.natu.effi.ſui.pro hoc ēt facit qꝛ videmus ꝙ ſi mulier
alienat fundum dotalem ꝛ in alienatione aſſerat non eſſe dotalem

⁊ ſic emptorē circūueniat nō audit ſi velit venire contra ɔctū.l.ſi ſine C.ad velleia.⁊ declarat no.Jo.de imo.ita concludens in.l.cū vir.circa xvi.col.ff.de vſuca.⁊ in.c.cū contingat.circa.ix.char.de iureiur.¶ Et poſſet rn̄deri ad.d.l.quid eni.p quā ſe fundat Ja.de bel.ꝙ ille tex.non probat:qꝛ aut ibi pupillus primus pubertati nō erat locupletior effectus ⁊ clarū eſt ꝙ ibi nō poterat ɔ eum agi actione ex eo ɔctu qꝛ talis
3 † pupillus nō obligatur ciuiliter ⁊ naturaliter ex ɔctu.l.j.cū ibi plene no.ff.de noua.ergo non impeditur actio de dolo ſubſidiaria.Aut pupillus fuit locupletior effectus,⁊ tunc valet ɔctus vt actiōe ex eo ɔctu cōueniri poſſit q̄ti locupletior eſt effectus.l.ſed mihi.ff.cōmoda.⁊ no. in.d.l.j.⁊ ſic non impeditur abinde ſupra dari ɔ eū actionē de dolo.p no.p Bar.⁊ alios poſt glo.in.l.ij.C.de dolo.¶ Et ad deciſioneȝ Dy. in prealleg.cōſi.poſſet rn̄deri ꝙ ibi loquit in creditore qui ſciebat falſum eſſe id qđ filiuſfa.aſſerebat ⁊ dolus nō infert ſciēti ⁊ volenti.l.cum
4 donationis.C.de trāſ.l.j.in fi.ff.de act.emp.¶ † Nec dicatur ꝙ ꝑpter preſentiā patris preſumant filij ita aſſeruiſſe timore reuerentie paterne:qꝛ talis preſentia patris nō ſufficit ad inducēdū ꝓbabilē ⁊ ſufficiētem metū.l.ſi patre cogente.⁊ ibi no.ff.de ritu nup.l.ad inuidiā.C.qđ met.cau.c.q̄uis.de pac.in.vj.⁊ no.doc.in.l.j.§.que honorande.ff.quarū rerū actio nō datur.⁊ in.l.interpoſitas.C.de trāſ.⁊ in.c.cauſam matrimonij.de offi.deleg.cum ſi.tn̄ tutius eſſe puto adherere primo fundamēto principali.¶ Ita dico ⁊ cōſulo iuris eſſe ego Alex.de Tarta.de imo.iuris vtriuſqȝ doctor Bononie iura ciuilia legens in cuius rei teſtimoniū propria manu ſubſcriſi ⁊ ſigillo ſolito ſigillaui alterius rectius ſentientis conſilio ſemper ſaluo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxiij.

1 ¶ Uera ſolutio ⁊ confeſſio de ſoluto equiparantur.⁊ nu.2.
3 Si ſcriptura vel ſchedula in qua apparet aſſertio vel confeſſio creditoris perueniat ad debitorem principalem valet.
4 Mulieri agenti hypothecaria ad excludendos alios creditores mariti ſufficit oſtendere de confeſſione mariti.
5 Per confeſſionem probatur vera numeratio.
6 Teſtes deponentes extra articulum non probant.

¶ Conſilium.cxxiij.

¶ An fideiuſſor poſſit repetere a principali quando de ſolutione nō conſtat niſi per confeſſionem creditoris.

REdēptoris noſtri inuocato ſuffragio.Quoniam abunde ſcriptum ⁊ integerrime cōſultum extitit per preſtantiſſimum dn̄m.ā.conſulentem accipiendo dubitationes:prout per eum elicite ſunt nō
1 videtur additione opus eſſe.Tn̄ circa tertium † paucis inſiſtā:an vez Franciſcus probauerit ſe ſoluiſſe debitum pro quo fideiuſſerat.⁊ licet videatur prima fronte dictā confeſſionē vel aſſertionem creditoris de recepto nō probare.iuxta no.per gloſſ.j.in.l.duobus.§.a fideiuſſore.⁊ ibi ſequitur Bar.ſub dubio forte.ff.de iureiu.facit qđ no.Spe.in tit. de teſte.§.j.ver.ſed pone egi cū concor.In ɔtrium eſt veritas ⁊ pro iſta parte cōſuluit Bar.in cōſi.incip.titius ꝓmiſit ſempronio ⁊c.vbi dubitat qđ ſi titius ꝓmiſit ſempronio eū indēnem cōſeruare a quadā ꝓmiſſione ⁊ fideiuſſione quā idem ſempronius fecerat apud meuiū creditorem in cētū ex cā mutui ⁊ idē titius fuit cōfeſſus dictū ſemproniū dictam promiſſionem:et obligationem feciſſe ipſius titij precibus et mandato:poſt hoc idem meuius creditor fecit remiſſionem dicto ſempronio de dicta quātitate cētū eo qꝛ idē meuius creditor fuerat cōfeſſus ſibi a dicto ſempronio ⁊ de eius pecunia eſſe integre ſatiſfactum querebatur an dict' ſempronius poſſet a dicto titio dictā pecunie quātitatē exigere.nā dicit Bar.primo videri ꝙ nō p id qđ not.glo.in.d.l.
2 duobus.tn̄ ɔtrium concludit eſſe verius qꝛ vera ſolutio ac confeſſio de ſoluto poſt.xxx.dies equiparantur.l.in ɔctibus.§.ſed qn̄.in fin.C.de non nu.pecu.ſaltē interpretatiue ⁊ eodē modo cōceditur fideiuſſori repetitio pecunie ſolute interpretatiue ſicut ⁊ vere.ff.manda.l.inter cauſas.§.abeſſe.⁊.§.preterea.⁊ ibi glo.in ver.ſoluerit.⁊.l.idēqȝ.§.ſi.eo.ti. ⁊.l.qui debitorē.ff.de fideiuſ.pro hoc optima glo.in.d.l.in ɔctibus in verbo penitus ibi dū dicit ibi gratis remittebatur hic cōfitebaẗ acceptum ⁊c.⁊ iſtud idem etiam conſuluit Fran.tigri.de piſis:vt refert et ſequit Pau.de ca.in.d.l.duobus.§.j.⁊ ita dicit Pau.de caſt.ſe cōſuluiſſe florentie:qꝛ cōfeſſio ꝓbat verā numerationē.l.publia.§.fin.ff.de poſi.itē qꝛ ficta ſolutio nō dʒ ſufficere qn̄ excludit veram:vt erat in.d. l.duobus.§.j.qꝛ intelligitur ꝙ ibi iurauit debitorē nō teneri vel nihil deberi actori:ex quo manifeſte infertur ꝙ fideiuſſor nihil ſoluit lȝ pro ſoluto habeatur q̄tum ad hoc vt liberetur:ſed cōfeſſio de recepto non
3 excludit verā numerationē imo eā cōprehēdit.¶ † Preterea dicit ipe illa ſcriptura vel ſchedula in qua apparet aſſertio vel confeſſio creditoris de recepto ſi perueniat ad debitorem principalem ꝓdeſt ſibi cōtra creditorē:vt poſſit eū petentē repellere:lȝ ſit confecta talis ſcriptura inter fideiuſſorem ⁊ creditorē.l.deſideriū.C.depoſi.⁊ qđ ibi Bal.et c.ij.de fideiuſ.ergo nulla rō pōt aſſignari cur nō teneatur debitor fide
4 iuſſori.¶ † Pro hoc etiā allegat no.p Bar.i.l.aſſiduis.C.qui po.in pig.hab.vbi dicit ꝙ mulieri agenti hypothecaria ad excludendos alios creditores mariti ſufficit oſtēdere de confeſſione mariti confitētis ſe recepiſſe dotē dūmodo eſſet elapſum tp̄s opponēdi exceptionē non nu.dotis p id qđ no.gl.in.l.j.C.de dote cauta nō nu.¶ Iſtā opi. etiā ſequit Jo.de imo.in.l.viānius.§.fi.ff.de fideiuſ.reprobādo id qđ dixit Barto.ſub dubio in preal.l.duobus.⁊ hoc p.d.l.in ɔctibus.§.ſi.⁊ p.l.publia.§.fi.ff.depoſi.⁊ eſt bonus tex.in.l.ij.ita ſtipulat'.§.chryſogonus.⁊ qđ ibi Bar.in vlt.col.in ver.ite reperit iuſtū tx ⁊c.⁊ ibi etiā no.Joan.de imo.p hoc et allegat Jo.de imo.no.p Barto.in.d.l.aſſiduis.⁊ rn̄det ad preall.l.in duobus.§.j.prout.§.reſponſum eſt.Iſtā ȝ opinionem approbat etiā p predicta Pau.de ca.in.l.qui debitorē.ff.de fideiuſ.referens ſe ita cōſuluiſſe.⁊ etiā ita cōſuluiſſe dictum Frā.
5 tigri.¶ † Adde etiam predictis tex.in.l.pecunie.C.de ſolu.p quē tex. dicit ibi Bal.ꝙ p cōfeſſionē pbat vera numeratio:ex quo infert quod mulier habēs iuſtū cōfeſſionatū ſup dote hȝ oia priuilegia dotis: qꝛ p ipſam cōfeſſionē pbat numeratio naturalis ſm eū vt no.Bald. in.l.deo nobis.in.ij.colū.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.j.ad ſi.C.qn lic.ab emp.
6 diſce.¶ † Non ob.no.per Spec.in ti.de teſt.§.j.ver.ſed pone egi.quia Spe.vt ptȝ per ibi allegata p eum loquit quotieſcūqȝ teſtes deponebant extra articulum:quia articulatum erat de actuali numeratione ⁊ teſtes depoſuerūt ꝙ audiuerūt cōfeſſionē ⁊ qđ numerationē non viderunt,nam deponūt extra articulū:ideo non pbant.l.ſi quis libertatem in fi.cum ibi no.ff.de peti.here.l.ſi duo patroni.§.idem iul.⁊ ibi no.ff.de iureiur.⁊ no.in.l.momentanee.C.qui legi.perſo.alias autē ſi actum eſſet ex vera numeratione ⁊ capitulatum eſſet de confeſſione de qua teſtes probarent ſufficeret p predicta.vt decidit Bal.in.l.generaliter in.x.q.C.de non nu.pec.⁊ in.l.j.in prin.C.de rei vxo.act.⁊ eſt de mente Bart.in.d.§.chryſogonus.in.ij.⁊ vlti.col.⁊ ibi firmat Jo.de imol.⁊ in.l.j.§.ſi quis ita de ver.ob.⁊ Romanus in.l.predia.ff.de acqui.poſ.⁊ Pau.de ca.in.l.ij.§.fi.ff.ſi cer.pe.⁊ canoniſte in.c.ſi cautio.de fi.inſtr.¶ Uel dato ꝙ opi.Spe.indiſtincte procederet tū caſus eſt lōge diuerſus a propoſito noſtro:qꝛ ibi loquitur ꝙ agebatur ex mutuo naturali ⁊ probo de confeſſione mutui.nam confeſſio nō inducit probationem numerationis:quia inducit obligationem que oritur ex ipſo actu confeſſionis qui dr̄ mutuū ciuile.d.l.ij.§.fi.ff.ſi cer.pe.cū ibi plene no.vn̄ cū videaẗ actū eſſe ex vno ɔctu.i.ex mutuo naturali ⁊ probatum ſit de alio contractu.ſ.de mutuo ciuili non poteſt agens obtinere.l.habebat.ff.de inſti.c.abbate.de re iudi.in.vj.Sed in confeſſione facta a creditore de recepto aliud eſt:quia talis confeſſio non inducit obligationem nec contractum:⁊ ita inducit ſolam probationem numerationis quia aliud inducere non poteſt idem.l.publia.in fin.⁊.d.l.in cōtractibus.⁊.d.l.pecunie.Unde iſto caſu paria ſunt probare de vera numeratione deducta vel de confeſſione per predicta.⁊ in ſpecie vltra predicta no.Bal.in.l.generaliter.in.ix.q.C.de non nu.pecu.⁊ in.l.non nudis.C.de proba.Ex quibus cōcludo etiam ex ſola aſſertione vel confeſſione probatū eſſe de ſolutione facta a fideiuſſore.Approbans in reliquis clariſſime ſcripta per antedictū dominum conſulentem.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxiiij.

1 ¶ Judex formare non dʒ proceſſum niſi precedentibus indicijs.
2 Si primus teſtis dicat quod non fuerunt numerate pecunie:ſed dicit quod non vidit numerari ſed ſolum traditionem pecunie an deponat de falſo.⁊ nu.3.4.⁊5.
6 Si teſtis eſt teſtificatus aliquid poſtea confitetur ſe dixiſſe falſum an dictum eius vitietur.
7 Teſtis non iurans non probat.
8 Preſumptio equipollet indicio.
9 Ille qui eſt ſuſpectus propter vacillationem an faciat indicium ſiue preſumptionem.
10 Primum dictum magis ſolenne preferendum eſt vltimo dicto non ſolenni.
11 Una preſumptio tollit ⁊ elidit aliam.
12 Qui hȝ exculpationeȝ ⁊ indicium innocētie nō poteſt extorqueri.
13 Licet vnus bonus teſtis faciat indicium ſufficiēs ad torturā tū fallit niſi aliqua alia coniectura reſiſtat.
14 Sola aſſertio delinquentis non facit ſufficiens indicium contra participes.

¶ Conſilium.cxxiiij.

¶ Si teſtis qui iuratus depoſuit pro titio poſtea extra iudiciū confiteatur ſe depoſuiſſe falſum precibus titij tū ſufficiens indicium ad inquirendum contra titium de falſo.⁊ aliquid de viente atteſtationibus falſis an incidat in falſum.

REdemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Quō abunde deductum ⁊ allegatū eſt in ſuperiori dubitatione per prefatos clariſſimos dn̄os ɔſulentes paucis admodū me expediā.† Con-
1 ſtat iudicem nō debere pcedere ad formationē inquiſitionis ⁊ proceſſus niſi precedant indicia ſeu diffamatio.c.cum oporteat.⁊.c.qualiter ⁊ quando.de accu.l.iuſtiſſimos.C.de offi.rec.prouin. quaȝ ad hoc allegat Bar.in.l.cōgruit.ff.de offi.preſi.videamus igitur an iſti teſtes probent ⁊ indicium faciant contra Albertum.⁊ quo
2 ad primum teſtem habeo pro expedito quod non † quia primus teſtis non dicit

non dicit ꝙ nō fuerint numerate pecunie p Albertum Bartholomeo ſed dicit ꝙ non vidit ipſe teſtis numerari:ſed ſolū traditionē pecunie fieri Bartholomeo per Albertū ex quibus verbis nō concludit teſtis ꝙ nō potuerint pecunie numerari anteq̄ traderent ipſo teſte nō vidēte ſeu nō aduertente:poſtq̄ teſtis non dicit ꝙ nō potuiſſent numerari quin ipſe vidiſſet:vt no.glo.in.§.ſi uero abſunt.in verb.vidiſſe.⁊ ibi Ang.in aut.de here.⁊ fal.⁊ Cy.⁊ Jac.bu.in.l.actor.C.de proba.⁊ Jo. an.in.c.bone.de elec.⁊ Barto.poſt glo.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de iti. actuqȝ priua.⁊ ſic nō cōcludit iſte teſtis ꝙ caplm̄ Alberti cōtinēs numerationem eſſet falſuȝ.nec dicit iſte teſtis ꝙ Albertus eū corruperit
3 aut rogauerit ꝙ falſum deponeret.¶ † Et lȝ Albertus ſit vſus dicto huius primi teſtis non incidit in falſum dato ēt ꝙ ipſe teſtis depoſuiſſet falſum in ea parte dicti ſui in qua primo dixerat ꝙ viderat numerari pecuniā.hoc pbaẗ per glo.no.in.l.fi.C.ſi mi.ſe maio.dixe.quā ibi ī ꝓpoſito multū cōmēdat Bal.p quā dicit ſe pbari ꝙ nō ſequit teſtes ſunt falſi:ergo ꝓducēs cōmittit falſum:qꝛ pñt ꝓduci ab eo qui credit capl'a vera ⁊ teſtes veros:vn̄ opȝ ꝙ aliter ꝓbeẗ falſitas producētis ſi quis eum de falſo redarguere velit:qđ dicit Bal.eſſe verū.⁊ vt ipſe dicit in facto alieno eſt ꝓbabilis ignorantia:vt in iuribus vulgarib'.vn̄ Alberi.hn̄ ꝓſumiẗ ſcire factū ꝓpriū.ſ.an ipſe numerauerit Bartho. vel nō numerauerit:ſed nō ꝓſumiẗ iam ſcire vtrū iſte teſtis viderit nu-
4 merationē ⁊ an ad illā aīaduerterit,nam poterāt † teſtes numerationi adeſſe in loco ⁊ tn̄ nō videre ⁊ nō aīaduertere:vt dicit Bart.in.l.diem ꝓferre.§.corā.ff.de arbi.⁊ in.l.j.in fi.p illū tex.ff.de auto.tut.Bal.etiā
5 in.l.fi.in vlt.col.C.ſi ex fal.inſtr.dicit ꝙ † ſi teſtis ſup caplo vero depoſuit falſum nō preſumereẗ ꝙ ꝓducēs cōmiſerit falſuȝ ⁊ ſubdit ꝙ ſi qs ꝓduxit ſup caplo vero teſtē q depoſuit falſum ⁊ ad eius notitiā deuenerit ꝙ depoſuit falſum nō ꝓpterea incidit in falſum ſi nō deſiſtat ab vſu atteſtationis illius teſtis:qꝛ hoc nō eſt vti:ſȝ vſum eſſe niſi expſſe interrogareẗ an intendat vlterius vti qꝛ tunc dȝ rn̄dere eo mō ſq̄uo ibi
6 tradiẗ p Bal.¶ † Circa ſcđm teſtē dico ꝙ non facit indiciū pn̄lō p id qđ no.Bar.Bald.⁊ Saly.in.l.gn̄aliter.C.de nō nu.pe.vbi dicūt ꝙ ſi teſtis eſt teſtificatus aliquid ⁊ poſtea cōfiteẗ ſe dixiſſe falſum ꝙ dictū eius nō vitiaẗ p illā.l.⁊ p.c.ſicut de teſti.⁊ no.glo.in.c.cū cām.de teſti. ⁊ no.Bar.in.l.ſi quis in graui.§.ſi quis moriēs.p illū tex.ff.ad ſille.⁊ Bal.⁊ Saly.in aut.ſi dicaẗ.C.de teſti.vbi dicit ꝙ illa ɔria aſſertio teſtis nō nocet ⁊ ita eū tȝ Ang.in cōſi.clxxix.inci.Chriſtophor' petri. ⁊ Bal.in.l.geſta.in.ij.col.C.de re iudi.¶ Et poſito ꝙ verum eſſet qđ aliquid diminuaẗ.de fide pmi dicti:vt no.Inn.⁊ doc.in.c.ꝓterea.de teſti.cog.⁊.d.Ant.in.c.cū in tua.de teſti.⁊.d.Abb.in.c.p tuas.de ꝓba. tn̄ nō p hoc dr̄ in dictis locis ꝙ ex hoc inſurgat ſuſpitio falſi vel indiciū aliqđ falſi ɔ producētē:ſed diminuiẗ de fide primi dicti ꝓpter va-
7 cillationē teſtis:ergo ille deciſiones nihil obſtant Alberto.¶ † Fortificantur ꝓdicta.nā incq̄tū iſte ſcđs teſtis extraiudicialiter dicit ſe falſum teſtimonium depoſuiſſe inſtigationibus ⁊ minis Alberti in hoc dicto iſte atteſtatus eſt ſine iuramēto.ſtat aūt ꝙ teſtis nō iuratus non ꝓbat.l.iuriſiurandi.C.de teſti.c.quoties.⁊.C.de teſti.niſi eſſent plures pſone digne ⁊ honeſte q̄ aliqđ atteſtarenẗ ſine iuramento qꝛ tūc faciūt ꝓſumptionē nō aūt faciūt ꝓbationē:vt eſt gl.no.in.c.cū olim eſſemus in verb.quorūdā fratrū.de priuil.qđ reputat ibi Ant.de bu.eſſe ſing. no.ſi ergo videmus ꝙ plures digne ⁊ honeſte pſone aliqđ deponētes ſine iuramēto nō faciunt niſi preſumptionē ēt ſi eſſent cardinales ꝓut
8 loquiẗ tex.⁊ gl.in.d.c.cū oliȝ.† q̄ preſumptio equipollet indicio qꝛ indiciū dr̄ preſumptio:vt ptȝ ex diffinitione indicij tradita p Jo.cal.in repe.c.veſtra.de coha.cle.⁊ mu.⁊ Bal.in rub.C.de ꝓba.⁊ in.l.ea quidē in.ij.col.C.de accu.⁊ eſt gloſ.iuncto tex.in.c.cū in contemplatione.⁊
9 ibi hoc no.Joan.an.⁊ alij de reg.iur.† Quomodo ergo pōt dici ꝙ iſte vnicus teſtis in dignitate nō exiſtēs ⁊ qui eſt ſuſpectus ꝓpter vacillationem.l.qui falſa.ff.de teſti.ꝓut dixi.ā.faciat ꝓſumptionē ſeu indiciū
10 circa id qđ ſine iuramēto eſt atteſtat'.¶ † Et p iſta ptȝ ꝙ aliquo mō nō obſtat id qđ no.Ang.⁊ Romanus in.l.ſi qs in graui.§.ſi qs ꝓmoriēs.prealle.qꝛ eſto ꝙ illud qđ ipſi dicūt ꝓcederet de iure tn̄ nihil cōe hȝ cum caſu noſtro ſi bene conſidereẗ qꝛ ille cuius dictū faciebat indicium nihil primo ſolēniter depoſuerat in ɔtrium eius ꝙ nūc aſſerebat ſed in ꝓpoſito noſtro iſte teſtis primo ſolēniter ⁊ iuratus depoſuerat in fauorē Alberti.⁊ ɔtrium eius ꝙ nūc aſſerit ꝙ quidem primū dictuȝ tanq̄ magis ſolēne preferendū eſt vltimo dicto nō ſolēni.vt no.Spe. in ti.de teſte.§.j.ver.ſi.qđ ſi idem teſtis.cum ver.ſeq.⁊ gloſſ.in.d.c.cum cauſam.cū concordantijs.ā.alle.illud indiciū ꝙ ſurgit ex primo dicto ſolēni extinguit ⁊ tollit ɔtrium indicium ſi qđ ſurgeret ex vltimo dicto
11 nō ſolēni:qꝛ vna † preſumptio tollit ⁊ elidit aliam.l.cū de indebito.ff.
12 de proba.⁊ in.l.diuus.ff.de reſti.in inte.¶ † Un̄ in ꝓpoſito dicit bal. in.l.j.C.cōmunia de leg.in ver.pone teſtator ita dixit omnibus offenſoribus meis ⁊c.cum ver.ſeq.ꝙ ſi indiciuȝ laborabat contra titium ꝙ percuſſiſſet letaliter ſeiū ⁊ ſeius in teſtamēto ſuo exculparet titiū.certe hoc caſu nō poterit titius torqueri ex ꝓcedenti indicio:qꝛ habet exculpationem ⁊ indicium innocentie pro ſe ex aſſertione ſeij teſtatoris.
13 ¶ † In propoſito ēt dicit Jo.an.in.c.cum in contemplatione.de regu. iur.⁊ Bal.in.l.ij.in.j.col.C.quorum appel.non recip.quod licet vnus bonus teſtis faciat ſufficiens indicium ⁊ torturam tamē fallit niſi ali-
14 qua alia coniectura reſiſtat.¶ † Accedit vltimo ad predicta qꝛ etiam poſito ꝙ eſſemus in caſu in quo delinquens poſſit interrogari de conſocijs ⁊ participibus criminis de quo ſatis tactum fuit per pmū conſultorem.tn̄ dicit Saly.in.l.fi.C.de accu.ꝙ ēt tūc ſola aſſertio delinquētis non facit ſufficiens indicium contra participes.p.l.ſi filium cum ibi no.C.de libē.cau.⁊ p alia de quibus ibi p eum niſi concurrat aliqua alia preſumptio ⁊ pro hoc inducit autoritatē glo.in.d.l.fi.C.de accu. que exigit preſumptionem aliquam prius precedere debere cōtra quē quis interrogatur anteq̄ ad dictā interrogationē procedi poſſit.⁊ ſm illam glo.intelliguntur dicta doctorum ibi illam approbantium ſed in caſu noſtro nulla alia precedebat preſumptio contra Albertum qꝛ primus teſtis nihil nocet Alberto:vt ſuperius oſtenſum eſt:ergo ſequitur ꝙ non dicunẗ militare indicia ad inquirendum ɔtra Albertuȝ ⁊ tanto magis vbi appareret Albertum eſſe reputatuȝ hominem bone vite ⁊ fame in preteritum qꝛ p talem ꝓſumptionem tolliẗ indicium contra eum qn̄ illud tale indicium eſt minus q̄ ſemiplena probatio prout ſine dubio eſſet in caſu noſtro.ita ſignāter decidit Baldus.in.l. fin.in vlti.colū.C.de proba.arg.l.non ſolum.§.a barbaris.ff.de re militari.Ex quibus concluditur indicia non militare contra Albertum predictum.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxv.

1 ¶ Si filia excluditur a ſucceſſione abinteſtato an intelligatur excluſa a iure rumpendi vel dicendi nullum.⁊ nu.5.⁊.6.
2 Preteritio matris habetur pro exheredatione.
3 Poſſeſſio cōtra tabulas non datur collateralibus.
4 Uerbum relinquo adiectum doti refertur ad inſtitutionem.

¶ Conſilium.cxxv.

¶ Excluſa a ſucceſſione inteſtati:an videatur prohibita dicere teſtm̄ nullū ⁊ illud contratabulare:etiam beneficio preteriti.

QUoniā abunde ſatis et elegāter ſcriptū eē puto p eximiū dn̄m.ā.ɔſulētem q̄q̄ pp plixitatē ſcripture ⁊ temporis breuitatē nō poteriȝ ſuperi' ſcripta legere ſȝ vix ſic aliquātiſp libādo diſcurrere tamē ſatis ſuſtentabilem eſſe puto
1 † cōcluſionem ꝓmiſſam ſcȝ quod per dictas ſorores Roberti teſtatoris non poſſit teſtm̄ nullum dici q̄q̄ mater fuerit etiā ſine alicuius cauſe inſertione preterita:attēto qđ ex forma ſtatuti ſtantibus ſororibus teſtatoris mater abinteſtato reddebatur excluſa quod aperte firmauit Bal.in.l.poſthumus.§.ſi qs ex his.ff.de inof.teſta. volens per illum tex.quod ſi ex forma ſtatuti filia excluditur a ſucceſſione inteſtati intelligatur etiam excluſa a iure rumpendi vel dicendi teſtamentum nullum q̄q̄ fuerit preterita vel exheredata.ad idem allegat.l.ſi quis filio exheredato.in prin.ff.de iniu.teſta.Idem voluit Bald.in.l.maximum vitium in vlti.q.C.de liber.prete.⁊ in.l.ſi emancipati.in.iiij.col.C.de colla.⁊ licet ibi dicat quod poteſt tamen tale teſtamentum contratabulari hoc non attingit caſum noſtrum:vt ſtatim dicam.Idem etiam tenuit Rapha.cuma.in repe.l.ſi filius qui in ptāte.ff.de lib.⁊ poſthu.in.xviij.colum.vbi voluit quod ſi lege municipali femine extantibus maribus excludantur vel etiam per renuntiationem iuratam.iuxta.c.q̄uis.de pac.in.vj.earum preteritio non poteſt dare cauſam infringendi teſtamentuȝ nec alioquin teſtatori imputetur cur teſtamētum fecerit quod eſt abſurdum dicere.l.poſthumus.in prin.ff.de inof.teſta.ad hoc etiaȝ allegat no.per doc.in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tantum.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ p Bart.in.l.j.§.penul.in iiij.q.ff.de contratab.⁊ p Bal.in.l.filio preterito.ff.de iniu.teſt.idem etiam firmat Bal.in.d.§.⁊ quid ſi tantum.hoc etiam videtur velle Bart.in.l.ſi.in ver.quero quid ſi iſta filia.ff.ad tertul.cum quo tranſit Ang.⁊ Imo.plene in.l.et q ſoluendo.ff.de here.inſti.⁊ Bal.⁊ Salyc. in.l.ſi auus.C.de lib.prete.⁊ in.l.ſi quis filium.C.de inof.teſta.⁊ expſſius Bal.in.l.ſi qs poſthumos.§.j.ff.de lib.⁊ poſth.⁊ Bal.in.c.j.§. j.in titu.epiſcopum vel abbatem.in vſibus feud.¶ Nec premiſſe concluſioni habet obſtare ſi diceretur quod predicta bene procederent ſi dicte ſorores vellent venire per ius dicendi nullum ⁊ ſic reducere rem ad cauſam inteſtati.Secus ſi dicte ſorores vellent contratabulare teſtamentum beneficio matris preterite iuxta.l.ſi poſt mortem.§.fi.ff.de bono.poſ.contratab.quo caſu cum per bonorum poſſeſ.contratabulas non reducatur res ad cauſam inteſtati qn̄ ex teſtamento fuit adita hereditas:vt in caſu noſtro.l.filie dotem.⁊ ibi no.Cy.C.de coll.⁊ plene glo.⁊ doc.in.l.vt liberis.eo.ti.⁊ gl.⁊ doc.in.l.illud.in princ.ff.de contra.⁊ declarat Bald.in.l.ſi emācipati.in.v.opp.⁊ in.l.fina.in pe. col.C.vn̄ legi.ergo non dȝ impediri pſona preterita:nec alie eius beneficio ɔtabulare teſtm̄:ex quo non deuenitur ad caſum ſtatuti loquentis de ſucceſſione inteſtati ⁊ hoc vr̄ velle Bal.in.d.l.ſi emancipati.⁊ moder.quidam in.l.certum.C.vnde legiti.⁊ in.d.l.filie dotem.qm̄ ad hoc rn̄deo primo ꝙ in hoc ɔtrium cōiter teneẗ ſcȝ qđ etiam p contratabulas non admittatur perſona preterita:vt firmant doc.in locis primo loco allegatis.¶ Scđo ⁊ clarius rn̄deo quod nos non ſumus in caſu in quo aliquo caſu locum habere potuerit bonoruȝ poſſeſſio ɔtratabulas quicquid dictū fuerit in ſuperiori conſilio.nam aut conſideramus

in perſonam matris preterite ſine cauſe expreſſione τ teſtamentū non
potuit contratabulari: ſed nullum dici in aut. non lꝫ. τ in aut. ex cauſa.
C. de libe. prete. τ ibi gl. τ doc. τ in corpore vñ ſumit: τ plene per Bar.
2 τ doct. in. l. j. ff. de teſta. imo ſi etiā in preteritiōe facta † a filio de matre
cauſa expreſſa foret non haberet mater bonorū poſſeſſionē contrata-
bulas: ſed tñ querelam inofficioſi teſtamenti: qꝛ talis preterito habe-
tur pro exheredatione: vt in. l. cum filium. C. de inoffic. teſta. τ gloſſ. et
doc. in. d. aut. ex cauſa. τ in. l. filio preterito. p Bar. τ alios. de iniu. te-
ſta. que inofficioſi q̄rela diuerſe eſt nature a bonorū poſſeſſione cōtra-
tabulas qm̄ querela reducit rem ad cauſam inteſtati indiſtincte quia
eſt remediū iuris ciuilis: vt eſt caſus in. d. l. vt liberis. τ in. l. titia. ff. de
inof. teſta. τ ſic idem operatur quod operatur ius dicendi nullum: quo
ad hoc ſecus in bonorum poſſeſſione ꝯtabulas: vt eſt dictum. Aut cō-
3 ſideramus † perſonam ſororum predictarū τ adhuc melius dici pōt
competere eis bonorū poſſeſſionē ꝯtabulas que nullo caſu collatera-
libus datur. l. fratris. τ. l. fratres. C. de inof. teſt. in aut. de nup. §. in-
gratitudinē. ¶ Nec etiā obſtat ſi diceref ꝙ premiſſa cōcluſio pcede-
re poſſet vbi eſſent inſtitute ſorores quarū fauore ſtatutum diſpoſuit
matrem excludi quia pōt reſponderi ꝙ nulla pōt dici iniuria facta ſo-
roribus tam attenta diſpoſitione iuris cōis ꝙ̄ attenta diſpoſitione ſta
tuti predicti ex quo eis relicte fuerunt dotes τ alimenta in teſtamento
fratris: imo plus qꝛ cēſentur inſtitute qm̄ vt in themate dicitur teſta-
4 tor vſus fuit verbo † relinquo quo caſu: vt no. dixit do. Anto. de but. in
c. raynutius. de teſta. verbum relinquo adiectum doti refertur ad inſti-
tutionem heredis. τ ita intelligit illū tex. τ eſt rō ſm eum: quia dos cē-
ſetur ius vniuerſale. l. quod dꝛ. la. j. τ ibi no. ff. de impen. τ no. Bart. in
rub. ff. ſolu. ma. vñ ſtat cōmunis cōcluſio ꝙ verbū commune relinquo
adiectū vniuerſitati refertur ad inſtitutionem heredis. l. diuus. ff. de
teſt. mili. l. cogi. ver. τ generaliter. ff. ad treb. no. in. §. ſin vero nulla. in
aut. de here. τ fal. τ in. l. his verbis. i prin. ff. de here. inſti. ¶ Preter-
ea male poteſt rñderi ad fundamentum doctorum in locis primo loco
allegatis dicentium ꝙ perſona que abinteſtato excludif ſi preterita ſit
teſtamentū infringere nō pōt ſi opponaf. d. l. poſthumus. §. ſi quis ex
his. τ in dicta. l. ſi quis filio exheredato. in principio. cum concordan-
tijs. ſed talis erat mater in caſu iſto: ergo ꝛc. Alia etiam patebit re-
5 ſponſio ex his que ſtatim dicam. ¶ † Ultra predicta corroboraf di-
cta concluſio. nam vt dictū eſt clarū eſt ꝙ dicte ſorores ex earū ꝓpria
perſona nō poſſunt dicere teſtamentū nullū: quia ꝗ̄tū ad eas fuit oīs
ſolennitas τ forma ſeruata in teſtō tam de iure cōi ꝙ̄ municipali nec
ēt tāꝙ̄ heredes matris dicere poſſunt teſtamentū nullū: qꝛ nō fuerunt
eius heredes. Oportet ergo ſi volūt infringere teſtamētū ꝙ illud fa-
ciant beneficio matris premortue ſeu beneficio edicti. vt. l. ſi poſt mor-
tem. §. ſi. ff. de ꝯta. Modo ſic ad hoc vt alius poſſit beneficio preteri-
ti dicere teſtamentum nullum neceſſe eſt ꝙ ille preteritus primo ince-
perit dicere teſtamentū nullum: vt firmat gl. in. l. iiij. §. ſi quis ex libe-
ris. in ver. edictum. ff. de bono. poſ. ꝯtab. τ firmat Barto. in. d. l. ſi poſt
mortem. vbi cōcludit idem eſſe in iure dicendi nullum qd̄ in bonorum
poſſeſſione ꝯtabulas: ſed ita eſt ꝙ mater nunꝙ̄ cepit dicere teſtamen-
tum nullum: ergo nec ſorores illud dicere poſſunt nullū. τ hec opi. glo.
τ Bar. eſt plurimū ſuſtentabilis: tum p. l. filio preterito: tum etiā per
alias rationes ꝙ̄ꝙ̄ aliqui teneāt ꝯriū ꝙ hic latius nō examino poſtꝙ̄
alia ſunt fundamenta de quibus. ſ. Attēto ēt ꝙ de ſola ſubſcriptione
6 requiſitus fui. ¶ † Indubitatum etiam eſt qd̄ ſi extat clauſula codicil
laris poſito quod hoc teſtamentum poſſet dici nullum tenerentur ſuc-
cedentes abinteſtato reſtituere ſcriptis heredibus quia clauſula codi-
cillaris operatur quando teſtamētum eſt nullum vel reſcinditur ex cā
exheredationis ideo dico exheredationis qꝛ preteritio de qua in caſu
noſtro habetur pro exheredatione. vt dixi. ſ. τ hanc concluſionem fir-
mant cōiter doc. in aut. ex cauſa prealle. l. τ in. l. j. ff. de iure codi. τ in. l.
ſi. C. de codicil. per Bal. τ in. l. titia. p Bart. τ alios. ff. de inoff. teſta. et
Bald. in. l. ij. ff. de lega. iij. τ in. l. controuerſia. cum concordantibus. ff.
de tranſactio.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxvi.

1 ☞ Qualitas obligationis expreſſa in perſona principalis intelli-
gitur repetita in perſona fideiuſſoris. τ nu. 2.
3 Licet error in ſententia expreſſus vitiet ſententiā intelligitur de errore
qui oculo corporali legi poteſt.
4 Illud quod pōt preſumi ex inſtrumento dicitur eſſe de tenore inſtri.
5 Licet vir qui eſt confeſſus dotem recepiſſe nullam fecerit mētionē de
heredibus tamen poterit heredem conuenire.
6 Tenor inſtrumenti apparet per lectionem inſtrumenti.
7 Executio conceſſa in ſententijs a ſtatuto habebit locum quo ad hypo-
thecam non deſcriptam in inſtrumento.
8 Si in ſententia dictum eſt titium abſoluo τ victum victori ꝛc. vtrum
videatur facta condemnatio expenſarum.
9 Ubi quis tenetur probare per inſtrumentum ſatis eſt quod probet p
preſumptionem.
10 Illud quod a lege reperitur conceſſum ſcriptis heredibus tribuitur
heredi heredis.
11 Licet de iure appellans ab interlocutoria ſigillatī debeat cauſas gra-
uaminis exprimere in appellatione tamen ſatis eſt quod p quandam
relationem exprimantur.
12 Ad hoc vt ſententia reddatur nulla non ſufficit quod verba ſnīe ſint
reducibilia ex mente τ intellectu ad errorem.

¶ Conſilium. cxxvi.

¶ An ſtatutum de executiōe inſtrumenti habeat locum circa ea que
ex preſumptione iuris cenſentur contenta in inſtrumento.

Redemptoris noſtri inuo-

cato ſuffragio. Repetit⁹ in cauſa andree de armis pe-
tentis executionem inſtrumenti contra Alexandrum
de ceſena vigore maxime ſtatuti loquētis de executiōe
inſtrumentorum in quibus debitor eſt obligatus ad
voluntatem creditorum aliquid dare vel facere ꝛc. in qua aīs conſului
nuper aūt excitatur qꝛ ſtatutum loquif de debitore obligato ad volū-
tatem creditoris τ requirit ſtatutum ſpecifice quod formaliter τ preci-
ſe illud verbum ad voluntatē ꝛc. contineaf in inſtrō. modo verū eſt ꝙ
in inſtrumento reperitur ꝙ debitor principalis ſe obligauit ad volūta
tem ꝛc. Sed in perſona dicti Alexandri fideiuſſoris τ eodē inſtrumen-
to ſe obligantis nō reperif expreſſum illud verbū ad volūtatē. vnde
queritur an dictum inſtrumētū coram eo eandem habeat executionem
quēadmodum τ ꝯ debitorē principalē ac ſi etiam fideiuſſor eſſet obli-
gatus ad voluntatem in quo videretur prima conſideratione dicen-
1 dum † ꝙ non: qꝛ dato ꝙ illa qualitas obligationis τ promiſſionis ad
voluntatem creditoris expreſſa in perſona principalis intelligaf repe
tita in perſona fideiuſſoris: vt. l. ſi vt ꝓponif. ff. de fideiuſ. l. ſi. §. ſi. ff. de
verb. ob. τ no. Bar. cum quo alij trāſeūt in. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſo
gonus. in. iij. col. eo. ti. τ in. l. hi qui acceſſionis. in. ij. col. ff. de fideicom.
facit. l. j. C. de diuer. reſcri. τ. l. titia. §. idem reſpōdit. ff. de vb. ob. τ. l. itē
qꝛ. §. j. ff. de pac. cum ſi. tamen cum illa qualitas repetita quo ad per
ſonam fideiuſſoris legi non poſſit in inſtrumento videtur quod ſtatu-
tum concedens executionem inſtrumento continenti dictam qualita-
tem non habeat locum in caſu noſtro: per ea que dixit Barto. in. l. j.
in prin. per illum tex. ff. de his q̄ in teſta. delen. vbi inquit quod ſi ſta-
tuto cautum eſt quod inſtrumenta publica mereantur executionem ſi
cut ſnīe. contingit ꝙ mulier habebat inſtrumentum quo vir confeſſus
fuerat ſe habuiſſe dotem nunc ſoluto matrimonio mulier petebat exe-
cutionem inſtrumenti ꝯ heredes viri vigore tacite ſtipulationis de
reſtituendo preſumpte. iuxta. l. j. in prin. C. de rei vxo. act. nam dicit
Bar. quod tex. in. d. l. j. facit quod non poſſit peti executio qꝛ illa ficta
ſtipulatio non poteſt legi in inſtrumēto cum ibi ſcripta nō ſit ſed ſub-
intelligitur autoritate legis τ ideo nō mandaref executioni inſtrumen
tum: ſed legis diſpoſitio. ſubdit tñ Bar. ꝙ in ꝯtriū facit. l. ſi duo pa-
troni. §. marcellus. ff. de iureiur. τ ſequif Ant. de bu. i. c. trāſlato de cō-
2 ſti. vbi etiam in ſimi. allegat. † id qd̄ no. Inn. in. c. p. τ. g. de offi. dele-
ga. vbi voluit ꝙ lꝫ error expreſſus in ſententia vitiet ſententiam. l. ij.
C. quando prouo. c. j. de re iudi. tamen illud eſt verum in errore qui
oculo corporali legi poteſt: ſecus ſi intellectualiter comprehendatur
ex ſententia quod dictum tanꝙ̄ ſingulare ſequif Anto. de bu. in. c. ab
excōicato. de reſcri. τ ibi. pro illo dicto allegat no. per gl. in. c. ij. de teſti.
3 cogen. τ ibi do. Anto. illud idem ſequitur. ¶ † Sed premiſſis non ob-
ſtantibus in caſu de quo queritur puto ꝯtrium eſſe verius. prio per
tex. in. d. l. ſi duo patroni. §. marcellus. alias incipit ſi quis iurauit quē
pro iſta opinione vltimo loco allegauit Bar. in prealleg. l. j. de his q̄
in teſta. delen. dicitur enim in. d. §. marcellus. ꝙ ſi quis iurauit ſe ha-
buiſſe fundum in dotem a Berta videtur iuraſſe ſe illū reſtituere de-
bere: τ ideo ex tali iuramento agi pōt ad dotis reſtitutionem ꝙ̄uis iu-
ramentum ſit ſtricti iuris. c. pe. de iureiur. τ ideo in terminis q̄ſtionis
formate per Bar. in prealle. l. j. de his que in te. Bald. Ange. τ Ioā.
de imo. ibidem tenent quod inſtrumentum habebit executionem pa
ratam etiam quo ad ea que ex iuris diſpoſitione ſubintelliguntur in
inſtrumento pro hoc allegant. l. ſi. cum ibi not. C. de edi. diui adria.
vbi illa. l. videtur ſe fundare ex ſcriptura teſtamenti: τ tamen benefi-
cium illius legis hꝫ locum in tacita ſubſtitutione comprehenſa in ex-
4 preſſa. Item qꝛ † illud quod pōt preſumi ex vi⁹ inſtrumēti dicitur eſſe
de tenore inſtrumenti. l. iuriſgentiū. §. quod ferre. τ quod ibi not. ff. de
pac. facit. l. aſſe toto. ff. de here. inſtitu. τ. l. ſi ita ſcripſero. ff. de condi.
τ demon. τ ita dicunt in practica ſeruari. ¶ Pro hoc adducit Ioan.
de imo. ibi qꝛ videtur eſſe eadem ratio in eo quod ſubintelligitur au-
toritate legis in inſtrumento quod eſt in eo quod eſt ſcriptum in ipſo
inſtrumento. nam ratio ſtatuti videtur fuiſſe quod fiat executio inſtru-
menti propter quādā notorietatem reſultātem ex ſcriptura per id qd̄
in ſimili no. in. d. l. ſi. ſed diſpoſitio. l. notiſſima τ liquidiſſima eſt. l. le-
ges ſacratiſſime. C. de legi. τ no. in. l. ſi tutor petitus. C. de pericu. tut.
5 ¶ † Et pro hoc infert Ang. in. prealleg. l. j. ꝙ lꝫ vir qui cōfeſſus eſt in
inſtrō dotem recepiſſe nullam mentionem fecerit de heredibus ta-
men poterunt eius heredes vigore dicti inſtrumenti τ ſtatuti conue-
niri: τ contra eum executio peti: quia obligatio heredum virtualiter
continetur in inſtrumento. l. j. C. ſi cer. peta. l. ſi pactum. ff. de probat. τ
ita dicit Ang. fuiſſe iudicatum Peruſij de conſilio Barto. τ Bald. τ
dicit Ang.

dicit Ang. ꝙ p hoc Bar. allegabat prealle. l. ſi duo patroni. Et reſpō-
dēt ad. d. l. j. qd̄ ibi loquif qñ ex eo qd̄ lr̄a legi nō pōt ſurgit veriſimi-
liter defectus mentis diſponētis: vt ptꝫ ex his que ibi no. gloſ. in ver.
6 factū. que ratio ceſſat in. q. premiſſa. ¶ † Iſtud idē voluit Bald. in. l.
ad probationē. C. de ꝓba. vbi dixit not. ꝙ tenor inſtrumenti apparet
per lectionē inſtrumenti. τ ideo ſi ſtatutū dicit ꝙ inſtrumenta mandē-
tur executioni nō mādabunf executioni tacite ſtipulationes: qꝛ id di-
citur eſſe de inſtrumēto qd̄ legi pōt. allegat. d. l. j. tamē contrariū tenet
Bal. in. d. l. ad ꝓbationē: qꝛ preſumptio ſumpta ex inſtrumēto repu-
tatur eius tenor allegat. l. ſciēdū. ff. de verb. ob. τ. l. j. C. de vſur. τ id qd̄
habef in. d. §. qd̄ fere. τ iſtud dicit eſſe verius referēs ſe ita conſuluiſſe.
7 ¶ † Idē tenuit Bald. in. l. vbi adhuc. in. viij. col. C. de iure do. vbi ſi-
militer tenuit ꝙ executio conceſſa in ſententijs a ſtatuto habebit etiam
locū quo ad hypothecā nō deſcriptā in inſtrumēto ſi virtualiter ſub-
intelligitur autoritate legis. idē tenet Bald. in. l. vnica. §. τ vt plenius
C. de rei vxo. act. vbi ponderat de hoc eſſe ibi text. ſ. qd̄ ficta ſtipulatio
habet ius inſtrumenti: vt ꝓbaf ibi in. §. j. in verbo quaſi oībus dotali-
bus inſtrumētis ꝛc. τ dicit Bal. ibi ꝙ ab alijs nō pōderatur ille text. τ
ideo tenet ꝙ habebit executionē paratā cōceſſam in inſtrumento a ſta
tuto. pro hoc etiā allegat: qꝛ preſumptio iuris equiparatur ſcripture.
8 l. quicūꝙ̄. C. de apochis publi. lib. x. ¶ † Ad idem ꝙ not. Bar. in. l. j.
in ſi. ff. de here. inſti. vbi dixit ꝙ ſi in ſententia dictū eſt titium abſoluo
τ victū victori in expenſis nobis τ ſucceſſoribus noſtris taxatione ſer-
uata. vtrū videatur facta cōdēnatio expenſarum: qꝛ deficit verbū con-
dēno decidit ꝙ ſic per illā. l. j. de here. inſti. lꝫ enī ibi non ſit verbum cō
demno tamen debet ſubintelligi. nec obſtat ꝙ ſententia requirat ſcri-
pturā. l. ij. C. de ſen. ex peri. reci. c. ſi. de re iudi. in. vj. qꝛ etiā text. in. d. l.
j. de here. inſti. loquitur in teſtamento in ſcriptis: ecce ergo ꝙ ſententia
τ ſic actus requirēs ſcripturam habens de iure executionem paratam
iuxta. l. a diuo pio. ff. de re iud. τ. l. j. τ. ij. C. de execu. rei iudi. habet lo-
cum etiam in expenſis in quibus nō poterat legi condēnatio: ſed ſolū
virtualiter ſubintelligebatur. τ cum illa deciſione Bar. trāſit Ioā. de
imo. τ Pau. de ca. in. d. l. j. de here. inſti. τ Io. de imol. in. l. iudex. ff. de
re iudi. ¶ Nec in contrariū facit id qd̄ dixit ipſemet Bar. in. l. preſes.
C. de ſent. vbi videtur ꝙ imo illud verbum cōdēno nō ſubintelligatur
qꝛ reſpōdeo ꝙ dato qd̄ illa opinio eſſet vera tñ nō obſtat quo ad pro-
poſitū noſtrū: qꝛ nō negat ibi Bar. ꝙ vbi intelligeretur repetitū auto
9 ritate legis ꝙ ſnīa non haberet executionē. ¶ † Fortificanf p̄dicta p
ea q̄ no. Bal. in. l. j. in. v. col. C. de fideicō. vbi dixit ꝙ vbi qs tenef ꝓba-
re per inſtrumētū ſatis eſt ꝙ ꝓbet p preſumptionē. allegat. l. iij. C. de
10 apo. pup. lib. x. ¶ † Accedit etiā qd̄ dicit Bal. i. l. j. p illū tex. in verb.
ſcriptis heredibus. C. quorū legatorū. vbi dixit ꝙ heres heredis non
eſt ſcriptus in primo teſtamēto tñ illud qd̄ a lege reperitur conceſſum
ſcriptis heredibus tribuif heredi heredis: vt ibi dꝛ in tex. vñ ſm cum
exceptio q̄ quotidie in palatio opponif tu non es deſcriptus in inſtrō
nō obſtat heredi: qꝛ habetur ꝓ noīato τ ſcripto. ſi ergo dicta qualitas
cenſetur repetita τ habetur pro ſcripta dico ꝙ perinde eſt ac ſi in per-
11 ſona fideiuſſoris ſigillatim eſſet ſcripta. ſicut in ſimili dicimus qd̄ † lꝫ
de iure appellans ab interlocutoria ſigillatim debeat cauſas graua-
minis exprimere in appellatione: vt in cle. appellanti. de app. tñ ſatis
eſt ꝙ per quandā relationē exprimanf: vt allego pro cauſa grauami-
nis exceptionē pacti mihi cōpetētē prout de ea cōſtat in actis: vt dixit
Ang. in. l. vbi aūt. §. illud. per illū tex. ff. de verb. ob. τ Ange. in conſi.
cccxiij. incip. quedā dña nanna. τ ſimiliter dicit Ang. τ Ioan. de imol.
in. l. pretor. §. j. ff. de ope. no. nū. per illū tex. cū glo. qd̄ ſufficit appellā-
ti ab interlocutoria exprimere cauſas grauaminis que virtualiter ſeu
mentaliter comprehendantur neceſſario ex verbis τ dicetur nomina-
tim τ ſigillatim expreſſa idem ſi de grauamine conſtet iuris preſum-
ptione ſm Bald. in. l. minoribus. C. de his quib. vt indi. et ibi latius
declarat. arg. l. j. in ſin. ff. de do. prele. ſed ita eſt ꝙ preſumptione iuris
ſeu mentaliter colligitur ex verbis dicti inſtrumenti dictū fideiuſſorem
eſſe obligatū ad volūtatē vt colligif ex his que in ꝓncipio dicta ſunt er
go cenſetur illa qualitas noīatim τ ſigillatim cōtineri in perſona fide-
iuſſoris. ¶ Nō obſtāt allegata in ꝯtrium. primo id qd̄ no. Bar. in pre-
alleg. l. j. ff. de his q̄ in te. delē. qꝛ Bar. ibi in ſi. vr̄ vltimo loco diſcede-
12 re a prima opinione allegando dictum. §. marcellus. ¶ † Non obſt. id
qd̄ no. Inn. in prealle. c. p. τ. g. qꝛ reſpondeo ꝙ Inn. vult ꝙ ad hoc vt
ſnīa reddatur nulla non ſufficit ꝙ verba ſnīe ſint reducibilia ex mente
τ intellectu ad errorem vt ſi iudex tulit ſnīam excōicationis ꝯ aliquem
niſi venerit in tali termino. nam eſt reducibilis illa ſnīa ad errorem vt
ſi contingat illum non venire propter iuſtum impedimentum tñ ſnīa
valebit qꝛ error nō eſt expreſſus in verbis vnde cum nō ſit tātus error
qñ non eſt expreſſus error lꝫ aliquo caſu ſententia poſſit ad errorē de-
duci ſicut eſt qñ ſpecialiter exprimitur: ideo nimirū ſi ſnīa tꝫ quia non
eſt eadem rō iſto caſu que eſt vbi expreſſus eſt. ſecus in caſu noſtro qꝛ
ratio ꝓpter quā cōcedif executio inſtrī eſt ꝓpter manifeſtā ꝓbationē
reſultantem ex eo. c. cum olim. de verb. ſig. l. ſi. cum glo. i. C. de reb. cre-
di. que ideo habet locū etiā quo ad ea que iuris preſumptione virtua-
liter cōtinentur in inſtrō cū iuris preſumptiones inducāt manifeſtum
vt no. i. d. l. ſi tutor. τ dictū eſt. ſ. ¶ Nec etiā predictis obſtat ſi diceref
ꝙ dictus Alexander voluit teneri tāꝙ̄ principalis. ergo nō eſt tractā
dum de repetitiōe qualitatis ex pſona principalis ad fideiuſſorē qꝛ rñ
deo ꝙ imo nō obſtantibus dicti vbis Alexāder cenſef fideiuſ. vt not.
gl. reputa. ſing. in auf. de fideiuſ. in prin. ¶ Ita dico τ ꝯſulo ego alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxvij.

1 ☞ In actione ſtricti iuris fructus nō veniunt a tpe more. τ nu. 2. τ. 3.
4 In dubio intelligif illa actio itētata q̄ eſt magis fauorabilis libellāti.
5 Legitima debetur condictione ex lege.

¶ Conſilium. cxxvij.

Entio fieri dubiū in cau-

ſa magnifici equitis dñi Karoli Antonij quo ad fru-
ctus eo qꝛ dꝛ eos non venire niſi a tpe more ſicut in le-
gato partis bonorum. l. ſi quis bonorū. ff. de leg. j. ma-
xime cum dñium talis partis bonorū nō trāſeat in le-
gatarium niſi poſt traditionē. l. nō amplius. §. cū bonorū. ff. de leg. j. τ
ibi hoc per illum tex. tenent plures doc. accedit qꝛ tertia pars petita in
1 caſu noſtro † videtur petita actione ſtricti iuris. ſ. condictione ex ſtatu-
to. per. l. vnicā. ff. de cōdi. ex lege. q̄ eſt actio ſtricti iuris. iuxta. §. actio-
num. inſti. de act. ergo fructus non debent venire añ tp̄s more ſeu litis
conteſtate. l. videamus. §. ſi actionē. ff. de vſur. τ. l. ſi filius. §. cū fundū.
2 ff. de ver. ob. ¶ † Tamen iſtis non obſtantibus teneo fructus venire
ex tpe mortis qꝛ cum tractemus de legitima ſeu tertia portione de-
bita ex diſpoſitione legis in ea veniunt fructus ex tpe mortis illius de
cuius ſucceſſione agitur vt eſt doctrina gl. ordi. in. l. in fideicōmiſſaria
in gl. j. ad ſi. ff. ad treb. τ probaf p bona iura ibi allegata in glo. cōmu-
niter approbata. Non aūt loquimur in legato partis bonorum: quod
multum differt a caſu noſtro. nam in illo legato hꝫ facultatem heres
preſtandi eſtimationē loco partis bonoꝝ rerū. vt in. d. §. cū bonorū. τ
ideo cum in legato partis bonorum res ipſe nō ſint p̄ciſe in obligatio
ne τ ſolutione attento ꝙ hꝫ ptātem heres ſoluere eſtimationē: ideo ne
heredi auferatur hec electio: non fuit cōueniēs ibi venire fructus rerū
niſi poſt morā. vt declarāt doc. maxime Io. de imo. in. d. §. cū bonorū
in vltima colū. ſed in legitima ſeu in tertia vel quarta debita ex diſpo
ſitione legis ceſſat dicta ratio qꝛ non eſt in facultate heredis loco ptis
rerum preſtare eſtimationē: ſed pōt ille cui legitima debef recuſare eſti
mationē τ petere conſequi legitimam in rebus τ corporibus hereditatis
l. ſcimus. §. repletionem. C. de inof. teſt. τ no. Bart. in. l. ſuus quoꝙ̄. ad
ſinē principij. ff. de here. inſti. τ Guil. de cu. τ Bal. in. d. l. ſcimus i pn.
3 τ Ang. in. l. ſi pater. in antepe. colū. de inſti. τ ſubſti. cū ſi. ¶ † Preter-
ea in caſu noſtro dñium dicte tertie partis erat tranſlatū in dominum
Karolum Antoniū vt colligif ex diſpoſitione ſtatuti in verb. petere
iuncta. l. vxorem. §. agriplagam. cū ibi no. p Bar. ff. de lega. iij. τ dixi
in alijs allegatiōibus merito fructus oēs percepti ex dicta tertia par-
te tanꝙ̄ percepti ex re ipſius dñi karoli Antonij ſpectēt ad eū. l. certū.
C. de rei ven. τ. l. ſolū. §. meū. τ. l. ex diuerſo. §. j. cū ibi plene no. per glo.
τ Bar. ff. de rei ven. aliud eſt in legato partis bonorū in quo nō trāſit
dominium rerū niſi facta traditione ſm magis cōem opi. d. l. ſi qs bo-
norū. τ ibi Bar. τ notant. alij in. d. §. cū bonorū. τ ratio eſt in promptu
qꝛ heres hꝫ facultatem preſtandi legatario eſtimationē qd̄ ſecus eſt in
caſu noſtro vt iam dixi. ¶ Non obſtat ēt dūꝫ dicebaf ꝙ hic competit
actio ſtricti iuris ꝛc. quia reſpondeo ꝙ nihil repugnat quominus cō-
petere poſſit actio perſonalis τ actio in rem. §. ſed noſtra. inſti. de leg.
4 τ. l. j. C. cōmunia de leg. τ † ꝙ in caſu noſtro poſſit competere actio in
rem ptꝫ ex dicto verbo petere. τ intelligitur intentata illa actio que eſt
magis fauorabilis libellanti in dubio. l. ſi quis intentione ambigua.
ff. de iudi. τ quod ex diſpoſitione noue legis vel ſtatuti poſſit etiam
competere actio in rem ptꝫ ex no. p Bar. in. d. l. vnica. ff. de cōdi. ex le-
ge. ad ſi. dum tradit intellectum ad. l. in arbitris. Secundo reſpondeo
verum eſſe quod vbi agitur actione pſonali que ſit ſtricti iuris ex con-
tractu vel quaſi non veniunt fructus niſi a tempore litis cōteſtate: ſed
quando petitur quarta ſeu tertia tanꝙ̄ legitima debita ex diſpoſi-
tione legis vel ſtatuti veniunt fructus ex tempore mortis illius de cui⁹
5 ſucceſſione agitur quod probatur † qꝛ legitima debetur condictione ex
lege. vt in auf. preſbyteros. la. j. τ ibi no. Bal. C. de epiſ. τ cle. τ no. glo.
parua. in. l. omnimodo. in prin. in verbo exigere. C. de inoffi. teſta. τ
glo. in. l. papinianus. §. ſi conditioni. in verbo excludi. ff. de inoffi. teſ.
τ tñ fructus veniunt ex die mortis. vt no. glo. in. d. l. in fideicommiſſo-
ria. τ dixi. ſ. ꝙ̄uis dicta condictio ex lege ſit ſtricti iuris. vt dictum eſt.
Reliqua ſuppleat preſtantia iuſtiſſimi domini iudicare debentis.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxviij.

1 ☞ Generalis poteſtas quando eſt data alicui.
2 Re integra mandatum finitur morte. τ nu. 4.
3 Quando res deſit eſſe integra.
5 Procurator conſtitutus ab adminiſtratore ciuitatis retinet poteſta-
tem ſuam. τ nu. 6.

¶ Conſilium. cxxviij.

¶ Generalis poteſtas recipiendi ſolutiones data alicui per tutores
quod non ſit reuocata finito officio tutorum.

SEntio inſuper in dubium
reuocari. Utrum ptās recipiendi ſolutiones a debito-
ribus data per dictos tutores dicto Andree durauer-
it poſt finitum officium ipſorum tutoꝝ qui dictam
ptātem Andree dederunt ⁊ an etiam obſtet ꝙ poſtꝗ
data fuerat dicta poteſtas dicto Andree nihilominus per tutores di
ctorum Frāciſci ⁊ dñici hr̄dū Stephani fuit petita executio inſtrumē
ti ꝯ dictum Antoniū.⁊ ſimiliter poſtea etiā fuit iterū petita dicta exe-
cutio ꝯ eundem Antonium per quēdam curatorē dictorū Franciſci ⁊
Dñici anꝗ dicte pecunie ſoluerent dicto Andree per dictū Antoniū
1 tñ hec non vident obſtare qꝛ circa primū rn̄det † ꝙ tutores dicti Frā-
ciſci qui intelliguntur habere adminiſtrationem legitimam bonorum
dicti Franciſci cum plena ⁊ libera poteſtate.vt.l.inter bonorum.⁊ ibi
no.Bart.poſt gloſſ.ff.de admi.tuto.⁊ no.in.l.mandato generali.ff.de
procur.ꝯtraxerunt dictam ſocietatem duraturā per totum tempus dicte
tutele et vltra per annos quinꝗ dando dictā poteſtatem Andree reci
piendi dictas ſolutiones per tps predictū:vñ dico ꝙ dicta generalis
poteſtas data per dictos tutores nō finitur finito officio dictorū tuto-
rum ſaltē cum dictus Andreas iam cepiſſet dictā generalem ſeu vni-
uerſalē ptātem exercere.l.ſi quis mancipijs.§.ſi impubes.⁊ ibi notāt
doc.ff.de inſtito.⁊ no.doc.in.l.ſi per epiſtolā.ff.de acquir.here.vbi cō
2 cludit ꝙ lz † mandatū particulare factum a tutore morte tutoris.⁊ ſic
finito officio ſuo extinguat ſi res adhuc erat integra:vt.d.l.ſi quis epi-
ſtolam.tamen aliud eſt in mandato generali vniuerſali puta alicuius
negociationis:vt.d.l.ſi quis mancipijs.⁊ no.doc.in.l.ij.§.ſed ⁊ ſi quis
ff.de dona.⁊ in.l.more.cū.l.ſeq.ff.de iuriſdi.om.iu.vbi per Bar.circa
3 vltimā col.in v.quero qd ſi cōmittunt plures ⁊c.Et ex ibi † dictis ap-
paret ꝙ dr̄ res deſijſſe eſſe integra quando mādatarius alicuius vni-
uerſalis negociationis cepit aliquod negociuʒ gerere licet non ceperit
omnia exercere:⁊ ita etiam no.Bal.in.l.mandatū.in.ij.col.C.māda.
per.d.§.ſi impubes.quē ita etiam intelligebat Pe.vt refert Bald.in
4 prealleg.l.mandatū.⁊ ibi ēt Cy.in.j.col.¶ † Et qḋ mandatum tuto-
ris nō finiatur finito officio tutoris mādātis qñ res non erat integra.
tenuit ēt Jo.de imo.in cle.ſi.de procur.in antepe.col.per id qḋ legi.et
5 no.in.d.l.ſi per epiſtolā.¶ † Predicta ēt confirmātur p ea q̄ tradunt
p Bal.in preallegata.l.mādatū.in.v.col.in ver.nunc veniam ad regu
lam ⁊c.Ubi concludit ꝙ procurator conſtitutus ab adminiſtratore ci
uitatis retinet ptātem ſuam:licet expiret offm̄ mandantis ſi res non
erat integra.allegat no.per Inn.in.c.dilecti.de fo.cōpe.⁊ eſt de mēte
glo.ij.⁊ doc.in.d.cle.ſi.de procu.dicit ēt Bal.in.d.l.mandatum.idem
eſſe in prioribus ſeu ancianis.⁊ in ſapientibus ſtudij conſtituentibus
ſyndicum:quia poteſtas talis ſyndici non expirabit ꝗuis expiret of-
ficium conſtituentium ſaltē qñ res nō erat integra.p id qḋ habet in.d.
6 l.ſi per epiſtolā.⁊ in.d.§.ſi impubes.cū ibi no.p Guil.de cu.¶ † Quo
ad aliud quo dicebatur poſt datā dictā ptātem prefato Andree fuiſſe
petitam per tutores vel curatores executionē inſtrī:tñ atteto ꝙ ſolutio
dictarū pecuniarū fuit facta dicto Andree in pn̄tia curatoris ſeu cu-
ratorum dictorū Dñici ⁊ Frāciſci non ꝯdicentiū non intelligit ꝗtum
ad receptionem dictarū pecuniarū Andream recepiſſe ſine voluntate
dictorū curatorū.per id qḋ no.gl.⁊ ibi clarius Joā.an.in nouel.in.c.ſi
quē.de procu.lib.vi.⁊ in terminis ita cōſuluit Lado.ro.in cōſi.lxxvj.
incip.in chriſti noīe in cauſa nobilis viri Salomonis in ſecundo du-
bio vbi cōcludit ꝙ poſito ꝙ per dictā petitionem executionis factam
intelligeret reuocatū mandatū:tñ intelligit poſtea reſtauratus per ſe-
quentem actum factum per procuratorem ſciente ipſo conſtituente et
non contradicente ꝙ cōfirmatur p ea que not.doc.⁊ maxime Joan.de
imo.in.c.ex parte decani.de reſcrip.⁊ in.c.cū3 olim.el.j.de offi.deleg.
⁊ in.l.ij.§.voluntate.ff.ſolu.ma.⁊ in.l.ſepe.ff.de re iudi.⁊ Domini.de
ſancto Gemi.in.c.qui ad agendū.de procur.in.vj.vbi dicunt ꝙ poſito
ꝙ vbi aliquis nomine tuo in iudicio actum faciat te ſciente ⁊ patiente
non videaris ſibi mādare:vt ſenſit Inno.in.c.ꝗuis.de re iudi.tñ fal-
lit ſi talis primo fuerat ꝑcurator a te cōſtitut⁹ ⁊ demū fuit a te reuo-
catus ⁊ poſtea te ſciente ⁊ patiente exercuit actus procurationis videt
reuocatū mandatū.allegant in arg.no.per glo.in.l.ſemp qui nō pro-
hibet.ff.de reg.iur.⁊ in.l.ſi pecuniam.C.de neg.geſt.⁊.l.cum quis.§.i.
ff.de ſolu.⁊.l.cū filius.§.heres.ff.de leg.ij.⁊ p cōſequēs op3 dicere qḋ
vel non fuerit reuocatum dictū mādatum dicto Andree vel poſito ꝙ
fuerit reuocatum intelligatur poſtea fuiſſe renouatum.

¶Summarium ſuper conſilio.cxxix.

1 ¶Nō ē neceſſe ꝙ i ſpē ⁊ i indiuiduo fiat mētio de illitimitate.⁊ nu.3.
2 Genus includit omnē ſuam ſpeciem maxime in fauorabilibus.
4 Ubi quis iurat non cōtrauenire legitimationi:nec ipſe nec heres eius contrauenire poteſt.
5 Facilius diſpenſatur cū nato ex ſoluto ⁊ ſoluta ꝗ cū nato ex cōiugato.
6 Legitimatio filiorum non valebit ſi in impetratione legitimationis fuit tacitum vel omiſſum ꝙ pater erat coniugatus.⁊ nu.5.
7 Si quis impetrauit ſe legitimari a principe ⁊ narrauit ſe eſſe natum ex adulterio non tenebit legitimatio.
9 Ubi quis eſt excōmunicatus pluribus excōmunicationibus et expri-mit aliquas cauſas excommunicationis in impetratione non re⁊ datur abſolutus.
10 Facilius diſpenſat cum inceſtuoſo vel ſpurio ꝗ cum naturali tantum.
11 In diſpenſatione principis non preſumitur quod velit promouere odioſos.
12 Si qualitas dānati coitus non fuit expreſſa nō valet legitimatio.
13 Non ſufficit ꝙ fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis.ſed ſatis eſt quod in genere dicatur.
14 Poteſt dici maior defectus in exprimente aliter ꝗ exprimi debeat ꝗ in eo qui omnino omittit.
15 Ubi legitimatio eſt nulla ⁊ inefficax perinde eſt ac ſi facta non eſſet.
16 A pari procedunt aliquid poſſe induci ſtatuto vel pacto quando eſt contra bonos mores.
17 Non valet ſtatutum diſponens ꝙ ſpurius ſuccedat.
18 Quia infamibus eſt interdicta dignitas non poterit fieri pactum ꝙ non poſſit opponi infamia.
19 Ubi aliquid eſt prohibitū odio alterius ꝗ iurantis dato ꝙ iuramētum liget iurantem tñ non firmatur contractus vel pmiſſio.⁊ nu.20.
21 Mortuo iurante an teneatur heres.⁊ nu.22.⁊.23.

¶Conſilium.cxxix.

¶An ſi in legitimatione ſpurij impetrans narrauit eſſe ſpurium ex
inceſtu.tñ narrauit patrē fuiſſe ſolutū cū eſſet cōiugatus vitiet legiti-
matio non obſtante ꝙ filius legitimus ⁊ naturalis conſenſerit illi le-
gitimationi ⁊ iurauerit contra illā non venire ⁊ an tale iuramentum
obſtet heredibus dicti filij legitimi ⁊ naturalis.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. Uideret prima conſideratione dicen-
dum dictam legitimationem Scorti ⁊ Bifrontis
valuiſſe ꝗuis dictus titi⁹ narrauerit ſe eē ſolutū cuʒ
1 eſſet cōiugatus:qꝛ nō eſt neceſſe ꝙ † in ſpecie ⁊ in in-
diuiduo fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis:vt inquit Bald.
in.l.ſi qua illuſtris.C.ad orfi.⁊ in.c.naturales.in ti.ſi de feudo defun.
fue.controuer.inter do.⁊ agna.vbi dicit non oportere deſcēdere ad ſpe
ciem ſpeciei puta narrare ꝙ ſit natus ex monacha vel ex inceſtu:quia
2 clauſula † nō obſtante ⁊c.de qua in aut.quibus modis natura.effi.ſui.
§.fin.cum glo.omnia ſupplet ⁊ genus includit omnem ſuam ſpeciem
maxime in fauorabilibus.l.ſic horus.i prin.ff.de leg.iij.l.ſi duo.ff.de
3 admini.tuto.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.an.¶ Ad idem † quod no.
Hoſti.⁊ Jo.an.in.c.ſi.de filijs preſby.cum qbus tranſeunt alij ibi vbi
volunt ꝙ in diſpenſatione facta cum illegitime nato non requiritur
quod nomina vel circunſtantie parentum exprimantur:ſed ſufficit ge-
neralis mentio:quia ſtilus curie ita ſe habet a quo minime diſcedi
oportet.c.ꝗ graui.de crimi.fal.l.ſi.C.de iniur.l.ij.C.quemadmo.teſta.
4 aper.¶ † Accedit conſenſus preſtitus legitimationi per dictum Sem
pronium iurantem illi non contrauenire ⁊ ſic nec ipſe nec heres eius
cōtrauenire pōt.l.ij.C.ſi in fraudem patroni.l.cum matre.C.de rei ven
di.l.ſi creditoribus.C.de ſeruo pig.dato manu.c.ſi vero ⁊.c.cū contin-
gat.de iureiur.¶ Tamen premiſſis non obſtantibus contrariam ſen-
tentiam puto in propoſito eſſe veriorem.ſ.dictam legitimationem
non valuiſſe nec obſtare heredibus dicti Sempronij quominus per
exceptionem repellere poſſint dictos ſcortem ⁊ bifrontem ſeu eius fi-
lios ⁊ hr̄des venientes ex perſonis dictorum Scorti ⁊ Bifrontis:qḋ
5 maxime ex infra ſcriptis oſtenditur.† nam titius narrauit ⁊ expreſſit
ipſi legitimanti qḋ tempore quo dictos filios procreauit vxore care-
bat cum in ꝯtrium fuerit veritas quia coniugatus erat ex quo redditur
dicta legitimatio ſubreptitia qꝛ facilius diſpenſatur cum nato ex ſolu
to ⁊ ſoluta ꝗ cū nato ex coniugato ⁊ ſoluta.ita.no.Spe.in ti.de leg.§.
nunc de epiſcoporum.verſi.romana vero curia.⁊ Hoſt.in.c.niſi cum
pridem.§.perſone.de renū.p illum tex.in ver.vt inter natos ⁊c.debet
igitur reddi irrita dicta legitimatio propter dictum vitium obreptio-
nis ēt ſi in modico erratum ſit.c.ſi ꝓponente de reſcri.c.ſi motu ꝓprio.
ſcdo rñſo ⁊.c.non pōt.in prin.de preben.in.vj.vbi ſurreptitia eſt impe-
tratio beneficij vel diſpenſatio pluralitatis bñficiorum in qua tacitum
fuit vnicum bñficiuʒ ꝗtuncunꝗ modicum.¶ Ad idem tex.in cle.i.ij.
reſponſo.de preben.vbi non plena qualitatis expreſſio diſpenſatio-
6 nem vitiat eſt bonus tex.in cle.ij.de offi.ordi.¶ † Unde in terminis
dicit Benedi.de plūbino in.l.j.ff.de nata.reſti.ſe per illam.l.de facto
dixiſſe ꝙ legitimatio filiorū non valebat ſi in impetratione legitima-
tionis fuit tacitum vel omiſſum quod pater erat coniugatus.pro hoc
etiam allegat id quod habetur in.c.innotuit.de elec.⁊ in.d.c.niſi cum
7 pridē.⁊ in.d.ver.romana¶.† Confirmo per id qḋ no.Bal.in.l.pre-
ſcriptione.in.v.col.C.ſi ꝯtra ius vel vti.pub.vbi dixit ꝙ ſi quis impe-
trauit ſe legitimari a principe ⁊ narrauit ſe eſſe natum ex adulterio non
tenebit legitimatio ſi natus eſt ex alio complexu:allegat dictam.l.i.ff.
de nata.reſti.¶ Fortificatur quia dicti filij erant ſpurij dupliciter:tuʒ
quia nati ex inceſtu qꝛ nati ex muliere cum qua non poterat titius con
trahere matrimonium ratione conſanguinitatis:tum etiam quia nati
ex patre tunc coniugato ⁊ ſic etiam alia ratione non poterat titius cō-
trahere matrimonium cum ea muliere ex qua dictos filios ſuſcepit
merito ex

merito ex duplici vitio erant ſpurij vt.l.vulgo cum ibi not.ff.de ſtatu
ho.⁊ notatur in dicto.c.niſi cū pridem.§.perſone.⁊ no.in aūt.quibus
mod.natu.effi.ſui.§.ſi.⁊ per Bar.in.l.ſi.in prin.ff.de his quib⁹ vt in-
8 dig.cū ſi.ſed ita † eſt quod vbi duplici ratione ⁊ impedimento prohi-
bebatur eſſe matrimonium inter virum ⁊ mulierem ex quibus natus
eſt filius legitimat⁹ requiritur qḋ in impetratione legitimationis fiat
mentio de vtroꝗ defectu alias ſi de vno tantū facta eſſet mentio vitia
tur legitimatio vt conſuluit Oldra.in conſilio ſuo.ccxlvij.incipiente
factum tale eſt quedam tex.⁊c.vbi cōſultus valeret legitimatio filiorū
facta ad inſtantiam nobilis narrantis habere duos filios ex ipſo ⁊ ta-
li domina ex adulterio ⁊ damnato coitu genitos ⁊ regie maieſtati ſup-
plicantis vt de benignitate regia dictos filios legitimaret cuius pre-
cibus annuit rex ſic dicens.nos igitur ipſius ſupplicationibus beni-
gnius inclinati predictos filios ſuos de plenitudine ptātis noſtre ex
ſpeciali gratia legitimationis obiectione natiuitatis illicite in poſte-
rum quieſcente ⁊ lege aliqua non obſtante ⁊c.conſulit legitimationem
nō valere propter vitium ſubreptiōis qꝛ non fuit narratum qḋ pater
haberet vxorē ⁊ mater virū.⁊ ſic ꝙ eſſent nati ex bino damnato coitu.
⁊ ſic in tali complexu duplex cōcurrebat prohibitio vna.ſ.ex parte vi-
ri habētis vxorē alia ex parte mulieris habētis virū nō obſtāte ꝙ fue
rit narratū ꝙ eſſent nati ex adulterio qꝛ ſi facta fuiſſet mētio de dicto
duplici impedimento nō ſic facile cōceſſa fuiſſet legitimatio qꝛ funicu
lus duplex difficilius irrumpitur quā ſimplex.C.de adop.l.pe.§.ſi ve
ro.⁊ in aut.de conſan.⁊ veteri.fra.§.pe.ff.de ſeruitu.vrba.predi.l.ſi do
mus.c.j.de treug.⁊ pa.p hoc etiā adducit.l.vim paſſam.C.de pſcrip.
⁊.§.duos.ff.de adul.⁊.l.j.C.de rap.virgi.in prin.ibi ⁊ oportet acerbi⁹
crimen adulterij ex hac adiectione puniri merito tāꝗ ſubreptitia im-
petratio non tenet.ff.de pecu.leg.l.cuʒ dñs in prin.ff.de rebus eorum
l.magis puto.§.pe.ff.de carb.edi.l.iij.§.puberi.ff.de excu.tu.l.idem
vulpia.c.ſuper literis cū ſi.de reſcrip.Et ita etiam ſpecifice concludit
Jo.an.in addi.Spec.in tit.qui fil.ſint legi.in rub.vbi pro hoc allegat
aliqua ex his que etiam allegantur per Old.in dicto conſilio.⁊ etiam
adducit quedam alia concludēs qñ cum vna ex rationibus prohiben-
tibus illegitimos promoueri ſit odium paterni criminis:vt no.de fil.
preſ.in.c.ſi.li.vj.in tertia glo.ideo ex grauiori ſeu multiplici parentum
vitio ſtrictius talis diſpenſatio ſeu legitimatio ſumenda eſt.¶ Idem
in effectu voluit Bal.in.l.eam quam.de fideicom.in.xiiij.col.in verſi.
ſed pone quidā.vbi querit ſi qs erat ex adulterio ⁊ inceſtu natus ⁊ fuit
legitimatus tanꝗ ſpurius tamen non fuerūt expreſſe qualitates ſpu-
9 rietatis tenent ꝙ legitimatio non valet ſic † videmus ſm cum qñ quis
eſt excōicatus pluribus excōicationibus ⁊ ſupprimit aliquas cauſas
excōicationis in impetratione abſolutionis non redditur abſolutus
extra de offi.ordi.c.ex parte.⁊ ibi no.⁊ in.c.cum pro cauſa.de ſenten.ex-
com.¶ Idem etiam cōcludit Anto.de but.in.c.per venerabilem.qui
fil.ſint legi.in.xxv.col.in ver.nunc.deſcendendo ad ſecūdū ⁊c.vbi con-
cludit ꝙ in impetratiōe legitimationis oportet legitimatū exprimere
10 qualitatem illegitimitatis.vcʒ an ſit ſpurius vel inceſtuoſus † qꝛ dif-
ficilius diſpenſatur cū inceſtuoſo vel ſpurio ꝗ cū naturali tm̄:vt pʒ ex
text.in.d.c.per venerabilē.in ſi.⁊ in talibus dicit nihil taceri oportere.
xxv.di.p totū.l.vniuerſa.C.de diuer.reſcrip.l.preſcriptione.C.ſi ꝯ ius
vel vti.pub.⁊ pʒ ex no.in.c.cuʒ dilecta.de reſcrip.⁊ ex eo qḋ habetur in
c.ij.⁊.iij.de cōfir.vti.vel inuti.⁊ per hoc infert ad illā deciſionem quam
ponit Jo.an.in.d.rub.qui fil.ſint legi.de eo qui non expreſſit vtrunꝗ
impedimentum ex parte viri ⁊ mulieris ꝙ legitimatio exinde vitietur.
11 ¶ Bene facit † qḋ no.Bal.in.l.barbarius i.vj.col.ff.de offi.pto.vbi
dixit ꝙ in diſpēſatione principis nō preſumit ꝙ velit ꝓmouere odio-
ſos ⁊ multipliciter crimini ſos.arg.l.lucius.§.luci⁹ titius damā.ff.de
lega.ij.expreſſius etiam no.hoc Ang.in.l.ſi non lex.ff.de hered.inſti.
vbi per illum tex.dicit ꝙ qñ Comes palatinus legitimat vnuʒ remo-
uendo vnam maculam nō intelligitur propterea alij derogaſſe.⁊ ideo
ſm eū ſit prudens qui facit ſe legitimari vt omnes maculas exp̄mat
⁊ derogetur omnibus legibus loquentibus de dictis maculis.⁊ dicit
12 ita obſeruari cōiter.Ad hec † qḋ tradit Petrus de anchara.in conſilio
cccvj.incip.in chriſti nomine circa primū ꝗſitū ⁊c.vbi cōcludit quod ſi
qualitas damnati coitus non fuit expreſſa non valet legitimatio tan-
ꝗ ſubreptitia ⁊ non ſolū ſm eū requirit expreſſio qualitatis:ſed etiaʒ
requiritur qḋ derogetur legi ꝓhibenti preces pro talibus offerri.vt
in.d.§.ſi.cum ibi no.in aut.quib.mo.na.eff.ſui.⁊ in.d.c.p venerabilem
in ſi.ita etiā in effectu voluit ipſemet Pe.de anchara.in conſi.cccxix.i-
cip.in xp̄i nomine ex tenore priuilegij.vbi concludit ꝙ hmōi diſpen-
ſationes vel legitimationes que dicūtur odioſe.c.i.de fil.preſ.in.vj.vi
tiantur ex qualibet ſuppreſſione.d.c.ſi motu.et qḋ requirit ſpālis de
13 rogatio per no.in.d.§.ſi.¶ Nō obſtāt † allegata in ꝯtrium dum diceba
tur ꝙ non requiritur qḋ fiat mentio de omni qualitate illegitimitatis:
ſed ſatis eſt ꝙ in genere dicat eum eſſe ſpurium:qꝛ rñdeo pimo ꝙ da-
to quod illud eſſet verū procedere poſſet qñ vna tm̄ ſuberat prohibitio
ſeu vnū impedimentum a quo procedebat ſpurietas:ſed vbi duo erāt
impedimenta:tūc neceſſe eſt de vtroꝗ mentionē fieri ita loquūtur iu-
ra ⁊ autoritates que ⁊ quas ſuperius pro iſta parte adduxi vbi hoc ex-
preſſe deciditur.Preterea in caſu nr̄o fuit deuentū ad ſpēm ⁊ narratū
de inceſtu.⁊ in hoc fuit expreſſa veritas fuit etiam narratū qḋ titi⁹ erat
ſolutus.⁊ in hoc fuit epreſſa falſitas ꝓpterea vitiatur impetratio.l.j.
ff.de natal.reſti.l.ſed ſi hac.§.patronuʒ.ff.de in ius voc.cum alijs.ſ.al
14 leg.¶ Cōfirmo † qꝛ pōt dici maior defectus i exprimēte alr̄ ꝗ expri-
mi debeat ꝗ in eo qui oīno obmittit:vt i cle.cōſtōnē.⁊ ibi no.de cle.no.
glo.⁊ doc.in.c.bone.de cōfir.vti.vel inuti.vnde ille qui i genere narrat
ſe eſſe ſpuriū ꝗuis obmittat ſpecificare qualitatem ſpurietatis nō ita
peccare dr̄ ſicut ille qui narrat ſpecifice ſe eſſe natum ex inceſtu tñ dicit
ſe eſſe natuʒ ex pr̄e ſoluto cū in veritate pr̄ eſſet vxoratus.⁊ ſic expreſ-
ſe narratur falſum ⁊ ijſdē modis pʒ eſſe rñſum ad no.p Hoſtiē.⁊ Jo.
15 an.in.c.ſi.de fil.preſ.¶ Poſtremo † non ob.qḋ dicebat de cōſenſu ⁊ iu-
ramento ſempronij preſtito in legitimatione pdicta:qꝛ rñdeo ꝙ attē
to qḋ legitimatio fuit nulla ⁊ inefficax p pdicta ſequit ꝙ pinde eſt ac-
ſi facta non eēt.l.ij.§.ſi.ff.de penis.l.nō putauit.§.nō queuis.ff.de bo.
poſ.ꝯtab.⁊ ideo ſicut ſi nulla legitimatio preceſſiſſet ſolus conſenſus
ſempronij cōſentientis dictos ſpurios haberi ꝓ legitimis quo ad ſuc-
ceſſionem ⁊ ꝓmiſſio dicti ſempronij de nō veniēdo ꝯ nihil operaretur
tanꝗ tendens ad fraudem legis.l.ſeius ⁊ augerius.cū ibi no.p Bar.
ff.ad legem fal.vñ dicit ibi Bar.⁊ Ang.ꝙ ſtatutū imponens penam
opponenti exceptioneʒ ſpurietatis ſpurio ſuccedere volenti non valet
16 ⁊ procedunt a pari † aliquid poſſe induci ſtatuto vel pacto qñ eſt con-
tra bonos mores:vt no.in Rub.C.de decre.decur.li.x.⁊ per Barto.in
l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iure.in.iij.q.principali.⁊ in.l.nō impoſſi-
bile.ff.de pac.no.in.c.cum.dilectus in verbo conſtitutū.de conſue.⁊ no.
per Bal.in.l.pe.C.cōmi.vel epiſt.⁊ ibi dicit pō adhuc plus pōt ſtatu-
tum ꝗ pactū ⁊ per eundem in.l.ij.C.que ſit lon.conſue.⁊ in.l.de quib⁹
in.j.char.ff.de legibus.⁊ in.l.cūctos populos.C.de ſumma tri.in.xv.
col.in ver.ſubſequenter querit dicit ſtatutuʒ ⁊c.⁊ ibi vult qḋ qñ poteſt
induci per pactū iuramento firmatū poterit induci per ſtatutum alias
non.⁊ ita etiam ſentit Barto.in.l.ſi.in.ij.col.C.de pac.in ver.⁊ per hoc
induco ad queſtiones ⁊c.in fine illius queſtionis.⁊ Old.conſi.cxxxv.
17 incipiente factum tale eſt quidaʒ nomine ⁊c.¶ Accedit † quia ſʒ ma-
gis cōes cōcluſiones non valet ſtatutū diſponēs ꝙ ſpurius ſuccedat:
quia eſt contra illud domi.quo cauetur:non erit heres filius ancille
cum filio libere.xxxij.q.ij.c.non omnis.⁊ eadem cauſa.q.iiij.c.dicat ali-
quis.⁊ per plures rationes firmat hoc Hoſti.in ſumma in ti.qui filij
ſint legi.verſi.quid ſi imperator.⁊ Fede.de ſenis conſilio.cclxxviij.in
cipiente caſus talis eſt ſtatuto cauet qḋ filij ſpurij ⁊c.⁊ Jac.bu.Bald.
Ang.⁊ Sali.in.l.j.C.de iure aur.anul.⁊ Barto.Bald.⁊ alij.poſt eos
in.l.teſtamēti.ff.de teſta.⁊ Bal.in.l.j.C.de his que pene no.i.iij.opp.
vbi dicit hoc eſſe contra bonos mores.⁊ probatur in.l.ſi.⁊ ibi hoc no.
Bal.C.de naturali.lib.⁊.in.d.l.cūctos populos in.xij.colū.in ver.cir
ca ſtatuta permiſſa.vbi etiā allegat aliam rationeʒ:qꝛ hoc eſt de reſer-
uatis principi facere ſpurios eſſe ſucceſſibiles:vt in.§.ſi.in aut.qui-
bus mod.natu.eff.ſui.⁊ quia eſt contra honeſtatem:vt ibi per eum.⁊
dicit Bald.in.d.l.j.C.de iure aureorū anulorum.ꝙ iſta eſt communis
opi.¶ Hanc partem etiam ſequitur Bal.in.l.eā quam.C.de fideicō.
in.xj.col.⁊ in.l.omnes populi in.viij.col.⁊ etiam in.iij.col.ff.de iuſt.⁊
iure.⁊ Bal.in.c.canonum ſtatuta in antepe.col.de cōſti.⁊ Pe.de an-
cha.in repetitione dicti.c.canonum ſtatuta.de conſti.in verſi.ad idem
queritur ⁊c.⁊ in cle.ne romani.in prin.in ij.colū.de elec.faciunt nota-
18 ta p Bar.in.l.nō ambigitur.ff.de legi.¶ Accedit † qḋ no.etiā Joā.
de imo.in.d.l.ſeius ⁊ augerius.vbi per illam.l.dicit qḋ cum infamib⁹
ſit interdicta dignitas.l.ij.C.de dignita.li.xij.c.infamibus.de regu.
iu.in.vj.non poterit fieri pactum ꝙ non poſſit opponi infamia ad re-
pellendum te infameʒ a dignitate.alias autem ſi in caſu noſtro contra
rium diceremus ſequeretur quod per indirectum fieret illud qḋ dire-
cto prohibetur contra id quod habetur in.c.ſi ciuitas.de ſenten.excō.
in.vj.⁊ in.c.ſtatutum ciuitatis.de hereti.in.vj.l.pupill⁹.§.j.ver.ſed ſi
per interpoſitam.ff.de auto.tu.facit quod habetur in regula cuʒ quid
vna li.vj.cum ergo prohibeatur filius ſpurius ſuccedere in aut.ex cō-
plexu.C.de inceſtis nup.xxxv.q.viij.c.quicunꝗ.ergo non debet per
hanc indirectam viam ſcʒ per conſenſum ⁊ promiſſionem filij legiti-
mi ⁊ naturalis promittentis non allegare eum eſſe illegitimum red-
di ſucceſſibilis.⁊ hec eſt ratio dicte.l.ſeius ⁊ augerius.¶ Nec dʒ fir-
mari iuramento talis promiſſio:quia ſi ita eſſet:valeret ſtatutum qḋ
ſpurius eſſet ſucceſſibilis.vt.ſ.dixi.maxime referendo Bald.in dicta
l.cunctos populos in.xv.col.cū cōcordantijs ſupra allegatis.¶ Pro
19 hoc † facit quia vbi aliquid eſt prohibitum odio alterius ꝗ iurantis
dato ꝙ iuramentum liget iurantem adeo vt cogi poſſit ad obſeruan
tiam iuramenti niſi petierit relaxationem iuramenti.vt in.c.j.⁊ in.c.
debitores.de iureiurando.c.ſignificante.de pignori.tamen non firma-
tur contractus vel promiſſio ſuper quo vel qua eſt preſtitum iuramen-
tum per id quod legitur ⁊ no.in locis per eum allegatis.⁊ expreſſe fir
mat Bar.in.l.ſi quis pro eo.ff.de fideiuſſo.in quarto mēbro.⁊ ibi etiā
Ange.⁊ canoniſte cōiter in.c.cum contingat.de iureiurā.et Bal.in.l.
iuriſgentium.§.et generaliter.ff.de pac.in lectura antiqua.⁊ ibi etiam
Ang.et Bal.in repetitione.l.ij.ff.de iureiur.in.xix.char.per que con-
20 cludunt Bar.⁊ alij docto.in dictis locis qḋ † filius recipiens mutuuʒ
contra diſpoſitionem ſenatuſconſulti macedoniani ⁊ iurans ſoluere

quamuis dici poſſit eũ cogi poſſe ad obſeruantiam iuramenti tamen
per tale iuramentũ non firmatur contractus quia talis prohibitio ſe⸗
natuſconſulti macedoniani fuit inducta in odium creditorum ſicut di⸗
cimus in pacto legis commiſſorie ⁊ ſimilibus. ¶ Facit qđ not. Jo. an.
in addi. Specu. in ti. de ſenten. prola. §. vt autem verſi. hoc autem. cum
ergo prohibitum ſit filium ſpuriũ ſaltem non facta ſolenni legitima⸗
tione ſuccedere patri ⁊ hec prouiſio eſt inducta in odiũ patris ⁊ etiam
tam odioſe ſobolis in auꝫ. ex complexu. ſuperius allegata: vnde gloſſ.
in. c. fi. in verbo defectũ de filijs preſbyte. in. vj. dixit qđ filius natus ex
damnato coitu eſt inhabilis propter deteſtationem paterni criminis
21 propter qđ puniri dꝫ filius vt etiam hoc patri ſit pena. ¶ Modo † ad
propoſitũ vbicunqꝫ nõ firmatur iuramento cõtractus quãuis iurans
cogi poſſit ad obſeruantiam iuramenti tñ mortuo iurante non tenetur
heres eius ſeu cogi non poteſt ad obſeruantiaꝫ iuramenti. exemplum
in caſu dicti. c. debitores cũ ſi. vt in ſpecie decidit Bald. in repetitione
l. ij. ff. de iureiuran. in. x. char. magna dum tractat an virtus iuramen⸗
ti tranſeat ad heredes. idẽ etiam tenet Bal. in auꝫ. ei qui in penul. ⁊ vl⸗
tima col. C. de bo. auto. iudi. poſſi. in verſi. occurrit talis caſus fenera⸗
22 tor ⁊c. ⁊ Bald. in. l. iij. C. plus valere qđ agitur: qꝛ † vinculum iuramẽ⸗
ti eſt perſonale ⁊ non tranſit ad heredem quantuꝫ ad hoc vt ibi defun⸗
ctus habuiſſet neceſſe petere relaxationem iuramẽti nõ habeat neceſ⸗
ſe hoc petere heres eius vt no. Inno. Hoſti. ⁊ Jo. an. in. c. veritatis. de
23 iureiur. ⁊ Hoſti. ⁊ Joan. an. in. c. ſi. de ſepult. ¶ Alio principali † fun⸗
damento videntur excluſi dicti ſcortus ⁊ bifrons ⁊ conſequenter eius
heredes. ſ. quia dato qđ legitimatio valuiſſet fuerũt excluſa a iure im⸗
miſcendi ⁊ a petitione hereditatis ſpatio. xxx. annorũ ſm communes
concluſiones vt no. per glo. ⁊ doc. in. l. licet. C. de iure delib. ⁊ in. l. quã⸗
diu. la. i. ff. de acquir. here. ⁊ per Bart. in. l. vna. ff. de cõdi. ex lege. facit
l. hereditatis. ⁊ ibi notatis. C. de peti. here. nam poſſe adire hereditatẽ
ſeu immiſceri dicitur eſſe ius. l. iij. C. de inſti. ⁊ ſubſti. merito tolliť ſpa⸗
tio. xxx. annorum ſicut tolluntur alia iura. l. ſicut in verbo nullum ius
C. de preſcrip. xxx. annorum. ⁊ hoc verum eſſe in ſuo herede vt loquitur
dicta. l. licet cum glo. ⁊ ita etiam Bart. in. l. filio preterito. ff. de iniuſto
teſta. in pen. colũ. in ver. oppo. inſti. de exhereda. lib. in prin. ⁊ ibi not.
moderni. Inſiſterem circa hoc plenius niſi ita ſe haberet communis
opinio a qua in iudicando non eſt diſcedendum vt traditur in locis
vulgaribus. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxx.

1 An rõne preoccupationis quam quis habet in molendino poſ⸗
ſit alter nouum conſtitui facere. nu. 4.
2 Licite dicitur fuiſſe conſtructuꝫ molendinum ſi ex reſcripto principis
id feciſſent.
3 Flumina continue fluentia ſunt publica.

¶ Conſilium. cxxx.

¶ Jus preoccupationis ducendi aquam ex flumine publico ad mo⸗
lendinum quanto tpe perdatur. Et requiſita vt perdatur dictum ius.

Domini redemptoris no⸗
ſtri inuocato ſuffragio. Uertitur dubiũ an liceat ſpe
ctabili dño Ant. de buſſero prohibere ſtrenuum vi⸗
rum montigiũ conſtruere molẽdinũ ⁊ ad illud aquã
ducere ex publico flumine golub. eo ꝙ aſſerit dñs
Ant. anteceſſores ſuos qb⁹ fortaſſe iure hereditario
ſucceſſit habuiſſe iãdiu quoddã molendinũ in quadã petia terre nunc
per eũdẽ dñm Anto. poſſeſſa ad qđ molẽdinũ ex eodeꝫ flumine aqua
pro vſu ipſius molendini conduci ſolitum erat quamuis a longiſſimo
tpe citra fuerit deſtructũ dictum molendinũ dictorũ anteceſſorum dñi
Anto. nec vnqꝫ poſtea reedificatũ fuerit ⁊ aqua ad ſolitum curſum di⸗
cti molendini fluere ceſſauit iam ſunt quinquaginta vel ſexaginta an⸗
ni ⁊ vltra preſuppoſitõ qđ aqua dicti fluminis nõ eſt ſufficiens ꝓ vſu
vtriuſqꝫ molendini vt teſtes vtriuſqꝫ partis affirmant videreť prima
conſideratione dicẽdũ licere dicto do. Anto. prohibere montigiũ pre⸗
dicta facere nitentem qꝛ ſi anteceſſores dñi Anto. licite dictũ molẽdi⸗
1 num conſtruxerũt ſequitur † ꝙ rõne dicte preoccupationis alius poſt⸗
ea nõ põt aliud molẽdinũ facere per ꝙ eis auferať vſus aque predicte
⁊ conſequẽter etiã diminuať ſibi lucrũ qđ licite percipiebat. l. ij. §. me⸗
rito. ⁊. §. ſi quis a principe. ff. ne qd in loco pub. ⁊ no. glo. in. l. ſi quis ex
argẽtarijs. §. ſi initiũ. ff. de edẽ. ⁊ clarius no. Cy. Ja. bu. Bal. Ange. ⁊
Sali. in. l. ſi manifeſte. C. de ſeruitu. ⁊ aqua. ⁊ Bart. in. l. quamuis in. i.
q. ff. de flumi. ⁊ Specu. in titu. de cauſa poſ. §. qꝛ vo. verſi. quid ergo
ſi aliquis edificauit ⁊ And. de iſer. in. c. i. in prin. in. ij. col. in tit. q ſint
regal. ⁊ Bal. in. c. cuꝫ eccleſia vulterana. de elec. ⁊ in. l. i. in. x. col. in. xiij.
oppo. C. de ſenten. que pro eo qđ inter. ⁊ Ang. in. l. i. §. idẽ ait. el. i. ff. ne
2 quid in loco pub. ¶ † Et diceretr licite conſtructum fuiſſe molendinum
cum iam dicto aqueductu ab anteceſſoribus dñi Anto. ſi ex reſcripto
principis id feciſſent. l. quod principi. ff. de aqua plu. ar. et. l. i. §. per⸗
mittitur. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. vel ſi autoritate alicuius validi ſtatu⸗
ti hoc feciſſent. l. prohibere. §. plane. ff. ꝙ vi aut clam. ⁊ notatur in. l. ij.
in prin. ff. ne qd in flu. pub. vel ſi tanto tpe habuiſſent quod eius initij
memoria non extaret. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti.
l. ij. in prin. ff. de aqua plu. ar. c. ſuper quibuſdaꝫ. §. preterea. de verbo
ſignifica. vel etiam ceſſantibus predictis licite feciſſent ſi nullo reſiſtẽ⸗
te ſtatuto id feciſſent ab initio in flumine pub. predicto non nauiga⸗
3 bili dummodo fecerint ſine iniuria vicinorum qꝛ † flumina continue
fluentia ſunt publica. ⁊ eorum vſus eſt publicus. l. riparum. ff. de re⸗
rum diui. ⁊ inſti. eo. ti. §. flumina. ⁊. §. riparum. ⁊ dicta. l. quominus. ⁊
ibi in propoſito p Bart. in. ij. q. iuncta. l. j. iuxta prin. ff. ne quid in flu.
pub. ⁊ varia remedia concedi videnť a iure dicto Anto. prohibere vo⸗
lenti dictum Montigium ſtante ꝙ molendinũ anteceſſorum dicti dñi
Anto. cum dicto aqueductu fuerit licite cõſtructũ vt plene proſequiť
Bar. in. dicta. l. quominus in. iiij. q. ⁊ per Bal. in. l. iteꝫ lapilli in. vj. q.
4 ff. de rerum diui. ¶ Sed premiſſis † non obſtantibus contrariã ſnĩam
dico eſſe de iure in caſu propoſito veriorem. nam poſito etiam ꝙ verũ
eſſet anteceſſores dicti dñi Anto. habuiſſe ibi dictum molendinum ⁊
ipſum dñm Anto. eſſe heredẽ illorum qui ibi dictum molendinũ ha⸗
buerunt: ꝙ tamen non eſt legitime probatum ex atteſtationibus mihi
exhibitis tamen illã diſputationem velut ſuperfluam pretermittens
dico ꝙ cum a tam longiſſimo tempore citra fuerit deſtructum dictum
molendinum ⁊ ceſſauerit dictus aqueductus ad molendinum perdi⸗
derunt dñi dictiꝫ molendini ius preoccupationis predicte adeo quod
alium poſtea conſtruentem molendinum cum aqueductu ex eodeꝫ flu⸗
mine minime impedire nequeunt ipſi aut eorum heredes: hoc eſſe ve⸗
ruꝫ firmat Bart. Ang. ⁊ Moderni in. l. ſi. in prin. de vſucapi. ⁊ Bar.
plenius in preallega. l. quominus in. xv. q. vbi queriť quanto tempo⸗
re deſtructo molendino perdatur iſtud ius preoccupationis facte per
illum qui licite dictum molendinũ prius conſtruxerat adeo qđ vbi per
hanc preoccupationem poterat prohibere alium volentem poſtea cõ⸗
ſtruere aliud molendinum ⁊ ex eodẽ flumine aquã ducere nõ poſſit vl⸗
terius eum prohibere conſtruere ⁊ cõcludit qđ duo ſufficiũt vt tale ius
preoccupationis ⁊ prohibendi perdať. Primũ eſt ꝙ molẽdinũ ſit ita
deſtructũ ꝙ aqua receperit ſuũ primũ curſuꝫ. Scđꝫ eſt ꝙ dñs deſtru⸗
cti molendini permittat labi per annũ dictã aquã redeuntem ad ſuum
primũ curſuꝫ vel p tm̃ tps qđ trãſierit prior eſtas. ⁊ infra id tps mo⸗
lendinuꝫ nõ reficiat qꝛ tũc quaſi poſſeſſionẽ aque ducẽde quã habebat
dereliquiſſe videtur ad primũ. allat. l. intãtũ. in prin. ff. de rerũ diui. ⁊
l. qđ in littore. ff. de acqui. rerum do. ſm vero ꝓbat p. d. l. ſi. ff. de vſuca.
cũ glo. iuncta. l. j. §. deinde ait pretor. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊. l. i. in pn.
ff. ne quis in flu. pub. nã cõcurrentibus predictis duobus pdiť dictum
ius preoccupationis ⁊ alteri poſtea occupãti conceditur p. d. l. ſi. iuxta
prin. ſm veruꝫ intellectũ ⁊ cõiter approbatũ. ff. de vſuca. iuncta. l. ſi qſ⸗
quaꝫ. ff. de diuer. ⁊ tẽp. preſcrip. ⁊ dicit Bar. in. d. l. ſi. qđ hec qđ fuit de
facto in marchia ⁊ qđ aduocati dicebãt qđ ſaltẽ per lapſum annorum
quibus dñs Molendini deſtructi ceſſaſſet in vſu aque ducende perde⸗
batur dictum ius preoccupationis ⁊ prohibendi aliũ per. l. ſicut. C. de
ſeruitu. ⁊ aqua. ⁊. l. hec autẽ iura. ff. de ſerui. vrb. predi. tñ ipſe ⁊ alij doc.
cõiter concludũt qđ etiaꝫ breuiori tpe perdiť vt dixi. ⁊ idẽ dicit Ang.
in preal. l. ſi. cautelã eſſe qđ fiat proteſtatio de aqua. ⁊ conficiatur publi
cum inſtr̃m qđ nõ obſtante deſtructiõe molẽdini intẽdit ipſe dñs molẽ
dini deſtructi tenere ⁊ poſſidere locũ ⁊ alueũ fluminis ⁊ ꝙ facit etiam
poni palos ligneos in aliquibus locis vel partibus clauſure molen⸗
dini. ¶ Fortius tenuit Raph. cu. in. d. l. ſi. ꝙ ſufficiat molendinũ eſſe
totaliter deſtructũ ⁊ aqua ſit reuerſa ad ſuũ primũ ſtatũ ad hoc vt ille
intelligatur cecidiſſe a dicto iure preoccupatiõis ⁊ a facultate prohibẽ
di aliũ ⁊ nõ requiratur ꝙ aliter appareat ipſum dñm molẽdini deſtru
cti aliter dereliquiſſe quaſi poſſeſſionem per lapſum ⁊ negligentiam
vnius anni. per. d. l. intm̃ in prin. ⁊ p. d. l. ſi. in verbo aut licet gl. ibi vio
lando text. exponat aut pro ⁊ ſed nõ expedit in occurrenti caſu inſiſte⸗
re an ſit neceſſariũ ꝙ cõcurrat negligentia vnius anni cũ longe maior
interuenerit: cum igitur dñi dicti antiqui molendini ſi qđ molendinum
vnqꝫ ibi fuit. ceſſarũt in refectione dicti molẽdini ⁊ permiſerunt labi
aquam redeuntẽ ad ſuũ primũ curſum nedũ p annũ ſed per. l. ⁊. lx. ⁊ vl⸗
tra. ergo proculdubio deperdiderunt dictũ ius preoccupationis ⁊ fa⸗
cultatem prohibendi dictũ montigiuꝫ cõſtruentẽ ⁊ qui cõſtruxit aliud
molendinum ⁊ cepit aquã ducere verſus molendinuꝫ ipſius mõtigij.
Ita etiam determinat Bal. in. l. item lapilli in. v. q. ff. de rerũ diui. fa⸗
ciunt no. per eũ .ẽ in rub. eo. ti. in. iiij. col. ⁊ ſimiliter ſi dñi dicti molen⸗
dini deſtructi conducebant aquaꝫ ad dictũ molẽdinũ per aliquod pre
dium ſeu terrenum alterius certũ eſt qđ per non vſum decẽ annorũ in
ter preſentes ⁊ viginti inter abſentes cecidiſſet dñs dicti Molendini
deſtructi a dicto iure ducendi aquã per aliquod terrenũ alterius etiam
ſi quis habuiſſet ius ſeruitutis aque ducende per dictũ locũ p. d. l. ſicut
cum ſi. ⁊ no. Bart. in. d. xv. q. ⁊. Bald. in. d. l. iteꝫ lapilli in. v. ⁊. vj. q. ex
quibus concludo non licere dicto domino Anto. Montigium ab ope⸗
re ⁊ iure predicto prohibere.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxi.

1 Ad hoc vt duo teſtes faciãt plenam fidẽ debent eſſe probate vi⸗
te ⁊ fidelis conuerſationis.
2 Uaſallus damnatus de fidelitate non poteſt eſſe teſtis.
3 Teſtis viliſſime perſone ⁊ leuis fidei non eſt fide dignus.
4 Paria ſunt dicere eſſe nullius eſtimationis ⁊ nullius fame.
5 Quando dicatur ſuppleri numerus teſtium.
6 Teſti in paupertate quomodo credatur.

¶ Conſilium. cxxxi. Non perfectum.

Domini redẽptoris noſtri
inuocato ſuffragio. Perſpectis his que in themate
narrantur ⁊ obmiſſis non neceſſarijs ſentio dictũ Bar⸗
tholomeuꝫ ex allegata donatione nõ poſſe ſe tueri pre⸗
1 ſertim ex infra ſcriptis. ¶ Et primo preſuppono † qđ
ad hoc vt duo teſtes faciant plenam fidem debent eſſe probate vite et
fidelis conuerſationis: vt habetur in. c. licet vniuerſis. de teſti. ⁊ ibi põ⸗
2 derant ad hoc doc. ¶ Et ex eo † infert ibi Bal. quod vaſallus damna⸗
tus de infidelitate nõ poteſt eſſe teſtis. ⁊ idẽ dicit eſſe in proditore. ar⸗
gumentũ illius text. ⁊ melius probatur: licet ipſe non alleget. ij. q. vij.
in. c. non põt. facit tex. in. l. iij. in prin. ff. de teſti. maxime dũ dicit hone⸗
3 ſte ⁊ inculpate vite ⁊c. ¶ Sed preſupponitur † ꝙ alter ex dictis duo⸗
bus teſtibus inductis ad donationem probãdã eſt viliſſima perſona
⁊ leuis fidei ⁊ nullius eſtimationis: ergo nõ poteſt dici iſtũ eſſe teſtem
fidedignum. Cõcurrit etiã qđ iſte Andreas eſt pauperrimus quo ca⸗
ſu lꝫ ille qui ſimpliciter eſt pauper non intelligatur per hoc ꝙ non ſit
idone⁹ teſtis regulariter tñ dicit no. Bal. in. c. ſi qui teſtiũ. de teſti. qđ
dꝫ hoc cũ modificatione intelligi. ſ. qđ aut incidit in paupertatẽ vitio
ſuo. ⁊ tũc non eſt idoneus: qꝛ non ſolũ rerũ: ſed fame ſue prodigus eſt
⁊ repelletur a teſtimonio: qꝛ vitioſus in ſe preſumitur: multo magis
vitioſus in alium. l. ſi. C. de ſen. paſ. Aut ſine vitio ſuo incidit in pau⸗
pertatẽ: ⁊ tũc ſi quidẽ eſt bone fame eſt idoneus teſtis: ſecus ſi eſt ma⸗
le fame. Si aũt eſt nullius fame. ſ. neqꝫ bone neqꝫ male: tunc minus ei
crediť niſi qđ deficit in fide ſuppleat numerus. allegat not. in dicta. l.
iij. eiuſdeꝫ in verbo numero. ff. de teſti. ⁊ ſm iſta. limitat ea que no. per
glo. in dicto. c. ſi qui. ⁊ per Spe. in ti. de teſti. §. j. verſi. item qđ eſt pau⸗
per. ſed preſupponitur ꝙ iſte And. nõ ſolũ eſt pauperrimus: ſed etiã
4 eſt nullius eſtimationis: ⁊ leuis fidei. ⁊ † paria ſunt dicere ꝙ eſt nullius
eſtimationis: ⁊ dicere qđ eſt nulli⁹ fame: qꝛ eſtimatio ideꝫ eſt qđ fama
l. pe. in princi. cũ glo. ij. ff. de var. ⁊ extraordi. cogni. ⁊ no. glo. in. l. j. in ſi.
5 C. ex quibus cauſis infa. irrog. ¶ † Nec numerus dicitur ſuppleri qñ
ſunt duo tantum teſtes quorum vnus vix eſſet idoneus alius eſſet mi⸗
nus idoneus. Sed ſolum qñ eſſent tres vel quatuor. ita vult Jac. but.
in dicta. l. iij. in prin. ff. de teſti. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. in ti. de noto. cri⸗
mi. §. fama. in addi. incipiente allegato ⁊c. Patet qꝛ numerus duoruꝫ
idoneoruꝫ eſt neceſſarius: vt dixi. facit. l. vbi numerus. ff. de teſtibus. c.
6 in omni negocio. de teſti. ¶ Accedit † id quod no. Jac. but. in prealle.
l. iij. in prin. de teſti. vbi iuxta declarationeꝫ illius. l. dicentis inſpiciẽ⸗
dum eſſe an teſtis ſit egenus vel locuples ſubiungit ipſe ꝙ ſi teſtis hꝫ
aliquid in bonis: licet non multũ credeť ei. Sed ſi eſt pauper in ſum⸗
ma paupertate: tunc ſi ſumma eſt parua forte ei credetur ſm eum: ſed
ſi eſſet magna ⁊ maxime criminalis non crederet ei niſi cũ tormentis.
argu. l. ſerui. ff. de teſti. vel minus crederetur ei. allegat id qđ habetur
in. §. ſi vero ignoti. in auť. de teſti. cuꝫ ergo preſupponatur ꝙ iſte An⸗
dreas erat pauperrimus. Igitur ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxij.

1 Statutũ eo ipſo quod propter agnatos excludit matrem dicitur
vocare agnatos.
2 Patruus non poteſt hereditatem delatam infanti repudiare in pre⸗
iudicium matris. nu. 7.
3 Hereditas paterna delata infanti intelligitur delata cum facultate et
beneficio abſtinendi.
4 Habens ius adeundi hereditatem non dicitur locupletior.
5 Jus adeundi non dicitur eſſe in bonis noſtris.
6 Legitima debetur ex his que erãt in bonis defuncti tempore mortis.
8 Si legatum vnius fundi eſt relictum mihi ⁊ titio ⁊ titius ante agna⸗
tionem dicti legati deceſſit me relicto herede eſt in poteſtate mea re⸗
pudiare legatum ex perſona titij.
9 Legitima debetur matri que non ſit quota hereditatis: ſed bonorum.

¶ Conſilium. cxxxij.

¶ Permittitur adeſſe ſtatutum in ciuitate Mantue poſitum ſub ru⸗
bri. de ſucceſſioñ. ab inteſtato in quo inter cetera ſic ſtatuitur ꝙ exiſtẽ⸗
tibus agnatis matres ⁊ aſcendentes per lineam maternaꝫ ⁊ femine a⸗
ſcendentes etiam per lineam paternam ſuis deſcendentibus non ſuc⸗
cedant. Sed habeant ⁊ habere debeant duntaxat in bonis predicto⸗
rum ſuorum deſcendentiũ debitum bonorum ſubſidiũ. vꝫ tertiã par⸗
tem portionis que eiſdem ab inteſtato obuenerit ⁊c. ¶ Modo factum
tale eſt quidam teſtator ſuum vltimum condidit teſtamẽtũ in quo in⸗
ter cetera ſibi heredes vniuerſales inſtituit. A. filium vnũ quem habe⸗
bat. ⁊. B. nepotem ex altero filio premortuo. ⁊ eiſdem certas ſubſtitu⸗
tiones fecit que non ponuntur. Quia pro nunc non faciunt ad propo⸗
ſitum de quo queritur: vltimate ſic dixit ſi vero dicti eius filius ⁊ ne⸗
pos heredes ſui predicti ambo decederent ſine filijs maſculis ex eis
vel altera eorum legitime deſcendentibus ex eorum filijs maſculis tũc
⁊ eo caſu ſubſtituit conſortium. ¶ Deceſſit hic teſtator relictis dictis
A. filio. ⁊. B. nepote heredibus: vt. ſ. inſtitutis qui dictã hereditateꝫ
adiuerũt. Deceſſit deinde hic nepos relicta vxore pregnante q̃ poſt⸗
ea peperit filium maſculuꝫ ⁊ relicto dicto. A. demum deceſſit hic poſt⸗
humus relicto pur dicto. A. patruo magno ⁊ relicta matre ⁊ hoc
infra menſem a die natiuitatis ſue ⁊ non immiſcuit ſe poſthumus in
hereditate paterna per ſe vel per tutorem quia nullus datus fuit tutor
⁊ mater eius minor erat. xxv. ann. vnde dictus. A. patruus cum ſit de
dictis agnatis dicit ſibi eſſe delataꝫ hereditatẽ dicti infantis ⁊ velle ex
perſona dicti infantis repudiare hereditateꝫ patris dicti infantis ſeu
ab illa abſtinere ⁊ eã iure proprio. i. ex ſua propria perſona tanqꝫ pro⸗
ximior adire: queritur: an hoc facere poſſit adeo qđ mater dicti infan⸗
tis que petit legitimam ex forma dicti ſtatuti non poſſit petere nec cõ⸗
ſequi legitimam in effectu de bonis hereditatis patris dicti poſthumi
de late ipſi poſthumo. ¶ An heres poſſit ex perſona defuncti repu⸗
diare hereditatem delatam defuncto. ⁊ per hoc minuere legitimam
debitam matri defuncti.

Domini redemptoris noſtri
inuocato ſuffragio. Pro deciſione ſupraſcripte dubitatio⸗
nis preſuppono ꝙ lꝫ verba dicti ſtatuti prima facie nõ vi⸗
deantur expreſſe vocare agnotos: ſed excludere matrẽ a ſucceſſione ex⸗
1 cepta legitima † tñ eo ipſo ꝙ ꝓpter exiſtentiaꝫ agnotorũ ſtatutũ exclu
dit matrem dicitur vocare agnotos. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ⁊ ibi
no. Bar. ⁊ alij poſt euꝫ. ff. de leg. j. l. cũ emãcipati. §. ſi. ⁊ ibi no. Bar. ff.
de colla. bo. l. fideicõmiſſa. §. interdum ⁊. §. cũ eſſet. ff. de leg. iij. l. poſt le
gatum. §. amittere. ff. de his qui. vt indi. ⁊ no. Bar. in. l. ij. §. videndũ. ff.
ad tertul. ⁊ in. l. j. §. pe. ff. de bo. poſ. ꝯtab. ⁊ Bal. in. l. maximum vitiũ. i
j. col. C. de lib. prete. ⁊ in. l. ſi quis filiuꝫ in ver. quero retento ſtatuto ⁊c.
C. de inoffi. teſt. ⁊ in. l. illam. C. de colla. ⁊ in. l. ſi defunctus. C. de ſuis et
2 leg. ⁊ in. l. conuenticulã. C. de epi. ⁊ cle. ¶ Hoc preſuppoſito † videre⸗
tur prima conſideratione dicendũ qđ in preiudiciũ ⁊ dãnũ matris di⸗
cti infantis ſeu in diminutionem legitime debite ipſi matri non poſſit
patruus dictam hereditatem delatã infanti repudiare: vt vř quaſi ca⸗
ſus in. l. liberto octoginta. ff. de bo. lib. vbi ſi libertus habebat in bo⸗
nis octoginta ⁊ vltra hoc ſibi legatus fuerat fund⁹ valoris quadra⸗
ginta ⁊ cedente die legati anteqꝫ agnoſceret legatum deceſſit ꝓdictus
libertus extraneo herede inſtituto qui repudiauit dictuꝫ legatũ ex per
ſona liberti queritur an patronus liberti cui patrono debetur legitima
in bonis liberti ſolum qñ libertus haberet vltra centum in bonis iu⸗
xta. §. ſed noſtra. inſtit. de ſucceſ. lib. poſſit petere legitimaꝫ ꝯ dictũ ex⸗
traneum heredẽ liberti dubiũ faciebat: qꝛ facta repudiatione legati p
heredẽ perinde videbatur ac ſi nihil legatũ fuiſſet. l. ſeruũ filij. §. j. ⁊. l.
ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ff. de leg. j. ⁊ ſi nihil legatũ fuiſſet dict⁹ li⸗
bertus non habuiſſet in bonis centũ: ſed octoginta tm̃ ⁊ ſic nulla vide⸗
batur deberi legitima patrono. tñ cõtrariũ decidiť in. d. l. liberto. lxxx.
⁊ eſt ſingularis caſus ſꝫ Bal. in. l. ſi. §. tali. C. de cur. furi. vbi dicit hoc
ibi eſſe rõne fraudis heredis legatarij: ita ergo eſſe dꝫ in caſu propoſi
to ne fiat fraus matri in legitima diminuenda alias enim eſſet aperta
via malicijs ⁊ fraudibus contra. l. in fundo. ff. de rei vendi. l. tres fra
3 tres. cum ſi. ff. de pact. tñ his † nõ obſtantibus cõtrarium puto in caſu
noſtro eſſe verius qꝛ hereditas paterna delata filio infanti intelligi⸗
tur eſſe delata cũ facultate ⁊ beneficio abſtinendi ⁊ immiſcendi. l. ne⸗
ceſſarijs. ⁊. l. ei qui. ff. de acqui. here. ⁊ in. §. ſed ⁊ his permittit pretor.
inſti. de heredum qualita. ⁊ differen. ⁊ licet hereditas paterna delata
infanti tranſmittatur ex potentia ſuitatis ſm opinionẽ Bar. ⁊ ſequa⸗
ciũ in. l. ſi infanti. C. de iure deliberã. ⁊ in. l. ventre cũ ſi. ff. de acqui. he⸗
redi. tñ tranſmittiť cũ facultate abſtinendi. l. ſi quis filiũ. §. j. ff. de acq.
here. ¶ Et ſi teneremus opinionẽ tenẽtiũ ꝙ nullo mõ tranſmittat in⸗
fans hereditatem nõ aditã etiã paternã vt tenet gl. in dicta. l. ſi infanti
in verbo hereditates ⁊ Jac. de belui. ⁊ videtur ſeq Bal. ibidẽ per illuꝫ
tex. ⁊ per. l. ij. §. ſi quis ex liberis ſꝫ vnũ intellectũ. ff. ad tertul. ⁊ Sali.
in. l. apud hoſtes. C. de ſuis ⁊ legi. res eſſet expedita contra dictaꝫ ma
trem verum quia magis communis videtur eſſe opi. qđ infans tranſ⸗
mittat hereditatẽ paternam nõ aditã ex potẽtia ſuitatis: ideo dico qđ
etiam retẽta hac magis cõi opinione adhuc ꝓcedit ꝙ dictus patruus
poteſt dictã hereditatẽ repudiare ex perſona infantis qꝛ tranſmittitur
tanqꝫ adeunda ex potentia abſtinẽdi dicta. l. ſi quis filiuꝫ. ⁊ non obſtat
dicta. l. ſi infanti verſi. Sed ſi hoc parens neglexerit vbi infans here⸗
ditatem ſibi delatam tranſmittit vt aditam qꝛ reſpondeo ꝙ ibi loqui
tur in tranſmiſſione que ſit per infantem ad parentem ſeu aſcendenteꝫ
ſuũ ⁊ in priuilegium parentis eſt hoc inductũ vt patet ibi in tex. iun⸗
cto verſi. ſequenti. ⁊ no. doc. ibi ⁊ Bal. in. l. vnica. in ſi. C. de his q ante
aper. tabu. Et ſic loquitur ibi de hereditate paterna tranſmittenda ex
potentia ſuitatis quo caſu bene tranſmittitur etiam tanqꝫ non agnita.
l. ſi fratris. C. de iure deliberan. l. apud hoſtes. C. de ſuis ⁊ legiti. cum
ſimilibus. Sed illa alia hereditas non adita non tranſmittebatur. l.
quoniam ſororẽ. C. de iure deliberã. l. vnica. §. in nouiſſimo. C. de cadu.
tollen. ⁊ ſic cuꝫ in hereditate dicti infantis inueniretur dicta facultas
immiſcendi ſe in hereditate patris dicti infantis non dicebatur dicta
4 hereditas infantis locupletior: qꝛ habens † ius adeũdi hereditatem
5 non dicitur eſſe locupletior. l. pretia rerum. ff. ad. l. fal. ¶ † Et ideo di⸗

cit Bal. in. l. ij. ad fi. C. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. deo nobis ad fi. C. de epi
ſco. ⁊ cleri. quod ius adeūdi nō dicitur eſſe in bonis noſtris per. d. l. ꝓ
6 tia rerū. quā ad hoc reputat ſing. Legitima † vero ſolum debetur ex
his que erant in bonis defuncti tempore mortis. l. cum queritur. C.
7 de inoffcio. teſta. l. etiam. §. fi. ff. de bo. lib. ¶ † Confirmantur predicta
quia facta repudiatione per dictum patruum de hereditate delata in-
fanti perinde eſt ac ſi nunꝗ delata fuiſſet infanti dicta. l. ſeruū filij. §.
j. in prin. prealleg. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ⁊ conſtat ꝙ ſi nūꝗ de-
lata fuiſſet nihil de ea deberetur matri. Fortificantur etiam predicta
per id quod habetur in. l. qui autem. in prin. ver. perinde. ff. q̄ in frau.
cre. vbi debitor qui noluit adire hereditatē ſibi delatam vel agnoſcere
legatum ſibi relictum nō dicitur aliquid feciſſe in fraudē creditorum.
8 ¶ Comprobatur † optime per. l. ſi mihi ⁊ tibi in prin. cū glo. ⁊ clarius
ex ibi no. per Dy. Bar. ⁊ alios. ff. de leg. j. vbi habet ꝙ ſi legatū vnius
fundi eſt relictum mihi ⁊ titio ⁊ titius ante agnitionem dicti legati de-
ceſſit me relicto herede: eſt in poteſtate mea repudiare legatum ex per-
ſona titij cuius ſum heres ⁊ amplecti totum legatum ex perſona mea
mediante iure accreſcendi per illum tex. ⁊ erit mihi vtile q: ſi ſum he-
res titij non tenebor in aliquo de illa re legata titio reſpondere credito
ribus titij: quia licuit mihi in preiudicium eorum creditorum repudia
re ⁊ per repudiationem facere illam hereditatem titij eſſe minorem ad
incommodum creditorū vel legatariorum titij etiā hodie ſaltē ſi cōfeci
inuentarium: quo caſu non teneor ego heres titij vltra vires heredita-
tis titij legatarij ⁊ creditoribus: vt. l. fi. §. ⁊ ſe prefatā. C. de iure delib.
⁊ in auē. ſed cum teſtator. C. ad. l. fal. opponunt tamen Bar. ⁊ alij doc.
in. d. l. ſi mihi ⁊ tibi de. d. l. liberto. lxxx. vbi non permittitur heredi re-
pudiare ad incommodum alterius lagatū factū defuncto: ſed reſpon-
dent ꝙ illud procedit q̄n heres ad icommodū alienū abſꝗ commo-
do ſuo repudiat legatū ſecus q̄n repudiatio fit ad commodū repudiā-
tis q: valet licet cedat ad damnū alienū: vt in. d. l. ſi mihi ⁊ tibi. cū ibi
no. niſi in caſu. l. ſi fundum ſub conditione. §. ſi titius cum ibi not. ff. de
leg. j. niſi ille alius in cuius etiam cōmoduʒ ſit erat habiturus ex diſpo
ſitione defuncti illud quod heres repudiat ex pſona defuncti ⁊ ille non
eſt caſus noſter: quia mater non erat ex diſpoſitione defuncti habitura
legitimam aliquam de hereditate patris delata infanti. ¶ Preterea in
d. §. ſi titius heres repudians non repudiabat ad commodum ſuum
cum ergo in caſu noſtro dictam repudiationeʒ faciat patruus ad cōmo
dum ſuū: q: ſibi poſtea tanꝗ proximiori defertur ex perſona propria
igitur debet poſſe repudiare per doctrinaʒ traditā ī. d. l. ſi mihi ⁊ tibi
per quā vt mihi videtur decidit iſte caſus: ⁊ cū patruus repudiet pnci
paliter: vt ſibi proſit non vt alteri noceat non dicitur dicte mulieri in-
iuriam facere nec dolum committere. l. fluminum. §. item videamus ⁊
quod ibi no. ff. de dā. infec. ⁊ in. c. cum eccleſia vulterana. de elec. ¶ Et
licet Rapha. cu. in. d. l. ſi mihi ⁊ tibi relinquat cogitandum ſuper veri
tate illius doctrine tradite ibi p Bar. ex eo q: dicit Rapha. qd̄ vide-
tur contra dictam. l. liberto. vbi repudiās repudiabat ad commodum
ſuum. ſ. ad excludendum patronū a bonoruʒ poſſeſſione ꝯtabulas. ⁊ tū
illa repudiatio heredis non valet ad preiudicium alterius tamen re-
ſpondeo verā eſſe doctrinā Bar. que cōmuniter approbatur. ¶ Non
obſtat obiectio: q: imo repudiatio in caſu. d. l. liberto octoginta. non af
ferebat commodū heredi repudianti: q: repudiabatur legatum aſcen-
dens ad quadraginta ⁊ tota hr̄ditas liberti ſine legato valebat. lxxx.
vnde ſi accepiſſet heres legatum illa integra quadraginta ſpectaſſent
ad patronum cui debetur tertia iuxta dictū. §. ſed noſtra. ⁊. l. ſi vt pa-
tronus. §. j. cum glo. in verbo excluditur. ff. de iure patro. ⁊ ſic ſiue he-
res repudiaſſet legatum ſiue non nihil cōmodi aut incommodi con-
tingebat heredi ⁊ conſtat ꝙ dictus patruus eſt ille qui eſt heres dicti
9 infantis nō mater: q: matri ſola competit legitima que † nō eſt quota
hereditatis: ſed bonorū. l. papinianus. §. iiij. ff. de inoffi. teſta. l. ſi quis
ſeruum. §. ſi. cum. l. ſeq. ff. de leg. ij. ⁊ probatur. in. d. l. liberto ⁊ no. doc.
in. l. ex facto proponebatur. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. quoties. C. eo. ti. ⁊ per
hec eſt reſponſum ad omnia contraria.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxiij.

1 ☞ Ubi agitur de graui preiudicio afficiente perſonam requiritur nominatim eſſe factum mandatum. nu. 5.
2 Detentio in carcere eſt quedam ſpēs ſeruitutis. nu. 10.
3 Tantum operatur mandatum generale quo ad genus quantum ſpeciale quo ad ſpeciem.
4 Procurator conſtitutus ad petendam pecuniam a debitore poterit ipſum fugientem cuʒ pecunia capere.
6 In caſibus requirentibus ſpeciale mandatum ſufficit generale cum libera.
7 Clauſula quod poſſit ea que conſtituentes poterant ⁊c.
8 Ratihabitio locum habet etiam in his que requirebant ſpeciale mandatum.
9 Periculum infamie equiparatur periculo mortis.
11 Ad petendum quem eximi de carceribus requiritur ſpāle mandatuʒ.
12 An in caſu iſto poſſit quis allegare peremptionem inſtantie.
13 Reuocatio interlocutoria permittitur re integra.

¶ Conſilium. cxxxiij.

Conſi. CXXXIII.

Domini redēptoris noſtri
inuocato ſuffragio. Circa executionem inſtrumēti com-
miſſam contra vlixem. Uiſo puncto ⁊ contentis in eo et
preſertim inſtrumento obligationis dicti vlixis ⁊ ſen-
tentia lata contra Gerardum principalē debitorem et
ſupplicatione ⁊ reſcripto principis ſuper expeditione cauſe vertentis
tunc inter dictum Dalmianum biliardum ex parte vna ⁊ dictuʒ Ge-
rardum ex altera. ¶ Circa primū dubiū quo queritur an captura vli-
xis veniat retractanda ex eo ꝙ procurator qui cū capi ſeu detineri fe-
1 cit nō habuit ſpāle mādatū ad illud videret prima † cōſideratiōe dicē
dum mandatū nō ſufficere maxime p id ꝙ habet in. l. non ſolū. §. ſi. ff.
de procu. vbi q̄n agit de graui preiudicio afficiente perſonam requirit
noīatim eſſe factū mandatū vt ſi agit de eo ꝙ concernit famā hoīs ſic
2 ergo dicendū eſt in captura cum † quem detineri in carcere ſit quedam
ſpecies ſeruitutis. l. j. ⁊. ij. ff. de libe. homi. exhib. fortius voluit Bart.
in conſilio ſuo incipiente in cauſa ſtagij procuratoris vannis ⁊c. ꝙ ad
petendum captuʒ eximi de carceribus requiritur ſpeciale mandatum
3 allegat. l. pomponius. in prin. ff. de procur. ¶ Sed † his non obſtan-
tibus ꝯrium puto eſſe de iure verius in propoſito nr̄o primo: quia re-
gula eſt qd̄ tantū operat mandatū generale quo ad genus quantum
operatur ſpāle quo ad ſpēm. l. j. §. j. ff. ꝙ iuſſu ⁊. l. ſi duo. in fi. ff. de admi
ni. tu. fallit in caſibꝰ in qbus ſpāliter hoc reperit iure cautū. vt no. gl.
l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum in verbo ſpāliter. ff. de acqui. here. ⁊ in. c.
coram felicis. in gloſſ. pe. de reſti. in integ. ⁊ in. c. qui ad agendum. in
gl. pe. de procu. in. vj. ⁊ per Spe. in ti. de procu. §. j. verſi. item qd̄ lʒ ha-
beat in quibus locis enumerant caſus requirentes ſpeciale mandatuʒ
inter quos iſte caſus non eſt enumeratus ergo ſumus ſub regula.
4 ¶ Hoc † etiam videt eſſe de mēte Ang. in. l. generali. C. de decur. lib. x.
vbi dixit ꝙ procurator cōſtitutus ad petendā pecuniā, a debitore pote
rit ipſum fugiētē cū pecunia propria autoritate capere ſicut potuiſſet
5 creditor principalis. ¶ Preterea † poſito ꝙ diceremus requiri ſpe-
ciale mandatū ad huiuſmodi capturaʒ tamen preſupponitur ꝙ in di-
cto mandato generali cōtinebatur libera poteſtas ⁊ clauſula qd̄ poſſit
illud qd̄ conſtituēs poterat que verba operantur: vt talis procurator
poſſit regulariter porrigere manū ad ea que ſpeciale mandatū exige-
bant. l. mandato generali iuncta glo. ⁊ ibi Bart. ff. de procu. ⁊ probat
in. d. c. qui ad agēdū. §. ſi. ⁊ in. l. iuſiurandū qd̄ ex cōuentione. §. ſi. cum
glo. in verbo vniuerſorū. ff. de iureiur. ⁊ ibi ad hoc illum text. ponderat
Bal. in. l. nam ⁊ nocere cū glo. in verbo fuit. ff. de pac. ¶ Et ex illo tex.
colligit ibi Bal. qd̄ equiparantur habere mandatum ſpeciale vel ha-
bere mandatū generale cuʒ libera. ⁊ hoc tam in contractibus ꝗ in iu-
6 dicijs qd̄ dicit eſſe notabile. ¶ Hāc † doctrinam tradit Bal. in. l. illud
§. j. ff. de mino. vbi inquit qd̄ in caſibus requirentibus ſpeciale māda-
tum ſufficit generale cum libera. allegat. l. procurator cum libera. ff. de
procu. ⁊ no. per Cy. in. l. j. C. etiam per procuratorem cauſam in integ.
reſti. agi poſſe. ⁊ per eundē Cy. in. d. l. illud. in addi. ⁊ hanc doctrinam
dicit Bal. eſſe menti tenendam ⁊ propterea ſemper eſſe reſpiciendum
procuratoriū vtrū in eo concedat libera vel non ita etiam vult Paul.
de ca. in. l. per procuratoreʒ al's incipit Pau. ff. de acqui. here. ⁊ eſt de
mēte Spe. in dicto titulo de procu. §. j. verſi. v. in trāſactiōe ⁊c. ¶ In-
7 ſuper † illa clauſula ſcʒ qd̄ poſſit ea que conſtituens poterat qd̄ etiam
poſſit expedire ea que exigunt ſpeciale mandatum: vt expreſſe firmat
Jo. de imo. ⁊ do. Abb. in. c. ſi. de dila. per. l. creditor. §. lucius. ff. māda.
⁊ per no. p Bar. in. d. l. pcurator cū libera. facit qd̄ no. Angel. in. §. p-
8 hibemus in auē. de collato. ¶ Poſſet etiā † ad cautelam ratificari per
Dalmianum id qd̄ circa capturaʒ geſtum eſt nomine ſuo per dictum
eius procuratorem: q: ratihabitio locū habet etiam in his que requi-
rebant ſpeciale mandatum: vt probat tex. not. in. l. qd̄ ſi de ſpeciali. ff.
de minori. §. j. ⁊ no. Archi. in. d. c. qui ad agēdū. ⁊ Bal. ī. l. ſi maritꝰ. C.
manda. ⁊ in. l. multū in. iij. colū. C. ſi qs alteri vel ſibi. ⁊ Ang. in. l. lʒ. ff.
de iudi. cū concordantijs ibi allegatis per eum. ¶ Nō obſtant ea que
9 in contrariū † adducebant. ⁊ primo id qd̄ habet in. d. l. non ſolum. §. ſi.
q: ibi eſt ſpeciale vbi agitur de cā ſtatus ſeu fame: ita inquit Bal. in. l.
iiij. §. queſitū circa. iiij. col. ff. ſi quis cau. ſed in propoſito nō agitur de
hoc: ſed in captura perſone pro executione ſnīe ſeu inſtrumenti a qua
captura quis pōt liberari ſoluendo: ſed ab infamia irrogata non po-
teſt quis ita liberari ſoluendo: ⁊ periculum infamie equiparatur peri-
culo mortis: vt. l. iſti quidē. §. penul. ⁊ ibi not. ff. qd̄ metus cau. ¶ Non
10 obſtat † qd̄ captura eſt ſpecies ſeruitutis. l. j. ⁊. ij. ff. de lib. homi. exhib.
q: ibi loquitur de eo qui a priuato illicite detinetur: ſecus q̄n per offi-
cialem iure permittente quis capitur ſeu carceratur pro debito. l. j. cuʒ
11 glo. ſi. ⁊ ibi Bar. C. qui bon. cede. poſ. ¶ Non obſtat † qd̄ ad petendum
quem eximi de carceribus requiratur ſpeciale mandatū. d. l. pompo-
nius: q: reſpondeo qd̄ ibi ille qui petebat detentū eximi nō cōparebat
tanꝗ procurator detenti: ſed tāꝗ procurator alterius cuius intererat
illum eximi. ⁊ ad eum deduci. ita loquitur tex. in dicta. l. pomponius. et
in. l. iij. §. j. de liber. exhibē. ⁊ Bar. in preallegato conſilio. Et iſte non
eſt caſus noſter. Quamuis ergo ille caſus enumeraretur inter caſus
ſpeciales requirentes mandatum ſpecificum: vt notatur in locis ſu-
perius

perius allegatis tū caſus noſter nō enumeratur in illis. Deniꝗ poſi-
to qd̄ requireretur ſpeciale mandatū non tū requiritur mādatum ſin-
gulare. ⁊ de indiuiduo. vt proprie in terminis dicte. l. non ſolū. §. ſi. in
verbo nominati. ⁊ dicte. l. pōponius in prin. in verbo nominatim de-
cidit Barto. in. l. filiuſfami. ff. de dona. per. l. titius. in princ. ff. de libe.
⁊ poſthu. ⁊ eius doctrina eſt cōiter approbata propterea vt dixi ſupra
ſufficit generale mandatū cum libera ⁊ ſeu illa clauſula ꝙ poſſit ea fa-
12 cere que ipſe cōſtituēs poſſet. ¶ Circa † ſcd̄m dubiū quo querit an dictꝰ
Ulixes poſſit ſe tueri propter allegatā perēptionē inſtātie poſito ꝙ
perempta eſſet ⁊ mihi videt qd̄ non ſaltem qd̄ nō fuit hoc oppoſitū et
probatum infra illos quinꝗ dies prefixos a ſtatuto ⁊ preſupponitur
fuiſſe ſeruatā ꝯ Ulixē formā ſtatuti ſub rub. de executione inſtrorum.
⁊ per cōſequēs ꝙ poſt exceptiones oppoſitas pro parte Ulixis fuerit
infra terminū prefixū a ſtatuto pronuntiatū expreſſe vel ſaltem tacite
contra dictū Ulixem attento ꝙ a dicta pronūtiatione nō preſupponi-
tur fuiſſe appellatuʒ intra tempus permiſſum prout licebat etiam ex
forma ſtatuti predicti. ⁊ ſic talis pronuntia. in rem iudicatā trāſiuit. et
per cōſequens ad petitionē partis non pōt amplius reuocari. l. a iudi-
tro. ff. qui ſatiſda. cogā. ⁊. l. ſi. ff. a quibus appella. non licet. ⁊ no. glo. ⁊
doc. in. c. cum ceſſante. de appel. ⁊ plene in. l. ꝙ iuſſu. ff. de re iudi. vbi
per Bar. ⁊ per alios ibi ⁊ in. l. poſt ſnīam. C. de ſentē. cū ſimi. ¶ Pre-
13 terea † reuocatio interlocutorie permittitur re integra: vt notatur per
gl. ⁊ doc. in dicto. c. cū ceſſante: ⁊ nūc res nō ē integra cū iā facta ſit ca-
ptura facteꝗ ſint expēſe per no. in dicto. c. cum ceſſante. ¶ Preterea
ſtatutū ſolū permittit cōtradictionē fieri infra quinꝗ dies. Et ſi non
ſit contradictū ⁊ contra eū pronuntiatū fuerit: vult qd̄ executioni mā-
detur inſtr̄m. ergo cum contradixerit ⁊ contra eum fuerit expreſſe vel
tacite pronūtiatū procedendo ad capturā. c. ex parte. M. de appella.
l. ait pretor. §. permittit. ff. de mino. no. Bar. in. l. a procedēte. cū ſimi.
C. de dilatio. ſequitur ꝙ ex mente dicti ſtatuti nō debet vlterius audi-
ri. Nam poſt terminū legis vel ſtatuti quis nō debet audiri: nec poteſt
moram purgare. l. ob commiſſa. C. ad. l. iul. de adul. ita no. Innoc. in. c.
cum in tua. qui matri. accuſa. poſſunt. ⁊ Bald. in. l. ſi ca. C. qui accuſa.
nō poſ. in vlti. col. in verſi. quero quādo ſtatuitur in terminis per. l. vel
ſtatutum ⁊c. cum ſimilibus.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxiiij.

1 ☞ Per diuitias familiarum conſeruatur honeſtas que perit per inopiam. nu. 2.
3 Ubi ratio conſuetudinis ſubeſt locum habet conſuetudo.
4 Beneficium qd̄ datur filio excludendi filiam dotatam extenditur ad nepotem.
5 Statutum faciens mentionē de matre extenditur ad auiam. nu. 6.
7 Statutū excludeus filiam dotataʒ extante maſculo. intelligitur in dubio excludere ab hereditate dotantis tantum. nu. 18.
8 Uerba poſita in ſtatuto. ſ. ſi dotate fuerint.
9 Dos non recipit reiterationem. nu. 28. ⁊ nu. 44.
10 Statutum an in totū poſſit tollere legitimam. num̄. 32. ⁊ nu. 47. ⁊. 48.
11 Remedium inuentum contra teſtamentum patris pretercūtis eſt de iure ciuili.
12 Querela inōfficioſi eſt de iure ciuili. nu. 46.
13 Filius naturalis nunꝗ admittitur contra voluntatem defuncti.
14 Rationi naturali lex ciuilis derogare nō poteſt.
15 Quod poteſt fieri per pactum poteſt fieri per ſtatutum.
16 Statutuʒ ex cā pōt auferre dn̄ium rei priuate. nu. 39. ⁊ nu. 45. ⁊ nu. 50.
17 Ualet conſuetudo quod primogenitus ſuccedat. nu. 34. ⁊ nu. 51.
19 Si ſtatuto caueatur qd̄ filia dotata non ſuccedat ſi ſit filia in vtero que non ſit dotata an fratres poterunt dotare.
20 Hypotheca non pōt eſſe a principio ſine principali obligatione.
21 An ante mobilem etatem competat ius mulieri.
22 Quando cognoſcatur an tempus ſit adiectum ad obligationem an ad executionem. nu. 23.
24 Dictio ſi vero de ſui natura eſt aduerſatiua.
25 Quale eſt principium. l. vel ſtatuti talis indicatur finis. nu. 26.
27 Statuta ita ſunt interpretanda ne contineant iniquum.
29 Si teſtator legauit filie ducentū pro dote eius cū nupſerit demum pater in vita eam maritauit an mortuo patre poſſit filia reſiduum petere.
30 Dos conſtante matrimonio poteſt augeri.
31 Statutum faciens mentionē qd̄ filia dotata debeat eſſe contenta debet intelligi de dote arbitrio boni viri.
33 An valeat conſuetudo qd̄ vxor ſuccedat marito in bonis mobilibus.
35 Femina non habet deſcendentes qui dicantur de agnatione ſua.
36 Alimenta debentur filio de iure nature cauſali ⁊ formali.
37 Damnata conſuetudine intelliguntur damnate non ſolum preterite ſed future.
38 Non valet ſtatutum auferens ius alimentorum.
40 Lex ⁊ ſtatutum iniuſtum non valet.
41 De iure diuino eſt inductum quod deſcendētibus debeatur ſucceſſio.
42 Ultra legitimam quis poteſt petere fructus legitime dato qd̄ eſſent bona fide conſumpti. nu. 43.
49 Licet filius non poſſit per querelam impugnare teſtamentum tamen
non impeditur petere ſibi iuſtitiam miniſtrari.

¶ Conſilium. cxxxiiij.

Eterni numinis iuocato
ſuffragio. Animaduerſis diligēter his que in the-
mate continent videret pma cōſideratiōe dicēdum
1 † dn̄am Gētilē tā ī bonis paternis ꝗ ī bonis ⁊ he-
reditate dn̄e Auguſtie auie paterne eſſe omni auxi-
lio deſtitutā pſertiʒ ex diſpoſitiōe pmi ſtatuti ī vbo
pater vel mater vel aliꝰ aſcendens ⁊c. Nam lʒ ſtatutū predictū non fa-
ciat expreſſam mentioneʒ de auia paterna teſtante. tū ex quo facit mē-
tionem de patre ⁊ matre a ſucceſſione quorum excludit deſcēdentes fe-
minas extantibus maſculis pari rōne videt etiā excludere a ſucceſſio-
ne auie paterne que condito teſtamēto decederet nepte preterita. hoc
vr̄ velle aperte Jo. an. in addi. Spe. in ti. de ſucceſſi. ab inteſta. in rub.
in. j. col. vbi refert ꝙ Jac. de are. in qōne que incipit ſtatutū eſt qd̄ cō-
ſuetudo ⁊c. tenuit ꝙ ſi ſtatutū vel conſuetudo pmittit fratrē repellere
ſororem a ſucceſſione patris illā conuenienter dotando idē erit in auo
cui ab inteſtato ſuccedunt nepos ⁊ neptis allegat q: auus demonſtrat
nomine patris. l. iuſta. ff. de verbo. ſigni. vnde dicit per hoc patere ꝙ
verba ſtatuti non repugnant in auo ⁊ mens etiam cōcordat que eſt vt
agnationum ſalua ſit dignitas. ff. de lega. j. ⁊. l. ab omnibꝰ circa princ.
2 ff. de ventre inſpi. l. j. §. ſi ſeruus. C. de queſtio. l. ſuper ſtatu ⁊ per † diui
tias familiarū cōſeruat honeſtas que perit per inopiā in auē. de teſti.
§. ſancimus. ff. de teſtib. l. iij. in prin. ff. de cuſto. reo. l. j. in auē. de defen.
ci. circa prin. imo egeſtate ſordentibus vita eſt ſupplicium ⁊ mors ſola
tium. C. ad. l. iul. maieſta. l. quiſquis. ⁊ familia proprie cōſiſtit in agna
tione. ff. de verb. ſigni. l. pronuntiatio. in prin. ⁊. §. cōi. ⁊ cōſeruatur per
maſculinam prolem eo. ti. l. familie. ⁊ ſic dicit ꝙ ratione ſtatuti ⁊ con-
3 ſuetudinis inſpecta in talibus nepotibus erit idem qd̄ in filijs cū † vbi
ratio conſuetudinis ſubeſt locū habeat conſuetudo. C. que ſit longa cō-
ſue. l. j. ⁊. l. de quibus ⁊ vtrobiꝗ no. ff. de legib. nec ſit nouum propter
publicam vtilitatem derogari. naturali equitati. ff. de vſucap. l. j. ſi ita
vulneratus. ff. ad. l. aquil. ita reſidet Jo. an. in loco preallega. vbi ſub-
4 iungit quod idem † reaſſumpſit diſputādo Jac. bu. in ſimili queſtiōe
in qua tenuit quod beneficiū excludēdi filiā dotatā qd̄ datur filie a ſta-
tuto trahatur ad nepotē etiā ſi alio ſtatuto caueatur qd̄ vba ſtatutorū
debeant recipi ſcd̄m proprium ⁊ vulgareʒ intellectū. Si ergo ſtatutū lo-
quens de patre comprehendit auum eadē ratione ſtatutū noſtrum lo-
quens in matre dʒ comprehendere auiam ⁊ idem no. Cyn. in. l. j. C. q̄ ſit
longa cōſue. ⁊ etiā Bald. in. l. ſciūꝰ in fine principij. C. de inoff. teſta. in
verſi. vij. quero. vbi inquit ꝙ ſi ſtatutū dicat qd̄ frater poſſit repellere
ſororem a ſucceſſione patris dotādo eam conueniat idem obtinebit ſi
auus decedat relicta nepte ex filio predefuncto ⁊ nepote ex alio filio
predefuncto ita dixit tenere Jaco. de arena. q: hic nepos ⁊ neptis ap
pellantur fratres, inſti. de gradi. §. iiij. gradu ⁊. l. iuriſcon. §. hi autem.
ff. de gradi. l. ſi frater. C. qui teſta. fa poſ. ⁊ auus venit appellatione pa
tris dicta. l. iuſta. ⁊ per alias rōnes quas recitat Jo. an. in preallega.
rub. lʒ Bal. de ipſo mentionem non faciat. ¶ Et de dicta diſputatiōe
Jaco. de arena ⁊ Jaco. bu. facit mentioneʒ Bar. in. l. liberorū in verſi.
his premiſſis ⁊c. ff. de verb. ſigni. ⁊ Bal. in. l. maximum. in verſi. item
facit. C. de libe. prete. ⁊ in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma ⁊ in. l. qd̄ vero. ff.
de legi. ⁊ in. l. ſi. C. de in ius vo. ⁊ in. l. gallus. §. inſti. ff. de libe. ⁊ poſth.
⁊ Bar. in. l. ij. §. ſi. ff. ad tertul. ⁊ Pe. de ancha. in repetitione. c. canonū
5 ſtatuta. de conſti. ¶ Et qd̄ † ſtatutū faciens mentionem de matre extē-
datur ad auiam etiam ſi ſit contra ius cōe tenuit Bar. in dicta. l. ij. §. vi
dendum. ff. ad tertul. ⁊ Bal. in dicta. l. ꝙ vero. ff. de legi. ⁊ in. l. neſen-
nius. ff. de neg. geſt. ⁊ in. l. illam. in princ. C. de colla. facit qd̄ no. Ange.
in conſi. cclx. incipiente in dei nomine totuʒ dictū ſtatutū ⁊c. ⁊ Ang. in
l. de quibus. ff. de legi. Ad idem facit ſecundum ſtatutū loquēs de pa-
tre matre auo ⁊ proauo ad qd̄ ſtatutum ſe remittit primum. ¶ Se-
6 cundo pro hoc facit † quia ſtatuta predicta loquuntur in auo paterno
ergo comprehendunt etiam auiam paternam. q: maſculinum conci-
pit femininū tam ex forma ſtatutorū: vt habetur in concluſione ſtatuto
rum quaʒ etiā de iure communi. quia etiam in odioſis vbi odiū eſt rō-
nabile maſculinum cōcipit femininū. l. ſi qs id qd̄. ⁊ ibi doc. ff. de iuriſ-
di. om. iudi. ⁊ plene per Dy. ⁊ Bar. in. l. j. ff. de verb. ſigni. per gl. in. c.
generali. de elec. in. vi. per Archi. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente per doct.
in cle. j. de elec. per Jaco. bu. ⁊ alios in. l. ſi quis in tantam. C. vnde vi.
per Cyn. ⁊ alios in. l. quicūꝗ. C. de ſer. fugi. per Hoſti. in. c. raynald. de
teſta. ⁊ Bar. in. l. j. in prin. ff. de pecul. ⁊ Bal. ī. l. gallus. in prin. ff. de li
ber. ⁊ poſthu. ⁊ in. l. multis. ff. de ſtatu homi. ⁊ per Moder. in. l. ſi ita ſit
7 ſcriptum. ff. de leg. ij. ¶ Tertio quia † lʒ ſit de iure verum qd̄ ſtatutum
excludens filiam dotatam extante filio maſculo intelligatur in dubio
excludere filiam ab hereditate dotantis tantum adeo ꝙ lʒ fuerit do-
tata a patre non per hoc impediatur ſuccedere in hereditate mater-
na: vt ſignāter ſcripſit Bald. in. l. j. C. de legi. here. per ibi no. per gl. ⁊
idem Bal. in. l. mater. C. de iure do. ⁊ Pe. de anch. in repetitione. c. ca
nonum ſtatuta. de conſti. tamen in propoſito clarum eſſe videtur quod
filia dotata extantibus maſculis excludatur non ſolum ab heredita-

te dotantis:ſed etiam ab hereditate cuiuſcunq; alterius ad cuius ſuc-
ceſſionem de iure cõi vocaretur vel ſaltẽ ab hereditate patris matris
⁊ cuiuſcũq; alterius aſcẽdentis:qꝛ hoc caſu ſtatutũ nõ loquit̃ ſimplici-
ter diſponendo ꝙ filia dotata excludatur:ſed exprimit ſpẽaliter ꝙ ſiue
dotetur ab ipſo teſtãte de cuius hereditate tractatur ſiue ab alio quo-
modocũq; nihil vltra petere poſſit:vt pꝫ in primo ſtatuto in verſi.⁊ ſi
quidẽ.⁊ in ſcdo ſtatuto.in pꝛin.⁊ in verſi.ſi vero aliqua ⁊c.in verbo ab
aliquo de pꝛedictis:vnde nõ ſine cã Bal.in pꝛealle.l.j.C.de legi.here.
dixit ſi ſtatuto cauet̃ qđ frater excludat ſororẽ dotatam ſi ſtatutũ non
diceret vltra intelligeret̃ ab hereditate dotãtis tm̃ ⁊c.⁊ ſic ſentit Bal.
ꝙ vbi ſtatutũ vltra diſponeret qđ tunc excluderetur ab hereditate cu-
iuſlibet etiam non dotantis cui de iure cõi ſucceſſura eſſet qꝛ in incer-
tis non certis locus eſt coniecturis.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de
leg.iij.⁊.l.continuus.§.cũ ita.ff.de verb.ob.⁊ ſtatutũ pꝛimũ loquitur
etiam condito teſtõ.⁊ ſic per illud tollitur dubiũ de quo ibi diſputant
8 doc.¶ Quarto dicta† gentilis fuit dotata a fratre poſt mortẽ patris
⁊ auie paterne:ſed ſtatutũ tam pꝛimũ q̃ ſcdm diſponũt ꝙ ſi filia fue-
rit dotata a fratre vel ab alio pꝛout ibi in ſtatuto non poſſit ſuccedere
abinteſtato:nec ꝯ teſtamentũ patris matris aui vel alterius aſcẽdẽ-
tis ergo remanet excluſa gentilis tã ab hereditate q̃ a legitima et alia
dote tam in bonis patris q̃ in bonis auie paterne et maxime:qꝛ illa
verba ſi dotate fuerint poſita in ſtatutis vident̃ referri ad tempus fu-
turum qñcunq; fuerint dotate.l.plociana cum ibi no.ff.de iure codi.l.
verbũ erit.ff.de verb.ſigni.no.in.l.cũ tale.§.pe.ff.de cõdi.⁊ demon.in
glo.⁊ in.c.vt animarũ.in glo.in verbo conceſſerit.de cõſti.li.vj.et licet
non interuenerit conſenſus vel pꝛeſentia mulieris in conſtitutione vel
traditione dicte dotis date marito gentilis nihil referre vr̃ cauetur ex-
9 pꝛeſſe in ſtatuto ſecũdo in ver.⁊ intelligat̃ ⁊c.¶ Quinto† ad oſtẽden-
dum qđ gentilis nullã aliã dotẽ petere poſſit in bonis ⁊ hereditate pa
tris vel auie adducit̃:qꝛ ſemel dotata eſt a fratre ergo non videt̃ poſ-
ſe dos reiterari ſicut dicimus in alimentis que non recipiunt reitera-
tionem vno ⁊ eodẽ tpe:vt not.glo.in.l.domitius.§.j.ff.de vſufru.et.l.
alimenta.§.baſilice.ff.de ali.lega.⁊.l.libertis quos.in pꝛinci.⁊ in.l.ſti-
chus.in pꝛin.eo.ti.hoc etiam colligit̃ ex mẽte ſtatuti ſecundi in verſi.et
ſi mater.vbi ſtatutum ita demũ vult poſſe agi contra heredes matris
ad dotãdam filiam ſi ex bonis patris vel aui dos conſtitui non poſſit.
¶ Sexto ad excluſionem gentilis in bonis auie paterne facit tertium
ſtatutũ quo cauetur ꝙ oĩa bona mulieris intelligant̃ in dubio tradita
in dotẽ viro ⁊ de iure cõi etiam habet̃ in.l.mulier bona cũ vulgaribus
concordã.ff.de iure do.⁊ cauet̃ in eodẽ ſtatuto qđ ſi ex muliere extarent
liberi maſculi vel femine ex pꝛioribus matrimonijs ⁊ ex vltimo ma-
trimonio nulli extent liberi tunc maritus connumerata perſona cum
liberis maſculis mulieris ſi extant ⁊ ſi non extant cum feminis ex alijs
matrimonijs vno vel pluribus dotis virilem poꝛtionem lucret̃ nulla
deducta legitima per cuius legitime poꝛtionis deductionẽ ſeu detra-
ctionem dicta virilis poꝛtio mariti non minuatur pꝛout latius in dicto
ſtatuto.¶ Septimo quod etiam nullam poſſit gentilis petere legiti-
mam in bonis paternis vel auie paterne compꝛobat̃:qꝛ cũ tã pꝛimũ
q̃ ſcdm ſtatutũ expꝛeſſe velint qđ mulier dotata non poſſit aliqđ pe
tere in bonis patris matris aui ⁊ aliorũ aſcendentiũ etiã rõne legiti-
me ſiue mulier ſit dotata a patre auo vel pꝛoauo matre vel fratre vel
10 patruo ⁊c.ſtatutũ† aũt legitimam vr̃ etiã in totũ tollere poſſe:vt tenet
Dy.in regula indultũ de reg.iur.in.vj.qꝛ vnũ ius ciuile aliud tollere
põt.l.de quibus.ff.de legi.⁊.l.non eſt nouũ eo.titu.⁊ inſti.de iure natu.
§.pe.ſed quota debita filio taxata eſt a iure ciuili nõ iure naturali quo
nil pꝛopꝛiũ erat cũ iure gẽtiũ dñia fuerint diſtincta.l.ex hoc iure.ff.de
iuſti.⁊ iur.pꝛima di.iuſgentiũ.ergo illa taxatio p ius ciuile.i.munici-
pale tolli potuit.¶ Ad idẽ qꝛ per petitionem hereditatis inductã de
iure ciuili veniatur ad bona paterna.ff.de peti.here.l.j.⁊.iij.ergo ipſa
per ciuile ius inducta poterat iure ciuili ſeu municipali tolli ⁊ ſubla-
ta petitione que eſt mediũ peruenire non poterit ad extremũ ſicut ſub-
lata querela per quã peruenit̃ ad hereditatis petitionẽ ⁊ ipſa petitio
ſublata vr̃.C.de inoffi.teſta.l.ſcimus.§.j.ita tenebat Dy.in pꝛealleg.
c.indultũ.rñdens ad iura dicentia ꝙ legitima eſt de iure naturali qđ
dicũt exponi.i.iure ciuili inducto naturali cõiunctione ſuadente:vt al's
exponit̃.ff.de verb.ſigni.in.l.pꝛonũtiatio.§.familie.Et idẽ videt̃ velle
Cy.in.l.ſancim⁹.C.de nup.qꝛ ſi ſtatutũ põt diminuere legitimã vt vr̃
pbari i.c.rayn.de teſta.⁊ pꝫ qꝛ legitima fuit per ius ciuile mutata:mõ
fuit quarta mõ tertia:vt.l.cũ q̃rit̃.⁊ in aut.nouiſſima.C.de inoff.teſta.
⁊.l.pap.§.iiij.ff.eo.ti.¶ Et qđ poſſit mutari vr̃ pbari in.l.maximuz
vitiũ in ver.cuz enim p ꝯtabulas.C.de lib.pꝛeter.⁊ in.l.longobar.lib.
ij.in ti.de ſucceſ.in.l.ſi pr̃ filiã facit.c.q̃uis.de pac.in.vj.ergo pari rõ-
ne dꝫ poſſe in totũ tolli:qꝛ illud ius qđ eſt de parte quo ad partem dꝫ
eſſe de toto quo ad totũ.l.que de tota.ff.de rei vendi.¶ Ad idẽ text.in
aut.de heredi.⁊ fal.§.j.⁊.§.ſi quis aũt.vbi dicit̃ qđ lex imponit neceſſi
tatem parentibus vt filijs legitimam relinquãt ergo legitima de iure
ciuili debita eſt.⁊ per ꝯñs dꝫ poſſe eodem vel alio iure ciuili tolli.Itẽ
a iure ciuili legitima nomen ſumpſit ⁊ quota fuerit ius ciuile induxit
ergo noĩe origine quotitate ⁊ entitate de iure ciuili dicenda eſt:vt in
dicta aut.nouiſſima:⁊ in corpoꝛe vnde ſumitur.Item ius ciuile olim
ex infinitis cauſis liberos legitima excludebat ⁊ hodie ex paucioꝛi-
bus in aut.vt cum.de ap.cogno.§.cauſas.⁊ ſic habemus qđ ius ciuile
qñq; eã tollit in totũ ex cã ita etiã dꝫ tollere poſſe hoc ſtatutũ vt tran-
ſeant ad maſculos p quos conſeruatur agnatio ⁊ familia in quo ver-
ſatur fauoꝛ reipublice.l.j.§.ſi ſeruus.ff.de vent.inſpi.⁊ dixi ſupꝛa in
11 pꝛin.¶ Item nõ iure† nature:ſꝫ ſolo iure ciuili inuentũ repꝛitur re-
medium ꝯ teſtamentũ patris pꝛeteruntis vel indebite exheredãtis fi-
lium.nam ius dicendi nullum rõne pꝛeteritionis datur ſolum exiſten-
ti in pteſte.ff.de lib.⁊ poſthu.l.ſi filius qui in pteſte.⁊.ff.de iniu.teſta.l.
j.⁊ patria pteſtas ſit ſolum iure ciuili inuenta.l.itẽ in pteſte.ff.de his qui
ſunt ſui vel alie.iur.l.j.§.j.ff.de rei vendi.⁊ inſti.de pat.pote.verſi.ius
aũt.igitur apparet qđ ius dicendi nullum rõne pꝛeteritionis non erat
ante ius ciuile.Item cũ exheredatus rite ad ſucceſſionẽ patris venire
non poſſit niſi p querelam.ff.de ꝯtab.l.ſi poſt moꝛtẽ.§.exheredati.⁊.l.
12 non putauit.in pꝛin.ff.de bo.poſ.cõtratab.querela† aũt inofficioſi eſt
de iure ciuili.vt.l.filio.§.fina.⁊ ibi gl.ff.de inoffi.teſta.⁊ in.l.ex duobus
§.ſi.alias eſt.l.⁊ ſi ꝯtabu.⁊ ibi gl.ff.de vulg.⁊ pup.nec apparet ꝙ an
te ius ciuile eſſet via aliqua rumpendi diſpoſitionem teſtõris defuncti
⁊ ſimiliter via petendi ſupplementũ legitime eſt a iure ciuili inducta
l.omnimodo.C.de inoff.teſta.ante ergo ius ciuile licebat cuilibet ro-
mano de bonis ſuis pꝛo libito diſponere.⁊ ita in pꝛimo capite legis
falcidie cõtinebant̃.ff.ad.l.fal.l.j.in pꝛin.⁊ nihil eſt qđ magis natura-
li equitati conueniat q̃ quecũq; poſſe libere rem ſuam in alium tranſ-
ferre.inſti.de rerũ diui.§.per traditionem.ff.ſi quis a par.ſuc.manu.l.
non vſq; adeo.⁊.C.de ſacroſan.eccle.l.j.ſigiſ pꝛedicta oĩa iura legiti-
mam aduocantia de iure ciuili ſunt:ergo alio iure tolli poſſunt.c.j.de
cõſti.in vj.inſti.de legi.agna.tute.in ſi.cũ cõcoꝛ.ſ.alleg.¶ Et qđ ſicut
poteſt legitima minui ita poſſit tolli.pbat̃ in.l.pap.§.iiij.ff.de inoffi.
teſt.vbi ſi pater habeat totũ vel quaſi totũ ſuũ patrimonium in ſeruis
poteſt diminuere legitimã filij ⁊ etiaȝ in totũ auferre dãdo libertatẽ in
teſtõ oĩbus ſeruis ſuis.ſi põt teſtõr ergo ⁊ lex in auf.de nup.§.diſpo-
nat.Item ius ciuile auferebat ius ſuccedẽdi filijs emancipatis inſti.de
heredi.§.abinteſt.§.emãcipati ⁊.l.j.ff.de cõiungẽ.cũ emã.lib.¶ Pꝛe-
terea ſi foꝛma legitime eſt inducta a iure ciuili dato ꝙ materia eſſet in-
ducta de iure naturali tñ magis pꝛeponderat foꝛma q̃ materia.l.an
inutilis.in pꝛin.⁊ ibi no.ff.de acceptil.⁊ in.l.ſi vnus.§.ſi acceptilatio.
ff.de pac.¶ Ad idem qꝛ pmittit lex teſtõri militẽ poſſe indiſtincte fi-
liuȝ exheredare ⁊ pꝛiuare legitima.l.teſtm̃.⁊.l.ſi.C.de inoffi.teſta.Si-
militer permittit lex patrẽ poſſe pꝛeterire ⁊ pꝛiuare filium naturalem
13 tñ omni iure ſucceſſionis etiam in totũ eũ excludẽdo.¶ Vñ dixit gl.
reputata ſing.in.l.j.i pꝛin.ff.de bo.poſ.ꝯtab.qđ lꝫ filij naturalis qñq;
admittatur ſm voluntatem defuncti contra eius voluntatem nunq̃
admittitur:vt etiam ibi firmat Bar.⁊ illã glo.pꝛo ſingulari cõmẽdat
Bal.in.l.j.C.quoꝝ bo.pꝛo qua eſt tex.in.l.ſi.C.de natu.lib.in verbo
neceſſitas ⁊ in verbo voluntate.⁊ ibi ad hoc ponderat illũ tex.Bal.di-
cens qđ filio vel nepoti naturali nulla debet̃ legitima adeo quod pater
ad aliquid relinquendum teneat̃.⁊ illum tex.etiã ad hoc allat Ang.in
auf.quib.mo.na.effi.ſui.§.ſi.¶ Et ſic excluduntur ſpurij ⁊ non ex
complexu.⁊ in corpoꝛe.C.de inceſ.nup.ergo etiam potuit lex legitimã
filium excludere.nam ſi contrarium diceretur non poſſet alia rõne dicĩ
niſi qꝛ legitima eſt de iure naturali.l.cũ rõ.ff.de bo.dã.⁊ infra dicã rõ-
14 ni† naturali lex ciuilis derogare non poteſt.l.eas cãs.ff.de capi.di.inſti.
de legit.agna.tu.in ſi.⁊ inſti.de iure natu.§.ſed naturalia.ſed hec rõ
in naturalibus vel ſpurijs non põt ſibi locũ vendicare qꝛ iure natura-
li omnes liberi ⁊ legitimi naſcebantur in auf.quib.mod.na.effi.legi.
§.licet.⁊ in auf.quib.mod.na.effi.ſui.§.illud videmus ad pꝛedicta
facit tex.in auf.quib.mo.na.effi.ſui.§.ſi quis igitur habens filios.vbi
etiam abinteſtato excluduntur filij naturales extantibus legitimis.
¶ Foꝛtificatur qꝛ ſi olim licebat patri filiuȝ impune occidere.l.in ſuis
ff.de lib.⁊ poſthu.l.ſi.C.de pat.pot.quãto magis debuit per legẽ poſ-
ſe iduci qđ poſſit pater filiũ pꝛiuare hereditate ⁊ legitima poſtq; pote
rat inducere qđ eũ vita pꝛiuare poſſet ꝙ eſt magis.auf.multo magis.
15 C.de ſac.ſan.eccle.⁊ expꝛeſſius in.d.l.in ſuis.in ſi.¶ Itẽ qđ† põt fieri
per pactũ nõ dꝫ fieri p ſtatutũ vt no.gl.i rub.C.de decre.decur.lib.x.
⁊.l.non impoſſibile.ff.de pac.l.ſi.C.de fideiuſ.ſꝫ per pactũ põt quis re-
nuntiare legitime ſibi debite.l.ſi qñ.§.ſi.C.de inoffi.teſt.⁊ quanuis.de
pac.in.vj.l.⁊ per toti.C.de repu.here.facit ꝙ not.Cyn.in.l.heres.C.
de inoff.teſt.⁊ alijs ſub.⁊ Bar.in.l.qꝛ poterat.cũ cõcoꝛ.ff.ad treb.ergo
16 lꝫ poſſe fieri per ſtatutũ.¶ Itẽ videmus† ꝙ p ſtatutũ ex cã põt au-
ferri dñium rei pꝛiuate.l.luci⁹.ff.de euic.l.venditoꝛ.§.ſi cõſtat.ff.cõia
pꝛedio.l.item ſi verberatum.§.j.ff.de rei vendi.not.Inno.in.c.que in
eccleſiarum.de conſti.⁊ Bar.in pꝛoemio.ff.⁊ in.l.ſi.C.ſi ꝯ ius ⁊ in.l.an
tiochenſiũ.ff.de pꝛiuile.cre.⁊ in.l.toties.ff.de pollicita.quanto magis
debet poſſe lex inducere qđ dicta auia paterna poſſit in teſtamento pꝛi
uare neptẽ legitima que nondũ eſt acquiſita.l.j.§.ſi quis impuberi.ff.
de colla.bo.⁊.l.ſi qñ.§.j.C.de inoff.teſta.⁊ qđ tranſeat in maſculos per
17 quos conſeruatur familia ⁊ agnatio ¶ Confirmatur† per id qđ ha-
betur in.c.lꝫ in ſi.de voto.⁊ vo.q.j.quam periculoſuȝ.vbi valet cõſuetu
do qđ pꝛimogenitus ſuccedat.⁊ no.Bal.in.c.mulier.ff.de feu.ſuc.con-
tro.inter do.⁊ agna.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.in verſi.deinde
quero

quero circa ſtatuta permiſſiua.item legitima non fuit introducta iure
naturali pꝛimeuo:qꝛ tunc oĩa erant cõia.j.di.ius naturale.no.gl.inſti.
de rerũ di.in pꝛin.in verbo naturali rõne.ergo inducta eſt aut iure gẽ-
tium qđ etiã appellat̃ naturale.inſti.de rerũ diui.in pꝛin.⁊ in.§.ſingu
loꝛum.aut eſt inducta de iure ciuili.ergo dꝫ poſſe tolli per ſtatutũ per
qđ etiã tollit̃ id qđ eſt de iure gentiũ vt dñium.l.ex hoc iure.de iuſti.et
iur.iuncta.d.l.vẽditoꝛ.§.ſi cõſtat.cũ ſi.⁊ etiã tollit̃ id qđ eſt de iure ci-
uili.l.oẽs populi.ff.de iuſti.⁊ iur.l.eas cauſas.ff.de capi.di.p iſta opi.
etiã bene facit.l.ſi quis in ſuo.§.legis.C.de inoffi.teſt.⁊ in hanc ſñiam
inclinant plerique ſcribentes p aliquas ex rõnibus ſuperius allegatis.
¶ Sed pꝛemiſſis non obſtantibus ꝯriam ſñiam de iure veriorem et
equiorem puto ⁊ lꝫ ſolitis cõtrarijs ſuperius adductis remaneat cla-
ra concluſio in fauoꝛẽ dicte gẽtilis tñ adhuc ſpecialius pꝛo fundamẽ-
to iurium ipſius gentilis alius plurimũ conferre ⁊ iuuare videt̃.nam
pꝛeſuppono ꝙ Thadeus frater gentilis dãdo pꝛo dote eiuſdẽ gẽtilis
dictam petiam terre eſtimatã ad cũ ſpectantẽ tanq̃ heredẽ dicte auie
videtur in dubio de ſuo dotaſſe non autẽ pꝛo eo ad qđ eſſet obligatus
tanq̃ heres patris vel auie hoc clare cautum eſt in ſcdo ſtatuto in fine.
⁊ ſic non opꝫ recurrere ad ea que leguntur ⁊ notantur per gloſſ.⁊ doc.
in.l.ſi.C.de do.pꝛomiſ.⁊ in.l.neſennius.ff.de nego.geſt.⁊ in.l.pater.§.
naturalis.ff.de lega.iij.⁊ pꝛeſertim qꝛ tpe quo dicta petia terre fuit da
ta in dotẽ per Thadeuȝ dicebat̃ eſſe Thadei heredis cũ iã eſſet adita
hereditas auie non autem dicebatur amplius hereditaria:vt no.gloſ.
in.l.j.§.veteres.ff.de acqui.poſ.⁊ in.l.heres per ſeruum.ff.de acq.he-
re.⁊ in.l.per hereditarium.ff.de acqui.re.do.¶ Hoc pꝛeſuppoſito di-
18 co† ꝙ gentilis petere põt ſe dotare ſm foꝛmam ſtatuti ſecundi.quod
oſtendo.nam dictum ſecundũ ſtatutuȝ duo hꝫ pꝛincipalia capita.pꝛi-
mum eſt qñ filia eſſet dotata.ſcdm vero quando non eſſet dotata.pꝛi-
mum caput excludens filiã dotatam nõ vẽdicat ſibi locum in ꝓpoſito
qꝛ intelligitur qñ filia fuit dotata tpe moꝛtis patris vel ante ita p̃ciſe
decidit Bar.in cõſi.incip.quidã deceſſit inteſtatus ſuperſtite ⁊c.dicẽs
qđ in ſuis heredibus in ſucceſſione ab inteſtato inſpicimus tp̃s moꝛ-
tis ⁊ caſus poſtea ſuperueniens non repellit ſuum heredẽ a ſucceſſione
l.ſi alienũ.§.in extraneis.ff.de here.inſti.⁊ inſti.de here.quali.⁊ diff.§.
in extraneis.⁊ qđ vtrobique no.ſed filia tpe moꝛtis patris nõ eſt dota-
ta.ergo nil impedit eũ quo minus ſuccederet.⁊ lꝫ poſtea dotaret̃ ei nõ
noceret qꝛ ſtatutũ diſponẽs qđ mulier dotata nõ ſuccedat vel ad here-
ditatem patris redire non poſſit dꝫ intelligi de ea que reperit̃ dotata
tpe moꝛtis patris de cuius hereditate agit̃.ita reſidet Bar.in p̃alle-
gato cõſi.¶ Idẽ fuit de mẽte Bar.i.l.titio cẽtũ.§.titio genero.ff.de
cõdi.⁊ demõ.in verſ.q̃ro ſtatutũ eſt ⁊c.vbi dixit qđ dictũ ſtatutũ dꝫ in-
telligi de filia in qua pater exercuit actuȝ dotandi per iura ibi allega-
19 ta per eũ.¶ Idẽ voluit† Bal.in.l.ſi plures in.x.col.in ver.iuxta pꝛe-
dicta foꝛmat̃ talis qđ ⁊c.C.de cõdi.inſer.vbi querit ſtatuto cauet̃ ꝙ fi-
lia dotata a patre non ſuccedat.mõ titius deceſſit ab inteſtato relicta
poſthuma in vtero.⁊ ſic eã dotare nõ potuit ea nata fratres volũt eam
dotare ⁊ excludere ab hereditate paterna arguit pꝛo ⁊ contra.⁊ finali-
ter decidit ꝙ iſte eſt caſus omiſſus a ſtatuto.⁊ ſic ſm eum relinquitur
iuri cõi.l.ſi cũ dotẽ.in pꝛin.ff.ſol.ma.l.cõmodiſſime.ff.de libe.⁊ poſth.
l.ſi extraneus.ff.de cõdi.ob cãm.⁊ idem tenuit Io.de anch.in repe.c.
canonũ ſtatuta.de cõſti.in verſi.pone ſtatuto cauet̃ qđ filia dotata.fa-
ciũt no.p Bal.in.l.nõ ſine.C.de bo.que lib.⁊ in.l.ſi.in vl.col.C.de ſpõ
ſa.⁊ ſpecifice firmat Pau.de ca.in cõſi.cvj.incip.in xp̃i noĩe ſup eo de
quo querit̃ clara ⁊ indubitata ⁊c.¶ Scdꝫ pꝛincipale caput dicti ſecũ-
di ſtatuti poſitũ in verſi.ſi vero aliqua pꝛedictarũ ⁊c.nõ vr̃ obſtare qñ
debeat gentilis dotari in bonis patris qꝛ tale ſtatutũ loquens de ea q̃
non fuerit dotata intelligitur de ea que non fuerit dotata tpe moꝛtis
patris de cuius hereditate tractatur:qđ oſtendit̃.nam moꝛtuo patre
ſuperſtite filio maſculo ⁊ filia femina nõ dotata incontinenti fuit ex di-
ſpõne dicti ſtatuti acquiſitũ filie ius in bonis patris pꝛo dote.lꝫ execu
tio ſit per ſtatutũ dilata in tp̃s nubilis etatis.hoc colligit̃ ex dicto ſta-
tuto ſecũdo in verſi.filia vero ⁊c.vbi dꝛ ꝙ bona defuncti vel p eũ poſ-
ſeſſa tpe moꝛtis pꝛo dicta dote cõſtituẽda ⁊ dãda ex die moꝛtis illius
intelligantur eſſe obligata ſpẽaliter ⁊ expꝛeſſe eidem filie vel eius here-
20 di ⁊c.hypotheca† aũt nõ põt eſſe a pꝛĩcipio ſine pꝛincipali obligatio-
ne.l.fideiuſſoꝛ obligari.i pꝛi.⁊ ibi doc.ff.de fideicõ.⁊ ibi p Bar.⁊.l.cũ
pꝛincipalis.ff.de reg.iur.⁊ pꝛopter hoc etiã ſtatutũ voluit ꝙ tale ius
21 mulier decedẽs tranſmittat ad heredes.¶ Et qđ dato† ꝙ executio ſit
a ſtatuto dilata in tp̃s nubilis etatis nihilominus ante nubilẽ etatem
cõpetat ius mulieri cõſuluit Ange.in cõſi.cxcix.incip.in dei noĩe cõ-
ſultatio hec ⁊c.bene facit.l.ex his verbis cũ ibi nota.C.qñ dies leg.ce.
22 ¶ Foꝛtificat̃ per ea† que dixit Pet.⁊ Bal.in.l.ſi cui leget̃.in pꝛinc.in
ij.col.ff.de leg.j.vbi dixit qđ ad cognoſcendũ an tp̃s incertũ ſit adie-
ctum ad obligationem.⁊ ſic facit ipſam cõditionaleȝ an vero ſit adie-
ctum ad executionem.⁊ ſic faciat ipſam obligationẽ purã eſt aduertẽ-
dum:qꝛ aut apponitur tp̃s in vna ⁊ eadẽ oꝛatione ⁊ tunc vr̃ appoſitũ
ſubſtantie ſeu obligationi aut in ſequenti ſeparata oꝛatione.⁊ tunc vr̃
adiectũ executioni per.l.quidã teſtamento.in pꝛin.ff.de lega.j.⁊.l.lu-
cius.ff.de alimẽ.⁊ ciba.leg.⁊ no.etiaȝ Bal.poſt Butri.in pꝛeallega.l.
ex his.Sed ita eſt qđ poſt diſpoſitionem perfectã in verſi.ſi vero ali-
qua in dicto ſtatuto ſcdo.poſtea in ſeparata oꝛatione in verſi.⁊ ad pꝛe-
dictam dotem ⁊c.apponitur tp̃s nubilis etatis.ergo ſequitur ꝙ ſoluȝ
23 quo ad executionem fuit adiectuȝ tp̃s nubilis etatis.hoc† etiã patet ex
illo verbo compellantur qđ executionem denotat.l.nã qđ.§.ſi quis cõ-
pulſus ⁊.§.non aũt.ff.ad treb.debet ergo intelligi dicta ſecunda pars
ſtatuti poſita in verſi.ſi vero aliqua ⁊c.qñ filia non eſſet tpe moꝛtis pa
tris dotata:qꝛ tunc dꝫ de bonis eius dotari vt ſic iſte verſi.ſi vero.ad-
uerſetur pꝛime parti ſtatuti que intelligit̃ de filia que eſſet dotata tpe
24 moꝛtis vt pꝛobaui.⁊ hoc† denotat illa dictio ſi vero que de ſui natu-
ra eſt aduerſatiua.l.ſi quis emptionis.§.j.C.de pꝛeſcrip.anno.c.cum
appellationibus friuolis ver.ſi vero de appell.lib.vj.¶ Foꝛtificat̃ qꝛ
ſi ſtatutum in dicto ver.ſi vero aliqua ⁊c.intelligeretur de ea que nunq̃
dotata fuerit ab aliquo tam tpe moꝛtis q̃ poſt ſequeretur qđ ſi filia tpe
moꝛtis patris inteſtati non eſſet dotata dotaretur poſtea a fratre ſim
pliciter qui ad hoc tenetur ex foꝛma dicti ſecundi ſtatuti qđ perinde ꝑ
talem ſimplicem dotationẽ a fratre factã excluderetur ſoroꝛ a dote cõ
ſequenda in bonis patris ac ſi frater ſpecialiter ⁊ expꝛeſſe dotaſſet tan
q̃ heres patris ⁊ debitoꝛ ſoroꝛis:qđ eſt contra diſpoſitionem eiuſdem
ſtatuti in fine dicentis qđ frater etiaȝ ſi ſit debitoꝛ mulieris dotãdo ſo-
roꝛem intelligatur dotaſſe ſoroꝛem de ſuo pꝛopꝛio nõ aũt tanq̃ debitoꝛ
pꝛeſertim qꝛ hec cauent̃ in vno ⁊ eodem ſtatuto.⁊ ſic veriſimile eſt ſta
tuentes cogitaſſe in fine dicti ſtatuti etiaȝ de caſu expꝛeſſo in ſuperioꝛi
pte ſtatuti.ſ.qñ frater eſſet debitoꝛ ſoroꝛis ex eo quia frater eſſet heres
25 patris ab inteſtato.⁊ ſic eſſet obligatus ad dotem ſoroꝛis qꝛ† quale eſt
pꝛincipium legis vel ſtatuti tale iudicatur eſſe finis legis vel ſtatuti.l.
regula.§.pe.ff.de iuris ⁊ fac.igno.quam.l.ita allegat Old.in cõſi.ciij.
incipiente queſtio talis eſt an capitulum ⁊c.nam pꝛecedentia trahun-
26 tur ad ſequentia† ⁊ econtra.l.qui filiabus in pꝛin.l.talis ſcriptura.l.ſi
ſeruus plurium in ſi.ff.de leg.j.l.ſi.ff.de here.inſti.l.item qꝛ.ff.de pac.
l.titia.§.item rñdit.ff.de verb.ob.l.ſi quis ex argentarijs.§.ſi initium
ff.de edẽ.¶ Confirmo qꝛ ſi incontinenti moꝛtuo patre filie non dota-
te fuit acquiſitum ius pꝛo dote in bonis patris vt colligitur ex dicto
ſecundo ſtatuto in ver.⁊ bona defuncti vel per eum poſſeſſi tpe moꝛtis
pꝛo dicta dote ſint obligata ex tpe moꝛtis ⁊c.⁊ pꝛobaui ſupꝛa.ergo di-
ctum ius non potuit abſq; facto ⁊ conſenſu dicte gentilis ſibi auferri
per fratrem ſimpliciter dantem dotem marito dicte gentilis qꝛ ius no-
ſtrum non poteſt ſine facto noſtro a nobis euelli vt in regula iuris id
qđ noſtrũ.⁊ in.l.in re mãdata cũ vulgarib⁹.C.mã.itẽ poſito ꝙ a pꝛin
cipio tpe moꝛtis patris non acquireretur ius pꝛo dote ipſi filie in bo-
nis patris ſaltem nõ põt negari qđ q̃ pꝛimũ gentilis fuit nubilis eta
tis ⁊ voluit nubere competijt ei ius in bonis patris pꝛo dote quam
poterat petere ſibi conſtitui ſm foꝛmam dicti ſecundi ſtatuti in verſi.ſi
vero aliqua.⁊ in ver.⁊ ad pꝛedictam.ergo tali iure nõ potuit per fratrẽ
pꝛiuare ſine conſenſu ipſius gentilis.d.l.id qđ noſtrum alias ſequeret̃
ꝙ ſemper eſſet in poteſtate fratris vel alterius ſucceſſuri ab inteſtato
patri mulieris indotate excludere eam a iure conſequendi dotem in
bonis patris iam moꝛtui dando aliquid futuro marito dicte mu-
lieris pꝛo dote eius etiam ſi illud ſimpliciter detur quod eſſet abſur-
27 dum.ſtatuta† aũt ita interpꝛetanda ⁊ intelligenda ſunt ne contineant
abſurdum vel iniquuȝ ita dixit Bar.in.l.omnes populi in.vj.q.pꝛin
cipali ver.pono aliud ſtatuto continetur ⁊c.allegat.l.in ambigua.ff.de
legi.⁊ Bar.in.l.non dubium.C.de legi.vbi ad ideȝ allegat.l.ſcire opꝫ
§.aliud.ff.de excuſa.tu.⁊ Ang.no.in conſi.cxvj.incipiente in dei noĩe
viſo puncto pꝛedicto ſiue dubio.⁊ no.cano.in.c.cum dilectus.de con-
ſue.ideo dicit Bal.in.l.quicũq; in.vij.colũ.C.de ſeruis fugi.qđ ſtatu-
ta non ſunt iudaice intelligenda vbi ad hoc allegat glo.in.l.dam.§.ſi
is qui.ff.de dam.infec.in glo.que incipit quidã iudaice.Itẽ ſemp ſta-
tutum recipit interpꝛetationem ne incidat ſtatuens ꝯrietatem in eodeȝ
ſtatuto vt dixit Cy.⁊ expꝛeſſius Bal.in.l.ſi.C.per quas perſo.nob.ac
qui.ar.l.nõ ad ea.ff.de condi.⁊ demõ.⁊ in auf.qui.mo.natu.effi.ſui.§.j.
⁊ facit qđ no.Bar.in.l.j.§.⁊ parui.ff.qđ vi aut clã.⁊ in.d.l.omnes po-
puli.in ſi.iij.qõnis pꝛincipalis ſed ſi intelligeremus ꝙ dictũ ſtatutuȝ
vellet ꝙ frater dotans poſt moꝛtem patris ſoroꝛeȝ indotatã ſimplici-
ter intelligeret̃ eã excludere in totũ a bonis paternis ꝯdiceret ei qđ ca-
uetur in eodem ſtatuto in fine vbi ſtatutuȝ vult ꝙ frater ſimpliciter do
tãs ſoroꝛẽ etiã ſi ſit debitoꝛ ſoroꝛis intelligatur dotaſſe de ſuo ⁊ nõ ani
mo compenſandi.⁊ per conſequens qđ videat̃ donaſſe.l.j.§.accedit.C.
de rei vxo.act.⁊.l.ex moꝛte.in ſi.C.de pac.conuẽ.ſed ſi per dictam dotis
dationem a fratre ſimpl'r factam excluderet̃ mulier a iure conſequendi
dotem in bonis patris nihil cenſeretur habere in effectu de pꝛopꝛijs
bonis fratris nec ex donatione a fratre.ergo.hic intellectus relinquen
dus eſt velut diſpoſitioni ſtatuti contrarius ⁊ abſurdus ⁊ maxime cuȝ
28 nullus interuenerit mulieris conſenſus.¶ Nec pꝛedictis† refragatur
quod gentilis iaȝ ſit dotata ⁊ qđ dotatio nõ recipiat reiteratione vt in
quarto argumento partis ꝯrie dictum eſt qꝛ reſpondeo ꝙ illud qđ dã
dum erit dñe gentili de bonis patris cedet loco augmenti dotis vt di-
29 xit Bar.† in.l.lucius titius in ſi.ff.de leg.ij.vbi dixit qđ ſi teſtõr lega-
uit ducentum filie pꝛo dote eius cum nupſerit demum pater in vita ma
ritauit filiam cui in dotem dedit centum dñarat querit an moꝛtuo te-
ſtatoꝛe filia poſſit reſiduuȝ petere ⁊ decidit qđ ſic qꝛ licet pater viuens

dederit filie centum pro dote non per hoc est finita causa legati quia
30 dos ⁊ etiã constante matrimonio põt augeri.l.pe.⁊ auẽ.sed iam necesse
C.de dona.añ nup.⁊ in terminis nostris in statuto faciente mentionez
de filia dotata decidit hoc Pau.de ca.in cõsi.cix.incip.super primo du
bio seu quesito vr̃ dicendũ ꝙ dicta Luchisina ⁊c.vbi tʒ qꝺ lʒ fuerit filia
dotata a matre poterit petere dotariũ in bonis alterius de cuius suc
31 cessione tractabat.¶ Nõ refrico in dubiũ tangentis posset ꝑ aliam
viã petere dotẽ in bonis patris vt q̃ diceret ⁊ probaret se nõ fuisse cõ
grue dotatã inspectis facultatib⁹ bonorũ patris q꜄ certũ est qꝺ sic.vt
egregie decidit Bal.in terminis huius statuti in.l.ij.C.de do.promis.
in.ij.col.in ver.sed pone ꝙ ista filia.allegat ꝙ statutũ faciens mentio
nem de filia dotata qꝺ debeat esse cõtēta dʒ intelligi de dote arbitrio
boni viri.l.filie.ff.de leg.iij.l.j.ff.de leg.ij.l.si cũ es.C.de do.pmis.⁊ cõ
suluit Pau.de ca.in consi.cviij.super.vij.dubio.¶ Ultra dotẽ in bo
nis paternis vr̃ qꝺ etiam possit legitimã petere in bonis auie nõ ob
stante qꝺ eaʒ preterierit in testamento paterno ⁊ nõ obstãte dicto pri
mo statuto ac etiã nõ obstante ꝙ dotẽ habitura sit de bonis patris vl
32 tra dotẽ a fratre traditã.moueor principaliter q꜄ statutũ in casu no
stro auferret descendentibus auie legitimã in totũ quidem in casu
proposito ꝑ statutũ fieri nõ põt.hoc primo tenuit Ricar.malũ.in di
sputatione sua quã refert Alberi.de rosa.in scda parte statutorũ in.q.
ciij.⁊ seq.⁊ Cyn.in.l.sancimus.C.de nup.q꜄ talis portio est debita de
iure nature in auẽ.de trien.⁊ semis.§.hec nos.ibi ⁊ natura primo cura
ta ⁊c.⁊.l.scripto.ff.vnde lib.in auẽ.de here.⁊ fal.§.primũ.l.cũ ratio in
prin.ff.de bo.dãna.l.nã ⁊ si parētibus.in prin.ff.de inof.testa.⁊.l.i.ius
naturale.vbi hoc est expressum.⁊ ibi gloss.sed ea que sunt de iure natu
rali inducta immutabilia sunt.l.cas.ff.de capi.di.l.ius agnationis.ff.
de pac.insti.de iure natu.§.sed naturalia.⁊ insti.de legi.agna.tute.in
fi.⁊.j.dist.i prin.facit.l.abdicatio.C.de patri.pote.⁊.l.si quis a liberis.
§.i.ff.de liber.agno.pro hoc aũt adducit q꜄ per hanc datã portionem
natura que vertit inter patrē ⁊ filiũ excusat a verecundia quam pater
incurreret filio nihil dando insti.de inoffi.testa.§.tam aũt.Idē tenuit
Jac.de bel.in auẽ.de here.⁊ fal.in fine principij vbi dixit qꝺ statutum
non põt in totũ auferre legitimã q꜄ educationis loco succedit ⁊ alimē
torum iure debet:vt de se pʒ sed si auferret in totum per ɔ̃is educatio
⁊ alimentorũ prestatio auferret ꝙ esset ɔ̃ charitatē ⁊ bonos mores.
33 ⁊ ideo nõ seruandũ.alleg.iiij.dist.c.erit aũt.¶ Idē tenuerunt dñi de
rota in decisionibus suis nouis in conclu.xviij.in ordine meo incip.
Item fuit dubitatũ ⁊ in relationibus positũ ⁊c.vbi querunt an valeat
cõsuetudo quia introductũ est ꝙ vxor marito habēti mobilia ⁊ immo
bilia succedat in bonis mobilibus ⁊ in debitis ⁊ creditis etiã extanti
bus liberis ⁊ concludunt qꝺ sic:q꜄ per talem cõsuetudinē legitimã di
minuitur nõ aũt in totũ tollit.allegant tex.in.c.ray.iunctis his que
ibi notant per abbatē antiquũ vbi aũt per cõsuetudinem vel statutum
in totũ tolleret dicunt cõsuetudinē vel statutũ non tenere q꜄ esset ɔ̃ rõ
nem naturalē vt in iuribus.ɔ̃.allega.cuius iuris ratio ponitur in.l.in
suis.ff.de lib.⁊ posth.⁊ in.l.cũ miles.ff.qui.ex ca.ma.quid enim lega
lius est quã ꝑ proprium filiũ ad paternam successionē admittere.in aut.
qui.mo.na.effi.sui.§.ergo.sciendũ.facit etiã ẽm eos.xvij.q.vlt.c.si.⁊.c.
quintauallis.de iureiur.⁊ id qꝺ no.in.l.si quis ad declinandã.de epis.
⁊ cle.ergo non valet cõsuetudo ɔ̃ria.l.ij.C.que sit longa cõsue.⁊.c.si.de
consue.fallit ẽm eos ex cã ex qua potest fieri exheredatio in aut.vt cũ.
de appella.cog.§.aliud.⁊.§.causas.⁊ no.in.d.c.quintauallis.tūc enim
cessat rõ naturalis propter rõnem naturalē cõtrariam fortiorē que hʒ
qꝺ delicta nõ remaneant impunita.l.ita vulneratus ad.l.aquil.quin
imo dicunt domini de rota in loco preallegato ꝙ lʒ statutũ possit di
minuere legitimã:tñ illud dʒ intelligi verũ dũmodo diminutio nõ sit
ita nobilis qꝺ censeat esse peremptio vel nimis enormis:q꜄ tunc esset
irrõnabilis per predicta ⁊ extra de deci.c.suggestum.⁊ cũ ista opi.trā
sit Anto.de bu.in.d.c.raynu.lʒ non multũ fideliter referat ibi dictam
decisionem dominorũ de rota.¶ In hanc partē etiam inclinat Bal.
in auẽ.nunc aũt per illũ tex.in.fi.C.de epis.⁊ cle.idem videt velle recte
intuenti Bal.in.l.cũ lege.C.de epis.⁊ cle.vbi concludit qꝺ subsistente
aliqua rõne vel causa tale statutũ valere potest puta rõne ingratitu
dinis vere vel presumpte vel rõne agnationis cõseruande:sed vbi sta
34 tutum caret rõne tunc tʒ ꝙ statutũ nõ valeat ⁊ vt si statutũ diceret ꝙ
primogenitus succedat in totũ.nam quo ad legitimã nõ vʒ.allegat q꜄
meta legitime est de iure ciuili ideo põt augeri vel minui sed materia
legitime ⁊ alimentorũ est de iure naturali.ideo nõ potest in totum tol
li sed distingui.allegat in fi.no.in.l.fi.C.si contra ius.sed in proposito
nulla subest causa vel rõ propter quam neptis excludatur a legitima
in bonis auie paterne.nam non subest ratio conseruande agnationis
35 ⁊ familie q꜄ femina non hʒ descendētes qui dicant de agnatione sua.
⁊ sic non conseruat agnationē per descendentes.l.pnuntiatio.in fi.⁊.l.
seq.§.i.⁊ vtrobiꝙ no.ff.de verb.signi.⁊.ff.vnde cogna.l.si spurius.in
sti.de succes.cogna.§.vulgo.¶ Idē sentit Bal.l.i.§.finaũt es alic
36 num super versi.finaũt legata.⁊.C.de bo.que lib.vbi dixit Bald.not.
qꝺ alimēta debentur filio de iure nature causali ⁊ formali quia deben
tur quantum sufficit ad viuere:sed legitima est de iure causali nõ for
mali q꜄ põt per statutũ augeri ⁊ minui nã aũt põt in tantũ tolli qꝺ fi

lius nõ habeat vnde se alat vt hic ita residet Bal.qui vr̃ ꝑ hec velle qꝺ
in totum tolli nõ possit ⁊ similiter Ang.in.l.j.§.ius naturale in fi.ff.de
iusti.⁊ iure.arguit per illũ tex.ꝙ nõ valet statutũ auferēs legitimã que
succedit in locum educationis que est de iure naturali.vt ibi Bal.etiaʒ
in.l.sancim⁹.C.de nup.approbat opinionē Ricar.malũ.qꝺ in totum
tolli non possit idem ibi tʒ Sali.q꜄ ẽm eũ esset tale statutũ ɔ̃ legē diui
nam ⁊ ɔ̃ consiliũ Augustini.xvij.q.vlti.c.si.vt no.in.d.l.si quis ad de
clinandaʒ.de epis.⁊ cle.⁊ ɔ̃ legē humanã que sine legitima cã nõ ꝑmit
tit filios a parentibus priuari in auẽ.non lʒ.⁊ in corpore.C.de lib.p̃te.
Idem tenuit ⁊ plenius ipsemet Sali.in auẽ.nouissima.C.de inof.te.in
pe.⁊ vlti.q.⁊ in.l.scimus.C.de nup.⁊ in consi.incip.petrus habēs filiũ
⁊c.vbi pro hoc allegat duo.primũ q꜄ hec legitima succedit loco alimē
torum vt probatur in auẽ.de trien.⁊ semis.§.probibemus.sed educatio
liberorum est de iure naturali.l.j.§.ius naturale.ff.de iusti.⁊ iur.⁊ in.d.
c.ius naturale.ergo tolli nõ põt.cũ iura naturalia sint immutabilia:vt
dictũ est.facit ẽm eũ:q꜄ alimēta filijs denegari nõ debēt.C.de pa.po.l.
nec filium.⁊.ff.de libe.agno.l.si quis a liberis.§.j.¶ Scdo adducit q꜄
tex.in auẽ.de trien.⁊ semis.in prin.vr̃ habere clausulam derogatoriam
ad quãcunꝙ cõsuetudinē ⁊ legē cuiuscunꝙ inferioris.ex quo rõ sic di
sponendi est vniformis vbiꝙ locorũ.⁊ sic vr̃ qꝺ leges municipales ɔ̃
rium disponentes valere non debēt in auẽ.nauigia.C.de fur.⁊ auẽ.oēs
peregrini.C.cõia.de succes.⁊ no.Bar.in.l.oēs populi.in.iij.q.prin.in
ver.circa hoc dic ⁊c.vbi pro hoc etiam allat.l.eos.C.de fur.⁊ auẽ.cassa.
de sacrosa.eccl.⁊ qꝺ tex.in.d.auẽ.de trien.⁊ se.videaẽ hr̃e clausulã dero
gatoriaʒ.pʒ q꜄ imperator ibi dicit qꝺ male fuit prouisum qꝺ legitima
esset quarta:lʒ talis prouisio diutius fuisset obseruata ⁊ ab illa proui
sione sic diuturnitate temporis roborata recedit ⁊ eum corrigit ⁊ dispo
nit qꝺ sit triens vel semis ẽm numeruʒ liberorum ⁊ prohibet priorem
prouisioneʒ seruari:vt ibi pʒ ⁊ probaẽ etiã in ea.autē.in.§.ꝓhibemus.
in prin.ex quo sequitur ẽm Sali.ꝙ imperator ibi videẽ prohibere po
pulos subditos disponere in ɔ̃rium ⁊ in simili allegat.l.iij.§.diuus.ff.
de sepul.vio.vbi lex corrigens cõsuetudinē seu quãdã facit obseruan
tiam corpora humana sepeliendi in ciuitatibus vr̃ derogare omni cõ
37 suetudini in ɔ̃rium postea disponēti.facit lʒ nõ alleget qꝺ ⁊ not.Pe.⁊
Cy.in.l.ij.in.v.q.C.que sit lõga cõsue.⁊ Dy.⁊ Bar.in.l.si mihi ⁊ tibi.
§.si.ff.de leg.j.⁊ doc.in.cle.statutũ.de elec.⁊ Ant.de bu.i.c.si.de cõsue.
vbi tenent ꝙ dãnata consuetudine intelligaẽ dãnata nõ solũ p̃terita:sʒ
etiam futura ⁊ finaliter cõcludit Sali.ꝙ statutũ ex cã possit minuere sʒ
in totũ tollere non putat statutũ posse nisi de aliquo ꝓuideaẽ ꝑ statutũ
qꝺ loco legitime habeat succedere:sicut videmus in statutis disponen
tibus feminas non succedere cum masculis ⁊ legitimã petere sʒ ꝓuidēt
ꝙ doteẽ arbitrio ꝓpinquorũ.nã illa dos succedit loco legitime lʒ di
minute.sed si statutũ non ꝓuideret de aliquo putat statutũ non tenere
tanꝙ irrõnabile ⁊ ɔ̃ omnē legē tã nature ꝙ̃ diuinã canonicã ⁊ ciuileʒ.
¶ Istã partē etiã sequiẽ Jo.de imo.in.l.titio centũ.§.titio genero.ff.
de conditio.⁊ demon.vbi dixit qꝺ oēs doc.sunt in cõcordia ꝙ legitima
possit per statutum minui sed an possit tolli in totũ sunt opiniones:vn
de concordãdo opiniones dicit ꝙ aut statutum tollit legitimã sine cã ⁊
non valet cum videaẽ irrõnabile ⁊ ɔ̃ rõnem naturalē.d.l.cuʒ rõ.de esse
aũt legis est qꝺ sit rõnabilis ⁊ honesta.iiij.dist.§.erit autem lex.⁊.i.di.
consuetudo.si vero ex aliqua causa rationabili statuti priuat legitima.
tunc videtur tenere statutum vt qñ statutum dicit qꝺ extãtibus mascu
lis filia femina non succedat vel extantibus agnatis vsꝙ ad certũ gra
dum ⁊ precipue qñ subdit ꝙ debeat dotari videẽ tñ reseruatuʒ ius ali
mentorum cũ illud nõ sit sublatum per statutũ ⁊ diuersuʒ sit a iure suc
cessionis:vt pʒ in auẽ.lʒ.C.de natu.lib.⁊ in.c.cũ haberet.de eo qui du
xit in matrimonium eam quã pollu.per adul.⁊ cõsequenter ius peten
di se dotari cum alias filia commode ⁊ honeste viuere non possit.facit
qꝺ habetur in.l.verbo vict⁹.ff.de verb.sig.⁊ in auẽ.si post.C.de inoffi.
testa.⁊ subdit ꝙ reputabat lex.xij.tabularum cãm iustam qñ mulier
patiebatur se emancipare.⁊ sic poni extra familiã in.§.emancipati.in
sti.de here.que ab intest.⁊ ita residet Imo.in p̃allega.§.titio.vnde
cum in proposito non subsit rõ agnationis conseruãde cum tracteẽ de
successione auie que non habet descendentes agnatos sed cognatos vt
dixi.igitur tale statutum nõ tenet.secus si tractareẽ de successiōe patris
vel aui q꜄ tunc illa rõ bene locũ haberet.⁊ ita intelliguntẽ verba Imo
le per rõnem predictam.⁊ qꝺ statutuʒ nõ possit tollere in totum legiti
mam tenent oēs vltramontani vt refert Alb.in.ij.pte statutorum in.q.
38 ciiij.⁊ seq.facit qꝺ no.idem Albe.in prima ⁊ parte statutorũ in.q.xl.cũ
duabus sequentibus vbi late concludit non valere statutum auferens
ius alimentorum per.d.l.i.§.ius naturale.ff.de iusti.⁊ iure.⁊.l.iura
sanguinis.ff.de regu.vbi ius alimentorum cuʒ sit de iure naturali tolli
non põt.⁊ no.hoc Spe.in ti.qui fi.sint legi.in versi.sed pone quidam
⁊ ibi expresse Jo.an.in addi.⁊ subdit etiã Albe.ibi.in.q.xlij.qꝺ ius na
turale vel diuinum etiam in casu particulari tolli non potest in totum
nisi cum causa.allegat glo.no.⁊ ibi doc.in.c.a nobis.de deci.⁊ glo.in
epistola inter claras.C.de summa trini.in verbo religio.⁊ in.l.fi.ff.si
contra ius.⁊ que not.Hostien.⁊ Jo.an.in.c.fi.de consue.¶ Pro hac
opi.etiã facit q꜄ si testatoris dispositio que vim legis habet.i.§.dispo
nat:in auẽ.de nup.non põt auferre legitimaʒ sine causa vt in.§.aliud.
in auẽ.

in auten.vt cum.de appel.cogno.ergo nec lex municipalis.¶ Item
39 ⁊ videmus ẽm opinionē magis cõem ꝙ dominiũ rei mee per statutuʒ
sine causa auferri nõ põt.l.si priuatus.ff.qui ⁊ a quibus.l.toties.ff.de
pollicita.no.Inn.⁊ doc.in.c.que in ecclesiarũ.de cõsti.⁊ Bar.i ꝓemio
ff.⁊ Cy.in.l.rescripta.C.de preci.impe.offe.ꝑ no.i.l.fi.C.si cõtra ius.⁊
in.l.j.ff.de cõsti.prin.⁊ not.Archi.in.c.ꝑ principalē.ix.q.iij.ex eo q꜄
talia iura naturalia seu iurisgentiũ que etiã naturalia dicuntẽ tolli nõ
p̃nt sine causa etiã in ꝑticulari casu.d.§.ope.insti.de iure naturali.⁊ q꜄
40 ⁊ lex vel statutũ iniustũ ⁊ sine causa iusta non valet.l.iij.ff.de legi.⁊ qꝺ
ibi gl.in fi.⁊.iiij.dist.c.erit aũt ⁊ in proposito notat Bar.i.l.fi.C.si cõ
tra ius.¶ Et si dicamus ꝙ seruitus fuit inducta a iure ⁊ tñ erat con
tra ius naturale:ergo oēs liberi nascebantẽ.Rñdetur ꝙ hoc fuit cum
causa quia causa inducende captiuitatis:vnde processit seruitus fuit
inducta ne alꝭ dareẽ materia qꝺ capti in bello occiderenẽ.instit.de iu
re perso.§.i.⁊ notant doc.in.ꝑalle.c.que in ecclesiarũ.ergo non valebit
in proposito nostro statutũ qꝺ est contra ius nature.l.fi.C.de libe.pre
te.⁊ aufert ius qꝺ fuit inductũ de iure naturali vel gentiũ.d.l.cũ rõ.et
l.in suis.⁊ nulla subsit causa cũ cesset in proposito ratio agnationis
41 conseruande vt est ꝓbatũ imo etiã fuit ⁊ inductũ de iure diuino qꝺ de
scendētibus deberetur successio iuxta illud si filius:ergo heres ⁊ in spe
cie notat gl.vij.q.j.quã periculosum.dum gl.dicit qꝺ Jacob emit id
qꝺ sibi diuinitus erat debitũ ⁊ ius diuinũ nõ possit in totũ tolli sʒ ex
causa distingui.l.nam ⁊ magistratus.ff.de arbi.c.cum inferior.de ma
io.⁊ obe.l.j.⁊.ij.C.quando lice.se sine iudi.vindi.⁊ maxime vbi nõ exclu
ditur peccatũ:prout est qñ aufertur ius alterius vt declarat Bart.in
l.omnes populi.in.iij.questione principali.de iusti.⁊ iur.⁊ doc.in.d.c.
que in ecclesiarum.et in.c.fi.de consue.prout in proposito vbi aufer
42 tur ius descendentium.¶ Et vltra ⁊ legitimaʒ petere poterat etiam
fructus legitime.in auẽ.de trien.et semis.§.probibemus etiã si tales
fructus essent bona fide consumpti vt egregie decidit Bald.in.l.non
est.C.fami.hercis.ꝑ illũ tex.in.l.pamp.§.si cõditioni.versiculo vnde
si quis.ff.de inoffi.test.⁊ maxime si dicta gentilis erat minor ⁊ sic ipo
iure aduersus eam commissa esset mora irregularis.l.titya scio.§.vsu
ras.ff.de lega.ij.l.in minorum.C.in quibus cau.in in integ.resti.nõ est
43 neces.¶ Fructus ⁊ aũt dotis sibi debite in bonis patris a tēpore quo
nupsit petere potest pro eo tpe quo fuit minor ipsa gentilis per dictũ
§.vsuras.⁊ etiam post si heres fuit interpellatus:⁊ fuerit in mora.ita
in terminis concludit Ange.in consilio in ordine meo.ciiij.incipiente
in dei nomine consultatio hec ⁊c.¶ Superest ad contraria responde
re ad que tamen ex predictis colligiẽ responsio.non enim obstat ⁊ pri
mum ⁊ scdm argumentũ quia dato qꝺ statutũ cõprehenderet auiã pa
ternã tñ nõ põt sibi auferre legitimã vt probaui ⁊ eodē modo respon
deo ad tertiũ argumentum.¶ Ad quartũ argumentũ respondeo qꝺ
dictũ statutum dʒ intelligi de ea que dotata erat tpe mortis illius de
cuius hereditate agiẽ vt plene probaui.ɔ̃.sed gentilis non erat dota
44 ta tpe mortis patris.ergo ⁊c.¶ Ad quintũ ⁊ argumentũ rñdeo ꝙ lʒ
dos non reciperet reiterationem tñ recipit augmētũ ad qꝺ adaptatur
casus noster vt no.Barto.in.l.lucius.ff.de le.ij.⁊ plenius probaui.ɔ̃.
¶ Nec obstat quod extante statuto si bona paterna sufficiũt nõ dʒ do
tari de bonis patris vel auie:quia vt conclusum est non peteẽ dos in
bonis auie sed legitima.¶ Non obstat sextũ argumentũ:quia rñdeo
qꝺ illud tertiũ statutũ consideraẽ ꝙ extantib⁹ masculis ⁊ feminis vni
uersalis successio debebaẽ filijs masculis ex forma p̃cedentis statuti
filie vero femine debebat interdũ dos vel legitima vt pʒ ex dictis sta
tutis iunctis his que dicta sunt.vñ voluit illud tertiũ statutũ ꝙ ma
iorem portionem haberet maritus vltimi matrimonij quã filie femine
ex p̃cedentibus matrimonijs.adequauit ergo maritũ filijs masculis
plus habentibus non aũt ꝑ hoc voluit statutũ excludere in totũ femi
nas:vnde est casus omissus quo ad filias.ergo remanet in dispositiōe
iuris cõis.¶ Preterea dato ꝙ illud statutũ vellet successionē specta
re ad filios masculos ⁊ ad maritũ vltimi matrimonij tm̃.tñ nõ ꝑ hoc
videreẽ excludere filias vel neptes a iure petendi legitimã vt per plu
rimas rõnes pulchre concludit Sali.in auẽ.nouissima.C.de inoffi.te
sta.in pe.⁊ vlti.q.⁊ in.l.sancimus.C.de nup.⁊ ita etiã ipse consuluit in
consilio incip.Petrus habuit filiũ noīe Frãciscũ ⁊c.qꝺ breuitatis cã
obmitto.hoc vr̃ de mēte eiusdē statuti ibi dum dicit nulla deducta le
45 gitima.¶ Non obstat ⁊ septimũ principale argumētũ ꝙ legitima tol
li possit ex eo quia nõ fuit inuenta iure naturali quo nil ꝓpriũ erat sed
fuit inuenta a iure ciuili.quia rñdeo qꝺ contrariũ in proposito nostro
est verius.non obstat ꝙ fuit inuenta iure ciuili:q꜄ imo fuit inuenta iu
re naturali.i.gentiũ.l.scripto.ff.vnde lib.cũ concor.supra alle.iuncto
eo qꝺ hẽ.insti.de rerũ di.in prin.cum gl.in verbo naturali rõne ⁊ in.§.
singulorũ.eo.ti.⁊ etiã fuit inuenta de iure diuino vt probaui quin ius
tam diuinũ ꝙ̃ gentiũ sine causa tolli non possit vt apertius deductum
46 est superius.¶ Non obstat ⁊ ꝙ petitio hereditatis ⁊ querela sint re
media iuris ciuilis quia ad hoc rñdent dñi de rota in cõclu.xviij.dicē
tes ꝙ lʒ cessarēt remedia iuris ciuilis tñ id qꝺ dictat rõ naturalis esset
executioni demandandũ.facit lʒ nõ allegent id qꝺ no.Inn.in.c.que in
ecclesiarũ.de consti.⁊ Cy in.l.rescripta.in.iiij.q.C.de preci.impe.offe.
vbi dicunt ꝙ lʒ imperator auferret alicui actionē a iure ciuili inuen

tam tñ sine actione posset experiri ex contractu iurisgentiũ ⁊ remane
bim⁹ in iure illo in quo olim nõ erãt actiões sed oīa manu militari ex
47 pediebantur.l.ij.in princip.ff.de origi.iuris.¶ Non ob.⁊ ꝙ legitima
possit minui cũ meta legitime sit inducta de iure ciuili quia rñdeo qꝺ
si meta ligitime est de iure ciuili inducta bene sequitur ꝙ illa meta pos
sit alio iure ciuili tolli sed materia legitime fuit inducta de iure natu
rali ideo non potest tolli in totũ ꝑ statutũ ita inquit Bal.in.l.cũ lege.
in.fin.C.de epi.⁊ cle.⁊ sic diuisa est rõ in parte ⁊ in toto ita etiã rñdent
dñi de rota in conclu.ꝓxime allegata.Preterea videmus ꝙ aliqñ qꝺ
põt minui qꝺ nõ põt in totũ tolli vt no.glo.⁊ doc.in.l.j.ff.de cõsti.ꝑn.
48 ⁊ in.l.fi.C.si cõtra ius.¶ Unde in proposito dicit Albe.in.ij.⁊ pte sta
tutorũ in.q.ciiij.⁊ sequēti ꝙ ius cathedraticũ qꝺ est eccl'ie.c.cõquerēte.
de offi.or.tñ ꝑ cõsuetudinē diminuiẽ lʒ in totũ tolli non possit alleg.c.
tua.cum ibi no.ꝑ Inno.de deci.⁊ gl.⁊ doc.in.c.a nobis.eo.ti.¶ Nõ ob.
text.in auten.de here.⁊ fal.§.j.q꜄ fateor qꝺ a lege ciuili inductũ est que
ꝙ partē limitatã et certã pater debeat filio rel inquere in testõ ⁊ nemo
negat ꝙ meta legitime est inducta a iure ciuili non autē ipsa legitima
in substantia vt dixi.item respondeo ꝙ text.in.§.primũ.ꝑalle.loquiẽ
condito testõ.fateor enim ꝙ forma ⁊ solēnitas testandi est inducta de
iure ciuili.l.lege obuenire.ff.de ver.sig.insti.de testa.in prin.no.glos.in
l.j.ff.de acqui.rerum do.l.testamenti factio.ff.de testa.⁊ no.doc.in.l.ex
hoc iure.ff.de iusti.et iure.¶ Non obstat ꝙ ex causa lex permittit filiũ
exheredari quia rñdent dñi de rota in loco supra alle.et corũ verba re
tuli supra.Preterea hic nulla subest rationabilis causa vt est dictum.
¶ Non ob.ꝙ ius dicēdi nullũ sit de iure ciuili ⁊c.quia in effectu respõ
sum est supra ẽm dominos de Rota ⁊ ẽm Cy.i.l.rescripta.C.de pre
ci.impera.offer.¶ Non ob.ꝙ antea cuilibet ciui romano licebat libe
re testari ⁊ disponere vt pʒ ex primo capite legis falcidie quia respon
deo ꝙ illa libertas non intelligitur concessa in preiudiciũ iuris alte
rius vnde videretur ꝙ licet milites habeant liberam potestatē testan
di quomodo velint.l.j.ff.de testa.mili.tñ non possunt preiudicare iu
ri alterius.l.cũ filius.⁊.l.miles ita.§.mulier.cum seque.ff.de testa.mi
li.⁊ optimus tex.in.l.si quando in principio.C.de inoffi.testa.¶ Non
obstat.l.pãp.§.ij.ff.de inofficio.testa.quia potest responderi qꝺ illud
ideo ibi est quia suberat causa scilicet fauor publicus propter liberta
tes.interest enim reipublice ciuitatem liberis hominibus esse repletã.
l.si quis rogatus in verbo publica res.ff.de fideicom.liber.Item non
obstat.§.emancipati.quia respondet Joan.de imo.in.d.§.tityo.gene
ro ꝙ lex reputabat causam iustam quo ad priuandum filium legitima
si filius patiebatur se emancipari vel pro causa sit quia in premium
legitime videbatur succedere ipsa emancipatio que affert beneficiũ fi
lio qui efficitur sui iuris.l.cũ opʒ.§.cũ aũt.C.de bo.que libe.⁊.l.j.C.de
offi.p̃to.¶ Nõ obstat id qꝺ dr̃ ꝑ.l.an inutilis.cũ ibi no.ff.de accepti.
q꜄ illud posset procedere vbi forma ⁊ materia esset inducta eodē iure.
s.ciuili ⁊ sic par esset potestas iuris ciuilis in tollendo vtrũꝙ sed vt di
xi materia ⁊ substantia legitime est de iure naturali:secus in forma vel
49 meta.¶ Non obstat.l.testm̃.⁊.l.fi.C.de inoffi.testa.quia ⁊ lʒ filius non
possit per querelã impugnare testm̃ militis.⁊ sic sibi ablatum sit reme
diũ iuris ciuilis tñ non impediẽ petere sibi iustitiaʒ ministrari eo mo
do quo anteꝙ̃ essent introducte actiones ministrabatur iustitia vt sin
gulariter dicit Inno.in.d.c.que in ecclesiarũ.⁊ Cy.in.d.l.rescripta.fa
cit auẽ.presbyteros.cũ gl.C.de epis.⁊ cle.⁊ isto modo etiã posset rñde
ri ad dictum.§.emancipati.et ad dictum.§.quarta.⁊ hoc modo etiam
põt rñderi ad id qꝺ dr̃ de filio naturali vel spurio vel etiã põt dici qꝺ
in naturali ⁊ spurio lex habebat pro iusta causa exclusionis vt daretur
occasio seruande castitatis ⁊ causa frenandi vit̃ paterni vt dicit text.
in.l.fi.C.de natura.lib.xxxij.q.iiij.nemo.¶ Nõ obstat ꝙ patri licebat
filium occidere.ergo multo magis priuare hereditate quia vltra re
sponsiones supra datas dico ꝙ illud dʒ intelligi cũ causa quia de iu
re diuino homicidiũ erat prohibitũ vt in illo precepto nõ occides.er
go per ius positiuũ non põt sine causa tolli vt plene dixi.ɔ̃.¶ Nõ ob
50 stat ꝙ per pactũ.⁊ põt quis seipsum priuare ltĩma q꜄ nõ procedit ar
gumentum.nã cui dubiũ ꝙ qs põt dñio rei sue suo cõsensu priuare in
teruenientе traditione ex eo:quia solus consensus habetur pro sufficiē
ti cã vt quis se priuet dñio rei sue vt si qs rem suã donet titio ex mera
liberalitate per totũ tit.de dona.⁊ tñ statutum sine causa non põt pri
uare dñm dñio rei sue vt dictũ est.⁊ ideo dicit Bal.in.l.si ex cautiōe.C.
de non nume.pecu.in vlti.q.qꝺ non est verũ ꝙ statutum dicaẽ habere
proprie cõsensum prout pactũ.quicquid ẽm eum dicat gloss.in rubri.
C.de decre.decu.li.x.vnde fateor ꝙ cum causa statutũ posset idē qꝺ pa
ctum sed hic nõ subest causa vt probaui.Et per hoc pʒ rñsio ad id qꝺ
dr̃ ꝙ per statutũ potest auferri dominiũ:q꜄ verũ est cũ causa.¶ Non
51 obstat ⁊ quod habetur in.c.licet.de voto.quia rñdeo ꝙ statutum dispo
nens ꝙ in regno succedat primogenitus tantum potest sustineri ex eo
quia regnum melius regitur per vnum vt no.in glo.in.d.c.licet.sed in
aliis non valeret statutum vel consuetudo si per illam consuetudinem
vel statutum filius secundo genitus priuaretur ltĩma:vt decidit Bal.
in.l.cũ lege.i.fi.C.de epi.⁊ cle.¶ Postremo nõ obstat ꝙ legitima nõ
fuit inuenta iure naturali sed aut iure gentium vel ciuili:quia respon
sum est in primis responsionibus supra traditis:ex quibus cõcluditur

dominā Gentilē eſſe dotādā in bonis patris ⁊ fructus dotis nō pre-
ſtite conſequi debet pro eo tpe quo fuit minor poſtq̄ nupta fuit ⁊ etiā
fructus conſequi d3 pro eo tpe quo minor non fuit dūtū heres fuerit
interpellatus ⁊ cōſtitutus in mora. Itē in bonis auie legitimam vna
cum fructibus etiam bona fide perceptis per heredē conſequi poteſt
iuribus ⁊ rationibus ſuperius allegatis.

❡Summarium ſuper conſilio.cxxxv.

1 ❡An arbiter poſſit de exceptione compenſationis cognoſcere.7.
2 Arbitrator pōt apponere conditiones ⁊ modos congruos.
3 Compromiſſum dicitur quedam tranſactio.
4 Compromiſſum non poteſt fieri ſuper claro ⁊ liquido.
5 Inſtrumentum facit rem manifeſtam ⁊ liquidam.
6 Dictio alius denotat ſimilitudinem.
8 Exceptio compenſationis dicitur quedam reconuentio.
9 Compromiſſarius non d3 excedere fines compromiſſi.
10 In contractibus fit interpretatio per argumentum a contrario ſenſu.
11 Verba legitime probauerit important qd probatio ſit plena.
12 Verba inſtrumenti loquentis de determinatione debent intelligi de determinatione valida.
13 Pena adiecta dationi quātitatis: videtur adiecta in fraudem vſurarum.17.
14 Iuſta cauſa excuſat quem a pena.18.
15 Actus verificatur non ſolum verbis ſed etiam facto.
16 Pendentia reclamationis impedit executionem laudi.
19 Petens reduci laudum ad arbitrium boni viri licet ſuccūbat nō incidit in penam.
20 Ubi laudum eſt nullum non dr quis hēre iuſtam cauſam repetendi.
21 Pro ſententia arbitratoris in dubio preſumitur.

❡Conſilium.cxxxv.

❡Titulus queſtionis eſt talis.

❡Antonius Lancelotus ⁊ fratres obligati erant ſancto virtute lite-
rarū cambij manu debitorū antedictorū in ducatis.cccc. quorū in ter-
mino non ſolutorū occaſione verſa fuit lis inter ſanctū ⁊ dictos debito
res tam ſuper dictis ducatis.cccc.q̄ ſuper nonnullis alijs ex aduerſo
petitis per dictos Antoniū Lancelotū et alios fratres aduerſus ſan-
ctū. Tādē dict⁹ Lācelot⁹ ſuo ꝓprio noīe ⁊ noīe dicti Antonij ⁊ alioꝝ
fratrum pro quibus de rato promiſit ex parte vna ⁊ dictus ſanctus ex
parte alia deuenerūt ad infra ſcriptas cōuentiones.vz q̄ dicti ducati
cccc.⁊ ducati.clxx.pro reſto expenſarum factarū per ſanctum in dicta
lite ⁊ dānorū inde ſecutorū deponeren̄ per dictū Lācelotū apud cer-
tos depoſitarios tenendi ad petitionē ⁊ inſtantiā ſancti vſq̄ ad mē-
ſem februarij nunc elapſi infra qd tps videren̄ oēs alie differentie li-
tes ⁊ qōnes vertentes ⁊ que verti poſſent inter dictas ptes.⁊ ita factū
eſt depoſitū predictū apud depoſitarios conſtituentes ſe depoſitū te-
nere ad petitionē ⁊ pro cautela ſancti pro cauſis p̄dictis cū hoc q̄ ſan
ctus dictas pecunias depoſitas petere non poſſet vſq̄ ad dictū men-
ſem Februarij. Et de oībus alijs litib⁹ cauſis qōnibus cōtrouerſijs ⁊
differentijs de quibuſcunq̄ rebus iurib⁹ ⁊ titulis ſiue cauſis pro toto
p̄terito tpe vſq̄ in diē tūc p̄ntē vertentibus.⁊ q̄ verti poſſent inter di-
ctas ptes fecerūt cōpromiſſum in Jacobū tanq̄ in arbitrū arbitrato-
rē ⁊ amicabilē cōpoſitorē cum oībus ſingulis dependētibus emergen
tibus ⁊ cōnexis ex eis cū latiſſima ptāte duratura per totū dictū men
ſem februarij.hoc adiecto q̄ dictū depoſitū obligatū remaneret Lan-
celoto ⁊ fratrib⁹ pro iurib⁹ eis cōpetētib⁹ ⁊ cōpetituris rōne determi
natiōis vel ſnīe ferēde p dictū arbitrū ⁊ arbitratorē ⁊ qd ſolui deberēt
pecunie depoſite p depoſitarios ꝓut dictus Jacob⁹ arbiter determi-
nauerit ⁊ q̄ in caſu quo priuſq̄ dictus menſis februarij laberetur di-
ctus Jacobus non terminaſſet qd fieri vellet in preditis dicto Lance-
loto ⁊ fratribus non probantibus legitime hr̄e debere aliquid a ſctō
dictū depoſitū liberet̃ ſancto:que oīa promiſerūt dicte ptes adinuicē
obſeruare ſub pena ducētarū vntiarū: ꝓut de p̄dictis oībus cōſtat pu
blico inſtr̄o cuius copia conſultori tranſmittit̃. Poſtq̄ arbiter predi
ctus contra ſanctum ſnīam tulit dictas literas cambij annullādo ⁊ ir-
ritādo ⁊ in cōſequentiā infringēdo obligationē dictorū ducatorū.cccc.
q̄ p dictas literas ꝓbat̃: ⁊ etiā in cōſequentiā obligatiōem pro dictis
ducatis.clxx.dependentibus ⁊ occaſionatis a dictis literis cambij: a q̄
ſnīa fuit p dictū ſanctū reclamatum.⁊ de eius nullitate ⁊ iniquitate di
ctum. Querit̃ ergo an dictus arbiter potuerit ſup dictis literis cam-
bij cognoſcere ⁊ iudicare ⁊ in ꝯñtiā de obligatione ducatorū.cccclxx.
Scdō queritur an dictū depoſitū de iure debuerit ⁊ debeat reſtitui ſan
cto an vero dictis Lanceloto et fratribus. Tertio an ſi Lancelot⁹ de-
poſitum repeteret penam in inſtrumento promiſſam incurreret.

C[hriſti] eiuſq̄ glorioſe ma
tris ſemper virginis nominibus inuocatis circa pri-
mā dubitationem videret̃ prima cōſideratione dicen-
dum arbitrum cognoſcere et pronūtiare de literis cā-
bij ⁊ ſic ſuper obligatione ducatis.cccc.⁊ etiā ducatoꝝ
1 clxxv.ab eis depēdentiū potuiſſe.nā arbiter † videt̃ poſſe de exceptio-
ne cōpenſationis cognoſcere.l.meuius.§.arbiter.ff.famil.her.ideo ſi
tityus creditor ſempronij ex certa cauſa in centū fecit compromiſſum
de dictis centū vna cum ſempronio poterit arbiter inueniens ſempro
niū ex alia cauſa creditorē titij in tantūdē cōpenſare ⁊ ſempronium ab-
ſoluere.licet de credito ſempronij non eſſet factū cōpromiſſum ⁊ hoc
qn̄ compenſatio ipſo iure perimeret obligationē iuxta.l.ſi cōſtat.cū ibi
plene no.C.de cōpen.⁊ in.l.ſi qd a fideiuſſore.vbi gl.ff.eo.et in.§.in bo
nefidei.inſti.de act.⁊ ita refert Bal.in.l.j.C.de arbi.dicens ita fuiſſe
iudicatū ⁊ cōſultū in q̄dne facti ⁊ l3 ipſemet Bal.ibi ⁊ in.l.pe.in fi.C.ſi
a non cōpe.iud.⁊ in.l.nemo alias eſt i.l.cū pap.C.de ſen.⁊ in.l.neq̄.
C.de cōpenſa.videat̃ de hoc dubitare imo etiā firmare q̄ arbiter non
poſſit de exceptione compenſationis cognoſcere preterq̄ in certis ca-
ſibus tū quantū ad propoſitū noſtrū videtur fatendū eſſe qd potuerit
arbiter per viā cōpenſationis pronuntiare de dictis ducatis quinge-
tis ſeptuaginta cōpenſandis in tantūdē debitis per ſanctū Lancelo-
to et fratribus ex alijs cauſis de quibus factū fuit cōpromiſſum quia
hoc viden̄ aperte ſonare verba dicti inſtrumenti et compromiſſi dum
dicitur qd dictum depoſitum obligatū remaneat Lanceloto ⁊ fratrib⁹
pro iuribus eis cōpetentibus ratione determinationis ⁊ ſnīe ferende
per arbitrū ⁊ quod ſolui debeant pecunie depoſite per depoſitarios
2 prout dictus Jacobus arbiter determinauerit ⁊c. ❡Accedit † quod
voluit Bal.in.l.ſi ſuper poſſeſſione.C.de tranſactio.vbi dixit.illi⁹.
l.quod arbitrator poteſt apponere conditiones ⁊ modos congruos ⁊
adiacentes vnde ſi ſuper fundo vertebatur lis de qua factum eſt com-
promiſſum in arbitratorem qui condemnauit poſſeſſorē ad reſtituen-
dum actori fundum hoc addito quod actor.x.daret poſſeſſori valebit
ſententia licet de.x.nulla in compromiſſo facta fuerit mentio ita dixit
Spec.in titu.de arb.§.excipitur.ver.ſed pone q̄ litigantes: ⁊ Anto.
de but.in conſi.ſuo incip.viſis actis ⁊ allegationibus contrarijs inter
marcellū ⁊c.probatur in.c.niſi eſſent de preben.not.etiā do.Ant.in.c.
quintauallis.de iureiur.et in.c.cōſtitutus.de relig.do. Facit quod no.
Bar.in.l.aquiliana.ff.de ſtip.⁊ Bal.i.l.fi.§.j.in.xiij.col.C.de le.
vbi dixit Bal.quod arbitrator poteſt declarare ex cauſa trāſactionis
qd res vendat actori ius qd h3 in re de qua factū eſt compromiſſum.
❡Sed premiſſis non obſtantibus contrariū arbitror de iure verius
3 quod ex pluribus oſtendo.primo quia † cum cōpromiſſum dicat̃ qdaz
tranſactio in auf.vt diffe.iudi.§.j.⁊ ibi not.et in auf.ſed ⁊ ſi quis.in viij col. contigerit.
C.de iudi.declarat Bar.in.l.furti.§.qui iuſſu.ff.de infa.et in.l.quod ſi
epheſi.§.j.ff.de eo qd cer.lo.⁊ i.l.ſi ſocietatē.§.arbitrorū.ff.pro ſocio.
⁊ Bal.in.l.j.C.ſi aduer.tranſ.⁊ in.l.ſed ſi ⁊ ſeruū.§.ſi iudex.ff.de arbi.
⁊ in.l.ij.ad fi.C.de ſacroſan.eccle.⁊ in rub.C.de re.permu.ad fin.⁊ in.l.
preſes,C.de trāſac.⁊ in.l.fi.in princi.C.de contrahen.emp.⁊ cano.in.c.
4 quintauallis de iureiur. Compromiſſum † aūt ſicut nec tranſactio fieri
pōt ſup claro ⁊ liquido.l.j.et.l.poſt rē.⁊ ibi no.doc.ff.de tranſa.⁊ l.ele
ganter.in prin.⁊ in.§.j.⁊ ibi doc.ff.de condi.⁊ demon.⁊ in.l.ſi cauſa.C.
de tranſac.ꝓbat in.c.ex poſita.de arbi.⁊ ibi notat Inno. Sed p dictum
inſtrumentū debitū ducatoꝝ qngentoꝝ.lxx.de cōi concordia remāſit
clarū ⁊ liquidū quia p reſto dānorū et expenſarū ⁊ quas paſſus fuit
ſanctus occaſione retardate ſolutionis ducatorū.cccc.fuerunt taxati et
poſtea depoſiti ducati.clxx.et p ſorte et debito principali fuerūt depo
ſiti ducati.cccc.ſoluendi et recipiendi ſancto poſt mēſem Februarij qd
5 qdē † inſtrumentū d3 facere rem manifeſtā ⁊ liquidā.l.ſi cū glo.j.C.de
reb.cred.in.c.cū olim.de verb.ſig.no.Bar.in.l.j.in prin.⁊ in ver.venio
ad queſtiones.ff.de ope.no.nun.ergo de obligatione ⁊ debito literarū
cambij ⁊ ducatorū quingentorum ſeptuaginta nō pōt vidēri data po
teſtas arbitro cognoſcendi et pronuntiandi. ❡Secundo cōfirmatur
per verba poſita in dicto inſtrumento cōpromiſſi dicentia q̄ ptes pre
dicte volentes ſumptibus parcere deuenerunt ad cōpoſitionē quod di
cti ducati quingenti ſeptuaginta deponantur reſtituendi ſancto poſt
menſem Febr.infra qd tps videantur oēs alie differentie lites et que-
ſtiones vertētes ⁊ que verti poſſent inter dictas ptes ⁊c.⁊ ſimiliter in
eodē inſtrumēto poſt narrationē depoſiti dr qd oēs ⁊ ſingulas alias
lites qōnes ⁊ differentias cōpromiſerunt ⁊c.noto ergo dictionē alias
que ſignificat qd preter cōtrouerſiā iam ortā pro dictis ducatis qngē
tis ſeptuaginta.et tunc tpe dicti inſtrumenti ſopitā oēs alie ꝯtrouer-
6 ſie veniunt in cōpromiſſo. Nam dictio † alius denotat ſimilitudinē.vz.l.
ſi fugitiui.cū glo.C.de ſer.fugi.l.quidā.ff.de re.du.et.l.fi.C.de his qui
a non domi.⁊ ibi pōderat Bal.ſi ergo refertur ad cauſas ſimiles ipſi
cauſe ⁊ cōtrouerſie literarum cambij vt de dictis ſimilibus cauſis in-
telligatur factum compromiſſum:ergo non compꝛebenditur cauſa li-
terarum cambij ſeu cauſa dicti depoſiti:qz nullum ſimile eſt idem.l.
qd nerua.ff.depo.l.nō poſſunt.ff.de legi.l.fi.C.de codicil.⁊.l.ad ſimi
litudinem.C.de epiſ.et cleri.ſi ergo de ſimilibus cauſis eſt factū com-
promiſſum ſequitur q̄ non de eadem ideſt de quingentis ſeptuaginta
ducatis ⁊ hoc certiſſime fuit intētio partium quoniam de debito quin
gentorū ſeptuaginta ducatorū noluerunt compromittere quia contro
uerſiam illam ſedarunt de communi concordia.vt patet in preallega-
7 to inſtrumento. ❡Non obſtant † allegata ſupra in contrarium:vz q̄
ſaltem iure compenſationis potuit diſponere et pronuntiare arbiter
per.l.meuius.§.arbiter.ff.fami.hercis.quia reſpōdeo primo qd de iu
re arbiter poteſt ſuper compenſatione cognoſcere et pronuntiare qn̄
oritur ex

oritur ex eadē cauſa de qua factū eſt cōpromiſſum.ita loquitur dictus
8 §.arbiter.ſm Bal.in.d.l.j.C.de arbi.alias aūt nō qz † cōpenſationis
exceptio dicitur quedā reconuentio.l.neq̄.C.de compen.q̄ locum non
h3 coram arbitro.c.cum dilectus.de arbi.ita firmat Bal.in.d.l.neq̄.
⁊ in p̄alleg.l.pen.C.ſi a nō competen.iudi.⁊ in.l.nemo alias eſt i.l.cū
papi.de ſenten.fallit ſm Bal.in.d.l.j.de arbi.in cōpenſatione que fie
ret ipſo iure qz cū illa reſpiciat nullitatē petitionis merito pōt coram
arbitro probare reus qd actor nullū ius habet agēdi.l.ſi conſtat.C.de
cōpenſa.notant̃ enī ibi p glo.⁊ doc.⁊ in.l.ſi qd a fideiuſſore.ff.eo.caſus
ſpeciales in qbus cōpēſatio fit ipſo iure.regula autē eſt i cōtrariuz vt
ibi no.⁊.l.j.⁊.ij.⁊.l.ſi quid.⁊.l.qd labeo.eo.ti.⁊ Bar.in.d.l.j.ff.de com
pē.⁊ Dy.in.§.in bonefidei.inſti.de act.poſt glo. ❡Nō obſtāt etiā ver
ba dicti inſtrumenti dicētia q̄ ſolui debeāt per depoſitarios pecunie
depoſite prout Jacobus arbiter determinauerit ⁊c.quia rn̄deo quod
dato q̄ dicta verba innuāt q̄ poſſit arbiter per modū compēſationis
declarare q̄ pecunie depoſite i totū vel pro pte reuerti poſſint ad Lā
celotū ex cā cōpēſationis tū non per hoc dicunt qd arbiter poſſit co-
gnoſcere ⁊ pronūtiare an qngēti ſeptuaginta ducati depoſiti ſint ve-
re debiti ſancto virtute dictarū literarū cābij vel nō ꝓut ipſe cognouit
9 ⁊ pronuntiauit in effectu qd quidē facere nō potuit vt dixi quia † exce-
dere nō pōt fines cōpromiſſi.l.ſi cuz dies.§.plenū.⁊.l.nō diſtingue-
mus.§ de officio.ff.de arbi.⁊ p̄alle.c.cū dilectus.ſed de aliqua cōtro-
uerſia ſup veritate debiti ducatorū quingētorū ſeptuaginta nō eſt fa-
ctum cōpromiſſum:vt ſuperius eſt diſcuſſum igit̃ ⁊c. ❡Ex predictis
infert̃ ad deciſionē ſcd̄e dubitationis.ſ.an dictum depoſitum de iure
debuerit ⁊ debeat reſtitui ſancto an vero dictis Lanceloto ⁊ fratribus
in quo breuiter cōcludo ſancto reſtitui debere de iure. Primo quia in
inſtrumento continetur qd infra dictū tps id eſt ante menſem februa-
rij dicte pecunie depoſite nō poſſint in totū nec p parte peti per ſan-
ctum ⁊ ſic a contrario ſenſu verborum poſt menſem februarij debent
10 poſſe peti. Nam etiā † in contractibus fit interpretatio per argumen-
tum a cōtrario ſenſu verborū vt eſt tex.in.l.inter ſocerū.§.cū inter.ff.
de pac.dota.quā ad hoc pro ſingu.allegat do.Abb.ſicu.in.c.cum apo
ſtolica.de his q̄ fi.a p̄la.ſine cōſen.cap.⁊ illū etiā ad hoc allegat Bal.
in.l.venditi.la.ij.C.de act.emp.⁊ in auf.ſed ⁊ ſi quis.in.viij col.C.de
ſecū.nup.⁊ in.l.apud antiquos.C.de fur.vbi etiā ad hoc allegat text.
in.l.pecuniā in verbo ſub cōtraria conditione.ff.ſi cer.pe. ❡Fortifica
tur ex verbis eiuſdē inſtrumēti dicentis q̄ in caſu quo priuſq̄ dictus
mēſis februarij labatur dictus Jacobus arbiter non determinauit qd
fieri velit in predictis dicto Lanceloto ⁊ fratribus aut aliquo vel ali-
quibus eorum non probantibus vel oſtendentibus legitime habere
debere aliquid a dicto ſancto depoſitū liberet̃ ſanct⁹ ⁊c.nā nō preſup-
ponitur quod Lācelotus vel fratres legitime probauerint ſe eſſe cre-
11 ditores ſancti.⁊ notādū † eſt verbū legitime:quia oportet q̄ probatio
fuerit plena adeo q̄ non ſufficeret ſemiplena probatio cū iuramento
vt notat glo.reputata ſingularis in.l.cū de indebito.in prin.in verbo
legitimis.ff.de proba.quā approbāt Moder.ibi:⁊ in.l.patronū.eo.
ti.qd tanq̄ incidēs latius nō attingo. ❡Et ſi dicat̃ arbiter infra mē-
ſem Februarij determinauit q̄ quingenti ſeptuaginta aurei non de-
berent ſancto reſtitui:ergo ex verbis inſtrumenti verificatur q̄ ſancto
12 ſolui non debeant pecunie depoſite quia rn̄deo † qd verba dicti inſtru
menti debent intelligi de determinatione arbitri valida.l.iiij.§.cōdē-
natū.ff.de re iudi.l.non putauit.§.non quemis.ff.de contratabu.⁊ qd
ibi Bart.⁊.l.pe.ff.de adul.l.j.§.quod autem.⁊ quod ibi no.Bal.ff.de
offi.prefec.vrb.l.diuus traianus.⁊ quod ibi Bar.ff.de teſta.mili.l.fi-
lium.§.ſi quis.⁊ q̄ ibi Bar.ff.de lega.preſtan.l.ediles.§.procurato-
res.ff.de edi.edic.⁊ quod per illū tex.dixit Bal.in.l.ſi p̄diū.in pe.col.
C.eo.ti.ſed determinatio arbitri circa quingentos ſeptuaginta duca-
tos fuit nulla,quia nō potuit cognoſcere ⁊ pronuntiare ſuper vera vel
nō vera obligatione ⁊ debito dicte quātitatis prout fecit vt ſuperius
eſt oſtenſum.ergo ⁊c. ❡Quia ſubtiliter ⁊ copioſe allegatū ⁊ cōſultū
fuit per clariſſimū dn̄m ſupra cōſulētē tranſiens in oībus cū eo arbi-
tratus ſum nihil addi oportere preterq̄ circa tertiā dubitationē no
uiter exortā vz. An ſi Lācelotus depoſitū repeteret penā in iſtrumē
13 to promiſſam incurreret. ❡Et vr̄ prima facie † dicēdū qd cū dicta pe
na ſit adiecta in effectu dationi quātitatis pecunie quātū ad caſum de
quo querit̃ ideo ſtat magis cōis cōcluſio q̄ videat̃ adiecta in fraudem
vſurarum ⁊ per conſequens exigi nō poſſit.l.iul.§.ibidem pap.et ibi
no.ff.de actio.em.et.l.cū allegas.⁊ ibi plene per glo.⁊ doc.C.de vſur.
no.in.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi cer.pe.l.pecunie.§.i.⁊.l.penā.ff.de vſur.p
Bar.in.l.cum ſeruus.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Ang.in.l.ſtipulatio iſta.
§.alteri.ff.de ver.obli.⁊ canoniſte i.c.tuam.de penis.cū cōcor. ❡Se-
14 cundo pro hoc facit quia † cum Lancelotus videat̃ iuſta cauſa.i.pro-
pter ſnīam arbitri motus ad repetendū depoſitū talis iuſta cauſa vi-
det̃ q̄ excuſet eū a pena ſicut alias iuſta cauſa excuſat quē a pena con-
demnationis expenſarū.l.q ſolidū.§.etiam.ff.de lega.ij.in auf.de iu-
di.§.oportet.no.in.l.properandū.§.ſin autem alterutra.C.de iudi.et
in.c.finem litibus.de dolo ⁊ contuma.⁊ ſimiliter iuſta cauſa excuſat a
mora ⁊ a pena interitus rei debite vt no.glo.in.l.qd te in verbo detri-
mentum.ff.ſi cer.pe.et in.l.vinū in verbo cum eſſet petitum.eo.titu.et
in.l.in hac.in gl.magna.in princi.ff.de tritica. Et etiam excuſat a pena
contumacie vt no.gloſ.in.l.ex conſenſu.§.ſi.ff.de appel.⁊ in.l.j.§.fina.
ff.ſi quis iuſdicen.non obtē. Itē iuſta cauſa excuſat a pena compromiſ
ſi vt tenuit Jo.an.in ti.de arbi.§.fin.in ver. Item quid ſi compromiſ-
ſum in addi.Specu.⁊ Bal.in.l.fi.C.de arbi.⁊ in.l.non ſolum.ff.de rei
vēdi.quem ibi etiā ſequitur Pe.de anch.in reportatis ⁊ Bal.Ange.
⁊ Pe.de anc.in.l.tres fratres.ff.de pac.⁊ Bal.in.l.qd te.ff.ſi cer.pet.
⁊ in.l.qui cum tutoribus.ff.de tranſact.⁊ in auf.generaliter.de epiſco.
⁊ cle.⁊ Bal.⁊ Angel.in.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.obli.de
quo ibi aliquid per Bald.⁊ per Bart.in.l.ex diuerſo.§.i.ff.de rei vē.
⁊ in.l.iul.ff.de condi.inde.⁊ per Bald.in.c.j.imperator Lotha.in vſi.
feu.⁊ Bal.in.l.ſi iudex.ff.de his q ſunt ſui.⁊ in.l.ſi.in.xj.q.C.de cōtra-
hen.emp.⁊ in.l.eos.§.cautione.C.de app.⁊ in.l.edita.in.xiiij.colū.C.
de edē.⁊ do.Abb.in.d.c.quintauallis.⁊ iuſta cauſa excuſat quē ab obli
gatione intereſſe vt no.Bal.in.l.ſi quis inueſtitus.q ſucceſ.te.poſt tit.
de ſucceſſio.Feder.allegat gloſ.que ſecundum eum nō eſt alibi in.d.l.
in hac in glo.magna.in princi.ff.de tritica.⁊ facit q̄ no.Joan.andr.in
c.j.de elec.in.vj.in nouel. Et ſimiliter iuſta cauſa excuſat a pena legali:
vt no.glo.ſi.in.l.ab executione.C.quorum app.non re.probatur in.c.
ſacro.de ſenten.excom.et no.Bal.in addit.Spe.in tit.de arbi.⁊ in.l.ij.
C.de epiſ.audi.⁊ dicta ſententia arbitratoris vr̄ prebere Lanceloto
iuſtam cauſam cum in dubio pro ſententia arbitratoris preſumatur
vt concludit Dy.in cōſilio ſuo incipi.Tholomeus ⁊c.vbi ad hoc alle-
gat.l.ab ea parte.ff.de proba.l.ſciendū.⁊.l.titia.§.idē rn̄dit.ff.de ver-
bo.oblig.⁊ in.l.iuriſgentiū.§.qd fere.ff.de pac.⁊ inſti.de inuti.ſtip.§.
item ſcriptū.⁊ inſti.de fideiuſ.§.ſi.⁊ ſequitur hoc Joan.andr.in addi.
Spec.in ti.de arbi.§.ſequitur.verſi.quid ſi actū ⁊c.⁊ domi.Antoñ.et
domi.Abba.in.c.qm̄ contra.de proba.⁊ domi.Anto.⁊ Joan.de imol.
in.c.in preſentia.de renuntia.⁊ Lud.roma.in.l.ſciendum.ff.de verbo.
oblig.facit tex.in.c.bone.el.i.de electio.et in.c.cū inter.⁊ in.c.ſicut de re
iudi.⁊ ſequit̃ etiā hoc.d.Abba.in.c.quintauallis.de iureiur.in.xxviij.
colū. ❡Sed his nō obſtantibus puto Lancelotū in penā incidere qz
cū conuentū fuerit inter dictos contrahentes q̄ depoſitū vſq̄ ⁊ p totū
menſem Februarij per ſanctū exigi non poſſit et per cōſequēs q̄ poſt
mēſem Februarij peti et exigi poſſet:vt plenius probaui.ſ.circa ſecū-
dā dubitationē. Et omnia in dicto inſtrumento contenta promiſerūt
dicte partes inuicē obſeruare ⁊ rata ⁊ firma habere ⁊ contra ea vel ip-
ſorum aliquod non facere dicere opponere vel venire per ſe vel alium
de iure vel de facto in iudicio vel extra quocunq̄ modo aliqua ratione
vel cauſa ſub dicta pena ⁊c. ſi ergo Lancelotus repetit depoſitum pa-
tet euidenter qd ratum nō habet qd ſanctus depoſitum a depoſitarijs
15 conſequatur quia † non ſolum verbis ſed etiam facto ratificatur vel non
ratificatur actus.l.paulus al's incipit nō tātum.ff.rem ra.habe.l.quo
enim.§.final.et.l.ſi indebitum.§.fina.eo titu. ❡Preterea ita debet
incidere in penam Lancelotus petendo depoſitum et ſic prebēdo cau
ſam ⁊ dando operam ⁊ depoſitum ſancto nō reſtituatur ſicut incideret
in penam depoſitarius non reſtituendo depoſitum ſancto prout ſibi
reſtituere ſub pena promiſiſſet.l.q occidit.§.in hac.ff.ad.l.aql.l.videa
mus.§.final.et.l.qui domum.in fi.ff.loca.cum ſimili. Et tanto fortius
16 † procederēt predicta ſi pēdente reclamatione laudi repeteret Lance
lotus depoſitum quia pendentia reclamationis impedit executionem
laudi ⁊ aliquid innouari cū ſit quedā appellatio.l.non diſtinguemus.
§.cū quidā.ff.de arbi.⁊ appellatione pendēte nihil debet innouari.ff.
nil nouari app.penden.l.i.⁊.c.bone.de appel.⁊ in terminis noſtris in
pendentia reductionis ad arbitrium boni viri firmat hoc Abba.ſicu.
in prealle.c.quintauallis.de iureiu.in pe.charta.⁊ Bal.cum aliquali
diſtinctione in.l.nam ⁊ poſtea.in prin.ff.de iureiur.⁊ Bald.in addi.
17 Spe.in tit.de arbi. ❡Nō obſtat † q̄ pena adiecta dationi quantitatis
videatur adiecta in fraudem vſurarū:quia reſpōdeo pluribus modis.
⁊ primo qd quantum ad Lancelotum ⁊ fratres pena non erat adiecta
dationi quantitatis ſed facto:quia ipſe promiſerat firma ⁊ rata habe-
re contenta in dicto inſtrumēto ⁊ non contrauenire:vnde eo ipſo quod
ratum non habuit repetendo depoſitum incidit in penam que fuit ad-
iecta facto.ſcilicet ratihabitioni quo caſu pena predicta facto adiecta
peti poteſt nec cenſetur in fraudem vſurarum appoſita.l.lucius.et ibi
not.in gloſſ.ff.de actio.empt.l.ſi dictum in princi.⁊ ibi no.ff.de euic.
❡Secundo poſſet reſponderi qd etiam pena adiecta dationi quāti-
tatis in homine non conſueto fenerari non preſumatur adiecta in frau
dem vſurarum:vt tenuit glo.in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff.de verbo.
oblig.⁊ in.l.vtrum.ff.de peti.heredi.per illum tex.⁊ in.l.penam.ff.de
vſu.⁊ in.c.illo vos.in glo.ſi.de pigno.⁊ Innocē.in.c.tuam.de penis.et
Arch xij.q.ij.cum deuotiſſimā.⁊ Bart.in.l.cum ſtipulanti.ff.de ver-
bo.oblig.⁊ maxime in alio contractu quam mutui ſm Paul.de caſtr.
ibi ⁊ in.l.iul.§.idem pap.ff.de actio.emp. ❡Tertio reſpondeo quod
procederet opinio tenētium q̄ pena adiecta dationi quātitatis etiam
in non ſolito fenerari preſumatur adiecta in fraudem vſurarū.tū illud
fallit in pena appoſita in contractu tranſactionis prout in caſu noſtro
l.promiſſis.C.de tranſac ita tenuit Bal.in.l.cum allegas.in.iij.op-
po,C.de vſur.⁊ Joan.de imo in.l.v.§.final.de verbo.obliga.et idem
ibi Bal.in additionibus.⁊ Joan.de imo.in.c.dilecti.de arbi.et in.d.

18 §.alteri.¶ Nec etiā obſtat† ꝙ propter ſnīam arbitratoris iuſtam ha
beat Lancelotus cām repetendi depoſitum que iuſta cauſa excuſare
debeat a pena ⁊c. q2 rñdeo ⁊ primo qꝺ imo iuſta cauſa nō excuſat a pe
na cōuentionali petentē vel agentē quia anteꝗ̄ petat ⁊ agat dꝫ diligē
ter ius ſuum explorare.l.qui in alterius.ff.de regu.iur.ita in terminis
decidit clare Bal.in.l.non ſolum.ff.de rei vendi.⁊ in.l.qꝺ te.ff.ſi cer.
pe.pro hoc etiā allegat gloſ.not.in.l.ſi mulier.§.ſi rem.ff. de leg.iij.q̄
voluit ꝙ lꝫ iuſta cauſa litigandi excuſet a pena expenſarū vt eſt dictū
tñ fallit in expenſis debitis ex expreſſa diſpoſitione hoīs: puta ex diſ
poſitione teſtatoris vel cōtrahentis qꝺ reputat Bal. not. dignum.et
idem etiam voluit glo.in §.oportet.in autē.de iudi.quam ad hoc alle
gat Angel.in.l.properandū.§.ſin autem alterutra.C.de iud.⁊ ibi etiā
Bal.⁊ idē Bal.i auṫ.gñaliter.i.iij.col.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ i.l.eos.§.cau
tione.in.j.col.C.de appe.⁊ ibi etiā tenet aperte Bal. ꝙ iuſta cauſa non
excuſet a pena cōtractus voluntarij.⁊ idē Bal.in.l.edita.in.xiij.colū.
⁊ ſic vult in effectu Bal.in dictis locis ꝙ licet iuxta cauſa excuſet a pe
nis legalibus.c.ſacro.de ſen.excō.⁊ dixi ſupra:tñ non excuſat a penis
cōuētionalibus.pro hoc facit quia mitius agitur cum.l.quā cū homi
19 ne.l.celſus.ff.de arbi.¶ Non obſtat† deciſio Joan.an.in addi.Spec.
in titul.de arbit.§.final.ꝯ.allega.vbi voluit ꝙ petens reduci laudum
ad arbitrium boni viri:licet ſuccumbat nō incidat in penam compro
miſſi ſi habēt iuſtā cauſam litigandi:quia reſpondet primo Bald.in
d.l.non ſolū. qꝺ ibi loquitur in eo qui petijt reductionē laudi qui ha
bet ſimilitudinem rei ſicut appellans qui diciꝭ ſubſtituere vices defen
ſoris cū inter.c.ſignificauerūt.⁊.c.ſi.de excep.ſecus ergo ſm Bald. in
eo qui principaliter petit vel agit vel pōt dici qꝺ opi.Jo. an. in loco
prealleg.nō eſt vera per.l.ex diuerſo.§.j.ff.de rei ven.⁊ ibi no.Bar.di
ſtinguēs vt ibi latius ꝑ eū ⁊ per dictū.§.duo fratres. ⁊ ibi cū opinio
ne Bar.tranſit Jo.de imo.⁊ Paul.de ca.⁊ idē Bar.in.l.iul.ff.de cō
di.inde.⁊ Bal in.l.ſi iudex.ff.de his q ſunt ſui vel alie.iur.⁊ do.Abb.
in.d.c.quintaualLis.circa hoc vltimū tñ.ſ.an opi.Jo.and.ſit vera vel
non:non inſiſto.quia:non oportet ſtante prima reſponſione data per
Bal.in.d.l.non ſolū.⁊ alijs infra proxime dicēdis.¶ Secundo prin
20 cipaliter rñdeo† ꝙ Lancelotus ⁊ fratres virtute laudi nō dicunꝭ ha
buiſſe iuſtā cām repetēdi depoſitū attēto ꝙ dictū laudū fuit nullū vt
circa primū dubiū probaui ⁊ qꝺ hoc ſit verū ptꝫ ex no.ꝑ Bar. ⁊ alios
in.l.auſte.ff.de acq.poſ.iſti.vbi querit ſi ſtatuto caueꝭ ꝙ ingrediēs poſ
ſeſſionē alienā tali pena puniatur:an ſi quis ingrediatur virtute inua
lidi decreti iudicis excuſeꝭ a pena ⁊ decidit ꝙ non:q2 lata culpa punie
tur.allegat tex.iſti.vi bo.rap.§.j.⁊.l.j.§.j.ff.ſi mēſor fal.mo.⁊.l.j.§.nō
aūt.ff.ſi quis teſta.lib.eſſe iuſ.fu.cū ibi no.per eūdē:⁊ idē tenet Bar.
in conſilio inci.in qōne vertēte in curia capitanei narnie ⁊ Bald.in diſ
putatione ſua incipien. accuſatus.de vi turbatiua in verſic.tertio que
ritur.⁊ Bar.in.l.ſequiꝭ.§.ſi fundū.ff.de vſuca.⁊ probatur etiam in.l.
meminerint.ſm vnam lec.C.vnde vi.⁊ potiſſime procedit hoc ſi Lāce
lotus pendente reclamatione laudi depoſitum repetijſſet quo caſu nil
innouādum erat vt ſuperius circa hanc vltimā dubitationem tetigi.
21 ¶ Non obſtat† qꝺ pro ſnīa arbitratoris in dubio preſumaꝭ q2 rñdeo
⁊ primo ꝙ illud procedit vbicunqꝫ ſumus in dubio an laudū ſit equū
vel iniquum aut nullum.nā quo ad hoc vt intelligamus cui incumbit
onus probandi iniquitatē ſeu nullitatē laudi vel econtra dicimus qꝺ
preſumitur pro laudo.⁊ ꝙ propter hoc alleganti iniquitatē vel nulli
tatē incūbit onus probādi ita loquiꝭ.l.ab ea parte.ff.de ꝓba.⁊ alia iu
ra ad hoc allegata per Dy.ſed nos ſumus in caſu certo quia cōſtat cla
re ex inſpectione cōpromiſſi ⁊ laudi laudū non tenere vt in primo du
bio deductū eſt.Secundo pōt rñderi quia vbi reclamatū eſt preſumi
tur amplius pro laudo.ita tenuit Ant.de bu.⁊ Abb.ſicu.de proba.in
c.qm̄ cōtra ⁊ Roma.in.l.ſciendum.ff.de ver.obl.ſicut etiā dicimus in
ſnīa a qua appellatū eſt q2 pro ea non preſumitur in auṫ.de his q in
gredi.ad ap.§.illud quoqꝫ determinare.⁊c.col.v.no.Spe.de inſtrorū
editio.§.reſtat.ꝟ.i ſumma.⁊ in ti.de ſen.pla.§.vt autē.ꝟ.⁊ no. ſꝫ quoſ
dā.⁊c.¶ Hoc idē ēt tenuit Ant.de bu.in conſi.inci.qꝺ hec dubia vul
garia hꝫ ⁊c.vbi ad confirmationē ꝑdictorū.ſ.ꝙ nō ꝑſumaꝭ ꝑ ſnīa arbi
tratoris a qua eſt reclamatū adducit qꝺ no.Inno.in.c.bone.de elec.⁊
in.d.c.qm̄ ꝯ.⁊ in.c.ſacro.de ſen.excom.vbi voluit ꝙ lꝫ ſnīe cenſure non
tranſeant in rē iudicatā:tñ appellatio tollit vires preſumptionis ta
lis ſnīe ita etiā dicēdū in arbitramento licet non ſpectet tranſire in reꝫ
iudicatā quia nō eſt proprie ſnīa ſed quidā cōtractus trāſactionis vt
dixi.ꝯ.in principio.Quinimo dicit Anto.de but.in preallegato cōſi.
qꝺ plus attentari poſſet.ſ.qꝺ pro ſnīa arbitratoris etiā qm̄ nō eſt recla
matū nō preſumatur:q2 arbitramentū magis accommodaꝭ nature cō
tractuū ꝗ̄ iudiciorū:vnde dicimus ꝙ eſt quedā tranſactio vt eſt dictū
⁊ in contractibus nō preſumitur pro requiſito extrinſeco. l. quicunqꝫ.
§.ſi.ff.de publicia.igitur.⁊c.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxxvj.

1 Dicens ſe habere poteſtatem faciendi abſolutionem generalem
debet oſtendere quod habuerit mandatum.
2 Appellatione bonorum veniunt iura ⁊ actiones.
3 An ratificatio ſufficiat ſi ſit facta parte abſente.

¶ Conſilium.cxxxvj.

Conſi. CXXXVI.

Domini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio.Viſo inſtrō abſolutionis fa
cte Petro Antonio de plumaçor ꝑ magnificū egrē
do.Vincelagū rāgonū de anno.M.cccclxix.die.xiij.
mēſis ſeptēbris ⁊ alio inſtrō alteri⁹ abſolutionis fa
cte eidē Petro Antonio ꝑ ꝑfatū dñꝫ Vicelagū de
anno.M.cccclxx.die.xj.Septēbris ⁊ alio iſuꝑ inſtrō mutue ac recipro
ce abſolutiōis facte inter ꝑfatū magnificū dñm Vincelagū ⁊ magni
ficū comitē vgonē ei⁹ fratrē de anno M.cccclxix.die.xxv. mēſis octo
bris ſentio ꝑ dictas abſolutiōes eē ſatis plene conſultū dicto Petro
antonio.nam ꝑ dictā primā abſolutionē factā dicta die.xiij.ſeptēbris
1 anni.M.cccclxix.apparet† ꝙ dñs Vincelag⁹ noīe ſuo ⁊ dicti dñi vgo
nis eius fratris ꝓ quo ꝓmiſit de rato ⁊ a quo dixit habere autoritatē
⁊ ptātē faciēdi dictā abſolutionē fecit generalē abſolutionē ⁊ quietatio
nē dicto Petro Antonio de oīb⁹ adminiſtratis in bonis dictorū fra
trū ⁊ cuiuſlibet eorū ⁊ de oibus debitis dictis fratribus ⁊ cuilibet eoꝝ
quia recognouit fore realiter ſatiſfactū ⁊ bene redditā eſſe adminiſtra
tionem cū cōſignatione reliquorū:vnde teneꝭ dictus dñs Vincelagus
oſtendere ꝙ habuerit dictū mādatū ⁊ ptātē a dicto eius fratre alˀs te
neret dicto Petro Antonio ad oē eius damnū ⁊ intereſſe.l.j.C.cred.
euictionē pigno.nō de.⁊ ibi no.Ja.bu.Bar.⁊ alij in.l.j.§.iudicialis.⁊
ibi plene no.Bar.ff.de preto.ſtipu.⁊ Bar.i.l.ꝓcurator q ꝓ euictiōe.
ff.de procur.⁊ Bar.in.l.lꝫ.in.j.col.C.de ꝓcur.⁊ i.l.ſi nautē.§.itē ſi fun
dū.ꝑ illū tex.ff.de neg.geſt.⁊ Inn.in.c.per tuas.de arbi.⁊ Ang.in.l.
iiij.in prin.ff.de re iudi:vel teneꝭ facere ꝙ dictus comes vgo ſeu eius
heres ratū habeat ēt ſi expreſſe de rato nō ꝓmiſiſſet poſtꝗ̄ dixit ſe ha
bere ptātē ab eo.l.ſi procuratori falſo.ff.de ꝯdi.ob cāꝫ.⁊ no.Bar.i.d.
l.ꝓcurator q ꝓ euictiōe.⁊ in.d.§.item ſi fundū.cū ſi.⁊ tanto magis in
caſu noſtro q2 expꝰſſe dñs Vincelagus ꝓmiſit de rato q̄ obligatio rati
habitionis cōmittitur ad intereſſe ſi id nō fiat.l.ſi procurator.ī pri.ff.
rem ra.habe.l.ſtipulationes nō diuiduꝭ.ver.celſus.ff.de verb.oblig.
¶ Preterea dici pōt qꝺ ēt ꝑ illā abſolutionē primā ꝓ geſtis vſqꝫ ad
illud tpˀs ſit ꝯſultū dicto Petro Antonio ēt quo ad heredes comitis
vgonis alia rōne q2 ꝑ dictā reciprocā abſolutionē factā inter dictos
fratres fuit ratificata dicta pria abſolutio vt oſtendūt illa verba inſtrī
dicentia approbantes ratificantes ⁊ confirmātes ipſos actus rōnes ⁊
ſcripturas:⁊ qcqd geſtū ⁊ adminiſtratū eſt ꝑ ipſo ⁊ vtrūqꝫ eorū ī bo
nis ⁊ circa bona eoꝝ ⁊ cuiuſlibet eoꝝ ac ēt meli⁹ ꝑ illa alia ꝟba dicētia
ꝙ dictus comes vgo ratificauit ⁊ approbauit generaliter oīa ⁊ quecū
qꝫ alia dicta facta geſta ⁊ procurata per ipſum dñm Vincelagū in bo
nis eorū ⁊ vtriuſqꝫ eorū ⁊c.nā ſi dictus Petrus Antonius erat obli
gatus dicto comiti vgoni ⁊ dño Vincelago vel alicui eorū illa obliga
2 tio dicebaꝭ eſſe in bonis ipſorū q2† appellatione bonorū veniūt iura
⁊ actiones.l.bonorū appellatio.ff.de verb.ſig.⁊ ꝑ ꝯñs abſolutio facta
ſuper dicta obligatiōe ⁊ actiōe ꝑ dñm Vincelagū dꝛ eſſe actū ī bonis
dictorū fratrū ⁊ ſic cōprehendiꝭ ſub dicta ratificatione ⁊ abſolutiōe q̄
fuit ſatis large cōcepta quia etiā in ea fuerunt adiecta verba compre
hendētia in poſterū faciēda vt ibi denotāt illa verba facte vel faciende.
¶ Eſt vltimo facta dicta alia abſolutio de dicto anno.M.cccclxx.per
dictū dñm Vincelagū aſſerentē ſe habere autoritatē a dicto comite fa
ciendi ea que in dicta abſolutione continenꭍ.vnde pro his que contra
cta ſeu geſta fuiſſent ꝑ dictū Petrū Antoniū poſt dictā primā abſo
lutionē ſibi factā certū eſt ꝙ iquietari nō pōt a dño Vincelago ſꝫ vbi
ingetareꝭ ſeu inquietari poſſet ab heredibus comitis vgonis haberet
regreſſum cōtra dñm Vincelagū vt oſtenderet ſe habuiſſe dictam au
toritatē a dicto comite vgone faciendi dictā vltimā abſolutionem aut
faceret eā per heredes comitis vgonis ratificari per dictā.l.j.C.credi.
euic.pig.nō deb.⁊.d.l.ſi procuratori falſo cum alijs.ꝯ.allegatis alˀs
teneretur dicto Petro Antonio ad intereſſe vt ſuperius dictum eſt.
3 ¶ Nec predictis† obſtat ſi diceret ꝙ ꝑdicta ratificatio facta ꝑ comitē
vgonē fuerat facta abſente dicto Petro Antonio quia;reſpondetur
quod etiā ſufficit ratificationē factā eſſe quāqꝫ pte abſente.vt plene ꝓ
bat Bar.in.l.pōpo.la.i.ff.de nego.geſt.poſt gl.⁊ per Bar.in.l.certū.
§.ſi quis abſente.ff.de cōfeſ.⁊ in.l.quo enim.in fin.principij.ff.rem ra.
habe.cum ſimi.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxxxvij.

1 Clauſula ſuper quibus omnibus petit ius ⁊ iuſtitiam miniſtrari
quid operetur.
2 Declaratio libelli poteſt fieri quandocunqꝫ ante ſententiam.
3 Libellus debet intelligi productus ſuper iure competenti actori.
4 Summus pontifex nunꝗ̄ videꭍ velle derogare actui iurato niſi de iu
ramento faciat mentionem.
5 Litere ſalui cōductus preſumuntur cōceſſe ad poſtulationem partis.
6 Licet papa vel imperator caſſet cōſuetudines vel ſtatuta non intelligi
tur caſſare ſtatuta iuramento firmata.
7 Ad principem ſecularem non ſpectat remittere iuramentum.
9 Caſſato principali intelligitur caſſatum acceſſorium.
10 Juramentum in preiudicium tertij nihil operari poteſt.
11 Princeps habet vim apoſtolici de remittēdo iuramentum.12.18.
Exceptio

13 Exceptio periurij repellit quem a limine iudicij.
14 Statuta diſponentia obligationes ſeu actiones requiſitas eſſe ineffi
caces debent intelligi niſi in tali obligatione iuramētū interuenerit.
16 In materia iuramenti eſt ſeruandum ius canonicum.16.
17 An in terminis iſtis valeat ſtatutum tollens iuramentum.
19 Quando ſtatutum eſt introductum fauore publice vtilitatis iuramen
tum non poteſt dictam diſpoſitionem infringere.
20 Prefationes declarant intentionem finalem ipſorum ſtatuentium.

¶ Conſilium.cxxxvij.

¶ Tenor conſilij ſequitur vt infra.

Chriſti eiuſqꝫ glorioſe ſem
per virginis nominibus inuocatis.Viſa qualiqꝫli peti
tione Antonij de roma procuratoris Alexandri de flo
rentia in effectu petentis coram vicario poteſtatis mu.
tanqꝫ delegati ſeu ſubdelegati Illuſtriſſimi principis ciuitatis mut.
iuſtitiā ſibi miniſtrari contra megliorinū de Mediolano eidem Ale
xandro obligatū virtute compromiſſi ⁊ laudi in actis producti ⁊ viſa
commiſſione ſuperioris ꝙ cā ſummarie cognoſcatur ac viſo ſaluo con
ductu cōceſſo a principe predicto megliorino ⁊ viſa ſnīa lata ꝑ dictū
vic.⁊ appellatione interpoſita per ꝓcuratorē dicti megliorini ⁊ oīb⁹
alijs actis exiſtentibus in proceſſu:⁊ vltimo viſis literis eximij decre
torū doctoris dñi paſcalini de paſcalinis boñ. vicarij reuerendiſſimi
dñi epī mutiñ.⁊ iudicis appellationum eiuſdē loci:ſi vellē ſingula q̄
tā in proceſſu ꝗ̄ in iure copioſe ⁊ eleganter deducta ſunt ꝑ ꝑſtantiſſi
mos aduocatos vtriuſqꝫ ptis ⁊ ꝑ celeberrimū dñm in hac cauſa con
ſulentē in ſpē recenſere profecto ni fallor opus eſſet volumine magno
verū q2 arbitror concluſiuā veritatē in paucis cōplecti poſſe ⁊ debe
re ad alias curas etiā vocatus breuibus vtar ⁊ ad rē ipſam venio.di
uidēs hunc proceſſum in tres dubitationes principales.¶ Prima
vtrū virtus iuramēti preſtiti per megliorinū in cōpromiſſo intelligaꭍ
ſufficienter deducta in petitione ſeu proceſſu adeo ꝙ iudex cauſe prin
cipalis potuerit ſuꝑ eo ſnīam fundare.¶ Scḋa poſito ꝙ ſic an ꝑtextu
literarū ſalui cōductus iudex debuerit declarare procedēdū non eſſe
cōtra megliorinū ad petita pro parte Alexandri.¶ Tertia poſito ꝙ
nō:an ſaltē attenta diſpoſitione ſtatutorū mutinenſium mihi trāſmiſ
ſorū iudex debuerit denegare audientiā Alexādro cōtra megliorinū.
¶ Venio ad primū.⁊ videreꭍ prima facie dicēdū nō fuiſſe ſufficien
ter deductū ipſum iuramētū in petitione ⁊ proceſſu ꝑ plura ſolēniſ
ſime ⁊ copioſe deducta ꝑ eximiū aduocatū megliorini que hic breui
tatis cauſa loco argumentorū pro hac parte habeanꭍ.tñ illis non ob
ſtantibus contrariū puto verius.Nā pro parte Alexādri ⁊ Bernardi
nominatū eſt in petitiōe megliorinū obligatū eſſe in libris.⁊c.eiſdem
Alexādro ⁊ Bernardo vigore dicti cōpromiſſi ⁊ laudi ꝙ compromiſ
ſum ⁊ laudū in petitione deducit ⁊ ꝓducit:⁊ petitum eſt dictū meglio
rinū cōdēnari ſi ⁊ inquantū expediat ad dictā quantitatē ſuꝑ quibus
1 oībus† ⁊ ſingulis iuſtitiā miniſtrari oī ⁊c.ſꝫ ſic eſt quod dicta clauſula
ſuꝑ quibus oībus ⁊ ſingulis petit iuſtitiā miniſtrari ⁊c.operaꭍ vt in
telligaꭍ eſſe facta cōcluſio ſuper quolibet narratorū ⁊ in petitiōe dedu
ctorū.c.ij.de ordi.cogni.⁊ dicit ibi Inno.Hoſti.Jo.an.⁊.do.Anto.ꝙ
erit ferenda ſnīa ſm illā viā q̄ in proceſſu declarabitur ⁊ probabiꭍ.ar.
l.ſi quis intentione.ff.de iudi.⁊ idē tenuit Spec.in ti.de libel.concep.
§.iam nūc videndū.in ver.ſed cum ex his.iūcto ver.precedenti.et Ja.
de bel.in ſua diſputatione quā ponit ſuper.l.ſi.C.de requi.re.⁊ Bald.
in.l.edita.⁊ maxime in repetitione peruſina.C.de eden.⁊ do.Anto.in
c.examinata.de iudi.dum querit an libellus ſine cōcluſione procedit
⁊c.⁊ in.c.ſi.de offi.archi.⁊ per Ang.in.l.ſi.C.de anna.excep.vnde cū de
duxerit actor in petitione ſua cōpromiſſum ⁊ laudū ⁊ illa produxerit
in quo cōpromiſſo eſt ſacramētū inſertū petendo ſuꝑ predictis oībus
iuſtitiā miniſtrari vꭍ in cōſequentiā petijſſe etiā rōne ſacramenti ſibi
iuſtitiā miniſtrari potiſſime cū in proceſſu pluries illud fuerit per eū
2 allegatū ⁊ ſic de intentione ſua declaratum attento qꝺ† declaratio li
belli pōt fieri qñcunqꝫ ante ſnīam not.legiſte in.l.edita.C.de eden.et
cano.in.c.ij.de libel.ob.⁊ in.c.lr̄e.de dila.Item ſemper libellus ſuſten
tatur ſi verba ſunt ita generalia ꝙ poſſint per interpretationē reduci
ad cōgruā agendi formā vt no.Inno.⁊ Hoſtien.in.c.conquerente.de
offi.ordi.Itēꝫ verba libelli in dubio debent interpretari vt intelligaꭍ
intentata illa via que magis pro actore facit vt no.Bar.in.l.ſtipula
tiones non diuidūtur.ff.de verb.obli.in vlti.char.in ver.tertius mo
3 dus ⁊ in dubio† libellus dꝫ intelligi ꝓductus ſuꝑ iure cōpetenti acto
ri ⁊ illud vꭍ intentatū vt no.Inno.in.c.ceterū.de iudi.ad hoc quod no.
Bar.in.l.ſi mater.§.eādē.ff.de excep.rei iudi.⁊ Cy.in.l.vbi pactū.C.
de trāſa.⁊ in.l.j.C.de actio.⁊ obli.⁊ Bar.in.l.j.C.de vſufru.⁊.d.Anto.
in cōſti.de religio.domi.cū cōcor.Sed ita eſt ꝙ dicta verba in petitio
ne fuerunt generaliſſima petendo iuſtitiā miniſtrari ſuper contentis
in dicto compromiſſo ⁊ laudo ⁊ dicta petitione ergo trahi debent ad
viā illā que competere pōt ⁊ magis fauorabilis eſt ipſi actori hoc eſt
vt videatur virtus iuramēti deducta ī petitione per predicta.cū dict⁹
mod⁹ agendi ſit efficacior vt patebit ex infra dicendis ex qbus ptꝫ nō
obſtare que in cōtrariū allegabanꭍ dum negabaꭍ non eſſe deductum
iuramentū.¶ Circa ſecūdā dubitationē an pretextu literarū ſalui cō
ductus iudex debuerit pronūtiare ꝓcedendū non eſſe contra meglori
nū videretur dicēdū ꝙ ſic ꝑ.l.vniuerſa.C.de preci.impe.offer.⁊ ꝑ no.
ꝑ doc.in.l.ſi.C.ſi contra ius.⁊ in.l.j.ff.de cōſti.princi.⁊ ꝑ cano.in.c.que
in eccleſiarū.de cōſti.⁊ per plura ſerioſe deducta in allegationibus et
cōſilijs pro parte megliorini.¶ Sed illis non obſtantibus cōtrariā
4 ſnīam probabiliorē puto primo quia non dixerim† in principe ſecu
lari ſed etiam ſummus pontifex nunꝗ̄ videꭍ velle derogare actui iu
rato niſi de iuramento mentionem faciat.caſus eſt.c.conſtitutus. ⁊ ibi
no.glo.⁊ doc.de reſcrip.⁊ no.Inn.in.c.cū inter.de renuntia.⁊ in termi
5 nis Cy.in.l.ſi.C.ſi contra ius.⁊ ibi Saly.⁊ potiſſime† cum tales litere
ſalui conductus ⁊ ſimiles preſumantur cōceſſe ad poſtulationē partis
nō motu proprio principis.c.ſi motu proprio.de prebē.in.vj.l.j.⁊ ibi
Bar.C.de peti.bo.ſubla.lib.x.⁊ no.Bart.⁊ doct.in.l.iij.in prin.ff.qꝺ
quiſqꝫ iuris.⁊ in auṫ.quas actiōes.C.de ſacroſan.eccle.⁊ ideo qm̄ in eis
non ſit mentio de iuramento preſumuntur per ſubreptionē impetrate.
6 d.c.conſtitutus.¶ Secundo pro hoc† allego doctrinā Angel.in.l.j.
§.que onerande.ff.quarū rerū actio non datur. vbi vtitur his verbis
vcꝫ.Adde ꝙ lꝫ papa vel imperator caſſet cōſuetudīes vel ſtatuta nō
intelligiꭍ caſſare ſtatuta iuramento firmata que poſſunt ſeruari abſqꝫ
periculo anime.allegat gl.in.c.cum non deceat.in gloſ.ſi.de elec.in.vj.
quā quidā in allegationibus ſeu cōſilijs mihi traſmiſſis dicunt deli
raſſe quā glo.etiā ſequitur Lapus Abb.⁊ Jo.andr.in.nouella.in.d.c.
cum non deceat.per quam allegant.c.j.de conſuetu.in.vj.⁊.c.q2 ſepe.
de ele.in.vj.⁊.c.cū aliquibus.de reſcri.eo.lib.vbi quādo papa intēdit
cōſtitutionē aliquā iuratā tollere nedū de cōſtitutione ſed de iuramen
to mētionē facit ⁊ dicit Jo.an.qꝺ etiā procedūt predicta quādo ſupe
rior vſus eſſet verbis geminatis.vcꝫ non obſtantibus ſtatutis quibuſ
cūqꝫ ⁊ quomodolibet ⁊c.prout etiā loquitur dicta gloſ.in.c.cū non de
ceat iuncto tex.⁊ ſic non videtur recte dixiſſe illos qui dicūt ꝙ in ſaluo
conductu fuerūt verba pregnātia ⁊ geminata.Idē etiā voluit Jo.an.
in.c.j.de filijs preſby.lib.vj.in no.maxime in odioſos:prout in caſu no
ſtro.iniquū enim ius impetraſſe dꝛ qui tales literas ſalui conductus
impetrauit.l.iij.in prin.ff.qꝺ quiſqꝫ iuris.vnde quāto magis fieri po
teſt talis impetratio reſtringēda eſt.l.ſi qm̄.in princ.C.de inoffic.teſt.
d.c.j.de filijs preſby.in.vj.c.qꝺ dilecto.de cōſan.⁊ affi.l.cum quidam
ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ cū ſnīa dicte gl.tranſit etiā Jmol.in prealle.c.cū
non deceat dicēs ꝙ non vꭍ de mente reuocationis tollere diſpoſitionē
iuratam niſi de iuramento mentionē faciat allegat no.in cle.dudum.
de ſepul.in verbo pacta do.Dominicus de ſancto gemi.in prealle.c.
cum non deceat.licet cū aliquali diſtinctione procedat qm̄ tractaretur
de derogando diſpoſitioni iuris tñ qm̄ tractaretur de derogando alte
ri diſpoſitioni quā iuris cōis ſimpliciter ſequitur illā glo.Idē Jmo.
in.c.dilecto.de preb.⁊ in dicta clē.dudū ⁊ do.Abb.ſicu.in.c.j.de his q̄
ſiūt a ma.parte capi.vbi dicit dictā glo.eſſe in iure ſingularem patet
igitur dictam glo.eſſe cōmuniter approbatam merito non dicam eam
7 deliraſſe.¶ Preterea† ad principem ſecularem non ſpectat remitte
re iuramentum nec ſuper illo diſpenſare:ſed ad eccleſiam ⁊ romanum
pontificem ſpectare dignoſcitur.c.venerabilem.de elect.c.nō nouit.de
iudi.⁊ no.Hoſtiē.in.c.quemadmodum.ſuper glo.de iureiurā.imo ma
8 gna eſt queſtio an papa† poſſit diſpenſare ſuper iuramento ſpōte ⁊ li
cite preſtito.⁊ cōiter cōcluditur qꝺ tantummodo cum cauſa poſſit ſi
ne cauſa non vt plene per gloſ.xv.q.vi.autoritatē ⁊ in.c.quāto per gl.
⁊ docto.de iureiur.⁊ Inn.in.c.cum inter.de renū.in.d.c.venerabilem.
⁊ Spe.in ti.de leg.§.nūc oſtendendum.verſ.xxiiij.ad hoc etiam acce
dāt que dicentur infra circa tertiā dubitationē vbi videbitur an pote
ſtatē habeāt principes tēporales diſponēdi ſuper iuramento ex qui
bus cōcluditur quod litera ſaluicōductus nihil operaretur circa ob
9 ligationem premiſſam ſacramēto vallatā.¶ Nec ob.† predictis glo.
in.l.ſi patronus.§.ſi.ff.ſi quid in frau.patro.volens no.ꝙ caſſato ꝑn
cipali intelligatur caſſatū acceſſoriū quā etiā ita allegat Bald.in.l.
imperator.in penul.colū.ff.de ſta.ho.⁊ reperio ſcriptum in cōſilio mi
hi tranſmiſſo ꝙ illa gl.in.l.ſi patronus.eſt cōtraria no.per gl.in.d.c.
cum nō deceat.⁊ in.d.cle.dudum.ad hoc vcꝫ qꝺ ſublato principali cō
tractu videtur eſſe ſublatum iuramentum q2 eſt illi acceſſorium:⁊ di
cūt ꝙ illa glo.ad hoc non fuit vſqꝫ ad hec ſecula pōderata:ſed certe il
lam glo.ad hoc proprie in iuramento ponderauit Bal.in.l.j.in.v.col.
C.de inoffic.do.in verſiculo.quero vtrum iuramentum donantis ⁊c.
volens ꝙ ſi filius etiam ſit heres patris vel patronus ſit heres liber
ti ⁊ veniat cōtra alienationem factam cum iuramento per pactum vel
libertum in fraudem filij vel patroni non incurrit penā promiſſam in
cōtractu alienationis per patrem vel libertum quia vbi reſcinditur cō
tractus principalis reſcinditur etiam penalis ⁊ quodlibet acceſſoriū
vt iuramentum.allegat dictam glo.in.l.ſi patronus.iuncta.l.fin.⁊ de
non nume.pecu.¶ Nam predictis reſpōdeo primo prout reſpondet
gloſ.in.d.c.cum non deceat.que hoc cōtrariū expreſſe format.nā dicit
quod illa regula non eſt ſemper vera qꝺ vbi non tenet principale non
teneat acceſſorium.allegat.c.cum cōtingat.de iureiuran.¶ Scḋo re
ſpondeo vt dicebat Hoſtien.in.c.debitores.de iureiurā.quod ratio q2
annullato principali non annullatur iuramētum illi acceſſoriū vt ibi

in text. eſt quia iurans potius obligatur deo q̄ homini. c. ⁊ ſi chriſtus.
de iureiur. ⁊ d. c. debitores. ⁊ xxij. q. j. habemus. ſed erga deū nulla ca
dit prohibitio impediēs hoīem deo obligari: ergo lʒ non teneat prin
cipalis cōtractus tʒ iuramentū acceſſoriū: vel dicamus vt dixit gl. in
c. acceſſoriū. de reg. iur. in. vj. qō eſt ſpāle in iuramēto rōne peccati ⁊ p
10 pter periculū anime. ¶ Nō ob. † q̄ dixit Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona.
q: ibi loquitur qn̄ iuramētū erat appoſitū in fraudē ⁊ preiudiciū alte
ius puta filij quo caſu iuramentum nihil operari pōt in preiudicium
illius tertij vt in. c. quāuis. ibi in alterius detrimentū ⁊c. de pac. in. vj. ⁊
in. d. c. cū cōtingat. ⁊ ita declarat Bar. in. l. titia ſeio. §. imperator. ff. de
lega. ij. ⁊ in. l. hac edictali. in prin. de ſecū. nup. ¶ Nec ob. q̄ princeps
11 habet† vim apoſtolici de remittendo iuramentum vt. l. adigere. §. fin.
ff. de iure patro. in gloſ. primo rn̄deo vt dixi. s. qō ſuperior nō videtur
illud velle remittere niſi de eo mentionē faciat vel ſcientiā habuerit. ſe
cūdo rn̄deo q̄ null⁹ pnceps tēporalis etiā ſi ſit impator pōt remittere
iuramentū q: ſpectat ad eccleſiam vt dixi. s. ⁊ hoc in terminis noſtris
voluit Cy. in. l. ſi. C. ſi cōtra ius vel vti. pub. vbi querit pone quod con
traxi tecū ⁊ promiſiſti mihi centū ſub pena ⁊ iuraſti non impetrare re
ſcriptū poſtea impetras reſcriptum ab imperatore q̄ nō tenearis ſol
uere niſi vſq̄ ad quinq̄ annos nunquid incidiſti in penā piurij reſpō
det q̄ Jac. de ra. tʒ q̄ ſi reſcriptū nō facit mentionē de iſtis qō preſu
mitur ſubreptitiū: ⁊ pena eſt cōmiſſa ⁊ piuriū incurrit: ſed ſi faciat mē
tionē de hmōi obligatione iurata an valeat ⁊ refert quoſdā dixiſſe q̄
ſic ⁊ alle. gloſ. in. d. l. adigere. vltimo refert ſententiā aliorū tenentiū qō
non valeat ⁊ cum hac opi. reſidet quia iuramentū remitti non pōt niſi
per papā ⁊ cum cauſa alle. c. ſi vero. ⁊. c. quemadmodū. ⁊. c. quanto. de
iureiur. ⁊ dicit etiā Saly. in. d. l. ſi. C. ſi cōtra ius qō iſtud eſt verius ⁊ ſic
patet qō Cy. ⁊ Sali. clarius q̄ alius quo ad terminos noſtros tetigit
⁊ decidit q̄ſtionē noſtrā. itē de veritate. d. glo. in. l. adigere. videbitur ēt
12 circa hoc facere dubitationem. ¶ Nec ſubſiſtit† fundamentum illoꝝ q
ad predicta allegāt dictū Bal. p deciſione in. l. j. §. ⁊ poſt operis. ff. de
oper. no. nū. quia loquitur in creditore prorogāte terminū ⁊ remitten
te iuramentū. nā pars que contraxit cū debitore iurante non habet iu
ſtā cām ignorantie iuris. l. q̄ q̄. ad velleia. ſecus in ſuperiore qui hʒ iu
ſtā cām ignorantie eorū que coram eo geſta non ſunt. c. j. de conſtit. l. ſi
pro ſuo. ideo nō vr̃ remittere illud q̄ ignorauit iuribus vulgaribus:
⁊. d. c. cōſtitutus. preterea migellionus in cōpromiſſo promiſit ⁊ iura
uit nō impetrare priuilegiū vel reſcriptū nec illo impetrato vti. ergo
13 † ſibi obſtat exceptio periurij q̄ repellit quē a limine iudicij. l. ſi quis
maior. C. de tranſa. c. ij. de fideiuſ. preter q̄ in caſu. c. dilecti de except. et
no. Spec. in ti. de acto. in ver. itē q̄ eſt periurus attento q̄ litere ſalui
cōductus preſumunt̃ cōceſſe ad poſtulationē ipſius vt cōcluſi ſupra.
¶ Poſtemo venio ad tertiū ⁊ vltimū dubiū an ex diſpoſitione ſtatu
torū mutinenſiū iudex debuerit denegare audientiā Alexandro con
tra migliorinum ⁊ nonnulli forte rn̄derēt q̄ ſic ex pluribus ſubtiliter
deductis per aduocatū. quib⁹ tn̄ non aduerſantibus ſentio contrariū.
Nam aduertendum q̄ ſtatuta ciuitatis mutine non loquunt̃ in caſu in
quo iuramentū debitoris interueniſſet nec de iuramento mentionem
14 † aliquam faciat. vnde† talia ſtatuta diſponētia in effectu obligationes
ſeu actiones creditoribus requiſitas eſſe inefficaces debent intelligi ni
ſi in tali obligatione iuramentū interuenerit. hoc decidit Joan. andr.
in addi Specu. in ti. de pla. ſenten. §. vt aut̃. ſuper ver. hoc autem no.
poſt Nico. de matha. ⁊ Jacob. de bel. in diſputatione ſua incipiente. l.
proxima ⁊c. vbi concludunt ſi diſponat ſtatutū q̄ adultus non poſſit
contrahere ſine licentia curatoris vel duorum coniunctorū ſi curato
rē non habeat al's contractus ſit nullus ⁊c. ſi adultus cū iuramento cō
15 traxit ⁊ ſine licētia curatoris vel coniunctorū q̄ attentat† diſpoſitione
iuris canonici que in materia iuramenti. ⁊ ſic in materia ſpirituali ſer
uanda eſt vbi agitur de periurio ſeu de peccato. c. ij. de iureiurā. li. vj.
no. in. c. poſſeſſor. de reg. iu. eo. lib. obligabitur talis iurans ex quo iu
ramētum ſeruari poteſt ſine interitu ſalutis per. d. c. cum contingat. ⁊
idem ibi tenet domi. Antoñ. ⁊ Jo. de imo. nam ſtatutum debet inter
pretari vt quāto minus pōt ledat ius cōe. c. cum dilectus. de conſue. l.
ij. C. de nora. ſed intelligendo ſtatutum prout loquitur, vcʒ ſine iura
mento minus ledit ius commune. ergo ⁊c. ¶ Item etiam ſi ſequi vo
lumus doctrinā Bar. in. l. ſi quis pro eo. ff. de fideiuſ. in quinto mēbro
in fin. cum verba dicti primi ſtatuti dirigant prohibitionem ſuam ad
perſonā creditoris nō autem ſumus in caſu in quo verba prohibitio
nis dirigātur principaliter ad ipſum reum: adhuc videtur q̄ iuramē
tū non obſtante dicto ſtatuto validet obligationē ⁊ ipſum faciat itaq̄
16 exequibilē per rationē de qua ibi per Bar. ¶ Plus† voluerunt Jo.
de ligna. do. Anto. ⁊ Jmo. in. d. c. cum contingat. ⁊ Sali. in aut̃. ſacra
menta. C. ſi aduer. vendi. qō etiā omni caſu ſiue ſit prohibitio facta in
perſonā alterius tantū: ſiue in perſonam vtriuſq̄ ſiue ſit facta prohi
bitio in perſonā ſiue in rē ſemper teneatur iurans ad obſeruātiā iura
menti per illā regulā: quia ſeruari pōt ſine interitu ſalutis eterne. c. ſi
vero. de iureiur. c. quāuis. de pac. in. vj. ⁊ per alia plura que mēbranas
multas occuparent ⁊ opportune ad contraria reſpondēt. ⁊ idē ſequit̃
do. Abb. in. d. c. cū cōtingat. ⁊. Fulg. in. d. aut̃. ſacramenta. ⁊ Rapha.
cuma. in. d. l. ſi qs pro eo. Fortius dicendū videt̃ q̄ etiā ſi ſtatutū lai
corū expſſe impugnaret virtutē iuramēti q̄ nō valeret ſed diceretur
ponere meſſem in falcem alienā. Cum iuramētum ſit quid ſpirituale
⁊ ad eccleſiā ſpectās. c. nouit. de iudi. ⁊. d. c. venerabile. xxij. q. j. ioēs. Cū
ſcriptū ſit de iure diuino reddite iuramēta veſtra deo. c. ⁊ ſi chriſtus.
de iureiurā. ⁊. d. c. debitores. ⁊ contra ius diuinum non poſſit fieri lex
ſtatutum aut alia diſpoſitio valida cum inferior nihil contra legem ſu
perioris diſponere poſſit. l. nā ⁊ magiſtratus. de arbi. l. ille a quo. §. ſi.
ad treb. no. in. l. ſi. C. ſi cōtra ius. in. l. j. ff. de cōſti. princi. doc. in. l. reſcri
pta. C. de preci. imper. offe. ⁊ in. c. que in eccleſiarū de conſti. ⁊ in termi
17 nis† noſtris quod non valeat ſtatutum tollens iuramentum firmauit
Ray. ⁊ Bar. in. l. oēs populi. in. iij. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊. d. Ant. ⁊
Jmo in. d. c. cum contingat per plures rationes quas longum eſſet re
ferre. ⁊ idem tenuit Ange. in. l. de quibus. ad fi. ff. de legi. ſequunt ver
ba Bart. poſita in. d. l. omnes populi. ⁊ Jmo. in. l. ſi quis inquilinos.
§. ſi. ff. de leg. j. ⁊ Abb. Moder. in diſputatione ſua incipiē. ſtante ſta
tuto. ⁊ in. d. c. cum cōtingat vbi inter cetera allegat qō in ſpiritualibus
prout eſt iuramentum imperator ⁊ alij tēporales ſuperiores debent
ad eccleſiam recurrere. xcvj. diſtin. ſi imperator. ad idē allegat que ha
bentur in. c. eccleſia ſancte Marie. de conſtitu. ⁊ in. c. tuam. de ordi. co
18 gni. cum ſimi. ¶ Et per predicta† patet non procedere glo. in. d. l. adi
gere vel poſito quod procedat dʒ intelligi qn̄ iuramētū eſſet cōtra pu
blicam vtilitatē: ita declarauit illā gl. Bal. in. l. ſi. ad ſi. C. de nō nume.
pecu. vel dum illa glo. dixit q̄ lex hʒ vim apoſtolici in remittendo iu
ramentū pōt ſaluari ſi intelligat̃ de lege canonica alias ſecus vt not.
Hoſtie. ⁊ Jo. an. in. d. c. quēadmodū. de iureiurā. Et licet in hoc qui
dam teneāt contrarium volētes ſtatutum derogare poſſe iuramento
expreſſe: tñ prima opi. habet̃ tutior: per predicta. non curaui tñ latius
diſcutere ex quo ſtatutum mutinēſe nō reprobat iuramentum quo caſu
non videtur eſſe dubiū qō tale ſtatutū nō vendicat ſibi locū in obliga
tione iurata vt oſtenſum eſt ſupra. Et ſic patet non obſtare ſi dicat̃ qō
iſto caſu ſtatutum denegat audiētiā forenſi qō facere pōt quare reſpō
detur quod ſi ſtatutum non comprehēdit caſum noſtrū nec aliū exprī
mit vt eſt probatum ceſſat argumentum. ¶ Similiter non habet ob
ſtare quod ſi ſtatutum tollit principalem obligationem ⁊ contractum
ergo ⁊ iuramentum quod eſt acceſſorium quia ad hoc reſponſum eſt
pluribus modis ſupra circa ſecundum dubium ideo non repeto.
19 ¶ Item non obſtat quod illud† ſtatutum fuerit introductū fauore pu
blice vtilitatis vt ciuitas hominibus repleatur. ⁊ per conſequens iu
ramētum nō pōt dictam diſpoſitionē infringere nec alterare. c. ſi dili
genti. de foro cōpe. cum ſimi. quia reſpondeo qō non puto dictū ſtatu
tum factum fuiſſe propter vtilitatem publicā principaliter quod pa
tet quia non ſemp voluit ſtatutum quod forenſis agēs deberet proba
re quod in ciuitate dicti forēſis foueret iuſtitiam mutinenſibus. nam
vbicunq̄ aliquis ſe reduxiſſet ad ciuitatē mutiñ. cum rebus illius fo
renſis voluit tali forenſi ſimpliciter iuſtitiam fieri ⁊ ſic illa diſpoſitio
ſtatuti nō habet perpetuam cauſam prohibitionis. ⁊ per cōſequēs dʒ
terminari iuramēto licet vbi habuiſſet perpetuā cauſam phibitionis
terminatus nō fuiſſet ita dixit glo. no. in. d. c. cū contingat. in glo. ma
gna. in tertia fo. ⁊ ibi notant doc. ¶ Preterea ſi ſtatutum principale
conſideraſſet fauorem publicū vt ciuitas repleatur hominibus ſimpli
citer diſpoſuiſſet quod reducētes ſe ad ciuitatem mut. a forenſibus nō
poſſint inquietari. vnde certe puto ex pdictis qō dictū ſtatutum fue
rit conditū principaliter in odium ciuitatum ⁊ locorū in quibus non
miniſtrabatur iuſtitia mutinenſibus ita videtur aperte colligi ex ver
bis dicti ſtatuti. ad hoc adduco quod dixit Bart. in. l. qui exceptionē.
in prin. ff. de cōdi. indebi. vbi dixit q̄ ſi ſtatuto cauetur qō ſi quis non
aſſignauerit rē in cataſtro cadat a iure ſuo certe dictū ſtatutū principa
liter cenſetur introductū in odiū ipſius non aſſignantis licet reddidet
ex hoc vtilitas publica in cōſequentiā. ad idem quod no. Bart. in. l. ſi
quis p eo. in tertio mēbro dum allegat. l. j. ſol. mat. nec obſtat q̄ ipſe
dixit ibi in ſcdō mēbro in illa parte ſtatuti diſponentis quod ſi qs te
netur dare frumentū liberetur dando decē ſolidos p corba qō illud
ſtatutum cenſetur factū propter publicā vtilitatē principaliter quia
ibi Bar. clare loquitur qn̄ in prefatione ſtatuti dicebatur. Ad hoc vt
ciuitas iſta abūdet hominibus qui poſſint ſoluere collectas ⁊ predia
20 laborare ſtatuimus ⁊c. que prefationes† declarant intentionem ſina
lem ipſorū ſtatuentiū. l. ſi. ff. de hered. inſti. Sed in caſu noſtro ſtatutū
nō dicit ſic immo ex verbis ipſorū ſtatutorum aliud colligit vt ſupra di
xi: ſed ita eſt quod vbi aliquid prohibetur fieri odio alicuius ſi inter
ueniat iuramentū illud obliget iurantem ſm oēs vt in. c. ſignificante.
de pigno. ergo ⁊c. Ex quibus omnibus breuiter concludo partes dñi
iudicare debentis eſſe in pronuntiando bene fuiſſe iudicatum per pri
mū iudicem cauſe principalis ⁊ male fuiſſe appellatū pro parte dicti
meglieni ⁊ ita videtur iuri cōſonū et equitati que non parū me in hāc
ſniam libētius traxit. ¶ Jta vt ſuperius cōcluſum eſt puto iuris eſſe
ideo ita dico ⁊ conſulo ego Alexander de tartagnis de imola legum
doctor ac bononie iura ciuilia legens. Jn quorum teſtimonium pro
pria manu ſubſcripſi ac cōſueto ſigillo ſigillaui: alterius rectius ſen
tientis iudicio ſemper ſaluo ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxviij.

Jnquiſitio

1 ¶ Jnquiſitio non procedit niſi precedentibus indicijs.
2 Teſtis debet deponere de his que vidit ⁊ ſenſu corporis percepit.
3 Si aliquis viſus eſt aufugere cum gladio euaginato ⁊ reperitur ali
quis ibi mortuus ex hoc poteſt dici illuʒ commiſiſſe homicidium.
4 Jlle qui aſſiſtit armatus iuxta vulnerātem vel occidentem dicitur ei
preſtare auxilium.
5 Multi dicuntur eſſe duo vel tres.
6 Ad hoc vt teſtis pbet publicā famā ⁊ vocem habet deponere quod a
maiori parte populi ſeu perſonarum illius loci hoc dicebatur. 7.
8 Reſponſio interpretatur in dubio ſecundum interrogationem.
9 An licitum ſit percutere exportantem res ſuas vel aufugientem.
10 Quando iudex procedit ex officio an ſine indicijs poſſit inquirere.
11 Vbicunq̄ iudici conſtat ex actis poteſt ipſe ex officio ſuo ſupplere.
12 Licet in cauſis criminalibus non poſſit admitti pcurator tñ bene pro
curator poteſt opponere exceptiones impedientes proceſſum.
13 Jnquiſitio procedit non precedentibus indicijs qn̄ nihil opponitur.

¶ Conſilium. cxxxviij.

Redemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. Viſa copia denuntiationis ⁊ inquiſi
tionis formate cōtra Bartholomeū de placentia vt
homicidam ⁊ nobilem virū bonromeū de zobolis vt
auxiliū preſtātē dicto homicidio commiſſo vt dicitur
contra vngaretū famulū dicti bonromei. ⁊ viſis atteſtationibus rece
ptis p parte curie: ⁊ his que copioſe ⁊ eleganter ſcripta ſunt per exi
miū dñm ſupra cōſulētem. d. Bartholomeum mihi tanq̄ fratrē hoñ.
Non videtur mihi quouis modo poſſe ex actitatis procedi ad condem
nationem contra dictum nobilem virum bonromeum ⁊ omiſſis nō ne
1 ceſſarijs oſtēditur ſic. ¶ Nam† regulariter inquiſitio nō procedit ni
ſi precedentibus indicijs ſeu diffamatione. l. iuſtiſſimos. C. de offi. re
cto. prouin. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. extra de accu. no. Barto. de offi.
preſi. in. l. congruit cum concordan. ſed indicia hoc caſu ſaltem ſufficiē
tia nō preceſſerūt: ergo inquiſitio procedere non poteſt. Quod autem
non preceſſerint indicia ſufficientia. patet primo quia ſi curia ſe fun
dare velit in denuntiatione mininiſtralis eo q: abſq̄ alijs indicijs ad
denuntiam officialis poteſt iudex inquirere. l. diuus. la. ij. ff. de cuſto.
reo. ⁊. l. ea quidem. C. de accu. ⁊ ibi plene no. certe non bene ſe fundaret
curia in denuntiatione predicta: quoniā in ea nō dicitur quod bonro
meus preſtiterit auxilium homicidio cōmiſſo per dictum Bartholo
meum nec etiam poteſt curia ſe fundare in atteſtationibus teſtiū rece
ptorū per curiā quoniam nullo modo faciunt indicium de dicto auxi
lio preſtito illi homicidio per bonromeum: qō oſtēdo. ¶ Nam prim⁹
teſtis eſt Antoni⁹ Joannis picinini ⁊ iſte deponit in effectu quod di
ctus Bartholomeus ⁊ Frezignanus iuerunt ſequētes dictum vnga
retū ⁊ dum appropinquaſſent ad dictum vngaretū videre non potuit
ipſe teſtis quid tunc facerent ſed paulo poſt vidit bonromeū reuertē
tem ⁊ dolentem ⁊ male contentum cum dicto Frezignano. ⁊ paulopoſt
vidit Bartholomeum venire cum pannis ſanguinolentis ⁊ quod au
diuit dictum Bartholomeum dicentem ſe interfeciſſe dictum vngare
tum eo q: nolebat reddere res ſuas bonromeo ⁊ quod interfecit eum
contra voluntatem bonromei. Certe iſte teſtis non dicit quod viderit
bonromeum adeſſe cū armis vel preſtare opem homicidio: imo dicit
quod non vidit quid facerēt nam potuit eſſe quod non aſſiſtebat cum
armis bonromeus homicidio: imo potuit eſſe quod reſiſtebat bonro
2 meus: vt refert teſtis ⁊ cōſtat teſtē debere deponere de his† que vidit
⁊ ſenſu corporis percepit. l. teſtium. C. de teſta. l. qui teſtamento. §. fina.
ff. de teſt. §. ſin vero abſunt. in aut̃. de heredi. ⁊ fal. ⁊ debet dictū eius de
neceſſitate vel ſaltē preſumptiue concludere. l. neq̄ natales. C. de pro
ba. cum ibi nota. ⁊. c. in preſentia. extra de proba. ¶ Nec ad hoc obſt.
3 † ſi adduceretur id quod not. Barto. in. l. ij. ff. de furtis. vbi dixit quod
ſi aliquis viſus eſt aufugere cū gladio euaginato ⁊ reperitur aliquis
ibi mortuus ex hoc poteſt dici illum commiſiſſe homicidiū. ¶ Quia
reſpondeo primo quod non dicit quod viderit vngaretum mortuum
nec quod audiuerit hoc a bonromeo. ⁊ ſic non ſumus in caſu ibi poſito
4 per Bar. Secundo reſpondeo† quod vnum indicium debet probari
per duos teſtes conteſtes ⁊ non ſufficit probari per vnum teſtem cum
non deponit vidiſſe proprie ipſum maleficium ſʒ aliquid aliud ex quo
reſultet preſumptio illius maleficij. vt not. glo. ⁊ docto. in. l. ſi. C. fami.
erciſ. ⁊ glo. ⁊ Ange. in aut̃. de teſta. imperfec. iuxta prin. ⁊ Jnn. in. c. ſi
cut. in prin. extra de ſimo. Sed teſtis deponens vidiſſe titium aufugiē
tem cū gladio euaginato quamuis ibi poſtea reperiat̃ hoīem vnum
gladio eſſe interemptū etiam ſi ille teſtis habeat cōteſtē non pbabunt
ambo ſufficienter titiū occidiſſe hoīem niſi accedāt alie coniecture pu
ta inimicitie inter eos. Jtem publica vox ⁊ fama q̄ dictus titius dictū
delictū homicidij cōmiſerit ⁊ q̄ viderint cū vibraſſe enſem vel q̄ nul
lus eſſe poterat in loco illo tūc homicidiū: vt declarat not. Joan. an. in
addi. Spe. in tit. de proba. §. ſi. ſuper ver. xiij. ⁊. d. Ant. in. c. iij. loco. de
probationibus. ⁊ Ang. in. l. ſi. in ſi. prin. ff. qō met. cau. ⁊ in. d. l. ij. alias
prima. ff. de ſica. ⁊ Jmo. poſt Bald. in. l. ſi. ff. de herc. inſti. ⁊ ita proce
dit id q̄ no. Bal. in. l. neq̄ natales. l. j. vel. ij. col. C. de proba. Sʒ dictū
teſtis non hʒ aliquē in dicto ſuo cōteſtē ergo nō facit indiciū. ¶ Secū
dus teſtis eſt Gerardus de Vbaldis ⁊ iſte etiam non probat quia ſo
lū in effectu deponit q̄ in villa caſtri noui eſt publica vox ⁊ fama q̄
dictus vngaretus habuit verba cum dicto Bar. ſuper reſtitutiōe bo
norū bonromei ⁊ q̄ vngaretus occaſiōe dictorū verborū admenauit cō
tra dictū Bartholomeū cū vna zancta ⁊ poſtea Bartholome⁹ adme
nauit contra dictū vngaretū duabus vel tribus vicibus ⁊ ipſum vul
negauit ex quibus vulnerib⁹ mortuus fuit ⁊ bonromeus fuit de hoc
male contentus ⁊ q̄ dicebat dicto Barthol. q̄ retro cederet quia vn
garetus dictū Bartholomeū occideret ⁊ interrogatus an audiuit vel
intellexit q̄ bonromeus dederit auxiliū homicidio rn̄det q̄ non: cer
te dici non pōt q̄ iſte teſtis aliquid probet de auxilio preſtito. ¶ Nec
4 ob. † ad hoc illud qō no. Jnn. in. c. continētia. de cleri. pcuſ. vbi voluit
q̄ ille qui aſſiſtit armatus iuxta vulnerantē vel occidentē dr̄ ei preſta
re auxiliū. Si nō eſt a longe ſed eſt iuxta occidentē ⁊ cū eo ⁊ illud dictū
cōmuniter ſequuntur vbiq̄ legiſte ⁊ canoniſte q: reſpōdeo primo qō
iſte teſtis ⁊ alij excepto vltimo teſte de quo infra dicam non dicūt q̄
bonromeus ibi aſſiſteret homicidio armatus prope Bartholomeū
imo de armis bōromei nihil dicūt adeo qō ſaltē ſufficienter probent
eum fuiſſe armatum aliquo mō ⁊ propterea tunc non militat illud qō
dr̄ preſtare auxiliū vt no. Bal. in. l. hec verba. in vlti. col. ff. de his qui
no. infa. ⁊ in. l. j. §. ſi in eo. ff. ad ſille. poſt Bar. ibi per illū tex. ⁊ Bald.
in. c. j. de hñſ. fratris. in princ. ⁊ in. l. raptores. C. de epiſ. ⁊ cle. in. l. j. C.
de ſer. fug. Jtē rn̄deo qō qn̄ qs armat⁹ adeſt homicidio vel vulnerib⁹
illatis p aliū videtur pſtare auxiliū homicidio vel actui vulnerādi ve
rū eſt niſi ex circunſtantijs appareat q̄ ille ibi nō aderat propter hoc
ſeu ad hoc ⁊ qō non aſſentiebat illi homicidio vel actui vulnerādi, hoc
eſt q̄ no. Bal. in. l. data opa ī pe. vel antepe. col. C. qui accu. in ver. ſed
pone titi⁹ rixabat̃ ⁊c. p no. xxiij. q. ſi. ī. c. ſi. ī gl. ⁊ ar. l. ſi familia. ff. de iu
riſ. om. indi. ⁊ ita etiam eſt de mente Bal. in. d. l. hec verba. in vltima
col. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. d. l. j. §. ſi in eo. ad ſille. ⁊ Pet. de anch. in conſil.
cevi. Sed dictus Gerardus teſtis deponit qō dictus Bonromeus
dicebat dicto Bartholomeo irruenti contra vngaretū q̄ retrocederet
ergo apparet q̄ nō erat ibi bōromeus vt fauorē ⁊ opē preſtaret vulne
ribus ⁊ homicidio. ¶ Jtem dictus teſtis non probat ſufficienter fa
mam eſſe q̄ bonromeus predicta fecerit q: interrogatus in cauſa ſciē
dr̄ ſe audiuiſſe a Bartholomeo Jacobino ⁊ multis alijs de dicta vil
5 la† ⁊ multi dicuntur etiā duo vel tres. c. ad noſtrā. cū glo. in verbo mul
tos de reb. eccle. nō alie. l. j. §. hoc reſcriptū. ⁊ ibi Bar. ff. ad ſille. inſti.
de iure perſo. §. ſi. cū glo. licet imperator. ff. de leg. j. in. c. latores. de cle.
6 excō. miniſtrā. Sed teſtis† ad hoc probet vt publicā famā ⁊ vocē ha
bet deponere qō a maiori parte populi ſeu perſonarū illius loci ita di
cebatur ⁊ reputabatur vt no. gl. ⁊ doct. in. l. iij. §. de eiuſdem. ff. de teſti.
⁊ declarat Bar. in. l. de minore. §. ſi pluriū. ff. de queſtio. in verbo que
ro qualiter probatur fama cū cōcordā. ſuis vulgatis. ¶ Alius teſtis
Petrus de bādis nihil deponit de bonromeo Frāciſcus de vgolinis
ali⁹ etiā nihil probat q: deponit de auditu a Jacobino de boliardis.
Sed teſtis deponens de auditu alterius regulariter non probat vt. l.
teſtium. ⁊ ibi not. C. de teſti. ⁊ in. c. tam literis. de teſtib. ⁊ licet dicat q̄
ita eſt publica vox ⁊ fama tñ interrogatus in cauſa ſcientie dicit quia
7 audiuit a dicto Jacobino ⁊ quod pub. dicitur que ratio† ſeu cā ſcientie
non eſt ſufficiens ad proban. famam niſi declaret taliter qō appareat
cum pluries audiuiſſe adeo q̄ a maiori parte audiuit vt not. Barto.
in. d. l. iij. §. eiuſdē. de teſti. ⁊ in. d. l. de minore. verſi. quero quid ſi teſtis
dicit ⁊c. ⁊ in. l. labeo. de ſup. leg. ⁊ Ang. in. l. iij. ff. ad maced. ⁊ Bald. in
addi. Spe. in ti. de ſent. ex. xxiij. col. ⁊ Bal. i. l. heredes palā. in prin.
ff. de teſta. ⁊ ibi dicit Jmo. qō communiter tenetur q̄ talis teſtis non
probet famam: licet dicat qō publice dicebatur: q: poterat vnus vel
duo dicere palā ⁊ publice ⁊ tñ per hoc non dicitur q̄ eſſet fama: que di
cit̃ eſſe qn̄ procedit a maiori parte vt dixi ſuperius: Jacobus de melijs
de caſtro nouo ⁊ Joannes boni ⁊ zaninus de la vacha. ⁊ Lazarus
mōtanarius alij teſtes nihil penitus deponunt de bōromeo. ¶ Vlti
mus vero teſtis. ſ. Jacobinus de beliardis etiā non probat quia non
dicit q̄ bōromeus pſtiterit auxiliū vulneribus illatis per dictū Bar
tholomeum: tum q: nō dicit q̄ eēt bonromeus iuxta dictū Bartholo
meum: tum etiam q: non dicit q̄ bonromeus eſſet armatus: imo po
tius cōtrariū q: dicit q̄ anteq̄ Bartholomeus ſupueniret ille vnga
retus extraxerat arma de manibus bonromei ⁊ ea retinuit vngaretus
per ſe: ⁊ ſic ſm no. per Jnn. in. d. c. cōtinētia. cū cōcor. de quibus ſupra
non dicitur preſtitiſſe opem vt dixi ſupra. Preterea iſte teſtis depo
nit qō bonromeus inſequebatur iſtum fugientem cum rebus ⁊ bonis
bonromei quas petebat bonromeus a dicto vngareto dicēdo. rende
me la roba mia ⁊ vati con dio: ⁊ vngaretus reſpondit io non ve la vo
glio rendere: ⁊ ſic tacite videtur dictum vngaretum fuiſſe confeſſum
8 quod habuerat bona bonromei quia† reſponſio interpratur in dubio
facta ſm interrogationem. l. ſi defenſor. §. qui interrogat. ff. de inter
rog. ac. ⁊ inſtitu. de inuti. ſtipu. in. §. preterea. ⁊ in propoſito declarat
9 Bar. in. l. ſi quis intentione. ff. de iudi. ¶ Et deponit† iſte teſtis quod
dictus vngaretus habebat canem chlamydem ⁊ enſem vñ licuiſſet di
cto bonromeo etiam percutere dictum vngaretū exportantē res ſuas

⁊ aufugientē cum eis poſtq̄ aliter non poterat eas recuperare qꝛ no-
lebat reſtituere ⁊ telo reſiſtebat vngaretus. l. ſi vt allegas. ⁊ ibi not. do
cto. maxime Cy. ⁊ Barto. ad. l. corn. de ſica. ⁊ eſt concluſio magis cōis
etiā in fure diurno vt notat etiā Ange. in. l. j. C. vnde vi. ⁊ not. in. c. j. §.
hoīem. de pa. tenē. ⁊ in. c. ij. de homicidio. Et ſi diceretur qꝺ illa cōclu
ſio nō habet locū vbi res de quarū periculo ⁊ omiſſiōe tractaret̄ eſſent
viles. l. ſi ex plagijs. §. tabernarius. ff. ad. l. aquiliam. ⁊ no. Bal. in. l. j.
C. loca. ⁊ Ange. in. d. l. j. C. vnde vi. tñ cū regula ſit ꝙ pro ſaluatione re
rū ſuarū poſſit quis fugientē ⁊ telo reſiſtentē offendere. d. l. ſi vt alle-
gas etiā ſi nō ſit latro vel fur: ſed debitor: vt ibi ꝑ Bal. ſi quis vult in
ſpeciali fallentia ⁊ exceptione ſe fundare ſcꝫ per dictū. §. tabernarius
dꝫ ꝓbare ⁊ fundare ſuā exceptionē ⁊ fallētiā a regula vt. l. ab ea par-
te. ff. de ꝓba. ⁊ ſic incumbit onus probandi alleganti qꝺ res erant va-
loris modici ⁊ viles inſpecta qualitate ꝑſonarū iuxta. l. ſꝫ ſi ſuſceperit.
§. pe. ff. de iud. ⁊ no. in aut. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. cum ſimili. hoc
10 autē nō fuit probatū pro parte curie ergo ⁊c. ¶ Non obſtat† etiā ſi di-
ceretur qꝺ qñ iudex ꝓcedit ex mero ſuo officio hec verba poſita ſint in
inquiſitione qꝺ tūc iudex poſſit procedere ⁊ inquirere contra aliquem
de delicto etiam indicijs non precedentibus: vt vr̄ de mente Angel. in
repe. l. ſi vacantia. C. de bo. va. lib. x. i. xxvij. col. allegat. c. j. de offi. ordi.
⁊ not. Spec. in tit. de inquiſi. §. nunc tractemus. verſi. hoc autem ſcias.
quia reſpondeo quod Spec. in. d. verſi. ⁊ etiam Joan. an. in. c. qualiter
⁊ qñ ſup prima gl. mag. de accu. ⁊. d. Ant. ⁊ imo. in. c. cum oporteat. eo.
ti. non dicūt ꝙ qñ iudex procedit ex ſuo mero officio non debeāt prius
indicia precedere imo potius dicunt contrariū alias enim dicerent cō
tra id qꝺ habet̄ in. d. c. qualiter ⁊ qñ. contra dictā. l. iuſtiſſimos. ⁊ not.
per Bar. in. d. l. congruit. Solum enim Spec. in. d. verſi. ⁊ Jo. and. in
d. c. qualiter ⁊ qñ. ⁊. d. Ant. ⁊ Jmo. in. d. c. cum oporteat. volunt quod
ſi iudex promotus ab alio inquirat non dꝫ iudex procedere ad inquiſi-
tionē niſi promotor inquiſitiōis probet infamiā ſeu diffamatū fuiſſe
dictum reum de crimine de quo inquiritur vt per Spec. in dicto ver.
cum igitur. ⁊ ver. ſequen. quod ſecus eſt qñ prelatus nō ad inſtantiam
alterius promotoris procedit ſꝫ ex ſuo officio qꝛ tūc per ſe priō inqui-
ret de infamia ſeu diffamatione qua reperta poſtea inquiret de verita
te. d. c. j. de offic. ordi. ⁊ iſto caſu ſi ille contra quem inquiritur domino
non ſum infamatus non debet audiri nec prelatus inquirēs tunc ei fa
cere fidem de diffamatiōe. Cui eñ talē fidē faceret cū ipſemet ſit iudex
ita dicunt dicti doct. ¶ Et ſic apparet qꝺ prefati doc. bene volunt qꝺ
inquirens etiā quando inquirit ex ſuo mero officio bene debeat prius
per ſe inquirere de infamia ⁊ diffamatione delicti commiſſi ab inquiſi-
to quāuis non teneatur de hoc facere fidē reo. Sed in caſu noſtro inqui
ſitor dixit ſe inquiſiuiſſe pri⁹ de diffamatiōe ⁊ habuiſſe indicia ⁊ eorū
copiam tradidit per quam copiam apparet quod in veritate ſuberāt
indicia ſufficientia ad inquirendum de veritate criminis contra bonro
meū ergo debet iudex deſiſtere ab inquiſitione ⁊ condemnatione: quia
alias grauat bonromeum. Scdo iniuſte facit ⁊ etiā minus rite cum nō
inquiſiuerit prius ſufficienter vt debebat ante q̄ de veritate inquire-
ret ⁊ procederet merito vt dixi nō debet ad condemnationē procedere
ſed reum abſoluere ſaltē ab inſtantia iudicij. l. libellorū. §. ꝙ ſi libelli.
11 ff. de accu. etiam parte nō opponēte vt ibi ⁊ vbicunq̄† iudi. conſtat ex
actis poteſt ipſe ex officio ſuo ſupplere vt no. gl. ⁊ Cy. in. l. j. C. vt q̄ de-
ſunt aduo. ⁊ glo. in. l. ij. ff. de fer. ⁊ Jnno. in. c. cum dilectus. de conſue. et
in. c. ꝑ tuas. in ſi. de teſti. ⁊ in. c. ſi. de corpore vitia. ⁊ Jnn. ⁊ Jo. an. in. c.
ſepe. de appel. cū ſimi. Et preſertim in criminalibus cauſis in quibus
parte abſente ſeu contumace poſſet procedi ad diffinitiuam ſententiā.
l. ⁊ ſi non defendatur. ff. de peñ. l. j. in ſi. ff. de queſtio. in auten. qui ſe-
mel. C. quomo. ⁊ qñ iudex. d. l. ampliorem. C. de appella. multo magis
in caſu noſtro in quo fuit oppoſitū ꝑ procuratorē ſeu defenſorē dicti
12 bonromei. ¶ † Et licet alias in cauſis criminalibus non poſſit admit
ti procurator ſm̄ diſtinctionem traditam in. l. peñ. §. ad crimen. ff. de
pub. iud. ⁊ in. l. reos. C. de accuſa. ⁊ in. c. veniens. de accu. tamē bene po-
teſt procurator rei opponere exceptiōes impediētes proceſſum puta
ꝙ libellus inquiſitionis non procedit vel quod iudex nō poteſt inqui-
rere ſeu ꝙ accuſator non poteſt accuſare. ⁊ ſic de ſimilibus exceptioni
bus dilatorijs vt probat Bar. in. d. §. ad crimen. circa antepe. colū. in
verſic. quero procurator habens mandatum: quas exceptiones pote-
rat proponere ⁊c. quia hoc non reperitur prohibitum cum ſolum re-
periatur procurator veniens ad proſequendū crimen vt in iuribus. ſ.
allegatis ⁊ ita videtur probari in. d. c. veniens. ⁊ no. Specu. in titu. de
procuratore. §. j. verſi. ſed procedens. ⁊ ver. iuncto decimus ad excuſan
dum ⁊ ibi Jo. an. in addi. ⁊ no. doc. in. c. licet in beato petro. de accuſa.
13 ¶ † Nec etiam ob. predictis ſi diceretur quod quando non opponitur
procedit inquiſitio etiam non precedentibus indicijs. c. ij. de accuſa. in
vi. quia rñdeo qꝺ illud procedit parte preſente ⁊ tacente vt ibi in tex. ⁊
no. etiam ibi clare Joan. and. in nouella et Angel. in repe. d. l. ſi vacan
tia. in colum. ſuperius allega. Unde autem tu dicis ꝙ procurator vel
defenſor bonromei nō potuit admitti ⁊ tunc ſumus in caſu. d. c. ij. quia
pars non fuit preſens. Aut potuit admitti ⁊ tunc clarum eſt ꝙ fuit op
poſitum ꝙ non erat procedendum eo quia non precedebant indicia
ſufficientia. Preterea iudex in caſu iſto poteſt ſupplere vt prime di-
xi ⁊ bene facit ſupplere: quia alias iniuſte infertur grauamē bonro-
meo qui nō erat de hoc crimine diffamatus. Si ergo ex predictis con
ſtat ꝙ non preceſſerint indicia ſufficientia ad inquirendum multo mi
nus ad condemnandū debent eſſe tales probationes luce meridiana
clariores. l. ſciant. C. de probatio. l. qui ſententiam. C. de pen. Ex qui-
bus cōcluditur nullo modo ex dicto proceſſu poſſe procedi contra di-
ctum bonromeum ad condemnationem. Alexan. Jta dico ⁊ conſulo
ego Alexan. de tarta. de Jmo.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxxxix.

1 ¶ Abſurdum eſt ꝙ magis dilecti a teſtatore ſint deterioris condi
tionis quam minus dilecti.
2 Uerba ſine herede maſculino intelliguntur ſine deſcendentibus ma-
ſculis. 3.
4 Si deficit conditio quo ad primos non eſt locus ſubſtitutioni.
5 Quomodo interpretantur verba teſtatoris quando ſunt dubia.
6 Appellatione heredis intelligitur aliquando de deſcendentibus tm̄.
7 Mulieres non poſſunt dici heredes maſculini.
8 An ille qui vult venire ex ſubſtitutione fideicommiſſaria ſufficiat pro-
bare per publicā vocem ⁊ famam ꝙ talia bona erant in bonis talis.
9 Cum agitur petitorio non ſufficit probatio per famam. 11. 13.
10 Jn antiquis fama ſufficit pro plena probatione. 3.
11 Tempus longeuum vite hominis eſt centum annorum.
12 Jn caſibus in quibus probatio fit memoriam extare vel non extare nō
admittitur niſi in caſibus in quibus eſt expreſſum de iure.
16 Sententia in poſſeſſorio non videtur modici preiudicij.

¶ Conſilium. cxxxix.

¶ Quando ex coniecturis apparet de mente teſtantis: ⁊ tñ verba nō
patiantur illam interpretationē qd faciendū ſit. ¶ An ſufficiat ꝓba-
tio per famam in poſſeſſorijs iudicijs ⁊ ſaltem ſi tractat̄ de facto: qꝺ
eſt a tempore ſexaginta quatuor annorum.

Redemptoris noſtri inuocato
ſuffragio. Circa primum dubium quo queritur an here-
ditas Antonelli impuberis pertineat ad dictos Uentu
rinum Nicolaum Gaſparinum ⁊ Callanum vigore ſub-
ſtitutionis facte in teſtamento dicti Nicolai. an vero ſpectare debeat
ad matrem ⁊ ſororem dicti impuberis que dicta ſubſtitutione non ob-
ſtante ſuccedere deberent. ⁊ omiſſis impertinentibus ⁊ ſuperfluis du-
bium contra dictas mulieres facere videtur. Quia dictus Nicolaus
de gambazochis teſtator videtur voluiſſe bona ſua deuenire ſemper
in agnatos maſculos quia excluſis ſororibus quibus certum quid val
de exiguum reliquit inſtituit dictos Jſachinum et Antonium qui
erant maſculi de agnatione ipſius teſtatoris et remotiores in gradu
quam eſſent dicte ſorores ⁊ diſpoſuit ꝙ ſi predicti Jſachinus ⁊ An-
tonius decederent ſine herede maſculino ꝙ bona eius remanere debe-
rent in propinquioribus ipſius teſtatoris: qui eſſent de eius parente-
la. ⁊ ſic ſemper de gradu in gradum ꝙ dicta eius bona nunq̄ recede
rent de ipſius parentela de gambazochis donec aliqui maſculi ſint in
ipſa. Si ergo teſtator excluſit ſorores que propinquiores erant vt in
agnatos maſculos ſucceſſionem ſuā transferret multo magis videtur
excludere matrem ⁊ ſororē dicti Antonelli que remotiores erāt alias
1 reſultaret abſurdum ꝙ magis† dilecti a teſtatore eſſent deterioris cō
ditionis q̄ minus dilecti vltra. l. publius. §. ſi. ff. de condi. ⁊ demon. et
l. qui fundū. §. qui filios. in ſi. ibi eſt igitur ratione congruētius. ff. ad
l. fal. ad quod bene facit notabilis deciſio Ricardi malumbre quā re-
fert ⁊ ſequit̄ Bar. ⁊ Bal. in. l. galli⁹. §. etiā ſi parēte. ff. de li. ⁊ poſthu. ⁊
Bal. in. c. j. de natu. ſucceſ. feu. vbi volunt ꝙ ſi teſtator inſtituit filium
⁊ ſi deceſſerit ſine liberis ſubſtituit titiū ⁊ heredes titij ⁊ contingat fi-
lium decedere ſine liberis pro mortuo titio qꝺ heredes extranei dicti
titij nō admittuntur ad ſubſtitutionē quia licet alias appellatiōe he-
redum comprehendantur etiaꝫ extranei. l. in annalibus. C. de leg. ⁊. l.
ſciēdum. ff. de verb. ſig. tñ hoc caſu non cōprehēdentur: ſed ſolū intelli
gitur de heredibus deſcendentibus titij quia alias reſultaret abſur-
dum. ⁊ contra mentem teſtatoris: quia ſicuti predilexerit teſtator filiū
viuū titio ita videtur quod predilexerit heredē filij vltra heredem ti-
tij ſed ſi diceremus heredem extraneū titij admitti ad ſubſtitutionem
ſequeretur qꝺ heres filij extraneus qui dicitur predilectus vltra here-
dem extraneum titij eſſet deterioris conditionis q̄ heres extraneus ti
tij contra dictam. l. publius. ⁊ ita etiam tenet in ſimili queſtione Joā.
and. in additione Spec. in titu. de teſta. in rubri. in vltima queſtione ⁊
in alia ſimili queſtione videtur idē concludere Bart. in. l. fin. ff. ad tre-
bel. ⁊ hac eadem ratiōe ⁊ ſimili decidit Raphael fulg. duas notabiles
queſtiones vnam in. l. j. C. de condi. inſer. aliam in. l. cum acutiſſimi. C.
de fideicō. in quibus propter coniecturam voluntatis teſtatoris rece-
dimus a verbis teſtatoris ⁊ menti adheremus iuxta. l. nō aliter. de le.
iij. ⁊. l. ij. C. de lib. prete. l. ij. §. cōditio. cum ſimi. ff. de adimen. leg. hoc
etiā ſatis augmentatur ex verbis dicti Jſachinus ⁊ Anto. decederent ſi-
2 ne herede maſculino† ⁊c. que verba intelliguntur ſine deſcendentibus
maſculis. c. j. §. ſi clientulus. de alienatione feudi. cōſulgur ex. l. ex fa-
cto. §. ſi. ff. ad trebel. cum ibi notatis. ⁊ tradit Joan. and. in dicta rubz.
de teſt. in

de teſti. in vltima. q. ⁊ Bal. in. l. liberti. in. vlti. col. C. de oper. liber. ⁊ in
d. §. etiā ſi parente. ¶ Sed premiſſis nō obſtantibus cōtrariā ſniam
in propoſito noſtro de iure veriorē eē arbitror preſertim ex infra ſcri-
3 ptis. Nā† teſtator nullā ſubſtitutionē fecit Jſachino ⁊ Anto. niſi caſu
quo ipſi decederent ſine herede maſculina que verba importāt ꝙ ſolū
attendat̄ tp̄s mortis Jſachini ⁊ Antonij an deceſſerint nullo ſuperſti
te deſcēdente maſculo heredi. ⁊ ſic tp̄e mortis Antonij remāſit heres
maſculus deſcendens ex eo licet poſtea oīs maſculus deſcendens dece
deret ſine liberis tñ omnino dicitur defeciſſe cōditio ſubſtitutionis qꝛ
ſatis eſt qꝺ aliquo momento poſt mortē Antonij ſuperuixerit aliq̄s
eius deſcendens maſculus. tex. eſt in. l. ex facto. §. pe. ff. ad trebel. qua-
litas enim iuncta verbo intelligitur ſcḋm tp̄s verbi. l. ij. ⁊. iij. ff. de au-
ro ⁊ arg. leg. ⁊. l. tytius. in prin. ff. de teſta. militis. l. in delictis. §. ſi ex-
traneus. ff. de noxa. ⁊ ſubſtitutio ſequens denotata per illa verba ⁊ ſic
ſemper ſequēdo de gradu in gradū ꝙ predicta eius bona nō recedāt
de dictis eius affinibus ſeu de dicta eius parentela de gambazochis
donec aliqui maſculi ſint in ipſa ⁊c. eſt facta in caſu quo eueniat condi-
tio prime ſubſtitutionis per quam vocati ſunt illi qui tunc eſſent pro-
pinquiores. Nam poſt illos vult eis deficientibus vocari ſequentes
quos voluit eſſe ſubſtitutos illis primis propinquiorib⁹ primo ſub-
4 ſtitutis. Et† ſic ſi deficiat cōditio quo ad primos quia non ſit eis aper
ta via non eſt locus ſequenti ſubſtitutioni. l. ſi mater. §. j. ⁊. l. qui habe-
bat. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊. d. l. qui fundū. §. qui filios. in fin. ⁊ in notabili
qōne traditur per Jo. an. in addi. Spec. in ti. de teſt. §. j. in addi. incip.
huic queſtioni ⁊c. in ver. currit etiam caſus nouiſſimus. ⁊ Old. in con
ſi. clxxvij. incipiē. teſtator. in ſuo vlt. teſtamen. ⁊c. Et Ang. in. l. j. ff. de
vulg. et pupil. ⁊ in. l. quādiu. l. ultima. ff. de acqui. heredi. deniq̄ ſatis
euidēs videtur hunc caſum qui euenit fuiſſe a teſtatore omiſſum meri-
to remanere dꝫ in diſpoſitione iuris cōis. l. commodiſſime. ff. de libe. ⁊
poſthu. l. ſi extraneus. ff. de condi. ob cauſam. ¶ Solum reſtat ad ob-
5 iecta reſpōdere ad† que rñdeo ⁊ dico qꝺ quādo verba teſtatoris poſ-
ſunt habere plures ſignificationes puta vnam propriā ⁊ aliā impro-
priam ſeu vnam ſignificationē largam et aliā ſtrictam vel ſignificatio
illius vocabuli quouis quomodo poteſt referri ad multa tunc ſi appa
ret de mente teſtatoris ex coniecturis ſeu ex alijs diſpoſitis in teſtamē
to tunc ſtamus illi ⁊ recedimus etiā tunc a propria vel ſtricta ſignifi-
catione verborū ⁊ capiemus tunc impropriā vel largā. d. l. non aliter
⁊. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. cum ſimil. ff. de leg. j. ſed quando verba ali-
quo modo ex propria vel impropria ſeu larga ſignificatione a iure da
ta non pñt adaptari ad coniecturatam mentē teſtantis tunc nullo mo-
do attendimus mentē teſtantis. imo talis voluntas quatenus verba
non deſeruiant illi reddit̄ inutilis ⁊ inefficax. l. in ambi. ff. de reb. dub.
⁊ Bart. ita rñdet ad. d. l. non aliter. de leg. iij. Jta etiā eſt de mente gl.
in. l. eum virū. C. de fideicō. in verbo voluntas. ⁊ notat ibi clare Salyc.
in ſi. ſed in propoſito noſtro verba teſtatoris clare cōprehēdūt inſtitu
tionē factā eſſe de Jſachino ⁊ Anto. ⁊ mens etiā nō repugnat ⁊ talis
eſſe preſumitur q̄ verba ſonāt. l. labeo. ff. de ſuppel. leg. Jteꝫ verba te-
ſtamēti. ⁊ etiam cōprehenditur qꝺ ſi Ant. ⁊ Jſachinus deceſſerint ſi-
ne herede maſculina qꝺ habeat locū ſubſtitutio dictorū propinquorꝫ
ſed dicta verba nec ex propria et ſtricta neq̄ ex impropria ſeu larga
ſignificatione cōprehēdunt qꝺ ſi deſcendētes maſculi heredes dictorꝫ
Jſachini ⁊ Ant. extarent et poſtea decederēt ſine liberis maſculis qꝺ
tunc ſuccedant ex ſubſtitutione dicti propinquiores maſculi de agna-
tione quia appellatione Jſachini ⁊ Antoñ. decedentiū ſine prole ma
ſculina nō veniūt liberi maſculi eorꝫ decedētes ſine herede maſculina.
ſi enim teſtator exiſtimaſſet ſub dicta appellatione Anto. ⁊ Jſachini
cōprehendēdi eorū liberos maſculos erraſſet in noīe appellatiuo: ⁊ iō
illa ſubſtitutio vitiaret̄. l. ſi quis in fundi voca. ff. de lega. j. ⁊ ita. l. in am
biguo. ¶ Unde ſatis in ſpecie ad caſum noſtrū cōſuluit Pau. de ca.
in. cōſi. cccxlix. inci. in chriſti noīe preſens dubiū vr̄ formari ⁊c. in fin.
vbi conſuluit ꝙ ſi teſtator tityum inſtituit ⁊ ſi deceſſerit ſine filijs ma
ſculis ſubſtituit luciū ⁊ ſi lucius decederet ſine filijs maſculis vel femi
nis ſubſtituit Marcū ⁊ cōtingat priō loco decedere luciū primū ſub-
ſtitutū poſtea decedat ipſe lucius ſine filijs maſculis ſed cū filia femi-
na ſupſtite dicto Marco vltimo ſubſtituto qꝺ admittet̄ dictus Mar-
cus ex ſubſtitutione iuxta notata per Bar. in. d. l. quādiu. ff. de acq. he
redi. in ſi. ⁊ dubiū tñ ibi facere videbat̄ qꝛ ſi teſtator voluit in caſu illo
qꝺ per filias ēt feminas dicti lucij ſubſtituti excluderetur dict⁹ Mar-
cus vltimo ſubſtitutus multo magis vr̄ qꝺ voluerit dict⁹ teſtator di-
ctū Marcū excludi per filias feminas natas ex dicto tityo filio teſta-
tore primo loco inſtituto. argu. d. l. publius. §. j. et tñ vt dixi ipſe con-
ſuluit contrariū ⁊ recte qꝛ ſcḋm cū qñ verba teſtamenti non pñt adapta
ri ad vnū ſenſuꝫ nō debemus illū capere poſito ꝙ preſumptio apud
nos ſit teſtatorē illū ſenſum habuiſſe allegat. l. ſi cui. ff. de vſufructu le
gato. ⁊. d. l. in ambiguo. ⁊ ipſemet Pau. in. d. l. in amb. facit mentionē
de iſto ſuo cōſilio. ¶ Per hec apparet rñſum ad notata per Barto.
in. d. l. gallus. §. etiā ſi parente cū oībus alijs ſupra allegatis qꝛ ibi lo
6 quit̄ qñ verba patiebatur. nā † appellatione heredis qñq̄ intelligim⁹
de deſcendētibus tantū. vt. d. l. ex facto. circa finē. ⁊ in. d. c. j. §. ⁊ ſi cliē-
talus ⁊ in. c. ſi. ſi de feudo fuerit cōtrouerſia inter dñm ⁊ agnatū. qñq̄
accipitur etiā pro extraneis heredibus vt. d. l. in annalibus. C. de leg.
cū ſimi. vñ dꝫ accipi ſtricte vel large ſcḋꝫ ꝙ ex cōiecturis apparet de mē
te teſtatoris quia ſignificatio verborū pōt ad id adaptari ⁊ ita loquū
tur alie deciſiones ſuperius allegate qꝺ nō eſt in caſu noſtro vt. ſ. fuit
dictum. ¶ Poſſet etiā dici ꝙ deciſio Bart. in. d. §. etiā ſi parente. nō
procedit ſcḋm Ang. et Jo. de imo. ibi tñ quia quo ad caſum noſtrum tu
tiorem puto rñſionē ſupra datam quā veriſſimā puto: ideo in hoc an
melius dicant alij tenentes cōtra Bar. in caſu ſuo q̄ Bar. nō inſiſtam
quia non vr̄ expediens. ¶ Preterea potuit teſtator velle magis faue
re primis liberis maſculinis dictorꝫ Jſachini ⁊ Antonij vt ſic voluerit
quod ipſi pleno iure dictā ſucceſſionē irreuocabiliter cōſequerent̄ ſuc-
cedēdo ab inteſtato dictis Jſachino ⁊ Ant. iuxta. l. lucius. la. ij. cū gl.
ff. de her. inſti. ⁊. l. ex facto. §. ex facto. cū gl. ff. ad treb. queadmodū vide
mus plerūq̄ maiorē impendi fauorē liberis primi gradus q̄ alijs. l.
iubemus. in princi. iuncto fine. C. ad treb. l. ſuus quoq̄. in prin. ⁊. §. ne-
7 potes. ff. de heredi. inſti. ⁊. l. ſi. C. de lib. prete. ¶ Nec obſtāt dictis† mu-
lierib⁹ illa verba ſine herede maſculina attento ꝙ dicte mulieres non
poſſunt dici heres maſculina quia dico ꝙ iſte mulieres nō ſuccedūt tā
q̄ vocate ex teſtō Nicolai ꝑ illa verba ſine herede maſculina ꝑ. d. l. lu-
cius. cū gl. cōiter ibi approbata ⁊ probat̄ in. l. poteſt ſcḋm Bald. ibi. ff.
de vulga. ⁊ pupil. ⁊ no. Jo. and. in. d. additione incip. huic queſtioni ac
cedit. ⁊ Old. con. cxlj. incip. thema tale eſt. dñs canonicus eſt. Barto.
in. l. ſi cum dotē. in princi. ff. ſol. mat. et in. l. centurio. de vulg. ⁊ pupil. ⁊
in. l. ſi ſeruū. de leg. iij. ⁊ Bal. in. l. cū acutiſſimi. C. de fideicōmiſ. ⁊ in. l.
ſi emancipatus in octaua op. C. de colla. ⁊ Pet. de ancha. i. c. ſi pater.
in duodecimo notabili. de teſti. lib. vj. ⁊ Fulgoſius in. l. generaliter. §.
cum aūt. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ Jo. de imo. in. d. §. ex facto. ⁊ i. l. filiuſfa. §.
cum quis. ff. de leg. ij. ⁊ in. d. l. lucius poſt oēs antiquos. vbi dicit hanc
eſſe cōem opinionē. ⁊ Pet. de ancha. in repe. capituli i preſentia. que-
ſtione. x. de probationibus. circa quod non inſiſto cum hec ſit magis
communis opinio approbata et i iudicijs et in ſcholis. et pro illa par-
te ſepenumero conſului et ſi hec eſſet principalis dubitatio hic diſcu-
terem de veritate illius articuli vt alias ſatis plene feci conſulēdo ma
xime apud piſtoriū: ſed veniūt ab inteſtato ceſſante cauſa ſubſtitutio-
nis vt notat̄ in dicta. l. lucius. ¶ Preterea illa verba ſine herede ma-
ſculina ⁊c. loquuntur ſolū de illis deſcendentibus: ſcilicet primis he-
redibus dicti Antonij nō de iſtis. d. l. ex facto. §. pe. ⁊. ſ. dictū fuit ple
8 nius. ¶ Capio aliā dubitationē quia† querit̄ an ſufficiat illum q vult
venire ex ſubſtitutione fideicōmiſſaria ad bona tanq̄ bona heredita-
tis Nicolai probare ꝑ publicā vocē ⁊ famā ꝙ talia bona que petuntur
erāt in bonis Nicolai et remanſerunt in bonis et hereditate. ⁊ ſic poſ-
ſidebantur ꝑ cū tp̄e mortis eius q deceſſit de anno. Mccccv. puto tñ
qꝺ in hoc ſit error in puncto quare vr̄ quod deceſſerit poſt: cum teſtm̄
eius conditū fuerit de anno. Mccccxj. ſed etiā dato ꝙ deceſſiſſet tamē
adhuc dico talē probationē non ſufficere ſi dicti ſubſtituti ex illa ſub-
ſtitutione fideicōmiſſaria cōprehenſa in cōpendioſa agant contra he-
9 redes eius in cuius ꝑſona euenit caſus ſubſtitutionis agendo† actione
ex teſt. ad reſtitutionem rerū hereditariarū ſeu fideicōmiſſi vt not. in. l.
ex ea ſcriptura. C. ad trebel. ⁊ in. l. reſtituta. §. j. ff. ad treb. ⁊ no. Barto.
in. l. ſi legatis. in prin. eo. ti. Nam cū tunc agi dicat̄ petitorio non ſuffi-
cit probatio per famā quare non eſt plena probatio vt plene notat̄ in
l. iij. §. eiuſdē. ff. de teſti. ⁊ in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ⁊ in. l. i bone fidei.
C. de reb⁹ cre. ⁊ plene ꝑ Bar. in. l. de minore. §. ſi pluriū. ff. de qōnib⁹.
10 ¶ Et lꝫ in antiquis† fama ſufficiat pro plena ꝓbatiōe iuxta no. i. l. at
q natura. §. cū me abſente. ff. de neg. geſt. ⁊ i. l. ſi ꝓprietatis. C. de ꝓba.
⁊ in. l. ſi arbiter. ff. de ꝓba. ⁊ no. Jnn. in. c. veniens. de ver. ſig. ⁊ Cyn. et
Bar. in. l. ſi qdē. C. ſo. ma. ⁊ Bal. i aut. quas actiōes. ad ſi. C. de ſacro-
ſan. ecc. ⁊ in. l. conuenticulā. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. cū ſuper. C. de rei vēdi.
tñ illud ꝓcedit qñ tractamus de probatione alicuius facti a quo diſta
11 mus ꝑ annos centū ⁊† ſic quantū eſt tp̄s longeue vite hoīs ꝙ eſt centū
annorꝫ. l. ſi. C. de ſacroſan. ecc. ⁊. l. an vſuſfructus. ff. de vſufr. ita conclu-
dit Jnn. in. d. c. veniens. ⁊ Spe. in ti. de proba. §. ꝓbare. ver. ⁊ no. ꝙ p̄-
ſumptus ⁊c. ⁊ ideo Jo. de imo. in. c. veniens. cl. j. de teſti. reprehēdit ibi
Ant. de bu. q dicebat ꝙ etiā ſi tractat̄ de probatione alicuius facti iam
ſunt anni quadraginta dꝫ eſſe factū ſatis antiquū adeo ꝙ dꝫ ſufficere
probatio ꝑ famā ⁊ Ant. de bu. ad hoc allegabat no. ꝑ Cy. i. d. l. ſi qui-
dem. ⁊ ꝑ Jnn. in. d. c. veniens. nā vt inquit Jo. de imo. in. d. c. veniens. ⁊
bene Cy. hoc nō dicit in. d. l. ſi quidē. nec Jnn. in. d. c. veniēs. imo Jnn.
ibi referendo opinionē illorū q dicebant idē eſſe in ſpatio quadragin
ta annorū qꝺ eſt in ſpatio cētū annorū illā reprobat vt etiā facit Spe.
12 in. d. ver. ⁊ no. ¶ Et dicit etiā Jo. † de imo. ꝙ ad hoc non obſtat. d. l. ſi
arbi. quia illa loquit̄ in caſibus in q̄bus ſufficit ꝓbare memoriā exta-
re vel non extare. ⁊ ſic a contrario ſenſu ſecus eſt in alijs. ⁊ illa proba-
tio. ſ. memoriā extare vel non extare non admittit̄ niſi in caſibus in qui
bus eſt expreſſuꝫ de iure ꝙ debeat ꝓbari preſcriptio de qua memoria
non exiſtat ſcḋm Jnn. in. c. qd̄ ꝑ nouale. de ver. ſig. ⁊ Spec. in. d. §. ꝓba-
13 re. ver. vꝫ etiā. ¶ Et qꝺ non† ſufficiat dicta ꝓbatio ꝑ famā in his fa-
ctis ꝓbandis a q̄bus diſtamus ꝑ ſpatiū quadraginta annorum ſꝫ re-
quirat̄ ſpatiū centū annorū tꝫ etiā Jo. de imo. in. l. iij. §. itē labeo. el. j. ff.
de aqua plu. ar. ⁊ ita dicit eſſe de mente Jnn. i. d. c. veniēs. de ver. ſigni.

Et ita etiā eſt de mente Ant.in.d.l.at q natura.§.cū me abſente. ⁊ in
l.quidā in ſuo.ff.de condi.inſti.⁊ in.d.l.ſi ꝓprietatis. ¶ Quinimo vo-
luit fortius dn̄s Abb.ſicu.in.d.c.veniens.de teſti.⁊ in.c.lz. ex quadā.
eo.ti.⁊ in.c.inter dilectos.col.v.de fide inſtru. ꝙ ſola fama etiā in anti
quis non ꝓbat plene p̄terq̄ in caſibus in qbus agit̃ de ꝓbāda pſcri
ptione tanti tpis cuius memoria nō exiſtat ⁊ ipſe in.d.c.inter dilectos
ponderat ad hoc ibi verba Jo.and.hoc volentis ſm eum. Cum ergo
non diſteinus p annos centū:imo nec p ſexaginta quatuor a facto ꝓ-
bando.ſ.a tpe mortis Nicolai cū tractet̃ de ꝓbando an remanſerit in
bonis ⁊ hereditate ſua tēpore mortis ſue ſequit̃ ꝙ non ſufficit ſola fa-
14 ma ⁊c. ¶ Si aūt dicti† ſubſtituti intentarent aliqđ poſſeſſorium caſu
quo eis cōpeteret vt ſi facta eis verbaliter reſtitutione fideicōmiſſi in-
tentarent remedium de quo in.l.edicto.C.de edicto diui adri.tol.quod
in caſu proxime dicto vr̃ eis cōpetere vt p Bar.⁊ alios ibi ⁊ p Bal.i
15 l.ſi.C.de codicil.⁊ tūc res vr̃ magis dubia:nā prima facie† quo ad illđ
remediū poſſeſſoriū videret̃ ſufficere ſola ꝓbatio p famā ꝓcedentē et
trahentē originē a veriſimilibus cauſis tunc vr̃ ꝙ ꝓbaret p notata p
Barto.in.l.j.C.quorum bono.⁊ in.l.ij.§.fina.C.vbi in rem actio.et in
d.l.de minore.§.ſi plurium.per not.per gloſſ.in.l.vbi adhuc.C.de iu-
re dotiū.tamē adhuc in propoſito quo ad ſimilia remedia poſſeſſoria
etiā ſi iudiciū ſummariū ſit videt̃ qđ requiratur plena probatio vt no
16 tat glo.in.d.l.j.C.quorū bonorū.in gl.mag.in verbo filiū.iſtud† ibi fir
mat Jac.bu.⁊ Ang.⁊ Sali.⁊ alij etiam cōmuniter vident̃ cū illa glo.
tranſire cum eam non reprobent ⁊ dicit Sali.qđ hec ſnīa in poſſeſſo-
rio.non vr̃ modici preiudicij cum aliā ſnīam poſt ſe non expectet ſup
poſſeſſorio.Item quia non pōt appellari ab ea iuxta tex.in.l.j.C.ſi de
momentanea poſſeſ.fuerit appellatū ⁊ quod non ſit leuis p̄iudicij ēt
probatur inſtitu.de interdi.§.retineri.cum ſequen.Et ꝙ in dictis poſ
ſeſſorijs iudicijs etiā ſummarijs requirant̃ plene ꝓbationes ex parte
actoris firmat Bar.i extrauagāti ad repri.in verbo ſummarie quare
dicamus ſummaria talia iudicia ⁊ quo ad qd:excipit tn̄ aliqua poſſeſ-
ſoria valde fauorabilia vt in illo poſſeſſorio de quo loquit̃ titu.ff.ſi vē.
no.mulier ꝓpter fauorē alimentorū de quo ibi agit̃ ⁊ cū illa opinione
Bar.i dicto verbo ſummarie tranſit Pet.de ancbara.in clemē.ſepe.
de verbo.ſignifica.et ex predictis ⁊ alijs traditis per Barto.apparet
reſponſio ad allegata in contrarium.⁊ cum in dubio ab opinione glo.
que etiā in propoſito vr̃ eſſe magis cōis non ſit recedendū in iudicādo
⁊ conſulendo vt no.Ja.bu.in.l.j.C.q pro ſua iuriſdictiōe.⁊ Bar.in ſuo
ꝯſi.incip.Andriuzolus.⁊ Bal.in.l.j.ff.de vul.⁊ pup.⁊ in.l.ſi.C.de pe
na iudicis q male iudicauit.⁊ Ang.in.l.ij.ff.de accu.⁊ ſentit Cy.in.l.j.
in.j.oppoſitione.C.de actio.⁊ obli.Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxl.

1 ☞ In diſpoſitione hominis penali vel odioſa appellatione filiorū
non comprehenduntur nepotes.
2 Copula ⁊,poſita inter dictionem heredum ⁊ dictionem filiorum.§.
4 Si teſtator ſub certa pena mandat heredi ꝙ monumentum faciat hec
pena non ligabit heredem heredis.
6 Quando teſtator dixit filios et heredes facit diſpoſitione intelligi fa
ctam nominatim.

¶ Conſilium.cxl.

¶ Si poſt inſtitutionē filiorū teſtator in teſtō imponat penā dictis fi
lijs ⁊ heredibus ſi contrafecerint hec pena habeat locū ſi filij ⁊ here-
des dictorū filiorū heredū cōtrauenerint. ¶ Begnaminus hebre⁹ te
ſtamentū cōdidit in quo zachariā,emanuelē Salomonē ⁊ Fincium
eius filios legitimos ⁊ naturales ſibi heredes vniuerſales inſtituit ⁊
vt occaſio diſcordie tolleret̃ bona hereditaria p ptes pro diuiſo inter
dictos eius filios ⁊ heredes diuiſit cū certis modificationibus ⁊ inter
cetera diſpoſuit ꝙ dicti quatuor eius filij et heredes ſupra nominati
teneant̃ ⁊ debeant eſſe taciti ⁊ cōtenti dictis ptibus et portionibus eis
aſſignatis nec poſſint aliquid vltra petere vel inuicem ſe moleſtare et
inquietare ⁊ cum hoc ꝙ ſi aliquis dictorū filiorū ⁊ heredum aliter face
ret ⁊ litem aut controuerſiam aliquā moueret impugnando volunta-
tem ⁊ ordinationē ſiue diuiſionē predictā directo ⁊ p indirectū tunc ⁊
eo caſu dictus talis filius qui contrauenerit vel cōtrafecerit intelligat̃
⁊ ſit priuatus oī cōmodo hereditatis dicti teſtatoris ⁊ ſolum habeat ⁊
habere debeat iure inſtitutionis ſuā partē legitime ⁊ non vltra ⁊ reſi-
duum pertineat ⁊ ptinere debeat ad alios filios et heredes q obedien
tes erunt ⁊ dictam diuiſionem ſeruabunt. Querit̃ an dicta prohibitio
⁊ pene impoſitio extendatur ad filios ⁊ heredes dictorum filiorum et
ſic ad nepotes dicti teſtatoris.

Redēptoris noſtri inuocato

ſuffragio. Viſo dicto teſtamento ⁊ etiam codicillis eiuſ-
dem teſtatoris ſuper eo de quo queritur obmiſſis non ne
ceſſarijs puto de iure concludendū dictā prohibitionem
⁊ pene impoſitionem non trahi ad dictos nepotes heredes dictorum
filiorum ⁊ heredum dicti teſtatoris hoc oſtendunt illa verba teſtatoris
dicentis. Et eo caſu dictus talis filius qui contraueniret ſeu contrafa-
ceret intelligatur et ſit priuatus ⁊c.quia prohibitio facta filijs non ex
tēditur ad nepotes vt in aut.de reſti.fideicom.§.nos igitur.⁊ ibi glo.
j.⁊ iſtud etiā ſequit̃ Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.volūtas. C. de fideicō.⁊ My.
Ray.Bar.Bal.⁊ Moder. Alij in.l.filiuſfamilias.§.diui.ff.de leg.j.
⁊ Bar.in.l.lucius.§.ſempronie.ff.de leg.ij.⁊ Bald.in.l.quiſquis.§.
ad.l.iul.maieſt.⁊ in.l.titius.in prin.ff.de libe.⁊ poſth.vbi per illū tex.
1 ⁊ per dictū†.§.nos igitur cū glo.dixit ꝙ in diſpoſitione hominis pe-
nali vel odioſa appellatiōe filiorū nō cōprehēdūtur nepotes ꝓ hoc
infer̃s ꝙ ſi ſtatutū eſt ꝙ aliquis cū filijs ſuis non poſſit ſtare in ciui-
tate nō cōprehēdūt̃ nepotes:vnde videmus ꝙ in exheredatiōe filio-
rū que eſt odioſa.l.cū quidā.ff.de liberis ⁊ poſthumis.l.j.§.quare.ff.
de ventre in po.mitten.appellatiōe filiorum non comprehenduntur
nepotes vt no.in.l.filij.ff.de verborum ſignificatione.⁊ not.Barto.in
l.liberorum.eo.ti.⁊ canoniſte in.c.in quibuſdā.de pen.⁊ in clemen.j.de
baptiſmo.facit.l.qđ ſi nepotes.ff.de teſta.tu.⁊.l.iuſta.ff.de verbo.ſig.
⁊ inſti.qui teſt.tu.da.po.§.ſi. ¶ Nec obſtat ſi dicat̃ ꝙ dicta diſpoſitio
vr̃ ēt relata ad heredes dum dixit ꝙ ſi aliquis dictorū filiorū ⁊ here-
2 dū aliter faceret ⁊c.nā† illa copula ⁊:poſita inter dictiōne filiorū ⁊ di-
ctionē heredū operatur vt verificētur illa verba in filijs tātū:⁊ tm̄ etiā
in heredibus tātum vt declarat Bar.in.l. gallus.§. etiam ſi parente.
ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ Bal.in.d.l.gallus.§.quidā recte.ad fin.cum ſimi.
ar.l.ea tm̄ adiectio.ff.de lega.iij.⁊ ſi refertur dicta diſpoſitio ad illos q
ſunt heredes quāuis non ſint filij ſequitur ꝙ continebit etiā quēcunq̄
alius heres in infinitū.l.ſciendū.⁊.l.heredis.ff.de ver.ſig.l.in annali-
bus.⁊ ibi no.doct.C.de leg.j.per Bar.in.d.§.etiam ſi parēte:quia ad
hoc rn̄deo primo ꝙ teſtator ſolū voluit in caſu noſtro locū habere di-
ctam prohibitionē penalem in filijs heredibus ⁊ non in alijs heredi-
bus pz ex eo ꝙ dixit talis filius q cōuenerit ⁊c. ⁊ ſic per ſequentia de-
clarantur precedentia.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.⁊.l.qui filiab⁹.in prin.
3 ff.de leg.j.Item.† etiā per illa verba teſtatoris dicentis ꝙ ſi qs dicto-
rū filiorū ⁊ heredū aliter faceret non vr̃ aliquo mō poſſe cōprehēdi
nepotes ꝓpter illā dictionē dictorū et ſupra nō dixerat nec fecerat ali
quā mentionē de alijs heredibus q̄ de filijs ipſius teſtatoris ergo vr̃
facta relatio ad ſubſtantiā pſone ipſorū heredū noīatorū.l.ſi cui.§.ſi a
filio.cū ibi no.p.Bart.⁊ doc.ff.de leg.j. ¶ Hoc quaſi in terminis no-
ſtris decidit Bar.in conſi.ſuo.incipiē.Andreas martini condidit ⁊c.
vbi querit ſi teſtator Goffredū ⁊ Joannē eius filios fecit heredes ⁊ le
gata in eo teſtamēto pluribus perſonis reliquerat adijciens ꝙ māda
bat ꝓ infraſcriptos ſuos filios ⁊ heredes legata debere ſolui infra ter
minum duorū annorū ⁊ ꝙ ſi ita factū non eſſet hereditas ſua deueni-
ret ad certū hoſpitale.⁊ contingit ꝙ predicti heredes poſt aditā he-
reditatē ante bienniū deceſſerunt poſt mortē teſtatoris ſuperſtite eor
matre q̄ eorū hereditatē adijcit et q: ipſa non ſoluit dicta legata intra
bienniū hoſpitale predictū petebat bona ⁊ hereditatē dicti teſtatoris
cōſuluit Bar. dictā penalē diſpoſitionē ſolū intelligi relatā ad filios
heredes ⁊ non ad heredes ipſoꝝ filiorū:q: dicta verba importāt qđ
noīatim grauaſſe dicatur filios ⁊ heredes allegat.l.nominatim.ff.de
condi.⁊ demon.⁊.l.ij.ff.de libe.⁊ poſthu.attento ꝙ filij non fuerant in
mora q: deceſſerunt ante bienniū in eis non fuit cōmiſſa pena ⁊ non
committeretur etiā in perſona heredis ipſorū filiorū allegat.l. multa
in princip.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l. ſi penū. ff. quando dies leg. ce.
¶ Pro hoc etiā adducit quia in his que relinquitur nominatim ab
vno alius qui ſuccedit in locū eius preter diſpoſitionē ⁊ voluntatē te-
ſtatoris nō tenet̃ ad illud.l.j.§.ſi.ff.de le.iij.⁊.l.ſi heredes nominatim.
ff.de leg.iij.⁊.l.j.§.id qđ ex ſubſtitutione.ff.ad.l.falci.vnde cū dicta pe
na in caſu queſtionis formate per Barto.eſſet appoſita filijs ſi eſſent
in mora non debet mater heres filiorū que ſuccedit preter diſpoſitio-
nem teſtatoris intelligi ad illud onus grauata que ratiōes per omnia
militant in caſu noſtro qui eſt ſimilimus illi. ¶ Iſtud etiā vr̃ tenere
Ja.de are.et Bart.in.d.l.lucius.§.ſempronio.ff.de leg.ij.vbi diſtin-
guit an prohibitio ſimpliciter relata eſt ad hereditatē:⁊ cōprehendi
tur etiā heres heredis aut prohibitio eſt nominatim facta.⁊ tunc ſec⁹
p.l.ſi plures.ff.de leg.iij.⁊.d.l.lucius.in prin.ſed ita eſt ꝙ dicta diſpo
ſitio ⁊ ꝓhibitio teſtatoris referentis verba ſua ad dictos eius filios di
citur eſſe nominatim facta vt probat̃ in ſ allegata.l.titius.in princ.cū
ibi no.ff.de lib.⁊ poſthu.iuncta.l.j.⁊.ij.eo.tit.ergo ⁊c. ¶ Idē videt̃ vo
luiſſe Ray.in.d.l.lucius.quē etiā ſequit̃ Jo.de imo.in.l.filiuſfa.§.di-
ui.ff.de lega.j.vbi dicūt ꝙ aut teſtator dixit prohibeo ne titius heres
alienet ⁊ tūc vr̃ qđ prohibitio ſit pſonalis.nam illud appellatiuū vr̃
adijci ad demonſtrationē proprij nominis. ar.l.ſi cōis ſeruus ita ſti-
pularet.ff.de ſtipula.ſeruo.ideo tunc non comprehenditur heres he-
redis ſecus ſi ſimpliciter prohibeat ne heres alienet per dictā.l. luci⁹.
in princ.ergo cum teſtator dictā prohibitionē ⁊ diſpoſitionē penalem
nō retulerat ſimpliciter ad heredes ſed ad dictos filios ⁊ heredes imo
verius ad dictos filios ⁊ pz ibi in verbo dictus talis filius que dicit
diſpoſitio nominatim facta vt.d.l.titius.in princi.ergo non cōprehē
4 dit heredes heredū. ¶ Bal.⁊ etiā in.l.ſi.xxj.q.C.de hered.inſti.vult
idē vbi dixit ꝙ ſi teſtator ſub certa pena mandat heredi ꝙ monumen-
tum faciat hec pena non ligabit heredē heredis per dictam.l.nulla.in
prin.quod dictum Bal.intelligendū puto ſcdm diſtinctionē traditā
per Bar.in.d.conſilio.et in.d.l.lucius.§.ſempronie.cum qua conclu-
ſione etiam concordat Ludo.roma.in.l.ſi quis filium.§.ſi.ff.de acqui.
here.Saly.autē format qōnem in.d.l.voluntas.⁊ nihil decidit ſed ſim
pliciter reliquit cogitandum. ¶ Et per hoc† apparet rn̄ſum ad illud
quod dicebatur ꝙ illa copula poſita inter duo adiectiua facit ꝙ intel-
ligat̃ etiā de filijs tm̄ ⁊ de heredib⁹ tm̄ q: dico ꝙ illud nō obſtat pro-
pter illa verba vz dictus talis filius q ꝯuenerit:per quēdam intelli-
gi ꝙ non niſi filijs heredibus illā penā iniunxit. ¶ Itē q: argumentū
poſſet procedere vbi teſtōr non dixiſſet dictos filios ⁊ heredes vt di-
xit in caſu noſtro q̄ verba faciūt diſpoſitionē intelligi factam noīatim
⁊ per relationē ad noīatos tm̄ vt probatū eſt ꝙ quidē non fuit in caſu
poſito per Bar.in.d.§.ēt ſi parēte.quinimo eſt magna dubitatio an
doctrina Bar.in.d.§.etiā ſi parēte procedat dum ipſe allegat dictaz
l.ea tm̄ adiectio propter id qđ no.ipſemet Bart.in.l.vt iuriſiuran.§.ſi
liberi.ff.de ope.liber.⁊ Bal.in.l.j.in.ij.col.C.de iure emph.⁊ per Sa-
ly.in.l.ij.in.xx.q.C.de iure emphy.⁊ per Jo.de imo.in.l.ꝙ dicitur.de
ver.obli.⁊ in.c.potuit.de loca.que diſputatio nō eſt hic neceſſaria quia
verba ſunt adeo clara ꝙ apparet teſtatorē noīatim retuliſſe diſpoſi-
tionē ſuā tm̄ ad filios heredes vt probatū eſt per ſuperiorē. Ex quib⁹
concludo nepotes dicti teſtatoris quāuis ſint heredes filiorū ⁊ here-
dum dicti teſtatoris non comprehendi ſub dicta prouiſione penali.
Alexand.de Tartagnis de Imola.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxlj.

1 ☞ Licet quis dixerit ⁊ promiſerit tractare talem vt filium ⁊ ille tra
ctare ipſum vt patrem non tn̄ per hoc defertur hereditas abinteſtato.
2 Nullus inuitus cogitur agnoſcere hereditatē alterius.
3 Nulla eſt efficacior probatio quam propria confeſſio.
4 Vbi quis confitetur ſe eſſe debitorem titij in centum pro reſto ⁊ ſaldo
rationum inter eos facto dicat talis confeſſio habere ſufficientem ⁊ le-
gitimam cauſam.

¶ Conſilium.cxlj.

Omini redemptoris no

ſtri inuocato ſuffragio. Viſo inſtrumento cōuentio
num initarū inter Geminianū quondam magiſtri
pauli ex parte vna ⁊ Baldaſarē quondā Lazarini
ex alia de anno.M.ccccliiij.die.xxviij.mēſis Janua
rij ⁊ alio inſtrō debiti librarū ducētarū quinquagin
ta celebrato inter dictū Geminianū ⁊ dn̄am Joannā.eius vxorē ex p-
te vna ⁊ dictū Baldaſarē ex alia de anno.M.cccclxvj.die.xxvj.mēſis
Junij. Querit̃ de duobus.primo vtrū nō obſtāte dicto primo inſtrō
poſſit dict⁹ Baldaſar ſe tueri quominus mortuo dicto Geminiano
abinteſtato poſſit cōueniri vt eius heres a creditoribus dicti geminia
ni ⁊ q: res eſt clara.breuiter ad hoc rn̄deo ꝙ dictus Baldaſar cōueni
ri non pōt a creditoribus magiſtri geminiani quia in dicto inſtrumen
to non promiſit Baldaſar creditoribus geminiani ſatiſfacere. ¶ Et
1 licet† geminianus promiſerit Baldaſarē tractare vt filiū ⁊ Baldaſar
promiſerit geminianū tractare vt patrē vt plenius in dicto inſtrumē-
to ꝯtinetur.per hoc nō reſultat qđ hr̄ditas dicti geminiani abinteſta
to ſit delata dicto Baldaſari vt no.Bar.in.l.quidā cum filium, ff. de
verbo.obliga.in vlti.colū.in ver.qd ſi inteſtatus decedit ⁊c.⁊ cū eo ibi
tranſeunt alij nō eīm potuit ius filiationis quo ad hoc induci ſola con-
uentione non interueniente arrogatione ſeu adoptione cum autoritate
principis vel magiſtratus ⁊ cauſe cognitione ſcdm ꝙ traditur in.l.ij.
⁊ in.l.ſi paterfamilias.§.ſi.cū duabus legibus ſequētib⁹.ff.de adopt.
cum ſimi.⁊ licet aliqua operetur dicta conuentio ⁊ obligatio qua quis
extraneum promiſit tractare vt filiū plene leg.⁊ not. in.d.l.quidā cum
filiū.tn̄ non operat̃ iſtud vt abinteſtato hereditas deferat̃ ei q erat tra
ctandus vt filius prout dixi. ¶ Preterea poſito etiam quod heredi-
tas eius eſſet debita abinteſtato dicto Baldaſari preſupponitur in fa
2 cto ꝙ dict⁹ Baldaſar illā repudiauit qđ quidē facere potuit q:† nul-
lus inuitus cogitur agnoſcere hereditatē alterius.l.nec emere.C.de iu
re delib.l.iij.§.iuito.ff.de bo.poſ.etiā ſi eſſet hr̄ditas pr̄is legitimi et
naturalis.l.ſi filius qui patri.ff.de vul.⁊ pupil.l.neceſſarijs.ff.de acq.
heredi.⁊ repudiata hereditate nō pōt cōueniri filius a creditorib⁹ pa
tris vt ibi niſi in caſu ſpāli.l. quando conueniret̃ filius pro primipi-
lari adminiſtratiōe patris.l.ſi.C.de primipilo lib.xij.qui nō eſt caſus
3 noſter. ¶ Secundū eſt† dubiū vtrū ſtante ſecundo inſtrumento predi
cto prout in eo cōtinet̃ teneat̃ dictus Baldaſar oſtēdere qbus credito-
ribus dicti geminiani ⁊ dicte dn̄e Joanne ſoluerit dictas libras ducen
tas quinquaginta.⁊ in hoc etiā reſpondeo ꝙ quātū eſt reſpectu dicti
geminiani ſeu eius hereditatis vel bonorū nō tenet̃ hoc probare quia
dicta confeſſio dicti geminiani cōfitentis ſoluiſſe Baldaſarem dictis
creditoribus quāuis eorū noīe non expreſſerit ſufficit ad releuandum
dictum Baldaſarem ab onere probandi.nulla eīm eſt efficacior proba
tio quā propria confeſſio.l.cum te.C.de tranſa.l.generaliter.C.de non
nume.pecu.l.ſi.C.de fideicō.⁊ attento qđ dictus Baldaſar non erat in
poteſtate dicti geminiani quia nulla interceſſit ſolēnis arrogatio per
quam tranſit arrogatus in filium tranſit in poteſtatem patris arroga
toris licet ſit in adoptione vt habetur inſti.de adop.§.i.⁊ in.d.l.ij.⁊ in
l.cū in adoptiuis.C.de adop.ſequitur ꝙ patria poteſtas non poterat
hoc preſtare impedimentum ⁊ operari qđ preſumeretur dicta confeſ-
ſio geminiani facta animo donandi dicto Baldaſari in fraudē legis
prout preſumit̃ facta in fraudē qn̄ facta eſſet inter perſonas inter quas
nō poterat cadere donatio vt inter patrē ⁊ filiū in poteſtate patria exi
ſtentem iuxta.l.ij.C.de inof.dona.vel inter virū ⁊ vxorem inter quos
eſt ꝓhibita donatio vt p totū ti.ff.⁊.C.de dona.inter virū ⁊ vxo.et hec
ꝓbantur in.l.cum quis decedens.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ i.l.q teſtū.ff.de
4 probatio. ¶ Nec† pōt dici ꝙ iſta cauſa inſerta in dicta confeſſiōe pre-
dicta non fuerit ſufficiens q: hoc negari nō pōt.nā videmus ꝙ ſiquis
confitetur ſe eſſe debitorē titij in centū pro reſto ⁊ ſaldo rationum inter
eos facto dicitur talis confeſſio habere ſufficientem ⁊ legitimam cau-
ſam abſq; eo ꝙ aliter ſit ſpecificatū:que fuerunt ille rationes ⁊ vnde
proceſſerint vt notabiliter decidit Saly.in.l.vnica.C.de cōfeſſis.in.iij.
col.per.l.publiam.§.ſi.ibi ex ratione patris ⁊c.ff.depo.⁊ per.l.cum ſer
uus.ff.de conditio.⁊ demon.⁊ per not.per gl.in.l.ſi ex pluribus in ver-
bo reliquum.ff.de ſolu.multo magis debet dici legitima cauſa illa que
fuit expreſſa in dicto inſtrumēto q̄ eſt multo minus generalis. ¶ Et
ſi quis vult dicere illam confeſſionē fuiſſe erroneam vel falſam habet
hoc probare iuxta.l.error.cum ibi not.⁊.l.cum falſa.C.de iuris ⁊ fac.
igno. nec poteſt etiam nunc allegari quod non fuerit ſoluta pe-
cunia per dictum Baldaſarem prout continetur in dicta confeſſione
que facta fuit iam ſunt ſeptem vel octo anni niſi per allegantem hoc
probaretur per ea que habentur in.l.generaliter.⁊.l. in contractibus.
in prin.⁊.l.ſi ex cautione.⁊.l.non vltra.C.de non nume.pecu.Alexan.
de imol.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxlij.

1 ☞ Officium archidiaconi quid eſt.
2 De iure communi archidiaconatus eſt prima dignitas in eccleſia poſt
epiſcopum.
3 Officium archidiaconi ⁊ eius iuriſdictio potius eſt ex conſuetudine
quam de iure communi.
4 In caſu iſto quando conſuetudo eſſet preſcripta.
5 Vbi aliquid eſt fundamentum intentionis debet ipſe probare.
6 Que ſit natura aduerſatiue.
7 Participium inſtitutos quid importet.
8 Ad epiſcopum ſpectat confirmatio non collatio.⁊ nu.9.
10 Non debet fieri interpretatio quod ſtatuentes videantur incontinenti
ſe voluiſſe corrigere.
11 Eps etiam cum capitulo non poteſt derogare iuri iam queſito.
12 Per conſuetudinem preſcriptam poteſt concedi illud etiam qđ eſſet
contra ius commune.

¶ Conſilium.cxlij.

¶ Quando argumentum a contrario ſenſu locum habeat ⁊ quid ſpe-
ctet ad officium archidiaconi ⁊ an eius iuriſdictio ſit de iure vel cōſue
tudine ⁊ an requiratur quod conſuetudo ſit preſcripta ⁊ quomodo et
an vacāte ſede preſcribatur ⁊ an incumbat onus probandi quāto tem-
pore vacauerit.

In noie indiuidue trinita

tis amen. Viſo proceſſu cauſe vertentis inter reuerēdū
patrem eximiū artiū ⁊ decretorū doctorem dominum
Hieronymū Michael.digniſſimū archipreſbyterū ec-
cleſie Paduane ex parte vna agentem ⁊ reuerendū pa
trem dominum Simonem de roſinis digniſſimū archidiaconū ecclie
antedicte ex altera ſe defendentē corā excellentiſſimo iuris vtriuſq; do
ctore dn̄o Alexandro de neuo canonico Vincentino ⁊ in dicta cā iudi-
ci delegato ⁊ ꝑhabita notitia de electione de me a dictis partib⁹ facta
ad conſulendum que ſint partes p̄fati dn̄i iudicis in ꝓnūtiādo ī dicta
cauſa auditiſq; ſepenumero ptib⁹ ī iure ⁊ in facto ⁊ datis dubijs vtri-
uſq; pti ⁊ viſis rn̄ſiōib⁹ ptiū ad dubia ⁊ alijs viſis ⁊ cōſideratis q̄ op-
portune videnda ⁊ cōſideranda putaui.cōſulo ptes dn̄i iudicis eſſe in
pronuntiando ad dictū dn̄m archipreſbyterū ſpectare ⁊ ptinere indu
cere abbatiſſas monaſteriorū ciuitatis Padue ⁊ extra non ſpectātiū
proprie ad collationē reuerendiſſimi dn̄i epi Paduani in poſſeſſionē
ipſorū monaſteriorū ⁊ eas inſtallare ſeu in ſede ponere qn̄ ipſe archi-
preſbyter preſens reperitur ⁊ ipſum fuiſſe ⁊ eſſe in quaſi poſſeſſione di
ctorū iurium ⁊ ſup predictis ſilentium imponere dicto dn̄o archidia-
cono eūq; cōdēnari ad deſiſtēdū ab inquietando dictū dn̄m archipre-
ſbyterū ſuper predictis ⁊ in ꝓnūtiando ad dictū dn̄m archidiaconū
ſpectare ⁊ pertinere ius inſtallandi inſtitutos dictoꝝ beneficiorū tam
in dicta ciuitate q̄ extra.ſ.abſente dicto dn̄o archipreſbytero p̄terq̄ ī
bn̄ficijs ſpectantibus ad collationē reuerendiſſimi dn̄i epi Paduani
exiſtentibus extra ciuitatē padue q: in illis ꝓnunciandū eſt ius inſtal
landi ⁊ inducendi in poſſeſſionē dictorū bn̄ficiorum ſpectare ad dcm̄
dn̄m archidiaconū ēt qn̄ dictus dn̄s archipreſbyter preſens reperiret̃
⁊ in abſoluendo vtranq; partem ab expenſis:tum quia quelibet pars
eſt victrix ⁊ victa.tum ēt propter probabilia dubia ⁊ iuſtam cauſam li
tigandi:ac ēt in pronunciando ꝙ p ſnīam ſup predictis ferendaz nul
lum preiudiciū fiat aut fieri intelligatur alicui iuri p̄fati reuerendiſſi-
mi dn̄i epi. Moueor principaliter† ex diſpoſitione ſtatuti in cā ꝓdu-
1 cti loquētis de officio archidiaconi ⁊ archipſbyteri ⁊ maxime ī ca pte

in qua cauetur quod ad mandatũ epi Paduani archidiacon⁹ debeat
examinare ordinandos ⁊ viſitare eccl'ias ⁊ monaſteria tam extra q̃ in
tus ciuitatẽ ⁊ inſtallare inſtitutos in bñficijs ⁊ inducere eos in poſſeſ-
ſionem beneficiorum abſente archipreſbytero in bñficijs vero ſpectan
tibus ad collationẽ epi extra ciuitatẽ paduanã habeat archidiaconus
inſtallare ⁊ in poſſeſſionẽ inducere nõ obſtãte q̇ hec ptãs per quoſdã
archidiaconos rurales fuerit vſurpata ⁊ vt creditur in defectum hmõi
dignitatis ⁊c. nã ſtatutũ in ſui prima pte dum generaliter dicit q̇ ar-
chidiaconus debeat inſtallare inſtitutos in bñficijs ⁊ inducere eos in
poſſeſſionem beneficiorũ abſente archipreſbytero: innuit a contrario
ſenſu q̇ pſente archipreſbytero nõ ſpectet ad archiarchidiaconũ ſꝫ ad
preſbyterũ cũ cõtemplatione archipſbyteri ⁊ archidiaconi emanaue-
rit diſpoſitio dicti ſtatuti. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ⁊ qd̃ no. Bar. ff.
de leg. iij. l. fideicõmiſſa. §. cũ eſſet. ⁊. §. interdũ. ff. de leg. iij. l. cũ emã ci-
pati. §. ſi duo. ⁊ qd̃ ibi Bar. ff. de colla. bo. cũ ſimi. ⁊ iure argumentũ a
cõtrario ſenſu hꝫ locũ in ſtatutis regulariter vt no. Jac. but. ⁊ Bar. in
l. j. ff. de offi. eius cui mã. eſt iuriſd. ⁊ Bar. in. l. oẽs populi. in. vj. q. pn-
cipali. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. l. apud antiquos. C. de fur. ⁊ in. l. ij. C.
de cõdi. inſer. ⁊ Saly. in. l. conuenticulã. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Ant. de but.
in. c. cũ apoſtolica. de his q̃ fiunt a pla. ℂ Et q̃uis intelligat hoc eſſe
verũ niſi p argumẽtum a ꝯrio ſenſu reſultaret correctio iuris cõis per
no. p gl. fi. in. c. ſignificaſti. de fo. cõpe. ⁊ glo. ij. ĩ. c. j. de eta. ⁊ quali. in. vj.
⁊ in. c. cupientes. §. qd̃ ſi p viginti. de elec. in. vj. ⁊ in. clemen. j. in verbo
obſeruare. de ſen. excõ. ⁊ per no. in. l. ij. C. de condi. inſer. ⁊ in. d. l. conuen
ticulã. tñ hoc non obſtante vr̃ q̇ pcedat argumẽtum a contrario ſen-
ſu in caſu pposito: q2 q̃ñ verba ſtatuti non operarent̃ niſi ſumeretur
argumentum a ꝯrio ſenſu verborum: tunc ẽt in ſtatutis ⁊ diſpoſitioni
bus noui iuris ſumitur argumentum a ꝯrio ſenſu dato q̇ ex tali argu
mento reſultet correctio iuris cõis: vt ptꝫ in aut. diacõniſſa. C. de epiſ.
⁊ cle. Intelligendo illam vt facit gl. in. l. nulla niſi co. ti. quam glo. ibi
ad hoc ponderant Moderni. ⁊ no. Bald. in. l. obſeruare. §. proficiſci.
in. iij. q. ff. de offi. pcon. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. ſi cũ dotẽ in prin. ⁊ ibi cla-
rius Jo. de imo. ff. ſo. ma. ⁊ Bal. ⁊ clarius Pau. de ca. in. d. l. conuen-
ticulã. ⁊ in. d. l. j. ff. de offi. eius cui mand. eſt iuriſdi. ⁊ Ful. in. l. vt libe-
ris. C. de colla. ⁊ Lud. ro. in aut. ex teſtõ. C. de coll. facit quod no. Bar.
in. l. iiij. §. pretor. ff. de dã. infec. in ver. quero qd ſi ſtatutum dicat ⁊c. ⁊
in. l. ij. ff. de vſucap. cũ ſi. Sed niſi ſumeretur argumentum a ꝯrio ſenſu
verborũ dicti ſtatuti nihil operaret̃ ſtatutũ ibi dum dicit abſente ar-
chipreſbytero ⁊c. ℂ Nec dicat̃ qd̃ ibi debeat ſubaudiri dictio maxime
q2 hoc eſſet violare verba ⁊ mentem ſtatuti qd̃ põderauit abſentiam
archipreſbyteri. Benefacit. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui mã. eſt iu
riſdi. Item ex tali ſuppletione redderent̃ ſupflue poſita illa verba ab
ſente archipreſbytero: que interpretatio eſſet vitioſa. l. ſi q̃ñ in prin. ff.
de leg. j. ⁊ in. c. ſi papa. de priuil. in. vj. ⁊ in prima cõſtitutione codicis
§. quibus. ℂ Põt etiã ad ſuperi⁹ obiecta rñderi q̇ in eccleſia padua
na archipreſbyter ex diſpoſitione ſtatuti cenſetur archidiaconus lꝫ de
2 nominet̃ archipreſbyter. ptꝫ† q2 lꝫ de iure cõi Archidiaconat⁹ ſit pri
ma dignitas ĩ eccleſia poſt epm. c. j. de offi. archipreſby. ⁊ ideo ei ſub-
eſt archipreſbyter: vt ibi tñ ex forma dicti ſtatuti eſt contrariũ in eccle-
ſia paduana: q2 archipreſbyter hꝫ regulariter primam dignitatem in
eccleſia poſt epm: vt in illo ſtatuto expſſe cauetur. ⁊ ita etiam eſt et fuit
ex antiqua conſuetudine. vt in ſpẽ referunt Hoſt. ⁊ Jo. an. in. c. j. de of-
fi. archidia. vnde cum non debeat in iſtis attẽdi diuerſitas nominum:
ſed potius effectuum. c. petitio. de procur. ⁊ no. Jo. and. ⁊ alij in. c. ne
pro defectu. de ele. facit. l. inſulã. ff. de preſcrip. ver. l. ſi olei. C. loca. l. ſi
vno. in prin. ff. loca. c. conſtitutus. de relig. domi. vnde lꝫ ſumat̃ in di-
cto ſtatuto argumentũ a ꝯrio ſenſu p quem ꝯrium ſenſum reſultet qd̃
archipreſbyter ſi eſt pſens habeat inſtallare ⁊ non archidiaconus nõ
reſultabit correctio iuris cõis: quia ius cõe hoc modo ſeruari videtur
cum archipreſbyter iſte in eccleſia paduana potius dicat̃ archidiaco
nus. ⁊ ita vr̃ eſſe de mente Hoſti. ⁊ Jo. an. in. d. c. j. dum faciunt mentio
nem de iſto archipreſbytero eccleſie paduane ad quẽ ex antiqua con-
ſuetudine ſpectat prima dignitas ſeu offĩ archidiaconi. ℂ Secundo
3 †principaliter moueor: q2 officium archidiaconi ⁊ eius iuriſdictio po-
tius eſt ex conſuetudine q̃ ex iure cõi. vt no. glo. ⁊ doc. in. c. ij. de exceſ.
prela. ⁊ no. p gl. in. c. j. de offi. primi. ⁊ no. Spec. in tit. de offi. archidia. ĩ
prin. vnde dicunt doc. in. d. c. j. de offi. archidia. q̇ ſolũ recurrimus ad
ius cõe circa offĩ archidiaconi q̃ñ nõ apparet de aliqua conſuetudine
Sed ita eſt q̇ apparet probatum primo p plura inſtrumenta q̇ dñs
archipreſbyter conſueuit inducere in poſſeſſionem monaſterioꝝ etiã
exiſtentium extra ciuitatem abbatiſſas ⁊ eas ponere in ſede ſeu inſtal-
lare ab anno. Mccclxxxix. ⁊ die vltimo menſis Februarij. ⁊ citra de
hoc etiam atteſtãtur plures teſtes ſed nõ ponũt de tanto longinquo
tpe: ergo dicte conſuetudini ſtandũ eſt preſertim ad interpretationem
dicti ſtatuti vbi in aliqua ſui parte eſſet ambiguũ. c. cũ dilectus. de con
4 ſuetu. l. de quibus. ⁊ l. minime. ff. de legi. ℂ Et† poſito q̇ dicta conſue-
tudo deberet eſſe preſcripta iuxta id quod habetur i. c. cumana. de elec.
⁊ in. c. fi. cum ibi no. de conſue. li. vj. tñ conſtat q̇ vltra tempus quadra-
ginta annorum decurſum eſt a tempore inchoate conſuetudinis vt ex
dictis inſtrumentis apparet. ℂ Et non obſtat ſi diceretur debe-
5 re de dicta† preſcriptione deduci tp̃s quo vacauit ſedes archidiaconã
lis. c. j. c. de quarta. ⁊. c. cuidẽs. de preſcri. q2 rñdeo qd̃ cũ ſit fundamen
tum intentionis domini archidiaconi. ſ. probare quãtũ tp̃s ſit deducẽ
dum debuit ipſe probare qd̃ tanto tempore vacauerit qd̃ nõ potuerit
eſſe cõſuetudo ltĩma preſcripta tex. eſt in. d. c. auditis. ⁊ id dicit ibi Jo.
an. cautũ eſt qd̃ volens ſe fundare in preſcriptiõe nõ probet ſolum de
tpe quadraginta annorũ tm̃ q2 ſi ex aduerſo probaretur aliqd̃ tp̃s eſſe
deducendũ de preſcriptiõe quadraginta annorũ neceſſariorũ ad perfi
ciendã preſcriptionẽ non obtineret ille q ſe fundat in preſcriptiõe. ſed
in pposito noſtro pbauit dñs archidiaconus de tpe lon. excedẽte me-
tã. xl. annorũ ⁊ ex aduerſo non eſt pbatũ de aliquo limitato tpe deducẽ
do. ℂ Plus dicit ſignanter Antoñ. de bu. in. c. fi. n de cõſuetu. prope
medium dũ tractat de tpe neceſſario ad cõſuetudinem: circa finem il-
lius articuli qd̃ ſi probaret̃ de cõſuetudine ⁊ obſeruãtia decẽ annorũ ⁊
allege̊t qd̃ illud idẽ fuit ſeruatũ per longiora tpa inducẽtia conſuetu-
dinẽ preſcriptã ⁊ exigẽtẽ maius tp̃s preſumeret̃ qd̃ interceſſerit cõſue
tudo preſcripta ẽt exegiſſe maius tp̃s decẽ annorũ. arg. l. cum de in rẽ
verſo. ff. de vſur. ⁊ eorũ q̃ no. in. c. peruenit. de cẽſi. nã ſicut per illa iura
habemus qd̃ ex illa diuturna preſtatione. x. annorũ preſumitur quod
preceſſerit cauſa allegata ita debet preſumi cõſuetudo pſcripta ex qua
ius partis defendit̃ vel roborat̃. ⁊ ita dicit voluiſſe Jac. but. in repeti-
tio. l. ij. C. que ſit long. conſue. Sed in propoſito eſt allegatũ pro parte
dñi archipreſbyteri preceſſiſſe conſuetudinẽ ⁊ obſeruantiã antiquam
etiã a tãto tpe citra cuius in ꝯrium memoria nõ exiſtit vt pꝫ maxime
ex inſpectione libelli ergo ⁊c. ℂ Nec pdictis obſtat ſecunda pars dicti
ſtatuti in qua dicit̃ in beneficijs vero ſpectantibus ad collationem epi
ſcopi extra ciuitatem Padue habeat archidiaconus inſtallare ⁊ in
poſſeſſionem inducere ⁊c. quia reſpõdeo qd̃ in hac parte ſtatutũ a ge-
nerali diſpoſitione ſtatuti poſita in precedẽti parte generaliter loquẽ
te de inducendo in poſſeſſionem inſtitutos in bñficijs ⁊ de inſtallando
eos excipit vnum caſum. ſ. quando tractaret̃ de inducẽdo in poſſeſſio-
nem ſeu de inſtallando in beneficijs ſpectãtibus ad collationẽ epiſco-
pi extra ciuitatem quo caſu vult inſtallationem ⁊ inductionem in poſ-
ſeſſionem ſpectare ad archidiaconũ ⁊ quod iſtud ſit verum probatur
6 per illã† aduerſatiuã vero poſitã in ſcd̃a parte ſtatuti. de cuius aduer-
ſatiue natura eſt qd̃ ſi illud dictum q̇ precedit dictam aduerſatiuam
erat ita generale qd̃ cõprehenderet illud qd̃ adijcit̃ in aduerſatiua ſe-
quenti: ⁊ tunc aduerſatiua ſtat exceptiue ita inquit Bart. in. l. hoc am-
plius. §. de his. ff. de dam. infect. allegat. l. tranſigere. cum ibi no. C. de
trãſ. ſed ita eſt in propoſito q̇ ante illũ verſiculũ beneficijs vero pre-
cedebat diſpoſitio generalis apta importare ⁊ comprehendere etiam
beneficia ſpectantia ad collationem epiſcopi extra ciuitatẽ: patet quia
in prima parte ſtatutum generaliter loquitur de inducendo in poſſeſ
ſionẽ beneficiorũ ipos inſtitutos in bñficijs. ⁊ de inſtallando ipſos in-
7 ſtitutos. ⁊ ſic poteſt intelligi de quibuſcunq̧ beneficijs quia illud† par
ticipium inſtitutos eſt aptum comprehendere collationem confirma-
tionem ⁊ quãcũq̧ cõceſſionem vel inueſtituram. vt probat̃. xviij. q. ij.
hoc tm̃ cũ glo. in verbo inſtituere ⁊ in. c. autoritate. cũ gl. de inſtitutio.
c. poſt electionẽ. ⁊ ibi no. Inno. de cõceſſio. preben. ⁊ no. clare Pau. de
liaza. in cle. j. in verbo eligatur. de cle. ⁊ doc. in Rub. de inſtitutio. ergo
ſtatutum in dicto verſ. in beneficijs vero ⁊c. non corrigit proxime pre-
8 cedẽs dictum. ſed excipit ab eo ſeu illud reſtringit. ℂ Conſtat† autem
quod abbatiſſa crearetur per electionem non autem per collationẽ epi
ſcopi ⁊ ad epiſcopum ſpectat confirmatio nõ collatio vt patet in. c. in-
9 dẽnitatibus. ⁊ in. c. ſi. cum glo. de elec. in. vj. ergo illa† ſecunda pars ſta-
tuti nõ habet obſtare dicto domino archipreſbytero cum loquatur de
beneficijs ſpectantibus ad collationem epiſcopi. ergo non comprehen
dit beneficia de quibus prouidetur per electionem ⁊ confirmationem.
ſed etiam ſi eſſent beneficia dignitatum vt in clemẽ. j. §. ad hec. cum ibi
no. de preben. ⁊ in. c. cum in illis. §. j. de preben. in. vj. c. ſi poſtq̧. §. fin.
⁊. c. fin. cum gloſ. ſi de elec. eod. li. c. deliberationem de offic. lega. li. vj. et
no. Jo. an. in addi. Specu. in tit. de actio. ⁊ peti. §. ſequit̃. in additione
magna incipiente autor nobis ⁊c. in notabili queſtione quam ibi po-
nit. Et ſi ſtatutum in dicto verſiculo in beneficijs vero ⁊c. aliter intelli-
geretur ſequeretur quod in illa parte ſtatutũ corrigeret quod in pro-
xima precedenti parte ſtatuti cautum erat quod non eſt dicendum q2
10 †non debet fieri interpretatio quod ſtatuentes videantur incontinenti
voluiſſe ſe corrigere. l. non ad ea. ff. de cõditio. ⁊ demõ. imo ſemper ſta-
tutũ dꝫ per diſtinctionem defendi ⁊ taliter interpretari ne reſultet cõ-
trarietas in eo vt no. Barto. in. l. oẽs populi. in fine tertie. q. principa
lis. ff de iuſtit. ⁊ iu. ⁊ in. l. j. §. ⁊ parui. ff. quod vi aut clam. ⁊ Angel. in
l. inciuile. ff. de legi. facit. c. cũ tu. de teſti. ⁊ id quod habetur in. §. qui-
bus. in prima conſtitutione codicis. ℂ Alio modo etiam reſponderi
poteſt ad dictam ſecundam partem ſtatuti in verſiculo in beneficijs
vero ⁊c. quod cum tempore quo editũ ⁊ confirmatũ fuit dcm̃ ſtatutũ iã
ex antiqua conſuetudine etiam preſcripta erat acquiſitum ius inſtal-
landi dicto domino archipreſbytero vt ſuperius oſtenſum eſt ⁊ de tali
cõſuetudine nulla eſt facta mẽtio in dicto ſtatuto aut eius cõfirmatio-
ne apoſtolica. ergo papa nõ intelligitur illi cõſuetudini derogaſſe: vt
dicit textus in cap. j. de conſtitu. in. vj. facit. c. ſuper eo. cum ſi. de offic.
delega. et

11 delega. ⁊ cõſtat† q̇ ep̃s ipſe cum capitulo etiã ſi expreſſe voluiſſet non
poterat preiudicare aut derogare iuri iam queſito ipſi archipreſbyte-
ro. c. cum olim ⁊ ibi no. doc. de conſue. c. cũ dicit. ⁊. c. ad audientiam. de
eccle. edi. xvj. q. j. eccle. ⁊. c. ſeq. ⁊ no. glo. ordi. in. c. cõſtitutus in verbo a
quocunq̧. de relig. do. ſaltẽ quia ep̃s ⁊ capitulũ hoc caſu non auferrẽt
archipreſbytero illud qd̃ per ſuũ ſtatutũ archipreſbytero cõceſſiſſent
ſed habebat hoc archipreſbyter a cõſuetudine preſcripta que eſt potẽ
12 tior q̃ eſſet ſtatutũ epi cum capitulo quia† per cõſuetudinẽ preſcriptã
poteſt concedi illud etiã qd̃ eſſet contra ius cõe: vt in. d. c. ſi. cũ gloſ. de
conſuetu. lib. vj. ſed per ſtatutũ epiſcopi cum capitulo non põt cõcedi
vel diſponi contra ius cõmune. c. ſi. cum ibi no. per doc. de offic. archi-
pre. ⁊ no. Jo. an. in. c. ſi. de appel. in. vj. in nouella cũ ſuis concordãtijs
⁊ ſic non vr̃ obſtare deciſio Bal. in. l. non amplius. §. j. ff. de leg. j. in cõ
trariũ allega. cum ſimili. ℂ Non pretermitto tamẽ nonnullos excellẽ
tes doctores qui pro domino archidiacono ſubtiliter conſuluerũt nõ
eſſe vllatenus arguendos eo q2 plura ex his que ex inſpectione pre-
ſentis proceſſus liquẽt nõ fuerunt eis preſuppoſita ⁊ maxime illud q̇
dignitas archipreſbyteri ſit prima dignitas poſt epiſcopum in eccle-
ſia paduana ex antiqua conſuetudine ⁊ ex forma ſtatuti: ⁊ etiam illud
vꝫ quod de conſuetudine tanti tpis dominus archipreſbyter induxe
rit in poſſeſſionẽ ⁊ inſtallauerit etiam extra ciuitatem que duo ſatis vi
gere videntur contra dominũ archidiaconum vt ex premiſſis liquere
puto. Ego Alexã. Tartag. de Jmo.

ℂ Summarium ſuper conſilio. cxliij.

1 ☞ Qualitas iuncta verbo debet intelligi ſecundũ tempus verbi cui
iniungitur.
2 Participium conductam reſoluitur in relatiuum.
3 Prefationes inducunt cauſam finalem.
4 Gabella ſoluenda eſt in loco celebrati contractus.
5 Pro eodem facto et pro eadem re non debet bis ſolui gabella.
6 Dolus an interuenerit probatur ex coniecturis.

ℂ Conſilium. cxliij.

ℂ Super ſtatuta ceſene de gabella ſoluẽda pro dote: cum quiſpiã ci-
uis ceſene contraxit matrimonium bononie ⁊ poſtea duxerit eam ad
ciuitatem ceſene. ⁊ ſoluit bononie gabellam.

Redẽptoris noſtri inuocato
ſuffragio. Viſo titulo qõnis ⁊ ſtatuto cũ interpretatiõe
circa ſtatutum reddita pretermiſſis non neceſſarijs pu-
to breuiter pro dicto matrimonio bononie contracto et
ſeu pro contractu dotis ibidem celebrato dictum robertum ciuem ceſe
ne trahentem moram tunc Ferrarie ⁊ ibi domicilium habentẽ ad
gabelle ſolutionem in ciuitate ceſene vigore dicti ſtatuti non teneri:
ad quod oſtendendum preſuppono quod ſtatutũ anteq̧ interpreta-
retur a principe importabat q̇ ſi quis de extra diſtrictum ceſene con-
duxerit aliquam mulierem et in ciuitate vel diſtrictu ceſene eam duce-
ret in vxorem teneretur ſoluere gabellam ſeu datiũ pro dote hoc oſten
dunt illa verba ſtatuti dicentis vbi aliquis ciuis ceſene vel eius diſtri
ctus duxerit in vxorem aliquam mulierem conductam de extra diſtri
1 ctum ⁊c. nam† qualitas iuncta verbo debet intelligi ſm̃ tempus verbi
cui iungitur. l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxa. l. titius. ff. de teſta.
mili. l. ex facto. §. ſi quis aũt. ff. ad trebel. l. ij. ff. de au. ⁊ arg. lega. ⁊ ma-
giſtraliter declarat Bar. in. l. ex facto. in prin. ff. de vulg. ⁊ pupil. circa
principiũ. ⁊ in. l. precipimus. §. ſane. C. de ap. ⁊ in. d. l. titius. ⁊ per Jo.
an. in. c. ſtatutũ. in princi. de reſcri. in. vj. ⁊ p Bar. in. l. humanitatis. in
v. vel. vj. col. C. de impube. ⁊ alijs ſubſti. ⁊ in. l. ſi quis heredẽ. C. de in-
ſti. ⁊ ſubſti. ergo illa qualitas. ſ. cõductã iũcta illi verbo duxerit debet
intelligi ſm̃ tp̃s ipſius verbi. ⁊ ſic eſt ſenſus q̇ tpe quo ciuis ceſene du
cit in vxorẽ illã mulierẽ: talis mulier tpe quo ducit̃ in vxorẽ ſit ꝯducta
2. de extra diſtrictũ ceſene. ⁊ eo maxime q2 illud participiũ† conductã re
ſoluitur in relatiuũ. ⁊ verbũ preteriti tpis: ſicut erat ipſius participiũ
vt no. glo. in cle. j. in verbo. ſi dignitatibus: de preben. ⁊ p Bar. ⁊ alios
in. l. j. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ illud participiũ conductã. ⁊ etiam reliqua
omnia verba dicti ſtatuti oſtendunt euidenter q̇ ſtatutum loquitur q̃ñ
de loco ad locũ cauſa matrimonij contrahendi mulier cõducebatur. l.
j. §. vnuſquiſq̧. ⁊. l. ij. in prin. ff. de ſer. fug. ergo cũ robertus vxorẽ exi-
ſtentẽ ⁊ cõmorantẽ in ciuitate Bononie duxerit in vxorẽ in eadẽ ciui-
te Bononie ⁊ anteq̧ duceret in vxorẽ non conduxit eã de aliquo alio
territorio euidẽtiſſime cõſtat q̇ nõ ſum⁹ in caſu dicti ſtatuti. ℂ Solũ
vidẽdũ ſupereſt an interpretatio ad ſtatutum data a principe habeat
quouiſmodo obſtare in quo dico q̇ non ſtãtibus rebus prout in facto
3 proponitur. nam preſuppono† q̇ prefationes ſtatutorum ⁊ vniuſcu-
iuſq̧ diſpoſitiones indicant cauſam finalem ipſius diſpoſitionis. l. ſi.
ff. de here. inſti. ⁊ ibi no. Barto. vbi dicit illam. l. eſſe ad hoc meliorem
que ſit in iure. et probatur in. l. cum hi. in prin. iuncto. ver. plane. et in
§. eã trãſactionem inducẽdo. vt ibi per Bart. vbi probatur q̇ p pre-
fationẽ ſeu narrationẽ poſitã in principio legis vel ſtatuti reſtringit̃
generalis diſpoſitio ſequens vt ibi. et no. Bar. in. l. ambitioſa. in ver.
viſis et examinatis dictis ⁊c. de decre. ab ordi. fa. ⁊ Bal. in prima con
ſtitutione codicis. §. qbus. in prin. ⁊ in. l. j. in prin. p illũ tex. ff. de origi.
iur. cum ergo in prefatione dicte interpretatiõis dicat̃ formaliter hoc
modo. vꝫ vt fraudibus obuiet̃ preſens ⁊ ſupraſcriptũ capitulũ vbi di
cit ſi aliquis ciuis ceſene vel eius diſtrictus duxerit in vxorem aliquã
mulierem cõductã de extra diſtrictũ ⁊c. interpretamur intelligi debe-
re ⁊ habere locũ etiã ſi matrimoniũ de extra ciuitatẽ ⁊ comitatũ ceſene
fuerit conſummatũ. ⁊ ita motu noſtro proprio inuiolabiliter obſerua-
ri mandamus ⁊c. ergo apparet q̇ dicta interpretatio ceſſat vbi appa-
ret ceſſare fraudem ſeu ſuſpicionem fraudis. quia ceſſante cauſa finali
ipſi⁹ legis ceſſare dꝫ diſpoſitio. l. generaliter. C. de epi. ⁊ cleri. ⁊. l. adi
gere. §. quamuis. ff. de iure pa. c. cũ ceſſante. de app. pſertim quia alias
indebite damnũ pateretur dict⁹ Robertus niſi dicta interpretatio re-
ſtringat̃: vt non comprehendat caſus in quibus apparet non ſubeſſe
fraudẽ: aut fraudis ſuſpicionẽ. l. ij. C. de noxa. ⁊. d. l. adigere. §. quãuis.
4 ⁊ qd̃ ibi no. p Bar. q̇ aũt pateret̃ damnũ indebite: patet quia† de iu-
re gabella ſoluenda eſt in loco celebrati contractus: vt no. Bald. in. l.
magis puto. §. illud per illũ tex. ff. de rebus eorũ. ⁊ Bal. in. l. j. C. de cõ
trahen. emp. in ver. quarto quero ſi de iſto contractu. ⁊c. ⁊ ſic ſequeret̃
q̇ Robertus teneret̃ de iure ad ſoluendam gabellã in ciuitate Bono
nie. ⁊ etiã ad ſoluendũ gabellã in ciuitate ceſene pro eodẽ cõtractu do
5 tis qd̃ non eſt dicendũ. quia res ita† regulari dꝫ: vt p eodẽ facto vel p
eadẽ re non ſoluat̃ bis gabella. l. ſi. §. quoties. cum gl. ff. de publica. vñ
dicit ibi Bar. p illum tex. cum glo. q̇ ſi ex forma ſtatuti de omnib⁹ red
ditibus dꝫ ſolui gabella et contingit q̇ locaui fundũ pro centum flo-
renis conductor pcepit frumentũ ⁊ de eo ſoluit gabellam: an ego dñs
tenear ſoluere etiã gabellã de illis centũ florenis certe non ſm̃ Bart.
quia ſoluta eſt a cõductore fundi de fructibus pro quibus habeo cen-
tum florenos: et propter gabellã minori pretio locat̃ fundus. allegat
no. p Innocẽ. in. c. antepe. de deci. ⁊ illud ſequit̃ Pet. de ancha. in cle.
preſenti. de cenſi. ⁊ in ſimili Bar. in. l. cũ ſcimus. C. de conſulibus. lib.
xij. ⁊ Bal. in. l. cũ dotẽ. C. de iure do. ⁊ Bal. in ſuo peculio in verbo ga
bella. ⁊ Bal. in. l. cum p eos. C. ſi quis alteri vel ſibi. ⁊ in. l. ij. in. iiij. col.
C. de iur. emphy. ⁊ in. l. j. §. quibus. ff. qd̃ cuiuſq̧ vniuer. nomine. in ver.
ſuper ſecũdo puncto ⁊c. cum ſequenti. ⁊ qd̃ no. Bar. in. l. priuate. C. de
excuſa. mune. lib. x. ℂ Quod autẽ nulla ſit ſuſpicio fraudis in caſu de
quo queritur ptꝫ. nã ſi Robertus habitaſſet ceſene tpe quo iuiſſet ad
celebrandũ cõtractũ matrimonij ⁊ dotis Bononie: vel habitaſſet Bo
nonie ⁊ incontinenti celebrato cõtractu matrimonij et dotis redijſſet
ceſenã fortaſſe potuiſſet dici oĩa fuiſſe celebrata Bononie in fraudem
gabelle ciuitatis ceſene. ar. l. ſi ventri. §. ſi. cũ ibi no. p glo. ⁊ Bart. ff. de
priuile. credi. ⁊. c. officij. de elec. ⁊ qd̃ no. Bar. in. l. poſt contractũ. ff. de
dona. ⁊ per Bal. in. l. j. in. iiij. col. C. de ſer. fugi. et in. l. multũ. C. ſi qs al
teri vel ſibi. Sed attento q̇ Robertus nõ habitabat ceſene: ſed ferra-
rie tpe quo iuit ad contrahendũ matrimoniũ ⁊ celebrato cõtractu ma-
trimonij nõ iuit ceſenã: ſed redijt Ferrariã vbi habitabat: ⁊ poſtea ſu-
perueniente ibi peſte diſceſſit ⁊ iuit rodigiũ ſeu p territoriũ Ferrarie-
ſe. ⁊ ita ſtetit poſt contractũ matrimoniũ p menſes. xviij. vel circa. de-
mũ mutato pposito iuit ceſenã: vt ibi cũ vxore ⁊ familia habitaret cer
te ex hoc tpis interuallo apparet fraudis ſuſpicionẽ ceſſare. ignarus
enim eſſet ille ⁊ demens qui p tantũ tpis ſpatiũ voluiſſet cũ vxore ha-
bitare extra ciuitatẽ ceſene ⁊ expẽſam opportunam ſupportare extra
6 ceſenã: vt minimã gabellam euaderet. dolus† enim ⁊ fraus an interue
nerit vel non pbat̃ ex coniecturis ⁊ veriſimilitudinibus ac indicijs. l.
dolũ. ⁊ ibi plene no. C. de dolo. l. ſi. ff. de ritu. nup. l. dolus. ⁊ ibi no. C. de
reſcin. vendi. l. ſi adulteriũ cum inceſtu. §. j. ff. de adul. c. ij. ⁊. iij. de pre-
ſump. c. ſignificaſti. de homi. ⁊ facto datur volũtas intelligi. l. paul. rñ-
dit nõ tm̃ verbis. ff. rẽ ra. habe. l. de qbus. ff. de legi. ⁊ in his que pen-
dent ab aĩo: vt eſt dolus ⁊ fraus. ⁊ in alijs in quibus difficilis eſt pba
tio lex contenta eſt leuioribus probationibus etiã p cõtrouerſias. l. nõ
oẽs. §. a barbaris. ff. de re militari. c. ſi vo. el. ij. de ſentẽ. ex. c. preſentiũ.
de teſti. c. paſtoralis. de excep. no. in. c. ſignificaſti. el. j. de homi. l. filiũ
diffinimus. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iuris. iuncta. l. ſi vicinis. C. de
nup. c. michael. de filijs preſby. c. licet ex quadã. de teſti. ⁊ notabiliter p
Fede. de ſeñ. in conſi. cxix. incipiente nulli dubiũ cum ſimi. Unde non
puto aliquẽ ſane mẽtis ex predictis arbitrari Robertũ cõtraxiſſe ma
trimoniũ Bononie ⁊ non ceſene vt circa gabellã ceſene ſoluendã frau-
dem faceret aut illã euitaret. ex quibus concludo gabellã p dicto cõ-
tractu dotis nullã eſſe gabellarijs ceſene ſoluẽdam prout etiã peregre
gie deductũ et concluſum fuit per dilectiſſimum mihi fratrem domi-
num primo conſulentem. Laus deo.

ℂ Summarium ſuper conſilio. cxliiij.

1 ☞ In ſtatutis media declarantur.
2 De proprio ſignificatu verbi frater eſt comprehendere etiam fratrem
ex latere patris.
3 Caſus omiſſus a ſtatuto remanet in diſpoſitione iuris communis.
4 In fauorabilibus caſus ſimplex comprehendit mixtum. 7.
5 Statutum q̇ frater ſuccedat fratri excluſa ſorore eſt fauorabile.
6 Per feminas non conſeruatur agnatio ⁊ familia.
8 Exceptio declarat ⁊ reſtringit regulam precedentem. 9.
10 Dictio ex denotat cauſam proximam.
11 In ſtatutis verba debent accipi proprie.

12 Si ſtatutum diſponit q ſi ex percuſſiõe ſanguis exiuerit par non pſit an comprehendat percutientem aliquem cum pugno, ex quo factuȝ eſt vulnus cum ſanguinis effuſione.
13 Mater cogitur ad dotandam filiam quando pater eſt inops.
14 Titulus hereditarius non eſt lucratiuus.
15 Mens ſtatuti attenditur.

¶ Conſilium.cxliiij.

Chriſti ſaluatoris eiuſqȝ glorioſe matris ſemper virginis inuocato preſidio. Viſo themate qõnis premiſſe ⁊ viſo ſtatuto ſub rubrica de ſucceſſionibus ab inteſtato aſcendentium ⁊ collateralium ⁊ omnibus partibus dicti ſtatuti ɔſideratis cuius tenorem nonnullis particulis caſum noſtrũ tangentibus omiſſus eſt in themate de quo ſupra fit mẽtio. Qm̃ ampliſſime ⁊ ſubtiliter ſcriptum eſt per preſtantiſſimos dños ſupra conſulentes. ideo breuiſſima cõcluſiõe vtar. Preſupponendũ eſt igit̃ q decedente margarita vxore Joãnes ſuperſtite Joanne eius viro ⁊ Laurentio filio maſculo ⁊ Berta filia femina dictorũ Joannis ⁊ margarite ſucceſſit in vniuerſa hereditate Laurẽti⁹ ei⁹ filius excluſa berta filia femina ex forma alterius ſtatuti poſiti ſub rubrica de liberorum ſucceſſionibus de cuius ſtatuti viribus non heſitat̃. Poſtea decidit dictus Joannes pater dictorũ filiorũ ſuperſtite Laurentio ⁊ Berta eius filijs ex eodẽ matrimonio ⁊ ſuperſtite Thadeo pupillo eiuſdẽ Joãnis filio ex alio matrimonio de hereditate hui⁹ Joãnis non vertitur qõ. Succeſſiue deceſſit Laurentius ſuperſtite Berta eius ſorore vtrinqȝ cõiuncta ⁊ ſuperſtite Thadeo fratre ipſius Laurentij ex latere pr̃is tm̃. Et ẽt ſuperſtite Fatio auo materno dictorum laurentij ⁊ berte dubitatur quis ſuccedat huic Laurentio in bonis oliȝ dotalibus dicte eius matris q̃ ex cã hereditaria ad dictũ Laurẽtiũ peruenerũt. Et de iure cõi nemo ambigit q auus matern⁹ ⁊ ſoror vtrinqȝ coniuncta equa lance admittunt̃ excluſo Thadeo fratre defuncti ex latere pr̃is tm̃ in.§.ɔñs.in aut.de here.q̃ ab inteſt.⁊ ĩ aut.defuncto.⁊ ibi doc.C.ad tertul.ſȝ ex capite dicti ſtatuti qõ in caſu iſto ſeruandũ eſt vr̃ expſſe q Thadeus frater ex latere pr̃is tm̃ pferat̃ excluſo auo materno ⁊ dicta Berta ſorore vt ſpãliter cauet̃ in ver. ipſi quoqȝ fr̃es ⁊c. pferant̃ pfatis aſcendentibus defuncte perſone feminis ⁊ p feminã ⁊c. et ſic auo materno pferunt̃ iũcto verſi. dicti vero fratres mares ex vtroqȝ parẽte vel ex pr̃e tm̃ cõiuncti ⁊c. pferant̃ ſororib⁹ defuncte pſone ⁊c. et ſic Berte ſorori Laurẽtij defuncti. Et loquit̃ dictũ ſtatutũ in pdictis
1 verſiculis etiã in fratre ex latere pr̃is tm̃ vt ex eius lectura pȝ ⁊† maxime iunctis pcedẽtibus ⁊ ſequẽtibus ex qbus ẽt in ſtatutis media declarantur.l.virũ.ff.de pe.here.l.ſi ſeruus pluriũ.§.fi.⁊ ibi hoc no. Bal.⁊
2 Ang.ff.de le.j.⁊ etiã de pprio ſignificatu dicti verbi† frater eſt cõprehẽdere etiã fratrẽ ex latere pr̃is tm̃.l.iuriſcõſultus.§.ſcdo gradu.ff.de
3 gradibus.no.Bar.in.l.lucius.§.q̃ſitũ.ff.de le.iij. ¶ Sed ad hoc† ſtatutũ rñdebit̃ p ptẽ aduerſam q ſtatutũ non loquit̃ in caſu noſtro.ſ. qñ qs decedat ſuperſtite auo materno ⁊ ſorore vtrinqȝ coniuncta ⁊ fr̃e ex latere pr̃is tantũ ſed tm̃ loquit̃ in ver. ipſi quoqȝ fr̃es. qñ extaret auus maternus et frater ex latere pr̃is tm̃ et non alius vñ cũ hic etiã extet ſoror vtrinqȝ coniuncta iſte caſus eſt obmiſſus a ſtatuto et ſic remanet in diſpoſitione iuris cõis.l.ſi cum dotẽ.in prin.ff.ſol.mat.l.cõmodiſſime.ff.de lib.⁊ poſthu.nã iſto caſu ſoror vtrinqȝ coniuncta de qua non eſt facta mentio in dicto ſtatuto eſt potior Thadeo ĩ aut. itaqȝ.C.cõia. de ſucceſ. eui in cet hereditatẽ ab eo et cum eadẽ Berta ſorore poſtea vocari dȝ p viribus auus maternus vt vr̃ in terminis ſubtiliter decidere Bar.in.l.j.§.j.in.ij.q.ff.de bo.poſ.cõtratab.p.l.ij.§.ſi ſit cõſanguinea. ff.ad tertul.⁊ idẽ Bal.in.l.ſi qs filiũ.ad fi.C.de inoffi.teſt.⁊ in.l.illã.C. de colla.⁊ ſequi t̃ etiã Pe.de ancha.in repeti.c.canonũ ſtatuta, de cõſti.poſt mediũ in ver. quero vlterius ex alia qõne ⁊c.et refert etiã Pe. de anch.in.d.c.canonũ ſtatuta.in verſi.inter conſilia que habeo ⁊c. qõ collegiũ Peruſine ciuitatis conſuluit in ſimili qõne ſtatutũ dictabat qõ extante patruo non ſuccedat mater filio. modo contingit quendam decedere ſuperſtite matre ⁊ patruo ⁊ etiã ſorore de qua non fiebat mentio in ſtatuto Nam fuit conſultum qõ patruus non excluderet ſorores ⁊ q mater admitteretur cum dicta ſorore quia iſte erat caſus omiſſus a ſtatuto ⁊c. Et idẽ in effectu concludit Bal.in.l.qcunqȝ.in.iiij.col.C. de ſer.fugi.vbi dixit ſi ſtatuto cauet̃ quod extãte patruo non ſuccedat auus maternus aliquis deceſſit ſuperſtite patruo ⁊ auo materno ⁊ ẽt auia materna de qua non erat facta mentio in ſtatuto. nã tunc rñdet qõ ad hereditatẽ admittetur auus enim auia quia auia non excluſa trahet ad ſe auum excluſum patruo excluſo.l.fi.C.de legi.here.⁊ idem eſt de mente Bal.in.l.quod vero.ff.de legi.vbi ſequutus Ja.but.cõcludit quod ſtatutũ excludens amitã a ſucceſſione filij fratris non p hoc vr̃ materteram excludere p.l.illã.de colla.⁊ iſta videretur fortior ſtringere in fauorẽ ptis aduerſe. ¶ Sed poſito ſine pudicio q deciſiones et doctrine pallegate in caſib⁹ ſuis eſſent vere qõ tñ nõ firmo nec ẽſt ſine dubio maxime p no.p Bal.in.l.ſi quis vel ſi qua.C.ad tertul.vbi poſt plura inclĩnat in contrariũ eorũ que dicta ſunt ſupra p.l. equiſſimum. §.i.ff.ad tertul.tñ pmiſſis non obſtantibus vr̃ quod omnino dictus Thadeus pferri debuerit dicto auo materno et dicte Berte ex virtute dicti ſtatuti induci vt.§. ¶ Nec obſt. q in verſiculo ipſi quoqȝ fratres non ſit facta mentio de ſorore defuncte perſone: ſic caſus noſter ſit obmiſſus a ſtatuto quia rñdeo qd licet ibi nõ ſit hoc prouiſum tamẽ expreſſe ⁊ ſpecialiter hoc prouiſum eſt in preallegato. ver. dicti vero fratres mares vbi pponit cauet q frẽ ex latere pr̃is ſorore defuncte pſone excludat et ſic pȝ nullũ remanere caſum obmiſſum. ¶ Pro
4 hoc etiam facit† quia diſpoſitio facta de caſu ſimplici comprehendit in fauorabilibus caſum mixtũ.l.ſi ita ſcriptũ.⁊ ibi doc.ff.de lib.⁊ poſthu.l.titie textores.ff.de lega.j.⁊ no.plene.Bar.⁊ doc.in.l.ij.in princip.ff.
5 de verb.ob.cum ſimil.† ſtatutũ noſtrũ preferẽs fratrẽ ⁊ excludẽs alias perſonas dicit̃ fauorabile vt concludit Bal.in.l.ij.ibi no.C.qui ad libertã.pue.non po.vbi dicit q ſtatutum diſponens qd frater ſuccedat fratri excluſa ſorore intelligitur fauorabile licet ſit fauor cauſa odij: ſecus dicit in ſtatuto q excluderet filiã ab hereditate patris in cui⁹ poteſtate eſſet q diceret auferri dñium filie q eſt in ptãte qd eſt odioſũ.l.in ſuis.ff.de libe.⁊ poſthu.⁊.l.maximum vitium. C. de lib.prete.et no. Bal.in.l.ſancimus.C.de nup.⁊ in.l.j.in.fi.C.de ſecun.nup.⁊ in.l.cunctos populos.in.xvj.col.in ver.ſubſequenter queritur ⁊c.C.de ſũ.tri.⁊ fi.ca. cũ ſimi. ¶ Et licet alia ſit dubitatio vtrũ ſtatutũ diſponẽs qd extãtibus filijs maſculis filia femina non ſuccedat ſit odioſum vel fauorabile tũ indiſtincte ſtatutũ deferens hereditatẽ fratris fratri excluſa ſorore vel ſimiliter auo materno non dicitur odioſum ſed fauorabile vt dicit Bal. ¶ Et pro hoc q nõ ſic defert̃ hereditas trãſuerſalibus ⁊ hereditas deſcendentiũ aſcendentibus ſicut debetur iure naturali hereditas deſcendentium deſcendentibus.l.fratres.C.de inoffi. teſta.l.ſcripto.ff.vnde liberi.⁊ declarat Bal.in.l.j.§.ius naturale. in fi.
6 ff.de iuſti.⁊ iure. ¶ Et maxime† q in ſtatuto q excluderet feminas ⁊ per ipſos deſcendentes maſculos non autem per feminas vel aſcendentes per feminã conſeruetur agnatio ⁊ familia.l.iuriſcõ.poſt prin.ff.de gradibus.inſti.de legi.agnatione ſucceſſ.in prin.qd quidẽ principaliter intereſſe dicitur in.l.ij. §. pe.ff.de ventre inſpi.⁊ hec fuit ratio dicti ſtatuti noſtri ſm Jaco.de are. Cy. in.l.j.C.de adul.cum ſimi.ergo ſtatutũ predictũ fauorabile preferẽs fratrem ex latere patris qñ auus maternus extat ⁊ preferẽs eundẽ fratrẽ qñ ſoror extat comprehendit ⁊ includit caſum mixtũ ſcilicet qñ ex-
7 tat vtrũqȝ: vȝ auus maternus ⁊ ſoror. ¶ Quinimo† etiã poſito q dictũ ſtatutũ eſſet odioſum tñ adhuc cõprehendit ſub ſimplicib⁹ caſum mixtũ qñ ad caſum mixtũ veriſimiliter pot adaptari mens ſtatuentis propter identitatem rationis: vt eſt tex.no.⁊ ibi no. Jac.de are.Bal.⁊ Jmo.in.l.ſi ita facta.ff. de iniuſto teſta. q colligit ſm Bal. ibi quãdo de vtroqȝ ſimplici priuando diſponens mentionẽ fecit prout in caſu nr̃o in quo ſtatuti preſtulit fratrẽ tã auo materno extantĩ q ſorori: nec maior poteſt reddi ratio quare ſtatutũ ita non voluerit preferri fratrẽ extante auo materno ⁊ ſorore ſicut altero tñ ex eis extante. cũ per neutrum ipſorum. vt dictũ eſt conſeruetur agnatio ⁊ familia defuncti ſed per fratrem ſic q eſt bene ponderandum. ¶ Secundo principaliter poſſet cõtra dictũ ſtatutũ in fauorem Thadei allegatum oppóni per aduerſarios q ſtatutũ in verſi. ipſi quoqȝ fratres. prefert fratrẽ ex latere patris aſcendẽtibus feminis ⁊ per feminã. Sed dictus Titius licet ſit aſcendens per feminã tñ non eſt femina: ergo ceſſat ſtatutũ q: ad hec faciliter rñdetur q illa verba poſtea ſequẽtia in ſtatuto ibi niſi matri vel auie paterne ⁊c. remouent hoc obiectũ. excipit enim ſtatutum a dicta diſpoſitione auiam ⁊ proauiã paternã que non dicunt̃ aſcendentes femine ⁊ per feminã: imo ſunt aſcendentes per maſculũ: modo ſic
8 † exceptio declarat ⁊ reſtringit regulã precedentẽ.l.nã q liquide. §. fin.ff.de penu lega.quem tex.ad hoc pro ſingulari allegat Jo.de imo. in.l.filio pterito.in.xviij.col.in ver.ſed eſt dubiũ qd de poſthumo ⁊c. ff.de iniuſt.teſt.⁊ ſic dicta exceptio declarat q dicta verba feminis.⁊ per feminã non ſtant copulatiue alias non fuiſſet neceſſaria dicta exceptio.⁊ pro hoc quia exceptio firmat regulã in oĩbus caſibus non exceptis.l.queſitũ.§.deniqȝ.de fun.inſtru.in aut.de non alie.§.vt aũt. no. in.l.in.literis.ff.de legi.ſed auus maternus nõ reperitur exceptuatus
9 ergo remanet ſub prima diſpoſitione. ¶ Scdo ad hoc pot rñderi† q poſito q ppter virtutẽ dictorũ verbor feminis ⁊ per feminã nõ preferretur Thadeus auo materno predicto: tñ ex alijs verbis dicti ſtatuti apparet dictũ auum excludi debere. Nã ſtatutũ in preallegato verſ. ipſi quoqȝ. pfer. fratrẽ ex latere pr̃is matri defuncti quo ad proprietatẽ: ergo ſi excludit̃ mater eſt ẽt excluſus auus matern⁹ q eſt ſeqñs in gradu. vt no. firmat Cy. poſt antiquos in.l.j..C.q ſit lõ.cõſue. ⁊ Bar. in.l.ij.§.videndũ.ff.ad tertu. Cy.in.l.de quibus.ff.de legi.⁊ not.Bal. in.l.illam.C.de colla.⁊.in.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſo.ma.⁊ in.l.ſcimus.in princ.in.vij.q.C.de inoffic.teſt.⁊ in.l.venia.alias eſt in.l.ſi.C.de in ius voc.⁊ Pe.de anch.in.d.c.canonũ ſtatuta.in ver.his igit̃ quinqȝ mẽbris ⁊c.et in.cle.j.de baptiſmo.⁊ Bal.in.l.maximũ vitium.in prin. C. de lib.prete.⁊ Bar.in.l.liberorũ.in verſ.quero qd ſi filia dotata.ff.de ver.ſig.⁊ Ang in.§.neqȝ illo.in aut.de trien.⁊ ſemiſ. ¶ Tertio principaliter cõtra dictũ Thadeũ pot allegari q ſtatutũ in verſi.dicti vero fratres ⁊c.dicit exceptis bonis que ad defunctã perſonã puenerũt ex dote vel titulo lucratiuo a matre vel coniuncta perſona p matrẽ dictarũ ſororũ vel vterinorũ in quib⁹ talibus bonis ius commune ſeruet̃. Et ſic videret̃ q in caſu iſto deberet ſeruari ius cõe. Sed certe dictum

te dictum ſtatutũ nil facit ad propoſitũ ad qõ oſtẽdendũ ponderãda
10 ſunt illa verba ex dote, nã † dictio ex denotat cãȝ primã ⁊ immediatã non autẽ remotã.l.nõ dubiũ.⁊ ibi Barto.⁊ doct. C.de legi.l.j.C.ſi ſeruus extero.l.eo tpe.in fi.ff.de pecu.no.Bart.in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.nauf.⁊ in.l.j. §.emancipa.ff.de coniun.cum emã.libe.et maxi-
11 me† in ſtatutis que ſunt ſtricti iuris in quibus verba debẽt accipi proprie.l.prima.§.ſi is qui nauem.ff.de exer.l.qõ cõſtitutũ.ff.de teſta. mili.l.cõſtitutiones.⁊ ibi Barto.ff.ad muni.⁊ plene per Bart.in.l. oẽs
12 populi.in.vj.q.prin.ff.de iuſti.⁊ iu.vñ dicit Bal.† in.l. de pecorib⁹.C. ad.l.aqui.⁊ in.d.l.j.C.ſi ſeruus extero.in quarta oppo.ſi ſtatutum diſponit q ſi ex percuſſione ſanguis exiuerit par nõ proſit pone q percuſſi aliquẽ cũ pugno adeo q cecidit in terrã: ex quo factũ eſt vulnus cũ ſanguinis effuſiõe certe ſtatutũ non cõprehẽdet iſtũ caſum: q: percuſſio mea nõ fuit immediata cauſa vulneris cum effuſione ſanguinis vnde non dicetur ſanguinem exiuiſſe ex percuſſiõe ſed propter percuſſionẽ, q: dictio ppter bene denotat cãm remotã ⁊ mediatã.d.l.eo tpe. in fi.⁊.d.l.j.ſi ſeruus extero. ¶ Unde in propoſito ſi mater vel alia cõiuncta perſona per matrẽ dediſſet in dotẽ aliquid vni ex filiabus ſuis que filia poſt matrẽ deceſſiſſet tũc haberet locum ſtatutũ q: diceret̃ ex dote immediate a mr̃e pueniſſe ſȝ in caſu nr̃o cũ nõ agat̃ de dote data a matre ſed agat̃ de dote data matri q̃ non ex dote ſed ex cã hereditaria peruenit ad Laurentiũ non dr̃ ex dote perueniſſe ſed ppter dotẽ q̃ fuit data matri dr̃ mediante cã hereditaria pueniſſe ad Laurẽtiũ. ¶ Nec em̃ eſt mirãdũ ſi mater vel coniuncta perſona p matrẽ interdũ dat do-
13 tẽ filio ⁊c. put ſepe accidit qñ imo qñqȝ† mater cogit̃ ad dotãdã filiã vt qñ pr̃ eſt inops vt Bart.⁊ Bal.in aut.res.q̃.cõia de leg.⁊ Jacob. de are. Cy.⁊ Bal.in.l.mater.C.de iu.do.ſicut ⁊ in dicto caſu ad alimẽta teneretur.l.penul.ff.de lib.agno.⁊ plene no.in.l.alimenta.C.de neg. geſt. ¶ Nec ſimiliter eſt dicendum q puenerint dicta bona dotalia ex cã lucratiua ad Laurẽtium q: hoc non eſt verum cum enim ad eũ pue-
14 nerint titulo hereditario titulus† hereditarius non eſt titulus lucratiuus.l.heredi.ff. man.l.ſi obligari.§.hereditatẽ.ff.de auto.tut.l. q: poterat.ff.ad treb.⁊ maxime in caſu noſtro.ſ.in hereditate aſcendentiũ q̃ nõ dicitur titulo lucratiuo obuenire. ſed tanq̃ debita dr̃ obuenire.l. ſi. C.de codi.l.nã ⁊ ſi parẽtibus.ff.de inof.teſt.l.ſcripto in fi. ff. vnde liberi.et eſt caſus expreſſus in.l.j.C.de impo.lucra.deſcrip. ⁊ ibi Bar.vbi dicit q ſi de obuenientibus titulo lucratiuo dȝ ſolui gabella non ſoluetur de hereditate que relinquitur ab aſcendentibus deſcendentibus et not.Angel.⁊ imo.in.l.in ſuis.ff.de lib.⁊ poſthu.⁊ patet ad ſenſum q ſtatutum noluit intelligere quod ex cauſa lucratiua diceretur obuenire hereditatẽ q: nõ dixiſſet ex cauſa lucratiua ſed dixiſſet ex hr̃ditate.l.j. §.ſi autem ad deficientis.de cad.tollen. c. inter corporalia de trãſla. ¶ Item ad cõprobationẽ predictorũ q dcm̃ ſtatutũ ſic loquat̃ induco q: ſtatutũ loquit̃ de titulo lucratiuo collato p matrẽ in filios nõ aũt loquit̃ de rebus q̃ ex titulo lucratiuo peruenerũt ad matrẽ quia in bonis que perueniſſent ad matrem non extat ratio propter quam debuiſſet fieri differentia inter bona que mater acquiſiuiſſet titulo lucratiuo vel titulo oneroſo vnde cum ſimul ⁊ in eadem oratione coniungantur iſte due cauſe.ſ.cauſa dotis ⁊ cauſa lucratiua debẽt intelligi vt vniformiter determinẽtur. l.in teſtamento.C. de teſt. mil.l.iã hoc iure.ff. de vul. ⁊ pup.l.quãuis.C.de impu.⁊ alijs ſubſti.ergo ſicut ſtatutũ intelligit̃ ⁊ loquit̃ qñ titulus lucratiu⁹ originaliter fuit collatus a matre in filium ita intelligatur qñ cauſa dotis ſeu titulus dotis originaliter procederet a matre in filiã. ¶ Unum caſum habeo pro indubitato vt qõ ſi dicta Berta pro dimidia ſucceſſit Laurẽtio in bonis olim dotis materne vt fatetur pars aduerſa tunc decedente poſtea Berta ſine aliquo dubio ſuccedere debet Berte Thade⁹ excluſo auo materno q: tũc non pot dici q iſte ſit caſus obmiſſus a ſtatuto q: punctaliter decidit̃ per dictũ ver. ipſi quoqȝ fratres cũ ad ſucceſſionẽ Berte nullus ſit qui ſe admitti alleget niſi Thadeus ⁊ auus maternus qui dȝ excludi per dictũ ſtatutum. Itẽ nec tũc poteſt allegari quod iſta bona peruenerint ex dote: tũ q: hoc caſu ſtatutũ in dicto ver. ipſi quidẽ fratres. non admittit hanc differentiam inter bona que obueniunt ex dote vel alia bona; tũ etiã q: dcã bona nõ peruenerũt ex dote imo peruenerunt ex cauſa hereditaria ⁊ ex ſucceſſione Berte in hereditate Laurentij. ¶ Nec predictis obſtat quod in principio dicti ſtatuti dicatur ſeruari debere ius cõe preterq̃ in caſibus iſtis ⁊c. ⁊ ſic requiratur q poſſit talis caſus legi in ſtatuto per no. per Bar. in.l.qui liberis.§. hec verba, ff.de vulg.⁊ pup.cum ſi. quia rñdeo quod deciſio caſus noſtri legi po-
15 teſt aperte in dicto ſtatuto vt ſuperius eſt oſtẽſum. plus dico† q ſatis eſſet q ex mẽte ſtatuti colligi poſſet vt firmat Bal.in.l.vbi adhuc, in viij.col.in ver.modo ſuccedit hic alia queſtio ⁊c.C. de iure do,⁊ in.l.ad probationẽ.la.j.C,de proba.⁊ in.l.j.§.⁊ vt planius.C.de rei vxo.act. ⁊ Bal.Ange.⁊ Jmo.in.l.j.ff.de his que in teſta.delen.⁊ Bal.in.l.j.in verſi.quero qd ſi ſtatutum ⁊c.C.de fideicõ.⁊ expreſſe vult Bar.in. d.l. qui liberis.§.hec verba, dum dicit q qñ nullus alius erat ſcriptus heres qui legi poſſet qõ tunc ex mente teſtatoris trahitur diſpoſitio ad illũ heredem qui legi in teſtamẽto non poteſt. ¶ Ita prout ſuperius cõcluſuȝ eſt puto iuris eſſe: iõ ita dico ⁊ cõſulo Ego Alexãder de Tartagnis de Jmola legum doctor in quorum teſtimonium propria manu ſubſcripſi ac conſueto ſigillo ſigillaui alterius rectius ſentientis iudicio ſemper ſaluo.

¶ Summarium ſuper conſilio cxlv.

1 Libri rationum an faciant probationem.
2 Eo ipſo q apparet rem aliter ſe habere dicit̃ de errore conſtare.
3 Judex in criminalibus debet ſupplere defenſiones rei.
4 Non debet plus operari confeſſio ficta q̃ vera.
5 Contra fictionem non admittitur probatio in contrarium.
6 Si iuſſus reſpondere poſitionibus non rñdeat ⁊ propter hoc habeatur pro confeſſo ⁊ conuicto an admittatur ſi vult probare rem aliter ſe habere.
7 Poſt ſniam admittitur reuocatio erroris ſi de ea notorie conſtet.
8 Quando dicatur notorie conſtare.

¶ Conſilium.cxlv.

¶ Si quis falſificauit librum rationum qui ex forma ſtatutorum nullam fidem faciebat an incidat in penam falſi.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Viſis narratis in themate ⁊ his q̃ copioſe ⁊ eleganter ſcripta ſunt p eximiũ dñm ſupra conſulentẽ obmiſſo ex induſtria primo dubio eo q: deeſt mihi copia atteſtationum teſtiũ receptorum capio ſecundũ dubiũ quo queritur an falſificãs dictã ſcripturam ſeu librum rationum nulli afferentem pudiciũ aliqõ incidat in penã falſi. Et videretur prima conſideratione dicenduȝ qõ ſic per.l.j.§.q' in rõnibus.ff.ad legem cor.de fal.vbi vr̃ expreſſum qõ falſificans librum rationum incidit in penam legis cornelie de falſis. ¶ Secundo probat̃ p.l.qui veluti.C.ad legem cor.de fal.vbi ille qui falſam ſcripſit apochã ⁊ ſic ſcripturam priuatã incidit in penaȝ falſi. ¶ Tertio probat̃ in.l.ſi qs decurio,co.ti.ibi duȝ lr̃a dicit vel in cõſcribendis publicis ⁊ priuatis inſtrumẽtis prebuerit officiũ ſi falſi q̃ſtio moueat̃ ⁊c. ¶ Quarto probat̃ in.l.dam⁹,co.ti.in verbo chirographa ⁊ in verbo rationes priuatas. ¶ Quinto probatur per.l.fin. C.de fide inſtru.cum glo.in verbo cautelam vbi apparet quod producens in iudicio ſcripturam priuatam ſeu ea vtens poteſt accuſari de falſo. ¶ Sexto p id qõ no. Bal.in rubrica.C.de fide inſtru.in.xviij.colũ. in ver.ſed queritur ſi ſcripſit falſum in rationibus ⁊c.vbi concludit q ille qui ſcripſit falſum in libro rationũ punit̃: q: facit adminiculum niſi reprobetur. allegat dictam.l. damus. ⁊ dictum.§.qui in rationibus ¶ Septimo probat̃ q: incidit quis in penã falſi quamuis ex falſitate non inferat̃ damnum quia ſatis eſt qõ inferri potuerit.l.ſi quis falſos.C.ad.l.cor.de fal.⁊ ibi ponderat Bald.qui pro hoc etiam allegat l.iij.in prin.ff.quod quiſqȝ iu. ¶ Octauo probat̃ nam quamuis non ſit mihi exhibita copia inquiſitionis tñ a cõiter accidentibus ⁊ ex cõi ſtilo exiſtimandum eſt quod in dicta inquiſitione continetur quod predicta commiſſa ⁊ perpetrata fuerunt per dictum inquiſitum in damnum ⁊ preiudicium eorum qui in dictis ſcripturis ſunt nominati: ⁊ propter contumaciã dicti inquiſiti habetur ex forma ſtatuti cõtumax pro confeſſo. ⁊ ita cõiter ſeruat̃ vt per Bar.in.l.diuus.la.ij.ff.de cuſto.reo. ⁊ in.l.qcunqȝ,C.de requi,reis. ¶ Tamen premiſſis non obſtantibus ɔ̃riam ſniam in caſu noſtro dico de iure veriorem eſſe pſertim ex infra ſcriptis. nã preſupponit̃ q dicti libri non habent ea que requiruntur ex forma ſtatutorum dicte ciuitatis ceſene vt aliquã fidem facere poſſint ⁊ ideo dicit̃ q ex diſpoſitione ſtatutorum nullã fidem faciunt ⁊ propterea dico q non incidit in penam. pro hoc adduco glo.in.c.quanto in verbo nomine patris.de iureiu.ex qua colligunt ibi docto. maxime Anto.de bu. Jo.de imo.⁊ do. Abb. q falſificatio ſcripture que non probat non inducit penam falſi ⁊ in hoc reputant illam glo. eſſe bene notandam. ¶ Confirmo per id quod habet̃ in.l.fundũ cuius.§.fi.cũ gl. fi.ff.de euic.vbi habetur q non punit̃ quis ppter mendacium quando alium nõ afficit damno. p hoc ẽt eſt glo.ordinaria in.d.l.damus, que vult q non incidit quis in penã falſi pro falſitate cõmiſſa in ſcriptura priuata niſi talis ſcriptura aliquam pbationẽ faciat.⁊ ſic alteri dãnũ ſeu nocumentũ inferat ⁊ illã gl. ſequuntur ibi cõiter doct. ita intelligentes, d.l.damus.cum ſi. Idẽ dixit Bar.in.d.l.j.§.qui in rationib⁹ qui dicit q ita dȝ intelligi text.ibi.ſ.in ſcriptura priuata tali q̃ faceret ſaltem ſemiplenam probationem vel indiciũ ⁊ conſtat q pro ipſo ſcribente liber rationũ ĩ pudiciũ alterius nihil probat ſaltẽ qñ ipſe q ſcripſit adhuc viuit.l.exemplo.C.de proba.⁊ declarat Bar.ĩ.l.admonẽdi.de iureiur.in ver.circa ſcdm ⁊c.⁊ in.l.nuda rõ,ff.de dona.cum ſi.et ideo ſi tales poſte in quibus dicit̃ falſitatem eſſe cõmiſſam erant ad fa-
1 uorem ipſius ſcribentis conſtat q nihil prob are poterant. ſi† aũt erãt ad fauorẽ alterius ⁊ ɔ̃ alium tertium: ⁊ tunc de iure cõi etiam nõ faceret probationem etiam ſemiplenã ſaltẽ qñ nõ pſtitit iuramẽtũ in actione ſua: vt no. Bar.in.d.l.nuda rõ.⁊ Ant.de bu,⁊ alij poſt eũ in,c.ij,de fi.inſtru.⁊ preſupponit̃ ẽt q ex forma ſtatutorũ requirebat̃ q dicti libri haberẽt aliqua in iſtis libris differentia propter quem defectum nihil pbabant ex diſpoſitione ſtatutorũ ⁊ per ɔñs videtur de iure verum q iſte non incidit in penam falſi. ¶ Confirmatur p id quod habetur in.l.ſi qs legatũ,⁊ qõ ibi no. Barto.in.iij.col.ff.ad legem cor,de

fal. vbi nō incidit in penā falſi ille qui deliquit circa teſtm̄ non ſigna-
tum ⁊ inualidum qñ ex eo nullū poterat alteri parari pꝛiudicium ⁊ cō-
ſuluit etiam Pe. de anch. in cōſi. xx. incipiente viſa inquiſitione for-
mata ⁊c. ¶ Et iſtud cōpꝛobabitur ex his que dicā rñdendo ad allega
ta in ꝯtrariū. nam non obſt. d. l. j. §. qui in rōnibus. ⁊. d. l. damus. qꝛ ad
illa iura eſt rñſum ſupꝛa. qꝛ put ibi declarat̄ p gl. ⁊ doc. intelliguntur
qñ illa falſitas afferebat pꝛeiudicium alteri per p̄dicta. ⁊ facit. l. impu
berem. §. j. ff. ad. l. coꝛne. de falſis. ⁊. l. j. C. de his qui ſibi aſcri. in teſta.
¶ Nō ob. ēt. d. l. q veluti. qm̄ ſꝫ Ja. bu. ibi intelligit̄ qñ illa ſcriptura
ꝓducebatur in foꝛma ſcripture publice manu tabellionis vel etiam ſi
erat in foꝛma ſcripture pꝛiuate dꝫ itelligi ꝙ erat ſolennis: vt qꝛ habe-
bat ſubſcriptionē teſtiū: vt no. in. d. l. damus. alias non incurreret cri-
men falſi ſi non eſt ſolēnis: ⁊ ita dicit Ang. in. d. l. q veluti. ⁊ ita etiā eſt
de mente Bal. ⁊ Saly. ibi dū rñdent p no. in. d. l. domus. et eodem mo
do reſpondetur ad. d. l. ſi qs decurio. vna enim lex p aliam determinat̄
⁊ declarat̄. l. ſed ⁊ poſterioꝛes. ff. de legi. c. cum expediat. de elec. lib. vj.
¶ Non ob. ēt. l. ſi. C. de ſi. inſtru. qm̄ vt ibi ēt dicit Bald. illa. l. loquit̄
in ꝓducente in iudicio pꝛiuatā ſcripturam pꝛoducibilem ad aliquod
indiciū vel pꝛobationē. ⁊ hoc ſenſit ibi gl. dum dixit pꝛoducibilem ⁊c.
⁊ ſic non eſt caſus noſter cū dicti libꝛi nullā fidem facerent ⁊ p hec eſt
rñſum etiā ad ſextum ⁊ ſeptimū argumentū: ſtante ꝙ dicti libꝛi nullā
2 pꝛobationem faciebant. ¶ Non obſtat† octauum ⁊ vltimum argumē-
tum: vꝫ ꝙ habeatur perinde ac ſi cōfeſſus fuerit ſe falſificaſſe in pꝛeiu
dicium eoꝛum qui ibi deſcripti ſunt: qꝛ rñdeo qđ ex inſpectione libꝛo-
rum apparet euidenter ꝯtrium: qꝛ non habent requiſita a ſtatuto et cō
ſequenter nihil pꝛobant ſm̄ qđ ſupꝛa dictū eſt: vnde apparet euiden-
ter ex ipſis libꝛis pꝛoductis erroneā eſſe illā tacitā confeſſionem nam
eo ipſo qđ apparet rem aliter ſe habere dꝛ de erroꝛe cōſtare. l. ſi poſt.
C. de iuris ⁊ fac. igno. not. in. l. de etate. §. q iuſto. de interroga. act. et in
l. cum de īdebito. ff. de pꝛoba. ⁊ p Bar. ⁊ alios plene in. l. non fatetur.
3 ff. de confeſſis. ⁊ iudex† in criminalibus debet ſupplere defenſiones rei
etiam ſi reus non allegaret. l. ſi non defendatur. ff. de pe. l. j. in fin. ff. de
queſtio. ⁊ tanto magis pꝛo abſente. l. amplioꝛem. C. de appel. in aut.
qui ſemel. C. quomodo ⁊ quando iud. ⁊ plene per Bart. in. l. iiij. §. hoc
4 autem iudiciū. ff. de dam. infec. ¶ Quod† autem contra fictam confeſ-
ſionem poſſit allegari de erroꝛe ſicut ⁊ contra verā tenuit notabiliter
Joan. an. in addi. Specu. in tit. de poſitio. §. nono. ver. verū p id quod
habetur in. l. qm̄. cum gl. ff. de his qui no. infa. iuncta. l. ſerui. §. j. C. de
adul. ⁊ idem voluit Ang. in. l. ij. C. qui teſta. fa. poſ. per illum tex. cū gl.
⁊ Bal. in. l. erroꝛ. in ſi. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ in. l. ita demū. C. de procu.
⁊ Ant. de bu. in. c. ex parte. ad ſi. de cōfeſ. ⁊ Joā. de imo. in. l. ſi. §. iuſſus
ff. de app. qꝛ non dꝫ plus operari confeſſio ficta q̄ꝫ vera. l. filio quēꝫ pa
ter. ff. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ actus fictus recipit conditiones veri. c. j. de do.
5 ⁊ contu. ¶ Necobſt.† ꝙ contra fictionem nō admittat̄ pꝛobatio in cō-
trarium iuxta plene no. in. l. ſiue poſſidetis. C. de ꝓba. ⁊ in. l. fin. in pn̄.
ff. qđ me. cauſa. ⁊ in. c. is qui. de ſpon. quia verū eſt ſuper eo ſup quo ſit
fictio vnde ſi vellet pꝛobare ſe non eſſe confeſſuꝫ: eo caſu quo agit̄ ſe fuiſ
ſe confeſſum ⁊ non poſſet. ſi vero vult ꝓbare contentum in illa ficta cō
feſſione non eſſe verū: ⁊ tunc pōt qꝛ hoc nō repugnat fictioni: ita dicit
Ant. de bu. in. d. c. ex parte. ad ſi. ⁊ pꝛo hoc allegat no. p gl. in clemen. j.
de pꝛoba. ⁊ bene ꝓbat̄ in. l. ij. §. qđ ſi actoꝛ. cū gl. in verbo rei qualitas.
C. de iura. calū. per quā ēt idē dicit Jo. de imo. in. d. §. iuſſus. ¶ Et p
6 hoc inferūt† ꝙ ſi iuſſus rñdere poſitionibus non rñdet ⁊ pꝛopter hoc
habet̄ p cōfeſſo. iuxta. c. ij. de cōfeſſis. in. vj. vel bannitus pp contuma-
ciā habetur pꝛo confeſſo ex foꝛma ſtatuti tñ ſi vult pꝛobare rem aliter
ſe habere admittet̄ ad reuocandā confeſſionem: pꝛo hoc allegant not.
in. c. ſignificantibus. de purg. vulg. ⁊ in. c. ex tuarum. de pur. cano. ⁊ in
c. fraternitatis. de frig. ⁊ ſic voluit ꝙ talis ficta cōfeſſio reuocetur quā
7 do conſtat rē aliter ſe habere. ¶ Et ſubdit† etiam ſignanter Anto. de
bu. in. d. c. ex pte. ꝙ ēt poſt ſnīam admittetur dicta reuocatio erroꝛis ſi
de ea notoꝛie cōſtat. allegat no. in. d. c. fraternitatis. ⁊ in. c. qꝛ plerīꝗ.
8 de immu. eccl. ⁊ dꝛ† notoꝛie cōſtare qñ ex ipſis actis conſtat. vt no. in. c.
euidentia. de accuſa. ⁊ in. l. vbi pactū. C. de tranſ. ⁊ no. Inn. in. c. p tuas.
de teſti. ⁊ in. c. ex inſinuatione. de app. cum ſi. ⁊ ita eſt in caſu noſtro: qꝛ
ex actis ⁊ facti euidentia ⁊ inſpectione conſtat libꝛos nō habere ſua eſ-
ſentialia ad hoc vt aliquid pꝛobent ⁊ ſic vera videtur concluſio quod
dictus inquiſitus non inciderit in penā falſi ⁊ ſi ſtatutū punit falſificā
tem librum vel ſcripturā dꝫ intelligi ⁊ interpꝛetari ſm̄ ius cōe ſaltem
vbi agitur de pena imponenda. l. ij. C. de noxa. l. puniens. ff. de in ius
voc. c. cum dilectus. de cōſue. bene facit ꝙ no. Bar. in. l. quid ſit falſuꝫ.
in ſi. ff. ad. l. coꝛ. de fal. ⁊ in. l. nō dubium. C. de legi. ⁊ in. l. omnes popu
li in. vj. q. pꝛin. ff. de iuſti. ⁊ iur.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxlvj.

1 ☞ Sufficit per cōiecturas ꝓbare caſus clandeſtinos ⁊ occultos.
2 Quomodo debeat pꝛobari caſus foꝛtuitus vel impedimentum.
3 In his in quibus pꝛobatio eſt difficilis ſufficit pꝛobatio p cōiecturas.
4 Pꝛopter bꝛeuitatem tempoꝛis pꝛeſumitur idem ligatium.

¶ Conſilium. cxlvj.

¶ Qñ pꝛobari dꝫ aliquid qđ de ſui natura eſt difficile ad pꝛobandū
an ſufficiat pꝛobare per conjecturas que alias non ſufficerent.

Redēptoris noſtri inuocato
ſuffragio. Viſo themate ſupraſcripto ⁊ his que copioſe
ſcripta ſunt per celeberrimum dominum ſupra cōſulentē
aliqua duntaxat ſubiungam circa illud dubium quo q̄ri-
tur: an dicatur ſufficienter probari de caſu ⁊ de identitate ligatij ꝓban
do caſum ⁊ identitatem ligatij per modos de quibus in themate quia
reliqua dubia meo iudicio nō videntur habere difficultatem. ¶ Dico
igitur ſuper premiſſo dubio dictā ꝓbationē eſſe ſufficientē. nā p̄ſup
pono ꝙ ad ꝓbādū amiſſionē rerum furto aut ſimili calliditate ſub-
tractarū ſufficit probatio per cōiecturas ⁊ preſumptiōes ſeu veriſimi
litudines et tales que alr̄s non fuiſſent ſufficientes ad plenā probatio-
nē: ita no. Bar. quē alij ſequuntur in. l. ſi qs ex argentarijs. §. pe. ff. de
1 edē. vbi ingt ꝙ ſufficit† per cōiecturas probare caſus clādeſtinos ⁊ oc-
cultos puta furtū vt probādo ꝙ oſtiū fuit ruptū. famulus aufugit ⁊ ſi
milia. ar. l. non oēs. §. a barbaris. ff. de re mil. ⁊ no. Cy. in. l. ſi creditor.
in ſi. C. de pig. act. attendendum eſt enim illud qđ dicit Bar. ſufficere
fugā famuli q eſt caſus noſter. ⁊ ita expreſſius no. Angel. in. d. l. ſi qs
ex argētarijs. §. pe. ad hoc qđ no. Barto. in. l. ſi qū. ad ſi. C. vñ vi. ⁊ ſpe.
in tit. de furtis. ver. pe. vbi querit Spe. ſi qs habebat rem aliquam in
pign⁹ ⁊ illa fuit ſibi furto ſubtracta quō probabit iſte ꝙ ſibi fuit ſub-
tracta reſpondet ipſe ꝙ probabit ꝓbando ꝙ tali nocte latrones vene-
runt ad oſtiū ſuū ⁊ illud fregerūt. l. ij. C. loc. vel. ꝓbabit ſe magnū cla
morē vel rumorē feciſſe de nocte qñ latrones erant in domo. et ꝙ ſur-
rexit ⁊ dixit tale pignus ſibi fuiſſe ſubreptū. hoc dico vt intelligat Jo.
cōferre ad ꝓbationē huius rei ꝙ tpe quo dictus cremoninus famulus
aufugit dictus Jo. plurimū conqueſtus fuit de ſubtractione dicti liga
tij. ⁊ ꝙ miſit nuncio ad inueniendum dictum cremoninum occaſione
2 dicti ligatij. ¶† Bene faciunt no. per Jo. and. in. c. j. de do. ⁊ contu. li.
vj. ⁊ in addi. Spec. in titu. de appel. §. nunc breuiter. ſuper verſi. qđ er
go. ⁊ Guil. de cu. ⁊ Bar. i. l. ij. C. qđ dixim⁹. ff. ſi qs cau. ⁊ An. de bu. in
c. ex ratione de appel. ⁊ Angel. in. l. ſi. ff. de ferijs. ⁊ Bal. ⁊ Saly. in. l. j.
C. de dila. ⁊ moderni. in. l. queſitū. ff. de re iudi. vbi cōcludunt ꝙ ſi que-
ratur quomodo debeat probari caſus foꝛtuitus vel impedimentum
debet dici hoc eſſe arbitrarium inſpecta facilitate probationis vel diffi
cultate ⁊ inſpecta qualitate perſone ⁊ ſm̄ predicta aliqñ exiget plenā
probationē aliqñ non ⁊ ex hoc ſuadeo ꝙ pro parte Joannis capituletur
⁊ deducatur q̄liter ipſe eſt ⁊ fuit tpe dicti dati ligatij ⁊ ante ⁊ poſt repu
3 tatus cōiter in ſimilib⁹ vir⁹ fidelis ⁊ bonus ⁊ veridicus. ¶ Ad idē fa-
cedit id qđ dicit Fede. de ſen. in conſ. cxix. incipiēte nulli dubiū ⁊c. vbi
voluit qđ in his in quibus ꝓbatio eſt difficilis ſufficiat ꝓbatio p cōie
cturas que haberi poſſunt ſi alias nō faceret plenā ꝓbationē: allegat
id quod habet̄ ſ. c. licet ex quadā. de teſti. ⁊ in. c. michael. de filijs pſbr.
⁊ in. l. tertio loco. de ꝓba. ⁊. l. ſi vicinis. C. de nup. ⁊ in. c. veniens. el. ij.
in. ſi. de teſti. idē no. i effectu Bar. in. l. j. i illa ſtipulatiōe ſi calēdis. in ſi.
ff. de verb. oblig. ⁊ in. l. de pupillo in. §. ſi quis ipſi pretori. in. viij. q. ff.
de ope. no. nun. ⁊ Hoſt. in. c. ſin. qđ met. cau. ⁊ Bal. in auſ. quas actio-
nes. ad ſi. C. de ſac. ſan. eccle. ⁊ in. l. ſi quis in hoc genus. C. de epi. ⁊ cle.
in. l. quicunꝗ. in pe. col. C. de ſer. fug. ⁊ Ant. de but. in. c. veniens. el. j.
de teſti. ⁊ ibi ad propoſitū dicit ꝙ qñ ſumus in his que ſunt difficilia
probatione ſufficiat probare per famam cum aliquibus adminiculis
4 per id qđ habetur in. c. preterea. eo. tit. ¶ Et ſtāte† ꝙ vna die datum
fuit ligatium Joanni ⁊ die ſequenti reperit̄ ꝙ Joannes dedit vnum
ligatium dicto dominico deferendum bononiā ad illum mercatorē bo
nonienſem cui deferri inſerat mercator Ferrarienſis preſumitur quod
fuerit illud idem ligatium ꝙ datum fuerat Joanni a dicto mercatore
Ferrarienſi propter breuitatem temporis vt probatur in. l. ſi ventri.
§. ſin. cum ibi no. per Bar. ff. de priuile. credi. ⁊ qđ no. Bar. in. d. §. ſi
qs ipſi pretori. in. viij. q. facit tex. in. c. officij. de elec. cū ſimil. ⁊ qđ pul
chre no. Bal. C. de fideicō. in. l. eam quam. circa pe. char. dum allegat.
d. l. ſi ventri. §. ſin. Ex quibus concludo ꝙ factis probationibus pre-
dictis ⁊ modo de quo in themate intelligetur ſufficiēter probatum qđ
dictus Joannes illud idē ligatiū dederit dicto dominico ⁊ occaſione
commiſſionis ſibi facte ⁊ ſimiliter quo ad reliquas dubitationes trāſ-
eo cum domino ſupra conſulente.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxlvij.

1 ☞ Vbi lex requirit fieri fidem iudici intelligitur de plena ⁊ ſolenni
probatione.
2 Teſtes ſummarie recepti per iudicem etiam ſine iuramento faciunt
aliquale indicium.
3 Si libellus eſt ineptus ⁊ iudex ſuper eo procedit ad ſententiam ſenten
tia eſt ipſo iure nulla.
4 Exceptio tu non habes mandatū poteſt quandocunꝗ opponi etiam
poſt ſententiam.
5 Aſſertio ſimplex notarij non facit fidem. ⁊ nu. 7.
6 Quando ſcriptura notarij hꝫ debitā formam tunc ei creditur.
8 Sententia nulla nunꝗ tranſit in rem iudicatum. ⁊ nu. 9.
10 In executione non eſt dare inſtantiam.
11 Preſumitur pro officiali ꝙ fecerit illud ad quod tenetur.

¶ Conſilium. cxlvij.

Viſis

Viſis dubitatiōibus in ca
ſibus Gaſparis zuchette quia certe ſcio per clariſſi-
mum dominū iudicantem pꝛo ſumma eius pꝛeſtātia
longe maioꝛes nodos facile ſolui poſſe: ideo paucis
expediā. ¶ Non obſtat in pꝛimis ꝙ ſtatutū diſponit
fieri fidem de mandato iudicis. ⁊ ideo videt̄ qđ iudex potuerit recipe-
re infoꝛmationem a notario de mādato ſicut pōt recipere teſtes parte
abſente vt dicitur tenere romanū in. l. admonēdi. qꝛ rñdeo quod iura
etiam dicunt oēs pꝛobationes debere fieri iudici. l. quinquaginta in ſi.
⁊ ibi per gloſſ. ff. de pꝛoba. l. pꝛocuratoꝛ cū ſi. C. de eden. ⁊ tñ certum eſt
qđ qñ pꝛoducuntur pꝛobationes debent pꝛoduci parte citata. l. ſi qñ
1 C. de teſti. l. iudices. C. de fide inſtru. ⁊† qđ vbi lex requirit fieri fidem
iudici intelligatur de plena ⁊ ſolenni pꝛobatione eſt glo. reputata no-
tabilis in cle. conſtitutionem ad ſi. in verbo fides. de elec. ⁊ per gloſſ. in
c. ſtatutum in verbo ſaltem. de reſcrip. in. vj. ⁊ non inuenio romanum
2 contrarium dicere in. l. admonendi. quinimo† ſi iuriſconſultus diceret
quod teſtes recepti parte non citata pꝛo infoꝛmatione iudicis haberēt
effectum plene pꝛobationis ⁊ fidei in cauſa que vertitur inter actoꝛem
⁊ reuꝫ non bene diceret: ego bene fateoꝛ quod teſtes ſummarie recepti
per iudicem etiā ſine iuramēto faciūt aliquale indicium vt eſt tex. in. c.
cū olim el. j. de pꝛiuile. ⁊ ibi notat̄ ſed ad plenā pꝛobationem manda-
ti hoc nunꝗ reperiet̄: imo in pꝛopoſito dicit ſignanter Bartol. in. l. ij.
in ſi. C. de edic. di. adria. qđ licet cauſa requireret ſummariā cognitio-
nem tñ de legitimatione perſone ſemp debet plenarie pꝛobari per ibi
not. per glo. ¶ Non obſtat qđ ſi iudex non reijcit libellū ineptum po-
3 teſt pꝛocedere ⁊c. qꝛ imo† dico ꝙ ſi libell⁹ eſt ineptus ⁊ iudex ſuper eo
pꝛocedit ad ſententiam ſententia eſt ipſo iure nulla. ita dicit Bal. in. l.
actoꝛi. in ſi. C. de rebus credi. ad hoc ponderat ſubtiliter glo. quam di-
cit non eſſe alibi. inſti. de oblig. ti. quamlibet in glo. magna que incipit
iſtud ad ſi. ⁊ Ant. de bu. per illā gloſſ. in. c. examinata. de iudi. ¶ Non
4 obſtat† qđ non fuerat oppoſitū qꝛ vt ſcitis iſta exceptio tu non habes
mandatū pōt quandocunꝗ opponi etiā poſt ſententiaꝫ qꝛ reddit iu-
diciū retro nullum. l. licet. C. de pꝛocura. c. in noſtra. de pꝛocu. ¶ Non
5 obſtat† qđ ſatis videat̄ conſtare qđ facta fuerit fides iudici vel māda-
to per illa verba que ſunt in pꝛima ſcriptura dum notarius aſſerit fa-
cta fide iudici de mandato ⁊c. per no. in. c. qm̄ cōtra. de pꝛobatio. ⁊ per
alios in. l. ſciendū. ff. de verb. ob. qꝛ ad hoc infinite ſunt māſiones cla-
riſſime. pꝛimo quia notarius ibi in actis ſubdit ⁊ aſſerit quō fuerit fa-
cta illa fides iudici de mandato qꝛ dicit quod fuit facta fides per Ja-
cobum meleglinij qui aſſeruit ſe fuiſſe rogatum de dicto mandato: ſed
iſta aſſertio ſimplex notarij non facit fidem multiplici de cauſa vt ple-
ne in pꝛioꝛibus allegationibus deduxi. ergo ⁊c. Pꝛeterea illa verba
enuntiatiua notarij in actu iudiciali non faciunt fidem contra partem
que non fuit pꝛeſens et tacens ſecus ſi fuiſſet pꝛeſens ⁊ tacens. l. j. ⁊ ibi
hoc not. Bart. C. de rela. ⁊ Bar. in aut. ſi quis in aliquo. in ſi. C. de edē.
cū ſi. ⁊ ita loquitur Barto. ⁊ doc. in. l. ſciendum. de verbo. oblig. qꝛ ſi in
inſtrumento facto inter partes aliquid enunciatiue narratur quod po-
tuit tunc fieri a partibus facit fidem cōtra partes que fuerunt pꝛeſen-
tes inſtrumento. l. optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtipu. ſed ad
dictum actū de quo in dicta pꝛima ſcriptura ⁊ illi enuntiationi et nar-
rationi non fuit pꝛeſens Gaſpar. ⁊ tacens. ergo ⁊c. ¶ Nō obſtat quod
6 creditur† notario. l. ſi qs decurio. C. de fal. quia dicit ibi Barto. ⁊ doc.
quod quādo apparet ſcripturā notarij habere debitam foꝛmam. ſcilꝫ
teſtes ⁊ alia requiſita ⁊ dubitatur an ſit ſcripta manu ſua creditur no-
tario in hoc alias non, ⁊ ita dicit Bart. quod ibi ita eſt de mente gloſ.
ſi. Et qđ in caſu iſto non ſufficiat ſola aſſertio notarij pꝛobaui etiam in
pꝛioꝛibus allegationibus. ¶ Non obſtat quod no. Bartol. in aut. niſi
bꝛenioꝛes in ſi. quia cum reuerentia Barto. ibi dicit qđ quando a par-
tibus eſt data ptās arbitratoꝛi pꝛocedendi ſine ſcriptis videtur par-
tes conuenire qđ de actis ſtetur dicto ſuo ita quod nil habet commune
7 cū caſu noſtro. ¶ Nō ob.† qđ dum dicebam quod dato ꝙ illa aſſertio
notarij faceret fidem: tamen non ſufficiebat qꝛ potuit eſſe quod māda-
tum illud non erat ad iſtam cauſam. et ſic pꝛobatio non concludit. nam
replicatur quod omnia debent pꝛeſumi ſolenniter acta. d. l. ſciendum
quia rñdeo quod verū eſt quo ad ſolennitatem intrinſecam vt puta ſi
inſtr̄m dicit qđ interuenit ſtipulatio pꝛeſumitur qđ pꝛeceſſerit inter-
rogatio ⁊ ſequuta fuerit rñſio quia aliter non eſt ſtipulatio ſed ſolenni-
tas extrinſeca nō pꝛeſumit̄. l. quecūꝗ. §. ſi. ff. de publica. nam notarius
aſſerit qđ fuit rogatus de mādato illius. naꝫ potuit eſſe mādatū ſolē-
ne ⁊ validū ſed ad alia ⁊ non ad agēdū in iſta cā. ⁊ ſic ptꝫ qđ pꝛobatio
non concludit. ¶ Nō ob. qđ ſi ſnīa trāſiuit in rem iudicatam amplius
8 non poteſt pars audiri qꝛ rñdeo† qđ ſnīa nulla nūꝗ tranſit in rem iu-
dicatam qꝛ non eſt ſnīa. l. iiij. §. condemnatū. l. ſi cū nulla. ff. de re iudi.
9 in cle. j. de re iudi. ¶ Non ob. qđ fuerit† dictum de nullitate pꝛecepti.
⁊ fuit reiecta nullitas: qꝛ rñdeo qđ non fuit dictuꝫ de nullitate ſimpli-
citer ſꝫ ex quibuſdam cauſis ⁊ defectibus citātiſ. ⁊ ſic non fuit dictum
de nullitate ex iſtis cauſis ex quibus modo dicit̄ de nullitate. et ſic illa
reiectio nō trahit̄ ad iſtas cauſas nullitatis: vt no. Bar. in. l. ſi expꝛeſ-
ſim. de app. in verſi. quero ſi pꝛoſequutus eſt ⁊c. ⁊ non obſtant illa ver-
ba nullum eſſe pꝛeceptum ac nullius roboꝛis, ⁊c. qꝛ ſubdit ſcriptura
rōnibus ⁊ cauſis infraſcriptis inter quas cauſas non ſunt allegate
cauſe nullitatis inde oppoſite. Pꝛeterea ſnīa lata per illum dñm Jo.
ſpinctū p quā ipſe reiecit exceptiones nullitatis fuit nulla: tum quia
non fuit citatus ad eam dñs Jo. de valentia qui erat dñs cauſe tum ēt
qꝛ fuit lata alia hoꝛa quam hoꝛa pꝛo qua facta fuerat citatio ad audiē-
dam ſnīam. ⁊ ad hoc etiaꝫ alijs modis fuit rñſum in pꝛioꝛibus allega-
tionibus. ¶ Non ob. quod ſi mandatum ꝓductum non fuerit ſatis ſit
quod aduerſarius viſus fuerit ⁊c. qꝛ nō inuenit̄ qđ Gaſpar vel pꝛo-
curatoꝛ eius vnꝗ appꝛobauerint perſonaꝫ dicti aſſerti pꝛocuratoꝛis.
¶ Nō ob. de ſtilo palatij qꝛ negatur hoc eſſe verū maxime illo tēpo-
re in illis cauſis exequutiuis in quibus ſtatutum pꝛo foꝛma requirit
fieri fidem iudici de mandato ⁊ de hoc ſtilo non eſt aliquid pꝛobatum.
¶ Non ob. ꝙ dñs Jo. non habuit mandatum qꝛ imo habuit vt vobis
cōſtabit. Pꝛeterea ꝓ reo quilibet poteſt comparere etiaꝫ ſine māda-
to. l. ſolutionem. ff. de ſolu. l. plautius. ff. de pꝛocura. cum ſi. ¶ Non ob-
10 ſtat qđ in executione non eſt dare inſtantiā ⁊c. ⁊ per cōſequens non po-
tuit dñs Jo. effici dñs inſtantie: qꝛ ad hoc ego rñdi qđ in caſibus in qui-
bus lis non conteſtatur. ⁊ ſic non currit inſtantia que conſueuit currere
a die litis conteſtate pꝛocuratoꝛ efficitur dñs litis q̄ꝫ pꝛimū incipiunt
litigantes tractare de meritis cauſe: vt no. Barto. in. l. ab executoꝛe in
ſi. de ap. ⁊ plenius dixi in alijs allegatio. ¶ Non ob. ꝙ ſtatutuꝫ videa-
tur loqui de citatione ad domū ſolite habitationis: qꝛ cum reuerentia
ſtatutum non dicit ſic: ſed dicit ad domū habitationis. ⁊ inter iſta eſt
dñia. vt no. Bar. in. d. §. pretoꝛ vt alias dixi. ¶ Non obſt. dum dꝛ qđ
non fuit pꝛobatū ꝙ die quinta de mane fuerit ius redditū: cuꝫ illa ho-
ra debuerit ferri ſnīa: qꝛ rñdeo qđ oēs dies regulariter ſunt iuridici.
l. oēs dies iubemus eſſe iuridicos. C. de ferijs. niſi dies qui reperiun-
tur excepti. habemus ergo regulaꝫ iuris cōis pꝛo nobis. ⁊ qui allegat
exceptionem illā pꝛobet. l. ij. ⁊. l. in exceptionibus. ff. de pꝛoba. ⁊ quod
fuerit ille dies iuridicus ptꝫ qꝛ eadem die de ſero fuit lata ſnīa: ⁊ cōſtat
ꝙ ex foꝛma ſtatutoꝛū ⁊ cōſuetudine reddit̄ ius de mane ⁊ illa hoꝛa eſt
iuridica. ſi ergo aduerſarius vult dicere ꝙ illa hoꝛa de mane non fuit
ius redditum eſt fundamentum intentionis ſue illud pꝛobet ⁊ ſi dice-
ret ꝙ dato ꝙ illa hoꝛa fuerit iuridica tñ foꝛte ptās non ſedet illa hoꝛa
dico ꝙ attento ꝙ citatio fuerit facta pꝛo illa hoꝛa ſi quo caſu ptās nō
ſedit tñ illa hoꝛa currit: vt. l. ſed ſi per pretoꝛē. §. ait ptoꝛ. ver. ſꝫ ⁊ ſi ma-
11 giſtratus. ff. qui ex cau. ma. ¶ Iteꝫ iudex† tenet̄ ſedere de mane ⁊ pſu-
mitur pꝛo officiali qđ fecerit illud ad qđ tenet̄. c. ad audientiā. de pꝛe-
ſcrip. l. ij. C. de offi. ciui. iudi. c. accepimus. de eta. ⁊ quali. c. in pn̄tia de
renun. ¶ Non obſtat illud qđ dꝛ qđ pars iurauit nullam deductionem
faciendam eſſe: qꝛ ego dico ꝙ ex foꝛma ſnīe pacis debebat iurare quod
tpe ſaldi non fuit actū ꝙ alie rōnes ⁊ cauſe inter eos firme manerent.
⁊ ſic iuramentum debebat referri ad rōnes ⁊ cauſas q̄ erant tpe ſaldi ⁊
iuramentum fuit pꝛeſtitū ſup rōnibus q̄ eſſent tpe iuramenti. Sunt er-
go tot ⁊ tanta fundamenta pꝛo pte Gaſparis quoꝛuꝫ quodlibet de p
ſe eſt ſufficiens ꝙ pꝛo certo totus mūdus nō ſuſtineret illū pꝛoceſſum
vt ſcio veſtre claritati eſſe exploꝛatiſſimum. Accedaꝫ etiā viua voce ad
veſtraꝫ reuerentiaꝫ toties quoties vobis placuerit: ⁊ cū aduocatis par
tis aduerſe: ⁊ ſine pꝛout malueritis. Eſſet enim nobis maximum dede
cus in re tam viridi ⁊ euidentiſſima iniuſte ſuccumbere quod nullate
nus reoꝛ attenta pꝛobitate veſtre reuerentie.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxlviij.

1 ☞ Statuta in loco pꝛo. l. ſeruantur.
2 Valet ſtatutum foꝛenſibus collectam imponens. ⁊ nu. 3.
4 Qui percipit fructus vocatur ad munera. ⁊ nu. 5.
6 De conſuetudine bononienſi ꝙ nullus ciuis vel foꝛenſis habitans vo-
cari poſſit ad aliqua onera realia ⁊c.
7 Conſuetudo diſponens in ciue vendicat ſibi locum in ciue ex pꝛiuilegio. 8.
9 Ciuitas vniuerſitas reges duces ⁊c. poſſunt concedere pꝛiuilegium
immunitatis.
10 Conceſſio immunitatis non eſt de reſeruatis pꝛincipi.
11 Mulier nō habet dominium in bonis.
12 Maſculinum non concipit femininum in concernentibus odium non
rationabile. ⁊ nu. 14.
13 Pꝛo eadem re non ſunt ſoluende due collecte.
15 Statuta non ſunt iudaice intelligenda.

¶ Conſilium. cxlviij.

In chꝛiſti ſaluatoꝛis nomi-
ne amē. Viſis q̄ in themate cōtinent̄ videret̄ pꝛima facie
dicēdū dñam Mixinā ꝓdictis bonis hereditarijs col-
lectari ⁊ grauari potuiſſe ⁊ poſſe dictaꝗ bona affecta
fuiſſe ⁊ ēē onere collectādi p̄dicto. ⁊ hoc vigoꝛe ſupꝛa
ſcriptarū triū ꝓuiſionū comitat⁹ Boñ. Nec nō vigoꝛe dicti alterius
ſtatuti i ver. ⁊ ideꝫ intelligatur ⁊ ſeruetur ⁊c. cum ſeq. Ex quibus ſatis
1 videtur in ſpecie deciſa dubitatio de qua queritur cum dicta† ſtatu
ta in loco pꝛo lege ſeruentur iuxta. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iu. l.
cunctos populos. cuꝫ materia. C. de ſum. tri. l. an i totū. C. de edifi. pꝛi.
inſti. de iure na. §. j. c. vt animarum. de conſti. in. vj. ⁊ in ſpecie ponit

2 pulchre Bal.in.l.j.in.vij.col.C.de ſen.q̄ p eo qꝫ inter.vbi † fortius di
rit tenere ſtatutū forēſibus collectā imponens.⁊ idem Bald.in.l.ſi.C.
ſine cen.vel reliq.⁊ in.l.j.§.qbus.ff.qꝫ cuiuſqꝫ vniuer.⁊ qḋ no.Barto.
in.l.reſcripto.§.fin.ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.vnica.C.de auro corona
rio.li.x.per illum tex.cū cōcordā.¶Sed p̄dictis nō obſtantibus indu
3 bitanter puto veritatē eſſe in 9riū.Et ad intelligentiam † eorum que
dicturus ſum.Preſuppono qḋ in caſu de quo vertitur queſtio tracta-
tur de muneribus patrimonialibus de qbus et loquunt ſtatuta pre-
dicta hoc eſt de illis muneribus q̄ ipſis rebus vel perſonis pro rebus
inducūtur de qbus loquit tex.in.l.j.§.patrimoniale.⁊ in.l.ſi.§.p̄rimo
niorum ſunt.⁊.§.p̄rimoniorum aūt.⁊ in.l.reſcripto.§.fin.cum ibi no.
ff.de mune.⁊ hono.⁊ in.l.modios.C.de ſuſcep.⁊ arca.lib.x.⁊ plene p
gloſſ.in rub.C.de mune.patri.lib.x.plenius per Pet.et Cy.in.l.vo-
luntarie.C.de excu.tu.⁊ p Guil.in.l.neminem.C.de ſac.ſan.eccle.⁊ p
Bar.pleniſſime in.l.j.C.de mul.⁊ in quo lo.li.x.⁊ p Jo.and.in.c.j.de
immu.eccle.in.vj.in nouella.⁊ aliquid p Specu.in ti.de cēſi.§.nūc di-
cendum ver.que aūt.⁊ per do.Ant.⁊ alios in.c.non minus.de immu.
4 eccle.⁊ Saly.in.l.ſi.C.ſine cēſu vel reli.¶Hoc † preſuppoſito dico qḋ
de iure dn̄a Mirina pro dictis rebus ⁊ bonis Angelo datis in dotē
nō potuit nec pōt compelli in caſtro ſancti Joannis vel alibi ad mu-
nera ſubeunda:ſed de mero iure cōi onera hec maritum reſpicerent.l.
neqꝫ.⁊ ibi no.Bar.ff.de impē.in re.do.⁊ not.glo.Barto.⁊ doc.in.d.l.
j.C.de mulie.⁊ in quo lo.li.x.⁊ no.Bar.in.l.lucius.§.idē rn̄dit conſtā-
te.ff.ad municip.⁊ Spe.de cēſi.§.nūc dicēdū.ver.ſi.ille enim qui fru-
ctus percipit ⁊ poſſidet ad talia munera vocat.l.hactenus.⁊.l.ſi pen-
dentes.§.ſi quid cloacarij.ff.de vſufr.⁊.l.j.C.de anno.⁊ trib.lib.x.l.ſi-
ne herede.§.lucius.ff.de admi.tu.l.fructus.C.de act.emp.l.in ſumma
C.de pig.ſed maritus eſt de talibus.l.pro oneribus.C.de iure do.l.do
tis fructus.ff.de iure do.l.iij.§.genera.⁊.l.pomponius.§.in dotem.ff.
5 de acqui.poſ.⁊.l.vnica.C.de vſucap.pro dote.ergo ⁊c.¶† Ad mune-
ra etiā perſonalia clarū eſt dn̄am Mirinā non eſſe vocādam in caſtro
ſancti Jo.vnde oriunda eſt:ſed de iure cōi vocaretur in loco vbi ange-
lus eius maritus incolatum hʒ preal.l.j.C.de mulie.⁊ in quo lo.l.ſi.C.
de incolis.lib.x.⁊.l.fin.§.item reſcripſerunt mulierē.ff.ad municip.qḋ
etiā preciſe cautum eſt in dicto vltimo ſtatuto in ver.ſi autē filia ⁊c.ibi
realia tm̄.¶Angelus vero eius maritus ad aliqua ex predictis mu-
neribus in caſtro ſancti Joā.minime vocari pōt tum rōne priuilegij
6 de quo infra dicet.tum † etiā rōne allegate conſuetudinis habentis qꝫ
nullus ciuis Bononie vel forenſis in ciuitate Bononie habitās vo-
cari poſſit ad aliqua onera realia vel perſonalia ordinaria vel extra-
ordinaria aut cuiuſcūqꝫ generis vel ſpeciei in comitatu Bononie etiā
occaſione bonorū que in comitatu poſſideret vel acquiſiuiſſet:nec etiā
tūc vigore dicte conſuetudinis ad onera predicta vocat ille in talem ci
uem vel forenſem talia bona eſtimata transferret vel alienaret poſt
alienationē vel tranſlationē predictam que cōſuetudo in talibus attē-
denda eſt:vt eſt caſus in.d.l.ſine herede.§.lucius.ff.de admi.tu.in.l.
licitatio.§.carum.ff.de publi.⁊.l.fin.C.noua vectig.⁊ in.l.j.C.de auro
coro.lib.x.cū cōcor.¶Ultra p̄dicta cōſtat neqꝫ Angelū neqꝫ Miri-
nam ad ſubeunda munera in caſtro ſancti Jo.cogi debere autoritate
priuilegij eiſdem in latiſſima forma cōceſſi ab habente ptātem legati
de latere in ciuitate Bononie ⁊c.⁊ a dn̄is Antianis ⁊ conſulibus di-
cte ciuitatis ex cuius priuilegij vigore creati ⁊ cōſtituti fuerūt Angelꝰ
⁊ Mirina ciues ciuitatis Bononie taliter qꝫ gaudere debeant omni-
bus immunitatibus:exemptionibꝰ priuilegijs prerogatiuis officijs
muneribus honoribus cōmodis incommodis ⁊ alijs quibus gaudent
ciues ciuitatis Bononie origine propria paterna et auita vel ſaltem
duabus ex eis quo ad perſonas res ⁊ bona ſita in ciuitate diſtricti ⁊ co
mitatu Boñ.tā acquiſitis qꝫ acquirendis:⁊ quo ad quecūqꝫ alia in fa
uorem vtilitatē ⁊ incōmodū ciuium predictorum taʒ ex forma quorū-
cunqꝫ ſtatutorū prouiſionū:reformationū:⁊ ordinamentorū dicte ci-
uitatis q̄ aliās quomodolibet de cōſuetudine vel de iure diſpoſita.et qꝫ
in oībus habeantur tanq̄ veri naturales ⁊ originarij ciues Boñ.ſta-
tutis prouiſionibus cōſuetudinibus ⁊ alijs quibuſcūqꝫ in 9riū facien-
tibus nō obſtātibus ⁊c.Vn̄ ſtante cōſuetudine qꝫ ciues Bononie ſub-
ire nō teneant onera in comitatu Boñ.realia vel perſonalia:ordina-
ria vel extraordinaria etiā p bonis q̄ in comitatu poſſiderēt ⁊c.q̄ con-
ſuetudo circa p̄dicta valet etiaʒ 5 ius cōe.d.l.ſine herede.⁊ dixi ſupra.
ergo Angelus ⁊ Mirina ciues ex priuilegio ⁊ virtute dicte cōſuetu-
7 dinis grauari nequeūt maxime cū conſuetudo † talis diſponens in ci-
ue ſibi locū vendicet etiā in ciue ⁊ priuilegio:vt no.Bar.in.l.ſi mari-
tus ſit in magiſtratu.§.i.ff.de adul.⁊ in conſilio ſuo incipiente pūctus
talis eſt quidā ⁊c.⁊ Bal.in.l.oēs populi.in pe.col.in ver.ſed pone ſta-
tuto cauet qḋ nullus ⁊c.de iuſti.⁊ iur.vbi dicit hoc eſſe verū etiā ſi ſta-
tutū vel cōſuetudo loqueret in ciue originario.⁊ Bal.in.l.ſi non ſpā-
li.C.de teſt.et in.l.ſiue poſſidetis.C.de proba.⁊ in.l.iij.§.hec verba.ff.
de neg.geſt.⁊ in.l.ciues.C.de app.⁊ in.l.ij.C.de iur.aur.an.⁊ in.l.in vr
be.poſt Cy.p illū tex.ff.de ſta.ho.⁊ late p Pe.de anc.in repe.c.cano-
num ſtatuta.de cōſti.i ver.Scdo pone ſtatuto cauet ⁊c.⁊ que no.Bar.
⁊ doc.in.l.ſi is qui p emptore.in ſi.iij.q.princ.ff.de vſucap.et in.l.j.ff.
8 ad municip.cū ſi.¶Et non eſt † dubiū qꝫ dicti 9cedentes priuilegiū

ſcʒ habens ptātem legati de latere ⁊ antiani ⁊ conſules ciuitatis dictū
priuilegium ciuilitatis ⁊ immunitatis concedere potuerunt attento qḋ
hec conceſſio nō eſt de ſpecialiter reſeruatis pncipi.vt ptʒ ex no.plene
per Barto.in.ti.l.hi qui.ff.de iure immu.⁊ in.l.vacuatis.C.de decurio.lib.
x.⁊ Spe.in.ti.de cenſi.§.nūc dicendū.ver.qd ſi vniuerſitas fecit pactū
⁊.in ver.quid ſi vniuerſitas alicuiꝰ.et ibi Jo.an.in additione incipiente
⁊ per hāc.l.⁊ do.Anto.⁊ alij in.c.puenit.de immuni.ecc.⁊ qḋ ibi no.ple
9 in.c.auditis.de reſti.in integ.in quibus † locis cōcludit qḋ ciuitas vni
uerſitas:reges:duces:marchiones ⁊ ſimiles poſſunt concedere priui
legium immunitatis ⁊ maxime de nouo venientibus ad ciuitatē vt in
caſu noſtro in Angelo predicto forenſi nouiter venienti ad habitādū
in ciuitate Bononie:⁊ idē in Mirina q forenſis effecta erat ⁊ ampliꝰ
non dicebatur eſſe de loco originis ſue:propter mr̄imoniū cū forenſe ſctū
⁊ potiſſime quo ad ſubeunda munera de quibus tractat vt dicta.l.ſi.§.
idem reſcripſerū mulierē.⁊ ibi Bar.ff.ad municipa.⁊ no.p glo.⁊ doc.
in.l.origine.C.de municip ⁊ origi.li.x.⁊ no.Bal.⁊ doct.in.l.cū quedaʒ
puella.in prin.ff.de iuriſdi.om.iudi.⁊ Bald.poſt Cy.in.l.ij.C.de iu-
riſdi.om.iudi.lʒ quo ad Mirinā non ſit neceſſe inſiſtere attēto qḋ etiā
abſqꝫ priuilegio ciuilitatis ipſa nō poſſet quouis modo moleſtari pro
dictis bonis dotalibus vt dixi ſupra cum neqꝫ fructus percipiat neqꝫ
10 poſſeſſionē habeat.¶Et ſic † cū cōceſſio immunitatis nō ſit de reſer-
uatis principi potuit per predictos cōcedi ad hoc.c.qḋ trāſlationē cū
ibi no.de offi.leg.⁊ in.c.nuper cuʒ ibi no.de ſen.excom.⁊ Spe.de lega-
to.§.nunc oſtendendū eſt verſi.legatus igit quicunqꝫ.⁊ no.glo.§.q.v.
que de cauſa ⁊ qḋ no.xxv.q.ij.in ſumma.igit priuilegium predictum
Angelo ⁊ Mirine priuilegiatis ſeruandum eſt.l.decurionibus.C.de
ſilentia.lib.xij.in.c.decet.de re.iur.in.vj.cum ſi.¶Modo reſtat ad
allegata in 9riū rn̄dere ⁊ primo non obſtat prouiſio prima que inci-
11 pit item qḋ oēs ⁊ ſinguli qui erant fumantes ⁊c.q2 dico † qḋ illa pui-
ſio inquantum comprehendit munera patrimonialia imponenda ip-
ſis rebus vel perſonis pro rebus non vendicat ſibi locum in caſu no-
ſtro cum enim vt dixi ſupra dicta dn̄a Mirina:bona predicta non ha-
beat nec quo ad poſſeſſionem nec quo ad fructus imo nec etiam quo
ad dn̄ium.l.doce.C.de rei ven.l.ſi prediū.C.de iure.do.l.dotis.§.ſi
res.ff.eo.ti.⁊ plene no.in.l.in rebus.C.de iure do.ergo non pōt Miri
na pro dictis bonis ad munera vocari.lʒ ſoli poſſeſſores fructus per-
cipiētes vocandi ſunt.d.l.j.C.de anno.⁊ trib.cuʒ concor.ſuperius al-
leg.talia enī onera poſſeſſorem ſeu ſucceſſorem in poſſeſſione vndiqꝫ
inſequuntur.l.j.et.ij.C.ſine cen.vel reli.l.licet.C.de iure dot:etiam ſi
alius ſit in eſtimo deſcriptus vt declarat Bal.in.l.ſi negociū.C.de ne-
go.geſt.⁊ in.l.omnes.in princ.C.ſine cenſu vel reliquijs.⁊ ſic q rem in
alium tranſtulit ab onere liberatus eſt ad hoc et quod voluit no.Spe.
⁊ Jo.an.in addi.Spe.in ti.de cle.coniuga.in ver.ad huius ⁊ ver.ſeq.
⁊ ſeq.qḋ etiam expreſſe eſt de mente prouiſionis predicte ibi ⁊ ipſorū
bona eſtimari ⁊ ibi inſpectis facultatibus.onera ergo predicta ſup-
portant qui bona ⁊ facultates habent pro rata facultatum cū ergo ver
ba dicte prouiſionis non conueniant nec adaptari poſſint ad Mirinā
dicta bona non habentem.ergo nec eiuſdem prouiſionis diſpoſitio li-
gabit eandem.l.ita aūt.in prin.ff.de admi.tu.l.iij.§.toties.de dam.in-
fec.⁊ indēnitatibꝰ.§.pe.de elec.i.vj.c.ad noſtrā.el.ij.de iu.iur.¶Pre-
terea ſi diceremus qḋ dicta prouiſio obligaret illum q in alterū bona
alienaſſet ad ſupportanda onera realia pro rebus in alium tranſlatis:
12 cum talis prouiſio † que loquitur in maſculino dum dicit oēs ⁊ ſingu-
li qui ⁊c.eſſet valde odioſa ⁊ 5 diſpōnem iuris cōis nolentis ad onera
realia non poſſidentē vocari:vt.s.deduxi nō cōprehenderet in caſu
noſtro Mirinam cū in 9cernentibus odiū non rōnabile maſculinum
femininum nō cōcipiat.l.j.§.quare ⁊ ſi ex hſdatio.ff.de ven.in poſ.mit.
l.quiſquis cū ibi no.per doc.C.ad.l.iul.maie.no.glo.Dy.⁊ Bar.in.l.j.
ff.de ver.ſig.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.quicunqꝫ.C.de ſer.fug.⁊ Bar.in.l.ſi qs
in tm̄.C.vn̄ vi.⁊ in.l.j.ff.de pec.⁊ Spe.de diſpu.⁊ all.§.poſt hoc.ver.
vbi maſculinum.⁊ Jo.an.in.c.in generali.de elec.in.vj.⁊ no.etiaʒ doc.
in cle.j.eo.ti.⁊ archi.xvj.q.iij.ſi quis ſuadente.⁊ no.et doc.⁊ marime
moderni in.l.ſi ita ſcriptū.in prin.ff.de leg.ij.⁊ in.l.ſi qs id quod.§.i.
ff.de iur.om.iu.⁊ in.l.in multis p Bald.ff.de ſta.ho.⁊ et verbis dicte
prouiſionis ptʒ euidenter qꝫ loquitur in maſculo tātū.¶Nec ſimiliter
obſtat ſecunda prouiſio que incipit item qꝫ omnes ⁊ ſinguli maſcu-
li ⁊c.q2 illa clare loquitur in muliere habente vel poſſidente domum
in comitatu ⁊c.¶Sed Mirina domum nō dr̄ habere nec poſſidere ſʒ eius
maritus vt eſt probatum ergo ⁊c.¶Preterea dicta prouiſio exceptuat
ciues boñ.in eadem ciuitate habitantes ſed Mirina vigore priuile-
gij talis eſt vt ſupius eſt dn̄um igitur ⁊c.¶Pariter etiam non ob-
ſtet tertia prouiſio que incipit.Item qḋ omnes ⁊ ſinguli alij habita-
tores ⁊c.q2 rn̄deo vt dixi ad primā prouiſionē vcʒ qꝫ quātū ad onera
realia que rebus vel perſonis pro rebus inducunt de quibus tractatur
illa prouiſio Mirinā ligare nō pōt cū ipſa non habeat nec poſſideat
dicta bona:ſed in aliū tranſlata ſunt.Alias ſi diceremus qḋ dicta p-
uiſio ad onera realia ligaret illum qui bona ⁊ res alienauit in alterum
13 ſequeretur abſurdiſſimum quod † pro eadem re ⁊ eadem occaſione due
collecte ſoluende eſſent eodem tempore vna ab eo qui alienaſſet alia
ab eo qui acquiſiuiſſet ⁊ poſſideret contra no.per glo.⁊ doct.in.l.j.C.
de mulier.

de mulier.⁊ in quo lo.glo.in.l.honorē ſuſtinenti.ff.de muner.⁊ ho.no.
Inno.in.c.cū nō ſit.de deci.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.ſi.§.quoties.ff.de publi.
⁊ Bal.in.l.j.§.quibus in.ij.q.prin.ff.qḋ cuiuſqꝫ vniuer.⁊ Pet.de an-
cha.in cle.preſenti.de cēſi.¶Itē rn̄deo qꝫ nō cōprehēdit feminā his
rōnibus ⁊ legibꝰ que allegate fuerūt rn̄dēdo prime puiſioni.¶Rur
ſus etiam ad oēs predictas prouiſiones rn̄deo qḋ vigore priuilegij ci-
uilitatis ⁊ cōſuetudinis de qua ſupra nō habent locū prouiſiones pre-
dicte in Mirina effecta ciue ciuitatis Boñ.qui ciues etiam pro bonis
14 in comitatu ſitis ſoluere nō tenentur.¶Poſtremo † nō obſtat ſtatu-
tum predictū in verſi.⁊ idem intelligatur ⁊c.cū ſequentibus.q2 rn̄deo
qḋ ſi Mirina bona predicta hereditaria poſſideret forte dici poſſet
eam dicto ſtatuto ligari.Sed attento quod ⁊ dn̄ium ⁊ poſſeſſio ac fru-
ctuum perceptio ad angelum eius virum ſpectare noſcuntur dico qꝫ
iſto caſu ſtatutum predictū loquens de oneribus realibus non cōpre-
hendit in caſu noſtro Mirinam bonis carentē:cū vt ſepius eſt dictum
realia onera ſemper poſſeſſorē inſequātur ⁊ nō alium.Et ſi aliter intel
ligeretur ſequeretur abſurdum de quo ſupra.vcʒ qḋ duo ſcʒ alienans
⁊ acquirens binas collectas pro eadem re ⁊ eodē tempore ſoluere tene
15 rētur.non ergo † ita iudaice ſtatuta intelligenda ſunt vt not.gloſſ.in.l.
damni infecti ſtipulatio competit in.§.ſi is qui vicinas.ff.de dam.in-
fec.⁊ no.Bald.in.l.quicunqꝫ in.vij.col.C.de ſeruis fugi.imo qn̄ eſſent
dubia verba ſtatuti debent interpretari ſm̄ ius commune ne quis in-
debite damnum patiatur:vt in caſu noſtro.l.ſi ſerui veſtri.C.de nora.
l.adigere.§.quamuis.ff.de iure pa.⁊.l.quāuis.ff.de in ius vo.⁊ no.ple-
ne Bar.⁊ docto.in.l.omnes populi in.vj.q.princip.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊
Bal.in.l.ita pudor.C.de adulter.⁊ Sali.i dicta.l.ſi ſerui.cū cōcordā.
imo talis intellectus aperte colligit ex verbis dicti ſtatuti circa prin-
cipium ibi dum dicit pro his bonis que poſſiderent ⁊c.¶Et ita dico
⁊ conſulo ego Alex.de tarta.de imo.

¶Summarium ſuper conſilio.cxlix.

1 Nullus clericus etiam qḋ non ſit in ſacris non poteſt condemna-
ri a iudice laico.3.
2 Clericus coniugatus ſi incedat in habitu ⁊ tonſura non perdit priui-
legiuʒ clericale.7.
4 Iudex eccleſiaſticus etiam nulla facta citatione de iudice ſeculari po-
teſt inhibere ne in cauſa procedat.14.
5 Eo ipſo qḋ coram iudice laico producitur inſtrm̄ clericatus ſufficit ad
hoc vt laicus debeat remittere cognitionem.
6 Quando coram iudice eccleſiaſtico opponitur exceptio concernēs forū
eccleſiaſticum.
8 Dictio quamdiu.
9 Ad cognoſcendum ad quem forum ſpectet cognitio delicti.
10 Conſuetudo non poteſt tollere priuilegium clericale.11.
12 Omnis habitus honeſtus dicitur habitus conueniens clericis.
13 Clerici non habent habitum determinatum a iure.

¶Conſilium.cxlix.

¶An ſi contra clericum coniugatū inquiritur de homicidio per iu-
dicem ſecularem debeat ſemper remittere ad curiam epiſcopalem.

In cauſa inquiſitionis for-
mate contra ſpectabilem virum dn̄m Anto.fuziñ.per
magnificum poteſtatē ciuitatis Padue ⁊ eius preſtā-
tiſſ.curiam vertitur dubiū:an remitti debeat ad curiam
epālem iuxta petita ⁊ contenta in ſcriptura inhibitio-
nis facte per curiam epālem ⁊ conſequenter ſuperſederi per curiā pre-
fati do.ptātis in cognitione ⁊ proceſſu aſſerti criminis homicidij:vt
dicitur per dictū do.Anto.commiſſi:in quo intrepide concludendum
1 puto pro parte affirmatiua.Ad qḋ oſtēdendū † preſuppono qḋ nul-
lus clericus etiā ſi non ſit in ſacris:ſed ſolū primā habeat tonſurā non
poteſt diſtringi vel condemnari a iudice laico alīs iudex laicus cenſura
excommunicationis plectendus eſſet.c.ij.de fo.compe.⁊.c.cum non ab
homine.de iudi.Bene facit qḋ habetur in.c.cū cōtingat.de eta.⁊ qua-
li.⁊.xj.q.j.c.clericuʒ cuiuſlibet.⁊ dicunt doc.in.d.c.ij.⁊ precipue Anto.
de but.ibi per illum tex.in omni clerico generaliter loquente:qḋ iſtud
qḋ dictum eſt de cenſuris locū vendicaret etiam in iudice laico diſtrin-
gente vel condemnante clericū coniugatum in criminibus in quibus a
iudice laico diſtringi vel condemnari non poteſt de quibus infra di-
cetur.per hoc puto quod ſibi diligenter caueb ūt hi preſtantiſſimi do-
mini qui iudicaturi ſunt ne cenſuras incurrere poſſint eccleſiaſticas.
2 ¶Scdo preſuppono † qꝫ ſi clericus coniugatus incedat in habitu et
tonſura non perdit priuilegiū clericale quo ad hoc vt de crimine non
poſſit per iudicem laicum contra eum procedi dummodo vnicā ⁊ vir-
3 ginem duxerit in vxorē.c.vno.de cleri.coniu.in.vj.¶Tertio † preſup-
pono cognitionem an do.Anto.ſit clericus ⁊ gaudere debeat priuile-
gio clericali ⁊ conſequenter an vnicam virginem vxorem duxerit per-
tinere non ad iudicem ſecularem ſed eccleſiaſticuʒ.c.ſi iudex lai.de ſen.
excom.in.vj.traditur per Cy.⁊ Bald.in.l.ſi qua per calumniam.C.de
epiſcopis ⁊ clericis,et proprie in terminis noſtris in clerico coniugato
tradunt domini de rota in ordine meo concluſione.cxcvij.incipien.
item ſi clericus coniugatus:et etiam moderni vt dominicus de ſancto

geminiano in dicto.c.vno.ad fin.per.d.c.ſi iudex ⁊ interim iudex ſecu-
laris non debet procedere in cauſa criminis ſed ſuperſedere donec fue-
rit cognitū an debeat gaudere priuilegio clericali vt aperte dicit tex.
4 in dicto.c.ſi iudex in ſi.¶Et quo ad hunc † effectuʒ ſuperſedendi po-
teſt iudex eccleſiaſticus etiam nulla facta citatione de iudice ſeculari
ſibi inhibere ne in dicta cauſa interim procedat vt notabiliter decidit
Anto.de but.in.c.tuam.de ordine cogni.in.iij.col.in verſi.ex his po-
teſt decidi ⁊c.Secutus lappum allegatione.lvj.cum quo etiam tranſ-
eunt Joā.de imo.⁊ do.Abbas in dicto.c.tuam.¶Et eſt bene verum
quod poſtea quādo iudex eccleſiaſticus vult ordinarie recipere proba-
tiones vocandus erit iudex ſecularis coram quo primo fuerat tractus
delinquens.ita habetur in.d.c.ſi iudex.bene facit quod no.glo.in.c.cū
ſpeciali.in verbo coram ſuperiore.⁊ qḋ ibi not.Hoſti.⁊ Joā.an.de ap.
5 ⁊ qḋ habetur in.c.venerabilibꝰ.iuxta prin.de ſent.excō.in.vj.¶† Pluſ
dixit Bal.in.d.l.ſi qua per calumniam.qḋ eo ipſo qꝫ coraʒ iudice laico
producitur inſtrm̄ clericatus illud ſufficit ad hoc vt iudex laicus de-
beat remittere cognitionem ad epm̄ ⁊ iudex laicus interim ceſſare de-
bebit.¶Subdit etiam Bal.in preal leg.l.ſi qua per calumniaʒ.iudi-
cem laicum debere credere interlocutoria lata per iudicem eccleſiaſti-
cum interloquentem illum inquiſitum gaudere priuilegio clericali p
c.fin.de excep.li.vj.¶Ex his infertur quod cum iudex eccleſiaſticꝰ re-
cepta ſummaria fide ad ſui inſtructionē de clericatu ⁊ de inceſſu in ha-
bitu ⁊ tonſura dicti domini Antonij ⁊ quod virginem duxerit vxorem
inhibuerit curia magnifici ptātis ne interim procederet cōtra dictum
do.Anto.ſuperſedendum eſt per dictam curiam ſuper cognitione di-
6 cti criminis.¶Et lʒ † aliquando coram iudice laico opponitur exce-
ptio concernens forum eccleſiaſticum ⁊ queratur an poſſit cognoſci p
iudicem laicuʒ ſoleat diſtingui aut eſt qḋ facti ⁊ tunc poſſit iudex lai-
cus cognoſcere:aut eſt qḋ iuris ⁊ tunc non vt tradit per Bar.⁊ alios
in.l.titia.ff.ſolu.ma.⁊ in.l.ij.ff.de iur.om.iu.⁊ in.l.iij.C.de iudi.⁊ in.l.
omni.C.de ſacroſan.eccle.⁊ per cano.in.c.cuʒ ſit generale.de fo.cōpe.⁊
in cle.j.de vſur.cum ſi.tamen in caſu iſto etiā ſi eſſet qḋ facti nō pōt co-
gnoſci per laicum.d.c.ſi iudex laicus.⁊ hoc ideo q2 actiue nullo mō pōt
cadere hoc in laicum q2 quem eſſe clericum ⁊ eſſe laicum repugnant ſed
qn̄ actus ſpūalis poteſt cadere in eo qui remanet laicus vt eſt actus
matrimonij videt habere locū dicta diſtinctio doctorum.ita notabili-
ter decidit Pet.de ancha.in.c.ea que in.v.q.de regu.iur.in.vj.vt ibi
plenius per eum.¶Et ne fortaſſe titubaret conſcientia dicti.d.preto-
ris And.Anto.gaudere debeat puilegio clericali ex eo quod fortaſſe
dicatur qꝫ per aliqua tpa ante aſſertum crimen cōmiſſum nō incedebat
do.Anto.in habitu ⁊ tonſura clericali:⁊ qḋ non ſufficiat ei poſtea reaſ-
ſumpſiſſe habitum quamuis hec eſſent diſcutienda in foro eccleſiaſtico
tn̄ pro aliquali ſatiſfactione conſciētie dn̄i Pretoris poſito ſine pre-
iudicio qḋ veritas in facto ſic ſe habuiſſet attamen reaſſumendo habi-
7 tum ⁊ tonſuram dico † qḋ recuperat priuilegium clericatus.ita decidit
Jo.an.in.c.Jo.in.iiij.q.de cle.coniu.referens pad.ita fuiſſe determina
tū per id qḋ habetur in.c.ſi.de vi.⁊ hone.cle.⁊ arg.l.ſi quis libellos.C.
de ap.⁊ hoc ſequuntur cōiter alij ſcriben.in.d.c.Jo.idē etiaʒ tenet Jo.
mo.archi.Jo.an.Jo.de lig.⁊ domi.de ſancto gemi.i.d.c.vno.⁊ Pau.
de liaza.in cle.j.de vi.⁊ hone.cle.pro quo eſt optimus tex.in dicta cle.
prima in verbo quandiu.ſm̄ primum intellectum poſitum ibi in glo.
8 in ver.omnino qui eſt cōiter approbatus:q2 † illa qualitas importata
per illam dictionem quādiu refertur ad oīa poſita in eadem oratiōe.vt
notabiliter tenet Barto.in.l.iiij.§.eritqꝫ dn̄a.ff.vi bo.rapto.¶Pro
iſta opi.eſt bonus tex.in.c.clericus.ſi tonſura.de vi.⁊ hone.cleri.Sa-
tis eſt ergo qḋ tpe delicti reaſſumpſiſſet habitum ⁊ tonſurā ⁊ dato qḋ
9 etiam poſt tp̄s delicti depoſuiſſet hoc ei nō noceret q2 † ad cognoſcēdū
ad quem forū ſpectat cognitio delicti attenditur ſtatus in quo qs erat
tpe delicti.ita proprie in clerico deponente habitū ⁊ tonſurā ⁊ ducente
vxoreʒ.decidit ſingulariter Bal.in.l.affinitatis.C.cōia de ſucceſ.i ſi.al
legat no.per glo.in.l.nemo poteſt.de lega.j.Sed vt ſentio compe.pre-
fatum do.Anto.⁊ ante delictum ⁊ poſt delictuʒ ſemper inceſſiſſe in ha
10 bitu ⁊ tonſura qḋ plus eſt.¶Et predicta † procedunt etiam ſi cōſue-
tudo aliter ſe haberet:q2 non poteſt conſuetudo in hoc tollere priuile-
11 gium clericale:vt notabiliter decidit Hoſti.in.c.j.de apoſta.¶† Nec
etiam prodidiſſet priuilegium clericatus dicto do.Anto.ſi appareret eū
ſe immiſcuiſſe negotijs ſecularibus que interdicta reperiuntur clericis
a iure niſi conſtaret per dictum do.Antonium ab epō fuiſſe ter moni
tum:vt a dictis negotiationibus ſecularibus deſiſteret vt in.d.c.fin.de
vi.⁊ hone.cleri.⁊ in.c.j.eo.ti.li.vj.⁊ firmat Jo.de imo.i.d.c.ioānes.⁊ lʒ
ipſe dicat qḋ iſtud in clerico coniugato non meminit ſe legiſſe tactū per
alios tn̄ in veritate iſtud vr̄ clare deciſum iuncta cle.j.de vi.⁊ hone.cle-
ri.facit qḋ habetur in.c.in audientia.⁊ in.c.contingit.el.ij.de ſen.excō.
12 ¶Nec † etiam dici poteſt habituʒ quo vtebatur prefatus do.Ant.nō
fuiſſe habitum clericalem ⁊ conuenientē clericis coniugatis volentibꝰ
retinere priuilegiuʒ clericale:q2 imo oīs habitus honeſtus dicitur ha-
bitus conueniens clericis dummodo nō ſit a conſuetudine ibi repro-
13 batus q2 † clerici non habent habitum determinatū a iure:vt eſt glo.
notabilis in cle.i.in ſi.de elec.⁊ no.glo.⁊ doc.in.c.penul.de vita ⁊ ho-
ne.cle.vnde dicit ibi Inno.quod illa que ponuntur in.d.c.pe.in text.

non ſunt de precepto: ſed de cōſilio. ⁊ no. doc. maxime Laudēſis. ⁊ do. Cardinalis in cle. ij. in fi. de vita ⁊ hone. cle. ⁊ no. xxx. di. in. c. ſi quis virorum. libens ergo dz magnificentia pretoris remittere dictā cogni-
14 tionem ⁊ non procedere. quoniam † ſi procederet quicunqꝫ proceſſus ⁊ ſnīa contra dictū do. Anto. etiā nullo modo cōparentē ⁊ etiaꝫ citatum tanqꝫ laicum redderetur nullus ipſo iure quāqꝫ nemo pro eo cōpareret ad allegandū priuilegium cleriale: vt decidit Archi. xv. q. iiij. in. c. placita. ⁊ Spec. in ti. de cita. §. j. ver. ſed pone. ⁊ Jo. an. in regula ſciēti. in mercuria. ⁊ Cy. in. l. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Bar. in cōſilio ſuo incipi. clericus nō ſub noīe clericali. ⁊ Bal. ⁊ Ange. in. l. ij. ſi qs in ius voc. nō ie. Ang. ⁊ Jo. de imo. in. l. quidā cōſulebat. ff. de re iud. ⁊ cano. magis cōiter in. c. ſi diligenti. de fo. cōpe. per id qd ibi habet in tex. ⁊ p id quod not. iij. q. vj. ſi eps. ⁊. xxiij. q. viij. conuenior. ita eſſe concludit Pe. de anch. in repetitione. c. ea que. de reg. iur. in. vj. in. xxiij. q. vbi dicit hoc eſſe verū etiā ſi ſtatutū diceret ꝯ ſnīam vel bannū latam contra inquiſitū nulla poſſit opponi exceptio nullitatis: q: nunqꝫ intelligat reiecta exceptio nullitatis ſurgens ex defectu incompetentie iuriſdictiōis. allegat glo. reputatā ſingularē in cle. j. de ſequeſtra. poſ. ¶ Reliqua ſuppleat excellentia clariſſimorum doctorum ⁊ iudicum curie. Et ita ſentio iuris eſſe. Ego Alex. de imo.

¶ Summarium ſuper conſilio. cl.

1 Qui non eſt ltīe etatis de iure cōi nō pōt immobilia donare. 14.
2 Uerba in dubio potius interpretantur vt conditionem magis qꝫ modum faciant.
3 Ubi non eſt ſigillum appenſum non dicitur autentica ſcriptura. 5.
4 Licet in priuilegijs exemplandis non ſit certus aduerſarius tamen debet fieri citatio per edictum generale.
6 Non exemplis ſed legibus eſt iudicandum.
7 In ſnīa autentica fides adhibetur lz omnia acta cauſe non appareant
8 In antiquis non expedit probare qd notarius fuerit notarius.
9 Sola antiquitas non adhibet plenam fidem ſcripture ⁊ vel alteri documento.
10 Fundanti ex tempore incumbit onus probare limitatum tempus.
11 Quando teſtis eſt interrogatus de tempore nec dicit de completo ſeu finito eſt ambiguus.
12 Quomodo intelligatur probatio de qua in. l. barbarius philippus.
13 Feudum nouum quomodo intelligatur.
15 Alienatio in confeudatariū dr̄ magis quedā renuntiatio qꝫ alienatio.
16 Teſtis interrogatus ⁊ non deponens de cauſa ſcientie dicitur deponere vt pecus.
17 Clauſula in ſtatuto. ſ. vſqꝫ ad concluſionem in cauſa ⁊c.
18 Teſtes debent deponere de cauſa originis fame.
19 Teſtis falſum deponens nullam facit fidem.

¶ Conſilium. cl.

IN cauſa ap. coraꝫ nobis pendēte prouocata p comitē Pierfrāciſcū de nobilibus de pordano viſis ⁊ ſane cōſideratis: q̄ p ſolēniſſimos aduocatos vtriuſqꝫ partis in iure ſubtiliter multū ⁊ diffuſe ſcripta ſunt: qm̄ intelligo re ipſa cām eſſe magni pōderis. ⁊ ad iudicātē ſpectare noſtrum laborare p veritate eruēda. xxx. q. v. iudicātē. C. de edē. l. is apō, idcirco infra ſubiūgā aliqua ex his qꝫ fundamētaliter magis cām dubiam facere videtur ⁊ maxime ꝯ appellantē: vt exinde habita veritate animoſe iuſtitie viā ingredi valeamus. ¶ Et primo preſuppono qd iſte agens ſi quo iure aut titulo pōt ad hec feudalia admitti: aut vocari: illud ſolū cōtingere pōt vigore inueſtiture tm̄ nō aūt vigore dona-
1 tionis facte p Ludouicū: ex eo potiſſime: q: cū fuerit pbatū ipſum nō fuiſſe legitime etatis: neqꝫ iure cōi neqꝫ municipali immobilia hec potuit abſqꝫ iudiciali decreto alienare vel donare. C. de predijs mi. l. non ſolum. l. lex q̄ tutores. ⁊. l. magis puto cū vulg. maxime cū in contractu nullus interuenerit iuramentū: tū etiā q: dicta donatio fuit cōditionalis qd donatarius ſoluere deberet annuatim certum quid ergo ante conditionis implementū p preterito ſz tpe nō adimpleto non eſt nata actio nec obligatio. l. cedere diē de verb. ſigni. qd aūt donatio fuerit conditionalis pz per verba inſtri ibi vbi dicit his cōditionibus
2 ⁊c. potiſſime cum † in dubio verba etiaꝫ ambigua potius interpretent vt cōditionē magis quā modum inducant tex. eſt bonus. ff. de condi. ⁊ demon. l. a teſtatore in fine: per que ibi ita no. Bar. ⁊ doc. ¶ Hoc preſuppoſito pro cōſtanti qd profecto videt iure clarū, venio ad aliud an vigore inueſtiture comes Pierfranciſcus: ſeu eius pater: in cuius iura ſucceſſit admitti poſſit ad bona petita tanqꝫ feudalia. Et pro parte
3 negatiua fortiter obſtare videt. ¶ Primo: q: † priuilegium Caroli quarti nullo mō videtur autentica ſcriptura: ex eo qd ceſſante ſubſcriptione publice perſone nullū eſt ibi ſigillū appenſum. ff. de fi. inſtru. c. ij. ⁊ c. inter dilectos. ⁊ de iure noſtro. de quad. preſcri. l. benea zenone iuncta glo. que incipit ſignū quā ibi ad hoc ponderat Ang. ⁊ de diuer. re-
4 ſcrip. l. ſacri affatus. ⁊ qd no. Bal. eo. ti. l. j. tertia cū ſi. ¶ † Hic primo non hz obſtare ſi dicat qd in cauſa app. eſt productū ſumptū ex autētico: q: in talibus priuilegijs exemplandis licet non ſit aliquis certus aduerſarius tñ dz fieri citatio per edictum generale alias non facit fidē ita in proprijs terminis firmant Inno. de teſti. in. c. albericus. quē ſequitur ibi do. Jo. ⁊ abbas ⁊ idem do. Jo. in. c. ſi. de fi. inſtru. vbi allegat Spe. idem tenere de inſtru. edi. §. oſtendo verſi. porro ſi inſtrm̄. p quo multum facit tex. in. d. c. ſi. de fide inſtru. vbi apparet neceſſaria eſſe cauſe cognitionem. ergo ⁊c. ⁊ ita fuit etiam in queſtione facti conſultū per famoſiſſimos doctores dñm Philippum de corſinis dñm Nicolaum de cambionibus ⁊ dñm Roſelum ⁊ incipit conſilium in chriſti nomine ⁊c. qd exemplum priuilegij legitimandi ⁊c. ⁊ Bal. C. de teſta. in. l. ij. in ver. vj. ⁊c. ⁊ in auf. ſi quis in aliquo l. ij. col. facit. l. ſi eo tpe. ⁊ auf. ſi omnes ⁊. l. j. §. denūtiari. ⁊ qd no. Bar. in. l. de etate in. ij. col. de minor. ⁊ in l. ſi quis inſtituatur. de heredi. inſti. ⁊ quod no. Inno. in. c. ſi. de maio.
5 ⁊ obe. que forma in caſu propoſito ſeruata non fuit igitur. ¶ † Fortius poſſet attentari qd etiam ſi cū citatur pars exemplatū fuiſſet priuilegium principis cum in priuilegio ſuo requiratur eius propriū ſigillū vt dixi non crederetur exemplato etiam cū omni ſolemnitate: ita videt eſſe tex. iuncta glo. in ver. ex autenticis in. l. probatorias. C. de diuer. off. lib. xij. ⁊ quod ibi doc. ⁊ ita alias in hoc caſu recolo vidiſſe bonone conſultum per ſolemnem doctorem. ¶ Secundo non hz valida re dictū priuilegiam: qd allegabatur p. l. noſtrā. ⁊ ibi Bal. in prin. C. de teſta. q: in veritate ibi loquitur quotieſcunqꝫ ſigillū iam fuerat a principio appenſum: ſed caſu erat ſublatum ⁊ illud non eſt mirandum: q: nō ſolum ſi probaretur caſus amiſſionis ſigilli: ſed imo ſi probaretur caſus perditionis totius priuilegij idem iuris eſſet. C. de fi. inſtru. l. ſicut iniquum. de proba. l. ſi de poſſeſſione. ⁊ in terminis noſtris. c. cū olim el. j. de priuile. ſed in caſu noſtro dicitur qd nunqꝫ fuit aliquod ſigilluꝫ appenſum neqꝫ fuit vnqꝫ autentica ſcriptura ⁊ nulla eſt facta caſus probatio, igitur; quinimo etiā aduocati partis aduerſe ꝯ Bal. in. d. l. noſtram, allegant tenuiſſe Bar. in. l. j. §. ſi. de ſcōm tabu. ſed q: aliq tenēt contra eum: ⁊ non eſt opus: ideo omitto. ¶ Tertio non hz fidem dicti priuilegij comprobare id qd dicitur ſcꝫ illi fidem preſtitā fuiſſe p dños priores. ergo ⁊c. primo q: nō eſt probatum ꝙ iſta ſit illa ſcriptura que fuit producta corā dñis prioribus que etiam ſi illa eadem fuiſſet videt ꝙ nihil habeat releuare vt aperte pz ex notanter ſcriptis per Bal. C.
6 de proba. l. exemplo. ⁊ in rub. de ſi. inſtru. in vlti. col. preterea † non exemplis ſed legibus eſt iudicādū etiā ſi eſſet principis exemplum. l. ij. ⁊. iij. ⁊ ibi per doc. C. de legi. no. in. l. j. ff. de conſti. prin. ⁊. ff. ad treb. in. l. apud iul. §. vtruꝫ. niſi eſſet ſnīa diffinitiua principis lata cauſa cognita ⁊ parte citata. C. de legi. l. ſi. ¶ Quarto non videtur poſſe dictū priuilegium roborari ex eo qd in eo ſiat mentio de apenſione ſigilli: quia preſuppoſito ſine diſtinctione ꝙ talibus verbis ſic enuntiatiue prolatis a principe fides pſtari debeat tñ in caſu iſto cū iſta ſit priuata ſcriptura non probat illa fuiſſe verba principis. C. de probatio. l. inſtrumenta, ⁊. l. rationes. ¶ Quinto non iuuat dictū priuilegiuꝫ id qd egregie dicūt aduocati partis appellantis veꝫ qd in antiquis credat huic
7 ſcripture ſine ſigillo: q: iſtud non videt iure cautuꝫ nec † obſtat quod dixit Bald. in. l. emancipatione, C. de fide inſtru. ⁊ in. c. j, de mili. vaſ. qui contu. quia Bald. ibi ⁊ alibi loquitur in ſententia autentica: cui fides adhibetur in multum antiquis licet omnia acta cauſe non appareant. ⁊ idem voluit Bar. in. l. admonendi. in. xij. col. in ver. quero quid ſi reperiuntur. allegando dictum Inno. in. c. cum in iure. de offi. deleg. naꝫ iſta in veritate non videntur quoquomodo obſtare. Nā hoſti. ⁊ Jo. an. in. c. in preſentia. de renun. poſt diſpu. glo. ibi tenuerunt qd ſoli ſnīe ſine actis credat poſt biennium quorū opinionē ſequitur ipſe Bal. in. c. ſancimus, quo tpe miles. ⁊ in. d. c. j. de mili. vaſ. imo fortius voluit Inno. in. c. bone el. j. in glo. preſumitur. de elec. qd indiſtincte ſoli ſententie tranſacte in rem iud. plena fides adhibeatur: operatur hoc preſumptio ſnīe autentice: vt extra. de re iud. c. cū inter vos. ⁊ in. c. ſicut nobis eo. ti. vbi dico eſſe caſum: ita qd omiſſa hac diſputatione que merito longa eſſet dico qd contraria loquuntur in ſnīa que erat autētica. ⁊ que hz a iure preſumptam cauſam veritatis ſm late diſputata per domi. Ant. poſt alios in. c. qm̄ contra. Nos vero loquimur in priuilegio non autentico qd etiam a iure nullam veri preſumptionē fouet. ¶ Sexto
8 non iuuat † dictuꝫ priuilegiū id qd voluit Bal. in. l. ſi. de ſacroſan. eccl. ⁊ in auf. quas actiones vbi voluit qd in antiquiſſimis non expedit probare quod notarius fuerit notarius: quia ex ipſo actu ita antiquo oritur preſumptio. allegat Inn. in. c. veniens. de verbo. ſigni. ¶ Reſpōdeo quia ibi ſcriptura erat autentica: habebat enim teſtes: ſubſcriptionem notarij cum ſigno ⁊ alia requiſita. vnde ibi ratione difficilis probationis ſola coniectura orta ex confectione ſolennis inſtrumenti iuncta cum antiquitate temporis inducit efficacem preſumptioneꝫ. ⁊ ideo idem Bald. in. l. comparationes. de fide inſtru. voluit quod in inſtrumentis de longinquo loco ſimiliter non expediat probare notarium fuiſſe notarium ratione difficilis probationis iuncta preſumptione predicta. ⁊ fuit hoc originale dictum Specu. in titulo. de inſtrumen. edi. §. reſtat. ⁊ in ſi. dicit Bald. in. l. ſi qua per calumniam in ſi. de epiſco. ⁊ clericis. poſt Cy. qd ſi titius portat de longinquis partibus inſtrumentum procurationis in perſonam ſuam ⁊ negatur ipſum eſſe
9 illum de quo ſit mentio in iſtrō ꝙ preſumitur pro eo. ¶ Unde † preſuppono qd ſola antiquitas de p ſe nunqꝫ adhibet ſcripture vel alteri documento

documento plenam fideꝫ: expreſſe tꝫ hoc do. Jo. poſt alios in. c. cū cauſam. de proba. ſed bñ adminiculatur. ⁊ idō in antiquis ſola fama probationem inducit ſm Inn. in. c. cām. de iur. cal. ⁊ in. d. c. veniens. Bald. in l. conuenticulā in pe. colū. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in. l. cū ſuper. C. de rei vend. ⁊ in. l. exemplo. ⁊ in. l. proprietatis. de pba. ⁊ in. l. j bonefidei in vlti. colū. de rebus cre. ⁊ idō cum iſtud priuilegiuꝫ ſit priuata ſcriptura nec ꝯſtat cuius manu nullam pbationeꝫ inducit: ergo nec antiquitate ſola comprobari poteſt. ¶ Preterea ſi poneremus ēt ꝙ predicta non obſtarēt videtur inſuper aliud obſtare. nā cū negatum ſit dñm Jaco. de teremo fuiſſe ſucceſſorem Petri in epātu florentino nec videat probatum in cauſa appellationis. ergo ſequitur ꝙ comes Joānes nō eſt legitimatus. ¶ Et lꝫ aduocati ptis appellāte nihil dicāt ſuper his q̄ emergūt in cauſa appellationis: tñ videtur ꝙ dicti teſtes nullo mō probent. Nam primus teſtis ſuper. iiij. c. dicit quod dictus. d. Jacobus erat in quaſi poſſeſſione epātus: ⁊ qd ita publice reputabat eps. interrogatus de tpe dixit tēpore quo papa Gregorius acceſſit ad ciuitatem lu
10 canam. nec alr̄ declarat † vñ cuꝫ ltimatio fuerit facta. Mccccvij. de mēſe maij tali agenti ⁊ ſe fundanti ex tpe incumbebat onus probare limitatum tpꝰ. l. matrē. ⁊. l. eum actum. ⁊ que not. in. §. ſed vt probari. ⁊
11 in cle. vlti. de reſcri. ¶ Sōs teſtis † dicit interrogatus de tempore ꝙ iam ſunt anni quadraginta vel circa: nec dicit completi ⁊ finiti. Jō illa probatio talis teſtis eſt ambigua: nec dr̄ probare: vt no. Barto. in l. celſus. de vſuca. ⁊ Bald. in. l. ſi. in verſi. xv. oppono. C. de edicto diui. ⁊ quod no. in. l. qui ante Calendas. de ver. obli. ⁊ in. l. ij. §. fin. ſi certum petatur. imo cum legitimatio fuerit facta. Mccccvij. de menſe maij oportebat quod teſtes deponerent de tempore ſaltē vltra quadraginta annos. ¶ Tertius teſtis qui eſt vltimus deponit ſolum de publica voce ⁊ fama ſimpliciter: nec deponit de origine fame ſolēniter prout debet. Item preſuppoſito ꝙ vnus ipſorum probaret eſſet ſingularis. ⁊ ſic plenam fidem non faceret. ¶ Fortius dico ꝙ ēt ſi omnes dicti teſtes plene probarent ſuper eo quod deponunt tamen non ſufficeret.
12 ¶ Nam dico † ꝙ iſta probatio de qua in caſu propoſito ⁊ de qua in. l. barbarius philippus. hꝫ locum vbicunqꝫ eps vel ſimilis eſſet quo ad perſonam inhabilis ad dignitatem: ſed tamen precedebat canonicus ingreſſus. ſ. titulus electionis ⁊ confirmationis iſta fuit notabilis ſnīa Inno. licet vulgata in. c. nihil in gl. magna. de ele. in terminis noſtris. ſ. in poſſeſſione ⁊ repreſentatione epātus cum quo tranſit ſemper Bal. in. l. j. in. vj. q. C. de teſta. ⁊ in. l. ij. C. de ſenten. ⁊ interlo. maxime in verſi. mō dicit Ja. bu. ⁊ in. l. non dubium in. xj. col. in. xv. oppoſitione. C. de legi. ptꝫ in. d. l. barbarius ibi deſignatus pretor ⁊c. ⁊ ſolet diffuſe diſputare do. Anto. in repetitione. c. conſultationibus. de iure pa. ita quod omnino oportebat docere de canonico ingreſſu epiſcopa-
13 tus. ¶ Rurſus † etiam pſuppoſito qd aliqd pdictorū nō obſtaret vr̄ eſſe aliud quod dictum agentem excludit. Naꝫ preſupponendum videtur qd iſtud feudum conceſſuꝫ Deghbo Mattheo Piero valentino ⁊ Tancredo fratribus pro ſe ⁊ ſuis poſteris dicitur feudum nouuꝫ cum non fuerit conceſſum illi qui fuerit patens ⁊ principium cōis agnationis qualis fuiſſet pater filiorum pdictorum iſte eſt text. melior de iure in. l. c. de gradi. ſucce. in feudo. in quō feudo nouo nunqꝫ hꝫ locum ius accreſcendi. de feu. marchie. c. ſi. ⁊ de fratribus de nouo be. inueſti. c. j. ⁊ qui feu. da. poſ. c. j. §. cum vero corradus. ⁊. d. c. j. de gradi. ſucceden. in feu. niſi aliter ex tenore inueſtiture conſtaret. ¶ Et in caſu nr̄o non videtur ꝯrium actum eſſe per illa verba appoſita in priuilegio ſcꝫ pro vobis ⁊ veſtris deſcendentibus ⁊ poſteris quia intelligitur conceſſum Deghbo quantum eſt pro rata ſua pro ſe ⁊ ſuis deſcēdētibus tantum: ⁊ ſic de confratribus. vt no. declarat Bar. ff. de ver. obli. in. l. ſi mihi ⁊ titio in vlti. colū. ⁊ Bal. C. de fideicom. in. l. cum acutiſſimi. in. j. col. pro quo facit ratio illius. l. ⁊ ſi itaqꝫ. cum iſta bona ad que nunc agitur fuerint p diuiſionē aſſignata dicto Tancredo ⁊ ſucceſſiue ſuis deſcendentibus pro ſua portione. ergo dicto comite Ludouico vltimo deſcendente maſculo ex dicto Tancredo ⁊ poſtea ingreſſo religionē feudum rediijt ad dñm. c. j. de milite vaſallo qui ar. belli. depo. ⁊. c. clericus. ⁊ quod ibi Bal. ſi de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. ⁊ p conſequens excluditur a iure accreſcendi comes Joannes fortuñ. qui fuit de deſcendentibus comitis pieri p. d. c. ſi. de feu. mar. cum. concor. ¶ Itē ſi pdi-
14 cta ſeu aliquod eorum † non releuaret iura partis appellate vr̄ ex alio capite dici poſſe dictum agentē excludi ex eo. ꝙ tam per donationem factam p dictū comitem Ludouicum qꝫ ēt p alienationem factam per comitem Joannem fortuñ. in comitem Pierfranciſcum feudum rediijt ad dñm. c. j. §. ſi. que fue. prima cauſa beneſi. amit. ⁊. c. imperialem de probi. feu. alie. p Fede. ⁊ talis priuatio feudi ſit ipſo iure per talem actum ſm gl. in. d. c. imperialē. in pn. ⁊ in. c. j. §. hoc quoqꝫ. de ſuc. feud. tꝫ Inno. ⁊ Jo. an. in. c. ij. de feudis. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi vero totuꝫ. q. mo. feu. olim amit. ⁊ idem Bald. in. c. j. §. deniqꝫ. que fue. prima cauſa beneſi. amit. ⁊ in. c. j. §. j. qui. mo. feu. amit. Nec huic hꝫ obſtare qd dr̄ non poſſe opponi de iure tertij niſi probaretur concurriſſe voluntatem imperatoris ad priuationem predictam quia in veritate iſtud caret fundamento ⁊ Bart. expreſſe hoc tꝫ in allegata. l. ij. de execu. rei iudi. in illo membro incipiente quandoqꝫ ius tertij eſt excluſiuum iuris alterius ipſo iure ēt ſi tertius non contradicat ⁊c. ⁊. Bald. in auf. qui rem in vlti. co. C. de ſacroſan. eccl. nā bene verum eſt qd ſi emphyteota non ſoluit canonē priuatur emphyteoſi ita tñ ſi dñs vult ⁊ non aliter. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ ideo de tali iure priuationis non poterit opponi niſi conſtaret de voluntate dñi: ⁊ ita procedit gl. in. l. ij. ff. ſi ager vecti. ⁊ quod no. Bald. in. l. ſolennibus. C. de rei vendi. ſed non reperitur iure cautum qd ad hoc vt per alienationē priuet vaſallus feudo requi-
15 ratur voluntas dñi: ergo ⁊c. ¶ Et ſi quis diceret † qd iſtud fallit niſi fieret alienatio in cōfeudatariū: dico quod hic non apparet iſtos fuiſſe cōfeudatarios ⁊ preſuppoſito qd illud eſſet verū: dico qd iura et doc. illud volentes aperte loquunt in alienationē feudi paterni: q: tūc magis dr̄ quedam renūciatio qꝫ alienatio. c. j. de alie. feu. pat. ſecus in feudo nouo vt eſt noſtrū: ⁊ pro hoc vr̄ expreſſa glo. ⁊ qd ibi Bal. in. c. j. §. hoc quoqꝫ. de ſucceſ. feudi. ⁊ eſt ratio manifeſta q: feudum paternum tranſit ad omnes de agnatione: ⁊ ſic nullum ſit preiudicium dño ſi in agnatos alienet: ſecus in feudo nouo vt ſuperius dixi. ¶ Poſtremo non obſtante aliquo predictorū: ad huc videtur nō fuiſſe probatuꝫ comitem Joannē fortuñ. fuiſſe filiū pieri aſſerti patris ſui: q: teſtes ſuper hoc examinati ⁊ interrogati in cauſa ſane nullam penitus cauſam ſcientie reddunt ergo ⁊c. iuxta ea que habentur in. l. ſolam. ⁊ in. c. cum
16 cauſam. ⁊ vt dixit † Bald. in. l. edita in. xxxij. col. teſtis interrogatus et non deponens de cauſa ſcientie dicitur deponere vt pecus non vt homo. ¶ Nec obſtat ſi diceret ꝙ ſaltem in vlti. c. de fama examinati probant hoc vigore ſtatuti: q: ad hoc poteſt reſponderi: primo: vt dicunt aduocati partis aduerſe in ſcriptis qd in hoc requirebantur quatuor teſtes ⁊ ſolummodo tres fuerunt iurati ⁊ examinati debito tempore. ¶ Nec obſtare videtur ad hoc clauſula dicti ſtatuti in ſin. appoſita
17 dū dicit vſqꝫ ad concluſionē in cā † q: cum ſit poſita in alia oratione: et in diuerſo. c. non refert ad prin. iuxta. l. iij. de lib. ⁊ poſth. ⁊ in. l. j. de lib. prete. ⁊ que no. in. l. talis ſcriptura. ⁊ in. c. ij. requiris. tum etiam quia
18 dicti teſtes † ſuper fama deponentes deponūt ſimpliciter: ⁊ non de cā originis fame prout requiritur. l. miles. §. pc. de adul. ⁊. l. decurionum de penis. no. Bar. in. §. tormenta. ⁊ Bal. C. de ingenuis ma. in. l. diffamari. ⁊ in. l. proprietatis. de probat. ⁊ in. l. a caligato. de nup. et dñs Anto. de teſtibus in. c. veniens. Tum etiaꝫ q: ſecundus teſtis in cauſa principali ſuper. vij. c. deponit de his que vidit et cognouit iam ſunt xlviij. anni poſtea in vltimo capitulo interrogatus dicit quod ipſe eſt
19 etatis quadraginta ſex annorum vel circa: ergo † cū iſte teſtis falſum depoſuerit: vt ex ſe patet nullam fideꝫ facit in tota cauſa. c. teſtimoniū. de teſti. et not. Innoc. de hereti. in. c. fraternitatis. et clare Bald. poſt Old. in. c. j. de contro. inueſti. et in. l. ij. C. de fideicom. lib. ⁊ in. l. edicto. in. iiij. oppo. C. de edicto diui. ⁊ in. l. his verbis. §. ſi in parte. ff. de here. inſti. ⁊ in. l. ex falſis ad ſi. de tranſ. poſt Speculum in tit. de teſte. §. j. cuꝫ ſi. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. cli.

1 Eo ipſo ſi aliquid additum eſt dicitur noua conceſſio.
2 Si prorogatur officium cum aliqua mutatione prime forme non cenſetur amplius idem officium.
3 Si princeps vult ad commodum publice vtilitatis auferre ius priuati debet eum reſtaurare.
4 Ordinamenta inferunt iuſtum timorem.
5 Si quis conduxit pedagium a cōi ⁊ accidat quod propter mortalitatē perſone non tranſeunt non debet fieri remiſſio. ⁊ nu.

¶ Conſilium. cli.

IN cā Bartolini de nouaria ⁊ Auguſtini de appiolis. Circa primum de gabella que virtute literarum dñorū factorū non fuit exacta a dominis de corrigia cōducentibus magnam quantitatem frumētorum. Breuiter reſpondetur ad id quod dicitur quod domini de corrigia habebant ante tempus conducte dictorum conductorum priuilegium immunitatis. quia dicitur ꝙ tempore conducte conceſſum fuit
1 † aliud priuilegium immunitatis dictis de corregia cum aliquibus additionibus que non erant in primo priuilegio quo ſit vt cenſeatur noua conceſſio eo ipſo ꝙ aliquid additum eſt: vt eſt tex. in. l. tribunus. §. ſi. ff. de teſt. mili. in. l. ius ciuile. ff. de iuſt. ⁊ iu. ⁊ decidunt plures qōnes doctores in. d. l. ius ciuile. que ad iſtud ppoſitum ſeruiunt: non ex-
2 pedit eas referre. ¶ Uñ † videmus ꝙ ſi prorogat offm̄ cū aliqua mutatione prime forme nō cenſet amplius idē offm̄: ſed nouū offm̄. vt inquit Bal. in. l. ſi cōſtāte. C. de do. ante nup. ⁊ in. l. ſi a te. C. de pac. inter emp. ⁊ in. l. titius filijs. ff. de excuſa. tuto. ⁊ in. l. non dubium in. ij. char. C. de legi. Hoc tñ non pono pro cōſtāti niſi primo mihi exhibeant copie priuilegiorum. ¶ Circa ſcōm de interdicto facto rōne peſtis. duꝫ dicitur qd dñs potuiſſet illud facere abſqꝫ reſtauro rñdet qd non expedit de hoc diſceptare: q: in ꝯctu conditionis iuxta capituluꝫ in quo
3 ꝯrium expreſſe cautum eſt ⁊ etiā de iure cōi illud eſt: q: † ſi pnceps vult ad commodū publice vtilitatis auferre ius priuati dꝫ euꝫ reſtaurare: vt per Joan. and. in ti. de execu. ſenten. ſuper Rubri. in ſi. ⁊ per Bart. in. l. ſi. §. ſi. ff. de pig. act. cum concor. ¶ In quantū autēꝫ dicitur quod mercatores in veritate potuerunt ire et redire Mutinam et ad alia loca ⁊ qd non fuit alicui interdictū ⁊c. Ad hoc reſpondetur qd certant

interdicta generalia ex pte Illustrissimi principis. τ si qs velit dicere
qd mercatores potuerunt transire hoc pbet. nā putandū est qd ꝑpter
dictas notorias prohibitiones: τ interdicta penalia mercatores effecti
4 sunt timidiores in mercando τ transeūdo p illa loca: qr† talia ordina-
menta inferūt iustū timorē vt inquit Barto. in l. creditor. in fi. princi-
5 pij. cū cōcor. ff. de solu. ¶ Nec opʒ† aggredi id qd not. Bal. i. l. lʒ i. iij.
q. C. loca. dū dicit q̄ si qs cōduxit pedagiū a cōi τ accidat qd propter
mortalitatē psone nō trāseāt qd ꝑpter hoc non dʒ fieri remissio mer-
cedis. τ per Bar. in l. cotē. §. qui maximos. τ Bal. in l. si ea lege. C. de
vsur. qr illa pcederēt vbi de hoc nō esset specifice cōuentum inter con-
trahentes. Itē illud posset procedere qñ pestis superuenisset τ dñs nō
ꝓhibuisset nec interdixisset aditum ad loca dicte cōducte que loca non
erāt infecta peste. nā tūc ꝑpter dictā ꝓhibitionē τ factū locatoris be-
ne dʒ fieri remissio: vt p Bar. in d. §. qui maximos in iij. col. in ver. ad
vnum volo te solicite τc. τ Bal. in d. l. si ea lege. per iura allegata per
eos: ergo in proposito dʒ fieri restaurū p rata dāni qd ꝓbabit. ¶ Cir
6 ca tertiū† de impedimēto illato conductoribus p̄dictis propter refe-
ctionem cluse: non puto esse dubiū qd eis non debeat fieri restaurū seu
remissio mercedis. nā aut tale impedimentū refectionis nō fuit neces-
sarium. τ tūc locator teneť nō solū remittere pēsionē pro rata tēporis
sed etiā teneť ad omne interesse cōductoris: aut illa refectio fuit necessa
ria. τ tūc teneť locator ad remissionem pensionis pro rata tpis. de hoc
sunt casus aperti. in l. qui insulā in prin. τ in l. τ hec distinctio. in prin.
iuncta. l. precedēti. ff. loca. no. glo. in l. si duo. §. cum inquilinus in ver-
bo testari. ff. vti possi. ¶ Nec dicatur qd mercatores interiʒ steterūt in
suspenso τ qd non possint transire p alia loca. τc. qr ad hoc rñdeo ꝑut
dixit iurisconsultus in l. naturalē. §. j. ff. de acqui. re. do. ibi dū dicit ple
riqʒ nō aliter putauerūt eam nostrā esse quā si eā ceperimus qr multa
accidere solēt vt eā non capiamus qd verius est τc. τ p id qd dicit tex.
cū gl. j. in l. cū hi in prin. ff. de trās. nā vt videmus: deficiente opportu-
nitate aliquo tpis momento psepe hoīes postea varijs de causis desi-
stunt τ ad alia se vertunt vt docet experientia que est efficax reruʒ ma-
gistra. c. quam sit. de elec. in. vi. τ ad hoc in facto etiam cōductores assi
gnabunt probabiles causas que satis tamen de se note sunt.

¶ Summarium super consilio. clij.

1 ☞ Petitio hereditatis nunq̄ cōpetit heredi ad rem aliquam quā
vllo tempore post mortem testantis possedisset.
2 Verbum inuenire dicitur quando realiter apprehenditur.
3 In petitione hereditatis concludendum est pronunciari et declarari
agentem esse heredem.
4 Petitio hereditatis in rem scripta datur nisi contra possidentem pro
herede vel pro possessore.
5 Quando est inepta petitio sententia dicitur nulla.
6 Donatio inter virum τ vxorem est probibita.
7 Constitutio precarij traditionem operatur.
8 Qñ in donatione fit mentio mortis dicitur donatio cā mortis. τ nu. 9.
10 Omne id qd relinquintur pro anima dicitur ad pias causas.
11 Fauore militū τ pie cause pōt hereditas inter viuos in aliquē cōferri.
12 Dispositio facta in terris ecclesie sufficit si fiat in presentia presbyteri
cum duobus testibus.

¶ Consilium. clij.

In causa τ lite vertente co-
ram dominis arbitris τ arbitratis τc. inter Tonium
quondam Guidonis de toranello et ser Nicolaum de
quintauallis de monte catone eius procurat. ex vna pte
agentem. τ dñam Catharinā quondā Petri falzoli et
ser Ludouicū de guastonibus eius procur. ex alia se defendētez. Duo
principalr sunt attendenda. primū vtrū libellus sit rite τ apte forma-
tus ita τ taliter qd iunctis cū eo probationibus in cā factis sequi pos-
sit sup eo apta snīa. ¶ Scdo vtrū presupposito sine preiudicio quod
ex narratis τ deductis in libello resultet ius agendi: an ex actitatis in
presenti processu sequi debeat snīa cōdemnatoria vel absolutoria dif-
finitiue. ¶ Quo ad primum qd ex narratis τ deductis in libello non
resultet ius agendi dicto Tonio τ minus apte libellatū sit compluri-
bus ostenditur. τ primo presuppono q̄ agēs in hoc iudicio intentare
intēdit petitionē hereditatis vt ipsemet attestať in prima replicatio-
ne sua cui assertioni standum est. l. cū precū. de libe. cā. τ que habentur
1 de iudi. in c. dilecti. τ. ff. de edē. in l. j. cū ibi not. ¶ † Hoc premisso sub-
do qd petitio hereditatis nunq̄ cōpetit heredi ad rem aliquam quam
ipse vllo tpe post mortem testantis possedisset. vt no. glo. in c. j. de cō-
fessis in. vi. τ gl. τ ibi hoc Barto. τ doc. in l. nec interest. ff. de fideicom.
heredi. peti. τ huius est ratio qr res apprehensa per heredē adita he-
reditate incontinenti desinit esse hrditaria. Sed postea dicitur res he-
redis: vt no. glo. τ doc. in l. j. §. veteres. ff. de acqui. pos. τ. ff. de acquirē.
here. in l. hrs per seruum τ de vulg. τ pupil. in l. sed si plures. §. filio
τ qd no. Bal. in l. τ si nō lex. §. de. ff. de here. institu. Sed in casu no-
stro dictus Tonius assertus hrs fatetur in libello se hereditateʒ ber-
ti quaʒ petit adiuisse τ possessionem dictarum rerum adeptū fuisse vt
statim probabitur. ergo ei nullo modo pōt competere petitio heredi.

¶ Quo apprehenderit possessionem dictarum rerū dupliciter cōpro-
bat. primo dum narrat in libello se in hrditate dicti Berti inuenisse
2 se dicta bona τc. sed inuenire† non dicitur nisi realiter apprehendatur vt
est tex. no. τ ibi. doc. C. de fideius. in l. si barsatorum. no. Bal. in l. item
lapilli. ff. de rerum di. no. Bar. in l. nunq̄ nuda. §. thesaurus. de acqr.
re. do. τ in l. j. in prin. in ver. iiij. principaliter. de acqui. pos. Ex. in l. lʒ
C. co. ti. Ang. τ do. Jo. in l. ij. §. neratius. ff. de acqui. pos. ¶ Scdo p
batur dū in narratione τ clarius in conclusione libelli dr dictū Toniū
fuisse spoliatū possessione rerū predictarū lʒ certū est q̄ puatio τ spo
latio presupponit habitū. l. decem. de v. ob. τ. C. de testi. aut. si dicat cū
vulga. igit ex hoc capite, et de se solo cōcludit ꝯ iuris formā petitionē
3 esse formatam. ¶ Scdo qr† in petitione hereditatis τ in eius conclu-
sione concludendū est primo pnunciari τ declarari agentē hrdem esse
vt no. Bar. post glo. ff. de eden. in l. j. in prin. in l. iij. τ in l. lʒ. ff. de pe.
here. glo. τ do. de libel. obla. in c. ij. qd hic minime conclusum extat in
4 libello. ¶ Tertio. nā † certum est petitionem hrditatis que in rē scri
pta est. l. sed si lege. §. petitio. de peti. here. τ. l. hrdi. C. co. ti. non datur
nisi ꝯ possidentem qui pro hrde vel pro possessore possideat. l. regulā
l. licet. τ. l. nec vllam. §. is aūt. ff. de peti. heredi. cuʒ simi. sed in presenti
iudicio non est probatū vllo probandi genere dictā dñaʒ Catharinaʒ
possidere. Sed bñ fatetur ipsa in positionibus positiōe. xl. deductum
tenere. ergo frustra intentatum est iudicium τ pfecto inconsulte ꝯ di-
ctam dñam Catharinam nō possidentē maxime tempore litis inchoa
te ꝑut de iure requiritur qd aptissime etiam cōfiteť actor p̄dict⁹ in rñ-
sione facta positionibus productis p dictū ser Ludouicum positione
xliiij. xlv. τ. xlvj. nulla igitur magis efficax est probatio q̄ ipsa confes-
sio. C. de trans. l. cū te quomodo igiť poterit dicta dña Catharina con-
demnari ad restōnem eius qd minime tʒ τ possidet τ neqʒ dolo possi-
dere desijt: vt minime probatum est: certe nullo modo. l. qui restituere
τ. l. qui petitorio. ff. de rei vēdi. nec videtur se liti obtulisse cū nūq̄ fue-
rit interrogata an possideret: imo semper absqʒ interrogatione nega-
tum fuit. ergo ꝯ reum snīa sequi non pōt per id qd legiť. τ no. in l. si a
te. §. j. de excep. rei iudi. τ in l. is qui se obtulit. de rei vendi. no. Bald.
in l. j. C. de alie. iudi. mu. τ in l. cogi. C. de pe. here. τ cano. in c. exami-
nata. de iudi. ¶ Ex his breuiter quo ad primum est satis apte cōclu-
sum rōne ineptitudinis libelli partes iudicis esse debere in absoluen-
do dictam dñaʒ Catharinam seu eius pcuratorē ab obseruatiōe p̄sen
tis iudicij τ partē agētē in expensis cōdemnare iuxta ea que habentur
in l. j. ff. si mens. fal. mo. dixe. τ. C. de eden. in l. edita. de iud. in c. exami-
5 nata. imo si alr snīa ferreť † super tali inepta petitione snīa dr ipso iure
nulla fm glo. que non est alibi. insti. de obli. in prin. in glos. que incipit
istud: prout ipsam singulr no. Bal. C. de re. cred. in l. actori in fi. red-
dit em̄ talis exceptio iudicium retro nulluʒ: nec est opus qd opponať
c. cum dilecti. de emp. τ ven. l. si patronus libertā vbi Guil. de cu. ff. de
iureiur. no. Bald. in auť. si quis. de epi. aud. τ in l. j. C. vt que desunt
aduo. τ in l. licet. C. de pcur. post Gut. ¶ Ad scdm vcʒ an presuppo-
sito sine preiudicio qd ex deductis in libello resultet ius agendi vtrum
ex actitatis in presenti processu sequi debeat snīa cōdēnatoria vel ab-
solutoria diffinitiue. Et certe in hoc non vr̄ insistendum in sermoni-
bus cum res non egeat longa disceptatione. Et primo presuppono q̄
iste Tonius agens qui fuit filius Guidonis erat nepos dicto Berto
ex fratre cui Tonio in bonis τ hereditate Berti eius patrui nulla de
necessitate debetur ltīma ex testō neqʒ abintestato per ea que habentur
C. de inof. testa. in l. fratris τ fratres. τ. ff. co. ti. in l. j. nisi quoties ab-
intestato proximor esset in gradu quo casu ad vniuersam heredita-
tem ex dispōne legis. xij. tabularuʒ admitteref. C. de suis τ legi. in auť.
cessante. τ in cor. vnde sumiť: lʒ in casu proposito nihil hʒ releuare pro-
ximioritas gradus dicti Tonij stante instr̄o facto inter dictum Ber-
tum τ Catharinam coniuges de anno dñi. Mccccxxix. scripto τ roga-
to per ser Joannē quōdaʒ Tioni de turicla publicū notarium τ stan-
tibus etiā publicatis attestationibus in cā factis in quo τ quibus ex-
presse cauetur q̄ dictus Bert⁹ oīa bona sua τ vice versa dicta dña Ca-
tharina oīa sua bona adinuicem promiserunt insimul tenere custodire
τ gubernare τ saluare toto tpe eorum vite τ vno ipsorum mortuo al-
ter superuiuens possit τ valeat dispensare pro anima vtriusqʒ ipsoruʒ
cum pactis clausulis τ cōuentionibus de quibus latius in dicto instr̄o
cōtinetur. Quo instr̄o celebrato cōtingit dictū Bertū intestatū τ sine
liberis decedere τ per ꝯñs euenit casus quo bona dicti Berti ꝯsolida-
ta fuerunt in dictaʒ dñam Catharinam cum onere dispensandi: vt. s.
6 ¶ Nec ad hoc † obstat si diceretur dictum instr̄m non tenuisse: eo qr
sapit naturam donationis inter virum τ vxoreʒ que est de iure probi-
bita. Rñdeo primo qr donatio inter virum τ vxorē cōstante matrimo-
nio validatur iuramento in ꝯctu apposito vt firmauit Bart. ff. de fide-
iusso. in l. si quis pro eo in fi. prin. τ in l. seius τ augerius ad. l. fal. τ
idem Guil. de cu. in l. sed si possessori. §. Item si iurauero. ff. de iure-
iur. τ qd no. Bald. τ do. Jo. in l. si quis inquilinos. §. fi. de leg. i. τ lati⁹
per eūdē Imo. in cōmēto. c. cū cōtingat. de iureiu. τ hec est cōis opi. p
qua etiaʒ facit: qr donatio inter p̄rem τ filium sit iure ꝓhibita. fallit tñ
nisi iuramentum interuenerit fm Bal. in l. ij. C. pro donato. ¶ Scdo
rñdetur qd hec donatio lʒ ꝓhibita morte viri confirmať τ retrotrabiť
C. de

C. de do. inter virū τ vxo. l. donationes quas. τ. l. cū pater. §. pater filie
de leg. ij. maxime qñ traditio interuenit: vt. l. pap. ff. de do. inter vi. vel
si interueniat aliquid qd loco traditionis vere vel ficte habeať: vt not.
7 glo. τ doc. in l. qd de suo. C. de dote cau. nō nu. τ in d. l. pap. Sed† in ca
su proposito interuenit constitutio precarij que traditionem operaf. l.
iul. §. ex vendito. de ac. emp. τ qd not. gl. τ Bar. in l. ab emptione. ff. de
pac. τ Bar. in l. si is qui p emptore in pe. q. de vsuca. τ i. l. titia. de ver.
ob. cum si. ergo τc. ¶ Tertio nā lʒ alr̄s prohibita sit donatio inter vi-
ruʒ τ vxorē fallit nisi sit donatū vt cōuertaf in piā cām: vt est text. not.
in l. si sponsus. §. cōcessa. ff. de do. inter virū no. Bar. in d. l. seius τ au-
gerius. sed sic est in casu nostro p glos. in l. si qs titio. de leg. ij. ergo. τc.
Quinimo quoties donat vir mulieri vt alteri det vt in casu nr̄o semp
vʒ donatio. qr nō efficiť mulier locupletior. tex. est in l. profectitia. §. si
quis certū. ff. de iure do. τ. l. si spōsus. §. si quis rogat⁹. de do. iter virū
qd sequiť Jo. de imo. in l. ij. in prin. ff. de dona. bene facit glo. in c. j. de
relig. do. in. vj. τ. l. cogi. §. hi qui solidū. ff. ad tre. τ. l. si pro patre. §. ver-
sum. ff. de in rē verso. ¶ Preterea quotiescūqʒ maritus τ vxor inuicē
sibi donēt ꝑut in presenti ꝯctu: valet donatio etiā cōstante matrimo-
nio tex. est no. in l. qd aūt. §. si vir τ vxor. ff. dona. inter virū. no. Pet. τ
8 Bal. in l. si pater pupilli. C. de inoffi. testa. ¶ Ac etiā si recte† cōside-
reť ista magis est donatio cā mortis q̄ inter viuos: pʒ qr effectus eius
cōferť post mortē τ in eo sit mētio mortis vt declarat glo. in l. que do-
tis sol. ma. τ i. l. seia. de dote prele. τ est tex. p doc. in l. seia. §. si. de dona.
cau. mor. τ qd no. Bar. i. l. stipulatio hoc mō. de verb. ob. q̄ donatio cā
mortis indubitanter tʒ inter virū τ vxorē vt. l. cū seruū. §. inter virum
cū. l. seq. τ. l. sed interim. §. pe. de dona. inter virū τ. ff. de dona. cā mor.
l. si mortis cā inter virū. ergo clare cōstat ex predictis dictū instr̄m ex
multis validari. ¶ Nec ꝯ dictā dñam Catharinā donatariā dari pos
se nec cōpetere petitioneʒ hereditatis. l. qd si in diē. §. idem scribit ibi.
ergo nec ab eo cui mortis cā donatū est peti hereditas pōt τc. ff. de pe-
ti. heredi. cū si. τ ex his sic breuiter cōprehendiť aperte q̄ habeant esse
partes dñorū arbitrorū in pronuntiando. Laus deo. Subiūgo tñ lʒ a
pte nō opponaf qd si diceref dictū instr̄m nō valere ex eo maxime qd
sit ꝯ bonos mores auferēs liberā testādi facultatē dū diciť in eo qd in
pn̄ti ꝯctu veniant generaliter oīa pn̄tia τ futura p ea que habenť in l.
9 stipulatio hoc mō. ff. de ver. ob. τ. C. de pac. in l. si. qr rñdeo τ primo† q̄
dictus ꝯctus censeť magis donatio cā mortis ex eo qd post mortē con
fertur q̄ inter viuos fm glo. τ ibi hoc doc. in d. l. si. in verbo cōmoda-
uerit. C. de pac. τ in d. l. stipulatio. τ p ea q̄ habenť in preal. l. seia. τ per
Bal. C. de iure dot. in l. si stipulatio. q̄ donatio cā mortis etiā omnium
bonorū pn̄tium τ futurorū valet τ tʒ qr liberā testādi facultatē nō im-
pedit. l. nō oīs. ff. si cer. pet. l. senatus. §. donatio. ff. de dona. cā mortis.
¶ Scdo qr etiā si dictū ꝯctum donationē inter viuos appellam⁹ va-
let τ tenet quotiescūqʒ donaf ecclesie vel ad pias cās. ita firmat Bal.
in auť. si qua mulier in vlti. col. C. de sac. san. eccle. p text. in l. iubemus
in prin. eo. ti. lʒ Bar. sub dubio indecisum reliquerit in d. l. de qōne. C.
de pac. ¶ Preterea Ang. multū singulariter ī cōsilijs suis cōsilio in
cipiente in dei noīe visis τ cognitis τc. cōsulēdo tenuit qd donatio in-
ter viuos omniū bonorum presentiū τ futurorum valeat quo ad p̄sen-
tia nō quo ad futura per tex. in l. sancimus. C. de dona. τ in l. si peculiū
§. j. ff. de pecul. leg. qd sub dubio forte indiscussuʒ reliquit Bar. in d. l.
si. de pac. ¶ Subdo etiā q̄ dictus ꝯctus τ cōuentio que fuit qd ille q
ex ipsis ꝯtrahētibus superuixerit possit libere disponere τ dispensare
pro anima alterius omnia dicta bona forte hʒ vim virtute voluntatis
in genere prout dixit tex. singu. C. de pac. in l. licet ibi vt is qui super
uixerit alterius rebus potiatur τc. vbi quasi in proprijs terminis fuit
fact⁹ similis ꝯctus inter milites τ diciť ibi singulariter qd tale pactū
10 fauore militū valet τ hʒ vim vltime voluntatis quā† legeʒ habere lo-
cum in quocunqʒ ꝯctu simili facto ad pias causas tenuit multum not.
Bal. in d. l. si. C. de pac. in vi. col. sed sic est in casu nostro qd talis con-
uentio est ad pias causas qr omne id qd relinquitur pro anima diciť
ad pias causas fm gl. in l. si quis titio. ff. de leg. ij. ¶ Pro hoc simili
11 ter† adduco qd singulariter dixit Bart. in l. tale pactū. §. si. ff. de pac.
qd fauore militū τ fauore pie cause pōt in ꝯctu inter viuos hereditas
in aliquē cōferri. ¶ Nec predictis hʒ obstare si diceref qd eo casu quo
haberet talis cōtractus vim donationis causa mortis vel alterius vl-
time voluntatis qd inualidaretur ex capite carentie numeri testium. l.
si vn⁹. C. de test. τ. l. hac cōsultissima. τ. C. de dona. cau. mor. l. si. qm̄ rñ-
12 deo† qd cuʒ talis dispositio sit ad pias causas τ qd fortius est facta in
terris ecclesie in talibus sufficit presentia presbyteri cū duobus testi-
bus. c. cū esses τ. c. relatū de testa. no. Bar. τ Bald. in l. j. in repetitione
in. vj. q. principali. de sacrosan. eccle. τ p do. Joā. ff. de leg. i. in l. nemo
pōt. que solennitas in presenti cōtractu ad vnguem seruata fuit vt in
eo continetur. Ex quibus concludiť dictū instr̄m ex omni capite tene-
re. ¶ Insuper repeto qd oīno diligēter aduertat dñs iudicans q̄ nul
lo modo sequi pōt snīa cōdemnatoria ex predictis oībus τ potissime
cū intentata sit hereditatis petitio p partē agentē: vt. s. dixi. in prin.
τ nullo modo probatū sit dictā dñam Catharinā possidere: nullo iu-
re pōt cōdemnari ad restitutionē rerum hereditatis quas non hʒ neqʒ
dolo aut culpa saltēʒ probata desierit possidere: vt apertius superius

deduxi. τ ideo hic breuitatis causa omitto. l. ampliorem. §. in refuta-
torijs. de ap. l. si. C. de preci. impe. offe. Laus omnipotenti. deus scruta
tor cordium vos in viam veritatis inducat.

¶ Consilium. cliij.

1 ☞ Constituens possidere precario nulla facta mentione de heredi-
bus illud precarium non transit ad heredes. 2.
3 Per constitutum seu precarium non acquiritur possessio absenti.
4 Ubi aliquis apprehendit nomine alterius si nō habet mandatum re-
quiritur qd ille ratificet.
5 Ante euentum conditionis non dicitur acquisita possessio.
6 Remedium. l. si. c. de acqui. pos. acquiritur ei cui acquisita est possessio
virtute precarij.
8 Usucapio cepta per defunctum continuatur per heredeʒ etiam si non
apprehendit possessionem.
9 Dans τ tradens insolutum transfert possessionem.
10 Pactum de ingrediendo propria autoritate non potest exerceri con-
tra singularem successorem.
11 Actio de dote non nascitur nisi post solutum matrimonium.

¶ Consilium. cliij.

¶ An virtus precarij transeat ad heredes etiam si statutuʒ dictet q̄
possessio defuncti transeat in heredes.
Et an per constitutum acquiratur possessio absenti.
Et an precario rogans vendendo τ tradendo alteri illam rem dicatur
spoliare possessione ciuili illum creditorem a quo rogauit.
Et an pactuʒ de ingrediēdo possit exerceri cōtra singularē successorē.

Domini redēptoris nostri
inuocato suffragio. Circa litem vertentem inter filios
τ heredes dñe Isolde ex vna τ Petrum de bragerij ex
alia presupposito qd dictus Petrus possederit τ pos
sideat petiam terre de qua est questio licet in ea turbetur
per dictos filios τ heredes dicte Isolde posset in dubium reuocari. an
posito quod Blasinus dicte Isolde marit⁹ haberet bona sufficiētia p
dote restituenda dictis heredibus Isolde: vt in facto presupponitur
1 possent† dicti heredes absqʒ vlla excussione consequi possessionem di-
cte petie terre virtute precarij positi in instrumento dotali per reme-
dium. l. si. C. de acqui. pos. quemadmodum videtur ibi tenere Jac. bu. τ
Ang. Et Ang. τ Mod. in l. exit⁹. ff. de acqui. pos. τ in l. ij. §. hac actiōe
ff. vi bo. rap. τ etiā Bal. in l. j. C. de reuo. his que in frau. credi. ¶ Ta-
2 men in casu de quo queritur sentio veritatē esse in contrarium. eo † quia
dictus Blasinus constituit se possidere precario nomine dicte Isol-
de nulla facta mentione de heredibus Isolde ideo ad heredes Isol-
de non transit. l. cum precario. §. j. ff. de preca. possessio de sui natura
non est transitoria ad heredes. l. cum heredes. in princi. ff. de acquir.
pos. τ. l. j. §. sceuola. ff. si quis testa. lib. ius. esse fue. Ideo nisi de herede
mentio facta sit non comprehenditur heres. l. stipulatio ista. §. si quis
3 ita. ff. de verbo. obliga. ¶ Preterea † si bene inspiciantur verba in-
strumenti circa partem precarij nullus interuenit qui precarium re-
cepit pro Isolda. igitur ei acquiri non potuit per not. in l. illud. C. de
sacrosanc. eccle. τ expresse voluit Jaco. but. in l. quedam mulier. ff. de
rei vendi. vbi concludit qd per constitutum seu precarium non acqui-
ritur possessio absenti nisi absens postea apprehendat possessionem:
non enim acquiritur possessio alteri nisi ipse corpore τ animo vere vel
ficte per se vel alium suo nomine possessionem recipiat. l. iij. in princi.
4 cum ibi no. τ. l. quemadmodum. ff. de acqui. possessi. Et quando † ali⁹
apprehendit nomine alterius si carebat mandato requiritur quod ille
cuius nomine apprehenditur ratificet alias non acquiritur ei. l. com-
munis seruus. §. j. ff. de acquiren. possessio. l. si ego. ff. de nego. gest. Et
debet esse differentia inter dantem τ recipientem. c. fina. in fi. de instit.
5 τ. c. per vestras. de iurepatro. ¶ Demiqʒ † dictum precariuʒ fuit col-
latum in euentum cōditionis. s. restituende dotis. vt patet ex verbis in
strumenti iuncta. l. lecta in fin. cum si. ff. si cer. pe. Igitur ante euentum
conditionis non fuit acquisita possessio dicte Isolde. l. qui absenti. §.
j. ff. de acquiren. possessio. Et condito euenit per mortem dicte Isolde
τ sic ipsi non fuit acquisita possessio τ per consequēs multo minus he-
6 redibus suis. ¶ Ex his† apparet qd cessat remedium. d. l. fin. qr illud
acquiritur ei cui acquisita esset possessio virtute precarij. ¶ Et quam-
7 uis † referatur extare decretum disponens q̄ possessio defuncti con-
tinuetur in heredem absqʒ vlla apprehensione quod decretum tñ non
vidi: nihilominus posito q̄ ita esset tñ nullo modo obstat: qr ex predi-
ctis apparet q̄ nulla possessio fuit translata in dñam Isoldam. ¶ Et
posito qd virtute precarij fuerit translata: tñ qr in precario nulla fuit
facta mentio de herede dñe Isolde non trāsit virtus precarij ad here-
des. l. cum precario. §. j. Et tale statutuʒ vel decretū dʒ interpretari: vt
quanto minus fieri possit ledat ius commune. l. ij. C. de nora. c. cum di-
lectus. de consue. Et sic debet intelligi quando possessio erat apud de
functum ex causa de sui natura transitoria ad heredes: qr sicut transit
virtus ipsius cause ad heredes ita voluit decretū q̄ transiret ipsa pos-
sessio. Sed in proposito nr̄o virtus precarij non est huiusmodi: vn̄ di-
cit Raph. cu. in l. pōponius. §. quesitā. ff. de acqui. pos. qd dictū statu-

rum deberet intelligi niſi appareret ꝙ poſſeſſio eſſet occupata p aliũ poſt mortē defuncti qꝛ non intelligitur tũc habere locũ ſtatutũ p dictum.§.queſitũ.ꝛ qꝛ ſtatutũ debet interpretari vt ſit conforme iuri cōi quãto magis fieri pōt vt dictũ eſt.ꝛ videmus talē interpretationē fie
8 ri de iure cōi:nam vſucapio† cepta per defunctũ continuatur p herede etiã ſi non apprehendit poſſeſſionē poſt mortē defuncti.l.ceptaȝ.ff.de vſucap.tñ intelligiꝛ niſi alius apprehenderit poſſeſſionē ante cō pletam vſucapionē.l.qui cũ proinde.§.fi.ff.pro empto.ꝛ legitur ꝛ no.i.d.§.queſitũ.¶ Preterea alia rõne nõ pōt dici dña Jſolda poſſidere tpe mortis:qꝛ poſito ꝙ etiam in cã fuiſſet virtute precarij tranſlata
9 poſſeſſio per blaſinum† tñ qñ blaſinus poſtea dedit ꝛ tradidit dictam petiã terre inſolutũ dicto Petro:ꝛ fratribus cōſtituendo ſe poſſidere nomine petri diſceſſit omnis poſſeſſio a dicta dña Jſolda per not.in l.interdũ.§.fi.ff.de acqui.poſ.ꝛ clare firmat Bar.ꝛ alij poſt eũ in.l.celſus.ff.de vſucap.in.iij.col.in ver.ſed pone ꝙ debitor ꝛ illa opi.cōiter a doctoribus vbiq; approbaꝛ per.d.l.interdũ.§.fi.cōiuncta gloſ.ꝛ ita tenent moder.ibi in.l.qui pignoris.ꝛ in.l.quãuis.§.j.co.ti.lȝ Bartol. aliter dixerit in.l.iij.C.de pigno.ad fi.iiij.q.principalis per not.in.l.ſi de fundo.ff.de vi ꝛ vi ar.Sed illud non obſtat qꝛ ibi loquiꝛ in vſufructuario qui per factũ ſuum nõ pōt priuare proprietariũ ſua ciuili poſ ſeſſiōe cũ illa ciuilis nõ requieſcit cũ naturali quã hȝ fructuariꝰ vt no. in.l.j.§.fi.ff.vſufr.quēadmo.ca.ꝛ in.l.iij.§.vnde vi.ff.de vi ꝛ vi ar.ſed nos loquimur in ciuili que erat apud creditorē a quo debitor acceperat rem quã debitor retinuit.ꝛ ideo per factũ debitoris alteri tradentis vere vel ficte priuatur creditor ſua poſſeſſione ciuili ꝛ iſtud eſt quod habetur in.d.l.interdũ.§.fi.cum glo.cōiter approbata ꝛ in.l.nõ ſolum §.qui pignori.ff.de vſucap.ꝛ poſito ꝙ licuiſſet creditori ita ſpoliato poſſeſſionē recuperare ppria autoritate ſuã poſſeſſionē tñ illud fuiſ ſet ſi incontinenti factũ fuiſſet non ex interuallo.l.iij.§.cuȝ igitur.ff.de vi ꝛ vi ar.l.cũ fundus cum glo.in verbo poſtea.eo.tit.ꝛ in ppoſito no. Jac.bu.ꝛ Ang.in.l.iij.C.de pigno.ꝛ ſic iſtud nõ pōt preſtare adminiculum dictis heredibus Jſolde.ꝛ tanto magis cũ poſſeſſio rõne precarij tranſire non poterat.vt.ĩ.dicam.¶ Et poſito ꝙ dicta petia terre eſſet obligata dictis heredibus pro dotibus maternis tñ non poſſunt iure hypothecarie actionis ad illũ habere regreſſum non facta prius excuſſione bonoꝝ debitoris principalis iuxta ea que habenꝛ in auf.
10 hoc ſi debitor.C.de pigno.¶ Nec licuit† eis propria autoritate ingredi dictã poſſeſſionē ſeu petiam terre poſſeſſam p dictũ Petrũ et fratres non obſtante pacto de ingrediēdo propria autoritate appoſito in inſtrõ:primo qꝛ multi tenuerũt qd tale pactũ de ingrediēdo nõ poſſit exerceri ꝯ ſingularē poſſeſſorē vt quantũ ad caſum noſtrũ tenuit Jac. de bel.Jac.bu.ꝛ Sali.ĩ.d.l.creditores.C.de pig.ꝛ ēt retēta doc.Bar. ibidē eſt idē dicendũ in caſu noſtro qꝛ Bar.vult qd ſi ius exequēdi nõ erat in eſſe productũ vt qꝛ nõ erat debitũ in inſtrõ liquidatũ nõ poſſit exerceri ꝯ ſingularē ſucceſſorē.l.ſi inſ.§.fi.ꝛ.l.iudicati.§.fi.ff.de excep. rei iudica.ſed in propoſito nõ erat ius exequēdi in eſſe productũ quia nõdũ euenerat caſus ꝛ tps reſtituēde dotis dñe Jſolde:ꝛ in inſtrõ debitum nõ fuit liquidatũ qꝛ debitũ dotis reſtituende erat conditionale
11 veȝ ſi ꝛ qñ matrimoniuȝ ſolueretur.vñ videmus ꝙ actio de dote† non naſciꝛ niſi poſt ſolutũ matrimoniũ.l.ij.in prin.ff.de dote preleg.ꝛ ĩ.l.j. C.de repu.l.in rebus.§.oēs.ꝛ ibi no.C.de iure do.ꝛ ĩ.l.cũ notiſſimi.§. illud.C.de preſcrip.xxx.anno.ꝛ no.in.l.auia.C.de iure do.ꝛ no.Dyn. Bar.ꝛ cōiter alij poſt eos in.l.ſi cōſtãte.§.j.ff.ſo.ma.ꝛ Bal.in.l.iuriſ gētiũ.§.quinimo.ff.de pac.ꝛ in.l.j.C.vt actio.ab here.Et eſt cōis opi. Et ſic etiã ſm Bar.nõ potuit tale pactũ exerceri ꝯ ſingularē ſucceſſorem.ꝛ ſic nõ licuit nec lȝ dictis heredibus ppria autoritate ingredi et turbare dictũ poſſeſſorē ꝛ rem illã retinere alias ſemp diceremus paratam eſſe viã creditori habēti obligatã rem peruētã ad tertiũ poſſeſſorem apprehēdere cũ ꝛ ſibijpſi ius dicere ꝛ eã rē retinere vt hypothecatam ꝛ ſe releuare ab excuſſione bonorum faciēda in bonis debitoris principalis ꝯ ea que habenꝛ in.d.auf.hoc ſi debitor et in.l.nullus.C. de indi.ꝛ in.l.extat cũ ſi.ff.qd met.cau.ꝛ ex eo qd illicite faceret pmiuȝ cōſequeretur ꝯ.l.ſiue hereditaria.ff.de neg.geſt.l.ſeruus.ff.qd vi aut clam.ꝛ.l.meminerint.C.vnde vi.reliqua vero videntur omni dubitatione carere ideo ſuper illis nõ inſiſto. Laus deo. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cliiij.

1 ☞ Emptor rerũ dotaliũ ſi ſit in bonafide lucratur fructus. 2 3
4 Jlle qui emit a marito rem dotalem ſi rem ipſam meliorauit poterit per viam exceptionis conſequi eſtimationem.

¶ Conſilium.cliiij.

¶ Quomodo procedat illud qd diciꝛ qd bonefidei poſſeſſor q expēſas vtiles fecit in rem teneatur cũ eis compenſare fructus perceptos ꝛ an titulus nullus ſufficiat ad hoc vt poſſeſſor faciat fructus ſuos.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Cōſideratis his que in themate narrantur ꝛ viſis his que eleganter adducta ſunt p pſtãtiſſimos dños cōſulentes ſup ipſo principali queſito puto eſſe verum qd fructus percepti viuente dicto Stoldo venditore quos non tenerenꝛ reſtituere dictus emptor et eius heredes heredibus dicte dñe beliſabette nõ teneantur.etiã cōpēſare in melioramentis factis per dictuȝ emptorē p aliqua ex his que egregie dicta ſunt per prefatos dños conſulentes qd cōfirmo ſic.nã preſupõ
1 no qd poſito† qd titulus venditionis dictorum bonoꝝ dotaliuȝ eſſet nullus tñ dummodo emptor ſit in bonafide lucratur fructus eo modo quo lucraretur ſi titulus eſſet validꝰ.vt eſt tex.in.c.pe.de rebꝰ eccl. non alie.ſm vnã lecturã que eſt ꝙ ibi ꝯtus eſſet nullus propter defectũ autoritatis epi que requiritur in alienatiōe facta p abbatē ꝛ capitulum vt.xij.q.ij.abbatibus ꝛ.xvij.q.iiij.in venditionibus queȝ intellectuȝ approbat Inno.Hoſti.do.Cardi.Pe.de ancha.ꝛ Jo.de imo. in dicto.c.pe.ideȝ probat in.l.bonefidei circa prin.ff.de acqui.rerũ do. lȝ ſm quoſdaȝ hoc fallat in eccleſia nulliter alienante per.c.ſi quis preſbyterorum.de re.eccl.nõ alie.ꝛ tex.in auf.qui res ꝛ in corpore.vñ ſumit C.de ſa.ſan.ec.ꝛ per doc.in dictis locis ꝛ maxime p Jo.de imo.in.d.c.ſi quis preſbyterorum.qd vltimum ad preſens nõ diſcutio aliter cum nõ expediat attento qd non ſumus in eccleſia.regulariter enim non curamus de titulo quo ad lucrũ fructuum ſed ſufficit bonafides vt declarat Bar.in.l.ſed ſi lege.§.ſi fine.ff.de peti.hered.ꝛ pbatur ibi ꝛ in dicta.l.
2 bonefidei.ꝛ in bonafide eſſe dicit† qui putauit eam eſſe vendentis.ꝛ ſic ignorabat rem vel dñium ad alium pertinere.l.bonefidei.ff.de verbo. ſigni.put in dubio preſumitur:vt ibi no.in gl.facit.d.l.ſed ſi lege.§.ſcire.ff.de peti.heredi.ꝛ in.l.manifeſtiſſimi in verbo dñi cogitatione.C. de fru.ꝛ quod no.glo.in.l.quēadmo.in vbo emptore.C.de agrico.ꝛ cē
3 ſi.li.xj.¶ Jteȝ preſuppono† qd poſito etiã ꝙ dictus ꝯtus fuiſſet nullus reſpectu alienationis ſeu tranſlationis dominij tñ obligabatur emptori dictus maritus ex venditione fundi dotalis vt no.glo.Bar.ꝛ alij in.l.cum lex.ff.de fideiuſ.ꝛ glo.ꝛ doc.in.l.ſi prediuȝ.C.de iure do.ꝛ probatur in.l.ꝛ ſi is.ꝛ ibi no.Cy.C.de pdijs minoꝝ.ꝛ not.in.l.cui vir. ff.de vſucap.ꝛ Jo.an.in.c.cũ contingat.de iureiur.ꝛ Spe.in ti.de emp. ꝛ vendi.§.certũ.verſi.ſed nũquid pōt.cũ verſ.ſeq.ꝛ eſt magis cōis opi. ſaltem qñ emptor ignorauit illum fundũ fuiſſe dotaleȝ prout in dubio ignoraſſe preſumitur vt dixi vnde dixit in ſpecie Jo.de imo.in.d.c.cuȝ contingat circa ſextã vel ſeptimã chartã ſup glo.ſi.in ver.ſed iuxta predicta inſurgit dubium an maritus vendens teneatur de euictiōe.ꝛ cir
4 ca finem illius ver.† ꝙ ſi ille qui emit a marito rē dotalē ſi rē ipſam meliorauit poterit ſaltem per viã exceptiōis cōſequi eſtimationē talis me
5 lioramenti.ar.l.in fundo.ff.de rei vendi.vnde† cum ſolum reperiat qd fructus percepti a bonefidei poſſeſſore cōpenſenꝛ in impenſas vtiliter factam per bonefidei poſſeſſorē qñ tales fructus tpe quo percepti fuerunt ſpectabant de iure ad eũ qui nunc petit fundũ ſibi reſtitui vt in.l. ſumptus ꝛ in.l.emptor.in prin.ff.de rei vendi.ſecus ſi non ſpectaſſent tales fructus tpe quo percipiebãtur ad illuȝ qui nunc fundũ ſibi reſtitui petit vt declarat glo.reputa.ſingularis.ꝛ cōiter approbata in.d.l. emptor in verbo ſuperfluũ in fi.ꝛ ſequuntur illaȝ doc.ibi ꝛ in aliis locis allegatis per dominos conſultores ꝛ etiam ſequitur eam Sali.in l.dotem.C.de rei vendi.ꝛ probatur ex verbis dicte.l.ſumptus in verbo equitatis rõe.ꝛc.nam ibi iuriſconſultus ad illaȝ compenſationem faciendam mouetur ex equitate.ſed vbi fructus ipſi non debuiſſent ſpectare ad eũ qui nunc rem ſibi reſtitui petit.ſed ad eũ qui aliquo titulo venditionis vero vel putatiuo rem emptori bonefidei conceſſit vt in caſu noſtro fructus debuiſſent ſpectare ad maritum toto tpe vite ſue tam de iure cōi ꝙ municipali iuxta.l.pro oneribus.C.de iure dot. ꝛ.l.cum oportet.C.de bo.que lib.ſi dictuȝ fundũ nõ vendidiſſet ideo eo caſu nõ dictat equitas qd fructus predicti cōpenſenꝛ in ſumptibꝰ vtilibus factis p bonefidei poſſeſſorē habentē cām ex dicta emptiōe a marito qñ ſequeretur iniquitas.ſ.ꝙ mulier vel eius heredes locupletarenꝛ cum iactura aliena ꝛ ſine aliqua iuſta cauſa perciperet cōmodũ illoꝝ fructuũ qui debuiſſent pertinere ad maritũ.ꝛ ſic bis conſequeretur idē nam fructus dotis ſpectant ad maritũ:vt ſupportet onera matrimonij.ꝛ ſic vt ſubueniat vxori ꝛ liberis.d.l.pro oneribus.ꝛ.l.vbi adhuc. eo.ti.ꝛ illud factum fuit:quia maritus ſupportauit onera matrimonij ſubueniendo vxori ꝛ liberis.ꝛ ſic iam mulieri ſatiſfactum eſt pro eo qd fructus ex legis diſpõne ſpectant ad virũ.Si etiã nunc mulier cōpēſet dictos fructus in dictis melioramentis conſequeꝛ bis dictos fructus ſeu eorum emolumentũ qd equitati nõ cōuenit:vt in regula bonafides. de regulis iuris cum ibi notatis.ꝛ preſertiȝ qꝛ ſi dictus emptor oppoſita exceptione dictorum melioramentorũ non poſſet de iure obtinere ꝛ conſequi dicta melioramenta aduerſus heredes mulieris agentes ad fundum haberet emptor ſeu eius heres in hoc regreſſum de euictione contra dictum maritum ſeu eius heredes preſertim cũ fuerit pmiſſuȝ de euictione.ꝛ ſm magis cõmunes opi.hoc caſu maritus vendēs ꝛ de euictione promittens tenetur de euictione:vt dixi.ſ.ꝛ ſic in effectu mulier remaneret locupletata cum damno mariti ſeu heredũ mariti quod eſt iniquiſſimum vulgata.l.nam natura.ff.de condi.indebi.ꝛ ſic fieret contra rationem ꝛ mentem dicte.l.ſumptus in verbo equitatis ratiōe. Ex quibus reſideo in concluſione premiſſa.

¶ Summarium ſuper conſilio.clv.

1 ☞ Sequēs priuilegiuȝ non intelligitur precedenti derogare niſi de precedenti fiat mentio. 7 9
2 Jn impetratione eſt neceſſarium ꝙ fiat mentio de quaſi poſſeſſione.

Jn pro

3 Jn prorogando iuri tertij non ſufficit generalis clauſula.
5 Jmpetratio infringitur ex eo ꝙ non fuit facta mentio in ſpecie de his ſuper quibus impetratio facta eſt.6.
8 Jn his que ſunt facti princeps habet iuſtam ignorantiam.
10 Ubi per reſcriptum tolluntur exceptiones non eſt neceſſe ſingulariter enumerare exceptiones.
11 Quando dicatur ſpecialis derogatio.
12 Ubi princeps dicit aliqua.l.non obſtante diciꝛ generaliter derogare.
13 Specialis renuntiatio priuilegij dicitur ſi quis dicat renuntio omni priuilegio fori.
14 Si quis dixerit ſuſcipio in me periculũ caſus fortuiti dicitur ſpecialiter aſſumere.
15 Dicendo quod ſum grauatus qꝛ iudex nõ admiſit iura mea dicor ſpecialiter appellare.
16 Clauſula non obſtantibus omnibus ſtatutis quid operetur.
17 Papa poteſt tollere priuilegium alteri conceſſum.
18 Jn principe ſemper ſubeſt iuſta cauſa.
19 Titulus ꝛ cauſa proprietatis trahit ad ſe cauſam poſſeſſionis.
20 Ex priuilegio principis transfertur dominium abſq; traditione.

¶ Conſilium.clv.

Chriſti eiuſq; glorioſe matris noibus pro ſuffragio inuocatis videretur in conſultatione premiſſa prima conſideratione dicendum cōceſſioni facte titio per clementiſſimuȝ pontificem Nicolaum quintum per ſecundam cōceſſionē factã ſempro
1 nio minime derogatum eſſe.¶ † Primo qꝛ per ſequēs priuilegiũ nõ intelligitur precedenti priuilegio derogatũ niſi de precedenti mentio fiat.c.veniens.ꝛ ibi not.de preſcrip.c.ex parte el.j.de offi.dele.c.duduȝ cum ibi no.de priuil.no.in.c.j.ꝛ in.c.cũ ordinē.de reſcrip.no.gloſſ.xxv.
2 q.ij.in ſumma.¶ † Scdo qꝛ preſupponitur vt verbo fertur titium eſſe in quaſi poſſeſſione officij predicti:de qua quaſi poſſeſſione vrꝛ ꝙ erat neceſſariũ mentionē haberi in impetratione facta per ſempronium:vt videtur probari in.c.ſtatuto.de decī.lib.vj.ꝛ in.c.cum noſtris.ꝛ ibi no.
3 de conceſ.prebē.¶ † Tertio qꝛ vbi agitur de preiudicando iuri tertij non ſufficit generalis clauſula non obſtãte ꝛc.ſed requiritur ſpecialis c.ſi propter.de reſcrip.in.vj.facit.l.cũ auus.C.de emãci.lib.l.ij.§.ſi qs a principe.ff.ne quid in loco pub.l.ex facto.in princi.ff.de vulg.ꝛ pupil.l.ſi quãdo.in prin.C.de inoffi.teſta.c.paſtoralis.de priui.c.ex tuarum.de auto.ꝛ vſu pal.c.ꝙuis.de prebē.in.vj.ꝛ potiſſime qñ ſecundo loco impetrans notitiã veriſimiliter habebat de conceſſione facta pri
4 mo impetrãti.vt no.doc.in.c.ei cui ſuper gl.j.de preb.in.vj.¶ † Pro hoc etiam facit qꝛ vbi plura obſtant ſecunde impetrationi non ſufficit generalis clauſula non obſtante.Jta dixit Bald.in.l.j.circa antepe. col.C.de fur.ꝛ Bal.in.l.eã quã.C.de fideicō.in.xiij.col.in verſi.ſed pone quidam erat ꝛc.allegat id quod habetur in.l.j.cũ ibi not.per Jaco. de bel.C.de dot.promiſ.ꝛ qd legiꝛ ꝛ no.i.d.l.ſi quãdo.¶ Facit qd no. Jo.an.in.c.fi.de filijs preſby.ꝛ Bal.in.l.ſi qua illuſtris.C.ad orficia.ꝛ Old.in conſi.ccxlvij.inci.factum tale eſt quidã ꝛc.ad ſupplicationem cuiuſdam nobilis ꝛc.ꝛ Jo.an.in addi.Spe.in rubri.qui fil.ſint legi.et Ant.de but.in.c.per venerabilem.in.xxv.colũ.qui fil.ſint legi.in verſi. nunc deſcendo ad ſcdm ꝛc.ꝛ Bal.in.l.eum qui als incipit Pau.ff.de ſta.ho.¶ Sed vt dixi ſecunde impetrationi obſtabãt duo.ſ.impetratio titij.ꝛ etiã quaſi poſſeſſio:ergo non ſufficit generalis clauſula non
5 obſtante.¶ † Ad idem quod no.Spe.in tit.de reſcrip.preſenta.§.ratione quoq; defectus.ver.item excipitur ꝙ faciunt mentionē in genere.ꝛc.cum ver.ſeq.vbi concludit ꝙ impetratio infringitur ex eo ꝙ in genere ꝛ non in ſpecie facta fuit mentio de his ſuper quibus impetra
6 tio facta eſt.allegant.c.ex literis.de do.ꝛ contu.† Et quod requiriꝛ ſpecialem mentionem priuilegij vt ei intelligaꝛ derogatũ.voluit glo.in.l. decurionibus.C.de ſilen.lib.xj.quam in multis locis valde cōmendat Bal.vt per eum in.l.non plures.in fi.C.de ſac.ſanc.eccle.ꝛ in ſecunda conſtitutione.C.ꝛ in.l.fi.C.ſi cōtra ius.ꝛ in.c.j.in fi.ꝛ in.§.ſcimus quo tempore miles.ꝛ ĩ.l.dotalē.ff.de teſta.mil.ꝛ in.l.ſi cũ mihi.ff.de dolo. ¶ Sed premiſſis nõ obſtãtibus cōtrariã ſniam de iure probabiliorē eſſe puto veȝ ꝙ non obſtante conceſſione prima debeat ſempronius in
7 eius conceſſione anteferri.¶ † Hoc primo videꝛ vrgenti ratione decidere Feder.de ſeñ.in conſi.xlvij.als eſt in conſilio.li.incip.habita ſup caſu predicto collatione conuenienti ꝛc.vbi dicit ꝙ lȝ per ſecũdũ priuilegium nõ tollaꝛ primũ.d.c.veniens.cum concor.ꝯ.alleg.niſi de primo fiat mentio in ſecundo:nõ tñ ſm eum requiriꝛ ꝙ omnino ſpecialiter ꝛ ſingulariter fiat mentio de primo etiã dato ꝙ in primo priuile
8 gio eſſet clauſula derogatoria ſequentis:qꝛ als ſequeretur† ꝙ cum eorum que facti ſunt:princeps iuſtã habeat ignorantiã.c.j.de conſtit.in vj.principi auferretur poteſtas tollendi priuilegia habētia clauſulas derogatorias quod nephas eſt ſentire:cũ eius ſit tollere cuius eſt condere.l.iij.§.diuus adrianus.ff.de ſepul.vio.d.c.j.de conſti.in.vj.ꝛ.l.ij ꝛ.l.quod iuſſit.ff.de re iudi.ꝛ pro hoc allegat ĩ ſpecie.c.qꝛ ſepe.de ele. in.vj.c.vt officiũ.§.cōcedentes.de hereti.eo.lib.ꝛ.c.alma.ad fi.de ſent. excō.in.vj.ꝛ tex.in cle.j.ꝛ.ij.de ſepul.ꝛ ibi hoc not.glo.Jo.an.in fi.vbi ſufficit generalis derogatoria poſita in lege vel canone vel alio priuilegio:ad derogandum ſpecialibꝰ priuilegijs ꝙtuncunq; habentibus
9 ſpeciales clauſulas derogatorias.¶ † Secundo confirmatur per ea que notat Bar.in.l.ſi quis.in prin.teſtamēti.ff.de leg.iij.ĩ verſi.quero quid ſi teſtator dicit.ꝛ in ver.ſeq.ꝛ in ver.venio ad ſcdm.vbi decidit ꝙ licet vbicunq; in primo teſtamento appoſita eſt clauſula derogatoria ſequentis teſtamenti neceſſe ſit ad hoc vt p ſcdm tollaꝛ primũ ꝙ in ſecundo fiat ſpecialis mentio clauſule derogatorie appoſite in primo teſtõ:vt.d.l.ſi quis.tñ ſatis erit ꝙ in ſcdo teſtõ dicaꝛ caſſans ꝛ irritans omne aliud teſtm̃ qd feciſſet ꝛ ſibi eēnt verba derogatoria ſub quacũq; conceptione verborum ꝛc.lȝ nõ fiat ſingularis mētio de verbis derogatorijs appoſitis in primo teſtõ in quo dictum fuerat nolo per ſequens teſtm̃ derogari huic primo teſtõ niſi in ſequenti teſtõ de verbo ad verbum ponaꝛ pater noſter ꝛ aue maria.ꝛ eſt de mente glo.in.d.l.ſi quis. et probat hoc Bar.per.l.titius.in prin.cũ ibi no.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ idem tenet Bar.in conſi.incipiente quidam fecit teſtamētũ.ꝛ Ang.in l.ſi mihi ꝛ tibi.§.in legatis.ff.de leg.j.ꝛ Bal.ĩ.l.humanũ.C.de legi.et Bal.ꝛ Ang.in auꝛ.hoc inter liberos.C.de teſta.ꝛ Ang.in cōſi.cccxiij.
10 inci.quedã dña Manna vxor ꝛc.¶ † Pro hoc etiã facit tex.in.c.ex parte.el.ij.de offi.deleg.vbi qñ per reſcriptũ tolluntꝛ exceptiones non eſt neceſſe ſingulariter enumerare exceptiones.qd expreſſe tenet Bald.in l.iij.§.ſi is pro quo.per illum tex.ff.quod quiſq; iur.¶ Fortificantur
11 predicta qꝛ† dato qd ſpecialis derogatio ſit neceſſaria tñ vt dicaꝛ ſpecialis non eſt neceſſe dicere non obſtante conceſſione facta per pontificem Nicolaũ quintũ titio:qꝛ illa appellaretur ſingularis ꝛ indiuidua expreſſio vnde ex quo dictũ fuit non obſtante cōceſſione facta p predeceſſorem noſtrũ Nicolaũ ꝛ alijs in cōtrariũ faciētibus nõ obſtãtibꝰ ꝛc.
12 dicitur eſſe ſpecialis expreſſio ꝛ mētio facta.hoc† aperte not.Bar.ĩ.l. fi.C.ſi contra ius vel vti.publi.vbi dicit ꝙ qñ princeps in reſcripto ſeu in literis diceret:aliqua lege non obſtãte ꝛc.iſtud diciꝛ generaliter derogare:ſed vbi diceretꝛ non obſtãte aliqua lege q̃ in ꝯtrium loqueretꝛ ꝛc. dicitur hec ſpãlis derogatio ſi aũt diceretꝛ non obſtãte tali lege:diceretꝛ tunc ſingularis ꝛ indiuidua mētio vel expreſſio.ꝛ ita etiã voluit Bart. in extrauaganti ad reprimēdũ.in verb.non obſtantibus.ꝛ do.Anto. in.c.q̃ in eccleſiarum.de conſti.ꝛ in.c.nõnulli.ꝛ ibi Jo.de imo.de reſcri.
13 ꝛ in.c.j.de exceſ.prela.in.vj.¶ † Pro quo etiam facit qd not.Bart.ꝛ bal.in.l.j.in fi.ff.ſi quis in ius voca.non ierit.vbi dicunt ꝙ ſpecialis renuntiatio priuilegij diciꝛ eſſe ſi quis dicat renuntio omni priuilegio fori mihi competenti nõ aũt eſt neceſſe dicere renũtio priuilegio mihi vt ſcholari cōpetēti p auꝛ.habita.C.ne filius pro pat.qꝛ illa diceretur ſingularis renũtiatio.allegant id qd habeꝛ in.l.fi.cũ ibi no.C.quod cũ eo.vbi differũt aliquid ſpecialiter ꝛ aliquid ſingulariter fieri.¶ Accedit id qd no.p glo.ꝛ doct.in.l.iiij.§.queſitũ.ff.ſi quis cautio.ꝛ maxime p Bal.ibi facientē differentiã inter ſpecialem mētionē ꝛ indiuiduã.et
14 concludunt ibi ꝙ † qs dicitur ſpecialiter aſſumere in ſe periculũ caſus fortuiti ſi dixit ſuſcipio in me periculum caſus fortuiti lȝ caſus fortuitos ſingulariter non enumeret.ꝛ idem no.Bar.ꝛ alij ſcribētes in.l.titius.in prin.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in fi.no.Bar.ꝛ doc.in.l.filiuſfa.ff.de
15 dona.ꝛ in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſum.ff.de acq.here.¶ † Ad idē qd not.Bal.in.l.edita.C.de eden.in.xix.col.in ver.ſciendũ tñ eſt.ꝛ in ver. modo videamus ꝛc.C.de eden.vbi dicit ꝙ lȝ qñ appellatur ab interlocutoria debeat ſpecialiter ꝛ ſigillatim exprimi in appellatione cauſa grauaminis.vt in cle.appellanti.de appel.tamen dicitur ſatis ſpecialiter expreſſa ſi dixero.Dico ꝙ ſum grauatus qꝛ iudex nõ admiſit iura mea ꝛ defenſiones meas:tunc licet non dicatur cauſa grauaminis expreſſa:ſingulariter tñ dicitur ſpecialiter expreſſa.allegat no.per gl.
16 fi.in.l.exigēdi.C.de procur.¶ † Plus dicit Ang.in.l.oēs.p illũ tex. C.de preſcrip.xxx.an.vbi formaliter ſic inquit.No.in verb.ſpecialiter ac nominatim ꝛc.tex.ſingularem ꝛ meliorem qui ſit in iure ad clauſulã derogatoriam oĩm legũ ꝛ ſtatutorum poſitã in reſcriptis ꝛ quandoq; in ſtatutis hoc mõ veȝ non obſtantibus omnibus ſtatutis ꝛ conſuetudinibus que in contrarium loquerentur de quibus eſſet neceſſe ſpecialē mentionem fieri quibus intelligatur derogatũ perinde ac ſi ſpecialiter eſſent enumerate ꝛc.nam tñ operanꝛ dicta verba ꝙtuȝ ſi de omnibus legibus ꝛ ſtatutis et conſuetudinibus ſigillatim ꝛ diſtincte mētio facta eſſet.ꝛ per hoc concludit ꝙ ſi teſtator in primo teſtõ appoſuit clauſulam derogatoriã ſequentis teſtamēti:vt qꝛ dixit nolo aliud teſtm̃ cōdendum valere niſi in eo deſcribatur aue maria ꝛc.ꝛ poſtea in ſecundo teſtõ volo iſtud preualere non obſtante alio teſtamento p me facto etiã ſi de eo deberet fieri mentio ſpecialis.nã perinde eſt ac ſi noĩatim ꝛ expreſſe in ſecundo teſtõ poſuiſſet tenorē primi per illã.l.vt ibi p eũ ꝛ maxime procedunt hec:cum in prima conceſſione facta titio nulla clauſula derogatoria ꝛ ſequenti conceſſioni vel impetrationi ꝛ directo contraria ſit ſpecialiter inſerta:ſed ita eſt ꝙ in conceſſione vltima dicitur non obſtantibus illis omnibus de quibus forſan ſpecialis ꝛ ſpecificata mētio fieri deberet:ergo per illa verba eſt perinde ac ſi ſpecifica expreſſio facta fuiſſet.ꝛ hoc vltimum etiã voluit Bal.de pace cōſtã.in verbo li
17 bellarium.¶ † Non puto aũt in dubiũ refricari ꝙ papa potuerit tollere priuilegium alteri conceſſum p ſedem apoſtolicam:qꝛ hoc notiſſimum eſt:vt firmat glo.in.c.decet.de reg.iur.in.vj.per iura ibi alleg.

ꝛ hoc facere potest ēt sine causa.ita dixit Ang.in.l.antiochensiū.ff.de priuil.cre.allegat not.p Inno.in.c.que in ecclesiarum.de cōsti.ꝛ no.p glo.in.c.constitutus in verbo.a quocūq̄.de relig.do.ꝛ ibi doc.ꝛ gl.xvj.q.j.ecclesie.ꝛ glo.ix.q.iij.cōquestus.per tex.xvj.q.j.frater noster adrianus.ꝛ no.Spe.ꝛ Jo.an.in titu.de leg.§.nunc ostendēdū.ver.lvij.ꝛ in ver.lxxxix.ꝛ Bal.in.l.fi.in.ij.col.ff.de consti.prin.ꝛ in.l.rescripta.C.de
18 preci.impe.offe.¶ † Quinimo in principe semper in dubio presumit̄ subesse causaʒ iustam dato q̄ nulla causa in literis exprimat̄:ita tenuit Cy.ꝛ Bal.in.d.l.rescripta.ꝛ Jac.but.in.l.fi.C.si cōtra ius.ꝛ Anto.de but.in.c.cū inter.de renun.ꝛ in.d.c.constitutus.ꝛ in.d.c.que in ecclesiarum.ꝛ Bal.in.l.si testiū.C.de testa.ꝛ do.Abb.in.c.cū olim.in.viij.col.de re iudi.facit.c.in presentia.de renū.c.cuʒ inter.ꝛ.c.sicut.de re iudi.et qđ no.gl.fi.in.l.relegati.ff.de pe.Jmo pontifex expressit causam dum dicit cū officium ipsuʒ non in perpetuū:sed ad certū tps tam ex forma statutorum dicte ciuitatis q̄ ex consuetudine concedi debeat ꝛ cōsuetū sit que causa satis dicit̄ esse pbata p illa verba narratiua:vt in cle.j.cū glo.in verb.fecisse.de proba.ꝛ glo.j.in.c.nōnulli.de rescri.facit qđ habetur i.c.cū a nobis.ꝛ ibi doc.de testi.¶ Et per predicta ptʒ opportune responsio ad allegata in ꝫrium:ꝛ primo nō obstat q̄ in secūdo priuilegio debet fieri mentio de primo ꝛc.qr in casu nostro facta est mentio de prima concessione in secunda.vt est ostensum.Secundo non obstat q̄ debuit fieri mentio de quasi possessione:vt in.c.statuto.de deci.in.vj.qr r̄ndeo q̄ ibi nulla facta erat mentio de titulo possidentis.nimirum si concessio non trahitur ad ea que per alium possidebant̄ non
19 facta mentione de possessione:sed in casu nostro facta est mētio de titulo ꝛ concessione alteri facta:vñ non est opportunū facere mentioneʒ de quasi possessione cū semper titulus ꝛ causa proprietatis velut potentior trahat ad se causam possessionis.c.cum dilectus.in fi.de cau.pos. Preterea p solā gratiā ꝛ cōcessionē principis acquisitū fuit ius ꝛ dominium illius iuris impetranti absq̄ eo quod in possessione inducatur.c.tibi.ꝛ.c.gratia.de rescrip.in.vj.c.si tibi absenti.de preben.eo.lib.
20 c.inter dilectos.de fide instru.† Ex hoc dicit Bal.no.in preludijs feu.in.xiij.col.ꝛ in.c.j.quid sit inuesti.ꝛ in.c.fi.de noua for.fide.q̄ ex priuilegio principis transfertur dominiū sine traditiōe cōtra regulā.l.traditionibus.C.de pac.ꝛ.l.si ager.ff.de rei ven.cum fi.vnde satis fuit facere mentionem de titu.ex quo absq̄ possessione ius translatum erat. ¶ Non obst.vltimo q̄ qñ agit̄ de iure tertij auferendo nō sufficiat generalis clausula.c.si propter.de rescri.in.vj.qr r̄ndeo q̄ hic interuenit specialis non generalis:vt satis clare probatū est.s.Jta vt superius scriptū est puto iuris esse ideo ita dico ꝛ cōsulo ego Alexā.de tarta.de Jmo.J.V.doctor in quorū testimoniū pp̄ria manu subscripsi ac sigillo solito sigillaui alterius rectius sentientis consilio semper saluo.

¶ Summarium super consilio.clvj.

1 Estimatio in dubio facit emptionem.
2 Verbum dedit importat dominij translationem.5.
3 Verba eo casu quod non soluatur talis summa teneatur ad tertiaʒ partem domus.
4 Fructus percepti ex re pignorata pro dote spectāt ad maritū.
6 De natura vēditionis est quod non teneatur venditor ad transferendum dominium.
7 Instrumenta debēt reduci ad consonantiam vt euitetur cōtrarietas.8.
9 Eoipso quod apparet aliter fuisse factum q̄ a principio fuerit actum presumitur error.10.
11 Error quando releuat.

¶ Consilium.clvj.

Redemptoris nostri inuocato suffragio.Viso instr̄o p̄mo in quo de anno.M.cccclvi.Petr⁹ nardi pmisit Torio dare ꝛ ꝯsignare pro dote Joan.filie dicti Petri libras centuʒ bonoñ.infra terminum annorū sex ꝛ casu quo in termino non solueret dictā quātitateʒ in pecunia numerata promisit dare consignare ꝛ assecurare ipsum Torium pro dicta dote librarum centum boñ.super domo ipsius Petri posita in contrata Rote cū hoc quod Torius non possit vendere nec eam alienare sed ipsam possit retinere pro habitatione sua pro sua ꝛ tanq̄ suā.Viso etiaʒ instr̄o in quo de anno.M.cccclvi.narratur q̄ cū Petr⁹ pmisisset Torio in dotē libras centum boñ.vel tantā partem dicte domus q̄ ascēderet ad summā dictarū librarum centū:ꝛ qđ Petrus volēs pmissa obseruare iure pp̄rio ꝛ in perpetuum dedit Torio dotis noīe medietateʒ dicte domus ꝛ dictus Torius promisit restituere dictas libras centū boñ.in oēm euentum dotis restituēde.¶ Videret̄ pma cōsideratione dicēdū dictā quātitatem pecunie soluto matrimonio esse restituēdā non aūt dictā dimidiā domus qr hoc aperte videt̄ fuisse conuentū inter dictas partes in vltimo instr̄o ergo in certis nō aūt certis locus est cōiecturis.l.continuus.
1 §.cū ita.de verb.obl.l.ille aut ille.§.cū i verbis.de leg.iij.¶ † Secūdo hoc colligitur ex datione domus p certa estimatiōe q̄ estimatio in dubio facit emptionem adeo q̄ in casu restōnis nō debetur res sʒ pretiū.l.quoties.ꝛ.l.si inter virū.cum ibi no.C.de iure do.ꝛ in.l.si estimatis.ff.
2 solu.mat.¶ † Tertio hoc sonant verba illa dedit ꝛc.de cuius natura est q̄ dñium transferr̄ nō autē qđ pignus hʒ bar.l.vbi autē.in fi.l.scire debemus.§.fi.ꝛ.l.fi rem tradi.de verb.obl.¶ Sed bis nō obstātibus contrarium puto verius qm̄ ex cōtentis in primo instr̄o ptʒ q̄ eo casu quo nō solueretur libre centū bonoñ.pro Petro tenebat tm̄ Petrus ad obligandū tantā partē domus predicte q̄ Torius ipse redderetur
3 securus.hoc ostēdūt verba illa vcʒ sup domū ipsius ꝛc.per que denotatur obligatio pignoris seu hypothece:vt pbat in.l.fundus quem.et ibi hoc no.Bar.ff.de an.leg.ꝛ i.l.codicillis.§.instituto.ꝛ ibi no.Bar.Bal.ꝛ alij.ff.de leg.ij.hoc etiā indicat illud verbū assecurare ꝛc.quod importat q̄ quis fiat securus cum pignore vel fideiussore ꝛ hoc quādo vltra simplicē promissionē quis tenebat creditorē assecurare prout in casu nostro.l.j.ꝛ ibi not Ang.ff.q satis.cog.l.j.§.cōes.ꝛ ibi no.doct.ff.de preto.stip.ꝛ no.Spe.in titu.de emp.ꝛ ven.§.i.versi.sed quid si instrumēto.ꝛ p gl.ꝛ doc.in.l.si mādato titij.§.fi.ff.mā.¶ Et lʒ i primo instr̄o dictū esset q̄ retineret Torius dictā habitationē pro sua ꝛ tanq̄ suam q̄ videretur prima facie refragari nature cōtractus pignoris cuius natura esse solet quod fructus cōputentur in sortē ꝛ sic habitatio non habuisset spectare ad Toriuʒ si fuisset ꝫctus pig.l.j.ꝛ.ij.C.de
4 pig.act.l.j.C.de distra.pig.c.cū contra.extra de pig.qr r̄ndeo q̄ illud fallit in ꝫctu dotis promisse qr fruct⁹ pcepti ex re pignorata vel obligata pro dote spectant ad maritū pp̄ter onera matrimonij ad q̄ supportanda tenet.c.salubriter.de vsu.l.titia seio.§.vsuras.ꝛ ibi not.doc.ff.solu.mat.ꝛ not.doc.maxime Bal.ꝛ Ang.in.l.diuortio.§.i.prin.eo.ti.
5 ꝛ Bar.in.l.at qui natura.§.nō tantū.de neg.gest.cū concord.¶ † Nec obstat verbū dare ꝛc.prolatū in primo instr̄o:qr tale verbū prolatum in ꝫctu promissionis pignoris vel hypothece non habet alterare naturam cōtractus sicut qñ in cōtractu venditionis dicit̄ vendidit dedit
6 ꝛ tradidit ꝛc.† nam cū de natura venditionis non sit q̄ teneat̄ venditor oīno ad trāsferendū dñium in emptorē.l.exempto.in princi.ff.de act.emp.tale verbū.s.dedit ꝛc.stat impropriе.l.si stipulatus.in prin.ff.de vsur.not.Bar.in.l.fi.ff.de condi.ob cau.ꝛ in.l.j.C.de rerū pmu.ꝛ in.d.l.exempto.¶ Non obstat secundū instrumentū in quo est eo dictū
7 tas:qr respondeo q̄ duorū alterū de necessitate esse oportet.s.qđ aut verba secundi instrumenti:si fieri potest debent reteneri ac reduci ad naturam primi cōtractus.s.pignoris:prout fuit de mente partium:vt colligitur ex illis verbis volens promissa obseruare et vbicunq̄ fieri potest.ita debent reduci instrumēta ad consonantiam vt euitetur contrarietas sicut reducuntur testes contrarij:vt not.Bart.in.l.scripture.C.de fide instru.ꝛ Bal.in.l.in exercendis.in.v.col.eo.ti.facit.c.cuʒ tu.de testi.ꝛ qđ no.Cy.ꝛ Bal.in.l.cū falsa.in fi.C.de iur.ꝛ fac.igno.aut si
8 ad† consonantiā reduci nō possunt ꝛ sic ex secundo contractu videatur absolute data in dote pars illa domus pro estimatione predicta.ꝛ per consequēs estimatio faciat emptionē adeo q̄ in restitutione sit quātitas ꝛ non domus qđ verius puto ꝛ tunc respondeo ꝛ dico q̄ nec virtute dicti secundi instrumēti potest Torius soluto matrimonio retine
9 re dictam partē domus qr coipso† q̄ apparet aliter esse factū q̄ a principio fuerit actū etiam ex interuallo presumitur in actu fuisse erratum.ter.est in.l.si tibi liberū.ff.de acti.empt.ꝛ in.l.si binarū.ff.de serui.que iura ita declarant Bar.ꝛ alij in.l.titia.§.idē respōdit.de verb.ob.ꝛ in d.l.si tibi liberū.verū est q̄ nō intelligit esse repetitum in sequēti ꝫctu facto ex interuallo id qđ fuit actū in precedenti.l.per retentionē.C.de vsur.tñ si est omissum vel aliter factū q̄ esset actum in precedenti ꝫctu presumit̄ interuenisse errorē in scđo.ꝛ repetitioni locus est.d.l.si tibi.ꝛ hec maxime vera sunt qñ verba apposita in pcedēti ꝫctu se habebāt ad tps futurū etiā ex interuallo sequuturū.p no.p Bar.in.l.pacta nouissima.C.de pac.ꝛ expressius no.Jo.de imo.in.l.quot.§.sed si cū primum.ff.de here.insti.vbi dicit q̄ si in precedenti actu fuit dictū q̄ fieret instr̄m obligationis certe rei in pignus p certa quātitate ꝛ postea fit vēditio certe rei pro dicta quātitate tūc presumit̄ erratū in ꝫctu vēditionis.p tex.in.l.quot.§.sed si cū primū.ꝛ ibi not.p Bar.ꝛ hoc fm eū etiā erit verū si inter vnū actū ꝛ aliū fuit interuallū nō verba se expresse haberent ad tps futurū ex interuallo p no.p Bar.in.d.l.pacta.sed in pposito nostro verba in primo ꝫctu prolata se habebāt expresse ad tps futurū et interuallū q̄ actū fuit qđ si infra terminū sex annorum Petrus nō solueret dictā quātitatē quam tūc deberet assecurare Torium ꝛc.ꝛ hec denotabant illa verba interuallū annorum sex.ꝛ scđs ꝫctus factus fuit ante lapsum tāti tpis quinimo etiā si illa verba nō se habuissent ad futurū tps ex interuallo tñ adhuc idē esset p.d.l.si tibi.cū ibi no.p Bar.ꝛ doc.qcqd dixerit Jo.de imo.in.d.l.quot.ꝛ ipse met melius fuit loquut⁹ in.d.l.titia.vbi tenet cū Bar.ibidē.ꝛ istud est pn
10 cipale qđ me in hāc sniam trahit.¶ † Fortificat̄ qr ex narratione facta in scđo instr̄o tāto pro primo colligit̄ de errore.nā in scđo instr̄o narratur q̄ cū hoc sit q̄ Petrus pmiserit dare Torio in dotē libras centum boñ.vel tantā partē dicte domus q̄ ascenderet ad dictā summā et q̄ Petrus volens promissa obseruare iure pp̄rio ꝛ in perpetuuʒ dedit ꝛc.nam non est verū q̄ in primo instrumēto pmiserit dare Torio partem domus in dotē sed promisit Torium assecurare sup domo et sic obligari domū:vt.s.probaui.ergo apparet q̄ Petrus in secundo instrumento vel contractu errauit quia coipso q̄ ostenditur rem aliter se habere per productionem primi instrumēti dicitur esse probatū de errore.l.si post diuisionē.ꝛ ibi doc.C.de iur.ꝛ fac.igno.ꝛ no.in.l.cū de indebito.in pn.p gl.ꝛ Bar.ff.de proba.ꝛ in.l.de etate.§.q insto.ff.de interrog.act.ꝛ plene Bar.in.l.nō fatet̄.ff.de confes.ꝛ Cano.in.c.fi.de
11 cōfes.ꝛ Bal.in.l.error.in pe.col.C.de iur.ꝛ fac.igno.qr† quidē error releuat etiā si sit in facto proprio qñ errās tractat de dāno vitādo et aduersarius de lucro captando.l.sed si me puté.ff.de condi.indeb.sed in pposito tractat Petrus de dāno ꝛ Torius de lucro qm̄ Torius debebat habere ex conuentione partiū solū obligationē domus ipse aūt tractat de habendo dominium ipsius domus:magis aūt est trāslatio dñij q̄ obligatio pignoris.l.in quorū.ff.de pig.l.fi.C.de pred.curial.lib.x.ergo subueniri dʒ ipsi dño Petro ꝛ ēt nō expectato anno postq̄ res est immobilis propter rationem.l.j.§.exacto.C.de rei vxo.act.ꝛ p hec ptʒ rñsum esse ad oīa in ꝫrium allegata.Jta dico ꝛ consulo ego.

¶ Summarium super consilio.clvij.

1 Promissio sine causa est inefficax.10.11.
2 Qui pmisit facere ꝛ curare cōstituit̄ i mora absq̄ interpellatiōe.4.5.
3 Vbi est dies adiectus non requiritur interpellatio.
6 Pena adiecta facto non presumitur adiecta in fraudem vsurarum.
7 Pena adiecta per noīa simplicia pōt vsq̄ ad quadrupluʒ ascendere.
8 Clausula rato manente pacto.
9 Res aliena vendi potest.

¶ Consilium.clvij.

¶ Casus talis est vcʒ.

¶ Petrusnichola fecit istū instr̄m ꝛ ꝫctū istius tenoris.vcʒ dñs Petrusnichola sciens titiū iure proprio ꝛ imppetuū dedisse vēdidisse et tradidisse semproniū vnū fundū pro pretio lib.quadringētarū boñ.ex publico instr̄o rogato p publicū notariū.Et sciēs etiā ipse Petrusnichola dictū semproniū locasse ipsi Petronichole dictū fundū ad affictū ꝛ ad franchādū pro tpe ꝛ termino sex annorū tūc vēturorū dictum fundū pro frāchatiōe ꝛ p̄tio dictarū cētū.¶ Sciēs etiā.d.Petrusnichola dictū semproniū pmisisse dcō titio infra dictū tps vēdere dictū fundū p dicto p̄tio ꝛ dictū fundū eidē titio restituere pro dicto pretio.ꝛ sciēs se Petrusnichola ad ista nō teneri nec obligatū esse:sed volēs se principaliter obligare lʒ nō teneat̄ solēni stipulatione ꝛ pacto promisit prefatus Petrusnichola dicto titio stipul̄.facere ꝛ curare ita et taliter omni iure ꝛ facti exceptione remota.Qđ prefatus sempronius infra dictū tps sex annorū vēdet dicto titio dictū fundū ꝛ eidē restituet pro dicto pretio.ꝛ instr̄m venditionis faciet in forma solēni rogandū per publicū notariū.¶ Et in casu quo prefatus Petrusnichola predicta oīa nō faciet ꝛ nō seruabit put pmisit dicto Titio:ex nunc promisit ipse Petrusnichola dare ꝛ soluere dicto titio lib.mille specialiter in ciuitate Boñ.ꝛc.Et generaliter ꝛc.cū pacto p̄statiōnis pignorum ꝛc.pena totidē ꝛc.obligatione bonorum ꝛc.renuntiantibus bñfi.et defen.ꝛc.ꝛ sacramento ꝛc.Et cū pacto inter dictas partes tūc conuēto q̄ in casu quo prefatus titius nō posset seu nō vellet emere dictū fundum tunc ꝛ eo casu prefatus titius et Petrusnichola teneant̄ eligere vnum pro parte.Qui habeāt estimare dictū fundū ꝛ in casu discordie debeant eligere tertiū.ꝛ prefatus Petrusnichola teneatur soluere id plus qđ estimabit̄ vltra dictas cētū cum clā rato manēte pacto ꝛc.Et de predictis cōstat vt pmittit̄ publicū instr̄m rogatū p publicū notarium.¶ Post que ꝛ durante dicto tpe sex annorū franchationis predicte dictus Sempronius vendidit dictū fundū dicto Petronichole pro dicto pretio librarū quadringētarū ꝛ p publicū instr̄m clausulis necessarijs roboratum ꝛ vigore dicte locationis facte eidē ad affictuʒ ꝛ ad frāchādū.¶ Premissis dictis instr̄is dubiū occurrit inter dictas partes vtrū.d.Petrusnichola teneat̄ absq̄ alia reqsitiōe facere ꝛ curare qđ infra dictū tps sex annorū dictus sempronius det ꝛ vendat dictum fundū dicto titio pro dicto pretio quadringētarum vel saltē teneatur ipse Petrusnichola ex quo dictū fundū emit:vt.s.et de p̄senti habeat illud vendere dicto titio pro dictis quadringētis ꝛ vtrum si nō fecerit predicta absq̄ alia requisitione incurrerit dictā penā librarum mille qr elapsum est tps dictorū sex annorū.¶ Et vtrū de iure dictus titius ad cōsequendā dictā emptionē fuerit obligatus protestari ꝛ requirere dictū Petrūnicholā infra dictū tps qđ faceret q̄ dictus Sempronius dictā venditionē et franchationē faceret:vt.s.vel salteʒ ex quo vt.s.dictum fundum emit ipse Petrusnichola teneatur ipse Petrusnichola vēdere ꝛ vēdidisse infra dictū tps sex annorum absq̄ dicta protestatione.ꝛ qđ dictus titius nō teneat̄ protestari ꝛ requirere dictū Petrūnicholā.¶ Pro ipsius titij parte allegat̄ q̄ dictū tēp⁹ sex annorum franchationis predicte interpellauit.

Dei ac beate virginis gloriose nominibus inuocatis.Viso themate de quo.s.videretur prima facie non recte consideranti dicendum Petrūnicholā penaʒ non incurrisse:ꝛ qđ dictum fundum non teneatur titio vendere nec etiam curare q̄ Sempronius illū titio vendat qr pmissio de qua in dicto instr̄o facta per Petrūnicholā titio non obligauit Petrūnicholam ad eius ob
1 seruantiam qr fuit† promissio sine aliqua causa que pmissio de iure reputatur inefficax.l.ij.§.circa.ff.de doli excep.ꝛ.l.gñaliter.cum glo.in verb.causam.C.de non nume.pecu.ꝛ ibi Jac.de are.ꝛ Cy.in.xiij.q.ꝛ.l.qui sine causa.ff.de condi.sine cā.no.glo.in.l.nunq̄ nuda.ff.de acqui.re.do.ꝛ in.l.j.in.§.fi.in fi.glo.mag.ff.de interrog.act.bene facit tex.in c.si cautio.de fi.instru.ꝛ.l.cū de indebito.§.fi.ff.de proba.ꝛ.l.nuda ratio.ff.de dona.ꝛ.l.j.cū glo.in verb.sine causa.ff.de pollici.ꝛ tenuit expresse Roffre.in rubri.de actio.que ex stipu.compe.ꝛ Spe.de oblig.ꝛ solu.§.fi.ver.rursus.cū concor.¶ Sed his non obstantibus cōtrariaʒ sniam de iure veriorem puto.s.q̄ dictus Petrusnichola in penaʒ lib.mille Boñ.in instr̄o contentam inciderit absq̄ eo qđ aliter fuerit inter
2 pellatus a titio:qđ † p̄mo probat̄ p ea q̄ no.scribit Bal.in.c.dño guerram.§.ad hec.in tit.hic finit̄ lex conradi deinde incip.consuetu.regni.vbi dicit q̄ ille q promisit se facere ꝛ curare cōstituit̄ in mora absq̄ interpellatione qr sola scientia sufficit.allegat.l.j.C.de priua.car.in argu.ꝛ.l.in lege locationis.ff.loca.ꝛ.l.nō impossibile.cū ibi no.ff.de pac.Sed ita est q̄ Petrusnichola promisit titio facere ꝛ curare ita ꝛ taliter omni iuris ꝛ facti exceptione remota q̄ sempronius infra tempus sex annorum venderet titio funduʒ ꝛc.ergo absq̄ eo quod aliter interpellaretur fuit cōstitutus in mora ex quo nō apparet eū aliquo modo fecisse ꝛ curasse vel saltem diligentiam suā adhibuisse vt ea que promisit adimpleret ꝛ sic in penaʒ incidit.¶ Et pro hoc q̄ aliqua interpellatio non fuerit nessaria ptʒ ex alio capite qr fuit in instr̄o dies expressa.s.tempus sex annoruʒ infra quos pmisit Petrusnichola se facere ꝛ
3 curare qđ sempronius titio fundū vēderet sed † vbi dies adiectus est nulla est necessaria interpellatio.l.magnam.C.de contrahē.ꝛ commit.stip.l.traiectitie.§.de illo.de act.ꝛ oblig.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ.c.po
4 tuit.de loca.¶ † Nec habet obstare q̄ non fuerit designata ꝛ limitata dies certa in qua deberet Petrusnichola facere ꝛ curare q̄ sempronius venderet qr respondeo q̄ hoc nihil refert.nam vt in fortiori casu dixit Bar.ꝛ Ang.in.l.cum stipulatus sim mihi a proculo.in fi.princi.ff.de verb.oblig.ꝛ Bald.in.c.ij.an ille qui interfecit fratrem dñi sui.ꝛ in.l.fi.§.preterea.C.de iure dot.si promitto tibi dare centum vsq̄ ad pascha ꝛ abinde in antea ad tui petitionem an adueniente die paschatis absq̄ alia interpellatione fit in mora ꝛ finaliter concludunt q̄ sic
5 per.d.l.cuʒ stipulatus.iuncta glo.plus dicit Bal.in.d.§.preterea † q̄ si ex forma statuti debitores frumenti propter charistiam non possunt exigi infra annum sed post annū ex forma statuti possunt cōueniri certe lapsus anni absq̄ alia interpellatione constituet debitorem in mora per dictum.§.preterea.et per dictam.l.cum stipulatus.cum glos.
6 ¶ † Certum est autem q̄ dicta pena cōmissa pp̄ter morā exigi potest quia cum fuerit adiecta facto non presumitur adiecta in fraudem vsurarum.l.lucius.cum.l.seq.ꝛ ibi no.ff.de actio.emp.no.glo.ꝛ doct.in.l.cuʒ allegas.C.de vsur.ꝛ in.iul.§.ibidem.ff.de act.emp.ꝛ in.l.sed ꝛ si quis.§.fi.si quis cautio.ꝛ Bart.ꝛ doct.in.l.cum seruus.ff.de condi.ꝛ demō.ꝛ i.l.rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.ꝛ Ang.ꝛ moderni.in.l.stipulatio ista.§.alteri.ff.de verb.oblig.not.cano.in.c.dilecti.de arbi.ꝛ in.c.tuam.de pe.ꝛ maxime cum non presupponatur dictū titiū fuisse solitū fenerari.
7 ¶ † Attento etiam quod verbo fertur dictam penā non excedere quadruplum eius quod continebatur in principali contractu quo casu fm sententiam omnium pena adiecta per nomina simplicia potest saltem vsq̄ ad quadrupluʒ ascendere imo fm opinionē magis communē potest excedere quadruplum ꝛ ascendere vsq̄ ad summaʒ que contrahētibus placuerit.l.stipulatio ista.§.alteri.in fi.ꝛ ibi Bar.ꝛ Ange.ff.de verb.oblig.no.glo.Jac.de ra.Pe.Bar.ꝛ Bar.in.l.j.C.de sen.que p eo quod inter.ꝛ glo.ꝛ in.l.si dictum.in prin.ff.de elec.ꝛ in.§.alteri.instit.de inutil.stipu.ꝛ Dy.in.§.omnes.instit.de acti.sed dicta pena fuit adiecta per nomina q̄titatis seu simplicia quia pmisit Petrusnichola contenta in instrumento obseruare sub pena librarum mille ergo ꝛc.
8 ¶ † Et vltra dicte pene exactionem adhuc tenetur Petrusnichola facere ꝛ curare quod sempronius titio fundum vendat propter clausulam rato manente pacto adiectā in instrumento.l.qui fidem.ff.de trāsact.ꝛ.l.cum proponas.C.eo.titu.ꝛ.l.ita stipulatus.in fi.ff.de verb.oblig.ꝛ licet sempronius fundum vendiderit Petronichole tamen per hoc non euanescit promissio facta titio per Petrūnicholam qui promisit titio se facere ꝛ curare quod sempronius vendet dictum fundum
9 titio:† qr q̄uis fundus non sit amplius titij tamen potest dictum fundum vendere:cum etiam res aliena vendi possit.l.rem alienam.ff.de contrahen.emp.l.exemptio.in princip.ff.de actio.emp.l.venditor hominis.ꝛ quasi per totum titulum.ff.de euict.ꝛ potissime interueniente consensu dicti Petrinichole.l.si fundum per fideicōmissum.in prin.ff.de leg.j.l.codicillis.§.j.ff.de leg.ij.l.si debitor.§.si in venditione.ꝛ.l.sicut.§.si voluntate.ff.quib.mod.pig.vel hypo.sol.vel poterit curare Petrusnichola vt sempronius ab eo dictum fundum titulo emptionis vel donationis aut.alio quouis titulo acquirat ꝛ titio vendat non dicam quod Petrusnichola teneatur titio vendere fundum quia hoc non est promissum in contractu predicto vnde ex dicto contractu stipulationis qui est stricti iuris non potest agi nisi ad id quod in ea expresse deductum est.l.quicquid astringende.ꝛ.l.inter stipulantem.§.si
10 stichum.ff.de verb.obliga.l.veteribus.ff.de pact.¶ † Non obst.quod dicta promissio fuerit facta titio per Petrumnicholam sine causa qr ad hoc respondeo quod verba illa de quibus in instrumento vcʒ.Et

ſciens ſe Petrū nicholā ad īfraſcripta nō teneri nec obligatū eſſe ſed
volēs ſe principaliter obligare lꝫ nō teneaṫ ſolēni ſtipulatiōe et pacto
promiſit ⁊c. tollunt obiectum qñ vt dixit Jac. de are. ⁊ Cy. in. l. gene
raliter. in. xiij. q. C. de nō nume. pecu. ⁊ ibi etiā Bal. promiſſio ſimpli
citer facta ſine cauſa ex certa ſciētia tenet qꝛ q ꝓmittit ſciēs ſe ad illud
nō teneri videṫ ex cauſa liberalitatis ⁊ donationis ꝓmittere. allegant
l. cāpanus. ff. de oper. li. ⁊. l. ſi patronus. ff. de do. ⁊. l. donari. ff. de reg.
iur. ⁊ idem voluit Bar. in. l. nuda. ff. de dona. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. ſi cer. pe.
in. v. oppo. ⁊ canoniſte in. d. c. ſi cautio. ⁊ Guil. ⁊ Bal. in. l. iuriſgentiū.
§. ſed cū nulla. ff. de pac. ⁊ eſt de mente gloſ. in. l. iij. §. j. ff. de conſti. pec.
⁊ in. l. que cū alio. ff. de reg. iur. in prin. facit. l. j. ff. de cōdi. inde. ⁊. l. cuius
per errorē. ff. de reg. iur. iuncta. l. fin. C. ad leg. fal. ⁊ Jmo. in. l. a titio. ff.
de verb. oblig. per hoc inferens optimā eſſe cautelā notariorum qui in
inſtrumētis dicunt talis ſponte ⁊ ex certa ſcientia nullo ductus errore
ſciens ſe ad infraſcripta nō teneri ꝓmiſit ⁊c. ⁊ idē dicit Pau. de ca. in
l. ſi diuortio. de verb. obli. ⁊ in. d. l. hoc iure. in prin. ⁊ quidā modernio
res in. l. cū de indebito. §. ſi. de proba. bene facit qđ no. Bart. ⁊ Ange.
in. l. ſi dari. ff. de ver. obli. ⁊ in. l. iiij. §. ſi. ff. ſi quis cautio. ⁊ in. l. ſi. §. idem
queſijt. ff. de condi. indebi. ⁊ Bal. in. l. mater. in. iij. col. C. de rei vend. et
1 in. l. ij. in. vij. q. C. de reſcin. ven. ¶ † Plꝰ dixit Bart. in. l. ij. §. circa. de
doli excep. ⁊ Ang. i. l. ſi diuortio. ff. de verb. obliga. ꝙ etiam ſi nō eſſet
facta promiſſio ex certa ſcientia tñ preſumeretur ex cauſa donationis
facta. per. l. hoc iure. in princ. ff. de dona. per argumentū a ſpeciali. ⁊ te
nuit Azo in ſumma. auṫ. in rub. de fide inſtru. ⁊ Joan. de blonoſcho in
libellis ſuis ſub rubrica de actione ex ſtipulatu. ⁊ Jaco. de ra. ⁊ Pet.
vt late refert Cy. in. d. l. generaliter. vbi etiā refert ita tenuiſſe Hugo
linum in diſtinctionibus ſuis in diſtinctione que incipit qñ quidam
in iudicijs ⁊c. ſuper quo lꝫ varie fuerint opiniones tamen in caſu no
ſtro omnes concordant ꝙ ſi facta eſt promiſſio ex certa ſciētia. i. a ſciē
te ſe nullo modo teneri prout fuit in caſu noſtro valeat per ſuperius
allegata. ¶ Ex quibus breuiter concludo Peti ūnicholā in dictā pe
nam incidiſſe ⁊ nihilominus eum teneri taliter facere ⁊ curare ꝙ ſem
pronius vendat dictum fundum titio: vt. ſ. latius deduxi. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clviij.

1 Uirtute copule qualitas ab inteſtato intelligitur repetita. 2. 3. 4.
5 Dictio itē expreſſa a teſtatore regulr̄ eſt expreſſiua qualitatis. 6.
7 Quando clauſula in fine referatur ad precedentia. 8. 10.
9 Diſpoſitio per quam non excluduntur femine dicitur fauorabilis.
11 Coniunctus preſumitur tanꝗ magis dilectus ad hereditatē vocari.
12 Etas pupillaris diſcretione caret.
13 Mens teſtantis in vltimis voluntatibus principium obtinet.
14 Equitas ſcripta prefertur rigori ſcripto.
15 Preſumitur ꝙ teſtator noluerit ſeruare inequalitatem inter fratres.

¶ Caſus.

¶ Magiſter Fedricus Cyrogicus hñs duos filios vcꝫ dñm Alber
tum maiorē annis. xxv. ⁊ duas filias matrimonio copulatas: vcꝫ Flo
rem ⁊ honeſtā ex prima vxore ⁊ Gabrielē impuberē ex ſecunda vxo
re ſuū vltimū nuncupatiuū ſine ſcriptis cōdidit teſtm̄ in quo veniens
ad inſtitutionē here. ſuos vniuerſales heredes inſtituit predictos do
minum Albertum ⁊ Gabrielē equaliter cū conditione ſub his verbis
appoſita. vcꝫ quod ſi ⁊ quando dictus Gabriel moreretur ſiue in eta
te pupillari ſiue poſtea ſine filijs legitimis et naturalibus ꝙ tunc ⁊ eo
caſu voluit ⁊ iuſſit ⁊ mandauit ac eſſe voluit ⁊ ſubſtituit ſibi dictū do
minum Albertum. ¶ Et deinde ſubiūxit ꝙ ſi dictus dñs Albertus
ſine filijs legitimis ⁊ naturalibꝰ ⁊ ab inteſtato. Et dictꝰ Gabriel ſine
filijs legitimis ⁊ naturalibus decederent ſiue morerentur tūc ⁊ eo ca
ſu ipſe teſtator ſubſtituit dictas dñam Florē ⁊ honeſtā vulgariter et
per fideicommiſſum. Et poſtmodum dictus teſtator nō mutato dicto
ſuo teſtamēto deceſſit ſuperſtitibus omnibus dictis ſuis filijs ⁊ filia
bus. mortuus eſt deniqꝫ dictus dominꝰ Albertus abinteſtato et ſine
deſcendentibus. Et poſtmodum dictus Gabriel ſine liberis prius ꝑ
eum condito teſtamento in quo ex extraneum inſtituit heredē. Ex qui
bus queritur ſi ſtante dicta ſubſtitutione appoſita in dicto teſtamen
to dicti magiſtri Federici dicte domine Flos ⁊ honeſta admittanṫ ꝑ
fideicōmiſſum ad hereditatē dicti. q. M. Federici tanꝗ ſubſtitute vel
excludanṫ a dicto extraneo herede inſtituto in dicto teſtamento dicti
Gabrielis ⁊ dubium oritur quod dicte domine non admittātur ex eo
quod dictus. m. Federicus in dicta ſubſtitutione dixit ſi dictus domi
nus Albertus ſine filijs legitimis ⁊ naturalibus ab inteſtato ⁊ dictus
Gabriel ſine filij legitimis ⁊ naturalibus decederent ſubſtituit ⁊c. et
dictū verbum abinteſtato poſitum in vna ⁊ eadem oratione videtur
propter copulā ⁊ ꝗ cōiungit dictū dñm Albertum ⁊ Gabrielē repeti
tū ad pſonā dicti Gabrielis ⁊ ipſe Gabriel non ab inteſtato ſed teſta
tus deceſſit ergo non eſt locus ſubſtitutioni fideicōmiſ. Et pro mulie
ribus quod admittanṫ forte facit qꝛ in dicta ſubſtitutiōe teſtator expſ
ſit ad perſonam dicti domini Alberti ſi decederet ſine liberis ⁊ abin
teſtato ⁊ ad perſonam Gabrielis repetijt ſolū ſine liberis ⁊ nō ab in
teſtato quod ſi voluiſſet expreſſiſſet: ergo ⁊c.

¶ Conſilium. clviij.

ETerni dei inuocato ſuffra
gio. Abunde quidē nec nimis ſubtiliter dubitatō
nē premiſſā ꝑſequuti ſunt in primis clariſſimi ad
uocatiꝰ dñarū agētiū ⁊ deinde celeberrimi cōplures
iuriſconſulti adeo vt nulliꝰ fere dicēdi locꝰ relictꝰ eſſe
videatur: tñ vt requirētiū votis ſatiſfaciā quid ſen
tio paucis abſoluā: ⁊ pretermiſſis argumētis pluribus que ꝓ parte
Leonardi adduci poſſent ⁊ que facile colliguntur tum ex plene tradi
tis per Jaco. de bel. in diſputatione quā ponit in auṫ. vt cum. de app.
cogno. in prin. in. iij. q. tū etiam ex deductis ꝑ ſupradictos dños aduo
catum ⁊ conſulentes principalia fundamenta pro parte Leonardi ſu
mi vident. l. ſcie. §. caio. cū ibi no. per glo. ⁊ Bart. ff. de fun. inſtru. ⁊ ex
eo quod no. in. l. in repetendis. de leg. iij. ⁊ in. l. auia. in glo. in princ. ff.
de condi. ⁊ demon. vt ex. l. iulius paulus. eo. titu. iuncta. l. ſi ſeruo. ff. de
1 ſtatulibe. ex quibus † prima facie concludendum videretur ꝙ illa qua
litas vcꝫ ab inteſtato inſerta in perſona dñi Alberti intelligatur in per
ſona Gabrielis repetita ex virtute copule ibi: et dictus Gabriel ⁊c. et
maxime ratione equalitatis inter liberos ſeruande cui lex preſumit
teſtatorem mentem habere prefixam. l. iam hoc iure. ff. de vulg. ⁊ pu
pi. l. ꝗnis. C. de impub. ⁊ aliis ſub. l. illud. C. de colla. ¶ Quibus pa
rum imo nihil obſtantibus vt ex infra dicendis patebit contrarie ſen
2 tentie velut ꝓculdubio ſaniori adhereo cui † etiā cōperio Bart. ad
herere in conſi. ſuo incip. titius condidit teſtamentū in quo filiū ſuū ⁊c.
in vltimo dubio vbi inquit ꝙ vbi copula ⁊ ponitur inter diuerſas per
ſonas quibꝰ ſubſtitutio fit ſiue ibi ſit rerū diuerſitas ſiue vnitas ſiue
in eadem oratione ſiue in diuerſa cōditione appoſita in perſona vnius
non cenſetur repetita in perſona alterius. allegat ad hoc tex. pro caſu
expreſſo. ff. de lega. ij. ⁊. l. ſi. §. ſeio. hoc etiā videtur probari in. l. iulius
paulus. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi etiam hoc expreſſe not. Bar. ⁊ idem
Cy. ⁊ Bar. in. l. mulieri ⁊ titio. in prin. eo. titu. vbi per illum tex. faciūt
differētiam an conditio inſeratur poſt nominationem vtriuſqꝫ perſo
ne vt tunc in perſona vtriuſqꝫ cenſeatur appoſita conditio. vt. d. l. mu
lier. an vero inſeratur conditio poſt nominationem alterius pſone dū
taxat ⁊ tunc ſecus vt preall. §. ſeio. ¶ Nec obſtat ſi ad illum tex. reſpō
deatur prout reſpondet Bar. in conſi. incip. teſtator reliquit vxori ſue
habitationem ⁊c. Bart. in preal. l. ſcie. §. caio. de fun. inſtru. ⁊ Bald. in
d. §. ſeio. dicentes quod ideo in dicto. §. ſeio non intelligitur repetita cō
ditio in perſona marcelle quia illa conditio ſi heres non erit ſeius. non
equaliter congruebat ſeio ⁊ marcelle. nam in perſona ſeij erat poteſta
tiua ſed in perſona marcelle erat caſualis quia hec reſponſio recte ani
m aduerſa plurimum iuuat partem iſtarum dominarum. nam ⁊ in pro
poſito th enate dicta conditio importata per illud verbum abinteſta
to non poterat vniformiter equaliter congruere dictis dño Alberto
⁊ Gabrieli vt ſtatim oſtendam ergo ſequitur quod etiam ſm intelle
ctum proxime dictum de queſtione noſtra erit caſus in. d. §. ſeio. ¶ Qđ
3 autem non potuerit † congruere vniformiter dicta conditio ſeu quali
tas in perſonis amborum probatur. nam tempore conditi teſtamen
ti magiſtri Federici Gabriel impubes. ⁊ ſic inteſtabilis erat. iuxta. l.
qua etate. ff. de teſta. ⁊. l. ij. C. quando prouo. non eſt neceſ. ⁊ de eius pu
pillari etate fit mentio in teſtamento ſed dñs Albertus erat adultus
et teſtabilis ⁊ per conſequens illa qualitas vcꝫ ab inteſtato poterat in
perſona domini Alberti omni tempore verificari ſecus autem in Ga
brielis perſona qꝛ pupillari etate durāte non ab inteſtato ſed inteſta
bilis decedere poterat. l. j. in prin. verſi. plane. ff. de ſuis ⁊ legi. ⁊ no. gl.
in. l. cum antiquioribus. in verb. fuiſſe. C. de iure delibe. ⁊ glo. inſti. de
here. qua ab inteſta. defe. in prin. ⁊ plene no. per Cy. Ray. ⁊ Bald. in. l.
inteſtato. ff. de legi. tut. ⁊ Guil. de cug. in. l. j. C. quādo imperator inter
pupil. ⁊ Cy. ⁊ antiqui in. l. ij. in vlti. q. C. qui teſta. fac. poſ. ⁊ Bal. in. l.
iij. in. fi. C. ſi penden. appel. mors interue. ⁊ in. c. j. in prin. de ſucceſ. feu.
⁊ Bal. in. l. ſi arrogator. ff. de adop. in pe. col. ⁊ in ſuo conſilio incip. in.
chriſti nomine amen. ſi mater non extat quod refert Pet. de ancha. in
repetitione. c. canonꝰ ſtatuta. de conſti. poſt medium. in verſi. quid di
ces de patruo. ⁊ Joan. de imo. in. l. centurio. in. xviij. col. ff. de vulga. ⁊
pupil. ⁊ in. c. cum tibi. in ſi. teſta. niſi in contrariū eſſe communem vſum
loquēdi per apertiſſimas probationes doceretur: vt tenet Bal. ⁊ alij
doct. quos. ſ. proxime allegaui reprehendentes communem opinio
nem Bartol. in preall. l. j. ff. de ſuis ⁊ legi. ¶ Deniqꝫ incōuincibi
4 lius oſtenditur † quod dicta qualitas videlicet abinteſtato ⁊c. nō pōt
ambobus dictis filijs congruere vniformiter ⁊ equaliter. nam eſto ꝙ
Gabriel in tempore pupillaris etatis potuiſſet dici inteſtatus ſeu ab
inteſtato decedere ſi in ea etate eum decedere contigiſſet tamen talis
conditio vel qualitas in ipſius Gabrielis perſona eſſet neceſſaria: quia
teſtatus in ea etate decedere nō poterat ſed in perſona domini Alber
ti etate maioris erat dicta conditio omni tempore voluntaria: ꝙ omni
tempore poterat teſtari ⁊ nō teſtari. certum eſt autem ꝙ voluntaria con
ditio a neceſſaria longe differt: vt patet in. l. in illa ſtipulatione ſi kalē
dis. ⁊ in. l. impoſſibilis. ff. de verb. obli. l. ſi pupillus. §. qui ſub condi
tione. ff. de noua. ſicut ergo differunt ea cōditionis caſualis ⁊ poteſta
tiua. facit in terminis dicti. §. ſeio ceſſare repetitionem conditionis ita
pariter

pariter hic eadem ratione ceſſare repetitionē oportet. ¶ Nec etiā ob.
ſi diceret ꝙ ideo in. d. §. ſeio. ceſſat repetitio cōditionis qꝛ expreſſio il
lius cōditionis facta in perſona ſeij ꝑ hec verba ſi ſeius heres non erit
tacite inerat. per. l. qui filiabus. §. ſi. cū. l. ſeq. l. plane. §. ſi duobꝰ. ⁊. l. le
gatum. §. heredi. ff. de leg. j. ⁊ ꝑ cōſequens ſicut nihil operabaṫ in pſo
na ſeij expreſſe noīata. l. iij. ff. de leg. j. l. ſi titio. in ſi. ff. qñ dies le. ced. ita
non debet operari in pſona marcelle in qua alˀs videreṫ facta tacita re
petitio: vt ꝓbatur in. l. ſi in diē. §. ſi ſeruo. ff. de condi. ⁊ demō. ⁊ iſte erat
intellectus Pe. ⁊ Ray. ⁊ pre alle. §. ſeio. qꝛ eſto ꝙ iſte intellectus vt ve
rus tñ nullus impugnat alium intellectū quē ad illū tex. tradit Bart.
in pre alle. conſi. incip. teſtator reliquit vxori ſue habitationeꝫ. ⁊ Bar.
in. d. §. caio. ⁊ Bal. in. d. §. ſeio. vcꝫ ꝙ qñ conditio non pōt vniformiter
congruere ambobus in diſpoſitione noīatis ꝙ tunc conditio expreſſa
in perſona vnius nō cenſeṫ repetita in pſona alterius prout eſt in pro
5 poſito. ¶ † Secundo principaliter fortificaṫ hec deciſio ex his que de
cidit Jac. de bel. in diſputatione quā ponit in auṫ. vt cum. de appel. co
gno. in prin. in. iij. q. vbi in ſolutione illius. q. dicit ꝙ lꝫ dictio item ex
preſſa a teſtatore regulariter ſit repetitiua qualitatis vel conditionis
vt. l. in repetendis. ff. de leg. iij. tamē fallit qñ in ſequentibus ſpecialis
prouiſio adhibita eſt. allegat. l. ſub conditione. cū glo. ff. de here. inſti.
vbi conditio adiecta in inſtitutione nunꝗ cenſeṫ repetita in ſubſtitu
tione. ⁊ glo. ibi aſſignat rationeꝫ qꝛ ſubſtitutio ſemper ſuā ſpecialē cō
6 ditionem habet vcꝫ ſi primus heres nō erit ⁊c. ¶ † Et per hoc cōclu
dunt Bal. ⁊ Ang. in preal leg. l. ſub cōditione. ꝙ ſi teſtator titium in
ſtituit ſub conditione ſi capellaꝫ conſtruxit in eccleſia ſancti Auguſti
ni ⁊ ſi heres nō erit ſubſtituit ſeium ꝙ ſi titius nō ſit heres ⁊ per cōſe
quens ſubſtitutus ſeius admittatur ꝙ non intelligeṫ dicta cōditio cō
ſtituendi capellam repetita in pſona ſeij. Sed ita eſt ꝙ teſtator in ſub
ſtitutione facta vltimo loco Gabrieli adiecit conditionem ſpecialē vcꝫ
ſi ſine liberis decederet ergo alia cōditio non debet cenſeri repetita eo
maxime qꝛ de dictione item iudicatur ideꝫ quod de copula: ⁊ vt tradit
Bar. in pre alle. cōſilio incip. teſtator reliquit vxori ſue habitationē ⁊c.
in ſi. allegat dictā. l. in repetendis. iuncta. d. §. caio. ⁊ ibi hoc etiā notat
Bar. facit ad predicta. l. coheredi. §. qui patreꝫ. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l.
ſed ſi per pretorem. §. deinde. ff. qui. ex ca. ma. ⁊ qđ not. Bart. in. l. talis
7 ſcriptura. de leg. j. ⁊ Bal. in. l. j. C. de legi. here. ¶ † Tertio cōfirmatur
ibi per ea ꝗ ſignāter ſcripſit Bar. in. l. ſi. ff. de reb. dub. vbi voluit ꝙ lꝫ
alˀs dicamus ꝙ clauſula appoſita in prin. vel in fine referaṫ ad omnia
precedentia vel ſequentia. l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. l. j. C. de libe. pre
te. l. iij. §. j. ff. de libe. ⁊ poſthu. c. olim. de reſcrip. c. ij. requiris. de ap. tñ
illud verum eſt vbi clauſula eſt per ſe principaliter poſita: ſecus autem
ſi non eſt per ſe principaliter poſita ſed ad aliam diſpoſitionē qualiſi
candam vt puta ſi conditio vel modus inſeritur vni legato qꝛ tunc ad
aliud legatum nō referreṫ. allegat. l. filium. cum ibi no. ff. quando dies
8 leg. ced. ¶ † Quarto comprobaṫ. nā lꝫ vt ſtatim dixi clauſula in prin.
vel in fine poſita regulariter referatur ad oīa precedentia vel ſequen
tia tñ vbi ſi referreṫ ad oīa reſtringeret diſpoſitionē ſui natura fauora
bilem ⁊ latam nō referṫ ad oīa precedentia vel ſequentia. tex. eſt ſm in
tellectum Jnno. approbatū in. c. cum dilecti. de dona. ⁊ ita colligit ibi
Ant. de but. ſed ita eſt ꝙ ſi illa ꝗlitas ab inteſtato referreṫ ad ſubſtōnē
factā Gabrieli reſtringereṫ dicta ſubſtitutio ſibi facta ꝗ eſt fauorabi
lis qꝛ per eam conſeruabaṫ ius legitimarū hereditatū ⁊ ſucceſſionum.
iuxta. l. vel ſingulis. ff. de vulg. ⁊ pupil. nā cum ꝑ ſubſtitutionē vulga
rem ⁊ fideicōmiſſariā factam Gabrieli ſuccedaṫ primo teſtatori. ſ. ma
giſtro Federico. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vulg. ⁊ pupi. ⁊ inſti. de pu
pil. ſubſti. in prin. ſequitur ꝙ per dictā ſubſtitutionem vocabanṫ filie
magiſtri Federici ad hereditatē patris non minus eis debitā ꝗ filijs
maſculis. l. maximuꝫ vitium. C. de libe. prete. ⁊ in auṫ. de trien. ⁊ ſemiſ.
9 §. conſideremus. ⁊ in auṫ. in ſucceſſione. C. de ſuis ⁊ legi. vñ talis. † diſ
poſitio per quā non excluduṫ femine dicitur eſſe fauorabilis illa vo
per quam cōtra ius cōmune excluderētur diceret odioſa. vt no. Bart.
in. l. cunctos populos. in. vj. q. C. de ſumma tri. ⁊ ſi. catho. Et Bal. in. l.
certum. C. vnde legi. in prin. ⁊ not. per eundeꝫ in. l. venia. alˀs eſt in. l. ſi.
C. de in ius vocā. facit. l. nam ⁊ ſi parentibus. cum ſi. ff. de inoffic. teſta.
¶ Quinto qui in certo caſu ſibi prouidit videṫ velle in caſu omiſſo ꝓ
uiſionem ceſſare. l. cōmodiſſime. ff. de libe. ⁊ poſthu. l. ſi cum dotem. in
prin. ff. ſolu. mat. ⁊. l. ſi extraneus. ff. de condi. ob cau. imo in caſu nō ex
preſſo videtur potius voluiſſe contrariam diſpoſitionē in caſu omiſ
ſo ſibi locū vendicare. c. nōne. de preſump. l. maritus. C. de procur. l. cū
pretor. in prin. ff. de iudi. l. cuncta. §. ſi. ff. de cōdi. ⁊ demō. ergo teſtator
qui in pſona dñi Alberti prouidit ſubſtitutionē ita demū locū habere
ſi decederet ſine liberis ⁊ ab inteſtato videṫ nolle hāc diſpoſitionē ſibi
locū vendicare in perſona Gabrielis in quo illa qualitas ab inteſtato
10 omiſſa fuit. ¶ † Sexto quoties in precedētibꝰ eſt aliqua ratio ſpecia
lis que deficit in ſequentibus non intelligitur repetitio in ſequentibus
etiā ſi dictio item adiecta fuerit. l. legatū ſub conditione lultima. ff. de
condi. ⁊ demō. ⁊. l. ea lege. in prin. ff. loca. que iura ita allegauit Jac. de
bel. in diſputatione ſua de qua ſuperius mentio habita eſt. ſed ita eſt
ꝙ in perſona dñi Alberti primo noīati ſubeſt aliqua ſpecialis rō ꝓ
pter quam teſtator veriſimiliter ſubſtitutionē eidē dño Alberto factā
reſtringendo per illaꝫ conditionē ab inteſtato de tali reſtrictione nō cu
rauit ꝗ ratio in perſona Gabrielis minime ſubeſt. naꝫ ſatis equa ⁊ na
turali rōne teſtator exiſtimauit ꝙ dñs Albertus cuius ꝓuidētia ⁊ cō
ſilij grauitas teſtatori nota erat vt ex pluribꝰ partibꝰ teſtamenti col
ligitur nō ita inſulſe ⁊ inſane mētis eſſet ꝙ decedēte eo ſine liberis aliaꝫ
perſonam potius ꝗ proprias ſorores vtrinqꝫ cōiunctas ⁊ in gradu ꝓ
ximores heredes inſtitueret cū lex nature eas ad hereditatem fratris
11 inuitet vt dicit tex. in. ſi. C. quorum bonorū. ⁊ magis † coniunctus pſu
matur tanꝗ magis dilectus ad hereditatem vocari. l. ſi quis cū nullū
in prin. ⁊. l. conficiuntur. in prin. ff. de iure cōdi. ⁊. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi.
de leg. j. ⁊. l. in fideicōmiſſi. §. cū pollidius. ff. de vſur. ꝙ non ita firmiter
exiſtimare potuit teſtator euenire in perſona Gabrielis tunc impube
ris cuius futura diſcretio ⁊ ſenſus perfectio non poterat eſſe teſtatori
12 nota: cū etas illa † pupillaris diſcretiōe careat. l. j. C. de fal. mone. l. dieꝫ
proferre. §. coram. ff. de arbi. c. cū virū. ⁊. c. cum ſimus. de reg. nec ita cō
iuncte eſſent eidē Gabrieli filie dicti teſtatoris ſicut dño Alberto vel
magis ſuaſiue dici pōt ꝙ teſtator ideo voluit ceſſare ſubſtitutionem in
perſona dñi Alberti eo caſu quo dñs Albertus decedens ſine liberis
faceret teſtm̄ qꝛ cū poſſet contingere caſu ꝙ decederet ſine liberis dñs
Albertus ſuperſtitibus ſororibꝰ ⁊ ſuperſtite Gabriele qui nō fuit a te
ſtatore ipſi dño Alberto ſubſtitutus voluit teſtator tūc cōmittere diſ
cretioni dñi Alberti vt ſi ſibi iuſta ratione videreṫ inſpecta qualitate
perſone Gabrielis expedientius eſſe ꝙ portio hereditatis dñi Alber
ti tranſiret ad Gabrielē in totū vel ꝑ parte poſſet dñs Albertus hoc
in ſuo teſtō diſponere ⁊ ꝑ conſequens ſorores ſubſtitutas excludere ꝗ
ratio nō pōt adaptari in perſona Gabrielis qꝛ eo caſu quo ipſe dece
deret ſine liberis ſuperſtite dño Alberto ⁊ dictis eius ſororibus dñō
ex ſubſtōne ſpeciali ꝓuiſuꝫ erat a teſtatore dñm Albertū dūtaxat vo
cari ⁊ ad hāc rationē fundandā pſupponiṫ ꝙ ſtāte ſubſtitutione vlti
mo loco facta ꝑ teſtatorē ambobus filijs tñ ſi contigiſſet prout conti
git dñm Albertū tm̄ decedere ſine liberis ſupſtite Gabriele ⁊ dictis
ſororibus locus erat ſubſtōni in portione dñi Alberti. vt. l. lucius. §.
caio. ⁊. l. heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ⁊. l. ſi. §. filiū. ff. de lega. ij. ⁊ iſta
13 etiam fuit † mens teſtantis ꝗ ſemper in vltimis voluntatibus princi
patum obtinet. l. iij. C. de libe. prete. l. cū queſtio. C. de leg. l. iij. §. condi
tio. ff. de iudi. lega. ſciuiſſet enim exprimere teſtator cōditionē gemina
tam in ſubſtitutione Gabrielis ſicut in ſubſtōne ꝓxime facta domino
Alberto exprimere memor fuerat vt in iuribus vulgaribus. ¶ Non
obſtāt ꝗ in ꝯtrium allegabanṫ: ⁊ pmo tex. cū glo. ⁊ ibi Bar. in. d. §. caio.
qꝛ rñdeo ꝙ ibi loquiṫ qñ vniformiter ⁊ equaliter poterat cōditio am
bobus congruere qđ hic eſt ſecus: vt ſuperius in prin. oſtenſum eſt vel
illud verum qñ circa ſecundā diſpoſitionē nō eſſet inſerta ſpecialis cō
ditio prout in propoſito de iure probatū extitit. Plures alie reſpon
ſiones tradi poſſunt que recte intuēti facile ex argumentis in fauorem
dñarū adductis colligi poſſunt. ⁊ ijſdem modis. ⁊ rñdeo ad ea que le
guntur ⁊ not. in. l. repetendis. qꝛ differentia nulla fieri debet inter di
ctionem item: ⁊ dictionem ⁊. ¶ Ad notata per glo. in. l. auia. in princi.
reſpondeṫ ꝙ illa cōmuniter reprehenditur ꝑ doc. ibi vñ verius loqu
ta eſt glo. in. l. iulius paulus. in verb. neceſſitudinē. in prima ſol. ꝗ cōi
ter approbatur per doc. ¶ Pariter etiā nō obſtat. d. l. iulius iuncta
l. ſi ſeruo. de ſtatulib. per argumentum a ſpeciali qꝛ reſpondeo prout
reſponſum eſt ad prima duo argumēta: quinimo poſſet dici ꝙ in. d. l.
iulius paulus. ponatur ius cōe prꝫ per id qđ no. ibi glo. in ver. condi
tio que vult ꝙ illud quod ibi diciṫ in legato libertatis habeat etiā lo
cum in alio legato ergo ibi hoc non operaṫ ſpecialitas vel fauor liber
14 tatis. ⁊ iſtuꝫ intellectū approbat etiā ibi Jo. de imo. ⁊ ſic infertur † ꝙ
rigori ſcripto in. d. l. ſi ſeruo preferṫ de iure cōi equitas ſcripta in. d. l.
iulius. iuxta ea que plene habenṫ in. l. j. C. de legib. ⁊ in. l. placuit. C. de
15 iudi. ⁊ in. c. ſi. de tranſac. ¶ † Non ob. qđ poſtremo allegabaṫ de equali
tate ſeruanda inter dictos fratres in eadem diſpoſitione nominatos:
⁊ quod preſumendum eſt in dubio teſtatorē inequalitatē in eis ſerua
ri noluiſſe ꝑ. l. iam hoc iure. cū ſi. qꝛ rñdeo ꝙ illa cōiectura in caſu iſto
capi non pōt qꝛ teſtator in pluribus ab equalitate diſceſſit. nam prele
gauit dño Alberto ducatos cētum quinquaginta nihil aūt Gabrieli
prelegauit. Jtē dñm Albertū Gabrieli ſubſtituit nō ecōtra. Jtem ⁊
colligitur inequalitatis ratio prout ſerioſiꝰ. ſ. i vltimo argumēto de
duxi. vnde cum ex precedentibus declaretur ꝗ fuerit in ſequētibus te
ſtatoris intentio. l. qui filiabus in prin. ⁊. l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff.
de leg. j. ⁊. l. vtrū. ff. de pe. here. ideo manifeſte cōprehēdiṫ teſtatorē no
luiſſe equalitatē per omnia ſeruare deniqꝫ nullo modo poſſunt dicta
verba equaliter ⁊ vniformiter congruere dictis ambobus filijs vt in
primo argumento deduxi. ¶ Ad predicta facit qđ lꝫ alˀs dicamus qđ
vbi duo in vna ⁊ eadem diſpoſitione coniunguṫ preſumitur in dubio
diſponentē voluiſſe in ambobus equalitatē ſeruari. l. luciꝰ. ff. de vulga.
⁊ pupi. l. ſi legatarius. ff. de leg. iij. tamen illud fallit ſi in altero duo
rum eſſet maior diuerſa ratio ꝗ in altero. tex. eſt in. l. ſi ſeruus liber. ff.
de ſtatulibe. ⁊ in. l. ſi ita ſcriptum. ⁊ ibi hoc not. Benedictus de plum.
ff. de manu. teſt. ⁊ Jo. de imo. in. l. caius. in. iij. col. ff. ſolu. mat. Sed ita
eſt ꝙ maior ⁊ diuerſa eſt ratio ꝓpter quā moueri debuerit teſtator ad
qualificandā ſubſtōnē factā dño Alberto vcꝫ ſi ab inteſtato decederet

potius ꝙ in ſubſtitutione Gabrieli facta vt perſpicue oſtenſum eſt.ſ. circa ſextum argumentum ergo inequalitatem hoc caſu ſeruari non eſt nephas dicere. Et ita dico ⁊ conſulo iuris eſſe ego Alex.

Summarium ſuper conſilio.clix.

1 Conditionalis confeſſio non releuat.
2 Simpliciter opponens exceptionẽ non videt̃ confiteri intentionem.
3 In accuſatione non tenetur quis exprimere diem.
4 Statutũ loquens in perſonam nõ cõprehendit niſi facientem.5.6.7.

Conſilium.clix.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. In cauſa accuſationum inſtitutarum per Guidonem vt filium ⁊ procuratorẽ ſer Hugonis magni de bagnacauallo datiarij cõſilicis et eius diſtrictus contra ſer Gorgium Antonij Philippi de conſilice ex eo quod aſſerit dictus accuſator ſer Georgius accuſatũ exportari feciſſe miliaria duo farcinarum cum dimidio vel circa die.xi. Martij.M.cccclix.ex diſtrictu conſilicis in naui Petri Antonij de dona piera ſine licentia ipſius Guidonis ⁊ ia petijt eũ condẽnari ſm tenorẽ inſtrumenti ſue conducte. Et etiã inſtitutarũ contra Baldaſarem de ſignorolis aſſerens ipſum Baldaſarẽ extraxiſſe ſeu extrahi feciſſe de dicto diſtrictu.xix.centenaria farcinarũ vel circa dicta die in dicta naui abſq; licentia dicti Guidonis quẽ Baldaſarẽ petijt condẽnari.vt.ſ. et viſis exceptionibus et negationibus hincinde factis per dictos accuſatos ⁊ viſo inſtrumento dicte conducte et poſitionibus ac atteſtationibus vtriuſq; partis. Primo videndũ eſt an ſumus in regula quod accuſatore nõ probante reus debet abſolui.iuxta.l.qui accuſare.C.de eden.⁊ in.c.j.vt eccle.benefi.attento ꝙ accuſati nihil pure et ſimpliciter confitent̃ ſed ſub conditione vez ſi ⁊ inq̃tum appareret accuſatori competere ius accuſandi ⁊ verũ eſſe dicta extractionem facta
1 eſſe que† conditionalis confeſſio non releuat.vt not.in.l.ſi quidem.C. de excep.⁊ no.Spec.in titu.de poſitio.ſ.ſi.verſi.pe.⁊ in.c.j.de confeſ.in
2 vi.⁊ no.glo.in.l.nõ vtiq;.ff.de excep.quinimo†etiã ſimpliciter opponens exceptionem non videtur confiteri intentionẽ actoris adeo quod ipſi reo incumbat onus probandi ſuã exceptionẽ actor aliter nõ probante.⁊ hoc maxime quãdo actor nõ fatetur exceptionẽ rei eſſe veram per id quod habet̃ in.c.ex eo.⁊ in.c.exceptionẽ.de reg.iur.in.vi.⁊ probatur in.c.cu venerabilis.⁊ ibi no.de excep.⁊ no.Specu.in titu.de excep.ſ.viſo ver.⁊ illud quoq;.⁊ Cy.in.l.exceptionẽ.C.de proba.⁊ probatur in.d.l.nõ vtiq;.⁊ ibi Bar.⁊ p Bar.in.l.decẽ.de ver.obl.⁊ Bal. in.l.alia.C.de his qui.vt indi.in.l.cu mulier.ff.ſolu.mat.⁊ ſic videtur ꝙ cum contenta in accuſationibus non intelligantur eſſe probata nec ex reſponſionibus Georgij ſuo nomine ac procuratorio nomine dicti Badaſaris: nec etiam ex teſtibus ipſius accuſatoris vt ſtatim dicam: ergo ſequitur ꝙ dicti accuſati abſoluendi ſunt. Nã producit accuſator duos dũtaxat teſtes ad eius intentionem probandã quorũ primus eſt dictus pier Anto.de dona piera qui teſtis non releuat produ
3 centẽ ex pluribus:⁊ primo† qꝛ vbi in accuſatione accuſator exprimit non ſolum menſem ſed etiam diem commiſſi criminis quis non teneretur exprimere in accuſatione diem tñ poſtq; exprimit ſi de eo dicte nõ probat non poteſt obtinere vt firmat egregie Bar.in.l.is qui reus ff.de publicis iudi.in.ix.colum.in verſi.venio ad queſtiones ⁊c.ſequitus Ricar.malũb.qꝛ imputet ſibi qui diem appoſuit in accuſatione.l. habebat.in prin.ff.de inſti.⁊ idem no.Bar.⁊ alij.in.l.pantonius.ſ.rei pduellioĩs.ff.de acqui.here.p id quod ibi no.gl.⁊ Bal.in.l.j.in.xxvij. colũ.in verſi.ſuper ſeptimo puncto ⁊c.qui accu.⁊ in.l.ij.C.de proba. qꝛ variatio diei facit videri diuerſam rem.c.abbate ſane de re iudi.in vi.xxxv.q.j.cum igitur.⁊ ibi notatur.facit.l.ſi non ſortẽ.ſ.libertus.de cõdi.indebi.Sed in dictis accuſationibus dicitur quod die vndecima Martij dicta ligna fuerunt extracta.⁊ iſte primus teſtis non deponit de die ergo ⁊c. Et in hoc etiam peccat ſecundus teſtis qui dicit ꝙ fuit die.xi.ſeu.xij.⁊ qd aliter non bene recordat̃:⁊ ſic non concludit de die.xi.⁊ per conſequens non probat.c.in preſentia.de proba.l.non ob
4 hoc.C.vnde cogna. †Secũdo moueor.nam in contractu conductionis dicti Guidonis continetur ꝙ nemo trãſire poſſit per terrenũ cõſilicis cum aliqua mercantia ſine bulletta dicti conductoris al's perdat mercantiam ⁊ nauem in qua portaretur ⁊ incurrat etiam penas librarum decem.⁊ ſic dictũ ſtatutum loquitur in perſonã.⁊ per conſequens non comprehendit niſi facientẽ ſeu tranſeuntẽ ⁊ conducentem mercantias nõ aũt fieri facientem.l.qui aliter.ſ.ſi.ff.qd vi aut clam.l.hec verba.⁊ ibi no.Bar.ff.de adul.⁊ no.etiã Bar.in.l.ſed ſi vnius.ſ.ſi ſeruus in ſi.ff.de iniur.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.nõ ideo minus.C.de accuſa.⁊ Bal.in
5 l.omnes populi.in.xv.col.cum multis ſimi.ff.de iuſti.⁊ iure. †Nec ad hoc obſtat ſi dicatur quod per teſtes pductos per ipſos accuſatos videtur eſſe probatũ ꝙ de cõſuetudine fuit ⁊ eſt quod mercatores pro quibus cõducitur mercantie debent ſoluere datium:qꝛ ad hoc reſpõdeo quod ego non nego quod mercatores non teneantur ſoluere de ſuo proprio datium:qꝛ eſſet abſurdum quod conducentes pro alio ſoluerent de ſuo.tamen dico ꝙ teſtes non deponunt ꝙ ſi conductor conducat ſine licentia officialis ꝙ tunc dominus mercãtie incidat in penam: nam fatendum erit ꝙ tunc officialis poterit a mercatore conſequi datium:ſed quod in penam inciderit mercator qui non cõduxit certe hoc non dicit inſtrumentum conducte immo totum contrarium. Item nec in hoc teſtes videntur deponere mercatorem incidere in penã in caſu iſto et ſi dici poſſit ꝙ aliquis teſtis deponat ꝙ ad mercatorem ſpectare ſolitũ ſit onus denũtiandi nõ reperitur niſi vnicus teſtis tñ ⁊ ſingularis ⁊ ſic non probat.l.vbi numerus.ff.de teſti.c.in omni.de teſti.⁊ preſertim qꝛ Iacobellus teſtis circa hoc nihil probat:qꝛ nõ deponit ſuper facto et obſeruantia facti:ſed tñ ſuper eo quod eſt iuris.nam dicit ꝙ mittentes mercantias ſeu conduci facientes tenentur denuntiare:teſtis enĩ vt probet oportet ꝙ deponat p actus facti q poſſunt pcipi aliquo ſenſu corporis per quẽ debet teſtis deponere.l.qui teſtamento.ſ. ſi.ff.de teſti.l.teſtiũ.C.de teſti.⁊ in auf.de here.⁊ fal.ſ.ſin vero abſunt. ad hoc bene facit quod not.Bar.in.l.ſciendum.ff.de verb.obliga.vbi voluit ꝙ teſtis deponens ꝙ titius eſt ſtipulatus decem vel qd fideiuſſit in decem:qꝛ ſtipulatio ⁊ fideiuſſio eſt iuris non probat vnde bz eũdem teſtis debet deponere de actu facti:vt ibi per eum:ſed an teneantur mercatores denuntiare an vero cõductores iſtud eſt iuris:ergo ⁊c.
6 †Tertio dato quod aliquo modo dici poſſet mercatores ⁊ conduci facientes ſine licentia incidere in penam tamen in hanc penam non poteſt incidere ſer Georgius qꝛ non apparet quod vnq; cõmiſerit ꝙ vltra duodecim miliaria farcinarum extraherentur. Nam dato quod cõmiſiſſet dicto pier Antonio quod conduceret vnam nauim lignorum verſus Ferrariam non debet intelligi quod in illo generali ſermone mandauerit illicitum.l.ſi procurator.in princi.ff.de condi.indebi.l.ij. ſ.ſi procurator.ff.quod quiſq; iuris.l.pater.ff.que in frau.credi.vnde non debet intelligi quod cõmiſerit pier Antonio ꝙ extraheret vltra duodecim miliaria ſi de pluribus non habuerat ſer Georgius licentiam a Guidone officiali preſente dicto pier antonio vt ipſe pier antonius videtur velle atteſtari ⁊ maxime cũ nõ appareat dictũ ſer Georgium habuiſſe certitudinẽ quãtitatis dictorum lignorum:qꝛ vt etiam deponunt teſtes accuſatoris ſer Georgius ⁊ Baldaſar nõ fuerũt preſentes numerationi lignorum nec apparet eos fuiſſe aliter certioratos de numero lignorũ quomodo ergo pot argui eos fuiſſe in dolo ⁊ fraude de qua ceſſante ceſſare debet pena que ignorantiã nõ imponitur.l.genero.ff.de his q notã.infa.l.generali.C.de tab.lib.x.⁊ certe ſi bene inſpiciatur non inueniet̃ ꝙ duo teſtes ſint qui probent dictũ Georgiũ cõmiſiſſe dicto pier Antonio ꝙ conduceret vltra.xij.miliaria lignorum nam dictus accuſator circa hoc non producit niſi duos teſtes qui hoc non deponũt ⁊ preſertim ſecũdus. Quarto qꝛ dictus pier Antonius videt̃ deponere ad ſuũ cõmodũ ⁊ exonerationem allegando ꝙ ipſe fecit de mãdato ſer Georgij.⁊ ſic vult ſe tueri ex dicta aſſerta cõſuetudine ꝙ quando conductor non cõducit noĩe ſuo ſed mandato alterius non tenetur.⁊ p conſequens non eſt idoneus teſtis.l.omnibus.C.de teſti.⁊ l.nullus.ff.eo.titu.⁊ ſic patet ꝙ aut dicta cõſuetudo cõtra ſer Georgiũ non eſt probata vt dixi:⁊ ſer Georgius non põt condẽnari aut eſt probata.⁊ tunc iſte teſtis deponeret ad exonerationem ipſius teſtis:et ſic non probant. Item dictus pier Antonius erat preſens qñ ſer Georgius denuntiauit duodecim miliaria:ergo dictus pier Antonius qui poſtea portauit plura ligna fuit particeps criminis ⁊ particeps criminis repellitur a teſtimonio.l.ſi filium.⁊ ibi not.glo.C.de lib.cauſa.l.ſi. cũ ibi no.C.de accu.⁊ in.l.q accuſare.ff.de accu.⁊ no.Bar.in.l.ſ.ſi ſeruus.ff.de qd. Nec obſtat ſi dicat̃ ꝙ dato ꝙ ſer Georgius habuerit licẽtiam non tñ habuit bulletã vt requirit̃ ex forma inſtrumenti conducte officialis qꝛ reſpondeo ꝙ ſer Georgius non accuſatur ꝙ non habuerit bulletã ſed quod non habuit licẽtiam. Preterea per teſtes eſt probatum ꝙ obſeruatũ eſt a longo tempore ꝙ ſufficiat verbo habere licẽtiam. Quinto qꝛ eſt probatum per magiſtrum Petrum ⁊ p ſcalabrinum de lugo ꝙ dictus Hugo officialis conuenit cũ dicto ſer Georgio pro ipſo ⁊ pro dicto Baldaſare ꝙ ſuper dictis accuſationibus nõ procederetur vlterius ⁊ compromiſerunt in quendam arbitratorem ⁊ ſic obſtat exceptioni pacti.l.poſtq; liti.C.de pac.in hoc vltimo tamẽ pro nunc non facio fundamentum cum ex ſuperioribus pateat non
7 eſſe opus hoc vltimo fundamento. †Ex per predicta,patet non expedire tractare an propter partem mercantie que illicite portaretur perdatur totũ qꝛ certũ eſt ꝙ nõ.l.ſi publicanus.ſ.j.ff.de publica.⁊ no.Bar.in.l.cotem.ſ.j.eo.ti.⁊ ibi etiã dicit ꝙ nauis in qua portarent̃ res illicite nõ debet publicari ſi non erat illius q incidit in penaz ſi dñs nauis neſciebat fraudẽ ⁊ ſi ſciebat certũ eſt ꝙ ex dolo ſuo penaz ſuo periculo pateretur.l.j.C.de falſa mone.

Summarium ſuper conſilio.clx.

1 Succeſſor tenetur ad obſeruantiam locationis.4.5.6.
2 Tempus quinquenij appellatur modicum.11.
3 Succeſſor in eccleſia cenſetur vt heres predeceſſoris.12.
7 Idem iudicatur de fructuũ venditione ſicut ſimplici locatione.
8 Soluta habet vim cõiuncte.
9 Non valet ſtatutum artans clericos vt non poſſint locare.
10 Ex prefationibus comprehẽditur intentio ſtatuentis.
13 Ea que fiũt per officiales finito officio ſolent cenſeri perpetua.

Conſilium.clx.

In chriſti

In chriſti ſaluatoris noĩe amen ⁊c. Viſo ac diligẽter cõſiderato inſtrõ locationis facte p venerabilẽ virũ dñm Mattheum archipreſbyterũ plebis ſancti Laurentij p ſe ⁊ ſuos ſucceſſores ad affictũ in quinquẽniũ locantẽ facio de linario nõnullas petias terrarũ p certa pẽſione put latius in dicto inſtrumẽto cõtinet̃. viſa inſup quadã cõſtitutione ſynodali ſpecialiter irritãte quoſcũq; cõtractus per quos bona immobilia eccleſiarũ quouis titulo vltra duos annos cõcederet̃ exceptis locationibus q̃ colonis partiarijs fieri cõtingeret ⁊c. prout plenius in ea cõtinetur necnõ viſis literis reuerendiſſimi in Chriſto patris ac dñi.d. G.imolẽſis epi ⁊ mihi dñi ſingularis omni reuerentia plurimum obſeruandi.ex quibus dubitari contingit vtrũ ſucceſſor dicti dñi archipreſbyteri teneatur ad obſeruantiam dicti inſtrumenti locationis pro
1 toto quiquẽnali. Et prima facie † videtur dicendũ ſucceſſorem teneri ad obſeruãtiã locationis in quinquẽniũ p predeceſſorẽ facte.nam permiſſum eſt rectori eccleſie abſq; ſolẽnitate aliqua res eccleſie locare ad modicũ tempus.in cle.j.ad ſi.de reb.eccle.nõ alie.⁊ qd legi.⁊ notat̃ in.c.veſtra.de loca.⁊ in.c.nulli.vbi per doct.de reb.eccle.non alie.
2 ſed†quinquẽnium appellat̃ modicũ tps:vt probatur in terminis noſtris in.c.ſi.ne prelati vic.ſuas.⁊ qd not.p glo.⁊ doc.in.d.cle.j.in gloſſ. ſi.⁊ eſt tex.in.l.ſi filio.ſ.ſi vir in quinquẽnio.ff.ſolu.mat.⁊ ibi in terminis noſtris firmãt Bal.⁊ Ang.⁊ idẽ Bal.in.l.iubemus nulli in prin. C.de ſacroſan.eccle.⁊ Bart.in.l.j.ſ.quod ait.ff.de ſuperfi.pro hoc qd not.glo.in.l.ij.ff.ſi ager vecti.vel emphy.pe.⁊ in rubri.C.que ſit long. conſue.⁊ in.l.ſi filius.per glo.⁊ doct.C.de peti.here.⁊ in.l.cũ de in rem verſo.ff.de vſur.cũ ſimi.ergo ſequitur validam fuiſſe ⁊ eſſe locationem
3 predictam. †Secundo pro hoc facit qꝛ ſucceſſor in eccleſia cenſet̃ vt heres predeceſſoris.c.j.⁊ ibi no.de ſolu.⁊.xxiij.q.viij.cõuenior.ſed heres tenetur ſeruare locationẽ factã per illũ cui ſuccedit.l.viam.C.loca. l.heredem.ff.de reg.iur.inſti.loca.ſ.ſi.no.Bar.⁊ doc.in.d.l.ſi filio.ſ. ſin.ff.ſol.mat.⁊ Cy.⁊ Bal.in.l.emptorez.C.loca. Tertio qꝛ ea que per officiales gerunt̃ ſolẽt firma manere etiã poſt finitũ officiũ.l.ſi tutele.ff.de admi.tut.l.j.C.de poſtu.in auf.vt nulli iudi.ſ.⁊ hoc vero iubemus.⁊ qd habetur in.c.qm̃ abbas.de offi.dele.⁊ in.c.ſi.de offi.vica. in.vj. Sed lz conſultatio hec ſoleat reputari valde dubia.nam refert do.Anto.de but.in.c.ſi.ne prelati vic.ſuas.ꝙ iſta queſtio ſemper ſibi viſa fuit difficilis ⁊ intricata ⁊ circa deciſionez huius materie varie fuerunt opiniones quarũ decem refert do.Flor.in.d.c.ſi.attamen
4 ſm† quaſi omniũ opinionẽ ⁊ cõmunẽ ſniam puto in queſtione propoſita abſq; dubio dictũ ſucceſſorẽ minime teneri ad obſeruantiam dicte locationis.nam glo.Bar.principaliter in.d.c.ſi.ne prelati vic.ſuas.tenuit ſucceſſorẽ non artari ad locationẽ predeceſſoris niſi talis locatio facta fuerit pro vtilitate eccleſie ⁊ pecunia inde recepta cõuerſa fuiſſet in vtilitatẽ eccleſie.arg.c.j.de ſolu.⁊.xij.q.ij.hoc huius placiti qꝛ vltra tempus ſuũ locare non potuit vbi vero non pro vtilitate eccleſie locatio facta eſt:ſed vt ipſe prelatus penſionem vel redditus pciperet ſucceſſor ſtare non tenet̃ ſm glo.per.c.ij.de preca.facit de offi.ordi.c.cum nos.⁊ idem ſequit̃ ibi Inno.ſubdens ꝙ ſi locatio facta eſſet abſq; vtilitate eccleſie teneret̃ ſucceſſor ſtare locationi ita demũ ſi in dicta locatione interueniſſent ſolẽnitates debite qꝛ tunc valeret locatio lz eccleſia poſſet petere reſtitutionẽ in integ.iuxta ea q̃ no.in.c.ſine exceptione.xij.q.ij.⁊ ea.cã ⁊.q.⁊ in ſumma Hoſti.in.d.c.ſi.tenet opinionẽ gloſſ. hoc addito ꝙ nullo caſu tenet talis locatio adeo ꝙ ad ſucceſſorẽ tranſeat niſi in dicta locatiõe interuenerit cõſenſus epi.c.preterea ⁊.c.ſignificauit.de cenſi. Et idem in effectu tenet Io.an.in.d.c.ſi.dicens ꝙ ſi cõtractus non eſt celebratus pro vtilitate eccleſie non tenebitur ſucceſſor ſtare locationi niſi interueniſſet ſolennitas debita quo caſu poſſet tñ petere reſtitutionẽ in integ.do.Ant.de but.in.d.c.ſi.expreſſe cõcludit ꝙ etiam in locatione facta ad modicũ tempus non teneat̃ ſucceſſor ſtare locationi niſi in dicta locatione interuenerit cõſenſus epiſcopi ⁊ vtilitas eccleſie quia nũq; contractus aliquis a rectore eccleſie celebratus efficitur realis ſiue tranſitorius ad ſucceſſionẽ niſi interueniat conſenſus epi.de tranſac.c.decetero.⁊.c.veniẽs.cum ibi not.⁊ de cenſi.c.preterea.⁊ ſubdit ꝙ non requiritur probari verſum in aliquã cauſam vtilem eccleſie.iuxta plene no.p doc.in.c.j.de depo.⁊ per legiſtas in auf. hoc ius porrectũ.C.de ſa.ſan.eccle.tñ debet apparere locationem eſſe factã ad aliquã vtilitatẽ eccleſie quo caſu ſic interceſſerit autoritas epi tenebitur ſucceſſor ſtare locationi. Et hanc partẽ etiã tenent dñi de Rota cõcluſione.cccxxij.al's.cccxxvij.inci.itez ſi prelatus locat ad certum ⁊ modicũ tempus ⁊c.cum duabus ſequentibus p not.in.d.c.ſi.ne pla.vic.ſu.⁊ in.c.j.de ſolu. Et ita etiã in hanc partẽ inclinat Pe.de ancha.conſulendo in conſi.incip.in xpi noĩe ſm ordinẽ dubiorum ⁊c. vbi etiã vult equum eſſe iura dicẽtia poſſe fieri p prelatũ eccleſie locationẽ ad modicũ tps qd intelligant̃ tm̃ de anno vel biennio.iuxta not. in.d.cle.j.de reb.eccle.non alie.huius ſnĩe fuit etiã Archi.in.c.alienationes.xij.q.ij.volens tali locationi ſucceſſorem ſtare non oportere niſi interueniſſet in locatione autoritas epi.⁊ locatio etiã facta fuiſſet pro vtilitate eccleſie:al's enim dicit ipſe non potuit pdeceſſor vltra tps ſuũ locare ſicut nec vſufructuarius.l.ſi quis domũ.ſ.⁊ hic ſubiũgi.ff.loca. facit.l.eum qui.ſ.ſi.ff.de iuriſ.om.iud.⁊.l.lex vectigalis.in ſi.ff.de pig. cui vſufructuario prelatus equiparat̃.iuxta not.in.c.preſenti.de offi. ord.in.vj.⁊ in.c.ſi.de pec.cle. Pro hac opinione cõſonat autoritas Bal.in.l.ſi filio.ſ.ſi.ff.ſol.mat.dicentis ita demũ ſucceſſorẽ prelati artari ad locationez predeceſſoris ſi talis locatio cũ ſolennitate facta fuit ſm qd no.in.d.c.ſi.⁊ pro hoc quod no.idẽ Bal.in.l.defuncta.ff.de vſu fruc.⁊ in.l.emptorẽ.C.locati.⁊ in.l.ij.⁊.iiij.oppo.C.de libe.pte.Bart. etiã in hac materia conſultus in cõſilio.lj.incip.do.Io.monachus ⁊c. al's incipit factum tale eſt datũ ⁊ conceſſum fuit domi.A.⁊c.cõcludit non poſſe prelatuz rem eccleſie locare in tempus quod ſe extendat ad tps ſui ſucceſſoris niſi pecunia eſſet cõuerſa in vtilitatem eccleſie alle
5 gat notata.in.d.c.ſi.ne prelati vices ſuas. Cũ † ergo nec ex dicto inſtrumento locationis nec aliter appareat de conſenſu ⁊ autoritate ſuperioris nec etiaz de vtilitate eccleſie cõſtat euidenter ex predictis opinionibus ⁊ ex qualibet de per ſe videt̃ inferri dictũ ſucceſſorez non artari ad obſeruantiaz locationis pdicte cũ dicta ſolẽnitas.ſ.interuentus autoritatis ſuperioris tanq; ſolẽnitas extrinſeca nõ preſumat̃ niſi probet̃.l. quecũq;.ſ.ſi.ff.de publicia.⁊ quod no.in.l.j.C.de fide inſtr.⁊ iure haſte
6 fiſ.lib.x.⁊ in.l.ſciẽdũ.ff.de verb.obli.cũ ſi. †Nec etiã ex dicto inſtrõ ab omni ſolennitate nudo preſumitur cõtractũ celebratũ ad vtilitatem eccleſie niſi aliud probet̃ p dictũ conductorẽ.vt no.firmat Bal.in.c.j. in prin.in.v.col.qui feu.da.poſ.ad hoc quod no.in.c.j.de reb.eccle.non alie.in.vj.⁊ qd not.Gui.in Spe.in tit.de loca.ſ.nunc aliqua.ver.vij.⁊ ver.ſeq.⁊ qd not.Ant.de but.in.c.in preſentia.in.ij.char.in ver.aduerte tñ ꝙ neceſſitatez intelligo ⁊c.de proba.⁊ que not.doc.in.c.j.de depo. ⁊ qd not.x.q.ij.hoc ius porrectũ.⁊.C.de ſac.ſan.eccle.in auf.hoc ius.p glo.⁊ doc.⁊ not.Ioã.de imo.in.c.j.de his que ſi.a prela.⁊ in.c.ſi qs.de reb.eccle.nõ alie.⁊ eſt expreſſe de mẽte glo.in.d.c.ſi.ne prela.vic.ſuas. Cũ enim probare contractum locationis fuiſſe factuz ad vtilitatez eccleſie ſit fundamentum intentionis cõductoris:vt ptz per predicta. igitur ſibi conductori incumberet onus probãdi vtilitatẽ eccle.l.prediorum.C.de predi.mino.l.j.C.ſi aduer.cre.cũ vtrobiq; no.per doc.
7 l.ſed an vltro.ſ.j.ff.de neg.geſt. †Vltra predicta vehementer cõfirmat̃ hec deciſio autoritate dicte cõſtitutionis ſynodalis ſpecial'r prohibentis neminem poſſe vltra duos annos fructuũ vel reddituum futurorum venditionem facere de qua fructuũ venditione prout de ſimplici locatione iudicatur:vt eſt tex.in cle.j.ad ſin.de reb.eccle.non alie. ⁊ ſic videt̃ p dicta verba phibita locatio antedicta vetat etiã expreſſe dicta conſtitutio bona immobilia aliquo titu.ſeu modo cõcedi poſſe vltra duos annos ⁊ ꝙ tunc nullo modo cõtractus obliget ſucceſſorem
8 et contractus ſub alia forma celebratos irritat ⁊ annullat. †Nec ob. verba eiuſdem conſtitutionis ibi nõ tñ p hoc phibere intẽdimus poſſeſſiones ⁊ terras locari ſine fraude veris terraruz cultoribus partiarijs ad colendũ ⁊c. qꝛ ſoluta poſita inter illa verba cultoribus partiarijs habet vim coniuncte ⁊ pinde eſt ac ſi cõſtitutio diceret copulatiue cultoribus ⁊ partiarijs niſi de mente ſtatuentium in contrariuz cõſtaret.l.ſeie.⁊ ibi glo.⁊ Bart.ff.de ver.ſig.nota.in.l.alienationes.ſ.ſi.co. tit.⁊ ſic tm̃ pmittit locationem que fieret cultoribus ⁊ partiarijs copulatiue qꝛ vtrũq; requiritur vt valeat locatio.ſ.illum eſſe cultorez ⁊ partiarum.l.ſi is qui ducenta.ſ.vtrũ.ff.de re.du.l.ſi heredi plures.ff.de condi.inſti.Sed ſic eſt ꝙ dictus Facius nõ eſt colonus partiarius qꝛ ſub pecuniaria penſione conduxit:vt.l.ſi merces.ſ.vis maior.ff.loca. ergo etiam vltra diſpoſitionẽ iuris cõis ex capite dicte cõſtitutiõis nõ
9 tenebitur dictus ſucceſſor ſtare locatiõi predicte. †Nec predictis habet obſtare qd dixit Io.and.An.de but.⁊ doct.in.c.veſtra.de loca.per illuz tex.dũ volunt nõ valere ſtatutũ eccleſie artans clericos vt nõ poſſint locare niſi certo generi perſonarũ tanq; contra libertatẽ ⁊ vtilitatẽ eccleſie qꝛ rñdeo ꝙ dicta conſtitutio pmittit poſſe oĩbus locari dũmodo infra biennium ita ꝙ nõ ob. Preterea ibi ſtatutũ illud ideo nõ valet qꝛ eſt contra vtilitatez eccleſie.iſta vero cõſtitutio hic eſt inducta in
10 vtilitatẽ eccleſie:vt ptz † in prefationibus dicte conſtitutionis ex qb' prefationibus comprehendit̃ intẽtio ſtatuentis ⁊ cã finalis ſtatuti.l.ſi. in prin.ff.de here.inſti.l.cum hi.in prin.ff.de trãſac.⁊.l.regula.ſ.ſi qs. de iur.⁊ fac.igno.⁊ ideo cũ videatur dicta cõſtitutio facta ex cauſa etiaz honeſta.ſ.vt eccleſiarũ bona conſeruent̃ ⁊ ne damnũ ſucceſſoribus afferatur ideo valere debet talis conſtitutio vt expreſſe firmat do.Anto.in d.c.veſtra.dicens inter alia ꝙ lz non teneat ſtatutũ ꝙ vnus canonicus non poſſit locare funduz alteri q̃ canonico.tñ ſi ſtatutũ factũ ſit ex cauſa puta qꝛ forte ſi locaret̃ extraneis de facili nõ poſſunt retrahi ad manus eccleſie ⁊ ſurgunt ſcandala.bene valebit tale ſtatutum ita in propoſito non obſtant que deducta fuerunt in contrarium ⁊ primo ꝙ poſſit prelatus locare ſine aliqua ſolennitate ad modicũ tps ⁊ qd quinquẽ
11 nium ſit modicũ †tempus qꝛ reſpondeo hoc verũ quo ad ſui preiudicium ſecus quo ad preiudiciũ ſucceſſoris.vt.ſ.phaui.item qꝛ vt.ſ.dixi do.Pet.de an.in dicto cõſilio tenet quod tale modicuz tempus interpretatur pro biennio.Ioã.an.vero in.d.cle.j.⁊ ibi quaſi omnes docto. ⁊ domini de Rota in dicta ſua conclu.cccxxij.al's.cccxxvij.tenẽt quod hoc ſit arbitrio iudicis.arg.l.j.in ſi.ff.de iure delib.cum alijs allegatis
12 per glo.in.d.cle.j. Secundo non obſtat † ꝙ ſucceſſor habeatur loco

heredis predeceſſoris ergo teneatur ſtare locationi ſicut ⁊ heres q2 re-
ſpondeo ꝙ ſucceſſor ⁊ eccleſia nõ cẽſentur loco heredis vniuerſalis: vt
tenet Jac. de bel. in aut. vt nulli iudi. §. ⁊ hoc vero prohibemus: ꝑ quo
facit q2 nõ ſuccedit in omnib⁹ bonis ꝑdeceſſoris imo in bonis ſuis ꝑ-
prijs ſuccedũt ſibi agnati. iuxta ea que habent in. c. cum in officijs. de
te ta. ⁊ in. c. j. de ſucceſ. ab inte. heres vero vniuerſalis dicit ille qui ſuc-
cedit in totũ ius defuncti. l. heres in omne. ff. de acqui. here. l. heredem
⁊. l. hereditas. de reg. iur. item ꝑꝫ q2 ſucceſſor in beneficio tenet tñ ad
debita predeceſſoris facta pro neceſſitate eccleſie. c. j. ⁊. ij. de ſolu. heres
vero tenetur regulariter ad quecũqꝫ debita defuncti. l. ſi. §. ⁊ ſi prefatã.
⁊. §. ſin vero poſtqꝫ. C. de iure deli. l. cũ a matre. C. de rei vendi. l. ſi credi
13 torib⁹. cũ ſi. C. de ſeruo pig. da. ma. ¶ † Ultimo nõ obſtat ꝙ ea q̃ ſiũt
ꝑ officiales: etiã finito officio ſoleãt cenſeri ꝑpetua: q2 reſpondeo illud
eſſe verum qñ ſiunt cũ ſolennitate tali que faciat cõtractũ trãſitoriũ ad
ſucceſſorẽ ⁊ ñãt pro vtilitate eccleſie al's ſecus ꝑut in propoſito noſtro
c. ij. de rerũ ꝑmu. c. ij. de preca. c. fraternitatẽ. de dona. ex quibus cõclu
do dictũ ſucceſſorem nõ artari ad obſeruãtiam dicte locationis. ¶ Et
ita dico ⁊ cõſulo ego Alex. de tar. de imo. die. xxiiij. Martij. M. cccclj.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxj.

1 ☞ Per conſtitutum transfertur in emptorem poſſeſſio. 3.
2 Dominium non transfertur ſine poſſeſſione.
4 Ad titulum habilem ad vſucapionem requiritur ꝙ poſſeſſio habita ſit ab eodem a quo habitus eſt titulus.
5 In cauſa ciuili teſtimoniũ in fauorem tranſuerſalium non repellitur.
6 Per perceptionem fructuũ inducitur apprehenſio poſſeſſionis.

¶ Conſilium. clxj.

Terni dei inuocato ſuf-

fragio. Uiſo ac diligenter conſiderato inſtr̃o cõpro-
miſſi facti ꝑ Baptiſtã quõdã tondi de valpedraga
ex ꝑte vna ⁊ Beltrandũ ꝑcuratorẽ dñe Riccie filie
olı̃ꝫ tonij mazoli de fagnano ⁊ dominarũ Marga-
rite ⁊ Meline ſororũ ⁊ filiarũ quõdã dñe Grãdine
filie quõdã dicti tonij mazoli tãqꝫ heredũ dicti Tonij ex parte altera
in ꝑuidos viros Chriſtophorũ quõdã butini de fagnano ⁊ in mengũ
quõdã belli de abello ⁊ animaduerſa poteſtate eis ⁊ mihi ꝯſultori at-
tributa ⁊ viſo in ſuper ꝑceſſu agitato corã poteſtate caſtri caſſalis flu-
minenſis ſuper accuſatione ꝑducta ꝑ dictũ Baptiſtã contra Uianũ
paulini de valpedraga de aſſerta turbata poſſeſſiõe dicti Baptiſte in
quadã petia terre buſchiue quatuor tornaturarũ vel circa ſita in curia
caſtri fagnani in loco dicto Seruina iuxta Laurentium buſini de fa-
gnano viam communis ⁊ alios ſuos cõfines incidẽdo ligna ⁊c. ⁊ viſis
exceptionibus dicti Uiani. ⁊ viſo inſtrumẽto emptionis dicti Bapti-
ſte per eum producto ⁊ inſtrumento emptionis dicti Tonij producto
per dictum Beltrandũ procuratorẽ dictarum dominarũ. ⁊ viſis atte-
ſtationibus pro vtraqꝫ parte productis ⁊ certis oppoſitionibus con-
tra dicta inſtrumenta. ⁊ viſo quodam inſtrumento depoſiti celebrato
inter Coſſi. quondã Cruſi. de fraſineta deponentem ⁊ Chelẽ al's dicto
mucho quondã Bartholini de fagnano ⁊ dictum Toniũ mazoli de-
poſitarios de ſumma. xx. ducatorũ ⁊ inſtrumẽto abſolutionis inde ſe-
quute. Et generaliter viſis pluribus alijs ſcripturis mihi per domi-
nos arbitros exhibitis. Omiſſis argumẽtis ad partes ⁊ multiloquio
iuxta. l. ſi. C. de ꝑci. impe. offe. l. ampliorẽ. §. in refutatorijs. C. de app.
⁊. l. j. ff. qd met. cau. breuiter concludo dicto Baptiſte nõ cõpetijſſe ius
accuſandi dictũ Uianũ ⁊ dictã petiam terre ſpectare ad heredes dicti
Tonij ⁊ non ad dictũ Baptiſtã. ⁊ ita per dictos arbitros eſſe pronũ-
tiandum. Et hec vera eſſe oſtenditur ⁊ primo ad hoc vt in iudicio ac-
cuſationis inſtitute per Baptiſtã de turbata poſſeſſione obtineret ac-
cuſator: neceſſe erat per accuſatorẽ probari ſe poſſediſſe tempore tur-
bationis. iuxta. l. j. ⁊ quaſi per totum. ff. vti poſſi. l. j. C. eo. titu. §. hodie
inſtit. de interdi. c. lꝫ cauſam. de proba. hoc aũt nõ reperio probatũ in
1 proceſſu. ¶ † Nec obſt. ſi dicatur ꝙ per inſtrumentũ emptionis Ba-
ptiſte conſtat ꝙ frater Jacobus venditor conſtituit ſe noĩe dicti Ba-
ptiſte poſſidere per qd conſtitutum transfertur in emptorẽ. l. qd meo.
in prin. ff. de acquir. poſ. c. cum veniſſet. de reſti. ſpo. ea. l. quedam. ff. de
rei vend. reſpondeo quod hoc eſſet verũ vbi probaretur dictũ vendi-
torem poſſediſſe tempore venditionis ⁊ non aliter. vt. l. qꝫuis. §. ſi con-
ductor. cum glo. ff. de acquiren. poſ. ⁊ ibi dicit Ang. ꝙ in practica cau-
tus debet eſſe ille qui ſe fundat ex conſtituto vt probet conſtituentem
tempore cõſtituti poſſediſſe. idem etiã no. Ang. in. l. ij. C. de acqui. poſ.
⁊ ibi de hoc eſt glo. in verbo tradita. ⁊ no. Innoc. ⁊ Anto. de but. in. d.
c. cũ veniſſent. ⁊ in. c. in literis. eo. titu. facit. l. traditio. ff. de acqui. rerũ
do. Sed nõ eſt probatum ꝙ dictus frater Jacobus tꝑe dicte vẽditio-
2 nis poſſederit: ergo ⁊c. ¶ † Ex hoc infertur in dictum Baptiſtam nõ
poſſe dici ex dicto titulo venditionis tranſlatum eſſe dñium vel quaſi
q2 non potuit ſine poſſeſſione ſeu traditione transferri. l. traditionib⁹
C. de pac. l. ſi ex ſtipulatione. ff. de acquir. poſ. l. ſi ager. ff. de rei vend. l.
ſed ſi res. al's incipit eum qui. §. ſi. cum. l. ſeq. ff. de pub. ¶ Quod autẽ
ſpectet ad heredes dicti Tonij ꝑꝫ per inſtrumẽtum venditionis ſibi
facte a dicto Chele al's dicto mucho in quo eſt conſtitutum et licentia
de ingrediendo. ⁊ probatũ eſt etiã per teſtes Baptiſte ꝙ dict⁹ Chele
poſſedit dictam petiã terre buſchiue vt deponũt Petrus ⁊ Tonius.
ergo ꝑ conſtitutum in dicto inſtrumento venditionis inſertũ tranſlata
fuit poſſeſſio. ⁊ ꝑ conſequens dñium vel quaſi dñium: vt. d. l. qd in eo.
3 et. d. l. traditionis. cum ſi. ¶ † Preterea dato etiã ꝙ non appareret
de poſſeſſione dicti Muchi tñ cũ appareat ꝙ poſt dictũ titulũ vendi
tionis facte Tonio: Tonius ſeu eius heredes vel alius noĩe eorum
poſſederit hoc ſufficit ad acquiſitionẽꝫ dñij vel quaſi dato ꝙ dubitet a
quo obuenerit poſſeſſio dicto Tonio vel eius heredibus: vt declarat
Bar. in. l. cũ ſolus. ff. de vſuca. ad ſi. dũ allegat. l. hec ſi res. cũ glo. ff. de
rei ven. ⁊ expreſſius no. Bal. in. l. indicia. C. de rei ven. ⁊ Ang. in. l. ſup
4 longi. C. de preſcrip. lon. tem. nõ enim eſt neceſſe † quo ad titulꝫ habi
lem ad vſucapionẽ ꝙ poſſeſſio habita ſit ab eodẽ a quo habitus eſt ti-
tulus: vt dicũt doc. in locis preallega. ⁊ eadẽ ratione idꝫ dicendũ quo
ad acquiſitionẽꝫ quaſi dñij vel publiciane: vt. l. ſꝫ ſi res. §. cũ q al's eſt. l.
eũ qui. in princ. ff. de publi. ⁊ in ſpecie Bal. in. d. l. indicia. hoc aũt. ſ. qd
heredes Tonij vel alius pro eis poſſederit probat ꝑ teſtes ꝑductos
5 pro parte dictarum dñarũ. ¶ † Nec obſt. ꝙ aliqui ex dictis teſtib⁹ aſſe
rant eſſe coniunctos heredibus dicti Tonij ex linea tranſuerſali: q2 re-
ſpõdeo ꝙ in cã ciuili teſtimoniũ in fauorẽ trãſuerſaliũ nõ reppellit et
potiſſime qñ tranſuerſales vna cũ eo ꝑ quo teſtificant nõ ſunt in eiuſ-
dem patris poteſtate cõſtituti: vt no. glo. ⁊ doc. in. l. parẽtes. C. de teſti.
⁊ glo. ⁊ doc. in. c. inſinuante. de offi. dele. ⁊ Spe. in tit. de teſte. §. j. verſi.
ſed nunqd frater. ⁊ verſi. ſed nunqd agnati. ⁊ Inno. ⁊ Jo. an. in. c. non-
nulli. de reſcrip. ⁊ Bar. in. l. qui teſtamẽto. in prin. ff. de teſta. ⁊ Bal. in
l. j. ad ſi. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ in. l. ſi. in. ij. col. C. de ꝑba. ⁊ Ang. ĩ cõſi. cexiij.
incip. in dei noĩe ⁊c. viſis ꝑceſſibus cauſe principalis ⁊c. vbi ad hoc al
legat notata per Innoc. ⁊ Joã. an. in. c. nonnulli. de reſcrip. ¶ Fortius
concludi poteſt quod eſto ꝙ per inſtrumentũ aut teſtes nihil eſſet pro-
batum de poſſeſſione dicti Tonij aut eius heredum: tñ attẽto ꝙ non
appareat de poſſeſſione ſeu traditione facta dicto Baptiſte ſine qua nõ
potuit trãſferri in Baptiſtã dominium vel quaſi vt dixi. ⁊ appareat
ex narratis in petitiõe dicti Baptiſte quod Uianus incidit ligna ⁊ ſic
6 fructus † percepit ex poſſeſſione predicta per quem actum inducitur
apprehenſio ⁊ acquiſitio poſſeſſiõis. vt. l. titia. ff. de ſolu. l. ij. ⁊ ibi Bar.
C. de acqui. poſ. no. in. l. qui vniuerſas. §. per colonũ. ff. de acqui. poſ. ⁊
in. l. litibus. C. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xj. l. ſi quis ſuper. C. finiũ regũ. no.
in. l. ſtipulatio iſta. §. hi qui. ff. de verb. ob. ⁊ plene Bal. in. l. indicia. ad
fin. C. de rei ven. ⁊ aſſerit vianus ſe poſſediſſe noĩe dictorum heredum
Tonij quibus heredibus ratum habentibus acquiritur dicta poſſeſ-
ſio. l. communis ſeruus. §. j. cum ibi not. ff. de acquir. poſſeſ. ⁊. l. ſi ego. ff.
de nego. geſt. ⁊ facit. l. qui iure familiaritatis. cum ibi not. per doct. ff.
de acqui. poſ. ſequitur ꝙ in pari cauſa potior debet eſſe cõditio poſſidẽ
tis. i. dictorum heredũ. vt eſt tex. in. l. ſiue autẽ. §. ſi duob⁹. ff. de publi. ⁊
facit. l. ſi ſeruum. §. ſequitur. ff. de verb. oblig. l. ſi. ff. de condi. ſine cau. ⁊
in regula in pari. de reg. iur. in. vj. ¶ Nec predictis obſtat ꝙ oppoſita
fuerit per Baptiſtam exceptio ſimulationis cõtra dictũ inſtrumentũ
emptionis Tonij. iuxta. l. ſicut. §. ſuperuacuũ. qui. mo. pig. vel hypo.
ſolua. ⁊ in. l. poſt contractum. per Bart. ff. de dona. ⁊ plene Bar. in cõ-
ſilio petruſnichole. ⁊ ĩ. l. iij. ⁊ ibi per Bal. C. plus valere quod agi. ⁊ ꝑ
Bal. in. l. illud. C. de ſac. ſanc. eccle. ⁊ Ange. in conſi. xlvij. incip. quidaꝫ
Franciſcus. ⁊ Bal. in. l. ab anaſtaſio. c. mari. q2 non reperio probatum
vel articulatum aliquid concludens ad exceptionẽ ſimulationis oſten-
dende. nã licet dicatur ꝙ Tonius non poſſedit poſt cõtractũ emptio-
nis non ſequitur ex hoc ꝙ contractus reddatur ſimulatus cum nõ ap-
pareat ꝙ aliqua cauſa ſimulationis preceſſerit vt apte declarat Bar.
in preallegato conſilio. quinimo nõ apparet qd autor dicti Tonij poſt
dictam celebratam venditionem poſſederit per aliquod tempus ⁊ non
breue vt requiritur de iure do. d. §. ſuperuacuum. ⁊. l. ſi quis. in ſi. C. de
natu. libe. ⁊. l. ſi is qui. ff. de acqui. here. ⁊ plene notant doct. in locis. ſ.
proxime alleg. nec ad propoſitũ facit dictum inſtrumentũ depoſiti q2
in dubio preſumitur eſſe verum ⁊ celebratum ex cauſa in eo inſerta niſi
aliud doceatur. l. cũ precibus. C. de ꝑba. l. generaliter. C. de nõ nu. pec.
ex quibus omnibus reſultat concluſio de qua. ſ.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxij.

1 ☞ An donatio reuocetur per ſuperuenientiam liberorum.
2 Statutum quod filia dotata non ſuccedat an habeat locum in infante.
3 Quando filia intelligatur dotata.
4 Lucrum dotis non cenſetur proprie donatio.
5 Uerba pleno iure quid important.
6 Quando dicatur factum tempore guerre.

¶ Conſilium. clxij.

¶ Ad materiam. l. ſi vnqꝫ. C. de reuo. dona.

Omini redẽptoris noſtri

1 inuocato ſuffragio. Uiſis his que copioſe ⁊ elegan-
ter allegata ſunt per prefatos celeberrimos dominos
peruſinos conſulentes puto † veram eſſe concluſionem
ꝙ dicta donatio quatenus a principio valuerit reuo-
cata fuerit per ſuperuenientiam liberorum. iuxta. l. ſi vnqꝫ. C. de reuo.
dona. ſi nõ fuit donatio facta de modico q2. d. l. ſi vnqꝫ. habet locũ etiã
qñ non eſt donata dimidia vel alia quota bonorũ ſed etiã res ꝑticula-
res. vt per Bar. ⁊ Bal. in. l. titia. §. imperator. ff. de leg. ij. dũmodo nõ
ſit facta de modico vt etiam cõcludit Jo. de imo. in. c. ſi. de dona. ⁊ actũ
eſt ꝑ primũ dñm conſulentem ⁊ attento ꝙ dicta Baptiſta tꝑe mortis
domine Helizabete matris ſue erat infans vt patet ex narratis in the-
mate delata fuit ſibi ſucceſſio pro ſua virili in hereditate matris de iure
cõi: iuxta. l. leg. xij. tabularũ. C. de legi. here. ⁊. l. ſi. C. de libe. ꝑte. ¶ Se
2 cundo non obſtat † ei ſtatutũ ſub rubrica ꝙ mulier dotata non ſuccedat
extantibus maſculis q2 illud ſtatutũ loquitur de filia dotata ⁊ ideo nõ
habet locum in dicta infante vt vltra allegata ꝑ dñm conſulentẽ deci-
dit in terminis Bal. in. l. ſi plures. C. de condi. inſer. in. x. colũ. in verſi.
iuxta predicta formatur talis queſtio. ſtatuto cauetur ꝙ filia dotata ⁊c.
⁊ Pet. de ancha. in repeti. c. canonum ſtatuta. de cõſti. in ver. pone ſta
tuto cauetur ꝙ filia dotata vbi concludunt ꝙ ſtatutum diſponẽs ꝙ ſi
lia dotata a patre non ſuccedat non habet locũ in ea q̃ remanſit infans
q2 iſte eſt caſus omiſſus a ſtatuto ⁊ ideo fratres eã dotare volẽtes non
excluderent a ſucceſſione vt etiam conſuluit Pet. de ancha. in conſilio
cclxxxviij. ⁊ Pau. de caſt. in conſi. cvj. incip. in chriſti noĩe ſuper eo de
quo queritur. ⁊ clare hoc procedit qñ tunc tempore delate ſucceſſionis
materne non exercuerat in eam aliquis actum dotãdi ſaltem eo modo
quo cauetur in dicto ſtatuto requirente ꝙ maritus pro ea receperit do
tem vel confeſſus fuerit recepiſſe. nã hoc non interuenerat in caſu no-
3 ſtro ⁊ ſic ceſſat diſputatio † tradita ꝑ Bar. in. l. titio centũ. §. titio gene
ro. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. l. non eſt matrimoniũ. ff. de ritu nup. ⁊ in
l. cum plures. §. pe. per ibi nota. per glo. ff. de admini. tuto. ⁊ in. l. q pu
pillam. ff. de adult. ⁊ per Bal. in. l. non ſine. C. de bo. que libe. dum tra
ctant quãdo ſtatutum excludit filiam dotatam ꝙ intelligat dotata qñ
pater in ea actum dotãdi exercuit. qꝫtum in eo fuit puta relinquendo ſi
bi dotem in teſtamento. nam in caſu noſtro tempore delate ſucceſſiõis
materne neqꝫ pater neqꝫ mater in dictam Baptiſtam vllũ actũ dotã-
di exercuerat. ¶ Preterea ſtatutũ declarat quomodo intelligatur do
tare. ⁊ tempore etiã quo dicta Baptiſta fecit dictam donationem fra
tribus non exercuerat aliquis actum dotandi in eã eo modo quo ſta-
tutum requirit q2 neqꝫ maritus receperat dotẽ neqꝫ confeſſus fuerat
recepiſſe ⁊ propter hec omitto ꝙ multi tenuerunt contra opi. Bar. in
d. §. titio genero. cum ſimi. nam illa diſputatio in caſu noſtro non eſt ne
ceſſaria predicta. ¶ Et ſic apparet ꝙ tẽpore quo ipſa Baptiſta fecit
donationem fratribus de oĩbus bonis que ei obueniſſent vel obuenire
poſſent tũc ex hereditate ⁊ bonis tam maternis q̃ paternis habebat
tunc ius in bonis maternis. ſ. pro ſua virili ⁊ etiam ſpem pro reliquis
partibus deſinente maſculo prout deſijt extare: quo caſu ex forma ſta-
tuti filia aſſumit ſucceſſionem in totum. iuxta plene tradita per Bar. ĩ
l. ſi. cũ ſuis cõcor. ff. ad tertul. ex quibus colligi põt ꝙ nõ erat quid mo-
dicum illud quod in dicta donatione cõprehendebat in qua etiam in-
ſpecta generalitate verborũ videbat cõprehendi dos que poſtea ſibi
vel eius viro data fuit a patre ſi vllo tẽpore fuiſſet dicta dos in dictã
dominã Baptiſtã conſolidata attẽto quod erat de bonis patris ⁊ qd
in dicta donatione iuramentum interueniebat. iuxta. c. cum contingat
de iureiur. ⁊. c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. ⁊ per conſequens nõ po
teſt dici ꝙ dicta donatio circa modicum verſaretur. ¶ Nec obſt. ꝙ nõ
debeat reuocari per ſuperuenientiam liberorũ: ꝑ id qd habet in. §. do-
tes. in auf. de nup. ⁊ in. l. j. C. ſi dos conſtan. matri. vbi mulier fecit cum
marito pactũ ꝙ ipſo predecedente maritus lucraretur dotẽ: ⁊ tamen
ſi ipſa predecedit ſuperſtitibus ex illo matrimonio liberis maritus lu
cratur dotem. ⁊ ſic videtur ibi ꝙ ſuperuenientiam liberorũ non tene-
retur pactuꝫ lucrande dotis q2 vltra id qd egregie reſpondit ſecund⁹
conſultor: puto poſſe reſponderi ꝙ ille eſt caſus longe diuerſus a caſu
noſtro. nam ibi dato ꝙ ſuperuenientibus liberis illud pactum lucrã-
de dotis non reuocaret: non ex hoc veriſimiliter inferebat magnũ pre-
iudicium liberis q2 aut pater nõ tranſiret ad ſecunda vota ⁊ iuris pre
ſumptione remanebunt hec bona liberis in ſucceſſione paterna quam
lex preſumit partem relinquere liberis. l. ſticho. in ſi. ff. vnde libe. aut
tranſibit ad ſecunda vota ⁊ cogitur reſeruare dictũ lucrũ liberis primi
matrimonij vt in dictis iuribus. quinimo. ꝑ. §. preterea. in auf. neqꝫ vi
rũ. in colla. vij. fuit inductũ ꝙ etiam ſi nõ trãſeat ad ſecũda vota coga
tur reſeruare: ſed in caſu noſtro ceſſat iſta ratio in donatione facta fra-
4 tribus. ¶ † Item reſpondeo ꝙ iura allegata in cõtrariũ nõ loquũt in
donatione mera: ſed in pacto adiecto in contractu dotis de ipſa dote
lucranda vxore predecedente: quod quidem lucrum non cenſetur pro-
prie donatio ſed q2 videtur dari in recompenſationem onerum ma-
trimonij non cenſetur haberi ex titulo lucratiuo ſed oneroſo vt voluit
glo. notabi. ⁊ approbata in. l. ſi donaturus. in fin. in verb. duntaxat. ff.
de condi. ob cau. ⁊ probat tex. no. in. l. j. §. ſi vero. ⁊ illũ ad hoc ibi põde-
rat Ang. in. C. de impo. lucra. deſcrip. lib. x. not. Bal. in. l. cũ multe. C.
de dona. ante nup. ⁊ in auf. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ in. l. hac edi-
ctali. in prin. C. de ſecun. nup. Sed diſpoſitio dicte. l. ſi vnqꝫ nõ habet
locum in donatione que nõ eſt propria donatio vt in donatione facta
in recompenſationem meritorum vt concludit Ange. in. d. l. ſi vnqꝫ. et
etiã Bal. ibi in aliquibus lecturis per illũ tex. in verb. largitus. iuncta
l. ſi pater. §. j. ff. de dona. ⁊ iſta videtur mihi adhuc tutior reſponſio ce-
teris. ¶ Non ob. etiam predictis ſi diceret ꝙ dicta reformatio que in-
cipit item cum ſepe ⁊c. vbi videntur ſtatuentes velle ꝙ talis donatio
valeat pleno iure ergo videtur ꝙ irreuocabiliter valere debeat q2 re-
5 ſpondeo ꝙ † illa verba pleno iure licet importẽt ꝙ valeat quo ad pro-
prietatem ⁊ vſumfructũ ⁊ in totũ. tñ non important ꝙ valeat irreuoca
biliter aliquo caſu nouiter ſuperueniente qui iure cõmuni tenderet ad
reuocandum ⁊ infringendũ donationẽ: vt probat in. l. iulianus. §. fin.
iuncta. l. ſeq. ff. de rei ven. ⁊ ibi ponderant Bal. ⁊ Angel. vbi probatur
ꝙ quis dicitur habere rẽ pleno iure ſi in ea habet dictã ꝑprietatẽ cũ
vſufructu qꝫuis illa res ſit ſubiecta reſtitutioni ⁊ euictioni. vñ dicit etiã
Bal. ĩ. l. mater. per illũ tex. C. ad tertu. ꝙ quãdo quis habet proprie-
tatem cum vſufructu dicit habere rem pleno iure qꝫuis eã non habeat
ſtabili iure vt q2 ſi ſuperueniat ꝙ tranſeat ad ſecunda vota debeat ꝑde
re proprietatẽ: vt ibi: ita igitur in caſu noſtro intelligitur quod dona-
tio pleno iure valeat ſcilicet rebus in eodem ſtatu manentibus. ⁊ nõ di
cit quod per ſuperuenientiam liberorum reuocetur vel non reuocetur
⁊ ſic ille eſt caſus omiſſus ⁊ per conſequens remanet in diſpoſitione iu
ris communis. l. ſi extraneus. ff. de cõdi. ob cau. c. ſuſceptum. de reſcri.
in. vj. ¶ Preterea dictum ſtatutũ in donatione que fieret tempore nu
ptiarum tñ vel poſtea ⁊ diſponitur expreſſe in dicto ſtatuto ſeu refor
matione quod non extendatur ad alios caſus q̃ ibi expreſſos: ſed di-
cta donatio non fuit facta poſt nuptias nec tempore nuptiarum: ſed
6 per plures menſes ante nuptias vt in themate narratur. ¶ † Accedit
id quod dixit Bal. in. c. j. in prin. in. ij. colum. de pace tenen. vbi inquit
quod ſi queritur quid dicatur factum tempore guerre intelligitur il-
lud quod eſt factum immediate ante vel immediate poſt per no. in. l. j.
C. de oper. liber. ⁊ no. etiã in. l. vt iuriſiurãdi. iuxta prin. ff. de oper. lib.
deniqꝫ reformatio loquitur in donatione facta fratribus vtrinqꝫ cõiun
ctis ⁊ ſic quo ad illos qui erant fratres conſanguinei tantũ non habet
locum reformatio nec pars eorũ accreſceret fratri vtrinqꝫ coniuncto. l.
ſi mihi ⁊ titio. cum ſi. ff. de verb. oblig. Ex quibus omnibus concludo
dictam donationem non ſubſiſtere. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxiij.

1 ☞ Ubi pendet lis ſuper proprietate ſuper fructibus poteſt fieri ſe-
queſtratio.
2 De iure communi non poteſt peti ſequeſtratio niſi de debito conſtet per publicum inſtrumentum. 3.
4 Uerbum videbitur importat arbitrium boni viri.
5 Anteqꝫ coheres apprehẽderit poſſeſſionẽ põt legatarius propria au
toritate apprehendere poſſeſſionem.
6 Statutũ fingens continuari poſſeſſionẽ in filiũ non facit ꝙ aliter here
di nõ apprehenſa poſſeſſione competat interdictum recuperande.
7 Quando competat interdictum quorum legatorum.
8 Quando filius vltra legitimam detrahit falcidiam.

¶ Conſilium. clxiij.

Irca id de quo queritur in

cauſa ſequeſtrationis contra illos de pauinis concedẽ-
de: paucis agam propter rei euidentiam ⁊ quia coram
bene perito res agitur preſupponẽda eſt in primis vul
gata regula que habet ſequeſtrationem de iure communi eſſe prohibi
tam. l. vna. C. de prohibi. ſequeſtra. ¶ Solum eſt vidẽdum an ſimus
in aliquo ſpeciali caſu in quo de iure communi vel municipali permit-
1 tatur. ¶ † Et dicitur primo ꝙ ſic q2 pendet lis ſuper proprietate: er-
go ſuper fructib⁹ poteſt fieri ſequeſtratio. l. imperatores. §. final. ff. de
appel. c. fin. de ſequeſtra. poſ. ⁊ fru. ſed ad hoc reſpondetur ꝙ illud ſo-
lum habet locum in cauſa appellationis q2 ille qui obtinuit primam
ſententiam pro ſe poteſt petere ſequeſtrationem fructuum quam pete
re non poſſet in cauſa principali anteqꝫ aliquã obtinuerit pro ſe ſentẽ
tiam quia tũc remaneremus in regula. d. l. vnice. ita vult in ſpecie Jo.
an. in. d. c. fina. quem ibi ſequitur Anto. de bu. ⁊ communiter doc. idem
expreſſe notat Salic. in. d. l. vnica. ⁊ fuit originale verbum Joan. mo-
na. in regula locupletari. lib. vj. ⁊ ſequitur Archi. xj. q. j. in. c. quia res.
¶ Preterea poteſt negari nullam pẽdere litem de preſenti inter par
2 tes nec in iudicio nec coram arbritris. ¶ † Inſuper de iure cõmuni nõ
poteſt peti ſequeſtratio niſi quando de debito conſtat per publicum
inſtrumẽtum ſcdm quod ſingulariter decidit Barto. in. l. litibus. in ſi.
C. de agrico. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ in. l. per hanc per illum text. C. de ero. mili.
anno. lib. xij. ⁊ Bal. in. c. olim. de reſcri. ſed nullum produxit inſtrumen
tum aduerſarius petens ſequeſtrationem per quod appareat iſtos de
pauinis eſſe debitores petentis ſequeſtrationem. ¶ Nõ obſtat ſi dice
retur ꝙ per aliũ iudicẽ ſeu in officio predeceſſorem fuit facta ſequeſtratio
ei. licet illa poſtea fuerit reuocata tamen per literas dominorum aduo
catorum reuocata eſt illa reuocatio ⁊ partes redacte in priſtinum ſta
tum et ſic in ſtatum prime ſequeſtrationis quia ad hoc reſpondeo
quod dato ſine preiudicio quod appareret de parte aliqua dictorum
bonorum vel fructuum factam fuiſſe ſequeſtrationem per dictum iudi
cem ex ſuo officio tamen non debet reiterari dicta ſequeſtratio nec de
3 illis bonis nec de alijs: qd probatur q2 dictum † aſſertum ſequeſtrum

fuit ⁊ eſt nullũ quo ad iſtos de pauinis. ſ. dñm Aluiſium ⁊ do. Fran. q2
fuit factũ eis nõ citatis ⁊ clarũ eſt ꝙ quo ad eos non tenuit. l. fi. C. ſi p
pter pub. pẽ. l. de vnoquoq3. ff. de re iudi. l. fi. C. ſi p vim vel alio modo.
ac etiã q2 iudex nõ d3 nec põt incipe a pcepto. l. j. ⁊ ibi Bar. C. de exec.
rei iudi. cũ ſuis cõcor. ⁊ ita etiã de iure municipali vt p3 in ſtatuto in
cip. iudex qlibet ordinarius ⁊c. ⁊ in ſtatuto ſequenti inci. de cetero nul
lus ⁊c. Quinimo ſtatutũ nõ pmittit ſeqſtrationẽ quo ad caſum noſtrũ
poſſe fieri niſi in caſibus a iure pmiſſis inter quos nõ eſt caſus noſter.
❡ Preterea dicta ſtatuta etiã in caſibus in quib⁹ põt fieri ſequeſtra
tio diſponunt certã formã ſeruari q̃ minime ſeruata reperit. ſ. ꝙ petẽs
ſequeſtrationẽ iuret ſe eſſe creditorẽ in tanta quãtitate talis debitoris
⁊ qđ debitor eſt pſona ſuſpecta ⁊ fugitiua ⁊ non poſſidens immobilia
ſufficiẽtia ad debitũ ⁊ qđ nõ videt aliter poſſe ſibi ſatiſfieri niſi per ſe
queſtrũ. ❡ Nec etiã ob. id qđ d2 in dicto ſtatuto in ver. poſſit tñ ⁊c. vbi
cauet ꝙ põt ptãs ⁊ eius vicarius qñcũq3 ⁊ ↄtra quẽcũq3 ⁊ in quocũq3
caſu ⁊ tã in cã appellationis q̃3 principali cõmittere ſequeſtrũ ad pe
titionẽ cuiuſcũq3 pſone ẽm ꝙ ſibi melius ⁊ vtilius videbit: q2 rñdeo
ꝙ ſtatutũ in ea parte loquitur in ptãte ⁊ vicario ⁊ dictũ aſſertũ ſeque
ſtrũ fuit factũ autoritate iudicis victualiũ inſuper ſtatutũ in dicto v̇ſi
4 culo loquit † p verbũ videbit ꝙ eſt verbũ importãs arbitriũ bõi viri.
l. ſi ſic. in prin. ff. de leg. j. l. fideicõmiſſa. §. q̃cq̃. de leg. iij. ⁊ in extrauag.
ad reprimendũ in verbo videbit cũ ibi no. p Bar. ⁊ ſic nõ h3 ſeqſtrari
vbi bonus vir. i. iudex de iure ſequeſtrare non poſſet in propoſito ergo
ſi dicta aſſerta ſequeſtratio facta nõ valuit ⁊ iudex nunc vellet eã facere
efficaciter nõ reponeret rem in priſtinũ ſtatũ: q2 de nullo faceret vali
dum. Item id qđ eſt nullũ pro infecto habet. l. non dubiũ. C. de legi. l.
iiij. §. condẽnatum. ff. de re iudi. ⁊ per conſequens nõ eſt habenda cõſi
deratio ſequeſtratiõis nulle. ❡ Deniq3 ſi dicta ſequeſtratio facta fuiſ
ſet eſſet reuocãda tãq̃3 iniqua ⁊ iniuſta poſito ꝙ fuiſſet aliqua: quia eſt
contra regulã phibitiuã iuris cõis: vt. d. l. vnica. vnde petenti ſeque
ſtrationẽ obſtat exceptio dolo facis: q2 petis qđ reſtituturꝰ ⁊c. l. dolo.
ff. de doli except. Aduertat etiã q2 per literas dñorum aduocatorũ nõ
mandatur vobis dño iudici ꝙ reponatis partes in priſtinum ſtatum.
Sed dicunt ꝙ ipſi dñi aduocatores reponũt in priſtinum ſtatum. ⁊ ſic
vobis q̃tũ ad hoc nihil mandant imo ſubiungunt ꝙ ipſi remittũt p
tes iudicio paduano: vt ẽm formã legũ ⁊ ordinũ ipſius ciuitatis aga
tur ⁊ procedatur. Sed ita eſt ꝙ ex forma legũ ſtatutorũ non permitti
tur vobis dño iudici ſequeſtrationẽ cõmittere: ſed poti⁹ illa que facta
fuit tanq̃3 minus legitime factã reuocare ⁊ nullã declarare. vt patet ex
predictis. ❡ Poſtremo nõ obſtat ſi diceret ꝙ plegata capitula ſunt
de manibus coheredũ. ⁊ ſic poſſeſſio nõ debet apprehẽdi p illos here
des quib⁹ plegata relicta ſunt attẽto pcipue ꝙ ex forma ſtatuti poſſeſ
5 ſio defuncti ipſo iure trãſfert in heredes. † Q2 ad hoc rñdeo ꝙ anteq̃3
coheres apprehẽderit poſſeſſionẽ põt legatarius propria autoritate
impune apprehẽdere rem legatam: q2 tunc non d2 priuare heredẽ poſ
ſeſſione: vt no. per gl. et doc. in. l. nõ dubium. C. de leg. ⁊ in. l. j. C. quorũ
lega. Sed in caſu predicto nõ apparet ꝙ petentes ſequeſtrationẽ poſ
ſiderent tempore quo do. Aluiſius apprehendit poſſeſſionẽ ergo ⁊c.
6 ❡ † Nec obſtat ſtatutum q2 virtute ſtatuti predicti nõ dicitur poſſeſ
ſio taliter transferri in heredem ꝙ heres talis poſſit dicere ſe poſſeſſio
ne fuiſſe ſpoliatum aut turbatum nam tale ſtatutum fingens continua
ri poſſeſſionem in filium ſeu heredẽ nõ facit ꝙ heredi aliter non appre
henſa poſſeſſione cõpetat interdictum recuperande: vt dicit expreſſe
Bal. i auẗ. de fideicõ. C. ad tertul. ⁊ alle. id qđ habet in. l. j. C. quorũ bo.
7 ❡ † Nec etiam cõpetit interdictum quorũ legatorũ dictis coheredib⁹
q2 eis obſtat exceptio dolo facis q2 petis qđ reſtituturꝰ ⁊c. quãdo in
continenti eſt paratus legatarius probare de iure ſuo. vt no. Bart. et
alij in. l. j. C. quorũ lega. ⁊ tale interdictum non habet locum niſi quã
do heres agens tali interdicto vellet rem apprehẽſam p legatarium
ſibi heredi reſtitui eo q2 vult de ea detrahere falcidiã debitã de lega
tis al's nõ. vt no. p glo. ⁊ doc. in. l. j. in prin. in ver. vt perinde. ff. quorũ
lega. Sed hic non eſt tractandũ de falcidia: q2 filius nõ pot vltra legi
8 timam detrahere falcidiã: q2 † nõ debet habere illas quartas qñ pure
eſt inſtitutus in portione aſcendẽte ad legitimã: vt plene no. in. l. q̃cq̃.
C. ad leg. falci. ⁊ in. c. raynutius. de teſta. cum ſuis multis cõcordãtijs.
❡ Rurſus poſito ꝙ cõpetere poſſet aliqđ interdictũ vel remedium
dictis coheredibus dñi Aluiſij agendi contra dictũ dominum Alui
ſium vel per interdictum quorũ legatorum vel per interdictũ recupe
rande experiantur ⁊ agant ordinarie de iure ſuo. ſed non ſequitur per
hoc quod ſit facienda ſequeſtratio prohibita ex forma iuris ⁊ ſtatuto
rum vt per predicta clare puto eſſe oſtenſum. ❡ Ita in paucis ſentio
iuris eſſe ego Alex. de imo.

❡ Summarium ſuper conſilio. clxiiij.

1 ☞ An delegatus debeat ſequi conſuetudinem delegantis an pro
priam vel litigantium.
2 Delegatus fungitur vice delegantis.
3 Quomodo intelligatur ꝙ ſtatuta ligant non ſubditos.
4 Leges ſupervenientes et nouiter condite pendente appellatione non
debent ſeruari in cauſa appellationis.

❡ Conſilium. clxiiij.

Redemptoris ac glorioſe
Marie virginis nominib⁹ pro ſuffragio inuocatis.
Circa dubitationem premiſſam qua querit an ſi ap
pellatũ eſt ad reuerendiſſimũ d. legatũ bononiẽ a ſen
tentia lata in caſtro bologneſio ⁊ appellatio p dñm
legatum commiſſa eſt cognoſcẽda ⁊ terminãda dño. G. vni ex iudici
bus appellationũ i ciuitate bonõ. debeat inſtãtia cã appellationis ⁊ or
do pcedendi regulari ẽm ritum ſtatutorũ ciuitatis bonõ. an vero ẽm ri
tũ terre caſtri bologneſij vbi lata fuit prima ſnia attẽto ꝙ litigantes
nõ ſunt ſuppoſiti ſtatutis ciuitatis bononie videret prima cõſideratio
ne dicendum attendi ⁊ ſeruari nõ debere ordines ⁊ ſtatuta ciuitatis bo
noñ. q2 ſtatuta loci nõ ligant nõ ſubditũ. l. j. in fi. ff. de tuto. ⁊ cura. dat.
ab his. l. neq3. C. qui dare tuto. poſ. l. cũ vnus. §. pe. ff. de bo. auto. iudi.
poſ. c. vt animarũ. de cõſti. in. vj. viij. diſt. quo iure. cũ cõcor. ad hoc alle
gatis: maxime p Spec. in tit. de cõſti. in prin. ver. ⁊ no. ⁊ plene habet
in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ in. l. omnes populi. ff. de iuſti. et
iure. ⁊ in. l. fi. ff. de iuriſd. om. iud. ⁊ in. c. j. de cõſti. ❡ Secũdo pro hoc ad
ducitur id qđ habet in auẗ. vt cum de app. cogno. in princi. vbi habet
ꝙ iudex appellationis debet ſeruare leges quas ſeruare debuit iudex
principalis cauſe. ❡ Tertio pro hoc allegat tex. iuncta deciſiõe Bal.
in tit. de pace conſtan. §. in cauſis. vbi inquit Bal. in. iij. nota. ꝙ ſi co
ram iudice appellatiõis eſt q̃ſtio de proceſſu ſeruabit cõſuetudo pri
mi fori. ſi aũt eſt queſtio de re vel cauſa ſeruabit per iudices appellatio
nis illud ius qđ prim⁹ iudex ſeruare debebat q2 id qđ debebat ẽm iu
ſticiã cauſe ⁊ fori facere primus iudex debet etiã facere iudex appella
tionis q2 ei ſuccedit vt cõfirmator vel reformator per que audio ita p
quempiã celeberrimũ conſultorẽ fuiſſe concluſum. ❡ Sed premiſſis
non obſtantibus videt mihi proculdubio cũ reuerentia nõ fuiſſe recte
conſultum ⁊ contrariã ſniam eſſe de iure veriorẽ: qđ pba t ⁊ primo ex
cõmuni gloſſarũ ⁊ doctorũ concluſione que habet ꝙ in ſpectantibus
⁊ concernentibus ordinem iudicij ⁊ modo procedendi ſemper locus iu
dicij attendendus eſt etiã ſi diuerſus eſſet mos patrie vel fori litigan
tium licet in deciſorijs ſit ſecus vt eſt vulgata glo. in. l. j. C. que ſit lon.
conſue. ⁊ ibi ſequitur Jac. de are. ⁊ Cy. in. ij. q. ⁊ Bal. ibidem per. l. ij.
in fi. ff. de teſti. ⁊. l. ij. C. quẽadmo. teſt. aper. ⁊. l. ij. circa fi. C. de iura. ca
lum. iuncta. l. j. in prin. ff. de vſur. ⁊. l. ſi fundus. ff. de euic. ⁊. l. j. de eman
cip. lib. ⁊ ibi expreſſe Jac. de bel. in diſtinctione ſua. ⁊ Cy. Ray. Bar.
et alij in preall. l. cunctos populos. ⁊ Specu. in titu. de ferijs. §. j. ver.
ſed pone. ⁊ idem ibi Joã. an. in additione. ⁊ Joan. cal. in diſputatione
ſua incip. ſtatuto ciuitatis cauetur quod ſi ab actore ⁊c. ⁊ canoniſtẽ cõ
muniter in. c. quod clericis. de foro compe. ⁊ in. c. j. de conſtitu. ⁊ ſentit
glo. in clemẽ. diſpendioſam. in glo. que incipit cum repetuntur. de iu
di. quam ad hoc allegat Jo. cal. in preallegata diſputatio. ⁊ no. Bal.
in. l. j. in. iiij. q. C. ne filius pro pat. ⁊ in. l. receptitia. C. de conſti. pecu. et
in. l. j. C. de executio rei iudica. et inſtitu. de iure natura. in. §. ius ciuile.
adeo quod etiam ſi clericus agat coram iudice ſeculari debebit ſerua
ri ſtatutum ⁊ conſuetudo illius ſecularis curie quo ad ordinem proce
dendi q̃uis clericus non ſit illi curie ſubditus. ita probatur in. l. cum
clericis. in fi. ẽm Cy. ibi. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ per omnes in locis ſupe
rius allegatis. ❡ Secundo ⁊ in proprijs terminis dedit queſtionem
noſtram. Joannes. and. in rubrica de conſuetudine cum quo omnes ibi
trãſeunt. nam ibi querit an iudex cauſe appellationis debeat ſequi
conſuetudinem loci vbi iudex principalis cauſe tulit ſententiam an
vero conſuetudinem loci litigantium an propriam loci vbi de appel
latione cognoſcitur ⁊ concludunt omnes ꝙ aut queritur quo ad deci
ſoria ⁊ ſeruari debet cõſuetudo loci contractus vel delicti. preal. l. ſi fun
dus. l. ſaccularij. §. ſunt quidã. ff. de extraor. cri. l. ij. C. de nora. aut que
ritur quo ad preparatoria vel ordinatoria iudiciorum puta an debeat
produci libellus in ſcriptis an debeat procedi ſummarie ⁊c. ⁊ tunc ſi
iudex cauſe appellationis habet iudicare ex actis preteritis de quibus
queritur ⁊ tunc debet ſequi conſuetudinem loci principalis cauſe: vt
not. glo. in. c. licet canon. in verb. decreto. de elec. lib. vj. ſed ſi agitur de
actis facturis in loco vbi agitatur cauſa appellationis tũc quo ad illa
inſpicietur conſuetudo ⁊ ſtatutum loci cauſe appellationis. d. l. ij. in. fi.
ff. de teſta. cum concordan. alleg. ⁊. quod not. glo. in. d. c. licet canõ. in
1 verbo decreto. ❡ † Tertio deciditur preſens queſtio ex his que not.
Joan. and. ⁊ cõmuniter omnes poſt eum in preelleg. rubrica de con
ſuetu. vbi querunt an delegatus debeat ſequi conſuetudinem delegan
tis an propriam an vero litigantiũ ⁊ ponunt opiniones quas recitat
glo. xij. di. illud in verbo contrario more. ⁊. j. di. conſuetudo. Et finaliter
concludũt nõ eſſe differẽtiã inter ordinariũ ⁊ delegatũ q2 in deciſorijs
ſeruabitur locus Jctus ſed in preparatorijs vel ordinatorijs iudicij ſer
uabitur locus iudicij. c. cũ veniſſent. de eo q mit. in poſ. cauſa rei ſeruã.
2 ❡ † Nec ob. ꝙ delegat⁹ fungit vice delegantis. l. j. §. qui mãdatũ. et. l.
et ſi pretor. ff. de offi. eius cui mã. eſt iuriſd. ⁊. c. ſuper literis. de reſcrip.
q2 rñdet ẽm cõpo. ⁊ do. Anto. in preallega. rub. de conſue. qđ illud eſt
verum quo ad poteſtatem pnuntiãdi ſed quo ad alia nõ fungitur dño
vice delegantis ẽm eos vel melius h3 Joã. de imo. in preallega. rubri
ca eſt verum quod in omnibus delegatus fungitur vice delegantis
q2 etiam

q2 etiã delegans tenet ſeruare conſuetudines ⁊ ſtatuta loci vbi de cã
cognoſcit quo ad preparatoria ⁊ ordinatoria iudicij. d. l. j. C. de eman.
lib. cũ ſi. allegatis ſuperius. idẽ ſentit Ang. i. d. l. ⁊ ſi pretor. ❡ Quar
to confirmat ex his q̃ no. Bal. in. l. aduerſus. C. ſi aduer. rem iudi. vbi
querit pone ꝙ dicta cõſtitutio legati ſabinenſis in partibus romãdio
le ꝙ procedat appellatio l3 nunq̃3 petant apoſtoli. modo in vrbe Ro
mana pontifex delegauit cauſam cognoſcendã in partibus romãdio
le delegatus tulit ſniam a qua fuit appellatũ nec fuerũt petiti apoſto
li infra. xxx. dies querit an appellatio intelligat deſerta. primo dicit vi
deri ꝙ non q2 ita dictat conſtitutio ſabinenſis tñ ipſe diſtinguendo de
cidit ꝙ aut dicta conſtitutio fuit edita a legato ſabinẽſi virtute ſue le
gationis ⁊ dicta appellatio erit deſerta q2 illud qđ non põt legatus p
ſniam nõ poterit p ſuam cõſtitutionẽ. ſed cõtra ſniam delegati princi
pis nihil ſtatuere poteſt legatus. c. ſtuduiſti. de offi. lega. ergo cõſtitu
tio legati nihil operat in caſu predicto. aut dicta cõſtitutio fuit edita
autoritate apoſtolica ſibi legato ſpecialiter cõceſſa ⁊ tunc appellatio
nõ erit deſerta. ❡ Et ſic vult Bal. ꝙ vbi ſtatuta loci vbi de cauſa de
legata cognoſcitur ſunt condita ab habente poteſtatẽ in delegatu3 de
bent per illũ delegatũ ſeruari in ordine procedendi dato etiã ꝙ aliud
fuiſſet ſeruãdũ in foro delegantis. ❡ Ad allegata in contrariũ reſpõ
3 deo. ⁊ † primo ad id qđ dicitur ſtatuta nõ ligare non ſubditos q2 illud
eſt verũ quo ad deciſoria ſecus quo ad ordinatoria iudicij vt eſt dictũ
nam cũ in iudicio quaſi contrahat. l. iij. §. idem ſcribit. ff. de pecul. l. de
etate. §. qui interrogat. ff. de interro. actio. ideo ratione talis quaſi con
tractus efficit ſubditus ille qui al's nõ erat ſubditus. l. heres abſens.
4 §. proinde. l. interdũ. §. fi. ff. de iudi. c. fi. de foro cõpe. ❡ † Non obſtat ⁊
ſecundo tex. in auẗ. vt cũ de ap. cogno. in prin. q2 ille tex. loquitur quo
ad leges ſupervenientes ⁊ nouiter condita pendẽte appellatione quia
ille nõ debent ſeruari in cauſa appellationis ſed debent ſeruari leges
antique vt ibi. ⁊ per glo. in preelleg. c. l3 canon. ⁊ per doc. i. l. leges ⁊ cõ
ſtitutiões. C. de legi. ⁊ p Bar. in. l. oẽs populi. in. v. q. princ. ff. de iuſti.
⁊ iure. ⁊ p cano. i. c. ij. ⁊ in. c. fi. de cõſti. ⁊ Pe. de ancha. plene in repe. c.
j. co. tit. Sed nos loquimur de legibus ⁊ ſtatutis conditis ante inchoa
tam cauſam principalẽ: igit ⁊c. ❡ Ultimo non ob. tex. in. §. in cauſis. i
tit. de pa. cõſtã. q2 potius facit pro q̃3 cõtra. nã verba formalia illius
litere ſunt hec ve3 in cauſis appellationũ ſi quantitas. xxv. lib. impe
rialium exceſſerit appellatio ad nos fiat ſaluo iure ⁊ morib⁹ brixiẽſis
eccleſie in appellationibus ita tñ vt non cogant in alemaniã ire. Sed
nos habebimus propriũ nuntiũ i ciuitate vel epiſcopatu q de ipſa ap
pellatiõe cognoſcat ⁊ iuret ꝙ bona fide cauſas examinabit ⁊ diffiniet
ẽm mores ⁊ leges illius ciuitatis infra duos menſes a cõteſtatione li
tis vel a tempore appellationis recepte niſi iuſto impedimento vel cõ
ſenſu vtriuſq3 partis remanſerit ⁊c. vult ergo ibi text. ꝙ examinentur
cauſe appellationis ẽm mores illius ciuitatis lombardie in qua con
tingebat exerceri cauſam appellationis corã iudice appellationum a
principe deputato. preterea tex. ille loquitur qñ in eadẽ ciuitate in qua
lata fuit ſententia ſuper cauſa principali exercebat cauſa appellatiõis
⁊ ſic extra terminos qõnis noſtre. dũ aũt tex. dicit ſaluo iure ⁊ morib⁹
brixienſis eccleſie ⁊c. excipit brixienſem eccleſiam que non habeat ne
5 ceſſe appellare ad imperatorẽ. ❡ † Minus etiã obſtant † verba Bal.
in. d. §. i cauſis dũ dicit ꝙ ſi coram iudice appellationis eſt queſtio de
proceſſu ſeruabitur cõſuetudo primi fori ⁊c. q2 loquit Bal. quoties co
ram iudice appellationis eſt queſtio de rititudine pceſſus agitati co
ram iudice cauſe principalis. nam debet attendi conſuetudo primi fo
ri vt tenent oẽs in prealle. rubrica de conſue. ⁊ gl. in. d. c. licet canon. q2
ſemper attenditur locus agitati iudicij quo ad ordinẽ procedendi et
ideo ſi tractatur de ordine proceſſus facti coram iudice appellationis
attenditur conſuetudo fori appellationis ſiue iure ordinario ſiue de
legato cognoſcatur vt ſuperius eſt concluſum. ❡ Ita dico ⁊ conſulo
ego Alex. de Tarta. de Jmo.

❡ Summarium ſuper conſilio. clxv.

1 ☞ Mulier ⁊ ruſticus vident hre iuſtã cãm ignorantie. 3. 6. 7. 9. 12.
2 Licet preſcriptio currat cõtra ignorãtiam tñ poterit ille ↄ quẽ currit
tps preſcriptionis petere ſe reſtitui ex capite ignorantie.
4 Statuta quo ad nullitatem actuum ⁊ contractuum ligant forenſem et
ignorantem.
5 Ubi lex vel ſtatutũ facit ſpecialẽ mentionẽ de abſente vel minore vel
de alio cui a iure cõmuni conceditur reſtitutio nunq̃3 aduerſus diſpoſi
tionem ſtatutiti poterit concedi reſtitutio.
8 Confeſſio dotis facta per maritum conſtante matrimonio preſumit
facta animo donandi.
10 Ignorantia ſtatuti appellatur ignorantia facti.
11 Reſtitutio in integrum eſt remedium ſubſidiarium. 13.

❡ Conſilium. clxv. ❡ Allegationes.

Dubitatur an mulier ruſti
ca que infra tps a ſtatuto prefixum non denuntiauit in
ſtrumentum vni ex tabellionis deputatus ad memoria
lia contractuum poſſit petere reſtitutionem in integrũ
vt reſtituat ad tempus quo poſſit denũtiare attẽto ꝙ
eſt mulier: ⁊ attẽto quod eſt ruſtica ex quo ignorantiã dicti ſtatuti pre
tẽdit: ⁊ ſucceſſiue ſi per mulierẽ reſtitutio petita nõ fuit an heres ex ei⁹
mulieris perſona reſtitutionem petere poſſit. attento ꝙ ſtatutum ipſo
iure annullat inſtrm. Et q2 in propoſito puto hanc qõnem ſine dubi
tatione procedere: idcirco paucis agam alijs etiã impeditus. ❡ Ui
1 deret prĩo dicendũ dictã mulierẽ reſtitui q2 † mulier ⁊ ruſticus viden
tur habere iuſtã cãm ignorãtie. l. cũ de indebito. ff. de pba. l. j. in fi. ff. de
edẽ. l. ſi quis id qđ. §. doli. ff. de iuriſdi. om. iudi. l. ij. §. fi. ff. de iure fi. l. j.
§. accuſationẽ. ff. ad turp. ergo ſi iuſtã habet cauſam ignorãtie reſtitui
d3. l. j. in fin. ⁊. l. ſed ⁊ ſi per pretorem. §. hec clauſula. ff. qui. ex cau. ma.
2 ❡ † Preterea hoc videt decidi ex his q̃ elegãter dixit Bart. in. l. j. §.
ſi qs ppter inundationẽ. ff. de iti. actuq3 priua. p illũ tex. vbi dixit ꝙ l3
preſcriptio currat cõtra ignorantiã. l. fi. C. de preſcrip. lon. temp. tñ po
terit ille cõtra quẽ cucurrit tps preſcriptionis petere ſe reſtitui ex capi
te allegate ignorantie. ❡ Sed premiſſis ⁊ alijs pluribus q̃ in fi. addu
ci poſſent ſi non obſtãtibus puto indubitanter contrariũ eſſe verius et
3 primo dico ꝙ dicta † mulier non poteſt allegare ignorantiã dicti ſtatu
ti vigentis in ciuitate ⁊ in comitatu bononie cũ enim in proceſſu appa
reat probatum ꝙ dicta mulier habitauit in comitatu bononie per tem
pus annorum quindecim preſumitur ſcientiam habuiſſe dicti ſtatuti
⁊ omnium que in loco communi obſeruantia vigebant. c. quoſdam. ⁊. c.
q̃to. de preſum. c. cum in tua. qui matri. accuſa. poſ. ⁊ ẽſt caſus in. c. j. de
poſtu. prela. xvj. di. quod dicitis. no. in. l. ſi tutor petitus. C. de peri. tu.
⁊ late declarat Bar. in. l. is poteſt. ff. de acqui. here. ⁊ no. glo. ⁊ Bar. in
l. j. ff. de recep. facit tex. no. in auẗ. quomodo opor. epi. §. fin. colũ. j. ⁊ ex
preſſe dicit Bar. ⁊ doc. in. l. cunctos populos. C. de ſum. tri. in ver. ij. q̃
ro quid in delictis. ⁊ Bal. ibidẽ in. xviij. col. in verſi. circa maleficia ⁊c.
quod quando longam traxit quis moram in loco non preſumitur igno
rare ſtatuta loci. per no. in. l. ij. C. vbi de crimi. agi opor. ⁊ no. Specu. in
tit. de conſti. in ver. quid ſi extraneus ibi portat ⁊c. ⁊ Bar. in. l. qđ ner
ua. ff. de poſi. in viij. col. in verſi. iuxta predicta quero. vbi concludit qđ
habitantibus in municipio nõ eſt licitũ ignorare ſtatuta municipij ſi
cut nec ius cõmune. ⁊ Bal. in. l. leges ſacratiſſime. C. de leg. ⁊ Pet. de
ancha. diffuſe in repetitione. c. canonum ſtatuta. de conſtitu. in verſic.
reſtat vltimo circa iſtam ⁊c. ex quibus apparet qđ non poteſt allega
ri aliqua preſumpta ignorantia dicti ſtatuti eo quia fuerit forẽſis ⁊ ſic
reſtitutio ex hac parte concedi non debet ſine reſtitutione vero clarum
4 eſt quod † ſtatuta quo ad nullitatem actuum ⁊ contractuum de qua tra
ctatur non dico quo ad alias penas ligant etiam forenſem ⁊ ignoran
tem vt not. voluit Pau. de liaza. in proemio clemẽ. ⁊ do. Anto. in. c. ij.
de conſtitu. ⁊ aliqui in cle. j. de elec. ⁊ Joan. de imo. in. l. ſi vero. §. de vi
ro. ff. de ſolu. matrimo. in ver. iij. caſu. principali quando queritur ⁊c. ⁊
al's plene fuit allegatum corã primo iudice qui eque ⁊ ſancte ita pro
nuntiauit. ❡ Supereſt videre an dicta domina ſit reſtituenda reſpe
ctu muliebris ſexus vel quia habitat in comitatu vel in iure ⁊c. ⁊ abſq3
dubio dicendum ꝙ non. Nam pondera verba ſtatuti expreſſe ⁊ ſpecia
liter facientis mentionem de muliere ⁊ de habitantibus in comitatu
imo fortius ⁊ de pupillis tutores habentibus quas omnes perſonas
ſtatutum artat ad denuntiandum inſtrumenta vni ex tabellionibus ad
5 memorialia deputatis quo † caſu ſuccedit elegans doctrina Bal. hanc
queſtionem decidentis. in. l. j. in. xxiij. oppo. C. qui admit. vbi concludit
quod quotieſcunq3 lex ſeu ſtatutum facit expreſſam ⁊ ſpecialem men
tionem de abſente vel minore vel de alia perſona cui a iure communi
conceditur reſtitutio ſtante ſpeciali mentione ſtatuti nunq̃3 aduerſus
diſpoſitionem ſtatuti poterit concedi reſtitutio per ibi plene allegata
per eum cum quo tranſit conſulendo domi. Petr. de anchara. in ſuo
conſilio. clxiij. al's eſt. clviij. incipien. in chriſti nomine ⁊c. principali
ter contra iſtos legatarios ⁊c. ſecus forte ſi ſtatutum ſimpliciter ⁊ ge
neraliter loqueretur in quacunq3 muliere non ſpecificata. per nota. per
Barto. ⁊ docto. in. ſi. ad fin. C. in quibus cau. in integrum reſtit. ⁊ in. l.
ij. C. de fund. patri. lib. xj. ⁊ Jnnocen. ⁊ cano. in. c. conſtitutus. de reſtit.
in integrum. ⁊ Specu. de in integr. reſtitut. §. j. verſi. hoc autem nota. ⁊
Bald. in. d. l. oẽs populos. in antepe. col. ⁊ Bal. in. c. ſancim⁹. quo tẽ
pore miles. ⁊ in. c. j. §. porro. qualiter olim. poter. feu. al. ⁊ Bar. in. l. ẽt.
ff. de mino. ⁊ Ange. in. l. cum notiſſimi. in princip. C. de preſcri. xxx. an.
6 ❡ † Pro hoc etiam adduco quaſi in proprijs terminis deciſionem
Bal. in. l. iuris ignorantia. C. qui. admit. vbi queſiuit ſtatuto cauet ꝙ
non valeat concordia niſi producatur intra octauam diẽ. modo quidã
ruſticus per errorẽ aduocati non produxit in termino an excuſetur p
talẽ iuris ignorantiã concludit ꝙ nõ: q2 omiſſio forme vitiat actũ etiã
ſi omittat a ruſtico etiã per errorẽ. allegat. l. fi. C. de teſta. iuncta glo. q̃
eſt in. ambiguitatem. in ver. ex mẽte. eod. titu. Et quia in his que perti
nent ad rigorẽ ⁊ formã iudiciorum non attenditur ſexus vel ruſticitas
ſed forma generaliter tradita ſicut nec attendit etas. l. properandũ. §.
ſi. C. de iudi. ⁊. §. pupillus. in auẗ. de here. ⁊ fal. ẽm Bal. quod dictum
formaliter ſequitur Pet. de anch. in. d. c. canonũ ſtatuta. in ver. ſed hic
quero ſtatuto cauetur. ❡ Ad idem ⁊ expreſſius facit qđ dixit Bald.
in. l. ſi. in prin. in ver. tertio quero quid in muliere ⁊ ruſtico ⁊c. C. de iure
delib. vbi queſiuit an ſi mulier vel ruſticus qb⁹ erat delata hereditas
non fecerũt inuentarium infra tps a iure prefixum an eis ſuccurretur

arguit ad partes ⁊ vltimo concludit ꝙ etiam ſi non potuerũt cõſulere
peritiores vel ſi conſulere potuerunt indiſtincte eis non ſuccurratur qꝛ
ex quo nnoreperitur iure ꝓuiſum ꝙ in caſu predicto debeat eis ſuccur-
ri ſtabitur rigori.d.l.ſi.de iure delib. ¶ Itẽ ꝑ id qđ not. dixit Bar.in
l.j.§.nuntiatio.in vlt.col.ff.de oper.no.nũ.vbi dicit ꝙ in iſtis q̃ intro-
ducta ſunt ad rigorẽ iuris conſeruandũ nõ reperit̃ ꝙ mulieribus ⁊ ru-
ſticis ſuccurrat̃ ex quo infert ꝙ mulieri ⁊ ruſtico nõ ſuccurret̃ qđ poſt
didicita teſtificata poſſint teſtes ꝓducere ⁊ idẽ ad literã ſequit̃ Ang.
in.l.vbi.in.prin.ff.de eden.in iſtis eñ que inducta ſunt ad rigorẽ ⁊ for-
mã ꝑut eſt caſus noſter non excuſat ignorantia etiã ſi de dãno tractet̃.
vt declarat gloſſ.magiſtra in.l.iuris ignorantia.la.ij.ff.de iur.⁊ fac.
7 igno.⁊ glo.xxxviij.diſt.in.c.j.⁊.j.q.iiij.in.§.vltimo. ¶ † Preterea mu-
lieribus non ſuccurritur ꝓp ignorantiã aliter q̃ʒ ſuccurrat̃ maſculis
niſi in caſibus a iure expreſſis vt eſt caſus in.l.ſi.⁊ ibi no.C.de iur.⁊ fa.
igno.vnde dicit Bal.ibi no.ꝙ ita ligant̃ mulieres ꝑ ſtatuta generalia
ſicut maſculi:ſed maſculi non preſumunt̃ iura ignorare.l.leges ſacra-
tiſſime.C.de legi.l.conſtitutiones.C.de iur.⁊ fac.igno.nec etiam femi-
nis permittit̃ iura ignorare niſi in caſibus in iure ſpecialiter expſſis.l.
regula.in prin.ibi ꝙ ⁊ feminis ⁊c.cum ibi nota.ff.de iur.⁊ fac.ignorã.
vnde in maſculis ⁊ etiam feminis non prodeſt probatio erroris iuris
quando potuit conſulere peritiores niſi quando tractaret de dãno vi-
tando.l.error.ff.de iur.⁊ fac.igno.iuncta.l.regula.verſi.ſed iuris.eod.
titu.⁊.l.in bonorũ.ff.de bo.poſſeſ.potuit enim hec mulier ſaltem veniẽ-
do ad ciuitatẽ propinquam cõſulere peritiores quod facere tenebatur
ſꝫm Bal.⁊ Saly.in.l.iuris.C.qui admit. ¶ Itẽ de cauſa lucratiua nõ
8 aũt oneroſa tractat dicta mulier:qꝛ † agit ex cõfeſſione dotis facta per
maritũ conſtante matrimonio quo caſu preſumit̃ facta animo donan-
di mulieri.l.qui teſtamentũ.ff.de proba.⁊.l.cũ quis decedens.§.titia.
⁊ ibi hoc not.Bar.ff.de leg.iij.no.etiã Bar.⁊ doc.in.l.ſi conſtante.in
vlti.q.princ.ff.ſol.matr.⁊.l.ſi diuortio.ff.de verb.oblig.⁊ in.l.ſi volun-
tate.C.de do.promiſ.⁊ ibi etiã Cy.⁊ Bal.in.l.j.C.de dona.ante nup.
⁊ in.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ eſt tex.in.l.j.C.de dote cau.nõ nume.vbi dr
dotẽ numeratione cõſtitui non cõfeſſione:⁊ hoc verũ etiã ſi in inſtrumẽ-
to ſit renũtiatũ exceptioni nõ numerate dotis:vt firmat Jo.an.ĩ addi.
Specu.in rub.de dona.inter virũ.⁊ Jmo.in.d.l.ſi cõſtante.⁊ Bald.in
rub.C.de priui.dotis optimam rõnẽ allegãs.nã.dicit ipſe cõfeſſio do-
tis facta conſtante matrimonio preſumit̃ aĩo donandi vt eſt dictũ ⁊ lꝫ
maritus renuntiet exceptioni nõ numerate pecunie ſimiliter talis re-
nuntiatio eſt donatio.l.ſi quis delegauerit.ff.de noua.facit optime.l.
doli.§.diuerſum.ff.de doli excep.al's cũ de facili fieret fraus legi pro-
hibenti donationẽ inter virũ ⁊ vxorẽ ſi diceremus ꝙ ꝑ dictã renuntia-
tionẽ preſumeretur vere quãtitatẽ fuiſſe numeratã quod eſt abhorren-
dũ.l.ſi fili⁹.§.is aũt.ff.ad macedo.l.iuriſgentiũ.§.pretor ait.ff.de pac.
ſecus ſi talis renuntiatio ⁊ confeſſio fuiſſet facta ante contractum ma-
trimonium qꝛ tunc bene valeret.⁊ ita ſꝫm Bal.intelligatur glo.in.l.j.
C.de dote cauta.⁊ ita ẽt tenet Ang.in.d.l.j.C.de dote cauta. ¶ Nec ad
hoc allegret quis in contrariũ no.per Bart.in.l.aſſiduis.C.qui potio.
in pigno.cũ concor.qꝛ non loquitur ibi Bar.quando cõſtante matri-
monio fuit facta confeſſio ⁊ renuntiatio quia falſum diceret per predi-
cta.imo illa opi.ſua cõiter abſolute non tenetur etiã qñ ante contractũ
matrimoniũ facta fuit cõfeſſio ⁊ renuntiatio:vt pꝫ ex notatis ꝑ Bal.
Ange.⁊ Jmo.in.l.j.ff.ſolu.mat.ꝑ Bal.in.d.l.aſſiduis.⁊ Jmo.in.l.ſi
ita ſtipulat⁹.§.chryſogonus.ff.de ver.ob.ſi ergo tractat mulier de cã
lucratiua ſine dubio verũ eſt per predicta:⁊ potuit conſulere peritio-
9 res vt dixi iuris ignorantia non releuat. ¶ † Nec ꝓpter talẽ errorẽ iu-
ris põt quis teſtari:vt firmat Bar.in.l.fideicõmiſſum.ad ſi.ff.de con-
feſ.niſi alia iuſta cauſa cõcurreret:vt ibi per eũ:nec dicat aliquis dictã
dñam habere iuſtã cauſam propter muliebrẽ ſexũ ⁊ ruſticitatẽ:qꝛ nul-
libi in iure reperiet̃ ꝙ mulier vel ruſticus tractans de lucro ſi potuit
conſulere peritiores debeat reſtitui nulla alia interueniente cauſa:ſed
vbi non potuit conſulere peritiores vel tractaret de dãno iura abſq̃ re-
ſtitutione ſubueniunt.l.j.§.accuſationẽ.ff.ad turpil.l.ij.§.fin.ff.de iure
10 fiſ.cum alijs.ſ.in princip.allegatis. ¶ † Quinimo in caſu noſtro non
diſputatur de preſumenda ignorantia iuris cõis ſed de preſumenda
ignorantia ſtatuti que appellatur ignorantia facti non iuris.c.j.de cõ-
ſti.in.vj.que ſtatuta publice promulgata quilibet qui in loco diu habi-
tauit preſumitur ſcire.c.j.de poſtu.prela.cũ alijs.ſ.allega.nec in hoc
reperitur exceptuatos mulieres ſeu ruſticos imo Bal.in.d.l.fin.C.de
iur.⁊ fac.igno.vult expreſſe contrariũ per illũ tex.vꝫ.ꝙ nõ ſit differẽ-
tia inter mulieres ⁊ maſculos. ¶ Et ſic ex premiſſis pꝫ euidenter re-
ſtitutionem petendam nõ eſſe.⁊ aduertendũ eſt quia dñs iudicare de-
bẽs habet preſupponere neceſſario in hac cauſa ꝙ hec bona mulier ſi-
11 ne reſtitutiõe in integrum nullo modo poſſit ſe iuuare qꝛ † reſtitutio in
integrũ eſt remediũ ſubſidiariũ ⁊ nũq̃ʒ cõpetit niſi deficiẽtib⁹ alijs re-
medijs.l.in cauſe.la.ij.ff.de mino.ideo omnia que reſtitutionem nõ tan-
gunt ſubticui.ideo etiã poſito ꝙ mulier vel ruſticus abſq̃ reſtitutiõe
in integrum iuuaretur qđ eſt falſiſſimũ tñ oĩno in hoc iudicio ꝓnũtia-
ri deberet reſtitutionẽ cõcedendã non eſſe que nullo etiã mõ cõcedit̃ ru-
ſticis vel mulieribus quia iure non probat̃:ſed vbi ſuccurrunt eis iura
hoc faciũt ẽt ſine reſtitutiõe qñ nulla alia cã q̃ʒ ruſticitatis vel ſexus
12 concurrit vt eſt dictũ. ¶ † Nõ obſtãt allegata ſuperius in ꝯriũ.et pri-
mo ꝙ mulier ⁊ ruſticus habẽt iuſtam cauſam ignorantie ⁊c.qꝛ rñdeo
ꝙ attento ꝙ ſtatutũ ſpecialiter diſponit de muliere ⁊ comitatiuis nõ
põt peti reſtitutio.itẽ qꝛ mulieri ⁊ ruſtico nõ ſuccurrit̃ ĩ his q̃ ſpectãt
ad rigorẽ ⁊ formã rei ſeruandã ac etiã qꝛ eis nõ ſuccurrit̃ vbi tractant
de lucro ⁊ cõſulere potuerũt peritiores. ¶ Nec nõ qꝛ ab ignorãtia ſta-
tuti qđ eſt quid facti non reperit̃ excuſari debere mulierẽ vel ruſticum
et maxime qñ de eis ſit ſpecialiter mentio in ſtatuto.prout hec oĩa ſe-
riatim.ſ.plene deduxi. ¶ Et ꝑ predicta etiã patet non obſtare id qđ
voluit Bar.in.l.j.§.ſi quis propter.de itin.actuq̃ʒ pri.qꝛ cũ habitaue-
rit hec mulier ꝑ annos.xv.in comitatu nõ põt pretendere ignorantiã
13 vt in prin.probaui. ¶ † Preterea nõ dico verã eſſe opi.Bar.ĩ.d.§.ſi
quis propter.qm̃ Bal.in.l.j.in.xxiiij.oppo.C.q admitti.tenuit ꝯriũ
cuius opinionẽ contra Bar.ſecutus eſt dñs Pe.de ancha.in cõſi.ſu-
perius alleg.pluribus modis inducens tex.in.l.ſi.C.de preſcrip.lon.
temp.cõtra Bar.faciũt etiã no.ꝑ Ang.in.l.ſi.ff.ſi quis teſta.liber eſſe
iuſ.fue.⁊ quod no.Bar.in.l.diuus.in ſi.prin.ff.de falſis.⁊ Bal.in.l.j.
ff.de legi.ſed qꝛ vt dixi hoc diſputare nõ expedit in hac cã ideo vlte-
rius non inſiſtã.Reliqua ſuppleãt reuerendiſſimi domini iudicantes.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxvj.

1 ☞ Sententia lata perempta inſtantia eſt ipſo iure nulla.
2 Ubi inſtantia eſt perempta tunc officium iudicis eſt pronuntiare inſtã-
tiam eſſe peremptam ⁊ partem in expenſis condemnari.
3 Exceptio dilatoria impedit litis ingreſſum.
4 Judex cum videt agentem actione carere etiam ſi pars non opponat
poteſt agentem repellere.
5 Teſtis debet deponere de ſcientia non autem de credulitate.
6 Poſſeſſiones debent oriri ⁊ formari ex tenore libelli.
7 In probando de iure ⁊ dominio teſtis etiam non interrogatus debet
aſſignare cauſam dicti ſui.
8 Si teſtis deponat de publica voce ⁊ fama non ſufficit ſi dicat quod au-
diuit publice dici.
12 Scriptura que caret teſtibus nullam fidem facit.
13 Omnia que ſunt de cõſuetudine de neceſſitate debẽt poni in inſtrõ.
14 Si teſtis deponat contenta in capitulo fore vera non probat ſi nõ red-
dam veram cauſam ſcientie.
15 Teſtis deponens ꝙ non cognoſcit filios nõ poteſt teſtificari ꝙ ſtent in
communione.

¶ Conſilium.clxvj.

¶ Allegationes in iuuentute per Alex.facte.

In cauſa ⁊ lite vertẽte inter
Mattheum ⁊ Nãnum de zubittis ex vna parte agen-
tes ⁊ Petrum quondam Antonij viuiani de caxano-
ua ex altera mediante eius procuratore q̃ʒ q̃ʒ ob rei cla-
ritatem nulla profecto videatur vigilia neceſſaria ad
allegandum iura in hac cauſa. Tamen breuiſſime:qꝛ ita natura cauſe
requirit quedam ſubiungam ad clariorem indaginem iuſtitie pro par-
te dicti Petri pro quo plurima extant fundamenta apertiſſima.
1 ¶ † Et primo allegat̃ inſtãtiam cauſe fuiſſe ⁊ eſſe peremptam dictis
agentibus qua perempta ſi ſententia ſuper libello ferretur eſſet ipſo
iure nulla.l.properandum.in prin.cum glo.⁊ ibi doc.C.de iudi.l.ſciẽ
oportet.§.conſequens.ff.de excu.tut.⁊ ibi doc.⁊ no.Bal.in auf.cleri-
cus.de epiſ.⁊ cleri.⁊ in.l.obſeruare.§.proficiſci.de offi.preſi.cũ multis
concor.maxime cũ in caſu noſtro tp̃s duorũ menſiũ ſtatuat̃ iudici ⁊ in-
ſtantie vt cõſtat ex clariſſimis verbis decreti magnifici dñi noſtri igi-
2 tur † inſtãtia perempta iudicis officium ſupereſt vt poſſit pronuntia-
re ⁊ declarare inſtantiam cauſe eſſe peremptam ⁊ partem in expenſis
condemnare.l.j.⁊.ij.C.vt intra certum tempus.⁊.l.ſi preſes.C.quomo-
do ⁊ quãdo iu.glo.optima.⁊ ibi Barto.⁊ doc.in.l.ꝑperandum.§.illo
proculdubio.⁊ per Jnno.in.c.ſi.in glo.per ſententiam de iura.calum.
3 ¶ † Secundo dicitur pro parte dicti Petri ꝙ per eum fuit oppoſitũ
in proceſſu quod dictis agentibus non competebat ius agendi et qđ
eorum nõ intererat agere que exceptio dilatoria ⁊ impedit litis ingreſ-
ſum ⁊ debet opponi ante litem conteſt.prout factum fuit in caſu no-
ſtro.iſta probãtur in.l.pamp.§.ſi quis impuberis.⁊ ibi Bar.ff.de in-
offi.teſta.no.Bar.in.l.poſthumus.§.ſi quis ex his.⁊ in.l.mater.ff.eo.
tit.Jnnoc.in.c.ſuper his.in glo.j.de accu.⁊ in.l.ſi vnus.§.ante omnia
⁊ ibi Bar.per illum tex.ff.de pac.⁊ Pet.de ancha.in cle.conſtitutio-
nem.de ele.Sed iſtis agentibus non conſtat competijſſe aliquã actio-
nem ad petendum id quod petunt.vt.j.probabo ergo ſine actione non
poſſunt experiri in iudicio.l.ſi pupilli.§.item videamus.de neg.geſt.
4 l.quot.§.ſi temporali.de admi.tuto.imo iudex † cum videt actorẽ actio-
ne carere ex officio etiam ſi pars non opponat poteſt agentem repel-
lere.iuxta glo.no.⁊ ibi doct.in.l.vbi pactum.C.de tranſac.⁊ in.l.ſi vn⁹
§.pactus.in verbo in opponendo.de pact.⁊ quod no.glo.in.l.j.de offi.
aſſeſ.⁊ Jnno.in.c.j.de offi.vica.cum.concor.quinimo nec poſſet reus
ſponte pati qđ quis contra eum ageret actiõe que nunq̃ʒ nata fuit tex.
eſt no.⁊ Bart.in.l.ij.ff.de dote prele.imo iudiciũ vt ibi habet̃ eſſet om-
nino nullum. ¶ Sed quod dictis agentibus non interſit petere id
quod petunt

qđ petũt ⁊ qđ ad illud petendũ nulla competat actio et ius agendi ma-
nifeſte probatur naꝫ ipſi in effectu petũt ꝓnuntiari ⁊ declarari dictas
beſtias equinas ſpectaſſe ⁊ pertinuiſſe ad heredes quondã Antonij vi-
uiani ſed quid ad ipſos agentes ſi ſunt heredũ Antonij viuiani.d.l.ſi
vnus.§.ante oĩa.nulla igitur in dicto libello cauſa allegatur quare in-
terſit dictorũ agentiũ dictas equas ſpectaſſe ad dictos heredes ⁊ hoc
rogo placeat dño iudicanti conſiderare qꝛ huic non video quoquo mõ
reſponſum ⁊ ſi qua cauſa in dicto libello allegaret̃ quare eorũ agentiũ
intereſſet ꝙ tamen nõ allegatur tñ poſito ꝙ ſic nullo modo eſt proba-
ta cauſa aliqua de dicto intereſſe. Item nulla cauſa deducta eſt ex qua
orta ſit aliqua obligatio ⁊ exinde actio aliqua dictis agentibus ad pe-
tendum id qđ petũt.ſi nulla obligatio ergo nulla actio.l.licet.§.ea ob-
ligatio.de procur.inſtit.de ver.ob.in prin.nã libellus de ſua ſubſtãtia
requirit expreſſionem talis cauſe ex qua oriat̃ obligatio ⁊ actio.iuxta
plene no.per gl.⁊ doc.in.l.j.in prin.ff.de eden.in.l.ij.§.circa.de do.ex.
in.l.edita.C.de eden.in.c.ij.⁊ ſi.de libel.obla.pronuntiandum eſt ergo
nullum ius agendi cõpetijſſe dictis agẽtibus ⁊ dictũ Petrũ a dicta
petitione abſoluendum ⁊ victum victori in expenſis qđ quomodo ex
predictis non video euitari poſſe. ¶ Tertio principaliter allegat̃ po-
ſito ꝙ predicta nõ iuuarẽt que indubitãter iuuant preſuppoſita regu-
la ꝙ actore non probante reus abſoluit̃.iuxta.l.qui accuſare.⁊.c.j.vt
eccle.bñſi.Sed certũ eſt ꝙ per dictos agentes intentio eorũ eſt minime
fundata nec probata.primo ex reſponſionibus ad poſitiones eorũ nõ
põt dici intentionẽ eorũ eſſe fundatã qꝛ quaſi oẽs que aliquid impor-
tant negate fuerunt ⁊ iuſte ⁊ ſancte.Neq̃ʒ etiã per teſtes eſt probatum
vt.j.ſingulariter oſtendaꝫ.Et primo quo ad Nelinũ vencij de caxano-
ua primũ teſtẽ examinatum florentiole dico ꝙ dictus teſtis in omni-
bus ⁊ ſuper oĩbus capitulis interrogatus dicit ſe nihil ſcire. ¶ Secũ-
dus vero teſtis examinatus etiam florẽtiole vocatus Antonius chia-
relli de caxanoua ⁊ iſte interrogatus ſuper primis decẽ capitulis di-
cit ſe nihil ſcire.ſuper octauo vero capitulo ex capitulis ſecundo loco
productis dicit ꝙ credit verum eſſe ꝙ Petrus viuiani ſteterit ⁊ ſtet ĩ
5 cõmunione cum filijs dicti Antonij viuiani ſed certum eſt ꝙ † teſtis de
ſcientia ſua per ſenſum corporis nõ aũt de credulitate deponere debet
al's fidem non facit.l.teſtium.⁊ plene per Cy.poſt Jac.de are.C.de te-
ſti.glo.⁊ doct.in.l.ij.§.idem labeo.de aqua plu.arcẽ.in.c.quot.cum ibi
plene not.per doc.extra de teſti.⁊ Specu.de teſti.§.iam de interroga-
torijs.ad ſi. Preterea dum interrogatus ſi emit ⁊ vendit Petrus no-
mine ꝓprio an nomine cõmuni dicit ſe neſcire. ¶ Preterea oĩa dicta
capitula ⁊ poſitiones ſecundo loco producte dico quod ſunt imperti-
nentes ad cauſam ergo non fuerunt admittende.l.ſi quis libertatem.
in ſi.de peti.here.⁊.l.ſi duo patroni.§.iul.de iureiur.⁊ glo.doc.in.l.ij.
§.quod obſeruari.de iura.calũ.nam dicit gl.no.in cle.ſepe de verb.ſi-
6 gni.quod omnes poſitiones debent † oriri ⁊ formari ex tenore libelli ⁊
non aliter.idem tenuit Specu.in titu.de poſitio.§.v.verſicu.formans
enim.⁊ verſi.⁊ nota ꝙ notabiliter ſequendo reaſſumpſit.Bal.in.d.l.
ij.§.qđ obſeruari.de iura.calũ. Sed dicta capitula nullo modo oriun-
tur ex dicto libello:vt ex eis patet.ergo.Et ideo vigore pronũtie facte
quod admittunt̃ poſitiones ⁊ capitula ſaluo iure impertinentiũ ⁊ nõ
admittendarũ.facit qđ lꝫ ſit reſponſum poſitionibus nõ admittẽdis
et ſimiliter ꝙ lꝫ ſint teſtes examinati ſuper capitulis nõ admittendis
oĩa habent̃ pro infectis.iuxta theoricã Bar.in.l.ſi duo patroni.§.idẽ
iul.ad ſi.de iureiur.⁊ Bal.in.l.ſi.in ſi.C.qui legit.perſonã.vbi hoc cla-
rius ⁊ notabilius declarauit.Super nono capitulo dictorũ vltimorũ
capitulorũ ſimiliter deponit per verbũ credit.Iteꝫ deponit ſine cauſe
redditione quo caſu teſtimoniũ eius reddit̃ nullũ maxime cũ tractet̃
7 de † probãdo iure ⁊ dñio dictarũ equarũ quo caſu etiã teſtis non inter-
rogatus ſi non aſſignat cauſam dicti ſui nõ ꝓbat:vt per glo.⁊ clarius
Bar.⁊ Bal.in.l.iij.C.de teſti.Jmo.⁊ cano.in.c.cum cauſam.de teſti.
⁊ Bal.no.in.l.preſbyteri.⁊ in.l.conuenticulã.ad ſi.de epiſco.⁊ cleri.⁊ ĩ
l.pe.ad ſi.de ſent.que ſine cer.quãti.Super.xj.capi.ꝙ eſt publica vox
et fama ꝙ dicti Petrus ⁊ filij heredes Antonij viuiani ſteterunt in
cõione omniũ bonorũ dicit ꝙ iſtud dicitur in villa caxanoue ⁊ ꝙ hoc
ipſe credit.nã ad hoc rñdet̃:qꝛ vt.ſ.dictũ eſt iſtud capitulũ eſt imper-
tinens ⁊ nõ orit̃ ex libello:ergo ⁊c.Itẽ teſtis loquit̃ ꝑ verbuꝫ credit:vt
dixi. Preterea dictus teſtis deponẽs ſup fama dixit ꝙ in villa caxa-
noue illud dr ⁊c.ſꝫ teſtis ſup fama deponẽs opꝫ neceſſario qđ dicat ꝙ
audiuit dici a maiore parte hoĩm loci:nec ſufficit ſi deponat per dicta
8 verba vꝫ dicitur in villa caxanoue † ꝙ eſt publica vox ⁊ fama ⁊c.nec
etiã ſufficit ſi diceret ꝙ audiuit publice dici:qꝛ iſtud dictum verificare-
tur ſi audiuiſſet vnũ ſolũ hominẽ hoc publice dicentem.ita in terminis
declarat ⁊ firmat Bar.in.l.de minore.§.tormẽta.in verſi.quero qđ ſi
teſtis dicit.⁊ in.l.labeo.de ſuppel.leg.⁊ in.l.iij.§.eius quoq̃ʒ.de teſti.⁊
ita conſuluit Dy.⁊ diſputãdo tenuit Tancre.de cor.in opere ſuo.in.x.
q.preterea dictus teſtis dicit ſolũ ꝙ audiuit dici publice ab vno vꝫ a
Michaele pieri:ergo nõ audiuit a maiori parte hoĩm illius loci imo
dicit Spe.in tit.de inqſi.§.nũc tractemus.⁊ Jnno.in.c.qualiter ⁊ qñ.
de accu.ꝙ teſtis ſup fama deponẽs debet interrogari a quibus perſo-
nis audiuit dici:⁊ qđ ſi teſtis neminẽ noĩaret non probaret imo debet
noĩare aliquẽ ⁊ poſtea ſubdere hec verba vꝫ ⁊ audiui etiã a compluri-
bus alijs perſonis de quibus nõ recordor ⁊ iſtud etiã ſequitur Bart.
in.d.§.tormẽta.⁊ Bal.in.l.diffamari.C.de inge.manu.⁊ Sali.in.l.iij.
§.eiuſdem.ff.de teſti.⁊ in.l.ea quidẽ.C.de accu.⁊ cano.in.c.veniens.de
9 teſti. ¶ † Preterea vt fama dicat̃ vere probata opꝫ probari nõ ſim-
pliciter:ſed ex qua cauſa habuit originẽ ⁊ qđ a pſonis fide dignis ha-
buerit ortũ al's aũt potius dicit̃ vana vox populi.l.decurionum.C.de
penis.⁊ ita firmat Bar.in.d.§.tormẽta.in vlti.col.Bal.in.l.ꝓprieta-
tis.C.de ꝓba.⁊ ĩ.l.a caligato.C.de nup.⁊ doct.in.d.c.veniẽs.⁊ Sali.in
10 d.l.ea quidẽ.ſꝫ iſtud hic nõ eſt ꝓbatũ huiuſmodi. ¶ † Preterea vnus
teſtis non probat famã.itẽ fama probata nõ facit plenam probationẽ:
iuxta not.in.d.l.iij.§.eiuſdem.in.d.§.tormẽta.⁊ in.d.§.veniens.⁊ in.l.
iadmonẽdi.de iureiu. ¶ Super.xj.capi.vltra alias reſpõſiões quas
ſ.dedi.vꝫ de impertinẽtia capitulorũ repeto qđ deponit ꝑ verbũ cre-
dit:ergo ⁊c.⁊ ſiliter deponit quo ad.xij.⁊ xiij.capitulũ. ¶ Sup.xiiij.
capitulo dicit teſtis ꝙ verũ eſt ꝙ ſtant ad vnũ panẽ ⁊ vnũ vinũ dictus
Petrus ⁊ filij dicti Antonij:vñ vltra id qđ dixi de imptinentia capi-
tulorũ predictorũ dico ꝙ lꝫ duo ſtent ad vnũ panẽ ⁊ vnũ vinũ nõ eñ
ꝑ hoc inducit̃ tacita ſocietas oĩm bonorum:vt.l.ex parte.§.ſi ius.ff.fa-
mil.her.l.cũ duobus.§.ſi fratres.al's incipit pap.⁊ ibi Bar.⁊ doct.ff.
pro ſocio.c.j.§.ſi duo fratres.⁊ ibi Bal.de fra.de nouo benefi.inueſti.⁊
Bar.ĩ.l.titiũ ⁊ meuiũ.§.altero.ff.de admi.tut.Bal.in.l.ſi vt ꝓponis:
ad ſi.C.de rei vẽ.⁊ in.c.j.de benefi.fra.vbi dicit ꝙ ſolũ inducit̃ tacita ſo-
cietas menſe.⁊ idem Bal.poſt Nico.de matha.⁊ Old.in.l.j.C.q teſt.
fac.poſ.⁊ ĩ.l.ſi patruus.poſt Bar.C.cõia vtriuſq̃ʒ iudi.nã ĩ his q̃ pre-
ſumunt̃ ex actibus hominũ:nũq̃ʒ poteſt eñ preſumi vltra q̃ʒ ſe actus
extendant.l.j.§.ſi qs interdicto.ibi vſq̃ʒ ad eũ actum ⁊c.ff.de iti.actuq̃ʒ
pri.⁊ ibi no.Bar.⁊.C.ne vxor pro ma.in.l.ſi.cũ ſi.ſed ita eſt ꝙ nõ ꝓba-
tur in caſu noſtro ꝑ iſtũ teſtem niſi ꝙ ſteterũt ad vnũ panẽ ⁊ vnũ vinũ
igitur nõ debet tacita ſocietas preſumi in alio.iſta ſunt in effectu que
ſunt depoſita ꝑ iſtos duos teſtes nihil probãtes.vt.ſ.clare declaraui.
Quãtũ aũt ad alios duos teſtes vꝫ Petrum quõdã titij de tirlo et
Simonẽ Michaelis de caxanola:examinatos per dñm Margaritũ
de ſperonibus:pluribus modis reſpõdet̃:⁊ primo vt iam dictũ eſt re-
peto ꝙ habent̃ pro non examinatis:qꝛ fuerũt examinati ſuper capitu-
lis non admittendis:vt latius dixi.ſ.vlterius dico ꝙ fuerũt examina-
ti ꝑ nõ habentẽ iuriſdictionẽ neq̃ʒ poteſtatẽ:ergo ⁊c.l.j.⁊ ꝑ totũ.C.ſi
ã non cõpetenti iudi.qđ probatur ⁊ primo.nã vt aſſeritur per partem
aduerſam ipſi agentes expoſuerũt verbo magnifice domine Rengar-
de ꝙ tam culpa teſtium florentiole cõparere q̃ʒ ob culpã ⁊ negligẽtiã
vicarij dicti loci:non potuerũt aliqui teſtes examinari:ſed iſtud eſt fal-
ſum:vt pꝫ per teſtes trãſmiſſos in ſcriptis a vic.florentiole:ergo cõ-
miſſio emanata fuit ipſo iure nulla.c.ſuper literis.de reſcrip.l.preſcri-
ptione cum materia.c.ſi contra ius.⁊.l.ſi quis obrepſerit.ff.de fal.
11 ¶ † Preterea dico ꝙ de cõmiſſiõe aſſerta emanata a magnifica dña
Rengarda nihil apparet.nam licet notarius dicat ſe fuiſſe rogatũ ꝙ
Joannes bernardus ex parte domine Rengarde ſibi hoc dixerat:tñ
dicto Joãni Bernardo nõ credit̃ de hoc qꝛ nedũ ꝙ vni perſone tñ ſi-
ne iuramẽto credatur:ſed etiã cũ iuramento non creditur.c.licet.de te-
ſti.c.nouit.de iudi.etiã ſi ſit in dignitate cõſtitutus:vt eſt text.not.in.l.
12 iuriſiurãdi.in ſi.C.de teſti. † Quinimo ſcriptura dicti notarij in qua de
dicta commiſſione conatur fidem facere caret teſtibus ergo nullam fi-
dem facere põt.in auf.de fide inſtru.§.ſed ſi inſtrumenta.cum ibi not.
gloſſ.in.l.generali.C.de tabu.lib.x.⁊ gloſſ.in.l.j.§.editiones.in ſi.ma-
gne gl.ff.de edẽ.no.Bal.in.l.ſi poſt diuiſionẽ.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in
rubr.C.de fide inſtru.in ver.vlterius circa hanc materiam eſt ſciendũ.
⁊ in.l.contractus.in ver.⁊ no.C.eo.titu.⁊ in.l.ij.C.de fideicom.lib.glo.
13 ⁊ doc.in.c.quoniam contra.de proba.cum ſimi.⁊ maxime † cum ſit de
conſuetudine ꝙ teſtes apponantur ⁊ omnia que ſunt de conſuetudine
de neceſſitate debent poni ĩ inſtrumento.iuxta gl.no.in auf.vt prepo.
nomẽ impera.§.erit ergo in verb.autore ⁊ not.Bar.ĩ proemio.ff.in.q.
ſi qui notarij.⁊ in.d.l.generali.⁊ quod no.Jo.an.⁊ doc.in.c.nulli.de re-
bus eccle.nõ alie.⁊ Specu.de inſtr.edi.§.breuiter.poſt prin. ¶ Pre-
terea dicitur ꝙ dicti teſtes nõ fuerunt iurati:nec etiã ad eorũ iuramen-
tum deferendum fuit citatus ſer Antonius ergo examinatio nulla.l.ſi
quando.C.de teſti.nã fuit delatum iuramentũ cuidã piratino de tirli ⁊
ad eum iurare videndũ fuit citatus ſer Antonius:ſed dictus Pirati-
nus non fuit examinatus imo fuit examinatus quidã Petrus quon-
dam tirli de tirlo.Et Simon quondam Michaelis de caxanola qui
Simon nõ fuit aliquo modo iuratus:vt in actis apparet.Itẽ nec fuit
citatus ſer Antonius ꝓcurator patris noſtre ad vidẽdum eũ iurare.
¶ Preterea vltra predicta dictus Petrus primo ſup ſeptimo.c.di-
cit ꝙ nũq̃ʒ audiuit dici dictos Petrũ ⁊ filios Antonij diuiſiſſe bona.
ſed qđ tamẽ habitant in diuerſis domibus.nã iſte teſtis nõ ꝓbat ipõs
eſſe in cõmunione.nã lꝫ dicat ꝙ non audiuit ipſos eſſe diuiſos non ſe-
quitur.ergo in cõmunione ſunt:eſt enim fundamentum partis aduer-
ſe probare cõmunionem extare imo potius dictus teſtis ꝓbat contra
eos agentes dum dicit quod habitant in diuerſis domibus qui actus
eſt contrarius ſocietati:vt.ſ.dixi.cum ergo dictus teſtis neceſſario nõ
concludat ſuper communione ergo probatio dubia nihil releuat cap.
in preſentia.de probationibus.l.non ob hoc.vnde cogna.cum vulg.

¶ Super. viij. c. dicit ꝙ dictus Petrus adhuc ſtat in cõione cũ filijs
dicti Antonij interrogatus in cauſa ſciẽtie dicit ꝙ veriſilr ipſe audiuiſ
ſet ſi diuiſiſſent certe iſte teſtis nihil probat quia interrogat⁹ in cauſa
ſcientie vꝫ qd ſcit ꝙ ipſi ſtent in cõione rñdet qð audiuiſſet ipſos di‑
uiſiſſe. nã nos tractamus de pbanda cõione vꝫ ꝙ inuicẽ bona teneant
11 cõmunia ⁊ oĩa conferant: † ſed certũ eſt ꝙ teſtis dicens cõtẽta in. c. ve‑
ra eſſe ſi poſtea non reddit verã cauſam ſcientie differentẽ a dicto non
probat. l. fi. ⁊ ibi Bar. ff. de offi. pcu. ceſa. ⁊ Bal no. in. l. conuenticulã.
de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ Cano. in. d. c. cũ cauſam. nã rõ teſtis eſt q̃ dat eſſe teſti
monio ⁊ trahit ad ſe dictũ ⁊ ſi nõ eſt concludens illud infringit. vt no.
12 in. l. ſolã. C. de teſt. ¶ † Quinimo dict⁹ teſtis ſup interrogatorijs par
tis aduerſe dicit ꝙ nõ cognoſcit filios dicti Antonij: quõ ergo poteſt
teſtificari an ſtent in cõione certe non poteſt de cõione probare: vt no.
gloſ. ⁊ ibi Bar. in. l. iij. §. ideoqꝫ diuus. ff. de teſti. ⁊ no. Bart. ⁊ Bald.
in. l. fi. in prin. C. de iure delib. ⁊ gl. ⁊ doc. in. c. cũ cauſam. extra de teſti.
Itẽ ibi dicit teſtis ꝙ poteſt eſſe ꝙ dictus Petrus ⁊ filij dicti Anto‑
nij nõ cõicarent adinuicem oĩa ⁊ qð põt eſſe ꝙ ipſe teſtis neſciret. Itẽ
ſ. i. interrogatorijs ſup ſeptimo capitulo dicit ꝙ nõ habẽt cognitionẽ
oĩm bonorũ Petri ⁊ filiorũ dicti Antonij quomodo ergo põt teſtifi‑
catio huius neceſſario cõcludere ꝙ ſint ſocij oĩm bonorum. ¶ Super
nono capitulo deponit per verbũ credit ergo ⁊c. ¶ Super decimo‑
capitulo dicit ꝙ eſt publica vox ⁊ fama ⁊c. certe iſte teſtis in hoc non
probat pluribus rationibus quas. ſ. dixi circa ſcðm teſtẽ in. x. c. ⁊ ma‑
xime illa ratione quã repeto vꝫ qꝛ qñ interrogatus a eſt quib⁹ perſo‑
nis audiuit dici nõ noĩat aliquẽ ergo nõ probat: qꝛ nõ põt cognoſci an
ab honeſtis perſonis audiuerit: ⁊ vñ originẽ habuit fama ſm Bart.
in. d. §. tormenta. in ver. quero ſi teſtis interrogatur cum alijs. ſ. alle.
¶ Super. xi. capitulo deponit p vbũ credit ergo ⁊c. vt. ſ. dictũ eſt ⁊ ſi‑
militer dicit ſuper. xij. ⁊. xiij. c. ¶ Super decimoquarto rñdeo vt late
dixi. ſ. ad ſcðm teſtẽ ſuper. xiiij. c. ¶ Quantũ vero ad Simonẽ quar‑
tũ teſtẽ. dic: vt. ſ. qꝛ non iuratus vel ſaltem parte non citata. Itẽ ſuper
capitulis q̃ habẽtur pro non admiſſis. Sed magis ad ſpeciẽ q̃tũ ad
ea que dicit ſuper. vij. c. dico ꝙ loquit p verbũ credit. Itẽ neceſſario nõ
cõcludit: vt dixi. ſ. in reſpondendo ad piratinũ tertiũ teſtẽ ſuper. vij.
c. Item aduertat qꝛ dicit ꝙ non habet notitiã omniũ bonorũ dictorũ
Petri ⁊ filiorũ Antonij. ¶ Super octauo capitulo dicit ꝙ ſtãt ad
vnũ panẽ ⁊ vnũ vinum: ſed ad hoc reſponde qꝛ per hoc nõ probat ſo
cietas oĩm bonorũ, vt plene dixi. ſ. cõtra ſcðm teſtẽ. in. xiij. c. ¶ Sup
ix. capi. dicit ꝙ iſte teſtis hic loquit de auditu alteri⁹ cuius teſtimoniũ
non valet vt. l. teſtiũ. cũ ibi plene not. C. de teſti. ⁊ in. c. licet. extra eo. tit.
Spe. plene in titu. de teſti. §. j. ⁊ glo. ⁊ doct. in. l. iij. §. itẽ labeo. de aqua
plu. arc. ⁊ lꝫ teſtis dicat ꝙ publice dr tñ nihil refert vt declaraui ⁊ pro
baui. ſ. reſpõdendo ad ſecundũ teſtẽ ſuper. x. c. ¶ Super. x. c. de fama
iſte teſtis nullo modo pbat p ea q̃ clare dixi. ſ. ad ſcðm teſtẽ ſuper. x. c.
⁊ maxime qꝛ interrogatus a quo audiuit neminẽ noĩat ergo non poteſt
conſtare an a fide dignis ergo eſt fama ſimpliciter probata q̃ potius
dicitur vana vox populi. d. l. decurionũ. ¶ Super. xi. c. dicit ꝙ oĩa bo
na ſunt cõia. interrogatus in cã ſcientie reſpõdet qꝛ ita credit quo caſu
lꝫ dictũ teſtis nõ fuerit depoſitũ per verbũ credit ſi tñ in ratione dicti
reſpõdet per verbũ credit nullã fidem facit ſm Bal. no. in. l. cõuenti‑
culam. in. vj. colũ. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Spec. in tit. de teſte. §. iam de interro
gatorijs. ad fi. ⁊ Jo. an. in. c. inqſitionis. de accu. ⁊. d. Ant. in. c. quot. de
teſti. Et ſimiliter dico in his que deponit ſuper. xij. ⁊. xiij. capitulis qꝛ
reddit rationẽ per verbũ credit. ¶ Super. xiiij. c. ꝙ ſtant ad vnũ pa‑
nem ⁊ vnũ vinũ iſtud eſt debile fundamentum: ⁊ reſponde vt dixi. ſ.
reſpondendo ad ſcðm teſtem ſuper. xiiij. c. Preterea oĩa dicta per iſtũ
teſtẽ infringuntur qꝛ ipſemet aſſeruit ſe eſſe inimicũ filiorũ dicti An‑
tonij ſed inimicitia eſt efficax cã ad detrahẽdũ fidẽ teſtimonij, ergo ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxvij.

1 ☞ Executores negotiorũ a teſtimonio repelluntur.
2 Ad hoc vt per ratihabitionẽ transferatur poſſeſſio oportet ratihabi‑
tionem eſſe ſequutam ante apprehenſionem poſſeſſionis.
3 Ratihabitio operatur rebus exiſtentibus integris.
4 Verbum ceterorum importat idem ꝙ omnium.
5 Si teſtis neſcit declarare quõ quis dicatur poſſidere non probat.
6 Si teſtis deponit aliquid eſſe factuꝫ de nocte ⁊ neſcit quid ſit nox non
probat.
7 Cadẽs a poſſeſſione per quinquaginta annos eſt excluſus a remedio
agendi poſſeſſorio.
8 Teſtis eſt ſuſpectus quando deponit ſuper impoſſibili.
9 Ratio aſſignata per teſtem ſemper trahit ad ſe dictum.

¶ Conſilium. clxvij.

Quoniam res corã excel
lentiſſimis agitur ⁊ opportune per clariſſimum. d.
aduocatũ rei poſitus extitit gladius ad radicem ſu
pernacuũ arbitror iã dictis addere tñ nec volẽs nec
valens magnifici Alberici votis non obtemperare
paucis q̃ dicturus ſum abſoluã. Et ſtat primũ fun‑
damentum qð ſumus in caſu qð actore nõ probante ⁊c. Animaduer‑
to quidem quod ex teſtibus productis per agẽtem: quatuor ſunt qui
aliquid circa poſſeſſionem deponere conãtur. iſti ſunt Mattheus ba
iola: Antonius conradinus: Antonius de manardis: ⁊ Checbus de
bacchařis. atteſtationes autem reliquorum ſunt a remotis. ¶ Capio
dictum Matthei cuius probatio nulla eſt ex cauſis per dominum ad
1 uocatum mirifice deductis confirmo. † nam executores negotiorum
prout fuit in actu apprehenſionis poſſeſſionis iſti teſtes a teſtimonio
repelluntur. l. fin. in verb. in executoribus negotiorum. ff. de teſti. ⁊ ibi
no. glo. ⁊ docto. in. c. ſi. in glo. antepe. de teſti. in. vj. no. docto. in. c. inſup.
de teſti. ⁊ Barto. in. l. deferre. §. item deuenerunt. ff. de iure fi. poſt glo.
ibi. ⁊ firmat Jaco. de ra. ⁊ Cy. in. l. quoniam. in. ij. q. C. de teſti. ⁊ Jaco.
Bal. vt refert ⁊ ſequitur Joan. an. in titu. de teſte. §. j. ſuper verſi. item
quod fuit. in addi. Spec. ⁊ Anto. de but. in. c. cum a nobis. in pe. col. cũ
ſeq. de teſti. niſi proceſſerit de conſenſu vtriuſqꝫ partis ſm eos ⁊ ſic vi
detur hanc fuiſſe magis communem opinionẽ que probatur per. d. l.
fina. non violando literam nec aliquid etiam releuat ad probationem
poſſeſſionis dum teſtis ſe alteri locaſſe dicit. c. inter dilectos. ad fin. de
fide inſtru. plene not. in. c. cum bertoldus. item de vna duntaxat petia
2 terre atteſtatur. ¶ † Preterea dato quod Mattheus de apprehẽſio
ne poſſeſſionis tanq̃ negotiorum geſtor atteſtari poſſit tamen non ac
quiſiuit Oppizoni niſi ratihabitione ſequuta. l. ſi communis ſeruus.
⁊. l. ſi me in vacuam. in fi. ⁊ ibi Barto. ff. de acquir. poſſeſ. ⁊ no. in. l. qui
mihi donatum. per doc. de dona. ⁊ ad hoc vt per ratihabitionem po‑
tuerit in Oppizonem transferri poſſeſſio ⁊ ſibi acquiri poſſeſſoriuꝫ re
medium ex amiſſa poſſeſſione oportebat ratihabitionem eſſe ſequu‑
tam ante apprehenſionem poſſeſſionis factam per Albericuꝫ: ita de‑
cidunt in ſpecie domini de Rota ſua cõcluſione. cxlvj. incip. item licet
amicus. clarius hoc voluit Anto. de bu. in. c. cum veniſſent. in fi. de re‑
3 ſtitu. ſpo. per. l. bonorum. ff. rem ra. hab. † nã ratihabitio operatur reb⁹
exiſtentibus integris ⁊ non aliter. ita dixit Bart. in. l. ſi vxor. §. ſi quis
vxorem. ff. de adulte. confirmat Dyn. in. l. pantonius. in princip. ff. de
acquirẽ. heredita. vbi dixit quod ſi filiuſfami. mutuo accepit ſine iuſſu
patris quo caſu non tenetur proper ſenatuſconſultum macedo. ⁊ pa‑
ter poſtea filio effecto ſui iuris per emancipationem ratificat contra‑
ctum mutui an preiudicabit filio ſicut ſi a principio mandatum inter‑
ueniſſet. l. fina. C. ad macedo. determinat Dy. quod nõ qꝛ mutatus eſt
ſtatus rei tempore ratihabitionis nec eſt integra. alle. l. penul. et fina.
ff. rem ratam hab. ⁊ idem tenet Mar. ſi. vt refert Cyn. in dicta. l. fin. in
vj. q. C. ad macedo. tenet idem Specu. in titu. de obliga. ⁊ ſolu. §. j. in
verſicu. item pone obligaſti. vbi etiam dicit quod non operatur ratiha
bitio in preiudicium iuris alteri queſiti. l. potior. §. ſi colonus. ff. qui
potior. in pigno. l. ſi partem. §. fina. quemadmodum ſerui. admit. ⁊ per
Bald. in aut. ei qui. in verſi. vtrum poſtq̃. C. de temp. appella. ſed op
pizonem ratificaſſe apprehenſionem poſſeſſionis ſuo nomine factam
non conſtat niſi poſtq̃ Albericus poſſeſſionem adeptus fuit ergo ⁊c.
¶ Et ſi dicatur quod dictus Mattheus habebat mandatum videa‑
tur mandatum quod non vidi ⁊ audio quod ex dicto mandato conſtat
quod comiti Oppizoni non competit ius agendi ad totum prout egit
quia ex mandato conſtat quod ſoror eius erat heres pro dimidia ⁊ da
to quod conſtaret Oppizonem poſſediſſe ſine ſorore tamen preſume‑
retur iure familiaritatis ⁊ nomine ſororis poſſediſſe ad quam de iure
res pro dimidia pertinebant ſm omnes in. l. qui iure familia. ff. de ac‑
quiren. poſſeſ. item tantomagis repelleretur a teſtimonio ſi erat pro‑
curator quia tractat de intereſſe ſuo quia ſi non acquiſiuiſſet cum poſ‑
ſet teneretur de leui culpa. l. a procuratore. cum ibi nota. C. mandatum.
iuncta. l. quicquid. C. arbi. tute. ⁊ not. in dicta. l. deferre. cum concordã‑
tijs. ſ. allegatis. ¶ Venio ad Antonium conradini. iſte deponit pri‑
mo de locatione q̃ non ſufficit: vt dixi. ſubdit teſtis quod Oppizo te‑
nuit dictas petias terre per paucum tempus quãdo ſummus ponti‑
fex poſſedit terram maſſe lombardorum. Et teſtis iſte non reddit cau
ſam dicti ſui interrogatus quo caſu non probat: vt habetur ĩ locis vul
garibus ⁊ ſi diceretur quod non fuit interrogatus aduertatur quod cõ
trarium conſtat dum in fine examinis huius teſtis dicitur. Super in‑
terrogatorijs octaui ⁊ noni capituli ⁊ ceterorum capitulorum interro‑
gatus reſpondit ſe nihil aliud ſcire. ⁊c. Et ſic patet quod etiaꝫ fuit in‑
terrogatus de cauſa ſciẽtie ſuper eo quod depoſuerat in quinto capitu
lo ſuper quo precedebant interrogatoria Alberici de cauſa ſcientie in
4 terrogarentur ⁊ hoc operatur verbum † ceterorum quod idem impor‑
tat quod dicere omnium. l. ceterorum. ⁊ ibi gloſſ. ff. de verb. ſigni. et bo
nus text. in. c. fina. in verbo ceteris. de ferijs. vbi patet quod etiam il‑
lud verbum ceteris poteſt referri ad illud quod in ordine precederet.
Item peccat in alio qꝛ dicit ſe neſcire quis ſit verus poſſeſſor et quod
5 neſcit confines terrarum de quibus eſt controuerſia quomodo † ergo
poteſt concludenter deponere teſtis iſte quod Oppizo poſſederat ter
ras in capitulis qualificatas ⁊ confinatas ſi neſcit per id ẽtitatem con‑
finium eas demonſtrare. l. forma. de cenſibus. l. pomponius ſcribit ſi
frumentum. §. finali. de rei vendi. ⁊ not. Barto. in. l. demonſtratio fal‑
ſa. §. j. in fi. cum ſimilibus, vnde ſi teſtis neſcit declarare quomodo qs
dicatur poſſidere non probat preſertim vbi ante non ſpecificauit act⁹
ex quibus reſultat poſſeſſio, vt notat Barto. et Baldus in lege. j.
ff. ſi cer.

6 ff. ſi cer. peta. ⁊ Bal. in. l. j. in prin. ff. de his qui ſunt ſui. vbi inquit † ꝙ
ſi teſtis deponit aliquid factũ eẽ de nocte ⁊ neſcit declarare qd ſit nox
non probat: ⁊ in terminis noſtris firmat Joã. de imo. in. l. ſtipulatio
iſta. §. hec quoqꝫ. de verb. obl. Iſte aũt teſtis nullũ actum ſpecificauit
per quẽ inducat poſſeſſio niſi quod vidit Mattheum locare noĩe op‑
pizonis q̃ ratio imperfectiſſima eſt. vt iam dixi. Itẽ iſte teſtis eſt vni‑
cus ad probandũ ꝙ Oppizo tenuerit. ¶ Antonius maynardus de‑
7 ponit ꝙ comes Bernardinus tenuit ⁊ poſſedit: quod † cecidit a poſſeſ
ſione iam ſunt quinquaginta anni ergo excluſus eſt a remedio agen‑
di poſſeſſorium recuperande. l. ſicut. ⁊. l. omnes. C. de preſcript. xxx. an.
⁊ preſumpta mala fides non poſſet allegari poſt annos. xxx. l. ſi. ⁊ ibi
no. Bar. in fi. C. vnde vi. ⁊ Ange. in. l. penul. C. de preſcrip. lon. temp.
⁊ do. Abb. in. c. ſi diligenti. de preſcrip. faciunt not. per Inn. ⁊ doct. in
c. ij. de reſti. in integ. ⁊ per Joã. and. in addi. Specu. in titu. de teſte. §.
nunc videndũ in prima addi. magna. ⁊ no. do. Anto. in. c. peruenit. de
cenſi. in repeti. ⁊ Bal. in repetitione. l. j. in. iiij. col. C. vnde vi. ⁊ Ang.
8 in. l. cum qui. §. ſi. ff. de publicia. ¶ † Eſt etiã teſtis plurimũ ſuſpectus
cum ſuper impoſſibili deponat. inquit enim quod ſunt. l. anni ꝙ comi
tes de Lugo acceperũt dicta bona ⁊ qð antea poſſederat comes Ber
nardinus per. xxx. annos ⁊ vltra: prout recordatur ⁊ dicit ꝙ ipſe te‑
ſtis eſt annorum. lxxvij. ⁊ ſic ipſe deponit de his que facta fuerunt an
teq̃ eſſet in rerũ natura ergo non veriſimilia deponit, imo vt dixi im‑
poſſibilia ad hoc quod not. Bar. poſt gl. in. l. iij. §. lege iulia. ff. de te‑
ſti. in. q. de impubere cũ cõcordã. Item iſte teſtis eſt vnicus vt conſta‑
bat ex his que dicam circa ſequentem. ¶ Checus de bacchařis ſuper
primo capitulo deponit ꝙ comes Bernardinus poſſedit ⁊ quod iam
ſunt. xlvi. anni ꝙ a poſſeſſione cecidit ergo intentari non poteſt poſſeſ‑
ſorium recuperande: vt dixi prime. Secũdo reſpondeo ꝙ interroga‑
tus in cauſa ſcientie dicit ꝙ iuit ad metendũ blada in dictis terris no
9 mine dicti comitis modo ſic ratio aſſignata † per teſtem ſemper trahit
ad ſe dictũ ⁊ illud deſeruit vel reſtringit ſm qualitatẽ rationi. ſunt hec
verba Bal. vbi hec declarat in. l. conuẽticulã. in pe. col. C. de epiſ. ⁊ cle
ri. ad hoc. l. ſi. ⁊ qð ibi Bar. ff. de offi. pcu. ceſa. ⁊ in. l. qui interrogatus
ff. de peti. here. ⁊ Bal. in. l. non oĩm. ff. de legi. ⁊ Bar. ĩ. l. ſi quis ita. ff.
de teſta. tut. ⁊ Inno. in. c. cũ cauſam. de teſtib. ſed iſta ratio aſſignata p
teſtem non infert ꝙ comes Bernardinus poſſederit: ſed ꝙ ipſe teſtis
noĩe comitis Bernardinus poſſeſſionẽ apprehenderit quo caſu nõ ac
quiritur poſſeſſio niſi ratihabitione ſequuta de qua non eſt modo tra‑
ctandum per ea que dixi. ſ. circa primum teſtẽ. ¶ Non obſtant ea que
atteſtatur iſte ſuper. iiij. capi. vꝫ ꝙ comes Georgius poſuerit ipſum
teſtem in poſſeſſionem noĩe Oppizonis qꝛ reſpondeo prout dixi im‑
pugnando primum teſtẽ quod negotiorũ geſtor non probat. Item qꝛ
non interuenit ratificatio tempore opportuno. ¶ Nec etiã obſt. quod
teſtis iſte deponat ſuper quinto capitulo ꝙ Oppizo tenuit ⁊ poſſedit
qꝛ interrogatus in cã ſcientie dicit: qꝛ pſens fuit: vt. ſ. teſtificat⁹ eſt ⁊c.
ſed. ſ. teſtificatus fuit ſolũ ſe fuiſſe preſentem conſignationi facte ipſi
teſti per comitem Georgium noĩe Oppizonis ergo videt teſtis intel
ligere ꝙ oppizo poſſedit qꝛ iſte teſtis ⁊ quidã alij noĩe ſuo adepti fue
runt poſſeſſionẽ ꝙ qꝛ vt dixi ratio reſtringit dictũ. ⁊ ita eſt ꝙ adeptio
poſſeſſionis facta nomine oppizonis nõ ſufficit: ergo ⁊c. ad hoc facit
l. edita. in verb. prout. ⁊ qð ibi doc. C. de eden. ⁊ in. c. put. de do. ⁊ con‑
tu. ⁊ Bar. ad reprimen. in ver. prout. ¶ Itẽ in omni dicto ſuo peccat
iſte teſtis qꝛ dicit ſe neſcire cõfinia: ſed ꝙ bene ſciret accedere ad bona
illa: quomodo ergo poteſt atteſtari de qualificatione bonorum deſcri‑
ptorum ⁊ confinatorũ in capitulis ſi illa ignorat certe nullo modo: vt
dixi. ſ. impugnando dictũ Antonij conradini. ¶ Preterea p teſtes
domini Alberici ⁊ plures pbatũ eſt ꝙ iſta bona p quinquaginta an‑
nos fuerãt poſſeſſa per alios. ſ. ⁊ per illos de cugnio ⁊ p rectores apo‑
ſtolicos. ergo licet aliqui teſtes dicerent ꝙ infra illud tempus oppizo
tenuit dicta bona nõ probarẽt poſſeſſionẽ poſtq̃ conſtat de antiquio‑
ri poſſeſſione q̃ ſit poſſeſſio Oppizonis. ita dixit multum clare Jaco.
bu. in. l. incerti. C. de interdi. allegat. l. ſi finita. §. vbi aũt. ff. de dã. infec.
⁊ Bal. facit mentionem de illis verbis in. l. poſt ſñiam. C. de ſen. lꝫ nõ
ita aperte put Jac. but. loquit ad hoc tex. in. c. lꝫ cauſam. de proba. et
que no. doc. in. l. j. C. vti poſ. ⁊ in. l. ſi duo. in prin. ff. eo. tit. cũ ſuis cõcor.
⁊ in pposito not. Bar. in. l. qui vniuerſas. §. p colonũ. ⁊ in. l. q̃uis. §. j.
ff. de acqui. poſ. ex quibus conſtat non eſſe pro parte actoris pbatũ id
quod eſt ſue intentionis fundamentũ. ⁊ aduertendũ ꝙ per teſtes pro‑
ductos p parte dñi Alberici nõ ſolũ pbat negatiua. ſ. ꝙ comes Ber
nardinus ⁊ oppizo non poſſedit: ſed etiã probat affirmatiua. ſ. quod
alius poſſedit vꝫ illi de Lugo. ⁊ rectores apoſtolici ⁊ illuſtriſſimus
marchio ⁊ hoc a quinquaginta annis ⁊ citra: vñ per probationẽ talis
affirmatiue dicitur in cõſequentiam verificata ⁊ probata negatiua. ꝙ
oppizo non poſſederit, ⁊ ita ſaluat glo. in. l. j. §. j. ff. de iti. actu. pri. ſm
Bal. in. c. ſi quis p. xxx. ſi de feu. fue. contro. inter do. ⁊ agna. Reliqua
ſuppleat ſumma dñorum iudicantium preſtantia. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxviij.

1 ☞ Per alienationem voluntarie factã a teſtatore de re iam legata
inducitur ademptio legati. ſ.
2 Per locationẽ factã ad magnũ tp̃s vr teſtator rem alienaſſe.
4 Vſufructuarius habet ius in re.
6 Alienatio facta ex titulo lucratiuo ſemper preſumit ex cã voluntaria.
7 Aliud eſt vendere aliud promiſſio de vendendo. ſ.

¶ Conſilium. clxviij.

¶ Petrus in teſtõ ſuo iure legati reliquit Romanino ⁊ Petro fra‑
tribus de pado. vnã petiã terre pratis tornatu. xxiiij. vel circa poſitã
in guarda. S. Vincẽtij in loco dicto carpanello. iuxta ſuos confines.
¶ Deinde prefatus Petrus locauit pro. xij. annis ad affictũ ⁊ fran
candũ Paulo mãtoano vnã poſſeſ. terre aratis arboratis: ⁊ pratis.
in qua poſſeſ. cõprehẽdit dicta petia terre. vt. ſ. legata. ⁊ etiam de illa
preciſe in loca. facta fuit ⁊ eſt mentio p precio lib. mille ducẽtarũ boñ.
in ſumma de parte cuius pretij idem conductor ſoluit locatori libr.
dcc. Poſtq̃ idẽ teſtator codicillans fecit aliquas inſtitutiones: ⁊ diſ‑
poſitiões cõfirmãdo cetera legata ⁊ diſpoſita per cũ in dicto ſuo teſtõ.
¶ Et ſic poſt dictã loc. ex quo dr cũ videri cõfirmare legatũ de petia
terre. ⁊ qð etiã vr de eius mente fuiſſe ꝙ oĩno dictũ legatũ dicte petie
terre vires haberet: confirmando in genere cetera legata ⁊ contenta in
dicto ſuo teſtamento. Modo vidẽdum eſt quid iuris in predictis.

Chriſti ac glorioſe Marie
ſemper virginis inuocato preſidio ſtantibus veris his
que. ſ. in themate cõtinẽtur videret prima facie dicẽdũ
1 dictũ † legatũ fuiſſe tacite reuocatũ ⁊ ademptũ: quia per
alienationẽ voluntarie factã a teſtatore de re iã legata inducitur adẽ‑
ptio legati. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. ff. de leg. iij. l. rem legatam. ff. de
adi. le. l. ſcribit. §. idẽ ſcribit. ff. de aur. ⁊ arg. leg. inſti. de leg. §. ſi rẽ. Sꝫ
2 p dictã † locationem factam ad magnum tempus: ſcilicet pro. xij. an‑
nis videtur teſtator rem alienaſſe: vt in clem. j. ad fin. ⁊ ibi gloſ. in ver‑
bo locationes. de reb. eccle. non alie. in. c. ad audientiã. ⁊ in. c. nulli. ⁊ ibi
doc. eo. ti. in antiquis no. Dy. Bar. ⁊ cõiter oẽs legiſte in. l. codicillis.
§. inſtituto. ff. de lega. ij. Inno. in. c. ad hec. de deci. ⁊ Bal. in. l. ſi dom⁹.
§. ſi. de leg. j. ⁊ in aut. ei qui. in. xvj. col. C. de bo. auto. iudi. poſ. ⁊ Bal. et
Ange. in. l. ſi filio. §. fin. ff. ſolu. ma. cũ ſimi. ⁊ per conſequens infertur ꝙ
per dictã locationẽ fuit legatũ ademptũ. ¶ Secũdo principaliter cõ
firmatur: quia cõſtat ꝙ teſtator omnino voluit ꝙ dñium dicte rei lega
te transferretur in aliũ q̃ in legatariũ: qꝛ nedũ rem locauit: ſed etiam
illam cũ certis alijs petijs terre conductori vẽdere promiſit pro certo
precio pro cuius pretij parte recepit libras ducentas bon. ⁊ facta inte‑
gra ſolutione pretij promiſit facere ſolẽne inſtrm venditionis ⁊ ſm cõ‑
munem ſtilum ⁊ curſum ſimilium cõtractuũ: vñ non videtur poſſe ne‑
gari ꝙ ſaltem adimplente cõductore ⁊ ſoluẽte reliquam quantitatem
dicti pretij. ⁊ ſic eueniente conditione fiende venditionis nõ debeat re‑
uocari legatum: vt aperte probatur in. l. quod ſi alij. ff. de adi. leg. ⁊ in
l. quod pure. ff. qñ dies leg. ced. ¶ Sed his non obſtantibus dcm pu
3 to de iure verius. Nã poſito ꝙ † dicta locatio fuerit ad magnũ tp̃s ⁊ p
illã acquirat cõductor ius in re. l. j. §. qð ait. ff. de ſuperfi. l. j. in. ſi. cũ. l.
ſeq. ⁊ ſeq. ff. ſi ager vect. vel emphy. pet. qꝛ tamen proprietas rei nõ di
citur alienata. vt. d. l. j. §. fi. ⁊. l. ſi domus. §. fi. ff. de leg. j. nõ dicitur per
hoc reuocatum legatum: lꝫ rei legate conſtituatur per teſtatorem alte
ri ius in re: vt firmat glo. no. ⁊ illam ſequitur Jaco. de Bel. Old. Cy.
Bal. ⁊ Salv. in. l. iij. in verb. dedit. in fi. C. de leg. vbi cõcludit ꝙ ſi rei
legate teſtator ex cauſa voluntaria alienauit vſumfructum nõ per hoc
inducitur ademptio legati. ⁊ no. Bar. in. d. l. rem legatam. ⁊ probatur
4 in. l. ij. ff. de cond. inſti. q̃q̃ vſufructuarius † habeat ius in re. l. eorũ. ff.
de dam. infec. ⁊. l. iiij. ff. de vſufru. l. qui vſumfru. ff. de verborum oblig.
¶ Probatur euidenti ratione nam vt dixit clariſſimum eſt ꝙ per ta‑
lẽ locationẽ nõ eſt in totũ res ⁊ proprietas alienata: vnde ſicut quã do
alienatur pars rei legate non reuocat legatũ in totũ. l. ſi ex toto. in pn.
ff. de lega. j. l. legatũ. §. j. ff. de adi. leg. l. ſcribit. §. idẽ ſcribit. ff. de aur. ⁊
arg. leg. inſti. de lega. in. §. ſi rem. ita ⁊ in caſu predicto. Et p hoc ptꝫ
reſponſum ad id quod in contrariũ dicebat de locatione ad magnum
tp̃s que pro alienatione indicat. ¶ Secũdo moueor. nã id qð iure ca
uetur ꝙ p alienationẽ ⁊c. inducitur ademptio legati hoc eſt verum niſi
poſt alienationem appareat de contraria voluntate: vt eſt caſus in. l.
cum ſeruus. ff. de adi. lega. bene facit. l. iiij. eo. titu. Sed ita eſt quod in
caſu noſtro poſt dictũ cõtractũ locationis cõſtat de mẽte teſtantis volẽ
tis legata in teſtamento deſcripta firma manere prout ipſe in codicil‑
5 lis declarauit: ergo ⁊c. ¶ † Tertio comprobatur. nam poſito quod p
dictum contractum a teſtatore celebratum induceretur reuocatio lega
ti eo caſu quo talis contractus eſſet factus ex cauſa voluntaria per iura
ſuperius alleg. tamen quando teſtator contractũ vel alienationẽ rei le‑
gate facit titulo oneroſo dut in caſu nro onus pbãdi ꝙ teſtator p di‑
ctũ dcũ mutauerit voluntatẽ ⁊ voluerit adimere legatũ incũbit here‑
di qui habet neceſſe probare quod ex cauſa non eſt neceſſaria: ſed volũ‑
taria alienauerit vel aliter de mutatione voluntatis teſtatoris oſten‑
dere debet: vt. d. l. fideicõmiſſa. §. ſi rẽ. ſm verũ intellectũ de leg. iij. no.
glo. inſti. de leg. in. §. ſi rem. non enim preſumit mutatio volũtatis te‑
ſtatoris niſi per heredem probetur. l. lucius titius. la. j. ff. de leg. ij. l. cũ
qui. ff. de proba. ⁊. l. quinquaginta in fin. co. titu. Et ita verificatur id
qð not. dixit Jaco. but. in. l. iij. C. de leg. volens quod vbi alienatio rei

legate facta.eſt de titulo oneroſo tūc in dubio preſumatur facta ex cau ſa neceſſaria.⁊ ſic non reuocabit legatū niſi p heredē ꝯtrium ꝓbetur ita intelligit.d.l.fideicōmiſſa.§.ſi rē.que probatio mutate volūtatis vel quod ex cā non neceſſaria:ſed voluntaria fuerit initus contractus non erit forte ſine difficultate heredis.Ex quibus omnibus concludo ꝙ dictum legatum debetur ⁊ res ipſa legata peti debet ſm gloſſ.⁊ doct.in l.lucius.la.j.ff.de leg.ij.in verb.reliqui ⁊ probatur in p̄calleg.§.ſi rez

6 inſtit.de leg.⁊ in.d.l.fideicōmiſſa.cū concor.¶ †Non ob.d.l.qd ſi alij. de adi.leg.⁊.l.ꝙ pure.qñ dies leg.ced.qr illa iura procedūt in alienatiōe facta titulo lucratiuo quo caſu ſemper preſumitur alienatio facta ex cauſa voluntaria ⁊ indiſtincte reuocatur legatū.l.rem legatā.⁊.l.legatū.§.pater.ff.de adi.leg.Nos vero loquimur in contractu facto ex cā oneroſa quo caſu incūbit heredi onus probandi mutationem volun

7 tatis teſtatoris;vt dixi.ſ.¶ †Aliter etiā poteſt ad contrariū reſponderi vcz ꝙ loquatur in alienatione ſub conditione facta.ſed in caſu nr̄o non fuit facta venditio ſub conditione:ſed tantūmodo fuit promiſſio de vendendo.aliud em̄ eſt vendere:aliud eſt promiſſio de vendēdo.l. in bonefidei.cū ibi no.ff.de eo qd cert.loc.pro hoc qd no.Bald.in.l.fi. §.fi.in ver.no.ex hac litera.C.cōia de leg.vñ qr per ꝓmiſſionē de vēdēdo non eſt facta aliqua alienatio rei nec pure nec cōditionaliter nō habent locuz iura q̄ in materia dicūt per alienationē extingui legatū ⁊ lz

8 †per dictā promiſſionē de vēdēdo factā p teſtatorē p ſe ⁊ ſuos hr̄des: videaꝰ voluiſſe teſtator ꝙ heres ſuꝰ poſſit dictā rē vēdere tñ nō p hoc induciꝰ legati reuocatio.vt eſt tex.no.in.l.poſtq̄.§.fi.in fi.ff.vt le.no. ca.⁊ no.Bal.⁊ Sali.in.l.iij.C.de leg.Poſtremo rñdeꝰ ꝙ cōfirmatio legatorū in codicillis facta tollit omne dubium per dicta ſuperius.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxix.

1 ☞ Pignoratio equipollet alienationi.2.
3 Alleganti mutatam voluntatem fuiſſe incumbit onus probandi.
4 Res ſuccedit loco pretij.
5 Obligare dicitur alienare.

¶ Punctus eſt talis.

¶ Jacobus quondam Matthei zannis de valdegonaria comitatus imole ſuū vltimū et ſolenne condidit teſtm̄:in quo inter cetera in dicto teſtō contenta diſpoſuit his verbis ⁊ forma in effectu vcz Lucio titio iure legati fundum ſeianū relinquo.deinde cōdito ⁊ ꝑfecto teſtō ad certū tp̄is ſpatiū idē Jacobus teſtator in Juliū Caiū dimidiā oīm ſuorꝫ bonorū immobiliū pro indiuiſo titulo venditionis trāſtulit ſponte et nulla neceſſitate vrgente.Ex premiſſis orta eſt queſtio inter Lucium Titiū legatariū ex vna parte petentē ſibi fundū legatū tradi ⁊ conſignari ⁊ inter Semproniū prefati teſtatoris heredē ex altera opponentem ⁊ allegantē legatū nō deberi ex eo maxime qr reuocatū cenſeꝰ fuiſſe legatū ⁊ ademptū ſaltē tacite per alienationē factā in Juliū Caium modo quo.ſ.Queritur modo an legatū predictū reuocatū intelligaꝰ ⁊ an in totum vel pro parte ⁊ ſi pro parte pro qua.

¶ Conſilium.clxix.

In chriſti noīe eiuſq ma

tris virginis glorioſe Marie vtriuſq Joānis ac totius celeſtis curie triūphātis amē.Inſpecto ac mature conſiderato dicto themate ⁊ cōtentis in eo.Cognoſciꝰ iure ſatis clarā eſſe conſultationē hāc idcirco tantūmodo ſup opportunis in declaratione prefate dubitatiōis inſiſtēdo breuitate gaudebo.iuxta.l.C.de cap.ampliorē §.in refutatorijs.⁊.C.de preci.impera.offe.l.fi.Et primo dicendū vr̄ dictū legatū in nulla parte minime reuocatū fuiſſe p tex.ff.de adi.leg. l.patet inter filios.vbi legata fuerūt ducenta q̄ p teſtatorē poſtea extra eius patrimoniū tranſlata fuerūt nihilominus remanet in firmitate legatū.¶ Secundo ad idē adducitur text.ff.de lega.ij.l.lucius titius. el.j.vbi ſi teſtator legauit militiā quā poſtea viuēs vendidit non redditur legatum inutile ſed agitur ad pretiuz ergo in caſu propoſito videtur agi poſſe ad integrū pretium.¶ Tertio cōfirmatur per tex.C.de leg.l.qui poſt.⁊ inſti.eo.tit.§.ſi rem.vbi lz teſtator predia iam legata obligauerit vel hypothecauerit extraneo in cōtractu poſt teſtm̄ ⁊ tamen ſemper teſtm̄ quo ad predia legata robur ⁊ integras vires retinet

1 †que pignoratio dicit alienationi equipollere.l.j.§.eā rē.ff.q̄ res pig. C.de rebus alie.nō ali.l.fi.⁊ de prohib.feu.alie.imperiale.§.fi.x.col. in vſi.feu.¶ Sed his non obſtantibus ſtante veritate ſuperioris thematis cōtrariā ſniam puto de iure veriorē vcz q legatus antedictum reddatur ademptum ⁊ inutile q̄tu eſt pro dimidia.l.pro ea parte pro qua facta fuit in Julium Caiū venditio:⁊ de hoc ſunt iura clara ⁊ vulgaria.ff.de leg.iij.in.l.fideicōmiſſa.§.ſi rem.in princip.ff.de adi.leg. l.rem legatam.inſti.de leg.§.ſi rem.in terminis in alienatione partis rei legate ſunt tex.ff.de lega.j.in.l.ſi ex toto.in princi.in.l.legatum.§.j. de adimen.leg.in.l.ſcribit.§.item ſcribit.de auro ⁊ argen.leg.⁊ in.d.§. ſi rem.facit de leg.j.l.ſtichum qui meus erit.vbi per venditionem ſeu alienationem etiam oneroſam:dummodo non ſit facta vrgente neceſſite ſemp reuocatur legatū pro ea parte pro qua facta eſt alienatio.ſemper enim conſiderant ⁊ differantiā faciunt p̄calleg.iura.inter alienationem factā ſponte ⁊ illā que neceſſitate vrgente contrahitur.non

autem diuerſificant alienationem oneroſam a lucratiua quotieſcunq vtriq alienatio libera ac ſpontanea voluntate celebraretur ptz in tex. in.d.l.rem legatam.vbi conſiderat neceſſitate rei familiaris.⁊ ibi hoc expreſſe Bar.non attendendo quid ibi dixerit glo.⁊ fortius etiā tex. in.d.§.ſi rem.de leg.iij.iuncta glo.j.⁊.iij.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.⁊ glo.inſti. de leg.§.ſi rem.⁊ idem glo.Cy.⁊ doc.C.de leg.in.l.iij.⁊ ita recte intelligendo abſq violatione litere loqui tex.in.l.ſi ex toto.⁊ in.l.cum ſeruus.de adi.leg.⁊ etiā glo.in.d.l.lucius.vide tamen ſingulariter Jaco. butri.i.d.l.iij.qui aliter videtur ſentire.⁊ ego pro hoc dico eſſe tex.expreſſuz.ff.de aur.⁊ arg.leg.in.l.ſcribit.§.item ſcribit p̄calleg.qui loquitur in venditione.⁊ ſic in tit.oneroſo.ñ facit differentiam an venditio fuerit voluntarie facta:an neceſſitate compellente:vt primo caſu reuocatū intelligatur legatū.ſcdo vero nō.⁊ ibi hoc expreſſe ſenſit Bar. ſupplendo ad literā in verbo diminuere dū dixit ꝙ quidem preſumit

2 in alienatione voluntaria ⁊c.¶ Et predicta etiā p̄cedūt in alienatione donationis qd eſt fortiꝰ vt eſt dictū aureū Dy.ſm Bal.⁊ poſt eū.ff. de leg.j.in.d.l.ſtichum qui.qd no puto intelligendū in reuocatione donationis facte vxori ſuę:per tex.no.C.de do.inter vir.⁊ vxo.l.ſi maritus.la.ij.⁊.l.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.ff.eo.ti.⁊ no.Cy.in.l.iij.C.de leg.j.ꝙ no.ff.de dona.l.fi.§.lucius.⁊ per not.per Bar.ff.de adi.lega. in.d.l.rē legatā.ad fi.¶ Poſſet inſup heres predictus ſe alio iuris remedio tueri poſito ꝙ nō cōſtaret dictā alienationē ſponte ⁊ nulla neceſſitate cogente celebratā fuiſſe:vt preſupponiꝰ i titulo qōnis.vcz ꝙ vere vel preſumptiue ꝓbaret teſtatorē huius animi fuiſſe:vt p dictas

3 alienationem legata intelligerentur pro ea parte adēpta cuius †probationis onus ipſi heredi incūberet.ff.de proba.l.eum qui.⁊ p̄calle. §.ſi rem.⁊.ff.de leg.ij.l.lucius titius.la.j.allegāti enim mutatā voluntatem ſemper probandi neceſſitas incumbit.l.ij.⁊.l.quinquaginta.in

4 fi.ff.de proba.c.j.extra vt ecc.benefi.vj.q.vl.actor.¶ †Nō obſtant allegata in contrarium.⁊ primo.l.pater.de adi.leg.qr ibi legatum cōſiſtebat in genere ⁊ quātitate.⁊ lz talis quātitas.ſ.pecunia legata fuerat p teſtatorē in aliū trāſlata tñ loco eius;⁊ de ipſa pecunia teſtator rem et ſpeciem emit ex qua ſpecie legatū p̄ſtaꝰ quaſi res ipſa loco p̄tij ſuccedat.arg.l.ſi rem ⁊ pretiū.de pe.he.l.imperator.§.fi.ff.de leg.ij.⁊ qd habetur.C.de rei vē.in.l.mater.⁊ in.l.ſi vt ꝓponis.diuerſitas ergo rationis eſt tā in vno caſu q̄ȝ in alio.ergo nimirū ſi diuerſitas deciſionis ſtatuta eſt.ff.de verb.ob.l.inter ſtipulantē.§.ſacrā.ff.de verb.ob.l.ſed hec diſſimilia ſunt.⁊.ff.de calū.l.fi.⁊ de neg.geſt.l.cū actū.¶ Succeſſiue non obſtat tex.alleg.l.lucius.de leg.ij;qr ibi non ſimpliciter legauerat militiā ſiue fundum:vt in caſu dubitationis premiſſe.ſed legauerat militiā ſeu p̄tiū qd ex venditione militie redigereꝰ.nimirum igiꝰ ſi ibi p venditionē militie non reuocatur legatum cum teſtatoris volūtate etiā pecunia legata fuerit a cuius verbis ⁊ mente minime recedendum eſt cum legis vim ⁊ effectum habeat.C.de lib.p̄et.l.iij.de leg.iij. et.l.non aliter.⁊.l.ſi quis ita.§.conditio.de alimen.leg.in auꝰ.de nup. §.diſponat.¶ Poſtremo ad.l.qui poſt.C.de leg.⁊.§.ſi rem.inſtit.eo. tit.dico ꝙ preſens cōſultatio ⁊ ſupradicta locū habent in venditione. contraria vero loquuntur in pignoris ſeu hypothece obligatione:per quā nō videtur tacite de iure reuocata preambula teſtātis diſpoſitio:

5 vt ibi.¶ †Nec habet obſtare ꝙ obligare dicatur alienare:qr vt dixit Cy.⁊ doc.in.d.l.qui poſt.nam illud eſt verum largo ſumpto vocabulo probatur.ff.de pig.l.in quorū.⁊ no.glo.Cy.⁊ doc.in.l.fi.C.de reb. alie.non alie.ptz ibi in rubrica dum dixit de reb.alie.non alienandis.⁊ de prohibita rerū alienatione vel hypothecarum ⁊c.niſi tñ talis obligatio ſeu pignoratio facta fuiſſet pro tanta pecunia ꝙ nulla eſſet ſpes luitionis vel ita obligatio facta fuiſſet vt res continuo remaneret penes creditorem.tex.eſt not.⁊ ibi Bar.ff.de leg.iij.in.l.qui habebat.in p̄in.⁊ no.idē Bar.in.d.l.in quorū.⁊ Pe.⁊ Cy.in.d.l.iij.C.de leg.Ex predictis concludo legatuz fundi de quo.ſ.pro dimidia reuocatū fuiſſe per dictam alienationem ſponte factam ⁊ in reliqua dimidia vires habere ⁊ latius ſuperius deductum eſt.Et ita vt.ſ.ſcriptū eſt dico et conſulo ego Alex.de Tarta.de Jmo.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxx.

1 ☞ Poſterior conuentio tanq̄ȝ derogans priori regulariter eſt attēdenda.
2 Si teſtes dixerunt tale quid fuiſſe factum preſente titio ⁊ ſeio poſtea in fine interrogati quibus preſentibus ⁊ dicant nullis debent intelligi nullis preſentibus.

¶ Conſilium.clxx.

Domini redemptoris no

ſtri inuocato ſuffragio.Viſo iſtrumēto cōſignationis certe petie terre facte per Blariuz de bernutijs Bartholomeo ⁊ Antonio de coſtolis ex cauſa dotis pro libris centū cum certis pactis de qbꝰ pleniꝰ in inſtrō ſuperinde cōfecto ſub die.xix.Januarij anni.M.cccclviij.¶ Queriꝰ an elapſo qnquēnio cū nō fuerit dicta petia terre in aliū trāſlata nec redēpta p dictū Blariū poſſit p dictū Blariū peti quāti plꝰ valeat dicta petia terre ex ſeipſa ſꝫ qd per bonos viros in ſimilibus peritos ⁊ de cōfidētibus partiū eligendos eſtimabiꝰ detractis

detractis p ipſos de coſtolis melioramētis ſi qua fecerint nō obſtāte alia ſubſequēti clauſula eiuſdē inſtri in qua ꝯtineꝰ qd dictꝰ Blaxius renūtiauit qd nō poſſit vllo tp̄e dicere ſe in dicta cōſignatione fuiſſe deceptū vltra vel circa dimidiā iuſti p̄tij aut ſupra ſcriptā petiam terre plus ſupraſcripto p̄tio valere vel valuiſſe ⁊ qd ſi quo tēpore apparuerit vel apparere poterit fecit finē ⁊ quietationē de nō petēdo illo pluri prout latius in dicto inſtrō ꝯtinetur.¶ Et breuibus me expediā vt res expoſtulat.⁊ ꝯcludo ꝙ nō obſtāte dicta ſubſequēti clauſula pōt p dictū Blaxiuz peti quanti plus valeat dicta petia terre ſm qd p bonos viros eligēdos de nūero ꝯfidētiū:vt.ſ.

1 eſtimabiꝰ:qr licet †poſterior cōuētio regulariter ſit attendēda tanq̄ȝ derogans priori.l.pacta nouiſſima.C.de pac.⁊.l.ſi quā.ff.de reſcin. vēdi.l.pacta ꝯuēta.ff.de ꝯhē.emp.tñ vbi in vno ⁊ eodē inſtrō ſeu cōtractu ſunt due clauſule q̄ quāuis prima facie videanꝰ ꝯtinere repugnantiā ſi tñ cuz aliqua ſubdiuiſione ſeu diſtinctione pōt illa ꝯtrietas ⁊ repugnantia euitari illud fieri dꝫ vt in prima cōſtitutiōe codicis.§.quibus.l.itē vidēdū.in p̄in.⁊.l.illud.ff.de petit.heredi.c.cū tu. de teſti.⁊ ita no.Cy.in.l.in exercēdis in.ij.q.C.de fide inſtru.⁊ Bar. ⁊ alij in.l.ſcripture eo.ti.⁊ Jo.an.in.c.imputari.de fide inſtr.facit.l. ſed ⁊ poſteriores.ff.de legi.⁊.l.j.C.de inoffi.do.vñ dicta ſequēs clauſula intelligi pōt ⁊ dꝫ qd vllo tp̄e nō poſſit dicere ſe deceptū aut dictā petiā terre plꝰ ſupraſcripto p̄tio valere ⁊ ſi quo tp̄e apparuerit de illo pluri fecit pactū de nō petendo illo pluri.ſ.aliter quā eo mō q in p̄cedenti parte inſtri cōtineꝰ vcz niſi elapſo dicto quinquēnio dicta petia terre nō exiſtēte tranſlata in aliū.nec redēpta per dictum Blaxiū appareret p eſtimationē bonorū virorū eligēdorū de numero ꝯfidētiū dictā petiā terre ex ſeipſa plus valere qr de illo pluri debeat dicto Blaxio ſatiſfieri multis enim modis poſſet ꝯſtare de valore ⁊ eſtimatiōe:vt legiꝰ ⁊ no.in.l.p̄tia rerū.ff.ad legē fal.⁊ no.in.l. ij.C.de reſcin.vēd.⁊ in.c.cū cām que inter economū cū ſimi.de teſti. ſed quo ad caſum noſtrū vt poſſit dictus Blaxius ꝯſequi illud plus dꝫ ſeruare formā eſtimatiōis de qua ſit mētio in p̄ma p̄te inſtri.nec enī eſt capienda interpretatio ꝙ ꝯhentes voluerint incontinēti ſe corrigere:qr nō eſt veriſimile:vt legiꝰ ⁊ no.in.l.nō ad ea.ff.de ꝯdi.⁊

2 demō.¶ Accedit id† qd no.Alberi.de roſate in.l.nō erit.§.dato.ff. de iureiur.vbi per ibi no.p glo.dicit ꝙ ſi teſtes dixerūt tale qd fuiſſe factū preſente titio ⁊ ſeio poſtea in fine interrogati qbus p̄ſentibus factū fuit dixerunt nullis preſentibus debet intelligi nullis p̄ſentibus.ſ.excepto titio ⁊ ſeio.⁊ iſto modo ſaluabitur dictū eoruz ⁊ bene facit qd in fi.no.Spe.in ti.de noto.crimi.§.fi.ad fi.cū ſi.Ex quibus veram dico eſſe concluſionem ſupra poſitam.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxxj.

1 ☞ In legato comprehenduntur tantum ea bona que erāt tempore teſtamenti.2.
3 Genitiuus denotat dominium.
4 An reſponſio debeat fieri cum qualitatibus.
5 Filius ea que habet preſumitur habere de bonis patris.
6 Paria ſunt rem eſſe in bonis ⁊ rem eſſe in dominio vel quaſi.
7 Actiones ſunt tertia ſpecies ſeparata a mobilibus ⁊ immobilibus.
8 In actione ad exhibendum conueniri poteſt ille tantum quem conſtat poſſidere.
9 De dolo non preſumitur niſi probetur.
10 Re petita non valet ſententia lata in eſtimatione.
11 Aliquid poteſt eſſe in bonis licet non ſit in dominio vel quaſi.
12 Si quis confiteatur fundum eſſe meum ⁊ tuū an talis cōfeſſio implicet contrarietatem.
13 Licet talis qui ſemel fuit dominus preſumatur hodie dñs tamen ſi aduerſarius cōfiteatur me fuiſſe certo tempore dñm nō probat qd alio tempore ſim dominus.
14 Confeſſio debet interpretari ꝯ illum qui vult vti dicta confeſſiōe.
15 Confeſſio connexa debet in totum acceptari.
16 Ad hoc vt teſtis ſemiplene ꝓbet requiriꝰ qd ſit oī exceptiōe maior.

¶ Conſilium.clxxj.

In cauſa ⁊ lite vertēte inter

Bartholomeū quōdā ſtephani de taſſonibꝰ ex parte vna agētē tā noīe ſuo ꝓprio q̄ tanq̄ȝ ceſſionarius Oddonis ſui fratris ⁊ Lucam quondaz ſer Petri ⁊ Toniū quondam Jacobi de taſſonibus ex alia parte ſe defendētes mediātibꝰ eorū procuratoribus.ſuper tribus videtur principaliter inſiſtendū.¶ Primo vtrum iuſte potuerint ⁊ debuerint condēnari Lucas ⁊ Tonius ad quantitatē canapis petitā ſeu loco canapis in certa quātitate pecunie potuerit ferri cōdēnatoria prout lata eſſe dr̄.¶ Scdo vtrū potuerit ferri condemnatoria pro certo pari boū petito vel loco eorū in certa quātitate pecunie prout diciꝰ ſniatū eſſe.¶ Tertio ſilr̄ qd in curru vel eius eſtimatiōe.Circa vaſa vini nō inſiſto:qr apte pꝫ ex reſponſionibus agētis poſitionibus rñdentis qd de illis facta eſt cōſignatio ⁊ ſatiſfactio:nec etiā in ſnia aliqua de ipſis vt ferꝰ mētio facta eſt.Et Circa p̄dicta breuibus me expediam:qr res iudicio meo euidētiſſima eſt ꝓpter defectum actoris intentionē ſuā non probantis:tum etiā qr in voce factis opportune dictū fuit:tñ qr corā intelligētiſſimo res agiꝰ.¶ Et

1 pro fundamento †omniū predictorū preſuppono qd in legato facto per ſer Petrū Bartholomeū ⁊ Oddon.in quo reliquit eis tertiaz partem omniū ipſius teſtatoris bonorū mobiliū cōprehēduntꝰ tantū ea bona q̄ tp̄e teſtamēti erāt in bōis teſtatoris.l.fi.§.j.ff.de le.ij.⁊. ibi hoc firmat Pe.Bar.⁊.Bal.hoc apertius ⁊ pleniꝰ firmauit Bar. l.ſi ita in ver.ij.eſt videndū ⁊c.ff.de auro ⁊ ar.lega.vbi ꝯcludit qd ſi teſtōr dixerit lego oēs res meas que ſunt i tali villa:vel dixerit lego oēs res meas mobiles:⁊ ſic non legauerit omnē ſuā ſubſtantiā:tūc cōprehēdunꝰ tñ ea que erant in bonis tp̄e teſtamēti.allegat.d.l.fi.

2 §.j.⁊.l.ſi mādauero.§.is cuius.ff.mā.¶ Hoc idē voluit glo.†⁊ ibi Pe.Cy.⁊ Bar.in.l.fi.C.que res pig.obli.poſ.⁊ ibi cōcludūt prefati doct.qd vbicūq ſit diſpoſitio gñalis aliqua in qua venit tranſlatio dñij prout in legato bonorū.tunc ſi nō pōt preuidere diſpōnēs quot bona in futurū poſſent cōprehendi ſub diſpoſitione illa:nunq̄ȝ talis diſpō referꝰ niſi ad p̄ntia.l.ſi ita ⁊.l.medico.ff.de auro ⁊ ar.lega.vt in teſtō relegāte mobilia.nā p̄uidere nō pōt quot mobilia in futurū habiturꝰ ſit.Et in ſi.no.idē Cy.in.l.nō modus.C.de ſeruitu.⁊ in terminis firmat Pe.in.l.grege.ff.de leg.cuius originalr̄ fuerunt doctrie p̄dicte.¶ Scdo p̄ſuppono ꝙ teſtator i dicto legato vr̄ legaſſe ea que erāt in dñio vel ſaltē quaſi dñio ipſius teſtatoris.l.ſeruos.ff. de lega.iij.⁊.l.v.§.argēto.ff.de auro ⁊ ar.lega.Et hoc oſtēdūt verba

3 teſtamēti ibi de bōis ipſius teſtatoris.genitiuꝰ† enī denotat dñiū l.ij.§.in locū.ff.de religio.de ꝓprio ſignificato a quo etiā i teſtamētis nō eſt recedēdū niſi aliter de mente cōſtet.l.nō alr̄.ff.de leg.iij.⁊. l.ſi alij.ff.de vſufru.lega.⁊ declarat in ꝓpoſito Bar.in p̄in.C.⁊ in rub.ff.de oper.no.nū.⁊ in.d.l.quintus.§.argē.¶ His p̄ſuppoſitis venio ad quātitatē canapis.⁊ dico qd in ꝓceſſu minime eſt ꝓbatū ꝙ canapis tp̄e teſtamēti eſſet in bōis teſtatoris.imo nec ab eo detētus vel poſſeſſus tp̄e teſtamēti.Itē non eſt probatum qd iure dominij vel quaſi ſpectauerit ad teſtatorē.imo expſſe facta eſt ab actore poſitio in qua dr̄:Itē qd dicti Lucas ⁊ Antonius ſciuerunt ⁊ ſciūt vel ſaltē credūt ꝙ dicta quātitas canapis erat in bōis dicti ſer Petri tp̄e quo cōdidit teſtm̄ ⁊c.⁊ illi poſitiōi rñſum eſt nō credit:ita qd nō eſt probatū qd eſſet aliquo mō tp̄e teſtamēti in bonis ſer Petri. ¶ Nec obſtat ſi diceref qd vna poſitio eſt in q̄ diciꝰ ꝙ dicti Lucas ⁊ Antonius ſciūt qd cōſtitutus in iudicio Joannes rubinus in preſentia luce fuit cōuentus a Luca pro octo millibꝰ libris canapis predicti.Et vnus ex principalibꝰ noſtris negauit.alius vero rñdet ⁊ dicit credit qd ꝯuenit dictū Jo.p libris duobus millibꝰ canapis ⁊c. Nā etiam quantum ad iſtum ſic reſpōdētem dico ꝙ nō nocet dicta

4 reſpōſio:qr†nō dicit de quo canape.nec dꝫ referri ad canapē i poſitione qualificatū.ſ.qui erat ſer Petri tp̄e teſtamēti.⁊ ſic vna cū omnibus qualitatibus ſuis:vt firmat eleganter Bar.in.l.ſi cui ſerui.§. ſi a filio.ff.de leg.j.per illū tex.⁊ idē ibi Bal.idē Spe.i ti.de poſitio.§. vij.ver.xj.⁊ do.Anto.in.c.j.circa.ij.col.de plus peti.⁊ Jmo.in.l.ſi qs a filio in p̄in.ff.de leg.j.⁊ in.l.ſed ſi dubitet.§.j.ff.de fideiuſ.¶ Preterea vt pꝫ i actis dictus Lucas qñ petijt a Joāne rubino dictū canapem petijt tanq̄ȝ ſuū nō tanq̄ȝ de bonis olim ſer Petri.¶ Nec ob.

5 ſi quis diceret preſumiꝰ†ꝙ eſſet de canape patris viuētis:qr filius ea que hꝫ preſumitur habere de bonis patris:qr rñdeo pluribꝰ modis.primo ꝙ nō apparet in actis ꝓbatū qd tp̄e quo canapis peruenit ad Joānē rubinū patrē luce.vcz ſer Petrus teſtōr viueret.Scdo rñdeo ꝙ lz glo.⁊ doc.cōiter in.l.cū opꝫ.C.de bo.q̄ lib.i p̄in.⁊ Spe. in ti.de actore.§.j.ver.ſed qd ſi dubitaꝰ.⁊ Bald.in.l.iubemus.C.ad treb.⁊ in.l.ij.C.de pat.po.dicāt qd dꝫ attēdi qualitas pſōnarū ⁊ induſtria filij ⁊c.tñ in hoc nō inſiſto.Sed in hoc pōdero notabilia verba Bal.in auꝰ.ex teſtō in.vij.col.C.de colla.qui in hoc dicit qd onus hoc probandi p iſtas qualitates incumbit alleganti ⁊ agenti.⁊ idē vr̄ ipſe velle i.d.l.cū opꝫ.vnde cū aduerſariꝰ.ſ.Bartholomeus agat ⁊ etiā alleget qd dictus canapis quē Lucas tanq̄ȝ ſuū propriū petijt erat ſer Petri opꝫ qd ipſe illud ꝓbet ꝓbādo cōiecturas predictas ꝙ minime probatū eſt.¶ Preterea poſito qd preſumereꝰ fuiſſe de bonis ſer Petri canapis petitus per Lucā a Joanne rubino:vt pꝫ in actis tñ non preſumitur:nec apparet qd fuerit in bōis ſer Petri tp̄e teſtamēti prout requiriꝰ vt ſuperius eſt oſtenſum.¶ Deniq ſi ad hoc dicerenꝰ omnia p̄dicta probata vel cōfeſſata eſſe.ſ.qd fuerit in bonis ſer Petri tp̄e teſtamēti:vt dicunt poſitiones qd eſt falſum: tñ hoc nō ſufficit:ſed requiriꝰ ꝓbari ꝙ eſſet i dñio vel quaſi dñio ſer

6 Petri:vt.ſ.eſt oſtenſum.nō enim†ſunt paria rē eſſe in bonis ⁊ rem eſſe in dominio vel quaſi.vt probaꝰ in.l.bonorū appellatio.§.in bonis.ff.de verb.ſigni.⁊.l.rem in bonis.ff.de acq.re.do.vbi in bōis noſtris eſſe diciꝰ nō ſolū qd in dñio noſtro eſt:ſed etiā id qd tñ poſſidemus.¶ Pro cōfirmatiōe predictorū adduco qr ſi canapis peruenerit ad Joānē rubinū viuo teſtatore.vt ipſi dicūt actio cōpetebat teſtatori ꝯ Joānē rubinū poſito qd canapis fuiſſet teſtatoris.ergo in

7 legato bonorū mobiliū nō ꝯprehēdebaꝰ dicta actio†qr actiōes ſunt tertia ſpēs ſeparata a mobilibus ⁊ īmobilibus.l.q̄ tuberōis.§.pe. ff.de pecu.⁊.l.a diuo pio.§.in vēditiōe.ff.de re iudi.⁊ no.Ja.de are.

⁊ Bar in.l.mouētiū.ff.de ver.signi.⁊ in.l.pōt.ff.de auto.tu.⁊ Guil. decu.⁊ Bal.i.l.j.ff.ď statu ho.Bal.⁊ Ang.in.l.si ꝯstāte.§.fi.ff.so.ma. ⁊ Bal.i.l.si arrogator.de adop.Et ī terminis nostris refert do.Ab. bas in.c.nulli.de reb⁹ eccle.non ali.qď M.l.consuluit qď si princeps reliquit bona sua mobilia distribuēda in pios vsus nō veniūt actiones ⁊ nomina debitorum q: in testamētis verba proprie debēt intelligi.allegat.l.qui heredi.in prin.ff.de ꝯdi.⁊ demon.sed actiones dicūtur proprie tertia species iuribus supra alleg.ergo ⁊c. ¶ Nec ob.si dicat q pars aduersa petijt ꝯtra principales nostros vt canapem exhiberēt ⁊ in contumaciā eorū nō exhibētiū potuit ī litē iurari iuxta.l.in actionibus.ff.de in litē iur.⁊ l.iij.§.ij.ff.ad exhibē.q: cū reuerētia isti somniāt in parnaso.Primo q: hoc iuramētū in actis
8 nō reperio.Itē q: ī actione ad exhibendū ꝯueniri pōt ille tantū quē cōstat possidere ⁊ possedisse tēpore litis cōtestate vel post ⁊ habeat facultatē rei exhibende.l.celsus.§.fi.⁊ l.iij.§.fi.⁊ l.tigni.§.itē municipes cū.§.sequē.⁊ sequēti.ff.ad exhiben.Sed nō est pbatū q principales nostri dicto tpe possiderēt canapē ergo ⁊c. ¶ Preterea di-
9 ctum iuramentū ī nō defertur nisi ꝯtra illū qui dolo nō exhibet.d.l. in actionib⁹.sed de dolo nō est probatū ⁊ nō presumitur nisi probet l.quoties.§.qui dolo.ff.de pbatio.⁊ l.dolū.C.de dolo. ¶ Circa hoc etiam nō omitto qď Bar.qui agit tanq̄ cessionarius oddonis p dimidia minime cessionem probauit:nec obstat quoddā instrm̄ diuisionis productum ⁊ a muribus corrosum:q: non est verū qď ibi sit aliqua cessio de dicta parte bonorū mobiliū legata p dictū ser Petrum.sed solum sit ibi quedā cessio de bonis mobilibus hereditatis Stephani de tassionib⁹ que nihil cōe habet cū re ista:ita est si recte perlegi. ¶ Postremo circa canapē apparet ex alio capite sniam nō tenere.nā in petitiōe petit canapis si extat alias aūt estimatio. ⁊ in snīa vt audio simpliciter facta est ꝯdēnatio ī quātitate pecunie nec apparet probatū canapem nō extare.ergo snia nō est cōformis libello prout esse dz.l.vt fundus.ff.cōi di.⁊ l.fi.C.de fideicō.li.c.licet
10 heli.de simo.⁊ qď ī re petita nō valeat snia lata ī estimatiōe firmat gl.Bar.⁊ doc.i.l.vinū.ff.si cer.pe.⁊ Bal.i.l.fi.C.ď fideicō.lib. ¶ Circa scdm scz circa boues.fi'r dico qď non est probatū qď iure dnij vel quasi spectarent ad ser Petrū prout requiritur de iure:vt.s.declaraui imo nō est in positionibus vel capitulis deductū.nam in positionibus cōtinetur quod erāt in bonis ⁊ hereditate ser Petri sed in
11 bonis esse pōt ī lz non sit in dominio vel quasi dicta.l.bonorum et similiter in hereditate esse pōt illud qď nō fuit in dominio vel quasi.l.⁊ nō tm̄.ff.de peti.heredita. ¶ Quinimo principales nostri rn̄dendo dicte positioni dicunt,vcz vnus credit:sed ignorat cui⁹ erāt ⁊ ipsos cōducebat ad zoaticā ser Petrus.ergo apparet qď rn̄dens nō cōfitetur qď essent ser Petri imo totū ꝯrīū dicit vt ostendūt verba illa ⁊ ipsos cōducebat ⁊c.nā vt dicunt Pe.Cy.⁊ Bal.no.in.l.cū
12 falsa.C.de iur.⁊ fac.igno.pone ī qď ego ꝯfiteor fundū eē meū ⁊ tuū vtrū ista cōfessio implicet cōtrarietatē cū res nō possit esse duorum insolidū.l.si vt certo.§.si duobus.ff.cōmo.l.iij.§.ex ꝯtrario.ff.de acqui.pos.rn̄dent ipsi qď nō q: cōfessio dz interpretari vt nihil cōtrarietatis cōtineat.ar.l.cū debere col.ff.de ser.vr.pre.pbabiliter ergo fm eos in casu predicto per dictā confessionē cōmunio dominij:q: illo nō intelligendo cōfessio nihil cōtinet ꝯrietatis qď est nota dignū fm Bal.ibi dicentē hoc cōsiderandū esse vbicūq: rn̄siones videntur sibi ꝯrie:q: vt ꝯrietas euitet debēt sic interpretari.vt prima dicta trahant ad vltima ⁊ vltima ad prima qď dicit esse mētī tenēdū. facit.c.cū tu.de testi.ita in ꝓposito dz dicta rn̄sio in qua dr credit.s. qď erāt in bonis ipsius ser Petri.s.rōne custodie ⁊ detentiōis nō rōne dominij:q: esset sibi cōtrari⁹. ¶ Alius vero pncipalis noster dicte positiōi rn̄det.credit tpe quo recesserūt nepotes ⁊ boues ipos ꝯsumpsit tpe sue vite.nam ista rn̄sio nō preiudicat:q: dicit q credit tpe quo recesserūt nō aūt dicit qď essent sui tpe testamēti: vt requi-
13 ritur ad hoc vt legato cederet. ¶ Et pro hoc ī allego glo.reputatā singularē.in.l.certū.in prin.⁊ ibi sequitur Dy.⁊ Bar.ff.de confes. que vult q lz alias q̄ semel fuit dn̄s presumat hodie dn̄s.l.siue possidetis.C.de proba.tn̄ si aduersarius meus cōfitetur me fuisse certo tpe dn̄m nō probabit ista cōfessio qď alio tpe ꝓsumat fuisse dominū ⁊ illā glo.sequunt etiā Pe.Cy.⁊ Bal.in.l.edita.C.de edē.⁊ Bal.in.l. si minorē.C.de in integ.resti.mi.⁊ do.Ant.i.c.ij.de libel.obla.in illa q.dum querit an sufficiat libellū ꝓsumptiue cōcludere. ¶ Pro quo
14 facit ī q: cōfessio dz interpretari contra illū qui vult vti dicta cōfessione ad probationem iuris sui nisi petierit per cōfitētē declarari ⁊ certificari debere cōfessionē:vt no glo.⁊ doc.in.c.ex literis.de spō. ⁊ in.c.ꝯ eum.de reg.iur.in.vj.⁊ Azo in summa pādectarū.ff.de reb. du.Bar.clare in.l.inter stipulantem.§.j.ff.de verb.⁊ in.l.si quis intētione.ff.de iudi.⁊ Bal.in.l.si quidem.C.de excep.Itē potuit esse qď tpe quo dicti nepotes recesserūt.⁊ sic tpe de quo fit mētio in dicta rn̄sione iam conditum erat testamentū ser Petri:⁊ sic lz fuissent boues ser Petri tpe quo nepotes recesserunt sequit ergo erāt ser Petri tempore testamēti.l.⁊ que nōdū.§.qď dicit.ff.de pigno.⁊ declarat Bal.in.l.si q̄ adulterij in.fi.C.de adul.Preterea ⁊ similiter snīa lata est vt audio nō super hob⁹ petitis:sed super estimatiōe.⁊ ideo

etiam ex hoc capite retractari dz vt etiā dixi supra ī precedēti dubio. ¶ Quo ad tertiam.s.quo ad currum vnus ex reis rn̄dēdo positionib⁹ dictis credit ⁊ qď durāte eius vita cōsumpsit.Alius simpliciter dicit credit rn̄siōes istorū dico qď nō preiudicāt primo:q: nō rn̄det qď currus spectaret iure dnij vl quasi ad ser Petrū:q: hoc ī positione nō cōtinetur:sed ď in positiōe qď erat in bonis ser Petri qď nō importat dn̄ium vel quasi:vt est dictū. ¶ Preterea rn̄sio illius q dicit credit ⁊ qď durante eius vita cōsumpsit ⁊c.alia rōne nō nocet: q: si boues ꝯsumpti fuerūt viuo testatore.⁊ sic sine culpa heredis ad illos nō tenet heres nec ad eius estimationē.l.cū res.ver.tang.⁊ in
15 §.pe.⁊.§.fi.ff.de leg.j.⁊ dicta ꝯfessio cū fit ꝯnera op3 qď ī totū accepte tur.l.publia.§.fi.ff.depo.si.l.etiā.§.j.ff.de mi.no.Cy.⁊ Bal.in.l.j.C. de ꝯfessis.⁊ l.ij.C.de dona.ante nup.Bar.i.l.aureli⁹.§.idē quesijt. ff.de li.lega.Spe.in ti.de positio.§.fi.ver.pe.⁊ Bal.i.l.fi quidē.C.de trāsac.⁊ in.l.cū precū.C.de lib.cau.p do.Anto.in.c.ex parte decani. de rescrip.⁊ in.c.hōe.el.ij.⁊ ibi plenius per do.Flo.de positio.p̄cla.⁊ in.c.cū venissent.de insti.cū si.Et valebat iste curr⁹ tot⁹ libras.x.vt p3 ex rn̄sione vnius ex reis rn̄dentis positionib⁹.Retractari etiam vltra predicta dz snīa circa currū lata:q: similiter lata est sup quātitate ⁊ nō super curru petito prout fieri debuit:vt in primo dubio scripsi.frustra ergo insistēdū puto circa defectū cessionis quē allegaui supra posteq̄ etiā si cessio appareret nihil tn̄ deberet. ¶ Circa testes partis aduerse etiā op3 insistere:q: nō probāt.Nā Gaspar primus testis dicit qď fuit psens diuisiōi bonorū ser Petri ⁊ qď Bar. ⁊ Oldo remāserūt cōtēti qď Lucas ⁊ Ant.darēt eis libras sexaginta pro sua parte Canapis ⁊ librās.xiij.pro parte boū ⁊ currus ⁊ nō recordat de tpe:an fuerit ante testm̄ vel post ⁊ dicit q est affinis Bar.nā primo testis nō pbat.q: vt.j.patebit ipe est vnic⁹ ī singula-
16 ris ⁊ vox vnius vox nullius.c.in omni.de testi.cū vulga.Itē ei ratīonis ergo repellitur:vt no.Spe.in ti.de teste.§.j.ver.sed nūquid frater.cū duobus ver.seque.Et ad hoc vt testis semiplenā probationē faciat requirit qď sit oī exceptiōe maior:vn̄ etiā si esset amicus parti vel alio modo cōiunctus nō facit semiplenā pbationē:ita notāter dicit Bar.in.l.admonēdi.i.ij.col.ff.de iureiur.⁊ d.Ant.in.c.fi.de iureiur.allegant glo.in.l.etiā matris.ff.de pba.Et posito etiā qď faceret semiplenā pbationē tn̄ nō dz locū delatio iuramēti in defectū semiplene pbatiōis q: statutū ciuitatis prohibet.itē posito qď iste testis pbaret tn̄ nō iuuat actorē q: si verū esset illud qď testis ď debuisset peti per Bar.dicta quātitas pecunie nō aūt debuissent peti res prout petitū est ⁊ super quib⁹ reb⁹ op3 iudicari non sup quantitate vt snīa fit cōformis libello.Nec probat iste testis qď tpe testamētī in dominio vel quasi ser Petri esset aliqua quātitas canapis ⁊ quāta.⁊ similiter de bob⁹ ⁊ curru imo dicit qď nescit an pdicta fuerint ante testm̄ vel post. ¶ Melchiō secūdus testis nihil pbat.nā simpliciter ď qď tpe quo castrū Butrij fuit inuasum Lucas extraxit de quadā domo illorū de tassonibus certū Canapē iudicio suo xvj.cētenariorū ⁊ nescit cui⁹ esset licet iudicio suo existimet qď erat ser Petri.nā nō deponit qď esset tempore testamēti.Itē nō deponit tanq̄ testis per sensum corporis vt requiritur.l.qui testamēto.§. fi.ff.de testa.l.testiū.C.de testib.sed deponit vt iudex per verbū iudicio. ¶ Joānes vltimus testis deponit pro reis cōuentis.Nā ď qď ipse vna cū Gaspare fuit vocatus a ser Petro vt dicta eius bōa mobilia diuideret ⁊ tertiā daret Bar.⁊ Oddoni ⁊ qď ista diuiserit ⁊ dederit ⁊ assignarunt tertiā Bart.⁊ Oddoni qui de dicta parte remanserunt cōtēti excepto Canape cuius quātitatē ignorat ⁊ excepto curru ⁊ pari boū quorū omniū pretiū ignorat.⁊ qď fuit inter eos cōuentū qď Lucas ⁊ Anto.venderēt Canapē ⁊ de ꝓtio darent eis tertiā ⁊ qď curr⁹ ⁊ boues deberēt estimari ⁊ tertia estimatiōis eis darī.⁊ sic iste ꝯtradicit dicto primi testis vt clarerex inspectio nep3.⁊ sic remanet singularis imo vn⁹ diminuit de fide alterius.c.i nostra eū ibi no.de testi.⁊ posito qď iste etiā pbaret:debuisset peti pro rata.Itē non pbat iste q tempore testamēti essent ser Petri ⁊ in eius dominio nec depōit de quātitate rerū.s.canapis nec de valore rerū.Ex his ergo patet qď sum⁹ in regula actore nō probāte reus debet absolui diffinitiue.l.qui accusare.C.de eden.c.vl.ex ecclesia.benefi.⁊ sic partes domini iudicātis esse debent in pronūtiando male iudicatum ⁊ bene appellatū ⁊ victum victori in expensis.Alex.

¶ Summarium super consilio.clxxij.

1 Confessio preiudicat ponenti.
2 Ex potentia suitatis allegari potest si filius ergo heres.
3 Filij excluduntur ab hereditate paterna si nō adierunt per tp̄s.12.
4 Portio filiorū non adeuntium ipso iure accrescit alijs.
5 Hereditas matris non adita non transmittitur.
6 Judex debet supplere vbi statutum non est allegatum.
7 Pluralitas nominum non presumitur.
8 Ubi tractatur de commodo pecuniario ad mortem probādam sufficit fama.
9 Actiones confunduntur per aditionem hereditatis.
10 Ex potentia suitatis hereditas non adita transmittitur.11.

Testis

13 Testis etiam si dicat pro certo credo non probat.14.
15 De quantitate pecunie ad quātitatem fructuum nō fit cōpensatio.
16 Testes singulares non deponunt vt testes.
17 Ubi tractatur de estimatione domus vel fundi non creditur testi nisi reddat causam.19.
18 An constitutio de qua in casu valeat.
20 Dies tacita data a.l.interpellat pro homine.
21 Mulier potest deponere pecunias apud mercatores ad honestam partem lucri.
22 Contractus dotis est bonefidei,
23 Successor malefidei non potest prescribere.
24 Ad hoc vt quis veniat restituēdus ex lesione requiritur qď expresse probetur de errore.25.
26 Domestici repelluntur a testimonio.

¶ Consilium.clxxij.

In christi nomine ⁊c. In causa ⁊ lite vertente inter dn̄am Dorothea quondā Joannis de padua ⁊ ser Anto. quōdā magistri pasij eius procura.ex vna agentes:⁊ Bartholomeam filiā quondam ⁊ heredē Jacobi de bagnagalinis ac ser Ludo.de guaschonibus eius pcur.ex altera se defendētes. ¶ Plura sunt consideranda ⁊ primo an Franciscus filius quondam dn̄e Jacobe de cuius hereditate tractat:fuerit heres eius in totum vel pro parte ⁊ pro qua. ¶ Scdo vtrū Jaco.filius quōdā Jo.de bagnagalinis ⁊ frater ex latere patris dicti Frācisci fuerit heres dicti sui patris ⁊ an in totū vel pro parte ⁊ si p parte:pro qua ⁊ quos habuerit in coheredes. ¶ Tertio vtrū allegata cōpensatio pro parte dicte Bartholomee habeat obstare ⁊ in qua parte.ista sunt tria principalia fundamēta vtriusq: partis ex quib⁹ reliqua cūcta depēdēt si recte sentio. ¶ Ad primū dico qď dictus Frā.fuit solus heres et insolidū dicte dn̄e Jaco.eius matris qď manifeste probat.Nā pars aduersa rn̄dēdo none positiōi ex positionib⁹ dicte dn̄e Dorothee cōfitetur qď dictus Frāciscus fuit heres dicte dn̄e Jaco. eius matris pro rata habito respectu ad alios filios ⁊ filias.⁊ idē cōfitetur pars aduersa in suis positionibus nona positione incipiente.Itē q post
1 mortem dicte dn̄e Jacobe ⁊c.que cōfessio preiudicat ī ponēti iuxta ea que habent in.l.cum precū.de lib.cau.l.trāsactiōe.⁊ ibi Bal.C. de trāsac.⁊ qď no.Bar.in.l.certum.§.si quis absente.ff.de ꝯfes.hec enī vna est de differētijs inter positionem ⁊ articulum;q: ponens videt fateri ꝯtenta in positione articulans nō:vt no.Jo.an.⁊ cano. in.c.fi.ď iureiur.in.vj.in no.⁊ Spe.de positio.§.viij.in pnc.⁊.§.fi.v. quid si actor.⁊ Bal.in.l.j.in.j.col.de ꝯfes.allegat Inn.in.c.statuim⁹. de confessis.⁊ qď no.Bal.in.l.generaliter.§.j.C.de reb.credi.vn̄ stat valida probatio q heres fuerit pro parte;nūc sic,Nullibi reperio pbatū in processu saltem legitime ⁊ plene q aliquis alius ex filijs di-
2 cte dn̄e Jaco.eius hereditatē adiuerit.Nec ex ī potētia suitatis allegari pōt:si filius ergo heres;cū in matre nō sit patria potestas,nec in ea est dare potētiā suitatis.ff.de suis ⁊ legi.l.nulla.l.illud.§.ad testamēta.de ꝯtrat.ab.§.femine.insti.de adop.Sed cū iam sunt elapsi q̄draginta anni ⁊ vltra q̄b⁹ dicta dn̄a Jacoba iaz cessit in factū vt aperte deponunt testes partis aduerse.vcz Joannes quōdā sancti examinatus sup.ix.c.partis aduerse.⁊ idē Gerardus ⁊ Mengolinus etiā eorū testis sup.iiij.c.⁊ fatetur pars aduersa rn̄dendo positioni septime ex positiōibus dicte Dorothee.vbi fatetur q decessit dn̄a Jacoba relicto Joanne eius viro post se iuncta prima eorū positione q̄ dicit q sunt.xxxv.anni qď dictus Jo.eius maritus decessit ergo si decessit domina Jacoba post se relicto Joāne sequit q iam
3 elapsi sunt.xxxv.anni ⁊ vltra ī quo lapsu temporis dicti alij filij nō adeuntes exclusi sunt ab hereditate paterna maxime fm veram ⁊ cōem opinionē.l.lz.de iure delibe.plene.ff.de acqui.hered.in.l.quādiu.⁊ gl.in.l.cū antiquioribus.C.de iure delibe.Bar.etiā in.l.j.ff.de
4 condi.ex lege.⁊ scribentes oēs in prealleg.l.quādiu ī ⁊ p ꝯsequens portio filiorū non adeuntium accrescit etiam ipso iure absq: aliqua aditione dicto Francisco pro parte heredi.nec est gl.reputata no.⁊ cōiter approbata.C.qn̄ non petē.par.in.l.j.⁊ in.l.sed cū patrono.ff. de bo.pos.ti.generali.⁊ lz decessissent aliqui ex dictis filijs cum libe-
5 ris:vt fuit tantū Blonda non potuit ī ad liberos transmitti hereditas matris nō adita.l.ij.C.ad orfi.i.l.j.vbi no.C.de his qui ān aper. tab.plene Bar.⁊ doc.in.l.ventre.ff.de acqui.heredi. ¶ Nec ad hoc hz obstare si diceret q Dorothea respōdēdo.xiij.⁊.xiiij.positiōib⁹ partis aduerse ponentis qď fuit ⁊ est absq: eo qď dictus Frāciscus fuerit siue sit heres dicte dn̄e zanne ⁊ dn̄e Margarite olim filiarū dicte dn̄e Jacobe quib⁹ dicta Dorothea caute ⁊ appensate respondit credit qď nō sit heres per verba de presenti cui dubiū qď dictus Frāciscus qui iam mortuus est per.xj.annos nō est modo heres dictarū zanne ⁊ Margarite:sed qď tempore quo vixit Franciscus q ipe nō fuerit heres hoc nō dicit do.Dorothea.Et hec tutissima sententia nullatenus relinquenda videt.Et posito pro cōstanti quod pdicta vera nō essent q̄ omnino sunt.Dico alia rōne dictū Francischum esse heredem insolidū dicte sue matris.Non vt pars aduersa confitetur rn̄dendo quinte ⁊ septime positionib⁹ dn̄e Dorothee dicit qď post mortē dn̄e Jacobe ex ea remāserūt Frācisc⁹ Mattheus sanctes zanna Blonda ⁊ Margarita.Tunc sic dicta dn̄a Jacoba fuit de districtu ciuitatis Imo:nec ad hoc obstat depositio certorū testiū in cōtrariū facta p partē aduersam:q: nō ꝯcludūt necessario ⁊ quasi impossibile esset probare cōtrarium:vt satis tactum fuit in ipso pcessu vt pars aduersa cōfitetur respōdendo.xlvj.⁊.xlvij.posi-
6 tionibus dn̄e Dorothee in quo districtu seruātur ī statuta ciuitatis Imo disponentia q stantibus masculis femine nō succedāt q statutū etiā si nō esset ī causa allegatū necesse hz iudex supplere ⁊ quādocūq: allegari pōt sicut ⁊ iuris dispō per ea que habent i.l.j.C.vt que desunt aduo.par.plene.in.l.iiij.§.hoc aūt.de dā.infec.⁊ qď not. glo.⁊ doc.in.l.iij.§.si rē.de leg.ij.⁊ in.l.nō solū.ff.de rei ven.⁊ Bal. in.l.terminato.C.de fru.⁊ lit.expē.cū ꝯcor.ergo dicte femine fuerūt excluse ⁊ hereditas fuit deuoluta ad Frāciscū Mattheū ⁊ sanctē. Et demū mortuis sancte ⁊ Mattheo intestatis siue p ius accrescēdi si nō adiuerunt vel si adiuerūt ex prouisiōe legali successit dictus Frāciscus l.cōsanguinitatis.⁊ aut.cessante.⁊ in cor.vn̄ sumit.de legi.here. ¶ Quod aūt sit pbatū de morte dictor sanctes ⁊ Matthei ostēdo.Nā Jacob⁹ Ugolini testis inductus p parte Dorothee dicit qď sunt anni.xxix.quibus decessit sanctes.⁊.xxxvj.quib⁹ decessit Matthe⁹ ⁊ qď vidit dictū sanctē mortuū ⁊ qď audiuit dictū Mattheū esse mortuū postea iterrogatus ⁊ examinatus super.c. de fama dicit q de his q̄ testificatus est:est publica vox ⁊ fama.Deinde Jacobus simonis alius testis dicit qď habiti ⁊ reputati fuerūt pro mortuis:dicti sanctes ⁊ Mattheus ⁊ qď vidit fieri luctū ⁊ corruptum de morte eorū ab affinibus ⁊ cōiunctis eorū ⁊ examinatus super.c.fame dt q de testificatis per eū est publica vox ⁊ fama.Similiter mēgolinus alius testis dt qď audiuit dictos sanctē ⁊ Mattheū esse mortuos ⁊ i.c.de fama dicit q est publica vox ⁊ fama.⁊ lz
7 dicat qď nescit cuius fuerint filij;nihil hz obesse ex eo q: ī pluralitas nominum nō presumitur:sed idemptitas.facit ad hoc.l.qui habebat de reb.dub.l.duo sunt titij ⁊ qď ibi habet de testa.tu.⁊ qď habet in l.eū quē temere.de iudi.no.Ja.bu.⁊ Bal.i.l.ij.C.de errore aduo.⁊ expresse Bal.in.l.neq: natales in.ij.col.de proba.⁊ clarius per eū in suo consilio incipiente.Cū apparet de ꝯdemnatiōe ⁊c.⁊ qď no.Cy. ⁊ Bal.i.l.si qua per calumniā.de episco.⁊ cleri.Bal.in.l.edita in pe. col.de eden.⁊ in.l.fi.C.de reb⁹ cre.cū simi. ¶ Ad idē andreas alius testis dt qď audiuit qď sanctes ⁊ Mattheus erāt mortui ⁊ qď vidit facere corruptum in villa liuarij per sorores ⁊ alios ꝯiunctos.Tūc
8 succedit theorica ī glossarū ⁊ doct.i.l.ij.§.si dubitetur.ff.quēadmo. test.aper.⁊ in.l.si quidē.vbi per Cy.Bar.⁊ Bal.C.soluto matrimo. ⁊ in.l.sed si de sua.ff.de acqui.heredi.ar.l.fi.ff.de heredi.insti.⁊ l.iij. ff.de cōdi.indebi.qď vbi tractat de cōmodo pecuniario ad mortem probandā sufficit fama vel rumor de morte maxime si interueniāt alique alie coniecture vt si consanguinei de morte luctū fecerūt vel eos pro mortuis habuerūt ⁊ maxime vbi mortui fuissent in loco de lōginquo vt est in casu nostro.nā vt dicit Jacob⁹ Ugolini primus testis:sanctes decessit in territorio Mediolanensi:alter in territorio Ueronēsi.⁊ his addo no.per Bar.i tractatu de teste.i.iij.char. ⁊ in.l.quoties.C.de naufragijs li.xj.per do.Anto.in.c.in presentia. de spōsa.⁊ Bal.in.l.cōuenticulaz in vl.col.de epis.⁊ cle.per q̄ supradicta tam in iure q in facto constat probatam esse mortē dictorum sanctes ⁊ Matthei. ¶ Quinimo etiā presupposito qď dictū statutum nunq̄ fuisset in rerū natura;ostendo alia rōne dictū Frāciscū esse insolidū heredē eius matris.nā presupposito qď dicti sanctes ⁊ Matthei sint mortui ⁊ etiā zanna Blōda ⁊ Margarita vt probatur de morte istarū filiarū tam per respōsionē ⁊ cōfessionē partis aduerse in rn̄dēdo positioni quadragesime secunde ex positionibus dicte dn̄e Dorothee quā etiā p testes partis dicte Dorothee ⁊ partis aduerse depōnētes ď morte zanne Blōde ⁊ Margarite defunctarū iaz sunt anni.xviij.⁊.xvij.⁊ tredecim ⁊ vltra singula singulis referendo.Et per cōsequens decesserūt ante mortē Frācisci qui decessit iam sunt anni.xj.tantū probāt manifeste testes dn̄e Dorothee ⁊ per cōsequens hereditatem matris nō aditā nō potuerūt transmittere etiā ad liberos.d.l.ij.C.ad orfi.⁊ supra dixi ⁊ fortius cū nulla earum liberos habuerit nisi Blonda vt patet in positionibus responsionibus ⁊ in probationibus ac etiam si adiuissent hereditatē matris qď minime fecerūt ipsis intestatis decedētibus successit in effectu dictus Frāciscus proximior in gradu.vt.s.tetigi.Et ex hoc primo capite apparet qď dicto Francisco ⁊ Dorothee eius heredi cōpetit insolidū actio ad predictas libras ducētas vna cū interesse petitis. ¶ Ad scdm vtrū dictus Jacob⁹ fuerit heres insolidū dicti Joannis eius patris vel pro qua parte.⁊ per cōsequens vtrū possit conueniri insolidū vel pro parte ⁊ dico qď non cauillādo tam per zoanninū q per ser Jacobū helestrenū ⁊ alios testes examinatos pro parte Dorothee quā etiam ex infinitis testib⁹ examinatis pro
9 parte aduersa:liquido constat ī tam Jacobū q Franciscum solos fuisse heredes ex inhabitatiōe ⁊ possessione ac recollectu fructuum

⁊ redditũum poſſeſſionum heredi dicti quondã Joannis iuxta ea
que plene habentur maxime ꝑ Bar. in l. gerit. de acqui. here. eo. tit.
in l. ꝓ herede ⁊ in l. ij. C. de repud. here. ⁊ qđ no. gl. ⁊ Bal. in l. j. C. ſi
vt ſe ab here. abſti. Ex quo videret qđ ꝓ dimidia tantũ conueniri
poſſet dictus Franciſcus cum pro alia dimidia cõfuſe ſint actiões
per aditionem hereditatis factã ꝑ Frãciſcũ. l. debitori. C. de pact. l.
Iuuianus. ff. de fideiuſ. ⁊ qđ plene no. in l. ſi ſocer. §. luci⁹. ff. ſol. matr.
¶ Nec predictis habet obſtare ſi diceret ꝙ immo Franciſcus Jaco-
bus Matthe⁹ ⁊ ſanctes ⁊ Catharina filij dicti Joannis q̃ poſt ei⁹
mortẽ remanſerũt ⁊ non alij vt pars aduerſa cõfitetur in rñdendo
decimequarte poſitioni ex poſitionibus dñe Dorothee ⁊ per teſtes
10 probatur, ergo quilibet ⁊ eorũ ex potẽtia ſuitatis fuit heres patri ⁊
illam ad quoſcunqꝫ etiam nõ aditam tranſmiſit iuxta. l. j. §. ſi is qui
in poteſtate. ff. ſi q̃s omiſſa cauſa teſt. l. ex militari. §. fi. ff. de teſt. mi-
li. l. hereditatem. §. filius de caſtren. pecu. ſm communem ſniam de
qua plene in l. ſi infanti. C. de iure delibe. ⁊ in l. apđ hoſtes. C. de ſuis
11 ⁊ legi. in l. j. C. de his qui ante aper. ta. ⁊ in d. l. vẽtre. qꝛ rñdeo vt ſu-
pra dixi qđ cũ dictus Joãnes mortuus fuerit iam ſunt anni. xxxv.
vt ipſi ponunt in pꝛima eorum poſitione: ergo cũ non appareat de
aditiõe aliorum quã Jacobi ⁊ Franciſci preſcriptione. xxx. annorũ
fuerũt excluſi ⁊ adeuntibus accreuit. d. l. lꝫ de iure delib. ⁊ ſupra lati⁹
ſcripſi. ⁊ etiã ſi adiuiſſent cũ deceſſerint ſine liberis ſucceſſit eis di-
ctus Frãciſcus ab inteſtato: vt. d. aut. ceſſante. ⁊ dixi. ſ. ¶ Et aduer-
tat bene iudex: qꝛ etiam ſi reperiret aliquẽ teſtẽ dicentem ſe crede-
re ꝙ aliquis predictorũ fuerit heres duplici ratione non probat: qꝛ
12 in iſtis actibus qui ꝓ ſui eſſentiam requirunt aliquid facti: nullo
modo teſtis probat niſi aſſignet cauſam ſui dicti per aliquod factuꝫ
extrinſecum: vnde ad probandũ dolũ vel culpã vel negligentiã vel
quẽ heredẽ: non ſufficit ſi dicat talis fuit in dolo vel culpa vel ne-
gligentia: vel talis fuit heres niſi aſſignet ⁊ probet per factũ ⁊ ſen-
ſum corporis: vt multum no. declarat Bal. in l. ſolam. C. de teſtibus
in l. de quibus. de legi. ⁊ Inn. ⁊ cano. in c. cũ cauſaꝫ. de teſti. ⁊ Bar.
in tractatu de teſte. dꝫ ergo deponere teſtis talis eſt heres: qꝛ debi-
13 ta hereditaria ſoluit. ⁊ ſic de ſingulis ⁊c. ¶ Alia ⁊ rõne nõ ꝓbaret
teſtis: qꝛ deponit ꝑ v̾bũ credo etiã ſi dixiſſet ꝓ certo credo: vt no.
Bal. in l. ſiuẽ poſſidetis. de ꝓba. no. per glo. ⁊ Bar. in l. ij. §. labeo. de
aqua plu. ar. ⁊ Bal. in l. iij. in v. q. C. de teſti. Cy. Jac. de aret. ⁊ Bal.
in l. teſtiũ in vi. col. in eo. ti. ⁊ in c. ex literis. de pſump. plene in c. quo-
ties. ⁊ in c. tam ex literis. de teſti. ¶ Sed his etiã non obſtãtibus di-
co qđ in totũ cõueniri põt ⁊ debet dictus Jacobus ſeu dicta Barth.
eius heres. Nã certũ eſt qđ heres heredis teſtatoris eſt heres. C. de
here. inſti. l. fi. ff. đ caſtrẽ. pe. in l. j. ⁊ qđ no. in l. iij. ff. đ peti. her. ⁊ ideo
dicta Bar. dicit heres dicti Joãnis de bagnagalinis mediãte per-
ſona dicti Jacobi q̃ Bartholomea negauit ſe eſſe heredem pro ali-
qua parte dicti Joannis ⁊ etiã dictũ Jac. fuiſſe heredẽ dicti Joan-
nis vt patet in reſponſionibus factis interrogatorijs pꝛimis ſecun-
dis ⁊ etiã poſitionibus productis pro parte dicte. d. Dorothee quo
caſu iure clarũ eſt heredẽ negantem falſo ſe eſſe heredẽ cõperto mẽ-
dacio debere cõueniri inſolidũ atqꝫ ſi in totum eſſet heres. ff. de in-
terrog. actio. l. de etate. §. ſi cũ eſſet. ⁊ meli⁹ in §. ſi tacuit. ea. l. Sub-
do etiam qđ attento qđ dictus Frãciſcus erat creditor hereditatis
dicti Joãnis vigore dotiũ maternarũ ⁊ obligationis oĩm bonoruꝫ
Joannis facte in inſtrõ dotali qđ licet probetur dictũ Franciſcum
poſſediſſe aliqua bona hereditaria dicti Joannis ꝙ preſumẽdũ eſt
ipſum poſſediſſe ex cauſa dictarũ dotiũ ⁊ obligationis predicte: qꝛ
illud erat ſibi vtilius. ff. de ſol. l. j. ⁊ per ꝯſequẽs nõ erit ꝓbatũ dictuꝫ
Franciſcũ eſſe heredẽ dicti Joannis ⁊ in nulla parte confuſam eſſe
actionẽ cõpetentẽ dicto Franciſco: vt in terminis firmauit Jac. de
are. ⁊ Bar. poſt Azo. ff. de acqui. here. in l. gerit. in iiij. col. in verſi. ad
ſcđm quãdo põt fieri vtroqꝫ modo qđ approbant ibidẽ Moderni
ſcribentes. ¶ Ad tertiũ vtrum allegata compenſatio habeat in ali-
quo obſtare ⁊ releuare dictam Bar. dico ꝙ nõ. ⁊ pꝛimo ſuper cõpẽ-
ſatione quam allegant facere velle de ſumptib⁹ factis per dictũ Jo-
annem in ſepeliendo dictã dñam Jacobã per. l. in eũ. ⁊ l. ſic ꝓ rata.
ff. de relig. ⁊ ſump. fu. qꝛ incertũ eſt quid expendiderit. nam mengus
pꝛim⁹ teſtis ⁊ omnes alij teſtes ſuper hoc deponẽtes deponũt: vt
iudices nõ vt teſtes. nã dicit qđ veriſimiliter tm̃ expẽdere potuit: vt
14 credit. ⁊ nõ per aliquẽ ſenſum nec per neceſſe ſed ⁊ per poſſibile que
oĩa inualidat dictũ teſtis. l. qui teſtõ. §. veteres. ff. de teſta. l. j. ĩ pꝛin.
ff. de his que in teſt. delẽ. no. Bar. in l. de etate. ff. de mino. ⁊ Bal. in
l. iij. in vi. col. C. de teſti. ⁊ qđ habet in l. neqꝫ. C. de ꝓba. cũ ſi. ac etiã
qꝛ dicti teſtes ſunt ſingulares ⁊ nullã fidẽ facientes. l. ob carmẽ. §. fi.
ff. de teſt. ⁊ ibi no. i. c. lꝫ ex q̃dã. de teſti. plene i. c. q̃liter ⁊ q̃ñ. de accu.
cũ ꝯcor. ¶ Minus etiam obſtat allegata cõpenſatio de nonnullis
fructibus ⁊ recollectib⁹ certarũ vinearũ ⁊ terrarũ ꝓ dimidia: vcꝫ pro
ea pte q̃ erat heres Jacobus ꝓdictus: qꝛ ſiſr vt dixi dicti teſtes nul-
15 lo modo ꝓbant ſaltem neceſſario ⁊ ſingulares ſunt. Ac etiã ⁊ qꝛ di-
co qđ de quãtitate pecunie quã nos petimus ad quãtitatẽ fructuũ
nõ ꝓcedit cõpenſatio: vt eſt gl. no. ⁊ ibi expreſſe Ja. de are. Bart. et
doc. in l. diuortio. §. ob donatiões. ff. ſo. ma. ⁊ glo. ⁊ doct. i. l. neqꝫ. C.
de cõpẽ. ⁊ Bal. in l. fi. in vlti. col. eo. ti. ⁊ deponũt oẽs dicti teſtes: vt
dixi vt iudices nõ vt teſtes. ⁊ per verbũ credit tãto minus etiã ſit cõ-
pẽſatio de quãtitate ad vineas ⁊ terras ⁊ res mobiles vel immobi-
les. l. ſi cõuenerit. ff. de pigno. actio. l. ſi creditor. §. j. de pecul. l. cũ fun-
dus. §. ſeruum tuum cum ibi no. ff. ſi cer. pet. ¶ Similiter nõ obſtat
quoddam inſtrm̃ productũ in quo continetur qđ dictus Joannes
⁊ dña Jacoba eius vxor vendiderunt ambo inſimul vnam petiam
terre ſex tornã. pro libris quinquãginta qꝛ non eſt ꝓbatũ qđ dicta
16 petia terre fuerit inſolidũ ipſius Joannis: qđ quidẽ etiã ſi probatũ
fuiſſet: preſumeretur totã pecuniã verſaꝫ fuiſſe ⁊ perueniſſe ad ma-
nus mariti vt no. tenuit Bal. per ea que ibi habent̃ i aut. ſi qua mu-
lier. C. ad velleia. ⁊ do. Jo. de imo. multũ eleganter in cõmẽto. c. cum
cõtingat de iureiur. ⁊ qđ no. Bal. in l. ſi liqueat. C. de inofficio. doa.
in addi. ⁊ Bal. in l. mater. in vij. col. C. de rei ven. qđ nõ diſputo pro
mõ qꝛ nõ expedit. Si qđ aliud qđ eſt minimũ quid vendidiſſet bene
forte cõpenſandum eſſet pro parte pro qua fuit heres Joannis ipſe
Jacobus. Et etiã aduertat dominus iudicãs qđ vbi teſtes examina-
ti pro pte aduerſa deponũt de nonnullis eſtimationib⁹ teſtes ſunt
17 ſingulares nec deponũt vt teſtes. ¶ Nã vt ⁊ dicit notãter Bald. in
d. l. iij. C. de teſti. in iij. col. in ver. q̃ro nũquid de eſtimatione vbi tra-
ctatur de eſtimatione domus vel fundi ⁊ ſimiliũ: non creditur teſti
niſi reddat cauſam dicti ſui ⁊ ſufficiẽtem ⁊ ita refert tenere Barto.
in tractatu de teſte ⁊ no. per Bar. ⁊ Bal. in l. ij. C. de reſcin. vend. ⁊
in l. pretia. ad l. fal. ⁊ l. fi. ⁊ ibi Bar. C. đ ꝓdijs ⁊ reb⁹ naui. li. xj. ¶ Nõ
obſtat etiã victorie preſentis cauſe ſi ꝑ parte aduerſa allegaretur
qđ negatũ fuit rñdẽdo poſitioni. xxviij. dicte dñe Dorothee vcꝫ ſer
Jaco. quondaꝫ zannis bazani. de ducia qui fuit rogat⁹ de dicto in-
ſtrumẽto dotali: nõ fuiſſe publicum notarium. ergo inſtrm̃ eſt pri-
uata ſcriptura: qꝛ rñdetur qđ pars aduerſa in reſpõdendo ſecunde
poſitioni dicte dñe Dorothee ꝯfitetur in effectu tenorem inſtri que
igitur probatio magis efficax eſt ꝙ cõfeſſio. l. cũ te. C. de trãſac. l. pro
inde ad. l. aquil. ⁊c. ¶ Minus etiã obſtat tenor nonnulle ꝯſtitutio-
nis allegate per eos in exceptionib⁹ ſuis qua cauetur qđ mulieres
a die ſoluti matrimonij infra quinquenniũ debeãt petere ⁊ exegiſſe
dotes alias cadant a iure ſuo: qꝛ reſpondetur quod dicta cõſtitutio
18 nullo ⁊ modo valet neqꝫ tenet ⁊ hoc habeo pro indubitato tãq̃ pec-
catum inducẽs vt firmat Lancre. de cor. in opere ſuo. in xij. rub. in q.
xxiiij. ⁊ Bar. i. l. omnes populi de iuſti. ⁊ iure. Bal. in aut. ad hoc. C.
de vſuris. Ang. in l. j. C. de iud. Jo. an. in. c. ij. de excep. in vj. ⁊ i regu-
la poſſeſſor. ⁊ do. Anto. ⁊ ibi late per imo. in c. fi. de preſcri. ⁊ idẽ imo.
in l. ſequitur. §. ſi viam đ vſu. ⁊ Rapha. i. l. j. ff. eo. ti. qđ nõ reputo ex-
pediens altius diſcutere qꝛ hec eſt cõmunis ⁊ vera ſnĩa quã a mille
annis citra viſus approbauit. ¶ Et ideo dico ex predictis qđ nõ tm̃
dictã quantitatẽ petitam in libello. ſed etiã in vna cũ debito intereſ-
ſe ꝯſequi debet Dorothea predicta: qđ quidem intereſſe erit ad ra-
tionem librarum decem pro centenario diſtinguẽdum ſcđm qđ de-
19 clarant teſtes examinati pro parte Dorothee q̃ ⁊ quidẽ eſtimatio
etiam fieri poteſt per iudicem etiam ſi probatũ non eſſet. l. ſi qđ ex
pamphila. §. fi. de lega. ij. Bar. poſt. Cy. ⁊ doc. in l. j. ad fi. C. de ſentẽ.
que pro eo qđ inter. Et hoc a tempore mortis dicte domine Jacobe
quo ſolutũ fuit matrimonium qui ſunt anni vltra quadraginta vt
probant teſtes maxime partis aduerſe ⁊ dixi ſupra: vel ſaltẽ a tẽpo-
re. xxxv. annorũ citra quibus mortuus eſt dictus Joannes vt poni-
tur in pꝛima eorũ poſitiõe. Et hoc etiam ſi nulla interpellatio facta
20 fuiſſet de dicta dote reſtituenda ⁊ cum dies tacita data a lege vt eſt
annus ad dotẽ reſtituẽdam ita interpellet ⁊ cõſtituat in mora pro
homine: ſicut dies expꝛſſa vt eſt glo. no. ⁊ ibi do. Joã. ⁊ doc. ff. ſo. ma.
in l. ſi mora. facit. c. potuit. de loca. ⁊ l. ij. C. de iure emphy. ⁊ eſt etiã
ſimilis glo. in l. ſi duo. §. fi. ff. de cõſti. pe. quã ad hoc reputat no. Bal.
in rub. C. de cõſti. pe. i. iij. q. ⁊ Bal. i. l. ſi pacto quo penã ĩ. v. col. C. de
21 pac. depoſuiſſet ⁊ enim ſuas pecunias mulier ad honeſtã partẽ lucri
penes mercatores qđ ſibi licitũ fuiſſet iuxta. c. per veſtras. de dõa.
inter virũ. ⁊ no. Bar. in l. diuus. ff. ad l. fal. ⁊ Bal. in l. j. ĩ fi. C. de ꝯdi.
inde. ⁊ in l. fi. ad fi. C. de peti. here. ⁊ in l. j. C. pro ſocio. ⁊ qđ no. Bart.
22 in l. tutor q̃ repertorũ. §. pe. ⁊ fi. ff. de admi. tuto. ⁊ maxime ⁊ cũ fuerit
ꝯct⁹ dotis bõe fidei inſti. de actio. §. fuerat. ⁊ expꝛeſſe firmat Bal. in
terminis noſtris in aut. ei qui. C. de bo. aut. iudi. poſſi. ⁊ qđ habet̃ ꝑ
Bar. ⁊ docto. in l. j. C. de ſentẽ. que ꝓ eo qđ inter. ⁊ Guil. de cu. ⁊ ſcri-
bentes in l. ij. ff. de eo qđ cer. lo. ⁊ in hoc nõ dico vlterius: qꝛ remitto
in pectore iudicantis. ¶ Poſtremo non obſtat ſi per partem aduer-
ſam allegaretur ꝙ ſtante confeſſione dicte domine Dorothee facta
pꝛime poſitiõi ex poſitionibus partis aduerſe ꝙ iã ſunt anni. xxxv.
ꝙ dictus Joannes deceſſit: ergo tuta eſt Bartholomea preſcriptio-
ne. xxx. annorum. Quia reſpondeo ꝙ ipſe Joãnes nullo modo po-
tuit preſcriptionẽ incipere cum eſſet in mala fide. Nec etiam dictus
23 Jacobus eius filius ⁊ heres ſtante ⁊ vera communi ſentẽtia qđ ſuc-
ceſſor autoris malefidei minime pſcribere poſſit: qđ pꝛincipaliter
tenuit Hoſti. in ſumma de preſcrip. rerũ. immo. §. que exigũtur. per
c. nouit. extra de iudi. vbi ſucceſſor in regno cõueniebat̃ per viã de-
nuntiatiõis ex facto predeceſſoris. mouetur etiam qꝛ malafides au-
toris

toris obligauit eundẽ ad reſtitutionem. ⁊ per conſequens deſcẽdit
obligatio in ſucceſſorẽ. lꝫ nõ ſit malefidei ſicut etiam heres vſurarij
tenetur ad reſtitutionẽ: lꝫ ipſe heres non ſit vſurarius nec ꝯſciẽtiã
habuerit vſurarũ: extra de ſepul. in c. fi. ⁊ ibi no. ⁊ cum hac ſentẽtia
Hoſtiẽ. trãſit. d. Jo. de imo. in cõmento. c. fi. de preſcri. in quadrage
ſima col. hoc idẽ tenuit expꝛeſſe do. Anto. in c. ſi diligenti. de pſcrip.
vbi voluit ꝙ taꝫ de iure ciui. q̃ canonico ſucceſſor autoris maleſi. nõ
poſſit quoquomodo pſcribere per. l. cum heres. ff. de diuer. et temp.
pſcrip. et qꝛ heres tenetur animã defuncti a peccato purgare per id
qđ habetur in c. in literis. de rap. et in d. c. fi. de ſepultu. et hanc opi-
nionẽ do. Anto. etiã probat animoſe do. Jo. in d. c. fi. de preſcrip. in
iij. col. maxime loquẽdo in ſucceſſore herede: vt in caſu noſtro qui dꝛ
in omne ius defuncti ſuccedere ⁊ eius pſonã repreſentare. imo vna
⁊ eadẽ perſona cenſent̃. ff. đ acqui. hered. in l. heres in omni. in aut.
de iureiur. a mori. pſti. C. de fruc. ⁊ lit. expẽ. l. ij. et pro rõne do. Anto.
bene facit qđ no. Bal. C. ne ex delic. defun. in l. vni. in pe. col. ⁊ Bar.
ff. de pꝛiua. delic. in l. j. ⁊ hanc eandẽ ſniaꝫ videtur amplecti Jo. an.
in addi. ad Spe. in ti. de preſcrip. §. fi. Bal. in aut. ad hec in. vij. col. in
ver. ſed quid dicemus de herede preſcribentis per. d. c. nouit. et qđ
no. idẽ Bal. ⁊ qđ not. Bar. poſt gl. in l. ſequitur. §. fructus. ⁊ §. heres
ff. de vſucap. ⁊ hoc idẽ etiã tenuit Bald. ff. de publicia. in l. ſed ſi res.
als incip. eũ qui. §. in hac poſt gl. in ver. nec ꝓderit. et dñs Rapha.
in l. pomp. §. j. ff. de acqui. poſ. Et per conſequẽs minime poterit di-
cta Bartholomea ſe tueri iniquiſſimo iuris preſidio preſcriptionis
aut lapſus tẽporis que ſicut non potuit fundari in Joannẽ obſtan-
te ſibi ſua malafide: ita nec potuit in pſona Jacobi ei⁹ heredis. Ex
quibus oĩbus clare ſatis deductũ eſt ⁊ infert̃ dictã Bartholomeaꝫ
cõdemnari debere ad reſtõnem dictarũ librarum ducẽtarũ vna cũ
intereſſe petitis et victũ victori in expẽſis ꝯdemnandũ eſſe. ¶ Nec
etiã ꝓdictis habet obſtare illud qđ modo petitũ eſt pro parte dicte
Bar. ipſam reſtituendam eſſe aduerſus certas confeſſiones rñdẽ-
do poſitiõibus factis per eam cũ autoritate curatoris tãq̃ leſam: qꝛ
24 rñdeo ꝙ ad hoc vt dicatur leſa ⁊ et veniat reſtituenda aduerſus ta-
lem ꝯfeſſionẽ reqrit̃ qđ expꝛeſſe probetur de errore. alias nõ poteſt
vllo modo obtinere. tex. eſt gl. et ibi expꝛeſſe Bar. et doc. in l. nam et
poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiu. et Bal. in l. j. C. ſi aduer. lib. ⁊ in termi-
nis noſtris pciſe. Guil. in Spec. in ti. de reſti. in integ. §. j. ver. ſed nũ-
quid eccleſia vel minor vbi hoc no. firmat. et cano. in c. auditis. et in
c. corã felicis. de reſti. in integr. alijſqꝫ rõnibus ⁊ cauſis allegatis in
proceſſu ſup quibus breuitatis cã nõ ſcribo. qꝛ nõ expedit. ¶ Atqꝫ
etiã non hꝫ derogare fidei noſtrorũ teſtiũ tres teſtes examinati pro
parte dicte Bar. dũ conatur probare ꝙ Jacobus noſter teſtis erat
domeſticus ⁊ familiaris. Et ad pꝛimũ teſtem examinatũ pro dicta
Bartholomea qui vocat̃ Jacobus Conij ille certe nihil hꝫ obſta-
re: qꝛ deponit ⁊ iurauit parte nõ pſente: nec citata: vt patet in ꝓceſ-
ſu: ergo nullius momẽti. C. de teſti. l. ſi q̃ñ. ſimiliter etiã nõ fuit ille te-
25 ſtis citatus ⁊ ſed ſpõte ſe obtulit ꝯ ea que habentur in l. poſt legatũ.
§. his vero. de his q̃ vt indig. in l. libertorũ. C. de teſti. Spec. in ti. de
teſte. §. quãr. ꝟ. iudex et Bal. in l. pſbyteri. de epiſco. ⁊ cle. ⁊ in aut.
ſed nouo. C. ſi cer. pet. ⁊ in c. j. de teſti. cog. in l. iij. §. lege. de teſti. Pre-
terea nõ dicit qđ fuerit dictus Jacobus domeſtic⁹ dicte Dorothee.
26 ¶ Secũdus teſtis que ⁊ eſt dña Frãciſca nihil etiã obſtat. pꝛimo qꝛ
non deponit dictũ Jacobum fuiſſe de talibus domeſticis qui repel-
lantur a teſtimonio de quibus in l. reſpiciendũ. §. fur. de penis. et in
l. pſenti. §. ſicubi. C. de his q̃ ad ec. et in l. etiã. C. de teſti. vbi no. ⁊ no.
in c. in literis. et ibi Inno. expſſe de teſti. in c. inſinuante per eundẽ.
de offi. deleg. ⁊ Bal. in l. j. C. de epiſ. ⁊ cleri. Preterea nõ deponit qđ
fuerit domeſticus tempore iuramẽti: nec depoſitionis ꝙ tempus in
predictis attẽditur. l. iij. §. l. iul. ff. de teſti. l. notionem. §. inſtrumẽto-
rũ. de verb. ſig. l. iij. §. due. de car. edi. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bar. in l. j. ⁊ §. cum
quis. ff. de qđ. Bald. in l. ij. ⁊ in l. ſeruos. C. de teſt. ⁊ late per eũ in c. j.
quot teſtes ſint neceſ. in ver. fi. Tertius teſtis qui vocatur Bar. iſdẽ
rõnibus non probat ⁊ etiam potiſſime: qꝛ depoſuit ⁊ iurauit parte
non preſente nec citata ⁊ ipſo etiam non citato.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxiij.

1 Lex municipalis dictans ꝙ alienatio nõ poſſit fieri niſi in con-
ſortes eſt attendenda.
2 Allegantes conſuetudinem in dubio intelligitur de conſuetudine
preſcripta. 3.
4 Dictio ſemper poteſt verificari in vno anno duobus vel tribus.
5 Fama non eſt plena probatio.
6 Ad probandam conſuetudinem non poteſt deferri iuramentuꝫ in
defectum ſemiplene probationis.
7 Ad hoc vt probetur fama requiritur quod teſtes dicant audiuiſſe a
maiori parte populi.
8 Introducere conſuetudinem eſt iuriſdictionis.
9 Conſuetudo grauis ⁊ contra rationem non eſt attendenda.
10 Statutum licet compellat aliquem emere non tamen cõpellit ali-
quem vendere. 12.
11 Sufficit quod habeatur fides de pretio.

¶ Conſilium. clxxiij.

Viſo ⁊ diligenter conſidera-
to proceſſu redacto in breui ſummario ſuper lite ⁊
cauſa agitata in terra maſſe inter Paulum ⁊ Jaco-
bum de briſſanis agẽtes ex parte vna ⁊ Chriſtophoꝛ
rum quondam turri de cantellis ex parte altera. Ad
euidentiam dicendorum preſuppono qđ de iure cõmuni regulari-
ter quilibet poteſt omnem ſuam ſubſtãtiã alienare in quẽcũqꝫ etiã
poſtpoſitis pꝛoximioribus ⁊ conſortibus tex. optim⁹. C. de cõtrahẽ.
emp. in l. dudum. C. communi diui. in l. j. ⁊ l. falſo. C. de communiũ
1 rerũ alienatiõe. fateor ⁊ tamen ꝙ lex municipalis vel cõſuetudo con-
trarium dictãs eſt attendẽda ⁊ de iure valida vt eſt tex. a per. extra
de reſti. in integrũ. in c. conſtitutus. quem ad hoc ponderauit Bal.
in rub. C. res inter alios acta. ⁊ in prealleg. l. j. cõmuni diui. Modo
igitur reſtat videre vtrũ dicta conſuetudo de qua in proceſſu fit mẽ-
tio vigeat in municipio terre maſſe ⁊ ſit legitime probata pro pte di-
ctorũ Pauli ⁊ Jacobi adeo qđ cõdemnatoria ſit ferenda. ¶ Et eui-
dentiſſime patet nullatenus ꝯſuetudinem eſſe probatam: qđ pluri-
2 bus defectibus oſtendo. nam cum prefati actores ⁊ fundẽt ſe ex cõ-
ſuetudine eam allegando in dubio intelligitur de cõſuetudine pre-
ſcripta. text. eſt not. in cap. cumana. de electio. quem ad hoc allega-
uit Bald. in l. binos. C. de aduo. diuer. iud. ⁊ in c. j. ĩ princi. de cogni-
tio. feudi. Sed ad hoc vt conſuetudo de qua in proceſſu probet̃ eſſe
preſcripta: qꝛ habet cauſam diſcõtinuam. ff. de ſerui. vrb. pred. l. fora-
men: requiritur probari conſuetudinem viguiſſe a tanto tẽpore ci-
tra cuius in cõtrariũ memoria nõ exiſtat. l. hoc iure. §. ductus aque
ff. de aqua. quoti. ⁊ eſti. firmat hoc no. Inno. in c. cũ dilectus. in glo.
fi. de cõſuetu. ⁊ ita procedit glo. in §. ex non ſcripto. inſti. de iure na-
tura. Sed non eſt deductum capitulatũ nec probatũ de conſuetu-
dine tanti temporis cuius in contrarium memoria nõ exiſtat. ergo
⁊c. Ad talem enim conſuetudinẽ tanti temporis probandã oportet
qđ teſtes deponant ꝙ communis hominũ opinio eſt memoriã non
extare contra dictam cõſuetudinẽ. tex. eſt. ff. de proba. in l. ſi arbiter.
no. Bart. ff. de aqua plu. ar. in l. ij. §. item labeo. ad fi. notatur in c. j.
de preſcrip. in vj. ⁊ Inno. extra de verbo. ſig. in c. veniens. ⁊ Spec.
de ꝓba. §. vlti. ⁊ Bal. C. de epiſ. ⁊ cleri. in l. cõuenticulã qđ nullo mo-
do deponũt teſtes in preſenti cauſa examinati. Sed nedũ ꝙ proba-
tum ſit de conſuetudine tam longiſſimi temporis: ſed nec etiã pro-
batum eſt de alia conſuetudine que ad minus decẽnij tẽpus expo-
ſtulat iuxta ea que habẽtur ⁊ notant̃. ff. de legi. in l. de quibus. ⁊ in
l. diuturna. ⁊ in rub. C. que ſit longa cõſuetu. ꝙ clare demõſtro. Nã
teſtes pro parte agẽtium dicunt ꝙ ab annis. xl. citra audiuerũt ſem-
per dici ꝙ in terra maſſe eſt de conſuetudine ꝙ volẽs vendere rem
3 requirat vicinos. ⁊ ſe id feciſſe q̃ñ vẽdiderunt alijs ⁊c. Nã ⁊ per dicta
verba iam ſunt. xl. anni citra ⁊c. nõ probat̃ qđ ſint. xl. anni elapſi qui-
bus fuit dicta conſuetudo obſeruata: ſed dicta verba verificãtur ⁊
verificari poſſunt etiam ſi vno anno vel mẽſe proxime elapſo ſemel
vel bis audiuerũt ꝓdicta dici. Nã ad hoc vt teſtes predicti ꝓbarent
de tempore ſufficiẽti oportebat eos dicere qđ iam ſunt anni. xl. ⁊ ci-
tra ⁊ per dictum tempus qđ audiuerũt dici ⁊c. iſta probãtur. in l. j.
§. qđ autẽ. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. ⁊ declarat Bar. i materia preſcri-
ptionis. ff. de vſucapio. in l. celſus. ⁊ in l. ſi poſt. ff. de rei vẽdi. ⁊ in ter-
minis noſtris per eum in l. labeo. ff. de ſupel. lega. ⁊ Hoſtiẽ. ⁊ Joã.
an. in c. licet cauſam. de ꝓbatio. Inno. extra de fide inſtru. in c. inter
4 dilectos. ⁊ Bal. C. de rei vendi. in l. indicia. ¶ Nec obſtat ⁊ qđ dicãt
ſe ita audiuiſſe ſemper ⁊c. quia dictio ſemper poteſt verificari ĩ vno
anno duobus vel trib⁹ annis dictorũ. xl. annorũ. vt no. Cy. ⁊ Bar.
ff. ſolu. matrimo. in l. j. ⁊ in l. j. §. quotidiana per illũ tex. ff. de aqua
quotidi. ⁊ eſtiua. ⁊ Jaco. de are. ⁊ Barto. in pꝛima conſtitutione. C.
in fi. pꝛin. ⁊ Anto. de but. ⁊ Joã. de imo. in proemio decretaliũ ⁊ qđ
dictio ſemper verificetur etiam in ſolo triennio eſt tex. cũ glo. j. ⁊ ibi
no. Bal. ad fi. in l. aduerſus. C. de vſur. ¶ Preterea ad hoc vt teſtes
probent conſuetudinem oportet qđ in omnibus ſint cõcordes ⁊ nul-
lo modo ſingulares in aliquo: vt. j. dicam: vnde in ꝓpoſito dico ꝙ ad
hoc vt iſti teſtes probarent conſuetudinem oportebat ꝙ deponerẽt
ꝙ iam ſunt. xl. anni incepti tali tempore ⁊ finiti tali tempore: qꝛ poſ-
ſet eſſe ꝙ vnus teſtis intelligeret de vno tẽpore ⁊ alius teſtis de alio
tempore: ⁊ ſic cũ probatio ſit dubia nõ releuat. c. in preſentia. de pro-
ba. l. inter ſtipulantem. §. j. de ver. obli. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. cũ
vulga. ita no. tradidit Bar. in preallegata. l. celſus in fi. quẽ ſequen-
do reaſſumpſit Bal. C. de edicto diui adri. tol. in l. fi. in decimaquin-
ta oppo. ¶ Quinimo etiã vltra predicta dico ꝙ teſtes deponẽtes
ſuper cõſuetudine in cauſa ſciẽtie ⁊ redditiõe cauſe deponere debẽt
de vſu conſuetudinis ⁊ declarare vſuum frequẽtiã ⁊ temporis diu-
turnitatem ⁊ tales vſus ⁊ actus fuiſſe vſitatos in loco preſentib⁹ ⁊
ſcientibus multis ⁊ infinitis pſonis adeo qđ veriſimiliter cõſtet in-
terceſſiſſe in talibus tacitum ꝯſenſum maioris partis populi illius
loci: ita no. declarat Azo in ſumma. C. que ſit longa cõſue. ⁊ melius
Cy. in repeti. l. ij. que ſit longa cõſue. i verſi. ſed quero quid deponẽt

teſtes ꝛc. τ Bal. in. d. l. de quibus. imo vt dicit Cyn. in. d. l. ij. oportet
ꝙ concordent teſtes in tempore τ in identitate actuū alias eſſent
ſingulares τ nō probarēt: qḋ ſequitur Ant. de bu. in. c. licet ex qua-
dam. extra de teſti. τ Bal. in. l. j. C. de teſta. in ver. viij. querit. τ Pau.
de liaza. in queſtione que incipit contra inſtrumētū debiti. τ Jmo.
ff. de reiudi. in. l. inter pares. que omnia in depoſitione predictorum
teſtiū deficiunt. nam nullus eorum in identitate vnius actus con-
cordat cum alio nec probant frequentiam actuum cum preſentia τ
ſcientia multarum perſonarum adeo ꝙ dicatur conſtare de tacito
ꝯſenſu populi. ¶ Rurſus etiam non conſtat ꝙ dicta ꝯſuetudo fue-
rit obtēta in cōtradictorio iudicio: prout requiritur. l. cum de con-
ſuetudine. ff. de legi. firmat gl. in. §. ex non ſcripto. inſti. de iure na. τ
in rub. C. que ſit longa conſuetu. vel ſaltem requiritur ꝙ extra iudi-
cium aliquis contradixerit tali vſui τ cōſuetudini vel actui ad hoc
vt virtute talis conſuetudinis quis poſtea poſſit compelli ad talem
actū faciendum: ita notabiliter firmat Pe. τ Cy. in. d. l. ij. in ver. iij.
queritur circa hoc nunquid ſine contradictiōe ꝛc. C. q̄ ſit longa cō-
ſuetu. ergo cum non ſit probatum de aliqua cōtradictione facta q̄n
aliquis vendidiſſet irrequiſitis proximis τ conſortibus talis vſus
abſq; contradictione non eſt efficax ad hoc vt eius vigore poſſit cō-
pelli quis ad vendendū propinquis vel conſortibus. Et ne inſiſta-
mus in multiloquio dico qḋ iſti teſtes abſq; dubio nō probant con-
ſuetudinē: ſed conant̄ probare qḋ publica vox τ fama eſt q̄ḋ talis
ꝯſuetudo ſeruetur in loco. nā dicūt ꝙ ita audiuerūt dici. ꝛc. Sed cer-
5 tum† eſt ꝙ fama non eſt plena probatio. vt no. in. l. iij. §. eius quoq;.
ff. de teſti. τ in. l. admonendi. ff. de iureiur. τ in. l. in bonefidei. C. de re-
bus cre. τ in. c. veniens. de teſti. τ in. c. preterea. de ap. τ in. l. de mino-
6 re. §. tormēta. cū concor. ¶ Et ſubdo† ꝙ ad probandum conſuetudi-
nem nō poteſt deferri iuramentum in defectū ſemiplene probatio-
nis: vt firmat no. Bal. ff. de legi. in. l. de quibus in antepe. col. in verſi.
item vbi agitur de probando ꝛc. Dixit etiam Bal. in. l. admonendi
ff. de iureiur. qḋ vbi quis tantum habet per ſe famam non pōt ſibi
deferri iuramentū in defectū probationis. τ idē vbi tractaremus
de probanda ꝑſcriptione que eſt odioſa nunꝙ in defectum ſemiple-
ne probationis poterit deferri iuramētū ſm̄ eum in. d. l. admonēdi.
¶ Fortius dico τ eſt veriſſimum qḋ dicti teſtes etiā nō probant di-
7 ctam cōſuetudinē per famam pluribus de cauſis. Et primo.† nam
ad hoc vt probetur fama requirit̄ ꝙ teſtes dicant audiuiſſe a maio-
ri parte populi hoc ſentiente: vt no. gloſſ. in. l. iij. §. eiuſdem quoq;. ff.
de teſti. τ Jnn. in. c. veniēs. de ver. ſigni. no. plene Bar. in. l. de mino-
re. §. tormeta. in ver. quero qualiter ꝓbet̄ fama. ff. de queſtio. τ Spe.
in tit. de noto. cri. §. fama. qḋ non depoſuerūt teſtes iſti. vt pꝫ ex lectu-
ra atteſtationum. Jtem opꝫ ꝙ deponant ꝙ audiuerunt hoc dici ab
hominibus terre maſſe, ſ. in illo loco vbi oportet famā vigere: vt not.
Bar. in. d. §. tormenta in verſi. quero quid ſi teſtis dicit qḋ hoc audi-
uit dici ꝛc. qḋ quidem non dixerūt teſtes prefati. Jtē debent teſtifica-
ri a quibus perſonis hoc audiuerūt dici vt cognoſcat̄ an a fide di-
gnis ſm̄ Jnno. in. c. qualiter τ q̄n. de accuſa. τ Spe. i. ti. de inquiſi. §.
nunc tractemus. τ Bar. in. d. §. tormēta in verſi. quero quid ſi teſtis
interrogat̄ ꝛc. τ Bal. in. l. diffamari. C. de ingen. τ man. τ Sali. i. d.
l. iij. §. eiuſdem. ff. de teſt. τ per eundē. C. de accu. in. l. ea quidē. Jtem
nō ſufficit ꝙ teſtis probet famā ſimplr̄: ſed requiritur ꝙ teſtificetur
ex qua cauſa probabili traxit originē talis fama alˀs aūt nō eſſet fa-
ma ſed vana vox populi. que nō eſt attēdēda. C. de penis. l. decurio-
num. τ firmat hoc Bar. in. d. §. tormenta. ad fi. τ Bal. C. de proba. in
l. proprietatis. ¶ Ultra predicta etiā dico qḋ poſito ꝙ plene ꝓbata
8 eſſet talis conſuetudo† tn̄ dico ꝙ dicta cōſuetudo nō eſt attēdēda
qꝛ introducere ꝯſuetudinem que eſt altera lex eſt iuriſdictiōis que
iuriſdictio nō eſt apud hoīes caſtri terre maſſe ſed apud excelſum
dn̄m Marchionē eorū ſuperiorē: vn̄ dico qḋ homines terre maſſe
apud ſe iuriſdictionē nō habētes nō poſſunt ꝯſuetudinē ītroducere:
ita notanter firmat Bal. poſt glo. in. d. l. ij. i prima τ tertia oppo. C.
que ſit longa cōſue. τ in. d. l. de quibˀ in prin. per. l. fi. C. de teſta. ſicut
videmus ꝙ non poſſunt etiā ſtatuta condere vt elegāter declarat
Bar. ff. de iuſti. τ iure. in. l. oēs populi. in. j. q. principali. ¶ Preter-
ea etiā dicta cōſuetudo fuit interrupta vt probāt teſtes examinati
pro parte chriſtophori predicti. ergo cū fuerit interrupta nō eſt am-
plius attendenda iuxta glo. in. l. nemo. §. tēporalis. ff. de reg. iur. τ
Cy. τ Bal. poſt glo. i. d. l. ij. C. que ſit lōga. cōſue. τ Bal. in. d. l. de qui-
bus τ Bal. per illū tex. in. l. fi. C. de ſerui. τ Jo. an. in. c. fi. ḋ ꝯſue. τ in
c. ad audientiam. de cle. non reſiden. τ Abbas modernˀ in. c. ꝓ illo-
rum. de prebē. ¶ Ulterius etiam dico qḋ dicti teſtes nō dicūt ꝙ ſit
de cōſuetudine qḋ ſi vicinus vendiderit alteri irrequiſito vicino qḋ
vicini poſſint auferre rē ab emptore. ergo nō habet locū in caſu no-
9 ſtro. nam cum talis cōſuetudo† ſit grauis τ iniurioſa τ cōtra rōnē
vt dicit tex. in. d. l. dudū. C. de contrahen. emp. talis conſuetudo tan-
ꝙ odioſa τ ſtricti iuris nō eſt attēdenda ſed reſtringēda τ in ſuo ca-
ſu tm̄ ſtrictiſſime intelligenda. l. qḋ non rōne cū ibi notatis. ff. de le-
gi. τ no. glo. Cy. τ Bal. in. l. j. C. que ſit longa. conſue. facit. l. ꝓſperit.
§. qui τ a quibus τ. ff. de libe. τ poſthu. l. cū quidā cum fi. ¶ Ad τꝛ:
10 dicta τ etiā facit qḋ no. Bal. in. l. j. in prin. per illū tex. cū glo. C. de com-
muni ſeruo manu. vbi dicit qḋ lꝫ ſtatutū cōpellat aliquē emere non
tn̄ compellit aliū vendere nec ecōtra. ita in propoſito licet cōſuetu-
do compelleret venditorem requirere conuicinos nō per hoc tamē
compellit emptorem ad reuendendum vel tradendā rem ꝯuicinis
prout in preſenti iudicio intentatum eſt τ per ꝯſequens ſine actiōe
11 agūt. ¶ Nec etiam† hꝫ obſtare dicto Chriſtophoro qḋ nō fuerit ſo-
lutū pretium qꝛ ſufficit ꝙ fuerit habita fides de pretio in. §. vēdite.
inſti. de rerū di. τ. l. qḋ vēdidi. ff. de cōtrahen. emp. τ ibi glo. ſingula-
ris τ alia eſt glo. multū peregrina in propoſito in. l. in ciuile. C. de rei
12 ven. ¶ Denique debebant† ſaltem dicti agentes ſi obtinere volebāt
offerre dicto Chriſtophoro pretiū emptiōis ꝓdicte τ offerre ſe vel-
le emere prout ipſi in ſuis capitulis dicūt eſſe de cōſuetudine vt pro-
batur i. l. ſiue licet. τ ibi Bald. C. de colla. τ. l. iul. §. offerri. ff. de actio.
emp. τ quod no. Bal. C. de his que ſub modo in. l. ex his. bn̄ facit di-
ctum. c. conſtitutus. de reſti. in integ. τ. l. ex placito. C. de rerū permu-
ta. Laus deo. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxiiij.

1 ☞ Confeſſio debet fieri coram iudice τ in figura iudicij.
2 Judex tanꝙ publica perſona poteſt acquirere abſenti.
3 Ubi lex requirit preſentiam requiritur preſentia τ intelligētia. 4.
5 An confeſſio liberationis parte abſente preiudicat.

¶ Conſilium. clxxiiij.

In cauſa et lite vertente inter
magiſtrum dominicum calzatolum ex parte vna agē-
tem τ Marium de Saxuolo ex alia defendentē quia
intentio actoris clare fundata eſt per productionem
inſtrumenti debiti. Difficultas conſiſtit in hoc: vtrum per teſtes
Marij cōcludentes qḋ magiſter dominicus exiſtēs i preſentia di-
cti Marij ad interrogationem ſimonis de manfredis cōfeſſus fuit
per hec ꝟba. io ho hauto a fare cō mario de ſaxuolo τ ij ſonno rima-
ſto ſeco da cordo per che me ha molto ben cōtentato e pagato intie-
ramēte de cio che haueuo mai a fare inſieme τ etiādio di hoi τ 30-
attiche ꝛc. in preſentia dicti marij nil dicētis nec interrogātis. ſit τ
intelligatur eſſe ꝓbatū dictū magiſtrū Dominicū fuiſſe ſatiſfactū
in quo breuiter videretur dicēdū. qḋ ſic qꝛ talia verba prolata ꝓſen-
te aduerſario habēt vim taciti pacti de nō petēdo maxime quo ad
liberationē. l. tale pactū. i prin. ff. de pac. l. poſtꝙ liti. C. de pac. facit.
l. fi. ff. de interrog. act. τ. l. certū. §. ſi qs abſente. cū ibi no. ff. de ꝯfeſſis.
τ plene etiā no. in. c. fi. de ꝯfeſſis. imo tenuit glo. reputata notabilis
in. l. nō ſolū. §. ſi liberationis verba. ff. de libe. lega. ꝙ quo ad libera-
tionem τ ad inducēdam doli exceptionem ſufficiat cōfeſſio extraiu-
dicialis etiā facta parte abſente. τ ſequitur Guil. de cu. in. l. pomp. ff.
de neg. geſt. ¶ Sed premiſſis non obſtātibus puto veritatē eſſe in
ꝯtrariū. Ad qḋ oſtendendū preſuppono ꝙ etiā ad liberandū non ſuffi-
cit cōfeſſio extraiudicialis facta parte abſente ſm̄ cōem ſn̄iam: vt
j. oſtēdā. dū r̄ndebo ad no. ꝑ glo. in. d. §. ſi liberatiōis verba. ¶ Pre-
ſuppoſito igit̄ ꝙ neceſſaria ſit preſentia dico ꝙ vbi i cōfeſſiōe requi-
ritur partē eſſe preſentem nō ſufficit ſola preſentia niſi pars ꝓſens
dictā cōfeſſionē recipiat τ acceptet. ita tenuit Cy. i. l. j. in. vj. q. C. de
cōfeſſis. Jdē firmat ibi latius Sali. i. xv. oppo. vbi dt ꝙ ſi cōfeſſio tā
ad liberandū ꝙ ad obligādū emanauit aduerſario non petente ſeu
non inſtante nec recipiēte vel ſaltē acceptāte nō preiudicat ꝯfitēti.
probat ipſe primo: qꝛ nō deſeruit ſignificato verbi. l. ij. §. appellata.
ff. ſi cer. petat̄. l. tugurij. ff. de verb. ſig. c. cū ſcōm. de prebē. eſt enim cō-
feſſio ſimul duorū plurium ue eiuſdē rei faſſio ex dictione cū que ſi-
multatē no. ff. de pac. l. j. ff. de act. τ obli. l. cōſenſu. τ. l. j. C. de lit. ꝯteſt.
τ faſſio qḋ idem eſt ꝙ dictio deriuat̄ enim a faris vel fare ꝛc. ſi ergo
ſimul vterq; nō fatur nō dꝫ valere confeſſio. ar. l. j. in prin. ff. de ver.
ob. Secūdo mouet̄ qꝛ cū aduerſarius neutrū predictorū fecerit non
vr̄ de ea curaſſe vt nō vera. Tertio qꝛ multi per iocū vel per ſolatiū
talia verba proferunt vel vt euitēt interdū petitores querentes ab
eis mutuari τ ipſi curialiter volentes illos repellere dicūt ego non
habeo: imo a Petro hic exiſtente recepi pridie centū mutuo. τ tamē
Petrus tacet qui ſi forſan teſtē vocaret ille tūc negaret. Jtē qꝛ in cō-
feſſiōe quaſi ꝯhitur. l. de etate. §. qui interrogatus. ff. de interro. act.
τ in quaſi ꝯctu cōſenſus exigit̄. ff. ḋ actio. τ obli. l. obligationū ſub-
ſtātia. §. j. τ. ij. Et idē etiā tenuit ipſemet Sali. in. l. iubemus. C. de li-
ber. cau. vbi iuxta illā glo. ibi dicentem qḋ nō ſufficit ꝯfeſſionem ap-
1 parere in actis factā corā tabelliōe vel iudice ſed requirit̄† ꝙ fiat co-
ram iudice τ in figura iudicij q̄rit Sali. ibi quomodo intelligat̄ fie-
ri in figura iudicij. τ r̄ndet ꝙ ſuo iudicio itelligi dꝫ q̄n ſit ad petitio-
nem partis ſi pars eſt ꝓſens vel ad petitionē iudicis interrogantis
ſeu cōfeſſionem acceptantis. τ in figura iudicij. l. eo pro tribunali ſe-
dēte. l. interrogatum. C. de lib. cauſa. ¶ Et ex hoc dicit notari ꝙ nō
ſufficit ꝙ teſtes ſuper cōfeſſione deponentes dicāt illū cōfeſſum fuiſ-
ſe corā vel ꝓſente iudice. nec ſufficeret eadē rōne ſi dicerēt ꝙ cōfeſſio
extraiudicialis facta fuit parte ꝓſente: ſed debēt addere τ eo inſtā-
te τ petente ſeu cōfeſſionem accep. āte ſm̄ eū. Jdē etiā tenuit Bal.
in. l. ſuus

in. l. ſuus heres. C. de repud. here. in. ij. no. τ ibi vr̄ eſſe tex. iūcta glo.
hoc etiā ſequit̄ Florianˀ de ſancto Petro in. l. fi. ff. de interrog. ac. ꝑ
aliquas rōnes q̄ in effectu fuerūt Sal. i locis. ſ. alleg. τ recitaui. ſ.
2 Pro hoc etiā adduco† no. ꝑ Pe. τ Cy. in aut. ſacramēta puberū. C.
ſi aduer. vendi. in. x. q. vbi dicunt ꝙ lꝫ ſufficiat fieri cōfeſſionē corā
iudice ad hoc vt acq̄ratur parti etiā abſenti: qꝛ iudex tāꝙ publica ꝑ-
ſona pōt acq̄rere abſenti. l. j. §. exigere. ff. de magiſt. cōue. l. ij. cū ſeq.
ff. rē pup. ſal. fore. τ ibi plene ꝑ doc. tn̄ hoc dicunt eſſe verum ſi iudex
erat preſens ad hoc τ apparet ꝙ erat huius propoſiti vt ꝯfeſſionē
ꝓ abſente reciperet. alˀs nō ſufficeret ꝓſentia. τ probant per. d. l. fi. ff.
de interrog. act. idē in hoc vlti. vr̄ ſentire Bar. τ Bal. i. l. poſtꝙ liti.
C. de pac. τ. d. An. i. c. fi. de confeſſis. τ plene proſequit̄ Pe. de anch.
i cle. j. de renū. cū ſi. ¶ Ad predictorū ꝯfirmationē adduco vrgētē
rōnē. nā vt dixi ſm̄ cōem ſn̄iā requirit̄ in ꝯfeſſione ſaltē ꝓſentia
3 aduerſarij. Modo dico ſic† vbi lex requirit preſentiā alicuiˀ requi-
ritur ꝓn̄tia τ intelligētia ſimul: vn̄ nō ſufficeret ſola corporis ꝓn̄tia.
l. corā. ff. de verb. ſigni. l. diē ꝓferre. §. corā. ff. de arbi. l. j. i fi. ff. ḋ auto.
tuto. lꝫ ergo teſtes Marij dicāt Mariū fuiſſe ꝓn̄tē dicte confeſ-
ſioni tn̄ nō per hoc dicunt̄ ꝓbare preſentiam cū intelligentia ꝓut
requirebat̄. hoc aperte decidit Bar. i. d. l. in fi. ff. de aut. tuto. τ Bar.
in ſuo tractatu de teſte i ſecūda char. τ Bal. τ Ang. in. l. heredes pa-
lā in prin. ff. de teſta. τ Bal. in. l. j. ad fi. C. de bono. poſſeſ. ſm̄ tabu. et
in. l. teſtiū. in. iiij. col. C. de teſti. vbi dicūt ꝙ lꝫ teſtis interrogatus an
titius talia verba dixerit ꝛc. deponat ꝙ ſic. τ īterrogatus in cauſa
ſcientie dixerit ſcio: qꝛ fui preſens dicat̄ preſumptiue τ opportune
ꝯcludere: qꝛ intelligit̄ ꝓſens τ intelligēs cū de ſua intelligentia ſem-
per ſit certus. τ ita intelligat̄. d. l. j. de aut. tuto. cū ſi. tn̄ vbi non depo-
4 nit† de preſentia ipſiuſmet teſtis: ſꝫ de ꝓſentia tertij: tunc nō intelli-
gitur teſtis deponere τ cōcludere ꝙ ille tertiˀ q̄ fuit preſens fuerit
intelligens. qꝛ potuit eſſe preſens corpore τ non animo. l. ij. §. volun-
tate. τ qḋ ibi no. in glo. in verbo ſed ſi abſens. ff. ſo. ma. vnde in pro-
poſito teſtes deponētes de preſentia Marij nō dicūtur deponere
τ ꝓbare preſentiā eo modo quo requiritur. ſcꝫ cū intelligētia. τ ſic
nō habetur pro ꝓſente dicta. l. corā. cū ſimili. ¶ Ex predictis appa-
ret clara r̄nſio ad cōtraria iura dicētia ꝙ cōfeſſio facta ꝑte preſen-
te preiudicat. naꝫ debet intelligi parte ꝓſente. ſcꝫ ac inſtāte τ acce-
ptante: vt. ſ. deduxi. itē ſaltē debet intelligi parte ꝓſente ſcꝫ τ intel-
ligente de qua intelligentia non eſt probatū vt clare oſtendi ſupra.
¶ Poſtremo non obſtat qḋ vbi agit̄ de liberatione cōfeſſio facta
parte abſente ꝑiudicat vt no. gl. in. d. §. ſi liberationis verba. quan-
to magis ergo ſi ſit facta parte ꝓſente: licet nō inſtāte vel nō intelli-
5 gente: qꝛ ad hoc r̄ndeo† ꝙ opinio glo. prealleg. cōiter reprehēditur
τ in ꝯtrariū eſt gl. in. l. pomp. ff. de neg. geſt. in glo. magna. τ in. l. idem
in duobˀ. τ ibi doc. ff. de pac. τ ꝓ hac opi. Bart. in. d. §. liberationis.
inducit tex. in. l. ſi tibi. §. ſi pactˀ. ff. de pac. τ ꝓ hoc etiā allegat alia
iura et rōnes vt ibi plenˀ per eū. τ idē tenuit Pe. τ Cy. in. l. gene-
raliter. in. iiij. q. C. de nō nu. pe. τ do. Ant. in. c. fi. de cōfeſſis. τ Bald.
in. l. nō idcirco. C. de iuris τ fac. igno. τ in. c. j. de eo q̄ ſinē fecit agna.
τ in rub. C. res inter alios acta. et multū late hoc firmat Bal. i. l. et
hēdi. §. nos aūt. ff. de pac. ꝑ plures rōnes quas breuitatis cā omit-
to. idē Bar. in. d. l. tale pactū. in ꝓn. idē tꝫ Sali. in. l. j. in. xv. oppo. C.
de cōfeſſis. hoc ēt tenuit do. Anto. dn̄s Flori. et Jmo. in. c. veniens.
de renū. et Ricar. de Sali. et dn̄s Barto. de Sali. i. l. poſtꝙ liti. C. de
pac. vbi inter cetera r̄ndēt ad no. ꝑ gl. i dicta. l. nō ſolū. §. ſi liberatio-
nis verba qḋ illa glo. ꝓcedit in renuntiatione: ſecus in confeſſione
per dictū. §. ſi qs abſente. τ. d. l. fi. de interoga. actio. τ ꝑ. c. ſi cautio.
cū ibi no. de fide inſtrumētorū. τ in dicto. c. fi. de cōfeſ. τ ratio diuer-
ſitatis eſt ſm̄ eos qꝛ per cōfeſſionē quis agit principaliter declara-
re nō aūt aliquid inducere principaliter: ſed per renuntiationē q̄s
agit renūtiare principaliter. τ ſic tollere obligationē: cui actui eſt
ſtādum cum obligationes ſint odioſe τ liberationes fauorabiles. l.
arrianˀ. ff. de actio. τ obliga. τ. l. fauorabiliores. de reg. iur. Ex qbˀ
omnibˀ clare conſtare videtur qḋ cū remaneat ꝑfecte ꝓbata inten-
tio actoris per productionē dicti inſtrumēti obligatiōis quāꝙ reˀ
ſemiplene probaſſet intentionē ſuā non per hoc remanet in aliquo
elixa plena actoris probatio. c. ꝑ tuas. de cōditio. appo. c. in preſen-
tia. de probatio. τ ibi elegāter declarat Pet. de anch. in repetitione
illiˀ. c. in. ij. oppo. τ. c. vt noſtrū. τ ibi. doc. de offic. Archi. τ no. Cy. in
l. j. C. de ꝓcura. Bar. in. l. admonēdi. de iureiur. in verſi. q̄ro quid ſi
actor ꝓbauit ꝛc. cū verſi. ſeq. τ Bal. in. l. in bonefidei in fi. poſt Cy.
C. de rebˀ cre. τ dn̄s Anto. in. c. fi. in vlti. no. de ſucceſſio. ab inteſt. τ
in. c. poſt electionē. de conceſ. preben. Erunt ergo partes iuſtiſſimi
iudicare debentis in pronuntiando τ cōdemnando reū ſm̄ formā
petitionis τ inſtrumenti. τ victum victori ꝛc.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxv.

1 ☞ Per inſtitutionem factam in parte bonorū nō efficitur heres
vniuerſalis.
2 Legitima quoquomodo per legata minui non poteſt.
3 Legata collata in voluntatē heredis per verba importantia arbi-
trium boni viri de iure valida ſunt. 4.
5 Ubi quantitas legati confertur in meram voluntatē alterius va-
let legatum. 6.
7 Bonus vir dꝫ diuidere hereditatē paternā iter filios equaliter. 9.
8 Jllud qḋ acquirit nepos ab auo reputatur profectitium.
10 Uerba prout videbitur vel placebit quid important.

¶ Conſilium. clxxv.

¶ Allegationes iuris in fauorem Bartholomei quondā magiſtri
Alexan. pictoris de fauentia.

Contingit dubitari ſtante
teſtamento cōdito ꝑ magiſtrū Alex. pictorē de fauē-
tia in quo inter cetera Bartholomeū eius filium ſibi
heredē inſtituit in ea parte τ portione ſuorū bonorū
que videbit̄ τ placebit infraſcriptis ſuis heredibus
vniuerſalibus volēs τ mādās ipſum de dicta parte τ portione ſuo-
rum bonorū eſſe tacitum τ cōtētum. Et qḋ plus de bonis dicte ſue
hereditatis petere nō poſſit vel habere vigore legitime ſibi debite
in dictis bonis iure nature ſeu alia quacūq; ratiōe vel cā. Jn om-
nibus autem alijs ſuis bonis ꝛc. dn̄m Joānem eius teſtatoris filiū
τ Stephanum guidatiū eius nepotē τ filiū dicti dn̄i Jo. ſibi equis
portionibus heredes vniuerſales inſtituit ꝛc. Utrū dictˀ Bartho.
ſiue ex cā teſtati ſiue inteſtati petere poſſit dimidiā dicte heredita-
tis paterne vel quā partē. ¶ Et breuiter videtur dicendū ꝙ ad eū
ſpectet dimidia predicta τ illam petere poſſit. Ad qḋ oſtendendum
1 Primo ꝓſuppono† ꝙ per inſtitutionē factā de dicto Bart. in ea par-
te bonorū ꝛc. nō efficitur Bartholomeus heres vniuerſalis: ſꝫ par-
ticularis τ in re certa: vt plene traditur ꝑ Barto. τ doct. in. l. ſi quis
ſeruum. §. fi. ff. de leg. ij. τ de ipſis bonis deducēda ſunt debita τ cre-
dita. l. ſubſignatum. §. bona. ff. de verbo. ſigni. ff. de iure do. l. mulier
bona. nec nō etiā legata deducenda ſunt prout tamē declarat Bar.
in prealleg. l. ſi quis ſeruū. §. fi. qḋ tamē intelligēdum eſt ſalua legi-
2 tima debita iure nature que ꝑ† legata quoquomodo minui nō po-
teſt. l. quoniā. τ. l. ſancimus. C. de inoffi. teſta. vnde cū talis heres in-
ſtitutˀ in re certa habeatur loco legatarij. C. de here. inſti. l. quoties.
cū materia τ iuxta plene no. per doc. maxime per Ang. τ do. Jo. de
imo. in. l. j. §. ſi ex fundo τ in. l. ex facto. la grande. ff. de heredi. inſti. ſꝫ
3 ſic† eſt ꝙ legata collata in voluntatē heredis per verba importātia
arbitriū boni viri de iure valida ſunt. ff. de leg. j. l. ſi ſic i prin. τ. ff. de
4 leg. iij. i. l. fideicōmiſſa. §. quāꝙ. ſꝫ in caſu† noſtro verba teſtatoris
fuerūt importantia arbitrium boni viri: vt verbū videbitur τ pla-
cebit vt. ff. de fideicom. lib. l. fideicōmiſſaria libertas τ in. l. thaio. §.
ſororē. τ in. l. lucius τ. C. eo. ti. in. l. cum proponas. ¶ Preterea poſi-
5 to etiam ꝙ verba† non importarēt arbitriū boni viri tamē quoties-
cunq; ſola quātitas legati τ nō ſubſtantia ipſius legati cōferat̄ etiā
in merā voluntatē alteriˀ tamē valet legatū: vt eſt tex. no. recte in-
tellectus. ff. de fideicom. liber. in. l. fideicōmiſſaria libertas. ita pote-
rit ibi in verſi. quāꝙ autē in heredis arbitriū cōferri an debeat̄ nō
poſſit quantū debeat conferri pōt. Pro hoc etiā videt̄ tex. in. l. theo-
pōpus. ff. de dote preleg. que ita intellexit. d. Pe. de ancha extra de
6 teſta. in. c. cū tibi. ¶ Pro hoc† etiam facit qꝛ licet ſubſtantia legati
nō poſſit cōferri in liberā voluntatē heredis vel alterius tn̄ electio
perſonarū legatariorū poteſt conferri in merā voluntatē heredis.
ff. de rebus dub. l. vtrū. §. j. τ. ff. de leg. ij. in. l. cū pater. §. hereditatē fi-
lius. pro hac deciſione etiā videt̄ tex. in. l. j. verſi. ſꝫ cū ita. ff. de leg. ij.
Unde in ꝓpoſito ſiue dicamus ꝙ inſtitutio predicta valet tanꝙ col-
lata in arbitriū heredis per verba importantia arbitriū boni viri.
τ certe iſto caſu dꝫ bonus vir arbitrari ꝙ ad Bartholo. ꝓdictū ſpe-
ctet dimidia hereditatis predicte. τ ſic tantūdē quantūdem ſpecta-
re dꝫ ad dominū Joannē predictū eiˀ fratrē τ heredē inſtitutū vna
cū Stephano guidatio eiˀ filio τ nepote dicti teſtatoris: equū eīn
7 dꝫ arbitrari bonˀ† vir hereditatē paternā inter filios equaliter di-
uidendā: vt. C. famil. herciſ. l. inter filios. τ. C. de lib. prete. in. l. maxi-
mum vitiū. verſi. ſancimus ꝛc. cum ſi. qui bonus vir potiſſimum dꝫ
eq̄tatē amplecti. ff. de eo qḋ certo loco. l. qḋ ſi ephesi. §. fi. τ. ff. de reli-
gio. τ ſump. fune. l. vt ſi quis. §. idē labeo. Et dꝫ bonus vir cōſidera-
re charitatem τ affectionē quam habebat τ habere debebat teſta-
tor erga dictum Bartholomeū τ etiam qualitatem τ quātitatem
patrimonij. vt no. in dicta. l. j. τ ibi Bart. ff. de leg. ij. ſed cū maxima
ſit affectio τ charitas patris in filiū. l. ſcripto in fi. ff. vnde liberi. τ. l.
iſti quidē in fi. ff. qḋ metus cauſa. ergo non videtur iniquum arbi-
trari de dimidia cum affectio patris in filios par eſſe preſumit̄ di-
ctis legibˀ. ¶ Nec in caſu noſtro pōt dici ꝙ teſtator vocauerit Ste-
phanum guidacium eius nepotē ad partē hereditatis ſue. τ ꝙ ꝑ cō-
ſequēs dominus Joānes non poſſit habere dimidiā dicte heredi-
8 tatis τ dictus Bartholomeus aliam dimidiā: qꝛ† reſpondetur qḋ
illud qḋ acquirit nepos ab auo iſto caſu reputat̄ profectitium τ to-
tū pleno iure acquirit̄ patri. ſ. dicto domino Joanni. l. dedit dotē. τ
ibi Bar. ff. de colla. bono. τ ſi mat Jo. de imo. poſt Bar. τ ibi doc. ff.
de acqui. heredi. in. l. q̄ in aliena. §. interdū. Et fortius poſito ꝙ eſſet
aduentitium ſaltem quo ad proprietatem acquirit̄ patri. C. de bo.

que libe. l. cum oportet cum vulgaribus. ergo quo ad dictum domi
nũ Joannem in effectu inſtitutio facta de Stephano guidatio et
de ipſo dño Joanne reputaṫ pro vna eadē portione cū viri ſoli acq̃
raṫ. ¶ Aliter etiā pōt ad hoc rñderi ꝙ inſtitutio facta ḋ Stepha
no guidatio vna cū dño Joanne ei⁹ patre intelligatur ordine ſuc
ceſſiuo. ſ. ꝙ nepos intelligatur inſtitut⁹ poſt mortē dñi Joānis ſui
patris vt firmat gl. Bar. ⁊ doc. in. l. gallus. §. quidam recte. ff. de lib.
⁊ poſthu. ⁊ ſic concludēdo cū in dicto teſtamēto videatur quo ad
effectū vnus tantum heres vniuerſalis inſtitutus. ſ. dñs Joan. non
ſunt per bonū virū fiende niſi due partes viriles quarum vna cō
fertur dicto dño Joanni ⁊ alia dicto Bar. ¶ Siue etiaꝫ dicam⁹ ꝙ
dicta iſtitutio in re certa ſit collata in heredem ꝑ verba importātia
9 merā voluntatē ꝙ forte videtur verius: vt. j. dicam. ⁊ tunc ṫ cum di
ctus heres. ſ. dñs Joannes diſtulerit vltra annum declarare partē
⁊ quantitatē bonorū quaꝫ aſſignare intendat dicto Bar. talis de
claratio ⁊ electio eſt deuoluta ad dictum Bartholomeum vel ſaltē
ad bonum virū. hoc eſt ad illuſtrem dñam Rengardā de gonzaga
arbitratricē ad hoc per partes electam iuxta id ꝙ legitur ⁊ not. j. l.
ſi. §. ſed ⁊ ſi quis. ⁊ ibi per doc. C. cōia de leg. ⁊ in. l. j. ⁊ in. l. cum q̃dā
ff. de leg. ij. ergo dictus Bar. ſeu dicta dña Rengarda poſſunt decla
rare de dimidia hereditatis predicte ꝙ etiaꝫ videtur equiſſimum
⁊ iuri conſonum iuribus maxime ⁊ rōnibus preallegatis. ¶ Q̃d
10 autē dicta ṫ verba prout videbitur ⁊ placebit in caſu iſto importent
liberā voluntatē patet ratione adiunctorum verborū. nā ad dictā
inſtitutionē teſtator adiecit ꝙ de bonis ſuis ipſe Bar. petere vlteri⁹
nō poſſet vel habere vigore legitime debite iure nature vl' alia qua
cunq3 de cauſa ⁊ per ꝯſequens pmiſit ei⁹ heredes vniuerſales ar
bitrari poſſe minus legitima debita iure nature. ⁊ ſic cōmiſit eoruꝫ
libere volūtati nō aūt ad arbitriū boni viri quo bonus vir nō mi
nueret qđ de iure nature debeṫ: vnde dico ꝙ lꝫ in dubio dicta ver
ba videbitur ⁊ placebit importēt arbitriū boni viri tñ fallit quādo
alia verba adiunguntur que important liberā voluntatem vt not.
Bar. in. d. l. ſi ſic in pn. ff. de leg. j. ⁊ in. l. alio. ff. de alimē. ⁊ ciba. lega.
¶ Quinimo etiā ſi diceremus ꝙ dicta inſtitutio tāq̃ captatoria nō
teneret. l. captatorias. ⁊. l. illa inſtitutio. ff. de here. inſti. tñ teſtamen
tū preteritione filij eſſet ipſo iure nullum. l. inter cetera. ff. de libe. et
poſthu. l. maximū vitiū. de libe. prete. ff. de iniuſto teſta. l. filio ꝑteri
to cū materia. ergo cū nos ſim⁹ in cauſa inteſtati dicti filij debēt ad
mitti ad hereditatē paternā q̃libet pro dimidia. d. l. inter filios. ⁊. l.
lege. C. de legit. here. cū vulg. Ergo vtroq3 caſu ſiue ex teſtō ſiue ab
inteſtato partes dñe arbitratricis debent eſſe in declarando dimi
diam hereditatis predicte ſpectare ad dictum Bar. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxvj.

1 ¶ Locator tenetur aſſignare detentationem rei locate.
2 Cōfeſſio ꝓcuratoris ſpōte facta ſine ſpāli mādato nō ꝑiudicat dño.
3 Confeſſio vnius ex debitoribus non nocet alijs.
4 Res liuellaria ex cauſa diuiſionis poteſt vni preuenire.

¶ Conſilium. clxxvj.

In cauſa et lite vertente in
ter Magnificam dominam Mariam cōtarenā ex
pte vna agētē ⁊ pſtātes viros Hieronymū ⁊ Blaxiū
de lignamine ex altera ſe defendētes non puto cum
ſupportatione potuiſſe de iure ita iudicari quemad
modum iudicatum eſt condemnando dictos reos conuentos ad
ſoluendum libras quingentas ſexagintaquinq3 pro penſioni
bus debitis vſq3 ⁊ per totum annum. Mcccclxviij. ſucceſſiue ſin
gulis annis ad dandum ⁊ ſoluendum libras nonagintaſeptem
cum dimidio mouco: q: locatio fuit facta de campis. Mccccc. ter
re pro penſione ſoluenda ad rōnem ſolidorum. xiij. pro quolibet cā
po. ⁊ ſic apparet qđ merces dꝫ ſolui ad numerū camporum. ⁊ ſic ad
rōnem menſure quo caſu ꝯtus non dicitur perfectus niſi facta mē
ſuratione ante vero dicitur cōtractus eſſe conditionalis. ſ. ſi et in
quantū tanta reperiatur eſſe menſura. l. qđ ſepe. §. in his. ff. de con
trahen. emp. l. ſi in vendicatione. §. j. ff. de pericu. et commo. rei ven.
ſiue loquamur de ꝯtu celebrato ſuper rebus mobilibus ſiue ſuper
immobilibus vt inquit Bar. in conſi. ſuo in incip. q̄ōne domini cro
li de mutiano et pꝫ ex no. per Bar. in. l. iul. §. ſi titi⁹. de act. emp. ⁊ in
d. l. ſi in venditione. §. j. per illum tex. et vbicunq3 pretium ſeu mer
ces conſtituitur pro numero menſure tūc ſemper dicitur facta loca
tio ſeu venditio ad menſuram dato qđ certū corpus cū demonſtra
tione confiniū eſſet expreſſum. Ut probatur dictis iuribus. et notat
Bar. in. d. l. iul. §. ſi titi⁹. ff. de act. emp. et Bal. in. l. j. in. iiij. oppo. C. de
periculo et cōmo. rei vendi. ergo cū non ſit probatū per duos teſtes
conteſtes vel aliter de menſuratione dictorū camporū. cl. ſequitur
qđ non poteſt dici dictū ꝯtum fuiſſe perfectum. et ſic ex eo agi non
pōt. l. cedere diem. de verb. ſign. l. iul. §. offerri. ff. de act. emp. ¶ Ac
1 cedit ṫ q: locator tenetur aſſignare et tradere detentionē rei locate
conductori al's non dicit adimpleuiſſe contractū ꝑ parte ſua. l. ex
conducto in prin. ff. loca. et non poteſt dici q̃ ante menſurationem
tradiderit detentionem dictorũ centum quinquaginta camporũ:
q: non pōt cōſtare qđ tanti fuerint: ⁊ ſic nō releuet illa aſſignatio fa
cta per illũ presbyterum baptiſtā de qua apparet iuxta inſtr̃ꝫ loca
tiōis. ¶ Nec ad hoc obſtat ſi diceretur ꝙ dicti fratres de lig. remā
ſerũt concordes ⁊ cōtenti de quātitate mēſure: q: rñdeo ꝙ quo ad
Blarium nihil eſt probatum. ſ. qđ ipſe cōſenſerit vel aliud quod ab
2 ſufficiēs mādatū haberet nā confeſſio ꝓcuratoris ſine ſpāli mā
dato ſpōte facta nō preiudicat dño. l. certũ. §. ſed an ipſos. ff. de ꝯfeſ.
⁊ plene. no. in. l. j. C. de ꝯfeſſis. ⁊ i. c. fi. de cōfeſſis. ¶ Nec dicat qđ cō
3 feſſio ⁊ vnius ex dictis debitoribus ⁊ fratrib⁹ noceat alijs: q: hoc eſt
falſum. l. j. ⁊. ij. C. quib⁹ res iudi. nō nocet. nec ſumus in materia an
cōfeſſio vnius ex pluribus reis debēdi obligatis in ſolidũ noceat al
teri: q: iſti nō ſunt duo rei debendi obligati in ſolidũ. ſed ꝓ heredita
rijs portiōibus. l. j. C. ſi cer. pe. l. ꝓ hereditarijs. C. de heredi. vel act.
¶ Ex quibus cōcludo ꝙ ſaltē quo ad Blariũ nō potuit ita pronū
tiari. Et ex predictis apparet qđ quo ad neutrũ dictorũ fratrũ pōt
dici habere locum pena priuationis ex nō ſolutione penſiōis: q: req̃
ritur ceſſatio per triennium. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ nō probaṫ per te
ſtes ꝙ dict⁹ Hieronymus fecerit dictā ꝯfeſſionē iā triēnio elapſo.
4 ¶ Preterea verbo ṫ ſerṫ qđ dicta res liuellaria ex cā diuiſiōis ob
uenit dicto Blario ⁊ de iure ex cauſa diuiſiōis hoc fieri potuit: vt ꝑ
Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. x. q. de verb. obli. ⁊ in. l. ⁊ io. ff.
de condi. furti. ⁊ in. l. cū hi. §. ſi vnt. ff. de trāſac. ⁊ in. l. ſi dom⁹. §. fi. de
leg. j. ⁊ in ſuo cōſilio incī. ex themate ꝑdicto tria dubia ⁊c. ⁊ eſt ma
gis cōmunis opi. ⁊ ſic lo facta diuiſio Hieronymi dictā diuiſionē
nō poſſet nocere dicto Blario. l. ſi partē. §. fi. ff. quēadm. ſeruī. amit.
l. ſi ſuperatus. in prin. ff. de pigno. cum ſi. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxvij.

1 ¶ Dominium dotis transfertur in maritum.
2 Jus dotis eſt ius vniuerſale.
3 Hereditas non adita tranſmittitur ad filiam.
4 Ad hoc vt qs vadat tramite recto opꝫ mēſurari per agrimēſores.
5 Antiqua inſtrumenta probant confines.
6 Illa dicitur via publica que habet terrenum publicum.
7 Quomodo probetur memoriam in contrarium non extare. 8.
9 Per inundationem interrumpit preſcriptio vie. 10.
11 Preſcriptio non tollit ipſo iure ius tertij.
12 Bona fides debet allegari.
13 In preſcriptiōe longi temporis oportet qđ probet etiā preſentiam
illius contra quem preſcribitur.
14 Teſtes deponentes de antiquo poſſeſſione preualent.

¶ Conſilium. clxxvij.

In chriſti nomine amen.
In cā ⁊ lite vertente inter magiſtrũ Jacobũ mal
netti tāq̃ legitimũ adminiſtratorē Benedicti ei⁹
filij ſeu ex Antoniũ magiſtri Parij procuratoris ⁊ dñe Pie
re ei⁹ nur⁹ agētes ex vna. Et Nellũ ⁊ Zuntinũ fra
tres ⁊ filios Pauli de florētia ex altera ſe defendētes. Tria pncipa
liter veniũt cōſiderāda ad fundādā intētionē dicti magiſtri Jaco.
vt ei cōpetere poſſit ꝯditio ex ſtatuto poſito ſub rub. de poſſeſſiōib⁹
ablatis a flumine ſanterni in. xj. lib. ſtatutorũ. rub. xlj. Primum eſt
vt doceaṫ de titulo dicti magiſtri Jacobi legitimi adminiſtratoris
1 dicti Benedicti. ⁊ de iſto eſt probatũ ꝑ inſtr̃m dotis dicte domine
Piere, pductū in cā per quē titulũ dotis tranſlatũ fuit dominium
vel quaſi in dictũ Benedictũ maritũ dicte domine Piere. l. doce an
cillā. C. de rei vendi. ff. de iure dotium. l. quāuis. ⁊. C. eo. ti. in. l. in re
bus. cū ſi. Et in dicti Benedicti tāq̃ in ſingularē ſucceſſorem fuit
tranſlatum ius agendi ad reſtōnem dicti terreni: vt pꝫ ꝑ verba in
ſtrumenti dotalis vbi dicta petia terre habet ꝑ confine viā publicā
⁊ datur in dotē dicta petia terre cum omnibus ⁊ ſingulis iurib⁹ ⁊
actionib⁹ que res habet in ſe ſeu ſupra ſe ſeu intra ſe ſeu ipſi rei ali
quo modo ſpectantibus. ⁊ cū acceſſibus ⁊ egreſſib⁹ vſq3 in vias pu
blicas: ergo dicta petia terre fuit data titulo dotis vſq3 ad viā pu
blicā puſterle. ⁊ ſic vltra illā viā quā pars aduerſa dicit eſſe viā pu
blicā puſterle que nō eſt vt. j. tangetur. ⁊ probatur hoc etiam aper
te in ſecūda cā appellationis ſuper. vj. c. vbi expreſſe dicunt ꝙ via
publica puſterle cōſueuerat ire ⁊ ire debet ꝑ terrenū occupatū per
Nellum Zuntinũ: ⁊ dicti confines de iure nedū probantur ꝑ teſtes.
ſed etiā ꝑ inſtrumenta maxime ꝑ inſtrumentum ipſius tituli. l. titius
heres. de act. emp. l. ſi fines. C. de euic. Et etiā ſine illis verbis iſtud
eſt de iure cōi. ff. de aqua plu. ar. l. ſi tertius. §. ſi prius. ⁊ ibi plene
Bar. ⁊ doc. ⁊ glo. in. l. j. §. j. in verbo actione eo. tit. l. nō ſolũ. §. fi. de
oper. no. nun. per Jaco. de are. in. l. qui bona. §. fi. de damno. infec. ⁊
Dy. in. l. fluminũ. §. adijcitur. de dam. infec. ⁊ per eundē in regula
cuꝫ quis in ius lib. vj. ⁊ quod not. Barto. in. l. iij. C. qđ metus cauſa.
pro hoc. l. alienatio. ff. de ꝯtrahē. emp. ⁊. l. rei. la. ij. ff. de verbo. ſigni
fica. ¶ Et potiſſime in caſu noſtro quo dictus Benedict⁹ habet dō
2 ctam poſſeſſionē et petiam terre titulo et iure dotis ⁊ quod eſt ius
vniuerſale

vniuerſale ſicut eſt hereditas peculiū ⁊c. l. quod dꝛ. ff. de impē. in re.
dota. fac. ⁊ no. doc. in rubrica. ff. ſol. matrimo. ſꝫ ſic eſt ꝙ trāſlata he
reditate vel alio iure vniuerſali trāſeūt iura ⁊ actiones. l. nihil aliud
de verbo. ſignifi. l. ij. §. nō ſolum. cum ſimi. de here. vel act. ven. ergo
trāſlata re in dote trāſeūt ⁊ quecūq3 iura ⁊ actiones. ¶ Preterea
vltra hoc ius agēdi deductū in ꝑſenti iudicio competit etiam dicte
dñe Piere iure hereditario ꝙ ſic oſtēditur. Nā probatū eſt ꝑ teſtes
qđ Antoni⁹ fuit filius legitim⁹ ⁊ naturalis Matthei magnani ⁊
qđ pro ei⁹ herede ſe geſſit poſt eius mortē ⁊ quod dicta Piera fuit
filia legitima ⁊ naturalis dicti Antonij vt ꝓbāt teſtes producti in
ſecūda cā appellationis: videlicet Andreas quondā Petri ⁊ fran
ciſcus quōdā Ugolini ⁊ Benedictus ⁊ Petrus Joānes et Tonius
dominici ſup. xlv. xlvj. xlix. lj. ⁊. lij. ⁊ ēt ſuper. xlij. capitulis probatū
eſt ēt de morte dictorꝫ Matthei ⁊ Antonij per cōfeſſiones partis
aduerſe in rñdēdo poſitionibus penultimo loco ꝑductis per dictū
magiſtrū Jacobū productū eſt ēt teſtiū dicti Matthei in quo inſti
5 tuit ſuū heredē vniuerſalē dictum Antoniū eius filium qui ṫ Anto
nius etiā ſi nō adiuiſſet hereditatē dicti ſui patris tranſmiſiſſet eā
nō aditā ad dictā Pieram eius filiam. ff. de teſta. mili. l. ex militari.
§. fi. cū. l. ſeq. ff. de ſtipu. ſer. l. liber homo. §. j. ⁊ de caſtrē. pecu. l. here
ditatē. §. fili⁹. ⁊ plene per ſcribētes in. l. vētre. de acqui. here. ⁊ in. l. ſi
infanti. de iure deli. que dña Piera per publicū inſtrumentū produ
ctū in cā ſolēniter adiuit ⁊ ſe immiſcuit hr̃ditati dictorū Matthei
⁊ Antonij. ¶ Probatū eſt ēt ꝙ dicta poſſeſſio dñe Piere ⁊ etiā di
ctā ꝑticula terre que nūc in ꝑſenti iudicio petitur fuit tēta ⁊ poſſeſſa
longo ⁊ longiſſimo tꝑe per dictū Mattheum vſq3 in tꝑs ſue mor
tis ēt anteq̃ flumen ſanterni ibidē inundaſſet vt probāt hoc teſtes
multi ⁊ maxime teſtes ꝑducti in hac ſcđa cā appellatiōis vt Frāciſ
cus quondā Ugolini quartus teſtis ſuper trigeſimoſeptimo. c. ⁊ ſe
quē. ⁊ meli⁹ ſuper. lviij. ⁊. lix. capitulis. ⁊ probat etiā benedict⁹ ſuꝑ
eiſdē capitulis ⁊ ēt Tonius dominici ſuper. lviij. ⁊. lix. capitulis: et
alij teſtes que poſſeſſio remāſit in hereditate dci Matthei ⁊ ſic ſuc
ceſſiue iure hereditario ſpectat ad dictā Pierā. ergo cōdictio ex ſta
tuto ꝑdicto diſponēte ꝙ ſi flumē ſanterni acceperit de poſſeſſioni
bus alicui⁹ ꝙ prout tendit teſta ⁊ frons eius poſſidentis ſequaṫ flu
men. ⁊ qđ nullus debeat ante teſtā ſeu frontē poſſeſſionis alicuius
eius qđ a flumine fuerit relictū poſſeſſionē ingredi ⁊c. que conditio
fuit queſita dcō Mattheo propter inundationē fluminis poſtea iu
re hereditario queſita eſt dicte dñe Piere. ergo ex vtroq3 capite cō
ſtat ꝙ dictū ius agēdi competit dicte dñe Piere ſeu dicto magiſtro
Jaco. ¶ Scđm qđ neceſſario opꝫ ꝓbari eſt ꝙ flumē ſanterni cor
roderit de poſſeſſiōe dicte petie terre ⁊ iſtud eſt ſil'r probatū per te
ſtes ⁊ pmo per Frāciſcū ſciaueris qui eſt ſcđs teſtis productus pro
ꝑte dicti actoris ſuꝑ. xxij. c. idē etiā ꝓbat Andreas de fiorēzola qui
eſt ſextus teſtis product⁹ pro parte dicti actoris ſuper trigeſimoſe
cūdo ⁊ quadrageſimoprimo capitulis. idē etiā probat Jacob⁹ bel
lingāhi qui eſt duodecimus teſtis dicti magiſtri Jacobi actoris ſu
per nono ⁊ ſuꝑ trigeſimotertio capitulis dicti actoris. Idē ēt ꝓbat
Andreas danioli qui eſt decim⁹ teſtis dicti actoris ſuꝑ. ix. c. Idē he
ne ꝓbat Chriſtophorus tirolacij qui eſt vigeſim⁹ teſtis dicti actoris
ſuꝑ. lvij. c. Et optime etiam probat hoc ſer Joānes de monte catone
qui eſt decim⁹ teſtis ꝑtis aduerſe ſuꝑ pmo capitulo ꝑtis aduerſe. et
ēt ſuꝑ quinto ⁊ ſexto interrogatorio ⁊ etiā Tonius de ſolarolo duo
decim⁹ teſtis ꝑtis aduerſe ſuper. j. c. ⁊ Petrus ſurriginus ſeptimus
teſtis ꝑtis aduerſe ſuꝑ. v. c. ꝓbaṫ ēt ꝑ teſtes clari⁹ in ſcđa cā appella
latiōis ſuꝑ tertio ⁊ q̃rto capitulis. et ſic de ſingulis: vt poterit ſum
ma intelligētia iudicare debētis perquirere. ¶ Tertiū ꝙ opꝫ ꝓba
ri eſt ꝙ ꝑs aduerſa cōuēta occupatā teneat eā partē terreni que pe
tita eſt per dictū magiſtrū Jacobū ⁊ iſtud ēt eſt probatū tā per rñ
ſionē factā ad libellū per dictos ꝯuētos maxime in ſexta oppoſitio
ne vbi dicunt ꝙ inter eos cōuentos ⁊ actorē mediat aſſerta via pu
blica ⁊ lect⁹ fluminis. ⁊ per ꝯñs cū per magiſtrū Jacobū dicatur ⁊
ꝓbeṫ per teſtes ꝙ ſua petia terre petita trāſcendit dictā aſſertā viā
⁊ lectū fluminis: imo ꝑ nouē teſtes inter alios aperte ꝓbaṫ ꝙ petia
terre petita per dictū actorē trāſcēdebat vltra plātatā ⁊ foſſatū fa
ctā ſeu factū per dictos Nellū ⁊ Zūtinū: vt infra ſubdā. ¶ Proba
tur ēt hoc in quadā poſitione facta per partē aduerſam poſita poſt
alias poſitiones a charta. xviij. que incipit. Itē ꝙ teſta vbi ponit ꝑs
aduerſa ꝙ q̃dā aſſerta teſta vie puſterle: ⁊ iuxta ipſam viā ab vtra
q3 ꝑte ſunt infraſcripti cōfines. vcꝫ inter alios Nellus et Zūtinus.
Sꝫ dict⁹ magiſter Jacobus dicit ⁊ ꝓbat ꝙ dicta aſſerta via nō eſt
via. imo vltra dictā viā ſibi actori cōpetit ius maxime quia nō pro
batur illā eſſe viā: vt infra declarabitur. Itē quia dictū terrenū oc
cupatū per dictos Nellū ⁊ Zuntinū eſt poſitū ante teſtam ⁊ fron
tē poſſeſſionis dicti actoris vt pꝫ ad oculū ⁊ clarius patebit per li
neam ⁊ mēſurā: ergo per iſta probaṫ ꝙ ipſi poſſident ſeu occupant
terrenū petitum per dictum magiſtrum Jacobum. Et vt dixi non
poteſt aliquo modo melius cōſtare: an poſſideant dictum terrenū
petitū q̃ per oculum vel per lineam ⁊ menſurā: vt petitū eſt in pro
ceſſu. Et qđ dicti Nellus ⁊ Zūtinus teneāt ⁊ tenuerunt dictā partē
terreni petitā per dictū Jacobū manifeſte cōfiteṫ ꝑs aduerſa in ſe
cūda cā appellationis in poſitionib⁹ per ꝑtē aduerſam productis
de h anno. Mccccxlix. die. xviij. menſis Januarij ⁊ clariſſime ēt de
ponūt teſtes magiſtri Jacobi examinati in hac ſecūda cā appella
tionis ſuꝑ ſcđo capitulo vbi expreſſe dicūt Zūtinus ⁊ Nellus occu
parūt ⁊ occupāt dictā ꝑtē terreni a flumine relictā que eſt ante teſtā
⁊ frontē poſſeſſionis dñe Piere ⁊ qđ ſi dcā poſſeſſio dñe Piere iret
tramite recto ſꝫm teſtā ⁊ frontem ipſius poſſeſſionis qđ neceſſario
protēderet per terrenū occupatū per dictos Nellū ⁊ Zūtinū. ¶ Cū
cū ꝓbata ſint hec tria que ſunt fundamenta intētionis actoris cla
re ſequiṫ ꝙ ſibi actori cōpetit cōditio ex ſtatuto poſito ſub rubrica
de poſſeſſionib⁹ ablatis a flumine ſanterni maxie in vlti ꝑticula
dicti ſtatuti volētis ꝙ ſi flumē acceperit de poſſeſſione alicuius lici
tū ſit tali dño poſſeſſionis ſequi flumē ꝓut teſta ⁊ frōs poſſeſſionis
ſue vadit qđ etiā eſt iuri cōi conſonū. ff. de acquir. re. do. l. adeo. §. qđ
ſi toto. cū ſeq. ⁊. l. ergo. §. alluuio. ⁊. l. marit⁹ al's martianus. eo. tit. et
inſti. de reꝝ di. §. qđ ſi naturali. cū ſeq. Item ſi dicta petia terre dñe
Piere hꝫ flumē pro ꝯfine vt probatū eſt ꝑ teſtes ⁊ inſtrumenta mul
ta: ergo cū cepit flumen alio fluere alueus fluminis derelictus ſpe
ctat ad ꝑdia poſſidētes iuxta ripas fluminis: vt legib⁹. ſ. ꝓxime al
legatis. ¶ Ultra hec ēt corroboranṫ iura magiſtri Jacobi ꝑ. xx. te
ſtes examinatos in cā pncipali ⁊ per q̃tuor examinatos in cā appel
lationis pro ꝑte ſua: ⁊ ēt per aliq̃s teſtes examinatos pro ꝑte aduer
ſa: vt per Simonē de la cauatta ⁊ cōplures alios q̃s poterit dilligē
ter pōderare excellētiſſimus dñs vicarius quorum fides in eius pe
ctore q̃plurimū cōſiſtit. ff. de teſti. l. iij. §. diuus. ⁊ qđ no. Bar. in. l. lu
cius. ff. de infa. probāt eñi oēs teſtes ꝙ dicta via a longiſſimo tꝑe ci
4 tra ab vno capite vſq3 ad aliđ iuit tramite recto: vt ergo hoc ṫ ꝯſtet
an hodie vadat tramite recto opꝫ ꝑ lineā ſeu liuellū ⁊ ꝑ agrimenſo
res mēſurari ꝑte requiſita ⁊ iudice ad locū adeūte: vt eſt caſus q̄ō
nis noſtre in. l. ſi irruptiōe. ff. fi. reg. ⁊. C. eo. ti. l. ſi quis ſuꝑ. vbi dr̃ im
perator ꝙ ſi vna ex ꝑtib⁹ requiſita recuſauerit ad locū accedere va
dat agrimēſor cū altera ꝑte tñ. cū enim oīs ſcientia alia ancilleṫ. ⁊
hoc ars que architectoria appellaṫ de alijs cunctis diſponit: vt di
cit Ariſtoteles in primo ethicoꝝ. non igiṫ iniquū eſt iudicantē hu
ius artis remedia in hac cā iterponere vltra hoc ēt teſtes magiſtri
Jacobi examinati in ſecūda cā appellationis dicunt ꝙ via ꝯſueuit
eſſe recta ⁊ qđ hodie nō eſt recta. ¶ Preterea ⁊ forti⁹ nouē teſtes
deponūt ⁊ ꝓbāt expreſſe ꝙ a longiſſimo tꝑe citra dicta via erat cō
ſueta ire vltra plantatā ⁊ foſſatū factū per dictos Nellum ⁊ Zunti
num quorꝫ teſtiū nomina ſunt hec Frāciſcus ſciaueris ſecundus te
ſtis ſuper. ix. c. ⁊ idē dicit Bergaminus tertius teſtis ſuꝑ. ix. c. ⁊ ideꝫ
Andreas de florēſola ſextus teſtis ſuper nono ⁊ trigeſimoſecūdo
⁊ q̃drageſimoprimo capitulis. ⁊ idē Andreas de Hambaralđ octa
uus teſtis ſuꝑ nono. c. ⁊ ſuꝑ. xxiij. c. ⁊ idē Meg⁹ non⁹ teſtis ſuꝑ no
no. c. ⁊ idē Dominicus de fulono. xj. teſtis ſuper nono. c. ⁊ idē Jaco
bus bellingāhi. xij. teſtis ſuper nono ⁊ trigeſimotertio capitulis. et
idē Stephanus de valiſſenno decimusquartus teſtis ſuper nono
c. ⁊ ſuper. xxxiij. c. ⁊ idem optime probat Chriſtophorus tirolachij
ſuꝑ trigeſimonono capitulo. ꝓbaṫ ēt per teſtes productos in ſcđa
cauſa appellationis qui ēt expreſſe deponunt ꝙ dicta poſſeſſio dñe
Piere protendit vltra foſſatū. ⁊ hedullam ⁊ vltra preſentē viā vſq3
⁊ intus terrā quā occupāt Zuntinus ⁊ Nellus ita deponūt dicti te
ſtes ſuꝑ. xxxvij. c. ⁊ ſuper. lxix. c. ⁊ ſequentibus per quos teſtes ma
nifeſte apparet de occupatione dictoꝝ Nelli ⁊ Zūtini indebite fctā ⁊
qđ aſſerta via nō eſt cōſueto ire prout hodie vadit. ¶ Confirmanṫ
etiā iura dicti actoris ꝑ multa inſtrumēta antiquiſſima ꝑducta ꝑ
eū in cauſa per q̃ probaṫ qđ tam iſta petia terre q̃ etiā alie plures
ibi contingue ⁊ circūſtātes habebāt flumē ſanterni pro confine. er
go non poterant habere hāc aſſertā viā que eſt a latere fluminis et
ſimiliter in dictis inſtr̃is nullibi fit mētio de hac aſſerta via. vñ cuꝫ
5 ṫ antiqua inſtrumenta probent de iure cōfines. c. cū cām. de proba.
c. cū olim. iuncta glo. j. de cenſi. ⁊ no. Bal. C. de iure delib. in. l. cū ali
quis. in. iiij. notabi. ⁊ glo. ⁊ Bal. in. l. optimā. C. de contrahen. et cō
mit. ſtipu. imo dictis inſtrumētis antiquis in iſtis antiquis magis
cis crediṫ q̃ teſtibus contrariū dicentib⁹ iuxta gl. no. in. c. tertio lo
co. in gl. magna. de proba. ⁊ Bal. in. l. optimā. C. de contrahen. ⁊ cō
mit. ſtip. ⁊ induciṫ ad hoc text. no. ff. de proba. in. l. cenſus. bene facit
ff. finiū reg. l. in finalib⁹. ¶ Nō obſtat ꝑdictis ſi diceretur ꝙ ꝑs aduer
ſa ꝑ plures teſtes ꝓbet ꝙ dicta aſſerta via publica a lōgiſſimo tꝑe
citra iuit prout hodie vadit: q: rñdeo ⁊ in hoc rogo dominationem
6 iudicantis vt placeat aduertere. nā ꝑ ſuppono ṫ ꝙ illa dr̃ via publi
ca que hꝫ ſolū. i. terrenum publicum certis finibus directum conſti
tuta ab eo qui habuit ius publicandi. i. eā publicā faciendi vt diffi
nit iuriſconſult⁹. in. l. ij. §. locoꝝ. ver. vie aūt publice ⁊c. ff. ne quid in
loco pub. al's autē non poteſt dici via publica niſi ſit conſtituta via
publica ab habēte poteſtatē vt dixi. vel niſi fuerit viſitata ꝑ via pu
blica tanto tꝑe cui⁹ in cōtrariū memoria nō extat vt eſt text. in. l. vie
vicinales. ff. de locis ⁊ itinerib⁹ publicis: clarū eſt aūt ꝙ non probaṫ
iſtā viam fuiſſe de publico conſtitutā ab habente poteſtate: an aūt

ſit probatũ iſtã fuiſſe viã vſitatã tanto tpe cuius in cõtrariũ memo-
ria nõ extet dico ꝙ nõ nedũ tãto tpe. ſed ẽt nec tpe. xxx. annorũ. con-
tinuorꝫ abſqꝫ aliq̃ interruptione ⁊ iteruallo ꝓſuppoſito ꝙ tps. xxx.
annorꝫ. ſatis eẽt qđ tñ nõ arbitror verũ ꝑ. d. l. vie bñ fateor ꝙ ſpacio
xxx. anno. eẽt ꝓſcriptũ iuri petẽdi rẽ occupatã bonafide ꝑ dictũ zun
tinũ ⁊ nellũ quominꝰ poſſent inter eos poni ꝯfines vt eſt tex. in. l. fi.
C. finiũ regun. ſꝫ de illo non eſt tractandũ qꝛ nullibi eſt probatũ qđ
dicti Nellus ⁊ zũtinꝰ tenuerint dictũ terrenũ occupatũ nedũ ꝑ. xxx.
annos. ſꝫ nec ꝑ. xx. vñ reuertẽdo ad ꝓpoſitũ dico ꝑmo ꝙ nõ ẽ ꝓba-
tũ de tpe cuius in cõtrarium memoria nõ exiſtit quia nullus teſtis
ꝑtis aduerſe maxime dñi eſt interrogatꝰ in cã ſcientie ſup ꝑmo. c. h
7 minime deponit: dꝫ enĩ ⁊ teſtis ad probãdũ memoriã in cõtrariũ nõ
extare dicere ꝙ cõis opi. ẽ memoriã nõ extare ẽ caſus in. l. ſi arbiter
ff. de ꝓba. ponit Bar. ff. de aqua plu. ar. i. l. ij. §. itẽ labeo qui ẽ. §. pen.
in fi. ⁊ Inn. in. c. veniẽs. de ver. ſig. ⁊ gl. Jo. an. in. c. j. de ꝓſcrip. i. vj. ⁊
Bal. in. l. cõuẽticulã. de epi. ⁊ cle. poſt Spe. in ti. de ꝓba. §. j. ¶ For-
tiꝰ dico ꝙ nec etiã ꝓbatũ eſt de ꝓſcriptione. xxx. anno. qđ ꝓbo. nã ſi
teſtes expreſſe ꝓbarẽt id qđ cõtinet in p̃io. c. ꝑtis aduerſe nõ ꝑ hoc
eẽt ꝓbata ꝓſcriptio vie publice. dꝛ enĩ in. d. c. qđ a. x. xv. xx. xxv. xlv.
annis citra ⁊ vltra ⁊ a tãto tpe citra cuius initij memoria nõ extat
in ꝯtrariũ via puſterle fuit via publica ⁊c. nã. d. c. eſt verificatũ etiã
ſi vna de tñ in toto tpe ꝑdicto dcã via fuerit habita pro publica. eſt
8 ergo neceſſe vt ꝓbet ⁊ ꝯtinuatũ tps ꝙ capitulũ dicat a tãto tpe ⁊ ci-
tra. l. j. §. qđ aũt. ff. de aq̃ quoti. ⁊ eſti. iſta fuit no. practica Bart. ff. de
vſucap. in. l. celſus. ⁊ Hoſt. ⁊ Jo. and. in. c. lꝫ cãm. de ꝓba. ⁊ Bart. ẽt
in. l. ſi poſt. ff. de rei vẽ. vbi dicit ꝙ dꝫ dicere articulꝰ a. x. annis citra
⁊ per dcm̃ tps ⁊ Bal. idẽ in. l. indicia. C. de rei vẽ. ⁊ Inn. in. c. inter di
lectos. de fi. inſtru. ¶ Et idẽ dico i tertio. c. qui ſtat ſimilr̃ vbi dicit
ꝙ a dicto tpe citra vſqꝫ in ꝓſentẽ ⁊c. ⁊ nõ dt ꝑ totũ dictũ tps. ¶ Su
per ſcđo vero caplo dicẽte ꝙ via puſterle continue a dctõ tpe citra
fuit ⁊ erat ꝓut hodie eſt directa ꝑ directũ iter ꝓut hodie ꝑgit. Dico
ꝙ ẽt ſi teſtes expreſſe ꝓbarẽt iſtud capitulũ qđ quidẽ capitulũ nullo
mõ probant teſtes: ſꝫ ꝓſuppoſito ꝙ probarent non hꝫ releuare: vt
dicat probata ꝓſcriptio vie publice qđ oſtendo per ſolẽnẽ practi-
cam Bar. in. d. l. celſus. ad fi. quẽ ſequitur Bal. in. l. fi. in. xv. oppo. C.
de edicto diui adri. vbi dicit ꝙ nõ ſufficit articlare ⁊ ꝓbare ꝙ quis
poſſederit puta per. x. annos: vt quis dicat rẽ ꝓſcripſiſſe: ſꝫ dꝫ arti-
culare ꝙ poſſederit ꝑ. x. annos finitos tali tpe: vt ſic ſe ad certũ tps
referat: alias aũt poterit eſſe ꝙ vnꝰ teſtis ſentiet de quibuſdã decẽ
annis ⁊ aliꝰ de alijs decẽ annis: vnde cũ probatio ſit dubia nõ re-
leuabit. c. in ꝑñtia. de proba. l. inter ſtipulantẽ. §. j. de foro cõpet. Ita
qđ in ꝓpoſito licet articulus cõtineat ꝙ a quadragintaquinqꝫ an-
nis citra via puſterle cõtinue fuit prout hodie eſt cum nõ ſit articu
latũ de q̃dragintaquinqꝫ annis finitis tali tpe nihil releuat vt dixi.
¶ Itẽ aduertat dominatio veſtra: quia nonnulli teſtes dicunt qđ
iam ſunt. xxx. anni ꝙ dicta via puſterle ibat ꝓut hodie vadit. qꝛ iſti
teſtes nihil probant: qꝛ vt dixit Bar. in. d. l. celſus. debẽt dicere qđ
iam ſunt. xxx. anni elapſi ante tps litis ꝯteſtate: ⁊ non añ tps depo-
ſitiõis eorꝫ tex. eſt melior de iure ſm Bar. ibi in. l. morte. C. de rei vẽ-
di. ⁊ in. l. ſi poſt. ff. eo. tit. ⁊ in. l. nec bona. ⁊ ibi Bar. C. de ꝓſcrip. lõgi
tẽpo. ⁊ Bal. in. l. ſuper lõgi. ad fi. eo. titu. Item ſi aliquis teſtis dice-
ret ꝙ vidit ſemꝑ dictã viã vſitari pro publica non probat aliquod
tẽpus continuum: imo etiã ſi diceret quod vidit quinquaginta an-
nis ſemper ita vſitari nõ probat tẽpus continuũ: vt no. Dy. ⁊ Bar.
in. l. j. ff. ſolu. matri. Jaco. de are. ⁊ Bal. in prima conſtitu. C. ad ſi. d.
Ant. ⁊ do. Jo. in proemio decretalium. Ita qđ multum iuuat acto-
rẽ ꝙ pro parte rei nõ fuerit bene articulatũ ⁊ male examinatum in
cauſa principali. ¶ Item vnum eſt ponderandũ per qđ oẽs proba
tiones partis aduerſe corruũt. nã teſtes vtriuſqꝫ partis dicunt qđ
iam lõgum tempus eſt qđ flumen inundauit dictã aſſertã viã. q̃dã
enĩ dicunt iam ſunt. xlvj. anni. vt dicit Vgolinus decimusquintus
teſtis magiſtri Jacobi ſup. vj. caplo. Andreas de fiorenzola ſextꝰ te-
ſtis eiuſdẽ ſup. xxxij. caplo. dicit de. xxx. annis. ⁊ idẽ donatus ſepti-
mus teſtis ſup. ix. capitulo ⁊ mẽgus nonus teſtis deponit ſup. xxij.
capitulo de. xxx. annis Joãnes magiſtri Beghi octauus teſtis ꝑtis
aduerſe ſup primo capitulo dicit ꝙ ſunt. xl. anni ꝙ flumẽ inũdauit
dictã aſſertã viam. Tonius de ſolarolo duodecimus teſtis partis
aduerſe ſup primo capitulo deponit de. xxxv. annis bittinus de cal
uis ſeptimus teſtis eiuſdẽ ꝑtis ſup q̃nto caplo dicit de vinginti an-
nis aliqui alij ſunt qui dicunt de alijs tpibus aliqui ſunt qui non
ſunt interrogati de tempore: vnde cũ omnes deponant de iſta inũ-
9 datione per ipſam ⁊ inũdationẽ fuit interrupta ꝓſcriptio dicte aſſer
te vie. ff. de acqui. poſſeſ. l. iij. §. nerua filius. ⁊ ibi Bar. ⁊ l. qui vniuer
ſas. §. itẽ qđ a mari. eo. ti. ⁊ no. idẽ Bal. i tractatu de alueo ſup ver-
bo aliđ ſane ⁊c. ita ꝙ de nouo oportebat reincohari ⁊ cõpleri ꝓſcri
ptionẽ. no. Bar. in. l. ſi is q̃ pro emptore. §. ſi is qui bona. de vſucap.
cũ ſi. que non põt eſſe cõpleta: quia pluries inundauit dictũ flumẽ
per dictã viã ⁊ lõgo tpe tenuit alueum ſuper dicta via: vt ꝑꝫ per le
cturã dictorũ teſtiũ per quẽ apparet nõ eſſe ab illo tpe citra decur-
ſum longiſſimũ tps qđ etiã ſi verũ eſſet qđ eſt falſum nõ eſt ꝓba-
tũ ꝙ a tpe inundationis ⁊ citra dicta via fuerit cõtinuo vſitata pro
via publica ⁊ eſt maxime aduertẽdũ quia teſtes multi deponentes
de iſta inũdatione abſqꝫ certo tpe non probãt neceſſario dictã pre-
ſcriptionẽ fuiſſe cõpletã ante dictã inundationẽ: ergo probatio eſt
dubia que nõ releuat vt. c. in ꝓſentia. Itẽ etiã beneaduertatis ꝙ ſi
qui teſtes reperirent qui neceſſario cõcluderent ⁊ probarẽt modis
quibꝰ neceſſe eſſet eos deponere. vt probarent prout ſupradictũ eſt
nõ poterit tñ negari quin ſint pauciores teſtibꝰ dicti magiſtri Ja-
cobi. ergo. ⁊c. l. ob carmẽ. §. fi. cũ vul. ¶ Subdo ⁊ credo dicere ma-
ximã veritatẽ ꝙ cũ teſtes magiſtri Jacobi in effectu deponãt quod
viderũt per longiſſima tẽpora dictã aſſertã viã ire tramite recto et
aliter quã hodie vadat ⁊ per terrenũ occupatũ per dictos Nellũ et
Ziũtinũ. Teſtes vero ꝑtis aduerſe dicũt ꝙ ſemꝑ viderũt iam ſunt
xl. l. lx. anni ⁊c. qđ dcã via ibat recto tramite ꝓut hodie vadit qđ iſti
teſtes partis aduerſe debẽt reduci ad concordiã cum teſtibus acto-
ris hoc modo. vꝫ ꝙ ipſi viderunt iam eſt lõgiſſimũ tps dictã viam
ire tramite recto ꝓut hodie vadit. vꝫ a domo fiuerij maſaroli vſqꝫ
ad bedullã ſeu frõtẽ poſſeſſionis magri Jacobi tramite recto ꝓut
hodie vadit ſꝫ abinde infra non viderunt illã ire tramite recto ꝓut
hodie vadit quia illo tꝑe flumen veniebat vſqꝫ ad dictam bedullã et
teſtã poſſeſſionis ꝑdicte et occupabat dictã aſſertã viã abinde in-
fra ita ꝙ videri nõ poterat quo ire deberet via. ⁊ iſta eſt itẽtio mul
torum teſtiũ etiã ꝑtis aduerſe ⁊ maxime eſt intentio ſer Joannis de
mõte catone decimi teſtis ſuper ꝑmo. c. ⁊ Frãciſci gbini vltimi te-
ſtis ſuper primo. c. ad quã cõcordiam. toto poſſe laborare debemus
c. cũ tu. de teſti. l. inter ſtipulantem. §. j. cum ibi no. de verb. ob. ⁊ no.
in. l. iij. §. fi. ſi cer. peta. ⁊ in. l. inſulam ſolu. mat. cum infinitis concor.
¶ Preterea ⁊ poſtremo pars aduerſa opponit qđ iſta aſſerta via ẽ
publica ⁊ ſic opponit de iure tertij in quo non dꝫ admitti. l. loci cor-
pus. §. competit. ſi ſerui. ven. quia quantum ad reos cõuentos libe-
10 ras edes habemus ⁊ maxime ⁊ quãdo ius tertij non eſt ipſo iure ex
cluſiuũ iuris agentis prout eſt in caſu iſto quo ius tertij ſcꝫ vie pu-
11 blice eſt cauſatũ ab aſſerta preſcriptione ſm eos que ꝓſcriptio ⁊ non
tollit ius ipſo iure. ſed ope exceptionis vt eſt tex. gl. ⁊ ibi Bal. in. l. j.
C. ſi aduerſus creditorem. lib. vij. ⁊ glo. in. l. cum notiſſimi. in princi.
que incipit ſed cum perſona de preſcrip. xxx. ann. ⁊ Bal. in. l. ſicut. eo.
tit. facit qđ no. Bar. in. l. legaui. de libe. lega. ⁊ in. l. ſi is qui. §. ſiauꝰ.
de ſol. ⁊ in. l. fi. rem ra. ha. cũ ſimi. ¶ Ex quibus omnibus breuiter
cõcludo fundatam ⁊ probatam eſſe intentionem actoris tã in cau-
ſa principali q̃ꝫ appellationis ⁊ probatiões partis aduerſe i nihilo
obſtare vt. ſ. probaui. Et pronũtiari ⁊ declarari debere dicto magi
ſtro Jacobo ⁊ eius ꝓcuratori reſtitui debere quantũ oſtendit ⁊ de-
monſtrat teſta. ⁊ frons poſſeſſiõis ſue in terreno occupato ꝑ dictos
Nellũ ⁊ Ziuntinum. Et vt ꝑdicta habilius fieri poſſint ꝙ per agri
menſores per vos eligendos ponatur linea ⁊ filũ ſeu ſquadrum vt
videatur quantũ ſit occupatũ ⁊ pronũtiari ⁊ declarari debere ma
le iudicatũ ⁊ bene appellatum ⁊ in omnibus ⁊ per omnia prout in
libello appellationis cõtinetur. ¶ Nec habet etiã iuuare ꝙ in cau-
ſa appellatiõis pars aduerſa conet velle probare ꝙ dicta petia ter
re in qua hodie eſt plãtata ſalicũ fuerit tẽta ⁊ poſſeſſa ꝑ dictos Nel
lum ⁊ zuntinũ a. xx. annis citra ⁊ ſic velint ſe tueri exceptiõe ꝓſcri-
ptionis qꝛ cautafola eſt pluribus rationibus. Et primo quia non
conſtat de titulo. ergo ꝓſcriptio longi temporis nihil iuuat. Et ſi de
aliquo titulo cõſtaret non conſtat ꝙ in dicto titulo cõprehendatur
dicta ꝑticula poſſeſſionis de qua nũc eſt queſtio. Itẽ non probat ꝑ
teſtes ſaltẽ concordes quãto tẽpore poſſederit ⁊ in dubio ſunt ſin-
gulares in tẽpore. Item vt dixi ſupra non deponunt teſtes de initio
neqꝫ de fine eiuſdem tpis. item nõ eſt allegata bona fides ſine qua
nulla ꝓſcriptio cauſari põt. c. fin. de ꝓſcrip. ⁊ in regula poſſeſſor. et lꝫ
12 alıs dicamꝰ ⁊ qđ ex titulo vel alia quauis de cã bona fides preſumat
tñ ſꝑ dꝫ allegari alıs non opitulat exceptio preſcriptionis. l. ſi adul-
teriũ cũ inceſtu. §. idẽ pollioni. de adul. ꝑ quẽ tex. ita no. dixit Bald.
in. l. ſup longi in verſi. illud aũt tene fixũ cordi ⁊c. C. de ꝓſcrip. lon. tẽ
po. ⁊ Ang. in. l. eum qui. §. fi. ff. de publicia. facit qđ no. in cle. appel-
lanti. de app. ⁊ in. c. ij. vt li. nõ cõteſt. ¶ Preterea q̃ fundat ſe ex pre-
13 ſcriptione longi tpis hoc eſt. x. annorꝫ opꝫ ⁊ qđ ꝓbet etiã ꝓſentiã il-
lius cõtra quẽ ꝓſcribit alıs non obtinet ita tꝫ Ja. bu. in. l. vlt. ꝑ illũ.
tex. C. de preſcrip. lon. tempo. quem ſequit Bal. per illũ text. in. l. pre-
ſcriptione. C. quibus ob. long. tẽp. preſcrip. vnde cum in caſu noſtro
non ſit tractãdũ de ꝓſcriptione. xx. annorũ. ſꝫ. x. tm̃ quia de. xx. an-
nis ſaltẽ completis ante motũ ꝓſens iudiciũ non probat per teſtes
nec aliquo modo. ergo fruſtra de ꝓſcriptione tractãdũ eſt. ¶ Nec
etiã hꝫ releuare ꝑtẽ aduerſam id quod conat probare. vꝫ ꝙ poſſeſ-
ſio Joãnis de la ſtella veniebat ⁊ ꝓtendebat vſqꝫ ad bedullã: quia
teſtes hoc nõ ꝓbãt: imo dicũt ipſimet teſtes partis aduerſe exami-
nati in hac ſcđa cã appellationis qđ Mathꝰ Magnanꝰ nõ po-
tuiſſet poſſidere vltra bedullã qn ipi ſciuiſſet: ſꝫ ſi ioãnes d la ſtella
ibidẽ poſſidebat duo ñ poterãt iſolidũ tenere neqꝫ iſolidũ poſſidere
l. iij. §. ex ꝯtrario. ff. d acq. poſ. l. ſi vt certo. §. ſi duobꝰ vehiculũ. ff. ꝯmo. et
vltra hoc multi ⁊ plures teſtes magri Jacobi deponũt ꝙ poſſeſſio
dicti

dicti magiſtri Jacobi ꝓtendit vltra bedullã ꝑ decẽ ꝑticas ⁊ ẽt de
antiquiori poſſeſſiõe deponũt ergo tales teſtes: tũ qꝛ plures tũ qꝛ
14 ⁊ de antiquiori poſſeſſiõe deponẽtes ꝓualẽt teſtibus dictorꝫ nelli ⁊
zuntini. l. ob carmẽ. §. fi. de teſt. c. in nra. de teſt. ⁊ c. lꝫ cãm. de proba.
¶ Preterea nihil ãplꝰ tractãdũ eſt de terra Joãnis de la ſtella: qꝛ
cũ tota terra fuerit a flumine inundata ⁊ corroſa ⁊ ꝑmã formã ami
ſerit lꝫ poſtea flumẽ ceſſauerit nõ redijt dñiũ dicte terre ad dictũ ioã
nẽ de la ſtella ſꝫ ad habentẽ ꝑdiũ ibi vicinũ vt. l. adeo. §. qđ ſi poſt. cũ
ibi not. ff. de acqui. re. do. ꝙ aũt dicta terra Joãnis de la ſtella fuerit
i totũ inundata ⁊ corroſa ꝓbãt teſtes magiſtri Jacobi examinati i
hac ſcđa cauſa appellationis ⁊ maxime Franciſcus quondã Vgoli
ni quartus teſtis ſup. ij. c. ⁊ ſequẽtibꝰ ⁊ oẽs alij teſtes dicẽtes ꝙ flu-
mẽ inundauit ⁊ corroſit vſqꝫ ad bedullã. Itẽ iſto caſu ꝑs aduerſa op
poneret de iure tertij ⁊ ſic nõ dꝫ audiri: vt. ſ. dixi. ¶ Et ꝑ predicta ⁊
alia multa que patẽt in ꝓceſſu que declaratiõe ⁊ legũ auxilio nõ in-
digent cõſtat dictũ magiſtrũ Jacobũ tam in iure q̃ꝫ in equitate iuſti
tiam fouere qđ clarius etiã patebit ꝑ inſpectionẽ oculorꝫ ⁊ ideo ꝓ-
nuntiandũ eſt indubitãter male appellatũ ꝑ dictum ſer Ludouicũ
⁊ bene iudicatũ ꝑ dictũ dominũ Saluium. Conſideret etiã ad maio
rem euidentiam rei dñs iudicãs ꝙ magiſter Lucas vnus ex ingroſ
ſatoribus ⁊ iudex prime cauſe examinatus ꝑ parte dicti magiſtri
Jacobi in cauſa appellationis atteſtat ꝙ ſemꝑ ei ⁊ ſocio viſum fuit
qđ magiſter Jacobꝰ iuſtitiã foueret. Et qꝛ pluribꝰ impeditus ⁊ an-
xius ſum finem faciam. Laus Deo. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxviij.

1 ☞ Appellatione familie comprehenduntur filij.
2 Legando alimenta tali cũ familia perinde eſt ac ſi legaſſet alimẽta
tali ⁊ familie.
3 In tranſactione ſuꝑ alimentis eſt neceſſaria autoritas pretoris.
4 Nõ põt quis renuntiare quo ad alimenta debita vxori ⁊ liberis.
5 Alimenta nõ debent preſtari in alio loco q̃ꝫ in domo in qua dixit te
ſtator. 6.
7 An pro alimentis preteritis poſſit peti eſtimatio.

¶ Conſilium. clxxviij.

¶ Caſus talis eſt.

¶ Jacobus condidit teſtm̃ eius vltimã voluntatẽ. In quo inter ce
tera tale fecit legatũ ſeu ordinamentũ vꝫ. ¶ Itẽ iure legati voluit
diſpoſuit mãdauit ac reliquit dñs teſtator ꝙ Chriſtophorus poſſit
⁊ valeat cũ ſua familia ſe reducere cũ. d. Paula ipſius teſtatoris vxo
re in domo ſue habitationis ⁊ cũ ea ⁊ ꝑ eã in domo ſue habitatiõis
morari ⁊ habitare atqꝫ recipi ⁊ acceptari ⁊ toto tpe ſue naturalis
vite ꝑcipere ⁊ hrẽ alimẽta ſibi ⁊ dicte eius familie neceſſaria ꝑ vi-
ctu ⁊ expẽſis ⁊ de redditibꝰ fructibꝰ ⁊ bonis ſue hereditatis ⁊ vna
cũ dicta. d. Paula eius herede ⁊ vſufructuaria antedicta. Et i oibꝰ
alijs ſuis bonis certos alios ſibi inſtituit heredes. ¶ Poſt mortẽ di
cti teſtatoris ⁊ adita eius hereditate per dictos eius heredes ſuper-
uixit dictus Chriſtophorus per duodecim annos ⁊ vltra q̃ Chriſto
phorꝰ tpe mortis dicti teſtatoris habebat vxorẽ ⁊ filios ⁊ poſt mor-
tẽ dicti teſtatoris ẽt habuit alios filios. Nec reperit ꝙ dicti heredes
dicti teſtatoris dicta alimẽta vnq̃ ꝓſtiterint dicto Chriſtophoro vl
eius familie. ¶ Interi viuẽte dicto Chriſtophoro orta fuit materia
q̃ſtionis inter dictã Paulã heredẽ vſufructuariaꝫ dicti teſtatoris ex
vna ꝑte ⁊ ꝑfatos heredes ꝓprietario dicti teſtatoris ex altera cuius
occaſione facta fuit quedã tranſactio inter ipſas ꝑtes in qua tranſ-
actione inter cetera dicta. d. Paula promiſit dictis heredibꝰ dicti te
ſtatoris ſe facturã ⁊ curaturã. Ita ⁊ taliter ꝙ dictꝰ Chriſtophorus
vel eius heredes ꝑpetuo nihil peterẽt de dicto legato vel eius occa
ſione ⁊ ꝙ eos nullatenus inquietarẽt. Et ſi ſecus fieret ꝓmiſit ipſa
d. Paula dictos heredes penitus ſine dãno eximere ⁊ ꝯſeruare. Et
ꝑdicta fecit ⁊ ꝓmiſit dicta. d. Paula ꝑñte volẽte ⁊ conſentiẽte dicto
Chriſtophoro ſuo noĩe ⁊ vice ⁊ oium ⁊ ſingulorꝫ de ſua familia. Et
oim ⁊ ſingulorꝫ aliorꝫ quorꝫ itererat ſeu itereſſe poterat ſeu poterit
in futurũ ꝑ q̃bꝰ de facto ꝓmiſit. Et dictis nominibꝰ ꝑ pactũ renũtiã
te oĩ ⁊ cuicũqꝫ iuri ſibi ⁊ dictis de eius familia ⁊ alijs ꝑ q̃bꝰ de rato
ꝓmiſit vt. ſ. cõpetẽti ſeu ꝯpetituro vigore vel cã relicti ſeu ordinamẽ
ti antedicti. ¶ Dictus Chriſtophorus poſt ꝑdicta deceſſit ſuperſti
tibus vxore ⁊ filijs ipſius Chriſtophori. ¶ Nunc dicta vxor et filij
repudiata per ipſos filios hereditate dicti Chriſtophori eorꝫ patris
agunt ꝯtra heredes dicti teſtatoris ⁊ petũt certã pecunie quãtitatẽ
ꝑ alimẽtis eis ꝓſtañ. omiſſis ꝑ dictos heredes dicti teſtatoris a tpe
mortis dicti teſtatoris vſqꝫ in tempus mortis dicti Chriſtophori.
¶ Queritur nunq̃d poſſint: ⁊ nunquid debeant obtinere.

Redẽptoris inuocato ſuffra
gio. Videretur forſan ad conſultationem premiſſam.
¶ Prima conſideratione reſpondendum competere di
ctis filijs quondam Chriſtophori ⁊ eius vxori ius agendi ad dictas
quantitates rõne alimentorꝫ non preſtitorꝫ. Nam fuerunt legata
1 alimenta Chriſtophoro vnã cũ familia ſua ⁊ ⁊ appellatione fami-
lie ꝯprehendunt filij. l. de teſtatio. l. ꝓnũtiatio. ff. de ꝟ. ſig. ⁊ l. fi. C. eo.
ti. ⁊ l. q̃ in adoptionẽ. ff. de adoptio. cõprehẽdit etiã vxor in diſpoſi
tione vltime volũtatis: vt ꝓbat in. d. l. fi. ⁊ ibi Bar. ⁊ eſt tex. apertus
in. l. q̃cũqꝫ. C. de re milit. li. xij. ⁊ in aut. de reſti. fideicõ. i rub. facit. xj.
q. iij. qm̃ multos. ¶ Quinimo dicit Bal. in. l. cõſentaneũ. ſuꝑ pe. gl.
C. quõ ⁊ qñ iud. ꝙ q̃libet ꝑſona mihi domeſtica dꝛ eẽ de familia mea
allegat. l. cũ ſcimus. C. de agrico. ⁊ cẽſi. li. xj. inter quos domeſticos
enumerat vxor vt no. gl. pe. C. y. ⁊ alij i. l. ij. C. de teſti. ⁊ Spec. i ti. de
teſte. §. j. in ꝟ. ſꝫ q̃d de vxore ⁊ ibi Jo. an. ⁊ notant doc. in. c. in lr̃is. et
alibi dicit iuriſcõſultus qđ legãs habitationẽ viro vr̃ etiã in effectu
legaſſe vxori. l. ceterum. §. mulieri. ff. de vſu ⁊ hab. ⁊ l. ſi ita ſtipula-
2 tus fuero ꝑ te non fieri quominus. ff. de ver. ob. ¶ Et legando ⁊ ali
mẽta Chriſtophoro cũ familia ꝑinde eſt ac ſi teſtator dixiſſet relinq̃
alimẽta Chriſtophoro ⁊ ẽt familie vt. l. illi cuꝫ illo. ff. de vſuf. lega. ⁊
l. titye textores. §. nihil. cũ ſi. ff. de le. j. ⁊ in. l. ſi ancilla cũ liberis. co. ti.
⁊ plene ꝑ doc. in. l. ſi cui. ff. de fundo iſtru. ⁊ i. l. fundũ. C. de ver. ſigni.
3 ¶ Nec ⁊ hꝫ obſtare renũtiatio facta ꝑ Chriſtophorũ: qꝛ prio nõ vr̃
valuiſſe ꝓpter defectũ autoritatis pretoris que neceſſaria vr̃ i tranſ
actione que ſuꝑ alimẽtis celebrat. l. de alimẽtis. C. de tranſa. ⁊ l. cũ
hi. q̃ſi ꝑ totã. l. ff. eo. ti. ⁊ ꝓpꝛe in renũtiatione ponit Spec. in ti. qui
ſi. ſint legi. §. j. ver. ſꝫ pone quidã. ⁊ expreſſius Bal. in. l. pactũ qđ do
4 tali. i fi. C. de colla. ¶ Deniqꝫ ⁊ dato qđ Chriſtophorus potuiſſet re-
nuntiare quãtũ erat ꝓ alimẽtis ſue ꝑſone debitis tñ quo ad alimen
ta debita vxori ⁊ liberis nõ potuit renũtiare. l. ſi arrogator. ff. de ado
ptio. c. filij nati. ſi de feu. fue. ꝯtro. l. ſi vnus. §. ante oĩa. ff. de pac. ⁊ l.
tranſactione. C. de tranſac. ⁊ qđ in ſpẽ no. gl. in. l. pactũ qđ dotali. C.
de colla. ⁊ pulchre Dy. Ang. ⁊ Bal. in. l. apud iulianũ. §. ſi q̃s alicui.
ff. de leg. j. cũ ſi. vbi dicũt ꝙ ſi pater acq̃ſiuit feudũ ꝓ ſe ⁊ filijs nõ põt
pater in ꝑiudiciũ filiorꝫ renuntiare feudo. de quo etiã per Bal. in. l.
qui ſe patris in. x. col. C. vnde lib. ⁊ in. l. ſi in perſonã. C. de fideicom.
Item dato qđ ille cui alimenta relicta ſunt ſe aliunde aluerit dꝫ tñ
ab herede conſequi. l. de alimẽtis. ⁊ illũ tex. ad hoc ibi nõ. Bal. C. de
5 tranſa. ¶ Sed ⁊ his nõ obſtãtibus puto ꝓculdubio dictos agentes
in dicta eorꝫ petitione obtinere non poſſe ex pluribus. nã reliquit
teſtator dicta alimẽta ꝓſtanda in domo dicti teſtatoris ſeu habita-
tionis eius vxoris ⁊ vna cũ eius vxore de redditibꝰ ⁊ fructibꝰ ſue he
reditatis vnde alibi quã in dicta domo ⁊ habitatiõe preſtari nõ de-
buerunt nec debẽt dicta alimẽta vt. l. caio. §. imperator. ⁊ ibi Bart.
ff. de ali. ⁊ ciba. lega. l. ſi q̃s ita legauerit. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ l. q̃
ꝯcubinã. §. vxori. cũ ibi no. ff. de cõditio. ⁊ demon. dicta enim verba
qđ dictus Chriſtophorus cũ familia habeat alimẽta vna cũ vxore
teſtatoris in domo habitationis ipſius cẽſentur adiecta ad cõmodũ
⁊ fauorẽ illorꝫ ad quos ſpectat onus alimẽtorꝫ ratione cõmodioris
ꝓſtatiõis. l. iiij. §. fi. a contrario ſenſu. ff. de ann. lega. ita dixit Bar. in
l. j. C. de lega. ⁊ in. l. illis libertis. ff. de cõditio. et demõ. et in. l. caio. §.
imperator. in fi. ff. de ali. lega. et Specu. in titu. qui fi. ſint legi. in ver.
quid ſi dixit in teſtõ. ⁊ expreſſius Bar. in conſilio incipiẽte quidam
ſibi filios heredes ⁊c. vbi apertiſſime decidit caſum noſtrũ. q̃rit enĩ
ipſe teſtator legauit filio fratris ſui victũ ⁊ veſtitũ in domo dicti te-
ſtatoris. ⁊ d bonis dicti teſtatoris dubitat an dictus legatariꝰ poſ-
ſit petere legatũ extra domũ teſtatoris. Scđo querit an dictꝰ lega-
tarius poſſit petere alimẽta ꝓ ꝓterito tpe quo ſibi ſatiſfactũ nõ fuit.
Tertio querit an dato qđ petere poſſit pro ꝓterito tpe an petere de-
beat eſtimationẽ an vero res ipſas de quibꝰ alimẽta ꝓſtantur. quo
ad primũ concludit qđ ſi legatarius cõmode habitare põt in domo
ipſius teſtatoris nõ debent alimẽta extra domum ꝓſtari qꝛ illud re-
ſpicit fauorẽ illius qui alimẽta ꝓſtare dꝫ quia cuꝫ minori ſumptu in
domo ſua alimẽta miniſtrat vt docet facti experientia: q̃ eſt omniũ
rerꝫ magiſtra. c. quã ſit. de elec. niſi legatarius ibidẽ habitare im-
pediret ꝓpter factũ vel ſeuitiã eiꝰ q̃ ad alimẽta tenet in domo eius
ꝓſtare. allegat. d. l. q̃ cũ ꝯcubinã. §. vxori. et. l. meuia. i ꝑnci. ⁊. §. j. ff. de
ann. leg. cũ concordãtijs allegatis ꝑ eũ in dicto conſilio vbi etiã rũ-
det ad nõnulla q̃ poſſent in ꝯtrariũ allegari. ¶ Circa ſcđm dubiũ
rñdet ꝙ ſi legatarius in domo ſtetit in qua alimẽta ꝓſtãda erãt vl ꝑ
ipm legatariũ non ſtetit: ſed ꝑ aliũ quominus in dicta domo ſtaret
põt legatariꝰ ꝓ tpe ꝓterito petere ſi ſibi ꝓſtita nõ fuerũt ita dicit ẽe
caſuꝫ in. l. libertis quos. §. manumiſſis. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. lega. ⁊ iſtđ
quo ad cõſultationẽ noſtrã ponit gladiũ ad radicẽ. cũ enĩ ſteterit ꝑ
dictũ Chriſtophorũ ⁊ eiꝰ familiã quominus habitauerint in domo
habitatiõis ꝑdicte ⁊ vna cũ vxore dicti teſtatoris nec ꝓbatũ ſit de
aliquo iuſto impedimẽto: ideo ſine dubio videri nulla peti poſſe ali
6 mẽta. ¶ Pro hoc ⁊ facit qꝛ ille cui legata ſunt alimẽta in domo te-
ſtatoris ꝓſtanda dꝫ in domo ꝓſtare ſeruitia ſm qualitatem ſue ꝑſo-
ne: vt egregie voluit Bar. in. l. caio. §. impator. ff. de alimen. et ciba.
lega. ⁊ expreſſius Bal. in. l. ꝑallega. l. j. C. de lega. vbi dicit ꝙ talis ꝑ-
ſona ſaltẽ ad operas obſequiales tenet alias nõ dꝫ habere alimen-
ta. Iuxta illud qui non laborat nõ mãducat. allegat in argumentũ.
l. in rebus. §. poſſunt. ff. cõmo. ⁊ l. ſcio. §. ſi. ff. de ann. lega. cũ qua de-
ciſione etiam trãſit Pau. de caſt. in. l. diuortio. in prin. ff. ſolu. matri.
7 ¶ Quo ad tertium ⁊ dubium. ſ. an dato qđ aliqua alimẽta pro tem
pore preterito peti poſſent. an peti poſſit eſtimatio. Reſpõdet Bar.

in preallegato ɔſilio premittẽdũ eſſe q in alimẽtis pſentibus et futu
ris non dr debita quantitas pecunie:ſʒ debef habitatio.Itẽ vinuʒ
frumẽtũ:medicine:lectũ:veſtimẽtũ:τ alia neceſſaria ad victũ.l.ver
bo victus cũ.l.ſeq.ff.de vb.ſig.τ.l.legatis.ff.de ali.τ ciba.lega.Ideo
iſta erãt in petitione in alimẽtis futuris.Sʒ in pteritis dicit q qdã
ſunt que ptérito tpe pereũt:vt eſt habitatio.nã impoſſibile eſt q tu
des mihi habitationẽ pcedentis tẽpozis:vnde p illa petitur eſtima
tio.allegat.l.ſi vſuſfructus mihi in bienniũ.ff.de vſufr.lega.quedam
ſunt que nõ pereũt:tñ nõ expedit nobis vt preſtenf de pſenti.vt me
dicine quibus anno egebã:nũc nõ egeo:q2 ſum ſanus.τ p iſtis etiã
peteref eſtimatio.l.patronus q operas.τ.l.ſi libertus artẽ.ff.de ope
ris liber.quedã ſunt que expediũt etiã nobis hodie dari lʒ p pterito
date nõ fuerint:vt frumentũ:vinũ:oleũ:carnes:veſtimentũ:τ lectũ
que annis pteritis dari debuerũt τ tũc fm eũ non eſtimatio.ſed id
ipſum qd pſtari debuit petendũ eſt.allegat.l.in libertis quos.§.ma
numiſſis.τ ibi hoc idẽ voluit Bart.ff.de alimẽ.τ ciba.lega.τ.l.nulli
C.de eroga.milita.anno.li.xij.τ idẽ Bart.in tractatu ſuo alimẽtoꝝ
in ver.gro mihi debebas alimẽta τ nõ preſtitiſti τc.vbi etiã ad hoc
allegat.l.cũ vnus.§.verbis.ff.de ali.τ ciba.lega.niſi ɔſtaret q ille q
tenebaf ad alimẽta pſtanda fuiſſet interpellat⁹ τ cõſtitutus i moꝛa
q2 tunc poſt tps moꝛe poſſet peti eſtimatio:iuxta.l.vinũ.cum mate
ria.ff.ſi cer.pe.τ.l.in hac.ff.de tritica.Et expꝛeſſe in.l.q vſumfructũ
§.ſi.τ.l.queſitũ.cũ ibi notatis.ff.de vſufruc.τ tanto minus conſeque
ref legatarius quantũ fuiſſet intereſſe dictarũ operaꝝ obſequialiũ
ad quarũ preſtationẽ tenebaf vt dixi:vt notat Bar.in.l.diuoꝛtio.in
pzin.in.j.col.ff.ſolu.mat.ar.l.ſi conſtante.§.quoties.eod.ti.Sed ita
eſt q de aliqua interpellatiõe facta heredib⁹ teſtatoꝛis:nec de aliq
eoꝝ moꝛa ɔſtat:ergo rõne moꝛe nulla potuit peti eſtimatio.C Sʒ
dato q aliqua alimẽta p pterito tpe peti potuiſſent:vt q2 conſtaret
dictos legatarios in domo habitatiõis predicte ſtetiſſe ſeu ſtare vo
luiſſe poſſent peti alimẽta in rebus τ in ſpeciebus ac redditibus he
reditatis teſtatoꝛis nõ autẽ potuit peti eſtimatio put petita eſt nec
etiã quo ad habitationẽ peti põt eſtimatio:q2 habitatio in q reſide
bat vxoꝛ dicti teſtatoꝛis erat illa q parata extitit p dictis legatarijs
τ imputef dictis legatarijs ſi in ea nõ habitarũt cũ ex hoc nullũ cõ
modũ reſultauerit heredib⁹ qui eiuſdẽ habitationis patientiã dicte
vxoꝛi pſtare opoꝛtuit.τ ſic pñt dicere heredes legatarijs predictis
gratis habituri eramus habitationẽ vobis ɔcedendã.l.ij.in fi.C.de
neg.geſt.τ ſic nõ põt ab heredibus peti p legatarios quãti fuiſſent
heredes cõducturi habitationẽ p legatarijs ex quo abſq mercede
aliqua domũ pdictã ad hũc vſum deputatã habuerunt.l.in ſumma
ver.τ ſic habitationẽ.τ ibi Bar.ff.de cõdi.indebi.C Quinimo da
to etiã q teſtatoꝛ nõ expꝛeſſiſſet q dictis legatarijs deberẽt pſtari
alimẽta in domo eius i q dicta vxoꝛ habitabat:tñ veꝝ erat heredes
nõ teneri preſtare alimẽta i alia domo:ſʒ liberabanf pſtãdo dictis
legatarijs alimenta in dicta domo hereditaria in qua vxoꝛ teſtato
ris etiã habitaſſet ſi cõmode potuiſſent dicti legatarij i ea habitare
τ ita interpꝛetaf teſtatoꝛẽ ſenſiſſe q i domo hereditaria alimenta
pſtenf:ita ſignãter voluit Bal.in.l.i annalibus.i fi.C.de le.τ Bal.et
Pau.de ca.in.l.ſi domus.in pꝛin.p illũ tex.ff.de le.j.facit qd no.Bar.
in.l.iij.in pnci.p illũ tex.ff.de vi.tri.τ ole.leg.Ex pmiſſis euidẽs pʒ rñ
ſio ad allegata in ɔtrariũ q2 fateoꝛ veꝝ eſſe quod ad dictũ legatum
alimentoꝝ videbanf vocati filij vxoꝛ Chꝛiſtophoꝛi.τ qd renũtiatio
facta p Chꝛiſtophoꝝ nõ valuit ſaltem in preiudiciũ filioꝝ τ vxoꝛis
tñ inſpecto qd p dictos filios τ cõiugẽ Chꝛiſtophoꝛi ſtetit quomin⁹
habitarẽt et moꝛarenf cũ vxoꝛe dicti teſtatoꝛis nulla petere pñt ali
mẽta.τ eſto qd petere poſſent nõ potuerũt petere eſtimationẽ put
petierunt.Laus Deo.Alex.

C Summarium ſuper conſilio.clxxix.

1 Intentio agentium poteſt fundari ex ſcriptura.
2 Liber rationum non pꝛobat in ea parte in qua ratio in ea deſcripta caret cauſa.
3 Minoꝛes ſine decreto iudicis non poſſunt alienare.
4 Vbi ſunt ſolẽnitates quib⁹ partes nõ poſſunt renũtiare lʒ fiat mentio in libꝛis illas ſolẽnitates interueniſſe tñ talis liber etiã autenticus non pꝛobat.
5 Diuturnitas tẽpoꝛis nõ ſufficit ad inducendã preſumptionẽ ſubſtãtie tituli conceſſi.6.7.
8 Omnis executio facta de facto debet de facto retractari.

C Conſilium.clxxix.

C In cauſa heredum Bartholomei de pꝛetis.

In cauſa τ lite vertente inter heredes quondã magnifici equitis dñi Jacobi de gra
tis ex pte vna appellantes τ heredes quondaʒ ſpecta
bilis viri Bartholomei de pꝛetis appellatos ex altera
vt mihi partes ſpectabilium dominoꝝ iudicantium
eſſe in pnuntiãdo fuiſſe bñ iudicatũ in fauoꝛẽ dictoꝝ heredũ Bar
1 tholomei de ptis maxime ex infraſcriptis qñ fundata ẽ vr̃ intentio
agẽtiũ ex ſcriptura libꝛi cãpionis mõtis ſalis q regulaf τ gubernaf
per pſonã autoꝛitate publica deputatã.l.qdã.§.nũmularios.cũ gl.
τ ibi declarat Bar.i fi.ff.de edẽ.i fraudẽ.§.quoties.ff.de iure fiſ.no.
Bart.in auſ.τ ſi ɔtractus.adſi.C.de fide inſtru.τ Sali.in.l.exẽplo.
in pꝛin.C.de pba.τ doc.i.c.ij.de fide inſtru.τ maxime Jo.de imo.ibi
circa vltimã chartã cũ etiã dictus liber ſit i archiuo publico ciuita
tis bononie plenã fidẽ facit vt in auſ.ad hec.C.de fide inſtr.τ decla
rat Jo.an.i addi.Spec.in ti.de inſtru.edi.§.nũc dicendũ.i additiõe
magna ad fi.τ Bal.in rubꝛi.C.de fide inſtru.in pe.col.τ in.d.l.exem
pto.τ doc.in.d.c.ij.τ in dicta ſcriptura exprimif cauſa crediti.nam
deſcribunf creditoꝛes heredes Bartolomei de ptis in libꝛis.2000.
que factis certis detractionib⁹ reducte fuerunt ad ſummaʒ libraꝝ
Mcccccccxxiij.ſolidoꝝ ſex τ denarioꝝ octo p ſtipendio ſibi debi
to p tpe quo pfuit tãq capitaneus palatio ciuitatis bononie predi
ctus Bartolomeus.ɔſtat etiã de cã pmãdatũ Reuerẽdiſſimi dñi le
gati q cã cognita mãdauit notario deputato ad ſcribendũ credito
res camere ſup libꝛo dicti cãpionis mõtis q ſcribere deberet dictos
heredes p creditoꝛib⁹ camere i dicta quãtitate.C Solũ reſtat vi
dere an ea que p pte aduerſaʒ obijciunf habeãt obſtare dictis here
dib⁹ Bartolomei.Et pꝛio dñ obijcif q ſi dictus liber pbat p here
dib⁹ Bartolomei dʒ etiã eadẽ rõne pbare p heredib⁹ dñi Jacobi
τ in dicto libꝛo reperif i effectu deſcript⁹ dñs Jacob⁹ creditoꝝ i q̃ti
tate librarũ ſeptingẽtarũ octogintatriũ ſolidoꝝ ſex denarioꝝ octo
q ſumma eſt pars dicte toti⁹ maioꝛis ſumme i qua fuerãt deſcripti
2 creditoꝛes dicti heredis Bartolomei.τ dico hoc nõ obſtare quia
liber rationũ nõ pbat i ea pte in qua rõ eo deſcripta caret cã.l.nu
da rõ.τ ibi no.gl.i verbo intelligif.ff.de dona.τ Bar.ac ceteri doc.
ibi cõiter.ita illã.l.intelligũt.τ.l.cũ de idebito.§.fi.ff.de pba.c.ſi cau
tio de fide iſtru.lʒ dicta ſcriptura ptineſ ratione τ creditũ dñi Jaco
bi nullã continet cãm fm qd apparet in copia libꝛi mihi exhibita:
ergo dicta rõ tanq indiſcreta i ea pte nõ pbat vt dixi.C Foꝛtificaf
3 q dicti heredes Bartolomei de ptis tpe dicte ſcripture erãt mi
noꝛes τ neq de iure cõi neq de iure municipali poterãt dictũ cre
ditũ alienare ſine decreto iudicis.l.ſer q tutoꝛes.C.de admi.tut.l.nõ
ſolũ.C.de pdijs mi.τ pcipue q tales annui redditus inter immobi
lia cõputanf.l.iubemus nulli in pn.τ ibi no.C.de ſacroſan.ecc.τ in
auſ.de nõ alie.§.hoc nos.i verbo ciuiles annonas τ ibi no.τ in cle.
exiui.de ver.ſig.in verſi.cũq annui redditus.cũ ſi.vnde etiã ſi in di
4 cto libꝛo fieret mẽtio q interuenerit decretũ iudicis τ alie ſolẽnita
tes iuris qñ ſunt tales ſolẽnitates qb⁹ ptes nõ pñt renũtiare:vt eſt
ſolẽnitas requiſita in alienationib⁹ minoꝝ dictus liber etiã autẽti
cus nõ pbaret dictas ſolẽnitates pceſſiſſe.l.ſi foꝛte.ff.de cuſte p re
cu.cũ ibi no.p Bar.in auſ.ſi q̃s i aliquo.cũ ibi no.p Bar.in fin.C.de
edẽ.τ no.Bart.τ alij in.l.ſciendũ.ff.de ver.ob.τ in.l.j.C.de fide iſtru.
τ iure haſte fiſca.lib.x.τ Joann.and.in addi.Spec.in tit.de rebus
eccle.nõ alie.in Rubꝛica quia aliás de facili poſſet eludi τ fraudari
diſpoſitio legis τ ſtatuti requirẽtis dictas ſolẽnitates in alienatiõi
bus minoꝝ quãto minus ergo credi dʒ dicte ſcripture libꝛi q nul
la fit mẽtio de cauſa aliqua τ ɔpñs de nulla alienatiõe facta p di
ctos minoꝛes:aut de dictis ſolẽnitatib⁹.C Cõpꝛobaf et q2 ex foꝛma
decreti editi a reuerẽdiſſimo dño legato ſup dicto gñali credito mõ
tis eſt puiſum q licitũ ſit emere τ vẽdere de pecunijs dictoꝝ credi
toꝝ mõtis mõ τ foꝛma put practicaf de pecunia moliturarũ molen
dinoꝝ τ pcedẽtes τ puiſiões crediti moliturarũ eſt puiſum q nõ
poſſint deſcribi aliquẽ pſone ad creditũ alterius niſi appareat p pu
blicũ inſtrumẽtũ de cõſenſu pꝛimi creditoꝛis.In caſu aũt noſtro
nõ apparet de dicto ɔſenſu p inſtrumẽtũ:nec etiã aliter.Alie tñ ſu
5 perioꝝ rõnes me magis pncipaliter mouẽt.C Nõ obſtat etiã
ſi cõtra pdicta allegaref diuturnitas tpis iuxta ea q habenf in.l.cũ
de in re verſo.ff.de vſu.τ in.l.q in aliena.iuxta pꝛin.τ qd ibi no.doc.
ff.de acqui.heredi.τ in.l.ſi filius.C.de peti.heredi.cũ multis ſi.quia
rñdeo q hoc nõ ſufficit ad inducendã pſumptionẽ ſubſtãtie ipſius
ptenſi tituli cõceſſi a dictis heredibus Bartolomei dicto dño Ja
co.l.nullo.C.de rei vẽdica.τ.l.diuturna.C.de pſcrip.lõgi tẽpo.ſalte
quando agitur de non leui pꝛiudicio quia nõ agitur de inducẽda pꝛe
ſumptione alicuius iuris leuis pꝛiudicij:puta ſeruitutis pdialis vel
ſimilis:vt declarat Bar.τ alij in.d.l.cũ de i rẽ verſo.τ doc.i.l.ſi cer
tis annis.C.de pac.τ in.c.puenit.de cẽſi.prout loquitur allegata in
cõtrarium.τ tanto magis quia nõ põt hic allegari diuturna ſciẽtia
τ patientia dictoꝝ heredum.τ q ipſi ſciuerũt τ paſſi fuerunt dictũ
dñm Jacobum deſcribi in creditoꝛẽ crediti ſpectãtis ad dictos here
des Bartolomei:quia de tali ſciẽtia τ patiẽtia nõ eſt pbatũ:put
requirebaf:vt declaraf maxime p Bal.in.d.l.ſi filius.τ ignoꝛantia
pꝛeſumif regulariter.l.verius.ff.de pba.l.ſup ſeruis.C.q multa nõ
6 poſ.li.x.C Et hoc etiam apparet alia τ reſponſio ad allegata in
cõtrariũ.Inſup reſpondeo q licet alia quo ad pꝛeſumẽdam ſolẽnitatẽ
extrinſecam ſufficiat quandoq curſus lõgi tpis decẽ annoꝝ quã
do tractatur pꝛincipaliter de acquirẽdo dicta.l.ſi filius.τ dicta.l.
qui in aliena.tamẽ quãdo tractaf de pꝛeſumẽda ſolẽnitate extrinſeca
pꝛincipaliter ad pꝛiudicium tertij:vt in caſu noſtro:tũc requirif tẽ
pus.xxx.annoꝛum.vt ſingulariter pbaf in.c.puenit.iũcta gl.ma
gna.de

gna.de emp.τ vendi.quã ibi ad hoc multũ cõmẽdat Jo.de imo.Sʒ
in ppoſito noſtro nõ eſt lapſum tps.xxx.annoꝛum.ergo τc.C Non
obſtat etiã ſi diceref qd dicti heredes Bartholomei agere nõ pñt:
quia nõ fuerunt legitime conſtituti τ deſcripti creditoꝛes in dicto li
bꝛo cãptionis:quia fm foꝛmã decreti ſuperinde editi ſolũ debebãt
deſcribi creditoꝛes creati ab anno.Mcccclxiij.vſq ad annũ.Mc
ccclxvij.lʒ dictus Bartholomeus fuerat creditoꝛ ex cauſis anterio
ris tpis:q2 rñdetur qd idẽ dñs gubernatoꝛ q predictũ decretũ edide
rat τ dictũ montem creauerat fuit ille qui mãdauit dictos heredes
Bartholomei deſcribi pꝛo creditoꝛibus.τ ideo nõ minoꝛi autoꝛita
te creati ſunt creditoꝛes dicti heredes Bartholomei q ſint ceteri cre
ditoꝛes montis.τ lʒ foꝛte nõ interuenerit ɔſenſus expꝛeſſus magni
ficoꝝ dominoꝝ ſedecim in dicto mandato ſicut nec in dicta creatio
ne montis:tñ quantũ ad ea que ptinebãt ad dictũ montẽ pfati do
mini ſedecim patiẽdo pꝛefatũ dñm Gubernatoꝛẽ facere vt fecit poſi
7 to qd in hoc exceſſiſſet terminos ſue poteſtatis videtur conſenſiſſe
qd i ea re diſponere poſſet.l.j.§.magiſtrũ aũt.ff.de exerci.c.cũ olim.
el.j.τ ibi no.de offi.deleg.l.fina.ff.qd cum eo.τ notabiliter traditur
p Guil.de cu.in.d.l.j.ff.de exerci.C Preterea pꝛefatus dñs Jacob⁹
dictũ mandatũ dñi Gubernatoꝛis appꝛobauit illud pſentãdo offi
cialibus dicti montis τ faciendo abſolutionẽ camere fm qd in di
cto mandato continebatur.vt pʒ in actis:vnde qd ſemel appꝛoba
uit amplius impꝛobare nõ põt.l.generaliter.C.de non nume.pecu.
c.per tuas.de pꝛoba.cuʒ ſimi.C Denique dicte exceptiones admitti
nõ debẽt in iudicio poſſeſſoꝛio recuperande cum ille petitoꝛiũ con
cernant.l.ſi quis a ſe fundũ.C.ad.l.iuliã de vi.τ i.l.ſi de vi.ff.de iud.
8 τ plene no.in.c.ſepe.de reſtitu.ſpo.C Et omnis executio facta de
facto dʒ de facto retractari vt no.i.l.minoꝛ.i pꝛin.ff.de euictio τ no.
Inno.in.c.querelã.i glo.ſubtractus.de elec.τ Jo.an.in addi.Spec.
in titu.de ſenten.§.ſpẽs.ver.eſt quoq.τ declarat Bald.in.l.ſi pacto
quo penã.in pꝛin.C.de pac.τ in.l.ij.i.x.col.C.de ſerui.τ aqua.τ in re
petitione.l.tale pactũ.§.qui pꝛouocauit.in.x.q.ff.de pac.τ in rubꝛi.
C.de reſcin.vẽdi.τ i.l.fi.in.ij.col.C.de edic.diui.τ Ange.in.l.de vno
quoq.i pꝛin.ff.de re iudi.τ Ant.de but.in.c.cũ ceſſante.de app.facit
l.j.§.hoc edictũ.ff.ſi mulier ven.no.Ex quibus ɔcludo p dictis here
dibus Bartholomei vt ſupꝛa.

C Summarium ſuper conſilio.clxxx.

1 Vbi inſtantia eſt perempta officiũ iudicantis eſt pꝛonuntiare ſuper peremptione inſtantie τ partem in expẽſis condemnari.
2 Judex quomodo poſſit pꝛoꝛogare inſtantiam.
3 Teſtis dʒ deponere de his que conſiſtunt in facto τ non in iure.
4 Venditio ſtipulatio τ fideiuſſio ſunt nomina iuris.
5 Si teſtis dicat ſe conſanguineuʒ non facit ſemiplenã pꝛobationeʒ.
6 Quando dicatur teſtis omni exceptione maioꝛ vt pbet ſemiplene.
7 Vbi cauſa eſt magne quantitatis nõ defertur iuramentum in defectum pꝛobationis.
8 De ſubſtantia rei vendite eſt q res confinetur per duos confines.
9 Semiplene due pꝛobationes nõ debent iungi in caſu iſto vt faciãt plenam pꝛobationem.
10 Locũtenens pꝛincipis põt auferre de iure alterius τ alteri dare maxime cum hoc fecerit contra vniuerſos.

C Conſilium.clxxx.

In cauſa τ lite vertẽte inter Seuerinũ ex vna pte agentẽ τ magiſtrum Jacobum
maynetti ex alia mediantibus eoꝝ cauſidicis nõ vr
in rei veritate opus eſſe fomento allegationũ in iure
tum pꝛoppter rei euidentiã:tum etiã quia lis agif cõ
rã iudicante doctiſſimo:tñ pꝛo debito officij τ pꝛo maioꝛi claritate
ipſius iuſtitie aliqua breuiter ſubiungã.C Et pꝛimo dico inſtantiã
ipſius cauſe eſſe perẽptaʒ culpa τ defectu dicti ſeuerij ſeu eius pcu
ratoꝛis agentis.nã petitio ſeu libellus dicti ſeuerij fuit pductus an
no.Mcccclix.die pꝛima octobꝛis a qua die incipit currere inſtan
tia ſcdm foꝛmã decreti malefici dñi vnde cum a dicto tpe citra ſint
lapſi mẽſes ſeptẽ.ergo pempta eſt inſtantia que ſcdm foꝛmã dicti
1 decreti pimit lapſu duoꝝ menſiũ:ergo officiũ iudicãtis eſt pnũtia
re ſup pemptiõe inſtãtie τ ptẽ in expẽſis ɔdẽnare.l.j.τ.ij.C.vt intra
certũ tps.τ.l.ſi pſes quaſi deſertã.C.quo τ qñ iud.gl.notat τ ibi om
nes doc.C.de iudi.in.l.pperandũ.§.illo pculdubio.τ qd no.Inn.i.c.
fin.de iura.calũ.C Nec hʒ obſtare ſi diceref q die.xx.menſis octo
bꝛis p ſer Danielẽ fuit pnuntiatũ de volũtate partiũ qd inſtãtia nõ
curreret donec p aliquã partiũ aliquid actitaref in dicta cã q2 poſi
to qd dicta pꝛonũtia teneret tñ cũ poſtea die.xiiij.Januarij fuerit
ceptũ actitari i dicta cã a dicto tpe citra eſt perẽptiſſima inſtãtia vt
de ſe pʒ.Et foꝛtius dico q talis pnuntia nõ eſt tãte efficacie q poſſit
inſtantiã cauſe pꝛoꝛogare vt aperte dicit tex.in.d.l.pꝛoperandũ.in
pꝛin.ibi non eſſe eis ɔcedendũ vlterius litẽ quã p trienniũ extende
re τ ideo ſnĩa lata cõtra ius ɔſtitutionis abſq remedio puocatiõis
eſt nulla.l.j.§.itẽ cũ contra ſacras.ff.que ſenten.ſine ap.reſcin.pbaf
2 tertiã in.l.petẽde.C.de tẽpo.in integ.reſti.pe.iunctis his que ibi di
cit Bart.τ clarius Bal.ibi qui dicũt qd illa.l.volẽs.qd iudex ex cã
poſſit dare dilationẽ reo trãſcendentẽ tps inſtãtie ſtatute a iure nõ
hʒ locũ in alio caſu pter q in caſu illius.l.tantũ.q2 non põt quoquo
modo inſtantia cauſe pꝛincipalis pꝛogari p.d.l.pperandũ.C Sup
meritis cauſe dico q ſeuerius agit actione ex vẽdito dicens ſe vẽdi
diſſe τ tradidiſſe apothecã de qua i libello p ptio librarũ nonagin
ta τc.dicto magiſtro Jacobo.τ ideo cũ nõ pꝛobet dictus ſeuerius
actoꝛ deducta in libello p euʒ τ que ſunt de ſubſtantia venditionis
reus dʒ abſolui iuxta regulam.l.q accuſare.C.de edẽ.τ.c.j.extra vt
eccle.beneficia.qd aũt non pbet ſeuerius pʒ q2 Bartholomeus Ga
ſparis pꝛimus teſtis inductus per eum ad pꝛobãdum dictam vẽdi
3 tionẽ peccat in pluribus:pꝛimo q2 τ teſtis dʒ deponere de his que
conſiſtunt in facto τ non in iure τ de his que pcipiuntur ſenſu coꝛ
poꝛis.l.qui teſtamẽto.§.ſi.ff.de teſta.τ.l.teſtamentũ.C.de teſti.ſed te
ſtis pdictus deponit ſup his que ſunt iuris τ nõ facti quia dicit in
4 terrogatus in cauſa ſcientie qd fuit pꝛeſens qñ ſeuerius vẽdidit ma
giſtro Jacobo dictam apothecam p ptio libraꝝ nonaginta boñ.vẽ
ditio enim τ ſtipulatio τ fideiuſſio ſunt nomina iuris τ non facti.l.
ex hoc iure gentiũ.τ ibi Bar.τ doc.ff.de iuſti.τ iure.debebat enim
deponere teſtis ad hoc vt pbaret hoc modo vʒ qd ſeuerius dixit
vẽdo tibi magiſtro Jacobo talẽ apothecã p tanto ptio τc.τ q ma
giſter Jacob⁹ reſpõdiſſet τ ego emo pꝛo eodẽ ptio τc.τ ita in termi
nis firmat Bar.τ doc.in.l.ſciendũ.ff.de verbo.obli.in.verſi.vt igif
iſta materia τc.τ idẽ in.l.j.C.de vſu.τ doc.canoniſte i.c.ſicut nobis
de re iudi.vbi dicũt q teſtis qui dicit talis ſtipulatus eſt a ſeio.τ.nõ
pꝛobat ſtipulationẽ:ſed dʒ dicere talis pmiſit tali interroganti.x.τ
iſtud eſt facti ex quo reſultat ius.ſ.ſtipulatio.facit no.p gloſ.τ doct.
in.l.iij.C.de teſti.τ in.c.cũ cãm.extra de teſti.C Preterea poſito qd
iſte teſtis pfecte deponeret tñ dico q vnus teſtis nõ pbat plene:ſed
tantũ ſemiplene quãdo eſt habilis τ a iure non impꝛobatus.ff.de te
ſti.in.l.vbi numerus.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.τ.c.ex inſinuatiõe.de
5 pcura.Sed cũ dict⁹ τ teſtis interrogatus a iudice dicat ſe eſſe ɔſan
guineum ex latere matris dicto ſeuerio.ergo nõ facit ſemiplenã pꝛo
bationem:q2 non dr omni exceptione maioꝛ τ nedum ſi eſt conſan
guineus.ſed etiã multum amicus:ita no.dixit Barto.ff.de iuretur.
in.l.admonẽdi.in ver.venio ad tertiũ allegat ad hoc gloſſ.in.l.etiã.
ff.de pꝛobatio.τ ſubdit qd pꝛopter talem fidẽ factã a tali teſte iudex
nõ inducitur ad opinionẽ adeo q nõ poteſt deferre iuramẽtũ in de
fectum pbationis.τ iſtud dictũ ſequitur ad literam do.Anto.de bu.
in.c.ſi.extra de iureiurã.pꝛo hoc etiã facit qd no.Bar.in.l.qui teſta
6 mẽto.in ſi.pꝛinci.in ver.quero quid i fratre.ff.de teſta.C Et dr te
ſtis omni exceptione maioꝛ:vt pꝛobet ſemiplene quãdo nulla exce
ptio mundi poteſt opponi cõtra eum iuxta glo.reputatam ſingula
rem in.c.ex literis.el.ij.de conſan.τ affini.τ tex.bonus.in.l.optimã.
C.de contrahen.τ com.ſtip.vbi etiã dicit Bal.qd opoꝛtet q ſuperet
omnẽ etiã friuolam exceptionẽ τ qd pꝛopter ſolã infamiã facti teſtis
non diceretur omni exceptione maioꝛ:fm eũ.τ vt dixit Bar.i loco
ſupꝛa alle.qd ſola amicitia facit qd teſti nõ perfecte creditur.imo eũ
repellit vt pbat tex.melioꝛ de coꝛpoꝛe iuris in.l.iij.in pꝛinci.ibi vel
amicus ſit τc.ff.de teſti.τ no.Bal.i.l.data opera.i.xxij.col.C.q accu
ſa.allegat gloſſ.in aut.de monachis.§.cogitãdi.τ hic ſubdo qd dicit
no.Bald.in.c.ſacramẽtũ.de cõſuetu.recti feudi.q vnus teſtis facit
indiciũ ſeu ſemiplenam pꝛobationem ſi eſt pꝛobate vite τ bone opi
nionis:nec poteſt haberi ſuſpectus familiaritate vel alia de cauſa
iudicis arbitrio cõmittẽda:q2 modicus defect⁹ impedit ſemiplenã
pꝛobationem vnius teſtis.nimirũ:quia ſatis exoꝛbitat fides vnius
7 teſtis a iure communi.c.i omni.extra de teſti.fm eũ.C Quinimo po
ſito etiam q dictus teſtis eſſet omni exceptiõe maioꝛ τ ſemiplenã
pꝛobationẽ faceret tamen cum hec cauſa ſit magna τ magne quã
titatis nõ defertur in ea iuramentum in defectum pꝛobationis fm
glo.Barto.τ docto.in.d.l.admonẽdi.et glo.et doct.i.c.fina.extra de
iureiurãdo.Dicitur autem cauſa magna attẽta qualitate perſona
rum.l.ſed τ ſi ſuſceperit.§.j.de iudi.τ no.Bar.τ doc.in.d.l.admonẽ
di.τ remittitur in iudicantis arbitrio fm gl.in auten.vt hi qui obli
gatas.§.ſed τ ſi quis.τ Bart.τ doc.ſequunĩr in auten.minoꝛis de
bitoꝛ.C.qui dari tu.poſ.τ Ang.in.l.qui accuſare.ff.de accuſ.Et cui
dubium quod in ciuitate Imole etiam inter quoſcunq diuites ci
ues cauſa nonaginta librarum Boñ.reputabitur magna cauſa er
go τc.C Secundus teſtis.ſ.Joannes Jacobi de cataneis:τ tertius
teſtis qui eſt Petrus de la ſtiua nihil pꝛobat penitus.τ fruſtra eo
rum depoſitio occupat membꝛanas:vt euidentiſſime ex eoꝝ inſpe
ctione patet:τ minus etiã pbat Bernardin⁹ quartus teſtis.C Quo
autem ad ſer Baldaſarem quintum teſtem τ Petrũ pagninũ ſextũ
teſtẽ qui in effectu deponunt qd vna die ad banchũ iuris dictus Se
uerı⁹ dixit dict magiſtro Jacobo hec vba:vʒ ſer Baldaſar dicit
q vba fuerũt hec:Tu ſay ben che io ti vendo la botega.Cui dict⁹
Jacobus rñdit ſel ne douesſe andare la teſta io la cõparai.Petrus
pagninus dicit aliter.vʒ alia fuiſſe vba.Tu fariſti el meglio a pa
gare la botega mia.Et qd Jacobus rñdit che diaſtanc ne di anda
re le vero che io la cõparai.Dico pꝛimo qd iſti teſtes ex ſerie depo

ſitionis ſue ſunt ſingulares: ergo fidē nō faciūt. Juxta .l. ob carmē. §. fi. ff. de teſti. cū ibi no. ⁊ no. C. de teſti. in .l. teſtiū. iij. q. ix. c. nihillominus. ⁊ xxxv. q. vj. c. de parentela. ¶ Preterea poſito ꝙ nō eſſent ſingulares dico ꝙ iſti teſtes nihil pbāt de emptiōe ⁊ vēditiōe apothece deducte ⁊ ꝯfinate in libello dicti ſeuerij: qꝛ non dicūt de qua apotheca: ergo pbatio ē dubia ⁊ nihil releuat. c. i pſentia. de pba. l. neqꝫ
8 natales. C. d pba. ⁊ .l. nō hoc. C. vñ cogna. nā de ſubſtātia ⁊ emptiōis ⁊ venditionis rei vendite eſt ꝙ res confineꝛ ſaltē p duos ꝯfines vel alia demōſtratione reddaꝛ res vēdita certa .l. tityus heres. ff. de act. emp. l. cū ſeruo. §. fi. de cōtrahē. emp. ff. de cēſi. l. forma. ⁊ ibi dixit glo. ꝙ etiā i libello dꝫ res p ꝯfines declarari: ita dicit etiā Bal. p pdicta iura. C. de ꝯtrahē. emp. in rub. in. xij. q. ⁊ etiā in pbationib⁹ dꝫ res liquido declarari p circūſtātias ⁊ demonſtrationes al's nō pōt ſeq condēnatoria .l. pomp. ſcribit ſi frumentū. §. fi. ff. de rei ven. ⁊ gl. no. ⁊ ibi Bar. i .l. j. §. ſi qs argentū. ff. depoſi. ⁊ ꝙ no. Bar. in .l. demōſtratio. in fi. prin. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. ⁊ in .l. ſi in rem. in fi. ff. de rei vendi. ⁊ Bal. in .l. ij. C. de ſen. que ſine cer. quāti. ⁊ Bar. etiā. ¶ Preterea cuꝫ res ⁊ ptiū ſit de ſubſtantia emptionis ⁊ venditionis .l. ij. §. ſine ptio. ff. de contrahen. emp. ⁊ inſti. de emp. ⁊ ven. §. ptiū. ſed dicti teſtes nō pbant aliquid de ptio neqꝫ de ꝯuentiōe pretij: ergo nō eſt probatū id quod oportet ad probandū actionē ex vendito competere dicto ſeuerio ad ptiū librarū nonaginta bononinorum prout per eū petitum eſt: ⁊ qd teſtis in probatione venditionis debeat deponere de ptio firmat in terminis Bald. C. de teſti. in .l. ſolā. ¶ Quo aūt ad ſecundū teſtē .ſ. Antoniū blaxij de mōte catone dico ꝙ ipſe laborat eodem morbo quo alij duo primi teſtes qꝛ nō pbat idētitatē apothece nec eā declarat p confinia. Itē nō declarat de certo ptio. nā dicit ꝙ ſeruerius dixit ſibi. io ho veduto la botega mia qui a Jacobo no nauta ſibi nec dicit an p nonaginta libris bononenoꝝ vel p nonaginta libris alterius monete. Ita emptio ⁊ venditio celebrari pōt ex ptio dato in alia re ꝙ in pecunia numerata vt eſt tex. notabi. C. de reſciñ. ven. in .l. ptij. Et ex iſtis etiā pꝫ qd iſte teſtis nō dicit plene facti quo caſu teſtis nō dr̄ ſemiplene probare pꝫ Bal. in c. ſacramēti. de ꝯſuetu. rec. feu. alle. gl. in .l. luctius. ff. de infamib. Preterea iſte teſtis qui deponit de cōfeſſione venditionis nō aūt deponit ſup venditione dico ꝙ nō facit ſemiplenā probationē: qꝛ regula volens ꝙ vnus teſtis facit ſemiplenā probatiōnē procedit qn̄ teſtis deponens ſuper ipſo facto principali puta ſuper contractu venditionis ſecus ſi deponeret ſup aliquo adminiculo puta ſup cōfeſſione ptis iſta eſt gl. reputata ſingularis. C. fami. her. in .l. fi. quā ⁊ vbiqꝫ ſequunt doc. ¶ Preterea poſito qd faceret ſemiplenā probationē iſte vltimus teſtis qd eſt falſum tñ non eſt plene probatū quia primus teſtis ⁊ alij etiā nō pbant ſemiplene neqꝫ plene vt ſupra dixi. ¶ Fortius videt
9 ⁊ poſito quod Bartholomeus Gaſparis primus teſtis deponēs ſuper ipſo actuali ꝯtractu faceret ſemiplenā probationē ⁊ iſte Antonius vltimus teſtis deponens ſup cōfeſſione ptis faceret ſemiplenā probationē tñ iſte due ſemiplene pbationes nō debēt iungi iſto caſu vt faciāt plenā pbationē. ita vt tex. expreſſus. in. c. fi. de ſucceſ. ab inte. recte intelligendo quē ad hoc p caſu allegat Bal. in aut. rogati. in ver. quero pone ⁊c. C. de teſti. ⁊ in .l. j. in prin. C. de cōfeſ. itē vt ſupra dixi qꝛ iſta cauſa dr̄ magna nō hꝫ locū delatio iuramenti in defectū pbationis. ¶ Vlterius poſito qd dicta venditio eſſet plene pbata qd nequaꝙ verū eſſe poterit ſatis vr̄ ꝙ ⁊ p pte dicti magiſtri Jacobi ſit pbata reſolutio dicte vēditionis vt pꝫ ex inſpectiōe depoſitiōis facte p Baldaſare de ſiacutijs i. xxvj. cap. ⁊ p Bartholo. Gaſparis ſup ſeptimo ⁊ octauo capitulis intētionis dicti magiſtri Jacobi ⁊ p ſer Antoniū fratris Franciſci ſup. xxvj. capitulo. Et ſimiliter vr̄ ꝙ in cā reconuēctionis in qua dictus magiſter Jacob⁹ petit a dicto ſeuerio libras. xl. vigore cōmiſſionis ⁊ ordinatiōis p mengatium locū tenentē ⁊ vigore melioratiōnū apothecaꝝ dicti ſeuerij qꝛ oīa ſunt ſatis pbabiliter deducta ⁊ pbata per dictū magiſtrū Jacobum tam p teſtes ꝙ per ſcripturas ⁊ literas Mengatij ꝙ etiā preſcripti magnifice dñe regarde ⁊ per pronūtiā dñi ſaladini olim vicarij ⁊ per cōmiſſionē executionis dicte ſentētie factam per officium veſtrū tēpore quo fungebamini officio aſſeſſoris dñi poteſtatis quod dictus ſeuerius merito ſit condemnandus iuxta materiā .l. cū papinianus cum auten. ibi poſita. C. de ſenten. ⁊ c. j. de mutuis
10 peti. ¶ Et qꝛ dictus mengatius locum tenens principis potuit auferre de iure alterius ⁊ alteri dare maxime cū hoc fecerit contra vniuerſos ⁊ nō ꝯtra vniūtatū .l. vēditoꝝ. §. ſi ꝯſtat. ff. cōia predioꝝ. l. ſi priuatus. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ notat Bar. in proemio. ff. ⁊ in .l. fin. C. ſi contra ius vel vti. pub. ⁊ Bal. ⁊ Ange. in .l. ij. C. de quadri preſcrip. ⁊ in .l. fi. C. ſi nā reſcri. nō poſ. ⁊ doc. cano. in. c. que in eccleſiarū. extra de ꝯſti. ⁊ maxime cū fecerit cū cauſa vt eſt notoriū i ciuitate Jmole. ⁊ victū victori in expenſis condemnare iuxta .l. properandū. §. ⁊ ſi qdē. C. de iudi. c. fine litib⁹. extra de dolo ⁊ cotuma. ⁊ autē. generaliter. C. de epi. ⁊ cle. Alexan.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxxj.

1 ☞ Paria ſunt non eſſe ⁊ non apparere.
2 Exceptiones generales nihil releuant.
3 Exceptio nullitatis non hꝫ impedire executionem ſententie.
4 Dilationes ad probandum non ſunt de ſubſtātia iudicij.
5 Probationes poſſunt fieri abſqꝫ dilatione.
6 Vbi eſt ſtatutū de laudis executioni mandandis nō eſt neceſſaria litis conteſtatio. 7.
8 Juriſdictio ordinata ſemper preſumitur.
9 Si ſentētia ſit tranſacta in rē iudicatā ſi partes litē cōteſtarūt corā iudice preſumitur iudicantem habere iuriſdictionem. 10.
11 A ſententia executiua non poteſt quoquomodo de iure appellari.
12 Decretum dꝫ publicari. 13.
14 Vbi iudici conſtat ſententiam fuiſſe equam dꝫ ſniam confirmare.
15 Cauſe executiue non dicuntur habere inſtantiam.

¶ Conſilium. clxxxj.

IN cauſa et lite vertente inter Petrum ⁊ Jacobum fratres ⁊ filios quondā muzoli de campiono ⁊ ſer Ludouicum de guaſtonibus ex vna pte appellātes ⁊ dñam Antoniam quondā ſignoreti de codrignano ⁊ Chriſtophorum Joānis ſignoreti de codrignano eius procuratorē appellatos ex alia plura poſſent prolixo ſermone explicari. Sed ea tantū attingam que magis opportuna videbūtur ad victoriā cauſe pro parte dicte domine Antonie ⁊ maxime in cauſa appellationis quia de geſtis in cauſa principali nullum eſt dubiuꝫ et plene tractatum fuit per eximium doctorem dñm Vgolinum cōſultorem cauſe. ¶ Clarum eſt enim ꝙ in cauſa principali intentio dicte dñe Antonie agentis eſt fundata tam per inſtrumentum laudi pductuꝫ in cauſa ꝙ p confeſſionē Petri ⁊ Jacobi predei vbi cōfeſſi fuerunt contenta in petitione domine Antonie vera eſſe pter ꝙ qꝛ allegabant eā fuiſſe ſequeſtrū factū de dictis quātitatibus petitis nihil tñ de dicto ſequeſtro in dictā cauſa ꝯſtitit p aliqd documentū
1 ergo paria ſunt non eſſe ⁊ non apparere. l. cum res. §. item ſi res. de le. j. in .l. lege. ff. de ꝯtrahen. emp. l. ſi ꝯſtante. §. ſi vxor. ff. ſol. matri. ⁊ ita ſi de eo ꝯſtitiſſet inſtrumentū reuocatū fuit dictū ſequeſtrū cuiꝫ ſit cōtra generalem prohibitionē legis volētis ſequeſtrationē regulariter valere. C. de pbi. ſeque. l. j. ⁊ qd plene not p archi. xj. q. j. in. c. qꝛ res. ⁊ p Jo. and. in regula locupletari in mercu. Item fundata erat ⁊ corroborata intentio dicte actricis p primā ſniam latā vigore dicti laudi fundatā igitur intētione actoris niſi pbent excepta per reum que habeant ipſum a petitis releuare ferri ſententia p actore. ꝯ. poſt electione. et. c. ſup literis de cōceſ. pben. C. de adul. l. ſi q
2 adulterij. ¶ Nec eſt curandū de exceptionibus generalibus qꝛ ille nihil releuant vt no. Bar. in .l. j. ff. de excep. Bal. in. c. edita. in. viij. colū. in repetitione Peruſina. de ede. pbat in .l. ſcire op. §. ſcire. de excuſa. tuto. per glo. et doc. in. c. paſtoralis. de excep. et in. c. dudū. de deci. in. c. ex parte. ij. de reſcrip. cū ſi. ¶ Fuit igit poſtea petita per dictā actricē executio dicti laudi ⁊ etiā ſententie in eius fauorem late contra quam fuit inter cetera oppoſitū de ſolutiōe debiti iam facti ante ſententiam in pluribus particulis de qua ſolutiōe nihil eſt probatū tam in cauſa principali ꝙ appellatiōis nihil enim in effectu probant teſtes de ſolutione huius debiti ⁊ ob hāc cām ita ꝙ cōcludāt vt ex eorū ſerie patebit. ¶ Nec ſimiliter probaꝛ ſolutio quarundam. xxviij. librarum que dicunꝛ ſolute fuiſſe per dictam dominam Agneſiam heredem quondā dicti Muzoli ad inſtātiā Franciſci quōdam zachi de acarixijs aſſerti procuratoris dicti Dominici alias tartagla mariti olim dicte actricis vt conanꝛ velle hoc pbare per quoddā inſtrumētum productum in cauſa ſcriptū ⁊ rogatū per ſer Antoniū magiſtri dominici rizi de tauſignano quia ad hoc clare reſpondetur qd non conſtat dictum Frāciſcū habuiſſe aliqd mandatum ad exigēdū dictas pecunias pro dicto Dominico alias tartagla neqꝫ ſpeciale neqꝫ generale ⁊ per cōſequēs res inter alios acta ⁊c. Secundo reſpondetur qd nō apparet ceſſa fuiſſe iura hereditaria per dictam dominam Agneſiam in dictos Petrū et Jacobum prout allegant opponunt ergo de iure tertij ergo nō audiēdi. l. loci corpus. §. competit. ſi ſeru. ven. et qd no. in .l. bis cōſequenter. ff. fami. ercī. in princi. ¶ Tertio poſito qd probaretur etiam ſolutio alicuius quantitatis dicti debiti quod tamē nullo modo probaꝛ dico qd cum dicti Jacobus Petrus in primo iudicio cōfeſſi fuerint ſe debitores talis cōfeſſio tanꝙ erronea non potuit nec poteſt reuocari lata ſnia in cauſa principali cum dicta ſentētia trāſiuerit i rē iudicatam. C. de iuris ⁊ fac. igno. l. error. ⁊ plene not. in .l. non fateꝛ. de ꝯfeſſis. ergo fruſtra querīꝛ de probatiōe ſolutionis. ¶ Succeſſiue non habent obſtare alique exceptiōes oppoſite cōtra petitionē executionis ſnīe. primo qꝛ ſtante forma ſtatuti pducti in rub. de ſententijs ⁊ laudis executiōi mādādis nulla pōt opponi exceptio ꝯtra executionē ſnīe niſi exceptio ſolutiōis. Itē oīs exceptio nullitatis que
3 poſſet requirere altiorē indaginē nō hꝫ impedire executionē ſnīe. l. vlti. in. fi. C. de ordi. cogni. l. ij. C. ad .l. cor. de fal. plene p Bart. i .l. iiij. §. condēnatū. de re iudi. ⁊ ita intelligiꝛ cle. vt calūnijs. de re iudi. ſm Bal. in .l. fi. C. de or. cog. ⁊ in .l. j. C. ne lice. tertio prouo. et p Jnn. i. c. ex rōne. de app. ⁊ in. c. cū in iure. de offi. dele. ⁊ Spec. de ſent. §. quoniā autem. ¶ Preterea. nā cōtra dictā ſniam primo pticulariter opponiꝛ ꝙ Chriſtophorus Joāne Signoretti de codrignano nō fuerit pcurator nā iſtud vt de ſe pꝫ eſt falſum qꝛ inſtrumētū pcurationis fuit pductū i actis vt pꝫ in pceſſu. Scd̄o opponiꝛ ꝙ nō dato termino ptibus ad probandū nec facta litis ꝯteſtatiōe fuit lata ſnīa. Ad
4 primū rn̄detur ⁊ ꝙ dilationes ad pbandū nō ſunt de ſubſtātia iudicij vt no. Bar. in .l. prolatā. in fi. C. de ſentē. ⁊ Bal. in .l. petende. in. iij. no. p illū tex. de tēpo. in inte. reſti. pe. ⁊ in .l. cū a nobis p illū tex. C. de dila. ⁊ do. Ant. ⁊ clarius do. Jo. in. c. eccleſie ſancte marie. de cōſtitutionib⁹. ⁊ maxime cū dilatio in caſu noſtro petita nō fuerit p aliquē ergo iudex eā dare non poterat vel ſaltē non tenebaꝛ .l. j. ibi poſtulante dari ꝯuenit. C. de dila. ⁊ ibi Bar. in .l. ij. ibi ſi petanꝛ ⁊ ibi Bal. C. vt intra certū tp̄s cauſe cri. no. Ja. de are. ⁊ Bal. in .l. fi. ff. de ferijs. ⁊ Bal. in. d. l. cū nobis. etiā ſi ſtatutū daret formā de dilationib⁹ dādis qꝛ intelligiꝛ ſemp. ſ. pte petente vt eſt gl. ⁊ ibi doc. in .l. ſi curatoris i verbo heredes. C. de iure deli. ⁊. d. l. ij. C. vt intra certū tp̄s. facit l. iiij. §. hoc aūt. de dam. infec. ⁊ pulchre firmat ibi. d. Ant. in. c. venerabilis. de iudi. ⁊ maxime qꝛ ⁊ poſſunt fieri probationes abſqꝫ dilatio
5 ne. l. i crimine. ⁊ ibi Bar. ff. de adul. ⁊ .l. vnius. §. cogniturū. ff. de qō. no. Bar. ⁊ Jac. de are. in .l. fi. ff. de fer. do. Ant. in. c. lꝫ cām. in. ij. col. de proba. Bal. in .l. ſi qn̄. de dilatio. Bar. ad repri. in verbo. figura. ⁊ qd. no. Spe. de dila. §. videndū. verſi. vtrū. ¶ Ad id aūt qd dr̄ ⁊ litē non
6 fuiſſe conteſtataꝫ rn̄deo. ¶ Primo qꝛ vt dicit dñs conſultor ſtante ſtatuto de laudis executioni mandādis non fuit neceſſaria litis cōteſtatio tam ſm formā ſtatuti quā de iure cōi .l. a diuo pio. §. ſuper rebus ⁊ gl. ⁊ ibi Bar. in .l. intra. ff. de re iudi. ⁊ .l. litē veniunt. §. idē recte de peti. heredi. ⁊ Spec. de execu. ſen. §. qualiter. in princi. ⁊ Bart. et Bal. p illū tex. in .l. ij. C. de exe. rei iudi. ⁊ Bal. in .l. j. C. de ſenten. q̄ ſine certa quanti. Jnn. in. c. j. de libe. ob. Et pro hoc qꝛ dicta cā executionis laudi ⁊ generaliter oīs cauſa vigore ſtatutoꝝ eſt ſummaria: ergo nō requirebaꝛ litis ꝯteſtatio iuxta no. i cle. ſepe. de v̄. ſig. ⁊ Bart. ad reprimen. in ver. figura ⁊ Bal. in aut. offeratur de litis cōteſt. cū ſimi. ¶ Preterea dico ⁊ iſtud eſt clarū ad rn̄ſionem dicte exceptio
7 nis ⁊ dico ꝙ lꝫ Jacobus ⁊ Petrus pdicti in prima eorū comparatione reſpondeo libello non viſi fuerint litem cōteſtare. ꝑpter proteſtationē factā in eoꝝ exceptionib⁹ quod nō animo litē cōteſtandi ⁊c. iuxta no. p gl. ⁊ doc. in .l. j. C. de litis conteſt. ⁊ glo. ⁊ doc. in. c. j. de litis ꝯteſt. Bald. ⁊ do. Jo. in .l. qui in aliena. §. fi. de acqui. here. ⁊ Bal. in .l. j. §. illo procul dubio. C. de latina liberta. tñ per ſecundam comparitionē dictoꝝ Jacobi ⁊ Petri cōuentorum in qua comparitione confeſſi fuerunt debitum ⁊ in qua comparitione nō repetierunt dictaꝫ proteſtationē vcꝫ non tamen animo litē conteſtādi ⁊c. p hāc comparitionē dicitur lis cōteſtata iſtud fuit notabile verbū archi. xxxiij. di. in. c. diaconi. quod ſequēdo reaſſumpſit Jo. de imo. in .l. nō ſolum. §. morte. ff. de ope. no. nun. facit qd notat Bar. in .l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogonus. circa vltimā col. de ver. ob. ⁊ qd notat Bal. in .l. pacta nouiſſima. C. de pac. ⁊ potiſſime qꝛ in cōfeſſum nulle ſunt partes iudicis niſi in cōdēnando. ff. ad .l. aquil. in .l. proinde. ff. de cōfeſſis .l. j. ⁊ qd no. in .l. ſi debitori. ff. de iud. ¶ Vlterius fuit oppoſitū per partē aduerſam quod dicta ſententia erat nulla qꝛ nō cōſtabat de iuriſdictione eius qui tulit ſniaꝫ ⁊ huic exceptioni poſſet plurib⁹ modis reſponderi. primo vt tetigit dominus conſultor quod vigore literarū et tranſmiſſarū a ſuperiore ſit pbata poteſtas ⁊ iuriſdictio.
8 Secūdo reſpōdetur ⁊ qd iuriſdictio ordinata ſemp preſumiꝛ ⁊ illa ſi negetur non oportet probari tanꝙ cenſeatur notoria. fuit notabile dictum Jnno. in. c. cum in iure. de offi. dele. ſequitur Bal. in .l. ea quidem. in. iiij. col. C. de accuſa. ⁊ in .l. fina. in. xv. col. C. de edicto diui. et in .l. j. in fi. vbi eſt glo. multum notabilis. ⁊ quod ibi Bar. C. qui ⁊ ad
9 uer. quos. ¶ Item dixit ſingulariter. ⁊. Jnno. in. c. innotuit. de eo q̄ fur. or. ſuſce. ꝙ tranſacta ſententia in rem iudicataꝫ vel etiā ea non tranſacta ſi ptes litē conteſtarunt ⁊ litigarunt coram iudice ⁊ eū habuerunt pro iudice ꝙ preſumitur iudicantē habere ⁊ habuiſſe iuriſdictionē niſi allegans contrariū aſſumeret in ſe onus probandi q̄ſi videaꝛ prorogata iuriſdictio. ⁊ hoc dictū ſuum ſequiꝛ no. Bal. in .l. geſta. in vlti. col. C. de re iudi. ⁊ in .l. licet. in. iiij. col. de procura. Jnn. in. c. j. de cōfir. vti. vel inuti. ⁊ Bal. in .l. j. ad fi. C. de execu. rei iudica. vbi loquiꝛ in terminis noſtris qn̄ petitur executio ſentētie ꝙ preſumiꝛ p ea ⁊ onus probandi transferꝛ in aduerſariū et ꝙ preſumaꝛ ipſuꝫ fuiſſe iudicē cōpetētē ⁊ iuriſdictionē habuiſſe: ego allego tex. notabilē iuncta gl. i v̄bo recte. i .l. ab ea pte. §. j. ff. de pbatio. ¶ Preterea ⁊ iſtud eſt bene conſiderandū ⁊ miror ꝙ dominus conſultor nō tetigerit. nā ēt pſuppoſito ꝙ dicta pima ſnīa fuiſſet nulla dico ꝙ cum ea lata fuerit petita executio primi laudi cōtra dictos Jacobū ⁊ Petrū ⁊ eis fuit factū mandatū ſeu preceptū de non diſcedēdo de palatio cuius vigore magiſter Dñicus fuit factus ⁊ deputatus p iudicē depoſitarius quātitatis petite: ergo ſaltem vigore dicti laudi potuit nunc poſtremo ꝯdēnari dictus depoſitarius dicto noīe ad dandū ⁊ ꝯſignandū dictas quātitates pecuniaꝝ dicte dñe Antonie
10 C. de vſur. l. acceptā. ex eo. ⁊ qꝛ p pimā ſniaꝫ latā ſup dicto laudo ⁊ ſup quantitate petita vigore laudi nō fuit facta nouatio dicti laudi ſed imo ſemp ex dicto laudo agi potuit ⁊ pōt ſiue ſnīa poſtea ſup executiōe laudi lata fuerit aliqua ſiue nulla: vt no. gl. ⁊ doc. in .l. j. C. ſi plures vna ſnīa. ⁊ in .l. j. ⁊ ibi Bart. ⁊ Bal. C. de iudi. ⁊ in .l. ſolutionē. ff. de ſolu. ⁊ in .l. duob⁹. ff. de excep. rei iudi. facit .l. fi. C. de nouatio. Et p iſta ſit clariſſime oſtenſum ꝙ iudex pncipalis cauſe recte ⁊ rite iudicauit. ¶ Modo reſtat videre q̄ habeāt eē ptes iudicis in cā appellatiōis ⁊ nō eſt dubiū ꝙ ſi prima ſnīa fuit equa ⁊ iuſta ⁊ rite lata ſi nihil noui deductū eſt in cā appellatiōis prima ſnīa dꝫ cōfirmari ⁊ pnūtiari dꝫ bene iudicatū ⁊ male appellatū. C. de app. l. eos. ⁊ .l. cū apud. iudi. ſol. Sed cū in cā appellationis nihil noui ſit deductū qd pbatū ſit ergo ⁊c. ¶ Fortius dico ꝙ a dicta ſnīa executiua ſeu pro
11 nuntiata de exequēdo nō potuit neqꝫ pōt de iure quoquomō appellari. l. ab executore. in prin. ⁊ ibi M dof. ⁊ Bar. ⁊ alij. ff. de app. Cy. ⁊ Bal. in .l. ab executiōe. C. quoꝝ ap. ⁊ Spec. ⁊ Jo. an. d app. §. j. v̄. quanto nō appellaꝛ ⁊. d. Ant. in. c. quo ad ꝯſultationē. d re iud. ergo partes iudicis ſunt pnūtiare fruſtra appellatū eē. ¶ Vltimo ps aduerſa ponit ⁊ facit totū ſuū fundamētū allegando ꝙ ſnīa a qua eſt appellatū fuit nulla qꝛ lata poſt duos menſes ſm formaꝫ decreti. Sed
12 vere iſtud eſt debile fundamētū pluribus rōnib⁹. ⁊ primo ⁊ qꝛ dictū decretū nunꝙ fuit duplicatuꝫ in caſtro tanſignani ergo ⁊c. ⁊ ꝙ debuerit ibi publicari non obſtante qd fuerit p alia loca publicatū allego text. in aut. vt facte noue ꝯſtitutiones. col. v. in prin. ibi in prouincijs aūt ex q̄ diſcrete p metropolitas palā facte ſunt ⁊ circa mediuꝫ ibi ex quo directa ⁊ palā facta eſt in vnaquaqꝫ metropoli. ⁊ melius pbat text. ibi in fi. dū dicit oīb⁹ faciat manifeſta ⁊ qui in hac maxima ciuitate ⁊ qui foris inhabitant ⁊ hoc tꝫ. d. Ant. Jo. de ligna. ⁊ Jo. de imo. in. c. ij. extra de ꝯſti. p dictū tex. facit tex. in. c. cum infirmitas. de peni. ⁊ remiſ. ⁊ qd no. Jo. an. in. c. cū ſingulariter. in v̄. pueniꝛ. de prebē. in. vj. non eñ pōt dictū decretū ligare ignorantes .l. fi. ff. de decre. ab or. fac. ⁊ expreſſius in. c. vt animaꝝ. de ꝯſtitu. in. vj. ⁊ in. c. ſi q̄ma. accuſa. po. ⁊ ꝙ no. Bal. in .l. antep. C. de legi. ⁊ ꝙ no. Bar. in .l. qd nerua. in. viij. col. ff. depo. ⁊ p hoc induco tex. no. in .l. fi. C. d teſta. vbi cōſuetudo comitatus obſeruaꝛ in comitatu nō aūt obſeruaꝛ lex ci
13 uitatis. ¶ Scd̄o rn̄deo ꝙ pſuppoſito ⁊ ꝙ ſnīa eēt lata extra tp̄s decreti ꝙ tñ ſnīa tꝫ ſed iudex incidit in penā qꝛ decretū prefigit tēpus iudici nō inſtantie .l. j. C. vt oēs tam ciuiles. ⁊ .l. properandū. in prin. ⁊ ibi hoc tꝫ Bar. ⁊ Bal. de iudi. ⁊ Bal. in. c. j. ſi de inueſti. inter do. et vaſ. lis oria. ⁊ in .l. obſeruare. §. pficiſci. ⁊ Specu. de iudice. de leg. §. reſtat. ver. ciuitatis ſtatuto. ⁊ ibi Jo. an. ⁊ Pe. de anch. in cleñ. j. de
14 reſti. in integ. ¶ Tertio reſpōdeo ⁊ ⁊ hic claudo os omnibus: quod pſuppoſito qd dicta ſententia fuiſſet nulla dicta ratione tamen ſi vobis iudici conſtat illā fuiſſe equaꝫ debetis illā confirmare vt not. Bar. in .l. ſi vt proponis. la. j. C. qūo ⁊ qn̄ iud. ⁊ in .l. cū querebatur. in fi. ff. de re iudi. ⁊ in .l. j. in fi. C. quando prouo. ⁊ in .l. ſi expreſſim. de appel. ⁊ in .l. iudex. de re iudi. ſequitur Pe. de anch. in cleñ. j. de re iud. allegant Jnn. in. c. cū cōtingat. de offi. dele. Sequitur clare. d. Ant. in. c. dilecto. in. vj. col. de appel. cuius verba ſunt hec ſequēdo Bart. in. d. l. ſi vt proponis. quod nedum iudex coram quo petitur ſententiam declarari nullam poſſit eam confirmare. ¶ Sed etiam ſi ille pro quo eſt lata ſentētia vellet eam fateri nullam ⁊ peteret reformari ex eiſdem actis omiſſa cognitiōe nullitatis qd poteſt hoc iudex.
15 ita dicit dñs Anto. in dicto. c. dilecto. ¶ Quarto ⁊ vltimo dico ⁊ vltra predicta quod cū iſta fuerit cauſa executiua laudi ⁊ ſententie tales cauſe non dicuntur habere inſtantiā aliquā ⁊ ideo quandocūqꝫ late tenent ita notat Bar. in .l. cum ſcimus. C. de agri. ⁊ cenſi. li. xj. ⁊ Bal. in .l. tale pactū. §. qui prouocauit. in repe. de pact. ⁊ in .l. contemptaneū. in fi. qūo ⁊ qn̄ iud. ⁊ Bal. in .l. ij. C. de execu. rei iudi. ⁊ Pet. de ancha. in .l. j. C. de iura. cal. vbi dicit ſe ita vidiſſe conſultum p Bald. ⁊ obtinuiſſe ⁊ Ange. in .l. ⁊ poſt. §. fi. de iudi. Ex quib⁹ cōcludo ptes iudicis eſſe in pronuntiādo fruſtra appellatum qꝛ ab executione vel a pronuntia de exequendo nō potuit appellari vt dixi vel ſaltē pronuntiari male appellatuꝫ ⁊ bene iudicatū et victū victori in expenſis. Alexan.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxxij.

1 ☞ Paria ſunt ſniam eſſe diffinitiuaꝫ vel habere vim diffinitiue.
2 Sententia preſumitur lata ex cauſis que apparent in actis.
3 Sententia lata ſuper exceptionib⁹ peremptorijs hꝫ vim diffinitiue.
4 Reſeruationes non poſſunt fieri in ſententia. 5.
6 Quelibet cauſa ſeu iudicium dicitur habere tres partes.
7 Dicitur concluſum in cauſa qn̄ nihil poteſt allegari.

¶ Conſilium. clxxxij.

IN cauſa ⁊ lite vertēte inter tutorē firmani ⁊ Janne pupilloꝝ ex vna et Julia n. ꝫ de ſellis ex alia mediantibus eoꝝ procuratorib⁹ quia nuper cōtingit ſoliū dubitari vtrū ſtāte ſententia tranſacta in rem iudicatam et lata p dñm Baptiſtam de ſancto Petro in qua in effectu pnūtiauit bene appellātū p pte dictoꝝ pupilloꝝ ⁊ pcedendū eē in cauſa principali iuxta petita p parte dictorum pupilloꝝ reſeruatis parti aduerſe exceptioni

bus al's p eam in dicta principali cā oppositis que possint ꝛ debeāt
reseruari in fine dicte cause pncipalis ꝛc.an iterū ps aduersa oppo-
nens easdē exceptiones q̄ al's p ipsaꝫ opposite fuerūt habeat obsta
re quin p pte dictoꝝ pupilloꝝ procedat̄ in dicta principali causa
ad assumptionē estimatoꝝ prout alias petitū extitit ꝛ ad clarā intel
1 ligentiā infra dicendoꝝ psuppono+ꝙ snia lata p dñm ptātem per
quā fuit reuocata tenuta cōcessa dictis pupillis pnuntiādo dictā
tenutā esse nullā:fuit diffinitiua snia vel saltem interlocutoria ha-
bens vim diffinitiue ꝛ paria sunt sniam esse diffinitiuā vel hr̄e vim
diffinitiue vt no.gl.in.c.fi.in x̄bo inanes.de elec.i.vj.ꝛ Spe.de app.
§.in q̄bus.ver.ſꝫ nunq̄d.in fi.Jo.an.ꝛ doc.in.c.puenit.de app.Bal.
in.l.iuniorib⁹.C.de his qui.vt indig.Ang.in.l.stipulationū alie.de
ver.obli.cū si.ꝛ ꝙ dicta snia fuerit diffinitiua vel habēs vim diffini-
tiue probat̄ qꝛ per dictā sniam erat causa iā diffinita in totū.nam
cū in actis petitū fuisset dictā tenutā reuocari potissime eo qꝛ satisfa
2 ctū esset debitū allegabat̄ sniā+postea lata:per quā fuit reuocata te
nuta psumit̄ lata ex illa causa vel causis que apparent in actis vcꝫ
q̄si satisfactū esset de debito vt no.gl.ꝛ doc.i.l.si q̄s ad exhibendū.ff.
de excep.rei iudi.ꝛ in.l.hec enim.ff.de suspec.tut.ꝛ in.l.iul.veꝛ debi
torē.de cōdi.indebi.ꝛ in.c.si cōfirmationē.de elec.in.vj.ꝛ qd notant
cano.maxime do.Ant.in.c.aduersario.de excep.ergo attēta causa
ex qua ꝛ ppter quā dicta snia de iure psumit̄ lata sine dubio dr̄ diffi
nitiua vel saltē habēs vim diffinitiue qꝛ cām plene diffiniebat iuxta
tradita p gl.in cle.ad cōpescendas.de sequestra.pos.ꝛ fruc.ꝛ Spec.
de sentē.prola.§.j.in prin.ꝛ Bar.in.l.si cū exceptiōe.§.hec aūt actio.
ff.qd met.cau.ꝛ do.Ant.extra de re iudi.sup rubrica imo etiā si non
totū negotiū diffiniret ſꝫ tantū partē substantialē diceret̄ hr̄e vim
diffinitiue:vt no.dixit Bal.C.qñ prouo.nō est neces.in.l.j.in ver.de-
cimo quero nunq̄d ꝛc.allegando tex.ad hoc sing.in.l.intra vtile.ff.
3 de minoꝝ. ℭ Et ex hoc etiā dicimus+ꝙ snia lata sup exceptionib⁹
peremptorijs hꝫ vim diffinitiue iuxta glo.in cle.cū a repulsione.de
appel.ꝛ glos.Jo.mo.in.c.cupiētes.in ver.sup priuatis.de elec.in.vj.
ꝛ Jnn.i.c.auditis.de procur.ꝛ Jo.de imo.in.l.si finita.§.finaūt.ꝛ.§.
si forte.ff.de dā.infec.ꝛ sic de singulis que breuitatis causa omitto.
si ergo illa snia fuit diffinitiua ergo ꝛ eadē ratiōe sine dubio snia la
ta p dñm Baptistā in causa appellationis ab ea interposite fuit dif-
finitiua vel habēs vim diffinitiue:qd etiā pꝫ in verbis snie dum di-
xit diffinitiue dicimus ꝛc.imo fortius:qꝛ qñq; prima snia dr̄ interlo
cutoria ꝛ snia lata in causa appellatiōis ab ea dr̄ diffinitiua vt de-
clarat no.Bal.in.l.cum ꝛ minores.C.si aduer.rem iudi.ꝛ in aut.ho
die.C.de iura.calū.sed stat regula ꝙ exceptiones etiā perēptorie nō
possunt opponi post conclusum in causa vel saltē post sniam iuxta
l.ij.C.sentē.rescin.non po.C.de excep.l.pscriptionē ꝛ plene.in.l.exce
ptionē.C.de pba.ꝛ extra de excep.i.c.exceptionē.p gl.ꝛ doc. ℭ Nec
4 hꝫ obstaret+ꝙ tales exceptiones sint reseruate in snia vt in ea ꝯtine
tur:Primo quia dico ꝙ talis reseruatio de iure fieri non potuit nec
tenet vt expresse firmat do.Ant.extra de re iudi.in.c.suborta.in fina
libus verbis Bal.vero in.l.perēptorias.in.iiij.colū.in versic.q̄ro iu-
dex tulit sniam ꝛc.dicit ꝙ nō tꝫ talis reseruatio nisi appareat ipsaꝫ
esse factā ex causa puta quia iudex vrgebat̄ accelerare sententiā in-
fra breue tps instātie statutarie adeo ꝙ nō posset plene cognoscere
de exceptionibus oppositis.ſꝫ in casu nostro nulla fuit cā huius re-
seruationis maxime cū cā pupilloꝝ vti est ista ſm formā statutorū
nullā habeat instātiā nisi iudex eam sibimet limitet quā pōt ꝛ dꝫ li
mitare talē ꝛ tātā que sufficiat ad pfectā cognitioneꝫ cause iuxta.l.
properādū.p hoc etiā facit qd dixit idē Bal.C.de iuris ꝛ fac.ign.in
l.ij.in versi.scdo fallit ꝛc.vbi voluit ꝙ nunq̄ reseruatio exceptionum
post sniam habeat iuuare nisi in casib⁹ in quibus est a iure expsse fa
cta reseruatio qd nō reperit̄ in casu qōnis pposite. ℭ Ad idē addu
5 co+qd no.voluit Bal.C.q̄ accu.in.l.j.in.xxij.col.in ver.Sꝫ ꝯtra hoc
oppono exceptio dñij ꝛc.vbi voluit ꝙ iudex nō possit reseruare ex-
ceptiones declinatorias post litē ꝯtestatā nisi de consensu vtriusq;
ptis qꝛ non est in potestate iudicis mutare ꝛ puertere ordinē a lege
statutū.extra de iud.c.exhibita.C.de app.l.j.ꝛ.l.prolatā.C.de sentē.
ꝛ idē voluit ipse Bald.in.l.criminis.eo.ti.C.qui accusa.ꝛ de Host.et
Jo.an.extra de offi.dele.in.c.cum cōtingat.ꝙ reus non pōt cogi ad
rñdendū libello reseruatis sibi exceptiōibus.istud sequit̄ etiā Bald.
in palleg.l.pemptorias.in prin.nec enī pretorib⁹ factū iuri deroga-
re pōt vt dixit iurisc̄sultus.ff.de ferijs.in.l.j.§.j. ℭ Ex pdictis colli
git̄ dictā reseruationē factā de iure nō tenuisse maxime cū in dicta
snia sint apposita illa verba vezꝫ possint ꝛ debeant reseruari in fin.
cause ꝛc.vñ cū verbū dꝫ importet necessitatē iuris.l.j.§.q magistra
tuum.ff.qd q̄sq; iuris.ꝛ.ff.de edē.l.pto.in prin.cū si.Sed sic est nemi
ni dubiū esse dictas exceptiōes de iure nō debere reseruari post sen
tētiā:dictis iurib⁹:ergo nulle exceptiones intelligunt̄ ee reseruate
potissime cū verba snie sint interptāda vt snia teneat ꝛ valeat iuxta
gl.ff.fami.her.in.l.ꝛ puto etiā si verba snie improprient̄ vt notat
Bald.in.l.fi.in fi.C.cōi diui.cū concor. ℭ Preterea posito ꝙ dicta
non releuaret que tñ manifeste vera sunt adhuc dico ꝙ in dicta snia
lata p dñm Baptistā aperte dicat̄ ꝛ pnuntiet̄ bene fuisse appellatū
ꝛ procedendū esse in cā pncipali ad vlteriora iuxta petita p dictū ser
Joannē actorē dictoꝝ pupilloꝝ.ꝛ certū est in dicta cā pncipali ni-
hil aliud vltimo loco petitū fuisse p dictū ser Joannē nisi qd pcede-
ret ad assumptionē estimatoꝝ ergo cum verba dicte snie sint de se
clara i incertis ꝛ nō certis locus est cōiecturis.l.sicut in.§.cū ita.ꝛ
l.ille aut ille.ꝛ ꝯs frustra dubitat an non obstantib⁹ dictis exce-
ptionib⁹ pcedi debeat an oia ad assumptionē estimatoꝝ tā petita.
ℭ Postremo cū verba dicte snie clare significet dictas exceptiōes
esse reseruatas tantū mō in fine dicte cause pncipalis ergo sequit̄
ꝙ ꝯtra assumptionē estimatoꝝ opponi nō pñt qd manifeste probat̄
6 nam+quelibet cā seu iudiciū dꝫ hr̄e tres ptes.s.principiū.mediū ꝛ fi-
nem.principiū dr̄ ipsa litis cōtestatio.mediū vsq; ad conclusionē in
cā.finis post cōclusionē in cā vsq; ad sniaz vt pbat̄ in aut.ad hec.C.
de iudi.ꝛ declarat sic Bar.in.l.ij.in.ij.col.ff.de furt. ℭ Sꝫ cū adhuc
in dicta cā pncipali nō sit ꝯclusum in cā vt pꝫ ex actis tūc enim dr̄
7 +conclusum in cā cū nihil pōt amplius in cā allegari vel actitari vt
no.Jnn.extra de cā pos.ꝛ ppie.in.c.pastoralis.i.prin.sup gl.in ver-
bo cōclusū ꝛ Jo.an.in.c.fi.de resti.in inte.li.vj.in nouella ꝛ Bal.C.
de iud.in aut.iubemus.ꝛ.l.j.ad fi.C.sen.rescin.nō po.ꝛ notat glossa
la parua.in aut.de testi.§.qꝛ vero.in verbo cōcluserant.col.vij.post
eū conclusum in cā non est cognoscere sed cognitū esse ſm archi.
in palle.c.vltimo.de resti.in inte.i.vj.qd reassumpsit Bal.in aut.at q̄
semel.in fi.de pbatio.ergo necessario sequit̄ ꝙ etiā posito ꝙ dicta re
seruatio tenuisset que nō tenuit tñ dicte exceptiones nō pñt opponi
cōtra assumptionē estimatoꝝ cum adhuc non sit conclusum in cā ꝛ
sic non sumus in fine cause.Et hec breuiter ꝛ perfunctorie tacta in
discursu sufficiant attenta maxima rei euidētia. Laus Deo.

ℭ Summarium super consilio.clxxxiij.

1 Ad hoc vt filius possit conueniri ad debita paterna dꝫ necessa
rio probari per creditores agentes ipsum non tantum fuisse filiū ſꝫ
etiam adiuisse hereditatem.
2 Judex qñ non condemnat victum victori ꝛc.dꝫ specificare causam
in sententia.3.
4 Ubi infra tempus nō est reclamatum potest peti reductio ad arbi-
trium boni viri.
5 Judex reclamationis si videt laudum esse iniquum potest in fauorē
non reclamantis pronuntiare laudum fuisse iniquum.
6 Qui non est heres patri ad eius debita non tenetur.7.
8 Testes examinati super ijsdem capitulis super quibus fuerant exa-
minati non probant.9.
10 Si testis vult probare taleꝫ esse tityum reddit causam sufficienteꝫ
si dicat scio quia eum vidi.
11 Dicenti varia ꝛ contraria non creditur.
12 Testis dicitur omni exceptione maior qñ contra eū nulla exceptio
mundi potest opponi.
13 Una imperfecta probatio tollit aliam imperfectam.
14 Non est locus dilationi iuramenti etiam si semiplena probatio eli-
datur per aliam semiplenam probationem.
15 Si testis dicat ꝙ non vidit numerationem non tamen detrahitur
de fide ipsius.
16 In maiori summa inest minor.
17 Si actor hꝫ vnuꝫ testem ꝛ iuramentū in defectū ꝛ reus habeat vnū
testem vel saltem aliquam presumptioneꝫ non dꝫ reus in expensis
condemnari.18.
19 Res que petitur dꝫ certe ꝛ clare demonstrari.
20 Si reus allegat solutioneꝫ boum nō per hoc dicitur fateri contra-
ctum venditionis.
21 Scriptura sine testibus non facit fidem.

ℭ Consilium.clxxxiij.

In causa et lite vertente inter
Franciscū Jacobi gratura de imo.ex vna pte agentem
ꝛ Michaelem quondam Tonij Fabri de furis de dutia
ex parte altera se defendenteꝫ colligit̄ ex toto dicto pro-
cessu tres fuisse causas inter dictas partes agitatas.Prima causa
fuit mota per dictū Franciscū corā vicario castri dutie coram quo
petijt dictum michaelem condemnari ad dandum dicto Francisco
libras.xxij.ex ptio vni⁹ paris boum pili nigri vēditoꝝ dicto Tonio
patri dicti Michaelis pro quantitate libraꝝ.xxxv.boñ.ꝛ per dictū
vicariū dutie fuit lata snia absolutoria in fauorē dicti Michaelis ꝛ
absoluit etiā dictū Franciscū ab expensis ꝛ dicta snia fuit iustissima
primo qꝛ actor nullo mō probauerat deducta per euꝫ in libello nimi
rum si actore non probāte reus fuit absolutus.C.de eden.l.q̄ accusa
re.ꝛ.c.j.vt ecclesiasti.benefi.Secundo probatur ꝙ dicta prima sen-
tentia fuit recte lata ex alio euidentissimo defectu ipsius actoris qꝛ
cuꝫ nō vendiderit dictos boues dicto Michaeli ſꝫ eius patri opor
tebat eum probare dictū Michaelem fuisse heredē vniuersalē di-
cti quondaꝫ sui patris quod nedum fuit probatum sed nec etiā fuit
1 allegatum vt patet in processu:ꝛ+ꝙ ad hoc vt filius possit cōueniri
ad debita paterna debeat necessario pbari per creditores agētes
ipsum non

ipsum non tantum fuisse filiū sed ēt adiuisse hr̄ditatē paternā pro-
pter beneficium abstinendi indultū filijs a ptore mortuo:est glos.ꝛ
ibi Bar.ꝛ oēs doc.in.l.necessarijs.ff.de acq̄.here.ꝛ i.l.j.C.si vt se ab
heredi.absti.ꝛ in.l.si cū dotē.§.trāsgrediamur.ꝛ ibi post glos.tenet
Ang.ꝛ Jo.de imo.ff.solu.ma.ꝛ Bal.i.l.ij.C.ne filius p patre.ꝛ ita
etiam ꝯsuluit Dy.vt refert Bal.in.d.§.trāsgrediamur.ꝛ probatur
per tex.in.l.nā nec emācipatus.ff.de lega.j.ꝛ in.l.cū bōis.ff.de acq̄.
heredi. ℭ Bene dico ꝙ dicta snia fuit iniqua quo ad absolutoriaꝫ
expensarum ex eo qꝛ stantibus dictis defectibus in processu culpa
actoris nulla fuit iusta causa propter quā deberet absolui ab expē-
sis imo debebat condēnari iuxta.l.properandum.§.ꝛ si quidem.C.
de iud.ꝛ.l.qui solidum.§.ēt.de leg.ij.ꝛ.c.finem litibus.de do.ꝛ con
2 tu.ꝛ dꝫ+iudex qñ nō cōdēnat victum victori in expensis specificare
cām in snia vt notat Spe.in titu.de expensis.§.nunc videndū.ver.
quidē.ꝛ sequit̄ no.Bal.in aut.generaliter.C.de epi.ꝛ cler.ꝛ ideo iu
3 dex siue+arbitri qui fuerūt subrogati in locū iudicis appellationis
ꝛ etiā dñs potestas corā quo pendet reclamatio debuerūt ꝛ potue-
rūt ꝛ de psenti pōt dñs potestas cōdēnare dictū Frācisciū in dictis
expensis ꝛ in hac pte corrigere dictā sniam vt pbat̄ in.l.fi.C.quādo
prouocare non est ne.ꝛ hoc ēt si non sit petitū vt firmat Dy.ꝛ bart.
in.l.iiij.§.hoc autem.de dam.infec.in versi.v.querit Dy.ꝛc.ꝛ glos.ꝛ
doc.in.c.fi.de rescrip.ꝛ in.c.penul.de resti.in integ.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in
l.properandum.§.finaūt.C.de iudi.ꝛ idem Bal.in.l.sancimus.eo.
titu.ꝛ in terminis nostris est casus.in.d.l.si quādo prouoca.nō est
ne. ℭ Subsequenter a dicta snia fuit appellatū p dictum Frācisciū
nulla tamen expressa causa grauaminis in appellatione ꝛ sic nō te
nuit dicta appellatio ſm formā ꝯstitutionum ꝛ sic prima sententia
transiuit in rem iudicataꝫ.ꝛ postea de dicta causa appellatiōis fuit
factū compromissum in arbitros qui condemnarūt dictū Michae
lem ad dandum dicto Frācisco libras.xxij.boñ.ꝛ dictū Michaelē
absoluerūt ab expēsis a qua sentētia ꝛ laudo primo fuit reclamatuꝫ
p dictū Frācisciū quo ad absolutoriam expēsarum:ꝛ postea etiā
p dictū Michaelem a dicto laudo in ea pte in qua cōdēnatus fuit
4 in dictis libris.xxij.boñ.fuit ēt reclamatum ꝛ licet ēt pro pte+dicti
Michaelis non fuisset reclamatū infra.x.dies tñ etiam postea po-
tuit peti reductio ad arbitrium boni viri ēt spatio.xxx.annorū quia
tanto tpe durat iudicis offm̄.l.sicut.ꝛ ibi no.C.de pscrip.xxx.anno.
ꝛ no.C.de fal.in.l.querelā.maxime si infra annum in iudicio vel ex
tra cōquestus est de grauamine sibi illato p arbitros p.l.q̄ se graua
tos.C.de censi.ꝛ censito.ꝛ perequatoꝝ.li.xj.vt firmauit Bart.in.l.si
societatē.§.arbitrorū.in ver.q̄ro infra quātū tps ꝛc.ff.pro soc.istam
etiam opi.ꝙ spatio.xxx.annoꝝ possit peti reductio ad arbitriū bo-
ni viri firmauit ēt Bald.in.l.fi.C.de ꝯhen.emp.ꝛ ita refert tenuisse
Cy.in additionibus in.d.l.si societatē.§.arbitrorum.istā ēt opinio
nem firmauit Ang.ꝛ Bal.in.l.sicut.C.de pscri.xxx.anno.ꝛ hec etiaꝫ
est cōis opi.canonistarū in.c.quintauallis.de iureiu.lꝫ Spec.aliter
dixerit in titu.de arbi.§.sequit̄.ver.sed infra qd ꝛc.cuius opinionē
cōiter reprobāt doc.in dictis locis. ℭ Et fortius dico ꝙ posito etiā
5 qd dictus+Michael nō reclamasset infra tēpus tñ iudex reclama
tionis ꝛ q̄rele si videt sniam siue laudū esse iniquum ꝛ iniuste latum
cōtra nō reclamātē potest in fauorē nō reclamātis pronūciare lau
dum fuisse iniquum ꝛ ipsum corrigere ꝛ reformare.verbi gratia iu-
dex ꝯdēnauit titium in quinq; de quātitate decē petita p seiū seius
appellauit a snia ꝛ dicit sniaꝫ iniquā qꝛ titius debuit condemnari
in.x.ꝛ nō in q̄nq; certe lꝫ titius non appellauerit pōt iudex appella
tionis in totū absoluere titiū etiā a quinq; in quibus fuit cōdemna
tus p primū iudicē.iste est tex.valde no.in.l.ampliorē.in princ.C.de
appel.quē Bal.ibi dixit esse mirabilē.hoc ēt probat̄ expresse in.d.l.
fi.maxime ſm tertiā lec.q̄ est vera.C.qñ prouocare nō est necesse.ꝛ ibi
no.Cy.Bar.ꝛ Bal.ꝛ i terminis firmat p dicta iura Bart.in.l.si q̄s
libellos.C.de app.ꝛ ēt in nostris terminis pcise firmat do.Anto.de
but.in.c.cum ioānes.in fi.de fide instru. ℭ Qd aūt dictū laudū ar-
bitrorū fuerit iniquissimū in ea pte in qua cōdēnarūt dictum Mi-
chaelē ad dādū dicto Frācisco libras.xxij.boñ.hoc aptissime pbat̄
ex pluribus capitibus.ꝛ primo qꝛ superius dixi nec in prima causa
agitata in castro dutie nec ēt in scda causa agitata corā arbitris nec
etiam in tertia cā pēdēte corā dño ptāte fuit vnq̄ deductū vel saltē
pbatū p dictum Frācisciū ꝙ dictus Michael fuerit vniuersalis he-
6 res dicti Tonij+quōdā eius patris prout req̄rebat̄ iuxta notata in
d.l.necessarijs.ff.de acq̄.here.ꝛ supra plene dixi si nō fuit heres pa-
tris ergo ad eius debita nō tenet̄ vt.l.j.ꝛ p totū.C.ne filius p patre
pterq̄ ꝙ in casu singulari vcꝫ in debito ex cā primipilari vt est tex.sin
7 gularis.in.l.fi.C.de primipilo.li.xij.p quē notabiliter dixit+Bal.in
l.dotis.C.de iure do.ꝙ valet statutū disponēs ꝙ filius teneat̄ ad de
bita paterna ēt si nō fuerit eius heres.ꝛ idē sequutus est Pe.de an-
cha.in cōmento.c.canonū statuta.de cōsti. ℭ Itē ꝛ secundo fuit di-
ctum laudum iniq̄ssimum qꝛ actor ēt nō pbauit dictā vēditionem
8 peuin in petitione deductū quod ostendo.nam posito+ꝙ testes exa
minati corā arbitris pfectissime pbarent intentionem ipsius acto-
ris qd tñ est falsum vt infra declarabo:tñ qꝛ dicti testes fuerūt exa-
minati sup ijsdem capitulis sup q̄bus ipsimet testes seu alij fuerant
examinati i causa principali agitata coram vicario ducie:ꝫō dicta
examinatio secūdo loco facta habet̄ pro nō facta qꝛ fieri nō potuit
siue dicamus ꝙ cā ventilata corā dictis arbitris fuerit cā appella-
tionis tūc vt dixi in causa appellationis nō possunt testes examina
ri sup ijsdē capitulis vt.C.de tēpo.ap.l.p hāc.ꝛ.l.ampliorem.§.j.de
appella.ꝛ extra de testi.in.c.fraternitatis.ꝛ hodie est decisio clara in
clem.testi.extra de testi.siue dicamus ꝙ dicta cā vētilata corā arbi
tris nō fuerit cā appellationis seu subrogata loco eius sed fuerit di-
uersa instātia ꝛ dico similiter ꝙ in ea instātia ꝛ cā nō potuerūt te-
stes examinari sup ijsdē capitulis sup q̄bus alias fuerūt examinati
coram vicario castri dutie attēto ꝙ cā vētilata corā arbitris tende-
bat ad eūdē effectū ad quē tēdebat prima principalis cā.ꝛ de eadeꝫ
9 re ꝛ iter easdē psonas vertebat̄ dicta cā qꝛ tales+attestatiōes facte
coram vicario castri ducie faciunt fidem in cā scdo loco mota corā
arbitris.l.gesta.C.de re iudi.ita firmat Jnn.in.c.cū in tua.extra de
testi.ꝛ Bar.in.l.ij.§.j.in ver.quero q̄d si ille qui produxit testes ꝛc.
ff.vi bono.rap.ꝛ idē Bar.C.de test.in.l.fi.ꝛ in aut.at qui semel.in vl-
ti.col.C.de proba.ꝛ in.l.ij.ff.iudi.sol.istud etiā tenebat Jac.de are.in
l.pperandum.§.fi.C.de iudi.reprobata gl.ibi.ꝛ idē etiā tenuit Ja.
bu.ꝛ post eū Bal.in.d.l.fi.C.de testi.qui etiā ibi in terminis nostris
dicit hoc pcedere in testib⁹ pductis corā iudice ordinario ꝙ postea
sup ijsdem capitulis nō pñt produci corā arbitro:quia si dicte atte-
statiōes faciūt fidem corā maiori iudice ergo ēt ꝛ corā minori.arg.
aut.multo magis.C.de sac.san.eccl. ℭ Ultra hoc ēt dico ꝙ posito
ꝙ dicti testes potuissent iterū examinari quod est falsum tñ adhuc
dico ꝙ tales testes nō pbant intentionē agētis.nam oēs testes di-
cti Frācisci nihil efficax ad ppositū deponūt vt ex eoꝝ serie ꝛ lectu
ra euidēter pꝫ pter quēdā Lucā de zappis qui etiā nihil probat sal
tem qd habeat releuare dictū Frācisciū vt statim declarabo.nā dict⁹
Lucas examinatus in principali cā corā vicario castri ducie depo-
suit in effectu ꝙ dicta venditio fuit celebrata sed ꝙ tñ nō cognouit
dictum emptorem nec eius nomen sciebat ꝛ sic nihil pbauit.postea
coram arbitris deponit ꝙ dictus Franciscus vēdidit dictos boues
dicto Bonio fabro de ducia.qñ ergo iste testis potuit cognoscere
dictū Toniū a tpe quo prima vice fuit examinatus citra:qm̄ tēpo-
re prime examinationis ipse Tonius erat mortuus vt cōfitetur di-
ctus Frāciscus rñdēdo positionibus in hac vltima cā factis p pte
michaelis ergo iste testis est suspectus ꝛ fidē nō facit quia nō verisi
milia dicit vt pbat̄ in tex.l.iij.in fi.prin.ibi ꝛ ex tpe verisimilia rñde
rint ꝛc.ꝛ.l.ob carmen.§.fi.eo.ti.nā iste testis ex tpe comprehenditur
nō verisimilia dicere.s.attento tpe mortis ipsius Tonij ꝛ attēto tpe
prime depositionis seu examinationis.nā testis pōt hominē cogno
scere ex inspectione faciei sed si ipsum nō videt eum cognoscere non
10 pōt p aliū sensuꝫ corporis prout dꝫ testis deponere ꝛ ideo testis+ad
pbandū talē esse titium reddit cām sufficiētem si dicit scio qꝛ eū vi-
di in facie.ita notat Bar.p illum tex.in.l.stigmata.C.de fabricē.lib.
xj.ꝛ in.l.cum in diuersis.ff.de religio.ꝛ sump.fune.ꝛ iō probāti per
vnū testē nō verisimilia dicentē nō posset deferri iuramentū in de-
fectum pbationis vt firmat no.Bal.in.l.j.p glo.ibi.in.l.j.C.q̄ ꝛ ad-
uer.quos.vnde cū dictus testis necessario sit contrarius sibimet qꝛ
in prima depositione dixit qd nō cognoscebat dictū emptorē q̄ tūc
erat mortuus ꝛ in scda examinatiōe dicit ꝙ dictus Tonius fuit il-
11 le q̄ emit dictos boues vñ+cū varia seu ꝯria dicat nō credit̄ sibi nec
quo ad primā testificationē nec quo ad scdam ꝛ ēt venit puniēdus
vt est tex.cum glo.ff.de test.in.l.q̄ falsa.ꝛ in.l.eos in tertio rñso ꝛ ibi
Bar.ꝛ doc.ff.de fab.ꝛ notat Bal.C.de re iud.in.l.gesta. ℭ Aliā con
trarietatē ēt incurrit dictus testis qꝛ in prima examinatione depo
nit de ptio.xxxv.libraꝝ.in scda deponit de ptio librarū.xlv.boñ.itē
dictus testis scdo loco fuit examinatus parte nō citata ad videndū
delationē iuramēti prout req̄ritur vt.l.si qñ.C.de testi.quā citatio-
nē i casu isto vigore cuiuscūq; potestatis ꝛ arbitrij nō pñt omittere
iudices seu arbitri qꝛ est defensio que est introducta de iure natura
li vt in cle.pastoralis.de re iudi.ꝛ ita dicit Bar.no.in.l.j.ff.de testa.
mili.ꝛ in.l.filiussa.ff.de dona ꝛ Bal.in.l.milites.C.de test.mi. ℭ Et
ex istis oppositis ꝯtra dictū Lucā sequit̄ necessario ꝙ dictus testis
nō ē omni exceptiōe maior tūc succedit notabilis doctrina Bart.in
l.ad monēdi.in ver.venio ad tertiū.ff.de iureiu.ꝛ do.Ant.de bu.in
c.fi.de iureiu.dicētiū ꝙ vbi testis nō est omni exceptione maior tunc
non facit semiplenā pbationē nec pōt deferri iuramētū in defectū
12 probationis.ꝛ dr̄ testis+oi exceptione maior qñ contra eū nulla ex-
ceptio mūdi pōt opponi iuxta glo.reputatā singularē i.c.ex literis.
el.ij.de ꝯsangui.ꝛ affi.ꝛ tex.probat in.l.optimā.C.de contrahē.ꝛ cō
mit.stip.vbi etiā dicit Bal.qd opꝫ ꝙ superet oēm etiam friuolā ex-
ceptionē ꝛ ꝙ ppter solā infamiā facti testis nō diceret̄ oi exceptio-
ne maior sed ꝯtra dictuꝫ Lucā ꝛ eius attestatiōes plures exceptio-
nes legitime opponūtur de quib⁹ dixi supra:ergo nō dr̄ omni exce
ptiōe maior ꝛ sic nō facit semiplenā probationē adeo qd possit de-
ferri iuramētū in defectum pbatiōis. ℭ Quinimo ꝛ adhuc magis
vrgētius dico ꝙ posito ꝙ dict⁹ Lucas testis faceret semiplenā pro-

bationem tñ non potuit dicto Franciſco deferri iuramentũ in de-
fectũ pbationis qz dictus Michael corã dictis arbitris plene vel
ſaltẽ ſemiplene pbauit ſolutionẽ dictarũ.xxij.librarum boñ.factã p di
ctum Coniũ dicto Frãciſco vt deponũt teſtes inducti p dictũ Mi-
13 chaelẽ de quib⁹ infra faciã mẽtionẽ.tũc ſuccedit notabilis doctri-
na gl.Bar.τ Bal.in.l.j.C.qui τ aduer.quos nõ poſ.in integ.reſti.φ
vna imperfecta pbatio tollit aliã imperfectã adeo φ nõ eſt loc⁹ dela-
14 tioni iuramẽti nedũ ſi ſemiplena probatio elidat p aliã ſemiplenã
pbationẽ ſed etiã ſi elidat p quãlibet pſumptionem vel indiciũ ita
dicit gl.τ doc.in.d.l.j.τ no.etiã Bar.in.d.l.admonẽdi.in verſi.quero
vtrũ vna probatio imperfecta τc.τ idem Bal.in.l.in bonefidei in
tertia oppo.C.de reb.cred.τ eſt alia gloſſ.in.l.fi.in prin.ff.quod met.
cauſa.τ huic obiectioni pro certo non põt rñderi p partẽ aduerſam
iudicio meo qz dictus Michael corã arbitris ſaltem ſemiplene vel
pſumptiue pbauit.℃ Vlterius ẽt poſſumus dicere φ non tantum
ſemiplene pbata ſit dicta ſolutio ſed ẽt plene nã Jacobus quõdã
Petri de varignana deponit aperte qd vidit dictũ Conium ſolue-
re τ numerare libras.xxij.boñ.τ lʒ iſte teſtis dicat φ Joãnes frater
15 dicti Jacobi teſtis fuit pñs dicte numerationi τ poſtea ipſe Joã-
nes examinatus dicat φ non vidit numerationẽ pecunie tñ ex hoc
nõ detrahit̃ de fide ipſorum teſtium qz potuit eſſe qd Joãnes erat p
ſens τ tñ nõ vidit numerationẽ.l.j.§.tutor.τ ibi hoc expſſe tʒ Bart.
ff.de auto.tuto.τ magis clare etiam firmat hoc Bal.in.l.teſtium.in
iiij.col.in ver.modo hoc inſurgit τc.C.de teſti.pncipaliter p gl.ibi τ
refert φ hec q̃ſtio ſibi accidit de facto Padue dum ibi legeret τ idẽ
Bal.Ang.τ Jmo.in.l.heredes palam.in pnc.ff.de teſta.deponit ẽt
dictus Joãnes qd eodẽ loco τ teſtibus dictus Frãciſcus vocauit ſe
ɔtentatũ a dicto Conio.℃ Jtẽ alius teſtis vcʒ Zonus examinatus
in fauorẽ dicti Michaelis i hac vltima cã dicit expreſſe qd vidit nu
merari dicto Frãciſco p dictum Conium libras.xxj.boñ.nam lʒ pri
mus teſtis dixerit de libris.xxij.tñ p hoc nõ dr̃ contrari⁹ alteri teſti.
vt no.Bart.in.l.fi.§.j.ff.de lega.ij.τ dicunt̃ oẽs ſaltẽ cõſtare in libris
16 xxj.boñ.qz in maiori ſumma ineſt minor.l.j.§.ſi ſtipulanti.de ver.
obli.τ l.diẽ proferre.§.ſi plures.ff.de arbi.quod argumentum etiaʒ
procedit in teſtibus vt notat Bal.in.l.cõuenticulã.in vlti.colum.de
epiſ.τ cle.de quo p Jo.and.in.c.j.de arbi.in.vj.in nouella.naʒ bene
potuit eſſe φ dictus Zonus teſtis non viderit numerationem pecu-
nie niſi de libris.xxj.τ quod dictus Jacobus alius teſtis viderit nu
merari integras dictas.xxij.libras quia forte primo venit φ dictus
Zonus vt cõprehẽdit̃ ad intellectuʒ τ p experiẽtiã.℃ Preterea ad
confirmationẽ iuriũ dicti Michaelis adducit̃ qz pars aduerſa in
reclamatione ſua dicit dictum laudũ fuiſſe nullũ qz exceſſerunt ar-
bitri formã cõpromiſſi:ſed ſi pars hoc confitet̃ nulla maior eſt pba-
tio q̃ p confeſſionem.l.cum te.C.de trãſac.τ.C.de fideicõ.l.fin. ergo
dictũ laudũ in nihilo hʒ obſtare dicto Michaeli.℃ Subdo φ ſtã-
tibus pdictis nõ eſt dubiũ qd dicti arbitri bene iudicarũt abſoluen-
do dictũ Michaelẽ ab expẽſis qz etiã eum debuerũt abſoluere ab
omni ſumma τ victũ victori i expẽſis cõdẽnare vt ptʒ clare ex ſupra
17 dictis.Et ẽt ſuppoſito qd pdicta ↄ vera nõ fuiſſent τ nõ procederent
dico φ vbi actor probat p vnum teſtẽ τ ſupplet per iuramẽtum ſibi
delatum in defectũ probationis ſi reus hʒ vnũ teſtẽ per ſe vel ſaltẽ
aliquã pſumptionẽ nũq̃ dʒ reus in expenſis ɔdẽnari.ita ſingulari
ter determinauit Bal.in aut.generaliter.in.vj.opp.C.de epiſ.τ cle.
τ in ver.ex pdictis aũt τc.qz ſi in vno releuat̃.l.in pbãdo p iuramen
tũ grauat̃ in alio.l.φ non obtineat cõdẽnationẽ expenſarũ.ar.l.eũ
qui.in prin.ff.de iureiur.ſʒ Bal.τ clarũ eſt φ in caſu noſtro dictus
Michael nedũ habuit p ſe pſumptionẽ ſed ẽt i duos teſtes.℃ Et
18 alio etiã reſpectu nõ potuiſſet condẽnari dict⁹ Michael in expẽ-
ſis per dictos arbitros qz ſi vicit i prima cauſa principali lʒ poſtea
ſuccumbat in cauſa appellationis ſeu in qualibet alia ſcda cã excu
ſatus eſt propter primam ſniam adeo φ nõ dʒ ɔdẽnari in expenſis
maxime ſi ſcda ſnĩa fuit lata ex nouis pbationibus prout fuit in ca
ſu noſtro.iſta eſt glo.no.τ ibi Bar.τ doct.in.l.gñaliter.§.j.C.de reb.
creditis.notat ẽt Bar.in.l.pperandũ.§.ſinautẽ alterutra.C.d iud.
τ in.l.tutores.§.curatores.ff.de admi.tuto.τ in.l.fi.ff.de re iudi.τ tʒ
Jo.an.in regula iuris ignorantia de reg.iur.in.vj.τ Jnn.poſt gloſ.
in.c.finẽ litib⁹.de do.τ contu.τ Bal.in.l.cos.§.cautionẽ.C.d appel.
Et hoc maxime pcedit in Michaele predicto q̃ habuit iuſtã cãm
ignorãtie eorũ q̃ geſta ſunt a defuncto patre ſuo.l.q̃ in alteri⁹.ff.de
reg.iur.τ.l.fi.ff.p ſuo.q̃ iuſta ignorantia excuſat ab expenſis litis vt
l.q̃ ſolidum.§.etiã cum glo.τ ibi doc.ff.de leg.ij.τ notat glo.τ doc.in
d.l.pperandũ.§.ſinautẽ alterutra.C.de iudi.τ in.l.eum quẽ temere.
ff.co.ti.probat̃ ẽt in.d.aut.generaliter τ ibi Bal.C.de epiſ.τ cle.Et
19 hec ſufficiãt.℃ Nõ omitto φ ẽt dici poſſet petitionẽ dicti actoris
nõ eẽ clarã τ certã prout eſſe dʒ qz res que petit̃ dʒ certe τ clare de-
monſtrari vt.l.ſi rem.ff.de rei ven.l.j.§.ſi quis argentum.cũ ibi not.
ff.depoſi.τ plene no.in.l.j.in prin.ff.de edẽ.τ p doc.in.l.edita.C.co.
ti.τ in.c.ſignificantibus.extra de libel.obla.τ vt res dicat̃ certe de-
monſtrari req̃runt̃ ad min⁹ due vere demonſtrationes vt Petrus
martini de peruſio.l.hac ɔſultiſſima.in prin.C.qui teſta.fa.poſ.τ ſi-
militer res dʒ demõſtrari p duos cõfines.l.forma.ff.de cẽſi.ita nota
biliter declarat Bar.in.l.demonſtratio falſa.in ver.ſeptimo quero.
ff.de condi.τ demõ.ſed in caſu noſtro dictus actor dicit φ vendidit
boues pñ nigri τ ſic nõ ponit niſi vnã demõſtrationẽ τ p ɔſequens
res nõ dicit certe declarata τ ſpecificata τ p conſequens etiã teſtes
τ pbationes ad idem tendentes non dicunt certe ſed ambigue ideo
actorẽ nõ releuãt.cũ pſentia.de proba.l.inter ſtipulantẽ.§.ſi ſtichũ.
cum ibi no.de ver.obli.τ l.non ob hoc.C.vnde cognati. cum ſi.τ lʒ
aliquo caſu petitio incerta procedat tñ ſemp dʒ in probationib⁹ cer
tificari vt poſſit ſequi certa ſnia vt eſt gl.valde no.τ ibi doc.in.l.j.
§.ſi q̃s argẽtũ.ff.depoſi.τ notat Bar.in.l.ſi rem.in fi.ff.de rei vẽdi.
τ Bal.in.l.ij.C.de ſentẽ.que ſine cer.quãti.idcirco ex hoc alio capite
ſeq̃r id quod ſupra dixi φ actore non pbante vel nõ clare probante
reus dʒ abſolui.℃ Et hac parte pcerto dʒ dñs iudex fauere quia
eſt veritate fulcita vt ptʒ ex teſtibus optime probantibus ſolutionẽ
quantitatis τ nõ eſt veriſimile qd dictus actor q̃ fuit τ eſt ſatis ege
na pſona τ valde cauta τ aſtuta diſtulerit tãto tpe petere pecuniã
ſibi debitã niſi φ ſeu mortuũ eſſe dictũ Coniũ τ exiſtimauit dictaʒ
ſolutionẽ eſſe ignotã pfato Michaeli cui veritati dʒ ſemp iudex in
herere.xxx.q.ſi.c.iudicãte.τ.C.de edẽ.l.is apud quẽ.τ hec veritas ẽt
eſt munita τ comprobata pluribus τ pluribus adminiculis legum
τ iuſtitie vt ſupra plene deductũ τ plenius ſupplebit ſumma ſapien
tia eñi poteſtatis τ iudicare debẽtis.℃ Nec pdictis habet obſtare
ſi in actis factis corã arbitris appareret φ fuerit p arbitros ſtatutus
terminus dicto Michaeli hoc petẽti ad pbandum ſolutionẽ li
brarũ.xxij.boñ.allegatã p dictũ Michaelẽ qz clare ad hoc rñdet φ
dictus Michael ſemp negauit ɔctum venditionis boum τ eo caſu
quo ɔſtaret de venditione allegauit ſolutionẽ factaʒ fuiſſe vt ptʒ in
20 toto pceſſu.℃ Fortius dico τ eſt veriſſimũ φ eo caſu quo ipſe mi-
chael reus ſimpliciter allegaſſet ſolutionẽ boum φ pptẽ hoc non
dʒ cõfiteri ɔctum venditionis pceſſiſſe maxime quia actor negauit
ipſam ſolutionem factã fuiſſe.ita eſt glo.in terminis multũ notabi
lis in.l.iul.vẽrũ debitorẽm.ff.de condi.inde.quam ad hoc p valde
notabili pderat τ exclamat Bar.ibidem in.vj.colum.in verſ. op
po.φ impoſſibile eſt φ ſequat τc.τ idẽ Bar.Ang.τ doc.ff.de exce.
in.l.nõ vtiq̃ p illum tex.τ p.l.cum de indebito.in prin.ff.de proba
tio.τ Bar.τ doc.in.l.decem.ff.de verbo.oblig.τ idem tenuit Nic.de
mat.τ Cy.τ Bal.in.l.exceptionẽ.C.d proba.τ Bal.l.j.in.iiij.col.
C.de confeſſis.τ Joã.and.in.c.cum venerabilis.d exceptio. τ idem
Anto.d bu.in.c.ex parte decani.de reſcrip.qui omnes reprobãt opi
nionẽ Py.in.c.nullus pluribus.de regu.iur.in.vj.in quo non inſi
21 ſto qz hec eſt cõis opinio.℃ Preterea dicta ſcriptura in qua fit mẽ
tio de dicto termino nõ cõtinet teſtes τ ſic nõ facit fidẽ maxime φ
nõ fuit actus factus corã iudice.ſiud pbat in aut.de inſtru.cau.
τ fi.§.oportet.τ eſt glo.in aut.de here.τ fal.§.ſinutro abſunt in ver
bo quantum.τ etiaʒ probat in.l.poſt mortem.ff.d adoptio.τ no.do
cto.in.c.quoniam contra.de probatio.τ eſt alia glo.in.l.ſolã.C.de
teſtibus.que idem dicit quam ſequitur ad hoc Bal.in.l.iuriſiuran
di.C.d teſtibus.τ fi.τ per predicta ex multis membris τ ex quolibet
de p ſe ſequit̃ euidenter quod dictus Michael dʒ abſolui τ dictus
Franciſcus dʒ in oĩbus expenſis dictarum litium condẽnari τ exa
minatum eſt ſuperius.Laus deo.

℃ Summarium ſuper conſilio.clxxxiiij.

1 ℃ Emptor debet habere fructus qui erant pendentes tẽpore vẽ-
ditionis.
2 Agens ex vna cauſa τ probans de alia non poteſt obtinere.
3 Verba in contractibus que enunciant aliquem actum precedentẽ
non probant.
4 Ad hoc vt valeat locatio oportet quod appareat de conuentione
certe mercedis.
5 Vbi q̃s nũq̃ poſſedit nõ poteſt intentare remedium poſſeſſorium.
6 Conductori datur actio furti ɔ eũ qui fructus rei ɔducte percepit.
7 Per ſniam nõ acquiritur ius etiam in rebus incorporalibus.
8 Per ingreſſum fundi nõ dr̃ quis apprehendere quaſi poſſeſſionẽʒ.

℃ Conſilium.clxxxiiij.

In cauſa τ lite vertente inter
Nigrixoli de Nigrixolis ex parte vna agẽtẽ τ Chriſto-
phorũ de cõtrariis ex alia ſe defendẽtẽ. Viſo φ copioſe
τ elegãter allegatũ eſt p excellẽtiſſimũ iuris vtriuſq; do-
ctorem dominum Vgolinum mihi patrem boñ. paucioribus vtar.
Dico igitur de neceſſitate ferendam eſſe abſolutoriam in fauorẽ di-
cti Chriſtophori.τ primo ex eo quia non cõſtat de aliquo iure agẽ-
tis.nam aut Nigrixolus intendit ſe fundare ex titulo venditionis
dicti iuris decimandi ſibi facte per Philippum de paſiis vt procu-
ratorem dicte dñe Catharine ſue vxoris ad quã dr ſpectare dictũ
ius decimandi pro rata pro qua agit dictus Nigrixolus τ tũc dico
φ talis titulus venditionis non ſuffragatur dicto Nigrixolo dato
1 φ ẽt appareret de mandato dicti Philippi ad vendendum ex eo qz
emptor ſolum dʒ habere fructus qui erãt pendẽtes tẽpore emptio-
nis:alios

autẽ nõ.l.fi.§.vt fruct⁹.ff.que in frau.cre.τ.l.iul.§.ſi fructi-
bus.ff.de actio.emp.ſed iſta venditio fuit facta Nigrixolo de anno
Mcccclviij.die.xvj.ſeptẽbris quo tpe fructus nõ ɔſueuerũt eſſe pen
dentes ſed percepti ergo non põt ipſe agere ex venditione maxime
cum nõ pbauerit illos fructus fuiſſe cõprehenſos in ſua vẽditione
τ ſic fuiſſe pẽdentes tpe vẽditionis put erat fundamẽtũ intẽtionis
ſue:ideo illud probare debebat.ſ.φ penderẽt fructus illo tpe.l. eum
actum.ff.de neg.geſt.l.nauem.C.de proba.no.in c.le.fi.de reſcrip. et
in.l.nõ ſolũ.§.ſed vt probari.p Bar.ff.de ope.no.nun. ℃ Preterea
dato φ in dicta vẽditione eſſent cõprehẽſi dicti fructus tamen non
egit Nigrixolus ex cauſa vẽditionis ſed ex cã cõductionis vt patet
2 in libello ſuo vnde τ ſi agit ex vna cauſa τ probat de alia nõ põt obti
nere.l.habebat.in princi.ff.de inſtito.no.Jnn.in.c.ex pte abbatiſſe.
de priuile.τ Bar.in.l.j.in prin.ff.de edẽ.cum cõcordãtiis.℃ Nec ob
ſtat ſi diceret̃ φ in dicto inſtrumẽto venditionis dictus Philippus
cõfitetur τ enũciat dictum Nigrixolum illo anno cõduxiſſe a dicto
Philippo dictum ius decimãdi τ ſibi Philippo eſſe ſatiſfactum de
mercede τ affictu τ non reperio qd in proceſſu aliter conſtet de di-
cta locatione τ ſi ita eſt fallitur multum dictus Nigrixolus ſi in hoc
3 confidit.nã pſuppono τ φ verba in ɔctibus que enunciant aliquem
actum ſeu contractum pcedẽtem τ obligatiuum nõ inducũt diſpo-
ſitionem ſed ſolũ inducũt pbationẽ illius actus enunciati.l.publia.
§.fi.ff.depoſi.l.optimã.C.de contrahẽ.τ cõmit.ſtip.τ no.Bart.τ alij
in.l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.τ talis pbatio nõ hʒ effectũ niſi in-
ter ipſas pſonas inter quas facta fuit illa enunciatio inter alios vt
in aut.ſi quis in aliquo.C.de eden.cum ibi no.p Bart.in vlti.col. in
ver.venio ad aliam materiã τc. τ Bal.ibi in.ij.col.in ver.iuxta hoc
q̃ro pone φ vnum inſtrumẽtũ.τ ideo dicit Bal.φ ſi in inſtrumento
dotis facto inter titiũ τ Bertam titius τ Berta ɔfiteantur matri-
moniũ pceſſiſſe talis ɔfeſſio τ enũciatio pbat inter ipſas partes ma
trimoniũ pceſſiſſe quo ad hoc vt valeat cõtractus dotis que eſſe nõ
põt ſine matrimonio.l.iij.ff.de iur.do.non aũt pbabit quo ad alias
pſonas φ illd matrimoniũ vere pceſſerit vt ẽt plene habet̃ in.c.illd
4 de pſump.℃ Fortificat̃ hoc qz ad hoc vt valeat locatio τ ɔductio
adeo qd ex ea agi poſſit requirit̃ φ appareat de ɔuẽtione certe mer
cedis ſeu penſionis alias nõ valet.l.ij.τ.l.ſi merces.in prin.ff.loca.fa
cit tex.in.§.pretiũ.inſti.de emp.τ vendi.τ.l.fi.C.de contrahen.emp.
iuncta.d.l.ij.ſed ex dicto inſtrumẽto nõ apparet de aliqua mercede
ſeu penſiõe certa.ergo τc.℃ Plus verbo fert̃ φ dictus Philippus
nã habebat mãdatũ a dicta dña Catharina ad locãdũ nec ad ven
dendum.℃ Nec obſtat φ fortaſſe dicta dña Catharina ratificaue-
rit qz reſpõderi poteſt qd dictus Philippus ea que geſſit cuʒ dicto
Nigrixolo fecit tãq̃ pcurator dñe Catharine vigore mãdati d quo
partes aſſeruerũt fuiſſe rogatũ ſer Joannẽ de agolantibus vt appa
ret in dicto inſtrumẽto vẽditionis τ ſic Philippus fecit illũ ɔctum
non tanq̃ negociorum geſtor ſed tãq̃ pcurator vigore dicti mãdati
ergo nõ potuit transferre pluſq̃ operaret̃ dictum mandatuʒ quia
limitata cã limitatũ parit effectũ.l.in agris.ff.de acq̃r.re.do.τ.l.ita
aũt.in pñ.ff.de admi.tu.τ ſuccedit illa regula qd potui nolui.l.mul-
tum.C.ſi q̃s alteri vel ſibi τc.c.cũ ſup.de offi.dele.preterea in dicta ra-
tificatiõe non dr̃ p quo tpe fuerit facta locatio nec p qua vel quãta
mercede ſed ſimpliciter fit relatio ad inſtrumẽtũ locationis qd non
appet τ ſic illa ratificatio de p ſe eſt obſcura τ incerta τ nõ releuat
qz nõ põt eſſe locatio ſine certa mercede τ certo tpe vt dixi τ lʒ i qua
dam vltima ratificatiõe facta per dictam dñaʒ Catharinã de anno
Mcccclx.die xxix.mẽſis maij dicta dña Catharina ratificet loca-
tionẽ factã Nigrixolo p trib⁹ annis tñ nõ exprimit qui ſint illi tres
anni.τ in dubio dʒ intelligi de trib⁹ annis pxime ſequuturis a die
ratificationis.l.eũ q̃ calendis.in pri.ff.de ver.obli. nos aũt q̃rimus
de fructibus anni.Mcccclviij.τ p ɔñs illi fructus non cõprehende
rent̃ in dicta ratificatione.℃ Jnſup nõ põt obtinere dictus Nigri
xolus etiam dato qd appareret vere de ipſo contractu locatiõis qz
Nigrixolus aſſertus ɔductor nõ põt agere ad illos fruct⁹ tãq̃ ſuos
qz ſui nõ ſunt anteq̃ eos pceperit.l.cũ in plures.§.meſſem.ff.loca.τ
5 l.ſi ſeruus.§.locaui.ff.de fur.nec ẽt aliquo remedio aut interdicto
poſſeſſorio illos fructus petere põt iuxta ea q̃ no.in.l.τ ideo.§.fi.ff.d
condi.fur.τ in.l.reʒ que nobis.ff.de acqui.poſ.quia eos fruct⁹ nũq̃
habuit ſeu nũq̃ eos poſſedit ergo illa remedia nõ cõpetũt vt not.in
iuribus pxime allegatis:nec etiã aliquã actionẽ pſonalẽ hʒ contra
dictũ Chriſtophorũ qz nullus ɔctus geſtus eſt inter Chriſtophorũ
τ Nigrixolum ex quo contractu potuerit oriri actio.l.ſi in area.ff.de
6 cõdi.indeb.τ lʒ τ cõductori det̃ actio furti ɔtra eũ q̃ fructus rei cõdu
cte pcepit.ff.de fur.l.ſi apes.tñ hic nõ eſt intentata actio furti qz nul
la facta eſt mẽtio de furto in libello nec eſt facta mẽtio de aliqua cõ
trectatiõe dictorũ fructuũ de loco ad locũ put de neceſſitate requiri
tur in furto.l.j.§.fi.ff.d fur.q̃nimo in Chriſtophoro ceſſat pſumptio
furti qz cum in dictis fructibus pcipiẽdis negari nõ poſſit Chriſto-
phorũ habuiſſe ptẽ rõne ptis quã in eis habebat ceſſat ſuſpicio fur-
ti in toto.vt.l.merito.ff.p ſo.℃ Vltra pdicta ẽt ptʒ dictũ Nigrixolũ
nõ poſſe obtinere ex iure decimãdi p eũ ɔducto a dcã dña Cathari-
na qz cum ipſa dña Catharina ẽt vigore ſue ſnĩe ſeu adiudicatiõis
7 nõ acq̃ſiuerit ius decimãdi qz τ per ſniam non acq̃rit̃ ius ẽt in iuri-
bus incorporalibus adherẽtib⁹ rei corporali put eſt ius decimãdi
ſine apprehẽſiõe poſſeſſiõis vt no.doc.i.c.cũ noſtris.de cõceſ.pbẽ. τ
Bal.in.l.traditionibus.ad fi.C.de pac.τ in.l.j.in fi.C.cõia vtriuſq;
iu.cũ ſi.hñ faciũt no.p gl.inſti.de offi.iudi.§.fi.τ p doc.in.l.ex hoc iu-
re.ff.de iuſti.τ iu.ſed dña Catharina nũq̃ apprehẽdidit q̃ſi poſſeſ-
8 ſionẽ iuris decimãdi qz vt ẽt dixit dñs Vgolin⁹ τ bene τ p ingreſſuʒ
fundi nõ dr̃ q̃s apphẽdere q̃ſi poſſeſſionẽ iuris decimãdi vt no.Jn-
no.in.c.literis.de reſti.ſpo.in vlti.col.in ver.illud aũt τc.τ ex hoc ve
rificat̃ aliud φ nõ põt dici adiudicationẽ iſolutũ factã Chriſtopho-
ro nõ valere eo qz nõ fuerit citata dña Catharina qz dico φ nullus
occaſiõe citatiõis de eo nõ facte audit̃ petẽs reuocari tenutã τ da-
tionẽ inſolutũ factã ſup tenuta niſi ille q̃ poſſidebat illã rẽ aut erat
dñs illius:ſec⁹ ſi aliud ius vel itereſſe ptẽdebat qz talis nõ erat citã
dus ita dicit Jac.bu.in.l.manifeſtiſſimi.C.d fur.τ idẽ ſeq̃t ibi Bal.
in.ij.col.q̃ reputat hoc hñ notãdũ τ pbari p rõnes quas ibi ponunt
i reliq̃s ſum ɔtẽtus me ad allegatiões dñi Vgolini referre.℃ Poſt
pdicta exhibitũ eſt mihi inſtrumẽtũ in quo apparet φ dictus Chri-
ſtophorus pmiſit dicto Nigrixolo colligere ſeu colligi facere dictos
fructus τ de eis reddere ſibi rõnẽ τ ſignare ei ſextã ptẽ τc.put lati⁹
in dicto iſtrumẽto cui rñdeo φ dictã pmiſſionẽ fecit Chriſtophor⁹
ɔditionaliter ſi τ inquãtũ dicti fructus debeantur dicte dñe Catha
rine aut dicto Nigrixolo d iure τ ſic illa obligatio Chriſtophori ni-
hil releuat ptẽ aduerſaʒ qz nõ apparet φ dicti fructus debeantur
dicto Nigrixolo ex cauſis ſupra allegatis nec ẽt debẽt̃ ipſi dñe Ca-
tharine qz ius decimãdi nõ acq̃ſiuit p ſolã dationẽ inſolutũ ſine ap-
prehenſiõe poſſeſſionis vt eſt dictũ.℃ Vltimo dico φ domina Ca-
tharina nõ põt habere potiora iura quam habeat Chriſtophorus
quia nõ apparet qd epiſcopus Maynardinus p illis libris ducẽ-
tis quas pmiſit dare Philippo p dote obligauerit expſſe bona ſua
vt ptʒ in inſtrumẽto vnde licet d iure hʒ tacitã hypothecam.l.j.§.
j.C.d rei vxo.act.tñ nõ prefertur Chriſtophoro q̃ hʒ expreſſam hy-
pothecam vt no.gl.j.§.fuerat.inſti.d actio.τ glo.c.ex literis.d pig.τ
no.Bar.in.l.aſſiduis.poſt glo.C.qui potio.in pig.vbi dicit quod iſta
opi.approbatur.Alex.de imo.

℃ Summarium ſuper conſilio.clxxxv.

1 ℃ Repudians hereditatem ſi poſtea poſſideat bona hereditaria
propter eius fraudem conuenitur vt heres.
2 Faciens vnum actum qui poſſit ſe habere ad duos effectus pſumit̃
φ fecerit eo modo quo magis eſt vtilior.
3 Per precarium conſtituitur poſſeſſio.
4 Vbi nõ eſt titulus oneroſus ſufficit pbare rem fuiſſe poſſeſſam.
5 Ratione rei de qua conuenitur dr̃ quis large obligatus.
6 Jn aduentitijs hodie inter patrẽ τ filium oritur ciuilis obligatio.
7 Ex ſtipulatione acquiritur vtilis actio ſine ceſſione.
8 Juramentum eſt tante potentie φ ex ſtipulatiõe alteri facta acq̃ri-
tur abſenti.
10 An mater priuet̃ ſucceſſione ſi nõ petierit tutorem dari filijs.
11 An per tranſitum ad ſecũda vota mater priuetur ſucceſſiõe.τ n.12.

℃ Conſilium.clxxxv.

In cauſa τ lite vertente co
ram dñis arbitris τc.inter dñam Beldam τ ſer An
tonium quõdam Paſij de imola eius pcuratorem ex
vna agentẽ τ euãgeliſtam quõdam Barnardi olim
Matthei faſoli de imola hecariũ.τ ſer Ludouicum
de guaſcoñ.eius pcuratorẽ ex alia ſe defendẽtes qz res ipſa eſt arbi
traria ideo pauca dicẽda ſunt:ſed ſolũ p rei veritate aliqua ſubiũ-
gam τ breuiſſime.℃ Et aduertẽdũ eſt φ in dicto libello intẽtatur
ordo τ forma cuiuſdã ɔſtitutionis poſite in libro quinto conſtitutio
num ſub Rubrica qñ de debito cõſtat p publicũ inſtrumẽtũ:p quam
expreſſe cauetur φ vbi cõſtat p inſtrumẽtũ publicũ de debito:poſſit
agi ɔtra debitorem principalẽ:ſiue ɔtra eius heredem executiue:vi
gore dicti inſtrumenti ſummarie:ſimpliciter:τ de plano:τ vna via
electa poſſit ad aliã rediri τ vtraq; ẽt ſimul:τ nedũ intẽtat̃ dicta cõ-
ſtitutio ſʒ ẽt oẽ aliud ius cõpetẽs dicte dñe Belde p qd ſibi meli⁹ cõ-
ſuli poſſit ita φ vigore dicte ɔſtitutiõis τ inſtrumẽti de debito agit̃
executiue ɔtra dictũ euãgeliſtã tanq̃ ɔtra heredem quõdaʒ Mat-
thei faxoli:vel ſaltẽ cõtra eum tanq̃ cõtra poſſeſſorem bonorũ dicti
Matthei.τ ad pbãdũ φ dictus euangeliſta ſit heres dicti matthei
oſtẽdit̃ clare p teſtes pductos τ examinatos p pte dicte dñe Belde
q̃ inter cetera deponunt qd dictus euãgeliſta tenuit τ poſſedit ac tʒ
τ poſſidet inter cetera bõa hereditatis Matthei quandã petiã ter
re vineate duarũ tornaturarũ:vel circa:poſitã in territorio imole in
fundo carpenete iuxta heredes quõdã Baptiſte d tullis τ heredes
quõdã Joãnis foſchi de imola τc.de qua in pceſſu τ capitulis dñe
Belde fit mentio p quẽ actũ inducitur aditio hereditatis iuxta.l.pro
herede.τ.l.gerit ibi plene de materia.ff.d acq̃.her.τ in.l.j.C. de re-
pud.heredi.τ in.l.ij.C.d iure delib.plene Bal.in.l.non hoc.C.vnde

1 cogna. ⁊ in. l. potuit. C. de iure delibe. ¶ Nec obſtat ꝙ dict⁹ euãge
liſta repudiauerit hereditatẽ matthei. q2 rñdeo ꝙ ſtãte etiam dicta
repudiatiõe pro valida tñ cuꝫ etiã poſt poſſederit bona hereditatis
ſcꝫ dictã vineã abſqꝫ aliquo titulo pſumif fraus ⁊ ppter eius frau-
dẽ poſtea cõuenitur vt heres. l. ſi is qui bonis. ff. de acqui. hered. ⁊ in
terminis noſtris hoc tenuit Cy. ⁊ ibi poſt eũ Bal. expreſſe in. l. ſi pa
terna. C. de repud. heredi. pro hoc. l. ſicut. §. ſuperuacuum. ff. qui. mo.
pig. vel hypo. ſol. l. ⁊ q. C. de diſtrac. pig. ⁊ qd no. Dy. ⁊ Bar. in. l. poſt
cõtractũ. ff. de donatio. ⁊ Specu. in ti. de dona. §. j. verſi. item pone
aliquis. cum ſi. Nam dicta vinea non eſt apud dictũ euangeliſtã cũ
aliquo titulo niſi titulo hereditario. ſ. tanq̃ heredẽ dicti Matthei. vñ
2 ſuccedit doctrina Bar. in. d. l. gerit. de acqui. here. in xñ. ad ſecũdũ
qñ poteſt fieri vtroqꝫ modo ⁊c. dicentis ꝙ ſi quis facit vnũ actũ qui
poteſt ſe habere ad duos effectus preſumẽdum eſt ꝙ quis faciat eo
mõ ⁊ effectu qui magis eſt vtilior ⁊ minus dãnoſus facienti. argu.
l. j. ff. de ſolutio. ⁊ l. merito. ff. pro ſocio. Ita in ꝓpoſito cum nõ appa
reat dictũ euangeliſtã tenere aliquo titulo dictam vineam ſi nos di
ceremus ⁊ pſumeremus ꝙ ex poſſeſſiõe dicte vinee nõ adiuerat he-
reditatẽ ſequeref ꝙ dictus euãgeliſta incidiſſet in crimen expilate
hereditatis vel quoduis aliud delictũ cõmiſiſſet qd in dubio nõ eſt
preſumẽdũ vt dixi in. d. l. merito. ⁊ l. iteꝫ apud labeonẽ. §. ſi cõcm. cũ
ſi. ff. de iniurijs. ergo neceſſario pſumẽdũ eſt ꝙ animo hereditateꝫ
adeundi fecerit: ⁊ recte aduertatur quia in quadam adiudicatione
facta matri dicti euangeliſta producta in proceſſu nõ fuit adiudica
ta iſta vinea ideo benẽ faceret dictus euangeliſta ſoluere debitum
dicte domine Belde. ¶ Preterea etiam poſito ꝙ non eſſet dictus
euãgeliſta heres dico nihilominus eum teneri: quod ſic oſtẽdo. nã
vos domini arbitri habetis ſm arbitriũ vobis cõceſſum videre an
dictus euangeliſta teneatur ⁊ obligatus ſit domine Belde vñ dico
ꝙ cum dictus euãgeliſta teneat ⁊ poſſideat dictã vineã que fuit in
bonis ⁊ hereditate dicti Matthei ⁊ per dictũ Mattheũ tẽta ⁊ poſ
ſeſſa vt probatur per teſtes ⁊ etiã ex cõfeſſione dicti euãgeliſte rñ-
dendo vigeſime poſitioni incipienti, Itẽ quod dictus euãgeliſta ⁊c.
iuncta vigeſimatertia poſitiõe: ideo cũ dicta vinea in dicto inſtru-
mẽto fuerit hypothecata ⁊ obligata ꝓ dicta quantitate reſtituẽda
⁊ etiã vigore pacti pcarij fuit ciuilis poſſeſſio tranſlata in dictã do
3 minam Beldam. l. ⁊ haber. §. j. ff. de preca. ⁊ que plene habenf in. l.
qd meo. in prin. ⁊ in. l. interdum. ff. de acquirẽ. poſſ. ⁊ qd notat Jac.
de are. ⁊ Bar. in. l. ſi. C. que res pigno. cum concor. quod precarium
eſt tante potẽtie vt ille cui talis res eſt obligata poſſit etiã abſqꝫ ali
qua excuſſiõe bonorũ poſſeſſionẽ dicte rei apud quẽcunqꝫ exiſtentẽ
adipiſci. l. ſi. cum glo. ⁊ ibi Jac. but. ⁊ Bal. C. de acqui. poſ. ⁊ Bal. in
l. j. C. de reuo. his q̃ in frau. cre. notat Ange. ⁊ dñs Joan. in. l. exitus.
ff. de acquir. poſ. imo etiam dictũ pcariũ eſt tante autoritatis ꝙ põt
domina Belda propria autoritate ingredi poſſeſſionẽ dicte vinee
l. ſi ſeruus. C. qd cũ eo. ita notãter dixit Bal. in. l. j. C. de ſeruo pigno.
dato manu. ⁊ in. l. penul. C. de pigno. ac. ⁊ no. gl. expſſa ſm vnã opi.
ibi relatã in. l. creditor rem. ff. de fur. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. j. circa princi.
4 C. vnde vi. ¶ Jmo etiam dico ꝙ etiam abſqꝫ eo ꝙ probetur dictã
vineã fuiſſe in dominio vel quaſi dicti Matthei põt euinci a dicto
euãgeliſta q2 cum non habeat titulum oneroſum dictus euangeli-
ſta ſufficit ꝓbare quod res fuit poſſeſſa a dicto Mattheo iuxta no.
per gl. ⁊ doc. in. l. cum res. C. ſi alie. res pigno. ⁊ in. l. reꝫ alienã. ff. de
pigno. actio. ⁊ in. l. ante omnia. ff. de probatio. maxime cum omiſſa
hypothecaria ſufficiat agere vtili ſaluiano interdicto ad poſſeſſio-
nẽ quo caſu ſufficit tantũ probare rem fuiſſe poſſeſſaꝫ per debitorẽ
vt eſt glo. ⁊ ibi Barto. notabiliter ⁊ doc. in. l. j. C. de ſaluia. interdi. et
Bar. in. d. l. rẽ alienã. Et ſic neceſſario conſtat qd etiã ſi dictus euã-
geliſta nõ ſit heres tamen ea ratione quia dictam vineam poſſidet
debetis pronũtiare ſuper eo quod fuit vobis arbitris commiſſum
ſcꝫ dictum euangeliſtã ratione dicte rei teneri ⁊ obligatũ eſſe ad il-
5 lam ꝯſignandã dñe Belde q2 etiã rõne rei pro qua cõuenitur quis
dr obligatus ſaltẽ large vt eſt gl. ⁊ ibi Bald. in. l. ſi. C. de compẽſa. et
Bal. in. l. pe. C. qd cũ eo. ¶ Et aduertendũ q2 nedũ per dictũ inſtru-
mentũ ꝯſtat de dicto debito: ſed etiã per tacitã imo quaſi expreſſam
cõfeſſionẽ dicti euãgeliſte maxime in ſua poſitione nona incipiẽte.
Item qd dictus Joãnis olim maritus ⁊c. ⁊ etiam in ſequenti poſi-
tione vbi põit ꝙ dicta domina Belda fuit ſatiſfacta de dicta quãti
tate ꝓ qd videtur fateri debitũ niſi contrarium probet. l. cum de in-
debito. ff. de proba. ⁊ Dy. in. c. exceptionem obijciẽs. de reg. iur. li. vj.
per cano. in. c. cum venerabilis. de excep. cum ſimi. ¶ Nec obſtat qd
pars aduerſa in ſuis exceptionibus inter cetera opponit qd nõ va-
luit obligatio facta i dicto inſtrumẽto inter dictũ Mattheũ ⁊ Jo-
annem eius filium: primo q2 ego dico ꝙ dictus Joannes erat emã-
cipatus vt cõſtat in dicto inſtrumento in quo fit mẽtio ꝙ notarius
vidit ⁊ legit inſtrumẽtũ emãcipatiõis quo caſu ſtatur inſtrumento
etiam ſine productione emancipationis vt no. tenuit Specu. in tit.
de inſtru. edi. §. reſtat. ad fi. in verſi. qd ſi in aliquo: ⁊ fortius dico qd
6 poſito ꝙ hoc nõ ſufficeret: tñ dico ꝙ etiam hodie inter patrẽ ⁊ filiũ
in aduẽtitijs vt i caſu noſtro oritur ciuilis ⁊ naturalis obligatio. l.

iubem⁹. §. illud. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. C. ad trebel. ⁊ l. pactũ. C. de pac. cõ
uen. notat gl. ⁊ ibi Bar. ⁊ Jmo. in. l. ſi quis eo. §. j. ff. de fideiuſ. ⁊ i. l.
frater a fratre. ff. de cõdi. indebi. ⁊ eſt aduertendũ quia quãtitas de-
bita domine Belde in dicto inſtrumẽto nõ dr proficiſci a patre di-
cti Joannis quia imo profecta fuit ex bonis dicte dñe Belde vt i di
cto inſtrumẽto cõtinef. Tertio ad hoc rñdeo ꝙ cum notarius in di-
cto inſtrumẽto ſtipulat⁹ fuerit noĩe dicte domine Belde vt ſtatim
dicaꝫ: ergo nõ eſt curandũ de pſona Joãnis. ¶ Opponitur etiam
7 cõtra dictum inſtrumẽtũ ꝙ dictus Joãnes nõ potuit ſtipulari al-
teri. ſ. domine Belde. ad hoc rñdeo ꝙ imo in dicto inſtrumẽto ſi be-
ne legatur notari⁹ tanq̃ publica pſona ſtipulaf noĩe dicte dñe Bel
de ex cuius ſtipulatiõe tali modo facta querif vtilis actio etiã ſine
ceſſione. l. j. C. de magiſtra. cõue. notat Bar. in. l. ſi pupillus. in prin.
ff. rẽ pu. ſal. fo. notat Cy. ⁊ Bal. in. l. his verbis. ff. de adop. ⁊ Bal. in
l. executorẽ. in ver. modo ego quero ſi tabellio. C. de execu. rei iudi. ⁊
Jo. and. in. c. q̃q̃. de vſu. in. vj. cũ cõcor. facit ad hoc gl. no. in. l. huiuſ
modi. ff. de leg. j. in prin. itẽ cum dictus Joannes tanq̃ maritus di-
cte dñe Belde dicatur ꝓcurator ipſius. l. marit⁹. C. de ꝓcur. potuit
ſtipulari dicte dñe Belde. l. pe. C. de exhibẽ. no. in. l. ſi ꝓcurator pſen-
tis ⁊ in. l. ſtipulatio iſta. §. ſi ſtipuler. de verb. obli. ⁊ ibi plene ꝑ doct.
8 ¶ Quinimo dico ꝙ cum i dicto inſtrumẽto interuenerit iuramẽ-
tum ab vtraqꝫ parte: iuramẽtũ eſt tante potentie qd ex ſtipulatiõe
alteri facta acqritur abſenti etiã ſi nullus ſit q̃ pro eo ſtipulationẽ
recipiat gl. eſt ſingularis. vij. q. j. quoties cordis ocul⁹. ꝑ qua ita not.
decidit Pet. de anch. in cle. j. de iureiur. ⁊ in cle. j. in ſi. prin. de vſuris.
⁊ Spe. in ti. de lega. §. nũc oſtendẽdũ. ver. hoc quoqꝫ pro hoc qd ſin-
gulariter dixit Bal. i rubrica. C. res inter alios acta. in ver. ſed qd ſi
eſt vſus hoc ſermone ⁊c. ¶ Rurſus poſito ꝙ ex ſtipulatione Joan-
nis predicti non eſſet queſita actio dicte dñe Belde ſed ſibi ipſi tãtũ
adhuc dico ꝙ dicta domina belda eſt in caſu victorie quia cũ in pro
ceſſu deduxerit ⁊ capitulauerit ⁊ probauerit ꝑ cõfeſſionẽ ipſiuſmet
euangeliſte rñdendo poſitionibus ipſius dñe Belde qd dictus Joã-
nes deceſſit ex ſe relictis filijs. ſ. Bartholomeo ⁊ dorothea q̃ poſtea
ẽt in pupillari etate deceſſerũt vt etiã cõſtat per poſitiões dicti euã-
9 geliſte ꝓpter obitum eorꝫ quorꝫ deuoluta fuit dicta hereditas ipſi
dñe Belde eorꝫ matri ꝑ auten. defuncto. C. ad tertul. etiã ſi dicta he-
reditas Joãnis adita nõ fuiſſet ꝑ dictos eius filios. ff. de teſta. mili.
l. ex militari. §. ſi. cum ſeq. l. iij. ⁊ l. ſi infanti vbi plene per doct. C. de
iure delibe. l. apud hoſtes de ſuis ⁊ legi. l. hereditatẽ. §. filius. ff. de ca
ſtren. pecu. ⁊ late ꝑ ſcribẽtes in. l. vẽtre. de acqui. her. ¶ Nec hꝫ ob-
10 ſtare ſi diceref ꝙ cũ non petierit tutorẽ dari filijs dicta dña Belda
priuatis eorũ ſucceſſione q2 rñdeo ꝙ nõ ſufficit ꝓbare ꝙ non petie-
rit tutorẽ ſꝫ requirebaf ꝓbari ꝙ nõ petierit tutorẽ infra annũ a die
mortis mariti. l. ſciãt. ⁊ ibi ita ꝑ cõi opiniõe firmat Bal. Ang. Sa-
li. ⁊ dñs Flo. C. de legi. heredi. ꝑ illum tex. ⁊ ꝑ tex. inſti. ad tertul. §. ſi.
idẽ Bal. in. l. matres. C. ad tertul. ⁊ in. l. ꝓcibus. in verſi. nõ queritur
nũqd mater. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. ⁊ Bal. in conſilio quidã no-
mine Michael deceſſit ⁊c. ⁊ in ꝯſilio in hac materia multũ preciſe
loquunf leges ⁊c. ⁊ Ang. in cõſi. clxj. ⁊ iſta eſt cõmunis ſentẽtia re-
probata opiniõe Bar. vnde dico ꝙ cũ neceſſe habeat ſe fundare in
tutela nõ petita ⁊ in tpe anni incumbit ſibi onus probare de tẽpo-
re. ſ. ꝙ infra annum nõ petierit tutorem. ⁊ qd dicti filij vixerint per
annũ poſt mortẽ patris iuxta. l. eum actum. ff. de nego. geſt. l. matrẽ.
C. de ꝓba. gl. in cle. ſi. de reſcri. per doc. in. l. non ſolum. §. ſed vt ꝓba-
ri. de ope. no. nun. vnde cum non ſit probatũ per dictũ euangeliſtã
ꝙ dicti filij vixerint ꝑ annũ poſt mortẽ patris ⁊ qd infra illũ annũ
dña Belda nõ petierit eis tutoreꝫ ergo neceſſario ſequitur ꝙ dña
Belda nõ eſt priuata hereditate. ¶ Alia etiã rõne poſſit excuſari
mater quia cum in poſitionibus dicti euangeliſte cõſtet quod viue-
bat dictus Matthe⁹ auus dictorꝫ filiorũ Joãnis qui auus erat eo-
rum legitimus tutor ideo dicto caſu nõ tenetur mater tutorẽ petere
11 iuxta gl. no. i. d. l. matres. C. ad tertul. ¶ Poſtremo etiã nõ hꝫ exclu
dere dictã dominã beldam ab hereditate vcꝫ qd trãſiuerit ad ſecũ
da vota infra annum luctus dico ꝙ hoc non obſtante nõ priuaf ſuc
ceſſione. l. femine. in ſi. C. de ſecun. nup. tenẽt hoc cõiter docto. Cyn.
Bar. ⁊ Bal. in aut. ex teſtõ. de ſecundis nup. reprobata gl. ibi ⁊ con-
ſuluit Bal. in conſi. Petrus carlutij maxime conſiderato q2 vnica
tãtum filia ſupererat quãdo trãſiuit ad ſecunda vota vt pꝫ in poſi-
tionibus ꝑ notata in dictis locis. ¶ Subdo etiã qd cõtra validita-
12 tem dicti inſtrumẽti dñe belde nihil mõ põt ꝑ partẽ aduerſam op-
poni vel allegari quia cum tempore productionis dicti inſtrumẽti
nihil fuerit oppoſitum dicto iſtrumẽto videtur pars aduerſa illud
approbaſſe pro publico ⁊ valido prout etiam eſt. ita notanter dixit
Hoſti. ⁊ poſt eum do. Anto. de but. in. c. quoniã contra. de proba. in
verſi. quero an producto inſtrumento apud acta ⁊c. Ex quib⁹ omni
bus clare colligitur ſniam ferri debere in fauorẽ dicte miſerabilis
vidue domine Belde.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxxvj.

1 ☞ Generalis liberatio ad omnia indiſtincte extẽditur. ⁊ nu. 7.
2 Ex titulo libri regulantur omnia ibi ſcripta.

Receptio

3 Receptio dotis non dicitur eſſe actus queſtuarius.
4 Societas que ꝯtrahitur inter fratres ſimul habitantes non exten-
ditur niſi ad ea que acquiruntur ex actibus queſtuarijs.
5 Socius nõ dicitur habere mandatũ a conſocio remittendi.
6 Decepto vltra dimidiam ſuccurritur per remediũ. l. ij. C. de reſcin-
den. vendi.
8 Exceptio firmat regulam in non exceptis.

¶ Conſilium. clxxxvj.

ZAcharias de fieſſo cõtraxit
matrimoniũ de anno. Mcccccxxij. cũ dña Bartholomea
filia dñi Joannis de canſaldis q̃ Zacharias hẽre dꝫ ꝓ do
te dicte dñe Bartholomee libras q̃dringentas q̃nquaginta boñ. a
dicto dño Joãne ⁊ eius herede. Poſtq̃ viuente dicta dña Bartholo
mea bitinus frater Zacharie fecit ſaldũ rõnis cum Antonio filio et
herede dicti dñi Joãnis mõ ⁊ forma ifraſcriptis vcꝫ. Mcccccxxiij.
Antonio de miſer Giouanne de canſaldi d dare a di. xxix. d octobr.
lib. cx. ⁊ ſold. noue per vno ſaldo ⁊ dacordo con lui de ogne ragiõe
haueſſeno habiuto a fare inſeme cõ lui ⁊ cõ miſer Giouãno ſuo pa-
dre come appare in q̃ſto a fogli cẽto ottãta dui nõ mettẽdoli vna ꝓ
meſſa de Gabriel de panigo ⁊ vna de Jacomo di vinei ſuo ſocero.
¶ Stãtibus pdictis Frãciſc⁹ fili⁹ ⁊ heres dicte dñe Bartholomee
petijt dictas lib. q̃dringẽtas q̃nquaginta boñ. dotis pdicte ab here-
dibus dicti Antonij. heredes vero dicti Antonij replicant ſe nõ te-
neri ſtãte ſupraſcripto ſaldo. Et ꝯſequẽter dictos hẽdes dicti quõ-
dã Antonij nõ teneri ad dictas lib. q̃dringentas q̃nquaginta boñ.
replicaf ⁊ rñdef pro pte dicti Frãciſci heredẽ. dicte dñe Bartholo-
mee ꝙ nõ obſtat dictũ saldũ. primo q2 apparet vnde ⁊ ſup quo factũ
fuit dictũ ſaldũ. Et in quo ſaldo nõ interuenerint dicte libre. cccel.
bonoñ. nec de eis habita fuit mentio in dicto ſaldo de dictis libris
quadringẽtis q̃nquaginta boñ. ⁊ per ꝯñs in ſaldo nõ deuenit in eo
ꝯprehẽdi nõ dꝫ de iure. Scdo q2 dictus bitinus frater dicti Zacha-
rie ⁊ cognatus dicte dñe Bartholomee nequaq̃ ab eis habuit in
mãdatis ad faciẽdũ dictũ ſaldũ. Et ꝑ ꝯſequẽs dictis Zacharie ⁊ dñe
Bartholomee ⁊ dicto Frãciſco eius herede preiudicare nõ potuit.
Tertio q2 ex his q̃ de iure non recipiunt compenſationem. Querif
nõ ſtantibus pdictis quid iuris. ¶ Viſo themate antedicto ꝓpter
rei euidẽtiã ⁊ q2 ſum in motu paucis abſoluam. videref eñi prima
conſideratione dicendũ dictos heredes Antonij nõ teneri ad reſi-
1 duum dicte dotis occaſione generalitatis dicti ſaldi. nã generalis
liberatio ad oĩa indiſtincte extẽdif. l. plurib⁹. ff. d accepti. l. emptor. §.
lucius. ff. de pac. cũ ibi notatis ꝑ glo. ⁊ doc. ⁊ plene ꝑ Pe. ⁊ Cy. in. l.
ſub ptextu ſpecierũ. in. iiij. oppo. C. de tranſ. ⁊ Bart. in. l. ab aurelio.
§. caius. ff. de lib. leg. ⁊ in. l. qui cum tutoribus. §. ſi. in ſi. ff. de trãſa. et
canoniſte in. c. j. e. tit. ⁊ Bal. in. l. pactũ qd dotali. in. xiiij. xv. ⁊. xvj. q.
C. de colla. ⁊ Bal. ⁊ Ang. plene in. l. tres fratres. ff. de pac. ¶ Cõfir-
maf ꝑ illa verba poſita in dicto ſaldo vcꝫ nõ mettẽdoli vna ꝓmeſſa
de Gabriele de panigo e vna de Jacomo di vinei ſuo ſocero ⁊c. ex-
ceptio enim firmat regulam in nõ exceptis. l. queſitũ. §. deniqꝫ. ff. de
fundo inſtru. in aut. de nõ alie. §. vt aũt. notatur in. l. in his. ff. d leg. ⁊
in. l. j. ff. de reg. iur. ¶ Sed his nõ obſtantibus ꝯtrium vr de iure ve-
rius. nam in libro in quo deſcriptũ eſt dictum ſaldum ſcribuntur ea
que cõiter ſpectant ad bitinum ⁊ Zachariam vt conſtat ex titulo li-
2 bri ex quo titulo declaratur qño oĩa inde ſequuta intelligi debeãt
quia ſcdm illum regulanf ⁊ reſtringuntur omnia ibi ſcripta. l. ne-
ſennius. ff. d neg. geſt. ⁊ no. Bar. in. l. ſi patruus. C. ꝯmunia vtriuſqꝫ
iudi. ergo dictũ ſaldũ nõ põt intelligi factum ſuper his que non ſpe-
ctabant cõmuniter ad bitinũ ⁊ Zachariam. Sed ita eſt qd dos de-
bita Zacharie nõ dr eſſe cõmunis eius ⁊ fratris: qd ꝓbatur ſic: rece
3 ptio dotis nõ dr eſſe actus queſtuarius: ita pciſe dicit Bart. in. l. le
4 gatis. in principio. ff. de leg. iij. arg. l. j. in prin. ff. de tribu. ſed ita eſt
ꝙ ſocietas q̃ ſimpliciter ſeu tacite contrahitur inter fratres ſimul
habitãtes ⁊ oĩa cõferentes nõ extẽdif niſi ad ea que acquirũtur ex
actibus queſtuarijs. l. coiri cum ſequentibus vſqꝫ ad. l. ſi cõuenerit
ff. pro ſocio. ⁊ glo. iuncto tex. in. l. cum duobus. §. ſi omnium. in gl. j.
⁊ in. l. ſi ſocius pro filia. iuncta gl. j. ff. pro ſocio. ⁊ Bal. in aut. ex teſta
mento. i pe. col. C. de colla. ¶ Fortificatur quia i dicto ſaldo appa-
ret per relationem ad aliud ꝙ nõ fuit debitum dotis cõprehenſuꝫ
in ſaldo vt colligif ex verbis in eo poſitis ibi dũ dr de ogni ratione
haueſſimo habuto a fare iſieme cõ lui e cõ miſer giouãne ſuo padre
come appare in queſto a fogli. clxxxij. ⁊c. ſed ita eſt ꝙ in toto dicto li
bro nihil apparet de debito dotis pdicte ergo cõſtat ꝙ ſalua rõne
recti ſermonis nõ põt dictũ ſaldũ ꝯprehendere dictã dotem de qua
ibi neqꝫ generaliter neqꝫ ſpãliter fit mẽtio vt eſt tex. i. d. l. emptor. §.
luci⁹. ⁊ i. l. ſi ex pluribus. in pn. ⁊ ibi no. Bar. ff. de ſolu. ¶ Iteꝫ ſoci⁹
5 nõ dr habere mandatum a cõſocio remittẽdi. l. nemo ex ſocijs in
pn. ⁊ ibi ꝑ Bar. ff. ꝓ ſoci. l. ij. C. de conſor. eiuſdẽ lit. l. j. ⁊ l. ij. C. de com
mu. re. alie. ¶ Corroboraf q2 in dicto ſaldo ꝯtinef ꝙ occaſione. d.
ſaldi ⁊ liberationis Antonius dare dꝫ libras cẽtum decem bono.
vnde ſi pro libris cẽtũ decẽ bonoñ. repitur liberatus a libris qua-
dringẽtis q̃nquaginta bonoñ. ꝓ reſiduo dicte dotis ⁊ ẽt ab alijs
obligatiõib⁹ deſcriptis in dictis libris ſequif ꝙ in dicto ſaldo di-
6 ctus Zacharias eſſet deceptus vltra dimidiã quo caſu in effectu ha
bet locum remediũ. l. ij. C. de reſcin. ven. vel eq̃pollẽs quecũqꝫ ſit ꝯuẽ
tio vt no. Cy. Bar. ⁊ alij in. d. l. ij. ⁊ in. l. lucius. §. fin. ff. ad trebel. ⁊ in
l. ſi q̃s cum aliter. ff. de verb. obli. ⁊ cano. in. c. cum cãm. de emp. ⁊ vẽ.
7 ¶ Et ꝑ pdicta pꝫ multiplex reſpõſio ad allegata in cõtrariũ vcꝫ
ꝙ verba generalia dicti ſaldi debẽt trahi ad omnia. nam primo il-
lud eſt verum ꝙ debẽt trahi ad omnia que ex virtute intitulationis
libri poſſunt comprehendi: ſed dos nõ poterat comprehendi vt pro-
baui ergo ⁊c. item ꝑ relationẽ de qua in dicto ſaldo pꝫ ꝙ verba de-
qua in ſaldo ſalua ratione recti ſermonis nõ poſſunt comprehẽde-
re dictam dotem vt eſt oſtenſum. tertio reſpondetur per id qd dictũ
eſt ꝙ reſultaret deceptio enormis etiam vltra dimidiam que venit
8 retractãda. ¶ Nõ obſtat poſtremo ꝙ exceptio firmat regulã in nõ
exceptis q2 reſpondeo vltra reſponſiones que colliguntur ex ſupe-
rius dictis qd lꝫ exceptio firmet regulam in non exceptis tamẽ nõ
ampliat regulam vt comprehendãtur plura ſub regula q̃ compre-
hẽſa fuiſſent nulla facta exceptiõe vt. l. generali. §. vxori. ⁊ ibi bar.
ff. de vſufru. leg. ⁊ l. lucius. §. pluribus. ⁊ ibi Oldra. ⁊ Bar. ff. ad tre
bel. ⁊ no. Bar. ⁊ Ang. in. l. j. in ſi. ff. de reg. iur. ⁊ Bald. in. l. in his. ff.
de legi. ſed ita eſt qd ſi dicta exceptio facta nõ fuiſſet ſub regula ſeu
generali ſaldo nõ comprendebatur dos debita Zacharie que non
cenſetur cõmunis vt ſuperius eſt demonſtratuꝫ ergo exceptio facta
in ſaldo nõ eſt tante potentie vt faciat ſaldum ad dictam dotem ali
quo modo trahi. Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxxvij.

1 ☞ De forma libelli in actione hypothecaria.
2 Exceptio inepti libelli etiam poſt ſententiam opponi poteſt.
3 Apte probationes non adminiculantur inepto libello.
4 An per inſtrumentum diuiſionis probef dominium directum.
5 Ubi agitur de commodo pecuniario non ſufficit mortem probari
per famam.

¶ Conſilium. clxxxvij.

IN chriſti nomine amen. Viſo ac diligen-
ter diſcuſſo ꝓceſſu agitate litis inter Lancelotuꝫ de ꝑ
martinis Jmolẽſem ex parte vna agẽtẽ: ⁊ Jacobum ac
Bartholomeũ fratres ⁊ quondã filios ⁊ heredes marci
de caſali vna cum domina Cõſtantia eorũdẽ matre atqꝫ tutrice: q2
multum euidenter ex dicto proceſſu tam ex agendi ⁊ procẽdẽdi ine-
ptitudine q̃ ex ipſius cauſe meritis ⁊ plurib⁹ membris ⁊ quolibet
de per ſe conſtat partes domini iudicantis eſſe oportere in abſoluẽ
dorum quia ſuper ſingulis opportune ⁊ plene ſcriptuꝫ reperio in
allegationibus per dominum aduocatum: eapropter pretermiſſis
argumentis ad partes breuiter ex tribus potiſſime cõcludam id qd
1 mihi de iure verius viſum eſt. ¶ Et primo circa proceſſum dico li-
bellum actoris in intentata actione hypothecaria fore ineptiſſimũ
cum de forma ⁊ ſubſtantia dicti libelli ſit quod ꝑ actorem deducaf
Philippum ⁊ Antonium aſſertos principales debitores fuiſſe ve-
ros dños directo vel vtiliter rerũ pro quibus hypothecaria actum
eſt: item ⁊ poſt tps obligatiõis inter eos ⁊ creditorem cõtracte. pri
mum ꝓbatur in. l. q̃ predium. C. ſi res alie. pigno. da. ſit. in. l. ſi ſupe-
ratus. in pn. ⁊ l. ſi ab eo. ff. de pigno. ⁊ l. rem alienam. ⁊ ibi gl. Bar.
⁊ doc. ff. de pigno. ac. ⁊ doc. plene in. l. cum res. C. ſi alie. res pigno. ⁊
Spec. in ti. de pigno. in prin. ver. ſed queritur ⁊ in ti. de obli. ⁊ ſolu.
§. j. ver. ſed quid dꝫ probare creditor ⁊c. cum tribus verſi. ſeq. Secũ-
dum probatur. ff. de pigno. in. l. ⁊ que nondum. §. qd dr. ⁊. ff. d ꝓba.
in. l. ante omnia. que duo copulatiue in actoris libello deducta non
fuerũt ergo ſeq dꝫ abſolutoria ab obſeruatiõe iudicij. c. examinata.
2 de iudi. l. j. §. j. ff. ſi mẽſor fal. mo. dixe. que exceptio inepti libelli qñ-
cunqꝫ etiam poſt ſentẽtiam opponi põt. vt extra de emp. ⁊ vendi. c.
cum dilecti. ⁊ notat Jac. bu. ⁊ Bal. in. l. licet. C. de ꝓcur. ⁊ in. l. j. C. vt
que deſunt aduo. par. ⁊ in. l. edita. C. de edẽ. imo abſqꝫ eo ꝙ oppona
tur iudex in reijciendo libello ſupplere dꝫ iuxta gloſ. in. l. j. ff. de offi.
aſſeſ. notat Jnn. in. c. j. de offi. vica. ⁊ eſt tex. ⁊ ibi notant doc. in. l. fin.
C. vt nemo priuatus. ⁊ gl. ⁊ doc. in. d. l. j. C. vt que deſunt aduo. par-
3 tium. ¶ Et etiam eo caſu quo poſt dictum ineptum libelluꝫ ꝓba-
tiones apte ꝑ parte actoris ſubſequute ⁊ facte fuiſſent: qd tamẽ nõ
eſt: vt infra dicef tñ tales apte ꝓbatiões nõ adminicularenf inepto
libello vt firmat Spe. de offi. iudi. §. deſeruit. ver ſi. qd ſi libellus in-
eptus ⁊c. ⁊ in ti. de ſen. ꝓ. ola. §. qualiter aũt. ver. quid ſi lis. ⁊ ſequif
Bal. in. d. l. edita. ⁊ in. l. j. in ſi. C. de pigno. ac. ⁊ in. l. j. in prin. ff. ſi mẽ-
ſor fal. mo. ⁊ in. l. ad ſi. ſi. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ in. l. ſi. C. de anna. ex-
cep. ⁊ cõis ꝯcluſio doc. in. d. c. examinata. qd ſequitur ẽt Pet. de anc.
in cle. cõſtitutionem. ad ſi. de electio. ¶ Et fortius ſi merita cauſe cõ-
ſiderenf dicẽdum eſt dictos Bartholomeũ ⁊ Jacobũ abſolui debe-
re a petitis contra eos per dictũ Lancelotũ. Quia cum fundamen-
tum intẽtionis actoris ſit ⁊ eſſe oporteat in dominio directo vel vti-
li debitorꝫ principaliũ vt ſtatim dictum fuit: ⁊ hoc ꝑ actorẽ nullate-

nus probatū ſit.neceſſario ſequiꝛ ꝙ actore nō pbante reus eſt abſoluēdus.l.qui accuſare.C.de edē.in.c.j.vt eccle.beneſi.cū vulgari-
4 bus. ¶ ꝛ Nec p inſtrumētū diuiſionis productū p pte dicti actoris probaꝛ dñium directum vel vtile fuiſſe trāſlatū in dictos Antoniū ꝛ Philippum debitores principales maxime cū traditio nō interceſſerit vt pbaꝛ hoc in.l.cū ſolus.ꝛ ibi no.glo.ꝛ doc.ff.de vſuca.ꝛ ex no.p Bart.ꝛ doc.in.l.ꝛ ideo.in p̄n.ff.de ꝯdi.fur.ꝛ factū fuit per dñm aduocatum. ¶ Eſt etiā aduertēdū ꝙ dictū inſtrumētū debiti pductum p actorē exemplatū per aliū notariū q̄ p eū q̄ de originali ſcriptura fuit rogatus nō fecit fidē niſi ꝯſtet de licentia legitime cōceſſa autoritate iudicis cōpetētis vt in.c.cū.p.tabellio.de fid.inſtru.de qua cōſtare opꝫ aliter q̄ per ipſum notariū qui inſtrumētū exemplauit aſſerentē aliū notariū de dicta licētia fuiſſe rogatū.l.ij.ff.d̄ fi.in-
5 ſtru.ꝛ in auf.ſi qs in aliquo.C.de edē.in.c.j.de fi.inſtru.ꝛc. ¶ ꝛ Nō ſileam ꝙ cū dictus Lancelotus agat vt heres dicti ſer Raynutij ꝛ etiā egerit tanꝙ̄ p heredes incertos dictorū Antonij ꝛ Philippi et tractetur de magno p̄iudicio ꝛ cōmodo pecuniario nō ſufficit mortem p̄dictorū eſſe probatam tantūmodo p famā prout per ſimplicē famā ꝛ cōem opinionem conantur dicti teſtes actoris probare ſed debuit p alias p̄ſumptiones ꝛ cōiecturas veriores pbari vt multū clare voluit Cy.poſt gl.in.l.ſi qdē.C.ſol.matri.ꝛ Bar.in.l.ij.§.ſi dubitetur.ff.quēadmo.teſt.aperi.ꝛ ibi forti⁹ tenuit Jo.de Jmo.ſequutus Cy.in.d.l.ſi quidē.vbi tenēt ꝙ indiſtincte iſto caſu requiratur vera probatio mortis ꝛ nō per famā ꝛ coniecturas.Bar.in.l.genero.in fi.ff.de infami.ꝛ Bal.p illum text.in.l.fi.in fi.eo.ti.poſt bar.ibi ꝛ Bar.in tractatu ſuo de teſte.ꝛ Bal.in.l.cōuenticulā.ad fi.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ notant cano.in.c.q̄m frequēter.§.ſiue aūt de carnali.vt lite non conteſt.ꝛ in.c.in p̄ſentia.de ſponſa.qd̄ eſt potiſſimū fundamentum etiam vltra p̄dicta.Ex quibus oībus ꝛ ex alijs deductis ꝛ allegatis latius p dñm aduocatū concludo abſꝙ̄ dubio partes iudicis eſſe debere in abſoluēdo dictos pupillos cōuētos ꝛ tutricem.et victum victori in expenſis condemnare vt ſuperius demonſtratū eſt. Et ita dico ꝛ conſulo ꝛc.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxxxviij.

1 Jus petendi ſupplemētū legitime an tranſmittaꝛ ad heredes.
2 Statutū excludēs tales ſtātibus aliq̄bus deſcēdētibus.ꝛ nu.3.ꝛ.4.

¶ Conſilium.clxxxviij.

¶ Andriolus de biretis habēs tres filios vꝫ dñam Antoniam dominam Vrſinam ꝛ Joānē cōdito teſtamēto in quo reliquit iure inſtitutionis dicte dñe Antonie eius filie legitime ꝛ naturali vxo. magiſtri Lodoci d̄ bagnacauallo phyſici dotes ſuas q̄s eidē ꝯſignauerat tpe quo ipſam maritauit q̄ dotes fuerūt lib.cccc.m.cū donis et iocalibus q̄ ſecum portauit ad maritum. Jtē reliquit dictus teſtator iure inſtitutionis dñe Vrſine eius filie legitime ꝛ naturali vxo. Chriſtophori dicto buffadaſſo dotes ſuas q̄ fuerūt lib.cccc.m. ſcdm p̄miſſionē dicto Chriſtophoro factā lꝫ actualiter illas nunꝙ̄ ſoluerit. Jtē reliquit dictus teſtator iure inſtitutionis predictis filiabus Antonie ꝛ Vrſine vſumfructū vni⁹ poſſeſſiōis dicti teſtatoris poſite in fundo lagoſelli ꝛ hoc quādiu naturalr viuerēt.itē reliquit iure inſtitutiōis Joanni eius teſtatori filio legitimo ꝛ naturali lib.mille bon.p omni legitima ꝛ trebellianica ꝛ iuſſit ipm eſſe tacitū ꝛ ꝯtentum ꝛc.in oībus aūt ſuis bonis mobilib⁹ ꝛ immobilibus iuribus ꝛ actionibus ac nominibus debitorꝫ tam p̄ſentiū q̄ futurorꝫ vbicūꝙ̄ ꝯſiſtant ꝛ eſſe reperianꝛ dictus teſtator ſuū vniuerſalē heredē inſtituit ꝛ eſſe voluit Jacobū filiū Chriſtophori dicto buffadaſſo cū hac tñ ꝯditiōe qd̄ dict⁹ Jacobus heres vniuerſalis antedictus nō poſſit mō aliquo rōne vel cā moleſtare nec inq̄etare ſeu moleſtari vł inquietari facere dñam Vrſinam eius matrē in bonis ipſius teſtatoris donec ipa vixerit. Quinimo ipa dña Vrſina poſſit ꝛ valeat bona hereditatis ipſius teſtatoris vſufructuare toto tpe ipſius dñe Vrſine vite qꝛ ſic voluit ꝛ mādauit dictus teſtator. Qui teſtator deceſſit ſupſtitibus p̄dictis tribus filijs ꝛ p̄dicto Jacobo hrde inſtituto qui dictā hereditatē adiuit,deinde mortuus eſt dictus Joannes p̄dicti teſtatoris fili⁹ ꝯdito teſtō in quo in effectu inſtituit p̄dictā.d.Vrſinā eius ſororē vniuerſalem heredē ꝛc.ſucceſſiue deceſſit predicta dña Antonia relicta poſt ſe dña Bartholomea eius filia legitima ꝛ naturali inſtituta in pte heredes aūt vniuerſales inſtituit Jaco. ꝛ Joannem baptiſtā eius nepotes filios ex p̄dicta dña Bartholomea: deinde deceſſit p̄dicta dña Vrſina relictis poſt ſe Jacobo p̄dicto et Andriola eius filijs q̄ inſtituit eius heredē vniuerſalē de conſenſu p̄dicti Jacobi p̄dictā Andriolā.in ciuitate aūt Ferrarie viget ſtatutū huius tenoris: ſtatuimus qd̄ filia vel neptis aut q̄libet alia femina deſcēdēs ſit cōtenta de eo qd̄ pater vel auus aut q̄libet ali⁹ aſcēdens ſibi dederit in dotē vel dare p̄miſerit aut reliquerit nec vltra illud occaſiōe legitime vel iure debiti nec ēt mortuo patre vel aſcendente ab inteſtato poſſit facto vel alios deſcendentes vel etiā aſcendentes inquietare nec de hereditate patris aut vel alterius aſcēdētis petere niſi id quod pater vel auus vel alius aſcendens dederit aut dare p̄miſerit vel reliquerit in vltima voluntate donec autem aliqui de deſcēdentibus vel aſcendentibus maſculis natis ex legitimo matri.ꝛc. Nunc q̄ritur an predicti Jacobi ꝛ Joānes baptiſta heredes p̄dicte domine Antonie ex perſona ipſius domine Antonie vel ex perſona ipſorum poſſint petere ſupplementum legitime vel aliquid aliud in bonis ꝛ hereditate predicti Andrioli primi teſtatoris ſtatutum ipſum vigore predicti ſtatuti ibi donec erit aliqui de deſcendentibus ꝛc.

COnſideratis verbis p̄miſſi ſtatuti omnibus que narrantur in themate requiſitus vt concluſiue dicam quid in caſu predicto ſentiam obmiſſo apparatu verborum dico dictos Jacobum ꝛ Joannem baptiſtam nepotes ac heredes predicte domine Antonie ex pſona ipſius dñe Antonie ſupplemētū legitime petere poſſe.

1 ¶ Ad qd̄ ꝛ oſtēdēdū p̄ſuppono ꝙ ius petendi ſupplementum legitime trāſmittit ad heredes etiā ſi trāſmittēs nūꝙ̄ illud petijſſet vt in indiuiduo pbat ꝛ decidit Saly.in.l.ſcimus.in prin.in prima.q.C.d̄ inof.teſt.alias eſſ vt dicit ibi Salyc.ſi ſecus diceremus ineſſet grauamen qd̄ eſſe nō dꝫ.l.q̄m in prioribus.eo.tit.ꝛ Bal.in.l.ij.in vlti.q.C.de lib.p̄te.p qua opinione vltra eum adduco.l.ꝗ̄ꝗ̄.C.ad.l.fal.vbi apparet ꝙ ius cōſequēdi quartā ſeu falcidiā qd̄ cōpetebat defuncto trāſmittit ad eius heredē lꝫ defunctus nūꝙ̄ illā quartā detraxerit ex quo infert ꝙ dictā dña Antonia trāſmiſit ad dictos ſuos heredes ius petēdi ſupplemētū legitime ſi illud ius ſibi ante mortē competebat quāuis ipſa nūꝙ̄ petierit. ¶ Hoc preſuppoſito oſtēdo ꝙ dicte dñe Antonie que deceſſit poſt mortē dicti Joannis competijt dictū ius petēdi ſupplemētū legitime.nā clarū eſt ꝙ de iure cōi dicta dña Antonia potuit petere ſupplemētū legitime vt in auf.vt cū de ap.cogno.§.ceterū.ꝛ in.l.omnimodo.C.de inof.teſt.ꝛ ēnā ſta-
2 tutum non repugnabat qꝛ ſtatutum excludebat dñā ad dominā Antonia donec extaſſēt aliqui de deſcēdētibus vel aſcendētibus maſculis illius de cuius ſucceſſiōe tractaꝛ:que verba importāt qd̄ quāprimū deceſſit dictus Joānes filius Andrioli teſtatoris cū non ſupeſſent alij deſcēdētes vł aſcēdētes maſculi ceſſauit impedimētū ſtatuti ꝛ dña Antonia reaſſumpſit beneficia ſibi a iure cōi cōceſſa in ſuccedēdo vt p plura pbat Bar.in.l.ſi.ff.ad tertul.ꝛ Bald.in.c.j.§.j.in titulo epiſcopum vel abbatem.in vſibus feudorum.et ibi dicit Bal.qd̄ ita ꝯſuluit Frāciſcus tigrini de piſis vir magne ſciētie et ſancte vite put ipſe ibi refert ꝛ Bal.in.l.ſi qs poſthumos.§.ff.de libe.ꝛ poſthu.vbi p hoc adducit plures rōnes ꝛ dicit ꝙ Bar.ita conſuluit ꝛ idē Bal.in.l.ſi quis filium.C.de inof.teſta.in ver.extra q̄ſt vbi dicit ꝙ pro iſta parte conſuluit collegiū Florētinum ꝛ idē tenet Bal.in auf.ſed ꝛ ſi quis.in.vj.col.C.de ſecū.nup.ꝛ in.l.in quib⁹.eo.tit.ꝛ idē tꝫ Ang.in.l.ei qui ſoluēdo.ff.de heredi.inſti.vbi dicit ꝙ ita fuit cōſultū per collegium bononienſe.ꝛ hoc ſequitur etiam ibi Jo.de imo.ꝛ dicit ꝙ eſt verior opinio.licet ſm eum Ray.tenuerit cōtrarium.idē tꝫ Ange.in auf.de heredi.ꝛ fal.§.ſi quis autem.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de libe.p̄te.ꝛ idem tꝫ ibi Saly.ꝛ Bal.ꝛ Ang.in.l.gall⁹.§.ꝛ qd̄ ſi tantum.ff.de libe.ꝛ poſthu.ad fi.ꝛ dicit ibi Ang.quod ita fuit determinatum Peruſij ꝛ Bal.idē tenet in.l.cū vxori.C.quando dies lega.ced.ꝛ ſic patet iſtam eſſe cōmunē opinio.a qua in iudicando nō eſt recedēdum ꝛ habeꝛ in locis vulgaribus ꝛ rationes p̄dictorū doctorum hic nō refero qꝛ non eſt expediens poſtꝙ̄ vt dixi ita ſe hꝫ magis communis opi.ꝛ caſus noſter etiam non incidit in eas difficultates quas diſputant doctores in dictis locis qꝛ in caſu noſtro domina Antonia nō erat p̄terita.item dña Antonia ſeu eius heredes non querunt facere ꝙ ille qui fuit heres dicti teſtatoris deſinat eſſe heres ſed ſolum petunt ſupplementū legitime ꝛ ſic quotam bonorum non hereditatis.l.pap.§.quarta.ff.de inofficio.teſt.ex quibus patet ꝙ ceſſant rōnes que militabant in caſu quē diſputant doct.in dictis locis.ꝛ ſic caſus noſter nō videꝛ incidere in illas opiniōes,quas refert doc. Et propter iſtud ſtatutum excludens feminas tēporaliter tantum.i.donec extiterit maſcul⁹ nō eſt neceſſe diſputare illud quod tangitur per doc.in.l.ſi nuſſa.§.cum quis.ff.de leg.j.cum ſimi.ſ.an dictus Joannes filius teſtatoris excluſerit dictas ſuas ſorores a ſucceſſione ꝛ a petitiōe legitime attento ꝙ ipſe non fuit inſtitutus heres vniuerſalis nec in quota quia dico ꝙ dato ꝙ ipſe excluſiſſet ſorores tamen ipſe non excluſit eas niſi donec ipſe vixit vt diſ-
3 ponit ſtatutū. ¶ ꝛ Vltimo non obſtat ſi diceret ꝙ quod extāt maſculi deſcendentes ſcꝫ Jacobus filius dicte Vrſine qui erat nepos teſtatoris ex filia ergo vigore ſtatuti non debent admitti heredes domine Antonie. Quia ad hoc reſpōdeo.primo per tex.iunctis ibi notatis per Bal.in.c.j.in titu.quemadmo.feu.ad filiam pertineat.vbi p illum tex.dixit quod ſi ſtatuti diſponit quod femina non ſuccedat extantibus p̄dictibus maſculis vſꝙ̄ ad quartum gradum quod intelligeꝛ de parētibus maſculis.ſ.agnatis nō de cognatis ꝛ ſic nō de auo materno vt in propoſito dictum ſtatutū excludens feminas propter maſculos dꝫ intelligi de maſculis agnatis lꝫ dic⁹ Jacob⁹ nepos ex filia.ꝛ ſic Vrſina non eſt agnatus ſed cognatus ꝙ cōiunctus p feminā vt in iuribus vulgaribus.ergo ꝛc. ¶ Secūdo cōprobaꝛ qꝛ filia primi gradus non dꝫ eſſe deterioris conditionis quā nepos ſecundi

ſecundi gradus.l.ſi viua matre.C.de bonis mater.ſed ſi diceremus ꝙ nepos ex Vrſina excluderet dñam Antoniā,cui delatū fuit iſtud ius petēdi ſupplemētū legitime eſſet deterioris ꝯditionis filia quā nepos ex filia. ¶ Preterea hoc expreſſe decidit Bar.in.l.liberorꝫ
4 ff.d̄ ver.ſig.ꝛ maxime in verſi.quero pone ꝙ aliq̄s deceſſit relicto filio maſculo ꝛ nepote ex filia ꝛc.iuncta queſtione ſequenti ꝛ Barto.in.l.ij.§.ſi.in vltimis verbis.ff.ad tertul.ꝛ Bal.in.l.maximū.C.de liber.preter.in quibus locis concludunt ꝙ quando ex forma ſtatuti maſculus excludit feminā certe iudicamus de nepote ex filia prout iudicamus de filia femina.i.d̄ matre ſua. Et hec pro veritate dixiſſe ſufficiat in diſcurſu tamen. Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.clxxxix.

1 Quando mulier propter adulterium perdat dotem.ꝛ nu.8.
2 Heredes domini non poſſunt auferre feudum vaſallo propter feloniam commiſſam aduerſus dominum.ꝛ nu.3.ꝛ.5.
4 Licet donatio facta vxori a marito confirmetur morte tamen fallit niſi penitentia mariti ſuperueniſſet.
6 Vox vnius vox nullius.
7 An per benedictionem videatur remiſſa iniuria.
9 Per adulterium mulieris nō ſolū fit iniuria marito ſed omnibus de agnatione ſua.
11 Ad probandum adulteriū ſufficit ꝙ teſtes deponāt ꝙ viderunt ſolam cum ſolo ꝛ de alijs ſecretis.
12 Damnum ꝛ intereſſe per coniecturas probari poteſt.
13 Vbi difficilis eſt probatio ſufficit probatio per coniecturas.
14 Juramentum plurimum operatur in caſibus in quibus difficilis eſt probatio.
15 Vbi eſt cōmiſſum alicui ꝙ faciat prout ei viſum fuerit non requiriꝛ de neceſſitate aliqua probatio.
16 Quando quis habet poteſtatem inquirendi veritatem ſummarie ꝛ de facto.

¶ Conſilium.clxxxix.

¶ An maritus vt dotē lucretur propter adulteriū vxoris neceſſario habet agere criminaliter contra vxorem ꝛc.
An exceptio adulterij poſſit per heredes mariti opponi cōtra vxorem repetentem dotem ꝛc.
An ꝛ q̄n probatio per coniecturas admittatur. Et alia quedam.

IN cauſa ꝛ lite vertēte inter dñam Thadeam vxorem quondam domini Nicolai de albarota ex parte vna agentem pro exactione dotis olim tradite dicto eius viro: ac Baldaſarem ꝛ Jacobum Philippū filios ꝛ heredes dicti dñi Nicolai parte ex altera ſe defendentes necnō dictam dominam Thadeam recōuenientes. Videreꝛ primo dicēdū pcedēdū eſſe ad adiudicationē bonorū dicti quondā dñi Nicolai de quib⁹ adepta fuit domina Thadea tenutam nulla exceptione obſtante ꝛ eandem dñam Thadeam a contentis in petitione vel reconuentione dictorū Baldaſaris ꝛ Jacobi Philippi fore abſoluendā ex pluribus ꝛ maxime quia allegatio perpetrati adulterij nō videtur aliquid ſuffragari dictis heredibus domini Nicolai dato ꝙ de adulterio probatū eſſet qꝛ li-
1 cet mulieri propter adulteriū dotē perdat.l.cōſenſu.C.de repud.in auf.vt lice.matri ꝛ auie.§.quia vero plurimas.c.plerūꝙ̄.de dona.inter virū.tñ illud verū eſt ſi maritus accuſauerit eam criminaliter de adulterio ꝛ ſe ad penam talionis inſcribat.text.eſt ſecūdū intellectum Bar.in.l.miles.§.ſocer.ff.de adult.ꝛ pro hoc ēt allegat bar.tex.in.d.§.qꝛ vero plurimas.ꝛ no.p glo.in prealle.l.ꝯſenſu. ¶ Preterea dato ꝙ nō eſſet neceſſaria criminalis accuſatio tñ ex quo maritus dum viueret ſilētio vſus eſt non videꝛ heredes ad retinendam dotē poſſe mulieri obijcere crimē adulterij.l.rei iudicate.§.ꝛ heredi.ꝛ ibi glo.ꝛ cōiter ſcribentes.ff.ſol.ma.ꝛ Spe.de excep.in.§.dicte.in verſi.itē queriꝛ ecce.ꝛ in titu.de dona.inter vir.ꝛ vxo.§.ij.verſi.qd ſi mulier licet ibi clare nō firmet ꝛ notat Saly.in.l.ſi.C.de adul.ꝛ ibi ēt p Bal.ad hoc.l.ſi.ꝛ quod ibi no.C.de reuo.dona.ꝛ qd̄ legi.ꝛ not.in.c.ſi.de dona.ꝛ quod no.Cy.in.l.j.in ſi.C.de reuo.dona.ꝛ qd̄ not.
2 ꝛ glo.in.l.omnimodo.in verbo licebit.C.de inoffi.teſt.que dixit no.argumentū ꝙ heredes domini nō poſſint auferre feudū vaſallo propter feloniā cōmiſſam aduerſus dñm ſi dominus nihil dixit dum vixit. ¶ Quo aūt ad recōuentionē non videtur etiā poſſe obtinere cū nihil videantur teſtes ſaltē concludenter ꝛ certitudinarie probare cū de limitata quantitate nō deponant ꝛ ſic nō poſſit ferri certa ſententia.c.in preſentia.de proba.iuncta.l.pe.ꝛ ſi.cū ſi.C.de ſentē.que ſine cer.quāti. ¶ Sed premiſſis nō obſtātibus videꝛ in ppoſito cōtrarium eſſe verius ꝛ primo ꝙ mulieri poſſit obijci p heredes crimē adulterij ita ꝙ dotē perdat p dictam.l.conſenſu.cum ſi.nam verum eſt ꝙ heredes nō poſſent d̄ hoc obijcere ſi maritus mores mulieris adultere approbaſſet ſeu cōqueſtus non eſſet ſed ſi iprobaſſet mores vxoris adultere aut ꝯqueſtus eſſet dum viueret tunc etiam ad heredes trāſit facultas obijciēdi crimen adulterij ad finē priuandi mulierem iure dotis.ita voluit Jo.de imo.in.l.cū mulier.in.viij.colū.in ver.itē aduerte qꝛ hoc procedit qd̄ vir viuit ꝛc.ff.ſol.ma.vbi dicit ꝙ ſi maritus reprobauit mores mulieris adultere licet ꝯtra eā in iudicio nō egerit heredes poſſunt eidē mulieri oppōere de adulterio ad finē excludēdi eam adire: ita dicit tenere Jaco.de bel.in p̄all.§.quia vero plurimas.ꝛ ibi hoc ponit Jac.de bel.in ſi.vbi pro hoc allegat l.ſi vxor.in ſi.ff.de adul.ꝛ dictū.c.plerūꝙ̄. ¶ Hoc etiā voluit Ang.in preal.l.rei iudicate.§.ꝛ heredi.ibi dum dixit nec ſub ſilentio pertranſiuit ꝛc.hoc clarius voluit Pau.de ca.in prealleg.l.cū mulier.dum dixit quod ſi maritus in vita non fuit de adulterio cōqueſtus nō poteſt heres eius de adulterio oppōere p dictam.l.rei iudicate.
3 hoc aperte voluit etiā Andreas de yſer.in.c.j.§.porro.que fue.prima cauſa beneſi.amittē.dum dixit quod ſi vaſallus offendit dominum tñ dñs in vita eum non inquietauit non poterit ab eius hrde feudo priuari.p.d.l.ſi.C.de reuo.do.ꝛ dictā.l.omnimodo.cū glo.ꝛ.l.non tantū.§.ſi emācipatus.ff.de contrata.ꝛ no.in.c.imperialem.§.inſuper.de probi.feu.alie.p Fed.ſubdit tñ hoc eſſe verū niſi domin⁹ fuiſſet conqueſtus in vita de offenſa.alleg.l.que a patre.ſed ita eſt quod dñs Nicolaus improbauit mores vxoris eam verberando ac etiā de adulterio cōqueſtus fuit ꝛ ēt dixit quod erat male contētus ꝙ eam nō interfecerat vt depōit domina Antonia vxor Sylueſtri
4 ꝛ dñs Gabriel de fauentia: ꝛ Frāciſcus de bonacoſis. ¶ ꝛ Accedit quod dixit Bal.in.l.ij.§.creditū.ff.ſi cer.peta.dum dixit ꝙ lꝫ donatio facta vxori a marito confirmeꝛ morte mariti.l.penul.C.de donatio.inter viruꝫ.ꝛ.l.pap.ff.eo.ti.tñ fallit niſi penitentia mariti ſuperueniſſet vt in dictis iuribus.ꝛ dicit Bal.ꝙ penitētia dꝛ ſuperueniſſe ſi mulierē pena affecit vt in propoſito noſtro qꝛ eā verberauit.alleg.l.teſtamento centurio.ff.de manu.teſta.ꝛ.l.iij.in ſi.ff.de adi.leg.ergo videtur vxoris mores odio habuiſſe non autem approbaſſe. ¶ Jmo fortius dato ꝙ mores eius approbaſſet illa approbatio nō releuaret quo ad adulteriū ꝯmiſſum poſt morū approbationem vt dixit gl.in.d.c.plerunꝙ̄.in verbo nec reconciliata: ſed iſta dña Thadea cōmiſit ēt adulteriū eo tēpore quo maritus erat in vltimo mortis articulo vt deponit magiſter Jacobinus de lupis ꝛ dictus dñs Gabriel.ergo quo ad illud nō videꝛ remiſſa p maritū iniuria quin per heredes obijci poſſit vt dotē pdat vt firmauit Salyc.i.l.ſi.C.de adulte.p no.per glo.in.l.fideicōmiſſuꝫ.C.de fideicō.ꝛ arg.l.nō eſt ferendus.ff.de tranſ.ꝛ idē etiam tenet Romanus in preallega.l.rei iudicate.§.j.vbi pro hoc ēt allegat.l.j.cum ibi no.p Bar.ff.de his qui,
5 vt indig. Jdē videꝛ ꝛ voluiſſe Cy.in.l.j.in ſi.C.de reuo.dona.vbi dixit ꝙ ſi dñs nō reuocauit feudū cū vaſallus cōmiſiſſet aduerſus eū feloniā quā ignorauit vel ſi ſciuit ꝛ nō habuit cōmoditatē reuocādi qꝛ ſtatim mortuus fuit poterit heres eius reuocare feudum.allegat in arg.l.vtilitatē.ꝛ.l.in confirmando.ff.de confir.tuto.idē ēt tenuit Andreas de yſer.ꝛ Bal.in.d.c.j.§.porro.que fue.prima cauſa beneſi.amit.vbi idē dicūt ſi ſciuit ꝛ nō habuit cōmoditatē vēdicādi morte puentus pro quo Saly.in.d.l.ſi.C.de adul.allegat in arg.bonum tex.in.l.iij.C.de inoffi.teſta.idē ēt tꝫ.d.Abb.in pallega.c.ſi.de dona.ſed ita eſt ꝙ do.Nico.ignorauit ſeu ignoraſſe preſumiꝛ vt etiā dicūt doc.in dictis locis adulterium fuit in vltimo mortis articulo cōmiſſum ac etiā nō habuit facultatē vēdicandi ꝛ accuſandi ergo ratiōe
6 huius adulterij venit priuanda dote. ¶ ꝛ Nec obſtat ſi dicaꝛ ꝙ maritus in vltimo vite ſpiritu dedit ipſi vxori bñdictionē ꝛ ſic videtur remiſiſſe iniuriā; quia reſpōdeo primo ꝙ dici pōt hoc nō eſſe probatum niſi p vnū teſtem.ſ.dñm Gabrielē ꝛ vox vnius vox nullius.c.in omni negocio.de teſti.l.vbi numerus.ff.de teſti. ¶ Secundo qꝛ hoc non poterat trahi ad incogitata.i.adulteriū de recēti eo ignorante cōmiſſum.d.l.nō eſt ferendus.ꝛ.l.mater.ff.de inof.teſt.c.veniens.de iureiuran. ¶ Preterea dñs Nicolaus fecit dictam bñdictionem de mandato ſacerdotis mandantis ei ꝙ totā familiā ſuam bñdiceret
7 vt atteſtaꝛ dictus Gabriel: vnde ꝛ p talē bñdictionē non videꝛ remiſiſſe iniuriā ſed ſolū odiū vt dicit Guil.de cu.Bar.ꝛ Ang.in.l.ſi tibi §.qdā.ff.de pac.dum dicunt ꝙ ſi qs cōfitēdo ſacerdoti dicat quod remittit oēm iniuriā non vꝛ remiſiſſe niſi odium ꝛ Barto.in.l.non ſolum.§.j.ff.de iniur.ꝛ Bal.in.l.ij.C.de lib.ꝛ eorū lib.ꝛ in.l.ij.ff.ad ſilleia.ꝛ in.c.j.§.iniuria.d̄ pace iur.fir.ꝛ Ant.d̄ bu.in.c.de his.de ac cu.ꝛ maxime in mortis articulo vt no.Jo.and.in addi.Spe.de in-
8 ſtru.edi.§.nūc aliqua. ¶ ꝛ Non obſtāt allegata in ꝯtrarium.ſ.quod neceſſe ſit vt maritus lucreꝛ dotē propter adulteriū ꝙ eam accuſet de adulterio criminaliter vt tenebat Bar.in dicta.l.miles.§.ſocer.per illū tex.ſm intellectū Bart.qꝛ reſpondeo qd̄ cōmunis opinio eſt in cōtrarium a qua in iudicando nō eſt recedendū ꝛ de hoc ꝙ nō requiratur accuſatio eſt tex.in dicta.l.cum mulier.ff.ſol.mat.ꝛ ibi hoc ſequitur Bald.Jo.de imo.ꝛ Pau.de caſt.eſt etiam tex.in.l.lucius.ꝛ ibi hoc ſequitur Romanus eo.ti.ꝛ tex.iuncta gl.in.l.viro.eo.ti.ꝛ eſt tex.clarus in palleg.c.plerūꝙ̄.ꝛ.l.ſi.cum ibi no.C.de adulte.ꝛ ita tenuit ēt Ja.bu.Pe.ꝛ Cy.Bal.ꝛ Saly.in auf.ſed hodie.C.de adul.ꝛ Ja.de bel.in.d.§.qꝛ vero plurimas.ꝛ Ang.in.d.§.ſi ſocer.ꝛ Pet.de ancha.in.c.intelleximus.de adul.ꝛ fuit originaliter opinio Alberti pap.vt refert Jo.an.in additio.Spec.in ti.d̄ exce.§.dicto.ver.itē queriꝛ.ꝛ dicebat eſſe caſum in.d.l.C.de adul.idē tenuit Lap⁹ alleg.

cxxviij.in.x.col.vbi dixit ꝙ l.conſenſu.C.de repud.⁊ alia iura q̄ di-
cunt ꝙ maritus lucraṫ dotē ꝑpter adulteriū vxoris habent locū ēt
ſi mulier ciuiliter ſit cōuicta de adulterio.⁊ idē tenuit Bart.in.d.§.
q꞉ vero plurimas ſequutus Ja.de bel.ibi idē ⁊ Ang.in.d.l.conſen
ſu.ꝑ illū tex.⁊ Ang.in.d.l.ſi.C.de adul.⁊ Pe.d anch.in.d.c.plerūq꞉
⁊ id ptꝫ qḋ ille intellectus Bar.ad dictū.§.ſi ſocer.non pōt ꝓcedere
quia eſt cōtra ꝑdicta iura:nec ēt ꝓbaṫ opinio ſua in.d.§.quia vero
plurimas q꞉ ibi nō negaṫ qḋ ſi maritus nō accuſet criminaliter ſed
alias per modū exceptionis opponaṫ de adulterio qḋ vxor dotem
9 nō ꝑdat.⁊ ita etiā reſpondeṫ ad notata ꝑ gl.in.d.l.ꝯſenſu.¶ †Con
firmo ꝑdicta ex alio capite.nam nō dubiū eſt ꝙ ꝑ adulteriū dicte do
mine Thadee dr̄ illata iniuria dn̄o Nicolao.l.ſi maritus ſit.§.lex iu
lia.ff.de adul.⁊ l.miles.§.ſocer.eo.tit.⁊ ibi probaṫ ꝙ nō ſolū marito
ſit iniuria ſed ēt oībus de agnatiōe mariti vt ꝓbat tex.ibi in verbo
vindicte domus iuncta.l.j.in ꝑn.in verbo domus ſm expoſitionem
Ja.de are.⁊ Bar.ff.ad ſilleia.⁊ l.cū vnus.in prin.cū gl.in verbo do-
mū.ff.d ali.⁊ ciba.lega.⁊ eſt regula ꝙ iniuria facta vni cenſeṫ facta
oībus de gn̄e ſuo.l.lex cornelia.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de iniu.l.j.et ibi
Bal.C.ſi quacūq꞉ ꝑditus pote.l.cū ſcimus.⁊ ibi Bar.C.d agri.⁊ cē-
ſi.li.xj.⁊ l.j.⁊.ij.ff.d lib.cā.ergo ēt ſi filij dn̄i Nicolai ex propria ꝑſona
eorū petāt iuſtitiā miniſtrari ſup actione iniuriarū aduerſus dn̄am
Thadeā nō pōt negari qn iudex debeat dictā iniuriā taxare ⁊ eſti-
mare vel eſtimāda ſit ꝑ iuramētū actoris accedēte taxatiōe iudicis
l.ſed ſi vnius.§.ſeruus meus.⁊ l.iniuriarū eſtimatio.cuꝫ ibi not.per
Bart.ff.de iniur.⁊ plene ꝑ alios in.l.ſi nō cōuitij.C.de iniur.¶ An
10 aūt adulteriū ſit ꝓbatū nō refrico i dubiū cū ꝯſtet ꝙ ſic:attēto ꝙ †ꝑ
plures teſtes ꝓbatū ſit ꝙ viſa fuit dn̄a Thadea ſola cū ſolo in lecto:
⁊ deponūt ēt teſtes de alloquijs ſecretis ⁊ de publica fama q̄ oīa ſuf
ficiūt vt plene in.c.ꝓterea.de teſti.c.literis.⁊.c.tertio loco.de ꝓſump.
no.gl.⁊ ibi Bar.in.l.capite qnto.⁊ in.l.qḋ ait lex.in ꝑn.ff.de adul.⁊
Bar.in.l.ij.§.ſi.in ſi.eo.ti.⁊ in.l.ij.in prin.ff.de fur.⁊ in.l.ij.§.pe.ff.de
aqua plu.ar.¶ Quo ad aliud an ꝓbatū ſit dn̄am Thadeā dilapi-
daſſe vel ꝯſumpſiſſe de bonis dictorū heredū adeo ꝙ veniat ꝯdēnan
11 da dico ꝙ ſic.nā †preſuppono ꝙ damnū ⁊ intereſſe ꝑ ꝯiecturas ꝓba
ri poteſt ⁊ illud pōt ex cōiecturis iudex ex officio taxare.l.j.⁊ ibi hoc
no.Bar.in ſi.C.de ſen.que ꝑ eo qḋ inter.⁊ l.nō ignorat.⁊ ibi Bar.
C.de fruc.⁊ lit.ex.⁊ in.l.ſemper.§.hoc interdicto.ff.qḋ vi aut claꝫ.⁊
l.ſi traditio.⁊ ibi Bar.⁊ Bal.C.de actio.empti.⁊ Bal.in.l.j.ad ſi.C.
12 de fruct.⁊ lit.expē.⁊ ꝑ hec† dicit Bal.in auṫ.quas actiōes.C.de ſa-
croſan.eccl.ad ſi.qḋ vbi difficilis eſt ꝓbatio ſufficit ꝓbatio ꝑ ꝯiectu
13 ras ⁊ idē Bal.in.l.ſi qs in hoc gen⁹.C.de epiſ.⁊ cler.†vbi ſubdit qḋ
ꝓpter difficultatē ꝓbatiōis tortura facta in camera poterit ꝓbari
ꝑ indicia ⁊ ꝯiecturas.facit tex.in.c.veniēs.el.ij.in ſi.C.de teſti.⁊ l.cō
ſenſu.C.de repud.⁊ q̄ no.Bar.in.l.ſi qn̄.C.vnde vi.vnde dicit Bar.
in.l.ſi qs ex argentarijs.§.pe.in ſi.ff.de eden.ꝙ caſus clandeſtini vt
ſurtū probanṫ ꝑ cōiecturas.arg.l.nō oēs.§.a barbaris.ff.de re mili.
⁊ no.doc.in.l.ſi.C.de pigno.ac.⁊ no.Spe.in ti.de furtis.ad ſi.⁊ pul-
chre Fede.de ſen.in cōſi.cxix.vbi dat iſtā doctrinā qḋ in hiis q̄ cōi-
ter accidentibus difficilis eſt ꝓbatio ſemper ſufficit probatio ꝑ con
iecturas.l.ſi vicinis.C.de nup.⁊ in.l.filiū diffinim⁹.ff.de his q̄ ſunt
ſui vel alie.iur.⁊ ideo dicit ꝙ vbi agiṫ de probando qḋ pecunia fue-
rit conuerſa in vtilitatem monaſterij vel alterius ſufficit ꝓbare per
cōiecturas puta qḋ monaſteriuꝫ tunc indigebat vt notatur in auṫ.
hoc ius porrectū.C.de ſac.ſan.eccl.⁊ in.c.j.de depoſito.cū ergo agaṫ
de probatione dāni ⁊ intereſſe ⁊ de ſubtractione ⁊ dilapidatiōe bo
norū in quib⁹ oībus eſt difficilis ꝓbatio vt dictū eſt dꝫ ſufficere pro-
batio ꝑ ꝯiecturas ꝑ allegata ſupra.¶ Per coniecturas auteꝫ ⁊ in-
dicia videṫ eſſe probatū nam magiſter Jacobinus de lupis atteſtaṫ
ꝙ iſta mulier damnificauit iſtos in ſumma ducator.2000.⁊ depo
ſuit Joannes de cordoanis quod ipſa dn̄a Thadea dixit ſe dediſſe
cuidam Chriſtophoro de cuius adulterio erat infamata valorē du-
catorū.xx.⁊ deponūt plures quod ipſa multum ſplendide veſtiebat
dictos adulteros:aliqui deponūt vt dn̄a Nicha ꝙ erat publica fa-
ma ꝙ ipſa diſſipauerat omnia bona dn̄i Nicolai ⁊ ꝙ dn̄s Nicolaus
ſepe ꝯqueſtus fuit ꝙ ipſa ſubtraxerat ſibi libras ſexcētū ⁊ libros et
ꝙ dn̄s Nicolaus erat diues:ex talibus ergo informēt arbitri ꝯſciē-
tiā ſuā inſpecta qualitatē patrimonij dn̄i Nicolai de quo patrimo-
nio ꝑſumiṫ dicta mulier ꝑdicta feciſſe.l.quintus mutius.ff.de dona.
inter virū.l.etiā.C.e.ti.⁊ in.c.ſignificauit.extra co.eſt etiā ꝑſumptio
qḋ mulier luxurioſe viuēs prodigaliter bonis vſa fuerit vt dicit tex.
in.l.⁊ mulieri.in prin.ff.d cura.furio.¶ Accedit quod egregie dixit
Bar.in.l.admonēdi.ff.de iureiur.in.xj.col.in ꝟ.gro qd ſi teſtis defi-
ciat in dicto ⁊c.vbi dixit ꝙ ſi duo ſunt teſtes dicētes ꝙ recordanṫ ꝙ
Titius mutuauit pecuniā meuio ſꝫ nō recordanṫ de quāta:certe ſi ꝑ
alīs ꝯiecturas ꝓbaṫ puta ꝙ meui⁹ petijt mutuo decē a ſeio hę ꝓba-
tiōes ſuffraganṫ vna alteri.c.ex lris.de iureiu.ſm Bart.vnde ꝓba-
tur ꝑ vnū teſtē de ſumma duorū miliū ducatorū ꝑ alios ꝓbaṫ d fama
ꝙ ipſa diſſipauit oīa bona dn̄i Nicolai ⁊ qḋ faciebat magnas expē-
ſas certe vnū determinatur ꝑ aliud.ſ.ꝙ dicta diſſipatio aſcendebat
ad ſummā duorū miliū ducatorū ⁊ preſertiꝫ cum vt dixi ſufficit pro-

14 batio ꝑ ꝯiecturas.¶ †Poterit ēt ad ꝯfirmationē accedere iuramē-
tū actoris qḋ q̄dē plurimū operaṫ in caſibus in quibus difficilis eſt
ꝓbatio vt dixit no.Hoſt.in.c.ſi.qḋ me.cā.allegat ea que habenṫ i.c.
j.⁊.ij.de clericis peregrinis.facit.l.in bonefidei.C.de reb⁹ cred.⁊.c.
15 ſi.de iureiur.¶ Ultra hoc conſidero†ꝙ ex forma compromiſſi arbi
tratores iſti habent poteſtatem iudicandi etiaꝫ de facto ⁊ ſola facti
veritate inſpecta ⁊ ꝓut eis melius viſum fuerit.vn̄ dixit ſignanter
Jo.an.in.c.ij.de iura.calum.li.vj.in nouella ꝙ vbi cōmiſſum eſt ali-
cui ꝙ faciat ꝓut ei viſum fuerit expedire nō requirit de neceſſitate
aliqua ꝓbatio:ita formaliter vult ipſe allegās notata in.c.ſtatutū
§.aſſeſſorē.de reſcrip.li.vj.⁊ notat ēt Bal.lꝫ nō ita aperte in ti.de pa
16 ce ꝯſtātie in verbo aiam noſtrā.¶ †Fortius dixit Bar.in ꝯſilio ſuo
incipiēte in q̄ſtione ꝑdicta primo vidēdū eſt de poteſtate ⁊c.⁊ in cō
ſilio incipiēte punctus q̄ōnis vertētis inter Albertū Joānis ⁊c.qḋ
vbi q̄s hꝫ ꝑtātem inq̄rendi veritatē ſummarie ⁊ de facto:⁊ de facto
condēnandi:qḋ iſta verba iportant ꝙ etiā ſine cauſe cognitiōe ⁊ ꝓ-
batione condemnare poſſit.allegat notata ꝑ glo.in.l.ictus fuſtiū.ff.
de ī fami.quāto ergo magis debēt hoc dn̄i arbitratores facere ha-
bētes conſcientiā informatā ex dictis ꝓbationibus ac varijs ꝑſum-
ptionibus ⁊ coniecturis.Laus Deo.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxc.

1 ¶ Paria ſunt non eſſe vel eſſe ſed ita obſcure ꝙ nō poſſit bene in-
telligi.⁊ nu.2.⁊.3.
4 Originali ⁊ matrici ſcripture eſt ſtandum.
5 Quando notarius omiſit apponere indictionem poteſt ipſe ſua au
toritate talem defectum corrigere.
6 Dictio ⁊c.facit vt notarius poſſit apponere in extenſione omnia cō
ſueta apponi.
7 Quando verbum eſt obſcure poſitum ſtatur interpretationi ipſius
notarij.
8 Si ſcriptura reperiatur ita abbreuiata qḋ non intelligaṫ ſi ex ſcri-
ptura precedēti vel alia poteſt fieri fides poterit publicari per aliuꝫ
notarium.
9 Ualet inſtrumentum confectum per literas ⁊ cifras intelligibiles.
11 Probatio dicitur ſufficiens que fit per argumētū a cōmuniter acci-
dentibus.⁊ nu.12.
13 Ualde longum a veriſimili eſt quaſi veritatis imago.
14 Quando ſunt plura inſtrumenta inuicem repugnātia cui ſtari de
beat.⁊ nu.19.⁊.22.
15 Fauor libertatis ⁊ eccleſie equiparatur.⁊ nu.24.
16 Relictum hoſpitali dicitur relictum ad pias cauſas.
17 Preualet ſcriptura teſti q̄ ſcripta fuit a notario digniori.⁊ nu.18.
20 Quando inſtrumentum dicat aliq̄d eſſe factum tali die ꝯſideratur
illa dies ab vna media nocte vſq꞉ ad aliam.
21 Ex aduerſis non recta ſit illatio.
23 Teſtis non interrogatus non tenetur reddere rationē dicti ſui.
25 Uerba enuntiatiua prolata in cōtractu inter viuos fauore pie cau-
ſe valent.⁊ nu.27.
26 Fauore dotis verba enuntiatiua probant vbi alias non probant.
28 Uerba enuntiatiua geminata operantur ⁊ obligant.
29 Quando verba appellantur enuntiatiua.
30 Uerbum volo eſt fons ⁊ radix omnium diſpoſitionū.⁊ nu.31.
32 Quando notarius eſt priuatus officio.
33 Sententia preſumitur lata ex cauſa que minus grauat.
34 In dubio eſt pronuntiandum in propria cauſa.

¶ Conſilium.cxc.

¶ Quādo reperiṫ teſtm̄ factū in vno loco ⁊ ꝑ alia iſtrumēta appa-
ret teſtatorē ⁊ notariū eodē die vel ꝓxime ꝑcedēti fuiſſe in alio loco
ſatis remoto an ꝑ hoc ſcriptura teſtamēti quo ad ei⁹ fidē inualide-
tur:⁊ qn̄ plura ſunt inſtrumēta adinuicē repugnantia cui ſtetur ⁊
q̄d ſi in originali nō eſt indictio ſed in autētico inſtrumēto ſic an va
leat ⁊ an notarius poſſit in talibus errorē ſuū corrigere.Et an ꝟba
enūtiatiua ad pias cauſas inducāt diſpoſitionē:⁊ an notarius pri-
uatus quodam officio poſſit conficere inſtrumenta.

Domini redemptoris noſtri
inuocato ſuffragio.¶ Plura narrata ſunt i theमate
que diſcutienda veniunt in cā ⁊ lite vertente inter
Sozinum Franciſcum ⁊ Bindottum ex parte vna
agentes a ꝑſſimum hoſpitale ſancte Marie de ſca
la de ſenis ⁊ ei⁹ rectores ex altera reos ꝯuēt⁹ ⁊ ſe defendētes.illud
in primis pro fundamento ipſius hoſpitalis ꝑſuppōnendum eſſe
videṫ ꝙ donec pōt eſſe locus cauſe teſtati ceſſat cā inteſtati.l.quādiu
pōt.ff.de acq̄.here.l.anteq̄.C.cōia de ſucceſ.Sed dicti Sozin⁹ Frā-
ciſcus ⁊ Bindocius pretendunt cauſam inteſtati hoſpitale vero ad
eorum excluſionem producit teſtm̄ ⁊ ꝓbationes de q̄bus in thema-
te ergo ſilere dꝫ cā inteſtati ⁊ excludi debent dicti agētes ꝑtendētes
1 cām inteſtati.¶ †Uidēdū eſt igiṫ vtrū obiecta ⁊ replicata ꝑ dictos
agētes ꝯtra cām teſtati habeāt obſtare ⁊ primo obijciṫ ꝙ ſcriptura
originalis ipſius teſtamenti manu ſer Bindotij notarij de eo roga-
ti caret

ti caret indictione.⁊ ſic caret ſolēnitate debita vt in auṫ.q̄bus mo.
natu.effi.leg.§.quantū.⁊ in auṫ.vt prepo.nomen impa.i prin.c.iter
dilectos.de fide inſtru.⁊ quod ibi no.⁊.xxiij.diſt.in nomine dn̄i.Et
2 etiam defectus ⁊ vitium†videtur ibi eſſe in annis dn̄i q꞉ male intel
ligitur an ſcriptura dicat āno domini.Mcccccxxviij.an vero dicat
Mcccccxxix.⁊ defectus circa annos dn̄i vincit vt no.in.l.generali.
C.de tabula.li.x.⁊ in dicto.c.iter dilectos.⁊ dicto.c.in noīe dn̄i ⁊ no.
Spe.in ti.de inſtru.edi.§.breuiter cōmemoremus.verſi.ſubſequēter
ponunṫ anni dn̄i.⁊ Suſi.de cu.in.l.imperatores.C.de fide inſtru.et
3 ibi Bal.circa penul.vel antepe.col.⁊ paria†ſunt non eſſe ibi annos
dn̄i vel eſſe ſed ita obſcure ſeu taliter ꝙ nō poſſit bene intelligi.l.ij.ff.
de his que pro nō ſcriptis hab.⁊.C.de emēdat.iuſti.codicis.l.j.in ꝟ.
cōſtitutiōes vero.⁊ l.q̄cquid aſtringende ſm vnā lecturā.⁊ ibi not.
Barto.ff.de verbo.ob.⁊ Spe.in ti.de inſtrorum edi.§.oſtenſo.verb.
4 q̄d ſi abbreuiatura.¶ Et licet in ſcriptura publica†poſtea ſumpta
per eundē ſer Bindottuꝫ reperiaṫ appoſita indictio ⁊ etiā āni dn̄i
clare.ſ.anno dn̄i.Mcccxxviij.tn̄ ſtari debet originali et matrici ſcri-
pture vt in auṫ.de tabellio.§.pe.⁊ ibi no.⁊ l.ſi quis ex argētarijs.§.
pretor.cū ibi no.per Bar.ff.de edē.⁊ no.Barto.in.l.ſi librarius.ff.de
reg.iur.⁊ Spe.in ti.de inſtrorum edi.§.inſtrm̄ verſi.q̄d ergo ſi in no.
⁊.§.poſtq̄ verſi.⁊ Bal.in.l.noſtram.C.de teſta.cum concordantijs.
5 ¶ †Or reſpōdeo ꝙ quādo notarius obmiſit apponere indictionē
poteſt ipſe ſua autoritate talem defectuꝫ corrigere q꞉ ex appoſitiōe
temporis inſerti in inſtrumento facile conſtat que indictio debuit
apponi ⁊ que fuit indictio que per errorem obmiſſa fuit ita decidit
Bar.in preallegata.l.ſi librarius in.j.col.⁊ in ſuo cōſilio incipiente
ex facto propoſito vt ex eo patet tria queruṇṫ ⁊c.ſaltem anteq̄ nota
rius ipſe tradiderit parti autenticū vt no.Jo.an.in data ſexti libri in
nouella ⁊ Bal.in.l.cū proponeretur.ff.de leg.ij.⁊ Bal.C.de iuſtinia
no codi.confir.circa ſi.⁊ Angel.in.l.imperator.ff.de ſtatu ho.vbi te-
nuit ꝙ etiā quātū ad talē omiſſionē pōt corrigere ēt poſtq̄ tradidit
parti inſtrumentū publicū q̄ diſputatio non eſt neceſſaria q꞉ nō ap
paret aliqḋ publicū inſtrumentū datū fuiſſe parti ſine indictione ⁊
qḋ potuerit etiā in caſu predicto ita corrigere eſt etiā de mēte Spe.
in ti.de inſtrumētorū edi.§.inſtrm̄ ergo.verſi.ſed nunquid cōſino.et
ar.in.l.imꝑator.ff.de ſtatu ho.⁊ ibi expreſſius Bal.⁊ Bald.etiam in
ti.de pace conſtan.in verbo pacta in rub.C.de fide inſtr.in.xiij.col.
⁊ Ant.de bu.in.c.inter dilectos.⁊ in.c.ex literis.de fide inſtru.ergo
notarius predictus corrigendo obmiſſionem indictionis ⁊ erroreꝫ
cōmiſſuꝫ in protocollo potuit illaꝫ apponere in inſtrō publico inde
6 ſumpto.Et tāto magis potuit†dictus notarius hoc facere propter
dictionē ⁊c.abbreuiate poſitam in prima ſcriptura quo caſu poteſt
notarius apponere in extēſione oīa ꝯſueta apponi.l.argentarius
in prin.cū ibi expreſſe notatis ꝑ Bart.⁊ alios.ff.de eden.⁊ in.l.gal-
lus.§.idē credēdū.ff.de lib.⁊ poſt.⁊ Spe.⁊ Jo.an.in ti.de inſtr.edi.
§.oſtēſo.ver.q̄d ergo ſi in abbreuiatura.⁊ Jo.an.in eo.ti.in.§.iſtru-
mentum ſuper verſi.q̄d ſi a ꝯhentibus.⁊ Bal.in rub.C.de fide iſtru.
in.xij.col.⁊ Bal.in auṫ.ſi quis in aliquo in vlti.colū.C.de eden.⁊ ca-
noniſte in.c.cum.p.tabellio.de fide inſtru.⁊ in.c.ſignificante.de re-
7 ſcrip.⁊ Saly.in.l.cōtractus in.vj.q.C.de fide inſtru.¶ †Ex quibus
etiam infertur non obſtare ꝙ in originali non ſit clare appoſitum
tēpus anni adeo ꝙ appareat an fuerit cōfectum teſtamentū de āno
Mcccccxxviij.vel de anno.Mcccccxxix.potuit notarius declarare:
q꞉ qn̄ verbū eſt obſcure poſitū ſtaṫ interꝑtatiōi ⁊ declaratiōi ipſius
notarij vt inquit Ang.i dicta.l.imperator.ff.de ſtatu ho.in.ij.colū.ꝑ
id quod habeṫ in.c.cum clamor.de teſti.⁊ notarius ipſe hoc declara
uit poſtea publicatione ipſius inſtrumenti.pro hoc etiaꝫ bene facit
q꞉ errorem commiſſum circa omiſſionē diei etiam poteſt corrigere
ipſemet notarius ſicut dixi in correctione indictionis ſm Jo.an.in
preallegata data ſexti libri i nouella vbi dicit ita de facto ſeruari q꞉
ſtatur dicto eius.l.ſi quis decurio.C.de falſis vt ēt no.Bar.in dicta
8 l.ſi librarius.cū cōcordantijs ſupra allegatis.¶ †Confirmaṫ ꝑ ea
q̄ no.Spe.i ti.de inſtr.edi.§.oſtēſo.ver.q̄d ſi abbreuiatura vbi dixit
ꝙ ſi abbreuiatura reperiatur ita abbreuiata ꝙ neſcitur quid dicere
velit ꝙ ſi ꝑ ſcripturam precedentē vel ſequentem vel per aliā eadē
manu cōfectam in ſimili vel eodeꝫ ꝯctu pōt fieri fides poterit talis
abbreuiatura publicari etiā per alium notariū cui eſſet cōmiſſa pu
blicatio rogationū dicti notarij.ar.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.⁊ l.q̄ filia-
bus in prin.cum ſimi.ff.de leg.j.ergo cū preſupponatur qḋ ſupra di
ctam lineam continentem annos dn̄i in protocollo ſit ſcriptum ma
nu eiuſdem notarij in literis geometris hoc mō veꝫ.Mcccccxxviij.
9 dꝫ hoc ſufficere ad declarationem dicte ſcripture.Nā etiā valet in-
ſtrumentum confectum ꝑ dictas literas ⁊ cifras vel ſigna ꝯſueta ⁊
intelligibilia lꝫ ſecus ſi nō ſint intelligibilia vt in.l.quot.poſt prin.⁊
ibi no.doc.ff.de heredi.inſti.⁊ no.Barto.⁊ alij.in auṫ.qḋ ſine.C.de
teſta.⁊ i.l.ſꝫ cū patrono.§.ſi.ꝑ illū tex.ff.de ho.poſ.ti.gn̄ali.Spe.i ti.
de inſtru.edi.§.inſtrm̄ ergo.ver.itē opponiṫ ꝙ inſtrm̄ ſcriptum eſt
ꝑ notas.⁊ in ver.ſequēti.⁊ no.Ang.in.l.lucius.ff.de teſta.mil.⁊ An
to.de bu.in.c.j.de fide inſtru.⁊ Fulgo.in.l.hac ꝯſultiſſima.§.ſi.C.de
teſta.et dato qḋ illa ꝑmeua ſcriptura nō haberet ſubſcriptionē ⁊ ſi-

gnum nō per hoc tn̄ eſt quin debeat credi publico inſtrō manu ſal
teꝫ eiuſdē notarij ꝑ notata ꝑ Cy.Bal.⁊ Salyc.in.l.ꝯctus.C.de fide
inſtru.⁊ Bal.in.l.fideicōmiſ.§.j.ff.de leg.iij.⁊ in ſpecie not.Ang.in
ꝯſilio.ccvj.i ordine meo ⁊ incipit alias.⁊.ccxx.reperiṫ quedā abbre
uiatura ⁊c.facit qḋ habetur in.l.ſi q̄s ex argentarijs.§.pretor.cū ibi
10 no.per Bar.in prin.ff.de eden.cū concordantijs.¶ †Itē nō obſtat
qḋ allegaṫ ꝯ hoſpitale veꝫ qḋ die.xv.mēſis Maij.Mcccccxxviij.di
ctus ſer Bar.notari⁹ ⁊ ēt teſtator ⁊ duo ex teſtib⁹ deſcripti in teſtō
facto vt dr̄ in ciuitate ſenarū nō fuerunt in ciuitate ſenarū ſꝫ fuerūt
abſentes nec ibi eſſe potuerūt vt indicant ſcripture de quib⁹ in the-
mate ſit mentio que oſtendunt ꝙ ipſi erāt alibi.⁊ ſic inſtrm̄ teſtamē
ti vr̄ eſſe falſum ꝑ l.optimā.C.de ꝯhen.⁊ cōmit.ſtip.⁊ inſti.de inuti-
libus ſtip.§.itē verborū.⁊.c.ex tenore.de teſti.⁊ ēt ꝙ a cōiter acciden
tibus attento qḋ itinerantes ad ciuitatem ſenarū de ciuitate Cluſij
vbi erat ꝑtās dictus ſer Bar.de dicto mēſe quo factū fuit teſtamen
tum ⁊ vbi erat perſonaliter dictus ſer Bindotus die.xiiij.dicti men
ſis Maij de ſero ⁊ econtra itinerantes de ciuitate ſenarū ad ciuita
tem Cluſij vel ad ſimilia loca taliter remota cōſueuerunt in itinere
accipere communes ⁊ neceſſarias refectiones pro ſe ⁊ equitaturis
⁊ qḋ veniētes ad ciuitatem ſenarū de locis longinquis ſeu remotis
anteq̄ diſcedāt de ciuitate ſenarū ⁊ redeāt ad dicta loca lōginqua
a quibus diſceſſerunt conſueuerunt ſaltem morari per vnaꝫ diem
in ciuitate ſenarum niſi ꝯtium ex magna cauſa proceſſerit.⁊ ſic non
eſt veriſimile qḋ ſer Bindotus dicta die.xiiij.Maij de ſero ex ciuita
te Cluſij receſſerit ⁊ venerit ad ciuitatē ſenarū ⁊ taꝫ cito receſſerit
de ciuitate ſenarū ⁊ redierit ad ciuitatē Cluſij vbi apparet eū fuiſſe
die.xvj.dicti mēſis ⁊ interfuiſſe ꝯgregatiōi ꝯcilij ibidē facte.Et ſimi
liter qḋ nō eſt veriſimile qḋ dictus Petrus teſtator qui erat tēpore
dicti cōditi teſtamēti poteſtas caſtri ſancti Quirici ⁊ perſonaliter
erat ꝑſens in dicto caſtro ſancti Quirici dicta die.xv.mēſis Maij
fuerit eodē die in ciuitate ſenarū in qua dr̄ eodē die factū fuiſſe ꝑ eū
dictū teſtm̄ attēto qḋ dictū caſtrum diſtat ꝑ miliaria viginti a ciui-
tate ſenarum.Et pariter ꝙ nō eſt veriſimile a cōiter accidentibus
dictuꝫ teſtatorem eodē die.xv.quo veniſſet ex caſtro ſancti Quirici
ad ciuitatem Senarū incōtinēti exiuiſſe domū ⁊ fuiſſe ꝑ ciuitatem
ad locū vniuerſitatis notariorū vbi dr̄ factū fuiſſe dictū teſtm̄:⁊ ꝑſer
tim cum diſponere volentes de bonis ſuis in vltima voluntate con
ſueuerint interponere multas horas circa actū teſtandi in diſpo-
11 nēdo ⁊ in adhibēdo teſtes ⁊ in teſtō ſcribendo ⁊ ſufficiēs†diciṫ eſſe
illa ꝓbatio que ſit ꝑ argumentū a cōiter accidentib⁹ vt no.gl.⁊ do-
cto.in.l.neq꞉ natales.C.de probatio.⁊ glo.⁊ ibi Bal.in.l.cū dotē.C.
de iure do.glo.Bal.⁊ Saly.in.l.penul.C.vnde cogna.⁊ not.Bal.in
l.neq꞉.la.j.C.de nup.⁊ in.l.conuenticulam circa.iij.col.C.de epiſc.⁊
cleri.facit.l.cum de indebito.⁊ l.diuus.ff.de in integrum reſti.cū ſi.
12 hoc videtur†decidere Nicolaus de matha.⁊ Bald.⁊ Saly.in.l.ſcri-
pture.C.de fide inſtrumentorum vbi dicunt qḋ ſi peto a te decem ex
cauſa mutui ad quod probandum produco vnū inſtrumentum mu
tui factum tali die in ciuitate Bononie peto etiam a te centum que
dico tibi mutuaſſe:ad qḋ probanduꝫ produco inſtrumentū in quo
apparet me eodem die mutuaſſe centum in ciuitate Fauētie que di
ſtat a ciuitate Bononie ꝑ.xxx.miliaria.tu negas omnia ⁊ dicis qḋ
nō eſt veriſimile quāuis fuerit poſſibile qḋ in eodē die receperis mu
tuum fauentie ⁊ aliud mutuū bononie.certe vnū inſtrumētū ratio-
ne veriſimilitudinis derogabit alteri ⁊ actor non obtinebit ꝑ id qḋ
no.gl.in dicta.l.ſcripture.que dicit qḋ ſi produco vnū inſtrm̄ in quo
contineṫ me ſolū emiſſe fundum aliud in quo contineṫ ꝙ emi ipſum
fundum eodem die cum vxore coram alijs teſtibus vel produco vnū
inſtrm̄ in quo contineṫ me emiſſe fundum aliud inſtrm̄ produco in
quo cōtinetur mihi donatum fuiſſe eodem die eundem fundum q꞉
hec non ſunt veriſimilia neutrum inſtrm̄ valet per illam.l.ſcripture.
13 ⁊ q꞉ vt†inquit Bal.in.l.j.C.de ſeruis fugi.id qḋ eſt valde longum a
veriſimili eſt quedā falſitatis imago q꞉ experimētū ſermonuꝫ verorꝫ
eſt vt cōcordent cum rebus ſenſatis vel veriſimilibus.l.milites ver.
oportet.C.de queſtio.vnde dicit ipſe propter hoc fuiſſe deprehēſam
manifeſtam falſitatem in quadam inquiſitione q꞉ in eo continebaṫ
ꝙ familiaris mādauerat domino.debent enim ſermones verificari
ſm communem opinionem habentium intellectū.l.ſi ita quis.ff.de
euictio.ibi dū tex.dicit ꝙ nemo ſanus probauerit ⁊c.ita inquit Bal.
in.d.l.j.¶ Quia ad omnia iſta reſpōdeo quod talis probatio nō eſt
ſufficiens ad reddendum illud inſtrm̄ teſtamenti falſum ſeu ineffi-
cax q꞉ oportebat probari qḋ per totam illam diem decimamquintā
Maij fuiſſet alibi extra ciuitatē ſenarū ⁊ conſequenter quod dicta
die decimaquinta non fuiſſet neq꞉ potuiſſet eſſe in ciuitate ſenarum
dictus teſtator vel notarius ſeu teſtes teſtamētarij vt in dicto.§.itē
verborū in verbo ipſo toto die.inſti.de inuti.ſtip.⁊ in.d.l.optimam.
⁊ ibi no.⁊ no.Jo.an.in dicto.c.ex tenore.ſed nulla ex dictis ſcriptu-
ris ꝑductis ad ipugnationē dicti teſtamēti atteſtaṫ qḋ dict⁹ teſtōr
vel notarius vel teſtes teſtamētarij tota die.xv.menſis Maij ſtete
14 rant alibi extra ciuitatē ſenarum.¶ †Secundo reſpōdeo qḋ quā-
do plura ſunt inſtrumēta adinuicē repugnantia vt quia vnum atte-

ſtatur titiū feciſſe talē actū in tali loco tali tempoꝛe: aliud inſtrumentum atteſtaꝛ qđ eodē tꝑe titius fecit aliū actum eodē tꝑe in alio loco ⁊ queraꝛ cui ſtare debeat ↄcludiꝛ ꝙ pꝛeferꝛ illud inſtr̄m qđ continet actū fauoꝛabilem vel pium.l.inter pares.ff.de re iudi.l.lege iul.ff. de manumiſ.l.in ambiguis ⁊.l.libertas.ff.de reg.iur.c.ex literis.de pꝛoba.⁊.c.fi.de re iudi.ita voluit Cy.⁊ Ray.in.d.l.optimam et Cy. in.l.in exercendis.in.ij.q.C.de fide inſtru.⁊ Jo.and.⁊ Ant.de bu.et Abb.in.c.imputari.de fide inſtru.⁊ qđ volunt Cy.⁊ Ray.quod pꝛeferatur inſtrumētū ↄtinēs actū pium patet per iura que ipſe allegat que loquunꝛ in libertate ſeu manumiſſione q̄ appellaꝛ actus pius l.j.ad fi.C.de cōi ſer.ma.⁊ illud qđ eſt inductū in fauoꝛem libertatis extēditur ad alias diſpoſitiones factas ad pias cauſas vt per bart. in.l.ſi vnus.C.de teſta.⁊ in.l.pꝛime in fi.ff.de his que in teſta.delentur.⁊ in.l.titio vſufr.§.j.ff.de condi.⁊ demon.⁊ Bal.in.l.ij.⁊ in.l.penul.C.de fideicō.li.⁊.in.l.ſi iure.C.de teſta.manu.⁊ in dicta.l.j.§.fin.
15 C.de cōi ſer.ma.ꝑ illum tex.in verbo rōnem pietatis:⁊ fauoꝛ †libertatis ⁊ eccleſie eq̄paranꝛ vt voluit Bal.in.l.j.in.§.j.in vlti colū.C.de cadu.tollen.ꝑ.§.vult enim cū.§.ſeq.in aut.de nō alie.ergo cum in inſtrumēto dicti teſtamenti cōtineatur actus pius ſcʒ inſtitutio hoſ-
16 pitalis dʒ illa ſcriptura ꝓferri.nam cōſtat relictum †hoſpitali appellari relictū ad pias cauſas.l.ſi qs ad declinandā ⁊.l.oꝛphanotrophos ⁊.l.omnia.C.de epiſco.⁊ cle.c.ij.de cōſue.tradit Spec.in tit.de inſtr̄oꝛum edit.§.nūc vero aliqua in ver.⁊ ſcias.el.ij.⁊.Bal.in auꝛ.
17 ſimiliter.C.ad legē fal.℃ †Et poſito ēt qđ ſcriptura teſtamēti nō cōtinuiſſet cauſam piam ⁊ fauoꝛabilē tū ſi appareret qđ notarius rogatus de teſtamēto eſſet dignioꝛ q̄ alius notarius cuius ſcriptura in oppoſitū ꝓduceretꝛ pꝛeferretꝛ ſcriptura teſtamenti ſm Jac.bu.in l.ſcripture.C.de fide inſtru.⁊ in dicta.l.optimā.⁊ in.l.ob carmen.§. ſi teſtes.ff.de teſti.⁊.l.domitius.ff.de teſta.c.in noſtra.de teſti.⁊ ſentit hoc ēt Cy.in dicta.l.in exercendis.in.ij.q.⁊ eſt de mente glo.in.c.
18 imputari.de fide inſtru.℃ †Bene facit qđ no.Spec.in ti.de inſtru. edi.§.poſtremo.alias eſt.§.inſtrumentū ergo.ꝟ.lʒ pone ꝓduco ⁊c. vbi querit pone pꝛoduco inſtrumentū in quo cōtineꝛ quod pꝛomiſiſti mihi.x.narbone die tali tu pꝛofers aliud inſtrumentū in quo contineꝛ me vel te illa die fuiſſe ſtipulatū rome: queritur cui potius ſtabitur.concludit qđ iudex debet inſpicere qđ inſtrumentum inducat maioꝛem pꝛobationem vt qꝛ ſm eum foꝛte pꝛimū inſtrumentū pꝛoducitur ꝑ eū qui cōſueuit facere pꝛoducere falſa inſtr̄a.extra de pigno.c.illo vos.in fin.vel erat cācellatū.l.fi.C.de edicto diui.l.ſi cui.§. iiſdem.ff.de accu.vel tabellio nō erat bone fame extra de pſcrip.c.veniens.vel pꝛoferens erat perſona furioſa ⁊ vilis.ff.de eden.l.ſi quis ex argentariis.§.j.vñ cū rectoꝛes hoſpitalis in cauſa hoſpitalis minus videanꝛ ſuſpecti quā aduerſarij ⁊ maxime rōne ꝙ ipſi cauſam ꝓpꝛiā nō tractant vt faciunt rei.c.cū nūcius.⁊.c.inſuper de teſti.iuncta.l.omnibus.C.de teſti.⁊.l.nullus.ff.eo.ti.ij.q.vj.biduum verſi.palam.⁊ bene facit qđ no.gl.in.d.c.imputari.℃ Non obſtat ad hoc ꝙ attentis his que cōiter accidunt nō eſt veriſimile ꝙ illud teſtm̄ fieri potuerit per dictū teſtatoꝛē ⁊ notariū corā dictis teſtib⁹ in ciuitate ſenarum die.xv.Maij.⁊ ꝙ dictus notarius ⁊ teſtatoꝛ ⁊ teſtes potuiſſent ſimiliter eſſe i dictis aliis locis ⁊ exercere illos actus de q̄bus atteſtanꝛ alie ſcripture in diebus de quib⁹ ſupꝛa ꝑ no.in.d.l.neq̄ natales ⁊ in.d.l.ſcripture cū aliis ſupꝛa allegatis.qꝛ rñdeo pmo qđ illud potuiſſet ꝓcedere qñ cōſtaret omnino veras eſſe illas ſcripturas atteſtantes dictū ſer Bar.⁊ dictū teſtatoꝛē fuiſſe alibi dictis tēpoꝛibus ſed vbi ſumus in dubio an veritatē ↄtineant ille ſcripture pꝛoducte per reos an vero verioꝛ ſit ſcriptura teſtamēti ꝓducta per actoꝛem tunc pꝛeferetꝛ ſcriptura cōtinens actum piuʒ ⁊ fauoꝛa-
19 bilem: vt.s.pꝛobaui.℃ Preterea †illud qđ no.gl.⁊ Nicolaus đ matarellis ac Bal.⁊ Saly.in.d.l.ſcripture ꝓcedit in duab⁹ ſcripturis ꝓductis ab eadem parte ſed ſi vna pꝛoduciꝛ ab actoꝛe alia vero a reo tūc fit alia diſtinctio ſcʒ ꝙ pꝛeferaꝛ ſcriptura cōtinēs actū fauorabileʒ.hāc diſtinctionē facit expꝛeſſe tex.in.d.l.in exercēdis.in.iij. q.⁊ doc.poſt glo.in.d.c.imputari.Item gl.⁊ doc.in.d.l.ſcripture loquuntur qñ vno ⁊ eodem die facta fuerint illa inſtrumenta ⁊ in exemplo poſito per Nicolaum de matarellis vnū inſtrumentū fuerat factum in vno loco ⁊ aliud eodē die in alio loco diſtante ꝑ.xxx.miliaria vt ibi refert Saly.ſed ſcriptura que atteſtaꝛ qđ ſer Bar.notarius erat in ciuitate Cluſij eſt facta die.xiiij.Maij.teſtm̄ vero fuit factum die ſequenti in ciuitate ſenarū die vero.xvij.eiuſdē menſis potuit intereſſe cōgregationi ↄcilij facte in ciuitate Cluſij ⁊ eo tꝑe dies ſunt lōgi.⁊ ſic quātū ad ſcriptura factā i ciuitate Cluſij nullo modo obſtat deciſio tradita in.l.ſcripture.alia rōne etiā non ob.vt ſtatim ſubiungā.Itē dicta deciſio ēt nō ob.habito reſpectu ad ſcripturam actoꝛū factā i caſtro ſancti Quirici attēto ꝙ illđ nō diſtat vltra.xx. miliaria a ciuitate ſenarū qđ iter đ mēſe Maij potuit veriſimiliter breui hoꝛarum ſpacio perfici puta ꝑ.iiij.vel.v.hoꝛas vt docet experientia que eſt efficax rerum magiſtra.c.ꝙ ſit.de elec.lib.vj.⁊ tanto
20 magis †qꝛ lʒ vnū inſtr̄m dicat aliqđ actū eſſe die puta.xv.cōſideraꝛ illa dies.xv.ab vna media nocte vſq ad aliā.qꝛ notarius ēt ſi factū ſit de nocte nō hʒ aſcribere in inſtr̄o ꝙ actū fuerit de nocte ſʒ dʒ attribuere diei ⁊ accipere dīe a media nocte vt vno.Jn.⁊ doc.in.c.cōſuluit ad fi.de offi.deleg.⁊ Bald.⁊ Ang.in.l.moꝛe romano.per illuʒ tex.ff.de fer.⁊ Bar.in.l.minoꝛē.C.de tranſ.in.l.qua etate.ff.de teſta. ⁊ in.l.fi.C.de his q.vt indi.⁊ Ang.in.l.j.ff.de manumiſ.⁊ in.l.in vſucapionibus.ff.de vſuca.⁊ in.l.titius.§.j.ff.de li.⁊ poſth.⁊ ſic dies deſcriptus in inſtr̄o cōpꝛehendit ſpatium.xxiiij.hoꝛarū apparet ergo ꝙ commode ⁊ veriſimiliter potuerunt in tātū ſpatiū ſcʒ dierū ⁊ hoꝛarum cōpꝛehenſoꝛʒ in dictis ſcripturis ꝓdicta explicari ſcʒ ſenis ⁊ alibi.⁊ cōſequenter apparet qđ dicte ſcripture nō ſunt adinuicē repugnātes: ſed cōpatiunꝛ adinuicē.⁊ potuit eſſe qđ nota teſti erat ꝑ plures dies ante oꝛdinata.⁊ ſic potuit incōtinenti expediri.⁊ ſic dato ꝙ alias ↄſueuiſſent interponi plures hoꝛe i actu ꝓficiēdi ſcripturā teſti ⁊ eius oꝛdinationē illud poſſet militare qñ pꝛius nō eſſet oꝛdinata nota teſti pꝛout eſſe potuit in caſu nr̄o vel illud potuit contingere qñ ſunt plura relicta qđ nō fuit in caſu noſtro.℃ Item deciſio
21 Nicolai de matarellis in.d.l.ſcripture alia tetiaʒ rōne nullo modo hʒ obſtare quo ad actū tam factū in caſtro ſancti Quirici per dictū Petrū quā in ciuitate Cluſij ꝑ dictū ſer Bandottum qꝛ ſcdm qđ refert Bald.⁊ Paul.de caſtro in dicta.l.ſcripture.ipſe loquiꝛ quando vtrūq inſtr̄m dictoꝛū ↄctuum factum fuerat eodeʒ die ⁊ corā vno ⁊ eodem notario ⁊ coꝛam iiſdem teſtibus ⁊ vnus locus etiam erat ſatis remotus ab alio.quia non videtur veriſimile ꝙ vno ⁊ eodeʒ die ꝓſentes ⁊ etiā vnus ⁊ idē notarius ⁊ iiſdem teſtes fuerunt in dictis diuerſis locis.ſed in caſu noſtro non eſt ſic qꝛ vnus notarius fuit rogatus de ſcriptura teſtamenti ⁊ diuerſus notariꝰ fuit rogatus de alia ſcriptura nec fuerūt iidē teſtes.in multis ergo ſubſtātialib⁹ differt vnus caſus ab alio.⁊ ſic ex diuerſis nō recta fit illatio.l.in.ff.de calūnia.l.inter ſtipulantē.§.ſacrā verſi.ſed hec diſſimilia.ff.de ver.
22 obli.℃ †Coꝛroboꝛantur pꝛedicta qꝛ quando plura ſunt inſtrumenta adinuicē repugnantia credit illi inſtrumento qđ iuuaꝛ maioꝛibus adminiculis.vt inq̄t Bal.in dicta.l.optimam poſt gl.ſʒ ſcriptura teſtamēti iuuatur maioꝛibus adminiculis.hʒ enim pꝛo ſe argumenta reſultantia ex illis epiſtolis dicti Petri in quibus affirmat ſe ↄdidiſſe teſtamentū ⁊ reliquiſſe hoſpitali.⁊ ſic pꝛeſtant argumentum ⁊ adminiculuʒ.l.inſtrumenta ⁊.l.rationes.C.de pꝛoba.⁊ liq̄diſſime debent eſſe pꝛobationes ex quibus qs vult repꝛobare inſtrumentū tanq cū talis oppoſitio cōcernat crimen.l.ſciant.C.de pꝛoba.vnde lex voluit hoc caſu qđ teſtes in tali cauſa debeāt eſſe omni
23 exceptione maioꝛes vt.d.l.optimā.℃ Et lʒ alias teſtis nō interrogatus nō teneaꝛ reddere rōnem dicti ſui ſuꝛta.l.ſolū cum ibi no.C. de teſti.⁊ tradiꝛ in.c.cum cauſam que inter archiepiſcopū.de teſti. tū qñ teſtis pꝛoducitur ad repꝛobandum inſtrumentum nō pꝛobat niſi etiā nō interrogatus reddat rōnem dicti ſui vt cōcludit ſignāter Jaco.bu.in ſua diſputatione incipiente queſtio talis eſt quidam petijt ⁊c.quem refert ⁊ ſequiꝛ Bal.in.l.pꝛeſbyteri ad fi.C.de epiſ.et cle.⁊ Paul.de caſt.in.d.l.in exercendis.⁊ Lud.roma.in.l.j.in pꝛinci. ff.de ope.no.nun.℃ Alia inſuper extant argumēta pꝛo dicto teſtamento qꝛ pꝛeſupponiꝛ eſſe teſtificatum per plurimos teſtes q̄uis ſingulares qđ dictus Petrus dixit ſe feciſſe teſtamentū in quo inſtituerat ſibi heredem hoſpitale pꝛedictum.⁊ ſic tendunt ad id qđ cōtinetur in dictis epiſtolis ⁊ in teſtamento.vnde ſuccedit illud quod habetur in.c.cum cauſam.⁊ qđ ibi no.gl.fi.⁊ ibi doc.de pꝛoba.⁊ in l.ij.in pꝛin.in glo.no.ff.de excuſa.tut.cum ſi.ſcʒ qđ que ſingula nō iuuant multa ꝓſunt.⁊ multe ꝓſumptiones iunguntur ad plenā pꝛo-
24 bationem vt ibi habeꝛ.℃ Accedūt alia argumēta qꝛ pꝛeſupponitur eſſe pꝛobatum per plurimos teſtes quoꝛum nōnulli ſunt cōcoꝛdes ⁊ cōteſtes in hoc ſcʒ ꝙ dictus Petrus enunciatiue ꝓpter aliud ꝓtulit hec verba vcʒ io voglio che ſia ogni mia coſa e tutta la mia roba de lo hoſpitale de ſancta Maria de la ſcala de ſena.⁊ qđ alij duo teſtes fuīt cōteſtes in deponēdo qđ dictus Petrus enūciatiue ꝓpter aliud ꝓtulit erga quēdā fratrē ſoꝛum fratrem hoſpitalis pꝛedicti hec verba vcʒ io ſtago volōtiera appreſſo a voi e ſonno tutto de lo hoſpitale ⁊ doppo la mia moꝛte voglio che tutta la mia roba ſia de lo hoſpitale de ſancta Maria de la ſcala.⁊ per vnum aliū teſtem atteſtatuʒ eſt qđ dixit ſe nolle vedere certā poſſeſſionē qꝛ intēdebat qđ eſſet dicti hoſpitalis ⁊ qđ ipſi hoſpitali intēdebat relinquere ⁊ p illos teſtes ſingulares quos dixi pꝛuꝛa atteſtaꝛ Petrū pꝛedictum dixiſſe ſe feciſſe teſtamētū in quo inſtituerat ſibi heredē hoſpitale pꝛedictum etiā eſt atteſtatū qđ dictus Petrus dicebat ꝙ volebat qđ hoſpitale ꝓdictū haberet ſua bona vel equipollētia verba ⁊ ex huiuſmodi pꝛobationum teſtiū ꝓdictoꝛum ſaltē eoꝛum quos dixi eſſe cōteſtes nō ſolum adminiculatur ⁊ coꝛroboꝛatur fides dicti teſtamenti quamuis verba dicti Petri fuerant enūciatiue emiſſa ꝓpter aliud fauoꝛe pie cauſe vt eſt tex.valde no.ſm vnū intellectum appꝛobatū in.c.fi.d.ſucceſ.ab inte.Sed etiā videꝛ nōna ſufficiēs diſpoſitio vltime voluntatis ad pias cauſas induci qꝛ verba enunciatiua eſt ꝓlata ꝓpter aliud fauoꝛe pie cauſe: ⁊ inſtitutōis heredis videnꝛ inducere diſpoſitionē ſaltē in caſu noſtro.hoc videꝛ pꝛo.ꝓbari ꝑ.l.ij.C.de neceſſarijs ſeruis heredi.inſti.vbi ꝓbaꝛ qđ ꝟba enunciatiua emiſſa ꝓpter aliud inducunt diſpoſitionē qñ concurrit di-

pleꝝ di

plex dignus fauoꝛ ſcʒ fauoꝛ libertatis ⁊ inſtōnis.⁊ ad hoc illū text. ꝓderant doc.ibi.⁊ maxime Raphael Fulgoſius ſʒ fauoꝛ pie cauſe ⁊ fauoꝛ libertatis a pari ꝓcedūt vt dixi ſupꝛa.⁊ in caſu noſtro ↄcurrit fauoꝛ inſtōnis qꝛ illa ꝟba Jo voglio che ogni mia roba ſia de lo hoſpitale ⁊c.inducunt diſpōnē ⁊ inſtōnem.l.qm̄ indignū.C.de teſt. l.ij.C.cōia de leg.l.pamphilo.§.ꝓpoſitū.ff.de leg.iij.⁊ no.ꝑ doc.in.l. ſerui electione.§.fi.ff.de leg.j.cū ſi.iūcta.l.his ꝟbis in pꝛi.cū.ibi not. ff.de heredi.inſti.℃ Pꝛo hoc ēt vꝛ tex.in.d.c.fi.de ſucceſ.ab inteſta. ſm vnum intellectum quem ibi ſentit gl.iij.⁊.iiij.⁊ hoc pꝛobat text. ibi dum dicit velut vltimā voluntatē expꝛimēs: ⁊ in verbo cum vltimam voluntatem expꝛeſſit ⁊c.intelligendo qđ ibi Abbas ſe fundabat ex illis verbis enuntiatiue pꝛolatis ab archipꝛeſbytero requiſito vt vellet teſtari ⁊ reſpondit ſe non poſſe teſtari qꝛ ſe ⁊ ſua cōtulerat monaſterio.⁊ ſic Abbas monaſterij moꝛtuo archipꝛeſbytero ſe fundabat agēdo ex illis verbis tanq ex vltima voluntate quaſi ꝑ illa verba nō poſſuʒ teſtari qꝛ me ⁊ mea obtuli monaſterio voluerit indirecte monaſteriuʒ facere hꝛdem vt pꝛobant illa ꝟba ſcʒ cū vltimā voluntatem expꝛeſſit ⁊c.⁊ alia ſimilia ꝟba ibi poſita in tex.⁊ iſtū intellectum ibi appꝛobare videꝛ Jnno.Hoſti.⁊ Jo.an.vt ēt ibi refert dñs Abbas ⁊ intentio Jnn.eſt ꝙ huic intellectui nō ob.tex.ibi dum dixit tanq vehemēter adminiculātes ⁊c.qꝛ rñdet ipſe ꝙ litera vult dicere ꝙ verum eſt qđ illa verba enuntiatiua non ꝓbant aperte vltimā volūtatē ſeu teſtm̄ ſed vehemētē ꝓſumptionē inducunt cui pꝛeſumptioni eſt ſtandum niſi pꝛobeꝛ ↄꝛium: ⁊ iſtum intellectū etiam tanq in ſe verum appꝛobat ibi Anto.de bu.dicens hoc alibi meli⁹ in iure nō ꝓbari.⁊ pꝛo hoc adducit.l.fi.C.fami.erciſ.vbi etiam inter liberos videnꝛ qđ quecūq verba pꝛolata a patre ſufficiunt vt illud pꝛo efficaci volūtate in ſucceſſione ſeruari debeat ⁊ nō minus fauetur diſpoſitioni facte ad pias cauſas q̄ diſpoſitioni facte inter liberos qñ diſpoſitio facta ad pias cauſas nō ↄtinet q̄d iniquum ⁊ impium vt qꝛ nō cōtinet aliq̄d tendēs in ꝓiudiciū iuris debiti deſcēdētibus vt no.Bar.in repeti.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.in.vj.ꝑte pꝛincipali in verſi.circa oꝛdineʒ vero ⁊c.cū anima cūctis rebus ſit ꝓferenda.l. ſancimus.la.j.C.de ſac.ſan.ecc.c.cū infirmitas.de peni.⁊ re.⁊ ita tenet ꝑ ꝓdicta Anto.de bu.in.d.c.fi.lʒ dicat talem intellectum non bñ cōuenire litere.d.c.fi.maxime ibi dum tex.dicit nō tāq ſufficiēter ꝑbantes ⁊ in hoc cū eo cōcoꝛdat ēt ibi dominūs.Abb.dicens alia rōne dictū ꝑmū intellectum non cōuenire illi litere.ſ.qꝛ Abbas ibi in agendo fundabat ſe ſuper oblatiōe ⁊ ſic ſuꝑ actu inter viuos: ergo non poterat obtinere pꝛobando ēt plene diſpōnem vltime volūtatis.l.habebat.in pꝛin.ff.de inſti.c.lʒ beli.de ſimo.c.qualiter.et qñ.el ij.de accuſ.tū fateꝛ dñs Abbas ꝙ dictus pꝛimus intellectus lʒ non conueniat illi litere attamen eſt in ſe verus ꝑ no.per Bart.in repetitione.l.j.in pe.col.C.de ſacroſan.eccle.vbi Bart.cōcludit ꝙ lʒ alias verba enuntiatiua.ſ.emiſſa incidēter ꝓpter aliud nō inducūt diſpoſitionem vt.l.ex facto etiā.ff.de here.inſti.tū fallit ad pias cauſas ꝑ dictum.c.fi.⁊ per.l.ex his.C.de teſt.mili.vbi in milite verba enūciatiua ꝓpter aliud emiſſa i teſtō diſponūt ergo multofoꝛtius i pia cā: ex hoc eñ qđ in milite ita eſt apparet ꝙ inſpecta diſpōne iuriſgentium verba enuntiatiua pꝛedicta inducunt diſpōnem: alꝛs enim nō inducerent diſpōnē in milite q̄ hʒ ſeruare in teſtis ea q̄ ſunt de iure gentiū.l.milites.cū ibi no.C.de teſt.mili.l.j.cū ibi not.ꝑ Barto.ff.de teſta.mili.⁊ in teſtamētis ad pias cauſas attendiꝛ diſpō iuriſgētiū nō aūt iuris poſitiui.c.cū eſſes.⁊.c.relatuʒ.de teſta.vnde ſufficiunt duo teſtes vt in.d.c.relatū.⁊ i.d.l.j.cū ibi no.ꝑ Bar.⁊ alios.C.de ſac.
25 ſan.eccle.℃ †Cōfirmo per no.ꝑ Bar.in.l.tale pactū.§.fi.ff.de pac. vbi etiā foꝛtius voluit ꝙ ēt talia verba enūciatiua ꝓlata in ↄctu inter viuos fauoꝛe pie cauſe valeat per.d.c.fin.⁊ alia ibi allegata per eū ⁊ ſum ſolitus opi.Bar.ſeq̄ ⁊ tueri per ibi allagata per eū ⁊ ꝑ no. ꝑ Bal.in.l.fi.in.vij.col.C.de pac.licet nōnulli conentur impugnare opinionē Bar.inquātū vult hꝛditatē ad pias cauſas dari poſſe in
26 ↄctu iter viuos.℃ Ad ↄfirmationē †ꝓdictoꝛum facit id qđ no.Bar. in conſilio incipiente factū ſic ſe hʒ titius ⁊ ſeius ⁊c.vbi ↄcludit qđ fauoꝛe dotis verba enūtiatiua pꝛobēt vbi alꝛs nō pꝛobarent alleg. l.ij.cū ibi not.C.de dotis pꝛomiſ.⁊ cauſa dotis ⁊ cā pia equiparanꝛ l.cum his.§.ſi mulier.ff.de cōdi.inde.⁊ ibi no.doc.⁊ not.Bart.in.l.ſi ego.in pꝛin.⁊.§.j.ff.de iure do.⁊ in.l.ſi conſtante.in.ix.q.pꝛime ꝑtis in.fi.ff.ſo.ma.⁊ in.l.ij.§.titio decem in pꝛin.ff.de dona.⁊ Bald.in.l.ſi cur.C.de actio.⁊ obli.ad fi.⁊ in.l.mādatū.in.iiij.col.C.mā.⁊ in repe.
27 l.j.C.de ſac.ſan.eccl.in.xvj.col.cū ſuis concoꝛdantijs.℃ †Hoc ideʒ eſt de mēte Bal.in repe.l.j.C.de ſac.ſan.eccl.circa antepe.col.inquātum voluit ꝙ ad pias cauſas verba enūtiatiua emiſſa ꝓpter aliud diſponant in caſu in quo ſi emiſſe eſſent ꝑncipalꝛ ꝓpter ſe diſponerent vt i.d.l.ex his.ſed vbi eſſent taliter pꝛolata ꝙ nō diſponerēt ēt ſi fuiſſent emiſſa ꝓpter ſe nō diſponerēt in eo de quo queriꝛ vt qꝛ ꝓpꝛia ſignificatio verboꝛum ſe nō extendit ad id de quo queriꝛ.exemplum ꝑtʒ in.l.titia cū teſtamento.§.caſus.ff.de leg.ij.ſm verū intellectū quē ibi ponit Bar.ſʒ ita eſt ꝙ in caſu noſtro verba enunciatiua emiſſa ꝓpter aliud ſi fuiſſent emiſſa ꝑncipaliter ꝓpter ſe inducerēt diſpōnem ⁊ relictū omniū bonoꝛū dicto hoſpitali.l.ex.hac ſcriptura.ff.de dona.iuncta.l.qm̄ indignū.C.de teſta.⁊.l.ij.C.cōia de lega.
28 ℃ Accedit qꝛ †verba enunciatiua geminata operanꝛ ⁊ obligāt vbi alꝛs nō operarenꝛ nec obligarēt.l.cū ſcimus.⁊ ibi no.Bart.⁊ Ang. C.de agrico.⁊ cēſi.li.xj.⁊ dñs Abb.in repetitione.c.per tuas.de arbi.in.ix.col.vbi pꝛo hoc allegat ēt.l.j.ad fi.C.de plus petitio.⁊ no.ēt ipſe in.c.ſi cautio.in fi.de fide inſtru.⁊ Pau.de ca.in.d.l.ex hac ſcriptura.ſed dicta verba fuerūt geminata ergo ⁊c.℃ Foꝛtius dico qđ
29 ſi †bene inſpiciatur, illa verba non fuerūt enunciatiua ſed diſpoſitiua; nam verba appellantur enunciatiua qñ de pꝛeterito vel futuro actum enūciant vt in.d.l.ex hac ſcriptura ⁊ in.l.titia cū teſtamento. de leg.ij.ſed qñ verba ſunt pꝛeſentis tempoꝛis ⁊ nō enūciāt actū in futurum explicādū nec actū tāq iam explicatū in ꝓteritum tūc appellātur diſpoſitiua.d.l.quoniā indignū.C.de teſta.⁊.l.ij.C.cōia de leg.hoc in pꝛopoſito noſtro declarat Bal.in auꝛ.ei qui.C.de bo.auto.iud.poſſi.circa.x.vel.xj.col.in verſi.quero nūq̄d ꝑ hec verba iudicis ⁊c.vbi querit an per hec verba iudicis volumus te ire in poſſeſſionem dicatur eſſe iterpoſitū pꝛimū decretū: arguit ad partes ⁊ fi-
30 naliter dicit qđ ſic.qꝛ verbum volo †eſt fons ⁊ radix omniū diſpoſitionum ⁊ dicitur verbū diſpoſitiuū.d.l.pamphilo.§.ꝓpoſitum cum aliis ſupꝛa alleg.⁊ dꝛ tale verbum poſitum diſpoſitiue qñ non expectat ad ſui eſſentiam actū alterius volūtatis ſed vbi ꝑ verbum volo fit ſermo de volūtate terminānda ⁊ efficienda ꝑ actum alterius volūtatis tūc nō diſponit ſed enūtiat vt ſi dico volo eligere non ſequitur ergo eligo ſed enūtiat ꝙ in futurum intendo eligere: ⁊ ſic referunꝛ ad actum ſequētē explicādum in futurū.allegat no.in.d.l.ſerui electione.§.fi.⁊ ibi declarat ēt Bar.⁊ bene facit quod no.Bar.in.l.pater.§.fundum.ff.de leg.iij.ergo cū in pꝛopoſito noſtro dictus Pet. loquēs per verbum volo nō faciebat ſermonē de volūtate terminānda ⁊ explānda per actum alterius volūtatis ſue vel tertij ſed ſimpliciter dicebat voglio che la mia roba ſia tutta de lo hoſpitale ⁊c.dicta verba appellātur diſpoſitiua quāuis fuerint incidēter pꝛolata. ℃ Et iſta videnꝛ eſſe maximi momēti i hac cauſa qꝛ per iſta apparet ꝙ ēt poſito qđ illud inſtrumētū teſtamēti eſſet falſuʒ tamē dʒ hoſpitale obtinere.℃ Et ex hoc apparet quod nō eſſet oppoꝛtunuʒ reſpondere ad alia obiecta adducta in ↄꝛium que infra pꝛoxime ſubiūgam tamē pꝛo maioꝛi euidētia iuſtitie dicti hoſpitalis ea non obmittam.℃ Unde dico ꝓdictis etiā nō obſtare ſi dicatur qđ in teſtamēto pꝛedicto ſunt inter ceteros deſcripti teſtes ſer Joānes Frāciſci ⁊ ſer Mattheus cronis ⁊ dictus ſer Joannes per totū dictū mēſem Maij ānī.Mcccclviij.fuit poteſtas cuiuſdam oppidi vocati hon cōuēto ⁊ dictus ſer Mattheus fuit eodeʒ tꝑe vicarius oppidi cellarum diſtrictus ſenarū ⁊ dicto tꝑe cauebaꝛ ſtatuto ſenēſi quod tales officiales deberēt ſtare ⁊ reſidere in locis vbi eſſent deputati pꝛo officialibus nec inde diſcedere poſſent ſine licētia magnificoꝛū dñoꝛum ſub pena.xx.ſolidoꝛum pꝛo qualibet die ⁊ qđ magnifici domini poſſent dare licētiam diſcedēdi de dictis locis ſolum per octo dies ⁊ nemo pꝛeſumitur delinquere.l.merito.ff.pꝛo ſocio.ideo videtur pꝛeſumēduʒ ꝙ dicti ſer Joānes ⁊ ſer Frāciſcus nō interfuerunt dicto teſtō cōdito in ciuitate ſenarum dicto tempoꝛe cum nō appareat eos habuiſſe licētiā diſcedēdi.℃ Quia hoc rñdeo pꝛimo ꝙ in themate pꝛeſupponitur ꝙ nō obſtāte dicto ſtatuto cōſueuerūt officiales āte ⁊ poſt diſcedere ab officijs ⁊ redire ad ciuitatē ſenarū cū licētia ⁊ ſine: ⁊ ſic ꝓpter nō obſeruātiam dicti ſtatuti nō vꝛ ſtatutū aut talis ꝓſumptio obſtare ꝑ no.in.c.j.de treu.⁊ pa.⁊ no.iiij.diſt.§. vlt.⁊ no.Arch.ea.di.in.c.in iſtis.⁊ ꝑ no.i.c.ex literis.de ↄſuc.℃ Secūdo rñdeo ꝑ ea que no.do.Car.floꝛē.⁊ do.Abb.in.c.cū Joānes de
31 fide inſtr.vbi dꝛ ponet ꝙ in inſtr̄o ſunt deſcripti.A.⁊.B.expꝛſſo coꝛ cognomine pꝛo teſtibus: demum dꝛ illud inſtr̄m falſum ⁊ pꝛoducūtur duo qui dicunt ſe vocari illis noībus ſed negāt ſe interfuiſſe an ſufficiat ad repꝛobationem inſtr̄i: refert do.Abb.qđ pꝛefatus dominus Cardi.ibi dicit ſe ↄſuluiſſe ꝙ nō qꝛ per hoc nō eſt pꝛobatū iſtos teſtes eſſe illos q̄ ſunt deſcripti in inſtr̄o: nā ſm euʒ potuiſſent illi q̄ interfuerunt teſtō ſibi mutare noīa.l.j.C.de mutatiōe noīs.item tꝑe ↄfecti inſtr̄i poſſibile erat ꝙ eſſent alij qui hoc idē noīe vocabanꝛ: ⁊ ſic nō ↄcludit pꝛobatio de neceſſitate vt dʒ.c.i pñtia.de pꝛoba.vñ in dubio ꝓſumēdū eſt pꝛo inſtr̄o.c.ad audiētiā.de ꝓſcri.l.cū pꝛecib⁹.C. de pꝛoba.ita in ꝓpoſito ſi volumus qđ ꝑ ſcripturaʒ pꝛobantē ꝙ ſer Joānes ⁊ ſer Matthe⁹ fuerūt aſſumpti officiales ad dicta loca ꝓ dicto tꝑe pꝛobeꝛ ꝙ ipſi nō interfuerūt in ciuitate ſenarū tꝑe conditi teſti: pōt dici qđ nō ſequiꝛ ꝙ illi officiales fuerint ꝓpꝛie ille ſer Joānes ⁊ ſer Matthe⁹ deſcripti i teſtō.℃ Uel tertio ⁊ breuius rñdeo quod veꝝ eſt qđ dicti ſer Joānes ⁊ ſer Mattheus nō ꝓſumunꝛ delinquere ⁊ fuiſſe in ciuitate ſenarū niſi ↄꝛium pꝛobeꝛ pꝛout pꝛobaꝛ per dictū inſtr̄m teſtis qđ ꝓciſe affirmat eos fuiſſe tūc in ciuitate ſenarum illa die ſed ſcriptura aſſumptionis officij ꝓciſe nō affirmat eos fuiſſe illa die i loco officij lʒ inueret eos debuiſſe eſſe in loco officij: nec đ iure repiꝛ qđ aliqua ſuſpitio ſit ↄ ſcripturā teſti ex eo qđ in eo nō ſit facta mētio đ poſthumis q̄ naſci poſſent vꝛ đ aliis agnatis ⁊ nō eſt incōueniēs qđ q̄s carēs liberis potius relinquat hoſpitali pꝛo aīa q̄ agnatis: cū anima ſit ceteris rebus ꝓferenda vt dictū eſt.

32 ❡ Nõ ob. ✝ etiã qđ dictus ſer. B. notarius rogatꝰ de teſtõ ſemel cũ
fuit notarius cõſiſtorij magnificorũ dñorũ fuit in ſyndicatu ſuo ad
monitus ⁊ amotus ab oĩbus officijs cõis ſenarũ: nõ tñ ꝯcernentibꝰ
artẽ notarie nec ꝓpter falſitatẽ. poſtea tñ añꝙ tp̃s dicte admonitio
nis laberet̃ fuit reſtitutus ex gratia. qꝛ rñdeo ꝙ hoc nõ obſtat atten
to maxime qđ in themate p̃ſupponit̃ ꝙ dictus notariꝰ erat reputa
tus bonus ciuis ⁊ legalis notarius ⁊ qđ functus fuit multis hono
ribus ⁊ officijs publicis ⁊ de principalibus tã ſpectãtibus ad actuꝫ
notarie ꝙ alijs. ⁊ nũꝙ eſt cõpertũ eũ cõmiſiſſe dolũ vel fraudẽ. hoc
decidit expͤſſe Jo. an. in addi. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat in ad
di. incip. ſic ſignauit ⁊c. poſt Spe. ibi in ver. q̃d ſi tabellio ꝑdit offĩm
ex aliqua cã ⁊c. vbi ꝯcludit Jo. an. qđ aut tabellio eſt priuatꝰ officio
in gñe ⁊ i totũ ⁊ tũc inſtr̃a q̄ poſtea faceret nõ valerẽt. l. ſi aliq̃d. C. de
ſuſceptor. ⁊ arca. lib. x. ⁊ no. i. l. ſi qs ex argẽtarijs. §. j. ff. de eden. aut
eſt priuatꝰ i certa ſpecie tm̃. ⁊ tũc remanet in offõ quo ad alias ſpẽs.
exẽplũ ponit ſi deliq̃t in offõ gabelle ⁊ illo offõ priuatus eſt ne ꝑpe
tuo illud exerceat poterit quo ad alia exercere officiũ tabellionatus
⁊ inſtr̃a valebũt ⁊ fuit hec deciſio originaliter Jaco. de bel. in aut.
de tabel. in. vij. q. colla. iiij. ❡ Hec et̃ ꝯcluſio tradit̃ ꝑ Bar. quo ad ca
ſum noſtrũ in. l. eadẽ. ff. ad. l. iul. repe. ⁊ in ſuo cõſi. incip. ſer Joannes
⁊c. qđ eſt cõſilium. xliij. vbi concludit qđ ſi deliquit nõ circa officiuꝫ
notariatꝰ ⁊ per hoc fuerit ꝯdẽnatus nõ ꝓ hoc eſt quin inſtr̃a facien
da per eũ valeant. ⁊ ideo dicit Bar. in dicto conſi. ꝙ ſi notarius fuit
cõdẽnatus de falſo ex eo qđ extraxit duas chartas de libro cõis nõ
ꝓ hoc inualidabit̃ fides inſtrorũ poſtea ab eo factorũ. nã cõmiſit deli
ctũ qđ poterat cõmitti ꝑ quẽcũqꝫ etiã q̄ nõ eſſet tabellio. ⁊ ſic nõ dr̃
delinquere quo ad ea q̄ ſpectãt ad tabellionẽ vt ibi ꝑ eũ ⁊ cũ Bart.
in p̃allegato ꝯſilio etiã ꝯcordat Pe. de anch. in. c. fraternitatis. de he
reti. vbi rñdet ad not. ꝑ Inn. in. d. c. fraternitatis. qđ intelligi dꝫ qñ
notarius fuit cõdẽnatus de tali falſo qđ cõmiſſum in offõ ab eo vt a
tabelliõe. Idẽ quo ad caſum noſtrũ voluit Bal. ⁊ mod. in. l. ⁊ militibꝰ.
C. de teſta. mili. ⁊ Bal. in. l. caſſius. ff. de ſena. ⁊ Bal. in. l. qui depoſitũ
C. depoſi. vbi ad hoc allegat ſingulare dictũ Inn. in. c. qualiter ⁊ qñ
el. ij. in glo. magna de accuſa. ⁊ no. Bal. ⁊ Ange. in. l. ij. §. miles. ff. de
his q̄ not. infa. ⁊ Bal. ⁊ An. in. d. l. ſi qs ex argentarijs. §. j. ⁊ Bald. in
d. l. in exercendis ⁊ Ang. in. d. l. ſi aliquid per. l. ſi quis. C. de cohorta
libus lib. xij. ⁊ Joã. de imo. in. l. infamẽ. ff. de publ. iud. ⁊ ſcdm̃ ꝑdicta
intelligit̃ id qđ no. Bal. in. c. ſi inter pares de lege corradi. ⁊ preſup
ponitur ꝙ nõ fuit priuatus gñaliter officio ſcꝫ quo ad cõcernẽtia ex
ercitiuꝫ tabellionatus ⁊ cõfectionis inſtrorũ. itẽ nõ preſupponitur
ꝙ deliquerit tanꝙ tabellio ſeu circa ea q̄ cõcernũt exercitiuꝫ tabel
lionatus ⁊ ſñia illa priuatiõis ſeu remotionis nõ ꝓbat niſi quantũ
ex ea de neceſſitate inferat̃ vt. l. pe. cũ glo. ff. de his q̄ ſunt ſui vel alie.
iur. ⁊ in. l. j. C. de ord. in. l. ij. C. de ord. cog. ⁊ no. Bar. i. l. iul. verum de
bitorẽ. ff. de ꝯdi. indc. in. iiij. col. cum ſi. facit. c. in p̃ſentia. de ꝓba. et ex
illa ſñia nõ apparet ꝙ deliquerit circa ꝯcernẽtia exercitiũ tabellio
33 natus ſeu vt tabellio. ⁊ in dubio ẽt coꝫ p̃ſumi lata ex cauſa q̄ minus
grauat. l. hec eñi in prin. ⁊ ibi not. in gl. ff. de ſuſpe. tut. ⁊ l. ſi preſes. ff.
de penis. ergo in dubio dꝫ potius p̃ſumi lata ex alia cã ꝓpter quam
nõ remaneret priuatus facultate exercẽdi offĩm tabellionatꝰ iuxta
p̃dicta. vñ ſtantibꝰ p̃dictis et̃ abſqꝫ illa reſtõne ſup̃ qua nõ oportet
inſiſtere nullo mõ obſtat obiectio p̃dicta. Ex quibus meo iudicio re
manet concluſio ꝙ hoſpitale dꝫ in dicta cã pro ſe ſñiam reportare ⁊
34 tãto magis ✝ qꝛ vbi aliquo mõ poſſet dici cãm eſſe dubiã eſſet ꝓnun
tiandũ ꝓ hoſpitali tanꝙ ꝓ cã pia. l. ſunt ꝑſone. ff. de religio. ⁊ etiã qꝛ
ſuſtinet partes rei. c. ex literis. de ꝓba. ⁊ in regula cũ ſint partiũ lib.
vj. Laus Deo. Alex.

❡ Summarium ſuper conſilio. cxcj.

1 ❡ Inſtrumentum dationis in ſolutum non ſufficit niſi producat̃ ipſum inſtrumentum. ⁊ nu. 8.
2 Verba notarij redacta in inſtrumẽto non probãt niſi ea de quibꝰ rogatus eſt.
3 Licet in inſtrumẽto alicuius ꝯctus aſſerat qđ certiorauit mulierẽ cõtrahentẽ de certo beneficio cui renũciauit non probabit̃ illud qđ in inſtrumento aſſerit de facto ſuo.
4 Propter longitudinem tp̃is preſumit̃ id qđ al's non preſumeretur.
5 Titulus ⁊ bona fides ſufficiunt ad preſcribendã ipſam rem. ⁊ nu. 6.
7 Licet ſit lata ſñia ꝯ falſum ꝓcuratorẽ ⁊ dñs non appellauit nõ per hoc videtur dominus approbare ſententiam.
9 Quando venditor ꝓmiſit defendere emptorem de iure ⁊ de facto.

❡ Conſilium. cxcj.

❡ Quando in inſtrumento alicuius ꝯctus ſit mentio de inſtrumẽto mandati a me notario viſo ⁊ electo ⁊c. probetur mandatuꝫ maxime ex diuturnitate temporis.

Domini redemptoris noſtri
inuocato ſuffragio. Perſpecto inſtrumẽto vt dicitur
rogato de anno. Mcccclxix. die. xj. menſis maij per
ſer Petrũ magiſtri Chechi de vulturibꝰ ⁊ ſer Bartho
lomeũ bertoli de borellis notarios in quo continetur
qđ magiſter Bernardus quondã homodei ⁊ magiſter Laurẽtius
quondam magiſtri Antonij ⁊ magiſter Dominicus vt ſyndici ⁊ ꝓ
curatores cõis ceſene dederunt inſolutũ florẽtino tartagne de ba
luco certa bona prout latius in dicto inſtrumẽto ꝯtinet̃ ⁊ viſis alijs
1 narratis in themate. ❡ Primo circa primũ dubium ✝ quo queritur
an quamuis in dicto inſtrumento dicatur ꝙ de ipſorum ſyndicoruꝫ
mandato conſtat publico documẽto manu dicti ſer Petri viſo et le
cto a dicto ſer Bar. ſufficiat ad validãdã obligationẽ dicte cõmuni
tatis ceſene factam a p̃dictis tanꝙ a legitimis ſyndicis. ⁊ ad probã
dum dictum mandatum quãuis aliter non conſtet de dicto aſſerto
mandato nec aliter appareat de cõgregatione ꝯſilij dicte ciuitatis
nec de numero ꝯſiliariorũ nec de numero fabarũ albarũ ⁊ nigrarũ
ſm̃ diſpoſitionem ſtatuti ſub rub. de numero conſiliarior. cõis ceſe
ne ⁊ ſub rub. de poteſtate conſilij communis ceſene breuiter reſpon
deo predictum inſtrumentum dationis inſolutum nõ ſufficere niſi
producatur ipſum inſtrumẽtum ſyndicatus in forma ſolẽni per id
qđ habet̃ in aut̃. ſi quis in aliquo documẽto. C. de edẽ. ⁊ in. l. quicũqꝫ
ff. de fide inſtr. ⁊ in. c. abbate. ⁊ ibi plene no. in gl. in verbo fiat fides.
de verb. ſig. ⁊ in. c. j. de fi. inſtr. ⁊ in terminis noſtris no. hoc Ange. in
d. aut̃. ſi quis in aliquo ❡ Et lꝫ Spec. in ti. de inſtru. edi. §. reſtat. ad
fi. in verſi. q̃d ſi in aliquo inſtrumẽto continetur ⁊c. querat quid ſi in
aliquo inſtr̃o continetur quod A. promiſit ſoluere decẽ. B. que ſibi
debebat ex cauſa venditionis cuiuſdam equi prout continetur in
inſtr̃o ſcripto manu talis notarij viſo ⁊ lecto a me notario ⁊ dubitet̃
an valeat ſi primeuuꝫ originale inſtr̃m dicte venditionis non appa
reat ⁊ refert quoſdam antiquos dixiſſe qđ non ꝓbat per id qđ habe
tur in. d. aut̃. ſi quis in aliquo cũ ſi. refert et̃ ꝙ Uber. dixit ꝯtrium. ar.
l. iij. ⁊ l. fi. C. de fal. cau. adiec. leg. ⁊ l. eandem. ff. de duo. reis. ⁊ l. pactũ
ff. de ꝑac. qꝛ nõ dr̃ illud vltimũ inſtr̃m eſſe exemplum: ſed originale
nouum ꝑ ſe. ❡ Or reſpondeo ꝙ ſi intelligamus qđ Spe. voluerit
approbare primã opinionẽ prout intelligit ⁊ approbat Ang. i repe.
l. ſciendũ. ff. de verb. ob. circa. ix. col. ⁊ tunc illud erit pro concluſione
quam teneo ſcꝫ ꝙ inſtr̃m nõ probet ſed ſi intelligamus ꝙ intentio
Spe. fuerit approbare vltimã opi. vel neutrã: ⁊ tũc dico ꝙ dicta vl
tima opi. quo ad caſuꝫ noſtrũ non eſt vera per iura primo loco alle
gata. ⁊ ita contra dictã ſecundã opi. relatã ꝑ Spe. tenet Albericus
de roſa. ⁊ Pau. de caſt. in. d. aut̃. ſi quis in aliquo. ⁊ ibi Ang. et dicit
Albericus ſe ita obtinuiſſe ⁊ dicit ibi Pau. de caſt. qđ ita tenendum
eſt lꝫ cõiter notarij ſeruẽt dictam practicã. ⁊ ꝙ dicta practica poſſet
habere effectũ ſi non opponeretur alias ſecus. ❡ Reſpondeo etiaꝫ
aliter ad illam ſecũdã opi. relatã per Spe. ꝙ loquit̃ ⁊ procedit quo
ad eaſdẽ ꝑſonas que interfuerunt inſtrumento ⁊ inter quas ꝯfectũ
eſt inſtrumentum. nam quo ad eas bene probaret per. l. optimã. C.
de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. ſtip. ⁊ l. quidaꝫ. ff. de proba. ⁊ no. ꝑ Bar. ⁊ alios
in. d. aut̃. ſi qs in aliquo. ⁊ ad hoc tendunt iura allegata ꝑ Spec. ſed
quo ad alias perſonas vt in caſu noſtro quo ad dictam cõitatẽ ſine
2 dubio nõ probat vt dixi. ❡ Pro hoc etiã facit ✝ qꝛ verba notarij re
dacta in inſtr̃o nõ ꝓbant niſi ea de quibus rogatus eſt a partibus
tempore rogitus ⁊ cõfectionis inſtr̃i. ⁊ que tũc explicari potuerunt:
vt no. Inno. in. c. qñ contra. de proba. ⁊ in. c. cũ in iure. de offi. deleg.
⁊ in. d. c. j. de fide inſtru. ⁊ no. in. l. j. C. de fide inſtr. ⁊ iure haſte fiſ. lib.
x. ⁊ per Bar. ⁊ alios in. l. ſciendum. ff. de verb. obl. ⁊ per Bal. in. l. ex
his. C. de teſt. mili. ⁊ per Anto. de bu. in. c. poſt ceſſionem in ver. vj. ca
ſus ⁊c. de proba. ſed tẽpore cõfectionis inſtr̃i dicte dationis inſolu
tũ nõ fuit rogatus dictꝰ notariꝰ de dicto ſyndicatu: nec potuiſſet il
le actus conſtituendi ſyndicos celebrari in eo priuato loco in quo
fuit celebratus ille actꝰ donationis inſolutũ. l. ij. ⁊ ibi no. Bar. C. de
3 decurio. li. x. ⁊ l. ſi q̃d. C. de legatio. eo. lib. ❡ ✝ Fortificari et̃ põt id qđ
voluit Fed. de ſenis conſilio. cxcix. incip. queritur an dña Marga
rita. vbi lꝫ in inſtr̃o alicuius ꝯctus notarius aſſerat qđ certiorauit
mulierẽ ꝯhẽtem de certo beneficio que renunciauit non probabit̃
illud ꝙ in inſtr̃o aſſerit de facto ſuo. ar. l. omnibus. C. de teſti. ⁊ l. nul
lus. ff. de teſti. ⁊ ſequitur dñs Abbas ſiculus in. c. cum cauſam. que
inter archiepm̃. in. vij. col. de teſti. ⁊ Lud. roma. in. l. ſciendũ. ff. de ver.
ob. ⁊ ꝑ Anto. de bu. in dicto. c. qñ contra. lꝫ ibi minus fideliter refer
re videat̃ dictũ ꝯſiliũ Fede. ❡ Preterea cũ in ꝯſtituẽdo ſyndicũ di
cte cõmunitatis cũ poteſtate alienandi ſeu obligandi bona cõis re
quirat̃ ꝙ interueniant due partes ex tribus conſilij ciuitatis. ⁊ qđ
fuerit ſumptus numerus fabarũ albarũ ⁊ nigrarũ ⁊ ã lia de quibꝰ
pleñe cautũ eſt in dictis ſtatutis. ideo opꝫ qđ ꝯſtet illã formã eſſe ſer
uatam: ideo illa ſimplex aſſertio nõ ſufficit. l. ſi forte. ⁊ ꝙ ibi no. bar.
4 ff. de caſtrẽ. pec. cũ ſi. ❡ Nec obſtat longitudo tp̃is qꝛ lꝫ ✝ al's qñqꝫ ꝓ
pter longitudinem temporis preſumat̃ id qđ al's nõ preſumeretur
iuxta. l. ſi filius. C. de peti. here. ⁊ in. l. qui in aliena in prin ff. de acqui.
here. ⁊ ibi no. doc. ⁊ in. c. peruenit. cum ibi no. de emp. ⁊ vendi. ⁊ per
Hoſti. ⁊ Jo. an. in. c. illud de preſump. Et in. c. albericus. de teſt. ⁊ ꝑ
Archi. de cõſecra. diſt. j. nemo. ⁊ per Cy. in. l. emãcipatione. C. de fi
de inſtr. ⁊ Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. poſt mediũ in ver. q̃ro
q̃d ſi reperiuntur dicta teſtiũ ⁊c. cũ multis ſi. tñ dico qđ mandatum
non preſumit̃ ex diuturnitate tẽporis: ſed bene quo ad inducendaꝫ
bonam

5 bonã fidẽ illius q̄ acquiſiuit rẽ ab aliquo tãꝙ procurator: vt ✝ ſic poſ
ſit dictã rẽ p̃ſcribere ſufficeret ꝙ ex cõiecturis ꝓbaret̃ illũ acquirẽ
tẽ habuiſſe iuſtã cãm putãdi illũ eſſe procuratorẽ: qꝛ tunc titulus ⁊
bona fides cauſata a iuſto errore ſufficeret ad preſcribẽdũ ipſam rẽ
vt eſt tex. not. in. l. fi. ff. ꝓ emp. ⁊ declarat Bal. in. l. j. C. de rebus alie.
nõ alie. ⁊ aliq̃d etiã ꝑ Bar. in. l. q̄ fundũ. §. procurator. ff. ꝓ emp. lꝫ er
6 go iuſtꝰ error ✝ cũ titulo vero vel putatiuo ſufficiat ad vſucapiendaꝫ
vel p̃ſcribẽdã reꝫ ꝯ negligẽtẽ petere rẽ ſuã. l. celſus. ff. de vſucap. l. ꝓ
legato. ⁊ l. fi. ff. pro lega. ſed quo ad obligãdum me ⁊ bona mea pro
euictiõe alicuius rei vẽdite ab aliquo tãꝙ ꝓcuratore cũ circa dictã
obligationẽ de euictione nullã cõmiſerim negligẽtiã tp̃s nõ eſt mo
dus inducẽde obligatiõis. l. obligationũ fere. §. placet. ff. de actio. et
obli. l. operis. ff. de oper. lib. l. creditor. C. de vſur. cũ ſi. ❡ Hoc expreſ
7 ſius voluit ✝ Bal. in. l. et q̄ nõ ꝓuocauerit. C. ſi ex fal. inſtr. i verſi. que
ro nunq̃d ſi dñs. vbi cõcludit qđ ſi lata fuit ſñia ꝯ falſuꝫ procurato
rem ⁊ dñs nõ appellauit nõ ꝑ hoc vr̃ dñs approbare ſñiam: qꝛ ſilen
tium nihil eſt: ideo ſm̃ eũ ex quo nõ cõſtat de mandato poterit dñs
vſqꝫ ad mille annos dicere de nullitate ſñie. ⁊ pro hoc etiaꝫ allegat
id qđ no. i. d. c. cũ in iure. ⁊ id qđ habet̃ in. l. ex initio. C. ad legẽ cor. de
8 fal. faciũt no. ꝑ Bal. in. l. ij. C. de legi. here. ❡ ✝ Sup̃ alio vero dubio
quo querit̃ an poſito qđ nõ obſtaret defectus mãdati dictorũ aſſer
torum ſyndicor. ⁊ poſito ꝙ dicta bona fuiſſent euicta dicto Florẽ.
vel eius heredibꝰ iudicialibꝰ ⁊ tp̃e litis denũtiatũ nõ fuerit ꝑ dictuꝫ
florẽtinũ vel eius heredes dicte cõitati litẽ predictã eſſe motã tenea
tur dicta cõitas de euictione. rñdeo qđ non. l. emptor. ⁊ l. ſi parẽtes.
C. de euict. l. j. C. de pericu. ⁊ cõmo. rei ven. ⁊ ita tenet̃ etiã ſi vẽditor
aliunde ſciuiſſet liteꝫ eſſe motã emptori ſcdm̃ magis cõem opi. ꝑ id
qđ habetur in. l. denũtiaſſe in prin. ⁊ ibi no. Bart. ff. de adulte. ⁊ per
l. qui abſentẽ. ⁊ ibi no. Bar. Bal. ⁊ Ang. ff. de procur. ⁊ no. Specu. ⁊
Jo. an. in titu. de emp. ⁊ vendi. §. ſi. ad fi. ⁊ Bar. in. l. nõ ſolũ. §. morte.
ff. de oper. no. nũ. duꝫ tractat de tertia ſpecie ꝓſtationis. ſ. incita
tore ⁊ in. l. ij. §. ſi. ff. ſolu. matri. ⁊ Bal. ⁊ Sali. in. d. l. j. C. de pericu. ⁊
commodo rei ven. ⁊ Bal. in dicta. l. emptor. ⁊ Bal. in. l. ſi cũ queſtio.
C. de euic. ⁊ Ang. in. l. in executiõe. §. inſolidũ. ff. de verb. ob. ⁊ Ang.
⁊ Jo. de imo. in. l. cũ ex cauſa. eo. tit. ⁊ Anto. de but. Pet. de ancha. ⁊
dñs Cardi. florẽ. in. c. ſi. de emp. ⁊ vendi. ⁊ Jo. de imo. in. c. cum inter
vniuerſas. de elec. ❡ Nec i inſtr̃o eſt remiſſa dicta denũtiatio imo
potius eſt actũ qđ fiat denuntiatio vt patet ibi dum dicitur ⁊ ſi quo
tp̃e lis vel queſtio aut cõtrouerſia tam ꝑ dationẽ libelli ꝙ alio quo
cũqꝫ modo moueret̃ eidẽ florẽtino aut eius heredibꝰ de dictis rebꝰ
ſeu aliqua ipſarum parte ipſam litem queſtionẽ controuerſiam ⁊ li
bellum ⁊ omnem cauſam quãdocunqꝫ ⁊ quotieſcunqꝫ eiſdem ſyndi
cis aut dicte cõitati denũtiatũ fuerit verbo aut ſimplici notificatio
ne in ⁊ ſuper dicta cõmunitate ſuſcipere ⁊c. ❡ Circa vltimũ dubiũ
quo querit̃ an poſito qđ dicta bona inſolutum aſſignata dicto florẽ
tino fuiſſent violenter per potentiores ablata dicto florentino ſeu
eiꝰ heredibꝰ abſqꝫ facto culpa opera ⁊ defectu dicte cõitatis tenea
tur dicta cõitas in aliquo. ⁊ cõcluſiue rñdeo qđ nõ per. l. ſi. C. de act.
emp. ⁊ l. ſi ꝓmiſceri. §. ſi. ſm̃ vnã lecturã glo. ff. de acqui. poſ. ⁊ l. ſi per
9 imprudentiã. i prin. ff. de euictio. qđ eſt verũ ✝ etiã ſi vẽditor miſiſſet
defendere emptorẽ de iure ⁊ de facto qđ eſt fortius vt plene ⁊ nota
biliter tradit̃ ꝑ Bar. in. l. ſtipulatio iſta habere licere i prin. in verſi.
q̃ro aliqs vẽdens ⁊c. ff. de verb. ob. ⁊ do. in. d. l. ſi. ⁊ ꝑ Bal. i. l. nõ ſolũ. §.
ſi ſtatus. ff. de ꝓcur. ⁊ in. l. j. in lectura florẽtina. ff. de euic. ⁊ Ange. in
ꝯſi. clxxiij. incipiẽte in chriſti noĩe premittendũ eſt ⁊c. ⁊ Jo. de imo.
in. c. ſi. de emp. ⁊ vendi. Laus Deo. Alex.

❡ Summarium ſuper conſilio. cxcij.

1 ❡ Non tam numerus quam autoritas attẽdi debet. 2. 6. 8. 12.
3 Statutum dꝫ recipere interpretationẽ declaratiuã a iure cõi. 4.
5 Copula ⁊ aliquando exponitur pro id eſt. 7.
9 In actibus vniuerſitatis non debẽt dari voces per lupinos. 14.
10 Verbuꝫ vnũ ambiguũ poſitũ in vna parte ſtatuti declaratur ex his que in alia parte ſtatuti continentur.
11 Exceptio debet eſſe de regula.
13 Dicto priuate perſone an ſit ſtandum.
15 Ubi iudex tulit ſententiam non expreſſa cauſa propter quam fuerit motus ſtatur dicto ipſius aſſerentis.

❡ Conſilium. cxcij.

❡ Si voces doctorum collegij circa ſtatutũ factuꝫ ad fabas albas ſunt pares an preferant̃ voces eorum qui ſunt digniores. Et an de hoc ſtetur dicto eorũ q̄ dicũt ſe dediſſe voces albas. Et generaliter an dicto ſolius vnius ſtetur de geſtis a ſeipſo ſaltẽ qñ aliter ꝓbari non poteſt.

Redemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio. Perſpecta facti narratione ⁊ conſidera
tis cõſtitutionibus venerandi collegij excellẽtiſſimo
rũ doctorũ iuris ciuilis iclyte ciuitatis bononie maxi
me ſub rub. de modo ⁊ forma aggregãdi aliquẽ docto
rem in dicto collegio. Et ſub rub. đ officio iuriſdictiõe ⁊ arbitrio dñi
prioris. Ex quibus oritur dubitatio an eximius iuris doc. dominus
Gaſpar de canonicis dicatur obtinuiſſe partitum pro aggregãdo
eũ dicto collegio attẽto qđ fabe ſeu voces doctorũ fuerũt pares nu
mero. dicit̃ tñ pro parte dicti dñi Gaſparis qđ de numero eligẽtiũ
cũ fuit vox dñi prioris ⁊ quorũdã aliorũ digniorũ ceteris doctoribꝰ
qui cõtra prefatũ. d. Gaſparẽ voces dederũt. perlectiſqꝫ allegatiõi
bus copioſiſſime ⁊ ſubtiliter hincinde pro vtraqꝫ parte cõfectis. Vi
ſiſqꝫ literis magnificoruꝫ ⁊ preſtantiſſimorũ dñorũ meorũ dñorum
ſedecim reformatorum libertatis ciuitatis Bononie et ſpectabilis
ac inſignis equitis ⁊ iuris. U. doct. dñi Pauli. de la volta in hac cõ
trouerſia me requirentiũ vt ſuper dubitatione premiſſa quid de iu
re ſentiã meo cõſilio reſerare velim. Statuerã nõnullis rationibus
motus quãtũ mihi licuiſſet ab hoc cõſulẽdi munere abſtinere: pro
pterea acta ⁊ ſcripturas ad dñm Cõmiſſariũ remiſeraꝫ. Sed cũ ite
rum iam dicti Magnifici dñi mei ⁊ do. Paulus ſcripturas ad me
mittẽtes ſuis literis nõ mediocriter me ad onus iſtud ſubeundum
hortarent̃. Tanta fuit ⁊ eſt in me eorũ autoritas ⁊ imperiũ vt mihi
etiã adhuc egrotãti viſum fuerit pronũtiam hãc abſqꝫ rubore maxi
mo minime effugere nõ licere: arbitratus non leue crimẽ cõmittere
vbi preſertim tãtis dñis nõ obtẽperarem: quibus tantũ debere in
telligo quantũ vnuſquiſqꝫ ſuo iuſtiſſimo ac munificẽtiſſimo princi
pi ⁊ dño vlla ratiõe debere ſane iudicari poſſit. ſicut ergo hec mea
ſentẽtia fortaſſe grauis aut moleſta videret̃ obſecro equo ferat ani
mo: nec mihi ſed maiorũ meorũ autoritati ſuccẽſendum putet: qui
bus vlterius reſiſtere mihi nulla ratiõe fuit in cauſa. ❡ Modo ad
principale iuſtitutũ me cõuertẽs dico videri prima cõſideratiõe di
cendũ dñm Gaſparẽ obtinuiſſe partitũ quaſi videat̃ per maiorem
partẽ doctorũ qui voces dederũt obtinuiſſe ⁊ ſic ſatiſfactũ eſſe dicte
cõſtitutioni ſub rub. ⁊ forma aggregãdi aliquẽ doctorẽ collegio vbi
cautũ eſt illũ aggregandũ qui plures fabas albas habuerit quã ni
gras ſeu qui obtinuerit partitũ ꝑ maiorẽ partẽ doctor. dicit̃ autẽ ꝑ
maiorẽ partẽ obtinere ille qui voces habuit numero pares ſi tñ ma
1 ioris erãt autoritatis illi qui ꝓ eo voces dederãt qꝛ nõ ✝ tã numerꝰ
quã autoritas attẽdi debet. l. vbi abſunt. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his.
cũ glo. q̄ ibi expͤſſe tenet. hoc etiã ſequunt̃ Cy. ⁊ Nico. de neap. poſt
alios antiquos. ⁊ l. põponius al's incip. ſi vni cũ gl. fi. ⁊ ibi clare fir
mat quo ad caſum noſtrũ Ja. de ra. Ray. Bar. ⁊ Ang. ff. de re iudi.
l. maiorẽ. ff. de pac. facit qđ no. glo. i. c. eccleſia veſtra. l. ultimo. de ele.
2 ❡ Hoc in ſpẽ ✝ vr̃ decidere Bar. in. l. teſtiũ. in prin. ff. de teſt. vbi per
illũ tex. volẽtẽ ꝙ magis credat̃ exiſtẽti in dignitate ꝙ ei q̄ nõ eſt in
dignitate dr̃ ꝙ ꝑ canoniſtas decidit̃ qđ ſi duo ſunt electi q̄ habeant
equales voces: ⁊ tñ vnꝰ eorũ ꝑ ſe haberet priorẽ ⁊ ſacriſtã ⁊ ſimiles
q̄ ſunt i dignitate preferẽt ei qui haberet canonicos alios ſimplices
3 dignitatẽ nõ habẽtes. Et ſtatutũ ſeu ✝ cõſtõ collegij reciperet hãc in
terpretationẽ declaratiuã a iure cõi. c. cũ dilectus. de cõſue. no. Bar.
in. l. oẽs populi. in. vj. q. prin. ff. de iuſti. ⁊ iur. dũ loquit̃ de iterpreta
tione declaratiua: etiã dato ꝙ cõſtõ dictaret qđ cõtẽta in dictis cõ
ſtõnibus debeãt pure ⁊ ſimplr̃ prout ſcripta ſunt intelligi ⁊ nõ poſ
ſunt gloſſari vel ſubaudiri: vt in cõcluſione dictarũ cõſtõnum colle
gij cautũ eſt: vel ſi cautũ eſſet qđ cõſtõ eſſet preciſa prout premiſſum
eſt in dicta ꝯſtõne ſub rub. de mõ ⁊ forma aggregãdi: qꝛ per p̃dicta
verba nõ reijcit̃ glo. legis cõis: ſed hoĩs. ita inq̃t Bal. in. d. l. oẽs po
puli. in fi. pe. char. i ver. ſed q̃d ſi cauet̃ alio ſtatuto ꝙ ſtatuta nõ poſ
ſint ⁊c. ⁊ in ver. ſeq. ꝑ id qđ habet̃ i. l. ꝯuis. C. de adul. ⁊ in. l. ſtipulatꝰ
ſum damã. ff. de ver. ob. Et ſequit̃ hic Pe. de anch. in. c. canonũ ſtatu
4 ta verſus fi. i verſi. occurrit alia qõ q̄ etiã eſt cõis. ad idẽ qđ no. ✝ Jo.
an. in regula ꝓ poſſeſſore i mercur. li. vj. col. vlti. vbi voluit ꝙ lꝫ lex
aliqua municipalis reijciat interpretationẽ tñ nõ itelligit̃ reijcere
interpretationẽ ꝑ quã declarat̃ ambiguitas verborũ plures ſenſus
habẽtiũ: ꝑ id qđ habet̃ in. l. j. ff. ſi cer. pe. ⁊ in. l. j. C. de profeſſo. lib. xij.
⁊ hoc eſt verũ etiã vbi cautũ eſſet ꝙ ſtatutũ deberet ſeruari ad literã
ꝓut iacet abſqꝫ interpretatiõe aliqua: vt diſputãdo firmauit Ray.
de forli. i diſpu. quã refert ⁊ ſequit̃ Pe. de anch. in. d. c. canonũ ſta
tuta. i vlti. char. hñ faciũt q̄ no. Bar. in. d. l. oẽs ppl'i. in fi. d. vj. q. ꝑn.
⁊ Jo. an. in addi. Spe. in rub. de ſucceſ. ab inteſt. in. x. col. ⁊ Bal. i. l. ſi
qs filiũ. ad fi. C. de libe. prete. ⁊ in. l. non dubiũ. in. ij. vel. iij. col. C. de
leg. ⁊ in aut̃. ſi qua mulier. ad fi. C. de ſac. ſan. eccl. ⁊ in. l. ij. in. ij. col. C.
de exec. rei iudi. ⁊ i. l. clari. C. de fideicõ. ⁊ Jo. de imo. i. l. ceſar. in prin.
ff. de pub. ⁊ qđ no. do. Abb. de verbo ꝑciſe i. c. ij. de reſcrip. ⁊ ibi etiã
5 Bal. i fi. ❡ Cõfirmant̃ p̃dicta ꝑ ea ✝ q̄ not. Inn. i. c. qꝛ ꝓpter. de elec.
i quãtũ illã copulã ⁊: poſitã iter illas duas dictiões. ſ. maior ⁊ ſanior
exponit ꝓ id eſt. Et idẽ videt̃ eſſe de mẽte Inno. in. c. dudũ. el. j. eo. ti.
⁊ Cõpoſt. i. d. c. eccleſia veſtra. l. ultimo. ❡ Ad idẽ facit id qđ habet̃
in. l. in albo. C. de decurio. li. x. ⁊ ibi Bal. dixit in electionibꝰ inſpiciẽ
dum eſſe autoritatẽ non numerum. ❡ Fortificatur per id qđ legi. ⁊
no. in. c. j. de his que fiunt a maiori parte capituli vbi magis attendi
videt̃ id qđ factũ eſt a ſaniori parte quam id quod eſt factum a ma
iori parte. ⁊ ſm̃ Hoſti. illud videtur factum a maiori parte. cap. gra
tũ. de poſtu. pla. c. multi. xl. di. bene facit tex. in. c. quanto. de his que
fiunt a prela. vbi tex. ſolum exigit ſaniorem partem. ⁊ tamẽ clarum

6 eſt maiorē requiri.c.tua.eo.tit.¶ Pro hac pte + etiā optime facit qđ
no.gl.in.c.dudū.el.j.in verſi.numerus.de elec.dum dicit qđ ſi in ele
ctione numerus eſt par preferenda eſt dignitas.ꝛ ſic ſentit gl.ibi il
lud ꝙ cōcludebat Jac.de ra.Ray.ꝛ Ang.in.d.l.pōp.alſs īcip.ſi vni
vbi dicunt ꝙ ſi voces ſunt diſpares numero attēdiṫ numerus ꝛ ita
procedat.j.opi.relata per glo.in.d.l.pomponius aut ſunt pares nu
mero.ꝛ tūc attendiṫ autoritas.Et ita procedat.ij.opinio relata ꝑ.d.
7 glo.ſi.¶ Nec pdictis obſtare + videntur iura que dicunt copulati
ue in electionibus exigi maiorē ꝛ ſaniorē partē.c.corā.c.eccleſia.ve
ſtra.el.j.ꝛ lulti.c.qꝛ ꝓpter.ꝛ.c.in geneſi.de elect.c.cū expediat.e.ti.li.
vj.qꝛ dato ꝙ rūſio.Jnn.ꝛ Compoſt.ś.relata nō eſſet ſufficiens ꝛ illā
magis cōiter impugnent doc.in.d.c.qꝛ propter.ꝛ in.d.c.eccleſia ve
ſtra lultimo per iura.ś.allegata:que copulatiue exigunt maiorem ꝛ
ſaniorem partē q̄cq̄d dixerit glo.xviij.diſt.in canonicis in gloſ.que
incipit no.hic qđ dignitas ꝛc.tamen poteſt rūderi ꝙ illa iura nō ꝓ
cedunt in electionibus que fierēt circa officia mere prophana ꝛ nul
lo modo eccleſiaſtica in quibus iura nō requirunt copulatiue quē
per maiorē ꝛ ſaniorē partē eſſe electū ſed ſimpliciter exigunt maio
rem partem.l.nominationum.C.de decurio.lib.x.l.ꝙ maior.ff.ad
municip.l.aliud.§.refertur.ff.de reg.iur.que maior pars tūc dicitur
eſſe qñ ſaltē autoritate vna pars excedit aliā ꝛ voces ſunt numero
pares vt no.glo.ꝛ doc.in legibus ꝛ locis ſupra alleg.Et ideo non vi
detur ꝙ bene dixerit Jo.đ imo.in.d.l.pomponius.ꝛ do.Abb.ſicu.in
c.prudentiaꝫ.de offi.deleg.in prin inquātū per.d.c.quia propter co
pulatiue req̄rens electionē maioris ꝛ ſanioris partis reprehendūt
dictas gl.iuris ciuilis ꝛ legiſtas cōiter eas ſequentes.in.d.l.vbi ad
ſunt.ꝛ in.d.l.pomponius.quamuis Bal.in.d.c.eccleſia veſtra lulti
mo.in ſi.de elec.nulla facta mentione de dicta gl.iuris ciuilis nec de
autoritatibus legiſtarum ſimpliciter velit ꝯtrium.nam dicit Bald.
qđ illud ꝙ no.gl.i.d.c.eccleſia.circa collationē autoritatis ꝛ zeli dꝫ
reſtringi ad electiones prelatorū de q̄bꝰ loq̄tur tex.in.d.c.qꝛ ꝓpter
qꝛ in prophanis electionibꝰ ſemp attendiṫ numerus ſꝫ eum allegat
d.l.qđ maior.ff.ad munici.niſi decretum eſſet ambitioſum vel iuri
ꝯtrium.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ord.fa.vel niſi ad hoc non exten
deretur eorum officiū.vt not.in.l.item magiſtri.ff.de pac.ita reſidet
Bal.ibi.ꝛ ſic vult ipſe qđ bene ſit differentia inter ꝓphanas electio
nes ꝛ eccleſiaſticas.ꝛ in hoc bene cōcordant cū his que no.do.poſt
gl.in.d.l.pomponius.ꝛ in.d.l.vbi adſunt.ꝛ probaṫ per iura que alle
gaui.ś.ſcꝫ.d.l.nominationum cū ſi.ſed in alio diſcordat ab eis in ꝙ
tuꝫ vult qđ attendaṫ numerus tm̄.nā in hoc cōtradicit.d.gl.in pre
alleg.l.vbi adſunt.quā ſupra dixi a doctoribꝰ ibi approbari:ꝛ ꝯdi
cit etiā opi.Bar.in.d.l.pōponius.cū quo tranſit ibi Raph.cu.et cuꝫ
quo ēt tranſire vr ipſe do.Abb.in.d.c.eccleſia veſtra lultimo.ꝛ ipſe
met Bal.ēt in.d.l.in albo.C.de decurio.tꝫ idē.ſ.qđ in electionibꝰ ꝓ
phanis preferṫ autoritas numero.ꝛ ſic Bal.eſt ſibi ꝯrius tñ ſi recte
inſpiciaṫ deciſio Bal.in.d.c.eccleſia.nō cōtradicit illi cōcordie quā
tradidit Ja.de ra.Ray.ꝛ Ang.in.d.l.pōponius.inquātum volūt vt
retuli.ś.ꝙ ſi in electiōe numerus eſt diſpar pferṫ omnino numerus.
Et ita loquiṫ.d.l.qđ maior cū ſi.Et hoc caſu etiam procedat deciſio
Bal.in.d.c.eccleſia.aut numerꝰ eſt par.Et tūc attendiṫ dignitas ꝑ
id qđ habeṫ in.d.l.maiorē.ꝛ per no.in.d.l.vbi adſunt.ꝛ iſte eſt caſus
noſter cui nō ꝯdicit deciſio Bal.in.d.c.eccleſia.declarata vt.ś.ſed in
electionibus eccleſiaſticis fatendum eſt magis cōem opi.eſſe ꝙ re
quiraṫ vtrunqꝫ ſcꝫ qđ ſit maior ꝛ ſanior pars copulatiue per Abb.
antiquū egidiū Jo.an.An.de bu.ꝛ Mod.in.d.c.qꝛ ꝓpter.ꝛ dicunt
Moder.maxime Jo.de imo.ꝛ ibi do.Abb.in.d.c.eccleſia lultimo.
ꝛ do.Abb.in.c.ſcriptū in gl.ſup verbo cōfirmes eo.ti.ꝛ ibi ēt An.de
bu.ac ēt Jo.de imo.in.c.ꝯgregato eo.ti.hanc eſſe cōem opi.doc.ibi.
8 ¶ Et ideo + Bar.in.d.l.ij.de teſt.dum dixit ꝙ canoniſte dicūt ꝙ ſi
voces ſunt pares preferri dꝫ illa electio ꝑ qua eſt prior ꝛ ſacriſta ꝛ
ſimiles qui ſunt in dignitate nō potuit Bart.velle ſentire de Jnn.
ꝛ Cōpoſt.q̄ illā ptē tenebāt vt dixi.ꝛ ſi Bar.itellexiſſet de electiōe fa
cta ad officia eccleſiaſtica opinio ſua ſtare nō poſſet ꝛ eē ꝯ dicta iu
ra canonica.ꝛ ꝯ cōem opi.ſed ſi Bar.intellexit de electiōe facta ad
officia ꝓphana vt eſt caſus noſter eius deciſio vr eſſe vera ꝑ illā
9 l.iij.in qua ſe fundat:tuꝫ etiā ꝑ alia ſuperius adducta.¶ + Nec pro
dictis vr obſtare id qđ no.do.Abb.in.d.c.eccleſia veſtra lultimo in
ij.col.ꝙ in actibus vniuerſitatis nō debent dari voces ꝑ lupinos qꝛ
tūc non pōt apparere q̄ pars ſit ſanior:qđ q̄ attēdi dꝫ vt ibi legi.ꝛ
no.ꝛ in alijs locis.ś.allegatis.qꝛ nō negat do.Abb.ꝙ vbi darentur
voces ꝑ lupinos ꝛ tūc appareret vel ex cōfeſſione partiū vel alio legi
timo mō a q̄bus lupini ꝓceſſerint nō debeat attēdi autoritas quem
admodū ꝛ q̄n voces ſecrete danṫ in electiōibus iuxta.d.c.qꝛ propter.
¶ Et per hoc apparet nō obſtare ſi diceret qđ in cōſtitutiōe ſub rubri.
de modo ꝛ forma eligēdi ꝛc.eſt cautū voces ſeu fabas debere poni ī
pixida ſecrete quaſi videreṫ fuiſſe de intentione ſtatuētiū ꝙ nō attē
dereṫ autoritas dantiū fabas ſed numerus qꝛ rūderi pōt ex pmiſſis
hoc eē verū vbi legitime nō appareret a quo vnaqueqꝫ vox data fue
rit.ſed vbi appareret tūc maior pars dꝫ eſſe q̄ maiori nitiṫ autorita
te per predicta vel ſaltē talis caſus tanq̄ omiſſus a cōſtitōne rema
net in diſpōne iuris cōis.l.cōmodiſſime.ff.de lib.ꝛ poſthu.l.ſi extraneus.
ff.de cōdi.ob cau.¶ Nec tūc ob.qđ cōſtitutio ſub rub.de offi.ꝛ iuriſ
dictiōe dñi prioris ꝓuidet vt vbi voces ſint equales expecteṫ deli
beratio collegij qꝛ vr poſſe rūderi voces nō eſſe equales qñ ex vna
pte cōſtaret eſſe maiorē autoritatē vt patere pōt ex premiſſis.
Et vbi eſſemus i terminis iuris cōmunis.ꝛ vbi legitime ꝓbareṫ vo
ces dñi Gaſparis fuiſſe digniores aſſentire opinioni volenti ꝙ in ca
ſu ꝓpoſito pñ intelligeret eſſe obtētū.An aūt in caſu noſtro aliqđ
obſtet dicte diſpōni iuris cōis.ꝛ an ſit ltime probatū voces dñi Ga
ſparis fuiſſe digniores patebit ex infra dicēdis ¶ In ꝯtrariū ꝙ dictus
dñs Gaſpar nō dicaṫ obtinuiſſe partitū adducit qꝛ in dicta electio
ne vr ſolū attēdi debere numerū ex mente cōſtōnum collegij hoc ꝓ
bari vr ex verbis conſtōnis poſite ſub rub.de officio iuriſdictione ꝛ
arbitrio dñi prioris in pñ.ꝛ certe ibi dñ dicit ꝛ vota pluriū numero
doctorum ibidem pñtialiter exiſtētiū ſequi debeat iunctis his que
in eadē cōſtōne continenṫ in pe.char.in ꝟbo adijciētes etiā in pre
dictis ꝛc.dūbi dr adijcientes etiā predictis qđ vbi voces erūt equa
les alicuius partiti facti iter doctores dicti collegij:vt.ś.tūc dictus
prior cum duobus doctoribus antiquioribus qui eſſent in dicto col
legio pñtes poſſent gratificari cui parti voluerint excepto partito
de aggregādo vnuꝫ doctorē collegio quo caſu expecteṫ deliberatio
10 collegij ꝛc.Nā verbū vniū + equocū vl ambiguū poſitū in vna pte ſta
tuti declaraṫ ex his q̄ in alia pte ſtatuti cōtinenṫ ſi apparet ꝙ ī ipſa
alia parte ſtatuti verbū illud fuerit clarū expreſſum ꝛ ꝑlatuꝫ vt eſt
tex.optimus i.l.vtrū.ꝛ ibi pōderat Bal.ff.de peti.here.beneficit.l.
q̄ ſitabus in pñ.ꝛ.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.ff.de lega.j.ergo cū in.j.pte
dicte ꝯſtōnis clare apparet q̄ſo ſtatuētes accipiāt pluralitatē vocū
ꝛ ꝯtr equalitatem:qꝛ a ccipiūt ad numeruꝫ:ergo cū poſtea in.d.ver.
adijcientes faciāt mētionē qñ voces ſunt equales in aliquo partito
facto īter doctores collegij:vt.ś.apparet ꝙ ſtatuētes intellexerunt
de qualitate habito reſpectu ad numerū quo caſu volūt priorē cum
duobus doctoribus antiquioribus poſſe gratificare excepto q̄ vbi
11 tractaṫ de aggregādo aliquē doctorē collegio:quē + exceptio dꝫ eſſe
de regula ꝛ intelligi ꝺm regulā vt no.in.l.j.ff.de reg.iu.ꝛ in.l.his et
ibi Bar.ff.de leg.ꝛ Dy.in rub.de reg.iu.in.vj.ꝛ ſic dꝫ intelligi quod
ſufficiat voces eſſe equales reſpectu numeri ꝛ qđ numerus attēdaṫ
prout diſponebat regula a qua ſit dicta exceptio.¶ Alio inſup fun
12 damēto oſtendiṫ partitū pro dño Gaſpare obtentū.qꝛ + poſito ꝙ vbi
voces fuiſſent pares numero intelligiṫ partitum eſſe obtentuꝫ pro
dño Gaſpare ſi voces ſuas excedebāt alias dignitate ſeu autorita
te tñ nō cōſtat hoc eſſe ſufficienter ꝓbatū.imo nō videṫ ꝙ aliter q̄ ꝑ
cōfeſſionē aduerſarij hō probari poſſit.Et q̄uis dicaṫ dñm priorē
collegij iureiurādo affirmare ſe vocē dediſſe ꝓ dño Gaſpare.ꝛ ita
ēt plerīqꝫ alij.ſ.vnuſq̄ſqꝫ de ſua voce ſecrete data:ꝺm formā conſti
tutionis.Tñ hec ꝓbatio nō eſt ſufficiēs:qꝛ ad ꝓbandū ꝑ illos de col
legio vel capitulo tale q̄d geſtum fuiſſe in.c.opꝫ teſtes eſſe conteſtes
in deponendo ꝙ ꝯgregati ī caplo ꝯcorditer ſeu vnanimiter ita fece
rūt ita ꝓbaṫ in.c.iij.loco.de ꝓba.Et illū tex.ad hoc ibi pōderat An.
de bu.in no.Et ſic nō ſufficit ꝙ vnuſq̄ſqꝫ de caplo dicat ſe ita feciſſe
ſꝫ oportet ꝙ ꝑ teſtes de.c.cōteſteṫ probeṫ ꝯcorditer de his que geſta
ſunt ab alijs de.c.nō a ſe.¶ Preterea eſt caſus ſi recte cōſideretur
in alleg.c.cū dilectus.de elec.cui vt mihi videtur nō inuenio ſufficiē
ter eſſe rūſum non enim ſtari debebat dicto canonicoruꝫ fere oium
affirmantiū ſe non ꝯſenſiſſe in ꝑſonam Archi.vt in epm eligereṫ ab
illis tribus cōpromiſſarijs:qꝛ oēs eſſent ſingulares in dicto ſuo.Et
ꝓpterea qꝛ nō erat ſtādū dicto eorū canonicorū q̄ nō fuerūt ad teſti
moniū recepti ex eo:qꝛ dictum eorū tāq̄ ſingulariū nō releuaſſet:vt
ibi pꝫ ex tex.ꝛ gl.in verbo probatio.ꝛ clare no.ibi Ant.de bu.in.vj.
no.ex cōmiſſione romani pontificis additi ꝑ viam querele propoſi
te ꝯtra electionem ꝛ confirmationem Archi.tanq̄ minus ltime fa
ctam dicto querelante offerente ſe hoc ꝓbaturum fuit ꝓceſſum ad
receptionē teſtium.ſ.illorum trium cōpromiſſariorum vt teſtificenṫ
an qñ ipſi examinarūt volūtates ſingulorū maior ꝑs canonicorū cō
uenerit in ꝑſonā Archi.ꝑ eos tres electi vel nō:ꝛ dr ibi ſtari debere
ſaltē dicto duorū ex iſtis tribus electoribus ꝛ cōpromiſſarijs tāq̄ cō
teſtibus ꝛ nō eſſe ꝓcedendū ad examinationē dictorū canonicorum
13 tāq̄ ſingulariū ēt ſi plurimi eſſent.¶ Et q̄uis Saly.ti.l.ſi quis de
curio.in.iiij.oppo.C.ad.l.cor.de fal.dixerit dicto cuiuſcūqꝫ ēt priua
te ꝑſone interrogate de facto a ſe ſtari debeat ꝑ plena ꝓbatiōe ꝑ.d.
l.ſi q̄s decurio.Et ita ēt volunt quidam Mod.ꝛ Pau.de ca.in qui
buſdam ſuis repoꝛtatis in.l.ſeruos.C.de teſti.ꝑ illum text.ꝛ ita dicit
limitari regulā poſitā in.l.vbi numerꝰ.ff.de teſt.ꝛ in.c.ī omni.extra
eo.ti.vbi reglr requirunṫ duo teſtes.Nā ꝺm eū illud procedit quādo
teſtes producūtur proprie vt teſtes ſup facto alieno ſeu geſto ab alio
ſed vbi īducerētur ad probationem facti a ſe vnus ſolus eſt idoneus
ad plenam probationē.Et dicit ſe de hoc ſemꝑ dubitaſſe ꝛ nō inue
niſſe tactum ab aliquo.ꝛ ita ēt ipſe tenet in ſuo conſi.cclviij.incip.
in Chriſti nomine viſis actis ꝛc.non puto hoc aliquo mō de iure
procedere.Et legendo ꝛ cōſulendo ſemper contrariuꝫ tenui.Quo
niam predicta deciſio non videtur iure probari.Nō enim ob.d.l.
quis

quis decurio.qꝛ vt rūdet ibi Pe.ꝛ Cy.in.iiij.oppo.ibi nō crederet
illi de facto ſuo ſine ꝯteſte niſi ex eo qꝛ erat ꝑſona publica.ſ.tabellio
qui habebat vt rōne officij ſui ei deberet credi in ꝑtinētibus ad offi
cium ſuum:ſecus in alijs.Et ſic expreſſe Pet.ꝛ Cy.tenēt ꝙ vni ſoli
etiā interrogato de facto ꝓprio nō credaṫ niſi in dicto caſu qñ eſt ꝑ
ſona que hꝫ vt ratione nature officij dꝫ ſibi ſoli credi in pertinenti
bus ad officium ſuum vt dixi.Et ita etiā vult Bal.ibi in ſi.dum dicit
eſſe ſpāle ibi in tabellione:qꝛ eius fides eſt approbata a lege.Facit
ꝙ no.gl.in auṫ.de her.ꝛ fal.§.ſi ꝟbo abſunt in ꝟbo tabularijs.ꝛ ho.
tex.in.c.ad audientiā.de preſcrip.ꝛ ſic Saly c.diſcrepās a predictis
doct.ꝛ ſic a cōi opi.non vr bene dixiſſe cum ille text.loquatur in ta
bellione nō in alio quocūqꝫ priuato:vt vult extēdere Saly c.ꝛ ꝙ nō
ſtetur ſoli dicto vnius.q̄ deponit de facto a ſe:etiā ſi nō ſit priuata ꝑ
ſona:ſed ēt officialis puta iudex:decidit expſſe Jnn.in.c.ij.in gl.ma
gna de arbi.quē ibi oēs ſequunṫ ꝑ.d.c.cum dilectus.de ele.Jta etiā
clare firmat Ant.de bu.in.c.cū a nobis.in ver.octauus caſus extra
de teſti.Et eſt de mēte Jnno.in.c.cū dilectus.el.j.in gl.in verbo rūſ
ſione.de accuſa.Et Bar.in.l.ne in arbitris.C.de arbi.dum dicit niſi
ei obſtaret ꝙ eſſet ſolus ꝛc.ꝛ Barto.in cōſi.ſuo incip.in qōne propo
ſita ſolum ad hoc ꝛc.Facit qđ no.Bar.in.l.ſi ſocietatē.§.arbitrorū.
ff.pro ſoc.circa vlti col.in ver.quero qñ examinaṫ equitas ꝛc.vbi al
legat dictum.c.cū dilectus.de ele.vbi vr caſus cōtra predictos mo.
¶ Nec ob.d.l.ſeruos.in ſi.qꝛ dictum ſerui ibi rūdentis de facto a ſe
non ſufficit ad plenā ꝓbationem niſi precedat ſemiplena probatio
vel niſi precedant aliqua indicia cū tortura ſerui:vt declarat gl.in
l.cū ꝓbatio.ff.de ꝓba.vnde ipſemet Pau.de ca.in.l.q̄cunqꝫ in ſin.C.
de ſer.fug.minus imperfecte locutus dixit ꝙ ſemper ipſi viſum fuit
qđ regula tradita in.l.vbi numerus habeat locū qñ teſtes ſunt inter
rogandi de facto alieno:ſed ſi de facto ſuo tunc ſufficiat vnus:con
currentibus quibuſdā alijs indicijs:vt in.d.l.quicūqꝫ cū gloſ.in ver
bo interrogatione que loquiṫ de ſeruo interrogato de facto ſuo cū
tortura ꝛ ꝓcedentibꝰ indicijs dicēs ſibi videri qđ tm̄ valere debeat
ſpontanea depoſitio liberi hoīs ſine tortura quantū affirmatio ſer
ui extorta per torturā.Et ſic vult Pau.de ca.qđ nō ſufficiat dictum
vnius ſolius liberi hoīs examinati ſuper facto a ſe niſi ꝯcurrāt alia
14 indicia cuius ꝯtrium ipſe tenuit in locis.ś.alleg.¶ Et iſtud eſt + qđ
voluit dicere.d.Abba.in.d.c.eccl'ia.dum dixit ꝙ in actibus vniuer
ſitatis nō debēt dari voces ꝑ lupinos.qꝛ nō pōt apparere q̄ ſit ſanior
pars.nā cōſideraṫ qđ illi de collegio in hoc eſſent teſtes ſingulares
15 ꝛ ſic dicto eorū nō ſtareṫ.¶ Nec pdictis obſt. + ꝙ qñ iudex tulit ſnīaꝫ
nō expreſſa cā propter quam motus fuerit ad ita iudicādū ſtatur di
cto ipſius iudicis aſſerētis ex qua cauſa motus fuerit:vt not.Ja.de
are.Cy.Ray.ꝛ Nicol.de nea.i.l.qui teſtō.ff.de excuſa.tu.ar.l.ab exe
cutore.in pñ.ff.de ap.cum ibi no.ꝛ per no.in.l.ij.C.de ſen.ex peri.re
ci.cum ſi.Pro qua deciſione Bal.ꝛ Jo.de imo.idem ſequutus in.l.
ſi is ad quē.in ſi.ff.de acqui.here dicunt eſſe gl.ſingularē in.l.ſi pre
tor.§.marcellus in verbo approbatum.ff.de iud.ꝛ no.Bal.in.c.cuꝫ
venerabilis.in ſin.extra de excep.ꝛ in.l.pe.C.ſi ex fal.inſtru.facit ꝙ
dicimus in teſte qui pōt interpretari dictum ſuum ambiguum.c.cū
clamor.de teſti.ꝛ no.in.§.qꝛ vero multi ī auṫ.de teſti.qꝛ rūdeo verū
eſſe ꝙ iudex interꝑtari pōt ſnīam ſuam ambiguā:qꝛ illud in aīo re
tentum eſt:nec illud fuit in aliquo mō explicatū a iudice re vel ver
bo:ſꝫ omnino retentū in animo:ideo ſtatur dicto illius.c.ſi vero ali
q̄s.de ſen.excom.c.preſentium.de teſti.no.in.c.ſignificaſti.el.j.de ho
mici.ꝛ in.§.alie.inſti.de actio.hoc eſt qđ voluit in ꝓpoſito Bald.in
d.c.venerabilis.in ſi.allegādo ad hoc text.in.c.paſtoralis.de excep.
Sed in ꝓpoſito noſtro vnuſquiſqꝫ doctor collegij ī ſcrutinio pdicto
declarauit motum animi ſui:eo modo quo ꝺm formā conſtōnis re
quirebaṫ.ſ.ꝑ dationem fabe albe vel nigre ꝑ quā clare cōprehendiṫ
animus dantis:vnde clarum eſt fabam albā declaraſſe animū dā
tis q̄ nihil quātū ad hoc in mēte retinuit:nunc aūt ſolum queritur
quis fuit ille q̄ illam fabam albā dederit:vnde hic nō agiṫ de inter
pretatione mentis tunc ambigue:qꝛ mens cuiuſcūqꝫ dātis fuit tūc
declarata per dationē fabe:vnde in hoc non eſt ſtandum ꝓphana
ꝓbatione dicto vnius ſolius.d.c.cū dilectus.de elec.cū alijs de q̄bꝰ
ſupra:etiā ſi eſſet iudex vel officialis ꝛ tractareṫ de probatione eius
qđ geſtū eſt a ſe:vt ſupius oñſuꝫ eſt.¶ Accedit id qđ no.Jo.de imo.
in.d.l.ſi is ad queꝫ.in ſi.vbi dixit ꝙ id qđ diciṫ ſtari dicto iudicis de
clarantis ex qua cā motus fuerit ad ſuam ſnīam proferendā putat
procedere in illis iudicibꝰ qui habēt ptāteꝫ interpretādi ſuas ſentē
tias:vt ſunt magiſtratus habētes merū ꝛ mixtū imperiū:et nō alij
vt legi.ꝛ no.in.d.l.ab executore in princi.Et ſic pꝫ qđ illa deciſio
ꝓcedit ſolum qñ eſt locus interpretatiōi:eo qꝛ fuerit aliquid in men
te retentū:ꝛ hic nō eſt caſus noſter vt declaraui.¶ Confirmantur
pdicta.qꝛ poſito ꝙ dñs prior collegij ꝛ duo alij affirmarēt ſe dediſſe
voces pro dño Gaſpare:vt in facto narraṫ:tñ non ꝯſtat qui fuerint
alij qui voces dederint ꝓ dño Gaſpare:nec qui dederint ꝯtra eum
ꝛ ſic nō conſtat de voce domini Archi.ꝛ ceterorū.ꝛ ſic nō poteſt di
ci ex collatione conſtare voces domini Gaſparis eſſe preferendas.
Juxta id qđ legitur ꝛ no.in.c.in geneſi.de elec.ꝛ in.c.eccleſia veſtra
el.ij.eod.ti.¶ Et nō mirandū ſi dicitur:ſemper vel diu fuiſſe ita ſer
uatum:vt attendaṫ ſolū numerus ſeu paritas vel imparitas nume
ri:qꝛ ꝓbare ꝙ vnus habuit voces digniores eſt adeo difficile ꝙ pōt
iudicari quaſi impoſſibile ſtante forma conſtitutionis prouidentis
ꝙ voces ſecrete dari debeāt.¶ Et ꝑ predicta apparet nō obſtare
ea que in contrariū ſuperius allegata ſunt:qꝛ illa poſſent procede
re de iure cōi non attenta forma dicte cōſtitutionis ſub rubrica de
officio iuriſdictione ꝛ arbitrio domini prioris ꝛ vbi ltime probatuꝫ
eſſet digniores voces fuiſſe pro dño Gaſpare:quod ſtantibus pre
dictis non pōt dici eſſe probatum potuiſſem diſcutere de viribꝰ pro
nuncie domini prioris ꝛ eius allegate reuocatiōis.ꝛ an periuri di
cantur illi qui voces ſuas ſecrete datas poſtea propalarūt.Et de vi
ribus cuiuſdam partiti ſeu deliberatiōis facte de āno.Mcccclxxij.
die primo Februarij.prout apparet in libro ſecreto collegij ꝛ de qui
buſdam alijs de quibus in allegationibus vtriuſqꝫ partis.ſed ea le
uiora putaui.Et premiſſa ad huius conſultationis deciſionē ſuffice
re.Ex quibus omnibus cōcludo dictū partitum non fuiſſe obtentū
vt.ś.Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxciij

1 Poſteriora derogant prioribus.ꝛ.nu.3.
2 Quis habet probabilem ignorantiam eorū que a procuratore ſuo acta ſunt.
4 Contractus emptionis nō valet etiā ſi dñs ſciēter emat rem ſuam
5 Verba ſaluis tamen premiſſis confinibus.

¶ Conſilium.cxciij.

¶ Quomodo ꝑ ſcđm inſtrm vel ꝯctum intelligaṫ derogatū primo ꝯctui ꝛ q̄d ſi quis accepit ſcđo rem ex cā permutationis reſpectu vtilis dñij q̄ ad ipſum recipiētē ſpectabat rōne vtilis dñij ex alio cō tractu ꝛ quid de virtute iſtorum verborum ſaluis premiſſis.ꝛc.

REdemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio.Perceptis inſtrīs de quibus in themate
ſit mentio videretur prima conſideratione dicenduꝫ
ad dictuꝫ cōe ꝛ hoīes de nonantula ſolū pertinere tm̄
de dicta valle quātū cōprehenditur in inſtro cuiuſdaꝫ
ꝑmutationis ſeu relaxatiōis facte inter dictū monaſterium nonan
tulanuꝫ ex parte vna ꝛ cōmune ꝛ hoīes nonantule ex alia de anno
Mcccci.die.xxvij.menſis Jannarij rogato per ſer Baptiſtā quōdā
zanini de ſactoribus de nonantulo nō aūt quātū cōprehenditur in
inſtro inueſtiture celebrato de āno.Mccccliij.die.xj.mēſis Julij ro
1 gato ꝑ ſer Andreā geminiani de la papelina qꝛ + poſteriora dero
gāt prioribus.l.pacta nouiſſima.C.de pac.l.ſi vnus.§.pactus ne pe
teret.ff.de pac.ꝛ melius probaṫ in.l.ſi quis ante.ff.de acq̄r.poſ.facit
l.ſi q̄s cū ꝓcuratorio.§.ſi.ff.de procur.Sed dictum inſtrm factuꝫ de
anno.Mccccl.eſt poſteriꝰ illo alio ꝯfecto de anno.Mccccxlij.ergo
illud poſterius dꝫ attendi.¶ Nec vr qđ cōmune ꝛ hoīes nonantu
le poſſint pretēdere habere totā dictā vallem vigore alteriꝰ vltime
inueſtiture ſibi facte ab eodē mōaſterio de āno.Mccccliij.die.xxx.
auguſti ex inſtro rogato per ſer Baptiſtam de prignano qꝛ dictum
vltimum inſtrumentum ſe referre videṫ ad cōfines limitatos in di
cto inſtro ꝑmutationis rogato de anno.Mccccl.ꝑ dictum ſer Ba
ptiſtam de ſactoribus de nonantula.ꝛ ſic perinde eſt ac ſi confines
appoſiti ī dicto ſecūdo inſtrumento eſſent appoſiti in dicto vltimo
inſtrumento.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.l.inſtitutio talis.ff.de condi.
inſti.l.ſi ita ſcripſero.ff.de cōdi.ꝛ demō.l.ait pretor.§.j.ff.de re iudi.
¶ Tamen premiſſis non obſtantibus in propoſito cōtrariam ſen
tentiam veriorem proculdubio eſſe puto maxime ex infra ſcriptis.
¶ Et primo qꝛ aut nos dicimꝰ ꝙ commune ꝛ homines dicte terre
qui de dicto anno.Mccccl.fecerunt dictam permutationē ignora
bant prius ꝑ ſyndicum eorum.ſ.Franciſcuꝫ ſer Bitini de ſign.rece
ptā fuiſſe inueſtiturā de tota dicta valle de anno.Mccccxlij.ꝛ cla
rū eſt ꝙ ꝑ dictum ſcđm inſtrumentū non intelligitur renunciatum
iuri iam ſibi q̄ſito.l.mater.ff.de inoffi.teſt.l.in repudianda.ff.de ac
2 quir.here.l.legitimam.ff.de peti.heredi.¶ + Aut ſumus in dubio
an commune ignorauerit ꝛ idem quia quis ꝓbabilem habet igno
rantiam eorū q̄ a procuratore ſuo facta ſunt:vt no.gloſ.ꝛ doc.in.l.ſi
res obligata.ff.de lega.j.bene facit.l.ſi.ff.pro ſuo.ꝛ qđ not.in.l.ſi q̄s
delegauerit.ff.de noua.Et quod legitur ꝛ notatur in.l.ſed ſi me pn
tē.in pñ.ff.de cōdi.inde.ꝛ in.l.ſi tibi lib.ff.de actio.emp.¶ Aut ap
paret ꝙ cōmune ſeu repreſentantes commune predictū habebant
ſcientiam dicti primi inſtrumenti ꝛ adhuc dico ꝙ per dictū ſecūdū
inſtrumentum nō eſt derogatum aut renūciatum illi maiori parti
dicte vallis q̄ cōprehēdebatur in dicta prima inueſtitura.vltra cō
tenta in dicto ſecundo inſtrumento:qꝛ quando duo ſunt cōtractus
celebrati etiam ſuper eodē:eatenus per vltimum videtur deroga
tum primo quatenus vltimū ſe non cōpatiṫ cū primo:ſed quatenꝰ
ſe cōpatiṫ cū primo nō intelligiṫ derogatū primo text.in.d.l.ſi quis
aū.ver.idē pōponiꝰ.ff.de acq̄.poſ.ſed facit.l.ſi.C.de noua.ꝛ.l.ſanci
mus.C.de ſen.ergo ſaltē quatenus de dicta villa plus cōprehēdiṫ
in pma inueſtitura q̄ in dicto ſcđo inſtrumento nō intelligitur per

ſecundum inſtrm derogatū primo. ¶ Confirmo qꝛ ꝑ ſecundū con
3 tractum † repugnātem pmo ita demū intelligitur eſſe derogatum
primo ſi ſcďs ꝯtus valuit ⁊ nō aliter: vt in. d. l. ſi quis ante. ꝟ. ſi. ſi qs
conduxerit. facit. l. ſi iure. ff. de leg. iij. ſed nō videtur ꝙ dicta ſcda cō
ceſſio facta dicto monaſterio valuerit reſpectu vtilis dñij pmo acq
ſiti dicto cōi ⁊ hominibꝰ in dicta valle vigore prime inueſtiture qꝛ
id qď meū eſt nō poſſum aliquo titulo valido iterū acqrere. vnde ſi
is q dñs eſt iterū emat rē illā nō videť renunciare dñio. imo contra
4 ctus † emptionis nō valet ēt ſi dñs ſciēter emat rē ſuā. l. ſue rei. ff. de
contrahen emp. in verbo ſiue ſciens ⁊c. ⁊ l. eia quo. ff. de vſucap. ⁊ l.
neq pignus. ff. de reg. iur. ⁊ ſaltē cū dictū cōe in dicto ſcdo cōtra
ctu ſuo rē illā recipiat nō tanꝗ ad ſe pertinentē ſ tanꝗ pertinen
tem ad dictū monaſterium ⁊ pro iuribus dicti monaſterij vt in va
rijs partibus dicti ſcdi inſtrumenti cōprehendiť ⁊ maxime ibi cū
dicit omniq iure ⁊ actione vſu ſeu requiſitione dicto dño cōmenda
tario ac dictis monaſterio fratribꝰ monachis capitulo ⁊ cōuentui
pro dicta petia terre valuta ⁊ haſchiua nō aliquo ſpectantibus et
ptinentibꝰ ⁊c. quo caſu non videť dictū cōe voluiſſe renuntiare iuri
ſuo ⁊ illud transferre in dictum monaſteriū vt no Bar. in l. ſi rē ali
quā. in vlti. col. ff. de acqui. poſ. ⁊ Ang. in §. emphyteoſim in fi. i auť.
de nō alie. ⁊ Spe. in ti. de loca. §. nūc aliqua. ꝟ. iij. in fi. ⁊ ibi per Bal.
in. viij. col. in ver. an qs ſoluens ⁊ ꝑ ꝯs dictus ſcďs ꝯtus ēt ſi fuiſ
ſet ſcienter factus non valet ſaltē vt deroget primo dicto. l. ſi qs an
te iuncta. d. l. ſue rei. ⁊ hoc procedit ēt qñ dominus ſcienter cōtrahe
ret cū eccleſia nō ſolū cū priuato vt vltra pallegata probat Bald. in
l. qui rem in pe. q. C. locati. ⁊ in. l. cū falſa ad fi. C. de iuris ⁊ fac. igno.
¶ Preterea poſito ꝙ vltime cōceſſioni ſtandū eſſet apparet vltimā
ꝯceſſionem fuiſſe factā de āno. Mcccclv. dicto cōi in qua cōceſſiōe
ſunt expreſſi ꝯfines cōprehendētes totā vallē ⁊ licet in dicto vltimo
inſtro dicať ꝙ partes ſe referunt ad cōfines limitatos in dicto ſcdo
inſtro pmutatiōis. tñ hoc nō h obſtare dum per rōnes ſupra proxi
me adductas ꝑ quas oſtendi ſcdm inſtrm nō obſtare q omnes rō
nes etiā militāt quo ad hāc partem tertij inſtrumēti: tum etiā quia
in dicto vltimo inſtro poſt ſpecificatos ꝯfines cōprehendentes totā
vallē ſunt adiecta iſta verba vcꝫ vel alios ſi forēt plures aut verio
res cōfines ⁊ prout ipſi ſeu alij veriores cōfines ſaluis tñ pmiſſis cō
finibus ipſe partes exprimi ⁊ ſpecificari dixerunt in ſuprascripto ꝑ
mutationis inſtro ſcripto ⁊ rogato ꝑ dictū Baptiſtā de nonantula
ad qď inſtrm ⁊ quos cōfines in ipſo inſtro limitatos partes ipſe ſe
5 retulerūt ⁊ referūt ⁊c. ponderāda † enim ſunt illa verba. ſ. ſaluis tñ
premiſſis cōfinibus: qꝛ per hoc apparet ꝙ intētio partiū fuit quod
nullo modo derogaretur cōfinibus expreſſis in dicto vltimo inſtro
ſed ſi aliquid plus vel vltra predictos cōfines appoſitos in illo vlti
mo inſtro fuiſſet cōprehenſum in cōfinibus appoſitis in dicto ſecū
do inſtro permutationis fuit intētio partium qď illud plus ventret
etiā in dicta vltima inueſtitura ⁊ ꝯceſſione. hec em̄ eſt virtus illorū
ꝟborū. ſ. ſaluis ⁊c. vt ꝑ aliqua cōtenta in illo inſtro ad qď fit relatio
non intelligať derogatū his que continenť ⁊ expreſſe ſunt in dicto
tertio inſtro: vt ptꝫ ex notatis ꝑ gl. in. l. Itē labeo. §. j. in. verbo pure
ff. fami. erciſ. no. doc. in. l. terminato. C. de fruc. ⁊ lit. expē. ⁊ in. l. iudex
poſtꝗ. ff. de re iudi. ⁊ Ang. in cōſi. xxvij. incipiente quidā victor ⁊c.
in fi. ⁊ ſic dicta relatio intelligitur conditionalis. ſ. quatenus ea ad
que fit relatio nō ꝯdicant illis confinibus reſeruatis ⁊ expreſſis in
dicto vltimo inſtro vt ēt no. Saly. in. l. ea qdē. C. de accuſ. in. xix. col.
in ver. ſi. ſed dubitari poſſet ſi iudex. allegat no. per gloſ. in. d. l. itē la
beo quā reputat ſingularē. illa em̄ verba ſaluis premiſſis cōfinibus
nihil aliud importantꝗ qď partes per ſequentia non videntur vo
luiſſe diſcedere ab illis cōfinibus in dicto tertio inſtro ſpecificatis:
vt vltra predicta optime ꝓbatur in. c. fi. in ꝟbo ſaluis exceptionibꝰ
⁊c. cum ibi not. per gloſſ. Jo. and. ⁊ alios de dila. ⁊ in. c. ad diſſoluen
dum in ꝟbo ſaluis exceptionibꝰ propoſitis ⁊ proponēdis. extra de
deſpōſa. impu be. ⁊ in. c. veniens in verbo ſaluis inſtitutionibus. de
preſcri. facit. l. ſi debitor. §. j. in verbo ſalua cauſa ſui pignoris. ff. qui.
mo. pig. vel hypo. ſol. illa ergo relatio facta ad augendum nō debet
operari diminutionē. l. ſi mācipia. ff. de fun. inſtr. facit. l. legata inuti
liter. ff. de adi. lega. Ex quibus cōcludo totā dictam vallem quem
admodum apparet confinata in prima inueſtitura ⁊ etiam in vlti
ma habito reſpectu ad ꝯfines ibi ſpecificatos ſpectat ad dictū cōmu
ne ⁊ homines eo modo quo cōceſſa eſt eis per dictum monaſteriū
in dictis inueſtituris: nec dictū ſcdm inſtrm habere obſtare quomi
nus reliqua pars dicte vallis non cōprehēſa in dicto ſcdo inſtro ſpe
ctet ad dictū cōmune ⁊ homines. ⁊ ad allegata in cōtrariū patet ſu
perius multipliciter eſſe reſponſum. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxciiij.

1 Verba illa de regno neapolis quid importent.
2 Verba in dubio interpretanda ſunt cōtra agentem qui ſe fundat.
3 Qñ verba ꝯuētionis ſunt ꝓlata per verba futuri temporis. ⁊ nu. 4.
5 De ſtatuto puniente deferentem extra territorium.
6 Nemo preſumitur velle morā committere.
7 Communis vſus loquendi attenditur.

¶ Conſilium. cxciiij.

¶ Titiꝰ ꝓmiſit ſeſe ſoluere cētū ſi dux Joānes diſcederet de regno
Neapolis infra ſex menſes. An poſſit agere ſi dux cepit ſe parare
ad diſceſſum infra dictos ſex menſes. ⁊ ita cum rege Neapolis cōue
nit de diſcedendo: tamen actu perfecte non diſceſſit niſi poſt dictos
ſex menſes.

Domini redemptoris noſtri

inuocato ſuffragio. Perſpectis his que copioſe et ele
ganter allegata fuerūt per celeberrimū iuris vtriuſq
Doctorem dñm Ang. de vbaldis mihi velut patrem
obſeruandum. facere videnť fortaſſe adhuc dubium
contra Franciſcum ex dicta promiſſione agere volentē. qꝛ illa ꝟba
ambroſij ꝓmittentis Franciſco dare centū ſi dux Joānes recederet
de regno neapolis infra ſex mēſes videnť importare ꝙ duce Joāne
adhuc exiſtente in caſtro biſchie anteꝗ lapſum eſſet dictū ſemeſtre
non ſit verificata ⁊ impleta dicta cōditio: qꝛ caſtrū biſchie poſito ꝙ
rōne poſſeſſionis vel detentationis eſſet apud aliū ꝗ apud regem
neapolis tñ rōne iuris dominij legitimi fuit ⁊ erat per totū dictū
ſemeſtre de regno neapolis ſeu dicti regis: qꝛ ſola detētatio vel poſ
1 ſeſſio erat ꝑ aduerſariū regis occupata. conſtat aūt ꝙ illa ꝟba ſcꝫ
de regno neapolis ratione illius genitiui proprie intelliguntur
in dubio de terris ⁊ locis ſpectātibꝰ rōne dñij ad regnū neapolis
l. ij. §. in locū. ff. de religio. ⁊ ſump. fune. vel ſaltē rōne iuriſdictionis
de iure ꝯpetētis i dictis locis quāuis ꝑ aliū de facto occupenť vt ꝓ
bať in. c. accedēs el. ij. ⁊ ibi gl. in verbo oriūdus vt lite nō ꝯteſt. in. c.
j. ⁊ ibi glo. in verbo propria. de poſtula. prelatorum no. per Archi. ⁊
Jo. an. in. c. ſi ſententia de ſen. excom. in. vj. in nouella. plene ꝑ Bar.
⁊ alios in rub. ff. de ope. no. nū. ⁊ in prin. codicis cū ſuis ꝯcordantijs.
Et [illegible] genitiuus prolatus in perſona alicuius intelligatur
de re[illegible] ſpectantibus ad eū rōne poſſeſſionis vel detētationis. l. j.
in prin. [illegible]o. §. ait pretor. cum. §. ſeq. ⁊ l. ſeq. ff. nau. cau. ſtab. ⁊ l. ij.
in pn. ⁊ [illegible] hac actione el. ij. ff. vi bonorum rap. ⁊ no. glo. in. l. ij. cir
ca prin. [illegible]apit no. argumentū ⁊c. ff. de orig. iur. ⁊ per docto. i locis
ſupra alleg. ⁊ etiam de rebus ſpectantibus ad illā rōne vſuſfru. l. j.
in prin. [illegible]cto. §. non ſolum. ff. de arb. cedē. ⁊ no. Jo. an. poſt Archi.
in. d. c. ſi [illegible] tñ per hoc nō negať quin etiam cōprehēdanť res ſpe
ctantes ſola rōne proprietatis ſeu dominij vt probať i. d. §. in locū.
⁊ l. j. §. j. ff. ad ſilleia. inſti. de heredi. inſti. §. j. ⁊ ij. imo illa cauſa pro
prietatis ſeu dominij tanꝗ potior ⁊ dignior preferenda ⁊ magis at
tēdēda eſt. c. cum dilectus. de cau. poſ. l. j. §. fi. ff. ſi ager vectig. vel em
phyteo. pet. ⁊ dicto. §. in locū. l. vnica. C. ſi de momēta. poſſeſ. fue. ap
2 pel. cū ibi notatis. ¶ Cōfirmanť predicta: qꝛ verba † in dubio inter
pretanda ſunt contra agentem qui ſe fundat ex verbis. l. ſtipulatio
iſta. §. in ſtipulationibus. ff. de verborum oblig. l. veteribus. ff. ď pa
ctis. c. in preſentia. de proba. ergo fieri debet interpretatio potius cō
tra dictū Franciſcū agentē ⁊ ſe in verbis dicte ꝓmiſſionis fundan
tem. ¶ Tamen premiſſis non obſtantibus puto in propoſito ꝯtra
rium eſſe de iure verius. ſ. ꝙ dicta cōditio fuerit impleta ſtante vt in
themate ꝓſupponiť ꝙ prefatus dux infra dictū tꝑs ſemeſtre amiſit
gentes armor ⁊ recluſus extitit in quodā caſtro i regno vbi de ca
ptiuitate ſue ꝑſone dubitabat. ⁊ ideo cōuenit cū rege Neapolis qď
ſi ipſum dimitteret recederet de regno. ⁊ ita dimiſſus receſſit infra
dictum ſemeſtre ⁊ cū pauciſſimis viris fortaſſe quinquaginta ſe re
duxit in dictū caſtrū biſchie vbi morā traxit ꝑ aliquot dies ⁊ poſt
ea inde receſſit per. xv. dies poſt dictū ſemeſtre ⁊ ſe cōtulit in ꝓpriā
3 patriam ⁊ domicilium. Pondero † enim ꝙ verba conuētiōis fuerūt
prolata per verba futuri temporis. ſ. ſi dux i fra ſex mēſes de regno
recedet nō aūt per verba importantia preteritū ſeu actū perfectum
qꝛ non fuit dictū ſi receſſerit de regno. Modo dico ꝙ ſatis eſt ꝙ in
fra dictū ſemeſtre ceperit recedere de regno: lꝫ nō ꝑfecerit receſſuꝫ
infra ſex menſes: ſed poſt illud probauit per ea que decidūt doct. in
ea. qōne qua queriť. an ſi ſtatutū punit eum q extra territorium ex
traheret frumentum puniať tali pena: an ſi inuentus eſt in itinere
cum frumēto nondū tñ extraxerat de territorio incidat in penam ⁊
dicūt attēdenda eſſe verba diſpōnis: qꝛ aut ſtatutū dicit ſi qs extra
xerit: ⁊ tunc qꝛ requirit ſtatutum actū perfectum: qꝛ loquiť de prete
rito requiriť ꝙ actus ſit ꝯſummatus ⁊ ꝑfectꝰ. ⁊ ſic ꝙ omnino condu
xerit extra territoriū. l. j. §. fi. ff. qď qſq iuris. aut ꝑ alia verba nō de
notātia ꝑteritū ꝑfectū: nec actū cōſummatū: vt qꝛ ſtatutū dicat ſi qs
extraheret de territorio frumentū vel ſi ſtatutū dicat ſi qs fuerit in
uentus extrahere de territorio frumentū incidat in talē penā aut ſi
milia verba ⁊ tūc nō reqritur ꝙ extraxerit de territorio ſeu qď fue
rit inuētus iam exiuiſſe de territorio. ſed ſatis eſť qď fuerit inuētus
in itinere. ⁊ ſic ꝙ ceperit extrahere ⁊ haberet animū exeundi territo
riū ſeu ꝯducēdi extra territoriū ꝑ. l. ſi qs id qď. in prin. iuncto ver. ꝙ
ſi eum ꝓponit. ff. de iuriſdi. om. iu. ⁊ l. cedere cū glo. ff. ſi ho. fur. ce.
⁊ melius in. l. arboribus. §. item tractat. cū glo. in verbo nunc vſum
fructū. ff. de vſufru. al's eſt ille. §. ſub. l. ēt ita ꝯcludit Bald. ⁊ Salyc.
poſt Ja. bu. in. l. ſi fugitiui. C. de ſeruis fugi. ⁊ ſequuntur ibi Moder
ni. ⁊ idē

ni. ⁊ idē no. Bal. in. l. cū ꝓponas. C. de nau. feno. ⁊ Jaco. but. ⁊ Bal. in
l. ſi quis nō dicā rapere. C. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ Bal. in. d. l. arboribꝰ. §. iul.
⁊ in. l. cū inter. C. de dona. ante nup. ⁊ ꝑ Ange. in. d. §. itē tractat. ⁊ di
cit Ang. ⁊ Sali. in. d. l. ſi fugitiui. qď ꝓbať ꝙ portaret ſeu cōduceret
animo ꝯhēdi de territorio eo ipſo qď ꝓbať ꝙ ipſe dixerat ſe velle cō
ducere extra territoriū. ꝑ no. ꝑ glo. in. l. fulcinius. §. quid ſit latitare.
in verbo animꝰ. ff. qui. ex cau. in poſ. eať. ⁊ ibi doct. ⁊ ꝑ not. in. l. apud
celſum. in prin. ff. de do. exce. Bene facit. l. labeo. ff. de ſup. leg. l. quero
in fin. ff. de edil. edic. Sed ita eſt ꝙ intra ſemeſtre ꝓfatꝰ dñs dux dixit
ac etiā promiſit ſe receſſurū de regno ⁊ intra dictum ſemeſtre cepit re
cedere diſcedēdo de dicto caſtro i quo erat recluſus ⁊ eūdo ad caſtrū
yſchie ⁊ ſic intelligiť de dicto caſtro vbi erat recluſus diſceſſiſſe aīo re
cedēdi de regno prout ipſe dixerat ⁊ promiſerat: vt probant ꝓdicta:
ergo verū eſt dicere ꝙ intra ſex mēſes cepit recedere de regno ⁊ illud
ſufficit ad perficiēdā dictā cōditionē ꝗuis etiā intra ſex menſes ex to
to nō ꝑfecte receſſiſſet de regno vt eſt oſtēſum. ⁊ nō preſumiť ꝙ volū
tatē mutauerit. l. ⁊ in tacitū. ff. de ꝓba. l. cū hic ſtatꝰ. §. j. ff. de do. inter
4 virū. c. maiores. i fi. de Bapti. ¶ † Ad idē. ſ. ꝙ ceperit de dicto caſtro
in quo erat recluſus diſcedere aīo recedēdi de regno facit breuitas tē
poris infra qď poſtea ex toto receſſit de regno ⁊ de caſtro yſchie. vt ꝓ
batur in. l. ſi ventri. §. fi. ⁊ qď ibi no. Bar. ff. de priui. credi. ⁊ in. c. offi
cij. de elec. ⁊ qď no. Bal. in. l. j. in. iiij. col. C. de ſer. fugi. ⁊ in. l. multum.
5 in. ij. col. C. ſi qs alteri vel ſibi. ¶ † Bñ faciūt ēt no. ꝑ Jo. an. in addi.
Spe. in tit. de cōſti. §. j. in addi. incip. hic incipit ⁊c. vbi format illā. q.
de ſtatuto puniēte deferētē extra territoriū. ⁊ dicit inter cetera ꝙ ſi in
uētus eſt talis in itinere non tñ reuertebať ſed quieſcebat in hoſpitio
vel tugurio ꝓ quiete ſui ⁊ animaliū punitur nec preſumitur peniten
tia etiā ſi aſſerat penituiſſe: ex quo de penitentia nulla ſunt indicia.
6 ¶ † Accedit etiā qꝛ ex quo ꝓfatus dñs dux ꝓmiſerat recedere de re
gno ⁊ nemo preſumiť velle morā cōmittere cū ſit delictum. l. ſi plures
querelā. cū glo. ff. de admi. tut. ⁊ ibi Bar. no. glo. in. l. ſi filius. ff. de in
terro. act. ⁊ in. l. j. §. fi. ff. ſi quis ius di. nō ob. l. qď te. cū glo. ff. ſi cer. pe.
l. q fine. ff. de reg. iur. cū ſuis cōcor. iuncta. l. merito. ff. pro ſocio. ⁊ ita
ꝙ non ꝓſumať velle cōmittere morā ſed velle obſeruare no. Barto. ⁊
alij in. l. gerit. ff. de acq. here. in ver. pone debitor in diem ⁊c. ⁊ in ſua
diſputa. incipiēte debitor in diē. ⁊ in. l. ſi creditori. ad fi. ff. de leg. i. per
que cōcludo dictū Franciſcū ex ꝓmiſſione ſibi facta agere poſſe: eo qꝛ
cōdictio ďr infra tꝑs purificata ⁊ impleta. ¶ Ex his apparet reſpō
ſum eſſe ad allegata in cōtrariū: qꝛ poſito ꝙ caſtrū yſchie diceret tūc
eſſe de regno Neapolis cū ſatis erat ꝙ infra ſemeſtre dictus dñs dux
cepiſſet recedere lꝫ nondū ꝑfeciſſet receſſum ſuum. ¶ Preterea etiā
dictū caſtrū yſchie intelligereť tūc venire ⁊ cōprehendi appellatione
7 regni † neapolis eſſet ſtandum cōi vſui loquendi. l. librorū. §. quid er
go. al's eſt. §. qď tñ caſſius. cū ibi not. ff. de leg. iij. l. tugurij. ff. de verb.
ſig. c. ex literis. el. j. ⁊ ibi no. de ſpō. ⁊ tradiť ꝑ Bar. ⁊ alios i dicta ru
brica. ff. de op no. ⁊ in prin. C. ⁊ per Ang. in. l. lex cornelia. §. domum.
ff. de iniur. ſed nō eſt opportunum ad id recurrere qꝛ quomodocunq
ſe haberet cōis vſus loquēdi ſufficit ꝙ ceperit prefatus dominus re
cedere intra ſemeſtre eo mō quo fecit vt ſuperiꝰ oſtēſuꝫ eſſe arbitror.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxcv.

1 Appellatione rei intelligitur de tota.
2 Verba appoſita in cōtractu debēt taliter accipi vt ſemper operētur.
3 Signum vniuerſale omnibus.
4 Appellatione heredis non veniunt niſi deſcendentes.
5 Promiſſio ſine cauſa cum effectu non valet. 6. 7.
8 Vbi eſt facta reſeruatio in laude per verba denotantia incertitudinē
non tribuit aliquid iuris partibus.

¶ Conſilium. cxcv. ¶ Pro. d. Joanne de guidottis.

Domini redēptoris no

ſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis inſtrumētis ſcꝫ
venditionis facte ꝑ dictum Guidottinū nominibꝰ
de qbꝰ in dicto inſtro ⁊ alio inſtro ratihabitiōis et
ꝓmiſſiōis dicti dñi Guidonis ď pepulis in quo to
ta vis huiꝰ cōſultatiōis cōſiſtere videť ſentio dictū
dñm Guidonē ⁊ ſucceſſiue eiꝰ heredes fuiſſe ⁊ eſſe obligatos ad non
inferēdū ꝑ ſe vel aliū de iure vel de facto litē qſtionē aut cōtrouerſiā
vel moleſtiā heredibꝰ dicti Philippi de guidottis nec inferēti modo
aliquo cōſentire in dicta petia terre poſita in cōtractu cui diciť valbo
na cōtēta ⁊ cōfinata in dictis duobꝰ inſtrumētis. ⁊ hoc non ſolū reſpe
ctu quarte partis ſpectantis ad dictum dñm Guidonē in dicta petia
terre ſed etiā reſpectu cuiuſcūq alteriꝰ partis dicte petie terre ⁊ con
ſequēter dictos comites Guidonē ⁊ galeaziū faciendo ea q in thema
te narranť contra feciſſe ſue obligationi in dicto vltimo inſtrumen
to ꝯtente de quo inſtrumēto preſupponitur eos notitiam habuiſſe ⁊
in futurum teneri ad non inferendum litem queſtionē controuerſiam
vel moleſtiā de iure vel de facto in aliqua parte dicte petie terre. ⁊ hoc
eſſe verū deprehenditur preſertim ex infra ſcriptis. ¶ Nam aduertē
dum eſt qď non ſolū in dicto vltimo inſtro dñs Guido ratificauit id
qď geſtum erat in duobus inſtrumentis diuerſarū venditionuꝫ facta
rum dicto Philippo de guidottis quarū vnā fecerat dictꝰ Guidot
tinus procurator dicti domini Guidonis ⁊ dñi Andree tadei ⁊ Ro
mei fratrū ac filiorū quōdā domini Joannis de pepulis in qua vendi
tione continenť petie terre predicte nūcupate valbona de qua eſt qď
⁊ aliā vēditionem aliarū rerū fecit iuſtus de ferraria procuratorio no
mine dicti dñi Guidonis. Sed etiā ꝓmiſit expreſſe dictus dñs Gui
do dicto Philippo ſeu alteri ſtipulāti ⁊ recipiēti pro eo ⁊ eius here
dibus de predictis poſſeſſionibus molendinis domibus rebus ⁊ bo
nis in dictis vēditionibꝰ ⁊ earū qualibet ac in inſtrumentis ⁊ ſcriptu
ris de ⁊ ſuper eis factis vel aliqua earū deſcriptis nullā decetero per
ſe vel aliū de iure vel de facto litē queſtionē vel cōtrouerſiam aut mo
leſtiā eidem Philippo vel ſuis heredibus inferre mouere vel inferre
nec inferenti modo aliquo conſentire vt latius in dicto inſtro conti
netur. cum ergo ꝓmiſerit de predictis rebus contentis in qualibet di
ctarū venditionū ⁊ earū inſtris nō inferre qōnem vel controuerſiam
ergo cōprehendiť dicta petia terre nūcupata valbona que erat ſpeci
ficata in prima venditione qꝛ illa dictio. ſ. rebus eſt generalis ⁊ apta
cōprehēdere vnāquāq rem vel petiā terre. l. j. ff. ſi cer. pet. l. rei. la. j. et
1 la. ij. ff. de verb. ſig. l. oīa. ff. de rerū di. ⁊ † appellatione rei ſeu poſſeſſio
nis vel domus aut molēdini de quibus in dicta ꝓmiſſione dñi Gui
donis fit mentio itelligiť de tota non ſolū de parte. l. titia cū teſtō. §. j.
ff. de le. ij. ⁊ ibi illū tex. ad hoc pōderat Bal. ⁊ alij poſt eū ⁊ cōprobať
in. l. ſi qs cū totū. in prin. ⁊ ibi ponderat Pe. ⁊ Ange. ff. de excep. rei
iudi. ⁊ l. ſi defenſor. §. qui interrogatus. ff. de interro. act. ⁊ in. l. de pu
pillo. §. qui nuntiat. ⁊ ibi no. Bart. ⁊ alij. ff. de oper. no. nū. ⁊ l. legatis
vxori. ⁊ ibi no. Dy. ⁊ Bar. ff. de leg. ij. ⁊ l. hoc legatū. ff. de le. iij. ⁊ no.
glo. Bar. ⁊ alij poſt eū in. l. ſi in rem. in prin. ff. de rei ven. ⁊ no. doct.
in. l. pōponius. §. ſed ⁊ is. ff. de procur. vbi reprobant glo. ibi poſitam
2 q contrariū tenebat. ⁊ not. etiam doc. in. c. ij. de lib. obla. ¶ † Secundo
probatur verba appoſita in cōtractu debent taliter accipi: vt ſemper
operentur. l. ſi ſtipulatus. in prin. ff. de vſur. l. ſi quando. in princi. ff. de
leg. i. c. ſi papa. de priui. in. vj. ⁊ dicit Bal. in rub. C. de contrahē. emp.
in. ix. q. ꝙ nedū vna queq clauſula: ſed etiā minimū verbū cōtractus
nō debet eſſe ſine virtute operandi ꝑ. l. hāc legē. ff. de ꝯhē. emp. ⁊ d. l.
ſi ſtipulatꝰ. Bene facit glo. no. in. l. iiij. §. queſitum. in gl. magna ad fi.
ff. ſi qs cau. ſed attento qď in dicto vltimo inſtro dñs Guido expreſſe
ratificauit oīa geſta per dictum Guidottinū in prima vēditione facta
per eū procuratorio noīe dicti dñi Guidonis ⁊ fratrum ſi ſubſequens
obligatio dñi Guidonis poſita in eodem inſtro ratificatiōis. in ꝟ. ac
etiā ſolenni ſtipulatione ſe obligando promiſit ⁊c. importaret ſolum
ꝙ ꝓfatus dñs Guido ꝓmittebat non inferre queſtionem ⁊ controuer
ſiam vel moleſtiā ſuper quarta parte dictarū rerū vēditarū ꝑ dictum
Guidottinū procuratorē ipſorum quatuor fratrū illa verba promiſ
ſiua de nō inquietando ⁊ ſe referentia ad bona comprehenſa etiam in
prima vēditiōe predicta nihil operarentur: qꝛ cum dictus Guidotti
nus procuratorio noīe dicti dñi Guidonis ⁊ fratrū promiſerit eodē
modo. ſ. nō inferre litem qōnem controuerſiā vel moleſtiā de iure vel
de facto ⁊c. ſubſequuta ratificatiōe dñi Guidonis per quā tollebatur
omnis dubitatio ⁊ diſputatio q ſuper mādato dicti Guidottini fieri
potuiſſet nihil penitus operabatur dicta promiſſio dñi Guidonis de
nō inferendo litem ⁊ qōnem ſuper poſſeſſionibus molendinis domi
bus rebus ⁊ bonis in prima vēditione cōprehenſis ſi ſolum intellige
retur cōprehendere obligationē de non inferēdo queſtionē ſuper quar
ta parte ipſorū poſſeſſionū ⁊ aliarū rerum in dicta prima venditione
cōprehenſarum: ſed intelligendo ꝙ dicta verba comprehendant pro
miſſionem de nō mouēdo queſtionē ſuꝑ aliqua parte dictarum poſſeſ
ſionum ⁊ rerum ⁊ ſic comprehendant dictas res integras. ⁊ ſic dictam
petiam terre valbone integrā prout eſt de propria ſignificatione ver
borum predictorū: vt. d. l. titia cū teſtō. §. j. ⁊. d. l. ſi quis totū. i prin. cū
alijs. ſ. allegatis. tunc bene ſequitur ꝙ vnū quodq verbū dicte pro
miſſionis dñi Guidonis erit cū virtute operandi prout eſſe debet: vt
dixi. ⁊ pro hoc facit qꝛ a vera ⁊ propria ſignificatione verborū nō eſt
recedendum. l. non aliter. in prin. ff. de leg. iij. l. quicquid aſtringer. de.
ff. de ver. obli. l. j. §. ſi is qui nauem. ff. de exer. Tertio probatur qꝛ in
dicto inſtro prime vēditionis facte per dictum Guidottinum non ſo
lum vēduntur per dictum Guidottinum quedam bona noīe omnium
dictorum quatuor fratrū de pepulis: ſed etiam venduntur aliqua que
erāt de iure ſolū dñi Tadei ⁊ nō dicti dñi Guidonis ptꝫ ibi dum di
cit ꝙ vendidit tertiam partē pertinentem ad dictum dñm Tadeum
pro indiuiſo vnius molendini ⁊ poſte molendini poſiti in curia terre
peule ⁊ de illa venditione dicte tertie partis molendini dñi Tadei fit
expꝛſſa ⁊ ſpecifica mētio in dicto vltimo inſtro ratificationis ⁊ promiſ
ſiōis dñi Guidonis ⁊ tñ dñs Guido in dicto vltimo inſtrumēto pro
mittit nō mouere queſtionem ⁊ controuerſiam de predictis poſſeſſio
nibus molendinis domibus rebus ⁊ bonis in dictis venditionibus
⁊ earū qualibet contentis. ⁊ ſic dici non pōt ꝙ dñs Guido in dicto in
ſtrumento voluerit ſe obligare ad non inferēdam queſtionem niſi pro
quarta parte ad ipſum dñm Guidonē pertinēte in rebus vēditis per
Guidottinum tanꝗ procuratorē ſuum: qꝛ hoc nullo modo ſtare pōt
inſpecta vēditiōe dicte tertie partis molendini dicti domini Tadei

Si eñi ita intellexiſſet ⁊ voluiſſet obligari ſolū pro dicta quarta par-
te: id expreſſiſſet cum id facile ſibi fuiſſet. c. ad audientiā. de deci. l. vni
ca. §. ſi nañt ad deficiētis. C. de cad. tol. ¶ Quarto probat̄ qꝛ in dicto
inſtr̄o ratificationis narrat̄ qualiter dictus Juſtus procurator dicti
dñi Guidonis in dicta ſecunda venditione facta per dictū Juſtū ꝓ-
miſerat dicto Philippo de guidottis ꝙ dictus dñs Guido ꝓmitte
ret dicto Philippo de lite ſeu cōtrouerſia nō inferēda eidē Philip
po vel ſuis heredibus aut ſucceſſorib⁹ de ſupradictis molēdinis reb⁹
⁊ bonis oībus ſupradictis venditis tam per ipſum Guidottinū quā
ꝑ ipſum Juſtū. pōderāda ſunt dicta verba ⁊ precipue illa dū dicit de
3 ſupradictis molēdinis rebus ⁊ bonis omnibus† nam illud ſignum
vniuerſale oībus declarat mentem diſponētis fuiſſe velle obligari de
nō inferenda lite ⁊ qōne ſuper dictis rebus in totū: vt. l. iulianus. in
prin. ff. de leg. iij. multū eñi operat̄ illud ſignū vniuerſale ad ampliā
4 dam ipſam diſpoſitionē. ¶ † Vñ dicit ſingulariter Bal. in. c. in p̄ſen
tia. in. vij. col. de proba. ꝙ lꝫ in feudo vel emphyteoſi eccleſiaſtica ap-
pellatione heredis nō veniant niſi deſcendentes: iuxta id qd̄ habetur
in. c. j. de aliena. feu. ⁊ in. c. ſi. ſi de feu. defun. fue. controuer. inter do.
⁊ agna. ⁊ in. §. emphyteoſim. in aut. de nō alie. ⁊ no. in. l. etiā. ff. ſol. ma.
⁊ in. l. ex facto. §. ſin. ff. ad trebel. tñ fallit niſi in cōceſſione dictum fue-
rit concedo tibi ꝓ te ⁊ heredibus tuis oībus qꝛ tūc ꝓpter illā dictio-
nē oībus apparet mētē cōcedētis fuiſſe cōprehēdere alios. ⁊ in iſto ca
ſu ſaluat no. per Pet. ⁊ Cy. in. l. liberti liberteqꝫ. in vlti. colū. C. de op.
lib. bene faciunt not. per Bald. in. l. j. in. xxiiij. q. ff. de rerū diui. ⁊ in
c. imperialē. in prin. de prohibi. feu. alie. per Fede. in pe. col. in verſi.
ſed qd cōceſſum eſt feudū mihi pro me ⁊ ſucceſſoribus meis quibuſ-
cūqꝫ ⁊c. ⁊ id ꝙ habet̄ in. c. j. de feu. non hab. propriam natu. feu. ¶ Et
ſicuti dictus Juſtus ꝓmiſerat dicto Philippo dñm Guidonē ſe-
obligaturum de nō inferenda qōne de ſupradictis molendinis reb⁹
⁊ bonis oībus ſupradictis venditis tā per dictū Guidottinū: q̄ꝫ per
dictum Juſtum. ita poſtea in dicto inſtrumento ratificationis dictus
dñs Guido dicit ſe ꝓmittere in oībus ⁊ per oīa prout. s̄. per dictos
Guidottinū ⁊ Juſtū ⁊ vtrūqꝫ aut alterū eorū ꝓmiſſum extitit ⁊ con-
uentū ⁊ ꝑ cōſequēs dꝛ dñs Guido ꝓmiſiſſe litē aut queſtionē non in-
ferre de ſupradictis poſſeſſionibus molendinis bonis ⁊ rebus oīb⁹ ⁊
ideo in quacunqꝫ parte dictarū rerū queſtionē aut controuerſiā faciāt
heredes dicti dñi Guidonis dñr cōtrafacere. vt in p̄alle. l. ſi quis cum
totū. in prin. ⁊ l. pupillus. §. ſi. cū glo. ff. de verb. ſig. cū ſi. ¶ Quinto
probat̄ qꝛ verba generalia dicti dñi Guidonis ꝓmittētis de lite non
inferenda de dictis poſſeſſionibus molendinis ⁊ rebus oībus conten
tis in dictis venditionibus debēt generaliter operari ⁊ referri ad oīa
bona. l. pluribus. ff. de accepti. precipue cū ſalua rōne recti ſermonis
nō poſſint reſtringi ad quartā partē dictarū rerū. bñ faciūt not. per
Bar. in. l. ab aurelio. §. caius. ff. de lib. leg. ⁊ i. l. ſi de certa. C. de trāſac.
⁊ in. l. emptor. §. luci⁹. ff. de pac. cū ſi. ⁊ ꝑfecto nulla ſubeſt rō quare di
ctus dñs Guido videat̄ ꝓmiſiſſe de nō inferendo qōnē ſup dicta ter
tia parte molēdini dicti dñi Tadei vēdita ꝑ dictū Guidottinū i pri
ma vēditione quā indubitāter cōprehendit dicta ꝓmiſſio dñi Guido
nis de nō inferēdo qōnē ſup dictis oīb⁹ bonis magis quā de partib⁹
petie terre val bone vēditis ꝑ Guidottinū noīe fratrū dicti dñi Gui-
donis in codē inſtr̄o venditionis. ¶ Sexto colligit̄ hoc fuiſſe de mēte
dicti dñi Guidonis qꝛ ipſe in dicto vltimo inſtr̄o ratificationis ꝓ di-
cta petia terre val bone noluit de euictione q̄ ſequeret̄ facto alteri⁹ ob
ligari niſi ꝓ quarta parte vendita ꝑ Guidottinū vt eius ꝓcuratorem
qui obligauerat dñm Guidonem de euictione illius quarte partis ⁊
dñs Guido dictam obligationē factā ꝑ Guidottinū ratificauit pro
alijs vero trib⁹ partib⁹ dicte petie terre val bone poſite i curia ſancte
Agathe vel ſancti Joannis nō ꝓmiſit de euictiōe q̄ ſequeretur facto
alteri⁹: ſed ſolū ꝓmiſit nō inferre litē queſtionē vel moleſtiā. ſed quo
ad res poſitas in guardia māzolini de qbus loquit̄ vēditio facta per
Juſtū vt procuratorē dñi Guidonis bene ꝓmiſit dñs Guido gene-
raliter de euictione. Si eñ ſolū voluiſſet dñs Guido teneri pro parte
dictarū rerū. ſ. ad eum pertinēte de nō inferēdo qōnem fruſtra feciſſet
differētiā īter res poſitas i curia māzolini q̄ vēdite fuerūt ꝑ Juſtū vt
procuratorē domini Guidonis ⁊ al's res nō poſitas in guardia man-
zolini vñ ex ſequentibus declarat̄ q̄ fuerit in precedentibus mēs diſ-
ponētis. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi. ff. de leg. i. l. vtrū. ff. de pe. here. ¶ Nec
5 ꝑdictis obſtat ſi diceret̄ qd† dicta ꝓmiſſio domini Guidonis de nō i-
ferendo qōnem quatenus intelligat̄ de alijs partibus dictarū rerum
vēditis ꝑ Guidottinū vt ꝓcuratorē fratrum dicti dñi Guidonis vi-
det̄ eſſe facta ſine cā ⁊ ꝑ ꝯñs non debet cū effectu valere. l. ij. §. circa. ff.
de doli excep. l. q ſine cā. ff. de cōdi. ſine cā. c. ſi cautio. de ſi. inſtru. ⁊ no.
in. l. gñaliter. C. de non nu. pecu. cū ſuis cōcor. qꝛ pōt reſpōderi primo
ꝙ immo videt̄ cōtinere cauſam qꝛ in dicto inſtr̄o ꝯtinet̄ ꝙ dñs Guido
p̄dicta facit ſciens dictas venditiones ⁊ oīa in dictis venditionibus
contenta concernere vtilitatē ſuā ⁊ fuiſſe facta de volūtate ſua. Item
cōtinēt cauſam. ſ. qꝛ Juſtus predictus vt ꝓcurator domini Guidonis
ex cā vēditiōis ꝑ eū facte ꝓmiſerat dicto Philippo ꝙ dict⁹ domin⁹
6 Guido ita ſe obligaret. ¶ † Plus dixit no. An. i. l. petēs. C. de pac.
per illū tex. ſm̄ ſextam lec. quā ipſe ibi ponit quod ſi preceſſit pactum
ſine cauſa tendens ad obligandum ⁊ ꝓpter pactū ſubſequat̄ inconti
nēti ſtipulatio de codē ſine cauſa valebit multo magis i caſu noſtro
in quo preceſſit ſtipulatio de eodem facta cum dicto iuſto procurato
re: qꝛ etiā ſi fuiſſet ſine cauſa operaret̄ tñ qd ſubſequēs ꝓmiſſio ꝑ ſti-
pulationē facta de codē per dñm Guidonē teneret. ¶ Itē reſpōdeo
ꝙ ꝓmiſſio de non petēdo ſeu non inquietando ꝓut fuit in caſu noſtro
cū tendat ad liberationem valet etiam ſi ſit facta ſine cā: vt probat tex.
not. in. l. tale pactū. in prin. ff. de pac. ⁊ ibi ad hoc pōderāt illum tex.
7 Bal. Bar. ⁊ Moder. ⁊ dicta vbat† ꝓmiſſionis de non inferendo que-
ſtionē aut cōtrouerſiā vel moleſtiā de iure vel de facto verificant̄ ſiue
talis controuerſia ⁊ moleſtia inferatur in iudicio agēdo vel excipien-
do ſeu reſiſtendo ſiue etiā extra iudicium: vt. l. lucius. §. tres heredes.
⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. ad treb. nō ſolū. §. ſi ſtichus. ff. de procur. l. ſi contro-
uerſia. C. de euic. l. j. ⁊ ibi Bal. C. de teſti. ⁊ not. in. l. q fidē. ff. de trāſac.
⁊ plene no. doc. in. l. ampli⁹ nō peti. ff. rem ratā habe. ⁊ in. c. ſi diligen-
ti. de foro cōpe. ⁊ not. Jac. but. ⁊ Bal. in. l. cauſas. C. de trāſac. ⁊ Bal.
in. l. ij. eo. tit. ⁊ Sali. in. l. ſi q̄s maior. eo. titu. ¶ Nec obſtat predictis
aſſertū laudū latū inter dñm Joānē de Guidottis ⁊ dictos comites
cuius laudi vigore pretēdūt dicti comites tres partes ex quatuor di-
8 cte petie terre fuiſſe aſſignatas ſeu adiudicatas: qꝛ rñdeo† ꝙ illa re-
ſeruatio facta in laudo vtriqꝫ parti de omni alio iure ſi quod habent
occaſione deductorū cū dicatur eſſe facta per verba denotantia incer-
titudinem iuris non tribuit aliquid iuris partibus ⁊ per conſequens
dictis comitibus niſi ipſi probēt de iuribus que ipſi habere aſſerunt
in dicta petia terre. l. qd ſi in vēditione. cū tribus legibus ſequentib⁹
ff. de here. vel actio. vē. l. titie textores. ff. de lega. j. ⁊ no. expreſſe Dy. ⁊
Bar. in. l. ſi ſic. §. i. in ſi. ff. de leg. j. ⁊ not. Spe. in ti. de loca. §. nunc ali-
qua. verſi. l viij. ¶ Cōprobatur hoc qꝛ ſi dñs arbitrator ꝑ verba laudi
poſita ante reſeruationem p̄dictā intellexiſſet iudicare: tūc ſuper tota
dicta petia terre diffiniendo nō erat locus reſeruationi quā fecit ſꝫ qꝛ
nō intellexit ſuper tota dicta petia terre ſed ſuper quarta parte diffi-
nire: ideo reſeruauit ius partibus. et hoc videtur ſatis de iure clarum.
ideo circa dictū laudū ⁊ reſeruationē non inſiſto. ¶ Poſtremo etiam
ſubdo ꝙ dicti comites Guido ⁊ Galeatius heredes in effectu prefati
d. Guidonis negare nō poſſunt dictū. d. Joānē de Guidottis here-
dem dicti Philippi habere legitimū titulū emptionis in dictis re-
bus vēditis dicto Philippo ꝑ dictos Guidottinū ⁊ Juſtū non ſolū
ꝓ partibus pro quibus venditio facta fuiſſet noīe dicti. d. Guidonis
ſed etiā pro partibus pro quibus facta fuerit venditio ꝑ dictum Gui
dottinū noīe aliorū p̄dictorū de pepulis quorū aſſeruit ſe procurato-
rem: qꝛ comes Guido in dicto inſtr̄o ratificationis maxime in fine di-
cit ꝙ ꝓmittit ⁊ iurat oīa ⁊ ſingula cōtēta ⁊ appoſita in dictis inſtru
mentis vēditionū perpetuo firma ⁊ grata habere ⁊ tenere: ergo cum
ille dicat̄ ꝓcurator qui mandato dñi negocia dñi adminiſtrat. l. j. ff. de
ꝓcur. ⁊ in. l. certe. ff. de neg. geſt. Unde ſicut dicimus Guido non poſ-
ſet īpugnare dictā vēditionē Guidottini negociādo videtur eū feciſſe
ꝓcuratorē dictorū de pepulis noīatorū in inſtr̄o cū in dicto īſtr̄o ven-
ditionis aſſeratur eum fuiſſe procuratorem: ita non poſſunt heredes
dicti dñi Guidonis impugnare aut negare: ⁊ ſic contrauenire. l. cum
a matre. C. de rei ven. ⁊ l. ij. C. ſi quid in frau. patro. cum ſi. Et id quod
dñs Guido ſemel affirmauit amplius improbare nō licet: vt in. l. ge-
neraliter. C. de non nu. pecu. ⁊ in. c. per tuas. de proba. Et ita vt. s̄. ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxcvj.

1 ☞ Ubi non interuenit conſenſus patris ipſe pater non tenetur actio
ne tutele. 7.
2 Statutum generaliter loquens generaliter debet intelligi.
3 Reſpublica vice minoris habetur ⁊ in integrum reſtituitur.
4 Reſpublica florentina non recognoſcit ſuperiorem.
5 Juramentum per fraudem extortum non valet.
6 Lex vel ſtatutum poteſt inducere preſumptionem doli.
8 Si non tenet principale nec etiam acceſſorium.
9 Per generalem renūtiationem appoſitam in aſſumptione tutele non
intelligitur renuntiatum beneficio cedendarum.
10 An renuntians videatur ſe obligare.

¶ Conſilium. cxcvj.

Domini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis narratis in themate ⁊
ſtatutis ac īſtrumētis de quib⁹ i eo ſit mētio ⁊ his que
copioſe elegāter ſcripta ⁊ allegata ſunt ꝑ eximiū docto
rem dominū primū cōſulētē ſcilicet dominū Guidonē
de veſputijs dudū acutiſſimū diſcipulū q ſingula ad rē noſtrā pertinē
tia ſeriatim percunctatus eſt ⁊ confirmata fuerunt per clariſſimum
dominum ſecundo conſulentem. Ego in eandem ſententiam concur-
ro quod quo ad dictum trafficum fundici nullatenus teneatur di-
ctus Juſtus ratione tutele. nam cum preſupponatur quod tempo-
re aſſumptionis dicte tutele ⁊ venditionis dicti traffici dictus Ju-
1 ſtus erat minor ⁊ in patria poteſtate conſtitutus: †⁊ quod in aſſum
ptione tutele nullus interuenit conſenſus patris dicti Juſti non po-
teſt dici dictum Juſtum ob id teneri actione tutele vel protutele
aut negociorum

ꝗ̄ut negotiorū geſtorū iuxta ea q̄ habent̄ in. l. militie. cū ibi no. C. q da
ri tut. poſ. ⁊ in. l. j. C. de eo qui ꝓ tuto. nego. geſt. iuncta. l. ſi. C. de legi.
tutor. qꝛ adultus nullo mō obligari potuit abſqꝫ autoritate curato-
ris ex forma ſtatuti ſub rubrica de ꝓhibito cōtractu vel obligatione
pupilli vel adulti nec dicatur ꝙ illud ſtatutum debeat reſtringi ad
adultū habētē curatorē ſec⁹ ſi careret curatore ſicut eſt de iure cōi. l. ſi
2 curatorē habēs. C. de in īteg. reſti. mino. qꝛ rñdeo† ꝙ ſtatutū genera-
liter loquens debet generaliter intelligi. l. j. §. generaliter. ff. de leg.
preſtan. c. ſolite. de maiori. ⁊ obe. ⁊ dꝫ interpretari vt addat iuri cōi. vt
no. Bar. ⁊ alij in. l. iiij. §. pretor. ff. de damno infec. ⁊ in. l. ij. ff. de vſu-
cap. ⁊ Ant. de but. in. c. j. de reſcrip. ⁊ in. c. cauſam. de do. ⁊ cōtu. ⁊ do.
Abb. in. c. paſtoralis. in prin. per illū tex. de app. ⁊ Jo. de imo. in. l. ſi
vero. §. de viro. ff. ſol. mat. ſaltem qñ ita generaliter intelligendo non
reſultat qd quis indebite damnum patiatur: nec obſtat id qd not.
in. l. ſi. §. in cōputatiōe. C. de iure delib. ⁊ in caſu noſtro ītelligēdo di-
ctū ſtatutum generaliter nō reſultat ꝙ quis indebite dānum patia-
tur qꝛ dabitur regreſſus contra iudicem qui cōceſſit licentiam admi-
niſtrandi adulto vt tutori vel contra alios idoneos contutores. iuxta
l. j. in prin. cum ſi. ff. de magiſtra. cōue. iuncta. l. ſi. C. arbi. tute. ⁊ l. j. §.
nunc tractemus. ff. de tute. ⁊ ratio. diſtra. ⁊ cum vt plurimum contin-
gat adultos carere curatoribus exiſtimandum eſt mentē ſtatuentium
fuiſſe prouidere potius his que ſepe q̄ꝫ his que raro accidūt. l. nam
ad ea. ff. de legi. ¶ Preterea cōcurrebat aliud impedimentum ſur-
gēs ex diſpoſitione dicti ſtatuti ſub rubrica de obligatiōe filij fami-
lias quo cautum eſt ꝙ obligatio facta per filiū familias ſine cōſenſu
patris ſit ipſo iure nulla regulariter. ¶ Nec obſt. qd talis diſpoſitio
ſtatuti debet intelligi niſi filiuſfamilias cōtraheret ſeu quaſi contra-
heret cū perſona priuilegiata puta cum minore vt in caſu noſtro. per
l. verū. §. ſina. cū. l. ſeq. ff. de mino. qꝛ ad hoc fuit reſponſum opportu-
ne per primum dominum cōſulētem ⁊ vltra reſponſionem ſuam po-
teſt etiā reſpōderi quod ex verbis dicti ſtatuti apparet quod filiuſ-
familias nō poſſit obligari ſine conſenſu patris etiam qñ ſe obliga-
ret perſone priuilegiate ⁊ cui al's concederet̄ ex priuilegio reſtitu. in
integ. ptꝫ qꝛ ſtatutū predictum voluit quod filiuſfamilias non poſſit
3 obligari etiam ſi contraheret cum aliqua vniuerſitate† vel republica
ſeu cum cōmuni florentie. que tamen perſone vice minoris habentur
⁊ in integrum reſtituunt̄. l. reſpublica. cum ibi notatis per glo. ⁊ doc.
4 C. quibus ex cau. ma. ⁊ l. rempublicam. C. de iure reipu. ⁊† ſaltem cum
reſpublica florentina equipolleat reipublice romanorū cū ſuperiorem
non recognoſcat ciuitas illa per notata in. l. apud hoſtes. ff. de capti.
ꝑ Bar. ⁊ in. l. relegati. ff. de penis. ⁊ in. l. j. §. de qua re. ff. de poſtulā. ⁊
in. l. iij. in prin. ff. de mino. cum ſuis multis concordantijs. ¶ Non ob.
etiam ſi diceretur quod tempore quo dictus iuſtus aſſumpſit tutelam
iurauit ⁊ quod ꝓpter iuramentum obligatur ⁊ pro maiori ac ſui iuris
habetur per ea que habentur in aut. ſacramenta. C. ſi aduer. vendi. ⁊
5 in. c. cum contingat de iureiuran. qꝛ† reſponderi poteſt quod virtute
ſtatuti ſub rubrica de etate legitima tale iuramentum tanqꝫ per frau-
dem ac dolo ⁊ metu extortum nullo modo valet ⁊ in hoc ſeruari debet
ſtatutū ſm̄ Bar. in. l. omnes populi. in. iij. q. principali. ff. de iuſti. ⁊
iure. ⁊ Bal. in. l. non dubium. in. xvij. oppo. C. de legi. ⁊ Bal. ⁊ Sal. in
aut. ſacramenta. preallegata. ⁊ Pe. de ancha. in repetitione. c. canonū
ſtatuta. in. xj. q. principali. de conſti. ⁊ in conſilio ſuo. cccxvij. incip. in
Chriſti nomine viſa facti narratione ⁊ copijs teſtamenti. ⁊ dñs Car.
florētinus in. d. c. cum contingat. ⁊ Pau. de ca. in. l. ſi. ff. qui ſatiſ. cog.
qꝛ ceſſat cauſa peccati ex quo per ſtatutū preſumitur dolus vel metus
per id qd habet̄ in. c. ſi vero. de iureiur. ⁊ in. d. c. cū contigat. ⁊ iſtā opi-
nionem tenet etiam Bal. in. d. l. oēs populi. in. viij. colū. licet ꝑ aliam
rationem. ¶ Nec ad hoc obſtat qd nōnulli tenentes quod ſtatutū non
poſſit diſponere ſuper iuramēto dicunt qd ſi non poteſt ſtatutum per
vnam viam. ſ. directo prohibere iuramentum tanqꝫ quid ſpirituale
⁊ ſpectās ad eccleſiam non debet etiam poſſe per indirectum id ſtatue
re preſumendo dolum per id quod habetur in regula cum quid vna
6 lib. vi. qꝛ reſponderi† poteſt ꝙ lex vel ſtatutū poteſt inducere preſum-
ptionem doli in contrahente. l. omnes. §. lucius. ff. que in frau. credi. l.
non omnes. §. a barbaris. ff. de re militari. cū ſimi. vnde eo ipſo ꝙ pre-
ſumit dolum in actu venit in conſequentiam neceſſariam quod iura-
mētum nō obliget. c. quanuis. de pac. in. vj. ⁊. d. c. cum contingat. ⁊ cum
veniat in cōſequētiam illius permiſſe preſumptionis doli poteſt pro-
cedere ꝙ illud quod directo fieri nō poteſt per conſequētiam permit-
tatur. l. j. in prin. ⁊ ibi no. ꝑ Dy. ⁊ Bar. ff. de auto. tuto. ⁊ iſtā opinio-
nem etiam approbare videtur Bal. in. d. c. cum ꝯtingat. in. iiij. colū. ⁊
7 dicit Bar. in. d. l. oēs populi. vidiſſe ita iudicari. ¶ † Preterea atten
to ꝙ ſtatutū inualidet obligationem factā a filiofa. ſine ꝯſenſu patris
videt̄ qd tūc etiam ſi iuramētū interuenerit nō obliget in effectu ſcdm
qd tenuit Jo. an. in addi. Spe. in tit. de ſen. §. vt autē. verſi. hoc autem
notādū. poſt Nicolaū de mat. ⁊ Jaco. de bel. qꝛ tale iuramētū videtur
eſſe cōtra bonos mores per ea q̄ habētur in. l. j. ff. ad macedo. ⁊ inſti. qd
cū eo. §. pe. vbi dꝛ ꝙ filij fa. onerati ere alieno ſepe inſidiantur vite pa-
rētum. ⁊ ideo nō videt̄ qd iuramentum ſit obligatoriū ꝑ id qd habetur
in regula non eſt obligatorium. ⁊ iſta fuit ratio Ja. de bel. qui hāc. q.
diſputauit. ⁊ ſaltem poterit ille qui propter tale iuramentum ꝯuenire
tur dicere ⁊ opponere nō potes me conuenire vel aſtringere: qꝛ poſ-
ſum petere qd relaxes mihi iuramētū. ⁊ ita peto ſm̄ qd tenuit Fede.
de ſenis ꝯſi. cclxxij. incip. in noīe dñi factū tale eſt ſtatuto ciuitatis pe
ruſine ⁊c. ⁊ in hoc latius nō progredior maxime qꝛ magis cōiter vbi
talia ſtatuta vigēt ſeruātur: vt doctores noſtri dicūt ſaltem in curia ſe-
8 culari. ¶ † Nō obſtat etiā preceptū guarētigie prout in ſtatuto conti-
netur ſub rubrica de p̄cepto guarentigie: qꝛ vt inquit Bal. in. l. ſi ab-
ſentis. in vlti. col. C. ſi cer. peta. ſi nō tenet principale: nec etiā p̄ceptū
guarētigie quod eſt acceſſoriū. allegat tex. ſm̄ eū ſingularē i. l. j. ff. de
conſti. pecu. Et ita etiā no. Bal. in. l. etiam. col. j. C. de execu. rei iudi. ⁊
in. l. ſi nō ſortē. §. indebitū. ff. de cōdic. inde. ⁊ qd not. Bal. in. l. in con-
tractib⁹ ad ſi. principij. C. de nō nu. pecu. ¶ Ex his ergo patet ꝙ ra-
tione dicte alienatiōis traffici nō pōt cōueniri dictus Juſtus cū tūc
eſſet minor ⁊ filiuſfamilias. ¶ Non pōt etiā cōueniri dictus Juſtus
occaſiōe dicti traffici pro tpe obſequuto poſt dictā vēditionē traffici:
quia aut ex poſt durāte pupillari etate dicti Joannis dictus Juſtus
erat minor vel ſaltē filiuſfamilias: ⁊ tūc eadē rōne non potuit obliga-
ri aut ambo dicti defectus ceſſarūt: ⁊ tūc dico ꝙ etiā nō tenet̄ qꝛ ſiue
cōſideremus ſtatutū ſub rubrica de exactiōe facienda contra tutorem
ſiue etiā cōſiderem⁹ diſpoſitionē iuris cōis nō tenet̄: qꝛ cū preſuppo-
nat̄ ꝙ dicta alienatio traffici tūc valuerit vt affirmāt prefati dñi con-
ſultores qui in facto pleniorē habere potuerūt inſtructionē ⁊ videre
cōtractū alienatiōis q mihi nō eſt exhibitus. ſequitur qd cū trafficum
exiuerit patrimonium dicti pupilli nō erat amplius ſub adminiſtra-
tiōe bonorū ipſius pupilli: ⁊ ſic nō tenet̄ iuſtus reddere rōnem admi-
niſtratiōis traffici ſed ſolū tractādū eſſet de p̄tio p̄cepto ex vēditione
traffici qd dꝛ ſolutū eſſe cōtutoribus. ſ. dño Joānotio ⁊ dñe Coradi-
ne. ⁊ ideo primo ipſi conueniēdi eſſent quā Juſt⁹. iuxta. l. ſi. C. ſi tutor
nō geſſe. ⁊ l. tres tutores. cū ibi no. ff. de admi. tuto. ⁊ dictus Joannes
eſt heres dñe Coradine matris ſue. ⁊ ſic ab ea ſibi ſolutū eſſe videt̄. l.
vrānius. ff. de fideiuſ. l. debitori. C. de pac. ⁊ a dño Joānotio etiam ſibi
ſatiſfactum eſt: vt ptꝫ ex laudo inter eos lato. ⁊ ideo dictū cōpromiſ-
8 ſum† ⁊ laudum factū inter dictū dñm Joānotiū ⁊ Joānem ꝙ dicitur
quedā trāſactio nocet ipſi Joanni etiā quo ad dictū Juſtū qui p̄tium
redactum ex dicta venditiōe non adminiſtrauit adeo qd nihil a dicto
Juſto petere pōt: per no. i. l. j. C. de trāſac. ¶ Quinimo etiā ſi dictus
cōtractus vēditionis nō valuiſſet ⁊ Juſtus poſtea quā eſſet effectus
maior ⁊ ſui iuris ſe ingeſſiſſet adminiſtrationi ſicut alij tutores non
poſſet cōueniri ꝓ partibus aliorum cōtutorū: ſed repelli poſſet exce-
ptiōe cedēdarum actionum que deberēt ei cedi cōtra contutores ⁊ non
poſſent. l. ſtichū. §. pe. ff. de ſolu. ⁊ plene no. in. d. l. j. C. de trāſac. cui bñ
9 ficio† cedendarum nō ītelligitur renūtiatum ꝑ illā gñalē renuntiatio-
nē appoſitā in aſſumptione tutele vt ſignanter decidit Bal. in. l. ſi di-
uiſa. C. loca. neqꝫ etiam expreſſe potuiſſet per Juſtū renūtiari qui erat
10 tūc minor ⁊ filiuſfamilias q nō poterat obligari ⁊ renuntiās† obliga-
tur. l. meuia. §. ſi. ⁊ ibi doc. ff. ſolu. mat. ⁊ in. l. ſi vnus. §. pactus ne pe-
teret. ff. de pac. ⁊ no. Bar. i. l. iubem⁹. C. ad velleia. cū ſi. ⁊ tāto magis
qꝛ dicta renuntiatio fuit facta bñficijs competētibus nō autē dixit con
petituris ⁊ conſtat quod huiuſmodi beneficia tunc non competebant.
¶ Poſito autem quod cōtractus vēditiōis nō valuiſſet ⁊ ꝙ dictus
Juſtus poſt q̄ꝫ effect⁹ fuiſſet maior ⁊ ſui iuris adminiſtraſſet tāqꝫ tu-
tor vel curator an teneret̄ ſaltē ꝓ ſua rata adminiſtrationis q̄uis per
laudū fuerit abſolutus dñs Joānotius ꝓpter illam gñalē abſolutio-
nem ⁊ liberationē de qua in dicto laudo pēdet a notatis ꝑ doct. in. d.
l. j. C. de trāſac. ⁊ tactū fuit ꝑ primū dñm cōſulētem: ſed non puto ne-
ceſſariū ſup eo inſiſtere attētis alijs fundamētis de quibus. s̄. ⁊ quod
dictus Juſtus dictū trafficū poſt vēditionē non adminiſtrauit tanqꝫ
tutor vel curator per ſuperius dicta. ⁊ quo ad ea q̄ concernerent aliud
q̄ꝫ dictū trafficum non inſiſto ſpecialius: qꝛ verbo fertur de alio q̄ꝫ de
traffico non dubitari.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxcvij.

1 ☞ Paria ſunt aliquem non extare vel extare ⁊ non ſuccedere.
2 In legitima ⁊ in ſucceſſione inteſtati habet locum ius accreſcendi. 14.
3 Qui non admittitur nec admitti ſperatur non facit partem. 15.
4 Quando mater petit legitimam.
5 An legitima ſit quarta ſeu tertia pars eius qd quis fuiſſet habiturus
ab inteſtato.
6 Verba ſtatuti debent intelligi de diſpoſitione de qua loquuntur.
7 Verbū ambiguū in vna diſpoſitione interpretatur ⁊ declarat̄ ſecundū
quod reperitur clarius in alia diſpoſitione.
8 Statutū interpretādum eſt vt quanto minus fieri pōt ledat ius cōe. 9.
10 Per maſculos conſeruantur agnationes.
11 Onus dotandi tranſit de iure in heredes.
12 Quādo filia eſt acceptura aliqd ex bonis patris licet illud ſit minus
quam legitima tamen in legitima facit partem. 13.

¶ Conſilium. cxcvij.

¶ Si ſtatutum extātibus agnatis maſculis vſqꝫ ad quartum gradū
vult ꝙ mater defuncte pſone non ſuccedat ab inteſtato: ſed habeat tm̄
tertiam portiōis que eidem ab inteſtato obueniret. ⁊ quidam deceſſit

ſuperſtite matre ⁊ ſex ſororibꝰ ⁊ agnato qui erat in tertio gradu an le-
gitima matris ſit tertia totius an tertia ſeptime.

Domini redēptoris nr̄i in-
uocato ſuffragio. ¶Perſpectis verbis ſtatuti ſub rubri-
ca de ſucceſ. ab inteſta. ⁊ narratis in themate videretur
prima cõſideratiõe dicēdū dictā legitimā matri debitaꝫ
eſſe tertiā oīm bonorū filij nõ aūt tm̄ tertia eius ꝙ ipſi
matri ab inteſtato de iure cõi deberet̄. i. tertia ſeptime partis attentis
pſonis ſex ſororū vtrinqꝫ cõiunctarū ipſiꝰ pſone defuncte qꝛ dicte ſoro
res ipſiꝰ Joānis Frāciſci defuncti ab inteſtato ſunt excluſe a ſucceſſio
ne ⁊ hereditate dicti earum fratris per exiſtētiā Franciſci fratris pa-
truelis dicti Joannis Franciſci diſpoſitiōe dicti ſtatuti in prin. ergo
1 perinde eſt ac ſi ſola extaret mater: quia † in ꝓpoſito paria ſunt aliquē
non extare vel extare ⁊ non ſuccedere. l. j. §. ān. cum. l. ſeq. ff. de bo. poſ.
contra tab. l. pater filium. ff. de inoffi. teſta. l. ſi necem. §. ſi deportatus.
2 ff. de bo. lib. ⁊ in. §. ſed noſtra. inſti. de ſucceſ. li. ¶ † Secundo quia etiā
in legitima ⁊ in ſucceſſione inteſtati habet locum ius accreſcendi. §. ce
terum. in auṫ. vt cum de appel. cogno. ⁊. l. ſiue. §. ex duobus. ff. de iure-
pa. ⁊. l. cõi liberto. ff. de bo. lib. ⁊ in auṫ. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi quis au
tem legitimos. cū ſeq. l. ſi proponas. §. ā. ⁊. l. qui repudiantis. in prin.
ff. de inoffi. teſt. vbi in legitima hoc probat eſſe. ⁊. l. ſi ex pluribus. ff. de
ſu. ⁊ legi. l. j. §. ſi meuio. ff. ad tertul. cū ſi. vbi hoc in ſucceſſiōe inteſtati
probat̄: ergo oīs portio quā potuiſſent petere ſorores accreſcit matri
ab inteſtato ⁊ ꝑ cõſequens ſi debet̄ matri tertia portio eius qđ abinte-
ſtato obueniret ſequitur ꝙ ei debet̄ tertia totius qꝛ totū ei tanqꝫ proxi
miori abinteſtato deberet̄ excluſis ſororibus defuncti. vt. l. ſi. ⁊ in auṫ.
defuncto. C. ad tertul. ⁊ tā mater ꝗ̃ ſorores de iure cõi ſunt perſone q-
bus pōt cõtingere deberi legitimā ſm̄ qđ habetur in. l. fratres. ⁊. l. fra
tris. C. de inoffi. teſta. ⁊ in auṫ. de here. ⁊ fal. §. primum. ⁊. l. nam ⁊ ſi pa-
rētibus. ff. eo. tit. ⁊ per cõſequens pōt inter dictas partes tractari de iu
re accreſcēdi tam reſpectu legitime ꝗ̃ reſpectu ſucceſſionis abinteſta-
3 to. ¶ † Tertio qꝛ qui nõ admittit̄ nec admitti ſperat̄ non facit partem
l. plane. §. ſi duobus. ⁊. l. ſi duobꝰ. §. ſi. ff. de leg. j. ⁊. l. ſi poſt mortem. §. li
beri. ff. de bo. poſ. contra tab. ⁊ plene no. in. l. huiuſmodi. §. ſi titio. eo.
ti. Sꝫ dicte filie non admittunt̄ ad partē aliquā legitime vel ſucceſſio
nis abinteſtato: nec admitti ſperant̄ qꝛ excludunt̄ a ſtatuto ꝑ exiſten-
tiam dicti Frāciſci agnati: ergo non faciunt partē matri defuncti que
per conſequēs debet admitti ad integrā legitimam. i. tertiam totius.
4 ¶ † Quarto pro hoc facit id qđ diſputādo tenuit Jac. but. in ſua diſ-
putatiōe in qua determinat ꝙ ſi filius inſtituit matrem in re certa non
equiualente ad ſuā legitimā ⁊ duos fratres ſuos vel ſorores preteriit
⁊ extraneū nõ turpē perſonam inſtituit ⁊ mater petat ſupplementum
legitime debeat eius legitima eſſe tertia totius nõ autem tertia tertie:
poſtqꝫ ex diſpoſitiōe teſtatoris erāt excluſi dicti duo fratres qui teſta
mentum querelare nõ poterāt. d. l. fratres. ⁊. l. fratris. preallegata. vn
de portio dictorum fratrū qui excluſi erant accreſcit matri in legitima
ſeu petitione ſupplemēti legitime ſicut fit in querela per id quod ha-
5 betur in. d. l. qui repudiantis. cum ſi. ¶ † Idem etiam voluit Old. in
cõſi. xxiij. incip. quidā Pontius ⁊c. vbi dicit non obſtare ſi allegare-
tur ꝙ legitima eſt quarta ſeu tertia eius ꝙ quis habiturus eſſet ab-
inteſtato. l. pap. §. qm̄ autē quarta. ff. de inoff. teſta. ⁊. l. parentibus. C.
eo. tit. qꝛ rñdet hoc eſſe verū etiā in caſu iſto terminis exiſtentibus pa-
ribus. Unde ſicut in ſucceſſione abinteſtato ſi dicti fratres aliqua ra-
tione eſſent ex diſpoſitione legis excluſi mater habuiſſet integram ter-
tiam totius ita debet habere in caſu predicto qn̄ fratres ſunt excluſi
a teſtatore condito teſtamēto qđ habet vim legis. §. diſponat. in auṫ.
de nup. ⁊ non dꝫ mater habere niſi tertiā eius ꝙ habitura eſſet abin-
teſtato fratribꝰ teſtatoris ſic excluſis ꝓut in caſu p̄dicto erant excluſi.
⁊ ita etiam tenuit Bal. in. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. tol. vbi ēt re-
fert ita tenuiſſe Cy. in. d. l. pater filiū. in additionibꝰ. ⁊ Bald. in auṫ.
nouiſſima. C. de inoffi. teſta. l. viij. q. ⁊ Bal. in repeti. d. l. pater filiū. in
xij. col. vbi rñdet ad ea q̄ in cõtrariū allegabantur ꝑ Bar. ibi in repeti
tione. in. ij. q. ⁊ ita etiam tenet Sali. in. d. auṫ. nouiſſima. in. ix. q. ⁊ bene
firmāt q̄ in ſimili traduntur ꝑ Ang. in conſil. clxxvi. incip. ſtatuto ciui-
tatis Cortonij. ¶ Quinto qꝛ ſtatutū ſolū ad dictā legitimā vocat ma
trem: ergo nõ debēt cū ea cõcurrere ſorores de quibus quo ad dictam
legitimā nulla eſt facta mētio in ſtatuto. l. illā. ⁊ quod ibi no. Bal. cir-
ca prin. ⁊ aliū poſt eū. C. de colla. ¶ Tamē premiſſis non obſtantibus
contrariā ſniam de iure veriorē eſſe ſentio. ſ. qđ matri debeat̄ tm̄ tertia
eius ꝙ ipſi matri abinteſtato de iure cõmuni deberet̄ ⁊ ſic tertia ſepti
me partis. preſertim ex infra ſcriptis: ⁊ primo qꝛ mater cū ſex ſorori-
bus vtrinqꝫ coniunctis perſone defuncte ſucceſſura fuiſſet de iure cõi
abinteſtato pro virili portione. ⁊ ſic in ſeptima parte: vt in. d. auṫ. de-
functo. C. ad tertul. cū ergo ſtatutū ſub dicta rubrica de ſucceſ. abinte.
deferat in caſu ꝓpoſito matri debitū bonorū ſubſidiū qđ quidē ꝑ ſta-
tuētes ibi declaratur eſſe tertiam partem portionis que eidē abinte-
ſtato obueniret ſequit̄ qđ eſt tertia ſeptime partis: quia ſeptima pars
ſibi obuenire deberet abinteſtato ⁊ neceſſe eſt intelligere ſtatutum de
portione que erat eidē matri abinteſtato obuentura. ſ. inſpecta diſpo-
ſitiōe iuris communis: qꝛ inſpecta diſpoſitiōe dicti ſtatuti ⁊ non iuris
communis matri nõ erat obuētura aliqua portio ſucceſſionis abinte-
ſtato de qua habere ⁊ deducere poſſet mater tertiā id eſt legitimam:
qm̄ ſtatutum excludit matrem ab omni ſucceſſione ⁊ portione in bonis
6 ⁊ hereditate filij preterqꝫ a dicta legitima: vn̄ † cum verba ſtatuti non
conueniant niſi tertie parti portionis que obuētura eſſet matri de iu-
re cõmuni debet neceſſario de illa intelligi diſpoſitio dicti ſtatuti ⁊ nõ
de alia. l. iiij. §. toties. ff. de dā. infec. l. ita autē in princ. ff. de admi. tu. c.
indēnitatibus. §. pe. de elec. in. vj. voluerunt enim ſtatuentes ſolū ma-
tri ſaluam eſſe illam legitimā que ſibi erat debita de iure cõi: vt oſten-
dunt manifeſte verba predicta ſic neceſſario interpretāda ⁊ intelligen
da vt dixi. ſed de iure cõi mater non erat habitura pro legitima niſi ter
tiam ſeptime partis propter dictas ſorores que a iure cõi non erāt ex-
cluſe a ſucceſſione inteſtati. ⁊ lꝫ ſorores a ſtatuto ſint excluſe a ſucceſſio
ne hoc non habet obſtare qꝛ etiā mater eſt excluſa ab hereditate ⁊ ſuc-
ceſſione inteſtati ⁊ viſum eſt ſtatuētibus ſatis eſſe reſeruare matri illā
legitimam quā ſibi ius cõe deferebat ⁊ nõ habuerūt reſpectum ſtatuē
tes ad tertiam portionis que ei abinteſtato obueniret de iure munici-
pali: quia vt dixi de iure muni. nulla erat etiā matri obuentura portio
ex qua veniret detrahēda ⁊ preſtāda ipſi matri tertia cū ſtatutū pror-
ſus excludat matrē a ſucceſſione ⁊ ſolū ſibi reſeruet dictaꝫ tertiam pro
legitima ſeu debito bonorū ſubſidio. ⁊ ideo ſtatutum nõ dixit tertiam
omnium bonorum ſed dixit tertiam portionis que eidem ab inteſta-
7 to obueniret. ¶ † Comprobatur quia vnum verbum quādo eſt ambi-
gue poſitum in aliqua diſpoſitione interpretatur ⁊ declaratur ſm̄ ꝙ
tale verbum reperitur clarius poſitum in alia parte eiuſdem diſpoſi-
tionis. l. qui filiabus. in prin. ⁊. l. ſi ſeruus plurium. §. ſi. ff. de leg. j. ⁊. l.
vtrū. ff. de peti. here. ſed in dicto ſtatuto in ver. deſcendētes autem ma
ſculi ⁊ ex feminis ⁊c. ſtatutū loquens de legitima deducēda ⁊ preſtan-
da maſculis natis ex feminis deſcendentibus ab illo de cuius heredi-
tate agitur clare dicit illam eſſe deducēdam ex legitima portione que
eis deberetur ſeu deberi poſſet de iure cõi ergo ita debet intelligi ſtatu
tum predictum in prima parte dum loquitur de tertia parte portiōis
que matri abinteſtato obueniret. nā debet intelligi de portione que ma
8 tri abinteſtato obueniret. ſ. ſm̄ diſpoſitionem iuris cõis. ¶ † Confir-
matur hec cõcluſio qꝛ ſtatutū interpretandum eſt vt quātominus fie-
ri pōt ledat ius cõmune. l. ij. C. de nox. c. cum dilectus. de conſue. Sed
ſi nos accipimus legitimam matris eſſe tertiam totius extantibus di
ctis ſex ſororibus perſone defuncte magis leditur ius cõmune ꝗ̃ ſi ac
cipiamus legitimam matris eſſe tertiam ſeptime partis per id quod
habetur in. d. l. pap. §. quoniam autem quarta. ⁊. d. l. parētibus. de in-
9 offi. teſt. iūcta. d. auṫ. defuncto. ¶ † Fortificatur qꝛ ſtatuentes excludē-
do dictas ſorores videntur moti ad excludendum eas fauore agnati
exiſtentis vſqꝫ ad quartum gradum qui de iure cõi potuiſſet excludi
a ſororibus: vnde illud quod aufertur dictis ſororibus ab inteſtato dꝫ
cedere ad commodum dicti agnati cuius fauore ſorores excluduntur
non autem debet cedere ad commodū matris quā ſtatutū etiā excludit
a ſucceſſione inteſtati ſibi cõpetente de iure cõi ⁊ ſolum ſibi dictam le-
gitimaꝫ reſeruat. l. ij. §. ſi duo fratres. ⁊ quod ibi not. Bar. ff. de colla.
bo. l. ſi legatarius. C. de leg. l. reſcriptū. §. amittere. ff. de his qui. vt in-
dig. ⁊. l. ſi vnqꝫ. C. de reuo. dona. l. j. ⁊. ij. C. de inoffi. dona. Sed ſi intelli
geretur qđ dicta legitima matris eſſet tertia totius ſequeretur quod
excluſio ſororum cederet ad augendaꝫ legitimā matris quā ſtatuētes
odio proſequuti ſunt excludendo eam a ſucceſſione ſibi debita de iure
10 cõmuni ⁊ fauēdo agnatis maſculis. ⁊ preſumūtur † ſtatuentes moti ea
ratione qꝛ per tales maſculos conſeruātur agnationes ⁊ familie circa
quod verſat̄ publica vtilitas. l. j. §. ſed ſi ſeruus. ff. de vē. inſpi. ⁊ ita no.
Cy. in. l. j. C. de adul. ⁊ Joā. and. in addi. Spe. in rubri. de ſucceſ. abin-
teſta. ⁊ Bald. in. l. ſcimus. in ſi. prin. C. de inoffi. teſt. ⁊ in. l. maximū vi-
tium. C. de libe. prete. cū ſi. iſta ergo ratio fauoris concernit tm̄ agna-
tos illos maſculos non autē matrem defuncte perſone merito non de-
bet ad eam extendi. l. inter ſtipulātem. §. ſacram. verſi. ſed hec diſſimi-
lia. ff. de verb. obli. l. cuꝫ pater. §. dulciſſimis. ff. de leg. ij. ⁊ ad predicta
bene faciūt que concludit Pau. de ca. conſi. ccl. incip. in chriſti nomi-
ne. ſup primo pūcto quāta ſit ⁊c. ⁊ in. d. l. plane. §. ſi duobus. ¶ Acce-
11 dit etiam qꝛ † ſtatuto predicto cautum eſt quod etiam ſorores non do-
tate de bonis paternis ⁊ deficientibus alijs bonis poſſint petere do-
tem in bonis fratris vtrinqꝫ coniuncti et illud onus dotandi tranſiuit
etiā de iure in heredes dicti fratris. l. ſi quis a liberis. §. itē reſcriptū.
ff. de libe. agno. no. Dy. in. l. in inſulam. §. j. ff. ſolu. mat. no. Bar. in. l. ſi
marito. §. ſi volūtate. eo. ti. ⁊ in. l. iure. §. ſi debitori. ff. quibus mo. pig.
vel hypo. ſol. ⁊ in. l. poſt dotem. in. ij. q. ff. ſolu. ma. ⁊ Bal. in. l. fin. C. de
dot. promiſ. ⁊ ſic poſſunt ſorores in bonis fratrum aliquid cõſequi. et
ideo videt̄ ꝙ intentio ſtatuti fuerit quod dicte ſorores faciant partem
12 ſicut dicimus ꝙ † qn̄ filia aliquid acceptura eſt ex bonis patris: licet il-
lud ſit minus ꝗ̃ legitima tamē in legitima filia ipſa facit parteꝫ alijs
filijs maſculis perinde ac ſi totam ſuā partē legitime accepiſſet ſcḋm
Bal. ⁊ Joā. de imo. in. l. huiuſmodi. §. ſi titio. per illū tex. ff. de leg. j. ⁊
no. Bald. in. l. duobus. eo. tit. ⁊ conſuluit Bal. in conſi. incipiente ſta-
tuto cauetur quod filie teneantur ſeruare teſtamentum patris ⁊c. et
Bal. in. d.

Bal. in. d. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. tol. ⁊ ponit Bal. in. d. auṫ.
nouiſſima. i vlti. q. lꝫ ibi ſe nõ firmet: facit qđ no. Bart. in. l. j. §. filiū. i
iiij. q. ff. de bo. poſſeſ. cõtra tab. ⁊ tenet etiā hoc Ludo. roma. in. l. vni
ca. C. quādo non petē. par. tamen magis me mouent alia ſuperiora
ꝗ̃ hec ratio vltimo loco adducta: ideo illis magis adhereo. ¶ Et ꝑ
13 predicta recte intuēti † patet reſponſio ad allegata in cõtrarium ad
que etiā ſpecialius reſponderi pōt. Et primo nõ obſtat primū argu
mentū dū dicebatur ꝙ dicte ſorores ſunt excluſe a ſucceſſione. ⁊ per
cõſequēs debent haberi ac ſi nõ extarent: qꝛ reſpõdeo ꝙ quo ad ſuc-
ceſſionē regulādā mere ſm̄ diſpoſitionē ſtatutorū debēt haberi pre
dicte ſorores ac ſi nõ extarēt: ſed in diſcutiendo quanta ſit legitima
matris ſtatutū voluit dari matri tertiā illiꝰ portionis que ei ab inte
ſtato obueniret de iure cõmuni: vt colligit̄ neceſſario ex verbis dicti
ſtatuti: ꝓut. ſ. deduxi: vnde cum ſtatutū quātū ad hoc habeat reſpe
ctum ad ius cõmune cõſtat de iure cõmuni ſorores nõ habent̄ pro
mortuis etiā extāte matre: vt in dicta auṫ. defuncto. ¶ Secundo re-
ſpõdeo qđ habent̄ ſorores pro non extantibus inſpecta diſpoſitiōe
ſtatuti. ſ. quo ad agnatū maſculū cuius contēplatione et fauore ſunt
excluſe. ⁊ ideo talis excluſio dꝫ cedere ad cõmodū agnatoꝝ maſculo
rum nõ auteꝫ matris cui ſtatuentes noluerunt prodeſſe: imo eā vo-
luerūt excludere a ſucceſſione inteſtati ad quā vocabatur de iure cõ-
muni: ita ꝓbat̄ i. d. l. ij. §. ſi duo fratres. ⁊ qđ ibi no. Bar. ff. de colla.
bo. cū alijs. ſ. allegatis. poſſet etiaꝫ alia reſponſio colligi ex his que
dixi in vltimo argumēto vltime partis. tamen ſuperiores rñſiones
14 ſunt magis tute. ¶ † Et per iſtas rñſiōes ſunt ſublata alia argumē
ta dum dicebatur qđ in legitima ⁊ in ſucceſſione inteſtati eſt locus
iuri accreſcēdi: ergo portio filiarū accreſcere debet matri. nā reſpon
detur ꝙ poſito qđ in legitima ſit locus iuri accreſcēdi in quo tm̄ doc.
ſatis variarūt in. d. l. plane. §. ſi duobus. ⁊ in. d. l. pater filium. ⁊. in. d.
auṫ. nouiſſima. cū ſuis cõcor. Attamē poſito ꝙ verū eſſet ꝙ haberet
locū ius accreſcendi illud non habet in propoſito caſu obſtare: quia
in caſu in quo ipſi loquuntur ceſſabat ratio que militat i caſu noſtro
ſ. ꝙ ſorores eſſent excluſe cõtēplatione alterius pſone quā illius que
allegat ſibi ad augmētum ſue legitime accreuiſſe portioneꝫ illarum
ſororū. nam in caſu noſtro ſtatutum excludit ſorores contēplatione
agnati maſculi ꝓpter agnationē cõſeruandā nõ cõtēplatiōe matris
que pretendit ius accreſcendi ad augmentum ſue legitime: vnde hoc
emolumētū a quo excluſe ſunt ſorores cedere dꝫ ad cõmodū agnati
cuius contemplatione ſunt excluſe dicte ſorores. d. §. ſi duo fratres.
⁊ dictuꝫ eſt. ſ. ¶ Preterea nos ſumus in diſpoſitione ſtatuti quod
circa ipſaꝫ caſſationē legitime debite matri ſe refert ad tertiā illius
portionis que eidē ab inteſtato obueniret. ſ. de iure cõmuni. vt oſten-
dūt verba dicti ſtatuti ſm̄ verū ſenſum: vt. ſ. dixi. ⁊ inſpecto iure cõi
eſt tertia ſeptime nõ autē totius: vt eſt dictū: ſed allegata in cõtrariū
nõ loquuntur quando eſſemus in diſpoſitione ſtatuti ita prouiden
tis: ſed loquunt̄ in caſu in quo lꝫ in legitima haberet locum ius ac-
15 creſcēdi nõ offendebantur verba alicuius ſtatuti. ¶ † Et per hec re
ſponſum ad tertium quartum ⁊ quintū argumētum: qꝛ lꝫ dicte ſoro-
res non admittant̄ ad partem nec admitti ſperentur: tamē ſatis eſt
ꝙ inſpecto iure cõmuni ad qđ habuerunt reſpectum ſtatuētes dicte
ſorores fuiſſent ſucceſſure. ¶ Et ꝗ̃uis ex forma ſtatuti auferatur ſo
roribus emolumētū nõ debet illud matri applicari ſed agnato ma-
ſculo cuius cõtemplatione ſorores excluduntur vt iam dixi. ¶ Et ſic
dato ꝙ vera eſſet opi. Jac. but. in diſpu. p̄alleg. cui tamen contradi-
cit Bar. in. d. l. pater filiū. in repetitione. ⁊ Bal. Ang. Jo. de imo. ⁊
Pau. de ca. in. d. l. plane. §. ſi duobus. attamen non hꝫ obſtare pro-
pter diuerſitatem caſuum: vt patet ex rationibus. ſ. proxime dictis.
¶ Per quas etiā patet non obſtare id quod habetur in. d. l. illā. cū
ibi no. per Bal. ⁊ alios qꝛ in trāſactiōe dicte legitime cū ſtatutū ha
beat reſpectū ad ſucceſſionē que fieret de iure cõmuni vt ſepe dictū
eſt ſatis apparet quod habuit in cõſequentiam reſpectum ad perſo
nas que in ſucceſſione iuris cõis concurrerent cū matre quo ad intel
ligendum quāta ſit dicta legitima reſeruata matri ⁊ dato ꝙ ſtatutū
illam ſucceſſionē iure cõmuni delatā ſororibus auferat eiuſdem con
templatione ⁊ fauore agnati maſculi cauſa conſeruande agnationis
hoc cedere debet ad commodum dicti agnati non autem matris vt
ſuperius opportune deductum eſſe arbitror.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxcviij.

1 ☞ Jus ſubſtitutionis an̄ euētū cõditionis nõ trāſit ad heredē. 2.
3 Illa verba eius filios ſubſtituit prolata in tertia perſona debēt in-
telligi de perſona teſtatoris.
4 Appellatione matris an comprehendatur auia.
5 Hereditas ſiue agnita ſiue non tranſmittitur ad ſuos heredes. 6.
7 Agnati dicuntur qui per perſonam virilis ſexus coniunguntur.
8 Per aditionem hereditatis deſinunt eſſe bona defuncti.
9 Si filia renūtiauit bonis maternis que poſtea peruenerunt ad fra-
trem qui deceſſit inteſtatus an excludatur a ſuccedendo fratri.
10 Si filia renuntiauit bonis paternis an intelligat̄ renūtiaſſe feudo.
11 De ſtatuto mediolani ꝙ nulla mulier extra iuriſdictionem nubat
cum hereditate alias non ſuccedat.
12 Qualitas iuncta verbo debet intelligi ſecundum tempus verbi.
13 Pater debet habere vſumfructum de bonis maternis.
14 Dictio ex: quid importet.
15 Auia paterna non eſt de linea paterna.
16 An ſtatutum loquens de filio comprehendat nepotem. 17.
18 Ubi ſtatuta debēt intelligi ad literā nullā recipiūt interpretationē.

¶ Conſilium. cxcviij.

¶ An ſubſtitutio tranſeat ad hr̄des. An ſtatutū diſponens ꝙ filij
maſculi p̄ferant̄ ſororibꝰ defuncte pſone niſi in bōis obuētis a ma-
tre vel cõiūcto ꝑ matrē ex dote vel titulo lucratiuo habeat locū i bo
nis obuentis ab auia paterna ⁊ ſic appellatione mr̄is veniat auia et
an habeat locū in bōis que nõ immediate ſꝫ mediate obuenerūt ad
defunctā pſonā a matre vel auia vt qꝛ obuenerunt a p̄re qui fuerat
heres dicte matris ⁊ quomodo intelligatur titulus lucratiuus.

Domini redēptoris nr̄i in-
uocato ſuffragio. ¶Perſpectis his que i themate narrā-
tur circa primū dubiū quo queritur quis admittat̄ ad
ſubſtitutionē factam dicto Franciſco nepoti dicti teſtatoris nato ex
quodam filio naturali dicti teſtatoris in dictis libris quingentis in
1 quibus fuit inſtitutus dictus Frāciſcus. ¶ † Preſuppono primo
qđ dictus teſtator potuit dicto ſuo nepoti relinquere vſqꝫ ad duode
cimā partē bonorū ſuorū attento ꝙ idē teſtator legitimā prolē ha
bebat ita probat̄ in. l. ſi. C. de natu. lib. iūcta. l. ij. eo. ti. illud vero quod
vltra duodecimā partē ſibi relictū reperiret̄ applicari dꝫ legitimis
liberis teſtatoris ſicut traditur in. d. l. ij. Quantum vero ad dictam
duodecimā partē vſqꝫ ad quā cū effectu potuit ſibi relinqui dico ex
ſubſtitutione vocari dictū Bernardinū tm̄ qꝛ reliq ſubſtituti. ſ. brā
dilixius filiꝰ teſtõris ⁊ Antonius frater eiuſdē Brādilixij ⁊ dña Ja
coba mater dci Frāciſci deceſſerūt an̄ mortē dicti Frāciſci ⁊ an̄ vllā
2 repudiationē factā ꝑ dictū Frāciſcū de dicto relicto ⁊ cõſtat † qđ ius
ſubſtõnis qualiſcūqꝫ ſit ipa ſubſtõ nõ trāſit ad heredē ipſiꝰ ſubſtitu
ti decedētis an̄ euentū cõditionis ipſius ſubſtõnis. l. q liberis. §. hec
verba. l. ſed ſi plures. in prin. l. qui plures heredes. l. lucius. §. ſi. ff. de
vulg. ⁊ pup. l. toties. ff. de acq. here. l. ſi ex pluribꝰ. ff. de ſuis ⁊ legi. l.
heredes mei. §. cū ita. ff. ad treb. ⁊ not. in. l. vnica. C. de his qui an̄ ap.
tab. vn̄ ſolus ille qui ex ſubſtitutis ſupeſt totū ſibi vēdicat vt in dcis
iuribꝰ hr̄. ⁊ hoc ꝓcedit ſi in dicta ſubſtõne nõ fuerūt expreſſe ſubſti-
tuti filij dicti Brādilixij. ⁊ ita ſe hꝫ copia teſtamēti in themate regi
ſtrata cuiꝰ v̄ba hec ſunt: vcꝫ ⁊ in dictis qngentis ſubſtituit ipſi Frā
ciſco eiꝰ nepoti Antoniū ⁊ Bernardinū pro duabus quartis ⁊ brā
dilixiū eius filios pro vna quarta parte ⁊ dñam Jacobā matrē dicti
Frāciſci nepotis ipſiꝰ teſtatoris pro alia quarta parte: nõ eñ dixit
teſtator ꝙ ſubſtitueret Brādilixiū ⁊ filios Brādilixij. ſed qđ ſubſti
tuebat Antoniū Bernardinū ⁊ Brādilixiū eius filios. ſ. teſtõris: ⁊
ita putādū eſt ꝙ in originalibꝰ ſcriptū repiat̄: qꝛ qua rõne voluiſſet
ſubſtituere filios Brādilixij vna cū Brādilixio eadē ratione veri-
ſimiliter debuiſſet ſubſtituere filios Antonij ⁊ Bernardini cū eos
Antoniū Bernardinū ⁊ Brādixiliū equis portionibꝰ in eadē ora
tione vocauerit in ſubſtitutiōe p̄dicta. arg. l. iam hoc iure. ⁊. l. lucius.
in prin. ff. de vulg. ⁊ pup. Si enim teſtator voluiſſet ꝑ illā dictionē fi
lios ſubſtituere etiā filios Brādilixij adieciſſet copulā dicēdo ⁊ eiꝰ
filios de cuius copule natura eſt augere ſecꝰ vbi deeſt copula. l. ea tñ
3 adiectio. de leg. iij. ¶ † Cõfirmo qꝛ illa v̄ba. ſ. eiꝰ filios ſubſtituit ⁊c.
prolata in tertia pſona potius debēt intelligi de pſona teſtatoris. et
ſic eiꝰ. ſ. teſtatoris filios ꝗ̃ de pſona heredis. i. eiꝰ. ſ. Brādixilij: vt. l.
ex facto. in prin. cū gl. in verb. ſuā. Et ibi ad hoc illā põderāt Bart.
⁊ alij poſt eū. ff. ad treb. ⁊ no. ēt Bar. i. l. cū teſtamēto. ff. de aur. et ar.
leg. tñ precedēs ratio tutior eſt ⁊ verba ex ſe clara ſunt. Si aūt ſubſti
tuiſſet teſtator nedū Brādilixiū filiū ſuū. ſed etiā filios Brādilixij
⁊ ſic verba teſtamēti dicerēt ⁊ Brādilixiū ⁊ eiꝰ filios pro vna quar
ta parte tūc nõ dicerē Bernardinū in totū admitti: ſed filij Brādi-
lixij haberēt primo vnā quartā partē in qua fuerūt ſubſtituti con-
iūcti re ⁊ verbis cū Brādilixio patre ſuo. ⁊ ſimiliter de partibꝰ di-
cti Antonij ⁊ dicte Jacobe haberēt tm̄ quantū Bernardinꝰ. ꝑ. l. re
cõiūcti cū ſua materia. ff. de leg. iij. ſuper quo vltimo nõ inſiſto vlte-
rius qꝛ vt dixi ex verbis teſtamēti appoſitis in themate clare appet
filios Brādilixij non fuiſſe ſubſtitutos. ¶ Circa ſecūdū dubiū quo
querit̄ vtrū in bonis peruētis ad Brādilixiū a matre ipſius Bran
dilixij p̄feratur Julia ⁊ Poliſena filie eiuſdē Brandilixij: an vero
equaliter ſuccedāt ipſe ⁊ dictus Bernardinus earū patruus. Du-
biū faciunt ſtatuta predicta maxime ſtatutum ſub rubrica de ſucceſ
ſionibus ab inteſt. aſcēdentium ⁊ collateralium. in ver. agnati nanqꝫ
maſculi. ibi dū dicit niſi in bonis. vt. ſ. ad defunctā perſonā a matre
vel a pſona cõiuncta per matrē dictarum ſororū ⁊ filiarum in qui-
bus ius cõmune ſeruet̄. ⁊ cõſtat ꝙ in hereditate fratrū dictarū puel
larum de iure cõmuni preferuntur ipſe ſorores patruo. vt in auṫ. ceſ-
ſante. ⁊ in auṫ. poſt fratres. C. de legi. hered. ⁊. l. j. ⁊. iij. eo. ti. ⁊ dato ꝙ
dicta bona nõ peruenerint ad fratres dictarum puellarum a matre
4 tamen prouenerūt ab auia. ⁊ † appellatione matris videtur ꝙ com-

prehendat̃ auia.l.iuſta.ff.de verb.ſig.⁊ qđ no.gl.in.l.nõnunꝙ̃.iũcto
tex.ff.de colla.bo.ſaltẽ cũ dictus verſiculus ſtatuti nõ loquat̃ in caſu
odioſo:ſed potius fauorabili ⁊ conſono iuri cõi.Bene faciũt no.per
Bar.in.l.liberoꝝ.in fi.ff.de verb.ſig.⁊ in aut̃.ex teſtõ.C.de ſecũ.nup.
⁊ Jo.an.in addi.Spec.in tit.de ſucceſ.ab inteſta.in rub.in.j.col.in v.
eſt ſciendũ.⁊ Bal.in.l.ſcimus.in fi.princi.in.vij.q.C.de inoffi.teſta.et
in.l.ij.C.de bo.mater.¶ Unde dicit Bal.in.l.illã.in p̃n.C.de colla-
tio.ꝙ ſtatutũ excludẽs matrẽ videt̃ excludere auiã:qꝛ fortior eſt ra-
tio excludendi matrẽ ꝙ̃ auiã.allegat no.p Cy.in.l.j.C.que ſit lon.cõ-
ſue.¶ Et ſimiliter Bal.i.l.qđ vero.ff.de legi.querit an ſi ſtatutũ di-
cit ꝙ frater defuncte pſone excludat matrem vel excludat auiam.et
dicit ꝙ Ricar.malũ.⁊ Bar.in.l.ij.§.vidẽdũ.ff.ad tertul.tenuerãt ꝙ
ſic:qꝛ duo videnť eſſe pcepta ſtatuti:vnũ ꝙ frater ſuccedat:aliud qđ
mater nõ ſuccedat.vñ cũ p primũ preceptũ fiat incluſio vnius.l.fra-
tris intelligit̃ facta excluſio generalis aliorũ.l.quod in rerũ.§.ſi qs.
de leg.j.⁊ ſic ſequit̃ qđ auia excluditur.dicit tñ ꝙ Jac.but.tenuit cõ-
trariũ:qꝛ tale ſtatutũ eſt contra rationem.Item qꝛ caſus de auia eſt
omiſſus:ergo ſtatur iuri cõi.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſol.mat.l.ſi extra-
neus.ff.de cõdi.ob cau.⁊ ſic erit melioris cõditionis auia ꝙ̃ mater.
nec mirũ ſm Bal.qꝛ ſi mater eſſet exheredata auia non eſſet preteri-
ta admitteret̃ auia ⁊ mater remaneret excluſa.l.pater filiũ.⁊.l.ſi is.
ff.de inoffi.teſt.⁊ ſic ſentit ꝙ vbi ſtatutũ nõ eſſet cõtra rationẽ appel
latiõe matris cõprehenderet̃ auia:ſꝫ in caſu ſtatuti noſtri nõ eſt con-
tra rationẽ imo eſt ſm rationẽ ꝙ ſorores q̃ ſunt in priori gradu pre-
ferant̃ patruo qui eſt in vlteriori gradu:vt etiã ius cõe dictat prout
dictũ eſt.ſ.¶ Pro hoc adduco.l.neſennius.ff.de neg.geſ.vbi illud
quod eſt ſtatutum in matre trahitur ad auiam.vnde dicit ibi Bald.
ꝙ ille tex.facit ad ſtatutã diſponẽs ꝙ mater nõ ſuccedat extantibus
fratribus:qꝛ habebat locũ etiã in auia.⁊ dicit Bal.ibi ꝙ nulla alia
lex eſt que ad hoc meli9 faciat ꝙ̃ illa.¶ Ad idẽ qđ not.Cy.in.l.lege
iulia.§.hoc capite.⁊.ff.de ritu nup.in addi.per illũ tex.⁊ ibi ẽt Bal.
in lectu.antiqua vbi dicũt ꝙ in odioſis ⁊ penalib9 pcedit ꝙ appel-
latione patris ⁊ matris nõ cõtineat̃ auus ⁊ auia.vt ibi.⁊.l.pater.cũ
l.ſeq.ff.de adul.⁊ ſic ſentiũt aliud eſſe quando non ſumus in penali-
bus vel odioſis.¶ Sed premiſſis nõ obſtãtibus cõtrariã ſentẽtiã
puto de iure veriorẽ.ſ.ꝙ in dictis bonis ad Brãdilixium peruentis
a matre ſeruari debeat diſpoſitio ſtatuti ſub rubrica de ſucceſ.ab in-
teſt.aſcẽdẽtiũ ⁊ collateraliũ in ver.agnati ⁊c.vbi cautũ eſt ꝙ agnati
maſculi trãſuerſales ſeu alter ex illis vſqꝫ ad quartũ gradũ incluſiue
gradum numerando ſm ius ciuile preferant̃ oĩbus feminis tranſ-
uerſalibus agnatis etiã infra dictũ gradũ exiſtẽtibus preterꝙ̃ ſoro-
ribus perſone defuncte vtrinqꝫ cõiũctis vel ex patre tñ vel filiabus
fratrũ maſculorũ perſone defuncte ſimiliter cõiũctorũ ſaluis diſpo-
ſitis in eodẽ ſtatuto ⁊ ſaluo ſi ipſe vel aliqua earũ concurrerẽt cũ pa-
truo ſeu patruis defuncte pſone quo caſu cũ eo ſeu eis pariter admit
5 tant̃ vñ in ppoſito preſuppono qđ † veritas eſt qđ agitur nũc de he-
reditate filiorũ maſculorũ dicti Brandilixij quibus ſolis maſculis
ex forma ſtatutorũ delata fuit hereditas patris:⁊ qui filij maſculi he
reditatem dicti ſui patris agnitam vel etiã nõ agnitã trãſmittũt ad
heredes ſuos.l.apud hoſtes.C.de ſuis ⁊ legi.l.iij.C.de iure delib.l.ex
militari.§.fi.cũ.l.ſeq.ff.de teſta.mili.in.l.liber homo.§.fi.ff.de ſtipu.
ſer.⁊.l.vẽtre.ver.ſed ſi vacuo.⁊ ibi plene not.de acq.here.⁊.l.j.§.ibi-
dem.⁊ ibi Bar.ff.de colla.bo.⁊ no.in.l.ſi infanti.maxime p doct.C.
de iure delib.ſm opiniões magis cões approbatas in iudicijs ⁊ in
ſcholis.⁊ ꝙ̃uis Bal.poſt gl.in.d.l.ſi infanti.tenuerit ꝙ infans non
trãſmittat hereditatẽ patris nõ agnitã,ſed maior infante ſic tamen
alij magis cõiter tenẽt contrarium ⁊ iſta videt̃ veritas per.l.lucius.
ff.de iure fiſci.⁊ per.l.ij.§.ſi quis ex liberis.ff.ad tertul.ſm verũ intel
lectũ traditũ ibi per Bart.poſt gl.⁊ qꝛ potius maior eſt ratio in in-
fante ꝙ trãſmittat hr̃ditatẽ nõ aditã quã in eo qui eſt in maiori eta-
te ergo ſibi magis debet ſuccurri vt trãſmittat.l.ventre.cũ ibi not.ſ.
allega.¶ Hoc etiã probat̃ per.l.ſi filius qui patri.ff.de vulg.⁊ pu-
pil.inducẽdo vt per Bar.in.d.l.ſi infanti.¶ Nec ẽ dicẽdũ qđ tex.in
d.l.ſi infanti.corrigat dicta iura qꝛ diſpoſitio illius.l.emanauit ad
fauẽdũ infanti vt ibi patet.Preterea ille text.nõ loquitur in heredi-
tate paterna ſed materna vel alteri9 ꝙ̃ patris put ptꝫ ex principio
illius.l.ita etiã ibi innuit text.in verſi.parẽte ibi dum dicit ſiue viuo
parẽte.⁊c.¶ Poſſet ẽt aliter rñderi ad illã.l.per id qđ ibi dicit tex.
in verb.deuoluta inducẽdo vt ibi p Bar.⁊ ideo ipſemet Bal.poſt-
ea in.d.l.apud hoſtes.ſeipm correxit ⁊ tenuit cõem opinionem,vñ
ſniam Bal.in.d.l.ſi infanti.reprehẽdit Rapha.Fulg.⁊ ibi Joã.de
imo.i.d.l.vẽtre.⁊ lꝫ Sali.in.d.l.apud hoſtes.conet̃ ſuſtinere ꝙ nedũ
infans ſꝫ nec ẽt maior infante trãſmittat hereditatẽ patris nõ agni
tam tñ illã opinionẽ que eſt cõtra cõem ſniam nõ bñ probat nec bñ
reſpõdet ad iura.ſ.alleg.¶ Et anno preterito legendo.d.l.ſi infan
ti.tenui dictã cõem opinionem.⁊ ibi etiã in ſcriptis reſpondi ad alle
gata per Sali.⁊ alios in ꝯtrium qđ hic nõ puto expedire referre ⁊ eo
magis qꝛ ſi recte memor ſum p ſtatuta ciuitatis Bononie puiſum ẽ
hereditatẽ quãlibet nõ aditã trãſmitti:in dctã ergo hereditate trãſ-
miſſa in qua in effectu reperiũtur dicta bona ad primũ Brãdilixiũ
peruẽta a matre cõcurrunt dicte ſorores dicti vltimi Brãdilixij in-
fantis cũ dicto Bernardino patruo cũ quo debẽt pariter admitti ⁊
ſic per dictũ ſtatutũ eſt fundata intẽtio dicti Bernardini.¶ Solũ
eſt vidẽdũ an illa clauſula ⁊ exceptio poſita poſt verſiculũ ſtatuti in
qua dicit̃ niſi in bonis.vt.ſ.ad defunctam perſonã peruentis a ma-
tre vel a coniuncta perſona per matrẽ dictarũ ſororum vel filiarum
in quibus ius commune ſeruetur ⁊c.iũctis.ſ.in cõtrarium adductis
habeat obſtare.⁊ dico ꝙ nõ:qꝛ certũ eſt ꝙ dicta bona nõ puenerũt
ad dictos filios maſculos Brãdilixij a matre dcãrũ ſororũ.ſ.Julie
⁊ Poliſene nec a perſona cõiũcta per matrẽ dictarũ ſororũ qꝛ iſta
bona obuenerũt dictis filijs maſculis infantibus a patre eorum.ſ.a
dicto Brãdilixio qui nõ dicebatur cõiungi dictis ſuis filijs per ma
6 trem dictarũ filiarũ:qꝛ † pater eſt agnatus immediat9 dictarũ filia-
rũ.l.filius.ff.de ſuis ⁊ legi.l.j.§.primo gradu.ff.de gra.⁊ ſi aliter in-
telligeremus ſequeretur ꝙ nedum bona materna ſed etiã ꝙ omnia
⁊ quecũqꝫ bona paterna que obueniſſent filio ſi filius poſtea decede-
ret ſupſtite ſorore ⁊ patruo deberẽt obuenire ſorori in totum exclu-
ſo patruo quaſi dicerẽtur obueniſſe filio defuncto a perſona que di-
ceretur cõiuncta ipſi ſorori per matrem dicte ſororis propter cõiun
ctionem matrimonij qua mediãte ſubſequuta eſt procreatio ⁊ cõiũ-
ctio inter patrẽ ⁊ filios.cuius cõtrarium aperte voluit ſtatutum qđ
intellexit facere differẽtiã inter bona paterna ſeu obueniẽtia a linea
paterna ⁊ bona proueniẽtia a matre vel a coniuncto per lineam ma
ternã.hoc etiã ptꝫ qꝛ ſi dicte ſorores dicerẽtur cõiungi patri ſuo per
feminã ſequeret̃ qđ dicerent̃ cognate ipſi patri nõ autem agnate qđ
7 eſt falſum.d.l.filius.† agnati enĩ ſunt qui per perſonã virilis ſexus
cõiunguntur.cognati vero dicerent̃ qui per pſonas feminini ſexus
cõiunguntur.inſti.de legi.agna.tute.circa prin.⁊.l.ij.§.j.ff.de ſuis et
legi.¶ Nõ obſtãt ſi dicat̃ qđ dato ꝙ iſta bona nõ puenerint a ma-
tre dictarũ puellarũ tñ puenerint ad filios maſculos dicti Brãdili
xij ab auia paterna dictarũ puellarũ que venit appellatiõe mr̃is qꝛ
8 rñdeo † ꝙ dicta bona obueniſſe dicũtur filijs maſculis dicti Brãdi
lixij a patre.i.a dicto Brãdilixio non ab auia paterna cuius fuerat
heres dictus Brãdilixius maior ⁊ per aditionẽ hereditatis mater-
ne fcã a Brãdilixio maiore deſierũt illa bona dici amplius mater-
na vel auie paterne:ſed effecta ſunt bona ppria patris dictarũ puel
larũ.l.ſed ſi plures.§.filio.ff.de vulg.⁊ pupil.l.j.§.veteres.cũ glo.ff.
de acqui.poſ.⁊ not.in.l.heres per ſeruũ.ff.de acquir.here.⁊ in.l.per
hereditariã.ff.de acqui.rerũ do.⁊ expreſſe Bart.in.l.fin.ff.ad tertul.
9 ¶ † Hoc deciditur eſſe clarũ ex his que tradit Oldr.in.l.pactũ qđ
dotali.C.de colla.vbi querit pone filia renuntiauit bonis maternis
que poſtea puenerũt ad fratrẽ ſuũ qui poſtea deceſſit inteſtat9 queri
tur an dicta filia que renũtiauerat bonis maternis excludat̃ a ſucce-
dendo fratri in dictis bonis que fuerũt quondã dicte matris ſtante
dctã renũtiatione ⁊ decidit qđ nõ.allegat bonũ tex.in.l.ſi filius qui
in prin.ff.de bo.lib.qꝛ venit iſta mulier ad hec bona nõ vt materna:
ſꝫ vt fraterna.pro hoc etiã dicit facere.l.ſi.in fi.C.de inoffi.teſta.⁊.l.ſi
mihi ⁊ tibi.in prin.ff.de leg.j.⁊.l.ſi duo.ff.de ſolu.ita etiã expreſſe cõ
ſuluit Ang.in cõſ.lj.in ordine meo.⁊ incipit dñs Gilius ⁊ dña Bo
nefelicia fuerũt ꝯſortes ⁊c.vbi dicit quod renũtiatio facta de bonis
maternis per filiam non excludit eam a ſucceſſione fratris etiã quo
ad bona materna que peruenerũt fratri ex eo qꝛ incõtinenti per adi-
tionem fratris deſierũt eſſe bona materna.allegat.d.l.ſed ſi plures.
10 §.filio.⁊.d.l.ſi.C.de inoffi.teſt.¶ † Pro hoc videt̃ tex.in.c.j.de filijs
natis ex matrimo.ad morga.cõtrac.pro hoc ẽt eſt deciſio Bald.in
l.j.in quinquageſima.q.ff.de rerum diui.vbi querit an filia que renũ
tiauit bonis paternis intelligat̃ renuntiaſſe feudo quod poſtea pre-
tendit ex morte fratrum.⁊ dicit quod nõ per.l.paulo callimacho.§.
j.ff.de lega.iij.⁊ per tex.in.c.j.de eo qui finẽ fecit agnato.¶ Accedit
queſtio tacta per Ludo.roma.in.d.l.j.§.veteres.ff.de acqui.poſ.vbi
dicit quod glo.ibi facit ad queſtionem ſtatuti bononiẽſis diſponen-
tis quod filia dotata nõ ſuccedat in bonis patris.modo cõtingit ꝙ
pater deceſſit relicta filia dotata ⁊ filio maſculo herede.poſtea dece-
dit ille fili9 maſcul9:an dicta ſoror ei ſuccedet in dictis bonis.arguit
primo ꝙ non qꝛ ſtatutum eã excludit a bonis paternis propter do-
tem.poſtea ſubdit contrarium dici poſſe per gloſſam ibi poſitã per
quã apparet quod poſt aditã hereditatem a filio herede nõ dicunt̃
amplius bona paterna tamẽ dicit ſe pro tunc nõ firmare qꝛ queſtio
11 de facto pẽdebat.¶ † Ad idem facit quod not.Raph.cuma.in.d.l.
heres per ſeruum.vbi dicit ſe in queſtione facti dixiſſe pro gl.ibi ꝙ
ſtãte ſtatuto Mediolani quo cauebat̃ quod nulla mulier extra iu-
riſdictionem nubat cum hereditate al's non ſuccedat ⁊ quedam mu-
lier non adiuit hereditatem maternam ⁊ poſtea nupſit extra iuriſdi
ctionẽ.dicebatur quod debebat perdere hereditatem ipſe vero dixit
contrarium qꝛ poſt aditã hereditatẽ non dicebatur amplius here-
ditas materna.vt.l.paulus.eo.tit.⁊.l.ſi ex re.§.fi.ff.de ſtipu.ſeruorũ.
vnde verba dicti ſtatuti debent intelligi cũ hereditate id eſt faculta-
te ſuccedendi:⁊ ſequitur illud etiã Ludo.roma.in.d.l.heres per ſer-
uum:vbi etiã pro illa deciſiõe allegat notata per Bal.in.l.ſi mater
C.de ſuis ⁊ legi.Bene facit quod not.Bar.in rub.ff.de acqui.here.
⁊ in.l.

⁊ in.l.iij.in prin.in ver.quero ergo pro predictorum declaratiõe ⁊c.
ff.de bo.poſ.vbi dixit ꝙ poſtꝙ̃ hereditas eſt adita p heredẽ deſinit
eſſe hereditas ⁊ confundit̃ cũ patrimonio adeũtis:vt.d.§.filio.⁊ qđ
vbi poſt aditionẽ appellat̃ hereditas eſt ipropria loquutio ex qbus
apparet ꝙ dicta bona nõ dicunt̃ pueniſſe ad dictos filios maſculos
Brãdilixij a matre nec etiam ab auia ſed a patre qꝛ tpe quo puene-
rũt ad defunctã perſonã de cuius hereditate agit̃.i.ad Brãdilixiũ
12 infantẽ bona erãt patris dicti infantis.Et qualitas † iuncta verbo
ſeu participio dꝫ intelligi ſm tps ipſius.l.ſ delictis.§.ſi extraneus.
ff.de noxa.l.titius.ff.de teſta.mili.ergo debet attẽdi tẽpus quo dicta
bona peruenerunt ad defunctã perſonã de cuius hereditate agitur.
an tũc dicerentur peruenire a matre ſeu etiã auia:an vero a patre et
cõſtat per prime dicta ꝙ puenerint a patre ergo non ſumus in caſu
cõprehẽſo in dicta clauſula exceptiua.debet enim intelligi illa clau-
ſula exceptiua in bonis q̃ immediate peruenerũt a matre ad defun-
ctam perſonã de cuius ſucceſſione agitur,nõ autem mediate.l.ſociũ
qui in eo.in fi.ff.p ſoc.⁊ patet p ea q̃.ſ.dixi allegãdo Old.Angel.⁊
13 alios in dictis locis.¶ † Hoc etiã pꝫ.nã videm9 ꝙ ſi bona heredita
tis materne obueniũt filijs exiſtẽtibus in patria poteſtate pater dꝫ
habere vſumfructũ:vt p to.titu.C.de bo.mat.⁊ tamẽ ſi poſtea vnus
ex illis filijs decedat ſuperſtite fratre ſuo ⁊ patre pater non habebit
vſumfructũ illi9 partis hereditatis filij defuncti q̃ obuenit dicto frĩ
defuncti.⁊ lex in hoc non diſtinguit iſto caſu an bona iſto caſu origi-
nem primeuã habuerint a matre vel ab alio qꝛ non dicũtur obueni-
re fratri ſupſtiti a matre ſed a fratre ſuo predefuncto.ita ptꝫ in aut̃.
item hereditas.C.de bo.q̃ libe.iũcta.l.j.ij.⁊.iij.C.de bo.mat.¶ Hoc
innuũt verba dicte clauſule q̃ ſe referũt ad ſuperius dicta in ſtatuto
vbi apparet ſtatutũ loqui de bonis q̃ puenerũt ad defunctã perſo-
nã ex dote vel titulo lucratiuo a matre.ponderanda eſt illa dictio ex
14 dote † que dictio ex:denotat cauſam primã ⁊ imediatã.l.nõ dubiũ.
⁊ ibi no.Bar.⁊ alij.C.de legi.l.j.C.ſi ſeruus extero.l.eo tpe.in fi.ff.de
pecu.no.Bar.in.l.j.§.ex incẽdio.ff.de icẽ.rui.nauf.⁊ i.l.j.§.emãcipa
tus.ff.de cõiungẽ.cũ eman.lib.ſed dicta bona peruenerũt ad defun-
ctã pſonã nõ immediate ex dote ſed ex ſucceſſione in hereditate brã-
dilixij pr̃is ſui.itẽ nec dicunt̃ obueniſſe titulo lucratiuo dicto Brã-
dilixio qꝛ deuenerũt ei ex ſucceſſione in hereditate aſcẽdẽtis que non
dicit̃ titulus lucratiuus quo ad deſcẽdẽtẽ cũ ei dicit̃ debita vt eſt ca-
ſus i.l.j.C.de impo.lucra.deſcrip.⁊ ibi Bar.q dicit ꝙ ſi de obueniẽ-
tibus titulo lucratiuo dꝫ ſolui gabella nõ ſoluet̃ de hereditate aſcen
dẽtis obueniẽte deſcẽdẽti:⁊ no.Joan.de imo.poſt Ang.in.l.in ſuis.
ff.de lib.⁊ poſth.⁊ bene facit.l.ſi.C.de cõdi.¶ Item reſpõdeo ꝙ ap
15 pellatiõe † matris de qua i dicto ſtatuto nõ põt intelligi de auia pa-
terna qꝛ auia paterna non eſt de linea paterna ⁊ dictũ ſtatutũ vt ptꝫ
ex plurib9 ſui partib9 facit differẽtiã inter lineã paternã ⁊ maternã
imo expſſe inter auiã paternã ⁊ maternã.nã qñqꝫ vocat auiã pater-
nã ⁊ nõ maternã:vt ptꝫ i verſi.ipſi quidẽ fratres ⁊ eoꝝ filij ⁊c.ibi dũ
dicit niſi matri ⁊ auie paterne ⁊c.⁊ etiã in principio dicti ſtatuti dũ
dicit qđ aſcẽdẽtes maſculi ⁊ per maſculũ preferant̃ in ſuccedẽdo oĩ-
bus alijs aſcẽdentibus defuncte pſone feminis ⁊ etiã maſculis per fe
minã excepta matre vel auia paterna ⁊c.ex qbus apparet qđ ſtatuẽ
tes nõ intellexerũt appellatione matris cõprehendi auiã maternã ⁊
aliã rationẽ haberi voluerũt in auia paterna ꝙ̃ in materna ⁊ pcedẽ-
tia dãt intellectũ ad ſequẽtia.l.qui filiab9.in p̃n.⁊.l.ſi ſeru9 plurium.
§.fi.ff.de leg.j.¶ Denicꝫ vbi appellatiõe matris contineat̃ auia ſal
tem paterna illud eſt impropꝛie ⁊ per extenſionẽ.d.l.iuſta.⁊ ibi no.
⁊ no.Bar.in.l.liberoꝝ.in ver.ſcđo pncipaliter eſt vidẽdũ.iũctis his
que dicit in fine illius.l.⁊ pbat̃ in.l.ij.inducẽdo vt ibi per Bal.C.de
bo.mater.⁊ ptꝫ qꝛ ſi appellatione mr̃is cõprehẽderet̃ ex propria ſi-
gnificatione auia ⁊ appellatione patris cõprehẽderetur auus debe
ret hoc habere locũ etiã in penalibus ⁊ odioſis cuius cõtrariũ pro-
16 bat̃ in.d.l.lege iulia.§.hoc capite.⁊ in.d.l.pr̃.cũ.l.ſeq.¶ † Et ſi bene
memoria tꝫ in concluſione ſtatutorũ ciuitatis bononie cautũ eſt qđ
verba ſtatutorũ accipiant̃ proprie.quo caſu ſtatutum loquens de fi
lio non cõprehenderet nepotem qui ex impropria ſignificatione ve
nit appellatione filij.ita inquit Bal.in.l.maximũ vitiũ.circa.v.col.
C.de lib.prete.⁊ de ſe patet ⁊ id qđ dicimus de ſignificatione filij an
comprehẽdat nepotẽ intelligitur etiã habere locum in hac dictione
pater vel mater an comprehẽdat auum vel auiam.vt.d.l.iuſta.⁊ no.
17 Bar.in.d.l.liberorũ.in fi.⁊ magis cõmunis † cõcluſio qđ improprie
appellatione filij cõprehendatur nepos non autem proprie:vt per
Dy.in.d.l.iuſta.⁊ Bar.in.d.l.liberorum.in ver.ſecũdo principali-
ter.⁊ Bal.in.d.l.maximũ.⁊ in repetitione.l.in ſuis.in vlti.col.de li-
be.⁊ poſthu.⁊ in.l.qſquis.C.ad leg.iul.mate.⁊ Pe.de ancha.in cle.
j.de penis.⁊ patet ex not.per Ant.de but.in.c.in quibuſdã.de penis
18 ⁊ vbi ſtatuta † debent intelligi ad literam nullam recipiunt extẽſio-
nem vltra propriã ſignificationem.vt tenet Bal.in.l.ij.in.ij.vel.iij.
col.C.de patri.qui filios diſtra.per.l.j.ff.de his que in teſta.delẽ.Ex
quibus apparet quod multiplici ex capite oſtenditur dictum Ber-
nardinum pariter ſuccedere debere cũ dictis Julia ⁊ Poliſena in
dictis bonis. Laus deo.

¶ Hec litera ponitur tanꝙ̃ dubitatio ad deciſionẽ precedentis cõ
ſilij ⁊ ſubſequitur ſubſtantialis reſponſio facta A tergo dictarum li
terarum manu eiuſdem Alexandri.

FAmoſiſſime doctor ⁊ mi maior honorãdiſſime:lr̃as ve-
ſtre ſpectabilitatis vna cũ cõſilio recepi:⁊ ſatis abũdan-
ter ⁊ copioſiſſime ſatiſfactũ cẽſeo ſup ſcđo dubio ex dedu
ctis ⁊ allegatis in ꝯſilio.ſup p̃mo autẽ dubio cum errore
ſcriptoris cõtigerit omitti in pũcto dictionẽ ⁊:minime ſatiſfactum
extitit:⁊ ppterea neceſſariũ fore exiſtimo qđ aliqua ſup dctõ dubio
primo reſcribãtur p veſtrã ſuſpectabilitatẽ ad fauorẽ Bernardini
⁊ maxime cũ Brãdilixius paruus filius alterius Brãdilixij ſubſti
tuti Frãciſco nepoti teſtatoris nato ex altero Frãciſco ſpurio.⁊ cui
Brãdilixio paruo ppter dictionẽ ⁊:obuenire dꝫ quarta ps ⁊ ſimi-
liter portioni eiuſdẽ Brãdilixij parui dñt accreſcere partes aliorũ
ſubſtitutorum pro rata que fuerũt in cã quaſi caduci:tñ vt in puncto
dicit̃ latius cũ ipſe Brãdilixius paruus deceſſerit in infantili etate
nõ agnita quarta parte ipſum tãgẽte ppter dictionẽ ⁊:videt̃ ꝙ va-
dat ⁊ ire debeat ad ipſum Bernardinũ.Et maxime cũ lex p̃ma de
his q añ aptas tabulas:nõ vẽdicet ſibi locũ in caſu iſto.Ex eo qꝛ di
cta quarta pars que obuenire dꝫ ipſi Brãdixilio paruo nõ obuenit
ab aſcẽdẽtibus:ſed obuenit a dicto Franciſco qui erat de collatera-
libus.Itẽ dicebat̃ etiã pro parte Bernardini:dato ꝙ ipſe Brãdi
lixius paruus agnouiſſet partẽ ſuam:nihilominus portio Antonij
non põt ei accreſcere pro aliqua parte propter maiorẽ coniunctionẽ
quam habet cũ ipſo Bernardino:⁊ latius videbitis in puncto:quẽ
ad veſtram ſpectabilitatem remitto quẽ rogo omnino videatis:⁊ ſu
per ipſo aliqua ad fauorem ipſius Bernardini ſcribatis.Ualete.
Facta die.xxj.Januarij.Mcccclxx.
A tergo Famoſiſſimo.J.U.Monarche domino Alexandro de
tartagnis de Jmola maiori obſeruandiſſimo. Padue.
¶ Antonius de Muſottis ſubſcripſit.

¶ Summaria reſponſio ad predictam dubitationem.

¶ Reſcripſi ꝙ dict9 Brãdilixius infans partẽ ſuã trãſmiſit etiam
non agnitã.l.ſi poſt diẽ.ff.qñ dies leg.ce.l.vnica.§.j.⁊.§.ſin autẽ ali-
quid ſub cõditione.C.de cadu.tol.Et in propoſito gl.no.in.l.vnica.
in verb.derelictis.C.de his qui añ aper.tab.Itẽ etiã ſi fuiſſet hr̃di-
tas potuiſſet eſſe cõſultũ heredi infantis per reſtõnẽ per no.p Bar.
in.l.infanti.cũ ſi.¶ Itẽ dixi ꝙ ſi dcti quatuor ſubſtituti fuerũt voca
ti ſeparatim.i.qlibet per ſe in ſepata oratione ⁊ in vna quarta parte
eſſent oĩno diſiũcti re ⁊ verbis.Et ſic inter eos nõ fuit locus iuri ac-
creſcẽdi cũ dato ꝙ inter illos oẽs eſſet copula ⁊:per no.per Bar.in
l.re cõiũcti.circa mediũ in verſi.q̃ro vtrũ inter oĩno diſiũctos.iũcto
ver.ſcđo loco principaliter eſt videndum de coniunctis verbis tm̃.
⁊ in verſi.ſeq.incip.ſed circa hoc inſurgit dubiũ cũ concor.Et iđ nec
pars Antonij ⁊ Jacobi remanerẽt apud heredes Frãciſci.§.j.⁊.§.
pro ſcđo.in.d.l.vnica.C.de cadu.tol.Sed ſi Antonius ⁊ Bernadi-
nus in eadem oratione fuiſſent vocati pro duabus quartis:⁊ Bran
dilixius cũ filijs in alia quarta parte:⁊ Jacoba in alia orõne in alia
quarta parte(vt verba puncti ſonãt)tunc portio Antonij accreſce-
ret Bernardino in totũ:qꝛ ipſe Bernardin9 ſolus fuiſſet cõiũctus
verbis cũ Antonio:ergo ⁊c.l.re ꝯiũcti.cũ ibi no.per Bart.in ver.ſe-
cundo quero nunquid inter coniunctos verbis tm̃ iunctis.not.in.d.
verſi.quero nũquid inter oĩno diſiunctos.Et pars Jacobi remane-
ret apud heredes Franciſci.d.§.j.⁊.§.pro ſecundo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cxcix.

1 ¶ Reſciſſus titul9 p ſtatutũ nõ tñ p hoc ĩtelligit̃ abdicatũ dñiũ.
2 In materia exorbitanti ſtatutum eſt reſtringendum.
3 Qñ res eſt ꝯſummata defect9 cãe nõ reſcindit qđ legitime factũ eſt.
4 Statutum loquens de negocio preterito non poteſt comprehende-
re negocia preterita finita.5.
6 De valore rei ſtari debet libro eſtimi.
7 Habentes arbitrium ſtatuendi a toto populo non poſſunt per ſta-
tutum auferre ius alteri queſitum.

¶ Conſilium.cxcix.

¶ Si ſtatutum ex poſtfacto annullet contractum dicatur auferre
dominum tranſlatum virtute dicti contractus.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Perſpectis his de quibus in thema-
te ⁊ reformationib9 diſponẽtibus de officialib9 rebel
lium ⁊ relegatorũ ⁊ alia reformatione edita de anno
Mccccxxxvij.incip.in fraudẽ aut dãnũ.⁊ his q̃ ſub-
tilr̃ copioſe ⁊ elegãter cõſulẽdo adducta ſunt primo per clariſſimũ
iuris vtriuſqꝫ doctorẽ ⁊ quõdã diſcipulũ dñm Dñicũ boñũ de Flo
rentia iuris vtriuſqꝫ doctorẽ mihi fratrẽ dilectiſſimũ:⁊ per aliũ exi-
miũ ſcđo conſulentem videt̃ mihi adeo res bene diſcuſſa:vt multis
nõ ſit opus.Sed in eãdẽ ſniam cõcurrẽs cõprobo ex infra ſcriptis.
¶ Et p̃mo nã vis omnis cõſiſtit in reſpõdendo dicte reformationi
edite de anno.Mccccxxxvij.Sed ad illã primo rñdeo qđ dato ꝙ in
ea reformatione dicat̃ qđ qlibet cõſignatio dotis facta a die primo

mẽſis Maij.anni.Mccccxxxiiij.citra vſq̃ ad diẽ quo dicta reforma
tio erit approbata in cõſilio cõis p aliquos officiales autoritate cõ
munis Florẽtie alicui mulieri nupte vel nõ nupte pro ſuis dotibus
de bonis imobilib⁹ p minori eſtimatione q̃ fuerũt data ⁊ cõputata
in cataſtro ciuiũ p tertia diſtributione cataſtri intelligit̃ exnunc eſſe
⁊ ſic reuocata ⁊ nulli⁹ effectus aut valoris ⁊ habeat̃ et ſit in oĩbus et
p oĩa ⁊ quo ad oẽs ⁊ oĩa tãq̃ ſi facta nõ eſſet ⁊c.tñ p eã reformatio
nẽ nõ intelligit̃ eſſe abdicatũ dñiũ acquiſitũ dicte dñe Frãciſce vigo
re adiudicationis vel cõſignationis ſibi facte p dictos officiales qr
1 lʒ ſit † reſciſſus titul⁹ p ſtatutũ tñ nõ per hoc intelligit̃ abdicatũ do
miniũ acquiſitũ prius vigore dicti tituli vt p plures rationes conclu
dit in diſputatiõe ſua antiquus doc.d.machagnanus de azoguidis
de bononia quẽ refert ⁊ ſequit̃ Bald.in.l.j.in.iij.col.ff.ſol.ma.vbi di
cũt q ſi ſtatutũ diſponit q omnes vẽditiões facte ab vno mẽſe citra
ſint nulle ipſo iure.⁊ contingit qd quidam ab vno menſe citra vẽdi
derat ⁊ tradiderat.certe per hoc nõ intelligit̃ abdicatũ dominiũ illi
emptori qr ad annullationem contractus non ſequit̃ reſciſſio dñij qr
ad deſtructionẽ vni⁹ ſeparatorũ non ſequit̃ corruptio alterius.l.na
turaliter.§.nihil cõmune.ff.de acq.poſ.l.ſi.ff.de calũ.Itẽ qr diſpoſi
tio legis non adaptatur ad caſum ad quem verba ipſius legis non
adaptant̃.l.iij.§.toties.ff.de dã.infec.l.ita autẽ.in prin.ff.de admi.
tut.c.ad noſtrã.el.iij.de iureiu.c.indẽnitatibus.de elec.lib.vj.et ma
2 xime † in materia exorbitãti ⁊ odioſa put eſt iſta.ſ.quod ſtatutũ tra
hatur ad preterita cõtra id qd eſt de natura legis ⁊ ſtatuti.c.ij.⁊.c.ſi.
de cõſti.l.leges ⁊ conſtitutiones.C.de legi.⁊ ideo reſtringẽduʒ eſt ta
le ſtatutũ.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ poſthu.c.j.de fil.preſby.in.vj.et
quod tale ſtatutum quãdo trahit̃ ad preterita ſit reſtringẽdũ tanq̃
exorbitãs not.Jac.de bel.in ſua diſpu.quã ponit in aut.vt cũ de ap.
cogno.circa prin.⁊ Bar.in.l.iij.§.eritq̃ differẽtia.ff.vi bonoꝝ rap.
3 ¶ † Preterea qñ res eſt ꝯſummata ⁊ ſortita effectũ ſuũ defect⁹ cãe
nõ reſcindit qd legitime factũ eſt.l.patre furioſo.ff.de his q ſunt ſui
vel alie.iur.⁊ iſte ſunt rõnes q̃ adducebant̃ p p̃fatũ dñm machagna
num quẽ Baldus trũcate refert in p̃alleg.l.j.⁊ dicit prefatus diſpu
tans qd de validitate dicti ſtatuti nõ vult diſputare relinquens eam
ſub dubio p alios diſputãdã.hanc eãdẽ cõcluſionẽ dicit Bar.ſe pu
tare verã vt ipſe ponit in.l.ſi ita quis.§.ea lege.in ver.quero vtrum
phibitio legalis ⁊c.ff.de ver.ob.probat̃ ex not.per glo.in.l.j.in glo.
ſi.in ſi.C.de inoffi.dona.quam ibi Bald.in ſi.reputat ad hoc multuʒ
no.⁊ Bal.in.l.j.in.vj.q.C.ſi quid in frau.pa.⁊ Bald.in repe.l.cũ mu
lier.in.xiij.col.in ver.de ſecundo dubio ⁊c.ff.ſolu.mat.⁊ ſic quo ad di
ctum creditorem aſſerentem ſe creditorem dicti dominici de lamber
teſchis ⁊ ſuper eius bonis dicta conſignatio dotis non eſt reſoluta
quo ad effectũ dñij trãſlati in dictã dñam Franciſcã vigore dicte cõ
ſignatiõis ⁊ apprehẽſionis poſſeſſionis ⁊ iſta eſt cõis cõcluſio vt pa
tet ex ſupradictis.lʒ Pe.de anch.nõ bñ attigẽs p̃dicta dubitauerit
in repetitione.c.canonũ ſtatuta.de conſti.in.xiij.q.in ver.accedit hec
queſtio diſputata ⁊c.⁊ ibi nõ pſequitur queſtionẽ tanq̃ impertinen
tẽ ad materiã ſuã.¶ Et dato qd reſoluto ꝯtractu dicte cõſignatio
nis vigore dicte reformationis agi potuiſſet p fiſcũ ſeu p agẽtes p fi
ſco ꝯdictione ſine cã cõtra dictã dñam Frãciſcam habentem cãm a
fiſco in dictis rebus p.l.j.⁊.l.ſi fullo.⁊.l.nihil.ff.de cõdi.ſine cã.⁊ not.
Bar.in.d.§.ſi ea lege.tñ talis ꝯdictio cõpetit ei qui dedit ⁊ ſoluit nõ
4 dicto creditori vt in iuribus preallegatis.¶ † Secũdo reſpõdeo q
dicta reformatio que loquitur de cõſignationibus dotis iam factis
debet intelligi de cõſignationibus que nondum erãt execute ⁊ finite
ſed ſi erant finite ⁊ execute.ſ.per apprehenſionem poſſeſſionis ⁊ ſic
facta eſſet totalis ſolutio ⁊ ſatiſfactio de talib⁹ nõ debet intelligi ta
le ſtatutũ qr ſtatutũ diſponẽs de negocio p̃terito nõ põt cõprehẽde
re negocia p̃terita deciſa vl' finita aut p ſniam:aut p trãſactionẽ:aut
p totalẽ ſatiſfactionẽ ⁊ ſolutionẽ.l.cauſas vel lites.C.de trãſact.l.pe.
C.de ſac.ſan.ecc.in aut.vt ſpõſal.lar.§.pe.iuncta.l.cũ querebat̃.ver.
p inde.el.ij.ff.iudi.ſol.ita not.Bart.in.l.omnes populi.ff.de iuſti.et
iur.in.v.q.prin.⁊ in.l.j.in ſi.ff.ad tertul.⁊ ſequunt̃ canoniſte in.c.ſi.de
cõſti.⁊ eſt cõis opi.ſm qd etiã refert Pe.de ancha.in.d.c.canonum
ſtatuta.de cõſti.in.xiij.q.⁊ ibi aperte oſtendit q caſus noſter intelli
gitur eſſe caſus deciſus dñ ibi loquit̃ de ſtatuto facto in patria ſua
in patrimonio beati Petri ⁊ lʒ ipſe ibi conet̃ tenere cõtra cõmunẽ
opi.qñ ſtatutũ fieret ex cã tñ non iniſto cũ a cõi opinione in iudicã
do nõ ſit recedendũ vt tradit̃ in locis vulgaribus ac etiã qr in pro
poſito nõ videt̃ q quo ad caſum noſtrũ dicta reformatio fuerit fctã
5 ex cã.ſ.legitima vt requiritur:vt ſtatim dicã.¶ † Tertio mõ reſpon
deo ad dictũ ſtatutũ.nã ſi dicerem⁹ q dicta reformatio poſſit aufer
re dñiũ dicte dñe Frãciſce oportet q preſupponamus q tale ſtatu
tum ſeu reformatio habeat cauſam cõdignam ⁊ probabilẽ nec ſuffi
cit quelibet motiua cauſa in ſtatuto populi p quo auferret̃ dñium.ita
inquit Bal.in.l.reſcripta.in vlti.col.in verſi.tertio querũt doctores
nunq̃d imperator ⁊c.C.de preci.impe.offe.per.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊
a quibus.bene facit qd no.glo.in.c.conſtitutus.in verbo a quocũq̃
de reli.do.⁊ qd habetur in.l.toties.ff.de pollicita.⁊ per Bar.in pri
ma cõſtitutione digeſtorum in princ.⁊ per omnes in.l.ſ.C.ſi contra

ius vel vti.pub.cum ſuis cõcor.⁊ in propoſito.ſ.in ſtatuto reſcindẽ
te alienationem iam factam quod nõ valeat ſine cauſa firmat Pet.
de ancha.in dicto.c.canonum ſtatuta.in.xiij.queſtione.quod autem
cauſa appoſita in dicta reformatione non ſit cõdigna quo ad caſum
noſtrum ⁊ probabilius patet quia ſtatuentes mouentur ex eo qr bo
na nõ ſint cõſignata in dotem pro illa eſtimatione pro qua erãt da
ta ⁊ cõputata in cataſtro ciuium:certe hec non eſt iuſta cauſa.proba
6 tur q † r lʒ al's de iure ſtari debeat in dubio de valore rei libro eſtimi
facti autoritate publica niſi aliud probet̃.l.ſi.⁊ ita ibi no.Bart.de
prediis naui.lib.xj.⁊ Bal.in.l.ij.in penul.col.C.de reſcinden.vendi.
⁊ Ange.in.l.pretia rerũ.ff.ad legem falci.⁊ Joan.de imo.in.c.pe.de
emp.⁊ vendi.tamẽ dicta reformatio vult quod omnino ſtetur dicto
eſtimo ⁊ quod ſi de nouo mulier velit accipere inſolutum de bonis
predictis debeat accipere ſm dictam eſtimationem.⁊ ſic dato quod
minus valerent cogit̃ mulier habere pro pluri q̃ valeant.¶ Pre
terea vt in themate narrat̃ bona iſtorũ rebelliũ cõmuniter propter
cauſam rebellionis ſi ſint vendẽda cenſentur minoris eſtimationis
q̃ ſi eſſent alterius perſone:⁊ fertur quod tempore quo fuerunt poſi
ta in cataſtro nõ erant bona rebellium.¶ Ad cõfirmationem pro
xime dictorũ faciunt not.per Bar.in.l.ambitioſa.de decre.ab ordi.
7 fac.in.iij.col.dum dicit quod † habentes arbitrium ſtatuendi a toto
populo non poſſunt per ſtatutum auferre ius alteri queſitum quia
licet totus populus poſſit per ſtatutũ auferre ius alteri queſitum.l.
antiochẽſium.ff.de priuileg.cred.⁊.l.vẽditor.§.ſi cõſtat.ff.cõmunia
predi.ſcilicet ex cauſa vt dictũ eſt.ʒ.tamen habentes arbitrium ſta
tuendi a populo hoc facere non poſſunt qr populus intelligitur cõ
cedere qd poſſint ſtatuere ſine tamen alterius iniuria.l.ij.§.merito.
⁊.§.ſi quis a principe.ff.ne quid in loco publi.de quo facit mentionẽ
primus conſultor:ergo illi qui habuerũt poteſtatẽ a populo ſtatuẽ
di non poſſunt dictum ſtatutum facere in preiudicium iuris queſiti
tertio.¶ Efficax etiam fundamentum videtur eſſe illud qd in dicta
ptãte data illis de Balia a populo de anno.Mccccxxxiiij.eſt clau
ſula derogatoria ad ſequentia:vt patet ibi in verſiculo eo quoq̃ ⁊c.
vt optime deducitur in primo cõſilio ⁊ etiam in ſecundo nec dicatur
qd illa verba ſcilicet etiam per opportuna conſilia populi poſita in
dicta prouiſione edita de anno.Mccccxxxiiij.conſtruantur cũ clau
ſula precedente ⁊ non cum ſequente quia hoc eſſe nõ poteſt vt ex in
ſpectione clare oſtendunt illa verba precedẽtia vel aliter ſm ſimiles
effectus vel aliquem aut aliquos eorum ⁊c.que oſtendunt iam perfe
cte explicatum fuiſſe id quod ad precedẽtem orationem pertinebat.
Alexan.de Imo.

¶ Summarium ſuper conſilio.cc.

1 ☞ Quãdo quis promiſit ſoluere certam quantitatem pecunie ad tempus ⁊ ſi non ſoluat promiſit certum quid pro intereſſe illud intereſſe licite non poteſt peti.2.3.
4 In dubio actus non debet iudicari vſurarius.
5 Si maritus fecit pactum qd donec ſibi ſoluantur dotes dentur ſibi ſex pro centenario quãuis non exprimatur quod illa ſex dentur pro alimentis tamen illud intelligitur.6.
7 Uxor licite poteſt accipere aliquid ex pacto ab heredibus mariti pro intereſſe.8.9.
10 Obligatio ſequens quando habet aliquam incertitudinem intelligitur ⁊ declaratur ex obligatione precedenti.

¶ Conſilium.cc.

¶ An licite poſſint peti quinq̃ pro centenario promiſſa pro dote reſtituenda ſi ad certum tempus reſtituta non fuerit.

Domini redẽptoris nr̃i inuocato ſuffragio.Perſpectis narratis in themate ſup
primo dubio quo querit̃ an licite peti poſſint dicta quinq̃
pro cẽtenario pro dotibus.videretur fortaſſe prima conſideratione
dicendum dicta quinq̃ pro centenario peti non poſſe etiã pro doti
1 bus dicte domine Matthee reſtituendis quia † licet etiam mora cõ
miſſa eſſet pro dicta dote reſtituenda mulieri tamen pro parte ſua li
cite non poteſt peti aliquid pro centenario dotis conſiſtentis in pe
cunia quaſi videatur vſura prohibita:vt not.Innocen.⁊ Jo.andr.
in.c.ſalubriter.de vſuris.⁊ Bartol.in.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſoluto
matrimonio.⁊ in.l.at qui natura.§.non tantum.ff.de nego.geſtis.
⁊ Barto.in ſuo conſilio incipiente Franciſcus habuit vxorem no
mine Thomaſiam.quicquid enim accedit ſorti vſura eſt.xiiij.q.iij.
2 c.ſi feneraueris.⁊.c.vſura.¶ † Quinimo videtur quod etiam ſi ille
qui debet ſoluere certam quãtitatem pecunie promittat eã ſoluere
ad certuʒ tempus ⁊ caſu quo non ſoluat promiſit ſoluere certũ quid
pro cẽtenario nomine intereſſe nõ poteſt tale intereſſe licite peti niſi
probetur quod vere tãtum erat intereſſe creditoris ex licitis cauſis:
ita conſuluit Dy.vt refert Cy.in.l.ſi ſeruus ea lege.in additionibus
ff.de ſeruis expor.arg.l.qui teſtamentum.ff.de proba.⁊.l.cum quis
decedẽs.§.titia.ff.de leg.iij.⁊ ſequitur etiam Bal.in.l.cum allegas.
in.iij.colum.C.de vſur.et in.l.rogaſti.§.ſi tibi.ff.ſi certum petatur.
⁊ in.l.cunctos populos.circa.iij.colum.C.de ſumma trinita.et in.l.
vnica.in

vnica.in.iij.colum.C.de ſentẽ.que p eo quod inter.⁊ Pet.de anch.
in regula peccati.in.ij.q.⁊ in ſuo cõſilio.cxlj.incipiente in chriſti no
mine in queſtione que vertitur ⁊c.¶ Tamen premiſſis nõ obſtanti
3 bus † in caſu de quo queritur puto contrarium eſſe de iure verius.
nam preſupponitur mihi vltra narrata in themate q dicta domina
Matthea alias ſuas pecunias dabat filio ad mercanduʒ ⁊ negociã
dum ⁊ ſic cum dictis pecunijs ſuis negociabatur per mediam perſo
nam filij quo caſu cõcludunt docto.quod mulier a tempore more li
cite poteſt petere dictum intereſſe ratione lucri ceſſantis eo quia non
potuit cum dictis pecunijs negociari ⁊ lucrari quemadmodum cõ
ſueuit honeſte lucrari cum alijs ſuis pecunijs per id quod habet̃ in
l.ij.§.fina.al's eſt.l.iij.§.fina.cũ ibi nota.ff.de eo quod cert.lo.iuncto
c.per veſtras.de dona.inter virum ⁊ vxo.⁊ ita no.Cy.in aut.ad hec
in penul.q.C.de vſur.⁊ Joã.de imo.in.l.diuortio.in prin.in verſicu.
circa tertium ⁊c.ff.ſolu.matrimo.⁊ ibi etiam Paul.de caſt.qui etiaʒ
dicit quod ſi mulier probaret quod ſi habuiſſet pecunias ſuas emiſ
ſet fundum ex quo fructus percepiſſet poſſet mulier ratiõe more ſibi
facte in reſtituenda pecunia dotali petere intereſſe huiuſmodi.argu.
l.ſocium qui in eo.ff.pro ſoc.⁊ iſta etiã approbat Joan.cal.⁊ Pe.de
4 ancha.in.d.c.ſalubriter.¶ † Accedit etiam quia in dubio actus nõ
debet iudicari vſurarius:vt inquit Bal.in.d.l.rogaſti.§.ſi tibi.in ſi.
p.l.ſi ea pactione.cum ibi no.C.de vſur.facit.c.in ciuitate.de vſur.et
ideo interpretandum eſt illa quinq̃ pro cẽtenario eſſe deducta in ſti
pulationem pro dicto intereſſe lucri ceſſantis nõ pro vſura:ſicut di
5 cit Jo.de imo.in.d.l.in inſulam.§.vſuras.vbi vult quod † ſi maritus
facit pactuʒ cum ſocero quod donec ſibi ſoluatur dos dentur ſibi ſex
p centenario q̃uis non exprimatur in contractu quod illa ſex den
tur p alimentis ſeu pro oneribus matrimonij debet in dubio intel
ligi ⁊ interpretari quod dicta promiſſio fuit facta pro alimentis po
tius q̃ nomine vſurarum vt ſic actus potius valeat q̃ pereat.arg.c.
abbate.de verb.ſignifi.¶ Et per hoc apparet reſpõſuʒ ad allegata
in cõtrarium qr contraria poſito quod eſſent vera quib⁹ tamẽ mul
ti cõtradicũt vt ptʒ ex notatis maxime per Cy.in.l.vnica.§.exactio.
C.de vſur.⁊ p Bal.in aut.ei qui.in.xvj.colũ.C.de bo.auto.iudi.poſ.
tamen poſito vt dixi quod primo allegata in contrariuʒ eſſent vera
procedunt in perſona que tenuiſſet pecuniam in arca ⁊ non erat ſoli
ta pecunias exercere p ſe vel per alium negociando ſeu mercando:
6 vt dixi.¶ † Nõ obſtat etiam quod Joan.and.in.d.c.ſalubriter.vide
tur dicere quod tex.in dicto.c.ſalubriter.non debet extendi vltra ca
ſum ibi poſitũ.ſ.quando fundus eſſet obligatus marito pro dote et
ſibi aſſignatus loco pignoris:quia fructus perceptos nõ compẽſat
maritus ĩ ſortem ſed in recompẽſationem onerum matrimonij ſup
portatorum fructus facit ſuos ⁊ ideo infert quod ſi ille qui dotẽ ge
nero promiſit quia illaʒ non tradidit die ſtatuto obligat ſe ex pacto
ad certos denarios p libra donec dotem ſoluat nõ videtur q ſit li
citum qr ſm eum illi qui dicũt hoc eſſe licitum oſtendant textum ſed
aliũ non habemus q̃ tex.in.d.c.ſalubriter qui non facit.quia loqui
6 tur in fructu ſubmiſſo iudicio dei:qr reſpondeo † p̃mo quod illa opi
nio Joan.an.reprehenditur ibi tanq̃ de iure nõ vera p Jo.cal.⁊ do
minũ Abb.ibi p illũ tex.indiſtincte loquentẽ de fructu poſſeſſionis
q quãdoq̃ cõſiſtit in pecunia vt ſi eſt domus vel apotheca que eſt ſo
lita locari.⁊ refert ibi do.Cardi.florẽ.q ẽt ita tenuit Pau.de liaza.
⁊ illã opi.Jo.an.etiã reprehẽdit Jo.de imo.in.d.§.vſuras.dicẽs q
ratio Joan.and.nõ videtur bona eo qr licet fructus ſubijciant̃ diui
no iudicio tamẽ cõmuniter percipiuntur ⁊ ſic non viderent̃ eſſe per
miſſi ⁊ qr ſi attenderetur ratio allegata p Joã.an.ſequeretur q etiaʒ
creditori mutuãti deberet eſſe licitũ pcipere fructus ex re pignorata
abſq̃ eo q cõputarent̃ in ſortẽ.qd tñ eſt falſuʒ.c.j.de vſur.c.illo vos.
de pig.l.j.⁊.ij.C.de pigno.act.¶ Secũdo reſpõdeo q illud qd dicit
Joã.an.nõ loquit̃ in eo qui eſſet ſolitus mercari vel negociari vel in
eo q eſſet empturus fundũ vt expreſſe dicit Pe.de anch.in.d.c.ſalu
briter.⁊ refert qd ita etiã tʒ vbi dñs ſuus dñs Perus de peruſio et
7 Jo.cal.ita etiã ĩ effectu tenet ibi dñs Abb.⁊ dixi.ſ.¶ † Accedit ad
cõfirmationẽ p̃dictorũ id qd no.Lau.de rodulphis in cõmẽto.c.cõ
ſuluit.in.lxv.q.de vſur.vbi dicit quod vxor licite põt pcipere aliqd
ex pacto ab heredibus mariti loco intereſſe pro quo allegat gl.in.d.
l.cũ aliqs.q̃ vult q ex pacto poſſit peti intereſſe ex quocũq̃ ꝯtractu.
¶ Nec obſtat ſm eũ id qd no.Inn.i.c.ſacro.de ſen.excõ.vbi vult q
intereſſe lucri captãdi peti nõ põt qr rñdet ſm aliquos q iſtud eſt ĩ
tereſſe dãni euitãdi qr vxores debent viuere de dotibus ſuis vnde ſi
illas nõ habent opʒ q aliunde ſibi victũ querãt ⁊ ſic ĩ hoc incurrũt
8 dãnũ.alij etiã ſm eũ † reſpõdent q illud qd not.Innoc.in.d.c.ſacro
procedit in intereſſe cõmuni ſecus in intereſſe cõuẽto.iuxta no.in.d.
c.ſacro.refert etiaʒ qd alij dicũt q mulieres non exigunt in caſu iſto
iſtud tanq̃ intereſſe ſed tanq̃ penam ꝯuentionalem quã licite cõue
niunt dũmodo nõ ſiat in fraudẽ vſurarum q̃ ſm eos nõ eſt hoc caſu
preſumenda qr apponitur talis cõuẽtio vt heredes mariti tedio affi
ciãtur ⁊ ppter hoc facilius dotem reſtituant vt ſic auferatur mulie
rib⁹ materia ⁊ occaſio inhoneſtatis ⁊ ne cogantur mendicare.vnde
pro dotib⁹ recuperandis videmus multos fauores eſſe conceſſos a

iure.l.j.cũ ibi plene no.ff.ſolu.matr.⁊ no.in.c.ex literis.de pig.tamen
alie prime rõnes ſuperi⁹ adducte me magis mouent.¶ Circa ſecũ
dum dubiũ quo querit̃ an pmiſſio quadringentorũ ducatorũ intelli
gatur facta ſolũ p dictis dotib⁹ an vero partim pro dictis dotibus
partim pro alia rõne.puto q pro duabus partibus ex tribus preſu
matur facta p dotibus qr tres erant heredes Antonij de molireno
obligati ad reſtõnem dicte dotis quadringẽtorũ ducatorũ.ſ.chriſto
phorus pro vna tertia parte ⁊ dictus Cõtus pro vna alia tertia par
te ⁊ Antoniol⁹ quõdã dñi Philippi fratris dicti Chriſtophori p
vna alia tertia parte.⁊ cũ portio bonorũ dicti Antonioli eẽt cõfiſca
ta fuit titulo emptiõis acquiſita a fiſco per dictũ Chriſtophorũ igit̃
dicta promiſſio ſequẽs facta de ducatis quadringentis dicto Conto
partim pro dotibus dicte dñe Matthee ei⁹ matris ⁊ partim p vna
alia rõne inter eos facta ĩtelligit̃ facta ipſi Cõto p dictũ Chriſtopho
9 ruʒ p duabus partibus ex tribus pro dicta dote qr † in effectu onus
ſoluẽdi dictã dotẽ ſpectabat pro dictis duabus partibus ad dictuʒ
Chriſtophorũ mediãte dicta tertia pte bonorũ dicti Antonioli ſibi
obuẽta.l.tutoris.C.ad leg.iul.de vi.iuncta.l.ij.§.ſicuti lucrũ.ff.de he
redi.vel act.ven.qd aũt intelligi debeat dicta pmiſſio facta p dictis
duabus partibus ex cauſa dotis ppter precedẽtem obligationẽ pre
10 dictam probat̃ † in.l.triticũ.cũ ibi not.p gl.⁊ doct.ff.de verb.oblig.
vbi ſtipulatio ſequens quando habet aliquam incertitudinẽ intelli
gitur ⁊ declaratur ex obligatiõe precedẽte.bene facit id qd no.in.l.ſi
quis ad exhibẽduʒ.ff.de excep.rei iudi.¶ Pro alia vero tertia pa
te dictorum quadringentorũ ducatorũ intelligi debet facta pmiſſio
per dictũ Chriſtophoꝝ dicto Cõto rõne partis cuiuſdã decime ſpe
ctãtis ad dictũ Contũ q̃ remãſit dicto Chriſtophoro vt mihi p̃ſup
ponitur vltra cõtẽta in themate:⁊ hoc p eãdẽ.l.triticũ.cum ibi no.⁊
quẽadmodũ dictus Chriſtophor⁹ habuit ⁊ pcepit fruct⁹ dicte par
tis decime q̃ remãſiſſe intelligit̃ dicto Chriſtophoro loco tertie par
tis dictorũ quadringẽtorũ ducatorũ ita licite potuit ⁊ poteſt dict⁹
Contus petere ⁊ conſequi dictam ratam.ſ.ducatorum quinq̃ p cen
tenario ratione ſui intereſſe ſaltẽ vbi fructus dicte partis decime non
eſſet infra dictam ſummã ducatorũ quinq̃ pro centenario pro rata
vt probatur in.l.curabit.C.de act.emp.⁊ in.l.iul.§.ex vendito.⁊ in.§.
idem papinianus.in gloſſ.ff.eo.titu.⁊ not.in.c.conqueſtus.de vſur.
¶ Sup tertio dubio nõ cõſului qr ſentio cõtra petentẽ maxime p id
qd habet̃ in.l.ſi neceſſarias.§.ſi vina.ff.de pig.act.cũ ibi no.p Bar.
dum allegat.l.ſi pluribus ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccj.

1 ☞ In ſubſtitutione fideicõmiſſaria nõ veniũt bona ppria ipſius cui facta eſt ſubſtitutio.8.19.20.21.
2 In legitima nõ poteſt ſilius vel eius heres grauari.3.4.6.
5 Priuatio vel prouiſio facta de vna perſona ad aliaʒ nõ porrigitur.
7 Paria ſunt dicere integrum ⁊ dicere totum.
8 De marito promittente reſtituere dotem.
9 Si teſtator prohibuit heredem plus petere videtur prohibere detractionem falcidie.
10 Expreſſum dicitur etiam illud qd exprimitur in genere.
11 Jure autenticorũ eſt inductũ qd teſtator poſſit phibere falcidiã.17.
12 Paria ſunt ſubſtituere ſimpliciter vel ſubſtituere ĩ tota hereditate.
13 Indefinita equipollet vniuerſali.
14 Qui dat dotẽ pro muliere ſi ſtipulatur in caſu ſoluti matrimonij dotem ſibi reddi poterit petere impenſam funeris.
15 A cõmuni opinione non eſt recedendum.
16 Jura correctoria loquẽtia in vno caſu extendunt̃ ad aliũ caſum q cõprehenditur ſub caſu expreſſo.
22 Auus vel proauus an teneatur dotare neptem.

¶ Conſilium.ccj.

¶ An teſtator diſponẽdo q ſubſtitutus ſuccedat in totũ videat̃ prohibere trebellianicã ⁊ an illã prohibere poſſit ⁊ an ſubſtitutio compẽdioſa facta per verba directa poſt pupillarem etateʒ trahatur ad fideicommiſſum.

Edẽptoris noſtri inuocato ſuffragio.Perſpectis verbis vltimarũ volũ
tatũ nobiliũ virorũ vcʒ Antonij liſij de ſulmona et
Honofrij eius filij ⁊ viſa facti narratione cuʒ titulo
queſtionis ⁊ dubijs de quibus querit̃ omiſſis ſuper
fluis ſentio eſſe diſtinguẽdũ inter bona q̃ Simon p̃dictus per ſe ac
quiſiſſet ⁊ ſic nõ fuiſſent bona hr̃ditatis dicti Antonij liſij nec Ho
nofrij ei⁹ filij ⁊ bona q̃ fuiſſent hereditatis dictorũ Antonij vl' Ho
nofrij ſi quidem querim⁹ de bonis Simonis ſeparatis a bonis que
fuerũt hereditatis Antonij ⁊ Honofrij ⁊ dicẽdũ ẽ q ſi qua talia bo
na reperiunt̃ ĩ hereditate Simonis iſta ſpectabũt ad filias dicti Si
monis tãq̃ eius heredes abinteſtato cũ nõ p̃ſupponat̃ eũ deceſſiſſe
1 teſtatũ † qr in ſubſtitutiõe cõpẽdioſa ſeu fideicõmiſſaria facta dicto
Simoni tã p dictum Antonium q̃ per dictum Honofrium non ve
niũt bona propria ipſi⁹ Simonis cui facta eſt ſubſtitutio.l.cohere
di.§.cum filie.ff.de vulg.⁊ pupil.l.ĩ fideicõmiſſaria.§.quoties.⁊.l.ex

facto.poſt princi.verſi.nõ tantum.ff.ad treb.⁊ cõſtat dictas filias de
iure cõi preferri cuicunq; aſcendenti vel trãſuerſali in ſucceſſione pa-
terna ab inteſtato.l.ĩteſtato.⁊.l.ſi matre.C.de ſuis ⁊ legiti.⁊ ĩ aut.de
heredi.que ab inteſt.circa prin.Si aũt querim⁹ de bonis ⁊ heredita
te Antonij primi teſtatoris pro parte pro qua obuenit dicto Simo-
ni immediate iure ĩſtitutiõis facte de quarta parte hereditatis dicti
2 Antonij ⁊ in hoc† etiã fatẽdũ eſt ꝙ dicta ſubſtitutiõe nõ obſtãte poſ
ſunt dicte filie ⁊ heredes Simonis cõſequi legitimã debitã dicto Si
moni in bonis dicti Antonij aui paterni dicti Simonis qm̃ ĩ legiti
ma nõ põt filius vel eius heres p fideicommiſſuʒ grauari ſaltẽ poſt
pupillarẽ etatem.l.qm̃ ĩ prioribus.C.de inoffi.teſta.l.cũ patronus.
de leg.ij.⁊.d.§.cũ filie.⁊ ibi not.doc.⁊.c.raynutius.⁊.c.raynaldus.de
teſta.que quidẽ legitima Simonis in bonis ſui aui paterni erat duo
decima pars bonorũ q̃ erãt in hereditate Antonij tempore mortis
ipſi⁹ Antonij attẽto ꝙ ex narratis apparet ꝙ poſt mortẽ dicti An
tonij extabãt Honofri⁹ fili⁹ dicti Antonij teſtatoris ⁊ dict⁹ Simõ
et Colantoni⁹ fratres ⁊ filij quondã Raynaldi filij predefuncti eiuſ
dem Antonij teſtatoris: ⁊ ſic legitima oĩm predictorũ erat tertia bo
3 norum.vt ĩ aut.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.† q̃ venit diuidenda inter
eos in ſtirpem.vt.l.pap.§.qm̃ aũt quarta.in.fi.ff.de inoffi.teſta.⁊ in
§.neq; in illo.in aut.de triẽ.⁊ ſemiſ.⁊ ſic dimidia illi⁹ tertie ptis et ſic
due vncie ex duodecim erant legitima Honofrij alie due vncie erant
4 legitima Simonis ⁊ Colãtonij in quã† tamen legitimam cõputaret
ſi quid fuiſſet per dictum Simonẽ alienatũ de bonis dicti Antonij
ſm ea q̃ notant in.l.marcellus.C.res que.ff.ad treb.cum ſuis cõcor.
¶ Nunc eſt vidẽdum an ſtante dicta ſubſtitutione facta in teſtamẽ-
to dicti Antonij poſſunt filie ⁊ heredes dicti Simonis de parte he-
reditatis in qua fuit inſtitutus Simon in teſtamẽto Antonij detra-
here aliquã quartã trebellianicã an vero totã pter dictã legitimã re
ſtituere debeant: an vero nihil reſtituere debeãt.et circa hoc ĩſurgũt
plures dubitationes vna eſt an teſtator videatur prohibuiſſe dictas
filias heredes Simonis detrahere trebellianicã.¶ Secũdo poſito
quod ſic an illã detractionẽ trebellianice phibere potuerit.¶ Ter-
tio poſito quod nõ an ſi Simõ adiuit hereditatem aui ſine cõfectio-
ne inuentarij ſit priuatus ipſe: ⁊ cõſequenter heredes ſui cõmodo de
tractiõis quarte trebellianice.Quarto an illa ſubſtitutio facta Si-
moni vitietur ex eo quod teſtator videtur voluiſſe illam ſubſtitutio-
nem eſſe directam etiaʒ poſt tempora pupillaris etatis vt ſonãt illa
verba.ſ.directo iure ſuccedant quod quidem nõ videtur fieri poſſe a
pagano imo videtur ſubſtitutioneʒ vitiari.l.verbis ciuilibus.⁊.l.in
pupillari.⁊.l.cẽturio.cum ibi plene notatis.ff.de vulg.⁊ pup.cũ ſuis
cõcordan.¶ Circa primũ ſcʒ vtrũ dictus Antoni⁹ videat voluiſſe
phibere dictas filias heredes Simonis poſſe ex perſona Simonis
detrahere quartã trebellianicam: dubiũ facit qꝛ in teſtamẽto dictus
Antonius dixit ꝙ ſi quis ipſorum Simonis ⁊ Colãtonij ĩ etate pu
pillari, vel poſtea quandocunq; decederet ſine filijs maſculis ex ſe le-
gitime natis ſuperſtes aut alterius eorũdem predefuncti filij maſcu
li ſuperſtites directo iure ſuccedãt in totum excluſa eorum matre ab
omni legitima debita iure nature ⁊ trebellianica ⁊ ſic teſtator videt
ſolum prohibuiſſe matreʒ dictorũ Simonis ⁊ Colantonij poſſe de-
trahere trebellianicam nõ autem ipſum Simoneʒ ſeu alios q eſſent
5 heredes ipſius Simonis qꝛ† priuatio vel prouiſio facta de vna pſo-
na ad aliam non porrigitur.l.j.⁊.l.cõmodiſſime.⁊.l.cũ quidam.ff.de
libe.⁊ poſthu.l.cũ pretor.in prin.ff.de iudi.c.nonne.de preſum.item
qꝛ phibitio detractiõis quarte in caſibus in quibus fieri põt debet
6 fieri expreſſe in aut.de here.⁊ fal.§.ſi uero expreſſiʒ.¶ † Tamẽ hoc
nõ obſtãte puto de iure verius quod trebellianica videatur eſſe pro-
hibita qꝛ poſito ꝙ nõ videatur prohibita p illa verba.ſ.excluſa eo-
rum matre ab omni legitima ⁊ trebellianica tñ videtur prohibita p
illa alia.ſ.ſuperſtes directo iure ſuccedat in totum.vt pbat text.in.l.
decem.in fi.⁊ ibi glo.ff.fideicom.lib.⁊ ibi no.etiam illum tex.ad hoc
Ang.vbi patet quod etiam de iure digeſtoruʒ in caſibus in quibus
ſm illa tẽpora poterat teſtator prohibere detractiõnẽ falcidie in le-
gatis: ſi diſponebat in teſtamento ꝙ legatum integrum preſtaret vi
7 deatur prohibere falcidiam.et † paria ſunt dicere integrum et dicere
totum: vt in.d.l.decẽ.⁊.l.plane.la.j.§.fin.ff.de leg.j.l.dotale.§.predij.
ff.de fun.dot.nec dicat ꝙ ĩ.d.l.decẽ.illud ideo eſt qꝛ teſtator voluit le
gatum cõuerti in certum vſum qui vſus facta detractiõe falcidie nõ
poterit impleri qꝛ iſta reſponſio procederet ad prin.illi⁹.l.quo caſu
teſtator nõ dixit integrum preſtari ſed non procedit quo ad fi.ibi in
verſic.perinde.vbi ponitur alius caſus ſeparatus q eſt caſus noſter
ſcʒ quando ex vi verboꝝ phibetur.¶ Ad idẽ eſt tex.in.l.ſi poſt miſ
ſionem.ff.ad leg.fal.in verbo plena legata.vbi itelligunt plena lega
ta preſtari quando preſtantur ſine detractione falcidie aliter nõ pro
bat idem tex.in.l.j.§.cum elicitur.ff.ſi cui pluſq; per legẽ fal.vbi tũc
demum dicitur integrum legatum preſtari qñ ſine detractione quar
te preſtat.bene facit.l.nomẽ.§.ſi.ff.de leg.iij.hoc expreſſe vult Bar.
in.l.centurio.ff.de vul.⁊ pupil.in verſic.iij.principaliter quero quan-
do ſubſtitutio compendioſa eſt facta per verbum cõmune ⁊c.⁊ ĩ.l.p-
cibus.circa vlti.col.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.vbi vult ꝙ quando te-
ſtator dixit: quãdocunq; filius meus deceſſerit volo hereditatẽ meam
totã ⁊ integraʒ vel omnia bona mea vel bona mea ſine aliqua dimi-
nutione ad tale peruenire.videtur voluiſſe ꝙ ex illa ſubſtitutiõe non
ſit tractãdũ de detractione alicuius quarte vel trebellianice.argu.l.
ſul.in prin.ff.de leg.iij.nec etiã de detractiõe legitime vnde caſu quo
ſubſtitutio al's fuiſſet fideicõmiſſaria ⁊ ſic veniſſet detrahenda etiam
legitima iuxta.d.l.quoniam in prioribus.tamẽ propter adiectioneʒ
dictorum verborum trãſibit ſubſtitutio in ſpeciem directe ſubſtitu-
tionis vt nulla detractio etiam legitime fieri poſſet.⁊ ita etiã voluit
Bar.in cõſi.ſuo incip.Bartho.roſſoli.⁊ in cõſilio incip.B. fecit te
ſtamentum.⁊ in cõſilio incipiẽte in queſtiõe propoſita viſo pũcto ⁊c.
hoc expreſſe etiam firmat Ang.in.d.l.centurio.volẽs per dicta vba
intelligi phibitam eſſe detractionem trebellianice per dictã.l.decẽ.
et per.l.nã quod.§.ſi.cum.l.ſeq.ff.ad trebel.⁊ cum Bar.in.d.l.centu
rio.tranſit etiam Joã.de imo.in.d.l.cẽturio.⁊ Ant.de butrig.⁊ Jo.
de imo.in.c.raynutius.in materia compendioſe ſubſtitutionis.de te
ſta.¶ Hanc opinione etiã tenet Bald.in.d.l.precibus.in.xviij.col
lum.in verſi.procedo vlterius ⁊c.vbi expreſſe concludit quod quan-
do teſtator dixit quod ſubſtituebat in totum videtur voluiſſe qd de
ſubſtitutiõe fideicõmiſſaria nulla detrahatur trebellianica p dictaʒ
l.decem.⁊ idem tenet Bal.in aut.ſed cuʒ teſtator.C.ad leg.falci.in.ij.
col.allegat glo.ſm euʒ ſingularẽ in.d.l.decẽ.facit.l.ſi.cum ibi nota.p
Cy.⁊ alios.C.ad legẽ fal.⁊.l.ij.§.ad filiorũ.C.quando ⁊ quib⁹ quar-
ta pars debe.lib.x.⁊ text.in.d.§.ſi uero expreſſim.in verbo integra
legata.Ange.etiã in cõſi.cxxij.incip.hoc eſt teſtamẽtuʒ Petri.tenet
ꝙ quãdo teſtator grauat reſtituere totam ſeu integram hereditateʒ
videatur phibere trebellianicam per dictã.l.decem.¶ Facit qd no.
Ray.in.l.poſt dotem.ff.ſoluto matri.⁊ Ange.⁊ Jo.de imo.in.l.da-
ni infecti quidam.§.cum parietem.ff.de dam.infec.vbi per illum.§.
8 voluit † quod ſi maritus qui lucrat partẽ dotis ex forma ſtatuti vxo
re predecedẽte in matrimonio ſine liberis promittat heredibus mu
lieris reſtituere totam dotem nõ poſſit retinere parteʒ dotis quã lu-
craſ debebat licet ſecus eſſet ſi doteʒ ſimpliciter pmiſiſſet per id qd
ibi habet.⁊ hoc dictum pcedit ſaltem quando tempore promiſſio-
nis iam euenerat caſus lucrande dotis ⁊ non fuit per errorẽ facta p
miſſio vt ceſſent oĩa que ĩ cõtrariũ adduci poſſent.⁊ bene facit etiã
notata per Jo.de imo.in.l.ſi patronus.ff.de dona.iſtã partẽ etiã ſe-
quitur Ludo.romanus in.l.marcellus.§.quod autem.ff.ad trebelli.
9 p.d.l.decẽ.⁊ p.d.l.ſi poſt miſſionẽ.¶ † Bene facit quod no.Bal.in
l.cum patrem.C.de iure do.ad fi.vbi per ibi notata per gl.voluit qd
ſi teſtator prohibuit heredem plus petere vel habere videtur phi-
10 buiſſe detractionem falcidie.¶ † Cõfirmãtur predicta quia poſito
quod requirat quod phibitio fiat expreſſe: vt in.d.§.ſi uero expreſ-
ſim.etiam dicitur expreſſim fieri illud quod exprimitur nõ ſpeciali-
ter ſʒ in generẽ.l.fin.in fi.cum ibi no.C.quod cum eo.l.lucius.cum ibi
no.ff.de vulg.⁊ pup.no.Bar.in.l.j.in pn.in.ij.q.pncipali.ff.de vulg.
⁊ pupil.⁊ in.l.ptor.in princi.ff.de oper.no.nunti.⁊ ibi etiam not.per
glo.⁊ Bart.quod illud dicitur eſſe expreſſum quod tacite agitur ſeu
quod ex mente vel ex cõiecturis.facit.l.nominatim.ff.de condi.et
demon.l.ij.ff.de libe.⁊ poſthu.l.certum.ff.ſi cer.pet.⁊.l.licet impera-
tor.cuʒ ſi.ff.de leg.j.⁊ tanto magis vbi nõ tractatur de aliqua diſpo
ſitione penali ⁊ odioſa vt in caſu noſtro ergo nõ requiritur qd dict⁹
Antonius dixerit, qd prohibebat per dictum ſimonem vel ei⁹ here
des poſſe detrahi trebellianicã ſed ſatis eſt quod per alia verba etiã
generalia hoc ſenſerit ſaltem in genere vt dixi.¶ Et ſʒ Ang.alibi ⁊
nõnulli in hoc articulo variauerint ⁊ aliter dixerint tñ rationes qui
bus mouent videntur ſatis fragiles.¶ Nam non obſtat.l.qui totaʒ.
⁊.l.nam quod.§.ſi.cũ.l.ſeq.⁊ ſequẽti in prin.ff.ad treb.⁊.l.ſi heres ab
eo.§.ſi totam.⁊.l.ita tamẽ.§.trebellianum.⁊.l.lucius.§.heres inſtitu
tus.to.ti.cum ſimi.vbi grauatus reſtituere totam hereditatẽ tamen
poteſt retinere quartam trebellianicam ſi vult ſponte adire et reſti-
11 tuere: qꝛ reſpõdeo quod illo tempore quo facta ſunt illa iura nondũ
erat inductum quod teſtator poſſet phibere trebellianicam vel fal-
cidiam.l.quod de bonis.§.j.⁊.l.titia.ff.ad legem falci.nam illud fuit
inductum iure autenticorum per dictum.§.ſi uero expreſſim.⁊ licet
ante puiſionem dicti.§.ſi uero expreſſim.non poſſet teſtator de iu-
re cõmuni permiſſi prohibere detractionem falcidie vel trebelliani-
ce: tamẽ attẽto quod poſtea eſt prouiſum per ius commune in dicto
§.ſi uero expreſſim.quod teſtator poſſit expreſſe phibere trebellia
nicam detrahi nulla ſubeſt ratio quod poti⁹ hoc caſu requirat ſpe-
cialis expreſſio q̃ vbi a principio fuiſſet per ius antiqui permiſſuʒ
teſtatori hoc phibere quo caſu ſine dubio dicit expreſſim fieri quan
do etiam in genere exprimitur vel quomodocunq; conſtet de mente
dicti.c.inquiſitores.cum glo.⁊ cum concordantijs ſupra allegatis.
¶ Nõ obſtat etiam ſi diceretur quod ſubſtituendo ſimpliciter vide
batur ſubſtituere in toto.argu.l.quoties.§.heredes ⁊.l.lucius ⁊c.
ſabinus.ff.de heredi.inſtitu.et ſic expreſſio eius quod tacite ineſt ni-
bil debet operari.l.iij.ff.de lega.j.⁊.l.nõ recte.C.de fideiuſſo.quia re-
12 ſpondeo † quod non eſt verum quod ſint paria ſubſtituere ſimplici-
ter vel ſubſtituere in tota hereditate hoc expreſſo: vt pbatur in.l.vel
ſingulis.

ſingulis.ff.de vulgari ⁊ pupilla.ſecundũ quod ibi declarat Bart.et
moderni ⁊ Bal.⁊ Joã.de imo.ĩ.l.titia ſeio.§.ſeia libertis.ff.de leg.
ij.bene facit ꝙ not.Bar.⁊ Bal.ĩ.l.quidã teſtamẽto.ff.de vulg.⁊ pu
pil.p illũ tex.⁊ Bal.in.l.pe.C.de impub.⁊ alijs ſub.¶ Probat etiã
13 ratione qꝛ indefinita † equipollet vniuerſali qñ eſt eadem ratio oĩm
in indefinita cõprehẽſorum al's non.l.q̃ſituʒ.§.illud.⁊.l.ſi cui lana et
l.heres meus.§.j.ff.de leg.iij.iũcta.l.ſi pluribus.de lega.ij.⁊.l.ſi plu-
res.de leg.iij.⁊ declarat glo.ĩ.c.vt circa.in verbo aliorum.de elec.in
vj.⁊ Dy.in rubri.de reg.iur.in.vj.⁊ gl.⁊ doc.in.c.ij.de cõiugio lepro
ſorum.⁊ Bart.⁊ alij in.d.l.ſi pluribus.⁊ Bal.in.l.ij.ff.de libe.⁊ poſt
hu.⁊ Ange.in.l.cum quidam.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.ſed quando
teſtator facit ſubſtitutioneʒ fideicõmiſſariam ſimpliciter nõ eſt par
ratio omnium ſub indefinita cõprehenſorũ ꝙ veniant pariter in re-
ſtitutione fideicõmiſſi qꝛ in quadrante nõ eſt eadem ratio q̃ eſt in re-
ſiduo ſeu in dodrante cũ ſciat aut ſcire preſumatur teſtator quadran
tem iure cõmuni deberi heredi p reſtitutiõe fideicommiſſi regulari
ter.dodrans vero nullo iure debetur heredi.⁊ hanc reſponſionẽ tra
dit Ray.in.q.omnino ſimili quã ipſe ponit in.l.poſt dotem.ff.ſolu.
matrimo.ĩ ver.iuxta hoc queritur ſtatuto cauetur quod vxore ĩ ma-
trimonio predecedẽte maritus lucretur ⁊c.⁊ pro hac reſponſione eſt
etiam bonus tex.in.d.l.damni infecti quidam.§.cum parietẽ.¶ Nõ
14 obſtat † id quod no.glo.iuncto tex.in.l.neratius.§.j.in verb.cõferre
ff.de relig.⁊ ſump.fune.vbi ille qui dat dotẽ pro muliere ſi ſtipulatur
quod in caſu ſoluti matrimonij debeat ſibi data dos reddi nihilomi
nus poterit deduci impẽſa funeris mulieris qꝛ poſito quod illa glo.
eſſet vera poſſet procedere quãdo ille qui dotẽ dedit ſtipulauit ante
ſolutũ matrimoniũ quod in caſu ſoluti matrimonij dos tota ei red-
datur: nam debet intelligi in caſu in quo non contingat fieri neceſſa-
riam diminutionem pro funeris impenſa vt qꝛ matrimonium aliter
q̃ꝫ morte mulieris ſoluatur vel taliter ꝙ nulla veniat faciẽda neceſſa-
ria deductio impẽſe funeris prout cõtingere poſſet.pone mulierem
in mari perijſſe vel caſu ſimili aut quod alius gratis impẽſaʒ fecerit
⁊ hoc ſenſit Bal.ibi.⁊ Ange.in.d.§.cum parietem.ſecus quãdo cõ-
ſtat quod in omnem euẽtũ eſt in poteſtate heredis detrahere trebel-
lianicam niſi teſtator prohibeat qꝛ tũc dicendo hereditatẽ vult in to
tum reſtitui videtur velle prohibere trebellianicam per allegata.ʒ.
¶ Bene facit quod no.glo.in.l.ſi prior cum ſimi.ff.ſolu.matri.vl'in
caſu dicte.l.neratius.poteſt hoc tolerari propter illuʒ publicũ fauo-
rem de quo loquitur tex.in.d.l.neratius.in prin.q̃ ratio ceſſat in caſu
noſtro: vt declarat Bar.in.d.aut.ſed cũ teſtator.in prin.⁊ in.l.nemo
poteſt de leg.j.⁊ in.d.l.quod de bonis.§.j.nõ obſtat etiam ſi allega-
retur id quod no.Bal.in.l.j.C.de fruc.⁊ litis expẽ.in.ij.colũ.in verſ.
pone dicit ſtatutum ꝙ dãnatus integros fructus ⁊c.qꝛ reſpõdeo ꝙ
poſito ſine preiudicio quod illud dictũ procederet in diſpoſitione le
gis vel ſtatuti tamen in diſpoſitione hominis in qua ſumus nõ pro
cedere per dictã.l.ſi.⁊ quod ibi no.Cy.⁊ docto.C.ad legẽ falci.et ita
expreſſe etiã decidit Ludo.roma.in.l.fructus.ff.ſolu.matrimo.⁊ per
hec patet reſpõſio vt puto ad omnia q̃ principaliter adduci poſſent
in contrariũ ⁊ videtur eſſe magis cõmunis opi.⁊ cõſequenter in iu-
dicando ab ea non eſt recedendum vt traditur in locis vulgaribus.
15 ¶ † Circa ſecundũ articulũ ſcʒ an dictus Antonius potuerit trebel
lianicam prohibere ⁊ omiſſis argumẽtis ad partes poſtq̃ꝫ habem⁹
que ſit cõmunis opi.a qua in iudicando non eſt recedendum dico cõ
munem opinionẽ eſſe ꝙ poſſit prohibere.vt tenuit gl.in.§.ſed qꝛ ſti-
pulationes.inſtit.de fideicõ.here.⁊ in.§.ſi uero expreſſim.in aut.de
here.⁊ falci.⁊ Azo in ſumma autẽticorũ de here.⁊ falc.Jaco.de are.
Pe.⁊ Cy.Ray.Ang.⁊ Sali.in.d.aut.ſed cũ teſtator.⁊ Bar.Ang.
⁊ Rapha.cuma.ĩ.l.marcellus.in princip.ff.ad trebel.⁊ Cy.⁊ Jo.de
imo.in.l.j.§.ad municipium.ff.ad legẽ falci.⁊ Nico.de neapo.ĩ.l.j.§.
inde neratius.ff.ad trebel.⁊ Bal.in.l.filiũ quẽ habẽtem.in.xvj.colũ.
C.famil.ercil.⁊ Ang.in.d.§.ſi uero expreſſim.⁊ Paul.de caſt.in.d.
aut.ſed cum teſtator.vbi inquit quod cõmuniter ita tenetur et pbat
maxime per dictaʒ.l.marcellus.ver.quod autẽ ſm intellectũ Dyni:
16 ⁊ qꝛ † iura correctoria loquentia in vno caſu extendũtur ad aliuʒ ca-
ſum qui comprehenditur ſub caſu expreſſo ſalteʒ inſpecta lata ſigni
ficatione vocabuli.vt not.in clemen.auditor.in verb.beneficio.de re-
ſcrip.⁊ in cle.j.in verbo eligatur.cum ibi no.per doc.de elec.⁊ in aut.
vt hi qui oblig.§.j.in verb.ad curationem.ergo tex.in.d.aut.ſed cuʒ
teſtator q̃uis loquatur in falcidia quã quidem ſine dubio poteſt p
hibere teſtator vt ibi debet extẽdi ex idẽtitate ratiõis ad trebelliani
caʒ que largo ſumpto vocabulo dicitur falcidia.l.pater filiã.in prin.
⁊.l.titia.ff.ad legem falci.⁊.l.cum filio.ff.de lega.j.⁊ nota.in aut.vñ ſi
parẽs.C.de inoffic.teſta.⁊ poſito quod hec communis opi.limitetur
preſertim per Bal.in.l.iubemus.in princip.C.ad trebel.non habe-
re locum in teſtatore prohibẽte liberos primi gradus id eſt filios de
trahere trebellianicaʒ per illum tex.tamen circa hoc nõ inſiſto quia
nõ eſt caſus noſter: quoniam Simon ⁊ heredes ſui non ſunt de libe-
ris primi gradus ipſius Antonij.quinimo Cy.ibi in prin.ſentit ex
preſſe contrarium dum vult quod illa lex ſit hodie correcta per aut.
ſed cum teſtator.⁊ hanc partem etiaʒ tenẽt plerique alibi.ſed iſtud ad
preſentẽ ſpeculationem nõ pertinet ⁊ eſt notabilis articulus ⁊ pau-
cis non bene expediendus.omitto igitur propter impertinentiam ⁊
17 breuitatẽ.¶ † Preterea poſito quod nõ potuiſſet prohiberi detra-
ctio trebellianice aut nõ fuiſſet prohibita per teſtatorẽ cuius tamen
cõtrarium teneo eſſe verum: vt dixi.tamen conſtat quod omnes fru-
ctus quos dictus Simon percepiſſet ex hereditate Antonij vſq; in
diem mortis ipſius Simonis ſunt computãdi dicto Simoni ⁊ eius
filialibus heredibus eiuſdẽ in quartam trebellianicã.l.in fideicom-
miſſaria.in princi.⁊ ibi plene notatur.⁊ in.l.mulier.§.ſi heres.ff.ad
trebel.attẽto quod vt dixi Simon nõ erat de liberis primi gradus
id eſt nõ erat filius dicti Antonij ſed nepos ⁊ ſic nõ habet obſtare
l.iubemus.C.ad trebel.¶ Per p̃dicta apparet nõ oportere ingre-
di illum articulum an per non confectionem inuentarij dictus Si
mõ ⁊ eius heres perdat facultatem detrahẽdi quartam trebelliani-
cam in quo fuerunt opiniones.ſed illa diſputatio poſſet eſſe vtilis ſi
detractio trebellianice nõ eſſet prohibita ſeu caſu quo non procede-
18 rent ſuperius dicta.¶ † Uenio ad quartam dubitationem videlicet
an illa ſubſtitutio facta per Antoniũ Simoni vitietur mortuo Si-
mone poſt pupillarem etatem attento quod teſtator videtur voluiſſe
illam ſubſtitutionẽ eſſe directam etiaʒ poſt tempora pupillaris eta-
tis vt ſonant illa verba: ſcilicet directo iure ſuccedant.⁊ in hoc breui-
ter reſpõdeo quod per hoc non vitiat dicta ſubſtitutio maxime pro-
pter clauſulam codicillarem in dicto teſtamẽto inſertã propter quã
cõmuniter concluditur quod vbi al's ſubſtitutio facta per verba di-
recta nõ poſſet trahi ad fideicommiſſum tamen propter ipſam clau
ſulam codicillarem trahetur per.l.ſi frater tuus.C.de fideicommiſ.
⁊ p nota.per glo.in.§.maſculo.inſtit.de pupillari ſubſtitu.et firmat
Bal.in dicta.l.verbis ciuilibus.⁊ dicit Angel.⁊ Joan.de imola ibi
hoc fuiſſe nouum dictum Bald.ibi: ⁊ idem bene ſentit Bart.in.l.j.
in.xvj.queſtione.ff.de iure codicil.hoc etiam ſequitur Ange.⁊ Joã.
de imo.in.l.in pupillari.de vulg.⁊ pupilla.⁊ Angel.in.l.j.ff.de iure
codicil.⁊ Joã.de imo.in dicto.c.raynutius.in materia compendioſe
ſubſtitutionis.⁊ Ang.⁊ Raphael Fulgoſius in.l.precib⁹.C.de im-
pube.⁊ alijs ſubſti.⁊ Ange.⁊ Joan.de imo.in.l.centurio.p̃allegata.
⁊ Rapha.⁊ Paul⁹ de caſtro ĩ dicta.l.verbis ciuilib⁹.¶ Preter-
ea dicta ſubſtitutio non fuit vna ſed multiplex: ſcilicet vna infra pu-
pillarem etatem: alia poſt qꝛ dixit teſtator ſi quis eoruʒ Simonis ⁊
Colãtonij in pupillari etate deceſſerit vel poſtea quandocunq; ſine
filijs maſculis ſuperſtes directo iure ſuccedit: vt not.glo.magna in
fine in.l.p̃cibus.ſuperius allegata.⁊ Barto.⁊ omnes in dicta.l.cen-
19 turio.quo † caſu videtur iudicãdum de illa ſubſtitutione ſecunda ac
ſi facta eſſet puberi per verba directa quo caſu trahitur ad fideicõ-
miſſum.vt not.gl.in preallegata.l.verbis.⁊ ita voluit Ang.in dicta
l.in pupillari.⁊ in dicta.l.p̃cibus.tñ magis adhereo prime rñſioni.
¶ Nunc eſt videndũ quid de bonis que obueniſſent prefato Simo
ni ex teſtamẽto dicti Honofrij per dictos Simonem ⁊ Colantoniũ
vniuerſales heredes inſtituit ac eos inuicem ſubſtituit prout ſubſti
20 tuti fuerãt in teſtamento prefati Antonij et quia † ex teſtamento di-
cti Honofrij patrui dicti Simonis nec etiam extra teſtamẽtum de-
hebat dicto Simoni aliqua legitima ĩ bonis ⁊ hereditate dicti Ho-
nofrij iuxta.l.fratres.⁊.l.fratris.C.de ĩoffi.teſtamẽ.⁊.l.j.ff.de inoffic.
teſtamẽ.ideo nullam legitimam de bonis proprijs Honofrij dedu
cere poſſunt dicte filie Simonis ex perſona Simonis: nec etiam de-
ducere poſſunt trebellianicam hijſdem rationibus quibus dixi ceſſa
re trebellianicam in teſtamẽto Antonij quia cum Honofrius dicat
ſe ſubſtituere prout ⁊ ſicut dicti Simon ⁊ Colãtonius ſubſtituti fue-
runt in teſtamẽto Antonij perinde eſt ac ſi illemet prohibitiones et
qualitates expreſſe in teſtamẽto Antonij fuiſſent expreſſe in teſtamẽ-
to Honofrij.l.ſi ita ſcripſero.ff.de cõdi.⁊ demõſtra.⁊.l.inſtitutio ta-
lis.ff.de cõdi.inſti.l.aſſe toto.ff.de heredi.inſtitu.l.edita.in ver.put.
21 cũ ibi nota.C.de eden.¶ † Nec dicatur quod dicta ſubſtitutio fidei-
commiſſaria comprehẽſa in teſtamento Honofrij euanuerit atten-
to quod dictus Simon deceſſit cum filiabus.per.l.cum acutiſſimi.
C.de fideicommiſ.⁊.l.cum auus.ff.de cõdi.⁊ demonſtra.⁊.l.genera-
liter.§.cum autem.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.ſub cõditione factis.quia re-
ſpõſio patet ex his que prime dixi.nam ſubſtitutio facta in teſtamẽ-
to Antonij ad quẽ ſe retulit Honofrius fuit facta ſub hac conditio-
ne ſi Simon decederet ſine filijs maſculis ⁊ conſequenter non ſufficit
filias feminas extare.preterea diſpoſitio dicte.l.cuʒ acutiſſimi.cum
ſimi.habet locum quãdo ſubſtitutio eſt facta deſcendentibus ipſius
teſtatoris ſecus ſi alijs puta trãſuerſalibus vt eſt de mente glo.repu
tate ſingularis in.l.ex facto.§.ſi quis rogat⁹.el.j.⁊ ibi no.Ang.⁊ alij
ff.ad trebel.⁊ clare Jacobus de arena ⁊ Cyn.in dicta.l.generaliter.
§.cum autem.⁊ alij doctores in dicta.l.cum auus.¶ Et ſi queratur
de quib⁹ bonis debeant dicte filie Simonis dotari: dico quod cla-
re apparet ex verbis teſtamenti dicti Antonij ſcilicet quod debent
dotari de bonis Simonis et conſequenter de dicta legitima quam
dixi ex perſona Simonis eſſe detrahendam de bonis dicti Antonij
quia illa dicitur debita dicto Simoni.l.fina.circa principium.C.de
cura.furio.§.primum.in auten.de heredi.⁊ falci.l.finali.C.de codi.

ſi auꝫ.res que.C.communia de leg.l.ſi.ff.ſi quid in frau.pat.⁊ no.per doct.in.l.non vſq₃ adeo.ff.ſi quis a parē.fue.manu.in.d.c.raynutius cum ſimi.vel etiam de alijs bonis dicto Simoni obuētis aliunde q̄
22 ex bonis dicti Antonij. ¶†Huic cōſonāt qꝛ auus vel proauus non tenetur dotare neptem vel ꝓneptē qñ pater ipſius mulieris habet vñ dotet de ſuo.vt cōcludit Bal.in preallet.auꝫ.res que ⁊ probatur ꝑ no.ꝑ Bar.in.l.nō quēadmodū.ff.de libe.agno.l₃ Sali.indeciſum reliquerit in.l.ſi.C.de dot.ꝓmiſ.⁊ ſaltē hoc verū eſt mortuo auo vel ꝓauo vt eſt caſus noſter.ita decidit Spe.in tit.de iudi.in.iij.parte.§.ſequitur.verſi.qd ſi vnꝰ ex fratribus.⁊ Bal.in.d.l.ſi.circa pe.colū.C.de dot.promiſ.⁊ Ang.in.l.pater.ff.de euic. ¶Ex quibꝰ patet eſſe reſponſū ad omnia queſita ⁊ concluſiue bona Simonis aliunde obuenta ei q̄ imediate ex hereditate Antonij ⁊ Honofrij ſpectare ad filias heredes Antonij. Bona vero hereditatis Antonij ꝓ ea rata in qua fuit inſtitutus Simon in teſtamēto Antonij eſſe reſtituenda ꝑ fideicōmiſſum Colantonio excepta legitima Simonis que eſt vna vncia ex duodecim vncijs bonorū que erant Antonij tēpore mortis Antonij deducto ere alieno i quā legitimā imputareꝫ ſi qd alienaſſet de bonis Antonij Simonis ⁊ ſubſequēter bōa oīa Honofrij vꝫ q̄ ex teſtō Honofrij obueniſſent Simoni eſſe reſtituēda ꝑ fideicommiſſum Colantonio abſq₃ aliqua deductione legitime vel trebellianice. Et dictas filias eſſe dotādas de bonis Simonis ſeu de dicta legitima Simonis vt ſuperius fuit oſtenſum.⁊ ita.s.

¶Summarium ſuper conſilio.ccij.

1 ☞Nō eſt veriſimile a teſtatorem ignorare filios ſuos.
2 Ubi heres eſt inſtitutus ipſo iure icapax nō applicaꝫ hꝛditas fiſco.
3 Spurius non eſt indignus culpa ſua.
4 Si legatum eſt relictū ſpurio ⁊ ſubſtitutio ei facta ſit ſub cōditione ſi deceſſerit ſpurius ſine liberis ſi cōtingat ſpurium decedere in infantili etate non admittetur fiſcus ſed ſubſtitutus.
5 Subſtitutio compendioſa continet in ſe vulgarem.⁊ nu.6.
7 In re legata heres dicitur habere titulum.
8 Quando ſpurius heres inſtituitur ⁊ grauatur de reſtituēda hereditate regi francie vel anglie ⁊c.

¶Conſilium.ccij.

¶Si inſtituit teſtator ſpurios ſuos heredes nō vt filios ſuos ſ₃ vt filios titij ⁊ quoſcūq₃ alios filios ſibi teſtatori naſcituros ⁊ poſt mortem dictorū iſtitutorū decedētium ſine liberis ſubſtituit ꝓximiores agnatos ipſius teſtatoris.queriꝫ probato ꝙ illi iſtituti erant ſpurij teſtatoris an hꝛditas vadat ad fiſcū an ad illos ꝓximiores agnatos.

Redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectꝭ his teſti dicti Bonifacij ⁊ his q̄ i themate narranꝫ videreꝫ pria cōſideratiōe dicēdū ꝙ dicta hereditas ad fiſcū ptineat qꝛ dictꝰ teſtator vt voluiſſe adhibere cautelā quā tradidit Bal.i.l.ſi.i ꝑn.ff.de libe.⁊ poſthu.vbi refert quēdā teſtatorē habēte filiū ſuū ſpuriū viuꝫ fuiſſe hac cautela qꝛ inſtituēdo eū nō inſtituit eū vt filiū ſuū ſ₃ vt filiū cuiuſlieris vt ſic ex forma teſtamenti nō appareret vitium teſtamēti.arg.l.ij.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub cōdi.fac.ibi ex his que i libello cōplexa ⁊c. tñ dicit Bal.i.d.l.iij.qō ſi probaꝫ ꝙ talis erat filius ſpurius teſtatoris illa cautela nihil valebit.arg.d.l.iij.in ꝑin.⁊ ꝑ cōſequens in caſu propoſito dicta cautela nō debet ꝓdeſſe cū ꝓreſupponatur eſſe ꝓbatum dictos Guilelmū ⁊ Nicolaū fuiſſe filios ſpurios dicti teſtato
1 ris l₃ eos inſtituerit nō vt filios ſuos,ſed vt filios Antonij et nō eſt veriſimile teſtatorē ignoraſſe filios eſſe filios ſuos.arg.l.opinio.l ſi.ff.vnde cognati.⁊.l.de tutela.C.de i integ.reſtit.mino.⁊.l.ſi vicinus.C.de nup.⁊ ꝑ ea q̄ habenꝫ ꝑ Bal.⁊ Ang.in.l.titiꝰ.§.lucꝰ.ff.de lib.⁊ poſthu.cū ſuis concor.⁊ cum appareat teſtatorē voluiſſe legē fraudare clādeſtināq₃ facere inſtitutionem ſpuriorū ⁊ ſpurietatē ⁊ inualiditatē inſtitutionis celare vt etiā deprehēdi videꝫ ex forma ⁊ figura inſtitutiōis debet hereditas applicari fiſco.l.ſi.in ꝑin.cū ibi not.⁊.l.non intelligiꝫ.§.j.⁊.§.cum ex cauſa.⁊ qō vtrobiq₃ no.ff.de iure fiſ.⁊ ꝑ id qō no.Bar.in.l.auferꝫ.in ꝑn.eo.titu.pro hoc facere videꝫ qꝛ vbi heres iſtitutus eſt icapax ex delicto teſtatoris videꝫ ꝙ hereditas deuoluatur ad fiſcum nō extantibus deſcendētibus vel aſcendentibus teſtatoris.l.j.C.de natu.lib.⁊ no.per gl.in.l.hereditas.C.de his qui.
2 vt indig.⁊ per Azonē in ſum.C.de natu.lib. ¶†Tamē pmiſſis non obſtantibus puto cōtrariam inſlam in caſu noſtro eſſe de iure veriorem qꝛ vbicūq₃ heres inſtitutus eſt ipſo iure incapax non applicaꝫ hereditas fiſco.l.ſi in metallum.ff.de his que ꝑ nō ſcriptis ha.et ibi no.⁊ in.l.metallum.ff.de iure fi.⁊ plene no.maxime per doct.in.l.j.C.de here.inſti.per illū tex.ſm cōmune intellectum doctorū etiā quādo ex delicto ſuo eſſet effectus ab initio ipſo iure incapax vt in dictis iuribus.idem ſi ſine delicto ſuo:vt in.l.penulti.ff.de his que pro non ſcriptis hab.talia enim relicta ſeu inſtitutiōes ſunt pro non ſcriptis vt ibi merito non tranſeunt ad fiſcum ſed ad ſubſtitutos ſi extant et illis nō extantibus ad alios.de quibus in.l.vnica.in.§.j.C.de cadu.tol. Sed ſpuriꝰ eſt ipſo iure incapax.in auꝫ.quibus mod.natu.effi.ſui.§.ſi.poſita in auꝫ.ex cōplexu.C.de inceſt.nup.⁊.l.ſi ſpurius.ff.vñ cognati. Bene facit.l.ſi pater.cum glo.⁊.l.nec apud.C.de here.inſti.⁊.d.l.aufertur.in prin.cū gl.ff.de iure fiſ.in quibus legibus apparet quod vbi quis abſq₃ culpa ſua efficitur indignꝰ hereditas nō tranſit ad fiſcū.conſtaꝫ autem illos inſtitutos nō poſſe dici indignos culpa
3 ſua quia ſpurius†non eſt indignus culpa ſua.l.legem.⁊.l.fina.C.de natura.lib.ergo ⁊c.vnde ſm magis communes concluſiones reprobata glo.in.d.l.hereditas.quando inſtituitur ille qui eſt incapax delicto vel vitio teſtatoris regulariter hereditas non trāſit ad fiſcū preterq̄ in caſu ſpeciali poſito in.l.j.C.de natu.lib.⁊ in.l.ſi quis inceſti.C.de inceſtis nu.⁊ in.l.j.C.de ſecūdis nup.vt notant doc.in.d.l.hereditas.⁊ Bart.late in.l.ſi.ff.de his quibus vt indig.⁊ in ſuo conſilio incipiente dominicus magiſtri Thebaldi.⁊ Bal.⁊ alij poſt eū in.l.iij.ff.de teſta.⁊ in.d.l.j.C.de natura.lib.⁊ Oldr.in conſi.xxxix.incipi.
4 thema tale eſt legatum ⁊c.⁊ ibi concludit Old.†quod ſi legatum relictum eſt ſpurio ⁊ ſubſtitutio ei facta eſt ſub conditione ſi deceſſerit ſpurius ſine liberis ⁊ contingat ſpurium in infantili etate decedere non admittetur fiſcus ſed ſubſtitutus.allegat.l.j.verſ.ſed ſi legatum.ff.ſi quis aliqueꝫ teſtari prohib.⁊.l.legatarius.ff.de excuſa.tuto.cum alijs ibi allegatis per eum ⁊ reſpondet ad dictam.l.j.C.de natur.lib.qꝛ ſm eum loquitur ibi in caſu ſpeciali vel loquitur quando incapaci nō eſt ſubſtitutus aliꝰ capax.⁊ hec ſecunda reſponſio optime accō
5 modatur ad caſum noſtrū quo facta†eſt ſubſtitutio compēdioſa dictis Guilliemo ⁊ Nicolao poſt mortem eorum decedentium ſine liberis que ſubſtitutio etiam cōtinet in ſe vulgarem ſubſtitutionē cum fuerit facta per verba cōmunia vt plene probat Bart.⁊ alij in.l.centurio.verſi.quero vtrum ſubſtitutio compendioſa facta per verbum commune cōtineat vulgarem ⁊c.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ docto.in.l.precibus.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.⁊ in.c.raynutiꝰ.de teſta. ¶Ad hoc quod dictus ſubſtitutus admittaꝫ.bene facit.l.ij.⁊ qō ibi no.Bar.et alij.C.de heredi.inſtitu.et quod no.Bar.in.l.gallus.§.quod ſi is.ff.de libe.⁊ poſthu. ¶Hunc caſum etiam videtur ſatis clare decidere Ang.in dicta.l.hereditas.vbi ad hoc vt fiſcus admittatur non ſolū requiriꝫ quod ſpurius ſit clam vocatus ſed etiā quod alius tacite accommodauerit fidem teſtatori de reſtituēdo illi incapaci per dictaꝫ l.nō intelligitur.⁊ ſubdit quod quando heres eſt ipſo iure nō capax tunc nunq̄ applicatur hereditas fiſco ſed habetur pro nō ſcripta ꝑ l.iij.ff.de his que ꝓ nō ſcrip.hab.ſ₃ ita eſt quod in caſu noſtro nullꝰ fuit qui tacitam fideꝫ accommodauerit teſtatori de reſtituendo ſpurijs:ſed fuerunt ipſi directo inſtituti ⁊ etiam ipſi ſunt ipſo iure incapaces:vt eſt dictum merito ex omni capite videtur quod fiſcus excludatur. ¶Et ſi quiſpiam inueniatur qui in diſcurſu ſentiat aliter allegādo dictam.l.non intelligitur.certe aut inaduertenter locutus eſt aut de neceſſitate intelligi debet quando prius inſtitutus erat alius q̄ ſpurius ⁊ poſt mortem primi inſtituti eſſet clam ſeu tacite inſtitu
6 tus ſpurius quo†caſu eius inſtitutio q̄uis facta ꝑ verba directa habet vim fideicommiſſi per notata in.l.verbis ciuilibus.ff.de vulgari ⁊ pupil.⁊ in.l.ſceuola.⁊.l.ex facto.in princi.ff.ad trebel.⁊ not.Bald.in.l.extraneum.C.de heredi.inſtitu.⁊ Bald.⁊ Ang.in.l.miles ita in princi.ff.de teſtamen.milita.⁊ in.l.ij.ff.ſi pars heredita.pet.⁊ in.l.hereditas ex die.ff.de here.inſti.⁊ Ange.in.l.ſi ita.§.ſi.cum ſi.ff.de libe.⁊ poſthu.vñ tūc ſi clam facta eſſet dicta inſtitutio ſpurij vt qꝛ primo loco inſtitutus tacite accōmodaſſet fidē teſtatori verum eſt quod hereditas applicatur fiſco propter delictuꝫ et culpam heredis primo loco inſtituti.⁊ ratio eſt qꝛ tūc heres primo loco ſcriptus dicitur eſſe capax nō obſtante dicto delicto.vnde quia ipſe non poteſt accipere hereditatē fiſcus aufert ei illam vt indigno.l.ex facto.§.iul.ff.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.aliud eſt capere.⁊ ibi notatur.ff.de verbo.ſigni.que ratio ceſſat in caſu noſtro in quo ipſo iure erant incapaces funditus ipſi inſtituti per ſuperius allegata. ¶Nec proxime rationi obſtat ſi dicatur quod ſi vera eſſet dicta ratio ſequeretur quod quando teſtator legat ſpurio id quod nō reliquit heredi nec alteri non applicaretur fiſco etiam dato quod heres tacite accommodaſſet fidem teſtatori de dādo ſpurio attēto quod heres in dicta re legata nō habebat tituluꝫ ⁊ ſic non poteſt dici quod auferatur heredi ⁊ applicetur fiſco ⁊ tamen videbimus quod fiſco applicātur etiā legata per ea que ha
7 bentur in dicta.l.non intelligitur:quia reſpondeo quod†imo in re legata heres dicitur habere titulum:vt declarat Bal.Ange.⁊ Joan.de imo.in.l.ſi ita quis heres inſtitutus fuerit excepto fundo.ff.de heredi.inſti.vbi fortius dicunt per illum textum quod ſi teſtator multa legata fecit ⁊ poſtea dixit titium vniuerſalem heredem meuꝫ inſtituo ꝓterq̄ in dictis legatis tamen dicta legata includentur in inſtitutione heredis.idem probatur in.l.cogi.§.inde queriꝫ.ff.ad trebel.⁊ ibi ꝑ illū tex.dicit Pau.de caſt.quod quādo teſtator in teſtamēto prius certa bona legauit legatarijs poſtea dixit i omnibus aūt alijs bonis meis inſtituo titiū heredē ꝙ illud verbū directū inſtituit importat nedum ꝙ ſit inſtitutus in alijs ſed etiaꝫ ⁊ in rebus legatis qꝛ illa nō detrahunꝫ de iure.i.de vniuerſitate vt ibi:non mirū ergo ſi in ꝓpoſito dicimus quod auferunꝫ heredi ⁊ applicanꝫ fiſco. ¶Hec etiā videꝫ eſſe mens Bar.in preallē.l.nō intelligiꝫ.in prin.vbi ſimiliter requirit

requirit ꝙ clam fuerit relictum ⁊ qō inſtitutus tacite accōmodauerit fidē reſtituēdi nō capaci.⁊ ita etiā ſentit Bar.in preallē.l.ſi.ff.de his qui.vt indi. nec cōtrariū dicit ipſe in.d.l.hereditas.ſi bene inſpiciatur hō etiā voluit Bar.i.l.ſi totā.ff.de acq.here.vbi videꝫ facere iſtā differentiā an ſit incapaci directo relictum:an vero heres tacite fidē accōmodās ſit rogatus de dāno icapaci. ¶Ad predicta etiam adduco id
8 ꝙ no.Joan.de imo.in.l.in tp̄s.ff.de here.inſti.vbi dixit ꝙ†ſi ſpurius pure inſtituiꝫ ⁊ graueꝫ de reſtituēda hereditate regi frācie vel anglie aut alteri ad cuius notitiā veriſimiliter de facili non deueniet:et dato ꝙ deueniret tñ de facili veriſimiliter ſe nō intromitteret ꝙ hoc caſu talis inſtitutio ⁊ diſpoſitio nō valet tanq̄ facta in fraudē legis:vt ſic ſpuriꝰ habeat id qō de iure habere nō poteſt ꝑ ea q̄ habenꝫ in.l.ꝯtra legem.⁊ in.l.fraus.ff.de legi.⁊ in.c.ſi.de reg.iur.in.vj.⁊ no.Bal.in.l.hac edictali.§.omni.C.de ſecū.nup.pondero ergo inq̄tū Joannes de imo.dicit ꝙ diſpoſitio illa facta in fraudē vitio teſtatoris nō valet qꝛ ex hoc apparet ꝙ nō applicaꝫ fiſco qꝛ ſi applicareꝫ fiſco valeret iſtō ⁊ auferretur ſpurio iſtituto:ſed ſi nō vꝫ qꝛ hꝛ ꝓ nō ſcripta nō pōt applicari fiſco vt ſepe dictū eſt. ¶Cōfirmo ꝑ tex.i preallē.l.j.C.de natural.lib.ibi dū tex.dicit ſiue illos legitimos ſiue naturales dixerit ⁊c. vbi tex.probat ꝙ diſpoſitio illius legis volētis ꝙ ſi qs filio ſpurio reliquerit vel cōceſſerit aliqd acqritur deſcendentibꝰ ſeu quibuſdā agnatis ibi enumeratis ⁊ illis nō extātibꝰ acqritur fiſco:⁊ vult tex.hoc habere locū etiā ſi pater ibi reliquerit ſeu cōceſſerit eis vt filijs legitimis ecce ergo ꝙ q̄uis pater voluerit fraudē legi facere celādo ſpurietatē ⁊ appellādo eos legitimos tñ nō magis ꝓpter hoc applicaꝫ fiſco imo ſm doc.cōiter ibi ⁊ in alijs locis ſupius allegatis qñ ille talis ſpuriꝰ eſſet natus ex perſona nō cōſtituta i dignitate tūc etiā nō extātibꝰ illis agnatis enumeratis i.d.l.j.adhuc nō applicareꝫ fiſco. ¶Poſſet etiā dici ꝙ in dubio ꝓſumaꝫ teſtatorē nō clā reliqſſe dictis Guilielmo et Nicolao qꝛ i dubio ꝓſumitur teſtator putaſſe ipos eſſe tales quales eos denoīauit.vt no.gl.Bar.⁊ oēs i.l.nemo.§.qui frater.ff.de here.inſti.⁊ Bar.in.l.neq₃.C.de teſta.quo caſu etiā ſi non eſſet ſpuriꝰ,directo inſtitutus ſed alius capax eſſet expreſſe grauatꝰ de reſtituēdo ſpurio nō applicatur fiſco.vt no.doc.in.d.l.hereditas.⁊ i.d.l.ſi.ff.de his qui.vt indi.cū cōcordā.s.alleg. Tutiora tñ puto ſuperiora fundamēta q̄ firmiter puto eſſe veriſſima. ¶Ex quibꝰ apparet eſſe reſpōſum ad ea que fuerūt allegata i ꝯtrium qꝛ illa ꝓcedunt qñ heres capax tacite accōmodaſſet fidem teſtatori de reſtituēdo id qō clam eſſet iure legati vel fideicōmiſſi relictū ſpurio ſeu incapaci vt ꝓbaui.nec obſtāt notata ꝑ gl.in.d.l.hereditas.qꝛ illa eſt cōiter reprobata vt ſuperius dixi. Ex quibus concludo ꝙ dicta hereditas nō eſt fiſco acquiſita ſed deuenire debet ad prefatos agnatos.

¶Summarium ſuper conſilio.cciij.

1 ☞Quādo dicatur flumen publicum ⁊ quando priuatum.2.6.
3 De iure cōmuni ex flumine publico nō nauigabili licitum eſt aquam ducere.nu.10.
4 Inferior neceſſe habet vti poteſtate ordinaria.nu.5.
7 In aquis ⁊ earū cōmoditatibus ſtandum eſt antiquitati.
8 Uſus temporis cuius memoria non ſtat in cōtrarium habet vim cōceſſionis ⁊ priuilegij.
9 Seruari debet illud qō iure feudi a principe conceſſum.eſt.14.15.
11 Nemo poteſt in rem alterius aliquid mittere vel facere.nu.13.
12 Bona fides preſumitur ex longo tempore.
16 Quando non precedit aliquis contractus de cuius natura ſit ꝙ ego tenear tibi ad id quod mihi non nocet ⁊ tibi prodeſt. ego non teneor facere id quod mihi non nocent ⁊ tibi prodeſt.
17 Quando lucrum eſtiam radicatum iudicatur idem ꝙ de damno.

¶Conſilium.cciij.

¶Si habeo molendinū iſra alius vult cōſtruere molēdinum ſupra ad mei preiudicium an ⁊ quando poſſit.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis his que i themate ſupra ſcripto narranꝫ ⁊ his que copioſe ſcripta ⁊ allegata ſunt ꝑ eximiū dñm.s.conſulentē iādudū diſcipulum meum ⁊ tanq̄ fratrē dilectiſſimū pro veritate eruēda preſuppono ꝙ queſtio de qua per glo.⁊ doc.in.l.ſi manifeſte.C.de ſeruitu.⁊ aqua.⁊ in.l.ſi quis ex argētarijs.§.ſi initium.ff.de edē.⁊ Spec.in titu.de cauſa poſ.§.qꝛ vero.verſi.quid ergo ſi aliquis.⁊ ꝑ Bar.in.l.quominus.§.j.in.j.q.ff.de flu.⁊ per Andreā de iſer.in.c.j.circa ſecūdā col.in tit.q̄ ſint regal.⁊ per Bal.in.l.j.in.x.col.C.de ſen.que pro eo qō inter.⁊ Bal.in.c.cum eccleſia vulnerata.de elec.⁊ ꝑ Ang.in.l.j.§.idē ait.ff.ne quid in loco pub.nō eſt proprie queſtio noſtra qꝛ illa queſtio
1 tacta in dictis locis procedit†qñ vnus primo edificauit in flumine publico ⁊ ſecūdus edificauit etiam in eodem flumine publico a parte ſuperiori.nam tunc magis communiter cōcluditur ſi primus licite edificauit ꝙ ſecundus non poteſt edificare ⁊ auferre lucrum quod licite pcipit primus ex publico per.l.ij.§.merito.ff.ne quid i loco pub. Si autē flumen eſſet priuatuꝫ pertinens ad vtrunq₃ edificantem tunc poteſt ſecundus licite edificare in ſuo ⁊ frui aqua dicti fluminis priuati dummodo faciat principaliter vt ſi hijpſi proſit.⁊.l.proculus.ff.de dā.iſec.
2 ¶†Et dicitur flumen publicum quādo perpetuo fluit:priuatū vero quando nō omni tempore vt quia in eſtate nō fluit.l.j.§.j.⁊.ij.ff.de flumi.et flumina priuata ſeu torrentia dicūtur pertinere ad illos qui prope ab vtraq₃ parte predia poſſident qꝛ quilibet intelligitur habere ius vſq₃ ad mediū verſus ſuā ripā ſi aliter nō apparet ex cuiꝰ predio factus fuerit alueus dicti torrētis.ita magiſtraliter tradit Bart.melius q̄ alibi in tractatu alluuio.circa.viij.col.arg.l.adeo.§.inſula.⁊.§.qō ſi toto.ff.de acq.re.do.⁊ etiā cōcludit Bal.l₃ nō ita plene i.c.j.§.ſi quis de māſo.in tit.de controuer.inueſti. ¶Sed alius videꝫ eſſe caſus de quo queriꝫ qꝛ quilibet edificat in ſuo ⁊ tractatur an Petrus Jacobus poſſit de dicto canali vel canalibus deriuare aquā ad ſuum molēdinū nūc cōſtructū poſtq̄ dictus Bernabeus iā dudū edificauerat per ſe vel autores ſuos ſuum molēdinū ⁊ etiā preſupponiꝫ eū habere legitimū titulū in dicto aqueductu:cuius tituli iuſtitia etiā euidē
3 ter apparet:tum qꝛ†de iure cōi ex flumine publico non nauigabili licitū eſt regulariter cuilibet aquā ducere.vt.d.l.quominus.⁊ iſtud videtur poſſe dici flumē publicū quo ad caſum noſtrum qꝛ preſupponitur ꝙ in illis partibus ⁊ locis vñ aqua ex flumine dicitur id eſt in partibꝰ ſuperioribus flumē tā in eſtate q̄ in hyeme fluit ⁊ ſic publicū eſſe diciꝫ vt ſuperius dictū eſt.⁊ poſito qō aqua dicti fluminis intraret aliqō flumē nauigabile vt padū tñ hoc nō īpediret qn licuiſſet dictis de māfredis ⁊ dicto Bernabeo aquā ex dicto flumine cruſtie ducere attēto ꝙ iſtamet aqua ſic educta per hmōi canalia de flumine cruſtinei oīno poſtea reintrat ipꝫ flumē nauigabile padi vt verbo ferꝫ ita decidiꝫ ex his q̄ notanꝫ ꝑ Bar.in.d.l.quominus.in vltima oppoſitione.⁊ ꝑ Bal.in rub.ff.de rerū di.in.v.col.tñ etiā apparet dictum Bernabeū habere iuſtū titulū in dicto aq̄ductu qꝛ a principe habuit cōceſſionē dicti aqueductus per dicta duo canalia cū clauſula ꝙ nullꝰ ſine licentia dicti Bernabei ⁊ fratris ſui poſſit extrahere aquā de dicto canali dictorū fratrū de caprarijs ⁊ etiā cū clauſula ꝙ nullus debeat dictos fratres de caprarijs moleſtare i dicto aqueductu dicti eorū canalis ⁊ ēt in aqueductu canalis dñoꝝ de māfredis ꝙ fluit ſeu deriuat in canale dictorū fratrū de caprarijs:vt latius cōtineꝫ in decretis ⁊ cōceſſionibus dictorū fratrū de caprarijs. ¶Et circa hoc breuiter mihi videtur de iure cōcludēdum ꝙ de iure dicto Petro Jacobo nō licuerit deriuare aquā canali dictorū de caprarijs ⁊ dicto eorū ſolito aqueductu ⁊ diuertere ipſam aquā in aliud canale factū per dictū Petrū Jacobū q̄tūcūq₃ dicta aqua poſtq̄ inſeruierit molēdino dicti Petri Jacobi redeat ꝑ aliud canale dicti Petri Jacobi ad canale dictorū de manfredis ⁊ de caprarijs ad inſeruiēdū molēdino dictorū de caprarijs ac etiā videꝫ mihi cōcludendū ꝙ talis facultas dicto
4 Petro Jacobo cōcedi nō poſſit ꝑ inferiorē a pricipe ſupremo q†inferior neceſſe habet vti poteſtate ordiaria.vt.l.normā.C.de offi.prefe.pretor.affri.c.ſi.⁊ ibi no.doc.de offi.archipre.c.cū iferior de ma.⁊ obe.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊ a quibus.no.gloſ.in.c.ſi.de hereti.lib.vj.⁊ Joan.
5 an.in.c.ſi.de appel.li.vj.in nouella.cum ſi. ¶†Nec etiam poſſit ꝑ ſupremum principem volentem vti ordinaria poteſtate ⁊ nō plenitudine poteſtatis quā hꝫ ſupra ius ⁊ qua plenitudine poteſtatis nō debet vti ſupremus princeps ſine cauſa.vt no.Inn.⁊ Jo.an.in.c.innotuit.de elec.⁊ Ang.in.l.bene a zenone.C.de quadrie.preſcri.⁊ Bal.in.l.ij.C.de communium rerū alie.ſibi enim magis debet cauere imperator q̄ alius.vt inquit gl.in.l.penul.ff.de heredi.inſti.⁊ in dubio non preſumitur velle vti plenitudine poteſtatis.vt no.Inno.⁊ Joā.an.in.c.dudum.de deci.⁊ probatur in.l.ex facto.in princ.ff.de vulg.⁊ pup.et in.l.bonorum.⁊ ibi no.Bal.⁊ Sali.C.qui admit.ad bo.poſ.pñt.et in
6 l.q̄q̄.⁊ in.l.in teſtamento.C.de teſta.mili.cū ſi. ¶†Et ꝙ dicto Petro Jacobo hoc nō licuerit probatur qꝛ tale canale dictorū de caprarijs dicitur priuatū ⁊ nō publicū adeo ꝙ alteri q̄ illi cuius eſt dictū canale nō lꝫ ab illo aquā deriuare etiam ſi deriuare vellet aquā poſtq̄ exiuiſſet de molendino illius ad quem pertinebat dictū canale quod plus eſt.vt probat Bar.in.d.l.quominus.xxij.q.per.l.in concedendo.ff.de aqua plu.arcē.iuncta.d.l.j.§.fluminum.ff.de flumi. ¶Secū
7 do†qꝛ in aquis ⁊ earum commoditatibus ⁊ molendinis ſtandum eſt antiquitati vt eſt tex.quem ad hoc ibi ponderat Bal.in.titu.de pace cōſtantie.in verbo ſicut ab antiquo.bene facit.l.ij.in princ.ff.de aqua plu.arcē.ſed in themate narraꝫ quod ab antiquo aqua ad vſum dicti molendini illorum de caprarijs ducebaꝫ per dictum eoruꝫ canale ⁊ etiā per canale illorum de manfredis nunc autem ſtante aque deriuatione quam facit dictus Petrus Jacobus non poteſt aqua fluere per totuꝫ canale conſuetum dictorum de caprarijs ad molendinū eorū:ergo non
8 potuit hoc facere. ¶†Tertio qꝛ vſus tanti temporis cuius in contrarium memoria non exiſtit habet vim conceſſionis et priuilegij.l.hoc iure.§.ductus aque.ff.de aqua quotidiana ⁊ eſti.l.quiſquis.C.de epiſco.et clericis.c.ſuper quibuſdam.§.preterea.de verborum ſignifica.xviij.q.vlti.ſeruitium. Sed in themate affirmatur dictū vſum aque fuiſſe a tanto tempore cuius in contrarium memoria non exiſtit:ergo ⁊c.bene facit quod no.Bart.in dicta.l.quominus.in.ij.q. ¶Quarto quia apparet de expreſſa cōceſſione facta a principe in feudum dictis de caprarijs de dicto aqueductū cum clauſula quod nullus ſine eorū

licentia poſſit extrahere aquam de dicto canali vt.s. dixi ergo ſeruari
9 debet† qd a principe iure feudi ſeu cōtractus conceſſum eſt.c.j.de.pb.
c.j.de natu.feu.nec per eū pōt reuocari;vt ibi p Bal.⁊ p eundem in.l.
qui ſe patris in.x.col.C.vnde liber.⁊ in.l.j.in prin.ff.de cōſti.pn.⁊ no.
doct.in.l.digna vox.C.de legi.⁊ in.c.nouit.de iudi.cum ſuis cōcordā.
10 ¶†Quinto qr in themate preſupponitur φ ſi dicta aqua modo pre-
dicto deriuetur ⁊ ducat per dictū Petrū Jacobum incōmodat vſus
dicte aque dictis de caprarijs cōtra id qd hactenus ab eis ſeruari cō-
ſueuit ⁊ maxime quo ad irrigationē terrarū ſuarū quas quidē illi qui
habent ius aque ducēde per canale ſuum ad molendinum vt ſunt di-
cti de caprarijs irrigare poſſunt deriuādo aquā de canali ſuo ſaltē qñ
non ſit ad emulationē ſeu iacturā publicā puta ciuitatis que infra ha-
beret molendina ad q̄ cōſueuit illa aqua tranſire.vt notabiliter tradi-
tur per Bal.in.c.cum omnes.in.ix.col.de conſtit.quia donec aqua eſt
in ſuo canali cenſetur ſua cū ille dicat priuatus locus;vt pbat Bar.in
d.xij.q.bene facit qd no.Jaco.but.⁊ Bal.in.l.aquā.in fi.poſt gl.C.de
ſerui.⁊ aqua.⁊ φ potuerint dicti de caprarijs vti dicta aqua ad irrigā-
dum deriuando eam de ſuo canali ⁊ faciendo eā redire poſtea ad ſuum
molendinum bene probat in.l.j.§.illud labeo.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.
⁊ p id qd no.Bart.in.d.l.quominus.in.xiij.q.tamen ſm Bal.in.d.c.
cū omnes.ad damnum publice vtilitatis nō poſſet.allegat.l.opus.ff.
de oper.publi.⁊ φ impediatur commoditas ⁊ vſus dictorū de capra-
rijs circa dictā aquā facile dep̄hēdi poteſt qr propter canale cōſtru-
ctum nouiter a Petro Jacobo non poteſt aqua decurrere ⁊ fluere a
ſummo vſq; ad imū canalis de caprarijs vt facere ſolebat ⁊ ſic impe-
diuntur dicti de caprarijs irrigare illas terras q̄ erant iuxta illam infi-
mam partem ſui canalis per quā nunc nō pōt fluere aqua impediente
11 canali dicti Petri Jacobi. ¶†Sexto qr prefatus illuſtris dñs locū-
tenens non potuit de iure concedere Petro Jacobo facultatē immit-
tendi canale ſuum nouiter cōſtructum in canale dictorum de caprarijs
⁊ ſeu poſſeſſum per eos ⁊ autores eoruz habentiū dictū molendinum
cū poteſtate irrumpendi canale predictorū de caprarijs ⁊ faciēdi trā-
ſire canale dicti Petri Jacobi per tranſuerſum canalis dictorū de ca-
prarijs qr nemo poteſt in rē alteri⁹ aliqd immittere vel facere.l.quē-
admodū.§.ſi protectum.ff.ad leg.aquil.cum concord.ibi allegatis in
gl.⁊ in ppoſito nota.etiā doc.maxime Bal.in.d.l.aquā. Et inferior a
principe nō poteſt ius meum ſeu mihi acquiſitū mihi auferre ⁊ alte-
ri concedere.d.l.ſi priuatus.⁊.l.toties.ff.de pollicitatio.⁊ licet ſupre-
mus princeps hoc poſſit facere cū cauſa,iuxta ea q̄ habētur in.l.itē ſi
verberatū.ff.de rei vēdi.⁊ in.l.lucius.ff.de euic.⁊ not.plene in.l.ſi.C.ſi
cōtra ius.⁊ in.l.j.ff.de cōſti.prin.⁊ in.c.que in eccleſiarū.de cōſtit.⁊ in
tali ſupremo principe ſuperiorē nō recognoſcēte preſumitur cauſa.vt
no.Cy.in.l.reſcripta.C.de precibus imper.off.⁊ Jaco.but.in.d.l.ſi.C.
ſi cōtra ius.⁊ notāt canoniſte in.d.c.que in eccleſiarū.⁊ Ant.de but.in
c.conſtitutus.de reli.domi.⁊ in.c.cum inter.p.de renun.⁊ Abb.in.c.cū
olim.de re iudi.⁊ in.c.ſicut.de iureiur.tñ hoc allegari nō poteſt in pro-
poſito noſtro qr loquimur de cōceſſione facta Petro Jacobo tantuz
per illuſtrē dñm locū tenentē ⁊ iſtud videt ſatis efficax fundamētum
⁊ tanto magis qr ſi bene inſpiciant verba conceſſionis facte dictis de
caprarijs ab agente nomine principis non habuerūt a principe dictū
canale nunc irruptū p dictū Petrū Jacobū ſed ſolū fuerunt inueſtiti
de ipſa aqua veniente ex flumine cruſtinei ⁊ in ipſa cōceſſione expreſſe
affirmatur φ ipſum canale fuit ꝯſtructū ab ipſis de caprarijs attenta
diuturnitate temporis qua fuerunt dicti de caprarijs in poſſeſſione di-
12 cti canalis poſſent† allegare preſcriptionē canalis.i.ſoli ⁊ p̄ſumeretur
bona fides ex longo tpe.iuxta no.p Inno.⁊ alios in.c.ij.de reſti.in in-
teg.⁊ per Bar.in.l.ſi.C.vnde vi.⁊ in.l.celſus.ff.de vſucap.⁊ Jo.and.
in addi.Spe.in tit.de teſte.§.nūc vidēdū in prima additione magna
13 verſi.itē opponūt.Et tale† ius p p̄ſcriptionē acquiſitū non poſſet ſu-
perior auferre,vt patet ex predictis ⁊ ſpecifice not.Bal.i.l.imperium
14 in.v.col.ff.de iuriſ.om.iud. ¶†Septimo nō potuit hoc cōcedi qr cū
per principē fuerit cōceſſum dictis de caprarijs φ nullus poſſit ſine
eorū licentia,⁊ ſub pena deriuare aquas de dictis canalibus non po-
tuit locūtenens dicti principis contrarium diſponere niſi ſuperueniſ-
ſet aliqua iuſta cauſa q̄ tempore cōceſſionis facte dictis de caprarijs
nō ſuberat vel cognita nō erat vt eſt text.bene no.in.l.ſi hominem.ff.
man.⁊ not.Bar.in.l.ambitioſa.in.iij.col.ff.de decre.ab ordi.fac.et
nulla allegatur in themate iuſta cā ſuperueniens quinimo ⁊ ſi ipſe-
met ſuperior qui dictis de caprarijs conceſſit feciſſet dicto Petro ſe-
cundā conceſſionem ſemper intelligeretur in ſecunda conceſſione eſſe
reſeruato iura ⁊ cōmoditates ei⁹ cui prima cōceſſio facta eſt.vt inquit
Bal.in titu.de pace conſtā.in antepe.charta.in ver.ſucceſſorū meor
vbi dixit quod ſi princeps conceſſit alicui beneficium prior in tempo-
re potior erit in iure.l.in concedendo.ff.de aqua plu.arcen.⁊ hoc dicit
facere ad cōceſſiones de aquis publicis vt ſemper videantur reſerua-
ta iura ⁊ cōmoditates eius cui prima cōceſſio facta eſt ⁊ tanto magis
in caſu noſtro in quo nulla fuit facta mentio per Petrum Jacobum
in ſupplicatione porrecta illuſtri locū tenenti de cōceſſionibus factis
dictis de caprarijs ⁊ ſic ſua impetratio dicitur ſurreptitia ⁊ ideo non
valet vt in.c.veniens.de preſcrip.c.cum ordinem.de reſcrip.l.decurio

nibus.⁊ ibi no.gl.C.de ſilentiarijs.li.xij.l.ſi qua loca.C.de ſun.⁊ ſal.
15 rei domi.li.xi.cū ſimi.⁊ per hec apparet† reſponſum multiplex: ſi obij-
ceretur quod iſta aqua poteſt ſufficere vtriq; ⁊ quod propterea ſupe-
rior poteſt Petro Jacobo concedere eiuſ id quod habetur in.l.lu-
cio.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.⁊ no.p gl.⁊ doct.in.d.l.aquam.⁊ in.d.l.in
concedendo.⁊ per Bar.in.d.l.quominus.in.v.q.in fi.⁊ Bald.in.l.ſi
plures.in.j.col.C.de condi.inſer.qr illud eſt verum quando conceſſio
ſecunda non noceret ei cui facta eſſet prima ſeu nō minueret vſum pri-
mi alias non.l.per quem locum.⁊ ibi not.ff.de ſeruitu.ruſti.prediorū
⁊ no.glo.⁊ docto.in dicta.l.aquam.⁊ docto.in.d.l.in concedendo.per
illū tex.ſed in propoſito ſi Petrus Jacobus vigore cōceſſionis ſibi
facte remoueat ⁊ diſtrahat aquam a ſolito curſu per canale dictorum
de caprarijs immutatur conceſſio facta dictis de caprarijs que erant
quod aqua duceretur per dictum eorum canale nūc autem minueretur
⁊ immutaretur vſus dictorum de caprarijs quibus cōmodius eſt qd
trāſeat aqua per ſolitum curſum vt deductum eſt.s. ¶Aliter etiam
reſponderi poteſt qr intentio principis concedentis dictis de capra-
rijs fuit quod nullus alius poſſet deriuare aquam de dicto canali pre-
ter voluntate dictorum de caprarijs vt ex decretis eorum aperte colli-
gitur ergo ſi dictus Petrus Jacobus deriuaret contra voluntatem
eorum minueretur conceſſio eis facta. ¶Etiam reſponſio patet ex
eo qr in dicto canali pdictorum de caprarijs ipſi de caprarijs non ha-
bent titulū ⁊ cauſam a principe ſed in aqua:vt dixi.s.ergo nullo mo-
do poteſt de iure preiudicari eis in dicto ſuo canali ⁊ concedi Petro
16 Jacobo poteſtas illud irrūpendi.⁊ trāſuerſandi. ¶†Et per hec etiā
apparet reſpōſum ſi obijceret quod illi de caprarijs acquieſcere de-
bent vt fiat id quod eis nō nocet ⁊ Petro Jacobo prodeſt.l.ij.§.idem
varus.ff.de aqua plu.arcen.cum ſimilibus:qr imo eis nocet vt dictum
eſt:quinimo quando non precedat aliquis contractus de cuius natu-
ra ſit quod ego tenear tibi ad id qd mihi non nocet ⁊ tibi prodeſt ego
non teneor facere id quod mihi non nocet ⁊ tibi prodeſt.l.nec credito-
ris.C.de noua.l.ſi.ff.de vſu ⁊ habi.⁊ not.Bar.in.l.ij.in prin.ff.ſolu-
to matri.ſed in caſu noſtro nullus huiuſmodi contractus precedit
inter Petrū Jacobum ⁊ dictos de caprarijs ergo illi de caprarijs
ad hoc non tenentur. ¶Per hoc etiam patet reſponſum ſi obijcere-
tur quod dictus Bernabeus de caprarijs non poteſt pretendere in-
tereſſe niſi lucri ceſſantis qr reſpondeo quod imo tractatur de inter-
eſſe ratione damni quia irrumpitur ⁊ tranſuerſatur canale dictorum
de caprarijs ⁊ per eos ⁊ autores ſuos factū ſeu ab antiquo poſſeſſum
quod fieri nō potuit vt dictum eſt. ¶Preterea ſola ratio talis lucri
ceſſantis dicitur in propoſito eſſe probabile intereſſe ad impediendū
dictum Petrum Jacobum.vt.l.ij.§.merito.ff.ne quid in loco publi.
⁊ patet ex not.per Bar.in.d.l.quominus.in.j.q. ¶Denique de lucro
17 ceſſante† quando erat iam acquiſitum ⁊ radicatum iudicatur prout
de dāno.vt not.gl.in.l.j.§.ſi quis autem propter.ff.de itinere actuq;
priua.⁊ in.l.que fideicōmiſſum.ff.de leg.ij.⁊ in.l.ſi cū dotem.§.ſi aut
tempore.ff.ſolu.mat.in gl.j.dum reſpondet ad.l.huiuſmodi.§.qui ſti-
chum.de leg.j.⁊ Cy.⁊ Bal.i.l.cū te ſpōſe.C.de dona.ante nup.⁊ Jo.
de imo.in.l.pculis.ff.de dam.infec. ¶Ex his etiā patet reſponſio ſi
diceretur qd princeps nunq̄ ita intelligatur ſe artare quod non poſſit
quam velit cōceſſionem facere qr reſponſum eſt.s.multipliciter in.iiij.
v.vi.⁊.vij.fundamentis.Ex quibus concludo dictam cōceſſionē Pe-
tro Jacobo fieri nō debere ⁊ eidem Petro Jacobo contra dictos de
caprarijs non ſuffragari.

¶Summarium ſuper conſilio.cciiij.

1 ¶In legato domus an cōprehendat hypotheca.⁊ nu.2.6.⁊.9.
3 Si eſt legata domus venit etiam domicula parua.
4 Qui legat domum non videtur legare ortum.
5 Quando vendo domum ⁊ aliam retineo videor vendidiſſe clauſtrum vel locum diſcoopertum.
7 In legato debet fieri lata interpretatio.
8 Quādo eſt factū legatum domus cū omnibus maſſaritijs.
10 Preſumitur tanta charitas ad filiū conſobrini q̄ta ad conſobrinum.
11 Proemium attenditur vt habeatur diſpoſitio.⁊ nu.12.
13 Ex vna diſpoſitione teſtatoris datur interpretatio ad aliam.
14 Per relictum pie cauſe fauetur anime teſtatoris.
15 Tacita pupillaris excludit matrem pupilli.
16 Preſumitur teſtatorē magis diligere fauorem anime ſue q̄ alterius vtilitatem.
17 In dubio pro parte rei pronuntiandum eſt.
18 Subſtitutio fideicōmiſſaria recipit interpretationem ab ipſa inſtōne.
19 Relatiuum debet reſtringere antecedens ſuum.
20 Per legatum generis nō videtur derogatum legato ſpeciali.
21 Quando diuerſis ſit legatum non videtur per legatum factū ſecundo adimi legatum factum primo.

¶Conſilium.cciiij.

¶De legato domus an cōprehendat apothecā ⁊ ſi in teſtamēto legā-
uit ſine apotheca domum vxori ⁊ alteri apothecam poſtea in codicil-
lis legat ſimpliciter domum vxori videat etiam legare ei apothecam
illi annexam ⁊ ad imere alteri.

¶Redemptoris

REdēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis verbis teſtamenti ⁊ codicil-
lorum dicti Petri boni ⁊ attentis his de quibus in
themate fit mentio puto de iure cōcludēdū omiſſis nō
neceſſarijs ſub dicto legato domus relicte in codicillis
dicte dñe Alteflori cōprehendi dictam apothecam vt connexam ⁊
vnicam ſub vno corpore eiuſdem domus vt oſtendunt verba teſtamē-
ti.Moueor principaliter quia in codicillis teſtator ſimpliciter dixit
φ legabat dicte dñe Alteflori domum ipſius Petri boni in qua idē
Petrus bonus habitabat ⁊ ſolitus eſt habitare cū oībus maſaritijs
1 ⁊ oxiuilijs in ea exiſtentibus ⁊c.Quod aūt in legato† domus debeat
cōprehendi apotheca etiā qñ de habitatione facta eſt aliqua mentio
probat in.l.olympico.in prin.cū gl.in vb.legatū.ff.d ſerui.vrba.pd.
2 vbi etiam qñ† nō legat domū quo ad ,pprietatē ſed quo ad habitatio
nem tm̄ venit ortus ⁊ cenaculū ſi ad ortū ⁊ cenaculū p domū aditus
habebatur vnde ſi ad dictā apothecā habebatur aditus p domū vt in
themate cōtinet ibi videret ,pbari qd cōprehenderet in legato.vnde
dicit ibi Bald.φ ſi marit⁹ legat vxori domum ad habitationē venit
3 ortus acceſſorius domui. ¶†Ad idē text.in.l.predij.§.balneas.⁊.§.
ſi.de lega.iij.vbi ſi legata eſt domus venit etiā domūcula parua illi
iuncta ſi vno pretio fuit cōparata:⁊ teſtator ipſe ſub appellatione do
mus magne de tota ſeu de vtraq; diſponebat ,put in ,ppoſito noſtro
videtur φ accipiebat teſtator qui in legato facto Bartolomeo in te-
ſtamento accipit apothecam pro parte ante domus quā inhabitabat
et etiā in themate p̄ſupponit φ vno pretio domus ⁊ apotheca com-
putata fuerunt.⁊ dicit Jaco.de are.⁊ Barto.in.d.l.pdijs.§.balneas
qd ſi conſuetudo eſt φ maior natu habeat domū principaliorē habe-
bit etiā oīa appenditia damus. ¶Ad idē tex.in.l.creditor.§.ante do
mum.ff.de act.emp.vbi in venditione domus veniūt ea q̄ domui con-
4 iuncta ſunt. ¶†Ad idē qd no.Jo.an.in.c.raynutius.de teſta.naz ex
eo qd ibi dicitur in text.domū ⁊ ortū relinquēs ,pbat φ qui legat do
mum nō videtur legare ortum.⁊ dicit ibi Jo.and.φ illud eſt verum
niſi ortus eſſet illi cōtiguus per.d.l.predijs.ſicut ergo ibi ꝯtiguitas
operatur φ cedat legato vbi al's nō cederet ita eſſe debet in ,ppoſito
bene facit qd not.gl.xij.q.ij.c.ſi.⁊ qd ibi Archi.vbi notat φ qui dat
domū vel aliā rē videtur dare ea q̄ annexa ſunt:per iura q̄ ibi allegan-
tur in ſina.glo.,p quo etiā Archi.ibi allegat.l.ſi quādo.C.de bo.va-
can.lib.x.bene facit.l.iulianus.§.edibus.cū ſequētibus legibus que
ſecum cōtinuant.ff.de actio.empt. ¶Ad idē qd habetur in.l.qd con-
claui.cū ibi not.in gl.ij.⁊ fin.ff.de dāno infec.ex qua colligit ibi Bar.
5 φ† ſi vendo vnā domum ⁊ aliā retineo videor vendidiſſe conclaue ſeu
clauſtrū vel locū diſcooptū quod erat cōmune illarū edium vt ſic ad
emptorem ſpectet dimidia illius loci adherētis domui quā ſibi ven-
6 didi. ¶†Expſſius decidere videt caſum noſtruz Pe.de ancha.in cō
ſil.cclxxxiij.al's.cclxxxviij..incip.in chriſti noīe amē.ſuper pluribus
articulis ⁊c.vbi ꝯſuluit φ cum quidā Petrus bonus donaſſet ſim-
pliciter domum cuidā Jacobo ſub conditione ſi decederet ipſe Pe-
trus bonus ſine liberis φ in dicta donatione cōprehendat apotheca
ſpeciarie que erat ſubtus domū p̄dictā ſi apotheca eadē contiguatio-
ne muro ⁊ fundamēto tegebat ⁊ eadē emptiōe fuerat acquiſita dom⁹
⁊ apotheca et teſtator vſus erat cōiter domo ⁊ apotheca.allegat.d.
l.predijs.⁊ qd ibi doc.⁊.d.l.qd cōclaue.⁊.d.l.creditor.§.antepenult.
¶Accedit ſm eū qr apotheca ⁊ domus erāt ſub ijſdē finib⁹ arg.eo-
rum q̄ tradunt p Inno.in.c.cū ad ſedē.de reſtitu.ſpo.⁊ preſerti hoc
ſm eū ſibi locū vendicare debet in donatione in quā faciēda eſt larga
interpretatio.c.cū dilecti.de dona.⁊ eadē rōne ,pcedere debet hoc in ca
7 ſu noſtro.ſ.in legato† qd eſt donatio ⁊ late interpretandū.l.legatū.ff.
de leg.ij.l.inceſti.ff.de reg.iur. ¶Et poſito φ dicta apotheca nō ha-
buiſſet aditū intrinſecus p domū eſſet reſpondenduz ad dictū.§.bal-
neas.vbi diſtinguit an habeant aditū ſimilia beneficia intrinſecus p
domū vel non qr ille tex.,pcedit in additamētis q̄ aliqñ fuerūt ſeorſuz
a domo.aliud eſt in iſtis apothecis q̄ ſunt intra parietes dom⁹ quia
tunc nō curabim⁹ an habeat aditū aliūde:vt p glo.ſi.in.d.l.quod con
claue.quam ſequit ibi Dy.Ang.⁊ moder. ¶Corroborant p̄dicta per
id qd habetur in.l.ſeie.§.tyranne.ff.de fun.inſtru.vbi p illū tex.dicit
Bart.φ lz ſit aliqua ſeparatio tñ in legato alicuius rei venit qcqd
ſub vno noīe illi⁹ rei nuncupat ſed dicta apotheca nūcupabatur a te-
ſtatore ſub vno noīe.ſ.dom⁹ vt ptz in teſtō circa legatū relictum Bar
8 tholomeo ergo ⁊c. ¶†Accedit etiā ad confirmationē predictorū φ te
ſtator in codicillis dixit ſe legare domū cū omnibus maſaritijs ⁊ oxi-
uilijs in ea exiſtētib⁹ ⁊ q̄ extabunt tpe mortis vñ ſi appareret vt ſen-
tire videtur dñs aduocatus dicte dñe φ i domo teſtatoris erāt ſolum
maſaritie ⁊ nō ea q̄ dicerent oxiuilia ſaltē ſm vſum loquēdi teſtatoris
vel ſm cōem vſum loquēdi in loco.que qdē oxiuilia ſolum erāt in apo
theca in qua erāt oxiuilia ſeu inſtrā ſpectantia ad artificium teſtato-
ris ſatis euidēter cōprehenderetur teſtatorē p hoc voluiſſe ſub legato
domus comprehēdere illā partem vel acceſſionē domus in qua partē
habebat oxiuilia poſito φ al's nō debuiſſet comprehendi dicta pars
vel acceſſio.arg.l.fundus qui locatus.ff.de fun.inſtru.le.⁊ eius quod

voluit gl.no.in.l.pediculis.§.item cum quereretur.in verbo nō debe-
8 ri.ff.de auro ⁊ arg.leg.⁊ cū † iſtud vocabulum oxiuilia non ſit nomen
iuris ſz nomen qd pendet ex vſu loquendi ideo recipit limitationem
⁊ itellectū ab vſu loquendi cōmuni ſeu ipſius codicillantis ſi de eo ap-
paret vt dicunt doc.noſtri in legato facto de podere qd non eſt nomen
iuris.vt no.Bar.in.l.j.ff.de reb.dubijs.in ſi.⁊ Bal.⁊ moder.in.l.in le-
gatis.C.d legatis.ad hoc.l.labeo.ff.de ſuppel.leg.l.legatis ſeruis.§.
ſi.l.nummis.⁊.l.librorū.§.quod tñ caſſius.ff.de leg.iij.l.ſi ſeru⁹ plurii
§.ſi.ff.de leg.j.nec etiam appellatione maſſariarum comprehēduntur
ea que ad certū genus artificij pertinent.l.ſuppellectilis.ff.de ſuppel.
lega.iunctis notatis per Bar.in.l.j.eo.titu.⁊ Bal.in.d.l.in legatis.
9 ¶†Juuātur etiā predicta qr teſtator in teſtamento quando legauit
vxori domum excepit expreſſe dictam apothecam quaz in precedenti
parte teſtamenti Bartholomeo legauerat vidēs teſtator φ illam apo
thecam habebat p parte domus|vnde ſi quando codicillos condidit
in quibus ſimpliciter domū dicte domine reliquit voluiſſet legatum
illud factum in codicillis intelligi cū illa exceptione quam expreſſerat
in legato domus facto eidem mulieri in teſtamento id cōſimiliter di-
xiſſet ⁊ excepiſſet quemadmodum in teſtamento fecerat.⁊ ſic ſuccedit
illud qd dicit tex.in.c.inter corporalia.de trāſla.prelatorū.ibi duz li-
tera dicit vnde ſi circa tranſlationez idem fieri voluiſſet quod de ceſ-
ſione dixerat.⁊ de tranſlatione poterat expreſſiſſe.facit.l.j.§.ſin autez
ad deficientis.C.de cadu.tol.⁊ in.c.ad audientiam.de occi.ideo legan
do in codicillis ſimpliciter domum videtur ſenſiſſe de tota.l.ſi defen-
ſor.§.qui interrogatus.ff.de interrog.act.l.ſi in rem.cum gl.ff.de rei
vendi.l.legatis vxori.⁊ ibi Bar.ff.de leg.ij.⁊.l.hoc legatum.ff.de le-
ga.iij. ¶Nec mirādum ſi teſtator in codicillis videatur ademiſſe le-
gatum apothece qr tempore codicillorū teſtator ſciebat Bartholo-
10 meum p̄dictū eius cōſobrinū eſſe mortuū ⁊ q̄uis† ſupereſſet aliqs fi-
lius ex dicto Bartholomeo:tamen iura preſumunt quod tanta ha-
beatur charitas ⁊ affectio ad filiū dicti Bartholomei ꝯſobrini q̄ta
habet ad conſobrinum.vt probatur in.l.cum ita.§.in fideicommiſſo.
ff.de leg.ij.⁊ in.l.ſi.C.de verb.ſigni.⁊.l.heredes mei.§.ſi.cum ſi.ff.ad
trebel.⁊ hoc eſſe verum colligitur euidenter qr teſtator in teſtamento
diſpoſuerat quod poſt mortē vxoris ſue domus quam vxori legaue-
rat perueniret ad dictū Bartholomeū cui apothecam reliquerat:ſz
in codicillis dictus codicillās mortuo iam Bartholomeo ſuperſtite
filio diſpoſuit teſtator quod i caſu quo dicta eius vxor nuberet vl de
cederet dicta dom⁹ perueniret ad conſortium ſancte Marthe non au-
11 tem ad filiū vel filios dicti Bartholomei. ¶†Preterea codicillans
in prefatione codicillorum aſſeruit ſe velle addere ⁊ mutare aliqua co
dicillando ⁊ ad prefationes ⁊ proemiū recurrimus vt habeamus vo-
luntatem diſponētis.l.j.in prin.⁊ ibi not.Bart.ff.ad macedo.l.ſi.et
ibi Bar.ff.de here.inſti.⁊ in.l.cum hi.in prin.ff.de trāſac.plene per
Bar.in.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.fac.⁊ declarat Bal.i prima
conſtitutione codicis.§.quibus.⁊ in.l.j.in princi.ff.de orig.iur.⁊ in.l.
12 inteſtato in ſi.ff.de legiti.tuto.⁊ clauſula† proemialis refertur ad o-
mnia.l.regula.§.penul.ver.nam initium.ff.de iur.⁊ fac.igno.quem
ad hoc ponderat Bal.in.c.ſecūdo requiris.de appella.facit.l.j.cum
ſi.C.de libe.pte.Sed ſi legatum factum vxori in codicillis q̄tū perti-
net ad ipſam domū intelligeretur cū illa reſeruatione ſeu exceptione
apothece non feciſſet immutationē teſtator cuius contrariū ſue prefa-
tiones declarabant.Fortificatur inſuper hec concluſio qr videmus
intentionē teſtatoris fuiſſe φ hec apotheca non remaneret perpetuo
ſeparata ab ipſa domo ptz qr teſtator teſtamento voluit φ mortua
vel nubēte vxore domus ⁊ apotheca eſſent vnius ⁊ eiuſdem ſed ſi nos
diceremus quod per legatum factum in codicillis de ipſa domo ⁊ vxo-
ri ⁊ cōſortio non intelligeretur adēptum legatū apothece remaneret
13 apotheca ſeparata ſemp a domo.cum ergo† ex vna diſpoſitione teſta-
toris detur interpretatio ad aliam:vt probatur in.l.vxori.§.ſi.ſcdm
intellectum Bar.ibi.ff.de lega.iij.facit.l.ſi ſeruus plurium.§.ūna.ff.
de lega.j.⁊.l.heredes palam.§.ſz ſi notam.ff.de teſta.⁊.l.vtrum.ff.de
peti.here. ¶Denique ſi videam⁹ quod teſtator eo caſu quo Bartho-
lomeus ſupuixiſſet vxori teſtatoris voluit in teſtamento quod Bar
tholomeus conſobrinus teſtatoris haberet integram domum cum
apotheca eadem ratiōe ⁊ maiori coniecturare debemus quod idem
teſtator relinquēdo vxori domum in codicillis ⁊ ſubſtituendo ei poſt
mortem cōſortium voluerit conſortium illam habere integram ſicut
14 diſpoſuerat in Bartholomeo attento quod† veriſimilius eſt hic in
pia cauſa q̄ in Bartholomeo quia per relictum pie cauſe fauetur ani
me teſtatoris.xiij.queſtione.ij.anime defunctorum.⁊ illa cauſa vt ma
gis ,ppria ⁊ magis priuilegiata p̄fertur vtilitati aliene.l.ſancimus.
C.de ſacroſanctis eccl.⁊.c.cum infirmitas.de penitē.⁊ remiſſio.l.pre-
15 ſes.C.de ſeruitu.⁊ aqua.xxiij.q.v.ſi nō licet. ¶†Et propter hoc vult
nota.Ange.in.l.precibus.C.de impuberum ⁊ alijs ſubſti.quod ſicut
tacita pupillaris excludit matrem pupilli quādo frater pupilli erat
vulgariter ſubſtitutus expreſſe a teſtatore vt not.per glo.⁊ docto.in
dicta.l.pcibus.multo magis excludatur mater per tacitam pupilla-
rem quando per vulgarem ſubſtitutionem expreſſam erat ſubſtitu-
16 ta pia cauſa quia preſumitur † teſtatorem magis diligere fauorem

animē ſue ꝙ̄ alterius vtilitatē: per predicta. ¶ Et ex coniecturis arguitur ⁊ probatur que fuerit voluntas teſtatoris. l. licet imperator. ff. de leg. j. l. ſi qs locuples. ff. de manu. teſt. l. j. ff. ſi tabule teſtamē. extā. l.
17 titius. §. j. ff. de libe. ⁊ poſthu. ¶ † Rurſus dato ꝙ diceremus cauſam non eſſe ex toto euidentem ⁊ clarā ſed eſſe aliquo modo dubiam nonne debet pronuntiari pro iſta parte: certe ſic: tū q2 in dubio pro parte rei pronuntiādū eſt. c. ex literis. de pbā. ⁊ in. c. cū ſint partiū. de regu. iur. in. vj. tū etiā q2 hoc mō fauet pie ⁊ fauorabili pro qua in dubio pronūtiādū eſt. l. ſunt perſone. ff. de relig. ⁊ ſump. fune. l. ante pe. ff. de manu. l. ambiguis. ff. de iure do. ⁊ certe ex pluribus coniecturis de quibus dictum eſt mihi perſuadeo hanc omnino fuiſſe mentem codicillantis. ¶ Nec predicte cōcluſioni obſtat ſi in ɔ̄triū adduceret tex. in. l. iij. ff. de fun. inſtr. leg. vbi ſi teſtator in teſtō dixit lego fundū inſtructū libertis meis poſtea in codicillis dixit volo ꝙ liberti qui premorientur partes ſuas fundi reſtituant ⁊ in codicillis non dixit fundi inſtructi vt fecerat in teſtamento tñ ibi dicit ꝙ liberti p̄decedentes intelligunt grauati vt reſtituāt fundū inſtructū ſicut inſtructus fundus fuerat eis in teſtō legatus ⁊ ſic vid: ret ꝙ eodē mō in ꝓpoſito intelligeret qd in codicillis teſtator intellexit de domo prout in teſtō diſpoſuerat. ſ. ſine apotheca: q2 ad hoc rñdeo ꝙ ratio illius text. vt colligitur ex his que ibi ponunt
18 Bar. ⁊ alij in ſummario illius legis eſt q2 † in codicillis fuit facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria illi cui in teſtō fuerat legatū vñ ipſa ſubſtitutio fideicommiſſaria recipit interpretationē ab ipſa inſtitutiōe ſeu principali relicto. l. quot. ff. ad trebel. l. j. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. bene facit tex. in. l. legatū. ff. de adimē. leg. ⁊. l. caio. in prin. ff. de ali. ⁊ ciba. leg. vñ dicimus talia ſunt ſubiecta qualia predicata demōſtrāt. vt. d. l. iij. ⁊. l. quoties. C. fami. erci. cū ſimilibus. non aūt in caſu dicte. l. iij. fuit aliter ſeu per alia verba factū legatū in codicillis eidē legatario ꝙ̄ factū fuerit in teſtamēto. in caſu autē noſtro aliter legauit teſtator in codicillis vxori ꝙ̄ fecerit in teſtamēto attēta exceptione facta in teſtamento que non fuit facta in codicillis. Item concurrunt in caſu noſtro plures coniecture tendentes ad concluſionem. ſ. factā que nō concurrunt in caſu. d. l. iij. ¶ Non obſtat etiam ſi diceretur ꝙ in codicillis teſtator dixit ſe relinquere vxori domū in qua idē codicillās inhabitat ⁊ ſolitus eſt habitare. ⁊ ſic videtur noluiſſe cōprehēdere apothecam in qua non habitauit. l. lex cornelia. §. ſi tamen. ff. de iniurijs ⁊. l. itē apud. §. conuitiū. cum ibi no. per Bar. ff. de iniur. ⁊. l. j. poſt prin. ff. de lib. agnoſcen. quia
19 reſpondeo † ꝙ dato quod legetur domus in qua teſtator inhabitat et ſic relatiuum debeat reſtringere antecedēs ſuum. l. a filio. §. teſtator. ⁊ §. fi. ff. de ali. ⁊ cib. leg. tamen dico ꝙ hoc non obſtat q2 fateor quod relatiuum facit vt intelligatur legata illa domus in qua teſtator inhabitabat ⁊ nō videatur ſenſiſſe de alia ſed de illa tñ non per hoc ſequitur ꝙ non debeat intelligi legata tota domus cui⁹ pars erat ipa apotheca etiā inſpecta appellatione teſtatoris vt pꝫ in legato facto Bartholomeo in quo teſtator dixit quod legabat Bartholomeo partem anteriorem domus quā inhabitabat teſtator ſcꝫ ſtationem ⁊c. facit. d. l. olympico. l. vxori. in prin. cum ibi no. per Bar. ff. de leg. iij. nō enim in codicillis teſtator dixit ſe legare partem ſed domū ⁊ cōſequenter totam. d. l. legatis. cum alijs. ſ. alleg. ergo venit apotheca quam teſtator habebat pro parte domus predicte vt clare dictant verba eius in teſtamento circa legatū factū Bartholomeo ⁊ etiā circa legatū factū in teſtamento vxori cum exceptione apothece. exceptio enim debet eſſe de regula. ⁊ illā declarat. l. in his. cū ibi no. ff. de leg. l. nā qd liquide. §.
20 fi. ff. de penu leg. l. queſitū. §. denicꝫ. ff. de fundo inſtru. ¶ † Nō obſtat etiam ſi dicatur ꝙ quādo teſtator legat vni genus alteri ſpeciem non videtur per legatuꝫ generis derogare legato ſpeciei. l. vxoreꝫ. §. feliciſſimo. ff. de leg. iij. ⁊. l. ſeruis vrbanis. §. fi. eo. titu. ⁊. l. alimenta. §. baſili
21 cc. ff. de ali. ⁊ cib. lega. ⁊ etiam † quando diuerſis ſit legatum non videt per legatum factum ſecūdo adimi legatum factum primo niſi ſecūdo legetur facta ɔ̄memoratione legati facti primo. l. ſicut. ⁊ quod ibi not. ff. de adi. leg. l. ſi pluribus. ff. de leg. j. ⁊ notatur maxime per Cy. Bal. Ang. ⁊ Sali. in. l. ſi fortidianum. C. de leg. q2 reſpondetur ⁊ primo dico quod hic non ſumus in legato generis ⁊ ſpeciei ſed in legato totius ⁊ in legato partis integralis. vt declarat Bart. in. l. qui vſumfructum ff. de verb. oblig. in verſi. vltimo pro declaratione ⁊c. ⁊ in. l. re coniūcti ff. de lega. iij. in. iiij. col. in verſi. quarto dubitatur qd ſi vni legaui totum ⁊c. vnde ſicut dicit Bar. in. d. l. re coniuncti. licet quādo vni legata fuit pars poſtea alteri totum non videatur quod in dubio teſtator voluerit facere totalem ademptionē primo. l. meuio. in prin. ff. de leg. ij. ⁊ no. in. l. cum queſtio. C. de leg. tamen hoc intelligitur niſi aliud de mēte teſtatoris appareat ſicut etiam quādo teſtator legat vni primo rem ⁊ alteri ſecundo eandem rem non videtur in dubio adimere primo. d. l. ſi pluribus tamen fallit niſi leget ſecundo cum cōmemoratione primi legati. dicta. l. ſicut. ſecunduꝫ Dy. ⁊ ibi Cy. in. d. l. ſi fortidianum quod videtur verum ſaltem quādo legauit ſecundo ſine dictione cōiunctiua: vt declarat Bald. Ange. ⁊ Sali. in. d. l. ſi fortidianum: prout fuit in caſu noſtro in quo ſine dictione cōiunctiua legatur ſecundo in codicillis vxori cui videtur legaſſe habita cōmemoratione primi legati: vt pꝫ ex prefatiōe facta in codicillis de qua dixi. ſ. ¶ Vel etiā ſm Pau. de ca. in. d. l. ſi fortidianū. aut vni legatur primo ⁊ alij legat ſecundo in eadē vltima voluntate ⁊ tunc procedit id quod not. gloſ. ⁊ Bar. in. d. l. ſicut. de adi. leg. quod non videat facta ademptio q2 non eſt veriſimile ꝙ voluerit teſtator incontinenti ſe corrigere. arg. l. nam ad ea. de cōdi. ⁊ demon. aut in alia voluntate ⁊ ex interuallo vt q2 vni legauit in teſtō ⁊ alteri in codicillis poſtea factis ⁊ tunc procedit opi. Dy. in. d. l. ſicut. vt videatur ademiſſe maxie ſm Pau. de ca. qñ ſubeſt aliqua cā preſumēdi mutatā fuiſſe volūtatē. ⁊ iſte eſt proprie caſus noſter. p̄ſertim cum ſubſit cauſa mutate volūtatis. ſ. mors Bartholomei quē videm⁹ fuiſſe magis dilectū a teſtatore in ꝓpoſito ꝙ̄ eius Bartholomei filium. vt. ſ. fuit euidenter oſtenſum. ¶ Subeſſe etiam vident alie coniecture declarantes mētem teſtatoris ita fuiſſe. vt. ſ. dixi q̄ cōmemoratio cū diuerſitate ſcripture ⁊ alijs cōiecturis. ſ. dictis non concurrebat in caſu dicti. §. feliciſſimo. cum alijs. ſ. allega. ¶ Ex quibus omnibus reſideo mihi videri volūtatē teſtatoris fuiſſe diſcedere a legato relicto dicto Bartholomeo ⁊ ſic in fauorē dicte dñe et dicti conſortij eſſe iudicandum. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccv.

1 ☞ Quādo aliqua eſt ſuſpitio contra aliquē de falſitate literarū dꝫ ordinarius talem in carcere detrudere. ⁊ nu. 2.
3 Originali ſcripture ſtandum eſt.
4 Qui falſo reſcripto vtitur eſt ſuſpectus de falſo niſi doceat de autore.
5 Qñ res furto ſubtracta reperitur apud aliquem eſt indicium ꝙ ſufficeret ad procedendum contra eum.
6 Legatus de latere hꝫ iuriſdictionem in exemptos.
7 Iudex etiam incōpetens poteſt prouidere ſuſpitioni fuge. ⁊ nu. 8.

¶ Conſilium. ccv.

¶ An ſit ſuſpitio falſi cōtra eū q habet penes ſe literas apoſtolicas vitiatas adeo ꝙ propter hoc poſſit tanꝙ̄ ſuſpectus capi per legatū de latere dato amplius ꝙ eſſet exemptus.

Domini redeptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis his que in themate narrantur breuiter ſentio reuerendiſſimum dñm locum tenentem nullo modo exceſſiſſe metas ſeu iniuſte quicꝙ̄ egiſſe preſertim ex infraſcriptis: ⁊ preſuppono
1 † in primis id qd habet in. c. in memoria. xix. diſt. vbi habetur ꝙ qñ aliqua eſt ſuſpicio contra aliquē de falſitate literarū apoſtolicarū debet ordinarius talem in carcerem detrudere aut in aliam cuſtodiam vſcꝫ quo ſedē apoſtolicam certioreꝫ faciat ac expectet quid ſedes ipſa ſtatuendum decreuerit. ⁊ ſimiliter tex. in. c. ij. de reſcrip. in fi. ꝓuidet ꝙ vbi quis literas apoſtolicas impetrauit q̄ falſi ſuſpitiōe non careant. debet ad ſedem apoſtolicam cū literis ipſis tranſmitti. ⁊ ſimiliter tex. in. c. ſuper eo. de crimi. fal. prouidet retinendum eſſe illum qui literas apoſtolicas non carentes ſuſpitione falſi preſentauit abſcꝫ eo ꝙ aliter conſtet eū commiſiſſe falſum: iſtis ita premiſſis dico prefatū reuerendiſſimum dñm locū tenentem nihil iniuſte cōtra dictum do. Pe. egiſ
2 ſe. † Nā dicte litere apoſtolice reperiebantur abraſe in loco ſubſtantiali: ⁊ in loco raſure erat denuo facta ſcriptura ⁊ erant aperte ideo non carebant ſuſpicione falſitatis. c. cum venerabilis. ⁊ ibi no. de relig. domi. ⁊ in. c. licet. de cri. fal. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide inſtru. ⁊ no. in. c. ex literis. eo. ti. ⁊ bona gl. xix. diſt. in memoria. quinimo quod eſſent falſe conſtabat q2 vt atteſtantur litere reuerendiſſimi dñi legati compertum eſt in ipſa originali ſcriptura eſſe hec verba idoneam cautionem: in alijs autem literis vitiatis loco illius dictionis. ſ. idoneā ſunt
3 hec verba quam potes. ⁊ originali ſcripture † ſtandum eſt ⁊ ad illam recurrendum vbi dubitatur de fide exempli. l. ſi quis ex argentarijs. §. pretor. ⁊. l. veluti. ff. de eden. ī auten. de tabel. §. pe. ⁊ ibi glo. ⁊ ī. c. qm̄ contra. de proba. quam falſitatem etiam aperte affirmabat ſuo ſacramento Iacobus de ſalicata vt in ſua atteſtatione ⁊ confeſſione apparet in qua atteſtatur etiā prefatum do. Pe. ſibi primo dediſſe dictas literas abſcꝫ raſura cum verbo idoneam: ⁊ abſcꝫ illis verbis. ſ. quam potes: ⁊ literas illas dimiſiſſe p̄fato do. Pe. qui poſtea ei reddidit vitiatum prout nunc reperitur ⁊ quod ſibi videtur ex notitia literarum dicti do. Pe. quam dictus Iacobus habet dicta verba. ſ. quā potes eſſe ſcripta manu prefati do. Pe. Et prefat⁹ do. Pe. etiā poſtea confeſſus eſt dictas literas impetraſſe ⁊ cum nō poſſet obtinere a reuerēdo patre domino ſecretario quod deleretur illud verbum idoneam: ⁊ loco eius ponerentur illa verba quam potes dimiſiſſe claras literas domino protonotario de albergotis qui poſtea illas ſic vitiatas prefato do. Pe. trāſmiſit cōſtabatcꝫ prefato dño locū tenenti dictum do. Pe. impetraſſe apud ſuā dominationē ⁊ dominū Vexilliferū iuſtitie quod facerēt dictas literas obſeruari ⁊ pro earū obſeruātia mandari dño poteſtati ꝙ dictum Iacobum captum ad inſtantiam creditorum de carceribus relaxaret: ⁊ ita ad eius inſtantiam fuiſſe commiſ
4 ſum ⁊ mandatū dicto domino poteſtati. ¶ † Ex quibus inficiari non pōt ſuſpitionem cōtra dictū do. Pe. laboraſſe. nā vt habetur in. l. maiorem. C. ad leg. cor. de fal. cū ibi no. p glo. ⁊ doc. ⁊ maxie per Iaco. but. ille qui falſo reſcripto vtitur intātum eſt ſuſpectus de falſo commiſſo circa reſcriptū niſi doceat de autore. ⁊ ſic ſuam innocentiam purget. et idem probatur in. l. iubemus. ſm vnam lect. C. de proba. ⁊ no. Archi. in preallegato. c. in memoriā. igit cū dictus dñs Pet. cōfeſſus fuerit dictas literas apoſtolicas nō vitiatas habuiſſe a prefato dño ſecretario ⁊ eas dimiſiſſe dicto dño ꝓtonotario de albergatis a quo aſſerit ſe eaſdē literas poſtea vitiatas habuiſſe ac tradidiſſe dicto Iac. niſi oſtēderit qd a p̄fato dño ꝓtonotario de albergatis ita vitiatas literas habuerit ſuſpicione nō caret per predicta ⁊ tāto magis cum ipſe inſteterit apud prefatū Reuerendiſſimū dñm Locum tenenteꝫ ⁊ dominum Vexilliferū vt dicte litere quāuis vitiate ſeruarentur et propterea mādari fecerit dño poteſtati vt eas obſeruaret ⁊ cōſequēter dictis literis vſus eſſe videatur prout etiā aperti⁹ deponūt duo vel tres teſtes nūp recepti p̄ſertim ſpectabilis ac generoſus vir Virgilius de maluicijs ⁊ egregius doctor dñs Flori⁹ de naui qui aperte deponunt prefatuꝫ dñm Pe. dictas literas ſic vitiatas preſentaſſe dicto reuerēdiſſimo do. Locumte. ⁊ Vexillifero iuſtitie iſtādo eas obſeruari ⁊ quanta ſit preſumptio cōtra vtentes dictis falſis literis apoſtolicis quantacꝫ ſit pena eis per hoc infligenda etiaꝫ ſi aſſeruerint ſe ignoraſſe illas eſſe falſas pꝫ aperte per tex. in. c. ad falſarioruꝫ
5 de crimi. fal. ⁊ in. d. l. maioreꝫ. cū ibi no. ¶ Ad cōfirmationē † predictorum faciūt no. per Bar. in. l. fi. ff. de queſtio. in vlti. col. vbi voluit qd qñ res furto ſubtracta reperitur apd aliquē lꝫ aliter nō cōſtet qd ipſe eā furto ſubtraxerit poteſt iſtud videri tm̄ indicium iudici ꝙ ſufficeret ad procedēdū contra eū niſi oſtendat vnde habuerit. de quo etiā tangit per doc. poſt gl. in. l. ij. C. de furtis ⁊ no. Cy. Bal. ⁊ alij in l. fi. ff. de here. inſtit. pari rōne ſi ſcriptura falſificata inuenitur penes aliquē niſi oſtēdat vnde habuerit ita falſificatā pōt iudex ex hoc ſumere indiciuꝫ falſitatis contra eum. igitur ad purgationē huius indicij incūbit prefato dño Petro ꝓbare qd dictas literas ita vitiatas habuerit a dicto dño ꝓtonotario de albergatis ꝓut ipſe aſſerit. ¶ Corroborant predicta q2 potuit p̄fatus dñs Locumte. dicta indicia arbitrari grauiora concurrente inſpectione vultus ⁊ roboris dicti dñi Pe. tpe quo ſup predictis fuit examinatus. vt probat in. l. de minore. §. ſi plurimū. ⁊ ibi no. Bar. circa. j. col. ff. de queſtio. ⁊ no. ēt Inno. in. c. qm̄ contra de proba. ad quā faciē ⁊ colorē dicti dñi Pe. tpe predicto prefat⁹ reuerēdiſſimus dñs animaduertit ⁊ ex eis ſuam opinionē ɔ̄ dictū dñꝫ. p. magis confirmauit vt ex narratis in themate pꝫ. accedit ad horū cōprobationē q2 qñ indicia dicant ſufficiētia committitur iudicis arbitrio vt inquit Cy. in. l. fi. C. de queſtio. ⁊ Io. an. ⁊ alij poſt eū in. c. cuꝫ in contēplatione. de reg. iur. ⁊ Bar. in. d. l. fi. in. ij. col. ff. de queſtio. cuꝫ ſi. per id qd habetur in. l. iij. in prin. ⁊ in. §. eiuſdē. ff. de teſta. ⁊ ex predictis patet nō oportere diſcutere an prefatus reuerēdiſſimus dñs Locumte. eſſet iudex cōpetens contra dictum dñm. p. q2 quātū ad retinendum eū ſub cuſtodia vt certior fieret ſanctiſſimus dñs noſter qui demū deliberare poſſet quid ſtatuēdum eſſet proculdubio iuriſdictionē habuit per ea que habentur in
6 d. c. in memoria. ⁊ in. d. c. ſuper eo. ¶ † Et cōfirmari pōt q2 etiā in exemptos hꝫ regulariter iuriſdictionē legatus de latere. c. ſi abbatem. de ele. lib. vj. c. j. de ver. ſig. in. vj. no. glo. ⁊ doc. in. c. qd trāſlationeꝫ. de offi. lega. ⁊ plene no. Spe. in tit. de legato. §. ſupereſt ver. ſed nūquid legatus poteſt ſuum officiū in exemptos cū ſi. ¶ Quinimo vbi po
7 teſt † ſubeſſe ſuſpicio fuge prout eſt. §. delinquentem. ſaltem in criminibus grauibus: prout eſt crimen falſitatis literarum apoſtolicaruꝫ iuxta id qd habetur in. d. c. ad falſariorum. iuncto. d. c. ſuper eo. ⁊. d. c. in memoria. pōt iudex etiā qui al's eſſet incōpetēs capere illū vt ꝓuideatur periculo fuge ⁊ ne mora expectandi vel adeūdi iudicē incōpetenteꝫ ſit periculū allatura vt probatur in rōne ſui in. l. ait pretor. §. ſi debitorē. ff. que in frau. cre. per quē tex. ita cōſuluit Pe. de anch. in cōſi. cxcij. incipiente in chriſti noīe premittendū eſt qd de iure cōmuni ⁊c. ⁊ no. moder. in. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ in. l. de pupillo. §.
8 ſi quis. ff. de oper. no. nūtia. ¶ † Bene facit qd no. Hoſtiē. ⁊ doc. ī. c. vt fame. de ſenten. excom. ⁊ in. c. cū non ab homine. de iudi. ⁊ Bar. in l. ſi quis ī ſeruitute in fi. ff. de fur. ⁊ Bal. in. c. j. §. ſi quis vero. de pace iura. fir. dum tenēt ꝙ iudex laicus poſſit capere clericū delinquētem propter ſuſpicionem fuge vt eū preſentet iudici eccleſiaſtico ad quē ſpectat iuriſdictio ⁊ poſſet alijs medijs cōprobari ſed predicta ſufficere arbitror. nō tñ per predicta intēdo inferre aut cōcludere dictas preſumptiones aut probationes ſufficere ad aliquā cōdemnationeꝫ contra eum ſed ſolum dico ſufficere ad ea que geſta ſunt per prefatū reuerendiſſimum dñm Locumte. Alex.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccvj.

1 ☞ An viuente fratre quis poſſit alienare bona hereditaria vltra legitimam pro ſatiſfaciendo eri alieno. 2. 3.
4 Alienatio vt ſatiſfiat eri alieno dicitur fieri ex cauſa neceſſitatis. 5.
6 Qñ cauſa redit ad non cauſam perinde eſt ac ſi cā non eſſet adiecta.
7 Officium executoris ad heredes non tranſit. 8.
9 Epiſcopus poteſt exequi ad pias cauſas relicta etiam quando teſtator prohibuit epiſcopum ſe intromittere. 10.
12 Decretum iudicis an in caſu iſto debeat interuenire.

¶ Conſilium. ccvj.

¶ An ſi teſtator ꝓhibet alienari niſi ex cā neceſſitatis ⁊ niſi cū licētia executorū teſtamenti. ⁊ ſi cōtrafiat voluit ꝙ alienata diſtribuant in pias cauſas per dictos executores ⁊ non per epiſcopū nec p aliuꝫ an ſi mortuis executoribus fiat alienatio poſſit per epiſcopum conuerti in pios vſus ⁊ an ſi ſit alienatio pro ſatiſfaciēdo eri alieno dicatur ex cauſa neceſſitatis fieri ⁊ an mortuis executoribus requiratur autoritas iudicis in alienatione.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis verbis teſtamēti nobilis viri dñi philippi de luzago necnō verbis inſtrī tranſactianis inite inter dictos Io. ⁊ Sanctem filios ⁊ heredes dicti philippi ⁊ viſo priuilegio legitimādi cōceſſo illis de emilijs ⁊ eius cōfirmatiōe ⁊ alijs narratis in
1 themate. Circa dubium † quo queritur an dictus Sanctes ſit excluſus a iure ſubſtitutionis etiā ſi cōtingeret dictum Ioānem decedere ſine heredibus maſculis ex ſe legitime deſcēdētibus breuiter rñdeo qd ſic virtute dicti inſtrumenti trāſactionis in quo facta eſt mētio de tenore teſtamēti circa inſtitutionē ⁊ ſubſtōnem. ⁊ cōuentū fuit qd dicta ſubſtō nulli⁹ roboris remaneret ⁊ qd nō obſtāte ſubſtōne vtercꝫ predictorū Ioānes ⁊ Sanctes poſſent in vita ⁊ in morte diſponere de dictis bonis ac ſi ſubſtō facta nō eſſet ⁊ fuit actū ꝙ quedā obueniſ re deberēt dicto Sācti pro omni eo ⁊ toto qd dictus ſanctes ⁊ ſui heredes ⁊ ſucceſſores tūc vel in futurū petere poſſent reſpectu dicte ſubſtōnis vt latius in dicto inſtrō cōtinetur propter que inducitur remotio ⁊ excluſio omnis virtutis dicte ſubſtitutiōis. l. j. C. de pac. l. de fideicommiſſo. C. de trāſac. l. de his cū ibi no. ff. de tranſac. l. q rome. §. duo fratres. ⁊ ibi plene no. maxīe per Barto. ibi in. iij. v. ⁊. vj. q. ff.
2 de ver. ob. ¶ Quātū † vero ad aliud dubiū quo queritur an ſi cōtingat dictū ſanctē predecedere ſuperſtitib⁹ filijs ſuis ⁊ ſupſtite dicto Ioanne ⁊ poſtea Ioāneꝫ decedere ſuperſtite dicto filio ſuo legitimato ⁊ ſuperſtitibus filijs dicti ſanctis legitimis ⁊ naturalib⁹ excludatur dictus legitimatus ab hereditate dicti Ioannis patris ſui p dictos filios ſanctis ⁊ ōt qd nō q2 in teſtō dñi philippi ſubſtitutio cōpendioſa reciproce eſt facta dictis Ioāni ⁊ ſancti nō aūt eſt facta de filijs alicuius eoꝝ. vnde ſi predecedat dictus ſanctes ſuperſtite Ioāne nō potuit ius ſubſtitutionis trāſmittere ad filios ⁊ heredes ſuos l. vnica. §. ſin aūt aliqd ſub cōditiōe. C. de cadu. tol. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. l. ſi in perſonā. C. de fideicō. l. cū pater. §. hereditatē. ⁊ qd ibi glo. in verbo nō fuerit de lega. ij. ⁊ no. gloſ. in. l. vnica in glo. magna. C. de his qui ante aper. tab. reprobata glo. que cōtrariū voluit in. l. is cui ſub cōditione. ff. de actio. ⁊ oblig. que voluit quod imo fideicommiſſum cōditionale tranſmittatur ad filios pēdēte cōditione ſed damnatur cōiter. a doctoribus ibi per iura ſupra ꝓxime allegata ⁊ per gloſſas ſupra allegatas cōtrariū volētes ⁊ no. Bart. in. l. j. ff. de lega. j. ⁊ Bal. in. c. j. qui ſucceſ. ten. feu. confir. ⁊ in. l. ſi pater in. iij. q. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ Bal. ⁊ Io. de imo. in. l. cū ex filio in pñc. ff. de vulg. ⁊ pupilla. per illū tex. ⁊ Bal. in. l. vnica in prin. C. vt actio. ab hered. ⁊ cōtra here. ⁊ in. d. §. ſin aūt aliquid ſub ɔditione. facit. l. ſꝫ ſi plures in pñc. ⁊. l. qui plures heredes ⁊. l. q liberis. §. hec verba. ff. de vulga. ⁊ pupilla. cum ſi. ⁊ per conſequēs ex virtute diſpoſitionis teſtamēti dicti dñi Philippi nō poſſent filij ⁊ heredes dicti ſanctis excludere dictū filiū legitimatū Ioannis. vnde ceſſante ſubſtitutione p̄dicta que ceſſare diceret vt dixi nihil eſt qd impediat quominus dictus filius legitimatus per dictū comitē latiſſimā poteſtatē habētem poſſit ex teſtamēto ⁊ ab inteſtato ſuccedere dicto Ioanni patri ſuo q2 nihil a legitimis filijs differre dicūt filij legitimati vt in auf.
3 quibus mo. na. effi. ſui. §. illud ⁊. §. ſi quis erga filios. ¶ Circa † illud dubium quo queritur an dictus Ioānes viuente dicto ſancte fratre ſuo poſſit alienare bona hereditaria etiā vltra legitimā pro ſatiſfaciendo eri alieno ⁊ dubiū facit q2 dictus dñs Philippus teſtator ꝓhibuit dictos Ioānē ⁊ ſanctē alienare aliqua bona immobilia hereditaria ipſius teſtatoris niſi in caſu expreſſe neceſſitatis ⁊ niſi cum licentia expreſſa dñe dorothee matris dictorū Ioannis ⁊ ſanctis ⁊ cū licētia ⁊ autoritate executorū teſtamēti. ⁊ ſi ⁊ inquātū ɔ̄facerēt eſſet nullius valoris ⁊ in caſu quo venirēt ad aliquē actū alienationis dictorū bonorū vel alicuius partis eorum qd tūc ſtatim et incōtinenti dñium ipſorū bonorū ſeu dicta bona que ſic alienari velle cōtigerit veniant ⁊ deueniſſe intelligant in dictos fideicōmiſſarios ſeu executores alienāda ⁊ diſtribuēda ⁊ cōuertēda in pios vſus p dictos cōmiſſarios tm̄ ⁊ nō p dñm epm̄ vel eius vicariū nec aliquā aliā perſonam ſed ſolū ſit in libertate ipſorū cōmiſſariorū diſponētiū in pios vſus id totū qd alienari ſeu vēdi cōtigerit. vnde cum dicta prohibitio alienationis cām habeat q2 eſt facta cōtemplatiōe pie cauſe ideo vr qd valeat. l. filiuſfamilias. §. diui. ff. de leg. j. ⁊. l. pater. §. filiū. §. iulius agrippa. ff. de leg. iij. ¶ Tamē hoc nō obſtāte ɔ̄triū dico eſſe de iure verius q2 hec alienatio que ſit vt ſatiſfiat eri alieno dr fieri ex cā neceſſitatis vt. l. peto. §. prediū. ⁊ ibi no. Bar. ff. de leg. ij. ⁊ in. §. diui in fin. ⁊. d. l. pater filiū in prin. ⁊ quāuis qñ alienatio neceſſaria ſit ob es alienū heredis et nō defuncti reuocetur illa alienatio eueniēte caſu ſubſtōnis facte ipſi alienāti puta mortuo alienante vt in. d. §. prediū: ſecus ſi ob es alienū defuncti. §. diui ⁊. d. l. pater in pñ. ⁊. l. cum

5 fideicõ.ff.de fideicõ.lib.tñ hoc†nõ hȝ obſtare in ꝓpoſito q2in.d.§.
prediũ teſtator non ꝑmiſerat alienari poſſe ob cãm neceſſariã puta
pro ſatiſfaciẽdo eri alieno heredis.ſed hic ꝑmiſit alienationẽ ob cau
ſas neceſſarias inter quas hec cõnumeraſ vt in.d.§.prediũ. ¶ Pre
terea hic reſoluta ꝛ extincta fuit ſubſtitutio facta dicto Joanni reci
proce: vt dixi ſupra nec pia cã vocari põt qꝛ vocata eſt qñ alienatio
fieret nõ ex cauſa neceſſaria. ¶ Preterea preſupponiť mortuos eẽ
dictos executores teſtamẽtarios ꝛ teſtator voluit qđ ea que ꝯ formã
ꝓhibitiõis alienarenť poſſent diſtribui et erogari tm̃ ꝑ dictos exe
cutores teſtamẽtarios ꝛ nõ per epm̃ vel aliquã aliã perſonã ergo ceſ
ſat nũc cã ꝓpter quã ſeu cuius cõtẽplatione teſtator prohibuit cũ
6 nõ poſſit amplius dicta erogatio fieri. ¶ Et ſic†cũ cã redierit ad nõ
cãm perinde eſt ac ſi cauſa adiecta nõ eſſet in prohibitione alienatio
nis.l.ſi fullo.ff.de cõdi.ſine cã.l.adigere.§.quãuis.ff.de iure patro.l.
elegãter.§.ſi quis poſt.ff.de cõdi.idebi.ꝛ.c.cũ ceſſante.de ap.ꝛ ſic di
cta ꝓhibitio dȝ remanere nulla tanq̃ nuda ꝛ ſine cã.d.§.diui.ꝛ.d.§.
7 iulius agrippa. ¶ Qđ aũt nõ poſſit dicta diſtributio fieri per†aliũ
pȝ qꝛ officiũ executoris ad heredes ipſorũ executorũ nõ trãſit niſi hͦ
fuerit a teſtatore dictũ.l.ante pe.cũ glo.ff.de tutel.ꝛ ibi Bar.ꝛ ꝓbať
in.c.ſi.ꝛ ibi gl.in verbo mortuo.de teſta.l.vj.ꝛ not.Dy.in.l.alimẽta.
in prin.ff.de alimẽ.ꝛ ciba.leg.ꝛ Bar.i.l.a filio in prin.eo.ti.ꝛ Jac.de
bel.in auť.de eccleſiaſti.ti.in.§.ſi quis autẽ.ꝛ Spe.in ti.de iſtru.edi.
§.nũc vero aliqua verſi.inſuper querẽdũ eſt.ꝛ Cy.in.l.id qđ paupe
ribus in ſi.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ ibi Bal.in.iij.col.ꝛ Bal.in.l.ſi.§.ſed ꝛ ſi
quis.C.cõia de leg.ꝛ Ang.i.l.cũ quis ſibi.ff.de verbo.obli. ¶ Et tã
to minꝰ trãſit ad heredes in caſu noſtro ꝙ mẽs teſtatoris fuit qđ nõ
trãſiret vt oſtendunt verba teſtamẽti ſuperius relata que oſtendunt
mentẽ teſtatoris fuiſſe tale officiũ exequendi eſſe ꝑſonale ꝛ non egre
8 di perſonas talium executorũ. ¶ Et ſi diceretur†quãuis nõ trãſeat
ad heredes executorũ tñ tunc deuoluitur ad epiſcopũ: vt no.gl.in.d.
c.ſi.de teſta.in.vj.in verbo expreſſerit.ꝛ Spe.in dicto verſ.inſup per
id qđ habetur in.c.ſi heredes.ꝛ in.c.tua nobis.de teſta.rñdeo qđ gl.
in.d.c.ſi.in verbo expreſſerit.dicit hoc eſſe verũ niſi teſtator aliter ꝓ
uiderit: ſed in caſu noſtro teſtator aliter prouidit qꝛ diſpoſuit nõ poſ
ſe per epiſcopũ vel per aliã ꝑſonã fieri dictã diſtributionẽ ꝛ qđ ſolũ
eſſet in libertate ipſorũ cõmiſſariorum diſponere in pios vſus id to
9 tuȝ ꝙ alienari cõtingeret. ¶ Nec ad hoc obſtat†id qđ habeť in auť.
de eccleſiaſti.ti.§.ſi autem pro redemptiõe verſi.licet.ꝛ trãſumptiue
habeť in auť.licet.C.de epiſ.ꝛ cle.ꝛ in.c.tua.de teſta.vbi epiſcopꝰ po
teſt exequi ad pias cauſas relicta etiã qñ teſtator ꝓhibuit epiſcopũ
ſe intromittere.qꝛ rñdeo qđ illud eſt verum qñ teſtator non deſigna
uit aliquẽ executorem per quẽ deberet fieri diſtributio: vt ibi.ꝛ.C.de
epiſ.ꝛ cle.in.l.nulli.ver.ꝙ ſi teſtator ſuper quo tex.eſt poſita.d.auť.li
cet.ſȝ qñ deſignauit executorẽ ꝛ noluit fieri ad pias cauſas diſtribu
tionẽ rerũ alienatarũ niſi per eũ apparet teſtatorẽ velle ꝙ mortuis
dictis executoribus etiã ſi contingeret tunc alienationẽ aliquaȝ fieri
per dictos heredes nulla tũc talium alienatorum debeat fieri diſtri
butio.l.imperatores.ff.de poſtu.ꝛ.l.ſtatuliberũ.§.ſtichũ.ff.de leg.ij.
verſi.obſtat tex.in.d.c.nec nobis.qꝛ ſolũ ibi dicitur qđ epiſcopꝰ põt
cogere executores teſtamẽtarios exequi relicta ad pias cauſas quã
uis teſtator ꝓhibuit epm̃ ſe itromittere. ¶ Ad predictorũ cõfirma
10 tioneȝ etiam facit id qđ no.Ang.†ꝛ Jo.de imo.in.l.illa inſtitutio.ff.
de here.inſti.vbi dicũt qđ ſi teſtator inſtituit pauperes chriſti eligẽ
dos per titium ꝛ nõ per aliũ titio negligẽte nõ poterit epiſcopus eli
gere.ꝛ dicit Ang.ita fuiſſe deciſuȝ bononie ꝛ qđ idẽ ſentit Jo.and.i
additio.Spe.in ti.de inſtru.edi.§.nũc vero aliqua verſi.Sȝ an etiaȝ
pauperes.ꝛ dicũt ꝙ nõ obſtat id qđ habeť in.d.l.nulli.ꝛ in.d.auť.lȝ
vbi etiam cõtra voluntatẽ defuncti epiſcopus eligit: qꝛ dicũt qđ bñ
põt eps̃ exequi diſpoſita per defunctum licet teſtator hec ꝓhibuerit
ſed nõ põt executionẽ facere cõtra diſpoſita per teſtatẽ ꝛ dicũt hoc
eſſe diligenter notandum: ſed velle diſtribuere alienata poſt mortẽ
executorum eſt velle exequi cõtra diſpoſita per teſtantẽ: vt.s.deduxi
ergo ꝛc. hoc idẽ etiã cõſuluit Pe.de ancha.in conſi.cccexiij.incipiẽ.
in chriſti nomine cõtra heredes ꝛc.ꝛ Pau.de caſt.in.d.l.nulli. Pri
mum tamẽ fundamẽtũ circa iſtud dubiũ arbitror eſſe tutius. ¶ Su
11 per†vltimo dubio quo queriť an in alienatione ipſa faciẽda per di
ctum Joannẽ requiraſ licentia aliqua vel alia ſolẽnitas aſtẽta mor
te cõmiſſariorũ rñdeo ꝙ mortua matre ꝛ dictis executoribus nõ re
quiritur licẽtia alicuius nec alia ſolẽnitas: vt probaſ in.l.turpia.§.i.
ff.de leg.i.ꝛ ibi hoc no.Bal.Ang.ꝛ Moder.vbi ꝑ illũ tex.dicũt ꝙ
ſi ſtatutũ dicat ꝙ mulier nõ poſſit ꝯhere ſine pñtia ꝓpinquorũ nul
lis exiſtẽtibus ꝓpinquis põt libere ꝯhere: ꝛ idẽ dicit Bal.in.l.in cõ
iunctione.C.de nup.ꝛ in.l.i.C.vnde vir ꝛ vxor.ꝛ in.l.cũ heres.ꝑ illuȝ
tex.ff.de acq.here.ꝛ Sali.in.d.l.i.C.vnde vir ꝛ vxor.ꝛ Pe.de anch.
in cõmento.c.canonũ ſtatuta.de cõſtit.in ver.tranſeo ad ſtatuta que
q̃nq; prohibẽt ꝛc.ꝛ ibi rñdet ad.l.ſi fratres.C.de nup.prout ẽt rñdet
Bal.in.d.l.in cõiunctione.bene facit.l.multa in prin.ff.de cõdi.ꝛ de
12 mon. ¶ Nec iſto†caſu requiritur ꝙ interueniat decretũ iudicis ſup
plẽtis defectũ executorũ iuxta.l.bonorũ.C.qui admitti.ꝛ.l.ſi infanti
C.de iure delib.in ſi.qꝛ illa iura loquunť in tutore vel curatore cuius

cõſtitutio ſpectat ad iudicem: ideo defectũ tutoris vel curatoris faci
lius ſupplere põt q̃ defectũ executorũ i teſtõ ſpãliter datorũ quorũ
creatio nõ ſpectat ad iudiceȝ que rñſio probaſ ꝑ id qđ habeť i.l.i.§.
idẽ põponius.cuȝ ibi no.per doc.ff.qđ fal.tuto.auto.ꝛ ꝑ no.ꝑ Cy.in
l.lȝ.C.de procu.ꝛ ibi Bar.in vlt.col.dũ allegat dictũ.§.idẽ pompo
nius. Comẽdo tñ vt cautus ſit dictus Joãnes priuſq̃ alienet faciat
pronuntiare per iudicem ſub officio caſum expreſſe neceſſitatis alie
nandi de bonis dicte hereditatis vſq; ad tantã quãtitatẽ.nam talis
declaratio ſuper voluntate teſtatoris ſpectat ad iudicẽ.l.voluntatis
C.de fideicom.cum ſimili. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccvij.

1 ☞ Statutum quando eſt inductum odio litium dirimendaruȝ d
citur fauorabile.2.
3 In legato relicto familie veniunt ꝛ gener ꝛ nurus teſtatoris etiã diſ
ſoluta affinitate.
4 Quando nouerca non tranſit ad ſecũdas nuptias videtur adhuc de
bere gaudere ij̃ſdem immunitatibus quibus gauderet ſi eſſet adhuc
in priori matrimonio.26.27.29.
5 Quando eſt eadem ratio ſtatutum loquens in caſu vero extenditur
ad factum.6.30.
7 De iure ciuili non eſt dare primũ ſcđm tertium graduȝ affinitatis.
8 In ſtatutis verba debent accipi proprie.
9 Quando compromiſſum ſit inter contractus requiritur qđ tempore
compromiſſi ſint coniuncti.11.
12 Licet quis non poſſit teſtificari pro vxore fratris viuentis tamen ſe
cus erit fratre mortuo.13.
14 Appellatione vxoris an veniat vidua.15.
16 Si in aliqua diſpoſitione ſit mentio de filio in dubio intelligiť de eo
filio cuius pater viuit.17.
18 Compromiſſum eſt quedam compoſitio ꝛ tranſactio.
19 Officium pietatis magis conuenit inter coniunctos q̃ inter eos in
ter quos non eſt cõiunctio.
20 Quando conceditur in priuilegiũ alicui poſſe accuſare quando ſuo
rum iniuriam proſequitur nõ poterit affinis pro iniuria lata affini
accuſare.
21 Quando non apparet an ſit eadem ratio tunc in diſpoſitione cõtra
ius commune non ſit extenſio.22.25.
23 Statutũ cõpellens ad compromiſſum eſt contra ius commune.24.
31 Quando duo ſunt a lege veteri equiparata diſpoſitio nouiter edita
in vno extenditur ad reliquum.
32 Statutum loquens de nouerca non cõprehendit nouercã magnam.

¶ Conſilium.ccvij.

¶ Statutum diſponens qđ inter coniunctos vſq; ad quartum gra
dum ꝛc.ꝛ inter ſocerum nurum generum nouercam vitricuȝ ꝛ priui
gnum fiat cõpromiſſum an habeat locum inter eã que fuit quondaȝ
nouerca ꝛ eũ qui quõdã fuit priuignus ꝛ an tale ſtatutũ ſit fauorabi
le ꝛ extendendũ ꝛ an ſtatutum loquens in caſu vero extendatur ad ca
ſum fictum vel ad caſum qui inſpecta larga ſignificatione vocabuli
comprehendatur ſub expreſſo.

REdẽptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. Ponderatis verbis ſtatuti ſub
rub.de cõpromiſſis ꝛ his q̃ ꝑſupponunť in facti
cõtingẽtia videreť ꝑma cõſideratione dicẽdũ vir
tute dicti ſtatuti cõpromiſſum fieri debere inter
dictã dñaȝ Pedrinã ex ꝑte vna agẽtẽ ꝛ cõpro
miſſuȝ fieri petẽtẽ ꝛ dictũ Hieronymũ ex altera recuſantẽ ꝑncipali
ter ex infraſcriptis. ¶ Et ꝑmo qꝛ ſtatutũ expreſſe ꝓuidet qđ ad in
ſtãtiã nouerce cõppellaſ priuignus eius cõpromiſſum facere de lite
1 inter eos vertẽte. Et tale†ſtatutũ dicitur fauorabile tanq̃ inductuȝ
odio litium dirimendarum.ita inquit Bal.in.l.qui ſe patris in vlti.
col.C.vnde liberi.allegãdo.l.ſi.ff.fami.herciſcũ.ꝛ ita ꝯcludit Petr.
de ancha.in cõſilio.clxxix.incipiẽ.i chriſti nomine apud me iſta que
ſtio ꝛc.ꝛ Ludo.roma.in.l.i.C.vnde vir ꝛ vxor.facit qđ no.Bar.in pri
ma cõſtitutione codicis iuxta prin.ꝛ qđ habeť in.l.congruentius.C.
de pat.pote.ꝛ conſequenter videretur large interpretandum iuxta.l.
cum quidã.ff.de libe.ꝛ poſthu.ꝛ in regula odia lib.vj.ꝛ que notanť
in.l.que propter neceſſitatem.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.illud.C.de ſacroſan.
eccle.cum ſuis concordantij̃s. Sed dictus Hieronymus videtur eſſe
priuignus dicte domine Pedrine que videtur eius nouerca cuȝ fue
rit ſecunda vxor quondaȝ domini Ambroſij patris dicti Hierony
mi nati ex prima vxore lege adoptiuus.§.nunc videmus.ff.de ritu
nup.ꝛ.l.nõ facile.§.priuignus.ff.de gradibus cũ ſi. ¶ Secũdo pro
3 hoc facit qꝛ in diſpoſitione fauorabili videtur qđ etiam ſoluta affini
tate comprehendantur huiuſmodi perſone in diſpoſitione loquente
per hec nomina affinitatem denotãtia vt patet in.l.ſi.C.de verb.ſig.
vbi in legato relicto familie veniunt ꝛ gener ꝛ nurus teſtatoris etiaȝ
diſſoluta affinitate per mortem filij vel filie teſtatoris.l.ſi.C.de verb.
4 ſigni. ¶ Tertio†qꝛ ſaltem quando nouerca non tranſit ad ſecũdas
nuptias videtur adhuc debere gaudere ij̃ſdeȝ immunitatibus qui
bus gau

bus gauderet ſi eſſet adhuc in priore matrimonio.l. filij.§.vidua.ff.
ad municipales.l.femine.ff.de ſenator.c.is qui.de ſepul.in.vj.cenſeť
enim quodãmodo eſſe in matrimonio donec in ea ſtatus viduitatis
durat.l.ſi.C.de bonis mater.ꝛ in auť.de nup.§.ſoluto.ꝛ in auť.neq;
virum.§.nuptialibus in verbo pendente.vnde ita iniuriãtur cõſan
guinei mariti predefuncti ex ſtupro cõmiſſo per viduã ſicut iniuria
rentur ex adulterio commiſſo per eã exiſtentẽ in matrimonio viuen-
te marito vt ꝓbat tex.no.ſm̃ Bar.in.l.ſi mulier.C.ad.l.iul.de adul.
¶ Et ꝓpterea Sali.ſub dubio forte in.d.l.ſi.C.de verb.ſig.dicit qđ
ſi ſtatutuȝ cogat affines ad compromiſſum ꝙ quondã ſocer cũ gene
ro vel nuru cogi poterit ad compromiſſum ſi gener vel nurus ſtete
rit i celibatu vel viduitate diſſoluta affinitate.ꝛ videť ſeq hoc Pau.
de ca.in conſi.infra proxime allegando ꝛ nõ videtur tale ſtatutuȝ au=
ferre ius alterius cũ ſit par ꝛ reciproce i perſona cuiuſlibet litigato
ris qui ſit de dictis cõiunctis ar.l.de fideicõmiſſo.ff.de tranſac.et no.
Bar.i.l.ambitioſa.ff.de decre.ab ordi.faci.ꝛ i prima cõſtitutiõe.co.
¶ Quarto ꝑ text.xxxv.q.fraternitatis.vbi ſoluto matri.morte viri
nõ eſt diſſoluta affinitas inter vxoreȝ ſuperſtitẽ ꝛ eos qui ſunt de co
gnatione viri predefuncti vnde fertur ꝙ per illũ text. Pau.de ca.in
conſilio incipiente vertitur queſtio an ſtatutũ de cõpromiſſis ꝛc.con
ſuluit qđ qñ ex marito predefuncto ꝛ vxore ſuperſtite remãſerunt li
beri nati ex illo matrimonio talis mulier compellatur cõpromitte
re cũ priuignis ſuis. ¶ Quinto qꝛ dato qđ dicta dña Pedrina quã
diu eſt in viduitate nõ diceretur vere ꝛ proprie nouerca.tñ ſaltẽ ficte
dici debet nouerca cũ fingatur durare matrimoniũ vt in preallegata
l.ſi.C.de bonis mater.ꝛ no.in.l.vnica.§.exactio.C.de rei vxor.actio.ꝛ
5 ſtatutum†loquẽs in caſu vero videtur ꝙ extendatur ad caſum fictũ
qñ eſt eadẽ ratio.l.gallꝰ.§.ꝛ qđ ſi tm̃ ꝛ.§.qđ ſi is.ff.de libe.ꝛ poſthu.
ꝛ ibi no.Bal.facit.l.ſi qs ita.§.ſin.ff.de teſt.tute.ꝛ.c.ex parte.el.ij.ꝛ.c.
ad audientiam.de cleri.non reſiden.ſaltem qñ ſtatutũ eſt preter ius
cõe ad hoc qđ no.Jo.an.in.c.ſi.de cõſue.in.vj.in nouella.ꝛ in ꝓpoſi
to no.Jo.de imo.in.d.§.ꝛ quid ſi tm̃.ꝛ diſpoſitio exorbitans loquẽs
6 in vno caſu videtur qđ extendatur ad aliũ caſum qui ſalteȝ inſpecta
larga ſignificatione vocabuli comprehẽdebatur ſub caſu expreſſo et
prouiſo.l.filiũ habeo.ff.ad macedo.l.ſenatuſcõſulto.ff.de ritu.nupt.
ꝛ qđ not.glo.in auť.vt hi qui obliga.§.i.in verbo ad curationem ꝛ in
cle.i.cũ ibi no.per Paulũ de liazar.de elec.cũ multis ſi.ꝛ lȝ alia poſ
ſent adduci pro iſta parte tñ ex reſponſionibus inferius tradẽdis ad
premiſſa apparebit vt puto reſolutio aliorũ que adduci potuiſſent.
¶ Sed premiſſis non obſtantibus contrariã ſñiam puto de iure in
caſu noſtro veriorẽ preſertim ex infraſcriptis. ¶ Et primo qꝛ dicta
dña petẽs compromiſſum fieri ex forma dicti ſtatuti non poteſt fun
damentum ſumere ex prima parte dicti ſtatuti inquantũ loquitur de
cõiunctis vſq; ad quartum gradũ accipiendo graduȝ ſm̃ diſpoſitio
7 nem iuris ciuilis qꝛ†ſaltem de iure ciuili nõ eſt proprie dare primũ
ſcđm tertiũ vel quartũ gradũ affinitatis iter affines ſȝ ſolũ cognatio
nis gradus iter eos qui de eadem cognatione ſunt vt eſt tex.in.l.nõ
facile.§.affines ver.gradus.ff.de gradi.ibi dũ tex.dicit gradus vero
affinitatis nulli ſunt.ꝛ vbi in iure ſit mentio de gradibus affinitatis
8 illud eſt improprie ſm̃ gl.ibi cõſtat aũt†in ſtatutis verba debere ac
cipi proprie non improprie.l.nõ aliter.ff.de lega.iij.l.i.§.ſi is qui na
uẽ.ff.de exerci.no.Bar.i.l.omnes populi in.vj.q.principali.de iuſti.
ꝛ iure.ꝛ Bar.ꝛ alij in.l.nõ dubiũ.C.de legi.ꝛ in.l.i.ꝛ in.l.labeo.§.cõ
tractum.ff.de verb.ſig.ꝛ in.l.apud iul.§.ſi.ff.quibus ex cau.i poſ.ea.
ꝛ Bal.in.l.ſiue apud acta in.i.col.C.de trãſac.ꝛ Bal.ꝛ Ang.in.l.nul
lus.§.i.ff.de acqui heredi.cuȝ ſuis multis concordantij̃s: ꝛ ideo ſta
9 tuentes animaduertẽtes nõ eſſe cõprehẽſos†affines in ſtatuto ad
diderunt vt fertur ꝙ idem ſeruaretur in queſtione vertente inter ſo
cerum ſocrum nurum generum nouercam et priuignum ſeu victricũ
vel aliquos ex eis.ꝛ quãuis ſtatutum eſſet fauorabile tamen debent
verba eius accipi proprie nõ improprie vt patet ex notatis ꝑ Bar.
ꝛ Ang.in.d.l.apud iul.vbi volunt ꝙ verba ſtatuti dicẽtis ꝙ mulier
non poſſit contrahere ſine conſenſu propinquorum debeant accipi
proprie ꝛ comprehendat proprios contractus nõ improprios ꝛ ta
men diſpoſitio talis ſtatuti eſt fauorabilis.l.qui exceptioneȝ in prin.
ff.de cõdi.inde.vt traditur per Bar.in.l.cũctos populos.C.de ſum
ma trini.in verſi.vj.videndum eſt an ſtatuta ꝛc.ꝛ iſta concluſio quam
Bar.ꝛ Ang.firmant in.d.l.apud iul.eſt magis cõiter approbata vt
per alios in.d.l.nullus.§.i.vbi hoc firmat Bal.Ang.ꝛ Jo.de imo.ꝛ
Ang.Jo.de imo.ꝛ Rapha.cumanus in.l.more.ff.de acqui.heredi.
lȝ Bar.ibi pangat ꝛ nõ decidat vt ibi dicit Jo de imo.ꝛ pro hoc al
legat ibi Rapha.id qđ habeť in.l.iij.§.hec verba ff.de neg.geſt.ita
etiaȝ tenet abbas ſicu.in.c.qua fronte.de appel.in.i.vel.ij.col.ꝛ etiã
Rapha.in.d.l.apud iul.§.ſi.facit quod no.Bal.in.l.i.in ꝑn.ff.de cõ
trario iudi.tute.ita etiã eſt de mẽte Bar.in.d.l.omnes populi in.vj.
q.principali.vbi vult qđ in ſtatutis nõ debemus recedere a propria
ſignificatione vocabuli niſi qñ alias reſultaret iniquitas ſeu abſurdi
tas vel niſi cõis vſus loquendi aliter ſe haberet vt ibi per eũ cuȝ quo
etiaȝ tranſit Pe.de ancha.in cõmento.c.canonũ ſtatuta.de cõſtitu.
in.xiiij.q.ꝛ Pau.de ca.in.l.ſcire leges alias eſt ſup.l.in ambigua.ff.

de legibus. ¶ Secunda ratione nõ obſtat prima pars dicti ſtatuti
10 nec etiam dicta additio qꝛ ſtatutũ†loquitur de queſtiõe qꝛ vertitur
inter coniunctos vnde requiritur qđ tempore queſtionis vertẽtis de
qua compromittẽda agitur ſint coniuncti l.in delictis.§.ſi extraneus
ff.de noxal.ꝛ.l.titius.ꝛ qđ ibi no.doc.ff.de teſta mili.l.ij.ff.de auro ꝛ
argẽ.lega.l.ex facto.§.ſi quis autẽ ff.ad trebel.ſed ita eſt qđ inter di
ctam dñam ꝛ dictũ Hieronymũ mortuo patre Hieronymi fuit diſ
ſoluta affinitas preterq̃ quo ad impedimentũ matrimonij iter eos
contrahendi.inſti.de nup.§.affinitatis vſq; ad.§.ſi vero vxor.ꝛ.l.et
eorũ.§.affinitates.ff.de poſtulã.ꝛ.iij.q.vij.§.affinitates.ꝛ ibi no.er
go nõ cõprehẽdunť dicta dña ꝛ Hieronymꝰ in dicto ſtatuto. ¶ Ter
11 tio quia hoc expreſſe decidit†Bar.Baldus ꝛ Ang.in dicta.l.cui co
rũ.§.affinitates vbi per illũ tex.dicũt ꝙ ſtatutũ diſpones qđ cauſe
inter affines cõpromittãtur intelligũtur affinitate durãte.vnde diſ
12 cit ibi Guil.de cu.ꝛ Ang.†ꝙ licet quis nõ poſſit teſtificari ꝓ vxore
fratris viuẽtis vt probat ibi Guil.tñ ſecus erit fratre mortuo qꝛ diſ
13 ſoluta eſt affinitas ſm̃ eos. ¶ Quarto†per id qđ voluit gl.no.in.l.
ſm̃ hoc ita in prin.ff.de re iudi.que voluit priuilegiũ cõceſſuȝ ſocero
nõ vendicare ſibi locum in eo qui ſocer fuit ſeȝ qꝛ tꝑe quo vult vti
14 priuilegio erat ſo.matri.ꝛ ſic erat ſinita affinitas. ¶ Quĩto†ꝓ hoc
facit.l.i.cũ gl.i.C.vnde vir ꝛ vxor.vbi probaſ qđ appellatiõe vxoris
nõ venit illa que non erat in matrimonio ſed erat vidua propter ſo
lutum matri.ꝛ dicit ibi Ludo.roma.qđ licet mulier que eſt vidua cẽ
ſeatur eſſe in priore matrimonio dicta.l.ſi.C.de bonis mater.tamen
ſm̃ cum diſpoſitio legis loquẽtis de vxore ſeu de ea que eſt in matri
monio debet intelligi de ea que vere eſt in matrimonio adhuc durãte
non de vidua que ſingitur eſſe in matrimonio.d.l.ſi.allega.l.iij.§.
15 hec verba cum ibi no.ff.de neg.geſt. ¶ Ad idẽ allego†id qđ notat
Jaco.de are.ꝛ Bar.in.l.titia ſcio.§.viuras.ff.de leg.ij.vbi voluit ꝙ
ſtatutum diſponens ꝙ vxores rebellium nõ poſſint ſtare in ciuitate
non intelligitur de viduis que deſierunt eſſe vxores rebellium.vbi
etiam per hoc allegat dicta.l.cui eorum.§.affinitates ꝛ idẽ no.Bal.
in.l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.ꝛ in.l.volũtas eo.tit.ꝛ in.l.ſin.
C.de iniurij̃s.ꝛ in.l.ij.C.de his qui ad liber.peruenire nõ poſ.ꝛ in.l.
omnes populi in.x.col.ff.de iuſti.ꝛ iure. Sic ergo videmus qđ in ſta
tutis ꝛ vbi verba accipiũtur proprie ſi ſit mentio de vxore nõ venit
vidua que deſijt eſſe vxor: ad idem tex.in.l.viro atq; vxore.ff.ſol.ma
trimo.iuncta gl.i.que ſubaudit quondam qꝛ ſolutum erat matrimo
nium.ꝛ idem facit gl.in.l.diuortio in verbo vxoris.ff.de neg.geſt.ita
non debet venire nouerca que eoipſo qđ deſijt eſſe vxor patris deſijt
eſſe nouerca vt clare demõſtrat tex.in.d.§.affinitatis inſtit.de nup.
16 cum alij̃s ſupra allegatis. ¶ Sexto†facit qꝛ ſi in aliqua diſpoſitiõe
ſit mentio de filio talis intelligitur in dubio de eo filio cuiꝰ pater vi
uit ſed patre mortuo debet dici filius quõdã talis.l.eius qui in pro
uincia cum gl.ꝛ ibi no.Bar.circa prin.ff.ſi cer.peta.ꝛ ſi dicitur filiꝰ
talis ꝛ non dicatur quõdam ſtat improprie vt ibi per Bar.ꝛ ita etiã
habetur in l.ſi quis reum.§.idem iul.el.i.cũ gloſſ.parua.ff.de liber.
lega.ꝛ in.d.l.diuortio ꝛ in.d.l.viro.ꝛ.l.iij.ibi quõdã ſocero C.de do
natio.inter vir.ꝛ vxo.ꝛ not.Bal.in.l.cũ acutiſſimi preallegata.licet
17 ſaluetur†ꝛ excuſetur per dictam ſubauditionẽ inſtrumẽtum a falſo
quando inſtrumento dicitur titius filius talis cum pater eius eſſet
mortuus vt per Spe.in ti.de inſtrumẽtorum edi.§.nunc autem.
ver.quid ſi ita.ꝛ in.§.reſtat verſi.pe.ꝛ no.Bar.in dicta.l.eiꝰ ꝛ in.l.in
ſulam.ff.de acqui.rerũ domi.ꝛ canoniſte in.c.ex parte.b.de foro cõ
peten.ꝛ in.c.cum contra.de pignor.ita in propoſito ſtatutum faciẽs
mentionem de vxore vel nouerca aut ſimilibus nõ debet intelligi de
ea que fuit quondam vxor vel quondã nouerca cum in ſtatutis ver
ba proprie accipi debeant vt dictum eſt. ¶ Septimo qꝛ nõ eſt eadẽ
ratio compellendi ad cõpromiſſum eos qui deſierunt eſſe affines ſi
cut eſt in compellendo eos quorum adhuc durat affinitas.nã dictuȝ
ſtatutum noluit ſimpliciter ꝛ abſolute prouidere circa amputationẽ
litium qꝛ nõ prouidet generaliter qđ de omnibus queſtionibus in
ter quoſcunq; vertẽtibus fieret compromiſſum ſed ſolũ de illis que
verterẽtur inter eos qui eſſent intra quartum gradum cognationis
vel eſſent de affinibus enumeratis in ſtatuto.vt.s.fuit oſtẽſum: vn
18 de qꝛ†compromiſſum eſt quedam compoſitio ꝛ tranſactio partium
per quam a lite diſceditur vt no.in auť.vt differẽtes iudi.iuxta prin.
ꝛ in.c.quintauallis.per doc.de iureiur.ꝛ in.l.ſi ſocietatẽ.§.arbitrari.
ff.pro ſocio.ꝛ diſcedere a lite.ꝛ controuerſia proprio conſenſu eſt offi
19 cium pietatis vt inquit tex.in.d.l.ſi.ff.fami.herciſcũ.ꝛ preſtare†offi
cium pietatis magis cõueniat inter cõiũctos q̃ inter eos inter quos
nõ eſt coniunctio vt.l.pietatis in princ.ibi vt neceſſitudo ꝛc.C.de ſu
ſpec.tuto.ideo ſtatutũ magis inter cõiũtos q̃ inter alios voluit cõ
promiſſum fieri debere ergo apparet qđ maior eſt ratio cõpromiſſi
faciendi inter eos inter quos adhuc durat coniunctio q̃ inter eos in
ter quos eſt ſinita cũ magis inter eos verſari debeat offm̃ pietatis.
facit qđ dicit tex in l.cũ pater.§.dulciſſimis ff.de leg.ij.ibi cũ diſcor
dij̃s propinquorũ ſedãdis proſpexerit ꝛc.bñ facit.l.cõgruentis.C.
de pat.pote.ꝛ dicit Pe.de anch.in conſ.cl.incipiẽte in chriſti noĩe
rationes que ꝛc.qđ rõ dicti ſtatuti fuit tollere lites ꝛ iurgia inter cõ

iunctos ⁊ ipſa dirimi ſine ſtrepitu per cōes amicos arg. d. l. cōgruen
tius. ¶ Et ꝙ nō ſit omnino eadē rō eo᷑ iter quos eſt diſſoluta affi-
nitas prout eo᷑ inter quos adhuc viget affinitas probatur in. d. l.
20 cui eo᷑. §. affinitatis. ⁊ in. d. l. ſed hoc ita cū gl. vnde † inquit Bal. in
l. i. §. C. qui accuſa. nō poſ. in. xxiii. col. in verſ. ſup tertio articulo de af-
finibus ⁊c. qd in caſibus in quibus in priuilegiū cōceditur alicui poſ
ſe accuſare qñ ſuorum iniuriam proſequit iuxta. l. de neganda. C. qui
accu. nō po. ⁊. l. ii. ff. de accu. nō poterit affinis pro iniuria illata affi-
ni accuſare ſi tpe illate iniurie erat diſſoluta affinitas per not. in. d. l.
ſed hoc ita. ⁊ per. l. qd ait ibi finita eſt ⁊c. ff. de diuor. ⁊ dictā. l. an eo᷑.
ſi ergo nō eſt eadem rō in ea que quondam fuit nouerca que eſt in ea
que de preſenti eſſet nouerca ergo nō dz fieri extēſio de vno ad aliū.
vt. l. inter ſtipulātē. §. ſacrā. ff. de verb. ob. verſi. ſed hec diſſimilia. ⁊. l. ſi.
ff. de caſſi. cū vulgaribus ⁊ venit dicēdum in reſponſionibus dan-
21 dis ad argumēta prime partis. ¶ Confirmo † per id qd dixit Sali.
in. l. ii. C. de noxal. circa. viii. col. vbi voluit ꝙ qñ nō apparet an ſit ea
dem ratio vel nō. ⁊ ſic ſumus in dubio tunc in diſpoſitiōe que eſt con
tra ius commune nō ſiet extēſio etiā vbi alias qñ cōſtaret de idētita-
te rationis debuiſſet fieri extēſio. mouet per id qd habet in. l. precipi
mus in ſi. C. de ap. nemo ergo negaret ꝙ aut nō eſt eadē ratio aut ſal
tem ſumus in dubio. ¶ Octauo etiā probat per id qd in ſpecie deci
dit Bald. in. d. l. ſi. C. de verbo. ſig. vbi querit quid ſi ſtatuto cauet qd
22 cauſe † cōpromittant inter affines nūquid ſocer quondam cū genero
venient ad compromiſſum. arguit primo qd ſic per dictā. l. ſi. in con-
trariū arguit: q2 iſtud eſt quoddam priuilegiū. ⁊ ideo vr ceſſare quia
nunc vere ⁊ ppie nō dr ſocer ⁊ gener cū filia ſit mortua que erat ra-
dix hui9 affinitatis. ⁊ hoc tenebant ſm eū antiq aduocati perſini p
no. in. d. l. ſed hoc ita. ⁊ p dictā. l. cui eo᷑ adducit etiā dictū Oldradi i
eadē. l. ſi. opponētis. dc. d. §. affinitatis ⁊ videbat ꝙ ibi ille qui quon
dā fuerat affinis volebat ſub velamine affinitatis ꝫ ius cōe admit-
ti: ſz in. d. l. ſi. volebat ad actuz fauorabilem admitti in ſubſidiū ſine
alicuius iniuria qd ei permittit: q2 latiſſime interpretat ⁊ maxime ne
caduca fieret ibi diſpoſitio teſtatoris ar. l. fund9 q locatus. ff. de fun-
do inſtr. vel ſm Bal. in. d. l. ſi. quo ad actus inter viuos diſſoluit affi
nitas: ſed nō quo ad ſucceſſiones mortuorum. q2 iura ſuccedēdi non
ſoluūt morte ſz cauſant ex morte. l. i. ⁊ aut. ibi poſita. C. vñ vir ⁊ vxor
⁊ ita loquitur. d. l. ſi. ſz nos tractamus de actu inter viuos ⁊ cū illa de
23 ciſione Bal. ibi tranſit et Pau. de ca. in. d. l. ſi. nam dictū † ſtatutū vo
lēs cōpelli illos ad cōpromiſſum eſt ꝫ ius cōe iuxta. l. ſi dictū. §. ſi cō
promiſero cū ibi no. ff. de euic. ⁊ no. p Bar. poſt glo. in. l. heri. §. iuſ-
ſu. ff. de his qui notant infa. ⁊ Bal. in. l. lex ſtipulatiōe. C. de ſentē. ⁊ in
c. i. §. ſi quis furatus. in titulo de pace tenē. Bal. et in. l. affinitatis. c.
coram. de ſucce. iſtud idē approbat volēs ꝙ ſtatuto predictū non cō
prehēdat nouercā ⁊ priuignū mortuo patre puigni: q2 ſoluta eſt af-
finitas quo ad oīa ꝑterꝙ quo ad matrimoniū per. d. l. cui eo᷑. ⁊ ita
dicit ꝙ tenebāt aduocati perſini. hoc et ſequit Pe. de ancha. in re-
petitiōe. c. canonū ſtatuta. de cōſti. poſt mediū in. xlv. charta magna
in. xiiii. q. in verſi. quero vlteri9 de verbo cōſanguinei ⁊c. ita etiā tenet
Pau. de ca. in. l. rei iudicate. §. ſi. ff. ſo. ma. ⁊ in ſuo cōſi. lxvi. incipiēte
in chriſti noīe ſup primo dubio ſeu qſito ⁊c. ita ēt eſt de mēte Bart.
⁊ alio᷑ in. d. §. affinitatis vt tetigi in tertio argumēto huius ptis.
¶ Fortificabit hec cōcluſio ex his que dicent rñdēdo ad argumēta
in ꝫriū adducta ad que quāuis ſatis patere videatur rñſio ex ſupe-
rius dictis tñ ſpeciali9 rñdebo p ita apparet ꝙ cū dña Pedrina
nō ſit de preſenti ſeu tpe vertentis cōtrouerſie nouerca nō hz locum
ſtatutū in ea potuiſſent alia etiā adduci: ſed ſuī cōtētus his q vident
mihi d iure magis vrgere. ¶ Ad allegata ꝫriū rñdeo. Et primo nō
24 obſtat † ꝙ dictū ſtatutū videt eſſe fauorabile: q2 obmiſſo ꝙ aliq vt
Jo. de imo. in. l. i. ff. ſolu. ma. circa pe. col. dicāt cōtrariū per dictū. §. ſi
cōpromiſero. ⁊ p. l. ſi minor. xxv. annis filioſa. §. i. ff. de mino. tñ po-
ſito ſine preiudicio ꝙ eſſet fauorabile tñ cū ſit cōtra ius cōe dz. ppzie
intelligi in caſu ſuo vt probaui in prio argumento ſcōe partis: ſz no-
uerca mortuo patre puigni deſijt eſſe nouerca vt dixi in ſcōo ⁊ qnto
argumēto ſecūde partis ſaltē in caſu noſtro in quo eſt diuerſa ratio i
ter eas pſonas inter quas nō militat affinitas ⁊ eas iter quas dura-
ret affinitas vt probaui in ſeptimo argumēto ſecūde partis. ¶ Nō
25 obſtat † ſcōm argumētū de. l. ſi. C. de verbo. ſig. q2 vno modo fuit rñ-
ſum ſm Oldra. ⁊ Bal. ⁊ ſequaces in. d. l. ſi. ⁊ ſufficit dicere ꝙ ibi loq-
tur in diſpōne mere fauorabili que nō erat ꝫ ius cōmune: ſed diſpo
ſitio noſtri ſtatuti eſt cōtra ius cōe merito reſtringenda vt in regula
ea q cū ſi. Alio mō puto poſſe rñderi vltra ſcribētes: q2 in terminis
dicte. l. ſi. ſufficit qd quis ſit cōiunctus tpe teſtamenti vel tēpore mor
tis teſtatoris ad hoc vt quis cōprehēdatur ſub illa diſpoſitione de
qua ibi ſit mentio vt. l. ſi cognatis. ff. de rebus dub. ⁊. l. cum ita. §. in ſi
deicōmiſſo. ff. de leg. ii. ⁊ vtrobiq not. Dy. ⁊ Bart. ideo in terminis
d. l. ſi. ſatis eſt ꝙ tempore teſtamēti vel mortis teſtatoris ille eſſet ve
re gener vel nurus: ſz tpe quo agitur de executione legati vel fideicō
miſſi deſierit eſſe ſocer vel gener per diſſolutionē matrimonij. ⁊ hoc
innuit ille tex. dum dicit nullo etenim modo poſſit gener vel nur9 vi
uentibus filijs ad tale fideicommiſſuz vocari ⁊c. ſic ponderat text.
an filij viuāt tempore quo gener vel nurus vult admitti ad fideicō-
miſſum. nō autem dixit admittēduz eſſe generum vel nurum filijs te-
ſtatoris premortuis tēpore teſtamenti. ⁊ ſic diſſoluta tunc affinitate
hoc ſuadēt glo. ⁊ doc. infra allegādi volentes ꝙ preterꝙ quo ad ma
26 trimoniū dicat diſſoluta affinitas. ¶ Nō obſtat † dū tertio diceba-
tur ꝙ videt eē in matrimonio qñ eſt in viduitate ⁊c. q2 rñdeo ꝙ lz cē
ſeat quo ad quedam eſſe in matrimonio ideſt in reliquijs matrimo-
nij adeo qd nō perdat lucra ſibi obuēta ex cōuētione premortuo ma
rito tñ nō per hoc venit appellatione vxoris ⁊ pari rōne nec appel-
latione nouerce vt probaui ſupra preſertim in quinto argumēto ſe-
cūde partis. Item rñdeo vt dixit glo. in. d. §. ſoluto in aut. de nup. in
verbo perdurare qd mulier in viduitate perſiſtēs dicit in priore ma
trimonio perdurare. i. dicit ad ſcōm matrimoniū nō tranſire ita ex-
ponit ibi gl. hoc probat dictus. §. affinitates in. l. cui eo᷑. ⁊ id qd no.
in. d. l. ſed hoc ita ⁊ alia plura que ad hoc fuerunt ſuperius allegata.
27 ¶ Nec ob. qd habet in. l. ſi mulier †. C. de adul. q2 ibi nō dicit ꝙ illa
vidua veniat appellatione vxoris quāuis maritus qui ab ea diuerte
rat habeat priuilegiū prelationis in accuſando eā de ſtupro cōmiſſo
per eā poſt ſo. matri. imo potius ibi probat contrariū in tex. ⁊ in gl-
q querit vtrū mulier debeat accuſari ⁊ puniri tāꝙ cōmittens adul-
terium an tāꝙ cōmittens ſtuprum ſi accuſatur a quondā marito vel
eius heredibus pro reatu cōmiſſo dū erat vidua ⁊ cōcludit qd de ſtu
pro nō de adulterio. ⁊ tñ ſi vxor diceret teneret de adulterio. ⁊ ſic nō
dr violatus thorus matrimonialis ⁊ ſimiliter lz mulier in viduitate
retineat domiciliū viri ⁊ ſplendorē dignitatis maritalis vt in iurib9
allegatis in ꝫriū. tñ nō ſequit ꝙ vbi ſit mentio de vxore ſaltē in alia
materia ꝙ veniat appellatione vxoris imo nō venit vt probaui p ar
gumēta ⁊ autoritates adducta in hac vlti. pte. ¶ Nec obſtat deciſio
Sali. in. d. l. ſi. C. de ver. ſig. q2 recte fecit Sali. ſe nō firmare ⁊ loq ſub
dubio fortaſſe q2 dictū ei9 eſt aperte cōtra rōnē ⁊ mētē Bar. Bal. et
Ang. in. d. §. affinitates ⁊ Bal. ⁊ Pau. de ca. i. d. l. ſi. ⁊ Bal. in. d. l. af
finitatis ⁊ Pe. de ancha. ⁊ eo᷑ quos ſuperius retuli q ſe fundāt per
dictā. l. cui eo᷑. §. affinitates ⁊ per tex. inſti. de nup. §. affinitates cū
ſi. ⁊ per no. per glo. in. d. l. ſed hoc ita. que iura probant ꝙ illa non eſt
amplius nouerca ⁊ qd eſt finita affinitas nō aūt ſe fundat in hoc ſcz
qd non retineat domiciliuz viri. ¶ Non obſtat id qd cōſuluit Pau.
de caſt. in conſilio ſuo incipiente vertit queſtio ⁊c. q2 poſito ꝙ ita cō
ſuluiſſet dico qd in caſu illo cōcurrebat vnū potiſſimū qd non cōcur
rit in caſu noſtro q2 in caſu illius ſue conſultationis ſtatutum proui-
dens ꝙ inter affines debeat fieri compromiſſum diſponebat ꝙ affi-
nes intelligerētur omnes illi inter quos nō poterat contrahi matri-
27 moniū ſed cōſtat † ꝙ cū ea que fuit nouerca nō poteſt cōtrahi matri-
moniū. d. l. adoptiuus. §. nūc videamus ⁊. d. §. affinitatis ⁊ in. d. c. fra
28 ternitatis. ¶ Non obſtat etiā qd † qñ remāſerūt liberi ex illa nouer-
ca ⁊ patre priuigni predefuncto non ſit finita affinitas ⁊ qd tunc nō
deſinat eē nouerca per. d. c. fraternitatis. q2 dico qd cū ſupportatiōe
aliter ſentiētis iſtd nō eſt bene dictū. nec ēt iſtud dicit text. in. d. c. fra
ternitatis: nec talē diſtinctionē recipit dictus. §. affinitatis cū ſi. pro-
cedit ergo idiſtinctio illd qd dicitur in. d. c. fraternitatis. quo ad ma-
trimoniū impediendū quia quo ad illud nō eſt diſſoluta affinitas ſz
regulariter eſt diſſoluta ⁊ ita no. gl. in. §. affinitatis. iij. q. vij. et Bal.
etiā in. d. l. affinitatis. c. corā. de ſucceſſio. ⁊ Bal. i preallegato. §. affi-
nitatis. inſtit. de nup. ⁊ glo. in dicta. l. ſed hoc ita. ⁊ Pau. de ca. in di-
cta. l. ſi. C. de verbo. ſigni. ⁊ in dicto conſilio. lxvi. ¶ Non obſtat quin
29 to dū † dicebatur quod ſaltem ficte ſi non vere cenſetur eſſe in matri-
monio qñ eſt vidua ⁊ qd ſtatutū loquens in caſu vero extendit ad fi-
ctum ⁊c. q2 reſpōdeo preſupponendo primo qd ſtatutū de quo que-
ritur non dicitur eſſe preter ius cōmune ſed contra ius commune. vt
dixi ſupra allegando. §. ſi compromiſero cum alijs cōcordātijs. nam
preter ius cōe eſſe diceretur quādo pcederet circa id de quo nō eſſet
pro aut cōtra de iure cōmuni prouiſum prout ſunt multi caſus qui
in iure non ſunt deciſi vnde tunc cōſulendus eſt princeps. ita traditur
in. l. cum de nouo. vbi clare Cy. C. de legi. ⁊ ibi etiā Bar. ⁊ habetur in
l. neꝙ. ⁊ in. l. ⁊ ideo. ff. de legib9. ita ēt clare determinat Arch. et Jo.
an. in. c. ſi cui. de elect. in. vj. ⁊ Archi. xxviij. q. j. §. ex his. ponens exem
plum in deciſione noua que eſt in. c. vt circa. de electio. in. vj. nam illa
dicitur eſſe preter ius q2 ibi ſtatuitur id qd nondum erat ſtatutū ⁊ di
cit Archi. in. d. §. ex his. qd qñ emanat prouiſio cōtra ius illa debet
reſtringi ⁊ dicit qd ita cōiter intelligitur illud qd habetur in. l. qd ve
ro. ff. de legi. ſed ſi prouiſio emanans eſt ſm ius vel preter ius ⁊ tunc
eſt extendēda maxime qñ eſt fauorabilis illa prouiſio. ⁊ ſic ſentit qd
qñ prouiſio ſit contra ius etiā ſi ſit fauorabilis nō extendat. hoc pre-
ſuppoſito dico qd ſtatutū cōtra ius cōe diſponēs aliqd in caſu vero
non extenditur ad caſum fictuz. c. in noſtra. de iniurijs. ⁊ dicta. l. iij. §.
hec verba. ff. de neg. geſt. ibi de quo fuit neceſſariū edicere cuz gloſ. in
verbo heredis. ⁊ ibi no. Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ ita etiā firmat Bar. i. d.
l. omnes populi in. v. q. principali. ⁊ no. Archi. in. c. ſi. de conſuetu. in
vj. vbi vult ꝙ licet de iure cōmuni aliqui abſentes habeātur pro pre
ſentibus. tamen diſpoſitio noua cōtra ius cōe loquēs de preſentibus
nō comprehendet illos ficte preſentes ſed habebūtur pro preſenti-
bus. ⁊

bus quo ad ea in quibus ius cōe habet eos pro preſentibus. ⁊ illa de
ciſio ibi magis communiter approbat a ſcribentibus pro quo alle-
gant id qd habetur in. c. ſuſceptuz. de reſcrip. in. vj. ⁊ ſic dato ꝙ in ca-
ſu noſtro iura communia qñꝙ velint priuilegiare viduā in retentio
ne domicilij ⁊ dignitatis maritalis. ⁊ in ſimilibus caſibus ſicut erat
priuilegiata cōſtāte matri. tñ quo ad ea que ſunt inducta ex priuile-
gio ſtatuti ꝫtra ius cōmune nō gaudebit mulier vidua priuilegio cō
ceſſo a ſtatuto mulieribus exiſtentibus in matrimonio: ſaltem cū in
caſu noſtro legem nō habeamus que per modū generalis regule di
cat mulier vidua ſit priuilegiata ac habeatur perinde ac ſi eēt in ma
trimonio. iſtud enim nō dicit tex. i. l. ſi. C. de bo. mater. aut alia que ad
iſtud propoſitū allegetur hoc dico vt appareat nō obſtare id quod
no. Jo. an. i. d. c. ſi. in nouella. ⁊ Bal. in. l. ſiue poſſidetis. C. de pba. et
id qd habet in. l. j. §. lex falcidia. ⁊ qd ibi no. Bar. ⁊ alij. ff. ad legē fal.
cū multis ſi. ¶ Ad predicta bene facit qd no. Bal. i. l. ij. §. volūtate
⁊ ibi alij poſt eū. ff. ſo. ma. ⁊ Bal. in. l. tranſigere in. iij. col. C. de tranſ
ac. ⁊ in. l. ſi quis nō dicā rapere in. ij. col. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ Jo. de imo.
in. l. gallus. §. ⁊ qd ſi tm ſupra allegata ⁊ i. d. §. lex falcidia. vbi oēs cō
cluſerant ꝙ ſtatutum cōtra ius commune diſponēs nō trahatur ad
caſum fictum per ſuperius allegata ſecus ſi diſponeret ſm ius com-
mune vel preter. ⁊ ita procedit id qd habet in. c. cū dilectus. ⁊ in. c. ex
parte. el. ij. ⁊ in. c. ad audiētiam. de cle. non reſi. vt ibi etiā no. Joā. de
imo. ⁊ do. Abb. ⁊ no. etiaz doc. in. c. graue. de prebē. ¶ Nō ob. tex. in
d. l. gallus. §. qd ſi is. q2 ille tex. facit in cōtrariū ⁊ ſm Rapha. ibi ille
tex. ē melior de iure ad hoc ſi prouiſio legis diſponētis cōtra ius cō
mune in caſu vero nō vēdicat ſibi locū in caſu ficto. nā ſi prouiſio gal
li aquilij inducētis poſſe inſtitui nepotem poſthumū alienū qui na-
ſceretur poſt mortē patris ſui vendicaſſet ſibi locū in eo nepote qui
naſcebatur patre ſuo naturaliter viuente capto tñ apud hoſtes, non
fuiſſet neceſſaria ſuppletio ſceuole extēdentis prouiſionez galli aqui
lij ad caſuz qñ nepos naſcebat patre exiſtēte capto apd hoſtes ⁊ ibi
poſtea decedēte. ⁊ ſic fingebat mortuus prima hora captiuitatis et
conſequenter ante natiuitatem nepotis ⁊ ſimilē rñſionē tradit Bar.
in. l. oēs populi. in. vj. q. principali ad. l. cū ex oratione. ff. de excu. tut.
¶ Vel pōt rñderi qd in. d. §. qd ſi is. illa extēſio nō ſit ibi ex puiſiōe
galli aquilij loquētis de morte naturali filij ſed ſit ex autoritate legis
velleieque generalis erat ⁊ cōprehendēs aēs caſus quibus filius de-
ſineret eſſe ſuus etiā ſi non eſſet mortuus. ⁊ hoc eſt qd dicit text. in. d.
§. qd ſi is. ¶ Nec Bal. i. d. §. qd ſi is. bene rñdet ad. §. hec verbā. dū
dicit ꝙ ibi fictio nō inducebat identitatē ſed ſimilitudinē quandam
ſed in caſu dicti. §. qd ſi is. fictio ibi inducebat identitatē ſed certe ita
vr fictio inducere identitatem in caſu dicti. §. hec verba. ſicut in caſu
dicti. §. qd ſi is. vt pz in. l. heres qñꝙ. ff. de acqui. here. iuncto. d. §. hec
verba. in verbo neꝙ heredis. ⁊ i aut. de iureiur. a moriē. preſti. i pn. ⁊
ſi verū eſſet ꝙ in caſu dicti. §. hec verba: fictio induceret ſimilitudinē
⁊ identitatem. ⁊ propterea tunc diſpoſitio loquēs in caſu vero nō ex-
tenderetur ad talem caſum fictum. vt dicit Bal. in. d. §. qd ſi is. eodē
modo idem dicenduz eſſet in caſu noſtro: q2 nō magis dici poſſet ꝙ
fictio in propoſito noſtro inducat identitatem ⁊ nō ſimilitudinē ꝙ in
caſu dicti. §. hec verba. melius tñ videntur loqui moderni: vt Joā. de
imo. in. d. §. ⁊ quid ſi tantū. ⁊ Rapha. in. d. §. ꝙ ſi is. qui reprehēdūt
Bal. ibi q2 tex. ille non eſt p Baldo: ſed cōtra euz ⁊ ipſemet Bal. in
alijs locis ſuperius allegatis ſequitur cōmunes cōcluſiōes: que ſunt
qd nō habeat locum ſtatutum in caſu ficto: vt etiam ipſemet Bal. te
nuit in dicto. §. ⁊ quid ſi tātū: ⁊ expreſſius in. l. meminimus. C. de legi.
heredi. vbi voluit quod ſtatutū loquēs de agnatis nō habebit locū
in his qui de iure communi finguntur eſſe agnati. Preterea etiaz in
caſibus in quibus diſpoſitio facta de caſu vero extenderetur ad fictū
illud procedit quando eſt eadem ratio in vtroꝙ alias ſecus per. d. l.
inter ſtipulātē. §. ſacrā cū ſi. ⁊ ē indubitatū ⁊ in ſpecie no. Jo. de imo.
in. d. §. ⁊ quid ſi tantum. Sed in propoſito noſtro non eſt eadem ra-
30 tio vt dixi. ſ. in ſeptimo argumento. ¶ Nō obſtat qd debeat ſtatutū
extendi ad caſus qui inſpecta larga ſignificatione vocabuli poterant
cōprehēdi ſub caſu expreſſo: quia reſpondeo ꝙ illud procederet vbi
eſſet per omnia eadē ratio alias ſecus vt probatur i. l. lege iul. §. hoc
capite in. ſi. ff. de ri. nup. ⁊ no. gl. ⁊ doc. in clemē. auditor. in verbo be-
neficio. de reſcrip. ⁊ no. ibi doc. ⁊ Cy. in. l. j. C. que ſit lōg. cōſue. ⁊ Mo
derni: vt Jo. de imo. i. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolu. matri. vbi ad hoc al
legat no. per gl. in cle. ij. in verbo i eiſdē. de etate ⁊ qualitate. ſz in pro
poſito nō eſt eadē ratio: vt iam dictū eſt. ¶ Secundo reſpondeo qd
appellatione vxoris vel nouerce etiam inſpecta larga ſignificatione
vocabuli non venit vidua vel ea que deſijt eſſe nouerca: vt ſepius di-
ctum eſt. ⁊ ſi quouiſmodo dici poſſit venire illam que vidua eſt hoc
ideo eſt: quia fingitur durare in matrimonio cum vere non ſit in ma
trimonio. vt de ſe patet ⁊ ſupra retuli ſcribentes ita dicere: ſed ita eſt
ꝙ ſtatutum contra ius commune loquens in caſu vero nō extēditur
ad eum caſum qui per fictionez comprehēditur ſub illo: vt proxime
puto opportune oſtendiſſe: ergo hoc caſu non habet locum illa con-
cluſio que habet qd fieri debet extenſio ad caſuz qui inſpecta lata ſi-
gnificatiōe vocabuli comprehenditur ſub expreſſo. Preterea vide-
tur non eſſe verū ꝙ in ſtatuto correctorio iuris communis loquente
in vno caſu debeat fieri extenſio ad caſum qui inſpecta lata ſignifica
tione vocabuli comprehendatur ſub caſu expreſſo ſaltem quando in
ſtatuto non eſt expreſſa ratio vel non concurrit maioritas rōnis in
caſu ad quē quis vellet extenſionez facere ⁊ hoc probatur ex deciſio-
ne Bar. ⁊ ſequacium in. d. l. apud iul. §. ſi. ff. qui ex cau. in poſ. ea. iun-
cta. l. omnium. ff. de iudi. ⁊ per. d. l. precipuus. §. ſi. C. de appel. iūctis
maxime no. p Bar. in. d. l. omnes populi in. vj. q. dū dicit ꝙ dz atten
di ppria ⁊ nō impropria ſignificatio verbo᷑ in ſtatutis ⁊ hoc mo-
do nō obſtabāt no. per glo. in. d. aut. vt hi qui ob. in prin. ⁊ per Cyn.
in. l. j. C. que ſit longa conſue. ad que etiā reſpondet late Albe. de roſ.
31 in prima parte ſtatuto᷑. q. ix. ¶ Et per hoc † etiā eſt reſponſuz ſi di
ceret qd quādo duo ſunt a lege veteri equiparata diſpoſitio poſtea
nouiter edita in vno extēditur ad reliquū: vt no. in. l. qd vero. ff. de. ll.
⁊ in. l. ſi quis ſeruo. C. de fur. ⁊ in aut. ⁊ eo nō obſeruato in verbo ſcri-
bat. C. de teſt. iūcta. l. iubemus. verſi. quemadmodū. eod. ti. ⁊ no. in. c.
ſi poſtꝙ. de elec. in. vj. cū ſimilibus. q2 illud eſt verum quādo illa no-
ua diſpoſitio emanat proprie in ea materia in qua erat facta equipa
ratio a lege veteri alr nō: vt in. c. j. cum glo. in verbo declaramus. ne
cleri. vel mo. lib. vj. ⁊ in. c. licet canon. cum glo. de elec. in. vj. ⁊ ita intel
ligitur glo. in. c. ea que de reg. iur. in. vj. quā ita intellexit Ant. de bu.
in. c. ſi. de cōſue. in. ij. fal. quā ibi ponit in materia extenſionis ⁊ Mo
der. in. c. j. de tēpo. ordi. in. vj. Sed in materia de qua loquitur dictuz
ſtatutum nulla erat facta a iure cōmuni cōparatio de muliere nupta
32 ⁊ vidua: ergo ceſſat extēſio vnde inquit Bal. † in. l. hac edictali ſuper
ver. quam obſeruatam. C. de. ij. nup. ꝙ ſtatutum loquens de nouerca
non cōprehendat nouercam magnaz ideſt ſecundā vxorez aui: quia
iſta eſſet quedā extenſio que nō hz locum in ſtatutis preſertim odio-
ſis ſm eū ibi. ⁊ tñ de iure ſepenumero equiparatur nouerca magna
⁊ nouerca ſimplex imo ⁊ quelibet earū a iure appellatur nouerca. l.
adoptiuus. §. nunc videamus. ff. de ritu nup. ⁊. d. l. hac edictali verſi.
quam obſeruationem. bene faciūt no. per Ja. bu. Bal. ⁊ Ang. in. l. j.
C. de ſuc. edi. ⁊ Bal. in. l. iubem9. §. ſi. C. ad trebel. ⁊ in. l. qd vero. ff. de
legi. ⁊ in. d. l. omnes populi in. xij. col. per hoc etiā corroborātur ſu-
perius dicta. Ex quibus omnibus concludo dictum ſtatutum in p-
poſito ſibi locum nō vendicare. ⁊ iſtam eſſe communem opinionem
a qua preſertim in iudicādo minime recedendum eſt vt in locis vul-
garibus traditum eſt. Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccviij.

1 ☞ Verba ſubſtituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſuz quid important.
2 An in ſubſtitutione reciproca comprehendatur fideicommiſſaria.
3 Imperitia tabellionis non vitiat teſtamentum.
4 Per diuiſionem factam virtute compromiſſi ⁊ arbitramenti nō inducitur remiſſio futuri fideicommiſſi.
5 Diuiſio eſt ſeparatio iurium.
6 Simplex refutatio intelligitur de iure de preſenti nō de iure qd poſtea oriatur.
7 Clauſula reſeruantes nobis ius laudaudi ceteras differentias.
8 Diſpoſitio penalis limitatur ſm naturā principalis diſpoſitionis.
9 Verba generalia non referuntur ad ea que ſunt impoſſibilia.
10 Abſolutio ⁊ liberatio preſupponit obligationem.

¶ Conſilium. ccviij.

¶ Si pluribus filijs inſtitutis teſtator dixit ſe ſubſtituere pupilla-
riter vulgariter ⁊ p fideicōmiſſum intelligat fideicōmiſſum purum
collatum in tempus mortis. Et an per diuiſionē factam ab arbitris
vigore arbi. inducatur renunciatio fideicommiſſi futuri.

Domini redēptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. Pōderatis narratis i the-
mate ſentio dictū ſeueriū nō eſſe excluſum a dicto
fideicōmiſſo ad qd vocat ex ſubſtitutiōe fctā ex te
ſtamēto Juliani fornarij pris ſui in portiōe here
ditaria dicti Joānis q deceſſit ſine liberis nō ob
ſtāte diuiſiōe iter dictos fratres facta. ad qd oſtēdēdū pſuppono ꝙ
p illa verba ſubſtōnis adiecta in teſtamēto dicti Juliani dū dr ꝙ in
omnibus ſuis bonis inſtituit ſibi heredes equaliter Joannē lazarū
1 ſeuerium ⁊ chriſtophorū eius filios ⁊ eos † inuicē ſubſtituit vulgari-
ter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum videt teſtator in diuerſis ca-
ſibus ſubſtituiſſe eo mō quo notabiliter declarat Guil. de cu. in repe
titiōe. l. precib9. C. de impub. ⁊ alijs ſubſti. dū tractat de fideicōmiſſa
ria ſubſtitutiōe in verſic. ſz pone ꝙ teſtator poſuit hec verba ⁊c, vbi
cōcludit ꝙ dicta verba operant vt intelligat facta ſubſtitutio vulga
ris ſi filius inſtitutus non adeat ⁊ pupillaris ſi decedat in pupillari
etate ⁊ fideicōmiſſaria ſi poſtea moriat p quo allegat. l. ex fctō. §. itē
quero. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊. l. qui filio. §. j. ff. de here. inſti. ⁊ ar. l. cū pater
§. pe. ff. de lega. ij. ¶ Et lz poſſet hoc eſſe dubiū qñ dicta verba ſub-
ſtitu vulgariter pupillariter ⁊ p fideicommiſſum eſſent adiecta in
perſona vnius inſtituti ⁊ nō reciproce iuxta not. p doc. in. l. centurio
de vulga. ⁊ pupil. tñ qñ ſunt adiecta in reciproca ſubſtitutiōe prout

eſt in caſu noſtro videſ ꝙ hec fuerit mens teſtatoris vt fideicōmiſſuȝ
nō intelligaſ purū.ſed predicto modo intelligendū q2 verba debent
interpretari vt actus valeat ⁊ effectum pariat.l.quoties.ff.de rebus
dub.c.abbate.de verb.ſigni.ſed ſi dicta verba intelligerentur impor
tare fideicōmiſſum purū reciproce nullū effectū operarētur:q2 tan/
tum poſſet vnus petere ab alio quātū alius ab altero.l.ab oib⁹.§.ſi
vero i ſi.ff.de lega.j.⁊.l.cū pater.§.pater q filio.ff.de leg.ij.⁊ declarat
Jo.an.in addi.Spe.in ti.de inſtru.edi.§.compendioſe.⁊ in additiōe
incipiente ad intellectū.⁊ Bar.in.l.j.in.xj.q.ff.de iure codi.⁊ procul/
2 dubio hec videſ fuiſſe mens teſtatoris.⁊ ſenſit† Bal.in.l.iam hoc iu
re.§.ſi.ff.de vulga.⁊ pup.vū tractat an in ſubſtitutione reciproca cō
prehendaſ fideicōmiſſaria.⁊ dicit qđ ſi fiat in teſtamento in quo po/
teſt fieri directa ſubſtō nō cōprehēdit regulariter fideicōmiſſariam
vt probaſ in.d.l.iaȝ hoc iure circa prin.⁊ eſt cōis opi.doc.qñ non eſt
facta ſub conditione denotante tractum ſucceſſiuum tpis.⁊ ideo ſm
Bal.in.d.l.iā hoc iure in ſi.poſt Cy.vtile eſt ꝙ adijcianſ i dicta ſub
ſtōne reciproca hec verba vulgariter pupillariter ⁊ per fideicōmiſ/
3 ſum licet† plerūꝗ tabelliones nō intelligant ſignificationē dictorum
verborū.ſed imperitia tabellionis nō vitiat teſtamētū.⁊ ſunt ſimiles
tales tabelliones cātoribus qui bñ cantāt per practicā ſed nō p rō/
nem ſm Cy.vt refert Bal.in loco preallegato ⁊ Jo.de imo.i.l.luci⁹
ff.de vulg.⁊ pup.⁊ in.c.raynutius.de teſta.in materia reciproce ſub/
ſtōnis.⁊ ſic apparet de mēte eorū eſſe qđ dicta verba faciant illā ſub/
ſtōnem reciprocam vtiliter valere etiam in vim fidecōmiſſarie ſub/
ſtōnis qđ eſſe nō poteſt niſi itelligaſ collata in tp̄s mortis p ea q̄ di/
4 cta ſunt.¶Hoc preſuppoſito dico† qđ p dictā diuiſionē factā virtu
te compromiſſi ⁊ arbitramēti nō inducit remiſſionē futuri fideicom/
miſſi reciproci:vt.l.qui rome.§.duo fratres.ff.de verb.ob.ſȝ vnā le
cturā.ſ.qđ ibi fuerit male iudicatū.⁊ probatur in.l.cū pater.§.here/
ditatem.el.ij.ff.de lega.ij.ſm vnū intellectū communiter approba/
tum.ſ.intelligendo ꝙ ibi coheredes diuidētes fuiſſent in teſtamento
grauati inuicē reſtituere per fideicōmiſſum.⁊ iſta eſt cōis opi.qñ di/
uiſio eſt ſimplex:vt dicit Bar.in.d.§.duo fratres in.j.q.i ſi.Si autē
in diuiſione ſeu cōpromiſſo eſſet generaliter promiſſum a diuidenti
bus ſeu ab heredibus ſe nihil cōtra diuiſionē facturos adhuc vera ⁊
approbata videſ ꝯcluſio:vt non inducaſ remiſſio dicti fideicōmiſſi
futuri;vt per plura p̄bat Bart.in.d.§.duo fratres in.j.⁊.ij.q.maxi/
me per.l.ſi.§.idē queſtijt.ff.de cōdi.inde.⁊.l.ſi de certa.C.de trāſac.et
l.Paulo callimacho.§.j.de lega.iij.vt ibi plen⁹ p eū quē ibi ſequiſ
Jo.de imo.rñdendo rōnibus quas nōnulli ꝯriū tenētes adduce/
bant.⁊ referre verba ſua longū eſſet ideo breuitatis cauſa obmitto.
¶Et idē tȝ ibi Rapha.cumanus qui dicit ꝙ ita etiā tenuit ibi p di
ctum.§.hereditatē.⁊ per hoc adducit rōnem que facit ad propoſitū
5 ſm eum ſi dicta diuiſio fuiſſet iudicialiter facta per ſniaȝ nō veniret
in ea ius futurū.l.nō quemadmodū.ff.de iudi.eodē modo videſ ꝙ ſi
deicōmiſſum futurū non veniat in diuiſione partiū cū non eſſet ad/
huc debitū ⁊ diuiſio eſt ſeparatio iurium que ſunt cōia.⁊ ſic cū in p/
poſito noſtro fuerit facta diuiſio per dictā ſniaȝ nō venit in ea ius fu
turū.¶Nec obſtat ſi dicatur qđ ꝯriū tenuit Jo.an.in addi.Specu.
in ti.de teſt.§.in primis ſup verſi.itē quid ſi duobus:q2 dico qđ Jo.
an.loquitur in diuiſiōe facta per partes cum clauſulis latiſſimis ſcȝ
qñ fuit dictum qđ ſtabitur diuiſiōi:nec de rebus diuiſis alter ab al/
tero in perpetuū petet aliqua rōne vel iure aut cā q̄ dici vel excogi/
tari poſſit de iure vel de facto quo caſu ſi diuidētes habebāt ſcientiā
fideicōmiſſi futuri videbiſ remiſſum ſm eū:ſecus ſi ignorabāt.l.cuȝ
aquiliana.⁊.l.qui tutoribus.§.j.⁊.l.nō eſt ferendus.ff.de tranſac.⁊ in
dubio ſm eum preſumereſ ignorātia.l.verius.ff.de p̄ba.⁊ in regu/
la preſumiſ li.vj.ſed in propoſito noſtro nō inuenio tales clauſulas
in inſtrumētis ⁊ ſcripturis mihi trāſmiſſis ⁊ loqmur in diuiſiōe fa/
cta per dictā ſniam.⁊ cū dicta opiniōe approbata per Bar.in.d.§.
duo fratres in.j.⁊.ij.q.cōcordat ēt Bal.in.c.j.in ti.imperator lotha
rius.i vſi.feu.⁊ refert etiā ita tenere Pet.⁊ Ja.bu.⁊ dicit qđ hoc ēt
colligiſ ex notatis per gl.in.d.c.j.que gl.ſm eū fuit p̄fatis doctorib⁹
peregrina ⁊ incognita:vt ibi plenius per eū.⁊ p iſta parte conſuluit
Bal.in conſ.qđ incipit Nānes brocardi condidit teſtm̄ vbi ꝯcludit
ꝙ ſi fratres grauati adinuicē fideicōmiſſo reciproco diuiſerūt bona
hereditatis ⁊ inuicē fecerunt finē ⁊ refutationē ⁊ quietationē de par/
te alteri obueniente in partem.⁊ inuicē promiſerūt litem aut contro/
uerſiam de dictis rebus nullo tpe inferre ſed rata habere ⁊ nō ꝯueni
re aliqua rōne vel cā ſub pena dupli cū iuramēto ⁊c.nō intelligetur
renūciatū fideicōmiſſo futuro maxime per.d.§.hereditatē.⁊ dicit ꝙ
nō ob.dicta p̄miſſio de nō veniendo ꝯ q2 per illā non videſ de fidei
cōmiſſo remittēdo cogitatū per.d.l.qui cū tutoribus.⁊.l.tres fratres
cū ibi no.ff.de pac.⁊ ita dȝ tenere Pe.Ray.⁊ Bar.in.d.§.duo fra/
6 tres.¶Nec ſm eū obſtat refutatio q2 rñdet ꝙ ſimpler refutatio in
telligiſ de iure de p̄ſenti nō de iure qđ poſtea oriaſ:q2 prius non in/
telligitur renūtiatuȝ ꝙ̄ natum ⁊ liberatio eſt quedā priuatio.et ideo
debet referri ad id qđ eſt i habitu.l.titio vſuſfru.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊
l.ſi mater.§.eādē.ff.de excep.rei iudi.⁊.d.§.ideȝ queſijt.⁊ q2 predicte
clauſule ſunt clauſule adiacentes diuiſioni:vnde magis veniunt ad

exprimēdū diuiſionis effectum ꝙ̄ ad ipſum augendū ⁊ ꝙ̄ ad exorbi/
tandū diuiſione a ppria ⁊ mera natura diuiſionis.ar.l.ſi vno in prin.
ff.loca.⁊.l.dāni infecti qdā in prin.ff.de dā.infec.ſm Bal.in dicto cō
ſili.¶Iſtā opinionē etiā tȝ Bal.i.d.§.hereditatē.q2 ille q petit par
tē per fideicommiſſum nō reſcindit diuiſionē:ſed petit illā partē diui
ſaȝ que loco partis indiuiſe ſucceſſit.l.imperator.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.de le
ga.ij.Idē tȝ Bal.in.d.l.qui tutorib⁹.⁊ in.d.l.tres fratres.⁊ ibi dicit
ꝙ quaſi oēs moderni hoc tenēt.⁊ idē tȝ Pau.de caſt.in.d.l.tres fra
tres.⁊ ibi dicit qđ eſt cōis opi.a qua quidē in iudicando non eſt rece
dēduȝ:vt tradit in locis vulgaribus.⁊ ita etiā conſuluit ipſe in conſi.
xc.incipiē.in xp̄i noīe q2 dubia ſupra formata ⁊c.etiā ſm eū qñ in di
uiſione eſſent adiecta hec verba.vcȝ ⁊ promiſerunt nō conuenire ali
qua rōne vl' cā q2 etiā illa verba tacite inerāt:q2 quis non pōt venire
ꝯ factuȝ ſuū.l.poſt mortē.ff.de adop.l.in concedēdo.ff.de aqua plu.
arcē.⁊ expreſſio eius qđ tacite ineſt nihil operaſ.l.nō recte.C.de fide/
iuſ.l.iij.ff.de leg.j.⁊ iſtā partē amplectiſ etiā Bar.in conſilio incipiē
te ex themate predicto tria dubia oriunſ ⁊c.in fi.nec curo an fideicō/
miſſum ſit reciprocū ⁊ coequeuȝ vel nō q2 tex.in.d.§.duo fratres.et
in.d.l.q cū tutoribus.generaliter loquunſ.ꝙ non aperitur magis in
vna ex dictis legibus ꝙ̄ in alia qđ fuerit rñdeo fideicōmiſſū ibi reciprocū
⁊ coequeuȝ ⁊ glo.vtrobiꝗ intelligunt dicta iura in fideicōmiſſo re/
ciproco.⁊ ideo in hoc articulo nō vr' qđ Ang.bene loquut⁹ fuerit in
d.§.duo fratres.vbi vult ꝙ intelligatur facta remiſſio fideicōmiſſi
qñ erat reciprocū ⁊ coequeuȝ.⁊ ita intelligebat dictū.§.duo fratres.i
telligēdo qđ ibi eſſet bene iudicatū ſecus qñ nō eſſet reciprocū ⁊ coe
queuū.⁊ ita intelligebat.d.l.qui cū tutoribus.qđ eſt diuinare ad illa
iura vt etiā dicit Jo.de imo.in.d.l.qui cū tutoribus.⁊ ita etiā ſum ſo
litus tenere legendo dictū.§.duo fratres.vbi plenius etiā in repeta
tis refero opiniones omniū.⁊ rñdeo ad allegata in ꝯriū qđ propter
7 prolixitatē hic pretermitto.¶Nec predictis obſtat ſi diceref qđ in
dicto arbitramento eſt vna clauſula in qua dicif reſeruantes nobis
ius laudandi ceteras differētias ipſorū fratrū ſi que ſunt aut reſtant
ſtatuentes terminū octo dierū dictis fratribus ad producēduȝ corā
nobis eorum petitionem ſi qua petere intendunt inuicē alias exnūc
prout extunc ⁊ extunc prout exnunc ipſos fratres ab oībus ⁊ ſingu
lis que vnus ab altero ⁊ ecōtra petere poſſet ſeu poſſent abſoluimus
⁊ pro abſolutis ⁊ liberatis haberi volumus quaſi videaf per illa ver
ba.ſ.petere poſſent que denotant futuruȝ.l.ſi ita quis.ff.de leg.ij.eſſe
etiā remiſſum dictum fideicōmiſſum futurum per no.per Bar.in.d.
§.duo fratres in.vj.q.¶Sed reſpondeo.j.ſm Bar.in dicta.vi.q.di
cta verba que trahunſ ad futurum important remiſſionē fideicom/
miſſi futuri qñ non ſuberant aliquę alię cauſe tpe diuiſionis ⁊ qui
bus ꝯhentes in dictis bonis diuiſis ſpectarēt habere aliqđ ius pe⁹
ſi aliquę cauſe ſuberāt ex quibus ſperabant habere aliquod ius pu
ta ex aliquibus precedentibus contractibus vt verbo fertur qđ ſub
erat in caſu noſtro:q2 tunc ſm Bar.dicta verba generalia apta cō/
prehendere futurum ius nō referunſ ad ius dependens ex teſtamen
to per no.in.d.l.tres fratres.¶Secūdo rñdeo ꝙ ratio reſtringit ge
neraliter dictam.l.cum pater.§.dulciſſimis.ff.de leg.ij.hec actio.ff.
de cal.ſed ratio quare dicti arbitri ita generaliter abſoluerūt:eſt pro
pter cōtumaciā non producētium petitionē.ſed ius dicti fideicom/
miſſi futuri peti nō poterat:cū actio nō cōpeteret.d.l.non quēadmo/
dum ⁊.l.non pōt.ff.de iudi.ergo nō referſ ad iſtud:ius qđ peti nō po
8 terat ⁊ qđ nō erat in eſſe.¶Preterea diſpoſitio penalis limitatur
ſm naturā principalis diſpoſitionis cui adijcitur.l.ſi is qui ducēta.
§.cum ita.ff.de reb.du.⁊ no.Bar.in.l.ſtipulatio iſta.§.ſi quis doluȝ
ff.de ver.ob.⁊ in.d.l.ſi is qui ducēta.§.ſi.⁊ in.l.ſi.i.j.q.ff.de.ver.reis
ergo dicta generalis abſolutio facta per arbitros in penaȝ eorū qui
contumaciter non producerent petitionem dȝ limitari ſm naturam
ipſius diſpoſitiōis cui adijcitur dicta pena ideſt ſȝ naturā precepti
facti per arbitros de producendo petitionem:qđ nō poteſt intelligi
de his que impoſſibile erat petere prout eſt impoſſibile petere id qđ
9 nondum competit nec eſt in eſſe.¶Itā verba generalia nō referū
tur ad ea que ſunt impoſſibilia diſponenti.vt inquit Bal.in.l.ſi.§.in
computatione in fi.C.de iure delib.ar.l.qui tabernas.ff.de cōtrahē.
emp.⁊ per no.per Bar.in.l.ſi quis ſub conditione.ff.de cōdi.inſti.et
nō debet dicta ſententia trahi.ad id qđ arbitri non ſenſerunt.l.ſi a te
10 ſtamēto in fi.ff.de excep.rei iudi.¶Ultimo etiam reſpondeo ꝙ hoc
eſſe verus colligitur ex illis verbis abſoluimus.⁊ pro abſolutis ⁊ li
beratis haberi volumus.naȝ abſolutio ⁊ liberatio preſupponit ob/
ligationem.l.decem.ff.de verbo.oblig.⁊.l.manumiſſiones.ff.de iuſti.
⁊ iure.ſed ſi non erat vera obligatio que non naſcitur ante euentum
cōditionis fideicommiſſi.l.cedere diem.ff.de verbo.ſigni.l.legata.ff.
de cōdi.⁊ demon.non poterat dici in eo operari poſſe dictaȝ abſolu
tionem ⁊ liberationem.¶Nō obſtat etiam ſi diceretur qđ dictus ſe
uerius adiuit hereditatem dicti Joannis ex teſtamēto pro ea parte
pro qua fuit inſtitut⁹ quia dico qđ dicta aditio hereditatis ſibi nō p̄
iudicat quominus petere poſſit coheredibus ſuis fideicōmiſſum p
ratis pro quibus dicti coheredes adiuerunt:quia per aditionem fa
ctam a ſeuerio non cōfunditur ius fideicommiſſi predicti ſibi debiti
niſi

niſi pro tertia parte pro qua ipſe eſt heres dicti Joānis.l.ſi vxor.C.
de bonis auto.iudi.poſ.l.ſi adulta.C.de heredi.actio.ſaltem cū dict⁹
Joannes non diſpoſuerit in teſtamento qđ inſtituebat dictum ſeue/
rium in tertia parte animo compenſandi cū toto fideicōmiſſo debi/
to dicto ſeuerio in portione hereditatis paterne obuenta dicto Joā
ni iuxta.l.cum pater.§.titio cū ſi.ff.de lega.ij.Et ꝯſtat qđ dictū fidei
cōmiſſum ſpectat ad dictum Joannē in totum q2 alij fratres ſubſti/
tuti reciproce predeceſſerāt.l.qui plures heredes inſtituit.ff.de vul/
ga.⁊ pupilla.l.ſi ex pluribus.ff.de ſuis ⁊ legi.l.vnica.§.ſi autem ali/
quid ſub cōditione.C.de cadu.tol.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.
⁊ notatur in.l.vnica.C.de his qui ante aper.tab.ex quibus omnibus
cōcludo dicto ſeuerio cōpetere ius agendi ad dictū fideicommiſſum
contra alios coheredes ſuos pro partibus pro q̄bus hereditatē di/
cti Joannis adiuerunt.Laus Deo.Alex.

¶Summarium ſuper conſilio.ccix.

1 ☞Mulier que nubit viro non condigno facit ſe indignam dote.
2 Indignus maritus dr̄ ille qui nō cōuenit conditioni mulieris.17.
3 Mulier nubens indigno iuſte poteſt exheredari.18.20.21.
4 Si legatarius poſt mortem teſtatoris aliquod delictuȝ commiſiſſet quod ſi fuiſſet commiſſum viuo teſtatore prouocaſſet ad odiuȝ ⁊ iniuriam teſtatorem priuatur legato.
5 Mulier tranſiens ad matrimoniū dicitur eſſe in ſtatu caſtitatis pudicitie ⁊ honeſtatis.14.
6 Ille non dr̄ vilis qui eſt pauper dummodo habeat bonos mores.
7 Paritas ⁊ diſparitas inter cōtrahentes matrimonium conſideraſ varijs ex cauſis.
8 Ille diciſ magis nobilis qui ex ſua p̄pria virtute ⁊ probitate redditur nobilis ꝙ̄ ille qui ex genere nobili deſcendit.
9 Maritus tenetur vxori egrotāti ſubuenire ſm menſuram ⁊ qualitatem dotis.
10 Dos quādo datur pro muliere infirma licet ſit in aliqua quantitate tamen dicitur minor.
11 Vxor quando poteſt debet operari ad commodum viri.
12 In pulchro corpore reſidet anima virtuoſa.
13 Ratione infirmitatis recedimus a regulis iuris communis.
15 Mulier poteſt nubere de iure canonico abſꝗ conſenſu patris.19.
16 Non valet ſtatutum laicorum imponens penam cōtrahenti matrimonium cum filia alterius ſine conſenſu patris.
22 Dos ſuccedit loco legitime.
23 Qđ cōmittitur cōſciētie alicuius intelligiſ cōmitti vt viro optimo.
24 Legitima non tollitur per generalem renuntiationem.

¶Conſilium.ccix.

¶Si pater filie reliquit duca.ccccc.cū nuberet.⁊ viro traderetur et
mortuo patre filia cōtra voluntatem fratrum nupſit viro nō paris
generis reſpectu natalium tamen ipſa erat infirma egritudine nō ſa
nabili vt exiſtimatur dicunt fratres eam priuatam eſſe legato:quia
nupſit indigno:queritur quid iuris.⁊ an dos relicta filie cum nupſe/
rit recipiat conditionem ſtante ſtatuto quod filia ſit cōtenta eo qđ ſi
bi reliquerit pater.⁊ quomodo intelligantur nuptie ignominioſe nu
benti vel ſuo generi.

Redēptoris noſtri inuo:
cato ſuffragio.Pōderatis his que in themate nar
rantur videretur fortaſſe prima conſideratione di/
cendū dictorū arbitrorum partes nullo modo eſſe
debere in condēnando heredes dicti teſtatoris fra
tres dicte Iſabette ad legatum dicte dotis ⁊ denariorum preſtādū
1 q2† mulier que nubit viro non condigno dote ſe facit indignā.vnde
quamuis paternum ſit officium dotare filiam.l.qui liberos.ff.de ri
tu nup.⁊.l.fin.C.de dotis promiſ.tamē hoc caſu pater ad talem filiā
dotandam nō cogitur vt no.glo.⁊ Archi.xxxvj.q.j.de raptoribus.
pro quo facit ſm Archi.ibi id quod habetur in.l.iij.§.ſi emācipat⁹
filius.ff.de bono.poſſeſ.cōtratabu.idem dicit Bal.in.l.j.in.iij.col.
ff.ſolu.matri.⁊ Anto.de bu.in.c.accedens de procu.vel ſm Joā.de
imo.in.d.c.accedens.non videtur qđ debeat ex toto dote priuari cū
iſta cauſa hodie nō enumeratur inter cauſas iuſtas exheredationis
de quibus in.§.cauſas.in auſ.vt cū de ap.cogno.⁊ not.in.c.quinta/
uallis.de iureiuran.tamē debebit dos minor cōſtitui q2 debebit cō/
ſtitui ſm qualitatē viri.l.ſiue generalis.ff.de iur.do.⁊ not.in.l.j.C.ſi
aduer.dotē.Pro hoc etiā facit quia quis debet nubere pari vt pro
bat Ja.de bel.in auſ.de reſti.⁊ ea que parit in prin.in vlti.q.hoc aūt
nō ſeruauit Iſabetta que abſꝗ conſenſu fratrum:imo cōtra eorum
volūtatem virum accepit nobilitati ſui generis non condignum ſeu
2 imparem ⁊† indignus maritus videtur ille eſſe qui non cōuenit con
ditioni mulieris ⁊ nataliū ſuorum:vt inquit Ja.de are.⁊ Bart.in.l.
ſi rogatus.ff.de manu.vindi.per.l.tam dementis.C.de epiſ.audiē.et
in.l.ſi furioſi.C.de nup.⁊ ad idem tex.in.l.libertum.⁊ ibi no.Bar.C.
de nup.⁊ no.etiam Barto.in.l.cū ita legatum.ff.de condi.⁊ demon.
3 ¶Scđo q2† imo videtur iuſtā eſſe cauſam exheredationis quando
filia nubit indigno per.d.§.ſi emancipatus.⁊ not.Bal.in.l.nec filiū
C.de nup.⁊ in.l.penul.C.de ſponſal.⁊ facit qđ habetur in auſ.ſi poſt
C.de inoffi.teſta.¶Tertio q2 Iſabetta non debebat ſe nuptui tra/
dere ſȝ expectare ꝙ a ꝯiunctis traderetur.xxx.q.v.qualis.⁊ hoc in/
nuunt verba teſtatoris ibi dū dixit cū nuberet ⁊ viris ſuis traderet
⁊c.vnde videmus qđ ſm Bar.in.l.obligamur.ff.de actio.⁊ obliga.
⁊ in auſ.res que.C.cōmunia de lega.quando filia nupta eſt ſine dote
non poteſt cogere patrem ad ſeipſam dotandam.¶Quarto per.l.
4 j.cum ibi no.per† Bar.ff.de his qui.vt indig.⁊ p id qđ no.per gl.et
doc.in.l.ſororē.C.de his quibus vt indig.⁊ in.l.fideicōmiſſum.C.de
fideicom.vbi habetur qđ ſi legatarius poſt mortē teſtatoris aliqd
cōmiſit qđ ſi fuiſſet commiſſum viuo teſtatore prouocaſſet cum con
tra legatarium ad odiū vel iracundiam:aut cederet in offenſam vel
iniuriam teſtatoris priuatur relicto ⁊ applicatur fiſco:ſed hic actus
videtur eſſe huiuſmodi per id quod habetur in.d.§.ſi emancipatus
cū alijs ſupra allegatis:ergo ⁊c.¶Quinto quia fertur per vnū te/
ſtē videri probatum qđ Iſabetta dicto legato renuntiauit.¶Sed
premiſſis nō obſtantibus in propoſito noſtro contrariam ſententiā
5 puto de iure veriorē preſertim ex infraſcriptis.Nam Iſabetta† nō
meretur penā ſi ad matrimoniū tranſire voluit:quia ille dicitur ſta
tus caſtitatis pudicitie ⁊ honeſtatis.l.mulier.§.cum proponeretur
ff.ad treb.in auſ.de nup.in prin.⁊ in auſ.de non elig.ſecundo nub.§.
cū igitur.xxxj.di.c.nicena.huic cōſona fuit mens teſtantis qui quā/
uis ſciret dictā Iſabettā egritudie illa laborare reliquit ei ducatos
quingentos pro matrimonio contrahendo.¶Nec dicitur quicꝗ̄
commiſiſſe Iſabetta propter qđ dotem predictam ſeu legatum con
ſequi non debeat.nam dici nō poteſt ipſam vili homini ſeu marito
6 ſe copulaſſe quoniā† nō dicitur vilis qui pauper eſt dummodo bo/
nos habeat mores.⁊ nō ſit nat⁹ ex ſeruo vel liberto:ſed ex ingenuo.
hic eſt tex.quē ibi ita no.Bal.in.l.humilem.C.de inceſt.nup.ſed hu
iuſmodi eſt maritus Iſabette quia non natus ex ſeruo vel liberto.⁊
eſt bene moratus ciuilib⁹ moribus ⁊ in ciuitate Verone habitabat
⁊ antea per annos decē habitauerat licet pater eius rure natus eſſet
7 ⁊ rure habitaret ac rei ruſtice operam daret.¶Preterea† paritas
vel diſparitas inter cōtrahentes matrimoniū cōſideratur varijs ex
cauſis puta nobilitate;potētia:diuitijs ⁊ honore.c.ſuper eo.el.ij.de
teſt.Attenduntur etiam mores perſone cum qua cōtrahendum eſt
matrimonium.l.vidue.C.de nup.⁊.d.l.humilem.⁊ non requiritur ꝙ
copulatiue conueniant in nobilitate diuitijs morib⁹ honore amico
rum potētia ⁊ ſimilibus ad hoc vt dicantur pares:ſed ſi vnus eorū
excedit in vno ali⁹ in alio per hoc nō dicitur diſparitas:vt no.doc.
in.d.c.ſuper eo.⁊ eſt de mēte Specu.in ti.de teſte.§.j.iuxta prin.ver.
ſed quid ſi vir ⁊ vxor.vnde dicit Bal.in.d.c.ſuper eo.qđ vnū ex p̄di
ctis recipit compēſationem cum alio;puta nobilitas vnius recom/
pēſatur cum diuitijs alterius.Bene facit qđ no.glo.⁊ doc.in.l.ſi vo
lūtate.C.de dotis promiſ.¶Et quāuis pater dicti iuuenis ruſtica
lia tractet tamen huiuſmodi conditio patris nō afferſ vtilitatē aut
offuſcationem filio ea cōditione nō laborāti:ſed bene morato:vt ha
8 betur.lvj.di.nunꝗ̄.¶Unde dicit Cy.† in.l.prouidēdum in prin.C.
de poſtulā.qđ magis nobilis eſt ille qui ex ſua p̄pria virtute ⁊ pro/
bitate redditur nobilis ꝙ̄ ille qui ex genere nobili deſcēdit:q2 ex ge/
nere nō eſt aliquis nobilis niſi preſumptione allegat.l.qđ ſi nolit.§.
qui mācipia.ff.de edi.edic.⁊ plus cōmendari dȝ ex eo qđ a ſeipſo qs
acquirit ꝙ̄ ex eo qđ a parentibus habuit.l.ſi quid in bello.⁊ ibi not.
ff.de capti.ſm eum.virtutū enī nobilitas magis ꝙ̄ generis plerūꝗ
cōſideratur.c.pe.de prebē.cum ibi no.per Jo.an.qui ad propoſitū
plurima adducit ⁊ probat etiā Sali.in.d.l.prouidendum eam no/
bilitatem virtutum preferēdam eſſe nobilitati generis.¶Accedit
9 qđ† Iſabetta laborabat ⁊ laborat egritudine nō ſanabili cuius rei
nō mediocriter conſideratio habenda eſt:quia maritus tenetur vxo
ri egrotanti ſubuenire ſm menſuram ⁊ qualitatem dotis.l.ſi cū do/
tem.§.ſi autem in ſeuiſſimo.ff.ſol.matri.⁊ not.docto.ibi ⁊ in.l.qđ in
10 vxorem.C.de neg.geſt.vnde† attenta perſona mulieris que infirma
erat ⁊ eſt ac eſſe ſperatur dos quingentorum ducatorū attento one/
re ⁊ impēſa dicitur eſſe lōge minor dos ꝙ̄ ſi pro muliere ſana data
eſſet.ad hoc bene facit in ratione ſui id quod habetur in.l.ciuitatib⁹
§.ſi.⁊ in.l.nō amplius in prin.ff.de leg.j.⁊ in.l.fructus.ff.ſolu.matri.
l.ſi a patre.§.ſi.ff.de vendi.cum ſi.minor etiam cēſetur dos talis mu
11 lieris:ꝙ̄ alterius:q2 vxor† quādo poteſt debet operari ad cōmodū
viri.l.ſicut cum gl.ff.de oper.lib.⁊ id qđ ipſa acquirit acquiriſ viro
vt no.Inn.in.c.cū in officijs.de teſta.ſm ꝙ declarat Cy.⁊ Bal.i.l.
j.C.de bonis q̄ lib.⁊ in.l.ſi vxorē.C.de condi.inſer.⁊ Bal.in.l.ſi in vi
ta.C.de nup.⁊ in.c.j.§.decedēti in ti.qui feu.dare poſ.⁊ in.l.ſi.C.de li/
be.exhi.mulier autem egrotans nō ita operari poteſt ſicut exiſtens
in bona valitudine.l.opere.ff.de vſufru.lega.l.interdū.ff.de oper.li/
12 ber.¶Dict⁹ vero iuuenis† erat bñ ⁊ ciuiliter moratus ac pulcher ⁊
benevalidi corporis:vt in themate preſupponitur.facit illud qđ in/
quit Cy.in.l.j.in.ij.q.ff.de iuriſ.om.iudi.dū dicit ꝙ in pulchro cor/
pore reſidet anima virtuoſa ⁊ refert philoſophū ita dicere.accedit
illud Perſij Gratior eſt pulchro veniēs e corpe virtus.¶Ex his
inſertum dictum iuuenem nō poſſe appellari vilem aut ignominio/

ſam perſonam. ⁊ quāuis Iſabetta nobilitate generis ſui ⁊ ſeu etiam diuitijs excederet qualitatem ſtatus dicti iuuenis tamen cū ipſa taʒ graui perpetua ac oneroſa infirmitate detenta adeo ꝙ vt per teſtes preſupponiť eſſe probatū nullus ciuis inueniretur non ſolum equa-lis generi dicte Iſabette: ſed etiam longe inferioris ꝯditionis etiā ſi artifex eſſet qui illā accepiſſet in vxorē etiam cū dote mille ducatoꝝ. Et dictus iuuenis ſit bene ⁊ ciuiliter morat⁹ ⁊ corporis bene validi ⁊ pulchri q habebit ſuccurrere dicte vxori in opportunis ꝓ egritu-dine mulieris ⁊ alijs neceſſitatibus eius pluſq; cōiter cōtingat in ꝑ-ſona alterius mulieris nō ita egrotātis apparet ꝙ illa qualitas ge-neris vel diuitiarū ex parte dicte mulieris non cōcludit ꝙ dicať nu-ptias iniurioſas ⁊ ignominioſas generi ſuo cōtraxiſſe per no. in .d.c.
13 ſuper eo. cuʒ alijs ſupra allegatis. ℭ Fortificanť predicta: † qꝛ rōne infirmitatis recedim⁹ a regulis iuris cōis .l. filiuſfamilias. §. ſi. cuʒ .l. ſeq. ff. de procura .l. queſitū. ff. de re iudi. c. ij. de ꝓcu. in .vj. l. ſi longius in prin. ff. de iudi. no. doc. cōiter in .l. j. in prin. ff. de offi. eius cui mād. eſt iuriſdi. ⁊ in .l. ij. C. de peda. iudi. dū cōcludūt ꝙ ꝓpter infirmitatē magiſtratus recedim⁹ a regulis iuris cōis que habēt ꝙ de iure ciui li cauſe meri imperij non poſſint delegari. ℭ Deniq; iniuria non ſit
14 abſq; † dolo .l. illud. ff. de iniurijs. ⁊ no. Cyn. i. l. ſi nō conuitij. C. de in-iurijs in prin. Sʒ dici nō pōt Iſabetta doloſe iniuriā aliquā intuliſ-ſe fratribus ſi ad matrimoniū proceſſit qđ eſt actus licitus ⁊ pudic⁹ ac iure naturali ⁊ diuino inſtitut⁹ .j. di. ius naturale. et in .c. gaudem⁹ de diuor. in auť. de nup. in prin. accipiēdo virū conditionis predicte cum propter infirmitatē predictam cōiter ſeu cōi opinione inueniri nō potuiſſet alius ciuis etiā artifex ⁊ plebeius qui eam cū dote mille ducatorū accepiſſet in vxorem. ⁊ ſic potius circūuentus videreť iuue
15 nis ꝙ ipſa. ℭ Nec etiā iniuriā † vel ignominiā dicať fratribus intu-liſſe ſi cū cōſenſu eorū virum iſtum nō accepit: qꝛ mulier pōt nubere ſaltem de iure canonico qđ eſt ſeruandum in materia iſta abſq; con-ſenſu etiā patris: ⁊ multo magis fratrū vt habeť .xxvij. q. ij. ſufficit. et in .c. pen. de rap. ⁊ no. xxxij. q. hoc ſanctum. ⁊ in .l. eum qui. al's incipit
16 Paulus. ff. de ſtatu homi. ⁊ inſti. de nup. in pnc. adeo † qđ nō valeret ſtatutum laicorū imponens penam contrahenti matrimoniū cum fi-lia alterius ſine cōſenſu patris ſm qđ cōcludit Io. an. in .c. ſtatutum. el. j. de hereti. in .vj. in nouella cū ſuis cōcordātijs. ⁊ mulier adulta re-putatur minor quo ad actū ꝯhēdi matrimoniū abſq; coniunctoꝝ autoritate vel cōſenſu .l. in copulādis. C. de nup. ℭ Reſtat ad allega-ta in ꝯtrium rñdere ex quorū rñſiōe magis corroborabiť premiſſa cō-cluſio. ⁊ apertius oſtendetur de iure dicte mulieris. Et primo nō ob
17 ſtat † id qđ no. gl. ⁊ Archi. in .d.c. de raptoribus cum cōcor. qꝛ rñdeo ꝙ Iſabetta nō diciť elegiſſe virum indignum attento ſtatu vtriuſq; cōiugis. nā vbi verum fuiſſet Iſabettam eſſe ſanā ⁊ genere ſeu nobi-litate natalium ⁊ maiorū ſuorum longe ſuperaſſe cōditionem eius vi-ri ⁊ virum in alia cōſiderabili qualitate nō ſuperaſſe ꝯditionē mulie-ris potuiſſet dici eam nupſiſſe indigno per allegata in cōtrariū: ſed ſecus eſt in ꝓpoſito noſtro vt probāt ea que ſuperius adduxi. Pre-terea illa glo. loquiť quando filia viuēte patre nō cōſtituta dote virū elegit indignum. nā tunc pater nō cogiť ad eam dotandā: vt ibi ſed in ꝓpoſito noſtro pater in teſtamēto reliquit dotē ⁊ mulier poſt mor-tem teſtatoris nupta eſt quo caſu ſi quā conditionē recipiebat dictū legatum illa purificata eſt ⁊ legatū debetur ⁊ poſito qđ aliquā igno-miniam aut offenſam dici poſſet fuiſſe cōmiſſaʒ ꝑ Iſabettā nubēdo indigno eſt tūc vidēdū an ꝓpter hoc dicti heredes teſtatoris poſſint dictū legatū denegare Iſabette de quo dicā infra rñdendo ad quar-tum argumentū. nā lʒ pater nō poſſit dū viuit cogi ad dotandā filiā que ſibi elegiſſet virū indignū: vt no. i locis ſupra allegatis tñ ꝑ hoc nō dicetur quin poſt mortē patris filia debeat habere legitimā vel illud qđ ſtatutū daret ſeu dare intelligereť loco legitime vt .j. dicam qꝛ eligere ſibi virū nō cōdignū non eſt ſufficiens cauſa propter quā filia mortuo patre poſſit excludi a legitima: vt ꝓxime ſubiungā. Et
18 per iſtaſmet † rñſiones pariter eſt ſublatū ſcdm argumētū quo dice-batur iſtā iuſtam cauſam exheredationis. Et vltra proxime dictas rñſiones pōt etiā ad hoc reſpōderi nō eſſe verū qđ hodie iſta ſit iu-ſta cā exheredationis ſcʒ qñ mulier nubit indigno: qꝛ non reperitur enumerata in .§. cauſas. ſuperi⁹ allegato: lʒ olim eſſet iuſta cā: vt .d. §. ſi emācipat⁹ filius. ⁊ ita ibi no. glo. ⁊ doc. nec obſtat .l. ſi filia ⁊ auť. ſi poſt. C. de inoff. teſta. qꝛ ibi loquiť qñ filia ſtuprū cōmiſiſſet. ℭ Nō
19 obſtat tertiū † argumentū quo dicebať qđ Iſabetta debuit expecta-re qđ fratres eā in matrimonio collocarēt iuxta id qđ habeť .xxx. q. qualis. qꝛ vt ibi notatur illud non poniť ibi vt ſit de neceſſitate. ſed de conſilio vt etiam dixit gl. in .l. vidue. C. de nup. item tex. ibi ⁊ ſimi-les loquunť in aſcendentibus quorū voti preſumitur magis propē-ſum in filias quā fratrū .l. ſi. in prin. C. de curato. furio .l. nō ſolum. §. de vno. ff. de ritu nup. l. iſti quidē. §. ſi. ff. qđ met⁹ cauſa. ⁊ nec debe-tur parētibus reuerentia quā fratribus pʒ in .l. ſi filius ⁊ in .l. filiā. C. de patria pote. ⁊ in .l. quicūq;. §. ptor. ff. de in ius vocā. ⁊ .l. ſi. C. eo. ti. ⁊ pro mortuo patre ⁊ matre nō ſit requirēdus cōſenſus propinquo-rum mulieris nubere volētis ſi ipſa deliberate propoſuit quē in vi-rū accipere intēdat probať in .l. in cōiūctione. C. de nup. ℭ Nec ob-ſtant verba teſti ibi dū dt ⁊ viris tradenť qꝛ nō ſequiť ꝙ ex hoc te-ſtator voluerit ꝙ debeat filia expectare ꝙ tradať nuptui ꝑ fratres qꝛ nō expreſſit teſtor per quē ⁊ cōtingere potuiſſet fratres nō extare tpe nubēdi. vnde dico ꝙ cū teſtator nō declarauit perſonā per quā illud fieri deberet ⁊ nō tractemus de onere hereditario talis incerti-tudo facit vt illud in quo verſať incertitudo pro non adiecto habeať .l. tutor incert⁹ ⁊ .l. duo ſunt titij. ff. de teſt. tu. ⁊ qđ plene not. Bar. in .l.
20 quidā. ff. de reb. dub. ℭ Fortius videť ꝙ et ſi expreſſa fuiſſet perſo-na cuius cōſenſu voluiſſet teſtator filiā nubere nō valuiſſet huiuſmo-di diſpoſitio ⁊ nihilominus legatū debereť vt eſt no. tex. in .l. cum ta-le. §. reſcriptū. alias incipit ſi arbitratu. ff. de cōdi. ⁊ demō. preterea dicta ꝯditione poſito qđ in legato relicto extranee mulieri debuiſſet impleri tñ in caſu noſtro dʒ rejici cū fuerit relictū filie vt ꝓbabo in tertia rñſione quā dabo ad ſequēs primū argumētū. ℭ Nō obſtat quartū argumentum de his que notantur in .d.l. ſororē ⁊ in dicta l. fideicōmiſſum. qꝛ rñdeo ꝙ ſtāte ꝯditione dicte mulieris infirme vt ſ. nō dicitur cōmiſiſſe tale quid qđ ꝓbabiliter cedat ad offenſam et ignominiā patris per ea que dixi ſupra. ℭ Scdo reſpondeo poſito
21 ꝙ dici poſſet ꝙ aliquā offenſam cōmiſiſſet † tñ tale legatū nō dʒ cede-re ad cōmodum dictorum heredū ſed auferēdū eſſet mulieri tāq; in-digne ⁊ dari fiſco. ita tradit in locis allegatis in cōtrarium ſed talē exceptionē contra dictā Iſabettam nō poſſunt de preſenti oppone-re dicti heredes ſed ſolū fiſcus vt voluit gl. ſingularis cōiter appro-bata in .l. his cōſequenter. §. j. ff. fami. herciſ. ⁊ no. Bart. in .l. ſi. ff. pro herede ⁊ Bal. ⁊ alij poſt eū in .l. ex facto. §. ſi. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊ in .l. j. in prin. C. ſi quis aliquē teſta. prohi. ⁊ in .l. ſi alienā. ff. ſol. matri. vt ēt elegāter rñdet celeberrimus dominus aduocatus ꝑfate Iſabette.
22 ℭ Tertio rñdetur † ꝙ ea que notātur in .d.l. ſororē. poſſunt procede-re in mero legato ſed nos loquimur in dote relicta filie in teſtamēto que ſuccedit loco legitime .l. quoniam nouella. C. de offic. teſta. etiam qñ ſtatutū diſponit ꝙ filia ſit cōtēta dote ſibi relicta a patre vel alio legato ſibi relicto vt no. Iac. bu. in .l. quoniā in prioribus. C. de inof. teſta. vbi dixit qđ ſi ſtatutum diſponit qđ filia ſit contenta eo qđ re-linquitur ſibi in teſtamēto patris ⁊ cōtingat qđ pater relinquit filie mille cū certo tñ onere filia dicit eſſe cōtentam habere mille qđ vult habere pure abſq; aliquo grauamine ſicut debeť legitima. certe ſm Ia. bu. filia dʒ audiri qꝛ dictū ſtatutū ſolū videtur diſponere cōtra prouiſionē .l. omnimodo. C. de inoffi. teſta. l. qđ nō poſſit petere ſup-plementum legitime qñ quātitas minor legitima relinquereť. ſʒ nō videť diſponere ꝯtra prouiſionē dicte .l. qm̄ in priorib⁹. que dicebat rejici debere grauamē adiectū in quātitate legitime relicta. ⁊ iſte ca-ſus nō cōprehēdebať ſub .d.l. oīmodo. ideo facta fuit poſtea diſpoſi-tio dicte .l. qm̄ in priorib⁹. propter hoc ꝯcludit quoq; caſum de gra-uamine vel onere eē caſum obmiſſum a dicto ſtatuto ⁊ per cōſequēs remanere in diſpoſitione iuris cōis .l. ſi extraneus. ff. de cōdi. ob cau-ſam .l. cōmodiſſime. ff. de lib. ⁊ poſthu. quo iure cōi eſt prouiſum qđ rejicitur dictū grauamē pro rata legitime .d.l. qm̄ in prioribus: ⁊ cū iſta deciſione trāſit Bal. in dicta .l. quoniā in prioribus. refert tamē aliqualiter verba Iaco. bu. aliter quā ſint in lectura: qꝛ Iaco. bu. dt qđ ſtatutum dictabat qđ filia eſſet cōtenta eo quod ſibi in teſtamēto patris relinquereť vt vř loqui ſtatutū verone mihi exhibitū nō aūt dicit qđ ſtatutum diſponeret qđ filia eſſet contēta quātitate ſibi re-licta in teſtamēto patris. vt Bal. refert Sali. ⁊ in .d.l. qm̄ i priorib⁹ trāſit cū illa deciſiōe. Idē etiā tʒ Io. de imo. in .l. ſi. ff. de cōdi. inſti. in antepe. col. ⁊ ibi refert fideľr verba Iaco. but. ꝓut retuli ſupra. ⁊ ita etiā tʒ ipſe in .l. titio cētū. §. titio genero. ff. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ ibi di-cit ꝙ huic deciſiōi nō obſtāt no. per Bar. in dicto. §. titio genero. q videtur velle ꝙ non rejiciať conditio: qꝛ reſpondet ꝙ in caſu in quo loquitur Bar. verba ſtatuti erāt fortiora: qꝛ ſtatutum dicebat qđ fi-lia dotata nō poſſit aliquid dicere cōtra teſtamentum patris: vnde non poteſt tunc dicere ſe grauatum tempore vel conditione. Sed in caſu in quo loquiť Ia. bu. ſtatutū ſimpliciter dicebat qđ filia ſit con-tēta dote ſibi relicta: vt refert Io. de imo. in dicto. §. titio genero. vel dicebāt ꝙ ſit contenta eo qđ ſibi pater reliquerit non autem dicebat qđ nō poſſit aliquid dicere cōtra teſtamentū: vnde tunc ſatis eſt qđ filia dicat ſe cōtētam dote ſeu quātitate relicta: ſed ꝙ vult rejici cōdi-tionem vel grauamen. Et cū iſte videatur eſſe proprie caſus noſter nō eſt opportunū inſiſtere circa ea que tetigit Ric. malūbre Cy. et Bal. in .l. ſancim⁹. C. de nup. ⁊ pro iſta parte mltū facit opi. Ricar. malūbre ibi quā ſequitur ibi Bal. ⁊ Io. an. in addi. Specu. in tit. de ſtatu mona. in rubrica circa viti. col. ⁊ late ꝓbat ⁊ cōfirmat Alberi-cus de roſate in ſecūda parte ſtatutorum. q. ciij. incipiente adhuc ex eodem themate quero aliam. q. diſputatam per dominū Ray. ⁊c. et Pau. de ca. quo ad terminos noſtri ſtatuti in conſilio. cvi. incipien-te in Chriſti nomine ſup eo de quo queriť clara ⁊c. ⁊ Raph. in .d. §. titio genero. ⁊c. ergo nō pōt dici ꝙ filia hoc legato quouis mō pri-uetur .d.l. quoniam in prioribus. ⁊ .l. cū patronus. ff. de leg. ij. poſito etiam qđ elegiſſet maritum indignum: quia ſubrogatur loco legiti-me. ⁊ de ea ſubduci debet omne grauamen et conditio ſaltem quate-nus caperet rata legitime. ⁊ iſtud eſt efficaciſſimū fundamentū pro victoria

victoria dicte Iſabette. ℭ Ad quintū argumētū reſpondeo dum di-citur ꝙ per vnū teſtem eſt probatū qđ Iſabetta legato renuntiauit: quia ꝓbatio vnius teſtis non releuat: quia de iure etiā diuino requi-runť duo teſtes: vt in .c. in omni. de teſti. c. nouit. de iudi .l. iuriſiurādi. C. de teſti. ⁊ iō vigore cuiuſcūq; dati arbitrij nō poſſent arbitri adhi-bere fidē vnico teſti ꝑ no. per doct. in .l. filiuſfa. ff. de dona. ⁊ i .l. j. ff. de teſta. mili. ⁊ in .l. milites. C. eo. ti. ⁊ in clem̄. ſepe. de verb. ſigni. ⁊ in ex-trauagāti ad reprimēdū in verbo ſine figura: quantominus poſſent dicti arbitri in caſu noſtro: cum eorū arbitriū eis conceſſuʒ ſit ꝑ ver-
23 ba importātia arbitriū boni viri. nā † qñ cōmittiť cōſcientie alicuius intelligiť cōmitti vt viro optimo: vt inquit Bal. i .l. ſi. ad ſi. C. de iure domi. impe. ⁊ dicit Bald. in diſputatione ſua incipiēte ſtatuto caueť ꝙ fenerator ⁊c. circa .x. col. ꝙ ille executor cuius conſciētie cōmiſſum eſt nō pōt leges tranſgredi: quia intelligiť de conſcientia lege muni-ta nō de ea quā qs ſibi fabricat. arg .l. codicillis. §. pen. ff. de leg. ij. ⁊ no. etiā Io. de imo. in .c. j. in vlti. charta de cōſti. faciunt no. ꝑ Bal. in l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. in pe. col. ⁊ ꝙ no. in cle. j. de iurepat. cū ſi. ℭ Se-cundo reſpondeo ꝙ oporteret apparere qđ Iſabetta habuiſſet ſciē-tiā tenoris dicti teſtamenti in ea pte in qua continet legatū predictū per .l. de his. cōiūctis ibi notatis ꝑ glo. ⁊ Bar. et alios. ff. de tranſac. vbi cōcludūt illā .l. habere locū neduʒ in tranſactione. ſed etiā in ſim-
24 plici pacto gratuito. ℭ Et etiā eſſet † neceſſaria ſpecialis renūtiatio dotis ſicut in legitima que non tollitur per generalē renuntiationeʒ .l. ſi quādo. §. ſi. C. de inoffi. teſta. ⁊ ꝙ ita ſit in renuntiatiōe legati reli-cti a patre pro dote filie ꝙ requirať ſpecialis renūtiatio ſicut i legiti-ma in cui⁹ locū dos ꝑdicta cēſeť ſubrogata: vt ꝑdixi cōſuluit Pau. de ca. in cōſi. ccxxxiij. incipiente in chriſti nomine. lʒ iſta dñā ⁊c. in ſi. cōſilij. ℭ Ex quibus cōcludo dictis arbitris nullo modo licere ab-ſoluere dictos heredes a dicto legato vel aliq; eius parte alias lede-rent propriā conſciētiam ⁊ litem ſuam faceret .l. ſi. ⁊ ibi no. Bar. ff. ſi mēſ. fal. mo. dixe .l. j. ⁊ ibi no. Bar. C. de diſcuſſo. lib. x. ⁊ i .l. pen. C. de pac. ⁊ circa id quod habetur in .l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. nō inſiſto: quia nō tractam⁹ nūc an propter modicā leſionē poſſit redu-ci arbitramentum ad arbitriū boni viri. De quo ibi agiť ⁊ fuit opti-me reſponſum ad illud per prefatum dñm aduocatum: nec vllum hʒ probabile dubiū. Laus Deo.

ℭ Summarium ſuper conſilio. ccx.

1 ☞ Incrementum eſtimationis non venit niſi ex tpe more. 3. 4.
2 Ad hoc vt debitor dicatur non incurriſſe in moram.

ℭ Conſilium. ccx.

ℭ Quando quis promiſit dare frumentum in alio loco quam in lo-co domicilij vel contractus ad certā diem que poſtea lapſa eſt an ex lapſu diei conſtituatur in mora adeo quod peti poſſit quanti pluri-mi valuit ⁊c.

DOmini redēptoris no-ſtri iuocato ſuffragio. Pōderatis his q̄ i themate narranť ⁊ q̄ in ſcripturis mihi exhibitis ꝯtinē-tur ſentio de iure dictū agētē nō poſſe obtinere ꝯ reū ꝑ cōſequēda eſtimatione illa vʒ quāti pluri-mi valuit frumētū a tpe aſſerte more ſeu dicti ce-
1 pti iudicij ꝑſertiʒ ꝑ infraſcripta. ℭ Nā † illō incremētū eſtimatiōis nō venit niſi ex tpe more. ⁊ ideo ſi ante ceptū iudiciū reus fuit i mora incipit ex illo tpe venire incremētū ⁊ ſi añ ceptū iudiciū nō fuit i mo-ra tūc venit incrementū ex tpe litis mote ſeu conteſtate vel habite ꝓ cōteſtata. ita habeť in .l. hoīeʒ. ff. man. in .l. ratio. §. ſi ꝑ vēditorē. ff. de actio. emp. ⁊ in .l. vinū. cum ibi no. ff. ſi cer. pet. ⁊ in .l. in hac. ff. de triti. Sed nec dict⁹ Iacobus principalis debitor: nec etiā Frāciſcus qui ꝓ eo promiſit fuit in mora: quia nō fuit interpellatus expreſſe vel ta-cite ſaltē legitime. ergo nō pōt dici ꝙ aliquis eorū in mora fuerint .l. mora. i ꝑn. ff. de vſu .l. ſi ex legati cā. ff. de ver. ob. ℭ Nec obſtat qđ in inſtrumēto fuerit adiectū certū tps iā elapſum ⁊ lapſus diei cōſueuit debitorē in mora cōſtituere abſq; alia interpellatione .l. magnā. C. de contrahen. ⁊ cōmit. ſtip .l. traiectitie. §. de illo. ff. de actio. ⁊ obli. qꝛ re-
2 ſpondeo † aduertēdū eſſe dictū cōtractū fuiſſe celebratum in ciuitate ceſene ⁊ fuit cōuentuʒ qđ frumentū dareť in ciuitate arimini et actor ſiue creditor cui ꝑſtandū ⁊ ſoluendū erat frumētū erat de ciuitate ce-ſene ⁊ ibi ſolit⁹ habitare quo caſu ad hoc vt poſſit creditor dicere ꝙ ex lapſu diei appoſiti in cōtractu intelligať debitor incurriſſe morā neceſſe erat ꝙ actor ꝓbaret ſe in termino fuiſſe in ciuitate arimini pa-ratus recipere dictā quātitatē frumēti al's non pōt iputari debitori ꝙ nō venerit ſeu nō ſoluerit ꝑ .l. itē illa. in prin. ff. de cōſtitu. pe. cū ibi no. ꝑ Bar. circa tertiā col. duʒ dicit pone ꝙ ſolutio debebat fieri nō in loco fori ⁊ domicilij cōtrahentiū. ſed alibi puta in ciuitate florētie in die paſchatis. ⁊ illo die nō ꝓbat reus ſe fuiſſe florentie ad ſoluēdū nec actor ꝓbat ſe fuiſſe florentie ad recipiēdū an erit ꝓbata mora ꝑ curſum diei ⁊ determināt ꝙ non ꝑ .l. arbiter ſi kalēdis. ff. de arbi. idē no. Bar. in .l. cōtinuus. §. cū ita. ff. de ver. obli. in verſi. itē aduerte qꝛ dʒ actor ⁊c. ⁊ in .l. cuʒ filius. §. ſi. de ver. obli. ⁊ ſequunť etiā alij doc. in d .l. itē illa. in prin. ⁊ ſpecifice Fulg. ibi q dicit ita al's de facto habuiſ-ſe. et no. Pe. de ancha. in .c. ſignificante. de pigno. ⁊ no. etiā Bar. i .l. non ſolū. §. morte. de ope. no. nun. in prin. vltime charte. duʒ allegat l. itē illa. facit .l. ť. in ſi. ff. ſi quis in ius voc. nō ierit. cū ibi no. ꝑ Bar. i vlt. col. in verſi. itē glo. arguit cōtra. ⁊ qđ no. Bar. in .l. ſi finita. §. iul. ff. de dam. infec. circa. iij. vel. iiij. col. in verſi. procedo vlterius in gl. di-cit ⁊c. ℭ Et eadē ratione dici nō pōt qđ dict⁹ Frāciſcus fuerit in mo-ra: quia Franciſcus ꝓmiſit facere ⁊ curare qđ dict⁹ Iacobus obſer-uabit ea que ꝓmiſerat ad terminos in cōtractu ꝯtētos alias illis ter-minis elapſis ꝓmiſit obſeruare de ſuo ꝓprio ergo ſi nō ꝓbauit cre-ditor ſe fuiſſe i dictis terminis in ciuitate Arimini aut illic habuiſſe ſuum procuratorē ad hoc deſtinatū nō pōt dicere ꝙ ſteterit ꝑ dictū Iacobū ⁊ ꝯſequēter: nec ꝑ dictū Frāciſcū: ⁊ nedū ꝙ creditor ꝓbaue-rit iuiſſe vel miſiſſe ariminū tpe debito: ꝯnimo potius ipſemet credi-tor rñdēdo poſitionibus vř hoc fateri. ℭ Preterea dictus Franci-ſcus intelligiť ꝓmiſiſſe dictū frumētū .ſ. in eodē loco in quo debebat ꝑſtari ꝑ pncipalē .l. ſi vt ꝓponiť. ff. de fideiuſ. no Bar. in .l. ſi ita ſtipu-latus. §. chryſogonus. ff. de ver. ob. ⁊ nō eſt ꝓbatū qđ dictus creditor fuerit ꝑ ſe vel ꝑ ꝓcuratorē in ciuitate arimini in terminis ꝑdictis er-go nō pōt dicere ꝙ nō ſtetit ꝑ ſe ſʒ ꝑ pncipalē debitorē: aut ꝑ dictuʒ Frāciſcū quomin⁹ fuerūt ſibi obſeruata ꝓmiſſa ꝑ ea que ſupra pro-xime dicta ſunt. ⁊ ꝓpterea oportuit ꝙ ſi creditor volebat poſtea ꝯſti-tuere dictū Iacobū aut dictū Frāciſcū in mora interpellaret eū ſeu eos cōgruo loco ⁊ tpe vt ſoluerēt ſicuti requirebať ſi nulla dies fuiſ-ſet adiecta in cōtractu: vt no. Bar. i .d .l. itē illa. in verſ. quero qd erit
3 poſtea ⁊c. ℭ Preterea † ad hoc vt poſſit actor obtinere ⁊ cōſeq eſti-mationē quātiplurimi vʒ frumētū a tpe more nō ſolū opʒ ꝙ probet reū fuiſſe in mora: ſʒ etiā requiriť ꝙ ꝓbet quātiplurimi valeat a tpe more frumētum .ſ. in loco in quo debuit fieri ſolutio. ⁊ ſic quātipluri-mi valuit Arimini: vt .d .l. vinū. ver. interrogaui: ſʒ nō apparet eē ꝓ-batū quātiplurimi valuerit a tpe more i ciuitate Arimini frumentū pluſq; valeat nūc: ergo nō pōt in dicta eſtimatiōe ſuccūbere dictus Frāciſc⁹. Et ꝑ hoc ēt pʒ nō obſtare ſi diceret ꝙ ſaltē ex die cepti iu-dicij vř interpellatus ⁊ ꝯſtitut⁹ in mora dictus Frāciſcus. ⁊ ꝙ pro-pterea teneať ad eſtimationē illā .vʒ quātiplurimi: valeat i ciuitate
4 Arimini ab eo tpe citra .d .l. hoieʒ. ⁊ .d .l. vinū. ℭ Preterea † ſʒ bar. in .l. iij. §. in hac. ff. cōmo. ⁊ Pau. de ca. in .d .l. vinū qñ petiť executio inſtrumēti cōtinētis debitū frumēti nō hř rō eſtimatiōis quātiplu-rimi valuit poſt tps inſtrumēti ſʒ opi. gl. i .d. §. in hac. q̄ vult ꝙ eſti-matio nō reſtat niſi vſq; ad tps ſnie: ſʒ tps celebrati inſtrumēti habē-tis executionem ex forma ſtatuti ſicut hʒ ſnia cēſeť tps ſnie. Sed ſm opi. quā tʒ Bar. i .d. §. in hac .ſ. ꝙ creſcat eſtimatio etiā poſt ſniaʒ de-ducto tñ quadrimeſtre qđ dať a lege cōdēnatis ad ſoluēdū ꝑ .l. in ſi-deicōmiſſo. in prin. ff. de vſur. ꝓut tʒ ēt Pau. de ca. in .d .l. vinū. Non poſſet creſcere dicta eſtimatio niſi lapſo tēpore qđ habet re⁹ ſeu fide-iuſſor obligatus ex forma ſtatutoꝝ ad ſatiſfaciēdum .ſ. ex forma ſta-tuti de beneficio fideiuſſorū ⁊ ſtatuti ſub rubrica de inſtrumentis ad voluntatē. tñ ꝑcedens rñſio vř tutior. Et ſi debitor cōuentus ceſene mallet ſoluere frumētū in ciuitate arimini ꝙ ceſene: vt qꝛ ſibi cōmo-di⁹ ⁊ facilius ſit ꝑſtare i ciuitate Arimini equitas dʒ mouere iudicē ad hoc admittendū ⁊ ꝑſtita cautione ꝑ debitorē actori de ſoluendo in ciuitate arimini venit abſoluēdus reus: vt ſingulariter habeť in .l. qđ ſi ephеſi. §. j. ff. de eo qđ cer. lo.

ℭ Summarium ſuper conſilio. ccxj.

1 ☞ Communis vſus loquēdi attenditur.
2 Si ſtatuto caueatur ꝙ ſtatuta debeant ad literam intelligi tamen re-cipiunt interpretationem a cōi vſu loquendi. 6.
3 De natura dictionis intra.
4 Exceptio intelligitur indifferenter facta oībus ſupra ſpecificatis.
5 Iura ſeruitutum predialium adherent rebus immobilibus.

ℭ Conſilium. ccxj.

ℭ Que veniant appellatione interiorum: ⁊ an cōmunis vſus lo-quendi ſit propria ſignificatio.

DOmini redemptoris no-ſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis verbis ſtatuti et alijs de quibus in themate breuiter ſentio dictos cā-cellatores ſeu becarios non teneri ſoluere gabellam de pinguedine ſeu ſongia vel ſepo adherēte ceteris in-ferioribus q̄drupedū: vt eſt teſtia ⁊ ſimilia ꝑſertim ex infra ſcriptis. ℭ Nā vt verbo ferť ex cōi vſu loquēdi talia de qbus eſt cōtentio ap-
1 pellanť interiora. ⁊ ideo † tali cōi vſu loquēdi ſtandū eſt .l. auunculus. ff. de ver. ſig .l. librorū. §. qđ tñ caſſi⁹. de le. iij. c. ex literis. de ſpōſa. ⁊ ta-lis cōis vſus loquēdi non dř eſſe impropria ſignificatio vocabuli ni-ſi qñ appareret diſcrepatio a vera ⁊ ꝓpria ſignificatiōe vocabuli .l. labeo. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. de ſup. leg. vnde dicit notabiliter Iac. bu. in .j. cōſtitutione digeſtorū. ⁊ Bal. in .l. oēs populi. in pe. col. de iuſti. ⁊ iu.
2 ⁊ Ant. de bu. in prin. decretaliū. ⁊ ibi † etiā do. Abb. in .iij. vel .v. col. quod etiā ſi ſtatuto caueatur ꝙ ſtatuta debeant ad literam intelligi vt ſonant nihilominus recipiunt expoſitionem ⁊ declarationeʒ a cō-muni vſu loquēdi: ſed in ꝓpoſito noſtro nō reperiť ꝙ cōprehendere

appellatione interiorū illa de qb' eſt ꝯtētio ꝯtradicat ꝓprie verborū ſignificatiōi: ergo illi vſui loquēdi ſtādū eſt ⁊ qꝫ nō cōtradicat ꝓprie ſignificatiōi ēt pꝫ qr interiora ⁊ inteſtina dicunt illa q̄ ſunt abintra. l. lege. xij. tabu. circa mediū in verbo quaſi inteſtinū vultus. C. de legi. heredi. ⁊. l. ij. in pn. in verbo īteſtinis. C. de vete. iu. enu. ⁊ alibi appellat vnctio interior illa q̄ reſpicit cor. c. j. de ſacra vnc. ¶ Et ſi diceret qꝫ ſcdꝫ hoc oēs carnes q̄ ſunt abintra poſt pmā cutim ſeu poſt ipaꝫ primā ſupficiē carniū poſſent dici interiora. rñdeo qꝫ apparet ſtatutū nō accepiſſe hoc ꝓ interioribus: quia ſequeret qꝫ de nihilo vel q̄ſi nihilo eēt ſoluēda gabella. ⁊ tñ ſtatutū vult qꝫ debebat ſolui gabella de vēditione carnium recentiū vel ſalſarū ſeu lardi aſſungie vel ſepi. dum ergo excipit poſtea ab his interiora quadrupedūꝫ apparet qd ſtatuētes acceperūt modo oēs carnes pter illā primā ſummitatē ꝓ interioribus: ſed negari non pōt qd ea que ſunt intra clauſulā totius corporis animalis ⁊ dependētia ab ipſo principali corpore nō dicā
3 tur interiora. hoc etiā oſtēdit† ſignificatio dictiōis intra a qua ꝓcedit illa dictio interiora. nā intrinſicitatē ibi notat dictio ītra. l. j. §. cū vrbē. ff. de offi. pfec. vr. l. j. C. ſiue aūt ītra vrbē. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. ītra dies. ff. de re iudi. c. j. de excep. in. c. j. de reſti. ſpo. eo. tit. ⁊ ſic ſiue attendamus ſignificationē vocabuli ſiue attēdamus cōem vſum lo
4 quēdi iſta veniunt appellatione interiorū. ¶ Confirmantur† pdicta quia: ſtatutū predictū loquēs de ſolutione gabelle primo fecit mētionē de carnibus lardo aſſungia ⁊ ſepo alicuius generis quadrupedū poſtea dicit exceptis capitibus pedibus ⁊ interioribus oīꝫ quadrupedū ⁊ ſic exceptio illa intelligitur indifferēter facta ab oibus ſupra ſpecificatis in regula p id quod habet in. d. rub. de libe. pte. ⁊ in. l. talis ſcriptura. ff. de leg. j. l. regula. §. ſi quis. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ⁊ p cōſequēs intelligatur facta taꝫ a ſepo ⁊ ſongia q̄ꝫ a carnib' et ideo ſiue interiora ꝓ qbus recuſant becarij ſoluere ſint carnes ſiue ſint ſepuꝫ ſiue ſongia iuſte recuſant quia poſito etiā qꝫ pars dictorū interiorū poſſent appellari ſepum ſeu ſongia tñ quia cōprehēdunt ſub appellatiōe interiorū: que qdē ſunt excepta a ſolutione gabelle merito non tenent ſoluere. ¶ Preterea qr negari non pōt qꝫ adherēt interiori
5 bus igit in numero ꝯputari dicunt vt dicim'† in iuribus ſeruitutuꝫ prediāliū que adherēt rebus immobilibus. nā ꝓpter hoc cōputātur inter immobilia vt clare determinat Ant. de but. ⁊ Joan. de imo. in c. nulli. de rebus eccle. nō alie. ⁊ Bal. in. c. j. de cōtrouer. inter vaſal. et epiſcopū. in. ij. col. p id quod habet in. l. ſi aliena. §. hoc iure. ff. de vſuca. ⁊ per no. in. c. ij. in verbo iura. de rebus ecc. nō alie. in. vj. ⁊ idē dicit Bal. in dicto. c. j. de cōtro. inter vaſal. ⁊ epiſcopū in decimis que
6 percipiunt ex reb' īmobilibus. bene facit. l. † rerū mixtura ⁊. l. cū qui edē. ff. de vſuca. ⁊ qd habet in. l. ſi cōuenerit. §. ſi nuda. ff. de pig. act. ⁊ qd ibi no. doc. vbi etiā id qd accedit pignori pignus eſt. ⁊ plura in ſimili adduci poſſent ſꝫ hec ſufficere videtur. ¶ Nec predictis obſtat
7 † qꝫ in ſi. ſtatutorū ſeu capitulorū cōtineat qꝫ omnia ſupraſcripta capitula ⁊ cōtenta in eis de verbo ad verbū intelligi debeant ſm propriaꝫ ſignificationē predictam verborū. ⁊ qd non poſſint interpretari improprīari vel alio mō intelligi q̄ꝫ ſupradictū eſt qr rñdeo qꝫ nō apparet pdictā īterpretationē eſſe cōtra propriā ſignificationem vt ſupra deduxi ⁊ plus dicit Bar. ſignāter in. d. l. oēs populi. in ſi. vj. q. principalis p dicta verba intelligit ſolū reiecta friuola īterpretatio C. de vete. iure enuc. l. j. §. ſi. ⁊. l. ij. §. pe. ⁊ qd legit ⁊ not. i. c. ex parte. de offi. dele. bene faciūt notata p Jo. an. in regula pro poſſeſſore in mercurialibus ⁊ p Bal. in. l. ſi qs filiū. in ſi. C. de lib. pte. ⁊ p Jo. de imo. i l. ceſar. ff. de publica. ⁊ Pet. de anch. in cōmēto. c. canonū ſtatuta. circa vltimam chartā de cōſti. ⁊ dicit Bal. notabiliter in. d. l. oēs populi. in. xiij. col. qꝫ tale ſtatutū non intelligit remouere gloſſationē ⁊ interpretationē legis. allegat. l. quāuis. C. de adul. ¶ Accedit ēt qr ita vt verbo fert ſemp ſeruatū eſt qr nūq̄ꝫ ſoluta eſt gabella de his reb' vēditis de qbus nunc eſt contētio vnde etiā ſi eſſemus in caſu in quo verba ſtatuti de gabella loquētis poſſent dici dubia tñ nō eſſet recedēdū ab intellectu ⁊ interpretatione declaratiua data a cōi obſeruātia ⁊ cōſuetudine. l. minime. ⁊. l. ſi de interpretatione. ff. de legi. c. cum dilect'. de conſue. ⁊ optime faciūt que no. gl. ij. ⁊ ibi doc. in. c. j. de treuga ⁊ pace. Laus Deo. Alex. de imo.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxij.

1 Ubi verba ſtatuti nō cōueniunt nō conuenit eius diſpoſitio. 2.
3 Forma ſtatuti non ſeruata actus corruit. 4. 6.
5 Pena priuationis non habet locum niſi a lege ſit expreſſum.
7 Quando ſtatutum dicit qꝫ in inſtrumēto debeat apponi nomē prenomen ⁊ cognomen.
8 Clauſula in fine poſita refertur ad omnia ſuperiora. 9.
10 Uerbum poſſit affirmatiue poſitū non importat neceſſitatem. 11.
12 Quando ſtatutum exigit actualiter iuramentum.
13 Aliud eſt eſſe iuratum aliud haberi pro iurato.
14 Statutum diſponens in caſu vero non extenditur ad fictum.
15 Ubi eſt pena extrinſeca nō poteſt ad illā procedi occaſiōe citatiōis.
16 Ubi eſt facta cōminatio quod poſitiones habeantur pro cōfeſſis ſi bis fuerit citatus vt compareat ad reſpondēduꝫ poſitionibus ⁊ fuerit contumax non poterit excuſari.
17 Statutum non vendicat ſibi locum in caſu omiſſo.
19 Si quis promiſiſſet vendere non cogitur preciſe ad vendendum.
19 Teſtes recepti lite non conteſtata fidem non faciunt. 20. 21.
23 Quando teſtes recipiuntur ad probandum quod conſuetudo aliter ſe habet.
24 In ſtilo qd tempus requiratur.
25 Confeſſio facta parte abſente non probat.
26 Teſtes ſingulares non probant. 27.
28 Quilibet preſumitur in futurum acquirere.
29 Alternatiua parit obſcuritatem.
30 Ubi agitur iure actionis dꝫ citari ille qui nominatur in libello.
31 Jura requirentia preſentiam partis intelliguntur de preſentia cum intelligentia. 33.
32 Confeſſio idem eſt qꝫ ſimul faſſio.
34 Teſtes recepti inter alias perſonas faciunt ſemiplenaꝫ probationē ſi mortui ſunt.
35 Dicto ſi quandoqꝫ accipitur pro quia.

¶ Conſilium. ccxiij.

¶ Circa ſtatutū cremonēſe de vēditiōe faciēda cū beneficio cridarū quid ſi tale ſtatutū in forma ſpecifica non fuit ſeruatū ſed equipollenter an ſufficiat. ⁊ an pbationes teſtiū facte in iudicio extraordinario ⁊ ſummario faciāt fidē in plenario etiā ſi plenarie fuerūt facte i ſummario ⁊ qd aliter dꝫ pbari ſtilus ⁊ conſuetudo. ⁊ an notarius poſſet eſſe rogatus de cōmiſſione ſibi facta ⁊ opꝫ qꝫ probetur qꝫ confeſſio fuerit facta parte preſente ⁊ intelligente ⁊ acceptante.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis his que in themate narrantur. et viſis actis et ſcripturis mihi exhibitis in cā ſecūde p plures interpoſite pro pte procuratoris dñi Joānis de milijs fratris dicti quondam domini thome de milio fideicōmiſſarij ac executoris teſtamenti dicti quōdā domini Thome acqcuratoris ⁊ adminiſtratoris hereditatis eiuſdem domini Thome ac Joānis andree filij quondā ⁊ heredis dicti domini Thome ⁊ ſñia lata in hypothecaria actiōe p ipſum intentata contra Simonem de la cella per quam ſententia fuit lata in fauorē dicti Simonis ⁊ Pauli de bouerijs p iudicē prime appellatiōis q reuocauit primā ſentētiā latā in fauorē dicti domini Joānis de milio. De duobus principaliter ſuꝫ requiſitus: primū eſt an valuerint dicte cride facte occaſione vēditionis faciēde de dicta apotheca filijs ⁊ heredibus dicti magiſtri Perini de bouerijs p dictū Auguſtinū de ſtagnis ⁊ ſimiliter an dicta venditio apothece ⁊ pnūtiatio ſuperinde facta valuerit. ¶ Scdm pncipale dubium eſt: in dicta cā intentata ſup hypothecaria actiōe ꝯtra dictū Simonē habeat obſtare dicto dño Joāni de milio: aſſerta exceptio. ſolutionis ⁊ ſatiſfactiōis q dr pbari p teſtes pductos pro pte dicti Simonis ⁊ dictorū de boue
1 rijs. ¶ Circa pmū† ptermiſſis nō neceſſarijs dico dictas cridas vēditionē ⁊ pnuntiā nō ſuffragari dictis heredibus magiſtri Perini quantum ad hoc vt aliquo modo ſentiant beneficiū ſtatuti ſub Rubrica de ordine cridarū ⁊ ſequētiū ſtatutorū de illa materia loquētiū ⁊ principaliter moueor: quia nō ſumus in caſu dicti ſtatuti. nā cū ver
2 ba† dicti ſtatuti non conueniant caſui noſtro: nec etiā conuenire pōt eius diſpoſitio ⁊ beneficiū. l. iij. §. toties. ff. de dam. infec. l. ita autē. in princ. ff. de admi. tuto. c. ad noſtra. el. ij. de iureiu. c. indemnitatibus.
3 §. pen. de elec. in. vj. ¶ Et cū non fuerit forma dicti ſtatuti ſeruata actus non tenet ſaltē vt operet id qd a ſtatuto introductū erat. l. cum hi. §. ſi pretor. ff. de tranſac. l. nō dubiū. C. de legi. c. ſi cui. de elec. li. vj. ¶ Quod aūt verba ſtatuti predicti non conueniāt caſui noſtro: nec eius forma fuerit ſeruata patet primo: quia ad hoc vt emptor ſentiat beneficiū dicti ſtatuti exigit dictū ſtatutū certā conditionē. ſ. ſi dicta venditio facta fuerit infra annū poſt pclamationes: vt in duab' ptibus dicti ſtatuti cautū eſt. ⁊ ꝯditio 9s in forma ſpecifica ipleri. l. g he
4 redi. in prin. ⁊. l. meui'. ff. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ vt dicit Bal. forma data a ſtatuto et qd vngue ſeruāda: ita inquit ipe in. l. ceſſante. in vlti. col. C. qñ ⁊ qñ iud. p. l. q rome. §. flauius. ff. de ver. ob. ⁊ no. Bal. in. l. nō ſunt liberi. ff. de ſta. ho. ⁊ in aut. q ſemel. in. vj. col. C. qño ⁊ qñ iu. cū ſi. ⁊ pſertim quia agit de pena priuationis ⁊ excluſionis eorū q haberēt
5 ius in re de qua ſit pclamatio. ⁊ pena† priuationis non hꝫ locum niſi vbi a lege eſt expreſſum in. §. cū igit. in aut. de nō elig. ſec. nub. ibi nec lex eſt tale qd dicēs. ⁊ no. gio. ſi. in. §. ſi. de iurepat. ⁊ c. v. q. viij. in ſum.
6 ⁊ tāto† clarius procedit hoc vbi ſtatutū hꝫ clauſulam annullatiuam actus: quia tūc neceſſe eſt pciſe formā ſtatuti ſeruari adeo qꝫ nō ſufficeret formā eſſe equipollenter ſeruatā p no. p gl. in. l. hac cōſultiſſima
7 in verbo indicia. C. q teſt. fa. poſ. iuncto text. ⁊ ita† notabiliter dicunt Bal. ⁊ Moder. in. l. j. ff. de lib. ⁊ poſthu. vbi p hoc dicūt qꝫ ſi ſtatutū dicit qꝫ in inſtrumētis debeat apponi nomē pnomē ⁊ cognomē ꝫbētiū alias ſit nullū. nā nō ſufficeret pſonas ꝯtrahētiū eē demōſtratas p noīa ꝓpria ⁊ ſingularia ſeu p alias demōſtrationes equipollētes niſi ſit adiectū etiā pnomē ⁊ cognomen ſecus ſi ſtatutū non annullaret quia ſtatutū videret requirere expreſſionē nominis pnominis ⁊ cognominis

cognominis cauſa demōſtratiōis: ideo ſufficeret equipollēter demōſtrare p dictā. l. j. ⁊ ſcdāꝫ. ff. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ ad hāc diſtinctionē allegāt etiā no. p gl. in. l. ad teſtiū. §. conditionē. in gl. ij. in ſi. ff. de teſt. et ita etiā cōcludit Pet. de ancha. in repe. c. canonū ſtatuta. de cōſti. in ver. quero etiā ſi ſtatuto cauetur qꝫ notarij ⁊c. ⁊ Lud. ro. i. d. l. hac cōſultiſſima. vbi pro hoc etiā allegat no. p gl. in cle. appellāti in verbo alias. de app. Sꝫ dictū ſtatutū hꝫ clauſulā annullatiuā: ergo debuit in forma ſpecifica adimpleri. ⁊ nō ſufficeret qꝫ fuiſſet eqpollēter ſer
8 uata forma. ¶ Nec dicat qꝫ dicta clā annullatiua nō referat ad oīa precedentia ſed tm̄ ad proxima quia rñdeo qꝫ hoc non eſt de iure veruꝫ quia clauſula in fine p ſe poſita refert ad oīa ſuperiora regulariter. l. j. C. de libe. pte. l. iij. §. pe. ff. de lib. ⁊ poſth. l. talis ſcriptura. de le
9 ga. j. c. olim. de reſcript. c. ſcdo reqris. de app. ¶ Pro hoc facit: † qr clauſala dr p ſe ſeu abſolute poſita adeo qd refertur ad omnia pcedētia qñ a nullo pcedēti regitur ſm Bald. in. d. l. j. C. de liber. pte. ſed dicta clauſula in verſi. ⁊ ſi ꝯtra ⁊c. eſt huiuſmodi vt de ſe pꝫ ergo ⁊c. cū igitur dicta venditio nō fuerit facta p Auguſtinum infra annū pdictum ſequitur qꝫ nō valet quo ad conſequendū beneficium dicti ſtatuti. ¶ Nec obſtat ſi diceret fuit facta p iudiceꝫ. vnde dꝫ pinde haberi ac ſi facta eſſet per Auguſtinum cōtumacē. l. ſi ob cauſam. C. de euic. ⁊. l. j. C. ſi in cauſam iudica. pig. quia reſpōdeo primo qd illō pcedit p equipollētiam que non hꝫ locum in dicto ſtatuto vt prime p
10 baui. ¶ Secūdo† reſpōdeo quod illud procedit in caſibus in qbus cōtra partē inuitam habebat iudex a lege poteſtatē procedēdi ad illum actum. ſed in caſu noſtro ſtatutum nō diſponit qꝫ cogatur inuitus vēdere: ſed dicit qꝫ poſſit vēdere. patet ibi dū dicit illa talis pſona cōmune collegium vel vniuerſitas que vt pmittitur vendere voluerit vt ſupra poſſit ipſam talē rem ⁊ quālibet eius partē vendere libere ⁊c. ⁊ ibi dū dicit qꝫ venditio pdicta fieri poſſit libere: vt pmitti
11 tur ⁊c. ⁊ verbum† poſſit affirmatiue poſitū non importat neceſſitatē. l. nō quicquid. ff. de iudi. l. ſepe. ff. de offi. preſi. ergo ſi dꝫ eē in poteſtate venditoris vendere vel nō vēdere nō debuit poſſe cogi a iudice vt vendat. ⁊ cōſequēter in eius contumaciam non potuit iudex vēdere. ¶ Cōfirmatur hoc: quia ſtatutū excipit vnū caſum in quo vult poſſe venditorē cogi vēdere. ſ. quando aliquis creditor cōparens in termino proclamationuꝫ voluerit rē emere pro maiori ptio q̄ꝫ vendere volēs dixerit ⁊ iurauerit ſe vendere velle quia tūc cogit vendere creditori plus offerēti. ergo talis exceptio firmat regulā in alijs caſib' non exceptis. l. queſitū. §. deniqꝫ. ff. de fun. inſtruc. in. §. vt aūt. in aut. de non alie. ⁊ no. in. l. in his. ff. de legi. nec iuuat qd poſt dictam venditionem p iudicē factam dictus Auguſtinus poſt annum poſt pclamationes ratificauerit dictam venditionē ⁊ de nouo vēdiderit quia ratificatio facta poſt dictum tēpus anni quo fieri debuit vēditio nō releuat. l. bonorum. ff. rem ra. hab. no. in. c. ratihabitionē. de reg. iur. in. vj. cum ſimi. ¶ Nō fuit etiā ſeruata forma ſtatuti in alio quia ſtatutum requirit qꝫ emptor ⁊ venditor iurare debeāt coram iudice veram quātitatē ptij pro qua ipſam rem vendi contigerit ⁊ qd ipſa vēditio eſt bona ⁊ vera ⁊ dict' Auguſtinus ſaltē infra debitum tēpus hoc non fecit. ¶ Nec obſtat quod iudex pnūciauerit haberi pro iurato in cōtumaciā dicti Auguſtini nō comparentis ad iurandum:
12 quia† reſpōdeo qd ſtatutū exigit actualiter iuramentū pſtari: vt patet ibi dum dicit ⁊ pſtito ſacramēto ⁊c. p que verba datur ītelligi qd actualiter fuit neceſſe iurari: vt no. gl. in. c. vt circa in verbo preſtito. de elec. in. vj. vnde dicit ibi gl. quod tunc non ſufficeret quod quis ſe offerret paratum iurare. cum ergo nō fuerit actualiter preſtitum iuramentū. ⁊ ſic nō fuerit ſpecifice ſeruata forma ſtatuti actus eſt nul
13 lus ſicut in ſuperioribus dictū eſt. ¶ Accedit† ad huius confirmationē qr aliud eſt eē iuratū aliud eſt haberi pro iurato. l. fin. C. de interdic. matri. l. merces. la. ij. ⁊ ibi no. ff. de ver. ſignifi. l. ſi maritus. §.
14 legis. ff. de adul. l. ptor. §. j. ff. de ope. no. nuntia. ⁊ pcipue† in ſtatutis que ſunt cōtra ius cōmune vt in propoſito noſtro in quibus diſpoſitum in caſu vero nō extenditur ad fictum. l. iij. §. hec verba. cū glo. ⁊ ibi notāt doc. ff. de neg. geſt. l. ſi. C. de his qui veniam eta. impe. c. ſuſceptū. de reſcrip. in. vj. c. in noſtra. de iniur. ⁊ damno dato. no. plene Bar. in. l. oēs populi. in. vj. q. principali. de iuſti. ⁊ iu. cum ſuis multis cōcordantijs. ¶ Non fuit etiā ſeruata forma dicti ſtatuti qr ſtatutūm requirit quod infra. xv. dies a die vltimi termini probatorij iudex pnuntiet ſup iure cōparentiū ⁊ dicta pronūtia fuit facta poſt dictū terminū. ¶ Et alia ratiōe etiā nō valuit dicta pronūtia quia fuit facta nō citato ad illā pcuratore dctorū de milio vt narratur in additione facta ad thema ſupraſcriptū. l. de vnoquoqꝫ. ⁊. l. cōtuma
15 cia. ff. de re iudi. ⁊ eadē† ratione nō valuit etiā illa pronūtiatio: quia fuit declaratū haberi pro iurato: qr cū illa ſit quedā mlcta ſeu pena extrinſeca nō potuit ad illā procedi occaſione pcedentis citationis facte de dicto Auguſtino vt veniret ad iurādū qr quāuis fuerit contumax in veniendo ad iurādū debuit poſtea citari ad ſe excuſandū q̄re nō pnūtiaret haberi pro iurato. l. ij. in verbo ex cauſa. ⁊ ibi not. Bar. ad ſi. ff. ſi qs in ius voc. nō ierit. ⁊. l. iij. §. ſi ad diē. ⁊ ibi Bar. ff. de re mili. ⁊c. no. Bar. in. l. j. ad ſi. princi. ff. ſi qs ius dicē. non obtē. et Bar. in. l. iij. C. de pcur. ⁊ Ang. in. d. l. j. §. j. ff. ſi qs ius dicē. nō obtē. ⁊ no. doc. maxime Jo. d imo. in. c. j. de iudi. ⁊ in. l. quidā cōſulebat in ſi. de re iudi. ⁊ in. l. ſi finita. §. ſi plures. ff. de dā. infec. ⁊ Anto. de but. in. c. ſi. in vlti. col. de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſeruan. ⁊ in. c. qm̄ frequēter. §. in alijs. vt lit. nō cōteſta. niſi ſm Joan. de imo. in. d. §. ſi plures. in. xij. col. in citatiōe prius facta eēt adiecta cōminatio qꝫ ſi citatus nō compareret iudex mulctaret eum quoniam tūc iudex poterit procedere ad mulctā abſqꝫ eo qd citetur ad ſe excuſandū ne mulctet ita dt per ea que no. per Bar. in. d. l. ſi finita. §. iulianus. in. vij. col. in
16 ver. quero vtrū poſt q̄ꝫ eſt ꝯtumax. ¶ Et per hoc† dt Jo. de imo. qꝫ ſi ſtatuto cauet qꝫ ſi qs bis fuerit citatus vt cōpareat ad rñdendū poſitionibus ⁊ fuerit contumax poſſit iudex pnuntiare poſitiones haberi pro cōfeſſis certe nō erit neceſſe ad dictā pnūtiā eū citari ad ſe excuſandū ne pronūtiet poſitiones haberi pro cōfeſſis ſi in talib' citationibus fuit appoſita cōminatio qd alias pronūtiabit poſitiones haberi pro cōfeſſis. ⁊ lꝫ ipe nō dicat hoc voluit in effectu Bar. in. l. impuberib'. §. ſi. ff. de ſuſpec. tuto. ⁊ Jo. an. ⁊ alij poſt eū in. c. ij. per illū text. de teſti. cogen. ita ergo dicendū eſt in propoſito nr̄o qr qd pnuntiet haberi pro iurato nō venit ordinarie ex pceſſu ſecus ſi veniret ordinarie ex pceſſu vt eſt qꝫ cōtra ꝯtumacē procedat ad primū decretū: quia tunc verū eſt quod nō requirit noua citatio ſm qd declarat Bar. in. d. §. ſi ad diē. cū ſimi. ¶ Alia rōne etiā oſtēdit qd
17 dicta venditio nō hꝫ beneficiū dicti ſtatuti† quia ſtatutū non vendicat ſibi locū in caſu obmiſſo. l. cōmodiſſime. ff. de lib. poſth ⁊. l. ſi extrane'. ff. de cōdi. ob cau. l. ſi pcipim'. C. de app. no. Bart. in. d. l. oēs populi. in. vj. q. principali. ⁊ p Jo. and. in regl̄a ꝓ poſſeſſore in mercurialib'. ⁊ in pulchra. q. ſimili declarat Bal. in. l. ſi plures. C. de cōdi. in prin. in. x. col. in verſi. iuxta predicta formatur talis queſtio ſtatuto cauetur ⁊c. cū ſimi. ſed dictū ſtatutū ꝓuidet ⁊ diſponit qñ vēditor cōpareret ad vēdēdū ⁊ vēderet emptori cōparēti. Itē prouidet in caſu in quo emptor nō compareret vt ibi in verſiculo ſi vero emptor nominatus ⁊ in ſcriptis datus nō cōparuerit ⁊c. ſꝫ qñ vendere volens non cōparet qui eſt caſus nr̄ non prouidet per ſtatutū. ergo ſumus in terminis iuris cōis ſm quos non eſt tut' emptor imo res trāſit ad eū affecta obligatiōe reali. l. eos. C. qui po. in pig. hab. ⁊. l. pignoris. ff. de pig. ⁊ de iure cōi nemo cogit vēdere regulariter. l. du
18 dum. C. de cōtrahen. emp. l. falſo. C. de cōmu. rerū alie. ⁊ etiam ſi† qs pmiſiſſet vēdere nō dꝫ cogi pciſe ad vendēdū. cum enim iſtud ſit facti. l. cōſilio. in ſi. ff. de cura. fur. obligatus ad faciendū nō cogit preciſe facere. l. ſtipulationes nō diuidunt. in prin. ff. de verb. ob. l. ſi quis ab alio. ff. de re iudi. ¶ Uenio ad ſcdm principale q̄ſitū quo querit de exceptione ſolutiōis ⁊ ſatiſfactiōis debiti in quo tenebat Auguſtinus dicto dño Thome de milio ⁊ vis cōſiſtit in probationib' teſtiū receptorū in cā in fauorē dicti ſimonis ⁊ dictorum de bouerijs. Et ad pbādā dictā exceptionē adducunt īfraſcripti teſtes prio Nicolaus de gorijs Joānes de bottis ⁊ Antoni' d roſſanis q tres teſtes vt dr fuerūt examinati ⁊ recepti p dñm Frāciſcū de canutijs aſſertū auditorē ⁊ cōmiſſariū illuſtris dñi Ludouici marie ſforzia locū tenētis in ciuitate Cremone pducunt ēt alij teſtes ſcdo loco examinati. ſ. dñs Guilielm' de pzanis ⁊ dictus Antonius de roſſanis iterū examinat' ⁊ Guilielmin' de zauarellis pducunt ēt alij teſtes vltimo loco examinati. ſ. Petr' de dalmonib' Baldaſar de vgolinis Joānes de dalmonibus ⁊ Machari'. ¶ Quo ad atteſtatiōes primas illorū triū teſtiū dico p eas nō eē pbatā intētionē pducētiū
19 multis rōnib'. Primo qr fuerūt† recepti extra ordinē ⁊ lite nō ꝯteſtata quo caſu fidē nō faciūt regl̄ariter. vt extra vt lite nō cōte. p totū ⁊ i aut. ſꝫ ⁊ ſi qs de teſti. ⁊ ſaltē nō faciūt fidē in alio iudicio ad aliū ſinē inſtituto vt in ꝓpoſito nr̄o. c. veniēs. el. ij. de teſti. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. in. c. cū dilect'. de ordi. cogni. attēto ēt qꝫ negari non pōt qꝫ hic agit de alia re quā de illa de qua tractabat corā auditore ideo tūc probationes facte in vna cā nō faciūt fidē in alia cā inter eaſdē pſonas per id qd habet in. l. cū q̄rit. ff. de excep. rei iud. iſta habētur clare ex no. p Cy. in. l. ij. C. de edē. ⁊ ibi Bald. in pe. col. ⁊ Bar. i. l. ij. ff. iudi. ſolui. ⁊ in. l. ij. §. j. ff. vi bo. rap. in verſi. quero vtrū pbationes ⁊c. ⁊ in aut. at qui ſemel in vlti. col. de pba. ⁊ Inno. Anto. de but. ⁊ Jo. de imo. in. c. cām. el. j. de teſtib. nā corā illo auditore ſummarie ⁊ extra ordinē illi de bouerijs produxerūt teſtes ad impediēdū ne dñs Uicegerēs reſcriberet qꝫ poſt tps cridarū liceret dictis de milio pducere iura ſua quo ad apothecā emptā p illos de bouerijs nō obſtāte lapſu tēporis hic aūt pducunt in iudicio moto p dictos de milio ꝯtra ſimonē de la cella in hypothecaria ꝓ domo ſeu petia terre empta per dictū Simonē de la cella vt dictus Simō abſoluatur a petitione ꝯtra eū pducta in hypothecaria in quo iudicio ꝓ intereſſe ſuo cōparuerūt iſti de bouerijs ꝓ defenſione dicti Simonis. ¶ Nec ad hoc ob. ſi diceretur qꝫ pbatiōes facte in iudicio ſummario pbāt in plenario qñ in illo iudicio ſummario fuerūt plenarie recepte vt ſingulr not. per Ja. bu. in. l. ab hoſtib'. §. ſꝫ qd ſimpliciter. ff. ex q. cau. ma. qr ſm eū pdeſſe dꝫ ſi id qd ſit ſiat meli' q̄ꝫ oporteret allegat. l. diligēter. in ſin. ff. mā. qr rñdeo prio qꝫ hic negari nō pōt qꝫ agit hic de alia re q̄ꝫ de illa de qua agebat corā auditore: īō tūc expeditū ē qꝫ pbationes facte in vna cā non faciūt fidē in alia: ſicut nec ſñia lata in vna pareret

exceptionē rei iudi.in alia:vt dixi.ſ.ſꝫ Cy.⁊ Bal.in.l.ij.C.de edē.⁊
Bar.in.d.l.ij.§.j.ff.vi bo.ra.cū concor.ſ.alle.⁊ eſt cōis cōcluſio oīꝫ.
¶ Itē rñdeo ꝙ illud dictū Jac.but.ꝓcedit qñ in iudicio ſui natura
ſummario fuerūt plenarie recepte ꝓbationes quo ad ſubſtātiā pro
bationis ⁊ quo ad modū procedendi alˀs non probarent in alio ple
nario iudicio ꝑ.d.c.veniēs.⁊.c.ſignificauit.⁊.c.albericus.de teſti.⁊.c.
qm̄ frequenter.§.j.cum glo.in verbo innotuit.vt li.non cōte.ita dicit
Ant.de bu.in.c.cauſam.el.j.de teſti.⁊ ſic vult ꝙ nō ſolū probationes
debeāt eſſe plenarie:ſed etiā ꝙ fuerunt recepte poſt litē conteſtatā et
20 ſeruato ordine iudiciario:ita etiā clare vult Ant.† de bu.i.c.ij.de or
di.cog.in pe.char.vbi pro hoc allegat deciſionē Fed.de ſeñ.in conſ.
clv.alˀs eſt.clx.⁊ icipit caſus talis eſt dñs minius de Ptolomeis ⁊c.
vbi voluit ꝙ ſi ꝓductio inſtrumēti eſt facta in iudicio ſummario li
te nō cōteſtata nō ꝓſit in iudicio plenario poſtq̄ nō fuit ſeruatus or
do ꝓcedēdi qui requiritur in plenario iudicio allegat dictum.c.ve
niens.ſꝫ in ꝓpoſito non pōt dici ꝙ dicte ꝓbatiōes fuerint corām cre
ditore facte poſt litē cōteſtatam ⁊ ſeruato ordine ꝓcedēdi qui ſerua
tur in cauſis plenarijs.igitur ⁊c. ¶ Quinimo nonnulli etiaꝫ tenent
nō eſſe veram vllo mō dictam opi.Jac.bu.in.d.§.ſed qd ſimpliciter
inter quos eſt Cy.in.l.quo tpe.in.iiij.⁊.v.q.de teſti.mi.⁊ ibi Bal.in
pe.q.⁊ expreſſius Bal.in.l.ij.in fi.C.de edē.⁊ Ange.in.l.pe.ff.de his
qui ſunt ſui vel alie.iur.ꝑ no.in.l.ſi qs libertatē.in gl.fi.ff.de peti.he
red.⁊ in.l.ſi duo patroni.§.idem iul.ff.de iureiu.⁊ in.l.fin.C.qui legi.
perſo.tamen hec diſputatio de veritate dicti ſui nō eſt hic neceſſaria
attentis alijs ſupradictis. ¶ Nō ꝓbant etiā dicti teſtes:qꝛ vt nar
ratur in additiōe facta ad thema ſupraſcriptū nō fuerāt citati illi de
milio tempore receptionis dictorum teſtiū.l.ſi quādo.C.de teſti.c.in
21 nomine domini.de teſti.Item nō ꝓbant quia nō ꝯſtat† ꝙ notarius
qui recepit,deputatus ad examinationē ⁊ receptionē dictorū teſtiuꝫ
quāuis ipē notarius in hac cauſa examinatus depoſuerit ſe fuiſſe ad
id electū vna cum quondam domino Petro de ricardis ⁊ nō tamē
22 dicit a quo vel a quibus fuerit electus.⁊ ſic nō ſumus in caſu† in quo
loquitur Bar.in.l.ex ſentētia.ff.de teſta.tute.vbi voluit ꝙ notarius
poſſit eſſe rogatus de cōmiſſione vnius articuli ſibi facta.nā iſte no
tarius nō dicit qd fuerit rogatus de cōmiſſione ſibi ꝑſi facta nec ꝓ
ducitur aliqd inſtrumētū cōmiſſionis predicte ſcriptum manu dicti
notarij. ¶ Preterea magis cōmunis opinio,etiā eſt cōtra Bar.in
d.l.ex ſentētia.ſ.qd nō poſſit eſſe rogatus ipſemet notarius de ꝯmiſ
ſione ſibi facta:vt tꝫ Hoſtiē.Jo.and.Ant.de bu.⁊ dñs Abbas in.c.
quoniā ꝯtra.de ꝓbatio.allegat.l.j.C.de mādatis princi.l.omnibus.
C.de teſti.l.prohibitum.C.de iure fiſci.lib.x.⁊ hoc etiaꝫ ſequitur Jo.
and.in regula cū quid vna in mercuria.⁊ Fede.de ſeñ.conſi.clxxxix.
incipiente queritur an dña Margarita.⁊ Bald.in.l.iuriſiurandi.C.
de teſti.⁊ plenius.in.l.iudices.C.de fide inſtrum.⁊ in.l.egregias ꝑſo
nas.ff.de iureiur.⁊ Sali.in auf.apud eloquentiſſimū.C.de fi.inſtru.
¶ Nec obſtat ratio reddita ꝑ Bar.in.d.l.ex ſententia.de tutore qui
poteſt librum rationū cōficere in quo continentur particulariter ra
tiones quibus etiā ſtatur pro ſe iuxta.l.j.§.officio.ff.de tute.⁊ ratio
diſtr.⁊.l.neſenniꝰ.ff.de nego.geſt.⁊.l.ſi quis ꝓ redēptione.C.de do
na.⁊ tamen non pōt ſibi ꝑſi aſcribere tutelā.d.l.ex ſententia:quia rñ
dent Doc.maxime Bal.in.d.l.iudices.⁊ Sali.in.d.auf.apd eloquē
tiſſimum qd ibi cōſtabat illū eſſe tutorē.⁊ ſic conſtabat de fundamē
to poteſtatis ſue.ideo pōt eam exequi ſcribēdo librū rationū ⁊ ſimi
lia:ſed tabellionē hꝫ ex natura officij tabellionatus autoritatē rece
ptionis teſtiū.ideo aſcribendo ſibi hāc actionē que ꝓprie pertinet
ad iudicem nō ad ſe nō creditur eius ſcripture.l.vxori.§.j.ff.ad legē
corne.de fal.cum ſimilibus. ¶ Nō probāt etiā dicti teſtes quia nō
fuerūt circa examinationē ⁊ publicationem dictorum teſtium ſerua
ta ea que requirūtur ex forma ſtatuti ſub rubrica de ordine ⁊ ſolen
nitate tenenda in depoſitione teſtiū.⁊ alˀs annullantur geſta ſm qd
23 in dicto ſtatuto cōtinetur. ¶ Nec obſtat† ꝙ pars aduerſa ꝓduxerit
quinqꝫ teſtes ad probandū ꝙ cōſuetudo ⁊ cōmunis obſeruantia ſe
hꝫ in cōtrariū:qꝛ reſpōdeo ꝙ ad eſſentiam talis ꝯſuetudinis requi
rebatur ꝙ tpe quo dicti teſtes recepti fuerunt per tps longum id eſt
ſaltem decem annorū ante:ita fuiſſet ſeruatū ⁊ taliter ꝙ appareat
interceſſiſſe ſaltē tacitū cōſenſum maioris partis populi.l.de quibꝰ
cū ibi notatis.ff.de leg.⁊ l.l.ij.C.que ſit lōga ꝯſuetu.ſꝫ iſtud nō ꝓba
tur per teſtes productos ad probandam cōſuetudinē.nam Balda
ſar de vgolinis ſuper decimo capitulo qui eſt examinatus de anno
Mcccclxxj.ſolū deponit de tpe decē annorū.tunc proxime p̄terito
rum.⁊ ſic nō deponit de decē annis preteritis ante tēpus quo coraꝫ
dicto auditore fuerūt recepti dicti teſtes.nam fuerāt recepti de anno
Mcccclxvij.nec ēt deponit tale quid ꝑ qd appareat de dicto tacito
cōſenſu maioris partis:⁊ hijſdem defectibus laborat Joānes bapti
ſta alius teſtis.Aliꝰ teſtis ſup dicta cōmuni obſeruātia eſt Joānes
Thomas de burgo qui ſi nō laborat pmo defectu ſupradicto labo
rat in ſecundo neſcit eñ exprimere aliquā cauſam in qua ſeruatum
fuerit illud qd ipſe deponit.facit qd dicimus de teſte deponēte:ita
ſe habere publicā famā.nā ſi interrogatus ſit a quo audiuit hoc di
ci.⁊ de nemine recordetur nō ꝓbat:ſꝫ diceret ꝙ audiuit a maiore par
te:vt no.Inn.in.c.qualiter ⁊ qñ.de accuſa.Spec.in ti.de inquiſitiōe
nūc tractemus.verſi.ſup ꝓbatione ⁊ clare Bart.in.l.de minore.§.ſi
pluriū.ff.de queſtio.in ſeptima col.in ver.quero ſi teſtis interrogatur
a quibꝰ ꝑſonis audiuiſti ⁊c.⁊ ꝑ Sali.in.l.ea qdē.C.de accuſa.Pre
terea nihil diſponit ō obſeruantia circa nomina teſtiū apponēdo
rū in publicatione prout in dicto ſtatuto requiritur. ¶ Nō obſtat
etiā ad hoc depoſitio Joānis Jacobi de bordolano:qꝛ etiā iſte in
terrogatꝰ in qbꝰ cauſis fuerit ſeruatū illud qd ipſe deponit neſcit vl
lam cām exprimere in qua fuerit hoc ſeruatū. ¶ Preterea poſito
ꝙ iſte aliqd ꝓbaret remaneret ſolus:qꝛ alij nō probant:vt ſupra
dixi.⁊ dicto vnius nō eſt ſtādū.l.iuriſiu.C.de teſti.c.in omni.de teſt.
¶ Nec aliquid probat Bartholomeꝰ de brunellis maxime qꝛ non
ꝓbat de legitimo tpe decurſo tpe quo examinati fuerūt teſtes ꝓdu
24 cti corā dctō auditore. ¶ Nec dicatur† ꝙ nos tractamꝰ de ſtilo ⁊ non
de cōſuetudine ⁊ ꝙ in ſtilo nō requiritur tam longū tps:qꝛ reſpon
deo ꝙ illud poſſet eē verū vbi tractaretur de ſtilo tendēte ad interpre
tandū ⁊ declarādū aliqd dubiū.verbi gratia in cauſis breuioribus
ſeu modice quātitatis nō requiritur de iure libellus vt in auf.niſi bre
uiores.C.de ſen.ex peri.reci.nā ſi probaretur ꝙ ſtilus p̄toris cremonē
ſis in ſuo tribunali fuit qd in cauſis viginti ſolidorū ⁊ abinde infra
nō produceretur libellus.iſte ꝓprie diceretur ſtilꝰ quia que ſint ille cau
ſe breuiores nō eſt p̄ciſe a lege determinatū ſꝫ remittitur ad arbitriū
iudicātis inſpecta qualitate ꝑſonarū.l.ſed ſi ſuſceperit.§.pe.ff.de iu
di.⁊ no.in.d.auf.niſi breuiores ⁊ ſm aliquos ad inducēdū hmōi ſti
lū tendentē ad declinationē alterius verbi ambigui non requireret
tam longum tēpus ſicut in conſuetudine ſed ſufficit bis vel ter fuiſſe
ſeruatū vt no.doc.maxime Ant.de but.i.c.ſi.de cōſuetu.poſt mediū
dū tractat de differētia inter ſtilū ⁊ conſuetudinē ⁊ aliquid etiā per
Cy.in.d.l.ij.C.q̄ ſit lon.ꝯſue.⁊ Bal.in.l.diuturna.ff.de legi. ¶ Rur
ſus alia rōne nō ꝓbāt dicti tres teſtes producti corā auditore.⁊ pri
25 mo dictus† Nicolaus de gocijs qꝛ deponit de cōfeſſione fctā abſen
te pte que cōfeſſio non facit plenam probationē qñ eſſet ſufficienter
probata.l.ſi.ff.de interroga.actio.l.certū.§.ſi qs abiente.ff.de cōfeſ.
c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta.no.doc.in.l.admonēdi.cū ſim.ff.de iureiur.⁊
ſm Bart.ibi facit ſemiplenā probationē.ſed ſm Bal.⁊ Sali.in.l.i
bonefidei.C.de reb.credi.⁊ Sali.⁊ Lud.roñ.in.d.l.admonēdi.facit
indiciū nō aūt ſemiplenam probationē vt not.in.l.capite quinto.ff.
de adul.nam indiciū eſt minus quam ſemiplena ꝓbatio vt not.in.l.
cū probatio.ff.de proba.⁊ ideo illa gl.in.d.l.capite quinto.dicēs qd
facit indiciū non bene allegatur per Bar.in.d.l.admonendi.pro opi.
ſua ſcilicet qd faciat ſemiplenā probationē ⁊ reſpōdent plene prefa
ti doc.ad allegata per Bart.in.d.l.admonēdi.tñ ſuper illo nō puto
neceſſariū inſiſtere cū ſatis ſit qd non ſit plene ꝓbatū vt patebit ex
infra dicēdis iūctis ſuperius dictis. ¶ Nō ꝓbat etiā dictus Nico
26 laus de gocijs qꝛ videtur ſingularis ⁊ neminē dat conteſtem.nam† vt
inqt notabiliter Bal.in.l.ſi.in.xv.opp.C.de edicto diui adriani.nō
ſolū teſtes ſingulares nō ꝓbant.c.licet cauſam.de proba.c.bone.de
elec.ſed etiam teſtes qui ita poſſunt eſſe ſingulares ſicut cōteſtes.mo
uetur Bal.per no.per Bar.in.l.celſus.ad ſi.ff.de vſuca. ¶ Itē Jo
annes de bottis vltra alios defectus q̄s habet depoſitio ſua quo ad
probādū in iſto iudicio de quibus dixi ſupra etiā nō eſt integer alia
27 ratione† quia fuit proxeneta in dicto contractu vēditionis facte per
dictū Auguſtinū illis de bouerijs vt ipſemet teſtis fatetur ⁊ dicit ꝙ di
ctū cōtractū fecit de voluntate dicti domini Thome de milio.et qd
dictꝰ dñs Thomas ante dictā venditionē dixit in p̄ſentia ipſius te
ſtis ⁊ ad inſtantiā dicti magiſtri Perini ⁊ Pauli eius filij vel alte
rius eorū qd ipſe dñs Thomas aliquid habere nō debebat a dicto
Auguſtino ⁊ ꝙ ſibi ſolutū erat ⁊ ꝙ tenebat dcā inſtrumēta viua cō
tra Auguſtinū cā faciēdi ſecuritatē illis q emerēt dictā apothecā q̄
oīa tendūt ad firmitatē dicti contractus.vñ vt dicunt doct.in.c.dile
ctorū.de teſt.cog.proxeneta nō eſt idoneꝰ teſtis niſi ambe ptes ꝯſen
tiant qꝛ p̄ſumitur ꝙ affectet cōpleri illud ꝓpter qd laborauit ⁊ ꝙ non
imputetur ei ꝙ caute ſe nō habuerit ⁊ hoc militat in caſu nr̄o ita di
cūt Ant.de but.⁊ Jo.de imo.in.d.c.dilectorꝫ.⁊ referūt ꝙ ita eſt de
mēte Jo.an.ibi dū dicit iſta rō cōcludit eū nō admittendū ⁊c.et pro
iſta opi.vt dicit Jo.de imo.ē gl.i auf.de inſtrumētorū cautela ⁊ fide
in.§.in his.in verbo ad numeratorē ⁊ ꝓbatur in.c.j.de teſti.in.vj.iun
cta gl.pe.vbi vr̄ caſꝰ ſpālis in quo ꝓxeneta admittitur altera pte inui
ta.ergo in ꝯriū eſt ius cōe.l.ius ſingulare.⁊.l.quod vero.ff.de legi.⁊
iſtā ptē ſequitur Bar.in.l.deferre.§.ideꝫ decreuerūt.ff.de iure fiſ.q ēt
dicit ita tenere gl.pe.in.d.c.j.hoc ēt tꝫ glo.pe.in.c.ſi.de teſti.in.vj.ita
etiā eſt de mēte Bar.in.l.oībꝰ.C.de teſti.lꝫ Bal.ibi aliter dixerit cū
dicta opi.etiā concordat Ant.de but.in.c.cū a nobis.de teſti.⁊ Jo.
de imo.in.l.ſi cui legetur.§.ſi.ff.de leg.j.licet glo.variauerit in.§.ante
pe.in auf.de teſti.Itē non probat iſte teſtis ſufficienter quia ſi bene
inſpiciatur non probat de confeſſione facta parte preſente.nam cer
tum eſt quod nō deponit de p̄ſentia dicti Simonis de la cella tēpo
re cōfeſſionis p̄dicte ⁊ impreſentiarū agitur de cauſa cōcernente cō
modū ⁊ incōmodum dicti Simonis qui eſt reus principalis in cau
ſa igitur ipſe dꝫ eſſe ille cuius p̄ſentia requirebatur qꝛ ipſe eſt qui veni
condemnandus

cōdēnandus.cū hypothecaria actio intētata detur cōtra poſſeſſorē
qui eſt Simon p̄dictꝰ.l.ſi fundus.§.in vendicatione.de pig.⁊.l.ſi cuꝫ
venditor.in princi.ff.de euic.ergo quo ad cōdēnādū Simonē in hy
pothecaria habemꝰ cōſiderare an ſimon fuerit p̄ſens.iſti aūt de bo
uerijs lꝫ compareant pro p̄tenſo intereſſe ſuo tñ nō ſunt conuenti in
iſto iudicio:nec ſunt autores ſimonis imo fortiꝰ dici poſſet ꝙ nō bñ
cōſtat de ſuo p̄ſenti intereſſe:quia licet ſimon ſuccumberet in illo iu
dicio nō ſequitur quod ex hoc debeāt pati damnum iſti de bouerijs
pro apotheca ſua hypothecata dicto ſimoni:quia cū hypothecaria
nō competat efficaciter contra tertios poſſeſſores niſi quando facta
excuſſione cōtra debitorē principalem conſtat principalem non eſſe
ſoluendo:vt in auf.hoc ſi debitor.C.de pig.ſequitur ꝙ prius oporte
bit cōſtare ꝙ tēpore quo cōtingeret competere hypothecariam cō
tra dictum Simonē dictus Auguſtinus non eſſet ſoluendo et poſi
28 to† ꝙ per acta facta in alio iudicio ⁊ inter alias ꝑſonas appareat ꝙ
ſuperiori tēpore Auguſtinus non eſſet ſoluendo non ſequitur ꝙ ita
erit in futurū:vt no.Bar.in.l.in confirmando ꝑ illum text.ff.de con
fir.tuto.quilibet enim p̄ſumitur in futurum acquirere.l.ſi defunctus.
⁊ ibi no.C.arbi.tute.l.cura.§.deficiētiū.ff.de mune.⁊ hono. ¶ Pre
terea etiaꝫ non pōt dici quod dictus Joannes probet concludenter
qd dicta cōfeſſio fuerit facta in p̄ſentia partis quia dictꝰ teſtis depo
nit ꝙ fuit in p̄ſentia magiſtri Perini ⁊ Pauli vel alteriꝰ eorū con
29 ſiderāda† eſt dicta alternatiua que parit obſcuritatē.l.p̄tor.§.quod
aūt.ff.de iniur.l.vbi autē non apparet.§.qui illud.ff.de verbo.obli.⁊
dictum teſtis ambiguū nō probat.c.in p̄ſentia.de proba.⁊ tanto ma
gis quia Paulꝰ non poterat eo tpe viuēte adhuc patre reputari ꝑs
quia non erat ipſe qui emiſſet dictā apothecā:ſed eius pater.⁊ quod
Simon cōtra quē productus eſt libellus ⁊ intētata eſt actio dicatur
eē pars ⁊ eius ſola ꝑſona debeat cōſiderari in hoc iudicio probatur
30 ex notabili† doctrina Inn.in.c.ſi.de maio.⁊ obe.vbi dicit ꝙ vbi agi
tur iure actionis nō aūt imploratur officium iudicis nobile dꝫ ſoluꝫ
citari ille qui nominatur in libello nō alij de quorū intereſſe tractari
31 poſſet vt ibi plenius ꝑ eum. ¶ Alia ratione† etiā non ꝓbat p̄ſentiā
partis ꝓut requiritur:quia iura requirētia p̄ſentiā partis intelligū
tur de p̄ſentia cū intelligētia.l.diem ꝓferre.§.coram.ff.de arbi.l.co
ram.ff.de verb.ſignifi.quinimo ad hoc vt cōfeſſio plenam ꝓbationē
inducat requiritur non ſolū p̄ſentia alterius partis:ſed etiā requiritur
ꝙ pars talē cōfeſſionē recipiat:vt inquit Cy.in.l.vnica.in.vj.q.C.de
ꝯfeſſis.⁊ ibi plenius Sali.in.xv.opp.⁊ Sali.in.l.iubemus.C.de lib.
cā.⁊ in.l.generaliter.in.vj.q.C.de nō nume.pecu.vbi refert ſe ſepius
ita cōſuluiſſe.⁊ ita etiā tenuiſſe dñm ſuū Ricardū de Sali.⁊ proba
tur ꝑ dictā.l.ſi.ff.de interro.actio.⁊ ibi etiam notāt Moderni ⁊ ꝓba
32 tur† etiā ex ſignificatiōe vocabuli qꝛ confeſſio idē eſt qd ſimul faſſio
quia deriuatur a faris vel fare fatur ⁊ dictio cuꝫ:ſecuta iuncta denotat ſi
multatē locutiōis.l.j.§.j.ff.de pac.l.cōſenſu.i prin.ff.de actio.⁊ obli.
⁊ poſſent adduci alie ratiōes de quibus maxime ꝑ Sali.in dictis lo
cis ⁊ eſt de mēte Bal.in.l.iij.C.de repud.heredi.in verſi.ij.noto ⁊c.ꝑ
illum tex. ¶ Unde dicit Sali.in.d.l.iubemus.ꝙ nō ſufficit ꝙ teſtes
dicant ꝯfeſſionē fuiſſe factam parte p̄ſente niſi dicāt etiā ꝙ facta fuit
parte inſtāte et petente ſeu confeſſionē acceptante:ſed ex depoſitiōe
dicti teſtis nō cōprehenditur concludenter qd dictus Perinꝰ intelle
xerit verba dicte cōfeſſionis:quia non dicit teſtis ꝙ poſt verba con
feſſionis dictus Perinꝰ aut Paulus aliquid dixerit ex quo appa
reat ipſos intellexiſſe verba cōfeſſionis:nā lꝫ teſtis dicat ꝙ in p̄ſen
tia dicti magiſtri Perini ⁊ Pauli vel alicuiꝰ eorū ⁊ ad eiꝰ inſtātiā
protulerit dñs Thomas dicta verba tñ hoc non probat qd dictus
33 Perinꝰ aut Paulꝰ intellexerit:quia teſtis† deponēs ꝙ talis pro
tulit talia verba p̄ſente tityo nō dꝫ ꝓbare ꝙ tityus intellexerit:quia
potuit eſſe p̄ſens corpore ⁊ nō intelligētia.ita probatur in.l.j.§.ſi.⁊ ibi
hoc no.Bar.ff.de auto.tuto.⁊ no.ꝑ gl.⁊ doc.in.c.preſentiū in verbo
interrogatoria.de teſti.in.vj.⁊ per Barto.in tractatu de teſte.⁊ per
Bal.⁊ alios in.l.ij.§.ſi.ff.ſolu.ma.⁊ Bald.⁊ Sali.in.l.teſtiū.C.de te
ſti.⁊ Bal.Ang.⁊ Mod.in.l.heredes palā.in prin.per illū tex.ff.de
teſta.⁊ Bal.in.l.j.ad ſi.C.de bo.poſ.ſm tab.⁊ in.l.ſi nō ſpeciali.C.de
teſta.⁊ no.doc.in.c.peruenit.el.ij.de teſti.cogē.dꝫ ergo teſtis depone
re ꝙ pars fuit preſens confeſſioni ⁊ eā intelligens:quia de tali p̄ſen
34 tia intelliguntur iura de hoc loquentia vt dixi.Et per hec† pꝫ nō ob
ſtare ſi diceretur ꝙ teſtes recepti inter alias ꝑſonas faciūt ſemiplenā
probationē ſi mortui ſunt.⁊ ſic repeti nō poſſunt iuxta no.per Bar.
in.l.admonēdi.ff.de iureiuran.cū ſuis cōcor.quia reſpōdetur ꝙ illa lo
quuntur qñ illi teſtes eſſent legitime recepti inter alias perſonas et
eſſent conteſtes ⁊ idonei adeo ꝙ facerent plenā ꝓbationē inter per
ſonas inter quas eēnt recepti:ſꝫ dicti duo teſtes nō ſunt huiuſmodi.
¶ Nō ꝓbat etiā Antoniꝰ de roſſanis tertius teſtis:quia vltra de
fectus quos dixi ſupra hr̄e dictas atteſtationes quo ad faciēdā fidē
in hoc iudicio nō probat opportune:qꝛ loquitur de ꝯfeſſione facta ex
tra iudiciū abſente Auguſtino ⁊ dicto Simōe.⁊ dictis de bouerijs.
⁊ iō nō ſufficit ad plenā probationē vt eſt dictū. ¶ Nec obſtat ſi di
ceretur ꝙ cōfeſſio facta abſente pte prodeſt ad liberandū:vt no.per
gl.in.l.non ſolū.§.ſi liberationis verba.ff.de.liber.lega.quā nōnulli
ſequuntur ⁊ maxime Nicolaus de matarellis.⁊ Bal.in.l.generaliter.
C.de nō numera.pecu.quia reſpondeo ꝙ imo magis cōis ſententia
eſt ꝯtra illā gl.⁊ magis cōmuniter tenetur opinio ꝯtraria quā appro
bat gl.in.l.idē in duobꝰ.§.ſi.ff.de pac.⁊ ſequitur ꝑ plures vrgētes ra
tiōes Bar.in.d.§.ſi liberatiōis vba.⁊ Jac.bu.Bar.Ang.Fulg.et
Pau.de ca.in.l.poſtq̄ liti.C.de pac.⁊ Bal.in.l.⁊ hr̄de.§.nos autē.
ff.de pac.per illū tex.⁊ Bal.in rubrica.C.res inter alios acta.⁊ i.l.nō
idcirco.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ in.l.reſcriptū.§.ſi.ff.de pac.⁊ Anto.de
but.⁊ Jo.de imo.in.c.cū pridē.de pact.⁊ Ant.de but.in.c.veniēs.de
renun.⁊ in.c.ſi.de cōfeſ.in.vj.col.⁊ idē tꝫ ibi do.Abb.circa quintam
vel ſextā col.⁊ cum hac opi.videtur etiā tranſire Jo.de imo.ibi lꝫ refe
rat qd domi.Cardi.ibi tenet opi.gl.in.d.§.ſi liberatiōis verba ⁊ cū
opinione glo.in.d.l.idē ſi duobus.tranſit Bal.in lec.antiqua.⁊ etiā
Pe.de ancha.in.d.l.idē in duobus.nec eſt bona differētia q̄ꝫ nōnul
li faciunt.ſ.inter pactū ⁊ cōfeſſionē:quia eſt contra.l.tale pactum.in
prin.ff.de pac.⁊ nō obſtat.§.⁊ licet.in auf.de teſti.⁊ qd no.gloſſ.in.l.
vnica.C.de cōfeſſis.qꝛ ad omnia iſta rñdet Bar.in.d.§.ſi liberatio
nis verba ꝙ ibi nō excluditur partis p̄ſentia.⁊ ex p̄dictis pꝫ iſtam eſſe
magis cōem opinionē. ¶ Et iſte teſtis nō loquitur de cōfeſſione fa
cta ſup iure reali cōpetēte dicto dño Thome de millio in re de qua
eſt queſtio.ſ.in domo ſeu petia terre quam emit Simon de la cella q̄
domus tpe dicte cōfeſſionis nō erat amplius in bonis dicti Augu
ſtini.⁊ ſic ꝯfeſſio dñi Thome loquētis de domo quam volebat tūc
emere Antonius de roſſano vel de alijs bonis Antonij de roſſano
obligandis pro defenſione bonorū Auguſtini que venderētur non
cōuenit illi domui ſeu petie terre priꝰ empte per Simonē de la cella
de qua nunc eſt q̄ſtio.⁊ ſic nō amplius in bonis Auguſtini nec iam
poterat obligare,⁊ per conſequens non oportet ingredi articulū:an
confeſſio facta ſuper iure reali pte abſente plenū faciat preiudicium
ꝯfitenti de quo tangitur etiam in locis ſupra proxime allegatis.Et
per iſta patet qd iſte Antonius de roſſanis etiā attenta repetitione
ſua nō probat:quia in ea non addit pluſq̄ primo dixiſſet. ¶ Capio
nunc alios teſtes ſecūdo loco examinatos.⁊ dico ꝙ non valeat de
poſitio domini Guilielmi de prezanis:qꝛ dico ꝙ iſte teſtis eſt ſingu
laris vt patet ex loco in quo dicit factā fuiſſe dictam confeſſionē do
mini Thome.Preterea etiam deponit de confeſſione facta abſente
Auguſtino ⁊ Simone ⁊ dictis de bouerijs.⁊ ſic non probat ex his
que dixi ſupra. ¶ Nō probat etiā Antonius de roſſanis repetitus
per ea que circa depoſitionē ſuā vltimo dixi vbi feci mentionem de
dicta repetitione. ¶ Nō obſtat etiā depoſitio Guilielmi de zana
rellis.quia ſi bene inſpicitur iſte teſtis remanet ſingularis neminē eñ
habet cōteſtem niſi Joannem de bottis cuius depoſitio nō releuat
vt per plura ſupra fuit deductū.Deniqꝫ non probat de p̄ſentia ma
giſtri Perini cū intelligentia confeſſionis facte per dictū dominū
Thomā.⁊ requiritur ꝙ non ſolū pars ſit preſens.ſed etiā intelligens
vt dixi.ſ.circa depoſitionē Joānis de bottis. ¶ Preterea nō de
ponit de cōfeſſione facta preſente Auguſtino ⁊ Simone de la cella
⁊ iudiciū iſtud dirigitur contra Simonē poſſeſſorem:nec cōtra aliū
dirigi potuit:vt.ſ.dixi.vñ cōfeſſio facta inter alias ꝑſonas ſibi non
hꝫ p̄iudicare.l.ſi vnus.§.ante omnia.ff.de pact.et.C.res inter alios
acta per totū.⁊ ſic non poteſt dici ꝙ deponat iſte teſtis de confeſſio
ne facta parte preſente:vt etiā in ſuperioribus dixi. ¶ Non obſtant
etiā teſtes vltimo loco examinati.⁊ primo dictū Petri de dalmōi
bus:qꝛ iſte non deponit de confeſſione facta preſente Simone de la
cella qui eſt ille de cuius cōdēnatione agitur:quinimo non deponit de
cōfeſſione facta p̄ſente Auguſtino ⁊ intelligēte dictā confeſſionem
⁊ acceptāte vt requiritur ſicut dixi ſupra imo apparet ꝙ Auguſtinus
nō acceptauit dictā cōfeſſionē:qꝛ Auguſtinus in iudicio cum iura
mēto affirmauit dictos de milio fuiſſe ⁊ eē creditores ⁊ qd plus eſt
nō deponit de cōfeſſione facta preſente magr̄o Perino:ſꝫ preſente
Paulo qui tūc nō erat pars nec etiā hodie repreſentat ꝑſonā dicti
magiſtri Perini ſaltē inſolidū inſuper iſte teſtis eſt ſingularis:vt
pꝫ ex q̄litate loci de quo deponit. ¶ Nec dicatur ꝙ Joānes de bottis
eſt ſibi cōteſtis:qꝛ reſpondeo primo ꝙ depoſitio Joānis de bottis
nō releuat:vt ſupra deductum eſt.Scdo rñdeo ꝙ ex inſpectione lo
corū de quibus deponunt dicti duo teſtes apparebit eos nō eſſe cō
teſtes per no.in.l.teſtiū.C.de teſti.imo cōtradicunt dicti duo teſtes:
qꝛ dictꝰ Petrꝰ deponit qd dñs Thomas dixit ꝙ nulla hēbat in
ſtrumēta cōtra Auguſtinū:ſed Joānes de bottis deponit qd domi
nus Thomas dixit ſe habere inſtrumēta ꝯtra Auguſtinū ⁊ qd illa
tenebat viua cā faciendi ſecuritatē illis qui emerent ⁊ per ꝯñs dictā
vnius teſtis infringit dictū alterius cū ſint varij ⁊ cōtrarij.l.qui fal
ſa.ff.de teſti.c.in noſtra.cū ibi plene notatis per gl.⁊ doc.de teſtibꝰ.
¶ Nō obſtat etiā depoſitio Baldaſaris de vgolinis:quia ipſe non
dicit qd dñs Thomas ꝯfeſſus fuerit ſe nihil habere debere ab Au
guſtino:ſed ꝙ dixit ſi bene nihil habere debeo tu debebas obſerua
re promiſſa ⁊c.que verba ſunt conditionalia cū dictio ſi faciat condi
tionē.l.tityo.in prin.ff.qñ dies lega.cedat.l.quibus diebus.§.quidā
tityo.ff.de condi.⁊ demon.⁊ ſic non poſuit rē in certo:quia licet con
ditio de preſenti nō ſuſpendat in futurum:quia eſt certa in rerū na

tura:tñ non ſequiẗ ꝙ ſi certa quo ad ipſos diſponentes.l.cuꝫ ad pre/
35 ſens.ı ū.l.ſequenti.ff.ſi cer.pet.Et licet†adiectio ſi quádoꝗ̃ accipiaẗ
pro quia.l.titium ⁊ meuiū.§.a matre.ff.de admini.tuto.l.videamus.
in prin.ff.de in li.iuran.tñ illud eſt verū quádo res eſt omnino certa
vt declarat Bar.in.l.j.in.ij.col.ff.de cōdi.⁊ demō.ſed hic nō erat cer
tum ꝙ dñs Thomas nihil habere deberet:imo cōtrarium apparet
ex inſtrumētis.⁊ ex aſſertione debitoris.Itē iſte teſtis eſt ſingularis
reſpectu loci ⁊ tpis,⁊ deponit de cōfeſſiōe facta abſente pte. ¶ Nō
obſtat etiā depoſitio Joānis de dalmonib⁹:qui nō deponit de con
feſſione facta pſente dicto Simone de cuius cōdēnatione agitur:nec
etiam dicit ꝙ fuerit facta cōfeſſio pſente.ſ.⁊ intelligente Auguſtino
quia requirebatur intelligentia de qua non deponit iſte teſtis,vt di/
ctum eſt ſupra. ¶ Preterea iſte teſtis videtur ſingularis:quia nemi
nem hꝫ cōteſtem ſaltem de teſtibus legitime examinatis in hoc iudi
cio ſeu inter eaſdē pſonas. ¶ Nec dicaẗ quod Petrus de dalmo/
nibus,Et iſte Joānes de dalmonibus ſint conteſtes:quia iſtud non
eſt verum.nam Petrus de dalmonib⁹ deponit de confeſſione facta
per dominum Thomam quādo tractabatur de vendendo apothe/
cam illis de bouerijs:ſed Joānes de dalmonibus deponit de cōfeſ/
ſione facta per dominum Thomam quando tractabatur de vendē/
do apothecā Nicolao de gocijs. ¶ Nō obſtat vltim⁹ teſtis.ſ.Ma
chari⁹ qꝛ non deponit de confeſſione facta preſente Simone:nec ēt
pſente Auguſtino.⁊ nō ſufficit ꝙ fuerit facta pſente magiſtro Pe
rino cōtra quē non eſt productus libellus:vt ſepe dictum eſt:⁊ etiaꝫ
non deponit de pſentia magiſtri Perini cū intelligentia confeſſio/
nis pdicte vt requiritur. ¶ Et quātū ad cōfeſſionē factā pſente ma/
giſtro Perino non videtur quod iſte teſtis habeat aliquē conteſteꝫ
ſaltē de legitime examinatis in iſto iudicio inter iſtos:quinimo etiaꝫ
non eſt conteſtis cum Joāne de bottis minus legitime examinato:
quia Macharius deponit de cōfeſſiōe facta in apotheca quā tene/
bat Antoni⁹ de roſanis ⁊ in apotheca draparie Philippi de bici/
nano.Sed Joānes de bottis deponit de cōfeſſione facta in platea,⁊
in apotheca illorū de bouerijs. ¶ Ex his ergo apparet ꝙ nō eſt p/
batū ſufficienter p aliquē teſtē de cōfeſſiōe facta pte pſente.Et poſi
to ꝙ p aliquē teſteꝫ ⁊ etiā p duos teſtes cōteſtes legitime receptos
poſſet dici eſſe pbatū de vna cōfeſſione facta abſente pte hoc nō ſuf-
ficit:vt puto ſuperi⁹ oſtēdiſſe. ¶ Et p hoc nō puto oportere ingre/
di articulū an iungi deberet cōfeſſio facta pte pſente qñ eſt pbata p
vnū teſtē vna cū cōfeſſiōe facta abſente pte que ſit pbata p plures te
ſtes ſup quo ⁊ etiā ceteris copioſe ⁊ ſubtiliter laborauit clariſſimus
dñs aduocat⁹ dictorū de milio.Et vbi cōſtaret ꝙ atteſtatiōes pme
ſ.recepte in hoc iudicio incohoato ꝯtra Simonē fuiſſent publicate ⁊
aperte nō potuiſſent poſtea vltimi teſtes recipi ſup eodē:vt ī aut.ci
qui ſemel.⁊ in corpore vñ ſumiẗ cū ibi no.C.de pbatio.⁊ ī.c de teſt.
⁊ in.c.fraternitatis.cum ibi no.extra de teſti.Ex qbus omnib⁹ mihi
vẗ concludendum dictā primā ſñiam in fauorē dictorū de milio la/
tam eſſe de iure confirmandam.Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxiij.

1 Si teſtator prohibuit alienare rem extra familiā de qua familia intelligitur.
2 Si teſtator reliquit aliquid eccleſie nō ſpecificata eccleſia de qua ec cleſia intelligeretur.
3 Appellatio domus poteſt habere varias ſignificationes.
4 In generali depoſitione teſtatoris nūꝗ̃ cōprehendūtur odioſi ipſi teſtatoris.5.
6 A communiter accedentibus officia non ſunt perpetua.8.
7 Uerba teſtatoris debent intelligi ſecundum conſuetudinem ⁊ com/ munem vſum.
9 Turpius eijcitur quam non admittitur hoſpes.
10 Pauper iudicaẗ ſm qualitatem ⁊ facultatem onerum.
11 Scientia reddit quem nobilem.
12 Electio an potuit ante tempus fieri.
13 Ille non debet audiri cuius non intereſt.

¶ Conſilium.ccxiij.

¶ Si teſtōr qui erat de agnatione illorū de la turre voluit qȯ in cer/
tum euētū pars bonorū ſuorum per certos executores daretur vni
pauperi nobili exiſtenti ſine officio.cum hoc tñ ꝙ ſi inueniretur ali/
quis qui eſſet de la turre ⁊ eſſet ſine officio debeat poti⁹ ſibi dari ꝙ̃
alteri bona ante euentū illius conditionis fuerunt data vni pauperi
doctori qui nō erat de la turre:cōferendo tamen dationē in tps eue/
nientis conditionis:poſtea vnus dicit ſe eſſe de la turre non tamen
proprie de illa agnatione de qua erat teſtator ⁊ portat arma diuer/
ſa ⁊ habet aliquod officium quod ipſe dicit non eſſe perpetuū ⁊ di/
cit ſe eſſe preferendum queritur quid iuris.

Domini redēptoris no/
ſtri inuocato ſuffragio.Pōderatis his que in the/
mate narrantur ⁊ viſis his que elegāter in iure alle/
gata ſunt p pte pfati domini Bartholomei ſentio
de iure verum eſſe nullū ius competere dicto domi-
no Aluiſio pſertim ex infraſcriptis:quia teſtator diſponendo qȯ ſi
repeniretur aliquis pauper nobilis qui eſſet de la turre ⁊ ita vellet ſe
denominari ⁊ deferre inſignia ⁊ ſit bone cōditionis ⁊ ſine officio po
tius dātur ei dicta bona ꝙ̃ alteri per dictos de cōſortio.⁊ plures ac
diuerſe agnatiōes reperiaẗ ac etiā tēpore teſtamēti reperiebantur
que denominantur de la turre ⁊ ferētes diuerſa inſignia debēt intel/
ligi verba pdicta teſtatoris de illo paupere nobili qui eēt de la turre
de qua erat dictus teſtator.⁊ ſic de illa agnatiōe nō de alia:hoc pro
1 batur†per id qȯ not.Cyn.in.l.quoties ab omnibus.C.de fideicom.
Ubi querit pone quod teſtator prohibuit rē alienari extra familiaꝫ
de qua familia intelligetur,⁊ reſpondet quod doctores dicūt intelli/
gi de qua familia teſtatoris quo videtur tacite voluiſſe fauere ⁊ pui
dere.allegat in argumē.l.cum acutiſſimi.C.de fideicōmiſ.probatur
etiā in ratione ſui per tex.reputatum ſingularē in.l.que conditio.§.
cū ita.ff.de conditio.⁊ demonſtra.⁊ quod ibi no.docto.vñ per illum
2 †tex.dicunt doc.quod ſi teſtator aliquid relinquit eccleſie nō ſpecifi
cata eccleſia intelligitur de illa eccleſia que ſibi magis coniungiẗ vt
eſt illa cuius ipſe eſt parochianus per dictū.§.cū ita.Et ſi eſſet paro
chianus duarum eccleſiarum intelligereẗ de illa cui magis afficere-
tur puta de illa in qua magis verſabaẗ.argu.l.ſi ſeruus plurīū.§.fin.
ff.de lega.j.⁊.l.legatus.§.ſi vnus.ff.de leg.iij.⁊.l.ſi fuerit.ff.de rebus
dubijs.ita cōcludunt Pe.⁊ Cy.in.l.j.in quinta ⁊ ſexta.q.C.de ſacro
ſan.ecc.⁊ doc.in dicto.§.cum ita.⁊ Joā.and.in.c.cum quis.de ſepul.
in.vj.in nouella.⁊ Pe.de ancha.⁊ Joā.de imol in.c.relatū.el ſecun/
do.de teſta.⁊ p Jo.and.in addi.Specu.in titu.de inſtru.edit.§.nunc
vero aliqua.in addi.incipiente hic conuenit queſtio ⁊ in verſi.ſed an
pauperes.facit quod no.Specu.in dicto.§.nunc vero aliqua.verſic.
quid ſi teſtator vult fieri pōtē ⁊c.⁊ quod habeẗ in.l.ſi qs ad declina/
dam.⁊ in.l.nulli.C.de epiſco.⁊ cleri.⁊ in.l.ſi domus.in prin.ff.de leg.
j.⁊ quod no.Bar.in.l.ſi.C.de annonis ciuili.lib.xj.ſi ergo dict⁹ dñs
Aluiſius eſt de diuerſa agnatione ⁊ ſic non eſt de la turre.ſ.de qua
erat teſtator ſequitur quod nō eſt de illis quib⁹ teſtator dicitur pus
voluiſſe quam alij quamuis ipſe eēt de alia domo de la turre de qua
non intelligitur teſtatoreꝫ ſenſiſſe vt dixi.⁊ non ſufficit quod velit ſe
denominari de la turre ⁊ ferre inſignia teſtōris niſi etiā ſit de la tur/
re pdicta quia teſtator copulatiue pdicta omnia requirit:vñ ſi vnum
deficiat non pōt ſortiri effectū diſpoſitio teſtatoris.l.ſi heredi plu/
res.ff.de cōdi.inſti.⁊.l.ſi is qui ducēta.§.vtrū.ff.de reb.du. ¶ Acce/
dit ad cōfirmationē pdictorū.ſcilicet qȯ appellatione domus de la
turre,de qua in teſtamēto pdicto ſit mētio intelligaẗ de familia ſeu
agnatione illorū de la turre id qȯ habetur in.l.cum vnus.in princi.
⁊ ibi glo.⁊ doc.ff.de alimē.⁊ ciba.leg.⁊ in.l.j.in princi.ff.ad ſilleia.et
3 lꝫ hec appellatio dom⁹†varias habere poſſit ſignificationes vt per
Bart.in.l.pronūciatio.ff.de verb.ſignifica.⁊ in.l.tutelas.ff.de capi.
di.⁊ in.l.fin.C.de verb.ſigniſi.tamē in dubio accipitur pro agnatio-
ne vt tꝫ Ang.⁊ Jo.de imo.⁊ in.l.ex facto.§.ſi quis rogatus.ff.ad tre
bel.⁊ eſt de mēte Bal in.l.generaliter.§.cū autē.C.de inſtitu.⁊ ſub/
ſti.⁊ in.l.filiū diffinim⁹.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.⁊ ibi Ang.⁊
Bal.in.c.nōnulli.de reſcrip.⁊ ſm Bar.in.d.l.locis ⁊ Ant.de butr.
in.c.per venerabilē.qui filij ſint legiti.de domo inſpecta conſuetudi/
ne ⁊ communi vſu loquēdi in varijs locis intelliguẗ eſſe oēs illi qui
portāt eadē arma ⁊ verba teſtatoris intelligantur ſm cōmunē vſum
loquendi.l.librorū.§.qȯ tñ caſſius.ff.de lega.iij.l.labeo.ff.de ſupelle.
lega.⁊ cōſtat ꝙ dñs Aluiſius nō eſt de agnatione ⁊ familia teſtato/
ris nec ei⁹ arma portabat.⁊ ſic non dicebaẗ de illa domo de la turre
de qua erat teſtator,⁊ per conſequēs nō ſumus in caſu in quo loqui-
tur pticula dicti teſtamēti ex qua dictus dñs Aluiſi⁹ ſe fundare co/
naẗ.Adminiculanẗ ad hoc duo teſtes deponētes qȯ dict⁹ Jacob⁹
teſtōr dicebat quod nemo de domo ſua remanebat poſt euꝫ excepto
quodam nepote filio quondā dñi Antonij de la turre de cuius vita
ēt dubitabat.in dictis tñ iſtorū teſtium non multum inſiſto:quia nō
eſt opus in eis facere magnam vim ſtantibus alijs ſupraſcriptis et
4 infra ſcriptis. ¶ Fortificaẗ†hoc ex eo ꝙ pſupponiẗ dictū dñm Al
uiſiū fuiſſe inimicū ⁊ odioſum dicto teſtatori:vñ in dicta gñali diſpo
ſitione teſtatoris nunꝗ̃ comprehēdunẗ odioſi ipſi teſtatori quāuis
odiū illud fuerit ꝯceptū ante teſtm̄:vt eſt text.no.in.l.luci⁹.l.vltima.
§.lucius.el ſcdo.⁊ ibi notant Doc.ff.de leg.ij.⁊ per cōſequēs nō cō/
prehendeẗ dictus dñs Aluiſius. ¶ Alia inſup ratione non poteſt
admitti dñs Aluiſius qꝛ in teſtō exigitur ꝙ ille qui eēt de la turre ⁊
pferēdus ceteris careret officio.iſte aūt dñs Aluiſius nūc eſt in offi/
cio cū bono ſtipēdio.⁊ ēt fuit in officio añ per plurimos annos.⁊ ita
ēt erat in officio tēpore quo euenit conditio in cuius euētū dicta bo/
na perueniebant ad dictū conſortiū ad qȯ ptinebat eligere dictum
5 nobilē.hꝫ†eñi nunc prioratum quēdā pro quo hꝫ ſingulo menſe li/
bras quadraginta ⁊ merito appellari pōt officiū.j.q.iij.ſaluator.c.
dudū.el.j.de elec.c.tua.de cleri.egro.⁊ pꝫ ex plene notatis p Archi.
6 in.c.j.in gl.magna.de conſue.lib.vj. ¶ Et poſito†ꝙ officia que ha/
buit dñs Aluiſius nō fuiſſent perpetua:ſed temporalia:tamen illa
ſufficere videbantur ad excludēdū eum a diſpoſitione teſtatoris:qꝛ
a cōmuniter accedētibus officia non ſunt ppetua ⁊ verba teſtatoris
debent

7 debēt intelligi ſm cōſuetudinē ⁊ frequētē vſum.l.ſi ſeruus plurium.
§.ſi.ff.de leg.j.l.numinis.ff.de le.iij.⁊ de iure ꝯmuni regulariter offi
cia debēt eē ad annum vel ad biēniū.l.neminē.C.de ſuſcep.⁊ arca.li.
8 x.⁊ ibi no.Bar.⁊ qȯ plus eſt vt fertur†hꝫ dñs Aluiſi⁹ officiū ad be
neplacitū ſuperioris quo caſu iudicaẗ:vt de officio ppetuo.l.iuriſpi
tos.in prin.ff.de excu.tuto.l.ſufficit.ff.de cōdi.indebi.⁊ not.gl.in cle.
ij.in verbo electionē.de reſcrip.⁊ gl.in.c.ſi.in verbo ppetuos.e.ti.li.
vj.⁊ no.Bar.in.l.de pupillo.§.ſi quis ipſi ptori.in.iij.q.ff.de op.no.
nun.⁊ Cy.Bal.⁊ Sali.in.l.qſquis.C.ſi cer.pe.⁊ Bal.in.l.principali
bus.ff.eo.ti. ¶ Preterea dicta diſpoſitio teſtatoris alia rōne nō cō
uenit allegationi dicti dñi Aluiſij:qꝛ teſtator voluit ꝙ qñ tractaẗ de
dādo dicta bona vni vel alteri.tūc debeāt potius dari nobili paupe
ri qui eēt de la turre ꝙ̃ dari alteri:ſꝫ in pposito noſtro tractatur non
de dādo vel dño Bartolomeo vel dño Aluiſio:ſed tractaẗ de aufe/
rēdo domino Bartholomeo cui iaꝫ datio facta erat.⁊ de dādo dño
Aluiſio.⁊ ſic nō ſumus in caſu qui cōueniat verbis teſtamēti meri/
to nō pōt huic caſui cōuenire diſpoſitio dicti teſtatoris.l.ita tamē.ī
pñ.ff.de admini.tut.l.iij.§.toties.ff.de dam.infec.c.ad noſtrā.el.ij.
9 de iureiur. ¶ Accedit qꝛ†turpi⁹ eijcitur ꝙ̃ non admittiẗ hoſpes.c.
quēadmodū.de iureiu.c.quidā.de apoſt.l.nō diſtinguemus.§.ſacer
dotio.ff.de arbi.⁊ ſic nō eſt eadē rō in caſu iſto q̄ eſt qñ ab initio añꝗ̃
dareẗ alicui appareret aliqs paup nobilis de domo de la turre.⁊ ſic
appet ꝙ ſemel facta electione teſtator nō puidit eā retractari ſaluo
qñ elect⁹ male gubernaret bona put in teſtō cōtineẗ.⁊ iō lꝫ ſemel ele
ctus efficereẗ diues vel poſtea haberet officiū non p hoc deberēt ſi/
bi bona pdicta auferri:qꝛ intētio teſtatoris fuit ſubueniri pauperta/
ti ⁊ neceſſitati illius pauperis nobilis q eligereẗ:vñ cū diuitie poſt/
ea ſuperuenientes ⁊ officia etiā ſuperueniētia non conueniaẗ menti
teſtatoris propterea nō infringunt actū iam celebratū.l.ſciēdum.§.
ſi.⁊ ibi declarat Bar.ff.q ſatiſ.cog.l.verbis.ff.ad.l.falci.c.factū legi
10 time cum ibi not.p Dyn.de reg.iur.in.vj.pferri†ergo dꝫ electio dicti
domini Bartholomei qui inſpecta q̄litate facultatū ⁊ onerum ⁊ cō
ditione ſua potuit tāꝗ̃ pauper eligi iuxta.l.ſꝫ ſi ſuſceperit.§.j.ff.de iu
di.⁊ no.in auẗ.pterea.C.vñ vir ⁊ vxor.⁊.l.pauptas.cū ibi no.p doct.
ff.de excu.tuto.⁊ plene p Bar.in.l.ſi cōſtante.in princi.in.ij.q.prime
ptis principalis.ff.ſolu.matrimo.in eo etiā cōcurrebat qualitas no
11 bilitatis:quia doctor.eſt ⁊†ſcientia reddit eum nobilē.l.prouidēdū
C.de poſtu.⁊ ibi no.plene Cy.⁊.l.ij.§.ſi.ff.de excu.tuto.⁊.l.iudices.C.
de dignita.li.xij.in verbo plebeios ⁊ ibi p illū text.dicit Bar.qȯ do
ctores ⁊ iudices ſunt nobiles ⁊ magis dicitur nobilis qs ppter ſciē
tiam ꝙ̃ propter nobilitatē parētum:vt inquit Cy.in.d.l.puidēdū.⁊
bene probatur.lvj.diſtin.nunꝗ̃.⁊ facit ad hec qȯ habetur ī.c.quāto
de magi. ¶ Nec dicatur ꝙ electio non valuerit tāꝗ̃ facta ante tēp⁹:
12 quia†vt rñdeẗ p pte dñi Bartholomei imo talis electio potuit an/
te tps fieri quātū eſt reſpectu validatis.l.vnum ex familia.in princ.⁊
ibi no.Bart.ff.de leg.ij.⁊ no.Bart.⁊ alij in.l.cum pater.§.a filia.cū
13 ſimi.eo.ti.de habilitate†etiā pſone dicti dñi Bartholomei nō puto
oportere aliter inſiſtere:tum quia nihil de hoc ad dictū dñm Alui/
ſium cuius non intereſt cuꝫ ipſe ſit inhabilis:vt pꝫ ex pdictis:vñ nō
dꝫ audiri tanꝗ̃ ille cuius non intereſt.l.j.ff.de ap.recip.l.ſi vn⁹.§.añ
oīa.⁊ ibi Bar.ff.de pac.c.cuꝫ inter.R.ſeniorē.de elec.c.veniēs.el.ij.
de teſti.cū ſi.tuꝫ ēt quia cum vltra decē annos tanꝗ̃ legitime electus
poſſederit nemine cōtradicēte omnia pſumuntur ſolenniter acta.l.ſi
filius.C.de peti.heredi.l.qui in aliena.iuxta prin.ff.de acqui.here.cū
ſuis cōcordantijs. ¶ Ex quibus concludo dictum dñm Aluiſium
obtinere non poſſe.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxiiij.

1 Relinquens omnia bona mobilia fructus redditus ⁊c.impor tant vſumfructum.
2 Uerbum gaudere quid importat.
3 Uerbum videbitur ⁊ placuerit.
4 Uerba ſine contradictione heredum quid important.
5 Quando quis geſſit ſe pro vſufructuario.9.
6 Error iuris non impedit preſcriptionem.7.
8 Error iuris equiparatur probabili errori facti.
10 Uerba habendo toto tempore vite ſue victum ⁊ veſtitum.
11 Relictum alimentorum habet plura priuilegia.
12 Uerba victum ⁊ veſtitum quid important.
13 Quando teſtator dicit relinquo vxorem meam dominam maſariā ⁊ vſufructuariam
14 Preiudicium non poteſt fieri in legitima filiarum.

¶ Conſilium.ccxiiij.

¶ Dubitatio an per certa ambigua verba teſtator videatur reli/
quiſſe vxorem vſufructuariam.

In chriſti nomine amē.
Pōderatis verbis teſtamēti ſer Andree catanei
in ea pte in qua reliquit dñe Magdalene ei⁹ vxo/
ri pront in dicto teſtamēto cōtinetur eſt videndū
vtrū dicta domina Magdalena iuſte ptēdat ſibi
vſumfructū deberi in quo ſentio ꝙ ſic:pſertim ex infra ſcriptis.Nā
inter cetera in dicto relicto cōtinetur qȯ dicta dña Magdalena oīa
bona mobilia fruct⁹ reddit⁹ ⁊ prouētus ſue hereditatis poſſit ha/
bere tenere gaudere pcipere gubernare diſponere ⁊ diſpēſare ſcōm
qȯ ſibi melius videbiẗ ⁊ placuerit ſine cōtradictione heredū ipſius
teſtōris ac alterius pſone habēdo toto tpe vite ſue expēſis hr̄dita/
tis teſtōris victū ⁊ veſtitū ſm eius facultates vt plení⁹ in dicto te/
ſtamēto cōtineẗ.Ex quib⁹ verbis apparet ꝙ teſtator voluit ipſam
dñam Magdalenā poſſe pcipere fructus bonorū hereditatis ⁊ nō
1 habere neceſſe eos capere de manu†hr̄dū quo caſu v̄ba important
relictū vſuſfructus.l.cū ita.⁊.l.fundi trebatiani.cū ibi plene no.per
gl.⁊ Bar.ff.de vſuf.lega.⁊.l.ſi quis ita.⁊ ibi no.gl.⁊ doc.ff.de vſuf.⁊
ꝙ dictos fructus a ſeipſa pcipiendo ⁊ cōſequenter vſumfructū poſ
ſit ipſa ex voluntate teſtatoris cōuertere in cōmodū ⁊ vtilitatem ſuā
2 pꝫ tex illo verbo gaudere quo vſus ē teſtator in dicto relicto:ꝙ qdē
denotat actū ſeu effectū cōcernentē beneficiū ⁊ cōmodū illi⁹ ad quē
tale verbū refereẗ:vt pbat tex.xij.q.ij.ī.c.eccleſiaſticis.⁊ ibi notat ar/
chi.in verbo gaudere:vñ Bald.in.l.ſi habitatio.ff.de vſu ⁊ habita.
format.q.de illo cui relicte ſunt poſſeſſiōes in gaudimētū.⁊ dicit ꝙ
illa verba in gaudimentū oſtendunt teſtatorē voluiſſe adijcere in fa/
uorē legatarij.iō per illa verba ſubſequentia:ſcꝫ in gaudimētū non
reſtringūtur pcedētia verba in quib⁹ dictū fuit relinquo tibi poſſeſ/
ſiōes per no.p Jac.de are.⁊ Bar.in.l.iiij.in prin.p illū tex.ff.de ali/
men.⁊ ciba.lega.⁊ in.l.donationes.§.ſpecies.ff.de dona.per qȯ ap/
paret dici nō poſſe ꝙ teſtator voluerit ipſam puram ⁊ nudā tutricē
ſeu adminiſtratricē vel exequutricē relinquerere:qꝛ illud eſſet onus
l.tria onera.⁊.l.poſt ſuſceptā tutelā.in ſi.ff.de excu.tut.⁊.l.antepe.ff.
de tute.iuncta glo.in verbo ad aliū.⁊ ibi Bar.⁊ in.l.vxori.§.j.ff.ad
legē corne.de fal. ¶ Pro hoc etiā facit quia teſtator voluit ꝙ dctā
domina circa predictos fructus haberet dictos fruct⁹ ſub ſua libe
ra ptāte.⁊ ſic qȯ poſſet eos pcipere ⁊ gaudere ſm ſuā liberā volun/
tatē ꝙ oſtendiẗ ſic.nā licet teſtator dixerit ꝙ ipſa poſſit percipere:
gaudere:tenere:diſponere gubernare ⁊ diſpenſare ſm ꝙ ſibi meli⁹
3 videbitur ⁊ placuerit†⁊ verbū videbitur ⁊ placuerit importēt arbi/
triū boni viri regulariter.l.fideicōmiſſa.§.ꝙ̃ꝗ̃.ff.de lega.iij.l.thais.
§.ſorore.ff.de fideicō.liber.⁊.l.lucius iuncta.l.fideicōmiſſaria liber/
tas.eo.titu.tñ fallit quādo cū dictis verbis eſſet adiecta dictio libe/
re vel equipollens:vt ſi dico put tibi libere videbitur vel ſi dico do
tibi liberū arbitriū vel plenū arbitrium.nā lꝫ verbū arbitrium per
ſe denotaret arbitriū boni viri tñ per dictā adiectionē importabit li
berā volūtatē per dictū.§.ꝙ̃ꝗ̃.⁊ declarat ita notabiliter Bar.ff.de
alimē.lega.in.l.alio circa.iij.col.⁊ in.l.ſi ſic.in prin.ff.de lega.j.vbi ēt
ad hoc iducit tex.in.d.l.fideicōmiſſaria libertas.⁊.l.j.ff.de teſt.mil.
4 ¶ Sꝫ ita eſt qȯ illa verba†.ſ.ſine contradictione heredū ac alteri⁹
pſone idē important ac ſi dixiſſet libere:vt in.c.cū eps in verbo libe
re.de offi.ordi.lib.vj.⁊ ita exponit ibi archi.in fin.⁊ in.c.j.in verbo li
bere.de ſupplē.negli.pla.li.vj.⁊ ibi notat Archi.q intelligit ꝙ ver/
bum libere idē importet ꝙ dicere ſine contradictione.⁊ idē probaẗ
in.c.vbi periculū.§.ſiue.de elec.in.vj.⁊ in.c.irrefragabili.in prin.de
offi.ordi.⁊ in.c.j.de regula.in.vj.facit qȯ no.gl.ſi.in.c.j.de homi.lib.
vj.⁊ in cle.dudū.in verbo libere.Et habeẗ per Bar.in.l.cēturio.ff.
de vul.⁊ pup.dū tractaẗ de ſubſtitutione compēdioſa facta a paga/
no per verba cōia.ergo ſi teſtator voluit dictā dominam Magdale
nā ſub ſua libera poteſtate habere gaudere ⁊ diſponere de dcis fru
ctibus nō pōt ei cōtradici per dictos heredes ſi vult eos fruct⁹ pro
ſe retinere vel velle ſuū facere:quia ille qui poteſt ſm ſuā liberā volū
tatem facere poteſt etiam iniquum equo pferre.l.cum quidā.la.ij.in
5 prin.ff.de leg.ij. ¶ Hoc fortificari†pōt quia verbo fereẗ ꝙ dctā dña
vigore dicti teſtamenti ſe pro vſufructuaria geſſit per annos vltra
xxx.ergo potuit vſumfructū pſcribere.l.ſi.in fin.ſm cōem intellectū
doc.C.de pſcrip.lō.temp.⁊ plene no.Bar.⁊ alij in.l.iuſto.§.non mu
tat.ff.de vſucap.⁊ in.l.iij.§.ex cōtrario.ff.de acqui.poſ.⁊ Pe.⁊ Cy.
in.l.corruptionē.C.de vſufr.⁊ no.doc.in.c.de quarta.de pſcrip.⁊ be/
ne probatur in.l.ſi ergo.§.j.ff.de publi.iūcta.l.cū qui.in prin.eo.tit.
6 ¶ Et poſito†etiā ꝙ in preſcriptione tā lōgiſſimi temporis.ſ.xxx.
annorū vel vltra interueniſſet error iuris nō impediret talem preſcri
ptionē:vt probaẗ in.c.puenit.de emp.⁊ vēdi.⁊ ibi not.doct.maxime
Jo.de imo.in notabilib⁹.⁊ tꝫ Ant.de but.in.c.circa de iurepa.⁊ Jo.
de imo.in.l.nunꝗ̃.in prin.ff.de vſuca.⁊ tradiẗ p Pau.de ca.in cōſil.
cclxxxv.incip.in chriſti nomine hereditas dicte puelle ⁊c.Jura eñi
que dicunt errorem iuris impedire vſucapionem nō loquuntur de
preſcriptione longiſſimi temporis.xxx.annorum in qua nō eſt neceſ
ſarius titulus iuxta ea que plene traduntur ⁊ notātur in.c.ſi diligen/
ti:vt patet in.d.l.nunꝗ̃.in prin.⁊ in.l.ſi fur.§.ſi quid.cum ſi.ff.de vſu
cap.Et ſic ptꝫ ꝙ iuris error in pſcriptione lōgiſſimi tpis.ſ.xxx.an/
norū nō tribuit iniuſtā cām preſcribendi:ſed potius iuſtā per pre/
7 dicta.⁊ in muliere†preſumiẗ iuris error.vt eſt glo.no.in aut.de ince
ſtis nup.in prin.in verbo ſciens.iūcto tex.⁊ ibi Ang.in fine pncipij
⁊ no.Frā.tigri.in.l.ij.C.de in ius voc.⁊ dñs Abbas in.c.ſi diligenti.
de pſcrip.in.ix.col.⁊ imo etiam in maſculo quando eſſemus in arti/

culo probabiliter dubio talis iuris error nō impedit preſcriptionē vt in.c.cum dilectus.cum ibi notatis.de conſuetu.τ notāt doc.in.d. c.ſi diligēti.Bene faciunt no.per Jo.and.in.c.j.de priuileg.in.vj.τ
8 que no.in.l.cum prolatis.ff.de re iud.talis enim error † equiparatur probabili errori facti:vt no.Joā.and.τ Moderni in.c.j.de poſtu.p̄la.in.vj.τ Anto.de butr.in.c.finem litibus.de dolo τ contuma.in.x. vel.ix.colum.Ad hoc quod no.Jo.and.in.c.vt debitus.de appella. τ Spec.de expen.§.nunc videndum.iuxta principiū.τ qđ no.Barto.in.l.qđ nerua.ff.depoſi.in repetitiōe in.viij.colum.in verſic.iuxta p̄dicta quero an iuris error ſit lata culpa τc.vbi ad hoc allegat.l.ſecūdam.cum gloſ.ff.de iuris τ fac.igno. ¶ Utrum autem dici poſſit dictam dominam Magdalenam putātem ex verbis dicti teſtamēti ſe eſſe vſufructuariaʒ fuiſſe in craſſo aut intolerabili errore facile ex predictis τ infra dicēdis deprehēdi poteſt φ non:etiam ſi fuiſſet
9 maſculus nedū femina. ¶ Ad confirmationem p̄dictoꝝ † accedant quia filie teſtatoris heredes inſtitute in dicto teſtamēto que aduerſantur dicte dñe Magdalene in ſupplicatiōe quadam quā principi porrexerunt quam produxerunt in iudicio vertente inter ipſam dominā Magdalenā τ ipſas heredes narrant τ affirmant dictam dominam Magdalenā eſſe vſufructuariā τ dicte eorum aſſertioni cōtra eos ſtādum eſt.l.cum precū.C.de libe.cau.τ.l.ij.C.de inſti.τ ſubſti.ſub cōdi.fac.τ ſic vidētur fateri φ dicta domina Magdalena vel ex teſtamēto vel ex preſcriptione ſaltem iuuato teſtamento vel aliter eſt vſufructuaria.Et etiā dicte filie ac heredes teſtatoris nō poſſunt dicere φ errore iuris proceſſerit talis eaꝝ aſſertio quia talis ꝯfeſſio facta modo predicto in iudicio nocet etiam ſi per errorē iuris pceſſerit.l.nō fatetur.ff.de confeſſis. ¶ Nec predictis obſtat ſi diceretur
10 † φ intentio teſtatoris fuit φ dicta domina haberet alimēta τ ſic victum et veſtitum vt innuere vidētur illa verba teſtamenti ſequentia dum dicit habendo toto tempore vite ſue victum τ veſtitum τc.que quidem verba viderētur fuiſſe ſuperflua ſi verum eſſet φ ipſa poſſet habere vſumfructuʒ τ in dubio fieri debet interpretatio vt nullū verbū ſit ſine virtute operādi.l.ſi quādo.in principio.ff.de leg.j.τ.l. hanc legē.ff.de contrahen.emp.c.ſi papa.de priuileg.in.vj.cuʒ ſim. ¶ Quia reſpōdeo φ illa verba operant ſatis.τ ſunt adiecta ad ampliandū.probo p id quod no.Jo.and.in addi.Specu.in titu.de lib. concep.§.iam nūc videndū.in prima additiōe.vbi dicit φ ſi in libello accuſationis dico φ titius fecit contra me inſultū proijciendo cōtra me lācea τc.videor dicere qđ inſultauit:τ proiecit allegat.l.qſqs. C.de dona.cū ſi.τ qđ illa verba non reſtringāt precedentia pʒ ex verbis precedētibus q̄ tribuūt poteſtatē dicte dñe vt ipſa poſſit hr̄e tenere gaudere pcipere gubernare diſponere τ diſpenſare ſm qđ ſibi melius videbit τ placuerit ſine cōtradictiōe heredū teſtatoris ac alterius pſone que verba importāt latiſſimā ac liberā ptātē vt.s̄.pbani.vnde nō eſt veriſimile qđ teſtator incōtinenti voluerit ſe corrigere.l.nō ad ea.ff.de condi.et demō.τ ſic φ teſtator voluerit qđ ipſa nihil aliud facere poſſit quā pcipere fruct⁹ p alimētis ſuis. ¶ Et quāuis teſtator p v̄ba ſuperiora videat voluiſſe eā habere vſumfructuʒ bonoꝝ ſuoꝝ nō ſequit φ illa diſpoſitio alimētoꝝ eſt ſuperflua quia
11 dico qđ relictū † alimētoꝝ multa hʒ priuilegia que non hʒ relictum vſuſfructus vel aliud relictū maxime circa exactionē.vt plene enumerat Bar.in.l.mela.in prin.ff.de ali.et ciba.lega.quia a ſententia lata in tali cauſa nō poteſt appellari.τ breuiores dilationes dant τ non poteſt opponi cōpēſatio alia que hʒ cōmoda de qb⁹ ibi per eū τ ſic caſu quo dña Magdalena vellet iure legati relicti alimētoꝝ petere vel cōſequi aliīēta haberet priuilegia τ cōmoda illi cauſe conceſſa: operabat ēt qꝛ ſi mulier p̄dicta nollet ſentire on⁹ eris alieni qđ ſpectat ad vſufructuariū oīm bonoꝝ ſm opi.Bar.in.l.ſi.ff.de vſuf.leg. τ on⁹ legatorū.l.ſi.§.finantē es alienū.C.de bo.que lib.τ ibi Bald. Sali.τ Moderni poſſet eligere cōſequi ſolū alimenta.facit.l.recuſa
12 re.§.tityus.ff.ad trebel. ¶ Et vbi dctā † verba ſcilicet habēdo victū τ veſtitum τc.non poſſent ampliare precedens relictum tamen attēto qđ fuerūt adiecta ad fauorem domine Magdalene nullo modo per talia verba reſtringeretur p̄cedēs diſpoſitio:vt pbat tex.no.cū ibi plene no.p Bart.in.l.iij.in principio.ff.de alimē.τ ciba.leg.vbi ſi teſtator dixit lego tityo fundū ad alimēta ſeu vt ſe alimentet non reſtringunt legatum fundi:vnde non videt legatus vſuſfructus aut cōmoditas pro alimētis ſʒ fundus pleno iure debebitur tityo τ ad heredes legatarij trāſmittetur vt ibi τ.l.penul.§.ſi.eo.titu.τ.l.donationes.§.ſpecies.ff.de dona.quia illa verba.ſ.ad alimēta ſeu vt ſe alimentent fuerūt adiecta fauore legatarij:vñ ſi nō pñt ampliare non operant reſtrictionē ne illud qđ fuit adiectū ad fauorē pariat odiuʒ cōtra.l.ſi mancipia.ff.de fun.inſtruc.leg.τ.l.quod fauore.C.de legi. ¶ Nec dicat φ teſtator voluerit illā dominā ſolū cōſtituere tutricē τ qđ finita tutela expiret omnis facultas ſibi cōceſſa quia reſponderi pōt facile ex verbis teſtamenti que in multis eius partib⁹ cōtrarium dicunt dū teſtator bis adiecit illa verba.ſ.toto tpe vite ſue.tutela vero nō durat toto tpe vite tutricis ſed vſq̄ ad pubertatē inſti. quibus mo.tutela fini.in princ.hoc etiā oſtēdit illud verbū gaudere
13 ſm ſuā ſignificationē quā dixi ſupra. ¶ Nō obſtat ſi ꝯ p̄dicta talegarent ea que no.p gl.τ doc.in auf.hoc locū.C.ſi ſecū.nup.mulier τ qđ no.Bar.in.l.titya cū teſtō.§.fin.ff.de leg.ij.vbi cōcludit φ qñ teſt dr dixit vxorē meā relinquo dominā maſſariā τ vſufructuariam quãuis ſi extranei eſſent inſtituti heredes deberet vſufructus vxori nō ſi filij ſunt inſtituti lʒ de propria ſignificatione verborū deberet vſufructus tñ de cōſuetudine ſeruat qđ ſolū debeant alimenta quia rñdeo qđ illa glo.τ doc.in locis pallegatis nō procedit qñ teſtator etiā vxori prouidit de alimentis in vltima volūtate quia tūc ne vlla diſpoſitio reddat inutilis poteſt vxor ſi vult eligere vſumfructū ar.d.l.ſi qñ.τ ita cōſuluit Pau.de ca.in conſi.ſuo.ccclxxvij.nō eñ loquit illa cōſuetu.do iſto caſu ſcilicet quãdo verba erāt cōcepta hoc modo τ etiā facta ſpecialis mētio alimētorū τ illa conſuetudo correctoria iuris cōis non dʒ extendi ad aliū caſum.l.pcipimus.C.de ap. τ in auf.quas actiones.cum glo.C.de ſacroſan.ecc.τ not.in.l.j.C.que ſit lon.conſue. ¶ Cōcurrit etiā in caſu noſtro qđ dicta domina per tempus lōgiſſimū fuit in quaſi poſſeſſione vſufructus τ ſic illū preſcribere valuit vt ſupra deduxi τ etiā pars aduerſa ī iudicio in quo produxit dictā ſupplicationē et reſcriptum cōfeſſa eſt eam eſſe vſufructuariā que cōfeſſio plurimum ſuffragatur dicte dñe Magdale-
14 ne vt ſupra deduxi. ¶ Bene fateor qđ pro rata que capit legitimā dictarum filiarum nō poteſt fieri eis preiudicium in vſufructu legitime portionis vt in.§.prohibemus.in auf.de trien.τ ſemi.τ not.in autē.nouiſſima.C.de inoffi.teſta.τ in.l.vxori.l.vltima.ff.de vſufru.lega.τ ibi Bar. Preterea poſito qđ teſtator nō reliquiſſet dicte vxori vſumfructū adhuc negari non poſſet quin vigore illius latiſſime poteſtatis ſibi cōceſſe ipſa poſſit de dictis fructibus diſponere ſine contradictione heredum excepta portione dicte legitime cum volūtas teſtatoris in hoc ſit pro.l.ſeruāda.in.§.diſponat.in auf.de nup. τ.l.cum queſtio.C.de lega.Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxv.

1 Quando ſtatutum dicit φ bona pupillorum non poſſint alienari niſi precedente ſubhaſtatione τ decreto iudicis τc.
2 Si pater dedit in teſtō poteſtatē executoribus in teſtamento.3.10.
4 De ſtatuto loquente φ promiſſio minoris non valeat.
5 Citatio non conuenit actui vltime voluntatis.
6 Si ſtatutum diſponat φ mulier non poſſit obligari ſine cōſenſu τc. recipiet interpretationem a iure communi.
7 Executores non tenentur inuentarium conficere.8.
9 An executor qui habet poteſtatem vendendi datam a teſtatore poſit vendendo transferre dominium inuito herede.

¶ Conſilium.ccxv.

¶ Statutū dicit res pupillorū nō poſſe alienari ſine certa ſolēnitate an habeat locū in alienatione facta ab executore teſtatoris decedentis pupillo herede inſtituto τ an executores teneant facere inuētarium τ an citari debeat heres in executione teſtamenti.

Domini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis narratis in themate.τ viſis his que multū copioſe τ elegāter adducta ſunt p pſtātiſſimū dñm aduocatū rei cōuēti ſentio de iure dictā vēditionē a dictis executoribus teſti factā fuiſſe validā τ cōſequēter de eius nullitate dici nō poſſe.nō eñ obſtat pma cā nullitatis allegata.ſ.vigore ſtatuti diſponētis bona pupillorū alienari nō poſſe niſi ſubhiſtēte iuſta cā τ cū decreto iudicis τ citatione gñali affiniū τ amicoꝝ
1 quia dico illud ſibi locum † vendicare nō poſſe quādo ex autoritate data a teſtatore in teſtamēto proceſſum eſt ad alienationē vt in caſu noſtro quonia tūc quãuis heredes dicti teſtatoris ſint pupilli poterit procedi ad dictā alienationē nō ſuata ſolēnitate que aſs in alienatione rerū pupillarū requiret ſiue teſtator ſpeciale in teſtamēto poteſtatē vendendi talē rem dederit ſiue generalē poteſtatē.l.pdiū. cum gl.C.quādo decreto opus non eſt.τ.l.j.in prin.τ.§.ſi defunctus.
2 τ.l.ſi.ff.de rebus eorū. ¶ Unde † dicit Bal.in.d.l.j.in prin.φ ſi pater dedit executoribus in teſtamēto poteſtatē vēdēdi bona poterūt alienare etiā ſine decreto iudicis bona hereditaria quãuis heredes ſint pupilli τ dicit hoc eſſe verū etiā ſi teſtator nō fuiſſet maior.xxv.
3 annis ſed tantum adultus † qui inter viuos non poſſet alienare ſine decreto tñ per diſpoſitionē vltime volūtatis poterit nō ſolū alienare ſed etiā dare alteri poteſtatē alienādi.arg.l.aurelio.§.caius.ff.de libe.lega.τ dicit Bar.in.d.l.prediū.hoc ſaltē eſſe verum quādo dat ab adulto dicta poteſtas vēdēdi pro executione contentorum in teſtamento:vt in propoſito noſtro non pro executione cōtract⁹ τ ibi dicit hūc paſſum eſſe intactum.τ ideo ſiue dictus teſtator fuerit maior.xxv.annis ſiue minor potuit dicta diſpoſitio teſtōis effectū ſortiri.Et ſtatutum predictum recipit dictā interpretationē a iure cōi.
4 l.ij.C.de nora.c.cum dilectus.de conſue.τ ad propoſitum † noſtrum no.Bal.in.l.ſi.C.de pac.in ſin.dum dicit quod ſi ſtatuto caueatur qđ promiſſio minoris non valeat.τ poſtea contingat qđ minor conſentiente teſtatore de bonis minoris promittat τ ſuccedat deinde teſtatori valebit promiſſio nō obſtāte ſtatuto per dictam.l.ſi.quia dicta promiſſio

promiſſio nitit nō ſolū ꝯſēſu minoris:ſed fundat in ꝯſenſu maioris τ inde ſumit principale robur.Itē qꝛ ſm eum dictuʒ ſtatutū editū eſt pꝑter imbecillitatē minoris ſed in dicto caſu minor vtit iure cōi obſequēdo volūtati maioris:ergo nō ledit.arg.l.quidā cū filiū.ff.de here.inſti.τ.l.ſi.C.de in integ.reſti.ſi igit in caſu in quo loquit Bal. in.d.l.ſi.valebat ꝯſēſus in quo interueniebat etiā cōſenſus ipſius minoris quamuis ſtatutū inualidaret ꝯſēſuʒ minoris multo magis dʒ valere in caſu noſtro in quo nullus exigebat cōſenſus ipſorū pupillorū aut tutoris eoꝝ aľs ſequeret φ ēt ſi defunctus ꝯſtituiſſet pcuratorē ad vēdendum hoc acto φ mādatū nō finiret morte qđ fieri potuit.l.mortis cā capione.§.titia.ff.de dona.cā mor.l.ſi vero nō remunerādi.§.ſi.cū.l.ſeq.ff.mā.τ huic defuncto ſucceſſerint pupilli φ nō poſſet pcurator vēdere ſine ſolēnitatibus requiſitis in alienationi-
5 bus rerum minoꝝ. ¶ Confirmo p̄dicta qꝛ ſtatutū † p̄dictū prouidet quo ad alienatiōes inter viuos nō p vltimā volūtatem.ptʒ qꝛ exigit decretū τ citationē gñalem affiniū τ amicorū que nō cōueniūt actui vltime volūtatis:vt de ſe ptʒ.facit.l.verba geſſerūt.ff.de ver.ſig.τ.l. captatorias.ff.de here.inſti.Sed dicta alienatio de qua querim⁹ nō tam dr inter viuos q̄ʒ ex vltima volūtate:vt ptʒ p ea que diſputādo ꝯcludit Ja.bu.quē refert τ ſequit Albe.de roſa.in ſecunda pte ſtatutoꝝ.q.clxxix.incip.Jac.bu.diſputauit τc.vbi querit ſtatuto cauet φ nulla alienatio rei īmobilis inter viuos poſſit fieri in forēſem per aliquem ciuem contigit φ ciuis in vltima volūtate diſpoſuit φ heres ſuus deberet quādā rem īmobilē pmutare cum quodā forenſe q̄rebat an heres pmutationē facere poſſit ſtatuto nō obſtāte arguūt ad vtrāq̄ partē τ finaliter ꝯcludunt quod ſic p plura.τ maxime per dictaʒ.l.p̄diū.cū gl.τ qꝛ qñ vnus cōtractus procedit vt cauſatus ab alio nō ꝯſideratur cauſatus ſed cauſans.l.ſi procuratorem.in princ. ff.mā.τ.l.j.§.ideʒ pomponius.ff.depoſi.τ p alias rōnes quas breuitatis cauſa omitto.τ idem voluit Joā.an.in addi.Spec.in ti.de rerum pmu.in rub.in verſ.eſt etiā ſciendū τc.vbi refert ēt Old.idem tenuiſſe.τ Bal.in.l.ſi heres in prin.ff.de act.emp.τ Jo.de imol.in.l.q fundū.in pri.τ in.l.ſi dignū.ff.ad.l.fal.vbi reprehēdit Ange.ibi aliter volētē.τ idem tʒ Jo.de imo.in.l.ſi ita qs.§.ea lege.ff.de ver.obli. τ Lud.roma.in.l.ſi tibi.ff.ſi cer.pe. ¶ Bene facit ēt quod no.Guil. de cu.τ Bal.in.l.cū hi.in fine pūcipij.ff.de trāſac.vbi querunt teſtator damnauit in teſtamēto hr̄dem vēdere alimēta:τ idē vēdidit.q̄ritur an vlterius ſi cōtingat ſup dicto cōtractu venditionis alimentorum tranſigi requirat decretum p̄toris ſicut requiritur in trāſactione que ſit ſuper alimentis debitis ex vltima volūtate iuxta dictam.l. cum hi.τ concludunt debere inſpici fundamentum hoc eſt vltimam volūtatē.arg.l.j.§.ſi qs ſub cōditione.ff.vt leg.no.ca.τ.l.furta.§.j.ff. ad treb. Pro hoc ēt allegāt id qđ hr̄ in.l.vxorē.§.agri plagaʒ.ff.de
6 lega.iij. ¶ Poſſunt ēt p̄dicta † cōfirmari per id qđ conſuluit Ludo. roma.ſuo conſ.cccxciij.incip.in chriſti nomine repetito p̄ſuppoſito eo quod viua voce τc.vbi cōſuluit φ ſi ſtatutū diſponat nullam eſſe obligationē mulieris factam ſine p̄ſentia ppinquorū recipiet interpretationē a iure cōmuni:vt nō habeat locum in obligatione neceſſaria p.l.j.C.quādo decre.op⁹ nō eſt.τ dictā.l.p̄diū.τ.l.magis puto. §.ſi pater.ff.de rebus eorū.cum ſim.eadem igit ratione dʒ dictū ſtatutum recipe interp̄tationeʒ a iure cōmuni in caſu noſtro. Pro hoc etiā bñ facit quia dicta alienatio facta p executores ex autoritate ſibi data a teſtatore videtur facta ab ipſo teſtatore.l.pater ex pꝛuincia ff.de manu.vindi.τ.l.vnū ex familia.in pricipio.ff.de leg.ij.ſed quo ad pſonā teſtatoris nulla reqrebat ſolēnitas in alienatiōe.ergo τc.
7 ¶ Nō obſtat † etiā ſcđa cauſa nullitatis.vcʒ φ dicti executores teſtamētarij alienare nō potuerint:eo quia inuētariū nō cōfecerūt qꝛ nō reperitur iure cautum:vt tʒ Ange.in repe.l.j.§.hec ſtipulatio.ff. ſi cui pluſq̄ per legē fal.in verſi.nūc trāſeamus ad articulum inuentarij τc.τ ibi refert quod Jo.an.ita tenuit in addi.Specu.in titu.de inſtru.edi.in.§.nūc videamus de inuētario τc.τ hoc ſaltē vr̄ eſſe verum in executore teſtamentario:qꝛ hʒ priuatū officiū ſicut procurator qui nō tenet inuētariū ꝯficere:lʒ aliud dici poſſet in alio executore habēte publicū officiū vt in epō qui eſt legitimus executor vel in executore dato autoritate epī.τ ita cōcludit Bald.in auf.ſed cū teſtator.C.ad legē fal.dicēs ita debere intelligi id qđ no.Spec.in titulo de inſtr.edi.§.nūc vero aliqua.ver.ſed an teneat. ¶ Et p hoc etiā patet reſpōſum ad id qđ hr̄ in.l.nulli.C.de epiſ.τ cle.τ pro hoc facit ille tex.in verſi.τ ſi qdē teſtator iūcto verſic.cum antē vir glorioſiſſimus.vbi quādo loquit de executore teſtamētario nō exigit inuentarium fieri:ſed ſolum dicit qđ ſcđm ſuā cōſciētiam exequatur:ſʒ quādo loquitur de epiſcopo executore lřimo artat eum ad inuētarium. τ ita videmus de cōſuetudine ſeruari.hoc poſſet etiā cōfirmari per aliqua ex deductis per prefatū dominum aduocatum qui circa hoc prolixius ſcripſit;ſed p̄dicta ad p̄ſens ſufficere arbitror. ¶ Nō ob-
8 ſtat † etiam dum allegat ad nullitatē dicte vēditionis quod executores p̄dicti debebāt requirere heredē:quia quãuis prima facie videretur dicēdum debuiſſe requiri heredē p no.p Specu.τ Joā.an.in addi.Specu.in ti.de inſtru.edi.§.nūc vero aliqua.ver.quid ſi heres dicit.τ Bart.in.l.alio.ff.de ali.τ cib.leg.in ver.q̄ro an hr̄s ſit requirēdus τc.per.l.creditor hypothecas.C.de diſtra.pig.τ.l.j.§.qđ dicitur.ff.ſi cui pluſq̄ʒ per legē fal.τ ſequitur eū ſimpliciter Pet.de ancha.in.c.tua nobis.de teſta.τ pro hoc faciūt notata p Bald.in.l.id qđ pauperib⁹ in.xviij.queſtione.C.de epiſco.τ cle.vbi q̄rit an execu-
9 tor qui habet ptātem † vēdēdi datam a teſtatore poſſit vēdēdo trāſferre dominiū inuito herede qui poſſidet.τ arguit ad partes τ finaliter videt cōcludere quod nō:quia niſi hr̄s diſcedat a poſſeſſiōe nō perdit dominiū nec poſſeſſionem.ar.l.ſiſtulas.§.fundum.ff.de contrahē.emp.τ lʒ aľs ſufficiat φ emptor mittat in poſſeſſionem:lʒ nō cōſtituatur verus poſſeſſor:vt.ff.de fundo dota.l.ſi fundum.tamē reſpōdet Bal.quod illa.l.loquitur quādo dominus vēdebat.ſed hic nō vēdebat dominus ſed eius miniſter.facit ad hoc ſm eum.l.ſi qs phibuerit.ff.de publicia.τ lʒ executor habuerit poteſtatē a teſtatore non tamē poteſt facere teſtator quod dominium ex cōtractu trāſeat ſine poſſeſſiōe ſm Bal.ideo ſm eū agat emptor ex cōtractu cōtra heredē τ cōſequet poſſeſſionē τ dominiū iudice mediante.l.qui vniuerſas.§.itē cū pretor.ff.de acquir.poſſeſ.qꝛ nō pōt executor per vim expellere heredē de poſſeſſione.l.non eſt ſingulis.ff.de reg.iur. ¶ Tamen iſtis nō obſtātibus puto cōtractum vēditionis valuiſſe
10 τ emptores poſſe ſe tueri.p̄ſertim ex infraſcriptis:quia † poſito qđ heres fuiſſet requirēdus.τ non fuerit requiſitus per executores nō eſt verum quod per hoc vēditio fuerit nulla:imo valet cōtractus et defectus requiſitionis nō facte de eo qui debuit requiri ſolum operatur vt vēdens teneatur ad intereſſe ei qui requiri debuit:ita loquitur τ intelligitur.d.l.creditor hypothecas per quā ſe fundat Bar. in.d.l.alio.τ probatur hoc in.l.ſi ceſſante.C.de diſtra.pigno.τ in.l.j. C.ſi vendi.pig.aga.τ firmat Cyn.Bald.τ Saly.in.d.l.creditor hypothecas.τ Saly.ibi proprie loquit in executore teſtamēti.Et ſic ptʒ actionē nō cōpetijſſe cōtra emptores.τ hoc cōfirmat per id qđ no.Bal.in.l.ſi.in vltima colum.principij.C.cōmunia de leg.vbi dixit executorē teſtamenti nō habere neceſſe citari facere alium τ allegat notata p Cy.in.d.l.creditor.τ ſic apparet eū intelligere ea que ibi notantur per Cy.habere locū etiam in executore teſtamēti:quia quo ad validitatē actus τ ſeu quo ad hoc vt contra emptorem habētem titulum ab executore agi poſſit non requiritur citatio heredis. ¶ Et p hec cōſtat nō obſtare id quod no.Specu.τ Jo.and.in dcō verſic.quid ſi heres dicit.vbi querūt quid ſi hr̄s dicit ſe velle intereſſe his que vult diſponere executor:τ executor contradicit reſpōdet Specu.qđ pro herede facit in argumētum text.in.l.legatū ciuitati. ff.de vſufru.lega.τ.l.nulli.C.de epi.τ cle.τ.l.ſi quis pro redēptiōe.C. de dona.qꝛ in qōne formata per Specu.τ Joā.and.iam ꝯſtabat heredē dicere ſe velle intereſſe his que diſponere volebat executor φ nō p̄ſupponitur in caſu noſtro:vnde nō ſequitur aliquis ſi vult pōt adeſſe actui τ nō prohiberi quin adſit:ergo dʒ citari τ requiri patet in domino qui conſtituit procuratorē ad cauſam agēdam.nam etiā poſt litem conteſtatam cum procuratore pōt dominus adeſſe cauſe vt ſi ſuſpicetur ne procurator colludat cū aduerſario.et tamen dñs nō erat tūc citandus maxime procuratore effecto domino litis per litis cōteſtationem ita habetur in.l.paul.ff.de procura.τ in.c.quāuis.de procura.in.vj.τ ita eſt intētio Joan.and.in dicta additione. Preterea in caſu.d.l.legatum.ideo requirebat heredē adeſſe quia tractabat de alterāda volūtate teſtatoris τ mutāda in alium vſum propter p̄tēſam neceſſitatē:ita reſpōdet Bald.in.l.captatorias.in ſi.C.de teſtamē.in.l.prima.ſʒ in propoſito noſtro nō tractabatur de alienāda τ mutāda volūtate teſtatoris. ¶ Nō obſtat etiam dicta.l. nulli:quia vt etiā dicit Joan.and.in dicta additione poſt antiquos illa.l.potius facit in contrariū ibi dum tex.dicit pro ſua ꝯſciētia τc. τ eodē modo text.in dicta.l.ſi quis pro redēptione.in verſicu.nulla moleſtia facit pro executore:vt etiam fatetur Joā.and.in additione p̄allegata.τ ideo exp̄ſſe Bal.in.d.l.nulli.in tertia col.in verſicu.ſed nūqd hr̄s τc.tʒ quod executor etiam abſente τ ꝯtradicēte hr̄de pōt fungi officio ſuo:quia executor pro cōſciētia ſua dʒ exequi nō pro cōſciētia hr̄dis;vt ibi.τ ita dicit tenuiſſe Jaco.de are.τ reputat Bal. hoc eſſe notandum per ſuperius dicta etiā patet reſpōſio ad no.per Barto.in.d.l.alio.qꝛ Barto.ibi nō dicit quod cōtractus nō valeat ſeu quod reſcindi poſſit:imo potius contrarium patet dum ſe fundat p.l.creditor hypothecas.ſuperius allegatā τ in terminis illius l.ſolum defectus requiſitiōis facit vt ad intereſſe agi poſſit cōtra vēdētem ſeu exequētē.nō aūt quod cōtra emptorē agi poſſit vt probaui ſupra.τ tenēt cōmuniter omnes. ¶ Nō obſtāt notata per Bald. in.d.l.id quod pauperibus.in.xviij.qō.qꝛ ſi bene inſpiciatur dico illam deciſionē facere pro dictis emptorib⁹ quia Bal.ibi p̄ſupponit omnino valere ꝯtractum ptʒ dum dicit agat.ergo emptor ex ꝯtractu τc.Itē Bal.p̄ſupponit quod quādo poſſeſſio puenit ad emptorem trāſit etiam dominiū:ſʒ in caſu noſtro preſupponit φ emptores tenuerūt τ poſſederūt per longū tēpus nō aūt heres τ per conſequens ſi quam poſſeſſionem etiā habuiſſet heres perdidiſſet eam propter diuturnitatem temporis non accedendo ad fundum iuxta l.fundum.§.fundi.cum ibi no.ff.de vſucap.τ.l.ſi id quod in principio.τ quod ibi no.ff.de acquir.poſ.τ plene per doct.in.l.ſi de eo.§.ſi

forte.eo.titu.⁊ notat glo.⁊ doc.in.l.C.de ſer.fugi. Item Bal.loquit
quando hr̃s ante venditionem vel ſaltem ante traditionem prohi-
buiſſet rem tradi emptori:ita loquitur dicta.l.ſi quis prohibuerit
allegata per eum.ſed in caſu noſtro nõ apparet quod hr̃s ante tra-
ditionem prohibuerit. ¶ Preterea etiam quãdo res vẽdita eſt ab
eo q habuit mandatum quãuis ante traditionem dñs vel hr̃s eius
prohibuerit rem tradi ⁊ nõ obſtãte ꝓhibitiõe res tradita fuerit po
ſito qđ nõ trãſferat dominium tamẽ trãſfert quaſi dominium tali-
ter qđ ille cui res tradita eſt poteſt ſe tueri aduerſus dominũ:vt pro
batur in dicta.l.ſi quis prohibuerit ſʒ intellectum Dy.Bal.⁊ An
gel.ibi ⁊ ita etiam intellexit glo.inſti.de actio.§.alie.in gloſ.magna.
in fi.⁊ Joan.de imo.in.l.iiij.§.caio.in quarta vel quinta colum.ff.de
ver.obli.⁊ eſt magis cõmunis intellectus quãuis hec diſputatio nõ
ſit hic neceſſaria:quia hr̃s non prohibuit poteſt etiam ad omnia al
legata in contrarium reſpõderi quod apparet etiam mentem teſta-
toris fuiſſe qđ poſſet executor ſine citatione vel requiſitiõe heredis
exequi dum dixit ꝙ poſſet exequi etiam hereditate non adita facit.l.
is cui.§.ceſſatum.ff.vt in poſ.leg.⁊ ſic ſumus in caſu in quo loquitur
Barto.in dicta.l.alio.⁊ Pet.de anchara.in dicto.c.tua nobis.dũ
dicunt heredem requirẽdum niſi teſtator aliter diſpoſuiſſet.nam te-
ſtator hic aliter diſpoſuit per p̃dicta:vt etiam deductũ fuit per do-
minum aduocatum rei cõuenti.ex qbus firma manet cõcluſio p̃di-
cta.ſ.ꝙ nõ obſtãtibus obiectis de quibus in themate poſſunt dici
emptores ſe tueri.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxvj.

1 ☞ Statutum puniens inuẽtum cum armis non comprehẽdit ni-
ſi illos qui ſunt in actu deprehenſi.⁊ nu.2.⁊.6.
3 Statutum ꝙ mulieres inuẽte cum perlis ſoluant decẽ non incidunt
in penam ſi fuerunt viſe deferre perlas.
4 Si ſtatutum punit ludentem ad azardos non puniet niſi actu depre
henſum.
5 Verba rõne ſubiecte materie quandoqꝫ largius quandoqꝫ ſtrictius
accipiuntur.
7 Quando ex forma ſtatuti punitur qui egerit tale quid.
8 Quando indicium dicatur eſſe probatum.
9 Particeps criminis diminuit fidem.
10 Debet attẽdi locus vbi cõmiſſum eſt delictum.⁊ nu.11.12.13.⁊.14.
16 Quando non producitur libellus accuſationis non põt induci pro
rogatio.

¶ Conſilium.ccxvj.

¶ An ſtatutũ diſponẽs ꝙ panni forenſes rep̃ti incidãt in cõtrabã
no intelligat tãtũ de pãnis actu deprehẽ ſis.⁊ qđ ſi fuerũt apprehẽ-
ſi:⁊ pro tũc nõ potuit ꝓbari ꝙ eſſent forenſes ⁊ fuerunt reſtituti an
ſufficiat poſtea id ꝓbare.⁊ an poſt quinquenniũ poſſit fiſcus petere
bona tanꝙ inciderint in cõmiſſum.⁊ an ille qui fecit fabricari adul
terinas bullas Mantue ⁊ eas appẽdit petijs pãnorum mantuano
rũ ⁊ eas miſit Rauẽnã poſſit puniri Rauẽne de his q̃ fecit mantue.
¶ Et qđ ſi conuerſabatur Rauẽne. ¶ Et an in criminalibus ha-
beat locum prorogatio iuriſdictionis.

Domini redemptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis his que ĩ ſupra
ſcripto themate narrant ⁊ viſis prouiſionibus ⁊ legi
bus illuſtriſſimi ducalis dñij ſuper p̃io dubio quo
queritur vtrum predicti panni mãtuani qui poſt an-
num.Mcccclv.fuerũt venditi rauenne ceciderint in cõmiſſum ita ꝙ
tam rep̃ti ꝙ̃ nõ rep̃ti vẽdicari poſſint poſt q̃nquẽniũ ſi extant al̃s
1 eoꝝ extimatio.Sẽtio qđ dctã ꝓuiſio ſibi locũ nõ vẽdicet in pãnis
actu nõ reptis ⁊ ẽt poſito qđ pãni actu nõ rep̃ti venirẽt ꝙ poſt q̃n-
quẽniũ vẽdicari nõ poſſent ⁊ ad oſtẽdẽdũ ꝙ ſolũ ſub dicta prouiſio
ne cõprehẽdant panni qui actu reperti fuerũt ptꝫ q̃ dicit prouiſio
edita de anno.Mcccclj.die.xxvij.mẽſis Maij ſolũ ꝓuidet ꝙ panni
mãtuani q reperti fuerint cõducti contra formã dicte ꝓuiſionis ha
beant ⁊ haberi debeãt pro cõtrabãno ⁊ ipſorũ pãnorũ taliter reper
torũ medietas ſit inuẽtoris ⁊ alia medietas diuidat inter p̃fatũ do
minũ ⁊ illos rectores aut officiales ſub quorũ regimine aut iuriſdi-
ctione pãni p̃dicti reperti aut inuẽti fuerint.Sed ita eſt qđ pãni tũc
demum dicũtur inuẽti ſeu rep̃ti q̃ñ fuerũt actu deprehẽſi p.l.ſi bar-
ſatoram.C.de fideiuſ.⁊.l.iij.§.neratius.ff.de acquiren.poſſ.iuncta.l.
2 nũꝙ̃.§.theſaur⁹.ff.de acqui.rerũ do. ¶ Et ideo dicit Ja.de are.et
Cy.in.l.licet.C.de acquir.poſ.ꝙ ſtatutum puniẽs inuẽtum cũ armis
nõ cõprehẽdit niſi illos qui ſunt actu deprehẽſi cum armis ⁊ ſic ca-
pti.ita etiã tꝫ Bar.in.l.j.in prin.in.ix.col.ff.de acqui.poſ.⁊ Bart.et
Bal.in.d.l.ſi barſatorã.⁊ Bal.in.l.item lapilli in fi.ff.de rerum di.
3 ¶ Et iõ ibi dicit ꝙ ſi ſtatutũ ꝙ mulieres inuẽte cum perlis ſoluãt
decẽ nõ incidũt in penam ſʒ fuerint viſe deferre perlas quia oportet
ꝙ fuerint actu deprehẽſe.ita etiam tꝫ Ang.in.l.qui ſeruũ.ff.de ver-
bo.obl.⁊ in.l.ſi fugitiui.C.de ſer.fugi.vbi etiã ad hoc allegat no.per
glo.in.l.j.C.vbi ſena.vel clariſ.⁊ dicit Ang.in.d.l.qui ſeruũ ꝙ etiam
4 ita ſeruat de ↄſuetudine.ꝓpterea dicit ꝙ ſi ſtatutũ punit inuẽtũ lu-
dere ad azardũ nõ puniet ille q fuit viſus in ludo quãuis probetur
niſi fuerit actu dep̃hẽſus.hoc ẽt tenuit quo ad caſum noſtrũ Ang.
in.d.l.iij.§.neratius.⁊ Ludo.ro.in p̃allegata.l.j.in p̃n.ff.de acquir.
poſ.vbi dixit ꝙ q̃uis dici poſſit qđ dictũ ſtatutũ nõ videat conſide
raſſe apprehẽſionẽ ſed inuẽtionẽ delicti q̃ inuentus dicitur qui con
uincitur de delicto.l.j.C.de rap.virgi.⁊.c.j.in fi.de dilatio.⁊ inſti.de
dona.§.alia.ver.p̃ficiunt.⁊.§.ſi.tñ ſm eos quãdo ſtatutum dat pre-
miũ inuentori tũc dʒ intelligi de apprehẽdẽte actu p.d.l.ſi barſato
ram. ¶ Pl⁹ dicit Ludo.ro.in.d.l.j.in p̃n.ff.de acq.poſ.ꝙ putat ꝙ
in practica ſeruaret indiſtincte opi.Cy.⁊ Bar.ꝓpter eoꝝ autorita-
tem Jo.de imo.ẽt in.d.§.neratius.quãuis adducat contra opi.Cy.
⁊ Bar.dictã.l.j.C.de rap.virg.tñ dicit ſe putare ꝙ in practica ſerua
ret opi.Cy.q̃ in penis mitior via ẽ eligeda.l.ſi p̃ſes.ff.de pen.⁊ de
peniten.diſt.j.in.§.pene. ¶ Iſtã opinionẽ etiam quo ad propoſitũ
noſtrũ tꝫ Angel.in.l.nec in ea.§.ius occidendi.ff.ad.l.iul.de adul.⁊
Jo.de platea.in.l.j.C.de teſt.mili.li.x.p ſibi no.p glo.ſi. ¶ Ita ẽt tꝫ
Pau.de ca.in.d.l.j.in prin.ff.de acq.poſ.vbi ſimpliciter trãſit cum
opi.Bar.ibidẽ que videt vera per dcm̃.§.neratius iuncto.d.§.the-
ſaurus.nec obſtat.d.l.j.C.de rap.virg.⁊ dictum.c.primũ.de dila.cũ
5 ſimi.q̃ reſpõdeo ꝙ ratio ſubiecte materie operat ꝙ quãdoqꝫ ver-
ba largius q̃ñqꝫ ſtrictius accipiant.l.ſi vno.in princ.ff.loca.l.inſulã
ff.de p̃ſcrip.ver.l.ſi ſtipulatus.in p̃nc.ff.de vſur.c.cõſtitut⁹.de relig.
domi. ¶ Preterea in.d.c.j.de dilatio.verba ſibi referebant ſolũ ad
iudicẽ quo caſu poſſet intelligi ꝙ deprehẽdat iudex per ꝓbationes
l.ij.cum glo.C.de cuſto.reo.⁊.l.j.cũ ibi no.per Bartol.C.de petitio.
6 bo.ſubla.lib.x. ¶ Quãtũ vero ad ſecũdã partẽ p̃ncipalẽ primi du
bij.ſ.an poſito qđ pãni actu non rep̃ti venirent poſt quinquennium
vẽdicari poſſint ⁊ vt dixi concludendũ eſt qđ nõ vt probat in.l.neqꝫ
⁊ ibi notãt doct.C.de vectig.⁊ cõmiſ.⁊ Bar.in.l.commiſſa.in fin.ff.
de publica.vnde dicit Bart.ibi ꝙ ſi ſtatuto cautũ eſt qđ bona q̃ nõ
fuerũt aſſignata in cataſtro habeant pro publicatis nõ poterũt vẽ
dicari per fiſcũ niſi intra quinquẽnium per.d.l.neqꝫ.⁊ ibi hoc idem
traditur per Bart.qui hoc dicit eſſe valde no.⁊ ſequunt hoc etiã ibi
alij.⁊ Bal.in.l.ij.C.ſi ꝓpter publicas pẽſita.⁊ in rubrica.ff.de rerũ
diui.in.vj.vel.vij.colum.vbi dicit ꝙ ſi fraudata eſt gabella non põt
agi poſt quinquẽniũ per.ĩ.allegata. ¶ Nec obſtat ſi contra p̃dicta
adduceret ꝙ ſaltẽ actu deprehẽſe fuerũt ſeptem vel octo petie pãni
mãtuani tempore regiminis magnifici domini Nicolai Juſtiniani
⁊ qđ ab illo tẽpore citra non eſt lapſum quinquenniũ de quibus pe
tijs pãni deponit Joãnes Baptiſta de caſ.a quo tempore citra nõ
eſt elapſum quinquennium:quia reſpõdeo primo quod dicte petie
pãni fuerũt reſtitute tanꝙ nõ eſſent in ↄtrabãno:⁊ tanꝙ venete ſeu
noſtrane.⁊ ſic in captura pannorũ nõ fuit deprehenſus Jacobus in
crimine:q̃ nõ fuit probatum:ideo non habet locũ dicta lex ⁊ pro-
7 uiſio domini ex dicta captura. ¶ Pro hoc adduco id qđ no.glo.
in.l.ſi prius.ff.de oper.no.nũcia.in verbo egiſſet per quam dicit ibi
Jo.de imo.ꝙ ſi ex forma legis vel alicuius ſtatuti quis dʒ aliquod
p̃miũ ↄſequi ſi egerit tale quid dʒ intelligi ſi egerit ⁊ probauerit.et
pro hoc etiam allegat ipſe id qđ no.glo.j.in.l.j.in p̃nci.ff.ſi quadru-
pes paupe.feciſ.dica.⁊ idem tꝫ ibi in ſi.Ludo.roma.in additionib⁹
nouis.⁊ dicit illud fuiſſe dictum Ang. ¶ Et pro hoc etiam bene fa
cit quod no.glo.in.l.ij.in glo.ſi.C.quod met.cau.⁊ in.l.iiij.in prin.in
glo.j.ff.vi bono.rap.⁊ in.l.j.in princi.in verbo diceretur.⁊ qđ ibi no.
doc.ff.de dolo.⁊ glo.j.in.l.ei cuius.ff.de app.recip.⁊ gl.in.c.j.de his
que ſiũt a maio.par.capi.⁊ in.c.poſt electionẽ.i verbo poſt reſigna-
tionem.⁊ in.c.cum ſuper.cũ gloſ.ij.de cõceſ.prehẽ.⁊ glo.in.c.non eſt
in verbo alleget.de cõſuetu.lib.vj.⁊ quod no.Bart.in extrauagãti
ad reprimẽdum in verbo aſſerit.⁊ ſic cũ ad hoc vt habeat locum di
cta prouiſio ⁊ debeatur premium vt in ea cõtinetur requiratur qđ
fuerint pãni inuẽti deprehẽſi in crimine cõmiſſo per dñm pannorũ
⁊ hoc factum nõ fuit per eum qui inuenit tempore p̃fati domini Ni
colai:q̃ nõ fuit probatũ de crimine:imo pãni fuerũt reſtituti tanꝙ
nõ cecidiſſent in cõmiſſum.igitur nec inuẽtori:nec domino Nicolao
aliquid debet:nec etiam de preſenti aliquis poteſt petere premium
ex eo ꝙ nũc compertum ſit pãnos illos fuiſſe mãtuanos:q̃ panni
nũc actu nõ fuerũt nec ſunt deprehẽſi.⁊ ſic cũ verba ſtatuti nõ cõue-
niant illi apprehẽſioni que tũc facta fuit:nec iſti inuẽtioni que nunc
ſine actuali apprehẽſione dr̃ facta nõ poteſt habere locũ diſpoſitio
dicte prouiſionis.quia vbi non cõueniunt verba legis ibi nõ poteſt
habere locum legis diſpoſitio.l.ita autem.in prin.ff.de adminiſtra.
tuto.l.iiij.§.toties.ff.de damno infec.c.ad noſtram.el.ij.de iureiu.⁊
ſic ex prefato ſuperiori fundamento tollitur iſtud obiectum.Acce-
dit per verba dicte ꝓuiſionis loquẽtia de inuẽtione debẽt intelligi
cum iuris effectu.l.j.§.hec verba.ff.quod quiſqꝫ iur.l.nõ putauit.§.
nõ q̃uenis.ff.de bono.poſſeſ.cõtra tab.cum ſimi. ¶ Preterea põt
dici quod nõ eſt probatum ꝙ ille ſeptem vel octo petie pãni fuerũt
de pãnis mãtuanis:quia ad hoc probãdum producitur atteſtatio
dicti Joãnis Baptiſte.⁊ poſito ꝙ eius dictũ intelligeret de pãnis
mãtuanis:tamẽ q̃ ipſe nõ deponit quod viderit ⁊ cognouerit eos
eſſe mãtuanos:ſed dicit ꝙ hoc comprehendit ex ſermonibus Ber-
nardini

nardini ⁊ Jacobi.⁊ ſic deponit d aſſertiõe dicti Jacobi extraiudicia
lique dicitur facere indicium:vt no.in.l.capite quinto.ff.de adult.ſʒ
8 ad hoc vt vnũ indiciũ dicatur eſſe probatũ requiritur ꝙ ſit ꝓbatũ
per duos teſtes conteſtes:vt not.glo.reputata ſingularis in.l.ſi.⁊ ibi
no.Bar.⁊ alij.C.fami.herciſ.⁊ Ang.in aut.de teſta.impfe.poſt pri
cipium vbi ponderat ibi eſſe de hoc aliã gl.not.Jnn.in.c.ſicut.de ſi-
mo.⁊ Ang.in.l.ſi.in prin.ff.qđ me.cauſa.⁊ Bal.in.l.ij.in princ.ff.de
excuſa.tuto.⁊ in.l.cum citra.C.de iure dotiũ cum ſimi.ergo nedũ qđ
dictus Joannes baptiſta plene probet:ſed nec etiam facit indiciũ.
9 ¶ Deniqꝫ ad diminuendũ fidem iſtius teſtis facit:quia videt par
ticeps criminis.aſſerit enim ſe exercuiſſe in dicta ſocietate pãnoꝝ in
q̃ hʒ qđ ipſe atteſtatur intelligebat eſſe de hmõi pãnis mãtuanis.er
go nõ eſt integer teſtis.c.veniens.el.j.de teſti.l.ſi filiũ.cũ ibi no.C.de
lib.cauſa.⁊ in.l.quoniã liberi.C.de teſti.⁊ per Bart.in.l.j.§.ſi ſeru⁹.
10 cum ſimi.ff.de queſtio. ¶ Super alio dubio principali quo querit
vtrũ dictus Jacobus lanoſus debeat puniri rauẽne ꝓpter aſſertas
bullas falſas quas mãtue fabricari fecit vt pãnos mãtuanos bulla
ret quos mittere voluit rauẽnã vt ibidem venderent ⁊ breuiter dico
pro hoc eum non debere puniri rauẽne pro his vcꝫ que vt dictũ eſt
mãtue ꝑpetrata fuerunt.ad hoc oſtendendum p̃ſuppono ꝙ ꝓ eo qđ
cõmiſſum eſt delinquendo in ciuitate vna puta mantue dʒ attẽdi lo
cus vbi cõmiſſuʒ ⁊ nõ alius locus puta ciuitas rauẽne etiã ſi ad illũ
alium locũ vcꝫ rauenne ordinabat exitus delicti.vnde ſi ſtatutũ pu-
nit ſagittantẽ cõtra aliquẽ ⁊ aliqs exiſtẽs in certo loco ſagittauit ti-
tium exiſtẽtẽ in alio loco debebit attẽdi locus vbi erat ſagittans.ita
inquit Bar.in.l.libelloꝝ.in prin.ff.de accuſa.in.iij.col.in verſ.quero
quid ſi aliqs exiſtens in platea vbi ad hoc alleg.no.p Pet.⁊ Cy.in
11 l.j.C.vbi de poſſeſſione agi op. ¶ Unde ẽt Bal.in.c.j.§.iniuria.de
pace iura.ſir.in.v.col.in verſi.queſiuit Jaco.but.⁊c.vbi q̃rit ſi ſtatu-
to cauet ꝙ iudex de maleficio ĩquirat in loco maleficij ⁊ ↄtingit ꝙ ti
tius in vno territorio fuit captus in alio ſpoliatus qs dicet loc⁹ ma
leficij ⁊ concludit ꝙ eatenus quatenus in territorio ſuo eſt cõmiſſuʒ
poterit qs dicere eſſe cõmiſſum delictũ in ſuo territorio.nã ſm eum
delictũ hʒ plures ptes diuiſibiles ⁊ iuriſdictio ⁊ pena diuiſionẽ reci
piũt.l.ſi cõis ſeruus meuſ ⁊ caſtrẽſis peculij.§.ſi.ff.de ſtipula.ſeruo
rum.⁊.l.apud antiquos.C.de fur.vnde cõcludit ꝙ de captura ſoluʒ
poterit inquiri in loco ſeu territorio vbi captus fuit non aũt poterit
ibi inquiri de ſpoliatione. Jllam.q.etiã reaſſumpſit pleni⁹ Pet.de
anch.in repetitiõe.c.poſtulaſti.in.ij.q.de fo.cõpe.nam ibi querit qđ
ſi caius cepit ⁊ ligauit titiũ in diſtrictu alicuius ville ⁊ eum duxit in
aliã villam ⁊ ibi euʒ veſtibus ſpoliauit querit qs iudex dictarũ villa
rum erit iudex dicit ꝙ ſm Jaco.bu.dʒ attendi locus in quo captus
fuit quia tũc priuat⁹ fuit naturali poteſtate.ſic videmus in feris ani
malib⁹ que tũc noſtra ſiũt cũ ea naturali poteſtate ſeu libertate pri
uamus.l.iij.in ſi.cũ duabus legibus ſequentibus.⁊.l.in laqueũ.ff.de
acq.re.domi. ¶ Pro hoc etiã adducit.§.ſi ab hoſtib⁹.in ſi.inſti.q-
bus mod.ius pat.poteſta.ſol.vbi captus ab hoſtib⁹ etiaʒ anteꝙ̃ de
ducat ad locũ hoſtiũ ⁊ etiã adhuc manens in romano ſolo ſeruus ſit
⁊ indiget poſtliminio vt ibi ⁊.l.iiij.⁊.l.in bello.ff.de capti.vnde dicit
capturã eſſe attendendã.⁊ qđ ex ſequenti deductione continuata non
alterat delictũ.ꝓ hoc etiã adducit ꝙ dʒ inſpici animus delinquẽtis
l.q iniuria.in prin.ff.de fur.cũ ergo in villa capere fuerit animus de
linquendi ⁊ ibi fuerit captura hominis ac rerũ ibi dicit delictũ con
ſummatũ.facit.l.q̃ñ mlta facioꝛa.C.ad.l.iul.de vi.⁊.l.j.§.idẽ labeo.
ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ qđ no.in.l.iij.§.ſi qs aũt viſis.eo.ti. ¶ Pro hoc ẽt
allegat q̃ in delictis dʒ attendi initiũ.l.⁊ ſi amicis.⁊.l.qđ ait lex.in
ſi.ff.de adulte.⁊ ita ↄcludũt Jac.but.in dicta diſputatiõe.⁊ Pet.de
12 anch.i.d.c.poſtulaſti. ¶ Nec obſtat ſm eos ꝙ ſi titius exiſtẽs Flo
rentie mãdauit ſempronio vt occideret caiũ in ciuitate Peruſij:de-
mum ſempꝛoni⁹ vigore mandati occidit caium in ciuitate Peruſij
dʒ mandãs puniri Peruſij quia vr̃ deliquiſſe in ciuitate ad quã or
diabat executio mãdati.l.iiij.§.hoc aũt edicto.⁊ ibi no.bar.ff.vi bo.
rap.⁊ no.Bar.i.l.ſi vt ꝓponit.ff.de fideiuſſo.⁊ in.l.nõ ſolũ.§.ſi mã-
dato.in.ij.col.ff.de iniur.⁊ Bal.in.l.ſi.in prin.C.ſi a nõ cõpe.iudi.et
in.l.nõ ideo minus.in.vj.col.C.de accuſa.⁊ Moder.in.c.ſi.de homi-
ci.lib.vj.q̃ rñdet ꝙ in q̃ſtione prime dicta principiũ.ſ.captura p-
ſone cũ rebus haberi poterat ꝓ derelicto pfecto ⁊ cõſummato ſʒ q̃ñ
mãdat vt homicidiũ cõmittat añꝙ̃ ſit cõmiſſum homicidiũ nõ po
terat dici cõmiſſum ⁊ cõſummatũ eẽ delictũ.cũ mãdans teneat non
ex mãdato ſʒ ex delicto poſtea ſubſecuto.l.ſi qs vxori.§.neqꝫ v̄bo.ff.
de fur.l.itẽ apud labeonẽ.§.ſi curauerit.ff.de iniur.not.in.§.ope.in-
ſti.de oblig.que ex delic.naſcũ.ſic ergo i.q.ꝓpoſita bullas fabricari
fecit Jacobus mãtue ⁊ ibi eas fecit affigi dictis petijs pãnoꝝ.quã-
tum eſt ergo eo reſpectu ꝙ fabricari fecerit illas bullas ſub ĩſignijs
veronẽſibus ⁊ illas appendere pãnis mãtuanis ſaltẽ hoc ſine du-
bio fuit cõſummatũ ⁊ perfectũ in ciuitate Mãtue ⁊ per ↄñs nõ po
teſt dici ꝙ de eo debeat puniri ac ſi fieri feciſſet Rauẽne quia illud ẽ
ꝙ ſtãs per ſe iuxta.l.lege cornelia.l.ultima.ff.ad.l.cor.de fal.iuncta
l.nõ ideo minus.ff.de accuſa.vnde cũ ad hoc vt illud ſit delictũ non
ſit neceſſe expectare ꝙ aliud ſequatur nõ attendimus locum in quo
poſtea aliud exinde in alio loco ſubſecutũ ſit puta rauenne in quẽ lo
13 cũ pãnos trãſmiſſos fuiſſe dr̃. ¶ Pro hoc bñ facit qđ no.Bal.in
d.l.nõ ideo minus.in.vj.q.in ſi.dum dixit qđ ſi q̃ñ qs exiſtens ſlorẽ-
tie mãdat vt occidat aliquis Peruſij veniret puniendus aliqua pe
na pro ſolo mandato abſqꝫ eo qđ ſubſeq̃ret homicidiũ diceret hoc
caſu delictũ reſpectu dicte pene eſſe cõmiſſum in loco in quo mãda-
tum factum fuit:⁊ ita etiã de mente Bar.in.d.l.⁊ ſi amicis.per illũ
tex.nec iſto caſu loquitur Bar.in.d.l.quod ait.vñ ſtante confeſſione
Jacobi eo mõ quo tranſmiſſa eſt.ſ.ꝙ fecerit fieri dictas bullas in ci
uitate Mãtue per dictũ hieremiã aurificẽ cum quibus bullis bulla
ri fecit ſemel ſeu bis certas petias pãnoꝝ mãtuanorũ q̊s pãnos ſic
bullatos deinde miſit rauẽnã ſer Bernardino non video dici poſſe
ꝙ ipſe Jacob⁹ debeat puniri Rauenne pro his q̃ fecit ſeu fieri fecit
14 mãtue. ¶ Nam delinquens põt pro delicto puniri in loco cõmiſſi
delicti ⁊ in loco domicilij.l.j.cũ glo.⁊.l.ij.C.vbi de crimine agi op.⁊
in.c.fin.de fo.cõpe.nec ſufficit ꝙ in loco ↄuerſetur:ſed requiritur qđ
ibi habitet quo ad hoc vt poſſit conueniri pro his que alibi geſſit ꝑ
id quod habetur in.l.heres abſens.§.proinde.ff.de iudi.cũ ibi not.
ꝑ gl.⁊ Bar.ibi in ſi.dũ loquitur de ſcholari qui in loco vbi cõuerſa
tur rõne ſtudij põt cõueniri ſolum pro his que ibi geſſit nõ pro ge-
15 ſtis alibi.⁊ probat in.l.ij.C.vbi ſena.vel cla.put ibi in litera habe-
tur copula in vltima pte que eſt vera litera vt etiã firmat Ja.but.et
Bal.in.d.l.j.C.vbi de crimi.agi opoꝛ.⁊ dicit Jo.an.i.c.ex pte.de fo.
cõpe.qđ cõmuniter habetur litera copulatiue in.d.l.ij.⁊ ſic ibi ẽ tex.
pro iſta opi.⁊ hoc ſaltẽ ꝓcedit q̃ñ ex cõiecturis appet ꝙ ille qui ibi
plurimum cõuerſatur non hʒ animũ ibi perpetuo manendi.⁊ iſtam
partẽ etiã videtur tenere Hoſt.⁊ Jo.an.in.c.qđ clericis.de fo.cõpe.
⁊ ibi expreſſe Jo.de imo.ita etiã tenet Jo.de imo.in.c.dilectus.el.ij.
de reſcrip.vbi inquit ꝙ dʒ diſtingui aut queritur an ille qui frequen
ter conuerſatur in loco cõueniatur pro his que alibi geſſit ⁊ nõ p̃t ꝑ
no.in.d.l.heres abſens.aut pro his que geſſit vbi conuerſatur:⁊ tũc
ſec⁹ per ea que legunt ⁊ no.in.d.l.ij.C.vbi de crimi.agi opoꝛ. ¶ Nec
ſm eum obſtat ſi diceretur ꝙ fruſtra attenditur frequẽs cõuerſatio
quo ad ea que ibi geſſit cũ abſqꝫ aſſidua ↄuerſatiõe pro illis debeat
ſeruari forum:vt in.d.c.ſi.de foro cõpe.quia rñdet ꝙ imo nõ eſt fru-
ſtra q̃ q̃ñ cõtraxit ſcholaris vel mercator in loco vbi non cõuerſat
ſolũ poterit cõueniri pro his que ex expreſſa vel tacita conuentione
partium debuiſſent adimpleri tpe cõtract⁹ nõ pro alijs explicãdis
poſtea.vt declarat Bar.in.d.§.ꝓinde.ſed ſi in loco ↄuerſabat pote
rit cõueniri pro his que etiã nõ debebãt expediri tpe cõtractus ſed
poſtea dũmodo cõueniatur pro his que ibi geſta ſunt.⁊ hanc partẽ
etiã amplectitur Jo.de imo.in.l.ex facto proponebat.de here.inſti.
16 ¶ Nõ obſtat ſi dicebatur ꝙ Jacobus ꝓrogauit iuriſdictionẽ ma-
gnifici dñi ptãtis Padue q̃ etiã poſito ꝙ aliquid egiſſet Jacobus
corã dño ptãte per quod al̃s dici poſſet induci ꝓrogationẽ iuriſdi-
ctionis.tñ nullis modis põt rñderi.primo ꝙ quãdo nõ producitur
libellus accuſationis ſʒ inquiſitionis formate per iudicẽ nõ hʒ locũ
ꝓrogatio nõ ſui iudicis que cadit inter ptes litigãtes:vt no.conclu
dit Jnn.in.c.ad petitionẽ.de accuſa.⁊ Bal.in.d.l.j.i ſi.C.vbi de cri.
agi opoꝛ.⁊ in.l.j.C.ad legem corne.de ſica.⁊ in.l.ſi qui ex conſenſu.in
ij.colum.C.de epiſco.audi.⁊ Specu.in titu.de competen.iudi.adi.
§.j.verſicu.ſed nunquid in iudicem vbi abſolute tenuit quod in cau-
ſa criminali nõ habeat locum prorogatio per dictam.l.ſi qui ex cõ
ſenſu ſed ſaltem in cauſa inquiſitionis videtur hoc verum per ratio-
nes redditas per Bal.in dictis locis. Preterea cum error etiam iu
ris ſeu imperitia ſint impedimẽto quominus poſſit dici eſſe per Ja
cobum prorogatam iuriſdictionem.l.ſi per errorem.et ibi not.ff.de
iuriſdictiõe omniũ iudicũ.⁊.l.ij.in principio.ff.de iudi.⁊ quod Ja-
cobus eſſet iuris ignarus probabitur ex doctrina tradita per Bar.
in.l.nõ fatetur.ff.de confeſſis.⁊ per Ange.in.l.plagij.C.de plagiari.
cum ſimili.Ex quibus omnibus concludo quod non ſumus in caſu
pene cõtrabanni de qua loquitur dicta prouiſio.⁊ quod pro his que
per dictum Jacobum Mãtue geſta ſunt non poteſt contra eum in-
quiri in ciuitate Rauenne. Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxvij.

1 ☞ Inter patrem ⁊ filiũ emancipatum poteſt vnuſquiſqꝫ contra-
ctus perfici.2.
3 Juramentũ operatur vt firma ſit obligatio inter patrem ⁊ filium.
4 Juramentum appoſitum ſuper actu producente naturalem tãtum
obligationem reddit eam efficacem.
6 Juramentum appoſitum facit vt defectus inſinuationis nõ obſtet.
7 Quando contractus eſt celebratus coram poteſtate ſufficit pro inſi
nuatione.
8 Inſtitutio facta a patre de re propria filij eſt nulla.
9 Adiectiuum deſcriptis ⁊c.
10 Quãdo copula cadit inter duo adiectiua ſeu inter duas qualitates
an referatur ad diuerſa.
11 In fideicommiſſo vniuerſali reſtituendo non veniunt ea que heres
aliunde acquiſiuit.13.14.
12 Quãdo expreſſe pater vult grauare per fideicõmiſſum filiã ĩ dote.

15 An casu isto fideicommissum possit detrahi de trebellianica.
16 Alternatiua facit libellum esse rejiciendum.

¶ Consilium.ccxvij.

¶ An obligatio facta cū iuramēto inter patrē ⁊ filiū valeat ⁊ an donatio vel concessio reciproca egeat insinuatione.⁊ an iuramentū suppleat defectum insinuationis et an fideicōmissum iniunctum heredi intelligatur comprehendere bona que a testatore obuenerāt heredi aliunde quā ex testō etiam si illa in testamēto reliquit heredi.⁊ si heres est presens testamento videatur acquiescere dispositioni facte p testatorē de re heredis.⁊ si vltima substitutio fideicōmissaria est facta ad pias causas:prima vero nō:possit detrahi trebellianica aduersus primum fideicōmissarium.⁊ institutio filij in re propria filij in qua pater habet vsumfru.non valet.

Domini redēptoris nostri iuocato suffragio. Pōderatis his q̄ i themate narrāt ac statutis testamētis alijsqꝫ scripturis mihi trāsmissis ḋ qb⁹ i themate fit mentio ⁊ omissis nō necessarijs breuiter sentio nō posse dictos filios quōdā Petri boni oliꝫ marci abbonis petere aut ꝯseq ex aliquo iure fideicōmissi ꝯtēti in testō dicti marci ꝯ dictas dñas Clarā ⁊ Helisabetā filias ⁊ hr̄des quōdā Baptiste quōdā zāmarci olim dicti marci abbonis bona dicto zāmarco assignata in partē vt constat in dicto instrumēto diuisiōis ⁊ assignatiōis celebrate inter dictos Marcū patrē ⁊ zāmarcū ⁊ Petrū bonū ipsius Marci filios p̄sertim ex infra scriptis.ad quod ostendendum p̄sup
1 pono valuisse dictā assignationē factā dicto zāmarco p dictū ei⁹ patrem put in dicto instrumēto diuisiōis ⁊ assignatiōis inter viuos facte cōtinet:tuꝫ quia dictus zāmarcus erat emācipatus ⁊ inter patrē ⁊ filiū eius emancipatū potuit vnusquisqꝫ cōtractus pfici.l.si emācipatis.C.si qs alteri vel sibi.l.ij.C.de inoffi.dona.tū ēt qꝛ si nō fuisset emancipatus.tū quia illa assignatio nō est tanqꝫ mere donatiōis sꝫ qꝛ dictus zāmarcus ꝯsensit patri disponenti de rebus acquisitis per dictū zāmarcū ex eius opera ⁊ industria ⁊ etiā liberauit dictū marcū eius patrē ab omni eo qđ petere posset ab eo occasione bonoꝝ quondam matris ipsi⁹ zāmarci ⁊ dotium cuiuscūqꝫ vxoris vel nurus sue
2 ideo inter patrē et filiū etiā in patria potestate existētē fieri potuit sicuti etiā fieri pōt donatio a patre filio qñ nō est mera ⁊ pura donatio sꝫ remuneratoria.vt no.in auē.si parēs.C.de inoffi.test.⁊ plene p Bar.in.l.fratre a fratre.ad fi.ff.de cōdi.indebi.et in.l.si qs p eo.§.j.ff.de fideius.⁊ similiter emptio ⁊ vēditio in qua hincinde aliquid dat celebrari pōt inter patrē ⁊ filiū in potestate qñ fieret palā ⁊ bona fide vt quia fieret corā iudice put fctā fuit dicta diuisio.vt notabiliter declarat Bar.in.d.l.frater a fratre.in vltima chart.in ver.iij.quero qd in contractu emptionis ⁊c.⁊ quo ad ea que gerebant inter dictos duos fratres dato etiā ꝙ fuissent in potestate patris adhuc mediāte autoritate ⁊ ꝯsensu pr̄is ppter bona aduētitia filioꝝ valuisset id qđ inter dictos fratres cū cōsensu patris actū esset p no.p gl.⁊ doct.
3 in.l.j.in prin.ff.de auto.tu. ¶ Preterea virtus iuramēti p̄stiti i dicto cōtractu operat vt firme oīno essent dicte conuentiones inter patrem ⁊ filiū adeo ꝙ eis stare oporteat qꝛ iuramētū operat vt firma sit obligatio etiā inter patrem ⁊ filiū in eius potestate existentē vt pbatur in.c.cū iuramēto.⁊ ibi not.doc.maxime moderni de hom.⁊ in c.quāuis.de pac.in.vj.⁊ firmat clare Bal.in.l.fi.C.pro dona.in ver.sed qd si fuit inter patrē ⁊ filiū prestitū iuramētū ⁊c.p rationem ibi redditā per eū.⁊ idē firmat Bal.in repeti.l.ij.ff.de iureiu.i.xix.charta magna.⁊ ita est de mēte Jo.an.in addi.Spe.in ti.de teste.§.j.ver.pone filius ⁊c.⁊ do.Abb.sicu.in.c.cū cōtingat.in pe.col.de iureiur.idē tenere vr̄ ⁊ etiā Bal.in.l.si donatione.in.j.col.C.de colla.in ver.sꝫ qd si pater.⁊ ita etiā consuluit Bal.in suo consi.incipiente ad euidentiā premittendū est ⁊c.pro quo etiā facit qꝛ ex contractu celebrato inter patrē ⁊ filiū in patria potestate existentē nascit saltē fine du
4 bio naturalis obligatio vt.d.l.frater a fratre.sed iuramētū appositum super actu producente naturalē tantū obligationē reddit eā efficacem vt no.Bar.in.l.si quis pro eo.in prin.in sexto mēbro.ff.de fideius.ergo ita esse dꝫ in proposito. ¶ Nec infringi possunt conuentiōes de quibus in dicto instrumēto diuisiōis si obijciat ꝙ fuit donatio quedā excedēs summā quingentoꝝ aureorū in qua requiritur insinuatio iuxta.l.sancimus.C.de dona.iuncta.l.pe.eo.ti.quia rñdeo ꝙ ista nō pōt dici donatio exigēs dictā insinuationē sed poti⁹ quedam trāsactio ad quā ineundā deuentum est propter controuersias subortas inter dictū patrem ⁊ filios ⁊ etiā ad euitandas discordias lites ⁊ scandala inter dictos fratres put narrat in diuersis ptib⁹ di
5 cti instrumēti. ¶ Et nō requirit ad essentiā valide trāsactionis qđ iam mota sit lis super qua fuit trāsactio sed satis est qđ de fcō extra iudiciū sit cōtrouersia ⁊ sic sit suspicio future litis vt est tex.in.l.ij.et ibi no.doc.C.de trāsac.⁊ no.in.l.j.ff.de trāsa.⁊ no.Bar.in.l.causas.C.de transactio.est etiā attēdendū qđ in dicta diuisione venerint ēt bona dicti zāmarci que nō minoris erant estimationis q̄ id qđ per dictā trāsactionē zammarcus acquisiuit.obligarunt etiam se dicti zāmarcus ⁊ Petrus bon⁹ patri ad aliqua onera ⁊ liberarunt etiā patrem a nōnullis obligationibus pro dicta assignatione eis fcā.et ideo nō est tractandū de insinuatione per id qđ hr̄ in.l.aquili⁹ regulus.cū glo.⁊ in.l.pe.§.j.ff.de dona.⁊ p no.p Jo.an.in addi.Spe.i ti.de instr.edi.§.porro.in pe.⁊ vlti.col.in versi.fuit et alia questio de facto.⁊ Guil.de cu.i.l.illo.C.de sacrosan.ecc.⁊ ibi Bal.⁊ Sali.⁊ Old.in consi.cxxxix.incip.ad habendā aliqualē notitiā ⁊ albericus de rosate ⁊ Sali.in.l.fi.C.de pac.⁊ Ang in.l.hereditariū.ff.de bo.auto.iudi.pos.⁊ in.d.l.sancim⁹.⁊ in.l.cū multe.in prin.C.de dona.añ nup.⁊ consuluit Ang.in cō.clxxx.incip.in christi nomine in questione ver
6 tēte inter antoniū ⁊c.in vers.venio ad tertiū. ¶ Posset etiā dici ꝙ iuramētū appositū faciat vt defectus insinuatiōis nō obstet p not.p Jo.an.in.d.§.porro.in pe.col.i ver.sed qd si renūtiās iurauit ⁊c.⁊ Fede.de sen.in cōsi.cclxxxj.incip.casus talis est statuto cauet ꝙ si donatiōes ⁊c.⁊ Ang.in.d.l.sancim⁹.⁊ Bal.in.d.c.cū cōtigat.i.vij.col.⁊ idē tꝫ ibi Jo.de imo.in decimo mēbro de iureiur.⁊ idē ibi dñs Abbas in.xvj.col.⁊ Ang.in cōs.xcij.incipiēte cū lis ⁊c.⁊ dominus Abbas in sua disputatione incipiente stāte statuto ciuitatis senarū ⁊c.per id qđ habet in.d.c.cū ptingat.⁊ in.d.c.quāuis.⁊ in aut.sacramēta puberū.C.si aduer.vē.cū si.⁊ p alias rōnes redditas per eos in dictis locis quas non expedit referre propter alia fundamēta su
7 perius adducta. ¶ Et etiā quia posito ꝙ requireret insinuatio pt dici ꝙ illa interuenit quia dictus cōtractus fuit celebratus corā magnifico dño potestate loci ⁊ illud sufficit pro insinuatione.l.omnis ⁊ ibi no.Bar.⁊ alij.C.de testa.l.fi.C.de pđis curia.lib.x.l.ij.⁊ ibi no.Bal.C.de diuer.rescrip.⁊ no.Bar.in.l.modestin⁹.ff.de dona.⁊ Jo.
8 de imo.in.d.c.cū cōtingat.in decimo membro. ¶ Secundo psuppono ꝙ quādo filius instituit heres a patre in re ppria ipsi⁹ filij institutio in dicta re ppria filij est nulla etiā si talis res ptineret ad filium quo ad proprietatē tantū.⁊ quo ad vsumfructū ptineret ad patrē testantē.ita determinat Bal.in.l.scimus.in prin.C.de inoffi.test.in quarta qstione per id qđ habet in.l.ppias.C.de leg.⁊ in.l.an ea res.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊ dicit ipse ꝙ non obstat ꝙ vsusfructus esset patris quia rñdet ꝙ cū finiat morte testatoris nihil operat tale relictum.l.vxor patrui.C.de lega.l.qđ in rerū.§.i.ff.de leg.i.ita etiam in effectu voluit Bal.⁊ Joā.de imo.in.l.suus quoqꝫ.in principio.ff.de hered.inst. ¶ Tertio psuppono qđ in dicta institutione facta per Marcū de filijs suis cōprehendunt nedū bona assignata in parte filijs:sed etiam illa que nō fuissent in instrumento diuisionis assignata in parte filijs dūmodo fuerint descripta seu quouis modo cōprehensa in dicto instrumēto diuisionis vt probat ex verbis testamēti dum dicit in alijs aūt meis bonis mobilibus ⁊ immobilib⁹ iurib⁹ ⁊ actionibus assignatis in partem dictis filijs meis ⁊ descriptis cōprehensis declaratis ⁊ specificatis in dicto instrumēto assignatiōis rogato per ser Bartholomeū de bassano ipsos filios meos heredes
9 meos vniuersales instituo. ¶ Nā illud adiectiuū descriptis ⁊c.positū post illud adiectiuū assignatis mediāte copula ⁊ operat augmētū institutionis.vt videant filijs relicta etiā bona que nō fuerūt assignata filijs in diuisione dūmō fuerint descripta seu cōprehēsa in dicto instrumēto:quia duo adiectiua apposita cū copula qñ psit referri ad diuersa subiecta ⁊ sum⁹ in materia fauorabili vt in legato vel institutione facta in vltima volūtate fit interpretatio vt sequēs adiectiuum cum copula sit adiectū vt augeat relictū ⁊ ad aliud subiectū in dubio referat quā ad illud subiectū ad quod referat pcedens adiectiuū per.l.ea tamē adiectio.ff.de leg.ij.⁊ qđ ibi Bar.⁊ ita notabiliter determi.Ant.de but.⁊ Jo.de imo.i cle.in plerisqꝫ.de elec.ita supplētes no.p Bar.in.l.is q ducēta.§.vtrū.ff.de reb.dub.Et idē vult Bal.in.l.j.in pn.ff.de iusti.⁊ iur.Et pro hoc adducit id qđ voluit Jaco.bu.in sua dispūta.de artificib⁹ artis lane in qua concludit ꝙ si testator dixit lego cētum his q sunt doctores in legibus ⁊ doctores in medicina nō requirit ꝙ petens legatū sit doctor in vtraqꝫ facultate
10 quia in materia fauorabili qñ copula cadit inter duo adiectiua seu inter duas qualitates.Et nō cōstat expresse vel ex cōiecturis ꝙ illa duo adiectiua seu ille due qualitates sint adiecta vel adiecte respectu vni⁹ ⁊ eiusdē substantiui an vero respectu diuersoꝝ tūc in dubio referri ad diuersa:si hoc fieri potest vt sic augeat quia illa ē natura copule vt dixi. ¶ Ad hoc etiā bene facit qđ no.Bar.in.l.gallus.§.ēt si parēte.ff.de liber.⁊ posth.dū allegat dictā.l.ea tū adiectio.Et qđ no.Bar.in.l.questiū.§.fi.ff.de fundo instru.in ver.tertia questio est ⁊c.Et sic in dicta institutione potuerūt cōprehendi plura que nō fuerūt assignata dictis filijs in diuisione vt quedā credita ⁊ actiōes ⁊ quedā alia que nō fuerant etiā specifice alteri in dicto testamento legata:vt ex instrumenti inspectione colligit. ¶ Itē in dicta institutione in effectu veniūt oīa alia bona ⁊ iura que habebat testator tempore mortis de quib⁹ aliter nō prouidisset quāuis dixerit in dcō testamento ꝙ volebat filios esse tacitos ⁊ cōtentos illis bonis in dctō instrumēto comprehēsis.l.j.§.si ex fundo.⁊ l.si ga ita heres institutus fuerit excepto fundo.ff.de here.insti.Et p ea que plene no.doc.magis cōiter in.l.qties.§.si duo.eo.tit.Et maxime cū hoc casu nulli essent proximiores dicto Marco in successione etiam ab intestato

ꝙ dicti

ꝙ dicti zāmarcus ⁊ Petr⁹ bonus istituti. ¶ Istis sic p̄suppositis
11 dico ꝙ bona assignata dicto zāmarco nō sunt subiecta restitutioni fideicōmissi:quia in fideicōmisso vniuersali restituendo non veniunt ea que heres aliūde acquisiuit quā ex testō etiā si a testatore acqsiuisset vt.l.sequens questio.⁊ ibi no.ff.de leg.ij.⁊.j.comprobabo.⁊ lꝫ tex.in.d.l.si sequens.nominatiꝫ dicat ꝙ fallit si spāliter sit grauatus qs ad restituendū illas tales res p fideicōmissuꝫ.tñ rñdeo primo ꝙ specialiter ⁊ nominatim nō fuit zāmarcus grauatus per fideicōmissum de restituēdo bona sibi in partē assignata ex dicta diuisiōe fctā inter viuos sꝫ factis pluribus legatis dicto zāmarco ⁊ institutiōe dictorū duoꝝ filioꝝ in oībus alijs bonis ⁊ iuribus designatis i partē dictis suis filijs ⁊ descriptis ac specificatis in dicto instrumēto diuisionis ⁊ assignationis successiue substituit dictos filios adinuicē si alter eorū decederet sine descendentibus masculis vel eoꝝ descēdētes similiter decederent qbus casibus substituit superuiuētē ⁊ post ipsum ei⁹ liberos masculos.vnde in dicto fideicōmisso sic simpliciter relicto non debent venire ea que aliunde obuenerūt dicto zāmarco quā ex testō ⁊ sic nō debēt venire ea que iam irreuocabiliter erāt effecta sua ex dicta transactiōe vel assignatiōe p dictā.l.si sequēs. ¶ Et cōprobatur quia videm⁹ ꝙ si pater filiā institutā grauauit vt p fideicōmissuꝫ restitueret titio id qđ ex bonis patris ad eā puenisset nō cōprehendet in dicto fideicōmisso dos quā pater i vita dederat filio vt est text.i.l.a filia.in prin.ff.ad treb.Et in pposito nostro pbat vrgētissime text.in.l.lucius.§.maritus.ff.ad treb.vbi si marit⁹ vxorē heredē instituit in certa quota hereditatis ⁊ plura alia pticulariter titulo legati vel fideicōmissi pticularis reliquit ⁊ inter alia legauit ei dotē quaꝫ ab ea acceperat postq̄ dictā vxorē grauauit p fideicōmissum vt dictā ptē hereditatis in qua eā istituerat ⁊ quecūqꝫ ei legasset restitueret post mortē filio cōi querebat an vxor teneat p fideicōmissuꝫ restituere doteꝫ.⁊ rñdet iurisconsultus ꝙ non nisi aliter manifestū esset testatorē de dote sensisse.⁊ casu quo etiā constaret eū de dote sensisse adhuc nō tenebit vxor illā restituere nisi quarta trebellianica quā ipsa est retētura ex restitutione fideicōmissi sit equiualēs doti.ecce ergo ꝙ p illa generalia verba si ⁊ quecūqꝫ ei legasset nō vr̄ testator sensisse de dote que alio iure ptinebat ad ipsaꝫ vxorē heredē quā ex testō quāuis ēt dotē ipsam maritus legasset et nihilominus relictū dotis factū vxori ibi valuit propter cōmodū repꝛesentatiōis qđ affert vxori cui al's nō fuisset dos restituenda nisi post annū.l.j.iuxta prin.ff.de dote p̄leg.⁊.§.sed si vxori.insti.de lega.multo magis in casu nostro dicēdū est ꝙ tale fideicōmissum non referat ad bona q̄ spectabāt ad zāmarcum ex instrumento transactionis cū verba fideicōmissarie substitutionis non fuerūt ita lata sicut fuerunt in casu dicti.§.maritus.et in casu nr̄o institutio facta de zāmarco quantū est respectu rerū sibi in trāsactionē assignatarū fuit nulla vt.s.pbaui.sed in casu dicti.§.maritus.legatū dotis factū vxori fuerat validū propter cōmodū representationis vt dixi.itē in casu nostro quarta trebellianica detrahēda p dictas mulieres nō ascenderet ad quātitatē ⁊ valorē rex assignatarum dicto zāmarco in instrumēto transactionis. ¶ Ad fortificatio
12 nem pdictoꝝ accedit id qđ no.Jo.an.in addi.Spec.in tit.de instr.edi.§.vt aūt.in additione inci.sed incidit.⁊ Bal.in.l.qñ nouella.C.de inoffi.test.⁊ Jo.de imo.in.d.§.maritus.vbi volūt ꝙ etiā qñ expsse pater voluisset grauare p fideicōmissum filiā in dote posset qten⁹ dos esset vltra legitimā si pater a principio fuerat stipulatus doteꝫ solu.matri.reddi ipsi soli patri:secus si nō fuisset stipulat⁹ sibi soli reddi:quia non posset p fideicōmissum p̄iudicare filie in iure dotis sibi acquisito.l.quoties.ff.sol.matr.⁊ ita declarāt ⁊ modificāt no.p Bar.i.l.si.§.filie.cū simi.ff.de leg.ij. ¶ Et p p̄dicta appet nō obstare id qđ habet in.d.l.sequēs qstio.in fi.dū text.dicit ꝙ lꝫ in fideicommisso vniuersali iniuncto vxori p̄stitute nō veniat id qđ marit⁹ vxori constante matrimonio donauerat:tñ fallit si marit⁹ hoc nominatim expssisset.s.ꝙ vellet dctās res donatas venire in fideicōmissum quia tunc venient quāuis ea obuenissent vxori aliunde quā ex testamento:quia rñdeo qđ in casu nostro testator nō dr̄ nominatim in fideicōmissum deduxisse bona assignata zāmarco in instrumēto trāsactionis vt probatur in.d.§.maritus qui tex.profecto questionē nostrā euidēter decidit:imo dico qđ etiā ex verbis testatoris colligit noluisse in substitutione comprehendere bona que non remanebant in hereditate sua qđ patet per illa verba apposita in vltima substitutione facta de pia causa ibi dū dicit de dicta mea hereditate ⁊c.sub quibus verbis non comprehendunt bona que erant heredū suorum aliūde acqsitorū quā ex testō.l.coheredi.§.cū filie.ff.de vulg.⁊ pup.⁊ verba sequentia declarāt pcedētia ⁊ ecōtra.l.qui filiabus.in prin.⁊.l.si seruus plurium.§.fi.ff.de lega.j. ¶ Preterea tex.in.d.l.sequens qstio.loquit in rebus donatis a testatore vxori constāte mr̄imonio quo casu donatio nō valebat:sed veniebat morte mariti pdecedētis cōfirmāda si nō reuocasset.l.antepe.C.de dona.inter vir.⁊ vxor.⁊.l.j.⁊.l.pap.ff.eo.ti.sed si illa donatio facta vxori valuisset a principio irreuocabiliter put valuit cōcessio facta dctō zāmarco:nō potuisset in ea grauari p fideicōmissum:vt no.gl.⁊ doc.in.l.iij.in pn.ff.de leg.ij.⁊ gl.in.d.l.sequens qstio.magis tñ adhereo prime rñsiōi. ¶ Nec
13 pdictis etiā obstat si diceret ꝙ fortasse pbabit dictū zāmarcū fuisse p̄sentē cōfectioni testamenti dicti marci ⁊ non cōtradixisse:qꝛ rñdeo primo ꝙ attēto ꝙ dicta substitutio fideicōmissaria nō intelligit cōprehēdisse dicta bona assignata dicto zāmarco in trāsactiōe p dictum.§.maritus ⁊ alia.s.allegata sequit ꝙ dicta p̄sentia zāmarci nō potuit operari plusq̄ verba importarēt. ¶ Preterea sola p̄sentia illius ad quē spectat res de qua testator disponit non inducit cōsensum illius p̄sentis ⁊ tacētis.l.caius.ff.de pig.actio.no.i.l.fideiussor.§.pater.ff.de pigno.ad hoc etiā bñ facit id qđ no.Bar.i.l.q̄ dotis.ff.sol.mat.dū allegat id qđ habet in.l.j.§.que onerande.ff.quarū rerū act.non da.⁊.l.pe.ff.de fur. ¶ Nō obstat etiā p̄dictis si diceretur ꝙ zāmarcus vr̄ cōsensisse dicto fideicōmisso adimplēdo fortasse aliqua ex legatis a dicto marco relictis vt etiā deprehēdi dꝫ ex inspectione testamenti dicti zāmarci per qđ dicūt dicti substituti cōstare zāmarcū voluisse implere legata relicta in testō marci qꝛ rñdeo primo ꝙ dato ꝙ zāmarc⁹ videret approbasse dispositionē dctī marci testōris tñ hoc sibi nō nocet quo ad fideicōmissum in bonis assignatis zāmarco in trāsactione eo quia verba fideicōmissi nō cōprehendunt illa verba vt iam deductū est supra. ¶ Scdō rñdeo ꝙ dato ꝙ zāmarcus videret voluisse exequi dicta legata.nō p hoc sequit ꝙ videat voluisse agnoscere institutionē ⁊ onus fideicōmissi vniuersalis quia dictus marcus in testō ante institutionē factā de dcō zāmarco in eodē testamēto legauit eidē zāmarco quedā particulariter ⁊ sibi etiā reliquit liberationē a certis debitis in qb⁹ tenebat pri:cū hoc ꝙ ipe teneret subire onus certorum legatorū inter que sunt illa que dicti substituti dicūt fuisse executa per dictū zāmarcū.vnde cū posset zāmarcus agnoscere legata sibi relicta cum dicto onere sibi iniūcto absqꝫ eo ꝙ agnosceret institutionē de se factā in testamēto.l.qui filiabus.§.fi.cū.l.seq.ff.de leg.j.pꝫ ꝙ executio dictorū legatorū iniūctoꝝ zāmarco vt legatario potuit fieri citra ius ⁊ nomē hr̄dis.⁊ cōsequenter nō inducit agnitionē institutionis:⁊ cōsequenter substitutiōis.l.pro hr̄de.§.j.⁊.§.papinianus.ff.de acqui.here.attēto ꝙ hereditas dicti marci fuit adita ex testō per dcm̄ Petrū bonū vt narrant eius filij in libello ⁊ sic per aditionē eius erāt cōfirmata legata ⁊ oīa in testamēto cōtenta.l.si nemo.ff.de testa.tu.l.eam quā.C.de fi
14 deicōmis. ¶ Et per hoc etiā pꝫ respōsio si diceret ꝙ dict⁹ zāmarcus vr̄ agnouisse ⁊ approbasse dispositionē dicti marci testōris non soluēdo heredi patris debita in quib⁹ tenebat patri:quia vt prime dixi fuit p marcū iure legati relicta liberatio zāmarco a dictis debitis vt solueret dicta legata. ¶ Preterea etiā ille qui nō soluit id qđ tenebat testatori a quo est institutus si ipse vel heres suus nō asserit adiuisse hereditatē dicti testōris.i.creditoris nō p hoc p̄sumit adita hereditas ⁊ sic approbata dispositio testōris vt no.Bar.in.l.gerit ff.de acquir.here.in vers.venio ad quartū principale.⁊ in sua.q.incipiente debitor in diē.⁊ Pau.de ca.in.l.cū antiquioribus.C.de iure delib.post Bal.ibi circa pmā col.⁊ p Bal.i.l.j.in.vij.q.C.q admitti ad bo.pos.pos.⁊ in.l.nō hoc.C.vñ cogna.⁊ in.l.dos a pr̄e.ff.solut.mat.⁊ in.l.si cētesimis.C.de pac.⁊ in.l.pe.§.seruus.ff.sol.mat.⁊ in.§.ceteri.insti.de here.quali.⁊ diffe.⁊ Sali.in.l.filios.C.de peti.here.et in.l.ij.C.de suis ⁊ legi.⁊ Ange.in consi.cccxij.incipiēte in christi nomine cōsultatio p̄dicta in duo membra ⁊c.qui oēs quo ad casum nostrum tenēt qđ per dictam cessationem nō inducatur aditio hereditatis nec per cōsequēs approbatio dispositiōis testatoris etiā si nō fuisset dicto zāmarco relicta liberatio a dictis debitis qđ est forti⁹. ¶ Ex his apparet fortificare plurimū cōclusionē p̄dictā ad exclusionē dicti fideicōmissi qꝛ si aliter nō constat dictū zāmarcū adiuisse hereditatē patris dici nō potest eum approbasse dictā institutionē ⁊ substitutionē.⁊ vt dixi potuit approbare legata sibi facta ⁊ improbare institutionē dicte.l.qui filiabus.ergo resultat indubitata cōclusio ꝙ dictus testator non potuit in p̄iudiciū dicti zāmarci testari de rebus ipsius zāmarci qui nō est eius heres ⁊ sic nō sum⁹ in casu posito in.l.vnū ex familia.§.si rē.cū simi.ff.de leg.ij.etiā dato ꝙ constaret dictū Marcum voluisse substituere in rebus ptinentibus ad zāmarcū aliunde quā ex testamento qđ plus est. ¶ Ex per hec supuacuum arbitror esse insistere vtrum posito ꝙ fideicōmissum locū haberet in dictis rebus assignatis zāmarco possit de fideicōmisso deduci illud qđ acqsiuisset zāmarc⁹ ⁊ dos matris ac vxoris ⁊ nurus sue ac legitima ⁊ trebellianica ⁊ melioramenta facta per eū in bonis
15 patris ⁊ dos pro dictis duab⁹ filiab⁹ baptiste. ¶ Non omitto tamen super dubio quo queritur an dato ꝙ esset loc⁹ dicto fideicōmisso possit detrahi trebellianica ad presens attento ꝙ dictus Marc⁹ disposuit ꝙ vltimo loco deficientibus omnibus descēdentibus masculis de domo sua substituebat piam causam quod est cōcludendū ꝙ sic:quia est incertum an eueniet casus dicte vltime substitutionis facte ad pias causas.ita cōsuluit Ludo.roma.in consil.ccxviij.inci.in christi noīe licet ex cōmuni cōclusione ⁊c.⁊ ita dicit sentire Bald.in aliquibus lecturis in.l.auia.§.titio.ff.de condi.⁊ demō.si aūt certum esset euēturum esse casum vltime substitutionis ad pias cās vt quia post mortē alicuius certe persone decedentis cū liberis vel sine liberis eēt substituta ecclesia seu similis pia causa:tūc cessaret detra

etio quarte etiā aduerſus primuꝫ ſubſtitutū.l.cum dotē.ff.ad.l.falci. ⁊ ibi no.Pau.de ca.in lectura paduana.⁊.l.iij.§.ſed ſi ꝓponas.ff.de lega.preſtā.⁊ notat Lud.roma.in.l.marcellus.§.qđ aūt.ff.ad treb.⁊ in dicto ſuo cōſilio ⁊ Bal.in.d.§.titio.⁊ hoc ſequutus ſum in.d.l.cū dotez.vbi tamen dixi ꝙ in dicto caſu in quo dixi eſſe locū detractiōi quarte debebit heres detrahens cauere ꝙ eueniente cōditione vltime ſubſtitutionis reſtituet id quod detraxit.ar.l.in lege falcidia nō habetur.ff.ad legem falci.iuncta.l.j.in principio.ff.vt lega.no.ca.cū ſimi.⁊ hoc retēta opiniōe que habet quod de fideicōmiſſo vniuerſali ad pias cauſas relicto nō detrahať trebellianica prout magis cōi
16 ter in practica ſeruať.¶Vidi etiā libellū agentiū q etiā deficere vř ꝑcipue in eo qđ alternatiue narrat ⁊ alternatiue cōcludit ad reſtitutionē hereditatis dicti Marci vel ad reſtitutionē bonoꝝ aſſignatorū dicto zāmarco in diuiſiōe.q̄ qdē alternatiua eſt poſita inter diuerſa.⁊ talis alternatio facit libellū eſſe reijciēdū tanq̄ obſcurū ꝑte opponente qñ eſt in poteſtate agentis eligere.l.vbi autem nō apparet. §.qui illud.⁊ ibi no.doc.ff.de ver.ob.⁊.l.ꝑtor.§.quod autez.ff.de iniur.cum ſuis concordantijs.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxviij.

1 ☞ Ex diuturnitate temporis ꝑſumitur ꝙ interuenerint omnia ſolennia.5.6.7.10.
2 Statutum requirens conſenſum minorum intelligitur de vero et expreſſo.
3 Verbum videri denotat fictionem.
4 Dictio quaſi denotat improprietatem.
8 Solennitas extrinſeca preſumitur niſi aliud interuenerit.9.
11 Idem iudicatur vbi queritur de probando id qđ factum eſt iā ſunt xl.anni ſicut de probādo id quod factum eſt iam ſunt centum anni.
12 Statutum tanq̄ nutriens peccatum non valet.

¶Conſilium.ccxviij.

¶An ex diuturnitate temporis ꝑſumatur ſolennitas que nō reperitur in inſtrumento deſcripta:⁊ an valeat ſtatutum diſponēs quod ſi creditor non petierit debitum infra.xx.annos cadat a iure ſuo.

DOmini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.Ponderatis narratis in themate ac viſis verbis inſtrumēti de quo in themate fit mentio ſentio dictum inſtrumentū non eſſe exequēdū contra heredes dicti Joānis Antonij ꝑſertim ex infra ſcriptis quia preſupponiť ꝙ dictus Joānes Antonius tpe ꝯfectionis dicti inſtrumenti erat minor ann.xxv.ergo ex cōtentis in dicto inſtrumento non potuit obligari cū nō interuenerit decretū iudicis ⁊ ꝯſenſus duoꝝ ꝓpinquoꝝ ſtatutū loci exigit ⁊ annullat actuꝫ ipſo iure nō ſeruatis ꝑdictis.⁊ ꝙ non poſſit poſt maiorē etatem ali
1 quo tpis ſpatio validari.¶Solū circa hoc primū fundamētuꝫ † vř ſuboriri dubitatio quia cū a tpe celebrati inſtrumēti ꝑdicti citra trāſiuerit lōgiſſimū tp̄s ⁊ pars agens allegat ꝙ ex diuturnitate temporis oīa ſolēnia preſumunť interueniſſe iuxta id qđ habeť in.l.ſi filiꝰ. C.de peti.here.⁊ in.l.qui in aliena.iuxta princi.ff.de acq.here.⁊ in.c. ꝑuenit.de emp.⁊ ven.⁊ ꝑ no.ꝑ.Cy.⁊ Bal.in.l.emācipatiōe.C.de ſi. inſtru.⁊ ꝑ Hoſt.⁊ alios in.c.albericꝰ.de teſt.cum ſuis cōcordantijs.
2 ¶Sed ad hoc † rñdeo ⁊ ꝑſuppono qđ ad hoc vt dictꝰ minor poſſet obligari reqrebať expreſſus cōſenſus ꝓpinquoꝝ nec ſufficiebat tacitus puta reſultās ex ꝑſentia ⁊ taciturnitate quia ſtatutū requirēs in actu minoris.xxv.annis cōſenſum ꝓpinquorū intelligiť de vero ⁊ expreſſo ꝯſenſu adeo ꝙ nō verificať in tacito ꝯſenſu puta reſultante ⁊ ex preſentia ⁊ taciturnitate ꝓpinquoꝝ ita ſpecifice determināte Bal.Jo.ð imo.Raph.cu.Pau.ð ca.⁊ Lu.ro.i.l.ij.§.volūtate.ff. ſol.mat.ꝑ illū tex.in verbo videri cōſentire ⁊ in verbo quaſi volunta
3 te.nā † vbū videri denotat fictionē.l.j.§.deieciſſe.ff.de vi ⁊ vi ar.l.iij. §.ex ꝯtrario.ff.de acquiren.poſ.not.gl.in.l.naturaliter.in prin.eo.titu.⁊ Bar.in.l.ſi is q ꝑ emptore.l.vj.col.ff.de vſuca.⁊ ſtatutū intelligiť i caſu vero.l.iij.§.hec verba.cū ibi no.ff.de neg.geſt.⁊ l.fi.C.de his q
4 ven.etat.impetra.c.in noſtra.de iniur.⁊ ita etiā † dictio quaſi poſita in.d.§.volūtate denotat improprietatē.l.ſi cū dotem.§.ſi.ff.ſol.ma. l.poſthumoꝝ.ff.de iniuſto teſt.pro predicta concluſione.ſ.ꝙ dictū ſtatutū nō verificetur in cōſenſu tacito ſed ſolū expreſſo allegant etiā prefati docto.id qđ habetur in.l.j.in fin.⁊ melius in.l.iij.ff.de auto. tu.cū glo.hoc idem voluit Bal.in.l.fi.fine in.§.q.C.ad velleia.ſed in caſu noſtro nō conſtat de aliquo expreſſo cōſenſu propinquorū nec de aliquo decreto ergo actus fuit ipſo iure nullus nec ex tpis ſpacio potuit validari.¶Non obſt.d.l.ſi filius.qr rñdeo ꝙ ibi interceſſit nō ſolū diuturnitas tpis ſꝫ etiā diuturna poſſeſſio filij ⁊ illa duo ſimul iuncta hoc operanť vt ibi ꝑ Bar.⁊ alios.⁊ iō Ant.de but.in.c. ea noſcit.de his que fiūt a pla.fine cōſen.capi.⁊ ibi etiā Jo.de imo. facit differentiā an ſimus ſtricte in actu in quo ſufficiat tacitus cōſenſus an vero requiratur expreſſus cōſenſus.nā quando ſufficit tacitus cōſenſus.⁊ tunc facilius preſumitur ille cōſenſus per id qđ ibi legi.⁊ notat.Si aūt requirebať cōſenſus expreſſus.⁊ tūc diſtinguūt aut actꝰ de quo qriť erat talis ex quo cauſabať quaſi poſſeſſio.⁊ tūc

ſi ille qui ſe fundat ex actu de quo queriť eſt actor:⁊ tunc ſi poſſeſſio eſt recēs nō preſumitur pro ſolēnitate extrinſeca qñ hoc principaliter in iudiciū deducitur.ar.eorum que no.Bar.in.l.quidā in ſuo.ff. de cōdi.inſti.ſi vero non eſt recens quaſi poſſeſſio:tūc preſumiť pro ſolennitate.arg.d.l.ſi filius.⁊ dicte.l.qui in aliena.⁊ maxime in bñficialibus in quibus nō eſt veriſimile ꝙ ſuperior patiatur male inſtitui per no.per Jnnoc.⁊ alios in.c.illud.de preſum.⁊ in.c.ex inſinuatione.de procur.⁊ per Hoſti.in.c.licet heli.de ſimō.Si aūt eſt actꝰ qui nō haberet in ſe quaſi poſſeſſionē tunc regulariter nō preſumeretur ſolēnitas extrinſeca etiā cōcurrente diuturnitate tēporis per id qđ habeť in.l.qcūq̄.§.fi.ff.de publicia.niſi forte ſm Ant.de bu.⁊ Jo. de imo.in.d.c.ea noſcitur.actus foret multū antiquatus ſm eū quod no.Jo.and.in.d.c.albericus.Areti.⁊ Cy.in.d.l.emancipatione.vel niſi aliud interueniat per quod preſumať dicta ſolennitas puta ſententia vel alius ſimilis actus ſm no.per Jnnoc.in.c.ij.de eo qui fur. ordi.ſuſce.vñ cū in propoſito nō interuenerit aliqua poſſeſſio prout interuenit in caſu dicte.l.ſi filius.⁊ dicte.l.qui in aliena.ideo illa iura nō obſtant.quinimo domi.Abb.in.d.c.ea noſcitur.diſcedēdo a doctrina Ant.de but.ibi vult qđ quādo negatur illa ſolennitas extrin
5 ſeca nō preſumatur niſi probetur per.d.l.quecūq̄.¶Aliot modo etiam reſpōdet ad illa iura Bart.in ſua diſputatione incipiēte quedam mulier habēs magnum patrimoniū in vlti.col.⁊ in.l.cū de in rē verſo.in pe.col.ff.de vſur.ſ.ꝙ ideo ibi preſumiť ſolēnis aditio qr in.l.ſi filius.titulus allegatus.ſ.ſolennis aditionis cōcurrente cum lōgi tpis principaliter lucrum ⁊ cōmodum patientis reſpicit.ſ.patris cui acquirebať hereditas per filiū ſecus ſi magnū ſeu totale dānū reſpicit:vt quia tractať de amiſſione dñij rei ſue.l.nullo.C.de rei ven.l.diutina.C.de ꝑſcrip.lō.tem.Si aūt paruū dānū reſpiceret tūc titulus ſolennis preſumereť.l.ſi quis diuturno.ff.ſi ſerui.vē.et dicit ꝙ hoc probať in.d.l.qui in aliena.ver.ſed ſi nō adierit.nā ibi de modico ꝑiudicio tractabať quia ibi hereditas nō erat filij ſed habebat ſolā ſpē ꝙ ſi efficeretur ſui iuris poſſet adire ⁊ ſibi acquirere.l.nō eſt dubiū.C.de iur.delibe.⁊ ſic ibi filius nō amiſit dominiū ſuū ſed ſolū quādā ſpem fortaſſe fallacē.Itē ibi erat ſpes ꝙ hereditas ipſa queſita per filiū patri reuertereť ad ipſum filiū:prout eſt votū parētū.l. ſcripto.ff.vñ lib.⁊.l.nec ei.§.pen.ff.de adop.ſed in propoſito noſtro agebatur nō de lucro dicti Joānis Antonij ſed de totali dāno vſq̄ ad dimidiā dicte quātitatis pecunie quā cōſequi nitunť heredes dicti Jacobi.¶Et ſi diceret ꝙ imo in.d.l.ſi filiꝰ.videbať etiā tractari de dāno qr hereditas hꝫ cōmoda ⁊ incōmoda.rñdet ibi Sali.ꝙ pater ibi allegabat interueniſſe iuſſum ſuū ⁊ ſolēnitatē.⁊ ꝓpterea dicebat ſibi acquiſitā eſſe hereditatē propter diuturnā poſſeſſionē hreditatis que fuit lōgo tpe apud filium:vnde tunc bene reſultat in cōſequentiā ꝙ ſi pater vult cōmodū hereditatis habeat et incōmodū.l. ſm naturā.ff.de reg.iur.ſed in queſtione noſtra principaliter agitur de dāno ipſius Joan.and.Preterea vt dixi hic non interuenit poſſeſſio illa cū diuturna patiētia eorū ad quos ſpectabat preſtare conſenſum.¶Et quod ex diuturnitate tēporis non preſumatur dictus cōſenſus ꝓpinquorū tenuit etiā precise Bal.in.l.ij.C.de legit.here. arg.l.nō hoc.C.vnde cogna.⁊ reſpondet ad.d.l.ſi filius.⁊ ad.d.l.qui in aliena.ꝙ ratio illarū legū eſt quia promiſcua eſt poſſeſſio patris ⁊ filij ⁊ quaſi vnū corpus.vnde vno poſſidente alter intelligitur poſſidere.l.fi.C.de vſufr.Et hoc etiā ſequitur Ludo.roma.in.l.ſciendū ff.de verb.obli.in.xiiij.col.⁊ etiā Rapha.cuma.in.d.l.qui in aliena.
6 in princi.¶Idē ibi † ſentit Jo.de imo.dum dicit qđ illa iura nō faciunt pro eo quod ibi tetigit Ang.licet nō firmauerit dum dicit qđ ille tex.facit quod ſi mulier diu poſſedit hereditatem preſumitur eā adiuiſſe cum cōſenſu mundualdi ſine quo ex forma ſtatuti vt eſt florentie nō poterat adire.⁊ quod ſi aliquis poſſedit diu rem emptam a minore cum autoritate curatoris ⁊ cōſtet de emptione ⁊ autoritate predicta licet nō cōſtet de decreto iudicis forte preſumitur.nam ſm tempora digeſtorū in illa bonorū poſſeſſione de qua etiam intelligitur text.in.d.l.qui in aliena.vt ibi per Bart.neceſſariū erat decretū iudicis.l.j.§.decretalis.ff.de ſucce.edic.⁊ tamē preſumitur vt in.d.l. qui in aliena.tamen dicit Ange.ſe nō ponere pro cōſtanti.Et dicit Jo.de imo.ꝙ nō videť bonum ſimile illud qđ adducit Ang.in.d.l. qui in aliena.per illū tex.ſ.de bonorū poſſeſſione delata de iure pretorio quia per illā nō fit preiudiciū alteri in aliquo iure alteri queſito.dato ꝙ preſumeretur decretū ſed bene fieret preiudiciū minori in re vēdita ſi preſumeretur qđ interuenerit decretū.⁊ ſic innuit Jo. de imo.ꝙ vbi agitur de perdēdo ſeu de preiudicando alteri in iure iam queſito nō preſumitur decretum.Sed ita eſt qđ in caſu noſtro ſi preſumeretur decretū ⁊ dictus cōſenſus propinquorū agiť de obligando tutorē ad ſoluendū de ſuo ⁊ ſic ad perdendū.¶Preterea in d.l.qui in aliena.pater poſſedit bona hereditaria diu filio ſciente et patiēte ⁊ ſic ſaltē tacite tam pater q̄ filius ibi cōſentiebant.ita etiā intelligatur tex.in.d.l.ſi filiꝰ.vt ibi declarat Bal.⁊ etiā domi.Car. florentinus ⁊ Jo.de imo.in.d.c.peruenit.ita etiā loquitur id qđ leg. ⁊ no.in.d.c.peruenit.ſed in queſtione noſtra non apparet de aliqua ſciētia ⁊ patiētia illorū qui debuerunt conſentire ⁊ decretū interpo

nere ⁊

nere ⁊ ſic non obſtant ea que no.Bal.in.d.l.ſi filius.duꝫ loquitur de contractu in quo ꝑſumiť licētia patris que erat neceſſaria ex forma ſtatuti.nam ibi loquitur qñ emptor qui emit a filio diu poſſedit ꝑre patiēte ⁊ ſic interuenit ibi ſciētia patris.⁊ ſic reſultat ibi ꝑſumptio ꝙ pater dedit licētiā ex quo paſſus fuit tāto tpe illū emptorē poſſidere.⁊ ideo dicit notabiliter Bal.in.d.l.iij.C.de legi.here.qđ diuturna poſſeſſio nō facit ꝑſumi ꝑceſſiſſe decretū iudicis vel inſinuationē que requirebanť ad validitatē tituli illius qui diu poſſedit quia patientia de qua in.d.l.ſi filiꝰ non poteſt adaptari predoni.¶Nō ob
7 ſtant † etiā no.l.per Cy.in.d.l.emācipatione.⁊ per Bar.in.d.l.admonendi.ff.de iureiu.⁊ ꝑ doc.in.d.c.albericus.⁊ in.c.cū in iure.de off.dele.⁊ in.c.qm̄ cōtra.de ꝓba.cum ſimi.quia rñdeo ꝙ illa procedunt qñ cōſtat actū iudicis interueniſſe ⁊ dubitať an alia ſolēnia requiſita ad illum actum interuenerint.nam ſaltē qñ actus iudicis eſt de antiquo preſumiť qđ alia ſolēnia interuenerint ⁊ propter magnā ꝑſumptionem que eſt pro iudice.c.in ꝑſentia.de renun.c.bone.el.j.de elec.c.cū
8 inter.de re iudi.¶Unde dicit † do.Abb.in.d.c.albericus.qđ tempꝰ longiſſimū non facit qđ ſolēnitas extrinſeca ꝑſumať niſi alia ꝑſumptio adſit.allegat id qđ habeť in.d.l.quecunq̄.§.fi.⁊ id qđ no.in.d.c. ꝑuenit.⁊ patet ex his que dixi circa intellectū dicte.l.q in aliena.⁊ dicte.l.ſi filius.quia ibi interuenit nō ſolū tp̄s diuturnum ſed etiā poſſeſſio cū ſcientia ⁊ patiētia illius qui habebat ꝯſentire.¶Preterea
9 Hoſt.Jo.an.⁊ Ant.de bu.in.d.c.albericus.dicūt ꝙ † illa ſolennitas extrinſeca ꝓbatur qñ ille actus erat de tempore valde antiquo adeo qđ ꝓbatio erat quaſi impoſſibilis.nam tunc vt parcatur impoſſibilitati probationis ꝑſumunť omnia ſolenniter acta.allegant in argu. id quod habetur in.l.ſi arbiter.ff.de ꝓba.⁊ in.c.fi.de pac.⁊.xxij.qđ. ij.faciat:ſed nō ſumus in actu ita de antiquo quod poſſit allegari illa impoſſibilitas probationis:quia contractus ille fuit factus de anno.Mcccclxxij.⁊ ſic fluxerunt anni.liiij.vel.lv.ſed ad hoc vt factum
10 † dicatur eſſe de valde antiquo adeo qđ propter difficultatem probationis recedamus a regulis iuris cōmunis ⁊ ſtetur leuiori probationi requiritur ꝙ trāſiuerit tempus centum annoꝝ aut circa.quod eſt tempus longeue vite hominis.ita no.Jnnoc.in.c.veniens.de verb. ſignifica.⁊ Specu.in titu.de proba.§.probare.verſicu.⁊ no.⁊ expreſſius Joan.de imo.⁊ dominus Abbas in.c.veniēs.el.j.de teſti.ꝑ no
11 tata per Cy.in.l.ſi quidem.C.ſolu.matrimo.⁊ no.† etiam clare Jo. de imo.in.l.ij.§.ideꝫ labeo.ff.de aqua plu.arcen.vbi dicit quod licet Jnnoc.in.d.c.veniens.de verbo.ſigni.poſuerit etiā vnam opinio.ſ. ꝙ idem iudicetur vbi queritur de ꝓbādo id quod factū eſt iam ſunt quadraginta anni.ſicut quando queriť de probando ēt qđ factū eſt iam ſunt centum anni.tamen vt ipſe dicit non approbat illam opin. ſed improbat.vt patet per ſequentia verba dum dicit.ſed non placet ⁊c.⁊ bene ſm eum:quia non eſt eadem ratio vtroq̄ caſu facit.l.fi.C. de ſacroſan.eccle.ita etiaꝫ patet ex notatis per Ang.in.l.atqui natura.§.cum me abſente.ff.de nego.geſt.⁊ in.l.quidam in ſuo.ff.de cōditio.inſti.⁊ Bal.⁊ Salice.in.l.ꝓprietatis.C.de proba.⁊ no.etiaꝫ Jo. and.in.c.licet ex quadam.de teſtibus.⁊ ibi expreſſius dominꝰ Abb. in notabilibus.¶Preterea ad omnia ꝑdicta poteſt reſpōderi qđ ſtatutum predictum tollit obiectionem.naꝫ ſtatutum diſponit qđ ſi non fuit forma ſtatuti ſeruata non poſſit actus poſt maiorem etateꝫ aliquo temporis ſpatio validari:ſꝫ ita eſt quod tēpore dicti celebrati cōtractus et etiam poſt ſaltem anteq̄ tranſiret longum tēpus nō poterat dici cum effectu quod eſſet ſeruata forma dicti ſtatuti:qr cōtrarium apparebat ex inſpectione inſtrumenti.l.fin.C.de rebus cre. in.l.titve textores.ff.de legatis.j.igitur ſi verum eſſet dicere qđ ex lōgitudine temporis decurſi preſumeretur quod interueniſſent debite ſolennitates predicte negari non poſſet quin ex lōgi temporis ſpatio ſuperueniente validaretur inſtrumentum quod prius inualidum erat.dato enim quod iſta preſumptio trahatur retro ad tēpus initij tamē habet duo extrema ſeu duo tempora vnum eſt extremū ſeu tēpus a quo id eſt poſt finitum diuturnum tempus.aliud eſt extremum ſeu tempus ad quod.⁊ iſtud eſt tēpus initij id eſt celebrati ꝯtractus ſequitur quod vno tempore preſumitur in aliud:quod intelligitur quādo extrema ſunt habilia vt declarat notabiliter Bal. in.l.ex perſona.C.de proba.¶Bene faciūt not.per Bart.in.l.ſi is qui pro emptore maxime in quinta.q.principali.ff.de vſucap.⁊ que notā.in.l.ſine poſſidētis.C.de proba.ſed ſtatutū prohibet dictā retrotrahitionem ergo remanet cōtractus inualidus ⁊ ſic verba dicti ſtatuti generaliter loquentis ſunt apta nō ſolum comprehēdere caſum qui tradiť in.l.fin.C.ſi maior fac.cum ſimi.ſed etiam iſtū caſum qui in facto preſenti cōtigit.¶Et quamuis predicta viderenť ſufficere ad victoriam rei cōuenti tamen adhuc alia ratione videtur eū ſe poſſe a petitione dicti executionis inſtrumenti tueri.Nam preſupponitur in themate quod ſtatuto cauetur quod creditores qui eorū credita per.xx.annorū ſpatiū petere neglexerūt poſtea non audiantur nec illis ſuper eiſdem aliquod ius reddatur ⁊ preſupponiť aſſertum creditorē fuiſſe in negligētia dicti temporis viginti annorum.
12 Et licet plerīq̄ † ex doctoribꝰ noſtris tenuerint dictū ſtatutū nō valere tāq̄ nutriens peccatū,tamen aduertendū eſt ꝙ illa cōcluſio recepit varias limitationes.Et inter ceteras vnā ſm quā in ꝓpoſito caſu ꝓcedit dictū ſtatutū.¶Nā dt ſignāter do.Abb.in.c.qđ clericis.de fo.cōpe.in pen.vel antepe.col.qđ aut debitor tenebať offerre debitū creditori.⁊ tunc qr fuit debitor in culpa ꝑſcriptio non iuuabit eū qr fuit cauſata preſcriptio quaſi ex facto ⁊ negligētia ſua.ar. c.fi.de ꝑſcrip.¶Aut debitor nō tenebať offerre creditori vt qr non tenebať ire ad domū creditoris ⁊ tūc poterit debitor ſe iuuare ex dicta ꝑſcriptione qr hoc caſu debitor in nulla culpa reperiť.⁊ ſic non pōt ei imputari qđ malafide retinuerit.ſed preſcriptio prorſus ⁊ totaliter fuit inducta ex ſola negligentia non petentis ⁊ iſto caſu dicit ſaluari poſſe opi.Bart.in.l.ſequiť.§.ſi viam.ff.de vſucap.qñ tūc teneať debitor ire ad domū creditoris vel ecōtra.dicit eſſe recurrēdū ad ea que habenť in.l.itē illa.in prin.ff.de conſti.pecu.⁊ que notanť in.c.ſignificāte.de pigno.Sꝫ ita eſt ꝙ in caſu noſtro dictus Jo.an. nō tenebať offerre Jacobo debitū accedēdo domum ipſius iacobi tāq̄ ipſius creditoris:quia in dicto ꝯtractu ⁊ inſtrumēto nō promiſit Jo.Antonius ad aliquā diē ſoluere aliquā quātitatē dicto Jacobo.⁊ iō requirebať ꝙ Jacobus accederet ad ipſum Jo.Ant.⁊ eum interpellaret.l.ſi ex legati cauſa.ff.de ver.ob.⁊.l.qđ te.cū ibi no.ff.ſi cer.pe.⁊ declarat Bar.in.d.l.itē illa.in prin.in verſ.oppo.ad tertiū. ¶Et predictā cōcluſionē quam firmauit dñs Abb.in.d.c.qđ clericus ſecutus eſt etiā ipſe plenius in.d.c.fin.de ꝑſcrip.in.vij.col.cū ſequentibus.¶Fortius tenuit Hoſti.in ſumma de ꝑſcrip.§.que res ꝑſcribi pñt prope prin.ſ.qđ etiam ſi eſſet dies adiecta in obligatione ſi tñ creditor nō petit debitū ſibi dari poſſit nihilominꝰ debitor ꝑſcribere q̄uis ſciuerit ſe eē debitorem.attamen quia iſte non eſt caſus noſter nō proſequor eū.¶Alio mō ēt limitat ꝑdictā cōem concluſionē Pau.de ca.in.l.qđ aūt.ff.de ſerui.vrba.ꝑdio.⁊ in.l.ſi pene cauſa.ff.de cōdi.inde.vcꝫ.qđ dicta cōis cōcluſio procedat qñ verba ſtatuti dirigerenť in ipſum ꝑſcribētē vt quia diceret ſtatutum quod debitor ꝑſcriberet cōtra creditorē non petentē.nam tūc non poterit debitor ꝑſcribere virtute illius ſtatuti ſi eſt malefidei ⁊ dicit ꝙ ita loquiť opi.quā tenuit Jo.an.i.c.fi.de exceptio.in.vj.Sed ſi ſtatutū diceret qđ ſi creditor nō petat infra certū tp̄s cadat ab actiōe ⁊ ſic dirigat verba in ipſum creditorē prout facit ſtatutū in caſu noſtro valebit dictū ſtatutū ſicuti procedit diſpoſitio iuris volentis ꝙ ſi qs nō vtať ſeruitute ruſtica pſonali per lōgū tp̄s perdat eā iuxta dictum §.ſi viam.cū ſimi.⁊ ſic ius cōe illo caſu dirigit verba in eū cui debeť ⁊ hoc caſu ſm eū ſaluabitur opi.Bar.in.d.§.ſi viam.⁊ pro hoc adducit Pau.de ca.in.d.l.ſi pene.quia hoc vltimo caſu qñ verba diriguNť in creditorem non liberatur debitor preſcriptione:ſed penali diſpoſitione ſtatuti ⁊ dicit ꝙ vidit quoſdā alios doc.hoc idem tenere.magis tamen adhereo prime limitationi.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxix.

1 ☞ Per vnionē ꝯfirmationis trāſfeřť ius ꝓprietatis.8.16.19.22.
2 Forma quando citatur capitulum.3.13.
4 In beneficijs eccleſiaſticis ſummus pontifex habet liberam poteſtatem.5.
6 Quando ſuperior confirmat actum ſimpliciter in dubio videť confirmare ex certa ſcientia.
7 Quando papa vtitur clauſula non obſtante videtur facere ex certa ſcientia.
9 Valet relatio nuntij ſi dicat ſe citaſſe prout in mandatis habuit.11.
10 Citatio perſonalis ⁊ magis preiudicialis.
12 Quando dicatur citari perſonaliter ⁊ quando ad domum.
14 Dicta in prefationibus intelliguntur repetita in ſequentibus.
15 Ex diuturnitate temporis preſumuntur ſolennia interueniſſe.26.
17 Si locus eſt in forma eccleſie ⁊ ibi celebretur per ſacerdotes preſumitur ꝙ fuerit conſtructus cum licentia ⁊ autoritate epiſcopi.
18 Solēnitas extrinſeca non preſumitur.28.
20 Poſſeſſio contra ius non releuat ab onere probandi.
21 Sententia lata extra tempus citationis eſt nulla.
23 Preſumitur pro ſententia ad preſumendam ſolennitatem.24.
25 Unus modus probandi negatiuam.
27 Ubi ſolennitas preſumitur niſi lex exigeret ſcripturam.
29 Litis cōteſtatio ⁊ alia acta iudicij non poſſunt tolli cōſenſu partiū.

¶Conſilium.ccxix.

¶An vnio hoſpitalis poſſit fieri ab epō ſine ꝯſenſu capituli ⁊ poſito qđ nō an ex diuturnitate tpis ꝑſumať talꝭ cōſenſus.⁊ an ſufficiat qđ ex poſtfacto interueniat:⁊ an papa mandādo confirmari dictā vnionē videať ex tali confirmatione eā validare lꝫ nō dixerit ex certa ſciētia ⁊ qualiter debeat citari capitulū.⁊ an preſumitur ꝙ fuerit ſolenniter citatum ſaltem ex diuturnitate temporis.

DOmini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio.Pōderatis his q̄ i themate ꝑmiſſo narrāť ac ſcripturis ⁊ iuribꝰ de qbꝰ in ipō fit mētio.necnō his q̄ ſubtilr copioſe ⁊ elegāter in iure ꝑ vtraq̄ ꝑte allegata ſūt.mihi vř verā eē illā ꝯcluſionē que hꝫ dcm̄ hoſpitale nō vacare.

¶ Et quia omnis vis pēdet a virtute dicte vniōis facte de dicto ho
ſpitali ſancte Marie de palerno dioceſis pergamēſis alteri hoſpita
li magno domine ſancte Marie de pietate ciuitatis Cremone. ⁊ cō
firmatiōis facte de dicta vniōe ꝑ cōmiſſariū apoſtolicū ideo de viri
bus ipſius vnionis ⁊ confirmationis diſcutiendū eſt. ¶ Et dubiū
1 †facere videt̄ quia nō potuit dominus epiſcopus pergameñ. dictā
vnionem hoſpitalis dioceſis ſue facere ſine cōſenſu capituli: cū per
ipſaȝ vniōnē trāſferat̄ ⁊ alienetur ius proprietatis. c. paſtoralis. de
dona. c. nouit. c. cū apoſtolica. ⁊ c. tua. de his que fiūt a p̄la. ſine cō
ſen. cap. ⁊ hodie expreſſius habet̄ in clem. ij. de rebus eccle. non alie.
¶ Nec obſtat aſſerta cōfirmatio facta autoritate apoſtolica qꝛ cum
papa circa dictam cōfirmationē faciendā cōmiſerit citari eos quoꝝ
intererat debuerūt citari canonici eccleſie pgamēſis quorū ꝯſenſus
fuerat neceſſarius in dicta vnione vt dixi. ſed ita eſt qꝺ dicti canonici
ad proceſſum dicte cōfirmationis non fuerunt citati ſaltem legitime
ergo nō valuit quia non fuit ſeruata debita forma mandati apoſto
lici. c. cum dilecta. de reſcrip. c. cum olim abbas. de offi. deleg. ¶ Nec
2 obſtat† ꝙ nuntij retulerunt ſe citaſſe archidiaconū ac archip̄ſbyte
rum canonicos ⁊ capitulū eccleſie cathedralis pergamēſis cū p̄ſen
tatiōe literaꝝ citationis ⁊ affixione ad ianuas anteriores eccleſie ca
thedralis eccleſie pgamēſis qꝛ non vr̄ ꝙ talis citatio fuerit legitime
facta quoniā quādo citādū eſt capitulū dȝ requiri ille qui hȝ conuo
care capitulū vt ipſum cōuocet vel ꝑ ſonum campane vel ꝑ aliū mo
dum in eccleſia ſolitum. ⁊ ſi in cōuocatione capituli compareant ali
qui dȝ fieri p̄ſentatio literarum decano vel ei qui eſt maior vel denū
tiare publice in loco ſolite congregationis coram maioribus. et his
qui ad cōuocationē vniuerſitatis venerunt. vt traditur per glo. ordi
nariā. in. c. ſi capitulo. de cōceſ. preben. li. vj. ⁊ in. c. bone. el primo. de
elec. ⁊ no. ꝑ Bar. in. l. nō poteſt. ff. de reg. iur. poſt gl. ibi ⁊ Bar. in. l.
fin. ff. qꝺ cuiuſcꝫ vniuerſita. nomi. ⁊ no. Bar. in. l. j. C. de iure reipub.
lib. xj. ⁊ in extrauagāti ad reprimēdum in verbo citatum. ¶ Tamē
premiſſis non obſtantibus contrariā ſnīam ſentio de iure veriorem
eſſe. p̄ſertim ex infra ſcriptis quia dato ꝙ illa vnio non valuerit pro
pter defectū dicti cōſenſus capituli ſeu ſolēnitatis requiſite in alijs
3 alienatiōibus rerū eccleſie tñ papa †potuit illos defectus ſupplere
vt fecit mediante cōmiſſione ꝑ ſuā ſanctitatē ſupinde factā domino
Abbati monaſterij ſancti Thome de cremona. c. j. ⁊ ibi no. doct. de
trāſac. ⁊ in. c. illa quotidiana. de elec. ⁊ in. c. inter dilectos. de fide inſt.
c. propoſuit. de cōceſ. p̄bē. ⁊ no. Spec. de lega. §. nunc oſtendēdū. ver.
4 xviij. hȝ enim† in beneficialibus ⁊ eccleſiaſticis locis plenā ⁊ liberaȝ
poteſtatē Romanus pōtifex. c. ij. de p̄ben. in. vj. in clem. j. in ſi. vt lite
5 pendē. quo† caſu facilius operatur cōfirmatio pape validari actum
inualidū: vt no. doc. in. c. ij. de confirma. vti. vel inuti. ⁊ no. do. Abb.
ſiculus in. c. j. in ſi. eo. tit. vbi ſpecifice hoc dicit in confirmatione con
tractus facti a p̄lato eccleſie nulliter propter defectū cōſenſus capi
tuli prout eſt caſus noſter. facit in ratiōe ſui id quod habetur in. c. cū
vos. de his que fiūt a p̄la. ⁊ licet Innoc. ⁊ Ioā. and. in. d. c. ij. de con
firma. vti. vel inuti. videantur loqui in cōfirmatione pape facte ex cer
ta ſciētia allegant id quod habetur in. c. quia diuerſitateȝ. de conceſ.
prebē. ⁊ in dicta cōmiſſione apoſtolica facta ſup confirmatiōe vnio
6 nis non eſt adiecta clauſula ex certa ſciētia tamē hoc† nō hȝ obſtare
eo qꝛ qñ ſuperior cōfirmat actuȝ ſimpliciter abſcꝫ illa clauſula ſicut
iuſte poſſides vel ſimili ⁊ in dubio videtur cōfirmare ex certa ſciētia:
quia propria ſignificatio verbi cōfirmo eſt actum infirmū facere fir
mum ſi aliud nō exprimatur. d. c. inter dilectos. ⁊ d. c. quia diuerſita
tē. ⁊ ita etiā in indiuiduo determinant Io. an. ⁊ alij in. c. venerabiles.
de cōfir. vti. vel inuti. ⁊ domi. Abb. in. c. examinata. eo. titu. ſed papa
in caſu ꝓpoſito cōmiſit cōfirmari ſine dcā clauſula ſicut iuſte vel ſi
mili imo expreſſe facta fuerat mētio in ſupplicatione ꝙ dubitabat̄
de validitate vnionis ⁊ ideo petebat̄ cōfirmari ſupplendo defectus
ſi qui forſan iteruenīſſent: ⁊ papa ita fieri mādauit ⁊ cōmiſſario p̄di
cto cōſtitit de defectu per exhibitionē inſtrumētorū vñ dici non pōt
7 ꝙ cōfirmatio vitiet̄ ex defectu certe ſciētie. Itē vr̄ † ex certa ſcientia
papa facere qñ vtit̄ clauſula nō obſtante vt no. Io. an. ⁊ alij poſt eū
in. c. porrecta. de cōfirma. vti. vel inuti. ⁊ pȝ ex no. ꝑ Bal. in. l. ſi. C. ſen
ten. reſcin. nō po. ⁊ in. l. idē vlpianus. ꝑ illū text. ff. de excu. tuto. cū ſi.
ſȝ papa in ꝓpoſito mādauit dictā vnionē ⁊ alia inde ſequuta confir
mari omneſcꝫ defectus ſuppleri nō obſtantibus cōſtitutionibus et
alijs quibuſcūcꝫ in ꝯtrariū facientib⁹. ergo euidēter apparet ꝙ pa
pa intellexit ⁊ voluit dictā vnionē quātūcūcꝫ nullā ſeu cōtra ius fa
8 ctā cōfirmari ⁊ validari. ¶ Nō† obſtat mō qꝺ dicta cōfirmatio fa
cta per cōmiſſarium apoſtolicū proceſſerit abſcꝫ legitima citatiōe
capituli quia reſpondetur ꝙ imo fuit facta citatio legitime ad quod
oſtendendū preſuppono ꝙ verba cōmiſſionis iudicis cōmittētis ci
tari debēt in dubio intelligi ⁊ interpretari vt videat̄ cōmiſiſſe citari
ſm̄ iuris formā vt notabilr̄ tradit̄ per Bart. in. l. iiij. §. pretor. in. iij.
col. ff. de dā. infec. ⁊ no. doc. in. c. cām. de dolo ⁊ cōtu. ⁊ ꝑpterea dicūt
ꝙ ſi iudex dixit cōmitto tibi nūtio vt citare debeas titium pſonali
ter vel ad domū intelligetur cōmiſiſſe ꝙ citet eū perſonaliter ſi pſo
naliter inuenire poterit. ⁊ ſi pſonaliter inuenire non poterit: citet eū
ad domū ſue habitationis qꝛ ita de iure citatio facienda eſt ſm̄ ma
gis cōmunes cōcluſiones. l. ſcire oportet. §. oportet. el. j. ff. de excuſa.
tut. iūcta. l. j. iuxta princi. ff. de lib. agno. ⁊ dicto. §. pretor. ⁊ l. aut qui
aliter. §. ⁊ ſi forte. ff. qꝺ vi aut clā. ¶ Similiter dicit ſignanter Bar.
in. d. §. p̄tor. ⁊ doc. in. d. c. cauſam. ꝙ ſi iudex ſimpliciter cōmiſit talē
citari valebit cōmiſſio ⁊ intelliget̄. ſ. ſm̄ iuris formā. arg. l. ſi ſtipula
tus. in prin. ff. de vſur. ⁊ l. ſi legati ſerui noīe. ff. de leg. j. ⁊ l. gallus. §.
9 quidā recte. ff. de vſur. ⁊ l. j. cū ibi no. C. de vſur. ¶ Et ſimilr̄ † preſup
pono aliud quod valde notabiliter tradidit Bal. in. l. properandū.
§. ⁊ ſi quidem. in. iij. col. C. de iudi. ⁊ Petr. de ancha. in clemen. j. de
dolo ⁊ cōtuma. ⁊ ibi etiā dñs Cardinalis de zabarellis in. xiij. col.
vbi dixerūt qꝺ ſi iudex dixit nuntio cōmitto tibi vt citare debeas ti
tyum perſonaliter vel ad domū ⁊ nuntius in relatione ſolū refert ſe
citaſſe ꝑut habuit in mandatis ⁊ aliter nō exprimit an citauerit pſo
naliter vl̄ ad domū valebit relatio ⁊ ſic in dubio intelliget̄ citat⁹ ad
10 domū tāꝙ pſonaliter non inuentus eo quia citatio† pſonaliter fctā
eſt magis penalis ⁊ p̄iudicialis: cū citatū faciat eſſe verū contuma
cem ⁊ priuet eum beneficio appellandi quod nō operatur citatio fa
cta ad domum. l. ex conſenſu. §. ſi. ff. de appellatio. l. ⁊ poſt edictū. in
ſi. ff. de iudi. ⁊ propter veram contumaciam poteſt cōtumax mulcta
ri ſecus ob fictā procedentē a citatione facta ad domum vt not. in. l.
j. ad ſi. ff. ſi quis ius dicē. non obtē. ⁊ ideo debet fieri interpretatio in
mitiorē partē. l. ſi preſes. ⁊ l. interpretatiōe. ff. de penis. ¶ Nec huic
11 †teorū deciſioni obſtat id quod no. Bar. in princ. allega. l. iiij. §. pre
tor. dum dicit quod relatio nūtij debet ſcribi magis late ꝙ̄ cōmiſſio
iudicis ambigue facta quia non ita preſumitur pro nuntio ſicut pro
iudice per not. in. l. j. C. de vſur. ⁊ in. l. ſciendū. ff. de verb. oblig. iuncto
c. in preſentia. de renuncia. ⁊ in. c. bone. el primo. de electio. cūm ſimi.
quia reſpondeo ꝙ Bar. in. d. §. pretor. non loquitur in relatione fa
cta ita large ⁊ eo modo quo dicit Bal. in. d. §. ⁊ ſi quidē. ⁊ alij doct.
in. d. cle. j. nam pone ꝙ iudex dixit nūtio cōmitto tibi vt cites perſo
naliter vel ad domū ⁊ in relatione nūtij dicit̄ ꝙ ipſe retulit ſe citaſſe
pſonaliter vel ad domū certe non valebit qꝛ cōmiſſio iudicis intelli
gitur ſm̄ iuris formā id eſt ꝙ citet perſonaliter ſi inuenire poterit
perſonaliter al's ad domum vt eſt dictū ſȝ verba relationis nūtij al
ternatiue referentis non oſtendunt ꝙ ita fecerit vel pone ꝙ nuntius
facta dicta cōmiſſiōe alternatiue refert ſimpliciter ſe citaſſe nō ſuffi
cit ſed in caſu tradito per Bal. ⁊ alios doc. preallegatos nūti⁹ retu
lit ſe feciſſe id quod habuit in mandatis vnde cum mandatū intelli
geretur legitime factū ſcȝ ꝙ citaret perſonaliter ſi inuenire poterat
perſonam citādam alias ad domum: relatio oſtendit ꝙ ſeruauit di
ctum ordinem quē importabat virtus ſue cōmiſſionis ⁊ quia eſt du
bium quomodo executus fuerit ipſum mandatū an perſonaliter an
vero ad domū eo nō inuēto perſonaliter preſumitur ꝙ ad domum
per rationem ſupra allegatā. ¶ Modo in propoſito dictus domi
nus abbas mōſterij ſancti Thome delegat⁹ apoſtolicus voluit ⁊
iuſſit etiam dictis dominis de capitulo pgamēſis eccleſie literas ci
tatorias preſentari vere vel iuris interpretatione ac affixiōe ipſarū
literarū ianuis ipſius eccleſie cathedralis vt oſtendūt verba ipſarū
literarū citationis precipue ibi dū dicit̄ quatenus infra ſex dierum
proxime futurorū ſpatiū poſt preſentationem preſentiū vobis p̄fa
to dño epiſcopo necnon p̄fatis dñis archidiacono ⁊ archipreſbyte
ro canonicis ⁊ capitulo ⁊ diuiſim ceteriſcꝫ alijs tam eccleſiaſticis ꝙ̄
laicis vere vel iuris interpretatione ac affixione p̄ſentiū ianuis an
terioribus cathedraliū eccleſiarū pergameñ. ⁊ cremoneñ. faciēdam
immediate ſequentium ⁊c. ⁊ ita etiam intelliguntur verba ſequentia
earundē literarū ibi dum in eis dicitur de harum vero preſentatio
ne ⁊ affixione Jacobo de garientis ⁊ Henrico hinde nūtijs ⁊ ſerui
toribus noſtris in hac parte quibus licet abſentibus ſic cōmittim⁹
⁊ cuicunꝫ alij cum ſuo iuramēto fidē dabimus plenā ⁊c. ex qb⁹ ver
bis iūctis maxime p̄cedentibus qui intellectū ⁊ declarationē ad ſe
quētia p̄bent. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi. ff. de leg. j. l. vtrū. ff. de peti. here.
colligit̄ dñm delegatū voluiſſe ⁊ cōmiſiſſe dictas literas citatorias
preſentari vere vel iuris interpretatione etiā dictis dñis de capitu
lo qꝺ ꝑinde eſt ac ſi dixiſſet pſonaliter ſi perſonaliter in cōuocatiōe
facta ad locū ſolitū haberi poterūt vel ſi perſonaliter haberi nō po
terunt tūc ad locum vbi conuocari conſueuerant ac per affixionem
literarum ad dictas ianuas. nā vt inquit Bal. in. l. j. §. quibus. in. ij.
12 col. ff. quod cuiuſcꝫ vniuer. no. vniuerſitas† dicitur citari perſonali
ter qñ citatur in loco in quo eſt congregata. ſed ad domum dicitur ci
tari qñ ipſa citat̄ in locis publicis ſeu ꝑ literas affixas ianuis ita ꝙ
in publicam notitiam deducatur. ⁊ per primum modū citādi cōſti
tueretur vniuerſitas in vera cōtumacia nō per ſcōm vt per Bar. in
dicto extrauagāti ad reprimēdum in verbo citatum ⁊ per no. in. d.
l. non poteſt dolo carere. de regu. iur. ¶ Cōfirmātur p̄dicta per id
quod in fine dictarum literarum delegati apoſtolici cōtinet̄ ibi dum
13 dicit̄ ⁊ vobis p̄fato† domino epiſcopo pergamēſi pſonaliter vel ad
ianuas ⁊c. nā cū ſupra eſſet facta mentio tam de epiſcopo ꝙ̄ de capi
tulo cōmiſſo citatiōis poſtea in fine facta de vno ex eis pura de epo
cū cōtineat id qꝺ iuris eſt per cōſequens cōmiſſio nō ſit preiudicia
lis intelligitur

lis intelligitur idem eſſe repetitū in alio de quo ſupra erat facta mē
tio. ſcȝ de. c. cum ſit in vtrocꝫ eadē ratio. ita probat tex. notabilis in. l.
j. ⁊ ibi no. doc. C. de diuer. reſcrip. ad ideȝ tex. in. c. ij. requiris. de ap. ⁊
preſertim propter illa verba appoſita in prefationib⁹ vcȝ quatenus
infra ſex dierum proxime futurorum ſpatium poſt preſentationem
preſentiū vobis prefato domino epiſcopo archidiacono archipre
ſbytero canonicis ⁊ capitulo vere vel iuris interpretatione ⁊c. nā di
14 cta† in prefationibus intelligunt̄ repetita in ſequētibus. l. titia. §. idē
rñdit. ff. de verb. ob. l. itē qꝛ. §. idē iul. ff. de pac. ⁊ in propoſito legit̄ et
no. in. d. l. j. C. de diuer. reſcrip. cum ergo nuntius retulerit ſe citaſſe
pſonaliter dñm epiſcopū bergomeñ. ꝑ dictas literas affixiſſe ſeu di
miſiſſe ad ianuas anteriores dicte eccleſie cathedralis ⁊ omnia alia
feciſſe que in dictis literis cōtinebant̄ ⁊ prout habuit in mādatis ſe
quitur qꝺ ſumus in caſu dicte deciſiōis Bal. in dicto. §. ⁊ ſi quidē. et
doctorum in. d. cle. j. de dolo ⁊ cōtuma. ſcȝ qꝺ talis relatio probat le
gitime citatiōnē factā eſſe de capitulo nō perſonaliter ſed probat ꝙ
eo qꝛ non potuerūt haberi perſonaliter in cōuocatione ideo fuerint
citati ad domum ⁊ cū affixione literarum ad ianuas qꝺ ſufficit vt no.
in locis ſupra allegatis ⁊ clare Bald. in dicta. l. j. §. quibus in. ij. col.
15 ¶ Corroborātur predicta qꝛ† hoſpitale magnuȝ cremone cui facta
fuit dicta vnio longo tempore ſtetit in poſſeſſiōe ſeu quaſi dicti alte
rius hoſpitalis ſibi vniti vigore dicte vniōis facte de an. Mccccclvj.
⁊ ꝯfirmate autoritate apoſtolica. de ann. Mccccclxiij. abſcꝫ eo ꝙ ipſi
hoſpitali cremonēſi facta fuerit lis aut cōtrouerſia licet inter dictos
Joannem de monticellis ⁊ Mattheū aliq̄ue fuerint lites a quibus
etiam fuit receſſuȝ. de anno. Mccccclxix. vnde ex diuturnitate dicti tē
poris cōcurrēte dicta poſſeſſione ſeu quaſi dicti hoſpitalis cremone
videtur preſumendū quod interuenerint ſolennia requiſita circa di
ctaȝ citationē vt. l. ſi filius. C. de peti. her. ⁊ l. qui in aliena. iuxta prin.
ff. de acqui. heredi. ⁊ ibi doc. ⁊ per no. per Cy. ⁊ Bal. ī. l. emācipatio
ne. C. de fide inſtru. ⁊ per Hoſti. ⁊ Jo. an. ī. c. alberic⁹. de teſti. ⁊ Bar.
in. l. admonendi. ff. de iureiur. in ver. quero quid ſi reperiuntur dicta
teſtium ⁊c. ⁊ doc. in. c. cū in iure. de offi. deleg. ⁊ in. c. quoniam cōtra.
de proba. ⁊ in. c. cū inter. de re iudi. ⁊ in. c. illud. de preſump. ⁊ Bal.
⁊ Ang. in. l. ſciēdum. ff. de verb. ob. ⁊ doc. maxime Ant. de bu. ⁊ Jo.
de imo. in. c. ea noſcitur. de his que fiunt a prela. ⁊ ita etiam cōſuluit
Pet. de ancha. in conſilio. cxxvij. incipiente in chriſti nomine ex cō
ſilijs ⁊c. ⁊ Ludo. roma. in cōſilio. cclij. incipiente in chriſti nomine ꝑ
16 deciſiōe prepoſite cōſultatiōis. Quinimo per predicta† ⁊ maxime
per no. in dicto. c. ea noſcitur. videtur qꝺ ꝑ pte dicti hoſpitalis ma
gni de Cremona allegari poſſit qꝺ in dicta vniōe ſeu poſt ipaȝ vnio
nem acceſſerit conſenſus capituli pergameñ. nam dicta cōmiſſio cō
firmationis vnionis rōne ſuſpicionis defectus nō emanauit ad ſup
plicationē hoſpitalis de cremona ſed ad ſupplicationē dicti Mat
17 thei. ¶ Accedit† id quod not. dixit Areti. de cōſe. diſtinc. j. c. nemo
eccleſiā. vbi inquit qꝺ ſi locus eſt in forma eccleſie: ⁊ ibi publice cele
bratur per ſacerdotes preſumitur ꝙ fuerit conſtructus ille locus vl̄
oratorium cum licentia ⁊ autoritate epi. allegat in arg. xxvij. di. c. qꝺ
interrogaſti. ⁊ xx. q. j. c. queȝ progenitores. xxvij. q. j. c. induat. Et ita
etiam tradit Fed. de ſenis in conſi. cxxx. ⁊ plenius per Jo. de imo. in
c. officij. de teſta. in prin. pen. char. in ver. iuxta predicta poſſet queri
18 ⁊c. vbi dicit† ꝙ nō obſtat ſi diceretur ꝙ ſolennitas extrinſeca nō pre
ſumitur. l. quecūcꝫ. §. ſi. de publi. quia reſpondet qꝺ fallit vbi indicia
in ꝯtrariū apparent: vt quādo quis diu geſſit ſe pro rectore eccleſie ſciē
te ⁊ patiente dioceſano vt per Jo. an. l. d. c. illud ⁊ in. c. ij. de reg. iur.
lib. vj. Et latius per eū in. d. c. officij. Ex quibus videtur inferri ſiue
vere ſiue preſumptiue interuenerit citatio capituli ad cōfirmationē
vnionis ⁊ dictum hoſpitale Cremone habet intentum vel etiaȝ ſi ſo
lummodo dicamus preſumi pro hoſpitali Cremone ꝙ interuenerit
cōſenſus capituli in vnione ſeu iuxta vnionē etiā iſtud ꝑ ſe ſolū ſuffi
19 cit. ¶ Et dato † ꝙ in ſcriptura vnionis nihil dicatur de cōſenſu ca
pituli tñ per hoc nō ſequitur qꝺ nullo modo interuenerit conſenſus
capli qꝛ nō eſt neceſſariū ꝙ talis conſenſus in ipſo actu interueniat
ſed ſatis eſt qꝺ poſt interueniat. c. circa in verbo poſtea conſenſuȝ. de
iure patro. ⁊ xij. q. ij. in. c. ſi qua de rebus ⁊ c. cum vos. de his q̃ fiunt
a prelato. cū ibi plene not. per doc. ⁊ per doc. ī. c. j. eo. ti. ⁊ ī cle. j. et ibi
no. doc. de reb. eccle. non alie. ⁊ no. Inno. in. c. j. eo. ti. li. vj. ⁊ l. ſi autem
plĕs. ⁊ ibi no. Bar. ff. de aqua plu. arcē. not. plene Bal. in. l. quecūcꝫ
C. de bo. que lib. ⁊ doc. in. c. cū cōſuetudinis. de conſue. cū ſimi. ¶ Et
qꝺ ex poſſeſſione in qua fuit ⁊ eſt dictū hoſpitale Cremone preſume
re debeat ꝙ titulus vnionis fuerit legitimus. ⁊ ſic cum conſenſu capi
tuli niſi oſtendatur cōtrariū per partē aduerſam probatur vltra pre
dicta per tex. notabileȝ. ⁊ ſing. in. c. cum veniſſent. de inſtit. per quem
20 ibi dicunt Ant. de bu. ⁊ Jo. de imo. ſingulariter probari ꝙ lȝ poſſeſ
ſio contra ius nō releuat ab onere probandi: vt pȝ ex his que habē
tur in. c. ex inſinuatione. de procu. ⁊ in. c. conſtitutus. de elec. ⁊ in. c. cū
eccleſia. circa ſi. de cauſa. poſ. ⁊ ꝓprie. tñ ſi talis poſſeſſio eſt coadiu
uata aliquo titulo licet de modo vel qualitate tituli non cōſtet rele
uat ab onere probādi ⁊ ex poſſeſſione preſumitur pro titulo ⁊ quali
tate tituli reſpectu ſtatus in quo poſſidens reperitur vt ibi qꝺ dicūt
melius alibi non reperiri: vnde onus probandi iſtā negatiuā ꝙ cō
ſenſus capituli non acceſſerit illi vnioni incumbit aduerſario ⁊ talis
negatiua non probatur ex inſtrumēti vnionis inſpectione facte per
epm̄ cum potuerit ille conſenſus cum omni ſua ſolennitate ex poſtfa
cto interueniri vt. ſ. proxime deduxi. ¶ Et non obſtat predictis qꝺ
vnio predicta non valuerit eo qꝛ facta fuerit de beneficio ſeu hoſpita
li non vacante eo qꝛ preerat illi hoſpitali de palerno Jo. de mōticel
lis qui fuerat legitime inſtitut⁹ ibi rector ab epō: ⁊ lȝ poſtea fuerit ꝯ
eum lata ſnīa priuationis ante vnionē tñ non vr̄ ꝙ valuerit ſnīa pri
21 uationis qꝛ fuit† lata extra tempus citationis facte de dicto Joāne
⁊ per conſequēs ſnīa nulla. l. aut qui aliter in prin. ⁊ l. ſi vitā. §. ſi is q
⁊ vtrobicꝫ no. Bar. ff. qꝺ vi aut clam. ⁊ alij vbicꝫ ſequuntur quoniaȝ
22 rñdetur† ꝙ imo vnio potuit fieri de beneficio nondū vacante: ſed eſt
verum qꝺ non hȝ preiudicare rectori beneficij vniti donec ius ſuum
duraturum eſt. c. cōſultationibus. de dona. ⁊ patet in. d. cle. ij. de reb.
23 eccle. nō alie. ¶ Preterea† vt preſupponitur in dicta ſnīa priuatio
nis enūtiatiue ſit mentio de alia citatione ad dictā ſnīam priuatiōis
perferēdam ꝙ̄ de illa prima citatione quindecim dierum cuius pri
me citationis iam terminus expirauerat ante ſnīam ⁊ ideo preſumit̄
pro dicta ſnīa etiam quo ad preſumendam ſolennitatē dicte citatio
nis quāuis reus eſſet abſens. c. bone. el. j. de elec. ⁊ dicto. c. in preſentia
cum ibi no. vt no. Spe. in ti. de ſenten. prola. §. vt aūt verſi. ⁊ no. ſcōm
⁊ dicit ibi Joā. an. in addi. poſt Guidoneum de ſuȝar. de conſuetudi
ne ita ſeruari. ⁊ idem tenet Ang. in. l. de vnoquocꝫ. in prin. ff. de re iu
di. ⁊ Jo. de imo. in. l. ſi cū nulla. ⁊ Jo. de imo. in. l. iiij. §. condemnatuȝ
ff. de re iudi. vbi etiam voluit plus ſecutus Spe. in dicto verſi. ⁊ not.
ſcōm qꝺ etiā ſi non fieret enunciatiue mentio in ſnīa de citatiōe dum
modo vere vel preſumptiue appareat ꝙ pars habuerit notitiā ſen
tentie ⁊ nō appellauerit infra. x. dies ſurgat ex hoc preſumptio pro
ſnīa per id qꝺ habetur in. c. cū inter. ⁊ in. c. ſicut. de re iudi. ⁊ cum illa
opi. Spe. videtur trāſire Jo. an. in. c. tenor. de re iudi. ⁊ lȝ doc. in hoc
variauerunt. tñ cōiter tenetur qꝺ ſi ſentētia non eſt de recenti: ſed de
longinquo preſumitur pro ſententia vt tenent doc. in. d. l. emancipa
tione. ⁊ in dicto. c. in preſentia. ⁊ in. d. c. quoniā contra. ⁊ in dicto. c. cū
inter. ⁊ Bal. in. c. j. de milite vaſal. qui contu. eſt cum cōcordantijs ſu
24 pra allegatis. ¶ Et de lōginquo† intelligitur eſſe. vel ſm̄ quoſdam
poſt biēnium vel ſm̄ aliā opi. poſt annos. xx. vel ſm̄ omnes iudicā
tis arbitrio vt per doc. in dictis locis ⁊ fuit etiam elegāter tactū per
clariſſimū dominū aduocatum hoſpitalis Cremone. ¶ Et conſtat
qꝺ a tempore priuationis dicti Joannis ⁊ etiaȝ a tēpore vnionis ci
tra trāſiuerunt anni vltra viginti. ⁊ a tēpore cōfirmationis tranſiue
runt anni vltra tredecim. non video igitur quis bonus vir animad
uertens tā maximū ⁊ ꝙ̄ laudabile pietatis officiū verſari in tuenda
vnione predicta nō debeat arbitrari predicta videri eſſe de longin
quo ad preſumendū ſolennitatē predictam cōcurrente diuturna poſ
ſeſſione vel quaſi dicti hoſpitalis Cremone ꝑ no. ī dicto. c. ea noſcit̄.
⁊ ꝑ id qꝺ habet̄ in. l. fideicōmiſſa. §. a iuſto. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ in di
cta. l. qui in aliena. in prin. ⁊ in dicta. l. ſi filius cū ibi no. cū ſi. ¶ Alio
modo etiam fuit recte reſpōſum per dñm aduocatum hoſpitalis ad
id qꝺ obijcitur de nullitate dicte ſnīe priuationis vcȝ ꝙ poſito eam
fuiſſe nullā tamen fuit validata cōſenſu partium adeo qꝺ valet ſaltē
in vim pacti vel cōtractus. l. ij. C. cōia vtri. iudi. vt per eum in allega
tionibus ſuis quas recenſere nō expedit. ¶ Et ex predictis colligit̄
reſponſio multiplex ad quaſdam obiectiones que ſubtiliter fuerunt
adducte contra partē hoſpitalis cremone pro quarum ſolutione ēt
plurimum egregie laborauit dñs aduocatus hoſpitalis. ¶ Nō eniȝ
25 obſtat id in quo videtur per partē aduerſaȝ† fieri maximum funda
mētū ſcȝ ꝙ ꝑ productionē actorū apparebit de defectu citationis: qꝛ
tali modo probatur negatiua. l. ſi. C. de rebus cre. ⁊ l. titie textores. ff.
de lega. j. ⁊ no. Jo. an. ⁊ doc. in. d. c. qm̄ contra. ⁊ in dicto. §. vt auteȝ ſu
per dicto ver. ⁊ noto ſm̄ Bart. in. l. qui ad ciuilia. C. de ap. qꝛ rñdeo
ꝙ hec negatiua nō probabitur quo ad citationē capituli requiſitam
in actu confirmationis vnionis quoniā ex inſpectione actorum non
apparet qꝺ nō fuerit legitime citatum capitulum imo potius cōtra
rium inſpectis verbis literarum citatoriarū ⁊ relatiōe: vt. ſ. deduxi.
¶ Et poſito ꝙ aliquis perſiſteret dicēdo verba eſſe dubia tamē ad
huc dicendū eſt ꝙ in dubijs tempus lōginquū inducit preſumptio
nem ꝙ actus fuerit ſolēniter geſtus per ſupra rōnes ⁊ autoritates ſu
perius adducta. ¶ Preterea dicta obiectio tollitur ſtāte vniōe fa
cta per epiſcopū ⁊ poſſeſſiōe vl̄ quaſi hoſpitalis cremone ⁊ etiā diu
turnitate tēporis propter que preſumitur ꝙ acceſſerit cōſenſus ca
pituli ⁊ debita ſolennitas. ⁊ quia iſta poterant interuenire poſt actū
vnionis facte ab epiſcopo nō pōt dici ꝙ ꝑ inſtrumētū dicte vnionis
facte ab epiſcopo probet̄ illa negatiua. ſcȝ ꝙ nō acceſſerit conſenſus
capituli ſolenniter. vt. ſ. probaui. ¶ Nec etiaȝ dicta obiectio obſtat
quo ad inualidandā ſentētiā priuationis dicti Joannis rōne defe
ctus citationis ipſius Joannis: qꝛ vt dictum eſt ſupra multipliciter
apparet validitatē vel inualiditatē talis ſententie priuationis p̄di
cte nō eſſe in cōſideratione in preſenti cauſa nec illaȝ habere officere
26 vnioni predicte. ¶ Nō obſtat etiā dum† obijciebatur ꝙ illud qꝺ di

eſtur rõne diuturnitatis preſumi ſolennitatẽ extrinſecam procedere in iudicialibus ⁊ in ſententijs que tranſierunt in rem iudicatam ſed nos loquimur in vnione que tanꝗ actus extraiudicialis non tranſit in rem iudicatã per no. per doc. in. c. j. de his que fiũt a maiori parte cap. naꝫ hec rñſio non videtur quouiſmodo ſufficiẽs qꝛ illa cõcluſio que hꝫ ꝙ propter diuturnitateꝫ preſumitur ſolennitas que alias nõ preſumeretur hꝫ locũ etiã in alijs actib⁹ ꝗ̃ ſententijs tranſeuntibus in rem iudicatã vt pꝫ ex dicta. l. qui aliena. cum dicta. l. ſi filius. ⁊ qđ vtrobiq̃ no. doc. ⁊ ex no. per Joã. an. in dicto. c. illud de preſcrip. ⁊ in dicto. c. albericus. ⁊ Bar. in dicta. l. admonẽdi. in ver. quero qđ ſi reperiuntur dicta ⁊c. ⁊ per Bal. Ang. ⁊ modernos in dicta. l. ſciẽdũ. ⁊ docto. in dicto. c. ea noſcitur. ⁊ Pet. de anch. in dicto cõſilio. cxxvij. ⁊ Romanum in dicto cõſilio. clij. cum ſimili. Preterea ſtãte cõfirmatione vnionis facte per delegatum apoſtolicũ que videtur bene viribus ſubſiſtere: vt. ſ. fuit diſcuſſuꝫ ſequitur qđ ceſſabit dicta obiectio. ¶ Non obſtat etiam dum in nouiſſimis obiectionibus adduciꝛ ꝙ in caſibus in quibus ſolennitas extrinſeca preſumitur: illud ꝓcedit quando res ⁊ queſtio verteretur inter eaſdẽ perſonas inter quas geſtus eſt actus: ſecus ſi cum tertio. ⁊ ad hoc allegatur doctrina Ant. de but. ⁊ modernoꝝ poſt euꝫ in. c. ſicut. de re iudi. quia rñdeo qđ ipſi loquuntur in preſumptione ſolennitatis reſultante ex verbis enuntiatiue prolatis a partibus dictam ſolennitatẽ enuntiantibus: qꝛ talia verba enuntiatiua non probant niſi inter partes enuntiantes. l. optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtip. l. ſi. C. arbi. tute. nõ quo ad alios vt in aut. ſi quis in aliquo. C. de eden. ⁊ no. Inn. in. c. cũ in. iure. de offi. delega. ſed qñ reſultat preſumptio ſolẽnitatis ex poſſeſſione ⁊ diuturnitate vt in caſu noſtro tũc transfertur in quẽcunq̃ aduerſarium onus probandi cõtrarium vt in dicto. c. cũ veniſſent. ⁊ dicta. l. qui in aliena. ⁊ dicta. l. ſi filius. ⁊ patet ex no. p Jõ. an. in. d. c. illud et in dicto. c. alberic⁹. ⁊ per no. in dicto. c. ea noſcitur. poſt gl. ibi Preterea etiã dicta cõfirmatio fuit actus geſtus cum. c. ergo quo ad capitulum etiam preſumptio ſolẽnitatis induci debet. ¶ Item nõ ob
27 ſtat†alia reſponſio qua dicitur qđ vbi habeꝛ ꝙ ſolennitas preſumitur debet limitari niſi lex exigeret ſcripturã pro forma ꝓbãdi ipſaꝫ ſolennitateꝫ vt no. Inno. in. c. innotuit. de eo qui fur. ordi. ſuſcep. per id qđ habetur in. c. j. de appella. in. vj. cũ ſi. ſed in dicta vniõe. que eſt alienatio rei eccleſiaſtice requiritur ſcriptura p id quod habeꝛ. xij. q. ij. ſine exceptiõe. ⁊ in. c. j. de rebus eccle. nõ alie. in. vj. ergo ⁊c. quia ad hoc rñdeo primo ꝙ hec fallẽtia ceſſat vbi cõcurrit autoritas rei iudi. qꝛ tunc quãuis lex requirat ſcripturam ad probandam ipſam ſententiam vel acta iuxta. l. ij. ⁊. iij. C. de ſenten. ex peri. recitan. ⁊ in. c. quoniam cõtra. de probat. tñ preſumitur in dubio ꝙ ſentẽtia fuerit lata in ſcriptis ⁊ qđ fuerit rite lata dicto. c. ſicut. ⁊ dicto. c. bone. ⁊ ita limitãt predicta Anto. de bu. in dicto. c. ſicut. ⁊ expreſſius ibi Jõ. de imo. ⁊ do. Abb. ergo in dicta ſententia cõfirmatiõis militat preſumptio ſolennitatis. ¶ Alio modo etiam reſpõdeo ſm quod Inno. et Joã. an. in. c. ſup his. de accuſa. ⁊ Hoſti. in dicto. c. innotuit. ⁊ domi. Abb. etiam in dicto. c. ſicut. vbi dicũt quod ſi excipitur cõtra aliquẽ qđ non eſt ſubdiaconus ⁊ qđ propterea nõ potuit eligi in epiſcopũ ſibi incumbit onus probãdi ſe eſſe ſubdiaconum quia iura mandãt de hoc confici ſcripturã. ij. q. j. legum. tamẽ ſm eos hoc fallit niſi aliqua preſumptio ſit pro ordinato quia transferret onus probandi in aduerſarium excipiẽtem vt ſi multo tempore ſubdiaconatus ordine ſeruiuiſſet. ſed dictuꝫ hoſpitale cremone fuit lõgo tẽpore in quaſi poſſeſſione dicte vnionis ergo pro ea preſumitur poſito qđ require
28 retur ſcriptura. ¶ Poſtremo nõ†obſtat alia obiectio qua dicebaꝛ qđ vbi dicitur qđ ſolẽnitas preſumatur, iuxta id qđ not. in dicto. c. ea noſcitur. maxime per gl. Anto. de but. ⁊ Jo. de imo. procedit quãdo eſt talis ſolẽnitas cui partes poſſent renunciare ſecus ſi nõ poſſunt renunciare ſm Ant. de bu. ⁊ modernos poſt eũ in dicto. c. ſicut ⁊ pe. de ancha. in. c. j. de rebus eccle. nõ alienan. in. vj. per illum tex. ⁊ probatur in. l. ſi forte. ⁊ ibi Bar. ff. de caſtren. pecu. ⁊ no. Bar. in. d. l. ſciẽdum. ⁊ in dicta aut. ſi quis in aliquo. cum ſimi. ſed dicta ſolẽnitas ſcꝫ conſenſus capituli requiſita in dicta vnione ⁊ in alienatiõe rei eccleſiaſtice non poteſt tolli per partes. l. ius publicum. ff. de pac. l. nemo poteſt. de legatis primo. ergo nõ preſumitur. Qꝛ reſpõdeo qđ bene verum eſt ꝙ qñ ſolennitas preſumitur ex eo ꝙ de illa facta eſt enuntiatiue mentio in inſtrumẽto a partibus. ita demum preſumitur huiuſmodi ſolennitas ſi erat talis ſolẽnitas cui poſſet a partibus renũtiari per dictam. l. optimam. ſecus ſi non poſſet a partibus renuntiari per no. per gl. ⁊ Bar. in. l. j. C. de fide inſtrumẽtoruꝫ ⁊ iure haſte fiſ. li. x. cum alijs ſupra allegatis ſed aliud eſt quãdo preſumptio ſolennitatis reſultat ex alia cauſa quam ex eo qđ fuerit enuntiatiue de ea facta mentio a partibus prout eſt caſus noſter: ita loquitur id qđ habetur in dicto. c. ea noſcitur. ⁊ in dicto. c. cuꝫ veniſſent. ⁊ in dicto. c.
29 bone. cũ ſimi. ¶ Unde videmus†qđ licet litis cõteſtatio ⁊ alia acta iudicij ſubſtãtialia non poſſint tolli conſenſu partium iuxta not. in §. de cauſis. de off. deleg. ⁊ in cle. penul. de verb. ſigni. ⁊ in aut. offeratur. C. de litis cõteſt. tamẽ ſi lata eſt ſententia ſaltem parte citata vel preſente ⁊ non fuerit appellatum infra tempus debituꝫ preſumitur pro ſententia qđ fuerit ſolenniter lata quamuis non appareat de litis conteſtatione ⁊ alijs actibus ſubſtantialibus necꝫ de eis facta ſit enuntiatio a partibus vel a iudice ſeu notario partibus expreſſe vel tacite affirmãtibus vt in dicto. c. bone. l. j. de elec. ⁊ ibi hoc tenet Inno. ⁊ Spe. in dicto ti. de ſenten. §. vt autem verſi. ⁊ noto ſecũdũ. in. §. ſi. verſi. in ſumma. ⁊ titu. de inſtru. edi. §. reſtat verſi. in ſumma. ⁊ Jo. cal. in dicto. c. quoniam cõtra falſaꝫ. ⁊ multi alij quos referre nõ expedit qꝛ vt dicit Jo. de imo. in dicto. c. cum in iure. iſta eſt communis opi. a qua in iudicando non eſt recedendum. ¶ Et iſtã reſponſionẽ etiam ad dictam obiectionẽ dedit Ang. in. d. l. ſciendũ. ⁊ ibi expreſſius Joã. de imo. in penul. col. ſed in propoſito noſtro non dicimus quod reſultat preſumptio ſolẽnitatis ex eo qđ illa ſit enũtiata a partibus ſed ex alijs cauſis ſupra deductis. igitur recte concluſum eſſe videtur dictam vnionem ſubſiſtere et conſequenter hoſpitale non vacare.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxx.

1 ☞ Spatio ⁊ preſcriptiõe decẽ annoꝝ inter preſentes põt tertius poſſeſſor excludere agentem hypothecaria.
2 Quomõ intelligatur aut. malefidei. C. de preſcrip. xxx. vel. xl. an. 3.
4 Ubi quis eſt de ciuitate preſumitur ibi ſtetiſſe ⁊ fuiſſe.
5 Qui ſemel ſtetit in certo loco preſumiꝛ in poſterũ ibi ſtetiſſe ⁊ fuiſſe.
6 Statutum tanꝗ nutriens peccatum non valet.
7 Statutum poteſt inducere preſumptionem ſolutionis.
8 Illud qđ directe fieri non poteſt: poteſt fieri per conſequentiam.
9 Ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa ⁊c. poteſt creditor reſtitui in integrum aduerſus preſcriptionem.
10 Anteꝗ̃ non eſt certum creditorem eſſe ſoluẽdo nõ poteſt agi cõtra tertios poſſeſſores hypothecaria.

¶ Conſilium. ccxx.

¶ Cui incumbat onus probandi qđ preſcriptio decurſa eſt inter preſentes ⁊ an valeat ſtatutum ꝙ ſi creditor non petierit infra certũ tps debita preſumantur eſſe ſoluta. ⁊ an tale ſtatutum intelligatur excludere creditorem non ſolum ab actione perſonali ſed etiam ab hypothecaria: ⁊ quando incipiat currere preſcriptio in hypothecaria.

DOmini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis hiis q̃ in ſuperiore facti iſtructiõe narranꝛ puto breuiter eẽ de iure cõcludẽdũ dictã preſcriptionis exceptionẽ oppoſitã per dictũ magiſtrũ Ludouicũ campanã obſtare cõtra dictos agentes hypothecaria: ſiue cõſiderem⁹ ius cõe ſiue ius municipale. nam de iure cõi ſpatio ⁊ pſcriptiõe decem annoꝝ inter preſentes
1 põt†tertius poſſeſſor excludere agentem hypothecarie. l. j. C. aduer. credi. l. ſi. C. de actio. ⁊ ob. ſed magiſter Ludouicus per ſe ⁊ illos de vecbijs qui fuerunt autores ſui poſſederũt iuſto ti. ⁊ bona fide vltra tps decẽ annoꝝ ergo hypothecaria cõuenire non poſſunt. bona fides enim ex titulo preſumitur. l. pe. C. de euictio. ⁊ no. in. c. ſi diligẽti cũ ſi. de preſcri. ¶ Nec obſtat qđ illi de vecbijs emerint a Nicolao boratio. ⁊ ſic a debitore qui erat malefidei. ſciebat enim dictã reꝫ quã alienauit hypothecaſſe creditori ergo nõ videtur ſufficere preſcriptio lõgi temporis per id
2 quod habetur in aut. malefidei. C. de preſcrip. xxx. an. qꝛ†reſpondeo qđ illa autentica non loquitur nec locum habet quando verus dominus rei alienat rem quamuis ſit per eum alteri obligata ideo tũc remanẽt incorrecta iura antiqua vt ibi no. Jacob. de arena: Cy. Ang. ⁊ Sali. ⁊ Spec. in titu. de preſcriptio. verſicu. quid ſi debitor. ⁊ verſ. ſed nunquid hodie. ⁊ ibi Joã. and. ⁊ Angel. et Moderni in. l. quare alias et in. l. furtum. §. fundi. ff. de vſucap. ⁊ Oldra. in conſilio decimonono incipiente thema tale eſt quidam paterfamilias: vbi etiam
3 ad hoc inducunt. l. ſequitur. §. ſi rem. ff. de vſur. ¶ Quod autem†iungi debeat tempora quibus poſſederunt illi de vecbijs ⁊ tẽpora quibus poſſedit magiſter Ludouicus campana probatur per. l. põponius. §. cum quis ⁊ fere per totam. l. ff. de acquirenda poſſeſſione. qđ autem dicta preſcriptio decidenda ſit inter preſentes. ⁊ ſic quod ſufficiant decem anni ⁊ non ſint neceſſarij viginti anni patet quia ſi credi
4 tor†eſt de ciuitate mutine preſumitur ibi ſtetiſſe ⁊ fuiſſe niſi ipſe probet de abſentia. ita notabiliter voluit Bar. l. j. is poteſt. ff. de acquir. heredita. poſt medium in verſi. nunc videamus qualiter iſta ſcientia probabitur ⁊c. dum ad hoc allegat id quod habetur in. c. cum in tua qui matrimo. accuſa. po. ⁊. l. optimam. C. de cõtrahẽ. ⁊ commit. ſtip. ¶ Preterea dicit Ang. in. l. emptor. C. de preſcri. lon. tẽp. dicto creditori replicant de abſentia incumbit onus illam probandi cum in ea ſe fundet. l. cum te. C. de proba. ⁊. l. ei qui. ff. de proba. ⁊ ita dicit vi
5 diſſe ſepiſſime ſeruari. ¶ Inſuper preſupponitur†fuiſſe pbatũ ꝙ per dicta tẽpora creditor ſtetit in ciuitate mutine ⁊ ille q ſemel ſtetit in certo loco preſumiꝛ in poſterũ ibi ſtetiſſe niſi ↄtrariũ probeꝛ. ita inquit Bal. in. l. ex perſona. C. de pba. in. vj. col. in verſi. ſequiꝛ de predicamẽto vbi ⁊c. p. l. ſi qs ex argẽtarijs. §. pe. ff. de edẽ. ¶ Si etiã cõſideremus ſtatutũ etiã dicẽdum eſt qꝛ ſi ſtatutuꝫ diſponat ꝙ creditor qui in petendo ceſſauit per tantũ tps prout ceſſauit dictus credi-

tor am-

tor amplius audiri nõ debeat: ſed preſumaꝛ ſibi ſolutũ ⁊ ſatiſfactuꝫ ergo cũ dictus creditor ceſſauerit bene per annos vigintiduos. ⁊ ſic vltra tps a ſtatuto prefixuꝫ nõ debet vlterius audiri. ¶ Nec obſtat
6 ſi diceretur†ꝙ dictuꝫ ſtatutũ nõ valet quaſi nutriat peccatum iuxta c. ſi. de preſcri. cũ ibi no. p doc. ⁊ in regula poſſeſſor de reg. iur. in. vj. ⁊ per Bar. in. l. omnes populi in. iij. q. principali. ff. de iuſti. ⁊. iur. qꝛ rñdeo ꝙ imo ſꝫ Bar. in. d. l. omnes populi. dꝫ valere in caſu noſtro ſtatutũ. nam Bar. vult ꝙ aut ſtatutũ ſimpliciter diſponit ꝙ ſi creditor per. x. annos debituꝫ nõ petierit cadat a iure ſuo et non valet. qꝛ per tale ſtatutuꝫ nõ excluditur cã peccati qua illaqueaꝛ debitor qui eſt in mala fide vt in. d. c. ſi. aut ſtatutũ nõ ſimpliciter ita diſponit. ſed aliter puta ꝙ ſi creditor non petierit debitũ infra. x. annos cõtract⁹ preſumatur ficticius tunc qꝛ per ſtatutuꝫ excludiꝛ cauſa peccati valebit ſtatutuꝫ ſicut dicit ipſe in ſtatuto ꝙ contra ius diuinum diſponit ꝙ i teſtis requiranꝛ. vij. teſtes ad tollẽdã materiã falſitatis. l. hac cõſultiſſima. C. qui teſta. face. poſ. Et. l. hac cõſultiſſima. ⁊. l. iubem⁹. C. de teſt. lꝫ iure diuino ſit cautũ ꝙ in ore duorum vel triũ ſtet omne verbũ. c. cũ eſſes. de teſt. c. nouit. de iudi. ergo eadẽ rõne debet valere ſtatutuꝫ qñ diſponit ꝙ ſi creditor ceſſauerit per. x. vel per. xv. annos non petendo debitum ꝙ preſumatur ſibi ſolutum ⁊ ſatiſfactum. naꝫ
7 ſtatutuꝫ†poteſt inducere preſumptionẽ ſolutionis ⁊ ſatiſfactionis. l. procula. ff. de pba. ⁊ no. in. l. libertis quos. §. j. ff. de alimẽ. ⁊ ciba. lega. ergo nil repugnat ꝙ tale ſtatutũ valeat nec ad hoc cõſtat ſi in cõ
8 trarium†allegaretur id qđ habetur in. c. cum quid vna via. de regu. iur. in. vj. ⁊ in. c. quanto. de priuile. qꝛ reſpondeo ꝙ imo illud qđ directo fieri nõ poteſt permittitur fieri per conſequentiam quãdo venit in cõſequẽtiã actus permiſſi vt in. l. j. in prin. ⁊ ibi no. Dy. ⁊ Bar. ff. de auꝛ. tuto. ſed in propoſito noſtro eoipſo ꝙ ſtatutum preſumit debitum eſſe ſolutum vel ſatiſfactu, prout preſumere poteſt vt dixi venit in conſequẽtiam neceſſariam qđ actor vlterius non audiatur: qꝛ ſolutione eius qđ debetur omnis tollitur obligatio. inſti. qb⁹ mod. tollitur ob. in prin. ſecus quando illud quod fieret per indirectũ ſeu per conſequentiam veniret in cõſequẽtiam actus prohibiti: qꝛ tunc id quod directo fieri nõ poteſt: nõ põt etiã per idirectũ fieri. l. ſi ſpõſus. §. j. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxorẽ. ⁊. l. athletas. §. ſiue autem. ff. de his qui no. infa. ⁊ traditur per Bar. in dicta. l. j. de auto. tuto. ⁊ Cy in l. iij. C. de iudi. ¶ Secundo reſpondeo qđ quo ad dictum Ludouicũ campanã ⁊ dictos de vecbijs qui fuerũt in bona fide nulla ſubeſt ratio propter quam dictum ſtatutum non debeat valere qꝛ poſito qđ nonnulli teneant quod dictum ſtatutum non valeat quo ad eum qui eſt in mala fide tamen quo ad euꝫ qui eſſet in bona fide cõmuniter tenetur qđ valeat vt per Anto. de but. ⁊ alios poſt euꝫ in dicto. c. ſi. de preſcrip. per Jo. de imo. in. l. ſequitur. §. ſi viã. ff. de vſucap. ⁊ Ang. in. l. iuſtitia. ff. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ Pe. de ancha. in repetitiõe. c. canonũ ſtatuta. de conſti. in. xviij. charta in verſi. iteꝫ ſi ſtatuto cauetur quod poſt decem annos ⁊c. ⁊ Pau. de caſt. in. l. ſi pene cauſa. ff. de cõditione indeb. ⁊ in conſilio. cclxxxv. incipiente in chriſti nomine viſis his ⁊c. ⁊ hoc in caſu noſtro procedit quia dictum ſtatutum non ſoluꝫ intelligitur excludere creditorẽ ab actione perſonali: ſed etiã ab hypothecaria cum indiſtincte loquatur prout etiam cõcludit Albericus de roſate in prima parte ſtatutorum. q. cxij. incipiente ſtatuto pgami cauetur quod ſi creditor ⁊c. ⁊ ibi refert ita tenuiſſe vbertuꝫ de bobio qđ ſine dubio fuit de mente noſtri ſtatuti dum dixit qđ preſumatur ſolutum ⁊ ſatiſfactum creditori. nam hypothecaria tollitur ſolutione vel ſatiſfactione facta creditori. l. grege. §. etiam. ff. de pignor. l.
9 debitor in prin. ff ad trebel. ¶ Nec predictis†obſtat ſi dicatur qđ dictus creditor debet reſtitui in integrum aduerſus curſum dicte preſcriptionis ex allegata ignorãtia ex clauſula generali ſi qua mihi iuſta cauſa: iuxta no. per glo. ⁊ Bar. in. l. j. §. ſi quis autẽ propter. ff. de itinere actuq̃ priua. ⁊ per gl. in. l. j. C. de pat. pote. ⁊ Spe. in ti. de preſcrip. ver. ſed pone colonus cum ſi. qꝛ reſpõdetur qđ prout ex themate colligitur probatum eſt ꝙ creditor ſciebat dictã reꝫ hypothecatã poſſideri per dictos tertios poſſeſſores cũ ergo ceſſat hoc fundamẽtuꝫ. ⁊ ſic nõ eſt opus inſiſtere an verior ſit opi. aliorũ qui tenuerũt dictam reſtitutionẽ nõ eſſe cõcedẽdã ignoranti vt tenuit Bal. in. l. j. in xxiij. oppo. C. qui admitti. ⁊ cõſuluit Pe. de ancha. in cõſilio. clxij. qđ incipit principaliter cõtra iſtos legatarios ⁊c. ⁊ Rapha. in. l. cuꝫ fili⁹. §. in hac. ff. de ver. ob. per. l. cũ antiquioribus. C. de iure deliber. ⁊ per. l. ſi. C. de pſcrip. lon. temp. ¶ Allegaꝛ etiã qđ ille qui reſtitutionẽ petijt carebat mãdato legitimo. ſed qꝛ mãdatũ non eſt mihi exhibitum ⁊ eſt quid facti ſuper hoc nõ ſcribo. ¶ Non obſtat etiam ſi
10 diceretꝛ†ꝙ dicta preſcriptio nõ incipit currere niſi cũ certum eſt debitorem principalẽ nõ eſſe ſoluendo qꝛ anteꝗ̃ deſinat eſſe ſoluendo nõ poteſt agi cõtra tertios poſſeſſores hypothecaria vt in autẽ. hoc ſi debitor. C. de pigno. ⁊ non valẽti agere nõ currit preſcrip. l. j. in ſi. C. de annali excep. l. j. C. de bo. mater. ¶ Qꝛ reſpondeo ꝙ imo etiaꝫ añꝗ̃ certum ſit debitorem nõ eſſe ſoluendo ⁊ etiã anteꝗ̃ veritate inſpecta deſijſſet eſſe ſoluẽdo debet currere preſcriptio qꝛ etiam nulla facta excuſſione cõtra principalem debitorẽ cõpetebat actio hypothecaria cõtra tertiũ poſſeſſorem eſt bene verũ qđ tertius poſſeſſor potuiſſet opponere ante litem cõteſtatam exceptionem ordinis ſeu excuſſionis nõ facte ita no. per Bar. in. l. ij. C. communi diui. per ibi no. per gl. ⁊ in dicta auꝛ. hoc ſi debitor in ſi. ⁊ Cy. ⁊ Bal. i. l. exceptionem. C. de proba. cum ſimi. ⁊ ſic attẽto qđ poterat intẽtari actio ⁊ in iudiciũ deduci nihil repugnat quin illi facultati agẽdi potuerit currere preſcriptio quãto forti⁹ ſi erat nõ ſoluẽdo debitor. licet hoc certum nõ eſſet qꝛ fuit in culpa creditor ſi non egit ⁊ excuſſionẽ non fecit contra principalem. c. qꝛ diuerſitatem. cum gl. in verbo ſuſpenſionis. de conceſ. prebẽ. c. ſi autem. de reſcriptis. cum ſimili. Et ita ↄcludo in fauorem rei conuenti hypothecaria per ſuperius dicta.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxxj.

1 ☞ Appellatione ſororis non venit ſoror patruelis.
2 De ſtatuto quod mater non poſſit ſuccedere filio ab inteſtato niſi in octaua parte. 3.
4 Appellatione parentum qui comprehendantur.
5 Nullus curator a. l. datur niſi curator qui datur furioſo.
6 Iudex dicitur dare curatorem maiorem. xxv. annis. 9.
7 Ex identitate rationis extenditur de tutrice ad curatricem.
8 Curator quando datur ſine inquiſitione tenetur ſatiſdare. 10.

¶ Conſilium. ccxxj.

¶ An appellatiõe fratris in ſtatutis veniat frater patruelis ⁊ ſi ſtatutũ dicit ꝙ mater ab inteſtato in quarta pte: ⁊ agnati vſq̃ ad quartum gradum in reſiduo. pone quod non extant dicti agnati. an mater ſuccedat in totum. ⁊ ſic tractatur de dando curatore bonis abſentis debeat dari ille qui eſt proximior in ſucceſſione vel quis ⁊ an poſſit mater dari curatrix bonorum abſentis ⁊ quid de minore. xxv. annis an poſſit dari curator predictus.

REdẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis verbis ſtatutoꝝ de qb⁹ ſupra: ⁊ his que narrantur in themate puto breuiter verũ eſſe de iure ſucceſſionẽ ⁊ hẽditateꝫ dicti Andree ptinere nõ ad marianã ei⁹ ſororeꝫ patruelẽ ſꝫ ad Antoniã dicti Andree mr̃eꝫ ſpectare de iure. Nã de iure cõi cõſtat mr̃em in totũ ſuccedere filio decedẽti ſine liberis ⁊ ſine fratrib⁹ ⁊ ſororib⁹ ex eiſdẽ patre ⁊ matre coniunctis dicto decedenti vt in auꝛ. defuncto. ⁊ in corpore vnde ſumiꝛ. C. ad tertul. ¶ Nec obſtãt ſtatuta ſupraſcripta qꝛ in eis nõ comprehenditur iſte caſus adeo qđ per exiſtentiã mariane excludatur dicta mater vnde remanemus in diſpoſitiõe iuris communis. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſo. ma. l. commodiſſime. ff. de liber. ⁊ poſthu. Nõ enim obſtat ſtatutũ ſub rubrica inquantũ ſuccedant aſcendẽtes ex linea materna: per qđ ſtatutum mater videꝛ vocari ſolum in quarta parte legitime ſucceſſionis ab inteſtato. ⁊ reliqua bona debẽt forma ſtatuti predicti pertinere ad parẽtes maſculos ex parte patris vl' aui paterni vſq̃ ad quartum gradũ ſcđꝫ ordinẽ prioritatis gradus. ⁊ hoc qñ nõ extat frater vel ſoror ſiue filius vel filia fratris vel ſororis ipſius defuncte pſone ex eodẽ patre vbi autẽ extaret frater vel ſoror ſiue filius vel filia fratris vel ſororis tũc mater in nullo ſuccedat ſcđm diſpoſitionem dicti ſtatuti qꝛ reſpõdeo nos nõ eſſe in caſu dicti ſtatuti qꝛ Andreas deceſſit nõ ſuperſtite fr̃e vel ſorore ſiue filio vel filia fra
1 tris vl' ſororis ipſi⁹ defuncti ex eodẽ patre ⁊ lꝫ†extaret ſoror patruelis ſcꝫ mariana tñ non venit ipſa appellatione ſororis ex eodẽ patre l. iuriſconſultus. §. ij. gradu. ff. de gradi. ⁊ inſti. eo. ti. §. ij. ⁊. §. iiij. gradu cum ſeq. ⁊ no. Bar. in. l. lucius. §. queſitum. ff. de leg. iij. vbi p pdicta iura dixit ꝙ etiã ſi ſimpliciter fieret mẽtio de fratre vl' ſorore nõ cõprehẽdereꝛ frater vel ſoror patruelis ⁊ Bal. in. c. j. de feudo marchie. vbi refert ſe ita cõſuluiſſe in terminis ſtatuti diſponẽtis ꝙ frater excludat ſororẽ. ⁊ idẽ Bal. in. l. vxor. in pn̄. C. qui accuſare nõ po. vbi hoc probat per plures rõnes ⁊ Bal. i. l. iubem⁹. §. ſi. C. ad treb. ⁊ Pe. de ancha. in repetitione. c. canonuꝫ ſtatuta. de conſti. poſt mediuꝫ in ver. dicto de filijs ⁊ nepotibus ⁊c. ⁊ no. gl. quã ibi ad hoc põderat Ang. in verbo proprij in. l. j. ff. de inoff. teſta. ⁊ Ang. i auꝛ. matri ⁊ auie. C. qñ mulier tute. off. fun. põt. in. iij. col. ⁊ Joã. de imo. in. l. ſi dotali. ff. ſo. ma. Bene facit qđ no. Bal. ⁊ Sali. in. l. j. poſt Jac. bu. C. de ſucceſſo. edic. ⁊ Bal. in. l. illaꝫ circa prin. per illũ tex. C. de colla. cum ſimi. quãto magis in caſu noſtro in quo ſtatutum facit mentionem de ſorore ex eodem patre. ¶ Nec etiam poteſt dici quantuꝫ ad hoc ſtatutum voluiſſe conſeruare agnationem: attẽto ꝙ illa nõ conſeruatur per ſorores ⁊ deſcendentes earũ. l. pronuntiatio. ff. de verb. ſigni. inſti. de legiti. agna ſucce. in prin. nec etiã extare preſupponitur aliquos parẽtes maſculos dicti Andree ex parte patris vel aui paterni vſq̃ ad quartũ gradũ ad quos habeant deuenire reliquę tres partes ex quatuor bonorum Andree. ⁊ ſic cuꝫ nõ extent illi quibus fauere voluerunt ſtatuẽtes totũ dꝫ ad matrẽ puenire. l. ſi poſt mortẽ §. liberi. ff. de bo. po. cõtratab. l. ſi duob⁹. §. ſi titio. ff. de leg. j. no. i ſpe
2 cie†Bal. in. l. j. in vlti. col. C. de ſec. nup. vbi querit quid ſi ſtatuto ciuitatis tuderti caueꝛ ꝙ mater nõ poſſit ab iteſtato ſuccedere filio niſi i octaua parte extãtibus agnatis. pone qđ agnati nõ extãt vel extant ⁊ repudiant an accreſcet matri arguit ad partes ⁊ finaliter cõcludit

qͦ ſi ſumus in ſtatuto facto fauore alterius.⁊ ſic excludēte matrē ꝓ/
pter fauorē alicuius ⁊ tūc accreſcat portio vacans ar.dicti.§.liberi.
Aut ſtatutū eſt odioſuʒ vt qꝛ ꝓhibet aliquē ſuccedere propter odiū
ipſius probibiti nō propter fauorē tertij.⁊ tūc ſi ſtatutum vltra pro
cedit prouidēdo ſtatur diſpoſitioni ſtatuti alias aūt dicit qͦ queſtio
eſſet dubia propter opiniones que ponunt per gl.⁊ doc.in dicta.l.j.
C.de ſecun.nup.⁊ dicit ibi Bal.in fi.qͦ vbi ſtatutū ꝓhiberet aliquā
perſonam ſuccedere propter delictū vel malos mores.⁊ tūc videret
odioſum ⁊ principaliter factū in odiū.aut cōcernit fauorem vel pre/
rogatiuam alterius puta agnationis.⁊ tūc videtur diſpoſitio fauo/
rabilis per no.per doc.in.l.ſi publico.C.ad.l.iul.de adulte.⁊ ſic cū in
caſu noſtro ſtatutum nō cōcernat delictuʒ vel malos mores matris
ſed fauorē maſculorū.⁊ ſic agnationis habet locū incremētū in per
ſona matris.facit.l.qui exceptionē.in prin.ff.de condi.inde. ¶ For/
3 tius† voluit Ludo.roma.in.l.vnica in.ij.q.C.quando nō petē.par.
qͦ etiam qñ ſtatutum eſſet principaliter factū in odiū perſone pro/
bibite ſuccedere:tñ non extantibus agnatis non habeat locū probi
bitio dicti ſtatuti quaſi ſit caſus omiſſus a ſtatuto per.l.ij.§.ſʒ ſi ſint
ſui cū ibi no.per Bar.ff.ad tertul.⁊ in.l.j.§.filium.ff.de bo.po.ↄtra
tab.l.ſi necem.§.ſi deportat⁹.ff.de bonis liber. ¶ Nec etiā dicte ma
tri obſtat ſtatutum ſub rubrica de ſucceſſiōibus collateralium vſq;
ad quartum gradum quia reſpondeo qͦ imo illud ſtatutū facit pro
matre qꝛ diſponit qͦ ſi quis deceſſerit ſine liberis ⁊ deſcendentibus
ab inteſtato proximior parēs ipſius defuncti vſq; ad quartū gradū
ſuccedat ſiue ſint maſculi ſiue femine ⁊ ↄſtat qͦ mater eſt in prio gra
du parētū dicta.l.iuriſcōſultus.§.tranſeamus. Eſt verū qͦ ſtatutuʒ
4 ibi vt † pʒ ex rub.accipit verbū parētes ꝓut vulgares accipiūt quo
modocūq; ſint cōiuncti.⁊ ſic cōprehēdit alios etiā quā aſcendentes
prout accipitur.iij.q.v.cōſanguinei.⁊ ibi Archi.⁊ etiā ſonāt ita ver
ba ſtatuti in verbo vulgariter intellectū ⁊ nō eſt inconueniens ꝙ ni/
grum ſtatuti ſit plenius quā rubrum ⁊ non reſtringitur per rubrum
vt no.glo.in aut.de inceſtis nup.in prin. ¶ Preterea dicto ſtatuto
dꝛ ſaluis capitulis precedētibus ⁊ in alio ſuperi⁹ relato ſtatuto ſub
rub.inquantum ſuccedant aſcendētes ex linea materna eſt ſpeciali/
ter ꝓuiſum ꝙ mater ſuccedat in quarta pte extātibus parētib⁹ ma/
ſculis ex parte patris vel aui paterni ⁊ cōſequenter eis nō extātibus
totū remanet apud matrē ſupra fuit oſtenſuʒ ⁊ facit.l.ſed ⁊ poſterio
res.ff.de leg.c.cū expediat.de elec.lib.vj.⁊ qͦ no.Bar.i.l.omnes po
puli in fine.iij.q.principalis.ff.de iuſti.⁊ iure.⁊.in.l.j.§.⁊ parui.ff.ꝙ
vi aut clam.cū ſi. ¶ Nihil etiam obſtat additio ad dictum ſtatutum
que incipit.Itē ordinauerūt ⁊c.nec alia additio q̄ incipit.Itē cū ſta
tutū qͦ eſt ⁊c.qꝛ dicte additiones non cōcernūt caſuʒ noſtrū.⁊ poti⁹
tendūt ad excludēdū dictā marianā q̄ȝ ad includēdū.vt euidētiſſime
pʒ ex eorū ſtatutorū inſpectione.⁊ p hec eſt rñſuʒ ad primū dubiū.
5 ¶ Super ſcdo dubio† quo querit an poſito qͦ non conſtet de mor/
te dicti Andree ⁊ tractet de dādo curatore bonis ipſi⁹ abſentis qs
erit dādus curator dico ꝙ nullus curator eſt legitimus ſeu null⁹ cu/
rator a lege dat niſi curator qui dat furioſo vel ꝓdigo.nā ꝓximior
agnatus eſt legitimus curator inſt.de cura.§.furioſi.⁊ ibi gl.dicit ꝙ
alij curatores ſunt datiui nō legitimi ita etiā no.gl.in.l.de creationi
bus.C.de epiſco.audi.⁊ Ioan.an.in addi.Spe.in ti.de curator.in.§.
dantur.in prin.vnde in ti.ff.de legitimis tutoribus.non fuit additū
⁊ curatoribus ⁊ ita etiā in rubrica.C.de legiti.tuto.pēdet ergo ab ar
bitrio iudicis dare etiā ex officio ſuo curatorē bōis abſentis.vt not.
gl.⁊ Bar.in.l.ij.circa prin.ff.de curato.bo.dan.facit tex.i aut.ſi om/
nes.⁊ qͦ ibi Bar.i tertio notabili.C.ſi vt ſe ab heredi.abſti.⁊ no.ex/
preſſe Ang.in cōſilio.criij.incipiente mortuo debitore ⁊c.nō ſolum
ad petitionem cuiuſlibet coniuncti ipſius abſentis vt inquit Bal.in
l.cognatos.C.de capti.per illum tex.cū gl.facit qͦ no.per gl.⁊ doc.
in.l.ab hoſtib⁹.in prin.ff.quibus ex ca.ma.⁊ in.c.ceterū.de iura.cal.
⁊ in.l.j.verſi.ſed in bonis cū gl.ff.de mune.⁊ ho.et.l.idem priuilegiū
cū ibi no.ff.de priuileg.cre.⁊ per Dy.Cy.⁊ Bal.i.l.muto.§.ſi.ff.de
tutelis.⁊ qͦ cōſtituēdus ſit ille qui videbitur iudicātis arbitrio.pro
batur in.l.j.§.eligitur cū glo.in verbo vir bonus.ff.de ventre in poſ.
mittē.⁊.l.ſcire oportet.§.ſi.ff.de tuto.⁊ curat.dat.ab his. ¶ Et ad/
6 uertere† debet iudex vt det in curatorē taleʒ perſonam que ſit maior
xxv.annis.vt no.gl.in.l.ij.in verbo curatorem.ff.de curato.bo.dan.
ar.l.ſi.C.de legit.tutela.⁊ expreſſius probatur in.l.cuius bonis.ff.de
curat.furio.vbi etiam probatur non eſſe conſtituendam mulierē cu/
7 ratricem bonoruʒ qͦ puto verū† niſi eſſet mater per id quod habet
in aut.matri ⁊ auie.C.quando mulier tutele off.fungi pōt.cū gloſ.in
verbo tutelam.que eſt cōiter approbata ⁊ que extendit ex identitate
rationis diſpoſitionem illius autentice loquentis in tutrice ad cura/
8 tricē ⁊ facit regula cui licet,de reg.iu.lib.vj. ¶ Et ſatiſdare† tenebi
tur talis curator dicta.l.cognatos cum ibi no.C.de capti.ſaltē quā/
do ſine inquiſitione daretur curator.l.bonoruʒ.ff.de curato.fur.not.
Spe.in ti.de curatore.§.cum aūt.verſi.opponitur autem cōtra cura
torem ⁊c.iuncta dicta.l.ſcire oportet.§.ſi.cum ibi.no.per doc.nā po/
teſt eſſe ꝙ aliquis ſit curator cōſtitutus qꝛ viſum ſit iudici eū eſſe ido
neum ⁊ tamen nō ſit datus ex inquiſitione ſolenniter facta circa mo/
res ⁊ facultates curatoris vt declarat Bal.in.l.omnē.C.ad tertul.in
verſi.quero an datiu⁹ ⁊c.⁊ pʒ ex notatis per Bart.in.d.l.ſcire.§.ſi.
9 ¶ Satis ēt putarē† qͦ vbi extarēt creditores dicti abſentis de quo/
rum preiudicio agere eſſe curatorem conſtituendū ex conſenſu ma/
ioris partis eorū.d.l.ij.in prin.ff.de cura.bo.dan.⁊.l.ſi.in prin.ff.de
bonis auto.iud.poſ.⁊ vbi maior pars creditorū nō cōueniret i viro
deberet conſtitui curator arbitrio iudicis dicta.l.j.§.eligitur.cuʒ ibi
notatis per Dy.Ray.⁊ Nico.de neap.ſuper tex.i verbo moueatur.
10 ¶ Nō omitto etiam qͦ vbi† dicta dña Antonia mater haberet pe/
nes ſe bona dicti eius filij viuentis non poſſet alius cōiūctus nedum
remotior,ſed etiā par in gradu petere dicta bona aut ea auocare de
manibus matris quamuis coniunctus poſſit agere pro coniuncto
abſq; mandato vt in vulgatis iuribus.ita decidit Cy.in.l.exigēdi in
v.q.C.de procura.⁊ idē ibi tenet Ray.⁊ Sali.hoc etiā vult Bal.i.l.
ſed ⁊ hec in princi.ff.de procura.per rationes ibi allegatas per eos.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxij.

1 ☞ Magis menti q̄ȝ verbis ſtandum eſt.
2 In contractibus bona intelliguntur deducto ere alieno.
3 Appellatione hereditatis veniunt actiones actiue ⁊ paſſiue.
4 De figulo ⁊ artifice promittente per ſtipulationem omnia ſua vaſa.
5 Si quis poſſidet caſtrum ⁊ aliquas res particulares ſuas in territo
rio caſtri ⁊ vendit caſtrum cum pertinentijs non videt vēdere illas
res particulares.

¶ Conſilium.ccxxij.

Domini redēptoris no
ſtri inuocato ſuffragio. Pōderatis his q̄ narrā/
tur in themate necnō his q̄ ſubtiliter et elegāter
tacta ſunt p celeberrimos dños ſupra cōſulētes
⁊ precipue p excellētiſſimū dñm primo cōſulētē
dñm Frāciſcū de acoltis de aretio nō puto infi/
ciari poſſe quin verba dicti Ictus ſatis pregnātia fuerint ⁊ ꝓbabilē
dubitationē faciāt an cōprehēdāt ꝙ p dñaʒ ↄteſſaʒ nō poſſit agi ad
dotē maternā cōſequēdā ex bonis ⁊ hereditate dicti quondā Tho/
1 maſij tñ ad huiuſmodi dubitationes tollēdas† qꝛ ſemp magis mēti
q̄ȝ verbis adherēdū eſt.l.iij.C.de lib.preter.l.ſi in vēditōe cū glo.in
verbo verit⁹.ff.cōia predi.l.ita ſtipulatus i verbo ex ſnia cū gl.ff.de
verb.ob.⁊ verbo fertur ꝙ tāti valebat ac valet hereditas dicti Tho
maſij ꝙ etiā vltra mille florenos deſignatos p dote dñe Cōteſſe po
teſt nedū ſatiſfieri dicte dñe Antonie p ſuis iuſtis creditis de qbus
in dicto inſtrumēto ſit mentio ſed etiā poteſt ſatiſfieri dicte domine
Cōteſſe quatenus ei debebatur pro dote materna que fuit floreno/
rum ſexcētū vel circiter vnde ex qualitate et quātitate bonorū ipſius
hereditatis que in effectu trāſferebat in dictā dñam Antoniā ⁊ eius
qͦ pro ea hereditatis tranſlatione ſoluendū ⁊ preſtandū erat dicte
dñe Conteſſe cui vltra mille florenos pro dote non erat dandum ex
forma dicti inſtrumenti pōt ⁊ debet coniecturari ⁊ cōprehēdi qͦ nō
debeat comprehendi in dicta renunciatione ⁊ cōtractu ꝙ ipſa domi
na Conteſſa non poſſit petere dotē matris attēto ꝙ aliter plurimū
iactaretur de eo qͦ pertinebat ad dictam dominam Conteſſam ad
quam etiam ſpectabat hereditas dicti Thomaſij ſui patris ⁊ pluri/
mum locupletaretur dicta domina Antonia cū iactura domine Cō
teſſe ⁊ qͦ ex huiuſmodi coniectura ita in propoſito concludi debeat
adduco ſpecifice id qͦ notabiliter voluit Bald.in.l.liberti liberteq;
C.de oper.lib.i.xij.⁊.xiij.colum.maxime in verſicu.quid ergo ſi filia
cedit ⁊c.vbi querit an ſi filia cedit omnia iura que habet ſup heredi
tate vel bonis patris an videatur cedere iura dotis materne ⁊ dicit
videri qͦ ſic.ſi dixit ſuper hereditate ſecus ſi dixit ſuper bonis p ea
que notat Barto.in.l.vt iuriſiurandi.§.ſi liberi.ff.de op.liber.tamē
dicit Bald.quod hoc ſecundo caſu quando dixit ſuper bonis ſi nul/
lum aliud ius habebat ſuper bonis illud videtur cedere ne inutilis
reddatur ceſſio argu.l.fundus qui locatus.ff.de fun.inſtructo.ſecus
ſi habebat aliquod aliud ius per id quod habetur in.l.mulier bona
ff.de iur.dot.in princip.⁊.l.ſubſignatum.§.bona.ff.de verborum ſi/
gnificatio.tamen ſubdit ſe ſuperius dicta limitare niſi qualitas pre/
tij dati pro ceſſione aliud ſuaderet per id quod not.in.l.j.§.i.ff.de ſu/
perfi.⁊ hec limitatio in ſui ratione cōuenit pariter vtriq; caſui.i.ſiue
ceſſio ſit facta de iuribus que habebat ſuper hereditate ſiue de iuri/
2 bus que habebat ſuper bonis quia ſicut† de propria ſignificatiōe re
gulariter in cōtractibus bona intelliguntur deducto ere alieno.d.§.
bona.⁊ dicta.l.mulier bona.⁊ no.p Bar.in.l.bona in prin.ff.de bo.
3 po.ti.generali cum ſimilita† appellatione hereditatis veniūt actio/
nes actiue ⁊ paſſiue.⁊ ſic onera.l.ſi quis ſeruum.§.ſi.cum.l.ſeq.ff.de
lega.ij.l.ij.C.de heredi.vel.act.vēdi.l.nihil aliud.ff.de verbo.ſignifi.
ſicut ergo rōne qualitatis ſeu quātitatis pretij cedo iura q̄ habeo in
bonis vel ſup bōis pōt venire dos materna.⁊ ſic es alienū qͦ alias
nō veniret iſpecta ꝓpria ſignificatione verborū ita etiā ſi cedo iura
que habeo in hereditate vel ſup hereditate debet poſſe inſpecta qua
litate ⁊ quātitate pretij non venire dos materna que alias inſpecta
propria ſignificatiōe verborū veniret.qꝛ vtroq; caſu eadē eſt ratio.
Confirmari

4 ¶ Cōfirmari poteſt per † id qͦ notabiliter voluit Ang.⁊ alij poſt
eum in.l.quicquid aſtringende.ff.de verbo.oblig.vbi dixit ꝙ ſi figu/
lus ſeu artifex qui habebat varia vaſa diuerſorū generuʒ ꝓmiſit p
ſtipulationem omnia ſua vaſa nedum debebuntur omnia vaſa ſua
terrea ⁊ vitrea ſed etiaʒ lignea argentea ⁊ aurea ſi qua habet per ibi
no.per glo.in verbo promiſſore.tamē ſubdit ꝙ hoc fallit niſi ſubſit
aliqua cauſa propter quam aliud debeat preſumi puta ſi omnia ſua
vaſa vendidit figulus pro.x.quia non intelligitur de vaſis argēteis
que valebant multo plus:per id quod no.in.l.ſemp in ſtipulationi/
bus.ff.de reg.iur.⁊ per notata in dicta.l.j.§.j.ff.de ſuperficie.⁊ argu.
5 l.ſi vno in principi.ff.loca. ¶ Et ſimiliter† dicit Ioā.de imo.in.l.ij.
in fine principij.ff.de acqui.poſ.qͦ ſi quis poſſidet caſtruʒ:⁊ aliquas
res particulares ſuas in territorio caſtri:⁊ vendat caſtrum cuʒ per/
tinentijs non videbitur vendere illas res particulares.Sed ſolū vi/
detur intellexiſſe de iuriſdictiōe territorij:vt ſic illa oratio vniformi/
ter intelligatur ar.l.iā hoc iur.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.l.quāuis.§.de im/
pub.⁊ alijs ſubſti.niſi aliud de mente conſtaret ex veriſimilib⁹ con/
iecturis vt qꝛ venditum eſſet caſtrum ⁊ veriſimiliter non fuiſſet datū
pretium qͦ fuit datuʒ niſi fuiſſent ille res incluſe per notata in dicta
l.ſemper in ſtipulationibus.in eo autē dubio in quo queritur an ob/
ſtet confuſio actionum ſatis opportune dictū videtur per dominos
conſulentes ⁊ cum eis tranſeo.Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxiij.

1 ☞ Per appellationem ſuſpenditur virtus ſententie.2.
3 Ille qui non poteſt agere non potuit curare tempus petendi reſtitu
tionem in integrum.
4 Qui facere poteſt vt agere poſſet ⁊ non fecit dicitur poſſe agere.6.
5 Pro intelligentia.l.intra vtile.ff.de minoribus.

¶ Conſilium.ccxxiij.

¶ Circa intellectuʒ.l.intra vtile.de minori.⁊.l.ſi.C.de tēporibus in
integrum reſti.pet.⁊.l.petende.eo.ti.

Egregie ⁊ elegāter alle:
gatū ⁊ concluſuʒ eſt per eximiū dominū ſupra cō
ſulentē ⁊ ego in eadem exiſtens ſententia breuiſſi/
ma quedā ſubiungam. ¶ Conſtat enim fundatā
1 eſſe intentionem dicti† titij qui ad excludēdā peti/
tionē reſtitutiōis in integrū quā petere ⁊ cōſequi
vellet ſemproni⁹ ex capite leſiōis ⁊ minoris etatis,allegat decurſuʒ
eſſe a tēpore perfecte etatis.xxv.annorū ſempronij quadriēniū cōti/
nuum prefixum a lege minoribus leſis ad petendum ⁊ obtinenduʒ
reſtitutionem in integruʒ.l.ſi.C.de temporibus in integrū reſti.pet.
⁊.c.j.de in integ.reſti.lib.vj.etiam ſi incidenter per viam exceptiōis
vel replicationis deducatur reſtitutio in integrū.l.naʒ ⁊ poſtea.§.ſi
minor.ff.de iureiur.⁊ ibi declarat Bar.reprobata gloſ.ibi ⁊ ſi ſem/
proni⁹ reſpōdeat ꝙ ſibi non debuit currere tp̄s quadriennij ꝓpter
querelam vel appellationem interpoſitam per titiū a ſnia qua pro/
nuntiatum fuit exceptionē reſtitutionis in integrum impedire execu
tionem ſnie petitam per titium ⁊ dictā ſniam executioni nō eſſe mā/
dādam donec cognitum fuit an dictus ſempronius fuerit leſus ⁊ di
ctum ſemproniū poſſe petere reſtitutionem in integrū prout latius
in dicta ſnia continetur.nā pendente dicta querela vel appellatione
nō potuit dictus ſempronius procedere ad iudiciū reſtitutionis in
2 integrū intētandum.qꝛ† per appellationē fuit ſuſpenſa virtus ſnie.l.
precipimus circa mediū.C.de ap.l.ſi cā cognita.C.de trāſac.c.veniē
tes.de iureiur.c.cū inter.de re iudi.⁊ pendēte lite ⁊ querela ſeu appel
latione nō potuit aliquid innouare ſempronius.l.j.ff.nil nouari ap.
3 pen.c.bone.de ap.⁊ p cōſequēs† cū nō potuerit agere ideſt petere re/
ſtitutionem in integrum non debuit ſibi currere tp̄s petendi reſtitu
tionē in integrū.qꝛ tp̄s nō currit nō valēti agere.l.j.in ſi.C.de annali
excep.l.j.C.de bonis mater.l.ſi.§.donec.C.de iure delib.⁊ pro hoc in
ſpē videt tex.in.l.intra vtile.ff.de minor.vbi ſi tpe quo petebat reſti
tutio in integ.iudex aditus pronūtiauit petentē reſtitutionē eſſe mi/
norem.xxv.an.a qua ſnia appellauit aduerſarius ⁊ poſtea fuit pro/
nunciatū iniuſtam eſſe appellationē dubitatur an ſi interim pendē/
te dicta appellatione trāſiuiſſet annus vtilis ꝓut oliʒ erat vel hodie
quadriēniū prefixum ad inchoandam ⁊ finiendam cauſam reſtitu/
tutionis in integ.poſſit hoc non obſtante iudex terminare cāʒ reſtō/
nis in integ.ante inchoatā ⁊ dicit qͦ ſic.qꝛ nō dʒ imputari minori ſi
facto aduerſarij fruſtratorie appellātis cā reſtōnis in integ.nō fuit
infra tp̄s terminata.bene facit etiā tex.i.l.petēde.C.de tēpo.in integ.
reſti.pe.vbi ſi facto rei dilationem querentis trāſiuerit dictū tēpus
quadriennij anteq̄ȝ cauſa reſtitutionis fuerit terminata attamē hoc
non nocet actori in integ.reſtōnē petenti.faciunt no.per Cy.⁊ Bal.
in.l.j.verſus finē.C.q aetu.non po. ¶ Replicare pōt ad hec titi⁹ qͦ
imo ſempronius potuit anteq̄ȝ trāſiret quadriennū a die quo perfe
cit legitimā etatē petere reſtōnē in integ.⁊ cāʒ ipſius reſtōnis agere
⁊ perficere.⁊ ſic nō pōt hic habere locū illud qͦ dr̄ qͦ nō valēti age
re nō currit tp̄s.hoc enim oſtēdo qꝛ ſtatuto vel reformatiōe cauetur
qͦ querelās ab aliqua ſnia teneatur petitioneʒ ſuā producere infra
tres dies iuridicos cōputādos a die productiōis querele ⁊ hoc ſi pe
titū fuerit alias ipſa q̄rela deſerta ſit ⁊ eſſe intelligat ſi iudici videbi
tur.qͦ iudex cui cōmiſſa fuerit dicta cā q̄rele teneat dictā cauſaʒ ter
minare īfra certos mēſes alias deſerta ſit ⁊ dicti mēſes incipiūt cur
rere a die rñſionis facte petitioni dicti querelātis vel a die lapſi ter/
mini dati ad rñdendum.apparet ergo ꝙ erat in poteſtate dicti ſem/
pronij petere ꝙ ſtatueret dicto querelāti terminus trium dieruʒ ad
producēdā ſuā petitionē ⁊ illi petitioni rñdere quo facto incōtinēti
incipiebat currere tp̄s finiēde querele adeo ꝙ poſt finitā vel deſertā
cauſam querele habuiſſet longū ſpatiuʒ ita qͦ infra quadriennium
4 potuiſſet cauſaʒ reſtōnis agere qui† ergo facere potuit vt agere poſ
ſet ⁊ nō fecit dicit potuiſſe agere vt.l.qui pōt facere.ff.de reg.iur.cū
concordātijs de quibus ibi in glo.⁊ bonus tex.cū glo.in verbo tem/
pus ſuſpēſionis in.c.qꝛ diuerſitatē.de conceſſio.prebē.facit.l.iure ci
uili.ff.de cōdi.⁊ demon.⁊.l.in executiōe.§.ſi.ff.de verbo.obli.⁊ id qͦ
habetur in.l.nō enim.ff.quibus ex cau.ma.⁊ per hoc apparet reſpō
ſum ad.l.intra vtile.ff.de minor,qꝛ ibi non apparet qͦ pēdente ap/
pellatione aliqua negligentia vel culpa imputari potuerit ei q cām
in integrū reſtōnis inchoauerat:imo tex.ibi expreſſe dicit qͦ cū nō
ſteterit p petētē in integrū reſtōneʒ quominus cā reſtōnis fuerit ter
minata infra ſua tēpora ideo ſibi nō preiudicat curſus tēporis.⁊ ſic
a contrario ſenſu innuit qͦ ſi per eū ſtetiſſet ſibi preiudicaſſet.vñ cū
argu.a cōtrario ſenſu ſine dubio regulariter ꝓcedat.l.j.§.huius rei
ff.de offi.eius cui mandata eſt iuriſdi.c.cū apoſtolica.de his que ſiūt
a p̄lato.iō vr̄ qͦ in dicta.l.intra vtile.ſit tex.pro iſta deciſione iuncta
diſpoſitiōe dicte reformationis per quā apparet ꝙ p dictū ſempro
nium ſtetit quominus potuerit inchoare ⁊ perficere cāʒ reſtōnis in
5 fra quadriennū. ¶ Quinimo† glo.⁊ Bar.in.l.ſi.C.de tēporibus in
integrū reſti.pe.⁊ glo.in dicta.l.intra vtile ⁊ Ang.in dicta.l.petēde
in ſi.dicunt ꝙ iō in caſu dicte.l.intra vtile petenti reſtōnem non ob/
ſtat lapſus illius tēporis in quo durauit cauſa appellatiōis introdu
cte ab aduerſario appellāte qꝛ ille dolo ſeu malitia appellauit ⁊ iſta
poteſt eſſe alia rñſio ad dictā.l.intra vtile.tñ in hac ſcōa rñſione nō
perſiſto:qꝛ vt inquit Bal.in dicta.l.intra vtile.in aliquibus lecturis
nō eſt verū qͦ in caſu dicte.l.intra vtile illud procedat propter dolū
appellantis ſed ꝓpter naturā appellationis.vnde idē eſſet ſi appel
lans appellaſſet bona fide ⁊ ſuccubuiſſet prout ibi ſuccubuit qꝛ fru/
ſtratoria appellatio non dʒ obeſſe aduerſario petēti reſtitutionē in
integrum.allegat in ar.l.tutor.ff.de vſur.⁊.l.negotiorū.ff.de re iud.
⁊ ita etiaʒ eſt de mente Cy.in dicta.l.ſi. ¶ Bene fateor ꝙ ex iſtis pʒ
etiam alia reſponſio ad dictā.l.intra vtile.ſcʒ qͦ ibi fruſtratorie fuit
appellatum vt ibi apparet in tex.⁊ no.Cy.in dicta.l.ſi.⁊ Bal.i dicta
l.intra vtile.ſed in caſu noſtro non pōt dici qͦ fuerit fruſtratorie nec
temere appellatum per dictum titium qꝛ dicta ſententia iuſtā dedit
6 titio cauſam querele.nam preſupponitur† qͦ ante petitā executionē
nulla vnq̄ȝ fuerat petita reſtitutio in integrum.⁊ ſic non poterat dici
qͦ pendentia reſtitutionis in integrum intētate per viam principa/
lis petitionis ſuſpenderet ⁊ impediret executionem ſentētie iuxta.l.
j.C.de in integrū reſtitutione poſtu.ne quid noui fiat.⁊.l.defendente
ff.de auto.tu.⁊.l.ſi pretor.§.marcell⁹.ff.de iudi.qꝛ ita demū per peti
tionem reſtitutionis in integrum principaliter petitā impedit exe/
cutio ſententie quando ante petitionem executionis ſententie iā erat
introducta petitio reſtitutionis in integrum vt inquit Bal.in.l.ſi.in
ij.colum.C.ſi ex fal.inſtru.ſed in caſu noſtro nunq̄ȝ fuit ante petitam
executionem nec poſt introducta petitio reſtitutionis in integrum
per viam principalis petitionis ergo ex illo capite non debebat di/
ctus iudex pronunciare vt fecit. ¶ Et licet incidenter per viaʒ exce
ptionis fuerit deducta reſtitutio in integrum iuxta dictam.l.nam ⁊
poſtea.§.ſi minor.tamen etiam iudex non debuit pronuntiare vt fe/
cit quia cum vt verbo fertur nil euidenter iudici conſtiterit de leſiōe
que cauſaret reſtitutioneʒ non debuit ſuperſedere in executione ſnie
ſed ad eam procedere debuit reſeruato iure petēdi reſtitutionem in
integrum ⁊ preſtita cautione:per quam caueret titius de reſtituēdo
illud qͦ acciperet pro executiōe ſnie eo caſu quo ſempronius obtine
ret poſtea in cauſa reſtōnis in integ.c.ſuſcitata.de reſtitutiōe in inte.
ita no.Bar.in dicta.l.defendente.⁊ in.l.iiij.§.condēnandum.ff.de re
iud.⁊ in.d.l.ſi p̄tor.§.marcell⁹.⁊ Bal.in.l.ſi.C.de ordi.cog. ¶ Pre
terea cum petitum fuerit coram eodeʒ iudice incidenter reſtitutio i
integrū ↄcedi a iudice debuit aut illa concedi ſi probata erat leſio ⁊
minor etas aut ſi probata nō erat debet denegari non aūt reſeruari
vt factū fuit vt dicta.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi minor ⁊ facit.l.de qua re.ff.de
iudi.c.cū ſuper.de cauſa poſſeſ.⁊ expreſſius no.Hoſti.⁊ Io.an.in.c.
cū contingat.de off.delega.poſt glo.pe.ibi.Nō obſtat ēt id qͦ habe
tur in dicta.l.petēde.qꝛ ibi nō dicitur ꝙ in aliqua culpa vel neglige
tia fuerit actor ſed facto rei erat impeditus ibi actor poſſe cauſam re
ſtitutionis finire merito ſibi ſuccurrit.hic aūt fuit in culpa ⁊ neglige
tia ſempronius cui currebat tēpus quadriennij continui.vt.ſ.decla
raui ex quibus concludo dictum ſempronium non poſſe vlterius re/
ſtitutionem in integrum petere.Laus Deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxiij.

1 ☞ Sacramentũ p qđ vtilitas eccleſie impugnaẽ non dʒ ſeruari.3.
2 Naturale eſt hominum ad diſcutiendum facilitatem.
4 Expectatio rei alicuius magni viri cenſetur impoſſibilis.
5 De ſtatuto ⁊ conſuetudine qđ in actibus eccleſie gerendis non ſuffi
ciat conſenſus maioris partis.
6 Superior cõdens ſtatutũ etiã cũ iuramẽto põt illud reuocare.8.9.
7 In papa preſumitur quod ſub ſit iuſta cauſa.

¶Conſilium.ccxxiiij.

Redẽptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. In re tam graui ⁊ ardua nõ niſi tre
mebũdus loquor propter ſubiecte materie excellẽ
tiam ⁊ non vulgare pondus: attamẽ viſis his q̃ ac
curate ac ſubtiliter ⁊ copioſe ad ꝓpoſituʒ adducta
ſunt prius per preſtantiſſimum iuris vtriuſqʒ doctorẽ dudum acu
tiſſimum diſcipulum ⁊ auditorem meũ ⁊ nunc mihi fratrem ſumme
colendum ⁊ poſtea diffuſe per celeberrimũ vtriuſqʒ iuris doctorem
dñm Andreã ſiculum licet de ſimplici ſubſcriptione ſim requiſitus
tñ ne ad rem ipſam incogitate acceſſiſſe videar. Ad cõfirmationẽ cõ
cluſiõis per dictos dños cõſultores firmate dico accedere rõnes ad
ductas per Oldradum in cõſilio.xcvij.incipiente factuʒ tale eſt qui
dam abbas ⁊c.nã dubitabatur ſi Abbas ſancti benedicti ad queʒ ⁊
eius conuentum ſpectabat creatio monachorũ preſtitit iuramẽtum
cuidam prelato nõ habenti iuriſdictionẽ in ipſum abbatem ſeu eius
monaſteriũ de non recipiẽdo aliquem in monachuʒ ſeu monachos
ipſius monaſterij incõſulto ipſo prelato ſeu abſqʒ eius licẽtia vel cõ
ſenſu an ligaretur tali iuramento ⁊ concludit q̄ nõ ligabitur. ⁊ inter
1 ceteras†rationes que ad propoſitũ noſtruʒ ſeruiunt adducit qđ nõ
debet ſeruari ſacramentum per qđ vtilitas eccleſie impugnatur.c.ꝑ
uenit.el.j.de iureiur.imo non iuramẽta ſed periuria ſunt dicẽda que
contra eccleſiaſticam vtilitatem attẽtanẽ vt in.c.ſicut eſt noſtris.eo.
ti.⁊.c.j.de his que fiunt a maiore par.c.vnde cõcludit.qđ cum ius ta
le iuramentuʒ remittat poteſt propria autoritate cõtrauenire.l.que
ſub conditione.§.vlti.ff.de condi.inſti.l.ſi quis inquilinos.§.ſi.de le
ga.j.⁊ ar.l.fideicõmiſſa.§.ſi quis illicite.ff.de lega.iij.¶Et nõ ob
ſtat ſm Old.ſi dicereẽ iſte cuius debet requiri aſſenſus aſſentiet qñ
opus fuerit ⁊ requiretur.⁊ ita iuramentũ ſeruari poterit ſine interi
tu ſalutis eterne ergo ſeruari debet.c.ſi vero.⁊.c.cum cõtingat.de iu
reiur.q̄r reſpõdet q̄ cultus diuinus minuetur vel in parte ſaltẽ ar
tabitur in caſu ſue conſultationis.alias rationes etiam adducit que
non faciunt ad caſum noſtrum: ideo illas omitto.cũ ergo etiã in pro
poſito votum ⁊ iuramentum clementiſſimi romani põtificis videaẽ
ſi bene inſpiciatur tendere in diminutionẽ eccleſie ⁊ plenitudinis po
teſtatis competentis Romano pontifici inquantum iurauit ſeruare
capitula continentia q̄ papa nõ poſſit creare cardinales infeudare
terras eccleſie ⁊ plura alia niſi conſentientibus oĩbus cardinalibus
adeo q̄ vno ſolo diſſentiẽte nõ poſſit papa aliqđ predictorũ facere.⁊
2 conſtat†naturalem eſſe hominum ad diſcutiendum facilitatẽ.l.item
ſi vnus.§.ſi.ff.de arbi.l.j.§.ſi.ff.de acqui poſ.⁊ ſic per tale iuramẽtũ
videretur cõmitti in poteſtate vnius ſolius vt poſſit impedire crea
3 tionẽ cardinaliũ ⁊ alia de quibus in dictis capitulis.⁊ cõſtat†poſſe
expedire eccleſie romane creare cardinales cũ ſint maxime vtiles ad
regimẽ eccleſie.c.miniſterium cũ ibi no.in gl.de offi.archipre.xcij.d.
ſacroſancta.⁊ quod ibi no.Archi.c.fundamẽta.§.decet.de ele.i.vj.⁊
4 no.in.c.vbi periculum eo.ti.⁊ lib.¶Et qñ pẽdet†a poteſtate vnius
ſolius magni viri aliquid fieri expectatio talis rei cenſetur expecta
tio rei impoſſibilis.l.apud iul.§.ſi.ff.de leg.j.no.in.l.cõtinuus.§.cuʒ
qs.de ver.ob.no.Dy.in.c.ſemel deo.de reg.iur.i.vj.⁊ qđ ſpecialiter
no.Bal.poſt Ray.in dicta.l.apud iul.§.ſi.cũ ſuis cõcordã.¶Ac
5 cedit etiam†qđ reprobatur conſuetudo ⁊ ſtatutum diſponens quod
in actibus eccleſie gerẽdis nõ ſufficiat conſenſus maioris partis tã
q̃ foueat peccatum.⁊ ſic contra vtilitatẽ eccleſie vt habetur in.c.j.de
his que fiunt a maio.par.cap.vnde concludunt doc.in dicto.c.j.qđ ſi
capitulũ ſtatuat ⁊ determinet qđ in aliquo actu requiraẽ concordia
maior q̃ maioris partis non valebit tale ſtatutũ vnde dicit Ant.de
bu.in.dicto.c.j.qđ ſi cõſuetudo vel ſtatutũ determinet qđ ſteẽ mino
ri parti ⁊ non maiori non valeret tanq̃ irrationabilis ſeu irrationa
bile cõtinẽs p id qđ ibi habetur.facit ſm eum quod habetur.lxviij.
di.cor epiſcopi.⁊.j.di.conſue.⁊.iiij.diſt.§.erit auteʒ lex.Item accedit
6 q̄r ſuperior condens ſtatutum etiam†appoſito iuramento de non re
uocando poteſt illud ex cauſa reuocare impune nõ obſtante iuramẽ
to vt eſt glo.no.xj.di.in his.⁊ not.doct.maxime domi.Ab.in.c.pro
illorũ.de preben.alias eſt in.c.dilecto.eo.ti.⁊ Bal.in.l.clari.C.de fi
deicommiſſis.⁊ ſimiliter poteſt princeps ex cauſa etiaʒ diſcedere ab
obligatione facta per proprium contractum ⁊ reuocare ſtatutũ qđ
tranſmittit.vt not.Bal.in.l.donationes quas diuus.C.de dona.iter
virum.⁊ Bal.in additionibus Spe.in ti.de ſentẽ.in.xxiij.col.in verſ.
ſententia quandoqʒ fertur per legem ⁊c.⁊ no.doct.maxime Joan.de
imo.in.c.nouit.de iud.⁊ Ang.i.l.ij.ff.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.
bene facit.l.qđ ſemel.ff.de decretis ab ordi.fac.cum ibi no.p Bart.
⁊.l.item ſi verberatum.§.j.ff.de rei vendi.⁊.l.venditor.§.ſi cõſtat.ff.
communia pred.⁊.l.ſi priuatus.ff.qui ⁊ a quibus.⁊ qđ no.docto.l.c.
que in eccleſiarum.de conſti.cuʒ ſuis concordantiis ⁊ in papa quod
7 ſubſit iuſta cauſa†cauſa que moueat eum ad id qđ agit vt not.Cy.in
l.reſcripta.C.de preci.impera.offe.⁊ Jac.bu.in.l.ſi.C.ſi cõtra ius vel
vti.pub.⁊ Bal.in.l.ſi teſtamentũ.C.de teſta.⁊ in.d.l.reſcripta ⁊ Ant.
de bu.in.c.cum inter.p.de renuncia.⁊ in.c.conſtitutus.de religio.do
mi.⁊ in.c.que in eccleſiarum.⁊ ibi Jo.de imo.de cõſti.⁊ domi.Abb.
modernus in.c.cum olim.de re iudi.cum ſim.¶Bene facit tex.in.c.
cuʒ noſtris.verſi.nos vero.de conceſſio.preben.⁊ quod not.in.l.rele
8 gati.ff.de penis.¶Et etiã quicquid†eſſet de viribus dicti iuramẽ
ti pape tenendum puto qđ non obſtante iuramẽto ſi papa procede
ret ad celebrationem dictorum actuum abſqʒ eo quod nemine diſcre
pante cõſentirent omnes cardinales valerent actus ſicut valuiſſent
ſi Papa dictum iuramentũ nõ feciſſet.c.j.de voto.lib.vj.c.ſicut ex li
teris.de ſponſa.no.Spe.⁊ Joan.an.in ti.de legato.§.nũc tractemus
verſi.ſed ſi legatus ⁊c.⁊ Bart.in.§.oẽs populi in.ij.q.principali in
verſi.circa tertium ⁊c.ff.de iuſti.⁊ iure.domi.Ant.⁊ alij in.c.dilecto.
de preben.circa qđ licet plura dici poſſent tamẽ omitto tanq̃ nõ ex
pediẽs attento qđ dicit Jo.de imo.⁊ domin⁹ Abbas in dicto.c.di
lecto.dicta opinio Joannis andr.in hoc eſt cõmunis a qua cõmuni
opi.non eſt diſcendẽdum vt traditur in locis vulgaribus.¶Et nõ
9 obſtant†predictis notata per Anto.de but.in.c.j.in.iij.col.de cõſti.
dum ſentit Papaʒ Gregorium duodecimum ligatũ eſſe ſuo iura
mento ⁊ voto inquantum promiſit ⁊ iurauit renuntiare papatui ꝑ
ſedãdo ſchiſmate quia dico quod illa promiſſio ideo poterit valere
quia Papa poteſt renuntiare papatui.c.j.de renuntia.lib.vj.p cõ
ſequens etiam poteſt facere ea per que peruenitur ad renunciationẽ
illam.l.ij.ff.de iuriſdi.om.iudi.l.ad rem mobilem ⁊.l.ad legatum.ff.
de procurato.c.preterea.de officio delega.⁊ per illud nõ derogaba
tur plenitudini poteſtatis ſedis apoſtolice prout in caſu noſtro per
predicta ⁊ alia de quibus in premiſſis cõſilijs ⁊ maxime per not.p
Pet.de ancha.in regula acceſſorium in.vj.q.de regu.iur.in.vj.⁊ per
eundem in conſilio in ordine meo.cclxx.incipien.in auxiliũ veritatis
ex quibus concludo qđ ſi ſanctiſſimo domino noſtro placet ⁊ Cardi
nales creari ⁊ terras ecclie ĩfeudari id facere poterit ⁊ tenebit abſqʒ
conſenſu dictorum Cardinalium.⁊ ſic abſqʒ eo qđ premiſſa capitula
obſeruet.ita igitur puto iuris eſſe: ideo ita dico ⁊ conſulo ego Alex.
de Tarta.de imo.iuris vtriuſqʒ doctor Bononie iura ciuilia legẽs.
in quorũ teſtimonium propria manu ſubſcripſi ⁊ ſigillo ſolito ſigil
laui.alterius rectius ſentientis conſilio ſemper ſaluo.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxxv.

1 ☞ Citatio eſt de iure naturali ⁊ auferri non poteſt.7.
2 Quando notorie conſtat iudici ex actis debet poſſe ſupplere ⁊ cõmo
dum ſuum impartiri ad officium partis.21.
3 Ubi textus ſtatuti eſt dubius debet declarari per rubricam.26.
4 De iure cõi facultas implorandi officium iudicis durat.xxx.annis.
5 Statutum a conſuetudine non differt.
6 Quando eſt ſtatutuʒ q̄ propter inſtrumentũ guarentigie capiatur
debitor ad meram voluntateʒ creditoris an incipi poſſit a captura.
8 Põt ſtatui terminus peremptorius ad proponẽdas exceptiões.
9 Audientia poteſt denegari ex cauſa.
11 Licet non valeat ſtatutum denegans bãnito defenſionẽ tamen fal
lit vbi bannitus eſſet contumax.
12 Ex forma ſtatuti bannito ſeu alteri poteſt denegari exceptio cõpẽ
ſationis.
13 Excommunicatus non poteſt per viam principalis petitionis pe
tere declarari ſententiam nullam.
14 Nõ valet ſtatutum diſponẽs q̄ quis poſſit cõdẽnari ſine citatione.
15 Statutum non debet intelligi de notoria ⁊ euidenti nullitate.
16 Autoritas.l.eſt maioris potentie q̃ hominis.
17 Quando.l.vel ſtatutũ prohibet appellari nõ poteſt appellari vllo
modo per illam.l.ſecus per reſcriptum.
18 Notorietas non releuat ab onere proponendi.
19 Pro intelligentia cle.vt calumnijs.de re iudi.
20 A ſententia lata in poſſeſſorio poteſt appellari ſi exprimatur cauſa
euidentis iniquitatis.
22 Petitio nullitatis venit expedienda officio iudicis nobili.
23 Judex ex ſuo capite nunq̃ debet condẽnare aliquem qui habeat de
fenſionem iuris ciuilis.
24 Unumquodqʒ verbum ſtatuti debet aliquid operari.
25 Quando in appellatione quis dicatur nullitatem preponere.27.
28 Reſponſio ad vnum extenditur ad aliud eque pariforme.
29 Quando inſtantia eſt perempta an poterit incohoari.

¶Conſilium.ccxxv.

¶Quando ſtatutum dicit qđ poſt quatuor dies nõ poſſit ſentẽtia
dici nulla an videatur reiecta nullitas cauſata defectu citationis vel
nullitas euidẽs ⁊ notorie patens ex actis ⁊ an iudex ex officio poſſit
ſupplere dato qđ pars nõ poſſit allegare ⁊ qualiter nullitas veniat
in appellatione.

Redemptoris

Redẽptoris noſtri inuo
cato ſuffragio. Põderatis his q̃ i themate nar
ranẽ q̄r p̃ncipalis dubitatio p quã oẽs ſopite re
manẽt ↄſiſtere videẽ in hoc an poſito ſine p̃iudi
cio qđ ſñia declaratoria lata p dictũ dñʒ Laurẽ
tiũ vicariũ poteſtatis Cremõe ⁊ ea q̃ i ea cõtinẽ
tur fuerint nulla ex allegatis cãis nullitatis poſſit talis nullitas per
viã p̃ncipalis petitionis deduci.⁊ executio dicte ſñie iaʒ facta retra
ctari ſtãtibus ſtatutis de q̄bus in themate ſit mẽtio ⁊ ſtãte q̄ infra
quatuor dies nõ fuit de nullitate dictum vt prefatum ſtatutum exi
1 gere videẽ.¶Et videreẽ†fortaſſe prima conſideratione dicendum
qđ ſic.q̄r ſtatutum predictum non debet intelligi vbi ſententia eſſet
nulla ratiõe defectus citationis que eſt de iure naturali et auferri nõ
põt tanq̃ defenſio iure naturali inducta cle.paſtoralis.de re iud.et
in.c.j.de cauſa poſſeſ.⁊ videẽ hoc conſulendo velle Ange.in conſilio
clxxiij.in ordine meo ⁊ incipit in dei nomine in facto proponitur q̄
Baldaſari ⁊c.allegat no.per Bartol.in.l.j.ff.de teſta.mil.et in.l.ſi
linſſa.ff.de dona.cũ ſuis ↄcordãtijs.bene facit qđ no.Bar.in extra
uaganti ad reprimẽdum in verbo figura.⁊ qđ habeẽ in cle.ſepe cuʒ
ibi no.de verb.ſig.⁊ quod no.Bal.in.l.j.in.ij.col.C.quomodo et qñ
iudex.et Inno.in.c.tua nos.de cohabi.cleri.⁊ mulie.⁊ Bar.in.l.cuʒ
mulier.ff.ſo.ma.hoc ideʒ videtur velle Pe.de anch.in conſ.ccij.in
cipiente in dei nomine de iure communi queſtio nullam cõtinet du
bitationem ⁊c.¶Secundo quia dictum ſtatutum non videtur intel
ligendum de nullitate euidenti et que conſtat manifeſte ⁊ notorie ex
actis per id quod voluit gloſſ.in.c.ex conqueſtione in gloſſ.in verbo
poſt appellationem.de reſti.ſpo.⁊ per id qđ habetur in.c.inter cete
ras de re iudi.⁊ per tradita per Oldra.in conſi.cvj.incipiente q̄ li
tere executiue ⁊c.⁊ per notata per Bal.in.l.vnica in prin.C.ne liceat
tertio prouo.⁊ in.l.j.C.ſi de momẽta.poſ.fuerit ap.in ver.denuo que
ro ⁊c.⁊ per no.per Bar.in.l.j.in prin.in.iij.col.in ver.opp.ſ.ne qs
eum ⁊c.ff.de ope.no.nun.⁊ Joã.de imo.in.l.de pupillo.§.qui opus
2 in fin.ff.de ope.no.nũ.⁊ in.l.ſi expſſim.¶Tertio†q̄r ẽt dato q̄ pars
non poſſit aliq̄d allegare tamẽ iudex quando ſibi notorie conſtat ex
actis debet poſſe ſupplere ⁊ officium ſuum impartiri ad commodũ
partis que a lege vel ſtatuto prohibebatur illud allegare ⁊ deduce
re vt no.Bal.i.l.ſi vnus.§.pactus ne peteret i.xvj.col.ff.de pac.vbi
inquit q̄ quãuis ex forma ſtatuti non poſſit opponi exceptio nulli
tatis tamen ſi actus eſt euidenter nullus vt quia appareat iudici ex
actis iudex debet ſupplere quia non poteſt ſe fundare ex actu nullo
p no.in.l.vbi pactum.C.de tranſac.⁊ ita etiam voluit Bal.in rubri
ca.C.de indicta liber.⁊ in.l.plane in ſi.ff.de peti.heredi.⁊ in.l.ſi ſub
cõditione ad ſi.ff.de cõdi.indebi.⁊ Anto.de bu.in.c.cuʒ dilectus.de
cõſuetu.poſt medium in verſi.ij.oppo.cuʒ magna gl.⁊c.vbi ad hoc
allegat notata per Inno.in.c.cum olim de cenſi.⁊ eſt de mẽte Bar.
in.l.poſt legatum in prin.in.iij.col.ff.de his quibus vt indig.in ver
ſicu.ad vnum tamen aduerte.⁊ Guil.et alij poſt eum in clemen.j.de
ſeque.poſ.⁊ Ant.de bu.in.c.paſtoralis.de excep.in.v.colum.in ver
ſiculo quero an lapſus termini ad proponẽdas ⁊c.¶Quarto quia
dictum ſtatutum ſub rubrica q̄ a ſententia poſſit appellari ⁊c.vide
tur intelligendum de nullitate connexa cũ appellatione vt quando
appellaretur ⁊ ſimul de nullitate diceretur quia in dicta rubrica nõ
ſit mentio niſi de appellatione vnde nigrum loquẽs de appellatiõe
vel nullitate debet intelligi ⁊ interpretari ex verbis rubrice vt itelli
gatur de nullitate habẽte dependentiam vel connexitateʒ ab appel
3 latione.nam†vbi tex.ſtatuti eſt dubius declaratur ex rubrica ipſius
ſtatuti vt colligitur ex gloſſ.in.l.j.C.ne liceat tertio prouo.quam ad
hoc ibi ponderat Bal.in.ij.col.⁊ ita etiam dicit Bal.⁊ Jo.de imo.
in.l.ſi.ff.de here.inſti.vbi argumento illius tex.dicunt q̄ rubrice ſta
tutorum debent intellectum ad ſtatuta.¶Sed premiſſis nõ obſtã
tibus ↄ̃riam ſñiam in propoſito noſtro puto de iure veriorem maxi
me ex infra ſcriptis.q̄r ſtatutum ſub rubrica q̄ a ſñia poſſit appella
ri vult q̄ vltra quatuor dies a die late ſñie non poſſit ſuccumbens ⁊
4 quilibet ali⁹ appellare vel nullã dicere.⁊ lʒ†de iure cõi facultas im
plorandi effectum iudicis duret.xxx.annis.l.ſicut cũ glo.in verbo ꝓ
ſecutione.C.de preſcrip.xxx.an.quam ad hoc ibi no.Ang.⁊ patet ex
nota.per glo.j.in.l.querelam.C.de falſis.no.Bal.in.l.data in.xxvj.
col.C.qui accuſa.⁊ Saly.in.l.ſi preſes ad ſin.C.quomodo et quando
iud.tñ fallit vbi cõſuetudo fori vel loci minus tempus ſtatueret.ita
dicũt Laudẽ.zen.do.Cardinalis Floren.⁊ Joã.de imo.in clemen.
vt calumnijs.de re iudi.allegant.c.cum veniſſent cum ſi.de eo q mit
titur in poſ.cau.rei ſer.⁊ pari ratione per ſtatutum poteſt tale tẽpus
5 diminui.l.omnes populi.ff.de iuſti.⁊ iur.nõ differt†enim conſuetu
do a ſtatuto circa cauſam efficientem ⁊ poteſtatem ſed circa moduʒ
⁊ formam inducendi vt inquit Bald.in.l.ij.in.ij.colũ.C.que ſit lon
ga cõſuetu.q̄r in ſtatuto requiritur expreſſus cõſenſus ⁊ expediẽ vno
momẽto.l.j.ff.de leg.ſed in cõſuetudine interuenit tacitus conſenſus
cum diuturna obſeruãtia.l.de q̄bus.ff.de leg.⁊ iſtam equiparatio
nem facit etiã Bart.in.d.l.de quibus in verſi.quero nũquid de effe
ctu.⁊ in.l.diuturna.eo.ti.ergo cum preſupponatur q̄ nõ fuerit dictũ
de nullitate dicte ſñie infra dictos quatuor dies ſequitur qđ vlterius
per viam principalis petitionis non dʒ audiri.¶Si qua ergo eſt
difficultas illa conſiſtit in vidẽdo an allegata in contrariuʒ habeãt
obſtare ⁊ dico q̄ non.nam in primis non obſtat q̄ non debet intelli
gi ſublata nullitas reſultans ex defectu citationis tanq̃ defenſionis
6 inducte de iure naturali que tolli nõ poteſt ⁊c.Quia†reſpõdeo per
id quod notabiliter dicit Ange.in.l.ſi ſic in princ.ff.de lega.j.quẽ ibi
ſequitur Joã.de imo.⁊ Rapha.cuma.vbi dicunt q̄ ſi ſtatuto caueẽ
q̄ propter inſtrumentum guarentigie capiatur debitor ad merã vo
luntatẽ creditoris q̄ tũc potuerit incipi a captura oſtẽſo inſtrumẽ
to ⁊ etiaʒ nulla precedente citatione: quia mera voluntas eſt illa que
eſt libera ⁊ extracta ab omni arbitrio boni viri.d.l.ſi ſic in princ.⁊.l.
7 cũ quidaʒ.ff.de leg.ij.¶Nec obſtat ſm eos qđ citatio†ſit de iure na
turali et non poſſit tolli tanq̃ defenſio per dictam cle.paſtoralis q̄r
reſpondent q̄ non tollitur defenſio ſed variatur potius defendendi
modus quia reſeruãtur defenſiones ex poſtfacto quod fieri poteſt.l.
ſi.C.de compen.l.ij.C.de edic.di.⁊ etiam ex cauſa defenſio poteſt tol
li.l.ſi ſeruus.C.de his qui ad ecc.confug.⁊.l.j.C.quando lice.ſine iu
di.vin.ergo multo fortius ſm eos debet poſſe temperari ſeu modifi
cari.facit ſʒ eos gl.ſing.in.l.de pupillo.§.meminiſſe.ff.de oper.no.
nun.⁊ quod nota.in.c.ex parte.el.j.de verbo.ſig.⁊ dicit Angel.q̄ ita
cõſuluit ⁊ qđ ita fuit iudicatũ.bene faciũt notata per Bart.⁊ Bal.
ac expreſſius Jo.de imo.in.l.titio centum.§.ij.ff.de condi.⁊ demon.
⁊ ita ꝓcedit q̄ no.Bal.in aut.ſi qs in aliquo.C.de eden.in pen.colũ.
in verſi.ij.requiritur partis citatio ⁊c.dum dicit per ſtatutum ⁊ con
ſuetudinem poſſe tolli citationem.⁊ ſequitur ibi Saly.modo in pro
poſito ſtatutum non dicit q̄ poſſit iudex ſententiaʒ ferre contra nõ
citatum ⁊ quod talis ſententia valeat ſeu quod non poſſit condẽna
tus vel condẽnandus ſe defendere.ſed dicit quod ſentẽtia talis ſi eſt
nulla debeat dici nulla infra quatuor dies ⁊ quod vltra non audia
tur.⁊ ſic potius variatur modus defenſionis quam quod tollatur
defenſio quia vbi non facto ſtatuto p̃dicto potuiſſet dicere ſentẽtiaʒ
nullam infra.xxx.annos ⁊ docere de nullitate nũc propter ſtatutum
artatur ad proponẽdam nullitatem infra quatuor dies ⁊ poſtea po
teſt infra alios terminos ſtatuti docere de nullitate ⁊ defenſione ſua
contra ſñiam: ergo dato quod talis ſentẽtia fuiſſet lata contra nõ ci
tatum nõ eſt verum dicere quod ſibi auferatur defenſio vel citatio ſʒ
traditur modus ſeu tempus faciẽdi defenſiões ⁊ iſtud non eſt a iure
8 improbatum.¶Nam videmus†poſſe ſtatui terminum perempto
rium ad proponẽdas exceptiones ⁊ defenſiones vt in.c.paſtoralis.
de exceptio.quod habet locum etiam in peremptorijs exceptionib⁹
ſm magis communem opinio.vt ibi tenet Inno.Hoſtien.Joã.an.
⁊ Anto.de bu.⁊ no.compoſt.in.c.quod ſicut.de electio.⁊ Dy.in re
gula ĩdultum lib.vj.⁊ Cy.in.l.iudices.C.de iudi.⁊ Bart.in.l.ij.ff.de
re iudi.⁊ Spe.in ti.de excep.§.dicto verſicu.vtrum aũt.⁊ Inno.in.c.
coram.de reſti.in ĩtegrum.⁊ Pau.de liaza.in cle.conſtitutionem.de
elec.⁊ dicit Joã.de imo.in.d.c.paſtoralis.hãc eſſe communem opi.
facit quod legiẽ ⁊ no.in.c.cũ in tua cum ſi.qui matri.accuſa.poſ.⁊ ſic
apparet qđ negligẽtia nõ proponẽtis dictam nullitatẽ infra q̄tuor
dies põt eſſe iuſta cauſa denegãdi ſibi vlterius audiẽtiam vel defen
9 ſionem que denegari†poteſt ex cauſa vt dixit Ang.in.d.l.ſi ſic.⁊ re
tuli ſupra.⁊ no.dominus Cardinalis in dicta cle.paſtoralis.§.cete
rum bñ faciũt no.per doc.in.c.que in eccleſiarum.de cõſtit.⁊ in.l.re
10 ſcripta.C.de p̃ci.impe.⁊ in.l.ſi.C.ſi cõtra ius.¶Et ſic†non obſtat
id quod no.Ang.in dicto cõſilio.clxxiij.⁊ Pe.de anch.in dicto cõ
ſilio.ccij.cum alijs ſupra allegatis q̄r loquũtur quãdo ſtatutum pro
11 hibebat poſſe obijci de nullitate p̃ciſe.hoc etiam†expreſſe decidiẽ p
id qđ no.Bal.in.l.vt vim.in prin.ff.de iuſti.⁊ iure.vbi dixit q̄ lʒ nõ
valeat ſtatutum denegãs bãnito defenſionem que eſt iuris natura
lis per dictam cle.paſtoralis.tamẽ fallit vbi ſtatutũ reſpiceret cau
ſam in qua bãnitus eſſet cõtumax quia ratione cõtumacie poteſt ſi
bi denegare audiẽtiam ⁊ defenſionem.l.ſed ⁊ ſi per pretorem.§.lʒ ſi
dum decreto cum ibi no.ff.q̄bus ex cau.ma.⁊ ſic ratione cõtumacie
in nõ proponendo infra quatuor dies nullitatem poteſt omnis de
fenſio auferri per ſtatutum.pro hoc etiam facit: quia etiam ea que
ſunt iuris naturalis dato q̄ nõ poſſint in totum tolli poſſent tamen
minui vel diſtingui vt no.in.l.j.ff.de cõſti.princip.⁊ in.l.ſi.C.ſi cõtra
ius cum ſi.¶Confirmantur p̃dicta per id qđ dicit Bald.in.l.quo
niam Alexãdrum.C.de adul.vbi voluit q̄ illud qđ diciẽ defenſionẽ
eſſe de iure naturali ⁊ per ſtatutũ tolli nõ poſſe procedit quãdo eſſet
mera defenſio ſecus ſi nõ eſſet mera defenſio vt quia non ſit tam de
fendere q̃ agere vel accuſare quoniã tũc talis defenſio non eſt de iu
re naturali.⁊ per ſtatutum tolli poteſt per dictam.l.quoniaʒ Alexã
12 druʒ.¶Et ideo dicit ibi Bal.†poſt Pe.Jac.de are.⁊ Cy.q̄ bãni
to aut alteri ex forma ſtatuti põt denegari exceptio compẽſationis
quia tẽdit ad impugnandum ⁊ in ea dicitur opponens reconueni
re vt.l.neqʒ.C.de compẽſa.⁊ ibi no.l.inter tutores.ff.de admini.tut.
⁊ notat hoc etiam Innocẽ.in.c.cum inter.poſt glo.de excep.⁊ etiam
Bar.in.l.amplius ad ſi.ff.reʒ ra.habe.⁊ Bal.in.l.nemo ad ſi.alias

eſt in.l.cū pap.C.de ſentē.⁊ in ſua diſputatione incipiente ſtatuto ca
uetur ꝙ feneratoꝛ in.xij.col.ſed iſte Joannes q per viaꝫ principalis
petitionis dicit de nullitate nō dicit̃ mere ſe defendere qꝛ non venit
per viaꝫ exceptionis ſed agēdo per viā principalis petitionis ergo
quantū eſt reſpectu talis nullitatis ita deducēde non pōt dici vires
13 ſtatuti nō ſufficere.⁊ qd̓ dicat̃ † hoc caſu agere probatur ex plene tra
ditis per Bart.⁊ alios maxime Jo.de imo.in.l.de pupillo.§.ſi pcu
ratoꝛ.ff.de oper.no.nun.dum tractant de petente renocari tenutam
⁊ Joan.and.⁊ alij in.c.ſignificauerunt.⁊ in.c.cum inter.⁊ in.c.dilecti.
de excep.dum inter cetera concludunt excōicatum nō poſſe per viaꝫ
principalis petitionis petere declarari ſententiam nullaꝫ per id qd̓
habet̃ in.c.j.de reſcrip.in.vj.lꝫ excōicato non denegetur exceptio et
14 defenſio.d.c.ſignificauerūt.⁊.d.c.cuꝫ inter. ¶ Coꝛroboꝛant̃ † predi
cta p id qd̓ ſingulariter decidit Bal.in.l.cūctos populos.C.de ſum
ma trini.in repe.magna in.xxviij.col.in verſi.itē pone quartam con
cluſionem negatiuam ⁊c.vbi dixit ꝙ nō valet ſtatutum diſponens
qd̓ poſſit condēnari ſine citatione per.d.clemen.paſtoꝛalis.quod di
cit eſſe verum nō diſcuſſa cauſa ſecus autem cauſa diſcuſſa:vnde di
cit valere ſtatutū Peruſij diſponens qd̓ ſi cōſtat de crimine non vi
tiet̃ ſententia licet reus non fuerit citatus ad audiendum ſententiam
qꝛ ſublata defenſione per liquidationem facti reſtat qd̓ ſtatutum nil
continet cōtra ius naturale.allegat.l.quāuis indubitati.C.de adul
te.⁊ ita dicit debere intelligi id qd̓ no.in.l.pactum inter heredem.ff.
de pac.ſed ita eſt qd̓ dictus Joannes fuit ante ſniam ſeꝫ citatus ad
contradicendum ſm formam ſtatuti de executionibus:ergo quāuis
poſtea ad ſententiam non fuerit poſtea citatus non debet dici quod
iſta ſit talis nullitas vel defectus an per ſtatutum nō poſſit intelligi
15 eſſe derogatum. Foꝛtificabunt̃ etiam reſpōſiones † predicte ex his q̄
dicam rñdendo ad ſecundum principale arg.in quo dicebat̃ qd̓ di
ctum ſtatutum non debet intelligi de notoꝛia ⁊ euidenti nullitate de
qua cōſtat ex actis p id qd̓ no.in.c.ex cōqueſtione.de reſti.ſpo.qꝛ rñ
deo ꝙ illa gloſſ.loquitur qñ appellatio remouetur ab homine puta
per reſcriptum,nā nō intelligitur remota appellatio a ſnia que ma
nifeſte grauat.vt ibi no.⁊ habetur in.d.c.inter cetera.tamen nos lo
quimur qñ appellatio et nullitas tollitur a ſtatuto:⁊ ſic a lege quo
caſu aliud eſt vt voluit Hoſt.⁊ Jo.an.in.c.paſtoꝛalis.§.ſi.de offi.de
lega.vbi ↄcludit qd̓ lꝫ ab homine ſcꝫ ſupioꝛe remoueatur appellatio
poſſit appellari in caſib⁹ expreſſis a iure vt tradit̃ in.c.paſtoꝛalis.
⁊ in.c.vt debitus.de ap.tñ nullo caſu pōt appellari vbi clauſula ap
16 pellatiōe remota eſt appoſita a iure qꝛ † legis autoꝛitas eſt maioꝛis
potentie q̄ꝫ hominis ⁊ illud dictum ſequitur Anto.de bu.in.d.c.pa
ſtoꝛalis.§.ſi.de offi.deleg.vbi reputat illud eſſe ſingulare et mēti te
17 nēdum. ¶ Pro hoc bene facit tex.† in.l.j.ff.de offi.pfe.preto.⁊ illū
pōderat ibi Bal.in prin.vbi vult qd̓ qñ lex vel ſtatutū prohibet ap
pellari nō poterit appellari vllo modo per illam.l.ſecus ſm eum ſi
per reſcriptū remota eſt appellatio per.l.ſi.C.de ſentē. ¶ Bene fa
ciunt no.per Bal.in.l.item videndum cum.l.ſeq.in.§.ꝙ ſi p empto
re.ff.de peti.here.⁊ qd̓ no.Ant.de bu.in.d.c.paſtoꝛalis.de appella.
in prin.in.ij.col. ¶ Itē rñdeo ꝙ dato qd̓ vbi ex toto rejiceretur nul
litas non intelligeretur de nullitate euidenti et notoꝛia de qua poſſit
ex actis conſtare tamē ſecus eſt vbi non rejicitur omnino nullitas ſꝫ
admittitur ſi infra certum tempus proponatur qꝛ tunc per hūc mo
dum omnis nullitas omnis defenſio etiam iuris naturalis poteſt
denegari ei qui infra tempus permiſſum nō dixit de nullitate vt ptꝫ
ex his que clare per plura media ⁊ plures autoꝛitates oſtenſum eſt
18 ſupra in rñſione facta ad primū argumētū. ¶ Et notoꝛietas † nō re
leuat ab onere proponendi vt eſt glo.no.in.cle.appellanti.de appel
la.⁊ no.Jo.an.in.c.ij.vt lit.nō cōte.⁊ no.Bar.in.l.j.in vl.col.ff.de ex
19 cep.p.l.ciues.C.de appel. ¶ Comprobo ex his † que notabiliter vo
luit Ant.de bu.⁊ Joā.de imo.in cle.vt calumnijs.de re iudi.vbi vo
lunt qd̓ que rejicitur per diſpoſitionem illius cle.quando late ſunt
tres ſententie cōfoꝛmes intelligat̃ etiam reiecta quādo notoꝛie et ex
actis conſtare poſſit de nullitate allegata per id quod ibi not.glo.in
verbo pendere.⁊ dicit ibi Anto.de bu.⁊ Jo.de imo.qd̓ etiaꝫ ſi ex in
ſpectione ſententie apparet de nullitate intelligeret̃ illa reiecta p di
ctam cle.j.⁊ dicit Jo.de imo.qd̓ credit qd̓ ita ſeruaret̃ in practica.et
reſpondent ad illud quod not.in.d.c.ex conqueſtione.⁊ in.d.c.inter
cetera.⁊ in.c.qua fronte.de appel.vbi excluſa cognitiōe nō intelligit̃
excluſa notoꝛietas ⁊ excluſa appellatione nō rejicitur appellatio no
toꝛie iuſta:qd̓ ibi loquitur qñ excludere illā cognitionem vel appel
lationem erat grandis preiudicij qꝛ erat prouiſum qd̓ a ſnia nullo
mō appellaret̃ ſecus in caſu dicte cle.vt calumnijs.qꝛ dato ꝙ intelli
gat̃ reiecta nullitas ēt notoꝛia nō eſt totaliter excluſus ille ꝫ quē late
ſunt tres ſnie nulle qꝛ poſt earū executionē ille tex.patit̃ qd̓ dici poſ
ſit de nullitate quacūq̄ꝫ dūmō infra.xxx.annos dicat̃ vt dictū eſt ſu
pra ita ergo eſt in propoſito noſtro dictū ſtatutū nō excludit appel
lationē et nullitatem imo pmittit poſſe appellari ⁊ de nullitate dici
vſq̄ꝫ ad q̄tuoꝛ dies.⁊ ſic nō eſt magni ⁊ irreparabilis pīudicij ⁊ ipu
tet ſibi q culpa vel negligētia pmiſit ſibi labi tp̄s vt ptꝫ ex iā dictis.
¶ Pro hoc ptꝫ qd̓ nō obſtat id qd̓ not.Old.i dicto cōſilio.cvj.⁊ p
Bal.in.d.l.j.C.ne liceat tertio prouo.in princ.qꝛ ipſi loquunt̃ in ter
minis dicte cle.vt calumnijs.⁊ volunt ꝙ in caſu illi⁹ cle.nō intelligat̃
reiecta nullitas de qua liquido ⁊ manifeſte cōſtare pōt ⁊ hoc qꝛ tūc
ceſſat rō dicte clem.vt calumnijs.que fuit vt obuiaret calumnijs liti
gantium ⁊ dicentium de nullitate ſnie per calūniaꝫ.nam calumnia
ceſſat in caſu in quo euidenter conſtat de nullitate ſnie.ſed in ſta
tuto noſtro nō ſunt poſita verba q̄ ſunt poſita in dicta cle.vt calūnijs.
Itē ibi nulla fuit negligētia cōmiſſa in dicendo de nullitate propter
quam negligētiam lex excluderet negligētē prout in caſu noſtro alſ
diceremus poſt.x.dies de iure cōi poſſit qs appellare ⁊ per viaꝫ ap
pellationis petere qd̓ reſcindat̃ ſententia que euidēter ex actis oſten
datur iniqua qd̓ neminem ſane mētis dicere puto. ¶ Preterea cō
tra Bal.videt̃ eſſe glo.in.d.cle.in verbo pendere ⁊ ibi clare Ant.de
bu.⁊ Jo.de imo.⁊ cum illa glo.in dicto verbo pendere tranſit etiam
Joā.de imo.in.l.ſi expreſſim.ff.de ap.circa.xxiiij.colum.et etiam in
pe.vel antepe.colum.vbi facit mētionē de verbis Bal.in.d.l.j.C.ne
liceat tertio prouo.non approbat opinionē eius.ita etiā facit Lu
do.rom.in.l.ſi feriatis.ff.de ferijs. ¶ Et dato qd̓ opi.Bal.eēt vera
tamen nullo modo obſtat caſui noſtro per rationes ſupra primo di
ctas reſpōdēdo ad dictā cle.⁊ illud eſt tutius dicere pro reſponſione
ad no.p Bal.i.d.l.j.ne liceat.tertio pro.p que etiaꝫ eſt rñſum ad no.
per Bal.in.d.l.j.C.ſi de momēta.poſ.⁊ per Bar.i.d.l.ſi de oper.no.
20 cum ſi. ¶ Preterea id quod no.Bal.in.d.l.j.C.ſi de momēta.poſ.
nō obſtat:quia ſolum vult ibi Bal.quod poſſit appellari a ſnia la
ta in merito poſſeſſorio ſi exprimatur cauſa euidētis iniquitatis vt eſt
dicit tenere Innoc.i.c.ſi de oper.no.nūcia.⁊ etiam Bar.in.l.ij.ff.de
ap.recip.circa.iij.col,parum ante.§.q.vnde Salv.in.d.l.j.C.ſi de mo
mēta.poſ.ſue.ap.in.§.q.referēdo illaꝫ deciſionē Bald.ibidem dicit
ſe nō inuenire quod Inn.in.d.c.ſi.dicat permitti appellationem in
poſſeſſorio niſi de iure canonico.⁊ fatēdum eſt ſm Salv.ꝙ Inno.in
c.ſi.⁊ alij canoniſte dicūt ꝙ exprimēda eſt cauſa in tali appellatione
qꝛ ſnia lata in poſſeſſorio cum expectet petitorium poſt ſe habet vis
interlocutorie merito requiritur expreſſio cauſe.c.j.de app.in.vi.et
in dicta cle.appellanti.⁊ ſic attentis pdictis non vult Bald.quod
vbi eſt prohibita de iure ciuili appellatio poſſit de iure ciuili appel
21 lari vbi ſnia eēt manifeſte iniqua. ¶ Nō obſt.tertium argumentum
dum dicebatur quod quādo iudici cōſtat ex actis iudex pōt ſupple
re pro parte dū ꝙ pars eēt excluſa a ſtatuto quia rñdeo qd̓
iſtud nō pōt adaptari ad caſum noſtrū:ſeꝫ qñ iudex vellet ſupplere
pro actore circa id qd̓ eſt fundamētū intētionis actoris excluſi a pe
tēdo quia quo ad ipſam principalem petitionē requiſitū pro parte
actoris nō pōt iudex ad priuatū cōmodum ſupplere p actore etiam
ex his que cōſtarēt ex actis iudicij vt clare ↄcludit Anto.de bu.in.c.
bone.el.j.de poſtula.pla.circa.iiij.vel.v.col.⁊ ibi et ſequitur Joan.de
imo.⁊ monētur per notata in.d.cle.appellāti.de ap.⁊ per no.p Jo.
an.in dicto.c.§.vt lite nō cōteſtata.dato quod in aliquibus ſpeciali
bus caſibus pro reo poſſit ſupplere etiaꝫ vbi requireretur propoſi
tio exceptiōis qui caſus colliguntur ex notatis per gl.⁊ doct.in.l.vbi
pactum.C.de tranſac.⁊ per Bar.in.d.§.pactus ne peteret cum ſimi,
ſm Anto.de bu.⁊ Jo.de imo.in dicto.c.bone inter quos caſus non
22 eſt nec adaptatur caſus noſter. ¶ Pro hoc etiaꝫ facit quia cū iſta
petitio nullitatis veniat expedienda iudicis officio nobili.l.ſi pa
ter.C.quādo prouo.l.chirographis.§.j.cum gl.ff.de adminiſtra.tu.
l.j.§.j.cū glo.ff.que ſentē.ſine ap.reſcin.no.Inno.in.c.ſi de offic.iud.
⁊ Spe.de offi.iudi.§.i.verſi.itē cū nullitas petit̃ declarari.⁊ Bart.
in.l.que ſub cōditione.§.ſi.ff.de cōd.inſti.⁊ in.l.ſi expreſſim.i.penult.
col.ff.de ap.nō poteſt iudex ſupplere ad commodū partis circa id
quod venit intētādum officio iudicis nobili licet aliud ſit in his que
veniūt expedienda officio iudicis mercenario vt tradit Barto.in.l.
iiij.§.hoc autem iudicium.ff.de dam infec.in.j.⁊.ij.q.per illum text.
⁊ p.c.ſi.de offi.iudi. ¶ Preterea aſſiſꝫ peteret Joannes dictam ſen
tentiam declarari nullam nō poterat dici quod huic iudici vt iudici
ex actis cōſtaret dictam ſniam fuiſſe nullam qꝛ nō cōſtabat eīd aliq̄
quod factum eēt ad petitionem Joannis attēdi nō dꝫ quia ſtatutus
23 eum excludit poſt dictos quatuor dies. ¶ Ad idem hoc facit quod
no.Bald.in.d.l.vt vim circa.j.col.vbi dicit illud hn̄ notandum eſſe
ſcꝫ quod iudex nūq̄ ex ſuo capite dꝫ condēnare aliquē qui habet de
fenſionem iuris ciuilis vl̓ municipalis puta preſcriptionis inducte
a ſtatuto ſm eum quia paria ſunt punire innocētē vel punire nocen
tem quē damnare nō dꝫ vt quia ſit pſcriptum.l.lex in.§.hodie.ff.ad
legē iuliam rep.nam ſcdm eum ad quid factum eēt ſtatutum ſi iudi
ces non ſeruarēt illud nec ↄſciētia eos mouere dꝫ quia ſunt in foro iu
diciali nō penitētiali vt ibi plenius p eum. ¶ Nō obſtat dum quar
to ⁊ vltimo dicebatur quod ſtatutum ſub rubrica quod a ſnia poſ
ſit appellari ⁊c.debet intelligi ſolum de nullitate deducta ſimul cuꝫ
appellatione quia rñdeo quod imo ſtatutum clare loquitur diſpo
nēdo alternatiue & eo qui vellet appellare vl̓ vellet dicere de nullita
te ⁊ loquitur in quolibet cui de iure liceat dicere ſniam nullaꝫ.⁊ cla
rum eſt ꝙ ille qui afficit poſſet ex ſnia poteſt eam dicere nullam etiaꝫ
omiſſa appellatione.l.j.in princip.et.§.j.ff.que ſnie ſine app.reſcin.
ergo talis

ergo talis qui velit ſine appellatione dicere ſniam nullam cōprehē
24 ditur ſub dictis verbis ſtatuti. ¶ † Hoc oſtēdo rōne.nā vnūquodq̄ꝫ
verbū ſtatuti dꝫ aliquid operari vbi hoc fieri pōt.l.ſi qñ.in princip.
ff.de leg.j.c.ſi papa.de priui.in.vj.c.paſtoꝛalis.in pñ.de ap.⁊ ibi no.
do.Abb.ſicul.⁊ no.Bar.in.l.iiij.§.pretoꝛ.ff.de dam infec.in.l.ij.ff.de
vſucap.⁊ Ant.de but.in.c.ex parte lultimo.de verb.ſig.⁊ in.c.cauſaꝫ.
de do.⁊ ↄtu.ſed ſi diceremꝰ ꝙ illud ſtatutū intelligit̃ qñ nullitas de
duceretur ſimul cū appellatione ſequeret̃ ꝙ illa verba impoꝛtātia
ꝙ debeat ſniaꝫ nullā dicere infra quatuoꝛ dies nō opabunt̃:qꝛ cuꝫ
iaꝫ ſtatutū puideret ꝙ appellatio debeat interponi infra quatuoꝛ
dies reſultabat ꝙ volens cū appellatione ſimul iungere nullitateꝫ
habebat hoc facere infra quatuoꝛ dies datos ad appellādū. Sed ſi
intelligat̃ ſtatutū etiā de nullitate per ſe pñcipalr̃ pponenda abſq̄ꝫ
appellatiōe:tunc ſtatutū bene aliquid operabitur.nā operabit̃ ꝙ
ille qui tantū vult dicere ſniam nullā ⁊ nō appellare:dꝫ hoc facere
25 infra quatuoꝛ dies. ¶ † Preterea ſiue q̄s dicat ſniaꝫ nullā ⁊ ſi qua
eſt appellet ſiue ſimplr̃ agēdo dicat ſniam nullā ⁊ ita declarari pe
tat abſq̄ꝫ vlla appellatione ſemp dicitur nullitatē principaliter pro
ponere.vt no.Bar.in.l.ſi expreſſim.preallegata.in.iij.col.in verſi.vi
dendū eſt an ⁊ in quibus caſibus ſnia ⁊c.⁊ ibi hoc plenius p plura
probat Jo.de imo.ſuper tertia gloſ.cū ca quintā col.que breuitatis
cā omitto.⁊ idem no.Ant.de bu.⁊ dñs Abbas in.c.dilecto.de app.
ergo nihil refert quo ad iuris effectū de quo querimus an de nulli
tate dicatur expreſſe ſimul cū appellatione:an vero p ſe ſine appel
26 latione per viam principalis petitionis. ¶ † Nō obſtat ꝙ verba ru
brice loquūtur de appellatione.⁊ quod dant intellectum ad nigruꝫ
qñ ineſt ambiguitas:qꝛ reſpōdeo ꝙ nigrum poteſt eſſe generalius
rubro nec p hoc nigrū reſtringetur.vt eſt gl.in auk.de inceſtis nup.
in prin.per quā etiam ita dicit Jo.de imo.in rubri.ff.de verb.obli.
⁊ etiam intelligendo prout aduerſarij intelligere volunt.ſ.quod ni
grum intelligatur qñ appellās appellauit ⁊ de nullitate dixit opꝫ
etiam quod tunc dicamus ꝙ nigrum ſit generalius rubro qꝛ rubrū
loquitur de appellatiōe in qua q̄uis poſſit cōprehēdi nullitas inci
dēs idest que tacite ineſt.l.quedam mulier.ff.famil.erciſ.⁊.l.carme
lia pia.ff.de iure pa.tamen non cōprehenditur nullitas expreſſe de
ducta cū appellatiōe:qꝛ inter ſe multum differunt nullitas q̄ venit
tacite ⁊ incidenter in appellatiōe ⁊ nullitas expreſſe ſeu eque pñci
paliter deducta:vt no.Bar.in.d.l.ſi expreſſim.in verſi.videndū ⁊c.et
ſic non poteſt defendi quin nigrum ſit generalius ⁊ conſequēter cū
verba nigri ſint clara per ſe non eſt opus interpretatiōe.l.ↄtinuus.
§.cū ita.ff.de verb.oblig.l.ille aut ille.§.cum in verbis.ff.de lega.iij.
27 ¶ † Pōt etiam dici quod qꝛ nullitas principaliter deducta maxi
mam habet conformitatem cum appellatione qꝛ deuoluit negotiū
principale ad ſuperioꝛem vt poſſit etiam ſniaꝫ ex noua cauſa infoꝛ
mare ſicut poſſet iudex aditus per appellationeꝫ:vt probatur in.l.
abſentem.C.de accu.⁊ no.Inn.in.c.cum contingat.de offi.deleg.⁊
Bar.in.l.ſi vt pponis.la.j.C.quomodo ⁊ qñ iud.⁊ in.d.l.ſi expreſſim.
in pe.col.⁊ Ang.in.l.j.C.qñ prouo.⁊ in.d.l.abſentē.⁊ canoniſte in.d.
c.dilecto.ideo poſuerunt hoc ſtatuentes ſub rubrica ꝙ a ſententia
poſſit appellari ⁊ ſic nihil repugnat ſi ſtatuentes voluerunt talem
nullitatem claudi iiſdē terminis ⁊ fuit neceſſe hoc expreſſe prouide
re:qꝛ ſi non fuiſſet prouiſum tunc deſerta cauſa appellatiōis nō in
telligeretur deſerta cauſa nullitatis ſiue incidenter ⁊ tacite eſſet in
cluſa in appellatiōe ſiue expreſſe ⁊ eque principaliter deducta eſſet
cū appellatione:vt not.Bart.⁊ cōmuniter alij in.d.l.ſi expreſſim.in
antepenul.col.cū quo ceteri ſcribētes vbiq̄ꝫ concoꝛdant. ¶ Ex his
etiā apparet quod nō obſtat ſi ſtatutū predictū ⁊ ſequēs qñq̄ꝫ facta
reſpōſione de appellatione ⁊ nullitate poſtea rñdet ſolū de appella
tione qꝛ ſi hoc argumentū pcederet opoꝛteret etiā dicere ꝙ ſtatutū
nō cōprehenderet vllo modo nullitatē ſaltē qñ eſt expreſſe deducta
cum appellatiōe cuius cōtrariū manifeſte declaratur in dicto ſtatu
28 to ſub rubrica qd̓ a ſnia ⁊c.intellexit gl.dictum ſtatutū † reſpōdendo
ad vnum reſpōdere etiā ad aliud de quo pariformiter.ſ.dixerat.l.j.
C.de diuer.reſcrip.l.ſi res.cum gl.C.ad exhib.no gloſ.in.l.cū pretoꝛ.
in prin.ff.de iudi.⁊ no.gl.⁊ Bal.in.l.conſilio.§.queſitū.ff.de cur.fu
rio.⁊ hoc ſi in vtroq̄ꝫ militet eadē ratio:vt no.i dictis locis.⁊ vbi di
ceremus quod non militaret eadē ratio:tunc illud qd̓ eſſet expreſſe
deciſum in vno intelligeretur denegatū in caſu omiſſo.l.⁊ ſi ſine.§.
ſed quod pap.⁊ ibi Bal.ff.de mino.⁊.d.l.cum pretoꝛ.cū ibi not. Pre
terea dictum ſtatutum ſequens.ſ.ſub rubrica de mō ⁊ oꝛdine proce
dendi in prima cauſa appellationis in ſi.videt̃ reſpōdere ad vtrāq̄ꝫ.
nā lꝫ p illa verba.ſ.alioqui ipſi appellatiōi renūtiaſſe intelligat̃ ⁊c.
non videat̃ reſpōſum ad cām nullitatis tñ per ſequētia verba videt̃
reſponſum dū ſubdit.⁊ pma ſnia remaneat firma ⁊ exequutiōi mā
detur ⁊c.⁊ ſic patet qd̓ ſm vnūquodq̄ꝫ intellectum dicta pars ſtatuti
non vrget nos ad dicendum quod ſtatutum ſub rubrica qd̓ de ſen
tentia ⁊c.in prin.debeat reſtringi vt nō cōprehendat iſtam nullita
tem per ſe principaliter deductam.vt.ſ.hoc etiam eſſe verū colligi
tur ex ſtatuto ſub rubrica de certis q̄ſtiōib⁹ exceptuatis vbi loquit̃
de cā nullitatis tanq̄ꝫ cauſa per ſe a cauſa appellationis.et loquit̃
de cauſa appellationis ⁊ de cauſa nullitatis vt de plurib⁹ cauſis:et
per vnum ſtatutum declaratur aliud.l.non eſt nouū.⁊.l.ſed ⁊ poſte
29 rioꝛes.ff.de legi. ¶ † Nec obſt.etiā ſi diceret̃ ꝙ foꝛtaſſe dict⁹ Joānes
dixit de nullitate dicte ſnie infra quatuoꝛ dies a tēpoꝛe q̄ ſciuit ſen
tentiā eſſe latam.iuxta.l.j.C.de tempo.appel.c.cōcertatiōi.cū gloſ.
de app.in.vj.qꝛ reſpōdeo quod ſufficit ꝙ inſtantia tā cauſe appel
lationis q̄ cauſa nullitatis perempta eſt per lapſum tāti tēpoꝛis ⁊
de iure municipali ⁊ de iure cōi perēpta eſt.vñ nō pōt amplius in
choare cū nō ſit infra quatuoꝛ dies datos ſtatuto ad proponendum
de nullitate a die ſnie ⁊ etiam ſciētie qꝛ tempoꝛa nō ſuffragant̃.arg.
l.accuſaturus.ff.de adul.⁊ per not.per Bar.in.l.edita.i.ij.colū.C.de
edē.⁊ ita in terminis iſtis preciſe cōſuluit Pau.de ca.in cōſi.cccxv.
incip.in chriſti noīe.ad primū reſpōdet̃ ꝙ dicta pronūtia. ¶ Vel ſe
cundo ⁊ melius reſpōdeo ꝙ cū dictus Joānes appellauerit ⁊ ſimul
cum appellatione de nullitate dicte ſentētie declaratoꝛie dixerit ſi
nō ſeruantur omnia ⁊ ſingula requiſita in dicto ſtatuto ſub rubrica
de modo ⁊ oꝛdine procedēdi in prima cauſa appellationis propter
quam non obſeruantiam ſi ſtatutū illud dicit ꝙ appellatiōe vel nul
litate interpoſita ſi cōtēta in dicto ſtatuto nō fuerint ſeruata appel
lationi renūtiaſſe intelligat̃.⁊ prima ſentētia remaneat firma ⁊ exe
quutioni mādetur.⁊ ſic ſtatutum vult in effectu quod amplius nō
poſſit dici nulla qꝛ alſ nō remaneret firma. ¶ Et poſito ꝙ aliquis
diceret qd̓ p illa verba ſtatuti.ſ.alioqui ipſi appellationi renūtiaſſe
intelligatur non videretur reſpōſum illud referri ad cām nullitatis
tamē per ſequētia verba q̄ dicunt ⁊ prima ſnia firma maneat ⁊ exe
quutioni mandetur ⁊c.intelligitur eſſe reſpōſum cum cōueniāt illa
verba appellatiōi ⁊ nullitati:vt.ſ.dixi.bene facit.l.iam hoc iure.de
vulg.⁊ pupil.⁊.l.q̄uis.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.⁊ ēt ſatis videtur
idētitas ratiōis illos duos caſus.ſ.appellatiōis ⁊ nullitatis affecta
re in caſu predicto in quo ſtatutum voluit punire negligentiā appel
lantis vel de nullitate dicētis ſi ibi cōtenta non ſeruauerit.⁊ ſic etiā
videretur quod illa ſola verba.ſ.alioqui ipſi appellatiōi renuntiaſ
ſe intelligatur ſufficerēt per.d.l.ſi res.cum glo.⁊.d.l.conſilio.cū ſi.tñ
ſequentia verba vident̃ tollere omne dubium ⁊ huic reſponſiōi ma
gis adhereo q̄ prime.iſtud videtur etiam eſſe maximū fundamen
tum totius victoꝛie huius cauſe vt propter diſpoſitionem dicti ſtatu
ti ſub rubrica de modo ⁊ oꝛdine dictus Joānes debeat omnino ex
cludi a nullitate predicta ſi nō ſeruauit contēta in dicto ſtatuto.ex
quibus infero partes excellentiſſimoꝛū dñoꝛum iudicare debētium
eſſe in pnuntiādo bene appellatū pro parte dictarū dñarum.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxvj.

1 Clauſula poſita in ſubſtitutione cum hoc tamen ꝙ dicti ſui filij
poſſint de dictis bonis ⁊c.
2 Illi cēſentur predilecti ad quos ex diſpoſitione teſtatoꝛis debet per
uenire hereditas.
3 De patre inſtituente filium ſuū ⁊ diſponēte conſtrui quoddā hoſpi
tale ex hereditate ſua.
4 Verbum alienationis pmiſſiue platum quid cōprehendat.
5 Qñ teſtatoꝛ vſus fuit verbis dicta ſubſtitutione nō obſtante.
6 Qñō intelligat̃ ꝙ clā poſita in fine referatur ad precedentia.
7 Verba ꝙ talibus decedētibus ſine filijs debeat puenire ad frater
nitates omne id quod ſupereſſet ex fideicōmiſſo q̄d impoꝛtant.
8 Quādo in legitima debeat imputari prediū qd̓ fuit aſſignatū ante
partē ex diſpoſitione teſtatoꝛis.

¶ Conſilium.ccxxvj.

¶ Quādo clauſula in fine appoſita referat̃ ad omnia precedentia.

Domini redemptoꝛis noſtri
inuocato ſuffragio. Ponderatis verbis teſtamenti Joan
nis venturelle ⁊ narratis in themate in quo principali
ter queritur vtrum dictus Nicolaus qui ſine liberis deceſſit potue
rit inter viuos ⁊ in vltima voluntate etiam ad pias cauſas diſpo
nere vltra ſuam legitimam ⁊ trebellianicam ſibi debitam ex bonis
ad ipſum peruentis ex hereditate dicti Joannis vigoꝛe dicti teſta
1 menti. Et certum eſt ꝙ † ſi ad primam ſubſtitutionem factam inter
liberos nō refertur illa clauſula ī qua dicatur cum hoc tamē quod
dicti ſui filij poſſit de dictis bonis dicte hereditatis vēdere ⁊ aliena
re ⁊ alteri obligare prout eis videbitur ⁊ placebit ſine cōtradictiōe
alicuius perſone ⁊ dicta ſubſtitutione nō obſtante nō potuiſſet di
ctus Nicolaus cum effectu alienare inter viuos vel in vltima volū
tate vltra dictam legitimam ⁊ trebellianicam in preiudiciū alioꝝ
liberoꝛum teſtatoꝛis ſubſtitutoꝛum eueniēte dicta cōditione ſubſti
tutionis ſcilicet qd̓ deceſſerit dictus Nicolaus ſine liberis.l.ſi.§.ſed
quia.cum.§.ſequēti.⁊ in aut.res que.C.cōmu.de lega.⁊.l.ſeruo lega
to.§.j.ff.de lega.j.iuncta.l.quoniam in prioꝛib⁹.C.de inoffic.teſta.et
c.raynutius.⁊.c.raynald⁹.de teſta.cum ibi not. ¶ Solū ergo vidē
dum eſt an dicta clauſula referatur ad dictam primā ſubſtitutionē
an vero ad vltimam tm̄ ſubſtitutionem factam in caſu quo omnes
filij teſtatoꝛis decederēt ſine liberis in quo quidem euētu ſubſtituit
vltimo decedenti ſine liberis duas fraternitates in oībus ſuis bōis

prout latius in dicto teſtamẽto continet.Et licet fortaſſe prima cõ-
ſideratione dicẽdũ videret ꝙ ad vtrãqꝫ ſubſtitutionẽ referri debe-
ret eo q2 clauſula in fine appoſita refert ad omnia precedẽtia ſi nul
la ratio ſubeſt quare magis ad vnũ ꝙ ad aliđ referri debeat. l.j.C.
de libe.prete.l.talis ſcriptura.ff.de leg.j.c.ſcđo requiris.de ap. cũ ſi.
¶Tamen premiſſis non obſtãtibus contrariã ſniam probabilio-
rem τ veriorem de iure eſſe arbitror preſertim ex infra ſcriptis.nã
teſtator maiorem oſtendit ſe habuiſſe affectionẽ ad liberos ſuos ꝙ
ad dictas fraternitates ſeu piam cauſam ꝯcernentẽ dictas fraterni-
tates pater q2 ad liberos ꝑuenire voluit primo loco hereditatẽ ſuã
τ vno ex eis decedẽte ſine liberis ſubſtituit alios deſcẽdentes ſuper-
ſtites τ in defectũ omniũ liberorum ſubſtituit vltimo loco fraterni-
2 tates predictas:ideo†illi ad quos ex diſpoſitione teſtatoris dꝫ pri-
mo peruenire hereditas intelligunt fuiſſe predilecti.l.publius. §. ti-
tia.ff.de ꝯdi.τ demonſtra.τ etiam in dubio iuris preſumptione ita
3 interpretaꝭ vt probatur†ex no.per Bal.poſt Ricar.malum.in.l. cũ
acutiſſimi.C.đ fideicom.in.j.col. in verſi.quero quid ſi teſtator poſt
mortem filij τc.vbi notabiliter voluit quod ſi pater in teſtamẽto in-
ſtituit filiũ ſuũ τ poſt mortem dicti eius filij diſpoſuit cõſtrui quod-
dam hoſpitale ex hereditate ſua in qua filius fuerat inſtitutus ſub-
intelligit in dicta diſpoſitione continente onus conſtruendi hoſpi
talis illa ꝯditio videlicet ſi filius deceſſerit ſine liberis τ non aliter
ſicuti ſi ad vtilitatem alterius ꝙ pie cauſe filiũ poſt mortem grauaſ
ſet:vt in.d.l.cum acutiſſimi.τ.l.cũ auus.ff.de condi.τ demonſtra. et
l.generaliter.§.j.C.de inſtitu.τ ſubſti.ſub condit.fac.allegat id qđ
habet in ratione ſui in.l.filio quem pater.ff.de libe.τ poſth.bene fa-
cit quod not.Bal.in.l.iubemus.in prin.C.de teſta.ergo apparet qđ
non eſt eadẽ ratio qđ dicta clauſula permiſſionis alienationis non
obſtante ſubſtitutione referatur ad primam ſicut ad vltimã ſubſti-
tutionem q2 ſi refertur ad vltimã tũ ꝙuis dicta clauſula tẽdat ad
derogandũ vtilitati cauſe pie vltime ſubſtitute tũ non ſequitur qđ
eadẽ ratione intelligi debeat teſtatorem derogare voluiſſe vtilitati
liberorum qui ſuperſtites remanerẽt cum diſpar fuerit aſſertio te-
ſtatoris erga liberos ſuperſtites τ erga piam cauſam. ergo ſumus
in caſu.d.l.j.C.de libe.pre.τ eorum que plene no.per Bar.in.d.l.ta-
lis ſcriptura.vbi habeꝭ quod clauſula in fi.appoſita nõ refertur ad
oĩa precedentia qñ non ſubeſt par ratio quod ad omnia referatur τ
quod ratio maioritatis affectionis ad perſonas in vno capitulo ex-
preſſas quã ad alias pſonas in alio capitulo expreſſas faciat quod
clauſula i fine appoſita nõ referatur ad omnia voluit expreſſe Bar.
in cõſilio ſuo incipiẽte angelus matthie τc.per rationem.d.l.j.C.de
libe.prete.facit quod not.Barto.in.l.ſi.ff.ad trebel.¶Secũdo com
probatur quia teſtator ſubſtituẽdo reciproce dictos ſuos filios oſtẽ-
dit voluiſſe cõſeruari hereditatẽ ſuam in dictis eius poſteris, iuxta
dictam.l.cũ acutiſſimi.Sed ſi diceremus Nicolaum decedentẽ ſine
liberis potuiſſe inter viuos τ in vltima volũtate alienare dicta bo-
na ad excluſionem aliorum liberorum dicti Joãnis ſuperſtitum vi-
gore dicte clauſule tũc reſultaret totum oppoſitũ fieri.ergo debet
fieri i interpretatio ꝙ teſtator nõ videaꝭ voluiſſe derogare his que
antea diſpoſuerat.l.nõ ad ea.ff.de condi.τ demõ.τ in prima cõſtitu
tione codicis.§.quib⁹.τ in.c.eccleſia veſtra.el.ij.de elec. ¶Tertio
pro hoc facit q2 clauſula in fine appoſita nõ referꭍ i dubio ad id poſi
tũ inter precedẽtia ad quod ſi referretur illud corrigeret:vt no.in.l.
ſi idem cũ eodem.ff.de iuriſdi.om.iudi.τ Barto.in.d.l.talis ſcriptu
ra.τ no.domi.Abb.in.d.c.eccleſia veſtra.per illũ tex.¶Quarto q2
etiã nõ debet clauſula in fine appoſita referri ad illud capitulũ: in
quo erat ſpecialiter prouiſum circa illud quod dicta clauſula ꝯtine
tur.c.cũ dilecti.ẜm vnum intellectum.τ ibi no.docto.de dona. l. ſed
ſi per pretorem.§.deinde.ff.quibus ex cauſis maio.l.j.§.cũ.ff.de po-
ſtulan.l.coherede.§.qui patrẽ.ff.de vulga.τ pupil.τ no.Bar.in. d.
l.talis ſcriptura.τ Bal.i.l.j.C.de legi.here.τ Spec.in titu.de inſtru.
edi.§.nunc autem.ver.Itẽ excipe.ſed quo ad ea que erant diſpoſita
inter liberos anteꝙ oẽs decederẽt ſine liberis erat opportune pro-
uiſum per primam ſubſtitutionẽ factam reciproce inter liberos qđ
aliquis dictorum filiorũ alienare poſſet quãtũ eſſet pro legitima et
trebellianica ſua:vt importat virtus dicte prime ſubſtitutiõis:ergo
nõ debet intelligi ꝙ dicta clauſula in fine appoſita.ad id referatur.
¶Quinto q2 clauſula i fine appoſita nõ debet referri ad illã diſpo-
ſitionẽ ꝙ ex tali relatione redderet inutilis.l.cum vulgari. ff. de do,
plega.l.ſi qs a filio.in ꝑn.τ.l.ſeruo alieno.§.ſi ab impubere.ff. de le-
ga.j.τ not.doc.i.d.l.talis ſcriptura.Sꝫ ſi dicta clauſula referret ad
4 primam ſubſtitutionẽ redderet dicta prima ſubſtitutio inanis:† q2
teſtator promittẽdo filijs ꝙ poſſint vendere τ alienare intelligeret
etiã ꝑmittere eis ꝙ poſſint alienare in vltima volũtate:q2 verbum
alienationis ꝑmiſſiue prolatum comprehendit etiam alienationẽ
ꝙ fit in vltima volũtate.l.ſi quis pretoris.§.certũ.C.de ſecun.nup.l.ex
hoc edicto.§.alienare.ff.de alie.iudi.mu.cau.fac.l.ſicut vẽditiõis.ff.
quibus mod.pig.vel hypo.ſol.no.Bar.in.l.ſi ita quis.§.ea lege.ff.đ
verb.oblig.τ in.l.pcto.§.fratre.ff.de leg.ij.τ per conſequẽs aut con-
tingeret:aliquẽ ex filijs dicti teſtatoris decedere ſine filijs ab iteſta-
to ſuperſtitib⁹ alijs fratrib⁹ ſuis.τ in illo caſu inanis eſſet ſubſtitu-
tio:q2 plenius eſſet fratribus ſuperſtitibus cõſultũ per ſucceſſionẽ
abinteſtato ad quã de iure ꝓximi vocabãtur fratres ꝙ eſſet ꝑ ſub
ſtitutionem per quã nõ venirent in totum:q2 non venirẽt ad legiti
mam τ trebellianicã decedẽtis:vt eſt dictũ. Aut cõtingeret aliquẽ
ex dictis filijs decedere ſine liberis condito teſtamẽto in quo de bo
nis ſuis diſpoſuiſſet vel etiam ſi de ipſis bõis inter viuos diſpoſuiſ
ſet.τ tũc etiam redderetur ſubſtitutio predicta inanis:q2 nõ obſtã-
te ſubſtitutiõe potuiſſet teſtari τ alienare:quẽadmodum voluiſſet.
5 ¶†Sexto probatur q2 teſtator in dicta clauſula loquutus eſt ꝑ hec
verba.ſ.dicta ſubſtitutione non obſtãte τ ſic in ſingulari.nõ debet
ergo intelligi quod referatur illa clauſula non ſolũ ad proximiorẽ
ſubſtitutionem precedentem:ſed etiam ad primam:q2 ſi teſtator ita
intellexiſſet dixiſſet dictis ſubſtitutiõib⁹ non obſtãtibus.c.is cui.de
prebẽ.in.vj.c.pe.de re iudi.eo.lib.l.j.cum glo.τ ibi Bart.ff.de ope.le
ga.τ no.Bar.in.l.poſt dotem.in prin.ff.ſolu.mat.dũ reprobat pri-
mam lecturam glo.ibi poſitam.vnde dicit Joã.an.in.c.pluralis lo-
quutio.de reg.iur.lib.vj.i mercur.quod ſi aliquis ab eodem.et corã
eodem iudice conuentur diuerſis libellis τ ſuper diuerſis reb⁹ τ iu
dex ſuper vno ex dictis libellis condẽnat reum τ demum eodem cõ-
textu etiam condẽnauit ſuper alio libello τ demum cõdẽnatus ap-
pellat τ impetrat ſuper appellatiõe reſcriptum huius forme videli-
cet cõqueſtus eſt talis quod talis iudex iniquam tulit ſententiam dif
finitiuam cõtra ipſum a cuius ſententia appellauit τ poſtea ſequeba
tur generalis ꝯcluſio.Modo impetrãs petebat vigore dicti reſcri-
pti vtranqꝫ ſententiam reuocari.Ex aduerſo excipiebatur quod non
fuerat appellatum neqꝫ reſcriptum impetratũ ſuper vtraqꝫ ꝑpter
illa verba ſingularis numeri dũ dicebatur quod iniquã ſententiam
tulit intendit quod nõ poteſt dici eſſe impetratum reſcriptũ ſuper
vtraqꝫ per id quod habetur in.d.c.is cui.cum alijs ibi allegatis per
6 Joan.and.¶†Septimo per id quod no.voluit Bart.i.l.ſi.ff. de re-
bus dub.vbi dicit quod lꝫ alia clauſula poſita i fine referatur ad pre-
cedentia.l.ij.§.filius.ff.de libe.τ poſthu.dictum eſt.ſ.tamẽ illud eſt
verum quãdo eſt clauſula per ſe principaliter poſita:ſed ſi nõ eſt per
ſe principaliter poſita:ſed ad aliam diſpoſitionẽ qualificandã puta
ſi conditio vel modus inſerit legato vltimo loco poſito tũc ad aliud
non refertur niſi ad illud vltimum per.l.filiũ.cum ibi not.ff.quãdo
dies lega.ced.Sꝫ in propoſito teſtator primus fecerat inſtitutionẽ fi-
liorum et ſubſtitutionem reciprocã inter eos poſtea prouidit quid
ſeruari voluit ſi filij ad diuiſionem bonorum deuenirent. Demũ fe-
cit vltimam ſubſtitutionẽ caſu quo omnes filij decederẽt ſine filijs
ſubſtituendo dictas fraternitates cũ hoc quod dicti ſui filij poſſint
vendere τ alienare ſine cõtradictiõe alicuius dicta ſubſtitutiõe nõ
obſtãte.τ ſic voluit modificare dictam vltimam ſubſtitutionẽ quaſi
dixerit quod ſubſtituebat dictas fraternitates cũ hoc quod nõ poſ-
ſent infringere alienatiões factas ꝑ dictos eꝰ filios.nã dicta clau-
ſula i effectu hoc importat:ergo nõ debet referri ad alia ſuperiora.
¶Erit ergo effectus dicte promiſſionis alienationis ſicta ſubſtitu
tiõe prima τ ſecũda quod ſi vnus ex dictis filijs ꝑdecederet ſine libe
ris:tunc alienatiões facte per ipſum predecedẽtẽ quatenus eſſent
vltra eius legitimã τ trebellianicã poſſent per fratres ſuperſtites
ſubſtitutos infringi ſi vellet per allegata in prin.τ per id quod legi.
et no.i.l.marcellus.§.res que.ff.ad treb.ſed ſi ipſi nollet infringere
vt q2 a principio tẽpore alienationis vel ex poſt facto ꝯſentirẽt alie
nationi tũc clarum eſt quod ipſi nõ poſſent infringere alienationẽ
l.ſi fundum per fideicõmiſſum in prin.τ.l.nihil.§.j.ff.de leg.j.τ ꝙuis
poſtea euenerit cõditio vltime ſubſtitutiõis:vt q2 omnes decederẽt
ſine liberis:tũc dicte fraternitates nõ poſſent infringere alienatio
nes factas per dictos filios vel aliquem eorũ ſtante dicta promiſſio
ne alienatiõis.vtrum autem ſi eueniret caſus dicte vltime ſubſtitu-
tionis vt q2 omnes deceſſiſſent ſine liberis ſi reperiretur qꝫ dicti fi
lij alienaſſent vltra dodrantẽ dicte hereditatis poſſent dicte frater-
nitates nõ obſtantibus alienationibus conſequi quartam quaſi ꝑ
inde ac ſi teſtator diſpoſuerit quod decedentib⁹ omnibus filijs ſine
7 filijs†debeat ꝑuenire ad dictas fraternitates omne id qđ ſup eſſet
ex hereditate Joãnis quo caſu tenenẽ heredes qbus facta eſt talis
ſubſtitutio reſeruare quartã ſubſtituto.vt in auẽ.cõtra rogatẽ.C.ad
trebel.τ.l.iiij.cũ ibi no.ff.eo.tit.nõ diſcutio q2 de hoc nõ ſum inter
rogatus nec eſt neceſſariũ qũ ad caſum noſtrũ ſaltẽ ꝑpter aliqua
ex ſuperiꝰ dictis. Ad allegata ꝑ parte cõtra ptꝫ multiplex reſpõſio
8 ex iam dictis.¶†Poſtremo q2 queritur etiã vtrũ in legitimã dicti
Nicolai debeat imputari prediũ poſitum i vocabulo plani rupulæ
qđ ſibi tẽpe diuiſiõis facte inter fratres fuit aſſignatum ante partẽ
ex diſpoſitione dicti teſtatoris quita in teſtõ relinquit:breuiter reſpõ
deo ꝙ ſic:vt ꝑbaꝭ i.l.etiã.§.pe.ff.d ho.lib.l.oĩnodo.τ.l.qũ nouella.
C.de inoffi.teſt.vt not.Bar.τ alij in.l.in quartam.ff.ad legẽ falci.τ
per doc.in.l.filium quẽ h.ẽbẽtẽ.C.famil.her.cum ſi.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxxvij.

1 ¶Mater ſi in viduitate permãſerit poteſt vni filio plus relinque
re ꝙ alio.2.8.10.

Statutum

3 Statutũ qđ venit derogatiue ad ius cõe nũꝙ recipit iterꝑtationẽ.
4 Qñ ſtatutũ inducit preſcriptionem.x.anno.in actione reali τ perſo
nali an per lit.conteſt.talis actio perpetuetur.
5 Quãdo ex diſpoſitione teſtatoris τ nõ a lege cõi vocanꭍ ꝓximiores
in gradu non concurret filius fratris cum fratre.
6 Rubrice ſtandum eſt ad declarationem nigri.
7 Diſpoſitio per quam reducitur ad ius cõmune antea correctũ dici-
tur fauorabile.
9 De ſtatuto diſponente quod filia dotata nõ ſuccedat patri exiſtẽte
filio maſculo.
11 Statutum nihil addens iuri cõmuni nihil operatur.
12 De dictione niſi.
13 Vbi res eſt dubia debet attendi benignior intellectus.

¶Conſilium.ccxxvij.

¶Circa interpretationem ſtatutoꝝ ꝙ videntur aliqualiter cõtra-
riari adinuicem:τ quando debeant interpretari ẜm ius commune.

Domini redemptoris noſtri
inuocato ſuffragio.Ponderatis narratis in themate
τ ꝑcipue ſtatutis de quib⁹ in eo fit mẽtio τ deductis
in ſnia dñoꝝ arbitroꝝ qui ꝓnuntiauerũt ꝑ rõnes co-
pioſe ꝑ eos allegatas dictam dñam Frãciſcã nõ po-
tuiſſe relinquere bona ꝙ habuit ex ſucceſſione dictorũ duorũ filiorũ
ꝑmortuorũ ꝓut in ſuo teſtõ diſpoſuit:ſꝫ ipſa bona diuidi debere in
duas partes equales quaꝝ vnam habeat dictus Bartholomeus τ
eius filij.aliam vero dictus Joãnes bonus:viſiſqꝫ his ꝙ ſubtiliter
abũde τ elegãter ꝑ celeberrimos dños conſultores ſeu aduocatos
dicti Bartholomei contra ſniam arbitroꝝ deducta ſunt.Mihi de
1 iure verior vꝭ ſnia τ ꝙ dcã dña potuerit diſponere ꝓut diſpoſuit re-
licta ſola ſexta parte dicto Joãni bono.reliqs vero partib⁹ relictis
dicto Bartholomeo τ filijs:q2 aut cõſideramus diſpõnẽ iuris cõis
τ certũ ẽ ꝙ dicta mater Bartholomei cũ ſemꝑ in viduitate honeſte
ꝑmanſerit potuit vni ex deſcẽdentibus ſuis τ eꝰ filijs pluſꝙ alteri
filio ſeu nepoti ex filio premortuo de dictis bonis relinquere dũmõ
dictus nepos ex filio ꝑmortuo legitimã cõſequaꭍ.l.mater.in ꝑnc.C.
ad tertul.in auẽ.de here.ꝙ ab inteſt.§.j.τ in auẽ.de nup. §.hinc nos.
cũ ibi no.iuncto eo qđ habeꭍ in auẽ.de triẽ.τ ſemiſ.§.j.τ hunc modũ
teſtãdi imitata eſt teſtatrix ꝑdicta.¶Aut cõſideramus iuris muni
cipalis diſpoſitionẽ τ in hoc duo extant ſtatuta ꝑdicta ad ꝓpoſitũ
facientia.ꝑmũ enim ſub rubri.de ſucceſſionibus mulieꝝ.in rubrica
xxij.in ꝟſi.τ mulier ſuccedẽs τc.videꭍ facere ꝑ dicto Joãne bono
q2 ꝓuidet ꝙ mater ſuccedẽs filio vel alicui deſcẽdẽtiũ etiã ſi ad ſcđa
vota non tranſiret teneatur reſeruare fratribus defuncti maſculis
vtrinqꝫ ꝯiũctis hereditatẽ ſibi delatã eiſdẽ poſt eius mortẽ τ licet di
2 ctum ſtatutũ ſolũ videaꭍ dicere τ ꝙ mater reſeruare teneaꭍ fratrib⁹
defuncte pſone τ nõ videaꭍ diſponere ꝙ teneaꭍ reſeruare fratrib⁹
τ filijs fratrũ defuncte pſone ſaltẽ qñ filij fratrũ ꝯcurrũt cũ fratrib⁹
ipſius defuncte pſone ꝓut eſt caſus noſter:tñ videreꭍ fortaſſe qbuſ-
dam dicẽdũ ꝙ dictũ ſtatutũ etiã cõprehenderet non ſolũ fratrẽ ſed
etiã filiũ fratris defuncte pſone cõcurrentẽ cũ patruo ſuo: vt videꭍ
decidere Bal.in.l.in quibus.C.de ſecun.nup.in verſi.τ predicta fa-
ciunt ad queſtionẽ de facto τc.vbi querit ſtatuto caueꭍ ꝙ filia dota-
ta extantib⁹ filijs maſculis nõ ſuccedat ſed ipſi filij hereditatẽ poſſi
deant.modo quidã dotauit filiã τ ex filio premortuo habebat nepo
tes τ habebat etiã quẽdã filiũ viuentẽ deceſſit iſte pater. modo iſte
filius ꝙ erat frater dicte mulieris vult quicqđ de iure cõi iſta ſoror
dotata deberet habere ſupra dotẽ ſed filij fratris premortui dicũt ſe
debere ꝯcurrere querebatur quid iuris:τ pro fratre allegabaꭍ ꝙ fi
lius fratris non debebat cõcurrere q2 pater eorũ tali tẽpore deceſ-
ſit quo trãſmittere nõ potuit τ nepotes i illa materia reſtrictius nõ
continẽtur appellatione filiorum:ergo totum pertinebit ad fratrẽ.
tamẽ dicit Bal.ꝙ in cõtrariũ facit tex.in.d.l.in quibus.τ in.l.ſeq.in
prin.q2 nepotes videntur ingredi gradũ paternum:vt ibi τ in.§.cũ
filius.inſti.de heredi.que ab inteſt.τc.Tamẽ in hoc ſtatuto meo iu-
dicio nõ põt dictus Joãnes bonus ſe fundare:tũ q2 nõ videꭍ voca-
re filium fratris defuncte perſone concurrentem cũ fratre defuncte
3 perſone τ attento quod† dictũ ſtatutũ venit derogatiue ad ius cõe
dum loquiꭍ de muliere ꝙ nũꝙ tranſiuit ad ſecunda vota ideo cũ nõ
vocet filiũ fratris ad concurſum cum fratre defuncte pſone nõ vide-
tur ꝙ debeat recipere interpretationẽ a iure cõi:ſed ſimpliciter de-
bet intelligi vt iacet,vt inqt ſingu.Bal.i.l.maximũ vitiũ.C.de libe.
prete.in.vj.col.in ver.vlteri⁹ queriꭍ de tali.q.caueꭍ lege municipali
τc.vbi voluit ꝙ ſi ſtatutũ minuit legitimã filij vt q2 diſponat quod
pater teneatur relinquere filio ſolũ qntaꝫ partẽ qđ nõ intelligeꭍ ꝙ
debeat relinquere iure inſtitutiõis ſed ſufficiet quoquo relicti titulo
relinqre lꝫ de iure cõi titulo inſtõnis relinquẽdũ ſit.i.§.aliud quoqꝫ
capitulũ.in auẽ.vt cũ de ap.cogno.q2 ſtatutum qđ venit ad ius cõe
derogãdo nõ debet interpretari ẜm ius cõmune ſed ſimpliciter in-
telligi prout iacet.C.de nouo codi.confir.l.j.§.hunc igitur.τ de emẽ
da.iuſti.codi.l.j.§.repetita.τ arg.l.j.i princi.C.de lati. liber.tol.τ.l.in
4 conuẽtionalibus.ff.de verb.oblig.¶†Et idem determinat ſignã-
ter Bal.in.c.cum nõ liceat.de preſcrip.in vlti.col.vbi querit põe ſta
tutũ inducit preſcriptionẽ.x.an.in quacũqꝫ actiõe perſonali τ rea-
li nũquid actio talis per lit.cõteſtationẽ ꝑpetueꭍ in.xl. annos ſicut
perpetuaꭍ de iure cõmuni ꝑ litis ꝯteſtationẽ.l.ſi.C.de preſcrip.xxx.
anno.τ dicit primo videri ꝙ ſic q2 iſte caſus ꝑpetuatiõis eſt caſus
omiſſus.ergo debet relinqui diſpoſitiõi iuris cõis.l.ſi extraneus.ff.
de cõdi.ob cau.l.ꝯmodiſſime.ff.de libe.τ poſthu.Cõtrariũ determi
nat ipſe q2 iſtud ſtatutũ diſcrepat a iure cõi preſertim in actiõibus
perſonalib⁹ in quib⁹ requiriꭍ de iure cõmuni preſcrip.xxx. annorũ
l.ſicut.τ.l.omnes.C.de pſcrip.xxx.an.cũ ergo receſſum ſit a iure cõ-
muni nõ poſſumus interpretari ſtatutũ ẜm ius cõmune. arg.l.ꝙ cũ
vno.§.qui poſt.ff.de re milit.nã quoties ſtatutũ aliquid addit vel de
trahit tacite vel expreſſe iuri cõi efficiꭍ ius municipale nec recipit
ſubauditũ intellectũ q2 lex ꝙ corrigit nouã legẽ nõ interpretaꭍ.l.ſi.
5 C.de indi.vidui.tol.¶†Et ꝑ hoc etiã facit id qđ notabiliter voluit
Bal.i.l.cum ita.§.in fideicõmiſſo.ff.de leg.ij.vbi voluit quod qñ nõ
a lege cõi:ſed ex alia diſpoſitiõe puta teſtatoris vocanꭍ ꝓximiores
in gradu nõ ꝯcurret filius fratris cũ fratre:q2 ꝙuis fili⁹ fratris ſub
intret locum patris ſui tamẽ negari nõ poteſt quin frater ſit proxi-
mior.§.cũ filius.inſti.de here.que ab inteſt.τ ad.d.l.in quibus.cum
l.ſequẽti in prin.poteſt reſponderi quod ibi loquitur in diſpoſitiõe
iuris cõmunis que ab ipſo initio clare induxit filios fratris venire
et cũ patruis cõcurrere.nos vero loquimur in ſtatuto veniẽte dero
gatiue ad ius cõmune τ caſu quo fratres defuncte perſone extarẽt
vocat eos τ nõ per modũ ꝯditionis ſed diſpoſitionis vt clare appa-
ret ex dicto ſtatuto nõ autem ita vocat filios fratris ad ꝯcurſum cũ
patruis extãtibus.τ ideo Bal.in.d.l.in quibus.ſi bene aduertaꭍ nõ
videtur auſus approbare illam opinionẽ quod filius fratris cõcur-
rat.¶Secũdo principaliter reſpõdeo ad dictum primum ſtatutũ.
et huic ſecunde reſpõſioni magis adhereo τ dico ꝙ Joãnes bonus
ex illo ſtatuto non poteſt ſumere fundamẽtũ:q2 eſt ſublatũ ꝑ aliud
ſtatutũ ſubſequẽs editũ principaliter ad reformationẽ dicti prece-
dẽtis ſtatuti:vt clare ptꝫ ex eius rubrica i qua diciꭍ reformatio ſta-
6 tuti de ſucceſſionibus mulierum cuius rubrice ſtãdum eſt ad declara
tionem nigri.vt no.gl.in.l.j.i verbo pretorio.τ ibi Bal.C. ne lice.ter
tio prouo.τ glo.in.c.j.in glo.ij.de offi.deleg.in.vj.τ ꝑ glo.in .τ ibi.in
glo.ij.de reſcrip.eo.lib.Bene facit.l.j.τ hoc ibi no.doc.ff.ſi cer.peta.
et.l.ſi.τ ibi no.Bal.ff.de here.inſti.cũ ſi.¶Vnde videdũ eſt de virtu
te τ itellectu dicti ſequẽtis ſtatuti i verſic.ſi vero ſupeſſet defuncto
cuius qdẽ verſiculi verba hec ſunt.Si vero ſupereſſet defuncto vel
defuncte mater honeſte vite τ i viduitate viuẽs:tunc mater ſucce-
dat in quarta parte.Ita tamen ꝙ iſta quarta pars non excedat id
qđ eſſet habitura de iure cõi.τ de iſta parte nõ poſſit diſpõere niſi
ẜm diſpoſitionem iuris cõis.In alijs vero tribus partib⁹ ſuccedãt
fratres defuncti vel defuncte τc.apparet ergo ex diſpoſitiõe huius
ſtatuti vltimi ꝙ mater portionẽ quã ſequuta eſt ex ſucceſſiõe filij nõ
artatur reſeruare fratrib⁹ defuncti vel filijs fratrũ pluſꝙ diſponat
ius cõe.Sed ita eſt ꝙ de iure cõi qñ ipſa mater i viduitate ſemꝑ mã
ſit:vt fecit pfata dña Frãciſca nõ teneꭍ reſeruare dictis fratrib⁹ de-
functi vel filijs fratrũ:ſed põt libere diſpõere ſicut de alijs ſuis pro-
prijs bõis.d.l.mater.i prin.τ dixi.ſ.lꝫ ſec⁹ eſſet ſi ad ſcđa vota tran-
ſiret:q2 tũc de iure cõi teneꭍ reſeruare ẜm diſtinctionẽ traditã in.d.
l.mater.τ in.d.§.hinc nos.ergo dictus Joãnes bon⁹ etiã ex hoc vlti
mo nõ poteſt cauſam ſuam iuuare.Fuit ergo intẽtio huius vltimi
ſtatuti ꝓuidere ꝙ ſi defunctus habebat fratres τ matrẽ honeſte vi-
te τ in viduitate viuentẽ mater ſuccederet i dicta quarta parte.τ qđ
de illa parte nõ poſſit diſpõere niſi ẜm iuris diſpoſitionẽ.τ ſic ꝙ in
bonis in quibus ipſa de iure cõi impeditur ẜm volũtatẽ ſuã diſpo-
nere prout eſt qñ trãſit ad ſecũda vota ẜm diſtinctionẽ poſitã in.d.
l.mater.non poſſit ipſa mater aliter diſpõere ſi ad ſecũda vota trã-
ſiret:ſed ſi nõ trãſiret ad ſecũda vota poſſit libere diſpõere ſicut de
alijs ſuis bonis.τ profecto videtur meo iudicio hunc eſſe verũ τ ſa-
num intellectũ dicti ſtatuti.τ nullo modo cũ ſupportatiõe ſtare poſ-
ſit intellectus traditus ad dictum ſtatutũ per prefatos dños arbi-
tros:ptꝫ q2 ẜm intellectũ.ſ.proxime dictũ fauemus ꝑ oĩa diſpoſitio-
ni iuris ꝯmunis quã in hac parte ſtatuentes illeſam eſſe voluerũt.
ſed ẜm intellectũ traditũ ꝑ prefatos dños arbitros impugnatur et
violatur diſpoſitio iuris cõis.τ ſic reſultaret totũ oppoſitum eius
7 quod ſtatuẽtes voluerunt.†Et diſpoſitio per quã reducimur ad ius
cõmune antea correctũ dicitur fauorabilis.τ ideo amplectẽda τ ex
tẽdẽda:vt voluit glo. reputata ſingularis in.c.ſtatutũ.in verb.dinu
merandum.de preben.in.vj.idcirco etiam in dubio talis interpreta
tio velut benignior τ fauorabilior recipienda eſt.l.ſemper i dubijs.
ff.de reg.iur.l. benignius.cũ.l.ſeq.ff.de legi.alia ratiõe etiam diciꭍ
benignior τ amplectẽda etiam in dubio iſta interpretatio,vt.ĩ.dicã.
¶Et huic intellectui nõ obſtat ſi dicatur quod iſtud vltimũ ſtatu
tum requirit matrem ſemper in viduitate perſiſtere:ergo nõ poteſt
intelligi qđ voluerit diſtinguere an mater tranſiuerit ad ſecũda vo-
ta vel non.τ cũ ſtatutum loquatur de matre in viduitate viuẽte:vt

non poſſit de talibus bonis diſponere niſi ſm diſpoſitionē iuris cō munis.⁊ non faciat mentionē de ea que tranſiuit ad vota ergo illū caſum videt̄ reliquiſſe diſpoſitioni iuris cōis.l.ſi extraneus.ff.de cō di.ob cau.l.cōmodiſſime.ff.de libe.⁊ poſthu.vel determinatiōi prece dētis ſtatuti diſponētis de matre trāſeūte ad ſecūda vota q̄ teneat̄

8 reſeruare filijs primi matrimonij: q̄r reſpondeo q̄ ſtatutū vltimū ad hoc vt mater ſuccedat in dicta quarta nō requirit niſi q̄ mater tēpore ſucceſſiōis ſit hōeſte vite ⁊ in viduitate viuēs: p3 q̄r illa v̄ba in viduitate viuēs determinant verbū ſuccedat.⁊ ideo ſatis eſt q̄ tp̄e quo mater ſuccedit ſit vidua.l.i.delictis.§.ſi extrane⁹.ff.đ noxa.

9 l.titius.in prin.ff.de teſta.mil.ſicuti † dicimus i ſtatuto diſponēte q̄ filia dotata nō ſuccedat patri exiſtēte filio maſculo itelligit̄ de filia que eſt dotata tp̄e mortis: ⁊ ſic tp̄e delate ſucceſſiōis: ita in q̄t Bart. in ſuo ꝯſil.incip.quidā inteſtatus deceſſit maxime p̄ id qđ habet̄ in l.ſi alienum.§.an extraneis.ff.de here.inſti.⁊ eſt de mente Bar.i.l.ti tio centum.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demō.in ver.quero ſtatutū eſt hic.⁊ ita magis cōiter doct.vtriq3 hoc ſequunt̄ q̄tū ad ꝓpoſitum noſtrū pertinet. Sed tempore quo mater vellet diſpōere de dictis bonis ſtatutū nō requirit q̄ ſit tūc vidua ſed ſimpliciter dicit ſtatutū q̄ poſſit diſpōere ſm iuris cōis diſpoſitionē qđ nihil aliud eſt dice re niſi q̄ debeat diſtingui an trāſiuerit ad ſcđa vota vel nō ꝓut di

10 ſtinguit ius cōe vt dixi.ſ.⁊ qđ ita ſit verū ēt ꝓbat̄ † q̄r illa qualitas ſ.in viduitate appoſita in p̄cedēti oratiōe ſtatuti nō intelligit̄ repe tita in ſequēti oratione in qua dicit̄ q̄ nō poſſit diſponere niſi ſm iu ris cōis diſpoſitionem ita probatur.in.l.iiij.§.eritq3 differētia.ff.vi bo.rapto.⁊ ibi hoc not.Bar.vbi etiā dicit hoc probari i.l.ij.in prin. eo.titu.⁊ not.doc.maxime Anto.de but.i cle.j.de ſupplen.negli.pla. et in.l.qui fundū.ff.de ꝯhen.emp.bene fateor q̄ ſtatutū vltimū vo luit relinquere diſpoſitioni iuris cōis iſtū caſum.ſ.qn̄ mater ad ſecū da vota trāſiret ⁊ etiā qn̄ nō tranſiret reſpectu facultatis cōpetētis ipſi mulieri in diſponēdo de dictis bonis vt aperte ſonāt illa verba ſtatuti dicētia quod nō poſſit diſpōere niſi ſm iuris cōmunis diſpo

11 ſitionem. ¶ † Non obſtat etiā huic intellectui ſi dicatur q̄ ſequeret̄ ſtatutū nihil operari cū nihil adderet iuri cōmuni cōtra.l.ſi quādo. in prin.ff.de leg.j.⁊.c.ſi papa.de p̄uil.in.vj.⁊ ꝯtra not.per Bart.in l.iiij.§.pretor.ff.de dā.infec.⁊ in.l.ij.ff.de vſucap.⁊ quod habet̄ in.c. paſtor.… in prin.cum ibi not.per dn̄m Abb.de app.cū ſi. q̄r reſpō deo quod imo ſtatutū iſtud ſm hūc intellectum non erit abſq3 virtu te operandi q̄r cēſer virtute precedētis ſtatuti in verſi.⁊ mulier ſucce dens filio ⁊c.teneret̄ mater etiā ſi nō trāſiret ad ſecunda vota reſer uare indiſtincte fratribus defuncte perſone id qđ ex ſucceſſiōe filij cōſequuta fuiſſet: quod quidē erat tertia pars ex forma dicti ſtatuti tūc autem propter diſpoſitionem huius ſtatuti erit precedēti ſtatu to in hoc derogatū ⁊ non tenebit̄ reſeruare ſi non tranſeat ad ſcđa vota ⁊ ſi trāſeat tenebit̄ reſeruare ſm diſtinctionē traditā in dicta l.mater.cū ſi.ecce.ergo qđ multū operabit̄ iſtud vltimū ſtatutū nec dicatur qđ ſit vitioſus intellectus p̄ quem fit correctio alterius ſta tuti dicti.l.precipimus.C.de ap.⁊.c.cū expediat.de elec.in.vj.q̄r di co qđ imo non eſt vitioſus ſed fauorabilis ⁊ amplectendus intelle ctus: q̄r per illū reducimus ad ius cōmune: vt no.glo.in.d.c.ſtatutū et cōuenit verbis rubrice vltimi ſtatuti ex quibus verbis apparet ſta tuētes voluiſſe derogare primo ſtatuto illud reformādo. ¶ Preter ea etiam ſi teneremus intellectū traditum a dn̄is arbitris etiā corri geretur dictum primum ſtatutū p̄ vltimū.nā dn̄i arbitri interpreta ri conantur dictū vltimū ſtatutū vt velit qđ mater poſſit diſpone re ſm diſpoſitionē iuris cōis ideſt eq̄liter diſponēdo inter eos ꝓut diſponit ius cōe ab inteſtato.nā ſm talē eorū intellectū deberet re ſeruari ita ſororib⁹ defuncte pſone ſicut fratrib⁹ maribus p.d.l.ma ter.⁊ dictā.l.in quib⁹.ſed ſm formā dicti p̄mi ſtatuti exiſtētibus fra tribus d3 eis reſeruari non ſororibus ⁊ ſi fratres vel alij deſcendē tes maſculi ex dictis fratribus non extarēt d3 reſeruari ſororibus ⁊ ſic qui volunt tueri interpretationē arbitrorū nequeūt improbare intellectū quē.ſ.approbaui ex eo q̄ p̄ hoc reſultet correctio vł refor matio precedētis ſtatuti cū etiā3 ipſi per ſuū intellectū fateri dictā correctionē neceſſe habeāt. Preterea qđ dictus intellectus arbitro rum ſtare non poſſit probatur ſic vltra ſuperius dicta q̄r ius cōe nō dicit q̄ mater debeat diſponere equalr̄ inter liberos đ bonis ex ſuc ceſſione filij vel aliunde obuentis quādo ipſa nō trāſit ad ſecunda vota: vt in.d.l.mater.⁊ in aut.đ trien.⁊ ſemiſ.§.j.ergo nō pōt trahi ſenſus dicti ſtatuti vt importet qđ videbat̄ artata mater ad diſpo nendū equaliter inter liberos poſtq̄ ſtatutū voluit permittere mu lieri illā tantū diſpoſitionē quā ſibi ius cōe permittit facere poſſe vt

12 oſtendit illa diſpoſitio niſi † poſita in ſtatuto q̄ cū ſit poſita poſt ora tionem negantem potentiam diſponendi intelligitur ꝑmittere po tētiam diſponēdi ſm iuris cōis diſpoſitionē.l.titia.§.ſi.ff.de manu. teſta.no.Bar.in.l.actione.C.de tranſac.⁊ in.l.ſi cū.§.qui iniuriarū ff.ſi q̄s cau.⁊ Oldr.⁊ Bal.i.l.athlete.§.dat remiſſionē.ff.de excuſa. tut.⁊ Ang.in.d.l.titia.⁊ Bal.i aut.niſi rogati.in.j.col.C.ad tre.cū ſi. ¶ Preterea a verbis ſtatuti non eſt recedendū.l.proſpexit.ff.qui ⁊ a quibus.l.quicquid aſtringende.⁊ ibi no.Bar.ff.de verb.oblig.cū ſimi.⁊ verba ſtatuti generaliter loquētis debēt generaliter intelli gi.l.j.§.generaliter.ff.de leg.preſtan.l.ſi ſeruū.§.non dixit pretor.ff. de acqui.here.ſed ſm intellectum arbitrorum ad dictū ſtatutū poſt illa verba niſi ſm iuris cōmunis diſpoſitionē oportet ſupplere illud verbum ab inteſtato ⁊ reſtringere ſtatutū ad id quod ſm ius cōmu ne diſpōitur ab inteſtato.ſm vero intellectū quem.ſ.approbaui nō eſt neceſſe aliquid ſupplere nec ſtatutū reſtringere q̄r importat ſta tutum quod poſſit mulier diſponere prout ius cōmune diſponit ab inteſtato ⁊ prout ius cōmune diſponit ꝯdito teſtamēto: ⁊ prout ius cōmune diſponit inter viuos ⁊ ſic mulier poſſit vti qualibet potētia diſponēdi prout elegerit dummodo non ſit ſibi talis potētia a iure cōmuni interdicta ⁊ voluit ei ſtatutū poteſtatem magis liberā tri buere q̄ fecerit precedēs ſtatutum quo ſibi cōtra ius cōmune erat ablata. ¶ Nec verum eſſe videtur quod per intellectū arbitrorū cō ſeruetur familia ⁊ ſic agnatio illorum filiorum quib⁹ mater ſucceſſiſ ſet.iuxta.l.pnūtiatio.ff.de verbo.ſignifi.q̄r ſic mater iſta decederet ſuperſtite filio maſculo ⁊ ſuperſtite nepte vel neptib⁹ ex filia vel ex filiabus p̄defunctis ita ſuccederēt de iure cōmuni dicte neptes que nō eſſent de illa familia ⁊ agnatiōe.l.familie.in ſi.ff.de verb.ſignifi.

13 et.d.l.pnūtiatio.in ſi. ¶ † Confirmantur predicta q̄r etiā vbi dici poſſet rem aliquo modo eſſe dubiā potius ſequēdus eſt ille intelle ctus: ⁊ illa opi.tanq̄ benignior ⁊ humanior per quā fauemus teſta mēto.l.ſi pars.ff.de inoffi.teſta.c.ſi.de re iudi.⁊ etiam illa opinio per quā magis fauet̄ reo q̄ actori.c.ex literis.de pba.⁊.d.c.ſi.⁊ ita pre ciſe tenet Matthe⁹ de matheſilanis doctor bononienſis i ſuo tracta tu quē fecit de opinione inter varias opiniones eligenda ⁊ ſequēda ⁊ etiam in dubio referenda eſt interpretatio per quam fauemus iu ri cōmuni.c.cum dilectus.de cōſuetu.l.ij.C.de nora.not.in.l.fina. §.in computatione.C.de iure delibe.⁊ dixi.ſ. Et propterea nō ēt at tēdendum illud quod dicitur rudes homines in dubio diuidere rem per medium.l.neſennius.ff.de neg.geſt.quia imo in dubio fauendū eſt teſtamēto ac iuri cōmuni: ⁊ reo potius q̄ actori.vt.ſ.dixi ⁊ nō eſt attendenda ſententia ruſticorum qui per mediū diuidūt q̄r talis ſen tentia damnatur: vt.d.l.neſennius.in ſi.⁊ not.doct.in.c.afferte.de pre ſum.⁊ per hec ſublata ſunt omnia argumēta contraria que reſpō ſione meo iudicio dici poſſint eſſe digna.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxviij.

1 ¶ Per conſtitutum transfertur poſſeſſio.
2 Habens titulum ⁊ poſſeſſionem cū bona fide dicitur habere dn̄iū.
3 Licet conditio in contractibus trahatur retro quo ad obligationē bonorū tamen quo ad dn̄ium in fauorē primi cōtrahētis nō trahit̄.
4 Ceſſans per triennium ſoluere cadit ab inueſtitura.
5 Si concedo rem in feudū q̄ tu ⁊ heredes tui ⁊ hi quibus tu dederis id habeant poteris alienare feudum etiam me irrequiſito.
6 Qui non habet neq3 bonam fidem neq3 malā nō dicitur habilis ad preſcriptionem habentem bonam fidem.

¶ Conſilium.ccxxviij.

¶ Pro magnificis dominis de ſcipiono.

D Omini redemptoris noſtri

inuocato ſuffragio. Ponderatis hiſque ſerioſe ⁊ dilige ter narrata ſunt in facto ⁊ in iure in themate mihi exhi bito ⁊ nuper formato.⁊ viſis ſtatutis ac inſtrumentis ⁊ iurib⁹ de quibus in themate fit mentio necnon viſis hiis que copioſe allegata ſunt per celeberrimum dominū conſultorem qui i fauorē magni ficorum dominorum marchionum palauicinorum de ſcipiono con tra dictos de cadamuſtis conſuluit attingam breuiter ea que pro victoria dictorum dominorum ſufficere videantur ſuper fluis pretermiſſis. ¶ Et preſupponendum eſt quod dicti domini de ſcipiono in preſentiarum poſſideant ⁊ ſint futuri rei non autem actores ſiue verum ſit dicere eos habere iura meliora iuribus dicto rum de cadamuſtis ſiue etiam dicantur eſſe in pari cauſa cū dictis de cadamuſtis debebunt ipſi domini de ſcipiono obtinere quia etiam in pari cauſa potior eſt conditio rei ſeu poſſidentis.l.ſiue au tem.§.ſi duobus.ff.de publicia.l.ſi ſeruum.§.ſequitur.ff.de verbo. oblig.c.ex literis.de pba. ¶ Sed quod domini de ſcipiono habeāt nedū paria iura ſed potiora illis de cadamuſtis probatur q̄r habēt domini de ſcipiono titulū vēditionis ſibi facte a dicto domino Tho maſio ſecundo de roncharolo qui in inſtrumēto cōſtituit ſe poſſide re nomine dictorum de ſcipiono vt conſtat inſtrumēto rogato p̄ ſer Melchionē de ſcribanis notariū placentinū de anno.M.cccclxvj.

1 die.v.menſis Maij per quod † conſtitutū omnis poſſeſſio fuit trāſ lata in dicto de ſcipiono.l.quod meo.in prin.⁊ ibi doc.⁊ in.l.qui bo na in prin.ff.de acqui.poſ.⁊.c.cū veniſſet.de reſtitu.ſpo.⁊ not.doc.in.l.inter dum.in prin.cum ſi.ff.de acqui.poſ.que vēditio facta fuit per dictū dominum Thomaſium: eo q̄r dominus Thomaſius primus de ro charolo cuius iſte ſecūdus Thomaſius eſt heres erat per publicum inſtrumentum obligatus retrouendere dicta bōa illis de ſylueſtris qui dictam facultatē redimendi poſtea ceſſerūt ⁊ dederunt titulo oneroſo magnifico dn̄o Petro de ſcipiono cuius ſunt heredes dicti magnifici

Magnifici de ſcipiono quibus vēditio facta eſt per dictū Thoma

2 ſium ſecundum.⁊ ſic dicti de † ſcipiono habeant titulū emptionis et poſſeſſionem a dicto Thomaſio cū preſumpta bona fide.iuxta.l.pe nul.C.de euic.ſequitur q̄ dicunt̄ habere dn̄iū vel quaſi iuxta id qđ legi.⁊ not.in.l.cū res.C.de proba.⁊ in.l.j.ff.de public.⁊ in.c.abbate ſane.de re iudi.lib.vj. ¶ Nec obſtat q̄ dicti de cadamuſtis etiā ha beāt titulū priorē ſc3 cōceſſionē in emphyteoſim perpetuā cū certa facultate appropriandi ⁊ emendi ab eodē dn̄o Thomaſio ſecūdo: q̄r reſpōdeo q̄ poſito q̄ in dicta ꝯceſſiōe in emphyteoſim ꝯtinerent̄ ali qua ex bōis tētis ⁊ poſſeſſis ⁊ acq̄ſitis p̄ dn̄os de ſcipiono: tn̄ potior eſt cā dn̄orū de ſcipiono: q̄r pri⁹ fuit tradita poſſeſſio illis de ſcipio no: ergo q̄uis illa cōceſſio facta illis de cadamuſtis eſſet prior i tp̄e debent preferri domini de ſcipiono quibus prius poſſeſſio tradita eſt.l.quot.C.de rei vē.⁊.l.ſiue autē.§.ſi duob⁹. Quod aūt fuerit pri⁹ tradita poſſeſſio dictis de ſcipiono: p3 ex ꝯſtituto appoſito in inſtru mento emptionis facte per illos de ſcipiono.⁊ licet inſtrumentū cō ceſſionis facte dictis de cadamuſtis fuerit pri⁹ tn̄ in eo ꝯtinet̄ q̄ nō intelligant̄ dicti de cadamuſtis eſſe in tenuta ⁊ corporali poſſeſſio ne niſi prius factis certis proclamationibus ad inſtātiam dicti dn̄i Thomaſij ⁊ facta declaratiōe ſuper eis in fauorem dicti dn̄i Tho maſij: ſed p̄dicte proclamatiōes ⁊ declarationes facte non fuerunt ante dictam venditionē factā3 illis de ſcipiono: imo nec p̄ſupponi tur q̄ vnq̄ facte fuerint etiā poſt quinimo etiam ſi fierent nunc di cte proclamationes nō traherent̄ retro in preiudicium dictorū de ſcipiono: q̄r cū ad inſtantiā dicti dn̄i Thomaſij fieri debeāt: ⁊ ſic eo inuito fieri nō poſſint nō ſit trahitio retro.l.qui balneū.§.j.ff.qui po

3 tio.in pig.hab.imo etiā † in caſibus in quibus alr̄s regulariter con ditio in contractibus traheretur retro quo ad obligationes bonorū tn̄ quo ad dn̄ium in fauorē primi cōtrahentis nō traheret̄ retro in preiudicium ſecundi acquirentis: vt ſingulariter not.Bald.in.l.j.in vlti.col.C.an ſeruus ex ſuo fac.vbi ad hoc ſubtiliter inducit illū tex. ⁊ ſequit̄ hoc etiā ibi Sali.in.ij.col. ¶ Preterea etiā anteq̄ ꝯceſſio vlla fieret dictis de cadamuſtis dictus dn̄s Thomaſi⁹ primus pro miſerat illis de ſylueſtris retrouēdere dicta bona eis vel habētib⁹ cauſam ab eis ⁊ obligauit pro obſeruatiōe promiſſorum oīa ſua bo na preſentia ⁊ futura ⁊ cōſequenter obligauit dicta bona retrouen dēda que obligatio poſtea trāſlata fuit per dictos de ſylueſtris in dictos de ſcipiono: ergo etiam negari nō poſſet q̄ ſiti poteſtate di ctorū de ſcipiono retinere dicta bōa tanq̄ eis obligata pro dicta re trouenditione cū habeant ius in re.iuxta.l.ſi fundus.§.in vendica tione.⁊.l.pignoris.cū ſi.ff.de pig. ¶ Accedit inſuper ad fortificādū ius dominorū de ſcipiono diſpoſitio ſtatuti incipientis ſi quis pro miſit ⁊c.quo cauet̄ in effectu q̄ ille cui facta eſt prius ꝓmiſſio de vē dēdo preferatur ei cui poſtea res vēdita eſſet ⁊ artet omnino ꝓmiſ ſorem ad vendendum ei cui promiſſio facta eſt.⁊ aduertat̄ q̄r dictū ſtatutum nō requirit q̄ venditio ſecūdo facta fuerit facta poſtq̄ fue rit requiſit⁹ ꝓmiſſor autoritate iudicis: vt vēdat ⁊ facta fuerit obla tio pretij per eū cui promiſſio de venditione facta fuerat ſed ſolum conſiderat ſtatutū q̄ promiſſio de vēdēdo facta fuerit prius q̄ ven ditio facta fuerit alteri: vt p3 ibi dū ſtatutū dicit ⁊ predicta oīa locū habeant nō obſtante ſi dictus promiſſor vel heredes eius ſeu is qui tenetur de dicta re feciſſet aliquā vēditionē vel alienationē vel lega tū poſt dictā promiſſionē remota omni exceptione ⁊c.noto q̄r ſtatu tum dicit poſt dictam promiſſionem nō autē dicit poſt dictā requi ſitionē factam ex parte iudicis de qua.ſ.in ſtatuto facta erat mētio. et ſic verba ſtatuti debent intelligi vt iacent.vt.l.ſi ſeruū.§.nō dixit pretor.ff.de acq̄.here.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſolu.matri.l.proſpexit.ff. qui ⁊ a quib⁹.ſed ita eſt q̄ dicta conceſſio facta fuit illis de cadamu ſtis poſtq̄ facta fuerat ꝓmiſſio de vendēdo per dictū dn̄m Thoma ſiū illis de ſylueſtris in quorū locū ſucceſſerūt dn̄i de ſcipiono: ergo ipſi de ſcipiono preferendi ſunt illis de cadamuſtis. Et per hec meo iudicio nō oportet inſiſtere ſuper viribus oblationis ⁊ requiſitiōis de retrouendēdo facte per procuratorē dn̄orū de ſcipiono dicto do mino Thomaſio ſecūdo: ⁊ circa tenutā ⁊ alia acta iudicialia ſuper inde facta que fortaſſe dici poſſent ꝓceſſiſſe a falſa cauſa cū p̄ prius facta eſſet retrouenditio per dictū dn̄m Thomaſiū ipſis de ſcipio no procuratore eorū fortaſſe hoc ignorāte.⁊ tutiſſimum videt̄ fun damentū dicte retrouenditionis facte per dictū dn̄m Thomaſium concurrentibus alijs de quibus.ſ. Propter que etiā nō eſt opportu num diſcutere: an datio inſolutū facta per illos de ſylueſtris dicto Thomaſio primo ſapiat vſurariā prauitatē attēto q̄ dn̄i de ſcipio no habent cauſam tam ab illis de ſylueſtris q̄ in dicto dn̄o ſeu eius

4 heredes. ¶ Nec ob.etiā ſi diceretur † q̄ dicti de ſylueſtris ceciderūt a iure ſue inueſtiture q̄r ceſſarunt ſoluere per triennium.iuxta.l.ij.C. de iure emphy.l.quero.§.inter locatorē.ff.loca.⁊.c.potuit.cū ibi no. de loca.q̄r reſpondetur ⁊ recte q̄ vltra inueſtiturā ⁊ conceſſionē3 in emphyteoſim factā per dictum dn̄m Thomaſium primū dictis dē ſylueſtris fuit etiā facta eiſdem de ſylueſtris per ſe ⁊ ſeparatim pro miſſio de retrouendēdo: vnde poſito ſine preiudicio q̄ cecidiſſent a iure emphyteotico nō ſequit̄ q̄ ceciderint a dctō iure redimēdi dctā bona.l.ſi domus.ff.de ſerui.vrb.predi.⁊ in aut.de nō eligē.ſecundo nub.§.ſi vero non habuerit.⁊ dictum ius redimendi trāſlatū fuit p̄ illos de ſylueſtris in dictos de ſcipiono vt dictū eſt. ¶ Et ſimiliter nō obſtat ſi diceret̄ qđ dicti de ſylueſtris ceciderint a iure ſuo trāſfe rēdo ius ſuū in illos de ſcipiono irrequiſito domino Thomaſio ha bente directū dominium iuxta ea que habent̄ in.l.ſi.C.de iure em phy.⁊ in.d.c.potuit.⁊ preſertim q̄r ita promiſerūt dicti de ſylueſtris in inſtrumēto inueſtiture ſue q̄r reſpondetur quod ſatis eſt illis de ſcipiono q̄ non ceciderunt dicti de ſylueſtris a iure redimēdi dicta bona a quo quidem nō ceciderunt per ea que proxime dixi: imo ex preſſe in inſtrumento promiſit dictus dn̄s Thomaſius vendere nō ſolu3 dictis de ſylueſtris ſed etiā illis quibus dicti de ſylueſtris de derint quo caſu dicti de ſylueſtris dicūtur habere expreſſum cōſen

5 ſu3 dicti domini Thomaſij de trāſferēdo tale ius redimēdi in talis vt eſt tex.in.c.j.de feu.nō hab.propriam natu.feu.vbi ſi cōcedo tibi rem in feudum: vt tu ⁊ heredes tui ⁊ hi quibus tu dederis id habeāt poteris alienare feudū etiam me irrequiſito propter illa verba.ſ.et hi quibus dederis. ¶ Non obſtat etiā ſi diceretur qđ dicti de cada muſtis preſcripſerunt ſpatio lōgi temporis: q̄r reſpōdetur quod nō habuerūt vllā poſſeſſionem propter conditionem adiectam i eorū inueſtitura: vt dixi.ſ.ergo nō potuerunt preſcribere.l.ſine poſſeſſio ne.ff.de vſuca.⁊ in regula ſine poſſeſſione.de reg.iu.in.vj. Itē quia dicta bona tenebant nomine alieno dicti de cadamuſtis merito nō potuerūt preſcribere.l.agitur.C.de preſcrip.xxx.anno. Itē q̄r autor dictorum de cadamuſtis nō erat in bona fide: p3 q̄r voluit quod in dicta conceſſione facta ipſis de cadamuſtis intelligerent̄ nō cōpre hendi illa bona que ex proclamationib⁹ faciēdis appareret ſpecta re ad aliū ⁊ conſequēter apparet quod dubitabat dictus dominus Thomaſius ꝯcedēs ⁊ dicti de cadamuſtis recipiētes ſimiliter erāt

6 dubitantes.⁊ † ſic nō dicebātur habere bonam fidem neceſſariā ad preſcriptionem.nam ille qui non habet neq3 bonā fidem neq3 malā non dicitur habilis ad preſcriptionem requirentem bonam fidē.l. poſſeſſio quoq3.§.ſi.ff.de acqui.poſ.not.in.l.j.C.eo.titu.not.Bart.in l.naturaliter.in.iij.colū.ff.de vſuca.⁊ plene not.in.c.ſina.de preſcri. ¶ Non ob.etiam ſi diceretur quod dicti de ſylueſtris ſeu ſaltē dicti de ſcipiono ſubrogati loco illorū de ſylueſtris erāt excluſi a iure re dimēdi dicta bona per lapſum preſcrip.xxx.vel.xl.an.⁊ vltra.iuxta l.ſicut.⁊.l.omnes.C.de preſcrip.xxx.anno.q̄r vltra reſpōſiōes circa quas multū laborauit prefatus dominus conſultor pōt reſponderi

7 quod preſcriptio † nō tollit ipſo iure obligationem.l.obligationum fere.§.placet.ff.đ act.⁊ oblig.l.vbicūq3.⁊ ibi no.ff.de fideiuſ.no.gloſ. in.l.cum notiſſimi.in prin.in verbo prorogari.C.de preſcrip.xxx.an. vbi etiam glo.dicit actionem nō tolli ipſo iure.⁊ ita etiam not.Bal. in.l.ſi.in.xiij.op.C.de edic.diui adria.tol.⁊ Ange.in.l.j.per illum tex. cū glo.C.ſi aduer.credi.firmat etiā plene Sali.in.l.ſicut.in.vj.oppo ſitione.C.de preſcrip.xxx.an.per plura ibi allegata per eum que bre uitatis cauſa omitto.⁊ dicit Sali.hanc eſſe magis cōmunē opi.glo. ⁊ doct.⁊ ea que in cōtrarium adduci poſſent reſpōdēt prefati doct. ⁊ maxime Sali.in.d.l.ſicut.ſed dict⁹ dn̄s Thomaſi⁹ nullā exceptio nem oppoſuit ſed ſpōte ⁊ ſcienter retrouendidit ergo dicti de ſcipio no legitime dicūtur retrouenditionem recepiſſe.res etiam tāto cla rior eſſet ſi in ſtatuto eſſent illa verba vc3 quod ille qui promiſit vē dere agi poſſit ipſe ⁊ heres ſuus ēt poſt triginta annos quādocūq3 ad vendēdū ſicut refert prefatus ꝯſultor eſſe in ſtatuto ſibi exhibita.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxix.

1 ¶ Stuprum cōmittitur in virginem.
2 Standum eſt aſſertioni puelle an fuerit virgo.
3 Quis dicatur inceſtus.
4 Que ſit pena inceſtus ⁊ adulterij.5.6.7.11.12.13.
8 Appellatione aſcendentiū deſcendentium ⁊ tranſuerſalium an cō prehendant̄ affines inter quos ſunt prohibite nuptie.
9 Verba ſtatuti in penalibus ſunt proprie accipienda.
10 Conſanguinei qui proprie ſint.

¶ Conſilium.ccxxix.

¶ Que ſit pena ſtupri ⁊ inceſtus ⁊ an ſtatutū puniēs coitū inter cō ſanguineos vel coniūctas perſonas aſcendētes in infinitū ⁊ tranſ uerſales vſq3 ad quartum gradum pena mortis habeat locū in affi nibus: ⁊ que pena hodie ſuccedat loco deportationis.

D Omini redēptoris noſtri

inuocato ſuffragio. Pōderatis his que i themate narrantur ⁊ attēta diſpoſitione ſtatuētiū videret̄ p̄ma ꝯſideratiōe fortaſſe dicēdū illū q̄ carnaliter cognouit filiā ſororis vxoris ſue p̄mortue quam in domo ſuſceperat pena vltimi ſupplicij eſſe punien dum ſiue iuris ꝯmunis diſpoſitionem intueamur ſiue etiā iuris mu

1 nicipalis cenſuram.† nam aut dicimus ſtuprum tm̄ ⁊ nō inceſtū fuiſ ſe cōmiſſum prout in ſolā virginem ꝯmittitur.iuxta.l.inter liberas. §.j.⁊.l.ſtuprum.§.j.ff.de adulter.⁊.xxxvj.q.j.§.lex eſt.verſic.ſtuprū. debet pena vltimi ſupplicij puniri ille qui ſtuprū commiſit.l.j.§.ſi.

2 ff.de extraordi.crimi.An autem ꝉ dicta puella fuerit virgo ſtandum videtur aſſertioni mulieris contra delinquētem.vt not.doct.in.c.j. de adult.⁊ maxime do.Cardi.florē.⁊ domi.Abb.ibi vbi ad hoc allegant rationē tex.in.c.vnico.vt eccle.benefi.⁊ id quod habetur in.c. continebatur.de deſponſa.impube.⁊ in.c.ſi.qd metus cau.aut dicimus fuiſſe inceſtū adhuc idem eſſe videtur q: pena inceſtus eſt illa eadem pena que imponitur pro adulterio.l.ſi adulteriū cū inceſtu. in prin.cū glo.i.ff.de adulter.ſed pena adulterij eſt pena vltimi ſup
3 plicij.l.q̄uis adulterij.in fi.C.ad leg.iul.de adult.¶ ꝉ Quod aūt fuerit inceſtus probaf q: inceſtus eſt coitus illicitus interueniēs inter perſonas inter quas non poterat eſſe matrimoniū ratione impedimenti conſanguinitatis vel affinitatis.l.fi.ff.de ritu nup.⁊ l.etiā eodem titu.⁊ dicta.l.ſi adulteriū cū inceſtu.in princip.⁊.xxxv.q.ō.iij. nullū.⁊.c.de inceſtis.⁊.xxxvj.q.j.c.lex eſt.ver.inceſtus.ſꝫ dicta puella cognita que erat filia ſororis quōdam vxoris predicti inquiſiti cōiungēbatur dicto inquiſito in ſecūdo gradu affinitatis.xxxv.q.v.c. porro autē.quia quoto gradu conſanguinitatis cōiungebaf dicta puella cum vxore dicti inquiſiti toto gradu affinitatis coniungitur dicto inquiſito.c.j.de conſangui.⁊ affini.xxxv.q.iij.de propinquis.⁊ c.equaliter.⁊ in dicto.c.porro autem.ſed ita eſt quod dicta puella cōiūgebatur vxori dicti inquiſiti in ſecūdo gradu conſanguinitatis. d.c.porro autem.⁊ in.c.ad ſedeꝫ.ea.cauſa ⁊ qōne.ergo etiā dicebatur coniūgi dicto inquiſito in ſecūdo gradu affinitatis.⁊ non eſt dubium quod inter coniūctos tali gradu affinitatis prohibitū eſt matrimonium.c.non debet.de conſangui.⁊ affini.cū ſi.¶ Si etiam cōſideremus penam a ſtatuentib⁹ impoſitam idem dicendū eſſe videtur vigore ſtatuti diſponentis quod ſi quis ſtuprauerit conſanguineam vel perſonam ſibi coniūctam aſcendentem vel deſcendentem vſq; in infinitū vel tranſuerſaleꝫ vſq; ad quartū gradū: gradu ſm ius canonicū computato vltimo ſupplicio puniatur.videntur eñ habuiſſe reſpectū ſtatuentes tam ad aſcendentes ⁊ tranſuerſales coniūctos ratione cōſanguinitatis φ ratione affinitatis quia vſq; ad quartū gradū tam conſanguinitatis quam affinitatis ſunt prohibite nuptie quo ad trāſuerſales dicto.c.nō debet.quo aūt ad aſcēdentes ⁊ deſcendentes prohibite ſunt in infinitū.l.nuptie cōſiſtere et l.adoptiuus.§.nūc videamus.ff.de ritu nup.⁊ inſtit.de nup.§.j.et l.nō facile.§.his itaq;.ff.de gradi.xxxv.q.iō.c.in copulatione.c.progeniem.⁊.c.de cōſanguinitate.⁊ not.Hoſti.in ſumma.de cōſangui. ⁊ affi.§.vſq; ad quem gradū.verſi.illud autem.cū ſeq.⁊ not.Joan. and.in apparatu ſuo ad arborē conſanguinitatis ⁊ affinitatis ⁊ dominus Cardi.floren.in.c.fina.de cōſan.⁊ affi.⁊ vt ſtatuentes cōprehenderent non ſolū cōſanguineos ſed etiam affines poſt illā dictionem.ſ.cōſanguineam addiderūt alia ſequentia verba videlicet vel perſonam ſibi cōiunctam que de affinibus intelligi debet vt verba aliquid operentur.l.ſi quādo.in prin.ff.de lega.j.⁊.c.ſi papa.de priuil.in.vj.¶ Tamen premiſſis non obſtantibus ſentio dictū inquiſitum non eſſe pena vltimi ſupplicij damnandū precipue ex infraſcriptis ſiue iuris cōmunis diſpoſitionem inſpiciam⁹ ſiue iuris munici
4 palis.¶ Preſuppono enim quod pena ꝉ inceſtus ⁊ etiā ſtupri ſimul non interueniente violētia de iure cōmuni non eſt pena vltimi ſupplicij quoniam vt dicit tex.in.l.ſi quis viduam.ff.de queſtio.committens ſtuprū ⁊ etiam inceſtū ſimul venit puniendus pena deportationis nec olim maior erat pena adulterij φ ſtupri ſeu inceſtus.d.l.ſi
5 adulterium cū inceſtu.in prin.⁊ ibi no.de adul.⁊ licet in adulterio hodie ſm opi.aliquorū ſint correcta iura antiqua ⁊ impoſita ſit pena vltimi ſupplicij per.d.l.q̄uis adulterij.tamē in ſtupro ⁊ inceſtu nō reperiūtur immutata iura antiqua ideo remanēt incorrecta ita expreſſe determinat Ange.i dicta.l.ſi adulteriū cū inceſtu.in prin. per id quod habetur i.l.precipimus.i fi.C.de appella.⁊ per nota.in auf.quas actiones.C.de ſacroſan.eccle.⁊ not.etiam Joā.de Jmo.in c.tue.de procur.ſuper glo.ij.vbi etiam refert ſe ſic de facto cōſuluiſſe in crimine inceſtus.ita etiā tenuit Joan.fab.inſtitu.de publi.iudi. in.§.item lex iulia.in fi.¶ Hoc tanto magis dicēdū eſt ſi teneamus opi.glo.⁊ Bar.in dicta.l.ſi quis viduā.⁊ Cy.in dicta.l.q̄uis adulterij.vbi voluerunt quod hodie pena adulterij nō ſit pena mortis naturalis ſed ſufficiat pena deportatiōis ſi perſona ſit nobilis vel in dignitate cōſtituta tamen hec diſputatio quo ad crimē adulterij nō eſt ad preſens neceſſaria q: dato etiā quod indiſtincte in adulterio correcta eſſent iura antiqua non deberet fieri extēſio ad crimē ſtupri
6 et inceſtus.vt eſt dictū.¶ ꝉ Et tanto magis hec procedūt in caſu noſtro q: iura ciuilia imponētia dictas penas pro inceſtu intelliguntur ſolū quo ad perſonas inter quas prohibite erant nuptie de iure ciuili ratione cōſanguinitatis vel affinitatis non autem quo ad perſonas inter quas ex diſpoſitiōe iuris canonici tm̄ eſſent phibite nuptie ita in proprijs terminis conſuluit Joan.cald.in conſil.ij.ſub rubrica de conſangui.⁊ affini.⁊ Pet.de ancha.in conſi.cclxxiij.i ordine meo incip.i chriſti nomine.videtur prima facie quod iſta pena inceſti ⁊c.⁊ tenuit hoc etiam Joan.fabri.in.§.penul.i penul.q.in inſtitu. de nup.vbi refert ſe etiā dixiſſe in auf.inceſtas.C.de inceſt.nup.allegant in argumētum id quod habetur de penitē.diſtin.j.penē.⁊ in

c.ſtatutū.de elec.li.vj.debet enim intelligi illa diſpoſitio penalis inducta a iure ciuili contra cōmittentes inceſtum.ſ.rebus ſtantib⁹ et ſe habentibus prout tunc ſe habebant ex diſpoſitiōe legum.argu.l. quod ſeruius.cum ibi not.ff.de condi.ob cau.quia lex ciuilis nō habuit reſpectū niſi ad caſus per ſe prouiſos ⁊ debuit ac debet intelligi ſm alias leges ciuiles declarantes quid eſſet inceſtus a quib⁹ dependentiam habebant dicte alie leges penā inceſtus imponētes vt in ſimili etiam determinat Bal.in l.ſi nondū.C.de furt.Sed ita eſt quod de iure ciuili non erant prohibite nuptie cū dicta filia ſororis
7 quondam vxoris ſed reperiebantur ſolū prohibite quo ad perſonas affines infraſcriptas vꝫ cū priuigna:nuru:nouerca:ſocru:⁊ ſorore vxoris.d.l.ſi adulterium cū inceſtu.in princi.⁊ d.l.nō facile.§. hos itaq;.⁊ §.affinitatis.cū ſeq.inſtit.de nup.⁊ l.fratris.C.de inceſtis nup.⁊ illud qd dixi in nuru ⁊ ſocru habet etiā locū in pronuru ⁊ ſimiliter in ſocru magna vel parua vnde nō ſolū mater quōdā vxoris ſed etiam auia ⁊ proauia erāt de perſonis prohibitis a iure ciuili adeo quod cū eis aut aliqua earū nō poterat contrahi matrimonium.l.adoptiuus.§.fina.ff.de ritu nupt.¶ Ad confirmationem predictorum accedit tex.in.d.§.itē lex iulia.de adulte.cum.§.ſequen. inſti.de pub.iudi.vbi traditur ꝙ pro ſtupro cōmiſſo ſine violētia in virginem vel viduā non venit imponenda pena vltimi ſupplicij ſed diſtinguit aut erat perſona humilis ⁊ tūc imponit pena relegationis cū aliquali corporis coertione.ſi aūt alia erat pſona imponitur pena pſcatiōis dimidie ptis bonoꝝ.¶ Si etiā ſtatutū diſpoſitionē attēdamus adhuc veꝫ eſt dicere nō eſſe imponēdā penā vltimi ſupplicij qd oſtēdit ſic.nā ſtatutū loqtur de aſcēdētib⁹ ⁊ deſcēdētib⁹ in infinitū ⁊ de trāſuerſalib⁹ vſq; ad quartū gradū cōputando gradū ſcdm ius canonicū et q̄b⁹ verbis daf intelligi qd ſtatuētes habuerūt reſpectū nō ad affines ſꝫ ad alios q: dicta vba ſaltē pprie nō conueniūt affinibus vt euidenter probatur in.l.fi.ff.de ritu nup.ibi dū tex.dicit iure gentiū inceſtuꝫ committit qui ex gradu aſcendentium vel deſcendētium vxorem duxerit qui vero ex latere eā duxerit quā vetat vel affinem quam impeditur ſi quidē palā fecerit leuius ſi vero clā hoc commiſerit grauius puniatur.ecce quod iuriſconſultus oſtendit illos appellari deſcendentes ⁊ aſcēdētes ⁊ trāſuerſales q
8 alio iure quam affinitatis cōiungūtur:ſi enim appellatione aſcendentium deſcendentium ⁊ trāſuerſaliū comprehēdebantur affines illi inter quos prohibite erāt nuptie ſatis p precedētia verba in quibus de aſcendētibus ac deſcendētibus ⁊ trāſuerſalibus prohibitis nuptias contrahere fuiſſet prouiſum de affinibus tamē iuriſconſultus animaduertēs quod p premiſſa verba nō erāt cōprehēſi affines addidit illa verba vel affinē ⁊c. que diſiūctiua vel pōi debet inter diuerſa.l.hec verba ille.ff.de ver.ſignifi.¶ Cōfirmat quia nur⁹ nō deſcendit a ſocru:ſed bene filius deſcēdit a patre immediate ⁊ ab auo mediate ideo nurus ⁊ ſocr⁹ ⁊ ſimiles affines nō pprie ſunt deſcēdētes ⁊ aſcēdētes q: vnus ab altero nō deſcēdit:vt vltra pdicta pbatur in.l.j.in prin.iūcta.l.nō facile.§.affines.ff.de gradi.vbi iuriſconſultus cū loquitur de cōiunctis ſiue ſanguine pōit tres ſpecies.ſ. aſcendētiū:deſcendentiū ⁊ trāſuerſaliū: vt in.d.l.j.dū vero loquif de affinibus nō ſequif eūdē ordinē ſed ſimpliciter eos affines vocauit: vt in.d.l.nō facile.hoc etiā patet in auf.de heredib⁹ ab inteſta.§.j.vbi dixit ꝙ deſcendētes excludunt omnes trāſuerſales ⁊ clariū eſt ꝙ illud qd ibi dicitur de deſcendentibus nō intelligit de affinibus:vt patet.l.affinitas.C.cōia de ſucceſ.vnde tex.in.l.cognoſcere.§.liberorum.ff.de verb.ſignifi.oſtendit ꝙ quando fit mētio de deſcendētibus intelligitur de liberis ſeu poſteris nō autē de affinibus.⁊ licet doc.qūq; cauſa magiſtralis doctrine affines appellēt aſcēdētes tm̄ hoc ideo dicitur q: iura plerūq; dicūt ſocerum vel ſocrū ac nouercam parentum loco haberi ⁊ generum vel nurū aut priuignū loco liberorum haberi.d.l.non facile.§.hos itaq;.iuncto.§.precedēti.⁊ l. q: parentis.ff.ſolu.matri.aliud eſt autem eos haberi loco parētum ſeu aſcendētium vel loco liberorum ⁊ aliud eē eos parentes ſeu aſcendētes.l.appellatiōe parentis.⁊ l.mercis.la.§.j.⁊ ibi notatur.ff. de verbo.ſignifica.⁊ l.quicūq;.§.parentes.ff.de in ius vocand.⁊ l.ſi
9 maritus.la.§.legis.ff.de adulter.cum ſi.¶ Conſtat autez verba ſtatutorū preſertim penalium debere ſtricte ⁊ proprie accipi.l.j.§.ſi is qui nauem.ff.de exercit.l.quicquid aſtringēdē.⁊ ibi not.Barto.ff. de verb.obliga.⁊ l.quod conſtitutū.ff.de teſtamen.milit.⁊ not.Bar. in.l.omnes populi.i.vj.q.pūcipali de iuſti.⁊ iure.⁊ l.j.⁊ in.l.la.heo. ff.de verb.ſignifi.cū ſi.⁊ hoc eſt verū inq̄tum ſi ſtricte accipiantur minus preiudicatur iuri cōmuni.ſed vbi ſtricte vel proprie intelligēdo plus offenderetur ius commune tūc verba ſtatuti accipiūtur improprie ſeu largiſſime vt minus offendatur ius commune.vt probatur in.c.cū dilectus.⁊ ibi not.docto.preſertim do.Abb.de conſuetu. ¶ Nec ad predicta obſtat quod ſtatutum vltra verbum cōſanguineum adiecerit illa verba vel perſonam ſibi coniunctam:q: reſpondetur quod hoc ideo fieri potuit q: illa dictio cōſanguineam:erat magis apta comprehēdere ac conuenientius comprehendebat omnes aſcēdentes ⁊ deſcēdētes ac tranſuerſales eiuſdē agnationis vel cogna
10 tionis ꝙ faceret illa dictio cōſanguineam:quia ⁊ cōſanguinei ſtricte accipiendo

accipiendo ſunt frater ⁊ ſoror ſaltem ex latere patris cōiuncti ⁊ nō comprehenduntur alij vlteriores:nec frater vel ſoror ex latere matris tm̄ cōiūcti.l.poſt cōſanguineos.in prin.ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ in auf. de conſan.⁊ vteri.fratribus in rubro ⁊ nigro.⁊ inſtit.de legi.agna.ſucceſ.in prin.⁊ ibi glo.in verb.conſanguinei.⁊ quandoq; cōſanguinitas ſolum comprehēdit agnatos ⁊ non cognatos.l.j.⁊ ibi notatur ⁊.l.conſanguinitatis.C.de legi.heredi.⁊.l.j.in pn.⁊ ibi no.ff.de legi. tut.⁊ not.Archi.iij.q.v.in.c.conſanguinei.in prin.⁊ iſtam differētiā tradūt etiā Bar.Bal.⁊ alij in.l.cuꝫ quidam.§.quod dicitur.ff.de acqui.heredi.vbi dicūt quod q̄uis conſanguineus proprie ⁊ ſtricte accipiaf:vt dictum eſt:tamē ex cōi vſu loquēdi accipitur pro quocūq; cōiuncto quomodolibet ex ſanguine prout dicunt quod accipitur i titulo extra de cōſang.⁊ affini.⁊ ſic comprehenduntur etiā illi qui eſſent ex parte matris ſeu ex femineo ſexu tm̄ coniuncti: vt ergo tolleretur dicta dubitatio.ſ.an illa dictio conſanguineam acciperef p illis qui ſunt de eadem agnatione tm̄.⁊ ſic ex latere patris cōiūcti: an vero etiam comprehenderentur cognati ſeu ex ſexu femineo cōiuncti viſum eſt ſtatuentibus addere illa verba ſequentia vꝫ vel perſonam ſibi cōiūctaꝫ ⁊c.⁊ hec interpretatio tanto magis amplectēda eſt cum per eam minus offendaf ius cōmune quo inſpecto tale crimē ſtupri ⁊ inceſtus cōmiſſi inter dictos affines nō veniebat pe
11 na vltimi ſupplicij plectendū.⁊ ꝉ ideo etiā vt in caſu propoſito euitetur pena vltimi ſupplicij liceret verba improprjare per id qd habef in dicto.c.cū dilectus.tamen vere non eſt opportunū verba quouiſmodo improprjare:quoniam imo illa verba aſcēdētes ⁊ trāſuerſales proprie ſumpta nō comprehendūt huiuſmodi affines:vt ſuperi⁹ oſtenſuꝫ eſſe arbitror.¶ Nec predictis obſt.id quod habef in dicta l.j.in fi.ff.de extraord.crimi.que fuit allegata in contrarium: q: vt ibi dixit Barto.ille tex.intelligitur quando in ſtupro aliqua violentia interuenit alias eſſet contra tex.in.d.l.ſi quis viduam.⁊ in.d.§. item lex iulia.⁊ no.in.c.ij.de adult.Et per hec patet eſſe reſponſum
12 ad omnia que in cōtrarium adducebātur.¶ ꝉ Nec etiam obſtat ſi diceretur quod pati etiam debet penam dotandi dictam mulierē ſi virgo eſt.⁊ etiā penam excōmunicationis ſi eam in vxorem ducere recuſat ſm quod habef in.c.j.⁊.ij.de adulte. q: reſpondeo quod ibi nihil dicit de pena vltimi ſupplicij: imo denegaf ibi poſſe imponi penam mortis.⁊ ſm domi.Abb.in.d.c.ij.de adul.ille pene de quib⁹ in.d.c.j.⁊.ij.ſolum habēt locum in terris ſubiectis eccleſie romane quo ad temporaleꝫ iuriſdictionē in alijs vero terris ſeruabitur ius ciuile per ea que notantur in.c.ij.de regulis iuris.in.vj.⁊ in.c.ij.de arbi.eod.lib.vel ſm dñm Cardiñ.florentinum in.d.c.ij.illud quod habetur procedit quando cauſa eſſet de foro eccleſiaſtico alias aūt ſtanduꝫ eſſet penis iuris ciuilis per id quod habetur in.c.ſi duob⁹. de appel.⁊ ita dicit ſe de facto reſpondiſſe.¶ Ex quibus omnibus
13 videtur concludendum ꝉ non eſſe locum pene impoſite per dictum ſtatutum ⁊ conſequenter eſſe recurrendum ad diſpoſitionem iuris cōis quo inſpecto poſito quod non ſolum ſtuprum: ſed etiam inceſtus ſimul cōmiſſa fuiſſent venirent imponēda pena deportatiōis dicta.l.ſi quis viduam.verum q: non eſt in vſu pena deportationis ⁊ quedam alie pene de quibus in.§.relegati.cum ſequenti.inſti.quibus mod.ius pat.pote.ſol.vt ibi per gl.in verbo in metallum. Jdeo ſm qd dicit Joan.de imo.in l.publicorum.in.ij.col.ff.de pub.iud.iudex loco pene deportationis habet iuxta ſuum arbitriuꝫ aliam penam imponere.allegat no.in.l.qd ergo.§.pena grauior.ff.de his q not.infa.⁊ in.l.hos accuſare.§.omnibus.ff.de accuſatio.poſito autē quod nō intelligeretur in caſu predicto commiſſum eſſe inceſtū cōprehenſum ⁊ punitum a lege ciuili:vt.ſ.oſtendiſſe puto.ſequif qd adhuc mitius veniret puniendus:vt de ſe patet ⁊ colligitur aperte ex ſupradictis.

¶ Summarium ſuper conſi.ccxxx.

1 Cumulatio appellationis ⁊ nullitatis tenet.
2 Quando eſt dictum de nullitate ſententie ⁊ ſi inq̄tum ſit aliqua ſit appellatum iudex ſi inueniat ſententiam fore nullam debet pronūtiare eam eſſe nullam.

¶ Conſilium.ccxxx.

¶ Si reus condemnatus dixit ſententiam nullam principaliter poſtea etiam infra tempus appellandi dixit ꝙ inq̄tum ſententia eſſet aliqua appellabat.fuit deinde pronuntiatum ſententiam eſſe nullam per iudicem nullitatis:an iudex appellationis poſſit cōfirmare vel reformare ſententiam ipſam latam in cauſa principali.

Domini redemptoris noſtri invocato ſuffragio.Pōderatis his q̄ in themate narrantur.Sētio breuiter verū eſſe cōcluſionē qd iudex appellatiōis pdicte nō debeat aliquo mō pnuntiare cōdēnādo reum qui in cauſa principali fuerat cōdēnatus,⁊ qui pmo de nullitate dicte ſnīe dixit demum appellauit inq̄tum ſententia ipſa appareret aliqua neq; debeat dicta ſentētia lata in cauſa principali aliquo modo reformari per iudicem appellationis ſed partes ipſius iudicis appellationis ſint in pronūtiādo ſuperuacuo ſeu fruſtratorie fuiſſe appellatum vel pronūtiare nō intelligi eſſe appellatū a dicta ſentētia eo q: erat nulla prout declaratū fuit per iudicē cauſe nullitatis cuius ſentētia in rem iudicatam tranſiuit vt preſuppōit.hoc enim eſſe verum probatur q: appellatio nō fuit interpoſita ſimpliciter.ſed ſub conditione inq̄tū ſnīa appareret aliqua ⁊ ita proſequutus fuit appellationem:proteſtādo quod non intēdebat diſcedere ab ipſo iudicio nullitatis ⁊ ideo talis appellatio nō poteſt ſortiri effectū appellationis deficiente conditione ſub qua appellatū eſt.l.cum ſecūdo. ff.de iniuſt.teſta.l.legata.ff.de condi.⁊ demō.⁊.l.cū ad preſens.ff.ſi
1 certū pet.dato ꝙ ꝉ dicta cumulatio nullitatis ⁊ appellatiōis iterpoſite ſub predicta conditione teneat ſm quod voluit glo.reputata ſingularis in.l.j.C.quando prouo.non eſt neceſ.⁊ probatur in.c.cōſtitutus.cum ibi not.de reſtit.integ.⁊ plene not.doc.in.l.ſi expreſſim.ff. de appel.⁊ i.c.dilecto.de appel.⁊ Spe.i titu.de ſentē.prola.§.iuxta. verſi.ſed nunquid talis libellus.⁊ Bald.in.l.edita.C.de edē.in repetitione paduana in antepe.char.⁊ in.l.j.C.de fur.⁊ i.c.ſancimus.lultimo.in titulo quo tēpore miles.⁊ Bal.in addi.Spe.in titu.de app.
2 in.xlv.colū.in verſi.quādo procedit.ꝉ Et propterea in propoſito noſtro determinat iſtā.q.Bar.in.d.l.ſi expreſſim.in verſi.quarto vidēdum eſt de modo ſentētiandi ⁊c.vbi expreſſe dicit ꝙ quādo eſt dictū de nullitate ſnīe:⁊ ſi inq̄tum ſit aliqua ſit appellatū: iudex ſi inueniat ſentētiā fore nullam debet pronūtiare eam eſſe nullā.ſuper capite vero appellationis nihil pronūtiare oportet q: fuit appellatum ſub cōditione de preſenti.ſ.ſi ſentētia eſt aliqua ſed nūc apparet qd nulla eſt:ergo nūq̄ fuit appellatū.tm̄ ſm Barto.ſi iudex appellationis vult ſuper ipſa appellatione pronūtiare debet pronuntiare ſuperuacuo vel fruſtratorie eſſe appellatū eo q: ſnīa erat nulla vt ſm eum probatur in.l.ex cōſenſu.§.j.ff.de appel.⁊ hoc etiā no.Bal.in.l. eos.i vlti.col.prin.C.de app.⁊ dñs Abbas in preallegato.c.dilecto. in.iij.col.⁊ ibi etiam Joan.de imo.i penul.charta in verſic.qualiter autem pronūtiabif eo caſu ⁊c.melior tamē practica eſſe videtur ſm Jo.de imo.in.l.cū querebatur.ad fi.ff.de re iudi.⁊ i.d.l.ſi expreſſim. in prin.pe.char.i ver.iiij.iuxta predicta poteſt dubitari ⁊c.quod iudex pnūtiet non intelligi eſſe appellatum eo q: ſentētia predicta eſt nulla:attento ꝙ dicta appellatio fuit interpoſita ſub cōditione predicta que nō fuit verificata:illud autem quod habetur in.d.l.ex conſenſu.§.j.loquitur quando ſimpliciter appellatur a ſentētia.Anto. de but.etiam in.d.c.dilecto.circa penul.vel antepe.col.trāſit cū opi. Barto.i preallegata.l.ſi expreſſim.addēdo tamē ꝙ i caſu quo dicta ſententia apparet nulla non ſolū poterit iudex nullitatis pronūtiare dictam ſentētiam nullam:verū etiam de iure canonico iudex appellationis poterit pronūtiare iuſte appellatum q̄ñ ille qui appellauit a ſententia ſaltem grauatus eſt de facto per ſentētiā nullam.c. ſignificauerūt.de excep.approbat etiā ipſe practicam Bartho.predictam.ſ.quod pronūtietur ſuperuacuo appellatum a ſententia propter nullitatem tamē ſm Joan.de imo.in preallega.c.dilecto.nō videtur quod iudex poſſit in caſu predicto pronūtiare iuſte appellatū ex quo ſolum appellauit conditionaliter inq̄tū ſententia eſſet aliqua, quod videtur eſſe de iure verius ratiōe predicta.⁊ predicta tāto magis procedūt in caſu noſtro in quo preſupponitur ſententiam prius latam eſſe ſuper nullitate ⁊ i rem iudicatā tranſiuiſſe anteq̄ iudex appellationis ſup ipſa appellatione pronūtiet vnde ſi ſnīa p iudicē appellatiōis ferref taliter qd p eius ſnīam inferref ſententiā cauſe principalis ſubſiſtere ⁊ ſic nullā nō fuiſſe nō poſſet valere hec vltima ſnīa lata per iudicem appellatiōis q: ſnīa lata cōtra aliā ſententiā q̄ in rem iudicatā trāſiuiſſet eſt nulla quādo de ipſa ſnīa q̄ in rem iudicatā tranſiuit cōſtabat ipſi iudici qui cōtra eā pronūtiauit. l.j.C.quando prouoca.non eſt neceſ.l.poſt ſententiam.C.de ſentē.et interlo.om.iudi.c.inter monaſteriū.de re iud.ſed ita eſt quod dicto iudici appellationis cōſtabat de ſentētia ſuper nullitate lata vt in themate preſupponitur ergo ⁊c.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxxj.

1 Cōceſſio circa predia vrbana nō regulaf ſicut quādo circa predia ruſtica.2.
3 Teſtudines debēt cōſtrui ⁊ edificari ſm qd eſt mos ⁊ cōſuetudo loci.
4 Vbi domus mea debet domui tue ſeruitutē altius nō tollēdi nō eſt mihi phibitum ponere viridaria ſupra illam altitudinem.

¶ Conſilium.ccxxxj.

¶ An dñs predij ſeruiētis poſſit edificare in loco debente ſeruitutē ⁊ q̄ño ⁊ quid ſi debebatur ſeruitus vie ⁊ ſuper eo loco fiāt volte ſeu teſtitudines per quas obſcuretur locus ſeruitutis vie.

Domini redēptoris noſtri invocato ſuffragio.Ponderatis his de quibus in themate fit mentio.⁊ his que diligenter ⁊ eleganter in iure deducta ſunt per clariſſimum dominū.S.con
1 ſulentem puto in primis ꝉ circa primum dubium veram eſſe cōcluſionem prefati cōſultoris quod poſſit dictus Ambroſius conſtruere teſtitudinem tam ſub dicto palacerto φ i loco dicte

platee ſeu orti ſpectantis iure dominij ad dictum Ambroſium ⁊ ſup
dicta teſtudine edificare dūmodo non impediatur via ⁊ iter dicto
Nerio conceſſa ⁊ cõceſſum vt ſupradictum eſt.⁊ vltra allegata per
dñm cõſulentē.etiā probatur p tex.in.l.olympico.§.fi.ff.de ſeruitu.
vrb.pred.⁊ in.l.ſi dom⁹.§.ſi.qd ad ſtillicidiū.e.ti.vbi apparet ꝙ dñs
predij ſeruiētis poteſt facere in eo quicquid vult dūmodo ſeruitutē
non impediat ⁊ cum ſub eadē determinatione fuerit cõceſſa dicto
Nerio ſeruitus vie ⁊ itineris per vnū oſtium et duobus oſtijs pa
lacerti vſqꝫ ad domū dicti Nerij ſub qua ꝯceſſiõe cõprehendit̄ tam
locus qui eſt ſub dicto palacerto ꝙ etiā loc⁹ dicte platee ſiue orti oꝫ
intelligi conceſſio illa pariformiter quatenus protendit vſqꝫ loc⁹
ſeruitutis.l.iam hoc iure.ff.de vulg.⁊ pupil.l.teſtō.C.de teſta.milit.
l.ſi legatarius.§.fi.ff.de leg.iij.⁊ quod ibi no.Bar.ſed ita eſt ꝙ teſtu
dinem cõſtruere põt Ambroſius in loco vbi eſt palacertū ꝙ tēpore
conceſſionis ſeruitutis loc⁹ ſeruitutis ſup quo erat cõſtructum pa
certū nõ erāt fortaſſe diſcoopertus ⁊ lꝫ noneſſent ibi teſtudines poſ
ſunt tñ fieri p.d.l.olympico.§.fi.cū alijs.s.allegatis.ac ēt ꝙ d mēte
ꝯtrahentiū fuit ꝙ locus ille nõ remaneret diſcoopertus vt oſtēdūt
illa verba ꝯctus.ſ.vſqꝫ ad primas voltas ergo vſqꝫ ad illud ſpatiū
⁊ altitudinē voltarū ſeu teſtudinū que ſunt ſub palacerto debet re
gulari ſeruit⁹ vie vel itineris p dicti ortū ſiue plateaꝫ per rationem
2 dicte.l.ſi legatarius.§.fi.cū ſi.¶†Et tanto magis hoc ꝓcedit i hac
ſeruitute vie vel itineris ꝯceſſa circa predia vrbana quo caſu nõ re
gulatur ſicut qñ eſt circa predia ruſtica:vt pꝫ in.l.iter.cū ibi no.ff.
3 cõia pred.iuncta.l.qui ſellā.§.j.ff.de ſerui.ruſti.pre.¶†Et dicte
teſtudines poſſunt conſtrui altitudinis et qualitatis quam exigit
mos ⁊ ꝯſuetudo loci ⁊ ſtat⁹ antiquorū edificiorū:iuxta.l.j.C.de edi.
priua.⁊.l.qui luminibus.ff.de ſerui.vrba.pred.⁊ ſi de hoc vertat̄ cõ
trouerſia dād⁹ eſt arbiter qui hoc habeat dirimere.l.certo generi.
§.j.⁊.§.fi.ff.de ſerui.ruſti.predi.⁊.d.l.qui luminib⁹.in fin.⁊ p hec eſt
4 reſponſum ad primū ⁊ ſcdm dubiū.¶†Circa tertium vero dubiū
etiā placet cõcluſio dñi cõſultoris ⁊ confirmo eam p il.quod habet̄
in.l.edificia.ff.de ſerui.vrba.pred.vbi ſi dom⁹ mea debet domui tue
ſeruitutē altius nõ tollendi non eſt mihi prohibitum ponere et ha
bere viridaria ſupra illā altitudinē ēt ſi ꝓpter ipſa viridaria obſcu
rent lumina domus tue q2 plātatio arborū ⁊ viridarij nõ eſt cõtra
ſeruitutem altius nõ tollēdi ſec⁹ ſi domus mea deberet domui tue
ſeruitutē nõ officiendi luminibus domus tue q2 tūc ſi per talē plan
tationē arborū vel ipoſitionem viridarij noceatur luminibus do
mus tue facio cõtra ſeruitutē ⁊ poſſum prohiberi.ita in propoſito
lꝫ deberetur domui Nerij ſeruitus vie vel itineris per dicta loca lꝫ
aliquid fiat per quod obſcurent̄ lumina hoc non eſt contra conceſ
ſionē ſeruitutis vie vel itineris cum qua non fuit connexa ſeruitus
nõ officiēdi luminibus ⁊ eo magis q2 in caſu noſtro debet intelligi
quod dicte teſtudines ſeu volte poſſint pariformiter fieri ⁊ ſic per
plateā ſicut ſub palacerto vt patet per ea que dicta ſunt in ꝓcedēti
dubio.per ꝗ etiā apparet reſponſio ad quartū ⁊ vltimū dubiū quia
latitudo debet eſſe pro medietate dicti palacerti vt in inſtrumēto
cõtinetur ⁊ ita etiam debet eſſe per dictam plateam vel ortū per ra
tionem dicte.l.iam hoc iure.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxxxij.

1 ☞Pactum de retrouendendo obligat aliquē ad retrouendendū.
2 In contractibus quo ad diſcernendum cui acquiratur inſpicimus
principium infra tempus celebrati contractus.
3 Si quis ſtipulatur dari cui ipſe cõcedere vel relinquere voluerit vi
detur ſtipulatus ſibijpſi ſtipulanti.
4 Relatiuum iunctum verbo futuri temporis facit conditionem.
5 Quando quis recepit rem nomine meo ſine mandato dominium
non diſcedit ab illo primo concedente.
6 Ratihabitio debet trahi retro ad principium.
8 Pro intelligentia.l.filius.in princi.ff.de verb.oblig.
9 Actio perſonalis nõ põt intentari contra tertium poſſeſſorem.
10 Quis poteſt ad factum faciendum condemnari dato ꝙ poſt ſniam
liberari poſſit ſoluendo intereſſe.

¶Conſilium.ccxxxij.

¶Si quis habuit ceſſionē actiõis ad rem immobilē ⁊ recepit illā
ceſſionē p eo quē declarabit poſtea ex interuallo declarauit de vno
qui tpe ceſſionis erat forēſis ⁊ incapax acquiſitionis immobilium
an tempore declarationis erat effectus ciuis an valeat.

Domini redemptoris noſtri

inuocato ſuffragio.Põderatis his que in themate
narrant̄:ac viſis ⁊ perlectis ſcripturis mihi exhibi
tis in cā vertēte inter eximium artiū ⁊ medicine do
ctorē dñm magiſtrū Joannē Jacobū ciuē lucēſem ex
parte vna agentē ⁊ Zachariam Joānis lotti ex parte altera ſe de
fendētem fundatam eſſe intentionē de iure cõmuni ac municipali in
tentionē dicti magiſtri Joannis Jacobi ex inſtrumento promiſſio
nis facte per dictū Zachariā dicto Laurentio de retrouendēdo ei
dē Laurētio dictā domū pro certo ptio infra tps quatuor annoꝝ iſcto
inſtrumēto ceſſionis facte p dictū Laurentiū de dictis ſuis iuribus
⁊ actiõibus pro dicta retrouēditione cõſequēda dicto domino Bar
tholomeo quōdā Gabrielis cauſidico emēti ac recipiēti pro eo vel
eis quos declarare voluerit ⁊ ꝗ dominus Bartholome⁹ poſtea de
1 clarauit ſe emiſſe pro dicto magiſtro Joāne Jacobo.vñ dictū †pactū
de retrouēdendo proculdubio efficaciter obligauit dictū Zachariā
ad retrouendendum.iuxta.l.ij.C.de pac.inter emp.⁊ vēdi.l.qui fun
dum.l.ultima.ff.de cõtrahē.emp.⁊.l.ſi ſterilis.§.ſi tibi.ff.de act.emp.
et ita etiam prouiſum eſt p ſtatutū ſub rubrica de forma reuenditio
nis ⁊ actionē perſonalē ſibi ex dicta promiſſione cõpetētē potuit di
ctus Laurentius ex cauſa vēditionis tranferre in dictū dñm Bar
tholomeum ⁊ eū facere procuratorem i rem ſuā vt fecit.¶Sed eſt
vidēdum de virtute illius declarationis facte per dictū dñm Bar
tholomeum qui declarauit ſe miſſe pro dicto magiſtro Joāne Jaco
bo qui licet tempore declarationis predicte eſſet effectus ciuis lucē
ſis ⁊ ſic capax acquiſitiõis bonorū immobiliū tñ tpe quo dictus dñs
Bartholomeus acquiſiuit a dicto Laurentio nõ erat dictus magi
ſter Joānes Jacob⁹ ciuis Lucēſis ⁊ ſic nõ erat incapax acquiſitio
nis bonorū immobiliū i loco illo ex forma ſtatutorū illius ciuitatis.
2 et dubium fortaſſe prima facie videtur facere q2†in cõtractib⁹ quo
ad diſcernendū cui acquiratur inſpicimus principium ideſt tēpus
celebrati cõtractus.l.ſi filius.in prin.ff.de verb.oblig.l.vſuſfructus.
ff.de ſtip.ſeruo.l.que legata.ff.de reg.iur.¶Tamē in propoſito pu
to dictam declarationem eſſe validam ⁊ illi nõ obſtare ꝙ tēpore ac
quiſitionis facte per dictum dominum Bartholomeū dictus magi
3 ſter Joannes iottus nõ eſſet ciuis,nam vt†dicit tex.quem ibi Bal.
⁊ Ange.reputant ſingularem in.l.ſecundum reſpõſum.C.de cõtra
hen.⁊ cõmit.ſtipu.ſi quis ſtipulatur dari cui ipſe cõcedere vel relin
quere voluerit videtur ſtipulatus ſibijpſi ſtipulanti.vnde per illum
tex.dicit Bal.in.l.cū poſt.§.gener.ff.de iure do.in lec.antiqua ꝙ va
let promiſſio facta mihi recipiēti pro eo quem nominabo.dicit etiā
Bal.in.l.j.i fi.ff.de pac.quod ſi promiſiſti aliquid mihi recipiēti pro
eo quē declarabo valet ſtipulatio ⁊ ſi neminē declaro potero agere:
ergo vel heres meus vt dicit eſſe caſum not.in.d.l.ſecūdum reſpon
ſum.⁊ ſic apparet qd interim anteꝗ ſit facta declaratio per empto
rem dicitur eſſe acquiſitum ius ipſi emptori nā qua ratiõe apud ta
lem ementem pro eo quē declarabit ſi omni tempore ceſſat in decla
rādo res ſeu ius illud apud eum remanet ac ſi p ſe tm̄ recepiſſet ita
etiā ſi pro parte tēporis ceſſauit in declarādo pro quo emerit intelli
git̄ pro illa parte temporis tale ius eſſe apud eū:pro eo aūt tpe quo
declarat illū pro quo dicit ſe acquiſiuiſſe incipit pertinere ad illū et
ipſe ꝗ recepit pro eo quē declararet ſi rem haberet penes ſe incipe
ret tenere pro illo pro quo declarat iuxta.l.qd meo.in prin.ff.de ac
qui.poſ.⁊ qd hoc ſit verū probat̄ q2 illa vba.ſ.pro eo quē declarabit
4 faciūt conditionē ꝓpter relatiuū†iunctū verbo futuri tpis.l.ſtichū
qui meus erit.de leg.j.⁊.l.nuper.de leg.iij.ac ſi dixiſſet ſi declarabit
⁊ ideo qua ratione ſi nunꝗ declaraſſet dictus dñs Bartholome⁹
eſſet irreuocabiliter acquiſitū ſibi ⁊ heredibus ſuis eodē modo ſi p
parte tpis ceſſauit in declarando dicitur fuiſſe in totum ſibi acquiſi
tū pro parte vero tpis ex quo declarauit de dicto magiſtro Joāne
Jacobo dicitur pertinere ad ipſum magiſtrum Joannem Jaco
bum q2 eadeꝫ eſt ratio in parte reſpectu partis que eſt in toto reſpe
ctu totius ⁊ ideo procedit argumentum de toto tempore ad parteꝫ
tēporis.l.q de tota.in prin.ff.de rei ven.⁊.l.qui ſcit.in prin.ff.de vſu.
5 ¶†Preterea poſito quod etiam non fuiſſet acquiſitū alicui ius vi
gore dicte ceſſionis niſi ex tēpore dicte declarationis ⁊ ratihabitio
nis facte per dictum magiſtrum Joannem Jacobū per ea que no.
Bar.in.l.qui mihi donatum.ff.de dona.in.j.col.in verſi.quero ante
ratihabitionē ſequutam cuius ſit dominiū ⁊c.vbi voluit quod quā
do quis recepit rē nomine meo ſine mandato dominium nõ diſce
dat ab illo primo concedēte niſi ſequuta ratihabitione mea.maxi
me per.l.cū quis.§.ſi debitorē.ff.de ſolu.⁊ not.Bart.⁊ alij cõiter in
l.qui hominē.§.ſi debitorē.e.tit.⁊ Guil.de cu.Bar.Bal.⁊ Ang.in.l.
ſi ego.ff.de neg.geſt.reprobata glo.ibi que tenuit qd dominiū inte
rim eſſet in bonis nullius quod communiter reprehendetur vt etiā
plenius ceteris proſequitur Angel.in repetitiõe.l.falſus.C.de fur.
in.xj.colū.⁊ probatur etiā in.l.ſi ſponſus.§.ſi vxor.⁊ ibi gl.⁊ Bart.ff.
de dona.inter vir.⁊ vxo.⁊ no.Angel.⁊ moder.in.l.cõis.§.fina.ff.de
acquiren.poſ.tamē adhuc verum eſt dicere quod ſequuta dicta ra
tihabitione dicti dñi magiſtri Joannis Jacobi acquiſitum eſt ius
6 ſibi per dictā.l.ſi ego.¶†Nec obſtat ſi diceretur ꝙ ratihabitio de
beret trahi retro ad ꝑncipiū.l.fi.C.ad macedo.l.licet.ff.de iudi.⁊ in
regula ratihabitionē.lib.vj.ſed inſpecto initio iā eſt tpe cõceſſionis
facte dicto dño Bartholomeo dictus magiſter Joannes Jacobus
erat forenſis ⁊ incapax ergo non poteſt dici ſibi eſſe inquiſitum:q2
licz vnde qd ratihabitio trahitur retro ad principium.reglariter tamē
fallit qñ tpe ipſius principij nõ potuiſſet ipſe actus explicari ſed be
ne potuiſſet explicari tpe ratihabitionis q2 tunc ratihabitio bene
facit actum valere ex tunc ſed non trahitur retro ad principium tē
poris quo actus ille explicari nõ potuiſſet ita ꝓbat̄ in.l.obſeruare.
§.fi.ff.de

§.fi.ff.de offi.procon.per quē text.iſtā doctrinā colligunt Jaco.but.
Barto.⁊ Bal.ibidem ⁊ tñ in caſu predicto nõ trahitur retro ꝓpter
impoſſibilitateꝫ ſed ſuſtinetur actus ex tempore quo potuit id fieri.
7 ¶†Et per hoc apparet vna reſponſio ad.l.ſi filius.i prin.cū ſimili.
ff.de verbo.oblig.q2 etiā dato ꝙ ibi inſpiciatur initiū actus poterit
8 ſuſtineri et valere eo modo quo geſtus erat.hic aūt ſecus.¶†Pre
terea reſpondet̄ ꝙ in.d.l.filius.in prin.cū ſimi.attenditur principiū
q2 ibi tractabat̄ de contractu celebrato ſub ꝯditione caſuali ꝗ retro
trahitur ad tēpus celebrati contractus vt ibi ⁊.l.potior.⁊.l.qui bal
neum.verſi.amplius.ff.qui potior.in pig.habe.ſecus in cõditiõe po
teſtatiua.vt.d.l.qui balneū.verſi.amplius.ideo tunc inſpicit̄ tēpus
euenientis cõditionis.l.quidaꝫ cum filium.§.fi.ff.de verb.oblig.⁊.l.
ſi debitori deportato.§.ſi filius.ff.de fideiuſſo.⁊.l.ſi vero non remu
nerandi.§.ſi filio.⁊ ibi no.⁊ Bal.ff.manda.⁊ no.Bar.in.d.l.ſi filius.
⁊ in.l.ſi is qui pro empto.ff.de vſuca.i.v.q.principali ſed in propoſi
to noſtro illa conditio declarādi importata per illud relatiuum in
iunctū verbo futuri temporis erat poteſtatiua ergo nõ trahit̄ retro
ſed attenditur tempus implete cõditionis ideſt facte declarationis
quo ipſe dictus magiſter Joānes Jacob⁹ erat capax acquiſitionis.
bene facit.l.ſi ſeruus cõmunis meuſ ⁊ caſtrēſis peculij.§.fi.ff.de ſtip.
ſeruorum.⁊ quod per illū tex.not.Bal.in.l.ea demū.C.de colla.poſ
ſent etiā verba ſtatuti prohibentis forenſem acquirere rem immo
bilem eſſe taliter concepta qd non impedirent forenſem acquirere
actionem perſonalem ad rem imobilem:verum ꝙ verba ſtatuti non
ſunt mihi exhibita idcirco ꝑtermitto huiuſmodi fundamētū.¶Cir
ca vero aliam obiectionem factam per partē aduerſam conātem ſe
tueri ex eo quod ipſe Zacharias rem vendiderat ⁊ tradiderat cuidā
Leonardo ⁊ quod nõ habebat facultatē rei tradēde parū eſt opus
inſiſtere.q2 res clara eſt ⁊ fuit egregie reſpõſuꝫ in allegationib⁹ exi
9 mij domini aduocati magiſtri Joānis Jacobi nā incētata eſt†actio
perſonalis contra dictum Zachariam ad vendēdum ⁊ tradendū vt
promiſit ⁊ ꝗuis res ſit apud alium iſta actio perſonalis nõ poteſt
intentari contra tertium poſſeſſorē.l.fi.§.fin.ff.de contrahen.emp.
l.j.C.aduer.cre.l.j.§.ſi heres.ff.ad trebel.⁊ dato quod obligatus ad
vendendū ⁊ tradendū ſit in mora ⁊ ſuccedat obligatio ad intereſſe
10 nõ p hoc tamē†extinguitur principalis obligatio qua ꝗs tenet̄ ad
faciendū ⁊ poteſt ad ipſum factum preſtandū cõdēnari dato quod
poſt ſententiā liberari poſſit ſoluendo intereſſe vt hec plene haben
tur ⁊ no.in.l.j.per glo.⁊ doc.ff.de act.emp.⁊ in.l.vnica.C.de ſenten.
que p eo qd inter.profe.⁊ no.Bar.plene in.l.ſtipulationes nõ diui
duntur.in prin.ff.de verb.obli.maxime in.vij.⁊.ix.q.ꝑncipali.⁊ not.
doc.maxime Bald.in.l.ſi traditio.C.de actio.emp.⁊ nõ põt ſe iuſte
excuſare dictus Zacharias cum fuerit in dolo vendendo ⁊ alienādo
rē quā ꝓmiſerat alteri retrouēdere ⁊ ſic faciēdo quominus vēdere
⁊ tradere poſſit dicto Laurentio ſeu habentib⁹ cauſam ab eo vt te
nebatur.l.ſi vero.cum.l.ſeq.⁊.l.qui petitorio.⁊ quod ibi not.ff.de rei
vendi.⁊.l.ſi ſeruum.in prin.ff.de verb.oblig.cum ſimi.ex quibus ap
paret nihil ad rē iſtā facere cõparitiões dicti Leonardi.ex quibus
concludo pronuntiandum eſſe bene iudicatum in fauorem dicti ma
giſtri Joannis Jacobi ⁊ male appellatum per partē aduerſam ⁊ vi
ctum victori in expenſis condemnandum.

¶Summarium ſuper conſilio.ccxxxiij.

1 ☞Pena eſt moderanda iudicis arbitrio.
2 Blaſphemantes qua pena debeant puniri.
3 Non refert inter blaſphemare Chriſtuꝫ ⁊ de eo verba pudibūda vel
opprobrioſa referre.
4 Tanto grauiora ſunt crimina quanto diutius infelicem animaꝫ te
nuerunt.
5 Quilibet de populo tenetur blaſphemantes accuſare ⁊ deferre.
6 Cancellatio nominis Chriſti arguit ſuſpicionem.19.
7 Permittitur iudeis impune ſeruare ⁊ celebrare feſtiuitates ſuas.
8 Qualitas non poteſt ſtare ſine ſubiecto.
9 Quantum ad penā euadēdā debet fieri benignior interpretatio.
10 Plus nõ poteſt eſſe in exemplo ⁊ ſumpto ꝗ in ipſo originali.
11 Blaſphemia dicitur qñ profertur aliquid iniurioſum.
12 Quelibet cauſa etiam iniuſta excuſat a dolo preſumpto.
13 Conſuetudo etiā mala ⁊ de iure reprobata multum operatur ad pe
nam infligendam.
14 An ſi ex tolerata conſuetudine contingat quod proijciēdo lapides
vnus occidat alium euadet penam capitalem.
15 In generali prolatione non videtur quis voluiſſe comprehēdere ea
quorum prolatio ipſi proferenti eſſet penalis.
16 Non ſatis eſt ſtare in genere maledictionis alicui⁹ ad hoc vt quis
dicatur diffamare.
17 Tantū operat̄ genus quo ad gen⁹ quantū ſpecies quo ad ſpeciē.
18 Si inſtrumentū reperitur habere cancellationes ⁊ raſuras in loco
ſubſtantiali redditur ſuſpectum.
20 Preſumitur potius iuris imperitia ꝗ dolus.

¶Conſilium.ccxxxiij.

¶An ſi hebrei orantes vt ſemp cõſueuerūt in ſuis orationibus ali
qua vba in blaſphemiā ſeu maledictionē ꝓferant ꝗ ſꝫ aliquorū ex
poſitionē poſſunt referri tā ad Jeſum Chriſtū ꝙ ad alios incidāt in
penā blaſphemātis Chriſtū ⁊ quā.⁊ qua pena puniātur abraden
tes imagines Chriſti vel ſanctorum.

Domini redemptoris noſtri

inuocato ſuffragio.ponderatis his que in ſuprascripto
themate narrantur videretur prima conſideratione di
cendum dictos hebreos grauiſſime puniendos velut dominuꝫ no
ſtrum Jeſum Chriſtū blaſphemantes ſiue in ſpecie ſiue etiam in ge
1 nere faciant:⁊ ſaltem†pena iudicis arbitrio moderanda eſſe ple
ctendos.c.in nonnullis.cū glo.in verbo animaduerſionis.⁊.c.⁊ ſi
iudeos.de iude.⁊.l.iudeos.C.eo.titu.nam vbi pena non reperitur
ſpecifice determinata pro delicto cõmittitur iudicātis arbitrio.l.j.
§.expilatores.ff.de effra.l.hodie.⁊.l.ſanctio legū.ff.de pe.l.j.ff.de iu
2 re delib.not.i.l.nemo martyres.C.de ſacroſan.eccl.¶†Quinimo
videtur expreſſe prouiſum in aut.vt nõ luxur.cõtra natu.coll.vj.ꝙ
taliter blaſphemātes debent pena vltimi ſupplicij puniri.⁊ no.i.c.
ij.de maledi.nam ſi offendēs imperatorē punit̄ pena vltimi ſuppli
cij.l.quiſquis.C.ad leg.iuli.ma.vj.q.j.§.verū.multo magis ille qui
Chriſtū offendit q2 longe grauius eſt eternam ledere maieſtatē ꝙ
temporalem.xxiij.q.v.ſi apud.c.vergentis.de hereti.⁊ qd offendēs
maieſtatē diuinā debeat mori:pꝫ vltra predicta ex notatis p gl.in
c.ij.§.ceterum.de offi.ordi.in.vj.⁊ expreſſius etiā ex notatis p Ang.
in.l.ex ſenat⁹.ff.ad legeꝫ cor.de ſica.vbi etiā ad hoc allegat extraua
gātē Feder.nec referre debet an in genere an i ſpecie blaſphemēt
Chriſtum ⁊ eius ſequaces q2 tm̄ operatur genus quo ad gen⁹ ꝗtū
ſpecies quo ad ſpecieꝫ.l.ſi duo.ff.de admini.tuto.l.omnes.C.de pre
3 ſcrip.xxx.an.¶†Nec refert inter blaſphemare Chriſtū ⁊ de eo ver
ba pudibūda vel opprobrioſa proferre.xxij.q.j.ſi quis p capillū.vñ
oē maledictū de deo vel de Chriſto ⁊ ſanctis appellat̄ blaſphemia.
vt no.Bart.in.l.iteꝫ apud labeonē.§.ſed quod adijcitur.ff.de iniur.
⁊ Bart.in.d.aut.vt non luxuriē.per illū tex.⁊ Bald.in.l.ij.C.de reb.
credi.⁊ iureiur.⁊ Ang.⁊ Joan.de imo.i.l.his verbis.§.j.ff.de here.
inſti.per illum tex.cum glo.vnde dicit ibi Ang.quod ſi ſtatutuꝫ pu
nit maledicentem deuꝫ punietur non ſolum ille qui dixerit maledi
co deum ſed etiam ille qui aliqua verba turpia protulit contra deū
niſi ſm eū cõmunis vſus loquendi ⁊ intelligendi talem ſermonem
reſtringat.l.labeo.ff.de libe.leg.l.librorūꝫ.§.quod tamen caſſius.ff.
de leg.iij.ſed Jo.de imo.in.d.l.his verbis.§.j.dicit ſe putare ꝙ ꝯmu
nis vſus nõ haberet proficere quin veniat puniendus qui ꝯtra deū
mala verba protulit q2 talis vſus proprie eſt abuſus ⁊ mala ꝯſuetu
do ⁊ ꝓpterea nõ ſeruāda.in aut.vt nulli iudi.§.nulli.coll.ix.¶†Nec
4 predictos iudeos excuſare debet tēporis diuturnitas quo i hoc ſce
lere verſati ſunt q2 talis diuturnitas nõ minuit peccatū ſed auget
et tanto grauiora ſunt crimina quāto diuti⁹ infeliceꝫ animā tenue
runt alligatam.c.tanta.⁊.c.cū in eccleſia.de ſimo.xxv.di.§.criminis
5 qd habetur in.c.ſicut iudeo.de iude.⁊ quilibet de populo†tenet̄ hu
iuſmodi blaſphemātes accuſare ⁊ deferre.vt ꝓbat tex.no.in.d.c.ſi
ꝗs per capillū.bene facit.l.qd ſenatus.cū ibi no.p Bar.ff.de iniur.⁊
6 per Bar.in.l.j.ff.de publi.iudi.Fortificant̄†predicta q2 verbo fertur
opponi cõtra iudeos ꝙ nõnulli eorū de libris ſuis cancellarunt illa
verba ꝗ dicunt̄ iportare Chriſtū:ergo cancellatio in tali parte ſub
ſtantiali arguit ſuſpicionē cõtra eos.l.fi.de edic.diui adria.tol.c.cū
venerabilis.de relig.do.c.iter dilectos.de fide iſtru.⁊ no.i.c.ex lite
ris.eo.ti.Et vt inquit Bal.in.l.voluntas.C.de fideicõ.raſum preſu
mitur falſum.c.cū olim propter.de priuil.Et impune videt̄ fieri nõ
potuiſſe ſicut dicimus de his ꝗ abradūt imaginē dei ⁊ beate marie
virginis ⁊ alicuius ſancti vel deſtruunt ſeu in terram ꝓijciūt i cõ
temptū dei aliquē locū in quo talis imago eſſet picta.Nā cõtra talē
cuiuſcūqꝫ preeminentie vel grad⁹ exiſteret debet eſſe vltio dura et
aſpera pena.ita dicit Ang.in ſua diſpu.inci.in refulgenti delitiorū
palatio.in.ix.col.allegat id qd legi.⁊ no.i.c.ſi canoni.§.fi.de offi.or.
in.vj.⁊ ideo imponit̄ pena mortis his ꝗ ponerēt vel ſculperēt ſignū
Chriſti ſaluatoris in ſolo vel i ſilice vel in marmorib⁹ humi politis:
q2 ſic cõtingeret pedib⁹ tale ſignū calcari ⁊ deuaſtari ab incedētib⁹
l.j.cū gl.C.nemini licere ſignū ſalua.Et ibi dicit Saly.ꝙ peſſime fa
ciunt ꝗ ſignū crucis apponi faciunt ſuper lapidibus ſepulchrorum
in terrā poſitis.Et ſimiliter dicit Ang.i.l.ex ſenatuſcõſulto.ff.ad le.
cor.de ſica.ꝙ ille ꝗ ꝑcutit imaginē dei vel ſanctorū vel ſcindit imagi
nē dei ligneā tenet̄ pena.l.cornelie.de ſica.vꝫ pena mortis p illā le
gē ꝗ tali pena punit facientem mala ſacrificia.pro hoc etiā allegat
quandam cõſtitutioneꝫ Federici.Et profecto ſi ita in facto verum
eſſet quod Chriſtum ⁊ ſequaces blaſphemarent ⁊ alia in cõtēptū
chriſtiane religiõis feciſſent nullo eſſent digni chriſtianorū patro
cinio imo maxima infamie nota laborarēt qui pro eis intercederēt
ſicuti dicimus in his qui intercedunt pro illis ꝗ crimen leſe maieſta
tis commiſiſſent.dicta.l.quiſquis.verſicu.denique iudemnaſticto di
cto.c.vergentis.¶Sed premiſſis non obſtātibus contrarium pu
to in caſu de quo queritur eſſe verius.⁊ pro fundamento preſuppo

7 no.id⁊ qđ habetur.xlv.diſ. qui ſyncere.vbi caſus iſte decidi videtur.
nā ibi permittitur iudeis impune ſeruare ⁊ celebrare ⁊ colere ſuas
feſtiuitates ceremonias ⁊ ſolēnia ſecundū qđ ꝑ retroacta tꝑa ſerua
runt ipſi ⁊ parētes eorū ⁊ ꝙuis in hoc peccent tñ quo ad penā tpa-
lem eis diſpenſaꝛ vt ibi notaꝛ cum ergo vt in themate narraꝛ iudei
ſemꝑ ab aduentu dñi noſtri Jeſu xp̄i orauerint eo mō ⁊ forma quo
⁊ qua nunc orant ſequiꝛ qđ hoc eſt eis permiſſuȝ ꝑ.d.c.qui ſyncera.
¶ Sc̄do qꝛ iudei deuȝ recognoſcunt: ⁊ per deū patrē omnipotētē
iurant.xxij.q̄ōne.j.§.ſic ēt.not.plene Specu.in titu.de iura.calū.§.
reſtat videre verſic.ſed pone iudeus litigat cū chriſtiano.⁊ ſolū ↄtra
eos opponitur quod Jeſum chriſtū crucifixuȝ blaſphemāt in dictis
eorum orationibus quod nō videtur ſtare poſſe qꝛ ſi vt preſupponi
tur tempore quo dicti libri continētes orationes premiſſas compi-
lati fuerunt nondum Chriſtus venerat in virginem nō poteſt ꝓba
biliter intelligi qđ de Chriſto ī ſpecie ⁊ chriſtiana religiōe ⁊ in eius
contemptum ⁊ vilipendium loquantur cū nondum Chriſti ⁊ chri-
8 ſtiane religionis cognitio haberetur: qꝛ⁊ non poteſt ſtare qualitas
ſine ſubiecto.l.eius qui in prouincia verſi.poſt aditam.ff.ſi cer.pet.l.
pōponius.§.acceſſiones.ff.de acqui.poſ.c.inter dilectos.de fide in-
ſtrumē.igitur ſibi locum vendicare nō poſſunt iura allegata in con
trariū que dicunt ꝙ iudei faciētes aut blaſphemantes in contēptū
9 chriſtiane religionis puniēdi ſunt.plus dico⁊ ꝙ etiā ſi nō conſtaret
an dicti libri fuerint editi ante aduentū chriſti vel poſt deberet ī du
bio fieri interpretatio ꝙ fuerint editi añ ꝙtū ad penā euadendā per
id qđ ſignāter no.Bar.i.l.nō ſolū.§.ſȝ vt ꝓbari.ff.de oper.no.nū.dū
alleg.l.merito.ff.ꝓ ſocio.⁊.l.interpretatione.ff.de penis.⁊ per Bart.
in.l.libellorum in prin.circa quintā col.ff.de accu.⁊ Bald.in.l.fi.C.
an ſeruus ex ſuo facto.⁊ Sali.in.l.matre.C.de ꝓba.⁊ dñs Ab.in.c.
in p̄ſtia.in.iij.col.de proba.⁊ in.c.auditis de preſcri.hū faciunt not.
in.l.eū actū.ff.de ne.ge.⁊ ꝙ voluit glo.no.in.c.venerabilib⁹ in gl.pe.
de ſen.exc.⁊ in cle.fi.de reſcri.⁊ vbi verba poſita ī dictis libris eſſent
aliquo mō dubia adeo ꝙ poſſent intelligi etiā de alio ꝙ̄ de Jeſu xp̄o
nō ſufficerēt dicta verba dubia ad cōdēnationē hebreoꝝ ꝑ dictū.c.i
preſentia.⁊ ꝑ ea que.j.dicam.¶ Tertio qꝛ ſi libri predicti in quib⁹
hmōi oratiōes deſcripte ſunt nō p̄nt videri ſcripti ⁊ compilati in cō
temptū Chriſtiane religionis ꝑ proxime dicta: ergo ēt hebrei q̄ ho-
diernis tꝑibus dictis oratiōibus vtunꝛ ſicut in dictis libris ↄtinen
tur nō poſſunt videri hoc facere in contemptū Jeſu chriſti ſeu chri-
10 ſtiane religionis qꝛ⁊ plus eſſe nō poteſt in exēplo ⁊ ſumpto ꝙ in ip-
ſo originali.l.ſi quis ex argentarijs.§.pretor ⁊ ibi docto.ff.de edē.in
autē.de tabellio.§.pe.⁊ ibi no.⁊ in auꝛ.ſi quis in aliquo.C.de edē.l.
11 ij.ff.de fide inſtr.c.j.de fide inſtr.¶ Quarto⁊ blaſphemia diciꝛ quā-
do profertur aliquid iniurioſum vt notat Bar.in dicta.l.item apud
labeonem.§.ſed quod adijcitur in fi.per illū text.Sed iniuria nō fit
ſine dolo.l.illud.ff.de iniur.dici autem nō poteſt predictos hebreos
dolo ⁊ in iniuriam chriſtiane religionis p̄dictas oratiōes facere eo
12 qꝛ⁊ quelibet cauſa etiaȝ iniuſta excuſat a dolo preſumpto niſi aliter
de vero dolo ⁊ calliditate cōſtet.l.igitur.§.poteſt.ff.de li.cauſa.l.j.in
fi.ff.de abige.cum ibi no.⁊ not.in.l.plagij.C.de plagiar.in propoſito
aūt adeſt cauſa excuſandi a dolo qꝛ inuenerūt ita a parētib⁹ ⁊ maio
ribus ſuis per lōgiſſima tempora ſeruatum vt ſupra.Item qꝛ fuit
ita toleratū ꝑ tot ſecula: ꝙuis plurimi doctiſſimi Chriſtiani ⁊ etiaȝ
ſancti viri horū librorū hebraice lingue notitiā habuerint.¶ Acce
13 dit⁊ quod not.glo.⁊ docto.in.c.cum venerabilis.de conſue in gloſſ.
prima vbi habetur ꝙ cōſuetudo etiā mala ⁊ de iure reprobata ope-
ratur multum ad penā nō infligendā.⁊ ideo dicit ibi Pet.de ancha.
ꝙ quidam rector vnius ville euaſit: nam contra eū fuerat formata
inquiſitio ꝙ ipſe tenebat ꝑuatos carceres qꝛ plures poni fecerat in-
cippis ⁊ ipſe ꝓbauit ꝙ ſui p̄deceſſores ita facere ↄſueuerant fuit ꝓ-
pterea abſolutus.⁊ propter hoc etiā Pe.de ancha.plene ↄcludit in
14 cōſi.cclxxij.incip.in chriſti nomine amē iure ſcripto ⁊c.ꝙ ſi in ciuita
te ex vetuſtiſſima cōſuetudine toleratū fuit quod adoleſcētes a.xvj.
annis etatis ſue infra colluctarenꝛ ⁊ pugnarent adinuicē proijcien
do lapides vnus cōtra aliuȝ in turba ⁊ cōtingit ꝙ vnus ex eis proij-
ciendo lapidem contra alium occidit euadet penā capitalē ex dicta
longiſſima tolerantia ꝙuis corruptela debeat applicari ꝑ dictū.c.
cū venerabilis.cū gl.¶ Quinto qꝛ dicta verba ī quib⁹ ſe fundāt ad
uerſarij hebreoꝝ poſſunt importare alios ꝙ̄ Chriſtū ⁊ eius ſequa
ces tāꝙ generalia ⁊ apta cōprehēdere multos q̄ ſunt diuerſe ſecte
a ſecta iudeorum: ergo poſito ſed non ↄceſſo ꝙ potuiſſent inſpecta
generalitate comprehendere etiaȝ Chriſtum ⁊ chriſtianā religionē
vt dicitur a quibuſdā expoſitoribus eſſet ſcriptum ſm quod allegat
dictus accuſator.tamen nō debet capi interpretatio qđ hebrei orā-
tes ſub illa generalitate blaphemie comprehendant chriſtuȝ ⁊ chri-
ſtianam religionem adeo quod dicantur in eius contemptū facere
15 qꝛ⁊ in generali prolatione non videtur quis voluiſſe cōprehendere
ea quorum prolatio ipſi proferenti eſſet penalis vel prohibita vt no
tabiliter inquit Bart.in.l.codicillis.§.inſtituto.ff.de leg.ij.⁊ ibi alij
poſt eū ſequuntur per id quod habetur in.l.obligatione generali.
ff.de pig.l.j.⁊ ibi no.Bal.C.que res pigno.oblig.poſ.no.Spec.in ti.

de pigno.§.j.ver.ſed nūquid cadit in generali.⁊ Bal.in.l.voluntas
ad fi.C.de fideicom.vbi pro hoc allegat.c.primū.⁊ ibi etiam per eū-
dem in titu.de capita.qui curiam vēdi.⁊ no.idem Bal.in.c.imperia
lem.in princ.circa primam colū.ī titu.de prohibi.feu.alie.per Fed.
⁊ Bald.in.l.ſi cōſtante.§.ſi maritus.ff.ſolu.matri.⁊ Ange.in auꝛ.de
reſtitu.⁊ ea que par.in prin.per ibi notata per glo.ī quib⁹ locis cō-
cludūt doc.quod in generali alienatione vel obligatione bonorum
non videtur quis voluiſſe alienare vel obligare bona quorū aliena-
tio vel obligatio erat ſibi ꝓhibita vel penalis ⁊ tanto magis in caſu
16 noſtro ī quo pena eſſet aſperrima: vt patet per predicta.¶⁊ Sexto
cōfirmatur per id quod not.glo.⁊ Barto.in.l.turpia.in prin.ff.de le-
ga.j.vbi nō ſatis eſt ſtare in genere maledictiōis alicuius ad hoc vt
quis dicatur diffamare aliū ſed requiritur quod deueniatur ad ſpe
ciem per illum tex.iūcta.l.his verbis.§.j.ff.de here.inſtit.ſm qđ de-
clarat Bar.in.d.l.turpia.ita pari ratione per dictam blaſphematio
nem in genere factam non eſt ſatiſfactum iuribus in ſpecie loquēti-
bus de iudeis blaſphemantibus Jeſum Chriſtū ⁊ chriſtianam re-
ligionem in eius ↄtemptum.¶ Septimo probatur quia etiam pre
ſuppōitur qđ hebrei degentes ſub regimine Chriſtianorū in dictis
ſuis orationibus orant ad cōſeruationem ⁊ augmentū ipſius regi
minis ⁊ reipublice vñ ſi vera eſſet allegatio que fit contra hebreos
ſequeretur repugnātia ⁊ contrarietas circa dictas oratiōes ſed de
iure interpretatio taliter fieri debet quod non cōtineat repugnātiā
⁊ cōtrarietatem.c.cum tu.de reſti.prima cōſtitu.codicis.§.quibus.
l.nō adeo.ff.de condi.⁊ demon.¶ Octauo patet eos nō debere in-
quietari vigore etiam capitulorū predictorū initorum inter regi-
mē ciuitatis ⁊ eos per que expreſſe cōceditur eis vt poſſint impune
ſeruare ſuas ceremonias ⁊ officia dicere ſm quod ſolitū eſt ſeruari ⁊
fieri per hebreos in Jtalia ⁊ ſm leges ⁊ cōſtitutiones.⁊ prout eis vi-
debiꝛ ⁊ placuerit ⁊ libere volēt abſꝙ aliquo eoꝝ preiudicio vel gra
uamine dūmodo honeſte faciant prout vſꝙ impreſentiarū cōſueue-
runt.que verba ſunt ſatis lata vt ex eis ptȝ dūmodo nō excedaꝛ mo
dus conſuetus.⁊ preſupponitur ꝙ ille ↄſuetus modus nō fuit exceſ-
ſus ⁊ excipiunꝛ libri noui qui fierēt cōtra fidē chriſtianā ſeu ſimiles
illi libro edito ↄtra fidē chriſtianā ⁊ libris ſimiles illi de quo fuerūt
diffamati hebrei habētes in ciuitate cortōe ⁊ ſic in alijs libris nō ex-
ceptis firma remanet regula ꝙ poſſint eis vti ſm quod ↄſueuerūt.
in auꝛ.de non alie.§.vt autē.l.in his.cū ibi no.ff.de legi.l. nā qđ liq-
de.§.fi.ff.de penu leg.¶ Et ꝑ predicta ptȝ reſponſio multiplex ad
allegata in cōtrariū qꝛ nō obſtat id qđ habeꝛ in.d.c.in nōnullis.cū
ſi.qꝛ illud nō procedit in caſu noſtro in quo nō dicitur fieri in contē-
ptum Chriſti aut chriſtiane religionis cum fiat ſȝ ritus ⁊ mores iu
deorū ſeruatos a tēpore aduētus Chriſti ⁊ ante.⁊ cū iſti libri fuerint
editi etiam ante aduentuȝ Chriſti nō pōt hic cadere ille punibilis
contēptus de quo loquunꝛ iura ī ↄtrariū allegata ⁊ etiā qꝛ oporte
bat cōſtare de dolo hebreorū a quo in propoſito caſu excuſanꝛ imo
preſumiꝛ contrarium ⁊ illa generalia verba nō ſufficiūt.vt hec pro-
baui per argumēta deducta ꝓ iſta parte.¶ Poſſet etiā reſponderi
ad tex.in auꝛ.vt nō luxu.contra nat.ſm quod dixit Joan.cal.in cōſi
lio.ij.ſub titu.de iudeis.⁊ incipit iudeus ſciēter ꝓtulit hec verba ⁊c.
vbi inquit quod pena capitis que imponitur per tex.in.d.auꝛ.vt nō
luxur.contra natu.ſolum imponitur luxuriantib⁹ contra naturam
non autem blaphemanti qꝛ ſm eum valde abſurduȝ videretur dice
re ꝙ iurātib⁹ ꝑ capillos vel caput dei quod equipollet blaſphemie
vt dictum eſt imponeretur tam grauiſſima pena.tamen hec vltima
reſponſio non videtur abſꝙ violentia ad illam literam ideo tutio-
res puto precedentes reſponſiones.¶ Nec ad vnā ex dictis reſpon
17 ſionibus obſtat dum dicebatur quod tātum⁊ operatur genus quo
ad genus ꝙtum ſpecies quo ad ſpeciem qꝛ reſpōdeo quod lȝ illa ſit
regula tamen fallit ī caſibus in quibus aliqua ratio dictat ↄtrariū
eſſe vt in caſu noſtro per.d.l.obligatione generali.ff.de pig.⁊ ꝑ no-
tata per Bart.in.d.§.inſtituto.cum alijs.ſ.allegatis.⁊ etiā ꝑ ea que
18 notantur in.d.l.turpia.cum ſimi.¶⁊ Non obſtat etiam id qđ ↄtra
hebreos allegaꝛ de cancellationibus per eos factis iuxta id qđ ha-
betur in.d.c.cum venerabilis.cum ſimi.qꝛ reſpondeo quod ſunt lon-
ge diuerſa a caſu noſtro.nam veruȝ eſt qđ ſi inſtrumentū reperitur
habere cancellationes ⁊ raſuras in loco ſubſtātiali redditur ſuſpe
ctū q̄ ad hoc vt dicto inſtrumēto nō detur ītegra ⁊ plena fides ſicut
daretur inſtrumento non cancellato quia eſt ſuſpicio qđ ab aliquo
non fuerit falſificatum ſed in ꝓpoſito noſtro nō queritur an debeat
dari fides vł nō dicte ſcripture in qua eſt cācellatio.de hoc enim nul
la eſt ↄtētio ſed ſolum queriꝛ an ille orationes cōtineāt blaphemiā
Chriſti ⁊ chriſtiane religionis ⁊ ſic quod hebrei ita orātes oratiōes
illas dixerint in cōtēptum Chriſti.⁊ certe cū ex iam dictis.ſ.appa-
reat quod nō dicatur orationes illas fieri in contemptum Chriſti.
ſequitur quod fruſtra dicitur quod per illas cancellationes ꝓbetur
cōtrariū.ꝓ hoc facit quia licet cancellationes ⁊ raſure quandoꝙ in-
ducunt ſuſpicionem tamen fallit vbi ex alijs argumentis contrariū
apparet.d.c.cum olim propter.l.iubemus.C.de ꝓba.⁊ no.gloſſ.ordi-
naria in.d.c.cū venerabilis.in gloſſ.fi.⁊ not.Barto.in.l.j.§.fin.ff.de
bo.poſ.

bo.poſ.ſcḋm tabu.cum ſimi.ſed per alios libros nō cācellatos appa
ret quid ↄtineretur in loco in quo facta eſt cancellatio aliorū libro-
rum adeo ꝙ ibi non erat deſcriptū nomē Chriſti.nec tale q̄d quod
ſufficeret ad impoſitionē pene dictis iudeis merito ſuperuacuo q̄ri
tur an cancellās nomē Chriſti debeat puniri.¶ Preterea tractari
non pōt de pena imponenda hebreis ex eo ꝙ cancellans nomen
Chriſti debeat puniri ſicut abradēs imaginē Chriſti ⁊ ſimilia: vt.ſ.
dixi qꝛ tūc poſſet dici⁊ ꝙ deberet puniri q̄n abradēs faceret in ↄtem
19 ptum Chriſti: ita loquunꝛ allegata in cōtrariū ſȝ ſi quis cācellaret
ſcripturā cōtinētē blaſphemiā Chriſti nō poſſet videri facere in cō
temptū Chriſti cū illud potius tendat ad honorē Chriſti ⁊ ſic pena
nō pōt imponi rōne cancellationis p̄dicte.¶ Nec etiā pōt imponi
ratione blaſphemie facte in cōtemptū qꝛ ſupra oſtēdiſſe puto ↄtriuȝ
ſi ergo cācellatio facta eſt de libro ſuo ꝓprio q̄ nō ꝓducitur per can
cellantē ad probandū aliq̄d in preiudiciū alterius nec ex hoc redū-
dat dānum alteri nō poſſunt ex hoc puniri hebrei.l.damus.cum gl.
C.ad leg.cor.de fal.⁊ in.l.j.§.qui ī rationibus.ff.eo.ti.⁊ potius in du-
bio exiſtimādum eſt ꝙ hoc factuȝ fuerit ad abundantē cautelā vt ce
derēt litiū vexationē ⁊ diſputationē ꝙ̄ per dolū.l.merito.ff.pro ſoc.
20 l.quot.§.qui dolo.ff.de ꝓba.⁊ potius preſumi⁊ dȝ iuris imperitia ꝙ̄
dolus vbi error ſeu imperitia poteſt eſſe tolerabilis.vt inquit Bald.
in.l.pe.per illum tex.C.de his qui ſibi aſcrib.ſȝ hic potuit ꝓbabiliter
imperitia cadere in hebreis predictis ſtāte dicta tā longiſſima ſua ⁊
anteceſſorū obſeruantia per ea q̄ dicta ſunt maxime in quarto argu
mento ⁊ vbi cadere poteſt alia cōiectura nunꝙ̄ cadere dȝ coniectu
ra ꝙ quis fuerit ī dolo ꝓbaꝛ in.d.l.igiꝛ.§.poteſt.ff.de lib.cau.cū con
cordan.ſ.allegatis.ergo non dȝ preſumi ꝙ dolo fecerūt ſed vt cau-
ſam diſputationum litigiorū ⁊ vexationū ſubmouerent qđ intereſſe
vnuſquiſꝙ ꝑtendere pōt.l.minoribus.ff.de mino.l.qꝛ poterat.ff.ad
treb.⁊ ſtante ꝙ ipſe orationes nō faciāt dictos hebreos incidere in
penā: vt dictū eſt eo qꝛ nō ſint penales rationibus.ſ.allegatis mul-
to minus debebūt puniri cācellātes ꝓprios libros p̄dicta ↄtinētes
ex eiſdē rationibus ex quibus oībus cōcludo eos nō teneri nec iuſte
de predictis accuſari.

¶ Summarium ſuper conſi.ccxxxiiij.

1 ¶ Filiuſfamilias hodie etiā contradicente patre poteſt adire he-
reditatem.
2 Regula.l.qui pōt inuitis.ff.de reg.iur.dȝ ſeruari etiā in correctorijs.
3 Statutū diſponēs de contractibus minorum eſt contra ius cōe.
4 Interpretatio extenſiua non habet locum in ſtatutis.
5 Statutū excludens matrē vt nō ſuccedat filio nō cōprehendet filiā.
6 Statutū cōtra ius cōmune loquēs ꝑ nomē maſculinū non cōprehē
dit feminam.7.
8 Quando nō habeat locū ſtatutum requirens cōſenſum per aliquē
preſtari.9.

¶ Conſilium.ccxxxiiij.

¶ An ſtatutū loquēs in maſculino concipiat femininū ⁊ an filius
ignorāte patre poſſit adire hereditatē ⁊ ſi ſtatutū ꝓhibet filiūfamilias
obligari poſſit adire hereditatē ī qua nō eſt es alienū neꝙ legata.

REdemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Puto circa dubiū de quo in ſuperio
ri themate nō fuiſſe neceſſariū cōſenſum patris in
actu aditionis hereditatis facte ꝑ filiamfa.nuptam.
nā de iure cōi cōſtat ꝙ in hereditate aduētitia filius
vel filia familias pōt ſine iuſſu ⁊ conſenſu patris imo eo ignorante
1 ⁊ adire qꝛ cū poſſit filiuſfa.hodie etiā cōtradicente patre adire here
ditatē aduentitiā ſibi debitam.l.fi.in prin.C.de bo.que libe.multo
magis ⁊ eo ignorante.l.illud.in prin.ff.de fideicō.lib.⁊.l.qui pōt in-
uitis.ff.de reg.iur.hoc in propoſito noſtro firmat glo.⁊ Bar.in.l.j.C.
q̄ admitti.⁊ Bar.⁊ alij in.l.ſi quis mihi bona.§.iuſſuȝ.ff.de acq.heꝛ.
⁊ in.d.l.fi.in prin.⁊ gl.in.l.fi.ff.quis ordo in bonorū poſſeſ.ſeruetur.⁊
2 Dy.⁊ Ang.in.l.a filio herede.de leg.j.nā regula⁊ iuris antiqui poſi-
ta in.d.l.qui pōt inuitis.debet ſeruari etiā in correctorijs qꝛ appella
tur extenſio paſſiua: vt not.per gloſ.Bart.⁊ alios in.l.ſi quis ſeruo.
C.de fur.⁊ in.l.quod vero.ff.de leg.cum ſi.ergo dȝ ſeruari etiā in ca
ſu dicte.l.fi.in princ.C.de bo.que libe.dato qđ illa lex ſit correctoria
iuris antiqui.¶ Non obſtat qđ quandoꝙ quis pōt aliquid alio in
uito: tñ hoc nō pōt eo ignorāte.l.ſi in tres.ff.de arbi.l.duo ex tribus.
ff.de re iudi.qꝛ ibi ſi illo abſente ⁊ ignorāte p̄ſentes iudicaſſent ſeu
de iure iudicare poſſent excluderēt illū abſentē ex toto ab officio iu
dicandi ⁊ ſic dūinuerēt ius eius ſed nō ſic in caſu noſtro qꝛ dato ꝙ
filius adeat patre ignorante tñ ſi pater poſtea ratū hȝ ſeu approbet
aditionem ſaluus ſibi manet vſuſfructus ſibi debitus in aduen-
titijs ⁊ ſic nullū fit aut fieri pōt ei preiudiciū ⁊ ſic ſtat cōis cōcluſio ꝙ
hodie filiuſfa.pōt in aduētitijs etiā ignorāte patre adire hereditatē
ſibi filio delatā.lȝ Ang.tenuerit cōtrariū in.l.j.C.qui admit.et non
bene.⁊ ad allegata ꝑ eū ptȝ rñſio ex ſupradictis.¶ Vñ Pau.de ca.
in.d.l.fi.in prin.C.de.bo.que libe.dicit ꝙ Ang.in.d.l.j.C.qui admit.
3 Circa hoc ſomniauit.¶⁊ Hoc ergo preſuppoſito ſequiꝛ ꝙ ſtatutuȝ
ſub rubrica de contractibus minorū eſt cōtra ius cōmune inquātū
dictum ſtatutuȝ diſponit ꝙ nullus filiuſfamilias minor.xxx.annis
in patris poteſtate conſtitutus poſſit nec debeat aliqueȝ cōtractū
ſeu aliquā obligationē facere ſine ↄſenſu dicti ſui patris ⁊ ſi ſecus
fecerit non valeat nec teneat vllo modo ⁊c.nam dato quod tale ſta
tutū comprehendat etiā quaſi contractuȝ aditionis hereditatis ꝓ-
pter illa verba ſeu aliam obligationē ⁊c.vt.l.more.⁊ ibi hoc not.
Bar.⁊ oēs.⁊ in.l.mutū.§.j.⁊ ibi etiā notant omnes.ff.de acquiren.
heredita.tñ qꝛ loquitur de filiofa.non comprehendet filiāfamilias
nuptā qꝛ ſtatutum loquens in maſculino nomine ſi diſponit aliq̄d
contra ius cōmune vt in caſu noſtro non comprehendit feminā qꝛ
4 maſculinū nomen concipit femininū nō proprie ſed⁊ ex interpreta
tione extenſiua que locum non habet in ſtatutis talibus.vt no.Dy.
⁊ Bart.in.l.j.poſt gl.ff.de verb.ſignifi.⁊ Archi.xvij.q.iiij.in.c.ſi quis
ſuadente.per.l.pronuntiatio.in prin.ff.de verb.ſignifi.in verbo por
rigitur.iūcta.l.ſi vero.§.de viro.ff.ſoluto matrimonio.⁊ hoc ꝓcedit
in caſu noſtro in quo ſtatutū non loquitur per nomē cōmune vt eſt
homo.vel per iſtud ſignum ſi quis exiſtens in poteſtate patris quo
caſu ſubintelligitur ſi quis.ſ.homo.⁊ ſic ſubintelligitur terminus cō
munis comprehendens marem ⁊ feminā.d.l.j.⁊ ibi declarat Bart.
ff.de verbo.ſigni.l.j.in princip.⁊ ibi declarat Jaco.but.⁊ Bart.ff.de
peculio.⁊ in.l.ſi quis in tantum.C.vnde vi.per.l.quiſquis.ff.de verb.
ſignifica.⁊.l.ſi quis id quod.ff.de iuriſ.om.iudi.⁊ ꝑ notata in.l.iuſta.
ff.de verborū ſignifica.ita procedit quod not.Cy.in.l.j.in antepe.q.
in fi.C.que ſit lon.ↄſue.⁊ in.l.quicunꝙ.C.de ſeruis fugi.in.j.q̄ōne.⁊
Bar.in.l.iura.ff.de legi.⁊ notant docto.in clemē.j.de elec.⁊ Hoſti.
5 in.c.raynaldus.de teſta.Jdeo per⁊ predicta dicit Archi.in.d.c.ſi q̄s
ſuadēte.⁊ dominicus de ſancto Geminiano clarius in.c.generali.
de elect.lib.vj.quod ſtatutum excludens matrē vt nō ſuccedat filio
non comprehendet filiam ideo mater non excludetur a ſucceſſione
filie: qꝛ dictum ſtatutum contra ius commune.facit quod no.Bal.
6 in.l.quicunꝙ.¶⁊ Et quod ſtatutum contra ius cōmune loquens
per nomen maſculinum nō comprehendat feminam tenet etiā quo
ad caſum noſtrum Joā.de imo.in.l.ſi ita ſit ſcriptum filiabus.ff.de
leg.ij.Et hoc maxime ſibi locū vendicat in caſu noſtro qꝛ ſtatutum
ſub rubrica de contractibus minorum in prin.dicit ſiquis vel ſiqua
minor annoruȝ.xxv.voluerit aliquem cōtractum vel obligationem
facere.⁊c.⁊ ſic in hac parte loquitur per verba de ſui propria ſigni
ficatione cōprehendentia nedū maſculū ſed feminam poſtea dū tā
git caſum noſtrum dicit.Addentes quod nullus filiuſfa.minor.xxx.
annis in patris poteſtate conſtitutus poſſit nec debeat aliquē ↄtra
ctum ſeu aliaȝ obligationē facere ſine ↄſenſu patris ⁊c.vnde ſucce
dit illud quod dicit tex.in.c.inter corporalia.de trāſla.prelatorū.ibi
dum tex.dicit vnde ſi circa tranſlationeȝ idem fieri voluiſſet qđ de
ceſſione dixerat ⁊ de trāſlatiōe poterat expreſſiſſe ⁊c.ita ergo in ꝓ
poſito ſi ſtatuētes voluiſſent quod ī caſu poſito in dicto verſi.adden
tes comprehenderetur femina id expreſſiſſent ſicut expreſſerūt in pre
cedenti caſu.facit.c.ad audientiā.de deci.⁊.l.j.§.ſin autem ad deficiē
tis.C.de cadu.tollen.pro hoc etiā facit quia dictum ſtatutum de cō-
tractibus minorum inualidans cōtractū filijfa.minoris.xxx.annis
celebratum ſine conſenſu patris non videtur habere eandem ratio
nē in filiafa.nupta attento quod aliud ſtatutuȝ ſub rubrica ꝙ mulier
nupta ſine conſenſu viri non contrahat ⁊ prouidet ſpecialiter in
muliere nupta quod mulier nupta nō poſſit aliquaȝ obligationem
facere ſine conſenſu viri ⁊ ſi aliter fieret non valeat ⁊ ſic cuȝ interue
niat in contractu mulieris nupte conſenſus viri de quo cōſiſi ſunt
ſtatuētes rationabilius eſt hoc caſu cōtractū hunc valere ſine cōſen
ſu patris ꝙ̄ quando non interuenit cōſenſus alicuius ꝑſone de qua
ↄfiſi ſunt ſtatuentes.vnde Cy.in.l.quicunꝙ.⁊ alij docto.in locis.ſ.
7 alleg.voluēt ꝙ⁊ in caſibus in quibus dicimus quod maſculinum cō
cipit femininum: illud eſt verum quando eſt eadem ratio ⁊ q̄n illa
diſpoſitio ita ↄuenit femine ſicut maſculo: alꝛs ſecus.l.fi.ff.de tutelis
l.femine.ff.de regu.iur.facit.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.verſic.ſȝ
hec diſſimilia.ff.de verbo.obliga.⁊.l.fina.de calum.cū ſimili.ex qui-
bus concluditur non fuiſſe neceſſarium conſenſum patris in dicta
8 aditione.vbi⁊ autem in dicta hereditate non fuiſſent debita neꝙ
legata nec aliquod onus eris alieni tūc ſecundū Ang.in.l.mutū.§.
j.ff.de acquirēda heredita.non habet locū dictuȝ ſtatutū requirens
conſenſum per aliquem preſtari mulieri ſe obliganti quoniam ſm
eum mulier non obligatur ſi non ſubeſt es alienum neꝙ legata fa-
cta ſunt ⁊ incumbet ſecundū euȝ aduerſario onus probandi cōtra-
rium.ſ.quod legata vel onus eris alieni ſubeſſet per.l.cum de lege.
cū ibi no.ff.de ꝓba.¶ Nec dȝ attendi ſȝ eum quod mulier de facto
poſſit vexari per.l.eo tempore in princi.ff.de pecul.⁊ ita dicit Ang.
ſe de facto quendam defenſaſſe ⁊ cum Ange.tranſit Joā.de imo.in
dicta.l.matrem.§.j.et etiam Pau.de caſt.qui refert ſe ita cōſuluiſſe
idem ibi tenet Ludo.roma.idem etiaȝ tenet Rapha.cumanus.in.l.
9 moſe.eo.titu.facit quod not.Bald.in.l.neꝙ.C.de contrahen.⁊ com
mitten.ſtipu.⁊ qđ ſingulariter no.Ang.⁊ moderni in.l.ij.ff.de acce
ptila.vbi per ibi no.per glo.dicunt quod ſi ſtatutū florentinuȝ dicit

mulierem non poſſe obligari ſine mundualdo nec minorē ſine ꝯſen
ſu ꝓpinquorū ⁊ mulier ⁊ minor ſint inſtituti heredes ⁊ grauati de
reſtituendo hereditatē per fideicōmiſſum poterunt inſtante fidei
cōmiſſario adire hereditatē ad finē vt reſtituāt ⁊ liberētur nec erit
neceſſarius ꝯſenſus mundualdi aut ꝓpinquorū ⁊ ſic apparet ꝙ vbi
effectualiter nō obligatur heres adeundo ceſſat diſpoſitio dicti ſta
tuti. ¶ Nō ob. qḋ habetur in. §. neqꝫ inſti. de auto. tut. ⁊ in. l. obliga
ri. §. j. ⁊ ſi. hereditatē adire. ff. de auto. tut. vbi nō pōt pupillus ſine tu
toris autoritate hereditatē etiā lucroſā acq̄rere q2 reſpōdent doct.
ꝙ hereditas pōt eſſe lucroſa dato ꝙ ibi ſint debita ⁊ credita ⁊ one
ra legatorū. Et ꝑ hoc eſt reſponſum ad ſecundū dubium.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxxxv.

1 An ſaluuſcōductus comprehendat perſonam maiorem. 2.
3 Generalis ⁊ indiffinita diſpoſitio dꝫ operari gñaliter quo ad omnes.
4 Saluuſconductus preſumitur ad poſtulationē conceſſus.
5 Ex actibus declaratur mens.
6 Vaſallus qui ꝓmittit iuuare dñm ꝯ omnem perſonā tenetur eum iuuare etiā contra propriū patrem. 7.
8 Ius pignoris ſeu hypothece dicitur quid modici preiudicij.
9 Si immineat euictio anteꝗ̄ per emptorē ſoluat̃ pretiū pōt emptor retinere pretium.
10 Saluuſconductus comprehendit perſonam cōcedentis.

¶ Conſilium. ccxxxv.

¶ An in ſaluocōductu generaliter ꝯceſſo intelligat̃ facta conceſſio
ꝯtra maiorē dñm q̄ eſſet ipſe dñs ꝯcedens ⁊ an ſi creditor vendit rē
hypothecatā ſibi cū pacto ꝙ nō teneat̃ de euitione nec ad reſtitutio
nē pretij ⁊ poſtea ꝯtingat ꝙ anteꝗ̄ emptor ſoluat creditori pretiū
immineat euictio poſſit emptor retinere pretium donec ſibi ca
ueatur.

REdēptoris noſtri inuocato
ſuffragio. poſt redditum per me cōſiliū in cauſa ſequeſtra
tionis vt dicitur facte per poteſtatē Ferrarie ad inſtan
tiam Baptiſte vacbe aſſerentis ſe procuratorē illuſtriſſimi dñi du
cis burgundie de pretio ꝓmiſſo ⁊ debito ꝑilluſtriſſimum dñm ducē
mutine ſeu ꝑ eo agētes ſpectabilib9 mercatoribus Trotolo ⁊ Anto
nio de bucciardis ſunt ad hoc ꝑ eos q̄ ſequeſtrū tueri volūt nōnulle
dubitationes quib9 nō obſtantib9 mihi vt ēt antea videt̃ ſequeſtrū
1 dictis de bucciardis nullatenus obſtare. ¶ †Et primo nō obſtat dū
dicitur ꝙ ſaluuſconductus allegatus ꝑ illos de bucciardis nō com
prehendit perſonam ducis burgundie ꝑ ea que dicūt velle Bal. in
conſilio ſuo incipiente quidam Iacobus aboleo. vbi dicit̃ eū conſu
luiſſe in queſtiōe facti in perſona cuiuſdam Iacobi factoris dñi pa
duani q̄ aufugerat a dicto dño paduano ⁊ ſe receperat in veronā
⁊ a dño verone ſaluū conductum obtinuit ſub verbis generalibus
ꝙ non extendat̃ ſaluuſconductus cōtra dñm Padue tanꝗ̄ maiorē
⁊ quaſi non videatur veriſimile ꝙ in ſpecie talē ſaluūcōductū ꝯtra
tātū dñm cōceſſiſſet ſi ſciuiſſet: ergo ⁊c. l. obligatione generali. ff. de
2 pig. l. j. C. que res pig. oblig. poſ. q2 †reſpondeo ꝙ vbi in dicto ſaluo
cōductu facta eſſet mētio de aliquibus ꝑſonis contra quas ꝯceſſus
eſſet ſaluuſconductus poſſet eſſe verū ꝙ clauſula generalis poſtea
adiecta nō traheret̃ ad ꝑſonas maiores expreſſis. ita habet̃ in. c. ſe
des. de reſcrip. in cle. nō poteſt. de procu. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino
tri. ⁊ olco lega. ⁊ qḋ no. gl. in. c. fi. de procura. in. vj. ſed vbi non eſſet
facta aliqua ſpecificatio perſonarū contra quas cōcederet̃ ſaluuſ
cōductus prout in caſu noſtro facta non fuit tūc ceſſat argumentū
3 et †generalis vel indefinita diſpoſitio dꝫ operari generaliter quo
ad omnes q̄tū ſpecialis operaretur quo ad ſpeciem. l. j. §. j. ff. quod
iuſſu. l. ſi duo. ff. de adminiſtra. tut. c. q2 circa. de ꝓuileg. c. fi. de cōſti.
c. ſolite. de maio. ⁊ obe. ⁊ no. gl. in dicta clemē. nō pōt. in gl. pe. et ita
proprie in caſu dicti. c. ſedes. not. Anto. de but. ibi. in. ij. col. vel. iij. col.
⁊ ſimilem differentiam faciunt Io. and. ⁊ alij in. c. ij. de reſcrip. li. vj.
¶ Nec obſtat qḋ non fuiſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus ⁊c.
q2 reſpōdeo hoc non militare in caſu noſtro. nam aduertendum eſt
quod tēpore quo conceſſus fuit dictus ſaluuſconductus dicte corti
ne ſeu bordature nō erant in territorio domini ducis mutine ⁊ ſine
ſaluo conductu non intendebant dicti mercatores de bucciardis il
las cōducere in territoriū dñi ducis mutine vt indicat act9 petitio
4 nis ſaluiconductus qui preſumitur †ad eorum poſtulationem ꝯceſ
ſus. l. j. C. de petitis bon. ſubla. lib. x. c. ſi motu proprio. de preb. in. vj.
5 not. in. l. iij. in princ. ff. quod quiſqꝫ iur. ⁊ ex actibus †declarat̃ mens
l. de quibus. ff. de legi. l. paulus reſpōdit nō tātū verbis. ff. rem ratā
hab. l. pro herede. §. pap. ff. de acquir. heredi. ¶ Vñ ex hac cōceſſiōe
ſaluicōductus nulla cauſari potuit aut iuſte debuit indignatio dñi
ducis burgundie: qm̄ non poteſt ſua celſitudo conqueri ꝙ ferrarie
non poſſit exigere ⁊ conſequi ius ſuum ſuper dictis bordaturis aut
earum pretio contra prefatum dñm ducem mutine emptorem di
ctarum cortinarum quia ⁊ ſi ſaluuſcōductus non fuiſſet conceſſus
non potuiſſet etiā prefatus dux burgundie in territorio ducis mu
tine aliquid conſequi ſuper dictis cortinis vel earū pretiō quoniā

non fuiſſent tranſmiſſe in territ. dicti ducis mutine abſqꝫ dicto
ſaluo cōductu. hoc probat text. in ratione ſui. in. l. ſi poſt mortē. §. a
berti. ff. de bo. poſ. contra tabu. ibi dum ter. dixit quid enim boni erit
eis fauere ⁊ partem faciant nihil laturi. ¶ Confirmatur etiā pre
6 dicta ꝑ id quod habetur in. c. j. §. fi. in tit. hic finitur lex deinde incl.
conſuetudo regni. ⁊ quod ibi glo. ⁊ docto. vbi traditur quod vaſallus
qui promittit ſeu generaliter iurat iuuare dominū contra omnem
perſonam tenetur eum iuuare etiam contra proprium patrem filiū
⁊ fratrem ⁊ econtra. ideo dicimus in domino vt teneatur iuuare va
ſallum contra proprium patrem filium ⁊ fratrem: vt ibi notat̃ ⁊ ta
men pater eſt maior ipſi promittenti vel iuranti. l. congruentius. ⁊
l. ſi filius. ⁊ fere ꝑ totū. C. de patria pote. ⁊ l. veluti. ff. de iuſti. ⁊ iure.
¶ Et licet non teneatur iuuare ꝯtra imperatorem aut ſuū ſuperio
rem. c. imperiale. in fi. de prohibi. feu. alie. per Fede. facit. c. venientes.
de iureiuran. ⁊ not. Specu. in titu. de feu. §. ij. ver. xv. tamē dux bur
7 gūdie ꝗuis ſit magnus princeps in territorio ſuo ⁊ in ſubditos ſuos
attamen non eſt ipſi domino duci mutine imperator: nec in terris
ipſi9 ducis mutine eſt dux burgundie maior eo imo minor. l. ij. j. pn.
ff. de offi. pref. c. paſtoralis. §. j. de offi. ordina. c. ſane q2 de offi. deleg.
8 ¶ †Nec fuit neceſſaria in ſaluoconducto predicto clauſula nō ob
ſtāte q2 ius pignoris ſeu hypothece in dictis cortinis ſeu ꝓ ijs earū
quod vel velit dux burgundie dicitur quid modici preiudicij. l. ſi. cū
ibi not. per glo. ⁊ docto. C. que res pigno. ob. ⁊ quod agitur de modico
preiudicio inferendo nō eſt neceſſaria clauſula nō obſtante. l. quot.
⁊ l. reſcripta. cum ibi not. C. de precibus impera. offe. ⁊ no. in. l. fin. C.
ſi contra ius. ⁊ in. l. j. ff. de cōſtitu. princi. ¶ Item ad predicta omnia
reſpondeo qḋ nil petitum fuit per dominum ducem burgūdie vel
per habentem mandatum ab eo: vt ꝑꝫ ex his que in priori conſilio
dixi: vbi etiam fuit oſtēſum ſequeſtrationem illam fuiſſe nullā etiā
9 ratiōe defectus citationis. ¶ †Adducitur etiā aliud principale fun
damentum contra dictos de bucciardis q2 ipſi de bucciardis fuerūt
preſentes venditioni dictarum cortinarum ⁊ eis tanꝗ̄ creditorib9
domini bonhore habētibus obligatas dictas cortinas fuit ꝓmiſſa
ſolutio pretij vt apparet in dicto inſtrumēto venditionis ergo de
bent de euictiōe teneri. l. quidā. ff. de euic. ergo ſi tenerent̃ de euictio
ne: ⁊ anteꝗ̄ emptor ſoluat pretiū immineat euictio pōt emptor
retinere pretiū niſi ſibi legitime ⁊ idonee caueat̃. l. ſi poſt perfectā.
C. de euic. l. habitationū. §. j. ff. de pericu. ⁊ cōmo. rei ve. ⁊ nō poſſunt
dicere dicti de bucciardis ſe tanꝗ̄ creditores nō teneri de euictiōe
iuxta. l. j. C. creditorem euictionem pigno. nō debe. q2 ad hoc vt nō
teneatur de euictione creditor vēdens requirit̃ ꝙ interueniāt qua
tuor que enumerat glo. fin. in. d. l. que hic interueniſſe non apparet.
Sed ad hoc reſpondet̃ ꝑ parte dictorū creditorū primo qḋ expreſſe
in inſtrumento predicto eſt ſpecialiter conuentū ꝙ nō teneant̃ dicti
creditores de bucciardis dicto dño duci mutine de euictione nec ad
reſtitutionē dictarū pecuniarū ipſis creditoribus ſoluendarū vnde
lꝫ alias quis teneat̃ de euictione ⁊ ad reſtitutionē pretij tñ ſi non ſolū
cōuentū eſt quod non teneat̃ de euictione: ſed etiā ꝙ non teneat̃ ad
reſtitutionē pretij tunc nō tenetur etiā ad reſtitutionē pretij: ꝗuis
ſi ſimpliciter eſſet actū ꝙ nō teneret̃ de euictione nihilominus eo
caſu bene verū eſſet eū teneri ad reſtitutionē pretij ſi pretiū ſolutum
eſſet: ita habet̃ in. l. emptorē. §. fi. ff. de actio. emp. in §. niſi forte in qt
⁊ ibi no. glo. in verb. ſi qs omnes. ⁊ ille intellectus cōiter approbat̃
per doctores ibi ⁊ in. l. non dubitatur. C. de euict. ⁊ in. l. j. vbi Bal. C.
de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊ not. Ioā. an. in addi. Spec. in tit. de emp. ⁊
vendi. §. fi. in prin. ⁊ ſic non poteſt dici quod etiam quando eſt actū
non ſolum ꝙ non teneat̃ de euictione ſed etiā eſt actū ꝙ non teneat̃
ad reſtitutionem pretij debeant cōcurrere illa quatuor de quib9 ꝑ
gl. fi. in. d. l. j. C. credi. euic. pig. nō de. ſ. quod ipſe creditor ſit antiquor
ſeu potior creditor ceteris creditoribus ⁊c. prout ibi notat ad hoc vt
dictum pactū habeat effectū q2 hoc non videtur verū nam poſito
quod quando actus eſſet ſimpliciter cum creditore vēdente pignus
quod ipſe non teneat̃ de euictione verū eſſet qḋ requirant̃ illa qua
tuor: tñ qñ eſt etiam actū ꝙ non teneat̃ ad reſtitutionē pretij videt̃
ꝙ indiſtincte non teneat̃ creditor ad reſtitutionē pretij q2 ſi tale pa
ctum hoc operat̃ in eo qui vēdit iure ꝓprio ⁊ nō iure creditoris: vt
d. l. emptor. §. fi. cū ibi notatis multo magis hoc dꝫ operari in credi
tore vendēte iure creditoris cū in talib9 magis obliget̃ ꝑ euictione
venditor q vendit iure ꝓprio q̄ creditor qui vēdit iure creditoris. vt
legit̃ ⁊ not. in. l. cū ea cōditione. ff. de euic. ⁊ l. periculū. ff. de pign. vel
ſaltē qñ in creditore vendente nō cōcurrunt illa quatuor de quib9
per glo. fi. in. d. l. j. tunc creditor eſt in eo ſtatu in quo eſt ille qui vēdit
iure proprio q2 teneat̃ de euictione: ergo ſicut ille q tñ de euictione nō
obligat̃ ad reſtitutionē pretij ſequuta euictiōe ſi actū fuit ꝙ nō tene
retur ad primum: vt. ſ. ꝓbauit ita eſſe debet in caſu iſto cū caſus ſint
ſimiles ſu parces. l. illud. ff. ad leg. aq. c. tranſlato. de ꝯſtit. melius in. l.
fi. §. fi. ff. mand. ⁊ ad hoc qḋ dictū pactū. ſ. qḋ nō teneat̃ creditor ad ꝓ
tiū operet̃: vt. ſ. ſecus vbi nō eſſet appoſitū bene facit. l. talis ſcriptu
ra. §. ꝙ ſi forte. de leg. j. ⁊ l. ꝓcib9. C. de impu. ⁊ alijs ſub. declarādo vt
ꝑ Bar. ⁊ doc. l. iiij. ff. de le. j. circa fi. ⁊ etiā circa med. iūcta. l. emptorē.
§. ſententiam.

§. ſententiā. ff. de actio. emp. ¶ Deniqꝫ dicti de bucciardis ceſſerūt
iura ſua dicto domino duci mutine vt creditores ⁊ habentes obli
gatas dictas cortinas q̄tū eſt ſolū pro ſumma ducatorū ſex miliū
octingentorū nonaginta ſeptem cum dimidia eis vt creditorib9 ſol
uendorum vnde ſi ſolum tractatur de ſolutione reſidui vſqꝫ ad ſum
mam pretij in ducatorū nouē miliū quod fuit totū pretiū quo dictus
baptiſta procurator domini bonhore vēdidit dictas cortinas certe
quo ad dictum reſiduum qḋ aſcendit ad ſumam ducatorū duorum
miliū centū duorum cū dimidio nō poteſt dici dictos de bucciardis
vendidiſſe iure creditoris ſed eis de bucciardis facta fuit promiſſio
ſolutionis dicti reſidui vt poſſet ſatiſfacere alijs creditorib9 dñi bon
hore vꝫ illis ad quorū inſtantiā fuerāt ſequeſtrate dicte cortine pe
nes dictos d̄ bucciardis prout latius in dicto inſtrō ꝯtinetur tamē
precedēs reſponſio videt̃ pinguior ⁊ tutior. ¶ Nec tā dictis obſtat
ſi diceret̃ ꝙ ꝗuis pactū ſit appoſitū in inſtrumēto ꝙ nō teneant̃ di
cti de bucciardis ad reſtitutionē pretij tñ nō dꝫ ꝓdeſſe hoc caſu quo
nondum pretium eſt ſolutum quaſi pactū quo prouidetur ꝙ non te
neant̃ bucciardi ad reſtitutionē pretij ſonet ad acq̄rendam eis exce
ptionē ſed hoc caſu volūt illi de bucciardis acq̄rere actionē ad pre
tiū ⁊ fauorabilius ac facilius conceditur exceptio q̄ actio. l. j. §. qḋ aūt
ait. ff. de ſupſi. l. inuitus. §. cui damus. de reg. iur. q2 reſpōdeo ꝙ buc
ciardi nō ſe fundāt ex dicto pacto quo ad actionē ſuā intētandā ad
pretiū ſeu quo ad intentionē ſuā ꝓncipaliter fundandā q2 intētionē
⁊ actionē ſuā fundant ex ſolēni promiſſione eis facta ꝑ factores dñi
ducis Mutine de ſoluendo eis pretiū ſed dū dictis de bucciardis
opponitur exceptio pro parte ducis mutine quod non teneat̃ ad ſo
lutionem pretij eo quia immineat periculum euictionis ⁊ tunc ipſi
replicāt de illo pacto qḋ non tenent̃ de euictiōe nec ad pretiū vnde
9 ad replicandum †ita fauemus replicanti ſicut faueremus excipiēti
l. ſi. ⁊ ibi notant oēs. C. de edē. l. pe. §. fi. ff. ad le. fal. ⁊ nota. in. l. j. §. edi
tionē. ff. de eden. ⁊ ad hūc effectū bene videt̃ facere. d. l. cū ea cōditio
ne. i prin. ff. de euic. ¶ Quinimo etiā ad hoc ſecundū ꝓncipale obie
ctum patet aliter reſponſiꝫ ex his que dixi circa primum dubiū vꝫ
quod non apparebat de mandato aſſerti ꝓcuratoris ducis Burgū
die ⁊ quod ſequeſtratio erat etiā alio reſpectu nulla vt antea dixi.
10 ¶ Nec putaui oportere inſiſtere ſuꝑ illa difficultate an dictus †ſal
uuſconductus comprehendat perſonam concedentis quaſi videat̃
quod non iuxta. l. ſi peculiū. §. ſicut. ff. de pecu. lega. l. quicquid. ff. cō
munia predi. l. in inquiſitiōe. C. de ſolu. ⁊ no. i. c. petitio. de iureiura.
per glo. ⁊ doc. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. c. j. §. fi. in glo. ſ. in tit. hic finit̃ lex q2
hec diſputatio nullo modo videt̃ neceſſaria q2 ſi dictus ſaluuſcōdu
ctus concernit impedimentū quod inferretur pro parte ducis bur
gundie ſatis eſt q2 ex hoc remouetur illud qḋ poſſet allegare ꝑ par
te ducis mutine q2 ſi nō pōt ſequeſtrari pretiū per ducē burgundie
ergo dux mutine non potuit impediri nec moleſtari aut apud eum
ſequeſtrari pretiū ⁊ conſequēter ex ea ſequeſtratione nō pōt dici du
cē mutine iuſte retinere pretiū q2 remoto ꝓncipio remouet̃ ⁊ id qḋ
ſequeretur ex eo. l. non dubiū. C. de legi. l. oratio. ff. de ſponſa.

¶ Summarium ſuper conſi. ccxxxvj.

1 Si ſunt duo teſtes quorū vn9 dicat ꝙ tale q̄d fuit de nocte ali9 dicit ꝙ fuit intra diē ⁊ noctē: nō reducunt̃ ad concordiam. 3.
2 Licet qñ vnus teſtis contradicat vni regulariter non ſtetur fallit tñ ſi alter eſſet tantum melior vel dignior.
4 Quelibet probatio leuis etiam minus legitima qñ eſt ꝓ vna parte facit preualere probationem illius partis.
5 Teſtimonium de auditu facit preſumptionem.

¶ Conſilium. ccxxxvj.

¶ Quando duo teſtes ſunt ꝯtrarij ⁊ eſt tertius teſtis cuius dictū
poteſt concordari cum quolibet dictorum teſtium an probent.

DOmini redēptoris noſtri
inuocato ſuffragio. Perſpectis atteſtationibus te
ſtiū receptorum ad probandum ꝙ Laurentius de
buralis deceſſerit ante dominam Margaritā eius
vxorem dubium facit q2 de iure qñ vnus teſtis cōtra
dicit vni alteri teſti ⁊ non pluribus neutri creditur ſaltem quando
2 eſt diſcordātia ⁊ repugnātia in tempore ⁊ tractat̃ de actu nō reite
rabili per id quod legitur ⁊ no. iij. q. ix. in. c. nihilominus. ⁊ in. c. licet
cauſam. de proba. ⁊ nota in. l. teſtiū. C. de teſti. ⁊ no. Bal. in. l. iuriſiu
randi. C. de teſti. in. iij. col. ⁊ in rubrica de ꝯtrouer. inueſt. in princi. ⁊
in. l. de quibus. in penul. col. ff. de legi. ſed domina Petra de ripalta
cōtradicit Baptiſte de bodutio q2 domina Petra deponit ꝙ Lau
rentius deceſſit die lune de nocte veniente die martis ⁊ quod domi
na margarita poſtea deceſſit die iouis ⁊ nocte veniēte die veneris
Baptiſta vero deponit ꝙ Laurentius deceſſit die lune ⁊ qḋ poſtea
deceſſit domina Margarita die mercurij i nocte veniēte die iouis
⁊ Bartholomeus de bononis alius teſtis nō ꝯtradicit vni nec alte
ri: ſed dicit qḋ Laurentius primo deceſſit ⁊ quod poſt eius mortem
per duos vel tres dies deceſſit domina margarita ⁊ ſic dictū iſtius
Bartholomei non magis iuuat dictum Baptiſte q̄ dictū domine

Petre imo ſe habere poteſt pariter ad vtrunqꝫ. videtur ergo qḋ ſi
mus in caſu quod illi duo teſtes ſibi adinuicem cōtradicentes nihil
probent ⁊ per conſequens remaneat imperfecte probatū qḋ dictus
1 Laurētius predeceſſerit. ¶ †Accedit quod not. Bal. in. l. ij. ad ſi. C.
quibus res iudi. non no. vbi dicit quod ſi ſunt duo teſtes quorū vn9
dicit quod tale q̄d fuit de nocte alius dicit qḋ fuit intra diē ⁊ noctē
non reducuntur ad concordiā adeo quod non probabunt ſed repu
tabunt̃ ſingulares. allegat not. in. l. ij. ff. de fur. ⁊ balnea. Tamē pre
miſſis non obſtantib9 in caſu noſtro mihi videtur eſſe probatū ſuffi
2 cienter quod Laurentius predeceſſerit. ¶ †Ad quod oſtendendū
moueor primo per id quod voluit Ioā. an. poſt Vinc. in. c. in noſtra.
de teſti. quem ibi omnes ſequuntur. vbi dixit quod ſi vnus teſtis cō
tradicit vni verū eſt qḋ regulariter neutri ſtatur. fallit tñ niſi alter
eſſet tñ melior vel dignior quod prouocet iudicem ad deferendū iuſ
iurandum in defectū ſemiplene probationis. argu. eius quod habe
tur in. l. in bonefidei. cum ibi nota. C. de reb. credi. ⁊ reputat do Abb.
panormitanus in. d. c. in noſtra. hoc eſſe ſingulare verbū. ⁊ ſequit̃ ēt
Ioan. de imo. in. l. inter ſtipulantem. §. j. ff. de verborum obligatiōe.
in. iiij. colum. apparet ergo quod prefati docto. volunt quod vbi ap
paret quod alter ex illis teſtibus contrarijs eſt maior vel dignior iu
dex prouocatur ad fidem ei adhibendā tanꝗ̄ ſemiplene probanti.
Sed conſtat in propoſito noſtro quod dictus Baptiſta quo ad fidē
ſibi adhibēdam eſt dignior dicta muliere q2 in dubio magis credit̃
teſti maſculo tanꝗ̄ digniori q̄ femine. l. j. ff. de ſenato. l. fin. ff. de fide
inſtrumen. ⁊ ita not. Bal. in. d. l. fin. in lectu. florentina. ⁊ Ludouicus
romanus in rubrica. ff. de arbi. in. v. charta parua. facit. l. in multis
ff. de ſtatu hominum. Item q2 eſt antiquior Baptiſta vt patet ex aſ
ſertione vtriuſqꝫ teſtis ⁊ in dubio quando apparet quis teſtis ſit an
tiquior ſtandum eſt illi ⁊ eius dictum prefertur vt not. gl. ⁊ docto. in
l. cum quid. in glo. ij. ff. ſi cer. petatur. Si ergo dicto Baptiſte eſt ma
gis credendum adeo quod iudex ei credere poteſt vt ſemiplene ꝓbā
ti ſequitur quod alia reſultabit ſemiplena probatio ex dicto Bartho
lomei de bononis dicentis quod poſt mortem Laurētij per duos vel
3 tres dies deceſſit domina Margarita attento qḋ dicit †Innoc. in
c. qualiter ⁊ quando. el. ij. de accuſa. ⁊ Anto. de butri. ⁊ Ioā. de imo.
eo. titu. in. c. cū oporteat. ⁊ Specu. in titu. de inquiſitio. §. nūc tracte
mus. verſicu. quid ſi cum verſicu. ſeq. quod vbi vnus teſtis deponit
de certo die ⁊ alius teſtis deponit de illo actu tñ nō recordatur pre
ciſe de illo die ſatis eſt quod taliter in genere de tempore deponat
qḋ poſſit concordari cū illo teſte deponente de certo tempore ⁊ ꝓba
bunt niſi probatio illius diei eſſet de ſubſtantia. vt in caſu. l. optimā
C. de contrahen. ⁊ cōmittē. ſtip. ⁊ in. c. ex tenore. de teſtib9. ſed in caſu
noſtro non eſt de ſubſtantia ꝓbare diem quo mortuus fuerit Lau
rentius ⁊ domina Margarita ſed ſolū eſt de ſubſtātia ꝓbare quis
ante fuerit mortuus ⁊ q̄s poſt. ⁊ in dubio ꝓſumitur quod teſtes ſint
conteſtes potius q̄ quod de diuerſo tpe deponant. ita vult Innoc.
no. in. d. c. qualiter. ⁊ Specu. in loco preallegato. ⁊ Bal. in. l. de qui
bus. in antepenul. colum. de leg. ⁊ in. l. ij. in vlti. colū. C. de bo. poſſeſ.
ſm tabul. ⁊ domi. Abbas in. c. cum Ioannes. de fide inſtrumē. ergo
preſumēdum eſt quod Bartholomeus de bononis ⁊ Baptiſta ſunt
conteſtes quia dictum vnius non repugnat alteri. ¶ Et qḋ fides
adhibenda ſit dicto Baptiſte etiam confirmatur per id quod depo
nit magiſter Antonius magiſtri Iacobi qui deponit ꝙ poſt mortē
dicti Laurentij vidit die iouis extrahi cadauer dicte dñe Margari
te de domo dicti Laurentij que deceſſerat in nocte precedēti ⁊ a vi
cinis dicebatur quod illa erat dicta dña Margarita ⁊ qḋ in dicta
4 domo nō habitabāt tunc alij niſi rotondinus ⁊ dictus Baptiſta †⁊
quelibet probatio leuis etiam minus legitima qñ eſt pro vna parte
facit preualere probationē illius partis probationi equali facte in
cōtrarium: vt no. Bald. poſt glo. in. c. j. §. ſi duo. de pace te. ⁊ dictum
vnius imperfectū ſuppletur ex dicto alterius imꝑfecto. vt no. Bar.
in. l. admonēdi. ff. de iureiurando. in. xj. col. in verſi. quero quid ſi te
ſtis deficiat in dicto. per tex. in. c. ex literis. de iureiur. ⁊ not. Ant. de
but. in. c. fi. eo. ti. ¶ Accedit etiam probatio facta per Simonē quō
dam dñi Ioannis ⁊ per Thomam de facinis ⁊ per comitē Chriſto
phorum de valerijs: ⁊ per Ioannem Antoniū de montalli qui etiā
deponunt quod publice dicebatur ⁊ quod fama erat quod Laurē
tius ꝓdeceſſerat ⁊ dictus Thomas etiam vidit per tres dies poſt
ſepulturam Laurentij ſepeliri dominam Margaritam vñ poſito
quod illi duo vel tres teſtes de quibus primo dixi plene nō ꝓbarēt
ſuccedit illud qḋ not. gl. in. l. ij. in princip. ff. de excuſa. tut. ⁊ qḋ habe
tur in. c. cum cauſam. de proba. ſcilicet quod que ſingula non iuuāt
multa proſunt. ſꝫ intrepide mihi videtur quod depoſitio Bartholo
mei ⁊ Baptiſte ſaltē iuncta atteſtatiōe dicti magiſtri Antonij abū
de ſufficiant: q̄to magis ergo ꝓbabunt cum adminiculo predictorū
aliorū teſtium etiam ſi deponerēt de ſolo auditu delationis aliorū:
q2 teſtimoniū de auditu alterius dato ꝙ non plene probet tñ facit
5 ꝓſumptionē ac †etiam ꝓbat cum alijs adminiculis ita notabiliter
innuit Archi. xxij. q. v. in. c. hoc videtur. allegat. c. cū dilectus. de ſuc
ceſ. ab inteſt. ⁊. c. preterea. de teſti. notant doc. in. c. tā literis. de teſtib.

ex quibus omnibus concludo ſufficienter eſſe probatū dictum Lau
rentium predeceſſiſſe.

℃ Summarium ſuper conſilio.ccxxxvij.

1 Vaſallus dānatus de infidelitate non poteſt eſſe teſtis.
2 Quando pauper ſit idoneus teſtis.4.
3 Paria ſunt dicere q̄ quis ſit nullius eſtimationis ⁊ nullius fame.
5 Facilius corrumpitur pauper q̄ diues.
6 Uerbū relinquo ſignificat diſpoſitionem vltime voluntatis.
7 Si teſtis dicat vnum extra iudiciuꝫ aliud in iudicio nō ei creditur.
8 Compater repellitur a teſtimonio.
9 Maioꝛ dicitur cognatio ſpiritualis q̄ carnalis.
10 Teſti multum amico parti detrahitur de fide.
11 In teſtib⁹ deponētibus ꝑ eūdē ſermonē eſt ſuſpicio ſuboꝛnatiōis.13.
12 Numerus ſuper defectum teſtium.
14 Uerba ꝑ modū liberalitatis ꝓlata nō inducunt diſpoſitionem.
15 Quando ſtatutū nō prefigit terminū ad faciendū inſinuari pōt inſi
nuari quandocunq̄.

℃ Conſilium.ccxxxvij.

℃ An duo teſtes probēt quoꝝ vnus eſt pauperrim⁹ ⁊ nullius eſti-
mationis ⁊ leuis fidei ⁊ vno modo dixit extra iudiciū alio modo in
iudicio ⁊ an compaternitas repellat teſteꝫ ⁊ quid ſi deponūt ambo
per eundē ſermonē ⁊ ſi dicāt qđ titius petijt ſibi donari equā a ſeio
⁊ qđ ſeius dixit qđ donabat ſibi oīa bona ſpecificādo dicātur veriſi
milia deponere ⁊ probent donationē legitime ⁊ quid ſi donatio nō
fuit inſinuata.⁊ an amicitia repellat teſtem.

Domini redēptoꝛis noſtri
inuocato ſuffragio.Peſpectis his que in themate
narrant̄ ⁊ omiſſis nō neceſſarijs ſentio dictū Bar
tholomeū ex allegata donatione non poſſe ſe tueri
preſertim ex infraſcriptis.℃ Et pimo pſuppono q̄
ad hoc vt duo teſtes faciāt plenā fidē debēt eſſe ꝓ-
bate vite ⁊ fidelis cōuerſationis:vt habet̄ in.c.lꝫ vniuerſis.de teſti.⁊
1 ibi pōderat ad hoc doc.⁊ ex eo infert ibi Bal.qđ vaſallus dānatus
de infidelitate nō pōt eſſe teſtis ⁊ idē dicit eſſe in ꝓditoꝛe.arg.illius
tex.⁊ melius probatur lꝫ ipſe nō alleget.ij.q.vij.in.c.nō poteſt.bene
facit tex.in.l.iij.in prin.ff.de teſti.maxime dum dicit honeſte ⁊ incul
pate vite ⁊c.Sed preſupponit̄ q̄ alter ex dictis duob⁹ teſtib⁹ indu-
ctis ad donationē ꝓbandā ſcꝫ Andreas eſt viliſſima ꝑſona ⁊ leuis
fidei ⁊ nullius eſtimationis ergo nō pōt dici iſtum eſſe teſtē fidedi-
2 gnuꝫ.Concurrit etiā q̄ iſte Andreas eſt pauperrimus ⁊ quo caſu lꝫ
ille qui ſimpliciter eſt pauper non intelligat̄ ꝑ hoc q̄ nō ſit idoneus
teſtis regulariter.tñ dicit notabiliter Bal.in.c.ſi qui teſtiuꝫ.de teſti.
quod debet hoc cū modificatiōe intelligi.ſ.qđ aut incidit in pauper-
tatem vitio ſuo ⁊ tunc non eſt idoneus qꝛ nō ſolū rerū ſed fame ſue
prodigus eſt ⁊ repelletur a teſtimonio qꝛ vitioſus in ſe:preſumitur
multo magis vitioſus in aliū.l.ſi.C.de ſen.paſ.aut ſine vitio ſuo inci-
dit i paupertatē ⁊ tūc ſi qdē eſt bone fame idoneus eſt teſtis:ſecus
ſi eſt male fame.Si autē eſt nullius fame.ſ.neq̄ bone neq̄ male tūc
minus ei creditur niſi qđ deficit in fide ſuppleat numerus.allegat
no.in.d.l.iij.§.eiuſdem in verbo numerus.ff.de teſti.⁊ ſꝫ iſta limitat
ea que not.per glo.in.d.c.ſi qui.⁊ per Spec.in tit.de teſte.§.j.ver.itē
quod eſt pauper.ſed preſupponitur q̄ iſte Andreas nō ſolū eſt pau-
perrimus ſed etiā eſt nullius eſtimationis ⁊ leuis fidei ⁊ paria ſunt
3 dicere q̄ ⁊ eſt nullius eſtimationis ⁊ dicere q̄ eſt nullius fame qꝛ eſti
matio idem eſt quod fama.l.pe.in prin.cum gl.ij.ff.de var.⁊ extraoꝛ.
cogni.⁊ no.gl.in.l.j.in fi.C.ex quib.cau.infa.irrog.nec numerus di
citur suppleri qñ ſunt duo tñ teſtes quoꝝ vnus vix eſſet idoneus
alius eſſet minus idoneus ſed ſoluꝫ quando eſſent tres vel quatuoꝛ
ita vult Jac.but.in.d.l.iij.in prin.poſt glo.ff.de teſti.⁊ Joan.an.in ad
di.Spe.i titu.de noto.cri.§.fama.in additiōe incipiēte allegato ⁊c.
ptz qꝛ numerus duoꝝ idoneoꝝ eſt neceſſarius vt dixi.facit.l.vbi
4 numerus.ff.de teſt.⁊.c.in omni negotio.de teſtib.℃†Accedit qđ no
no.Jaco.but.in §.alle.l.iij.in pn.de teſti.vbi iuxta declaratione illius
l.dicentis inſpiciendū eſſe an teſtis ſit egens vel locuples ſubiungit
ipſe quod ſi teſtis hꝫ aliquid in bonis lꝫ non multū creditur ei ſed
ſi eſt pauper in ſumma paupertate tunc ſi ſumma eſſet parua forte
ei credet ſm eū ſed ſi eſſet magna ⁊ maxime criminalis nō crederet
ei niſi cū tormētis.arg.l.ſerui.ff.de teſti.vel minus crederet ei.alle.
id qđ habetur in.§.ſi vero ignoti.in aut.de teſti.cū ergo preſuppona
tur q̄ iſte Andreas erat pauperrim⁹ ⁊ agit̄ de domo ⁊ orto ⁊ equa
que abſorbent omnē hereditatē teſtatoris videt̄ ex doctrina pdicta
5 nō eſſe ei credendum prout creditur integro teſti.℃†Hic conſonāt
verba Sali.in.d.l.iij.in prin.vbi not.ex illo tex.iuncta glo.quod faci
lius corrumpitur pauper q̄ diues.⁊ quod tamen paupertas nō re-
pellit teſtē ſi fides adſit ⁊ ideo querendū eſt de conditione teſtis pau
peris ⁊ de eius bona fide ⁊ fama ſm eū.℃ Diminuitur etiā fides
huius teſtis ex alio qꝛ anteq̄ deponeret i iudicio plures extra iudi
cium dixit qđ dictus Conſtātius dixerat dicto Bartholomeo ego
ſum contentus tibi relinquere ſeu tibi relinquo domū ⁊ ortū ⁊ equā

⁊ quod ſi ipſe teſtis interrogaretur i iudicio ⁊ aliter diceret mentire-
tur qꝛ ita ſe habebat veritas ⁊ ſic patet qđ ſꝫ quod Andreas teſtis
6 aſſeruit extra iudicium dictus Conſtantius teſtatoꝛ viſus eſt ꝓ his
denotantibus diſpoſitionē vltime voluntatis vt ſignificat verbum
relinquo nō autem donationē inter viuos.l.j.§.ſi.ff.de tabu.exhibē.
et not.in auł.ſed hodie.⁊ qui manu.non poſ.⁊ not.inſti.ex quibus
cau.manu.non poſ.§.fina.apparet ergo inſpectis dictis verbis qđ
Conſtantius volebat donare cauſa mortis non autem inter viuos
7 qꝛ donatio cauſa mortis eſt vltima volūtas ⁊ reqrit teſtes quinq̄.
l.ſi.C.de dona.cau.mor.⁊ conſtat qđ teſti qui vnum dixit extra iudi
cium ⁊ aliud in iudicio non creditur ⁊ non reputatur integer teſtis
c.per tuas.de probatio.no.Inn.in.c.preterea.de teſt.cogen.⁊ expreſ
ſius Ant.de but.in.c.cuꝫ in tua.de teſti.vbi dixit quod eſt ſuſpectus
de falſo.Ange.etiam in conſi.cclxxv.incip.quedā domina Marga
rita tenet quod detrahitur de fide ipſius teſtis ⁊ ita etiā tenet domi
nus Abbas in.d.c.per tuas per no.per Innocē.in dicto.c.preterea.
℃ Plus dixit Bar.in.l.reos.in prin.ff.ad legem corne.de falſis.qđ
talis teſtis dicitur falſarius:ſed illud dictū ego non pono pro con-
ſtanti plerunq̄ enim in hoc ſibi contradixerant ⁊ talis diſputatio ꝓ
nunc non eſt neceſſaria.℃ Et nedū predictus Andreas nō eſt inte
8 ger teſtis:ſed nec etiam Julianus alius teſtis qꝛ eſt compater quo
caſu repellitur ꝑ cognationē ſpiritualem ſicut per naturalem ſm
Bald.in.l.generaliter.ff.de in ius vocan.per illū.l.de
cu.ita etiaꝫ Salice.in.l.teſtis.ff.de teſti.argu.l.ſi quis alumnā in fi.
9 C.de nup.⁊ fulg.in.l.iij.§.pretor.ff.de in ius vocā.bene facit qꝛ ma-
ioꝛ dicitur eē cogātio ſpiritualis q̄ carnalis:vt dixit gl.xxvij.q.ij.
in.c.qui dormierit.⁊ inter predictos dicitur eſſe cōtracta cognatio
ſpiritualis.c.martinus.⁊.c.veniēs.cū ſi.de cogna.ſpiri.eſt veruꝫ q̄
in hoc aliqui contradixerunt volentes quod tale vinculū cognatio
nis ſpiritualis non inhabilitet teſteꝫ ideo in hac ſola obiectione nō
10 facio magnum fundamentum.℃†Et poſito quod nō inhabilitet
teſtis propter hoc tamen talis videtur qđ ei minus credet̄ qꝛ etiam
teſti multum amico parti detrahit̄ de fide adeo quod ſemiplene nō
probat:vt inquit Bart.in.l.admonendi.de iureiuran.in.ix.colum.
in verſicu.venio ad tertiū.bene facit prealllegata.l.iij.in princi.⁊ eſt
glo.valde notabilis hoc volens.in auł.de mona.§.cogitandū.in ꝟ.
teſtes.in fi.⁊ Pe.⁊ Cyn.in.l.eos.C.de teſti.⁊ Bal.i.l.data opera.in
xvij.colum.qui accuſa.non poſ.⁊ not.docto.in.c.quot.poſt gloſſ.ibi
de teſti.⁊ Joan.and.in addi.Specu.in titu.de teſte.§.j.iuxta princi.
11 in additione incipiente vide quod ibi dixi.℃†Laborat etiā ambo
dicti teſtes alio defectu qꝛ vt in themate dicitur deponūt ꝑ eundem
ſermonem quo caſu eſt ſuſpicio ſubornationis ꝑ dictam.l.iij.in pn.
12 ff.de teſti.⁊ dicit ibi Jaco.but.⁊ quod duobus teſtib⁹ tātū ita depo-
nentibus non eſſet credendū:ſed ſi eſſent tres vel quatuoꝛ tunc pu-
tat quod numerus ſuppleret.vt in ſimili not.gl.in dicta.l.iij.§.eiuſ-
dem.quod etiam non creditur dictis deponentibus per eundeꝫ ſer-
monem.not.Specu.in titulo de teſte.§.j.verſi.item quod teſtes idē
dicunt ⁊c.⁊ in.§.nunc tractandum.verſic.cautioꝛem.⁊ verſic.equē.
⁊ no.docto.in.c.nihil obſtat.de verb.ſign.⁊ Bar.in dicta.l.iij.§.ſi.⁊
per Bald.in.l.verbū volo.C.de fideicom.⁊ in.l.ampliorem.§.j.C.de
tempo.appel.Ang.in.l.ſi quis ex argentarijs.§.j.ff.de eden.⁊ Sal.
13 in.l.iurisiurādi.C.de teſti.℃†Contra ambos teſtes etiam facit qꝛ
non veriſimilia deponunt.d.l.iij.poſt princi.qꝛ dicunt qđ Bartho-
lomeus ſolū petijt equam et quod Conſtantius dixit dono tibi do-
mum:ortum ⁊ equam quod non eſt veriſimile a communiter accidē
tibus facit ratio poſita in.l.cū de indebito.in pnci.ff.de pba.⁊ ꝑſer-
tim cum Conſtantius odio perantea habebat dictum Bartholo-
meum.⁊ ſic non eſt veriſimile quod eū voluerit tanto munere eſſe
donatū.arg.l.codicillis.§.matre.ff.de leg.ij.⁊.l.ſi.C.de reuocan. do-
na.⁊ in effectu etiam videret̄ mutaſſe ⁊ reuocaſſe effectualiter fer-
re omnem diſpoſitionem ſue vltime voluntatis quod non eſt veriſi-
militer pſumendum:quia non pſumitur mutatio voluntatis.l.cum
tacitum.ff.de pba.l.cum hic ſtatus.§.pinde.ff.de donatio.inter vi-
14 rū.⁊.maioꝛe.de bapti.℃†Accedit illud quod habetur in.c.cū ve
niſſent.de inſtitu.per quem tex.Ant.de but.dñs Cardinalis floren-
tinus Joannes de imo.⁊ dñs Abbas inducunt quod verba gene-
liter per modum cuiuſdam liberalitatis prolata non inducunt di-
ſpoſitionem adeo quod ſi tu petis a me talem librum ⁊ ego reſpon-
deo quod nolo de iſto libro:ſed etiam de omnibus bonis meis fa-
ciam ad placitū tuū ſeu quicquid tibi placebit non obligant.et ita
etiam dicit Ludouicus romanus in rubrica.ff.de arb.circa primam
chartam.⁊ dicit ita voluiſſe Bal.in concluſionibus iuris per tertiū
notabi.in.d.c.cū veniſſent.ita in effectu videtur fuiſſe in propoſito
attento quod pſupponitur quod dicta bona abſorbent omnem ſub
ſtantiam dicti Conſtantij.℃ Ultimo etiam cōfirmantur pdicta qꝛ
preſupponitur ſtatuto cauetur quod quelibet donatio infra.xxx.
dies inſinuet̄ alias ſit nulla ⁊ qđ nunq̄ infra.xxx.dies fuit inſinua-
ta:certe ſi opponat̄ de donatione obſtabit replicatio quod non eſt
inſinuata:vt p Bart.Bal.⁊ alios in.l.vniuerſa.C.de pacet.impera.
15 off.cū ſimi.℃†Plus dixit no.Ange.in conſil.clxxxj.incip.in chriſti
nomine

nomine ⁊ ſue matris virginis glorioſe.viſis inſtrumentis ⁊c.q̄ licet
qñ ſtatutū nō prefigit terminū ad faciendū inſinuari poſſit inſinua
ri quandocunq̄ argu.l.licet.C.de iure delib.⁊.l.cuꝫ notiſſimi.in pn.
C.de preſcrip.xxx.an.tñ non putat q̄ poſſit inſinuari poſtq̄ foret
ceptum dici de nullitate donationis ob defectum inſinuationis ꝑ
ea que habent̄ in auł.eo decurſum.C.de dona.ante nup.⁊ i.l.ſi.C.de
iure do.⁊ per hec puto ſufficienter cōſtare dictū Bartholomeū non
poſſe ex dicta aſſerta donatione ſe tueri ⁊ ſuperuacuum eſſe diſcute
re an ceciderit a iure ſuo:eo qđ ꝓpria autoritate poſſeſſionē dictarū
rerum apprehenderit.

℃ Summarium ſuper conſi.ccxxviij.

1 Poſſidens ſine titulo cum bona fide tñ per ſpatiuꝫ.xxx.annoꝝ
acquirit vtile dominium.3.14.15.16.17.
2 Preſcriptio ſine titulo procedit etiā de iure canonico.
4 Ex poſſeſſione longi tempoꝛis preſumitur bona fides.
5 Si vnus teſtis dicat de vno tempoꝛe reſpectu poſſeſſionis ⁊ alter
deponit de citerioꝛi dicuntur conteſtes.
7 Repetitio teſtium non debuit fieri ad petitionem partis.
8 Teſtis examinatus propter obſcuritatē dicti ſui poteſt iudicis offi
cio repeti.
9 Cautela contra iura dicentia quod poſt didicita teſtificata nō reci-
piantur teſtes.
10 Ubi dictum teſtis multipliciter poteſt intelligi dicitur obſcurum.
11 Senex minus recoꝛdatur q̄ iuuenis.
12 Commendandus eſt iudex ſi repetat teſtem ad perquirendam
veritatem.
13 Actus petitionis conſilij ſapientis nō eſt enumeratus inter actus ꝑ
quos abdicatur iuriſdictio iudici.

℃ Conſilium.ccxxviij.

℃ Si teſtis obſcure depoſuit ⁊ pars petat repeti teſteꝫ vt declaret
an iudex poſtea ex officio ſuo poſſit repetere:⁊ ſi teſtis dī q̄ poſſedit
titius a tali tempoꝛe vſq̄ ad tale dicat̄ ꝓbare de poſſeſſione cōtinua
ta.⁊ an ſi teſtes ſunt diſcoꝛdes i tēpoꝛe qꝛ vnus de.x.annis alius de
pluri an diceretur probare in minoꝛi.

Redēptoꝛis noſtri inuocato
ſuffragio.Pōderatis his de quib⁹ in themate trāſmiſſo
fit mentio ⁊ viſo ſtatuto de preſcriptione ⁊ his que copio
ſe ⁊ eleganter allegata ſunt ꝑ clariſſimū dñm ꝯſulentē breuib⁹ vtar
cū res videat̄ bene digeſta ꝑ dominū ꝯſulentem:tū etiā qꝛ ob nuntij
feſtinantiā magna premoꝛ temporis anguſtia.℃ Et primo aggre
1 dioꝛ caput petitoꝛij in quo preſuppono quod ille qui poſſedit etiam
ſine titulo dummodo bona fide per ſpatium.xxx.annoꝝ cōtinuoꝝ
acquirit vtile dominiū ⁊ ſi cadat a poſſeſſiōe habet facultatē ven-
dicandi aduerſus quēcunq̄ excepto ſolo dño vel eo qui haberet reꝫ
hypothecatam a dño.l.ſi quis emptionis.C.de preſcrip.xxx.anno.
⁊ ibi no.quinimo ſm opinioneꝫ quam ibi tenuit Pet.⁊ Cy.⁊ Ray.
etiam contra dominum haberet rei vendicationem per illam.l.et
reſpondent ipſi ad verſi.itaq̄.in ea.l.quod refertur ad magis proxi
ma ⁊ ſic loquat̄ in eo qui poſſediſſet triginta annis mala fide.Tū
hec diſputatio non eſt neceſſaria:qꝛ reus conuentus non probatur
ſe dñm licet titulum habeat.iuxta.l.cum res.cum ibi plene no.C.de
2 proba.⁊ in.l.j.⁊ fere per totuꝫ.ff.de publicia.℃†Et hec preſcriptio
ſine alio titulo cū bona fide procedit etiam de iure canonico:vt ple
ne in.c.j.de preſcrip.in.vj.⁊ in.c.ſi diligenti.eo.ti.⁊ in hoc omiſſo ſta
tuto ſufficit vt mihi videt̄ diſpoſitio iuris cōmunis attento qđ ius
3 commune non reſiſtat tali preſumptioni.℃†Uideamus ergo an
ſit probatū de poſſeſſione tanti tempoꝛis ⁊ bona fide.Et dico quod
ſtantibus his que preſupponuntur eſt probatū de ſufficienti tēpo-
re.Nam preſupponit̄ q̄ primus teſtis deponit de initio poſſeſſio-
nis Thomaſij in anno.M.cccc.xiij.⁊ qđ poſſedit vſq̄ ad tēpus quo
dictus Antonius acquiſiuit titulū dicte rei quod fuit de anno.M.
cccclv.⁊ ſic deponit iſte poſſeſſionem.xliij.annoꝝ alij etiam ſunt
teſtes q̄ fuerūt poſt ꝯcluſum in cā repetiti in cā appellatiōis ad de-
clarationem ſui primi dicti.Et vbi primo depoſuerant q̄ Thoma-
ſius poſſedit a tempoꝛe quo recoꝛdari poterant vſq̄ ad tps occupa
tionis facte per dictū Antoniū de anno.M.cccclvj.⁊ poſtea repe-
titi ad declarationē dictoꝝ verboꝝ:ſcilicet a tempoꝛe quo recoꝛda
ri poterunt:dixerunt.ſcilicet vnus eoꝝ ab annis quinquaginta et
citra ⁊ ſic probat de poſſeſſione.xl.an.Alij vero dixerunt ⁊ declara
uerūt ſe recoꝛdari ab annis quadraginta ſex.Et ſic probāt de poſ-
4 ſeſſione.xxxvj.annoꝝ.⁊† ex poſſeſſione tanti tempoꝛis etiam reſul-
tat preſumpta bona fides.l.iij.§.ſi ſeru⁹.ff.de acquir.poſſeſ.no.In-
no.in.c.ij.de reſti.in integ.⁊ Bar.⁊ Sali.in.l.ſi.per illū text.C.vnde
vi.⁊ Joan.andr.in addi.Specu.in titu.de teſte.§.nunc videndū.in
prima addi.magna in verſi.item opponūt ⁊c.⁊ Ang.in.l.penult.C.
quib.non obſt.long.tem.preſcrip.⁊ Ant.de bu.in.c.peruenit.de cē-
ſi.in repeti.⁊ Anto.de but.in.c.cū eccleſia.circa vlt.col.de cauſa poſ-
ſeſ.⁊ Jo.de imo.in.d.c.ij.de reſti.in integ.⁊ do.Abb.ſicu.in.c.ſi dili
genti.de preſcrip.Et ſic probata ſunt extrema neceſſaria pro parte

actoꝛis ⁊ dicti teſtes concoꝛdāt in fine tempoꝛis poſſeſſionis Tho
5 maſij ⁊ cōtinuo antea.℃†Et quāuis in tempoꝛe quo ipſi teſtes ce
perunt videre Thomaſium poſſidere diſcoꝛdent:qꝛ vnus dicit de
vno tempoꝛe reſpectu poſſeſſionis de qua ipſe teſtis notitiā habuit
alius deponit de alio puta de citerioꝛi tempoꝛe tamen in illo minoꝛi
tempoꝛe dicunt̄ cōteſtes ⁊ probāt vt expreſſe concludit Paulus de
liaza.in ſua diſputatione incipiente contra inſtrumentum debiti.⁊
Bal.in.l.j.C.de teſt.⁊ Joan.de imo.in.c.cum opoꝛteat.in penul.col.
de accuſa.⁊ in.l.inter pares.ff.de re iudi.⁊ in.l.j.§.ſi ſtipulāti.de ver-
boꝝ obliga.⁊ Joan.de fantu.⁊ moder.in.c.j.de arbitr.in.vj.facit.l.
diem proferre.§.ſi plures.ff.de arbit.l.cuꝫ furti.ff.de in litem iuran.
⁊ bonus tex.in.l.ſempronius proculo.ff.de lega.ij.nam etiam ꝓba-
tio que fit per inſtrumenta dꝫ de neceſſitate concludere.c.in.preſen
tia.de proba.l.neq̄ natales.C.de probatio.⁊ tamen videmus q̄ in
probatione faciēda per inſtrumēta in maioꝛi ſumma dicitur ineſſe
minoꝛ adeo quod vtrunq̄ inſtrumentum dicitur concoꝛdare et pro
bare ſufficiēter de minoꝛi ſumma.vt in dicta.l.ſempronius proculo.
6 ℃†Uidendum eſt igitur an nonnulla que opponūtur pro parte rei
habeant obſtare.⁊ primo quod iſta repetitio teſtium nō debuit fie-
ri ad petitionem partis.iuxta not.per glo.in.§.quia vero multi.in
auten.de teſti.q̄uis ex officio iudicis fieri poſſit.c.cum clamoꝛ.de
teſtib.qꝛ ad hoc reſpondeo qđ verū eſt quod iudex ad petitionē par
tis non debet ⁊ ſic nō tenetur repetere his verbis ſcilicet qđ non dꝫ
vtiliter.gloſſ.et docto.ibi ſequuntur in.c.in preſentia.in ver.verbuꝫ
dubium.in fi.de proba.⁊ ita etiā glo.in.dicto.c.cum clamoꝛ.ita etiā
dicit Specu.in titu.de teſte.§.ſatis vtiliter.verſicu.quid ergo ſi peto
⁊ ſic non negant quin iudex poſſit ex officio ſuo etiam poſtq̄ pars
petijt plus dicit Specu.in dicto verſi.quid ergo.quod q̄uis de iure
nō debent repeti parte petente tamē de conſuetudine ſecus eſt.ad
poſtulationem autem iudicis etiam de iure fieri poteſt vt ibi per eū
alias tamen ſi diceremus quod poſtq̄ pars petijt teſtes repeti non
poſſet per iudicem ex officio ſuo fieri repetitio ſequeretur quod ſem-
per eſſet i poteſtate aduerſarij mei impedire:nec iudex poſſet repe-
tere teſtes obſcure deponentes quoꝝ repetitio poſſet eſſe mihi
fauoꝛabilis:qꝛ pars aduerſa poſſet incontinenti publicatis atteſta
tionib⁹ petere q̄ iudex repeteret teſtes:vt obſcure deponentes ⁊ fa
cta tali petitiōe impediretur iudex ex officio poſſe repetere:ad hoc
etiam magis moueoꝛ:quia hoc videtur decidere Specu.⁊ Joā.an.
in addi.Specu.in titu.de proba.§.videndum.verſic.ſed quid ſi debi
toꝛ iurauit.vbi ſingulariter dicunt quod ſi debitoꝛ iurauit nō pro-
babitur niſi per inſtrumentum inciſum:an tale iuramentū erit ſer
uandum referunt quoſdam dicere quod non.argu.c.ſi diligenti.de
foro competen.⁊.l.nō dubium.C.de legi.tamen ipſi contrariū deci-
dunt per.c.ſi vero.de iureiuran.vnde ſm eos tunc conſilium eſt qđ
ille qui ita iurauit procuret ſi poterit teſtes recipi ex officio iudicis
facit ad hoc ſm Joan.an.ibi id qđ habetur in.c.ad noſtram.el.ij.de
8 iureiurā.℃†Hoc in terminis noſtris ſpecifice firmat Pau.de caſt.
cōſulendo in ꝯſilio.cclxvij.incipiēte in Chriſti nomine in cauſa de
qua queritur vbi expreſſe dicit quod teſtis ſemel examinatus pro-
pter obſcuritatem dicti ſui poteſt iudicis officio repeti etiaꝫ poſtq̄
pars petijt repeti teſteꝫ q̄uis iudex non teneatur ad partis petitio
nem hoc facere:ita dicit ſe intelligere glo.in dicta.§.qꝛ vero al's eſt.
in.§.illud ⁊ ea que no.Innocē.in.d.c.cum clamoꝛ.⁊ ſic verum eſt q̄
ſi iudex non vult parte petente repetere non teneret̄ parti in ſyndi-
catu ad intereſſe:cum ſit in ſuo arbitrio facere vel non:⁊ ſic nō gra-
uat partem ſi non vult facere ſm Paulum de caſtro in dicto cōſilio
ad hoc allegantem id quod not.Innocen.in.c.cōqueſtus.de ferijs.
9 ℃†Ad hoc dicit ſe inducere id quod in ſimili not.Bart.in.l.cōſen
taneum.C.quō ⁊ quando iu.circa medium.⁊ in.l.iij.§.ſi tibi.ff.de cō
di.ob tur.cauſam.⁊ quod not.Bald.in.l.ampliorem.ad finē princi.
C.de appel.vbi dat cautelā contra iura dicentia quod poſt didicita
teſtificata non recipiātur teſtes quod iudici dentur per partē nomi
na teſtium ⁊ poterit iudex parte abſente recipere teſtes ex officio:lꝫ
non comppellatur qꝛ nō timetur in eo ſuboꝛnatio.ar.C.de accuſa.
l.j.⁊.C.qui accu.nō poſ.l.ij.⁊ qđ bene facit iudex ſi hoc facit cum ad
ipſum ꝑtineat eū immutari.xxx.q.v.iudicantē.⁊.l.ij.C.de edē.ſuꝫ.
qui ſemel.C.quomodo ⁊ quando iudex.etiā poſt concluſum in cau
ſa.c.cum Joannes.de fide inſtru.l.vbicūq̄.de interrog.act.⁊ nō de-
bet iſta larga poteſtas data iudici impediri ex eo q̄ quis petierit
arg.l.ne in poteſtate.ff.de arbi.⁊.l.ſi idē cum eodē.ibi ne in poteſta
te.ff.de iuriſdi.om.iud.ſm eum in dicto conſilio ſubdentem qđ etiaꝫ
videtur quod ad partis petitioneꝫ poſſit quando interceſſit aliqua
negligentia examinantis per quā aliquid omiſſum eſt in depoſitio
ne teſtis per id qđ habetur in.c.per tuas.de teſti.⁊ Specu.in titulo
de teſt.§.nunc videnduꝫ.verſi.vlti.⁊ oſtendit poſſe in caſu ſuo fuiſſe
negligentiam in examinatoꝛe taliter qđ poteſt adaptari ad caſum
noſtrum:tamen qꝛ hoc vltimum nō puto neceſſarium.ideo in eo nō
10 inſiſto.℃†Dicit etiā in dicto conſilio quod dictū teſtis quo ad pro
poſitum dicitur obſcurum vel incertum quoties multipliciter pōt
intelligi.l.ita fidei.⁊.l.non intelligitur.ff.de iure fiſci.de quo etiam

plenius traditur in.l.quoties in ſtipulationibus.ff.de verb.oblig.
⁊ in.l.veteribus.ff.de pact.⁊ expreſſe Hoſti.⁊ Joã.an. Anto.de bu.
⁊ expreſſius Joan.de imo.in.d.c.cum clamor.volunt q̄d quomodo-
cunqꝫ poſſit eſſe dubium dictuꝫ teſtis q̄uis per iuris interpretatio
nem verba poſſent habere vnum intellectum magis q̄ alium:nā
iudex pōt repetere ex officio teſtē:qꝛ in omni cauſa dubia ſunt de-
claranda.d.c.cū ioannes.¶ Non dubitat aliquo modo q̄ dictuꝫ illo
rum teſtium deponentiū per illa verba.ſ.a tempore de quo poſſum
recordari:pariūt incertitudinē ⁊ dubietatē maximā:qꝛ vnus q̄nqꝫ
parum recordatur quādoqꝫ multum ſm infirmitatē memorie ⁊ ſm
diligentiam adhibitā in remomorando.l.peregre.in prin.cū glo.ff.
11 de acq̄.poſ.vnde minus recordatur † ſenex q̄ iuuenis de his q̄ vidit
12 teſte Seneca in declamationibus:vnde cōmendādus † videt̃ iudex
q̄ ad perquirendā veritatē ⁊ mentē teſtis ſi ab eo repetijt a quo po-
13 terat melius hoc ſcrutari q̄ ab alio.¶ † Non ēt eſt opportunū inſi-
ſtere:an illa repetitio fieri potuerit poſt petitū ꝯſiliū ſapientis cum
nondū tamen facta eſſet cōmiſſio ſeu relata ad conſultoreꝫ:qꝛ talis
actus petitionis nō eſt enumeratus inter actus per quos abdicetur
iuriſdictio iudici.facit q̄d no.Inno.in.c.cum ſpeciali.de ap.bene re-
14 peritur † q̄ iſta relatio cui equiparat̃ cōmiſſio cauſe facta cōſultori
cōparatur ipſi recuſationi vel appellationi:vt per Jo.an.in rub.de
ap.in antiq̄s.⁊ in.c.legitima.de app.in.vj.⁊ Bald.in.l.ſi.C.de rela.
15 Salyc.in.l.j.co.titu.ſꝫ nō ipſa petitio relatiōis.¶ † Nō obſtat etiā
q̄ allegat̃ mala fides p̄ſcribētis ex eo q̄ alij plures erāt fratres q̄b⁹
delata erat hereditas patris qꝛ reſpondeo q̄ aduerſus iſtū p̄ſcriben
tem.⁊ qui poſſedit ſpatio.xxx.annorū ⁊ vltra nō pōt allegari q̄ pre
ſumatur eſſe in mala fide.attēto q̄ titulū nō habet niſi hoc allegare
tur a vero dño vel antiquiore poſſeſſore:vt in.d.l.ſi.⁊ ibi no.Bar.ad
16 ſi.C.vnde vi.cū concord.¶ † Preterea ſi poſſedit ſpatio.xxx.an.⁊ nō
appareat q̄ illi alij filij vel alij tanq̄ heredes corū ante lapſum.xxx.
anno.adiuerint hereditatē fuerūt excluſi a iure adeūdi vel immiſcē
di.l.lꝫ cum ibi plene no.per gl.⁊ doct.maxime Bal.C.de iure delib.
⁊ ſic perinde eſt ac ſi retro nullū ius habuiſſent.l.ſeruum filij.§.j.de
leg.¶ Quo autem ad allegataꝫ diuiſionem nō eſt etiā opus inſiſte
re qꝛ illa non eſt probata per teſtes qui non concludenter nec veriſi
milia deponunt.q̄tum ad hoc vt euidēter ex dicto eorū pꝫ.¶ Nō
17 ob.ſi diceretur nō eſſe pbatum † de ꝯtinuata poſſeſſiōe.iuxta.l.ij.C.
de preſcrip.lon.temp.cū ſi.qꝛ reſpondeo attēto q̄ teſtes deponūt q̄
Thomaſius poſſedit a tali tempore vſqꝫ ad tale tp̄s dicunt̃ pbare
continuatā poſſeſſionē:ita in indiuiduo decidit Albericus de roſa.
in ſuo dictionario ī verbo vſqꝫ.allega.§.q̄d ſi fugerit.inſtit.de emp.
⁊ ven.⁊.c.ij.de cap.mo.q̄d dicit eſſe menti tenēdū.facit q̄d no.Bald.
⁊ Ang.ī proe.ffor.in pn.⁊ qꝛ q̄n apparet quē poſſediſſe aliquo tp̄e:
⁊ ipſe allegat ſe poſtea ꝯtinuaſſe poſſeſſionē:preſumit̃ ꝯtinue poſſe-
diſſe vſqꝫ in tp̄s quo apparet aliū poſſediſſe p.l.ſiue poſſidetis.C.de
proba.no.Bart.in.l.celſus.cū cōcor.ff.de vſucap.

¶ Summarium ſuper conſilio.ccxxix.

1 ¶ Si teſtator dixerit lego titio q̄tuꝫ ei per epiſtolas ſcripſero, vꝫ legatum.
2 Quomodo intelligat̃ tex.in.l.cōparationes.C.de fide inſtru.4.
3 In caſu iſto ſtatur dicto heredum.
5 Apodiſſa quando faciet fidem.7.
6 Quando teſtes ſine comparatione literarum faciant plenā fidem.
8 Scriptura que reſpicit fauorem ipſi non probat.
9 In probationibus attenditur veriſimilitudo.
10 De iure canonico requiritur bona fides.
11 Dictū aduerſarij mei eſt ſufficiēs ad bonā fidē inducendā.12.

¶ Conſilium.ccxxix.

¶ Plura vtilia in materia cōparationis literarū:⁊ q̄d ſi teſtōr dixit
relinquo illas quātitates quas debeo titio prout apparet deſcriptū
manu mea in libris ſuis quomodo pbabit̃ q̄ illa ſcriptura manu te
ſtatoris adeo q̄ ſit plene probatū.Et aliqua in materia p̄ſcriptiōis
actionis perſonalis.

REdemptoris noſtri inuoca
to ſuffragio. Ponderatis his que in themate narrantur.
Super primo dubio quo queritur an dictus dandus
heres Henrici dandi et heres dicte dñe Philippe pete
re poſſit a Hieronymo herede dicti Uincentij dictam quantitatez
librarum centum quinquaginta vigore maxime dicte ſcripture di
cti Uincentij ſcripte in libris dicte domine Philippe ſeu in effectu he
redum dicti Henrici ⁊ vigore teſtamenti dicti Uincentij ⁊ aliorum
de quib⁹ in dicto themate ⁊ omiſſis ſuperfluis breuiter puto dictū
dandum agere poſſe ⁊ ſuam intentionem probari per dictum teſta
mentum ⁊ ſcripturam dictorum librorū ad quā ſe retulit teſtator.
1 ¶ † Moueor principaliter p tex.in.l.ſi ita ſcripſero.ff.de condi.⁊ de
mon.vbi ſi teſtator dixerit lego titio q̄tum ei p epiſtolas ſcripſero va
let legatum in ea quantitate que continetur in epiſtola.vnde infert
ibi Bar.ad queſtionē teſtator dixit volo q̄d heres meus det illud q̄d
ſcriptum eſt in ſchedula quam reliqui apud guardianū ſi ata ſi mi-
norum:guardianus oſtēdit ſchedulam an valeat:arguit primo q̄d
nō qꝛ illud q̄d in teſtamento nuncupatum relinquitur dꝫ a teſtibus
exaudiri.l.heredes palam.in princi.ff.de teſta.ſed hoc non fuit exau
ditum a teſtib⁹.ergo ⁊c.preterea illa voluntas videtur captatoria ⁊
collata in voluntate guardiani qꝛ poterit ſcribere guardianus in ea
quid volet.ergo non valet.l.captatorie.ff.de leg.j.⁊.l.ſi quis ſempro
nium cum vulgaribus.ff.de here.inſtit.Item illa ſchedula nō eſt ſo
lennis cum non ſit legitimum teſtamentum ⁊ ſic non valet.l.ſi.C.de
fideicom.⁊ ita dicit determinaſſe Jaco.de bel.ſed Bar.dicit ſe puta
re hoc eſſe verum quando nō appareret illam ſchedulā eſſe teſtato
ris ex legitima literarum comparatione vel alijs legitimis indicijs
alſ autem valebit per dictā.l.ſi ita ſcripſero.⁊ per.l.quem heredi.ff.
de rebus dub.⁊ ibi etiam no.Bar.⁊.l.his verbis.in prin.ff.de lega.
iij.⁊.l.theopompus.ff.de dote prelega.⁊ per.l.ſi.C.de fideicō.ſm vnā
lec.⁊ ad allegata in contrarium reſpōdetur per Barto.in.d.l.ſi ita.
cuius verba nō expedit referre.⁊ idē tenet Bal.in.d.l.ſi ita ſcripſero
vbi hoc dicit eſſe verū etiā ſi illa ſchedula non habeat ſolēnitatē te
ſtiū.⁊ p hoc addit.l.cū pater.§.donationis.⁊.l.ſi.in prin.ff.de lega.
ij.idem etiā tenet Bal.in.l.captatorias.in.v.q.C.de teſta.mil.⁊ ibi
dicit q̄d ſi teſtator mandauit ſtari ſue ſchedule depoſite apud ſacri
ſtam fratrū q̄d talis ſcriptura probat qꝛ eſt approbata per ipſius
teſtatoris confeſſionē.vt in auc.ad hec.C.de fide inſtru.⁊.l.in teſta
mento.la.j.⁊.l.ſi ita ſcripſero.ff.de condi.⁊ demon.⁊ q̄d non poteſt
negari ſcriptura apparēs de manu teſtatoris quam teſtator de ſua
manu eſſe fuit ꝓfeſſus arg.l.cū antiquitas.verſi.ſinantē.C.de teſta.
idem tenuit Joan.de imo.in.l.illa inſtitutio.ff.de here.inſtit.⁊ in.c.
cū tibi.de teſta.ī vlt.char.d̄ teſta.⁊ Sali.ī.d.l.ſi.C.de fideicō.⁊ Pau.
de caſt.in.l.vbi autem nō apparet.§.ſed qui vinum.ff.de verb.obli.
⁊ ſubdit Joā.de imo.in.d.l.ſi ita ſcripſero.quod Bar.ibi approbat
2 in dicta.q.illa † que ipſemet Bar.voluit in.l.nuda ratio.ff.de dona.
vbi cōcludit quod tex.in.l.comparationes.C.de fide inſtru.eſt corre
ctus ſolum in appodiſſa que datur a parte parti ad vtilitatē ipſius
nam tunc comparatio non facit plenā fidem.ſed alſ extra illum ca-
ſum facit plenā fidem ⁊ ſic videtur ſm Jo.de imo.quod in caſu pre-
dicto faciet plenā fidem ad hoc.nam relatio teſtatoris ad ſcripturā
corroborat fidem eius.ad hoc tex.in.d.l.theopompus.¶ Preterea
conſtat ex verbis teſtamenti quod in libris dictorum heredum dꝫ
apparere ſcriptura manu Uincentij predicti qualiter dict⁹ Uincen
tius confitetur ſe habuiſſe a dicta domina Philippa certas quanti
tates denariorū in quibus ipſe reſtat debitor:vnde ſi in libris dicto-
rum heredū nō reperitur alia poſta q̄ ſonet ſcripta eſſe manu dicti
Uincentij teſtatoris continens ipſum cōfeſſum fuiſſe habuiſſe ⁊ re
cepiſſe a dicta domina Philippa certam quātitatem denariorū in
qua reſtet debitor niſi iſta poſta in qua ꝯfitetur habuiſſe libras tre-
centas bonon̄.ſequitur quod perinde teſtator cēſetur ſenſiſſe de iſta
ac ſi teſtator eam ſpecialiter ⁊ ſigillatim cū eius tenore expreſſiſſet.
l.ij.ff.de libe.⁊ poſthu.facit quod not.Bar.in.l.qui rome.§.duo fra-
tres.in.vj.q.ff.de verb.obli.⁊ tex.in.l.fundus qui locatus.ff.de fun.
inſtru.lega.⁊ q̄d per illū tex.no.Bal.in.l.liberti liberteqꝫ.in antepe.
col.C.de oper.liber.facit q̄d not.doct.maxime Bal.ī auc.q̄d ſine.C.
de teſtamē.⁊ nō poſſunt verba dicti teſtamēti Uincentij intelligi de
poſta loquēte de ſolidis tringintaſeptē quos aſſeruit Uincētius ſe
dediſſe domine Philippe qꝛ verba teſtamenti non conueniunt iſti
3 poſte cui eſt ſatiſfactū:vt patet ex tenore ſcripture ⁊ ſtabitur † dicto
heredum dicti Hērici ⁊ domine Philippe producentiuꝫ vnum aut
plures libros quos habeant ſeu habere aſſerant ⁊ dicūt plures nō
fuiſſe nec eſſe libros dictorum heredum.l.cum de lege.cū ibi not.ff.
de proba.no.Bart.in rubr.ff.de oper.no.nūtia.in vlti.colum. ⁊ no.
Bar.in.l.decem.in princi.ff.de verb.obliga.⁊ in.l.ſi cōſtāte.in.j.q.j.
partis principalis.ff.ſolu.matrimo.⁊ in.l.ſi.§.licētiaꝫ.C.de iure de-
libe.⁊ in.l.cōficiuntur.§.codicilli.in ſi.ff.de iure codi.⁊ Ang.⁊ moder.
in.l.cum ex cauſa.⁊ in.l.a diuo pio.§.in vēditiōe.ff.de re iudi.⁊ facta
diligenti ꝑquiſitione in libro vel libris predictis ⁊ nō inuēto q̄ nul
la alia poſta ſit intitulata ſcripture manu dicti Uincentij q̄ ꝯtineat
Uincētium cōfiteri habuiſſe ⁊ recepiſſe a domina Philippa certā
quātitatem denariorū in qua ſit debitor niſi iſta poſta librarū trecē
tarum erit legitime probatum illam eſſe poſtā de qua fit mētio in
teſtamento vbi non plures eſſent poſte ad quas poſſent adaptari
verba dicti teſtamēti.tūc ꝯſulo quod ꝓcedatur ad cōparationē ſcri-
pture predicte.⁊ cōperto per cōparationem quod illa ſcriptura fue
rit manu Uincentij ſufficiet ⁊ ſi viuit ille Benedictus teſtis ſubſcri-
ptus poterit etiā ipſe examinari cuius probatio valde ꝑſpicua eſſet
vt infra oſtendam.negari ergo tunc non poterit quin per argumē-
ta oſtēdatur illam eſſe ſcripturā manu dicti teſtatoris que argumē
ta requirit tex.in.d.l.qui heredi.¶ Accedit quod cum ī dicto libro
ſint ſaltem due ſcripture manu dicti vincētij prout allegat̃ pro par-
te dandi:quia tunc non ita eſt ſuſpecta fides cōparatiōis nec requi
ritur depoſitio teſtium prout quādo tractatur de cōparatiōe vnius
apodiſſe in qua facilius poteſt quis committere mutationē verita-
tis ſeu adulterare ſcripturam vt colligitur ex not.per Bart.ī auc.⁊
ſi contractus

ſi cōtractus cū ſeq.C.de fide inſtru.⁊ in.d.l.nuda.⁊ per Bald.in auc.
ſꝫ nouo iure in.ij.vel.iij.col.C.ſi cer peta.⁊ Sali.clare.in.d.l. cōpara-
4 tiones.in ſi.¶ Accedit † q̄ dixit Barto.⁊ Moderni in.l. admonendi.
ff.de iureiur.quē ſequitur Anto.de bu.in.c.ij.de fide inſtr.vbi notan-
ter volunt q̄ quando tractatur de fide priuate ſcripture negate. ⁊ illa
ſit comprobata per ſolā comparationē poteſt eſſe tanta vis compara-
tionis q̄ per ipſam ſolam comparationem dabitur plena fides prout
ipſi iudici videbitur:probant ipſi per id quod habetur in auc.de inſtr.
cau.⁊ ſide.§. ſi vero tale.vbi habetur q̄ ſi cōparatio contradiceret di-
cto teſtium iudex poſſet adhibere fidem dicto teſtiū vel comparationi
literarum ſm quod ſibi videbitur.Sed quis futurus erit equus iudex
q̄ ſtante diſpoſitiōe dicti teſtatoris ⁊ exhibitione libri ⁊ dictorum he-
redum ad quem ſe retulit teſtator ⁊ in quo libro ſint ſaltē due ſcriptu-
re eiuſdem litere in quibus cōtineatur q̄ ſunt manu dicti Uicentij con
currente poſtea comparatione aliarum literarum dicti Uicentij ad
ſcripturam poſitam in dicto libro plenam fidem ei non adhibeat.
¶ Accedit illud quod dicim⁹ que ſingula nō iuuant multa proſunt.c.
cū cauſam.de proba.⁊ ibi no.c.ſi.de ſucceſ.ab inteſta. ⁊ quod voluit gl.
no.in.l.ij.ī prin.ff.de excuſa.tu.nec neceſſe eſt q̄ ſcriptura ad quā ſit cō
paratio.i.ipſa ſcriptura in dicto libro predictorum heredum habeat
teſtes ſubſcriptos:vt ſit locus comparatiōi licet debeat habere ſubſcri
ptionem teſtium alia ſcripta ex qua fieret comparatio id eſt que pro-
duceretur ad probandum ſcripturaꝫ poſitā in dicto libro eſſe manu di
cti Uicentij ⁊ de illa loquitur tex.in dicta.l.cōparationes.vt ibi plene
no.per glo.⁊ doc.et q̄ procedi poſſit ad comparationē ſcripture priua
te negate etiam ſi nulli ſint teſtes ſubſcripti in ea:vel etiam null⁹ ali⁹
interuenerit ex cuius dicto poſſit iuuari cōparatio late probat ⁊ firmat
Salj.in auc.ſꝫ nouo.in vlti.col.C.ſi cer.pet.maxime per.§.ſi quis igi-
tur.⁊.§.ſi tamē quiſq̄.in auc.de inſtru.cau.⁊ fide.inducendo vt ibi per
eum.⁊ patet ex no.per Barto.in.d.l.admonendi.dum allegat.§.ſi ve
5 ro.in auc.de inſtru.cau.⁊ fide.eſt verū † q̄ q̄n tractaretur de probatio-
ne facienda per apodiſſam datam a parte parti non concurrentibus
alijs adminiculis de quibus ſupra ad hoc vt talis apodiſſa negata
faceret plenam fidem vna cū comparatione requireret̃ vel q̄ illa apo
diſſa haberet ſubſcriptionem teſtiū ⁊ partiū vt.l.ſcripturas.C.qui po.
in pig.ha.ſm q̄d intelligit Jaco.de bel.⁊ etiā Bar.in auc.⁊ ſi contra-
ctus.C.de ſi.inſtru.⁊ in.l.admonēdi.de iureiur, ⁊ Anto.de but.in.c.ij.
de ſi.inſtru.vel q̄ ſi nō haberet ſubſcriptionē teſtium ſaltē vltra com-
parationē probaretur per teſtes q̄ fuerit ſcripta manu debitoris per
id quod habetur in.§.ſed ſi q̄s.in auc.de inſtr.cau.⁊ fid.¶ Forti⁹ vo-
6 luit Hoſt.⁊ Jo.an.in.c.ij.de ſi.inſtru.⁊ clarius ibi Joā.de imo.⁊ etiam
Jac.de are.⁊ Cy.in.d.l.cōparationes.in ſi.⁊ Jo.de imo.in.l.nuda rō.
ff.de dona.⁊ Lu.ro.in.l.admonendi.ff.de iureiu.q̄ ſoli teſtes probant
illam ſcripturam eſſe manu talis ⁊ reddunt cām:quia hoc ſciunt ex eo
q̄ fuerunt preſentes ⁊ viderūt ipſam ſcribi ⁊ q̄d de hoc bene recordā-
tur q̄ tales teſtes ſoli ſine cōparatione ſcripture facient plenā fidē:ex
quo deponūt cū ſufficienti ratione dicti ſui iuxta not.in.c.cum cauſam
maxime per Inn.de teſti.quāuis Bar.tenuerit contrariū.Secus ſi te-
ſtes deponerent q̄ eſſet ſcripta manu dicti talis ⁊ non redderent rōnē
modo predicto:ſꝫ dicerent q̄ cognoſcunt literā ⁊ habent ipſam notaꝫ:
ideo ſciunt eam eſſe ſcripturā ipſius:quia tunc poſſunt faciliter deci-
pi in cognitione ſcripture.⁊ q̄ ſoli teſtes deponentes concludenter q̄
fuerūt preſentes.⁊ q̄ viderunt ſcribere iſtam ſcriptam per talem pro-
bent plene ſine comparatione probatur ſm Joā.de imo.in locis.ſ̄.al-
leg.per tex.in.§.ſi vero tale.in auc.de inſtru.cau.⁊ fide.iuncto eo quod
habetur in princ.d.auc.vbi pꝫ q̄ ſi teſtes deponāt ſe fuiſſe p̄ſentes ſcri
pture:licet comparatio literarū facta ad inſtātiam eius contra quem
ꝓducitur ſcriptura faciat contra dictos teſtes tamen potius credit̃ te-
ſtibus de veritate rei deponētibus.ſcilicet q̄d vere fuerit ſcripta p talē
ergo multo fortius debet credi quando non habent comparationem
literarum contra ſe.⁊ ſic vbi incipias a comparatione apodiſſe.⁊ tunc
regulariter illa ſola cōparatio nō ſufficit non cōcurrente alio admini-
culo.ſed oportet quod iuuetur teſtibus vel alio argumento.⁊ ſic intel-
ligitur tex.in.§.ſi quis igitur.⁊ in.§.ſed ⁊ ſi quis.in auten.de inſtrumē
torū cautela ⁊ fide,ſed ſi incipias ab ipſis teſtibus deponētibus ſe fuiſ
ſe preſentes ſcripture ⁊ vidiſſe illā ſcribere non eſt neceſſaria alia com
paratio ⁊ ita eſt de mente Jaco.de aret.⁊ Cyn.in.d.l.cōparationes.in
ſi.⁊ Hoſt.⁊ Jo.an.in.d.c.ij.⁊ clarius Joan.de imo.ibi ⁊ in.d.l.nuda.et
7 Romanus in.d.l.admonēdi.¶ Iſtud idē † fuit de mente Salv.in. d.
l.comparationes.in vlti.col.vbi dixit q̄ ſi ſcriptura priuata.ſ.apodiſ-
ſa producta nullas habet ſubſcriptiōes teſtium:nec alterius q̄ſ ſolius
debitoris ſcribentis ⁊ facta eſt comparatio de ipſa ſcriptura. tunc ta-
lis cōparatio probat ſemiplene ſcriptam negatam ab illo fuiſſe ſcri-
ptam ideo vt plene probetur erit ſecundum eum opus alio argumēto
⁊ ſm eum erit bonum argumentum ad ipſam iuuandam vnus teſtis
qui deponat ſuper cōfectione ſcripture:quia tunc ex iſtis duabus ſemi
plenis probationibus fieret vna plena probatio iuxta not. in.d, l. ad-
monendi.⁊ in.l.in bonefidei.C.de rebus creditis. ⁊ ſi teſtis non habe-
tur poterit recurri ad iuramentum deferendum parti ſuper confectio-
ne ipſius ſcripte pro ſupplēda illa ſemiplena probatione per notata
in.d.l.in bonefidei expreſſius.in.§.ſi tamen quiſq̄.vbi gloſ.in auc.de
inſtrumentorū cau.⁊ fide.ergo ſi dictus benedictus teſtis qui fuit pre-
ſens ⁊ ſe ſubſcripſit eſt viuus ⁊ poſſit deponere de cōfectione ſcripture
tunc ex dicto eius ⁊ ſola comparatione etiam vbi non adduceretur
coniectura reſultans ex teſtamento eſſet ſufficienter probatum ita vult
Sali.⁊ ſic patet q̄d Sali.voluit q̄ ſi plures ſunt teſtes deponentes de
cōfectione ſcripture ſufficeret ad plenam probationeꝫ prout voluerunt
alij doct.quorum dicta ſupra ad hunc effectuꝫ retuli vt intelligatur q̄d
depoſitio dicti benedicti per ſe ſola ſufficeret ꝓ ſemiplena probatio-
ne quando ceſſaret comparatio ⁊ coniectura teſtamenti ⁊ ea de quibus
ſupra dixi ⁊ dato q̄ de iure dictum illius teſtis non faceret ſemiplenaꝫ
probationem adhuc negari non poteſt comparationem vna cum tot
alijs concurrentibus ſufficere per ſuperius dicta,vbi autem ſcriptu-
ra priuata non ſubſcripta a teſtibus non eſſet comprobata per com-
parationem:nec per depoſitionem aliquorum teſtium adhuc faceret
aliquam preſumptionem pro producente ſm Barto.ſingulariter in
d.l.admonendi.⁊ Anto.de but.⁊ Moder.in.d.c.ij.quia non eſt veri-
ſimile quod quis confecerit falſam ſcripturam pro quo magnam pe-
nam expectaret:qꝛ ſcit q̄d de facili per comparationeꝫ literarū poſſet
probari contrarium quantum ergo debeant operari in caſu noſtro
vltra ipſius ſcripte productionem tot argumenta nemo iudex erit qui
meo iudicio ei pleniſſimam fidem non tribuat.¶ Ex quibus omni-
bus ſtat concluſio quod ſi productis libris heredū nulla ſit alia poſt-
ea cui poſſint accōmodari verba dicti teſtamenti niſi poſta dictarum
librarum trecentarum erit ſufficienter probata intentio heredum ex
teſtamento ⁊ ſcriptura vbi autem res aliter ſe haberet tunc procedi
poterit ad comparationem dicte ſcripture quamuis in ea non fuerit
ſubſcriptus niſi vnus teſtis vel nullus ⁊ facta legitima comparatio-
ne ex qua referatur quod ſcriptura ſit manu Uincentij erat ſufficienter
probatum ſaltem iuncta dicta ſcriptura teſtamenti ⁊ ſi haberi pote-
rit dictus benedictus ⁊ examinari adhuc res erit tutior.¶ Nec pre-
dictis obſtat quod dicatur quod dicta poſta librarum trecentarum eſt
facta ſub die.xxviij.Junij.Mccccxxiij.ſub quo die ⁊ anno idem Uin-
centius ſcripſit in libris rationuꝫ dicte domine Philippe q̄ facto ſal
do cuꝫ dicta dña Philippa de omnibus dicta domina Philippa re
ſtabat habere a dicto Uincentio ſolidos.xxxvij.quos eidem domine
Philippe numerato dabat:⁊ ſic videtur quod poſta librarū trecen-
8 tarum ſit extincta per dictam aliam poſtam:quia reſpondeo † q̄d ſcri-
ptura facta manu Uincentij inquantuꝫ continet q̄d ipſe nihil dare de-
beat domine Philippe non facit fidem in eius fauorem.l.exemplo.⁊
l.rationes.C.de proba.ſed contra ſcribentem ſic quando eſt cōproba-
ta prout in caſu noſtro.d.l.ſi ita ſcripſero.et.d.l.ſcripturas.et in.d.§.
ſed ſi quis.cum alijs allegatis ſupra.¶ Secundo reſpondeo q̄ verba
teſtamenti oſtendūt q̄d non intelligitur illa poſta librarum trecenta-
rum incluſa ſub dicto alio ſaldo ſi in ordine ſcripture prius eſſet ſcri-
pta dicta ſcriptura ſaldi que loquitur de ſolidis.xxxvij.illa preſume-
retur prius facta:vt no.Bar.in prima cōſtitutione codicis in ſi.per il-
lum tex.⁊ ibi etiam Bal.in.§.quibus.⁊ Bald.in.l.de rebus.C.de do-
na.ante nup.tamen puto q̄ in caſu noſtro hoc non poſſit apparere ex
ordine ſcripture:qꝛ fertur quod dicte ſcripture ſunt in diuerſis libris.
9 ¶ Accedit † quia in probationibus attenditur veriſimilitudo.c.licet
cauſam.ad ſi.de proba.iiij.q.iij.ſi teſtes.l.ob carmen.§.ſi.ff.de teſti.no.
glo.in.c.in noſtra.de teſti.ſed nō eſt veriſimile q̄ domina Philippa
⁊ Uincētius eadē die qua conſtituit Uincētius ſe debitorem in dictis
libris trecentis.quas confeſſus eſt habere ad vſum boni mercatoris
eadē die reſtituiſſet non enim preſumitur tam ſubita volūtatis muta-
tio.l.nam ad ea.ff.de condi.⁊ demon.l.cum tacitū.ff.de proba.alſ ſu-
peruacuo fuiſſet factum illud conſtitutum Uincentij illa die.et in du-
bio fieri debet interpretatio q̄ actus operetur ⁊ effectū habeat.l.quo-
ties in ſtipulationib⁹.ff.de verbo.obli.c.Abba.de verb.ſig.¶ Uenio
ad aliud dubiū quo queritur vtrū Hieronymus heres dicti Uincen-
tij poſſit pretēdere ſe creditorem dicti dandi in dictis libris cētū triuꝫ
relictis in dicto teſtō ſer Henrici.⁊ in illa quantitate annua librarum
xij.relicta p dictū Bar.dicto Chriſtophoro pro tp̄e quo vixit.⁊ etiā ī
libris cētū quinquaginta relictis p dictū Bar.dicto Uincentio prout
in dicto teſtō cōtinetur in quo dico dictum Hieronymū poſſe excludi
per dictum dandū ex infraſcriptis ⁊ breuibus in hoc agam quia in ſu-
periori dubio fui longior q̄ꝫ putaſſem.Principaliter moueor ex pre-
ſcriptione longiſſimi tp̄is cum bona fide.nam primū relictū factū Ja
cobo in teſtō ſer Henrici de anno.Mccclxxxij.alia vero relicta fuerūt
facta.Mcccciij.in teſtō dicti Bartoli poſtea fuit factū ſaldū rationis
Mccccxxiij.de mēſe Junij inter dictā dñam Philippā ⁊ dictū Uin
cētiū in quo ſaldo Uincentius ſcribit hoc mō in libris dicte dñe Phi
lippe.Jo Uincētio de ſer Jacomo ho ſalda ragione in q̄ſto di ſupra
ſcripto con madōna Philippa che fo de dando de rugo de ogni ra-
gione che io haueſſe a fare con lei e lei meco de ogni e ciaſcuna coſa.re-
ſta ad hauere la dicta madonna Philippa da mi Bolognini vitiſet
te hi quali gli do in contāti.A quo tp̄e decurſuꝫ eſt ſpaciū.xxx.an.⁊ vl
tra quo ſpatio oēs tollunt̃ actiones.l.ſicut.⁊.l.oēs.C.de preſcrip.xxx.
10 ann.l.ij.C.de conſti.pecu.¶ Et ſi diceretur † q̄ requiritur bona fides

de iure canonico qȯ eſt ſeruanduꝫ in materia preſcriptionis: qꝛ agitur
de peccato.vt in.c.fi.cum ibi plene no.de preſcrip.⁊ in regula poſſeſſor.
lib.vj.Dico qȯ etiā dato ꝙ falſa eſſet opi.Bart.in.l.ſequit.§.ſi viā.ff.
de vſucap.⁊ in.l.ait pretor.§.plane.ff.quibus ex cau.maio.⁊ in.l.fi.ff.
quemadmo.ſer.amit.in.l.hec autem iura.ff.de ſeruitu.vrba.predi.⁊ in
d.l.ſicut.⁊ Inno.in.c.circa.de iure patro.⁊ in.c.qꝛ plerinq̄ꝫ.de inmu.ec/
cle.⁊ Archi.in.c.poteſt.xvj.q.iij.⁊ Hoſti.in ſumma.de preſcrip.§.que
res preſcribi poſſint intantum ꝙ in actionibus perſonalib⁹ nō ſint cor
recta iura ciuilia diſponentia qȯ etiam abſq̄ꝫ alia bona fide ex ſola ne/
gligentia non petentis procedat preſcriptio.xxx.annorum:quam opi/
nionem plerinq̄ꝫ dānant tñ obmiſſa illa diſputatione tanq̄ꝫ ad preſens
non neceſſaria dico ꝙ in caſu noſtro pōt allegari bona fides dñe phi/
lippe quē preſumitur ⁊ detegitur maxime ex dicto generali ſaldo.nam
11 dictum ſeu aſſertio aduerſarij † mei prebet mihi iuſtā cām credulitatis
qȯ ita ſit.⁊ ſic eſt ſufficiens ad bonā fidē inducēdam:vt per Bart.in.l.
celſus.ff.de vſuca.⁊ no.canoniſte.in.c.ſi diligenti.de preſcrip.⁊ Bart.
in.l.nō fatet.ff.de confeſſis.⁊ in.l.error.C.de iuris ⁊ fac.igno.⁊ Ang.
in.l.ſup longi.C.de preſcrip.longi tpis.per id quod habetur in.l.j.§.
ſi.alias eſt in.l.ij.cū ibi no.ff.qñ actio de pecu.eſt annalis.⁊ in.l.iij.ff.p
ſuo.⁊ in.l.ſi exiſtimans.ff.pro ſoluto.⁊ quelibet apparens cā etiaꝫ ſi ſit
iniuſta tribuit bonam fidem in pſcriptionibus.xxx.anno.ſeu in illis in
quibus non requiritur titulus vt eſt glo.no.in.l.j.C.vbi cā ſtatus.p iu/
ra ibi allegata in ea quam glo.ad hoc ibi pōderat ⁊ multū cōmendat
Bal.vnde in talib⁹ preſcriptionibus longiſſimi tpis.xxx.an.q̄ fun/
date ſunt in negligentia non petētis.⁊ in qbus nō eſt neceſſarius titu/
lus non impedit pſcriptio:nec bona fides per errorē iuris.c.peruenit.
de emp.⁊ vend.⁊ ibi not.doc.maxime Jo.de imo.⁊ expreſſe Anto.de
bu.in.d.c.cura.⁊ in.c.dudū.el.j.de deci. Preſumit etiā dñaꝫ Phi
lippam habuiſſe bonā fidem quo ad legatū librarū centum relicta in
teſtō ſer Hērici:qꝛ ipſa non erat heres inſtituta in vniuerſa hereditate
te nec in quota hereditatis:merito cū ipſa ſucceſſerit Bar.habuit iu/
ſtā cauſam ignorandi dictū primum legatum ad qȯ fuerat obligatus
Bar.p.l.qui in alterius.ff.de reg.iur.⁊ in.c.cū qs in ius.de reg.iur.
12 in.vj. Accedit † ad bonā fidē dicte dñe Philippe duplex abſolutio fa/
cta per epm heredibus dicti ſer Henrici:⁊ dicit Bart.de oibus lega/
tis relictis per dictos teſtatores ad quē epm ſm magis cōem opinio/
nem ſpectat ptās ⁊ cura cogendi heredē ad ſatiſfactionem legatorum
etiam factorum ad nō pias cauſas:vt per glo.⁊ doc.in.c.ſi heredes.de
teſta.⁊ no.Inno.in.c.nos quidem.eo.ti.⁊ Hoſtiē.⁊ Joā.and.in.c.Jo.
eo.ti.⁊ Archi.in.c.ſilueſter.xj.q.j.⁊ pſumptio eſt qȯ eps ī hoc diligen/
ter functus fuerit officio ſuo.ar.c.in preſentia.de renun.⁊.c.ad audien/
tiā.de preſcrip.cū ſi.Et hec que dixi de preſcriptione procedūt etiam
quo ad legatū annuū relictum dicto Chriſtophoro ſi iam ſunt.xxx.an/
ni elapſi a die mortis dicti Chriſtophori alias aūt pro illis annis qui
bus vixiſſet a.xxx.annis citra non eſſet cōpleta preſcriptio.l.cū notiſſi/
mi.§.in his.⁊ ibi plene no.p gl.⁊ doc.C.de preſcrip.xxx.an.⁊ no.in.l.
de pupillo.§.ſi in pluribus.de oper.no.nū.Ex quibus cōcludo dāduꝫ
poſſe ſe tueri aduerſus dicta legata prout ſupra.Laus deo.

Summarium ſuper conſilio.ccxl.

1 Ex conſuetudine non poteſt dari neq̄ꝫ ampliari iuriſdictio.
2 In proceſſu cauſaruꝫ ſeruandus eſt mos ⁊ ſtilus curie.
3 Quando obijcitur crimē alicui eſt in arbitrio iudicis adhibere moduꝫ
cuſtodie circa perſonam.
4 Preſumitur iudicem iuſte feciſſe.
5 Judex poteſt mandare non ſolum vt quis de ciuitate diſcedat ſed etiā
vt de domo exeat.
6 Preceptum iudicis factum circa ea que pertinent ad officium iudicis
etiam ſi fiat ſine cauſe cognitione valet.
7 De quodam rectore ville qui fecit plures ponere in compedibus.
9 Sola ratio imperij conſulum ſeu magiſtratuum non arguit ſufficien/
tem preſumptionem.
10 Corroboratio autoritate principis ſupplet omnem defectum.

Conſilium.ccxl.

An conſules ciuitatis habentes merum imperium in ciues poſſint
ciui ſuo mandare quod caueat quod de ciuitate non diſcedet et quod
bona non alienabit donec certa cauſa criminalis fuerit diffinita ⁊ an
dicantur ipſi iniuſte facere adeo quod incurrant penam cōminatam a
principe contra iniuſtitiam facientes:preſertim ſi ita conſuetum erat
ciuib et mandari.

Redēptoris noſtri inuoca-
to ſuffragio.Perſpectis et ponderatis his que in titu.
queſtionis premiſſe narrantur puto breuiter de iure cō/
cludendum prefatos dominos conſules de iure potuiſ/
ſe dicto Anto.mandare vt dictam iuratoriam cautionem preſtaret de
non diſcedendo de ciuitate et de non alienandis bonis ante illius
cauſe diffinitionem et talem cautionis preſtationem dictum Anto.
preſtantem et promittentem obligaſſe. Moueor preſertim ex in/
fra ſcriptis ⁊ primo qꝛ preſupponitur prefatos dños conſules ex lon/
geua conſuetudine iure magiſtratus ſui ſolere ciuibus ſuis prout erat
dictus Anto.in ſimilibus caſibus mandare ⁊ huiuſmodi iuratoriam
1 cautionem preſtent.cōſtat autem conſuetudine dari nedum ampliari
iuriſdictionem.l.j.C.de emancipa.lib.⁊ ibi plene not.l.viros ⁊ l.pro/
batorias ⁊.l.fi.C.de diuer.offi.li.xij.⁊ c.ſi cōtingat.de fo.cōpe.⁊ ibi no.
c.fi.de offi.Archi.c.dilecti.de arbi.c.irrefragabili.§.j.⁊ c.dilectus.in
prin.de offi.ordi.⁊ in.q.iij.cōqueſtus.⁊ ibi no.⁊ notatur in.c.quanto.de
offi.ordi.cum ſi.ergo preſuppoſita dicta conſuetudine vt preſupponi/
tur videtur fatendū hanc poteſtatem fuiſſe eis a conſuetudine attribu
2 tam. Secundo qꝛ in cauſarum proceſſu ſeruādus eſt mos ⁊ ſtilus
curie etiam ſi ſit cōtra ius.l.fi.⁊ ibi no.Ang.C.de iniurijs.c.ſicut.⁊ ibi
no.Anto.de bu.de re iudi.c.ex inſinuatione.⁊ ibi per eundē.de ap.c.ex
literis.de cōſti.no.Cy.in.l.ij.in.iij.q.j.partis.C.que ſit lon.conſue.et
Bal.in.l.fi.per illū tex.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.vnde cogna.in verſi.ſequitur
videre de bono.poſſeſſione.⁊ in.l.de quibus in.x.colū.ff.de legibus.et
in dictis locis tradunt differentiā inter ſtilum ⁊ conſuetudinem.⁊ etiā
Jo.an.in.c.fi.de cōſue. Tertio pro hoc facit tex.in.l.ſeruus hac.l.
ff.de manumiſ.vbi iudex rōne delicti poteſt phibere dño ne alienet rē
ſuam. Quarto ⁊ melius probatur per tex.notabilem in.l.de pollicita
tionibus.ff.de pollicitatio.vbi iudex poteſt inhibere alicui ne alienet
vbicunq̄ꝫ poſſit alienatio afferre aliquod preiudicium ciuitati dato ꝙ is
cui inhibetur nō eſſet prodigus ⁊ ita vt ſingularem ponderat illum
tex.Bald.in.l.per diuerſas in.ix.q.C.mādati.⁊ in.l.in.iij.q.C.de con/
trahen.emp.⁊ etiam Bar.in.d.l.de pollicitationib⁹ bene facit tex.in
l.ſi creditores ad fi.ff.de priui.cre. Quarto quando obijcit crimen
3 alicui vt in caſu noſtro dicto Ant.eſt in arbitrio iudicis adhibere mo
dum cuſtodie circa perſonā talis ne proceſſus ⁊ ſententia poſtea redde
retur eluſorius ſeu eluſoria.l.j.ff.de cuſto.reorum.⁊ ita illā.l.ſummāt.
⁊ intelligit Bar.ibi ⁊ iudex etiam ante inchoatum proceſſum laboran
te aliqua ſuſpitione contra aliquē de delicto vt in caſu noſtro poteſt in/
cipere a captura perſone.l.ij.⁊ ibi no.Bal.C.de his qui latro.l.fin.C.
de maleſi.⁊ mathe.⁊ Bar.in.l.cū in eo.ff.ad legē iuliā pecula.⁊ Bal.
in.l.fi.C.de abolit.⁊ in.l.cōſentaneum in.j.qȯ.C.quomodo ⁊ qñ iudi.
⁊ in.l.ſi quis curialis.C.de epi.⁊ cle.bñ facit tex.in.c.ſi clericos de ſen.
excō.in.vj.cum ibi notabiliter traditis p Jo.an.in nouella ⁊ alios ibi/
dem.⁊ ſic potuerunt conſules loco cuſtodie cogere dictum Anto.ad
4 preſtandam cautionem .d.c.ſi clericos.d.l.j.Et † preſumitur iudicem
iuſte feciſſe.c.bone.el.ij.de elec.c.in preſentia.de renun.c.ſicut.⁊.c.cum
inter.de re iud.l.ij.C.de offi.ciui.iud.l.ij.ff.ſi quis ī ius voca.non ierit.
Quinto qꝛ videmus ꝙ iudex poteſt mandare nō ſolū ne quis de ci
5 uitate diſcedat † ſed etiā ne de domo exeat.l.fi.ff.de interdic.⁊ relega.et
ita no.Jo.an.in addi.Spe.in ti.de iuriſ.om.iudi.in vltima additione.
6 Sexto per id † qȯ ſignanter no.Inno.in.c.ij.de reſti.in integ.in gl.
in verbo inhibitionem vbi dixit qȯ preceptum iudicis factum circa ea
que pertinent ad officium iudicis etiam ſi fiat ſine cauſe cognitione va
let.allegat id qȯ no.vij.q.j.in.c.qꝛ.⁊ not.in.c.ad aures.de tempo.ordi.
Sed dictum mandatum factum per conſules Antoñ.prefato erat de
pertinentibus ad officium conſulatus tum ratione ſuſpitionis et fame
militantis contra Antoñ.de dicto exceſſu ⁊ ratione cuſtodie quam ha
bere debebant circa perſonam Antonij ratione ſuſpicionis ipſius cri/
minis vt dixi.tum etiam ratione ſuperius allegate conſuetudinis.
7 Septimo pro hoc † facit glo.no.in.c.cum venerabilis.de conſuc.in
verbo migraſſe per quam ibi dicit Pet.de anch.qȯ cum quidam re/
ctor vnius ville feciſſet plures ponere in compedibus fuit contra eum
formata inquiſitio ꝙ ipſe tenuerat priuatos carceres ⁊ ipſe ,pbauit ꝙ
ſui predeceſſores:ita facere conſueuerant fuit abſolutus: quia poſito
etiam ꝙ cōſuetudo nō fuiſſet efficax ⁊ valida:tñ illa excuſat.vt quo ad
penam diſpenſetur cum eo qui eā cōſuetudinē ſequutus eſt.⁊ ſic poſi
to ꝙ illa conſuetudo non reddidiſſet actū illius cautionis validum.tñ
excuſat illos dominos cōſules a pena dicte auree bulle punientis ma/
giſtratus iniuſtitiam facientes. Octauo per id qȯ concludit Pet.
de ancha.in conſilio ducenteſimoſeptuageſimoſecundo incipiente in
chriſti nomine amen.Jure ſcripto ⁊ conſuetudine ⁊c.vbi conſuluit qȯ
ſtante ꝙ in ciuitate Bononie fuerit antiquiſſima conſuetudine ſerua/
tum ꝙ pueri colluctationes adinuicem faciunt conſtituendo duas par
tes ex pluribus colluctantibus.⁊ ſic vna pars aduerſatur alteri pro/
ijciendo lapides ⁊ ſimilis actus pugne faciēdo ⁊ cōtingit in tali collu/
ctatione ꝙ ex ictu vnius pueri alius eſt percuſſus ⁊ mortuus quod nō
debeat percutiens puniri.allegat id quod habetur.iiij.di.in.c.deniq̄ꝫ.
⁊ qȯ ibi not.glo.que incipit no.argumentum ꝙ in delictis excuſet con
ſuetudo ⁊c.⁊ in.§.hec ⁊ ſi legibus.ea.di.allegat etiam gl.j.in dicto.c.
cū venerabilis.de conſuetu.per quam dicit probari ꝙ quātuncūq̄ꝫ cō
ſuetudo qñq̄ꝫ potius dici poſſit corruptela ꝙ conſuetudo tñ excuſat a
pena eum qui illam ſeruat.ad hoc etiam alia plura allegat que breui/
tatis cauſa obmitto.⁊ facit qȯ no.in.l.j.in fi.ff.de abigeis.⁊.j.l.plagij
la.ij.C.ad legē fauiā de plagiar.⁊ etiā qȯ no.Hoſt.⁊ alij in.c.ij.de fide
inſtru.⁊ Bal.in.c.fin.j.colū.de cognitio.feu.⁊ in.l.vnica circa.x.vel.xij.
colū.C.de cōfeſſis.vbi dicunt ꝙ ſi notarius in inſtrumento affirmat in
actu interueniſſe omnes tres officiales cū nō īterueniſſent niſi duo vel
quid ſimile:tñ ſi ita conſuetū erat per notarios in ſimilibus fieri talis
conſuetudo ⁊ vſus excuſabit notarium a pena falſi. Nono qꝛ dictus
Anto.poſt

Anto.poſt dictam cautionem preſtitam ex interuallo ſe concordauit
cum dicta ciuitate ⁊ amicabiliter compoſuit generaliter ſuper omni/
bus differentijs exortis occaſione capture dicti nagel ⁊ etiam ſoluerit
occaſione alterius compoſitionis facte per dictos conſules:vt in the
mate narratur.non poteſt ergo dictus Anto.allegare ſe metu dictam
cautionem preſtitiſſe ⁊ ſoluta ſibi reddi.l.ij.C.quod metus cauſa.cum
ibi plene no.l.pe.ff.de condi.ob tur.cām.⁊ traditur in.c.ſuper hoc.de
9 renun.in.c.j.quod me.cau. Accedit † quia ſola ratio imperij dicto/
rum conſulum ſeu magiſtratuum aut alterius maioritatis non arguit
ſufficientem preſumptionem iuſti metus vt probatur in.c.fi.⁊ ibi no.
docto.qui cleri.vel vouen.l.ad inuidiam.⁊ ibi no.Bart.⁊ alij.C.quod
metus cauſa.⁊ per eundem in.l.ſi per impreſſionem.eo.titu.⁊ in.l.de
pupillo.§.ſi quis ipſi pretori.maxime in.v.qȯ.ff.de oper.no.nunc.per
Innocen.in.c.cauſam matrimonij.de offi.deleg.⁊ per docto.in.l.j.§.
que onerande.ff.quarū rerum actio nō datur.⁊ in.l.interpoſitas.cum
10 ſi.C.de tranſac. Poſtremo † talis compoſitio ⁊ concordia reperit
roborata principis autoritate vt in puncto narratur ⁊ potuit omnem
defectum ſupplere vt fecit.c.j.de tranſac.c.j.de confirmā.vti.vel inuti.
iij.q.vj.hoc quippe.⁊ tantam firmitatem tribuit contractui autoritas
principis vt non poſſit qs dicere ſe ex eo cōtractu eſſe leſum nec reſtitu
tionem in integrum petere etiaꝫ vbi alias eſſet perſona cui reſtitutio in
integrum concedi ſoleat vt ſignanter not.Archi.⁊ Jo.andr.in.c.j.de
pact.in.vj.quod tamen hic aliter non diſcutio qꝛ deciſio principalis
queſiti.ſ.an conſules mandare potuerunt Antonio vt illam iuratoriā
cautionem preſtaret ſtare poteſt abſq̄ꝫ eo quod in hac vltima parte de
dicto principali queſito tantū ſim interrogatus. Ex quibus omni
bus concludo vt.ſ.dictos conſules mandare dicto Antonio de di/
cta cautione preſtanda ⁊ eam recipere potuiſſe ⁊ conſules in penam
non incidiſſe ⁊ conſequenter ad contrarium effectum dictum Antoniū
ſeu procuratorem fiſcalem audiendos non eſſe.Laus deo.

Summarium ſuper conſilio.ccxlj.

1 Ad hoc vt quis tanq̄ꝫ ſuſpect⁹ de fuga pro debito ciuili capi poſ/
ſit requiritur ꝙ probetur plene de debito.2.
3 An ad probationem ſuſpitionis fuge ſufficiat ſolum iuramentum.
4 Non ſufficit allegare niſi probetur.
5 Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus.
6 Defectus conditionis facit deficere actum conditionaliter factum etiaꝫ
ſi conditio ſit de preſenti.
7 Obligatio facta per detentum vel carceratum iniuſte non valet ad fa/
uorem illius qui fecit eum detineri.

Conſilium.ccxlj.

Edemptoris noſtri inuo
cato ſuffragio.Perſpectis ſtatutis ⁊ facti narratio/
ne de quibus in themate omiſſis ſuperfluis concludo
dictam capturam fieri non debuiſſe ⁊ viribus non ſub/
ſiſtere.nam aut volumus eam ſuſtinere ex vi iuris
1 cōis aut ex vi ſtatutorū:ex primo capite.ſcꝫ de iure † cōmuni conſtat ca
pturam non valuiſſe qꝛ ad hoc vt quis tanq̄ꝫ ſuſpectus de fuga p de/
bito ciuili capi poſſit requiritur quod pbet plene de debito quanuis
probatiōes poſſint fieri abſente debitore vt firmat Ang.in.l.j.C.quorum
appel.non recip.⁊ in repetitione.l.nemo carcerē.C.de exactor.trib.li.
x.⁊ Bald.C.quomodo ⁊ qñ iud.l.conſentaneū.in ver.quero vna cum
butrigario.⁊ Ang.in.l.ſi ab arbitro.§.ſi.ff.qui ſatiſda.cogan.⁊ Jo.de
imo.in.l.ij.in prin.ff.ſo.mat.Sꝫ de debito non conſtat plene per in/
ſtrumenta vel per duos teſtes vt dixit Ang.in.d.l.ſi ab arbitro.cū cō/
cordantijs proxime allegatis.ergo ad dictam capturam procedi non
potuit. Et licet duo teſtes in dicta cauſa fuerint recepti ⁊ iurati tñ
non probant eo preſertim:qꝛ ſunt ſingulares.nam verius de rōdinel/
lis primus teſtis deponit de confeſſione facta per ſylueſtrū ſuper apo
theca Jacobi de vrſis:alius vero teſtis.ſ.Nicolaus bordoni deponit
de confeſſione dicti ſylueſtri facta in apotheca ipſius Pauli.⁊ ſic cum
vnus deponat de vno loco alius de alio tanq̄ꝫ ſingulares non probant
vt in.c.licet cauſam.de proba.c.bone.el.ij.de elec.xxxv.q.vj.de paren/
tela.⁊ notatur in.l.teſtium.C.de teſti. In alio etiaꝫ quod eſt de ſub/
ſtantiā ſunt varij ⁊ ſingulares:qꝛ dictus verius primus teſtis videtur
deponere de debito puro. Paulus vero ſecūdus teſtis deponit de de/
bito cōditionali.nam dicit ꝙ ſylueſter predictus aſſeruit ſe vendidiſſe
dictam poſſeſſionem Bartholomei bel fratellis precio florenorū cen/
tum octogintaocto ad rationem cuidam Ludouico boni de florentia
cum hac conditione qȯ ipſe Bart.debeat dicto emptori dare bonam
⁊ idoneam promiſſionem ad legitimam defenſionem dicte poſſeſſio/
nis ⁊ ꝙ ſubiunxit dictus ſylueſter qȯ preſtita dicta promiſſione.dicto
Ludouico daret ipſe ſylueſter dictos centum octoginta octo florenos
quos depoſuit dictus emptor apud quēdam bancherium ad petitio/
nem dicti Sylueſtri de qua conditione nō deponit primus teſtis:vn/
de ad hoc vt poſſit procedi ad dictam capturam oportet debitū eſſe li
quidum.vt inquit Bal.in.d.l.conſentaneum.merito pro debito con/
ditionali non erat concedenda captura:qꝛ non eſt tunc exigibile.l.ce/
dere diem.ff.de verb.ſigni.⁊.l.quicquid aſtringende.§.ſi.ff.de ver.ob.
2 Requiritur † etiā qȯ probetur de ſuſpitione debitoris ⁊ qȯ ſuper/
uenerit poſt contractum debitum.l.ſi creditores.ff.de priuilegijs cre/
di.l.ſi fideiuſſor.§.ſi.ff.q ſatiſda.cogā.l.ſi is a quo.§.ſi.⁊ ibi no.Bart.
ff.vt in poſ.lega.l.ſi.⁊ ibi no.Bar.⁊ alij.C.de ſponſ.⁊ no.Dy.⁊ Bart.
in.l.ait pretor.§.ſi debitorem.ff.que in fraudem credi.⁊ in.l.queſitū.ff.
3 de pignor.⁊ in.l.dies.C.de ferijs.⁊ ad probationem † talis ſuſpitionis
non videtur ſm veram opinionem ꝙ ſufficiat ſolum iuramentum cre/
ditoris de iure communi:vt not.Bald.in.l.apertiſſimi.ad fin.C.de
iudi.⁊ probatur in.l.qui bona.§.qui damni.⁊ ibi hoc notat.Ange.et
Moderni.ff.de dā.infec.et Bald.in.l.creditor.la.ij.ff.ſi certum peta/
tur in.l.ſciendum.in princi.circa.iij.co.ff.qui ſatiſdare cogan.tamen
quo ad iſtam probationem ſuſpitionis de qua nihil dicunt teſtes non
eſt inſiſtendum propter ſtatutum ſub rub.de ſequeſtrationibus.de quo
infra ſtatim dicetur. Si autem querimus an dicta captura poſſit
ſubſiſtere ex virtute ſtatutorum.⁊ adhuc dico quod non:nā vt ex nar/
ratis dictus Barto.de bonfratellis intentauit ſtatutum ſub rubrica
de ſequeſtrationibus in verſicu. Preterea ordinamus quod volēs ali/
quem ſuum debitorem ratione ſuſpitionis facere pſonaliter citari ad
ſatiſdandum ⁊ ſi non ſatiſdederit facere ipſum detineri ⁊c.quod quideꝫ
ſtatutum diſponit ꝙ volens aliquem ſuum debitorem ratione ſuſpi/
tionis facere perſonaliter citari ad ſatiſdandum ⁊ ſi non ſatiſdederit
facere ipſum detineri ſeu carcerari teneatur ante omnia de eius cre/
dito fidem facere per productionem inſtrumenti ſeu librorum bene
laudabiliter ⁊ regulariter:aut ſcripta priuata manu debitoris ſeu per
teſtes ſummarie recipiēdos in caſu in quo ſummarie admitti poſſint
ex forma iuris ⁊ ſtatutorum et ſtetur iuramento creditoris de ſuſpitio/
ne fuge.⁊ de deterioratione cōditionis bonorum debitoris.⁊ de alijs
de iure requiſitis.⁊ quod talis debitor ſic captus ſatiſdare volens te/
neatur ſatiſdare de iudicio ſiſti ⁊ iudicato ſoluendo ⁊ quod aliter non
debeat licentiari vel relaxari.Sed ita eſt ꝙ per inſtrumentum aliquod
non eſt probatum per dictum Barto.de debito:nec etiam per produ/
ctionem aliquorum librorum:nec etiam per ſcriptam priuatam ma/
nu dicti ſilueſtri.⁊ licet dictus Barto.dicat ſe producere quandam li/
teram ſcriptam manu dicti ſilueſtri:tamen non eſt nec fuit probatum
per teſtes vel aliter ꝙ fuerit ſcripta manu dicti ſilueſtri nō enim ſuffi/
4 cit † allegare ꝙ fuerit ſcripta manu dicti ſilueſtri niſi probetur per no.
per glo.in.l.j.in princip.ff.ſi quadru.pau.fec.di.⁊ in.l.ſi cuius.in ver/
bo dicere.ff.de ap.recip.⁊ in.l.ij.in glo.fina.C.quod me.cau.⁊ glo.in
c.j.de his que fi.a ma.par.capi.⁊ in.c.non eſt.de conſuetu.libro ſexto.
⁊ in.c.cum ſuper.in glo.ij.iuncto text.⁊ in.c.poſt electionem.in verbo
poſt reſignationem.de conceſ.preben.⁊ not.Bartol.in extrauaganti
ad reprimendum in verbo aſſerit.⁊ in.l.j.circa princip.ff.de dolo.⁊ gl.
⁊ angel.in.l.ſi prius.in verbo egiſſet.ff.de oper.noui nun.⁊ glo.j.in.l.
iiij.ff.vi bon.rap.Quinimo ⁊ ſi notarius actorum ſcripſiſſet quod di/
ctus Bartholomeus produxit ſcripturaꝫ manu dicti ſilueſtri ſcriptā
non probaret:quia atteſtaretur de eo quod eſt de preterito ⁊ non pro/
baret vt not.Innocen.in.c.j.in.glo.magna de fide inſtru.⁊ in.c.cum
in iure.de teſta.mili.faciunt not.per Bart.in.l.ſciendum.ff.de verbo.
ob.circa intellectum gloſ.in.l.j.C.de fide inſtru.⁊ iure haſte fiſ.libr.x.
illam enim ſcripturam fuiſſe ſcriptam manu dicti ſilueſtri qui tunc ibi
coram notario non erat ē actus de preterito.merito illa ſcriptura no/
tarij non poteſt de hoc fidem facere:ſed ſi notarius ſcripſiſſet ꝙ tales
teſtes vel tales aſſumpti ad comparationem faciendam affirmabant
⁊ referebant illam ſcripturam fuiſſe ſcriptam manu dicti ſilueſtri.aliȯ
eſſet.quia tunc notarius ſcriberet actum de preſenti. Nec etiam de
debito facta fuit probatio per teſtes:quia duo tantum teſtes fuerūt p/
ducti qui quo ad locum ⁊ in alijs partibus ſubſtantialibus ſunt ſin/
gulares:vt.ſ.probaui:ergo dici non poteſt quod etiam ex diſpoſitio/
ne ſtatutorum ſit ſeruata debita forma in concedenda captura. Cūꝫ
5 ergo captura † predicta non fuerit de iure valida.⁊ ſic taliter captus
eſſet de iure ſtatiꝫ relaxandus abſq̄ꝫ preſtatione ſatiſdationis:qꝛ ſpo/
liatus ante omnia eſt reſtituendus.l.ſi quis a ſe fundum.C.ad legem
iul.de vi.l.ſi maritus.la.j.C.de dona.inter virum.c.in literis.de reſti.
ſpol.nam taliter captus dicitur ſpoliatus libertate ſua.l.j.⁊.ij.ff.de li.
hom.exhi.l.plerinq̄ꝫ.ff.de in ius vo.merito vt dixi ſtatim erat reſtituen/
dus priſtine libertati ⁊ relaxandus.⁊ nota.Bart.in ſua diſputatione
incipiente Lapus fuit captus ⁊c.⁊ ipſimet indebite capto licuiſſet pro
pria autoritate.recedere ⁊ aufugere:vt no.Barto.in aliquibus lectu/
ris in.l.vis eius.per illum tex.C.de proba.ergo cū dictus ſilueſter de
caponibus preſtiterit ſatiſdationem ⁊ fideiuſſorem de iudicio ſiſti ⁊
iudicato ſoluendo dederit ſylueſtrum de bouerijs ſub hac conditiōe.vi
delicet ſi dicta captura erat valida.ſi ⁊ inquantum de iure teneretur
6 ſatiſdare:ergo cum defecerit † dicta conditio non valuit dicta preſtatio
ſatiſdationis quia defectus conditionis facit deficere ipſum actum cō/
ditionaliter factum etiā ſi cōditio ſit de pñti ⁊ nō de futuro.l.ſi ita ſti/
pulatus fuero hanc ſummā.ff.de ver.obli.l.cum ad pñs.ff.ſi cer.peta.
⁊ in propoſito noſtro no.Bal.in.c.j.§.hoc quoq̄ꝫ.in pe.co.pñti.de ſuc/
7 ceſ.feu. Fortificantur † predicta quia obligatio facta per detentum
vel carceratum iniuſte prout fuit dictus ſilueſter non vꝫ ad fauorem
illius qui fecit eum detineri vel capi.l.qui in carcerem.⁊ ibi ita decla
rant omnes ſcribentes.ff.qȯ me.cauſa.⁊ no.etiam Barto.poſt Jac.de
are.in.l.qui neq̄ꝫ.ff.de verb.ſig.⁊ no.per Bald.in rubrica.C.de reſcin.

vendi. Ex quibus concludo dictam capturam z ſatiſdationẽ non ſub-ſiſtere. Laus deo.

Conſilium.ccxlij.

Pro domino epiſcopo Paduano.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis his que in themate narrantur: caſus iſte nullam probabilem dubitationeꝫ pre ſe
1 ferre videtur ſi recte ſentio. † Nam in contractu locationis locata ſunt omnia bona z iura epiſcopatus ſeu quicquid eſt in bonis z de bonis epiſcopatus cum omnibus et ſingulis iuribus actionibus z emolumentis ſuis: vnde etiam ſi nulla eſſent iura nõ teneretur locator preterq̃ꝫ in vno caſu ſcilicet quando nulluꝫ ius penitus haberet cõcedẽs et hoc ſciret ipſe: ſed conductor ignoraret. ita habetur in.l.quod ſi in venditione.cuꝫ tribus legibus ſequentibus.ff.de heredi.vel actio.ven. facit.l.nec emptio.ff.de cõtrahẽ.emp. Sed ita eſt q aliqua ſunt iura epiſcopatus lꝫ fortaſſe non inueniãtur tot et tanta prout dicit conductor ſe exiſtimaſſe: ergo in aliquo non tenetur locator etiam ſi nõ appareret quod dictuꝫ fuerit per procuratores reuerendiſſimi domini epiſcopi q non intendebãt obligare reuerendiſſimuꝫ dominum epiſcopũ ad manu tenendum aliquid in particulari de aliquibus fortaſſe pretenſis iuribus epiſcopatus vt in themate narratur. Nec obſtat ſi diceretur ratione doli commiſſi in contractu audiendos eſſe conductores eo quia aſſerunt ſibi oſtenſos fuiſſe libros reddituum et nominum debitorum epiſcopatus in quibus ſunt debitores aliqui non veri aliqui duplicati aliqui non ſoluendo ſeu non exigibiles vt ipſi conductores dicunt. et pro hoc videretur textus in.l.iul.§.ſi venditor.cum duobus §.ſequentibus.ff.de actione emp. vbi ſi venditor ſerui mentitus eſt vt pluris ſeruum venderet vt quia dixit euꝫ plus habere in peculio q̃ꝫ habere reperiatur vel cum ſciret venditor fundi fundum ipſum pluribus municipijs ad certa legata obligatum in talibus conſcripſit vni tantum municipio eſſe obligatum: poſtea in venditione dixit q ſi quid legatorum vel tributorum deberetur id ad emptorẽ pertinere deberet tenetur venditor emptori ratione doli. bene facit.l.quod venditor.ff.de dolo.et.l.ea que.ff.de contrahen.emptio. quinimo dicit text. in dicta.l.iulia.§.item qui furem. in fine. quod etiam ſi per ignorantiam venditor aſſeuerauit id quod non erat tenetur: vt quia ſeruum quem ignorabat eſſe furem: eum bone frugis et fidum et carum vendidit tenebitur: quia tacere debuit et non dicere que ignorauit: et in iſtis factum procuratoris nocet domino.l.cum mancipium.ff.de edil.edicto.l.apud celſum.§.queſitum.ff.de doli exceptione. quia reſpõdeo ad dictum.§.ſi venditor.et ad.l.quod venditor.et ad dictam.l.ea que. q loquitur in eo venditore qui ſcienter et cum fraude ex propoſito aſſeuerauit id quod non erat vt pluris rem venderet: ſed in propoſito noſtro procurator domini epiſcopi nõ aſſeuerauit dolo vel fraude aliquid ſaltem quod falſuꝫ eſſe ſciret: nec in dubio preſumitur in eo dolus.l.quoties.§.qui dolo.ff.de probationibus et.l.merito.ff.pro ſocio. nec ipſe librum conſcripſit: ſed ab alio conſcriptus eſt merito probabilem et preſumptam ignorantiam habuit eorum que ibi continentur.l.finali. ff.pro ſuo.l.quod vulgo.ff.pro empto. et poſito ſed non conceſſo q apparere poſſet quod ad requiſitionem conductorum oſtenderit eis librum in quo deſcribuntur redditus epiſcopatus tamen non dixit procurator q omnia que ibi deſcripta erant vera eſſent nec ipſe vt illi cõducerent bona et iura epiſcopatus vltro obtulit librum illum redditum: ſed petẽtibus et optantibus illis libruꝫ iſtum videre eum pnt erat exhibuit: et ſic nõ ſumus in caſu in quo loquitur textus. in dicto.§.
2 item qui furem. † Preterea quantum ad debitores qui non ſunt ſoluendo vel ſunt exigibiles certum eſt q etiam ſi expreſſe illa nomina debitorum ſpecificata fuiſſent in locatione non teneretur locator oſtendere niſi quod eſſent veri debitores et nullum ad eum ſpectat periculũ ſi nõ ſint ſoluendo.l.ſi nomen.cũ.l.ſeq.ff.de here.vel act.vẽdi. ſimiliter ſi vnum nomen debitoris eſt duplicate ſcriptum non dicitur per hoc concedere voluiſſe niſi vnũ debitum. et pro vna tãtũ ſcriptura accipiẽda eſt.l.j.§.ſi quis in duobus.ff.de bo.poſ.ſm tabu.l.vnum.ff.de teſta. et ſi in culpa fuerunt conductores diligẽter nõ perſcrutãdo ſibi imputẽt cum non probetur de dolo locatoris qui talem librum nõ cõſcripſit nec de talibus erroribus apparet euꝫ ſcientiam habuiſſe.l.item ſi pretio.§.fi.cum ibi no.ff.de loca. Nec ſuffragatur ɔductoribus allegare dolum re ipſa hoc eſt leſionem: qꝛ illa nõ releuat quando eſt infra dimidiam iuſti pretij vel iuſte mercedis. dicta.l.item ſi pretio.in fi.z.l.in cauſe.ij.§.finali.ff.de mino.l.ij.cum ibi no.C. de reſtitu. et in.c.penultimo.de emptio.et vendi.

Summarium ſuper conſilio.ccliij.

1 Quando per ſecundas literas tollantur prime. 2.4.7.8.9.11.
3 Quando lex reſiſtit impetrationi nõ ſufficit tũc impetrare reſcriptum contra legem.
5 Per generalem clauſulam nõ obſtante princeps non videf derogare illis quibus non eſt veriſimile principem fuiſſe in ſpecie derogaturum. 10.12.13.…16.17.
6 In prefationibus literarum ſtandum eſt.
14 In principe ſufficit derogatio generalis.
18 Aliud eſt genus aliud eſt ſpecies.

Conſilium.ccxliij.

An z quando per ſecundas literas tollantur prime habentes ſpecialem derogatoriam ad ſequentes z qualiter debet in ſecundis derogari.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Perſpectis tã verbis pmarũ literarũ Nicolai q̃ et poſteriorũ literarũ Pauli romanorũ pontificũ videref prima cõſideratiõe dicendũ poſteriores literas nõ tenere quatenꝰ pmis
1 literis repugnare videnf: qꝛ p ſecũdas literas tollanf prime opꝫ nedum de primis mentionẽ in ſecũdis haberi verũ etiã ſpeciale de primis mentionem fieri neceſſe eſt.c.bone.de ɔfir.vti.vel inuti. Idẽ pbaf in.c.ij.de dolo z contu. ſed dicte vltime litere de primis nullam mentionem faciunt: ergo zc. Pro hoc etiã bene facit tex.in.c.ex literis.de offi.deleg.vbi tex.requirit q in ſecundis literis fiat expreſſa mentio primarũ literarũ ſicut etiam habef in.c.in noſtra.de reſcrip. Con-
2 firmatur: † quia cũ i primis literis ſcꝫ Nicolai ſit appoſita clauſula derogatoria ad ſequentes literas impetrandas oportet vt ſecunde viribꝰ ſubſiſtãt q ſecunde ſpecialem mentionem de dicta clauſula derogatoria contineant.l.ſi quis in prin.teſtamenti.ff.de lega.iij. Accedit
3 quia † vt inquit Bal.z Sali.in.l.fi.C.ſi cõtra ius vel vti.publ. qñ lex reſiſtit impetrationi non ſufficit tunc impetrare reſcriptũ contra legeꝫ cum generali clauſula non obſtante aliqua lege in contrariũ facienf: ſꝫ oportet ſpeciale de illa lege mẽtionem facere. Pro hoc bona glo.z ibi Bald.in.l.j.C.de peti.bo.ſubla.li.x.in verbo relinquatur.z in.l.oẽs. C.de aqueductu.li.xj.z not.Anto.de bu.in.c.nonnulli.in fi.princ.de reſcrip. Et iſtud ſaltem videtur eſſe verũ quando nõ ſoluꝫ lex derogat impetrationi reſcriptorũ. ſed etiam dat formã clauſule derogatorie. vt quia dicat q non valeat reſcriptum niſi fiat mentio expreſſe de ipſa conſtitutione ita inquit Jo.de imo.in.c.nonulli.in prin.circa.v.col.de reſcrip.per.d.l.ſi quis in prin.teſta. ſed ita eſt q in primis literis Nicolai in ver.diſtrictꝰ inhibentes zc. derogatur contrarie impetrationi niſi de ipſis literis z date tenore de verbo ad verbum fieret mentio: igi-
4 tur non valuerunt ſecunde illa forma non ſeruata. † Preterea non ſolum oportet in ſecundis literis de primis mentionẽ facere verũ etiã ſi in eis aliqua notabilis clauſula cõtinerẽ oporteret de ea mẽtionem fieri: vt probatur in.c.ex conqueſtione.de reſti.ſpo.z ibi no.doc. vbi per illum tex. dicunt q ſi in primis literis eſt adiecta clauſula appellatione remota qd nõ ſufficit in ſecundis literis fieri mentionẽ de primis niſi etiam fiat mentio de dicta clauſula: z ita etiam no.Anto.de bu.in.c. ceterũ.de reſcrip. Sed in primis literis erat clauſula annullans z irritans omnẽ impetrationem in ɔtrium faciendam non facta mentione primarum literarũ z earum tenoris de verbo ad verbum ſub pena etiã excõicationis quam extunc in contrafacientes promulgauit cũ clauſula motu proprio z ex certa ſcientia que ſunt notabiles clauſule: vt patet ex his que habentur in.c.ſi motu proprio.de prebe.in.vi.z in.c.ſtatutũ. in prin.in verbo literarum.de reſcrip.in.vi.z per glo.in.c.ad hec.in glo.fi.ad fi.eo.ti.in antiquis.z per no.in.l.fina.C.ſi contra ius vel vti. publi.z in.l.j.ff.de cõſti.prin.z in.l.eos.in prin.C.de appel.z.l.idem vlpia.ff.de excu.tuto.z.l.quidam cõſulebat.cũ ſimi.ff.de re iudi. de quibus quidem clauſulis nulla eſt in poſterioribꝰ literis mentio habita. Corroboranf predicta p ea que no.Archi.z Jo.an.in.c.ei cui pro-
5 uideri.de preben.in.vi. vbi dicunt † q per generalem clauſulam non obſtante princeps nõ videf derogare illis qbus nõ eſt veriſimile principem fuiſſe in ſpecie derogaturũ.l.obligatiõe generali.ff.de pig.l.vt gradum.§.nõ autẽ.ff.de munc.z hono.l.j.C.que res pig.obli.poſ. Sꝫ attento q litere Nicolai emanarũt ad fauorẽ cõmodũ z quietem ordinis predicatorũ: z ne quicq̃ in predicti ordinis perniciẽ vilipendiũ et
6 ſcandalũ ſubſequerẽ vt in prefatione dictarũ literarũ † narraf quibꝰ ſtandũ eſt: vt in ele.j.de proba.z que probant cauſam finalẽ dictarum literarũ: vt in.l.fi.et ibi not.Bar.ff.de here.inſti.z in.l.j.z ibi no.Bar. ff.ad macedo.et in.l.cum hi.in prin.ff.de tranſac. non eſt veriſimile romanum pontificem voluiſſe predicta in generali ɔceſſione ſubuertere. argu.c.j.preſentia.de renuntia.z eccleſia.el.ij.de elec. ibi nec enim credendum eſt romanum põtificẽ qui iura tuetur qd alias excogitatũ eſt z multis vigiliis inuentũ vno verbo ſubuertere voluiſſe.z.l.ſi quãdo. in prin.C.de inoffi.teſta.cum ſimi. Accedit etiam q cũ impetrãtes ſecundas literas videãtur fuiſſe excõmunicati vigore primarũ literarũ et vigore conſtitutionũ ordinis per quas diuiſores ordinis incurrunt cenſuram excõmunicationis ſecũda impetratio tanq̃ facta ab excõmunicatis non debuit aliquo modo valere.c.j.de reſcrip.in.vj. videntur autem predicti impetrantes eſſe diuiſores ordinis: quia p huiuſmodi
7 impetratiõe aliqualiter a poteſtate generalis eximuntur. † Sꝫ premiſſis nõ obſtantibus cõtrariam ſententiam de iure probabiliorem eſſe arbitror: quia imo videtur qd regulariter ſufficiat in ſecundis literis in genere facere mentionem de primis.c.cauſam que.el.ij.de iudi.cau dicta.de reſti.ſpo.z ita videf reſidere Hoſti.in.d.c.ij.de dolo z contu. z Jo.an.ibi etiam dũ dicit qd poteſt reſponderi ad.d.c.ij.de dolo z contu. q nec etiam in genere facta erat mentio de primis literis. et do. Abb.in.d.c.ij.dicebat hoc relinqui iudicantis arbitrio an per generalem mentionem facta videatur primarum literarum reuocatio per id quod

id qd habetur in.c.ſuper literis.z in.c.poſtulaſti.de reſcri.z in.c.inter monaſterium.de re iudi.z ſm eum iudex in hoc arbitrando dꝫ aduertere an talis clauſula vel talia verba ſint adiecta in prioribus quibus expreſſis papa veriſimiliter poſtea ſecundas literas nõ conceſſiſſet et tunc mentio generalis nõ ſufficeret ita loquuntur iura que videnf exigere ſpecialem mentionem alias aũt procedat alia opi. qd ſufficiat generalis: z ita etiam cõcludit ipſe in preallegato.c.ex conqueſtione. volens q de qualibet notabili clauſula priorum literarum debeat fieri mentio ſpecialis qñ talis eſt q papã reddidiſſet in cõcedendo difficiliorẽ: z hoc relinquẽdũ eſſe iudicantis arbitrio ſicut de qualibet ſubreptione dr per id qd habef in.d.c.ſup literis. cũ ibi no. an aũt in caſu noſtro dicanf eſſe tales clauſule notabiles in primis literis q pppter eas legitime ipſis primis literis derogatũ nõ fuerit dicã infra pſertim in rñſionibus ad argumenta in ɔtrium adducta. Secũdo moueor per
8 id qd † no.Joã.an.in.c.j.de exceſſi.prela.in.vj.in nouella maxime in fi. vbi dixit q in omni materia in qua queritur an poſteriora derogent prioribꝰ ſi apparet per verba lꝫ generalia qd omnibꝰ generaliter derogare voluit illi voluntati ſtandum eſt ſi poteſtatem derogandi habuit. z ideo per illam theoricam concludit Anto.de butr.in.c.j.de reſcrip.circa.iij.colũ. qd ſi in lege aliqua eſſet cautum non valeret reſcriptum contra prouiſionem illius legis impetratũ niſi de illa lege ſpecifica fiat mentio ſufficeret q in reſcripto diceretur nõ obſtante aliqua lege etiam ſi de illo oporteret ſpecialem mentionem fieri. pro hoc etiã allegat.d.l.ſi quis in prin.teſtamenti. cũ ibi no.per Bar.in ver.quero quid ſi teſtator dixerit ſic caſſans z irritans zc. ſed ita eſt qd in literis Pauli dicitur non obſtantibus conſtitutionibus et ordinationibus necnon quibuſuis priuilegijs indultis et literis apoſtolicis magiſtro z ordini prefato ac alijs illius profeſſoribꝰ in genere vel in ſpecie ſub quacũq̃ꝫ verborum ſerie vel expreſſione conceptis: etiã ſi quo ad eoruꝫ derogationem de illis eorunq̃ꝫ totis tenoribus non per generales vel alias expreſſam mentionem importantes ſed de verbo ad verbum aut de illorũ data ſpeciali z expreſſa aut alia queuis etiam de indiuiduis mentio foret habẽda hac vice. dũtaxat quo ad hoc illis alias in ſuo robore permanſuris ſpecialiter derogamus necnon dicti ordinis ſtatutis z conſuetudinis iuramento cõfirmatiõe apoſtolica vel quauis firmitate alia roboratis aut etiam literis z ordinationibus magiſtri ordinis necnon conceſſionibus per felicis recordationis pium ſcdm in conuentu mantuano vicario et congregationi predicte factis quas in quantuꝫ premiſſis obtineat harũ ſerie reuocamus ceteriſq̃ꝫ ɔrijs quibuſcũq̃ꝫ zc. nõ video igitur quibus efficacioribus verbis paulus animum ſuum z voluntatem derogãdi melius declarare potuiſſet. apparet enim q ſaltem in genere cogitauit de alijs literis apoſtolicis illi cõceſſioni ɔrijs. z ſic perinde eſt ac ſi ſpecifice de eis certior factus fuiſſet.l.qui iure militari.ff.de teſta.mili.no.Cy.Bart.z alij in.l.ſub pre-
9 textu.la.ij.C.de trãſac. Tertio pro hoc facit † deciſio Fede.de ſenis in conſilio.xlvij. incipiente habita ſuper caſu predicto collatione cõuenienti zc. vbi dixit qd licet ſcdm priuilegiũ nõ tollat primũ niſi in ſecundo fiat mentio de primo z eius derogatorijs: vt legitur z notatur in.c.veniens.de preſcrip.z in.c.j.de reſcrip.z.xxv.q.ij.in ſumma. tamẽ non requiritur q ſingularis mẽtio fiat de primo: quia ſi aliter diceremus auferretur indirecte pape ptãs tollendi et derogandi priuilegijs prioribus habentibus derogatorias quod ſm cum nefas eſt ſentire. vnde videmus q per ſufficientia generalia reuocatoria poſita in lege vel canone vel decretali vel alio priuilegio derogatur ſpecialibus priuilegijs quantuncunq̃ꝫ habentibus ſpeciales clauſulas derogatorias ad futura: z patet in.c.qꝛ ſepe.de elec.in.vj.z in.c.alma.de ſenten. excõ.in.vj.c.vt officium. poſt medium.de hereti.eo.lib.z in clemen.j.et
10 ij.§.nos.z de ſepul. Quarto † per id qd no.Bal.in titu.de pace cõſtan.in verbo libellarum. vbi dixit q ſi imperator concedit priuilegiũ cum clauſula non obſtante lege aliqua z nõ obſtantibus illis legibus que dicunt generale dictum non valere niſi in caſibus ſpãliter nominatis: an valebit in caſibus in quibus oportebat ſpãlem mentionem fieri. z Bal.ſequutus Odoffre. vult qd ſic.ar.dicte.l.ſi quis in prin.te-
11 ſtamẽti.z in auf.de teſta.imperfec.§.pe. † Quinto per id qd Ang. in.l.diui.§.licet.ff.de iure codicil. vbi voluit q etiaꝫ vbi precedit ſpecialis derogatoria adeo qd in ſequenti diſpoſitione cõtraria eſſet opus ſpecialem mentioneꝫ fieri de prima. ſatis eſt q in ſecunda apponatur generalis derogatoria ad cõtraria cũ hac adiectione: vcꝫ etiã ſi de diſpoſitione contraria oporteret ſpecialem mentionem fieri. alleg. not.
12 per glo.in auf.de heredi.que abinteſta.in prin. Sexto per id † quod no.do.Abb.ſiculus in.c.cuꝫ inſtantia.de cẽſi. vbi querit: Papa conceſſit priuilegium cuidam monaſterio monialium: vt non tenerentur ad procurationem legatoruꝫ etiam ſi in literis dicatur tam non exempti q̃ꝫ exempti teneantur ad hoc onus niſi de iſto in dubio cõceſſo monaſterio fiat mentio de verbo ad verbuꝫ: demum papa conceſſit legato vt poſſit exigere procurationem a quibuſcunq̃ꝫ perſonis etiam exemptis quãq̃ꝫ talia ſint priuilegia q de eis ſit facienda mẽtio de verbo ad verbum: qꝛ voluit in talibus literis haberi pro expreſſis: arguit ad partes z finaliter concludit q per ſecundam conceſſionem ſit ſufficienter derogatum prime. z in effectu mouetur per ea que ponit Fede. de ſenis in conſilio ſuperius allegato. lꝫ ipſemet Fede. aliter videatur dixiſſe in conſi.ccxxv. z in ordine meo eſt.ccxxxiij. z incipit caſus talis
13 eſt: monaſterijs cuiuſdã ordinis zc. Septimo per id quod † no.Jo. mona.in.c.j.de conſuc.in.vj.in.j.gl.z cum eo tranſit ſimpliciter ibi Jo. and.z etiam Jac.bu.in.l.preſcriptione.in fi.C.ſi ɔ ius vel vtil.publi. vbi volunt q poſito q reſcribens cõtra legẽ debeat facere ſpãlem mentionem de lege cui derogat qñ illa lex habebat clauſulam derogatoriam ad reſcripta impetranda. tamen illud procedit qñ ipſemet reſcribens eſt ille qui fuit autor illius precedentis legis ſeu cõſtõnis: ſecꝰ in ſucceſſore ſuo: quia nõ potuit ſucceſſori talẽ legẽ derogatoriam futuris reſcriptis ſucceſſoris imponere per id qd habetur in.c.innotuit.de elec.z in.c.fi.de reſcrip.in.vj. ſꝫ in propoſito non eſt Nicolaus ille qui conceſſit vltimas literas: ſꝫ eſt ſucceſſor Nicolai. ergo zc. tamen quia in hoc vltimo fundamento plerique contrarium tenuerunt: ideo magis
14 adhereo ceteris fundamentis tanq̃ꝫ tutioribus. Octauo † pbauit per ea que no.Bald.in.l.humanum.C.de legi.in penul.col. vbi fortꝰ voluit ſequutꝰ Cy. qd in principe ſufficiat reuocatio z derogatio generalis facta diſpoſitione precedenti que prohibebat ſecundaꝫ diſpoſitionem fieri illi prime contrariaꝫ. allegat.l.omnes.§.j.C.de preſcrip. xxx.anno.z cle.eos.de ſepul.z dicit q ita videtur tenere glo.in.l.imperialis.C.de nup.z q ita ſeruat curia romana z dicit qd non obſtat d.l.ſi quis in prin.teſtamenti.in verbo. ſpecialiter: qꝛ ibi loquitur in priuato homine qui diſponit ad ſuam voluntatem: vnde debet apertius z ſpecialius loqui.ar.l.veteribꝰ.ff.de pac.z.l.ſtipulatio iſta.§.in ſtipulationibus.ff.de verb.obli. ſecus in principe vel alia perſona publica que diſponit ad vtilitatem aliorum. z hec fuerunt verba Cy.in ſua diſputatione de qua etiam fecit mentionem Bar.in.l.omnes populi.in.iij.q.principali in ver.circa ſcdm zc.ff.de iuſti.z iure. z lꝫ Bald. in.d.l.humanum. aliqua addat ad illud quod dicit Cy. circa diſpoſitioneꝫ priuati hominis: in teſtamento tñ circa id qd dicit Cy. in principe prout eſt caſus noſter Bald. tranſit cum Cy. z iſta fuit etiã reſpõſio Jac.de ra.z Cy.in.l.fina.in prin.C.ſi contra ius. vbi ita reſpondent
15 ad.d.l.ſi qs in prin. Nono p † id quod no.Pau.de liaꝫa.in cle.j.de ſepul. vbi dixit q qñ verba gñalia derogatoria precedẽtiũ actuũ ſunt prolata ab eo qui ſpãliter derogare potuiſſet ſufficiunt ſi ſunt ita prolata quod innuant voluntatẽ derogantis eſſe talem: z hoc dicit eſſe verum tam in contractibus q̃ꝫ in priuilegijs reſcriptis z conſtitutionibus. allegat dictum.c.qꝛ ſepe.de elec.in.vj.z.c.alma.de ſenten.excõ.eo.
16 li.z dictum.c.ſi motu proprio.cum ſi. Bene facit qd † not. dominus Cardinalis florentinus in dicta cle.j.de ſepul.in.iij.colũ. vbi faciens mentionem de verbis Pauli de liaꝫa. ibi. z de verbis Fede.de ſenis variantis in dictis duobus conſilijs dicit q ipſe putat qd vbi in ſecũda diſpoſitione eſt aliqua ſpecialis expreſſio per quam aperte colligitur mentem diſponẽtis fuiſſe omnino derogare qd hoc ſufficit ad derogandum z reuocandum priorẽ diſpoſitionẽ habentẽ ſpeciales clauſulas derogatorias ad ſequentes diſpoſitiones vt in caſibus in quibus loquitur Fede.in dicto conſilio.xlvij. z ponit ipſe exemplũ ſi in ſecunda diſpoſitione derogante priori adijcerenf iſta verba etiam ſi in prima diſpoſitione diceretur qd in reuocatione debeat exprimi nomen talis ſancti vel qd ego ſcribere debeam in reuocatione de manu mea nomen meum vel quecũq̃ꝫ clauſula ſimilis: alias ſꝫ euꝫ ſi diceremꝰ cõtrarium ſequeretur abſurdum qd diſponens ſibi dixiſſet legem a qua neq̃ꝫ ipſe neq̃ꝫ ſucceſſor recedere poſſet. ſ. ſi nõ recordaretur de illis per his contra.d.l.ſi quis in prin.teſtamenti.z.d.c.innotuit.cum ſi. ſed in caſu noſtro eſt ita qꝛ Paulus: ſecundus in ſua derogatione dicit etiam ſi de data ſpeciali alioruꝫ priuilegiorũ cõtrariorũ faciẽda eſſet mẽtio: z largius etiam vt in dicta derogatione cõtinef z retuli ſupra. De-
17 cimo † probaf per ea que cõcludit Pau.de caſt.in cõſi.ccclxj. incipiẽte in chriſti nomine in facto preſenti ponam primo concluſionem zc. vbi facit mentioneꝫ de varietate Fede.de ſenis in dictis cõſilijs. z finaliter concludit q ſi in ſecunda conceſſione dicatur nõ obſtantibus quibuſcunq̃ꝫ in contrarium facientibus etiam ſi de toto ipſorum tenore facienda eſſet mentio qd ſit ſufficienter derogatum qualiſcunq̃ꝫ eſſet clauſula appoſita in prima diſpoſitione z dicit qd ita eſt i vſu. allegat etiã ad hoc id qd habetur in.d.c.ij.de dolo z contu.z in.d.c.bone.z in.d.c. ex literis. ſꝫ hec verba fuerunt expreſſa in dicta derogatione Pauli ergo zc. Et p predicta ſatis euidens apparet reſponſio ad contraria qꝛ poſito q de primis literis vel de aliqua notabili clauſula oporteret expreſſaꝫ vel ſpecialeꝫ mentionem fieri tñ ſatis eſt qd fiat per illa verba quibus vſus eſt Paulus in ſecundis literis, nam illud nõ dicitur loqui in genere: ſꝫ vim hꝫ ſpecialis expreſſionis vt iuribus z autoritatibus ſupra probatum eſt. Et vltra pallegata quod pdicta reuocatio non dicatur generalis voluit Bal.in.l.j.ff.ſi quis in ius vocatus non ierit. z in.l.fi.C.ſi contra ius vel vti.pub.z in.l.j.in.ij.q.ff.de vulg. z pupil. per id qd habef in.l.fi.cũ glo.C.qd cũ eo.z in.l.quod in rerum. §.fi.cũ glo.parua.ff.de leg.j. Et per hoc eſt reſponſuꝫ ad id qd dixi allegando no.per Archi.z Jo.an.in.c.ei cui.de preben.in.vj. qꝛ nõ ſumus in derogatiõe que dicatur generalis poſito qd non diceretur ſin-
18 gularis ſeu indiuidua. nã † aliud eſt genꝰ aliud eſt ſpecies z aliud eſt indiuiduum ſm iuriſtas vt no.in.l.legato generaliter.ff.de lega.j.z

per doc. in. l. ſʒ ⁊ ſi quis. §. queſitũ. ff. ſi quis cau. ⁊ per Barto. in. d. l. ſi. C. ſi cõtra ius vel vti. pub. cum concor. proxime allegatis. vbi dixit qđ in genere poſſet dici eſſe derogatum quod diceretur aliquo non obſtante. ſed ſingularis ſeu indiuidua diceretur quod dictum eſſet non obſtante tali conceſſione facta per Nicolaũ ſub tali forma: ſpecialis vero eſſet illa que tenet medium inter generalem et ſingularem vt in caſu noſtro. ¶Et per hoc eſt etiam reſponſum ad id quod dicebatur de excommunicatione impetrantium et per conſequens de nullitate impetratiõis quia ex quo Paulus vult dictam impetrationem valere non obſtantibus quibuſcunq; literis apoſtolicis et ſtatutis dicti ordinis apparet eum noluiſſe incurrere penam excõmunicationis quia qui vult conſequens videtur velle antecedens ad illud. ff. de acqui. here. l. ad rem mobilem et. l. ad legatum. ff. de procurato. ¶Poſſet etiam reſponderi literis Nicolai qđ Nicolaus voluit illas habere vires quo ad impediendum facultatem impetrandi poſt publicationeʒ ⁊ non apparet qđ ante tempus conceſſionis literarum Pauli fuiſſent publicate litere Nicolai: ergo nõ valuerunt ſicut etiam fuit intentionis Nicolai ⁊ iuxta id quod habetur in auten. vt facte noue conſtitutiones. collatione quinta. ⁊ no. in data ſexti libri in glo. finali. ⁊ in proemio cle. in verbo decetero cum ſi. ¶Quantum vero ad id qđ in alio queſito cõtinebatur. ſ. an capitulum generale ordinis predicatorum potuerit abſoluere dñm fratrem thomam de leuco tunc vicarium generalem congregationis lombardie ſub regulari obſeruantia degentis: qꝛ hoc eſt aperte expeditũ per literas vltimas Pauli ſuper hoc ſpecialiter emanatas non video qđ ſuper hoc inſiſtere oporteat.

¶Conſilium. ccxliiii.

¶An in confiſcatione bonorũ mobilium et immobilium et ſe mouẽtium veniant nomina debitorum.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Põderatis verbis inſtrumẽti donationis facte per quõdam Illuſtriſſimum principeʒ Philippũ mariam ducẽ Mediolani Oldrado de Lampugnano in cuius inſtrumẽti exordio pꝑfatus princeps ad cameram ſuam applicat et cõfiſcat bona mobilia ⁊ immobilia et ſe mouentia dicti quondaʒ pici ſentio nõ comprehẽdi in dictis verbis confiſcationis nomina debitoruʒ dicti bicii: quia noĩa debitorũ ſunt alia ſpecies p ſe a mobilib⁹ immoblibus ⁊ ſe mouentib⁹ l. a diuo pio. §. in vẽditione. ff. de re iudi. l. q̃ tuberonis. §. fin. ff. de pecu. l. mouentium. et ibi no. Bart. ff. de verbo. ſig. et no. Dy. et Bart. in l. poteſt. ff. de auc. tu. et Baldus in. c. finali. de cog. feu. vbi concludunt qđ qñ nõ eſt neceſſe ꝙ ipſa noĩa debitorum cõnumerentur inter immobilia vel mobilia ſeu ſe mouẽtia retinẽt aliã ſpeciẽ p ſe: vt in dictis iuribus: ⁊ eſt bonus tex. in. l. bene a zenone poſt mediũ. C. de quadriẽ. preſcrip. ſʒ vbi eſſet neceſſe ꝙ alicui iſtorũ accedat vt in diſpoſitione que oporteat cõprehendere totũ patrimoniũ hoĩs ⁊ tũc diſtinguit aut illa actio cõpetebat ad rẽ immobilẽ ⁊ iudicat vt de imobili aut cõpetebat ad rem mobilem ⁊ iudicatur prout de re mobili: vt no. glo. ĩ auc. de nõ alie. §. i. ⁊ no. in. l. i. C. ſi aduer. tranſac. ⁊ probatur in. l. ſi ad reſoluendaʒ C. de prediis minorũ. ſed in propoſito noſtro nõ eſt neceſſe ꝙ noĩa debitorũ applicent alteri extremorũ. ſ. immobiliũ vel mobiliuʒ ſeu ſe mouentiuʒ: quia dato ꝙ nõ veniant in ꝯfiſcatione ſequitur ꝙ remanſerunt in bonis dicti pici ſeu eius heredum. ⁊ ita etiã not. Joan. an. poſt Spe. in ti. de fruc. ⁊ intereſſe. §. i. in additione incipiente aliqui inducunt. et no. doc. in. c. nulli. de reb. eccle. nõ ali. ⁊ in. c. ii. eo. ti. lib. vi. ⁊ Oldra. in cõſilio. ccxviii. incipiente factum tale eſt dñs rerum. vbi plus dicit quod etiam in legato talium bonorum non comprehenderentur nomina debitorũ: qꝛ ſunt tertia ſpecies. ad qđ etiã facit. l. caius in prin. ff. de lega. ii. ⁊ pro hoc etiaʒ adducit cõem vſum loquendi qui dʒ attendi. l. labeo. ff. de ſupel. leg. c. ex literis. de ſpon. ⁊ hoc etiaʒ conſiderat Joã. an. poſt Spe. in loco preallegato. Et in terminis decidit ſpecifice caſuʒ noſtrũ Guido de ſuza. in queſtionibus ſuis queſtione incipiẽte pone queſtionem de facto ſtatutum eſt in ciuitate bergomi. ⁊ Bald. et Ange. in. l. ſi conſtante. §. fin. ff. ſolu. ma. vbi querunt an in publicatione bonorum veniant nomina debitorum ⁊ dicunt quod ſic ſi hoc nomen bonorum eſt prolatum ſimpliciter per. d. l. ſi cõſtante. §. ſi. ⁊. l. ſi maritus in id co. ti. ſecus ſi ſit prolatum cum adiectione mobiliuʒ vel immobiliũ. allegant l. vxorẽ. §. legauerat. ⁊. l. ſi chor⁹. §. i. ff. de lega. iii. ⁊. d. l. caius. ⁊. d. l. quã tuberonis. ⁊ dictam. l. mouentium. ⁊ loquitur etiaʒ Guido de ſuza. qñ ſtatutũ diceret per hec verba bona omnia mobilia ⁊ immobilia debeãt confiſcari. nam dicit ꝙ tunc non comprehẽduntur nomina debitorum ⁊ per hoc etiã remanet deciſus iſte primus articulus. ⁊ etiam remanet deciſus ſecundus in quo querebatur an in donatione quaʒ fecit dictus Petrus prefato Tomaſio eius nepoti donando ei omnia ſua iura ⁊ actiones cõpetentes in bonis ⁊ hereditate dicti quondã opici comprehendãtur nomina debitorũ: qꝛ clarum eſt quod ſic. d. l. ſi cõſtante. §. ſi. ⁊ expreſſius in. l. bonorũ. la. i. ⁊ in. l. nihil aliud. ff. de verb. ſign. cum ſi. Laus deo.

¶Summarium ſuper conſilio ccxlv.

1 ¶Libro priuato creditoris in quo continetur ſolutio debiti datur plena fides. 2. 4.
3 Scripturis archiui publici datur plena fides.
5 Promptior eſt confeſſio ad liberandum q̃ ad obligandum.
6 De iure canonico ad obligandum ſufficit cõfeſſio facta abſente parte.

¶Conſilium. ccxlv.

¶Quando in libro creditoris reperitur ſcripta ſolutio debiti: ⁊ non conſtat quod liber ſit manu creditoris ſcriptus probet contra creditorem attento ꝙ debitore abſente facta eſt ſcriptura. ⁊ quid de fide ſcripture camerarii publici.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Ponderatis his que in themate narrantur ⁊ viſis his que egregie in iure allegata ſunt per eximium dominum aduocatum dicti Bartholomei de branbochis ſentio per dictas ſcripturas eſſe probatum dictas libras ducentum per dictum Bartholomeum fuiſſe poſtea ſolutas dicto geminiano
1 maxime per infraſcripta. ¶Quia libro etiã priuato creditoris in quo continetur ſolutio debiti datur plena fides contra ipſum creditorem. l. quedam. §. nummularios cum glo. magna. ff. de eden. not. Bar. in. l. admonendi. ff. de iureiur. in ver. circa ſecundum ⁊c. ⁊ in. l. nuda rõ. ff. de dona. ⁊ in auten. ⁊ ſi cõtractus. C. de fide inſtru. Sed probatum eſt et preſupponitur in themate qđ dictus liber vel libellus erat proprium originale dicti geminiani ⁊ per cõſequẽs qđ erat liber
2 ſuus quo vtebatur. ¶Unde ſuccedit id qđ notabiliter dixit Jo. an. in addi. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nunc dicendum in additione magna in ver. quid ſi in predictis terminis mercator ⁊c. ⁊ Bal. in rubrica. C. de fide inſtr. in. vii. col. in ver. ſed hic quero pone quod in libro mercatorum ⁊c. vbi ſequendo Nicolaum de matarellis voluit ꝙ ſi in libro mercatoris aliquid reperitur ſcriptum contra eum: ſed ipſe negat eſſe ſcriptum ſua manu vel ſua voluntate ſtabitur libro contra eum niſi aliter probet qꝛ ſatis eſt qđ in libro quẽ tenebat eſt ſcriptum repertum. ⁊ ſic preſumit volũtate ſua ſcriptum. allegat qđ habetur in. l. cenſus. ff. de proba. in. l. ſi. C. arbi. tu. ⁊. l. ne in arbitris. C. de arb. ⁊. C. de iuſti. codi. confir. l. i. §. hunc igitur. ⁊ ſic dato qđ aliter non appareret iſtum librum fuiſſe ſcriptum manu dicti geminiani. tamen hoc nõ habet obſtare qꝛ preſumitur qđ voluntate ſua ſcriptũ fuerit poſtq̃ probatum eſt hoc fuiſſe originale ſuum: ⁊ ſic iſtum fuiſſe librũ ſuum ⁊ ab eo vt verbo fertur fuit pꝛſentatus officialibus camere archiui tanq̃ liber ipſius geminiani maſſaroli ⁊ in dicta camera apd officiales dimiſſus prout eſt de more maſſarolorum in quo quidem libro continetur ſolutio dictarum librarum ducentarum per diem confecti inſtrumenti obligationis dictarum librarum ducentarum vt comprehenditur ex vltima poſita iuncta penul. que diem hʒ. l. ſi quis ex argentariis. §. ſi initium. ff. de edẽ. Cõfirmatur hoc per ſcripturam factam ab officialibus preſidentibus dicte camere archiui publici in qua apparet dictum geminianum exegiſſe in duodecim poſtis ſiue partitis a dicto Bartholomeo libras quadringentas tredecim ⁊ ſolidos nouem ⁊ denarios quatuor prout etiam apparet in dicto libro geminiani in quo inter dictas duodecim partitas vel poſtas eſt vltimo loco poſita dicta partita ſiue
3 poſta librarum ducentarum. ſed ita eſt qđ ſcripturis archiui publici datur plena fides l. alias non eſſent publice ſeu ſcripte ⁊ confecte manu publici notarii vt in auten. ad hoc. C. de fide inſtr. ⁊ declarat notabiliter Bar. in dicta auten. ⁊ ſi cõtract⁹ circa prin. bene facit tex. i. c. ad audientiam. de preſcrip. ⁊ ibi no. ⁊ no. in. c. cum cauſam. de proba.
4 ¶Nec obſtat ꝙ non apparet qđ illa ſcriptura libri dicti geminiani fuerit facta preſente dicto Bartholomeo. ergo non debet facere plenã probationẽ: ſed ſolum ſemiplenam. l. certum. §. ſi quis abſente. ff. de cõfeſſi. l. ſi. ff. de interroga. act. ⁊ in. c. ſi. de ſucceſ. abinteſt. ⁊ per not. per Bar. in. d. l. nuda ratio in ver. quero quid ſi in libro ⁊c. vbi ſequens Dy. denuit qđ dicta ſcriptura libri rationum etiam qñ tendit ad obligãdum pbat plene etiã in fauorẽ abſentis per id qđ habetur in. d. §. nummularios cũ gl. magna. ⁊ §. ſciendũ in aut. de triẽ. ⁊ ſemiſ. ⁊. l. inſtrumẽta. cum ibi no. C. de proba. ⁊ per no. in. l. inter chartulas. C. de conue. fiſci debi. li. x. ⁊ ita etiã tenet Bal. in. l. vnica. C. de confeſ. in. ii. col. in ver. ii. oppo. ⁊. c. ſi quis ex argẽtariis. §. et hoc edicto. ff. de eden. ⁊ in. l. i. in. iii. col. C. de falſa cauſa adiec. leg. ⁊ Anto. de bu. in. c. ſi cautio. in. i. col. de fide inſtru. ⁊ in. c. ſi. de confeſ. ¶Et lʒ nõnulli conſenĩ tenere ꝯ illam deciſionẽ Dy. ⁊ Bar. in. d. l. nuda. tñ dico qđ nõ negatur veram eſſe opinionem Dy. ⁊ Bar. in his qui conſueuerunt facere ⁊ tenere librum vt in mercatoribus ⁊ campſoribus quo caſu tacite per eos qui ſecum contrahunt vel agunt videt eis mandari vt ſcribant iuxta not. per Ja. bu. ⁊ Bar. in. l. i. C. de edẽ. cũ ſuis cõcordãtiis vnde tũc verum eſt ꝙ ſcriptura talis etiam facta parte abſente probat plene p. l. ſi qs ex argentariis. §. rõnem. ff. de edẽ. ⁊. d. §. nummularios. cũm ibi not. ⁊ ita tenet Jo. de imo. d. l. nuda. ⁊ in. d. c. ſi cautio. ¶Sʒ ita eſt ꝙ de more maſſarolorum prout erat dictus geminianus erat tenere libros de his que gerunt ⁊ exigunt a debitoribus camere vt verbo fertur et tales libri poſtea in camera publica dimittuntur ⁊ conſignantur: ergo etiam in caſu noſtro talis ſcriptura debet fidem facere: ⁊ tanto magis quatenus

5 quatenus dicta ſcriptura ⁊ cõſequenter cõfeſſio geminiani in eo facta tendit ad liberandũ dictum Bartholomeum quo caſu promptior eſt ipſa confeſſio facta abſente parte ad liberandũ quam ad obligandum vt patet p no. p gl. in. l. nõ ſoluʒ. §. ſi liberationis verba. ff. de libe. lega. ⁊ quanuis nonnulli reprehendant illam glo. ⁊ nonnulli eum ſequantur tamen dicit Bald. in. l. generaliter in. xii. q. C. de non numera. pecu. qđ communis opi. eſt quod quanuis confeſſio tendens ad liberandũ facta abſente parte non valeat in vim pacti liberatorii qꝛ pactũ requirit conſenſum duorũ. l. ii. ff. de pact. tñ bene valet in vim probationis ipſius ſolutionis debiti per id qđ habetur in. §. ⁊ licet. in aut. de teſti. cum ſi. ⁊ idem in effectu voluit Bal. in. d. c. ſi. de confeſ. in. vii. col. ¶Plus dicit
6 Ant. de bu. ĩ. d. c. ſi cautio. qđ de equitate canonica etiã ad obligandũ ſufficeret confeſſio facta abſente parte qꝛ ſufficit quoquomodo de mente conſtare per id quod no. i. q. vii. quoties cordis oculus ⁊ maxime qñ ſit ex aliqua cauſa ſtimulante conſcientiam. l. ſi titius. ff. de conſti. pecu. ſm eum in. d. c. ſi cautio. in. ii. col. et idem tenet ibi do. Cardi. florẽtinus ⁊ Jo. de imo. qui reputat illud eſſe ſingulariter not. ⁊ fuit etiam de men
7 te Bald. in. d. l. generaliter in. x. que. ¶Preterea vltra dictum librũ geminiani adeſt ſcriptura camerarii publici de qua dixi ſupra que probat per id quod habetur in. d. §. nummularios cum ibi not. per Bart. in fin. ⁊ per dictam aut. ad hec. ⁊ no. Jo. an. in addi. Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nunc dicendum. in additione magna in ver. v. ſupplementuʒ ⁊c. ⁊ Nicolaus de matarellis quem etiam refert Bal. in. l. exemplo. C. de proba. ⁊ in rubrica. C. de fide inſtru. in vlti. col. ⁊ Anto. de bu. in. c. ii. de fide inſtr. in. iii. col. in ver. viii. caſus ⁊c. ⁊ per Pe. de ancha. in conſilio quadrageſimoprimo incipiẽte in chriſti nomine primo de viribus ⁊c. ⁊ tanto magis hec procederent ſi conſtaret ꝙ ex cõſuetudine loci dictis ſcripturis camere datur plena fides in fauorẽ priuatorũ. c. cũ dilectus de fide inſtr. ⁊ ſentio ꝙ veritas facti ita ſe hʒ circa dictã conſuetudineʒ. Ex quibus concludo per pꝛdictas ſcripturas probari plene de ſolutiõe dictarum librarum ducentarum.

¶Conſilium. ccxlvi.

¶Si ſtatutum vult ꝙ maritus lucretur tertiã partẽ dotis vxore predecedẽte ſine liberis ⁊ mulier cũ cõſenſu mariti renuntiãtis dicto lucro teſtata eſt de dicta dote tota. poſtea viuẽte adhuc muliere reuocauit dictum conſenſum an potuit.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Placet admodum concluſio dñi ſupra conſulentis tanq̃ iuri conſona per ea que eleganter
1 per ipſum adducta ſunt ⁊ eam confirmo autoritate Jo. and. in addi. Spe. in ti. de inſtru. edi. §. porro. in addi. incipien. incidit queſtio. vbi idem tenet in donatione cã mortis facta per filium cum licentia ⁊ conſenſu patris ponendo terminos pares il-
2 lius queſtionis ⁊ qõnis noſtre. ¶Hoc idem dicitur per Bald. in repe. l. i. C. de ſacroſan. eccle. in. viii. colũ. in verſi. iuxta hoc queritur incidenter filius ⁊c. vbi querit an ſi filius facit teſtamẽtum ad pias cauſas de voluntate patris poſſit ſolus pater reuocare. ⁊ arguit ad partes et finaliter concludit ꝙ non quia pater non poteſt teſtari vel codicillari filio puberi: ſed impuberi: vt. l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. fin. ff. de leg. i. vnde ſm eum ſi diceremus patrem poſſe reuocare: hec voluntas patris quid eſſet. nam nõ eſſet teſtamentum nõ codicilli nõ vltima volũtas ergo nil eſt: ⁊ ſic nil vʒ qꝛ qđ caret eſſe caret virtute ⁊ operatione qm̃ operatio eſt poſterior pars mentis: eſſentia vero eſt prior ſicut pʒ ad ſenſum ⁊ probatur ſm eum in. l. fin. C. ſi cer. pe. ¶Hanc partem etiã multum clare firmat Sali. in. l. nec fratris. C. de dona. cã mor. etiã qñ preſtitus eſſet conſenſus ſup donatione vel legato facto de re cõſentientis etiã ſi talis conſenſus preſtaretur p patrẽ filio in ptãte qꝛ hoc caſu ſm eum poſito ꝙ per talẽ conſenſum pater videret primo donare filio tñ qꝛ ſit vt res ipſa transferatur in aliũ ⁊ nõ penes filiũ remaneat vʒ donatio etiã inter patrem ⁊ filium vel inter virum ⁊ vxorem per. l. donatio. iuncta. l. donationes quas. C. de donationib⁹ inter virũ ⁊ vxo. ⁊ eſt rõ ſm eũ qꝛ ex ea nõ efficitur locupletior ille cui pꝛſtatur cõſenſus. allegat in argumentũ. l. ſi ſponſus in ſi. ſed melius qđ valeat dicta donatio vel remiſſio quo ad caſuʒ noſtrũ pbat in. d. l. ſi ſpõſus. §. ſi maritus. el. ii. ff. de dona. inter virũ. ſic ⁊ al's ſm eũ incapax capit vt capaci reſtituat. l. i. §. ſed ⁊ ſi legatũ. ff. ſi quis aliquẽ teſta. pꝛhibu. ⁊. l. cogi. §. ei qui ſolidũ. ⁊. l. marcellus. §. ſi. ff. ad treb. ⁊. l. cũ ei q. ff. de leg. ii. ita etiaʒ tenet Rapha. fulg. in. l. ſeniũ. C. qui teſta. fa. poſ. vbi etiã Bal. decidit caſum noſtrum. Alex.

¶Summarium ſuper conſilio. ccxlvii.

1 ¶Bona impuberis vndecũq; obueniẽtia ſpectant ad ſubſtitutum.
2 In legitima non põt mater grauamẽ ſubſtitutionis p fideicõmiſſuʒ iniungere: vtrũ pater. 3. 4.

¶Conſilium. ccxlvii.

¶Egregius artium ⁊ medicine doctor magiſter Thomaſius de aliotis Gulielmum filiũ ſuũ impuberem legitimũ ⁊ naturalem ſibi heredem inſtituit. ⁊ ſi decederet in pupillari etate vel al's quandocunq; ab inteſtato ⁊ ſine filiis ſubſtituit vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicommiſſum dñam Margaritam matrem dicti teſtatoris vt latius in teſtamento continet. poſtea mortuo teſtatore ⁊ ſuperſtitibus dicto Guilielmo ⁊ dicta dña Margarita contingit ꝙ dña Dioſpita mater dicti Guilielmi ⁊ filia Magiſtri Ludouici de mengis donauit cauſa mortis cũ licentia dicti ſui patris dicto Guilielmo omnia ſua bona ⁊ iura cũ hoc qđ ſi dictus Guilielmus qñcunq; decederet ſine liberis vel deſcendentibus omnia ſua peruenire voluit ad dñam Mariam matrem dicte dñe Dioſpite vt latius in dicto inſtrõ donationis dicit contineri que donatio cum aliis in ea contentis preſupponitur ꝙ de iure fuerit valida. deceſſit demũ dña Dioſpita ſuperſtitibus dictis Guilielmo dña maria ⁊ dña Margarita poſtea deceſſit dictus Guilielmus in pupillari etate ſuperſtitibus dictis dña Margarita ⁊ dña Maria: queritur ad quam ex eis peruenire debeant bona que fuerunt dicte domine Dioſpite donata cauſa mortis dicto Guilielmo ſtãtibus ſtatutis ſub rubrica qualiter ⁊ inquantũ matres ſuccedant filiis ⁊ etiam ſub rubrica de ſucceſſionibus ab inteſtato.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Pretermiſſis non neceſſariis breuiter reſpondeo ꝙ pro tertia parte peruenire debeat ad dictam dominam Margaritam ⁊ pro reſiduo ad dictam dominam Mariam quod oſtenditur ſic. pater dicti Guilielmi ſubſtituit Guilielmo pupillariter dictam dominam Margaritam ⁊ vt ex ſupra narratis clare apparet ⁊ euenit caſus pupillaris ſubſtitutionis qꝛ deceſſit
1 impubes propterea omnia bona impuberis vndecunq; obuenientia ſpectant ad ſubſtitutum pupillarem ⁊ ſic ad dominam margaritam. l. ſed ſi plures. §. ad ſubſtitutos. ff. de vulg. ⁊ pupil. vnde dicunt expreſſe Bal. ⁊ Ang. ibi ꝙ ad ſubſtitutum pupillarem veniunt bona etiam obuenta a linea materna ⁊ etiam ſi mater extaret que ſubſtituta non eſſet bene facit. c. ſi pater. de teſta. in. vi. ⁊ notatur per Bar. in. l. ii. in prin. in ſecundo ⁊ tertio effectu ſubſtitutionis pupillaris. ff. de vulga. ⁊ pupi. cum igitur dicto Guilielmo debita eſſet in bonis matris tertia pars bonorum deducto ere alieno ⁊ funeris impenſa pro legitima ſua. vt in auten. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. iuncta. l. papinia-
2 nus. §. iiii. ff. de inoffi. teſta. ⁊ in illa legitima non potuit mater grauamen ſubſtitutionis per fideicommiſſum iniungere dicto Guilielmo filio ſuo per. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. teſta. ⁊ nota. in. l. ex tribus. eodem titu. ⁊ no. docto. in. l. i. §. ſi. ff. de vulga. ⁊ pupi. nec etiam mater potuerit ſubſtõnem directam pupillarem facere filio. l. ii. in prin. ⁊. l. ſi mater in prin. ⁊ ibi no. ff. de vulga. ⁊ pupi. nec etiam potuiſſet mater veniens abinteſtato ipſi pupillo grauare per fideicommiſſum in legitima filii: poſito ꝙ illud feciſſet iuxta id quod habetur in
3 tex. ſingulari. l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. ſi. cum. l. ſequenti. ff. de. leg. i. quoniam illud ſolum permittitur patri ſeu aſcendenti maſculo habenti ipſum deſcendentem in poteſtate qꝛ poſſet pater pupillariter ſubſtituere filio quem vellet in legitima ⁊ in aliis bonis impuberis ⁊ ab eis excludere illos qui fuiſſent ab inteſtato ſucceſſuri impuberi ita ſi non facit pupillarem ſubſtitutionem filio impuberi põt per fideicommiſſum grauare in dicta legitima. ⁊ aliis bonis impuberis illos qui ab inteſtato ſuccederent filio decedenti in pupillari etate quaſi videantur dicti venientes ab inteſtato tacite habere dicta bona a patre non auferente eis per pupillarem ſubſtitutionem. ar. l. conficiuntur in prin. ⁊. l. ſi quis cũ nullum. in prin. ff. de iure codi. ¶Et ideo di-
4 cunt Bar. ⁊ expreſſius Ang. ⁊ alii poſt eum in dicta. l. ſi fundum per fideicommiſſum. §. ſi. cum. l. ſequenti. qđ illa. l. non habeat locũ in aſcendente qui non haberet deſcendentem in poteſtate ſeu qui pupillariter ſubſtituere non poſſet ⁊ mater eſt de illis perſonis que non hʒ filium in poteſtate: nec poteſt pupillariter ſubſtituere: vt dixi ⁊ patet in. §. feminẽ. inſti. de adop. ſequitur ꝙ in dicta tertia ſuccedit dña Margarita ex pupillari ſubſtitutione. ¶Nec eſt opus recurrere ad diſpoſitionem dictorum ſtatutorum quia loquuntur in ſucceſſione inteſtati. dictus autem pupillus cui a patre facta fuit pupillaris ſubſtitutio non dicitur deceſſiſſe inteſtatus nec ei ſuccedit ab inteſtato. l. papinianus. §. ſed impuberis. ff. de inoffi. teſta. l. ii. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ dicto §. ad ſubſtitutos. ⁊ inſti. de pupil. ſubſti. §. igit. ¶In reſiduo vo vltra dictam legitimam potuit mater dicti Guilielmi ſubſtituere vt fecit dicto Guilielmo dictam dominam Mariam per fideicommiſſum. l. i. §. ſciendum. ⁊ ibi not. ff. de lega. iii. l. cum pater. §. eorum. ff. de lega. ii. ¶Nec eſt tractandum de trebellianica detrahẽda ex perſona dicti Guili. aduerſus dictam dñam mariam: qꝛ cum non ſit dictus Guili. grauat⁹ vt heres reſtituere dicte dñe Marie: ſed vt donatarius cauſa mortis nõ eſt locus detractioni trebellianice. l. mulier. §. ſi. ff. ad treb. ⁊. l. i. §. inde neratius. eo. ti. Laus deo.

¶Summarium ſuper conſilio. ccxlviii.

1 ¶Donatio quomodo intelligatur fieri.
2 De epiſcopo qui dixit dono villaʒ ⁊ omnia iura que habeo.
3 Quando eſt impoſſibile habere rem legatam an debeatur eſtimatio.
4 Uerba ſunt accipienda ſm communem vſum loquendi.
5 In dubio debet fieri interpretatio verborũ taliter qđ legatum valeat.
6 Ad hoc vt actus valeat recedimus a proprio ſenſu verborum.
7 Uerbum dandi quid importat.

8 Sub ſimplici comprehenditur compoſitum.
9 Vna dictio poteſt accipi vt genus ⁊ etiam vt ſpecies.
10 Verbum dioceſis poteſt capi vt genus.
11 Attenditur communis vſus loquendi.
12 Vbi adiectiuum querit ſubſtantiuū dꝫ intelligi de ſubſtantiuo illius qualitatis.

¶Conſilium.ccxlviij.

¶Si teſtator legat vxori donaria que ipſa portauit ad maritū intelligatur de iocalibus ante nuptias tranſmiſſis per ſponſum ſponſe.

¶Preſuppoſito ꝙ legitime probari poſſit de cōi vſu loquēdi ⁊ intelligendi in ⁊ per ciuitatē ferrarie. Qđ appellatione donariorum comprehenderētur veſtes iocalia ⁊ alie res deputate ad ornatum mulieris tranſmiſſe per ſponſum ſue ſponſe etiam ſi ſummam ⁊ valorem librarum quinquaginta marcheſanorū excederent. Et ſimiliter ea que dantur ex parte maritantis ipſam ſponſam. Et vigente ſtatuto in ciuitate ferrarie cuius copia vobis tranſmittit. Contingit ꝙ nobilis vir Carolus de ſacrato ciuis ⁊ habitator Ferrarie accepit in ſponſam dominam Alexandrā quondam Alexandri de mazolis ciuem ⁊ habitātem Bonoñ. cui dum ſic eſſet ſponſa ⁊ habitaret vt.ſ. ipſe Carolus tranſmiſit quāplures veſtes ⁊ iocalia. ⁊ ſeu alias res deputatas ad ornatū ipſius quas cum ipſa iuit ad maritū de ciuitate Bonoñ. in ciuitatē Ferrarie portauit tam ſuper eius perſona q̄ in ſcrinijs vna etiā cum quamplurībus iocalibus ⁊ alijs rebus deputatis ad ornatum ipſius eidem datis per eius fratrem qui eam maritauit. Cum autem ipſe Carolus ⁊ domina Alexādra ſtetiſſent per aliquos annos in matrimonio dictus Carolus deceſſit condito teſtamento in quo dicte domine Alexandre fecit legatum huius tenoris vꝫ. Item iure legati reliquit dñe Alex. eius vxori dotes ſuas ⁊ donaria: que portauit ad maritum. Stantibus igitur p̄dictis. Et petente dicta dña Alex. veſtes ⁊ iocalia ⁊ alias res deputatas ad ornatum ipſius mulieris quas et que ipſe Carolus trāſmiſit dicte dñe Alex. duꝫ eſſet ſponſa. Et quas ⁊ que portauit ad maritum ⁊ tam exiſtentes ⁊ que remanſerunt in hereditate dicti Caroli q̄ etiam alienatas per eum ante conditum eius teſtamentū et ſeu earum ſic alienarum eſtimationem. eo quod fuerint ⁊ ſint comprehenſe ⁊ veniant in dicto legato. Cū appellentur donaria ⁊ cū ipſe Carolus eſſet informatus de ipſis donarijs. ⁊ qđ fuiſſet factū de eis tpe conditi teſti. Et ex aduerſo dicentib⁹ heredib⁹ dicti Caroli ea bona nō cōprehendi in dicto legato ſed cōprehendi ſolū dona data ex parte fratris ipſi dñe Alex. que portauit ad maritū. Queritur quid iuris tam ſuper extantibus q̄ ſuper alienatis.

Domini redemptoris noſtri inuocato ſuffragio.

Ponderatis narratis in themate dubium facere videtur contra dictā legatariā qꝛ teſtator legādo donaria que ipſa portauit ad maritum nō videtur intellexiſſe de donarijs que conſiſtunt in iocalibus veſtibus ⁊ alijs rebus deputatis ad ornatū mulieris tranſmiſſis per ſponſuꝫ ſue ſponſe ſaltē qñ excedunt ſummā librarum quinquaginta cū tūc ſit prohibitū ante nuptias donare ſpōſe vltra dictam ſummam ex forma ſtatuti ciuitatis ferrarie. ⁊ ideo non videntur
1 retro tunc dici donaria cū† donatio intelligat qñ ex ꝯtu valido transfertur dominiū in perſonam cui ſit donatio. l. in edibus. §. fi. ff. de dona. l. ſenatus. §. donatio. ff. de do. cā mor. ſed ſtatuto refragante nō potuit transferri dominium in dictam dominam ⁊ verba alicuius diſpoſitionis in genere facientis mentionē de aliquo actu vel contractu debent intelligi in dubio de actu valido. l. non putauit. §. non quecuis. ff. de bo. poſ. contra tab. l. j. §. qđ autem. ff. de offi. prefe. vr. l. ij. teſtamentum autē ff. quemadmo. teſt. aper. l. filium. §. ſi quis. ⁊ qđ ibi not. Bart. ff. de leg. preſtan. cum ſi. Ideo videref potius intelligenda eſſe verba dicti teſtatoris de donarijs que mulier habuit a fratre ſuo pro ornatu ſuo ⁊ ad domum mariti detulit cum illa poſſint licite excedere ſummam quinquaginta librarum imo ſaltem poſſunt aſcendere ad quintā partem dotis attenta diſpoſitione dicti ſtatuti. ¶Secundo principaliter pro hoc facere vr̄ qꝛ teſtator in teſtō dixit ꝙ legabat vxori dotes ſuas. ⁊ donaria que portauit ad maritum vnde ſicut precedens diſpoſitio legati dotis eſt facta de re que originaliter pceſſit a muliere ⁊ ex bonis mulieris ad maritum ita dꝫ intelligi illa ſequens diſpō facta de donarijs: qꝛ debet intelligi ſequens diſpō illi coniuncta facta de donarijs que originaliter proceſſerunt a parte mulieris in maritum per id quod dicit text. notabilis in. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vi. tri. ⁊ oleo lega. vbi ſi teſtator dixit vinum grecū ⁊ dulcia oīa lego: ſub illis verbis dulcia oīa non veniunt niſi ea dulcia que ſunt ad potionē ſicut erat vinū grecum de quo ſpāliter in precedēti diſpōne ſecū copulata erat facta mentio. ¶Ac
2 cedit† qđ notabiliter dixit Inno. in. c. ex literis. de iurepat. vbi inquit qđ ſi eps̄ dixerit dono villam ⁊ omnia iura que ibi habeo non veniunt iura ſpiritualia vt decime quia intelligitur voluiſſe donare omnia iura ſ. temporalia ſolum prout erat villa de qua ſpecifice fuerat facta diſpō. ¶Tertio probari videtur quia ſi comprehenderētur in legato ea que ad mulierem tranſmiſſa fuerāt a principio per maritum hec potius dicerentur donaria que reportauit ad maritum quaꝫ donaria portata ad maritum. l. cum pater. §. fidei tuc. ff. de leg. ij. ibi dum tex. dicit potius reddi q̄ dari videf. ⁊. l. j. §. eleganter. ff. depoſi. ⁊. l. filio quem pater. ff. de lib. ⁊ poſth. ſed tex. non eſt vſus verbo reportauit. ergo non cōprehenduntur niſi illa que originaliter ex locis mulieris proceſſerunt. ¶Quarto qꝛ poſito qđ in dicto legato venirent donaria tranſmiſſa per maritum vxori tamē non videtur qđ veniant ea que ipſe maritus alienauit qꝛ poterit heres dicere talia bona alienata non inueniri. ⁊
3 qñ impoſſibile† eſt haberi rem legatam: vt qꝛ non reperiatur vel ſimilis defectus nō debetur eſtimatio ſecus ſi inuentatur. ſed dñs non vult eam vendere vel vult vendere pro pretio iniuſto qꝛ tunc iuſta eſtimatio debetur legatario. iſta habentur in. l. apud iul. §. fi. ff. de leg. j. ⁊ in l. non dubiū. §. fi. ff. de leg. iij. ¶In contrariā partē premiſſis nō obſtantibus proclinior ſum preſertim ex infraſcriptis qñ in teſtamen
4 tis† verba ſm cōem vſum loquendi accipienda ſunt. l. labeo. ff. de ſup. leg. ⁊ ibi plene declarat Bar. ⁊. l. librorum. §. qđ tamē caſſius. ff. de leg. iij. l. cū de lanionis. §. aſinam. ff. de fun. inſtru. c. ex literis. el. j. ⁊ ibi not. de ſponſal. cū ergo preſupponatur qđ ex dicto communi vſu loquendi in ciuitate Ferrarie de qua erat teſtator ⁊ in qua conditum eſt teſtamentum appellatione donariorum veniant veſtes ⁊ iocalia ⁊ alia deputata ad ornatum mulieris tranſmiſſa per ſponſum ſue ſponſe etiā ſi dictam ſummam ſeu valorem quinquaginta librarum marcheſanorum excedant: ſequitur quod illa comprehenduntur in dicto legato. ¶Confirmatur hec concluſio quia ſi intelligeretur teſtatorem ſenſiſſe de donarijs idest de illis tantum iocalibus ſeu rebus ad ipſius mulieris ornatū deputatis ⁊ ſibi a fratre ſuo donatis ſeu datis prout eidem ſorori dare tenebatur ſequeretur qđ legatum eſſet inutile qꝛ ſi ſtatim pure legaſſet vxori res proprias vxoris quo caſu legatū non valet. l. proprias. C. de lega. l. cetera in prin. ff. de leg. j. debet in dubio fie
5 ri interpretatio† verborum taliter qđ legatum valeat ⁊ vtilitatem afferat. vt eſt bonus tex. in. l. nutu. in prin. de leg. ij. ⁊ habetur in. l. quoties cum ibi no. ff. de reb. dub. c. abbate. de verb. ſigni. pro hoc ſpecialius adduco tex. in. l. ſi quando in prin. ff. de lega. j. vbi ſi teſtator dixit lego vxori mee ea que ſibi in vita donaui hoc legatū refertur ad illas donationes que nō valuerunt non ad illas que valuerunt: vt ſic lega
6 tum operet† ⁊ afferat vtilitatē imo† vt actus valeat recedimus a proprio ſenſu verborū: vt eſt tex. cum glo. no. in. l. ⁊ puto als eſt in. l. ſi alij in prin. in verbo non cōmunicari. ff. famil. hercif. ⁊ alia ratio eſt in dote ſaltem non conſiſtente in rebus immobilibus: qꝛ legatum talis dotis relictum vxori valet qꝛ affert commodum repreſentationis. ſtatim enim mortuo teſtatore ⁊ adita hereditate peti poteſt dos legata que ſi legata non fuiſſet peti non poſſet niſi poſt annum. l. j. iuxta prin. ff. de dote prelega. ⁊ inſti. de lega. §. ſed ſi vxori iuncta. l. vnica. §. exactio. C. de rei vxo. act. ſed nō militat illa rō in dictis alijs rebus vxoris quas ipſe pro ornatu defert: quia talium rerum dominium non transfertur in maritum: ſed ipſa remanet domina: nec parem haberet conditionem cum dote. l. ſi ego. §. dotis. ⁊ ibi no. ff. de iure dotium. l. hac lege. C. de pac. conuen. ¶Et quāuis mulier accepit dicta donaria a marito qui ea ſibi tranſmiſerat: tamen dū poſtea mulier accedit ad domum viri cum huiuſmodi donarijs dicitur ad maritum portare donaria: qꝛ dato qđ etiam dicerentur reportari tamen adhuc portari ad maritum
7 recte dicetur ſicut dicimus ꝙ verbum† dandi tanq̄ genus et aptum importare illud qđ a principio per me tibi datur ⁊ etiam illud quod per me tibi redditur: lꝫ quando dare accipiatur vt ſpecies differat a verbo reddere: vt notabiliter tradit per Bar. in rubrica. ff. ſo. ma. per l. vbi autem. §. ſi. ff. de verb. ob. ⁊. §. ſic itaqꝫ inſti. de actio. iuncta. l. verbum reddendi cum glo. ff. de verb. ſigni. ⁊. d. §. ſi detur. ⁊ iuncta. l. ſemper generalibus. ff. de reg. iur. ⁊ bene facit tex. cū glo. in. l. j. §. edificare. cum glo. in verbo reficere. ff. de mor. infer. ⁊ quod not. Bart. in. l. j. §. ſi
8 quis edificium. ff. de oper. no. nū. ¶Videmus enim qđ ſub ſimplici comprehenditur compoſitum: vnde appellatione nepotis venit pronepos ⁊ appellatione nurus venit pronurus. ⁊ ſic de ſingulis. l. cui corum. §. affinitatis. ff. de poſtu. l. nurus. l. ſoceri. ⁊. l. generi. ff. de verbo. ſignifi. Et in dubio debet fieri interpretatio ꝙ teſtator acceperit verbum portauit pro genere quo caſu comprehendit etiam reportare ſicut genus etiam de propria ſignificatione comprehendit omnē ſuam ſpeciem. d. l. ſemper generalibus. ⁊. l. ſi quid carum. §. interemptuꝫ. ff. de leg. iij. quia ita accipiendo actus legandi valuit ⁊ in dubio lex ſuadēt fieri interpretationem debere: vt actus valeat vt dictū eſt. ¶Pro
9 quo† etiam facit quia quādo vna dictio poteſt accipi vt genus. ⁊ etiam vt ſpecies: tunc ſi ſumus in materia odioſa capitur vt ſpecies ſi ſumus in materia fauorabili capitur vt genus. hanc notabilem theoricam tradit do. Abb. poſt alios in. c. rodulphus. de reſcrip. in. j. colum. per illum tex. iuncto. c. j. de offi. ordi. ⁊. c. j. de rerum permu. lib. vi. nam
10 dioceſis poteſt† accipi vt genus quo caſu cōprehendit etiam ciuitatem ⁊ etiam poteſt capi vt ſpecies differēs a ciuitate. vñ in materia ſtricta ⁊ odioſa accipitur vt ſpecies. d. c. rodulphus: ſed in materia fauorabili ſecus: vt in. d. c. j. cum itaqꝫ ſimus in materia fauorabili ſꝫ in legatis. l. in teſtamentis. ff. de reg. iur. c. cum dilecti. de dona. verbum portauit dꝫ accipi vt genus: pōt etiam dicta concluſio cōfirmari: qꝛ teſtator dixit qđ legabat vxori donaria que ipſa portauit ad maritum. ⁊ ſic retulit

retulit verbum portauit ad perſonam vxoris: ſed quando vxor portauit Ferrariam ad maritū ille fuit primus actus portandi: quia prima vice vxor non portauit ex Ferraria Bononie: ſed alius: ita ꝙ quo ad eam non videf dici reportatio: ⁊ ſtante dicto cōi vſu loquendi ꝙ dicte res appellentur donaria nō oportet inſiſtere in diſputatione doctorū dubitantiū: an de iure communi dicta bona intelligant donata de quo per Bart. ⁊ doc. in. l. ſi vt certo. §. interdū. ff. eo. ⁊ in. l. j. §. nec caſtrenſe. ff. de colla. bono. ⁊ in. l. pen. §. j. ff. ſol. matrimo. cuꝫ ſuis concordantijs. ¶Et lꝫ ex ſuperius dictis ad argumenta adducta in contrarium poſ
11 ſit patere reſponſio. Tamen formalius reſpondendo† dico non obſtare primum argumentum: quia poſito ꝙ talis donatio nō eſſet efficax vigore dicti ſtatuti tamen ſatis eſt ꝙ ex communi vſu loquendi appellentur donaria: vt ſic appareat teſtatorem de his rebus intellexiſſe p d. l. labeo. ſic etiam videmus ꝙ donatio inter virū ⁊ vxorem conſtāte matrimonio facta eſt reprobata adeo ꝙ nec etiam naturalem producit obligationem. l. ſi ſponſus. §. ſi vxor viri. ff. de dona. inter virum. et declarat Bart. in. l. cum lex. ff. de fid. inſtrumen. tamen eas in cōmuni vſu appellamus donationes: vt per totū. ff. ⁊. C. de dona. inter virum ⁊ vxo. ⁊ magis in ſpecie probatur in. l. ſi quādo. in prin. de lega. j. vbi teſtator dicendo lego vxori etiam que in vita ſibi donaui intelligatur ſolum legare ea que per donationem inualidam conceſſiſſet. ¶Nō ob
12 ſtat ſcdm† argumentū quia reſpondeo quod ratio dicti. §. cui dulcia. eſt vt ibi declarat ſubtiliter Barto. ⁊ docto. in. c. ſedes. de reſcrip. quia ibi ſequens diſpoſitio facta de genere fuit facta per illud adiectiuum neutraliter poſitum: ſcꝫ dulcia: ⁊ quia tale adiectiuum querit ſubſtantiuum debet intelligi de ſubſtantiuo illius qualitatis quā teſtator expreſſerat in proxima parte teſtamenti illi coniuncta ſecus aūt ſi genus exprimatur per ſubſtantiuū vt per eū ibi. ⁊ in. l. queſitū. §. ſi. ff. de fun. inſtr. Sed hic teſtator non expreſſit illam ſequentem diſpoſitionē per adiectiuū ſed per dictū ſubſtantiuum. ſ. donaria. Preterea poteſt reſpōderi quod dato qđ illa dictio donaria referatur ad iocalia donata. ⁊ tranſmiſſa per ſpōſum ſponſe videtur dici poſſe quod talia donaria participant de qualitate rei contente in precedenti parte illius diſpoſitionis in qua erat factum legatum dotis. Quia dos hꝫ hanc qualitatem vt legatū de ea factū vxori valeat quia eſt aptū afferre vtilitatē vt dixi. ⁊ ita erit aptū afferre legatū factū de donarijs ⁊ valebit ſi intelligaf de donarijs tranſmiſſis per ſponſum: ſec⁹ aūt ſi intelligaf de alijs donarijs vt eſt ſuperius declaratū. Poteſt inſuper reſpōderi ꝙ in caſu dicti. §. cui dulcia dato quod illud adiectiuū referaf ſolū ad ea dulcia que ſunt potionis vt erat vinū grecū de quo in precedenti diſpoſitione ſecū copulata fuerat facta mentio non reddebaf legatum nullum ⁊ inutile. ſed in caſu noſtro redderef inutile ſi non referref ad donaria tranſmiſſa ſponſe: vnde vt actus valeat etiam recedere lꝫ a propria verborū ſignificatione vt dixi. Et per hec eſt reſponſum etiam ad no. p Inn. in. d. c. ex literis. Ad tertiū argumentū in quo dicif teſtatorem vſum fuiſſe verbo portauit non autem dixit reportauit fuit ſupra multipliciter reſponſum. Quantum vero ad vltimū argumentum circa res alienatas per maritū faceret argumentū ſi tales res non reperiuntur alſ aūt videretur ſecus per ea que habentur in legibus allegatis in contrarium. Laus deo.

¶Summarium ſuper conſilio. ccxlix.

1 Maritus non ſuccedit vltra quartam.
2 Quomodo declaretur ꝙ maritus ſit inops. 4.
3 Statutum debet interpretari ſm ius commune ne quis indebite damnum patiatur.
5 Dictio vero poſita in ſtatuto.
6 Quando ſtatutum venit derogatiue ad ius commune nunq̄ recipit interpretationem.
7 Statutum inducens preſcriptionem in quacunqꝫ actione perſonali et reali per. xxx. annos nunq̄ talis actio per litis conteſtationem perpetuabitur.
8 De ſtatuto ꝙ pater teneatur relinquere filijs quintam partem bonorum ſuorum.
9 Verbis ſtatuti nihil debemus addere.

¶Conſilium. ccxlix.

¶An ſtatutum diſponens quod maritus ſuccedat vxori decedenti ſine liberis intelligatur ſolum quando maritus eſſet inops.

Domini redēptoris noſtri inuocato ſuffragio.

Perſpectis ac ponderatis verbis ſtatutorum tranſmiſſorum ⁊ precipue ſtatuti diſponētis quemadmodum maritus vxori ſuccedere debeat videretur fortaſſe prima cōſideratione dicendum maritum qui non ſit inops non debere ab inteſtato ſuccedere vxori predefuncte ſuperſtite matre ⁊ ſororibus licet nō vtrinqꝫ coniunctis. Quia aut iuris communis diſpoſitionem intuemur ⁊ certum eſt quod maritus non poteſt ſuccedere vxori premortue ſuperſtite eius matre aut aliquibus agnatis vel cognatis. l. ſin. C. quorum bon. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. l. j. ff. quis ordo in bono. poſſ. ſer. ⁊. l. j. in princip. ff. ſi tabu. teſta. nulle exta. fallit vbi vir eſſet inops et vxor predecedens eſſet locuples: quo caſu maritus ſuccedit in
1 quarta parte ſi extant filij tres aut pauciores. ⁊† idem etiam non ſint deſcendentes: ſed aſcendentes vt mater prout in caſu noſtro vel tranſuerſales: quia etiam tunc ſm opinionem cōmuniter approbatam maritus non ſuccedit vltra quartam: vt legitur ⁊ no. in auten. preterea. C. vnde vir ⁊ vxor. vbi a doc. hec concluſio approbata eſt ⁊ probatur per id quod habetur in. §. quoniam vero. in verbo minus. in auten. de exhiben. re. iuncta. l. illud. §. minus. ff. de tribu. ac etiam coniuncta dicta. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ⁊ extante matre ac ſororibus non vtrinqꝫ cōiunctis mater preferretur dictis ſororibus per id quod habetur in autent. defuncto. C. ad tertul. ⁊ in corpore vnde ſumitur ⁊ ſic videretur quod in caſu noſtro ſi attenderemus diſpoſitionē iuris communis maritus ſi non eſt inops deberet penitus excludi ab inteſtato. Si autē eſſet inops ⁊ coniunx predecedens fuiſſet locuples cum eſſet mater extentꝫ trāſuerſales non deberet ſuccedere in plus quam in quarta. Si autem intueamur diſpoſitionem ſtatuti adhuc videretur dicendū ꝙ ſtatutū debeat intelligi et interpretari ſm ius commune. l. ſi ſerui veſtri. C. de noxa. c. cum dilectus. de conſue. ⁊ per conſequens debeat intelligi et reſtringi; quando maritus ſuperſtes eſſet inops. ⁊ in caſu propoſito nō
2 preſupponitur† maritum eſſe inopem quod veniret declarandum iudicantis arbitrio qui haberet conſiderare an inſpecta conditione perſone ⁊ facultatibus ſuis poſſit abſqꝫ dicta ſucceſſione condecenter vitā ducere: vt no. per glo. ⁊ doc. in dicta auf. preterea. ⁊ per Bar. in. l. ſi conſtante. in prin. in. ij. q. prime partis principalis. ff. ſo. matri. ¶Tamē premiſſis non obſtantibus ſentio de iure maritum etiam non inopem admitti debere ab inteſtato ad omnem ſucceſſionem mulieris decedentis ſine deſcendētib⁹: vt ſatis apte decidif ex dicto ſtatuto poſito ſub rubrica de hereditatibus abinteſtato. Ibi dum dicit ⁊ aliquibus filijs vel deſcendentibus nō extantibus ex ipſa muliere eius ſucceſſio deuoluatur ad maritum ipſo iure. Quod quidem ſtatutum non diſtinguit inter maritum inopem ⁊ diuitem: ergo indiſtincte intelligendum eſt. l. j. §. generaliter. ff. de lega. preſtan. c. quia circa. de priuileg. ¶Et li et
3 ſtatutum† debeat interpretari ſm ius commune ne quis indebite damnū patiatur. l. ſi ſerui veſtri. ⁊ no. in. l. ſi. §. in cōputatione. C. de iure deliberā. cū ſimi. tamen ſtatutum generaliter vel indiſtincte loquēs nō debet reſtringi etiā ſi nō facta reſtitutione aliquis indebite lucrū perderet vt eſt tex. in. l. proſperit. ff. qui ⁊ a quibus. ⁊ eſt doctrina Bart. in. l. oēs populi. in. vj. q. principali. ff. de iuſti. ⁊ iure. que ab alijs cōiter approbatur: ergo in propoſito quāuis ſi dictū ſtatutum non reſtringatur ad maritum inopē matris aut ſororibus defuncte perſone an ferref indebite ſucceſſio hereditatis: tamen non debet per hoc fieri talis re
4 ſtrictio ſcilicet† vt ſtatutum reſtringatur ad maritum inopem quia iudicatur de tali obuentione hereditatis deferende matri vel ſororibus prout de lucro vt patet ex his que traduntur per gloſ. no. Bar. ⁊ alios in. l. ſi emācipata. C. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ex no. per gl. in. l. ſi duo ī verbo potuit. iuncto tex. ⁊ ibi per doc. maxime Ioan. de imo. ff. de acquirē. heredi. ⁊ per Cy. ⁊ Bal. in. l. iuris. C. qui admitti ad bon. poſſeſ. ⁊ ideo inter aſcendentes ⁊ deſcendentes hereditas non proprie dicitur debita ſed quaſi debita. l. ſin. iuxta prin. C. de cura. furio. ⁊ precipue hereditas aſcendentium deſcendentibus. l. nam ⁊ ſi parentibus. in prin. ff. de inoffi. teſta. ⁊ de ea cenſef vt de re obueniente titulo lucratiuo excepto effectu de quo in. l. j. C. de impub. lucra. deſcrip. lib. x. vt proxime dixi. ¶Confirmantur predicta qꝛ dictū ſtatutum non patitur dictā interpretationē a iure cōi. ſ. ꝙ intelligatur in marito inope pꝫ quia ſtatutū vult ꝙ extātibus liberis illius matrimonij ipſi ſuccedant in dote. ⁊ nihil habeat maritus niſi vſumfructum in dicta dote ſicut habet in oīb⁹ bonis aduentitijs filiorum. l. j. C. de bo. mater. ⁊. l. cū oportet. in princ. C. de bo. q̄ li. ⁊ in alijs bōis vxoris excepta dote ſuccedāt filij in ſolidū. ⁊ pater nullū vſumfructum habeat: apparet ergo ꝙ ſtatutum non habuit reſpectū ad inopiā viri ſicut habuit ius cōe: quia de iure cōi quādo maritus eſt inops etiam extantibus liberis vxoris predecedentis ſuccedit maritus in quarta parte ſi ſunt tres filij vel min⁹ ⁊ ſi ſunt plures ſuccedit maritus cū eis in virilem portionem: vt in dicta auf. preterea. imo videtur ꝙ dictum ſtatutū nullo modo conſiderauerit inopiā quia preterq̄ in bonis dotalibus priuat patrē vſufructu aliorū bonorum vxoris in quibus ſuccedunt filij ⁊ tamen de iure cōi pater debet habere vſumfructum oīm aduentitiorū vt dixi. Et ſicut dicta pars ſtatuti procedit in marito diuite ita etiā ſequens pars que ſemper cōtinuatiue loquif. et hoc eſſe verū apparet ex illa† dictione vero ibi dum ſtatutū dicit his vero non extantibus ⁊c. vt notabiliter determinat Bal. in. d. l. omnes populi. in. xiij. col. in verſi. modo quero vtrū vnū ſtatutū trahaf ⁊c. vbi dicit ꝙ etiam in aduerſatiua videtur repetita qualitas precedentiū cū ſit cōiunctio. allegat no. inſti. de rerū diui. in. §. itē lapilli. vnde per hoc dicit ꝙ ſi ſtatutū dicit ꝙ exiſtētibus maſculis femina non ſuccedat ab inteſtato niſi in dote: facto vero teſtamento non ſuccedat niſi quatenus teſtator ei iuſſerit relinquendū certe intelligif facto teſtamento. ſ. maſculis extantibus prout dicebatur in precedenti parte ⁊ ex hoc natura copule: quia dictio vero pro ſed eſt cōiūctio. ergo repetitionem inducit. l. ſeie. §. caio. ff. de fun. inſtru. ⁊ ita etiā ſpecifice dicit Pet. de anch. in repetitione. c. canonum ſtatuta. de conſti. in verſic. querit etiam Bal. vtrum vnum ſtatutum ⁊c. ¶Denique dictū ſtatutū

facit differentiam an extent liberi eiuſdem matrimonij: an vero alteri⁹ matrimonij quia quando extāt liberi alterius matrimonij vocat mari tum ad quartam a qua excludit eum ſi extant liberi eiuſdem matrimo nij. Et ſic videtur in omnibus ſuis partibus dictum ſtatutū voluiſſe derogare iuri communi: quia de iure communi: ſi maritus eſt diues extantibus liberis etiam alterius matrimonij maritus excluderetur in totum: vt dicta.l.prima.C.vnde vir ⁊ vxor.cum alijs.ſ.allega. ſi au tem eſt inops maritus tunc de iure communi non refert an extent libe ri eiuſdem matrimonij: an alterius matrimonij: vt eſt caſus in pre alleg.autē.preterea. Similiter in vltima parte dictum ſtatutum pro uidet quod aliquibus filijs vel deſcendentibus non extātibus ex ipſa muliere eius ſucceſſio deuoluatur ad maritū ipſo iure ſine aliqua adi tione. Nam etiam in hac parte ſtatutum derogat iuri communi qꝛ de iure communi ſi maritus eſt diues excluderetur etiam per exiſtentiam quorūcunqꝫ propinquorum.d.l.j.ſed ſi eſſet pauper non deberet ſuc cedere niſi in quarta parte: extantibus aſcendentibus vel tranſuerſa
6 libus.vt no.in dicta auten.preterea: ⁊ dixi.ſ. Et quando† ſtatutum venit derogatiue ad ius cōmune non recipit interpretationem a iure communi: vt inquit ſignanter Bal.in.c.cum non licet.de preſcri.in vl.
7 col.vbi querit† quid ſi ſtatutū inducat preſcriptionē.xxx.anno.in quacunqꝫ actione perſonali ⁊ reali.nunquid actio per litis conteſtationē perpetuabit̄ in.xl.annos prout fit de iure cōi per.l.ſi.C.de pſcrip.xxx. annorū.⁊ arguit primo ꝙ ſic qꝛ iſte caſus perpetuationis eſt a ſtatuto obmiſſus ergo remanere debet in diſpoſitione iuris cōmunis.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cauſam.⁊.c.cōmodiſſime.ff.de libe.⁊ poſthu. Tamen contrarium determinat quia dictum ſtatutum diſcrepat a iure communi preſertim in actionibus perſonalibus cum ergo receſſum ſit a iure communi non poſſumus interpretrari ſtatutum ſm ius cōe allegat in argumentū.l.qui cum vno.§.qui poſt.ff.de re milita.et quia quoties ſtatutū aliquid addit vel detrahit tacite vel expreſſe iure cōmuni efficitur ius municipale.nec recipit ſubauditū intellectum a iure communi quia lex que corrigitur non interpretat̄ nouam legem.l.ſi.
8 C.de indic.viduita.to. Idem etiam voluit† Bal.in.l.maximum vitium.circa.vi.colū.C.de liber.preter.in verſi.vlterius queritur de tali queſtione ſtatuto cauetur ⁊c. vbi dixit quod ſi ſtatuto cauetur ꝙ pater teneatur relinquere filijs quintam partem ſuorum bonorum ⁊ alio ſtatuto cauetur quod teſtamētum in quo nō relinquitur filijs legitima ſit ipſo iure nullum ⁊ contingat quod pater reliquit dictam quintam partem filio non tamen iure inſtitutionis querebatur vtrum teſtm̄ valeret ⁊ determinat qđ ſic quia licet de iure cōi filio debeat relinqui titulo inſtitutionis alias teſtamentū non valet vt in.§.aliud quoqꝫ capitulum in auten.vt cum de appella.cogno. Tamen quia dictū ſtatutū diſponēs quod pater teneatur relinquere quintam partem filijs habet ſe derogatiue ad ius commune non recipit interpretationem a iure communi ſed ſimpliciter debet intelligi prout ipſum ſtatutum iacet quia
9 verbis† talis ſtatuti nihil addere vel detrahere debem⁹ allegat id qđ habetur.C.de iuſti.codi.confir.in.l.j.§.hunc igitur.⁊.C.de emenda.iuſti.codi.in.l.j.§.repetita.⁊ arg.l.j.in prin.C.de lati.liber.tol.caſus noſter etiam clarior eſt quam ſit caſus queſtionis poſite per Bald.in dictis locis ſaltem quia ex ſuperioribus partibus ſtatuti apparet ſtatuētes non habuiſſe reſpectū ad diſpoſitionem iuris cōis de marito inope loquentis vt per ſuperius dicta ⁊ infra dicenda patet. Roborant̄ predicta quia exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis.l.queſitum.§.deniqꝫ.ff.de fun.inſtru.⁊ in.§.quia vero veriſimile.in auten. de non alienan.⁊ not.in.l.in his.ff.de legi.ſed ita eſt quod dicti ſtatuētes non excipiunt a dicta ſua generali diſpoſitione niſi caſum vcꝫ quādo maritus occidiſſet vxorem ergo in alijs caſibus debet remanere firma regula dicti ſtatuti.

Summarium ſuper conſilio.ccl.

1 Ultra legitimam an pater poſſit facere ſubſtitutionem fideicōmiſſariam.3.5.6.
2 Ante euentū conditionis non poteſt tranſmitti ius ſubſtitutionis.4.

Conſilium.ccl.

Quidam teſtator in ſuo teſtamēto ſibi heredes inſtituit tres filios maſculos vcꝫ dominum Antonium zenonem.⁊ Joannē Andream et eos ſubſtituit vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum. Accedit caſus quod mortuo dicto teſtatore mortuus eſt domi. Antoñ. relictis duobus filijs vcꝫ Jacobo ⁊ Frāciſco ſucceſſiue moritur dictus zeno nullis relictis filijs et condito teſtamento in quo ſub certa conditione certam partem bonorum mobilium et immobilium reliquit filijs maſculis dicti Joā. Andree.et dicti domi. Antonij et in ceteris alios reliquit heredes.dubitatur modo. Utrum ſtante dicta ſubſtitutione de qua ſupra potuerit dictus zeno teſtari de bonis paternis in preiudiciū dicti Joan. Andree.ſubſtituti vt ſupra. Secundo poſito ꝙ non potuerit teſtari an debeant deduci de eius parte due quarte videlicet legitima et trebellianica an vero legitima tantum. Tertio et vltimo vtrum dictus Jo. Andreas preſuppoſito qđ velit vti beneficio ſubſtitutiōis de qua ſupra poſſit ei opponi: quod dictus do. zeno videatur voluiſſe relinquere dictis eius filijs animo compenſandi condito fideicommiſſo.

Redemptoris noſtri inuocato ſuffragio. Quo ad primū dubiū quo queritur: an ſtante ſubſtitutione facta in dicto primo teſtamēto potuerit dictus dñs zeno teſtari de bonis paternis i preiudiciū Joannis Andree ſubſtituti. Breuiter reſpon
1 deo ꝙ non: quia vltra legitimam debitā domino zenoni potuit pater eius dictā ſubſtitutionē fideicommiſſariam ei facere ⁊ quā feciſſe intelligitur ſub conditione ſi dictus dñs zeno decederet ſine liberis.l.cū acutiſſimi.C.de fideicōmiſ.l.generaliter.§.cum autē.C.de inſti.⁊ ſubſtitu. ſub condi.fac.l.cū auus.ff.de conditio.⁊ demonſtra.iuncta.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.teſta. Et totū ⁊ integrū fideicommiſſum virtute dicte ſubſtitutionis competit dicto Joanni Andree ⁊ nil peti poteſt per filios dicti domini Antonij vigore dicte ſubſtitutionis facte in
2 dicto primo teſtamento: quia† cum primo deceſſerit dictus dominus Antonius anteꝙ̄ eueniret caſus ſubſtitutionis in perſona dicti domini zenonis poſtea decedentis ſine liberis non potuit dictus domi. Antonius ad dictos eius filios tranſmittere ius dicte ſubſtitutionis conditionalis.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.l.ſi in perſonam.C.de fideicom.l.vnica.§.ſin autem aliquid ſub conditione.C.de cadu.tol.et in.l. cuꝫ ex filio.in prin.⁊ ibi doc.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.cū pater.§.hereditatē.de lega.ij.⁊ firmat glo.⁊ doct.in.l.vnica.C.de his qui ante aper. tab.reprobata glo.in.l.is cui.ff.de actio.⁊ oblig.ꝙ per Bart.⁊ alios ibi. ⁊ per doc.in alijs legibus.ſ.allegatis cōiter reprobatur.p iura.ſ.allegata.⁊ no.Bar.in.l.j.ff.de lega.j.⁊ Bal.in.c.j.q ſucceſ.te.⁊ j.l.ſi pater.
3 in.iij.q.C.de inſti.⁊ ſubſti.ſub condi.fac. Sup ſcdo dubio† quo qritur an poſito ꝙ dictus dñs zeno non potuerit in preiudiciū dicte ſubſtitutionis teſtari debeant reduci de eius parte legitima ⁊ trebellianica: an vero legitima tantum.⁊ licet in hoc varie fuerint ſententie tamē opinio magis communiter approbata in iudicando ⁊ cōſulendo eſt qđ poſſit deduci vtraqꝫ quando fideicommiſſum eſt vel eſſe intelligit̄ factū non pure.ſed ſub conditione: vt in propoſito noſtro.c.raynutius.⁊.c. raynaldus.de teſta.⁊ no.doc.in.l.ꝗꝗ.C.ad legem falci.poſt gl.⁊ doc. poſt gl.in.l.j.§.interdū.ff.ſi cui pluſꝙ̄ per lege fal.⁊ in.l.pap.§.meminiſſe.ff.de inoffi.teſta.vbi etiam glo.hoc tenet ⁊ firmat Joā.and.in d.c.raynutius.poſt glo.⁊ etiam Bart.in dictis legibus.⁊ Bal.in.l.ſi. lij.C.fami.hercif.⁊ in.l.ſcimus.in prin.C.de inoffi.teſta.⁊ Ange.in.l. coherede.§.cū filie.ff.de vulga.⁊ pupil.cū ſuis multis concordantijs.
4 ꝙ† aūt dictū fideicommiſſum intelligat̄ factū ſub cōditione patet qꝛ intelligitur factū ſub conditione ſi aliquis filiorū decederet ſine liberis d.l.cū acutiſſimi.cum ſimi.⁊ patet ex illis verbis ſubſtitutionis dum dicit pupillariter ⁊ per fideicommiſſum que ſubſtitutio pupillaris habet annexam conditionem mortis filij in pupillari etate decedentis ⁊ ſi intelligeret̄ ꝙ dictum fideicommiſſum fuiſſet purum ⁊ reciprocum fuiſſet in aut.l.ab omnibus.§.ſi titio.in fi.cū gl.ff.de leg.ij.⁊ no.Bar. in.l.j.in.ꝗ.q.ff.de iure codi.⁊ fieri debet interpretatio ꝙ diſpoſitio teſtatoris non ſit inanis: quia ita fuiſſe videtur mens teſtantis.l.meni⁹. in prin.ff.de leg.ij.l.ſi quando.in prin.ff.de lega.j.l.quoties.ff.de reb.
5 dub. Sed bene dico† ꝙ quamuis deduci poſſit nedum legitima: ſed etiā trebellianica ⁊ alſ fructus percepti p filiū teſtatoris grauatū de reſtituendo hereditatē per fideicōmiſſum poſt mortem alteri non computentur in quartam trebellianicam: vt.l.iubemus.C.ad trebel. tñ illud videt̄ verū eſſe quando non deduceret legitima: ſed ſola trebellianica: vt.d.l.iubemus.in prin.in verbo dodrans reſtituat̄: ſed vbi deduceretur etiam legitima tunc videtur ꝙ remanemus in regula que habet ꝙ fructus percepti per heredem iidēt per dictum dñm zenonem de parte ſua hereditatis computant̄ in trebellianicam ſi ad idē aſcendunt ſeu quatenus ad illam aſcendunt per regulaꝫ.l.in fideicommiſſaria.in prin.cum ibi no.ff.ad treb.⁊ ita tenet Paul.de caſt.in.l.mulier. §.cuꝫ proponeret.ff.ad treb.⁊ ita conſuluit ipſe in ſuo conſilio nonageſimo incipiente in chriſti noīe: quia dubia ſupra formata ⁊c.in fine dicti conſilij: tñ quia iſta eſt deciſio noua nō pono cā pro cōſtāti. Quo
6 ad tertium† dubiū quo querit̄ vtrū poſito ꝙ Joannes Andreas velit venire ex ſubſtitutione facta i dicto primo teſtō pr̄is ſui poſſit ei obijci ꝙ dñs zeno videat̄ voluiſſe relinquere dictis filijs Joannis Andree aīo compenſandi cū dicto fideicommiſſo. Et breuiter rñdeo ꝙ nō intelligit̄ relictū aīo compenſandi: quia etiā ſi reliquiſſet dicto Joāni andree ꝙ fortius eſt non intelligeretur relictū aīo compenſandi cum dicto fideicommiſſo paterno caſus eſt in.l.lucius titius.in prin.ff.de le. j.l.creditorem.⁊.l.ſi.§.filiū.ff.de leg.ij.l.vnica.§.ſciendū.C.de rei vxo. ac.l.creditor.C.de lega. Laus deo.

Conſilium.ccli.

An teſtis qui primo depoſuit extra iudicium vno modo ⁊ alio modo in iudicio poſſit torqueri ⁊ an preferatur dictum in tortura.

Quidam teſtes recepti fuerunt pro cauſa falſitatis contra quendam notarium criminaliter proſequenda ⁊ aliquis dictorum teſtium fuit primo examinatus in iudicio cū iuramento. et certo modo depoſuit: poſtea vero etiam in iudicio examinatus ſuper

eodem depoſuit cōtrarium etiam circa ſubſtantiam facti cui facto dicti teſtes interfuerunt. quidam etiaꝫ ex dictis teſtibus pri⁹ extra iudicium certo modo depoſuit etiam de dicto ſuo conficiendo ſcripturam manu propria ſignatam poſtea in iudicio contrarium depoſuit. queritur an iudex iuſte fecerit ſi dictos teſtes ad torturam poſuit occaſiōe dicte vacillatiōis.⁊ ſic an eos torquere debuerit. Breuiter† obmiſſis non neceſſarijs dico ꝙ iudex fecit id qđ facere debuit ſi dictos teſtes torſit: qꝛ teſtis vacillans poteſt ratione vacillationis torqueri poſtꝙ̄ facto de quo qritur interfuit.l.ex libero.⁊ ibi gl.⁊ doc. ⁊.l.vni⁹.§.teſtes.cum glo.ff.de queſtio.not. Innocen.⁊ alij in.c.cum in contemplatione.de regu.iur.⁊ not. Dy.in regula ſine culpa.lib.vj. et Cy.in.l.ſi.C.de queſtio.⁊ Paulus de liaꝫa.in commento.c.grauis.de depoſito.⁊ Bal.in.l.milites.C.de queſtio.⁊ in.l.iij.C.ad legem iuliā de adul. Quod autem teſtis etiam qui extra iudicium vno modo depoſuit de hoc conficiendo etiam ſcripturam ſua manu annotatam et poſtea in iudicio depoſuit contrarium dicatur vacillare probatur in l.eos.in ſecundo reſponſo ibi dum text.dicit ⁊ eum qui contra ſignum ſuuꝫ ⁊c.ff.ad legem cor.de fal.⁊ ibi not. Barto.⁊ Pet.de ancha.in clemen.teſtibus.extra de teſtibus.⁊ not. Anto.de but.in.c.cum in tua.de teſti.vbi dicit ꝙ etiam quādo iſta vacillatio eſt circa ea que ipſe teſtis dixerat extra iudiciuꝫ ⁊ in iudicio reddit eum ſuſpectum de falſo adeo etiam quod poteſt torqueri.allegat ea que no.in.l.capite quinto.ff.de adulte.⁊ que notantur in.c.per inquiſitionem.de elect.etiam ſi primo depoſuiſſet in iudicio ⁊ ſecundo depoſuiſſet contrarium extra iudiciū quanto magis idem ſi primo dixit extra iudicium poſtea contrarium dixit in iudicio cum dictum in iudicio magis infringatur ⁊ elidatur quando teſtis primo dixit contrarium extra iudicium ꝙ̄ quando ſecundo dixit extra iudicium contrarium eius quod primo dixerat in iudicio: vt patet ex diſtinctione quam ponit Bartol.in.d.l.eos.⁊ Pet.de ancha.in dicta clemen.teſtibus. Nec oportet aggredi illum articulum an teſtis ex tali ſola vacillatione poſſit puniri de falſo vt tenuit Bart.in.d.l.eos.⁊ Pet.de anchara.in dicta clemen.teſtibus. et per Anto.de but.in.d.c.cum in tua.⁊ per Bal.in.c.j.§.j.in titu.quid ſit inueſtitura.per Bald.⁊ Salice.in.l.nullum.⁊.C.de teſti.⁊ Ang.in conſi.cclxxv.incipiente quedam domina Margarita ⁊c.⁊ per do. Abb.in ſu.c.literas.de preſum.⁊ in.c.per tuas.de proba. quia nunc non diſputauit an ex illa ſola vacillatione dicatur conuictus de falſo: ſed ſolum an pro veritate inueſtiganda debuerit torqueri.⁊ in hoc conueniūt omnes ꝙ ſic ⁊ ſtandum eſſet depoſitioni ⁊ atteſtationi quā facerent dicti teſtes cum tortura potius ꝙ̄ priori depoſitioni ⁊ atteſtatiōi: vt.l.ſi poſtulauerit.§.ſed ſi negauerit.⁊ ibi no. Bar.ff.de adul.⁊ no. Barto. in.d.l.eos.⁊ Bal.in.l.iij.C.ad legem iuliā de adul.⁊ in.l.fin.C.de queſtio. Ex quibus firma manet illa cōcluſio qđ illi teſtes potuerūt ⁊ debuerūt torqueri pro veritate eruenda ratione dicte vacillationis ⁊ varietatis ⁊ ſtandum eſſet atteſtationi que fiet per coſinteruenientē torturā potius quam prime.

Summarium ſuper conſilio.cclij.

1 An ius ſubſtitutionis poſſit tranſmitti.2.3.5.6.
4 Verbum ſubſtituo eſt aptum ad ſingularia legata.

Conſilium.cclij.

Omnipotētis dei inuocato ſuffragio. Preclare allegatum ⁊ recte ex aliquibus validis fundamentis ⁊ concluſum ⁊ cōſultū extitit i cōſultatione premiſſa per celeberrimum legū doctorem dñm Stephanum de boſſis Mediolanēſem cuius opinioni quo ad eius concluſionē aſſentio. In primis ex eo capite qꝛ ex prima ſubſtitutione reciproca dict⁹ cathelanus iunior admitti nō pōt ad partē hereditatis dicto dño Joāni obuētam eo qꝛ primo loco dictus teſtator prefatū dominū Joannē Franciſcum: Aluiſium: Tediſium ⁊ Nicolaū filios ipſius teſtatoris legitimos ⁊ naturales heredes vniuerſales ſibi equis portionibus inſtituit ⁊ ſi aliquis vel aliqui eorū decederent abſqꝫ filijs legitimis ⁊ naturalibus ei ⁊ eis ſic decedenti vel decedentibus ſubſtituit ſuperuiuentē et ſuperuiuētes vulgariter pupillariter ⁊ p fideicōmiſſum. cū itaqꝫ fuerint reciproce ſubſtituti filij dicti teſtatoris non aūt fuerint ſubſtituti filij dictorū filiorū pdecedētiū qꝛ de filijs q nati eſſent ſeu naſcerentur ex dictis filijs teſtatoris nōdum in ea diſpoſitione mentio facta erat ſe
1 quitur ꝙ cū tpe quo pfatus Tediſius ⁊ dñs Joannes deceſſerunt iam † deceſſiſſet dictus Aluiſius pater dicti Catelani iunioris non potuit dictus Aluiſius ad dictū Catelanū ius ſubſtitutionis trāſmittere.l. ſi in perſonā.C.de fideicō.l.heredes mei.§.cū ita.ff.ad treb.l.ſed ſi plures.in prin.⁊.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.⁊ pup.no.in.l.j.C.de his qui ante aper.tab.non obſtante ꝙ tractaret̄ de hereditate aſcendētis in cuius poteſtate fuiſſet dictus Aluiſius vt not.in.d.l.j.⁊ probat̄ etiam in.l.cū ex filio.in prin.⁊ ibi ad hoc illū tex.pōderāt Bal.⁊ Moder.ff.de vulga.⁊ pup.⁊ eſt cōis omniū cōcluſio reprobata glo.in.l.is cui.ff.de act.⁊ obli. Nec etiā venire pōt dict⁹ Catelanus ex ſecūda ſubſtitutione in qua puiſum fuit qđ in caſu quo contingeret oēs ipſi⁹ teſtatoris filios legitimos abſqꝫ filijs maſculis legitimis ⁊ naturalibus decedere relictis duntaxat filia vel filiabus legitimis ⁊ naturalib⁹ ipſam filiam vel filias in ſtirpes ⁊ non in capita dictis filijs ſuis heredē ſeu heredes ſubſtituit in medietate oīm bonorū ipſius teſtatoris ⁊ in alia medietate ſubſtituit filios maſculos ltimos ⁊ naturales Mariette Joanne et Iſolde ſimiliter filiarum ipſius teſtatoris in ſtirpes ⁊ non in capita vulgariter pupillariter ⁊ per fideicommiſſum. Si vero cōtingeret omnes filias predictorum filiorū ſuorū decedere abſqꝫ filijs legitimis ab ipſis deſcendentibus eo caſu ſubſtituit eis Joannem Antoniū filiū dñi Jacobi de chriſtianis olim fratris ipſius teſtatoris eiuſqꝫ filios legitimos maſculos in omni medietate dictorū bonorū in qua fuerunt ſubſtitute filie dictorū filiorū qꝛ dico qđ non euenit caſus huius ſecunde ſubſtitutionis cū nō deceſſerint omnes filij dicti teſtatoris abſqꝫ filijs maſculis relictis ex eis duntaxat filia vel filiabus quia deceſſit Aluiſius relicto dicto Catelano eius filio ⁊ Nicolaus filius dicti teſtatoris aut viuit aut ſi deceſſit remanſerint ex eo tres filij maſculi vt in themate narratur. Nō pōt etiam alia ratione venire dictus catelanus ex dicta ſcđa ſubſtitutione qꝛ in ea ipſe nō eſt ſubſtitutus ſed ſubſtitute ſunt neptes teſtatoris nate ex filijs teſtatoris pro vna dimidia ⁊ filij maſculi nati ex filiabus teſtatoris pro alia dimidia ⁊ ſic non opꝫ ingredi materiā.l.pe.C.de impub.⁊ alijs ſubſti.⁊ dicte.l.heredes
2 mei.§.cū ita. Scđa principali† rōne non pōt admitti dictus catelanus qꝛ non euenit caſus ſubſtitutionis in perſona dicti dñi Joānis eo quia non deceſſit ſine filijs quia deceſſit ſuperſtite dicta Lucretia eius filia.l.ſi quis ita dederit.ff.de teſta.tu.l.ſi ita ſit ſcriptum filiabus.in princ.ff.de leg.ij.⁊ in terminis ꝙ ſubſtitutio facta alicui ſub cōditione ſi deceſſerit ſine filijs nō ſortiat̄ effectū illo decedēte cū filia firmat Jo. an.⁊ alij poſt eū in.c.raynaldus.de teſta.⁊ probat̄ in.l.qſqs.ff.de ver. ſig.⁊ facit.l.iuſta.e.ti.⁊ ſufficit vnica filia.l.nō eſt ſine liberis.ff.de ver. ſig.l.j.C.de cōdi.inſer.l.iubemus.in ſi.C.ad trebel.l.cum vxori.C.quādo dies leg.ced. Eſt verū qđ qꝛ in propoſito caſu dictus teſtator habebat filias feminas quas nō inſtituit heredes vniuerſales cū maſculis ſed in rebus certis filios auteꝫ maſculos inſtituit vniuerſales ⁊ ſi quis ex ipſis filijs maſculis decederet ſine filijs ſubſtituit ſuperuiuentē vel ſuperuiuentes reſultat aliqualis dubitatio ſup quas alias fuit a ma
3 ioribus noſtris varie conſultū. Quātū† aūt ad ſcđm dubium quo querit̄ vtrū dicta duo pdia relicta Gregorio mentecapto ⁊ poſt eius mortem Joanni predicto heredi veniant in reſtitutionē fideicommiſſi vniuerſalis iniūcti dicto Joanni puto verā eſſe cōcluſionē factā per prefatos dños cōſulētes.ſ.ꝙ veniāt qꝛ illud pticulare fideicommiſſuꝫ relictū dicto Joāni pceſſit grauamē ſubſtitutiōis fideicōmiſſarie ſimpliciter facte p verba indefinita dicto Joanni quo caſu cōiter cōcludit̄ ꝙ illud qđ obuenit heredi ex cā plegati vel fidecōmiſſi venit in ſubſtitutionē fideicōmiſſariā factā ipſi heredi.l.marcellus.§.quidā liberis. cū ibi no.per gl.⁊ doc.ff.ad treb.⁊.l.heredes mei.§.cū ita.⁊ ibi hoc no. Ang.e.ti.⁊.l.ſceuola.cū ibi no.per Bar.in eo.tit.⁊.l.ſi titius.cū gl.ff. de leg.iij.⁊ late firmat Jo.de imo.in.l.ita tñ.§.qui ſuſpectū.ff.ad treb. ⁊ notant doc.in.l.cū virū.C.de fideicō.⁊ maxime Sali.ibi dū dicit ſe vidiſſe dubitari an prelegata prius facta veniant in reſtitutione fideicōmiſſi ſi teſtator vſus eſt his verbis qñcūqꝫ aliquis heredū deceſſerit ſine filijs talē ſubſtituo ⁊ refert ꝙ quidā dicebāt ꝙ non quia ſubſtitutio iſta cōcernit tm̄ pſonā ⁊ nō res: tñ ipē decidit cōtrariū qꝛ ſi vbi teſtator dixit portionē tuā reſtituas vel i portionē ei⁹ talē ſubſtituo veniūt plegata: vt.d.§.quidā liberis fortius in caſu noſtro vbi in ſubſtitutione nō fecit mētionē de portiōe ⁊ ſic ad nullā quotā ſe reſtringit in ſub
4 ſtitutione.⁊† qꝛ verbū ſubſtituo eſt aptū etiaꝫ ad ſingularia legata vt probatur in.l.j.C.cōia de leg.⁊ in.l.ab eo.C.de fideicō.⁊ hoc etiam dicit probari in.d.l.cū virum.a cōtrario ſenſu ⁊ nedū ſm eū in caſu predicto veniūt prelegata ſua ſed etiā prelegata a coherede recepta indu cit dictam.l.ſi titius a ratione ceſſante. Cū ergo poſt relictū predictorum factum filio mētecapto ⁊ poſt eius mortem dicto Joanni teſtator inſtituerit vniuerſaliter dictū Joannem ⁊ poſt eius mortem inſtituerit ⁊ compēdioſe ſubſtituerit ſimpliciter pro dimidia hoſpitale ⁊ pro alia dimidia dictū.b.nepotē ſuū ſequitur ꝙ veniūt dicta pdia. Nec obſtat ꝙ teſtator in inſtitutione dixerit in oībus autē alijs ſuis bonis mobilibus ⁊ immobilibus iuribus ⁊ actionibus inſtituit dictū Joānē ⁊ poſt eius mortem ſubſtituit ⁊c.quaſi propter illa verba in omnibus alijs bonis det intelligere ꝙ in illa diſpoſitione voluerit cōprehendi illa duo predia de quibus in precedenti diſpoſitione prouiderat: qꝛ reſpondeo ꝙ iſtud nihil obſtat quia expreſſio eius ꝙ tacite ineſt nihil operat̄.l.iij.ff.de lega.j.l.non recte.C.de fideiuſſo.l.ſi arrogator.ff.de adop.ſed quando teſtator facit primo aliquod particulare relictū alicui ⁊ poſtea aliquē inſtituit heredē ſimpliciter vel indefinite aut vniuerſaliter nō intelligitur inſtituere heredē illū in eo de quo aliter erat prius ſpāliter diſpoſitū.l.vxorem.§.feliciſſimo.ff.de leg.iij.l.alimenta.§.baſilice.ff.de alimen.⁊ ciba.leg.l.qđ in rerū.§.ſi qd poſt.ad ſi.de lega.j.ergo ſicut quando ſimpliciter inſtituit heredem vniuerſalem et ei ſimpliciter ſubſtituit p fideicōmiſſum veniunt prelegata ⁊ fideicommiſſa particularia in hac fideicommiſſaria ſubſtitutione vniuerſali vt in iurib⁹ ⁊ locis ſupra allegatis ita etiam dꝫ venire qñ expreſſit illud qđ tacite inerat.ſ.qꝛ dixit in alijs bonis inſtituit ſibi heredē ⁊c. Scđo

reſpõdeo q illa verba in oĩbus autẽ aliis ⁊c. fuerũt ſolũ adiecta in inſtitutione: ſubſtitutio aũt fuit poſtea in fine appoſita ſimpliciter vnde fateor q illa ſubſtitutio refertur ad inſtitutionẽ ſed etiã vltra inſtitutionẽ dico q refertur ad prelegata ⁊ fideicõmiſſa particularia p̃cedẽtia. l. talis ſcriptura. i fi. de leg. j. ⁊. l. j. C. de li. p̃te. ⁊. d. §. qdã liberis. cũ aliis ſupra allegatis ⁊ ſubſtitutio dr̃ eſſe capitulũ p ſe diuerſum a capitulo inſtitutionis. l. iiij. §. filiis. ⁊ ibi declarat Bar. ff. de lib. ⁊ poſth. ita qð nihil repugnat q ip̃a ſubſtitutio ſimpliciter facta poſſit plus cõprehẽdere q̃ in inſtitutiõe ſit deductũ. ℂ Nec etiã ẽt predictis ob
5 ſtat † ſi diceret q dicta p̃dia obuenerũt dicto Joãni ex ſubſtitutiõe exẽplari facta mẽtecapto que exẽplaris eſt ad inſtar pupillaris. l. humanitatis. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. ⁊ inſti. de pup. ſub. §. qua ratione. ſed illud qð obuenit ex ſubſtitutiõe pupillari ipſi grauato per fideicõmiſſum non venit in reſtitutione fideicõmiſſi vt tenuerunt nonnulli quos refert Bal. in. l. ex tribus. in vlti. col. C. de inoffic. teſt. ⁊ p Bal. in. d. l. cum virũ. ⁊ Ang. in. d. §. qui ſuſpectã. ⁊ alios in. d. §. quidã liberis. qr rñdeo q poſito qð aliq hoc tenuerint tñ iſtud nõ põt adduci ad pro
6 poſitũ noſtrũ eo qr † ſubſtitutio facta dicto mentecapto fuit cõpendioſa ⁊ fuit facta in re certa ⁊ nõ p verba directa ciuilia quo caſu non põt cõprehendere nec pupillarẽ nec pari ratione exẽplarẽ ſed fideicõmiſſariã vt firmat Bar. ff. de vul. ⁊ pupil. in. l. cẽturio. in ver. qd ſi teſtator ſubſtituat aliquẽ cõpẽdioſe directo in certa portione vel in certa re an valeat infra tp̃a pupillaris etatis ⁊ in ver. quero vlterius quid ſi ſubſtitutio cõpendioſa fiat in re certa p verbũ cõe ⁊c. ⁊ Bald. ⁊ Sal. in. l. precibus. in vlti. col. C. de impu. ⁊ aliis ſubſti. ⁊ Bal. in. d. l. humanitatis. in antepe. col. in ver. iiij. principaliter quero in quib⁹ rebus ⁊c. vbi hoc expreſſe dicit in exẽplari. Si ergo ſubſtitutio facta in dicto mẽtecapto cõpẽdioſe habuit effectũ fideicõmiſſarie: ſequit q illa duo predia veniũt in ſubſtitutione vniuerſali per fideicommiſſum facta dicto Joanni. d. l. ſceuola ⁊ ibi Bart. ⁊ firmat Bar. ⁊ alii in. d. §. quidam liberis. cũ aliis ſupra allegatis. ⁊ ita concludo. Laus deo.

ℂ Conſilium. ccliij.

ℂ An ſi aduerſarius meus accuſauit titiũ per quem ego volo probare contra eum repellatur titius a teſtificando contra accuſantem pendente accuſatione. Et an ſolicitator poſſit eſſe teſtis in cauſa.

Queritur in cauſa vertẽte inter dñm Franciſcum de cõchellis ſyndicũ ⁊ procuratorẽ magnificorũ dominorũ procuratorũ ſancti Marci ex vna agentẽ ⁊ dominũ Joannẽ de vareſchis p̃curatorẽ illorum de pauinis ex alia ſe defendentẽ an debeat proſdocimus in dicta cauſa examinari ⁊ recipi in teſtẽ pro parte dñi Frãciſci ſtãtibus oppoſitionibus factis ꝯ dictũ teſtẽ ꝯ quẽ opponit q fuit accuſatus criminaliter pro p̃te dictorũ de pauinis ⁊ q pẽdet accuſatio. Itẽ q fuit ſolicitator
1 in cã. dico † breuiter q ip̃e eſt idoneus teſtis ⁊ dz recipi ⁊ examinari. nã quilibet eſt idoneus ad teſtificandũ niſi a lege repellat. l. j. ff. de teſti. ſz iſte teſtis nõ reperit p̃hibitus teſtificari ergo ⁊c. nõ obſtat accuſatio cõtra eũ inſtituta quia rñdeo q cũ prius cepiſſet dictus dñs Franciſcus ciuiliter agere ad reſtitutionẽ inſtrumentorum cõtra illos de pauinis illa accuſatio poſtea inſtituta per illos de pauinis cõtra proſdocimũ non impedit quominus poſſit eſſe teſtis contra dictos de pauinis accuſantes. vt no. Bart. in. l. j. §. ſi ſeruus. ff. de queſtio. p illũ tert. ⁊ per tex. in. ea. l. §. cũ quis. hoc clariſſime decidit Bal. in autẽ. ſi dicatur. C. de teſti. in ver. modo querit ⁊c. vbi querit pone p debebã ſibi mille hoc debitũ non poteras probare niſi per Petrũ ⁊ Joannẽ cũ ergo petere velles a me ego vt tibi auferrem poteſtatem probandi accuſaui eos de graui crimine querit qð remedium habebis cõtra hanc maliciã rñdet qð ſi apparet de malicia vt quia lite contra me mota vel ordinata accuſationẽ inſtitui tunc iſti teſtes ſunt recipiendi ne mea calũnia mihi proſit. allegat no. in. d. l. j. §. cũ qs. ⁊ per Joã. an. in. c. ſi. de teſti. ℂ Ad ſcðm opponitur qð fuit ſolicitator in cauſa. rñdeo qð poſito q ſolicitator in cauſa nõ ſit idoneus teſtis: vt notãt domini de Rota in ſuis deciſionibus nouis ⁊ Anto. de bu. in. c. cũ a nobis. in fin. de teſti. ⁊ domi. Abb. in. c. inſuper. eo tit. ⁊ Ange. in conſi. cclxxv. incipiente quedã domina Margarita. tamen illud non habet obſtare: quia teſtes deponunt qð ſolicitauit in alia cauſa non in iſta ⁊ ex diuerſis non recta ſit illatio. preterea non deponunt q eſſet ſolicitator deputatus per illos qui erãt principales in cauſa. nã potuit eſſe q erat ſolicitator deputatus per procuratorẽ cauſe ad ſolicitandũ pro ipſo procuratore iſte talis non repellit: vt inquit Ant. de but. in. d. c. cũ a nobis. ſequutus deciſionem dominorum de Rota ita volentium. ⁊ ſic dicta probatio nõ cõcludit de neceſſitate ad repellendum eum. prima tamen reſponſio eſt de ſe pluſq̃ ſufficiens. Laus deo.

ℂ Summarium ſuper conſilio. ccliiij.

1 ℂ Statutum de compromiſſis fiendis inter coniunctos nõ comprehendit pupillos. 6. 8. 9.
2 Statutum ligans maiorem ligat pariter ⁊ minorem. 3. 4.
5 Tutor ſolus non poteſt deferre iuramentum aduerſario pupilli.
7 De iure canonico a ſententia arbitri poteſt appellari. 11.
10 Si ſtatutũ dicat q muliere decedẽte maritus lucretur dimidiã partẽ dotis ligabit etiam mulierem minorem.
12 Ex ſententia arbitri an oriatur actio.
13 Arbiter facit litem ſuam ſi male iudicat.
14 Probatio tanq̃ ſummaria ⁊ aperta facit ceſſare omnem calumniam.
15 Jus ſuperueniens pendente iudicio ex cauſa de preterito conualidat iudicium.
16 Statutum loquens q debeat fieri probatio per inſtrumentũ nõ vendicat ſibi locum ſi fieret per teſtes.

ℂ Conſilium. ccliiij.

ℂ Statutum de compromiſſis quando liget minorem.

Domini redẽptoris noſtri inuocato ſuffragio. Abunde ſatis videtur circa conſultationem de qua in preſenti excitatur videlicet. An dictum ſtatutum diſponens cauſas inter coniunctos eſſe compromittendas: vendicet ſibi locum in agente maiore petente pupillum cum tutrice compelli ad compromiſſum concluſum fuiſſe: paucioribus igitur vtar.
1 ℂ Et in hac conſultatione dubium facere videtur id quod reperitur Barto. conſuluiſſe in conſi. ſuo incip. queritur an ſtatutum de compromiſſis fiendis ⁊c. vbi in effectu concludit quod ſtatutum de compromiſſis fiendis inter coniunctos non comprehendat pupillos: quia ſtatutum generaliter loquens debet referri ad habilem. l. j. C. de ſac. ſanc. ecc. l. vt gradatim. §. ſed ſi lege. ff. de mune. ⁊ hono. Sed pupilli non ſunt habiles ad compromittendum. l. ſi pupillus. ff. de arbi. Item cum ſtatutum debeat intelligi ne abſurdum inducat. l. pomponius. ff. de neg. geſt. l. ſcire. §. aliud. ff. de excu. tuto. vnde nec ſtatuta iudaice intelligenda ſunt: vt dixit Bald. in. l. quicunq̃ in colum. antepe. C. de ſer. fugi. allegando gloſ. in. l. damni infecti ſtipulatio competit. ff. de dã. infec. in. §. ſi is qui. in verbo obligauit. Sed ſi ſtatutum premiſſum cõprehenderet pupillũ reſultaret abſurditas per. ſ. proxime dicta. Itẽ reſultaret alia qr grauis leſio inferretur pupillo: quia eoipſo q minor compromittit priuat ſe beneficio app. l. j. C. de arbi. ⁊ ideo propter hãc leſionem minor compromittens poteſt petere reſtitutionem in integrum aduerſus compromiſſum. l. ſi minor. §. minores. ff. de arbi. itẽ reperitur leſus in alio: qr ſi minor corã iudice litigaret ⁊ ferret contra eum ſententia nulla vel iniqua iudex faceret litem ſuã. l. ſi. cũ ibi not. ff. de var. ⁊ extraordi. cognitio. l. ex maleficiis. §. ſi iudex. ff. de act. ⁊ obliga. l. ſi. C. de pena iudi. cum ſimili. ſecus eſt in arbitro ſm Barto. in. d. conſi. ex quibus ita concludit compromiſſum fieri non debere. ℂ Non
2 obſtat † ſm eũ ſi dicatur q cõſuetudo ⁊ ſtatutum ligans maiorẽ ligat pariter ⁊ minorẽ. l. ſiue heredi. §. luci⁹. ff. de admini. tuto. ⁊ no. glo. in. l. ij. C. que ſit long. cõſue. quia videt reſpondere Bart. hoc eſſe verũ niſi
3 reſultaret abſurditas vt dictũ eſt. ℂ Secundo videtur fieri † dubiũ qr vt ſatis pulchre dixit inſignis doc. d. Pau. de caſt. in conſi. lxv. incip. in chriſti nomine viſis ⁊ conſideratis oib⁹ de quibus. ſ. ſit mentio ſup eo primo loco ⁊c. dictũ ſtatutum nõ declarare ad cuius inſtãtiã debet iudex cõpellere partes ad faciẽdũ cõpromiſſum cũ ſane intelligi debeat. ſ. qð ad inſtantiam illius contra quem mouet controuerſia niſi cõtrarium iudici videatur aliter aperta erit via vnicuiq̃ indebite ⁊ iniuſte vexandi aliquem faciendo eũ citari cũ nullũ ius vel actionem pretendere poſſit contra eũ: vt deducat eum ad cõpromiſſum in cõmunes amicos qui interdum preter oẽm iuſticiã grauãt vnũ ⁊ alteri tribuũt predicta autem docet experientia que eſt efficax rerum magiſtra. c. q̃ ſit. de elec. lib. vj. ⁊ hoc euitare debemus vt in propoſito p̃bat in. l. cũ hi. §. ſz cũ lis. ff. de trãſac. ⁊ in p̃poſito illum tex. nõ. Ange. contra illũ qui fingit lites vt veniat ad compromiſſum in caſu in quo aliter de iure veniendũ nõ eſſet ſi tñ actor nõ ſtetiſſet in finibus ſolius citationis ſi aũt dediſſet libellum ⁊ iuſtas ⁊ rationabiles cauſas allegaſſet ita q appareret manifeſte q litem nõ fingit ⁊ qð nõ calumniat: ſed qð propter dubiũ litis petit cõpromiſſuz mos ei gerendus eſſet ⁊ audiri deberet. ar. l. tutor. in prin. ff. de iureiur. ſed qñ facit dũtaxat aduerſariuz citari ⁊ nõ exprimit aliquã cãm rationabilem contra eũ vel exprimit cãm: ſz ſtatim conuincit p productionẽ inſtrumẽtorũ qð illa cauſa eſt ſopita tũc appareret iudici de calũnia petentis cõpromiſſum. et ideo nõ debet ſibi aures accõmodare. C. de fal. l. ſatis aperte. ⁊ que not. glo. in. l. vbi pactũ. C. de tranſac. ⁊ in. l. q cũ maior. §. ſi libertus. ff. de oper. liber. ⁊ Inn. in. c. cõſtitutus. de filiis preſby. ⁊ in. c. j. de offi. vica. ita cõcludit p̃fatus doc. in dicto cõſi. ℂ Premiſſis tñ nõ obſtantibus pu
4 to pupillũ cũ tutore ad cõpromiſſum eſſe cogendũ. primo p † rationez illã: quia ſtatuta generaliter diſponẽtia etiam minores cõprehendũt. c. conſtitutus. de reſtit. in integ. ⁊. d. l. ſiue heredi. §. lucius. et declarat Bal. in. l. j. C. ſi aduer. dotez. ⁊ i. l. ſi mater. C. an de ſta. defun. ℂ Scðo quia hoc velle videt Bar. in quodam cõſi. incip. nũquid tutor ⁊c. vbi querit an tutor tutorio nomine petere poſſit compromiſſum caſu quo ex forma legis municipalis cã eſſet cõpromittenda: ⁊ arguit primo q non quia arbiter electus in cõpromiſſo põt accipere de iure vnius et dare alteri vt no. in. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. ⁊ in aut. vt diffe. iudi. §. ſi vero. ſed tutor non poteſt concedere alteri licentiam donandi res pupillares: nec ledendi iura pupilli: qr nihil ipſe facere poſſet ⁊ non dicitur

non dicitur tutor quando ſpoliat pupillũ. ff. pro emp. l. qui fundum. §. ſi tutor. ⁊. ff. de admini. tuto. l. lucius. §. fin. ℂ In contrarium allegat qr tutor poteſt ſuper re pupilli ⁊ de iure pup. remittere allegat l. interdũ. §. qui tutelã. ⁊. l. ſi pignori. §. ſi tutor. ff. de fur. ⁊. C. de trãſactio. l. p̃ſes. cũ ibi not. concludit ipſe q ſi pupillus cõpromittat cuz autoritate tutoris cõpromiſſum valeat. l. ſi pupill⁹. ff. de arbi. ⁊ ideo tũc peti poteſt tale compromiſſum. Nec obſtat ſm eum. d. l. minor. §. minores. cum glo. ff. de mino. ⁊ q̃ primũ compromiſſum ſit per minorem leditur: quia tollitur ſibi beneficium appellandi. ⁊ ideo petit reſtitutionem in integrum aduerſus compromiſſum: quia reſpondet Barto. in preallegato cõſilio qð ſi pupillus cum tutore compromiſit in eum qui poterat iuriſdi. ordi. cognoſcere de cauſa: ⁊ tunc qr a ſentẽtia ex iuriſdic. ordi. lata potuiſſet appellare ⁊ non a ſententia lata ex compromiſſo. d. l. j. de arbi. dicitur leſus ita proprie loquitur text. in d. §. minores. ſed ſi cõpromiſit in eum qui non poterat ordinaria iuriſdictione cognoſcere. ⁊ ſic compromiſit tanq̃ in amicabilem compoſitorem compromiſſum factum cum autoritate tutoris tenet: ⁊ nõ dicitur leſus niſi doceat de leſione. d. l. ſi pupillus. ⁊. l. diem proferre. §. fina. ⁊. l. ſi compromiſſum ita factum. ff. de arbi. ita concludit Barto. in prime allegato conſilio. vbi etiã ſubſequẽter querit an tutor ſine pupillo poſſit compromittere ⁊ concludit qð ſic ſi iura pupilli erant dubia per not. in. l. procurator. C. de pa. ⁊ in. d. §. ſi cõpro. fortificatur per ea que conſuluit Barto. in conſi. incip. an ſtatutum de compromiſſis fiendis arctet tutorem ad cõpromittendum in arbitrum non tamen ad compromittendum in arbitratorem: cum tamen poſſit reclamari ac peti reductionem ad arbitrium boni viri. l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. ff. pro ſocio. ⁊. c. quintauallis. de iureiuran. vnde iſto caſu ceſſat illa ratio quod compromittendo ſit leſus. Nã licet minor ſi cõpromiſiſſet in arbitratore non ſequitur ergo probatur ſe leſum. nam ſm Bart. eſſe poſſet q eius intereſſet cãm compromittere: vt qr cauſam haberet dubiam. ſic intereſt ipſius minoris quãdoq̃ qð iuramẽtũ aduerſario deferatur. l. tutor. cũ ibi no. ff. de iureiurã. ergo ſaltem poterunt compelli pupilli cũ autoritate tutorum ad compromittendũ in arbitratorem. Nec tunc obſtat ſi diceretur qð tutor nõ poteſt eligere arbitratorẽ cui datur poteſtas procedendi de facto cũ poſſit partes ledere. l. ſi de meis. §. recepiſſe. ff. de arbi. ⁊ no. Bar. in. l. ſi ſocietatẽ. §. arbitrorum. ff. pro ſoc. Et cano. in. d. c. quintauallis. Et ſic videtur quod talem poteſtatẽ non poſſit dare tutor p not. p gl. in. l. imperatores. ⁊ ibi Ang. ff. de pac. ⁊ no. in. l. tutor. eo. titu. Quia reſpondeo q illud poteſt procedere in ſolo tutore: ſed pupillus cũ autoritate tutoris poteſt compromittere in arbitratorem vt preciſe determinat Barto. in. d. conſil. incipiẽ. Queritur an ſtatutum. Et in dicto conſilio incipien. nunquid tutor ⁊c. ⁊ ibi proprie facit differentiam. An pupillus cum autoritate tutoris compromittat. ⁊ indiſtincte dicit valere compromiſſum. d. l. ſi pupillus a contrario ſenſu. Sed quando tutor vult compromittere ſolus non poteſt illud facere niſi quando iura pupilli ſunt dubia: per
5 no. in. d. §. qui tutelam. ⁊ in. d. l. preſes. ℂ Hoc etiam p̃baf. † Nam videmus q tutor ſolus non poteſt deferre iuramentum aduerſario pupilli niſi deficientibus omnibus probationibus pupillo. l. tutor. ff. de iureiuran. Et tamen pupillus cum autoritate tutoris indiſtincte deferre poteſt iuſiurandum: licet ſi leditur poſſit reſtitui in integrum. hec habentur in. l. iuſiurandum quod ex conuentione. §. pupillus. ⁊ ibi gl. ⁊ docto. ff. de iureiuran. Et in. l. j. §. j. ff. quaruz rerum actio non detur. Et idem probatur in. l. penulti. C. de iure delibe. ⁊ in. l. pupillus. ff. de acquiren. here. vbi ſolus tutor ſine pupillo non poteſt hereditatem adire. Et tamen pupillus cum autoritate tutoris poteſt vt ibi magis ſpecialiter probatur: etiam in. l. tutor. cum ibi not. ff. de bon. poſſ. iuncta. l. j. §. tutor. ff. de ſucceſſo. edic. ⁊ in. l. ſi pupillorũ. C. de repud. heredi. vbi ſolus tutor non poteſt repudiare hereditatẽ ſeu bonorum poſſeſſionẽ tñ pupillus cum autoritate tutoris põt vt ibi. ℂ Quarto cõfirmat autoritate Pet. de ancha. in repeti. c. primi. de conſti. in. xij. q. principali in verbo circa iſtos minores ⁊c. vbi querit an ſtatutũ q loquitur de compromiſſis fiendis inter cõiũctos vſq̃ in tertiũ gradũ cõprehendit pupillos. Et vtrũ tutor propter tale ſtatutũ poſſit petere fieri compromiſſum de cauſa pupilli. Et ipſe concludit qð aut compromiſſum ſit in eũ qui poterat ex iuriſdictiõe cognoſcere ⁊ tũc qr leditur eo ipſo qð compromittit cũ a ſentẽtia eius tanq̃ iudicis potuiſſet appellari nũc vero a ſententia ei⁹ vt arbitri nõ poteſt appellari. d. §. minores. iũcta. l. j. C. de ar. ideo de tali compromiſſo nõ intelligit ſtatutum. Aut compromittit in aliũ ⁊ tũc cũ autoritate tutoris poterit de re dubia ⁊ incerta: licet non de re liquida per not. in. l. pactũ curatoris. C. de pac. Et ita dicit reperiri Bar. conſuluiſſe. Et puto qð voluit ſe referre ad cõſilia de qbus ſupra mentio habita eſt. Sed ita eſt qð per litez motã inter dictas partes ⁊ p negatiuã pupillorũ ⁊ tutoris dr res effecta dubia ⁊ incerta. l. j. ff. de trãſac. ⁊ ibi not. per gl. ⁊ doc. in. l. iij. C. qb⁹
6 ad liber. procla. nõ licet. ℂ Quinto p̃baf † ex deciſione Bal. in. l. ſi. C. de in integrũ reſtitit. gñali vbi inquit q ſtante ſtatuto q cauſe inter cõſanguineos ⁊ affines debeant cõpromitti contingit quod minor fecit compromiſſum vult in integrũ reſtitui q̃rit an poſſit allega. primo q ſic p. d. §. minores. vbi eoipſo quod cõpromittit ledit: contrarium decidit dicẽs q iſtud eſt compromiſſum neceſſariuz vnde minor vtitur iure cõmuni ⁊ municipali quod ita ligat minores ſicut maiores. d. l. ſine herede. §. lucius. ⁊ ibi not. Et ſic Bal. vbi. ſ. omnino vult iſtud cõpromiſſum eſſe neceſſarium tam in minore q̃ in maiore. ℂ Sexto ad idẽ tex. in. l. ſi plures. ff. de pac. vbi tutor põt remittere dubium pupilli quia talis remiſſio de iure communi erat neceſſaria. Et ideo recte infert Angel. qð eadẽ ratione poterit tutor compromittere de iure et de facto quando ex forma ſtatuti quelibet cauſa debet ſic compromitti vt dicit eſſe ſtatutuz Peruſii ⁊ ita inquit de facto ſeruari. Et ſic patet quod Ang. ibi vult quod etiam in arbitratorem poſſit compromitti. ſ. cum poteſtate arbitrandi ⁊ cognoſcendi de iure ⁊ de facto quando ſtatutũ generaliter hoc prouidet. ℂ Septimo adduco no. per Pau. de caſt. in. l. nã ⁊ poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiuran. vbi dicit quod dato q minor non poſſit efficaciter cõpromittere in arbitratorem attento quod ſi compromitit incontinenti leditur ex eo quia tollitur facultas appellandi vt eſt dictum: tamen bene poteſt compromittere in arbitratorem quia ab eius ſententia poteſt peti reductio ad arbitrium boni viri. §. arbitrorum. ⁊ dicto. c. quintauallis. de iureiuran. Et ita dicit ſe declarare no. Barto. in dicto. §. minores. ⁊ retuli. ſ. ſubdit etiam qð predicta procedũt de iure ciuili ſed de iure canonico minor efficaciter poterit compromittere ⁊ poterit petere reſtitutionem in integrum ad
7 uerſus compromiſſum. attento qð † de iure canonico a ſententia arbitri poſſit appellari. ij. q. vj. c. iudicibus. ⁊ ibi no. per. gloſſ. ⁊ Archidi. ⁊ in c. ſecum. ⁊ in. c. expoſita. de arbi. ⁊ vtrobiq̃ not. vnde cum ſtatutum ciuitatis generaliter diſponat ſeruari debere ius canonicũ ſequitur qð minor poteſt efficaciter compromittere ⁊ quod non leditur compromittendo. Et ſic ceſſãt rõnes allegate in cõtrariũ qð de iure canonico poſſit appellari a ſententia arbitri vt dixi. Et tenet Bald. et Angel. in. l. ſi ſeruus plurium. §. fina. ff. de lega. j. Et Bald. in. l. prima. C. de arbi. ⁊ Bald. in. l. cum quidam. ff. de lega. ij. ⁊ Bald. in. l. ſi quis arbitratu. ff. de verbo. obliga. ⁊ in addi. Specu. in tit. de arbi. §. j. verſicul. arbitrator. ⁊ Petr. de ancha. in clemen. ſepe. de verbo. ſignifi. ⁊ no. gl. ij. q. vj. c. que ab arbitris. ⁊ gloſ. ⁊ docto. in. d. c. expoſita. ⁊ Hoſtien. in c. ij. eo. titu. ⁊ cum eo magis communiter tranſeunt cano. bene facit tex. ij. q. vj. omnis oppreſſus ⁊ in. c. ad romanam. ⁊ in c. ideo. ⁊ in. c. cum ergo. vbi cuilibet oppreſſo de iure canon. permittitur prouocare: ex quibus omnibus concludo dictos pupillos cum autoritate tutoris cogi poſſe ad compromiſſum quod etiam apertius apparebit ex reſponſionibus ad contraria ad que venio. ℂ Non ob. igitur primo quod ſtatutum generale debeat referri ad perſonas habiles ⁊c. quia reſponſio eſt euidens quum licet dictus pup. nõ ſit habilis ad compromittendũ tamen cum autoritate tutoris eſt habilis. d. l. ſi pu. Nõ obſtat q ſtatutum predictum contiñet abſurdum: ex eo quod grauis iactura infertur pupillo quia per compromiſſum priuatur beneficio appellandi. vt probatur in dicto. §. minores. quia duobus modis reſpondeo: ⁊ pri
8 mo † quod text. in dicto. §. minores. loquitur de iure communi quo iure nullus cogitur ad compromittendum vt no. per glo. ⁊ latius Bar. in. l. qui furti. §. qui iuſſu. ff. de infa. ⁊ not. Bal. i. c. j. §. qs. de pace tenẽ. ⁊ Bal. in. l. ex ſtipu. C. de ſenten. Sed nos loquimur in caſu in quo ius municipale artat generaliter cõiunctos vſq̃ ad quartum gradum ad compromiſſum vnde minores vti debent eo communi iure quo vtuntur alii coniuncti in loco illo. l. ſi. C. de in integrum reſtitu. ⁊. d. l. ſine herede. §. lucius. aliter ſequeretur quod nunq̃ ſtatutum ligaret minores contra illum tex. ⁊ cõtra ea que dixi ſupra: ⁊ no. Guil. de cu. in. l. de qui
9 bus. ff. de leg. ℂ † Item tollitur abſurdum quia ſi contingeret contra pupillum iniuſte iudicari per arbitros poterit ſe tueri implorando reſtitutionem in integrum aduerſus ſententiam per id quod no. in. l. ij. ⁊ per totum. C. ſi aduer. rem iudi. ⁊ in. l. minoribus. xxv. annis. cum. l. ſequen. ⁊. l. ſi ex cauſa. in fi. ff. de mino. cum ſimili. et ſic licet non poſſit reſtitui aduerſus ſtatutum vel compromiſſum factum ex neceſſitate ſtatuti: tamen poterit reſtitui aduerſus effectum ſtatuti. ⁊ aduerſus ſentẽtiam ſequutam ex compromiſſo facto ex neceſſitate ſtatuti ita declarat Bald. in. l. j. C. ſi aduer. do. in princip. ⁊ in. l. ſi mater. C. ne de ſta. defun. ⁊ in. l. omnes populi. ff. de iuſti. ⁊ iure. in antepe. col. ⁊ probatur in c. conſtitutus. de reſti. in integr. ⁊ Bar. in. l. ij. C. defun. pat. li. x. cũ vi
10 demus † q ſtatutum diſponẽs q vxore predecedente maritus lucref dimidiã dotis ligabit etiã mulierẽ minorẽ quãuis ſit ei p̃iudiciale vt declarat bal. in prealle. l. j. C. ſi aduer. do. ⁊ ibi etiã ponit an poſſit tũc mulier minor iuuari beneficio reſtitutionis. ℂ Itẽ reſpondeo qð text. in. d. §. minores. loquitur qñ fuerit compromiſſum in aliquẽ qui ex ordinaria iuriſdictione poterat de cauſa cognoſcere tunc enĩ ledif minor quia a ſententia illa potuiſſet appellare. Sed vbi cõpromittif in aliuz vt expreſſe firmat Bar. in preallegato cõſi. incip. nunqd tutor ⁊c. Et Pe. de ancha. in. d. c. canonum ſtatuta. tũc ipſemet Bar. in proximo alleg. cõſi. limitat ⁊ declarat ea que dixerat in alio cõſi. incipiẽ. querit an ſtatutum ⁊c. ſi debeat diſtingui an cõpromittat in eum qui poterat ex ſua iuriſdic. cognoſcere: aut in alium. ℂ Nec obſtat ſi dicat q Bar. in dicto cõſilio incip. nunquid tutor ⁊c. non loquitur in caſu noſtro vez an pupillus poſſit cogi ad compromiſſum. Sed an ipſe pup. vel eius tutor poſſit petere aduerſarium cogi ad compromittendum quia reſpondeo qð inſpecta ratione iſti caſus non differunt. Nam ſi conſideretur ratio propter quam dici poſſet qð pup. non poſſet cogi ad com

pꝛomiſſum in arbitrum nulla alia eſſe poteſt: nec alia allegatur niſi q
ſtatutum non debet extendi. hoc caſu ad pupillum quia ex tali compꝛo
miſſo ſibi infertur grauis iactura cũ perdat beneficium appellãdi ⁊c.
vt plenius dictum eſt ſupꝛa: certe hac eadem ratione nõ deberet fieri
poſſe compꝛomiſſum ad inſtantiam pupilli vel tutoꝛis. Quia eadem
ratio iacture pupilli vendicat ſibi locum iſto caſu ergo eadẽ debet eſſe
iuris diſpoſitio. l. illud. ff. ad legẽ aquiliam. ⁊. l. a titio. ff. de verboꝛum
11 obliga. ¶ Pꝛeterea † ⁊ aliter reſpondeo. nam cum iſtud compꝛomiſ-
ſum ſit neceſſarium a ſentẽtia talium arbitroꝛum de iure poteſt appel
lari. l. fina. ⁊ ibi not. Bart. ⁊ Bal. C. de interdic. ⁊ Barto. in. l. j. in fin.
ff. a quibus appella non licet. ⁊ gl. in. c. ab arbitris. de offi. deleg. in gl.
fin. lib. vj. ⁊ gloſ. ij. q. vj. c. iudicibus. ⁊ not. Bald. in pꝛima conſtitu. C.
in fin. ⁊ Angel. in. l. apertiſſimi. C. de iudi. ⁊ Sali. in pꝛeallegata. l. fi. C.
de interdic. ⁊ Pe. de ancha. poſt alios in. d. c. ab arbitris. ⁊ Jo. de imo.
in. d. l. j. in fin. ff. a quibus appella. non licet. ⁊ in. l. j. in antepenul. co-
lũ. ff. ſoluto matrimonio. dicit tamen ipſe ibi ⁊ in. c. cũ dilectus. de arbi
tris. quod licet Barto. videatur tenuiſſe contrarium in pꝛima conſti-
tutione. C. tamen poſſunt ſcõm eum opinio. concoꝛdari quia debet attẽ
di foꝛma ſtatuti quia ſi ſtatutum vult ſimpliciter compꝛomiſſum fieri
verum ſit quod poſſit appellari a ſententia talium arbitroꝛum ſecus
ſi ſtatutũ iubet compꝛomitti ſub pena quoniam tunc non poterit ap-
pellari ⁊ ſic videtur ſtatutum velle quod metu pene pareatur laudo. l.
12 j. C. de arbitris. niſi † ſtatutum diſponeret quod ex ſentẽtia arbitri oꝛia
tur actio quia tunc bene poterit appellari. per dictam. l. j. C. de arbi-
tris. hoc verbum addit Joan. de imo. in dicto. c. cum dilectus. Sed ita
eſt quod pꝛedictum ſtatutum diſponit quod ex dicta ſententia arbitri
oꝛiatur actio patet dum ſtatutum dicit quod laudum talium arbitro-
rum obtineat plenam roboꝛis firmitatem et executioni mãdetur: que
verba impoꝛtant vt etiam oꝛiatur actio. l. ſtatuas. ff. de acquiren. rerũ
dominio. ⁊ no. in. autenti. ſacramenta puberũ. C. ſi aduer. vendi. Et no.
Bart. in. l. iuriſgentium. §. pꝛetoꝛ. ff. de pact. in pꝛincipio. Et Barto.
in materia. l. ſi ſocietatem. §. arbitroꝛum. ff. pꝛo ſocio in tertia colum.
in verſi. quero vtrum ex ſententia arbitratoꝛis oꝛiatur actio in fi. dum
dicit tamen ſtatuta terrarum pꝛouident quod arbitramenta executio-
ni mandent. ¶ Et quod poſſit appellari a ſententia arbitroꝛum ele-
ctoꝛum ex neceſſitate ſtatuti. tenuit etiam Pau. de caſt. in. l. a diuo pio
in pꝛincipio. ff. de re iudi. ⁊ eſt magis communis opin. a qua in iudicã
do recedendum non eſt: vt habetur in locis vulg. ¶ Et licet Anto. de
butri. in dicto. c. quintaualli . de iureiurando. in. xxiij. differentia vi-
deatur illam opinio. Barto. in pꝛima conſtitu. C. appꝛobare. ſ. quod
non poſſit appellari a dictis arbitris: ⁊ reſpondet ad text. in dicto. c.
ab aribitris. de offi. deleg. in. vj. quod ille text. loquitur de arbitro ele-
cto ſuper aliquo incidenti quo caſu poteſt reclamari a ſentẽtia talis ar-
bitri ſponte electi. l. arbitro. ſecundum vnam lect. ff. qui ſatiſ. cogã. ni-
hilominus hec reſponſio dari non poteſt ad. l. fina. C. de interdic. que
loquitur in arbitris qui eliguntur ſuper tota lite. Et iſtã partẽ etiã vi
detur ſequi Bal. in. l. item ſi vnus. §. ſi in duos. ff. de arbi. ¶ Ruſus
ad pꝛedicta reſpondetur quod. d. §. minoꝛes. cum ibi no. loquitur de iu
re ciuili quo inſpecto non poteſt appellari a ſententia arbitri: vnde mi
noꝛ grauiter leditur. Sed de iure canonico q ex foꝛma ſtatutoꝛum ſer-
uatur in ciuitate. Foꝛliuienſi que ſubiacet eccleſie Romane poteſt ap-
pellari a ſententia arbitri ſecundum communem ſentẽtiam: vt. ſ. in vl
timo argumento deduxi: ergo ceſſat ratio leſionis quinimo foꝛtius ex
foꝛma ſtatutoꝛum loci poteſt ab arbitro appellari. ¶ Minuſq etiã
obſtat quod dicebatur minoꝛem ledi ex eo quia ſi iudex iudicaret con-
tra pupillum inique faceret litem ſuam ſecus in arbitro quia reſpon-
deo pꝛimo pꝛout dixi ſupꝛa quod in hoc minoꝛ vtitur iure communi
id eſt municipali que in loco pꝛo lege communi ſeruatur vnde non di-
citur leſus. Secundo quia ſi inique iudicabitur contra eum per arbi-
tros habet remedium reſtitutionis in integrum ergo ſibi ſuccurritur:
13 vt dictum eſt. Tertio reſpondeo q immo arbiter facit † litem ſuam ſi ma
le iudicat: vt eſt tex. in. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. idẽ in arbi-
tratoꝛe: vt eſt tex. ⁊ ibi Bart. in. fi. ff. ſi menſ. fal. mo. dix. no. Bart. in. l.
fi. ff. de var. ⁊ extraoꝛdi. cog. ⁊ Bal. in. d. l. ſi quis in cõſcribendo. ⁊ Jo.
de imo. in. l. diuus. ff. de re iudi. vbi dicit quod de arbitro quod faciat
litem ſuã eſt tex. ſingularis. cum glo. in. d. l. ſi quis in conſcribendo. Et
in arbitratoꝛe dicit q licet non videatur clare eſſe cautum tamen vi-
detur dicendum idem per rationes quas allegat Bartol. in. d. l. fina.
¶ Non obſtat etiam q hic fingi dicatur lis ex parte actoꝛis ⁊c. q immo
vt ex titulo queſtionis percipitur pꝛoducta fuit petitio cum inſertione
cauſarum iuſtarum ⁊ rationabilium ex quibus conſtat q lis non fingi
tur vt ipſemet Paul. de ca. in. d. cõſi. lxv. quod relatum eſt ſupꝛa: fa-
teoꝛ tamen quod adhuc cautius eſſet ⁊ cõſultius ſi actoꝛ in iudicio per
ſpecificationem cauſarum in pꝛoductione pꝛoduceret teſtamẽtum in
quo eſt fundamentum agẽtis. Et ſummarie fieret aliqualis caſus ſub-
ſtitutionis. Et quod pupilli conuẽti aliquid poſſiderent de hereditã-
14 te: talis enim † pꝛobatio tanq ſummaria ⁊ aperta facit ceſſare omnem
callumniam petentis compꝛomiſſum: vt patet ex not. per Bart. in. l.
nam ⁊ poſtea. §. ſi minoꝛ. in fi. ff. de iureiurã. ⁊ doc. in. c. auditis. ⁊ in. c. co
ram felicis. de reſti. in integ. ⁊ Bar. in. l. j. §. nunciatio. in penul. colum.
ff. de noui oper. nun. ⁊ Bal. in. l. j. in fi. C. ſi aduer. liberta. per quam pꝛo-
bationem apparet etiam ius pupilloꝛum eſſe in dubio. Nam res effi-
citur dubia etiam per ſemiplenã pꝛobationẽ: vt pꝛobatur in. l. admo-
nendi. in verſic. in dubijs cauſis. cum ibi not. ff. de iureiurã. ⁊ quo caſu
videlicet quãdo res eſt dubia poteſt etiam ſolus tutoꝛ cauſam compꝛo
mittere in terminis noſtri ſtatuti: vt decidit Bar. in conſilijs allega-
tis ſupꝛa. Et ſufficit q hec pꝛobatio talis fieret tunc poſt petitionem
15 compꝛomiſſi quia ius † ſuperueniens pendente iudicio ex cã de pꝛete-
rito conualidat iudicium. l. ſi rem. §. fina. ff. de pigno. acti. ⁊. ff. man. l. ſi
mandauero tibi a titio. ⁊ plene habetur in. l. non poteſt. ff. de iud. ⁊ in. l.
non quemadmodum. eo. ti. ⁊ i. c. abbate. de re iudi. lib. vj. ¶ Nec obſtat
inſuper quod in ſtatuto dicitur q diſpoſitio illius ſtatuti non vendi-
caret ſibi locum vbi de debito ſuper quo vertitur queſtio eſſet publi-
cum inſtrumentum: q hoc eſt valde debile fundamentum. nam illud
fuit introductum per ſtatuentes in fauoꝛem illius qui hꝫ inſtrumen-
tum. ⁊ ſic ius liquidum vt non cogeret de illo compꝛomittere iuxta. l.
j. ⁊. l. poſt rem. ff. de tranſac. ⁊ quod not. Bart. in. l. ambitioſa. in tertia
regula. ff. de decre. ab oꝛdi. fa. ⁊ in pꝛima conſtitu. C. vnde cui dubium
quod ille in cuius fauoꝛem hoc inductum fuit poteſt illi fauoꝛi renun-
tiare ⁊ petere compꝛomiſſum fieri. l. penul. C. de pac. l. pactũ inter he-
redem. ff. eod. titu. c. ſi diligenti. de foꝛo compe. ergo cum actoꝛ ſit ille
qui vtit teſtamento poteſt illi fauoꝛi renunciari petendo compꝛomiſ-
ſum fieri. Pꝛeterea vltra teſtamentũ qd pꝛobatur per inſtrumentum
opoꝛtet pꝛobare per teſtes eueniſſe caſum ſubſtitutionis ⁊ quod aduer
ſarius poſſederit ⁊ fructus perceperit: vnde non eſt verum dicere q
iſto caſu dicatur conſtare per inſtrumentum: ſed per inſtrumentum et
16 teſtes: quo † caſu ſtatutum loquens quando fieret pꝛobatio per inſtru-
mentum non vendicat ſibi locum. vt decidit Jaco. butri. ⁊ Barto. in. l.
certi condictio. §. qm. ff. ſi cer. pe. ⁊ Bald. in aut. ſed nouo. eo. titu. i. iij.
colum. ⁊ in repe. l. j. ff. de lega. ij. ⁊ alij in aut. caſſa. in antepe. colũ. C. de
ſac. ſanc. eccle. ⁊ cano. maxime Joan. de imo. in. c. auditis. de reſti. in in-
teg. ⁊ Pet. de ancha. in repeti. c. canonum ſtatuta. de conſti. verſi. circa
iſtam extẽſionẽ. Ex quibus concludit vt. ſ. dictos pupillos cũ tutoꝛis
autoꝛitate eſſe cogendos ad compꝛomiſſum ſm foꝛmam dicti ſtatuti.
¶ Ita vt ſuperius ſcriptum eſt puto iuris eſſe: ⁊ ita dico ⁊ cõſulo ego
Alexan. de tartag. de Jmola.

¶ Finit Sextum volumen Conſilioꝛum aurei doctoꝛis ⁊ iuriſconſul-
toꝛum fere pꝛincipis domini Alexandri de Tartagnis de Jmola: a
pꝛopꝛijs oꝛiginalibus ipſius Alexã. exemplatum cum ſummarijs no
uiter additis.

¶ Lugduni excudebat Mathias Bonhome.

Scrutinium quaternionum.

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. Omnes ſunt quaterniones.

iij. Eſdre. iiij.
Super omnia autem vincit Ueritas.